

KORAN

z interpretacją i przypisami
w języku polskim

KORAN

z interpretacją i przypisami
w języku polskim

Przekład z języka arabskiego na język angielski

Ali Ünal

Przekład z języka angielskiego na język polski

Jarosław Surdel

TUGHRA
BOOKS

New Jersey

Copyright © 2011 by Tughra Books

Copyright © 2011 Define Yayınları

Tytuł oryginału: *The Qur'an with Annotated Interpretation in Modern English*

Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część tej książki nie może być kopiowana lub przetwarzana w jakikolwiek sposób, elektronicznie ani mechanicznie, włączając w to fotokopiowanie, zapis elektroniczny oraz inne formy zapisu, bez uprzedniej pisemnej zgody Wydawcy.

Przekład z języka arabskiego na język angielski

Ali Ünal

Przekład z języka angielskiego na język polski

Jarosław Surdel

Redaktor

Fikret Yaşar

Asystent redaktora

Recep Göktaş

Dyrektor artystyczny

Engin Çiftçi

Korekta

Stanisław Gromadzki,

Przemysław Ziółkowski

Opracowanie graficzne

İbrahim Akdağ

Tughra Books

345 Clifton Ave., Clifton,

NJ, 07011, USA

ISBN: 978-1-59784-501-4

SPIS TREŚCI

Przedmowa	xiii
O Szlachetnym Koranie I Jego Interpretacji / <i>M. Fethullah Gülen</i>	xxxv

SURA

1	<i>al-Fatiha</i> (Otwierająca)	2
2	<i>al-Bakara</i> (Krowa).....	11
3	<i>al-Imran</i> (Rodzina Imrana).....	135
4	<i>an-Nisa</i> (Kobiety)	188
5	<i>al-Maida</i> (Stół Zastawiony).....	241
6	<i>al-An'am</i> (Trzody).....	280
7	<i>al-A'raf</i> (Wzniesienia)	330
8	<i>al-Anfāl</i> (Zdobycze Wojenne).....	387
9	<i>at-Tauba</i> (Skrucha)	407
10	<i>Junus</i> (Jonasz).....	446
11	<i>Hud</i>	469
12	<i>Jusuf</i> (Józef).....	499
13	<i>ar-Ra'd</i> (Grzmot).....	531
14	<i>Ibrahim</i> (Abraham).....	545
15	<i>al-Hidżr</i>	556
16	<i>an-Nahl</i> (Pszczoły).....	574
17	<i>al-Isra</i> (Podróż Nocna)	600
18	<i>al-Kahf</i> (Grota).....	637
19	<i>Mariam</i> (Maria).....	664
20	<i>Ta. Ha</i>	679
21	<i>al-Arbija</i> (Prorocy).....	698
22	<i>al-Hadždż</i> (Pielgrzymka).....	720
23	<i>al-Mu'minun</i> (Wierni).....	743
24	<i>an-Nur</i> (Światło)	763
25	<i>al-Furkan</i> (Rozróżnienie).....	789
26	<i>as-Szu'ara'</i> (Poeci).....	805
27	<i>an-Naml</i> (Mrówka).....	830
28	<i>al-Kasas</i> (Opowiadanie).....	849
29	<i>al-'Ankabūt</i> (Pająk).....	871
30	<i>ar-Rum</i> (Bizantyjczycy).....	887
31	<i>Lukman</i> (Lokman)	900
32	<i>as-Sadžda</i> (Pokłon).....	909

SURA

33	<i>al-Ahzab</i> (Sprzymierzeni).....	916
34	<i>as-Saba</i> (Szeba).....	943
35	<i>al-Fatir</i> (Stwórca Wszystkiego).....	955
36	<i>Ja.Sin</i>	966
37	<i>as-Saffat</i> (Szeregi).....	980
38	<i>Sad</i>	998
39	<i>az-Zumar</i> (Grupy).....	1009
40	<i>al-Mu'min</i> (Wierny).....	1026
41	<i>Fussilat</i> (Szczegółowo Wyjaśnione).....	1041
42	<i>asz-Szura</i> (Narada).....	1053
43	<i>az-Zuchruf</i> (Ozdoby).....	1066
44	<i>ad-Duchan</i> (Dym).....	1080
45	<i>al-Dżasija</i> (Przyklękająca).....	1087
46	<i>al-Ahkaf</i> (Wydmy).....	1094
47	<i>Muhammad</i>	1103
48	<i>al-Fath</i> (Zwycięstwo).....	1111
49	<i>al-Hudżurat</i> (Komnaty).....	1121
50	<i>Kaf</i>	1129
51	<i>az-Zarijat</i> (Rozpraszające).....	1134
52	<i>at-Tur</i> (Góra).....	1141
53	<i>an-Nadżm</i> (Gwiazda).....	1146
54	<i>al-Kamar</i> (Księżyc).....	1152
55	<i>ar-Rahman</i> (Miłosierny).....	1159
56	<i>al-Łaki'ā</i> (Mające Nastąpić Zdarzenie).....	1170
57	<i>al-Hadid</i> (Żelazo).....	1179
58	<i>al-Mudżadila</i> (Skarżąca Sie).....	1188
59	<i>al-Haszr</i> (Zgromadzenie).....	1194
60	<i>al-Mumtahana</i> (Doświadczana).....	1202
61	<i>as-Saff</i> (Szeregi).....	1206
62	<i>al-Dżumu'ā</i> (Piątek).....	1211
63	<i>al-Muna'fikun</i> (Hipokryci).....	1215
64	<i>at-Taghabun</i> (Zysk i Strata).....	1218
65	<i>at-Talak</i> (Rozwód).....	1223
66	<i>at-Tahrim</i> (Zakaz).....	1228
67	<i>al-Mulk</i> (Suwerenna Władza).....	1232
68	<i>al-Kalam</i> (Pióro).....	1239
69	<i>al-Hakka</i> (Niewątpliwa Rzeczywistość).....	1244
70	<i>al-Ma'aridż</i> (Stopnie).....	1249
71	<i>Nuh</i> (Noe).....	1252
72	<i>al-Dżinn</i> (Dżiny).....	1256
73	<i>al-Muzzammil</i> (Owinięty Szatą).....	1260

SURA

74	<i>al-Muddassir</i> (Otulony Płaszczem).....	1263
75	<i>al-Kijama</i> (Zmartwychwstanie).....	1266
76	<i>al-Insan</i> (Człowiek).....	1270
77	<i>al-Mursalat</i> (Grupy Posłańców).....	1276
78	<i>an-Naba'</i> (Wieści).....	1279
79	<i>an-Nāzi'āt</i> (Wylatujący).....	1284
80	<i>'Abasa</i> (Zmarszczył Brwi).....	1287
81	<i>at-Takwīr</i> (Zawinięcie).....	1289
82	<i>al-Infitār</i> (Rozszczępienie).....	1292
83	<i>al-Mutafifīn</i> (Oszuści).....	1294
84	<i>al-Inszikāk</i> (Rozerwanie).....	1296
85	<i>al-Burūdż</i> (Konstelacje).....	1299
86	<i>at-Tārik</i> (Przybywająca Nocą).....	1300
87	<i>al-A'ālā</i> (Najwyższy).....	1302
88	<i>al-Ghāszija</i> (Przytłaczające).....	1304
89	<i>al-Fadžr</i> (Brzask).....	1305
90	<i>al-Balad</i> (Miasto).....	1308
91	<i>asz-Szams</i> (Słońce).....	1309
92	<i>al-Lajl</i> (Noc).....	1312
93	<i>ad-Duhā</i> (Jasność Poranka).....	1313
94	<i>al-Inszirah</i> (Rozszerzenie).....	1315
95	<i>at-Tīn</i> (Drzewo Figowe).....	1317
96	<i>al-Alak</i> (Zakrzępla Krew).....	1320
97	<i>al-Kadr</i> (Przeznaczenie i Moc).....	1323
98	<i>al-Bajjina</i> (Jasny Dowód).....	1325
99	<i>az-Zilzal</i> (Trzęsienie Ziemi).....	1327
100	<i>al-Ādjāt</i> (Rumaki).....	1329
101	<i>al-Kāri'a</i> (Nagle, Potężne Uderzenie).....	1330
102	<i>at-Takasur</i> (Współzawodnictwo w Pomnażaniu Dóbr).....	1331
103	<i>al-Asr</i> (Czas Brzemienny w Wydarzenia).....	1332
104	<i>al-Humaza</i> (Oszczercza).....	1333
105	<i>al-Fil</i> (Słoń).....	1333
106	<i>Kurajsż</i> (Kurajszyci).....	1335
107	<i>al-Mā'ūn</i> (Wsparcie).....	1336
108	<i>al-Kausar</i> (Obfitość).....	1336
109	<i>al-Kāfirūn</i> (Niewierni).....	1338
110	<i>an-Nasr</i> (Pomoc).....	1338
111	<i>Tabbat</i> (Zatrata).....	1340
112	<i>al-Ichlās</i> (Czystość Wiary).....	1342
113	<i>al-Falak</i> (Jutrzenka).....	1345
114	<i>an-Nās</i> (Ludzkość).....	1346

DODATKI

1	Prorok Muhammad w Biblii.....	1349
2	Islam i Wojna Oraz Główne Czynniki Rozpowszechniania Się Islamu.....	1354
3	Więcej o Islamie i Wojnie	1359
4	Status Kobiety w Islamie.....	1362
5	Prorok Muhammad Pośród Swojego Ludu.....	1365
6	Wyzwanie, Jakie Stawia Koran i Niektóre Aspekty Jego Cudowności.....	1369
7	Bóg Chce Dobra Ludzkości, Lecz Ludzkość Sprowadza Na Siebie Zło.....	1373
8	O Istnieniu i Jedności Boga	1376
9	Z Dziennika Pszczoły.....	1379
10	Wzniesienie (<i>Mi ʾradʿ</i>) Proroka Muhammada (Pokój z Nim).....	1382
11	Argumenty za Zmartwychwstaniem.....	1388
12	Duch, Jego Tożsamość i Argumenty za Jego Istnieniem	1395
13	Islam: Oryginalny Boski Wzór, Wedle Którego Została Stworzona Ludzkość.....	1402
14	Depozyt, Który Przyjął Człowiek.....	1405

GLOSARIUSZ

Glosariusz Pięknych Imion Boga	1409
Glosariusz Osób i Nazw	1413
Słownik Terminów.....	1425

Sury w porządku alfabetycznym

<i>'Abasa</i> (Zmarszczył Brwi).....	1287	<i>al-Hadid</i> (Żelazo).....	1179
<i>al- 'Ankabūt</i> (Pająk).....	871	<i>al-Hadždż</i> (Pielgrzymka).....	720
<i>al-A 'lā</i> (Najwyższy).....	1302	<i>al-Hakka</i> (Niewątpliwa Rzeczywistość)...	1244
<i>al-A 'araf</i> (Wzniesienia).....	330	<i>al-Haszr</i> (Zgromadzenie).....	1194
<i>al-Ādijāt</i> (Rumaki).....	1329	<i>al-Hidżr</i>	556
<i>al-Ahkaf</i> (Wydmy).....	1094	<i>Hud</i>	469
<i>al-Ahzab</i> (Sprzymierzeni).....	916	<i>al-Hudżurat</i> (Komnaty).....	1121
<i>al-Alak</i> (Zakrzepła Krew).....	1320	<i>al-Humaza</i> (Oszczercza).....	1333
<i>al-An 'am</i> (Trzody).....	280	<i>Ibrahim</i> (Abraham).....	545
<i>al-Anbija</i> (Prorocy).....	698	<i>al-Ichlās</i> (Czystość Wiary).....	1342
<i>al-Anfāl</i> (Zdobycze Wojenne).....	387	<i>al-Imran</i> (Rodzina Imrana).....	135
<i>al-Asr</i> (Czas Brzemienny w Wydarzenia)...	1332	<i>al-Infitār</i> (Rozszczepienie).....	1292
<i>al-Bajjina</i> (Jasny Dowód).....	1325	<i>al-Insan</i> (Człowiek).....	1270
<i>al-Bakara</i> (Krowa).....	11	<i>al-Inszikāk</i> (Rozerwanie).....	1296
<i>al-Balad</i> (Miasto).....	1308	<i>al-Inszirah</i> (Rozszerzenie).....	1315
<i>al-Burūdż</i> (Konstelacje).....	1299	<i>al-Isra</i> (Podróż Nocna).....	600
<i>ad-Duchan</i> (Dym).....	1080	<i>Ja. Sin</i>	966
<i>ad-Duhā</i> (Jasność Poranka).....	1313	<i>Junus</i> (Jonasz).....	446
<i>al-Dżasija</i> (Przykłękająca).....	1087	<i>Jusuf</i> (Józef).....	499
<i>al-Dżinn</i> (Dżiny).....	1256	<i>al-Kadr</i> (Przeznaczenie i Moc).....	1323
<i>al-Dżumu 'a</i> (Piątek).....	1211	<i>Kaf</i>	1129
<i>al-Fadžr</i> (Brzask).....	1305	<i>al-Kāfirūn</i> (Niewierni).....	1338
<i>al-Falak</i> (Jutrzenka).....	1345	<i>al-Kahf</i> (Grota).....	637
<i>al-Fath</i> (Zwycięstwo).....	1111	<i>al-Kalam</i> (Pióro).....	1239
<i>al-Fatiha</i> (Otwierająca).....	2	<i>al-Kamar</i> (Księżyc).....	1152
<i>al-Fatir</i> (Stwórca Wszystkiego).....	955	<i>al-Kāri 'a</i> (Nagłe, Potężne Uderzenie).....	1330
<i>al-Fīl</i> (Słoń).....	1333	<i>al-Kasas</i> (Opowiadanie).....	849
<i>al-Furkan</i> (Rozróżnienie).....	789	<i>al-Kausar</i> (Obfitość).....	1336
<i>Fussilat</i> (Szczegółowo Wyjaśnione).....	1041	<i>al-Kijama</i> (Zmartwychwstanie).....	1266
<i>al-Ghāsija</i> (Przytłaczająca).....	1304	<i>Kurajsż</i> (Kurajscy).....	1335

<i>al-Lajl</i> (Noc)	1312	<i>an-Nur</i> (Światło).....	763
<i>al-Laki'a</i> (Mające Nastąpić Zdarzenie)	1170	<i>ar-Ra'd</i> (Grzmot)	531
<i>Lukman</i> (Lokman)	900	<i>ar-Rahman</i> (Miłosierny).....	1159
<i>al-Mā'ūn</i> (Wsparcie)	1336	<i>ar-Rum</i> (Bizantyjczycy)	887
<i>al-Ma'aridż</i> (Stopnie)	1249	<i>as-Saba</i> (Szeba)	943
<i>al-Maida</i> (Stół Zastawiony)	241	<i>Sad</i>	998
<i>Mariam</i> (Maria).....	664	<i>as-Sadzda</i> (Pokłon).....	909
<i>al-Mu'min</i> (Wierny)	1026	<i>as-Saff</i> (Szeregi).....	1206
<i>al-Mu'minun</i> (Wierni)	743	<i>as-Saffat</i> (Szeregi).....	980
<i>al-Muddassir</i> (Otulony Płaszczem)	1263	<i>asz-Szams</i> (Słońce)	1309
<i>al-Mudżadila</i> (Skarżąca Sie).....	1188	<i>asz-Szu'ara'</i> (Poeci).....	805
<i>Muhammad</i>	1103	<i>asz-Szura</i> (Narada)	1053
<i>al-Mulk</i> (Suwerenna Władza)	1232	<i>Ta. Ha</i>	679
<i>al-Mumtahana</i> (Doświadczana).....	1202	<i>Tabbat</i> (Zatrata).....	1340
<i>al-Munafikun</i> (Hipokryci).....	1215	<i>at-Taghabun</i> (Zysk i Strata)	1218
<i>al-Mursalat</i> (Grupy Posłańców).....	1276	<i>at-Tahrim</i> (Zakaz).....	1228
<i>al-Mutaffifin</i> (Oszuści)	1294	<i>at-Takasur</i> (Współzawodnictwo w Pomnażaniu Dóbr).....	1331
<i>al-Muzzammil</i> (Owinięty Szatą)	1260	<i>at-Taklir</i> (Zawinięcie).....	1289
<i>an-Naba'</i> (Wieści)	1279	<i>at-Talak</i> (Rozwód).....	1223
<i>an-Nadżm</i> (Gwiazda).....	1146	<i>at-Tārik</i> (Przybywająca Nocą)	1300
<i>an-Nahl</i> (Pszczoły).....	574	<i>at-Tauba</i> (Skrucha).....	407
<i>an-Naml</i> (Mrówka)	830	<i>at-Tin</i> (Drzewo Figowe)	1317
<i>an-Nās</i> (Ludzkość).....	1346	<i>at-Tur</i> (Góra).....	1141
<i>an-Nasr</i> (Pomoc)	1338	<i>az-Zarijat</i> (Rozpraszające)	1134
<i>an-Nāzi'āt</i> (Wylatujący).....	1284	<i>az-Zilzal</i> (Trzęsienie Ziemi)	1327
<i>an-Nisa</i> (Kobiety).....	188	<i>az-Zuchruf</i> (Ozdoby).....	1066
<i>Nuh</i> (Noe).....	1252	<i>az-Zumar</i> (Grupy)	1009

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

PRZEDMOWA

Wszelka chwała Bogu, Panu światów, którego Majestat pełen jest dostojności; pokój zaś i błogosławieństwo – Prorokowi Muhammadowi, jego Domowi, Towarzyszom i sprawiedliwym sługom spośród mieszkańców Niebios i Ziemi!

Ruch powrotu do Koranu, który rozpoczął się w świecie muzułmańskim w poprzednim stuleciu, trwa niezmiennie, wraz ze swymi wzlotami i upadkami. Jak wiadomo, Koran został objawiony Prorokowi Muhammadowi, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, 14 wieków temu. Działo się to w różnorodnych okolicznościach w ciągu 23 lat.

Niemal trzecia część świata wiodła przez stulecia życie pokojowe w jego łagodnym, pogodnym cieniu, potem jednak przesłanie Koranu zostało przysłonięte niedbałością i nielojalnością jego „przyjaciół” oraz wrogością nieprzyjaciół. Jednakże, po kilku wiekach niedoli, muzułmanie w całym świecie Islamu zaczęli odczuwać ogromną potrzebę powrotu do Koranu, odkrywając jednocześnie, że to Słowo Boga pozostaje tak samo świeże, jak przy swym pierwszym objawieniu, „młodziejąc, gdy czas się starzeje”.

CO TO JEST KORAN I JAK MOŻNA GO ZDEFINIOWAĆ?

Zgodnie z większością uczonych, słowo „Qur’an” jest formą bezokolicznikową czasownika *QaRaA*, oznaczającego czytanie lub recytację. Zatem „Koran” (Qur’an) oznacza dosłownie rzecz recytowaną przez składanie liter i wyrazów.

Czasownik *QaRaA* ma też inną formę bezokolicznikową: *qar’u*, oznaczającą „zbierać”. W związku z tym niektórzy są zdania, że *qur’an* znaczy „rzecz, która zbiera”. Abdullah ibn Abbas relacjonował, że słowo *qur’an* w wersecie: „Z pewnością do Nas należy zebranie go (w twoim sercu) i umożliwienie ci jego recytacji” (75:17), oznacza zbieranie i ustanowienie w sercu. Z tego względu pewni uczeni podkreślają, że Koran nazywa się tak, gdyż zbiera i zawiera w sobie „owoce” poprzednich Pism i całą czerpaną z nich wiedzę.

Inni uczeni twierdzą, że słowo *qur’an* nie zostało wywiedzione z żadnego innego słowa. To nazwa własna, nadana Księdze, którą Bóg, niechaj Mu będzie chwała, zesłał Swemu Ostatniemu Wysłannikowi, niech będą z nim pokój i błogosławień-

stwo. Imam Szafi'i podzielał tę opinię (Abu'l-Baqa, 287; Raghīb al-Isfahani, 402; as-Salih, 15-18).

Koran jest Słowem Boga, a zatem jest wieczny i niestworzony. Jednak, jako księga przekazana Prorokowi przez Archanioła Gabriela i złożona z liter i słów, recytowana, dotykana i słuchana, nie jest wieczny (Cetin, 30-32).

Ogólnie Koran można zdefiniować w sposób następujący:

Koran jest cudownym Słowem Boga, objawionym Prorokowi Muhammadowi, pokój z nim i błogosławieństwo, spisany na skrawkach (np. skór) i przekazany następującym po sobie pokoleniom na liczne i wiarygodne sposoby; jego recytacja stanowi akt czci i jest obowiązkowa podczas modlitw codziennych (Karaman, 63).

Sam Koran zaś opisuje niektóre swe cechy tak:

Miesiąc ramadanu, w którym zesłany został Koran – jako przewodnictwo dla ludzi, jako jasne znaki przewodnictwa i rozróżnienie (pomiędzy prawdą a kłamstwem) (2:185).

A ten Koran nie jest taki, żeby mógł być przez kogoś wymyślony i przypisany Bogu, pochodzi natomiast od Pana Światów i potwierdza (Boskie pochodzenie oraz prawdy wciąż zawarte w) poprzedzających go Objawieniach; jest także wyjaśnieniem istoty wszystkich Ksiąg Boskich – co do czego nie ma żadnej wątpliwości (10:37).

Zsyłamy ją jako qur'an (recytację) w języku arabskim, abyście (używając rozumu) mogli zrozumieć (12:2).

Ten Koran z pewnością prowadzi (we wszystkich rzeczach) do tego, co najbardziej sprawiedliwe i słuszne, a także przekazuje wiernym czyniącym dobre i prawe dzieła, dobre wieści, że dla nich przeznaczona jest nagroda wspaniała (17:9).

I zaprawdę (objawiając go językiem człowieczym), uczyniliśmy Koran łatwym do wspominania (Boga i rozważania); czy zatem jest ktokolwiek, kto by rozpamiętywał i rozważał? (54:17)

Z całą pewnością, to jest Koran (recytowany) – najszlachetniejszy – w Księdze dobrze strzeżonej (56:77-78).

Koran posiada również inne nazwy, z których każda opisuje go w jednym z jego aspektów, i w związku z tym może być traktowana jako jego atrybut. Niektóre z nich to: Księga, Rozróżnienie, Wspominanie, Porada, Światło, Przewodnictwo, Uzdrowiciel, Szlachetny, Matka Ksiąg, Prawda, Napomnienie, Dobra Nowina, Księga objawiana stopniowo, Wiedza oraz Jasne (Przesłanie) (Cetin, 32-36).

Koran ma na celu prowadzenie ludzi ku prawdzie i jego rolą jest: ukazanie Bożego Istnienia i Jedności, ustanowienie Proroctwa, dowiedzenie prawdziwości i wyjaśnienie

życia przyszłego wraz ze wszystkimi aspektami i wymiarami, a także głoszenie czci względem Boga oraz istoty sprawiedliwości. Wersety koraniczne zajmują się głównie tymi zagadnieniami. Są to – oparte na tych głównych celach – zasady wiary, reguły mające rządzić ludzkim życiem, szczegółowe informacje na temat Zmartwychwstania i życia przyszłego, przepisy odnoszące się do oddawania czci Bogu, standardów moralnych, bezpośrednie lub pośrednie wiadomości o pewnych faktach naukowych, przyczynach kształtowania się i rozkładu cywilizacji, zarys dziejów wielu dawnych ludów itp. Koran jest również źródłem uzdrowienia; jego zastosowanie w życiu stanowi remedium na niemal wszystkie choroby psychologiczne i społeczne. To również kosmologia, epistemologia, ontologia, socjologia, psychologia i prawo. Został objawiony, aby regulować życie ludzkie w świecie. Nie ograniczają go ani czas, ani miejsce, ani też ludzie. Jest na wszystkie czasy i dla wszystkich ludzi.

Prorok Muhammad, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, oświadcza:

Bóg miłuje Koran bardziej, aniżeli niebiosa i ziemię, oraz to, co w nich jest. Wyższość Koranu nad wszystkimi innymi słowami i mową przypomina wyższość Boga nad Jego stworzeniami (at-Tirmizi, „Fadail al-Qur’an”, 25).

Koran jest dekretem, oddzielającym prawdę od kłamstwa. Nie służy rozrywce. Jeśli ktoś go odrzuca ze względu na swój despotyzm, Bóg łamie mu kark. Zawiera dzieje dawnych ludów, informację o tych, którzy przyjdą po was, i rozsądzenie tego, w czym się pomiędzy sobą nie zgadzacie. Jeśli ktoś szuka przewodnictwa w czymś innym, Bóg prowadzi go ku zbłądzeniu. To mocny sznur Boga i mądra instrukcja. To również Prosta Droga. To Księga, której (ludzkie) pragnienia nie są w stanie wykrzywić, a języki zmieszać. Uczenni nie mogą się nią nasycić, nie niszczy się przez powtarzanie i ma niezliczone, godne podziwu aspekty. To taka księga, że (uczenni) nie są w stanie uczynić nic innego, jak tylko wyrzec: „Zaprawdę, słyszeliśmy cudowny Koran, prowadzący ku temu, co słuszne i właściwe w wierze i działaniu, zatem uwierzyliśmy weni”. Kto przemawia, opierając się na nim, przemawia prawdziwie; kto sądzi wedle niego, sądzi sprawiedliwie, a ktokolwiek wzywa doń – nawołuje do prawdy (At-Tirmizi, „Thawab al-Qur’an”, 14).

Zakończymy ten temat definicją Koranu, opracowaną przez Bediüzzamana Saida Nursiego, słynnego uczonego muzułmańskiego, który zapoczątkował ruch ożywienia religijnego w Turcji, w I połowie XX wieku:

Koran stanowi odwieczny przekład wielkiej Księgi Uniwersum i jest wiecznotrwałym tłumaczem „języków”, którymi „spisane” są boskie prawa stworzenia i działania wszechświata; jest interpretatorem ksiąg widzialnego świata materialnego oraz Świata tego, co Niewidzialne. Odkrywa niematerialne skarby Boskich Imion, ukryte na ziemi i na niebie; jest kluczem do prawd, leżących poniżej linii zdarzeń; jest Światem języka tego, co Niewidzialne w widzialnym świecie materialnym; słońcem duchowych i intelektualnych światów islamu, a także ich fundamentem i planem; świętą mapą Tamtego Świata; objaśniającym, jaśniejącym interpretatorem, dowodem, jasno wyjaśniającym Istotę

Boga, Jego Atrybuty, Imiona i działania. Koran wychowuje Ludzkość i jest jej prawdziwą mądrością oraz autentycznym przewodnikiem, prowadzącym człowieka ku szczęściu.

Dla ludzkości jest to księga modlitwy, mądrości, czci i służby Bogu, nakazów i wezwania, intwokacji i refleksji. To święta księga, zawierająca „rozdziały” odnoszące się do wszystkich naszych potrzeb duchowych; księga niebiańska, która jak święta księgarnia, mieści w sobie liczne książki, z których wszyscy ludzie bogobojni i szlachetni, prawdomówni, wszyscy wnikliwi uczeni, a także ludzie mający dużą wiedzę o Bogu, zapożyczali własne, specyficzne drogi (życia), i która oświecla każdą drogę i odpowiada na potrzeby swych wyznawców.

Pochodząc z Najwyższego Tronu Boga, zapoczątkowany w Jego Najwspanialszym Imieniu, Koran jest Słowem Boga (co dotyczy Jego bytu jako Pana światów) i Jego dekretem (w odniesieniu do Jego tytułu Boga wszystkich stworzeń). To również rejestr łask Najmiłosierniejszego z punktu widzenia wszechogarniającego Miłosierdzia; zbiór przesłań, z których wiele rozpoczyna się szyfrem; i księga święta, która zesłała z okręgu otaczającego Najwspanialsze Imię Boże.

To dlatego Koranowi nadawano (i zawsze będzie się nadawać) tytuł „Słowo Boga”. Po nim następują Księgi i Zwoje wysłane innym Posłańcom. Niektóre z innych, niezliczonych Bożych słów stanowią inspirację przychodzącą jako swoiste manifestacje jakiegoś szczególnego aspektu Bożego Miłosierdzia, Władzy i Panowania pod specyficznym tytułem i ze szczególnym odniesieniem. Inspiracja przychodząca do aniołów, istot ludzkich i zwierząt różni się pod względem swej uniwersalności lub swoistości (Słowa, „Słowo 25”, 390).

ZAPISYWANIE KORANU I JEGO ZACHOWANIE

Powszechnie przyjmuje się, że w ciągu dziejów ludzkich Bóg Wszechmogący wysłał 124 000 proroków. Zgodnie z definicją muzułmańską, prorokiem jest ten, kto przybywa z ważnymi wieściami, „nowiną o Religii”, opartą na wierze w Istnienie i Jedność Boga oraz Jego aniołów, misję i powinności Proroctwa i proroków, Objawienie i Pisma Boskie, Zmartwychwstanie i życie przyszłe, a także Boskie Przeznaczenie, uwzględniające wolną wolę człowieka. „Dobra Nowina” zawiera także zachętę do tego, aby życie było oparte na tej wierze, ale również obietnice i ostrzeżenie odnoszące się do przyjmowania tej wiary. Często zdarzało się w dziejach, że religia była psuta, co powodowało, że zostawał wybierany prorok, mający ożywić i przywrócić religię, a także dokonać pewnych poprawek w jej zasadach lub też ustanowić nowe prawa dotyczące życia codziennego. Ów prorok, który zazwyczaj otrzymywał Księgę, zwany jest Wysłannikiem, a jego misja – Posłaństwem. Pięciu spośród wysłanników, mianowicie Noe, Abraham, Mojżesz, Jezus i Muhammad, pokój z nimi, wspomniani są w jednym z wersetów sury *asz-Szura* (42:13) i uznawani są za największych spośród wszystkich Wysłanników.

Religia, którą Bóg Wszechmogący zsyłał na przestrzeni dziejów wszystkim Wysłannikom, nosi nazwę – islam. Podobnie jak prawa ładu i działania Wszechświata są te same i stabilne, nie ma różnicy pomiędzy pierwszą istotą ludzką na Ziemi i wszystkimi dzisiejszymi ludźmi co do ich człowieczeństwa, cech, zasadniczych potrzeb i oczekującego ich ostatecznego przeznaczenia, i tak samo jest rzeczą naturalną, że religia powinna być jedna i ta sama, oparta na tych samych artykułach wiary, czci i moralności. Skoro religia ta była psuta, zmieniana lub zanieczyszczana zapożyczeniami z wier fałszywych, Bóg zsyłał różnych Posłańców w różnych epokach dziejów. Zesłał Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, jako ostatniego z Wysłanników, z doskonałą i ostatnią formą Religii, a także „podjął się” zachowania jej księgi: *Zaprawdę, to Myśmy zesłali w częściach napomnienie, i zaprawdę My jesteśmy jego Strażnikiem* (15:9). Ponieważ po Mojżeszu, pokój z nim, religia, którą głosił, zaczęła być nazywana judaizmem, a po Jezusie, pokój z nim – chrześcijaństwem, islam pozostał jako nazwa doskonałej, strzeżonej formy Boskiej religii, którą głosił Prorok Muhammad, pokój z nim i błogosławieństwo.

Na tym świecie Bóg Wszechmogący działa spoza przyczyn naturalnych. Zatem stwarzał i będzie stwarzał przyczyny lub środki, służące zachowaniu Koranu. Jednym z takich środków i jednym z powodów, dla których Wszechmocny dozwolił na zepsucie Swych poprzednich Pism, a „podjął się” zachowania Koranu, jest to, że Towarzysze Proroka, niech Bóg będzie z nich zadowolony, oraz następne pokolenia muzułmanów oddane były swej Księdze bardziej, aniżeli jakikolwiek inny lud i czynili wszystko, co możliwe, aby ją zachować bez najmniejszej zmiany. Wraz z misją Proroka Muhammada, pokój z nim i błogosławieństwo, Bóg uczynił islam religią doskonałą, tak żeby mógł przemawiać do wszystkich możliwych poziomów wiedzy i percepcji i rozwiązywać problemy Ludzkości, aż do Dnia Sądu. Dlatego nie istniała i nie istnieje potrzeba wysłania innego proroka, który by ożywił i przywrócił Religie, ani też objawienia innej Księgi. Pierwszym zatem krokiem podjętym w celu zachowania Koranu było zapisywanie go za czasów Proroka Muhammada, pokój z nim i błogosławieństwo, pod bezpośrednim jego nadzorem. Z tego to powodu żadne słowo tekstu koranicznego nie zostało zniszczone, dodane lub okaleczone. Nie ma ani jednej różnicy pomiędzy kopiami Koranu, które kiedykolwiek – w ciągu 14 wieków islamu – krążyły po świecie.

Biorąc pod uwagę fakt, że w odróżnieniu od innych Pism go poprzedzających, Koran został zachowany w swej oryginalnej formie i treści, bez żadnej zmiany, dodatku lub zniszczenia, duże znaczenie mają następujące punkty:

- Koran był objawiany stopniowo. Bóg Wszechmogący podjął się nie tylko zachowania Koranu, ale także zachowania jego właściwej recytacji i zebrania jego części w formie księgi. Objawił swemu Wysłannikowi, gdzie winien być umieszczony każdy werset i rozdział:

Nie poruszaj swego języka, aby go popędzać (i przechować w sercu). Zaprawdę, do Nas należy jego zebranie (w twym sercu) i umożliwienie Ci jego recytacji (z pamięci). Przeto, kiedy go recytujemy, naśladuj tę recytację; a My od tej pory będziemy go objaśniać (75:16-19).

Absolutnie wzniosły jest Bóg, Najwyższy Władca, Prawda Ostateczna i Niewzruszona. Nie śpiesz się (O Wysłanniku) z (otrzymywaniem i zapamiętywaniem jakiegokolwiek Objawienia włączonego do) Koranu, dopóki nie został ci objawiony w pełni, lecz mów: „Mój Panie, ubogacaj mnie w wiedzy” (20:114).

- Wszechmogący podkreśla, że nie może osiągnąć Koranu żadne kłamstwo i że nic nie wzbudzi wątpliwości co do jego autentyczności jako Księgi Boga:

Z całą pewnością jest to Księga wspaniała. Kłamstwo nie znajdzie nigdy do niej przystępu, ani z przodu ani też z tyłu (czy to przy pomocy argumentów opartych na wymyślonych filozofiach, czy to poprzez ataki z przeszłości, oparte na wcześniejszych Pismach; jest to) Księga zsyłana stopniowo, pochodząca od Jedynego – Wszechmądrym, Godnego wszelkiej chwały (do którego należy wszelka chwała i wdzięczność) (41:41-42).

- Wysłannik Boży, pokój mu i błogosławieństwo, zwykł był raz do roku przeglądać z Archaniołem Gabrielem tę cześć Koranu, która została do tej pory objawiona. W ostatnim roku, po wypełnieniu Objawienia koranicznego, Gabriel przyszedł w tym celu dwukrotnie. Wysłannik wnosił z tego, że bliska jest jego podróż do innego świata (Yıldırım, 43, 62-63).
- Od samego początku objawiania Towarzysze Proroka, niechaj Bóg będzie z nich zadowolony, przykładali ogromną wagę do Koranu oraz starali się, jak potrafili najlepiej, zrozumieć go, zapamiętać i nauczyć. To był, w istocie, nakaz koraniczny:

Przeto, jeśli recytowany jest Koran, nachylajcie uszu i przysłuchujcie mu się w ciszy, a być może będzie waszym udziałem miłosierdzie (7:204).

- Tylko niewielu muzułmanów знаło sztukę pisania i czytania w początkowym okresie objawiania Koranu. Po bitwie pod Badr, która była pierwszym starciem pomiędzy muzułmanami a politeistami mekkańskimi, zostało postanowione, że jeńcy wojenni zostaną wyzwoleni pod warunkiem, że każdy nauczy czytania i pisania dziesięciu muzułmanów medyńskich. Ci, którzy już nauczyli się tej sztuki, starali się przede wszystkim zapamiętać Koran. Czynili tak, ponieważ recytacja pewnej części Koranu jest obowiązkowa w trakcie modlitw obowiązkowych; nadto dlatego, że Koran był dla nich czymś niezwykle oryginalnym i oczyszczał ich umysły z przesądów i błędnych twierdzeń, a serca z grzechów. Oświecał ich i pozwalał budować społeczeństwo składające się z rozświetlonych umysłów i oczyszczonych serc.

- Aby zrozumieć ogrom wysiłków Towarzyszy, jakie podejmowali w celu zapamiętania Koranu i liczbę tych, którzy go rzeczywiście zapamiętali, wystarczy wspomnieć, że w katastrofie Bi'r al-Ma'unah, mającej miejsce parę lat po emigracji, zginęło męczeńską śmiercią 70 Towarzyszy, znających Koran na pamięć. Kolejnych 70 zginęło męczeńską śmiercią w czasie podobnych zdarzeń i bitew w czasie życia Proroka, niechaj będą z nim pokój i błogosławieństwo (as-Salih, 55). Po śmierci Proroka kilku Towarzyszy znało cały Koran na pamięć: Ali ibn Abi Talib, Abdullah ibn Mas'ud, Abdullah ibn Abbas, Abdullah ibn Amr, Hudajfa ibn al-Jaman, Salim, Mu'adh ibn Dżabal, Abu'd-Darda, Ubejj ibn Ka'b, Aisza i Umm Salama – żony Proroka. Jeśli jakaś osoba przyjmowała islam lub emigrowała do Medyny, Prorok – niechaj będą z nim pokój i błogosławieństwo – wysyłał ją do któregoś z Towarzyszy, by uczył jej Koranu. Kiedy uczniowie koraniczni zaczęli recytować, powstawał chaos, dlatego Prorok prosił ich o niższe głosy, żeby nie przeszkadzali sobie nawzajem (as-Salih, 57, przekaz pochodzący od az-Zarkaniego).
- Koran był objawiany stopniowo – przeważnie przy pewnych okazjach. Kiedykolwiek objawiany był jakiś werset albo rozdział, albo grupa wersetów, były one zapamiętywane przez wielu ludzi i jednocześnie Wysłannik Boży Muhammad nakazywał je spisywać. Instruował przy tym, w jakim miejscu w Koranie należy owe wersety umieszczać. Muzułmanie zatrudnieni przez Proroka przy zapisywaniu Koranu zwani byli Spisującymi Objawienie. Historia zanotowała ok. 40 imion tych ludzi. Poza zapisywaniem objawionych części Koranu skrybowie kopiowali je dla siebie i zachowywali (as-Salih, 61, relacja pochodzi od al-Burhana poprzez az-Zarkasziego).
- Po śmierci Proroka, pokój z nim i błogosławieństwo, kilku Towarzyszy, np. Ali ibn Abi Talib, Mu'adh ibn Dżabal, Abu Darda i Ubajj ibn Ka'b, zebrali fragmenty Koranu w formie kompletnej księgi. Ali ułożył je według czasu objawiania rozdziałów (sur) (M.M. Puye, 95-8, relacjonowane przez as-Sujutiego z al-Itqan, a także z at-Tabaraniego i Ibn Al-Asakira). Po śmierci Proroka w bitwie pod Jamama zginęło męczeńską śmiercią ok. 700 muzułmanów, znających Koran na pamięć. Wówczas Umar ibn al-Chattab zwrócił się do kalifa Abu Bakra z wnioskiem o sporządzenie „oficjalnej” kopii Koranu. Do wypełnienia tego zadania wybrano Zajda ibn Sabita, jednego z ówczesnych wiodących uczonych i znawców Koranu. Po drobiazgowej pracy, Zajd przygotował oficjalny zbiór, który nazwano Mushaf (Yıldırım, 62-66; as-Salih, 62-65).
- Wszzechmogący oświadcza w *surze al-Kijama: Z pewnością to My zbieramy go (w twoim sercu) i umożliwiamy ci jego recytowanie (z pamięci) (75:17)*. Wszystkie wersety i rozdziały Koranu były układane i zbierane w księgę według instrukcji samego Proroka, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, postępującego zgodnie ze wskazówkami Objawienia. Po bitwie pod

Jamama, kiedy sporządzono oficjalną kopię Koranu, wykonano z kolei wiele jej kopii i rozesłano po wszystkich miastach. Działo się to za czasów trzeciego kalifa – Utmana, niech Bóg będzie z niego zadowolony (Yıldırım, 66-70; as-Salih, 65-73).

- Jednym z najważniejszych powodów, dzięki któremu Koran dotarł do nas poprzez wiele stuleci bez jednego nawet wypaczenia lub zmiany, było zachowywanie go w jego oryginalnym języku. Nikt w świecie Islamu nigdy nie myślał o tym, żeby go zastąpić jakimkolwiek przekładem, i Koran został ochroniony przed losem poprzednich Pism.

Podsumowując: autentyczność i prawdziwość kopii Koranu, którą bierzemy obecnie do rąk, w tym znaczeniu, że zawiera on słowa wypowiedziane przez Wysłannika Bożego, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, jest tak oczywista, że żaden uczony muzułmański, na żadnym poziomie, nigdy nie wątpił w jego autentyczność lub w fakt, że każda litera, słowo i każde zdanie, werset lub rozdział, były wypowiedziane przez Wysłannika, jako część Koranu. Innymi słowy, ta wersja, którą bierzemy obecnie do rąk, jest niewątpliwie tym Koranem, który był recytowany przez Wysłannika Bożego, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo (dalsze wyjaśnienia zob. sura 15, przyp. 3).

STYLE KORANICZNE

Koran jest księgą przekazaną przez Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, jako Słowo Boga będące świadectwem jego misji prorockiej. To także jego najwspanialszy cud, stanowiący wyzwanie nie tylko dla Arabów tamtego czasu, ale dla wszystkich ludzi, którzy pojawią się na ziemi aż po Dzień Sądu Ostatecznego. To wyzwanie polega na ułożeniu nawet nie całej podobnej księgi, ale choćby pojedynczego rozdziału. Koran jest również nieporównywalny z innymi Pismami ze względu na sposób zachowania i przekazu późniejszym pokoleniom, bez najdrobniejszej zmiany. Nie ma najmniejszej różnicy (poza drobnymi różnicami w sposobie zapisu) pomiędzy kopiami Koranu, które krążyły po świecie od początku jego objawiania.

Chociaż Koran zajmuje się wszystkimi problemami teologicznymi i przewyższa wszystkie pisma wieków przedmuzułmańskich pod względem bogactwa swej zawartości, to metoda jego podejścia, prezentacji i zastosowanych rozwiązań jest unikalna. Zamiast traktować każdy problem w sposób tak zwany systematyczny, powszechnie stosowany przez każdego autora dzieł teologicznych, lub przez apostołów, Bóg w Koranie wyraźnie mówi, że zastosował metodę szczególną, zwaną *tasrifî*. Polega ona na tym, że Koran przedstawia sobą różnorodność i zmienność tematyki, przechodzi od jednego przedmiotu do drugiego lub powraca do poprzedniego i celowo powtarza jeden i ten sam temat w jedynej w swoim rodzaju, szczególnej formie rytmicznej i recytacyjnej, aby w ten sposób ułatwić zrozumienie, uczenie się i zapamiętanie.

Zobaczcie, jak wykładamy znaki (istnienia Boga i Jego Jedności oraz inne prawdy wiary) na różne sposoby, tak że oni, być może, będą przenikać istotę rzeczy i zrozumieją (6:65).

Koran ukazuje porządek wszechświata. Tak jak wielka różnorodność istniejących rzeczy przedstawia się przed naszymi oczyma, jedne obok drugich lub w powiązaniu, Koran pokazuje tę różnorodność jako połączoną szczególnym rytmem. Służy to ukazaniu znaków Jedności Boga. Ta różnorodność przydaje Koranowi unikalnego piękna i niezrównanej wymowy. Uważny recytator i inteligentni słuchacze przechodząc przez nią, radują się tak, że Bóg w Koranie oświadcza:

Bóg zsyła w częściach najlepsze ze słów jako Księgę całkowicie spójną, której stwierdzenia potwierdzają się, objaśniają i odnoszą do siebie nawzajem. Drży skóra tych, którzy stoją w bojaźni przed swoim Panem (słuchając słów Koranu i je rozumiejąc). Potem ich skóra i serce idą spocząć przy Rozpamiętywaniu Boga (przy Koranie). To jest Boże przewodnictwo, za pomocą którego On prowadzi, kogo zechce. Kogo zaś Bóg prowadzi ku zbłądzeniu, dla niego nie ma żadnego przewodnika (39:23).

Warto wspomnieć, że ułożenie wersetów i rozdziałów w Koranie nie opiera się na porządku chronologicznym. Poza tym niektóre rozdziały i wersety są długie, gdy tymczasem inne – bardzo krótkie. Mimo że ta metoda ułożenia jest jednym z aspektów cudowności Koranu, to stanowi ona zarazem jeden z najważniejszych powodów krytyki Koranu, podejmowanej przez licznych orientalistów i ich naśladowców w świecie muzułmańskim. Pretekstem jest rzekoma niezborność wersetów koranicznych.

Koran ukazuje ład panujący we wszechświecie. Jak we wszechświecie, gdzie pomiędzy rzeczami czy też cząstkami elementarnymi istnieje relacja całość-część i holistyczno-częściowa albo uniwersalno-partykularna, tak samo dzieje się w wypadku wersetów koranicznych. Ciało stanowi całość, a jego częściami są głowa, ręce, nogi i inne organy. Żadna z tych części nie jest w stanie w pełni reprezentować ciała, gdyż cokolwiek zawiera ciało, tego nie można w całości odnaleźć w żadnej z jego części. Jednak każda część ciała stanowi również całość samą w sobie. Ludzkość i każdy istniejący gatunek mają naturę uniwersalną, całościową; każdy gatunek zbudowany jest z części, spośród których każda zawiera wszystkie cechy gatunku i w związku z tym reprezentuje dany gatunek. Pojedyncza istota ludzka jest w swej budowie dokładną próbką całej ludzkości.

Co do Koranu, to każdy z jego wersetów jest sam w sobie całością i istnieje w sposób samodzielny. Większość z nich można by umieścić w dowolnym miejscu w Koranie, nie naruszając przy tym ani kompozycji, ani znaczenia. Nadto pomiędzy wszystkimi wersetami koranicznymi i pomiędzy dowolnym wersetem a wszystkimi innymi istnieje naturalne odniesienie. Zgodnie ze słowami Bediüzzamana Saida Nursiego:

Wersety koraniczne są jak gwiazdy na niebie, pomiędzy którymi istnieją widzialne i niewidzialne więzi i relacje. To tak, jak gdyby każdy z wersetów koranicznych miał oko, które widzi większość z wersetów, i twarz, która ku nim spogląda, rozpościerając w ich stronę niematerialne nitki relacji, aby z nich utkaly tkaninę cudowności. Pojedyncza sura może zawierać cały „ocean” Koranu, w którym mieści się cały wszechświat. Pojedynczy werset zaś może zawrzeć w sobie skarb owej sury. To tak, jak gdyby spośród większości wersetów każdy stanowił małą surę, a spośród większości sur – każdą małą Koran. Powszechnie uznanym faktem jest to, że całość Koranu mieści się w surze al-Fatiha, a sura al-Fatiha – w Basmali (Słowa, „Słowo 25”, 394).

Koran zawiera również wersety, które na pierwszy rzut oka wydają się nawzajem sprzeczne. Jednak w Koranie nie ma żadnej sprzeczności. Koran jest jak organizm, którego wszystkie części są nawzajem powiązane. Zarówno ze względu na wspomniane wyżej ułożenie, jak i relacje pomiędzy wersetami na sposób: część-całość oraz całościowo-częściowe, poprawne rozumienie wersetu zależy od zrozumienia całości Koranu. To inna cecha, charakterystyczna dla Koranu, ukazująca jego cudowność i dowodząca jego Boskiego autorstwa. Jest ona niezwykle ważna przy interpretacji Koranu. Koran jest pisany odpowiednikiem wszechświata i człowieka; według mędrców muzułmańskich, Koran, wszechświat i człowiek stanowią trzy „kopie” tej samej księgi – pierwszej księgi, będącej „objawionym i zapisanym wszechświatem i człowiekiem”, podczas gdy druga i trzecia są „stworzonym Koranem”. W związku z tym Koran naucza także, jak postrzegać człowieka i wszechświat. Dlatego to, co nie uważa istota ludzka postrzega jako sprzeczność w Koranie, w rzeczywistości jest sprzecznością w jej własnym punkcie widzenia. Ktoś, kogo istota została zjednoczona z Koranem, nie będzie widzieć żadnej sprzeczności, gdyż został uwolniony od wszelkich antynomii. Jeśli zaś ktoś postrzega Koran z okna własnego świata, pełnego sprzeczności, to z pewnością dostrzeże je również w tej Księdze. To z tego powodu istota ludzka, która usiłuje zrozumieć Koran, musi najpierw wyzwolić się z jarzma wszelkiego rodzaju sprzeczności.

Koran został objawiony w języku arabskim i język jako taki stanowi jego zewnętrzną powłokę. Nie wolno zapominać, że religia nie składa się ani jedynie z filozofii, ani jedynie z teologii. To metoda połączenia wszystkich wymiarów naszego jestestwa. Przeto, jak zaznaczyliśmy wyżej, język koraniczny tworzy jedną z zasadniczych, niezbywalnych części elementarnych tejże Księgi. Została ona objawiona w języku arabskim nie tylko dlatego, że Arabowie w okresie jego objawiania byli w stanie go zrozumieć. Przyczyna była raczej taka, że religia uniwersalna wymaga języka uniwersalnego. Koran widzi świat jako kołyskę ludzkiego braterstwa i zmierza do zjednoczenia wszystkich ras, kolorów skóry i wyznań w braterstwie i służbie Jednemu Bogu. Jego język jest jednym z głównych czynników, pomagających człowiekowi nie tylko rozmyślać nad rzeczywistością religijną, ale też połączyć wszystkie wymiary swej jaźni zgodnie z Boskimi standardami. Tłumaczenia Koranu nie mogą

być recytowane w trakcie modlitw obowiązkowych, gdyż żaden z przekładów nie jest identyczny z oryginałem. Bez znajomości języka arabskiego można być dobrym muzułmaninem, ale nie sposób zrozumieć więcej, aniżeli niewielki wycinek Koranu.

Koran stanowi w islamie źródło wiedzy nie tylko religijnej i duchowej, ale również społecznej i naukowej oraz etyki, prawa i filozofii.

ZROZUMIEĆ KORAN

Pierwszym krokiem do zrozumienia Koranu jest zrozumienie jego języka. Język ma takie samo znaczenie dla tekstu, jak cechy cielesne dla istoty ludzkiej. Zasadniczo istnienie tekstu związane jest z jego znaczeniem, tak jak wartość istoty ludzkiej – z jej duchem. Powłoka cielesna stanowi formę, którą przybrał duch ludzki, i w związku z tym służy za zwierciadło, przy pomocy którego można wejrzeć w swój charakter. Dlatego też język Koranu i jego style są formą dla jego znaczenia i nie sposób ich od niego oddzielić.

Następnym krokiem, służącym zrozumieniu Koranu, jest przeniknięcie jego znaczenia, a wymaga to jego praktykowania w życiu codziennym. Choć język koraniczny kształtuje jego zewnętrzną formę i strukturę, a co za tym idzie, jest niezwykle ważny w procesie docierania do znaczenia Koranu, to jednak ograniczanie się do jego języka w wysiłku podejmowanym w celu zrozumienia tego tekstu oznaczałoby ograniczanie się do formy lub formalizmu. Wierzący może przenikać *znaczenie* Koranu, na którym opiera się życie tej Księgi, poprzez „serce”, gdzie ma mieszkanie duch człowieka. Wymaga to wykonywania niezbędnych aktów uwielbienia Boga, prowadzenia życia bogobojnego i oczyszczenia serca poprzez powstrzymanie się od grzechów i wszelkiego zła.

Koran jest, jak twierdzi turecki uczonec Haluk Nurbaki, „niczym róża, której płatki stale rozwijają się w łonie czasu” (Nurbaki, 14). Wraz z rozwojem nauki i jej udziałem w docieraniu do głębi znaczeń zawartych w Koranie rozkwita on coraz bardziej, młodnieje i staje się coraz to świeższy. Z tego względu poza dysponowaniem wystarczającą wiedzą z zakresu takich tematów, jak abrogacja praw, prawa i reguły zależne od określonych warunków i bezwarunkowe, reguły ogólne i szczegółowe oraz wydarzenia, przy których wersety były objawiane, wielką wagę ma również znajomość ogólnych zasad nauk przyrodniczych. Ponadto skoro to właśnie Prorok Muhammad, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, otrzymał Koran, nauczał go i jako pierwszy praktykował w życiu codziennym, to niezbędna do zrozumienia Koranu jest także znajomość jego *Sunny*, sposobu, w jaki wcielał Objawienie w swoje życie, i przykładu, jaki dawał, żyjąc według zasad islamu.

Koran nie jest książką naukową ani historyczną, ani też księgą, która by mówiła jedynie o moralności. Nie jest też książką w takim znaczeniu, jakie nadaje się słowu „książka”. To księga, która ma być praktykowana; została zesłana po to, by prowadzić ludzi ku prawdzie, aby wychowywać ich zarówno intelektualnie, jak i duchowo.

wo, a także przewodzić im tak w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Dlatego Koran można zrozumieć, praktykując go w życiu codziennym. Lepiej to pojmemy, jeśli uzmysłowimy sobie, że Koran nie został objawiony za jednym razem; był objawiany przy wielu różnych okazjach w ciągu 23 lat misji prorockiej Muhammada. Jeślibyśmy oddzielili Koran od życia praktycznego, to zredukowalibyśmy go tym samym do książki służącej tylko do czytania. Koran nie odsłania zbyt wiele przed tymi, którzy traktują go w ten właśnie sposób.

A oto inny fakt wart podkreślenia w odniesieniu do zrozumienia Koranu:

Koran jest księgą średniego rozmiaru i, na pierwszy rzut oka, zawiera powtórzenia. Jednakże, sam oświadcza, że nie ma nic „mokrego ani suchego”, co by nie znalazło się w Księdze Oczywistej, to znaczy, w samym Koranie (6:59). Jak stwierdził Prorok w jednej ze swych wypowiedzi, Koran zawiera dzieje dawnych ludów, informacje o tych, które przyjdą po jego objawieniu i rozwiązanie sporów pomiędzy ludźmi. Zwraca się do ludzi o różnym poziomie intelektualnym. Setki egzegetów, którzy pisali swe komentarze do Koranu w ciągu 14 stuleci dziejów islamu, wynosili z niego różne znaczenia, jednak żaden nigdy nie twierdził, że jest zdolny objąć i zrozumieć cały Koran. Tysiące prawników wyprowadzało z niego prawa i opierało na nim tok swego rozumowania prawniczego, jednak nikt z nich nie żywił przekonania, że potrafi wyprowadzić wszystkie prawa w nim zawarte i zrozumieć wszystkie jego nakazy i zakazy. Wszyscy rzetelni uczeni, zdolni do pogodzenia umysłu z sercem; wszyscy „odnowiciele”, bogobojni uczeni, którzy pojawiali się w pewnych epokach, ażeby ożywić i przywrócić islam – znaleźli w Koranie swoją ścieżkę. Wszyscy ludzie szlachetni i pobożni znajdowali w nim źródła inspiracji i sposób oczyszczenia, a wszystkie ścieżki sufickie były odeń zależne. Sam Koran jednak, jak źródło, które płynie, zwiększa swą objętość, pozostał nietknięty.

Głębie i bogactwo znaczeń Koran zawdzięcza swej cudownej elokwencji, która oparta jest, między innymi, na stylu kreatywnym, bogatym i pełnym artyzmu. Często posługuje się przypowieściami i stosuje retorykę figuratywną, symboliczną, z metaforami i porównaniami. To naturalne, gdyż Koran zawiera wiedzę o wszystkim i zwraca się do wszystkich poziomów percepcji i erudycji.

Ignorowanie symbolicznego i artystycznego stylu koranicznego i zadowalanie się jedynie znaczeniem zewnętrznym wyrażen spowodowało pojawienie się prądu powierzchownego i ciasnego, zwanego *Zahirijja*. Prądem zupełnie przeciwnym do niego była *Batinijja* (ezoteryzm); ezoteryzm ów poszukiwał pełni prawdy w symbolach, ignorując zarazem zewnętrzne znaczenie wypowiedzi koranicznych. Obydwa podejścia są szkodliwe, a najbardziej pożądana jest zawsze droga pośrednia.

CZY MOŻLIWY JEST PEŁNY, DOKŁADNY PRZEKŁAD KORANU?

Pytanie: „Czy możliwy jest pełny, dokładny przekład Koranu?” było przez niemal stulecie przyczyną gorących debat w świecie muzułmańskim. To pytanie stawiane

bez właściwej rozważki. Przede wszystkim język nie jest zestawem form, złożonym z liter i słów. Jak styl mówienia lub pisanie oddaje charakter danego człowieka, tak język narodu jest zwierciadłem charakteru narodowego, ukształtowanego przez jego kulturę, historię, religię, a nawet kraj, gdzie ów naród żyje. Jest niemal niemożliwe, aby każde słowo używane w pewnym języku było dokładnym odpowiednikiem słowa stosowanego w tym samym znaczeniu w innym języku. To słowo ma różne konotacje i skojarzenia specyficzne dla określonego ludu, który go używa, i wywiera na każdym jego użytkowniku nieco inne wrażenie. Na przykład według większości uczonych muzułmańskich słowo *qur'an* wywodzi się od czasownika *qira'at* oznaczającego czytanie lub recytowanie. Jednak słowo *qur'an* nie jest dokładnym odpowiednikiem „czytania” lub „recytacji” w języku polskim lub też innego słowa używanego w tym samym znaczeniu w jakimś innym języku. Język z całym swoim słownictwem jest żywym bytem o zmieniających się formach i podlega różnym adaptacjom w ciągu dziejów ludu posługującego się nim na co dzień.

Poza tym arabski jest językiem o ściśle wyznaczonych regułach gramatyki. Pod względem koniugacji i etymologii jest najbogatszym językiem świata. Warto zwrócić uwagę na to, że czasy gramatyczne nie zawsze mają to samo znaczenie i zastosowanie w poszczególnych językach. Koran opisuje na przykład wydarzenie Dnia Sądu Ostatecznego w czasie przeszłym, mimo że dzień ów nastąpi dopiero w przyszłości. Poza innymi powodami takiego zabiegu czas przeszły prosty w języku arabskim stosowany jest także dla oddania znaczenia, że przyszłe wydarzenie z całą pewnością nastąpi. Również czas teraźniejszy nie jest identyczny w języku arabskim i polskim. Pomijając już różnice pomiędzy jakimikolwiek dwoma językami, istnieją różnice w posługiwaniu się czasami, np. *present perfect tense* w obrębie odmian języka angielskiego – brytyjskiej i amerykańskiej. Inną cechą języka jest to, że podczas gdy w języku arabskim rzeczowniki dzieli się na dwa rodzaje gramatyczne (męski i żeński), to w języku angielskim (i również m.in. w polskim – uwaga tłum.) – na trzy. W języku angielskim rzeczowniki mają dwie liczby: pojedynczą i mnogą, gdy tymczasem przymiotniki i czasowniki pozbawione są liczby mnogiej. W języku arabskim istnieją trzy liczby gramatyczne zarówno dla rzeczowników, jak i przymiotników oraz czasowników: pojedyncza, podwójna i mnoga. Poza tym w języku arabskim rzeczowniki mają wiele form pluralnych, z których każda wykazuje różnice i swoiste implikacje.

Koran ma również inną cechę szczególną, która sprawia, że jego dokładny przekład na inny język jest niemal niemożliwy.

Koran wcielił nową myśl w słowa. Poza samym słowem *qur'an* wiele innych słów stało się pojęciami niemożliwymi do oddania w innym języku bez niezbędnych objaśnień. Są to na przykład: *rabb* (pan), *ilah* (bóg), *malik* (władca), *kitab* (książka), *wahy* (*lahj*, objawienie), *din* (religia), *millah* (naród, droga), *szari'a*, *ibadah* (kult, uwielbienie, adoracja), *taqwa* (*takla*, pobożność i prawość), *ihsan* (doskonała dobroć i doskonałość, wykonywanie czegoś w pełnej świadomości tego, że Bóg widzi swoje

sługi), *walijj* (przyjaciel, człowiek szlachetny i bogobojny), *nur* (światło), *nabijj* (prorok), *rasul* (wysłannik), *islam*, *iman* (wiara, wyznanie) oraz inne, które dały początek jakiejś gałęzi wiedzy lub nauki, spośród nauk zwanych *naukami o Koranie*, takie jak *muhkam* (ustalony, zdecydowany), *mutaszabih* (alegoryczny), *tafsir* (interpretacja), *ta'wil* (egzegeza), *nasich* (znoszący) i *mansuch* (zniesiony).

Przyczyny, dla których nie jest możliwy dokładny przekład Koranu na inny język, nie są ograniczone do tych, które wymieniliśmy wyżej. Dlatego żadne tłumaczenie nie może zastąpić Koranu i być recytowane w czasie codziennych modlitw.

UWAGI O NINIEJSZYM STUDIUM INTERPRETACJI

Do tej pory podjęto wiele studiów, mających na celu oddanie znaczenia Koranu w innych językach. Każde z nich przewyższa inne pod wieloma względami, a pod innymi – stoi niżej. Niemniej jednak jest także prawdą, że w tych studiach, prócz licznych uproszczeń, mogą wystąpić błędy w rozumieniu samego tekstu koranicznego.

Nie twierdzimy, że niniejsze studium, które w części opiera się na interpretacji Suata Yıldırima, sławnego tureckiego profesora interpretacji Koranu, przewyższa inne. Jednak różni się od nich w następujących, istotnych punktach:

- Jak wspomnieliśmy, podobnie jak niemal każdy werset Koranu istnieje w sposób samodzielny, połączony jest także w sposób naturalny z każdym innym werselem oraz całością Koranu. Rozumienie i interpretacja Koranu wymagają dysponowania kompletną wiedzą i rozumieniem całego Koranu oraz rozważania jego całości. Nie wolno zapominać o tym, że głównym interpretatorem Koranu jest sam Koran; analogicznie do tego, jak wersety interpretują się nawzajem, Koran jako całość interpretuje każdy z nich. Staraliśmy się ściśle zachowywać tę unikalną cechę Koranu.
- Bediüzzaman Said Nursi często zwraca uwagę na to, że głębia znaczeń, jakie zawarte są w sformułowaniach koranicznych, stanowi jeden z aspektów jego cudowności. Na przykład skoro w języku arabskim rodzajnik określony *al* przydaje słowu charakteru wyłączności, to interpretuje on „*al-hamdu* – wysławianie” na początku *sury al-Fatiha*: „Wszelka chwała i wdzięczność, jaką ktokolwiek okazał innym od początku życia człowieka na Ziemi, z jakiegokolwiek powodu i z jakiegokolwiek okazji, i jaką okaże aż do Dnia Sądu, należy się Bogu”.
- Z cech wykorzystanych słów i porządku słów w zdaniu: *Z tego, w co ich zaopatrzyliśmy* (z majątku, wiedzy, władzy, itp.), *wydają* (aby zapewnić wyżywienie potrzebującym i dla sprawy Boga, wyłącznie dla przyjemności Boga i nie tworząc dla innych zobowiązań), które to zdanie pojawia się w trzecim wersecie *sury al-Bakara*, drugiej *sury* Koranu, Said Nursi wyprowadza następujące reguły i warunki dawania jałmużny i dobroczynności w ogóle:

1. Ażeby Bóg przyjął od wiernego jałmużnę, musi on dać ją ze swego majątku w ilości, która nie spowoduje, że sam będzie potrzebował jałmużny. Warunek ten wyraża *Z w Z tego, w co*.
2. Wierzący nie mogą darować potrzebującemu dóbr kogoś innego, lecz muszą dawać ze swego majątku. Fraza: *w co ich zaopatrzyliśmy* odnosi się do tego właśnie warunku. Znaczenie jest takie: „Wierni dają z tego, w co *ich* zaopatrzyliśmy (nie zaś z tego, w co zaopatrzyliśmy innych)”.
3. Wierzący nie mogą przypominać tym, których obdarowali, o uprzejmości, jaką im wyświadczyli. *My* we frazie *w co My ich zaopatrzyliśmy* odnosi się do tego warunku, co oznacza: „To myśmy obdarzyli was majątkiem, z którego dajecie biednym na ich utrzymanie. Przeto, dając Naszemu słudze z naszej własności, nie możecie tworzyć dla niego zobowiązania”.
4. Wierni nie mogą się lękać, że staną się ubodzy, gdyż obdarowują innych. Wskazuje na to zaimek osobowy *My* w *My ich zaopatrzyliśmy*. Ponieważ to Bóg nas zaopatruje i nakazuje nam dawać innym, nie sprawi, że zbiedniejemy ze względu na pomoc okazywaną innym ludziom.
5. Wierzący muszą okazywać pomoc materialną tym, którzy przeznaczają ją na swe utrzymanie. Nie do przyjęcia jest wydawanie środków na osoby, które je zmarnotrawią. Wskazuje na to fraza: *Wydają, żeby zapewnić utrzymanie*.
6. Wierzący muszą dawać ze względu na Boga. *My ich zaopatrzyliśmy* odnosi się właśnie do tego. Oznacza to: „Zasadniczo jest to nasza własność, z której wydajecie, dlatego musicie wydawać w Naszym Imieniu”.
7. Słowo „*co*” w *Z tego, w co* oznacza, że w cokolwiek Bóg zaopatruje człowieka, jest włączone do znaczenia *rizq* (zaopatrzenie). W związku z tym wierzący musi nie tylko dawać ze swojego majątku, ale ze wszystkiego, co posiada. Dobre słowo, akt pomocy, porada i nauczanie mieszczą się w znaczeniu zaopatrzenia i wydawania środków na utrzymanie innych (Isa-ratu’l-Icaz, 40).

Włączając te wszystkie warunki, znaczenie wyrażenia, którego oryginał obejmuje trzy słowa, jest takie: „*Z tego, w co ich zaopatrzyliśmy z majątku, wiedzy i władzy, itp., wierząc, że to My zaopatrujemy, i nie odczuwając żadnego lęku, że zbiednieją ze względu na to, co dają innym, i nie stwarzając tym, którym pomagają, żadnych zobowiązań, wydają swe środki zarówno ze względu na Boga, jak i po to, aby dać zaopatrzenie potrzebującym, którzy są wystarczająco rozumni, aby nie marnotrawić tego, co się im daje; dają tyle, żeby sami nie potrzebowali jałmużny*”.

W niniejszej interpretacji, staraliśmy się uwzględnić taką głębię znaczeń, w rozmiarze, na jaki pozwala zakres naszego studium.

- Duże znaczenie ma fakt, że Koran był objawiany w określonych sytuacjach w ciągu 23 lat. Jego właściwe, poprawne rozumienie doprowadziło do narodzin ważnej dyscypliny, zwanej *naukami o Koranie*, która obejmuje szeroki zakres tematyczny, na przykład znoszenie jednego prawa lub wersetu przez inny, uogólnienie lub partykularyzacja znaczenia ze względu na szczególną okazję albo sytuację i okoliczności objawienia wersetu. Jeśli tym czynnikom nie przyda się odpowiedniej uwagi przy interpretacji Koranu, to ktoś, patrząc powierzchownie, mógłby odnieść wrażenie, że w Koranie występują sprzeczności. Żeby zapobiec takiemu wrażeniu, staraliśmy się wziąć pod uwagę powyższe zastrzeżenia. Na przykład:

O wy, którzy wierzycie! Jeśli pójdziecie za tymi, którzy nie wierzą (hipokrytami i żydami w Medynie, szerzącymi nieprawdę o wydarzeniach spod Uhud), oni sprawią, że odwrócicie się na piętach (ku niewierze) i powrócicie całkowicie przegrani (zarówno w tym, jak i w przyszłym świecie) (3:149).

Powyższy werset nakazuje, aby wierni nie okazywali posłuszeństwa niewiernym. Jednakże jak w przypadku wielu przykazań koranicznych, także i to ma aspekty względne, odpowiednie do czasu i okoliczności. Prócz tego werset musi łączyć się z wersetami poprzedzającymi go i następującymi po nim. Dostrzeżenie tegoż powiązania wymaga nieraz znajomości kontekstu objawienia danego wersetu.

Po bitwie pod Uhud hipokryci i żydzi zaczęli głosić, że jeśliby Muhammad był prorokiem prawdziwym, to nie spotkałoby go w tej konfrontacji niepowodzenie. Usiłowali też przekonywać muzułmanów do powrotu do ich poprzedniego stanu niewiary. Muzułmanie w Medynie, do których był skierowany przytoczony werset, znali jego szczególną treść. Z tego względu wyjaśnienie znaczenia i bezpośredniego celu objawienia danego wersetu wymaga interpretacji wraz z komentarzem. Zarazem jednak nie wolno nam nigdy zapominać o tym, że – mając na uwadze jego znaczenie, odniesienia i przykazania, jakie zawiera – werset nie może się ograniczać do okoliczności swego objawienia. *To, że werset został objawiony w pewnych okolicznościach, nie jest przeszkodą, aby przykazanie w nim zawarte miało również ogólny obszar zastosowania.* To zasada zarówno interpretacji koranicznej, jak i jurysprudencji muzułmańskiej.

- Struktura i charakter słów użytych w Koranie stanowią źródło wielu znaczeń. Na przykład istotą, która odmówiła pokłonu przed Adamem, był Iblis, ale to był Szatan, gdy zbliżył się do Adama, aby go oszukać w Ogrodzie. Można wydedukować z tego słowa, co zdarzyło się pomiędzy jego odmową pokłonu a zbliżeniem się do pierwszego człowieka. To należałoby ukazać w interpretacji. Oto najkrótsze objaśnienie znaczenia wersetu 2:36:

(Iblis był z natury pozbawiony dobra i uległy wobec swej chełpliwości; okazał nieposłuszeństwo nakazowi Boga i został wypędzony z Ogrodu, stając się Szatanem pozbawionym Bożego miłosierdzia i przeklętym Szatanem. Kuszając Adama i Ewę zakazanym drzewem, pomimo Naszego uprzedniego ostrzeżenia), Szatan sprawił, że obydwójce potknęli się o nie i wywiódł ich ze (szczęśliwego) stanu, w jakim się znajdowali; a My powiedzieliśmy: „Odejdźcie (a odtąd będziecie wiedli żywot, w którym) jedni spośród was będą nieprzyjaciółmi drugich. Na ziemi (gdzie już zostaliście wyznaczeni na zarządców) będzie wasze mieszkanie i zaopatrzenie aż do wyznaczonego czasu”.

Niestety, nie zdołaliśmy opracować tak obszernie całego niniejszego studium.

- Objasnienia, które musieliśmy umieścić (zazwyczaj w nawiasach) przed tłumaczeniem danego wersetu lub w obrębie samego przekładu, nie stanowią dodatku do jego znaczenia ani też żadnego rodzaju jego adaptacji. Wyrażają pełne, normalne znaczenie słów, rozumianych pojedynczo i w kontekście. Przez „kontekst” rozumiemy kontekst fragmentu sury albo Koranu; ale również kontekst historyczny, sytuację, stanowiącą tło konkretnych wersetów. Powinniśmy też być świadomi tego, że Koran jest cudowny w sile swej zwięzłości, przekazywania wielu treści w niewielu słowach. Nieraz ta zwięzłość osiągnięta jest dzięki potężnemu upakowaniu struktur oraz możliwych połączeń składniowych w języku arabskim, podniesionym w Koranie do nieporównywalnej doskonałości. Relatywnie ubogi w odmiany język, jak na przykład angielski, nie jest w stanie oddać pełnego znaczenia Koranu bez wyjaśnień, które by przekazały znaczenie zawarte w poszczególnych słowach arabskich dzięki ich fleksji, pozycji w zdaniu itd. Czasami zwięzłość Koranu osiągnięta jest przez elipsę, to znaczy pominięcie tego, co jest już znane lub łatwe do poznania dla osoby obznajomionej z językiem i tematyką (zob. punkt następny).

Okoliczności, w których wersety były objawiane, wymagają dodatków z wyjaśnieniami (oraz uwag) ze względu na to, że kontekst historyczny nie jest nam znany w tej mierze, co pierwszym adresatom Koranu. Trzeba jednak zaznaczyć, że choć kontekst historyczny jest istotny dla znaczenia wersetów i równie ważny dla uzmysłowienia sobie związków pomiędzy nimi, to nie ogranicza on ich znaczenia. Każdy powinien odpowiedzieć na przesłanie Koranu tak, jak gdyby jego słowa i znaczenie były objawione do niego jako pierwszego. Znajomość tła historycznego pewnych wersetów i fragmentów tekstu w rzeczywistości nie zmniejsza ani nie ogranicza, lecz poprawia zrozumienie ich obecnych i wiecznych odniesień.

- Na próżno by szukać w Koranie choćby jednego przypadku rozwodzenia się nad jakąś kwestię. Opowiadając zdarzenia, nie wchodząc w szczegóły, Koran podaje najważniejsze informacje, a szczegóły pozostawia intelektowi czytającego. Słuchacz lub czytelnik mogą sami uzupełnić to, czego brakuje, ze zna-

jomości opowieści i/lub przy pomocy zwykłego zdrowego rozsądku. Na przykład w wersecie 2:35, po Boskim rozkazie skierowanym do Adama i Ewy, aby nie zbliżali się do (zakazanego) drzewa, następuje, spowodowane przez Szatana, „wywiedzenie ich z tego (szczęśliwego) stanu, w jakim się znajdowali”

Przytoczmy inny przykład:

Teraz, po upłynięciu całego tego czasu, jeden spośród dwóch (więźniów), ten, którego oswobodzono, przypomniał sobie (to, o co Józef prosił, aby pamiętać) i rzekł: „Podam wam jego wyjaśnienie, przeto poślijcie mnie!” „O Józefie, człowieku prawdomówny!...” (12:45-46)

Pomiędzy *poślijcie mnie i Józefie, człowieku prawdomówny!* miało miejsce kilka zdarzeń, które pomija narracja: *„Przeto poślijcie mnie do Józefa, abym mógł go wypytać o znaczenie snu”. Poślano go. Opuścił zatem dwór królewski i udał się do więzienia. Przybywszy tam, po otrzymaniu zezwolenia od straży więziennej, wszedł do celi Józefa. Wymienił z nim słowa powitania i rzekł: „Józefie, człowieku prawdomówny!”* Pomijając te zdarzenia, Koran opowiada zwięźle do tego momentu, nie przysparzając przy tym niejasności. W niniejszym studium staraliśmy się jednak uwzględnić w nawiasach niektóre z pominiętych zdarzeń, aby ułatwić w ten sposób czytelnikowi rozumienie tekstu koranicznego.

- Wersety koraniczne objaśniają się wzajemnie, zatem, w celu uzyskania dokładnego i pełnego znaczenia danego wersetu, musimy wziąć pod uwagę inne wersety; te, które najbardziej się do niego odnoszą. Na przykład werset 2:42 powinien być interpretowany w połączeniu z wersetami 2:71, 79, 140, 174, 179; 3:167; 4:13, 46; 5:106:

Nie wprowadzajcie zamieszania w prawdę, mieszając ją z kłamstwem; i nie ukrywajcie prawdy, skoro znacie (znaczenie i efekt tego, co czynicie, i że to, co usiłujecie ukryć, jest prawdą, i że Muhammad jest Wysłannikiem Bożym; Wysłannikiem, którego nadejście przewidzieliście).

Autorzy licznych interpretacji Koranu zadowolają się przekładem dosłownym. Przykładowo w powyższym wersecie nie wspominają, czym jest to, co Dzieci Izraela znają i ukrywają. My, ze swojej strony, staraliśmy się uczynić znaczenie tak jasnym, jak to tylko możliwe, za pomocą przypisów lub wyjaśnień w nawiasach.

- Wielkie znaczenie dla tekstu mają czasy gramatyczne, użyte i przechodzące od jednego do drugiego, rzeczowniki określone i nieokreślone, a także rodzaj zdania (rzeczownikowe lub czasownikowe – zdanie rozpoczynające się od czasownika jest zdaniem czasownikowym); adresat w drugiej lub trzeciej osobie, zdanie bezosobowe itp. Na przykład od wersetu 2:30 Bóg zwraca się do Adama bezpośrednio, ale już w wersecie 37, który następuje po wersecie opisującym

jego zbliżenie do zakazanego drzewa, zwraca się do niego w trzeciej osobie. Oznacza to, że Adam wszedł w inny rodzaj relacji ze swoim Panem. Także czasownik *telaaqa* użyty w znaczeniu *otrzymywania* implikuje postrzeżenie przez Adama, że jest natchniony. A zatem odcienie znaczeń, które wszelkie takie cechy języka przydają wersetom, muszą zostać uwzględnione w studium interpretacji koranicznej. Oto najkrótsza interpretacja tego wersetu:

(Świadom swego błędu i raczej w nadziei jego naprawienia, niż próbując znaleźć usprawiedliwienie), Adam otrzymał od swego Pana (z którym wszedł w nowy rodzaj relacji) słowa (z pomocą których rozumiał, że został natchniony ze względu na swą skrucę) i (poprosił – przy ich pomocy – Boga o wybaczenie). W zamian Bóg przyjął jego żal. On zaprawdę jest Tym, który nagradza żal miłosiernym przebaczeniem, Wszechwspółczujący.

- Następna ważna uwaga:

Oto najzwięźlejsza interpretacja znaczenia wersetu 2:27, wynikająca z charakteru słów:

(Ci), którzy łamią umowę z Bogiem (która jest sznurem światła, utkanym z nici Bożej Woli, Mądrości i Łaski, odpowiedzialnym za ład wszechświata, i zdolnym do ustanowienia pokoju, porządku i harmonii w ludzkim życiu) po jej uroczystym zawiązaniu i przecinają więzy, które Bóg nakazał, aby były związane (pomiędzy krewnymi, jako wymóg związków krwi, i między innymi ludźmi, jako wymóg potrzeb społecznych), i (usiłując szerzyć swe wady w całym społeczeństwie, a nawet w całym świecie, jak ten, kto zaraziwszy się chorobą zakaźną, pragnie przekazać ją dalej) powodują nieporządek i zepsucie na ziemi. Tacy są spomiędzy przegranych (w obydwu światach).

Znaczenie podane w nawiasach nie jest komentarzem; to znaczenie uwarunkowane słowami użytymi w wersecie i ich porządkiem, a także regułami i stylami gramatycznymi. Na przykład, słowo oryginalne, przetłumaczone jako „łamać” to *NeQaDa*. Znaczy ono przerywać gruby, mocny sznur. Implikuje to, że Przymierze Boga jest mocnym sznurem, wiążącym ludzi pomiędzy sobą i całą ludzkość z Bogiem. Słowo *mithaq*, przełożone jako *zawiązanie*, potwierdza to znaczenie. Przymierze Boga jest sznurem światła, utkanym z Bożej Woli, Mądrości, Wiedzy i Łaskawości, i rozpóciera się od wieczności w przeszłości do wieczności w przyszłości. Ów sznur, odpowiedzialny jest za wspaniały ład we wszechświecie i ustanowienie relacji pomiędzy wszystkimi stworzeniami, a jeden z jego końców został przekazany w ręce ludzkości. Obecne zanieczyszczenie środowiska i stan rzeczy na świecie są wynikiem łamania Przymierza z Bogiem. Powyższy werset wymienia Przymierze Boga, będące sznurem, wiążącym ludzi nawzajem i ludzkość z Bogiem, razem z więzami (pomiędzy ludźmi, a w szczególności sposób – krewnymi), które należy nawiązać.

W niniejszym studium zdecydowaliśmy się podać takie znaczenia raz w nawiasach, a innym razem w formie przypisów.

- Opowiadając sekwencję zdarzeń albo mówiąc o Bożych błogosławieństwach, Koran wykorzystuje taki styl, który prowokuje umysł do zadawania pytań, a następnie zdarzenie albo błogosławieństwo daje na nie odpowiedź. Na przykład wspominając błogosławieństwa rajy w wersecie 2:25, stwierdza się, że osoba mieszkająca w pałacu otoczonym drzewami, pomiędzy którymi płyną rzeki, nie będzie pozbawiona uczucia samotności i potrzeby posiadania towarzysza. Koran ukazuje w tym miejscu czyste małżonki. Jeśliby coś mogło zmącić takie błogosławieństwo, to byłaby to jedynie śmierć. Koran usuwa tę obawę, natychmiast dodając, że życie w rajy jest wieczne. Znaczenie tego wersetu jest zatem następujące:

Głoś dobrą nowinę tym, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła: dla nich są Ogrody poniżej (pałaców, pośród) których płyną rzeki. Zawsze, gdy otrzymują stamtąd owoce (różnorodnych barw, kształtów, smaków, i takie, które się stale odradzają), mówią: „To jest zaopatrzenie, które otrzymywaliśmy”. Albowiem daje się im podobne (do tego, co otrzymywali zarówno na tym świecie, jak i poprzednio, w Ogradach, znajome co do kształtu i barwy, ażeby nie były niepowabne ze względu na swą obcość). Ponadto przeznaczone są im małżonki czyste (wolne od wszelkiej nieczystości). Będą tam przebywać (na zawsze).

- Jak już wspomniano, wersety koraniczne interpretują się nawzajem i odnoszą się do siebie poprzez te same słowa i wyrażenia. Poza tym są też słowa i pojęcia, które funkcjonują jako ramy znaczeń objawienia koranicznego, takie jak *Rabb* (Pan), *taqwa* (pobożność i prawość), *ihsan* (doskonała dobroć i sama doskonałość, czynienie czegoś w pełnej świadomości, że Bóg obserwuje swe sługi), *ibadah* (akty czci i uwielbienia Boga), islam (poddanie się Bogu), *kufir* (niewiara; ukrywanie prawdy dobrowolnie i celowo, odrzucanie jej) itp. Choć te koncepcje powinny być interpretowane w ich pełnym znaczeniu, to nie mogliśmy tak postąpić, gdyż przyjęliśmy założenie, że dla czytelników tekst byłby zbyt długi i rozwlekły i trudno by było się na nim skupić.

Podsumowując: cechy stylu koranicznego i aspekty jego cudowności przyczyniły się do wprowadzenia w tym studium objaśnień parantetycznych. Nie są to nasze dodatki, ale znaczenie, jakie zawierają poszczególne wersety.

- Należy wspomnieć także o tym, że niektóre z przepisów i praktyk muzułmańskich, na przykład niewolnictwo, *dżihad* (szlachetne zmagania w zbrojnym celu), dozwoleństwo (w ściśle określonych okolicznościach) na wojnę i udział kobiet w dziedziczeniu – stały się przedmiotem krytyki nieprzyjaciół islamu, a i gorących debat toczonych wśród przyjaciół i obrońców. W niniejszym studium staraliśmy się te sprawy wyjaśnić.

W czasie pracy nad tym studium, pomimo swej chronicznej choroby, zajęć i konfrontacji z wieloma czynnikami negatywnymi, czcigodny Fethullah Gülen Hodżaefendi nigdy nie szczędził zachęty, wsparcia, przewodnictwa i uwag krytycznych. Jestem wdzięczny jemu, a także innym przyjaciołom za szczerą pomoc. Dziękuję również panu Jamilowi Qureshi z Oksfordu i pani Jane Louise Kandur za korektę tekstu angielskiego.

Pragnę też wyrazić swą wdzięczność Hüseyinowi Bingülowi za sprawdzenie tekstu oraz Fikretowi Yaşarowi, Hakanowi Yesilova, Ekremowi Tez oraz Ibrahimowi Akdag za ich wsparcie techniczne.

Naszą powinnością są zmagania, zaś Wszechmogący Bóg daje – jeśli zechce – sukces. Kończąc, upraszam od wszystkich wiernych modlitwy za tego pokornego sługę, o szczerść, czystość intencji, przekonanie w filarach wiary oraz uzyskanie aprobaty i przyjemności naszego Pana i Stwórcy.

O SZLACHETNYM KORANIE I JEGO INTERPRETACJI

M. Fethullah Gülen

Koran jest cudownym, niezrównanym Bożym przesłaniem, które zostało przekazane całej ludzkości poprzez Jego ostatniego Wysłannika. Wraz z Koranem Bóg ukazał ludzkości drogę „na skróty” do uzyskania Jego akceptacji. Obdarzył nas wiedzą o Swjej Istocie, Atrybutach i Imionach. Wyraził to wszystko w sposób najbardziej wyraźny, nie pozostawiając miejsca na nieporozumienie. Pragnie być znany i rozpoznawany w sposób właściwy, a także chce, ażeby w Niego wierzone i oddawano Mu cześć. Wszechmogący Bóg położył nacisk na obowiązki i odpowiedzialność wiernych, rozbudzając serca i dusze Swym zapewnieniem o karze i obietnicą nagrody. Podarował Koran jako znak doskonałości i jako orbitę, po której krążymy, aby osiągnąć Jego akceptację. To dar wspanialszy od jakiegokolwiek, który był lub będzie przekazany komukolwiek innemu. Koran jest najbardziej promiennym i trwałym spośród setek cudów danych Wysłannikowi Bożemu, niech będą z nim najlepsze z błogosławieństw i pokój. Koran, poza swymi cudownymi dialogami, retoryką i sposobami wyrażania się, ze swoją dyscypliną społeczną, przepisami prawnymi, zasadami moralnymi, regułami odnoszącymi się do edukacji, analizą całego stworzenia, a szczególnie ludzkości, licznymi aluzjami do podstaw niemal wszystkich nauk, które nieraz są przedstawiane w formie jasnych wyrażeń, alternatywnymi rozwiązaniami wielu problemów administracyjnych, ekonomicznych i politycznych, stanowi ostateczne źródło odniesienia dla wszystkich ludzi wszystkich czasów. Jest jakby źródłem o niewyczerpalnych zasobach; nieogarnionym oceanem, który nigdy nie może zostać umniejszony nawet przez epokę najbardziej zepsutą.

Mając na uwadze wspaniałość Koranu, muszę wyznać swą niezdolność do wypowiedzenia się na temat głębi jego znaczeń i bogactwa wyrazu oraz stylu. Księżde tej poświęcono już wielką liczbę studiów i z pewnością jeszcze więcej powstanie ich w przyszłości. Bez wątpienia wszystkie te prace dzięki swej wartościowej treści pomagają osobom poszukującym uchwycić istotę przesłania koranicznego i weń uwierzyć, a także odbijają prawdziwe znaczenie ładu, jaki wprowadza islam. Nikt jednak nie ma prawa twierdzić, że dokonał doskonałej interpretacji nieograniczonej treści tego pełnego wyjaśnień atlasu ludzkości, wszechświata i prawdy o Bogu. Koran może zostać zinterpretowany tylko w takim zakresie, w jakim słowo niebiańskie i Boskie może

być objęte ludzką percepcją. Dlatego jakkolwiek nie wydaje się możliwe wyjaśnienie owego ogromnego atlasu w jednym artykule, to nie możemy pozostawać obojętni lub też zaniedbywać studia nad Koranem, usprawiedliwiając się, że nasze interpretacje są niepełne lub że nieadekwatna jest siła naszych rozważań. Każdy ma prawo studiować Koran, więcej – to obowiązek dla tych, którzy dysponują niezbędną i dokładną wiedzą. Musimy pracować ciężiej, ażeby lepiej zrozumieć Koran, a uczeni winni skierować całą swą zdolność postrzegania i uczucia w celu jego zrozumienia i przekazywania jego przesłania dalej, pozwalając w ten sposób większej liczbie ludzi uczyć się z Koranu. W rzeczy samej, Koran jest najwspanialszym darem od Miłosiernego Boga dla ludzkiego umysłu i ma być rozumiany oraz przekazywany innym. Rozumienie Koranu jest zarówno obowiązkiem, jak i aktem wdzięczności, a przekazywanie jego przesłania sercom potrzebującym jego światła jest podstawowym warunkiem szacunku i wierności.

Koran stanowi cud wymowności, obdarzony jest wartością bycia głosem wszystkich wieków. Jest najjaśniejszym wyrazem Bożej Mowy, a wokół jej światła aniołowie gromadzą się jak różnobarwne motyle. Kiedy przemawia Koran, aniołowie trwają w cichym czuwaniu, istoty duchowe padają w nabożnym pokłonie, a dżiny, oczarowane jego brzmieniem, zbierają się na pustyniach, aby się mu przysłuchiwać.

Koran jest wyrazem i wyjaśnieniem Boskich praw stworzenia lub „natury” oraz najmocniejszym i niezmiennym źródłem filarów religii i jej reguł. Jest księgą pewną, która zawiera najbardziej wiarygodne kryteria do studiów nad bytem (całym wszechświatem i ludzkością). Przeważnie w niej musimy szukać mądrości i oświecenia w naszych problemach indywidualnych, rodzinnych, społecznych i etycznych. Koran woła do nas, że jego źródłem jest wszechobejmująca Wiedza Jedynego, który zna wszystko, wraz z przyczynami i skutkami. Koran urzekł każdego, do którego dotarł jego głos – jeśli nie był uprzedzony – swoją całościową perspektywą, wszechstronnym stylem i dialogiem, ogromem treści i znaczeń, subtelnymi wyrażeniami, cudownym sposobem objaśniania, dostosowanym do różnych poziomów wiedzy i percepcji, a wreszcie – zdolnością do przenikania dusz. Ani przyjaciele, ani wrogowie nie zdołali wystąpić z niczym o podobnym stylu lub wymowności i równej wspaniałości, pomimo swych wysiłków, trwających niemal czternaście stuleci, nawet jeśli skupiali się na tej samej tematyce. Przyjaciele – motywowani naśladownictwem, a nieprzyjaciele – furią zduszenia głosu Koranu. Ich dzieła nigdy nie były w stanie pokonać swej sztuczności, nigdy też nie były cenione przez mistrzów literatury ani nie wywarły trwałego i realnego wpływu.

Koran charakteryzuje się taką harmonią muzyczną i delikatnymi związkami pomiędzy tematami, którymi się zajmuje, że można dostrzec, nawet przy najmniejszym wysiłku myślowym, iż wiele tematów z pozoru niepowiązanych ze sobą ma jednak punkty styczności. Mistrzostwo w prowadzeniu dialogu należy do Koranu i żadna osoba parająca się literaturą nie jest w stanie sprostać temu wyzwaniu. Tym wszyst-

kim spośród czytelników, którzy nie są uprzedzeni i kierują się rozsądkiem, pozwala zeń czerpać, wprowadzając ich zarazem na wyższy poziom kontemplacji. Jeśli takie osoby mają trzeźwy osąd i pozwolą swym duszom sięgnąć do tej kaskady ekspresji, to wszelkie inne głosy natychmiast zamienią się w zwyczajny hałas.

Nade wszystko zaś Koran pochodzi z wszechogarniającej Wiedzy; zawiera i wyjaśnia znaczenie i treść bytu ludzkiego i nie-ludzkiego, ludzkości, przyrody i wszystkich światów; jest zarówno ich językiem, jak i interpretatorem celu ich życia. Przemawia do różnorodnych wymiarów percepcji, do nich wszystkich jednocześnie. Zwracając się do umysłu, nie zaniedbuje także przemowy do serca w jego własnym języku. Jeśli zwraca się do świadomości, nie pozostawia na uboczu emocji; kiedy zaś prowadzi dialog z rozumowaniem i logiką, nie lekceważy duszy. Z Koranu czerpią wszystkie zdolności i zmysły, zewnętrzne i wewnętrzne; daje im właściwy udział, nie czyniąc żadnej sprzeczności. Otrzymują one swój udział w owym niebiańskim stole, każdy w rozmiarze odpowiadającym jego zdolności, i cieszą się harmonijną kompozycją.

Wszystkie Pisma, szczególnie zanim teksty oryginalne zostały zmieszane z ludzkimi interpolacjami, wyróżniały się takim samym podejściem holistycznym i wszechogarniającym charakterem. Niemniej jednak wyższość i najszersza wszechstronność Koranu są ewidentne, we właściwej relacji do głębi ducha Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo Boże. Żadną miarą nie jest możliwe wskazać jakąś inną księgę niebiańską albo napisaną przez człowieka, która by przewyższała Koran pod względem treści lub zakresu. Nie jest w żadnym razie przesadą twierdzić o jego unikalności w odniesieniu do ludzkości, wszechświata i Boskości, które to kategorie ujmuje w sposób najbardziej wszechstronny, a zarazem najdelikatniejszy, interpretując je w najlepszych formach syntezy i analizy.

Wszystkie tematy, które podejmuje Koran, są najbardziej wartościowymi skarbami prawd należących do Boga i wymiaru stworzenia. Niektóre z tych prawd są zdecydowane i wyraźne co do znaczenia i treści, natomiast inne – zwięzłe, metaforyczne i alegoryczne. Wyjaśnienie tych drugich powierzone zostało temu, kto przyniósł Koran, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, oraz uczonym obdarowanym łaską natchnienia. Koran nigdy nie komplikuje rzeczy, które analizuje i przedstawia. Ukazuje w sposób jasny i precyzyjny kwestie odnoszące się do istoty religii, kultu i moralności, a także podstawowe zasady życia jednostkowego i społecznego. W przypadku problemów wymagających wszechstronnego rozważenia, refleksji i ostrożnego zastanowienia, żąda natomiast głębszego sprawdzenia i badania; radzi zwrócić się do Boga, nie wymagając obciążania się ciężarami, których nie sposób unieść. Jak magiczny świecznik, który świeci coraz to jaśniej, jest środkiem do całkiem nowych odkryć w różnorodnych dziedzinach – im serca i umysły postępują głębiej w myśli. Tym samym obdarza nasze zmysły wewnętrzne i zewnętrzne wszelkimi rodzajami Bożych darów.

Autentyczne zrozumienie bytu i tego, co jest poza odczuwalnym wymiarem kosmosu, a również ludzkości z jej duchową głębią, możliwe jest jedynie poprzez Koran. Wierzący odkrywają w jasnym wymiarze prostą myśl i prawdziwe źródła refleksji, tym samym trafiają do grupy ocalonych z brutalnych kregów oszustwa i fałszywych sądów opartych na przypuszczeniach. Prócz owej cudownej Mowy Boga, Wszzechwiedzącego o tym, co Niewidzialne, nie ma innego źródła wiedzy, wolnego od błędów i nieskazanego na niepewność lub wątpliwości. Koran wyjaśnia wszystko w sposób wyraźny i właściwy. Pozwala nam zrozumieć, że to my popełniamy omyłki w ocenie różnych jego zagadnień, przyczyniając się do sprzecznych ocen oraz niewłaściwie wypełniając luki, przeznaczone do refleksji. Zrozumienie i interpretacja Koranu w sposób właściwy jest nie tylko nałożonym na nas obowiązkiem, ale też wymogiem wierności wobec niego. Wypełnienie tej powinności i wierności jest mocno uzależnione od erudycji każdej zdolnej jednostki oraz od jej życia w oddaniu się Bogu. Takie osoby nurzają się w tym olbrzymim oceanie z wielką szczerością i przekonaniem, ażeby uzyskać akceptację Boga, odkrywając zarazem prawdę, dzięki czemu może ona rozkwiatać. Postępują ku owemu nieskończonemu horyzontowi ostrożnie, spokojnie, z rozważą i nie poddając się swej cielesności. Wysłannik, który przyniósł ludzkości Koran, otrzymany od Boga, jest pierwszym i największym przewodnikiem; współcześni komentatorzy Księgi idą za pobożnymi uczonymi najwcześniejszych pokoleń islamu – w świetle jej wypowiedzi, które są wyraźne i decydujące pod względem znaczenia i treści. Są mniej podatni na zbłądzenie, a ich wysiłki są szczególnie nagradzane. Każda z ich interpretacji i każde z ich wyjaśnień jest kolejnym odcieniem i ozdobą koranicznej unikalności.

Trzeba jednak pamiętać, że nie sposób wyjaśnić Koranu tak, jak na to zasługuje – biorąc pod uwagę jego pozycję i wzniosłość – posługując się jedynie podstawowym językiem arabskim i ograniczonym zakresem słowników. Koran musi być oddany w innych językach zgodnie ze swymi wymogami. Wszystko, co dotyczy jego wyjaśnienia (*tafsir*), musi być oparte na rzetelnej wiedzy, a zanim zostanie opublikowane, należy je sprawdzić pod względem zgodności z wzniosłymi naukami islamu. Nasz obowiązek nie polega na sprowadzeniu Boskiego Słowa do naszego poziomu percepcji w Jego niezmiernym ogromie i głębi, lecz zadaniem egzegety jest objaśnianie Słowa Bożego każdemu człowiekowi tak, by je zrozumiał.

Dla specjalistów rozpowszechnianie wiedzy o Koranie, poprzez wyjaśnianie, interpretację lub komentarz, jest w stosunku do Objawienia aktem szacunku i uznania. Jednakże taka próba byłaby równa bezczelności, jeśli osoba podejmująca się jej nie wyróżniała się gruntowną znajomością gramatyki arabskiej, zasad retoryki i krasomówstwa; znajomością komentarzy koranicznych (*tafsir*), metodologii studiów Tradycji Proroka (hadisów), a także muzułmańskiej jurysprudencji (*fiqh*). Koranu nie można przekładać tak, jak powieści; nawet jednak tłumaczenie powieści wymaga gruntownej wiedzy w dziedzinie przekładu.

Znajdując drogę ku właściwej interpretacji Koranu, najlepiej najpierw przedyskutować, czym jest „przekład”, a co oznacza *tafsir* (wyjaśnienie) i *ta'wil* (komentarz).

Przekład stanowi oddanie tekstu w jednym języku na inny język, przy zachowaniu pierwotnego znaczenia. Wierne tłumaczenie stanowiłoby przeniesienie dokładnego znaczenia każdego słowa – jeśli to w ogóle jest możliwe – i zachowanie zarazem relacji pomiędzy kombinacjami słów. Dosłowny przekład słów lub tłumaczenie wyłącznie semantyczne byłyby jednak ułomne.

Do pewnego stopnia możemy również brać pod uwagę oprogramowanie służące do tłumaczeń. Jednakże obecna technologia, a nawet technologia bardziej zaawansowana nie jest w stanie wiele pomóc w przekładach konkretnych dzieł literackich. Wyobraźmy sobie sytuację, w której tekst jest Słowem Boga, odnoszącym się do wszystkich czasów, warunków i poziomu (czytelników), a co za tym idzie – jego wyjaśnienie z całą głębią znaczeń jest w poważnym stopniu uzależnione od czasu, inspiracji i okoliczności. Mówi się, że pewne dzieła literackie są niemożliwe do dokładnego oddania, jest zatem jasne, że żadną miarą Szlachetny Koran, z całą jego wielowarstwowością, nie jest możliwy do wyrażenia za pomocą zwykłego przekładu.

Wielu uczonych muzułmańskich, w tym Bediüzzaman Said Nursi, było i jest zdania, że z wymienionych wyżej oraz wielu innych względów przekład Koranu jest niemożliwy. Inni uczeni podchodzą do tej kwestii ostrożnie, ale bardziej umiarkowanie, zakładając, że zostały wypełnione podkreślane wyżej warunki.

Nieżyjący już Hamdi Yazır¹, jeden z największych współczesnych komentatorów Koranu, twierdził, że przekład musi dokładnie odpowiadać tekstowi oryginalnemu co do jego wyrazu, zwięzłości i wszechstronności, uogólnień i specyfiki, ścisłości i mocy, adekwatności, wymowności i stylu. W związku z tym proza i poezja mogą być przekładane na język, który jest tak rozwinięty, jak język oryginalny, pod warunkiem, że tłumacz jest dobrze obznajomiony z subtelnościami obu języków. Jednakże taki przekład jest trudny do wyobrażenia w przypadku księgi, która zwraca się do umysłu, serca, duszy i wszystkich zmysłów, z całą swoją literacką delikatnością, wigorem i entuzjazmem. A co w przypadku, jeśli księga, która ma być tłumaczona, jest dziełem Boga, przewyższającym wszystkie księgi boskie i nie-boskie swymi wymiarami wychodzącymi poza czas i przestrzeń, a przy tym przemawia do wszystkich epok?!...

Koran stanowi, zgodnie ze słowami Bediüzzamana Saida Nursiego, Boską interpretację Księgi Istnienia; to głos i oddech praw stworzenia, prawdziwy interpretator rzeczy i zdarzeń, które zawierają różnorakie znaczenia, szczerze wyjaśniający ten i tamten świat, objawiający skarby Boskich Imion ukrytych w Niebiosach, sekretowny klucz do tajemnic tkwiących poza wszystkimi rzeczami; jasny język rzeczy spo-

¹ Hamdi Yazır – dwudziestowieczny turecki uczony, znawca islamu i interpretator Koranu; gł. dzieło: *Hak Dini Kur'an Dili* (Koran; *Język religii prawdy*).

za tego świata, ale objawiających się na tym świecie; słońce, fundament i geometria duchowego świata Islamu; święta mapa, która wyraźnie, jasno zarysowanymi liniami, przenika poza królestwa Tamtego Świata. Koran jest głosem i najwspanialszym interpretatorem Boskiej Istoty, Atrybutów i Imion, najbardziej wiarygodnym nauczycielem całej ludzkości; powietrzem, wodą i światłem świata Islamu, Słowem Istoty Najwznioślejszej, Która jest Stwórcą i Panem wszystkich światów, Prawem i Mową.

Nie można powiedzieć, że Koranu nie da się zrozumieć; przeciwnie: najważniejsze jest to, że został on objawiony ludzkości, aby starała się go zrozumieć i zgodnie z nim żyć. Jednakże jego wersy są tak głębokie i mają tak wiele znaczeń; jego treść jest tak wielowarstwowa, że nawet jeśli zdołamy poznać i pojąć znaczenie każdego pojedynczego słowa, a także sens pewnych spraw związanych z samymi kombinacjami słów, to z pewnością przeoczymy wiele prawd zawartych w stylach koranicznych, wskazówkach, sugestiach, odniesieniach i celach, których nie sposób w pełni oddać w jakimkolwiek przekładzie.

Jestem zdania, że każdy, kto podejdzie do Koranu z otwartym umysłem, potrafi dostrzec wszystkie z powyższych cech, a co za tym idzie, ocenić, że ta jego wzniosłość i transcendencja nie mogłaby zostać powierzona prostemu przekładowi. Przekład z pewnością może mieć pewną wartość, w zależności od zdobytej przez tłumacza sprawności, wiedzy, percepcji i umiejętności; atoli nigdy nie odda przesłania Koranu w całej jego głębi. Z tego względu żadnego przekładu, żadnego komentarza ani interpretacji nie można nazwać Koranem.

TAFSIR I TA'WIL

Wszyscy potrzebujemy Koranu i z tego względu zobowiązani jesteśmy do podejmowania wysiłków w celu jego zrozumienia, nawet jeśli będzie to zrozumienie na różnych poziomach. Ażeby dotrzeć do istoty tej Księgi i pojąć, czym naprawdę jest, musimy ją studiować, stosując się do wszechstronnego wyjaśnienia (*tafsir*), opracowanego przez uczonych zgodnie z metodologią nauki zajmującej się komentarzami koranicznymi. Nie możemy zawęzać treści Koranu, który jest tak rozległy jak wszystkie światy, do poziomu naszej nieadekwatnej nauki, wiedzy i percepcji.

Tafsir stanowi objaśnienie skłaniające do refleksji nad treścią tekstu. *Tafsir* koraniczny jest wyłożeniem Słowa Bożego, które bierze pod uwagę gramatykę, zasady wymowy, wyjaśnienia Wysłannika Bożego i najwcześniejszych pokoleń muzułmanów (Towarzyszy Proroka), a także objaśnienie oświetlone światłem umysłu i promieniami serca. Można powiedzieć, że większość napisanych do tej pory *tafsirów* pozostaje z tym w zgodzie. Każdy *tafsir* daje się sklasyfikować zgodnie z przewagą którejś z cech wymienionych powyżej. Na przykład jeśli *tafsir* oparty jest – na różne sposoby – na wyjaśnieniach i komentarzach Wysłannika Bożego oraz opiniach Towarzyszy, którzy najlepiej rozumieli język czasu, to wtedy nazywa się go *tafsirem* opartym na tradycji, wiedzy przekazanej (przez Wysłannika i jego Towarzyszy)

– „*at-tafsir ar-riġajah*”. Natomiast „*tafsir* oparty na wiedzy specjalistycznej” (*at-tafsir ad-dirajah*) stanowi komentarz łączący w sobie przekazaną wiedzę (tradycję) ze studiami lingwistycznymi, literackimi i innymi odpowiednimi dziedzinami nauki.

We wcześniejszych czasach Koran wykładany był przede wszystkim przez odwoływanie się do niego samego, a sunna stanowiła drugie źródło objaśnień. Wyjaśnienia Proroka, niechaj będą z nim pokój i błogosławieństwo, zawsze były najbardziej wiarygodnym źródłem, z którego korzystali Towarzysze. Większość Towarzyszy dysponowała już dobrą znajomością języka, nie napotykali oni zatem wielu problemów. Te zagadnienia, które wymagały wyjaśnienia, były albo zanoszone do Proroka, albo wykładane z jego własnej inicjatywy.

W czasach późniejszych zbierane były obszerne woluminy z takimi wypowiedziami i wyjaśnieniami, a wysiłek ów miał oparcie we wcześniejszych staraniach samych Towarzyszy. Drugie pokolenie muzułmanów pozostawiło następnym generacjom niezwykle bogate dziedzictwo. Od wieku X uczeni weryfikujący spuściznę muzułmańską, np. Muhammad Dżarir at-Tabari, czerpali z tego dziedzictwa pełnymi garściami. Wiarygodnym źródłem dla uczonych były zatem zawsze – prócz wyjaśnień samego Proroka, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo – także zbiory zawierające relacje Towarzyszy i następnych dwóch pokoleń.

Az-Zamachsari, uczony mutazylicki i mistrz języka, uznawany jest, dzięki swemu dziełu *al-Kaszszaf (Odkrywca)*, za jednego z pionierów „*tafsiru* opartego na wiedzy specjalistycznej”. Fachru’d-Din ar-Razi, autor *Mafatih al-Ghajb (Klucze do tego, co Niewidzialne)* należy do najsilniejszych głosów sunnickiej szkoły *tafsiru* i najwspanialszych przedstawicieli tej tradycji. *Anġar at-Tanzil la Asrar at-Ta’ġil (Światła Objawienia i Tajemnice jego znaczeń)* to ważne ogniwo w łańcuchu komentarzy koranicznych (*tafsir*). Ma ono również praktyczne znaczenie, stanowi bowiem odpowiedź na rozważania i koncepcje Az-Zamachsarięgo.

Następne stulecia były świadkami opracowania licznych *tafsirów* w ramach sufizmu i jureksprudencji. Dzieło to kontynuowali między innymi tak wybitni uczeni, jak Ebu’l-Lajs as-Samarkandi, Baghawi, Ibn Kathir, Dżalaladdin as-Sujuti, Ebu’s-Suud, Kemalpaşazade, Ismail Hakki Bursevi, Alusi Al-Baghdadi, Konali Vehbi i Allame Hamdi Yazır. Wykazali oni ogromną troskę przy pracy nad komentarzami. Podjęli także ogromny wysiłek, ażeby zrozumieć Boży zamysł obecny w Koranie. Ich studia były oparte na fundamentach religii. W swoim podejściu badawczym opinie osobiste weryfikowali za pomocą dyscyplin koranicznych i dzięki posłужeniu się autentyczną sunną. Z tego względu odrzucali zniekształcone okruchy informacji, propagowane przez wrogów Koranu jako komentarze i objaśnienia. Ich praca była swoistym czynem bohaterskim, dzięki któremu jesteśmy obecnie w stanie lepiej rozumieć Wolę Boga.

Warto w tym miejscu przywołać myśli Hamdi Yazıra na temat *tafsiru*: *Tafsir* otwiera coś, co jest zamknięte, a objawiając to, odkrywa znaczenia Słowa Bożego w zgodzie z Jego Wolą.

Koran jest księgą mądrości, łatwo rozumianą przez swych czytelników, a jednocześnie ma aspekty zakryte, trudne. Obfituje w wersy zwięzłe i treściwe, skondensowane, ale też metaforyczne i alegoryczne. Głębia i tajemnica zawarte w aspektach zakrytych, trudnych i zwięzłych może zostać odkryta przez zgodę uczonych, a fragmenty metaforyczne powierzone są interpretacji i komentarzom doświadczonych uczonych o szczególnych zdolnościach, pozwalających im na zrozumienie tychże wersetów: figuratywnych i alegorycznych.

Choć niemal każdy, kto zna język Koranu, może nieco z niego zrozumieć, to jednak prawdziwe i wszechstronne zrozumienie może zostać osiągnięte przez tych specjalistów w dziedzinie objaśniania i komentarzy, którzy zdobyli wymagany, właściwy poziom wiedzy. Starając się zrozumieć fragmenty trudne, zakryte lub zawiłe, biorą pod uwagę reguły lingwistyki oraz metodologię komentarzy koranicznych. W kontemplację, refleksję i medytację wkładają niezwykle wysiłek, ażeby dzięki temu uzyskać właściwy wgląd w Boży zamysł i jego znaczenie. W celu zrozumienia wersetów zwięzłych (*mudźmal*) posiłkują się wyjaśnieniami Wysłannika Bożego i badają głębiej wiedzy przekazanej w tradycji za pomocą wiedzy specjalistycznej i *vice versa*. Tę samą metodę stosowali w ciągu dziejów autentyczni komentatorzy Koranu.

Ta'wil (komentarz) oznacza odniesienie się do pewnego słowa, nastawienia lub działania, a także – wyjaśnienie go za pomocą jednego z prawdopodobnych znaczeń. Niektórzy definiują *ta'wil* jako wyłożenie słów i działań w sposób przeciwny do tego, jak je osądza powierzchownie rozum. Innymi słowy, *ta'wil* stanowi wyłożenie czegoś przeczytanego, widzianego lub usłyszanego inaczej, aniżeli to przychodzi do głowy z początku i z pomocą wiedzy racjonalnej. Imam Abu Mansur al-Maturidi czyni rozróżnienie pomiędzy *tafsir* i *ta'wil* w ten sposób, że ten pierwszy jest wyjaśnieniem Koranu przez Towarzyszy, drugi zaś to komentarze i interpretacje opracowane przez *tabi'un* (*drugie pokolenie muzułmanów*) i następne pokolenia.

Warunkiem zasadniczym *ta'wilu* jest to, że musi zaistnieć jakaś wskazówka dostarczająca dowodu dla proponowanego znaczenia albo dowód racjonalny wspierający daną ideę autora *ta'wilu*. Rzeczą niewłaściwą byłoby nadawanie słowom i zdaniom znaczeń innych od tradycyjnie im przypisywanych przez powołanie się na ich „figuratywność” lub „aluzyjność” i bez zachowania tego, co one w sposób oczywisty znaczą. W każdym razie takie postępowanie pozbawione jest realnej wartości.

Efektom *ta'wilu* jest *me'al* (interpretacja). Możemy ją zdefiniować jako wybór jednego z możliwych znaczeń. Interpretacja Koranu nie jest ani zwykłym przekładem, ani też *tafsirem*. Interpretacja może zawierać zagadnienia typowe dla *tafsiru*; jednakże nie wychodzi poza te ramy.

Od pierwszych stuleci islamu, obok wielu przekładów wysokiej lub niskiej jakości, opracowano również dużą liczbę interpretacji i *tafsirów*. Popieramy wszystkie szczerze wysiłki, mające na celu „udzielenie” głosu duchowi Koranu i objawienie obecnego w nim Bożego zamysłu. Szczególnie wspieramy te dążenia, które nie ignorują wpływu czasu i tych aspektów treści i znaczenia koranicznego, które odnoszą się do danego okresu, do okoliczności przeważających w określonej epoce i środowisku oraz zasadniczych celów prawa religijnego. Cieszymy się z wysiłków zgodnych z nimi i z duchem Koranu oraz autentycznej Sunny; z idei wzbogacających się wraz z wpływem czasu i wskutek rozwoju dokonującego się w ludzkiej egzystencji, nowych odkryć i osiągnięć nauki i myśli ludzkiej.

O NINIEJSZYM STUDIUM

Korzystając z okazji, pragnę wyrazić moje szczerze uznanie dla zasług, jakie Ali Ūnal oddał Koranowi i żywie nadzieję, że w przyszłości spod jego pióra wyjdzie jeszcze wiele innych, dobrych prac.

Jestem przekonany, że nasz brat Ali Ūnal należy do tych osób, które dobrze rozumieją nasze czasy i którzy szukają rozwiązań problemów współczesności. Można powiedzieć, że jest on przesiąknięty miłością do prawdy i pragnieniem wiedzy. W dzisiejszych czasach jest pewna liczba ludzi, którzy studiują Koran i starają się odkryć Boży zamysł w taki sam sposób, jak czynili to pionierzy (Towarzysze). Bez wątplenia jednym z tych uczonych jest Ali Ūnal. Poza wszystkim Przesłanie koraniczne nie jest mu obce, toteż pokładam ufność w jego podejście do zagadnień muzułmańskich. Jest intelektualistą, który często stawia czoła oponentom i wyraża swe opinie z pełnym przekonaniem. Na jego bliskość wobec Wszchemogącego wskazuje wytrwałość w zmaganiach mających na celu dotarcie do prawdy w sprawach religijnych; znaczenie, jakie przywiązuje do konsultacji; uwaga skupiona na tym, ażeby nie zbłądzić, a wreszcie – gotowość do odrzucania błędów.

Ali Ūnal nigdy nie twierdził, że jego dzieło stanowi najlepszą interpretację Koranu. Prawda jest taka, że nikt nie powinien tak twierdzić. Jego wysiłek i służba sprawie Bożego Przesłania, zawartego w Koranie, a także wysiłek jego poprzedników w tym dziele i następców, którzy szli i będą podążać tą samą ścieżką, są odpowiednie do ich wiedzy i szczerości, a – przede wszystkim – do łaski i pomocy Boga.

W niniejszym dziele Ali Ūnal zwracał wielką uwagę na metodologię *tafsirów* – tak jak wielu innych współczesnych komentatorów – i odpowiedział na krytykę wielu hipokrytów, którzy żywią nieustającą nienawiść do islamu, oraz licznych i zaciekłych napastników. Jego odpowiedzi ujmują sedno zagadnienia, a nieraz, odwołując się do współczesnych interpretacji i komentarzy, artykułują sprawy ważkie w języku dnia współczesnego. W całej swej pracy Ali Ūnal zajmuje się Koranem szczerze i naturalnie. Wyrażając swe poglądy, jest pokorny, ale również zdeterminowany i wytrwały; zdecydowany dotrzeć do prawdy, ale zawsze otwarty na uwagi krytyczne.

W swej interpretacji korzystał z różnorodnych źródeł sunnickich i szyickich, klasycznych i współczesnych. Taka różnorodność wynikała z próby odnalezienia wartościowego odniesienia lub komentarza, który mógł być natchniony przez Wszechmogącego Boga. Motywowany ideą, że *Mądrość jest utraconą własnością wiernego; wierny powinien zabierać ją, gdzie by jej nie znalazł* Ali Ūnal wyznaczył sobie za cel zaprezentowania, z pożytkiem dla każdego, każdej prawdy, którą odnajdzie, a która będzie pozostawać w zgodzie z istotą islamu.

Poza wymaganiami koniecznymi do tego, aby opracować dobry *tafsir*, *ta'wil* i *me'âl* (interpretację), dla odkrycia zamysłów Boga i zrozumienia przekazu zawartego w Jego Mowie, nieporównywalnie ważna jest pomoc Boga i Jego łaska. Bez nich nie sposób czegokolwiek odkryć, zrozumieć lub wyrazić. W mojej opinii, Ali Ūnal podjął ogromny wysiłek, ażeby Koran wyjaśnić, a następnie udostępnić go nam w sposób zrozumiały. Wypełniony jest on pragnieniem prowadzenia badań w celu udzielenia odpowiedzi na stare i nowe obiekcje i oskarżenia kierowane pod adresem islamu. W obliczu starań, czynionych przez grupę pozytywistów, aby każdą prawdę zredukować do doświadczenia materialnego i obserwacji, jego pewność i ufność w Słowo Boże są dokładnie takie, jakie powinien w sobie żywić człowiek wierzący. Niemniej jednak charakter pracy Alego Ūnala może zyskać wartość dzięki szczególnej łasce i pomocy Boga, i mamy nadzieję, że wszystko to, co zostało wyrażone i napisane w niniejszym dziele, urzeczywistniło się dzięki tej łasce i pomocy.

Napisano już wiele książek na temat interpretacji Koranu i komentarzy, mimo to nie ustają zarzuty wobec tej Księgi i pewnych jej treści. Zapewne w przyszłości powstanie jeszcze duża liczba nowych interpretacji i komentarzy, które zmierzają się z nowymi zarzutami, i taka sytuacja będzie trwać aż do końca czasów. Ile nowych wątpliwości zostanie jeszcze zasianych, ile jeszcze razy umysły będą wystawione na zanieczyszczenie; jakie nowe intrygi będzie knuł Szatan, nasz odwieczny wróg, przeciwko słabym wiernym? Dzięki Bogu, setki ludzi, takich jak Ali Ūnal, pełnych zapału w służbie Religii, będą stawiać czoła przeciwnościom, badając głębinę Księgi, w której zawarte są wzniosłe prawdy. Będą starać się interpretować tę Wieczną Mowę, którą tak bardzo cenią. Interpretacja, którą Czytelnik ma w swoich rękach, jest wynikiem wyżej wspomnianej pracy i wysiłków. Pod pewnymi względami dzieło to przekracza granice ścisłej interpretacji i zawiera odpowiedzi, oparte na odniesieniach koranicznych, rozwiewające wątpliwości rzucane przez oponentów i niektórych orientalistów oraz ich pozbawionych wiedzy naśladowców.

W niniejszym dziele stale podkreślane są fundamentalne zagadnienia koraniczne: Jedność Boga (*tauhid*), misja prorocka (nubuġla), Zmartwychwstanie i uwielbienie Boga (kult) – wraz ze sprawiedliwością. Wszystko to omawiane jest zgodnie z podejściem Bediŷzmana Saida Nursiego. Praca niniejsza uwydatnia istotę wiary i sposobu jej rozkwitu, a także zagadnienia ducha i znaczenie aktów czci.

W dziele tym odnajdziemy wiele nowego materiału dotyczącego wiary, niewiary i hipokryzji, a także dawnych i nowych ich przedstawicieli. Sura *Bakara* (*Krowa*) została opatrzona obszernym komentarzem (*tafsir*), sięgającym do dziejów Dzieci Izraela oraz zagadnień wojny i pokoju. Szeroko przedstawiona jest prawda o Jezusie i Al-Imran (Rodzinie Imrana), prawach kobiet i na temat tego, co dozwolone i zakazane. Raj, piekło i świat pomiędzy nimi są opisane i zaopatrzone w pełne mądrości przykłady. Repliki odnoszące się do idei zniekształconych opierają się na rzetelnej wiedzy. Widać, że wielki wysiłek włożony został w odkrycie mądrości koranicznych. Takie zagadnienia, jak Nocna Podróż i Wzniesienie Wysłannika Bożego, Towarzysze Jaskini, przygoda Mojżesza z Al-Chidrem oraz wyprawy Zu'l-Karnejna, zostały przestudiowane, rozważone i przedstawione w sposób odpowiadający komentarzom koranicznym (*tafsir*). Całość niniejszego dzieła sprawia takie wrażenie, jak gdyby Ali Ünal próbował zmieścić zawartość koranicznych komentarzy i *tafsirów* w jednym tomie interpretacji.

Choć nie sposób przytoczyć wszystkich, doniosłych aspektów niniejszej pracy, to jednak przedstawimy kilka odpowiednich przykładów z ostatnich rozdziałów.

W surze Al-Mulk (*Panowanie*) werset czwarty zinterpretowany został w stylu Bediüzzamana, a wiele rzeczy, które szepcze do naszych serc Ali Ünal, wykraczają poza zakres zwykłej interpretacji. Mówi: „Doskonały artyzm w Stworzeniu – pomimo obfitości, doskonały ład – pomimo absolutnej łatwości, doskonała miara, proporcja i stabilność – pomimo niewiarygodnej prędkości, doskonała indywidualizacja – mimo globalnego rozproszenia, najwyższa cena i wartość – mimo największej ekonomii, doskonałe rozróżnienie – pomimo absolutnej integracji i podobieństwa – wszystko to wskazuje na Jednego, Jedynego Stwórcę i Pana, który ma absolutną Wolę, Władzę i Wiedzę”.

Inny przykład pochodzi z przypisu do pierwszego wersetu sury al-Insan (*Człowiek*): „Ludzkość jest owocem z Drzewa Stworzenia, a przeto jest zawarta w jego nasieniu. Drzewo Stworzenia wyrosło więc z nasienia Ludzkości. Innymi słowy, skoro drzewo wyrasta i rozwija się ze swego nasienia, to Ludzkość nosi w swym ciele i istocie naturę i wszystkie pierwiastki innych istot. Jakie znaczenie niesie nasienie ze względu na drzewo, takie rodzaj ludzki ma ze względu na wszechświat. Nauka powinna koncentrować się na tym punkcie w swych badaniach nad pochodzeniem życia na Ziemi i pochodzeniem człowieka”.

Ali Ünal zaopatrzył swą pracę również w odniesienia do odkryć współczesnej nauki, w takiej mierze, w jakiej powinny się one znaleźć w *tafsirze*. Na przykład raport Międzynarodowej Organizacji ds. Meteorów z 1993 r. powiązany został z piątym wersetem sury *al-Mulk*: „Deszcz Perseid, obserwowany niemal każdego roku, sugeruje, że te meteoryty wystrzeliwane są w pewnym, istotnym celu, gdyż zaskakują obserwatorów swą wielką różnorodnością. Obserwacje poczynione na przykład w roku 1993 wskazują na fakt, że struktura wspomnianego deszczu jest wciąż mało

znana”. Takie wersety stanowią znaczące źródło wiedzy, ale trudno ocenić, na ile jesteśmy zdolni z nich skorzystać.

Wersety metaforyczne lub alegoryczne interpretowane są zgodnie z podejściem sunnickim, jakkolwiek ich dokładna natura zarezerwowana jest dla Wiedzy Boga Wszchemogącego. Na przykład werset 16 w surze *al-Mulk* interpretowany jest w sposób następujący: *A czy jesteście pewni, że Ten, który jest ponad wszystkim, nie sprawi, że ziemia połknie was wtedy, gdy drży?*

Wielekroć i w odróżnieniu od podobnych interpretacji Koranu niniejsze dzieło prezentuje znaczenia wychodzące poza słowa sugerowane przez kontekst i całość Koranu. Choć wymaga to licznych objaśnień, umieszczanych zwykle w nawiasach, w obrębie tekstu, to daje nadzieję na lepsze odkrycie przed czytelnikiem znaczenia i treści tekstu objawionego. Jednym z licznych przykładów jest werset 18 w surze *al-Kalam*: *Niebaczni (w swych przysięgach, zapominając o prawach, przysługujących potrzebującym i nie zważając na wolę Bożą).*

Sura *al-Džinn* (*Dżiny*) 72:18 interpretowana jest następująco: *Wszelkie miejsca czci (i części ciała, którymi wierzący skłania się w modlitwie) należą do Boga, a każde uwielbienie – jedynie ze względu na Niego, przeto nie oddawajcie czci nikomu poza Bogiem. A oto interpretacja sury *al-Muzzamil* (*Owinięty szatą*) 73:4: *Albo dodaj do tego (nieco); i módl się i recytuj Koran spokojnie i zrozumiale (skupiając na nim swój umysł i serce).* Takich przykładów jest wiele, ale poprzestaniemy na wyżej przytoczonych.*

Autor niekiedy cytuje bezpośrednio wielkich komentatorów przeszłości, przedkładając ich sposób rozumowania nad własny. Na przykład interpretując werset 17 w surze *al-Hakka* (*Nieuchronna rzeczywistość*), podaje wartościową informację, przekazaną przez Hamdi Yazira od Ibn Arabiego, że tron Wszchemocnego Boga niesiony jest przez ośmiu aniołów.

Ali Ūnal zajmuje mocne stanowisko w wielu takich miejscach, w których inni mogliby spekulować, i stara się zapobiec interpretacji zniekształcającej sens tekstu. Na przykład werset 71:17 sury Nuh (*Noe*): *I Bóg sprawił, że wyrosliście z ziemi, jak roślina*, zaopatruje w następujący, objaśniający go, przypis: „Werset ten nawiązuje do pochodzenia ojca ludzkości z pierwiastków Ziemi – gleby, powietrza i wody – a także materialnego pochodzenia każdej istoty ludzkiej, na której ciało, jako byt biologiczny, składają się te właśnie pierwiastki. Jak wskazuje Elmalili Hamdi Yazır, słowo *nabattan*, które pojawia się na końcu wersetu, jako dopełnienie przysłówkowe „rosnąć”, oznacza szczególnie sposób stworzenia i rozwoju człowieka”.

Dzieło niniejsze uwypukla rolę *asbab an-nuzul* (przyczyny i okoliczności objawienia poszczególnych wersetów) w zrozumieniu Koranu, ale nigdy nie ogranicza do nich interpretacji. Umie opisywać wiele zagadnień z różnej, szerszej perspektywy, bez wykraczania poza reguły metodologiczne *tafsiru*. Na przykład sugeruje inną prawdopodobną interpretację początkowych wersetów sury *‘Abasa* (*Zmarszczył brwi*).

Sądzę, że czytelnicy skorzystają z tej interpretacji Koranu co najmniej w równym stopniu, jak z innych. Modłę się, ażeby wysiłek włożony w to dzieło przyczynił się do Bożego błogosławieństwa, a także upraszam przebaczenia od Boga Wszechmogącego za nasze błędne i niewłaściwe działania.

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ هَدٰى
لِلْاِیْمٰنِ الْاَسْبٰطَ ۗ
وَالَّذِیْنَ یُؤْمِنُوْنَ بِالْغَیْبِ
وِیُقِیْمُوْنَ الصَّلٰوةَ
وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ یُنْفِقُوْنَ ۗ
وَالَّذِیْنَ یُؤْمِنُوْنَ
بِمَا اُنزِلَ اِلَیْكَ
وَمِمَّا اُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
وَبِالْآخِرَةِ هُمْ یُوقِنُوْنَ ۗ
اُولٰٓئِكَ عَلٰی هُدٰى
مِنْ رَّبِّهِمْ ۗ
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمَفْلُحُوْنَ ۗ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
① الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ② مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ
③ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
④ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑤

وَهِيَ سُبْحَانَكَ

Szukam schronienia w Bogu od Szatana na wieki odrzuconego (od Bożego Miłosierdzia).*

* [Koran (16:98) nakazuje: *Recytując Koran, szukaj schronienia w Bogu od Szatana na wieki odrzuconego (od Bożego Miłosierdzia)*. Z tego względu, przed rozpoczęciem recytacji Koranu, powinniśmy powiedzieć: „Szukam schronienia w Bogu od Szatana na wieki odrzuconego od Bożego Miłosierdzia”. To modlitwa o Bożą pomoc i ochronę przed złymi podszeptami Szatana w trakcie recytacji.]

SURA 1

AL-FATIHA (OTWIERAJĄCA)

Okres mekkański

Powszechnie przyjmuje się, że *sura* ta została objawiona w okresie mekkańskim misji prorockiej Muhammada. Niektóre przekazy mówią zaś, iż została objawiona ponownie w Medynie. Była ona najprawdopodobniej pierwszą surą, objawioną w całości. Ze swoim cudownie zwięzłym i zarazem wszechstronnym słownictwem równoważy wysławianie Boga ze wznoszonymi ku Niemu prośbami. Jednocześnie zawiera cztery główne tematy i cele przesłania zawartego w Koranie: (1) stwierdzenie Istnienia i Jedności Boga, (2) Proroctwo, (3) Zmartwychwstanie i życie przyszłe oraz (4) oddawanie Bogu czci i problematykę sprawiedliwości. Nazywana jest *surą al-Fatiha*, gdyż stanowi rozdział otwierający Koran. Ma również inne nazwy, jak na przykład „Siedem Powtarzanych Dwukrotnie (Wersetów)” – z powodu swej chwały i dostojności, ale także dlatego, że musi być recytowana podczas każdej modlitwy; „Matka Księgi”, gdyż jest rdzeniem całego Koranu, a także – „Skarbnica”, albowiem zawiera wiele cennych prawd.

1. ¹W imię ²Boga ³Miłosiernego ⁴, Współczującego ⁵.
2. Wszelka chwała i dziękczynienie ⁶ należą się Bogu, Panu ⁷ światów ⁸,
3. Miłosiernemu, Współczującemu,
4. Władcy ⁹ Dnia Sądu ¹⁰.
5. Tobie jedynie ¹¹ oddajemy cześć ¹² i jedynie u Ciebie szukamy pomocy ¹³.
6. Prowadź ¹⁴ nas Prostą Ścieżką ¹⁵,
7. Ścieżką tych, których obdarzyłeś Swą łaskawością ¹⁶; nie zaś tych, którzy zasłużyli na (Twój) gniew (karę i potępienie) ¹⁷, ani też tych, którzy błądzą ¹⁸.

1. Ten błogosławiony zwrot (*Bi'smi-llahi-r-rahmani'r-Rahim*, przetłumaczony jako „W imię Boga Miłosiernego, Współczującego”, nazywany *Basmala*) jest jednym z symbolów islamu. Muzułmanie rozpoczynają od jego wypowiedzenia każdy dobry czyn. Wszystkie rzeczy i istoty poprzez niego zaczynają swe życie i trwają w nim. Partykuła *bi-* oznacza zarówno *w*, jak i *z*, przeto wszystko, będąc zależnym od praw Miłosiernego, cokolwiek czyni – czyni *w* jego Imieniu i *z* jego Imieniem. Małe nasionko pod ziemią kiełkuje i przebija się przez ziemię i kamienie, ażeby rosnąć ku światłu słonecznemu; zależne od praw Miłosiernego – upraszając (szczególnego) współczucia od Współczującego. Istoty ludzkie, obdarzone wolną wolą, powinny zawsze czynić dobro i postępować tak w Imię Boga; podobać się Bogu, rozpoczynając swe wysiłki *w* Imieniu Bożym i *z* Imieniem Bożym.

Niektórzy uczeni uznają *Basmalę* za pierwszy werset każdej *sury* (rozdziału) w Koranie, wyjąwszy surę dziewiątą. Zgodnie z opinią hanafickiej szkoły prawa, jest to werset, ale nie pierwszy werset każdej *sury*. *Basmala* stanowi pierwszy werset *sury al-Fatiha* – *sury* otwierającej Koran, i została umieszczona przed każdym rozdziałem (oprócz dziewiątego) ze względu na swe znaczenie i to, że jest wyrażeniem błogosławionym. Poza tym oddziela od siebie poszczególne rozdziały Koranu. Niezależnie od tego jest sznurem światła, rozciągającym się od Najwyższego Tronu Boga aż do serc ludzi. Ktokolwiek trzyma się jej mocno, świadom jej znaczenia i przez nią oświecony, może podnieść się do najwyższego poziomu ludzkiej doskonałości.

2. Słowo „imię” jest tłumaczeniem arabskiego *ism*. Wywodzi się z rdzenia *SaMa* (s-m-v), oznaczającego, że ktoś jest wysoki, wzniosły; albo – *VaSaMa*, znaczącego, że coś jest znakiem (por. *samaLat* – rzeczownik oznaczający niebo lub niebiosa, gdyż są one wysoko). Konstrukcja dopełniaczowa „imię Boga”

przypomina nam, że Bóg jest wzniosły jako Istota Boska, mająca imiona; Jedyne, do którego możemy się zwracać, i że mówiąc „Bóg”, mamy na myśli i rozpaniętujemy jedynie tę (Jedyną) Istotę Boską.

Wiedza o Bogu (w sensie arabskiego *ilm*) jest niemożliwa w odniesieniu do Jego Istoty lub Zasady (*Dhat*). Skoro nikt nie jest do Niego podobny lub z Nim porównywalny, to nie sposób pojąć Jego Zasady. Możemy jednak poznać Boga lub mieć o Nim pewną wiedzę (w sensie arabskiego słowa *ma'rifat*) poprzez Jego dzieła, czyny, Imiona, Atrybuty i Cechy zasadnicze (*shu'un*). Świadomość Jego dzieł (tego, co widzimy w świecie, Jego stworzeniu) prowadzi nas do Jego Imion i Atrybutów, które z kolei prowadzą nas ku Jego Cechom Istotowym, a dzięki temu do świadomości Jedynego, który posiada te Cechy.

Podróż ku Boskiej Istocie może się odbywać albo poprzez refleksję nad dziełami Boga – wszechświatem, włączając w to poszczególne istoty ludzkie, wraz ze specyficzną konstrukcją każdej z nich, albo za pomocą dyscyplin „serca”, podążających drogą suficką. Ich kombinacja jest zawsze bezpieczniejsza i korzystniejsza (w odniesieniu do drogi sufickiej lub inaczej: mużułmańskiego sufizmu, zob. Fethullah Gülen, *Key Concepts in the Practice of Sufism*).

3. *Allah*, w przekładzie – Bóg, jest poprawnym Imieniem (własnym) Istoty Boskiej, która stwarza istoty żywe i rządzi nimi, indywidualnie i jako pewną całością; która zaopatrjuje, wychowuje, podtrzymuje, ochrania oraz prowadzi każde z osobna i wszystkie – jako całość; sprawia, że giną i ożywia je z osobna i wszystkie razem; nagradza i karze itp. Wszystkie Jego Atrybuty są atrybutami absolutnie doskonałymi, a On jest absolutnie wolny od jakiegokolwiek defektu, ułomności. Jest Jeden Jedyne, niemający nikogo ani niczego do Siebie podobnego lub ze Sobą porównywalnego. Jest całkowicie poza jakąkolwiek ludzką myślą i próbą Jego uję-

cia: *Oczy Go nie obejmują, ale On obejmuje wszystkie oczy* (6:103).

Bóg jest wyjątkową, jedyną w swoim rodzaju Istotą, z wyłącznym prawem do przyjmowania aktów czci i do tego, ażeby stać się jedynym celem życia człowieka. Jest miłowany ze względu na Swe Jestestwo. Wszystko od niego zależy i dzięki Niemu istnieje. Każda prawda w Nim ma swe źródło. Jego istnienie jest tak oczywiste, że można wątpić w swoją egzystencję, ale nie sposób i nie wolno zwątpić w Jego istnienie. Oczy nie potrafią go dostrzec, ze względu na skupienie i pełnię Jego manifestacji. Jego światło stanowi zasłonę dla naszych oczu. Jest czczony, gdyż jest wart czci jako Bóg – nie zaś na odwrót – jest Bogiem, ponieważ oddaje się Mu cześć.

Bez (wiary w) Boga życie jest męką, ambicje są czystym bólem, osiągnięcia są stratami, zjednoczenie jest oddzieleniem, miłość jest cierpieniem, przyjemność jest strapieniem, a wiedza kaprysem. On jest kuracją dla dotkniętych chorobą i remedium dla zranionych serc. Serca osiągają pokój i spoczynek dzięki rozpamiętywaniu Go i wspomnianiu. Kto Go odnalazł, odnalazł wszystko; kto zaś Go utracił, ten wszystko utracił.

4. Wyrażenie „Miłosierny” jest tłumaczeniem arabskiego *Ar-Rahman*. To zasadniczy Atrybut Boga, którego oddanie w innym języku nie jest możliwe. Choć jest Atrybutem co do zasady, *ar-Rahman* można używać zamiennie z rzeczownikiem „Bóg”, gdyż nie ma zastosowania do nikogo innego, poza Bogiem. Oznacza Jednego, nieskończenie Miłosiernego, który obejmuje miłosierdziem, łaską i dobrocią całe stworzenie, w tym całą ludzkość, nie rozróżniając pomiędzy wierzącymi i niewierzącymi; dając życie, utrzymując je, zaopatrując i obdarzając zdolnościami koniecznymi dla każdego. Bóg stworzył wszechświat ze względu na miłosierdzie realizujące się poprzez Jego Imię – Wszechmiłosierny, i jako manifestację tego Imienia.

Wszechświat jest dziełem Miłosiernego, a Boże Miłosierdzie, urzeczywistniane przez Niego, obejmuje stworzenie w jego całości. Manifestowanie się Boga we wszechświecie ma dwa aspekty. Jeden z nich to powszechna manifestacja za pomocą wszystkich Imion odnoszących się do wszechświata. Można to zrozumieć przez analogię do manifestowania się słońca na całym świecie przy pomocy światła, zawierającego w sobie siedem kolorów, i żaru. To manifestacja Jedności (*at-tadżalli al-ahdija*). Źródłem tej manifestacji jest Imię „Miłosierny”. Stanowi źródło wspaniałego porządku we wszechświecie, gdzie wszystko jest doskonale posłuszne Bogu i związane prawami Miłosiernego. Szczególnym tego przykładem i widzialnym symbolem jest ożywianie Ziemi – roślinami i zwierzętami, zaopatrywanie, podtrzymywanie i kierowanie nią w doskonałej harmonii i miłosierdziu. Wszystko to uzależnione jest od manifestacji Boga, jako Wszechmiłosiernego.

5. Inny aspekt Boskiej manifestacji może być wyjaśniony poprzez analogię ze szczególnym manifestowaniem się słońca na każdej rzeczy, w zależności od jej właściwości. Ta manifestacja wynika z tego, że Bóg jest *ar-Rahim*, co tłumaczy się jako „Współczujący” i określa jako objawianie się Jedności (*at-tadżalli al-Ahadija*). Bóg obejmuje całość stworzenia jako *ar-Rahman* (Miłosierny) – nie czyniąc pod tym względem różnicy pomiędzy wiarą i niewiarą, prawdą i fałszem, słusznością i tym, co błędne, pięknem i brzydotą, dobrem i złem; podczas gdy jako *ar-Rahim* (Współczujący) okazuje szczególną łaskawość wierze, sprawiedliwości, prawdzie, prawości, etycznemu pięknu i dobru, w tym – a szczególnie – w przyszłym świecie. Nikt nie ma udziału w rozpoczęciu swego istnienia, określeniu swego miejsca i daty urodzin oraz śmierci, rasy, koloru, cech fizycznych i funkcjonowaniu organizmu. Jest to uzależnione od absolutnego wyboru Boga, jako Miłosiernego, i nie może stanowić podstawy do odczuwania przez nikogo wyższo-

ści lub niższości, ani też do dyskryminacji. Przeciwnie, świadomi mieszkańcy Ziemi (dżiny i ludzie) mają wybór pomiędzy wiarą i niewiarą, sprawiedliwością i niesprawiedliwością; tym, co słuszne, a tym, co błędne; dobrem i złem, prawdą i fałszem; mogą podejmować odpowiednie decyzje dzięki swej wolnej woli. Są z tego względu odpowiedzialni za swe wybory i preferencje. Będąc *ar-Rahim*, Bóg pomaga tym, którzy wybierają na tym świecie wiarę, prawość, sprawiedliwość i dobro, i nagrodzi ich wieczną szczęśliwością w życiu przyszłym. Bez Bożego Atrybutu *ar-Rahman* (Miłosierny) nie pojawilibyśmy się na świecie. A bez Bożego Atrybutu *ar-Rahim* (Współczujący) nie byłibyśmy w stanie wykorzystać naszej wolnej woli do tego, by dokonywać właściwych wyborów, nie rozumielibyśmy cudownych dzieł Boskiego arcyzmu; nie wiedzielibyśmy, czym jest wiara, religia i prorocтво, ani nie zdołalibyśmy osiągnąć prawdziwego, wiecznego szczęścia w Raju.

6. Ażeby zrozumieć Koran, należy wcześniej zrozumieć jego pojęcia. Z tego względu podajemy tutaj ich zwięzłe objaśnienie.

Słowo arabskie, tłumaczone jako „chwała i wdzięczność”, to „*hamd*”. Obejmuje obydwa znaczenia i kilka innych odcieni znaczeniowych. Wysławiamy, wychwalamy kogoś ze względu na pewne szczególne, chwalebne osiągnięcia lub cechy; odczuwamy wdzięczność za doznane dobro. Jednak w relacji z Bogiem *hamd* potwierdza to, że jest On wiecznie godny wychwalania i uwielbienia, gdyż jest Bogiem wiecznym, wiecznie miłosiernym i Panem całego stworzenia. Niezależnie od tego, czy Jego łaskawość jest uznana za taką przez stworzenia, czy też nie, należy Go wychwalać i okazywać Mu wdzięczność. Dziękczynienie wynika z lojalności wobec Boga – z powodu Jego łask, podczas gdy wychwalanie jest implikowane przez naszą szczerą służebność, świadomą, kim Bóg jest i co znaczy być Jego sługą.

Należy zwrócić uwagę, że wszelka chwała i dziękczynienie należą się wyłącznie Bogu. Gdziekolwiek pojawia się piękno, wspaniałość i doskonałość, to ostatecznym ich źródłem jest zawsze Bóg. Żadne istoty stworzone, czy to aniołowie czy ludzie, przedmioty niebieskie lub ziemskie, nie mają innej wspaniałości, piękna i doskonałości, poza tą zależną (od Boga). Gdzie takie jakości się pojawiają, to są one w rzeczywistości wynikiem łaskawości Boga. Przeto, jeśli wobec kogoś mamy odczuwać dług wdzięczności, to wobec Niego, Stwórcy wszystkiego, a więc i tego, za co dziękujemy.

Mówiąc *Wszelka chwała i dziękczynienie należą się Bogu*, mamy na myśli również to, że On jest Bogiem, do którego się uciekamy, gdy grozi nam niebezpieczeństwo, do którego się modlimy o pomoc, jeśli znajdujemy się w trudnej sytuacji lub w potrzebie, i Jedynym, którego czcimy i uwielbiamy.

7. Słowa „Pan” użyliśmy do przetłumaczenia arabskiego *Rabb*. Zawiera ono trzy „zestawy” powiązanych ze sobą znaczeń: (I) Wychowawca, Nauczyciel, Podtrzymujący, Odżywiający; (II) Pan i Władca; (III) Ten, który kieruje i kontroluje.

To, że Bóg jest *Rabb*, oznacza, że każda istota (i każda część każdej istoty) – od pierwiastków i rzeczy nieożywionych do roślin, zwierząt i ludzkości, i wszystkie inne istoty w innych światach – wzrastają, są utrzymywane przy życiu, kierowane i kontrolowane przez Niego, aż osiągną właściwą sobie doskonałość, cel swego stworzenia. Oznacza to, że to, co powszechnie nazywa się „prawami przyrody”, jest w rzeczywistości opisem wykonywania przez Boga Jego suwerennej Władzy, jego Atrybutu *Rabb*. Dodatkowym sposobem wychowywania i kształcenia ludzkości są wysyłanie przez Boga proroków oraz religie. W związku z tym uznając w Bogu jedynego Wychowawcę, Nauczyciela, Żywiciela, Pana i Mistrza wszystkich istot (*at-tauhid ar-Rububija*), potwierdzamy inny wymiar wiary w Jedność i Jedyność Boga.

8. „Światy” to arabskie słowo *‘alamin* (w liczbie pojedynczej *‘alam*). Pochodzi ono od *‘alam*, *‘alama*, oznaczające coś, dzięki czemu inna rzecz jest znana. Przeto w tej perspektywie każda poszczególna rzecz lub zestaw rzeczy, od najmniejszych cząstek subatomowych do największych mgławic i galaktyk, jest swego rodzaju „światem” i wskazuje na Boga. Forma w liczbie mnogiej (*‘alamin*) jest stosowana szczególnie wobec istot świadomych, co znaczy, że wszystko, co zostało stworzone, jest jak gdyby świadome, i że dla istot świadomych całkowicie jasne jest wskazywanie na Istnienie Boga, Jego Jedność i Panowanie.

Z innej perspektywy, „światy” klasyfikuje się jako *Labut* (Wzniosłe Empirion; czysty świat niematerialny nieskazitelnej Rzeczywistości Boskiej), *Dżabarut* (inny świat niematerialny, gdzie rzeczywistość Boska objawia się w swej czystej formie), *Malakut* (świat czystego wymiaru wewnętrznego bytu), *Mithal* (świat symboli albo idei, niematerialnych form rzeczy) i *Shahada* (świat cielesny, zawierający świat widzialny i firmament Niebios). Te światy należy rozumieć raczej jako wymiary, a nie oddzielne miejsca: boskie prawdy lub rzeczywistość manifestująca się w formach materialnych w tym świecie, w innych światach objawiają się we właściwych sobie kształtach.

„Światy” klasyfikuje się również jako świat duchów, ten świat, świat niematerialny pomiędzy tym a następnym (*al-‘Alam al-Barzakh*) i świat wieczny.

„Światy” można także odnieść do różnych „królestw” w obrębie świata ziemskiego i światów pozaziemskich.

9. Słowo *Malik*, tutaj interpretowane jako „Władca”, oznacza zarówno właściciela, jak i suwerena, panującego. Chociaż Bóg zezwala na istnienie na tym świecie suwerenów ze względu na to, że wyposażył ludzkość w wolną wolę, to jednak On będzie wyłącznym, absolutnym Suwerenem, Władcą w Dniu Sądu Ostatecznego: *Do kogoż owego Dnia*

należy całkowita Władza i Panowanie? Do Boga Jedyneego, nad wszystkim Tryumfującego (dominującego w sposób absolutny nad wszystkim, co istnieje) (40:16). Poza tym władanie nad Tamtym Światem ze wszystkimi jego regionami i światami podporządkowanymi, takimi jak Miejsce Najwyższego Zgromadzenia (po Zmartwychwstaniu, w Dniu Sądu – przyp. tłum.), Most, Raj i Piekło – należy wyłącznie do Boga.

10. „Dzień Sądu” stanowi przekład arabskiego pojęcia *Jaum ad-Din*. Słowo *din* zazwyczaj oddaje się w języku angielskim (i polskim – J.S.) jako „religia”. Pochodzi ono od czasownika *Da-Na* (od d-j-n), co oznacza: wyznawać religię. Od tego samego rdzenia (d-j-n) czasownik *Da-Na* ma także inny, związany z wcześniejszym zestaw znaczeń: pożyczać coś od kogoś lub być zadłużonym, być poddanym lub związanym, być winnym komuś wierność, być wezwanym do rozliczenia się, być sądzonym, skazanym (rzeczownikiem pokrewnym jest *dajn*, dług lub odpowiedzialność, zobowiązanie). Muzułmańska koncepcja religii (*din*) obejmuje wszystkie te znaczenia. Bóg wyniósł nas z ciemności niebytu do światła życia, stworzył nas wedle najlepszego wzoru i wznosił nas do najwyższego miejsca w hierarchii stworzeń. Włączył do „struktury” naszej egzystencji pewne elementy, które – jakkolwiek z pozoru negatywne lub destrukcyjne – poddane dyscyplinie, mogą doprowadzić nas do wyższych stopni doskonałości. Abyśmy byli w stanie nad nimi zapanować, nie zaś ulec im, i – abyśmy mogli wykorzystać wszystkie nasze zdolności i pozytywne pierwiastki naszego bytu – Bóg zesłał proroków i objawił poprzez nich i poprzez księgi reguły, jakim powinniśmy poddać nasze życie. To depozyt i dar, za który winniśmy Bogu wdzięczność. Spłacanie tego długu polega przede wszystkim na kształtowaniu naszego życia zgodnie z ustalonymi przez Stwórcę zasadami. W tym znaczeniu religia – *din* stanowi zestaw Boskich przepisów, których istoty ludzkie muszą prze-

strzeżać w celu osiągnięcia dobra i zbawienia. Nadejdzie bowiem dzień, kiedy zostaniemy wezwani do złożenia rachunku z wysiłków w tym zakresie i zostaniemy osądzeni na podstawie tego, jak postępowaliśmy na tym świecie. Bóg nagrodzi nas albo ukarze. Jedynym Władcą tego dnia będzie Bóg.

Podobnie jak okres życia wszechświata określany jest jako „dzień”, tak samo i czas, gdy zostaniemy wskrzeszeni do życia, osądzeni i uzyskamy stosowną zapłatę za czyny na tym świecie, nazywany jest „dniem”. To następna z przyczyn, dla których Koran nazywa ów „dzień” *Jaum ad-Din* – Dzień Sądu.

11. Zachował się przekaz od Wysłannika Bożego, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, że Wszechmogący rzekł: „Połowa sury *al-Fatiha* należy do Mnie, a druga połowa – do Mojego sługi” (Muslim, „Salah”, 38). Część do niniejszego wersetu (tzn. wersety 1-4) należy do Boga. W niej to sługa zwraca się do swego Pana jak gdyby w trzeciej osobie, wysławiając Go. Te cztery wersety wysławiające służą jako drabina, po której sługa może wznosić się ku Jego Obecności i osiągnąć godność i honor zwracania się do Pana w drugiej osobie (wersety 5-7). W tym miejscu sługa składa swego rodzaju „petycję” do Jedynego, który w poprzednich wersetach był wysławiany za pomocą Jego wszechogarniających Atrybutów. Zgodnie ze wspomnianym wyżej przekazem tradycji, werset 5 należy zarówno do Boga, jak i do sługi, podczas gdy następne wersety (6-7), kiedy to sługa modli się do Stwórcy w swej najpilniejszej potrzebie (to jest o właściwe przewodnictwo), należą do sługi.

12. Fraza „oddajemy cześć” stanowi przekład arabskiego *na budu*, pierwszej osoby liczby mnogiej czasu niedokonanego od czasownika *‘ABaDa*. Oznacza on czynienie czegoś energicznie i z determinacją. Pochodzi od niego termin muzulmański *Ibada*, oznaczający uwielbienie i poddanie. Czasownik *‘ABaDa* ma dwa inne ważne bezokoliczniki, z których oba są bardzo mocno związane z oddawa-

niem czci. *‘Ubuda* oznacza pokorę i poddanie, a *‘ubudija* – wykonywanie powinności oddawania czci Bogu w sposób systematyczny. „Tobie jedynie oddajemy cześć” oddaje znaczenie arabskiej konstrukcji *ijja-ka na budu*, w której zaimek osobowy „Tobie” znajduje się w pozycji emfaticznej. Tę samą sytuację odnajdujemy również w następnej frazie: *ijjaka nasta ĩnu* (zamiast zwykłej konstrukcji *nasta ĩnuka*). Oznacza ona, że czcimy Boga pełni bojaźni, poddania, szczerości i pokory oraz w sposób systematyczny. Czyniąc tak, wyrażamy swe całkowite oddanie, uległość i podporządkowanie i potwierdzamy naszą wiarę w to, że nikt prócz Boga nie zasługuje na oddawanie mu czci, co stanowi wyraz *at-tauhid al-‘ubudija*. Fakt, że *na budu* ma formę pierwszej osoby liczby mnogiej czasu niedokonanego oznacza, że obowiązek oddawania czci Bogu nie jest ograniczony do jakiejś jednej okazji, lub że jest czynnością jednorazową, ale jest stałym obowiązkiem, zarówno zbiorowym, jak i indywidualnym. W rzeczy samej, preferowaną formą oddawania Bogu czci jest modlitwa w zgromadzeniu wiernych. Ów aspekt kolektywny odnosi się do (I) jednostki wraz ze wszystkimi systemami i komórkami jej ciała, (II) grupy wiernych, którzy zbierają się razem w jakimkolwiek miejscu lub czasie, w celu uwielbienia Boga, oraz (III) całego „ciała” wiernych na całym świecie, którzy zwracają się w modlitwie w kierunku Ka’by.

13. Relacja pomiędzy oddającym cześć sługą a Bogiem, jako Jedynym Czczonym, nie jest w innych religiach ustalona z właściwą jej jasnością, w szczególności biorąc pod uwagę wpływ nowoczesnych trendów związanych z humanizmem i indywidualizmem. Może to dać asumpt do pojawiania się pewnych błędnych koncepcji, w związku z czym postaramy się poniżej ów problem rozjaśnić:

Służebność w islamie oznacza wolność od innych rodzajów służebności i niewoli. To, co oznacza w islamie służebność, dobrze wyraża odpowiedź Rabi’ ibn ‘Amira, wysłannika

dowódcy armii muzułmańskiej, który zapytany przez dowódcę armii perskiej o znaczenie przesłania głoszonego przez muzułmanów, odrzekł: „Zachęcamy ludzi, ażeby przechodzili ze służebności wobec fałszywych bóstw do służebności wobec Jedynego Boga, z dusznego lochu świata do radosnych przestrzeni niebiańskich oraz z ciemności religii fałszywych do światła islamu” (Ahmed Cevdet Paşa, 1:391).

Muzułmańska koncepcja służebności jest jedynym środkiem do osiągnięcia autentycznej ludzkiej wolności i godności. Nikt nie przewyższa drugiego w swym statusie sługi i tym samym nie jest godny czci ani adoracji. Żadna stworzona istota, czy to Prorok czy zwykły człowiek, nie może być podmiotem uwielbienia. Modlitwa obowiązkowa i pielgrzymka (*hadżdż*) są wydarzeniami, które publicznie i w sposób niezwykle jasny unaczyniają tę prawdę.

„Ktoś, kto ogłasza ludzką wolność jako bunt przeciwko Bogu, może być podobnym do Faraona tyranem; w rzeczywistości będzie poniżał sam siebie, ażeby wysługiwać się własnym interesom, aż w końcu skłoni się przed najmarniejszą z rzeczy. Może być hardy i arogancki, a jednocześnie tak nieszczęśliwy, że pogodzi się ze swoim poniżeniem dla trwającej chwilkę przyjemności. Nieustępliwy i próżny, a zarazem gotów całować stopy ludzi iście diabelskich, w zamian za trywialne korzyści. Zarozumiały i tyranizujący poddanych; kiedy nie jest w stanie znaleźć w swym sercu punktu oparcia w obliczu śmierci, nieszczęść i niezliczonych wrogów, pojmując, że jest tylko bezsilnym, chełpliwym tyranem. Skoncentrowany wyłącznie na sobie egoista, usiłując zaspokoić swe zmysłowe żądze lub osobiste interesy, albo interesy swej grupy rasowej czy kulturalnej, rychło staje się niewolnikiem tychże żądz i interesów.

Szczery sługa Boga nie poniża się do tego, ażeby skłaniać się w akcie uwielbienia nawet przed największym ze stworzeń. Jest pełen godności i nie traktuje jako przedmiot czci żadnej, choćby wspaniałej rzeczy ani nawet

największej korzyści, jak na przykład Raju. Przeto, choć skromny, łagodny i uprzejmy, nie uniża się przed nikim innym, poza swym Stwórcą. Naprawdę jest słaby i w potrzebie, i świadom swej słabości i konieczności wsparcia. Mimo to jest niezależny od innych, ze względu na duchowe bogactwo, w które zaopatrzył go Jego Szczodry Pan. Jest także mocny, gdyż opiera się na nieskończonej Mocy swego Władcy. Działa i zмага się z przeciwnościami jedynie ze względu na Boga, Jego radość i po to, ażeby zdobyć cnotę” (*Słowa*, „Słowo 12”, 147).

14. *Ihdi-na*, zinterpretowane jako „prowadź nas”, pochodzi od czasownika *HaDa*, który oznacza „wziąć kogoś za rękę i prowadzić właściwie oraz delikatnie”. Wywodzący się zeń rzeczownik *hidaja* zazwyczaj oznacza prawdziwe lub właściwe przewodnictwo, a jego przeciwieństwem jest zboczenie z właściwej drogi albo zbłądzenie.

Czasownik *HaDa* używany jest zarówno przechodnio, jak i nieprzechodnio. Bóg prowadzi ludzi zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio. W większości przypadków Bóg zapala wiarę w sercach ludzi ze względu na to, że pragną Bożego przewodnictwa i dążą do niego. Jednak, mimo że Bóg chce, ażeby Jego sługi pragnęły przewodnictwa i starali się o nie, to nie stanowi to samej Jego przyczyny. Ten paradoks dobrze artykułuje anonimowy aforyzm: „Choć nie sposób Go odnaleźć, szukając, to znajdują Go jedynie ci, którzy Go szukają”. Pierwszorzędnym źródłem przewodnictwa są Prorocy i Boże Księgi. Pod nieobecność proroka tę samą funkcję spełniają ci, którzy nie zbacząc z prostej ścieżki, podążają śladami proroków. Ich cechy wyjaśnione zostały w następnym wersecie.

15. Arabskie słowo, zinterpretowane tutaj jako „ścieżka”, to *sirat*. To droga, mająca nachylenia i wzgórki, szeroka w jednej części, a w innych wąska i trudna do przejścia. W tradycji Proroka opisuje się ją jako ścieżkę albo most, z nachyleniami i wzgórkami, otoczoną po obu stronach ścianami, z drzwia-

mi i oknami otwierającymi się na zewnątrz. Ściany to przepisy muzulmańskiego szariatu, które chronią Ścieżkę przed atakami z zewnątrz, a podążających nią wiernych przed zejściem z drogi. Drzwi i okna to wyjścia do rzeczy zakazanych. Podążającym Ścieżką wiernym nie wolno z nich korzystać, gdyż grozi to zbłądzeniem (Ibn Hanbal, 4:182-183).

Termin *sirat* stosowany jest w Koranie w liczbie pojedynczej i nie ma liczby mnogiej. To symbol tego, że istnieje jedna jedyna droga, prowadząca do Boga, podczas gdy jest wiele dróg (*sabil*) wiodących do Ścieżki. Jest ona nazwana przymiotnikiem „prosta”, co znaczy, że Prosta Ścieżka stanowi drogę Koranu, wolną od jakiegokolwiek krzywizny. To droga środkowa, niemająca nic wspólnego z jakąkolwiek skrajnością. W ekonomii jest równie oddalona od komunizmu, jak i kapitalizmu; w polityce – od absolutyzmu, jak i anarchizmu; w filozofii – od realizmu, jak i idealizmu; w sprawach wiary – od materializmu, jak i spirytualizmu. Pod względem światopoglądowym nie jest wyłącznie z tego świata ani też wyłącznie z tamtego świata. Stanowi drogę środka w odniesieniu do ludzkiej psychologii oraz rzeczywistości życia i stworzenia. W sprawach edukacji i wychowania islam dyscyplinuje i nobilituje intelekt, ocalając go od skrajności demagogii, chytrości i głupoty, a zatem prowadzi do rzetelnej wiedzy i mądrości.

16. Nawet jeśli ktoś zdoła, studiując stworzenie i zastanawiając się nad nim, dojść do przekonania, że musi istnieć Jeden Jedyńy, który to wszystko stworzył, to nie sposób odkryć istoty Prostej Ścieżki za pomocą samego tylko rozumowania.

Istoty ludzkie zajmują pośród stworzeń miejsce szczególne. Zazwyczaj pragną tego, co najpiękniejsze i pociąga ich właśnie piękno. Zaspokajanie nawet najzwyklejszych potrzeb codziennych wymaga różnorodnych umiejętności i rzemiosł. Jako istoty społeczne, ludzie zobowiązani są do wymiany produktów swej pracy i dzielenia się nimi z inny-

mi. Jednakże ich wrodzone instynkty i siły, takie jak intelekt, gniew, namietność i pożądanie, są nieograniczone i potrzebują pewnej dyscypliny. Z tego względu istoty ludzkie muszą być prowadzone ku drodze prostej, z dala od wszelkich skrajności. Droga ta zawiera w sobie właściwe reguły, gwarantujące szczęście w obydwu światach. Nawet gdyby zebrali się wszyscy ludzie, ażeby ustalić te zasady, nie zdołaliby tego uczynić, gdyż wymagałoby to znajomości wszystkich istot ludzkich, ich charakterów, ambicji i lęków, a także warunków panujących w obydwu światach. Jest to możliwe jedynie dla intelektu uniwersalnego, który objawiał się w ciągu dziejów w Boskiej religii. To religia jest najwspanialszym błogosławieństwem i łaską, jaką Bóg okazał ludzkości. Dzięki niej człowiek może osiągnąć szczęście w obydwu światach, a także zrozumieć cel i sens swego stworzenia. Po to, żebyśmy zdołali odnaleźć prawdziwą Religie i podążać jej ścieżką, Bóg wskazuje nam pewne osoby, które wybrał spośród nas. Opisuje je jako tych, których obdarzył swą łaskawością. Mówi, że Prosta Ścieżka była ich drogą, a w wersecie (4:69) objawia ich tożsamość: *Kto posłuszny jest Bogu i Wysłannikowi (albowiem należy się im posłuszeństwo), ci są (i będą także na tamtym świecie, w Raju) w towarzystwie tych, których Bóg obdarzył Swą łaskawością (doskonałym przewodnictwem) – proroków i prawdomównych (lojalnych i prawdomównych w tym, co czynią i mówią), świadków (dostrzegających ukryte boskie prawdy i poświadczających je swoim życiem) i prawych (we wszystkich swych uczynkach i słowach, a także ustanawiających sprawiedliwość). Jakże wspaniali są dla towarzyszy!* Ten, kto szczerze poszukuje takich ludzi, znajduje ich, gdyż lśnią w duchowym i intelektualnym „niebie” ludzkości.

17. Koran zakazuje nam podążania drogą dwóch grup osób: tych, którzy zasługują na gniew Boży (karę i potępienie) oraz tych, którzy błędzą.

Gniew Boga nie oznacza, że jest On zagniewany w jakiś podobny do nas sposób. Raczej Jego gniew oznacza karę i potępienie. Czytamy w Koranie, że zasługują na nie ci, którzy zabijają wierzącego z rozmysłem (4:93), pielęgnują złe myśli o Bogu (48:6), uciekają z pola bitwy (8:16), odchodzą od wiary po tym, jak zaczęli ją wyznawać (16:106), a również ci, którzy spierają się o Boga, uprzednio go uznawszy (42:16). Na gniew Stwórcy zasługują też ci, którzy nie uwierzyli w Niego i zabijali proroków (2:61); ci, którzy odmówili wiary w Posłannictwo Proroka Muhammada ze względu na zawiść lub rasizm, choć rozpoznali w nim proroka (2:90); ci, którzy oddali cześć cielcowi, mimo że wcześniej uwierzyli w Boga (7:152, 20:86); a również ci, którzy nie szanowali szabatu. Każdy, kto popełnia grzechy lub uczynki, które sprowadzają nań gniew Boga, jest objęty werselem *którzy zasłużyli na (Twój) gniew (karę i potępienie)*.

Należy zwrócić uwagę na to, że większość przestępstw wspomnianych w Koranie żydów oraz kara i potępienie, jakie sprowadzili na siebie, przedstawiane są w Biblii (Starym Testamencie) w sposób o wiele bardziej surowy (Księga Liczb, 16:12-24, 31-35, 41-50; 21:4-6; Powtórzonego Prawa, 4:25-29; 9:9-29). Prorok Mojżesz, niech będzie z nim pokój, wypominał im to w księdze Powtórzonego Prawa, 9:24: „Opornie postępowaliście względem Pana, kiedy was poznałem”

(cytat z *Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu*, Pallotinum, Poznań 2000 – J.S.). Zgodnie zaś z relacją Nowego Testamentu, Jezus upominał swych rodaków słowami jeszcze surowszymi: *Ewangelia Mateusza*, 12:34-35; 23:2-7, 23-33.

18. Rzeczownik oznaczający „zbłądzenie” (*dalal*) może odnosić się do szerokiego zakresu czynów, od najdrobniejszego błędu osoby wierzącej aż do zboczenia z Prostej Ścieżki. Jako termin religijny implikuje powrót do niewiary i zamianę wiary na niewiarę (2:108), przypisywanie Bogu współtowarzyszy zarówno co do Bożej Istoty, Jego Atrybutów, jak i działań (4:116), a także odrzucenie wiary we wszystkie filary lub w jeden z nich, mianowicie wiary w Istnienie i Jedność Boga (łącznie z właściwie pojmowanym przeznaczeniem), anioły, w Księgi i Pisma zesłane przez Boga, Proroków – bez czynienia pomiedzy nimi różnicy co do wiary w nich; oraz w Zmartwychwstanie i życie przyszłe. Każdy, kto wchodzi na fałszywą drogę, zostaje objęty słowami *ani też tych, którzy błędzą*.

Wysłannik w sposób jasny uzmysłowił muzułmanom, jak – poprzez swoje specyficzne przekonania i działania – ludzie mogą ściągnąć na siebie Bożą karę i potępienie, i zbłądzić. To ostrzeżenie, ażeby muzułmanie nie naśladowali sposobu życia i błędów wspomnianych dwu grup i dzięki temu uniknęli zaliczenia w ich poczet.

SURA 2

AL-BAKARA (KROWA)*Okres medyński*

Sura *al-Bakara*, składająca się z 286 wersetów, jest najdłuższym rozdziałem Koranu i można ją traktować jako swego rodzaju streszczenie tej Księgi. Jej objawianie zaczęło się wkrótce po Emigracji (*hidżra*) do Medyny i proces ów trwał niemal dziesięć lat, aż wszystkie jej części zostały zesłane. Jak już wzmiankowano w *Przedmowie*, za każdym razem, kiedy został objawiony jakiś werset albo grupa wersetów, Wysłannik Boży, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, nakazywał ich zapisywanie i umieszczanie w tym miejscu w danym rozdziale, do którego – zgodnie z Bożym poleceniem – należały.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim*¹.

2. Oto Księga (najszlachetniejsza, niezrównana), co do której nie ma żadnej wątpliwości (że jest Boskiego autorstwa i jest zbiorem czystych prawd). Doskonale przewodnictwo dla bogobojnych i pobożnych, którzy przestrzegają swych powinności względem Pana².

3. Dla tych, którzy wierzą w to, co Niewidzialne³, wykonują modlitwę w zgodzie z jej zasadami; a z tego, w co ich zaopatrzyliśmy (majątku, wiedzy i władzy), łożą (środki, ażeby zapewnić utrzymanie potrzebującym i dla sprawy Boga; czynią tak wyłącznie dla Jego przyjemności i nie tworząc przy tym dla innych żadnych zobowiązań).

4. I dla tych, którzy wierzą w to, co zostało ci zesłane, i co zostało zesłane przed tobą (Tora, Ewangelie i Psalmi, a także Zwoje Abrahama); i żywią pewność wiary w życie przyszłe^{4/5}.

5. Oni (zacni) cieszą się prawdziwym przewodnictwem (płynącym z Koranu) swego Pana; i oni osiągną sukces⁶.

1. Wliczając ligaturę *lam-alif*, alfabet korańiczny składa się z 29 liter, bez niej zaś – z 28. Koran umieszcza połowę z tych liter na początku 29 sur, albo pojedynczo, jak *qaf* (w surze *Kaf*) i *sad* (w surze *Sad*), albo w kombinacjach po dwie, trzy, cztery albo pięć. Owe litery są zwane *al-huruf al-muqatta'at*, litery odłączone, odizolowane albo oderwane.

Wiele powiedziano i napisano o ich znaczeniu:

- Zapisywanie tych liter wskazuje na to, że człowiek dopiero zaczął się uczyć czytać i pisać. Przeto ich obecność na początku pewnych sur oznacza, że Koran został zesłany ludziom niepiśmiennym.
- Litery oznaczają, że Koran jest księgą złożoną ze słów i liter, a zatem niemożliwe, ażeby jej autorem był Prorok Muhammad, który ani nie znał sztuki pisania, ani czytania. Podobnie jak

Koran, także i wszechświat jest księgą. To dlatego mędrzy muzułmańscy nazywają Koran „wszechświatem objawionym i spisany”, a wszechświat „księgą stworzoną”. Litera sama z siebie nie ma żadnego znaczenia; funkcjonuje w słowie i na wiele sposobów wskazuje na pisarza. Każde stworzenie we wszechświecie funkcjonuje w podobny sposób i wskazuje na swego Stwórcę.

- Litery alfabetu arabskiego są wariantami, rozciągniętymi albo zakrzywionymi, pierwszej litery, *alif*, która sama opisywana jest jako rozciągnięta forma *nukta*, czyli „kropki”. To symbol prawdy mówiącej, że – podobnie jak litery, słowa i zdania w Koranie – wszystkie stworzenia wszechświata biorą początek w jednym źródle i są nawzajem powiązane. Z tego wnosimy, że aby móc wyprodukować choćby jeden atom we wszechświecie albo słowo w Koranie w jego właściwym miejscu, trzeba mieć wiedzę i władzę pozwalającą na stworzenie całego wszechświata i całego Koranu.
- Litery, o których mowa, stanowią jak gdyby szyfr pomiędzy Objawiającym – Bogiem, a Wysłannikiem, jego zaś dokładne i pełne znaczenie znane jest jedynie Wysłannikowi. Nie znaczy to jednak, że nikt inny nie może wychwycić pewnych spośród ich znaczeń. Uczenni wyspecjalizowani w nauce zajmującej się „zagadką liter” wysnuli z nich wiele zadziwiających wniosków i odkryli prawdy, które skłoniły ich do stwierdzenia, że „litery oderwane” stanowią najwspanialszy cud. Na przykład imam Rabbani Ahmad Faruq al-Sirhindi (1564? – 1624) odkrył w nich zapowiedź i znaki wielu przyszłych zdarzeń.

2. Słowo arabskie, przetłumaczone tutaj jako „bogobojnych i pobożnych, którzy przestrzegają swych powinności względem Pana”, to *muttaqi*. Wywodzi się od *taqwa*, a to słowo

– od *wiqaja*, co oznacza ochronę, samoobronę i odwrócenie (niebezpieczeństwa). *Takla* (*taqwa*) należy do najważniejszych terminów, stosowanych w celu opisanego wierzącego muzułmanina. Implikuje on powstrzymanie się od grzechów na znak bojaźni bożej i otrzymywanie ochrony Boga przed zbrodnią (z Prostej Ścieżki), a także przed karą boską. Stwórca ustanowił dwa kompleksy praw: jeden to prawa „religijne” (m.in. filary wiary oraz zasady moralności i oddawania czci), które rządzą indywidualnym i społecznym życiem człowieka; natomiast drugi to Boże prawa stworzenia i funkcjonowania wszechświata, badane przez nauki przyrodnicze (nazywane przez nas błędnie „prawami przyrody”). Ochrona zapewniana przez Wszechmocnego zależy od działania w zgodzie z obu tymi kompleksami praw. Odpłata za stosowanie się (lub jego brak) do praw „religijnych” nastąpi w świecie przyszłym, podczas gdy odpłata za przestrzeganie drugiego rodzaju praw – na tym świecie. *Takla*, którą będziemy oddawać w niniejszym komentarzu jako „pobożność, prawość i bogobojność”, stanowi u Boga jedyne kryterium wyróżnienia i szlachetności: „Zaiste, najszlachetniejszym i najzaczniejszym spośród was jest u Boga ten, który jest najlepszy pod względem pobożności, prawości i bogobojności”, 49:13).

3. Słowo przetłumaczone jako „Niewidzialne” to *ghaib*. Jego przeciwieństwem jest *shahada*, czyli – obserwowalne lub odczuwalne. *Ghaib* implikuje zatem to, co nie jest bezpośrednio wyczuwalne albo jest poza zmysłami fizycznymi. Ma dwie kategorie: absolutną i ograniczoną, albo względną. *Ghaib* absolutne oznacza, z perspektywy tego świata, Boga z Jego Imionami i Atrybutami oraz świat przyszły. Dla zwyczajnych ludzi (z perspektywy rozwoju duchowego) są to również światy aniołów, dżinów i innych istot niematerialnych. Dokładna wiedza o absolutnym poziomie *ghaib* należy wyłącznie do

Boga. Jednakże może On nieco z niej udzielić komukolwiek zechce spośród Swych sług, a szczególnie Swym Wysłannikom, i w jakikolwiek sposób zechce. *Ghaib* ograniczone albo względne oznacza wszystko to, czego nie jesteśmy w stanie wychwycić zmysłami w ramach tych warunków, w jakich żyjemy. Najbardziej oczywistym przykładem są zdarzenia przeszłe i przyszłe. Koran stosuje termin „wieści o *ghaib*”, opowiadając dzieje minionych ludów. Ten rodzaj *ghaib* może zostać poznany przy pomocy badań, a w odniesieniu do przyszłości – wraz z upływem czasu.

Jest rzeczą znamioną, że Koran chwali wiernych przede wszystkim za ich wiarę w *ghaib*. Oznacza to, że życie nie ogranicza się do tego, co można odczuć albo zaobserwować. Ten wymiar fizyczny stanowi manifestację Niewidzialnego i tego, czego nie sposób zaobserwować zgodnie ze specyficznymi dla niego miarami. Prawda albo pełna rzeczywistość każdego zjawiska tego świata zawarta jest w świecie *ghaib*. Wskazując na samym początku na wiarę w to, co skryte i niewidzialne, Koran uczy nas, jak musimy postrzegać rzeczy i zdarzenia, dając nam prawdziwe kryterium i punkt widzenia.

Świat, w którym żyjemy, jest jak księga, której znaczenie leży w *ghaib* i która pozwala nam poznać swego Autora. Wiernymi są ci, którzy tę księgę studiują i odkrywają jej Autora. Postrzegają każdą rzecz i zdarzenie na tym świecie z tej perspektywy i opierają wszystkie swe badania na tym fundamencie. To punkt, w którym epistemologia muzułmańska odbiega od współczesnej epistemologii Zachodu.

4. Wyraz przetłumaczony jako „pewność wiary” to *jaqin*. Oznacza on brak zastrzeżeń odnośnie do prawdziwości pewnej rzeczy i uzyskanie dokładnej, pozbawionej wątpliwości wiedzy. Pochodzić ona może albo z objawienia, albo z badań i weryfikacji (źródła). *Jaqin* ma trzy poziomy: pierwszy, któ-

ry pochodzi z wiedzy (*ilm al-jaqin*); drugi, zależny od postrzegania i obserwacji (*ʿajn al-jaqin*); i trzeci, pochodzący z bezpośredniego doświadczenia (*haqq al-jaqin*). Na przykład unoszący się dym jest oznaką ognia i daje nam jakąś pewność co do jego istnienia. Ta pewność opiera się na wiedzy. Udając się ku źródłu dymu, dostrzegamy własnymi oczyma ogień, zatem pewność istnienia ognia pochodzi z bezpośredniej obserwacji. Jeśli włożymy do ognia rękę i pocujemy jego zdolność do spalania, to wtedy otrzymamy co do tej cechy ognia i samego jego istnienia pewność opartą na doświadczeniu.

Pewność w sprawie życia przyszłego albo pewność wiary w nie można uzyskać poprzez Objawienie lub odkrycie, albo dzięki widzeniu „sercem” (intelektem ducha), poprzez intelektualną dedukcję albo rozumowanie; dzięki prawdziwym snom lub też poprzez badania naukowe. We wszystkich tych przypadkach mamy do czynienia z pewnością opartą na wiedzy, a zatem z pewnością pierwszego stopnia.

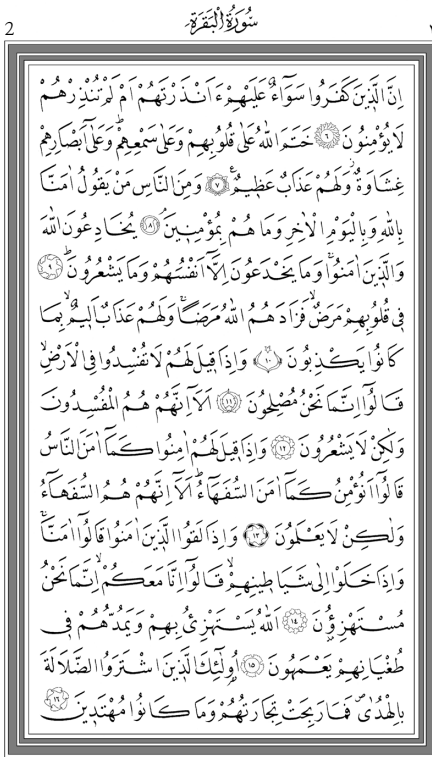
5. Opisując cechy wierzących w kilku zwężonych zdaniach, Koran streszcza zasady islamu. Opiera się on na wierze w to, co metafizyczne, a przede wszystkim – w rzeczywistość boską, ze wszystkimi Atrybutami i Imionami Boga, które są źródłem wszystkich praw. Wiara w jeden z filarów islamu implikuje wiarę we wszystkie inne, gdyż nie sposób zrozumieć jednego bez zrozumienia wszystkich. Na przykład wiara w Boga jest nieodłącznie związana z wiarą w Posłannictwo, gdyż tylko dzięki niemu możemy mieć dokładną wiedzę o Bogu i uzyskać odpowiedzi na podstawowe pytania, nurtujące nas jako istoty ludzkie: kim jestem? Jaka jest istota, natura i znaczenie życia? Kto posłał mnie na ten świat i dlaczego? Czego wymagają ode mnie życie i śmierć? Jakie jest moje ostateczne przeznaczenie? Kto jest moim przewodnikiem w podróży przez życie? Wiara w Posłannictwo łączy się z wiarą w obja-

wienie, Księgi (zesłane przez Boga) i anioły. Wreszcie, życie przyszłe jest nieuniknionym, wiecznym skutkiem naszego ziemskiego życia, wynika z wieczności Boga, wraz z jego Atrybutami i Imionami.

Po drugie, jeden z przekazów tradycji Proroka mówi, że modlitwa obowiązkowa stanowi centralny filar życia muzułmańskiego (ad-Dajlami, 2:204). Bez niego nie da się wznieść gmachu islamu. Dobroczynność (*sadaka, zakat*) zaś względem potrzebujących jest pomostem pomiędzy ludźmi wypełniającym przestrzeń między warstwami społeczeństwa. Wiara we wszystkich proroków i Księgi (objawione) przemienia wszystkich wiernych od czasu Adama w braci i siostry. Islam stanowi dopełnienie wszystkich religii pochodzących od Boga, natomiast Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i bło-

gosławieństwo, jest spadkobiercą wszystkich swoich poprzedników.

6. Sukces, pomyślność (*falah*) ma wiele typów i poziomów, w zależności od potrzeb i aspiracji ludzkich, a także stopnia ich duchowego oświecenia. Na przykład niektórzy pragną uzyskać zbawienie od kary wiecznej, podczas gdy inni tęsknią do Raju. Są też tacy, którzy aspirują do wyższych stopni Raju, inni zaś mają na względzie wyłącznie przyjemność Boga. Kończąc wymienianie cnót ludzi wierzących zapowiedzią ich sukcesu i pomyślności, bez wyszczególniania, na czym miałyby to polegać, Koran uwzględnia to, że są różne stopnie wiary, szczerości, czystości intencji i dobrych uczynków, im zaś odpowiadają określone stopnie ostatecznej pomyślności i sukcesu w życiu przyszłym.

6. (Pomimo zaangażowania i energii, jakie wkładasz w swój wysiłek, ażeby pomóc ludziom uwierzyć), tym, którzy trwają rozmyślnie przy niewierze, jest obojętne, czy ich ostrzegasz czy też nie ostrzegasz (co do końca, jaki ich czeka); (choć napominanie ich jest twoim posłannictwem i wypełniasz je bez ociągania się), oni nie uwierzą.

7. Bóg opieczetował ich serca i słuch, a na ich oczach jest zasłona⁷. Czeką ich sroga kara (na Tamtym Świecie)⁸.

8. Pośród ludzi są tacy, którzy mówią: „Wierzmy w Boga i Dzień Ostatni”, choć nie są spomiędzy wierzących⁹.

9. Pragnęliby oszukać Boga i tych, którzy wierzą, ale oszukują jedynie siebie samych (w tym, w czym są rozmiłowani), choć (tego) nie dostrzegają.

10. Środek ich serc drażni choroba (wysuszająca źródło życia ich ducha, niszcząca ich moc rozumienia i psująca ich charakter), a (ponieważ są moralnie zepsuci i z zazdrości oraz zawiści szerzą oszustwa) Bóg (jeszcze) wzmacnia ich chorobę¹⁰. Czeką ich kara bolesna, gdyż przywykli do kłamstw.

11. A kiedy im się mówi (ze względu na chaos, który zamierzają wywołać swymi kłamstwami i w ramach powinności nałożonej na wiernych, ażeby wspierali dobro, a zabraniali czynienia zła): „Nie przyczyniajcie się do chaosu i zepsucia na ziemi”, oni odpowiadają: „Jakże to! Zaprawdę, my jesteśmy tymi, którzy zaprowadzają ład i porządek”.

12. Zaiste, oni są tymi, którzy powodują chaos i zepsucie, ale nie są świadomi (tego, co czynią i nie wiedzą, czym jest zaprowadzanie ładu, a czym – powodowanie chaosu).

13. A kiedy im mówią (gdyż nawoływanie do wiary jest obowiązkiem wierzących): „Wierźcie tak, jak wierzą ludzie”, oni (ażeby ukazać swą pychę i lekceważenie względem ludzi) mówią: „Czy mamy wierzyć tak, jak wierzą głupcy?”¹¹ Zaiste, oni sami są głupcami, ale nie wiedzą (nie mają autentycznej wiedzy, dzięki której mogliby odróżnić prawdę a kłamstwem, szczerą wiarą a obłudą, tym, co słuszne a tym, co błędne)¹².

14. Spotykając wierzących, oświadczają (obłudnie): „Wierzymy”; kiedy zaś są sami ze swymi (ludzkimi) szatanami (do których spieszą, ażeby odnowić swą niewiarę i zobowiązania wobec nich, w strachu przed utratą ich wsparcia), mówią: „Z całą pewnością, jesteśmy z wami; (z tamtych) jedynie żartujemy”.

15. (Ze względu na to, że ich postępowanie oznacza tylko nawoływanie do zbłądzenia i naigrywanie się), Bóg odpłaci się za ich żart; sprawi, że buntując się, będą wędrować po omacku.

16. To są ci, którzy kupili błędzenie za przewodnictwo, ale ich handel nie przyniósł (im) żadnej korzyści, i nie mają drogi ucieczki.

7. Trzy najważniejsze przyczyny niewiary to: pycha, nieprawość oraz uprzedzenia powodujące zbłądzenie w myśli i czynach. Pod ich wpływem ciemnieje i ulega zanieczyszczeniu serce, które zostało stworzone po to, ażeby służyć Bogu. Podobnie jak opieczętowywane są instytucje albo budynki wykorzystywane w sposób niezgodny z prawem, albo z legalnym celem swego założenia lub konstrukcji, tak też czyni Bóg, opieczętowując serce, które straciło zdolność do szczerzej wiary.

Jeśli serce chronione jest przed grzechami, nieprawością, przesądami, pychą i brakiem miłosierdzia, który powoduje niesprawiedliwość, to zmniejszy słuchu i wzroku, dzięki którym serce nawiązuje relacje ze światem zewnętrznym, funkcjonują właściwie. Poza tym takie serce ma swój „punkt oparcia”. Oznacza to, że wersety Objawienia dochodzące doń poprzez uszy, a także dowody, jakie oczy otrzymują z wszechświata, sprawiają, że zapala się w nim światło wiary. Jeśli jednak ze względów wspomnianych wyżej serce traci swą istotową tożsamość, to bezcelowe jest szukać w nim „punktu oparcia”. W efekcie uszy stają się głuche na Objawienie, a ponieważ serce nie ma już punktu oparcia, obserwacja dokonywana za pomocą oczu albo badanie wszechświata powiększa w nim jedynie niewiarę. Zapewne dlatego w wielu kręgach naukowych, gdzie nauka uprawiana jest

wedle wzorców zachodnich, niektórzy uczeni obstają wciąż przy ateizmie.

8. Niewiara jest przestępstwem trudnym do zmierzenia i niewybaczalnym, gdyż stanowi:

- jawną niewdzięczność w obliczu nieskończonej łaskawości Boga;
- bezgraniczny brak szacunku wobec Boga i Jego Atrybutów;
- odrzucenie i zlekceważenie niezliczonych znaków Boga we wszechświecie;
- oskarżenie o kłamstwo i oszustwo nieprzebranych rzesz istot, które uwierzyły w Boga, a pomiędzy nimi aniołów, wierzących dżinów i istot ludzkich, ponad stu tysięcy proroków oraz milionów ludzi bogobojnych i uczonych, którzy nigdy nie skalali się kłamstwem;
- wiecznotrwale zniszczenie ludzkiego sumienia, które zostało stworzone dla wieczności i do niej aspiruje.
- Tak jak wiara prowadzi do szczęścia wiecznego i błogosławieństwa, tak niewiara – w znaczeniu odrzucenia każdego z filarów wiary – może prowadzić do wiecznej, bolesnej kary.

9. Opisawszy w kilku treściwych stwierdzeniach wierzących i niewierzących, Koran rozpoczyna opis hipokrytów. Jest on zawarty w trzynastu wersetach, gdyż:

- Hipokryta jest nieprzyjacielem skrytym, w swym działaniu opiera się na oszustwie. Wróg skryty jest bardziej niebezpieczny, ponieważ oszukuje i jest bardziej nieuczciwy, złośliwy i buntowniczy; a jeśli działa wewnątrz wspólnoty – bardziej szkodliwy. Hipokryzja w świecie muzułmańskim zawsze stanowiła duże zagrożenie i niosła z sobą znaczne spustoszenia.
- Złe cechy i działania, takie jak naigrywanie się, oszustwa, kłamstwo i ostentacja częściej widoczne są u hipokrytów, aniżeli u niewierzących. Z tego względu Koran szczegółowo opisuje obłudników i ostrzega muzułmanów przed przyswajaniem sobie takich cech przez nieostrożne spoufalanie się z nimi.
- Jeśli jednak hipokryci żyją pomiędzy wierzącymi, jest możliwe, że długotrwałe, powtarzające się przypominanie ich cech może spowodować zrozumienie przez hipokrytów zła obłudy, a *Kalimat at-Tauhid* (świadczenie wiary w Boską Jedność: „Nie ma innego boga, prócz Boga, a Muhammad jest Jego Wysłannikiem”), które wypowiadają swymi językami, znajdzie drogę do ich serc.

10. Takie stwierdzenia koraniczne, jak: „Bóg (jeszcze) wzmacnia ich chorobę”, „opieczetował ich serca i słuch” oraz „odpłaci się za ich żart, sprawi, że buntując się, będą wędrować po omacku”, nie oznaczają w żadnym razie, że istoty ludzkie nie mają własnej woli i nie są odpowiedzialne za swoją zgubę. Służą one wyjaśnieniu prawdziwej natury przeznaczenia danego od Boga oraz wolnej woli człowieka.

Każda osoba otrzyma to, na co zasłużyła ze względu na swe skłonności, myśli i uczynki. Człowiek wyraża wolę i działa, Bóg zaś stwarza. Stwarzanie ludzkich czynów oznacza nadawanie „zewnątrznej” egzysten-

cji albo urzeczywistnianie ludzkich zamiarów i działań. Stwierdzenia koraniczne, cytowane wyżej, implikują to, że w odpowiedzi na wykorzystanie przez człowieka siły woli w pewnym celu, kierunku i działanie w tym kierunku Bóg daje byt „zewnątrzny”, „widzialny i materialny” jego zamysłom, wyborom i działaniom.

Mieszając ludzkie działanie z Boskim stwarzaniem i twierdząc, że są dwa rodzaje przeznaczenia: jedno dla przyczyny, a drugie dla skutku, szkoła *dżabarijja* (fataliści) negowała wolną wolę człowieka, podczas gdy szkoła *mułazila* (racjoniści) przypisywała efekt stwórczy woli człowieka i jego działaniu, wnioskując, że to istoty ludzkie stwarzają swoje czyny.

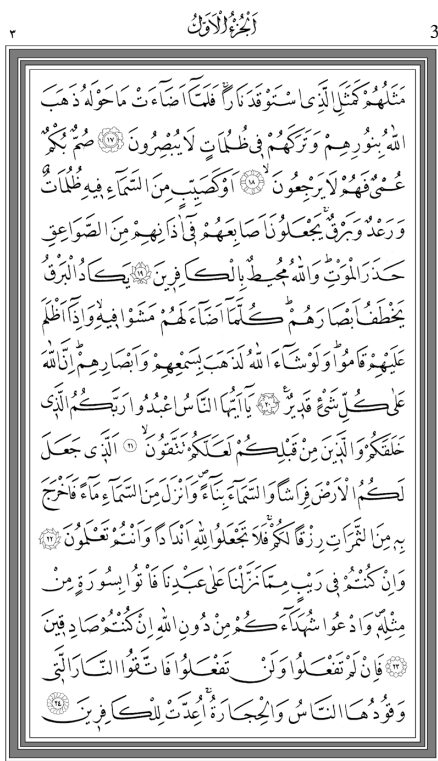
11. W innym miejscu (63:4) Koran opisuje hipokrytów w sposób następujący: *Jeśli na nich spojładasz, ich powierzchowność здаје ci się miła i (ich postawa, a także mowa przyciągają i odnoszą swój skutek, przeto) przysłuchujesz się im, gdy mówią. (W rzeczywistości zaś) są niczym podparte kłody drewna w pregowanych płaszczach. Poprzez dzieje przywódcy niewierzących i hipokrytów, puszający się swym majątkiem, statusem społecznym i powierzchownością, z reguły poniżali szczególnie biednych i słabych wierzących, jako głupców, najniższych spośród nich i bezrozumnych.* Jednakże prawda jest zgoła inna.

Niniejszy werset wyjaśnia także, że islam nie tylko jest schronieniem dla słabych i biednych, ale również broni i wspiera prawość i prawdę oraz unicestwia arogancję i pychę. Islam ustanowił też prawdziwe kryteria doskonałości, szlachetności i honoru, ażeby ludzie tego świata i rządzący nie wykorzystywali Religii jako środka opresji. To hipokryzja i niewiara przyczyniają się do arogancji, zarozumiałości, egotyzmu, nienawiści i wrogości.

12. Werset ten wskazuje na to, że tylko dzięki wiedzy i zdrowemu osądowi można rozróżnić pomiędzy prawdą a fałszem oraz pomiędzy drogą wiary a drogą obłudy. Inne napomnienia koraniczne, jak np. „Czy oni nie używają rozumu?”, „Czy nie rozumują i nie rozumieją?”, „Czy się nie zastanawiają?”, a także – „Czy się nie zastanawiają i nie są świadomi?”,

wskazują na to, że Przesłanie islamu opiera się na wiedzy, zdrowym rozsądku i mądrości. Oczekuje się zatem, że islam przyjmie każdy człowiek o zdrowym intelekcie i zdolności rozumowania. Natomiast niewiedza, kłamstwo, ślepe naśladownictwo i poddanie się uprzedzeniom są oznakami skłonności do ulegania przesądom, niewierze i hipokryzji.

17. Podobni są do tego, który (podróżując wraz z towarzyszami przez pustynię, zatrzymał się na noc i) rozniecił ogień (dla światła i ciepła, a także jako ochronę). Jednakże, kiedy tylko ogień oświetlił wszystko wokół niego (i podróżnicy poczuli się lepiej, lecz nie zadbali właściwie o ogień i nie zabezpieczyli go przed wiatrem, ogień zgasł), Bóg zabrał im światło i pozostawił ich w ciemności, niewidzących.

18. Oni są zupełnie głusi, niemi i ślepi; już się nie nawrócą¹³.

19. Albo jak (ci, których zaskakuje) burza deszczowa z nieba, a towarzyszy jej zasłona ciemności, grzmoty piorunów

i błyskawice. (Przerażeni grzmotami i jakby w ten sposób mogli uniknąć uderzenia błyskawicy), wkładają swe palce do uszu, lękając się śmierci. Tak oto Bóg otacza niewiernych ze wszystkich stron.

20. Błyskawica niemal pozbawia ich wzroku. Kiedy daje im światło, postępują w nim parę kroków, a kiedy zakrywa ich ciemność, stoją nieruchomo. Jesliby Bóg chciał¹⁴, zabrałby im słuch i wzrok. Zaprawdę, Bóg ma pełną władzę nad wszystkim.

21. O, ludzie! Czujcie swego Pana, który stworzył was, a także tych przed wami (i dał wam naturę ludzką i tożsamość), abyście mogli stać się bogobojni (i uzyskali Jego ochronę przed wszelkim zblądzeniem i karą za nie w tym i w przyszłym świecie);

22. I który uczynił ziemię łóżem dla was (wygodnym miejscem odpoczynku), a niebo – baldachimem. On zsyła z nieba wodę, a przez nią (sprawia, że ziemia) wydaje owoce dla waszego zaopatrzenia¹⁵. Dlatego nie przydawajcie Bogu współtowarzyszy (bóstw, „panów” i przedmiotów czci)¹⁶, wicie bowiem (że poza Jedynym Bogiem nie istnieją żadne bóstwa ani stwórcy, czy też istoty zaopatrzące świat, które by można czcić)¹⁷.

23. Jeśli żywicie wątpliwość co do Boskiego autorstwa tego, co zsyłałiśmy Naszemu słudze (Muhammadowi) (i twierdzicie, że jest to dzieło takiej istoty ludzkiej, jak Muhammad, który nie potrafi pisać ani czytać), to – jeśli jesteście prawdomówni w waszych wątpliwościach i twierdzeniach – ułóżcie choćby jedną, taką jak ta, surę, i wezwijcie na pomoc wszystkich waszych świad-

ków (wspomożycieli i sprzymierzeńców), tych wszystkich (do których poza Bogiem zwracacie się o wsparcie)¹⁸.

24. Jeśli zaś nie zdołacie tego dokonać – a z całą pewnością nigdy nie zdołacie

– to strzeżcie się przed Ogniem, którego paliwem są istoty ludzkie i kamienie (im nadaliście kształt posążków, ażeby je czcياً otaczać), (Ogniem) przygotowanym dla niewiernych.

13. Oto pełniejsza interpretacja:

(Ponieważ nie słychać w ciemności nocy żadnego głosu, a ich słuch został zamknięty dla wszelkiego głosu (dobrego i korzystnego), są całkowicie głusi; skoro zaś nie mogą słyszeć, są) niemi (gdyż nie mają możliwości mówić i krzyczeć o pomoc); a (skoro ich oczy zostały zasłonięte dla światła wskutek ciemności, są) ślepi; już się nie nawrócą (i nie uratują ze stanu, w jaki popadli).

Wersety 17-20 ilustrują stan hipokryzji i jego konsekwencje dla serca ludzkiego za pomocą dwóch porównań. Obydwa zawierają cudownie efektywne i nagłe zwroty od prawdy ogólnej do konkretnej jej ilustracji i na odwrót. Bez właściwego rozważenia tej sprawy stwierdzenie opisujące tutaj hipokrytów jako *głuchych, niemych i ślepych* może wydawać się niezgodne z późniejszym (werset 20), które powiada, że jeśliby Bóg chciał, zabrałby im słuch i wzrok. Te dwa porównania opisują obłudników z różnej perspektywy.

14. To stwierdzenie dowodzi ważnej prawdy, że Bóg nie chciał odejmować im wzroku i słuchu. Wieczna Wola Boga jest, pod pewnym względem, tożsama z Boską Wiedzą. Dzięki Swej Wiecznej Wiedzy, która obejmuje wszystkie czasy i w której czas się kończy, Bóg zawsze wiedział, co ludzie będą czynić i „zapisał” to. Ludzie nie czynią czegoś, ponieważ Bóg (uprzednio) tak zdecydował albo (uprzednio) zapisał, lecz Bóg (uprzednio) zapisał ich działania, gdyż odwiecznie wiedział, że ludzie tak będą postępować. Zatem, skoro częścią tego, na co hipokryci sobie

zasłużyli uczynkami, jest ich straszna sytuacja, Stwórca nie zamierzał odjąć im wzroku ani słuchu niesprawiedliwie. Wynika to również z tego względu, że daje im swego rodzaju „stan zawieszenia”, ażeby mogli dostrzec żalosalną sytuację i zejść z fałszywej drogi, którą kroczą. Należy jednak podkreślić, że to Bóg określa, jaka konsekwencja spotka człowieka za jaki czyn. Ów „determinizm”, który przeważa w świecie istot świadomych, gdzie zajmują znaczące miejsce wiedza i wola, wskazuje zdecydowanie na wszechogarniającą Wiedzę i Wolę, a poprzez to na Istnienie i Jedność Boga. To dlatego Koran ukazuje Boską Wolę jako ogniwo łączące przyczynę ze skutkiem i wolną wolę człowieka z jej konsekwencjami.

15. Atmosfera otacza Ziemię tak, jak skórka pomarańczy otacza i chroni owoc znajdujący się wewnątrz. Dopuszczając jedynie promienie korzystne dla życia, działa jak filtr albo ekran, dającą cień. W tej części atmosfery kształtowane są chmury i deszcz.

16. Ten werset przekazuje nam ważną prawdę, że niewiara nie jest oparta na autentycznej wiedzy. Zwraca jednak równocześnie uwagę na to, że również wiedza nie zawsze chroni przed niewiarą. Jak powiedzieliśmy wcześniej, głównymi przyczynami braku wiary są pycha, nieprawość, arogancja, uprzedzenia i zbłądzenie w myśli i czynie. Jeśli nawet niewiara nie zawsze jest oparta na ignorancji, to powoduje ignorancję. Osoba, w której sercu brak jest „punktu potwierdzenia i wsparcia”, może mieć wiedzę specjalistyczną w zakresie wszystkich nauk przyrodniczych i spo-

lecznych, ale jeśli idzie o wolę otwarcia na wiarę, to wiedza ta powiększa w nim jedynie ignorancję odnośnie do prawd boskich. Wedle Koranu, wiedzą prawdziwą jest tylko wiedza prowadząca do „poznania” Boga i wiary w Niego: *Spośród wszystkich Jego sług jedynie ci są bogobojni, którzy posiadli wiedzę prawdziwą* (35:28). Wszelka wiedza zanieczyszczona przez arogancję, pychę, nieprawość, uprzedzenia i zbłądzenie w myśli i czynkach godna jest zaledwie tego, by nazwać ją strzępem informacji.

17. Te dwa wersety poza wyrażeniem innych prawd stwierdzają Jedność Boga, Panowanie, a także to, że jest On jedynym podmiotem czci. Opisują również, co to znaczy. Wiara w Bożą Jedność implikuje potwierdzenie przez wierzącego, że Bóg jest jedynym Stwórcą, Żywicielem, Zaopatrującym; że to On wychowuje każde stworzenie i wyposaża je w niezbędne systemy, organy i zdolności zgodnie z jego funkcjami i powinnościami życiowymi; a wreszcie, że wyłącznie On zasługuje na to, by Mu oddawać cześć. Wszystkie zjawiska we wszechświecie – od stworzenia człowieka, aż po uczynienie ziemi jakby posłaniem; od zbudowania nieba dla nas jako „sufitu”, po stworzenie wszelkich rodzajów roślinności – wszystko to wystarczy, by spełnić wspomniane wyżej trzy warunki wiary w jedność Boga.

18. Wspomniawszy niektóre ze zjawisk ukazujących Jedność Boga, Koran przedstawia inny dowód, a mianowicie wyzwanie, którego ludzkość nie jest absolutnie w stanie podjąć. Nie jest bowiem zdolna ułożyć niczego nawet podobnego do którejkolwiek sury z Koranu.

W czasie, gdy był objawiany Koran, wśród Arabów sztuka wymowy i poezja stały na najwyższym poziomie. Ażeby dowieść swego boskiego autorstwa i głównych zasad, które zawiera, Koran rzucił w pierw wyzwanie geniuszom literackim tamtych czasów, a następnie całej ludzkości aż do Dnia Sądu:

O ludzie i dżiny! Jeśli macie wątpliwości co do Boskiego autorstwa Koranu i wyobrażacie sobie, że jest to dzieło ludzkiego umysłu – chodźcie i niechaj ktoś niepiśmienny spośród was – tak jak ten, którego nazywacie Muhammad, Godny zaufania – ułoży coś podobnego do Koranu. Jeśli zaś nie zdoła tego dokonać, to niech spróbują tego dokonać najsławniejsi spośród waszych pisarzy i uczonych. A jeśli także oni nie potrafią, to niech pracują razem, wykorzystując całe dziedzictwo przeszłości, i niech wezwą do pomocy swe bóstwa. Niechaj wasi uczeni, filozofowie, socjologowie, teologowie i ludzie wykształceni podejmą największy wysiłek, by ułożyć księgę podobną do Koranu. Jeśli oni także nie zdołają tego dokonać, to niech spróbują – pomijając cudowne aspekty znaczeń koranicznych (które są niemożliwe do naśladowania) – ułożyć dzieło mogące się równać z Koranem wymową porządku jego słów i kompozycji.

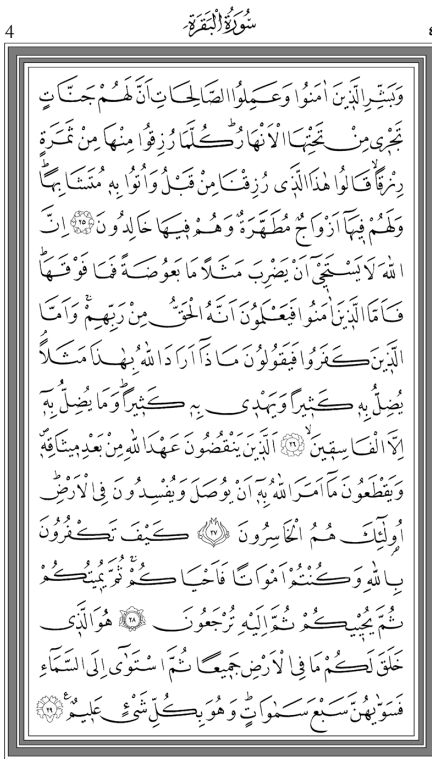
Słowa Koranu: Przynieście zatem dzieł się podobnych sur, podobnych do niego (11:13) oznaczają: „Nie zastrzegamy, że treść tego, co wymyślicie, ma być prawdziwa, możecie ułożyć legendy, mity albo opowieści. Jeśli zaś nie potraficie ułożyć księgi podobnej do całego Koranu, to ułóżcie coś, co będzie mogło współzawodniczyć choćby z dziesięcioma. Jeśli nie zdołacie nawet tego uczynić, to ułóżcie dzieło podobne do jednej z sur. Jeśli także to będzie zbyt trudne, to ułóżcie dzieło podobne choćby do jednej z krótkich sur Koranu.

Jeśli nie dokonacie tego – a nigdy nie zdołacie tego dokonać – choć niezwykle tego pragniecie, ze względu na to, że w przeciwnym wypadku będziecie ryzykować wasz honor, religię, przywiązanie do własnego plemienia, a nawet życie, zagubicie się w świecie, w całkowitym upokorzeniu. I, jak powiada werset „strzeżcie się przed Ogniem, którego paliwem są istoty ludzkie i kamienie (którym nadaliście kształt posążków, ażeby im cześć oddawać)” (2:24) – grozi wam Ogień piekielny. Teraz, kiedy już zrozumieliście, że nie

jesteście w stanie sprostać wyzwaniu rzuconemu przez Koran, musicie przyznać, że jest On cudownym Słowem Boga. (Słowa, „Słowo 25.”, s. 404-405).

Podobnie jak poszczególne części organizmu, tak i wersety, a nawet pojedyncze słowa Koranu są wzajemnie powiązane. Istnieje relacja zarówno pomiędzy całością i częściami, jak i tego, co szczegółowe z tym, co ogólne, uniwersalne. Większość z werse-

tów koranicznych stanowi – każdy w sobie – część niezależną: gdzie byśmy ich nie umieścili, wszędzie będą pasować. Zarazem jednak prawie każdy z nich łączy się ze wszystkimi innymi wersetami i przedstawia sobą cały Koran. Koran pełen jest takich cudownych cech, które uniemożliwiają ludzkości wytworzenie choćby jednego wersetu podobnego do jego wersetów.

25. ¹⁹ Głoś dobrą nowinę tym, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła ²⁰: dla nich są Ogrody, poniżej (pałaców, pośród) których płyną rzeki. Zawsze, gdy otrzymują stamtąd owoce (różnorodnych barw, kształtów, smaków, i które się stale odradzają), mówią: „To jest zaopatrzenie, które otrzymywaliśmy wcześniej”. Albowiem daje się im podobne (do tego, co otrzymywali zarówno na tym świecie, jak i poprzednio, w Ogradach, znajome co do kształtu i barwy, ażeby nie były niepowabne ze względu na swą obcość). Ponadto przeznaczone są im małżonki czyste (wolne od wszelkiej nieczystości). Będą tam przebywać (na zawsze) ²¹.

26. Bóg nie gardzi żadną przypowieścią – ani czymś takim, jak komar, ani też czymś większym lub mniejszym od niego ²². Ci, którzy już uwierzyli, wiedzą, że to jest prawda (pochodząca) od ich Pana. Ci zaś, których niewiara dawno już została zasadzona w ich sercach, mówią: „Do czegoż Bóg zmierza przez taką przypowieść?” Oto poprzez nią wielu prowadzi ku zbłądzeniu, wielu też wskazuje drogę właściwą. Poprzez nią nie prowadzi ku zbłądzeniu niktogo, prócz grzeszników i nieposłusznych (Jego przykazaniom) ²³;

27. (Tych) którzy łamią umowę z Bogiem po jej uroczystym zawiązaniu i przecinają więzy, które Bóg nakazał, aby były związane, i powodują nieporządek i zepsucie na ziemi ²⁴. Tacy są spomiędzy przegranych (w obydwu światach).

28. Jakże możecie nie wierzyć w Boga, skoro widzicie, że byliście martwi, a On dał wam życie ²⁵. Następnie sprawi, że umrzecie ²⁶. Potem zaś wskrzesi was do życia i zabierze z powrotem do Siebie ²⁷.

29. To Ten, który (przygotował dla was ziemię, zanim obdarzył was życiem, i) stworzył dla was wszystko, co znajduje się na świecie (ażeby następnie stworzyć was – gatunek ludzki – i uczynić wam ziemię mieszkaniem); po czym zwrócił się (ze Swą Wiedzą, Wolą, Mocą i Łaską) ku niebiosom ²⁸, i ukształtował je w siedem niebios ²⁹. On ma pełną wiedzę o wszystkim.

19. Koran jest nie tylko cudem wymowności, utrzymuje też w sposób cudowny równowagę pomiędzy prawdami boskimi a absolutnymi i względnymi prawdami wszechświata. Równoważy także zachętę do spełniania dobrych uczynków - w nadziei i oczekiwaniu akceptację Boga i uzyskanie Jego nagrody - zniechęcaniem do czynienia zła zewzględu na bojaźń bożą. Po nakreśleniu cech wiernych, niewiernych i hipokrytów, Koran ostrzega przed Ogniem piekielnym tych, którzy rozmyślnie obstają przy niewierze. Następnie zwraca uwagę na korzyści wynikające z wiary i dobrych uczynków. W ten sposób nie tylko pociesza strapione dusze, ale też zachęca do wiary i prawości.

20. Bóg w Koranie, a także Wysłannik Boży, zalecają i nakazują wiernym wiele rodzajów działań i postaw, jak wiara, wykonywanie modlitwy, dobroczynność i pomoc bliżnim. Są jednak też takie uczynki i postawy, które - w zależności od sytuacji - mogą być albo cnotliwe albo złe. Poza tym cechy i „cnoty”, które zazwyczaj łączy się z dobrymi czynami i dobrym charakterem, najlepiej oceniać według prawości intencji i szczególnych okoliczności jej wyrażenia.

Na przykład, szacunek, jaki człowiek słaby okazuje przed obliczem potężnego, staje się zarozumiałością, jeśli taką postawę przyjmuje silny wobec słabego. Pokora, jaką osoba silna i potężna winna jest okazywać wobec osoby słabej, staje się - jeśli okazuje ją słaby - samo-upokorzeniem się. Oficjalna postawa urzędnika podczas wykonywania obowiązków służbowych oznacza ukazywanie godności, natomiast pokora w takiej samej sytuacji stanowiłaby upokorzenie. Taka sama postawa urzędowa i oficjalna w domu byłaby zarozumiałością, podczas gdy pokora byłaby po prostu pokorą. Wytrzymałość i wybaczenie doznanych krzywd jest cnotą, ale jeśli jest okazywane

za innych, stanowi zdradę i jest czymś złym. Możemy i być może powinniśmy wykazywać cierpliwość w obliczu krzywd doznawanych przez nas samych, nie wolno nam jednak znosić cierpliwie krzywd, jakich doznaje społeczeństwo albo naród.

Wiara i czynienie dobrych dzieł są wspomniane w tym wersie razem, ale są one w pewien sposób rozdzielone. Oznacza to, że dobre uczynki nie są częścią wiary, ale też sama wiara bez dobrych uczynków nie wystarczy do ostatecznego zbawienia w przyszłym świecie.

21. Ów werset oznacza, że w raju każdy wierny, który tam się znajdzie, będzie miał do dyspozycji Ogrody. Największym błogosławieństwem raju jest akceptacja uczynków wiernego przez Boga i (jak wskazują niektóre wersety, a bezpośrednio mówią o tym pewne *hadisy*) „oglądanie Boga”, które wykracza poza wszystkie nasze miary jakości. Skoro jednak owymi czysto duchowymi błogosławieństwami radować się będą najlepsi spośród wiernych, Koran zwykle opisuje błogosławieństwa raju językiem, który może przemówić do ludzkich zmysłów. Istota ludzka składa się z trzech zasadniczych części: duszy, ducha i ciała fizycznego. Ponieważ ciało i duch służą wiernemu na tym świecie i - w celu zdyscyplinowania oraz treningu - poddawane są mękom i pozbawiane pewnych ziemskich przyjemności, wierny nagrodzony zostanie przyjemnościami właściwymi dla ciała i ducha. Nie należy jednak pojmować tego tak, że te przyjemności są czysto cielesne. Zadowolenie duchowe, jakie będą dawać, jest większe od zmysłowego. Na przykład każdy potrzebuje przyjaciela. Tę ludzką potrzebę najbardziej zaspokaja obecność towarzysza życia, z którym ludzie dzielą się miłością, radościami i smutkami. Skoro zaś najbardziej współczującym, najbardziej szczodrym i miłym sercem jest ser-

ce kobiety, Koran wspomina kobiety pośród największych błogosławieństw raju, jakie są udziałem mężczyzn. Nie oznacza to jednak, że kobiety będą pozbawione towarzyszy. Przyjemność wynikająca ze wzajemnej pomocy, dzielenia radości i smutków, towarzysztwa, miłości, czułości i zażyłości jest o wiele większa, aniżeli przyjemności zmysłowe, które mogą wzajemnie zaspokajać kobieta i mężczyzna. Jednakże ci, którzy zostali pokonani przez przyjemności cielesne, i w związku z tym są nieświadomi towarzyszących im przyjemności duchowych, mogą postrzegać raj jako swego rodzaju królestwo uciech zmysłowych.

22. Podobnie jak wcześniejsze Księgi, także i Koran wykorzystuje przypowieści i porównania w celu przekazania prawd abstrakcyjnych. Czyni tak, gdyż ludzie z reguły nie pojmują abstrakcji, jeśli nie poznają wcześniej szczególnych terminów i specyficznego toku rozumowania, charakterystycznego dla przedstawiania pojęć abstrakcyjnych. Koran zwraca się do całej ludzkości, od pierwszego dnia swego objawienia aż do Dnia Sądu, i odpowiednio do tego korzysta ze wszystkich możliwości języka w stylu, który jest jasny, przyswajalny i efektywny w komunikowaniu koranicznego przesłania. Przeważalność Objawienia jest, tak jak zrozumiałość „księgi” stworzenia, jednym z aspektów Boskiego miłosierdzia względem stworzeń i Jego łaski, dzięki której ludzkość może poznać Jego wolę.

23. Werset ten potwierdza raz jeszcze prawdę objaśnioną przez nas uprzednio w przypisie 10. Jednym z zasadniczych powodów, dla których Bóg prowadzi człowieka ku zbłądzeniu, jest występki. Arabski odpowiednik tego słowa to *fīsq*. Używany jako termin religijny oznacza zbłądzenie i odejście od tego, co prawdziwe; wykroczenie poza granice i opuszczenie ścieżki prowadzącej do wiecz-

negu, szczęśliwego żywota. *Fīsq* zaczyna się od wykorzystywania w sposób niewłaściwy trzech podstawowych ludzkich zdolności, mianowicie rozumu, pożądania i gniewu. Prowadzi to do demagogii, przebiegłości, hedonizmu, nieprawości i opresji. Następny werset wymienia zasadnicze przyczyny niewiary, która jest największym występkiem.

24. Oto najkrótsze wyjaśnienie znaczenia tego wersetu, zgodne z charakterem słów:

(Ci), którzy łamią umowę z Bogiem (która jest sznurem światła, utkanym z nici Bożej Woli, Mądrości i Łaski, odpowiedzialnym za ład wszechświata i zdolnym do ustanowienia pokoju, porządku i harmonii w ludzkim życiu) po jej uroczystym zawarciu i przecinają więzy, które Bóg nakazał, aby były związane (pomiędzy krewnymi, jako wymóg związków krwi, i między innymi ludźmi, jako wymóg potrzeb społecznych), i usiłując szerzyć swe wady w całym społeczeństwie, a nawet na całym świecie, jak ten, kto zaraziwszy się chorobą zakaźną, pragnie przekazać ją dalej) powodują nieporządek i zepsucie na ziemi. Tacy są spomiędzy przegranych (w obydwu światach).

Słowa w nawiasach nie stanowią dodatkowego komentarza; wskazują natomiast na znaczenia zawarte w słowach, użytych w wersecie, w ich porządku, strukturze i stylu. Na przykład słowo przełożone jako „łamią” pochodzi od czasownika *NaQaDa*, który znaczy rozplatać gruby, mocny sznur. Oznacza to, że umowa z Bogiem stanowi mocny sznur, wiążący nawzajem ludzi, a także ludzkość z Bogiem. Słowo *mithaq*, tłumaczone jako *związanie*, potwierdza to właśnie znaczenie.

Umowa Boga jest „sznurem światła”, utkanym z Jego Woli, Mądrości, Wiedzy i Łaskowości, który rozpościera się od nieskończonej przeszłości do nieskończonej

przyszłości. Ów sznur utrzymuje doskonały porządek we wszechświecie i ustanawia relacje pomiędzy wszystkimi stworzeniami. Jeden z jego końców przekazany został w ręce ludzi. Skutkiem tego było zasadzenie w ludzkim duchu wielu zdolności. Owe nasiona powinny wykiełkować i zostać rozwinięte przez istoty ludzkie zgodnie z zasadami szariatu w „dobre drzewa, dające zawsze świeże owoce”. Lojalność względem umowy z Bogiem możliwa jest poprzez rozwój wspomnianych wyżej zdolności i użycie ich w sposób, jakiego wymaga islam. Złamanie umowy oznacza rozerwanie na części owego „sznura światła”. Negowanie któregośkolwiek spośród proroków i Ksiąg danych od Boga, odrzucanie niektórych z przykazań islamu a przyjmowanie innych, aprobatą pewnych werse-
 setów Koranu a negowanie innych, a także podobne nastawienie oznacza rozerwanie na strzępy „sznura światła”. To zniszczenie skutkuje nierównowagą w środowisku, a także nierównowagą i nieładem w relacjach międzyludzkich. Obecny kryzys w środowisku naturalnym i stan stosunków między ludami i narodami świata są rezultatem złamania umowy z Bogiem.

25. Ażeby lepiej pojąć prawdę objawioną w tym wersecie, powinniśmy przedstawić pełniejszy przekład, oparty na charakterze użytych słów oraz na innych istotnych wersach (m.in. 22:5; 23:12-14; 76:1):

Jakże możecie nie wierzyć w Boga, skoro widzicie, że byliście martwi (częstki i atomy, które od dawna przeznaczone były do tego, ażeby stanowić ciało każdego z was, były rozproszone w powietrzu, wodzie i ziemi, a następnie przekształcone w ciała zwierząt i rośliny, pobrane w pożywieniu, zamienione w spermę w lędźwiach waszych ojców, potem zaś umieszczone jako kropla nasienia w łonach waszych matek. Po przejściu przez kilka etapów rozwoju, doszły do tego punk-

tu, w którym Bóg tchnął w nich ze Swe-go Ducha i) On dał wam życie. (Żyjecie aż do godziny, którą On wyznaczył dla każdego z was, a) następnie sprawi, że umrzecie. Potem zaś (pozostaniecie tak długo, jak On zechce, w grobie, pomiędzy tym a tamtym światem, aż wreszcie, po licznych przeobrażeniach) wskrzesi was do życia i zabierze z powrotem do Siebie.

W celu zakorzenienia w umysłach i sercach ludzi wiary w Istnienie i Jedność Boga, Koran zwraca uwagę na Stwórczą Moc Boga i na to, jak ludzkość została powołana do istnienia. Życie stanowi najwspanialszy i najbardziej fascynujący cud Boga, jest także jednym z Jego największych błogosławieństw. Dostarcza również jasnego dowodu na wieczne Istnienie Boga i inne filary wiary. Najprostszym stopniem życia możliwym do zaobserwowania gołym okiem jest życie roślin, którego początkiem jest kiełkowanie roślin pod ziemią. Mimo że proces ten jest powszechny i łatwy do zaobserwowania, to sam początek życia i jego natura pozostają dla ludzkości nieznane. Sfera relacji, jakie ma z innymi obiektami ciała tak wielkie, jak góra, lecz pozbawione życia, ograniczona jest do miejsca, gdzie to ciało spoczywa. Natomiast żywe stworzenie, nawet tak małe jak pszczoła miodna, może nawiązać relacje z całym światem i powiedzieć: „Świat jest moją własnością, moim ogrodem”. Kiedy życie osiąga stopień rozwoju właściwy istocie ludzkiej, może przenosić się w czasie i przestrzeni, a nawet dalej, na skrzydłach umysłu, serca i wyobraźni. Zawierając wymiar życia związany z materią, biologią oraz duchem, a także wymiar łączący się z etapem mineralnym, roślinnym i zwierzęcym, ludzkie życie obejmuje wszystkie rodzaje i stopnie egzystencji. „Przyczyny naturalne” nie mają żadnego udziału w Boskim akcie stworzenia życia.

26. Podobnie jak życie, także i śmierć została stworzona przez Boga i jest tak samo wielkim błogosławieństwem, jak i samo życie, albo nawet większym. Na przykład rośliny spożywane przez zwierzęta i ludzi osiągają dzięki śmierci poziom życia właściwy dla życia zwierzęcego i ludzkiego, a zwierzęta spożyte w ciałach ludzkich zyskują dzięki śmierci poziom właściwy życiu ludzkiemu.

27. Niektórzy twierdzą, że werset ten, wraz z werselem 40:11: *Nasz Panie! Sprawileś, że umarliśmy dwakroć, i dałeś nam dwakroć życie*, stanowi dowód na reinkarnację. W rzeczywistości jednak obydwa wersety zdecydowanie ją negują. Przede wszystkim nie ogranicza się ona do dwóch cykli ponownych narodzin. Poza tym reinkarnacja ogranicza się do niewiernych albo nieprawych, tymczasem werset, który komentujemy – nie (zob. także interpretację werselem 40:11). Wreszcie istnieją wersety, które wyraźnie stwierdzają, że po śmierci nie ma powrotu do świata. W odpowiedzi na pragnienia niewierzących, którzy chcieliby powrotu do tego świata, ażeby móc uwierzyć i czynić dobre, prawe dzieła – a poprzez to – ochronić się przed Ogniem piekielnym, Bóg powie: *Nie, nigdy!* (23:99-100).

Wyrażenie *byliście martwi* implikuje, że każdy człowiek ma pewien rodzaj bytu w świecie atomów i cząstek elementarnych. Boska Wiedza określiła już, które atomy ze świata pierwiastków, roślin i zwierząt będą stanowić ciało konkretnej osoby. Dlatego w ruchu cząstek konstytuujących ludzkie ciało nie ma miejsca na przypadek. Wyrażenie, o którym mowa, sugeruje również, że skoro po życiu następuje śmierć, to owe cząstki pozbawione są tego, co rozpoznajemy jako życie, które wskazuje w sposób bezpośredni na Boga Stwórcę. Poza tym niniejszy werset zwraca uwagę na fakt, że to Bóg zarządza życiem i śmiercią i nikt oraz nic nie ma udziału w Jego Władzy. Oznacza to: „Byliście bez

życia w świecie pierwiastków, gdyż tak chciał Bóg i tego dokonał”.

28. Podczas gdy ten werset i wersety 41:9-12 jasno implikują wcześniejsze stworzenie Ziemi niż nieba, to wersety 79:27-30 sugerują coś zgoła przeciwnego, a werset 21:30 zdaje się mówić, że Ziemia i niebo zostały stworzone jednocześnie. Jednakże, rozpatrywane razem wersety te znaczą:

Na pierwotnym etapie (etapach) stwarzania Niebios albo system słoneczny i Ziemia stanowiły jakby kawałek ciasta, które Bóg wyrobił z eteru, przypominającego wodę w swej zdolności do rozprzestrzeniania się i w tym, że stanowi medium stworzenia, jak woda jest medium dla życia na Ziemi. Do tego odnosi się werset: *Jego Najwyższy Tron był na wodzie* (11:7). Z tej materii – eteru – Bóg uczynił atomy i molekuly, wzmocnił pewną jej część i sprawił, że stężała. Z niej to wykonał Ziemię. W tym znaczeniu, że materia przygotowywana na Ziemię była wzmocniana i pokrywała się skorupą, stworzenie Ziemi poprzedziło stworzenie niebios. Przedtem jednak istniało pojedyncze niebo w formie chmur złożonych z pierwiastków gazowych. Ukształtowanie tychże chmur, stanowiących pierwotną formę niebios, w „siedem niebios” i ozdobienie ich słońcem, księżycem oraz gwiazdami nastąpiło po uformowaniu Ziemi, podczas gdy przygotowanie Ziemi pod życie człowieka nastąpiło po ukształtowaniu niebios.

Co Koran rozumie przez „siedem niebios”, interpretowano na różne sposoby, z których najistotniejsze są następujące:

- Ta niebywale obszerna przestrzeń wypełniona jest eterem, którego istnienie fizyka przyznała, bez bliższego jednak określenia. Ten eter służy za medium przenoszące gorąco, światło itp., a także do ustanowienia relacji pomiędzy prawami bożymi ustalonymi dla ruchu ciał niebieskich.

Podobnie jak woda zmienia się w parę i lód, nie tracąc przy tym swej zasadniczej natury, tak i eter cechuje się podobnymi rodzajami przeobrażania.

- Wiadomo, że istnieje – jak dotąd bliżej nieokreślona – mnogość galaktyk, a Droga Mleczna jest tylko jedną z nich.
- Tak, jak popiół, węgiel i diament są substancjami produkowanymi z tego samego minerału w czasie procesu jego obróbki, a ogień wydziela płomień i dym, tak samo podczas kształtowania tej samej materii mogą być formowane różne poziomy lub warstwy. Ponieważ w języku arabskim (tak jak w niektórych innych językach) takimi liczbami, jak siedem, siedemdziesiąt albo siedemset posługiwano się w celu oznaczenia różnych stopni wielości, można przypuszczać, że istnieje więcej niż siedem niebios.
- Koran nazywa niebiosą, gdzie znajdują się słońce, księżyc i gwiazdy, *niebiosami najniższymi* albo *niebiosami świata* (67:5). Pozostałe sześć niebios może się odnosić do wymiarów tamtego Świata (Bóg wie najlepiej).

29. W odniesieniu do tego, jak Koran zajmuje się zagadnieniami stanowiącymi przedmiot zainteresowania nauki, należy zauważyć:

- Koran nie jest książką zajmującą się naukami przyrodniczymi, jak np. fizyka, chemia, biologia czy też astronomia.
- Koran ma na celu ustanowienie w sercach i umysłach ludzkich filarów wiary, a także prawd dotyczących oddawania czci Bogu i sprawiedliwości.
- Koran wspomina fakty naukowe jedynie aluzyjnie i wykorzystuje je jako dowody dla prawd, które głosi. Z tego względu preferuje styl przystępny i dla każdego poziomu percepcji, od swego objawienia aż do Dnia Sądu.
- Ponieważ Koran wykorzystuje takie zagadnienia jako dowody, a dowód nie może być bardziej zawiły od przedstawianej tezy, poddaje takie problemy pod rozwagę ludzkiego umysłu i postrzegania zmysłowego.
- Koran został objawiony czternaście stuleci temu, kiedy mało było wiadomo o sprawach, które bada nauka. Widząc, że ludzkość będzie czynić stały postęp w badaniach naukowych, Koran wykorzystał język niemożliwy do zaprzeczenia w żadnej epoce.
- Wszystkie koraniczne wyrażenia, które nawiązują do rzeczywistości badanej przez naukę, są absolutnie prawdziwe. Poprzez nie Koran otwiera drzwi badaniom naukowym i zachęca do nich.
- Nauka stanowi zbiór hipotez, sprawdzanych i odrzucanych, częściowo albo w całości, po czym zastępowanych przez inne hipotezy, które z kolei domagają się sprawdzenia itd. Można by powiedzieć, że nauka jest wciąż daleko od dokładnego poznania człowieka i pozostanie tak na zawsze. Uчени nigdy nie zdołają rozwiązać misterium stworzenia i pochodzenia życia – dwóch wielkich zagadnień, znajdujących się poza zakresem eksperymentu naukowego i weryfikacji. Z tego względu na podstawie obecnej wiedzy nikt nie jest w stanie ani nie powinien sprzeciwiać się wyrażeniom koranicznym, które nawiązują do materii badanej przez naukę. Jeśli pojawia się jakiś pozór sprzeczności, powinno się poczekać, jak wypowiedzą się na temat wyrażen zawartych w Koranie przyszłe badania naukowe. Istnieją trzy zasady dotyczące wyrażen alegorycznych i dwuznacznych:
- Wyrażenie jest słowem Boga.
- To, co Bóg chce danym słowem przekazać, jest absolutnie prawdziwe.

- To, co Bóg przez to rozumie, może oznaczać jedną rzecz albo inną.

Potwierdzenie dwu pierwszych zasad jest wymogiem wiary, zaprzeczanie im prowadzi do niewiary. Trzecie wskazuje na to, że to, co Bóg rozumie przez konkretne wyrażenie, jest otwarte dla badań i interpretacji; możliwe są pod pewnymi warunkami różne opinie. Te warunki to: a) specjalistyczna znajomość koranicznej odmiany języka arabskie-

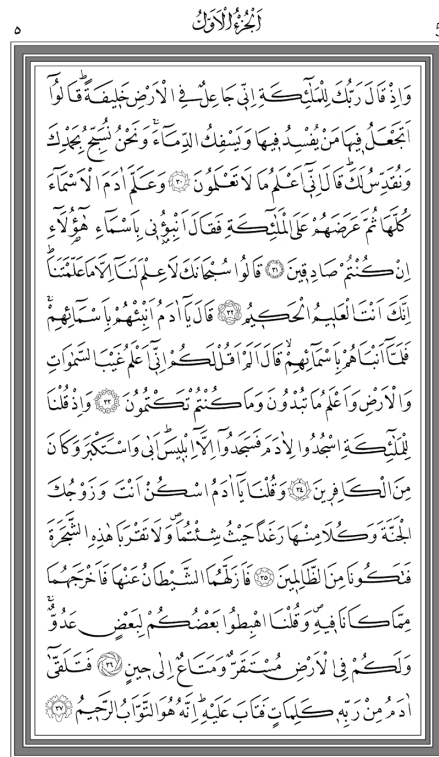
go, jego reguł, stosowanych wyrażeń i stałe uwzględnianie ich, b) doskonała znajomość istoty islamu i głównych, jasnych wypowiedzi koranicznych, c) dysponowanie wystarczającą wiedzą w zakresie diskutowanych zagadnień i d) wyłączna intencja odnalezienia prawdy w celu uzyskania aprobaty Boga. Jeśli te warunki są spełnione, to każda opinia może zostać przyjęta za prawdziwą, przynajmniej w części, albo pomóc w dotarciu do prawdy.

30. ³⁰ (Wspomnij to,) kiedy twój Pan rzekł do aniołów³¹: „Ustanawiam na ziemi namiestnika”. Aniołowie zapytali: „Czy zamierzasz ustanowić tam tego, który będzie szerzył na niej zepsucie i nieład, a także krew rozlewał, podczas gdy my Cię wychwalamy i wysławiamy (głosimy, że jesteś wolny od jakiegokolwiek ułomności i że wszelka chwała należy wyłącznie do Ciebie), i oświadczamy, że Ty jeden jesteś Święty i że jedynie Ciebie należy czcić jako Boga i Pana”. On odrzekł: „Zaprawdę, wiem to, czego wy nie wiecie”.

31. (Powoławszy go do istnienia, Bóg nauczył Adama imion wszystkiego (co istnieje)³². Potem (ażeby wyjaśnić wyższość rodzaju ludzkiego i mądrość stojącą za jego stworzeniem i ustanowieniem namiestnikiem na Ziemi) ukazał je (archetypiczne formy rzeczy i istot, których imion nauczył Adama) aniołom i rzekł: „Teraz wymieńcie Mi ich imiona, jeśli jesteście prawdomówni (w czci, jaką mi okazujecie i na jaką zasługuję, jako Pan i Bóg)”.

32. (Uznając swą niedoskonałość i dostrzegając istotę rzeczy, aniołowie) powiedzieli: „Jesteś ponad wszystko Wychwalany (w tym, że jesteś absolutnie ponad tym, by mieć jakąś ułomność, albo czynić coś bez znaczenia; do Ciebie należą wszelkie Atrybuty i doskonałość). Nie mamy innej wiedzy poza tą, której nas nauczyłeś. Doprawdy, jesteś Wszechwiedzący, Mądry”.

33. (W celu jaśniejszego zademonstrowania wyższości rodzaju ludzkiego, Bóg) rzekł: „O Adamie, podaj im imiona rzeczy i istot”. A kiedy (Adam) powiadomił

ich o ich (rzeczy) imionach, On powiedział (aniołom): „Czyż nie mówiłem wam, że znam to, co niewidzialne w niebiosach i na ziemi, i wiem, co ujawniacie i wszystko to, co skrywaliście?”³³

34. ³⁴ I (wspomnij to,) kiedy rzekliśmy aniołom: „Padnijcie w pokłonie przed Adamem!”³⁵ Pokłonili się wszyscy, prócz Iblisa; on odmówił, obrósł pychą i okazał się jednym z niewiernych³⁶.

35. „O Adamie! Zamieszkajcie – ty i twa małżonka – w Ogrodzie³⁷ i spożywajcie z jego (owoców) ku zadowoleniu waszych serc, gdzie tylko zapragniecie, nie zbliżajcie się jednak do tego drzewa³⁸, abyście nie znaleźli się pośród występnych”³⁹.

36. Jednakże Szatan⁴⁰ (kuszając ich ku zakazanemu drzewu, pomimo Naszego ostrzeżenia) sprawił, że zbczyli stamtąd (z drogi zawartej w ostrzeżeniu) i wywiódł ich z tego (szczęśliwego) stanu, w jakim się znajdowali. A My rzekliśmy: „Odejdźcie (wszyscy i odtąd będziecie wieść życie, w którym) niektórzy spośród was będą nieprzyjaciółmi innych. Tam, na Ziemi, będzie dla was miejsce pobytu i zaopatrzenie, aż do oznaczonego czasu”⁴¹.

37. (Świadom swego błędu i raczej w nadziei na jego naprawienie, niż próbując znaleźć usprawiedliwienie) Adam otrzymał od swego Pana słowa (którymi – jak pojmował – został natchniony ze względu na swą skrucę) i (poprosił – przy ich pomocy – Boga o wybaczenie). W zamian Bóg przyjął jego żal. On zaprawdę jest Tym, który nagradza żal miłosiernym przebaczeniem (i dodatkową nagrodą), Wszechwspółczujący (– w sposób szczególnie względem Swych wierzących sług)⁴².

30. Koran przedstawił stworzenie nieba i Ziemi, a także ukształtowanie niebios, jako najbardziej oczywiste, zewnętrzne oznaki Istnienia i Jedności Boga. Następnie, jako oznaki zawarte w świecie wewnętrznym, ukazał, jak rodzaj ludzki został powołany do istnienia. Teraz zaś przystępuje do objaśnienia, jakim rodzajem istot są ludzie, dlaczego zostali stworzeni i jak mogą wypełnić cel swego stworzenia. Potrzebujemy to wiedzieć, a także – na czym polega owa wartość.

31. Zasadniczym powodem, dla którego Bóg poinformował aniołów o swej woli ustanowienia namiestnika na ziemi, było przekazanie im mądrości, kryjącej się za wyborem do tej roli rodzaju ludzkiego. Aniołowie wiedzieli, że ów namiestnik będzie powodował nieład i zepsucie, gdyż dżiny, istoty, które przypominają rodzaj ludzki pod względem wolnej woli i intelektu, gniewu i pożądania, przyczyniały się do rebelii i rozlewu krwi na ziemi.

Aniołowie należą do tych istot, które obdarzone są innym od ziemskiego, bezpośrednio obserwowalnego, rodzajem życia. To, że we wszechświecie mogą istnieć przeróżne formy życia, nie powinno nas wcale dziwić. Mimo to wielką niespodzianką było odkrycie w 1993 roku około 300 gatunków

zwierząt, przeważnie uprzednio nieznanych, wokół otworów hydrotermalnych, uformowanych w miejscach, gdzie woda morska, przeciekając przez podłoże oceaniczne przy rozciągających się grzbietach, podgrzewana jest przez leżącą pod spodem magmę i miesza się z zimnym oceanem. Dotąd uczeni sądzili, że nie jest możliwe życie bez energii słonecznej i znano zaledwie kilka organizmów zdolnych do przetrwania bez bezpośredniego lub też pośredniego dostępu do niej. Według niektórych uczonych to najbardziej zdumiewające odkrycie dwudziestowiecznej biologii skłoni nas do przyznania, że może istnieć życie w innych formach i innych warunkach niż nam znane. Jeśliby uczeni zwrócili się do Koranu i nie definiowali życia za pomocą znanych im form ziemskich, to mogliby uznać, że mogą istnieć różne formy życia w innych częściach i wymiarach wszechświata, specyficzne dla nich, a tym samym nadaliby swych dziedzinom nauki właściwszy kierunek.

Aniołowie są istotami duchowymi o delikatnych kształtach, stworzonymi ze „światła” (Muslim, „Zuhd”, 10); jest ich kilka rodzajów lub gatunków, ale nie dzielą się na istoty męskie i żeńskie (37:149-150; 43:19; 53:27; M. F. Gülen, *The Essentials*, 64). Będąc

ślugami Boga i nie posiadając takiej duszy, która by nakłaniała do zła, okazują całkowite posłuszeństwo przykazaniom Wiecznej Woli i Mocy Stwórczej rządzącej wszechświatem. Nic nie może powodować sporów pomiędzy nimi, gdyż są niewinni, ich królestwo jest obszerne, natura czysta, a ich miejsca pobytu ustalone. Każde ciało niebieskie stanowi dla nich miejsce oddawania czci Bogu (*Słowa*, „Słowo 29.”, 532-533).

Nie oczekują nagrody za swe usługi, ich nagrodę stanowi duchowa satysfakcja z przebywania blisko Stwórcy. Sposób, w jaki oddają Bogu cześć, zależy od natury, jaką posiadają oraz funkcji, jaką pełnią. Nic we wszechświecie nie zachodzi bez uczestnictwa aniołów. Mają w swej pieczy każdy gatunek istot żywych i to, co się dzieje na Ziemi. Na przykład ci, którym przewodzi Michał, są odpowiedzialni za wzrost roślinności. Michał nadzoruje wzrost wszelkich gatunków zboża i zaopatrzenie – z rozkazu i Mocy Boga, a również – o ile tak można powiedzieć – jest szefem tych aniołów, którzy są swego rodzaju „rolnikami”. Inny wielki anioł z nadania Boga zawiaduje „bezielesnymi pasterzami” wszystkich zwierząt.

Aniołowie spoglądają na działania Boga z podziwem i przedstawiają Mu akty czci każdego stworzenia, wykonywane w języku właściwym jego naturze.

Istnieją jeszcze inne rodzaje aniołów, tacy jak np. Gabriel, który przekazywał Wysłannikom Bożym Objawienie; Azrail ze swoimi pomocnikami, któremu Bóg przeznaczył zadanie odbierania życia ludziom, a także Izrafil, który będzie dał w trąbę w czasie ostatecznej destrukcji świata i zmartwychwstania zmarłych. Koran wspomina też aniołów, którzy zapisują ludzkie czyny (82:11) oraz takich, którzy wykonują różnorodne zadania i obdarzeni są budzącym lęk majestatem i władzą (77:1-4; 79:1-5; 82-11).

32. Pierwszorzędnym powodem, dla którego ludzkości przyznana została wyższość nad aniołami, było to, że aniołowie uczeni byli imion. Powinnością rodzaju ludzkiego na Ziemi jest namiestnictwo albo *chilafa*, czyli następstwo. Ta nazwa wskazuje na inny – poprzedzający ludzkość – rodzaj istot na Ziemi. Były nimi dżiny, które z kolei zostały zastąpione przez ludzi ze względu na niekończące się konflikty i bunty podnoszone przeciwko Bogu.

Jako termin *chilafa* czyli namiestnictwo oznacza ulepszenie Ziemi na podstawie wiedzy o rzeczach i prawach stworzenia (które błędnie nazywamy „prawami natury”), a także rządzenie nią według nakazów Boga i w ten sposób ustanawianie sprawiedliwości. Wykonywanie tej powinności wymaga wiedzy naukowej i religii. Ludzkość może zdobywać wiedzę studiując naturę, religię zaś otrzymuje poprzez Wysłanników Bożych. Księgi przekazywane albo objawiane Wysłannikom nie tylko zawierają zasady religii, ale też stanowią swego rodzaju dyskurs na temat przyrody i jej znaczenia. To dlatego w islamie wszechświat i natura pojmowane są jako „Stworzona Księga”, a ich prawa jako prawa stworzenia i funkcjonowania pochodzące od Boskich Atrybutów Woli i Władzy. Koran stanowi „Księgę Objawioną” – zestaw Bożych praw i zasad pochodzący od Bożego Atrybutu Mocy. Z tego względu nie może i nie powinno być dychotomii czy też konfliktu pomiędzy nauką a religią.

Imiona, których został nauczony Adam, są imionami zarówno rzeczy, jak i jego potomków. Wiemy o tym z zastosowania zaimka *hum* – oznaczającego „ich” w złożeniu „ich imiona” – co jest użyte na określenie istot świadomych. Wynika stąd, że potomkowie Adama włączeni są pomiędzy wspomniane „imiona”. Musi istnieć związek pomiędzy tym zdarzeniem, które miało miejsce w Świecie Niewidzialnym (Ghajib), a wydarzeniem (do którego odnosi się werset 7:172), kiedy

to Bóg wyprowadził z łądźwi dzieci Adama ich potomstwo i nakazał im świadczyć przeciwko samym sobie (pytając ich): „Czyż nie jestem waszym Panem?”. To także miało miejsce w świecie Niewidzialnym. Aniołowie w pełni zrozumieli wyższość Adama i mądrość stojącą za jego namiestnictwem: nie tylko dlatego, że poznał on imiona, których oni nie poznali, ale też ze względu na to, iż zobaczyli pośród potomków Adama ludzi znamienitych, takich jak proroków, bogobojnych mężów i niewiasty oraz szlachetnych uczonych.

Wiedza o rzeczach została podana Adamowi w formie zwięzłej, a następnie – wraz z upływem dziejów – była przekazywana Wysłannikom względnie szczegółowo, w zależności od misji każdego z nich. Byli oni zatem nie tylko przewodnikami duchowymi i moralnymi, ale też zwiastunami wiedzy naukowej i postępu. Koran, który obejmuje wszystkie poprzednie księgi, rzuca światło na przyszłe badania naukowe i odkrycia, wskazuje też – w opowieściach o cudach dokonywanych przez Wysłanników – końcowy punkt ich rozwoju.

Imiona, których został nauczony Adam, odnoszą się także do możliwości uczenia się, którą obdarzona została ludzkość. Nadawanie imion oznacza znajomość rzeczy. Zwierzęta przychodzą na świat, albo raczej są nań zsyłane, jak gdyby były nauczane i trenowane w innym świecie. Adaptują się do warunków swego życia w krótkim odcinku czasu, jak gdyby już je znały. Ludzie zaś – przeciwnie – potrzebują średnio jednego roku, by nauczyć się chodzić, a o wiele więcej lat spędzają na poznaniu warunków życia i zdobywaniu umiejętności bezpiecznego rozróżnienia pomiędzy tym, co jest dla nich szkodliwe, a tym co korzystne. Nauka trwa aż do śmierci, co dowodzi fundamentalnego miejsca, jakie zajmuje nauka w życiu i postępie ludzkości.

Jak wspomnieliśmy, namiestnictwo oznacza rządy rodzaju ludzkiego na Ziemi i ulep-

szenie jej przy użyciu wszystkich podporządkowanych mu rzeczy – w zgodzie z nakazami Boga. W sytuacji, w której ludzkość przypisuje sobie to, co Bóg jej darował z wiedzy, władzy, zdolności uczenia się oraz różnych innych potencjałów, a następnie usiłuje działać niezależnie od Boga, na świecie zaczynają się szerzyć nieład i rozlew krwi. Z tego powodu szczęście i godność człowieka, a także ulepszanie Ziemi uzależnione są od uznania przez niego w obliczu Stwórcy wrodzonej słabości, nędzy i niewiedzy oraz zrozumienia i uznania tego, że cokolwiek posiadamy i osiągamy, pochodzi od Niego, jego nieskończonej Władzy, Absolutnej Samowystarczalności i Wiedzy.

33. Spoglądając na dzieje człowieka widzimy, że nie uniknął rozlewu krwi ani nie cofnął się przed czynieniem nieładu od samego początku swej ziemskiej egzystencji. Ponadto większość ludzi wyznaje fałszywe doktryny lub religie i przypisuje Bogu współtowarzyszy. Nie znaczy to jednak, że stworzenie rodzaju ludzkiego i wyznaczenie go na namiestnika na Ziemi okazało się złe. Wyjaśni to następująca analogia:

100 nasion danego drzewa owocowego ma wartość 100 nasion. Jeśli jednak zasadzimy je i jeśli nawet 80 ze 100 zgnije, podczas gdy pozostałe 20 wykiełkuje i wyrośnie, by następnie dać owoce, to wartość tych 20 przewyższy zdecydowanie wartość wszystkich 100 nasion.

Jeśliby rodzaj ludzki istniał jedynie w Wiedzy Boga i nie rozwinął swego potencjału na Ziemi, to Drzewo Stworzenia nie wydałoby ponad 100 000 proroków, milionów ludzi bogobojnych i szlachetnych, rzetelnych uczonych i innych dzielnych i cnotliwych ludzi. Dobro, które te znamienite owoce dodały do istnienia, daleko przewyższa zło powodowane przez resztę. Aniołowie w pierwszej chwili nie potrafili tego dostrzec, lecz gdy stał się dla nich jasny potencjał

rodzaju ludzkiego, przyznali jego wyższość przy pełnej akceptacji swych serc.

34. Można powiedzieć, że wówczas, po rozpoznaniu przez aniołów wyższości ludzkości, otwarta została seria prób zarówno dla ludzkości, jak i dla aniołów oraz innych istot świadomych, pośród nich także Szatana. Rozpoczęło się ziemskie bytowanie rodzaju ludzkiego, a jego „motorem” miała być wolna wola człowieka. Implikuje ona wybór pomiędzy co najmniej dwiema przeciwnymi alternatywami. Indywidualna i zbiorowa egzystencja ludzkości oraz jej dzieje stanowią historię konfliktu wyborów.

Poza Atrybutami, które są istotą Boskości, mianowicie Istnienie bez początku i niezależne od niczego, Trwanie, Jedność, odmienność od tego, co stworzone, Bóg ma inny rodzaj Atrybutów, zwany Atrybutami pozytywnymi, do których należą Życie, Wiedza, Wola, Władza, Słuch, Mowa i Stwarzanie. Od nich pochodzą takie Imiona, jak Dawca życia i Wszystkoożywiający, Wszechwiedzący, Wszechmocny, Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący, Mówiący, Stwórca i in. Ten, który istnieje w Sobie i z Siebie, i którego istnienie jest absolutnie doskonałe, będzie się objawiał tak, jak tego „wymaga” Jego „natura”. Wszechświat stanowi zbiór manifestacji Boskich Atrybutów i Imion, a te manifestacje skupiają się na ludzkości. To tak, jak gdyby Bóg Wszechmogący rozpiął zasłonę przed Swymi Atrybutami i Imionami i stworzył rodzaj ludzki jako swoisty teatr, w którym objawiają się niemal wszystkie Jego Atrybuty i Imiona. Dowodzi to wielkiej łaski, jaką obdarzył ludzkość.

35. Wspomniany tutaj pokłon oznacza przyznanie przez anioły wyższości rodzaju ludzkiego i ich posłuszeństwo wobec Boskiego zamysłu, który kryje się za stworzeniem Adama i uczynieniem z niego namiestnika na Ziemi. Pokłon w znaczeniu oddawania czci wykonywany jest wyłącznie przed Bogiem.

Poprzez swoje posłuszeństwo Stwórcy, czyli pokłonienie się Adamowi, aniołowie w rzeczywistości pokłonili się Bogu.

36. Aniołowie (jak to zostało wyjaśnione powyżej w przypisie 31) są istotami stworzonymi ze „światła”. Stale zajmują się oddawaniem czci Bogu i są niemal niezdolni do popełniania grzechów. Skoro zaś nie muszą walczyć z grzechami, nie rozwijają się duchowo. Szatan i jego potomstwo przedstawiają sobą biegun przeciwny. Koran wspomina o Szatanie jako Iblisie w trakcie opowiadania o tym, jak odmówił pokłonu przed Adamem, a następnie nazywa go Szatanem. Iblis należał do dżinów (18:50) i miał wolną wolę. Przed nakazem pokłonienia się Adamowi nie był poddawany próbom. Pokonany przez swą pychę, usiłował usprawiedliwiać odmowę tym, że został stworzony z bezdymnego ognia, podczas gdy Adam – z gliny. Innymi słowy, uważał się za wyższego ze względu na swoją konstrukcję fizyczną, a nikt nie powinien żywić w sobie takich odczuć na podstawie czegoś, w czym sam nie miał udziału. Tym, co podnosi rangę istoty świadomej i obdarzonej wolną wolą, są dobre, prawe dzieła, czynione z własnej woli i nie pod przymusem. Takie rzeczy, jak budowa fizyczna, majątek, status społeczny, pozycja i tym podobne nie mogą stanowić podstawy rozsądnych roszczeń do wyższości nad innymi. Z tego względu Koran otwarcie oświadcza: *Zaiste, najszlachetniejszym i najzacieńszym spośród was jest u Boga ten, kto jest najlepszy pod względem pobożności, prawości i bogobojności* (49:13). W odróżnieniu od Adama, Szatan nie uznał swego błędu i okazał się ucieleśnieniem arogancji i złośliwej wrogości względem ludzkości. To jasne, że został wewnętrznie pokonany przez takie swe atrybuty, prowadzące do niewiary, jak błędny punkt widzenia, uprzedzenie i pycha. Już w pierwszej próbie, której został poddany, te atrybuty „połknęły” go i sprawiły, że stał się upartym i zjadłym niewiernym.

Jak już wspomnieliśmy, Szatan w sytuacji, w której sprzeciwił się Bożemu nakazowi oddania pokłonu Adamowi, był nazywany Iblisem. Imię to znaczy „zdesperowany”. Po tym wydarzeniu nazwany został „Szatanem”, czyli wypędzonym z Obecności Boga i Jego Miłosierdzia oraz płonąącym zazdrością. Tak jak Adam jest ojcem Ludzkości, tak i Szatan posiada własne potomstwo. Niewierzące istoty ludzkie, które dzielą z nim ten sam charakter i stale zajmują się sprowadzaniem ludzi ze ścieżki Boga na manowce, również nazywani są w Koranie „szatanami”. Przykładem są „szatani” hipokrytów, wspomniani w 2:14.

37. Panują różne opinie co do tego, czy Ogród tutaj wspomniany był rajskim zakątkiem Ziemi, czy też Rajem, do którego wierni wejdą dzięki Miłosierdziu Boga na Tymym Świecie. Warto też rozważyć inny punkt widzenia: ważne zdarzenia, opisane w 2:30-39 – stworzenie Adama i przedstawienie go jako archetypu ludzkości, nauczanie go imion, pokłon oddany mu przez anioły z rozkazu Boga, Iblis odmawiający pokłonu – miały miejsce w świecie niewidzialnym. Podobnie wydarzenie (7:172), kiedy to Bóg *wyprowadził z łądźwi dzieci Adama ich potomstwo i nakazał im świadczyć przeciwko samym sobie (pytając ich): „Czyż nie jestem waszym Panem?”*, musiało mieć miejsce w tymże niewidzialnym świecie. Istotna dla nas w tym miejscu jest nauka, jaką daje nam Bóg poprzez te zdarzenia. Z tej perspektywy Ogród może być wymiarem, w którym rodzice Ludzkości przebywali przez jakiś czas, albo poziomem, który musieli przejść, by stać się w pełni „ludźmi” i zamieszkać na Ziemi.

38. Różne opinie wyrażane są także w odniesieniu do zakazanego drzewa. Rozważając to, w jaki sposób Szatan kusił Adama i Ewę – *O, Adamie, czy poprowadzić cię ku drzewu wieczności i ku królestwu, które nigdy nie ulegnie rozkładowi?* (20:120) – i nieunik-

nione konsekwencje zbliżenia się do owego drzewa (doświadczenie trudu i znoju, głodu, nagości, pragnienia, a także wystawienie na żar słoneczny [20:117-119], i objawienie im nagości po tym, jak zjedli z zakazanego drzewa [20:121]), możemy stwierdzić, że zakazane drzewo odnosi się do aktu seksualnego, który później został dozwolony; albo do pewnego rodzaju pokarmu czy też czegoś innego, co doprowadziło do uzyskania przez nich świadomości pełnego fizycznego i biologicznego człowieczeństwa, wraz ze wszystkimi przynależnymi mu potrzebami, odczuciami i namiętnościami. Wnioskujemy, że wspomniany zakaz mógł być ograniczony czasowo, tak jak w przypadku postu, *hadźdżu* lub krwawienia poporodowego. Pierwsi ludzie jednak okazali zbyt ni pośpiech i nieposłuszeństwo.

39. Słowo przetłumaczone tutaj jako „występny” to arabskie *zalim*, pochodzące od *zulm*, co oznacza „ciemność”. To przeciwieństwo światła i symbol nieistnienia, przeciwstawionego istnieniu. Z tego względu słowo to zostało wykorzystane jako termin koraniczny, odnoszący się do działań powodujących zaciemnienie i wygaśnięcie zdolności serca („widzenie” i „słyszenie” w znaczeniu wersetu 2:7). Główną cechą takich uczynków stanowi przekraczanie granic ustanowionych przez religię. Popelniając *zulm*, ludzie szkoda przed wszystkim sobie samym. Stwierdza to jasno Koran.

40. Choć Szatan jest ucieleśnieniem zła i zawsze usiłuje wnieść zło do ludzkiego życia, to samo jego stworzenie nie było złe. Bóg jest jedynym Stwórcą, który stwarza wszystkie rzeczy i istoty, wraz z ich dobrymi i złymi czynami, a cokolwiek stwarza, jest dobre albo samo w sobie, albo w odniesieniu do swych skutków. Aniołowie nigdy nie czynią zła, a Szatan nie czyni nigdy dobra, natomiast rodzaj ludzki został wyposażony w zdolność czynienia zarówno dobra, jak i zła. Ludzie

są zachęceni do zwalczania swej skłonności do zła i kanalizowania jej ku temu, co dobre. Na przykład zazdrość może być skanalizowana w rywalizację w czynieniu dobra; upór można obrócić w stałość na drodze prawości i prawdy. Poprzez czynienie dobra i – szczególnie – walkę z pokusami szatańskimi i duszą cielesną, kuszącą do zła, a również ze skłonnościami do niegodziwości, człowiek wznosi się duchowo, podczas gdy poziomy rozwoju aniołów pozostają te same. Wynika to stąd, że aniołowie są wolni od pokusu szatańskich i nie żywią żadnych złych skłonności, z którymi musieliby się zmagać. Włączenie do stworzenia względnego zła – w stworzeniu nie ma zła absolutnego – stanowi koło napędowe rozwoju zarówno duchowego, intelektualnego, jak i naukowego w życiu człowieka. To dlatego stworzenie Szatana i inne pozorne zło – złem nie jest. Przeciwno argumentowi, że wielu ludzi błądzi i w ludzkim życiu pojawia się wiele zła ze względu na pokusy szatańskie, Czytelnicy mogą odnieść analogię z przypisu 33. Nie akceptując tej znaczącej prawdy, Magowie irańscy przypisywali stworzenie zła drugiej Istocie Niestworzonej – Istocie Złej, a w obrębie świata islamu – *mutazylicy* przypisywali zło samej ludzkości.

Niektórzy sądzą, że Szatan jest istotą, która „spełnia szczególną funkcję w Bożym planie”, mianowicie kuszenie ludzkości, ażeby mogła korzystać ze swojej wolności wyboru, danej od Boga. Jego bunt byłby zatem tylko zewnętrzny i miałby czysto symboliczne znaczenie, jako efekt wyznaczonej mu funkcji. Jest to jednak głęboko błędna koncepcja, niemożliwa do pogodzenia z wyraźnymi stwierdzeniami Koranu, a w związku z tym niemożliwa do przyjęcia.

41. Podczas gdy to Adam i jego małżonka zostali poddani próbie w Ogrodzie, z zastosowania przez Koran liczby mnogiej zamiast podwójnej w rozkazie: *Odejdźcie (wszyscy...)*, wynika, że nie tylko te dwie osoby otrzymały nakaz: *Odejdźcie (wszyscy i odtąd będziecie pędzić życie, w którym) niektórzy spośród was będą nieprzyjaciółmi innych*. Dlatego ów werset musi się odnosić do Adama, Ewy, Szatana i ich przyszłych potomków.

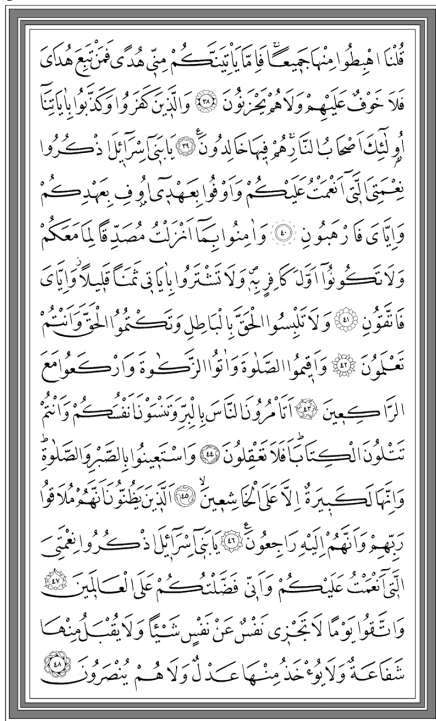
42. W odróżnieniu od Szatana, Adam nie starał się bronić swego błędu za pomocą usprawiedliwień. Raczej odczuwał wyrzuty sumienia i dzięki temu otworzył sobie drzwi do przebaczenia. Bóg Wszechmogący natchnął go także pewnymi słowami – *talakka* – przełożone tutaj jako „otrzymał”, implikuje „zainspirowanie, natchnienie” – dzięki któremu Adam i jego małżonka zwracali się do Boga o przebaczenie. Większość komentatorów zgadza się co do tego, że owe słowa zawarte są w wersecie 7:23: *O, Panie nasz! Wyrządziliśmy sami sobie szkodę i jeśli Ty nam nie przebaczysz i nie okażesz nam miłosierdzia, to z pewnością będziemy pośród przegranych!*

Niektórzy (prawdopodobnie pod wpływem opowieści ze źródeł żydowskich) argumentowali, że to Ewa doprowadziła do tego, że Adam został oszukany przez Szatana. Ponieważ zaś takie jest podejście Starego Testamentu (Księga Rodzaju, 3:1-6), kobieta uznawana była za istotę złą i pozostawała w niełasce w średniowiecznym chrześcijaństwie. Koran opowiada całe zdarzenie, ogniskując je wokół Adama; stąd też to on otrzymał *słowa* i – bardziej niż Ewa – musiał upraszać Bożego przebaczenia, choć przecież oboje byli winni.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

6

1

38. ⁴³ Powiedzieliśmy: „Odejdźcie stąd wszyscy!” (i wykonaliśmy Nasz rozkaz). Jeśli odtąd przyjdzie do was ode mnie przewodnictwo (jako Księga poprzez Wysłannika), to ci, którzy pójdą za Mym przewodnictwem (i zwrócą się ku Mnie z wiarą i czcią), nie będą się lękać (gdyż znajdą Moją pomoc i wsparcie) i nie będą się smucić”.

39. Ale ci, którzy nie wierzą i zaprzeczają Naszym znakom (wersetom objawionej Księgi przewodnictwa, a także znakom ich świata wewnętrznego i zewnętrznego, który ukazuje Moje Istnienie i Jedność, oraz innym filarom wiary) staną się towarzyszami Ognia; w nim będą przebywać⁴⁴.

40. ⁴⁵ O Dzieci Izraela!⁴⁶ Wspomnijcie Mą łaskawość⁴⁷, którą was obdarowałem, i wypełnijcie Moje Przymierze (które zawarłem z wami poprzez waszych proroków)⁴⁸, ażebym i Ja wypełnił wasze przymierze⁴⁹, i Mnie jedynie się lękajcie (świadomi Mojej Władzy i tego, że jesteście Mymi sługami).

41. Wierźcie w to, co zesłałem (Koran), a co potwierdza to (co z prawdy) już macie, i nie bądźcie pierwszymi spośród tych, którzy w to nie uwierzą. I (wy, zapisujący, lękający się utraty waszego statusu i ziemskich korzyści z niego wypływających) nie sprzedajcie Moich Objawień za marną cenę (taką, jak ziemskie zyski, pozycja i sława); i – ze względu na cześć dla Mnie, a także bogobojność – we Mnie jedynie szukajcie ucieczki.

42. Nie gmatwajcie prawdy, mieszając ją z fałszem⁵⁰, i nie skrywajcie prawdy, skoro wiecie (jakie jest znaczenie i efekt tego, co czynicie, i że to, co usiłujecie ukryć, jest prawdą, i że Muhammad jest Wysłannikiem Bożym, którego nadejście przewidzieliście)⁵¹.

43. Wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami, dajcie *zakat* i skłaniajcie się (w modlitwie, nie tworząc innej wspólnoty albo zgromadzenia, lecz) wspólnie z tymi, którzy się skłaniają (muzułmanami)⁵².

44. Czy nakazujecie ludziom bogobojność i cnotę, o sobie jednak zapominacie, nawet recytując Księgę (i widząc w niej nakazy, zakazy, napomnienia i ostrzeżenia)? Czy nie zrozumiecie i nie opamiętacie się?⁵³

45. Szukajcie pomocy w cierpliwości⁵⁴ (i poście, który wymaga wielkiej cierpliwości i ją wyzwala), a także w modlitwie.

Zaprawdę, modlitwa stanowi ciężar, nie dla tych jednak, którzy są pokorni dzięki swej bogobojności;

46. Którzy czują się zawsze jak gdyby w Obecności swego Pana; i są pewni, że Go spotkają; i że postępują drogą, którą do Niego powrócą⁵⁵.

47. O Dzieci Izraela! Wspomnijcie Mą Łaskawość, którą was obdarzyłem; i to, że kiedyś wywyższyłem was ponad wszystkie ludy;

43. Przyjęcie żalu za grzechy Adama i Ewy, które nastąpiło po ich zwróceniu się ku Bogu z prośbą o przebaczenie, nie oznaczało, że nie zostanie wykonany dekret Stwórcy, nakazujący im zejście na ziemię. Oznaczało to raczej, że rozpoczynali swe ziemskie życie oczyszczeni z błędów i bez jakiegokolwiek wady lub też tzw. grzechu pierworodnego, który miałby przechodzić na ich potomków. Wszyscy nowonarodzeni rozpoczynają swe życie wolni od wszelkiego grzechu.

44. Za pomocą swej wspaniałej wymowności i zwięzłości Koran przedstawił nam w tej surze niezwykle obszernie wiarę, islam, jego filary i główne zasady; po czym – niewiarę i hipokryzję oraz ich przyczyny, a także opis różnorodnych cech wierzących, niewierzących i hipokrytów. Następnie przedstawił wszechstronne i niezbite dowody – w wewnętrznym świecie człowieka i wokół niego, w świecie zewnętrznym – Istnienia Boga i Jego Jedności, Bożego autorstwa Koranu, Posłannictwa Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, a także – życia przyszłego, raju i piekła. W Koranie wyjaśniona została natura i powinność rodzaju ludzkiego oraz początek jego ziemskiego bytowania. W ten sposób Koran – przed rozpoczęciem narracji dotyczącej ziemskich dziejów ludzkości i wspólnot ludzkich – streścił swe główne cele. Potem zilustrował je konkretnymi, historycznymi przykładami. W wersetach 38 i 39 nawiązał do początku sury,

48. I lękajcie się, i starajcie się ustrzec przed Dniem, kiedy (to każdy będzie szukał sposobu na ocalenie, i kiedy) żadna dusza nie wykupi innej ani żadne wstawiennictwo (w znaczeniu powszechnym na tym świecie, ale które nie spotyka się z zezwoleniem ani uznaniem Boga) nie zostanie przyjęte od nikogo spośród nich, ani też nie zostanie przyjęta od nich żadna odpłata i nie uzyskają pomocy.

wiążąc w ten sposób całość. Bezpośrednio odnosi przewodnictwo wspomniane na początku sury do wzmianki o przewodnictwie w wersecie 38. Rozwija i interpretuje pomyslnie wzmiankowaną w wersecie 5 wyjaśnieniem w wersecie 38: *Nie będą się lękać (gdyż zawsze znajdą Moją pomoc i wsparcie) i nie będą się smućić*. Ponadto stwierdzając, że niewierzący i ci, którzy negują Boskie Objawienie oraz znaki, będą towarzyszami Ognia, który stanowić będzie ich mieszkanie, przywołuje wersety 23 i 24. Grożą one przeczącym Boskiemu autorstwu Koranu Ogniem, *którego paliwem są istoty ludzkie i kamienie (im to nadali kształt posążków, ażeby je czcili otaczając)*.

45. Dzieje dzieci Izraela, opowiedziane w Koranie, są przykładem ogólnej historii rodzaju ludzkiego oraz wszystkich narodów. Koran zwraca uwagę na pewne aspekty ich historii z tego właśnie względu, a także w związku ze znaczącą rolą, jaką Izraelici i ich potomkowie mieli odegrać w przyszłych dziejach islamu i całej ludzkości. Przedstawiając i wysławiając prawdziwych wiernych na początku niniejszej sury, Koran otworzył wrota dziejów dawnych ludów wersetem *I dla tych, którzy wierzą w to, co zostało ci zesłane, i co zostało zesłane przed tobą (Tora, Ewangelie i Psalmi, a także Zwój Abrahama) (2:4)*. Stało się tak z kilku przyczyn: z powodu wspomnianej powyżej ważnej roli, jaką dzieci Izraela odegrały w przeszłości i w późniejszych dziejach ludzkości; ze wzglę-

du na znaczącą pozycję, jaką cieszyli się żydzi medycyści za Posłannictwa Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo; a także po to, by ostrzec rodzącą się wspólnotę muzułmańską i wszystkich następnych muzułmanów przed niebezpieczeństwem popadnięcia w takie same błędy, jakie stały się udziałem Dzieci Izraela. Koran wspomina zatem ważne wydarzenia z ich historii i jednocześnie napomina ich, by uwierzyli w Muhammada i dołączyli do wspólnoty muzułmańskiej.

46. „Izrael” to tytuł, jaki nosił prorok Jakub, niech będzie z nim pokój, i oznacza czystego sługę Boga. W dziejach Islamu Żydów określa się zazwyczaj mianem *Jahudi*, czyli tych, którzy należą do Jehudy – Judy ze Starego Testamentu. *Juda* – w języku hebrajskim *Jehuda* – to nazwa jednego z dwóch królestw (drugie to Izrael – J. S.), które powstały po śmierci króla i proroka Salomona, w wyniku podziału jego państwa. Sama nazwa pochodzi od imienia Judy – jednego z synów Jakuba. Według innej opinii, *Jahudi* odnosi się do tych, którzy praktykują prawo ustanowione przez Judę, prawnika izraelickiego z drugiego stulecia po narodzeniu Chrystusa. Sami żydzi nazywają swą religię judaizm – a zatem od Judy.

47. W tym miejscu znajduje się odniesienie do łaskawości wzmiankowanej w surze al-Fatiha. Wspominana w znaczeniu ogólnym, oznacza obdarowanie religią, Księgą Boską, Prorokiem, przewodnictwem, i postępowanie Prostą Ścieżką, bez zbłądzenia. Sens specyficzny jest tutaj taki, że Bóg wybierał proroków i wysłanników spośród Dzieci Izraela, obdarzył ich wspaniałym królestwem i dał Księgę, prowadząc do prostej Ścieżki i pozwalając zamieszkać w Ziemi Obiecanej.

48. Przymierze zawarte przez Boga z Dziećmi Izraela dotyczyło także tego, że kiedy po prorokach nadejdzie Wysłannik, mają w niego uwierzyć i pomagać mu. Mieli zatem uwierzyć w Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, którego Bóg wspomniął ze szczególnymi jego atrybutami

w Księdze, jaką im zesłał i obwieścił w niej jego nadejście. Dobrze więc o nim wiedzieli.

49. Umowa Dzieci Izraela – w wersecie *wasze przymierze* – polegała na tym, że będą w dalszym ciągu obdarzani Jego łaskawością, jeśli się poprawią i okażą stałość w podążaniu Prostą Ścieżką, po tym jak dotknęło ich tak wiele nieszczęść ze względu na bunty przeciwko Bogu i przekraczanie Jego przykazań.

Oдноśnie do umowy pomiędzy Bogiem a Dziećmi Izraela zob. także: 17:4-8.

50. O sposobach zanieczyszczania przez Dzieci Izraela prawdy poprzez mieszanie jej z kłamstwem zob. 2:71, 79, 140, 174, 179; 3:167; 4:13, 46; 5:106. (Dokonywali zmian w Księdze i dodawali własne słowa, przypisując to wszystko Bogu; przemyślnie w sposób fałszywy interpretowali jej treść, a także ukrywali te prawdy, które – jak sądzili – nie służą ich celom. Wprowadzali również do Księgi zamieszczenie poprzez fałszywe świadectwo i błędny osąd).

51. Elmalili Hamdi Yazır (1877-1942), jeden z największych dwudziestowiecznych komentatorów Koranu poczynił następujące uwagi, odnosząc się do gmatwania prawdy poprzez mieszanie jej z fałszem:

Jeśliby nawet nie było innego wersecu, dotyczącego tej sprawy, to ten jeden wystarczyłby, by nauczyć nas postępowania przy przekładzie i interpretacji Koranu oraz innych, podobnych zagadnieniach nauk religijnych. Nie wolno nigdy zapominać, jak ważne jest to, by Koran został zachowany w swej formie oryginalnej. Jego przekład, interpretacja albo komentarz w innym języku nigdy nie mogą zastąpić Koranu. Musimy unikać takich wyrażań, jak *Koran turecki* lub *perski*. Bez względu na to, na ile języków Koran jest przekładany, interpretowany lub komentowany, żadna z tych ksiąg *nie jest* Koranem i nie może stanowić jego substytutu. Bóg Wszechmocny oświadcza wyraźnie: *Nie gmatwajcie prawdy, mieszkając ją z fałszem* (Yazır, 1:336).

Kwestię tę należy rozważyć szczególnie w odniesieniu do kontrowersji związa-

nych z tym, czy dostępne nam wersje wcześniejszych Pism są (lub mogą być) dokładnie takie same, jak ich dawniejsze oryginały. Dobrze wiadomo, że wcześniejsze Pisma nie zachowały się w ich językach oryginalnych i istnieją jedynie ich przekłady.

52. Koran nakazuje Dzieciom Izraela wykonywać nie ich modlitwę, w której brak jest rytu łączącego się z pokłonem (musieli ją zmienić w ciągu swych długich dziejów), ale modlitwę, której Bóg nauczył muzułmanów przez Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. Koran zwraca szczególną uwagę na pokłon (*ruku'*) w modlitwie. Wiemy stąd, że ma on szczególnie znaczenie, i ze względu na to każdy cykl modlitewny zwany jest *rakat* – słowo to wywodzi się z tego samego rdzenia, co i *ruku'*. Poza tym werset niniejszy nawiązuje do wagi, jaką ma wykonywanie modlitw obowiązkowych w zgromadzeniu; stanowi to wyraz solidarności i jedności muzułmanów. To ostrzeżenie przed tworzeniem oddzielnych zgromadzeń na podstawie różnic opinii w odniesieniu do spraw mniej istotnych lub drugorzędnych kwestii prawnych. Werset ten zachęca również Dzieci Izraela do przyłączenia się do wspólnoty muzułmańskiej. Wnosimy z tego wersetu, że przestali oni dbać o powinności związane z modlitwą i obowiązkowymi opłatami oczyszczającymi – *zakatem*. Jest to podatek o kwocie proporcjonalnej do wartości własności lub majątku ponad pewne minimum, a jego właściwe wydatkowanie opisane jest w *surze* 9:60.

53. Nakazywanie pobożności innym, ale zapominanie o sobie oznacza świadome wystawianie się na zatracenie i zgodę na karę. Postępowanie odmienne od tego, co radzi się innym, stanowi sprzeczność z samym sobą i degradację wiedzy i autorytetu, na którym ta rada jest oparta. Jest rzeczą całkowicie oczywistą, że tylko niewielki skutek wyrzuci na innych albo i nie wyrzuci żadnego ten, kto nakazuje im coś, czego sam nie przestrzega. To zatem czysta głupota i absurd.

Widzimy we wcześniejszych ewangeliach, że podobnie jak wcześniejsi prorocy izraelscy, którzy surowo upominali i napominali swój lud, także i prorok Jezus, niech będzie z nim pokój, zwracał się do wielu spośród uczonych żydowskich swego czasu w słowach ostrzejszych niż czyni to Koran. Oto parę przykładów:

Plemię źmijowe! Jakże wy możecie mówić dobrze, skoro źli jesteście? Przecież z obfitości serca usta mówią. Dobry człowiek z dobrego skarbcza wydobywa dobre rzeczy, a zły człowiek ze złego skarbcza wydobywa złe rzeczy (Ewangelia Mateusza, 12:34-35)

Węże, plemię źmijowe, jak wy możecie ująć potępienia w piekło? (Ewangelia Mateusza, 23: 13-16, 23-24, 26-27, 26-27, 29, 31-33)

Ostrzeżenia zawarte w Koranie skierowane są nie tylko do uczonych i przywódców pewnej religii; skierowane są do wszystkich tych, którzy reprezentują religię niebiańską, włączając w to, oczywiście, uczonych muzułmańskich.

54. Można powiedzieć, że cierpliwość jest połową islamu, zaś drugą połową jest wdzięczność. Prawdziwą cierpliwością jest cierpliwość okazana w chwili, w której dopada człowieka nieszczęście. Ze względu na okoliczności, które jej wymagają, cierpliwość można podzielić na następujące kategorie:

- znoszenie trudności związanych z wypełnianiem powinności służby Bogu i stałość w wykonywaniu regularnych aktów czci;
- odpieranie pokus zmysłowego *ja* i Szatana;
- znoszenie ziemskich lub niebiańskich nieszczęść, które powodują poddanie się wyrokowi Bożemu;
- wytrwałość w podążaniu Prostą Ścieżką bez zbłądzenia z powodu atrakcji i rozrywek, jakimi zwodzi nas ten świat zmysłów.
- nieokazywanie pośpiechu w dążeniu do zrealizowania tych nadziei i planów, które wymagają do swego spełnienia czasu.

Ze względu na to, że post wiąże się dla zmysłowego Ja człowieka z zakazem tych rzeczy, które najbardziej ukochało: jedzenia, picia i kontaktów seksualnych, a poza tym oznacza powstrzymywanie się od kłamstwa, obmawiania i plotkowania, umacnia i pogłębia siłę woli wiernego. Odpowiednio, post, jako powinność łącząca się z oddawaniem czci Bogu, przyjęło się traktować jako tożsamy z cierpliwością. Z tego powodu, w znaczeniu *cierpliwości*, o której mówi niniejszy werset, mieści się również post.

55. Boże przewodnictwo opiera się na współczuciu, wiedzy, dowodach, logice, rozumowaniu, ostrzeganiu, przekazywaniu dobrych wieści i objaśnianiu. Tutaj, ponownie, Koran nawiązuje do początku sury: odnosi dysktowane w tym miejscu zagadnienie do wiary, ustanawiając obowiązkowe modlitwy, obowiązkową dobroczynność (*zaka*t), zalecając bogobojność i mówiąc o życiu przyszłym. Przywołując dzieje Dzieci Izraela i łaskawość, jaką wobec nich okazał Bóg, Koran nie przestaje wysyłać swych promieni przewodnictwa do ich umysłów i serc.

49. I (wspomnijcie) to, że ocaliliśmy was od ludu (dworu i arystokracji wojskowej) Faraona⁵⁶, który dotknął was najgorszym z cierpień (zniewalając was i przymuszając do prac budowlanych, transportu i robót rolnych⁵⁷), dokonując rzezi waszych synów, a pozwalając żyć waszym kobietom (ażeby je bardziej jeszcze upokorzyć i poddawać cierpieniom). W tym była ciężka próba od waszego Pana⁵⁸.

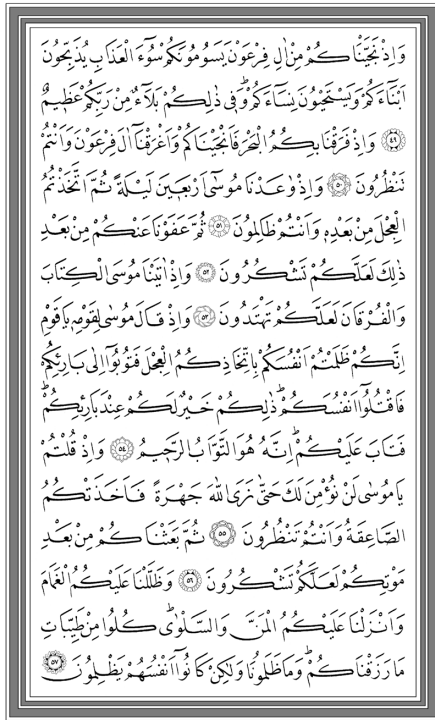
50. I przypomnijcie sobie, kiedy to (po latach zmagani, by opuścić Egipt, ledwie dotarliście do morza, ścigani przez armię Faraona) My rozdzieliliśmy morze, ratując was i (w akcie czystej łaski, w którym nie mieliście udziału) spowodowaliśmy, że lud Faraona potopił się, wy zaś się temu przyglądaliście.

51. A kiedy, innym razem, wyznaczyliśmy dla Mojżesza czterdzieści nocy⁵⁹, wy (podczas jego pobytu na górze Synaj) przyjęliście za bóstwo (złotego) cielca i oddawaliście mu cześć; i wyrządziliście sobie szkodę najohydniejszą.

52. Wtedy (choć przyjmowanie za bóstwo kogoś innego poza Bogiem jest niewybaczalnym grzechem, przyjęliśmy waszą pokutę i) wybaczyliśmy wam, byście mogli (uznać liczne Nasze łaski względem was i) okazać wdzięczność (wierząc w Boga i oddając cześć tylko Jemu, i wypełniając Jego przykazania).

53. I (wspomnijcie), kiedy daliśmy Mojżeszowi (gdy przebywał czterdzieści dni na górze Synaj) Księgę⁶⁰ i kryterium (rozróżnienia pomiędzy prawdą a fałszem, i wiedzę osądu, ażeby jej użyć)⁶¹, byście mogli być prowadzeni ku Prawdzie⁶².

الْبُرْجُ الْأَعْرَابُ

54.⁶³ A kiedy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O mój ludu, doprawdy wyrządziliście sobie szkodę, przyjmując (złotego) cielca za bóstwo; przeto zwróćcie się w żalu za grzechy do waszego Świętego Stwórcy (który absolutnie jest poza tym, żeby mieć jakichś współtowarzyszy) i zabijcie spośród tych, którzy dokonali tej wielkiej obrazy, a oczyścicie się w ten sposób z owego ciężkiego grzechu⁶⁴. To będzie dla was najlepsze u waszego Stwórcy i On przyjmie wasz żal i wybaczy wam. On zaprawdę jest Tym, który przyjmuje żal i nagradza go miłosiernym przebaczeniem (i dodatkową nagrodą), Wszechwspółczujący⁶⁵.

55. I (pomimo tego wszystkiego, co się zdarzyło i mimo oczywistych znaków waszego Pana, których doświadczaliście przez wiele lat, nadszedł czas) kiedy powiedzieliście: „Mojżeszu, nigdy nie uwierzymy w ciebie (– że przykazania, które przyniosłeś, są naprawdę od Boga), dopóki nie zobaczymy wyraźnie Boga (przemawiającego do ciebie)”. Wtedy dosięgł was piorun (który, jak widzieliście, pojawił się nieoczekiwanie). Spoglądaliście bez ruchu, jakby martwi⁶⁶.

56. Potem wskrzesiliśmy was z tego śmiertelnego stanu (i waszej duchowej

śmierci), byście mogli okazać wdzięczność.

57. I (ponieważ bez wsparcia nie zdołali byście przeżyć na pustyni bez schronienia i pożywienia) sprawiliśmy, że chmura (która jak wyraźnie widzieliście, była przeznaczona dla was) chroniła was, a także zesłaliśmy wam mannę i przepiórki: „Spożywajcie z czystych, zdrowych rzeczy, w które was zaopatrzyliśmy”. A (łamiąc prawa, odmawiając posłuszeństwa nakazom, dotyczącym tychże pokarmów) nie zaszkodzili Nam, lecz sobie samym wyrządzili szkodę⁶⁷.

56. W czasie, gdy prorok Józef, niech będzie z nim pokój, został zabrany do Egiptu jako niewolnik, rządziła tam dynastia Hyksosów. Był to lud arabski z północnego zachodu albo mieszany lud arabsko-azjatycki, który przybył do Egiptu z Syrii pomiędzy 1720 a 1710 przed Chr. i podporządkował sobie Średnie Państwo. Muzułmańscy uczeni nazywają ich al-Amalik. Od czasów Józefa (mniej więcej połowa XVII stulecia przed Chr.) Boska religia, reprezentowana przez Dzieci Izraela (proroka Jakuba) przeważała w Egipcie, a sami Izraelici sprawowali w tym kraju władzę (Koran, 5:20). Jednakże w ciągu następných dwu stuleci przejęli władzę rodzimi Egipcjanie. Ich królowie zwani byli faraonami. Jak możemy wywnioskować z Koranu, faraonowie rządili Egiptem przy pomocy swego ludu (klanu), armii i arystokracji. To, co Koran rozumie przez Al-i Fir'aun, to ta właśnie rządząca oligarchia.

57. Biblia, Księga Wyjścia, 1:11-14.

58. Koran stosuje termin *bala'* (próbna) na określenie ciężkiego życia, jakie wiodły Dzieci Izraela w Egipcie. Bóg poddaje ludzi próbom, przy pomocy zarówno dobra, jak i zła. Jeśli test zawiera w sobie dobro takie, jak np. sukces, bogactwo, wysoka pozycja społeczna lub uro-

da, to Bóg wymaga od człowieka wdzięczności i przyznania Mu tego dobra. Jeśli zaś poddaje człowieka próbie takiej, jak nieszczęście, choroba lub bieda, to wymaga cierpliwości bez skargi. Nie znaczy to jednak, że osoba dotknięta złem nie powinna usiłować się z niego uwolnić. Poddanie próbie związanej z cierpieniem zazwyczaj jest wynikiem popełnionego grzechu. Wymaga zatem skruchy i prośby o przebaczenie. Czy wierny poddany jest próbie dobra, czy też zła, to jest to dlań dobre ze względu na skutki, zakładając, że przyjmuje ją w pierwszym przypadku – z wdzięcznością, w drugim zaś – z cierpliwością i bez żalu. Próba nie tylko pomaga grzesznikowi uzyskać przebaczenie win i przynosi dodatkowe dobro; sprawia też, że człowiek otrzymuje ocalenie od błędnych poglądów, przekonań i twierdzeń. Poza tym – próba udoskonala wiernego i pozwala mu przejrzeć na oczy. Próba, której zostały poddane Dzieci Izraela, doprowadziła do wyzwolenia ich z niewoli egipskiej, a także do obdarzenia ich Bożym przewodnictwem i wspaniałym królestwem.

59. Noc (ze względu na swój spokój i mniejsze rozkojarzenie umysłu, aniżeli za dnia) w sposób szczególny nadaje się na duchową peregrynację w Bożej sprawie. Czytamy w Koranie, że Ostatni Wysłannik Boga, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, otrzymał

nakaz czuwania długo w noc, szczególnie na początku swej misji, gdyż noc jest korzystniejsza dla modlitwy, a nocne czwanie bardziej człowieka uwrażliwia na sprawy duchowe. Nocna recytacja Koranu jest pewniejsza i wznioślejsza (73:2-6; 76:26). Cudowna podróż Wysłannika do Jerozolimy i jego Wzniesienie również miały miejsce w nocy.

60. Księga, w której było światło, przewodnictwo, miłosierdzie i rozwiązanie wszystkich problemów, jakie mogli napotkać na swej drodze. Zob. 5:44; 6:91, 154; 7:145.

61. Słowo przetłumaczone tutaj jako *kryterium* (rozdzielenia pomiędzy prawdą i fałszem, i wiedza osądu), to *al-Furqan*. W innym wersecie (8:29) Koran oświadcza, że jeśli ci, którzy wierzą, przestrzegają swych powinności wobec Boga, kierując się bogobojuścią i aby zasłużyć na Jego ochronę, On wyznaczy im *furqan*. Oznacza to wewnętrzny zmysł albo zdolność wglądu i rozróżnienia, inspirację i moc osądu, co jest słuszne a co – błędne. *Al-Furqan* to również jeden z tytułów Koranu. Wysłannik Boży rzekł: „Dano mi Koran, a razem z nim coś podobnego” (Abu Daud, „Sunna”, 5). „Czymś podobnym do Koranu” jest Sunna Wysłannika. Poza swymi innymi funkcjami, Sunna interpretuje Koran. Po to, by go zrozumieć prawidłowo i w pełni, szczególnie jego przykazania, jesteśmy uzależnieni od Sunny. Z tego względu skoro Sunna może być *furqan*, *Furqan* przekazany prorokowi Mojżeszowi, niech będzie z nim pokój, może stanowić jego Sunnę w znaczeniu kryteriów, którymi Dzieci Izraela miały kierować się w życiu codziennym.

62. Poprzedni werset kończy się potrzebą okazania wdzięczności – które to pojęcie jest niezwykle obszerne i zawiera wypełnianie Boskich nakazów oraz powstrzymywanie się od tego, co przez Niego zabronione. Mieści się w nim też przebaczenie po wyrzeczeniu się wiary (apostazji) i powrót do *tauhid* (monoteizmu). Niniejszy werset natomiast, który wspomina to, jak Bóg obdarował Mojżesza Księgą i *Furkanem*, kończy się prowadzeniem ku Prawdzie i kierowaniem się nią

w życiu. Odnosi się to do niezwykle ważnego faktu: jedynym sposobem na odnalezienie Prostej Ścieżki i podążanie nią bez zbłądzenia jest posłuszeństwo Księdze w zgodzie z *Furkan* – Boskimi kryteriami rozróżnienia. Pojęcie mieści w sobie zarówno Boże przykazania zawarte w Księdze, jak i kryteria określające ich stosowanie w życiu, mianowicie – *szariat*. Reguły i zasady szariatu stanowią swego rodzaju cytadelę religii. Określa on również granice i zasady duchowych dróg, prowadzących do Boga. Wszelka podróż duchowa lub ezoteryczna, przekraczająca granice ustalone przez szariat, kończy się marszem ku zbłądzeniu. Warto przy okazji zwrócić uwagę na to, że „Tora” oznacza „prawo”.

63. W paru zaledwie wersetach Koran streścił dzieje Dzieci Izraela od niewoli egipskiej aż po tę chwilę, gdy Mojżesz otrzymał na górze Synaj Księgę i *Furkan*, przypominające im poprzednie łaski, jakimi obdarował ich Bóg. Poprzez nie zapraszał ich do wiary w Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, o którym Biblia mówi, że przypomina proroka Mojżesza (Powtórzonego Prawa 18:18; zob. także wprowadzenie do sury *al-Kasas*). Było to również wezwanie do reformy społeczności i wejścia na Prostą Ścieżkę. W tym miejscu Koran wchodzi w pewne detale i wspomina szczególnie zdarzenia, aby wzmocnić zachętę i dać sercom i umysłom większą motywację. Czytając o tych zdarzeniach zauważymy, że Koran opiera się przy omawianiu wszystkich tych zagadnień na wierze w Boga, Wysłannika i Dzień Sądu, a także podejmuje problematykę uwielbiania Boga i czynienia dobrych dzieł.

64. Po wielu obfitych w wydarzenia latach prorok Mojżesz, sądząc, że jego lud osiągnął już poziom odpowiedni do ukształtowania cywilizowanej społeczności na podstawie Bożych praw, udał się na górę Synaj po Torę. Jednakże w tym czasie Dzieci Izraela przyjęły jako bóstwo cielca. Wykonał go z bizuterii jeden spośród nich, zwany przez Koran as-Samiri, a oni zaczęli cielca czcić. Świadczyło to o tym, że w sercach Izraelitów jeszcze

nie zakorzeniła się wiara w Boga jako Jedynego Pana i że wciąż pozostawali oczarowani doświadczeniami zdobytymi w Egipcie, gdzie krowa była jednym z bóstw. W związku z tym Mojżesz przełożył w czasie wprowadzenia Tory i postanowił uporać się z tym doktrynalnym buntem. Nakazał Izraelitom: „zabijcie spośród was tych, którzy dokonali tej wielkiej obrazy, a oczyście się w ten sposób z owego ciężkiego grzechu”. Niektórzy komentatorzy są zdania, że ów nakaz dotyczył „zabicia” przez grzeszników swego popychającego ku złu „ja”, tzn. naprawy duchowej. Może to jednak oznaczać też, że miał miejsce konflikt wewnętrzny pomiędzy tymi, którzy wytrwali w lojalności wobec Jedyne Boga, a apostatami, Mojżesz zaś nakazał zabicie tych drugich. Konsekwencją tego mogło stanowić „zabicie” nakazującego zło *Ja*. Biblia pełna jest opowieści o takich karach, jak masowe egzekucje, wypędzenia, malaria i zaraza, które nadchodziły jako odplata za pewne ciężkie grzechy. Biblia wspomina np., że w odpowiedzi na oddawanie czci cielcowi ukaranych zostało karą śmierci 3000 osób (Wyjścia, 32:28).

65. We wcześniejszych wersetach Bóg zwraca uwagę na Swą łaskawość, stosując zaimnek „My”. Ten werset przedstawia rozkazy wydane swemu ludowi przez proroka Mojżesza, niech będzie z nim pokój. Oznacza to, że po otrzymaniu Księgi i *Furkan* Mojżesz stał się „Prorokiem- władcą”. Tę zmianę zaznacza jego rozkaz: „zabijcie spośród was tych, którzy dokonali tej wielkiej obrazy, a oczyście się w ten sposób z owego ciężkiego grzechu”.

66. Prawdopodobnie po to, by wznieść prośbę do Boga o nienakładanie innej, większej kary na swój lud, Mojżesz, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wybrał siedemdziesięciu mężczyzn i zaprowadził ich na górę Synaj (7:155). Pragnął, by stali się świadkami Boskich przykazań, po czym przekonali lud Izraela o ich autentyczności. Choć Wszchemocny nie przemówił do nich w sposób bezpośredni, to jednak mogli doświadczyć jasnych, przekonujących znaków tego, że to Bóg przekazywał Mojżeszowi prawa (Yazır,

4:2292-2293). Mimo wszystko zażądali oglądania na własne oczy, jak Bóg przemawia do Mojżesza, niech będzie z nim pokój. Za karę zostali porażeni piorunem.

Choć to siedemdziesięciu mężczyzn lub niektórzy spośród nich wysunęli wspomniane żądanie i to ich raził piorun, to reprezentowali cały lud, który zarażony był tym samym zbłądzeniem. Dlatego też Koran przypisuje obrazę Dzieciom Izraela jako całości. Jeśli zbiorowe obowiązki, które dotyczą całej wspólnoty i muszą być wypełniane przynajmniej przez grupę za tę wspólnotę odpowiedzialną, są w sposób rażący zaniedbywane, to kara dosięga całej wspólnoty. Wskazuje na to werset: *Strzeżcie się przed próbą, która z pewnością uderzy nie tylko w tych spośród was, którzy czynią nieprawość; i wiedźcie, że Bóg jest surowy w karaniu* (8:25). Z tego względu elita każdego ruchu muzułmańskiego powinna stale analizować swe postępowanie i czynić to dokładniej, aniżeli inni muzułmanie.

67. Bóg obdarzał Dzieci Izraela podczas ich wieloletniego pobytu na pustyni trzema wspomnianymi w tym miejscu łaskami. Chmura stale zapewniała im cień, pod wieczór spadały na nich przepiórki, gdziekolwiek się znajdowali, a rankiem otrzymywali w obfitości mannę. Pomimo tego, a także faktu, że szóstego dnia tygodnia otrzymywali wszystko w dwójnasób, gdyż siódmego dnia – w szabat – nie wolno im było pracować, a zatem także niczego zbierać – niektórzy z nich łamali ów zakaz i wychodzili w celu zbierania przepiórek i manny z poprzednich dni. Poza tym chociaż zakaz obejmował pozostawianie zebranego wieczorem pożywienia na następny dzień, niektórzy pozostawiali je jedynie po to, by pójść spać, inni zaś zbierali więcej niż potrzebowali (Wyjścia, 16:4-31). Prócz innych ważnych przyczyn, wspomniane przykazania miały na celu oczyszczenie serc Izraelitów z takich złych cech, jak skąpstwo, gromadzenie nadmiernych zapasów oraz samolubstwo. W ten sposób mogli doskonalić się moralnie i duchowo.

58. I (przypomnijcie sobie, jak po waszej tułaczce przez pustynię poprowadziliśmy was ku miastu i) kiedy nakazaliśmy: „Wejdźcie do tego miasta i spożywajcie z niego (z jego owoców), jak tylko zapragniecie, ku zadowoleniu waszych serc”⁶⁸. Wejdźcie do niego (nie inną drogą, w celu plądrowania i mordowania jego ludności, ale) przez (główną) bramę pokornie i w największym poddaniu się Bogu. Błagajcie Go o przebaczenie (i zapewnijcie o swej wierności)⁶⁹, byśmy przebaczyli wasze winy”. Pomnożymy nagrodę dla tych, którzy z oddaniem czynią dobro (świadomi, że Bóg ich widzi).

59. A potem ci, którzy wytrwali w nieprawości, zmienili to, co zostało im powiedziane (o pokorze, wypraszaniu przebaczenia, poddaniu i wierności) na inne słowa (i postąpili przeciwnie do tego, jak im przykazano). Zesłaliśmy przeto na czyniących zło bicz z niebios, gdyż stale łamali przykazania (Boże)⁷⁰.

60. I (wspomnijcie) kiedy Mojżesz (przebywając ze swoim ludem na pustyni bez wody) prosił o wodę dla swego ludu, powiedzieliśmy mu: „Uderz swą laską o skałę!” (Skoro tylko tak uczynił) wytrysnęło z niej dwanaście źródeł. Każde plemię znało swe miejsce z wodą⁷¹. Jedzcie i pijcie z tego, co dostarczył (wam) Bóg i nie krąźcie po ziemi, czyniąc nieprawość, powodując nieład i zepsucie.

61. I (przypomnijcie sobie) kiedy powiedzieliście: „Mojżeszu, nie zniesiemy już

وَأَذِقُوا أَذْخُلًا هَذَا الْقَرْيَةَ فَكَرِهُوا مِنْهَا حَيْثُ مَثَلْتُمْ
رَغَدًا وَأَذِقُوا الْغَابِ بَيْحًا وَفَوَلُوا حِطَّةً نَعْفِرْ لَكُمْ
حِطَّةً يَا كُفَّارِ يَا كُفَّارِ يَا كُفَّارِ يَا كُفَّارِ يَا كُفَّارِ
فَوَلَّاهُمْ مَدْيَنَ فَاتَّخَذُوا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْرًا مِنْ
السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٩﴾ وَإِذْ اسْتَسْفَىٰ مُوسَىٰ
لِقَوْمِهِ فَقَالَ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانجَرَت مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ
عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ كَالْوَابِئِ وَأَشْرَبُوا مِنْ
رِذْقِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُغْسَبِينَ ﴿٧٠﴾ وَأَذِ قُلْتُمْ
يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا
مِمَّا تَبْنَتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِكُمْ وَقَفَائِكُمْ وَفَوْرِهِمْ وَعَدَّيْكُمْ
وَصَلْبَهُمْ قَالَ اسْتَسْفَىٰ لَنْ يَكُنَ الْبَدَىٰ هُوَ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ
إِنْ هِطُّوا مَضْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الذِّلَّةُ وَالْمَكَّةُ وَبِأَيِّ بَعْضٍ مِنَ اللَّهِ ذَلَّتْ بِأَنَّهُمْ
كَانُوا يَكْفُرُونَ يَا أَيُّهَا اللَّهُ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّاتِ بَعْدَ
الْحَقِّ ذَلِكِ سِمًا عَصَاؤًا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧١﴾

dłużej jednego rodzaju pokarmu. Módl się za nas do swego Pana, by nam dostarczył ze wszystkiego, co rodzi ziemia: jej ziół i ogórków, jej ziarna, soczewicy i cebuli”. On (Mojżesz) odrzekł: „Pragnęlibyście zamienić to, co lepsze na to, co marniejsze? Idźcie precz do Egiptu (lub jakiegoś miasta); z pewnością tam jest to, o co prosicie”⁷². Toteż (w końcu) hańba i niedola stały się ich udziałem i zasłużyli na Boży gniew (upokarzającą karę). Stało się tak, gdyż uparcie trwali w niewierze w to, co objawiliśmy i odrzucali Nasze znaki (mimo że wciąż je dostrzegali w swym życiu), i zabijali proroków niesprawiedliwie i wbrew prawdzie. Działo się tak, gdyż byli nieposłuszni i wykraczali poza granice (Prawa)⁷³.

68. Istnieje oczywisty związek pomiędzy rozkazem zawartym w tym wersecie i innym, danym Adamowi (2:35): *O Adamie! Zamieszkaście – ty i twa małżonka – w Ogrodzie, i spożywajcie z jego (owoców) ku zadowoleniu waszych serc, gdzie tylko zapagniecie.*

69. Nie jest pewne (ani z Koranu ani z Biblii), jakie to było miasto. Opowiadając wydarzenia historyczne, Koran skupia się raczej na tym, jakie można z nich wyciągnąć lekcje, a nie na wymienianiu szczegółów miejsca, czasu lub uczestniczących w tych zdarzeniach osób. Ważne jest to, że wchodząc tryumfalnie do miasta, po bitwie albo z zamiarem osiedlenia się, należy wchodzić pokornie, tak jak czynił to nasz Prorok, gdy wkraczał do Medyny podczas swej Hidżry (emigracji) i do Mekki po jej zdobyciu. Należy składać dzięki Bogu, wychwalać Go w wiernym poddaniu Jego przykazaniom i prosić o wybaczenie grzechów, nie zaś myśleć o plądrowaniu miasta i masakrowaniu ludności. To samo znaczenie posiadały rozkazy zapisane w Biblii (Księga Kapłańska 25, 26 i Liczb 15:1-41), które miały być wypełniane przy wchodzeniu do miast, a dotyczyły przestrzegania szabatu i składania ofiar Panu. Poza tymi przykazaniami i prawami jest jeszcze świadomość, że obserwuje nas Bóg, co powinno skłaniać nas do większej szczerości i pilności w wykonywaniu naszych powinności wobec Niego. Stwórca zachęca wiernych do wznowienia się ku temu wysokiemu poziomowi duchowej świadomości w czynieniu dobra.

70. Bicz zesłany z niebios oznacza prawdopodobnie zarazę, w trakcie której – według Biblii – zmarło 14 700 osób (Liczb, 16:46-49). Koran opisuje zarazę, której skutki są znane, jako bicz zesłany z niebios i środek na zgniczenie buntu przeciwko ładowi, ustalonemu przez proroka Mojżesza. Uczy to nas tego, byśmy traktowali nieszczęścia (czy to indywidualne, czy to zbiorowe) z punktu widzenia ich rzeczywistych przyczyn i zawartej w

nich Bożej Mądrości, a nie ich widzialnych przyczyn „naturalnych”. Nieszczęścia dotykają świat na skutek zaniedbywania praw Bożych, rządzących naszym życiem, zarówno tym „zwyczajnym”, jak i religijnym, a także przekraczania granic przez Niego ustalonych. Wielki uczoney Hamdi Yazır zauważa:

Jedynie Bóg Wszechmogący w Swym Majestacie jest wystarczająco potężny, ażeby podnieść góry i zniszczyć je ponad głowami ludzi. Może zmienić w jednej chwili siłę grawitacji pomiędzy rzeczami. Nie można zapominać, jak olbrzymia i niemożliwa do odparcia jest siła trzęsienia ziemi albo wybuchu wulkanu. Niektórzy sądzą, że takie zdarzenia nie mają nic wspólnego z winami ludzkości. To oczywisty błąd. Choć nie da się powiedzieć, że wszystkie one służą karze, to wszystkie z pewnością związane są z życiem i działalnością człowieka (Yazır, 4:2322).

71. Laska Mojżesza służyła jako medium wielu cudów. Jednym z nich było wytryśnięcie wody ze skały, którą można wciąż oglądać na górze Synaj i która przyciąga wielu turystów. Nosi ślady rozcięć dokonanych przez źródelka (al-Maududi, 1, przyp. 75).

Poprzez ów cud Wszechmocny Bóg uczy nas, że można spożytkować ukryte skarby Jego Miłosierdzia, a nawet sprawić za pomocą prostych narzędzi, jak np. kij, że „woda życia” wytryśnie z miejsca tak twardego, jak skała. Poza tym Bóg zachęca człowieka: O ludzkości! Dałem do rąk Mojego sługi, który pokłada we mnie całkowicie zaufanie, taki kij, za pomocą którego mógłby przywołać „wodę życia”, jeśli tego zapagnie. Jeśli polegacie na Moim Miłosierdziu, a wasze badania są oczyć na Moich prawach, to możecie odkryć takie narzędzie, jak ów kij. Chodźcie zatem i odkrywajcie! (Słowa, „Słowo 20.”, 261-262).

Werset ten niesie z sobą dwa inne przesłania. Jedno z nich jest takie, że w każdym cudzie, nawet najmniejszym, zawarta jest przyczyna „naturalna”. Ludzie są na tym

świecie poddawani próbie, a nie zmuszani. Jeśliby nie było żadnych przyczyn „naturalnych”, to wszyscy byliby zmuszeni do tego, by wierzyć. Wszchemocny Bóg otwiera bramę wiary dla ludzkiego umysłu, ale nie zmusza go do przejścia przez nią. Będąc obdarzone wolną wolą, istoty ludzkie wybierają i decydują o swojej drodze i w ten sposób nieraz trafiają na pustynię. Drugie przesłanie tego wersetu polega na tym, że ten, kto modli się do Boga w jakiejś potrzebie, powinien uczynić wszystko to, co się zazwyczaj czyni, żeby dany cel zrealizować. Na przykład, jeśli ktoś jest chory, to powinien zarówno pójść się pomodlić, jak też udać się do lekarza. Jeśli ktoś pragnie odnieść sukces, powinien zarówno modlić się, jak i pracować. Kiedy Mojżesz modlił się o wodę, Bóg mógł zesłać ją z nieba, jednak nakazał mu uderzyć laską o skałę. Mojżesz natychmiast tak uczynił, bez najmniejszego wahania co do tego, czy woda może wytrysnąć ze skały lub czy z niej wytryśnie. Zawierzył całkowicie Bogu i był święcie przekonany co do swej misji.

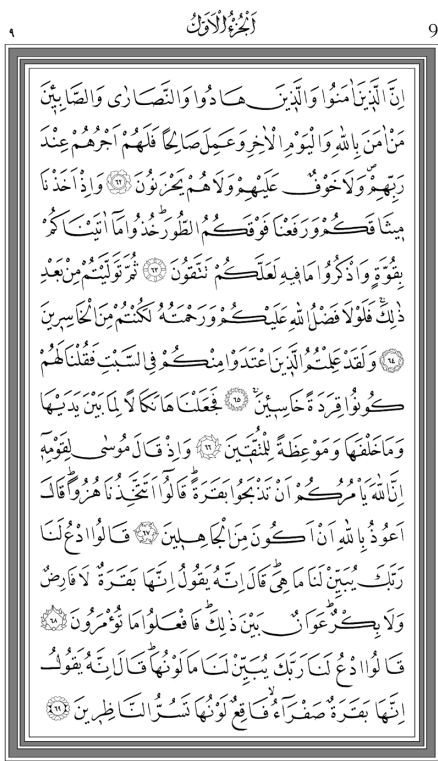
72. „Egipt (lub jakieś miasto)” to w oryginale: *misr*, co może znaczyć jedno i drugie. Mogło to być miasto, przez które przechodziły Dzieci Izraela w swej drodze do Palestyny, albo Egipt, który opuścili. Ich żądanie świadczy o tym, że wciąż tęsknili za życiem w Egipcie i jest oznaką ich słabego charakteru. To dlatego Mojżesz, niech będzie z nim pokój, rzekł do swego ludu z ironią: „Idźcie precz do Egiptu; z pewnością tam jest to, o co prosicie (i powróćcie do dawnego życia w niewoli)”.

73. To, o co prosiły dzieci Izraela, nie było samo w sobie grzeszne. Mówiąc „twój Pan”,

zamiast „nasz Pan”, dali jednak dowód swej niewiary. Poza tym jako od ludu podążającego drogą ku cywilizowanemu społeczeństwu pod przywództwem wspaniałego Wysłannika należałoby oczekiwać, że będą wysuwać żądanie odpowiednie do poziomu rozwoju cywilizacyjnego, do jakiego aspirowali. Koran zwraca uwagę na niedolę i hańbę, którą zostali dotknięci, a także na ich przestępstwa popełnione już po osiedleniu się w Palestynie i założeniu wspaniałego królestwa za proroków Dawida i Salomona, niech będzie z nimi pokój. W ten sposób pokazuje, jak powrócili do swego charakteru niewolniczego. Opowiadając o upokarzającej karze, nałożonej przez Boga, werset niniejszy nawiązuje do wersetu ze sury *al-Fatiha*: „tych, którzy zasłużyli na (Twój) gniew (karę i potępienie)”.

Rozważana w świetle tego wersetu Prorocka wypowiedź, ostrzegająca muzułmanów przed skutkami hańby i niedoli, staje się bardziej zrozumiała: „Jeśli pozwalacie sobie wchodzić w spekulacyjne transakcje, zajmujecie się jedynie hodowlą zwierząt i zadowalacie się rolnictwem, a opuszczacie zmagania na drodze Boga i nie głosicie jego religii, Bóg podda was takiemu upokorzeniu, z którego was nie uwolni, dopóki nie powrócicie do swej religii (islamu) (Abu Daud, „Buju”, 54; Ibn Hanbal, 2:84).

Jako porównanie może służyć wydarzenie związane z apostołami Jezusa, niech będzie z nim pokój, którzy wyrazili wobec niego podobnie żądanie, także stosując wyrażenie: „twój Pan”. Podczas gdy Dzieci Izraela domagały się tego, co produkuje ziemia, apostołowie zapragnęli jednak „stołu z niebios” (5:112).

62. (Nie jest prawdą to, co twierdzą żydzi, lecz to:) Ci, którzy wierzą (wyznają, że są muzułmanami) i ci, którzy wyznają judaizm, a także chrześcijanie i Sabejczycy (oraz ludzie innego wyznania) – ktokolwiek szczerze wierzy w Boga i Dzień Ostatni i czyni dobre, prawe dzieła; z pewnością, ich nagroda jest u ich Pana; nie będą się łąkać ani smucić⁷⁴.

63. I (wspomnijcie) kiedy otrzymaliśmy od was obietnicę (przestrzegania Naszej umowy) i (w celu podkreślenia wagi zarówno umowy, jak i jej dotrzymania oraz ostrzeżenia was przed jej złamaniem) wzniesiliśmy Górę ponad wami (mówiąc): „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy (Księgi) i rozpamiętujcie jej przykazania i nauki, byście sta-

li się bogobojni i uzyskali Jego ochronę (przed wszelkim zbłądzeniem i karą za nie w tym i przyszłym świecie)”.

64. Potem znowu się odwróciliście (łamiąc obietnicę i okazując nieposłuszeństwo względem przykazań Księgi). Przeto, jeśliby nie łaska Boga i Jego miłosierdzie względem was (przebaczenie wam win), z pewnością bylibyście spomiędzy przegranych (w obydwu światach).

65. Z pewnością wiecie o tych spośród was, którzy zawinili co do szabatu, a My im powiedzieliśmy: „Stańcie się małpami, które nędznie się skradają – odrzucenymi”⁷⁵.

66. Uczyniliśmy to srogie doświadczenie przykładem dla ich własnego i następnych pokoleń, a także nauką i przewodnictwem dla bogobojnych.

67. I (wspomnij) kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: „Bóg nakazuje wam złożyć w ofierze krowę”. Oni odrzekli: „Czy z nas kpisz?” Odpowiedział (im): „Szukam schronienia u Boga, ażeby nie być pośród ludzi niewiedzy (żartując sobie z goś)”⁷⁶.

68. Powiedzieli: „Módl się za nas do swego Pana, by nam wyjaśnił, jaka ona ma być”. (Mojżesz) odrzekł: „On mówi, że to powinna być krowa nie stara, ani też jałówka; pośrednia – pomiędzy tymi dwiema. Czyńcie zatem, co wam nakazano”.

69. Oni (nie przestając czynić problemów w tej sprawie) powiedzieli: „Módl się za nas do swego Pana, by nam wyjaśnił, jakiej barwy ona ma być”. (Mojżesz) odrzekł: „On mówi, że krowa ma być żółta, jej barwa jasna, radująca oglądających”.

74. Celem tego wersetu jest odrzucenie iluzji, której hołdują Żydzi, a mianowicie, że już ze względu na swą przynależność etniczną mają monopol na zbawienie. Długo obstawali przy przekonaniu, że pomiędzy nimi a Bogiem istnieje szczególna relacja – na zasadzie wyłączności. Sądzi, że Żydzi, jako Żydzi, są predestynowani do zbawienia, niezależnie od wyznania lub uczynków, podczas gdy wszyscy nie-Żydzi przeznaczeni są na paliwo dla Ognia piekielnego.

Z kontekstu tego wersetu widać jasno, że nie ma on na celu wymieniania w pełni wszystkich artykułów wiary, w które należy wierzyć, ażeby osiągnąć Raj. Są one wymienione w innych, odpowiednich miejscach. Nikt nie może wnioskować z tego wersetu, że dla osiągnięcia wiecznego zbawienia nie jest konieczna wiara w Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oraz podążanie jego drogą. Istnieje ścisły związek pomiędzy tym wersem a wersem 38: *Jeśli odtąd przyjdzie do was ode mnie przewodnictwo (jako Księga poprzez Wysłannika), to ci, którzy pójdą za Mym przewodnictwem (i zwrócą się ku Mnie z wiarą i czcią), nie będą się lękać (gdyż zawsze znajdą Moją pomoc i wsparcie) i nie będą się smucić*, oraz początkiem sury, gdzie – jako atrybuty wiernych, którzy odniosą sukces – wspomniana jest wiara w przesłanie koraniczne, a także w poprzednie księgi, wykonywanie modlitwy i wydawanie środków na drodze Boga. Wersety 41, 42, 43 wyraźnie odnoszą się do Żydów i otwarcie zapraszają ich do wiary w Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo: *Wierzcie w to, co zesłałem (Koran), a co potwierdza to (co z prawdy) już macie, i nie bądźcie pierwszymi spośród tych, którzy w to nie uwierzą. I (wy, zapisujący, lękający się utraty waszego statusu i ziemskich korzyści z niego wypływających) nie sprzedajcie moich Objawień za marną cenę (taką jak ziemskie zyski, pozycja i sla-*

wa); i – ze względu na cześć dla Mnie, a także bogobojność – we Mnie jedynie szukajcie ucieczki.

Nie gmatwajcie prawdy, mieszając ją z fałszem, i nie skrywajcie prawdy, skoro wiecie (jakie jest znaczenie i efekt tego, co czynicie, i że to, co usiłujecie ukryć, jest prawdą, i że Muhammad jest Wysłannikiem Bożym, którego nadejście przewidzieliście).

Wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami, dajcie zakat i skłaniajcie się (w modlitwie, nie tworząc innej wspólnoty albo zgromadzenia, lecz) wspólnie z tymi, którzy się skłaniają (muzułmanami).

W celu pełnego zrozumienia przesłania tego wersetu należy wziąć pod uwagę również werset 22:17.

75. Wydarzenie tutaj zaznaczone jest opowiedziane szczegółowo w 7:163-166.

Ustalono zostało, że Dzieci Izraela mają obchodzić szabat – sobotę – dla oddawania czci Bogu i dla odpoczynku. Przepisy szabatowe obejmowały zakaz wszelkich czynności świeckich i były tak rygorystyczne, że złamanie szabatu karano śmiercią (Wyjścia, 31: 12-17). Niektórzy komentowali słowa: *Stańcie się małpami, które nędźnie się skradają – odrzuconymi* tak, że Izraelici zostali obarczeni cechami małp, stając się jakby „małpami” co do charakteru, mentalności i zachowania; innymi słowy – była to transformacja natury moralnej (a nie fizycznej). Pomijając jednak fakt, że w dziejach Izraelitów było wiele zdarzeń niezwykłych, wspomniana kara pojmowana jest jako przykład ostrzegający dla tamtego pokolenia i następnych (zob. werset kolejny). Ta okoliczność wzmacnia opinię, że przekształcenie w małpy miało charakter fizyczny.

Stary Testament zajmuje się szabatem w kilku miejscach (Wyjścia, 16: 21-30; 20:8-11; 31:12-17; Powtórzonego Prawa, 5:12-15). Z księgi Powtórzonego Prawa można wnosić, że jednym z powodów świętowania szaba-

tu mogła być intencja przypominania Dzieciom Izraela o ich życiu w niewoli egipskiej i o błogosławieństwach, jakimi ich obdarzył Bóg. Dzień ów miał też służyć spoczynkowi niewolników, służących i zwierząt.

„Wypowiedzenie” przez Boga rozkazu jest tożsame z wyrażeniem woli i jej zrealizowaniem: *Jeśli chce, by coś się stało, mówi jedynie: „Bądź” i (w tym samym momencie) to jest* (36:82).

76. Pomimo rozlicznych bożych znaków, jakie miały miejsce w tych bogatych w zdarzenia latach, i po tym, jak Mojżesz udał się na górę Synaj po Torę, Dzieci Izraela bardzo szybko zaczęły oddawać cześć cielcowi wykonanemu z kosztowności. To zbłądzenie, będące wyzwaniem dla Aarona, dowiodło, w jak wielkim stopniu Izraelici znajdowali się pod wpływem praktyk religijnych Egipcjan, a w szczególności ich zwyczaju obdarzania czią bydła. Nakazując Izraelitom zabicie w ofierze krowy, Bóg chciał wyprowadzić ich z tego błędu. Prawdą jest jednak to, że ludzka natura tylko z wielką trudnością może wyzwolić się z głęboko zakorzenionych uprzedzeń i przesądów. Izraelici, otrzymawszy jasny rozkaz złożenia w ofierze jakiegokolwiek krowy, czynili w tym względzie zbędne problemy. Choć ich bezu-

żyteczne pytania i wyrażenia, jakie wypowiadali, takie jak: „twój Pan”, które świadczyły o braku szacunku wobec Boga, zaprowadziły ich na skraj zatracenia, to jednak miłosierdzie okazane przez Stwórcę ocaliło ich raz jeszcze. Dzięki temu byli w stanie wykonać Boży rozkaz. Z tego wydarzenia powinni wziąć lekcję przywódcy muzułmańscy.

Jak już wspominaliśmy, jednym z czterech głównych celów Koranu jest zaszczepienie w sercach i umysłach ludzkich wiary w życie przyszłe. Z tego względu nawet opowiadając jakieś zdarzenie z innej perspektywy lub w innym celu, Koran stara się otworzyć drogę do jednego z zasadniczych celów wiary lub jej artykułów. Głównym powodem wydania nakazu złożenia w ofierze krowy było, jak już wspominaliśmy, wyprowadzenie Dzieci Izraela z błędów bałwochwalstwa. Jednakże w celu wykrycia tożsamości mordercy, którego Izraelici ukrywali, Bóg dokonał cudu. Na Jego rozkaz uderzono ludzkie ciało kawałkiem złożonej w ofierze krowy i człowiek ten został przywrócony do życia. Wyjawiał wówczas, kto jest jego zabójcą. To zdarzenie dowiodło również tego, że Bóg potrafi wskrzeszać zmarłych w jakikolwiek zechce sposób. Dlatego rzeczą nierozsądną jest wątpić lub pytać, czy Bóg jest w stanie tego dokonać.

70. (Wciąż zwlekając z wykonaniem rozkazu) odrzekli: „Módl się za nas do swego Pana, ażeby nam wyjaśnił, jaka ona ma być; krowy dla nas są do siebie niezwykle podobne; i jeśli Bóg zechce, będziemy prowadzeni (znajdziemy ów szczególny rodzaj krowy, który mamy złożyć w ofierze i ją ofiarujemy)”.

71. (Mojżesz) odpowiedział: „On mówi, że to ma być krowa niezaprzęgana jeszcze do pługą, by orać ziemię lub ją nawadniać; cała i zdrowa, bez żadnej ułomności”. Odrzekli: „Teraz przyniosłeś prawdę” i złożyli ją (krowę) w ofierze, choć nie uczynili tego wszyscy.

72. I (wspomnijcie także) kiedy zabiliscie duszę żyjącą (człowieka) i oskarżaliście się nawzajem, by zaprzeczyć odpowiedzialności, lecz Bóg odkryje to, co skrywaliście.

73. Przeto rozkazaliśmy: „Uderzcie je (ciało) jej częścią (ofiarowanej krowy)”. (Tak też uczynili, a ciało przywrócone do życia wskazało mordercę). Nawet tak Bóg wskrzesza do życia zmarłych i ukazuje wam znaki (Swej Władzy, Jedności i sposób działania), abyście zrozumieli prawdę (i nie żywili wątpliwości co do zasad wiary)⁷⁷.

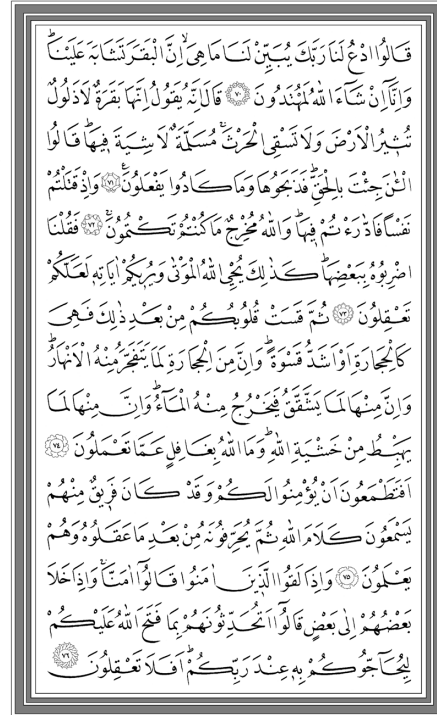
74. Potem wasze serca stwardniały; stały się jak skała lub nawet twardsze, gdyż istnieją takie skały, z których tryskają rzeki; są też takie, które pękają i wypływa z nich woda; są wreszcie takie, które toczą się w dół, lękając się Boga. (Tymczasem wasze serca są twardsze niżli skały i) Bóg nie jest nieświadomy tego, co czynicie⁷⁸.

75. (O wspólnoto wiernych!) Czy macie nadzieję, że ci ludzie (których serca stwardniały bardziej, aniżeli skały, i

10

سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ

11

które stale ukazywały względem Boga brak lojalności) uwierzą wam (i uwierzą w Proroka Muhammada, Księgę, którą przyniósł i religię, którą głosi)? (To z pewnością nie jest możliwe) skoro pomiędzy nimi było ugrupowanie, które przysłuchiwało się Słowu Boga, a potem, gdy je przemyśleli i osądzili (że jest Bożym Słowem), świadomie je przekracali⁷⁹.

76. Kiedy spotykają wierzących, oświadczają (obłudnie): „Wierzmy (w to, w co wy wierzycie)”; ale gdy są sami ze sobą, mówią (karcąc jedni drugich): „Czy powiecie im to, co Bóg wam objawił, by użyli tego jako argumentu przeciwko wam przed naszym Panem? Czy postradaliście rozum?”⁸⁰

77. Jak każdy inny cud, dokonany przez proroka, także i ten zaznacza horyzont postępu naukowego. W przyszłości może być na przykład możliwe odkrywanie tożsamości mordercy za pomocą „przesłuchania” pewnych komórek jego mózgu, które pozostają żywe jeszcze jakiś czas po śmierci, albo śledzenia mordercy po innych częściach ciała ofiary – analogicznie do tego, jak ślady DNA mordercy znajdowane na ofierze lub w miejscu zbrodni mogą doprowadzić do ostatecznej identyfikacji sprawcy.

78. Twarde skały stanowią drogę dla korzeni roślin i ich włókien. Te włókna, choć tak delikatne, jak jedwab, mogą – mówiąc: „W Imię Boga” – przekłuć skałę i przejść przez nią, a także przez glebę. Po wezwaniu Imienia Bożego, Imienia Miłosiernego Stwórcy, wszystko poddaje się ich władzy.

W efekcie budzących lęk manifestacji Boskiego Majestatu, takich jak trzęsienia ziemi i inne nagłe zdarzenia geologiczne, możemy obserwować upadek ogromnych skał z wysokich szczytów górskich (przeważnie uformowanych w zamierzchłych epokach ze zgęstniałej i ostygłej magmy) i ich rozłupywanie się. Niektóre z nich kruszą się i rozpadają, stając się następnie glebą pod uprawę. Inne pozostają skałami, rozpraszając się po dolinach i równinach. Służą mieszkańcom ziemi do różnych celów, w ich pracy, a także w domu. W poddaniu się Boskiej Władzy i Mądrości, która przewiduje skryte cele i korzyści, góry i skały są zawsze gotowe służyć w zgodzie z zasadami Bożej Mądrości.

Zwracając uwagę na korzyści związane z istnieniem skał i porównując je do zatwardziałych serc Izraelitów, Koran udziela całej ludzkości następującej nauki:

O Dzieci Izraela i Dzieci Adama! Pomimo waszej słabości i niemocy, jakież to macie serca, że w swej twardości odpięrają rozkazy Istoty Boskiej. W odróżnieniu od nich, skały całkowicie poddają się Jego rozkazom. Działają jak skład wody i akwedukt dla wszystkich żywych stworzeń na Ziemi. W ręku pełnego Majesta-

tu Mądrego Boga twarde skały stają się tak rozciągliwe, jak wosk lub powietrze, robiąc wolną drogę dla płynących wód i delikatnych korzeni oraz jedwabistych włókien roślinnych, które również żyją poddane rozkazom Bożym.

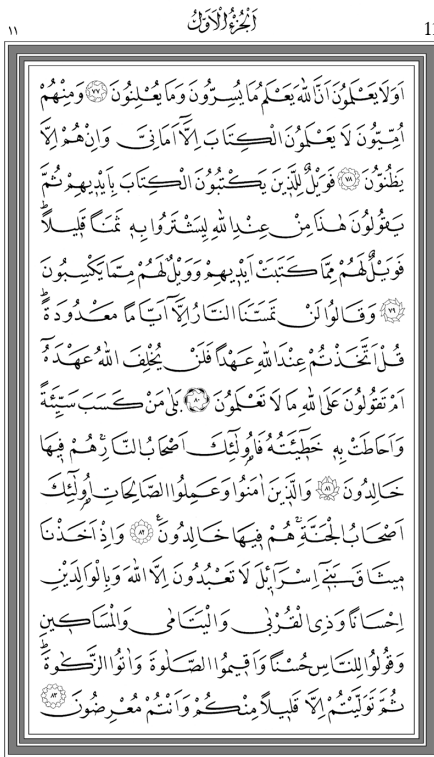
O Dzieci Izraela i Dzieci Adama! To wskutek zatwardziałości waszych serc i ułomnych uczuć nie jesteście posłuszni przykazaniom Tego, który posiada budzący lęk Majestat i życiodajną Władzę. On sprawia, że potężna rzeka, taka jak Nil, wypływa z twardych skał i obdarza urodzajem Egipt. A i tak nie zważacie na to. Dla serca wszechświata i dla umysłu ziemi dokonuje cudów Swej Władzy i Mocy i świadczy o Swej Jedności w tak potężny i jasny sposób, jak te wielkie rzeki; a Jego cuda wpływają do serc i umysłów dżinów i ludzi. Jakże zatem możecie pozostawać ślepi na światło Jego Wiedzy i nie dostrzegać prawdy? (Słowa, „Słowo 20.”, 262).

79. Koran przedstawia różnorakie aspekty dziejów Dzieci Izraela między innymi po to, by zapoznać z nimi rodzącą się wspólnotę muzułmańską w Medynie i następne pokolenia muzułmanów. Przed Emigracją (Hidżrą) wspólnoty żydowskie w Medynie odróżniały się korzystnie od rodzimych plemion arabskich al-Aus i Chazradż, mając większą wiedzę o świecie i wyznając religię pochodzącą od Boga. Kiedykolwiek pojawiał się konflikt pomiędzy nimi a Arabami, grozili im, że zjawi się pośród nich Prorok i pod jego przywództwem pokonają Arabów. W ten sposób przewidzieli nadejście Ostatniego Proroka. Kiedy jednak Prorok pojawił się nie pośród nich, a wśród Arabów, odmówili wiary w jego posłannictwo. To częściowo wskutek owych zapowiedzi żydowskich muzułmanie medyńscy oczekiwali, że żydzi jako jedni z pierwszych uwierzą w Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Zapraszali więc swych żydowskich przyjaciół i sąsiadów do przyjęcia islamu. Kiedy zaś żydzi to zaproszenie odrzucili, zostało to wykorzystane przez hipokrytów

i innych wrogów islamu jako argument do rzucania wątpliwości co do prawdziwości tej religii. Ażeby ostrzec nowych muzułmanów przed wątpliwościami i knowaniami wspólnot żydowskich, Koran zwraca uwagę na ich naturę i dawne dzieje, a także na rzeczywiste powody, dla których wykazywali niechęć do przyjęcia islamu.

80. Pośród rabinów żydowskich byli też tacy, którzy częściowo zachowali się wobec swej religii w sposób lojalny. Opowiedzieli członkom plemion al-Aus i Chazradż o atrybutach Ostatniego Proroka, którego przepowiadali. Ponieważ zaś wszystkie te atrybuty można było obserwować u Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, Abdullah ibn Salam, największy z rabinów, przyjął islam. Z takich względów niektórzy żydzi czuli się zmuszeni do wyznania wiary podczas spotkań z muzułmanami.

Kiedy jednak byli sami, karcili się nawzajem, a szczególnie karcili tych, którzy oficjalnie przyznawali się do wiary w posłannictwo Proroka, mówiąc: „Bóg wyjawiał wam pewne sekrety o Ostatnim Proroku w księdze, którą wam zesłał. Czy chcielibyście, przekazując te sekrety muzułmanom, aby je wykorzystali jako argument przeciwko wam w obecności waszego Pana?” Myśląc i działając w taki sposób dowiedli, że nie mieli prawdziwej wiedzy o Bogu i że zgodnie z ich pojęciem Bóg nie zna tego, co ludzie utrzymują w tajemnicy. Ponadto stosując wyrażenie: „twój Pan”, wskazali na swe przekonanie, że „mają” Boga wyłącznie dla siebie. (To, oczywiście, błędne przekonanie: oznacza, że albo Bóg nie jest Panem wszystkich, albo – równie nieprawdziwie – Bóg praktykuje swego rodzaju „stronniczość”, to znaczy ze względu na niektóre ze swych stworzeń, zaniedbuje inne).

77. Czyż oni nie wiedzą, że Bóg z pewnością zna to, co skrywają i to, co ujawniają?

78. Pośród nich są ludzie niepiśmieni, którzy nie wiedzą niczego o Księdze poza zasłyszanyymi wyobrażeniami i idą za przypuszczeniami.

79. Przeto biada tym, którzy spisują Księgę własnymi rękoma (wkładając do niej własną interpretację Pism i własne wyjaśnienia, opowieści z dziejów narodowych, idee pełne przesądów oraz wyobrażenia, doktryny filozoficzne i przepisy prawne), po czym, by to sprzedać za mar-

81. Rabini nie tylko interpretowali Księgę Boga zgodnie ze swymi życzeniami ze względu na sławę, pozycję materialną i korzyści światowe, ale też umieszczali w niej własne odczytanie Pism, opowieści o historii swe-

ną cenę (ziemskie korzyści, pozycję i sławę), oświadczają: „To pochodzi od Boga”. Biada im za to, co ich ręce zapisały i biada im za to, co zyskali (z ziemskich dóbr i zarazem grzechów)⁸¹.

80. Oni mówią (pomimo tego wszystkiego): „Ogień wcale nas nie dotknie, jak tylko przez pewną liczbę dni”⁸². Powiedz (im) zatem: „Czy zawarliście umowę z Bogiem i otrzymaliście od Niego obietnicę? Jeśli tak, Bóg nigdy nie złamie Swjej umowy. Czy też może mówicie przeciwko Bogu rzeczy, których nie wiecie?”

81. (W rzeczywistości mówicie w niewiedzy. Prawda jest) raczej taka, że ci, co czynią zło (z wolnej woli), a winy ich ogarniają – ci są towarzyszami Ognia⁸³; w nim będą przebywać.

82. Tymczasem ci, którzy wierzą i czynią dobre, prave dzieła, są towarzyszami Raju; w nim będą przebywać.

83. I (wspomnijcie) kiedy otrzymaliśmy obietnicę od Dzieci Izraela: Macie oddawać cześć jedynie Bogu (jako jednemu Panu i Władcy) i okazywać dobroć swym rodzicom w sposób możliwie najlepszy, i bliskim (krewnym), sierotom i ułomnym; i rozmawiać z ludźmi uprzejmie i miło, i wykonywać obowiązkowe modlitwy zgodnie z ich warunkami; i płacić *zakat* (oczyszczający, obowiązkowy datek na dobroczynność). Potem jednak się odwróciliście, ogarnięci niechęcią; wszyscy – prócz niewielu spośród was; doprawdy jesteście ludźmi stale uchylającymi się od swych umów i odpowiedzialności⁸⁴.

go ludu, przesady i fantazje, doktryny filozoficzne i przepisy prawne, przypisując to wszystko Bogu. W ten sposób zmieszali to, co Boskie, z tym, co ludzkie. Co więcej, wymagali od innych, aby wierzyli we wszystko, co

znajdowało się w Księdze i traktowali odrzucenie ich interpolacji za tożsame z niewiarą. Jak widać z wersetu 78, zwykli ludzie byli niepiśmienni. Skłonni byli wierzyć w cokolwiek, co im powiedziano w imię religii, i byli spychani w przypuszczenia i wyobrażenia poprzez imitację Księgi.

Podobnie jak inne, podobne wersety, także i ten zawiera znaczące ostrzeżenia skierowane do uczonych i zwykłych muzułmanów. Jak zauważył Bediüzzaman Said Nursi, książki religijne, pisane przez uczonych, nie mogą zastępować Koranu, ale powinny służyć za swego rodzaju lornetki do wpatrywania się wewnątrz. Ten i inne wersety rzucają również światło na przyczyny, dla których Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wykazywał w pierwszych latach swej misji niechęć do tego, by zapisywano jego wypowiedzi.

82. Nie mogąc przeciwstawić się temu, że Koran odkrył ich przeszłość i świat wewnętrzny, niektórzy rabini żydowscy usiłowali bronić się twierdząc, że Ogień piekielny nie dotknie Izraelitów, chyba że tylko przez określoną liczbę dni – a konkretnie tak długo, jak długo oddawali cześć cielcowi. Na swe usprawiedliwienie podnosili argument, że są Żydami – członkami narodu wyniesionego nad inne, gdy tymczasem nie należało tego pojmować w kategorii wyższości pod względem cnoty. Poza tym przewaga Żydów ograniczona była do epoki, w której Dzieci Izraela zostały obdarowane wspianiałymi królestwami proroków Dawida i Salomona, niech będzie z nimi pokój. Posunęli się nawet do tego, że zaczęli twierdzić bluźnierczo, jakoby byli dziećmi Boga i Jego umiłowanym ludem (5:18). Jedyнным rzeczywistym kryterium w osądzie ludzi jest u Boga *taqua* (pobożność); jak wyraźnie stwierdza werset 2:62, to, że ktoś jest formalnie żydem, chrześcijaninem albo muzułmaninem, nie wystarcza jeszcze do zbawienia.

83. Istnieje ścisła relacja pomiędzy tym i następnym wersetem (82) oraz wersetami 2:28 i 29. Werset ten jest również powiązany z wersetem 24, który ostrzega osoby odrzucające wiarę w przesłanie koraniczne. Użyte tutaj słó-

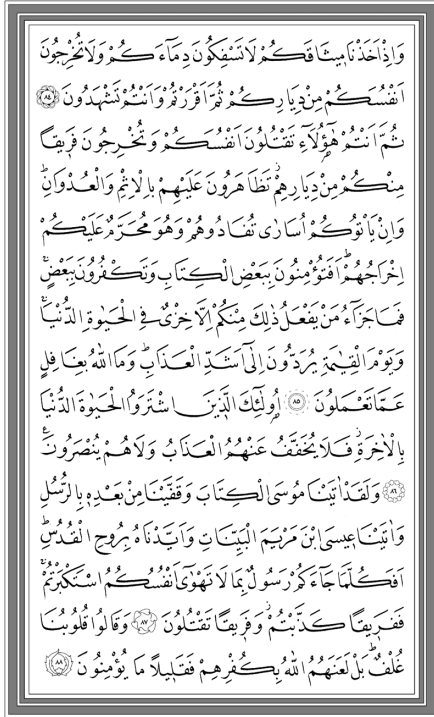
wa i wyrażenia – zło, czynienie zła, winy oraz winy ogarniające osobę – opisują ludzi Piekieł, którzy pozbawieni są wiary i brną w grzechach. Niniejszy werset jest również swego rodzaju ostrzeżeniem skierowanym do wspomnianych Żydów, że grzechy, które popełnili w swych dziejach i wciąż popełniali w Medynie, są tego rodzaju, że wbrew ich twierdzeniom, zanieczyściły ich duszę i skazą ich na wieczny pobyt w Ogniu piekielnym.

84. W czasie, kiedy Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, emigrował do Medyny, żyły tam trzy plemiona żydowskie, mianowicie Banu Kurajza, Banu Kajnuka i Banu Nadir. Prorok zawarł z każdym z nich umowę na piśmie, gdyż byli jego współobywatelami tworzącego się miasta-państwa Medyny. Żadne z tych plemion nie pozostało lojalne postanowieniom umowy i posunęły się nawet do tego, że usiłowały zabić Wysłannika Bożego. Czyniły ponadto potajemne uzgodnienia z nieprzyjacielskimi siłami podczas bitwy Rowu przeciwko muzułmanom. Wersety tej sury, opowiadające o łaskawości Boga względem Dzieci Izraela, zapraszające ich do wiary w Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, i przedstawiające ich wspólnocie muzułmańskiej, nie zostały objawione przy okazji jakiegos jednego wydarzenia, lecz pochodzą z okresu pięciu albo sześciu lat. Ich zamysłem było ostrzeżenie rodzącej się wspólnoty muzułmańskiej w Medynie i wszystkich muzułmanów aż do Dnia Sądu przed wszelkimi możliwymi spiskami, które by zasiały w umysłach wątpliwość co do zasad islamu. Stanowiły także zaproszenie i zachętę dla żydów do tego, by uwierzyli w posłannictwo Muhammada, pokój z nim, i poszli jego drogą. W tym celu wersety te, przypominając łaski okazane Dzieciom Izraela przez Boga, akcentując ich stałą nielojalność i zwracając uwagę na nieszczęścia, które ich dotknęły wskutek popełnionych grzechów, miały poruszyć ich sumienia. Było to wezwanie do płacenia dobrem za dobro, do wyciągnięcia lekcji z dawnych doświadczeń, a wreszcie do tego, ażeby Izraelici poczuli w sobie skruchę za popełnione winy i zmienili się.

12

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

13

84. I (przypomnijcie sobie również to) gdy przyjęliśmy od was obietnicę: macie nie rozlewać pomiędzy sobą krwi i nie wypędzać się nawzajem z domów. Potwierdziliście to i sami staliście się (i musicie pozostać) tego świadkami.

85. Pomimo tego, to wy zabijacie jedni drugich i wypędzacie część spośród was z domostw, spiskując przeciwko nim niesprawiedliwie i pełni wrogości. Jeśli bierzecie ich do niewoli, to trzymacie dla okupu; a jeśli są do was przyprowadzani jako jeńcy, to ich wykupujecie; a przeciw ich wypędzanie zostało wam przez religię zabronione⁸⁵. Czy zatem (niczym ludzie nierozumni) wierzycie w część Księgi, a w część nie wierzycie? Cóż

więc innego mogłoby być odplątą dla tych spomiedzy was, którzy postępują w taki sposób, jeśli nie hańba na tym świecie? W Dniu Zmartwychwstania zostaną wydani na najsurowszą karę. Bóg nie jest nieświadom tego, co czynicie, lecz ma to na uwadze.

86. To są ci, którzy kupili życie tego świata (życie pragnień zmysłowych i ambicji) za życie wieczne. Przeważnie (wskutek tej wymiany) nie zostanie im zmniejszona kara ani nie uzyskają pomocy (nie unikną kary, jak to udawało się im na tym świecie, dzięki przekupstwu, koneksjom i wpływom).

87. My doprawdy obdarzyliśmy Mojżesza Księgą, a po nim zesłaliśmy następujących wysłanników (śladowcami Mojżesza, by rozsądiali według Księgi, i nigdy nie pozostawiliśmy ich bez światła przewodnictwa). I (następnie) daliśmy Jezusowi, synowi Marii, jasne dowody prawdy (i posłannictwa) i umocniliśmy go Duchem Świętości⁸⁶. Czy nie jest tak, że kiedykolwiek przybywa do was Wysłannik z tym, co (jako posłannictwo i przykazania) wam nie odpowiada, wzrastacie w arogancji, zaprzeczając jednym z nich, a zabijając innych?

88. (Pomimo wszystkich łask, miłości, przebaczenia, rad i prawdy, odmawiają wiary i szukając usprawiedliwienia, pytają drwiąc: „Czy potrzebujemy czegokolwiek z tego, co masz nam do powiedzenia?” Uznając, że to, co im się mówi, nie ma na nich wpływu) mówią: „Nasze serca zostały zakryte (zatwardziały, pozbawione zdolności do wiary)”. Nie! To raczej ze względu na ich niewiarę Bóg ich przeklął (odłączył od Swe-

go miłosierdzia i opieczętował ich serca i słuch, a także nałożył zasłonę na ich

oczy). Mała przeto jest ich wiara (i trudno im uznać prawdę).

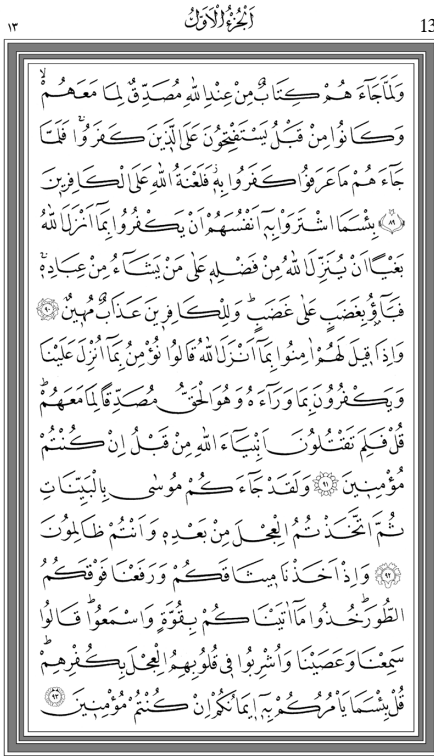
85. Sam styl tych wersetów zachęca do przejrzenia dziejów i zrozumienia zdarzeń. Przeszłość i teraźniejszość zostały tutaj połączone w doniosłym zestawieniu. W ten sposób opowieść o przeszłości staje się – zamiast przypadkowej kroniki wydarzeń – doniosłą historią, opowieścią o życiu – wciąż żywą i ważną dla teraźniejszości, pełną lekcji łączących się ze sobą trwałymi skutkami. Ponadto, skoro osoby z przeszłości i te, należące do teraźniejszości, dzielą to samo nastawienie i cechy, wszystkie zdarzenia minione i obecne sprawiają wrażenie, jakby działały się wokół tychże samych osób. To dlatego na pierwszym planie widzimy raczej osoby, z ich zamiarami i cechami, a nie zdarzenia.

Przed emigracją Wysłannika Bożego do Medyny plemiona żydowskie zawarły przymierze z arabskimi plemionami al-Aus i Chazradż, wówczas politeistycznymi. Po wybuchu walk pomiędzy plemionami arabskimi plemiona żydowskie starły się ze sobą po stronie swych sprzymierzeńców. Doszło do bratobójstwa, co stanowiło pogwałcenie Boskiej Księgi. Poza tym po zakończeniu walk jeńców wykupywano. Żydzi usprawiedliwiali wykup argumentami zaczerpniętymi z Tory. Trzymali się zatem Księgi w części zezwalającej na wykup jeńców, nie zwracali natomiast uwagi na tę jej część, która zakazywała wzajemnych waśni.

86. Odnośnie do Ducha Świętości, którym został umocniony Jezus, panowały w literaturze muzułmańskiej różne poglądy. W zna-

czeniu dosłownym jest to duch o nadzwyczajnej czystości i pełen błogosławieństw. Według niektórych opinii jest to duch pochodzący od Boga, inni zaś twierdzą, że jest to jedno z Pięknych Imion Boga, jeszcze inni utrzymują, że chodzi tutaj o Ewangelię. Są też takie opinie, że jest to Anioł Gabriel, niech będzie z nim pokój, gdyż Koran nazywa go Duchem Świętości (16:102) i Godnym Zaufania (81:21). Część uczonych jest zdania, że Duch, którego świętość podkreśla się w związku z umocnieniem Jezusa, a zarówno świętość, jak i wiarygodność – w związku z Prorokiem Muhammadem, to ta sama istota. Zgodnie z poglądem imama al-Ghazalego to anioł (lub istota podobna do anielskiej), której Bóg powierzył zadanie tchnięcia ducha w ciało każdej istoty ludzkiej. Bediüzzaman Said Nursi utrzymuje, że to duch reprezentujący każdą istotę. W świetle tych opinii można powiedzieć, że Koran mówi o duchu działającym w różny sposób, w zależności od misji poszczególnego proroka. Dla proroka Mojżesza był to Duch Prawa, dla Proroka Muhammada – Duch Świętości i Ufności, a dla proroka Jezusa – Duch Świętości. Koran wspomina, że Jezus został umocniony Duchem Świętości, gdyż w misji tego proroka przeważała duchowość. Posłannictwo Muhammada zostało natomiast wyróżnione w większym stopniu niż misje innych proroków, zarówno świętością, jak i zaufaniem. (Zob. też przyp. 1 do sury 70).

89. A kiedy (teraz) przyszła do nich od Boga Księga, potwierdzająca to (z prawdy), co już posiadają – i choć przedtem prosili o zwycięstwo nad (plemionami Al-Aus i Chazradż, które wówczas były) niewiernymi (mówiąc: „Nadejdzie Ostatni Prorok, a my was pokonamy i zniszczymy pod jego przywództwem”) – to, kiedy przyszło do nich to, co uznają (oni i ich synowie), oni w to nie uwierzyli. Przeto przekleństwo Boga (odrzućcie) jest nad niewiernymi.

90. Jakże złe jest to, za co się sprzedali: (nie uwierzyli w to, co zesłał Bóg) odczuwając żal, że Bóg zsyła ze względu na Swą Łaskawość Księgę (i daje Posłannictwo) komukolwiek zechce spośród

Swych sług. Dlatego zasłużyli na gniew za gniewem. (Wraz z innymi niewiernymi, którzy – pokonani przez swą arogancję, złośliwą zazdrość, rasowe uprzedzenia, światowe żądze i ambicje – świadomie odrzucają prawdę), dla tych niewiernych jest kara upokarzająca, hańbiąca.

91. A kiedy mówi się im (gdyż znakiem wiernego jest wiara w to, co Bóg zesłał): „Wiercie w to, co On zesłał (Muhammadowi, a zatem Koran)”, oni odpowiadają: „Wierzmy jedynie w to, co zostało nam zesłane”, i nie wierzą w to, co jest poza tym, choć jest to prawda, potwierdzająca, co (z prawdy) oni już posiadają⁸⁷. Mów (do nich, o Wysłanniku): Dlaczego zatem zabijaliście przedtem proroków Boga, skoro rzeczywiście jesteście wiernymi (lojalnymi względem tego, co było wam zsyłane)?”

92. Doprawdy, Mojżesz przyszedł do was z jasnymi dowodami prawdy. Jednakże potem, wkrótce po jego odejściu, wzięliście sobie za bóstwo cielca, dowodząc w ten sposób, że jesteście złoczyńcami (którzy stale popełniali takie grzechy, jak łamanie przymierza z Bogiem i oddawanie czci fałszywym bóstwom, zamiast Bogu).

93. I (wspomnijcie) kiedy odebraliśmy od was obietnicę (przestrzegania Naszej umowy) i (w celu podkreślenia wagi zarówno umowy, jak i jej dotrzymania, oraz ostrzeżenia was przed jej złamaniem) wzniesiliśmy Górę ponad wami (mówiąc): „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy (Księgi) i słuchajcie (naszych przykazań i bądźcie posłuszni Mojżeszowi). Oni odrzekli: „Słuchamy” (czyniąc jednak coś przeciwnego

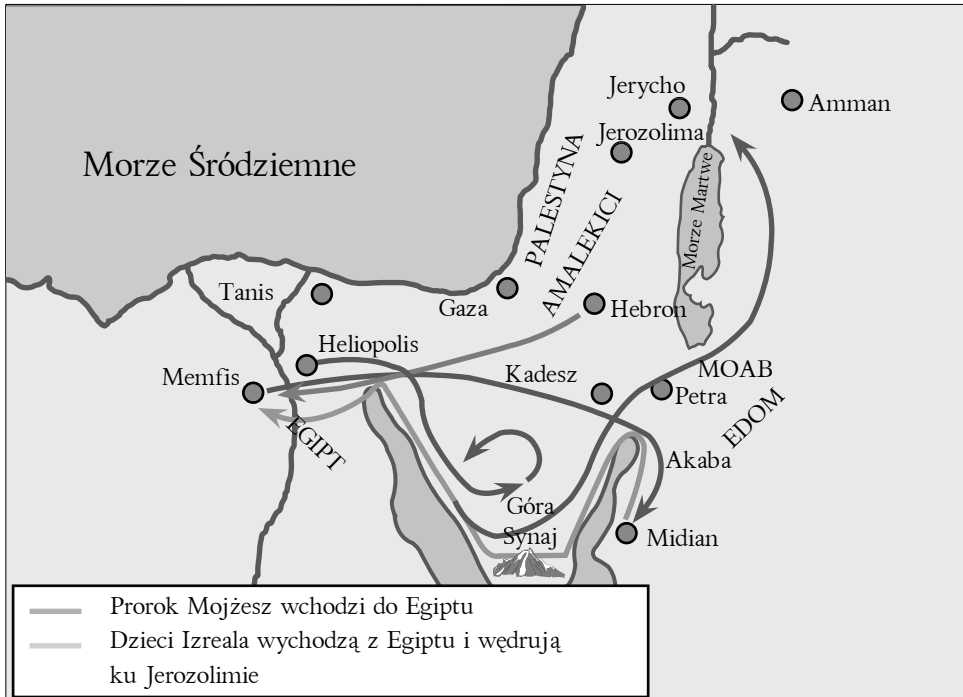
do tego, co im nakazano, mieli na myśli:) „nie jesteśmy posłuszni”. Ze względu na ich niewiarę, ich serca zostały napojone cielcem (miłością do niego i nie pozosta-

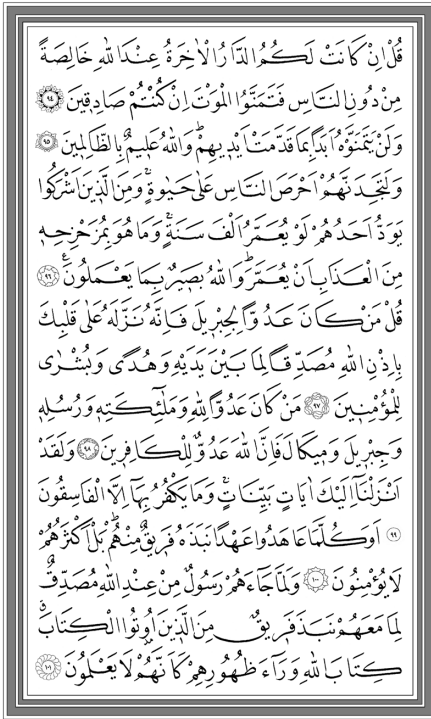
ło już w nich miejsca na wiarę). Powiedz (im): „Jakże złe jest to, co wasza wiara wam nakazuje, o ile jesteście wierzącymi”⁸⁸.

87. W ten sposób postępuje każda niesprawiedliwa, nieuczciwa jednostka i społeczność. Dla nich wiara jest jedynie zwykłym twierdzeniem, dzięki któremu mogą się pokazać. Nie uznają Proroka ani uczonego, jeśli nie należy do ich wspólnoty albo narodu. Często to arogancja połączona z egoizmem, ów rodzaj oparte na rasizmie nacjonalizmu, prowadziły wśród ludzi do podziałów i do dodawania Bogu współtowarzyszy. Przyczyniały się do sprzeciwianiu się temu,

co słuszne, przy pomocy sofistyki i intryg, albo też nawet bezpośredniej przemocy. To samo nastawienie doprowadziło do wypędzenia Iblisa z Obecności i Miłosierdzia Boga.

88. Nawet jeśli działanie nie stanowi części, zasadniczego elementu wiary, to wiara manifestuje się poprzez czyny przez nią wymagane albo nakazane. Uczynki są zwierciadłem, które ukazuje, czy ktoś jest wierzący, czy też nie.

94. Jeśli (jak twierdzicie, Bóg was umiłował i tylko wy podążacie Prostą Ścieżką, a zatem) Dom życia przyszłego z Bogiem jedynie wam jest przeznaczony, a inni są z niego wyłączeni, to winniście pragnąć śmierci, jeśli wasza wiara jest szczerą, a wasze twierdzenia są prawdziwe”.

95. Lecz ze względu na to, co wysłali własnymi rękoma (na tamten świat, tj. grzechy i obelgi, które unicestwiły w nich pragnienie spotkania Boga), oni nigdy nie będą jej pragnąć. Bóg ma pełną wiedzę o tych, którzy czynią zło (szkodzą sobie samym swymi uczynkami).

96. I bez wątpienia ujrzysz, iż są oni najbardziej spośród wszystkich ludzi chciwi życia, chciwi nawet od tych,

którzy przypisują Bogu współtowarzyszy. Każdy z nich życzy sobie, by został oszczędzony przez tysiąc lat⁸⁹, lecz to przedłużenie życia nie odsunie od niego kary. Bóg dobrze widzi to, co oni czynią.

97. (A to nie wszystko. Odczuwają wrogość do Gabriela, gdyż przynosi Koran tobie, a nie komuś spomiedzy nich). Powiedz (im, o Wysłanniku): „(Pan światów, mój i twój Pan, oświadcza:) ‘Kto jest nieprzyjacielem Gabriela, (powinien wiedzieć, że) to on przynosi Koran na twe serce za pozwoleniem Boga (nie ze swej woli), potwierdzając (Boskie pochodzenie i prawdy wciąż zawarte) we wcześniejszych Objawieniach i (służąc jako) przewodnictwo i dobra nowina dla wiernych’”⁹⁰.

98. (Nieprzyjaźń względem Gabriela, który nie czyni nic innego, jak tylko to, co mu rozkaże czynić Bóg, oznacza wrogość wobec Boga i Jego Woli). Ktokolwiek jest nieprzyjacielem Boga i Jego aniołów i Jego wysłanników, a także Gabriela i Michała, (niech wie, że) Bóg jest z pewnością wrogiem niewiernych.

99. (O Wysłanniku, nie smuć się z powodu ich trwania w niewierzeli!) Doprawdy, zesłaliśmy ci prawdy oczywiste (które dowodzą zarówno twego Posłannictwa, jak i Boskiego autorstwa Koranu w sposób tak jasny, jak światło słońca). Wierzą w nie wszyscy, za wyjątkiem grzeszników (tych, którzy zeszl z Prostej Ścieżki, co do wiary, myśli i zachowania).

100. Czyż nie jest zawsze tak, że kiedykolwiek (ci przestępcy) zawierają umowę, część z nich ją odrzuca? (Zaiste, tak właśnie czynią, i nie jest to mała grupa)

większość z nich nie wierzy (jakże zatem można by oczekiwać od nich, że dotrzymają umowy).

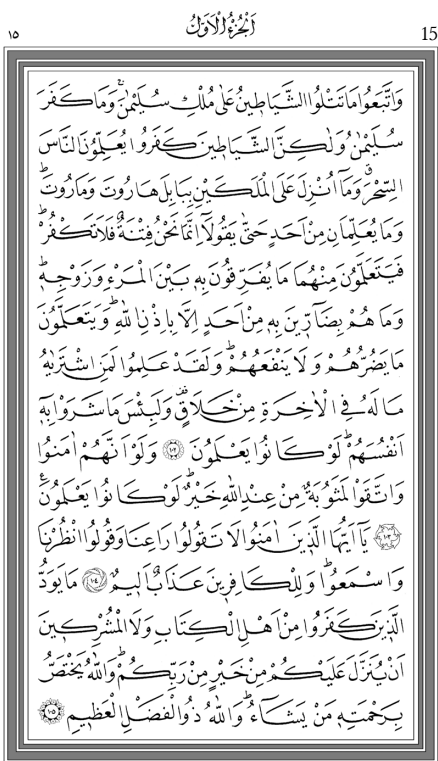
101. (A i to nie wszystko). Kiedy (w końcu) przyszedł do nich Wysłannik od Boga, potwierdzający to, co (prawdziwego) już posiadają, część z tych, którzy

otrzymali Księgę (Torę) (zamiast rozważyć to, co ona mówi o Ostatnim Wysłanniku), odrzuciła Księgę Boga (Koran) za plecy, jakby nie wiedzieli (że to jest Księga od Boga i że Wysłannik, który ją przyniósł, jest Ostatnim Prorokiem, tym, którego przewidzieli).

89. Wysłannik Boży ostrzeża: „Miłość tego świata jest źródłem wszelkich błędów i grzechów” (al-Bajhaki, 7:338).

90. Istnieje wyraźny związek pomiędzy tym wersetem a pierwszymi wersetami sury, opisującymi chwalebne cechy wiernych. Wierni tutaj i tam wspomniani wierzą w to, co Niewidzialne, wykonują modlitwę; wydają z tego, w co Bóg ich zaopatrzył, by wspomóc potrzebujących; wierzą wreszcie w to, co zostało zesłane Wysłannikowi, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, a także w to, co zostało zesłane przed nim. Żywią też mocną wiarę w życie przyszłe. Otwierające wersesty każdej sury mają zasadnicze znaczenie dla zrozumienia jej sensu.

Gabriel (koraniczny *Dżibril*) jest bytem anielskim wznoszącym się ponad wszelkie inne moce, za wyjątkiem Boskiej. To duch, któremu nie jest w stanie się oprzeć żadna siła materialna, a którego działanie jest nieodwracalne. Ponieważ Objawienie jest całkowicie pewne i nie ma w nim miejsca na interwencję żadnej istoty śmiertelnej, imię Dżibril (które nosi anioł je przynoszący) służy również definiowaniu tego anioła. Określany on jest też innymi tytułami (np. Duch od Boga, Duch godny zaufania, a w opinii pewnych uczonych również: Duch Świętości, zob. przyp. 86). W Koranie nazywany jest szlachetnym, potężnym posłańcem; cieszącym się wysoką pozycją u Pana Najwyższego Tronu. Posłuszni mu są inni aniołowie (81:18-21; Yazır, 1:432).

102. I (tak, jak to czynili ich przodkowie) poszli za wymysłami szatanów, które oni rozgłaszali o panowaniu Salomona (fałszywie przypisując czarom jego władzę nad dżinami, diabłami i zwierzętami w jego królestwie). Lecz (przypisywanie siły twórczej czarom jest rodzajem niewiary a) Salomon (będąc prorokiem i doskonałym sługą Boga) nie był nigdy niewiernym. Niewiernymi byli szatani (którzy rozgłaszali fałszywe wiadomości o jego panowaniu), nauczając ludzi czarów i (zniekształconej) wiedzy, zesłanej Harutowi i Marutowi, dwóm aniołom w Babilonie. A oni (ci aniołowie, mający kształcić ludzi w pewnych tajemnych naukach, jak np.

unieszkodliwianie zaklęć i ochrona przed czarami) nigdy nie uczyli nikogo, zanim wcześniej (go) nie ostrzegli: „Jesteśmy próbą, przeto nie bądźcie spomiędzy niewiernych (ryzykowną rzeczą jest uczenie się naszej wiedzy, zatem wykorzystujcie ją w sposób dozwolony i strzeżcie się przed popełnianiem aktów niewiary poprzez nadużywanie tej wiedzy)”. A (jednak) oni (ci, którzy szli za podszeptami szatańskimi) uczyli się od nich (owych dwu aniołów) tego, co mogłoby rozdzielić męża i żonę. Lecz (choć oni błędnie przypisywali moc twórczą czarom, w rzeczywistości) nie zdołaliby tym nikomu zaszkodzić, chyba że za zezwoleniem Boga. I uczyli się tego, co miało wyjść im na szkodę, a nie tego, z czego mogliby odnieść korzyść. Doprawdy, oni dobrze wiedzieli, że ten, kto to kupił (za Księgę Boga), nie będzie miał (szczęśliwego) udziału w życiu przyszłym. Jakże złe było to, za co sprzedali swe dusze. O, jeśli tylko wiedzieli (i postępowali jak ludzie prawdziwej wiedzy i zrozumienia)!⁹¹

103. I jeśli tylko uwierzyli i, w bojaźni bożej, starali się zasłużyć na Jego ochronę (przed zbłądzeniem i Jego karą), nagroda od Boga (której nie mogli pojąć) byłaby doskonale dobra; jeśli tylko wiedzieli!⁹²

104. O wy, którzy wierzycie!⁹³ Nie mówcie (spotykając Wysłannika Bożego i rozmawiając z nim): *rāʾinā* (prosimy, wysłuchaj nas), lecz mówcie: *unzurnā*⁹⁴ (obdarz nas swą uwagą), i słuchajcie (co mówi). (I bądźcie pewni, że) dla niewiernych (którzy nie okazują szacunku

wobec Wysłannika Bożego, przeznaczona jest) kara bolesna.

105. Tym spośród Ludzi Księgi, którzy nie wierzą (negując kogoś z proroków lub Ksiąg Bożych, albo przypisując Bogu współtowarzyszy i żywiąc nieprzyjaźń do Jego aniołów), i tym, którzy przypisują

Bogu współtowarzyszy (spomiędzy mieszkańców Mekki i innych ludzi), nie podoba się to, że ma być na ciebie zesłane jakieś dobro od twego Pana. Jednak Bóg wybiera dla Swego Miłosierdzia (daru proroctwa lub też innej, podobnej misji) kogo zechce. U Boga jest wielka łaska i szczodrość.

91. Prócz wielu cudów i cudownych osiągnięć, prorok Salomon, niech będzie z nim pokój, wyróżniał się – z Bożej woli – tym, że potrafił poddać swej władzy dżiny i szatanów i zatrudnić ich do różnorodnych zadań. Kiedyś usiłowali zbuntować się przeciwko niemu, ale bez powodzenia. Po śmierci Salomona szatani zaczęli szeptać swym towarzyszom spośród ludzi, że czerpał on swą moc z czarów. W okresie moralnego i materialnego upadku Dzieci Izraela zwróciły się ku czarnej magii i zaklęciom, aby w ten sposób zapewnić sobie osiągnięcie upragnionych celów.

Podczas ich pobytu na wygnaniu w Babilonie, starożytnym centrum nauki, w szczególności astronomii, Bóg zesłał Izraelitom dwa anioły, zwane Harut i Marut. Miały one nauczyć ich pewnych tajemnych nauk, chroniących przed czarami i złem, które one powodują. Anioły, jako sumienni słudzy Boga, mogący przyjmować kształty najbardziej odpowiednie do danej misji, przyszli zapewne do nich w postaci ludzkiej. Podobnie wcześniej uczynili aniołowie wysłani do proroka Lota: przybrali postać młodzieńców (11:69-81). Nauczając ludzi wiedzy tajemnej, ostrzegali ich, mówiąc: „Każda wiedza jest w istocie próbą i pokusą. Także i to, czego was uczymy, może posłużyć ludziom złym w realizacji niepożądanych celów. Strzeżcie się, aby was nie doprowadzili do niewiary”. Każda wiedza, a nawet żywioły o znaczeniu zasadniczym dla ludzkiego życia, takie jak ogień i woda, w ręku ludzi nikczemnych mogą stać

się narzędziem zła. Ludzie źli spośród Izraelitów interesowali się jedynie tym, jak można by zasiać niezgodę pomiędzy mężem i żoną. Wskazuje to na głębię moralnego zepsucia, w jaką popadł ów lud.

Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powiedział: „Szatan wysłał swoich emisariuszy do wszystkich części świata. Po powrocie składają oni relacje ze swych dokonań, a każdy z nich wymienia swój szczególnie odrażający uczynek. Jednak szatan nie jest z nich zadowolony. Tylko wtedy, gdy któremuś z emisariuszy udało się oddzielić męża od żony, Szatan odczuwa radość i obejmuje posłańca” (Al-Buchari, „Talaq”, 25).

W świetle niniejszego wersetu można by rozważać nauki kabały i pewne podobne doktryny ezoteryczne i rytuały tajnych organizacji. (Warto poza tym wspomnieć, że w Babilonie jednym z czczonych bóstw było bóstwo magii – Maraduk).

92. Zarówno ten, jak i następny werset kończą się słowami: „jeśli tylko wiedzieli”. Jednakże, w świetle wersetu: „Doprawdy, oni dobrze wiedzieli, że ten, kto to kupił (za Księgę Boga), nie będzie miał (szczęśliwego) udziału w życiu przyszłym” – słowa te znaczą, że oni wiedzieli, ale nie postępowali zgodnie z tym, co wiedzieli, jak ludzie prawdziwej wiedzy i zrozumienia. Podsumowując: każda wiedza, która nie prowadzi do postępowania w zgodzie z nią, nie przy-

nosi osobom ją mającym żadnej korzyści. Koran nie traktuje jej jako „wiedzy prawdziwej”. Należy też zauważyć, że w niektórych swych wersetach (np. 3:19) Koran odnosi się do Boskiej Księgi albo Objawienia jako do „wiedzy”. Toteż ci, którzy nie postępują zgodnie z tą „wiedzą”, wiedzy nie posiadają, nawet jeśli znają się na innych sprawach. Wszystko, co chcielibyśmy tutaj wyjaśnić, wyrażone zostało zwięźle i treściwie w wersecie (35:28): „*Spośród wszystkich Jego sług bogobojni są jedynie ci, którzy mają wiedzę prawdziwą*”. Okres przedislamski zwany jest „Epoką Niewiedzy” (*Dżahilija*) ze względu na to, że ludzie wówczas żyjący wierzyli i postępowali jak ludzie bez (prawdziwej) wiedzy i zrozumienia.

93. W Koranie wyrażenie *O wy, którzy wierzyćcie!* pojawia się w około osiemdziesięciu miejscach. Skierowane jest do tych, którzy wyznają wiarę (swym językiem) i wykonują obowiązkowe modlitwy (*salat*) w zgromadzeniu z innymi muzułmanami, płacą *zakaat* ze swojego majątku: własności takiej, jak np. inwentarz żywy i produkty rolne, a także jedzą zwierzęta złożone w ofierze przez muzułmanów. Warunkiem posiadania statusu wiernego jest przestrzeganie przykazań, z którymi łączy się powyższe wezwanie. Autentycznym wiernym jest tylko ten, kto szczerze wierzy w artykuły wiary i z serca

przestrzega Bożych praw, jedynie ze względu na Jego radość i aprobatę.

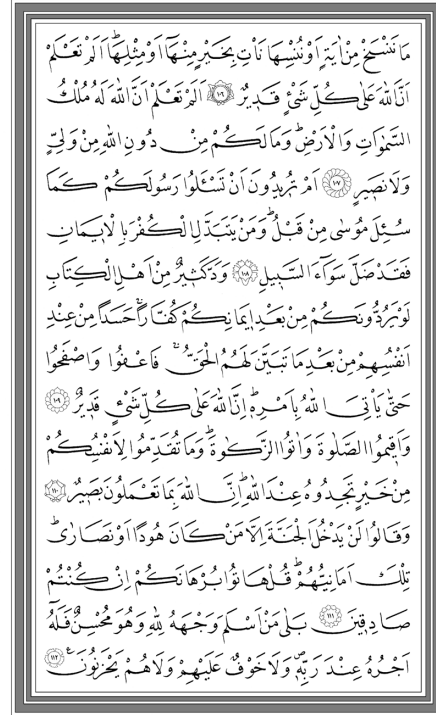
94. W swych rozmowach z Wysłannikiem Bożym, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jego Towarzysze, niech Bóg będzie z nich zadowolony, gdy pragnęli krótkiej przerwy, używali wyrażenia *ra ĩnā*, co oznacza: „nachyl ku nam w swej łaskawości uszu” albo „prosimy, wysłuchaj nas”. Kiedy jednak jacyś żydzi odwiedzali Wysłannika, dawali upust swej złośliwości, stosując przy pozdrowieniach i w samej rozmowie zwroty dwuznaczne. Albo używali słów o dwu znaczeniach, jednym neutralnym, a drugim obraźliwym, albo zmieniali wymowę zwrotów stosowanych przez Towarzyszy. *Ra ĩnā* wymawiali tak, by brzmiało to jak hebrajskie wyrażenie „Posłuchaj, obyś ogłuchł”, a czasami jak arabskie: „nasz Pasterz”. Aby zapobiec nadużywaniu wyrażenia *ra ĩnā*, muzułmanie zostali poproszeni o jego nieużywanie i – zamiast niego – stosowanie zwrotu: *unzurna*, oznaczającego „łaskawie obdarz nas swą uwagą”, albo „łaskawie daj nam chwilę na przemyślenie tego”. Niniejszy werset podkreśla znaczenie okazywania niezbędnego szacunku Wysłannikowi Bożemu, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i kładzie nacisk na przyjmowanie do serca jego nauczania.

106. (Chociaż będą wykorzystywać abrogację niektórych drugorzędnych zasad, ażeby rzucić wyzwanie twojej władzy i autorytetowi, to prawda jest taka, że) My nie unieważniamy żadnego wersetu, ani też nie pomijamy (aby został zapomniany), chyba że przynosimy lepszy od niego lub podobny (bardziej przystający do czasu i warunków w czasie udoskonalania Religii i wypełniania Naszej łaskawości względem was)⁹⁵. Czyż nie wiecie (a z pewnością wiecie), że Bóg ma pełną władzę na wszystkich rzeczach?

107. Czyż nie wiecie (a z pewnością wiecie), że Bóg jest Tym, do którego należy władza (całkowita i panowanie) nad Niebiosami i Ziemią (ze wszystkim, co w nich się znajduje)? (On postępuje tak, jak zechce ze Swymi Królestwami, a wy jesteście jego sługami, całkowicie mu poddani. Przeto, o ile On nie zechce) nie macie poza Nim obrońcy (któremu moglibyście powierzyć swe sprawy) ani pomocnika.

108. Czy może pragniecie (podburzani przez niewierzących spośród Ludzi Księgi i nie pojmując mądrości związanej z unieważnianiem pewnych wersetów) nękać swego Wysłannika niedorzecznymi pytaniami i żądaniami (takimi jak bezpośrednio oglądanie Boga), jak wcześniej nękanym był Mojżesz? Ktokolwiek zamienia wiarę na niewiarę, zbłądził z pewnością z właściwej, równej drogi.

109. Wielu spośród Ludu Księgi, ze względu na zawiść wrośniętą w ich serca, chciałoby przywrócić was do niewiary po tym, jak uwierzyliście, a prawda stała się dla nich jasna (że Koran jest Słowem Boga, a Muhammad jest ostatnim, oczekiwany Wysłannikiem). Jednak prze-

baccie im i nie zwracajcie na nich uwagi (unikając bezużytecznych sporów i polemiki z nimi), aż Bóg przyniesie Swe postanowienie w ich sprawie. Doprawdy, Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

110. (Pamiętajcie:) wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami i dajcie *zakat* (datki na dobroczynność). Cokolwiek dobrego wyślecie przed sobą (tutaj i na tamten świat, w życie przyszłe) na rachunek waszych dusz, znajdziecie to u Boga. Cokolwiek (dobrego lub złego) czynicie, z pewnością Bóg widzi to doskonale.

111. Oni (żydzi i chrześcijanie) mówią, że nikt nie wejdzie do Raju, o ile nie jest żydem albo chrześcijaninem. To (jedynie) ich życzenia (próżne pragnienia i mrzon-

ki). Mów: „Przedstawcie swój dowód, jeśli jesteście prawdomówni (w tym, co mówicie i wierzycie w to, co twierdzicie)!”
112. Nie! Ktokolwiek poddaje całego siebie Bogu (i czyni tak) jak ten, kto

poświęcił się czynieniu dobra, świadom, że Bóg go widzi, jego nagroda jest u jego Pana. I wszyscy tacy nie będą się lękać (gdyż zawsze znajdą Moją pomoc i wsparcie) ani nie będą się smucić⁹⁶.

95. W odniesieniu do prawodawstwa islam szedł zasadniczo następującymi trzema drogami:

- zachował przykazania, które obowiązywały uprzednio, we wcześniejszych księgach, albo w zwyczaju i praktyce wspólnoty, w której pojawił się islam, a które nie były sprzeczne z jego zasadami.
- poprawił te, które były niezgodne z jego istotą.
- zadekretował nowe prawa.

Tworząc nowe prawa islam uwzględniał aspekty niezmiennie (zasadnicze) i zmienne (czasowe). W tym drugim przypadku ustalał reguły, które można było – w razie konieczności – zrewidować, w zależności od czasu i okoliczności, i w zgodzie z zasadami wiary, praktyki religijnej i moralności. Islam ustanowił także reguły prawne organizujące ów proces. Najbardziej z nich znane i najistotniejsze to: analogia (*kijas*), wyprowadzanie nowych praw na podstawie Koranu i Sunny (*idžtihad*); przyjmowanie tego, co dobre i korzystne (*istihsan*), zachowanie bez zmian tego, co już zostało przyjęte i uznane (*istišhab*); przyjmowanie tego, co jest odpowiednie i korzystne dla społeczeństwa, a odrzucanie rzeczy szkodliwych (*masaliħ al-mursala*), i wreszcie – blokowanie zepsucia i tego, co bezprawne (*sadd az-zara ĩ*). Taka sama

procedura była stosowana również za czasów Proroka, kiedy to objawiany był Koran. Bóg znosił w niektórych wersetach nakazy albo całe wersety wraz z nakazami. Proces ów nazywany jest *nasch*, a zniesione wersety *mansuch*, natomiast nowe wersety, objawione w ich miejsce – *nasich*.

Uczeni różnią się co do liczby zniesionych wersetów. Przypomnijmy jednak, że Koran ma absolutny autorytet aż do Dnia Sądu, a życie ludzkie składa się z upadków, wzlotów i meandrów. Biorąc to pod uwagę, musimy zdać sobie sprawę z tego, że mogą zdarzyć się czasy, kiedy to niektóre nakazy zastępujące lub znoszące inne powinny zostać przejściowo zawieszane albo uznane za *jeszcze nieobjawione* – szczególnie przy głoszeniu islamu. Proces *nasch* przyczynia się w wielkim stopniu do dynamizmu, tak charakterystycznego dla islamu. Złożonym procesem jest samo głoszenie islamu i przekształcanie ludzi w autentycznych i doskonałych muzułmanów. Różne są również priorytety dotyczące zasad i nakazów przekazywanych nowym wiernym i osobom zainteresowanym religią.

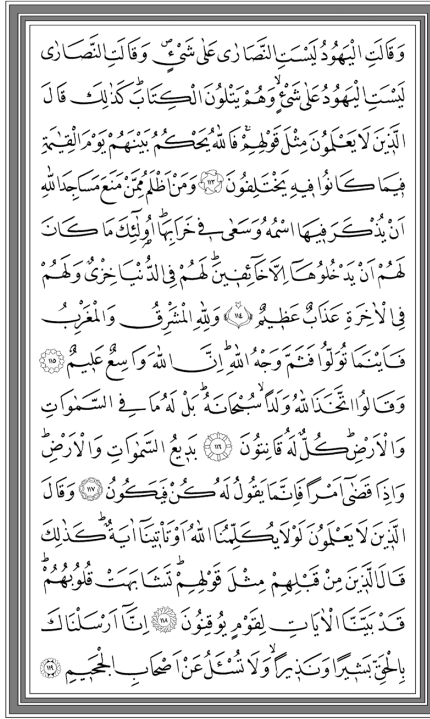
96. Oczywisty jest związek między niniejszym wersetem a wersetami 2:38 i 62. Te trzy wersety mają szczególną wagę, gdyż łączą wydarzenia stanowiące oś całej sury.

113. Żydzi mówią, że chrześcijanie nie mają niczego (od Boga), na czym można by się oprzeć, a chrześcijanie mówią, że żydzi nie mają niczego (od Boga), na czym można by się oprzeć; a oni (obydwie strony) recytują Księgę. Podobnie mówią ci, którzy nie mają wiedzy (od Boga – poganie). W Dniu Zmartwychwstania Bóg rozsądzi pomiędzy nimi to, o co się spierali.

114. Któż jest bardziej niesprawiedliwy, aniżeli ten, kto zabrania miejsc, w których oddaje się cześć Bogu, ażeby Jego Imię nie było w nich wspominane i wzywane, i usiłuje je zniszczyć?⁹⁷ Tacy ludzie nie powinni tam nigdy wchodzić, chyba że z lękiem (czy to ze względu na swe wyobcowanie od Religii Boga, czy to dlatego, że usiłują je zniszczyć, ogarnięci nienawiścią wobec Niego). Dla nich jest hańba w tym świecie, a w przyszłym – kara sroga⁹⁸.

115. (Oni starają się wykorzystać sprawę *qibli* – kierunku modlitwy – jako pretekst do zakazu miejsc oddawania czci Bogu, ażeby Jego Imię nie było w nich wspominane). Do Boga należy Wschód i Zachód (cały świat; gdziekolwiek się znajdziecie, możecie zwrócić się do Boga w modlitwie). Przeto, w jakimkolwiek kierunku się zwrócicie, tam jest „Oblicze” Boga⁹⁹. Bóg jest Wszechobjmujący (Swym Miłosierdziem), Wszechwiedzący.

116. A (pomimo to i mimo tego, że Bóg jest nieskończony i nic nie może Go ograniczyć, a tym samym nikt i nic nie jest do Niego podobne ani Mu równe) oni twierdzą, że Bóg wziął Sobie syna. On jest pełen Chwały (w tym, że jest absolutnie

poza atrybutami specyficznymi dla czasu i przestrzeni). O nie! Raczej: do Niego należy to, co jest w Niebiosach i na Ziemi (i sprawuje nad nimi władzę całkowitą)¹⁰⁰; i wszystko (ze swej natury, jako Jego stworzenie) jest Mu poddane.

117. Stwórca Niebios i Ziemi (a przed Nim nie było nic). Jeśli coś postanowi, to mówi tylko „Bądź!” i to jest¹⁰¹.

118. Ci, którzy nie mają wiedzy (od Niego), mówią: „Dlaczego Bóg nie przemawia do nas (bezpośrednio) i nie otrzymujemy znaku (cudu) oczywistego?” Podobnymi słowami mówili ci, którzy byli przed nimi. Podobne są ich serca. A My uczyniliśmy jasnymi znaki (i Objawienia poświadczające Jedność i Panowa-

nie Boga, Posłannictwo Muhammada i Boskie autorstwo Koranu) ludziom, którzy poszukują wiedzy pewnej (otwarty mi umysłami).

119. (Niech nie smuci cię to, co mówią). Doprawdy, posłaliśmy cię jako Wysła-

nika z prawdą, zawierającą dobrą nowinę (o pomyślności, która oczekuje prawych i wiernych) i jako ostrzegającego (przed skutkiem zbłądzenia i grzechu). (Wypełniasz swe powinności doskonale i) nie będziesz pytany o towarzyszy Ognia.

97. W wersecie niniejszym zawarte jest pytanie retoryczne, czy jest jakaś większa niesprawiedliwość, aniżeli zabranianie tego, by w miejscach oddawania czci Bogu wychwalano Jego imię, i usiłowanie ich zniszczenia. Nie oznacza to, że jest to niesprawiedliwość największa. Jest to raczej jedna z największych obraz, pośród których znajduje się ukrywanie prawdy objawionej, dotyczącej wiary (2:140), świadome zaprzeczanie Boskim Objawieniom (6:21, 93) i celowe odwracanie się od praw objawionych (32:22). Każdy z tych grzechów należy do największych niesprawiedliwości.

98. Werset ten surowo potępia wszelkiego rodzaju akty skierowane przeciwko miejscom, w których czci się Boga i nawiązuje do takich przykładów historycznych, jak zburzenie Świątyni Jerozolimskiej przez królów asyryjskich, następnie przez Nabuchodonozora, króla babilońskiego, a także przez wodza (następnie cesarza) rzymskiego – Tytusa oraz cesarza Hadriana. Odnosi się również do zabraniań muzułmanom modlenia się w Ka'bie. W ogóle zaś ostrzega przed próbami zamykania świątyni i domów modlitwy oraz przed zabranianiem ludziom oddawania w nich czci Bogu.

99. Prawa poprzednich proroków stanowiły, że modlitwa powinna być wykonywana w określonych miejscach. Żydzi na przykład modlą się w synagogach, a chrześcijanie w kościołach. Islam zezwala natomiast na oddawanie czci Bogu w każdym (czystym) miejscu (al-Buchari, „Tajammum”, 1; „Salat”, 56).

Werset niniejszy wyjaśnia również, że „Oblicze” Boga nie jest związane z żadnym specyficznym kierunkiem, gdyż Bóg jest poza czasem i przestrzenią. Wyznaczenie pewnego miejsca, takiego jak Ka'ba, zostało dokonane jedynie w tym celu, aby w modlitwie i innych sprawach ustanowić jedność i solidarność pomiędzy muzułmanami.

100. Ze względu na to, że wśród ludów starożytności przeważał absolutyzm, sądziły one, że syn, którego przypisywali bóstwu, również ma atrybuty bóstwa. Przypominało to sytuację syna królewskiego, który dziedziczył rangę i władzę swego ojca. Koran odrzucił kategorycznie doktrynę, zgodnie z którą Bóg mógłby mieć syna, i objaśnił, że Bóg – jako Istota Nieskończona – nie ma nikogo do siebie podobnego. Tym samym definitywnie Koran odrzuca nauczanie, przypisujące Boskie synostwo Jezusowi i naukę niektórych żydów, jakoby Ezdrasz był synem Boga. Nikt nie jest Bogu równy ani doń podobny; Bóg nie ma rywala ani współtowarzysza w panowaniu nad niebem i ziemią, gdyż to On je stworzył, bez niczyjej pomocy oraz wcześniejszego wzoru.

101. Nie ma sprzeczności pomiędzy tym, jak Bóg stwarza rzeczy – mówiąc „Bądź” i rzecz staje się, co wskazuje na natychmiastowość aktu stwórczego – i objawianiem się nam stworzenia, natury, jako procesu następującego w czasie:

Istnienie ma dwa wymiary, jeden materialny, zawarty w materii, przyczynach mate-

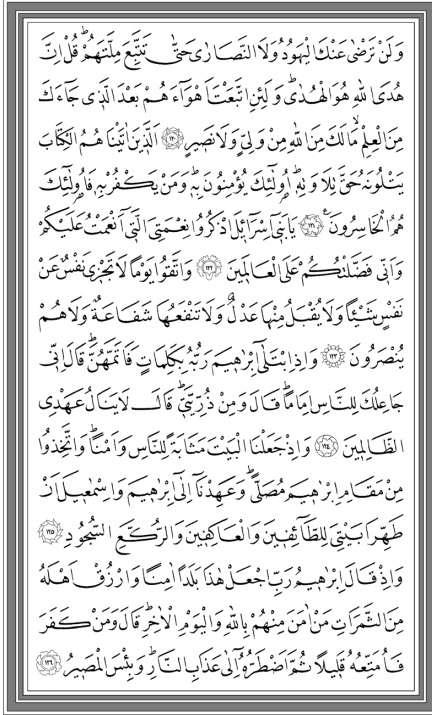
rialnych, czasie i przestrzeni, a drugi transcendentny, w którym te czynniki nie mają udziału, a myśl i działanie są niemal identyczne. W akcie stwórczym Boża Władza działa głównie w tym drugim wymiarze, łącząc go jednak z materią i przyczynami materialnymi oraz czasem i przestrzenią. Każda rzecz materialna powstaje w ten sposób, gdyż taka jest wola Bożej Mądrości.

Oprócz tego ani materia, przyczyny materialne, ani czas i przestrzeń nie ograniczają w żadnej mierze Boskiego Bytu i Władzy. Poza wymiarem ziemskim istnieje wiele innych wymiarów, z których każdy jest w różnym stopniu duchowy i transcendentny. W każdym z nich miara czasu jest całkowicie inna. Wszystkie te wymiary ogarnia „Wymiar” Boski, w którym nie ma żadnych aspektów fizyczności. Działania Bożej Władzy, pochodzące z tego „Wymiaru”, manifestują się w

innych wymiarach, w sposób specyficzny dla każdego z nich.

Wielu bogobojnych uczonych, takich jak Mudji'd-Din ibn al-Arabi (1165 -1240) i Maulana Dżalaluddin Rumi twierdziło, a także – w innych terminach – nowoczesna fizyka kwantowa obecnie twierdzi, że to, co obserwujemy, jako trwały świat materialny, w rzeczywistości stale się porusza.

Zresztą nawet w naszym świecie materialnym doświadczamy tego, że rzeczy powstają jak gdyby jednocześnie. Widzimy to szczególnie wtedy, gdy brak jest proporcji pomiędzy przyczynami i skutkami: Wszechmocny Bóg uzależnia istnienie rzeczy ogromnych od ich niewielkich nasion albo powoduje, że rzeczy niewielkie mają niewyobrażalnie duże skutki. Podsumowując: nawet w tym świecie Boska Władza manifestuje się w sposób natychmiastowy (zob. także 36:83, przyp. 27).

120. Nie będą z ciebie nigdy zadowoleni żydzi ani chrześcijanie, dopóki nie pójdziesz za ich wiarą i sposobem życia¹⁰². Powiedz (im, o Wysłanniku): „Boże przewodnictwo (zawarte w Koranie) jest prawdziwym przewodnictwem”. Gdybyś (przypuściwszy niemożliwe) poszedł za ich pragnieniami i wyobrażeniami, po tym jak przyszła do ciebie wiedza¹⁰³, nie miałbyś przed Bogiem ani obrońcy (który by chronił cię przed Jego karą), ani pomocnika.

121. Ci (ludzie), którym daliśmy Księgę (i którzy) recytują ją w sposób właściwy (przestrzegając jej przykazań, nie czyniąc w niej żadnych zmian ani wypażeń): oni w nią wierzą (coraz mocniej).

Ktokolwiek w nią nie wierzy (ukrywa i zniekształca prawdę zawartą w Księdze): tacy przegrają (w tym i tamtym świecie).

122. O Dzieci Izraela! Wspomnijcie łaskawość, jaką was obdarzyłem (wybierając spośród was proroków i wysłanników i obdarzając was wspaniałym królestwem, dając wam Księgę i prowadząc was ku Prostej Ścieżce) i to, że kiedyś wyniosłem was ponad wszystkie ludy.

123. I lękajcie się i strzeżcie się Dnia, kiedy (to każdy będzie szukał sposobu na swe ocalenie i kiedy) żadna dusza nie zapłaci za inną i nie będzie przyjęta od nikogo z nich równowartość, ani nie przyda się im na nic żadne wstawiennictwo (tak powszechne w świecie, ale nieaprobowane przez Boga), ani nie znajda pomocy.

124. (Odmawiacie wiary w posłannictwo Muhammada głównie ze względu na to, że prorocstwo nie pozostało u was i że nie pojawił się pomiędzy wami. Ale uznajecie posłannictwo Abrahama, przeto)¹⁰⁴ wspomnijcie, jak to Pan Abrahama doświadczył go rozkazami i ciężkimi próbami (tym, że został wrzucony do ognia, lud jego rodaka Lota został zniszczony, a sam Abraham otrzymał rozkaz ofiarowania swego syna Ismaila), a on wypełnił je doskonale. On (Bóg) rzekł: „Zaprawdę, uczynię cię imamem dla wszystkich ludzi”. On (Abraham) powiedział: „(Czy wyznaczysz imamów) także spośród moich potomków?” (Jego Pan) odpowiedział: „(Wyznaczę spośród tych, którzy na to zasłużą) Moja umowa nie obejmuje (jednak) czyniących zło”^{105/106}.

125. Wspomnij też, że uczyniliśmy Dom (Ka'bę w Mekce) miejscem ucieczki dla ludzi i schronieniem (sanktuarium, jako znak prawdy). Stańcie w modlitwie (o wierni, tak jak to czyniliście kiedyś) przy Stacji Abrahama. A My nałożyliśmy na Abrahama i Ismaila powinność: „Oczyśćcie Mój Dom dla tych, którzy go okrążają w akcie czci lub przebywają (w nim), i tych, którzy się skłaniają i oddają pokłon (w modlitwie)”.

126. I (wspomnij, jak) kiedyś modlił się Abraham: „Mój Panie! Uczyni ją (dolinę nieuprawną) krainą bezpieczną i zaopatrz jej lud w owoce ziemi – tych spośród nich, którzy wierzą w Boga i Dzień Ostatni”¹⁰⁷. On (jego Pan) odrzekł: „(Dam zaopatrzenie zarówno wierzącym, jak i niewierzącym). Atoli kto jest niewdzięczny i nie wierzy, pozwolę mu się cieszyć krótką chwilę (w tym życiu), a potem przymuszę go do kary Ognia – jakże złe to przeznaczenie!”

102. Słowo *milla*, przetłumaczone tutaj jako „wiara i sposób życia”, pochodzi od bezokolicznika *imlal*, oznaczającego dyktowanie albo zapisywanie czegoś z pamięci. Jako termin, oznacza drogę, którą się idzie, czy ona będzie prosta, czy też pełna meandrów i krzywa. Koran wykorzystuje go na określenie systemu wiary i moralności, stylu życia. Z tego względu przypisuje się go ludziom, a nie Bogu. Mówimy zatem: *milla* Abrahama, a nie: *milla* Boga.

103. Jak już powiedzieliśmy wyżej, w przypisie 91, „wiedza”, do której Koran odnosi się w pierwszym rzędzie, to wiedza oparta na Boskim Objawieniu albo samo Objawienie. Jej przeciwieństwem jest emanacja ludzkich pragnień i mrzonek nieopartych na niczym pewnym ani dowiedzionym, a także przypuszczeń niemających nic wspólnego z ustaloną wiedzą (zob. 3:4, 157; 10:36, 66; 53:23, 28). Dlatego też pierwszym i najważniejszym źródłem wiedzy w islamie jest Boże Objawienie (Koran) i autentyczna Sunna – wypowiedzi i czyny Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Inne źródła to intelekt i zdrowy rozsądek oraz nieuprzedzone pojmowanie rzeczywistości: obserwacja i eksperyment.

104. Wyjaśnienia, które podajemy (zazwyczaj w nawiasach) przed lub w przekładzie werse-

tów nie są dodatkami do nich ani w żadnym razie adaptacją ich znaczenia. Wyrażają natomiast pełne, naturalne znaczenie poszczególnych słów i ich kontekstu. Przez „kontekst” rozumiemy zarówno kontekst danego fragmentu czy sury, jak i Koran jako całość; a jako kontekst historyczny – sytuację, będącą tłem konkretnych wersetów. Musimy także być świadomi tego, że Koran jest cudowny w swej sile zwięzłości, przekazywania wielu treści w niewielu słowach. Niekiedy ta zwięzłość wynika z potężnego upakowania struktur i składni języka arabskiego, podniesionych do nieporównywalnej doskonałości w Koranie. Tak względnie niefleksyjny język, jak np. angielski, nie jest w stanie – bez dodania słów – oddać pełnego znaczenia, które niosą, dzięki swej fleksji, pozycji w zdaniu itp. Czasem zwięzłość osiąga się w Koranie dzięki elipsie, tj. opuszczeniu tego, co jest już znane lub łatwe do wywnioskowania dla osoby obznajomionej z językiem i tematyką. Zwięzłość osiąganą przy pomocy elipsy najłatwiej zilustrować fragmentami o charakterze narracyjnym, takimi jak na przykład wspaniała sura Jusuf (Józef) („najlepsze z opowiadań”). I tak, pomiędzy werse-tem 12:45 (*Wtedy – po całym tym czasie – ten z owych dwu (więźniów), który został uwolniony, przypomniał sobie (prośbę Józefa) i rzekł: „Ja podam wam znaczenie. Prze-*

to pošlijcie mnie (tam)!”) i następnym werse-
tem – 12:46 (rozpoczynającym się od słów: *O Józefie, człowieku oddany prawdzie!*) pomi-
nięta została pewna liczba zdarzeń, niema-
jących bezpośredniego związku z przekazy-
wanym przesłaniem, i takich, które słuchacz
lub czytelnik może uzupełnić ze względu na
swą znajomość opowieści i/lub kierując się
zdrowym rozsądkiem: „Opuścił dwór kró-
lewski, ażeby udać się do więzienia. Przybył
tam, i otrzymawszy zezwolenie, wszedł do
celi Józefa. Pozdrowiwszy go, rzekł: „O Józefie,
człowieku oddany prawdzie...””.

Okoliczności, w jakich te wersety zosta-
ły objawione, wymagają wyjaśnienia, gdyż
nie znamy kontekstu historycznego w takiej
mierze, jak pierwsi adresaci Koranu. Trze-
ba jednak wyjaśnić, że kontekst historycz-
ny, choć istotny dla rozumienia werse-
tów i równie ważki dla ustalenia związków pomię-
dzy nimi, nie ogranicza ich znaczenia. Każdy
powinien odnieść się do Koranu i odpowie-
dzieć na jego przesłanie w taki sposób, jak
gdyby jego słowa i znaczenia były objawio-
ne właśnie jemu, jako pierwszemu adresato-
wi Objawienia. Znajomość kontekstu pew-
nych werse-
tów lub fragmentów w rzeczy-
wistości poprawia rozumienie ich obecnego
i wieczystego znaczenia. Nie zubaża go ani
nie ogranicza.

105. Bóg przyznał Abrahamowi bardzo
wysoką rangę i powierzył mu znamiennej
funkcję: *imamat* nad ludźmi. Termin *ima-
mat* obejmuje każde znaczące przywódz-
two, od przewodzenia innym w modlitwie,
kierowania formalnie ukonstytuowaną gru-
pą lub instytucją w określonych sprawach,
aż do przewodzenia wspólnocie muzuł-
mańskiej we wszystkich sprawach. Główną
funkcją imamaty jest przewodnictwo
ludziom na drodze Boga (21:73; 32:24). To
niezwykle ważna misja, wymagająca kom-
petencji i wysokich kwalifikacji; przycho-
dzi, jak głosi ten werse-
t i 32:24, po wiel-
kich próbach, wymagających cierpliwości, i
– jak podkreśla ten sam werse-
t – szczegó-
l-

nej wiedzy. Dlatego ten, kto będzie prze-
wodził muzułmanom we wszystkich spra-
wach, musi mieć pewność wiary, naukową
biegłość w naukach religijnych i rozróżnie-
nie w zewnętrznym i wewnętrznym znacze-
niu rzeczy i zdarzeń. Znamienne jest to, że
Koran nazywa „czyniącymi zło” tych, któ-
rzy nie są warci takiej misji. W termino-
logii koranicznej „czynienie zła” – „zulm”
obejmuje szeroki zakres działań niewłaści-
wych i błędnych, od zbłądzenia w sprawach
małych do niewybaczalnego grzechu przy-
pisywania Bogu współtowarzyszy. Dosłow-
nie oznacza umieszczenie czegoś w miejscu
dlań nieodpowiednim albo czynienie cze-
goś w niewłaściwy sposób, w nieodpowied-
nim miejscu i czasie. Nie może być imamem
osoba znana jako *zalim* (dokonujący nie-
prawości). Niniejszy werse-
t w sposób alu-
zyjny wyjaśnia, dlaczego posłannictwo pro-
rockie nie zostało zachowane pośród Dzieci
Izraela, które – choć pochodziły od Abraha-
ma poprzez imamów Izaaka i Jakuba – czy-
niły wszelkie możliwe niegodziwości. Posu-
nęły się nawet do tego, że przyjęły sobie za
bóstwo cielca i przypisały Bogu syna.

106. Szyyci, a szczególnie tzw. dwunastowcy,
głównie na tym wersecie opierają swą dok-
trynę imamaty. Twierdzą, że imamat został
przyznany Abrahamowi, niech będzie z nim
pokój, już po tym, jak został on Prorokiem
i Wysłannikiem. W związku z tym imamat
miałby większą rangę zarówno od proroc-
twa, jak i posłannictwa. Jak wiadomo, Wysłannik
to Prorok, który zazwyczaj otrzymuje Księgę
albo Zwoje i misję głoszenia Bożego Pośla-
nictwa, gdy tymczasem Prorok zwykle idzie
po śladach poprzedzającego go Wysłannika.
Dlatego też szyyci argumentują, że Dwuna-
stu Imamów, z których pierwszym był Ali,
czwarty kalif, kuzyn i zięć zarazem Proro-
ka Muhammada, niech będzie z nim pokój i bło-
gosławieństwo, a pozostali pochodzili z linii
Imama Husejny, syna Alego, są więksi od
wszystkich proroków, za wyjątkiem Proro-
ka Muhammada. Ta argumentacja jednakże
sprzeczna jest z ich własną doktryną imama-

tu, gdyż przecież żaden z Dwunastu Imamów nie był ani Prorokiem, ani Wysłannikiem. Poza tym, zgodnie z Koranem, imamat jest raczej funkcją, nie zaś urzędem lub też instytucją. Z tego to względu wszyscy prorocy i wysłannicy byli również imamami. Wreszcie Koran nigdy nie łączy instytucji proroka i wysłannika z cechami lub zachowaniami negatywnymi, podczas gdy ma to miejsce w przypadku pojęcia imama, jako funkcji. Na przykład mogą być imamowie „niewiary” (9:12) i imamowie „wzywający do Ognia piekielnego” (28:41).

107. Stacja Abrahama to (miejsce, gdzie znajdował się) kamień, na którym – zgodnie z tradycją – stał podczas budowy Ka’by Abraham. Wspominając, że w dawnych czasach ludzie zwykli odwiedzać Ka’bę w celu oddania czci Bogu, okrążając ją i przebywając w niej zatopieni w modlitwie, werset niniejszy wskazuje na fakt, że rzeczywistym i historycznym centrum religii prawdziwej, którą Bóg wybrał dla ludzkości, jest Ka’ba. Werset przygotowuje zatem serca i umysły na zmianę *qibli* (kierunku, w którym ludzie zwracają się w modlitwie) z Bejt al-Makdis w Jerozolimie na Ka’bę. Przygotowuje również grunt

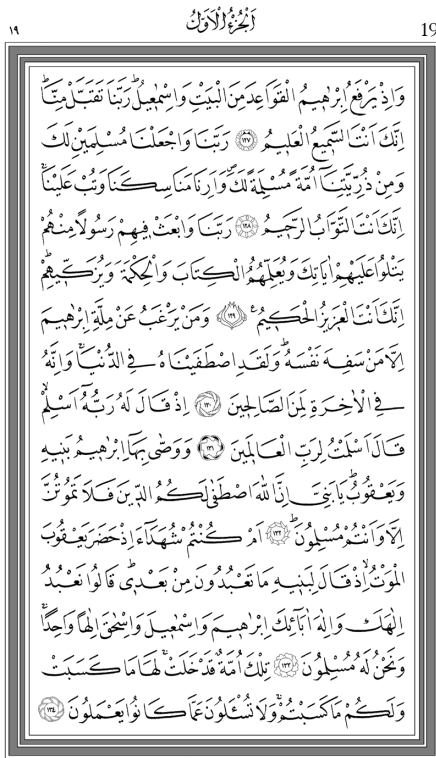
pod ustanowienie przykazania *hadżdżu* (pielgrzymki do Mekki) – piątego filaru islamu.

Ka’ba była pierwszym budynkiem wzniesionym na świecie. Zbudował ją Adam, pokój z nim. Prorocy Abraham i Ismail odbudowali ją na oryginalnych fundamentach. To, że Abraham uczynił to ze swym synem Ismailem, przodkiem Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, a nie z Izaakiem, stanowi znamieny symbol i znak, że Ostatni Prorok, który miał uczynić Ka’bę ogniskową swych zwolenników w religii, pojawi się pośród potomków Ismaila. Wiara w Boga i wiara w Dzień Ostatni to dwie fundamentalne zasady religii muzułmańskiej. Oczywiście jest także wiele innych. Zbawienie nie jest i nie było możliwe bez wiary w pozostałe artykuły wiary – w czasach Mojżesza była to wiara w jego posłannictwo i Torę oraz proroków i Pisma objawione przed nim; w czasach Jezusa – wiara w niego i Ewangelię oraz poprzedników Jezusa; ostatecznie natomiast – w Proroka Muhammada i Koran, jako Pieczęć proroków i Boskich Ksiąg, nie wykluczając żadnego z wcześniejszych proroków ani Ksiąg w ich formach oryginalnych.

Ka’ba u schyłku wieku XIX. (Namalował R. Yazdani według fotografii znajdującej się w archiwach Yıldız Sarayı w Stambule.)

127. I kiedy Abraham razem z Ismailem wzniesli fundamenty Domu (modlili się): „Panie nasz! Przyjmij od nas (to dzieło). Zaiste, Tyś jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący”.

128. „Panie nasz! Uczyń nas muzułmanami, Tobie poddanymi, a z naszego potomstwa – wspólnotę Tobie oddaną. Wskaż nam ceremonie ku Twojej czci (ryty pielgrzymki) i przyjmij naszą skruczę (ze względu na naszą niezdolność do wielbienia Cię tak, jak wymaga tego Twój Majestat). Zaprawdę, Ty jesteś Tym, który przyjmuje skruczę i nagradza ją miłosiernym przebaczeniem (i dodatkową nagrodą), Wszechwspółczującym”.

129. „Panie Nasz! Powołaj spośród tej wspólnoty Wysłannika, recytującego jej Twoje Objawienie i nauczającego ją z Księgi (którą mu objawisz) i (nauczającego ją) Mądrości¹⁰⁸, i oczyszczającego (z fałszywych wierzeń i nauk, z wszelkiej nieczystości i grzechów). Zaiste, jesteś Pełen Chwały, Wszechpotężny i Mądry”.

130. Któż zatem zawraca z Drogi Abrahama, jeśli nie ten, kto sam się ogłupia? Doprawdy, wybraliśmy go (Abrahama) jako czystego i wyróżnionego na tym świecie i on jest z pewnością pomiędzy prawymi w życiu wiecznym.

131. Kiedy jego Pan rzekł doń: „Podporządkuj się w pełni”, on odrzekł: „Poddałem się całkowicie Panu światów”¹⁰⁹.

132. Abraham przekazał to poddanie swym synom (Ismailowi i Izaakowi) i nałożył je na nich jako powinność, i (tak samo uczynił jego wnuk) Jakub, mówiąc: „Moi synowie, Bóg wybrał dla was (spośród różnych sposobów życia i wiary) Religię (islam¹¹⁰), opartą na poddaniu się wobec Niego i wolną od przypisywania Bogu współtowarzyszy). Przeto baccie na to, by nie umierać inaczej, niż jako muzułmanie (poddani Woli Bożej)”.

133. I czy byliście (o Dzieci Izraela) świadkami śmierci Jakuba (by twierdzić, że nakazał on wyznawanie religii innej niż Abrahamowa i w ten sposób szukać usprawiedliwienia dla odrzucenia islamu), kiedy to rzekł do swych synów: „Co będziecie czcić po mnie?” Oni odpowiedzieli: „Będziemy oddawać cześć twojemu Bogu, Bogu twoich ojców, Abrahama, Ismaila i Izaaka; Jedynemu Bogu; jesteście muzułmanami – Jemu poddanymi”.

134. To lud, który przeminął. Do nich należy to, na co zasłużyli, a do was to, na

co wy zasłużyliście. Nie będziecie zdawać sprawy z tego, co oni czynili.

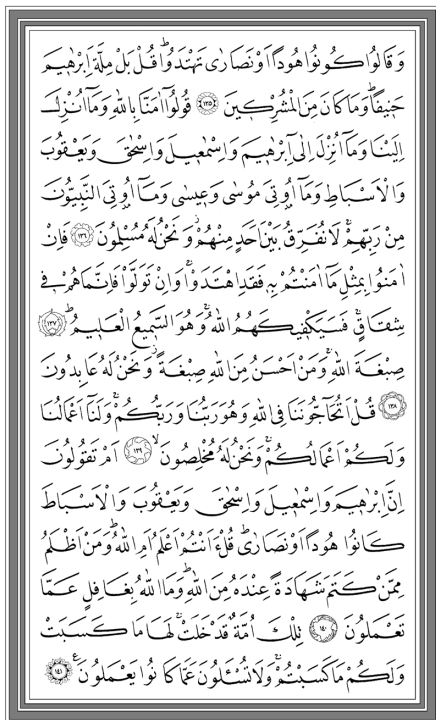
108. „Mądrość” oznacza tutaj sposób rozumienia Księgi i praktykowania jej zasad w życiu codziennym. W tym ujęciu „Mądrość” jest niemal identyczna z Sunną Wysłannika i dlatego wielu uczonych utożsamiało te dwa pojęcia. Obejmuje ona również pojmowanie rzeczy i zdarzeń we wszechświecie, a w szczególności w wymiarze ludzkim.

109. Ten krótki werset stanowi cudownie zwarte i treściwe streszczenie życia proroka Abrahama od rozpoczęcia jego misji w Mezopotamii, aż po ustanowienie go imamem wszystkich ludzi i odbudowanie przez niego Ka'by. Bóg, nakazując mu poddanie się Jego Woli, przedstawia mu się jako „jego” Pan. Oznacza to początkowy okres misji Abrahama, kiedy to jeszcze Bóg nie powierzył mu misji głoszenia religii. Następnie Abraham uzyskał wymagana wiedzę o zewnętrznych i wewnętrznych wymiarach egzystencji, rozpoczął głoszenie religii i został poddany wielu trudnym próbom. Wreszcie uzyskał rangę uniwersalną relacji z Bogiem, jako z Panem światów, i został wyznaczony na imama ludzkości. Ten werset pomaga nam ustalić rozróżnienie pomiędzy doskonałością i prorocstwem oraz ich różnymi rodzajami. Ludzie doskonałe pobożni, niezależnie od „etapu” ich doskonałości, mogą budować relacje z Bogiem jedynie jako z Panem serca każdego z nich. Natomiast Prorok, a szczególnie ten, który jest również Wysłannikiem, nawiązuje relacje z Bogiem, w zależności od etapu swego rozwoju duchowego, jako z Panem swego ludu, ludzkości i wszystkiego, co istnieje. Wyjaśnia to, w jakim znaczeniu Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jako spadkobierca posłannictw wszyst-

kich proroków i wysłanników przed nim, jest największym z nich. Jego posłannictwo rozpoczęło się w uniwersalnej relacji z Bogiem jako Panem światów, gdyż został zesłany do całej ludzkości i dżinów jako miłosierdzie dla wszystkich stworzeń.

110. Religia, którą Bóg Wszechmogący zsyłał od czasów Adama, był islam. Na przestrzeni tysiącleci pozostał on taki sam co do spraw fundamentalnych: filarów wiary, zasad oddawania czci Bogu, standardów moralnych w życiu jednostkowym i społecznym. Jedynie w związku ze zmiennymi aspektami życia – jak to wyjaśnialiśmy w przypisie 95 – islam ustanowił reguły podległe rewizji w świetle zarówno zmienionych okoliczności, jak i niezmiennych zasad wiary, kultu i moralności oraz ustalił przepisy prawne, regulujące ów proces.

W aspekcie kosmicznym islam jest religią i systemem powszechnym, uniwersalnym, któremu posłuszne są bezwarunkowo wszystkie istoty, włączając w to również ciała niewierzących. Dlatego cały wszechświat zachowuje swe życie w doskonałym i bezwarunkowym poddaniu się Bożym prawom. I to dlatego panuje w nim doskonała stabilność, porządek i harmonia. Ludzkość powinna stosować się w swoim życiu do Bożego prawa nie w sposób mechaniczny, ale świadomie i dobrowolnie, korzystając z daru wolnej woli. Jeśli ludzie tak czynią, to również w ich życiu i w ich relacjach wzajemnych oraz w relacji do środowiska „naturalnego” przeważa ten sam ład, stabilność i harmonia. Jak wiadomo, słowo „islam” oznacza nie tylko poddanie się woli Bożej, ale i pokój, harmonię, ład i spokój.

135. A oni (żydzi) mówią: „Bądźcie żydami” albo (mówią chrześcijanie): „Bądźcie chrześcijanami” (*hudan at nasara*)¹¹¹, a będziecie właściwie prowadzeni”. Powiedz: „Raczej Droga Abrahama – czystej wiary (jest tym, co wybieramy. Droga wolna od niewiary, przypisywania Bogu współtowarzyszy oraz hipokryzji. To jest Prosta Droga dla bogobojnych). Abraham nigdy nie był spośród tych, którzy przypisywali Bogu współtowarzyszy”.

136. (O Muzułmanie!) Mówcie: „Uwierzyliśmy w Boga (nie przypisując Mu współtowarzyszy) i w to, co zostało nam zesłane; i w to, co zostało zesłane Abrahamowi, Ismailowi, Izaakowi, Jakubowi

i prorokom powołanym w plemionach, a także w to, co zostało dane Mojżeszowi i Jezusowi, i w to (wiedza, mądrość i posłannictwo), co zostało dane wszystkim innym prorokom od ich Pana. Nie czynimy pomiędzy nimi rozróżnienia (co do wiary w ich posłannictwo) i jesteśmy muzułmanami (poddanymi Mu w pełni i wyłącznie Jemu)”.

137. Jeśli (żydzi i chrześcijanie, którzy twierdzą, że Bóg ich prowadzi) wierzą w to samo, w co i ty wierzysz, to są na właściwej Drodze; jeśli jednak się odwracają, to są schizmatykami. Przeciwno nim wystarczy ci Bóg. On wszystko słyszy i jest Wszechwiedzący.

138. (O muzułmanie, powiedzcie: „Przymujemy) „barwę” (*sibghah*) Boga („barwę”, którą rozprzestrzenił na cały wszechświat, nie zaś barwę, którą przybiera jakieś stronnictwo poprzez jakieś rytuały w imię religii¹¹²”). Któż jest lepszy od Boga w nadawaniu barwy (i czyj kolor jest lepszy od Jego koloru)? A my jesteśmy tymi, którzy wyłącznie Jemu oddają cześć (tak, jak ma być uwielbiany)”.

139. Powiedzcie: „Czy dyskutujecie z nami o Bogu (jak gdyby On powiedział, że raj jest tylko dla żydów i chrześcijan) widząc, że On jest naszym Panem i waszym Panem (stworzył nas i was i zarówno nam, jak i wam daje zaopatrzenie). (Cokolwiek nakaze, byśmy wierzyli, dotyczy to również was. A jeśli pomimo to dyskutujecie i głosicie swoją wyższość, to my mówimy, że) dla nas liczą się nasze uczynki, a dla was wasze uczynki. Jesteśmy wobec Niego szczerzy (wierząc jedynie w Niego i tylko Jemu oddając cześć)”.

140. Albo czy twierdzicie, że Abraham, Ismail, Izaak, Jakub i prorocy powołani z plemion byli żydami lub też chrześcijanami? Powiedz (im): „Czy wy wiecie lepiej, czy Bóg?” (Oni dobrze wiedzą, że żaden z proroków nie był ani „żydem”, ani „chrześcijaninem”, ale ukrywają prawdę). Któż

jest bardziej niesprawiedliwy, aniżeli ten, kto ukrywa świadectwo, które ma od Boga? Bóg nie jest nieświadom tego, co czynicie.

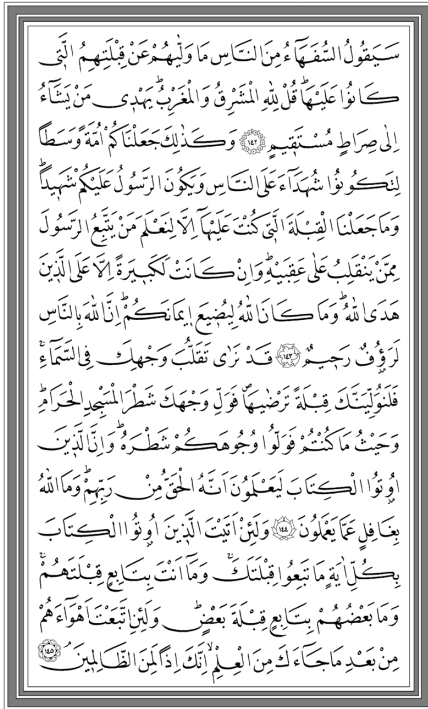
141. To lud, który przeminął. Do nich należy to, na co zasłużyli, a do was to, na co wy zasłużyliście. Nie będziecie zdawać sprawy z tego, co oni czynili.

---

111. Koran zazwyczaj nie stosuje terminu „żydzi”. Raczej, jak widać z wielu poprzednich wersetów, preferuje zwrot grzecznościowy: „Dzieci Izraela”. Jak już zwięźle objaśniliśmy w przypisie 45, Koran używa terminu „żydzi” w odniesieniu do tych spośród Dzieci

Izraela, którzy sami siebie tak nazywają (zob. sura 5, przyp. 2).

112. Arabscy chrześcijanie zwykli byli mieszać z wodą chrzcielną barwnik, zaznaczając w ten sposób, że osoba chrzczona przybierała nową barwę życia.

142. (Obłudni) Głupcy spośród ludzi będą mówić: „Co odwróciło ich od kierunku, ku któremu zwracali się w modlitwie?” Powiedz (o Wysłanniku): „Do Boga należy Wschód i Zachód (cała Ziemia z jej Wschodem i Zachodem, w jakimkolwiek kierunku On zechce, byśmy się zwrócili, w takim się zwracamy). On prowadzi, kogo zechce, ku prostej ścieżce”.

143. I w ten oto sposób (o Wspólnoto Muhammada, podczas gdy inni zwracają się w różnych kierunkach i, zbaczając z prostej ścieżki, miotają się pomiędzy skrajnościami w myśli i wierze) My uczyniliśmy was wspólnotą środka, byście stali się świadkami dla ludzi (co do dróg, którymi idą) i by świadkiem dla

was stał się (szlachetny) Wysłannik¹¹³. Wcześniej wyznaczyliśmy (Bejt al-Makdis w Jerozolimie jako) kierunek modlitwy, w którym się zwracałeś (a teraz go zmieniamy), aby oznaczyć i odróżnić tego, kto prawdziwie idzie za Wysłannikiem, od tego, kto odwraca się na piętach (jeśli droga Muhammada nie odpowiada jego pragnieniom). I, zaiste, to ciężka próba, ale nie dla tych, których Bóg prowadził (i umocnił w wierze). Bóg nie dozwoli nigdy, by wasza wiara poszła na marne¹¹⁴. Zaprawdę, Bóg jest Współczujący i pełen litości wobec ludzi.

144. Oto widzieliśmy cię (o, Muhammadzie), jak często zwracasz swą twarz ku niebu (oczekując objawienia. Nie lękaj się, gdyż) z pewnością zwrócimy cię w kierunku, który będzie ci miły. (Teraz już nadszedł czas, przeto) zwróć swą twarz ku Świętemu Meczetowi. (A wy, o wierni) zwróćcie swe twarze ku niemu, gdziekolwiek jesteście. Z pewnością ci, którym dano Księgę (wcześniej, bez względu na to, czy obłudnicy lub głupcy spomiędzy nich zaprzeczają), wiedzą (że nadejście Proroka i zmiana kierunku modlitwy – *qibla*) są prawdziwie (przykazaniami) od ich Pana¹¹⁵. Bóg nie jest nieświadom tego, co oni czynią.

145. Nawet jeśli byś (o Wysłanniku) przyniósł tym, którym dana była Księga, wszelkie rodzaje znaków i dowodów, oni nie zwróciliby się w twoim kierunku (*qibla*). Zaprawdę, ty nie zwracasz się w ich kierunku, a część z nich nie zwraca się w kierunku (obranym przez) innych. (Ich nastawienie wynika z mrzonek i pragnień, a nie z wie-

dzy). Jeślibyś poszedł za ich namiętnościami i mrzonkami po tym, jak przyszła do ciebie wiedza, to byłbyś z pewnością

między czyniącymi zło (szkodzącymi sobie samym ze względu na błędy, które popełnili).

113. Cechą najbardziej charakterystyczną dla islamu, i dla wspólnoty Muhammada, pokój z nim i błogosławieństwo, jeśli pozostaje islamowi wierna, jest oddalenie od ekstremizmu. Islam przedstawia sobą drogę umiarkowaną, pośrednią, we wszystkich aspektach życia. Na przykład nie jest ani materializmem ani spirytualizmem, ani realizmem ani idealizmem, ani kapitalizmem ani socjalizmem, ani indywidualizmem ani etatyzmem, ani absolutyzmem ani anarchizmem, ani też nie dotyczy wyłącznie tego świata i nie jest hedonistyczny. Nie jest również wyłącznie z tamtego świata i nie jest monastyczny. Islam jest wyjątkowy w swym oglądzie świata i aspektach społecznych, ekonomicznych i politycznych, a także pod względem edukacji moralnej, którą zapewnia poszczególnym ludziom. Istota ludzka wyposażona jest w trzy fundamentalne siły motoryczne, mianowicie: intelekt albo zdolność rozumowania, pożądanie czyli pragnienia związane z tym światem, oraz gniew i instykt samozachowawczy. Każda z tych zdolności wykazuje większą lub mniejszą skrajność. Na przykład skrajnością intelektu jest demagogia, a również klęska rozumu, jaką jest głupota. Skrajnościami dla namiętności jest lekkomyślne pobożanie sobie i marazm, a gniewu – arogancja, bezmyślna gwałtowność oraz tchórzostwo. Nauki islamu dyscyplinują i równoważą te popędy. Dyscyplinowanie intelektu pozwala na zdobywanie wiedzy zdrowej i tożsamej z mądrością. Panowanie nad namiętnościami przyczynia się do rozwoju cnoty wstrzemięźliwości i niewinności – a co za tym idzie – wytrzymałości. Panowanie nad gniewem daje zdolność do odważnego życia i działania na rzecz prawości i sprawiedliwości. Islam, jako droga pośrednia co do wiary, rytów związanych z oddawaniem czci Bogu,

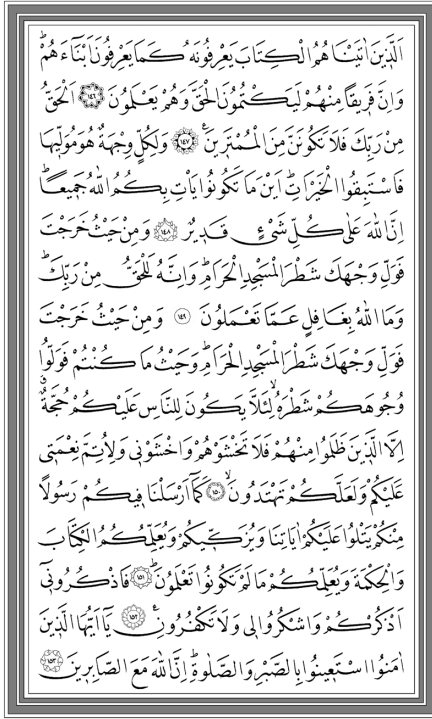
zasad społecznych, ekonomicznych i politycznych oraz wychowania etycznego, jakie zapewnia ludziom będąc oryginalnym sposobem na życie, oznacza pokój, równowagę, harmonię i zbawienie.

Islam jest ostateczną, uniwersalną formą religii pochodzącej od Boga i naprawia błędy, w które popadły wcześniejsze społeczności na przestrzeni dziejów. Wspólnota Muhammada będzie w przyszłym świecie dawać świadectwo o społecznościach poprzednich proroków, a Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo – o niej.

114. Zdanie: „Bóg nie dozwoli nigdy, by wasza wiara poszła na marne”, interpretowane jest zazwyczaj: „Bóg nie pozwoli nigdy, aby wasze modlitwy, podczas których zwracaliście się ku Bejt al-Makdis, poszły na marne”. Jednakże niesie z sobą również prawdy ogólniejsze i równie ważne:

- Wiary nie wolno oddzielać od działania. To sposób życia i czyny człowieka pokazują, czy jest on wiernym, czy też nie.
- Modlitwa ma szczególnie związek z wiarą. Intencja przed nią wyrażana oraz sposób wykonywania modlitwy stanowią kluczową oznakę charakteru i głębi ludzkiej wiary.
- Dobre uczynki wykonywane tylko ze względu na Boga i ocęść na wierze przyniosą owoce na tamtym świecie. Nie jest nigdy czynione na próżno to, co stanowi wymóg wiary, jeśli człowiek idzie na tamten świat z wiarą mocną i nietkniętą.

115. Wyrażenie „prawdziwie (przykazaniami) od ich Pana” oznacza, że Pan tych, którzy otrzymali wcześniejsze Księgi, zaświadcza, że był w nich przepowiedziany Prorok Muhammad wraz ze wszystkimi swymi atrybutami. Dotyczy to także modlitwy w kierunku Świętego Meczetu (Ka'ba) w Mekce.

146. Ci, którym (wcześniej) daliśmy Księgę, znają go (Wysłannika, jego wszystkie atrybuty i kierunek jego modlitwy) tak, jak znają swoich synów. A jednak część z nich ukrywa prawdę i oni czynią to umyślnie¹¹⁶.

147. To (kierunek twojej modlitwy, Święty Meczet - o, Wysłanniku) jest prawda od twego Pana, a prawdą jest jedynie to, co pochodzi od twego Pana; nie bądź przeto spośród wątpiących.

148. Każdy lud ma kierunek, w którym się zwraca (cel, do którego dąży w życiu; i ci, którzy zwracają się ku Świętemu Meczetowi mają drogę, którą podążają do swego celu). Toteż zmagajcie się wspólnie niczym w wyścigu (o, wspólnoto wiernych) ku temu wszystkiemu, co

jest dobre. Gdziekolwiek byście nie byli, Bóg was zgromadzi razem¹¹⁷. Zaiste, Bóg ma pełną władzę nad wszystkim.

149. (O, Wysłanniku) Skądkolwiek wyruszasz (w podróż), zwracaj swą twarz (w modlitwie) ku Świętemu Meczetowi. To prawda od twego Pana. (O wy, którzy wierzycie! Czyńcie tak samo, gdyż) Bóg nie jest nieświadom tego, co czynicie.

150. (O, Wysłanniku) Skądkolwiek wyruszasz (w podróż), zwracaj swą twarz (w modlitwie) ku Świętemu Meczetowi. (O, wierzący) Gdziekolwiek byście nie byli, zwracajcie swe twarze w jego kierunku, aby ludzie nie mieli żadnego dowodu przeciwko wam - chyba, że to będą ci, którzy są zanurzeni w nieprawości; i nie lękajcie się ich, lecz lękajcie się Mnie - abym wypełnił Mą łaskawość (wiary i islamu) wobec was i byście byli w pełni prowadzeni (w islamie ku prawdzie).

151. Podobnie, posłaliśmy do was Wysłannika spośród was samych, recytującego wam Nasze Objawienia i oczyszczającego was (z fałszywych przekonań, doktryn, grzechów i wszelkich rodzajów nieczystości), i nauczającego was Księgi i Mądrości, i nauczającego was tego, czego nie wiecie.

152. Przeto stale Mnie wspominajcie (gdy jest czas posługi wobec Mnie), abym i Ja was wspominał (gdy nadejdzie czas sądu i odpłaty); i okażcie Mi wdzięczność, nie bądźcie wobec Mnie niewdzięczni¹¹⁸.

153. O wy, którzy wierzycie! Szukajcie pomocy (we wszelkich trudnościach i problemach) w niezachwianej cierpliwości i modlitwie; zaprawdę, Bóg jest w wytrwałymi i cierpliwymi¹¹⁹.

116. Żydzi i chrześcijanie tamtego czasu rozpoznali Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Po przyjęciu islamu przez Umara, spytał on Abdullaha ibn Salama, najsłynniejszego uczonego żydowskiego swej epoki, który został muzułmaninem pod emigracji Proroka do Medyny, czy rozpoznał Wysłannika Bożego. Ten odrzekł: „Rozpoznałem go”, i dodał: „Mogę żywić wątpliwość co do tego, czy nie zostanę oszukany przez moją żonę lub dzieci, ale nie mam wątpliwości co do tego, że Muhammad jest ostatnim Prorokiem”.

(Dalsze informacje o przepowiedniach dotyczących nadejścia Proroka Muhammada, które można jeszcze znaleźć w Biblii, zob. Dodatek 1)

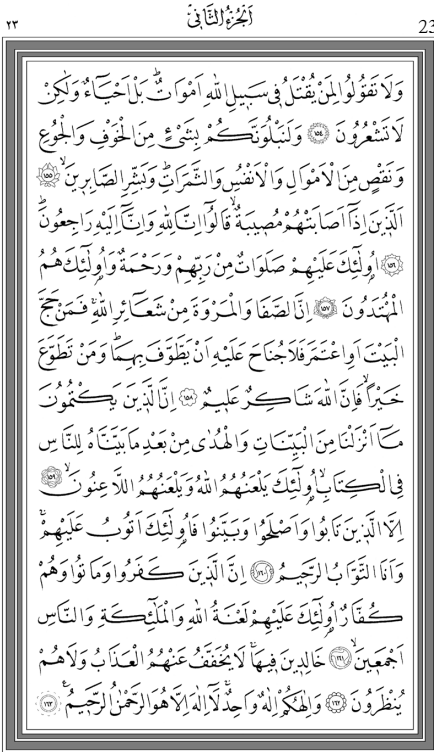
117. Zdanie *Gdziekolwiek byście nie byli, Bóg was zgromadzi razem* ma wiele interpretacji:

- Muzułmanie będą rozproszeni po świecie, ale będą zwracać się w modlitwie w kierunku Ka'by jako jedna wspólnota.
- Islam szeroko rozprzestrzeni się po świecie, pośród wielu różnych ludów i społeczności, zyskując dominację nad innymi religiami.
- Bóg zgromadzi wszystkich ludzi w miejscu Najwyższego Zgromadzenia i osądzi ich.

118. Wdzięczność stanowi bramę do wiary, a niewdzięczność – do niewiary. Koran stosuje ten sam termin: *kuf'r*, na określenie zarówno niewiary, jak i niewdzięczności. *Kuf'r* (niewiara) oznacza dosłownie ukrywanie, i jako termin, ukrywanie i odrzucanie któregośkolwiek z filarów wiary i przykazań religii. *Kuf'r* w pierwszym rzędzie obejmuje negowanie Boga, nieuznawanie Jego Atrybutów, tego, że jest Stwórcą wszechświata, jego absolutnym Panem, że podtrzymuje życie, jest Samowystarczalny itp. Ci, którzy należą do tej kategorii, przypisują to, co dobre i wartościowe w ich życiu sobie samym, a nie Bogu. Takie nastawienie jest tożsame z niewdzięcznością.

119. Zakończenie wersetu: *Bóg jest z wytrwałymi i cierpliwymi*, a nie: „Bóg jest z modlącymi się oraz z wytrwałymi i cierpliwymi” wskazuje na to, że wykonanie modlitwy w sposób prawidłowy samo w sobie wymaga cierpliwości (a także naucza jej). Jak już wspomnieliśmy w przypisie 54, do kategorii cierpliwości należy znoszenie trudności związanych z wypełnianiem posługi Bogu i Jego stałe, regularne uwielbianie. Ta końcówka wersetu nawiązuje też do późniejszych wersetów, które opisują, w jaki sposób Bóg doświadcza Swe sługi. Pomyślne przejście próby w sposób oczywisty wymaga cierpliwości.

154. I nie mówcie o tych, którzy zginęli dla sprawy Boga: „Oni nie żyją”. Nie, oni żyją¹²⁰, lecz wy nie jesteście (tego) świadomi.

155. My z pewnością doświadczymy was nieco łękiem, głodem i utratą majątku, życia i owoców (pracy)¹²¹, ale głos dobre wieści wytrzymałam i cierpliwym:

156. To ci, którzy – kiedy spada na nich nieszczęście – mówią: „Zaprawdę, należymy do Boga (jako Jego stworzenia i sługi) i z pewnością do Niego wrócimy”. (I oni zgodnie z tym postępują)¹²².

157. To (również) ci, którzy otrzymują błogosławieństwa od swego Pana (przebaczenie, odpowiedź na ich prośby i zaspokojenie ich potrzeb) i miłosierdzie

(pomoc w tym i w przyszłym świecie, a także łaskawość w Raju przekraczającą ludzkie wyobrażenie); i to są ci, którzy są prawdziwie prowadzeni (przez Boga).

158.¹²³ (Wzgórza) *as-Safa* i *al-Marwa* są pośród znaków, jakie Bóg ustanowił (aby reprezentowały islam i wspólnotę muzułmańską)¹²⁴. Przekroczenie (pielgrzymkę większą) do Domu (Boga, Ka’by) albo *umrę* (pielgrzymkę mniejszą), nie grzeszy, jeśli biegnie pomiędzy nimi (i niech tak czyni po okrażeniu Ka’by w ramach obowiązkowego aktu religijnego). A ktokolwiek wykonuje dobre dzieła dobrowolnie (na przykład dodatkowe okrażenie Ka’by i przebiegnięcie pomiędzy *as-Safa* a *al-Marwa*, i inne dobre uczynki), z pewnością Bóg zważa na wdzięczność, jest Wszechwiedzący.

159. Ci, którzy ukrywają cokolwiek z prawd jasnych (dotyczących fundamentów religii, a w szczególności Posłannictwa Muhammada) i (Objawień dających) przewodnictwo (które zesłaliśmy), po tym, jak wyjaśniliśmy je w Księdze – tych Bóg wyklina (pozbawia ich Swego miłosierdzia) i tak samo (czynią) wszyscy ci, którzy (mają władzę) wyklinają.

160. Za wyjątkiem tych, co okażą skruczę i naprawią swą drogę (życia, którą idą), i otwarcie wyznają (te prawdy i Objawienia) – tym wynagrodzę ich skruczę przebaczeniem. Jestem Tym, który przyjmuje skruczę i nagradza ją miłosierdnym przebaczeniem (i dodatkową nagrodą), jestem Współczujący.

161. Ale ci, którzy odrzucają wiarę (co objawia się upartym skrywaniem praw-

dy) i umrą jako niewierni – tych przeklnie Bóg, aniołowie i cała ludzkość¹²⁵.

162. Podczas przebywania tam (w Ogniu piekielnym, miejscu przekleństwa); nie doznają ulgi w karze, ani nie będzie im ona odroczonea.

163. (Przeto, o ludzie, powstrzymajcie się od ukrywania prawdy i od niewiary, i nie szukajcie – na próżno – innego źródła pomocy i schronienia). Wasz Bóg jest Bogiem Jedynym; nie ma boga poza Nim, (On jest) nad wszystko Miłosierny, Współczujący¹²⁶.

120. Życie ludzkie ma pięć form:

- Nasze życie, które związane jest z pewnymi okolicznościami i zależy od wypełnienia określonych potrzeb.
- Życie Chidra i Iljasa (Eliasa), które jest wolne w pewnej mierze od konieczności życiowych. Oni (Chidr i Eliaz) mogą być obecni w tym samym czasie w różnych miejscach.
- Życie proroków Jezusa i Henocha. Obydwaj żyją w niebiosach w ciałach niebiańskich, wolni od konieczności związanych z życiem ludzkim.
- Życie męczenników, którzy zginęli dla sprawy Boga. Męczennicy nie odczuwają mąk umierania i mają świadomość, że przechodzą do lepszego świata, gdzie będą się radować błogosławieństwem Boga.
- Życie zmarłych. Śmierć oznacza uwolnienie od ziemskich powinności i oswobodzenie duszy (Zob. *The Letters*, „the 1st Letter”, 1-3.)

121. Wierzący, zarówno indywidualnie, jak i wspólnie, przechodzą jeden lub więcej z tych testów. Obejmują one powinności religijne, które miały być nakazane po objawieniu tego wersetu, takie jak wojna, przynosząca utratę mienia i życia, a także post w miesiącu ramadanie. Główną przyczyną poddawania wiernych próbie jest to, by dojrzeli i udoskonalili się zarówno jako jednostki, jak i jako wspólnota, by się oczyścili i aby można było odróżnić prawdziwie wierzących od obłudników. Dzięki próbom, które przechodzą, wierni roz-

wijają swe zdolności, przygotowują się na przyszłość i stają się godnymi rajy.

122. Taka jest reakcja szczerego wiernego, jeśli dotknie go jedna z wzmiankowanych w poprzednim wersecie prób. To najwyższy poziom duchowy, pełne poddanie się temu, co Bóg przeznaczył wiernemu. Następujący werset wyjaśnia dobre wieści (zob. 2:153-55) dane tym, którzy osiągnęli ów poziom.

123. Wersety koraniczne aż do niniejszego szły drogą argumentacji, która za pomocą napomnienia wzywa Dzieci Izraela do przyjęcia islamu i tym samym ponownego odkrycia swej pierwotnej, Prostej Ścieżki. Zawierają one też ostrzeżenia pod adresem młodej wspólnoty muzułmańskiej przed zagrożeniami, które mogą się w niej pojawić od wewnątrz lub ze strony żydów i chrześcijan. Ponadto przygotowują serca i umysły na *dżihad*, który dla muzułmanów może stać się nieunikniony.

Podjęcie koraniczne i styl tej Księgi są unikalne. Koran stale oscyluje wokół swych głównych celów, mianowicie ukazania Bożej Jedności, Posłannictwa proroków, życia przyszłego, sposobu oddawania Bogu czci i ustanowienia sprawiedliwości. Zajmuje się religią i życiem jako pewną całością oraz ich różnorodnymi aspektami. Podobnie jak możemy postrzegać nasze środowisko „naturalne” zarówno jako całość, jak i wyszczególniając jego części składowe, tak samo i Koran zwraca się do naszego umysłu i serca poprzez to wszystko, co składa się na

życie. Koran stanowi faktycznie doskonały przekład „ksiąg” wszechświata i ludzkości.

124. *As-Safa* i *al-Marwa* to dwa wzgórza w pobliżu Ka'by w Mekce. Prorok Abraham, niech będzie z nim pokój, pozostawił swą żonę Hagar wraz ze swym synem Ismailem w pobliżu tych dwóch wzgórz. W celu znalezienia wody albo sprawdzenia, czy nie zbliża się karawana, Hagar biegała pomiędzy tymi dwoma wzgórzami. Pielgrzymi przebiegają między nimi, cztery razy od *as-Safa* do *al-Marwa* i trzykrotnie w stronę przeciwną. Nazywa się to *sa'ī* (szybkie chodzenie). Znaki (*shi'ar*), takie jak wezwanie do modlitwy, modlitwa w zgromadzeniu, a w szczególności piątkowe modlitwy we wspólnocie – *dżumu'a*, dwa święta – *eid*, *hadżdż* ze swoimi rytuałami, meczety, ofiara itp., są (oprócz swego znaczenia religijnego dla jednostki i wspólnoty) publicznymi symbolami, które identyfikują islam i wspólnotę muzułmańską. Są one – nawet te ustanowione nie bezpośrednio przez Boga, ale przez Proroka – ważniejsze dla życia wspólnoty muzułmańskiej i jej utrzymania niż indywidualne modlitwy i rytuały.

125. Ten werset wyjaśnia wyrażenie „wszyscy ci, którzy (mają władzę) wyklinać”, przy końcu 2:159. Aniołowie są nadzwyczaj przeciwni niewierze, politeizmowi, hipokryzji i innym grzechom. Przekleństwo wyrażone przez całą ludzkość jest raczej związane z życiem przyszłym, gdzie prawda stanie się oczywista. Tam też przerwane zostaną wszelkie więzy pomiędzy ludźmi, takie jak więzy krwi, wspólnota polityczna albo interesu oraz relacje związane z przewodzeniem lub posłuszeństwem. Ludzie będą się nawzajem przeklinać. Przekleństwo przez Boga oznacza pozbawienie Jego przebaczenia i szczególnego miłosierdzia. Przekleństwo pochodziące od aniołów, którzy stale modlą się za wiernych, łączy się natomiast z tym, że proszą oni Boga, by wyłączył zasługujących na przekleństwo z grona obdarowanych miłosierdziem i skazał ich na karę.

126. Niniejszy werset jest wnioskiem płynącym z tematów omawianych do tego miejsca. Łączy on je wszystkie z *Basmalą* (W Imię Boga, który jest doskonale Miłosierny i Współczujący), stanowiącą rdzeń islamu, i surą *Otwierającą* (*al-Fatiha*, rdzeń Księgi) oraz pierwszymi wersetami tejże sury.

164. Zaiste, w stworzeniu niebios i ziemi, i w następstwie nocy i dnia (raz dłuższych, raz krótszych), i w okrętach żeglujących po morzu z tym, co dla ludzi pożyteczne; i w wodzie, którą Bóg zsyła z nieba, ożywiając ziemię po jej śmierci i rozpraszając w niej wszelkie rodzaje żywych stworzeń, i Jego rozporządzeniu wiatrami i w chmurach, posługujących pomiędzy ziemią a niebem – są, zaiste, znaki (ukazujące, że Bóg jest jeden, tylko Jego należy czcić i On jest jedynym Schronieniem i Pomocnikiem) dla ludzi, którzy rozumują i rozumieją.

165. A jednak są pośród ludzi tacy, którzy biorą sobie innych poza Bogiem jako (Jego) rywali (przedmioty czci), miłując ich taką miłością, która należy się jedynie Bogu; podczas gdy ci, którzy prawdziwie wierzą, są mocniejsi w swej miłości do Boga. O, gdyby tylko ci, którzy popełniają tę (największą) nieprawość, mogli ujrzeć tak, jak wtedy, gdy będą widzieć karę – że wszelka władza należy do Boga i że Bóg jest srogi w karaniu!¹²⁷

166. Wtedy, gdy (zobaczą to) ci, za którymi postępowano (w tym świecie, ze względu na to, że byli starszymi i przywódcami, i kochano ich tak, jak tylko Bóg powinien być miłowany), wyprą się tych, którzy za nimi postępowali, i oświadczą, że nie są winni ich złych uczynków, i zobaczą karę, więzy pomiędzy nimi zostaną odcięte.

167. I ci, którzy (za nimi) postępowali, powiedzą: „O, gdybyśmy tylko mogli powrócić (do świata) i wyrzec się ich tak, jak oni się nas wyrzekli!” Bóg uka-

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَالنَّاسِكِ الَّذِي يَنْجَرِي فِي الْغُرُبَاتِ يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَرَبَّكَ فِيهَا
مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَضَرُّعِ رِيَّاحٍ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾ وَمِنَ النَّاسِ
مَنْ يَخْتَرِكُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَشْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ
آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ رَأَوْا مِنْ لَدُنِّهِ ظُلُومًا أَذْبَرُوا
الْعَصَابَ إِنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَإِنَّ اللَّهَ سَدِيدُ الْعَذَابِ
﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَإِرَاءَ الْعَذَابِ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابَ ﴿١٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ
لَنَا كُرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا كَذَلِكَ يَرَبِّهِمْ اللَّهُ
أَعْمَلَهُمْ حَسْرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِحَاجِبِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾
يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا لَطِيبًا وَلَا تَتَّبِعُوا
حُطُوتَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُرْهُدٌ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ
بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

że im ich czyny w sposób, który wywoła ich gorzką skruchę. Nie wyjdą nigdy z Ognia (piekielnego).

168. O ludzie! (Przestrzegajcie wszystkiego, co wam Bóg nakazuje. On sprawił, że zamieszkujecie ziemię, przeto) jedzcie z tego, co na ziemi dozwolone, czyste i zdrowe (co do swego składu i pod względem religijnym); i nie kroczcie śladami Szatana (który oszukuje zarówno przewodzących, jak i im posłusznych); zaprawdę, on jest waszym wrogiem oczywistym.

169. On nakazuje wam jedynie to, co złe i nieprzyzwoite, i byście mówili przeciwko Bogu to, o czym nie macie żadnej (pewnej) wiedzy¹²⁸.

127. Ten werset podkreśla wyłączność Boga co do oddawania czci i tego, że jest jedynym Schronieniem i Pomocnikiem ludzkości. Nikt inny poza Bogiem nie jest godzien czci i uznawania za istotę boską. Ci, którzy kochają swych proroków, przywódców albo starszych miłością należną jedynie Bogu i widzą w nich atrybuty przysługujące tylko Bogu, i są posłuszni ich rozkazom, nawet jeśli są sprzeczne z przykazaniami boskimi – ucieleśniają postawę oznaczającą bunt przeciwko Bogu i przydawanie Mu współtowarzyszy, a tym samym popełnianie największej nieprawości. To są ludzie, którzy nie wykorzystują swego rozumu i nie potrafią dostrzec niezliczonych, oczywistych znaków we wszechświecie i w ludzkim życiu, które ukazują Boga i Jego Jedność. Oni rozumieją to, że cała władza należy do Boga jedynie wtedy, gdy zobaczą karę, którą On dotyka grzeszników. Ten werset odnosi się też do absolutnej konieczności postępowania zgodnie ze

wskazaniami Wysłannika Bożego, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, i uznania go za przywódcę – zgodnie ze słowami wersetu 3:31: *„Powiedz (o, Wysłanniku): „Jeśli naprawdę miłujecie Boga, to chodźcie za mną, a Bóg będzie was miłował i przebaczy wam wasze winy”*.

128. Szatan oszukuje ludzi. To on stale szepcze w ich serca to, co złe i nieprzyzwoite, nakłania do mówienia tego, czego ludzie o Bogu nie wiedzą, do niewiary i przypisywania Bogu współtowarzyszy. Jest w tym uporczywy i obejmuje ludzi swoim wpływem do tego stopnia, że Koran opisuje to, jako „rozkazywanie”. Oznacza to, że ludzie ulegający podszeptom Szatana działają jak gdyby pod jego władzą i są jego swoistymi „urzędnikami” i „agentami”. To, co Szatan nakazuje im mówić o Bogu, to fałszywe wyobrażenia o Jego istocie, błędne myśli, nastawienia i postępowania w odniesieniu do Jego atrybutów, działania i przykazań.

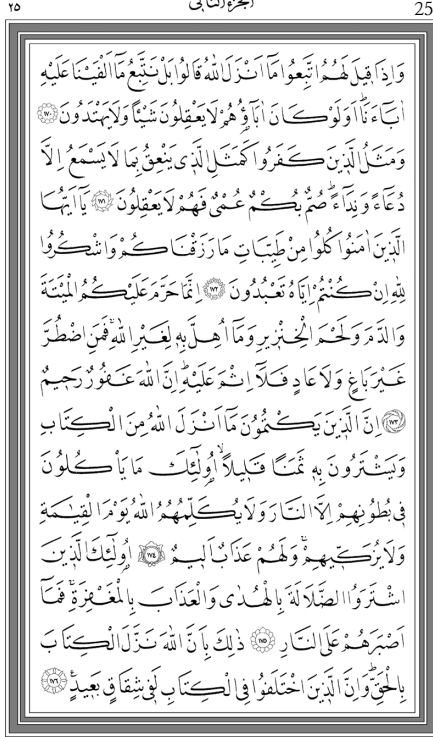
170. Kiedy mówi się im (ulegającym podszeptom szatańskim): „Trzymajcie się tego, co zesłał Bóg”, oni odpowiadają: „Nie, my trzymamy się tego (tradycji, zwyczajów, wierzeń i praktyk), przy czym znaleźliśmy naszych ojców”. Co?! Nawet, jeśli ich przodkowie niczego nie rozumieli ani nie mieli właściwego przewodnictwa?

171. Ci, którzy odmawiają wiary, podobni są do tych, którzy słyszą z tego, że ktoś ich nawołuje, jedynie krzyk i wołanie – oni są głusi, niemi i ślepi, i nie pojmują (tego, co się do nich mówi)¹²⁹.

172. O wy, którzy wierzycie! (Nie zwracajcie uwagi na reguły, których się trzymają niewierni w odniesieniu do pokarmów, lecz) jedzcie z rzeczy czystych i zdrowych, w które was zaopatrzyliśmy, i składajcie dzięki (za nie) Bogu, jeśli oddajecie cześć tylko Jemu.

173. On zakazał wam jedynie padliny, krwi i mięsa świni, i tego, co jest składane w ofierze w imię kogoś innego niż Bóg. Jeśli jednak ktoś jest zmuszony do jedzenia tego skrajną koniecznością i jeśli nie pożąda (tego, co jest niedozwolone), i nie wykracza poza granice konieczności, to nie popełnia grzechu. Zaprawdę, Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

174. Ci, którzy ukrywają prawdy i przykazania zawarte w Księdze, którą zesłał Bóg, i sprzedają je za marną cenę (ziemskie korzyści, status i sławę), nie napętniają swoich brzuchów niczym innym, jak ogniem. I Bóg nie będzie z nimi rozmawiał w Dniu Zmartwychwstania (kie-

dy to będą w wielkiej potrzebie rozmowy z Nim, aby upraszać Jego przebaczenia i miłosierdzia) ani nie oczyści ich. Dla nich jest kara bolesna.

175. Oto ci, którzy kupili błądzenie w zamian za przewodnictwo i karę za przebaczenie. Jakże są wytrwali w swym dążeniu do piekła!¹³⁰

176. Jest tak, gdyż Bóg zsyła Księgę z prawdą i nie ma w niej żadnego fałszu. Ci, którzy są w niezgodzie co do Księgi (wierząc w jej część, nie wierząc w inną część, wierząc w jedną lub kilka z Bożych Ksiąg, a nie wierząc w inne), z pewnością zbłądzili (daleko od prawdy) i znaleźli się w głębokim odszczerpieniu.

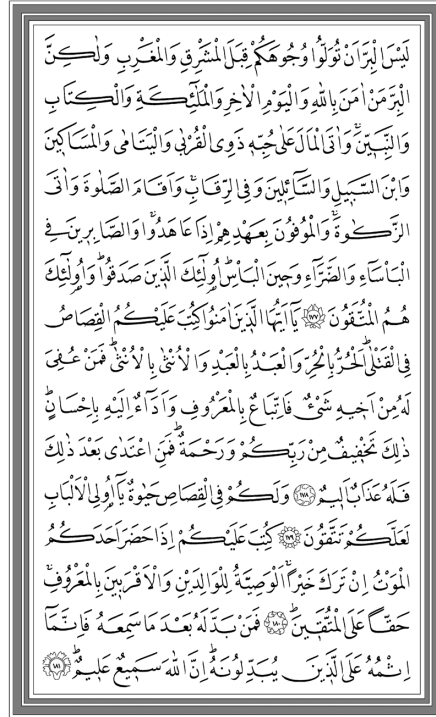
129. Ta metafora ma dwa aspekty. Z jednej strony sugeruje, że niewierni podobni są do zwierząt, które idą za pasterzami i są im posłuszne, nie wiedząc i nie pojmując, dlaczego. Z drugiej zaś strony sugeruje też, że gdy głosi się im prawdę, to oni okazują taką nieczułość, że równie dobrze można by zwracać się do zwierząt, które tylko słyszą dźwięki, ale nie potrafią pojąć ich znaczenia. Wyrażenie „krzyk i wołanie” nawiązuje do faktu, że co prawda wołanie jest wystarczają-

co „głośne”, by można było usłyszeć jego dźwięki, ale ludzie, o których mowa, nie są zdolni do podjęcia jakiegokolwiek wysiłku w celu nadania mu sensu.

130. Ci niewierni, którym brak cierpliwości, gdy przychodzi do kroczenia za prawdą, czynienia dobra i powstrzymywania się od nie-dozwolonych przyjemności tego świata, są wytrwali i cierpliwi w dążeniu do Ognia piekielnego, którego nie sposób znieść.

177. Pobożność i cnota nie polegają na tym, że zwracacie swe twarze w kierunku wschodu i zachodu, lecz pobożny i cnotliwy jest ten, kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni, w anioły, Księgę, proroków i (z radością) wydaje ze swej własności, pomimo miłości do niej, na krewnych, sieroty, ubogich, podróżnych i tych, którzy zmuszeni są żebrać (lub potrzebują pożyczki), i na uwolnienie niewolników, i wykonuje modlitwę i płaci *zakat* (obowiązkowe datki na dobroczynność). I ci (są bogobojni i cnotliwi), którzy dotrzymują umowy, skoro ją zawierają; a także ci, którzy są cierpliwi i wytrwali w trudnościach, chorobie i w chwili grozy (w zmaganiach pomiędzy prawdą a kłamstwem). To ci, którzy są ludźmi prawdy (co do swej wiary) i osiągnęli prawość, pobożność i bogobojność.

178. O wy, którzy wierzycie! Nakazana wam jest odpłata (*al-Qisas*) w przypadkach (umyślnego, niesprawiedliwego) zabójstwa: wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika, kobieta za kobietę. A jeśli (morderca) uzyska nieco odpuszczenia od jego brata (któregokolwiek ze spadkobierców ofiary), to wtedy strona przebacząca uczciwie wypełni to, co zostało uzgodnione, a druga strona uczciwie zapłaci kwotę odszkodowania stronie poszkodowanej¹³¹. To jest ulga i ułatwienie od waszego Pana, i miłosierdzie. Ktokolwiek później wykroczy (poza uzgodnienia), dla tego jest kara bolesna.

179. W odpłacie jest dla was życie (jeśli pojmujecie), o ludzie rozumujący, a być może (zrozumiecie to i wypełnicie rozkaz Boga, a czyniąc tak) osiągnięcie upragnioną bogobojność i prawość, i zasłużycie na Jego ochronę.

180. Przepisane jest wam, jeśli kogoś z was nawiedzi śmierć i jeśli pozostawia majątek, sporządzić testament na korzyść swych rodziców i bliskich krewnych, zgodnie ze zwyczajową, uznaną przez religię, praktyką¹³² – to obowiązek dla prawdziwie bogobojnych, pobożnych.

181. A jeśli ktoś zmieni (ostatnią) wolę po jej usłyszeniu (i nie będzie ona wykonana), to wina za to obciąża tych, którzy ją zmieniają. Zaprawdę, Bóg wszystko słyszy, jest Wszystkowiedzący.

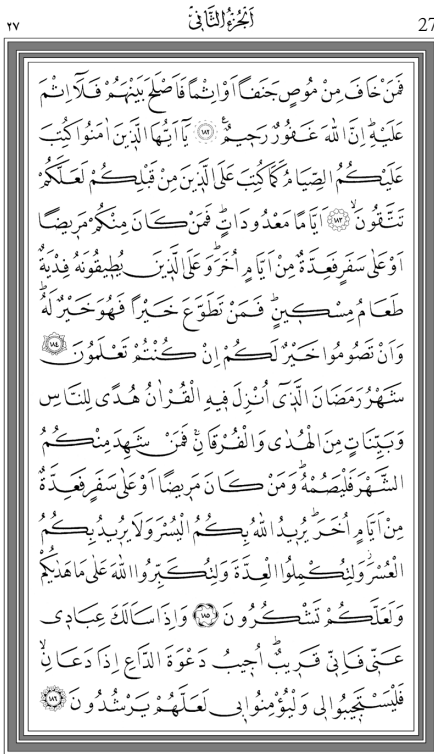
131. Prawo *talionu* zostało zapisane również w Biblii: „Ten, kto uderzy człowieka tak, iż ten umrze, powinien być z pewnością wydany na śmierć” (Księga Wyjścia, 21:12). „A ten, kto uderza swojego ojca albo matkę, powinien być z pewnością wydany na śmierć. A ten, kto porzywa człowieka i go sprzedaje, albo jeśli go znajdują przy nim, powinien być z pewnością wydany na śmierć” (Księga Wyjścia, 21:15-16). W Biblii nie ma jednak prawa remisji. Prawo islamskie ustala odpłatę, ale także postanawia, że jeśli strony pokrzywdzone (lub w przypadku morderstwa, spadkobiercy zabitego) przebaczą osobie winnej bez żądania czegokolwiek w zamian bądź w zamian za pewną rekompensatę, to nie wykonuje się odpłaty. .

Wyrażenie *wolny za wolnego, niewolnik za niewolnika, kobieta za kobietę* nie oznacza, że wolny nie zostanie pociągnięty do odpowiedzialności za przestępstwo popełnione na niewolniku albo że mężczyzna nie poniesie odpowiedzialności za krzywdę wyrządzoną kobiecie. Przeciwnie, Koran kładzie kres praktyce rozpowszechnionej

w przedislamskiej Arabii i wciąż istniejącej we współczesnym nam świecie – jeśli „szanowany” członek plemienia został zabity przez zwykłego członka innego plemienia, to domagano się głowy kilku członków tego plemienia oraz głowy samego mordercy. Poza tym jeśli morderca był człowiekiem o wysokim statusie społecznym, to przedislamscy Arabowie nie zgadzali się na jego egzekucję. Nawet jeszcze dzisiaj, narody, które są ponoć najbardziej cywilizowane, jeśli zabity zostanie któryś z ich obywateli, zabijają nieraz wielu rodaków zabójcy.

132. Przykazanie to odnosi się do epoki, w której nie było żadnych zasad podziału spadku. Każdy musiał sporządzić w jakiejś formie testament, aby uchronić od utraty udziału w spadku rodziców oraz bliskich krewnych. Jeśli tego nie uczynił, spadek dzielony był najczęściej pomiędzy dzieci. Później, gdy Bóg objawił prawa dotyczące podziału spadków (4:11-12), Prorok, pokój z nim, mógł sprzecyzować kwestie testamentów. Można to wszystko streścić następująco:

Postanowienia zawarte w ostatniej woli nie mogą faworyzować żadnego z legalnych spadkobierców, tj. tych, których różne udziały zostały ustalone w Koranie. Te udziały bowiem nie mogą być zmieniane. Testament może decydować o podziale tylko trzeciej części majątku osoby zmarłej. Po śmierci spadkodawcy jego (ewentualne) długi są regulowane, wykonywana jest ostatnia wola zmarłego (uwzględniając wspomniane powyżej ograniczenia) i majątek jest dzielony pomiędzy legalnych spadkobierców, zgodnie ze wskazaniami koranicznymi.

182. Lecz, jeśli ktoś lęka się ze względu na testament jakiegś niesprawiedliwości albo grzechu i doprowadza do ugody pomiędzy stronami (dokonując koniecznych zmian), to wtedy nie grzeszy. Zaprawdę, Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

183. O wy, którzy wierzycie! Przepisany jest wam post, tak jak był przepisany tym przed wami, abyście zasłużyli na Bożą ochronę (przed pokusami cielesnymi) i byście stali się pobożni.

184. (Post jest przez) określoną liczbę dni. Jeśli ktoś z was jest tak chory, że nie jest w stanie pościć, lub podróżuje, musi pościć taką samą liczbę innych dni. Dla tych jednak, którzy nie potra-

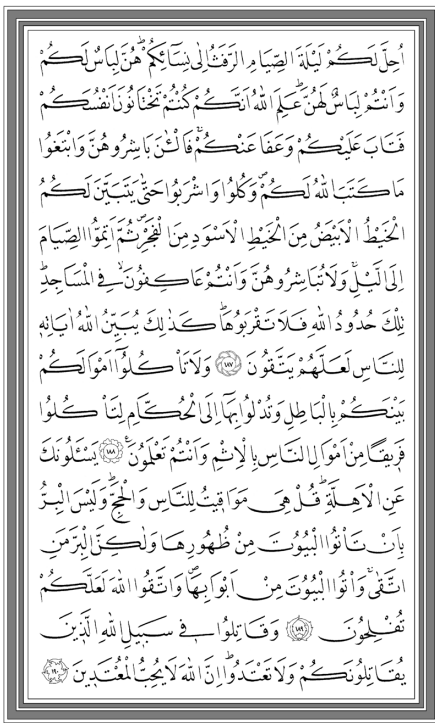
fią już znosić trudów postu, jest wykup – wyżywienie jednej osoby biednej (za każdy opuszczony dzień, albo wspomnienie jej równowartością pieniężną). Ale przecież lepiej, jeśli ktoś z własnej woli czyni większe dobro (dawanie więcej na dobroczynność albo poszczenie po dojeściu do zdrowia) i lepiej jest dla was, byście pościli (o ile możecie), jeśli byście tylko wiedzieli (jaka jest wartość postu).

185. Miesiąc ramadan (to miesiąc), w którym zesłany został Koran jako przewodnictwo dla ludzi i jako jasna prawda przewodnictwa, i jako rozróżnienie (pomiędzy prawdą a kłamstwem). Dlatego tego kogo spośród was zastanie ów miesiąc, ten musi pościć; a kto jest tak chory, że nie może pościć, albo jest w podróży (to obowiązuje go ta sama) liczba innych dni. Bóg chce wam ułatwić, a nie chce wam utrudnić; tak byście mogli wypełnić liczbę dni wymaganych; i wysławiajcie Boga, gdyż was prowadził, i być może (w ten sposób) okażecie (Mu) wdzięczność.

186. I kiedy (o Wysłanniku) moi słudzy pytają cię o mnie, to zaprawdę – jestem blisko: odpowiadam na modlitwę proszącego, jeśli się modli do Mnie¹³³. Niech zatem (bez wahania) odpowiedzą na Me wezwanie, niech wierzą i pokładają we Mnie ufność (tak jak od nich tego wymagam), ażeby mogli być poprowadzeni ku doskonałości duchowej i umysłowej, a także ku prawości.

133. Modlitwa i prośba do Boga stanowią zasadniczą część poddania się Bogu i uwielbienia Go. Tym, co z Ziemi wznosi się ku Bogu, jest modlitwa. Można ją podzielić na kilka rodzajów:

- Modlitwa wszystkich organizmów: roślin, zwierząt i ludzi wynikająca z naturalnego usposobienia ich ciał w zgodzie z ich powinnościami, ustalonymi w akcie stworzenia. Taka modlitwa jest zawsze przyjęta.
- Drugi rodzaj, także wykonywany przez wszystkie organizmy, rośliny, zwierzęta i ludzi, w języku potrzeb życiowych. Bóg spełnia ich potrzeby w odpowiednim czasie, z tym wyjątkiem, że łatwiej jest wyżywić rośliny i zwierzęta względnie słabsze i mniej inteligentne, niż inne jak np. wilki czy lisy. Im zwierzę jest silniejsze, inteligentniejsze i bardziej samodzielne, tym trudniej mu jest znaleźć pożywienie. Wszystko, co może uczynić niemowlę w celu spełnienia swych potrzeb, to płacz i krzyk.
- Trzeci rodzaj modlitwy, to modlitwa rodzaju ludzkiego. Ją podzielimy na dwie kategorie:
- Modlitwa aktywna. Polega ona na zgodności z prawami, które Bóg ustanowił dla życia. Na przykład zaoranie roli przez rolnika jest jak gdyby pukaniem do drzwi Bożej Opatrzności. Wizyta pacjenta u lekarza stanowi prośbę wzniesioną do Boga o uleczenie. Ten rodzaj modlitwy jest zazwyczaj akceptowany.
- Drugą kategorię stanowi nasza modlitwa słowna. Na nią również Bóg odpowiada. Jednak odpowiedź nie oznacza przyjęcia. Bóg przyjmuje wszystkie modlitwy wykonywane w sposób szczerzy. Czasem odpowiada dając to, o co zostanie poproszony, a innym razem to, co jest lepsze; niekiedy przesuwając spełnienie prośby aż do czasu życia przyszłego, a znowu innym razem w ogóle nie spełnia prośby, gdyż nie przyniosłoby to proszącemu korzyści. Sposób, w jaki Bóg odpowiada na modlitwy swych sług, oparty jest na Jego Mądrości (Zob. *Słowa*, „Słowo 23.”, 333-334).

187. Dozwolone jest wam nawiedzanie żon w noc postu. (Łączy was taka zażyłość), że one są dla was szatą (która was okrywa i chroni przed nielegalnymi związkami i przyozdabia), a wy jesteście (w taki sam sposób i z tych samych względów) szatą dla nich. Bóg wie, że (czuliście, iż) sami się oszukujecie (czyniąc to, co sądziliście, że jest zakazane) i zwrócił się ku wam z łagodnością (i ochronił was przed grzechami, gdyż ustanowił odpowiednie zakazy). Przeto łączcie się z nimi w namiętności i szukajcie tego, co Bóg dla was ustanowił. I jedzcie, i pijcie (gdyż wolno wam), aż odróżnicie białą poświatę brzasku od ciemności nocy; a wtedy przestrzegajcie

postu do nadejścia nocy¹³⁴. Nie obuczcie jednak z nimi (waszymi żonami) w czasie, gdy znajdujecie się w zaciszu meczetów. To granice ustalone przez Boga; nie zbliżajcie się do nich (granic)¹³⁵. Tak Bóg wyjaśnia ludziom Swoje znaki (Objawienie), aby mogli stać się pobożni i byli chronieni od kary.

188. (Jedzcie i pijcie, ale dokonujcie takich aktów czci, które pomogą wam kontrolować wasze dusze – a jednym z nich jest post). I nie zjadajcie sobie nawzajem niesprawiedliwie własności (przez próżność, grzechy i przestępstwa takie, jak kradzież, uzurpowanie sobie czegoś, przekupstwo, lichwa i hazard); nie proponujcie jej sprawującym władzę (sędziom), by grzesznie i świadomie zjadali część dóbr innych ludzi.

189. Pytają cię (o Wysłanniku) o fazy księżycy, gdy jest w nowiu (ze względu na miesiąc ramadan). Powiedz: „To są wyznaczone czasy (znaki) dla ludzi (do określania czasu) i dla pielgrzymki”. (Nie łączcie ich z przesadami, takimi jak wchodzenie do domów od tyłu). Nie jest cnotą to, że wchodzicie do domów od tyłu, ale cnotliwy jest ten, kto (prawdźwie wierząc w Boga) stara się osiągnąć stan pobożności i bogobojności (stosując się do Jego przykazań i powstrzymując się od tego, czego zabronił). Przeto wchodźcie do domów (zwyczajnie) przez drzwi. (Czyńcie wszystko zgodnie z regułami i utrzymujcie relacje z przywódcami i pomiędzy sobą w sposób należyty). I starajcie się być posłusznymi Bogu, pełni bogobojności i pobożności, a być może czeka was pomyślność¹³⁶.

190. Walczcie na drodze Boga (wysławiając Jego Imię) przeciwko tym, którzy was zwalczają, ale nie przekraczajcie

granic (ustalonych przez Boga)¹³⁷, gdyż zaprawdę Bóg nie miłuje wykraczających poza (te) granice.

134. Ustalając czas obowiązkowych rytów religijnych, Bóg zdecydował o wszystkim w sposób tak prosty i jasny, że reguły te mogą stosować ludzie w każdym czasie i miejscu oraz na każdym etapie rozwoju cywilizacyjnego.

Niektórzy ludzie twierdzą, że ustalona metoda jest niewykonalna w strefach podbiegunowych, gdzie noc i dzień trwają kolejno po sześć miesięcy. W tych strefach jednak regularnie pojawiają się oznaki poranka i wieczora i ludzie je znają. Na tej też podstawie wyznaczają swoje pory snu i dziennej aktywności. W czasach, kiedy zegarki nie były jeszcze powszechne, mieszkańcy krajów, takich jak Finlandia, Norwegia czy Grenlandia, ustalali godzinę według różnych znaków pojawiających się na horyzoncie. Podobnie można by ustalać czas poszczególnych modlitw, posiłku przed rozpoczęciem postu oraz zakończenia kolejnego dnia ramadanu.

135. Wyrażenie *gdy znajdujecie się w zaciszu meczetów* odnosi się do szczególnej praktyki spędzania w okresie ramadanu nieco czasu w meczecie na oddawaniu czci Bogu. Wysłannik Boży zwykł przeznaczać ostatnie 10 dni ramadanu na ten sposób przebywania w meczecie, zwany *i tikař*. W tym czasie można wychodzić z meczetu jedynie dla załatwienia najbardziej niezbędnych potrzeb życiowych, należy się też powstrzymać od zaspokajania pragnień seksualnych.

136. Fazy księżyca przyciągały ludzką uwagę w epoce przedislamskiej, jak to zresz-

tą dzieje się także i dzisiaj, i wiązano z nimi wiele fantastycznych idei i przesądów. Księżyce uznawany był za źródło dobrych i złych wróżb. Koran ostrzega przed takimi wyobrażeniami. Zwraca jednocześnie uwagę na inną istotną sprawę, mianowicie na zmysł panowania nad ciekawością, gdyż ta może prowadzić do próżności bądź marnotrawstwa czasu. Nie przystoi wiernym zadawać bezcelowe pytania i zajmować się rzeczami bezużytecznymi. Skoro już jednak takie pytania są zadawane, to nauczyciel bądź przywódca, zamiast zaspokajać ciekawość danej osoby, powinien skierować jej zainteresowanie na sprawy wartościowsze i użyteczniejsze.

Jeśli zaś chodzi o pytania zadane Wysłannikowi o fazy księżyca, to wartościowa, użyteczna część ciekawości pytającego wskazana została w odpowiedzi, jakiej udzielił Bóg: jest rzeczą konieczną znać początek i koniec faz, a także okresy pomiędzy poszczególnymi fazami, aby dzięki temu obliczać daty ważnych rytów religijnych. Wnioskujemy stąd, jaki jest cel faz księżyca i w czym wiedza o nich może nam pomóc. Poza tym dowiadujemy się, że wiedza o nich powinna być dostępna i użyteczna, a nie – tajemna, skomplikowana i podatna na zdegenerowanie się w przesady w ręku ludzi o złych intencjach. Zbyttna ciekawość powinna być dyscyplinowana w taki sposób, by prowadziła ku powiększaniu się ludzkiej wiedzy oraz wzmacnianiu się wiary w mądrość Stwórcy, który stworzył ten świat, uczynił go poznawalnym i dał człowie-

kowi zdolność do jego zrozumienia (w obrębie pewnych granic).

Bóg w wersecie niniejszym wykorzystuje okazję, gdy Prorok zapytywany jest o ów księżyc, aby ustalić bądź podkreślić właściwe zasady i normy mające obowiązywać we wzajemnych stosunkach ludzi oraz w relacjach z przywódcą/nauczycielem. Werset ten zawiera zaproszenie do pobożności i bogobojności. W sposób oczywisty łączy się ze wszystkimi wersetami sury 2 do tego miejsca, a szczególnie z werselem 2:177 oraz

wersetami początkowymi, opisującymi *tych, którzy osiągają pomyślność* (2:1-5). Następnie Koran przechodzi do ustalania ważkich zasad dotyczących wojny w celu położenia kresu *Dżahiliji*, kiedy to wojna nie znała żadnych reguł ani praw. W końcu sura *Bakara* poucza wiernych: zarówno jednostki, jak i całą wspólnotę, pod względem norm zachowania się.

137. Dokładne wyjaśnienie stosunku islamu do problemu wojen, zob. Dodatek 2.

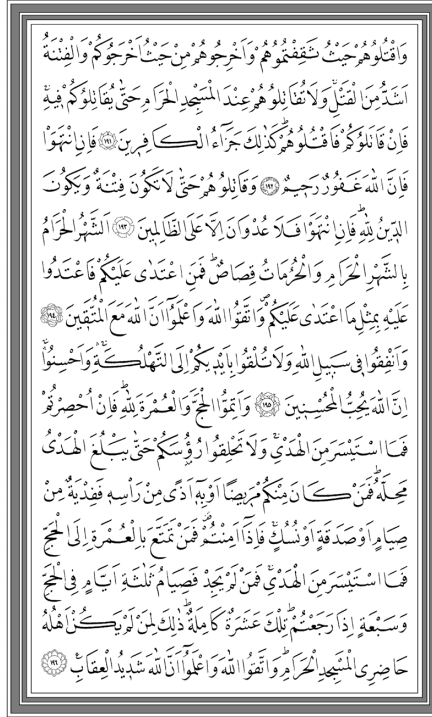
191. (W czasie wojny) zabijajcie ich, gdziekolwiek ich napotkacie, i wypędzajcie ich, skąd oni was wypędzili (odzyskując w ten sposób odebrane wam ziemie). (Choć odczuwacie wstręt do zabijania, to) chaos (*al-fitna*, wynikający z buntu przeciwko Bogu i nieuznawania żadnych praw i reguł) jest czymś gorszym od zabijania¹³⁸. Nie walczcie z nimi w sąsiedztwie Świętego Meczetu, o ile was (tam) nie zaatakują; lecz jeśli was (tam) zaatakują, zabijajcie ich – taka jest odpłata dla (buntowników) niewiernych.

192. Jeśli jednak odstąpią (od walki), zaprawdę Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

193. (Ale jeśli nie przestaną szerzyć zepsucia i prześladowań), to walczcie z nimi, aż ustanie chaos (powodowany buntem przeciwko Bogu) i religia (prawo do oddawania czci i władza ustalania sposobu życia) będzie należeć do Boga. Lecz jeśli odstąpią, to niech nie będzie wrogości, jak tylko wobec czyniących zło¹³⁹.

194. Miesiąc święty za inny miesiąc święty, tak samo nienaruszalne wartości wymagają (prawa) odwetu. Jeśli więc ktoś was atakuje, to i wy go atakujcie w taki sam sposób, jak on was zaatakował. Niemniej jednak bądźcie bogobojni i pozostańcie w granicach pobożności i prawości, i wiedzcie, że Bóg jest z bogobojnymi, pobożnymi¹⁴⁰.

195. (Sprawiedliwa odpłata i obrona waszego życia z bronią w rękę nie są możliwe bez poświęceń). Wydawajcie zatem dla sprawy Boga (z tego, co posiadacie) i nie doprowadzajcie się własnymi rękoma do zagłady (powstrzymując się

od datków. Cokolwiek czynicie), czyńcie to w najlepszy sposób, świadomi, że Bóg to widzi. Zaprawdę Bóg miłuje tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra.

196. Wykonujcie dla Boga *hadżdż* (pielgrzymkę większą) i *umrę* (*umra*, pielgrzymka mniejsza), a jeśli coś wam przeszkodzi (po założeniu *ihramu*, szat pielgrzymich), to pošlijcie (do Mekki) ofiarę, na którą was stać. Nie gólcie swych głów (na znak wyjścia ze stanu uświęconego, związanego z pielgrzymką), dopóki ofiara nie dotrze do swego miejsca i nie zostanie ofiarowana. Jeśli jednak ktoś spośród was jest chory (i musi wyjść ze stanu uświęcenia) albo dotknięty jakąś dolegliwością (skóry) głowy, to obo-

wiązuje go wykup za pomocą postu lub dobroczynności, albo ofiary. Jeśli jesteście bezpieczni (nie doznacie przeszkody w pielgrzymce albo przeszkoda zostanie usunięta), i ktokolwiek (z was) wykorzystuje okazję, by odbyć *umrę* przed *hadżdżem*, musi złożyć taką ofiarę, jaka jest dla niego dostępna. Ale jeśli ktoś nie jest w stanie tego uczynić, to musi pościć

przez trzy dni w czasie *hadżdżu* i siedem dni po powrocie do domu, a zatem łącznie dziesięć dni. To jest przepisane dla tych, którzy nie przebywają w okolicy Świętego Meczetu. Postępujcie kierując się bogobojuścią (unikając nieposłuszeństwa wobec Boga i stosując się do Jego przykazań), i wiedźcie, że odpłata Boga jest sroga.

138. Werset ten uznaje *fitnę* (którą tutaj przełożyliśmy jako: „chaos [al-fitna, wynikający z buntu przeciwko Bogu i nieuznawania żadnych praw i reguł]”) jako jeden z najważniejszych powodów prowadzenia wojny. Wojna jest czymś niepożądanym i odrażającym, niekiedy jednak nieuniknionym. *Fitna* jest właśnie taką sytuacją. W rzeczywistości wszystkie sytuacje kończące się wojną wykazują cechy stanu *fitna*. W kontekście koranicznym *fitna* oznacza przydawanie Bogu współtowarzyszy i przyjęcie tego jako stylu życia; szerzenie niewiary i apostazji, popełnianie ciężkich grzechów celowo i zuchwale; otwartą wrogość wobec islamu; powodowanie bezprawia i prześladowań. Wszystko to jest gorsze niż zabijanie.

139. Wiara w Boską Jedność zakłada przyjęcie Go jako jedynej Istoty Boskiej, Pana i Podmiot Czi. Islam stara się *fitnę* wykorzenić i stworzyć stabilne środowisko sprawiedliwości i wolności dla wszystkich, bez usprawiedliwiania prześladowań, pogwałcenia podstawowych praw człowieka, anarchii i terroru. W Islamie każdy może żyć według swojej wiary i praktykować swoją religię w sposób indywidualny i zbiorowy.

140. Miesiące *zu l-kada*, *zu l-hidżdża*, *muharram* i *radżab* (miesiące 11, 12 oraz 1 i 7 kalendarza księżycowego) były czasem świętym, kiedy to zabronione było prowadze-

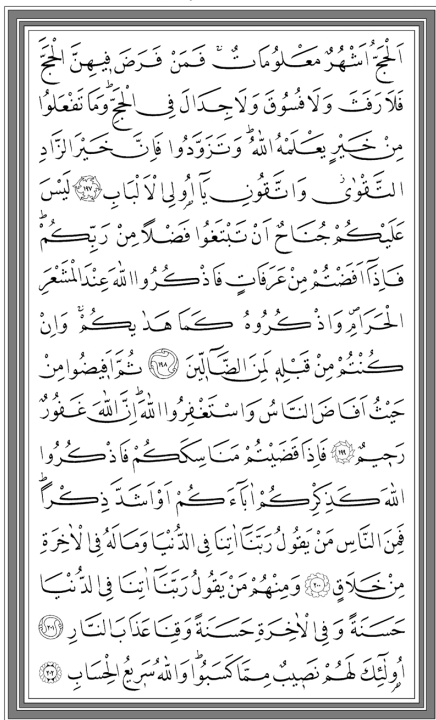
nie wojen, zabijanie i łupiestwo. Po to jednak, by uzyskać przewagę nad nieprzyjaciółmi, arabscy politeiści często łamali zakaz walki w te miesiące, a potem, aby zrekompensować pogwałcenie świętości miesiąca, traktowali inny jako święty. W celu pozbawienia ich przewagi nad muzułmanami oraz ze względu na zasadę *nietykalne wartości wymagają odwetu* Koran zezwolił muzułmanom na atakowanie wroga niezależnie od miesiąca, w którym sami zostali zaatakowani.

Niniejszy werset ustanawia istotną zasadę życia społecznego, kodeksu karnego oraz stosunków międzynarodowych. Prawo muzułmańskie uznało za priorytet ochronę religii, życia, rozumu, rodziny i rodu, a także własności prywatnej. Kto zostaje zabity, broniąc jednej z tych wartości, umiera jako męczennik. Wychodząc od ich świętości, za najcięższe grzechy islam uznaje obrazę religii i wartości religijnych (apostazję i bluźnierstwo), zabójstwo i morderstwo, konsumpcję alkoholu i narkotyków (które osłabiają rozumowanie), nierząd i cudzołóstwo (które niszczą rodzinę), oraz kradzież i uzurpowanie sobie prawa do cudzego mienia. Życie i własność żadnej jednostki czy narodu nie są bardziej święte od życia i własności innego narodu czy jednostki. Toteż, skoro istnieje równość pomiędzy tymi rzeczami, które Koran nazywa *wartościami nietykalnymi*, to każdy odwet musi następować w

obrębie ścisłej miary odpłaty sprawiedliwej i równej. Tego też domaga się sprawiedliwość naturalna. Poszczególne osoby mogą jednak wybaczyć każdą krzywdę sobie uczynioną. Takie przebaczenie jest chwalone i zalecane przez Koran jako cnota. Nikt jednak nie ma prawa przebaczyć w imieniu innych osób, wybaczyć przestępstwa popełnionego przeciwko porządkowi publicznemu bądź własności, a także przeciwko wartościom narodowym i bezpieczeństwu kraju.

Islam zezwala na odwet, ale zabrania czynienia niesprawiedliwości i odpłaty złem za zło. Jeśli ktoś sam bądź jakaś grupa czy-

ni niesprawiedliwość lub inne zło, ich ofiary nie mają prawa czynić tego samego, a tym bardziej nie wolno uznawać zła i niesprawiedliwości za normalną kolej rzeczy. Odwet ma służyć przywróceniu sprawiedliwości i musi być wyważony pod względem środków i proporcji. Islam dąży do pokoju i do usunięcia przemocy. To dlatego werset niniejszy w swoim dalszym brzmieniu nakazuje pozostawać w granicach pobożności, co oznacza, że zabronione są jakiegokolwiek dalsze akty wrogości lub wykroczenia w odpieraniu ataku poza ustalone granice.

197. *Hadźdż* przypada na dobrze znane miesiące¹⁴¹. Kto wtedy podejmuje obowiązek *hadźdżu*, niech się wystrzega rozwiązłości, złego zachowania i sporów. Bóg wie, jeśli cokolwiek dobrego czynicie (to, co jest wam przykazane i więcej jeszcze, a w szczególności pomoc bliźnim). Weźcie zaopatrzenie na *hadźdż* (aby nie stać się ciężarem dla innych). Zaprawdę, najlepszym zaopatrzeniem jest prawość i pobożność, przeto zaopatrzcie się w prawość i pobożność, by strzec się przed Moją karą, o ludzie rozumni!

198. Nie zgrzeszycie, jeśli będziecie szukać dobrodziejstw swego Pana (handlując pod-

czas *hadźdżu*, lecz strzeżcie się zbytniego zaangażowania, które by spowodowało zaniedbanie obrzędów pielgrzymkowych). Kiedy przeciskacie się w tłumie (pielgrzymów, wychodząc) z Arafat (po spędzeniu tam czasu na modlitwach), wspominajcie Boga w Masz'ar al-Haram (al-Muzdalifa); rozpamiętujcie Go, świadomi, jak On was poprowadził, wszak poprzednio byliście pomiędzy błądzącymi.

199. A potem (nie zostawajcie w al-Muzdalifa, pomijając wejście na Arafat z próżności, by nie mieszać się z innymi ludźmi) przeciskajcie się przez tłum (pielgrzymów), skąd i (inni) ludzie się przeciskają, i upraszajcie przebaczenia (za sprzeciwianie się Mu w jakikolwiek sposób przedtem i za błędy popełnione podczas pielgrzymki). Z pewnością, Bóg jest Przebacząjący, Współczujący (w szczególności względem Swych wierzących sług).

200. A kiedy już dopełnicie tych obrzędów, rozpamiętujcie Boga, jak rozpamiętywaliście swych ojców (i ich zasługi), albo jeszcze bardziej. Jednak pośród ludzi są tacy, którzy się modlą: „Panie nasz, obdarz nas dobrodziejstwami w tym świecie”, i oni nie będą mieć udziału na tamtym świecie.

201. I pośród nich są (także) tacy, którzy modlą się: „Panie nasz, obdarz nas tym, co jest dobre – w tym świecie, i tym, co dobre – na tamtym świecie; i ochroń nas od kary Ognia”.

202. I ci ludzie będą mieć udział, każdy (z nich) według tego, na co zasłużył. Bóg jest szybki w rachunku.

141. Miesiącami pielgrzymki są *szahal*, *zu l-qada* i *zu l-hidźdża*. *Hadźdż* nie może być odbywany w żadnym innym miesiącu. Jednym z dwu filarów *hadźdżu* jest pozostawanie przez pewien czas na górze Arafat. Przypada to na dziewiąty dzień *zu l-hidźdża*, w

wigilię *Id al-adha* (święto religijne – Dzień Ofiarowania). Czas na dopełnienie drugiego filaru, którym jest okrażenie *ifada* – obowiązkowe, siedmiokrotne obejście Ka'by – rozpoczyna się pierwszego z trzech dni *Id al-adha*.

203. Wspominajcie Boga w czasie (trzech) dni wyznaczonych (*Id al-adha*). Kto zaś się spieszy i zadowolają go dwa dni (rozpamiętywania Boga, wykonania rytuału obrzucenia słupów Szatana kamykami), ten nie popełnia grzechu; a kto opóźnia (kontynuując obrzędy do trzeciego dnia), (także) nie grzeszy, jeśli zważa na granice pobożności. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności; powinniście wiedzieć, że u Niego zostaniecie zebrani.

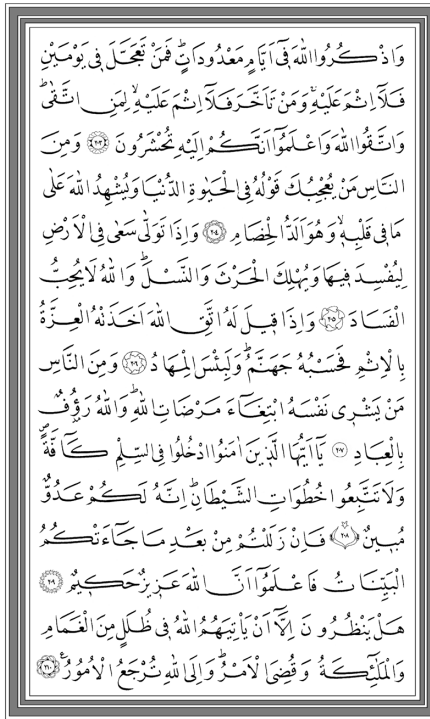
204. Pośród ludzi jest i taki, którego mowa o (sprawach związanych z) obecnym, ziemskim życiem fascynuje was, a on wzywa Boga na świadka tego, co kryje jego serce, ale jest najzagorzalszym w (swej) wrogości.

205. Kiedy odwraca się (od ciebie) albo zdobywa władzę, rusza poprzez ziemię, aby szerzyć chaos i zepsucie, niszczyć źródła życia i potomstwo ludzkie. Zaprawdę, Bóg nie miłuje chaosu i zepsucia.

206. A kiedy mu się mówi: „Lękaj się ze względu na swe powinności wobec Boga (i przestrzegaj Jego przykazań)”, ogarnia go chełpliwość i popycha ku (jeszcze większemu) grzechowi. Rozliczy się z nim Piekło – jakże to złe miejsce spoczynku!

207. I (na odwrót, jest) pomiędzy ludźmi taki (człowiek), który sprzedaje swą duszę, szukając przyjemności Boga. Bóg jest Litościwy wobec Swych sług (i nakazuje im pobożność i to, by zważali na Jego karę).

208. O wy, którzy wierzycie! Przybawajcie wszyscy, całkowicie poddani Bogu (nie pozwalając na żadną niezgodę

ze względów ziemskich), i nie ulegajcie podszeptom szatańskim, gdyż – zaprawdę – on jest waszym wrogiem oczywistym (usiłując zwieść was słodkimi obietnicami do buntu przeciwko Bogu).

209. Jeśli się potkniecie i wypadniecie (z drogi Boga – pracy nad pokojem i zgodą) po tym, jak przyszły do was jasne dowody prawdy, to wiedzcie, że Bóg jest Pełen Chwały, Wszechpotężny i Mądry¹⁴².

210. Czyż ci (którzy nie przyjdą poddani Bogu) wypatrują tylko nadejścia (rozkażu zniszczenia od) Boga z aniołami w cieniu chmur? A wtedy cała sprawa zostanie rozsądzona. Wszystkie sprawy ostatecznie powrócą do Boga (i stanie się to, co On zdecyduje).

142. Wnioski płynące z wersetów są szczególnie ważne dla zrozumienia ich znaczenia. Na przykład werset niniejszy kończy się stwierdzeniem, że Bóg jest *ʾazīm* i *hakīm* (pełen Chwały, Niezwyciężony i Mądry). W ten sposób jesteśmy napominani, że nie możemy przyczynić Bogu ani korzyści, ani szkody naszym poddaniem się Jego Woli (które daje nam spokój i harmonię wewnętrzną), ani też brakiem tego poddania. Jakkolwiek byśmy nie postępowali, Bóg jest pełen Chwały, Niezwyciężony i czyni, cokolwiek zechce. Podczas gdy my nie możemy w żaden sposób wpłynąć na Boga, On może, jeśli zechce, ukarać nas i zniszczyć. Atoli jest On również Pełen Mądro-

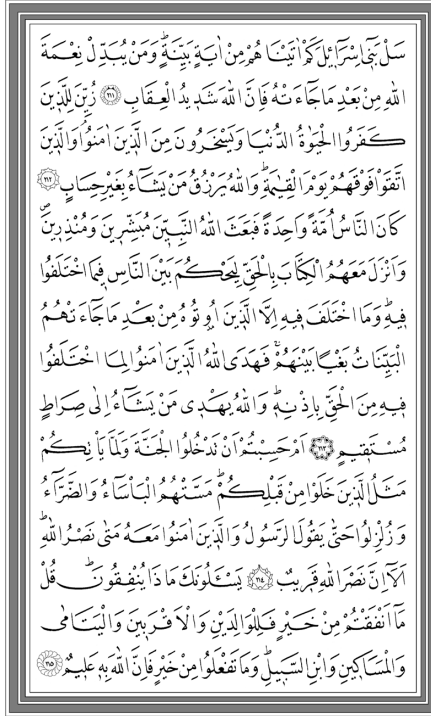
ści; we wszystkim, co czyni, możemy odnaleźć wiele jej przykładów. Bóg na tym świecie sprawdza nas, poddaje nas próbie. To dlatego życie doczesne rządzi się szczególnymi prawami. Z tego względu przy ocenianiu wydarzeń z dziejów ludzkich zawsze powinniśmy mieć na uwadze to, że Bóg jest Pełen Mądrości i Chwały, Niezwyciężony. My, jako ludzie, możemy dokonywać osądów w całkowitej albo częściowej niewiedzy co do własnych i cudzych motywów oraz bliskich i dalszych skutków zdarzeń. Bóg natomiast dostrzega całą przyszłość i przeszłość, a Jego Moc i Mądrość manifestują się w pełni. Więcej światła rzuca na tę sprawę werset następny.

211. Zapytaj Dzieci Izraela, jak wiele daliśmy im jasnych dowodów (i co się działo, jeśli na nie zważali, a co – jeśli nie zważali na nie). Kto zamienia Boże błogosławieństwo po tym, jak doń przyszło (kto zmienia przewodnictwo albo wymienia je na zbłądzenie): (dla tego) zaprawdę, odpłata Boga jest sroga¹⁴³.

212. Życie doczesne ozdabiane jest tak, by przemawiało do niewierzących i tych, co nie okazują Bogu wdzięczności; i oni wyśmiewają się z wierzących (i nieprzywiązujących wagi do życia na tym świecie). Lecz posłuszni Bogu i pobożni będą ponad nimi w Dniu Zmartwychwstania. Bóg obdarza bez miary, kogokolwiek zechce.

213. Ludzkość stanowiła (na początku) jedną społeczność (postępującą zgodnie z jednym sposobem życia, niespierającą się o zaopatrzenie. Później jednak pojawiły się różnice i) Bóg posyłał proroków z radosnymi wieściami (o pomyślności, którą daje wiara i prawość) i jako ostrzegających (przed skutkami zbłądzenia i przekraczania Bożych przykazań), i zsyłał z nimi Księgę zawierającą prawdę (i tylko prawdę), ażeby rozsądzała pomiędzy ludźmi to, w czym się różnili. I jedynie ci, którym została dana, różnili się co do niej ze względu na bezczelność i zawistną rywalizację pomiędzy sobą, po tym, jak przyszły do nich jasne prawdy. Bóg, za Swym zezwoleniem, poprowadził tych, którzy uwierzyli (w Księgę i proroków; tych, którzy obecnie wierzą w Koran i Muhammada), ku prawdzie co do tego, w czym się różnili. Bóg prowadzi, kogokolwiek zechce, ku prostej ścieżce¹⁴⁴.

214. (Rozważywszy dzieje ludzkości na tym świecie), czy sądzicie, że wejdziecie

do Raju, jeśli jeszcze nie przyszło do was to, czego doświadczyli ci, którzy przemięli przed wami? Oni nawiedzeni zostali przez trudności i przeciwności, i byli tak potrząśnięci, jak przez trzęsienie ziemi, że aż Wysłannik i wierzący spośród tych, którzy mu towarzyszyli, zakrzyknęli: „Kiedyż nadejdzie Boża pomoc?” Strzeżcie się! Pomoc Boga jest zaprawdę blisko!¹⁴⁵

215. Pytają cię, co mają rozdawać (by zapewnić zaopatrzenie dla potrzebujących). Powiedz: „Cokolwiek rozdajecie z waszego majątku, jest dla (waszych) rodziców i bliskich krewnych, i dla (potrzebujących) sierot, dla biednych i dla podróżnych. Cokolwiek dobrego zyczynie, zaprawdę Bóg ma o tym pełną wiedzę”¹⁴⁶.

143. Kara, o której wspomina Koran, wymierzana za grzechy bądź przestępstwa popełniane przez ludzi albo za niezgodę pomiędzy nimi, nie powinna być rozumiana tak, że jest ograniczona do Tamtego Świata. Bóg ustanowił prawa mające kierować doczesnym życiem ludzkości. Człowiek otrzymuje nagrodę za posłuszeństwo im albo odpłatę za nieposłuszeństwo bardziej na tym świecie, aniżeli w przyszłym. Jednakże przestrzeganie bądź nieprzestrzeganie praw Boga przedstawionych w *Din* (religii) jest w większym mierze nagradzane lub karane w życiu przyszłym. Zarówno jednostki, jak i społeczności otrzymują swoje zwykłe nagrody i kary w obu światach.

Powyższe wersety ostrzegają wiernych przed niezgodą i nieporozumieniami, które mogą wyniknąć z nieporządkowania się Bogu. *Cień chmur* w wersecie 210 nawiązuje, być może, do różnego rodzaju nieszczęść, jakie mogą dotknąć wiernych w wyniku targającej nimi niezgody. Werset następny (212) natomiast wyjaśnia główną przyczynę braku pełnego poddania się Bogu. Są nią pokusy życia doczesnego, które stanowią też zasadniczą przyczynę niewiary.

144. Werset ten wyjaśnia właściwe rozumienie dziejów, czyli filozofię historii. Bóg oświadczył w 2:38-39, z którymi to wersetami niniejszy w sposób oczywisty się łączy, że posyłał wskazówki postępowania ludzkości, która miała żyć na ziemi. Była to swoista *droga Boga*. W tym wczesnym okresie życia na ziemi ludzie szli ową drogą pod przewodnictwem Proroka Adama, który otrzymał Boskie Zwoje. Jak wskazuje werset poprzedni (2:212), pomiędzy ludźmi w tamtej epoce nie było współzawodnictwa pod względem tego, jak dzielić produkty ich pracy i to, co rodziła ziemia. Kiedy zaś to współzawodnictwo się pojawiło, jego efektem stały się różnice, starcia pomiędzy ludźmi i rozlew

krwi. Bóg jednak, przez Swoje miłosierdzie, wzbudził spośród nich Wysłanników i zesłał Księgi i Zwoje, aby mogli żyć w sprawiedliwości i podążać ku prawdzie w tym, w czym się różnili. Powołał także Proroków, by szli szlakiem Wysłanników i kontynuowali ich pracę. A jednak na skutek waśni, chciwości i zawiści ci, którzy otrzymali Księgę, poróżnili się pomiędzy sobą. Ta sytuacja trwała, aż wreszcie Prorok Muhammad, pokój z nim, przyszedł z Koranem. Niektórzy spośród tych, którzy wcześniej otrzymali Księgę, uwierzyli w niego, a niektórzy – nie.

Niniejszy werset wyjaśnia, że głównym powodem konfliktów pomiędzy Ludźmi Księgi, jak zresztą pomiędzy innymi ludźmi, jest wpływająca z zawiści rywalizacja. Ostatecznym źródłem rozwiązania problemów, jakie pojawiają się pomiędzy ludźmi, jest Koran i Prorok Muhammad, pokój z nim.

Istniały i istnieją różnice opinii pomiędzy muzułmanami w odniesieniu do interpretacji pewnych wersetów i nakazów koranicznych. To naturalne. Sposobem na uzgodnienie tych różnic jest sięgnięcie do *sunny* Proroka. Interpretuje ona Koran, rozwijając to, co jest w nim tylko zarysowane, wyprowadzając zasady ogólne z reguł szczegółowych i uszczegóławiając zasady ogólne. *Sunna* ma również moc prawotwórczą. Z tego względu sprzeciwianie się *sunnie* i atakowanie jej oznacza sprzeciwianie się jednemu z dwóch fundamentów islamu i atakowanie go.

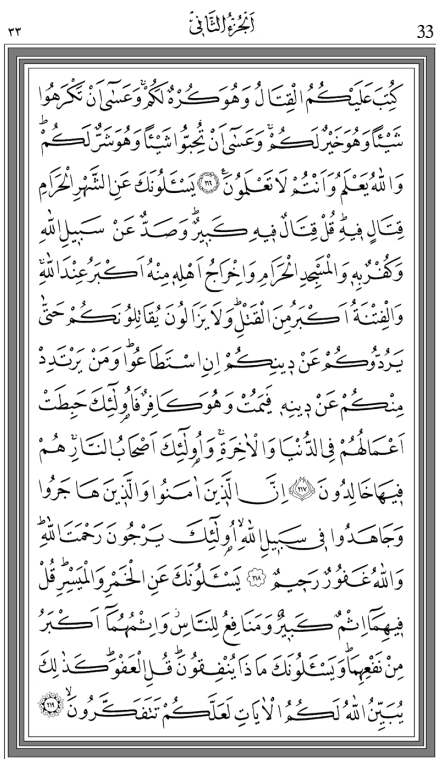
145. Werset ten wskazuje pewne „znaki drogowe” w dziejach ludzi idących ścieżką prostą. Szlak ów nie jest łatwy. Prowadzi przez prześladowania, niedostatek, a nawet cierpienia związane z wojną, toteż czasem wierni niemal wykrzykują: „Kiedy nadejdzie pomoc od Boga?” Moment, w którym wierni podążający ścieżką prostą są przekonani, że jedynie Bóg daje sukces i pomyślność, to chwila, gdy pomoc Boga jest w zasięgu ręki. To rów-

niez chwila prowadząca do ostatecznego triumfu i pomyślności w obu światach. Jednakże poddawanie próbie jakości wiary i posłuszeństwa trwa: wymaga to wdzięczności wobec Boga i trzymania pod kontrolą popędów zmysłowych.

146. Jeśli nawet wersety zdają się od siebie niezależne, to łączą się w tym, że zwracają

uwagę na ważne znaki prowadzące do ostatecznego triumfu i Raju oraz uczą nas, jak dojść do tego sukcesu. Wymaga to cierpliwości w chwilach trudności i niedostatku, okazywania pomocy krewnym i potrzebującym – innymi słowy – budowania mostów „społecznych” pomiędzy różnymi warstwami społecznymi.

216. Nakazana jest wam walka, choć jesteście jej niechętni. Może się zdarzyć, że odczuwacie niechęć wobec rzeczy, która jest dla was dobra i może się też zdarzyć, że lubicie pewną rzecz, choć jest zła dla was. Bóg wie, a wy nie wiecie.

217. Pytają cię o święty miesiąc i walkę w czasie jego trwania. Powiedz: „Walka w tym miesiącu jest wielkim grzechem; ale przecież zabranianie ludziom postę-

powania drogą Boga, niewiara w Niego i zabranianie wejścia do Świętego Meczetu, i wypędzanie zeń przebywających tam (wiernych) jest cięższym grzechem w obliczu Boga; chaos (spowodowany buntiem wobec Boga i nieuznawaniem żadnych praw) jest gorszym grzechem niż zabijanie. I oni nie ustaną w walce przeciwko wam, dopóki nie odwrócą was od waszej religii, jeśli tylko zdołają. Ktokolwiek z was odwróci się od swojej religii i umrze jako niewierny – tego uczynki poszły na marne zarówno w tym, jak i w przyszłym świecie. Ten jest towarzyszem Ognia; w nim będzie przebywać (na wieki).

218. Zaprawdę ci, którzy wierzą; którzy emigrują i zmagają się dla sprawy Boga¹⁴⁷ – to ci, którzy mogą żywić nadzieję na miłosierdzie Boga. Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

219. Pytają cię o napoje oszałamiające i gry hazardowe. Powiedz: „W obydwu jest wielkie zło, choć także pożytek dla ludzi; lecz ich zło jest większe od pożytku”. Pytają cię także, co mają dawać (dla sprawy Boga i dla potrzebujących). Powiedz: „To, co pozostało (po tym, jak zaspokoiliście potrzeby swych bliskich)”. W taki sposób Bóg wyjaśnia wam Swe Objawienia, abyście się zastanowili¹⁴⁸

147. *Dżihad* dosłownie oznacza podejmowanie przez kogoś największego wysiłku w celu osiągnięcia czegoś. Słowo to nie oznacza „wojna”. W języku arabskim ekwiwalentem słowa „wojna” jest *qital*. *Dżihad* nie oznacza także *świętej wojny*; w rzeczywistości termin

ten został ukuty podczas krucjat i oznaczał wojnę przeciwko muzułmanom. Nie ma swojego odpowiednika w islamie, a termin *dżihad* nie jest z pewnością jego tłumaczeniem. Chociaż prowadzenie wojny mieści się w znaczeniu pojęcia *dżihad*, to jednak – jak już wspo-

mniano – zasadnicze znaczenie zawiera się w „podejmowaniu największego wysiłku w celu osiągnięcia czegoś”.

Dżihad obejmuje każdy rodzaj wysiłku i zmagania dla sprawy Boga. *Mudżahidzi* (ci, którzy angażują się w *dżihad*) są szczerze oddani sprawie islamu, poświęcają cały swój intelekt i ducha na jego służbę, całą swoją siłą bronią islam przed agresją, a jeśli trzeba – nie wahają się zaryzykować utraty życia. Wszystko to jest *dżihadem*. *Dżihad* dla sprawy Boga jest zmaganiem, w którym człowiek poświęca się wyłącznie dla zdobycia akceptacji Boga, i po to, by wywyższyć Jego Słowo ponad inne słowa.

Dżihad ma dwa aspekty. Jeden z nich to walka z przesadami i błędnymi przekonaniami, pragnieniami zmysłowymi i złymi skłonnościami. To poszukiwanie światła wiary i światła intelektu: *dżihad większy*. Drugi zaś to zachęcanie innych do osiągnięcia tego samego celu – nazywany jest wtedy *dżihadem mniejszym*.

Dżihad mniejszy, rozumiany najczęściej jako walka dla sprawy Boga, nie odnosi się jedynie do zmagania na polach bitew. Termin ten jest bardzo „pojemny” i obejmuje każde działanie – od zabrania głosu, gdy to konieczne (np. w obliczu tyranii), do walki na polu bitwy – zakładając, że wysiłek jest podejmowany dla Boga. W znaczeniu *dżihadu mniejszego* mieści się rozmowa i cisza, uśmiech i powaga, dołączenie do spotkania bądź jego opuszczenie, słowem – każde działanie podejmowane dla polepszenia losu ludzkości, czy to przez jednostkę, czy przez społeczność.

Podczas gdy *dżihad mniejszy* uzależniony jest od zaangażowania środków zewnętrznych i materialnych i prowadzony jest w świecie zewnętrznym, a *dżihad większy* jest zmaganiem wewnętrznym ze zmysłową naturą, to w rzeczywistości obydwie formy nie mogą być od siebie oddzielone. Tylko ci, którzy szczerze zmagają się z własnym zmysłowym Ja, mogą podejmować i prowadzić *dżihad mniejszy* we właściwym kierunku, co

z kolei pomaga im osiągnąć sukces w *dżihadzie większym*.

Prorok Muhammad, pokój z nim, łączył obydwie aspekty *dżihadu* w sposób najdoskonalszy. Okazywał niezwykłą odwagę w komunikowaniu Boskiego Przesłania i był najbardziej oddany Bogu. Był pochłonięty miłością Boga i bojaźnią Bożą podczas modlitwy, a ci, którzy go widzieli, odczuwali wobec niego ogromną sympatię. Często pościł co drugi dzień albo nawet w kolejne dni. Czasami spędzał na modlitwie niemal całą noc i jego stopy puchły od długiego stania. Jak zapisano w zbiorze *sunny al-Buchariego*, Aisza, sądząc że modlitwy Proroka są zbyt długie, zapytała go kiedyś, dlaczego tak nadweręża swoje siły, skoro wie, że wszystkie grzechy zostały mu wybaczone. On odrzekł: „Czyż nie mam być wdzięcznym sługą Boga?”

Jak już wyjaśniliśmy wcześniej, wysiłek dla sprawy Boga wymaga – poza głoszeniem innym Boskiego Przesłania – także zmagania się ze zmysłową naturą człowieka, aby poprzez to ukształtować w sobie prawdziwie duchowy charakter, obfitujący w wiarę i płonący miłością do Boga. Walka wiernego dla sprawy Boga trwa w sferze indywidualnej aż do śmierci wiernego; natomiast w sferze zbiorowej – aż do Dnia Sądu.

Islam nie przyszedł po to, by wywołać pomiędzy ludźmi niezgodę; on przyszedł, aby ustanowić pokój duchowy w wewnętrznym świecie ludzi i umożliwić im pokój z Bogiem, ze sobą nawzajem, z przyrodą oraz ze wszystkimi istotami. Przyszedł, by wykorzenić niesprawiedliwość i zepsucie na ziemi; by „zjednoczyć” ziemię z niebem w harmonii. Islam wzywa ludzi do wiary mądrze i pięknie, nie uciekając się do przemocy – dopóki ci, którzy pragną utrzymać zepsuty „porządek” oparty na niesprawiedliwości, opresji, egoizmie i wykorzystywaniu innych oraz uzurpowaniu ich praw nie zaczną się opierać, stosując przemoc – zdeterminowani, by zapobiec głoszeniu islamu.

148. Alkohol i hazard były głęboko zakorzenione i rozpowszechnione pomiędzy Arabami w epoce przedislamskiej (*Dżahilija* albo „Epoka Ignorancji”). Nie jest łatwo wykorzenić tak złe nawyki w społeczności. Jak w niemal wszystkich tego typu sprawach, Koran wykazywał podejście stopniowe w kwestii zakazu spożywania alkoholu i uprawiania hazardu. Zamiast zabronić od razu, najpierw starał się przekonać wiernych o ich szkodliwości. Kiedy przyszedł ostateczny zakaz, nie było pośród wiernych takiego, który by dobrowolnie nie porzucił tych nałogów. Ten sam sposób postępowania miał miejsce przy ustanawianiu nowych wzorców zachowania. I tak, przed ustanowieniem nakazu noszenia przez kobiety chusty Koran przekonywał społeczność muzułmańską o wartości kobiet noszących chusty. Pewni ludzie przyszli do Wysłannika, niech będzie z nim pokój, i zapytali, kiedy nakazać kobietom się zakrywać. Kiedy wreszcie ów nakaz przyszedł, to – zgodnie z relacją Aiszy, niech Bóg będzie z niej zadowolony – wszystkie kobiety, bez wyjątku, założyły swoje chusty dobrowolnie.

Następnym ważnym przykładem jest sytuacja opisana w kolejnych dwóch wersektach. Pouczają one muzułmanów, jak traktować sieroty i jak zarządzać ich sprawami. Wprowadzają również zakaz małżeństw z

bałwochwalcami. Choć z pozoru bez związku, te dwa wersety przygotowywały serca wiernych do poślubiania dziewczyn, które były sierotami. Zanim objawiony został wersekt 3 *sury al-Nisa*, który dozwolił małżeństwa z więcej niż jedną kobietą, wersety te zachęcały bogatych mężczyzn do wybierania sierot, jeśli już rozważali poślubienie drugiej żony.

Oto Koran, Słowo Boga, Pana światów. Kiedy Słowo Boże naucza ludzi, umysły i serca powinny być zwrócone ku niemu z największą uwagą, abyśmy mogli zmieniać na lepsze siebie i nasze społeczności wedle Jego woli. On nas bowiem stworzył i podtrzymuje przy życiu. Muzułmanie, szczególnie ci, którzy odczuwają odpowiedzialność za prowadzenie drogą prostą innych i nauczanie ich, muszą dbać o to, by nie dać się zwieść modnym teoriom, które nie mają wiele wspólnego z koranicznymi zasadami myśli, wiary, czci, moralności, relacji społecznych i politycznych oraz gospodarki. Powinni zaś zabiegać o powrót do tych podstaw. W szczególności muszą wziąć pod uwagę przedstawiany przez Koran sposób prowadzenia drogą prostą, sposób nauczania i osiągania zasadniczych zmian. Żaden wysiłek podejmowany w imię islamu, lecz nieoparty na Koranie i przezeń niedozwolony, nie może odnieść sukcesu.

فَالذُّنْيَا وَالْآخِرَةَ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ
 خَيْرٌ وَأَنْ تُحَاطَبُوا لَهُمْ فَاُولَٰئِكَ خَيْرٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدِينَ
 الْمُضِلِّينَ وَلَوْ سَاءَ اللَّهُ لَاعْتَدْنَاكُمْ إِنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٠﴾
 وَلَا تَلْمِزُوا السُّرَكَاتِ حَتَّىٰ يُوْمِنُوا بِاللَّامَةِ الْمُؤْمِنَةِ خَيْرٌ
 مِنْ مُشْرِكِهِمْ وَلَا يَجِدُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا
 وَلَعَدَّ الْمُؤْمِنِينَ خَيْرًا مِنْ مُشْرِكِهِمْ وَلَا يَجِدُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُوْمِنُوا
 التَّوَارِثَ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْبَيِّنَاتِ وَالْمَغْفِرَةِ بَازِيئَةً وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٣١﴾ وَبَيَّنَّا لَكَ فِي الْحَبِطِ فُلًا
 هُوَ آدَمِيٌّ فَاغْتَرَبُوا فِي الْبَحْرِ وَلَا تَصْرَبُوا بِهِ
 حَتَّىٰ يُطَهَّرُوا فَإِذَا نَظَّهَرُوا فَأَنوُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ
 إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٣٢﴾ إِنَّا أَوْكُنَّا
 حَرْثَ لَكُمْ فَأَوْحَرْنَاكُمْ أَنْ تَشْتُمُوا وَقَدِمُوا لِأَنْفُسِكُمْ
 وَاسْتَفْوَا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مَلَائِكَةُ اللَّهِ وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
 ﴿٣٣﴾ وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عُزُورًا لِأَنَّكُمْ أَنْ تَبْرُوا
 وَتَتَفَوَّاهُوا وَتُضِلُّوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

220. Nad tym i nad tamtym światem (z prawdami im właściwymi). I pytają cię o (to, jak traktować) sieroty. Powiedz (im): „(Zamiast nie czynić nic z obawy przed pobłędzeniem) zarządzajcie uczciwie ich sprawami – dla ich dobra”. To jest najlepsze. Jeśli zaś zamieszacie (wasze wydatki) z ich (to nie ma w tym nic złego), gdyż przecież one są waszymi braćmi (w wierze, a braterstwo wymaga czynienia braciom tego, co dobre). Bóg doskonale odróżnia tego, kto powoduje chaos, od tego, kto zaprowadza porządek. Jeśliby Bóg zechciał, to nałożyłby na was ciężary. Zaprawdę, On jest Pełen Chwały, Wszechpotężny i Mądry.

221. Nie zawierajcie małżeństw z kobietami, które przypisują Bogu współtowarzyszy, dopóki nie uwierzą. Wierząca niewolnica jest lepsza od (wolnej) kobiety, która przypisuje Bogu współtowarzyszy, nawet jeśli podoba się wam

i pociąga was (swą urodą, majątkiem, pozycją społeczną lub rodziną). I nie wydawajcie za mąż (waszych wierzących córek) za mężczyzn, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, dopóki nie uwierzą. Wierzący niewolnik jest lepszy od (wolnego) mężczyzny, którzy przypisuje Bogu współtowarzyszy, nawet jeśli ten wam się podoba. To ci, którzy wzywają do Ognia, tymczasem Bóg wzywa do Raju i przebaczenia (waszych win) za Jego pozwoleniem. On wyjaśnia ludziom Swe Znaki, ażeby się (nad nimi) zastana-

wiali i pamiętali (o swych powinnościach względem Boga).

222. Pytają cię również o (nakazy regulujące) menstruację. Powiedz: „To stan bolesny (*adha*, i stan nieczystości rytualnej), przeto trzymajcie się z daleka od nich podczas menstruacji i nie zbliżajcie się do nich, dopóki się nie oczyszczą¹⁴⁹. Po oczyszczeniu natomiast zachodźcie do nich tak, jak Bóg wam nakazał (zgodnie z pragnieniem waszej natury i regułami nałożonymi na was). Zaprawdę, Bóg miłuje tych, którzy zwracają się ku Niemu ze szczerą skruchą (za popełnione grzechy i błędy), i miłuje tych, którzy się oczyszczają¹⁵⁰”.

223. Wasze kobiety są dla was jak ziemia uprawna (gdzie siejcie nasiona i otrzymu-

jecie owoce), idźcie zatem na waszą rolę, jak wam się podoba i przygotujcie (to, co dobre) dla (przyszłości) waszych dusz. Postępujcie bogobojnie, nie wykraczając poza granice pobożności i posłuszeństwa wobec Niego (zarówno w waszych relacjach z kobietami, jak i wychowując potomstwo, oraz we wszystkich innych sprawach)¹⁵¹. I wiedzcie, że się z Nim spotkacie; i głóście radosną wieść wierzącym (o tym, co znajdują w Jego Obecności).

224. (Nie składajcie bezmyślnie przysięg na Boga) i nie czyńcie z Niego waszymi przysięgami przeszkody w czynieniu większego dobra, w zbożnym postępowaniu i w zaprowadzaniu pokoju pomiędzy ludźmi. A Bóg wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący.

149. Kobiety w okresie menstruacji nie mogą wykonywać modlitwy, pościć, wchodzić do meczetu ani też wykonywać rytów pielgrzymkowych. Nie mogą również dotykać Koranu i recytować go, za wyjątkiem fragmentów zawierających prośby – z intencją modlitwy. Wynika to stąd, że menstruacja sygnalizuje nieczystość rytualną, podobnie jak stan, w którym potrzebujemy obmycia rytualnego.

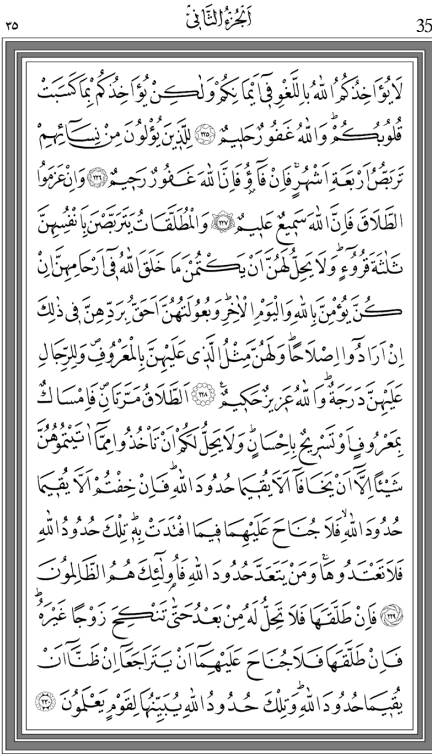
150. Podobnie jak Koran zwraca uwagę na duchowe szaty pobożności, gdy wspomina ubiór (7:26) i duchowy pokarm (2:197), tak tutaj mówiąc o czystości ciała, zwraca uwagę na czystość duchową albo oczyszczenie z grzechów poprzez skruchę. Prawdziwe piękno i dobro polega nie na „zwracaniu swej twarzy ku wschodowi bądź zachodowi”, lecz

na właściwej orientacji serca i ducha. Forma, rzecz jasna, kryje zawsze treść. Przykazania religijne mają na celu prowadzić ludzkość ku doskonałości i czystości intelektualnej i duchowej, a zatem – ku zacności i szlachetności.

151. Niniejszy werset w kilku zwięzłych stwierdzeniach przypomina nam, że prawdziwym celem pożycia małżeńskiego nie są przyjemności zmysłowe, lecz posiadanie potomstwa i wychowanie go w sposób właściwy. Zaspokojenie pragnień zmysłowych jest rodzajem nagrody, mającej zachęcić do realizacji tego celu. Jak to już zostało wspomniane w wersecie 2:187, w małżeństwie odnajdujemy także inne przykłady mądrości, np. to, że małżonkowie są dla siebie nawzajem ubiorem (a zatem ochra-

nią się wzajemnie przed niedozwolonymi relacjami płciowymi i powiększają nawzajem swoje duchowe piękno). Są też towarzyszami życia w radości i smutku. Z tego względu, co implikuje ten werset, a stwierdza jeden z *hadisów* (*al-Buchari*, „*Nika*”, 15), we współmałżonku najbardziej należy

doceniać szczerą pobożność. Poza tym, na co wskazał Wysłannik, pokój z nim, małżonkowie powinni być jak najbardziej dopasowani do siebie pod względem wiedzy, kultury i podobnych cech, aby ich małżeństwo było bogatsze i zacniejsze (*at-Tirmidzi*, „*Nika*”, 3).

225. Bóg nie będzie was rozliczał za potknięcia w przysięgach, lecz rozliczy was za to, na co zasłużyły wasze serca (ze względu na intencję). A Bóg jest Przebaczający, Łaskawy.

226. Dla tych, którzy ślubują wstrzeżność od swoich żon, powstrzymanie się trwa cztery miesiące. Jeśli jednak potem powrócą, to zaprawdę, Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

227. Lecz jeśli (ów okres się kończy i) zdecydują się na rozwód, (wiedźcie, że) Bóg wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący (świadom tego, co oni mówią i czynią).

228. Kobiety rozwiedzione obowiązują okres oczekiwania trwający trzy miesiące i nie mogą – jeśli wierzą w Boga i w Dzień Ostatni – skrywać tego, co Bóg stworzył w ich łonach. W tym czasie ich mężowie mają większe prawo je odzyskać, jeśli pragną pojednania. Zgodnie ze zwyczajową praktyką – dobrą i uznaną przez religię – kobiety mają prawa podobne do tych, (jaki mają) wobec nich (mężczyźni), ale na mężczyznach (w związku z większymi obowiązkami) ciąży wyższy stopień (odpowiedzialności) (czego nie mogą nadużyć). A Bóg jest Pełen Chwały, Wszechpotężny, Mądry.

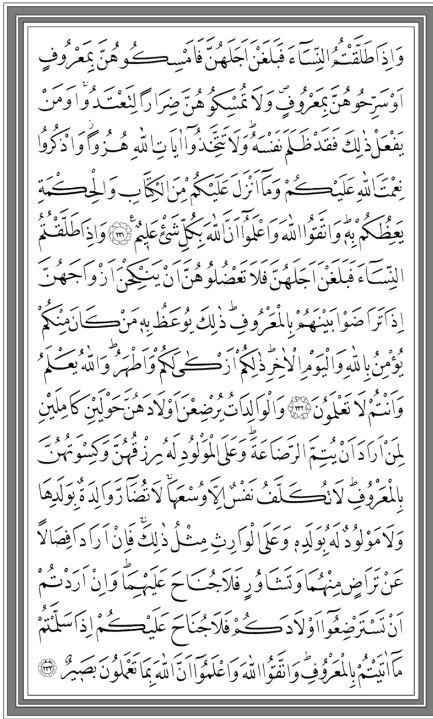
229. Rozwód wypowiada się dwukrotnie. Potem (po wypowiedzeniu każdej z tych formuł rozwodowych) mąż powinien albo zatrzymać (swą żonę), nie obrażając przy tym jej godności i w sposób uczciwy, albo dać (jej) wolność – w sposób uprzejmy, uczciwy i miły (dla niej). (W przypadku rozwodu) nie jest wam dozwolone zabierać nic z tego, co im daliście (jako wiano, prezent ślubny albo inny prezent), chyba że obydwoje boicie się, że nie zdołają wytrwać w granicach ustanowionych przez Boga. Jeśli się lękacie, że nie będą w stanie wytrwać w granicach ustanowionych przez Boga (i zblądzą ku czynom niedozwolonym, na przykład ze

względu na wstępną żony wobec męża), to nie zgrzeszycie, jeśli żona zapłaci pewną kompensatę, ażeby (w ten sposób) wyzwolić się z więzów małżeńskich. To są granice ustanowione przez Boga, dlatego nie przekraczajcie ich. Ci, którzy przekraczają granice ustanowione przez Boga, należą do występnych.

230. Jeśli on się rozwodzi (ostatecznie, po raz trzeci), to (ta kobieta) nie będzie mu już dozwolona, chyba że (dobrowol-

nie) poślubi innego mężczyznę. (Jeśli ona i jej nowy małżonek nie żyją ze sobą dobrze i) jeśli on się z nią rozwiedzie, to nie popełni grzechu (kobieta i jej pierwszy małżonek, jeśli pojedną się), wracając do siebie, o ile są przekonani, że wytrwają w granicach ustalonych przez Boga; On wyjaśnia je ludziom, którzy wiedzą (jaka mądrość i korzyści zawarte są w granicach przepisanych dla nich przez ich Stwórcę).

231. A kiedy rozwodzicie się z kobietami i skończy się im termin oczekiwania, to albo zachowajcie je, nie obrażając ich godności i (traktując je) uczciwie, albo dajcie im wolność w sposób uczciwy i nie ujmując ich honorowi. Nie zatrzymujcie ich po to, by je krzywdzić i łamać (ich prawa). Kto zaś tak czyni, to – zaprawdę – uczynił sobie samemu niesprawiedliwość. Nie naśmiewajcie się ze Znaków Boga (nie poświęcając im należytej uwagi) i rozpamiętujcie łaskawość Boga wobec was i to, co wam zesłał z Księgi i mądrości, aby was napominać (ku drodze prostej). Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, trwając w bogobojności i pobożności, i

wiedźcie, że Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

232. A kiedy rozwodzicie się z kobietami i skończy się im termin oczekiwania (to wtedy wy – sędziowie i wy, którzy opiekujecie się każdą ze stron), nie zabraniajcie im poślubiania ich (poprzednich) mężów (a wy, poprzedni mężowie –) innych mężczyzn, jeśli porozumie-li się pomiędzy sobą na sprawiedliwych warunkach¹⁵². To jest napomnienie dla tego, kto spośród was prawdziwie wierzy w Boga i w Dzień Ostatni; to dla was droga cnotliwsza i czystsza. A Bóg wie, wy zaś nie wiecie¹⁵³.

233. Matki (zarówno mężatki, jak i rozwiedzione) niech karmią piersią swe dzieci przez dwa pełne lata, jeśli (rodzice) pragną, aby ten okres się dopełnił. Na ojcu dziecka spoczywa obowiązek zaopatrywania matek (w tym czasie) w żywność i ubranie zgodnie z dobrą (i usankcjonowaną religijnie) praktyką zwyczajową. Nikt nie jest obciążony ponad swe możliwości; nie wolno przyczyniać matce cierpień ze względu na jej dziecko, ani ojcu – ze względu na jego dziecko. Ta sama powinność (wobec karmiącej matki) spoczywa na spadkobiercy (ojca, który zmarł). Jeśli obydwójce rodzice pragną – za obopólną zgodą i po radzie – odstawić dziecko od piersi (przed upływem dwóch lat), to nie ma w tym żadnego grzechu. A jeśli pragniecie znaleźć dla waszych dzieci mamkę do karmienia, to nie zgrzeszycie, o ile zapłacicie (za to) zgodnie z dobrą (i usankcjonowaną religijnie) praktyką zwyczajową. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga i starajcie się nie przekraczać granic pobożności; i wiedźcie, że cokolwiek czynicie, zaprawdę, Bóg widzi to dobrze.

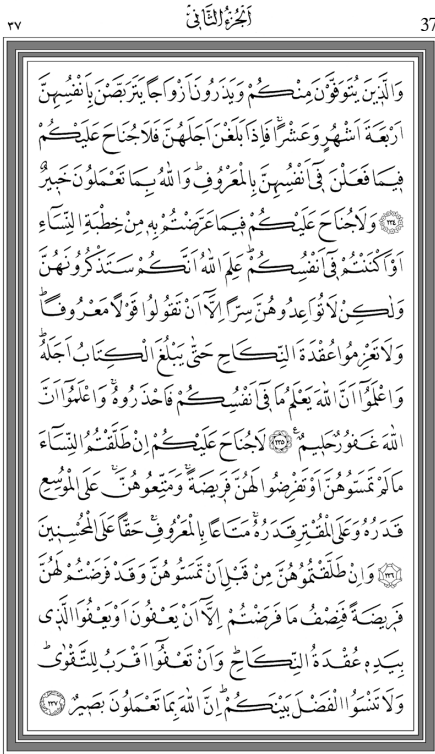
152. Islam zezwala na rozwód, jeśli nie ma wątpliwości co do tego, że małżonkowie nie potrafią już ze sobą żyć, małżeństwo utraciło swą rolę i nie spełnia swych funkcji. Niemniej jednak, jak to widać z niniejszych wersetów, islam czyni pewne obwarowania w przeprowadzaniu rozwodu i daje obydwu małżonkom możliwość kilkukrotnego przemyślenia decyzji. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powiedział: „Spośród rzeczy dozwolonych najbardziej odpychającą w oczach Boga jest rozwód” (Abu Daud, „Talak”, 3).

Rozwód z inicjatywy męża przeprowadzany jest w sposób następujący: mężczyzna wypowiada formułę rozwodową w czasie, gdy żona nie ma menstruacji. Żona wtedy czeka przez trzy okresy miesięczne, podczas których mąż zobowiązany jest do utrzymywania jej i nie wolno mu wyrzucać jej z domu. W tym czasie mogą się pojednać. Jeśli tak uczynią, to nie muszą odnawiać kontrak-

tu małżeńskiego. Jeśli natomiast pojedną się po upływie tego okresu, to muszą odnowić umowę małżeńską. Rozwód może być wypowiedziany po raz drugi, jeśli jednak zostanie powtórzony trzeci raz, to małżonkowie nie mogą do siebie wrócić, o ile kobieta nie poślubi innego mężczyzny i nie nastąpi rozwód z jej albo jego inicjatywy.

Żona także ma prawo przeprowadzenia rozwodu z własnej inicjatywy. Jeśli odczuwa wobec męża wstręt i istnieje zagrożenie, że jedno z nich albo obydwoje złądzą ku temu, co zakazane, to w takim przypadku żona przekazuje sprawę sędziemu i żąda rozwodu. Obowiązana jest przy tym zapłacić pewną kwotę mężowi. Jeśli zaś rozwód zachodzi z inicjatywy męża, to nie może on żądać zwrotu niczego z posagu, który jej darował, albo tego, co otrzymała po ślubie.

153. Krótki zarys statusu kobiety w islamie zob. Dodatek 4.

234. Ci spośród was, którzy umierają, pozostawiając żony: one powinny odczekać cztery miesiące i dziesięć dni¹⁵⁴ (podczas których powinny powstrzymać się od małżeństwa i zbytniego ozdabiania się w celu dobrego zaprezentowania się kandydatom do małżeństwa). Kiedy minie termin oczekiwania, nie zgrzeszycie za to, jak one postąpią ze sobą – w granicach przyzwoitości. Bóg jest w pełni świadom tego, co czynicie.

235. Nie popełnicie grzechu, jeśli (w czasie tego okresu oczekiwania) proponujecie zaręczyny takim kobietom

albo będziecie to w sobie skrywać. Bóg wie, że będziecie o nich myśleć (mając w sercu tę propozycję), ale nie przeprowadzajcie z nimi w sekrecie zaręczyn, tylko w ten sposób, że wypowiecie je właściwie i stosownymi słowami (zgodnie z prawem muzułmańskim). Nie decydujcie się na związek małżeński, dopóki nie upłynie wyznaczony termin. Wiedźcie, że Bóg zna wnętrza waszych serc; przeto zważajcie na Niego. I wiedźcie, że Bóg jest Przebacząjący, Łaskawy (i nieśpieszny w karaniu).

236. Nie popełnicie grzechu, jeśli rozwodzicie się z kobietami (z którymi zawarliście umowę małżeńską), o ile jeszcze ich nie dotknęliście i nie wyznaczycie dla nich posagu (*mahr*). I dajcie im pewne zaopatrzenie, bogaty zgodnie ze swymi środkami i biedny także według swoich środków – zaopatrzenie odpowiednie do dobrej praktyki zwyczajowej, religijnie akceptowanej – jako powinność dla czyniących dobro, świadomych, że Bóg ich widzi.

237. Jeśli dacie im rozwód, zanim ich dotkniecie, lecz już wyznaczycie dla nich posag (*mahr*), to (dajcie im) połowę z tego, co wyznaczycie, o ile nie zrzekną się albo zrzeknie się ten, w którego rękach jest związek małżeński (i zapłaci pełną kwotę). Jeśli zrzekniecie się, to jest to bliższe pobożności; i nie zapominajcie o wspaniałomyślności pomiędzy sobą. Bóg dobrze widzi, co czynicie.

154. Spod tego przepisu wyjęta jest wdowa w ciąży. Jej okres oczekiwania wygasa wraz z narodzinami dziecka, niezależnie od tego, czy

okres pomiędzy śmiercią męża a urodzeniem dziecka jest krótszy lub dłuższy niż przepisany tutaj czas oczekiwania.

238. Pamiętajcie zawsze o obowiązkowych modlitwach i pilnujcie ich (czasu), a (szczególnie) modlitwy środkowej; i stawajcie w obecności Boga w największym oddaniu i posłuszeństwie.

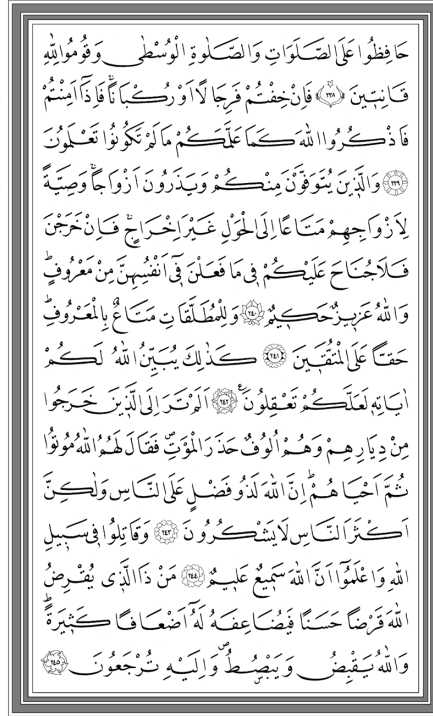
239. Jeśli jesteście wystawieni na niebezpieczeństwo (i nie możecie modlić się stojąc w jednym miejscu, to wtedy módlcie się) idąc pieszo albo jadąc wierzchem. Jeśli zaś jesteście bezpieczni, rozpamiętujcie Boga (i módlcie się) tak, jak On was nauczył tego, czego nie wiedzieliście (o wierze, Księdze i modlitwie)¹⁵⁵.

240. Ci spośród was, którzy (są bliscy śmierci i) umierają pozostawiając żony, mają sporządzić testament na ich korzyść z rocznym zaopatrzeniem bez (możliwości ich) wyrzucania.¹⁵⁶ Jeśli zaś one same (z własnej woli) odejdą, to nie ma waszego grzechu w tym, co one samodzielnie uczynią z rzeczy dozwolonych (legalne małżeństwo). Zaprawdę, Bóg jest pełen Chwały, Wszechpotężny, Mądry.

241. Podobnie, kobiety rozwiedzione mają otrzymać zaopatrzenie zgodnie z dobrym zwyczajem, zaakceptowanym przez religię; to powinność spoczywająca na bogobojnych i pobożnych.

242. W ten sposób Bóg wyjaśnia Swe Objawienia (i drogowskazy na Swej drodze), byście rozumowali i pojęli (co jest dla was korzystne i odpowiednio do tego postępowali).

243. Czy nie pamiętasz o tych, którzy wyruszyli ze swych domów, lękając się

śmierci, choć były ich tysiące? Bóg rzekł do nich: „Umierajcie”, a potem wskrzesił ich do życia. Zaprawdę, Bóg jest łaskawy dla ludzi, lecz większość ludzi nie okazuje wdzięczności.

244. (Nie działajcie z lęku przed śmiercią), walczcie (za to) dla sprawy Boga i wiedźcie, że Bóg wszystko słyszy i wie o każdej rzeczy.

245. Kim jest ten, kto (rozdając swój majątek jedynie dla sprawy Boga) udziela Mu pięknej pożyczki, którą On zwróci mu, pomnożywszy uprzednio wielokroć? Bóg uszczupla (to, co posiadacie) i powiększa; (w każdym przypadku) zostaniecie do Niego sprowadzeni.

155. Wyjaśniwszy reguły szczęśliwego życia rodzinnego i społecznego, Bóg zwraca uwagę na modlitwę, gdyż spełnia ona niebagatelną rolę w edukacji duchowej ludzkości. Zaszczepia ideały dobra i czystości, a także przygotowuje osobowość do posłuszeństwa przykazaniom Bożym; sprzyja pielęgnowaniu pobożności i zakazuje nieprzyzwoitości oraz niesprawiedliwości (29:45). Rozkaz, aby wierni zawsze pamiętali o modlitwach obowiązkowych, zyskuje większą wagę w świetle wersetu 239. Muzułmanin nie może w jakikolwiek sposób lekceważyć modlitwy. Nawet w sytuacji niebezpieczeństwa zobowiązany jest ją wykonywać, „idąc pieszo albo też jadąc wierzchem”. Modlitwę można przełożyć jedynie podczas walki na polu bitwy.

Na temat wspomnianej „modlitwy środkowej” panują różne opinie. Według większości uczonych chodzi tutaj o modlitwę popołudniową, tzn. *asr*. Ponieważ jest to ten okres dnia, gdy praca zbliża się ku końcowi, może się zdarzyć, że ta modlitwa będzie zaniedbana. To trzecia spośród pięciu codziennych modlitw i w tym znaczeniu można ją nazwać modlitwą środkową. W tradycji muzułmańskiej przyjęło się jednak, że dzień rozpoczyna się po zachodzie słońca. Dlatego modlitwą środkową może być również modlitwa poranna – o brzasku (*fadžr*).

156. Ten nakaz został abrogowany po ustanowieniu prawa spadkowego.

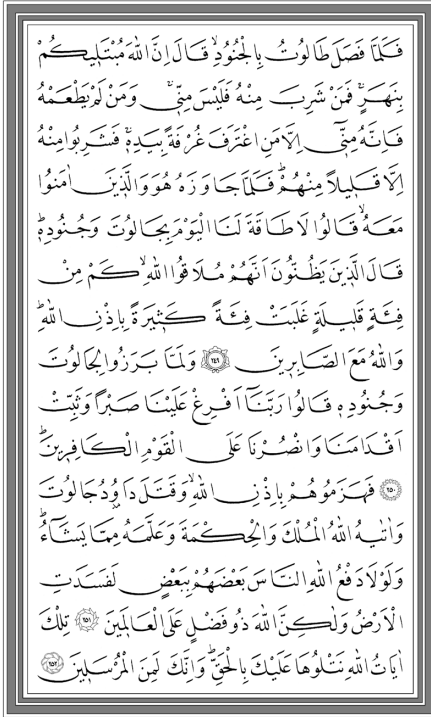
أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَكِ مِيزَاجِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدَ مُوسَى إِذْ
 قَالَ لِلْبَنِيِّ هَلُمُّوا بَعَثْنَا مَلَكًا نُنْفِئُكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُنِبَ عَلَيْكُمْ الْفِتَاءُ أَنْ تَقْتُلُوا
 قَالُوا وَمَا آتَاكَ الْفِتَاءُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا
 مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَاؤُنَا فَمَا كُنِبَ عَلَيْهِمْ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا
 إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْقَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ لَهُمْ
 نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا
 قَالُوا إِنَّا بِكَ لَكُونُ لَه الْمَلِكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمَلِكِ
 مِنْهُ وَلَمْ يَبُوتَ سَعَةً مِنَ الْمَسْأَلِ قَالَ إِنْ أَلَّ اللَّهُ اضْطَفِيهُ
 عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ
 يُؤْتِي مَنْ يَشَاءُ مِنْ بَشَرٍ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٠﴾ وَقَالَ
 لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ
 فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ
 آلُ مُوسَىٰ وَالْهَارُونَ تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ
 إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

246. Czy nie rozważasz tego, co się stało ze starszyzną Dzieci Izraela po Mojżeszu? Kiedyś zwrócili się do proroka wybranego spośród nich, mówiąc: „Wyznacz dla nas króla, a będziemy walczyć dla sprawy Boga”. On rzekł: „Czy to możliwe, żebyście się odwrócili od walki, jeśli walka została wam nałożona jako powinność?” Oni odpowiedzieli: „Dlaczego mielibyśmy nie walczyć dla sprawy Boga, skoro zostaliśmy wypędzeni z naszych domów i od naszych dzieci?” Lecz kiedy została im przepisana walka, oni odwrócili się, z wyjątkiem niewielu z nich. Bóg ma pełną wiedzę o czyniących nieprawość.

247. Powiedział im ich Prorok: „Bóg ustanowił wam Saula (Talut) jako króla”. Oni rzekli: „Jakże on może być nad nami królem, skoro my bardziej zasługujemy na królestwo, aniżeli on, i on nie otrzymał majątku w obfitości?” On

rzekł (na to): „Bóg wybrał go ponad was i ubogacił go w wiedzę i moc ciała (dzięki czemu może wykonywać Jego rozkazy). Bóg nadaje królestwo, komukolwiek zechce, i Bóg ogarnia wszystko swoim Miłosierdziem, i jest Wszechwiedzący.

248. Ich prorok dodał: „Znakiem jego królestwa będzie to, że przyjdzie do was Arka, w której jest spokój wewnętrzny i zabezpieczenie od waszego Pana, i pozostałość po Domu Mojżesza i Domu Aarona, a nieść ją będą aniołowie. Doprawdy, w tym jest znak dla was, jeśli jesteście (prawdziwie) wierzący”.

249. A kiedy Saul (Talut) wyruszył z armią i rzekł (do żołnierzy): „Bóg doświadczy was próbą rzeki: kto z niej się napije, ten nie jest ode mnie, a kto jej nie skosztuje, ten jest ode mnie; zostanie jednak wybaczone temu, kto zaczerpnie z niej swą dłońią. Lecz oni z niej pili, wszyscy za wyjątkiem niewielu z nich; i kiedy ją (rzekę) przekroczyli, on i ci, którzy razem z nim wierzyli (ci o słabej

wierze, którzy zaczerpnęli garść wody), powiedzieli: „Dzisiaj nie mamy mocy przeciw Goliatowi i jego siłom”. Ale ci, którzy żywili pewność swego spotkania z Bogiem i czuli się tak, jak gdyby zawsze stali w Jego Obliczu, rzekli: „Jakże często mała grupa pokonywała liczną za Bożym pozwoleniem”. Bóg jest z cierpliwymi i wytrwałymi.

250. I kiedy wyruszyli przeciwko Goliatowi i jego siłom, modlili się: „Panie nasz, wylej na nas wytrwałość i wzmocnij nasze stopy, i dopomóż nam w zwycięstwie nad ludem niewiernych”.

251. Pokonali ich zatem za Bożym pozwoleniem i Dawid zabił Goliata, a Bóg przyznał mu królestwo i mądrość, i nauczył go tego, czego zechciał. Jeśli by Bóg nie odtrącał ludzi, jednych przez drugich, to ziemia z pewnością pograżałaby się w zepsuciu; lecz Bóg jest łaskawy dla wszystkich światów¹⁵⁷.

252. To są Objawienia Boga i Jego znaki (ukazujące Go z Jego Imionami i Atrybutami), które recytujemy ci w prawdzie, gdyż zaprawdę (o, Muhammadzie) jesteś jednym spośród wysłanników (posłanych z Księgą i otrzymujących Objawienie).

157. Zdarzenie opisane w tych wersetych stanowiło punkt zwrotny w historii Dzieci Izraela. Bóg wyzwolił ich spod opresji faraonów egipskich i poprowadził ku Palestynie. Jednak nigdy nie wyzwolili się wewnętrznie spod

wpływu życia, jakie wiedli jako niewolnicy w Egipcie, dlatego ich serca nie były w stanie ożywić się pod względem duchowym. Dopiero nowe pokolenia, wychowane w świetle Boskich Objawień, po wielu latach spędzo-

nych na pustyni, mogły zastąpić stare i trudne do odmienienia. Do tego faktu może odnosić się werseł 2:243.

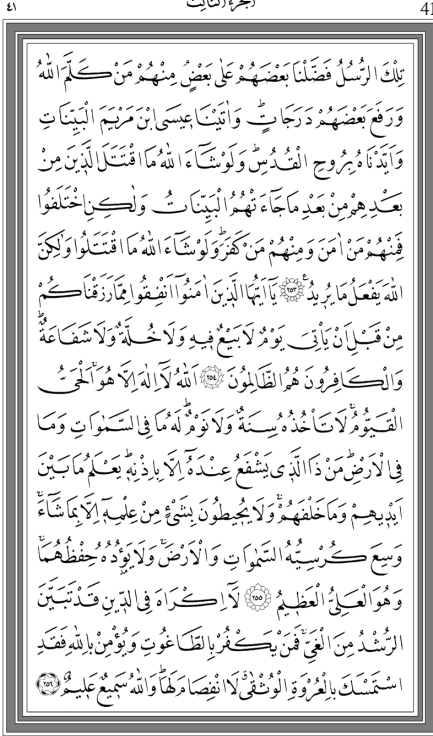
Po Mojżeszu, niech będzie z nim pokój, Izraelici zdobyli pod przywództwem proroka Jozuego (Jusza), pokój z nim, Jerycho. Wtedy nastąpił okres tzw. Sędziów, który trwał co najmniej pięć wieków. W tym czasie Dzieci Izraela niekiedy zwyciężały nieprzyjaciół, a innym razem znowu oddawały im pole. Wydarzenie opisane w tych wersetach miało miejsce za czasów proroka Samuela. Izraelici pokonali pogańskich Filistynów i założyli najwspanialsze i najpotężniejsze państwo w swych dziejach. Pierwszym Pro-

rokiem-Kalifem tego państwa był Dawid, pokój z nim.

Arka, do której odnosi się 2:248, była, co wiadomo z różnych miejsc Starego Testamentu (Wyjścia, 25:10-16, 40:20-21; Powtórzonego Prawa, 10:1-5; Jozuego, 3:3) i o czym piszą niektórzy komentatorzy koraniczni (zob. al-Qurtubi), drewnianą skrzynią, zawierającą tablice z zapisaną na nich Torą i pewne pozostałości po Mojżeszu i Aaronie. Izraelici nieśli ją przed sobą podczas swych marszów po pustyni i wypraw wojennych. To był symbol ich triumfu. Arka została utracona stulecia po Mojżeszu lub też została zagarnięta przez wrogów.

الْحَمْدُ لِلَّهِ

253. Spośród tych wysłanników niektórych wynieśliśmy ponad innych (pod pewnymi względami). Pomiedzy nimi są ci, do których przemawiał Bóg, a innych wywyższył w hierarchii. Jezusowi, synowi Marii, daliśmy jasne dowody (jego posłannictwa) i umocniliśmy go Duchem Świętości. Jeśliby Bóg zechciał (zanegować wolną wolę człowieka i zmusił go do działania w sposób określony z góry), to następne pokolenia nie walczyłyby przeciwko sobie po tym, jak przyszły do nich jasne dowody; lecz oni poróżnili się między sobą, niektórzy z nich wierząc, a inni – nie wierząc. Jeśliby Bóg tak chciał, to nie zwalczałyby się nawzajem; lecz Bóg czyni to, co zechce.

254. O, wierzący! (Abyście mogli cieszyć się solidarnością i porządkiem, jako wspólnota żyjąca w pokoju i spójna) dawajcie (dla sprawy Boga i na potrzebyujących) z tego, w co was zaopatrzyliśmy (z majątku, władzy, wiedzy itp.), zanim nadejdzie Dzień, kiedy to nie będzie handlu ani przyjaźni (nie przyniosą one żadnej korzyści), ani wstawienictwa (w tym rodzaju, do jakiego się uciekacie niesprawiedliwie na tym świecie). Nie-wierni – to jest ci, którzy są niegodziwi (nie potrafią rozróżnić pomiędzy prawdą a fałszem, którzy zaciemniają zarówno swój świat wewnętrzny, jak i zewnętrzny; i którzy czynią niesprawiedliwość – przede wszystkim samym sobie).

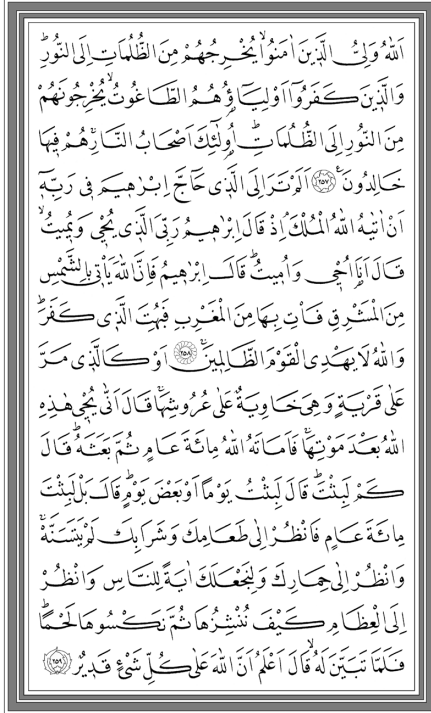
255. Bóg; poza nim nie ma innego boga; Żyjący, Samoistny (a dzięki Niemu istnieje wszystko). Nie ogarnia Go ani drzemka, ani sen. Do Niego należy wszystko to, co w Niebiosach i wszystko to, co na Ziemi. Któż zatem będzie się wstawiał u Niego, jeśli nie za Jego pozwoleniem? On wie, co zdarzyło się przed nimi i co zdarzy się po nich (i o czym wiedzą, a co jest przed nimi ukryte); i oni nie pojmują niczego z Jego wiedzy poza tym, co On zechce. Jego Tron obejmuje Niebiosa i Ziemię, a ich podtrzymywanie nie męczy Go; On jest Wzniosły, Najwyższy.

256. Nie ma przymusu w religii. Droga prawości jasno odróżniła się od (drogi) nieprawości. Przeto ten, kto odrzuca *taghut* (fałszywe bóstwa i siły zła, które ustanawiają wzory wiary i władzy, wyzywając Boga) i wierzy w Boga (jako Boga Jedynego, Pana, któremu oddaje się cześć), ten uchwycił za trwałą uchwyt, który się nie połamie; a Bóg wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący.

257. Bóg jest opiekunem wierzących (któremu mogą zawierzać swe sprawy i na którym mogą polegać), który wyprowadza ich ze wszelkiej ciemności (intelektualnej, duchowej, społecznej, ekonomicznej i politycznej) ku światłu. A niewierzący... Ich opiekunami są *taghut*; wyprowadzają ich ze światła ku wszelkiej ciemności¹⁵⁸. Tacy są towarzyszymi Ognia; w nim będą przebywać.

258. Czy nie rozważasz (przypadku) tego, który spierał się z Abrahamem o jego Pana (wyzywając Go) ze względu na królestwo, którym obdarował go Bóg? Kiedy Abraham rzekł: „Moim Panem jest Ten, który daje życie i powoduje śmierć”, on odrzekł: „Ja daję życie i powoduję śmierć”. Abraham powiedział: „Zaprawdę, Bóg sprawia, że słońce wstaje na wschodzie, a ty spraw, ażeby wzeszło na zachodzie”. W taki oto sposób niewierny został całkowicie pokonany¹⁵⁹. Bóg nie prowadzi ludzi (tak) niegodziwych.

259. Albo (jako następny znak, że to jedynie Bóg daje i odbiera życie, i wskrzesi zmarłego, wspomnij) tego, który przechodził obok miasta popadłego w zupełną ruinę, i który zapytał sam siebie w duchu (oszołomiony): „Jakże to Bóg

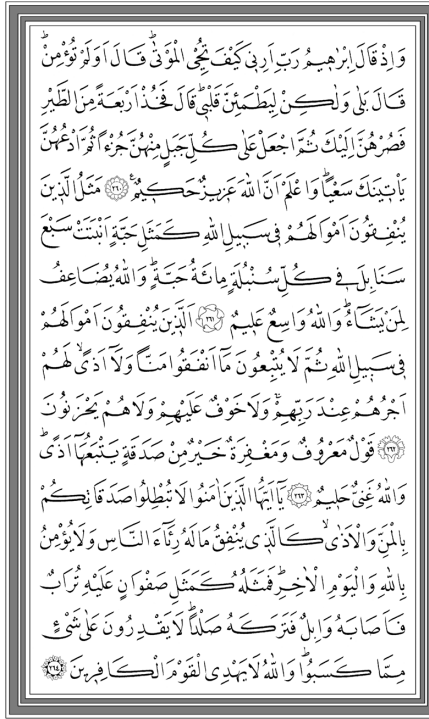
przywróci życie temu martwemu miastu? Dlatego Bóg sprawił, że (ów człowiek) pozostawał bez życia przez sto lat, a następnie wskrzesił go i zapytał: „Jak długo pozostawałeś w takim stanie?” On powiedział: „Ja byłem taki przez dzień albo część dnia”. Bóg rzekł: „Nie, ty pozostawałeś w takim stanie sto lat. Spójrz na swe pożywienie i napój: nie zepsuły się; i spójrz na swego osła! Przeto uczynimy z ciebie znak dla ludzi (ażeby zrozumieli, jak ich stworzyliśmy, i przywrócimy ich do życia po śmierci). I spójrz na kości, jak je złożymy i przyobleczemy w ciało”. Kiedy więc prawda stała się dla niego jasna, rzekł: „Wiem, że Bóg ma pełną władzę nad wszystkim”.

158. Werset niniejszy może skłonić do zadania pytania, czy niewierzący, których *taghut* wyprowadziły ze światła ku wszelkiej ciemności, przebywali rzeczywiście w świetle. Stwierdzenie to interpretowano tak, że – po pierwsze, zostało ono objawione jako porównanie ze stwierdzeniem poprzednim: *Bóg jest opiekunem wierzących, który wyprowadza ich ze wszelkiej ciemności ku światłu*. Po drugie, *taghut* wzywają wierzących do ciemności (niewiary, przydawania Bogu współtowarzyszy i grzechów) i usiłują skusić ich do wejścia w nią. Po trzecie, jak stwierdza pewien *hadis*, każdy rodzi się z dyspozycją do bycia muzułmaninem, lecz jego rodzice (i środowisko) czynią go wyznawcą innej religii (*al-Buchari*, „*Dżana iż*”, 80, 93). Dlatego *taghut* usiłują zwodzić kolejne pokolenia.

159. To zdarzenie (którego nie relacjonuje Biblia) zostało opowiedziane w Talmudzie w dużej mierze zgodnie z opisem koranicznym. Wymiana zdań, o której mowa, musiała się odbyć pomiędzy Prorokiem Abrahamem a królem chaldejskim, Nimrodem, który rządził w owym czasie Mezopotamią. Według Talmudu, ojciec Abrahama sprawował wysoki urząd na dworze Nimroda. Kiedy tylko Abraham zaczął głosić *tauhid* (wiarę w Boską Jedność) i roztrzaskał bożki w świątyni, jego ojciec złożył skargę do króla. Potem nastąpiła wspomniana tutaj konwersacja.

Wszystkie niewierzące ludy od najdawniejszych czasów albo odrzucały Istnienie Boga, będąc ateistami, albo też przydawały mu współtowarzyszy. Niektórzy z przydających Bogu współtowarzyszy „wydzielają” nieco z Jego absolutnej władzy nad wszechświatem przedmiotom („siłom przy-

rody”) bądź bytom nominalnym („prawom przyrody”), albo też innym rzeczom lub istotom (takim jak anioły, duchy i ciała niebieskie). Część zaś z tych, którzy przyjmują powszechną władzę Boga, wymyśla sobie jednak religie bądź systemy, aby za ich pomocą kierować życiem ludzkim we wszystkich jego aspektach i narzucać te religie innym. Usiłują oni uzurpować dla siebie suwerenność Boga nad ludźmi. Jak wnioskujemy z tego wersetu, Nimrod przypisywał sobie jako współtowarzysza Boga we władzy nad ludźmi w swoim królestwie. Pragnął sprawować nad nimi władzę absolutną. Dlatego też poczuł się niezwykłe zmieszany, kiedy Abraham, pokój z nim, przeszedł od kwestii dawania i zabierania życia w wymiarze ludzkim do wymiaru powszechnego. Ziemia stanowi część wszechświata, a ludzkość – część wszystkiego, co żyje. Kto ma prawdziwą władzę suwerena we wszechświecie, ten musi mieć ją również w wymiarze ludzkim. Uświadamiając sobie, że istoty ludzkie uważają się za tak potężne, iż mogą rywalizować z Bogiem co do suwerenności nad sobą i światem, a mimo to nie mają żadnego udziału (nie wspominając już nawet o stworzeniu świata i jego podtrzymaniu przy życiu) w decydowaniu o swoim przyjsciu na świat, jego czasie i miejscu oraz o śmierci, a także o tym, w jakim środowisku się urodzą, jak będzie działało ich ciało, jakie będą cechy ich osobowości – jedynym, co ludziom pozostaje, jest poddać się Bożej władzy. To właśnie oświadczył Prorok Abraham, który zniszczył bożki przed Faraonem swego czasu, i to właśnie głosił światu i starał się wpoić w serca i umysły jego najznamienitszy potomek, Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

260. I wspomnij, gdy rzekł Abraham: „Mój Panie, pokaż mi, jak wskrzesisz zmarłych do życia!” Bóg powiedział: „Dlaczego? Czy nie wierzysz?” Abraham odrzekł: „Owszem (wierzę), ale by się uspokoiło me serce”. (Jego Pan) powiedział: „Zatem weź czworo spośród ptaków (różnych rodzajów) i całkiem je oswój, i przyzwyczaj do siebie, ażeby znać je w pełni. Następnie (potnij je na kawałki i pomieszaj je, po czym) połóż na każdym ze wzgórz kawałek, a potem wezwij je, a one przyfruną do ciebie w pośpiechu. Wiedz, że zaprawdę, Bóg jest Pełen Chwały, Wszechpotężny, Mądry.

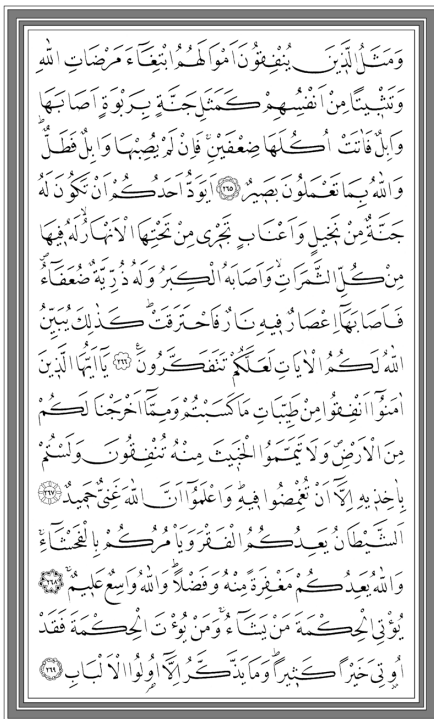
261. Tych, którzy rozdają swój majątek dla sprawy Boga, można przyrównać do ziarna, z którego wyrosło siedem kłosów; a w każdym kłosie jest sto ziaren. Bóg pomnaża, komu zechce. Bóg jest Wszechobjmujący (Swym Miłosierdziem), Wszechwiedzący.

262. Ci, którzy wydają swój majątek na sprawę Boga, a potem w związku z tym nie tworzą zobowiązań (dla tego, który otrzymał coś od nich) i nie poniżają (go słowami) – ich nagroda będzie u Pana i nie będą się lękać ani smuć.

263. Uprzejme słowo i przebaczenie (ludzkich błędów) są lepsze niż jałmużny, którym towarzyszy poniżanie. U Boga jest obfitość dóbr i jest on Samowystarczalny (całkowicie niezależny od

dobroczynności ludzkiej), Łagodny (i nie spieszy się z karaniem).

264. O, wierzący! Nie przyczyniajcie się do tego, by wasza dobroczynność była daremną, tworząc (z jej powodu) zobowiązania (dla obdarowanego) – jak (to czyni) człowiek, który rozdaje swój majątek, aby się pokazać ludziom i żeby być przez nich wychwalanym, tymczasem sam nie wierzy w Boga ani w Dzień Ostatni. Jego dobroczynność można przyrównać do skały, pokrytej ziemią; pada nań ciężka ulewa i pozostawia ją jałową. Oni nie mają władzy nad tym, co zyskali. Bóg nie prowadzi takich ludzi niewierzących (do zamierzonych przez nich celów).

265. Tych, którzy rozdają swój majątek, szukając przyjemności Boga i dla umocnienia swych serc (w wierze), można przyrównać do ogrodu na szczycie wzgórza: pada nań ciężka ulewa, a on rodzi swe owoce podwójnie; nawet jeśli nie pada nań ulewa, to wystarczy nawet lekka mżawka. Cokolwiek czynicie, Bóg dobrze to widzi.

266. Czy ktokolwiek z was chciałby mieć ogród palmowy i winny, gdzie w dole płyną rzeki, gdzie ma wszelkie rodzaje owoców; i gdy dopada go starość, a jego potomstwo jest jeszcze zbyt małe (i niezdolne do dbania o swe sprawy) – zmiata go trąba ognista i wypala? Tak oto Bóg wyjaśnia wam Objawienia

(i znaki prawdy), byście rozważali (nad nimi i odpowiednio postępowali).

267. O wierzący! Wydawajcie (na sprawę Boga i dla potrzebujących) z czystych, zdrowych rzeczy, które uzyskaliście, i z tego, co wytworzyliśmy dla was z ziemi, i nie rozglądajcie się za rzeczami złymi, aby z nich rozdawać (w aktach dobroczynności i w Bożej sprawie), skoro sami byście tego nie wzięli, chyba że z pogardą; i wiedźcie, że u Boga jest obfitość i jest Samowystarczalny (całkowicie niezależny od ludzkiej dobroczynności), godzien wszelkiej chwały (jako wasz Pan, który daje zaopatrzenie wam i wszystkim innym istotom i spełnia wasze potrzeby).

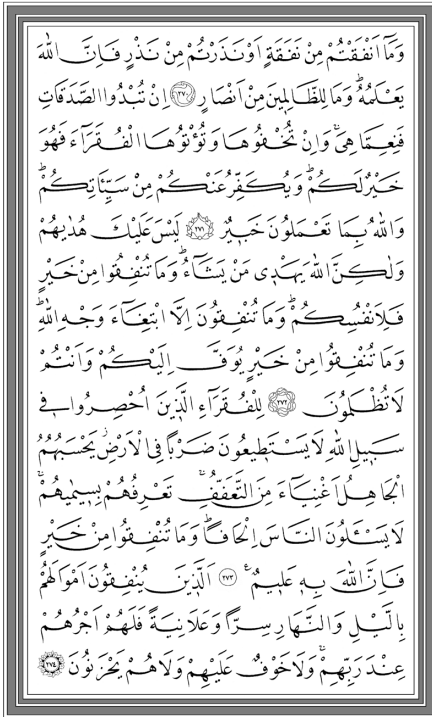
268. Szatan straszy was ubóstwem i nakazuje wam nieprzyzwoitość, gdy tymczasem Bóg obiecuje wam od siebie przebaczenie i dobrodziejstwa. Bóg jest Wszechobjęmujący (Swym Miłosierdziem), Wszechwiedzący.

269. Obdarza Mądrością¹⁶⁰, kogokolwiek zechce, a ktokolwiek został obdarzony Mądrością, zaiste – otrzymał obfite dobro. Ale nikt poza ludźmi rozumującymi nie zastanawia się i nie jest tego świadom.

160. Chociaż termin ten ma szeroki wachlarz znaczeniowy, „mądrość” zasadniczo oznacza wgląd (w sprawy), rozróżnienie, wiedzę o stworzeniu, o życiu, dobru i złu, i o Boskim systemie, który panuje we wszechświecie. Ta mądrość pozwala na udzielenie przekonujących odpowiedzi na takie pytania, jak: „Kim jestem? Jaki jest cel mojego istnienia na tym świecie? Kto posłał mnie na ten świat i dla czego? Skąd przyszedłem i dokąd zmierzam? Czego żąda ode mnie śmierć?” Owa mądrość oznacza też prawdziwą naturę i przyczynę rzeczy i zdarzeń we wszechświecie, a szczególnie ludzkiego życia; innymi słowy, można ją pojmować z pewnej perspektywy jako harmonię z Bożym Przeznaczeniem i wiedzę o nim. Koran jest źródłem wiedzy w tych

wszystkich istotnych sprawach. Gdy mówimy o „Mądrości”, pierwsza przychodzi na myśl *Sunna* Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, która określa zasady rozumienia i praktykowania Koranu w życiu codziennym.

Ludzie o władnięci tym światem, oszukani przez Szatana, sądzą, że zwińczeniem mądrości jest ciągle zajmowanie się gromadzeniem zysków i stałe rozglądanie się za wyższymi dochodami. Mądrość darowana przez Boga koncentruje się natomiast na szczęściu wiecznym na tamtym świecie, co wymaga wydawania własnych środków na Drodze Boga i dla potrzebujących, ażeby w ten sposób osiągnąć harmonijne, szczęśliwe życie społeczne.

270. Cokolwiek rozdajecie (czy mało, czy dużo, to, co dobre czy to, co złe – na sprawę Boga czy sprawę Szatana) i cokolwiek ślubujecie, Bóg z pewnością o tym wie. (Nawet jeśli oni uważają swą przyszłość za pewną), niegodziwcy nie mają pomocników (w czasach ostatecznych).

271. Jeśli dajecie jałmużnę otwarcie, to jest to dobre; ale jeśli ją skrywacie i obdarowujecie nią biednych, to jest to lepsze dla was; a Bóg (uczyni to dla was pokutą, ażeby w ten sposób) zmasać część waszych złych uczynków. Bóg ma pełną wiedzę o tym, co czynicie.

272. (O Wysłanniku! Twoją misją jest przekazywanie tych wszystkich przy-

kazań), nie jest (zaś) twoją powinnością zapewnienie im przewodnictwa (w każdej sprawie); lecz Bóg prowadzi, kogokolwiek zechce. Cokolwiek dobrego dajecie w akcie dobroczynności, to czynicie to z korzyścią dla siebie samych i (jako wierni) nie rozdajecie inaczej, jak tylko poszukując „Oblicza” Boga (starając się być godnymi Jego łaski). Cokolwiek dobrego rozdajecie, zostanie wam w pełni splecione i nie zostaniecie skrzywdzeni.

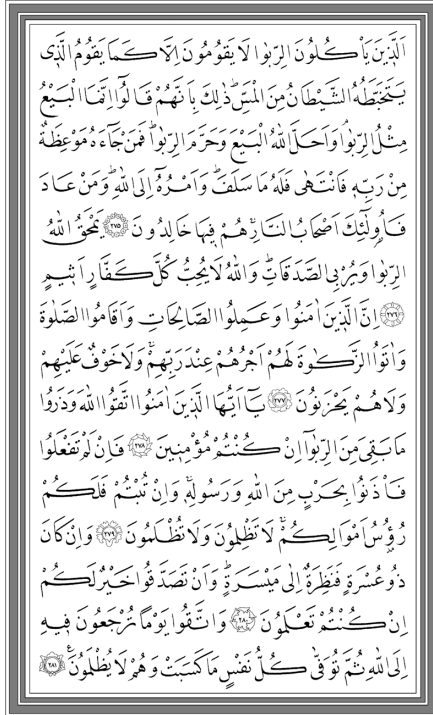
273. To (co rozdajecie) jest dla ubogich, którzy poświęcili się sprawie Boga, znaleźli się w rozpaczliwych warunkach. Nie mogą wędrować po ziemi (ażeby służyć sprawie Boga i zarabiać na życie). Ci, którzy są nieświadomi (ich sytuacji), sądzą, że są zamożni, ze względu na ich skromność i dostojność, lecz ty poznasz ich po obliczu – oni nie nagabują ludzi natrętnie (o datki). A cokolwiek wydajecie z dobrych rzeczy, to z pewnością Bóg ma o tym pełną wiedzę.

274. Ci, którzy rozdają swój majątek dniem i nocą, potajemnie i jawnie – ich nagroda jest u Pana i nie będą się lękać ani smuć.

275. A ci, którzy zjadają lichwę (nawet jeśli wydaje im się przez czas jakiś, że osiągają dochód), obróca się jak ten, którego Szatan oczarował i zmieszał swym dotknięciem (i oni zmartwychwstaną ze swych grobów – w taki sam sposób wobec Boga). To dlatego, że oni mówią: „Lichwa jest podobna do handlu”. Tymczasem Bóg zezwolił na handel, a zabronił lichwy¹⁶¹. Do kogokolwiek przychodzi napomnienie od Pana i odstępuje (od lichwy), ten może wtedy zatrzymać swe dawne zyski (legalnie), a jego sprawa przechodzi do Boga (jeśli szczerze żałuje i nigdy więcej nie powraca do lichwy, to może mieć nadzieję na to, że Bóg mu przebaczy). Lecz kto wraca do niej (stwierdzając, że jest legalna), ten jest towarzyszem Ognia; w nim będzie przebywać.

276. Bóg pozbawi lichwę (która ma powiększać majątek) wszelkiego błogosławieństwa i obróci ją wniwecz; dobroczynność zaś powiększy (a ludzie myślą, że ona zmniejsza majątek). Bóg nie miłuje zatwardziałyłch niewiernych (którzy to, na co Bóg zezwolił, uważają za zabronione, natomiast to, czego zabronił – za dozwolone) ani upartych grzeszników.

277. Ci, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, i wykonują modlitwę zgodnie z jej warunkami, i płacą przepisaną *zakaat* (obowiązkowe datki oczysz-

czające), otrzymają nagrodę od swego Pana i nie będą się lękać ani smucić.

278. O wierzący! Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, zachowując bogoboję, i porzucicie to, co pozostaje z lichwy, jeśli jesteście (rzekcywiście) wiernymi.

279. Jeśli (jednak) tego nie uczynicie (i będziecie trwać w lichwie, czy to uważając ją za legalną, czy też nie), to strzeżcie się wojny z Bogiem i Jego Wysłannikiem. Jeśli zaś szczerze okazecie skruchę (i poniechacie wszelkich transakcji lichwiarskich), to dostaniecie swój kapitał. I nie postępujcie niesprawiedliwie, a nie postąpią z wami niesprawiedliwie.

280. A jeśli dłużnik znajdzie się w trudnych okolicznościach, to należy mu zapewnić zawieszenie (spłaty długu), aż do czasu, gdy jego sytuacja stanie się łatwiejsza; a jeśli go (dług) darujecie w akcie dobroczynności, to jest to lepsze dla was, jeślibyście tylko (o tym) wiedzieli.

281. I strzeżcie się Dnia, kiedy to zostaniecie sprowadzeni do Boga (ze wszystkimi swoimi czynami oddanymi pod Jego osąd). A wtedy każda dusza otrzyma w pełni odpłatę za to, na co zasłużyła (przebywając na tym świecie), i nie dozna niesprawiedliwości.

161. Podobnie jak inne nakazy islamu, także i zakaz lichwy wprowadzany był stopniowo. Wszelkie rodzaje transakcji opartych na lichwie zostały wyraźnie zabronione podczas Pożegnalnej Pielgrzymki równo trzy miesiące przed śmiercią Wysłannika Bożego, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. Zwiąźle i zarazem jasno pisał o lichwie Bediüzzaman Said Nursi:

„Przyczyna wszelkich rewolucji i zepsucia społecznego, a także upadku moralnego, tkwi w następującym nastawieniu, które można podzielić na dwa rodzaje:

Pierwszy: Nie dbam o to, że inni umierają z głodu, jak długo mój własny żołądek jest pełny.

Drugi: To ty musisz ponosić koszty mojego łatwego życia – musisz pracować, ażebym ja mógł jeść.

Lekarstwem na pierwsze nastawienie jest obowiązek *zaksatu*, czyli obowiązkowych datków na dobroczynność. Lekarstwem na drugie nastawienie jest zakaz wszelkich transakcji lichwiarskich. Ludzkość nie zwracała uwagi na ów zakaz i w konsekwencji doznała straszliwych wstrząsów” (*Słowa*, „Słowo 25., 427-428).

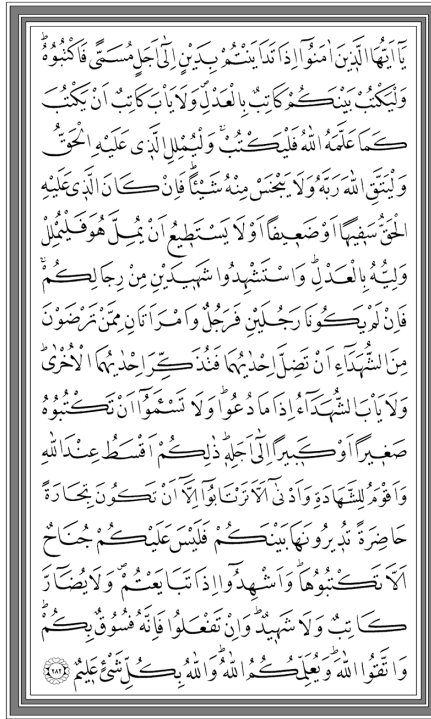
Jak to zobaczymy w następnych wersektach, Koran jest niezwykle ścisły w podejściu do problemu lichwy. Waga tej sprawy jest taka, że traktowanie lichwy za dozwoloną Koran traktuje za wstęp do niewiary i grzech. Uznawanie natomiast lichwy za zabronioną, a

pomimo to czerpanie z niej korzyści, prowadzi do wojny z Bogiem i Jego Wysłannikiem.

Lichwa stanowi zasadniczy mechanizm koncentracji kapitału, bogacenia bogatych i zubażania biednych. Obecna sytuacja na świecie, gdzie kraje biedne są niszczone przez kredyty krajów bogatych, a ludzie zamożni żyją kosztem ubogich – to jeden z przykładów. Lichwa jest środkiem utrzymywania opresji zarówno w skali globalnej, jak i w obrębie danego kraju. Poza zepsuciem, jakie powoduje w gospodarce, lichwa już ze swej natury przyczynia się do ubóstwa, egoizmu, apatii i okrucieństwa wobec innych. Prowadzi do kultu pieniądza, jego uwielbienia ze względu na niego samego; niszczy poczucie wspólnoty i więzi międzyludzkie, a także ducha bezinteresownej współpracy międzyludzkiej. Dlatego zarówno z ekonomicznego, jak i moralnego punktu widzenia stanowi zjawisko destrukcyjne.

Islam zachęca do inwestycji opartych na partnerstwie, gdzie udziałowcy dzielą bezpośrednio zarówno zyski, jak i straty; na wzajemnej pomocy i altruizmie. Zakaz lichwy redukuje koszty takich przedsięwzięć, a także pozwala kontrolować inflację. Pieniądz jest środkiem wymiany dóbr. Czynienie samego pieniądza przedmiotem handlu „wolnego od ryzyka” (*risk-free trade*) jest nieracjonalne, stanowi wyzysk i generuje zjawiska pasożytnicze.

282. O, wierzący! Jeśli uzgadniacie pożyczkę pomiędzy sobą na oznaczony czas, to zapisujcie to. Niech uczciwie spíše to (umowę) między wami pisarz i niech pisarz nie odmawia spisania tego w taki sposób, jak nauczył go Bóg (poprzez Koran i Swego Wysłannika); niech zatem pisze. I niech dyktuje dłużnik, i niech unika nieposłuszeństwa Bogu, swemu Panu (który stworzył go i wychował miłosiernie i łaskawie), i niech nie umniejsza żadnej części z tego (długu). Jeśli dłużnik ma słaby umysł lub ciało, albo nie jest w stanie dyktować, to niech uczciwie dyktuje jego pełnomocnik (opiekun). I wezwijcie na świadków dwóch mężczyzn (muzułmanów) spośród was. Jeśli zaś tam nie ma dwóch mężczyzn, to (może być) jeden mężczyzna i dwie kobiety¹⁶² spośród tych, które przyjmiecie za świadków; jeśli jedna z nich zbłądzi (przez zapomnienie), to druga może jej przypomnieć. Niech świadkowie nie odmawiają, jeśli są wzywani (do świadczenia). A (wy, którzy to zapisujecie) nie bądźcie niechętni zapisywaniu (umowy), czy będzie mała, czy duża, uwzględniając (jej) termin. Postępowanie w ten sposób jest u Boga bardziej sprawiedliwe, właściwsze dla świadectwa i skuteczniejsze w zapobieganiu wątpliwościom.

Jeśliby zaś chodziło o kupno i sprzedaż, którego dokonujecie na miejscu, to nie zgrzeszycie, jeśli tego nie zapiszecie; ale wyznaczajcie świadków, jeśli zawieracie pomiędzy sobą transakcje handlowe, i nie czyńcie żadnej szkody ani pisarzowi, ani świadkowi (nie pozwólcie także żadnemu z nich szkodzić stronom). Jeśli byście tak postąpili (w sposób, który by szkodził którejś ze stron, pisarzowi albo świadkowi), to zaprawdę popełnicie przewinienie. (Zawsze) postępujcie bogobojnie i dążcie do pobożności. Bóg was naucza (czego potrzebujecie w życiu i drogi, którą powinniście kroczyć w każdej sprawie); Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

162. Przyczyna, dla której Koran żąda w przypadku transakcji handlowych dwóch kobiet-świadków w miejsce jednego mężczyzny, jest jasna. Nie chodzi tutaj o traktowanie kobiety jak połowy mężczyzny. To, co jest ważne, to nie względny status kobiet czy też mężczyzn, ale sprawiedliwość i solidność w handlu, szczególnie w przypadku transakcji związanych z zaciąganiem pożyczek.

Przyglądając się różnorodnym kulturom świata widzimy, że mężczyźni częściej zajmują się biznesem, aniżeli kobiety; mężczyźni również są bezpośrednio odpowiedzialni za utrzymanie rodziny. Poza tym zazwyczaj, choć nie zawsze, kobiety reagują bardziej emocjonalnie niż mężczyźni i są bardziej podatne na zapomnienie. W związku z tym należałoby oczekiwać, że w sprawach, które nie stanowią ich zwykłego zainteresowania i zajęcia, kobiety będą bardziej podatne na błędy i zapomnienie. Oczywiście, zawsze znajdują się pewne kobiety z lepszą pamięcią, aniżeli mężczyźni, i mężczyźni reagujący bardziej emocjonalnie niż kobiety. To jednak nie wyjątki, lecz norma i zachowania większościowe uwzględniane są w sprawach dotyczących instytucji przeznaczonych dla danej wspólnoty.

Islam nie we wszystkich sprawach związanych z koniecznością dawania świadectwa wymaga dwóch kobiet w miejsce jednego mężczyzny. Na przykład, czy to będzie żona czy mąż, ktokolwiek oskarży swą żonę/męża o cudzołóstwo, musi czterokrotnie zaprzysiąc na Boga. Podobnie nie ma różnicy pomiędzy mężczyzną i kobietą w kwestii obserwacji nieba i zaświadczenia, że dana osoba widziała księżyc w nowiu, co znaczy rozpoczęcie albo też zakończenie miesiąca księżycowego. Ponadto nie jest wymagane świadectwo dwóch kobiet w miejsce jednego mężczyzny w sprawach, w których kobiety mają większą wiedzę, aniżeli mężczyźni.

Duże znaczenie ma fakt, że ten werset zawiera zasady niezbędne do ustanowienia urzędu „notariusza publicznego”. Jednym z dowodów na uniwersalność Koranu, na jego ponadczasowość, jest to, że ustanowił te reguły w czasie (i dla takiego społeczeństwa), gdy tylko niewielu potrafiło czytać i pisać, a poza tym nie były tam praktycznie dostępne materiały do pisania. Te zasady są częścią na sprawiedliwości, zapewniają dokładność świadectwa i usuwają wszelkie wątpliwości dotyczące warunków transakcji, tym samym redukując prawdopodobieństwo przyszłej niezgody.

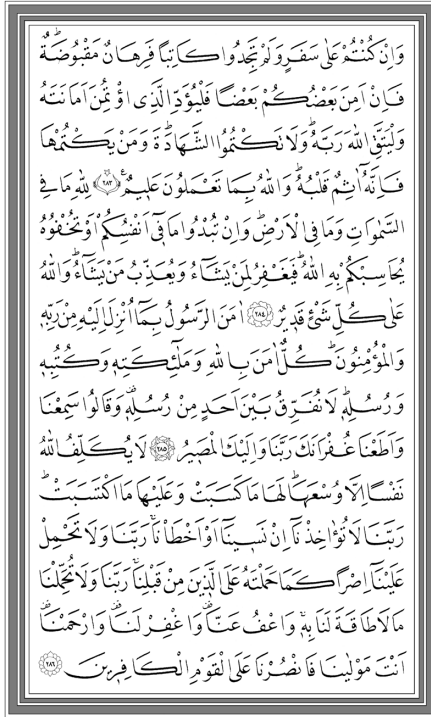
283. Jeśli jesteście (w takich okolicznościach, jak na przykład) w podróży i nie możecie znaleźć pisarza, to wtedy wystarczy zastaw do ręki. Jeśli zaś sobie powierzacie depozyt, to ten, któremu go powierzono, niech wypełni swe zobowiązanie i niech postępuje pobożnie i unika nieposłuszeństwa wobec Boga, swego Pana (wypełniając warunki umowy). I nie ukrywajcie świadectwa; ten, kto je ukrywa – tego serce (w którym ma swe mieszkanie wiara) z pewnością zanieczyszczone jest grzechem. Bóg ma pełną wiedzę o tym, co czynicie.

284. Do Boga należy wszystko, co jest w Niebiosach i na Ziemi; czy ujawnianie to, co jest w was (intencje i plany), czy je ukrywacie, Bóg wezwie was do zdania z tego rachunku. On przebacza, komu zechce (albo ze Swej Łaskawości, albo ze względu na skruchę okazaną przez grzeszników), i karze, kogo zechce (czego wymaga Jego sprawiedliwość). Bóg ma pełną władzę nad wszystkim.

285. Wysłannik wierzy w to, co zostało mu zesłane od jego Pana, i tak samo wierzący; każdy wierzy w Boga, Jego aniołów, Jego Księgi i Jego wysłanników: „Nie czynimy rozróżnienia pomiędzy żadnym z Jego wysłanników”. A oni mówią: „Usłyszeliśmy i posłuchaliśmy. Panie nasz, obdarz nas Swym przebaczeniem, do Ciebie nastąpi powrót”.

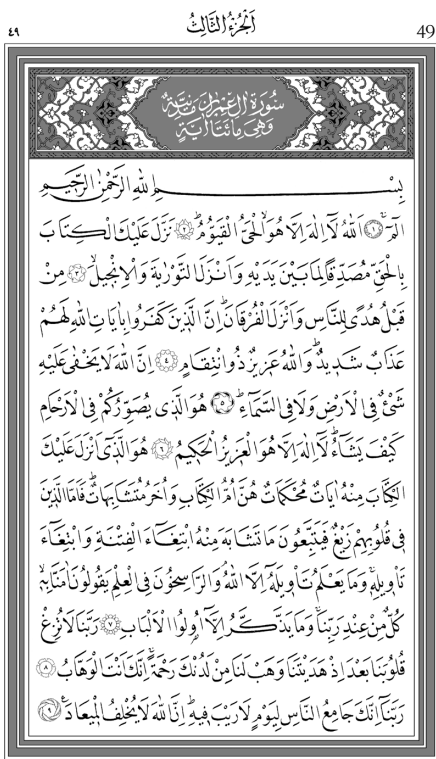
286. Bóg nie obciąża duszy ponad jej możliwości: na jej korzyść wypadnie to, cokolwiek (dobrego) zyskuje, a przeciwko

163. Ciężarem, który został nałożony na dawne społeczności, były pewne przykazania, jakich wymagało wychowanie zgodne z ówczesnymi warunkami i usposobieniem tychże społeczności (zob. także – sura 7, przyp. 38).

niej – cokolwiek zyskuje (złego). (Przeto módlcie się do swego Pana:) „Panie nasz, nie gań nas, jeśli zapominamy albo błędzimy. Panie nasz, nie obarczaj nas ciężarem¹⁶³, którym obarczyłeś tych, co przeminęli przed nami. Panie nasz, nie nakładaj na nas tego, czego nie zdołamy unieść. Nie karz nas za nasze winy, wybacz nam i okaż miłosierdzie. Jesteś naszym obrońcą i Panem (któremu powierzamy nasze sprawy i w którym pokładamy ufność), przeto wspomóż nas i obdaruj nas zwycięstwem nad ludem niewiernym!”¹⁶⁴.

164. Ostatnie dwa wersety zostały objawione Wysłannikowi Bożemu podczas jego Wzniesienia. Recytowanie ich przed snem należy do niezwykle chwalebnych aktów pobożności. Sam Prorok zachęcał rodziców do uczenia ich swych dzieci.

SURA 3

AL IMRAN
(RODZINA IMRANA)

Okres medyński

Niniejsza sura zawdzięcza swoją nazwę rodzinie Dziewicy Marii. Została objawiona w Medynie i składa się z 200 wersetów. Zajmuje się wieloma sprawami dotyczącymi stosunków pomiędzy muzułmanami a Ludźmi Księgi, w szczególności chrześcijanami. Wyjaśnia pewne ważne problemy odnoszące się do Jezusa: jego narodziny, cuda i misję, jaką miał wypełnić. Omawia obszernie, jakie nauki należy wyciągnąć z bitwy pod Uhud, oraz naucza wiernych o wierze, ufności wobec

Boga, przedkładaniu świata przyszłego nad obecny, a także – mądrości zawartej w wydarzeniach historycznych.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim.*
2. Bóg; poza nim nie ma boga; Żyjący, Samoistniejszy (dzięki któremu wszystko istnieje).
3. Bóg zsyła ci w częściach Księgę, zawierającą prawdę, potwierdzającą (Boskie pochodzenie i prawdy, które wciąż zawierają) poprzedzające ją Objawienia; i On zesłał Torę i Ewangelię
4. W przeszłości, jako przewodnictwo dla ludzi; i zesłał Rozróżnienie (dla odróżnienia pomiędzy prawdą a fałszem, i wiedzę, a także moc sądenia, tak by można było się nim posługiwać)¹. Surowa kara czeka tych, którzy nie wierzą w Objawienia Boże. Bóg jest pełen Chwały, Niezwycięzony, zawsze zdolny do odpłaty.
5. Z pewnością – nic na Ziemi ani w Niebiosach nie jest przed Bogiem skryte.
6. To On kształtuje was w łonach (matek), jak zechce. Poza Nim nie ma Boga; On jest pełen Chwały, Potężny, Niezwycięzony i Mądry.
7. To jest Ten, który zesłał ci Księgę, a w niej są wersety wyraźne w swym znaczeniu, treści i – rozstrzygające: one są istotą Księgi, inne zaś – alegoryczne². Ci, w których sercach jest skłonność do zejścia z prostej drogi, idą za tym, co jest w niej alegoryczne; usiłują (powodować) niezgodę i poddać to (co

niejasne) dowolnemu wyjaśnianiu, choć nikt poza Bogiem nie zna wyjaśnienia tego. A ci, którzy są mocno zakorzenieni w wiedzy, mówią: „Wierzimy w to (we wszystkie wersety, zarówno wyraźne, jak i alegoryczne); wszystko pochodzi od naszego Pana”; napomnienie otrzymują jednak tylko ludzie zrozumienia.

8. (Oni błagają Boga): „Panie nasz, nie daj sercom naszym zbroczyć (z Prostej Ścieżki), skoro nas poprowadziłeś, i obdaruj nas Swym miłosierdziem. Zaprawdę, jesteś Obdarzającym.

9. „Panie nasz, Ty jesteś Tym, który zbierze ludzkość w Dniu, co do (nadejścia) którego nie ma wątpliwości. Zaprawdę, Bóg nie łamie obietnicy”.

1. „Rozróżnienie” – zob. 2:53, przyp. 60.

Oдноśnie do Tory i Ewangelii, które potwierdza Koran: Tora w terminologii koranicznej oznacza Księgę, którą otrzymał prorok Mojżesz, pokój z nim, i która zawierała Dziesięcioro Przykazań, zapisanych na tablicach i przekazanych mu na górze Synaj. Mojżesz zebrał resztę objawionych praw i przekazał po jednej kopii każdemu z plemion i jedną kopię Lewitom, aby jej strzegli. Księga ta, znana jako Tora, istniała aż do pierwszego zniszczenia Jerozolimy. Kopia powierzona Lewitom spoczywała obok Arki Przymierza, razem z tablicami Dziesięciorga Przykazań, i Izraelici zwali ją „Tora”. Żydzi jednakże nie ustrzegli tej księgi. Za panowania Jozjasza, króla Judy, Świątynia poddana została remontowi i najwyższy kapłan – Hilkiasz – odnalazł przypadkowo księgę, leżącą w miejscu prac budowlanych. Dał ją sekretarzowi królewskiemu, Szaphanowi, a ten zaniósł ją do króla. Tora stanowiła zatem dla nich księgę niemal obcą, zapomnianą (zob. II Kr., 22:8-13).

Toteż kiedy król babiloński, Nabukadnesar, zdobył Jerozolimę, zburzył miasto i Świątynię aż do fundamentów, Izraelici utracili na zawsze te kilka kopii oryginalnej Tory, które jeszcze posiadali. Za czasów proroka Ezdrasza część Izraelitów powróciła z niewoli babilońskiej i, kiedy Jerozolima została odbudowana (dzięki królowi perskiemu – J. S.), cała

dotychczasowa historia Izraela, obejmująca 14 ksiąg Starego Testamentu, została spisana przez wspomnianego Proroka z pomocą starszych członków wspólnoty. Cztery z tychże ksiąg (Wyjścia, Kapłańska, Liczb i Powtórzonego Prawa) zawierają opowieść o życiu Mojżesza. Zostały w niej zapisane także te wersety Tory, które miał w swym posiadaniu Ezdrasz. Obecna Tora obejmuje zatem fragmenty oryginalnej księgi, przeplatające się z biografią Mojżesza (skomponowaną w sposób opisany wyżej).

Pewne wyrażenia pomagają nam umiejscowić owe fragmenty oryginalnej Tory. Zazwyczaj rozpoczynają się słowami: „Wtedy Pan rzekł do Mojżesza”, i: „Mojżesz powiedział, Pan, twój Bóg nakazuje ci”. Takie wyrażenia są najprawdopodobniej fragmentami pierwotnej Tory. Kiedy jednak wraca narracja biograficzna, możemy być pewni, że kończy się autentyczna Tora. Niezwykle trudno zwyczajnemu czytelnikowi stwierdzić, gdzie autorzy i redaktorzy ksiąg biblijnych dodali coś od siebie, wyjaśniając jakiś problem albo opracowując go: a więc ustalić, co jest oryginałem, a co głosą. Jednak ci, którzy mają wgląd w Boskie Pisma, potrafią dokonać takiego rozróżnienia.

Koran określa mianem Tora oryginalną księgę, objawioną Mojżeszowi i potwierdza jej wersety zawarte obecnie w księgach biblijnych. Jeśli porównamy te fragmen-

ty z Koranem, to nie znajdziemy różnicy pomiędzy tymi dwoma źródłami w zakresie spraw podstawowych. Różnice dotyczą kwestii prawnych i mają znaczenie drugorzędne. Nawet dzisiaj uważny czytelnik może stwierdzić, że Tora i Koran pochodzą z tego samego, Boskiego źródła.

Podobnie *Indžil* (Ewangelia) oznacza natchnione wypowiedzi Jezusa (pokój z nim) z trzech ostatnich lat jego misji jako Wysłannika. Nie dysponujemy pewnymi dowodami, dzięki którym moglibyśmy w sposób rozstrzygający stwierdzić, czy wypowiedzi Jezusa były zapisywane za jego życia. Możliwe, że jacyś ludzie je notowali, a uczniowie zapamiętywali. Po jakimś czasie jednak napisano kilka traktatów o życiu Jezusa. Ich autorzy zapisali te wypowiedzi, które otrzymali od poprzedniego pokolenia współwyznawców, albo w formie przekazu ustnego, albo zapisów o wydarzeniach z jego życia. W związku z tym ewangelie Mateusza, Marka, Łukasza i Jana, których autorzy należą do drugiego i trzeciego pokolenia po Jezusie i które zostały wybrane spośród ponad 300 innych, podobnych wersji i zaakceptowane przez Kościół katolicki jako „ewangelie kanoniczne”, nie są tożsame z *Indžil* Jezusa. Raczej *Indžil* składa się z tych wypowiedzi Jezusa, które tworzą część tychże „ewangelii”. Niestety nie mamy możliwości odróżnienia fragmentów oryginalnej Ewangelii od tego, co napisali sami autorzy. Wszystko, co możemy powiedzieć, to to, że części bezpośrednio przypisywane Jezusowi, na przykład stwierdzenia takie jak: „I Jezus powiedział”, „I Jezus nauczał”, najprawdopodobniej składają się na autentyczną Ewangelię. Całość tychże fragmentów nazywana jest w Koranie *Indžil* i to właśnie je potwierdza Koran. Porównując je z nauką koraniczną, stwierdzamy jedynie niewiele niezgodności, a każdą z tychże niezgodności da się łatwo rozwiązać za pomocą bezstronnego rozważania (na podst. Al-Maududi, 1:233-234).

2. *Muhkam* oznacza to, co zostało wykonane w sposób trwały i doskonały, podczas gdy *mutashabih* wywodzi się z korzenia *shibh*, co oznacza podobieństwo. Wszystkie wersety Koranu są *muhkam* w tym sensie, że nie ma wątpliwości co do ich Boskiego autorstwa; są również *mutashabih* w tym znaczeniu, że są nawzajem powiązane. Jednakże w tym wersecie znaczenie *muhkam* i *mutashabih* jest następujące:

Wersety *muhkam* to takie wersety, których znaczenie jest tak oczywiste i jasne, że nie dają pola do żadnej dwuznaczności. Takie wersety są rdzeniem Koranu. Zawierają napomnienia i naukę, odrzucenie błędnych doktryn, a także zasady prawdziwej wiary, nauki związane z religią, oddawaniem czci Bogu, życiem codziennym i moralnością oraz obowiązkami i zakazami. To te wersety prowadzą człowieka, który naprawdę poszukuje prawdy, oraz tych wszystkich, którzy zwracają się ku Koranowi w celu dowiedzenia się, co powinni czynić, a czego nie.

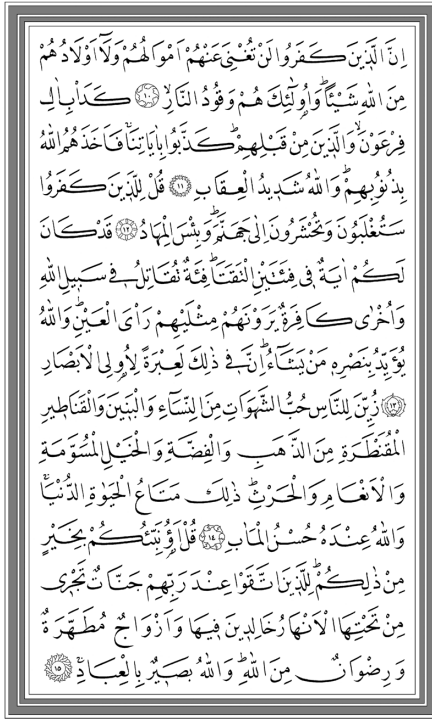
Wersety *mutashabih* to te wersety, które posiadają więcej niż jedno znaczenie, wymagają w celu zrozumienia drugiego dowodu. Przyczyna tych wieloznaczności związana jest z upływem czasu, zmianą okoliczności, wzrostem wiedzy człowieka; jest tyle poziomów zrozumienia, ilu jest ludzi. Koran, jako Słowo Boże, zwraca się do wszystkich poziomów zrozumienia od czasu swego Objawienia aż do Dnia Zmartwychwstania. Sprawy, które niełatwo pojąć, wyjaśnia ludziom za pomocą metafor, porównań, personifikacji i parabol. Ten sposób wyjaśniania nie szkodzi niezmiennym, zasadniczym prawdom religii, gdyż Bóg w sposób jasny pouczył nas, czego od nas żąda w odniesieniu do wiary, oddawania Mu czci, moralności, a także obowiązków i zakazów. Wersety *mutashabih* (alegoryczne) zawierają prawdy względne, które można zrozumieć, rozważając odpowiednie wersety i odnosząc je do wersełów *muhkam*.

Ze względu na rzeczywistość ludzkiego życia na tym świecie więcej jest prawd względnych niż absolutnych, niezmiennych. Ażeby to zrozumieć, weźmy jako przykład kryształowy żyrandol. Podczas gdy światło pozostaje to samo, siedzący wokół odbierają różne kolory i światło o różnej mocy w miarę zmieniania swej pozycji. Te różnice wynikają z różnych kształtów kryształów w żyrandolu i różnych boków kryształów. W ten sam sposób Bóg włączył do Koranu pewne wersety alegoryczne, aby zapewnić nieograniczone znaczenie przy pomocy ograniczonych słów wszystkim ludziom, bez względu na ich poziom wiedzy lub zrozumienia, ażeby ich uczyć aż do Dnia Sądu. W taki sposób zapraszani są do rozważania Księgi i do wejścia na

drogę prostą. Nie wolno przy tym zapominać, że nie należy dopatrywać się dokładnego podobieństwa pomiędzy tym, co jest porównywane, a tym, do czego to jest porównywane.

Skoro wersety alegoryczne mają różnorakie znaczenie, uczeni interpretujący Koran mogą zdołać odkryć jedno lub więcej z tych znaczeń. I każde z ich odkryć można uznać za prawdziwe, zakładając, że pozostaje w zgodzie z wersetami *muhkam* oraz zasadami islamu, regułami koranicznego języka arabskiego, a także z regułami nauki interpretacji. Ale jakiegokolwiek znaczenia by nie odkrył uczony, dokładne znaczenie tychże wersetów zawsze jest u Boga, Wszechwiedzącego. To jest prawidłowa egzegeza.

10. Niewierzący, ani majątek ani potomstwo nie przyniesie im wcale pożytku wobec Boga; oni są paliwem dla Ognia.

11. To jest jak to, co przydarzyło się klanowi Faraona (jego dworowi i arystokracji wojskowej) i tym, co byli przed nimi. Oni zaprzeczali naszym Znakom i Objawieniom i Bóg pochwyił ich ze względu na ich grzechy. Odplata Boga jest surowa.

12. Powiedz niewierzącym: „Wkrótce zostaniecie pokonani i zebrani w piekle”. Jakże złe jest to miejsce odpoczynku!

13. Zaiste, to był znak oczywisty (prawdziwości Bożej drogi) i nauka dla was w dwóch oddziałach, które spotkały się (w bitwie pod Badr): jeden z oddziałów wal-

czył na drodze Boga, a drugi to byli niewierzący, którzy widzieli (podczas walki) na własne oczy (oddział wiernych) dwukrotnie bardziej liczniejszy niż w rzeczywistości. Bóg umacnia Swą pomocą i zwycięstwem, kogo zechce. Zaiste, w tym jest nauka dla tych, którzy potrafią postrzegać.

14. Wrodzona jest mężczyznom namiętność do kobiet, chwalenia się synami, (zgromadzonymi) skarbami złota i srebra, szlachetnymi rumakami, trzodą i uprawami. To są radości tego, ziemskiego życia. Ale u Boga jest najlepszy z celów, do których należy dążyć.

15. Powiedz (im): „Czy mam wam powiedzieć, co jest lepszego niż to (co z taką namiętnością pragniecie osiągnąć)?” Dla tych, którzy trzymają się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga i są bogobojni, przygotowane są u ich Pana Ogrody, przez które przepływają rzeki i w których będą przebywać (na zawsze), i małżonki czyste, i upodobanie Boga. Bóg doskonale widzi swoje sługi.

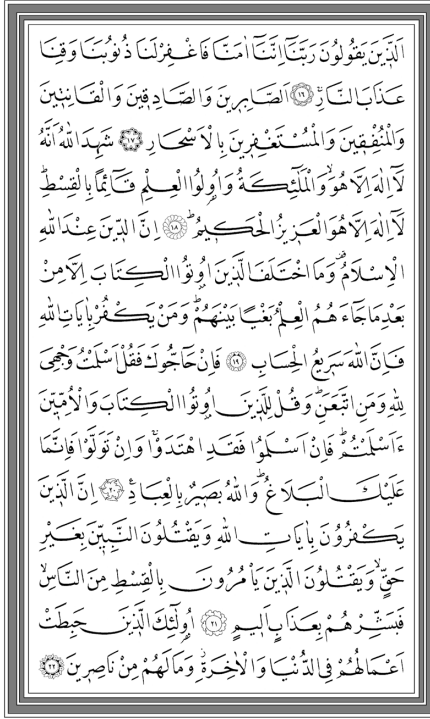
16. Ci (bogobojni, pobożni) modlą się: „Panie nasz, zaiste – wierzymy, przeto przebac nam nasze winy i chroń nas przed karą Ognia”.

17. Ci, którzy nie poddają się (w nie-szczęściach i wytrwale wypełniają przykazania Boże, powstrzymując się od grzechów), i prawdomówni (w słowach i czynach, a także umowach), posłuszni i pełni poświęcenia, i którzy rozdają (z tego, w co Bóg ich zaopatrzył, na Jego drodze i dla potrzebujących), i którzy przed światem upraszają Bożego przebaczenia.

18. Bóg (Sam) zaświadcza, że z pewnością prócz Niego nie ma boga, i tak samo czynią aniołowie i ci, którzy wiedzą; mocni w przestrzeganiu prawdy i prawości: (oni wszyscy zaświadcza, że) nie ma boga prócz Niego, pełnego Chwały, o nieodpartej Mocy, Mądrego³.

19. (Prawdziwą) religią u Boga jest islam⁴. Ci, którym wcześniej dano Księgę, poróżnili się ze względu na zawistną rywalizację i zarozumiałość dopiero po tym, jak przyszła do nich wiedza (o prawdzie). Kto nie wierzy w Objawienia Boże (niech wie, że) Bóg jest szybki w (dokonywaniu) rozrachunku.

20. Jeśli oni wciąż się z tobą spierają, powiedz (im, o Wysłanniku): „Poddałem się całkowicie Bogu i tak samo uczynili ci, którzy mnie naśladowają”. I zapytaj tych, którym dana była Księga poprzednio, i zwykłych ludzi, nieznających wcale Księgi: „Czy wy także poddałście

się (Bogu)?” Jeśli się poddali, to zaiste On ich prowadzi; lecz jeśli się odwróca, to pozostaje Ci jedynie przekazywać Posłannictwo w sposób jasny i pełny. Bóg doskonale widzi Swe sługi.

21. Tym, którzy nie wierzą w Objawienia Boże i często zabijają proroków (do nich posłanych) wbrew wszelkiemu prawu; i tym, którzy zabijają wspierających sprawiedliwość i starających się ją ustanowić – obwieść karę bolesną.

22. To są ci, których działania nie przyniosą im żadnego pożytku ani w tym świecie, ani w przyszłym, i oni nie mają pomocników (którzy by sprawili, że ich czyny nabrałyby wartości i ocaliłyby ich od kary).

3. Ten werset, będąc najwspanialszym dowodem Istnienia Boga i Jego Jedności, jest wersetem najbardziej ekspresyjnym; traktuje się go jako tożsamy z największym Imieniem Boga.

Wszystko we wszechświecie, od najmniejszej cząsteczki po najrozleglejsze galaktyki, a także każde zdarzenie, które ma w nim miejsce, nosi wyraźne znamię Istnienia i Jedności Boga. Każda rzecz, rozpoczynająca swe istnienie, ze swoimi szczególnymi cechami i całym życiem, funkcjami, jakie pełni w powszechnej sieci bytu, wskazuje na jedną Istotę Boską, mającą Atrybuty absolutne i nieskończone, takąż Wiedzę, Władzę i Wolę.

Wyobraźmy sobie, że w południe stójmy nad rzeką. W każdym z pęcherzyków powietrza płynących tą rzeką można dostrzec małe, jaśniejące słońce. Kiedy te pęcherzyki przechodzą do zamkniętego kanału, już nie możemy ich obserwować. Ale w pęcherzykach przepływających obok nas w danej chwili wciąż możemy dostrzec te same maleńkie słońca. Dowodzi to tego, że słońca znajdujące w pęcherzykach nie należą do sanych pęcherzyków ani same siebie nie stworzyły. Są natomiast odbiciem jednego, jedyne słońca na niebie. W taki oto sposób każdy pęcherzyk daje świadectwo istnienia i jedności słońca. Pokazuje to również, że słońce dostarcza światła. (Jeśli spojrzymy na słońce poprzez pryzmat, możemy dostrzec jego światło w różnych barwach). Maleńkie słońca odbijają się w nowych pęcherzykach powietrza, które przepływają obok nas, podczas gdy inne giną w zamkniętym kanale. Wszystko to dowodzi tego, że słońce jest obiektem stałym.

Wszystkie rzeczy we wszechświecie są jak pęcherzyki powietrza. Rozpoczęcie istnienia tych rzeczy, zakładając, że są odpowiednio wyposażone do życia i znajdują się w odpowiednim środowisku, dowodzi Istnienia Stwórcy, który dysponuje pełną wiedzą, zarówno o poszczególnych przedmiotach, jak i o wszechświecie. Każdy przedmiot jest bowiem w relacji niemal ze wszystkim

innym w całym wszechświecie. Moc, dzięki której istoty żywe postrzegają i słyszą, wskazuje na to, że Stwórca widzi i słyszy, a ich zdolność do zaspokajania swoich potrzeb życiowych świadczy, że Stwórca zaopatruje wszystko. Śmierć istot żywych i zastępowanie ich przez nowe dowodzi wieczności Stwórcy. Podobnie porządek wszechświata i rzeczywistość, której komponenty nawzajem się wspierają, również wskazuje na fakt, że istnieje jeden jedyny Stwórca. Na przykład po to, aby drobiną pokarmu została wchłonięta do ludzkiego organizmu jako pożywienie, muszą współpracować ze sobą słońce, ziemia, woda i rośliny, z których to pożywienie zostało wyprodukowane, a także wszystkie organy ludzkiego ciała. Można to objaśnić jedynie przypisując tę kooperację Jedynej Istocie, która ma pełną wiedzę o wszystkich tych rzeczach i władzę nad nimi. Jest oczywiste, że ktokolwiek stworzył system słoneczny i nim kieruje, stworzył również ludzkie ciało i sprawuje nad nim pieczę. Spośród wszystkich stworzeń to ludzkość posiada wolę i świadomość. Mimo to żaden człowiek nie decyduje o swoim przyjściu na świat, wyborze rodziny, koloru skóry czy też czasu i miejsca narodzin i śmierci. Poza tym istoty ludzkie odgrywają tylko niewielką rolę w najzwyczajniejszych aktach, takich jak np. jedzenie i picie. To nie my sprawiamy, że musimy jeść i pić; to ktoś inny zaprojektował nasze ciało, działające automatycznie, bez związku z naszą wolną wolą. To ktoś inny umieścił nas w sprzyjającym dla nas środowisku i określił relacje pomiędzy nim a nami, włączając to, co jest jadalne i to, co jadalne nie jest. Rola, jaką odgrywamy w jedzeniu i picu, polega jedynie na tym, że wkładamy do naszych ust kawałek pokarmu, gryziemy go i żujemy. Wszystko to dowodzi jasno, że Ten, który zaprojektował ciało ludzkie, ze wszystkimi jego potrzebami i organami, jest tą samą Istotą, co Ten, który stworzył środowisko wraz ze słońcem, ziemią, wodą i roślinami i który podjął się zaspokajając te potrzeby. Ta Istota jest Tym, który ma pełną wie-

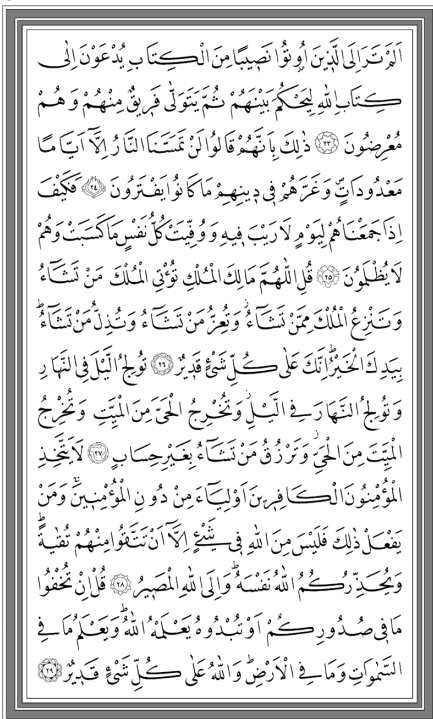
dzę o wszechświecie i ludzkości i ma dosyć mocy, by stworzyć i kierować nimi wszystkimi jednocześnie i całkowicie swobodnie.

Niezależnie od tej rzeczywistości „obiektywnej”, faktem jest, że istoty ludzkie odczuwają w swej świadomości i sumieniach Istnienie Boga jako punkt oparcia, szczególnie wtedy, kiedy są pozostawieni sami sobie, bez pomocy znikąd. W takich sytuacjach nieszczęść i beznadziei, a także, gdy nikt nie chce wspomóc człowieka w jego pragnieniach, ze szczególną mocą zwracamy się ku Bogu. Ludzie czują, że musi być Ktoś, kto potrafi pomóc im osiągnąć ich pragnienia i zamierzenia i ocalić ich od niebezpieczeństwa. Nawet jeśli nie borykają się z trudnościami, to mają wewnętrzne odczucie Jego Istnienia.

Krótko mówiąc, jest rzeczą absolutnie niemożliwą wyjaśnić życie na Ziemi bez Istnienia Boga. Jego Istnienie jest bardziej oczywiste, aniżeli cokolwiek innego we wszechświecie. Osoba, która Mu zaprzecza, nie różni się od tego, kto zamyka oczy w południe i twierdzi, że nie ma słońca. A Istnienie Boga jest bardziej oczywiste od istnienia Słońca. Każdy może postępować jak sofista i wątpić w swoje własne życie, ale nie może wątpić w Istnienie Boga lub Jego Jedność. Pewne czynniki, takie jak pycha, czynienie zła, niewłaściwe postrzeganie rzeczywistości ze względu na np. edukację lub środowisko, w którym dana osoba wyrosła, styl życia i zainteresowania, mogły „opieczętować” zdolności „widzenia”, „słyszzenia” i „myślenia”, co prowadzi niektórych ludzi do negowania istnienia Boga. Tymczasem aniołowie i ci, którzy posiadają „wiedzę”; widzący rzeczy i zdarzenia oczyma uzdolnionymi do „widzenia”, słyszający „uszami” uzdolnionymi do „słyszzenia”, pojmujący sercem zdolnym do pojmowania i dostatecznie żywym, i czystym sumieniem; a także ci, którzy polegają na wiedzy, jaką prorocy otrzymywali od Boga poprzez Objawie-

nie, wszyscy oni zaświadczaają, że Bóg istnieje i że jest Jeden Jedyny.

4. Literalnie słowo „islam” oznacza „poddanie”, „zbawienie” i „pokój”. Jedynie poprzez oddanie się Bogu człowiek jest w stanie osiągnąć spokój zarówno w sferze indywidualnej, jak i społecznej, i zbawienie w tym i tamtym świecie. To dlatego prorocy przybywali z tą samą doktryną wiary, tymi samymi przepisami dotyczącymi kultu i moralności i zasadami regulującymi życie społeczne. Różnili się tylko w drugorzędnych kwestiach prawnych, związane to zaś było z okolicznościami czasu i warunkami, w jakich żyli. Natomiast nazwa religii, która obejmuje tę doktrynę i te reguły, to „islam”. Nazwy takie, jak judaizm czy chrześcijaństwo, były nadawane tej religii albo przez jej zwolenników albo przez oponentów jakiś czas po tym, jak Mojżesz i Jezus opuścili nasz świat. Oznacza to, że wszyscy prorocy przyszli z islamem i głosili go, natomiast ich zwolennicy nie zdołali ustrzec religii i nie przestrzegali jej w pełni. Z czasem zaś dokonywali w niej zmian. Ostatecznie islam był głoszony przez Muhammada, pokój z nim, w sposób, który *uwzględniał wszystkich ludzi aż do końca czasu*. Toteż jedynie „islam”, który głosił Prorok Muhammad, a probowany jest przez Boga, jako religia prawdziwa: *Mów (O Wysłanniku): „My wierzyliśmy w Boga, nie przydając mu współtowarzyszy, i w to, co zostało posłane nam, i to, co zostało posłane Abrahamowi, Ismailowi, Izaakowi, Jakubowi i prorokom, którzy zostali powołani w plemionach, i to, co zostało dane Mojżeszowi, Jezusowi i wszystkim innym prorokom od ich Pana; nie czynimy pomiędzy nimi rozróżnienia (co do wiary) i jesteśmy muzułmanami (poddanymi wyłącznie Jemu). Ktokolwiek szuka religii innej niż islam, to nie zostanie ona nigdy od niego przyjęta, a na Tamtym Świecie będzie pośród przegranych”* (3:84-85).

23. Czy nie rozważasz (przypadku) tych, którym dano część Księgi? Zostali wezwani do Księgi Boga, ażeby rozstrzygnęła pomiędzy nimi, potem zaś (po rozstrzygnięciu) część z nich odwraca się z niechęcią.

24. (Oni ryzykują) gdyż twierdzą: „Ogień w ogóle nas nie tknie, wyjąwszy pewną liczbę dni”. (Fałszywe wierzenia) które zwykli byli wymyślać, zwiodły ich w ich religii.

25. Jakże sobie poradzą, kiedy ich zbierzemy na Dzień (Straszny), co do nadejścia którego nie ma wątpliwości, i kiedy każda dusza będzie rozliczona w pełni z tego, co zrobiła (na tym świecie), i nikt z nich nie dozna niesprawiedliwości?

26. Powiedz: „O Boże, Panie Królestwa! Dajesz królestwo, komu zechcesz i odbierasz królestwo, od kogo zechcesz; wynosisz, kogo zechcesz i ponizasz, kogo zechcesz; w Twoim ręku jest wszelkie dobro. Z pewnością masz wszelką władzę nad każdą rzeczą.

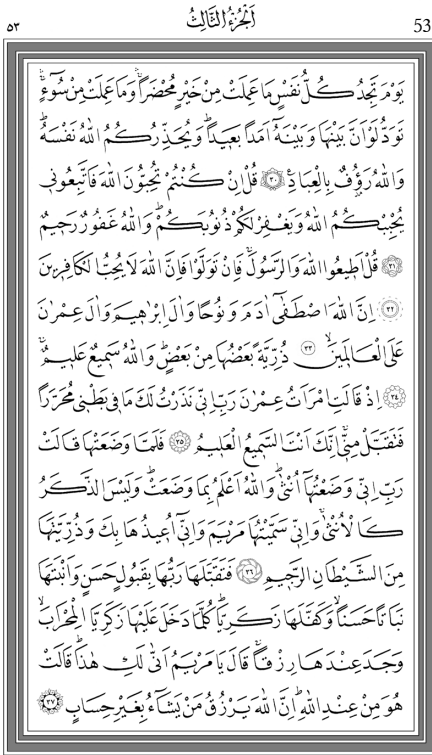
27. Sprawiasz, że noc przechodzi w dzień i sprawiasz, że dzień przechodzi w noc (i zmniejszają się lub powiększają); i wyprowadzasz żyjące z martwego, i wyprowadzasz martwe z żyjącego, i zaopatrujesz kogokolwiek zechcesz bez miary”.

28. Niech wierzący nie biorą sobie niewierzących za przyjaciół, opiekunów i doradców, przedkładając ich nad wiernych. Kto tak czyni, nie jest na drodze pochodzącej od Boga i nie ma z Nim nic wspólnego, chyba że (czyniecie tak) w celu ochrony przed nimi lub jako środek ostrożności (ażeby uchronić się przed prześladowaniami i przymuszaniem do odejścia od waszej religii, albo zdradą swej społeczności albo utratą życia). A Bóg ostrzega was przed samym Sobą i do Boga jest ostateczny powrót⁵.

29. Powiedz (wiernym): „Czy skrywacie, co jest w waszych sercach, czy też to ujawniacie, Bóg o tym wie. On wie wszystko to, co jest w Niebiosach i na Ziemi. Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy”.

5. Ten werset nie zabrania wiernym traktować innych dobrze: nawet jeśli bliźni są niewiernymi, wierni powinni czynić im dobro. Przestrzeganie prawa, dotrzymanie obietnic i umów, powaga i prawdomówność w transakcjach, dobroczynność i miłosierdzie – wszystko to należy do wymogów wiary. Jednak wierni nie mogą preferować niewierzących, szczególnie jeśli są w sposób otwarty wrogo nastawieni do islamu i muzułmanów podczas zajmowania się swoimi sprawami, ani nie mogą ich sobie brać za zaufa-

nych, doradców, zarządców lub przyjaciół. Nie mogą ustanawiać relacji z nimi w sposób, który by szkodził islamowi lub wspólnocie muzułmańskiej. Jedynie w celu chronienia islamu, wspólnoty muzułmańskiej i jej świętych wartości i tylko w przypadkach nieuchronnego zagrożenia niesprawiedliwością i prześladowaniem mogą brać ich za przyjaciół i obrońców, i tylko zakładając, że ich serca są w pełni zadowolone z wiary (16:106). Ale ten rodzaj relacji wymaga tego, by zachować granice, ustanowione przez Boga.

30. Tego Dnia, kiedy każdej duszy zostanie przedstawione, co uczyniła dobrego i co uczyniła złego, będzie ona pragnąć, ażeby pomiędzy nią a tym złem była ogromna przestrzeń. Bóg ostrzega was przed samym Sobą. A Bóg jest współczujący wobec Swoich sług.

31. Powiedz (im, o Wysłanniku): „Jeśli rzeczywiście miłujecie Boga, to idźcie za mną, a Bóg będzie was miłował i przebaczy wam wasze grzechy”. Bóg jest Przebaczący, Współczujący⁶.

32. Powiedz (także): „Bądźcie posłusznymi Bogu i Wysłannikowi”. Jeśli mimo to się odwrócą (to powinienes wiedzieć, że tylko niewierni odwracają się od tego

wezwania i niech wiedzą, że) Bóg nie miłuje niewiernych.

33. (Oni odmawiają wiary w ciebie i pewnych proroków, ponieważ nie pojawiłeś się pośród nich; Bóg obdarza Posłannictwem kogokolwiek zechce i) Bóg uczynił czystymi Adama i Noego, i Dom Abrahama, i Dom Imrana, wybierając ich ponad całą ludzkość

34. Jako potomków dla siebie nawzajem (i oni postępowali tą samą drogą. Przeto okazując szacunek wierze w nich jako proroków, nie czyńcie rozróżnienia pomiędzy nimi i nie myślcie ani nie mówcie źle o Boskim wyborze). Bóg wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący⁷.

35. (Wspomnij) kiedy to żona Imrana błagała: „Mój Panie, poświęciłam to, co jest w mym łonie, wyłącznie w służbie Tobie. Przyjmij zatem to ode mnie. Zaprawdę, jesteś Słyszący i Wszechwiedzący”.

36. A kiedy porodziła, rzekła: „Mój Panie, wydałam na świat dziewczynkę”. Bóg wie najlepiej, co porodziła (dlatego nie musiała odczuwać przykrości, gdyż) chłopiec (którego oczekiwała) nie mógłby być tym samym, co dziewczynka (którą ją obdarzyliśmy i którą mieliśmy obdarować wielką łaskawością). „Nadałam jej imię Maria i powierzyłam ją i jej potomstwo Tobie dla ochrony przed szatanem na wieki odrzuconym (od Bożego Miłosierdzia)”.

37. (W odpowiedzi na szczerość jej matki i czystość intencji przy ofiarowaniu dziecka) jej Pan przyjął ją z wielką łaskawością i zapewnił jej wspaniały wzrost (wychowanie), i powierzył ją opiece Zachariasza. Kiedy Zachariasz

zachodził do niej do świątyni, znajdował ją zaopatrzoną w pożywienie. „Mario”, pytał, „skąd to do Ciebie przy-

chodzi?” Ona odpowiadała: „Od Boga”. Zaprawdę, Bóg zaopatruje, kogo zechce bez miary.

6. Już sam ten werset wystarczyłby, aby ogłosić nieomylność Wysłannika Bożego, niechaj będzie z nim pokój, i znaczenie podążania za jego *sunną*, nawet jeśli nie byłoby żadnego innego wersetu o porównywalnej wadze.

Miłość stanowi zasadniczą istotę bytu i ogniwo łączące jego części. Ze swoimi zasadniczymi cechami, biorącymi początek w Jego Istocie, Atrybutach, Imionach i działaniach, Stwórcza Bytu jest całkowicie doskonała. Każda doskonałość jest miłowana ze względu na siebie samą. Ponieważ Bóg jest doskonały i jest źródłem wszelkiej doskonałości w istnieniu, wart jest miłości ponad wszystko inne. Będąc Wszech-Miłującym, miłuje Sie w sposób odpowiedni dla Swojego świętego życia. Ta miłość jest początkiem istnienia i wszechświata. Ze względu na Swą świętą miłość ku Sobie stworzył wszechświat i miłuje wszystkie ze swoich stworzeń ponad wszelką miarę i porównanie z czymkolwiek innym. Ta nieskończona miłość skierowana jest przede wszystkim do Proroka Muhammada, pokój z nim, jako że jest on zarówno pierwowzorem, jak i najwspanialszym owocem stworzenia; tego, który manifestował Boga całym swym życiem i religią, którą głosił. Dał ludziom wiedzę o Bogu i miłość do Boga, w ten sposób wyjaśniając cel stworzenia świata przez Niego. Ludzkość obdarzona jest pozycją najwzniolejszą, a jej zadaniem jest odpowiadać na Bożą miłość do stworzeń, włączając w to w szczególności samą ludzkość, wraz z uznaniem i miłością do Boga. Miłość do Niego wymaga miłości do Jego najbardziej umiłowanego sługi i Wysłannika – Proroka Muhammada – ponieważ brama do miłości Boga otwiera się przez Niego. Miłość do niego ukazuje się poprzez pójście za jego przykładem i ułożenie sobie życia wedle reli-

gii, którą głosił. Ludzie nie okażą szczerości w wyrażaniu miłości, dopóki nie zaczną naśladować praktyki Proroka Muhammada w swym życiu codziennym. Niniejszy werset to potwierdza.

7. Uczeni muzułmańscy, tacy jak Muhyi'd-din ibn al-Arabi i Bediüzzaman Said Nursi porównują stworzenie do drzewa. Drzewo wzrasta z nasienia. To nasienie zawiera prawa, które Bóg ustanowił, ażeby rządziły przyszłym życiem drzewa. Program i ogólna przyszła forma drzewa, z jego wszystkimi częściami, także są zakodowane albo zapisane w nasieniu. Główna substancja albo esencja drzewa, zakodowana w nasieniu, stopniowo się uszlachetnia i rozwija, aż wyda owoce. Jak życie drzewa rozpoczyna się i kończy w nasieniu, tak i ludzkość jest nie tylko owocem, ale także nasieniem Drzewa Stworzenia.

Korzenie Drzewa Stworzenia znajdują się w Niebiosach. To drzewo najpierw wyprodukowało swoje dwie główne gałęzie symbolizujące światy duchowe/metafizyczne i materialne/fizyczne. Światy fizyczne są podzielone na dwa wymiary: niebiosa i ziemię, każdy z nich wypełniony jest własnymi mieszkańcami. Drzewo Stworzenia ostatecznie wydało jako swój główny owoc ludzi.

Ponieważ owoc zawiera w sobie nasienie, a nasienie – jak zaznaczono powyżej – wszelkie cechy drzewa, ludzkość posiada nie tylko cechy specyficzne dla siebie, takie jak siła woli i mowa jako rozwinięty system komunikacji, zawiera też aspekty zarówno angeliczne, jak i sataniczne, niebiańskie i ziemskie, roślinne i mineralne, a także zwierzęce.

Choć drzewo wydaje dużo owoców, to wyrasta z pojedynczego nasienia. Ponieważ ludzkość jest wyposażona w wolną wolę, a

istoty ludzkie różnią się co do zdolności i swoich potencjałów, można naliczyć pośród nich tyle poziomów rozwoju umysłowego i duchowego, ile jest istot ludzkich. Prorocy są najbardziej rozwiniętymi i najdoskonalszymi spośród istot ludzkich, owych owoców Drzewa Stworzenia. Pochodzą z Domu Abrahama i Imrana, proroków ze sobą spokrewnionych, a ich historia sięga wstecz do Noego i Adama. Wszyscy prorocy są zatem potomkami Adama, a po nim – Noego, następnie – są z rodziny Abrahama i Imrana. Rodzina Imrana była rodziną, z której wyszedł Jezus, a rodzina Abrahama tą, z której wyszedł Prorok Muhammad. Łańcuch proroków był wybierany pośród całej ludzkości i wreszcie, w momencie największej doskonałości i czystości, zakończył się na Proroku Muhammadzie. Oznacza to, że skoro Prorok Muhammad jest najdoskonalszym i najczystszy owocem z Drzewa Stworzenia, jego natura i istota są nasieniem Drzewa Stworzenia.

Z faktu, że prorocy pochodzą od siebie, nie wynika, że daje się pierwszeństwo jakiejś rodzinie albo dynastii. Linia, do której należą prorocy, rozkłada się na całe Drzewo Stworzenia; dzięki temu do każdego ludu przyszedł jeden lub też więcej proroków. To jest jasno powiedziane w Koranie, gdzie Bóg oświadcza, że nie ukarze żadnego ludu, dopóki nie powoła z niego proroka (17:15), i że powołał niemal każdego proroka pośród jego własnego ludu (26:106, 142, 161, 176).

Fakt, że wszyscy prorocy, niech będzie z nimi pokój, są czysti i wybrani – ponad wszystkich innych ludzi – implikuje to, że wyróżniają się pewnymi ważnymi cechami, znanymi jako cechy prorockie. Są to: absolutna prawdomówność i wiarygodność, intelekt i rozważa rozwinięte w stopniu najwyższym, bezgrzeszność, zdolność komunikowania Boskiego Posłannictwa i wolność od wszelkich ułomności umysłowych i cielesnych.

38. Wtedy Zachariasz zwrócił się do swego Pana w modlitwie i rzekł: „Obdarz mnie ze Swojej łaski dobrym, szlachetnym potomstwem. Zaiste, Ty jesteś Wysłuchującym modlitwy”.

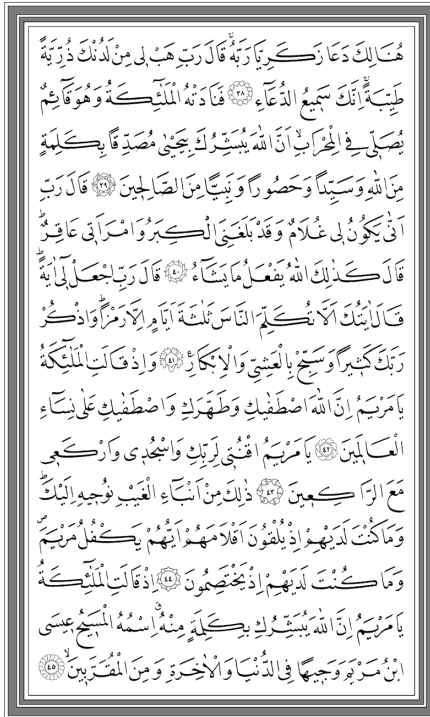
39. Po pewnym czasie, kiedy stał modląc się w sanktuarium, zawołali doń aniołowie: „Bóg głosi ci radosną wieść o Janie, który potwierdzi Słowo od Boga, który będzie dostojnym i doskonale cnotliwym, Prorokiem pośród sprawiedliwych”.

40. „Panie”, rzekł (Zachariasz), „jakże mam mieć syna, skoro ogarnął mnie wiek podeszły, a moja żona jest bezpłodna?” „Tak będzie” – on (anioł) odrzekł, „Bóg czyni wszystko to, co zechce”.

41. „Panie” – błagał (Zachariasz) – „wyznacz dla mnie jakiś znak”. „Twym znakiem”, On rzekł, „jest to, że nie będziesz w stanie przemówić do ludzi przez trzy dni inaczej, jak tylko gestem. I (wtedy) rozpamiętuj i wspominaj swego Pana często, i wychwalaj Go po południu i wczesnym rankiem”.

42. I (przyszedł odpowiedni czas), gdy aniołowie powiedzieli: „Mario, Bóg wybrał cię i uczynił czystą, i wyniósł ponad wszystkie niewiasty świata.

43. Mario, bądź żarliwie posłuszna swemu Panu, padaj na twarz i skłaniaj się (w modlitwie i oddaniu dla Niego) wraz z tymi, którzy się skłaniają!”

44. (O, Wysłanniku!) To, co My tobie objawiamy, należy do wieści o rzeczach niewidzialnych (o tym, co zdarzyło się w przeszłości i zostało przed ludźmi ukryte z całą swą prawdą), gdyż nie byłeś przy nich obecny, gdy swoimi trzcina-
mi ciągnęli losy, kto ma zaopiekować się Marią; nie byłeś też pomiędzy nimi, gdy się spierali (o tę sprawę).

45. I (wspomnij), gdy aniołowie rzekli: „Mario, Bóg zwiastuje ci radosną wieść o Słowie pochodzącym od Niego, którego imię będzie Mesjasz, Jezus syn Marii, niezwykle szanowany na tym świecie i w świecie przyszłym, i jeden z umieszczonych blisko Boga.

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَتْ رَبِّ انِّي يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّا بِقَوْلِهِ لَكُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٦﴾ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٥٧﴾ وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَاتٍ مِنْ رَبِّكُمْ ﴿٥٨﴾ إِنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَتَخْفُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنزِلُ الْأَكْمَامَ وَالْأَبْرَصَ وَأُنزِلُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنشِئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَاتَ دَرُؤُونَ لِي فَيُؤْتِيكُمْ أَنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ ﴿٥٩﴾ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٠﴾ وَمَصَدَقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلِأَحْلِ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَاتٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٦١﴾ إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا أَحْسَسَ عَيْسَىٰ مِنْهُمْ أَنكَفَرُوا قَالَتْ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ قَالُوا أَنْصَارُ اللَّهِ إِنَّمَا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٣﴾

46. On będzie przemawiał do ludzi w kołyse i w wieku męskim, i on jest spośród sprawiedliwych”.

47. „Panie”, rzekła Maria, „jakże mam mieć syna, skoro nigdy nie dotknął mnie żaden śmiertelnik?” „Tak będzie”, odrzekł on (Duch, który się przed nią zjawiał), „Bóg stwarza wszystko, co zechce; jeśli postanowi jakąś rzecz, to jedynie mówi do niej ‘Bądź!’”, i ona jest.

48. I On nauczy go Księgi i Mądrości, Tory i Ewangelii,

49. (I On uczyni go) Wysłannikiem do Dzieci Izraela (który powie im, wyjaśniając swoje Posłannictwo): ‘Zaiste, ja przyszedłem do was z jasnym dowodem od waszego Pana: Ja uformuję wam

z gliny postać ptaka, po czym tchnę w niego, i stanie się, z Bożego zezwolenia, ptakiem. I ja z Bożego zezwolenia uzdrowię niewidzącego od urodzenia i trędowatego, i wskrzeszę do życia zmarłych. Powiem wam również, co jecie i co gromadzicie w waszych domach. Zaprawdę, w tym jest dla was jasny znak (dowodzący, że jestem Wysłannikiem Bożym), o ile jesteście szczerze wierzącymi (jak twierdzicie)⁸.

50. Potwierdzający Torę (i prawdę, jaką zawiera), która została objawiona przede mną, i czyniący dla was dozwolonymi pewne rzeczy, które były wam zabronione. Bądźcie pewni, że ja przyszedłem do was z dowodem oczywistym (wskazującym na to, że jestem Wysłannikiem) od waszego Pana. Wystrzegajcie się przeto nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, oraz bądźcie mi posłuszni.

51. ‘Zaprawdę, Bóg jest moim Panem i waszym Panem, przeto oddawajcie Mu cześć. To ścieżka prosta (dla was)’⁹.

52. (Głosząc tak swoje Posłannictwo przez długi czas) Jezus spostrzegł ich rozmyślny upór w niewierze (i otwartą wrogość) i zawołał: „Kto będzie moim pomocnikiem (na tej drodze) do Boga?” Odpowiedzieli uczniowie: „My jesteśmy pomocnikami (sprawy) Boga. Wierzymy w Boga i (prosimy cię) zaświadczyć, że jesteśmy muzułmanami (poddanymi wyłącznie Jemu).

8. Wyjaśniając znaczenie Imion, których został nauczony Adam, wskazaliśmy (w przyp. 32, *sura Krowa*), że dana mu wiedza istniała w formie streszczonej. Wysłannicy otrzymywali od Boga wiedzę na tyle szczegółową, na ile było to przydatne w pełnionym przez nich posłannictwie. Często materializowała się ona w postaci cudów. Cuda, których dokonywał z Bożej Woli i Mocy jakiś prorok, dotyczyły zwykle tej gałęzi wiedzy, którą w owym czasie najbardziej studiowano. Nie tylko ukazywały bezradność tych, którzy usiłowali pokusić się o podobne cuda, ale też zaznaczały punkt końcowy postępu, jaki dana dziedzina wiedzy miała osiągnąć do Dnia Sądu.

Poprzez cuda dokonane przez Jezusa – uzdrowienie ślepego od urodzenia oraz chorego na trąd, a także wskrzeszenie zmarłego – Bóg chciał powiedzieć ludziom:

Tego z Moich sług, który odrzucił dla Mnie świat doczesny, obdarzyłem dwoma darami: lekarstwem na dolegliwości duchowe i antidotum na choroby fizyczne. Martwe serca ożywiły się mocą Bożego światła, a chorzy ludzie, którzy byli jak umarli, odnaleźli zdrowie poprzez jego tchnienie i troskę. Możecie odszukać w Mojej „aptece” natury lekarstwa na wszelkie dolegliwości. W niej przypisałem do każdej rzeczy wiele ważnych celów. Starajcie się i odnajdujcie (The Words, „The 20th Word”, 268).

Niniejszy werset Koranu wskazuje końcowy punkt rozwoju medycyny i zachęca nas do kierowania się ku niemu.

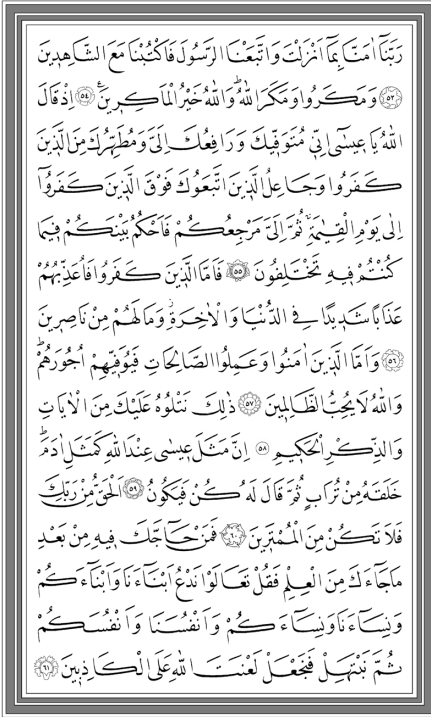
Tradycje prorockie, które mówią nam o powtórny przyjsciu Jezusa przy Koncu Czasów, sugerują nam jednocześnie ogromny postęp medycyny. Wspólnota wierzących, ogarnięta duchem mesjańskim, będzie nie tylko ożywiać martwe serca światłem wiary, ale także wynajdzie lekarstwa niemal na wszystkie choroby.

Uporczywość Jezusa w powtarzaniu: „z Bożej woli”, stanowi poważne zastrzeżenie, że to nie on z własnej mocy dokonał wszystkich cudów, lecz Bóg, i że Jezus był jedynie człowiekiem, a nie istotą boską bądź synem Boga.

9. Wersety te nie tylko obalają twierdzenia tych żydów, którzy odrzucili Posłannictwo Jezusa oraz negują „boskość” Jezusa bądź jego „synostwo” w relacji do Boga, jak twierdzą chrześcijanie. Gdyby Jezus był niewyznaczonym przez Boga kłamcą, usiłowałby z pewnością zrobić użytek ze swoich cudów, zakładając oddzielną religię. On jednak wierzył w ważność pierwotnej religii, głoszonej przez wcześniejszych Proroków, i ją potwierdzał. Wynika to również jasno ze stwierdzeń zawartych w zachowanych Ewangeliach – „Nie sądzicie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić” (Mateusz, 5:17). „...jeden z nich, uczony w Prawie, wystawiając go na próbę, zapytał: ‘Nauczycielu, które przykazanie w Prawie jest największe?’ On mu odpowiedział: ‘*Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem*’. To jest największe i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: *Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego*. Na tych dwóch przykazaniach opierają się całe Prawo i Prorocy”.

Fundamentalne zasady Posłannictwa Jezusa były takie same jak zasady innych Proroków:

- Ludzie powinni nade wszystko wierzyć w Istnienie i Jedność Boga oraz uznawać Jego wyłączną władzę, która domaga się całkowitego poddania i posługi.
- Ludzie powinni okazywać posłuszeństwo Prorokom, gdyż zostali oni wyznaczeni przez Boga po to, by głosić Jego religię.
- Bóg ustanawia również prawo, które reguluje ludzkie życie.

53. Panie nasz! Wierzymy w to, co zesłałeś, i idziemy za Wysłannikiem, zapisz nas zatem pomiędzy świadków (Twojej Jedyności i Władzy, a także prawdy, którą objawiłeś)”.

54. A oni (niewierni) knuli podstęp (przeciw Jezusowi), lecz Bóg wykonał Swoją wolę (i obrócił ich podstęp wniwecz). Bóg chce tego, co najlepsze (dla Swoich wierzących sług) i sprawia, że Jego wola zwycięża.

55. (Częścią wykonania Jego woli było to) gdy Bóg powiedział: „Jezusie, (ze względu na to, że twoje Posłannictwo się skończyło) Ja zabiorę cię z powrotem (do Siebie) i wyniosę cię ku Sobie, i oczyszczę cię z (bezpodstawnych oszczerstw)

tych, którzy nie wierzą, i umieszczę twoich zwolenników ponad tymi, którzy nie wierzą – aż do Dnia Zmartwychwstania¹⁰. Potem wszyscy do Mnie powrócicie, a Ja rozszadzę pomiędzy wami wszystko to, w czym się różniliście.

56. Tych, którzy nie uwierzyli, ukarzę srogą karą w tym świecie i w Zaświatach; i nie będą mieć pomocników (którzy by ich uchronili przed Moją karą).

57. Tym zaś, którzy wierzą i czynią dobre, sprawiedliwe dzieła, On wypłaci nagrodę w pełni. Bóg nie miłuje niesprawiedliwych (i Sam nie czyni nigdy niesprawiedliwości).

58. Dlatego (o, Wysłanniku) wszystko to, co tobie recytujemy, składa się z Objawień i pochodzi z Mądrego Napomnienia (Koranu).

59. Jezus (i jego stworzenie) jest przed Bogiem jak Adam (i jego stworzenie). On stworzył go z ziemi, a potem rzekł do niego: „Bądź!”, i on jest¹¹.

60. (Prawda zawsze zawiera się w Bożej Woli i Boskich dekretach). To jest prawda od twego Pana, nie bądź przeto (i My wiemy, że nie jesteś) spomiedzy tych, którzy wątpią.

61. Kto wciąż spiera się z tobą o niego (Jezusa) po tym, jak wiedza (prawdziwa) przyszła do ciebie, powiedz (rzucając im wyzwanie): „Chodźcie zatem! Wezwijmy naszych synów i waszych synów, nasze kobiety i wasze kobiety, nas samych i was samych, a potem módlmy się i wzywajmy przekleństwa Bożego na tych, którzy kłamią”.

10. Zarówno przyjście na świat Jezusa, jak i jego odejście nastąpiły w niezwykłych okolicznościach. Nie umarł, jak zwykli ludzie, lecz Bóg zabrał go z duszą i ciałem, które zamienił na „ciało astralne”. To wydarzenie może stanowić analogię do Wzniesienia Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. O ile jednak Prorok Muhammad powrócił, by wypełnić swoją misję, to Jezus powróci tuż przed Dniem Sądu (zob. również przypis 31 do sury *an-Nisa*).

Wola Boga, by zwolennicy Jezusa stali ponad niewierzącymi aż do Dnia Sądu, ma dwa znaczenia:

- Ludzie czystego monoteizmu, a przede wszystkim wspólnota Muhammada, będą generalnie ponad niewierzącymi do Dnia Zmartwychwstania.
- Ci, którzy wierzą w Jezusa i idą za nim, nawet jeśli nie są wolni od zbłądzenia, będą generalnie ponad żydami, którzy Jezusa całkowicie odrzucają.

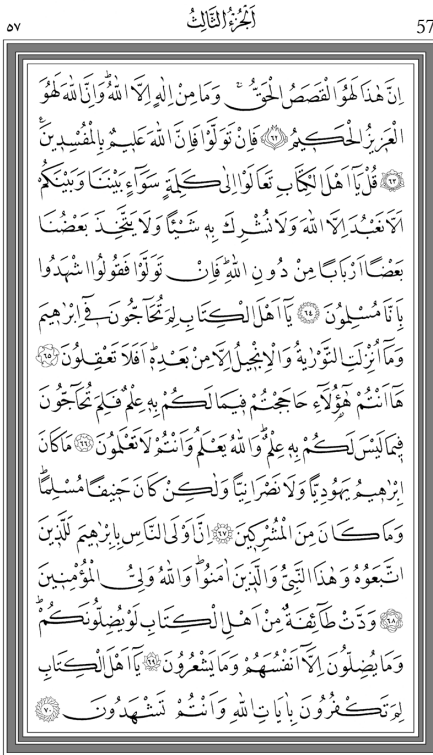
Dzieje potwierdziły tę Boską Wolę w ciągu ostatnich 2000 lat i tak będzie aż do Czasów Ostatecznych.

11. Cząstki, które ukształtowały ciało Adama, istniały w ziemi, powietrzu i wodzie. Jak wspomnieliśmy w przypisie 7, istota człowieczeństwa, która stanowiła „nasienie” Drzewa Stworzenia, była zawarta w „korzeniach” i „głównych gałęziach” światów niematerialnych i materialnych w trakcie procesu stałego udoskonalania. Świat widzialny podzielił się na Niebiosa i Ziemię. Jak wnioskujemy z pewnej suplikacji Proroka Muhammada (*Niech będzie pochwalony Ten, który umieścił glebę na zastygłej ziemi*), ziemia była pierwotnie gorącym płynem, który potem zastygł, tworząc warstwę skalną i w ten oto sposób uformowała się skorupa ziemska. Została ona przygotowana na przyjęcie życia dzięki deszczowi spadającemu z nieba. Zasada Drzewa Stworzenia, które przechodzi-

ło stały proces udoskonalania, wyrastając na wiele światów zamieszkałych przez byty ożywione i nieożywione (charakterystyczne dla danego świata), wydało pierwiastki, rośliny i zwierzęta jako swoje gałązki, liście i kwiaty, z których każde służy drugiemu jako źródło lub główna materia pozwalająca zaistnieć. Są również dla siebie pożywieniem, umożliwiającym przeżycie. Jako końcowy punkt procesu udoskonalania i owoc Drzewa Stworzenia na gałęzi ziemskiej Bóg stworzył Adama i Ewę. Werset: *Czyż nie przeszedł nad człowiekiem pewien taki czas (a z pewnością przeszedł), gdy był istotą niewspominaną (jako człowiek)?* (76:1, zob. także przyp. 1 tamże) wskazuje na proces udoskonalania, w trakcie którego natura ludzka istniała w jego centrum – choć jeszcze wówczas nie było mowy o istocie ludzkiej.

W celu usunięcia istniejących w owym czasie (i w nieco odmiennych postaciach obecnie) wątpliwości dotyczących stworzenia, a także by zrównoważyć materializm żydów właściwą duchowością, płynącą z Boskiej Religii, i ukazać Swoją Wolę i Moc w widoczniejszy sposób, Bóg stworzył Jezusa tak, jak stworzył kiedyś Adama. Z tychże samych pierwiastków, z których ukształtował Adama w „łonie” ziemi, obecnie ukształtował Jezusa w łonie Dziewicy. Różnica pomiędzy tym typem stwarzania a kształtowaniem innych ludzi jest taka, że Bóg w Swojej mądrości zdecydował o udziale nasienia ludzkiego w przypadku tych drugich.

Opowiadając o stworzeniu Adama, Bóg używa czasu przeszłego, lecz kończy „*fajakun*”, co znaczy: „staje się” albo „jest”. Ma to na celu podkreślenie, że tylko Bóg stwarza i daje życie, nic innego nie odgrywa w tym żadnej roli. Dotyczy to narodzin Adama, Jezusa i wszystkich innych żywych istot. Ten werset implikuje również, że Bóg stwarza każdą rzecz i każdą istotę oddzielnie i indywidualnie.

62. Zaprawdę, to jest historia prawdziwa, i nie ma boga poza Bogiem, a Bóg jest w istocie Potężny, Pełen Chwały, a jego Moc nieodparta, Mądry.

63. Jeśli oni (pomimo to) się odwrócą, bądź pewien, że Bóg ma pełną wiedzę o tych, którzy powodują chaos i zepsucie.

64. Powiedz (im, o Wysłanniku): „O Ludzie Księgi, dochodźcie do słowa wspólnego pomiędzy nami a wami – byśmy nie czcili nikogo poza Bogiem i byśmy nie przypisywali Mu nikogo za współtowarzysza, i by nikt spośród nas nie brał sobie za Panów innych, poza Bogiem”. Jeśli oni (pomimo to) się odwrócą, powiedz: „Zaświadczcie, że

my jesteśmy muzułmanami (poddanymi wyłącznie Jemu)”¹².

65. O Ludzie Księgi (żydzi i chrześcijanie)! Dlaczego spieracie się o Abrahama (czy był żydem, czy też chrześcijaninem), skoro zarówno Tora, jak i Ewangelia zostały zesłane po nim. Czyż nigdy się (nad tym) nie zastanowicie i nie zrozumiecie (tego)?

66. Zaiste, jesteście ludźmi, którzy spierają się nawet o sprawę, o której mają wiedzę. Czemuż jednak macie spierać się o sprawę, o której nie macie żadnej wiedzy? Bóg wie, lecz wy nie wiecie.

67. Abraham nie był żydem ani chrześcijaninem, lecz był człowiekiem czystej wiary i muzułmaninem (gdyż ze szczerego serca poddał się Bogu). On nigdy nie był spomiędzy tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy¹³.

68. Zaprawdę, największe prawo do uznawania się za bliskich Abrahamowi mają ci spośród ludzi, którzy poszli za nim (podczas trwania jego Posłannictwa), a także ten (najzaciejszy) Prorok oraz ci (spomiędzy osób mu towarzyszących), którzy wierzą. Bóg jest Strażnikiem wiernych (Jemu mogą powierzyć swoje sprawy i na Nim mogą polegać).

69. Część spośród Ludzi Księgi pragnęła by sprowadzić was z drogi; oni sprowadzają jednak ku zbłądzeniu tylko samych siebie, lecz (tego) nie dostrzegają.

70. O, Ludzie Księgi! Dlaczego nie wierzycie¹⁴ w Objawienia Boga (jasne dowody prawdy), skoro sami dajecie świadectwo (ich prawdzie w swoich Księgach)?

12. To wezwanie, skierowane 14 stuleci temu do Ludzi Księgi, wciąż pozostaje aktualne i wciąż jest wypowiedane do nich. Jest ono niezwykle ważne, szczególnie z następujących względów:

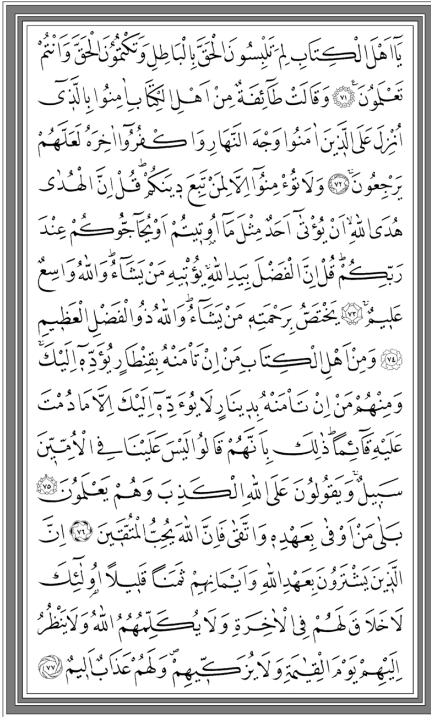
- Głosząc innym islam, powinniśmy szukać punktów wspólnych. W odniesieniu do Ludzi Księgi (przede wszystkim żydów) takim punktem wspólnym jest oddawanie czci Bogu, bez dodawania Mu przy tym współtowarzyszy. Rozmawiając z ateistami możemy odwoływać się do wspólnej natury ludzkiej i naszego losu na Ziemi.
- Pomimo ich częściowo innego nastawienia, Koran nie ucina dialogu z Ludźmi Księgi i wskazuje na wspólne punkty, na których można oprzeć dialog.
- „Ten werset pokazuje, jak różne wyznania, narody, religie mogą zostać zjednoczone w jednym słowie prawdy i jak islam nauczał i naucza ludzi szerokiej, przestronnej i prawdziwej drogi zbawienia i prawa wolności. Dotyczy to zarówno Arabów, jak i nie-Arabów. Postęp religijny możliwy jest nie w przypadku posiadania ciasnej świadomości i oddzielania się od innych, lecz wówczas, gdy będziemy mieć szerokie horyzonty” (Yazir, 2:1131-32).
- Oddawanie czci Bogu bez przydawania Mu współtowarzyszy pod względem Panowania i Boskości (a zatem uznawanie, że tylko On ma prawo do przyjmowania aktów czci oraz ustanawiania zasad i reguł rządzących ludzkim życiem) jest podstawowym warunkiem wiary w Jednego Boga i stosowania się do Jego religii.

13. Żydzi twierdzili wówczas (i czynią to obecnie), że ich religia jest prawdziwa i że

Abraham był żydem. Chrześcijanie – podobnie – twierdzili w tamtym czasie, że Abraham był chrześcijaninem. Oczywiście było to niezgodne z rzeczywistością. Skoro nie mogli się zgodzić co do zasadniczych spraw zawartych w ich Księgach i kwestiach takich, jak *kim był Jezus*, to nie było żadnego sensu, by dyskutowali o sprawach, o których nie mieli żadnej wiedzy. Rzecz jasna, absurdem było twierdzenie, że Abraham był żydem bądź chrześcijaninem, gdyż zarówno Tora, jak i Ewangelia zostały objawione setki lat po Abrahamie. A jeśli nie może być jednocześnie dwóch prawdziwych religii, to albo judaizm albo chrześcijaństwo się myliły. Historycznie rzecz ujmując, judaizm i chrześcijaństwo są nazwami nadanymi religiom objawionym Mojżeszowi i Jezusowi przez wyznawców lub oponentów wieki po okresie ich Posłannictwa. Dlatego Abraham nie był ani żydem, ani chrześcijaninem, lecz *hanifem* (człowiekiem czystej wiary, monoteistą) i poddanym woli Bożej (w tym znaczeniu *mużulmaninem*, *muslim* = ten, który się poddał [Bogu]), a w swoim życiu kierował się jedyną, wieczną religią Boga, objawianą wszystkim Prorokom na przestrzeni dziejów.

14. Szlachetny Koran rozszerzył znaczenie wielu słów i wprowadził je w nowej postaci jako pojęcia. Z tego względu oddanie ich w innych językach za pomocą tylko jednego słowa jest niemal niemożliwe. Wymagają one wyjaśnienia i opisu. Oryginalne słowo, używane na określenie niewiary, to „kufur”. Oznacza ono ukrywanie prawdy i rozmyślnie jej odrzucanie. W większości przypadków „kufur” rodzi się z chępliwości i egotyzmu, zawziętości, zbłądzenia mentalnego i duchowego, niesprawiedliwości oraz żądzy zaspokojenia własnych ambicji.

71. O, Ludzie Księgi! Dlaczego mieszacie prawdę z fałszem i świadomie ukrywacie prawdę?

72. (Próbując wobec wiernych podstęp) pewna grupa spośród Ludu Księgi mówi: „Na początku dnia udajcie wiarę w to, co zostało zesłane tym, którzy wierzą, a odrzucajcie wiarę na jego końcu, aby skutek tego mogli (zważyć w swojej Religii i) zawrócić (do swojego stanu wcześniejszego).

73. Lecz nie wierzcie nikomu innemu, jak tylko temu, kto idzie za waszą religią. Powiedz (o Wysłanniku): „Zaprawdę, jedynym przewodnictwem jest przewodnictwo Boga” – ażeby każdemu zostało dane to, co wam dano – albo

wiem w przeciwnym razie oni będą się spierać z wami przed waszym Panem. Powiedz: „Z pewnością, wszelka łaska i dobrodziejstwo jest w Ręku Boga – On obdarza nim tego, kogo zechce”. Bóg jest Wszechobjmujący (Swoim Miłosierdziem), Wszechwiedzący.

74. On wybiera dla Swojej łaski (Posłannictwa lub innego powołania), kogo zechce. Bóg jest Panem ogromnej łaski i dobrodziejstwa.

75. Pośród Ludu Księgi są tacy, którzy – jeśli powierzysz im skarb pewnej wagi, to go tobie oddadzą. I pośród nich są tacy, którzy – jeśli powierzysz im sztukę złota – nie oddadzą jej, gdy nie będziesz ciągle nad nimi stał. Tak jest, gdyż oni twierdzą: „My nie mamy odpowiedzialności wobec niepiśmiennych (tych, którzy nie mają takiej Księgi, jak nasza i nie idą za naszą religią)”. Dlatego wypowiadają kłamstwa, przypisując je Bogu i czynią tak świadomie.

76. Lecz (Bóg nakazuje): Kto wypełnia swoje zobowiązanie i wystrzega się nieposłuszeństwa wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności – (tego) zaiste Bóg miłuje.

77. Ci zaś, którzy sprzedają przymierze Boga i swe przysięgi za marną cenę – nie będą mieć udziału w życiu wiecznym i nie przemówi do nich Bóg ani nie spojrzysz na nich (z miłosierdziem) w Dniu Zmartwychwstania, ani nie oczyści ich (z ich grzechów). I dla nich jest przygotowana kara bolesna.

وَإِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقٌ يَلْعَنُونَ أَلَيْسَتْ لَهُمُ بِالْكِتَابِ لِخَسْبِهِمْ مِنَ
 الْكِتَابِ وَمَا هُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
 وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ
 يَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾ مَا كَانَ لِأَنْ يُبَشِّرَ أَنْ يُوَيْبِقَهُ اللَّهُ الْكِتَابِ وَالْحُكْمِ
 وَالنَّبُوءَةِ ثُمَّ يَقُولُ لِلنَّاسِ كُفُّوا عَنَّا دَلِىْمِنَ دُونِ اللَّهِ
 وَلَيْكِن كُونُوا رَبَّاعِيَْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعْمَلُونَ الْكِتَابِ
 وَمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٥٢﴾ وَلَا يَا مُرْسَلُ أَنْ تَتَّخِذَ وَالْمَلَائِكَةَ
 وَالنَّبِيِّنَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ
 ﴿٥٣﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ
 وَحِكْمَةٍ تَوْجَاهَ كُرْسِيِّ مُصَدِّقٍ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ
 بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَلَا تُؤْمِنُونَ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي
 قَالُوا أَوْزَرْنَا قَالُ فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاكِرِينَ
 ﴿٥٤﴾ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾
 أَعْلَمَ رَبِّي أَنَّهُ اللَّهُ يُعِزُّونَ وَهُوَ أَسْلَمَ مِنْ فِي السَّمَاوَاتِ
 وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

78. I pomiędzy nimi jest grupa, która przekręca Księgę (i jej słowa) swymi językami (aby zmienić jej znaczenie), byście sądzili, że to część Księgi – gdy tymczasem to nie jest część Księgi. I oni mówią, że to pochodzi od Boga, a to nie pochodzi od Boga. Oni wypowiadają kłamstwa, przypisując je Bogu, i czynią tak świadomie.

79. To nie jest (do wyobrażenia), żeby Bóg dawał człowiekowi Księgę, autoritet i jasny, mądry Osąd oraz Proroctwo, a on żeby potem mówił do ludzi: „Bądźcie sługami moimi, poza Bogiem”. Raczej (powinien rzec): „Bądźcie czystymi, oddanymi sługami Pana w nauczaniu Księgi i jej studiowaniu”.

80. I on nie nakazuje wam nigdy, byście brali sobie aniołów i proroków za Panów. Czyż on nakazywałby wam niewiarę, gdy (odpowiedzieliście na jego wezwanie i) staliście się muzułmanami (poddanymi wyłącznie Bogu)?

81. I gdy Bóg zawarł przymierze z prorokami: „Oto Ja dałem wam Księgę i Mądrość, a potem przyjdzie do was Wysłannik, potwierdzający to, co

już macie (z Bożych Objawień). Wy mu z pewnością uwierzycie i będziecie mu pomagać”¹⁵. Powiedziawszy to, On zapytał: „Czy to potwierdzenie i zgadzanie się podjąć Moje brzemię (które na was nakładam) w tej sprawie? Oni odrzekli: „My (to) potwierdzamy”. On rzekł: „Złóżcie zatem świadectwo (wy i wasze wspólnoty), a Ja będę z wami pośród świadków”.

82. A ci, którzy się potem odwrócą, są złoczyńcami.

83. Czyż oni teraz szukają religii innej, niż (religia) Boga, gdy tymczasem Jemu poddaje się ten, kto jest w niebiosach i ten, kto jest na Ziemi – dobrowolnie lub wbrew woli¹⁶, i do Niego oni powrócą.

15. W znaczeniu ogólnym Prorok jest tym, który otrzymuje od Boga Objawienie i ma obowiązek głoszenia go ludziom. W tym sensie Posłannictwo zawarte jest w znaczeniu Proroctwa. W bardziej specyficznym sensie Prorokiem jest ten, kto otrzymuje Objawienie od Boga i stosuje się do Księgi i Prawa, które Wysłannik przed nim przyniósł, lub idzie za współczesnym sobie Wysłannikiem, samemu nie otrzymując oddzielnej Księgi. Księga wspomniana w wersecie to Księga bądź jej część, którą dany Prorok otrzymuje jako spuściznę. Każdy Wysłannik jest również Prorokiem, lecz nie *vice versa*.

Przed Prorokiem Muhammadem, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, Prorocy przybywali do różnych wspólnot w tym samym czasie, a nawet w to samo miejsce. Jeśli okoliczności wymagały tego, by przybył Wysłannik z nową Księgą, Prawem lub jakimś jego ulepszeniem, to Bóg takiego Wysłannika posyłał. Po Proroku Muhammadzie skrupulatni, zacni uczeni i wielcy nauczyciele duchowi wypełniali misję Proroków, nie otrzymując jednak Objawienia. Czynili to także wielcy „ożywiciele”, łączący naukę z maestrią ducha, stając się spadkobiercami Posłannictwa. Tradycja, przypisywana Prorokowi Muhammadowi: „Uczenni z mojej wspólnoty są podobni do Proro-

ków spośród Dzieci Izraela”, nie jest w pełni wiarygodna ze względu na słaby łańcuch tych, którzy ją przekazali, pozostaje jednak prawdziwa pod tym względem, że nauczyciele duchowi i uczeni czynią i czynili to, co Prorocy i Wysłannicy. Różnica jest taka, że obecnie nie ma już potrzeby zsyłania nowej Księgi. Żaden jednak uczonec ani nauczyciel duchowy, jak by nie był prawy i wielki, nie może równać się z Prorokiem.

16. Bóg ustanowił dwa rodzaje prawa, z których jeden związany jest ze stworzeniem i funkcjonowaniem wszechświata i obejmuje każdą istotę oraz życie (biologiczne) człowieka. Drugi zaś ustanowiony został dla zarządzania ludzkim życiem – indywidualnym i społecznym. Pierwszy rodzaj stanowi zakres przedmiotowy nauk (fizyka, chemia, astronomia, biologia, socjologia, psychologia, itp.) oraz pewne aspekty społecznego życia człowieka. Drugi rodzaj praw można podsumować jako religię. Wszystkie stworzenia są absolutnie posłuszne pierwszemu rodzajowi praw, podczas gdy posłuszeństwo drugiemu jest dobrowolne. To jednak również Bóg określa skutki posłuszeństwa bądź nieposłuszeństwa wobec obydwu rodzajów praw. Dlatego cały wszechświat, łącznie z *królestwem człowieka*, poddany jest prawom Bożym i nikt nie jest w stanie ich obejść.

17. Werset 83 stanowi, że jedyną autentyczną religią jest religia Boga, gdyż każdy, kto jest w Niebiosach bądź na Ziemi, podporządkowuje się Bogu dobrowolnie bądź z przymusu. W wersecie 84 zaś Bóg mówi, że wszyscy Prorocy byli wyznawcami tej Religii i głosili ją. Podaje też jej nazwę: *islam*. Jak głoszą te wersety (zob. werset 85), islam jest jedyną religią u Boga i oparty jest na bezwarunkowym poddaniu się Jego Woli. Wynika też z nich jasno, że islam jest przede wszystkim religią wszystkich istot i rzeczy znajdujących się poza wymiarem ludzkim. Poza tym życie ludzkie również „rządzi się” islamem, za wyjątkiem jego aspektów dotyczących wolnej woli. Wreszcie islam jest tą religią, według której Bóg chce, by ludzie organizowali swoje życie – ale zgodnie ze swą wolną wolą. Jak wspomnieliśmy wcześniej, wszyscy Prorocy byli poddani Bogu (i w tym znaczeniu wyznawali islam), a inne religie, jak judaizm bądź chrześcijaństwo, stanowiły formy, jakie islam przyjmował, gdy był głoszony przez Mojżesza i Jezusa. Zresztą, nazwy te – przynajmniej w przypadku chrześcijaństwa – były im nadawane raczej przez innych, niż przez wyznawców tychże religii.

Skoro cały wszechświat poddany jest prawom Jedyne Boga, jako Jedyne Pana i Suwerena, to można znaleźć w nim pokój, równowagę i harmonię. Ludzie, jako ta część stworzenia, która cieszy się wolną wolą, powinni wziąć udział w tym pełnym harmonii chórze i osiągnąć autentyczne szczęście w obu światach. Inne przekonania lub działanie mogą doprowadzić do zepsucia, niepokoju, anarchii i niesprawiedliwości na tym świecie oraz mąk i przejmującej ciemności w życiu wiecznym.

18. Choć większość ludzi nie była i nie jest prawdziwymi wiernymi, to ludzkie sumienie nie dopuszcza ani nie potwierdza niewiary, niesprawiedliwości i nikczemności. Człowiek popada w niewiarę dopiero wtedy, gdy fol-

guje swoim, nakłaniającym do zła zmysłom i zagłusza swoje sumienie. Jednak sumienie odrzuca niewiarę i niesprawiedliwość, toteż zło nigdy nie pozostaje w ukryciu. Występnicy tyrani są przez pokolenia przeklinani, a Prorocy wspomniani z błogosławieństwem nawet po tysiącach lat. Ludzie niegodziwi są przeklinani przez Boga, aniołów i ludzkość – a to przekleństwo w pełni spadnie na nich na Tamtym Świecie.

Przekleństwo ze strony Boga oznacza wyłączenie danej osoby z obszaru Jego miłosierdzia i skazanie na karę. Przekleństwo ze strony innych oznacza ich prośbę skierowaną do Boga, by wyłączył występnych i niegodziwych ze Swego miłosierdzia i ich ukarał.

19. Podobnie jak niewiara, także i wiara stanowi akt potwierdzenia przez serce. Obydwie zatem mają po dwa aspekty: jeden prawdziwy, drugi zaś pozorny i związany z prawem. Człowiek, który wyznaje swą wiarę i spełnia wymogi prawne przynależności do wspólnoty muzułmańskiej (takie jak płacenie *zaksatu* – obowiązkowych datków dobroczynnych), jest uznawany za wierzącego i muzułmianina. To, czy on (ona) jest rzeczywiście wierzącym (-ą), musi zostać pozostawione osądowi Boga. Bóg w Koranie włącza takich ludzi do Swego wezwania: *O wy, którzy wierzycie*, a czyniąc tak, zachęca wierzących do postępowania zgodnie z wymogami religii. Istnieją nadzieje, że tacy „formalni” wyznawcy z czasem zaczną potwierdzać wypowiediane przez siebie wyznanie wiary czynami, a wiara zamieszka w ich sercach. Pomimo niekończących się spisków, Wysłannik Boży zawsze traktował hipokrytów jak wierzących i muzułmanów, chyba że Bóg zdecydował inaczej. Przykładem tej ostatniej sytuacji jest sprawa Abdu’llaha ibn Ubajj ibn Salul, przywódcy hipokrytów. Po jego śmierci Bóg w Objawieniu zabronił Wysłannikowi wykonania dla niego modlitwy pogrzebowej.

92. Nigdy nie zdołacie osiągnąć pobożności i cnoty, dopóki nie będziecie wydawać z tego, co miłujecie (dla sprawy Boga albo dla zapewnienia bytu potrzebującym). O wszystkim, co wydajecie – Bóg ma pełną wiedzę²⁰.

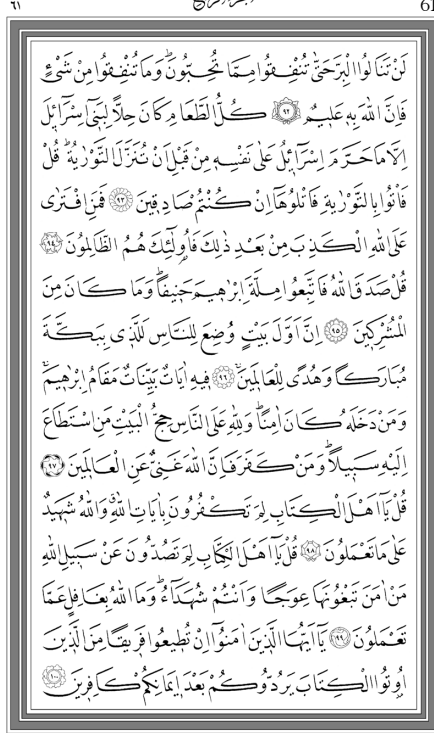
93. Wszelkie pożywienie (dozwolone w prawie objawionym Muhammadowi) było (na początku) dozwolone Dzieciom Izraela, za wyjątkiem tego, co Izrael (a zatem Prorok Jakub) zabronił sobie, zanim została zesłana Tora. Powiedz (im, o Wysłanniku): „Przynieście Torę i ją recytujcie, jeśli jesteście prawdomówni (w twierdzeniu, że nie ma w niej żadnych skrótów i zniekształceń)”²¹.

94. Dlatego kto potem (po tym stwierdzeniu prawdy) wymyśla kłamstwa i przypisuje je Bogu – ten jest występny.

95. Powiedz: „Bóg mówi prawdę”. Idźcie zatem drogą Abrahama, jako ludzie czystej wiary (wolnej od przypisywania Bogu współtowarzyszy i od hipokryzji). On nigdy nie był spomiędzy tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy.

96. Oto pierwszym Domem (Modlitwy) ustanowionym dla ludzkości jest ten w Bekce (Mekce) – to miejsce błogosławione i (ośrodek, skąd promieniuje) przewodnictwo dla wszystkich narodów.

97. W tym są znaki jasne (dowodzące, że jest to błogosławione sanktuarium, wybrane przez Boga na centrum wskazujące drogę prostą) i Stacja Abrahama. Bezpieczny (od lęku i ataku) jest każdy, kto wchodzi do Domu Modlitwy. Pielgrzymka do (tego) Domu jest obowiązkiem, który winni są Bogu wszyscy ci, których stać na podróż do niego. Bóg jest absolutnie niezależny od Swoich stworzeń – od tych, co odmawiają (wypeł-

nienia obowiązku pielgrzymki) bądź są wobec Boga niewdzięczni (i nie wypełniają tego przykazania Boga).

98. Powiedz: „O, Ludzie Księgi! Dlaczego ukrywacie Boskie Objawienia i nie wierzycie w nie, skoro Bóg jest świadkiem wszystkiego, co czynicie?”

99. Powiedz: „O, Ludzie Księgi! Dlaczego odsuwacie z drogi Boga tych, którzy wierzą i staracie się sprawić, by działa się krzywa, gdy tymczasem wy sami jesteście świadkami (tego, że jest to droga prosta). Bóg nie jest nieświadomy i niepomny tego wszystkiego, co czynicie.

100. O wy, którzy wierzycie! Jeśli uwierzycie pewnej grupie spomiędzy tych, którzy otrzymali Księgę, to oni – po tym, jak uwierzyliście – zwróć was ku niewierze.

20. Termin *birr*, który najlepiej tłumaczyć jako „bogobojność”, jest wysoką rangą dobroci i cnoty. Ci, którzy ją osiągnęli, zwani są *barr* (l.mn. *abrar*). Podstawą praktykowania wiary jest miłość do Boga i szukanie Jego aprobaty. Aby zostać zaliczonym w poczet *abrar*, wierny musi osiągnąć taki poziom duchowej doskonałości, że będzie gotów oddać dla sprawy Boga lub bliźniemu to, co najbardziej kocha. Bogobojności, cnoty oraz pobożności nie da się osiągnąć wypełniając jakieś wymagania formalne.

21. Kiedy *qibla* (kierunek modlitwy) został zmieniony z *Bejt al-Makdis* w Jerozolimie na Ka'bę w Mekce, niektórzy rabini podnosili obiekcję, że to była abrogacja (*nasch*) i że w Torze nie następowały żadne abrogacje. Tymczasem ten werset, który otwarcie

oświadcza, że Tora jest świadkiem, oznajmia również, że wszystkie rodzaje pożywienia, dozwolone w Prawie objawionym Prorokowi Muhammadowi, były na początku również dozwolone Dzieciom Izraela, za wyjątkiem tego, czego Prorok Jakub sam zabronił jeszcze przed objawieniem Tory. Jednakże werset 4:160 mówi, że Bóg zabronił im wiele czyistych, zdrowych rzeczy (dotychczas dozwolonych) ze względu na niesprawiedliwości przez nich wyrządzone. Werset 6:146 powiada natomiast, że tym Żydom Bóg zabronił spożywania zwierząt ze szponami oraz tłuszczu wołowego i owczego, za wyjątkiem tłuszczu z grzbietu i wnętrzości, oraz tego, który łączy się z kością. Ten zakaz był karą za ich zuchwałość i buntowniczość. Tak więc w Torze również występowały abrogacje (zob. także Ks. Kapłańska, 7:23-26).

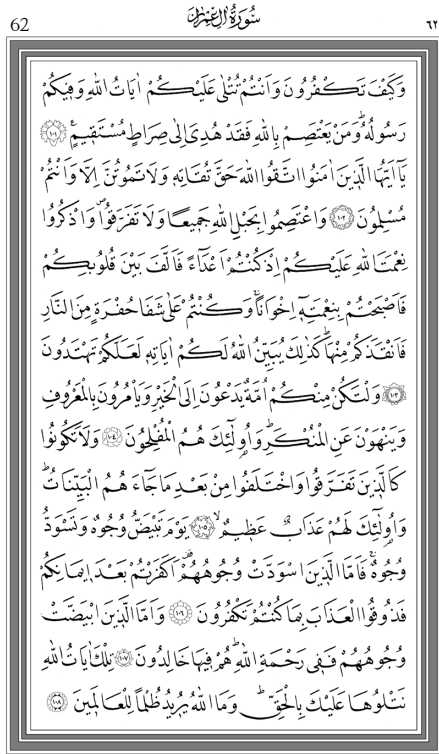
101. Dlaczegoż nie wierzycie, skoro widzicie, że jesteście tymi, którym recytowane są Objawienia Boga, a Jego Wysłannik jest pośród was? Kto trzyma się mocno Boga, ten jest z pewnością prowadzony ku prostej ścieżce.

102. O wy, którzy wierzycie! Powstrzymujcie się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni pobożności i całej należnej Mu bogobojności, i baczcie, by nie umrzeć inaczej, jak tylko będąc muzulmanami (poddanymi wyłącznie Bogu).

103. I trzymajcie się wszyscy razem węzła Boga i nigdy się nie rozdzielajcie. Pamiętajcie o łasce Boga względem was: byliście kiedyś nieprzyjaciółmi, a Bóg pojednał wasze serca i dzięki Jego łasce staliście się jak bracia. I staliście nad krawędzią otchłani Ognia, a On was od niego ocalił. Tak oto Bóg wyjaśnia wam Swoje znaki prawdy (Objawienie), abyście zostali poprowadzeni ku Drodze Prostej (we wszystkich sprawach i już z niej nie zeszli).

104. Musi pojawić się pomiędzy wami wspólnota wzywająca do dobra, nakazująca to, co jest prawe i dobre i zachęcająca do tego, a także zabraniająca zła i starająca się mu zapobiec (we właściwy sposób). Wspólnota ta osiągnie pomyślność.

105. Nie bądźcie jak ci, którzy podzielili się na grupy i sekty, i poszli różnymi drogami po tym, jak przyszły do nich

prawdy oczywiste. Oni są tymi, dla których przeznaczona jest kara ogromna.

106. W Dniu, gdy niektóre oblicza staną się jasne, a niektóre oblicza staną się ciemne: co do tych, których oblicza pociemniały (zostanie im powiedziane): „Cóż?! Czyż wy porzuciliście wiarę, choć wcześniej uwierzyliście? Skosztujcie zatem kary, gdyż poszliście drogą niewierzących!”

107. Jeśli zaś chodzi o tych, których oblicza pojaśniały, to oni są w Miłosierdziu Bożym i będą w nim przebywać na wieki.

108. Oto są znaki Boga i jego Objawienie: My je tobie recytujemy w prawdzie, a Bóg nie chce niesprawiedliwości dla narodów świata²².

22. Ten wers ukazuje wspólnotę muzułmanów, wspólnotę, która powinna w swej istocie być stałą, ściśle związaną strukturą, kluczem do prawdziwego sukcesu na obu światach..

- Dla zachowania swojego istnienia, jedności i po to, by podążać Prostą Ścieżką, bez zbłądzenia, muzułmanie muszą uznawać za dobre to, co Bóg określił jako dobre, a za złe to, co Bóg określił jako złe. Zawsze muszą polegać na Koranie i Sunnie oraz zasadach z nich wyprowadzonych, nie uciekając się do innych źródeł (np. chrześcijańskich) i nie upodabniając się do Ludzi Księgi pod względem ich błędnych nauk i fałszywych dróg postępowania.
- Sunna Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, stanowi swego rodzaju plac, na którym wszyscy muzułmanie gromadzą się, by utworzyć mocne i jednolite ciało.
- Stosowanie Sunny w praktyce życia powoduje, że człowiek wierzący trzyma się mocno Ścieżki Boga.
- Stosując się do Sunny, muzułmanin postępuje zgodnie z Koranem oraz – generalnie rzecz ujmując – z islamem, gdyż to są jego dwa źródła podstawowe. W najszerszym rozumieniu Sunna oznacza to, jak Wysłannik Boży pojmował islam i go praktykował w życiu prywatnym i zbiorowym, opierając się na Koranie, oraz zasady, jakie w tym celu ustanowił Bóg.
- Wspominanie łask otrzymanych od Boga tak często, jak to tylko możliwe, oraz

okazywanie Bogu wdzięczności wybawia muzułmanina od popadnięcia w niewiarę. Chroni również od zbłądzenia.

- Nakazywanie dobra a zabranianie czynienia zła i zapobieganie mu oznacza nauczanie ludzi danych przez Boga przykazań oraz zaleceń i decyzji Jego Wysłannika, a także tego, co powszechna opinia, opierając się na Koranie i Sunnie, uznaje za dobre. Należy do tego również zapobieganie szerzeniu się zła w społeczności. Powinien troszczyć się o to każdy muzułmanin.
- Jeżeli ludzie się myślą po rozpoznaniu i doświadczeniu jednoznacznych prawd, to dzieje się tak dlatego, że ulegają podszeptom duszy nakazującej czynić zło, nastawionej na zaspokajanie cielesnych żądz. Kusi ona ludzi do tego, aby postępowali niewłaściwie i wzajemnie wpędzali się w kłopoty. Z tego powstają różne grupy interesów, w których każdy jest skupiony tylko na własnych sprawach. Tego rodzaju niewłaściwe zachowanie jest głównym powodem propagowania w imieniu jednej i tej samej religii różnych sposobów życia.
- Wiara w życie pozagrobowe, świat, w którym każdy zostanie wezwany do zdania rachunku z uczynków popełnionych w życiu doczesnym i w którym zobaczymy skutki naszych działań, jest najbardziej efektywnym sposobem zapobiegania grzechom zarówno w życiu jednostki, jak i społeczeństwa.

109. (Jakże mogłoby tak być) skoro do Boga należy to wszystko, co znajduje się w Niebiosach i na Ziemi, i ostatecznie do Boga są kierowane wszystkie sprawy (a dzieje się to, czego On chce).

110. (O, członkowie wspólnoty Muhammada!) Wy jesteście najlepszą wspólnotą wzbudzoną kiedykolwiek dla (dobra) ludzkości, nakazującą i popierającą to, co słuszne i dobre, a zabraniającą zła i starającą się mu zapobiec; i wy (czynicie tak, gdyż) wierzycie w Boga²³. Jeśli by tylko Lud Księgi uwierzył (tak jak wy wierzycie), byłoby to dla niego prawdziwym dobrem. Pośród niego są wierzący, lecz większość z nich to ludzie występn.

111. Oni nigdy nie zdołają wyrządzić wam szkody, poza przyczynieniem lekkich ran (głównie swymi słowami). Jeśli będą walczyć przeciwko wam, to odwróca się plecami w ucieczce; a wtedy nie otrzymają wsparcia (w osiągnięciu zwycięstwa nad wami).

112. Hańba jest ich udziałem, gdziekolwiek ich znajdą, wyjąwszy sznur (przymierza) od Boga (jeśli się go uchwycą) lub sznur (przymierza) od innych ludów; i nawiedził ich gniew (kara poniżająca) od Boga, i spadła na nich niedola²⁴ – a wszystko to, gdyż uparcie odmawiali wiary w Nasze Objawienia, odrzucając Nasze Znaki prawdy (które stale napotykali w swoim życiu), i zabijali niesprawiedliwie Proroków; a wszystko to, ponieważ nie byli posłuszni i trwali w występkach (przekraczając granice Prawa).

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾ لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُضَايِلُوكُمْ يُبْذَرُوا كَالَّذِينَ الْأَذْبَارَ شَتَّى لَا يَضُرُّونَ ﴿١١١﴾ ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ اللَّهُ لِيُنْزِلَ مِنْهَا نُفُوسًا إِلَّا يَجْعَلِ مِنَ اللَّهِ وَحْبَلٍ مِنَ النَّاسِ وَتَأْتِي وَيَعْصِبُ مِنْ اللَّهِ وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَتَةَ ذَلِكُمْ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَسْتَلُونَ الْآيَاتِ بِعَيْدٍ حَقِّ ذَلِكُمْ سَاءَ عَصَاؤَكُمْ أَنْ تُؤْبِتُوا دُونَ ﴿١١٢﴾ لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَنْتَ أَلَيْسَ الْبَيْتِ وَهُمْ يَبْجُحُونَ ﴿١١٣﴾ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَهُمْ بِسَارِعِينَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾ وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

113. (Jednak) oni nie są wszyscy tacy sami: pośród Ludzi Księgi jest wspólnota stojąca mocno, recytująca Objawienia Boga w porach nocnych i padająca na twarz (w uwielbieniu Boga).

114. Oni wierzą w Boga i w Dzień Ostatni, a także nakazują to, co jest słuszne i dobre, oraz zachęcają do tego, a zabraniają zła i starają się mu zapobiec. Oni również spieszą do czynienia dobrych dzieł, jakby współzawodnicząc w nich ze sobą. Tacy (ludzie) są spomiędzy sprawiedliwych.

115. Cokolwiek dobrego czynią – nigdy nie odmówi im się właściwej nagrody; a Bóg ma pełną wiedzę o bogobojnych i pobożnych.

23. Muzułmanie, jeśli autentycznie i szczerze praktykują islam, są najlepszymi z ludzi pod względem moralności i charakteru. Islam rozwinął też jakości zasadnicze dla sprawiedliwego przewodnictwa, zaangażował się mianowicie we wspieranie dobra i tępienie zła oraz uznał Jedyne Boga za Pana i Władcę. Ze względu na powierzoną im misję, muzułmanie powinni stać się świadomi swojej odpowiedzialności i unikać błędów popełnianych przez ich poprzedników.

24. Bóg obiecał, że jeśli muzułmanie będą się legitymować cechami wspomnianymi powyżej (przyj. 22 i 23), to żadna siła tego świata nie zdoła im zaszkodzić; a historia dowodzi, że Bóg wypełnia swoją obietnicę.

Bediüzzaman Said Nursi wyjaśnia, dlaczego obecnie Izrael cieszy się przewagą nad muzułmanami z krajów arabskich. Według jego opinii, Żydzi są w o wiele większym

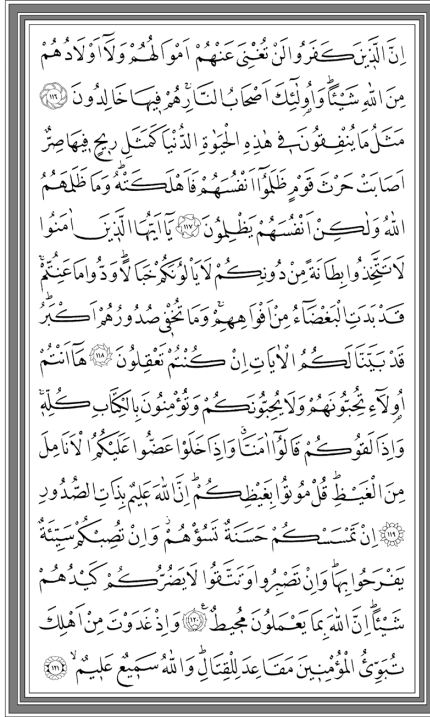
stopniu posłuszni przykazaniom swojej religii (nawet jeśli zostają anulowane), aniżeli muzułmanie islamowi, i bardziej szanują swoje dziedzictwo religijne. Poza tym są wspierani przez wiele rządów. Żydzi zatem trzymają się zarówno wężła Boga, jak i ludzi. Jeśli chodzi o chrześcijan, to szczególnie elity administracyjne chrześcijaństwa bardziej poważają swoją religię, aniżeli rządy muzułmańskie islam i chrześcijaństwo odgrywa szczególną rolę w ich polityce. [Należy zwrócić uwagę na to, że te tezy Saida Nursiego pochodzą z pierwszej połowy XX wieku – tłum.]. Poza tym chrześcijanie odkryli boskie prawa rządzące wszechświatem, nawet jeśli nazywają je *prawami natury* – i stosują się do nich. To wszystko przyczyniło się do tego, że chrześcijanie (i żydzi) przez ostatnie trzy wieki cieszą się w pewnym stopniu przewagą nad muzułmanami.

116. Zaiste, ci, którzy nie wierzą – bogactwa i dzieci w najmniejszej mierze nie pomogą im wobec Boga; i tacy (ludzie) są towarzyszami Ognia; w nim będą przebywać.

117. To, co wydają (ażeby osiągnąć swoje cele w przebraniu dobroczynnym bądź religijnym) w życiu tego świata, podobne jest do wiatru, który kęsa, a towarzyszy mu mróz zmiatający zbiory ludzi, którzy wyrządzili sobie niesprawiedliwość (poprzez błędne przekonania i niewłaściwe działania), i niszczy je. Bóg nigdy nie wyrządził im niesprawiedliwości, lecz oni sami sobie wyrządzają niesprawiedliwość.

118. O, wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie zaufanych przyjaciół spośród innych, aniżeli swój własny lud (wiernych), gdyż ci (którzy szczególnie pielęgnują w sobie wrogość wobec was) nie szczędzą wysiłków, by was unicestwić i tęsknią za tym, byście stale cierpieli. Nienawiść wydobyła się z ich ust, a to, co skrywają ich piersi, jest nawet jeszcze gorsze. Teraz oznajmiłszy wam prawdy oczywiste, jeśli rozumujecie i pojmujecie.

119. Jesteście takimi (szczerymi i serdecznymi) ludźmi, że ich miłujecie (nawet, jeśli są waszymi nieprzyjaciółmi), lecz oni was nie miłują; i wierzycie w Księgę w całości (nie czyniąc różnic między wersetami, i wierzycie we wszystkie objawione przez Boga księgi). Oni, gdy was spotkają, mówią (obłudnie): „My wierzymy”. Kiedy jednak zostają sami, to obgryzają sobie palce z wściekłości na was. Powiedz (im): „Przepadnijcie w swojej wściekłości!” Oto Bóg ma pełną wiedzę o tym, co skryte w piersiach.

120. Jeśli spotyka was coś dobrego, to oni się smucą; jeśli dotknie was jakieś zło, to oni znajdują w tym radość. Jeśli jednak będziecie cierpliwi i wytrwacie w waszej drodze, postępując pobożnie i trzymając się z dala od zła i wszelkiej niesprawiedliwości, to ich podstęp nigdy wam nie zaszkodzi. Zaiste, Bóg w pełni ogarnia (Swoją Wiedzę i Władzę) to, co oni czynią.

121. (Pamiętasz, o Wysłanniku) kiedy to wyruszyłeś o brzasku ze swego domu, ażeby ustawić wiernych w szyku bojowym – Bóg jest Słyszący, Wszechwiedzący. (On słyszał i wiedział o wszystkim, co działo się tego dnia i o czym wówczas mówiono)²⁵.

25. Fragment sury do wersetu 175 zajmuje się bitwą pod Uhud, postawą hipokrytów w czasie wojny, jej konsekwencjami i nauką, jaką należy z tego wyciągnąć.

Zwycięstwo pod Badr zaalarmowało siły nieprzyjacielskie w Arabii. Muzułmanie żyli w niepewności i spotkali się z gniewem większości sąsiadujących społeczności.

Kurajscy tymczasem wciąż cierpieli z powodu klęski pod Badr. Ich żony i córki opłakiwały zabitych wojowników i zachęcały tych, którzy przeżyli, do odwetu. Toteż wysiłki żydów, zmierzające do podsycenia u Kurajczytów pragnienia zemsty, padły na niezwykle podatny grunt. Ostatecznie Kurajscy w sile 3000 wojowników, w tym 700 zbrojnych i 200 kawalerzystów, zaatakowali Medynę.

Prorok Muhammad, powiadomiony o marszu nieprzyjaciela na Medynę, zwołał naradę w celu omówienia sposobu działania. Wiedział, że armia mekkańska dążyła do stoczenia bitwy na otwartym polu, sam jednak chciał stawić wrogowi czoła w Medynie. Gdyby muzulmanie zdecydowali się na takie rozwiązanie, to Mekkańczycy nie podołaliby długiemu oblężeniu. Jednak młodszy wojownicy, którzy nie brali udziału w bitwie pod Badr i pragnęli męczeństwa, chcieli zmierzyć się z wrogiem poza Medyną. Wysłannik Boży ostatecznie przystał na to, tym bardziej, że w końcu domagała się tego większość muzulmanów (Ibn Hiszam, 3:64-67).

Prorok wyruszył zatem z tysiącem wojowników ku Uhud, które jest wzgórzem pochodzenia wulkanicznego, położonym ok. 10 km od peryferii Medyny. Kiedy jednak byli już

w połowie drogi, nagle zawrócił przywódca hipokrytów, wraz z 300 ludźmi. To zdarzenie, mające miejsce tuż przed bitwą, spowodowało takie zakłopotanie i zamieszanie, że plemiona Banu Salama i Banu Haritha chciały się wycofać. W końcu jednak udało się je przekonać, by pozostały.

Wysłannik Boży poszedł naprzód wraz z pozostałymi 700 ludźmi, a kiedy już byli na miejscu, rozmieścił ich u podnóża góry Uhud, tak że góra Uhud była za nimi, a armia mekkańska – przed nimi. Nieprzyjaciel mógł dokonać ataku z zaskoczenia tylko ze strony jednego przejścia górskiego. Prorok pozostawił tam 50 łuczników pod dowództwem Abdu'llaha ibn Dżubajra. Wydał mu rozkaz bronięcia dostępu do tego miejsca i nie ruszania się z niego pod żadnym pozorem. Dodał: „Nawet gdybyście zobaczyli, jak ptaki odfruwają z waszym mięsem, to nie wolno wam opuszczać tego miejsca” (al-Buchari, „Dżihad”, 164).

Mus'ab ibn Umajr był chorążym i niósł sztandar, Zubajr ibn Awwam dowodził jazdą, a Hamza zwany „Lwem Boga” – piechotą. Oddziały były gotowe do walki. Dla zachęcenia swoich Towarzyszy Prorok wyciągnął miecz i rzekł: „Kto chciałby zdobyć ten miecz w zamian za to, co mu (mieczowi) się należy?”. Abu Dudżana zapytał: „A co mu się należy?”. Wysłannik odrzekł: „Walczyć nim, aż się połamie” (Muslim, „Fadail as-Sahaba”, 128). Abu Dudżana wziął ów miecz i walczył nim. Sa'd ibn Abi Wakkas i Abdu'llah ibn Dżahsz modlili się do Boga o to, by mogli zmierzyć się z najsilniejszym wrogiem.

122. Kiedy to dwa oddziały spośród was omal nie straciły ducha bojowego, choć Bóg był ich pomocnikiem i obrońcą; i w Bogu niechaj wierni pokładają swoje zaufanie.

123. Oto Bóg wspomógł was w odniesieniu zwycięstwa pod Badr, gdy byliście wzgardzeni i nieliczni. Przeto przestrzegajcie waszego obowiązku względem Boga, pełni bogobojności – a być może będziecie wdzięczni.

124. Wtedy, gdy powiedziałeś wiernym: „Czyż nie dość wam, że wasz Pan wspomógł was trzema tysiącami zesłanych aniołów?”

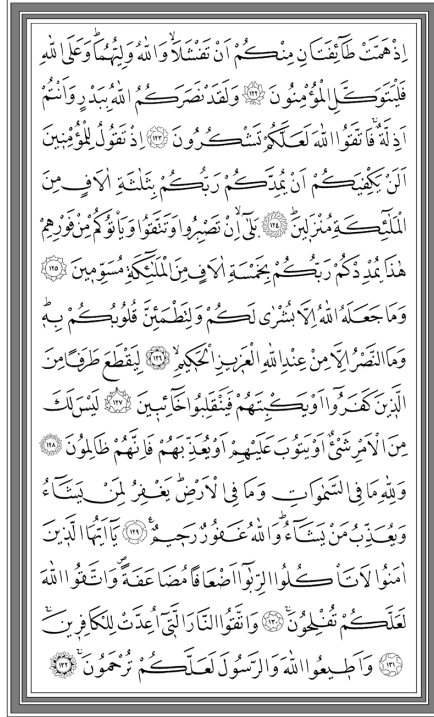
125. Zaiste, to wystarczy. (Lecz prócz tego) jeśli okażecie niezłomność i będziecie postępować bogobojnie, by zasłużyć na Jego ochronę, a nieprzyjaciele zaatakują was niespodziewanie, to wasz Pan przybędzie wam z pomocą pięcioma tysiącami nurkujących w dół aniołów.

126. Bóg zarządził to jedynie jako radośną nowinę o nadziei dla was i by dzięki temu wasze serca się uspokoiły. Zwycięstwo przychodzi jedynie od Boga – Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Mądrego.

127. I ażeby (poprzez was) odciąć (wiodącą) część tych, którzy nie uwierzyli, albo zadać im druzgocącą klęskę – tak, by się wycofali oni (i inni) w całkowitym zawiedzeniu.

128. (O, Wysłanniku, ty jesteś sługą, któremu powierzony został pewien obowiązek, toteż) nie do ciebie należy to, czy On zwróci się ku nim w miłosierdziu (i przyjmie ich skrucę z powodu niewiary, obdarzając ich wiarą), czy też ukarze ich, gdyż oni są przecież występni.

129. Do Boga należy wszystko to, co jest w niebiosach i wszystko to, co jest

na ziemi; On wybacza, komu zechce i karze, kogo zechce. A Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

130. O, wy, którzy wierzycie! Nie spożywajcie lichwy, podwojonej i pomnożonej; i postępujcie pobożnie, powstrzymując się od nieposłuszeństwa wobec Niego – pełni bogobojności, byście mogli osiągnąć pomyślność (w obu światach)²⁶.

131. I (zachowujcie rozwagę w tym, co czynicie oraz w waszych transakcjach, i) strzeżcie się Ognia, przygotowanego dla niewierzących.

132. Bądźcie posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi, by okazano wam miłosierdzie (i byście radowali się dobrym, cnotliwym życiem na tym świecie, a szczęściem wiecznym w przyszłym życiu).

26. Warto zauważyć, że to napomnienie pojawia się podczas omawiania spraw wojny. Koran ma do świata i życia w nim podejście holistyczne, a nie fragmentaryczne. Bóg nie uznaje rzeczy dotyczących jednostek za oddzielne od kwestii zbiorowych, społecznych. Podobnie nie traktuje spraw społecznych w oddzieleniu od ekonomii ani też nie separuje ekonomii od duchowości i spraw wewnętrznych państwa, takich jak edukacja i bezpieczeństwo, bądź od spraw zagranicznych. Żaden z tych problemów nie może być postrzegany jako niezwiązany z innymi. Przy takim podejściu *lichwa* nie jest już jedynie sprawą ekonomii, gospodarki, jest głęboko powiązana z życiem tak jednostki, jak i społeczeństwa. Dotyka zarówno duchowej, jak i moralnej natury poszcze-

gólnego człowieka, a także jego uczestnictwa w społecznym i gospodarczym życiu społeczeństwa. Dlatego *lichwa* ma znaczący wpływ na stosunek człowieka do wojny, która wymaga pozbycia się z serca egoizmu i przywiązania do świata. *Lichwa* niszczy społeczną solidarność i pragnienie wzajemnego wspierania się, podminowując jednocześnie zaufanie w obrębie wspólnoty – a to są czynniki mające ogromny wpływ na sukces w czasie wojny. Ten werset zatem, pozornie oddzielony tematycznie od innych, jest dokładnie tam, gdzie powinien. Znajdujemy w nim ostrzeżenie, że zamiast czynić nasz ograniczony umysł bądź rozum „sędzią” w odniesieniu do Koranu, powinniśmy – przeciwnie – „zaprojektować” nasz system myślenia w zgodzie z Koranem.

133. I spieszcie, jakby współzawodnicząc ze sobą, ku przebaczeniu od waszego Pana i do Ogrodu tak przestronnego, jak niebios a i ziemia – przygotowanego dla bogobojnych, pobożnych.

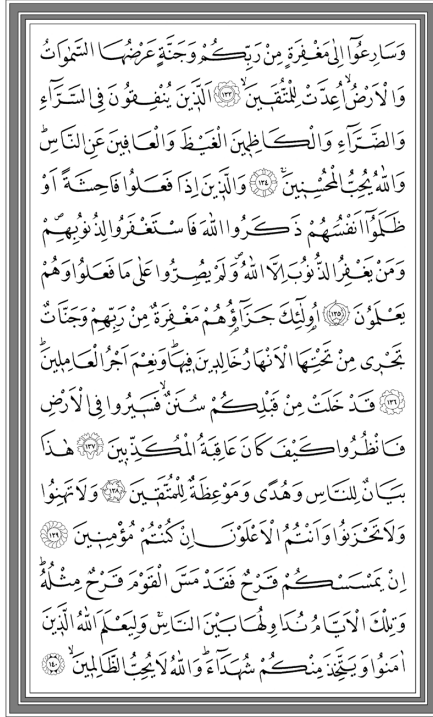
134. Oni wydają (z tego, w co Bóg ich zaopatrzył) zarówno w radości, jak i w udręce, stale powściągając swój gniew (nawet jeśli są prowokowani i mogą się odpłacić), i przebaczą ludzom (obrazę). Bóg miłuje takich ludzi, którzy są oddani w czynieniu dobra – świadomi, że Bóg ich ogląda;

135. I tych, którzy – gdy popełnią jakiś czyn haniebny lub wyrządzą sobie niesprawiedliwość (uczynkiem grzesznym) – natychmiast wspominają Boga i błagają Go o wybaczenie swych win – któż bowiem inny prócz Boga wybacza grzechy? – i nie trwają rozmyślnie w tym, co popełnili (złego).

136. To są ci, których nagrodą jest wybaczenie od ich Pana i Ogrody, poprzez które przepływają strumienie; będą tam mieszkać (na wieki). Jakże wspaniała jest nagroda dla tych, którzy zawsze czynią dobre dzieła!

137. Zaprawdę, przed wami było wiele dróg, sposobów życia i postępowania (które obrazują prawo, jakie Bóg ustanowił dla bytu ludzkich społeczeństw). Wędrujcie zatem po ziemi i obserwujcie, jaki był kres tych, którzy przeczuli (jasnym znakiem Boga i Jego Wysłannikom).

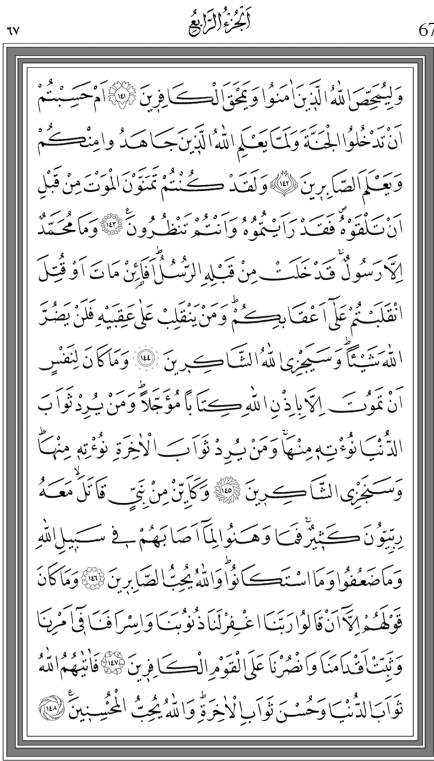
138. To (dzieje ludów minionych) jest jasnym wyłożeniem (prawdy) dla wszystkich ludzi i oczywistym przewodnictwem (budującym solidną wiarę i oddanie), a także nauką dla bogobojnych i pobożnych.

139. Nie bądźcie zatem słabego ducha i nie smućcie się, albowiem to wy zawsze będziecie górą – jeśli jesteście (prawdziwie) wierzącymi.

140. Jeśli dotknęła was jakaś rana (pod Uhud), to (powinniście wiedzieć, że) podobna rana dotknęła tamtych (niewiernych) ludzi (pod Badr). Takie (pełne w zdarzenia) dni dajemy ludziom na zmianę, by Bóg odznaczył tych, którzy prawdziwie wierzą i wybrał spośród was takich, którzy (swoim życiem) dają świadectwo prawdzie – a Bóg nie miłuje występnych (i ostatecznie odpłaci za wyrządzoną niesprawiedliwość i zapewni zwycięstwo prawdzie) –

141. I by (Bóg) oczyścił wiernych (indywidualnie, a także jako wspólnotę – z hipokrytów), i żeby wymazał niewiernych.

142. Czy sądziliście, że wejdziecie do Raju, zanim Bóg wyróżni tych spośród was, którzy naprawdę zmagają się wytrwale (dla Jego sprawy) i odznaczy cierpliwych i niezłomnych?

143. Oto wy pragnęliście śmierci (w walce o sprawę Boga), zanim się z nią spotkaliście; teraz stanęliście w jej obliczu (na polu bitwy), przyglądając się jej jedynie swymi oczyma (ale nie usiłując się z nią zmierzyć).

144. (Czyż sądziliście, że islam trwa nie dzięki wsparciu Boga, lecz ze względu na to, że żyje jeszcze pośród was Muham-

mad?) Jeśli tak, to powinniście wiedzieć, że istnienie islamu zależy od Boga, a Muhammad jest wyłącznie Wysłannikiem i Wysłannicy przeminęli już przed nim. Czyż – jeśli on umrze bądź zostanie zabity – wy odwrócić się na piętach? Kto odwraca się na piętach, nie może w niczym zaszkodzić Bogu. Lecz Bóg (szczodrze) wynagrodzi wdzięcznych (którzy niezłomnie walczą o Jego sprawę).

145. Nigdy nie zdarza się, by jakaś dusza zmarła inaczej, niż za zezwoleniem Boga, w wyznaczonym (dla niej) czasie. Kto zatem pragnie nagrody tego świata – My mu ją damy; kto zaś pragnie nagrody życia wiecznego – damy mu ją (również); i My wkrótce nagrodzimy wdzięcznych.

146. A iluż to Prorokom przyszło walczyć (dla sprawy Pana) w otoczeniu zastępów pobożnych, oddanych sług Boga. A jednak duch im nie osłabł z powodu tego wszystkiego, co ich spotkało na drodze Boga; nie osłabli ani nie pozwolili się poniżyć (wrogowi). A Bóg miłuje cierpliwych i niezłomnych.

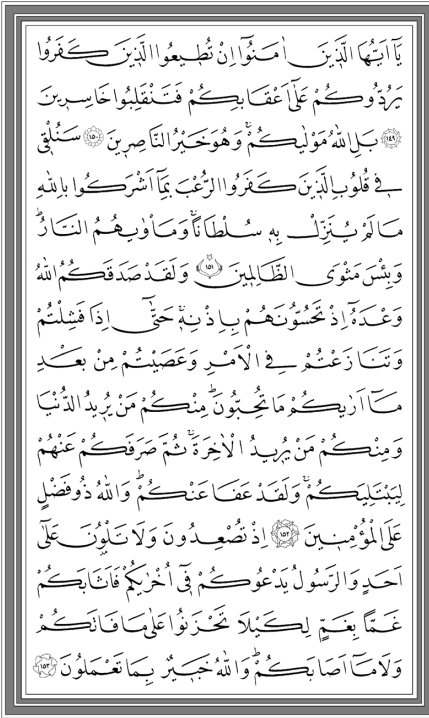
147. (Jeśli spotkali nieprzyjaciela) mówili tylko (do Boga): „Panie nasz! Przebacz nam nasze winy i wszystko to, co niepotrzebnie uczyniliśmy, wypełniając naszą powinność, oraz wzmocnij nasze stopy i wspomóż nas, byśmy zwyciężyli nad ludem niewiernym”.

148. Przeto Bóg dał im nagrodę tego świata i najlepszą nagrodę życia wiecznego. Zaiste, Bóg miłuje oddanych czynieniu dobra – świadomych, że On ich ogląda.

Góra Uhud (fot. H. Akarsu)

149. O wy, którzy wierzycie! Jeśli pójdziecie za tymi, którzy nie wierzą (hipokrytami i żydami w Medynie, rozgłaszającymi negatywną propagandę odnośnie do wydarzeń spod Uhud), to oni sprawią, że obrócicie się na piętach (popadając w niewiarę) i będziecie całkowicie przegrani (zarówno w tym, jak i w przyszłym świecie)²⁷.

150. Lecz Bóg jest waszym Obrońcą i Panem, i On jest najlepszym z pomocników.

151. My wrzucimy w serca tych, którzy nie wierzą, trwogę, gdyż oni przydadzą Bogu współtowarzyszy, na co On nie zesłał żadnego upoważnienia. I ich

schronieniem będzie Ogień – a jakże złe jest mieszkanie niesprawiedliwych!

152. Oto Bóg wypełnił obietnicę wobec was, gdy niszczyliście ich za Jego zezwoleniem – aż (do czasu, gdy) straciliście odwagę, sprzeczaście się o rozkaz (dany łucznikom – by nie opuszczali swoich pozycji) i okazaliście nieposłuszeństwo po tym, jak On pozwolił wam zobaczyć to (zwycięstwo), za czym tęskniście. Pomiedzy wami byli tacy, którzy pragnęli tego świata, i pomiedzy wami byli tacy, którzy troszczyli się o życie wieczne. Potem on odwrócił was od nich (wrogów), aby was doświadczyć. Lecz on z pewnością wam wybaczył: Bóg jest łaskawy i szczodry dla wierzących²⁸.

153. Kiedy uciekaliście (z pola bitwy), nie bacząc na nikogo, a Wysłannik nawoływał was na tyłach (byście wytrwali w walce) – Bóg odplacił wam wówczas strapieniem za strapieniem – byście się nie martwili ani tym, co straciliście, ani tym, co was dotknęło²⁹. Bóg jest w pełni świadomy tego wszystkiego, co czynicie.

27. Jak wspomnieliśmy w Przedmowie, okoliczności, w jakich został objawiony dany werset, mają duże znaczenie dla jego poprawnego zrozumienia. Pozwalają one uniknąć niewłaściwej interpretacji i pominięcia ważnych aspektów poszczególnych *ajatów*. Powyższy werset na przykład nie pozwala na okazywanie posłuszeństwa niewiernym. Jednak ów zakaz jest względny i jego stosowanie zależy od czasu i okoliczności. Poza tym werset, o którym mowa, powiązany jest z wersetami poprzedzającymi i następującymi po nim.

Po bitwie pod Uhud hipokryci i żydzi zaczęli głosić propagandę, że gdyby Muhammad był prawdziwym Prorokiem, to nie spotkałoby go niepowodzenie. Usiłowali przekonać muzułmanów do powrotu do stanu niewiary. Muzułmanie z Medyny, do których skierowany był ten werset, rozumieli jego szczególne znaczenie. W przekładzie wymaga on dodatkowych wyjaśnień. Nie wolno nam przy tym zapomnieć, że znaczenia, konotacje i przykazania zawarte w wersecie nie są ograniczone jedynie do okoliczności objawienia. Reguła zarówno interpretacji koranicznej, jak i islamskiej jurysprudencji mówi: *fakt, że werset był objawiony w określonych okolicznościach, nie koliduje z tym, by zawarta w nim reguła miała znaczenie i obowiązywanie ogólne*.

28. W pierwszym etapie bitwy pod Uhud pokonali nieprzyjaciela tak łatwo, że Abu Dudżana, walczący mieczem otrzymanym od Proroka, wdarł się w głąb armii mekkańskiej. Wszyscy, którzy nieśli sztandar wroga, zostali po kolei zabici. Armia muzułmańska rzuciła się na nieprzyjaciela i niemal go rozgromiła.

Kiedy jednak wrogie oddziały zaczęły uciekać, muzułmanie przystąpili do zbierania łupów. Łucznicy, czuwający na przejściu górskim, zauważyli to i stwierdzili:

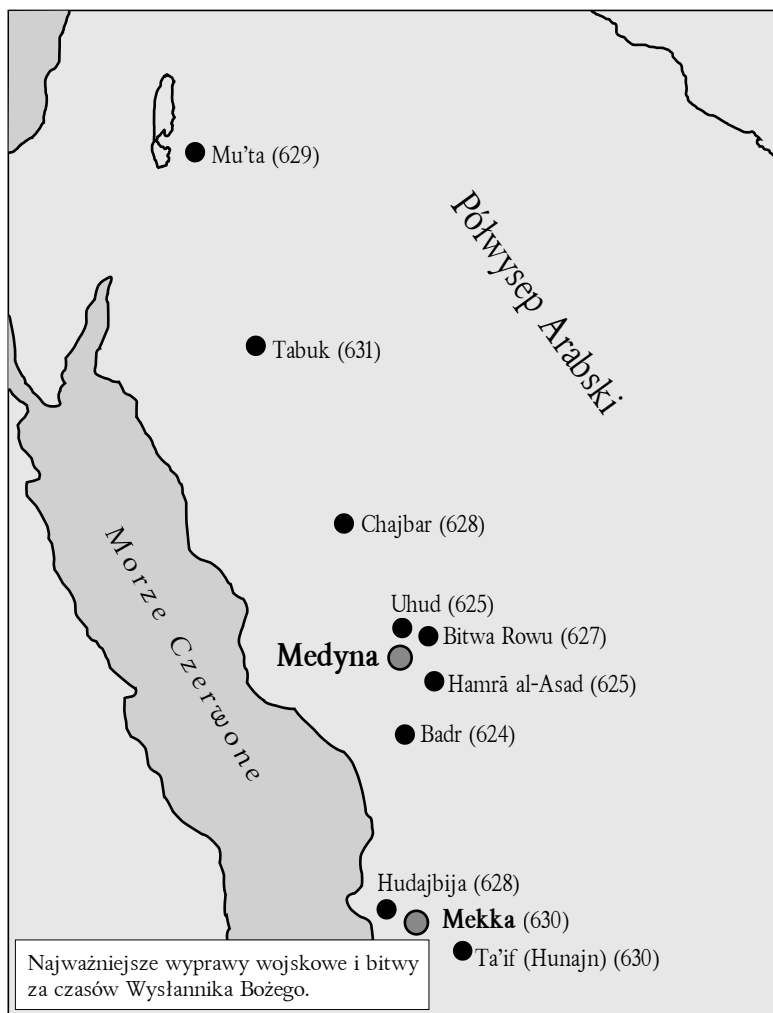
„Bóg rozgromił wroga, a nasi bracia zbierają łupy. Dołączmy do nich!” Abdu’llah ibn Dżubajr przypomniał im rozkaz Proroka, oni jednak powiedzieli: „Prorok kazał nam tak czynić, nie znając wyniku bitwy”. Niemal wszyscy opuścili swoje stanowiska i rozpierzchli się, by brać łupy. Chalid ibn Walid, wówczas jeszcze niemuzułmanin i dowódca jazdy mekkańskiej, wykorzystał tę okazję, by poprowadzić ludzi dookoła góry Uhud i zaatakować muzułmanów od flanki poprzez górskie przejście. Osłabione oddziały Abdullaha ibn Dżubajra nie były w stanie go powstrzymać. Uciekający wojownicy nieprzyjaciela mogli teraz powrócić i przypuścić atak od frontu. W ten sposób losy bitwy obróciły się przeciwko muzułmanom. Obydwa ataki wroga wywołały ogromne zamieszanie w ich szeregach. Mekkańczycy z wielką zaciętością usiłowali Proroka schwytać bądź zabić, przy równej zaciętości muzułmanów. W tej walce poniosło śmierć męczeńską wielu dzielnych Towarzyszy Wysłannika Bożego, w tym Hamza.

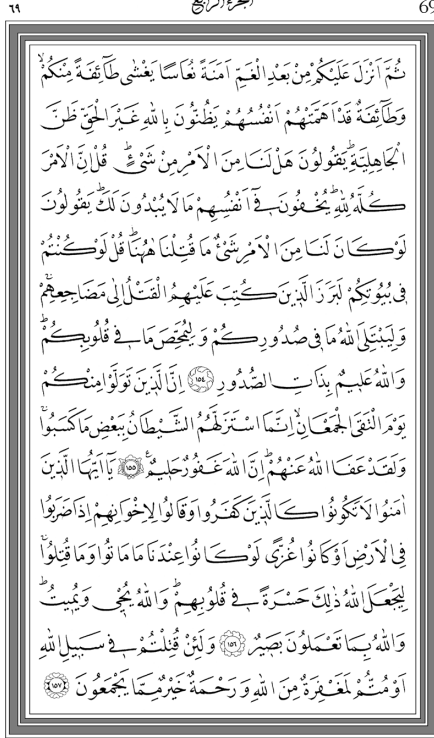
Ibn Kami’a zabił Mus’aba ibn Umajra, chorążego, który walczył naprzeciwko Wysłannika. Przypominał on z wyglądu i budowy ciała Proroka, co skłoniło Ibn Kami’ę do ogłoszenia, iż zabił Proroka. Tymczasem sam Prorok został ranny mieczem i kilkoma kamieniami. Spadł na ziemię i krwawiąc westchnął do Boga: „O Panie, wybacz mojemu ludowi, gdyż oni nie wiedzą (że głoszę prawdę)” (Qadi Ijad, 1:78-79). Pogłoski o śmierci Wysłannika Bożego osłabiły morale wielu wojowników muzułmańskich. Pomimo niezwyklej waleczności niektórych z nich: Alego, Abu Dudżany, Sahla bin Hunajfa, Talha ibn Ubajdullaha, Anasa ibn Nadra i Abdullaha ibn Dżahsza, całkowita klęska zdawała się nieunikniona. Wtedy jednak Ka’b ibn Malik, który zauważył, że Prorok żyje, zawołał: „Muzułmanie! Radosna wieść

dla was! Tutaj jest Wysłannik!” Rozproszeni Towarzysze pospieszyli ku swemu Wodzowi, osłonili go i eskortowali w bezpieczniejsze miejsce na górze Uhud.

29. Ten werset stwierdza ważny aspekt ludzkiej psychologii: jeśli jakaś osoba jest stale doświadczana niepowodzeniami i nieszczęściami, to jedno nieszczęście wymazuje w jej pamięci drugie. To wzmacnia człowieka w obliczu trudności i pozwala mu zrozumieć, że nie należy popadać w rozpacz z powodu tego, co tracimy na tym

świecie bądź ze względu na nieszczęścia, jakie wiernego dotykają. Nie należy jednak nadmiernie cieszyć się z sukcesów. Choć nieszczęścia nieraz dotykają wiernego wskutek jego własnych grzechów i błędów, to przecież towarzyszą im pewne nagrody. Bóg przebacza na przykład ludzkie grzechy, co pomaga wierzącym przetrwać ciężkie chwile i poznać prawdziwą naturę życia doczesnego. Przy tym od wiernego wymagana jest wytrwałość; powinien on także ustrzec wiarę i zaufanie do Boga.

154. Potem, po utrapieniu, On zesłał na was pokój i bezpieczeństwo: niektórych z was ogarnął sen, inni zaś – niepokojąc się (jedynie) o siebie – żywili fałszywe wyobrażenia o Bogu – wyobrażenia, jak z epoki Ignorancji, i mówili: „Czy my mamy jakiś udział we władzy (podejmowania decyzji)?” Powiedz: „Władza spoczywa wyłącznie u Boga”. Zaiste, oni ukryli w swoich duszach to, czego tobie by nie wyjawili, i mówili pomiędzy sobą: „Gdybyśmy tylko mieli udział we władzy (podejmowania decyzji), to nie byliśmy tutaj zabijani”. Powiedz: „Nawet gdybyście byli w swoich domach, to ci, dla których została postanowiona śmierć, udaliby się do miejsc, gdzie mają spocząć (w śmiertelnym spoczynku)³⁰”. (Wszystko to wydarzyło się właśnie tak), ażeby On sprawdził, co (z myśli, skłonności i intencji) znajduje się w waszych pierśiach, oraz oczyścił i zbadał to, co jest (z wiary) w waszych sercach. Bóg ma pełną wiedzę o tym, co skrywają serca.

155. Potknięcie tych spośród was, którzy się odwrócili w dniu, kiedy spotkały się dwa zastępy (pod Uhud), spowodował Szatan ze względu na pewne błędy, które popełnili. Teraz jednak Bóg im wyba-

czył. Zaprawdę, Bóg jest Przebaczający, Łaskawy.

156. O Wy, którzy wierzycie! Nie bądźcie jak ci, którzy nie wierzą i mówią o swoich braciach, którzy (zginęli, gdy) wyruszyli w podróż po ziemi lub byli na wyprawie wojennej: „Gdyby pozostali z nami, to by nie umarli i nie zostaliby zabici”. Bóg chce, by takimi myśli stały się przyczyną udręki i cierpienia w ich sercach. (Jedynie) Bóg daje życie i powoduje śmierć; a cokolwiek czynicie, Bóg to dobrze widzi.

157. A jeśli jesteście zabijani lub umieracie dla sprawy Boga – to przebaczenie od Boga i miłosierdzie są o wiele lepsze, niż wszystko to, co oni mogą zgromadzić (w tym życiu).

30. Niniejszy werset daje trzy ważne nauki w odniesieniu do Boskiego Przeznaczenia i wolnej woli człowieka: 1) Pod pewnym względem Przeznaczenie jest tożsame z Boską Wiedzą. Uprzednia znajomość rzeczy wcale nie oznacza, że jakieś zdarzenie zostaje wymuszone. Bóg zawczasu wie, jak poszczególne osoby wykorzystają swoją wolną wolę i określa ich los. 2) Opatrzność obejmuje przyczynę i skutek jednocześnie; nie ma dwóch oddzielnych „przeznaczeń” dla przyczyny i skutku. Jeśli Bóg przeznaczył dla człowieka śmierć w bitwie, uwzględniając oczywiście to, w jaki

sposób ów człowiek użyje swojej wolnej woli, to on wyruszy na pole bitwy i zostanie zabity. 3) Przeszłość i wszelkie nieszczęścia muszą być rozpatrywane z punktu widzenia Przeznaczenia. Musimy czerpać z nich naukę, lecz nie powinniśmy spędzać czasu na próżne żale z ich powodu ani też oskarżać się wzajemnie o ich spowodowanie.

Werset niniejszy poucza nas również, że jeśli decyzja podjęta po konsultacji nie przynosi oczekiwanego rezultatu, to nie powinniśmy poddawać krytyce ani jej, ani rady, która tak doradzała.

158. I, zaiste, jeśli umieracie lub jesteście zabijani, to u Boga zostaniecie zgromadzeni.

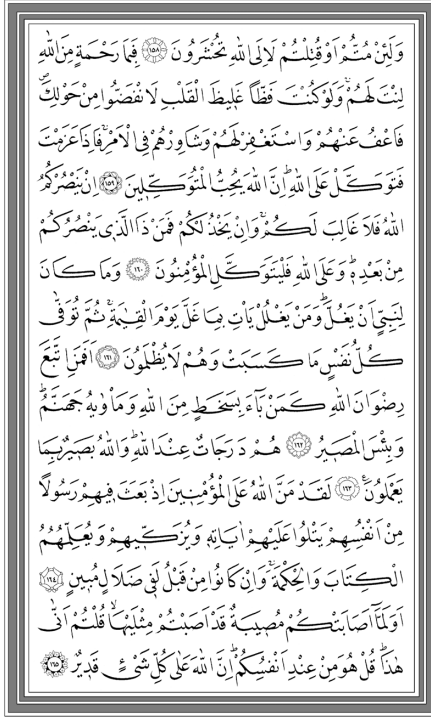
159. To ze względu na miłosierdzie od Boga (w czasie niepowodzenia) ty (o, Wysłanniku) byłeś dla nich (dla swoich Towarzyszy) łagodny. Gdybyś był srogi i twardego serca, to oni by się z pewnością rozproszyli, uciekając od ciebie. Wybacz im zatem, módl się o przebaczenie dla nich i naradzaj się z nimi w sprawach (publicznej wagi). A jeśli jesteś zdecydowany (co do postępowania), to zawierz Bogu³¹. Zaprawdę, Bóg miłuje tych, którzy pokładają (w Nim) ufność.

160. Jeśli pomoże wam Bóg, to nikt nie zdoła was pokonać; jeśli zaś On pozostawi was bez pomocy, to któż – poza Nim – zdoła wam pomóc? W Bogu zatem niech wierni pokładają całą ufność.

161. To niemożliwe do wyobrażenia, by Prorok oszukiwał; a kto oszukuje (zagarbiając własność publiczną bądź zdobywcze wojenne), ten przyjdzie w Dniu Zmartwychwstania z tym, co zyskał swoją nieuczciwością. A wtedy każdej duszy zostanie w pełni zapłacone to, co zarobiła (w swoim życiu doczesnym) i nie dozna niesprawiedliwości.

162. Czyż ten, kto podejmuje wysiłek dla przyjemności i aprobaty Boga, jest podobny do tego, kto ściąga na siebie potępienie ze strony Boga i którego schronieniem jest Piekło? Jakże zły to cel podróży!

163. Oni są u Boga na różnych poziomach, a Bóg dobrze widzi wszystko to, co czynią.

164. Zaiste, Bóg okazał wierzącym wielką dobroć, powołując pośród nich Wysłannika spośród nich samych, który recytuje im Jego Objawienia i oczyszcza ich (z fałszywych przekonań, doktryn oraz grzechów, a także z wszelkiego rodzaju nieczystości) oraz naucza ich w Księdze i Mądrości. Tymczasem przedtem byli zatraceni w błędzie oczywistym.

165. Czyż teraz, gdy dotknęło was nieszczęście – choć zadaliście podwójną (jego) miarę (podczas bitwy pod Badr) – mówicie: „Skąd ono się wzięło?” Powiedz (im, o Wysłanniku): „Ono pochodzi od was samych”. Zaprawdę, Bóg ma pełną władzę nad wszystkim.

31. Jeżeli na skutek niezamierzonych błędów nie udaje się przedsięwzięcie, które zostało rozpoczęte w dobrej wierze, przywódca powinien wykazać się łagodnością wobec jego uczestników:

- Prorok, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zasięgał porady swoich Towarzyszy, jak zmierzyć się z nieprzyjacielem nadsięgającym pod Uhud. Młodzi wojownicy, którzy stanowili większość, opowiadali się za wyjściem z miasta na spotkanie nieprzyjaciela. Starsi byli temu przeciwni i w końcu ich przekonali. Kiedy jednak przyszedł do Proroka, by go

o tym poinformować, on już miał nałożoną zbroję. Odpowiedział: „Kiedy Prorok założy zbroję, to już jej nie zdejmuję” (Al-Buchari, *I'tisam*, 28).

- Choć jednym z powodów niepowodzenia pod Uhud była decyzja o wyjściu z miasta w pole, podjęta pod naciskiem młodszych wojowników, to jednak Bóg wciąż zaleca zasięganie rady przed podejmowaniem rozstrzygnięć.
- Bóg w Koranie wykorzystuje wydarzenia historyczne dla dania pewnej nauki, ostrzeżenia i nowego prawa.

166. To, co dotknęło was tego dnia, gdy spotkały się (w bitwie pod Uhud) obydwie zastępy, stało się za pozwoleniem Boga, by mógł On wyróżnić (prawdziwie) wierzących.

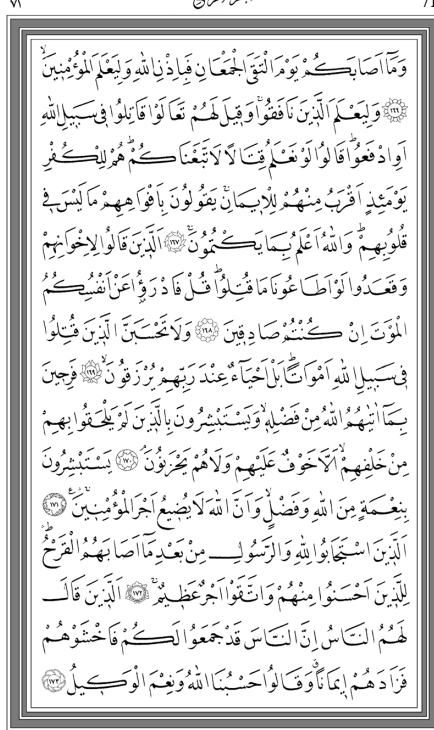
167. I by mógł wskazać tych, którzy postępowali obłudnie: gdy im powiedziano: „Przybywajcie i walczcie dla sprawy Boga albo brońcie się (żeby zatrzymać nieprzyjaciela poza miastem)”, oni rzekli: „Gdybyśmy tylko wiedzieli, że będzie walka, to pospieszylibyśmy za wami”. Oni tego dnia byli bliżsi niewiary niż wiary, wypowiadając swymi ustami to, czego nie było w ich sercach. Bóg bardzo dobrze wie to, co oni ukrywają.

168. Tym, którzy sami powstrzymując się (od walki), mówią o swoich (zabitych) braciach: „Gdyby nas posłuchali, to nie zostaliby zabici”. Powiedz (im, o Wysłanniku): „Odwróćcie zatem śmierć od siebie, o ile jesteście prawdomówni (w tym, co twierdzicie)”.

169. Nie myślcie o tych, którzy zostali zabici (w walce) dla sprawy Boga, jak o zmarłych. Przeciwnie, oni są żyjący; mają zaopatrzenie u swego Pana

170. Radując się tym, czym Bóg ich ze swej szczodrości obdarzył i będąc pełnymi radości ze względu na dobre wieści dla tych pozostawionych z tyłu, którzy jeszcze do nich nie dołączyli, że (w przypadku męczeństwa) nie doświadczą lęku ani nie będą się smucić.

171. Oni radują się dobrymi wieściami o błogostawieństwie Bożym i szczodrości

(które Bóg przygotował dla męczenników) oraz (obietnicą), że Bóg nigdy nie zniweczy nagrody wiernych³².

172. Ci, którzy odpowiedzieli na wezwanie Boga i Wysłannika po tym, jak dosięgła ich rana – dla wszystkich tych spośród nich, którzy wytrwali w czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich widzi, i działali kierując się bogobojnością i pobożnością – (przygotowana) jest nagroda ogromna.

173. Ci, którym pewni ludzie mówili: „Zobaczcie, ci ludzie zgromadzili się przeciwko wam, dlatego lękajcie się ich”. Lecz to umocniło tylko ich wiarę i odpowiedzieli: „Wystarczy nam Bóg, jakże wspomniał On jest Opiekunem!”

32. Niepowodzenie muzułmanów można wyjaśnić następująco:

- Muhammad, Wysłannik Boży i dowódca wojowników muzułmańskich, był zdania, że należy bronić się w Medynie, a nie poza nią. Młodszy Towarzysze, niedoświadczeni i podekscytowani konfrontacją w bitwie napierali, żeby wyjść z miasta. To był błąd.
- Łucznicy, pozostawieni w celu ochrony armii, opuścili swoje posterunki. Niewłaściwie zinterpretowali rozkaz wydany przez Proroka, by nie opuszczać swoich pozycji i pospieszyli zdobywać łupy.
- 300 hipokrytów – jedna trzecia armii – zdezerterowało i powróciło do Medyny. Podminowało to morale plemion – Banu Salama i Banu Haritha, które z wielką trudnością udało się przekonać, by pozostały.
- Niektórzy wierni sądzili, że tak długo, jak Prorok jest z nimi i cieszą się łaską swego Pana, są niezwyciężeni. Jednak to niepowodzenie nauczyło ich, że pomoc Boga przychodzi, jeśli sami wierni włożą poważny wysiłek w swoje sprawy. Wymaga to, poza oddaniem i pobożnością, również rozważności, strategii i wytrwałości. Poza tym świat jest miejscem próby.
- Wszelkie sukcesy i triumfy zależą od Boga. Nie można ich przypisywać swoim dokonaniom. Jeśli zwycięstwo pod Badr spowodowało, że niektórzy muzułmanie zaczęli odczuwać zbyt dużą dumę i przypisywali sukces swojej roztropności, odwadze bądź uzbrojeniu, to mogło to przyczynić się do niepowodzenia pod Uhud.
- Dodatkowe wyjaśnienie jest takie, że Bóg pozwolił, by – jak to ujął Said Nursi – *Towarzysze z przyszłości pokonali Towarzyszy obecnych*. A wśród wojowników mekkańskich znajdowało się wielu późniejszych wybitnych muzułmanów: Chalid ibn Walid, Ikrima ibn Abi Dżahl, Amr ibn al-As, Ibn Hiszam i inni (zob. *Lemalar*, 28).

174. Powrócili oni zatem z łaską i przychylnością od Boga, nie doznawszy żadnej szkody. Podążali za upodobaniem Boga, postępując w sposób, który On pochwalał. Bóg jest pełen ogromnej łaski i przychylności³³.

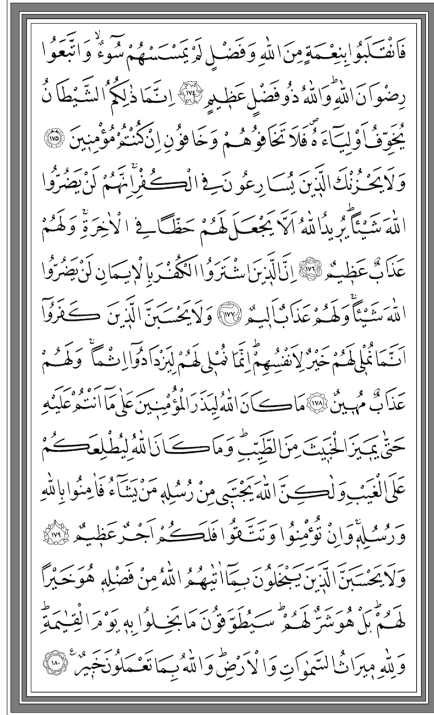
175. To tylko Szatan (spomiędzy ludzi) pragnie wzbudzić w was strach przed swoimi sojusznikami. Przeto nie bójcie się ich, lecz lękajcie się Mnie³⁴, jeśli jesteście (prawdziwie) wierzącymi³⁵.

176. I nie bądźź zasmucony ze względu na tych, którzy prześcigają się w niewierze, jakby współzawodniczyli pomiędzy sobą; nie mogą w żaden sposób zaszkodzić Bogu (i Jego prawdziwym przyjaciółom). Wola Boga jest taka, by nie mieli udziału w Tamtym Świecie (i jego błogosławieństwach). Dla nich (przygotowana) jest kara ogromna.

177. Ci, którzy kupili niewiarę za wiarę nie mogą w niczym zaszkodzić Bogu (i Jego prawdziwym przyjaciółom, którzy się Go lękają i pokładają w Nim ufność). Dla nich (przygotowana) jest kara ogromna.

178. I niech nie sądzą ci, którzy nie wierzą, że zwłoka, jaką im dajemy, jest dla nich dobra. Dajemy im zwłokę jedynie po to, by wzrastali w grzechu i niegodziwości (i zasłużyli na karę od Boga)³⁶. Dla nich przygotowana jest kara hańbiąca, poniżająca.

179. Nie było (woła, pochodząca) od Boga, by pozostawić wiernych w stanie, w jakim teraz się znajdujecie, zanim on nie odróżni zepsutych od czystych. Ani też Bóg nie objawiłby wam Niewidzialnego (byście znali swoją przyszłość i mieli wgląd w serca ludzkie). Lecz Bóg wybiera spośród Swoich Wysłanników, kogo zechce (i daje mu udział w wiedzy o Nie-

widzialnym, i wypełnia próbę, której poddaje was w życiu tego świata). Wiercie zatem w Boga i Jego Wysłanników: a jeśli (prawdziwie) uwierzycie i będziecie żyć w pobożności, trzymając się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego i Jego Wysłannika, to otrzymacie nagrodę ogromną.

180. Niech nie sądzą ci, którzy są skąpi w tym, co darował im Bóg ze Swojej Szco drości, że to jest dla nich dobre. Przeciwnie: to jest złe dla nich. W Dniu Zmartwychwstania to, z czego (teraz) skąpią, będą mieć zawieszoną wokół swoich karków. (Dlaczego oni skąpią, choć widzą, że do Boga należy absolutna władza nad Niebiosami i nad Ziemią i że) On je ostatecznie odziedziczy. A Bóg jest w pełni świadom wszystkiego tego, co czynicie.

33. Po doznanym przez muzułmanów niepowodzeniu pod Uhud nieprzyjacielska armia skierowała się w drogę powrotną ku Mekce. Wysłannik Boży jednak obawiał się, że może powrócić i zaatakować Medynę. Z tego względu na drugi dzień po bitwie nakazał tym, którzy w niej walczyli, zebrać się i obserwować nieprzyjaciela. Większość odniosła rany i obrażenia, niektórzy nawet nie mogli wstać o własnych siłach i trzeba ich było nieść. Ci jednak, którzy byli jeszcze w stanie walczyć, podążyli z Wysłannikiem do Hamra al-Asad, miejscowości odległej ok. 12 km od Medyny. Tymczasem oddziały nieprzyjacielskie zatrzymały się i debatowano nad atakiem na Medynę. Czujki wroga niebawem zauważyły wojowników muzułmańskich. Wiadomość o gotowości muzułmanów do walki, pomimo tak niedawnej klęski, przesądziła o rezygnacji Mekkańczyków z planowanej ofensywy (Ibn Hiszam, 3:240-242).

34. Wracając z bitwy pod Uhud, Abu Sufjan wyzwał muzułmanów na następną potyczkę pod Badr w kolejnym roku. Kiedy jednak nadszedł wyznaczony czas, Abu Sufjana opuściła odwaga. Dla zachowania twarzy wysłał do Medyny agenta Nu'ajma ibn Mas'uda, w owym czasie jeszcze politeistę, by rozsiewał pogłoski, jakoby Kurajczycy czynili wielkie przygotowania wojenne i zbierali dużą armię, której nie oparłby się nikt w całej Arabii. Prorok tymczasem dotarł pod Badr z tysiącem pięciuset wojowników – i nie zastał tam wroga. Pozostał jednak w tym miejscu przez osiem dni, czekając na oddziały nieprzyjacielskie, które wszelako się nie pojawiły. W takiej sytuacji Prorok wraz z wojownikami powrócili do Medy-

ny. To wydarzenie zostało nazwane *Badr al-Sughra* (mniejsza bitwa pod Badr).

35. Nie sposób znaleźć tej relacji pomiędzy Bogiem a Jego sługą w innych religiach: wiara w Jedyne Boga, skłanianie się tylko przed Nim; zarówno lęk przed Nim, jak i miłość do Niego; oswobodzenie ze strachu przed innymi mocami – ludźmi, szatanem, śmiercią, tzw. siłami natury i (złymi) duchami, a oprócz tego wyzwolenie z pęt wszelkich rodzajów bezowocnej, pustej miłości. Ten, kto służy Bogu, jest sługą, nie poniża się jednak do tego, by służyć choćby największym spomiędzy istot stworzonych. Ludzie wierzący są pokorni, ale dobrowolnie korzą się tylko przed Bogiem, nigdy nie wykraczając poza to, czego On dozwolił. Są świadomi swej słabości, lecz niezależni od wszelkich stworzeń. Polegając na nieskończonej Mocy swego Pana – są potężni Jego Mocą. Ich bojaźń Boża sprawia, że nie lękają się nikogo ani niczego innego, i przybliża ich do Stwórcy.

36. Jak już wspominaliśmy poprzednio, wyrażenia koraniczne, określające takie działania Boga i sprawiające wrażenie, jakoby Bóg chciał zguby pewnych osób, muszą być rozpatrywane zgodnie z Jego prawem stworzenia i funkcjonowania wszechświata oraz indywidualnym i społecznym życiem ludzi. Prawa ustalone przez Boga są przestrzegane dobrowolnie bądź też są ignorowane przez ludzi, za co otrzymają nagrodę lub poniosą karę. Powyższy werset mówi nam więc: „Ci ludzie wykorzystują zwłokę, której im udzielamy, jedynie po to, by wzrastać w grzechu i niegodziwości do tego stopnia, że zasługują na karę Bożą”.

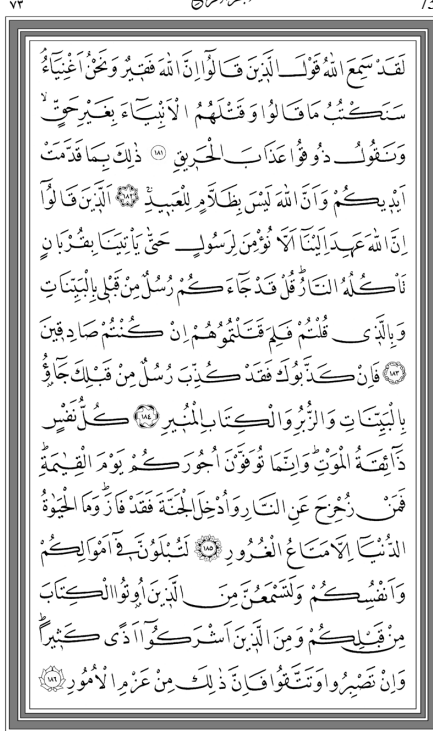
181. Zaiste, Bóg usłyszał stwierdzenie tych, którzy rzekli: „Bóg jest biedny, a my jesteśmy bogaci”. Zapiszemy to, co oni powiedzieli, a także to, że zabijali Proroków wbrew wszelkiemu prawu i powiemy (im): „Skosztujcie kary ognia palącego!”

182. Tak będzie ze względu na (występne czyny) to, czego dokonały wasze ręce, gdyż Bóg nie czyni nigdy Swoim sługom najmniejszej niesprawiedliwości.

183. Oni (byli również tymi) którzy powiedzieli: „Bóg zawarł z nami umowę, że nie uwierzymy w żadnego Proroka, dopóki nie przyniesie nam ofiary, którą (na znak przyjęcia przez Boga) strawi ogień”. Powiedz (im, o Wysłanniku): „Przedemną przychodzili do was Wysłannicy z jasnymi dowodami (swojego Posłannictwa) i z tym (samym cudem), który opisujecie: dlaczegoż zatem ich zabiliście, jeśli jesteście prawdomówni w tym, co twierdzicie?”

184. (O, Wysłanniku! Nie smuć się) jeśli oni zarzucają ci kłamstwo. Albowiem w ten sam sposób za kłamców uznawani byli Wysłannicy przed tobą, którzy przybywali z jasnymi dowodami (swojego Posłannictwa), Zwojami (pełnymi mądrości i rady) oraz z Księgą (Torą i Ewangelią) oświecającą (ich umysły i serca) i oświetlającą (ich drogę).

185. (Nikt nie będzie żył na ziemi wiecznie, czyniąc swoje). Każda dusza musi zakosztować śmierci³⁷. A wy (o ludzie) w Dniu Zmartwychwstania otrzymacie jedynie pełną zapłatę (za wszystko to, co czyniliście na tym świecie). Zaprawdę, komu oszczędzony będzie Ogień i kto zostanie wpuszczony do Raju, ten osiągnął pomyślność i szczęście. (Powinni-

ście wiedzieć, że) życie doczesne nie jest niczym innym, jak tylko przejściową, żłudną rozrywką.

186. (Toteż, o wierni – mądrość i cel waszego życia doczesnego wymaga tego:) zostaniecie poddani próbie pod względem waszej własności i was samych i z pewnością usłyszycie wiele zniewag od tych, którym została dana Księga przed wami, i od tych, którzy przydają Bogu współtowarzyszy. Jeśli będziecie nieugięci cierpliwi (w waszej religii i będziecie przestrzegać granic, wyznaczonych przez Boga w stosunkach z nimi) i będziecie przestrzegać granic pobożności (okazując posłuszeństwo Bogu), to (powinniście wiedzieć, że to) jest pośród rzeczy chwalebnych, których dokonanie wymaga wielkiego zdecydowania.

37. *Nafs* (jaźń, przełożona tutaj jako *dusza*) ma dwa znaczenia: 1) jaźń istoty żyjącej, zarówno transcendentna i niematerialna, jak i duchowa i cielesna; 2) potencjał, który jest źródłem bądź mechanizmem życia doczesnego, posiadany przez ludzi i dżiny. Dlatego fraza: *Każda dusza musi zakosztować śmierci*, dotyczy *dusz*, *jaźni* ludzi i dżinów. To znaczenie potwierdza także kontekst.

Z wersetu tego wnosimy, że część istoty żyjącej zakosztuje śmierci, ale ona sama nie umrze na wieki. Ciało niszczeje, dusza zaś przechodzi żywa do innego świata. Jed-

nakże werset *Przemija wszystko, za wyjątkiem Jego „Oblicza” (Jego wiecznotrwałej Istoty i tego, co czynione jest dla uzyskania Jego akceptacji) (28:88)* implikuje, że istoty duchowe, takie jak np. anioły, również zakosztują śmierci, nawet jeśli będzie to jedynie chwila. Mamy wszakże następujący werset: *Zadną w Trąbę i wszyscy ci, którzy są w Niebiosach i wszyscy ci, którzy są na Ziemi, padną martwi – za wyjątkiem tych, których Bóg zechce oszczędzić (39:68)*. Tak więc Bóg, jeśli zechce, pozwoli pewnym istotom żyć bez doświadczenia śmierci. Bóg wie najlepiej.

187. (Wspomnij) kiedy Bóg zawarł przymierze z tymi, którym dana była Księga: „Musicie wyjaśniać ludziom Księgę (całą prawdę o wszystkim, co się w niej znajduje, i wspomnieć o Ostatnim, obiecany Proroku) i nie wolno wam jej ukrywać”. Oni jednak to zlekceważyli, wyrzucając za swoje plecy, i sprzedali ją za marną cenę (dobra doczesne, pozycję społeczną i sławę). Jakże złego interesu dokonali!

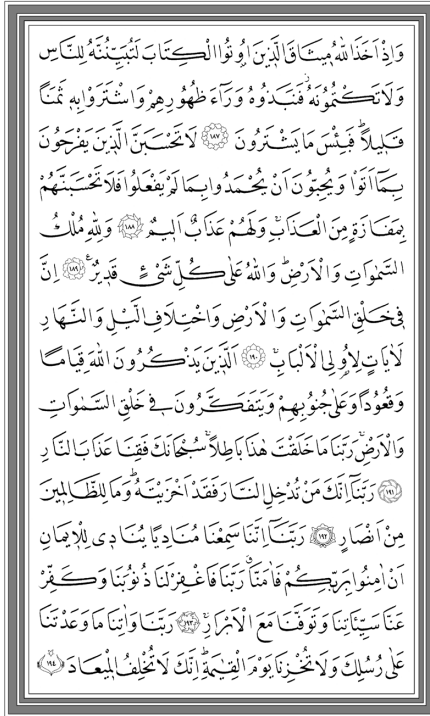
188. I nigdy nie sądz, że ci, którzy cieszą się swymi osiągnięciami i uwielbiają być wysławiani za to, czego nie dokonali (pobożność i obrona prawa Bożego) – nigdy nie sądz, że oni uchronią się przed karą: dla nich (przygotowana) jest kara bolesna.

189. A do Boga należy zwierzchnictwo nad Niebiosami i nad Ziemią i Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

190. Zaiste, w stworzeniu Niebios i Ziemi i w kolejnej zmianie (cyklu) nocy i dnia (z ich okresami wydłużającymi się i skracającymi zawarte) są znaki (objawiające prawdę) ludziom rozumnym.

191. Rozpamiętują i wspominają Boga (słownie i sercem) stojąc i siedząc, a także leżąc na boku, i zastanawiają się nad stworzeniem Niebios i Ziemi. (Pojmując cel stworzenia i jego znaczenie, stwierdzają:) „Panie nasz, nie stworzyłeś tego (wszechświata) bez znaczenia i celu. Jesteś wzniosły (gdyż nie czynisz niczego nadaremnie), dlatego ocal nas od (błędnych wyobrażeń o Twoich działaniach i od tego, byśmy postępowali wbrew celom stworzenia, a poprzez to doświadczyli) kary Ognia!

192. Panie nasz! Zaiste, kogo wprowadzisz do Ognia – tego zatopisz w hańbie.

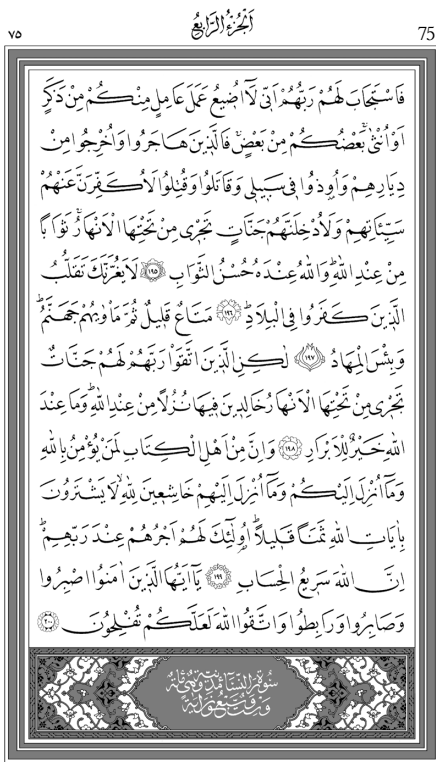

(Ukrywając lub odrzucając znaki Boga na niebie i na ziemi i w ten sposób negocjując Boga bądź przydając Mu współtowarzyszy) występni nie będą mieć pomocników (którzy by ich uchronili od kary Ognia).

193. Panie nasz! Oto my usłyszeliśmy Wołającego, wzywającego do wiary: „Wierzcie w swojego Pana! – i uwierzyliśmy. Panie nasz, wybac nam nasze grzechy i wymaż nasze złe uczynki, a w (chwili) śmierci zabierz nas do siebie wraz z prawdziwie pobożnymi i cnotliwymi.

194. Panie nasz! Obdarz nas tym, co nam obiecałeś poprzez Swoich Wysłanników. Nie wystawiaj nas na hańbę w Dniu Zmartwychwstania. Zaprawdę, Ty nigdy nie łamiesz Swjej obietnicy”.

195. I tak oto odpowiada im ich (Miłośni i Szczodry) Pan: „Ja nie pozwolę nigdy przepaść dziełu żadnego z was, czy będzie to mężczyzna czy kobieta (czyniący dobro). (Jako mężczyźni i kobiety podążający tą samą drogą) wszyscy jesteście jedni z drugich. Zaprawdę, tym, którzy wywedrowali (w Mojej sprawie) bądź zostali wypędzeni ze swoich domostw i cierpieli niesprawiedliwość w Mojej sprawie, albo walczyli i zostali zabici, Ja zmażę złe uczynki i wprowadzę ich do Ogrodów, przez które przepływają strumienie. – To jest nagroda od Boga (który jest pełen Miłosierdzia i ma władzę wypełnienia tego wszystkiego, co obieca)”. A u Boga jest nagroda najpiękniejsza.

196. Niech cię nie zwioda (o Wysłanniku, nieskrępowane i pełne pychy) ruchy niewiernych po kraju.

197. To tylko krótka uciecha, a po niej – jako ostatnie schronienie – nadejdzie Piekló: jakże złe to miejsce odpoczynku!

198. Tymczasem dla tych, którzy powstrzymują się od nieposłuszeństwa wobec swego Pana (który ich stworzył i żywi, a także zesłał im najlepsze prawa, porządkujące ich życie) i postępują pobożnie, (przygotowane) są Ogrody, przez które przepływają strumienie. W nich zamieszkają na wieki. To jest gościna od Boga. A to, co jest u Boga, jest najlepsze dla prawdziwie pobożnych i cnotliwych.

199. Zaiste, pośród Ludu Księgi są tacy, którzy wierzą w Boga oraz w to, co zostało zesłane wam, a także w to, co zostało zesłane im – korząc się przed Bogiem i nie sprzedając Znaków Boga za marną cenę. Oni są tymi, których nagroda jest u Pana. Zaprawdę, Bóg jest szybki w rachunku.

200. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie cierpliwi (znosząc to, czego doświadczacie na tym świecie dla sprawy Boga); zachęcajcie się nawzajem do cierpliwości i prześcigajcie się w niej, współzawodnicząc ze sobą. Wypełniajcie też solidarnie swoje obowiązki wobec Boga, zachowując posłuszeństwo względem Niego – pełni bogobożności i pobożności, byście mogli osiągnąć pomyślność (w obydwu światach).

SURA 4

AN-NISA (KOBIEТЫ)

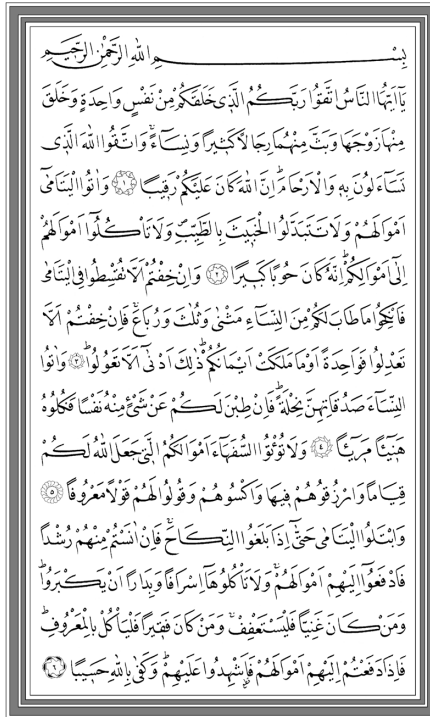
Okres medyński

Niniejsza sura, licząca 176 wersetów, została objawiona około szóstego roku Hidżry. To pierwsza z dwóch sur, które rozpoczynają się słowami: „O, ludzie!” Jeśli podzielimy Koran na dwie równe części, to sura *an-Nisa* jest czwartym rozdziałem pierwszej części, gdy tymczasem sura *al-Hadżdż* (druga sura rozpoczynająca się od słów „O, ludzie”) jest czwartą surą drugiej części. Bóg w surze *Kobiety* zwraca naszą uwagę na pochodzenie i początek ludzkości. Znajdziemy w niej również większość zasad regulujących życie społeczne muzułmanów. Sura *al-Hadżdż* zajmuje się natomiast życiem wiecznym.

W Imię Boga, Miłosiernego,
Współczującego!

1. O, ludzie! Pełni bojaźni wobec swego Pana, trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa względem Tego, który stworzył was z pojedynczej istoty ludzkiej, a z niej stworzył jej towarzyszkę (życia), z tej pary zaś rozprzestrzenił mnogość mężczyzn i kobiet. Pełni bojaźni wobec swego Pana, trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Tego, w którego Imieniu kierujecie do siebie żądania (właściwie zachowując) prawa łona (pokrewieństwa). Zaprawdę, Bóg was obserwuje¹.

2. Przywracajcie własność sierot (znajdujących się pod waszą opieką, gdy już dojdą do lat sprawnych) i nie zamieniacie tego, co zepsute na to, co dobre (nie-dozwolone na dozwolone), ani nie spożywajcie ich własności, mieszając ją

ze swoją własną. Zaprawdę, to wielkie przewinienie!

3. Jeśli lękacie się, że nie zdołacie sprawiedliwie zachowywać ich praw, gdy poślubiście osierocone dziewczyny (znajdujące się w waszej pieczy) to (wiedzcie, że) wolno wam posłubić spośród innych kobiet, które wydają się wam dobre, dwie, trzy bądź cztery². Jeśli jednak obawiacie się, że (pod względem waszych obowiązków małżeńskich) nie będziecie w stanie postępować wobec nich sprawiedliwie, to żeńcie się tylko z jedną lub z tymi, które posiadały wasze prawice³. Dzięki temu stanie się bardziej prawdopodobne, że nie będziecie czynić niesprawiedliwości.

4. Kobietom (które poślubiacie) dawajcie podarunki małżeńskie (*mahr*) z ochotą

(i nie oczekując ich zwrotu). Jeśli jednak one z własnej woli darują wam jakąś ich część, to korzystajcie z tego dla zdrowia i pomyślności.

5. Nie dawajcie tym o słabym umyśle swojej własności, którą Bóg powierzył waszej pieczy, lecz zapewnijcie im z niej wyżywienie oraz ubranie i przemawiajcie do nich uprzejmie i słowami uczciwej rady.

6. Sprawdzajcie dobrze sieroty (i dbajcie o nie), zanim dojdą do wieku (zdolności do) małżeństwa. A potem, jeśli stwierdzicie, że są zdrowe umysłowo, to zwróćcie im ich majątek; i nie zja-

dajcie go poprzez swoją rozrzutność ani w pośpiechu, lękając się, że dojdą do wieku sprawnego (i przejmą swą własność). Jeśli opiekun jest bogaty (wystarczająco, by ze swojego majątku utrzymać siebie i rodzinę), to niech powstrzyma się (od korzystania z własności swojego wychowanka); jeśli zaś jest biedny, to niech spożywa w sposób sprawiedliwy i rozsądny. Jeśli przekazujecie im (ich majątek), to przyprawdźcie dla nich świadków. Bóg wystarcza jako Ten, który rozlicza i reguluje rachunki (Swoich sług).

1. Powyższy werset jest istotny z wielu różnych przyczyn:

Oryginalne słowo arabskie, przełożone tutaj jako *pojedyncza istota ludzka*, to *nafs wahida* (pojedyncza jaźń). Jak już wspominaliśmy wcześniej, termin *nafs* ma dwa podstawowe znaczenia: *jaźń* danej istoty oraz potencjał będący źródłem życia doczesnego ludzi i dżinów. Biorąc pod uwagę obydwie te znaczenia, wybraliśmy przekład: *pojedyncza istota ludzka*.

W Koranie znajdujemy podobne wersety, które wspierają taki wybór:

I pośród Jego znaków jest ten, że On stworzył dla was – z was samych – małżonki, byście sklaniali się ku nim i znajdowali w nich wypoczynek; i On stworzył pomiędzy wami miłość i czułość (30:21); Stwórca Niebios i Ziemi (z których każde zostało wyposażone w szczególne cechy); On uczynił dla was z was samych pary i z trzód – pary (swojego rodzaju): w ten sposób pomnaża was (i pomnaża trzody) (42:11). Fraza „was samych” oznacza ludzkość bądź jaźń człowieka, jego naturę. Wersety te zwracają naszą uwagę na to, że wszystko we wszechświecie istnieje w parach; mówi o tym inny werset: *A wszystkie rzeczy stworzyliśmy w parach, abyście mogli rozważać i rozpamiętywać (51:49)*. Niektórzy uczeni są zdania, że termin *pojedyncza istota ludzka* oznacza tutaj Adama. Bóg w Koranie przedstawia Adama w Ogrodzie przed jego ziemskim życiem

jako tego, kto reprezentuje rodzaj ludzki bardziej niż jednostkę. Jako mężczyzna może spłodzić zarówno męczyznie, jak i kobiety. Kobieta nie stanowi „naturalnego” produktu ani też kontynuacji osoby płci męskiej – ani na odwrót. Mężczyzna i kobieta stanowią połówki jednej całości, które się uzupełniają i są wyposażone w cechy tylko sobie właściwe. Natura nie jest „stwórcą” ani też „siłą stwórczą”. Istoty ludzkie są stworzeniami Boga i częścią systemu przez Niego ustanowionego.

Sura an-Nisa jest źródłem islamskiego prawa cywilnego. To z tego względu ogromne znaczenie ma jej początkowe wezwanie: „O, ludzie!” W ten sposób Bóg odwołuje się do ludzkich uczuć; zwraca się do ludzi jako wspólnoty i kieruje uwagę na konieczność zachowania człowieczeństwa w kontaktach z bliźnimi. Opierając się na tradycji profetycznej można wyprowadzić z tego wezwania następującą zasadę: „Każde z was jest istotą ludzką, dzielącą tę samą (ludzką) naturę. Ostatecznie stanowicie potomstwo tej samej matki i ojca, a zatem wszyscy jesteście braćmi i siostrami. Musicie więc traktować siebie nawzajem jak bracia i siostry, nie dyskryminując siebie ze względu na kolor skóry, rasę bądź język”.

Bóg, nawołując do przestrzegania praw krewnych, wspomina o nich obok Swoich praw – co podkreśla i podnosi znaczenie tych pierwszych.

2. Niektórzy niesprawiedliwie krytykują islam ze względu na to, iż zezwala na poligamię. Jednak-

że przy kwestii wielożeństwa należy wziąć pod uwagę następujące sprawy:

- Poligamia jest pradawną praktyką, obserwowaną w wielu ludzkich społecznościach. Biblia jej nie potępia, podobnie pisma rabiniczne. Przeciwnie – księgi te wielokrotnie zaświadczenia o legalności poligamii. Zarówno król Dawid, jak i Salomon mieli wiele żon (2 Księga Samuela, 5:13). Ojciec Eugene Hillman w swojej książce: *Polygamy Reconsidered* zauważa: „Nigdzie w Nowym Testamencie nie znajdziemy bezpośredniego przykazania mówiącego, że małżeństwo powinno być monogamiczne ani też zakazu poligamii”. Poza tym Jezus nie wypowiadał się przeciwko poligamii, choć w jego społeczności była ona praktykowana. Hillman podkreśla, że Kościół rzymski zabronił poligamii, by dostosować się do kultury grecko-rzymskiej (która zezwalała na posiadanie tylko jednej legalnej żony, tolerując jednocześnie konkubinaty i prostytucję). Bóg w Koranie, przeciwnie do Biblii, ogranicza maksymalną liczbę żon do czterech i obwarowuje to ścisłym warunkiem, że wszystkie małżonki muszą być traktowane równo i sprawiedliwie. Nie należy z tego wnioskować, że Bóg zachęca do poligamii, albo też, że jest ona traktowana jako stan idealny. Podsumowując: Koran zezwala na poligamię i ją toleruje – to wszystko. Dlaczego jednak wielożeństwo nie zostało zabronione? Odpowiedź jest prosta: są czasy i miejsca, w których mamy do czynienia z ważnymi społecznymi i moralnymi przyczynami poligamii. Islam, jako religia uniwersalna, rozciągająca się na wszystkie epoki i strefy geograficzne, nie może ignorować tych przyczyn i racji.
- W większości społeczeństw ludzkich liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn. Obecnie w Ameryce kobiet jest co najmniej o osiem milionów więcej niż mężczyzn. W Gwinei na 100 mężczyzn przypadają 122 kobiety, a w Tanzanii – 95,1 (Hillman, 88-93). Co przy takiej nierównowadze płci może uczynić społeczeństwo? Są różne rozwiązania: niektórzy mogą sugerować celibat, inni wolać dzieciobójstwo dziewczynek (które ma miejsce nawet w „cywilizowanych” społeczeń-

stwach współczesnego świata!). Jeszcze inni są zdania, że jedynym rozwiązaniem jest libertynizm: prostytucja, homoseksualizm, niewierność itp.

- Taka nierówność pod względem liczby przedstawicieli obu płci stwarza szczególnie problem w czasie wojen. Po drugiej wojnie światowej w Niemczech kobiet było o 7 300 000 więcej niż mężczyzn (3,3 mln z nich było wdowami). Wiele z nich potrzebowało mężczyzn nie tylko jako towarzysza życia, ale też do utrzymania rodziny w okresie bezprecedensowej nędzy. Co jest godniejsze kobiety: status akceptowanej i szanowanej drugiej żony czy też status niewiele różniący się od statusu prostytutki. W 1987 r. uczelniana gazeta na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley zadała studentom pytanie, czy zgodziliby się na to, by mężczyźni mogli poślubić więcej niż jedną kobietę. To pytanie postawiono w związku z „niedoborem” mężczyzn w Kalifornii. Niemal wszyscy zapytani studenci (w tym studentki) odpowiedzieli „tak” (J. Lang, *Struggling to Surrender*, 172).
- Należy zauważyć, że obecnie w społeczeństwach muzułmańskich poligamia stanowi rzadkość, gdyż istnieje lepsza równowaga obu płci. Można śmiało stwierdzić, że liczba takich małżeństw w świecie islamu jest o wiele niższa, aniżeli liczba relacji pozamałżeńskich na Zachodzie. Innymi słowy, mężczyźni w krajach muzułmańskich są o wiele bardziej monogamiczni niż mężczyźni w krajach Zachodu.
- Billy Graham, znamienny ewangelizator chrześcijański, zauważył ten fakt: „Chrześcijaństwo nie potrafi zgodzić się na kompromis w sprawie poligamii. Obecnie dzieje się tak z jego własnym uszczerbkiem. Islam zezwolił na poligamię jako antidotum na choroby drążące społeczeństwo. Odbywa się to jednak w ściśle określonych ramach prawa. Kraje chrześcijańskie odgrywają wielki *show* monogamii, lecz w rzeczywistości praktykują poligamię. Każdy zdaje sobie sprawę z roli, jaką odgrywają w społeczeństwach zachodnich kochanki. Pod tym względem islam jest religią fundamen-

talnie uczciwą i pozwala na poślubienie drugiej żony (jeśli jest taka konieczność), zabrania natomiast całkowicie wszelkiego rodzaju tajnych układów miłosnych. W ten sposób pragnie ochronić moralną uczciwość społeczeństwa” (Abd ar-Rahman Doi, *Woman in Shari'ah*, 76).

- Także pewne fakty psychologiczne przemawiają za poligamią. Wiele dziewczyn afrykańskich, niezależnie od religii, woli wybrać za męża mężczyznę, który już dowiódł, że jest odpowiedzialnym małżonkiem. Podobnie niektóre z tych kobiet same zachęcają swych mężów do powtórnego ożenku, by nie odczuwać samotności (Hillman, 92-97). Badania przeprowadzone z udziałem sześciu tysięcy kobiet, w wieku 15-59 lat w drugim co do wielkości mieście Nigerii pokazały, że 60 procent tychże kobiet byłoby zadowolonych, gdyby ich małżonkowie poślubili drugą żonę (Kilbride, 108-109).
  - Nowoczesna cywilizacja odrzuca poligamię jako nierozsądną i niekorzystną dla życia społecznego. Jak obserwujemy w świecie zwierząt, relacje seksualne służą reprodukcji. Małżeństwo również jej służy. Mężczyzna jest aktywny pod tym względem do 70 roku życia lub nawet dłużej. Kobieta wchodzi w menopauzę ok. 50 roku życia. To między innymi z tego powodu współczesna nauka poszukuje nowych sposobów zapłodnienia. Pewnym rozwiązaniem owego problemu mogłaby być poddana określonym regułom poligamia.
3. Rozpatrując kwestię niewolnych kobiet z punktu widzenia islamu powinniśmy wziąć pod uwagę następujące rzeczy:
- Islam nie wymyślił i nie ustanowił instytucji niewolnictwa ani też niewolnych kobiet. Przeciwnie: pojawił się na arenie międzynarodowej, gdzie niewolnictwo, w tym niewolnictwo kobiet praktykowane było w sposób odrażający. Islam rozpatrywał tę kwestię jako odnoszącą się do czasu wojny i chciał uregulować sprawę traktowania jeńców wojennych. I tak, czternaście wieków temu muzułmanie rozpoczęli proces demonstrowania instytucji niewolnictwa. Nadużycia,

występujące w krajach muzułmańskich na przestrzeni wieków, wynikały nie z prawa islamskiego, lecz ze złej woli tych, którzy formalnie byli muzułmanami, lecz łamali to prawo.

- Podczas gdy prawo międzynarodowe Zachodu nie sięga dalej niż kilkaset lat, to islam ustanowił zasady i prawa odnoszące się do stosunków międzynarodowych (np. wojny i traktowania jeńców wojennych) ponad czternaście wieków temu. Imam Muhammad al-Szajbani, żyjący dwanaście wieków temu, jako pierwszy napisał dzieło na temat prawa międzynarodowego *al-Sijar al-Kabir*. Ta praca oparta jest na nakazach koranicznych oraz praktyce Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.
- Islam zabronił uśmiercania jeńców wojennych, a zamiast tego zalecił rozdzielanie ich pomiędzy rodziny muzułmańskie. Wielką wagę przykładano do ich wychowania, a ich „właściciele” zachęceni byli do poślubiania niewolnych kobiet. Takie kobiety – „jeńcy wojenni” uzyskiwały wolność po urodzeniu dziecka. Islam dążył do ostatecznego zniesienia niewolnictwa, w tym niewolnictwa kobiet. Jako rekompensatę za wiele grzesznych uczynków (np. złamanie postu przed właściwym czasem) prawo islamskie nakazywało wyzwolenie niewolnika, niewolnicy. Islam generalnie zachęcał wiernych do wyzwolenia niewolnic, stwierdzając iż jest to akt bardzo szlachetny.
- Jak wskazaliśmy wyżej (sura 2, przyp. 95) w odniesieniu do prawodawstwa, islam podążył trzema głównymi drogami: utrzymał przepisy zawarte w poprzednich Księgach lub te, które przeważały w społeczeństwach, w jakich się pojawił – o ile nie były sprzeczne z zasadniczymi regułami islamu. Dalej, dokonał poprawek w prawach, które nie były z nim zgodne. Wreszcie – ustanowił nowe prawa. Na wszystkich tych trzech drogach islam postępował stopniowo, odnosząc się do spraw i zwyczajów, które wymagały długiego czasu, by je zmienić. Kwestia niewolnictwa (kobiet) była taką właśnie sprawą, szczególnie ze względu na jej wymiar międzynarodowy.

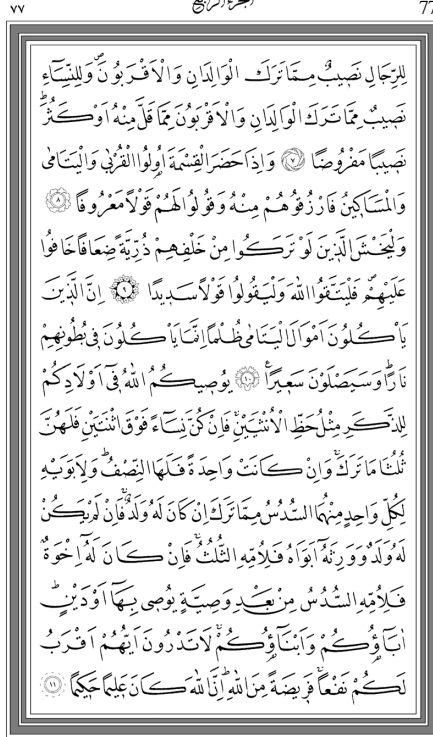
7. Mężcy spadkobiercy mają otrzymać część z tego, co pozostawią rodzice i bliscy krewni, i także żeńscy spadkobiercy mają otrzymać część z tego, co pozostawią rodzice i bliscy krewni. (Bez względu na to,) czy to będzie mało, czy dużo – jest to udział ustanowiony przez Boga⁴.

8. Jeśli przy podziale (spadku) będą obecni niektórzy spośród innych krewnych (niemający ustalonego udziału) oraz sieroty, a także potrzebujący, to dajcie im nieco z tego (dla ich zaopatrzenia) i przemawiajcie do nich słowami uprzejmymi i miłymi.

9. Niech się lękają (i niepokoją o prawa sierot) ci, którzy – jeśliby sami pozostawili słabe potomstwo – lękaliby się o nie, i niech trzymają się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga ze względu na lęk przed Jego karą, i niech mówią prawdę oraz właściwe słowa (w odniesieniu do podziału spadku i traktowania sierot).

10. Zaprawdę, ci, którzy niesprawiedliwie spożywają majątek sierot – z pewnością spożywają w swoich trzewiach ogień; i niebawem będą się piec w płomieniach Ognia (jakiego dotąd nikt nie doświadczył).

11. Bóg nakazuje wam odnośnie do waszych dzieci (i podziału spadku pomiędzy nimi): syn ma otrzymać równowartość udziału (w majątku przewidzianego dla) dwóch córek. A jeśli jest więcej niż dwie córki (a nie ma syna), to należą im się dwie trzecie spadku; a jeśli jest tylko jedna, to – połowa. Jeśli chodzi o

rodziców (zmarłego), to każdemu z nich dwojga przypada szósta część spadku – jeśli (zmarły) pozostawił dziecko. Jeśli zaś nie pozostawił dzieci i rodzice są jego jedynymi spadkobiercami, to jego matce przypadnie jedna trzecia. Jeśli ma (matkę i) dwóch lub więcej braci, to jego matce przypada jedna szósta – po potrąceniu legatu, którego mógł dokonać (o ile ów zapis został sporządzony w zgodzie z prawem islamu) i ewentualnego długu. Wasi rodzice i wasze dzieci: nie wiecie, które z nich jest wam bliższe pod względem pożytku. To (prawo dziedziczenia) stanowi nakaz od Boga (któremu musicie być absolutnie posłuszni). Zaiste, Bóg jest Wszechwiedzący i Mądry.

4. Ten krótki werset zawiera podstawy islamskiego prawa dziedziczenia oraz znaczące ostrzeżenie:

- zarówno mężczyźni, jak i kobiety mają udział w dziedziczeniu;
- majątek pozostawiony przez osobę zmarłą stanowi masę spadkową, niezależnie od jego wartości;
- nie ma różnicy, czy majątek jest ruchomy czy też nieruchomy;
- dzieci, rodzice, dziadkowie lub inni bliscy krewni mogą po sobie dziedziczyć;

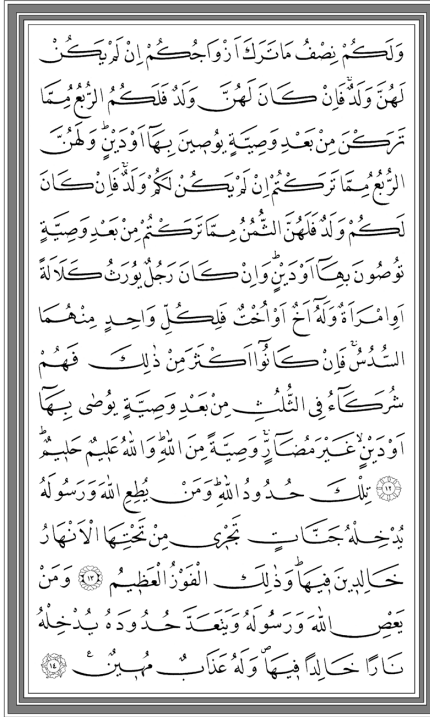
- spadkobiercy nie mogą zostać pozbawieni swojego udziału w spadku, poza przypadkami wyjątkowymi, gdy na przykład zamordowali swojego testatora (at-Tirmizi, „Fara'id”, 17) (Suat Yıldırım, *Kur'an-ı Hakim*, 77).

Wspomniane ostrzeżenie związane jest z przedislamskim wykluczeniem kobiet z dziedziczenia. Wspominając oddzielnie i *explicite* kobiety jako prawowitych spadkobierców części masy spadkowej, Bóg ostrzega, że niezależnie od wielkości spadku kobiety nie mogą być go pod żadnym pretekstem pozbawione.

12. A wam należy się połowa tego, co pozostawiają wasze małżonki, o ile nie mają dzieci. Jeśli jednak mają dziecko, to przypadnie wam jedna czwarta tego, co pozostawiają – po potrąceniu legatu, którego mogły dokonać i ewentualnego długu. Im zaś należy się czwarta część tego, co pozostawiacie, jeśli nie macie dzieci. Jeśli jednak macie dziecko, to przypadnie im jedna ósma tego, co pozostawicie po sobie – po potrąceniu legatu, którego mogliście dokonać i ewentualnego długu. A jeśli mężczyzna lub kobieta nie mają spadkobiercy w linii prostej, lecz mają brata bądź siostrę (ze strony matki), to każdemu z nich należy się szósta część (spadku). Jeśli jednak jest ich dwoje lub więcej, to mają mieć udział w trzeciej części (dziedzictwa) – po potrąceniu legatu, który mógł być dokonany i ewentualnego długu – bez zamiaru wyrządzenia szkody (prawom spadkobierców fikcyjnymi długami lub zapisem ponad jednej trzeciej majątku). (To jest) przykazanie od Boga. Bóg jest Wszechwiedzący i Łagodny (niespieszny w karaniu błędów Swoich sług)⁵.

13. To są granice ustalone przez Boga. Tego, kto jest posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi (zachowując te granice), Bóg dopuści do Ogrodów, przez któ-

5. W ostatnich dwóch wersach wyznaczone zostały podstawowe standardy islamskiego prawa dziedziczenia. Powinniśmy zwrócić uwagę na fakt, że te dwa wersy przedstawiają islamskie prawo dziedziczenia jako absolutny nakaz Boga i w swych końcowych stwierdzeniach oświadczają, że zostały oparte na Boskiej Wiedzy i Mądrości. Złamanie tych zasad oznacza nieposłuszeństwo wobec Boga i Jego Wysłannika, a ich odrzu-

re przepływają strumieniem, ażeby tam zamieszkał. Oto triumf najwspanialszy.

14. Kto jednak nie jest posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi i przekracza Jego granice, tego Bóg wprowadzi do Ognia, ażeby tam zamieszkał. I dla niego (przygotowana) jest kara poniżająca.

enie kończy się niewiarą. Poniżej naszkicowaliśmy standardy islamskiego prawa dziedziczenia.

- Za wyjątkiem ojca i matki, a w niektórych przypadkach braci i siostr, syn otrzymuje z masy spadkowej dwa razy tyle, co córka a brat dwa razy tyle, co siostra. Mąż zaś dwakroć tyle, co żona.
- Islam jest religią uniwersalną, biorącą pod uwagę warunki życia panujące we

- wszystkich czasach i wszystkich społeczeństwach. Reprezentuje światopogląd holistyczny i zajmuje się problemami uniwersalnymi w formie partykularnej. Rozpatrując muzułmańskie prawo dziedziczenia, powinniśmy wziąć pod uwagę wiele czynników socjologicznych i psychologicznych, takich jak np. psychologia mężczyzny i kobiety, ich obowiązki w rodzinie i społeczeństwie oraz wkład w gospodarke.
- Jeśli chcemy zrozumieć przyczyny, dla których islam w niektórych przypadkach daje kobiecie połowę udziału mężczyzny (w spadku), powinniśmy zwrócić uwagę na fakt, że zobowiązania finansowe mężczyzn daleko przewyższają zobowiązania kobiet. Pan młody musi przekazać pannie młodej ustalony „prezent” (pieniądze, kosztowności). Ten dar staje się własnością żony także po ewentualnym rozwodzie. Panna młoda nie ma obowiązku darowania niczego panu młodemu. Poza tym mąż musi zapewnić żonie i dzieciom utrzymanie, żona zaś nie jest zobligowana do pomocy w tym względzie. Własność i dochody małżonki służą wyłącznie jej, chyba że dobrowolnie podzieli się nimi ze swoim mężem. Islam zachęca do życia rodzinnego i małżeństwa, a z dystansem podchodzi do życia samotnego i rozwodów. W autentycznym muzułmańskim społeczeństwie życie rodzinne jest normą, a samotność i tzw. *single* są czymś rzadko spotykanym.
  - Jeśli kobieta dziedziczy mniej niż mężczyzna, to w rzeczywistości nie jest pozbawiana niczego, na co sobie zapracowała. Spadek pochodzi ze źródła neutralnego, jest wartością dodatkową. Stanowi rodzaj pomocy, a pomoc jako taka jest rozdzielana zgodnie z najbardziej palącymi potrzebami i odpowiedzialnością.
  - Mimo to niektórzy wysuwają obiekcje, że udział, jaki otrzymuje ze spadku kobieta, powinien być od samego początku równy części, jaką otrzymuje mężczyzna. Wówczas nie istniałaby potrzeba instytucji posagu i utrzymywania żony przez męża. Ci, którzy tak twierdzą, sądzą, że posag i utrzymanie są skutkiem szczególnej pozycji kobiety w kwestii dziedziczenia, gdy tymczasem sytuacja jest odwrotna. Poza tym aspekt finansowy nie jest jedynym czynnikiem takiego stanu rzeczy. Gdyby było inaczej, to nie istniałaby potrzeba ani posagu, ani utrzymania żony i nie byłoby różnicy pomiędzy udziałem mężczyzny a udziałem kobiety. Bóg w Koranie wziął pod uwagę najróżniejsze aspekty (M. Mutahhari). I tak, zgodnie z islamem, po śmierci ojca to syn ma (z własnego majątku) opiekować się matką, nie zaś córka.
  - Już chociażby ze względu na większe zobowiązania wobec rodziny i rodziców nie byłoby sprawiedliwe, gdyby to córka otrzymywała większy (bądź równy) udział w masie spadkowej. Generalnie wszystkie nakazy koraniczne (w tym dotyczące dziedziczenia) dowodzą prawdy, wyrażonej w wersecie: *Zesłaliśmy cię jako niezrównane miłosierdzie dla wszystkich światów* (21:107).
  - Islam nie wspiera koncepcji, że majątek ma krążyć pomiędzy nieliczną mniejszością „szczęśliwców”. Celem islamu jest to, by dobra krążyły pomiędzy wieloma ludźmi, jak to tylko możliwe. W odniesieniu do masy spadkowej, biorąc pod uwagę to, że udział w zdobyciu i zgromadzeniu majątku, który ona stanowi, miał Bóg, zaleca się, by korzystały z niej także dalecy krewni, sieroty i osoby biedne.

6. Najcięższe przestępstwa w islamie to: niesprawiedliwe uśmiercanie ludzi, cudzołóstwo, kradzież i uzurpacja mienia, anarchia i terror, otwarta i buntownicza apostazja, zniesławianie ludzi, a także konsumpcja substancji oszałamiających i narkotyków. Prawo islamskie ma na celu ochronę wiary, życia, własności, sumienia oraz zdrowej reprodukcji. Za pogwałcenie tych dóbr przewidziane są najsurowsze kary.

Choć istnieją różne opinie na temat znaczenia tych dwu wersetów, to najczęściej przyjmuje się, że są one wobec siebie komplementarne. Werset 15 zajmuje się tylko muzułmankami angażującymi się w niedozwolone relacje seksualne, werset 16 natomiast rozpatruje problem niedozwolonego aktu seksualnego w sytuacji, gdy znani są jego uczestnicy. Przyczyna, dla której Bóg w Koranie uregulował całą sprawę w ten sposób i ujmuje kobiety oddzielnie, jest taka, że podobnie jak obecnie w społeczeństwach istnieją „agencje towarzyskie” oraz inne tego rodzaju miejsca, tak samo w okresie *Dżahiliji* (Niewiedzy) przed islamem niektóre kobiety trudniły się nierządem. Jak w przypadku kilku innych problemów, islam regulował karnie kwestię niedozwolonych kontaktów płciowych w sposób stopniowy. W niniejszych dwóch wersetach zawarty jest nakaz, by muzułmanie, którzy popełnili taki akt, byli napominani i poddani chłości, kobiety zaś zamknięte w odosobnieniu w celu zapobieżenia prostytucji. Werset 24:2 zawiera ostateczną legislację, mówiącą że osoby popełniające czyn, o którym mowa, a niebędące w stanie małżeńskim, mają zostać poddane chłości w liczbie 100 razów.

W przypisie 131 do *sury Krowa* streszczone zostały zasady, na których opiera się muzułmańskie prawo karne. Biorąc pod uwagę karę za cudzołóstwo, musimy dodać jeszcze następujące rzeczy:

- W okresie mekkańskim zostało objawione (18:26; 31-35, 59), że wierni: powin-

ni wspierać krewnych, potrzebujących i podróżnych; nie wolno zabijać nikogo niesprawiedliwie (także dzieci), należy powstrzymać się od cudzołóstwa, zawłaszczania własności sierot oraz oszukiwania na wadze. Te zasady zostały ogłoszone jako reguły etyczne, niechronione karą. W Medynie jednak, gdzie powstał już rząd muzułmański, a Towarzysze Proroka złożyli mu przysięgę wierności, powyższe reguły stały się przepisami prawa, za których złamanie przewidziana została odpowiednia kara. Islamskie prawo karne zostało wprowadzone w życie na podstawie religii, aktów kultu, standardów moralności oraz struktury społecznej i gospodarczej. Powinno być przeto rozpatrywane z uwzględnieniem całej specyfiki islamu.

- Islam zmierzał do ostatecznych regulacji karnych określonych zachowań w sposób stopniowy. Co ciekawe, kary przejściowe – np. za cudzołóstwo i konsumpcję alkoholu, nie były usuwane z tekstu Koranu, mimo ich abrogacji. Wspólnota muzułmańska podlegała transformacji ewolucyjnej, udoskonalając się etapami.
- Islam ustanowił trudne do spełnienia warunki, które by umożliwiały egzekucję kary za cudzołóstwo i kradzież. Liczba tych, którym udowodniono cudzołóstwo i kradzież i których stosownie ukarano, była do XIV wieku islamu niezwykle niska. Tymczasem przypadki cudzołóstwa i kradzieży, z którymi ma do czynienia w ciągu jednego tylko roku społeczeństwo dowolnego, tzw. nowoczesnego i cywilizowanego kraju oraz związane z nimi komplikacje, takie jak rozwody, rozpad rodzin, samobójstwa, depresje i morderstwa daleko przewyższają liczbę podobnych przypadków we wszystkich krajach muzułmańskich w ciągu trzynastu wieków historii islamu. Czyż nie należałoby z tej właśnie perspektywy

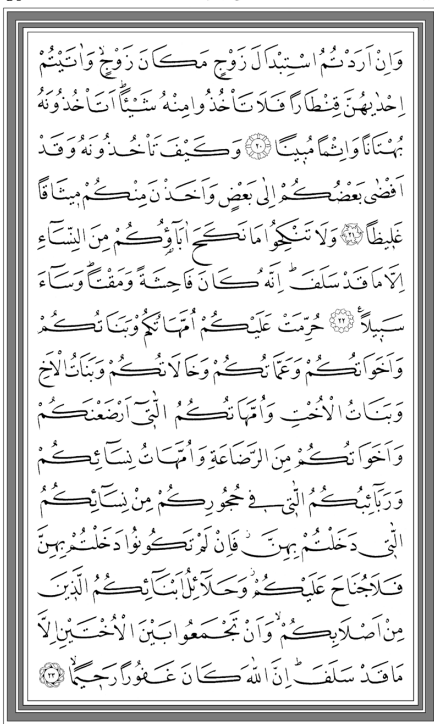
spoglądać na regulacje karne występujące w prawie islamskim?

- W Biblii napotykamy wiele przypadków cudzołóstwa, z których każdy karany był kamienowaniem, spaleniem bądź w jakiś inny sposób. Tego rodzaju kary nie ograniczały się jedynie do cudzołóstwa. Jeśli jakiś mężczyzna poślubił jednocześnie kobietę i jej córkę, to cała trójka była karana spaleniem (Księga Kapłańska 20:14). W Ewangeliach nie znajdziemy praw, które by znosiły te regulacje. Przyczyna, dla której tak się dzieje, jest całkiem jasna: nauczyciele Prawa i faryzeusze przyprowadzili kobietę przyłapaną na cudzołóstwie. „Postawiwszy ją pośrodku, powiedzieli do niego: *Nauczycielu, tę kobietę dopiero co pochwycono na cudzołóstwie. W Prawie Mojżesz nakazał nam takie kamienować. A ty co powiesz?* Mówili to, wystawiając go na próbę, aby mieli o co oskarżyć. Lecz Jezus, schyliwszy się, pisał palcem po ziemi. A kiedy w dalszym ciągu go pytali, podniósł się i rzekł do nich: *Kto z was jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci w nią kamieniem*”. Jezus, czyniąc tak, dawał pewną naukę. W owym czasie społeczność żydowska była mocno zdeprawowana grzechami. Ci, którzy chcieli, by wydał na kobietę wyrok śmierci, sami zaliczali się do ludzi

najmniej przestrzegających Prawa. A to przecież oni mieli je zachować i sądzić według niego. Dlatego nie było podstaw odpowiednich do egzekwowania wspomnianej regulacji prawnej ani też Jezus nie miał ku temu kompetencji. To zdarzenie nie dowodzi braku kary za cudzołóstwo w Ewangeliach, a jego przesłanie jest zgodne z islamskim prawem karnym, które tutaj staramy się objaśnić.

Poza tym Jezus głosił jeszcze surowsze zasady moralne: „Słyszeliście, że powiedziano: *Nie cudzołóż!* A ja wam powiadam: Każdy, kto pożądliwie patrzy na kobietę, już w swoim sercu dopuścił się z nią cudzołóstwa. Jeśli więc prawe twoje oko jest ci powodem do grzechu, wyłup je i odrzuć od siebie. Lepiej bowiem jest dla ciebie, gdy zginie jeden z twoich członków, niż żeby całe twoje ciało miało być wrzucone do piekła” (Mateusz, 5: 27-29).

- Islam nie dąży do tego, by ludzie za wszelką cenę zaspokajali swe pragnienia zmysłowe, jak czynią to cywilizacje świeckie i materialistyczne. Zachęca natomiast człowieka, by dążył do doskonałości i wychowywał w dzielności etycznej przyszłe pokolenia, które mają zwracać ogromną uwagę na naukę i cechować się czystymi wartościami duchowymi.

20. Jeśli jednak wciąż chcecie rozdzielić się z żoną i poślubić inną, a dalszcie poprzedniej (niemal) skarb, to nie odbierajcie nic z tego. Czyż chcielibyście odebrać (to), posługując się zniesławieniem i popełniając tym samym oczywisty grzech?

21. Dlatego jakże moglibyście jej to odebrać, skoro już ze sobą żyliście, a one otrzymały od was uroczyste przyrzeczenie (że będziecie honorować ich prawa)?

22. I nie bierzcie za żony kobiet, które poślubili (wcześniej) wasi ojcowie – za wyjątkiem tego, co stało się w przeszłości (przed waszym nawróceniem. Takie umowy ślubne macie rozwiązać). To były w istocie czyn haniebny i rzecz (dla Boga) nienawistna – i jakże zła droga!

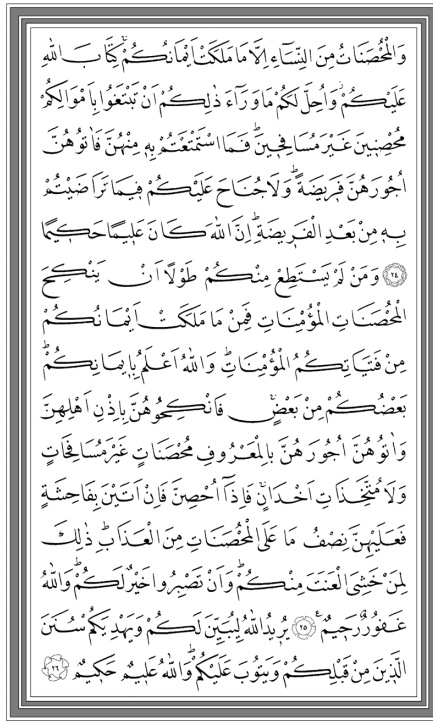
23. Zabronione są wam wasze matki (w tym macochy oraz matki waszych ojców) i córki (w tym wnuczki), a także siostry (w tym również siostry przyrodnie), wasze ciotki ze strony ojca i ze strony matki, córki waszych braci i córki waszych sióstr; wasze matki, które was karmiły piersią, wasze mleczne siostry⁷, matki waszych żon; wasze pasierbice będące w waszej pieczy, zrodzone z waszych żon, z którymi skonsumowaliście małżeństwo; lecz jeśli nie skonsumowaliście małżeństwa, to nie będziecie mieli grzechu (kiedy poślubicie ich córki) – i małżonki waszych synów, zrodzonych z waszych lędźwi; i (nie wolno wam) brać za żony dwóch sióstr (dotyczy to także siostrzenicy i jej ciotki)⁸ – wyjąwszy to, co stało się w przeszłości. Zaiste, Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

7/8. Wysłannik Boży zabronił, opierając się na Objawieniu, poślubiania nie tylko mlecznych matek i mlecznych sióstr, ale też wszystkich

kobiet, z którymi mężczyźni mają bliskie relacje poprzez wspólną mamkę karmiącą, oraz brania za żonę jednocześnie siostrzenicy i jej ciotki.

24. I (zabronione są wam również) wszystkie zamężne kobiety, wyjąwszy te, które posiadają wasze prawice (a zatem – spomiędzy jeńców wojennych. Więzy małżeńskie tych kobiet zostały praktycznie zerwane). To jest obowiązujący was dekret Boga. Dozwolone są wam wszystkie, za wyjątkiem tych wspomnianych – byście mogli się (o nie) starać, oferując (podarunek) ze swojego majątku, i brać je w zdrowej niewinności (jako żony), a nie oddając się rozpustocie. A jeśli staracie się o którąś z nich, by radować się w małżeństwie (uwzględnivszy te warunki), dajcie należny im podarunek ślubny. Nie popełnicie jednak grzechu przez to, co uczynicie za obojętną zgodą po tym, jak zostanie uczyniona powinność (przekazany podarunek ślubny). Oto Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

25. Jeśli ktoś z was nie jest wystarczająco zamożny, żeby poślubić wolne, wierzące kobiety, to (niech poślubia) wierzące dziewczyny spośród tych, które posiadły wasze prawice. A Bóg wie wszystko o waszej wierze! I (niezależnie od tego, czy jesteście wolni bądź niewolni) jesteście jedni od drugich (albowiem należycie do jednej społeczności wierzących). Dlatego poślubiajcie je za zezwoleniem ich opiekunów i dajcie im należny podarunek ślubny zgodnie z religijnie dozwoloną i dobrą praktyką zwyczajową. One powinny być jednak niewinne, nietrudniące się nierządem i niemające tajemnych przyjaciół⁹. A kiedy już wejdą w związek małżeński i wtedy popełnią czyn nieprzyzwoity, to mają być

poddane połowie tej kary, której poddawane są kobiety wolne (i niezamężne). To zezwolenie (na poślubianie kobiet niewolnych) jest dla tych spośród was, którzy lękają się, że popadną w grzech (pozostając w stanie wolnym). Lecz jeśli wytrwacie (w samodyscyplinie bez obawy, że popadniecie w grzech), to jest to dla was lepsze. A Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

26. Bóg chce wam objaśnić (Swoje przykazania, od których zależy wasze szczęście) i poprowadzić was ku (sprawiedliwym) drogom życia tych, którzy byli przed wami, i zwrócić się ku wam (z miłosierdziem i łaską). Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

9. W tych ostatnich dwóch wersetach Koran wskazuje na ważną rzeczywistość społeczną i objaśnia jeden z aspektów niewolnictwa kobiet. Podczas gdy werset poprzedni ostrzege mężczyzn, którzy mają poślubić wolne wierzące kobiety, ażeby nie zesłi na drogę nieprzyzwoitości, na przykład cudzołóstwa, to ten werset upomina, aby także niewolnice powstrzymywały się przed takim zbłądzeniem. Wspomina również kwestię poślubiania niewolnic w przypadku mężczyzn, którzy obawiają się popadnięcia w grzech, o ile pozostaną nieżonaci. Rozumiemy z tego wersetu, że mężczyźni są bardziej podatni na zbłądzenie niż kobiety. Wolna muzułmanka jest tak daleka od zbłądzenia i dba tak bardzo o swój honor, że ta kwestia nie jest nawet rozpatrywana. Wierząca niewolnica jest podatniejsza na to, by ulec pokusom.

Z rozważań opartych na niniejszym wersecie możemy wnioskować, że z punktu widzenia islamu ideałem kobiecości jest wolna, cnotliwa muzułmanka. Inne kobiety, nawet jeśli są wierzące, zdają się bardziej podatne na pokusy i z tego względu nie cieszą się takim samym respektem. Islam traktuje takie czyny nieprzyzwoite, jak cudzołóstwo i prostytutka, jako obrzydliwe i widzi w nich przyczynę upadku wielu osób do poziomu niższego niż zwierzęta. Popęd płciowy zwierząt jest ukierunkowany na reprodukcję: to nie jest pragnienie, które należy zaspokoić w dowolnym czasie w dowolny sposób. Samce wielbłądów sprawdzają zapach moczu wielbłądzicy, ażeby się przekonać, czy została zapłodniona czy nie. Bez tego nie podejmą spółkowania.

27. Bóg chce się ku wam zwrócić (z miłosierdziem, objaśniając Swoje przykazania i prowadząc was ku Drodze Prostej), gdy tymczasem ci, którzy podążają za (swymi) żądzami (kobiet, majątku, sławy, stanowisk i statusu) pragną, byście całkowicie zbłądzili (z Drogi Prostej).

28. Bóg chce dla was ulgi (w tym, co wam ciąży), gdyż człowiek został stworzony słabym (i podatnym na zbłądzenie)¹⁰.

29. O wy, którzy wierzycie! Nie spóżywajcie sobie nawzajem dóbr w sposób niesprawiedliwy (poprzez kradzież, wymuszenie, przekupstwo, lichwę bądź hazard), a jedynie za obopólnym porozumieniem. I nie wyniszczajcie się (postępując błędnymi ścieżkami, jak ascetyzm i próżniactwo. Zawsze miejcie na uwadze to, że) Bóg jest dla was Współczujący.

30. Kto postępuje niesprawiedliwie ze względu na nienawiść oraz rozmyślnie czyni zło (sobie i innym ludziom), tego My z pewnością umieścimy w Ogniu, ażeby się w nim piekł. (Takiego ognia nikt dotąd nie widział, a jego mocy nikt jeszcze nie doświadczył). Zaiste, to jest dla Boga łatwe.

31. Jeśli będziecie unikać większych grzechów¹¹, których wam zabroniono, to wtedy My wymażemy z was mniejsze złe uczynki i sprawimy, że wejdziecie przez szlachetne wejście (do Domu Chwały).

32. (Ludzie odróżniają się od siebie zdolnościami i majątkiem, i nie zależy od was, czy urodzicie się jako mężczyzna czy też jako kobieta. Dlatego) nie pożądcie tego, w czym Bóg wyróżnił jednych

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ يُبْغِلُوا آمِسًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّبُكَ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾ إِنْ تَحْتَسِبُوا كَسْبًا مَا تَهْتَبُونَ عَنْهُ يَكْفُرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلُكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَتَسَوَّأْ مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبْنَ وَسَوَّأَ اللَّهُ مِنَ فَضِيلِهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِي مَسَاكِنَ لِلَّذِينَ وَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

z was wobec drugih. Mężczyźni będą mieć udział zgodnie z tym, co zarobili (w znaczeniu materialnym i duchowym), i kobiety będą miały udział zgodnie z tym, co zarobiły. (Poza tym zamiast zazdrości innym, nie szczczędźcie własnego wysiłku i trudu, i) proście Boga o Jego dary (modlitwą i dozwoloną pracą). Zaprawdę, Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

33. I każdemu wyznaczylismy spadkobierców tego, co mogli pozostawić po sobie rodzice i bliscy krewni. (Jako że owi spadkobiercy mają ustalone udziały w dziedzictwie, które ma im zostać wydane), przeto dajcie należny udział tym, z którymi zawarliście uroczystą umowę. Zaprawdę, Bóg jest świadkiem każdej rzeczy.

10. Ludzkość jest, można by rzec, usiana słabymi miejscami. Musimy się zatem kształcić i ich pozbyć. Ważnym wymiarem edukacji jest utrzymywanie sfery tego, co dozwolone w tak szerokim zakresie, aby zaspokoić podstawowe potrzeby i dozwolone pragnienia człowieka, a jednocześnie ustanowić zakazy zapobiegające temu, by ludzie popadali w skrajności. Religijne zakazy nie są pomyślane jako ciężar dla ludzi. Przeciwnie: mają zmniejszyć ciężar, który by ich w przeciwnym razie zgniótł. W islamie sfera tego, co dozwolone jest wystarczająco obszerna, aby ludzie mogli wieść doskonałe, przyzwoite życie i byli w stanie usunąć wszelką możliwość konfliktu pomiędzy duszą a pragnieniami cielesnymi. Dlatego próby zaspokajania pragnień poza tą sferą stanowią dla serca i duszy człowieka wielkie obciążenie i mękę, a dla rodziny i życia społecznego nieszczęście i cierpienie.

11. Ciężkimi grzechami są te grzechy, za popełnienie których Bóg lub Wysłannik Boży grożą surową karą w życiu przyszłym i za które jest (również) określona kara na tym świecie. Niewiara w Boga i/lub przypisywa-

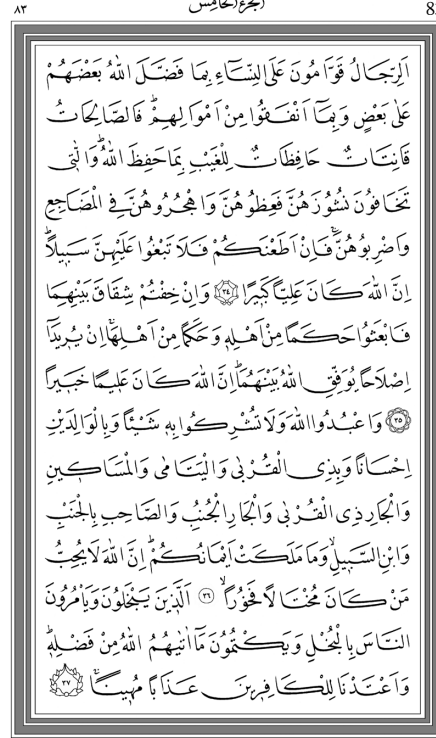
nie Mu współtowarzyszy stanowią największe z grzechów ciężkich. Inne to utrata wiary w miłosierdzie Boże, uznawanie siebie za bezpiecznego od Jego kary, nieuszanowanie rodziców i nierespektowanie ich praw, niesprawiedliwe zabójstwo, cudzołóstwo, konsumowanie własności innych, szczególnie sierot; kradzież, lichwa, wycofywanie się (jako żołnierz), gdy armia postępuje naprzód albo ucieczka z pola bitwy, zniesławianie niewinnych kobiet, paranie się magią, picie alkoholu, hazard, porzucanie przymierza z Bogiem i przysięg składanych w Jego Imię dla korzyści doczesnych, sprzeniewierzenie publicznych środków, składanie fałszywego świadectwa w sądzie, niewypełnianie obowiązków religijnych (opuszczanie modlitw, niepłacenie *zakatu* – oczyszczających datków na dobroczynność, nieposzczenie w ramadanie, nieodbycie pielgrzymki – *hadżdżu*) oraz odpychanie ludzi z drogi Boga.

Mówi się, że żaden grzech, za który składa się szczerą skruchę i prosi się Boga o przebaczenie, nie jest ciężki i żaden grzech, który jest popełniany stale i bez żalu – nie jest lekki.

34. Mężczyźni (którzy są w stanie wypełniać swoje powinności) chronią i utrzymują kobiety ze względu na to, że Bóg wyposażył niektórych spośród rodzaju ludzkiego (pod pewnymi względami) w większe zdolności niż innych i że oni (mężczyźni) wydają ze swojego majątku (na utrzymanie rodziny). Dobrze, zacne kobiety są oddane (Bogu) i zachowują (prawa małżonków), strzegąc sekretów (honoru rodziny, jej własności, własnej niewinności – szczególnie podczas nieobecności małżonków) – tak jak i Bóg strzeże i utrzymuje w sekrecie (to, co powinno być strzeżone i pozostawać sprawą prywatną poszczególnych wiernych). Jeśli chodzi o te kobiety, ze strony których macie powody obawiać się zdecydowanego nieposłuszeństwa i złamania powinności małżeńskich, to napominajcie je (by czyniły to, co właściwe), po czym (o ile to nie pomoże) pozostawcie oddzieleni od nich w łóżach; a potem (jeśli i tym nic nie wskóracie) karćcie je. A jeśli są wam posłuszne (w prawach wobec Boga i pod względem powinności małżeńskich), to nie szukajcie sposobów na nie. (Zawsze miejcie na uwadze to, że) – zaiste – Bóg jest Wzniosły, Wielki¹².

35. Jeśli lękacie się, że może dojść do zerwania (związku) pomiędzy parą małżonków, to wyznaczcie arbitra z jego rodziny i arbitra z jej rodziny. Jeśli oboje zapragną pojednania, to Bóg doprowadzi do niego pomiędzy nimi. Oto Bóg jest Wszechwiedzący, Wszystkiego Świadom.

36. Oddawajcie cześć Bogu i nie przypisujcie Mu niczego za współtowarzyszy. I okazujcie dobroć rodzicom oraz krewnym, sierotom, potrzebującym i sąsiadowi, który jest (wam) bliski (pod względem pokre-

wieństwa, wiary bądź jedynie miejsca zamieszkania), a także sąsiadowi, który jest (wam) daleki (pod względem pokrewieństwa lub wiary), i towarzyszywi przy waszym boku (w czasie podróży, w rodzinie, w miejscu pracy), i podróżnikowi, oraz tym, którzy wam posługują. (Traktujcie ich dobrze, gdyż) Bóg nie miłuje tych, którzy są zarozumiali i chełpliwi; **37.** A także tych, którzy zachowują się jak skąpcy (przy wydawaniu na szlachetne cele darów Bożych) oraz innych nakłaniają do skąpstwa, i ukrywają rzeczy, którymi ze Swojej szczodrości obdarzył ich Bóg (majątek, wiedzę i prawdy zawarte w ich Księdze). My przygotowaliśmy dla (takich) niewiernych karę hańbiącą i poniżającą.

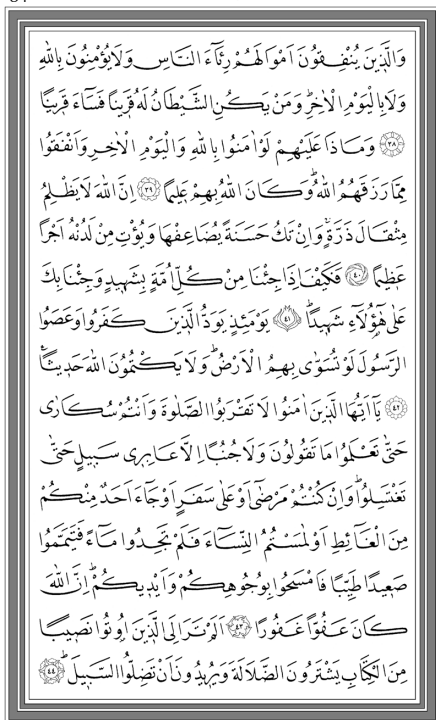
12. Ten werset wymienia działania, które mogą zostać podjęte w przypadku sporów między małżonkami. Przyczyną objawienia tego wersetu było następujące zdarzenie: Po tym, jak pewien muzułmanin z Medyny pobił swoją żonę, zwróciła się ona do Proroka z żądaniem odwetu. Prorok odpowiedział jej, że ma ona prawo uderzyć męża, jeśli on ją bije. Ale w tym momencie został mu objawiony ten werset. Następnie Prorok powiedział: Podjąłem decyzję, ale Bóg podjął inną. (zob. Ibn Kathir, Egzegeza wersetu 4:34, Hadis nr 9304)

W całym swoim życiu Prorok nie uderzył żadnej ze swoich żon, ani też żadnej innej kobiety. Kiedy sam się znalazł raz w takiej sytuacji, podjął dwa pierwsze środki (upomniął żonę i na miesiąc opuścił dom), ale na tym poprzestał.

Współcześni komentatorzy Koranu, którzy pamiętają o tych faktach, interpretują arabskie pojęcie wadrubühunna (tutaj przetłumaczone jako: i bijcie je) jako: pozwólcie im wyjechać. Język arabski dopuszcza taką interpretację.

- Żaden system ani religia nie mają prawa żądać od islamu przeprosin za żadne z jego praw, włączając przepisy z werseku 34. Przeciwnie, wszelkie przeprowadzane badania pokazują, że kobiety były poddane nadużyciom w niemal wszystkich innych „religiach” i systemach i ta sytuacja trwa do dzisiaj – w świecie nowoczesnym i „cywilizowanym”. Tymczasem epoka, gdy islam praktykowano sumienne, była złotym wiekiem dla kobiet. Jako wystarczający przykład przytoczymy opinię, jaką wyrażali podróżnicy i obserwatorzy w pierwszej ćwierci XVIII wieku, kiedy to cały świat muzułmański – w tym i Państwo Otomańskie – chylił się ku upadkowi:

Nikt nie zamyka na klucz swego domu w mieście, w którym żyje około miliona ludzi, ponieważ nie zarejestrowano dotąd kradzieży. Nie widać włóczęgów ani żebraków, ani też ludzi, którzy by głośno krzykali na ulicach. Kobiety cieszą się wielkim szacunkiem i swoistym autorytetem w domu. Nie ma [dla nich] nic wstrętniejszego niż wpatrywanie się w kobiety spacerujące ulicami, a już szczególnie podnoszenie na nie ręki. Nie da się opisać urody Turczynek (Djevad, 35-36 [cyt. za P. Porterem, posłem brytyjskim w Turcji]).

38. I tych, którzy wydają swój majątek (na dobroczynność) tylko po to, by widzieli to ludzie, gdy tymczasem sami nie wierzą ani w Boga, ani w Dzień Ostatni: ci szatana mają za towarzysza – jakże to zły towarzysz!

39. Jakaż dotknęłaby ich szkoda, jeśli by uwierzyli w Boga i w Dzień Ostatni i jeśli by wydawali z tego, czym obdarował ich Bóg (jedynie ze względu na miłość do Niego)? A przecież Bóg ma o nich pełną wiedzę (o tym, w co wierzą i o tym, co wydają).

40. Zaiste, Bóg nie uczyni niesprawiedliwości nawet na ciężar atomu. Jeśli zaś będzie to czyn dobry, to On go pomnoży (pod względem owoców i nagrody) i da

(zań) od Siebie nagrodę ogromną (przewyższającą zasługi człowieka).

41. Jakże to będzie (z ludźmi w Dniu Sądu), kiedy My przyprowadzimy z każdej społeczności świadka (by zaświadczył przeciwko nim, że głosił im Religię Boga) i przyprowadzimy ciebie (Wysłanniku) jako świadka przeciwko nim (do których dotarło twoje Przesłanie)?

42. Owego Dnia ci, którzy nie uwierzyli (zmarli jako niewierzący) i okazywali Wysłannikowi nieposłuszeństwo, będą pragnąc, by zrównano ich z ziemią (nie pozostawiając po nich śladu); lecz nie zdołają ukryć przed Bogiem niczego, co powiedzieli (bądź uczynili).

43. O wy, którzy wierzyacie! Nie zbliżajcie się do modlitwy, jeśli jesteście upojeni (jakimikolwiek środkami odurzającymi), dopóki nie wiecie, co mówicie; ani też w stanie nieczystości rytualnej (wymagającej całkowitego obmycia) – chyba że jesteście w podróży (i nie macie możliwości dokonania ablucji) – dopóki nie weźmiecie kąpeli. Jeśli jednak jesteście chorzy bądź w podróży, lub też jeśli któryś z was dopiero co przyszedł z miejsca ustronnego, bądź mieliście kontakt z kobietami i nie możecie znaleźć wody, to szukajcie czystej ziemi i potrzyjcie nią lekko twarz i ręce (oraz przedramiona do łokci). Zaiste, Bóg jest Tym, który odpuszcza grzechy, Przebaczący.

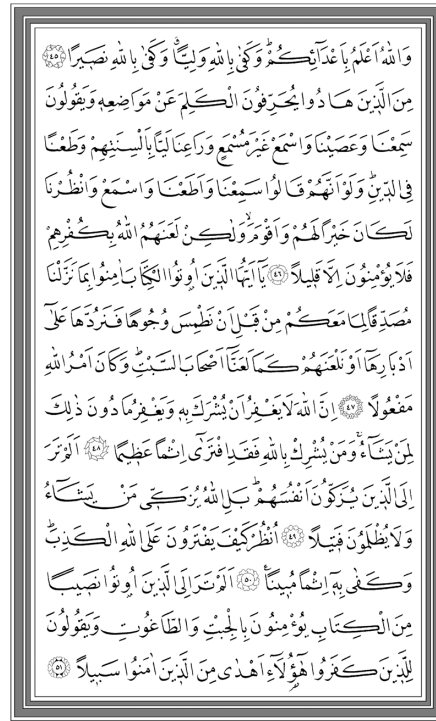
44. Czyż nie widzisz tych, którym dano część Księgi? Oni zajmują się kupowaniem zbłądzenia i pragną, abyście i wy zbłądzili z (właściwej) drogi.

45. (O, wierni!) Bóg wie najlepiej, kim są wasi wrogowie. I Bóg wystarczy jako Opiekun i ochraniający Przyjaciel, i Bóg wystarczy jako Wspomożyciel.

46. Niektórzy spośród tych, którzy stali się żydami (przyjęli judaizm), zmieniają kontekst słów, by zniekształcić ich znaczenie i mówią: „Usłyszeliśmy i nie jesteśmy posłuszni” i „Wysłuchaj nas, obyś oniemiał” (udając, że mówią: „Czy nas wysłuchasz, o czcigodny?!), i „Posłuchaj nas! Obyś ogłuchł, o pasterzu!” (udając, że mówią: „Posłuchaj nas uważnie!”). W ten sposób prowadzą złośliwą grę swymi językami i usiłują znieważać (prawdziwą) Religię. Jeśli by jednak powiedzieli: „Usłyszeliśmy i jesteśmy posłuszni” i „Posłuchaj nas”, lub „Obdarz nas swoją uwagą”, byłoby to dla ich własnego dobra i byłoby właściwsze. Bóg jednak ich przeklął (i wykluczył ze Swojego Miłosierdzia) ze względu na ich (celową, uporczywą) niewiarę i to oni – prócz niewielu – niemal nie wierzą.

47. O wy, którym dano (wcześniej) Księgę! Wiercie (szczerze) w to, co zesłaliśmy (Muhammadowi), potwierdzając to, co (z prawdy) już posiadacie, zanim My nie zetrzemy (waszych) twarzy, aby je pozbawić wzroku, słuchu, mowy i węchu, bądź wykluczemy je z Naszego Miłosierdzia, tak jak wykluczaliśmy tych, którzy naruszali szabat. (Pamiętajcie, że) rozkaz Boga jest zawsze wypełniany.

48. Zaiste, Bóg nie wybacza przydawania Mu współtowarzyszy; mniejsze winy wybacza jednak, komu zechce (temu, kogo poprowadził ku skrusze i prawości ze Swojej Łaski bądź ze względu na jego żal za grzechy i dobrowolne postanowienie pójścia Proszą Drogą). Ten, kto przy-

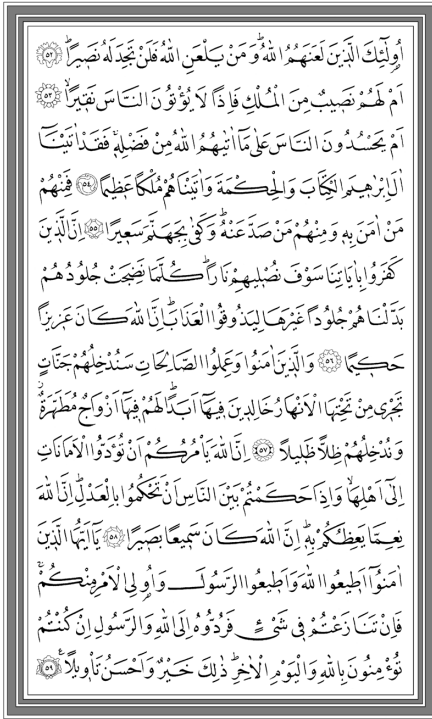

pisuje Bogu współtowarzyszy, wymyślił zaiste grzech obrzydliwy.

49. Czy ty nie zważasz na tych, którzy uznają się za czystych i świątobliwych? Wcale nie! To Bóg oczyszcza, kogo zechce (szanując wolną wolę każdego człowieka), i nikt nie dozna niesprawiedliwości nawet na grubość cienkiego włosa.

50. Popatrz, jak wymyślają kłamstwo, przypisując je Bogu. A to wystarczy jako grzech oczywisty (prowadzący ku zatraceniu).

51. Czyż nie widzisz tych, którym dano część Księgi? Jak oni wierzą we wszelkie fałszywa bóstwa i wszystkie rodzaje sił zła (stanowiące dla nich wzory wiary i władzy – przeciw Bogu) i mówią o tych, którzy nie wierzą (i o bałwochwalcach), że są prowadzeni drogą właściwszą niż ci, którzy wierzą.

52. To są ci, których przeklął Bóg (i wykluczył ze Swego Miłosierdzia). A kogo Bóg wyklucza ze Swego Miłosierdzia, temu nie znajdziesz nigdy pomocnika i wybawcy.

53. Czy też może oni mają udział w suwerennej władzy (nad niebiosami i ziemią i dlatego aspirują do uprzywilejowanego miejsca przed Obliczem Boga, a także do Posłannictwa Prorockiego i panowania na ziemi)? Jesliby tak było, to nie daliby ludziom nawet tyle, co łupinka z daktyla.

54. Albo może odczuwają zawiść wobec innych z powodu tego, co Bóg im darował ze Swojej Łaskawości i Szczodrości? Oto My daliśmy Rodzinie Abrahama

(wraz z pochodzącym od niego potomstwem Ismaila oraz potomstwem Izaaka) Księgę i Mądrość i daliśmy jej potężne królestwo (zarówno w wymiarze materialnym, jak i duchowym).

55. Pomiedzy nimi (tymi, którzy należą do potomstwa Abrahama) byli i są tacy, którzy wierzą w niego prawdziwie (i wierzą w Muhammada, który ma największe prawo do pokrewieństwa z Abrahamem, oraz wierzą w objawionemu Koran), i pośród nich są tacy, którzy odpychają od niego ludzi (podobnie jak niektórzy z tych, co otrzymali Księgę wcześniej). (Dla tych ostatnich) Piekiło wystarczy jako ogień.

56. Tych, którzy (celowo) ukrywają i odrzucają nasze Objawienia, My umieścimy w Ogniu, by w nim się palili. Za każdym razem, gdy ich skóra się spali, My zastąpimy ją inną, by mogli zakosztować kary. Zaprawdę, Bóg jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Mądry.

57. Tych zaś, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, wprowadzimy do Ogrodów, przez które przepływają strumienie – aby zamieszkali w nich na wieki. Będą tam mieć małżonki oczyszczone (z grzechów), My zaś wprowadzimy ich do bezpiecznego cienia (dającego ulgę i zadowolenie).

58. Bóg nakazuje wam, byście przekazywali powierzone dobra osobom do nich uprawnionym (a także wypełniali ciężące na was powinności publiczne i zawodowe), a jeśli sprawujecie sądy między ludźmi, to sądźcie według sprawiedli-

wości). Jakże wspaniałe jest to, do czego nawołuje was Bóg! Oto Bóg jest Słyszący, Widzący.

59. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni Bogu i bądźcie posłuszni Wysłannikowi, a także tym spośród was,

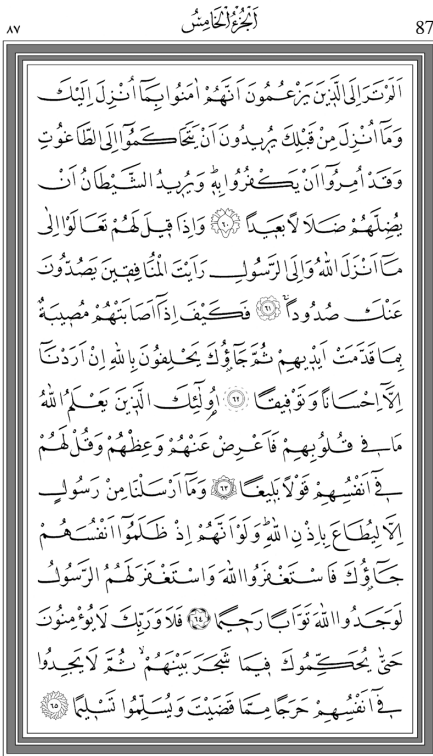
którzy posiadają władzę. A jeśli zamierzacie się o coś sprzeczać, to przedstawcie to Bogu i Wysłannikowi – jeśli rzeczywiście wierzycie w Boga i Dzień Ostatni. To jest ostatecznie (dla was) najlepsze i najpiękniejsze¹³.

---

13. W tych obu ostatnich wersetach Koran podkreśla, jak ważne dla zdrowego ładu są

posłuszeństwo i lojalność, kwestionując tym samym anarchizm.

60. Czyż nie widziałeś tych, którzy twierdzą, że wierzą w to, co zostało zesłane tobie i w to, co zostało zesłane przed tobą. A jednak pragną zwrócić się dla rozsądzenia sporów do sił zła (które stanowią wzory wiary i władzy przeciwnie Bogu), gdy tymczasem otrzymali wyraźny nakaz ich odrzucenia¹⁴. Zaiste, Szatan pragnie sprowadzić ich na dalekie bezdroża.

61. Kiedy im powiedziano: „Przybywajcie do tego, co zesłał Bóg i do Wysłannika (i poddajcie się osądowi Bożemu)”, to widzisz (przecież), jak obłudnicy odwracają się od ciebie z odrazą.

62. Co będzie jednak, jeśli dotknie ich nieszczęście z powodu tego, co wcześniej

uczynili własnymi rękoma? I oni przyjdą do ciebie, przysięgając na Boga i powiedzą: „Zależało nam jedynie na dobrej woli i pojednaniu!”

63. To są ci, o których Bóg wie, co znajduje się w ich sercach. Dlatego odwróć się od nich (nie martwiąc się tym, co mówią i czynią) i napominaj ich, oraz głoś im słowa głębokie, przemawiające do ich serc.

64. (Każdy powinien wiedzieć, że) My zawsze zsyłaliśmy Wysłannika tylko po to, by z Bożego rozkazu okazywano mu posłuszeństwo. Jeśliby oni, gdyby sami wyrządzili sobie niesprawiedliwość (popelniając grzech), przyszli do ciebie i poprosili Boga o wybaczenie – a Wysłannik prosiłby Boga o wybaczenie dla nich – to zobaczyliby, że Bóg jest Tym, który przyjmuje żal za grzechy i nagradza go szczodrym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, Współczujący.

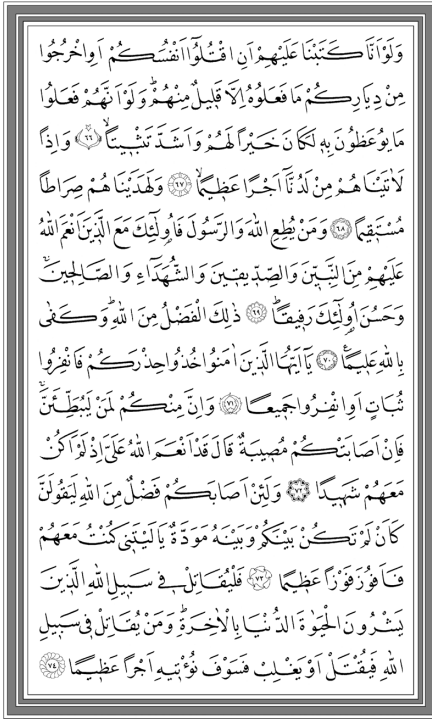
65. Lecz nie! Na twój Pana, oni nie uwierzą (prawdziwie), dopóki nie uczynią cię sędzią każdego sporu pomiędzy sobą i nie znajdą w swoich sercach najmniejszej dokuczliwości odnośnie do tego, co rozstrzygnąłeś. I (wtedy) w pełni się poddadzą¹⁵.

14. Koran jest cudem elokwencji i zwięzłości od swojego początku do końca. Jednym z aspektów tej wymowności jest to, że relacjonując jakieś zdarzenie, Koran wykorzystuje je do ogłoszenia jakiejś nowej zasady bądź powszechnej prawdy – bez odchodzenia od owego zdarzenia.

Słowo *taghut* (siły zła, które ustanawiają wzory wiary i rządów, opierając się na buncie wobec Boga) jest używane zarówno w liczbie pojedynczej, jak i mnogiej. W wersecie tym, w wyrażeniu *gdy tymczasem otrzymali wyraźny nakaz ich odrzucenia*, Koran odnosi się do szczególnej osoby włączonej w znaczenie terminu *taghut*, która była znana pierwszym adresatom Objawienia za czasów Proroka. Wspominając pewne zdarzenie, Koran przedstawia ważny aspekt hipokryzji związany z ignorowaniem zasad sprawiedliwości. Chociaż hipokryci twierdzą, że wierzą w Księgę Boga i praktykują ją w życiu codziennym, to jednak wciąż ignorują sprawiedliwość i to, co słuszne, szukając innego autorytetu, którego osąd – jak mniemają – będzie dla nich korzystny. Tymczasem wiara w autorytet Koranu zakłada, że w naszych sporach musimy poddać się rozstrzygnięciom, które przewiduje Księga Boga i uznawać je całym sercem. Nie możemy szukać innego autorytetu, który by rozstrzygnął nasze sprawy.

15. Fakty przedstawione w powyższych wersecach są istotne zarówno dla zdrowia danej osoby, jak i społeczności muzułmańskiej. Wysłannik Boży jest prawodawcą w takim samym stopniu, jak i Koran. Poza tym jego sposób życia i praktykowania islamu stanowi dla wierzących zasadniczy standard zachowania. Koran i droga Proroka Muhammada – Sunna – są niepodlegającymi dyskusji i absolutnie wiążącymi źródłami islamu. Wszystkie inne drogi, które nie są oparte na nich, prowadzą do herezji.

Koran często nazywa Muhammada (pokój z nim) *Prorokiem* bądź *Wysłannikiem*. W języku Koranu oznacza to, że jest on największym spośród Proroków i Wysłanników. Jeśli wspominamy kogoś, używając jego tytułu, a nie wymieniając go z imienia i (w języku arabskim) stosujemy rodzajnik określony, to tym samym mówimy, że ta osoba wyróżnia się zasadniczo spośród innych osób noszących ten sam tytuł i że jest najwyższym przedstawicielem posłannictwa lub instytucji, której członkowie ów tytuł noszą. Jeśli zatem słyszymy lub mówimy Prorok bądź Wysłannik, to odnosimy się do Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. To on reprezentuje misję prorocką i Posłannictwo w sposób najlepszy – jako największy z Proroków i Wysłanników.

66. Jeślibyśmy im nakazali: „Odbierzcie sobie życie (dla sprawy Boga, byście zostali oczyszczeni z grzechów)”, albo „Opuście swoje domostwa (które zanieczyściliście swoimi grzechami i wędrujcie do innych krajów dla sprawy Boga)”, to oni by tego nie uczynili, wyjąwszy niewielu z nich. Gdyby jednak uczynili to, do czego zostali wezwani – jeśliby nawet czynili to od tej chwili – to byłoby to w istocie dla ich własnego dobra (i właściwsze) dla bezpieczniejszego umocnienia (się na ziemi)¹⁶.

67. A wtedy dalibyśmy im od Nas nagrodę ogromną

68. I poprowadzilibyśmy ich ku drodze prostej (w wierze, myśli, uczuciu i działaniu).

69. Kto jest posłuszny Bogu i Wysłannikowi, ten jest (i będzie także w życiu przyszłym, w Raju) w gronie tych, których Bóg obdarzył łaską (drogi prostej) – Proroków, prawdomównych (i lojalnych Bogu, zawsze mówiących prawdę), a także świadków (którzy widzą ukryte Boskie prawdy i zaświadczenia je własnym życiem) oraz sprawiedliwych (w czynach i słowach). Jakże wspaniali to towarzysze!¹⁷

70. Taka jest łaska od Boga, a Bóg wystarcza jako Wszechwiedzący (znający tych, którzy na nią zasługują oraz ich pozycję wedle pobożności).

71. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie w pełni przygotowani i (w zależności od wymogów chwili) wyruszajcie (na wyprawy wojenne) w (małych i) skonsolidowanych grupach bądź wszyscy razem.

72. Zaprawdę, pośród was jest taki, który pozostaje (z tyłu). A potem, gdy dotknie was jakieś nieszczęście, mówi: „Oto Bóg obdarzył mnie Swą łaską, że nie byłem wraz z nimi”.

73. Jeśli jednak będzie waszym udziałem jakieś dobrodziejstwo od Boga, to on z pewnością powie – jak gdyby nigdy nie było żadnych więzów miłości pomiędzy wami i nim (i tym samym istniała jakaś przeszkoda do wyruszenia wraz z wami) – „O, gdybym tylko był z nimi, to osiągnąłbym wielki zysk”.

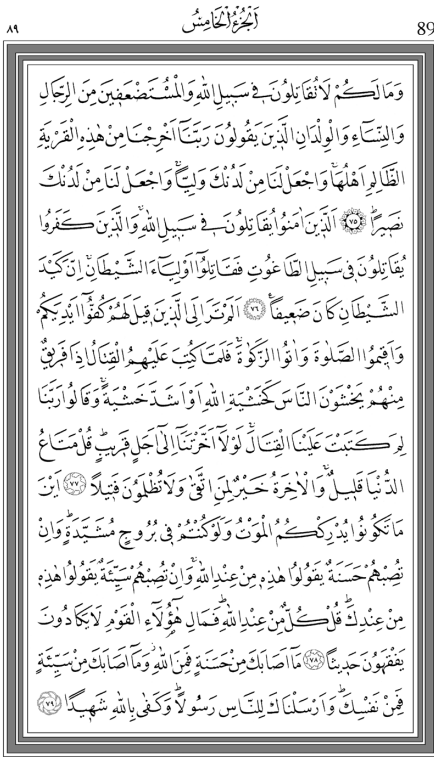
74. Niechaj walczą dla Sprawy Boga ci, którzy sprzedają życie tego świata za życie wieczne. A temu, kto walczy dla Sprawy Boga i zostanie zabity bądź odniesie zwycięstwo, My damy nagrodę ogromną.

---

16. Słowa i styl przyjęte w tym wersecie sugerują nam, że łączy się on z naukami zawartymi w wersecie 2:54.

17. Niniejszy werset odnosi się do czterech grup ludzi, którzy w dziejach ludzkich dzia-

łają jako przewodnicy innych. Związany jest z wersetami 1:6-7 i je wyjaśnia. Łaska oznacza tutaj doskonałe przewodnictwo. Obdarzona jest nią każda ze wspomnianych grup.

75. Dlaczegoż zatem mielibyście nie walczyć za Sprawę Boga i za uciskanych, bezradnych mężczyzn, kobiety i dzieci, którzy krzyczą: „O, Panie nasz! Wyprowadź nas z tej ziemi, której mieszkańcy są ciemiężcami; i wyznacz nam od Siebie obrońcę, i wyznacz nam od Siebie pomocnika!”

76. Ci, którzy (rzeczywiście) wierzą, walczą za Sprawę Boga, gdy tymczasem ci, którzy nie wierzą, walczą za sprawę taghut (siły zła, która ustanawia błędne wzory wiary i władzy oparte na sprzeczności wobec Boga). Dlatego (o, wierni) walczcie przeciwko przyjacielom i sprzymierzeńcom Szatana. Zaprawdę, podstęp Szatana jest słaby.

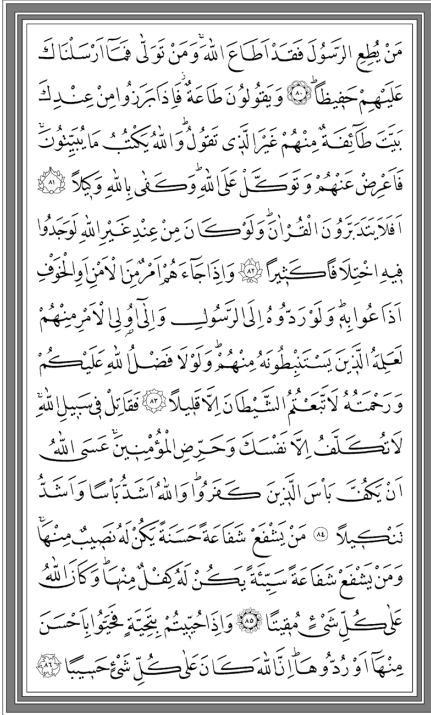
77. Czyż nie zastanawiałeś się nad tymi, którym powiedziano: „Powstrzymajcie swoje ręce (od wojny) oraz wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami, i płacicie obowiązkowe datki na dobroczynność (zakat) (gdy oni uparcie pytali cię, kiedy otrzymają zezwolenie na walkę)?” Kiedy jednak nadszedł czas i jest im nakazana walka, część z nich lęka się ludzi tak, jak powinni się lękać Boga – albo nawet jeszcze bardziej, i mówi: „O, Panie nasz! Dlaczego nakazałeś nam walkę? Gdybyś tylko udzielił nam nieco więcej zwłoki!” Powiedz (im, o Wysłanniku): „Krótco trwa korzystanie z (przyjemności) tego świata, życie wieczne jest zaś najlepsze dla tego, kto jest bogobojny. Nie doznacie niesprawiedliwości nawet na wielkość cienkiego włosa”.

78. Gdziekolwiek byście nie byli, doścignie was śmierć – nawet gdybyście byli w wieżach potężnych i wysokich. Jeśli zdarzy im się coś dobrego, to mówią: „To pochodzi od Boga”; a jeśli osiągnie ich jakieś zło, to mówią: „To z twojego powodu”. Powiedz: „Wszystko pochodzi od Boga”. Cóż jest jednak z tymi ludźmi, że nie pojmują prawdy niczego, co zostało powiedziane (ani tego, co się zdarzyło)!

79. (O, człowieku!) Zawsze, gdy spotyka cię coś dobrego, pochodzi to od Boga; a zawsze, gdy spotyka cię coś złego, pochodzi to od ciebie samego. My posłaaliśmy cię do ludzkości jako Wysłannika. A Bóg wystarczy jako Świadek¹⁸.

18. Ostatnie dwa wersety wyjaśniają niektóre ważne zagadnienia dotyczące Boskiej Opatrzności i wolnej woli człowieka:

- Cokolwiek się przydarza człowiekowi – czy to zło, czy dobro – zostało to określone przez Wieczną Wolę Boga, która w Swoich decyzjach bierze pod uwagę wolną wolę człowieka.
  - To Bóg ustalił, jaka przyczyna (myśl, wiara i działanie) jaki przynosi skutek i ludzkość nie jest w stanie wyjść poza te ramy. W tym też sensie mówi się, że wszystko, co przydarza się ludziom, pochodzi od Boga.
  - Wymogiem wolnej woli, którą Bóg obdarował ludzkość, jest to, że Bóg stwarza wszystko, czego pragną Jego słudzy. Dlatego to Bóg stwarza wszystko, co im się przydarza – zarówno zło, jak i dobro. To w tym znaczeniu od Boga pochodzi wszystko to, co przydarza się człowiekowi.
  - Bóg nigdy nie pragnie zła dla Swoich sług. On zawsze pragnie dla nich dobra i kieruje ich ku niemu. Dlatego jakiegokolwiek dobro się człowiekowi przydarza, pochodzi ono od Boga, gdyż to Bóg tak
- chciał i tak kierował jego wolną wolę. To oznacza, że skoro Bóg tak chciał, to kierował wolną wolę człowieka w kierunku tego działania, umożliwiając mu uczynienie tego i stwarzając to. W związku z tym wszelkie dobro, które się człowiekowi przydarza, pochodzi wyłącznie od Boga.
  - Człowiek jest źródłem i wykonawcą całego zła, które go spotyka – jeśli wybiera zło i czyni je – pomimo tego, że Bóg kieruje jego wolną wolę ku dobru.
  - Poza tym, że wszystkie dobro, jakie spotyka człowieka, pochodzi od Boga, Bóg nagradza to dobro i daje Swoim sprawiedliwym sługom wstęp do Raju. Wejście do Raju następuje wyłącznie ze względu na łaskę Boga i Jego hojność. Nieszczęścia nawiedzające ludzi na tym świecie i Piekło w Zaświatach są spowodowane ich upartym trwaniem w niewierze, politeizmem bądź grzechami popełnianymi pomimo nieskończonego współczucia Boga, przebaczenia i nawoływania do czynienia dobra. Umieszczenie kogoś w Piekło jest sprawiedliwością zatopioną w Boskim współczuciu.

80. Ten, kto okazuje posłuszeństwo Wysłannikowi, okazuje (przez to) posłuszeństwo Bogu; co do tego zaś, kto odwraca się od niego (i jego drogi) – (nie bądź zasmucony, Wysłanniku, gdyż) My nie posłaliśmy Cię, abyś był nad nim stróżem (i ponosił za niego odpowiedzialność).

81. Oni mówią (w twojej obecności i na każdy twój rozkaz): „Oczywiście”. Skoro tylko odejdą od ciebie, część z nich knuje jednak tajemne plany przeciwko temu, co mówisz. Lecz Bóg zapisuje wszelkie ich tajemne plany. Odwróć się więc od nich i złóż swą ufność w Boga. Bóg wystarczy jako Powiernik.

82. Czyż oni nie zastanawiają się nad Koranem (by mogli przekonać się, że on pochodzi od Boga)? Jeśliby on pochodził od kogoś innego niż Bóg, to z pewnością znaleźliby w nim liczne sprzeczności¹⁹.

83. Kiedy dociera do nich jakaś wiadomość o bezpieczeństwie (dla społeczności) lub budząca lęk, to rozgłaszają ją wkoło (nie upewniając się uprzednio, czy jest prawdziwa bądź nie). Jeśliby zaś przedstawili ją Wysłannikowi i tym spośród nich (w ich społeczności), którzy piastują władzę, to wtedy wyjaśniliby ją ci, którzy umieją właściwie zbadać sprawę. (O, wierzący!) I gdyby nie Łaska Boga nad wami i Miłosierdzie (oświecające waszą drogę światłem Objawienia, prowadzące was i chroniące przed wrogami i zbłądzeniem), to wszyscy z was – prócz niewielu – (daliby się zwięść hipokrytom) i poszliby za Szatanem.

84. Walcz (o, Wysłanniku) dla Sprawy Boga, gdyż (podobnie, jak każdy inny człowiek jest odpowiedzialny przede wszystkim za siebie, także i Ty) ponosisz odpowiedzialność wyłącznie za siebie. (Nawet pozostawiony sam, wypełniaj swoje powinności) i zachęcaj wierzących (by wypełniali swe obowiązki). Być może Bóg powściągnie siłę tych, którzy nie wierzą. Zaprawdę, Bóg jest największy pod względem mocy i najsilniejszy w karaniu²⁰.

85. Ten, kto wstawia się, pośredniczy i pomaga w dobrej sprawie, będzie miał udział w jej błogosławieństwach, kto zaś wstawia się, pośredniczy i pomaga w złej sprawie – będzie miał udział w jej brzemieniu. Oto Bóg w pełni czuwa nad każdą rzeczą.

86. Jeśli (podczas podróży bądź w domu, na wojnie lub w czasie pokoju) jesteście pozdrawiani jakimś pozdrowieniem (pokoju i dobra), to odpowiadajcie jesz-

cze piękniejszym (pozdrowieniem) lub (przynajmniej) tym samym. Oto Bóg rozlicza wszystkie rzeczy.

19. Rozważmy następujące fakty:

- Chociaż Koran był objawiany w częściach przez ponad dwadzieścia lat, aby wypełniać różne potrzeby i cele, to zachowuje doskonałą harmonię – jak by był objawiany w tym samym czasie.
- Chociaż Koran był objawiany w częściach przez ponad dwadzieścia lat i przy różnych okazjach, to jego części tak się wzajemnie wspierają, jak gdyby został objawiony przy jednej okazji.
- Chociaż Koran przyszedł jako odpowiedź na różne, powtarzające się pytania, to jego części są tak ze sobą harmonijnie powiązane, jak gdyby stanowiły odpowiedź na jedno jedyne pytanie.
- Chociaż Koran przyszedł, ażeby rozstrzygnąć różne przypadki i zdarzenia, to wykazuje tak doskonały porządek, jak gdyby stanowił rozstrzygnięcie jednej jedynej sprawy lub zdarzenia.
- Chociaż Koran został objawiony dzięki Bożej szczodrości w stylu zróżnicowanym, ażeby mógł zwracać się do niezliczonej liczby ludzi, będących na różnym poziomie zrozumienia, percepcji i o różnych temperamentach, to jego części wykazują tak piękne podobieństwo, powiązanie i płynność, jak gdyby był skierowany do jednego poziomu zrozumienia, percepcji i temperamentu.
- Choć Koran przemawia do niezliczonej różnorodności ludzi oddalonych od sie-

bie w czasie, przestrzeni i pod względem charakteru, to ma tak płynny sposób wyjaśniania, tak czysty styl i jasny sposób opisu, jakby zwracał się do jednej homogenicznej grupy. Każda z tych grup ludzi ma wrażenie, że Koran zwraca się właśnie do niej.

- Chociaż Koran został objawiony po to, aby umożliwić stopniowe prowadzenie prostą ścieżką różnych ludzi ku różnym celom, to cechuje się taką bezpośredniością, zrównoważeniem i wspaniałym ładem, że ma się wrażenie, jak gdyby miał tylko jeden cel.
- Te fakty powiększają jeszcze cudowność objaśnień koranicznych, ich płynność stylu i harmonię. Każdy człowiek o zdrowym sercu, sumieniu i dobrym smaku dostrzeże wspaniałą płynność, proporcje i niezrównaną wymowność wyjaśnień tej Księgi. Każdy człowiek o zdrowym „wzroku” i wnikliwości zobaczy, że Koran jest okiem, którym możemy oglądać cały wszechświat, ze wszystkimi jego wewnętrznymi i zewnętrznymi wymiarami – jakby na jednej kartce papieru, z której odczytujemy wszystkie jego znaczenia (The Words, „The 25th Word”, 433).

20. Stosunek Koranu do wojny oraz reguły, jakie ustanowił, zob. 2:190-191, 194, 216 oraz przypisy: 137, 138, 140 i 147 do tej sury.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي الْمَيِّتَ وَيُمِيتُ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُدْخِلُ
 مَا يَشَاءُ فِي مِثْقَالِ ذَرَّةٍ وَهُوَ عَلِيمٌ ذَكِيمٌ ﴿٩١﴾ فَسَأَلْتَهُمْ فِي الْمَنَافِقِينَ قَالُوا
 وَاللَّهِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانُوا لَمْ يَكُونُوا أَوْلِيَاءَ لَكُمْ لَأَسْأَلَنَّهُ اللَّهُ
 وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَهُ سَبِيلًا ﴿٩٢﴾ وَذُو الْأَرْحَامِ كَفَرُوا
 كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَحْزَنُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَمُوتُوا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَعِدْوُهُمْ وَأَفْئُوسُهُمْ فِي يَوْمٍ ذُمُّوا
 بِهِ وَلَا تَحْزَنُوا مِنْهُمْ وَلَا تَصْبِرُوا ﴿٩٣﴾ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ
 قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مَبْرَأَاتٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ
 أَنْ يُقَالُوا لَهُمْ أَوْ قَالُوا لَهُمْ وَلَوْ سَاءَ اللَّهُ لَسَاطِرُ أَعْيُنِكُمْ
 قَلْبًا تَلُوكُمْ فَإِنْ عَزَّ لَوْ كُمْ فَلَمْ يَفْعَلُوا وَلَوْ أَلَيْسَ لِكُلِّ
 أُمَّةٍ لِمَنْ يَكْفُلُهَا لَأَزْوَاجًا حَتَّىٰ يَمُوتُوا وَبَيْنَهُمْ سَبِيلًا ﴿٩٤﴾ سَيَذَرُونَكُمْ
 فِي الْيَمِينِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ لَكُمْ رِجَالٌ لَمْ يَمُوتُوا لَأَسْأَلَنَّهُ اللَّهُ
 وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَهُ سَبِيلًا ﴿٩٥﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ
 قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مَبْرَأَاتٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ
 وَأُولَئِكَ سَأَلْنَا عَنْكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا نَبِيًّا ﴿٩٦﴾

87. Bóg – poza Nim nie ma (innego) boga. On zgromadzi was wszystkich w Dniu Zmartwychwstania – co do czego nie ma wątpliwości. Któż może być bardziej prawdziwym w tym, co stwierdza, aniżeli Bóg?

88. (O, wierzący!) Dlaczego stanowicie dwie grupy w odniesieniu do hipokrytów (z Mekki i innych plemion, które twierdzą, że wyznają islam, a mimo to uczestniczą we wrogich działaniach swych ludów przeciwko wam), widząc że Bóg ich odrzucił (ku niewierze) ze względu na to, co sobie zarobili (grzechami).

89. Oni tęsknią za tym, byście stali się niewiernymi, tak jak sami są niewiernymi, i byście wszyscy byli (im) równi. Nie

bierzcie zatem spośród nich zaufanych i sprzymierzeńców, dopóki nie wywędrują (do Medyny i nie dołączą do was) dla Sprawy Boga. Jeśli jednak się odwrócą (od tego wezwania i w dalszym ciągu będą kierować swą wrogość przeciwko wam), to chwytajcie ich i zabijajcie, gdziekolwiek ich znajdziecie. I nie bierzcie sobie nikogo spośród nich za zaufanego ani pomocnika²¹.

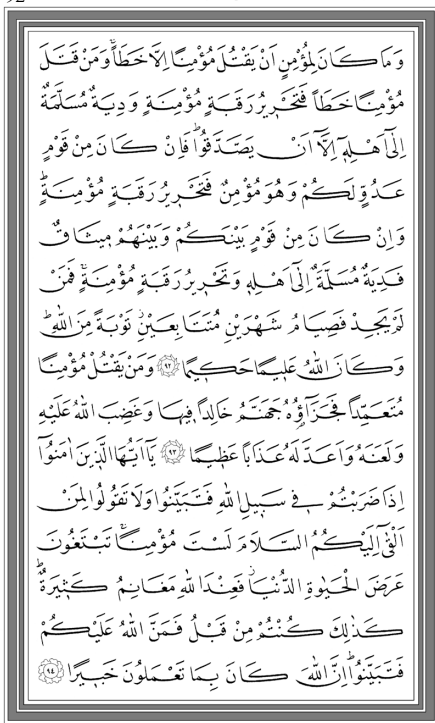
90. Wyjawszy tych, którzy szukają schronienia u ludu, połączonego z wami traktatem (pokoju lub przymierza), bądź (tych, którzy) przybywają do was z sercami ściśniętymi ze względu na walkę przeciwko wam oraz walkę ze swoim własnym ludem. Gdyby Bóg zechciał, to z pewnością dałby im władzę nad wami i oni walczyliby przeciwko wam. Jeśli jednak się wycofają i nie będą przeciwko wam walczyć, a (zamiast tego) zaoferują wam pokój, to Bóg nie zezwoli wam na żadną drogę (ku wojnie) przeciwko nim.

91. Znajdziecie innych, którzy pragną bezpieczeństwa z waszej strony (przez zawarcie traktatu z wami) i bezpieczeństwa od swego ludu (poprzez złamanie traktatu z wami i dołączenie do nich). Ilekroć są z powrotem wzywani do spisków i wrogości przeciwko wam, pograżają się w nich bez namysłu. Dlatego jeśli oni nie odstąpią od was ani nie zaoferują wam pokoju, ani też nie powstrzymają swoich rąk (od szkodenia wam), chwytajcie ich i zabijajcie, gdziekolwiek ich napotkacie. To przeciwko takim My daliśmy wam jasną sankcję.

21. Jak relacjonują źródła, ostatnie dwa werse-ty odnoszą się do ludzi należących do plemion Ghatfan i Asad; wyznali oni wiarę w Medynie, lecz po powrocie na swoje ziemie wrócili do niewiary i współpracowali z mekkańskimi politeistami przeciwko muzułmanom.

To, że dany werseł został objawiony w związku z pewnym wydarzeniem, nie oznacza, iż się do niego ogranicza; Koran wskazuje tutaj na typową hipokryzję. Hipokryci, którzy stale żyli w obawie, czy wydarzenia

potoczą się na ich korzyść bądź niekorzyść, wyznali swą wiarę po przybyciu do Medyny w celu zyskania zaufania muzułmanów. Wróciwszy jednak do domów, brali udział we wszystkich wrogich machinacjach przeciwko islamowi i muzułmanom. Kluczowe znaczenie miała emigracja do Medyny – była ona znakiem prawdziwej wiary w czasie, gdy muzułmanie cierpieli prześladowania i ograniczenia nałożone na nich przez niewiernych. Koran ostrzega wiernych przed hipokrytami.

92. I (bądźcie ostrożni, gdyż) wierzącemu nie wolno zabijać innego wierzącego, chyba że zdarzy się to przez pomyłkę. Ten, kto zabił wierzącego przez pomyłkę, musi uwolnić wierzącego niewolnika oraz zapłacić okup za krew jego rodzinie (legalnym spadkobiercom), o ile ci nie darują tego w akcie dobrowolnej ofiary. A jeśli by on (zabity), będąc wierzącym, należał do wrogiego wam ludu (z którym nie macie zawartego traktatu), to (ten, który zabił) niech uwolni (w akcie ekspiacji) wierzącego niewolni-

ka. Jeśli zaś on (zabity) należał do ludu (nie-muzułmańskiego), z którym macie zawarty traktat, to (ten, który zabił) niech (w akcie ekspiacji) zapłaci jego spadkobiercom okup za krew i niech uwolni wierzącego niewolnika. Ten jednak, kto nie ma środków (by dokonać takiej ekspiacji), musi pościć przez dwa następujące po sobie miesiące – to jest pokuta od Boga (wzbudzająca skruchę)²². Bóg jest Wszechwiedzący (i znający wasze myśli), Mądry.

93. Kto zabija wierzącego rozmyślnie, tego odpłatą (w życiu przyszłym) będzie Piekło i w nim zamieszka. Bóg całkowicie go potępił, wykluczył ze Swojego Miłosierdzia i przygotował dla niego karę ogromną.

94. O wy, którzy wierzyście! Kiedy wyruszą na wojnę dla Sprawy Boga, badajcie sytuację rzetelnie, aż stanie się dla was całkowicie jasna, i nie mówcie do każdego, kto ofiaruje wam (z pozdrowieniem) pokój (i tym samym informuje, że jest muzułmaninem): „Ty nie jesteś wierzącym”, szukając ulotnych zysków życia doczesnego. Albowiem u Boga zdobycze są obfite. Takimi (jak on teraz) wy byliście przedtem (nieświadomi pod względem wiary i tego, co oznacza bycie muzułmaninem; i weszliście do islamu posługując się tym samym słowem); lecz Bóg był wobec was łaskawy. Dlatego badajcie sytuację rzetelnie, aż stanie się dla was całkowicie jasna. Oto Bóg jest w pełni świadom wszystkiego, co czynicie.

22. Wyzwolenie wierzącego niewolnika stanowi powinność wobec Boga i wspólnoty muzułmańskiej, gdy tymczasem zapłacenie kary za zabicie jest obowiązkiem wobec spadkobierców ofiary. Wyzwolenie wierzącego niewolnika oznacza danie niewolnikowi wolności w akcie skruchy za nieumyślne zabójstwo wiernego. Pokazuje to wyraźnie wielką wartość, jaką islam przydaje wolności. Wysłannik Boży, niech będzie z

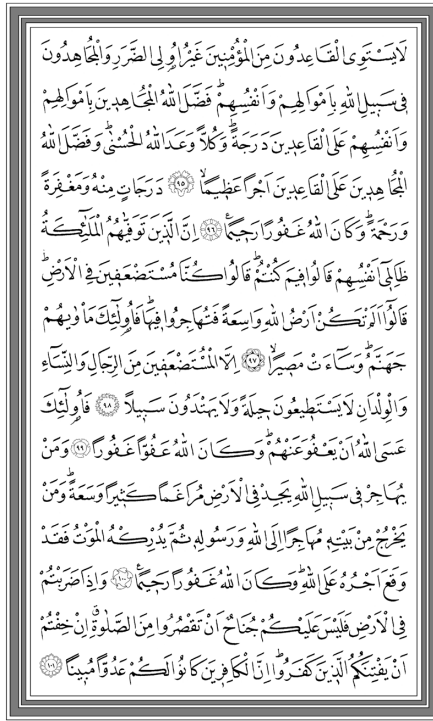
nim pokój i błogosławieństwo, ustalił grzywnę za zabicie w wysokości 100 wielbłądów bądź rynkowej równowartości. Jednakże spadkobiercy mają prawo zrezygnować z grzywny bądź obniżyć jej wysokość. Zabójca powinien także zwrócić się do Boga w akcie skruchy, aby jego dusza została oczyszczona i zabezpieczona przed powtórzeniem podobnych błędów jak popełniony.

95. Nie są równi ci spośród wiernych, którzy (jeśli nie jest wymagane, by wszyscy wierzący wyruszyli na walkę) siedzą spokojnie (w domu) bez usprawiedliwionej przyczyny (nie czyniąc jednak szkody Sprawie Boga), i ci, którzy zmagają się (i walczą) dla Sprawy Boga własnym majątkiem i osobami. Bóg wywyższył po względem stopni tych, którzy zmagają się swoim majątkiem i osobami, nad tych, którzy siedzą spokojnie (w domu). Każdemu (z nich) Bóg obiecał nagrodę najlepszą (Raj), lecz Bóg wywyższył nagrodą ogromną tych, którzy się zmagają, ponad tych, którzy siedzą spokojnie.

96. Dla nich są stopnie od Niego (w zależności od szczerości wiary i zmagania się każdego z nich), a także przebaczenie i miłosierdzie (niosące niewidziane dotąd błogosławieństwa). Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

97. Zaiste, co do tych, których dusze zabierają aniołowie (za to odpowiedzialni w takim stanie, że oni sami sobie wyrządzą niesprawiedliwość (żyjąc w niewierze i nie emigrując do kraju, gdzie mogliby wyznawać wiarę w Jedyne Boga) – tych zapytują (aniołowie): „W jakiej byliście sytuacji (że nie dołączyliście do wierzących)?” Ci odpowiedzą: „Byliśmy na tej ziemi poddani takiemu prześladowaniu, że nie zdołaliśmy znaleźć drogi do wiary”. Na to (aniołowie) powiedzą: „Czyż ziemia Boga nie była dla was wystarczająco rozległa, byście nie mogli w nią wywedrować?” Oto są ci, których schronieniem jest Pieńko: jakże złe to miejsce przybycia!

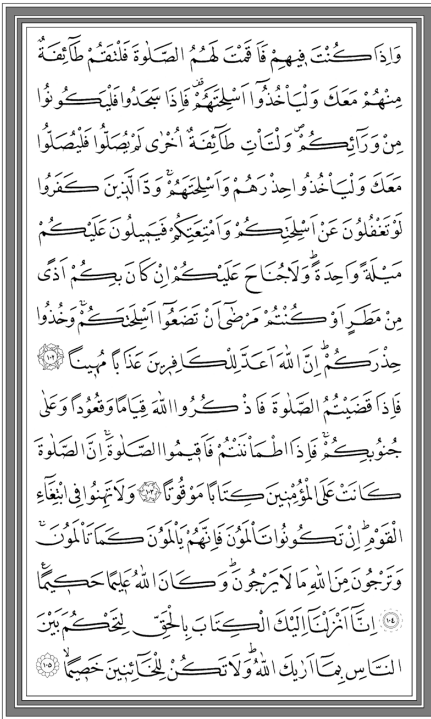
98. Wyjątek stanowią ci prawdziwie prześladowani spomiędzy mężczyzn, kobiet i dzieci, którzy są bez środków i nie są prowadzeni ku drodze (emigracji oraz ci, którzy za swego życia nie mieli możliwości dojścia do wiary).

99. Tych (o ile ich sytuacja się nie zmieni, być może) Bóg nie uzna za odpowiedzialnych i ich usprawiedliwi. Zaprawdę, Bóg jest Tym, który wiele odpuszcza, jest Przebaczącym.

100. Kto emigruje dla Sprawy Boga, ten znajdzie na ziemi dosyć miejsca schronienia i obfitych zasobów. Ten, kto opuszcza swój dom jako wędrowiec do Boga i Jego Posłańca i kogo dosięga (w podróży) śmierć, ma pewną nagrodę u Boga. Zaiste, Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

101. A kiedy (o, wierzący!) podróżujecie po ziemi, to nie popełniacie grzechu, skracając (obowiązkową) modlitwę, jeśli lękacie się, że ci, którzy nie wierzą, mogą wyrządzić wam szkodę (i zaatakować was). Zaprawdę, niewierzący są dla was wrogiem oczywistym.

102. Jeśli (o, Wysłanniku) jesteś pośród wiernych (którzy znajdują się na wyprawie i obawiają się, że niewierzący mogą im zaszkodzić) i stajesz do (prowadzenia) modlitwy dla nich, to niech wraz z tobą stanie do modlitwy jeden oddział spomiędzy nich i niech zatrzymają przy sobie broń (gdy tymczasem drugi oddział pozostanie na stanowisku bojowym). Kiedy pierwszy oddział wykona pokłony (*ra'kat*), niech zajmie pozycję za wami, a wtedy drugi oddział, ten który jeszcze się nie modlił, niech podejdzie ku przodowi i pomodli się z tobą – będąc jednak w pełni przygotowanym na wypadek niebezpieczeństwa i zatrzymując przy sobie broń. Ci, którzy nie wiedzą, pragną, byście nie uważali na waszą

broń i ekwipunek, by mogli przypuścić na was jeden (niespodziewany) atak. I nie popełnicie grzechu odkładając broń (na czas modlitwy), jeśli doznacie przeszkody od deszczu (który utrudni wam poruszanie się) albo też jeśli będziecie chorzy. Bądźcie jednak w pełni przygotowani na wypadek niebezpieczeństwa. Oto Bóg przygotował dla niewiernych karę hańbiącą, upokarzającą.

103. A kiedy zakończycie modlitwę (szczególnie, gdy ją skróciliście w czasie podróży bądź ze względu na lęk przed jakimś zagrożeniem), rozpamiętujcie i wspominajcie Boga (swymi językami i sercami) stojąc, siedząc i spoczywając na boku (a także w czasie bitwy). A potem, gdy jesteście znowu bezpieczni, wykonujcie modlitwę w zgodzie ze wszystkimi jej warunkami (i odróbcie te modlitwy, które musieliście pominąć w czasie walki)²³. (Wiedźcie, że) modlitwa (jako najważniejszy akt czci) przepisana jest wiernym w określonych porach²⁴.

104. I nie osłabijcie w pościgu za tymi ludźmi (którzy was zwalczają i napierają na nich, dopóki trwa wojna). Jeśli cierpicie (znosząc trudności), to (powinnościście wiedzieć, że) oni również cierpią – podobnie jak i wy, lecz wy macie nadzieję od Boga na to, na co oni nadziei mieć nie mogą. Zaiste, Bóg jest Wszechwiedzący (i znający stan wszystkich rzeczy), Mądry.

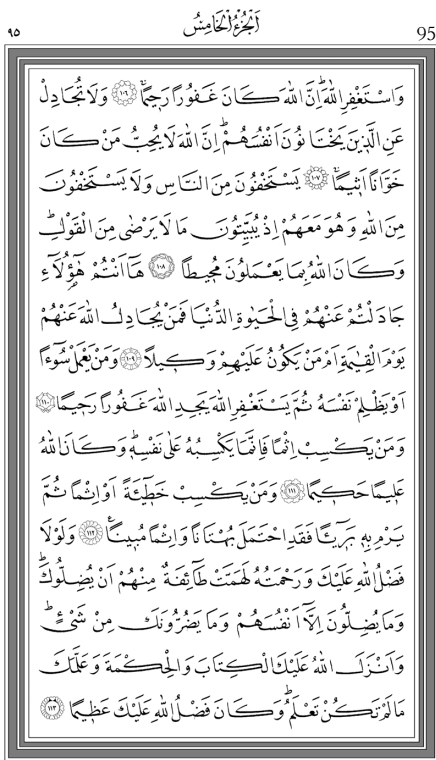
105. Oto My zesłaliśmy tobie Księgę z prawdą (w której nie ma żadnego fałszu), byś rozstrzygał pomiędzy ludźmi zgodnie z tym, jak pokazał ci Bóg. Nie bądź więc tym, który wstawia się za (ludźmi) sprzeniewierzającymi zaufanie.

23. Swoją cudowną wymownością Koran nawołuje do emigracji i zmagania się na drodze Boga, pokazując, że u Boga najcenniejsza podróż jest taka, która jest podejmowana dla Jego sprawy. Wspominając modlitwę pomiędzy wersetami, w których zwraca uwagę na emigrację (*hidżra*) i zmaganie się dla sprawy Boga (*dżihad*) – w tym walkę z wrogami – zarówno rozstrzyga, jak powinna być wykonywana modlitwa podczas podróży i w stanie wojny, jak i podkreśla fundamentalną relację pomiędzy odniesieniem sukcesu w walce na drodze Boga a oddawaniem czci Bogu. Polega ono na modlitwie, wysławianiu Boga, Jego rozpamiętywaniu po modlitwie – i jest to fundament wiary.

Obowiązkowe modlitwy skracane są w podróży, w stanie lęku lub niepewności, w czasie wojny i innych nieszczęść, np. pożarów i powodzi. Modlitwy wykonywane w stanie lęku nazywają się *modlitwami lęku* (*as-Salat al-Chauf*), gdy tymczasem te modlitwy, które są wykonywane w czasie podróży, są nazywane *modlitwami podróży*. Te modlitwy, które normalnie składają się z czterech jednostek modlitewnych – rakatów – w podróży skraca się do dwóch rakatów, pozostałe zaś (poranne i wieczorne) pozostają bez zmian. Chociaż istnieją różnice zdań pomiędzy prawnikami co do tego, ile rakatów obejmują te *modlitwy lęku*, które normalnie składają się z czterech rakatów, to jednak wydaje się, że skoro Koran wspomina je razem z *modlitwami podróży*, to zdaje się w ten sposób implikować, że liczba rakatów jest taka sama, jak w ich przypadku. Forma modlitwy jest jednak inna. Modlitwy podróży, które składają się z dwóch rakatów, wykonywane są w taki sam sposób, jak modlitwy poranne. *Modlitwy lęku* wykonuje się zaś w sposób

opisany w wersecie 102: jedna grupa żołnierzy modli się jeden *rakat*, a tymczasem druga grupa zajmuje pozycje wobec nieprzyjaciela. Następnie ta grupa powraca i modli się jeden *rakat*, a pierwsza grupa zajmuje pozycje. I tak samo w przypadku drugiego *rakatu*. Każda jednostka modlitewna jest wykonywana za osobą prowadzącą (imamem). W opisany sposób obydwie grupy wykonują pełną modlitwę dwurakatową. Taki jest pogląd *szkoły hanafickiej*.

24. Chociaż pięć pór wykonywania modlitwy obowiązkowych zostało ustalonych przez Proroka Muhammada według pouczenia Archaniola Gabriela, to można je również wydedukować z odpowiednich wersetów Koranu: *Odprawiaj modlitwę przy skłanianiu się słońca, aż do ciemności nocy, a recytację - o świcie (17:78); Odprawiaj modlitwę na obu krańcach dnia i często w godzinach nocy (11:114); [...] głoś chwałę twego Pana przed wschodem słońca i przed jego zachodem! I podczas nocy wysławiaj Go! I na krańcach dnia! (20:130); Wychwalajcie zatem Pana, kiedy rozpoczynacie wieczór i kiedy rozpoczynacie ranek; i (głoście, że) wszelka chwała i wdzięczność w Niebiosach i na Ziemi należy się Jemu - także w czasie popołudniowym i gdy rozpoczyna się dla was pora południowa (30:17-18)*. Można również wydedukować czas modlitw późnonocnych (*tahadžżud* i *witr*) zarówno z obu wspomnianych wersetów, jak i z 73: 2-4; 17: 79; 51: 17; 76: 26. Obydwa wersety oraz ten interpretowany wyżej (103) podkreślają w szczególności ważność wysławiania Boga pod każdej modlitwie i rozpamiętywania Go. Niniejszy werset zwraca również uwagę na znaczenie przestrzegania właściwych czasów modlitw i wykonywania ich o czasie.

106. I prosz Boga o przebaczenie. Przecież Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

107. I nie spieraj się po stronie tych, którzy zdradzają sami siebie (kłamając, żeby ukryć prawdę dotyczącą spraw tobie przedkładanych). Zaprawdę, Bóg nie miłuje tego, kto sprzeniewierza zaufanie i uparcie trwa w grzechu.

108. Oni usiłują się ukryć (ze złymi uczynki) przed ludźmi, lecz nie zdołają się (z nimi) ukryć przed Bogiem. Albo-

wiem On jest z nimi zawsze wtedy, gdy prowadzą nocne narady, które się Jemu nie podobają. Zaiste, Bóg obejmuje (Swoją Wiedzą, Wzrokiem, Słuchem i Mocą) wszystko to, co ci czynią.

109. O, wy (wierni) mogliście w ich imieniu toczyć spór w życiu tego świata, któż jednak będzie się w ich obronie spierał z Bogiem w Dniu Zmartwychwstania albo kto będzie ich obrońcą i opiekunem?

110. A kto wyrządzi zło lub uczyni sobie niesprawiedliwość (popołniąc grzech przeciwko swojej duszy), a potem błaga Boga o przebaczenie, ten znajdzie Boga Przebaczącym, Współczującym.

111. Kto tymczasem popołni grzech (nie prosząc o przebaczenie zań), popołni go jedynie przeciwko sobie samemu (i na własną szkodę). A Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

112. A kto zarabia (popołni) błąd lub grzech, a potem zrzuca winę na osobę niewinną, ten bierze na siebie (jako dodatkowy ciężar) oszczerstwo i grzech obrzydliwy.

113. Gdyby nie Łaska Boga nad tobą i Jego Miłosierdzie, to część z nich postanowiłaby cię wprowadzić w błąd. Lecz (w rzeczywistości) oni wprowadzają w błąd tylko siebie i nie mogą zaszkodzić ci w żaden sposób. (Jakże mogliby to uczynić, skoro) Bóg zesłał ci Księgę i Mądrość i nauczył cię tego, czego nie wiedziałeś. Zaiste, Łaska Boga wobec ciebie jest ogromna²⁵.

25. „Dobrą naukę można wyciągnąć ze zdarzeń, w związku z którymi zostały objawione cztery powyższe wersety. Pewien muzułmanin – Ta’ima ibn Ubayraq z plemienia Zafar – był podejrzewany o kradzież zbroi. Obawiając się wykrycia tej sprawy, człowiek ów ukrył zbroję w domu pewnego Żyda, gdzie też ją znalezione. Żydzi odrzucili oskarżenie

o kradzież i oskarżyli Ta’imę, część muzułmanów sympatyzowała jednak z Ta’imą ze względu na to, że nominalnie przyjął on islam. Gdy przyszło do sądu nad tą sprawą, zwyciężyła sprawiedliwość i sytuacja odwróciła się na niekorzyść Ta’imy. Rozumiejąc, że kara jest nieunikniona, człowiek ów zbiegł i porzucił islam” (Özek et al., 95).

114. Nie ma żadnego dobra w większej części ich tajnych narad, z wyjątkiem tego, kto nawołuje do dobroczynności bądź sprawiedliwego postępowania, bądź zgody pomiędzy ludźmi. Kto czyni tak, szukając Bożej akceptacji, tego My obdarzymy nagrodą ogromną.

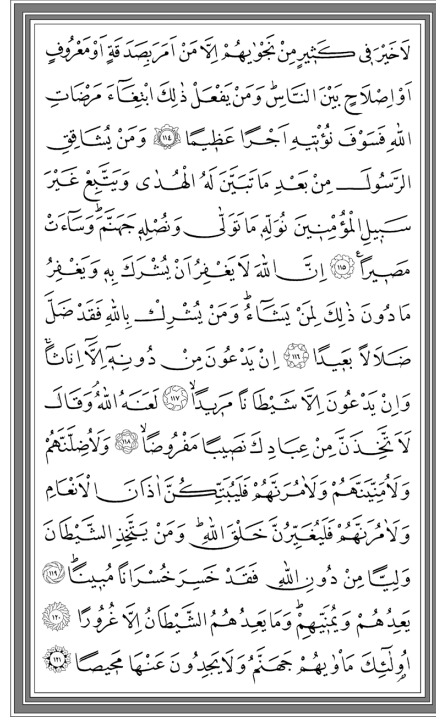
115. Tymczasem tego, kto odcina się od Wyśłannika po tym, jak stało się dla niego jasne (Boże) przewodnictwo (ku temu, co prawdziwe i najlepsze w myśli, wierze i zachowaniu), i idzie drogą inną niż droga wiernych (którzy żadną miarą nie zgodzą się jednogłośnie na drogę prowadzącą ku zbłądzeniu), tego My pozostawimy (samemu sobie) na drodze, ku której się zwrócił i umieścimy go w Piekle, by się w nim smażył. Jakże złe to miejsce przybycia!

116. Zaiste, Bóg nie przebacza przypisywania Jemu współtowarzyszy, (lecz) On przebacza, komu zechce (i kto otrzymał Boże przewodnictwo dzięki temu, że wybrał skrucę i prawość), grzechy mniejsze niż ten. Kto przydaje Bogu współtowarzyszy, ten w istocie zbłądził daleko (od Prostej Ścieżki).

117. Zamiast Niego, oni wzywają bóstwa żeńskie, (a czyniąc tak) w rzeczywistości wzywają tylko wyniosłego, buntowniczego Szatana²⁶,

118. Tego, który jest przeklęty przez Boga (i wyłączony z Jego Miłosierdzia). On kiedyś powiedział: „Ja z pewnością wezmę wyznaczoną (ze względu na naśladowanie mnie) część spośród Twoich sług.

119. Oto sprowadzę je ku zbłądzeniu i zwiędę próżnymi pragnieniami (przesądnymi wyobrażeniami i fałszywymi myślami), i rozkażę im, a one z pewnością będą

rozcinać uszy bydlu (by je oznaczyć dla swoich bożków, a sobie samym zabronić jego spożywania, czyniąc dozwolone niedozwolonym). Rozkażę im również, i, zaiste, będą one zniekształcać naturę stworzoną przez Boga²⁷. Kto bierze za zaufanego i opiekuna Szatana zamiast Boga, ten w istocie ponosi stratę oczywistą.

120. (W rzeczywistości jednak Szatan nie ma ponad Bogiem żadnej władzy nad ludźmi). On składa im obietnice i napełnia ich próżnymi pragnieniami (przesądnymi wyobrażeniami i fałszywymi myślami), a to, co im obiecuje, nie jest niczym innym, jak tylko złudzeniem.

121. Schronieniem takich (ludzi, omamionych przez Szatana) jest Piekło, i ci nie znajdą z niego żadnej drogi ucieczki.

26. Wielu z tych, którzy odrzucają wiarę w Jedyne Boga, przyjmuje męskie i żeńskie bóstwa. Ludzie ci często uznają męskie bóstwo za najwyższe, inne bóstwa są żeńskie. To dlatego, że wielbią w ten sposób samych siebie i mają przede wszystkim na uwadze zaspokojenie własnych interesów i pragnień zwierzęcych. Ze względu na to, że pierwotny głód mężczyzn jest ukierunkowany na kobiety i mężczyźni pragnęliby wykorzystać owe bóstwa do własnych celów, wybierają wiele z nich spośród kobiet. Pragną widzieć piękne kobiety, gdziekolwiek spojrzą i uwieczniają je w postaci posągów i obrazów. To godny pożałowania sposób degradowania pozycji kobiety i nic innego, jak tylko postrzeganie kobiety jako przedmiotu. Dla takich mężczyzn kobiety są jedynie przedmiotami, które mają zaspokajać ich pragnienia. Kobiety nie uzyskują od nich szacunku i miłości, gdy tego najbardziej potrzebują.

Ludzkość poza tym cierpi od wielu różnych lęków i generalnie przyjmuje, że najwyższe bóstwo jest męskie. Nawet jeśli tacy ludzie są podobnymi Faraonowi tyranami –

nie czyni to różnicy. I tak gotowi są całować stopy każdej sile nad nimi, w której rękach widzą zaspokojenie swoich potrzeb i interesów.

Niniejszy werset wyjaśnia to, że ci, którzy wymyślają bóstwa poza Bogiem, w rzeczywistości zwracają się do Szatana jak do bóstwa i on sam ich do tego nakłania.

27. Zniekształcanie Bożego stworzenia oznacza zmienianie formy pierwotnej bądź naturalnej w sposób sztuczny i wykorzystywanie danej rzeczy w innym celu, niż ten, dla którego taka rzecz (bądź istota) została stworzona przez Boga. Zaliczają się do tego wszelkie działania sprzeczne z wewnętrzną, prawdziwą naturą danej rzeczy (istoty). Na przykład: sterylizacja mężczyzn bądź kobiet, czynienie z mężczyzn eunuchów, chirurgiczne zmienianie wyglądu, odwracanie kobiet od funkcji, które zostały im powierzone ze względu na ich naturę i powodowanie, że wykonują te funkcje, dla których zostali stworzeni mężczyźni; sodomia i inne rodzaje zachowań nie-dozwolonych, pozwalanie na to, czego Bóg zabronił – i na odwrót.

122. Tych zaś, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, My wprowadzimy do ogrodów, przez które przepływają strumienie, gdzie będą żyć wiecznie. To jest obietnica Boga – prawda. Któż może być bardziej prawdziwszy niż Bóg w tym, co mówi?

123. To nie jest wedle waszych pragnień ani też pragnień Ludzi Księgi. (Nikt nie jest uprzywilejowany u Boga ze względu na to, że jest z imienia muzułmaninem, żydem bądź chrześcijaninem. Prawda jest bowiem taka:) Kto czyni zło, ten otrzyma za nie zapłatę i nie znajdzie dla siebie poza Bogiem strażnika ani opiekuna (który by mu pomógł uniknąć skutków owego zła).

124. A kto dokonuje sprawiedliwych uczynków, mężczyzna czy kobieta, i jest (prawdziwie) wierzącym – ten wejdzie do Raju i nie dozna niesprawiedliwości nawet tak małej, jak bruzda pestki daktyla.

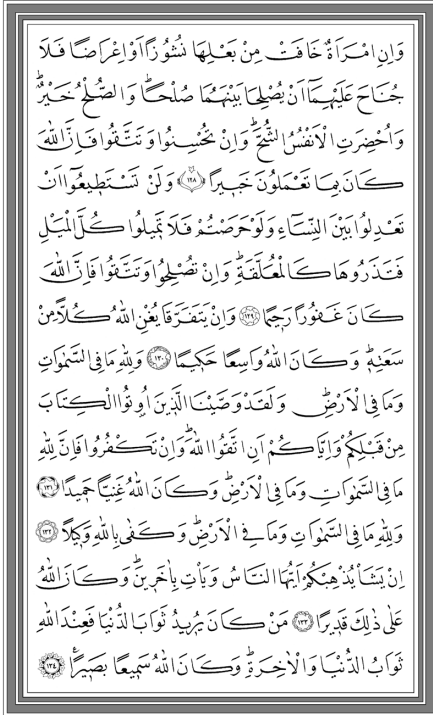
125. Kto jest lepszy pod względem religii niż ten, kto poddał całego siebie Bogu (pragnąc jedynie Jego aprobaty i) czyniąc dobro, świadomy, że widzi go Bóg, i kto podąża drogą (*milla*) Abrahama, który był czystej wiary (nie przypisywał Bogu współtowarzyszy i był wolny od obłudy). Bóg wziął Sobie Abrahama za (bliskiego i zaufanego) przyjaciela.

126. Do Boga należy wszystko to, co jest w niebiosach i to, co jest na ziemi, i Bóg obejmuje wszystko (Swoją Wiedzą i Władzą).

127. (O, Wysłanniku!) Oni proszą cię, abys ogłosił prawa dotyczące kobiet.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا
وَمَنْ أَضَدُّ مِنْ اللَّهِ جَلَالًا ﴿١١٠﴾ لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا مَا نَفَى
أَهْلِي الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١١١﴾ وَمَنْ يَصِلْ مِنَ الصَّالِحِينَ
مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَبْرًا ﴿١١٢﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ
أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاسْتَمَعَ رِسَالَةَ بُرْهَانٍ
حَقِيغًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ بُرْهَانَهُ خَلِيلًا ﴿١١٣﴾ وَاللَّهُ مَا فِي
السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُجِيبًا
﴿١١٤﴾ وَبَشِّرِ الْمُتَّقِينَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِمْ
وَمَا يُشَلِّي عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي سِتْرٍ مِنَ الْكِتَابِ الَّذِي
لَا تُؤْتُونَ مِنْ مَّا كَتَبَ لَهُمْ وَتَرْتَعَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا اللَّيْسَ فِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ عَلِيمًا ﴿١١٥﴾

Odpowiedz im: „Bóg ogłasza wam prawa ich dotyczące i to się wam recytuje w tej Księdze odnośnie do osieroconych dziewcząt, którym nie dajecie tego, co zostało dla nich zarządzone (jako podarunek ślubny bądź na ich utrzymanie), a (mimo to) pragniecie je poślubić (aby zdobyć dla siebie ich wdzięki bądź majątek, lub też nie pozwalacie im na małżeństwo, ażeby w dalszym ciągu korzystać z ich dóbr); a także w odniesieniu do słabych, bezradnych dzieci (których prawa muszą być chronione), i (ze względu na to) że musicie być wytrwali w zachowywaniu praw sierot”. Zaprawdę, Bóg ma pełną wiedzę o tym, cokolwiek dobrego czynicie.

128. Jeśli kobieta obawia się złego traktowania ze strony swojego męża lub (złamania zobowiązań małżeńskich i) jego odwrócenia się z niechęcią, to nie powstanie wina, jeśli (małżonkowie) dojdą pomiędzy sobą do ugody. Ugoda jest lepsza. (Pamiętajcie, że) ludzkie dusze są skłonne do samolubnej chciwości, a zatem (o, mężowie) jeśli czynicie dobro, świadomi Boga i lękacie się Go (zachowując prawa kobiet), to z pewnością Bóg jest w pełni świadom tego, co czynicie.

129. Nigdy nie zdołacie zachować absolutnej równości wobec swoich żon (pod względem miłości i zaangażowania emocjonalnego), jak byście bardzo tego nie pragnęli. Lecz nie odwracajcie się całkowicie (od którejkolwiek z nich), zostawiając ją w zawieszaniu (i niepewną – ma czy nie ma męża). Jeśli będziecie postępować sprawiedliwie (wobec nich) i działać wedle pobożności

(lękając się rozmyślnego skrzywdzenia którejsz ze swoich żon), to – zaprawdę – Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

130. Jeśli (pomimo podejmowanych wysiłków w celu pojednania, nie jest już możliwe podtrzymanie małżeństwa i) para małżonków się rozdzieli, (to niech się nie lękają, że staną się biedni i bezradni, gdyż) Bóg zaspokoi każde (z nich) Swoją obfitością. Bóg jest Wszechogarniający (Swymi dobrodziejstwami), Mądry.

131. I do Boga należy wszystko, co znajduje się w niebiosach i co znajduje się na ziemi. I My nakazaliśmy tym, którym została dana Księga przed wami, i (nakazujemy) wam (o, muzułmanie) postępować pobożnie i bogobojnie, lękając się nieposłuszeństwa wobec Niego (we wszystkich sprawach, a szczególnie – zachowując wzajemnie swoje prawa). Jeśli jednak nie uwierzycie (pomimo tego napomnienia i okażecie niewdzięczność, to miejcie w pamięci, że) do Boga należy to, co jest w niebiosach i to, co jest na ziemi: (jeśli w Niego wierzycie i okazujecie Mu wdzięczność, to niczego Mu nie dodajecie. A jeśli nie wierzycie i nie jesteście wdzięczni, to niczego nie ujmujecie. Albowiem) Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (niezależny od Swoich stworzeń), Godzien Wszelkiej Chwały (jako wasz Pan, który zaspokaja wszelkie wasze potrzeby i zaopatruje was, a także inne istoty żywe).

132. (Oto powinniście wiedzieć, że) do Boga należy wszystko, co jest w niebiosach i co jest na ziemi; i Bóg wystarczy jako Ten, na którym można polegać i jako Powiernik wszystkich spraw.

133. Jeśli On zechce, to może was usunąć, o ludzie, i sprowadzić na wasze miejsce innych. Bóg jest w stanie to uczynić.

134. Jeśli ktoś pragnie nagrody tego świata (niechaj wie, że) u Boga jest nagroda świata tego i wiecznego. Zaiste, Bóg jest Słyszający, Widzący.

28. Używając wyrażenia: „O wy, którzy wierzyście”, które zawiera czasownik, zamiast „wierni”, Koran zwraca się do tych wszystkich, którzy werbalnie wyznali swoją wiarę i weszli w obszar religii i islamu. Dlatego słowa te odnoszą się również do hipokrytów. Nakazując po tym zwrocie wiarę, Koran podkreśla, że prawdziwa wiara nie polega jedynie na słownym jej wyznaniu.

W istocie wiara nie polega jedynie na prostym przyjęciu religii bądź wyznaniu wiary w nią. Tak jak wzrost drzewa przebiega w wielu etapach (np. drzewa daktylowego) od jego nasienia aż po dojrzałość i wydawanie owoców, i tak jak słońce manifestuje się różnorako na różnych przedmiotach poprzez światło i ciepło, podobnie wiara ma różnorakie poziomy i stopnie. Rozciąga się ona od prostego uznania rozumem i potwierdzenia sercem aż do przenikania

wszystkich części i możliwości ciała i takiego poziomu wiary, gdzie kieruje ona całym życiem człowieka – od zwykłego wiernego aż po największych spośród Proroków. Pierwszy poziom wiary polega po prostu na wierze w zasady wspomniane w tym wersecie, po czym następuje pogłębienie i stałość w wierze. To dlatego Koran zwykle po wezwaniu: „O wy, którzy wierzyście” zwykle nakazuje coś lub zabrania czegoś. Wyznanie wiary wymaga bowiem posłuszeństwa tymże przykazaniom, co z kolei powoduje, że są one mocniejsze i głębsze.

Zasady wiary potwierdzają i wymagają siebie nawzajem. Niniejszy wersec nie wspomina Opatrzności Bożej jako artykułu wiary. Wynika to z tego, że wiara weń zawarta jest już w uznawaniu i wierze w Boga wraz ze wszystkimi cechami nieodzownymi dla Boga, Jego Atrybutami, Imionami i działaniami.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فِتْنَةٌ مِنَ اللَّهِ
 قَالُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
 قَالُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَسْتَعِذُّ بِكُمْ وَمَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَاللَّهُ يَحْكُمُ
 بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
 سَبِيلًا ﴿١٤١﴾ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ
 وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى يُرَآؤُونَ النَّاسَ
 وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ مَذْذَبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَآلِي
 هُوَالَاءَ وَلَا لِي هُوَالَاءَ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
 الْمُؤْمِنِينَ أَرْبِدُونَ أَنْ يَجْعَلُوا اللَّهُ عَلَيْكُمْ مَسْطَرًّا
 مَهِيًّا ﴿١٤٤﴾ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ
 وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا
 بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي
 اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ
 إِنَّ سَعْيَكُمْ فُرُوقٌ وَأَمَّا تِلْكَ الْأُمَّةَ قَدْ جَاءَ لَهَا الْيَقِينُ

141. (Obłudnikami są) ci, którzy czekają, żeby zobaczyć, co wam się przydarzy: i jeśli przychodzi do was zwycięstwo od Boga, mówią: „Czyż nie byliśmy z wami?” Lecz jeśli to niewierni odnoszą sukces, mówią (im): „Czyż nie zyskaliśmy przewagi nad wami (nie łącząc się z wierzącymi i osłabiając ich od środka) i czyż nie broniliśmy was przed wierzącymi?” Bóg rozsądzi pomiędzy wami (i nimi) w Dniu Zmartwychwstania i nigdy nie pozwoli niewiernym znaleźć drogi (triumfu) nad (prawdziwie) wiernymi²⁹.

142. Oto obłudnicy (sądzą, że) oszukują Boga, gdy tymczasem to Bóg ich „zwodzi” (sprawiając, że wpadają w swoje własne sidła). Kiedy podnoszą się do modlitwy, to podnoszą się leniwie i tak, by się pokazać ludziom (że są muzułmanami); i nie wspominają Boga (w modlitwie bądź poza nią), chyba że tylko odrobinę.

143. Wahają się pomiędzy (wiernymi) i (niewiernymi) i (nie są) z tymi ani z tamtymi. Kogo Bóg sprowadzi z drogi, dla tego nigdy nie znajdziesz właściwej drogi (aby mógł nią iść).

144. O wy, którzy wierzyacie! Nie bierzcie sobie niewiernych za opiekunów i zaufanych zamiast wiernych; czy też może chcecie dać Bogu dowód oczywi-

sty przeciwko sobie samym (że jesteście hipokrytami i ponieść karę)?

145. Zaiste, hipokryci będą w najniższych głębiach Piekieł; i nie znajdziesz dla nich pomocnika (przeciwko Ognio-
wi).

146. Za wyjątkiem tych, którzy żałują, poprawią się i trzymają się mocno Boga, a także praktykują swoją religię szczerze ze względu na Boga: ci (którzy okażą skruchę) będą zaliczeni do wiernych. A w odpowiednim czasie Bóg da wiernym nagrodę ogromną.

147. Jakżeż Bóg miałby was karać, skoro jesteście wdzięczni (Jemu) i (w Niego) wierzyacie?³⁰ Bóg odpowiada na wdzięczność, jest Wszechwiedzący.

29. To ostatnie zdanie: „i Bóg nigdy nie pozwoli niewiernym znaleźć drogi (triumfu) nad (prawdziwie) wiernymi” ma kilka znaczeń i implikacji:

- W życiu przyszłym wierni znajdą się po zwycięskiej stronie, gdy tymczasem niewierni będą pośród całkowicie przegranych.
- Islam ma dwa „skrzydła”, za pomocą których wierni „latają”: jedno to boskie prawa i dekrety, które nazywamy „religią”; drugie zaś to Jego prawa życia i stworzenia oraz funkcjonowania wszechświata, stanowiące przedmiot badań dyscyplin przyrodniczych. Jak długo wierzący przestrzegają obu rodzajów praw, zwycięstwo jest zawsze po ich stronie. Jeśli jednak wierni znajdują się w tyle za niewiernymi pod względem przestrzegania drugiego rodzaju praw boskich, a wobec tych pierwszych wykażą zaniedbanie, niewierzący i niewierni mogą ich prześcignąć.
- Niewierni mogą czasem uzyskać przewagę, ostateczne zwycięstwo zawsze jednak należy do wierzących.
- Choć wierni mogą czasem być po stronie przegrywającej, to pozostają zawsze zwycięzcami pod względem prawdziwości swojej wiary, idei i duchowości. Ażeby tego dowieść, wystarczy spojrzeć na zjawisko zachodzące w ostatnich kilku stuleciach, kiedy to niewierni cieszyli się przewagą na polu militarnym, poli-

tycznym i gospodarczym, a jednak tylko niewielu ludzi odeszło od islamu, ażeby przyjąć inną religię. Tymczasem wielu wyznawców innych religii stale przyjmuje islam.

- To stwierdzenie wskazuje wiernym na niezwykle ważny cel: nie mogą dopuszczać do tego, by niewierni zyskiwali przewagę nad nimi. Jeśli muzułmanie nie wywiążą się z owego zadania, to Bóg ich rozliczy i będą musieć ponosić tego konsekwencje w tym i w przyszłym świecie.

30. Niewdzięczność wobec Boga jest bramą do niewiary i nawet może być z nią tożsama (w języku arabskim obydwa słowa pochodzą od tego samego rdzenia). Wdzięczność (*shukr*) stanowi zaś bramę wiary i jest z nią identyczna. Oto przyczyny:

Wdzięczność wobec Boga polega na uznaniu, że wszelkie dobro, jakie człowiek zyskuje i wszystko, cokolwiek osiąga – pochodzi wyłącznie od Boga. Polega także na uznaniu w swoim sercu boskich błogosławieństw, wyznaniu ich w mowie i okazaniu w czynach. Serce wdzięcznego człowieka musi być wypełnione miłością i lojalnością wobec Dobroczyńcy; człowiek taki nie powinien przypisywać aktu stwórczego widzialnym przy czynom tych dobrodziejstw, które od Niego otrzymuje. Powinien również wykorzystywać to wszystko, co Bóg mu daje, w sposób, który On zaleca.

148. Bogu nie podoba się wypowiedzanie ostrych słów, chyba że przez tego, kto został skrzywdzony (i w związku z tym ma prawo do wyrażania tego we właściwy sposób). Zaprawdę, Bóg jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

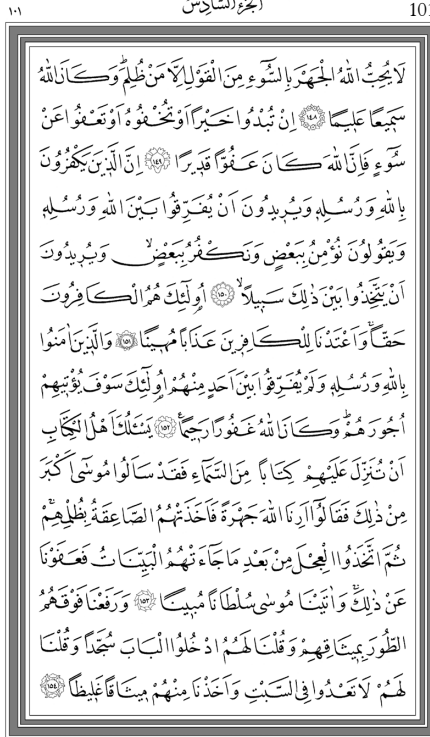
149. Czy wy czynicie jakieś dobro otwarcie bądź czynicie je w skrytości, czy też przebaczacie jakieś zło (wam wyrządzone, choć macie prawo do odpłaty, wiedząc że) Bóg jest Przebaczący, Władny (ukarać lub przebaczyć).

150. Tymi (zasługującymi na karę) są ci, którzy nie wierzą w Boga (nie uznając Go w ogóle bądź nie tak, jak powinni) i Jego Wysłanników (negując Posłannictwo w ogóle bądź niektórych Wysłanników) i którzy usiłują uczynić rozróżnienie pomiędzy Bogiem a Jego Wysłannikami (twierząc, że wierzą w Boga, a negują Posłannictwo lub nie uznają niektórych Wysłanników), i mówią: „Wierzymy w jednych, a odrzucamy innych”, usiłując znaleźć sobie drogę pośrednią.

151. Tacy są naprawdę niewiernymi, a My przygotowaliśmy dla niewiernych karę hańbiącą, upokarzającą.

152. Lecz co do tych, którzy wierzą w Boga i w Jego Wysłanników i nie czynią pomiędzy nimi rozróżnienia (pomiedzy Bogiem a Jego Wysłannikami albo pomiędzy samymi Wysłannikami), tym Bóg da nagrodę (w pełni). Zaiste, Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

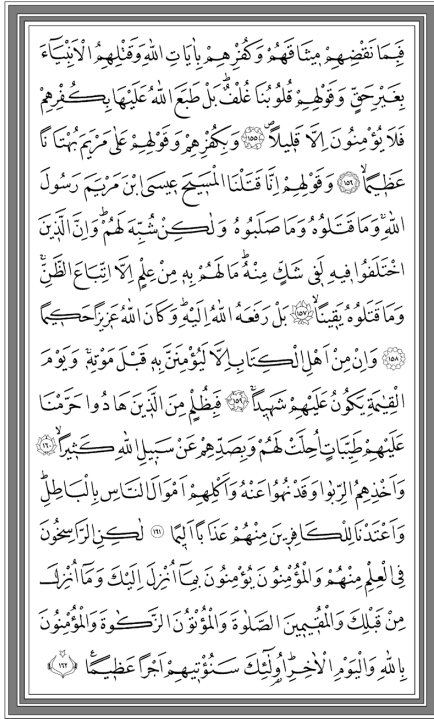
153. Ludzie Księgi proszą cię, abyś sprowadził im Księgę z Niebios. (O, Wysłanniku, niech cię to nie dziwi, gdyż) prosili oni o rzecz większą niż ta Mojżesza, gdy mówili: „Pokaż nam Boga otwarcie”, a wtedy pochwycił ich piorun ze względu na ich niesprawiedliwości. Następ-

nie przyjęli za bóstwo (złotego) cielca – i to po tym, jak przyszły do nich (cuda i inne) jasne dowody prawdy. A My (przyjeliśmy ich pokutę) i przebaczyliśmy im to; i daliśmy Mojżeszowi (Księgę i Rozróżnienie, a poprzez to) jasny dowód i władzę.

154. (Poza tym) wzniesiliśmy nad nimi górę jak wieżę, aby zabezpieczyć ich obietnicę (trzymania się Księgi) i (innym razem poprowadziliśmy ich do pewnego miasta, gdzie) nakazaliśmy im: „Wejdźcie do niego poprzez bramę, padając przy tym na twarz (pokornie poddając się Bogu); i znowu im nakazaliśmy: „Nie przekraczajcie granic pod względem szambatu”, i odebraliśmy od nich uroczyste zobowiązanie.

155. I ze względu na to, że złamali swoje zobowiązanie, rozmyślnie ignorowali Boskie znaki (we wszechświecie i w sobie samych) i odrzucili Jego Objawienia, zabijali niesprawiedliwie proroków i mówili: „Nasze serca stwardniały (i nie potrafia już wierzyć)”. Nie! To Bóg nałożył na ich serca pieczęć z powodu uporczywej niewiary, tak że – z wyjątkiem niewielu – ledwie wierzą³¹.

156. I za ich (upartą) niewiarę i wypowiedzianie przeciwko Marii wielkiego oszczerstwa;

157. I że powiedzieli: „Zabiliśmy Mesjasza, Jezusa syna Marii, Wysłannika Bożego”, gdy tymczasem ani go nie zabili, ani nie ukrzyżowali, lecz sprawa pozostała dla nich niejasna. Ci, którzy się róż-

nią co do tej sprawy i o Jezusa, są zaiste zmieszani. Nie mają na ten temat pewnej wiedzy, idą raczej za przypuszczeniami. I oni go nie zabili – z pewnością.

158. Lecz Bóg wyniósł go do Siebie. Bóg jest Pełen Chwały i Jego Moc nieodparta, Mądry.

159. I nie ma nikogo spośród Ludu Księgi, kto by nie uwierzył w niego (i nie uchwycił prawdy o nim) przed momentem śmierci (choć ta wiara nie przyniesie mu wtedy żadnej korzyści). A w Dniu Zmartwychwstania on będzie świadkiem przeciwko temu Ludowi³².

160. Przeto ze względu na niesprawiedliwość popełnioną przez żydów My uczyniliśmy dla nich niedozwolonymi wiele czystych, zdrowych rzeczy, które (dotąd) były dla nich dozwolone – i za to, że zawrócili z Drogi Boga wielu ludzi;

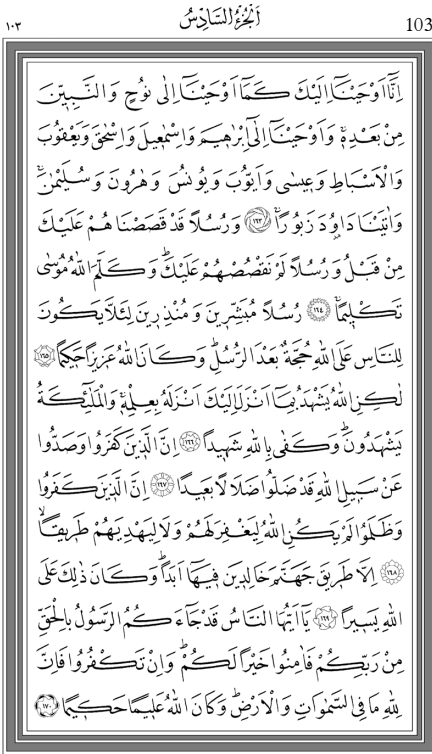
161. I za branie przez nich lichwy, choć zostało im to zabronione, a także za zjadanie majątku ludzi w sposób niesprawiedliwy (lichwa, przekupstwo, hazard i przywłaszczenie, ale też sprzedawanie Boskich Objawień). I My przygotowaliśmy dla niewierzących spośród nich (tych, którzy trwali w niewierze pomimo wielu ostrzeżeń) karę bolesną.

162. Jednakże tym spośród nich, którzy są mocno zakorzenieni w Wiedzy, oraz (prawdziwie) wierzącym, którzy wierzą w to, co zostało zesłane tobie (o, Wysłanniku) i co zostało zesłane przed tobą; a szczególnie tym, którzy wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami i płacą obowiązkowe datki oczyszczające, i wierzącym w Boga i dzień Ostatni (gdyż należy wierzyć w obie prawdy) – tym My damy nagrodę ogromną.

Odnosnie do wspomnianych tutaj wydarzeń, zob.: 2:51-55, 58, 61, 63-66, 79, 83, 84-88, 92-93.

32. Istnieją różne poglądy na temat odejścia Jezusa z tego świata, a także Tradycje Profetyczne odnośnie do jego powrotu na świat przed Dniem Zmartwychwstania. Następujące wyjaśnienia mogą być bliższe prawdy pod względem tych dwóch spraw:

- Ani Żydzi, ani Rzymianie nie byli w stanie zabić ani ukrzyżować Jezusa. Według opinii niektórych komentatorów Koranu, jeden z uczniów Jezusa, Judasz, został upodobniony do niego i podstawiony na jego miejsce przez Boga – ze względu na zdradę, jakiej się dopuścił wobec Jezusa. Jednakże Muhammad Asad, żydowski konwertyta na islam, uznaje całą sprawę jedynie za legendę. Zgodnie z jego przekonaniem „z biegiem czasu, w długi czas po Jezusie wyrosła legenda (możliwe, że pod wpływem potężnego wówczas mitraizmu) głosząca, że Jezus umarł na krzyżu, aby odpokutować za „grzech pierworodny”, którym rzekomo jest obciążona ludzkość. Legenda ta tak mocno zagnieżdżyła się pośród późniejszych zwolenników Jezusa, że nawet ich przeciwnicy, Żydzi, zaczęli w nią wierzyć – chociaż w sensie poniżającym (albowiem ukrzyżowanie było w tamtych czasach haniebną karą śmierci, zarezerwowaną dla najpodlejszych spośród przestępców) (*The Message of the Qurʾān*, 134). Niezależnie od tego, czy M. Asad ma rację, czy nie, wiele spośród doktryn współczesnego chrześcijaństwa, jak np. grzech pierworodny, krwawy okup (za grzechy) można znaleźć również w mitraizmie. A religia ta była bardzo rozpowszechniona w Azji Mniejszej w czasach, gdy chrześcijaństwo zaczęło się tam szerzyć. Do Rzymu zaś mitraizm wszedł na długo przed chrystianizmem. W naszej sprawie faktem jest to, że Jezus nie został ani zabity, ani ukrzyżowany, lecz cała ta historia jest dwu-
- znaczną i niepewną dla tych, którzy czynią podobne twierdzenia (o ukrzyżowaniu).
- Rozpatrując werset 158 razem z 3:55 oraz wskazując na to, co ustaliliśmy w przyp. 10 do owego wersetu (o czym też wspominał Bediüzzaman Said Nursi w *The Letters “the 1st Letter”*) – zabranie Jezusa do Boga możemy opisać następująco: Jezus przyszedł na świat w sposób nadzwyczajny i również w taki sposób z niego odszedł. Nie umarł, jak to się dzieje z innymi ludźmi, lecz Bóg zabrał go z powrotem z duszą i ciałem, które przyjęło postać ciała „astralnego” bądź energetycznego. Analogicznie mogło być ze Wzniesieniem Proroka Muhammada, pokój z nim. Podczas gdy Prorok Muhammad powrócił jednak na świat, aby dokończyć swoją misję, to Jezus pozostał w miejscu, do którego został wyniesiony.
- Pośród największych Proroków – Noego, Abrahama, Mojżesza, Jezusa i Muhammada (niech będzie z nimi pokój i błogosławieństwo), Mojżesz przypominał z natury i charakteru Noego, natomiast Jezus – Abrahama. Podczas gdy w pierwszych dwóch – ze względu na ich misję – bardziej objawiły się Boskie Atrybuty Majestatu aniżeli Łaski, to z Abrahamem i Jezusem było na odwrót. Noe i Mojżesz wyróżniali się swoją surowością wobec niewiernych, Abraham i Jezus zaś – współczuciem i sympatią. Prorok Muhammad, ze względu na uniwersalny charakter swojego Posłannictwa, połączył te dwa podejścia w sposób zrównoważony – ale wedle czasu i okoliczności. Niekiedy pierwszeństwo miały surowość i majestat, a innym razem znowu czułość i współczucie. Okoliczności przed Końcem Czasów będą wymagały, aby muzułmanie okazywali więcej współczucia, miłości i dialogu. Tak niektórzy współcześni uczeni muzułmańscy rozumieją Tradycję Profetyczną o tym, że Jezus powróci na ziemię przed Końcem Czasów.

163. My objawiliśmy tobie (O, Wysłanniku), tak jak objawiliśmy Noemu i Prorokom (którzy nastąpili) po nim. I objawiliśmy Abrahamowi, Ismailowi, Izaakowi, Jakubowi i Prorokom, którzy zostali powołani w plemionach, oraz Jezusowi, Hiobowi, Jonaszowi, Aaronowi Salomonowi; a Dawidowi daliśmy Psalmi³³.

164. I Wysłannikom, o których ci już opowiadaliśmy poprzednio (w odniesieniu do ich Posłannictwa), a także Wysłannikom, o których ci nie opowiadaliśmy; a Bóg przemawiał do Mojżesza w sposób szczególnie³⁴.

165. Wysłannicy – (zostali posłani, jako) zwiastuni dobrych wieści i ostrzegający, aby ludzie nie mieli przeciwko

Bogu argumentu po Wysłannikach (i ich przyjsciu). A Bóg jest Pełen Chwały, i Jego Moc nieodparta, Mądry.

166. (Czy ludzie wierzą, czy nie wierzą) Bóg daje świadectwo (prawdy) tego, co tobie zesłał. I On to zesłał ze Swojej Wiedzy, na jej podstawie i z nią. I także aniołowie (to) zaświadcza, choć (przecież) Bóg wystarczy jako świadek.

167. Zaprawdę, daleko zblądzili ci, którzy (negując to świadectwo) nie wierzą i odsuwają (ludzi) z Drogi Boga.

168. Oto tym, którzy nie wierzą i czynią niesprawiedliwość (ludziom, odpychając ich z Drogi Boga, a także Bogu i Jego Wysłannikom, aniołom i wszystkim wierzącym oraz wszystkim stworzeniom, które zaświadcniają Prawdę, i swemu własnemu sumieniu) Bóg nie przebaczy i nie poprowadzi ich ku drodze,

169. Za wyjątkiem drogi Piekła, aby tam zamieszkali na wieczność. A to jest dla Boga łatwe.

170. O, ludzie! (Zacny) Wysłannik przybył do was z prawdą od waszego Pana: uwierzcie więc dla własnego dobra. A jeśli nie uwierzycie, to (wiedzcie, że wasza niewiara w żaden sposób Bogu nie zaszkodzi, gdyż) do Boga należy to, co jest w niebiosach i to, co jest na ziemi. I Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

33. Abu'l-A'lā al-Mawdūdī komentuje ten werwet w sposób następujący:

„Psalmy” zawarte w Biblii nie są Psalmami Dawida. Wersja biblijna zawiera wiele „psalmów” innych autorów i są im rzeczywiście przypisywane. Te „psalmy”, które Biblia przypisuje Dawidowi, zawierają faktycznie blask prawdy. Księga zwana Księgą Przysłów, przypisywana Salomonowi, zawiera wiele niewiarygodnych twierdzeń, a szczególnie jej dwa ostatnie rozdziały są bez wątpienia podrobione. Z drugiej strony, duża liczba przysłów wydaje się prawdziwa i autentyczna. Inna księga biblijna przypisywana jest Hiobowi. Choć zawiera wiele pereł mądrości, to jednak trudno uwierzyć, ażeby była jego autorstwa. Albowiem portret Hioba zawarty w niej jest sprzeczny z tą cudowną cierpliwością, za jaką jest chwalony w Koranie i na początku samej Księgi. Księga Hioba przedstawia swego bohatera jako osobę do tego stopnia pełną skarg i rozdrażnioną na Boga przez cały czas swojej niedoli, że aż jego przyjaciele z wielkim trudem starają się go przekonać, że Bóg nie był wobec niego niesprawiedliwy.

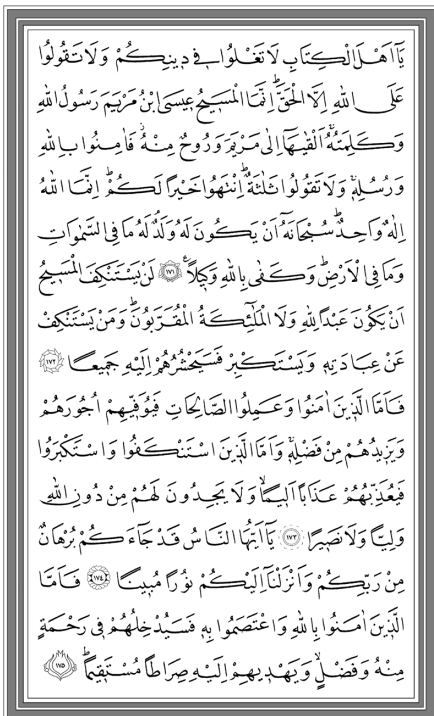
Poza tą księgą Biblia zawiera jeszcze siedemnaście innych ksiąg przypisywanych Prorokom izraelickim. Większa część z nich wydaje się autentyczna. W księgach Jeremiasza, Izajasza, Ezechiela, Amosa i w innych możemy znaleźć całe fragmenty, które poruszają serce i duszę wierzącego. Odbijają one niewątpliwie Boskie Objawienie. Podczas lektury tych fragmentów uderza nas gwałtowność napomnień moralnych, potężny sprze-

ciw wobec politeizmu, mocne uwydatnienie monoteizmu oraz zdemaskowanie i potępienie moralnego zepsucia Izraelitów. W sposób nieunikniony odczuwamy, że te księgi, mowy Jezusa zawarte w Ewangeliach i Szlachetny Koran są jak krynice, które biją z tego samego Boskiego źródła (al-Mawdudī, 2: 113-114, przyp. 205).

34. Jak wspomina werwet 42:51, Objawienie odbywa się na trzy sposoby:

1. Bóg wkłada słowa w serce Proroka w sposób, dzięki któremu Prorok wie z całą pewnością, że pochodzi ono od Niego.
2. Bóg przemawia bezpośrednio do Proroka, lecz spoza zasłony i niewidzialnie, tak jak przemówił z drzewa do Mojżesza.
3. Bóg wysyła anioła, który przekazuje wiadomość Prorokowi. Z wiadomościami zawartymi w Księgach posyłany był zawsze Gabriel (*as-Salih*, 22).

Jak wspomniano w 2:253, Bóg wynosił i wyróżniał Proroków w zależności od potrzeb związanych z ich Posłannictwem, co oznacza, że każdy Prorok jest większy od innego pod jakimś względem. Prorok Mojżesz został wyróżniony tym, że Bóg przemawiał do niego bezpośrednio. Jednakże chociaż bezpośrednio zwrócenie się Boga do Mojżesza stanowiło wielką łaskę i zaszczyt, to nie była to najwyższa forma Objawienia. Bóg zsyłał Przesłanie składające się na Jego Księgę poprzez Gabriela, a zatem w tym właśnie wypadku jest najwyższa forma Objawienia. Z tego powodu Tora nie składa się z bezpośredniego przekazu Objawienia Boga do Mojżesza.

171. O, Ludu Księgi! Nie wychodź poza granice w swojej religii i nie mów o Bogu niczego innego, jak tylko prawdę. Mesjasz, Jezus syn Marii był jedynie Wysłannikiem Bożym i Jego Słowem, które On przekazał Marii; i duchem od Niego³⁵. Dlatego wierzcie w Boga (jako Jednego, Jedyne) i w Jego Wysłanników (którym był również Jezus) i nie mówcie: „(Bóg jest Jeden, ale jako) Trójca”. Odstąpcie (od tego twierdzenia) dla własnego dobra. Bóg jest Bogiem Jedyнным. On jest Pełen Chwały – ponad to, aby mieć syna. Do niego należy wszystko to, co w niebiosach i co na ziemi. A Bóg wystarczy jako Ten, na kim można polegać, komu należy powierzać sprawy.

172. Mesjasz nigdy nie wzgardzi tym, ażeby być sługą Boga – tak jak nie wzgardzą aniołowie, umieszczeni blisko Niego. Kto gardzi oddawaniem Bogu czci jak sługa i odczuwa pychę (ogarnięty arogancją, powinien wiedzieć, że) Bóg zgromadzi (go wspólnie z innymi) do Siebie (i wezwie na Sąd).

173. Tym, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, On da w pełni nagrodę i ze szczodrości udzieli mu jeszcze więcej; co do tych jednak, którzy są pełni pogardy i arogancji, tych On ukarze karą bolesną i nie znajdą oni dla siebie – przeciwko Bogu – strażnika, opiekuna ani pomocnika.

174. O, ludzie! Oto dowód przyszedł do was od waszego Pana i My zesłaliśmy wam jasne Światło (by oświetlić wam drogę i wszystko ukazać).

175. Przeto tych, którzy wierzą w Boga (jak naucza tego ów Dowód i Światło) i trzymają się Go mocno – On wprowadzi do Swego Miłosierdzia i szczodrości i poprowadzi bezpośrednio drogą prostą do Siebie.

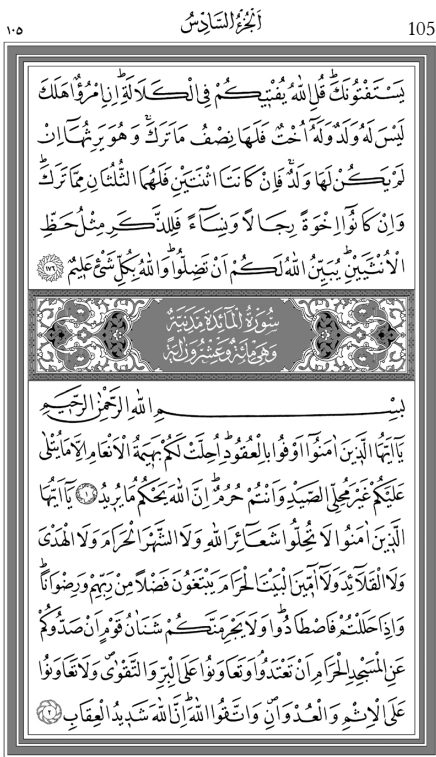
35. Bóg wykorzystuje dwa rodzaje słów, spośród których jedno wywodzą się z Jego Atrybutu Mowy, drugie zaś z Jego Mocy i Władzy. Pierwsze z nich, to Księgi i Zwoje, które dał niektórym Wyśłannikom. Słowa, które wywodzą się z Jego Atrybutu Władzy, to wszystkie Jego dzieła, Jego stworzenia i wydarzenia. Bóg wspomina Jezusa szczególnie jako jedno ze Swoich Słów (Mocy) dlatego, że ze względu na Swą Wielkość i Honor działa na tym świecie spoza zasłony przyczyny i skutku. Czyni tak, gdyż ten świat jest światem Mądrości i niektórzy ludzie, niezdolni do rozpoznania dobra za każdym dziełem i czynem Boga, przypisywaliby Mu w przeciwnym wypadku rzeczy, które im się nie podobają. A to prowadziłoby ich ku zatraceniu. Bóg działa spoza zasłony przyczynowo-skutkowej, a ludzie mogą przypisywać te rzeczy, które budzą w nich złe uczucia – choroby, śmierć i nieszczęścia – ich przyczynom „naturalnym” i nie skarżą się na Boga. Skoro jednak tamten świat jest światem Mocy i Władzy, Bóg będzie w nim działał bez żadnej zasłony: wszystko tam będzie następować natychmiast.

Stworzenie Jezusa było niepodobne do stwarzania innych ludzi: Bóg stworzył go bez ojca. Dlatego w Jezusie objawiło się Boskie prawo Mocy. Prorok Adam również został stworzony bez rodziców, lecz Bóg nie nazwał go Swoim Słowem. Adama Bóg stworzył jako

pierwszą istotę ludzką, stworzenie Jezusa było jednak niezwykle – po tylu stuleciach, w czasie gdy wszyscy ludzie przychodzili na świat poprzez ojca i matkę.

To, że Jezus jest duchem od Boga, należy rozpatrywać także z tego punktu widzenia:

Jezus był Słowem Boskiej Mocy, w znaczeniu stworzenia nieopartego na przyczynie i skutku, co dotyczy wszystkich innych ludzi. Został tchnięty w Dziewicę Marię poprzez lub przez anioła, który jest istotą czysto duchową – a więc w jego stworzeniu wymiar duchowy „ważył” więcej. Tak stało się z Jezusem, gdyż przyszedł on ożywić duchowo Dzieci Izraela pogrążone w materializmie i za marną cenę wyzbywające się Boskich Objawień. W związku z tym Posłannictwo Jezusa obejmowało w większej mierze duchowy aspekt Boskiej Religii. Niestety, większość jego zwolenników w późniejszych latach przekroczyła granice prawdy, a w ich wyobrażeniach „duch od Boga” stał się „Duchem Boga, Duchem Bożym”. „Duch świętości” natomiast, którym misja Jezusa została potwierdzona (2:87), zaczął być interpretowany jako własny Duch Boga, który wcielił się w Jezusa. W ten oto sposób, poza Bogiem i Jezusem, chrześcijanie „ukuli” trzecią Osobę Boską: Ducha Świętego. Koran kategorycznie obala wszelkie takie twierdzenia.

SURA 5

AL-MAIDA

(STÓŁ ZASTAWIONY)

Okres medyński

176. Oni proszą cię (o, Wysłanniku), abys ogłosił rozstrzygnięcie. Powiedz (im): Bóg ogłasza wam rozstrzygnięcie dotyczące dziedziczenia od tych, którzy nie pozostawili bezpośrednich spadkobierców (*kalalah*): jeśli mężczyzna umrze bezdzietnie, lecz będzie miał siostrę, to otrzyma ona połowę tego, co pozostawił; a brat odziedziczy po niej, jeśli siostra umrze bezdzietnie. Jeśli spadkobiercami są dwie siostry, to należy się im dwie trzecie tego, co on pozostawił. A jeśli spadkobiercami są bracia i siostry, to dla mężczyzny jest równowartość części dwóch kobiet. Bóg wam wyjaśnia (Swoje przykazania), abyście nie zblądzili. Bóg ma pełną wiedzę o każdej sprawie.

Niniejsza sura jest jednym z ostatnich objawionych rozdziałów Koranu. Składa się ze 120 wersetów, a jej nazwa pochodzi od stołu (werset 112), o jaki uczniowie Jezusa poprosili Boga, aby zesłał im z niebios. Poza kilkoma innymi tematami, zawiera przepisy dotyczące życia codziennego.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O wy, którzy wierzycie! Wypełniajcie zobowiązania (które zawarliście z Bogiem i z ludźmi). Dozwolone jest wam mięso bydłce (z wypasanych trzód) za wyjątkiem tego, co zostało wam wspomniane (w tym Koranie), a niedozwolone – polowanie, gdy znajdujecie się w stanie pielgrzymiej świętości. Zaprawdę, Bóg nakazuje, co zechce.

2. O wy, którzy wierzyacie! Nie profanujcie świętości publicznych symboli (islamu), ustanowionych przez Boga (takich jak modlitwy *dżuma* i *Id*, wezwanie do modlitwy, ofiara i ryty pielgrzymkowe), ani też Świętych Miesiący (podczas których walka jest zabroniona, chyba że zostaniecie zaatakowani), ani zwierząt (przyprawdzonych do Świętego Domu) na ofiarę, ani wieńców (zakładanych na zwierzęta ofiarne), ani też tych, którzy wybrali się do Świętego Domu, szukając szczodrości od Swego Pana i Jego zadowolenia. Kiedy jednak opuścicie stan

swojej pielgrzymiej świętości (i święte dzielnice Mekki) – wolno wam polować. I niechaj odraza do ludzi za to, że nie pozwolili wam wejść do Świętego Meczetu, nie doprowadzi was nigdy do popełniania występków (niesprawiedliwości, agresji). Wspomagajcie się wzajemnie w cnocie, dobroci, prawości i pobożności, lecz nie pomagajcie sobie w czynach grzesznych i niesprawiedliwych oraz we wrogości. Powstrzymujcie się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności. Oto Bóg jest surowy w odpłacie.

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أَيْمَانُ الْيَمِينِ وَالذَّمُّ وَالْحَمُّ وَالْخَبْرُ وَمَا أَهْلُ الْبَيْتِ وَاللَّحْمُ
وَالْمُخْتَفَةُ وَالْمَوْفُودَةُ وَالْمَتْرُوبَةُ وَالْقَطِيعَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ
إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُحِّجَ عَلَى النَّسَبِ وَأَنْ تَسْتَفِيحُوا
بِالْأَزْلَامِ ذَلِكَ فِشْقُ الْيَوْمِ بَيْنَنَا وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
فَلَا تَحْتَسِبُوهُمْ وَأَخْسِنُوا الْيَوْمَ أَكَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَنْفَسْتُ عَلَيْكُمْ
نَفْسِي وَرَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ
غَيْرِ مُتَحَيِّفٍ لِإِسْمِي فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٦﴾ بَيْتُ لَوْلَاكَ
مَا أَذْهَبَ اللَّهُ هَلْ طَهَّرَ هَلْ أَهْلَ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمَهُ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكَلِّمُوا إِسْمًا اسْتَسْكَنَ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا
اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأَسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يَسْمَعَ الْجَسَابِ ﴿١٠٧﴾ الْيَوْمَ
أَهْلَ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَلٌ لَكُمْ
وَطَعَامُكُمْ حَلَلٌ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ
مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مَخْفَى أَخْذَانٍ وَمَنْ كَفَرَ
بِالْإِيمَانِ فَتَحْطِمْهُ اللَّهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٠٨﴾

3. Niedozwolone dla was (jako pożywienie) jest: padlina i krew, mięso świni, a także to (zwierzę), które zostało złożone w ofierze w imię czegoś innego niż Bóg, i zwierzę uduszone lub zabite od gwałtownego uderzenia, i zwierzę, które zginęło z powodu upadku oraz zwierzę zabite w wyniku pobudzenia, i pożerane przez dziką zwierzynę – za wyjątkiem tego, które czynicie dozwolonym (ubijając właściwie, gdy jeszcze żyło), i to, które zostało złożone w ofierze bożkom na miejscach przeznaczonych do ofiar dla czegoś innego niż Bóg. I (nie-dozwolone jest także) to (zwierzę, które zostało) podzielone i uzyskane za pomocą wróżb przy użyciu strzał (i w podobny sposób – w loteriach, podczas gry

w kości). (Spożywanie tego, co zostało tutaj wspomniane) to jest ciężkie nieposłuszeństwo. Tego dnia ci, którzy nie wierzą, utracili wszelką nadzieję z powodu (tego, że nie są w stanie zapobiec umocnieniu się) waszej religii. Toteż nie lękajcie się ich, lecz bójcie się Mnie. Dzisiaj udoskonaliłem dla was waszą religię (ze wszystkimi jej zasadami, przykazaniami i uniwersalizmem), wypełniłem Moją łaskę względem was¹ i wyznaczyłem dla was islam jako religię. Kto jest zatem zmuszony skrajną koniecznością (i doprowadzony do tego, co zabronione), nie skłaniając się rozmyślnie ku grzechowi – dla tego Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

4. Oni pytają cię (o, Wyśłanniku), co jest dla nich dozwolone (w szczególności zwierzyzna schwytana przez wyszkolone zwierzęta myśliwskie). Powiedz: „Dozwolone są wam wszystkie czyste, zdrowe rzeczy”. A co dotyczy takich zwierząt myśliwskich, które wyszkoliliście jak psy gończe, ucząc ich tego, co Bóg was nauczył: możecie jeść z tego, co one dla was schwytają (i przyniosą wam żywe bądź martwe, same tego nie pożerając). I wypowiadajcie Imię Boga (wypuszczając je na polowanie). I lękajcie się Boga. Zaprawdę, Bóg jest szybki w rachunku.

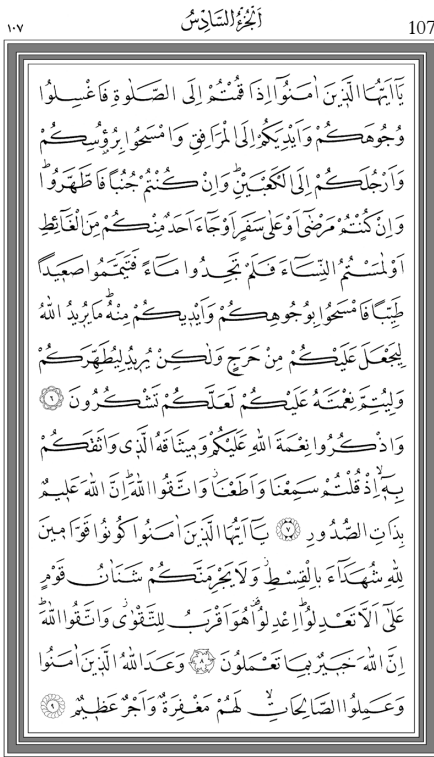
5. Dzisiaj zostały wam dozwolone wszystkie czyste, zdrowe rzeczy. I jest wam dozwolone pożywienie tych, którym Księga została dana wcześniej (łącznie ze zwierzętami, chyba że wspominają przy ich uboju imię czegoś bądź kogoś innego niż Bóg), tak jak i wasze pożywienie (w tym mięso) jest dozwolone dla nich. I (dozwolone są wam) cnotliwe kobiety spośród wiernych i cnotli-

we kobiety spośród tych, którym została dana Księga wcześniej, o ile dacie im posag, biorąc je uczciwie za żony, a nie na rozpustę czy też jako potajemne kochanki. (Taki jest nakaz odnoszący się do waszych relacji doczesnych z Ludź-

mi Księgi. Powinniście jednak wiedzieć:) Kto odrzuca (prawdziwą) wiarę (i odrzuca postępowanie Drogą Boga, jak wymaga tego wiara), tego wszystkie działania są daremne, a w życiu przyszłym będzie pomiędzy przegranymi.

1. W czasie Kalifatu Umara pewien Żyd powiedział: „Jest werset w waszej Księdze, który jeśli był objawiony nam, to byśmy świętowali w dniu, w którym został on objawiony i urządzilibyśmy uroczystość religijną”, i wyrecytował: *Dzisiaj udoskonaliłem dla was waszą religię (ze wszystkimi jej zasadami, przykazaniami i uniwersalizmem), wypełniłem Moją łaskę wobec was...* Ta część wersetu, która wydaje się nie mieć bezpośredniego związku z innymi częściami, ogłasza panowanie Islamu i zabezpiecza jego przyszłość. Jego znaczenie powinno być więc odczytane w wypowiedzi Proroka: „Dzisiaj zostawiłem wam dwie cenne rzeczy: póki się ich mocno trzymacie, nigdy nie zbłądzicie. To są Księga Boga i Rodzina Jego Wysłannika.” Ten *hadis*, który znajduje się w księgach autentycznych takich Tradycji, jak *Sahih* Muslima, *Sunan* at-Tirmiziego, *Sunan* an-Nasa-

i'ego i *Musnad* Ahmada ibn Hanbala, brzmi w *al-Mu'atta* ibn Malika: „...Księga Boga i Sunna Jego Wysłannika.” Jednakże, te dwie wersje nie przeczą sobie; raczej objaśniają się nawzajem. Ponieważ, jak zostało wspomniane przez Bediüzzamana Saida Nursiego, to co zostało określone jako Rodzina Wysłannika, to Jego Sunna. Potomstwo Wysłannika jest przede wszystkim odpowiedzialne za utrzymywanie i praktykowanie Sunny. Co więcej, w ciągu historii islamu ogromna większość największych uczonych muzułmańskich, duchowych przywódców i odnowicieli (ci, którzy przyszli, by odnowić Islam) była potomkami Rodziny Proroka. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zachęcał swoją *Ummę* do zbierania się wokół jego rodziny i oświadczył, iż Koran i jego Rodzina, która utrzymuje i reprezentuje Sunnę, jego drogę, nigdy nie będą od siebie oddzielone.

6. O wy, którzy wierzycie! Kiedy podnosicie się do modlitwy (i jeśli nie macie ablucji), wymyjcie swoje twarze i ręce aż do łokci (łącznie z nimi) i lekko potrzyjcie swoje głowy (wodą) i (obmyjcie) nogi aż do kostek (i łącznie z nimi). A jeśli jesteście w stanie większej nieczystości rytualnej (wymagającej obmycia całkowitego), to oczyszczajcie się (biorąc kąpiel). Jeśli jednak jesteście chorzy bądź w podróży, albo jeśli ktoś z was dopiero co załatwił potrzebę naturalną, albo mieliście kontakt z kobietami i nie możecie znaleźć wody, to posłużcie się czystą ziemią, pocierając nią lekko twarz i ręce (i przedramiona, łącznie z łokciami). Bóg nie chce czynić wam trud-

ności, lecz chce was oczyścić (z wszelkiego brudu materialnego i duchowego) i wypełnić Swoją łaskę wobec was, abyście okazali wdzięczność (w sercu, w mowie i w działaniu).

7. I rozpamiętujcie łaskę Boga wobec was i uroczyste przyrzeczenie, którym was związał, gdy powiedzieliście: „Usłyszeliśmy i jesteśmy posłuszni”; i lękajcie się Boga. Zaiste, Bóg ma pełną wiedzę o tym, co skrywają serca.

8. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie obrońcami prawości ze względu na Boga, dając świadectwo (ustanowienia) absolutnej sprawiedliwości. I niechaj nienawiść do jakiegoś ludu (albo jego nienawiść do was) nie skłoni was do (popętnienia grzechu) zejścia z drogi sprawiedliwości. Bądźcie sprawiedliwi: to jest bliższe i bardziej odpowiadające prawości i pobożności. Dążcie do sprawiedliwości i zawsze postępujcie bogobożnie. Zaprawdę, Bóg jest w pełni świadom wszystkiego, co czynicie.

9. Bóg obiecał tym, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, że dla nich jest (przygotowane) przebaczenie i nagroda ogromna.

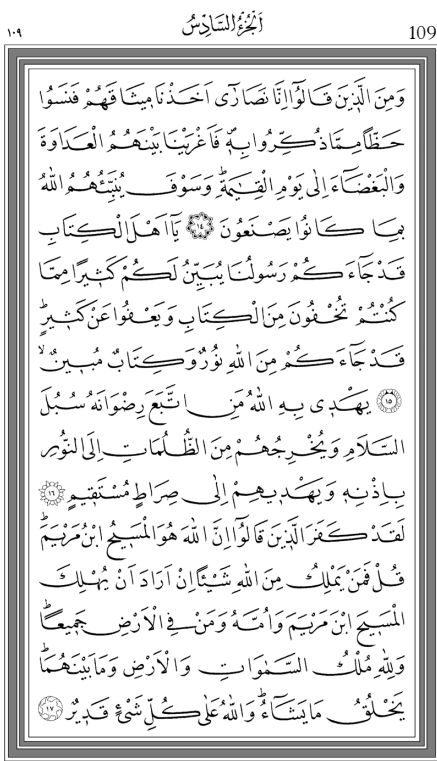
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 الْجَحِيمِ ﴿١٠٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ذُكِّرُوا بِمِثْلِ اللَّهِ
 عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ لَّا يَبْطِئُونَ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
 فَكَفَّتْ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ
 فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
 وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا وَقَالَ إِنَّي مَعَكُمْ لَئِنْ
 أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي
 وَعَزَرْتُمْ أَوْحَاءَهُمْ وَأَقَضْتُمُ اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرْنَ
 عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَا دَخَلْتُمْ سَبْتَاتِي تَجْمَعِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ
 فَسَدَّ صُلَّ سِوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١١٠﴾ فِيمَا نَقَضْتُمْ بَيْتًا قَهْمُ
 لَعْنًا هُمْ وَسَجَلًا فُؤَادُهُمْ فَأَيْسَئِرُ تَحْرُوقُونَ أَلَيْسَ
 عَنِ مَوَاضِعِهِ لَنْسُوا حَقًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ
 وَلَا تَأْكُلُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ
 فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

10. Tymczasem ci, którzy negują nasze Objawienia (przychodzące jako wersety Księgi) oraz Nasze Znaki (zarówno w ich świecie wewnętrznym, jak i zewnętrznym) – są towarzyszami Ognia palącego.
 11. O wy, którzy wierzyciel! Wspomnijcie na łaskę Boga wobec was: kiedy pewien lud zamierzał wyciągnąć swe ręce przeciwko wam, lecz On powstrzymał jego ręce od was. I lękajcie się Boga. I w Bogu wierni powinni pokładać swą ufność.

12. I oto Bóg odebrał od Dzieci Izraela uroczyste przyrzeczenie i My powołaliśmy spomiędzy nich dwunastu przywódców i przedstawicieli (po jednym z każdego plemienia, ażeby się zajmowali ich sprawami i byli ich opiekunami duchowymi). Bóg powiedział: „Zaprawdę, Ja jestem z wami: jeśli rzeczywiście będziecie wykonywać modlitwę w zgodzie z jej warunkami, płacić obowiązkowe datki oczyszczające (*zakat*), a także będziecie wierzyć we wszystkich Moich Wysłanników, uznawać ich i wspierać, i dacie Bogu dobrą pożyczkę (wydając ze swoich środków na sprawę Boga), to Ja z pewnością wymażę z was wasze złe uczynki i wprowadzę was do Ogrodów, przez które przepływają rzeki. Lecz kto pośród was potem nie uwierzy i będzie

niewdzięczny – ten w istocie zbłądził ze słusznej, równej drogi.

13. Za to, że złamali swoje przyrzeczenie, My ich przekleliśmy (wyłączyliśmy z Naszego miłosierdzia i wystawiliśmy na wiele nieszczęść) i sprawiliśmy, że ich serca stwardniały. Oni przekreśli słowa (w swej Księdze) z ich kontekstu (aby zniekształcić znaczenie) i zapomnieli (najważniejszą) część tego, do czego byli napominani. Ty nie przestasz spotykać się z aktami zdrady z ich strony – wyjąwszy niewielu z nich. Lecz przebac im i odpuść (ich złe uczynki). Zaiste, Bóg miłuje tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że ogląda ich Bóg.

14. I od tych, którzy powiedzieli: „My jesteśmy *Nasārā* (*Pomocnicy*)”², My także wzięliśmy uroczyste przyrzeczenie, lecz oni zapomnieli o (najważniejszej) części tego, do czego byli napominani. Przeto My wzbudziliśmy pomiędzy nimi wrogość i nienawiść aż do Dnia Zmartwychwstania; wtedy Bóg sprawi, że zrozumieją, co czynili.

15. O, ludu Księgi! Oto teraz przybył do was Nasz Wysłannik, wyjaśniając wam wiele z tego, co ukrywaliście z Księgi (Biblia) i pomijając wiele rzeczy (aby nie przyczyniać wam większego wstydu). Zaiste, przyszło do was od Boga światło (oświecające wasze umysły i serca i oświetlające wam drogę) i Księga jasna, w sposób jasny ukazująca prawdę,

16. Poprzez którą Bóg prowadzi tych, którzy zabiegają o zadowolenie Boga (postępując tak, jak On zechce) – po drogach pokoju, zbawienia i bezpieczeństwa. I On wyprowadza ich, za Swoim zezwoleniem, z wszelkiej ciemności (intelektualnej, duchowej, społecznej, ekonomicznej i politycznej) ku światłu, i prowadzi ku drodze prostej (w wierze, myśli i działaniu).

17. Zaiste, nie uwierzyli ci, którzy oświadczają: „Bogiem jest Mesjasz, syn Marii”. Powiedz: „Któż w ogóle mógłby powstrzymać Boga, gdyby On zamierzył unicestwić Mesjasza, syna Marii, i Jego matkę, a także wszystkich tych, którzy są na ziemi?” Do Boga należy królestwo niebios i ziemi i wszystko to, co jest pomiędzy nimi. On stwarza, cokolwiek zechce. Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

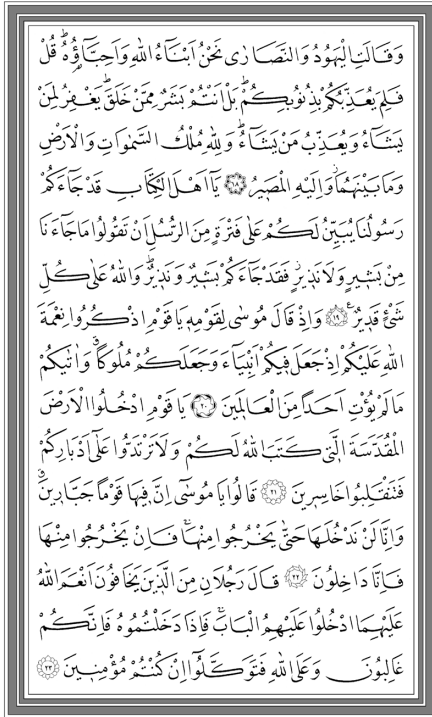
2. Niektórzy twierdzą, że słowo *Nasārā* (*Pomocnicy*) pochodziło od słowa *Nāsira* (*Nazaret*), czyli miasta rodzinnego Proroka Jezusa, niech będzie z nim pokój. Jednakże słowo to pochodzi o słowa *nusra* (*pomoc*); etymologia ta oparta jest na pytaniu zadany przez Jezusa swoim uczniom: *Kto*

będzie moim pomocnikiem (na tej drodze) do Boga? Odpowiedzieli uczniowie: *My jesteśmy pomocnikami (sprawy) Boga.* (3:52). Koran używa tego słowa, by odnieść się do tego wydarzenia i poprzez to przypomnieć chrześcijanom ich prawdziwą wiarę i podstawowe obowiązki, ostrzegając ich lub jedynie

przypominając o ich deklaracji, iż są pomocnikami.

Prorok Jezus, niech będzie z nim pokój, nigdy nie twierdził, jakoby wprowadził nową religię pod nazwą chrześcijaństwo ani nie nazwał swoich naśladowców „chrześcijanami”. Przyszedł, aby ożywić religię Proroka Mojżesza i by postępować za jego Prawem (*Mateusz*, 5:17). Przekazał on również zwiastuny przyjścia Ostatniego Proroka

(*Koran*, 61:6, *Jan* 14:25-27, 30; 15:26; 16:7-8, 12-15). W ten sposób, jego wcześnie naśladowcy nigdy nie uważali siebie za oddzielną społeczność od Izraelitów, nie przyjęli oni także żadnej specjalnej nazwy ani symbolu. Oddawali cześć w świątyni razem z innymi żydami i uważali siebie za postępujących za prawem Mojżeszowym (*Dzieje Apostolskie*, 3:1-10, 21:14-15). .

18. Żydzi i chrześcijanie twierdzą: „My jesteśmy dziećmi Boga i Jego umiłowanymi”. Powiedz: „Dlaczegoż zatem On was karze za wasze grzechy? Nie. Jesteście tylko śmiertelnikami (tak jak inni), których Bóg stworzył. On przebacza, komu zechce i karze, kogo zechce. Do Boga należy królestwo niebios i ziemi i wszystko to, co jest pomiędzy nimi. I do Niego nastąpi ostateczny powrót.

19. O, ludu Księgi! Oto po długiej przerwie, w czasie której nie pojawiali się Wysłannicy, przyszedł do was Nasz Wysłannik, wyjaśniając wam całą prawdę, żebyście nie mówili: „Nie przyszedł do nas żaden zwiastun dobrych wieści ani ostrzegający”. Zaprawdę, przybył do

was zwiastun dobrych wieści i ostrzegający. A Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

20. I (wspomnijcie) kiedy Mojżesz ostrzegął swój lud, mówiąc: „O, ludu mój!” Rozpamiętujcie łaskę Boga nad wami³, gdyż On wyznaczył pomiędzy wami Proroków i wyznaczył (pomiędzy wami) władców (w czasie pobytu w Egipcie i dał wam swobodę postępowania), i obdarował was takimi łaskami, jakimi nie obdarzył nikogo innego w światach.

21. O, ludu mój! Wejdźcie do świętej ziemi, którą Bóg wam przeznaczył i nakazał wam doń wejść⁴. I nie odwracajcie się (od wiary do waszego poprzedniego stanu), gdyż wtedy powrócicie jako przegrani (zarówno w tym, jak i w przyszłym świecie).

22. Oni powiedzieli: „Mojżeszu, w niej żyje lud o niezmiernej mocy: nie możemy tam wejść, dopóki oni stamtąd nie wyjdą. Przeto, jeśli oni z niej wyjdą, to my tam wejdziemy”.

23. Dwaj ludzie spomiędzy tych, którzy się lękali (kary Boga za nieposłuszeństwo) i których Bóg obdarzył łaską (mądrości, wiary i oddania), rzekli: „Wejdźcie do nich przez bramę (atakem frontalnym). Albowiem, kiedy już przez nią wejdziecie, z pewnością będziecie zwycięzcami. I w Bogu musicie pokładać nadzieję, jeśli jesteście prawdziwie wierzącymi”.

3. Można powiedzieć, że człowieczeństwo zawiera się w dwu ważnych cnotach, które mogą służyć jako przyczyny czyjegoś prowadzenia prostą drogą. Jedną z nich jest to, że ludzie uznają swoją wewnętrzną słabość i biedę, a także błędy, które popełnili i modlą się o przebaczenie. Inną cnotą jest to, iż czują oni wdzięczność za każde dobro, które otrzymują od innych. Wyniosłość i niewdzięczność są zwykle przyczynami niewiary. Ten, kto nigdy nie odczuwa żalu ani nie uprasza przebaczenia za swoje błędy nieświadom wdzięczności i nikomu nie dziękuje, nie może być uznany za prawdziwego człowieka. Osoba, której świadomość nie została zupełnie zaciemniona, nie ucieka od przyznania się do swoich błędów i docenia każde dobro, które otrzymuje. Dlatego właśnie Koran z jednej strony przypomina ludziom o łaskach

Boga przeznaczonych dla nich, wzbudzając w nich w ten sposób poczucie wdzięczności, a z drugiej strony wzywa ich do przyznania się do swych błędów i grzechów i poproszenia o przebaczenie. Jest to bardzo ważne, zarówno w byciu prawdziwym człowiekiem, jak i wzywaniu ludzi do zaakceptowania Boskich praw i przewodnictwa.

4. Werset ten odnosi się do Palestyny, która była ojczyzną Proroka Abrahama, Izaaka i Jakuba (niech będzie z nimi oraz ze wszystkimi Prorokami pokój). Wtedy Boskie zaufanie – reprezentowanie i szerzenie religii Boga, którą zawsze był islam – spoczęło na barkach dzieci Izraela. Z tego właśnie powodu Bóg Wszechmogący zapisał im tę ziemię i nakazał im do niej wejść i uczynić w niej islam religią panującą.

قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا كَانَ نَدْعُ خُلُفَاءَ آبَائِكُمْ مَا دَامُوا فِيهَا فَأَذْهَبْنَا نَتَّ
وَرَبِّكَ فَقَالُوا إِنَّا هُمُكَ قَاعِدُونَ ﴿٥٧﴾ قَالَتْ رَبِّ
إِنِّي لَأَآمِنُكَ إِلَّا نَفْسِي وَأَجْي قَا فَرَّقِي بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ
الْفَاسِقِينَ ﴿٥٨﴾ قَالَتْ قَاتِلْهَا مَحْرَمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
يَكِيدُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٩﴾ وَأَنْتَ
عَلَيْهِمْ نَسَابُ بْنُ أَدَمَ بِالْحَيِّ إِذْ قَرَّبْنَا قُورَيْبًا فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا
وَلَمْ يَقْبَلْ مِنَ الْآخَرِ قَالِ لَا أَفْقَلْتَلَطُ قَالِ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ
مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٦٠﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِנَفْسِكَ لَنَلْفَسِكُنَّ مَسَا
آتَا سِبَاسِي سِيَدِي إِلَيْكَ لِأَفْتَلِكُ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ
رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَيَا نِي وَإِنَّمَا فَتَكُونُ
مِنَ أَصْحَابِ النَّكَرِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٦٢﴾ قَطَّوَعَتْ لَهُ
نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَفَقَسَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْمُحْسِرِينَ ﴿٦٣﴾ قَبَّعَتْ اللَّهُ
عُرَابًا مَّجِيئًا فِي الْأَرْضِ لِئُرِيَهُ كَيْفَ يُؤَارِي سَوَاءَ أَخِيهِ
قَالَ يَا وَيْلَتَىٰ إِنِّي أَخْبَرْتُ أَنْ أَكُونُ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ
فَأُؤَارَىٰ سَوَاءَ أَخِي قَا صَبَّحَ مِنَ النَّكَادِينَ ﴿٦٤﴾

24. Potem powiedzieli: „O, Mojżeszu! Żadną miarą do niej nie wejdzimy, jak długo oni tam są. Ruszaj zatem, ty i twój Pan, i walczcie obaj. (Jeśli chodzi o nas, to) pozostaniemy tutaj!”

25. On (Mojżesz) rzekł, zwracając się do (Swego Pana z prośbą): „O, mój Panie! Ja nie mam władzy nad nikim, prócz siebie i swojego brata (Aarona). Przeto osądź i oddziel nas od tego występnego ludu!”

26. On (Bóg) rzekł (wydając osąd): „Tak więc ona (ta ziemia) będzie im teraz zabroniona przez czterdzieści lat, kiedy to będą się błękać po ziemi zagubieni. Nie smuć się z powodu ludu występnego”.

27. Opowiedz im (o, Wysłanniku) zgodnie z prawdą przykładowe dzieje dwóch synów Adama, kiedy każdy z nich złożył ofiarę, a została przyjęta od jednego z nich, a od drugiego nie została przyjęta. „Ja z pewnością cię zabiję!” – powiedział (ten, którego ofiara nie została przyjęta). „Bóg przyjmuje tylko od szczerze i prawdziwie pobożnych” – powiedział drugi.

28. Jeśli wyciągniesz rękę przeciwko mnie, aby mnie zabić, to ja (pomimo to) nie wyciągnę swojej ręki przeciwko tobie, aby zabić ciebie. Zaprawdę, lękam się Boga, Pana światów.

29. (Odmawiając walki z tobą i pamiętając o bojaźni bożej) pragnę (cię ostrzec, że) będziesz dźwigał ciężar mojego grzechu (jeślibym wziął udział w walce z tobą) i swojego własnego grzechu (ponieważ usiłujesz mnie zabić), a zatem będziesz pośród towarzyszy Ognia⁵. Albowiem taka jest odpłata niesprawiedliwych.

30. (To ostrzeżenie wzmogło jedynie złość brata.) Jego zmysłowa, skłaniająca się ku złu dusza popchnęła go do zabójstwa swego brata i on go zabił, w ten sposób stając się (jednym) spomiędzy przegranych.

31. (On nie wiedział, co zrobić ze zwłokami brata). Wtedy Bóg wysłał kruką, drapiącego w ziemi, ażeby mu pokazać, jak może przykryć zwłoki brata. (Widząc to) zapłakał: „O, biada mi! Czyż ja nie potrafię być nawet jak ten kruk i znaleźć sposób na przykrycie zwłok mojego brata?” I ogarnęła go skrucha⁶.

5. Ta część wersetu oznacza w sensie dosłownym: „Pragnę, byś był zmuszony do udźwignięcia zarówno moich grzechów, jak i swoich, i w ten sposób byś był spośród towarzyszy Ognia.” Jednakże, nie jest to wyraz pragnienia, lecz raczej rzeczywistość i poważne ostrzeżenie. Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oświadcza: „Jeśli dwóch muzułmanów próbuje się nawzajem zabić, to zarówno zabójca, jak i zabity pójdą do Piekła. Albowiem zabity zabiłby drugiego, jeśli był w stanie.” (Muslim, „Kitab al-Fitan,” 14; Ibn Madża, „Kitab al-Faraid,” 8). Powiada również: „Gdy dwie osoby postanawiają się znieważać, to ten, kto zaczyna wypowiadanie zniewag poniesie ciężary grzechów obojga, albowiem to on spowodował wzajemne znieważanie się, dopóki ten drugi nie uczyni większej zniewagi” (Muslim, „Kitab al-Birr wa-’s-Silah,” 68; at-Tirmizi „Kitab al-Birr,” 51). To jest to, na czym opiera się odpowiedź złego syna Adama. Znaczenie tego brzmi: „Nie pragnę nieść ciężaru mojego i twojego grzechu, co stanie się, jeśli spróbuję ciebie zabić.” Tenże brat, znany jako Abel w Biblii, ostrzega także swego brata: „Uważaj, byś nie poniósł ciężaru grzechów dwu ludzi i w ten sposób stał się jednym spośród towarzyszy Piekła.” On (Abel) nigdy nie pragnął, by jego rodzony brat go zabił, i w ten sposób objuczony grzechami dwojga ludzi poszedł do Piekła.

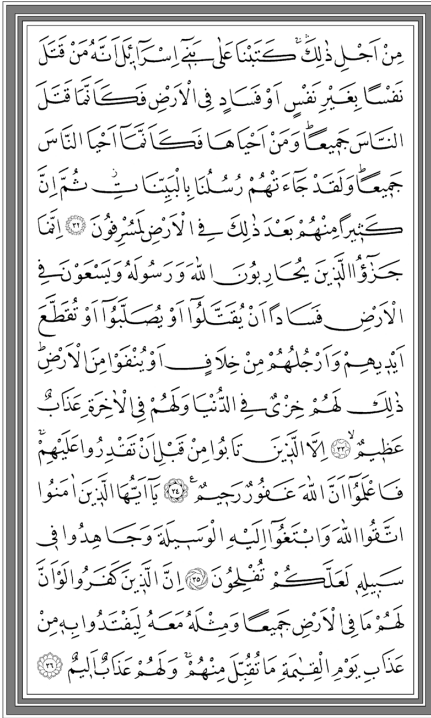
6. Niektóre wydarzenia, nawet jeśli z pozoru błahe i z niczym niezwiązane, odkrywają uniwersalne prawdy i prawa. Na przykład pewnego razu Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wyszedł ze swego domu rozmyślając, którego dnia może wypadać Noc Mocy. Gdy ujrzał pewnych muzułmanów ostro się kłócących, zapomniał o czym myślał. To szczególne wydarzenie pokazało ważną prawdę: kłótnia i niezgoda, do których skłaniają się muzułmanie, są niebezpieczne dla społeczności muzułmańskiej. Podobnie zdarzenie, które zaszło pomiędzy dwoma synami Adama, których imiona Kain

i Abel wspomniane są w Biblii (*I Ks. Mojżeszowa*: 4), ukazują ważny aspekt ludzkiej natury. Jak zostało zrelacjonowane w Biblii, Abel posiadał owcę, gdy Kain pracował na roli. (Po to, by zbliżyć się do Boga), Kain zaofiarował część płodów rolnych, Abel natomiast przyniósł tłuste kawałki niektórych nowonarodzonych zwierząt ze swego stada. Składanie ofiary oznacza zbliżanie się (do Boga) i w tym celu jest czynione. Nawet jeśli jest ono ustanowione i praktykowane w islamie tak jak poświęcenie owcy czy krowy, głównym powodem takiego czynu jest zbliżenie się do Boga i osiągnięcie prawdziwej prawości. Koran oświadcza:

(Bądźcie świadomi tego, że) ani ich mięso, ani krew nie dosięgną Boga, ale dojdzie do Niego od was jedynie pobożność i świadomość Boga. (To ze względu na wspomniane cele i korzyści oparte na ustalonych zasadach) oddaliśmy je na wasze potrzeby, byście wysławiali Boga, gdyż was poprowadził ku właściwej wierze, czci i posłuszeństwie wobec Niego. Głoś radosne wieści wiernym oddanym czynieniu dobra, świadomym, że Bóg ich widzi (22:37).

Jako że Kain był pozbawiony prawdziwej prawości i najprawdopodobniej złożył ofiarę kierowany ukrytymi motywami, Bóg nie przyjął jego ofiary. To wzbudziło w nim zazdrość, która to cecha jest rozpowszechniona u ludzi i ostatecznie doprowadziła ona do pierwszego przelania krwi w dziejach ludzkości.

Życie jest niezwykle ważne i cenne w opinii Boga. Dlatego islam ustanowił zasadę: Prawo musi być zachowane i przestrzegane, nawet jeśli jest drobne. Prawo jednostki nie może być poświęcone dla społeczeństwa. Zabranie życia istoty ludzkiej to to samo, co zabranie życia całej ludzkości, a uratowanie i przywrócenie życia jednej osobie jest tym samym, co ratowanie i przywracanie życia wszystkim. Prawa i nienaruszalne wartości są tak samo cenne i wymagają ich zachowywania.

32. Z tego powodu przepisaliśmy (całą ludzkości, ale w szczególności) dzieciom Izraela: Ten, kto zabił człowieka, chyba że jako (wymaganą prawem) karę za morderstwo lub za to, że ten szerzył nieszczęście i zepsucie na ziemi, czyni tak, jakby zabił całą ludzkość; a kto ratuje życie, czyni tak, jakby zachował życie wszystkich ludzi. Zaiste, nasi posłańcy przyszli (jeden po drugim) do nich z jasnymi dowodami prawdy (aby przywrócić ich do życia, zarówno jednostki, jak i cały lud). Jednak (mimo to) wielu spośród nich nadal oddaje się na ziemi rozwiązłości.

33. Odpłata dla tych, którzy walczą przeciwko Bogu i Jego Wysłannikowi i krą-

żą po ziemi, powodując chaos i zepsucie: powinni (zgodnie z naturą swego przestępstwa) zostać albo straceni, albo ukrzyżowani, bądź też obetnie się im ręce i nogi naprzemianlegle albo wypędzi z kraju. Taka będzie ich hańba na tym świecie, a w życiu przyszłym (przygotowana) jest dla nich kara ogromna.

34. Za wyjątkiem tych, którzy żałują i (odstąpią od swych przestępstw przeciwko porządkowi) zanim wy ich poskromicie (choć osądzenie pewnych zbrodni przeciwko poszczególnym osobom pozostawia się tym osobom bądź ich potomnym). I wiedźcie, że Bóg jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec Swoich sług, które zwracają się ku Niemu ze skruchą).

35. O wy, którzy wierzycie! Lękajcie się Boga, szukajcie sposobów zbliżenia się do Niego i zmagajcie się dla Jego sprawy, abyście mogli osiągnąć pomyślność (w obu światach).

36. Co do tych zaś, którzy trwają uparcie w niewierze: nawet gdyby posiadali wszystko to, co jest na ziemi i do tego jeszcze tyle samo – na wykupienie się od kary w Dniu Zmartwychwstania – to i tak nie zostałyby to od nich przyjęte. Dla nich (przygotowana) jest kara bolesna.

37. Oni będą pragnąć wyjść z Ognia, lecz z niego nie wyjdą. Ich kara będzie nieustająca.

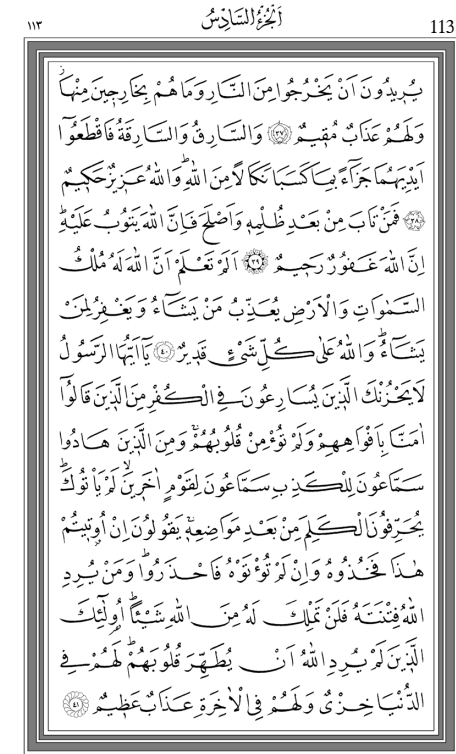
38. Jeśli chodzi o złodzieja – płci męskiej lub żeńskiej: obetnijcie mu rękę w odpłacie za to, co sobie zarobił (złego) i w akcie przykładowej kary odstraszałającej od Boga. Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

39. Lecz ten, kto po popełnieniu złego uczynku wyraża skruchę i poprawia się – zaprawdę, od tego Bóg przyjmie skruchę. Albowiem Bóg jest Przebaczący, Współczujący⁷.

40. Czyż nie wiesz, że z pewnością do Boga należy Królestwo Niebios i Ziemi? On karze, kogo zechce i przebacza, komu zechce. On ma pełną władzę nad każdą rzeczą⁸.

41. Niechaj nie zasmucają cię ci, którzy spieszą do niewiary, jakby współzawodniczyli ze sobą nawzajem w wyścigu – ci, którzy mówią swoimi ustami: „Wierzmy”, lecz ich serca nie wierzą, i ci spośród nich ci, którzy wyznają judaizm. Oni chętnie wysłuchują kłamstw (szczególnie na twój temat) i chętnie przysłuchują się (szpiegując) innym ludziom, którzy nigdy do ciebie nie przyszli (nawet żeby się dowiedzieć, jaka jest istota twojego Posłannictwa); zniekształcając kontekst słów (zarówno Bożych, jak i ludzkich), aby przekreślić ich znaczenie. Oni mówią (o sprawach poddanych ci do rozstrzygnięcia): „Jeśli takie rozstrzygnięcie zostało wam dane,

7. Tak jak to było już wspomniane, prawo karne nie jest prawem fundamentalnym, na którym został zbudowany kompletny system życia. Jest to raczej zbiór sankcji i kar, które pomagają w utrzymaniu zdrowego sys-

to przyjmijcie je. Jeśli jednak nie zostało wam dane, to się strzeżcie”. Co do tego, kogo Bóg zamierzył doświadczyć (ażebym sprawdzić jego naturę, i ten człowiek zawiódł) – nie masz żadnej władzy, aby cokolwiek dla niego uczynić przeciwko Bogu. Oni są tymi, których serca Bóg nie chce oczyścić (gdyż pograżyli się w niewierze). Dla nich (przygotowana) jest hańba na tym świecie, a w życiu przyszłym kara ogromna.

temu. Z tego powodu jest bardzo ważne dla prawa karnego, by działało jak środek odstraszający. Tak więc przy ocenianiu jakiegokolwiek prawa karnego, powinniśmy wziąć pod uwagę, do jakiego stopnia powstrzymuje ono

ludzi od popełniania przestępstw i jak często i na jaką skalę takie przestępstwa są popełniane w społeczeństwie, w którym to prawo obowiązuje. Inną ważną sprawą, o której należy wspomnieć, jest to, że surowość lub łagodność kar ukazuje stopień ważności przywiązywanej do wartości, które są chronione narzędziami tego prawa. Kary przewidziane przez islam za przestępstwa popełnione przeciwko podstawowym prawom i swobodom ludzkim, takim jak prawo do życia, własności, wiary, reprodukcji, bezpieczeństwa osobistego i publicznego oraz podstawowych wartości takich jak czystość i niewinność, i te wersety, które określają prawa chroniące przed przestępstwami wymierzonymi przeciwko zdrowiu umysłowemu i fizycznemu ukazują, jakie znaczenie przywiązuje islam do tych wartości i ich ochrony. Ponadto każde prawo karne powinno być rozważane z uwzględnieniem całego systemu ze wszystkimi jego wymiarami społecznymi, gospodarczymi i politycznymi, a także zasadami wiary, oddawania czci, moralności i prawa. Również poprzez położenie nacisku i przywiązanie szczególnej wagi do skrucy i poprawy islam przybliży ten problem jako kwestię edukacji i wychowania, pokazując, iż dąży do umożliwienia jednostkom osiągnięcia ludzkiej doskonałości. Z tego powodu, bez ograniczania samego siebie do sankcji prawnych, islam stawia prawość, bogobojność i życie na pierwszym planie.

Zgodnie z klasyczną islamską literaturą prawa odcięcie dłoni w przypadku kradzieży jest dopuszczalne pod następującymi warunkami:

Łodziej musi posiadać zdolność do decydowania, tj. musi popełnić przestępstwo jedynie ze swojej własnej woli, bez przymuszenia; musi zdobyć we władanie rzecz, którą ukradł, w ten sposób pozbawiając tej rzeczy prawowitego właściciela; musi on ukraść to z miejsca, gdzie była ona trzymana, nie z miejsca otwartego, do którego mógł bez przeszkód wejść; nie może mieć do niej żadnego prawa; ukradziona rzecz musi być z rodzaju tych, które

islam uznaje za dobra; wartość dóbr powinna przekraczać określony poziom; nie mogą to być owoce, warzywa lub zboże, które nie są trzymane w spichlerzu. Jest też inny warunek; osoba kradnąca nie może być zmuszona przez konieczność. Kalif Umar, niech Bóg będzie z niego zadowolony, nie stosował tej kary w czasie głodu. Jednakże takie odstępstwa nie oznaczają, że osoba, która kradnie, nie będzie ukarana. Przy tych okolicznościach sędzia może zasądzić karę dla złodzieja, ale nie może wydać wyroku obcięcia jego ręki.

Ze względu na te surowe postanowienia ten rodzaj kary stosowany był tylko w bardzo rzadkich przypadkach. Mocą ustaw „kanun“ wydanych przez sultana Sulejmana Wspnianego w XVI wieku została ona zamieniona w karę grzywny pieniężnej. A po wejściu w życie nowego kodeksu karnego w 1858 roku w Imperium Osmańskim zawieszono stosowanie wszystkich kar cielesnych (hadd, l. mn. hudud), wyjątek: morderstwo.

8. Takie stwierdzenia w Koranie posiadają ogromną wagę. Ich znaczenie może być streszczone jak następuje:

- Będąc jedynym Stwórcą wszystkiego, Bóg ma absolutną władzę nad wszystkim; ustanawia to co zechce.
- Bóg jest absolutnie Miłosierny, Przebaczący i Mądry. Cokolwiek On czyni i postanawia, ma wiele aspektów mądrości. Nic, co czyni, nie jest nadaremne. To, co powinniśmy zrobić po uznaniu, że On posiada absolutną władzę nad wszystkim i absolutną moc do zrobienia wszystkiego, co chce, to próba odnalezienia mądrości w Jego postanowieniach i czynach.
- Absolutna Wola Boga jest identyczna z Jego Wiedzą. Oznacza to, iż On „wie” Swą Wieczną Wiedzą, co zdarzy się w przyszłości i to „realizuje”. Wszystko to, co On wie i ustala, ze ma się zdarzyć, zdarza się, gdy nadejdzie czas. Lecz On zapisuje wydarzenie z jego przyczynami i skutkami i bierze pod uwagę również czę-

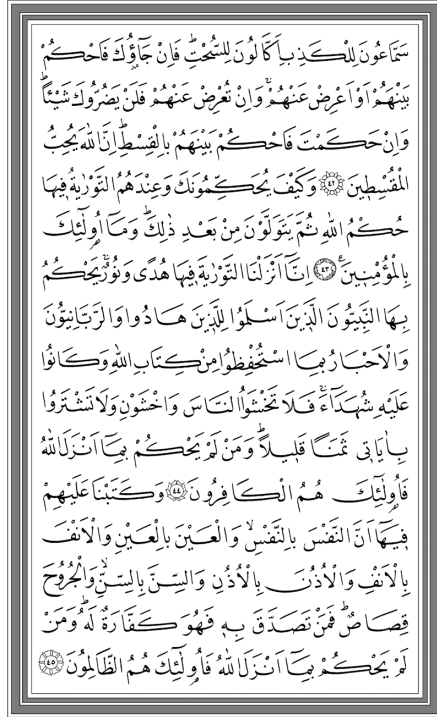
ściową wolę, którą nas obdarzył w swojej „pre-determinacji”, a która nas dotyczy.

- Stajemy przed rezultatami naszych zamierzeń i uczynków, zarówno złych, jak i dobrych. Jednakże, jako iż On ma zawsze dobre zamierzenia wobec nas, prowadzi nas ku temu i umożliwia nam czynienie tego, a wszystko dobre, co nas spotyka, jest od Niego. Lecz gdy jakiegokolwiek nieszczęście zdarza się nam, to pochodzi ono od nas (zob. 4, przyp. 18).

114

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

114

42. (Oni) chętnie przysłuchują się kłamstwom i chciwie pochłaniają niedozwolone dochody! Jeśli przyjdą do ciebie (po rozstrzygnięcie), to możesz albo pomiędzy nimi rozsądzić, albo odwrócić się od nich (i odmówić wydania rozstrzygnięcia). Jeśli odwrócisz się od nich, to oni nie mogą ci zaszkodzić w żaden sposób. Jeśli jednak będziesz sądził, to sądz ich według sprawiedliwości. Zaiste, Bóg miłuje nienagannie sprawiedliwych.

43. Lecz jakżeż oni będą cię prosić o osąd, skoro mają Torę, w której jest Boże rozstrzygnięcie (dotyczące morderstwa), lecz mimo to potem się odwracają (od niej i od twojego osądu)? Fakt jest taki: oni nie są wierzącymi.

44. Zaiste, my zesłaliśmy Torę, w której było przewodnictwo i światło (mające oświetlać ludzkie umysły, serca i drogi życia). Za jej pomocą Prorocy, którzy byli całkowicie poddani Bogu, roz-

strzygali (sprawy) dla Żydów i tak samo czynili uczeni (oddani Bogu) i rabini (nauczyciele prawa) według tego, gdyż zostało im powierzone trzymanie się i przestrzeganie części Księgi Boga (objawionej do ich czasu)⁹; i oni wszyscy byli świadkami jej prawdy. (W odniesieniu do sądenia wedle Księgi Boga i przestrzegania jej, ostrzeżliśmy ich, mówiąc:) Dlatego nie lękajcie się ludzi, lecz lękajcie się Mnie. I nie sprzedajcie Moich Objawień za marną cenę. Kto (odmawia uznania)

i nie sądzi według tego, co zesłał Bóg – zaprawdę, ten jest niewierny.

45. I przepisaliliśmy im w niej (co do morderstwa): życie za życie, oko za oko, nos za nos, ucho za ucho i ząb za ząb; i (taka sama) odpłata za wszystkie rany (dokładna odpłata za to, co możliwe). Lecz kto odpuści odpłatę, dla tego będzie to akt pokuty. Zaiste, ci, którzy nie sądzą według tego, co zesłał Bóg, są ludźmi niesprawiedliwymi¹⁰.

9. Wyrażenie „część Księgi Boga” oznacza, że Tora nie objęła całego Objawienia Boga i że jeszcze dużo zostało do objawienia. Jest kilka innych ksiąg w Starym Testamencie i jest naturalne, że każdy rabin i prawnik był odpowiedzialny za przestrzeganie i sądenie według części Objawienia, które zostało zesłane do tego momentu

10. Talion jest oparty na absolutnej równości praw – zarówno praw prezydenta, jak i zwykłego obywatela, najbogatszego i najzaczniejszego spośród ludzi oraz najbiedniejszego z biednych – i dlatego jest całkowicie sprawiedliwy. Toteż Koran stwierdza, iż w talionie jest dla ludzi życie (2:179). Jako że talion jest oparty na sprawiedliwości i całkowitej równości, tylko rodzaje uszczerbku, w przypadku których dokładna odpłata jest możliwa, podlegają pod system talionu. Z tego powodu, jako że ryzykowne jest stosowanie talionu w przypadku złamanej kości czy zranienia skóry, takie rany są odpłacane poprzez odszkodowanie.

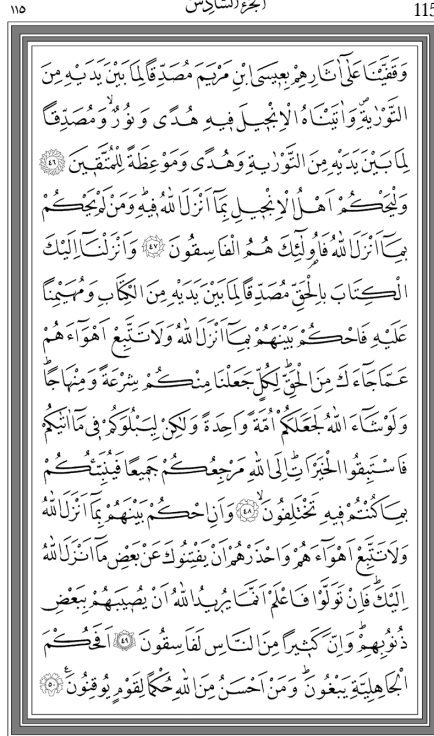
Mimo że talion oznacza absolutną sprawiedliwość i równość, nie jest on dobry sam w sobie i ma na celu jedynie zabezpieczenie podstawowych praw jednostki i zagwarantowanie rekompensaty za ich naruszenie. Tak więc, jeżeli czyjeś prawa zostały naruszone, może on albo domagać się talionu jako legalnego prawa, albo zrzec się tego prawa. Koran zachęca ludzi do zrzekania się talionu i daje dobrą nowinę mówiącą, że osoba, która zrzekła się swojego prawa do talionu zrobiła dobry uczynek, który zamaże niektóre z jej grzechów, w zależności od wielkości prawa, z którego zrezygnowała. Na przykład osoba, która uratowała życie innej osobie, powinna być uznawana za tę, która uratowała życie wszystkich ludzi; tak samo jeśli osoba ma prawo do domagania się talionu za morderstwo, ale zrzeka się tego, to dostaje taką nagrodę, jakby wybaczyła całej ludzkości lub jej grzechy zostaną wybaczone w odpowiedniej skali.

O talionie w Biblii, zob. *II Księga Mojżeszowa*, 21:23-25; *III Księga Mojż.*, 25:17-22.

46. Śladami tamtych (wcześniejszych) Proroków posłaliśmy Jezusa, syna Marii, potwierdzającego objawioną przed nim Torę (i jej prawdziwość) – to, co zostało objawione. I my daliśmy mu Ewangelię, w której było przewodnictwo i światło (oświetlające ludzkie umysły, serca i drogi życia), potwierdzająca to, co zostało objawione przedtem w Torze (za wyjątkiem kilku rzeczy niedozwolonych, które ona dozwoliła), i służąca za przewodnictwo i naukę dla bogobojnych i pobożnych.

47. (I nakazaliśmy:) Niechaj Lud Ewangelii sędzi według tego, co Bóg w niej zesłał; a ci, którzy nie sądzą według tego, co zesłał Bóg, są grzesznikami.

48. Zesłaliśmy ci (o, Wysłanniku) Księgę z prawdą (uosabiającą prawdę, w której nie ma żadnego fałszu) potwierdzającą (Boskie autorstwo i prawdy wciąż zawarte w tym), co z Księgi zostało objawione przed nią i ją strzegącą. Sądź zatem pomiędzy nimi zgodnie z tym, co zesłał (tobie) Bóg i nie idź za ich pragnieniami i upodobaniami, odchodząc od prawdy, która do ciebie przyszła. Dla każdego (narodu, do którego został posłany Wysłannik z Księgą) wyznaczyliśmy jasną drogę życia i pełny system (zawierający zasady tej drogi i wyjaśnienie, jak nią podążać). I jeśli Bóg chciał, to z pewnością uczyniłby was jedną społecznością (podążającą jedną drogą i kierującą się jednym systemem życia w takich samych okolicznościach w ciągu dziejów). Lecz (On zechciał inaczej), ażeby was doświadczyć tym, czym was obdarzył (i poprzez to umożliwić wam rozwój). Zmagajcie się zatem, jakbyście współzawodniczyli w dobrych dziełach. Do Boga nastąpi powrót was

wszystkich, a On wtedy sprawi, że zrozumiecie to, w czym się różniliście¹¹.

49. (Tak oto My tobie nakazaliśmy:) „Sądź pomiędzy nimi zgodnie z tym, co zesłał (tobie) Bóg i nie idź za ich pragnieniami i upodobaniami; i strzeż się ich, ażeby cię nie odwieśli od żadnej części tego, co Bóg ci zesłał. A jeśli się odwróca, to wieście, że Bóg chce tylko ich dotknąć nieszczęściem za niektóre ich grzechy. I zaprawdę, wiele spośród istot ludzkich jest grzesznikami.

50. Czyż jest to prawo (z czasów) Nie-wiedzy, do którego oni dążą (aby podlegać jego osądowi)? Któż jest lepszy od Boga jako prawodawca i sędzia dla ludzi szukających pewności (i autorytatywnej wiedzy)?

11. Podobnie jak 2:213, te ostatnie werse-ty zwracają uwagę na pewne historyczne i socjologiczne zasady i fakty. Istnieją dwa rodzaje różnic pomiędzy ludźmi: jeden to „naturalna” różnica w inteligencji, zdolności, ambicji i pożądanu w życiu i charakterze. To są różnice, które powodują, iż ludzie wykonują różne zawody, które prowadzą do postępu naukowego i technologicznego. Inny rodzaj różnicy bierze się z konfliktu interesów i podziału bogactw światowych. Mimo że te zmiany również mogą pobudzić postęp, to prowadzą także do niepokojów, starć i zepsucia na ziemi. Zmienne warunki życia spowodowane postępującym naukowym i technologicznym były jednym z powodów, dlaczego Wysłannicy byli zsyłani z różnymi Księgami, mimo że zgadzali się co do podstaw wiary, czci, moralności oraz fundamentalnych zasad mówiących, co jest legalne, a co nie.

Jako że ludzkość przeżywała, pod wieloma względami, wiek dziecięcy aż do czasów Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, każdy Wysłannik, który przyszedł przed tym czasem został zesłany do określonego ludu i na określony czas. W linii Abrahama, Mojżesz, niech będzie z nim pokój, przyszedł do Dzieci Izraela z Torą, a Jezus, niech będzie z nim pokój, z Ewangelią, która potwierdziła najważniejsze elementy wiary, czci, moralności i podstawowe zasady dotyczące rzeczy zabronionych i dozwolonych, przy czym pewne rzeczy zabronione stały się dozwolone. Tak więc gdy przyszedł Jezus, Dzieci Izraela, które podążały dotychczas za Torą, powinny były weń uwierzyć, tak jak we wszystkich poprzednich Proro-

ków i Księgi, i uznać zmiany, które Ewangelia wprowadziła do przykazań Tory. Wiele z nich jednak tego nie zrobiło.

Powyższe werse-ty wspominają Księgi przed Koranem, wymieniając nazwę każdej z nich. W wersecie 48 użyto wyrażenia *co z Księgi*, i Koran jest wspomniany jako Księga. To oznacza, pomimo pewnych różnic w prawie, iż Koran obejmuje wszystkie prawdy zawarte w poprzednich Księgach. Jeśli chodzi o Prawo, Koran zachował zasady zawarte w innych Księgach i ich nie abrogował. To skłoniło prawników muzułmańskich do ustanowienia zasady: „Nieanulowane prawa poprzednich społeczności, do których została zesłana Święta Księga, są też nasze.” Mimo że ludzie muszą postępować za Koranem, Ludzie Księgi mogą żyć jako autonomiczne społeczności podążając za swoimi Księgami pod władzą islamu.

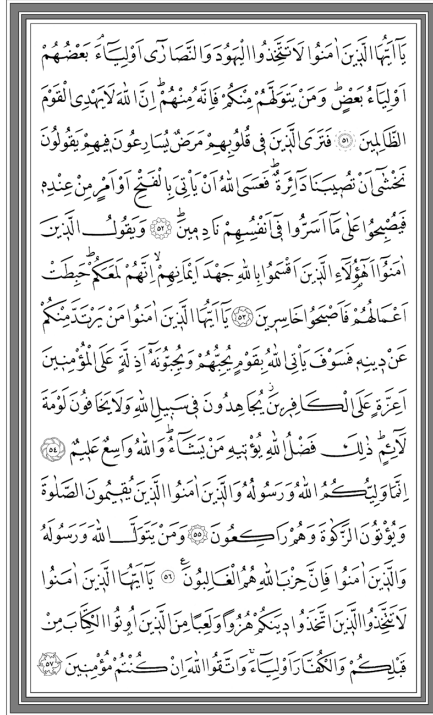
To prawo bierze swoje źródło z Koranu i Sunny, a muzułmańscy prawnicy rozwinęli parę innych procedur prawnych na nich opartych, takich jak analogia (*kijas*), metoda wyprowadzania nowych zasad poprzez rozumowanie oparte na Koranie i Sunnie (*idźti-had*), przyjmowanie czegoś, co jest dobre i pożyteczne (*istihsan*), zachowywanie czegoś akceptowalnego bez zmieniania tego (*istishab*), czerpanie z zasad pożytecznych dla ogółu i odrzucanie tego, co jest szkodliwe (*al-masalih al-mursala*), zamykanie drogi prowadzącej do zepsucia i tego, co jest zabronione (*sadd ad-dara ĩ*) oraz zwyczajowe prawo i tradycja akceptowalna w świetle podstawowych zasad islamu (*urf*).

51. O, wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie żydów ani chrześcijan za opiekunów i powierników. Jedni z nich są opiekunami i powiernikami drugich. Kto z was bierze ich sobie za opiekunów i powierników, ten stanie się ostatecznie jednym z nich (i zostanie zaliczony pomiędzy nich w życiu wiecznym). Zaprawdę, Bóg nie prowadzi drogą prostą takich ludzi czyniących zło.

52. Oto widzisz (Wysłanniku) tych, w których sercach jest choroba (która wysusza źródło ich życia duchowego, wygasa moc pojmowania i psuje ich charakter), jak spieszą ku nim (żeby zdobyć ich przyjaźń i opiekę), jak gdyby ze sobą współzawodniczyli, mówiąc: „Lękamy się, ażeby nie doświadczyła nas odmiana losu”. Może jednak być tak, że Bóg da (wiernym) zwycięstwo lub jakiś inny wynik ze Swojej woli (aby ukarać tychże hipokrytów i złoczyńców, których opieki i przyjaźni oni pragną). A potem oni okażą wielką skruchę za tajemnice, które (jako hipokryci) starali się ukryć w swoich duszach.

53. A ci, którzy wierzą, będą mówić (do siebie nawzajem): „Czyż to są ci sami ludzie, którzy przysięgali na Boga swoimi najbardziej uroczystymi przysięgami, że naprawdę byli z wami?” Ich uczynki poszły na marne, a oni stali się przegranymi.

54. O wy, którzy wierzycie! Ci z was, którzy odwracacie się od swojej Religii (wiedzcie, że) Bóg we właściwym czasie podniesie lud, który miłuje, i który miłuje Jego, najpokorniejszy wobec wiernych, pełen godności i niezłomny wobec niewiernych, zmagający się (sta-

le i solidarnie) dla sprawy Boga i nielekający się krytyki tego, który krytykuje. Oto łaska Boga i szczodrość, którą on obdarza, kogo zechce. Bóg jest Wszecmogarniający (Swoją łaską), Wszeczwiedzący¹².

55. Waszymi opiekunami i powiernikami są tylko Bóg, Jego Wysłannik i ci, którzy uwierzywszy wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami i płacą obowiązkowe datki oczyszczające (*zakat*), i skłaniają się w pokorze i oddaniu Bogu.

56. Kto bierze sobie za opiekuna Boga i Jego Wysłannika, i tych, którzy wierzą – oto z pewnością stronictwo Boga; ten będzie zwycięzca.

57. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie opiekunów i powierników spośród tych, którym została dana Księga przed wami, skoro czynią sobie szyderstwo i zabawę z waszej religii, a także nie-

wiernych (którzy odrzucają Wysłannika, Boskie Objawienie i Dzień Sądu Ostatecznego). Lękajcie się Boga, jeśli jesteście prawdziwie wierzącymi.

12. Ten werset, który zawiera wielką obietnicę dla dalszej przyszłości islamu, posiada wielkie znaczenie ze względu na następujące kwestie:

- Nikt nie może zaszkodzić islamowi poprzez wyrzeczenie się go. Sam Bóg go ochrania, i On sprawi, iż islam zwycięży nad wszystkimi innymi wiarą i systemami.
- Bóg działa w świecie za zasłoną przyzyny i skutku; świat jest królestwem mądrości. Dlatego, jeśli naród lub społeczność, którą Bóg obdarzył odpowiedzialnością za niesienie islamu, nie jest w stanie tego uczynić, Bóg przywoła innych ludzi, których trzyma w ukryciu w Swym skarbcu Niewidzialnego. Tacy są ci, których Bóg wybrał w prawieczności ze względu na zachowanie, które wykażą w przyszłości. On ich kocha, i przez tę miłość, oni kochają Jego.
- W wychwalaniu Towarzyszy Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, Bóg ukazuje następujące cztery znaczne cechy, po to, byśmy je rozważyli (48:29):
  1. ciągle przebywanie w towarzystwie Proroka, by go wspierać i dzielić jego cierpienia;
  2. bycie stanowczym i surowym wobec niewiernych; w tamtym czasie ignorancji i brutalności zwycięstwo nad tymi ludźmi było możliwe poprzez bycie silnym i niezłomnym;

3. bycie miłosiernymi pomiędzy sobą;
4. bycie szczerymi i oddanymi w zyskiwaniu zadowolenia Boga i Jego akceptacji.

Jako że Abu Bakr, Umar, Utman i Ali byli na pierwszym planie pod względem posiadania tych zalet, byli także największymi spośród Towarzyszy.

Jednakże nadchodzi czas, gdy ludzkość przeniesie się z ignorancji i brutalności do nauki i pewnego rodzaju cywilizacji, i w tej erze, kiedy niewiara powstaje z nauki i filozofii, następujące cztery zalety, uporządkowane wedle ważności, stają się wyraziste i najbardziej pożądane w społeczności, którą Bóg obdarza poprzez odpowiedzialność za niesienie islamu:

1. bycie jak najłagodniejszym w stosunku do wiernych;
2. bycie zdolnym to wydawania rozkazów, wzbudzania szacunku i bycia wywyższonym (to nie to samo, co bycie „surowym” opisane powyżej) wobec niewiernych, bycie świadomym, że godność i chwała leżą w podążaniu za islamem.
3. ciągle zmaganie się w całkowitej solidarności na drodze Boga, by uczynić Go znanym przez ludzi, będąc środkiem do ich prowadzenia;
4. brak strachu przed krytyką kogokolwiek, kto będzie ich krytykował za ich starania, by uczynić Boga znanym przez ludzi.

58. A kiedy recytujecie wezwanie do modlitwy, oni czynią sobie z tego drwiny i zabawę. Tak jest, gdyż są ludźmi, którzy nie rozumują i nie rozumieją.

59. Powiedz: „O, Ludu Księgi! Czyż nie jest tak, że żywisz do nas urazę jedynie dlatego, że wierzymy w Boga i w to, co zostało zesłane nam, i co zostało zesłane przedtem, i ponieważ większość z tych, którzy cię tworzą, to grzesznicy?

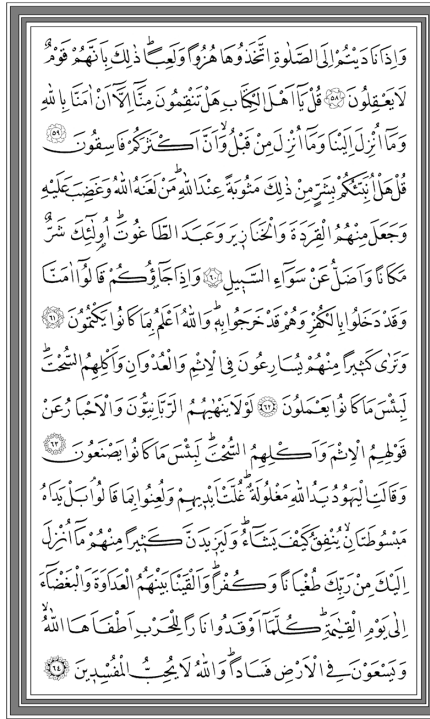
60. Czyż mam wam opowiedzieć o przypadku najgorszym ze wszystkich, jeśli chodzi o odpłatę Boga? Ci, których Bóg przeklął (wykluczając ze Swojego miłosierdzia), których zdecydowanie potępił i z których część zamienił w małpy i świnie, oraz słudzy sił Zła (którzy ustanawiają wiarę i rządy przeciwne Bogu) – są w gorszym położeniu i zbłądzili dalej ze słusznej, równej drogi”.

61. Kiedy ci (o takim samym charakterze i sposobie życia oraz hipokryci) przychodzą do ciebie, oświadczają (obłudnie): „Wierzymy”, gdy tymczasem wchodzą z niewiarą (w swoich sercach) i z niewiarą odchodzą. Bóg wie bardzo dobrze (jaką hipokryzję i niewiarę) ukrywają.

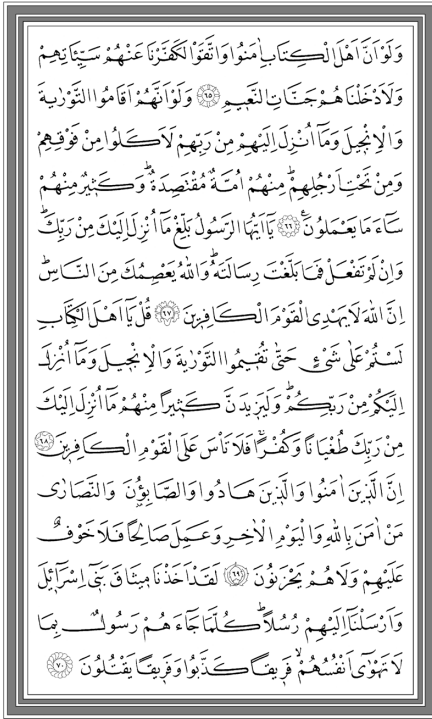
62. Widzisz wielu spośród nich spieszących, jakby współzawodniczyli w grzesznych niesprawiedliwych działaniach i wrogości, i spożywających niedozwolone dochody. Jakże złe jest to, co czynią!

63. Dlaczego nauczyciele (duchowi, kształcący ludzi w religii) i rabini (nauczyciele prawa) nie zabraniają im grzesznej mowy i spożywania grzesznych dochodów. Jakże złe jest to, co praktykują!

64. Żydzi mówią: „Ręka Boga jest skępowana” (i w ten sposób przypisują Bogu swoje upokorzenia i nieszczęścia).

Oby ich ręce zostały skępowane i oby zostali wykluczeni z Bożego miłosierdzia za to, że tak mówią! Zaiste, nie! Ręce Boga są szeroko otwarte w szczodrości, obdarzając, jak On zechce. A (Objawienie i łaska) to, co zostało tobie zesłane od twojego Pana, powiększa zaiste u wielu z nich bunt i niewiarę. Jednakże (według praw, jakie ustaliliśmy dla ludzkiego życia na tym świecie) rzuciliśmy pomiędzy nich wrogość i nienawistne urazy, aby trwały aż do Dnia Zmartwychwstania: ilekroć rozpalają płomień wojny (przeciwko islamowi), Bóg go wygasza (nie pozwalając im na osiągnięcie celu). Oni spieszą po ziemi, powodując chaos i zepsucie, a Bóg nie miłuje tych, którzy powodują chaos i zepsucie.

65. O, gdyby tylko Ludzie Księgi uwierzyli (w Proroka Muhammada i to, co zostało mu objawione) i lękali się Boga, ażeby zasłużyć na Jego ochronę, to my na pewno zmazalibyśmy z nich ich (wcześniejsze) złe uczynki i wprowadzilibyśmy ich do Ogrodów szczodrości i błogosławieństwa.

66. Gdybyż tylko prawdziwie przestrzegali Tory i Ewangelii, i wszystkiego tego, co zostało im zesłane od ich Pana (nie wprowadzając zniekształceń i tym samym wierzyli w Muhammada i poszli jego drogą), to byłiby żywieni z tego, co jest pod ich stopami (Bóg wylewałby na nich swoje błogosławieństwa z nieba i z ziemi)¹³. Pośród nich są ludzie sprawiedliwi

i umiarkowani, którzy idą słuszną drogą, lecz wielu z nich – zaprawdę, czyni zło.

67. O, Wysłanniku (który przekazujesz i ucieleśniasz Posłannictwo w najlepszy sposób)! Głoś i obwieszczaj w sposób jasny wszystko to, co ci zostało zesłane od twójego Pana. Jeśli bowiem tego nie uczynisz, to nie przekażesz Jego Posłannictwa. A Bóg będzie cię z pewnością chronił przed ludźmi. Oto Bóg nie poprowadzi ludzi niewierzących (ku zwycięstwu nad tobą)¹⁴.

68. Powiedz: „O, ludu Księgi Wy nie stoicie na niczym (pewnym i mającym u Boga znaczenie), dopóki prawdziwie nie przestrzegacie Tory i Ewangelii (pod względem ich zachowanych i niezmiennych przykazań) oraz wszystkiego tego, co wam zostało zesłane od waszego Pana (i dopóki nie uwierzycie we mnie i w Koran i nie pójdziecie drogą, którą ja podążam)”.¹⁵ To jednak, co zostało zesłane tobie od twójego Pana, powiększa w istocie bunt i niewiarę wielu z nich. Lecz nie smuć się z powodu ludu niewiernych.

69. Zaprawdę, ci, którzy oświadczają wiarę (w Muhammada i w to, co przynosi od Boga), i ci, którzy są żydami, sabejczykami bądź chrześcijanami (lub innej wiary) – ci, którzy prawdziwie i szczerze wierzą w Boga i Dzień Ostatni i dokonują dobrych, sprawiedliwych czynów – nie będą się lękać ani nie będą zasmuceni.

70. Zaiste, My zawarliśmy przymierze z Dziećmi Izraela (i zgodnie z nim) posłaliśmy im (kolejno) Wysłanników. Lecz kiedy jakiś Wysłannik przybywał do nich z tym, co nie odpowiadało ich duszom, to oni niektórych ogłaszali kłamcami, a niektórych zabijali.

13. Następujące wersety Starego Testamentu mają to samo znaczenie, co ten werset: „Jeżeli będziecie postępować według moich ustaw i będziecie strzec przykazań moich i wprowadzać je w życie, dam wam deszcz w swoim czasie, ziemia będzie przynosić plony, drzewo polne wyda owoc, młocka przeciągnie się u was aż do winobrania, winobranie aż do siewu, będziecie jedli chleb do sytości, będziecie mieszkać bezpiecznie w swoim kraju.” (*Trzecia Księga Mojżeszowa*, 26:3-5).

Ten sam sens zawarty jest w kazaniu Mojżesza w Piątej Księdze Mojżeszowej, rozdz. 28.

Te dwa ostatnie wersety sury odnoszą się do ważnej prawdy związanej z koncepcją *takla* (powstrzymywania się od nieposłuszeństwa wobec Boga ze względu na strach przed Nim, prawość w celu uzyskania jego ochrony). Jak zostało wspomniane wcześniej, Bóg ustanowił dwa zestawy praw, z których jeden to religia a drugi zawiera reguły istnienia i funkcjonowania wszechświata i jest przedmiotem zainteresowania nauk przyrodniczych. Gdy zwykle otrzymuje się zapłatę za posłuszeństwo lub nieposłuszeństwo wobec tych pierwszych w Świecie Przyszłym, to zapłata za posłuszeństwo lub nieposłuszeństwo wobec tych ostatnich zwykle przychodzi na tym świecie. *Takla* wymaga posłuszeństwa wobec nich obojga.

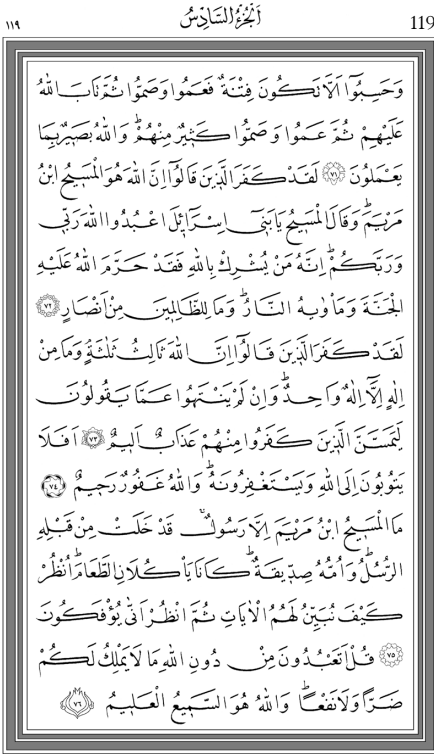
14. Ten werset objaśnia jeden z licznych cudów Koranu. Otwarcie oświadczą i przewiduje, iż Bóg będzie chronił Swojego Wysłan-

nika Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, przed wszystkimi wrogami, pozwalając mu na przekazanie Jego Przesłania do końca i nie pozwalając innym skrzywdzić go. Mimo że był okrażony przez zajadłych wrogów. Wysłannik doprowadził swoją misję bez żadnego lęku do zwycięstwa i dokonał żywota na własnym łożu.

Ta obietnica Boga jest także prawdziwa dla spadkobierców misji Wysłannika w następnych wiekach, szczególnie pod koniec czasów, gdy warunki do życia w islamie i jego przekazywanie będą trudne, tak jak były one w Mekce w czasie pierwszych lat islamu. Bóg ochroni także tych mużłmanów przed ich wrogami, którzy nie będą w stanie powstrzymać ich przed wypełnieniem ich misji. Zob. też 33:39.

15. Ten werset podkreśla trzy ważne rzeczy:

- Mimo że żydzi i chrześcijanie nie wierzą w Koran ani Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, islam uważa ich za Ludzi Księgi i oczekuje od nich przestrzegania Tory i Ewangelii. Jeśli tego nie uczynią, nie będą mieli prawa twierdzić, że otrzymali cokolwiek od Boga.
- Mimo iż Koran jasno wyjaśnił im drogę prowadzenia i ostatecznego zbawienia, odkrywając jednocześnie, w jak zły sposób traktują swoje księgi, stali się bardziej uparci w swoim odrzucaniu jego i Posłannictwa Muhammada.

71. Oni przypuszczali, że nie będzie żadnego sądu (nad nimi w rezultacie tego, co czynili) i stali się jakby ślepi i głusi (na prawdę i Boskie naponnienia). A potem Bóg (prowadząc ich ku przebudzeniu sumień i ku temu, by okazali skruchę i naprawili swoje życie) zwrócił się ku nim (z łaskawym przebaczeniem). A potem (ponownie, pomimo tego) wielu z nich stało się jak gdyby ślepymi i głuchymi. A Bóg widzi dobrze wszystko to, co oni czynią.

72. Z pewnością popadli w niewiarę ci, którzy mówią: Bóg to Mesjasz, syn Marii. Tymczasem sam Mesjasz oświadczył: „O, Dzieci Izraela! Czciecie Boga, mojego Pana i waszego Pana”. Kto przy-

pisuje Bogu współtowarzyszy, temu Bóg zabronił (wejścia do) Raju, a jego schronieniem będzie Ogień piekielny. A ci, którzy czynią zło, nie będą mieć wspomoczyieli.

73. Zaprawdę, w niewiarę popadli także ci, którzy mówią: Bóg jest trzecim z Trzech, a tymczasem nie ma żadnej istoty boskiej poza Bogiem Jedynym. Jeśli nie odstępają od mówienia w ten sposób, to kara bolesna dotknie tych spośród nich, którzy uparcie trwają w niewierze.

74. Czyż oni nie zwrócą się do Boga, żałując za grzechy (i postanawiając już nigdy więcej nie popełnić tego samego złego uczynku) i nie poproszą Go o przebaczenie? Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

75. Mesjasz, syn Marii, był jedynie Wysłannikiem, (a inni) Wysłannicy przeminęli przed nim. A jego matka była zasnę kobietą, całkowicie oddaną Bogu. Obydwoje zaś spożywali pokarmy (jak czynią to wszyscy śmiertelnicy). Zobacz, jak My im wyjaśniamy prawdy. I zobacz, jak oni odwrócili się od prawdy i głoszą fałszywe twierdzenia!

76. Powiedz (im, o Wysłanniku): „Czy wy czcicie poza Bogiem to, co (samo w sobie i z siebie) nie ma mocy i ani nie może wam zaszkodzić, ani przynieść korzyści – gdy tymczasem Bogiem jest Ten, który jest Wszystkosłyszający, Wszystkowiedzący?”

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلِبُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ
 وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا
 كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾ لَعْنُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ
 وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ
 ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ
 لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ
 يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ
 أَنْ يَخَاطَبُوا اللَّهَ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾
 وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 مَا تَخَذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَئِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ
 كَافِرُونَ ﴿٨١﴾ لَيَجْعَدَنَّ النَّاسُ عَذَابَ الَّذِينَ
 آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَيَجْعَدَنَّ أَقْرَبَهُمْ
 مَوَدَّةَ الَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ
 أَشْرَكُوا قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ
 فَيَسْبِغُونَ رُءُوسَهُمْ فَأَنَّهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٢﴾

77. Powiedz: „O, Ludu Księgi! Nie przekraczajcie granic waszej religii (wychodząc) poza prawdę i nie podążajcie za żądzami i pragnieniami ludzi, którzy zblądzili wcześniej i wielu innych poprowadzili ku zblądzeniu – i oni zblądzili (jak to czynią teraz inni) ze słusznej, równej drogi”¹⁶.

78. Ci spośród Dzieci Izraela, którzy popadli w niewiarę, zostali przeklęci językiem Dawida i Jezusa, syna Marii. Stało się tak, ponieważ byli nieposłuszni i stale wykraczali poza granice (Prawa).

79. Oni nie powstrzymywali siebie nawzajem przed dokonywaniem zła, które czynili. Zaprawdę, złe było to, co czynili.

80. Ty widzisz wielu z nich (żydów), jak sobie biorą za sojuszników i przyjaciół tych, którzy nie wierzą (zamiast sprzymierzać się z Wysłannikiem i wierzącymi). Zaiste, złe jest to, co sami przygotowują dla siebie (dla swojej przyszłości i dla życia wiecznego), przeto Bóg ich potępi i w karze zamieszkają na wieki.

81. Gdybyż prawdziwie wierzyli w Boga i w (zacnego) Proroka (Muhammada), i w to, co zostało jemu zesłane, to nie wzięliby ich (niewiernych) sobie za sprzymierzeńców i przyjaciół. Jednak wielu z nich to ludzie występni.

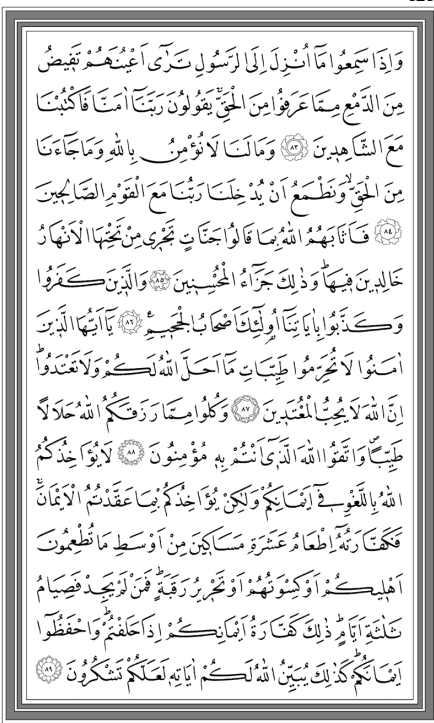

82. Ty się z pewnością przekonasz, że spośród ludzi (niewiary) najbardziej gwałtownymi pod względem wrogości wobec wiernych (muzułmanów) są żydzi i ci, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy. I z całą pewnością przekonasz się, że najbliższymi spośród nich pod względem sympatii wobec wiernych (muzułmanów) są ci, którzy mówią: „Jesteśmy chrześcijanami”. Jest tak, gdyż pomiędzy nimi (chrześcijanami) są pustelnicy (poświęcający się oddawaniu czci Bogu, szczególnie nocą) i mnisi (którzy zmagają się ze swoją naturą zmysłową, zawsze pełni bojaźni przed karą Bożą) – i są tacy także ze względu na to, że nie są wyniośli¹⁷.

Ten werset ostrzega chrześcijan szczególnie przed pewnymi ludźmi żyjącymi w dawnych czasach i niektórymi odłamami spośród żydów, które podążały innymi drogami niż Prosta Ścieżka Boga. Ostrzega również, aluzyjnie, muzułmanów, a konkretniej „piśmiennych” naszej epoki – wyrażenie „Ludzie Księgi” zawiera aluzję do ludzi wykształconych. Jest niemożliwym nie ujrzeć roli, jaką odegrali ci ludzie w zmienianiu podstaw chrześcijańskiej wiary i czci, oraz w rewoltach i niepokojach, które wybuchły w społeczności muzułmańskiej w jej wczesnym okresie, co doprowadziło do pojawienia się kilku grup, które zboczyły z prostej ścieżki, oraz roli odgrywanej przez nich w pewnych antyreligijnych ideologiach, które pojawiły się w ostatnich wiekach. Podobne ostrzeżenia zawarte są w Biblii.

17. Werset ten odnosi się do wielu faktów, takich jak:

- Arogancja i grzeszność (popelnianie grzechów otwarcie, bez odczuwania żadnego wstydu) są przeszkodami dla wiary, gdy skromność i samokrytyka są drzwiami otwartymi na nią.
- Ze względu na naturę swej misji, Prorok Jezus, niech będzie z nim pokój, przywiązywał większą uwagę do duchowego aspektu Świętej Religii niż do innych jej aspektów, i to doprowadziło do pojawienia się wielu pustelników i mnichów w jego społeczności.
- Islam jest drogą środka; lecz jako że skromność, poddanie, oddawanie czci i zmaganie się przeciwko duszy cielesnej również są niezwykle ważne dla islamu, musi istnieć naturalna bliskość pomiędzy muzułmanami i naśladowcami Jezusa.
- Łagodność i poddanie niektórych pustelników i mnichów spowodowała, że przyjęli oni islam i Koran, gdy tylko usłyszeli Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

83. Kiedy oni słyszą, co zostało zesłane Wysłannikowi, ty widzisz, jak ich oczy przepełniają się łzami z powodu tego, co poznali z prawdy (z ich własnych Ksiąg); i mówią: „Panie nasz! My wierzymy (w Muhammada i Koran), przeto zapisz nas pomiędzy świadkami (prawdy – pośród jego wspólnoty).

84. „Dlaczego mielibyśmy nie wierzyć w Boga i w to, co przyszło do nas z prawdy? I my gorący pragniemy, ażeby Bóg wprowadził nas pomiędzy ludzi sprawiedliwych”.

85. Przeto Bóg (zdecydował, że) nagrodzi ich za to, że tak powiedzieli, Ogrodami, przez które przepływają rzeki, ażeby w nich zamieszkali. Taka jest nagro-

da dla tych, którzy są oddani czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich widzi.

86. A jeśli chodzi o tych, którzy nie wierzą i negują Nasze Znaki i Objawienia, ci są towarzyszami Ognia palącego.

87. O wy, którzy wierzycie! Nie uznawajcie za zabronione rzeczy czystych i zdrowych, które Bóg uczynił dla was dozwolonymi, i nie przekraczajcie granic (zabraniając tego, co dozwolone, lub nadużywając dozwolonego). Bóg nie miłuje tych, którzy są występni.

88. I jedzcie z tego, w co Bóg was zaopatrzył – rzeczy zdrowe i czyste; i trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, w którego wierzycie.

89. Bóg nie będzie was winił za potknięcie się (lub błąd) w waszych przysięgach, lecz On będzie was winił za to, co zawarliście za pomocą przysięg uroczystych i rozmyślnych. Pokutą (za złamanie takiej przysięgi) będzie wyżywienie dziesięciu osób potrzebujących (bądź jednej osoby przez dziesięć dni) średnią tego pożywienia, którym życie swoje własne rodziny, bądź też ubranie ich lub wyzwolenie niewolnika. Jeśli ktoś nie znajdzie (środków, żeby tak uczynić), niech pości przez trzy dni. Taka jest pokuta za wasze przysięgi, jeśli je złożyliście i (nie dotrzyмалиście ich). Lecz strzeżcie waszych przysięg (nie składajcie lekkomyślnych przysięg, a jeśli już je złożyliście, to ich dotrzymajcie). Tak oto Bóg wyjaśnia wam Swoje Objawienia, abyście mogli składać dzięki (z serca, w mowie i uczynku – wypełniając Jego przykazania).

90. O wy, którzy wierzycie! Środki i napoje odurzające, gry hazardowe, ofiary dla (czegokolwiek, co spełnia funkcję) idoli (i w miejscach poświęconych składaniu ofiar komuś innemu niż Bóg) oraz (pogańskie) wróżby za pomocą strzał (i inne tego typu praktyki) są wstrętnym złem pochodzącym z działań Szatana. Przeto odwróćcie się od tego całkowicie, abyście mogli osiągnąć pomyślność (w obu światach).

91. Szatan dąży jedynie do wywoływania wrogości i nienawiści pomiędzy wami za pomocą środków odurzających i gier hazardowych i odwrócenia was od wspomnienia Boga i od modlitwy. Czyż zatem nie odstąpiacie?¹⁸

92. Bądźcie posłuszni Bogu i bądźcie posłuszni Wysłannikowi (którego rozkazy są oparte na Boskim Objawieniu), i bądźcie czujni. Jeśli się odwrócicie (od posłuszeństwa wobec nich, to) wiedźcie, że na Naszym Wysłanniku spoczywa jedynie (odpowiedzialność za) obwieszczenie Przesłania w sposób pełny i jasny.

93. Ci, którzy wierzą i dokonują dobrych, prawych dzieł, nie są obciążeni grzechem za to, w czym mogli uczestniczyć (przed przyjęciem islamu), o ile lękają się (odtąd skutków swoich dawnych złych uczynków), dochodzą do wiary i czynią dobre, prawe dzieła, a potem wierzą (głębiej), a potem są bardziej drobiazgowi w okazywaniu posłuszeństwa Bogu i pobożności, i oddaniu w czynieniu dobra: Bóg miłuje tych, którzy są oddani czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich widzi.

94. O wy, którzy wierzycie! Bóg z pewnością będzie was poddawać próbie

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا الْحَمْرَ وَالْمَيْسِرَ وَالْأَنْصَابَ وَالْأَزْوَاجَ
 رِجْسًا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَأَعْتَبُوا لَكُمْ تَطْلُوعًا ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا
 يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُفَوِّعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ
 وَالْمَيْسِرِ وَيُضِدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ
 ﴿٩١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ
 فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ مُجِيبُ
 الْغُثَيَيْنِ ﴿٩٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْبَلَوْكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ
 تَنَاءَلَهُ إِلَيْكُمْ وَرَمَاكُمْ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ مِنَ الْخَطَاةِ فَمَنْ أَعَدَّى
 بَعْدَ ذَلِكَ قَلْبَهُ عَدَاةً أَبْهَرَةً ﴿٩٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ
 وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَدًّا فَغَيْرَ مِثْلٍ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ
 ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَهَاتِهِ طَعَامٌ مَسَاكِينَ
 أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِبَا مَا لَيْدٌ وَقِيَ وَكَالَ أَمْرٌ عَفَا اللَّهُ عَنْمَا سَلَفُ
 وَمَنْ عَادَ فَيَنْقُصُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

poprzez pewną zwierzyną łowną, którą możecie osiągnąć waszymi rękoma bądź waszymi włóczniami (gdy będziecie na pielgrzymce), ażeby On mógł sprawdzić tych, którzy się go lękają, choć niewidziani (przez ludzi). Kto zaś potem popełni występki – dla tego przygotowana jest kara ogromna.

95. O wy, którzy wierzycie! Nie zabijajcie zwierzyny łownej, jeśli jesteście w stanie pielgrzymiej świętości bądź znajdujecie się w świętych dzielnicach Mekki. Jeśli ktoś z was ją zabije, to rekompensatą będzie równowartość tego, co zabił – z inwentarza żywego, i ma to zostać rozstrzygnięte przez dwóch sprawiedliwych pomiędzy was i przyniesione do Ka'by

jako ofiara; bądź też pokuta polegająca na przekazaniu (tyle) żywności potrzebującym (jaka jest wartość zabitej zwierzyny) lub też poszczenie (liczby dni o równowartości (liczby osób, które należałoby wyżywić). (To zostało nakazane), ażeby on mógł posmakować złych skutków swego uczynku. Bóg wybaczył

to, co należy do przeszłości. Lecz jeśli chodzi o tego, który ponownie zgrzeszy, to Bóg weźmie od niego odpłatę. A Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Zawsze Potrafiący dokonać odpłaty (za niesprawiedliwość).

---

18. Te dwa ostatnie wersety, które zawierają ważne zasady ludzkiego życia na tym świecie i w przyszłym, zwracają uwagę na niebezpieczeństwa, takie jak alkohol, narkotyki, hazard i inne rodzaje gier losowych, i skłonność do wznoszenia monumentów i pomników o charakterze bałwochwalczym, które są ucieleśnieniem ostentacji, pychy, zachłyśnięcia się życiem tego świata i nadaremnych pragnień nieśmiertelności. Ukazują także wrogość, nienawiść i przestępstwa przez nich popełniane. Jeśli uznajemy, iż organizacje na podobieństwo mafii są pożywką dla

tych i innych rodzajów grzechów i nielegalnych relacji, takich jak prostytutka, niekontrolowany czarny rynek, uzależnienie od narkotyków i przemyt, i że są to obrzydliwe skutki działania Szatana, ostrzeżenie zawarte w tych wersetach staje się jeszcze bardziej znaczące. Jest również niezwykle ważne by zrozumieć, jakie straty mogą być spowodowane zlekceważeniem nawet jednego wersetu Koranu; na przykład wiele wypadków drogowych, które zabierają życie i własność, wynikają z alkoholu.

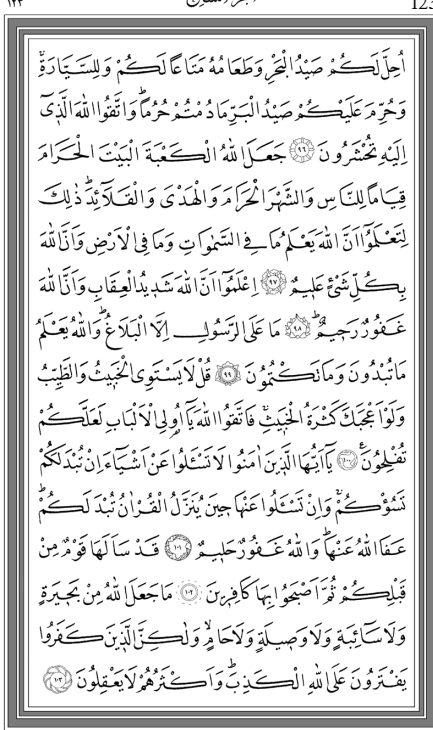
96. Zwierzyna w morzu (polowanie na nią i spożywanie) oraz jego (ryby i inne) jadalne (owoce morza) są wam dozwolone – jako zaopatrzenie dla was i dla podróżników (których chcielibyście nakarmić). Kiedy jednak znajdujecie się w stanie świętości pielgrzymiej, zabronione jest wam polowanie na lądzie (bądź ubój i spożywanie tej zwierzyny, którą ktoś może dla was upolować). Lękajcie się Boga, przed którym zostaniecie zgromadzeni.

97. Bóg uczynił Ka'bę – Święty Dom – symbolem i utrzymaniem dla ludzi, a także święte miesiące (w czasie których walka jest zabroniona), i zwierzęta ofiarne oraz (wielbłądy noszące ofiarne) wieńce. To jest po to, byście wiedzieli, że Bóg wie, cokolwiek jest w niebiosach i cokolwiek jest na ziemi, i że Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

98. Wiedźcie (również to), że Bóg jest surowy w karaniu i że Bóg jest Przebaczający i Współczujący.

99. Na Wysłanniku spoczywa jedynie przekazywanie Posłannictwa w sposób pełny i jasny. (Wasza odpowiedzialność polega na tym, by działać zgodnie z nim), a Bóg wie wszystko, co ujawniacie i czynicie w sposób otwarty, i wszystko to, co ukrywacie i czynicie w sposób tajny.

100. Powiedz: „To, co dobre i to, co złe nie są sobie równe”, nawet jeśli obfitość zła (i ilość zepsucia) cię zadziwia. Przeto lękajcie się Boga, o ludzie obdarzeni przenikliwością, abyście (potrafili właściwie rozróżnić jakość i ilość i) mogli osiągnąć pomyślność (w obu światach)¹⁹.

101. O wy, którzy wierzycie! (Praktykujcie tak, jak jesteście napominani, by praktykować) i nie pytajcie o rzeczy, które – jeśli by stały się dla was jasne – sprawiłyby wam trudność (w praktykowaniu religii). Jeśli jednak zapytacie o nie wtedy, gdy zsyłany jest Koran, to one zostaną wam rozjaśnione (w takim stopniu, w jakim Bóg zechce). (Wiele rzeczy, o które pytaliście bądź chcecie zapytać, lecz Bóg pozostawił niewypowiedziane), Bóg wam odpuścił: Bóg jest Przebaczający, Łaskawy.

102. Zaiste, ludzie przed wami zadawali takie pytania (i żądali od swoich Proroków takich rzeczy, jak szczególnego rodzaju cuda), a potem popadali w niewiarę (nie wypełniając przykazań, danych w odpowiedzi na pytania, lub rozmyslnie

nie wierząc w Posłannictwo swoich Proroków, pomimo cudów, jakich dokonali).
103. Bóg nie zarządził niczego (w rodzaju) *bahira* ani *sa'iba*, ani też *wasila*

bađż *ham*. Jednak ci, którzy nie wierzą, wymyślają kłamstwa przeciwko Bogu. Większość z nich nie rozumuje (i oni są w istocie pozbawieni mądrości)²⁰.

19. Ten werset formułuje bardzo ważny standard oceny i osądu. Jako że świat i wszystko, co na nim jest, nie są w stanie odzwierciedlić tego, co jest doskonałe, i ze względu na ich wrodzone niedostatki, które są podstawą ich egzystencji, mogą odzwierciedlać jedynie wiele absolutnych prawd w postaci względnych sposobów, stopni czy kolorów.

Dlatego właśnie, zarówno z perspektywy względności jak i w rzeczywistości, brzydki, źli i zepsuci (niewierni, hipokryci, grzesznicy, nielegalne zyski, złe myśli i nieprawdziwe wierzenia, itp.) istnieją na świecie w większej obfitości niż piękni, dobrzy i czysti (wierni, szczerze i sprawiedliwe osoby, legalne zyski, prawe myśli i prawdziwe wierzenia). Z tego powodu błędem jest osądzanie na podstawie ilości; ważna jest natura i jakość. Zdarza się czasem, że pojedyncza osoba reprezentuje prawo i prawdę w społeczności. Tak więc oprócz kwestii otwartych na pytania i takich, które są prawdziwie związane z okolicznościami, to co sprawiedliwe i prawdziwe nie może być osądzane według ilości. Źródłem absolutnych prawd jest Bóg. Cokolwiek On ocenia jako prawdziwe i prawidłowe jest prawdziwe i prawidłowe. Myślenie i działanie z tym sprzeczne przynosi porażkę, a nie sukces i zbawienie. Zarówno historia jak i obecny świat są tego świadkami.

20. *Bahira*: wielbłądzica, której mleko pogaanie poświęcali idolom, po tym jak urodziła pięcioro młodych, z których piąte było samcem; *saiba*: wielbłąd przeznaczony na zgubę, którego mleka pogaanie sobie odmawiali, uświęcając je, by wyrazić swoją wdzięcz-

ność za udane wypełnienie przysięgi; *lasila*: sztuka bydła, która urodziła bliźniaki, z których jeden jest samcem, a drugi samicą, i z których samiec był przeznaczony na zgubę i poświęcony bożkom; *ham*: wielbłąd, którego pogaanie sobie odmawiali, po tym jak zapłodnił dziesięć samic.

Wniosek z tych wersetów wskazuje na bardzo ważny fakt: Bóg nigdy nie czyni niczego nadaremno, ani niczego, co jest bezużyteczne, i jeśli ktokolwiek może użyć swojego rozumu, ktokolwiek posiadający wystarczające władze umysłowe, to jest w stanie pojąć choć trochę mądrości w każdym z rozkazów Boga.

Islam czyni rozum i intelekt świadkami faktu, iż każdy z jego nakazów jest rozsądny, lecz nie znaczy to, że rozum lub intelekt może odkryć i ustanowić te nakazy. Aby odkryć i ustanowić te nakazy w swoim właściwym miejscu wymaga „intelektu”, który, jak mówi powyższy werset 97, zna wszystko, co jest w niebie i wszystko, co jest na ziemi, i który ma pełną wiedzę o wszystkim – intelektu, który zna strukturę całego wszechświata razem ze wszystkimi jego relacjami ze wszystkimi jego częściami i każdym zdarzeniem, o każdym czasie i w każdym miejscu, i który zna ludzkość ze wszystkimi jej potrzebami, naturą, i który rozumie sięć relacji. Jest tylko jeden taki „intelekt”: Bóg. Tak więc obowiązkiem ludzkości jest odkrycie mądrości nakazów Boga – winniśmy przede wszystkim użyć naszego rozumu i intelektu w celu wydedukowania mniej ważnych zasad i przykazań, które są zmienne w zależności od czasu i okoliczności.

104. Kiedy się do nich mówi: „Przybywajcie (pełni posłuszeństwa) do tego, co Bóg zesłał i do Wysłannika (któremu jest objawiany Koran), (odmawiają zastanowienia, a zamiast tego) mówią: „Wystarczy nam to, przy czym zastaliśmy naszych ojców”. Cóż?! Nawet jeśli ich ojcowie nic nie wiedzieli i nie byli prowadzeni drogą prostą?

105. O wy, którzy wierzycie! (Nie zajmujcie się tymi, którzy podążają innymi drogami!) Jesteście odpowiedzialni za siebie samych (zważajcie przeto, jak podążacie swoją drogą). Ci, którzy podążają ku zbłądzeniu, nie mogą wam zaszkodzić, o ile wy sami jesteście sprawiedliwie prowadzeni (i podążacie prostą drogą, nie schodząc na błędną ścieżkę). Do Boga nastąpi powrót was wszystkich i On sprawi, że zrozumiecie wszystko to, co czyniliście (i wezwie was do złożenia rachunku).

106. O wy, którzy wierzycie! Kiedy śmierć się do was zbliża, miejcie w chwili sporządzania zapisu testamentowego świadków spośród siebie – dwie uczciwe, wiarygodne osoby spośród waszego ludu (społeczności muzułmanów) lub dwie inne osoby spośród ludu innego niż wasz własny (spomiędzy Ludzi Księgi), jeśli jesteście w podróży (i nie ma muzułmanów) i dotyka was nieszczęście śmierci. A jeśli pojawia się jakaś wątpliwość (dotycząca ich świadectwa), to zatrzymajcie tych dwu (w meczecie) po modlitwie i oni mają zaprzysiąc na Boga: „Nie sprzedamy naszego świadectwa za żadną cenę, nawet jeśli ono dotyczy kogoś spokrewnionego (z nami), ani nie ukryjemy świadectwa Boga (i jego

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ الرَّسُولِ قَالُوا
حَسْبُنَا مَا وَجَدَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ لَئِن لَّمْ يَنتَهِ عَنَّا
شَيْعًا وَلَا يَمْتَدُونَا ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنفُسُكُمْ
لَا يَضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِي بَيْتِكُمْ لِيُخَاطَبُوا أَن تَكُونُوا تَعْمَلُونَ ۗ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهَا
دُخَانٌ مُّذِيبٌ وَإِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذُو عَدْلٍ
مِّنكُمْ وَالْغَرَّانِ مِنَ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ
مُصِيبَةٌ مِّنَ الْمَوْتِ فَتَمَسُّوهُنَّ مِمَّا مِّن بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمْنَ بِاللَّهِ
إِن يَأْزُبْنَهُنَّ لَا تَنفَعُنَّ فِيهِ يَمَّتُّمْ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكُنَّ شُهَدَاةَ
اللَّهِ إِن يَأْذُبْنَهُنَّ لِأَكْفَيْنَهُنَّ مِنْهُنَّ مَا اسْتَحَقَّتْ لَهُنَّ وَتَكُنَّ
فَأَسْرَارًا يَتَعَوَّنَ مِنْهَا أَلْفٌ مِّنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِنَّ لِأَوْلِيَّائِنَ
فَيُقْسِمْنَ بِاللَّهِ لَسَنَّهِنَّ دُخَانٌ مُّذِيبٌ مِّن شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا
إِن يَأْزُبْنَهُنَّ لِأَكْفَيْنَهُنَّ مِنْهُنَّ مَا اسْتَحَقَّتْ لَهُنَّ وَتَكُنَّ
وَجْهًا أَوْ يَخَافُونَ أَن تُرَدَّ أَيْمَانُ بَعْدَ آفْسَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَاسْمِعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۗ

prawdy), gdyż wtedy z pewnością byli-
byśmy pomiędzy grzesznikami”.

107. A jeśli potem wyjdzie na jaw, że ci dwaj (świadkowie) są winni grzechu (składania fałszywego świadectwa), to niech zajmą ich miejsce dwaj inni spośród tych (właściwych spadkobierców zmarłego), których tamci pierwsi pozbawili ich praw, i ci mają zaprzysiąc na Boga: „Nasze świadectwo jest prawdziwsze od świadectwa tamtych dwóch i my nie jesteśmy występni (przeciwno temu, co sprawiedliwe, ani nie naruszyliśmy praw innych), gdyż wtedy z pewnością bylibyśmy pomiędzy niesprawiedliwymi”.

108. W ten sposób jest bardziej prawdopodobne, że ludzie będą składać rzetelne świadectwo albo (przynajmniej) będą się obawiać, że ich przysięgi zostaną ode-

pchnięte przez inne przysięgi. Lękajcie się Boga i zważajcie (na Jego przykazania). Bóg nie prowadzi drogą prostą ludzi zajadle nieposłusznych²¹.

21. Te ostatnie wersety zawierają ważne zasady dotyczące muzułmańskiego prawodawstwa, dobrej moralności i porządku społecznego. Oto one:

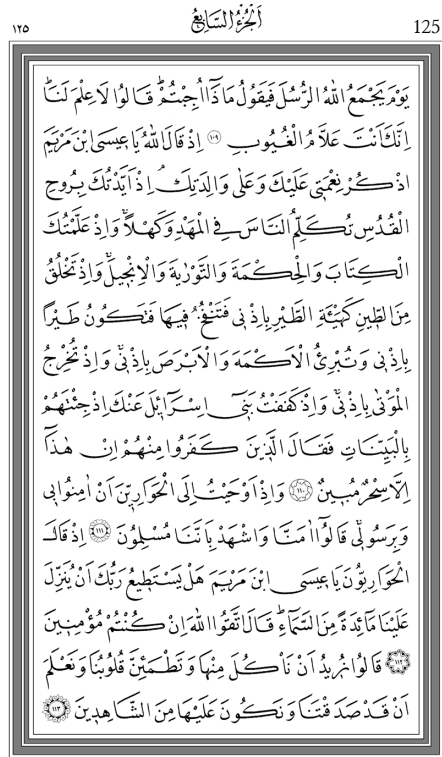
- (Mimo że zawsze powinniśmy mieć dobre zdanie o wiernych,) transakcje w społeczeństwie muszą odbywać się na podstawie procedur prawnych.
- Dawanie świadectwa jest niezwykle ważne. Unikanie tego i składanie fałszywego świadectwa należą do głównych grzechów.
- Świadectwo nie-muzułmanów, zwłaszcza Ludzi Księgi, może być akceptowane w przypadkach koniecznych.
- Jeśli dowód świadczący coś przeciwnego zostanie odkryty po tym, jak sąd wyda wyrok, musi być wszczęty nowy proces.
- Jeśli zostanie odkryte, że wykonawcy testamentu nie mówili prawdy, są oni zwalniani, a na ich miejsce powołuje się dwóch innych ludzi spośród prawowitych spadkobierców zmarłej osoby.

- Zarówno wykonawcy testamentu jak i spadkobiercy proszeni są o złożenie przysięgi.
- Ci, których ludzie uważają za wiarygodnych i szczerych nie zawsze muszą takimi być. Powinniśmy uważać każdego za wiarygodnego, póki nie pojawi się dowód temu przeczący, i tylko na takiej podstawie możemy uznać inną osobę za niewiarygodną.
- Prawo samo w sobie posiada zasady, lecz aby mogły one zwyciężyć i były stosowane tak, jak tego oczekujemy, wiara i szacunek dla Boga, który czyni wszystko, i który wezwie ich wszystkich do rachunku w innym świecie, oraz wiara w Życie Przyszłe, gdzie ludzie ujrzą odpłatę za to, co czynili na tym świecie, winny być nadrzędne. Wiara w Boga, szacunek dla Niego i strach przed Nim są podstawowymi warunkami zapewniającymi szczęśliwe życie społeczne.

109. Tego dnia, kiedy Bóg zbierze Wysłanników i zapyta ich: „Jaką otrzymaliście odpowiedź (od ludzi, którym mieliście głosić Moje Posłannictwo) – oni powiedzą: „Nie mamy (dokładnej) wiedzy (o prawdziwości ich odpowiedzi). Ty i tylko Ty masz wiedzę o niewidzialnym (o wszystkim, co się znajduje poza zasięgiem postrzegania jakiegokolwiek istoty stworzonej)”.

110. Kiedy to Bóg powie: „O Jezusie, synu Marii! Wspomnij Moją łaskę okazaną tobie i twojej matce, gdy umocniłem cię Duchem Świętości i przemawiałeś do ludzi w kołysce i w wieku męskim. I kiedy nauczyłem cię Księgi²² i Mądrości, Tory i Ewangelii; i kiedy ukształtowałeś z gliny coś w kształcie ptaka – za Moim pozwoleniem, a potem tchnąłeś w to i stało się ptakiem – za Moim pozwoleniem; i uzdrowiłeś ociemniałego od urodzenia i trędowatego – za Moim pozwoleniem; i kiedy wskrzesiłeś zmarłego – za Moim pozwoleniem. I kiedy powstrzymałem Dzieci Izraela od ciebie, gdy przybyłeś do nich z jasnymi dowodami (prawdy i cudami ukazującymi twoje Posłannictwo), a ci spośród nich, którzy nie uwierzyli, rzekli: ‘To oczywiście nic innego, jak tylko czary’.

111. A kiedy objawiłem uczniom (poprzez ciebie i tchnąłem w ich serca): ‘Uwierzcie we Mnie i w Mojego Wysłannika!’, oni powiedzieli: ‘Wierzymy, a zatem zaświadczy, że jesteśmy (muzulmanami) poddani wyłącznie Jemu’”.

112. A kiedyś uczniowie powiedzieli: „Jezusie, synu Marii, czy twój Pan jest w stanie zesłać na nas z niebios stół (zastawiony pożywieniem)?²³ (Jezus) odrzekł: „Bójcie się Boga (gdyż należy się Go lękać, i odstąpcie od żądania takich rzeczy, ażeby On was nie pokarał), o ile jesteście (prawdziwie) wierzący”.

113. Oni powiedzieli: „Pragniemy z niego jeść i aby nasze serca mogły zostać uspokojone (pewną wiedzą, że Bóg jest naszym Panem, i że ty jesteś Jego Wysłannikiem), i byśmy wiedzieli, że ty mówisz do nas prawdę i abyśmy mogli być pośród świadków (znaczenia i prawdziwości tego, co nam pokazałeś)”.

22. Werset wspominający o Torze i Ewangelii razem z Księgą, tak jak w 3:48, skłonił niektórych do interpretowania tego terminu (*al-kitab*) jako „pisanie”. Jednakże gdy rozważymy inny fakt, a mianowicie, że Tora i Ewangelia zawierają Mądrość lub nawet są ucieleśnieniami Mądrości jako święte Księgi, możemy dojść do wniosku, że poprzez Księgę i Mądrość werset odnosi się do Świętej Księgi i Mądrości ogólnie i wyszczególnia je lub określa jako Tora i Ewangelia.

23. Formułowanie tego żądania, postawionego przez apostołów, by mieć większą pewność co do wiary, zawiera kilka kwestii, które stoją w sprzeczności z dobrymi manierami, które wierny powinien posiadać w stosunku do Boga i Jego Wysłannika:

- Gdy zwracali się do Jezusa jako do Wysłannika Boga, powinni byli pokazywać swoją wiarę i szacunek dla niego, ukazali jednak złe maniere i zwątpili w jego Posłannictwo.
- Poprzez mówienie „twój Pan” dali do zrozumienia, iż ich wiara w Boga nie umocniła się w ich sercach, gdyż zachowali się w zły sposób.
- Poprzez mówienie „czy twój Pan jest w stanie...?” zademonstrowali, że nie posiadali prawdziwego sądu o Bogu, tak jak Jego prawo (jako Boga) wymaga.
- Poprzez domaganie się cudu po tym, jak zaświadczyli o swojej wierze, ukazali

zwątpienie i inny rodzaj złego zachowania.

Jednakowoż powinniśmy wspomnieć, że apostołowie, których Koran mocno pochwalił w niektórych innych wersetach (np. 3:52, 5:111), być może postawili to żądanie w czasie, gdy ich wiara nie była jeszcze w pełni utwierdzona w ich sercach i zanim odpowiedzieli na wezwanie Jezusa – „Kto będzie moim pomocnikiem (na tej drodze) do Boga?” mówiąc „My jesteśmy pomocnikami (sprawy) Boga. Wierzymy w Boga i (prosimy cię) zaświadczyć, że jesteśmy muzułmanami (podanymi wyłącznie Jemu).” (3:52).

Powinno się również odnotować, iż żaden z Towarzyszy Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nie postawił takiego żądania, po tym jak znaleźli się w łonie islamu. Nie tylko nie wysunęli takiego żądania, lecz także nie przywiązywali większego znaczenia do cudów Wysłannika Boga, niż te, które mogły być oczekiwane. Przykładem takiego cudu jest czas, w którym nie było żadnych innych środków do otrzymania wody i żywności i gdy Prorok był w stanie pomnożyć małą ilość dostępnej żywności, tak że wystarczyła ona dla setek żołnierzy (Szersze wyjaśnienie cudów Proroka Muhammada, zob. *The Letters*, „the 19 Letter”). Towarzysze skupili się na przekazywaniu zasad Religii i oddali się temu uważając za wystarczające, że takie cuda są relacjonowane tylko przez niektórych.

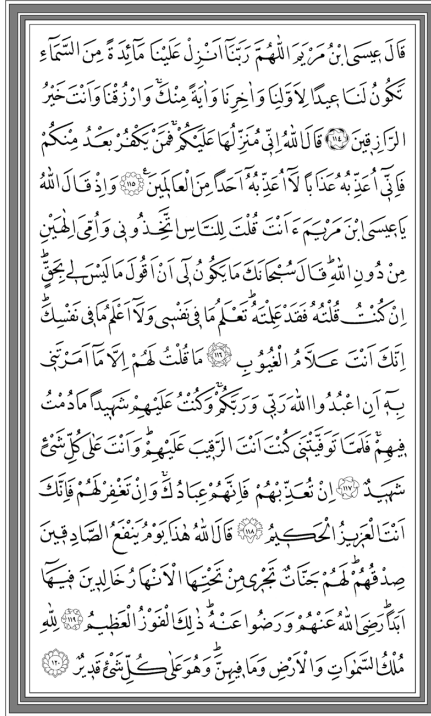
114. Jezus, syn Marii rzekł (składając do Boga prośbę): „O Boże, Panie nasz! Ześlij na nas stół (zastawiony pożywieniem) z niebios, a to będzie dla nas stałe święto (religijne) – dla pierwszego i ostatniego z nas – i znak od Ciebie. I daj nam zaopatrzenie, gdyż Ty jesteś Tym Najlepszym, którego można znaleźć jako zaopatrującego – Najlepszym Zaopatrującym”.

115. Bóg rzekł: „Oto Ja ześlę go na was. Lecz jeśli potem ktoś z was nie będzie wierzył, to wymierzę mu karę, której nigdy nie wymierzam nikomu w światach”²⁴.

116. I (strzeż się tego) kiedy Bóg powie: „Jezusie, synu Marii! Czy to ty powiedziałeś ludziom: ‘Weźcie mnie i moją matkę za bóstwa poza Bogiem?’” A on odpowie: „Jesteś Pełen Chwały (ponad tym, by mieć współtowarzysza bądź jakieś potrzeby lub ułomności)! Nie należało do mnie mówienie tego, do czego nie mam prawa. Jeślibym to powiedział, Ty wiedziałbyś już o tym. Ty wiesz wszystko, co jest w moim wnętrzu, a ja nie wiem, co jest w Twoim wnętrzu. Zaprawdę, Ty i tylko Ty masz wiedzę o tym, co Niewidzialne (i znajduje się poza zasięgiem percepcji jakiegokolwiek stworzonej istoty).

117. Ja nie mówiłem im niczego poza tym, co Ty mi nakazałeś (mówić): ‘Czczycie Boga, mojego Pana i waszego Pana’. Ja byłem świadkiem nad nimi tak długo, jak długo pomiędzy nimi pozostawałem; a kiedy zabrałeś mnie z powrotem, Ty sam byłeś Obserwatorem nad nimi. Zaiste, Ty jesteś Świadkiem każdej rzeczy.

118. Jeśli ich ukarzesz – oni są Twoimi sługami; a jeśli im wybaczysz – Ty jesteś

Pełen Chwały, Twoja moc nieodparta, (Tyś jest) Mądry”²⁵.

119. Bóg powie: „Oto Dzień, kiedy ich prawdomówność (wierność i wytrwałość) przyniesie korzyść wszystkim tym, którzy byli wierni swemu słowu (dane mu Bogu). Dla nich (przygotowane) są Ogrody, przez które przepływają rzeki, i w nich (w Ogrodach) zamieszkają na wieki. Bóg jest zadowolony z nich, a oni są zadowoleni z Niego. Oto triumf najwyższy!”

120. Do Boga należy całkowite zwierzchnictwo nad niebiosami i nad ziemią, a także nad wszystkim tym, co w nich jest. I On ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

24. Poprzez zakończenie opisu wydarzenia bez wspomnienia, czy stół był zesłany czy nie, Koran pokazuje, że powodem dla relacjonowania takich wydarzeń jest albo umocnienie głównych ich przyczyn albo danie poprzez nie lekcji. Poprzez zrelacjonowanie tego zdarzenia Koran pokazuje nam, że to, co przede wszystkim prowadzi ludzi do wiary w Wysłanników i Przesłanie, które przynieśli, to nie cuda przez nich dokonane. To raczej osoby samych Wysłanników, ich głęboka duchowość, wysokie morale, które posiadali i racjonalność oraz prawda ich Przesłania i jego zgodność z nieskazitelną ludzką świadomością. To pokazuje, że zarówno wiara jak i niewiara są świadomym wyborem. Tak więc zamiast oczekiwania cudów, ludzie powinni studiować wszechświat, który w rzeczywistości i w całości jest wystawą cudów, a charakter i życie Proroków - razem z Księgami, które przynieśli, a ich świadomość nie powinna być zanieczyszczona takimi rzeczami, jak przesady, pragnienia cielesne, grzechy, czynienie zła, złe poglądy i arogancja, z których każde jest przeszkodą dla wiary.

25. Odpowiedź dana przez Proroka Jezusa, niech będzie z nim pokój, ukazuje jego misję i jej charakter. Poprzez powiedzenie: „Jeśli ich ukarzesz - oni są Twoimi sługami; a jeśli im wybaczysz - Ty jesteś Pełen Chwały, Twoja moc nieodparta, (jesteś) Mądry”, pokazuje jego całkowity szacunek dla Boga, gdy z wyrażeniem „oni są Twoimi sługami” odwołuje się do miłosierdzia Boga. Mimo że wydaje się bardziej rozsądne odwoływanie się do Boga będącego Wszechwybaczącym i Wszechmiłosiernym, gdzie przebaczenie jest wspomniane, to znamienity Prorok, który mówiąc o tej kwestii, odwołuje się do Boga Pełnego Chwały i Mądrego, ukazuje jego głębokie poddanie się absolutnej Władzy i Mądrości Boga.

Pewnego razu nasz Prorok, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wymienia Abrahama i Jezusa, niech będzie z nimi pokój, razem i przyrównuje ich do siebie. Abraham wzywał Boga w imieniu swojego ludu, który go odrzucił, mówiąc: *Zaprawdę, oni sprowadzili z drogi prostej wielu ludzi. Zatem, kto idzie za mną, ten naprawdę należy do mnie; ten zaś, kto nie jest mi posłuszny... Zaprawdę, Ty jesteś Przebaczący, Współczujący* (14:36).

SURA 6

AL-AN'AM (TRZODY)

Okres mekkański

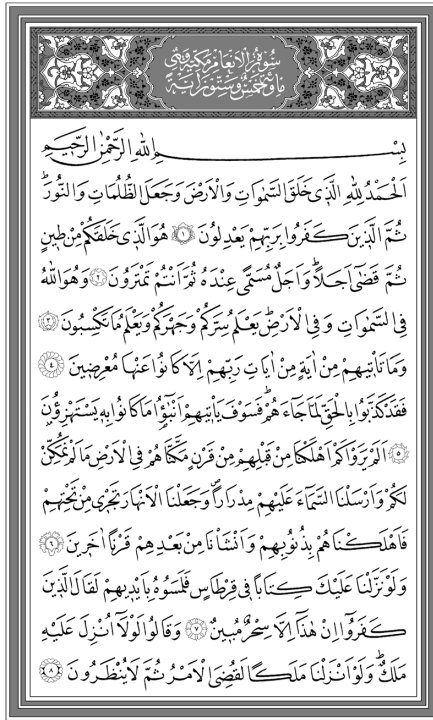
Sura niniejsza została objawiona w całości w ostatnim roku mekkańskiego okresu islamu. Następuje w Koranie po surach: Krowa, Rodzina Imrana, Kobiety oraz Stół zastawiony, z których wszystkie zostały objawione w Medynie, i zajmują się taką tematyką, jak odrzucenie politeizmu i niewiary, ustanowienie *tauhidu* (czystego monoteizmu), Objawienie, Posłannictwo i Zmartwychwstanie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który stworzył niebiosa i ziemię i (jako wymiar ich obecności i efekt ruchu) powołał do istnienia zasłony ciemności i światło. Jednak ci, którzy nie wierzą, przypisują równych swojemu Panu (który stwarza i utrzymuje takich ludzi i ciała niebieskie)¹.
2. On jest Tym, który stworzył was z gliny (i materialnie pochodzicie wszyscy z gliny), a następnie wyznaczył termin (życia dla was), i u Niego jest również inny, niezmienny termin – określony przez Niego i znany Jemu². Mimo to powątpiewacie (w te prawdy oczywiste, których częściowo doświadczacie, a częściowo możecie je wywnioskować).
3. On jest (Jedynym prawdziwym) Bogiem (realizującym Swoją absolutną zwierzchność i objawiającym Swoje Atrybuty i Imiona) zarówno w niebio-

أَنْجُزُ السَّافِي

127

sach, jak i na ziemi. On zna to, co ukrywacie i to, co głosicie (i czynicie) otwarcie, i On wie także, co zyskujecie (– co czynicie dobrego lub złego w waszym życiu).

4. A jednak, kiedy przychodzi do nich któreś z Objawień i znaków od ich Pana, to się odwracają od tego z niechęcią.

5. I oto celowo negują prawdę (ucieleśnioną przez Koran), kiedy do nich przyszła (i drzwi z prawd i ostrzeżeń, a szczególnie z wieści o Zmartwychwstaniu). A przecież rozumieją to, z czego szydzili.

6. Czyż oni nie widzą (mimo że przechodzą podczas podróży) obok ruin, jak wiele pokoleń unicestwiliśmy przed

nimi, a które umocniliśmy na ziemi mocniej niż kiedykolwiek was (daliśmy im środki i możliwości, jakich nie otrzymaliście od Nas), i na nie wylaliśmy błogosławieństwa z niebios, i sprawiliśmy, że spod nich wypłynęły rzeki. Następnie unicestwiliśmy je za grzechy, a po nich powołaliśmy inne pokolenie.

7. A gdybyśmy tobie zesłali księgę na pergaminie, której oni by dotykali swoimi rękoma, to i tak ci, którzy upoczy-

wie nie wierzą, powiedzieliby z pewnością: „Zaiste, to tylko czary”.

8. Oni mówią: „Dlaczegoż nie został do niego zesłany anioł?” Lecz gdybyśmy zesłali anioła (takiego, którego mogliby zobaczyć, jak to czyniliśmy w przypadku innych ludów – w tym ludu Lota) – to sprawa zostałaby już dawno rozstrzygnięta i nie uzyskaliby zwłoki (albowiem aniołowie przychodzący w taki sposób zwiastują zniszczenie).

1. Werset ten stosuje termin *stworzenie* w stosunku do niebios i ziemi oraz *powoływanie do istnienia* lub *naznaczanie* w stosunku do ciemności i światła. Oznacza to, że ciemność i światło nie są rzeczami, które zostały stworzone jako oddzielne istoty, lecz stanowią raczej rezultat ruchu niebios (lub określonych ciał niebieskich) oraz ziemi jako wymiaru ich istnienia.

Fakt, iż ciemność jest wymieniona przed światłem implikuje, że nieistnienie ma przewagę nad istnieniem w życiu wszechświata i że istnieje ono w Wiedzy Boga. Z tego powodu dzień zaczyna się właściwie w momencie zachodu słońca.

Zarówno ciemność, jak i światło są użyte również w swojej duchowej konotacji. Jako że źródła i rodzaje ciemności „duchowej” (materializmu, ateizmu, agnostycyzmu, wszelkiego rodzaju politeizmu, hipokryzji) są liczne, a „duchowe” światło jest jedno i pochodzi z jednego i pojedynczego źródła, to słowo ciemność użyte jest w liczbie mnogiej, a światło w pojedynczej. Wyjaśnia to także powód, dla którego, nawet gdy filozofowie i myśliciele różnią się bardzo w swoich ideach, jako iż oparli swoje myślenie na własnym rozumowaniu, wszyscy Prorocy, których było więcej niż 100000, na przestrzeni historii ludzkiej byli zgodni co do tych samych zasad.

Na dodatek w związku ze wszystkimi wymienionymi odcieniami znaczeniowy-

mi, poprzez odniesienie się do tych, którzy nie uwierzyli, oraz odrzucenie politeizmu i podkreślenie, że Bóg jest Panem także niewiernych, werset ten mówi, iż każdy rodzaj politeizmu równy jest niewierze i nawet gdy wielu ludzi przypisuje partnerów i rywali równających się Bogu, to Bóg jest Panem – Stwórcą, Podtrzymującym, Wychowującym, Zaopatrującym – całego stworzenia, włączając w to ludzkość, i dlatego politeizm nie posiada żadnej mocnej i usprawiedliwionej podstawy. W ten sposób ten krótki werset podsumowuje całą *surę*.

2. Dla pośredniego wyjaśnienia tego wersetu i odpowiednich terminów teologicznych *adżal* lub *al-kadar al-muallak* (zawieszony termin lub los) i *adżal musamma* (określony termin) lub *al-kadar al-mubram* (decydujące przeznaczenie), patrz przyp. 13 tej sury i sury 13, przyp. 13, i sury 10, przyp. 19.

Niektórzy egzegeci Koranu są zdania, iż pierwszy termin wymieniony w tym wersecie jest „naturalnym” terminem określonym przez Boga dla istot. Na przykład lekarz może powiedzieć pacjentowi otwarcie o rodzaju i powadze jego choroby: „On (lub ona) umrze w ciągu dziesięciu dni”, ale pacjent może żyć wiele lat więcej. Termin przypuszczany przez lekarza jest terminem „naturalnym”. Ale ostateczny termin pacjenta jest znany tylko Bogu.

9. A gdybyśmy wyznaczyli anioła (na Naszego Wysłannika), to z pewnością uczynilibyśmy go człowiekiem, a wtedy zmieszalibyśmy im to, co oni sami sobie mieszają.

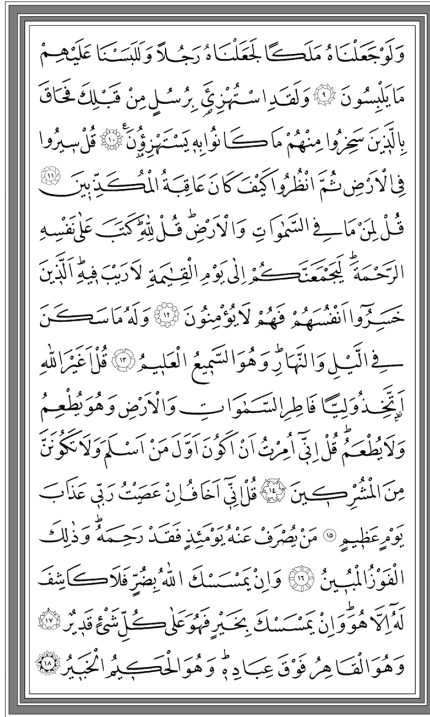
10. Zaprawdę, z Wysłanników drwiono już przed tobą, lecz to, z czego się wyśmiewano, ogarnęło tych, którzy się wyśmiewali (z Wysłanników, ażeby ich poniżyć).

11. Powiedz: „Wędrujcie po ziemi i obserwujcie: jaki był ostateczny koniec tych, którzy negowali (znaki Boga i Jego Wysłanników)”³.

12. Powiedz: „Do kogo należy wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi?”, i powiedz: „Do Boga”. On związał się miłosierdziem (i pomimo błędów i fałszywych wierzeń Swoich sług On podtrzymuje wszystko to, co jest w niebiosach i to, co jest na ziemi Swoim miłosierdziem. On nie pozostawia nikogo samemu sobie i) On zgromadzi was w Dniu Zmartwychwstania, co do (przyjścia) którego nie ma żadnej wątpliwości. Jednak ci, którzy sami siebie prowadzą ku ruinie (nadużywając swojej pierwotnej natury i psując ją, a także psując zdrowy rozsądek i zdolność wiary – co stanowi ich główny udział w Bożym miłosierdziu) – nie wierzą.

13. Do Niego należy wszystko to, co porusza się nocą i za dnia. On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący.

14. Powiedz: „Czyż mam sobie wziąć za strażnika i powiernika kogoś innego niż Bóg – Stwórca niebios i ziemi, z których każde ma swoje indywidualne cechy – Ten, który żywi, a Sam nie potrzebuje być żywiony?” Powiedz: „Poza tym otrzymałem przecież rozkaz, bym był

pierwszy spośród tych, którzy poddają Mu się w pełni, i (zostałem ostrzeżony): ‘Nie bądź pomiędzy tymi, którzy Jemu przypisują współtowarzyszy’”.

15. Powiedz: „Oto ja lękam się kary Dnia Straszliwego – jeśli bym był nieposłuszny mojemu Panu”.

16. Zaiste, komu owego Dnia będzie oszczędzona kara – Bóg ma nad nim miłosierdzie. Oto triumf oczywisty!

17. Jeśli Bóg dotknie was nieszczęściem, to tylko On może je odsunąć. A jeśli On obdarzy was czymś dobrym – On ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

18. On jest wszechmocny nad Swymi sługami; i On jest Mądry, Wszystkowiedzący.

3. Po ukazaniu prawdy za pomocą mocnych i niekwestionowanych argumentów sura niniejsza obala niewiarę i politeizm, ustanawiając prawdziwe jedynobóstwo poprzez pokazanie końca, który czeka tych, którzy nie idą drogą Boga. Argumenty te są wyjaśnione poprzez podanie podstaw historycznych i socjologicznych. Werset ten surowo ostrzeża politeistów i pociesza Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Dalej następują konkretne i niepodważalne fakty dotyczące Świętości i Władzy Boga.

Koran pokazuje umysłowi i sercu ludzkiemu wszystkie pola i aspekty życia, tak jak pszczoła latająca z kwiatu na kwiat, zbierająca nektar, i stawia odbiorców twarzą w twarz z niekwestionowanymi dowodami prawd przezeń ukazanych. Ten styl zwany jest *tasrīf*. Jakiegokolwiek tematu nie poruszałby Koran, poczynając od pojedynczego życia, dochodząc do ziemi, od niebios do życia społecznego, od ludzkiej świadomości do ludzkiej historii, wyciska on wodę cudow-

na „laską”, by zaspokoić pragnienie ludzkiego intelektu, serca i innych organów. To ludzka dusza jest tą, która rozpościera zasłonę przypuszczeń złożoną z arogancji, uprzedzeń, złych opinii oraz złego traktowania prawd koranicznych; prawdy te, gdy są widoczne, są takie, że ludzka świadomość, serce i intelekt mogą jedynie ustąpić. To jest zakrywanie nastawienie ludzkiej duszy, które Koran nazywa mianem *kufīr*, co oznacza „pokryć”, i które na polski zostało przetłumaczone jako „niewiara”. Gdy pewna osoba nie wierzy, to jeśli zakrywa prawdy, nie jest w stanie anulować ani zatrzeć tych prawd. Niewiara jest niczym zamykanie czyichś oczu na słońce i twierdzenie, że słońca ani światła słonecznego nie ma i że wszystko jest ciemne. Ci, którzy niszczą siebie samych, źle korzystając z wrodzonych zdolności danych przez Boga, takich jak rozum czy zdolność do wiary i posiadania właściwej natury – są ludźmi, którzy nie wierzą.

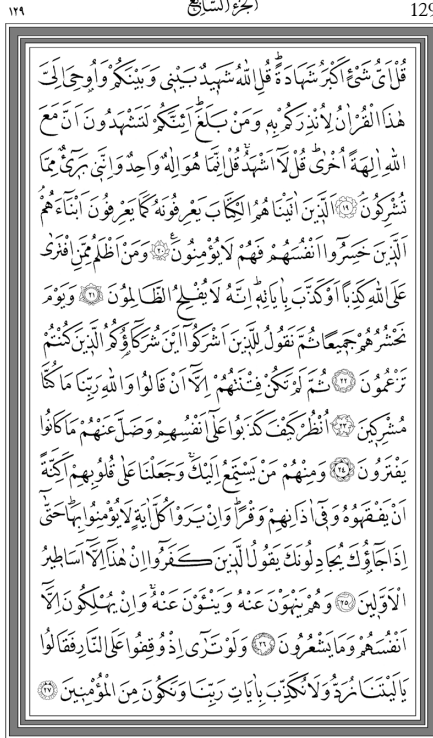
19. Powiedz: „Cóż jest najpoważniejszego w świadectwie?” Powiedz: „Bóg – świadek pomiędzy mną a wami; mnie jest objawiany Koran, abym mógł przez niego ostrzegać was i tych, do których on dotrze”. (O wy, którzy przypisujecie Bogu współtowarzyszy:) Czyż naprawdę zaświadczać, że są (inne) istoty boskie poza Bogiem? Powiedz (im): „Ja nie daję takiego świadectwa”. Powiedz: „On jest Bogiem Jedynym i, zaiste, ja nie jestem winien tego, że Jemu przypisujecie współtowarzyszy ani – co przydajecie za współtowarzyszy”.

20. Ci, którzy otrzymali Księgę (wcześniej) znają go (Wysłannika i wszystkie wyróżniające go atrybuty) tak, jak znają swoich własnych synów; lecz nie wierzą ci, którzy doprowadzają się do ruiny (ukrywając prawdę i ulegając pragnieniom zmysłowym oraz własnym interesom).

21. Któż jest bardziej niesprawiedliwy aniżeli ten, kto wymyśla kłamstwa i przypisuje je Bogu, i neguje Jego znaki (we wszechświecie i w nim samym) i Jego Objawienia. Zaprawdę, czyniący niesprawiedliwość nie osiągną pomyślności.

22. Nadejdzie Dzień, kiedy wskresimy ich wszystkich z martwych i zgromadzimy ich, a potem zapytamy tych, którzy (przebywając jeszcze na świecie) przypisywali Bogu współtowarzyszy: „Gdzież są ci spośród waszych (towarzyszy), o których twierdziliście, że mają udział w boskości?”

23. I wtedy oni nie będą mieć innego argumentu poza słowami: „Na Boga, naszego Pana, my nie byliśmy spośród

tych, którzy przypisywali Bogu współtowarzyszy”.

24. Spójrz! – Jakże kłamią przeciwko samym sobie i (jak) to, co wymyślili jako współtowarzyszy (których mieliby czcić), zawiodło ich.

25. Pomiędzy nimi są tacy, którzy się tobie przysłuchują (gdy recytujesz Koran), lecz My umieściliśmy na ich sercach zasłony (utkane z ich złych intencji, niesprawiedliwych uczynków i pychy), aby tego nie rozumieli (i nie byli w stanie uwierzyć); a w ich uszach – ciężkość: nawet jeśli zobaczą jakiś znak oczywisty (dowodzący Bożej jednością i innych prawd wiary), to wciąż nie uwierzą. A jeśli nawet przychodzą do ciebie (tylko po to), aby spierać się

z tobą – ci, którzy nie uwierzyli – mówią: „To tylko legendy starożytnych ludów”.

26. Oni odpychają od niego (Koranu) innych i sami trzymają się od niego w oddali; a czyniąc tak, niszczą jedynie samych siebie, choć tego nie pojmują⁴.

27. Gdybyś (o Wysłanniku) mógł ich zobaczyć, gdy zostaną postawieni przed

Ogniem i (bojąc się, że zostaną do niego wrzuceni – albowiem zapomnieli, że w życiu doczesnym przydawali Bogu współtowarzyszy –) powiedzą: „O, gdybyśmy zostali sprowadzeni z powrotem (na świat)! Wtedy nie negowalibyśmy znaków i Objawień naszego Pana i byli byśmy pomiędzy wierzącymi!”.

---

4. Nastawienie tych, którzy opierają się prawdom wiary, nigdy nie zmieniło się podczas ludzkich dziejów: drwiny, twierdzenie, iż prawdy wiary nie są niczym innym jak tylko mitem, fałszem lub legendą, że wierni są bandą reakcyjnych, zacofanych ludzi o niewykształconych, jałowych umysłach, zabronienie innym dawania wiernym posłuchu, uciszanie tych, którzy z nimi rozmawiają, a jeśli to nie zadziała – uciekanie się do siły – więzienia, banicji i morderstw. Do czego by nie uciekli się niewierni, świadczy to jedynie o tym, że brak im wystarczającej wiedzy i umiejętności myśle-

nia, by stawić czoła prawdom wiary; ukazuje to jedynie ich słabość, ignorancję i niezdolność umysłową. Brakuje im świadomości tego, że to, co czynią, w ostateczności spowoduje ich ruinę; mimo że mogą być wśród nich socjologowie, historycy i antropolodzy, którzy badają historię i wydarzenia. Jest ważnym dla wiernych, by byli świadomi tej prawdy; bez ulegania presji kulturalnej, zawsze powinni poszukiwać prawdy w islamie. Nigdy nie należy zapomnieć, iż największa potęga niewiernych utrzymuje się dzięki słabości wiernych pod względem wiary i poddania się Bogu.

28. Nie! Oni mówią tak dlatego, że to, co ukrywali (jasna prawda i własne złe intencje), stało się dla nich oczywiste. A jeśliby zostali sprowadzeni na świat, to powróciliby do tego, co było im zabronione. Zaiste, są zwykłymi kłamcami.

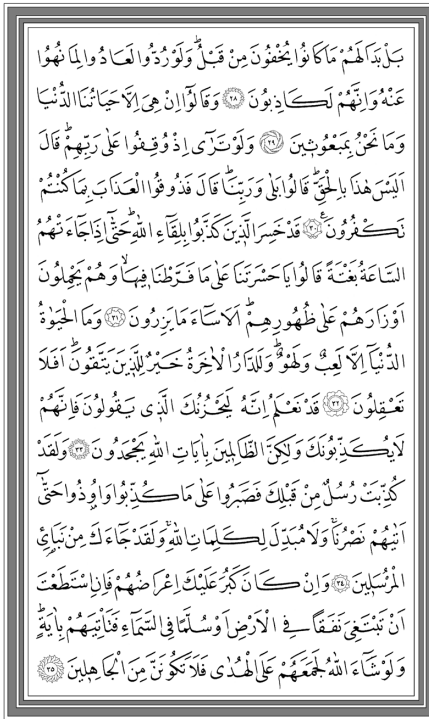
29. (Zachowywali się tak zawsze, gdy na świecie dotykało ich nieszczęście, lecz kiedy zostawali z niego wybawieni), mówili: „Nie ma (innego) życia poza naszym życiem doczesnym na tym świecie i nie zostaniemy wskrzeszeni (z martwych)”.

30. Lecz gdybyś mógł zobaczyć, kiedy zostaną postawieni w obecności swojego Pana. On powie: „Czyż to (że zostaliście wskrzeszeni i zgromadzeni w Mojej Obecności) nie jest prawdą? Oni odpowiadzą: „Zaiste, na naszego Pana, tak!” On powie: „Skosztujcie więc kary za to, w co nie wierzyliście”.

31. Z pewnością przegrali ci, którzy negocjują (prawdę, jaką jest ostateczne) spotkanie z Bogiem, aż – kiedy nagle przyjdzie na nich Godzina – zapłaczą: „Biada nam! Jakżeż pod tym względem byliśmy niedbali”, kiedy już zarzucili na swoje grzbiety ciężary. Zaiste, zły jest ciężar, jaki na siebie nakładają!

32. A doczesne, ziemskie życie jest zaledwie zabawą i rozrywką i lepsze jest mieszkanie życia przyszłego dla tych, którzy lękają się Pana. Czyż zatem nie rozumiecie i nie pojmiecie?⁵

33. (O Wysłanniku!) Zaprawdę, wiemy, że rzeczy, które mówią (kłamstwa, potwarz i drwiny), zasmucają cię. Lecz to nie ciebie negocjują (nie mogą nazwać cię kłamcą, gdyż sami nazwali cię „godnymi zaufania”); to znaki i Objawienia

Boże uparcie odrzucają ci, którzy czynią niesprawiedliwość.

34. (Nie bądź zasmucony z powodu tego, co czynią!) Zaprawdę, za kłamców uznawani byli Wysłannicy przed tobą (w odniesieniu do Posłannictwa, które głosili), lecz cierpliwie znosili oskarżenia o kłamstwo, a także szkody im wyrządzone – aż dotarła do nich Nasza pomoc. Nikt nie może zmienić słów Boga (zmienić Jego nakazów i ich wykonania). I oto dotarły już do ciebie niektóre przekazy o tych Wysłannikach.

35. Jeśli ich krnąbrność przyczynia ci trosk, to – jeśli potrafisz – szukaj tunełu w ziemi lub drabiny do nieba, ażeby przynieść im znak (taki cud, o jaki

cię proszą). Lecz wiedz, że gdyby Bóg tak chciał, to z pewnością mógłby zgromadzić ich wszystkich na drodze prostej (za pomocą jednego cudu lub też w jakiś inny sposób. Jednak widząc, że Bóg chce inaczej; że prawda ma być posta-

wiona przed ludźmi przez Wysłanników, wraz ze wspierającymi ją argumentami, a ludzie mają wybrać swoją drogę w sposób swobodny), nie bądź pośród tych, którzy postępują jak gdyby byli nieświadomi (tego faktu)⁶.

5. Świat ma trzy aspekty. Pierwszy aspekt traktuje świat jako królestwo, gdzie manifestują się Imiona Boga, i dlatego cokolwiek tam się znajduje, jest zwierciadłem Boga z Jego Atrybutami i Imionami. Drugi aspekt jest związany z Życiem Ostatecznym, uznaje świat jako „pole uprawne” Życia Ostatecznego. Cegły, z których zbudowany jest czyjś Raj lub czyjeś Piekło w Życiu Ostatecznym, są nasionami czyjejś wiary bądź niewiary i uczynków, które tutaj sieje. Dzięki tym dwóm aspektom świat jest bardzo ważny i uznany zostaje za równy niebiosom; faktycznie, Koran wymienia go wraz z niebiosami.

Trzecim aspektem świata jest ten, który dotyczy naszych pragnień cielesnych, pożądania, namiętności i ambicji. To jest ten aspekt, który zostaje przez Koran potępiony, ponieważ składa się z zabaw, rozrywek, chciwości (gromadzenia rzeczy) oraz współza-

wodnictwa w posiadaniu dóbr; w skrócie, to źródło wszelkiej niegodziwości i zła.

6. W uzupełnieniu do głębokiego pragnienia, z którym Wysłannik Boga prowadził ludzi i jego nieskończonych wysiłków, które okazał przekazując Przesłanie Boga, wersety te pokazują także ogrom cierpienia, jakie go dotknęło, trudności, na jakie napotkał i uporczywy opór niewiernych, z czego wszystko wywarło wpływ na jego duszę. Następujące wersety ukazały to i naświetliły; wyrażają wielkość Wysłannika Boga wraz z ukazaniem jego ogromnej wiedzy o Bogu, jego doskonałe przekonanie o prawdzie Przesłania, które przyniósł, i jego wielkie zatroskanie o prawość ludzi oraz ich zbawienie. To te wersety wsparły go i podtrzymywały odczuwane przezeń wielkie pragnienie, by ludzie zostali zbawieni.

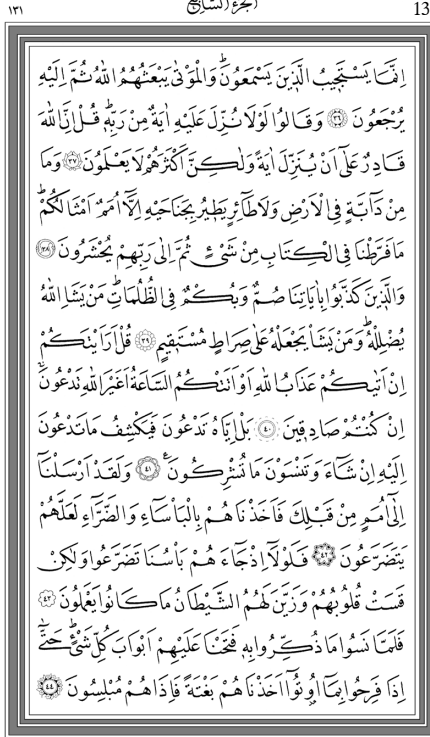
36. Odpowiedzieć (na wezwanie) mogą jedynie ci, którzy potrafią słuchać. A jeśli chodzi zmarłych, to Bóg wskrzesi ich do życia, a potem do Niego zostaną sprowadzeni⁷.

37. A oni mówią: „Dlaczego nie został zesłany na niego od jego Pana jakiś znak cudowny”? Powiedz (im): „Z pewnością Bóg ma moc, aby zesłać znak (każdego rodzaju)”. Lecz większość z nich nie ma żadnej wiedzy (ażeby poznać naturę znaków, Objawień i Proroctwa oraz ich cel).

38. (Czyż nie mają ci, których uszy są zamknięte na Koran, spoglądać wokół siebie, aby mogli dostrzec znaki prawdy?) I nie porusza się po ziemi żadne żywe stworzenie ani żaden ptak nie lata na dwojgu skrzydeł, które by nie były społecznościami podobnymi do was⁸. My nie pominęliśmy niczego w Księdze (Koranie, Najwyższej, Na Zawsze Przechowywanej Tablicy i w Księdze Stworzenia. My stworzyliśmy wszystko na właściwym mu miejscu i we właściwym celu, i wszechświat utrzymywany jest w doskonałej równowadze i porządku). A potem (nadejdzie dzień, kiedy wszechświat zostanie zamieniony na nowy, i) oni zostaną wskrzeszeni z martwych i zabrani do swego Pana.

39. Ci, którzy negują Nasze Znaki i Objawienia, są głusi i niemi, w zasłonach ciemności. Bóg prowadzi, kogo zechce, ku zbłądzeniu, a kogo zechce, umieszcza na prostej ścieżce⁹.

40. Powiedz (im): „Czy wy się kiedykolwiek zastanawiacie: jeśliby przyszła do was jakaś kara od Boga albo jeśliby przyszła do was Ostatnia Godzina – czy wtedy wyzywlibyście kogoś innego niż Bóg?

(Odpowiedzcie), jeśli jesteście prawdziwomówni (i dopuszczacie głos sumienia)!”

41. (Zaprawdę), nie! Wzywalibyście tylko Jego, a wtedy On mógłby, gdyby zechciał, usunąć to, co sprawiło, że Go wzywaliście¹⁰. A wy byście (wtedy) zapomnieli, co Mu przydadzecie za współtowarzyszy.

42. A My w istocie posyłaliśmy Wysłaników do społeczności przed tobą i dosięgaliśmy ich (wspólnoty) ciężkimi próbami i utrapieniami, aby mogły wyzwać nas z pokorą (szukając prawdy i przebaczenia).

43. Gdybyż tylko oni wzywali Nas z pokorą, kiedy przyszła do nich Nasza ciężka próba! Lecz ich serca stwardniały,

a Szatan ozdabiał to, co czynili, aby znajdowali w tym upodobanie.

44. A potem, gdy zapomnieli to (rady i ostrzeżenia), co było im przypominane, otworzyliśmy im bramy wszys-

kich rzeczy. Aż – kiedy radowali się tym, czym zostali obdarzeni – My ich nagle pochwyciliśmy. A wtedy popadli w rozpacz¹¹.

7. Wykorzystując wiele środków stylistycznych, takich jak metafora, porównanie i aluzja, wersety Koranu nabierają rozlicznych głębi znaczeniowych. Ten krótki werseł zawiera kilka znaczeń i prawd, a także napomnienie:

- To są ludzie, przez uszy których Koran nie może przeniknąć do serc i którzy są oporni wobec wiary; tacy są duchowo „głusi”. Głucha osoba nie może usłyszeć wezwania ani odpowiedzieć na nie.
- Ten, kto posiada zdolność słyszenia, nie może być obojętnym wobec Koranu. Kto pozostaje obojętnym wobec Koranu i jego wezwania, może jedynie być „głuchym”.
- Ci, przez których uszy nie wchodzi Koran, nie różnią się od zmarłych, jako że niczym zmarli nie mają życia w swych sercach, czyje zaś serce nie jest „żywe”, ten jest „martwy”, nawet jeśli w sensie fizycznym żyje. Prawdziwym życiem jest życie serca. Ta sama prawda dotyczy życia biologicznego, które zależy od zdrowia serca.
- Dla nikogo śmierć nie będzie wybawieniem, ani nikt nie będzie przebywał w grobie wiecznie. Bóg wskrzesi wszystkich zmarłych, zbierając ich razem w Jego Obecności, a prawda, w którą ludzie wierzyli lub którą odrzucili na tym świecie, pojawi się na ich twarzach. To drugie życie jest wieczne, albo w błogosławieństwie, albo w rozpacz.

8. „Bóg, który nie pozostawia pszczoł bez królowej ani mrówek bez przywódcy, ani ludzkości bez Proroka” (*The Letters*, 2:203).

9. Czasem istnieje potrzeba wyjaśnienia, co oznacza prowadzenie kogoś lub nieprowadze-

nie przez absolutną Wolę Boga. Podamy tutaj krótkie objaśnienie:

- Oryginalne słowo przetłumaczone jako „wola” to *Maszīa*. Bóg posiada dwa rodzaje woli, jeden to *Maszīa*, drugi to *Irāda*. Bóg nie chce (*irāda*) niewiary, politeizmu, hipokryzji i grzechów, ale one wszystkie zawarte są, tak jak wiara, dobre uczynki i cechy, w Jego *Maszīa*, która jest związana z Jego Wiedzą lub może być uznana za „Pra-Wiedzę”.
- Jako iż wiedza zależy od tego, co jest znane, i jako że jest to wiecznie wiadome przez Boga, w jaki sposób każda osoba użyje swojej wolnej woli, *Maszīa* Boga obejmuje ludzką wolną wolę. Innymi słowy, jako że Bóg nie może być objęty czasem, gdyż jest poza wszelkim czasem i przestrzenią, to skoro wie, jak każda osoba użyje swojej wolnej woli, Jego Wola jest z tym zgodna.
- Osoba używa swojej wolnej woli, by wierzyć lub nie wierzyć. Ale to Bóg aktywizuje wolną wolę człowieka i to On stwarza uczynki ludzi.
- Ludzkie wybory i skłonności, włączając w to każdą rzecz i każde zdarzenie we wszechświecie, nawet ruch liścia, mają miejsce w ramach uniwersalnego systemu ustanowionego przez Boga. Tak więc nic nie jest wyłączone z Wiedzy i Woli (*Maszīa*) Boga.

10. Ta część wersetu wyjawia bardzo ważną prawdę:

Nie powinniśmy oczekiwać od Boga, że da nam dokładnie to, o co się modlimy. Bóg panuje i rządzi całym wszechświatem poprzez manifestowanie wszystkich Swych Imion. Posiada On uniwersalne zasady

wyprowadzone z Jego Imion, które ustanawiają wspólny porządek uniwersalny ze swymi manifestacjami. Te zasady obejmują wszystko w uniwersalnej ramie i działają zgodnie z Jego uniwersalną Wiedzą. Koło wszechświata nie obraca się zgodnie z życzeniami każdej rzeczy lub osoby. Bóg więc daje to, o co jest proszony, podług tej Mądrości.

Jednakże nie znaczy to, że Bóg nie otacza szczególną opieką każdej rzeczy bądź istoty; troska ta wywodzi się z Jego Miłosierdzia. Niemniej jednak troska ta nie wymaga tego, by dawał dokładnie tę rzecz, o którą jest proszony. Daje wszystko to, co jest dobre, osobie, która się modli. Na przykład pacjent, który został poddany operacji medycznej, może prosić o wodę, nawet jeśli jest to bardzo dla niego niebezpieczne. Lekarz działa z pożytkiem dla pacjenta, odmawiając mu wody. Podobnie Bóg daje to, co jest dobre, Swojemu słudze, który modli się do Niego, i dlatego właśnie czasem nie daje nam tego, czego pragniemy na tym świecie, lecz raczej opóźnia to do nadejścia Życia Ostatecznego.

11. Te ostatnie wersety omawiają pewne powtarzające się wzory w historii różnych ludzi i społeczeństw:

- Jeśli Święte Przesłanie zaczyna rozprzestrzeniać się w pewnym miejscu, zmienne warunki, takie jak obfitość lub głód, pojawiają się tam w zależności od zaangażowania jego naśladowców i ich wysiłków w celu rozpowszechnienia go oraz nastawienia strony przeciwnej.
- Najwyższy Bóg zwykle na początku zsyła niepowodzenie i trudności ludziom, między którymi Święte Przesłanie zaczęło się rozpowszechniać. Jest to po to, by nakłonić ich do porzucenia ich fałszywych wierzeń i złych dróg oraz do zaakceptowania Przesłania; w większości przypadków,

zwłaszcza jeśli chodzi o ludzi niecywilizowanych, siła i trudność mogą być bardziej skuteczne niż łagodna perswazja. Ta metoda ma również na celu udoskonalenie tych, którzy jako pierwsi uwierzyli w Przesłanie, poprzez wyposażenie ich w cierpliwość niezbędną do przezwyciężenia wszystkich przyszłych trudności.

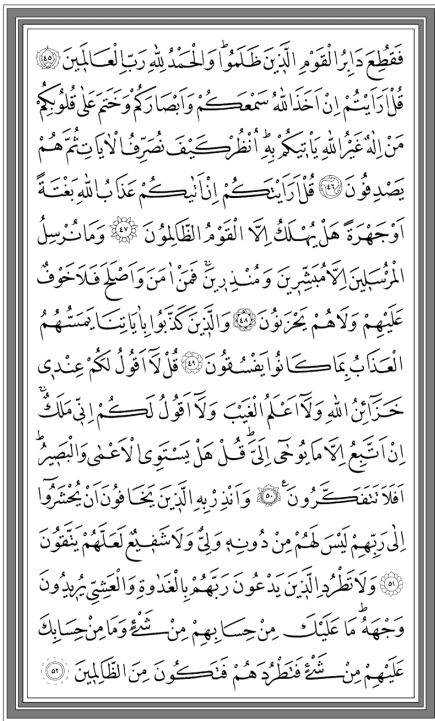
- Jeśli ludzie nie porzucą swych dróg pomimo trudności i niepowodzenia, z powodu których cierpią, i jeśli pozostaną głusi i ślepi na Przesłanie, Bóg obdarzy ich wtedy obfitością. To jest wynik ich zagubienia na tym świecie i wykorzystywania wszystkich możliwości i sił do osiągnięcia luksusowego życia; Bóg otwiera dla nich bramy świata. To czyni wielu z nich niezwykle bogatymi kosztem wielu innych, którzy stają się biedniejsi; i ci ślepi ludzie stają się jeszcze bardziej rozpustni, rozwiązli i zepsuci.
- Zatrata równowagi w społeczeństwie i rozpowszechnienie się rozpusty oraz zepsucia są zwiastunami ogólnego niepowodzenia bądź katastrofy. Jeśli istnieje potężna grupa, która jest w stanie ponieść Święte Przesłanie i zastosować je w życiu, to zniszczenie, które spadnie na to społeczeństwo, doprowadzi do powstania takiej grupy. Jeśli takiej grupy nie ma, zniszczenie jest bardziej przemożne.
- Jeżeli pomimo wszystkich niegodziwości i grzechów osoba bogaci się, nie będąc dotkniętą przez żadne nieszczęście, i jeżeli w społeczeństwie istnieje bogactwo pomimo całego zła, niesprawiedliwości, zepsucia i rozpusty, które w nim przeważają, oznacza to, że niepowodzenie i zniszczenie zbliżają się do tego społeczeństwa i że ta osoba ujrzy konsekwencje swoich złych czynów.

132

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

131

45. I tak oto (wreszcie) zostali wykorzeni- ni ci ludzie, którzy upoczywie czynili niesprawiedliwość. Wszelka chwała i wdzięcz- ność należą się Bogu, Panu światów!

46. Powiedz: „Jak sądziecie? Jeśliby Bóg zabrał wasz słuch i wzrok i nałożył pie- częć na wasze serca, to jaki bóg poza Bogiem [Jedynym] zdołałby wam to przy- wrócić?”¹² Spójrz, jak My na różne sposo- by wykładamy Objawienia i znaki (Istnie- nia Boga i Jego Jedności oraz inne prawdy wiary), a oni mimo to się odwracają.

47. Powiedz: „Jak sądziecie? Jeśli kara Boża przyjdzie do was niespodziewanie lub też zauważalnie (tak, że będziecie widzieć, jak się zbliża), to czy zostanie unicestwiony ktoś inny prócz ludzi czy- niących niesprawiedliwość?”

48. My posyłamy Wysłanników jedy- nie jako zwiastunów dobrych wieści (o pomyślności w zamian za wiarę i pra- wość) i jako ostrzegających (przed skut- kami zbłądzenia). Przeto kto uwierzy i poprawi się – ten nie będzie się lękał ani nie będzie zasmucony.

49. A jeśli chodzi o tych, którzy negu- ją Nasze jasne Znaki i Objawienia, to dotknie ich kara ze względu na upo- rczywe nieposłuszeństwo (co do wiary i moralności).

50. Powiedz im (o, Wysłanniku): „(Chce- cie, abym czynił cuda. Jednak) ja nigdy nie powiem wam, że mam skarby Boga lub że znam to, co Niewidzialne, ani nie powiem wam, że jestem aniołem. Ja postępuję tylko za tym, co mi zostało objawione”. I powiedz: „Czyż ociemnia- li i widzący są równi? Czyż się zatem nie opamiętacie?”

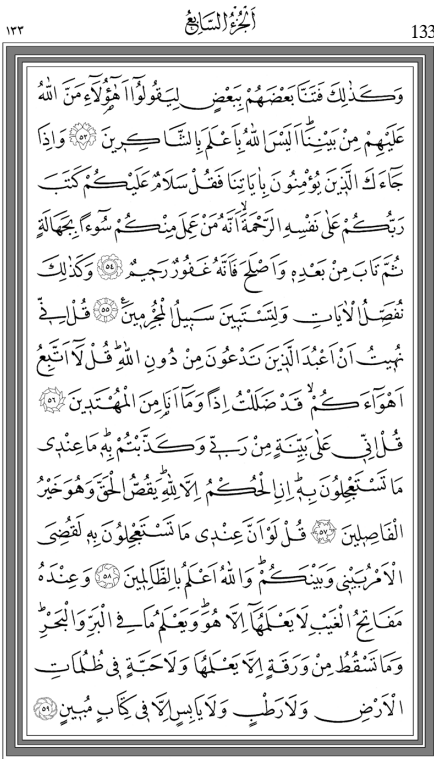
51. Ostrzegaj tym (Koranem) tych, któ- rzy (już wyznają prawdziwą wiarę bądź jeszcze nie, ale) w swoich sercach lęka- ją się, gdyż zostaną wskrzeszeni z mar- twych i zgromadzeni przed swoim Panem – że nie mają, poza Nim, ani opiekuna, ani powiernika, ani też orędownika – aże- by mogli stać się sprawiedliwymi.

52. I nie odpychaj (w nadziei przeko- nania przywódców niewierzących) żad- nego z tych (ubogich wiernych), którzy rankiem i po południu wzywają swe- go Pana, szukając Jego „Oblicza” (spo- tkania z Nim w życiu przyszłym i Jego akceptacji). Ty nie jesteś za nich w niczym odpowiedzialny, tak jak i oni nie są w niczym za ciebie odpowiedzialni. Jeślibyś zatem zamierzał ich odesłać, to znalazłbyś się pośród niesprawiedliwych.

12. Tak jak wiele innych wersetów, które pokazują jednocześnie elementy fizyczne i duchowe, werset ten zawiera i demonstrowuje również takie elementy zarówno w sposób dosłowny, jak i figuratywny. Słuch, wzrok i serce, wspomniane tutaj, są naszymi fizycznymi i duchowymi siłami słyszenia i widzenia oraz ośrodkiem naszego fizycznego i duchowego życia. Jako że Bóg jest Tym, który stworzył nasze uszy, oczy i serca, i nie ma nikogo innego, kto może stworzyć je albo przywrócić je nam, gdy je stracimy, On także czyni je żywymi duchowo.

Ten werset w swoim oryginalnym języku arabskim używa słowa odnoszącego się do

zmysłu słuchu w liczbie pojedynczej (*sam*), gdy natomiast zmysł wzroku jest wyrażony w liczbie mnogiej (*absār*). Oznacza to, iż obowiązkiem uszu z punktu widzenia wiary jest słyszenie i słuchanie Świętego Objawienia i że źródło Objawienia jest jedno. W odróżnieniu od tego istnieją niezliczone znaki wiary, które można ujrzeć oczyma. We fragmencie *jaki bóg poza Bogiem (Jedynym) zdołałby wam to przywrócić?* werset używa zaimka w liczbie pojedynczej *to* w odniesieniu do zdolności słyszenia i widzenia oraz serca; w skrócie, by osiągnąć wiarę, siły słuchu, wzroku i serca muszą być żywe i wszystkie te zmysły muszą pracować razem.

53. I w ten sposób doświadczamy ludzi, jednych przez drugich, aby (ci, którzy sądzą, że takie rzeczy, jak majątek i status społeczny stanowią o wyższości) mówili (o wierzących, którzy są biedni i nie mają wysokiego statusu społecznego): „Czyż to są ci spomiędzy nas, których Bóg obdarował swą łaską?” Czyż Bóg nie zna najlepiej tych, którzy są wdzięczni (i uznają rzeczywiste źródło wszelkiego dobra, a także postępują stosownie do tego)?

54. Kiedy przyjdą do ciebie ci, którzy wierzą we wszystkie Nasze Objawienia i znaki, powiedz im (na przywitaniu): „Pokój wam! Wasz Pan zobowiązał się do miłosierdzia (wobec Swoich

ślug) – zaprawdę, On jest Przebaczający, Współczujący” dla tego spośród was, kto popełni zły uczynek z powodu niewiedzy (poddając się podszeptom swej zmysłowej natury), a potem skruszony żałuje i poprawia się.

55. Tak oto wykładamy szczegółowo znaki Naszej drogi i odpowiednie Objawienia (zawarte w Koranie) i (czynimy tak), ażeby szlak niewierzących występnych stał się wyraźny (i był oddzielony od drogi wiernych).

56. Powiedz (tym, którzy przydają Bogu współtowarzyszy): „Zabroniono mi oddawania czci tym istotom, które wy uznajecie za bóstwa i wzywacie poza Bogiem”. Powiedz: „Ja nie podążam za waszymi pragnieniami i upodobaniami, albowiem w przeciwnym razie zbłądziłbym i nie byłbym pośród tych, którzy są właściwie prowadzeni”.

57. Powiedz: „Ja opieram się na jasnym dowodzie od mojego Pana, podczas gdy wy go negujecie. Nie jest w mojej mocy to, czego (z drwiną) żądacie, ażeby zostało przyspieszone (mówiąc: ‘Jeśli jest taka kara, jaką nam grozisz, to niech nadejdzie natychmiast’). (W znaczeniu absolutnym) osąd i władza spoczywają wyłącznie u Boga. On zawsze przekazuje prawdę i On jest najlepszym Rozstrzygającym pomiędzy prawdą a kłamstwem”.

58. Powiedz: „Gdyby było w mojej mocy (sprowadzić) to, czego żądacie, aby zostało przyspieszone, to sprawa między mną a wami zostałaby rozstrzygnięta”. Bóg zna najlepiej ludzi czyniących niesprawiedliwość.

59. U Niego są klucze do Niewidzialnego; nie zna ich nikt prócz Niego. I On zna wszystko to, co jest na ziemi i w morzu. I nie spada żaden liść, żeby On o

tym nie wiedział. I nie ma ziarna w ciemnych warstwach ziemi ani niczego, co zielone bądź suche, żeby nie było (zapisane) w Księdze Jasnej¹³.

13. Koran wymienia Jasną Księgę i Jasny Rejestr (36:12).

Wszechświat ukazuje wspaniały i doskonały porządek; Bóg stworzył i stwarza wszystko doskonale i w idealnie właściwym miejscu. To pokazuje, że wszechświat jest oparty na uniwersalnej i doskonałej wiedzy oraz determinacji, którą nazywamy Świętym Przeznaczeniem. By lepiej zrozumieć ten subtelny punkt, powinniśmy rozważyć następujące dwa przykłady:

Przed przystąpieniem do pisania książki pisarz posiada niezbędne wiadomości w swojej głowie; może być to uznane za pierwowzór książki. Następnie pisarz robi plan i dzieli wiedzę w swoim umyśle na rozdziały i części, i to stanowi „przeznaczone” istnienie tej książki. Później pisze książkę, tj. tworzy materialne istnienie książki. Inny przykład: przed zbudowaniem budynku architekt buduje go w swoim umyśle, tj. tworzy zasadnicze lub pierwotne istnienie budynku. Następnie przygotowuje projekt budynku, który jest „przeznaczonym” istnieniem tego budynku. Potem buduje go według zrobionego przez siebie planu.

Podobnie wszechświat ze wszystkimi rzeczami i zdarzeniami, od pierwszego dnia do ostatniego, posiada pierwotne istnienie w Wiecznej Wiedzy Boga. Bóg predestynował (jeśli rozważyć to z perspektywy wszechświata określonego przez czas i przestrzeń) lub predestynuje (jeśli spojrzeć na to z perspektywy Boga, jako iż jest poza wszelkim

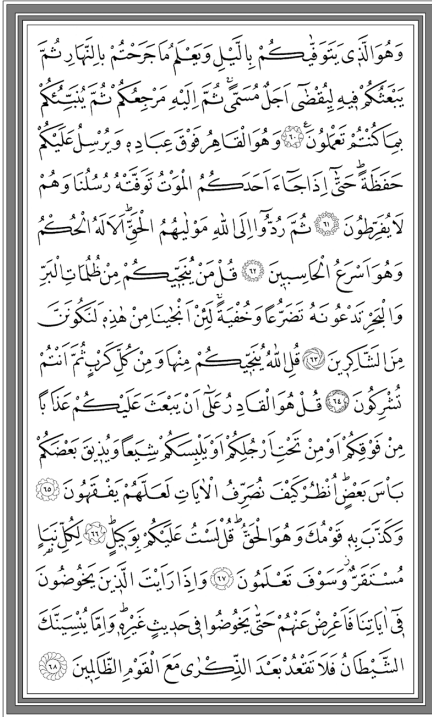
czasem i przestrzenią) szczególnie kształt, czas życia i funkcję każdej rzeczy lub istoty. Ten drugi typ zdeterminowanego istnienia wszechświata w Wiedzy Boga, z każdą rzeczą i wydarzeniem, zwany jest Jasnym Rejestrem lub Najwyższą Na Zawsze Zachowaną Tablicą. Jest to identyczne z Boską Wiedzą. Przeznaczenie nadaje kształt pierwowzorom, a Święta Moc nadaje im istnienie materialne.

Bóg powieli „przeznaczone” istnienie każdej rzeczy. Jedna z kopii zawarta jest w nasieniu. Kiedy na przykład Bóg przemienia zarodek w inne (ludzkie) stworzenie, to przeznaczenie tego nowego ludzkiego stworzenia zostało uprzednio określone (jeśli chodzi o relację pomiędzy Przeznaczeniem a ludzką wolną wolą, zob. przyp. 8 tej sury i sury 2, przyp. 10, 14, sury 3, przyp. 30, 36 oraz sury 4, przyp. 18). Podobnie przyszłe życie każdej rośliny lub drzewa jest zawarte w swoim nasieniu. Historia życia rośliny lub drzewa od czasu zakiełkowania pod powierzchnią gleby aż do momentu, gdy wydaje owoce, jest rozwiniętą formą tego nasiona. Nazywamy tę czynną historię życia żywej rzeczy bądź istoty Przeznaczeniem lub Jasną Księgą. Wraz z każdą rzeczą i wydarzeniem zapisanym w niej wszechświat ma własne „uniwersalne” Przeznaczenie, które jest „uniwersalną” Jasną Księgą. Jasny Rejestr odnosi się do podstaw rzeczy lub istot oraz Świętej Wiedzy, gdy z kolei Jasna Księga zawiera kompletne historie ich życia, stanowiąc notes stworzony przez Świętą Moc.

134

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

134

60. On jest Tym, który przywołuje wasze dusze nocą (podczas snu, który jest stanem porównywalnym do śmierci) i wie, co czyniliście w ciągu dnia. Potem wskreśla was do życia o tej porze (następnego dnia), ażeby został wypełniony dokładny termin, wyznaczony przez Niego. (On sprawia, że umieracie po wypełnieniu się tego terminu, ale tak, jak ożywia was każdego dnia po śnie; On podniesie was z martwych, kiedy nadejdzie wyznaczony czas). A potem ostatecznie do Niego powrócicie. I wtedy On sprawi, że zrozumiecie, co czyniliście (i wezwie was do rachunku).

61. On jest Wszechwładny nad Swoimi sługami i On wysłał do was (aniołów) stróżów (którzy was obserwują i zapisują, co czynicie). A kiedy w końcu do któregoś z was zbliża się śmierć, Nasi wysłannicy (anioły wyznaczone do tego zadania)

zabierają jego duszę i nie pomijają (żadnej części swoich powinności).

62. A potem są sprowadzani do Boga, ich prawdziwego Pana i obrońcy. Zaprawdę, do Niego należy sąd i On jest najszybszy w Rachunku.

63. Powiedz: „Kim jest ten, kto ocali was z zasłon ciemności na lądzie i na morzu, (gdy) wzywacie go pokornie i w sekrecie swoich serc: ‘Jeśli tylko nas wybawisz od tego (strapienia), z pewnością będziemy pomiędzy wdzięcznymi (którzy zwracają się ku Tobie z wiarą i prawością)!?’”

64. Powiedz: „Bóg sam wybawia was od tego i wszelkiego (innego) utrapienia, lecz potem przypisujecie Mu współtowarzyszy (zamiast być Mu wdzięcznymi poprzez wiarę i posłuszeństwo)”.

65. On jest Tym, który ma moc zesłać na was karę z góry – sponad was, lub spod waszych stóp bądź też zmieszać wam szyki, dzieląc was na wrogie grupy i sprawić, że skosztujecie przemocy jednych wobec drugich. Spójrz, jak w rozmaity sposób wyjaśniamy znaki (Boskiej Egzystencji i Jedności oraz inne prawdy wiary), aby mogli się zastanowić i uchwycić prawdę.

66. A jednak twój lud (o, Wysłanniku) neguje Koran, choć jest on prawdą. Powiedz: „Ja nie zostałem wyznaczony na strażnika nad wami, abym miał przyjmować za was odpowiedzialność”.

67. Każda wieść (od Boga) ma termin wyznaczony do jej wypełnienia; i w odpowiednim czasie poznacie (prawdę).

68. A jeśli spotkasz tych, którzy są pogrążeni w (błuznierczej lub szyderczej) rozmowie na temat naszych Objawień, to odwróć się od nich, dopóki nie podejmą jakiejś innej rozmowy. A gdyby szatan sprawił, że zapomnisz, to po przypomnieniu sobie nie pozostawaj dłużej w towarzystwie tych ludzi czyniących niesprawiedliwość.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مِنْ حَسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرًا
 لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لِبَاطِلٍ
 وَعَرَفْتَهُمْ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَذَكَرَ رَبَّهُمْ أَنَّ نُتَسَلَّ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
 لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَصِيَّةٌ وَلَا سَفِيحٌ وَإِنْ تَعَدَّلْ كُلَّ
 عَدْلٍ لَأَيُّوْخَذُ بِهَا أُوتِيَتْ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا
 لَهُمْ شِرَآكٌ مِنْ جَسِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾
 فَلَا تَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُتَرَدُّ عَلَى
 أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا اللَّهُ سَاءَ لَدُنَى سَهْوَنَةٌ
 الشَّيَاطِينِ فِي الْأَرْضِ حَسِيرًا إِنَّ لَهُ أَضْحَاقًا يَدْعُونَهُ
 إِلَى الْمُهْدَى أَنْتَبَأُ فَلِإِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى
 وَأَنْزَلْنَا لِلنَّبِيِّ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْزَلْنَا الصَّلَاةَ
 وَأَتَقَوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ
 قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ
 عَاكِرُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْمُخْبِرُ ﴿٧٣﴾

69. Ci, którzy lękają się Boga, nie są za nich w niczym odpowiedzialni. Lecz (tym, co na nich spoczywa, to) przypomnienie i napominanie ich, aby się lękali (zła tego, co czynią) i unikali tego.

70. I pozostaw tych, którzy biorą swoją religię (została im wyznaczona przez Boga) za grę i rozrywkę i których zwiódł obecny, doczesny świat. Napominaj ich jednak poprzez niego (Koran), ażeby żadna dusza nie została wydana na unicestwienie za to, co sobie zasłużyła. Albowiem nie będzie ani obrońcy, ani orędownika poza Bogiem. I gdyby nawet zaoferowała jakiś okup (za niewybaczalne grzechy, jak niewiara i przypisywanie Bogu współtowarzyszy), to nie zostanie on od niej przyjęty. Oni są wydani na unicestwienie za to, co sobie zasłużyli. Dla nich (przygotowany) jest napój z wrzącej wody i kara bolesna, gdyż uparcie nie wierzyli.

71. Powiedz: „Czyż mamy wzywać poza Bogiem rzeczy, które nie mogą ani przynieść nam korzyści (gdy je wzywamy), ani też nie mogą nam zaszkodzić (jeśli ich nie wzywamy)? I czyż mamy się odwrócić na piętach, skoro Bóg nas poprowadził, jak ten, którego szatani zaślepili na ziemi i błąka się po błędnych dolinach? A przecież ma towarzyszy, którzy wzywają go

na drogę prostą, mówiąc: ‘Chodź do nas!’?”
 Powiedz: „Zaiste, przewodnictwo od Boga jest (jedynym prawdziwym) przewodnictwem i nakazano nam poddać się Panu światów całym naszym jestestwem;

72. I wykonywać modlitwy zgodnie z ich warunkami, i lękać się Boga”. On jest Tym, do którego zostaniecie zebrani”.

73. On jest Tym, kto stworzył niebiosa i ziemię w prawdzie (w określonym celu i na solidnych fundamentach prawdy. Kiedy On powie: „Bądź!”, to staje się. Jego słowo jest prawdą. Do Niego należy władza zwierzchnia tego dnia, gdy zadną w Trąbę¹⁴, i On zna to, co Niewidzialne oraz to, co doświadczane. On jest Mądry, Wszystkiego Świadom¹⁵.

14. Nie znamy dokładnej natury Trąby i nie wiemy, co dokładnie oznacza dęcie w nią. Zadmie w nią dwa razy (zob. też 39:68, przyp. 22) archanioł Israfil, i gdy nastąpi pierwsze dmuchnięcie, cały porządek wszechświata zostanie naruszony, a podczas drugiego dmuchnięcia wszyscy zmarli zostaną wskrzeszeni w zupełnie nowym świecie i porządku.

Bóg ma absolutną własność i panowanie nad całym stworzeniem, nawet na tym świecie. Jako że świat ten jest światem Mądrości, Jego czyny są jednak zasłonięte przez pewne widoczne przyczyny; w ten sposób pozwala On rzeczom objawiać się zgodnie z określonymi (widocznymi) przyczynami, i istoty takie jak ludzie i dżiny, wyposażone w wolną wolę, mają prawo do posiadania własności i pewnego rodzaju władzy; podlegają także testom. W następnym natomiast świecie, który będzie światem Mocy i gdzie nie będzie ani przyczyn, ani czasu lub trwania tak, by rzeczy mogły się dziać, On będzie działał bez interwencji przyczyn i nikt nie będzie mógł cieszyć się żadną władzą.

15. Wersety, które do tej pory skupiały się na filarach wiary, zwłaszcza dwu najważniejszych, a mianowicie wiary w Istotę i Jedność Boga oraz Zmartwychwstanie, ukazują nam obserwowalne, jasne prawdy i dowód:

- To Bóg stworzył niebiosa i ziemię i, w połączeniu z nimi, powołuje do istnienia ciemność i światło. To On także daje istnienie ludzkiej woli i wyborowi wiary lub niewiary, wraz z ich przyczynami.
- Bóg także stworzył pierwszą istotę ludzką z gliny, materiału łatwo dającego się kształtować, i wszystkich nastę-

pujących po niej mężczyzn i kobiety z żywności dostępnej na ziemi. On wyznacza każdej osobie, tak samo jak całej ludzkości, określony czas na tym świecie; po upływie tego czasu zabiera wszystkich do innego, wiecznego świata.

- Bóg nie zostawił wszechświata i ludzkości swoim własnym zdolnościom po ich stworzeniu. On jest Wszechpotężny i posiada nad nimi pełną władzę. Wie wszystko, co zdarza się we wszechświecie, nawet upadek jednego liścia nie umknie Jego uwagi, i zna wszystkie uczynki, myśli i intencje ludzkości. Wyznaczeni przez Niego aniołowie zapisują to, ludzie zaś zostaną wezwani do zdania rachunku z własnych czynów w innym świecie. W celu uniknięcia kary ludzie muszą podążać drogą, którą On ustanowił poprzez Swych Wysłanników.

Po zademonstrowaniu głównych filarów wiary wraz z ich niepodważalnymi dowodami, które Koran nazywa „znakami”, zrozumiałymi i obserwowalnymi dla wszystkich, wersety odrzucają politeizm we wszystkich jego formach i opierają prawdy wiary na różnorodnych dowodach:

- Mimo dowodu wiary, który może być dostrzeżony przez każdego, Bóg zesłał także ludziom Wysłanników, by ich nauczali i zwrócili im uwagę na przesłanie. Niestety, większość ludzi, a zwłaszcza ci, którzy posiadają pewien wyróżniony status w społeczeństwie, tak jak bogacze, arystokraci, rządząca elita i niektórzy intelektualisci, z premedytacją odrzucają przesłanie przyniesione przez Wysłanników wraz z

oczywistymi znaki, które są wzięte z wszechświata i życia, włączając w to cuda dokonywane w razie konieczności przez Wysłanników, jeśli Bóg im na to pozwala.

- Ci, którzy odrzucają prawdy wiary nie mają ani jednego dowodu, na którym mogliby oprzeć swoje twierdzenia. I dlatego właśnie próbują oni przeciwstawić się Wysłannikom poprzez drwiny, żądanie dokonania cudów i twierdzenie, iż dokonane przez nich cuda są jedynie magią. To w sposób jasny ukazuje ich porażkę intelektualną i bankructwo w porównaniu z prawdą przyniesioną przez Wysłanników. Prawdziwym powodem ich niewiary i oporu wobec Świętego Przesłania jest strach przed utratą statusu; nie mogą porzucić swojego stylu życia, a także przestawać z tymi, którymi pogardzali ze względu na ich biedę i niską pozycję w społeczeństwie; dlatego właśnie arogancja, posiadanie błędnego punktu widzenia oraz światopoglądu, czynienie zła i dobrobyt odwracają ich od wiary. To nastawienie spowodowało, iż stracili zmysły słuchu i wzroku i nie mogą już usłyszeć objawionego przesłania ani ujrzeć jego jasnych dowodów (znaków) w życiu oraz wszechświecie; tracą zatem zdolność do wiary, zdolność, którą Bóg wpisał w ich naturę.
- Życie tego świata nie jest tylko przejściowe; stanowi także zabawę i rozrywkę z punktu widzenia ludzkiego życia cielesnego. Bogactwo, stanowiska i pozycje, do których ludzie przywiązują duże znaczenie i od których zależą, nie są trwałe. Bóg, który daje te łaski jako środki służące testowaniu ludzi, może odebrać je w nieocze-

kiwanym momencie. Historia pełna jest przypadków tego dawania i zabierania; jest wiele lekcji, których należy się nauczyć od zniszczonych cywilizacji oraz straconych bogactw i pozycji naszych przodków.

- Bóg jest przede wszystkim Miłosierny, Litościwy; wszystkie Jego działania oparte są na miłosierdziu. Dlatego właśnie zaopatruje każde stworzenie na świecie bez rozróżniania pomiędzy wiernymi i niewiernymi, podtrzymując ich wszystkich przy życiu. Nie powinno się więc oczekiwać, że natychmiast zniszczy wszystkich tych, którzy są uparci w swojej niewierze; tych, którzy przydają Mu współtowarzyszy i którzy toną w grzechach. Miejscem, w którym ludzie są nagradzani lub karani za swoją wiarę i uczynki, jest Życie Przyszłe. Bóg ustanowił specjalne prawa dotyczące życia na tym świecie i ludzie widzą zwykle tutaj konsekwencje swoich uczynków zgodnie z tymi prawami. Nie znaczy to jednak, iż Bóg nie zwraca szczególnej uwagi i troski na Swój wierzące i prawe sługi na tym świecie. Pomaga im zgodnie z Jego Mądrością, przyjmuje ich skrucę, przebacza im i chroni ich, dopóki będą oddani Jego sprawie i religii. Gdy czynienie zła i zepsucia przekracza wszelkie normy, Bóg karze ludzi na tym świecie poprzez nieszczęścia, takie jak trzęsienia ziemi, powodzie, wybuchy wulkanów, epidemie czy też wojny, konflikty wewnętrzne, anarchię, terror lub utratę bogactwa, statusu lub pracy. Lecz jako że kara ta zwykle wydaje się zgodna z (socjologicznymi) prawami życia oraz „(fizycznymi) prawami natury”, nie

każdy może ujrzeć Świętą Rękę, która za tym stoi.

- Bóg nie jest tego samego rodzaju co stworzenie, nie może więc być pojmany wedle pojęć stworzenia. Nigdy nie je ani nie pije ani nigdy niczego nie potrzebuje. On karmi, utrzymuje i zaopatruje. Jego Istnienie i Jedność są bardziej jasne niż cokolwiek innego, racjonalnie niemożliwe jest zaakceptowanie istnienia czegokolwiek bez zaakceptowania Jego Istnienia. Wszechświat, ze wszystkim, co w nim jest i co się w nim dzieje, przyznaje się do tego, tak jak czyni to Koran, inne Święte Księgi, dziesiątki tysięcy Proroków i miliardy ludzi, którzy poszli za nimi w ciągu dziejów. Ci, którzy Jemu zaprzeczają, nie posiadają niczego mocnego, na czym mogliby oprzeć swoje twierdzenia, jako że zaprzeczenie to nie może być udowodnione i dlatego nie posiada żadnej wagi racjonalnej i naukowej. Zaprzeczenie opiera się na zwykłych przypuszczeniach i hipotezach.
- Jeśli nawet osoba zaprzeczy prawdom wiary, pokonana przez swoją duszę cielesną, przekona się, gdy umrze, o prawdziwej naturze prawd, które są manifestowane w naszym świecie ze swoimi zewnętrznymi wymiarami, i zrozumie w jasny sposób prawdę innego życia; wtedy na nic zda się tej osobie żal. Będzie chciała powrócić na świat, lecz okaże się to nadaremne! Nawet jeśli pozwoliliby jej się na powrót, nie postąpiłaby w inny sposób. Nikt nie może pójść do Życia Przyszłego z ważnym usprawiedliwieniem swoich nieprawidłowych wierzeń oraz czynów. Każdy odczuwa istnienie Siły Wyższej w swojej świadomości, zwłaszcza

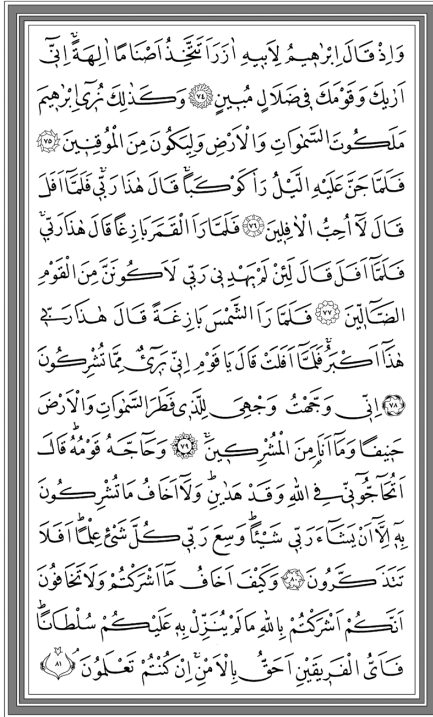
jeśli jest wystawiony na niebezpieczeństwo lub stoi twarzą w twarz ze śmiercią. Wzywa tylko Boga zarówno swoim językiem, jak i świadomością, jako że Bóg wpisał w świadomość każdej osoby punkt, w którym szukamy pomocy oraz punkt, w którym szukamy wsparcia. Obie te rzeczy manifestują się, zwłaszcza gdy nie ma widocznych i materialnych sposobów na ucieczkę od zagrożenia i trudności, to zaś sprawia, że osoba zwraca się do Boga Jedyne. Każda osoba przeżyła takie doświadczenie kilka razy w życiu. Jednak większość ludzi, gdy osiągnie już bezpieczeństwo, zachowuje się tak, jakby czegoś takiego nie doświadczyła. Goni za swoimi ambicjami, a pod presją takich nastawień jak arogancja, czynienie zła i posiadanie niewłaściwego światopoglądu o rzeczach i zdarzeniach, upiera się przy niewierze i przypisywaniu Bogu współtowarzyszy.

- Jak zostało wspomniane wyżej, Bóg nie jest, jak sądzą niektórzy, „pasywnym bóstwem”, które stworzyło wszechświat i ludzkość i pozostawiło wszystkich ich własnemu losowi. On posiada pełną wiedzę o wszystkim, jest całkowicie świadom wszystkiego, o czym ktoś myśli, co zamierza i czyni, a wszystkie rzeczy i zdarzenia są w Jego Ręku. Cokolwiek zdarza się na świecie, odbywa się za Jego rozkazem: „Bądź!”. Sprawia, iż Jego naznaczeni aniołowie zapisują wszystkie czyny istot ludzkich i wezwą ludzi do zdania rachunku w innym świecie za to, co uczynili na tym. Chodzenie spać każdej nocy i wstawanie każdego poranka jest dowodem na fakt, że pewnego dnia zostanie-

my wskrzeszeni ze zmarłych; jest to pewne przybliżenie tej kwestii dla nas.

Po tych wszystkich prawdach i dowodach, które zostały przedstawione w tej surze, Koran przechodzi do relacjonowania bardzo znaczącego wydarzenia z życia Proroka Abrahama, niech

pokój z nim będzie, jednego z największych bohaterów prawdy *tauhidu* (wiary i głoszenia Jedności Boga), od którego pochodzą wszyscy najwięksi Wysłannicy, włączając w to Muhammada, Jezusa i Mojżesza, niech pokój z nimi będzie.

74. I (wspomnij) kiedy to Abraham powiedział do swego ojca Azara: „Czy bierzesz sobie bożków za istoty boskie? Oto ja widzę, że ty i twój lud zatraciliście się w błędzie oczywistym”¹⁶.

75. Tak oto (on mówił i działał, gdyż) pokazaliśmy Abrahamowi (szpetotę i nieracjonalność politeizmu i) wewnętrzny wymiar (istnienia) niebios i ziemi, a także wieczną prawdę (którą objawia wymiar fizyczny) – i uczyniliśmy tak, ażeby był jednym z tych, którzy osiągnęli pewność wiary (najwyższy stopień pewności jako Wysłannika Bożego):

76. Kiedy okryła go noc, zobaczył gwiazdę i zawołał: „Oto mój Pan (czyż nie)?” Lecz kiedy zaszła (i znikła z pola widzenia), rzekł: „Nie miłuję rzeczy, które zachodzą”¹⁷.

77. A kiedy (innej nocy) zobaczył księżyc w pełni, wschodzący w chwale, powiedział: „Oto mój Pan”. Lecz kiedy on zaszedł, rzekł: „Gdyby mój Pan nie poprowadził mnie drogą prostą, to z pewnością byłbym pomiędzy ludźmi, którzy zbłądzili”.

78. Potem, gdy zobaczył słońce wschodzące z całą swoją chwałą, powiedział: „Oto mój Pan. Ten jest największy ze wszystkich!”¹⁸ Kiedy jednak słońce zaszło, rzekł: „O ludu mój! Zaprawdę, ja jestem wolny od tego, co przypisujecie Bogu za współtowarzyszy”.

79. „Ja zwróciłem swoje oblicze (swoje całe jestestwo) z czystą wiarą i poddaniem ku Temu, który stworzył niebios a i ziemię z szczególną dla każdego z nich naturą. I ja nie jestem spośród tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy”¹⁹.

80. Jego lud wystąpił, spierając się z nim. Abraham rzekł: „Czy spieracie się ze mną odnośnie do Boga, kiedy On poprowadził mnie drogą prostą? Ja nie lękam się tych, których przypisujecie Mu za współtowarzyszy (i którzy nie mogą przynieść pożytku ani szkody. Czemuż więc miałbym się bać waszych gróźb?). Dzieje się wszystko to, co mój Pan zechce i nie dotknie mnie żadne zło, o ile On nie zechce. Mój Pan obejmuje w Swojej wiedzy wszystkie rzeczy. Czyż zatem się nie zastanowicie i nie weźmiecie tego pod uwagę?”

81. I jakżeż mam się lękać tych, których przypisujecie Bogu za współtowarzyszy, skoro wy nie lękacie się przypisywać Jemu współtowarzyszy, choć On nie zesłał na was władzy (byście tak czynili). (Powiedzcie mi) zatem, która z dwóch grup ma prawo czuć się bezpieczne, jeśli macie jakąś wiedzę.

16. Naród, do którego został zesłany Abraham jako Wysłannik, to starożytni Chaldejczycy, którzy żyli na terenie dzisiejszego Iraku. Abraham rozpoczął swą misję w Ur, stolicy państwa leżącej w południowym Iraku, ok. 2100 roku p.n.e. Założycielem rządzącej dynastii był Ur-Nammu, który ustanowił wielkie królestwo rozciągające się od Suzy na wschodzie do Libanu na zachodzie i które przekraczało nieco granice współczesnego Iraku na północy. Ta dynastia zwała się Nammu, po arabsku Nimrud.

Szacuje się, iż od 250000 do 500000 ludzi zamieszkiwało Ur w owych czasach. Większość tych ludzi była handlarzami i rzemieślnikami; ludzie ci posiadali czysto materialistyczne spojrzenie na życie. Należeli do trzech klas: (1) kapłani, władza oraz dowódcy wojskowi; (2) handlarze, rzemieślnicy i rolnicy; oraz (3) niewolnicy. Rodzina Abrahama należała do pierwszej klasy, a jego ojciec posiadał wysoką pozycję we władzach.

Ludzie oddawali cześć około 5000 bóstw. Głównym bóstwem Ur był Nannar (bóg księżyca). Wizerunek bożka był trzymany w budynku przypominającym pałac. Każdego dnia czcicielka szła do sypialni boga jako panna młoda. Bardzo wiele kobiet zostało poświęconych w imię tego bóstwa; były uważane za „środek” służący do osiągnięcia zbawienia, i zwykle kapłani najwięcej korzystali z tej instytucji.

Innym dużym miastem była Larsa, która później zastąpiła Ur jako stolicę. Głównym jego bóstwem był Szamasz (bóg słońca). Poza tymi głównymi bóstwami istniał cały szereg pomniejszych bożków; zwykle były one brane spośród ciał niebieskich. Politeizm w tamtym państwie, tak jak w niemalże wszystkich innych, nie składał się jedynie z zestawu wierzeń religijnych oraz politeistycznych rytuałów; stanowił również podstawę, na której opierał się porządek życia gospodarczego, kulturalnego, społecznego oraz politycznego.

Mimo tego nawet, że nie jesteśmy do końca pewni, jaki wpływ na ludzi oraz pań-

stwo wywarły nauki Abrahama, to wiadomo, że po jego emigracji zarówno dynastia panująca, jak i naród Ur dotknięte zostały serią katastrof. Na początku Elamici zdobyli Ur i zajęli Nimrud razem z bożkami Nannaru. Następnie państwo elamickie zostało założone w Larsa, które zarządzało także Ur. Jeszcze później Babilon przeżywał okres rozkwitu pod panowaniem dynastii pochodzenia arabskiego i zarówno Larsa, jak i Ur znalazły się pod jej rządami. Prawa, które zostały skodyfikowane przez babilońskiego króla Hammurabiego w 1910 roku p.n.e., pozwalają odnieść wrażenie wpływu profetycznego (al-Maududi, 2:246-248, przyp. 52, za Leonard Wooley, *Abraham*, Londyn 1935).

17. „Werset ten, który ilustruje rozpad wszechświata, opisany przez Proroka Abrahama sprawił, iż zaszlochałem. Oczy mego serca uroniły gorzkie łzy. Każda łza była tak gorzko smutna, że pociągnęła za sobą inne, tak jakby łzy płakały same. Łzy te ułożyły następujące po sobie linie. Są niczym komentarz słów, które mądry Prorok Boga umieścił w Koranie:

‘Ukochana osoba, która znika, nie jest piękna, albowiem ktoś skazany na upadek nie może być prawdziwie pięknym. Ktoś taki nie jest ani nie powinien być kochany w sercu, gdyż serce jest stworzone dla wiecznej miłości i odzwierciedla Wiecznie-Błaganego-przez-Wszystkich. Coś upragnionego, co skazane jest na zniknięcie, nie jest warte przywiązania się do tego serca ani zajmowania umysłu. Nie może być obiektem pożądania ani nie jest warte tęsknoty. Czemu więc serce musi to kochać i być do tego przywiązane?

Nie szukam ani nie pragnę niczego śmiertelnego, jako że sam jestem śmiertelnikiem.

Jestem bez mocy, nie pragnę więc niemocy.

Podałem mego ducha Wszechmiłośnieremu, nie pragnę przeto nikogo innego.

Chcę tylko Tego, Kto zostanie na zawsze moim przyjacielem.

Jestem jedynie nieznaczącą cząsteczką,
lecz pożądam wiecznego słońca.

Nie jestem niczym w swej istocie, ale
obejmuję swymi życzeniami całe stwo-
rzenie.

‘Nie wzywam ani nie szukam schro-
nienia u czegoś, co zniknie, jako żem nie-
skończenie potrzebujący i bezsilny. To, co
nie posiada mocy, nie może uleczyć mego
nieskończonego bólu lub uzdrowić mych
nieskończone głębokich ran. Jak cokol-
wiek ulegającego rozkładowi może być
obiektom czci? Umysł zajęty jest rzewny-
mi lamentami, gdy widzi coś, co kocha, jak
zaczyna zanikać, natomiast duch, który
poszukuje czegoś, co może kochać wiecz-
nie, również lamentuje mówiąc: „Nie lubię
rzeczy, które zachodzą”’.

‘Nie chcę ani nie pragnę oddzielenia,
gdyż nie mogę tego znieść. Spotkania, po
których od razu następuje rozłąka, nie są
warte myślenia o nich ani trwania. Tak jak
zniknięcie przyjemności jest bolesne, fan-
tazja również jest bolesna. Dzieła kochan-
ków (poezja o metaforycznej miłości dla
płci przeciwnej) są lamentami wywołany-
mi bólem, który powstaje z wyobrażania
sobie tego zniknięcia. Gdybyś skropił ich
ducha, biadolenie to wypływałoby z każ-
dego z nich. Ból płynący z takich spotkań
oraz bolesnych metaforycznych miłości
sprawia, iż me serce szlocha, jak Abraham:
‘Nie kocham rzeczy, które zachodzą’.

‘Jeśli pożądasz stałości w tym przejścio-
wym świecie, to rodzi się ona z samouni-
cestwienia. Unieście swą duszę nakazu-
jącą zło, tak byś mógł osiągnąć stałość.
Uwolnij się od złej moralności, podsta-
wy światowej miłości i dokonaj samouni-
cestwienia. Poświęć to, co jest pod two-
ją kontrolą na drodze Prawdziwie Kocha-
nego. Ujrzyj koniec istot, który ozna-
cza wymarcie. Ścieżka prowadząca z tego
świata do stałości przechodzi przez samo-
unieście’.

‘Dusza człowieka pochłoniętego codzien-
nością szlocha nad zamieszaniem spowodo-
wanym rozkładem świata. Świadomość pra-
gnąca prawdziwego istnienia biadoli niczym
Abraham: ‘Nie lubię rzeczy, które zacho-
dzą’. Przecina związek z metaforycznymi

kochankami oraz przemijającymi istotami i
wiąże się z Prawdziwie Istniejącym, Wiecz-
nie Kochanym.

O, moja nikczemna duszo. Ten świat
i wszystkie istoty są śmiertelne. Możesz
jednak odnaleźć dwie drogi do Wiecznie-
trwałej Istoty w każdej śmiertelnej rze-
czy i dostrzec dwa mignięcia lub tajem-
nice manifestacji Miłosierdzia Nieumiera-
jącego Ukochanego – jeśli poświęcisz swą
śmiertelną istotę’.

‘Akt obdarowania jest widoczny, a łaska
Wszechmiłosiernego wyczuwalna w każ-
dym z darów. Jeśli dostrzeżesz ten akt
poprzez to, czym zostałeś obdarowany,
odnajdziesz Obdarzającego. Każdy czyn
Wiecznie-Wzywano-przez-Wszystkich
odnosi się do Imion Nieskończenie Maje-
statycznego Stwórcy, niczym w liście. Jeż-
li zrozumiesz znaczenie poprzez inskryp-
cję, Imiona poprowadzą cię do Kogoś zwa-
nego tymi Imionami. Jeżeli możesz znaleźć
sedno, istotę tych przemijających rzeczy,
osiągnij to. Wyrzuć ich nieznaczące sko-
rupy do rozlewiska śmiertelności. Każdy
przedmiot, który istnieje, to słowo ucie-
leśnionego znaczenia, które pokazuje wie-
le Imion Nieskończenie Majestatycznego
Stwórcy. Jako że istoty są słowami Świętej
Mocy, zrozum ich znaczenia i umieść je w
swym sercu. Bez lęku wyrzuć pozostałe
litery, które nie mają znaczenia, na wiatr
przemijalności – i zapomnij o nich’.

‘Umysł doczesny zajęty tym, co
zewnątrzne, taki, którego kapitał skła-
da się jedynie z wiedzy o świecie mate-
rialnym, szlocha w zdumieniu i frustra-
cji, jako iż jego procesy myślowe kończą
się w nicości i niebycie. Szuka prawdzi-
wej drogi prowadzącej do prawdy. Ponie-
waż serce opuściło to, co zachodzi i to, co
jest śmiertelne oraz pozbyło się przemija-
jących ukochanych, i jako że świadomość
odwróciła się od ulotnych istot, ty, moja
przeklęta duszo, musisz szukać pomocy
w: ‘Nie kocham rzeczy, które zachodzą’ i
zostaniesz uratowana’.

‘Spójrz jak wspaniale wyraził to Mau-
lana Dżami, który był upojony „winem”
miłości, tak jak gdyby był stworzony z
miłości:

Pragnij tylko Jednego (reszta nie jest warta pragnienia)

Wzywaj Jedyne (inni ci nie pomogą)

Szukaj Jedyne (inni nie są warci szukania)

*Zobacz Jedyne i podążaj za Jedy-
nym (inni nie mogą być widziani przez
cały czas, stają się niewidoczni za zasło-
ną śmiertelności)*

*Znaj Jedyne (wiedza inna niż ta, któ-
ra wzbogaca twoją wiedzę o Nim, nie zda
się na nic)*

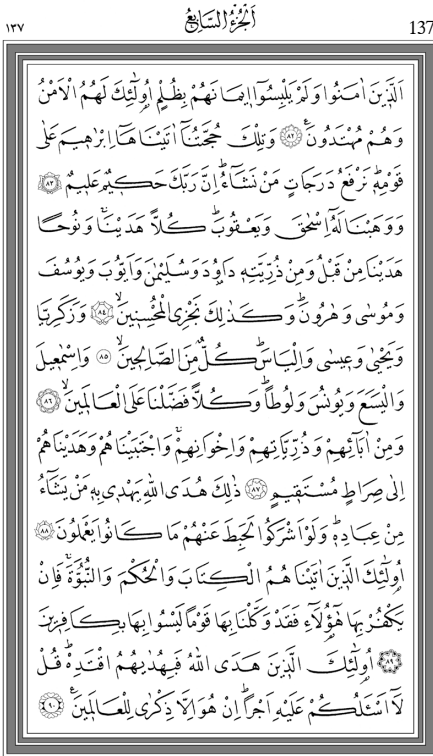
*Wspominaj Jedyne (słowa, które Go
nie dotyczą, są zbyteczne)‘.*

‘O, Dżami, przyznaj, iż rzekłeś prawdę. Prawdziwie Kochany, Prawdziwie Poszukiwany, Prawdziwie Upragniony i Prawdziwy Obiekt Czci to On Jedyne. W pełnym mocy kręgu wspomnienia i recytowania Imion Boga ten wszechświat i jego mieszkańcy deklarują, w różnych językach i tonach: ‘Nie ma bóstwa, jak tylko Bóg’ i wyznają Świętą Jedność. Leczy to ranę spowodowaną przez tych, którzy zachodzą, i odnosi się do Nieumierającego Ukochanego (Słowa, „Słowo siedemnaście” 229-231)’.

18. Ten werset czyni aluzję do ważnego faktu poprzez regułę gramatyczną, której nie da się oddać w tłumaczeniu: słońce jest rodzaju żeńskiego w języku arabskim; podczas gdy Prorok Abraham, niech będzie z nim pokój, użył zaimka rodzaju męskiego, odnosząc się do niego. Oznacza to, że ci ludzie, tak jak niemal wszyscy inni politeiści, uznawali swoje największe bóstwo za mężczyznę. Zostało to wspomniane w 4:117, przyp. 26, że niezależnie od tego, co mogą twierdzić, w prawie wszystkich społecznościach, które odrzucają Świętą Religię podczas zakładania swojego społeczeństwa, kobiety są jedynie obiek-

tami wykorzystywanymi przez mężczyzn dla swoich interesów oraz narzędziami służącymi zaspokojeniu ich pragnień cielesnych. Mężczyźni trzymają władzę. Jest tak dlatego, że ci, którzy odrzucają władzę Boga, opierają się na sile i mocy i je kochają; posiadają je i reprezentują mężczyźni, rządzić kobiety. Dlatego właśnie w takim systemie (główny) bóg nie może być uważany za kobietę.

19. Wniosek z wersetu 3:67: *On (Abraham) nigdy nie był spomiędzy tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy*, usuwa poważne nieporozumienie związane z powyższymi wersetami. Niestety, niektórzy komentatorzy Koranu źle zrozumieli wymienienie przez Proroka Abrahama gwiazdy, księżycy, a następnie słońca jako jego Pana; twierdzą, że przyjął te ciała niebieskie jako Pana na krótkie odcinki czasu następujące po sobie, zanim został wybrany na Proroka. Wersy są jasne co do faktu, iż udał się w umysłową i duchową podróż w *malakut* (wewnętrzny wymiar egzystencji), by mieć pewność wiary, a nie tylko samą wiarę, zgodnie z tą pozycją, jako ktoś będący blisko Boga. Na dodatek wspominał je jako swego Pana również po to, by zademonstrować swojemu ludowi, że żadne z ciał niebieskich nie może być Panem. Zanim popatrzył na słońce i powiedział, że jest to jego Pan, otwarcie oświadczył: „Gdyby mój Pan nie poprowadził mnie drogą prostą, to z pewnością byłbym pomiędzy ludźmi, którzy zbłądzili”. Jeśli jeszcze nie odnalazłby swego prawdziwego Pana – Boga Wszechmogącego, to by nie powiedział: „Gdyby mój Pan nie poprowadził mnie”. Wniosek z wersetu 3:67 zacytowanego powyżej w sposób oczywisty wyjaśnia, iż Abraham nigdy nie należał do bałwochwalców.

82. Ci, którzy uwierzyli i nie zaciemnili swojej wiedzy żadną niesprawiedliwością (a największą z nich – i niewybaczalną – jest przypisywanie Bogu współtowarzyszy)²⁰ – są tymi, dla których (przeznaczone) jest prawdziwe bezpieczeństwo, i ci są prowadzeni drogą prostą”.

83. To był Nasz dowód, który daliśmy Abrahamowi przeciwko Jego ludowi. My podnosimy pod względem stopni, kogo zechcemy. Twój Pan jest Mądry (i wszystko, co czyni, ma jakiś cel), Wszechwiedzący (cokolwiek czyni, jest oparte na Jego wszechstronnej Wiedzy).

84. A potem obdarzyliśmy go (synem) Izaakiem i (wnukiem) Jakubem i każdego z nich poprowadziliśmy drogą prostą (i wyróżniliśmy Proroctwem). Wcze-

śniej prowadziliśmy drogą prostą Noego (i wyróżniliśmy go Proroctwem). A spośród potomków Abrahama (prowadziliśmy drogą prostą i wyróżniliśmy) Dawida i Salomona, Hioba, Józefa, Mojżesza i Aarona. W ten sposób nagradzamy oddanych czynieniu dobra, jak gdyby widzieli Boga.

85. I Zachariasza, Jana, Jezusa i Eliasza. A każdy z ich był spośród sprawiedliwych.

86. A także Ismaila, Elizeusza, Jonasza i Lota. Każdego z nich obdarzyliśmy łaską ponad wszystkich innych ludzi.

87. I niektórych spośród ich przodków i ich potomków oraz ich braci. My ich wybraliśmy i prowadziliśmy ku drodze prostej (która ma cechy charakterystyczne dla danej epoki).

88. Oto przewodnictwo od Boga, którym On prowadzi, kogo zechce spośród Swoich sług²¹. I gdyby oni przypisywali Bogu współtowarzyszy, to wszystko to, co czynili (dobrego i to, co zyskali), poszłoby na marne.

89. To są ci, którym daliśmy Księgę i władzę ze zdrowym, mądrym osądem oraz Proroctwem. A jeśli oni (twoi ludzie, o, Wysłanniku) nie uwierzą w to (Nasze przewodnictwo, które posłaliśmy wraz z tobą), to My z pewnością powierzemy je ludowi, który nie będzie weni nie wierzył.

90. To są ci, których Bóg poprowadził drogą prostą. Idź więc za ich przewodnictwem i powiedz (swojemu ludowi): „Ja nie żądam od was żadnej zapłaty za to (za przekazywanie Posłannictwa); to tylko napomnienie (i porada) dla wszystkich istot stworzonych i świadomych (ludzi i dżinów)”.

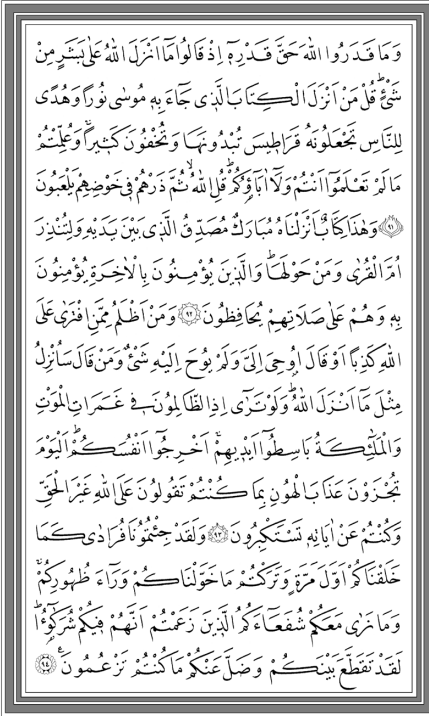
20. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wyjaśnił, że to, o czym mówi werset jako o niesprawiedliwości, to przypisywanie Bogu współtowarzyszy. Słowo, które dosłownie oznacza położenie czegoś w złym miejscu, *dulm* (niesprawiedliwość), posiada wiele stopni, z których najgorszym jest niewiara i przypisywanie Bogu współtowarzyszy. Zaprzeczanie Istnienia Boga lub przypisywanie Mu współtowarzyszy bez posiadania właściwego osądu o Nim z Jego Atrybutami i działaniami jest największym błędem, który może popełnić człowiek w swoim życiu; powoduje to ciemność nad ciemnością w jego sercu i umyśle. Ta ciemność spowija także całe jego życie i powoduje, iż zawsze przebywa on w ciemności w grobie i w innym świecie.

Przypisywanie Bogu współtowarzyszy ma różne rodzaje i stopnie. Nadawanie innym boskości lub pańskości ze Świętymi funkcjami i absolutną władzą w niebiosach i ziemi, włączając w to królestwo człowieka, jest jedną z najniebezpieczniejszych form przypisywania Bogu towarzyszy; hipokryzja, ostentacja i pragnienie, by inni słyszeli o dobrych rzeczach, które ktoś czyni, też są formami przypisywania Mu współtowarzyszy, zwłaszcza w przypadku ludzi, którzy są duchowo rozwinięci. Brak zamiaru otrzy-

mania zadowolenia Boga poprzez coś robione w imię religii albo nieczynienie tego tylko dlatego, że Bóg chce, by było to uczynione, poczucie dumy ze swoich talentów i osiągnięć, wykorzystywanie religii do doczesnych celów, takich jak zdobywanie bogactwa i pozycji oraz zaspokajanie czyjegoś poczucia wyższości – te wszystkie rzeczy są rodzajami niesprawiedliwości, która przesłania wiarę tej osoby. Z tego powodu wiara, która jest wolna od wszystkich takich rodzajów niesprawiedliwości – przypisywania Bogu współtowarzyszy – oznacza prawdziwe bezpieczeństwo dla tych, którzy ją posiadają.

21. Mimo że Proroctwo i bycie wybranym to szczególna łaska i dar Boga, którymi On obdarza Swoje sługi tak, jak chce, nie oznacza to, iż ludzka wolna wola nie ma w tym udziału. Jako że Bóg wie (uprzednio), jak ci wybrani ludzie postąpią na świecie i w jaki sposób użyją swojej wolnej woli, zdołał zeterminować i ułożyć podług tego ich przeznaczenie. Tak jak wszyscy inni ludzie, Prorocy są także poddawani sprawdzianom w świecie doczesnym; ich sprawdzian jest bardziej rygorystyczny, w zależności od stopnia każdego z nich. Nie są „uprzywilejowaną klasą” istot ludzkich z punktu widzenia Boga. Potwierdza to druga część wersetu.

91. A oni (niektórzy żydzi) nie mieli prawdziwej oceny Boga, tak jak wymaga istota boskości, kiedy powiedzieli: „Bóg nie zesłał niczego żadnej istocie ludzkiej”. Powiedz: „Któż zatem zesłał Księgę, którą Mojżesz przyniósł jako światło i przewodnictwo dla ludzi, a którą wy umieszczacie na kartach pergaminu i traktujecie w taki sposób (jak karty pergaminu), czyniąc z niej pokaz, gdy tymczasem wiele z niej ukrywacie. I czyż nie byliście uczeni tego, czego nie wiedzieliście, ani wy ani wasi prajcowie?” Powiedz: „Bóg (to zesłał)”, a potem pozostaw ich, niech się zabawiają, folgując próżności.

92. A to (ten Koran) jest (Boską) Księgą, którą zsyłamy – błogosławioną i

pełną błogosławieństw – potwierdzającą (Boskie Autorstwo tego), co zostało objawione przed nią – abyś mógł ostrzec Matkę Miast (Mekkę i jej mieszkańców) oraz tych wokół niej. Ci, którzy wierzą w życie wieczne, wierzą w nią; i oni są czujnymi strażnikami swoich modlitw.

93. Któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto wymyśla kłamstwa i przypisuje je Bogu, bądź mówi: „Ja otrzymuję Objawienia od Boga”, podczas gdy nic nie zostało mu objawione, i ten, który twierdzi: „Ja objawię coś podobnego do tego, co objawił Bóg?” Gdybyś tylko mógł widzieć, jak ci niegodziwcy znajdują się w śmiertelnej agonii, a aniołowie (wyznaczeni do zabrania ich dusz) wyciągną swe ręce (i powiedzą): „Wydajcie swoje dusze! Dzisiaj otrzymacie odpłatę: karę ponizenia za to, że ciągle i uparcie mówiliście o Bogu co innego niż Prawdę i w swej uporczywej arogancji gardziliście Jego Objawieniami”.

94. (Bóg powie:) Oto teraz (po śmierci, pogrzebani samotnie) przybyliście do Nas pojedynczo, tak jak stworzyliśmy was za pierwszym razem; i pozostawiliście za sobą wszystko to, czym was obdarzyliśmy (na tym świecie). I My nie widzimy z wami żadnego z tych „ore-downików” (których przypisywaliście Bogu jako współtowarzyszy i) o których sądziliście, że mają w was jakiś udział (władzę regulowania waszego życia). Zaiste, wszystkie więzy pomiędzy wami a nimi zostały teraz przecięte i zawiodło was wszystko to, co uznawaliście (za współtowarzyszy Boga pod względem waszych spraw).

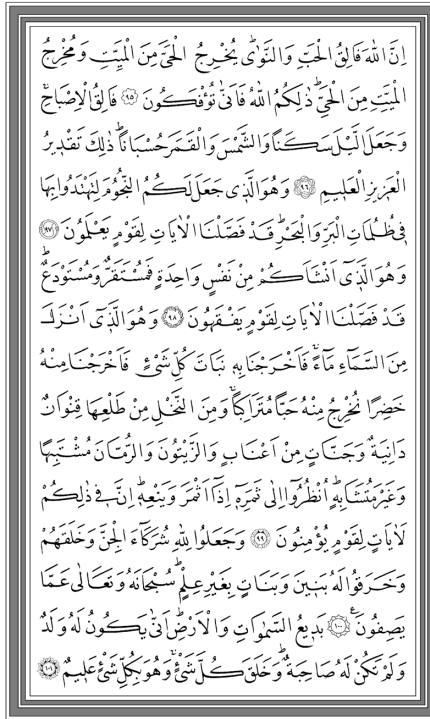
95. Zaprawdę, Bóg jest Tym, który sprawia, że pęka ziarno i pestka (i kiełkują z Jego rozkazu). On wyprowadza żywe z martwego i On jest Tym, który wyprowadza martwe z żywego. Taki jest Bóg. Dlaczegoż zatem odwróciliście się od prawdy i głosicie fałszywe twierdzenia?²²

96. On jest Tym, który rozdziela świt (od ciemności nocy). On uczynił noc dla odpoczynku, a słońce i księżyc – dla rachunku (i odmierzania czasu). To jest zarządzenie Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Wszechwiedzącego.

97. On jest Tym, który uczynił dla was gwiazdy (w ich obecnym położeniu), abyście mogli przy ich pomocy odnaleźć drogę w ciemnościach lądu i morza. Zaprawdę, My wyłożyliśmy szczegółowo znaki i dowody (prawdy) dla ludzi szukających wiedzy.

98. On jest Tym, który powołał was z jednej ludzkiej jaźni i wyznaczył (na każdej stacji waszej podróży z łona matki do życia wiecznego) dla każdego z was miejsce przebywania i ograniczony czas, kiedy tam macie przebywać, a następnie zostanieie przeniesieni. Oto My wyłożyliśmy szczegółowo znaki i dowody (prawdy) ludziom chcącym osiągnąć głębokie zrozumienie.

99. On jest Tym, który zsyła wodę z nieba i przez nią My wyprowadzamy rośliny każdego rodzaju (z ich nasion pod ziemią). Następnie wyprowadzamy z tego zielone pędy, a z nich – ziarna ułożone w kłosach. A z pochwy palmy daktylowej – gęsto zbite kiście daktyli, zwisające (i gotowe do zerwania), a także ogrody z winną latoroślą, drzewami oliwnymi i drzewami granatu – podobne (co do fundamentów życia i wzrostu), a zarazem różne (pod względem budowy, zapachu,

smaku i wyglądu). Spójrzcie na ich owoce, gdy zaczynają je wydawać i dojrzewają. Zaprawdę, w tym są znaki dla tych, którzy uwierzą i będą pogłębiać swoją wiarę (skoro zobaczą nowe znaki).

100. A jednak oni przydają Bogu za współtowarzyszy dziny, choć On je stworzył. I, pozbawieni jakiegokolwiek wiedzy, wymyślają Mu synów i córki. On jest Pełen Chwały, Wzniosły – ponad tym, co oni (Mu) przypisują.

101. Stwórca niebios i ziemi (przed którym nic nie istniało). Jakżeż On mógłby mieć dziecko, skoro nie ma małżonki i stworzył wszystkie rzeczy. (Nie do pomyślenia dla Niego jest zatem to, by miał małżonkę i dzieci: jest Wiecznym Samoistniejącym Stwórcą). I On ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

22. Życie i śmierć tworzą cykl. Śmierć jest nieuchronnym końcem i czeka na każde żyjące stworzenie; to rzeczywistość bardziej realna niż życie. Z tego powodu werset używa czasu teraźniejszego w odniesieniu do wskrzeszania zmarłych przez Boga, co implikuje powtarzalność i odnowę; używa imiesłowu czasu teraźniejszego i posługuje się rzeczownikiem, odnosząc się do wyprowadzania przez Niego żywych z martwych, co świadczy o stabilności i stałości.

Werset ten mówi również o tym, że istoty żywe są w stanie śmierci, zanim zostaną wyprowadzone do życia. Stwierdza to werset: *Jakże możecie nie wierzyć w Boga, skoro widzicie, że byliście martwi (2:28)*. Dzięki wyprowadzeniu do życia doczesnego istoty żywe osiągają życie pierwsze lub, innymi słowy, są wskrzeszone do życia, gdy są martwe. Tak więc życie w każdej fazie jest wynikiem śmierci, a śmierć jest podstawą życia. Woda, dwutlenek węgla, wodór i sole nieorganiczne w glebie przemieniają się w substancje organiczne, kształtując substancję życiową w roślinach i zwierzętach poprzez światło słoneczne, vegetację i odpowiednie bakterie. Nieorganiczne elementy umierają w roślinach i w zwierzętach oraz ciałach ludzkich i sta-

ją się życiem warzywa, zwierzęcia lub człowieka, rośliny zaś umierają w zwierzęcych i ludzkich organizmach, by stać się życiem zwierzęcym i ludzkim, i zwierzęta, których mięso jest jadalne dla ludzi, umierają w organizmach ludzkich, by stać się częścią ludzkiego życia. To pozwala zrozumieć, że istoty ludzkie padające na glebę niczym nasiona, wstaną do wyższej formy życia w innym świecie.

Wyprowadzanie żywej formy z martwej i wyprowadzanie martwego z żywego jest także obserwowane w życiu ziemi w cyklach dnia i nocy, wiosny i zimy oraz w życiu jednostek i społeczeństw. Jednostki często zmieniają stany duchowe i są prowadzone do wiary z niewiary bądź zamieniają wiarę na niewiarę. Społeczności małe niczym nasionko wyrastają do rozmiarów wielkich państw i cywilizacji, które po pewnym czasie stopniowo ulegają rozkładowi. To Bóg powoduje, że dzieje się to wszystko, a wydarzenia, w których ludzka wolna wola ma swój udział, dzieją się również zgodnie z prawami (psychologicznymi, socjologicznymi i historycznymi), które ustanowił Bóg. Jednakże większość ludzi marnuje się w dolinach zbłąkania pomimo tej jasnej rzeczywistości.

102. Taki jest Bóg, twój Pan. Nie ma innego boga Poza Nim, Stwórcą każdej rzeczy. Przeto czcijcie jedynie Jego. Wszystkie rzeczy znajdują się w Jego pieczy i pod Jego kontrolą.

103. Oczy Go nie obejmują, lecz On obejmuje wszystkie oczy. On jest Przenikliwy (i ogarnia wszystko, niezależnie od wielkości), i jest Wszystkiego Świadom²³.

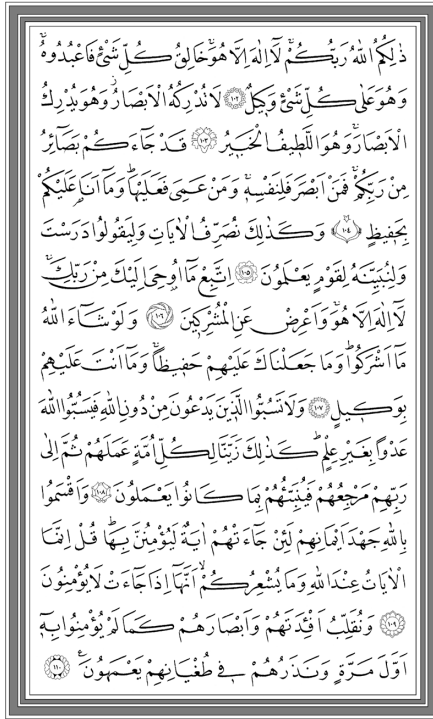
104. Przyszło do was od waszego Pana światło rozeznania i wnikliwości. Kto zatem (otworzy oczy swojego serca i) przejrzy, czyni tak dla swojego własnego dobra, a kto wybiera ślepotę (nieprawdę), czyni tak na własną szkodę. I (o, Wysłanniku, powiedz im:) „Ja nie jestem waszym strażnikiem”.

105. Tak przeto wyjaśniamy znaki i Objawienia na różne sposoby, aby oni (którzy wybierają ślepotę) powiedzieli: „Wyuczyłeś się tego (od kogoś innego)”. Czynimy tak, ażeby wyjaśnić to (prawdę i Koran) ludziom szukającym wiedzy.

106. (O, Wysłanniku), idź za tym, co zostało ci objawione od twojego Pana. Poza Nim nie ma (innego) boga. I odsuń się od tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy (i nie dbaj o to, co oni czynią i mówią).

107. A gdyby Bóg tak chciał (i nie obdarzył ich wolną wolą), to oni nie przydałaby Mu współtowarzyszy (więc nie zamartwiaj się tym, że nie wierzą). I My nie uczyniliśmy ciebie strażnikiem nad nimi ani nie jesteś odpowiedzialny za sprawowanie nad nimi pieczy (bądź kontroli).

108. (O, wierni!) Nie znieważajcie rzeczy bądź istot, które oni uznali za bóstwa i wzywają poza Bogiem, ażeby (także)

oni (jeśli uczynicie inaczej) nie usiłowali znieважаć Boga – przez złośliwość lub z powodu braku wiedzy. Tak oto sprawiliśmy, że każdemu ludowi jego czyny zdają się piękne²⁴. A potem wszyscy oni powrócą do swego (prawdziwego) Pana i On sprawi, że zrozumieją, co czynili (i wezwie ich do rachunku za to).

109. Oni przysięgają na Boga swoimi najuroczystszymi przysięgami, że jeśli zostanie im pokazany cud (jakiego pragną), to weń uwierzą. Powiedz: „Cuda są w mocy samego Boga. (Tylko On ma władzę czynienia ich lub nie)”. (O, wierzący, którzy sądzicie, że jakiś cud przywiódłby niewierzących do wiary): Czyż nie jesteście świadomi tego, że nawet

jeśliby został im pokazany taki cud, to oni nie uwierzyliby?

110. Skoro oni nie uwierzyli w to wcześniej (pomimo wielu dowodów, wystarczających dla tych, którzy naprawdę

pragną uwierzyć) (ze względu na nastawienie, niepozwalające na wiarę), My zmieszamy ich serca i oczy, i pozostawimy, ażeby w swoim buncie błakali się na oślep.

23. Opierając się na tym wersecie, al-Mutazila (mutazylici), szyici i inni, którzy ufali swojemu rozsądkowi, twierdzili, iż Bóg nie będzie widziany w Życiu Przyszłym. Jednakowoż ten werseł wskazuje na to, że Bóg nie jest 'ciałem', które ludzie są w stanie widzieć i pojąć swoimi oczami, i kojarzy obejmowanie wszystkich oczu nie z Jego byciem Wszechwidzącym (*al-Basar*), lecz z Jego byciem Wszechprzenikliwym, docierającym do wszystkiego, jak małe by nie było (*al-Latif*), i do Jego bycia Wszechświadomym (*al-Chabir*). Bóg jest więc poza wszelkimi koncepcjami fizycznymi, a ludzie mogą Go jedynie „zobaczyć”, mieć o Nim wiedzę, poprzez „oko serca”, czyli wnikliwe spojrzenie i poprzez wiedzę.

Jest też jasne, że widzenie w Życiu Wiecznym nie będzie takie samo, jak widzenie tutaj na tym świecie. To nie oczy widzą, nawet na tym świecie, i to, jak my widzimy, wciąż nie zostało w pełni zrozumiane przez naukę. Widzenie oznacza pojmowanie czegoś z jego zewnętrznymi wymiarami i ani oczy, ani mózg tego nie pojmują. Oczy są zupełnie ślepe na wewnętrzny wymiar egzystencji. Oczy mogą służyć penetracji wewnętrznego wymiaru egzystencji, jeśli duch serca, który jest tym, co „widzi” naprawdę, może zostać udoskonolony i osiągnąć wystarczającą ostrość. Nie-

mniej jednak kiedy ludzie umierają, zasłona uniemożliwiająca im widzenie metafizycznego wymiaru egzystencji jest usuwana i uzyskają w Życiu Wiecznym ostry wzrok oraz zdolność przenikania tego, co istnieje poza rzeczami oczywistymi. Wierni będą obserwowali Boga ponad wszelkimi koncepcjami jakościowymi i ilościowymi swoimi oczami, które zostaną wyposażone w wymaganą zdolność, zgodnie z warunkami Życia Wiecznego; będą obserwowali Boga wedle skali swojego wglądu i wiedzy o Nim, które zdobyli na tym świecie i jako nagrodę za ten wgląd i wiedzę. Nie znaczy to jednak, że będą mogli pojąć lub objąć Boga swoimi oczami. Bóg, jako istota nieskończona, jest ponad wszelkie pojmowanie lub objęcie rozumem.

Tak jak w wersecie: „Czyż oni nie wędrowali po ziemi (i nie widzieli tego wszystkiego, ażeby zaczerpnąć naukę) i czyż nie mieli serc do rozumowania (i dotarcia do prawdy) lub uszu do usłyszenia (wezwania Boga)? O, zaiste, to nie oczy, które ślepną, lecz serca w piersiach, które stają się ociemniałe” (22:46). Kolejny werseł ilustruje tę samą prawdę, która jest tutaj rozważana.

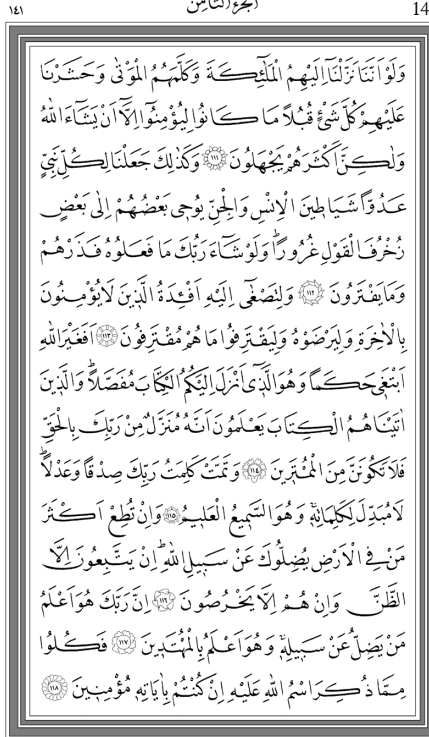
24. W naturze ludzkiej leży to, by widzieć swoje wierzenia i czyny jako dobre lub nawet najlepsze i jedynie prawdziwe.

111. A gdybyśmy nawet posłali do nich aniołów (kiedy sobie tego zażyczą), i gdyby przemówili do nich zmarli, i gdybyśmy zgrupowali przed nimi, twarzą w twarz, wszystkie stworzenia (ażeby zaświadczyły o prawdzie twojego Posłannictwa), to mimo to oni by nie uwierzyli – chyba, żeby Bóg zechciał (i przyszedł im z pomocą). Lecz większość z nich tkwi w niewiedzy (spiesząc za przyjemnościami doczesnymi, będąc nieświadomymi wiary i nie dbając o swoje dusze).

112. I w ten sposób (ze względu na doczesny wymiar ludzkiego życia, istniejący zgodnie z Naszą Wolą, która uwzględnia wolną wolę człowieka, i zgodnie z mądrością kryjącą się za zsyłaniem Religii) My wyznaczaliśmy każdemu Prorokowi wroga opozycję spośród szatanów należących do rodzaju ludzkiego, a także spomiędzy dżinów. I oni szepczą do siebie nawzajem i podsuwają sobie zwodnicze słowa. Gdyby tylko twój Pan zechciał (i zmuszał każdego do zachowywania się w sposób, który Jemu się podoba), to oni by tak nie czynili. Pozostaw ich przeto z tym, co oni wymyślają.

113. A serca tych, którzy nie wierzą w życie przyszłe, skłaniają ich ku temu (zwodniczej mowie), tak że czerpią z tego przyjemność i wciąż popełniają zło, które od dawna zwykli byli popełniać.

114. (Powiedz im, o Wysłanniku!:) „Cóż takiego?! Czyż mam szukać na sądziego (który by rozstrzygnął sprawy pomiędzy wami a mną) kogoś innego niż Bóg, skoro On jest Tym, który do was zesłał tę Księgę w pełni oddzielającą (unikal-

na i najdoskonalszą, w której oddzielona jest prawda od fałszu i to, co dobre od tego, co niegodziwe). Ci, którym daliśmy Księgę wcześniej (a szczególnie uczeni pośród nich) wiedzą, że jest zsyłana w częściach przez twego Pana w prawdzie. Nigdy zatem nie bądź pośród wątpliwych (odnośnie do prawdziwości swojej drogi).

115. Słowo twojego Pana (które zsyłał w częściach w różnych okresach, uwzględniając okoliczności) zostało udoskonalone (i zawarte w Koranie) jako ucieleśnienie prawdy (w odniesieniu do zasad wiary, kultu i moralności, a także reguł rządzących ludzkim życiem, i wszystkich wieści, które przekazuje o przeszło-

ści i przyszłości, oraz o Tamtym Świecie) i sprawiedliwości (w odniesieniu do wszystkich przykazań, jakie zawiera): nikt nie jest w stanie zmienić Jego słów (praw, które ustanowił dla funkcjonowania wszechświata. Próba ingerencji w nie spowoduje wielkie nieszczęścia, nikt zatem nie może nigdy nawet próbować zmieniać Jego przykazań, zawartych w Księdze). On jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący (i zna wszystkie potrzeby Swoich stworzeń, wymogi każdej epoki, i wie, w jaki sposób odpowiadasz na Jego przykazania).

116. A jeśli posłuchasz większości tych, którzy są na ziemi, to oni sprowadzą cię z drogi Boga ku zbłądzeniu. Oni postępują jedynie za przypuszczeniem (a nie za wiedzą) i czynią tylko domysły (głoszą poglądy zgodne z ich wyobrażeniami, osobistymi interesami i systemami wartości).

117. Oto twój Pan jest Tym, który wie najlepiej, kto schodzi z Jego drogi i błędzi i On zna najlepiej tych, którzy są prowadzeni drogą prostą.

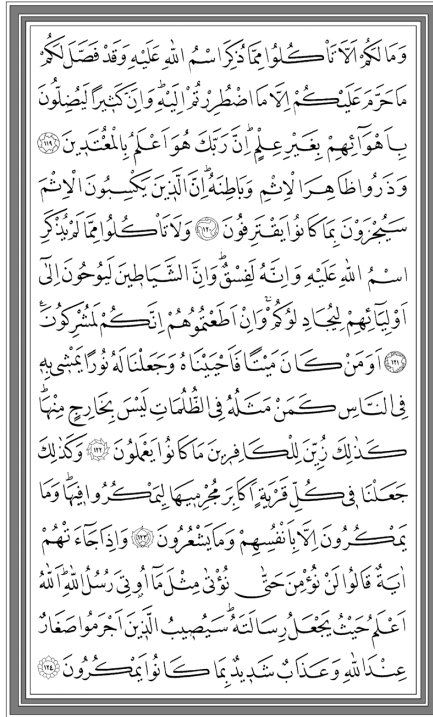
118. Jedzcie zatem (mięso) z tego, nad czym zostało wypowiedziane Imię Boga, jeśli szczerze wierzycie w Jego Objawienia.

119. I czemuż mielibyście nie jeść (mięsa) z tego, nad czym zostało wypowiedziane Imię Boże? Przecież On wyjaśnił wam szczegółowo to, czego wam zabronił (spożywać), o ile nie zostaniecie do tego zmuszeni strasznymi okolicznościami²⁵. Lecz w istocie wielu ludzi prowadzi innych ku zbłądzeniu, kierując się swoimi pragnieniami i wyobrażeniami, bez żadnej wiedzy (od Boga). Zaprawdę, wasz Pan jest Tym, który zna najlepiej (ludzi) występnych.

120. Odstąpcie od grzechu, zarówno tego popełnianego otwarcie, jak i skrycie (a także od zamiarów i zachowań, które mu towarzyszą). Zaprawdę, ci, którzy zapisują na swoje konto grzechy, otrzymają odpłatę za to, co zarobili.

121. I nie spożywajcie tego, co zostało ubite w imię czegoś innego niż Bóg i nad czym nie zostało wypowiedziane Imię Boże (w chwili uboju), gdyż jest to w istocie ciężkie nieposłuszeństwo. A szatani podszeptują swoim zaufanym, aby się z wami sprzeczali. Jeśli ich posłuchacie, to w istocie będziecie tymi, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy²⁶.

122. Czyż ten, kto był martwy (duchem), a My podnieśliśmy go do życia i uczyniliśmy dla niego światło, dzięki któremu porusza się pomiędzy ludźmi (nie zbaczając z drogi), jest podobny do tego, kto zagubił się w głębinach ciemności,

z których wyjść nie może? W ten sposób niewierzącym upiększane są rzeczy, które czynią – tak, aby się im podobały.

123. Tak oto ustanowiliśmy w każdym mieście jako przywódców jego najbar dziej osławionych przestępców, ażeby knuli (przeciwko wiernym). Oni jednak knują tylko przeciwko samym sobie – i tego nie pojmują.

124. Kiedy przekazuje się im Objawienie, mówią: „Nie uwierzimy, dopóki nie otrzymamy tego samego, co otrzymali Wysłannicy Boga”. Bóg wie najlepiej, komu powierzyć Swoje Przesłanie. Niebawem dotknie tych przestępców poniżenie przed Bogiem i surowa kara za ich spiski.

25. Po tym, jak położono nacisk na wagę zaakceptowania i podporządkowania się przykazaniom Boga, Koran odnosi się do czynności jedzenia i picia, aby podkreślić wrażliwość, którą ludzie powinni się odznaczać podczas ich wykonywania. Jest tak dlatego, gdyż ludzie łatwo gubią się pod wpływem żądz cielesnych i postępują lekkomyślnie w jedzeniu i picciu. Także wiele narodów nałożyło na siebie zbyt wysokie zasady religijne dotyczące tego zakresu. Wszyscy ludzie albo ci, którzy posiadają władzę, jeśli zostaną pozostawieni swojemu własnemu osądowi, będą czynić pewne rzeczy dozwolonymi, a inne niedozwolonymi, zgodnie ze swoimi kapryсами lub interesami osobistymi. Na dodatek jedzenie i picie odgrywa niezwykle rolę w życiu osobistym, społecznym oraz duchowym.

26. Tak jak w części wersetu 112 przytoczonego powyżej: *I w ten sposób (ze względu na doczesny wymiar ludzkiego życia, istniejący zgodnie z Naszą Wolą, uwzględniając wolną wolę człowieka, i zgodnie z mądrością kryjącą się za zsyłaniem Religii), My wyznaczaliśmy każdemu Prorokowi wrogą opozycję spośród szatanów należących do rodzaju ludzkiego, a także spomiędzy dżinów. I oni szezczą do siebie nawzajem i podsuwają sobie zwodnicze słowa*, również w tym wersecie Koran odnosi się do szatanów i ich podszeptów oraz sugestii czynionych swoim

powiernikom. To odniesienie jest szczególnie znaczące w dwóch punktach i zawiera ważne ostrzeżenie dla wiernych każdego wieku:

Była i zawsze będzie grupa złożona z szatanów spośród dżinów i niektórych ludzi sprzeciwiających się islamowi i jego przesłaniu, które jest głoszone; ci ludzie są otwarci na podszepty szatanów i są niczym Szatan pod względem sprzeciwiania się islamowi i poprzez zło, które popełnili. Zmaganie się na ziemi odbywa się pomiędzy ludzkością i Szatanem; niektórzy ludzie są zwodzeni przez Szatana i jego agentów, i niestety stają się niczym Szatan w swojej wrogości wobec Boga i Jego Religii.

Ta grupa często odbywa spotkania w ukrytych miejscach (zob. też 2:14) i opracowuje nowe metody i sposoby walki z islamem i muzułmanami, i podpowiada je ludziom, których zatrudnia w tym zmaganiu. To, co muzułmanie powinni zrobić, to poznać dobrze tych ludzi, być czujnym na ich podstępny i intrygi i nigdy się ich nie słuchać. Tacy ludzie zawsze próbują sprawić, by muzułmanie upadli i odwrócili się od islamu – czynią wówczas „idoli” ze swoich cielesnych żądz, osobistych interesów, słabości do stanowisk i sławy, ostentacji, niektórych systemów i ideologii, a także pewnych ludzi, za którymi podążają i słuchają się ich. Ich czynienie w ten sposób oznacza przypisywanie Bogu współtowarzyszy.

125. Przeto kogo Bóg chce prowadzić drogą prostą, temu rozszerza jego pierś dla islamu, a kogo chce poprowadzić ku zbłądzeniu, sprawia, że jego pierś staje się ciasna, skurczona, jak gdyby wznosił się ku niebiosom²⁷. W taki sposób Bóg karze hańbą tych, którzy nie wierzą (pomimo wielu znaków i dowodów).

126. A oto (drogą islamu) jest Prosta Ścieżka twojego Pana. Zaprawdę, My wyłożyliśmy szczegółowo znaki (drogi błędnej i drogi słusznej) dla ludzi, którzy się zastanawiają i pamiętają.

127. Dla nich (przygotowany) jest Dom Pokoju u swego Pana (gdzie będą się cieszyć doskonałym błogosławieństwem, pokojem i bezpieczeństwem) i On jest ich Strażnikiem ze względu na to, co czynili.

128. Tego Dnia, gdy On ich wskrzesi do życia i zgromadzi wszystkich razem (dżiny i ludzi, wierzących i niewierzących, powie): „O, wy – Zgromadzenie dżinów! Zwiedliście wielu ludzi (i uczyniliście swoimi towarzyszami)”. Ich najbliżsi towarzysze spośród ludzi (wyznają i) powiedzą: „O, Panie nasz! My radowaliśmy się sobą nawzajem (korzystając wzajemnie ze swoich usług dla osiągnięcia egoistycznych celów), a teraz dobiegliśmy kresu czasu, który nam wyznaczyłeś”. On (Bóg) powie: „Teraz waszym mieszkaniem jest Ogień i w nim zamieszkacie – Bóg decyduje tak, jak zechce”. Zaiste, twój Pan jest Mądry, Wszechwiedzący (a każda Jego decyzja i działanie są oparte na absolutnej mądrości i wiedzy).

فَمَنْ يُبِدِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُبْرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَقُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾ وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ لَهُمْ ذُرَا السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يُخْرَجُهُمْ جَمْعًا يَا مُعْتَرِجِيْنَ قَدْ اسْتَكْرَمْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمِعْ بَعْضَنَا يَعْضٍ وَوَلَّيْنَا آجَلْتَنَا الَّذِي آجَلْتَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوًى لَكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذَلِكَ نُفِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ يَا مُعْتَرِجِيْنَ وَالْإِنْسِ أَوْلِيَايَكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا سَهْوًا نَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَعَدَرْتُهُمُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾ ذَلِكَ أَنْ لَوْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْفَرَسِ يَظْلِمُ وَأَهْلُهَا عَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

129. W ten sposób My sprawiamy, że występni się sprzymierzają i wspomagają się nawzajem (w zwodzeniu i grzechach) ze względu na to, co zarabiają.

130. „O, zgromadzenie dżinów i ludzi! Czyż nigdy nie przybyli do was Wysłannicy spomiędzy was samych, relacjonujący wam Moje znaki i Objawienia i ostrzegający was przed spotkaniem tego waszego Dnia?” Oni powiedzą: „My składamy świadectwo przeciwko samym sobie”. Życie tego świata ich zwiodło i (tak jak ich słowa i działania na tym świecie świadczyły o braku wiary, tak) dali świadectwo przeciwko sobie samym, że byli niewiernymi.

131. Zaiste, twój Pan nie postępuje tak, żeby niszczył niesprawiedliwie jakieś krainy bez ostrzeżenia (wcześniej) ich mieszkańców (o skutkach ich sposobu życia) i tym samym nieświadomych (różnicy pomiędzy tym, co właściwe, a co błędne).

---

27. Można widzieć tutaj cud koraniczny dotyczący rozwoju nauki. Jak wiemy, kiedy wchodzimy na górę, poziom tlenu się zmniejsza, spada ciśnienie atmosferyczne, a oddychanie staje się niemożliwe bez specjalnego sprzętu. Koran opisuje stan kogoś, kto czuje się przytłoczony w obliczu islamu i trwa w swojej niewierze, pomimo wielu znaków i wszystkich istniejących dowodów. W terminach fizycznych Koran nawiązuje do faktu naukowego, który miał być odkryty setki lat później.

132. Dla każdego są (przeznaczone różne) stopnie, zależnie od tego, co uczynił (słuszny bądź niewłaściwego). Wasz Pan nie jest nieświadom tego, co oni czynią²⁸.

133. Wasz Pan, pełen bezgranicznego, wszechogarniającego miłosierdzia, jest Bogaty i Samowystarczalny (bez żadnych potrzeb – nawet wiary Swoich sług i ich czci). Jeśli tak zechce, to może was odsunąć i dać następstwo po was, komu zechce – tak, jak was powołał z potomnych innego ludu.

134. Co zostało wam obiecanie (i przed czym zostaliście ostrzeżeni, co do waszej przyszłości i życia wiecznego), to się wydarzy i nie macie żadnej możliwości udaremnienia tego.

135. Powiedz: „O, mój ludu! Czyńcie wszystko to, co w waszej mocy – zaprawdę, ja (też) działam (czyniąc to, co zamierzyłem). I we właściwym czasie dowiecie się, kto odziedziczy dom ostatecznego szczęścia. Zaiste, nikczemnicy nie osiągną pomyślności ani nie zrealizują swoich celów.

136. Oni wyznaczają Bogu udział z tego, co On stworzył – z plodów ziemi

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلْتُمْ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ
عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءُ
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَلْخِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ
كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةٍ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾ إِنْ
مَأْنُوعِدُونَ لِآيٍ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا
عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْمَلُونَ
مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْجِحُ الظَّالِمُونَ
﴿١٣٥﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ
نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرِغْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا
فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَمَا يُصَلُّ إِلَى اللَّهِ
وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ سَاءَ
مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾ وَكَذَلِكَ زَيَّنَّا لِكُفْرِهِمْ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ قُلْ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَائُهُمْ
لِيُزِدُوهُمْ وَيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ مَا فَعَلُوا فَذَرَهُمْ وَمَا يَفْعَلُونَ ﴿١٣٧﴾

i z inwentarza żywego – i mówią: „To należy do Boga” – tak oni twierdzą – „a to (reszta) jest dla naszych towarzyszy (przypisywanych Bogu jako inne istoty boskie)”. A potem (czynią, jak sądzą, we własnym interesie, tak że) to, co jest przeznaczone dla ich towarzyszy, nie dociera do Boga, to zaś, co jest przeznaczone dla Boga, dociera do ich towarzyszy. Jakże złe jest to, co oni zarządzają, jako prawa (i jakże złe je wykonują)!
137. I w podobny sposób ich towarzysze (przypisywani Bogu, a także szatani spomiędzy dżinów i ludzi) upiększają zabicie dzieci tak, aby się podobało wielu spośród tych, którzy przydają Bogu współtowarzyszy i sprowadziło na nich

zniszczenie i wprowadziło zamieszanie w ich religii. Gdyby Bóg tak chciał (i nie obdarzył ludzi wolną wolą, zmuszając w ten sposób do działania w jakiś określony

sposób, jak to jest w przypadku innych istot żywych), to oni by nie czynili tego wszystkiego. Pozostaw ich zatem z tym, co wymyślają.

---

28. *Dla każdego są (przeznaczone różne stopnie, zależnie od tego, co uczynił (słusznego bądź niewłaściwego) oznacza, iż wszyscy ludzie nie są na tym samym stopniu. Ludzie różnią się co do stopnia w zależności od tego, czy są wiernymi, niewiernymi, hipokrytami, wiernymi, lecz grzeszącymi lub niewiernymi, którzy czynnie walczą*

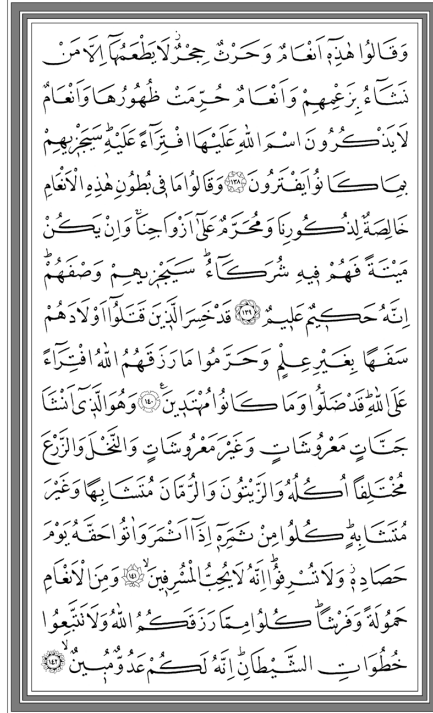
z wiarą i prawdą itp. To również oznacza, że nie każdy będzie miał tę samą nagrodę za te same czyny. Nagroda za czyn różni się w zależności od tego, jak jest uczyniony, od intencji, stopnia szczerości w czynieniu go, czasu i warunków, w których został uczyniony, troski przy tym okazanej i innych podobnych czynników.

138. (Układając część zbiorów i bydła po jednej stronie), mówią: Te zwierzęta i te zbiory są tabu. Nikt nie może z nich jeść, za wyjątkiem tych, którym pozwolimy, aby jedli – tak oni twierdzą – i że jest bydło, którego grzbiety ogłaszają za zabronione (i nie może nosić ładunków), i bydło, nad którym nie wypowiadają Imienia Bożego. (Przypisują te zwyczaje Bogu, a przecież jest to) kłamstwo przeciwko Niemu. On niebawem odpłaci im za wszystko, co wymyślają, przypisując to Bogu²⁹.

139. Mówią również (w odniesieniu do innego bydła, które poświęcają): „Wszystko, co jest w łonach tego bydła, jest (o ile urodzi się żywe) wyłącznie dla naszych mężczyzn, a nie jest dozwolone dla naszych żon. Jeśli zaś ono (nowonarodzone) urodzi się martwe lub też padnie wkrótce po narodzeniu, wszyscy z nich (mężczyźni i kobiety) mogą mieć w nim udział”. On im wkrótce odpłaci za to, że (fałszywie) przypisują (te zasady Jemu). Oto On jest Mądry (i w każdym jego działaniu i przykazaniu jest wiele przykładów mądrości), Wszechwiedzący (którego każde działanie jest oparte na absolutnej wiedzy)³⁰.

140. Z pewnością zgubieni są ci, którzy w głupocie i bez wiedzy zabijają swoje dzieci (w łonach matek lub po urodzeniu) i zabraniają tego (rzeczy zdrowych, czystych i dozwolonych), co Bóg im dał, aby się mogli pożywić, fałszywie przypisując to (swoje zakazy) Bogu. Z pewnością oni zbłądzili i nie zdołali odnaleźć właściwej drogi.

141. (Zaopatrując was w czyste, zdrowe i dozwolone pożywienie), On jest Tym, który tworzy ogrody (winnice i sady) okratowane i nieokratowane, a także palmy daktylowe oraz zboża o różnorodnym

smaku, i drzewa oliwne, i drzewa grana-tu, podobne do siebie i tak różne. Jedzcie z ich owoców, kiedy owocują, i dajcie z tego (biednym i potrzebującym) to, co się należy, w dniu zbiorów. I nie bądźcie roz-rzutni (przejadając się albo dając innym tak wiele, że pozostawicie w potrzebie tych, za których jesteście odpowiedzial-ni). Zaiste, On nie miłuje rozrzutników.

142. I spośród trzód (On stworzył nie-które) do noszenia ciężarów, a inne ze względu na ich mięso, skórę i futro. Spo-żywajcie z tego, czym Bóg was obda-rował, abyście mogli się wyżywić, i nie podążajcie za krokami Szatana (ustalając zasady inne niż zasady Boga i idąc droga-mi innymi niż droga Boga). Zaprawdę, on jest dla was wrogiem oczywistym.

29. Wspomniana odpłata lub kara może przyjść zarówno w Życiu Przyszłym, jak i na tym świecie. Można to wywnioskować z faktu, że w wersecie tym użyty został czas implikujący bliską przyszłość. Ci, którzy przypisują Bogu nieprawdziwe twierdzenia bądź wymysły, mogą stracić swoje panowanie, pozycje i bogactwo, nawet jeśli sami mogą być obiektem pewnych pozornie naturalnych katastrof, a ich system może być zamieniony na nowy. Muzułmanie cierpią tę

samą karę ze względu na niedbałość w praktykowaniu islamu i niedarzenie go odpowiednią estymą.

30. Aby państwo było silne, oparte na prawie i prawdziwie akceptowane przez swoich obywateli, zasady mądrości, decyzje rządu, zasady prawości oraz dyrektywy władzy powinny być ze sobą zgodne i się nawzajem wspierać. W innym przypadku nie można mówić o aprobowanym przez ludzi państwie prawa ani o solidarności pomiędzy nimi.

31. Jeżeli ten werset zostanie rozpatrzony razem z 2:173, 5:3 i 16:115, będzie wówczas widoczne, że objaśniają siebie nawzajem i że nie ma różnic pomiędzy nimi w zaświadczeniu o rzeczach, które są niedozwolone do spożycia. Na przykład mięso zwierząt, które jest wspomniane w 5:3 wraz z zabronionymi sposobami zabicia bądź zejściem powodującym nieczystość tychże, jest włączone do kategorii padliny.

Nie są to wszystkie zabronione zwierzęta bądź rodzaje mięsa. Niedozwolone rzeczy, wymienione w tych dwóch wersach, dotyczą jedynie zwierząt domowych – owiec i bydła. Na podstawie Objawienia Wysłannik Boga poinformował nas o innych zwierzętach, których spożywanie zostało zabronione. Informacje o nich można odnaleźć w

odpowiednich opracowaniach prawa islamskiego. Zob. też 22:30, przyp. 9.

32. Koran jest w całości cudem elokwencji. Zwracając uwagę na to, że werset ten rozpoczyna się wyrażeniem: A tym, którzy są (stali się) żydami, może zrozumieć, iż wspomniane przykazanie miało naturę zadośćuczynienia. Jako że przywołani żydzi zeszedli ze swojej ścieżki i uczynili kilka rzeczy niedozwolonych dla samych siebie, w ramach kary Bóg pozwolił, by pozostały one niedozwolone (Zob. też 4:160, 3:93). Obejmuje to ptaki ze szponami, takie jak struś, mewa oraz kurka wodna, a także tłuszcz wołu i owcy. Zakazy tego rodzaju zostały włączone do nakazów Tory (zob. III Księga Mojżeszowa 3:17, 22-3; 11:16-18; V Księga Mojżeszowa 14:14-16). Tę kwestię można uznać za tożsamą z tą wyjaśnioną w przypisie 26 powyżej.

147. Jeśli zatem (o, Wysłanniku) oni wciąż cię negują, powiedz im: „Wasz Pan (który stwarza, karmi i daje zaopatrzenie) jest pełen wszechogarniającego miłosierdzia (i nie karze natychmiast waszej hardości, lecz daje wam czas na nawrócenie się i pokutę). Jeśli jednak (się nie poprawicie, wiedzcie że) Jego kara nie może zostać odwrócona od niewierzących przestępców.

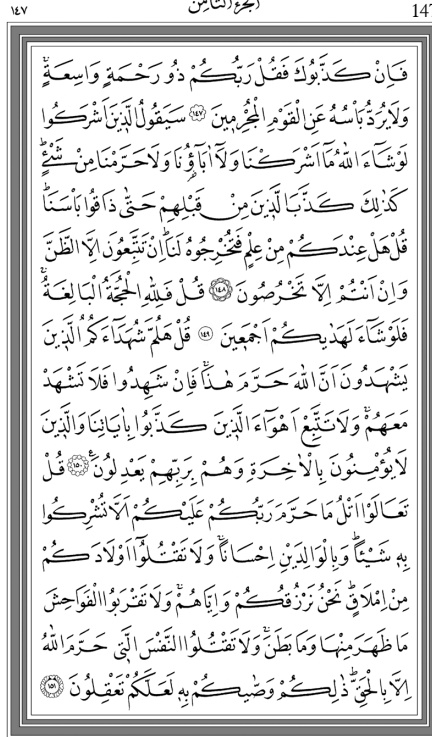
148. Ci, którzy uparcie trwają w przypisywaniu Bogu współtowarzyszy, powiedzą: „Gdyby Bóg chciał, to nie przypisywalibyśmy Jemu współtowarzyszy – ani my, ani nasi praojcowie, ani też nie ogłaszalibyśmy niczego (dozwolonego przez Boga) niedozwolonym”. Mimo to ci, którzy żyli przed nimi, negowali (swoich Proroków, posługując się takimi samymi, fałszywymi wymówkami), dopóki nie zakosztowali Naszej potężnej kary. Powiedz (im): „Czyż macie jakąś zdrową, pewną wiedzę (ażeby wesprzeć wasze twierdzenia)? (Jeśli macie), to przynieście ją i pokażcie nam! W rzeczywistości postępujecie jedynie za przypuszczeniem i sami czynicie tylko fałszywe domysły. (Wygłaszacie sądy i działacie według osobistych wyobrażeń, interesów i opinii)”.

149. Powiedz (przeciwko temu, o co się spieracie): „Do Boga należy ostateczny i rozstrzygający argument. I gdyby On zechciał (i zmusił was do działania w pewien sposób, zamiast pozwalać wam na przypisywanie Sobie współtowarzyszy i zabranianie tego, co jest dozwolone), to poprowadziłby was wszystkich do prawdy”.³³

150. Powiedz: „Przyprowadźcie swoich świadków, którzy mogliby zaświadczyć,

الْحَجَّةُ الثَّانِيَّةُ

147

że Bóg zabronił (tego, co – jak twierdzicie – nie jest dozwolone)”. A jeśli oni złożą (fałszywe) świadectwo, to ty nie składaj świadectwa razem z nimi i nie podążaj za pragnieniami i wyobrażeniami tych, którzy negują Nasze Znaki i Objawienia, którzy nie wierzą w życie wieczne i którzy (co jest głównym źródłem ich niewiary w inne zasady wiary) przypisują swemu Panu równych³⁴.

151. Powiedz: „Przybądźcie, niechaj wyrecytuję to, co wasz Pan uczynił dla was niedozwolonym: abyście nie przydawali Mu niczego za współtowarzyszy; i (nie obrażajcie swoich rodziców, lecz) traktujcie swoich rodziców w najlepszy możliwy sposób; i nie zabijajcie swoich dzieci z lęku przed biedą – My damy

zaopatrzenie zarówno wam, jak i im; i nie zbliżajcie się do rzeczy haniebnych (jak cudzołóstwo i homoseksualizm), czy to popełniane jawnie, czy też skrycie, i nie zabijajcie żadnej duszy, którą Bóg uczy-

nił nietykalną i zabronioną, chyba że w sprawiedliwej sprawie. Wszystko to On na was nałożył, abyście się zastanawiali (potrafili oddzielić słusność od niesprawiedliwości i poszli Jego drogą).

33. Bóg ukazuje znaki oraz dowód prawdy w tak jasny sposób, że ludzki rozsądek i świadomość mogą jedynie uznać prawdziwość podstaw wiary, zwłaszcza w Istnienie Boga i Jego Jedność, ale On nigdy nie zmusza ludzi do wiary. Daje wybór wierzenia bądź niewiary ludzkiej wolnej woli.

34. Każda podstawa wiary wymaga istnienia innych. Ten, kto wierzy w Boga, powinien wierzyć w Posłannictwo, jako że Władza Boga wymaga Posłannictwa, by stała się znana i by przekazała swoje wymagania świadomym istotom. Posłannictwo nie może mieć miejsca bez Ksiąg, które nie mogą być zesłane, jak tylko za pośrednictwem aniołów, które przynoszą je Wysłannikom. Święte Imiona, takie jak Wszechmiłosierny, Pan (Ten, kto stwarza, podtrzymuje i wychowuje), Najsprawiedliwszy, najbardziej Szczodry, najbardziej Hojny, najbardziej Łaskawy, Najpiękniejszy i Wszystko-Zapisujący i Zachowujący, wymagają istnienia Życia Wiecznego. Jako że absolutne piękno i perfekcja są kochane, Ten, kto stwarza w najpiękniejszy sposób i kto czyni wszystko najlepiej, czyni Siebie znanym i kochanym bardziej doskonale w świecie wiecznym, nie zaś na tym przemijającym świecie, gdzie Jego piękno manifestuje się z za wielu zasłon. To doskonałe Drzewo Stworzenia, które zostało stworzone, by przynieść ludzkości jej ostateczny owoc, nie może być ograniczone do tego przelotnego życia, ponieważ wiele rzeczy w nim byłoby daremnych i uległo zmarnowaniu, podczas gdy Bóg jest absolutnie wolny od robienia czegokolwiek nadaremno. Widzimy, że na świecie pełna sprawiedliwość nie może być

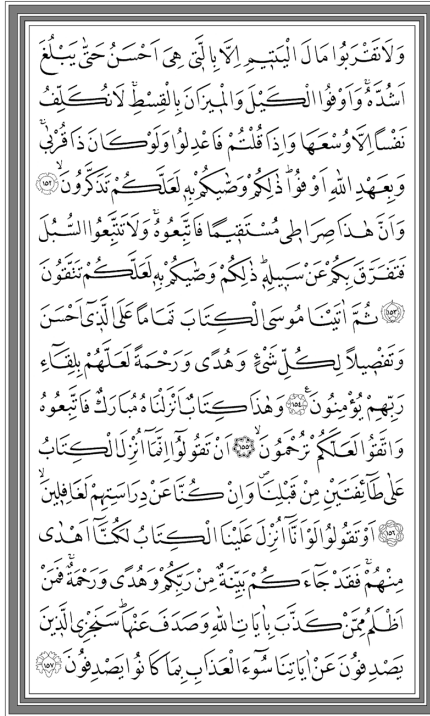
ustanowiona w wielu przypadkach – winni opresji umierają bez otrzymania odpowiedniej kary, podczas gdy wielu ludzi poddanych opresjom opuszcza świat bez odzyskania swych praw. Bóg jest absolutnie sprawiedliwy, a to wymaga absolutnej sprawiedliwości, która z kolei wymaga innego świata, gdzie zostanie zrealizowana. Nasiona roślin i drzew są dla nas przykładem pokazującym, w jaki sposób wszystko jest zapisywane, jako że zarejestrowana jest w nich pełna historia życia roślin i drzew; ludzka pamięć również dowodzi, że wszystko jest zapisane. Istoty ludzkie nie zostały zesłane na ten świat bez powodu i nie zostały zostawione samym sobie ze swoimi zdolnościami. Te umiejętności, w które zostały wyposażone, takie jak rozum, dusza, siła woli oraz zmysły i uczucia, pokazują że ludzkość posiada ważny obowiązek w życiu. Dlatego wszystkie czyny i wypowiedzi są zapisywane wraz z intencjami i stopniem szczerości w wykonywaniu działań i w mówieniu o nim; konsekwencje tego będą widoczne w innym, wiecznym świecie. Tak jak to wszystko, idealny porządek i wspaniała harmonia we wszechświecie ukazują wszechobejmującą wiedzę i doskonały plan, wykonany przez tę wiedzę. Każda rzecz lub istota jest odziana w szczególne dla siebie ubranie, które odpowiada jej obowiązkowi i funkcjom życiowym. Na dodatek prawie każda istota ludzka marzy o pewnych przyszłych wydarzeniach. To wszystko pokazuje, że istnieje Święta predestynacja, którą zwieemy Przeznaczeniem. Podsumowując, wiara w Boga wymaga innych podstaw wiary, a te z kolei wymagają siebie nawzajem.

152. I nie zbliżajcie się do własności sieroty, chyba że w najlepszy sposób (ażebym ją powiększył), aż osiągnie wiek dojrzały. Ważcie i odmierzajcie pełną miarą i sprawiedliwie”. My nie obciążamy żadnej duszy poza jej możliwości. „A kiedy mówicie, to bądźcie sprawiedliwi, nawet gdyby to było (świadczenie) przeciwko krewnemu. I wypełniajcie przyrzeczenie z Bogiem (i umowy, które zawieracie w Imię Boże ze sobą nawzajem)”. Wszystko to On na was nałożył, abyście się zastanawiali i pamiętali.

153. „Oto moja prosta ścieżka, podążajcie nią zatem, a nie podążajcie innymi ścieżkami, aby was nie oddzieliły od Jego drogi. On to na was nałożył, abyście trzymali się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego, pełni bogobojności i pobożności, aby w ten sposób zasłużyć na Jego ochronę”.

154. Ponadto: Daliśmy Mojżeszowi Księgę, dopełniając Naszą łaskę wobec tych, którzy są oddani czynieniu dobra, świadomi, że ogląda ich Bóg; i jako szczególne wyjaśnienie wszystkiego (co dotyczy prawdy i kłamstwa, oraz tego, co słuszne i błędne); a także jako przewodnictwo i miłosierdzie. A być może ich wiara w (ostateczne) spotkanie z Panem stale będzie się pogłębiać.

155. I podobnie to (ten Koran) jest Księgą, którą zesłaliśmy; błogosławio-

na i dająca błogosławieństwo. Postępujcie zatem za nią i trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec niej, aby wam okazano miłosierdzie (cnotliwego życia na tym świecie i wiecznej szczęśliwości w życiu przyszłym).

156. (My ją zesłaliśmy), abyście nie mówili (usprawiedliwiając się): „Księga została zesłana tylko do dwóch ludów przed nami, i – zaprawdę – nie byliśmy świadomi tego, czego oni byli przez nią nauczeni”.

157. I abyście nie mówili: „Gdyby Księga została nam zesłana, to z pewnością bylibyśmy właściwiej prowadzeni niż oni”. Oto teraz przyszedł do was dowód

oczywisty od waszego Pana, a także przewodnictwo i miłosierdzie³⁵. Kto zatem jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto za kłamstwo uznaje Objawienia

Boże i odwraca się od nich? My odpłacimy niebawem tym, którzy odwracają się od Naszych Objawień, złą karą za odwrócenie się.

---

35. To bardzo interesujące, że w wersecie 154 powyżej Bóg wspomina o Księdze zesłanej Mojżeszowi, niech będzie z nim pokój, jako Księdze *danej* – będącej drogą prostą i miłosierdziem. Tak właśnie jest: Księga ta funkcjonowała jako droga prosta i miłosierdzie, a bycie drogą pro-

stą i miłosierdziem stanowiło jej atrybut.. Lecz On wymienia Koran jako Księgę, która sama w sobie jest drogą prostą i miłosierdziem. Albowiem droga prosta i miłosierdzie nie są zwyczajnie atrybutami Koranu, to raczej Koran jest w całości przewodnictwem i miłosierdziem.

158. Czyż oni czekają jedynie na to, żeby przyszli do nich aniołowie albo żeby twój Pan ich osądził (i sprowadził na nich Piekło), albo też że pojawią się jakieś jasne znaki twój Pana (i runą na nich skały, bądź też pojawią się znaki zwiastujące ostateczne zniszczenie świata)? Kiedy pojawią się pewne jasne znaki twego Pana, wiara nie pomoże nikomu, kto wcześniej nie uwierzył bądź kto nie zyskał żadnego dobra swoją wiarą. Powiedz (im, o, Wysłanniku): „Czekajcie, my również czekamy!”

159. Z tymi, którzy czynili w swojej religii podziały (gdy tymczasem powinni byli przyjąć ją w całości) i rozdzielili się na różne grupy – nie masz nic wspólnego. Ich sprawa należy do Boga, a potem On sprawi, że zrozumieją to, co czynili (i wezwie ich do rozrachunku).

160. Kto przybywa do Boga z dobrym uczynkiem, otrzyma dziesięć razy więcej, a kto przybywa ze złym uczynkiem, otrzyma w odpłacie jedynie to samo. I oni nie doznają niesprawiedliwości.

161. Powiedz: „Oto mój Pan poprowadził mnie ku ścieżce prostej, która jest czystą religią, prowadzącą do pomyślności (w obu światach); ku drodze Abrahama, opartej na czystej wierze (wolnej od przypisywania Bogu współtowarzyszy i hipokryzji). On nigdy nie był pomiędzy tymi, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy”.

162. Powiedz: „Moja modlitwa i wszystkie (inne) moje działania i formy pobożności oraz oddawania czci Bogu, a także moje życie i moja śmierć należą tylko do Boga, Pana światów.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَوْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ مَنْظَرُوا إِنَّا مُنظَرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَزَعُوا مِنْهُمْ وَكَانُوا يَشِيغُهُمْ آلِهَتُهُمْ فِي شُغْلٍ إِنَّمَا أَسْرُعُ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يَنْبِئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرَ مِثَالٍ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ إِنِّي هَدِيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قَبِيحًا آتَاهُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَا كَانُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾ قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ غَيْرِ اللَّهِ أَغْيَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْفِبْ كُلَّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهِهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَسْأَلُكُمْ فِي مَا آتَيْتُمْ إِنْ رَبُّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

163. On nie ma współtowarzyszy. To zostało mi nakazane i ja jestem pierwszym z muzułmanów (tych, którzy się Jemu całkowicie poddali)”.

164. Powiedz: „Czyż zatem mam pragnąć kogoś innego niż Boga jako Pana, skoro On jest Panem wszystkiego?” Każda dusza zarabia jedynie dla siebie. I żadna dusza niosąca ciężar nie nosi – ani nie ma nakazane nosić – ciężaru innej (duszy). A potem do waszego Pana nastąpi powrót was wszystkich. A On sprawi, że zrozumiecie (prawdę) dotyczącą wszystkiego, w czym się różniliście.

165. On jest Tym, który wyznaczył was namiestnikami na ziemi (aby ją ulepszyć i rządzić nią według Bożych przykazań);

i wyniósł niektórych z was nad innych pod względem stopnia (inteligencji, zdolności, majątku i statusu społecznego): w ten sposób On poddaje was próbie w tym, czym was obdarzył. (Zawsze pamię-

taj o tym, że) twój Pan jest najszybszy w odpłacie i z pewnością On jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec tych, którzy zwracają się ku Niemu skruszeni, jako Jego wierzący słudzy)³⁶.

---

36. Zajmując się Jednością Boga i innymi podstawami wiary od początku do końca, sura ta kończy się groźbą mówiącą, iż Bóg jest najszybszy w wymierzaniu kar i dobrą nowiną, że Bóg jest Przebaczający, Współczujący (zwłaszcza wobec tych, którzy zwracają się ku Niemu ze skruchą i wobec Swoich wiernych sług). Dobre nowiny przyszły jed-

nak ostatnie, A to, że jest On Przebaczający, Współczujący zostaje przez to podkreślone i potwierdzone. Jest tak dlatego, że Miłosierdzie Boga jest większe niż Jego kara, a Bóg sam związał się miłosierdziem; ma to również zachęcić Jego wierzące sługi do skruszy i szukania ochrony w Jego Przebaczeniu i Miłosierdziu.

SURA 7

AL-A'ARAF (WZNIESIENIA)

Okres mekkański

Sura al-A'araf została objawiona w Meksce i składa się z 206 wersektów. Jej nazwa pochodzi od słowa al-A'araf, które pojawia się w wersecie 46 i 48. Al-A'araf to wzniesienia pomiędzy Rajem a Piekłem. Sura al-A'araf, następując po surze al-An'am, która zajmuje się kwestią Jedności Boga i innymi zasadami wiary, podejmuje podobną problematykę oraz przedstawia naturę człowieka i życie niektórych Proroków. Główną zaś tematyką pojawiającą się w niniejszej surze są konsekwencje dla życia doczesnego i wiecznego wynikające z pójścia drogą wiary w Boską Jedność bądź opowiedzenia się za politeizmem.

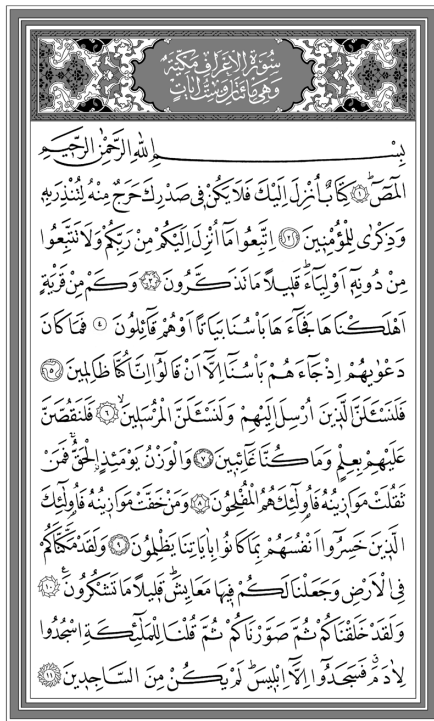
W Imię Boga Miłosiernego
Współczującego!

1. Alif. Lām. Mīm. Šād.
2. Oto Księga zesłana tobie (o, Wysłanniku) – niech zatem twoja pierś nie będzie wąska dla niej (podczas głoszenia jej przesłania ludziom i niech nie odczuwa lęku, że oni mogą w nią nie uwierzyć) – abyś mógł ostrzegać (ludzi przed wszelkim zbłądzeniem) i niósł ją jako napomnienie i poradę dla wierzących.
3. Postępujcie za tym, co zostało wam zesłane od waszego Pana, a nie za zaufanymi i strażnikami innymi, niż On. Jakże niewiele się zastanawiacie i zachowujecie w pamięci!
4. Jakże wiele miast zniszczyliśmy (gdyż zignorowały nasze ostrzeżenia). Dosięgała je Nasza kara nocą lub wtedy, gdy wypoczywali południową porą.

150

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

150

5. I nie wznosili żadnych błagań, gdy spadała na nich Nasza kara, a jedynie mówili: „Zaiste, byliśmy (ludźmi) czyniącymi zło”.
6. Będziemy zatem pytać tych, do których zostali posłani Wysłannicy (o to, jak odpowiedzieli na ich przesłanie), i z pewnością będziemy pytać Wysłanników (odnośnie do ich obowiązku głoszenia tego przesłania i w jaki sposób ich ludy na nie odpowiadały).
7. Wtedy im opowiemy (szczegółowo o tym, jak żyli) z (pełną, dokładną) wiedzą. Albowiem nie byliśmy nieobecni (gdy oni dokonywali swoich czynów i mamy ich pełny zapis).
8. A waga tego Dnia będzie Prawdą (całkowitą i dokładną), a ci, których szale

(dobrych uczynków) będą ciężkie – będą szczęśliwi.

9. A ci, których szale są lekkie (gdyż nie zgromadzili możliwych do przyjęcia dobrych uczynków) – będą tymi, którzy doprowadzili się do ruiny, gdyż niesprawiedliwie potraktowali Nasze Objawienia i znaki (zarówno we wszechświecie, jak i w sobie samych).

10. Zaprawdę (o ludzie), My umocniliśmy was na ziemi (dając wam wielkie możliwości) i przygotowaliśmy na niej dla was środki do życia. Jakżeż skąpo dziękujecie!¹

11. Powołaliśmy was do istnienia, po czym każdemu z was nadaliśmy kształt (doskonale dopasowany do waszej natury), a potem powiedzieliśmy aniołom (ażeby zaznaczyć, że potwierdzają poziom wiedzy i wyższość Adama, a także to, że zasłużył na namiestnictwo na ziemi, oraz że będą mu pomagać w wypełnianiu jego powinności): „Oddajcie Adamowi pokłon, padając na twarz!” Oni wszyscy oddali pokłon, za wyjątkiem Iblisa. On nie był spośród tych, którzy oddali pokłon, padając na twarz.

1. Jeśli spojrzymy na ziemię i wszechświat z ziemi, z łatwością będziemy mogli ujrzeć, jak wielkimi łaskami została obdarzona ludzkość. Ziemia została przygotowana dla ludzkości, my zaś zostaliśmy zaopatrzeni w to, co jest konieczne do życia na ziemi, w sposób, który umożliwia zaspokojenie zarówno naszych potrzeb materialnych, jak i innych, związanych ze zmysłami zewnętrznymi oraz wewnętrznymi. Co więcej, nie tylko ziemia, ale także niebiosa wraz ze słońcem, księżycem oraz gwiazdami pozostają na służbie ziemi i ludzkości, mimo tego, że ziemia nie jest większa od kropki w porównaniu z niebiosami. Ludzkość posiada wrodzoną skłonność do dziękowania każdemu, kto czyni dla niej jakieś dobro, jakże wielką zatem niedzięknością byłoby niedziękowanie Bogu, który rozpostarł przed nami ziemię niczym stół i uczynił wszechświat pałacem, w którym możemy zamieszkiwać. Dziękowanie

Bogu jest oparte na uznaniu, że to wszystko, co posiada ludzkość i cokolwiek otrzymujemy w naszym ziemskim życiu, jest od Boga, oraz na kroczeniu ścieżką, którą On dla nas ustanowił. Wdzięczność, którą możemy wyrazić, składa się głównie z wiary i czci we wszystkich jej formach, jest obowiązkiem wykonywanym nie dla przyszłej nagrody, lecz w zamian za łaski już otrzymane. Wiara i oddawanie czci nie są powodem dla Boga do dawania większej nagrody ludzkości, takiej jak wieczna szczęśliwość w Raju; są raczej obowiązkiem wymaganym przez łaski, które już zostały dane. Wieczna szczęśliwość w Raju jest dawana jedynie przez Bożą Szlachetność i Miłosierdzie. Z tej przyczyny Koran wyraża nastawienie tych, którzy weszli do Raju; brzmi ono następująco: *Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, Panu światów!* (39:75); czują to oni w swych sercach i wychodzi to z ich ust w postaci mowy.

12. On (Bóg) rzekł: „Co cię powstrzymało przed oddaniem pokłonu, skoro Ja nakazałem ci to uczynić?” Iblis odpowiedział: „Jestem lepszy od niego, gdyż mnie stworzyłeś z ognia, a jego stworzyłeś z gliny”.

13. Bóg (powiedział): „Odejdź zatem stąd. Nie będziesz tutaj postępował wyniośle! Odejdź! Oto jesteś spomiędzy ponizonych”.

14. (Iblis) rzekł: „Daj mi wytchnienie aż do Dnia, kiedy oni zostaną wskrzeszeni z martwych”.

15. (Bóg) odpowiedział: „Będziesz pomiędzy tymi, którym dano wytchnienie (dopóki oni pozostaną na ziemi)”.

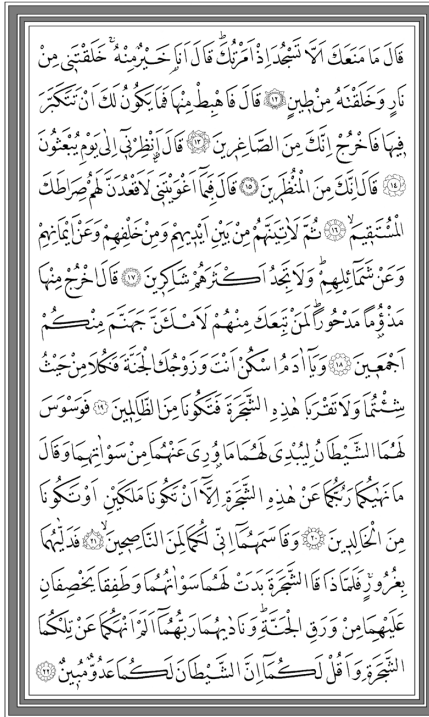
16. (Iblis) kontynuował: „Za to, iż zezwoliłeś mi na nieposłuszeństwo i błędzenie, ja będę czyhał na nich na Twojej Prostej Ścieżce (aby ich skusić do zejścia z niej).

17. A potem będę ich nachodził z przodu i z tyłu, a także z lewa i z prawa². I nie znajdziesz większości z nich wdzięcznymi”.

18. (Bóg) rzekł: „Odejdź stąd, pogardzany i odrzucony! Tymi, którzy pójdą za tobą – wypełnię Piekło!”

19. (Powiedział do Adama): „O, Adamie! Zamieszkajcie, ty i twoja małżonka, w Ogrodzie i jedzcie (z owoców) tam się znajdujących, gdzie tylko zapragniecie. Jednak nie zbliżajcie się do tego drzewa, gdyż (wtedy) oboje będziecie pośród (ludzi) niesprawiedliwych”.

20. Wówczas szatan podszeptała obojgu z nich niegodziwą propozycję, że mógłby ujawnić im ich intymne części ciała, które (dotąd) pozostawały przed nimi w ukryciu (– i tym samym przebudzić ich popędy cielesne), i powiedział: „Wasz Pan zabronił wam (zblizać się do) tego

drzewa, abyście (sami) nie stali się panami albo żebyście (sami) nie stali się nieśmiertelni”.

21. I przysiągł im: „Zaprawdę, jestem dla was szczerym doradcą”.

22. Tak oto zwiódł ich (karmiąc) złudzeniem. A kiedy skosztowali z (owego) drzewa, zostały przed nimi ujawnione ich intymne części ciała (i wszystkie ewidentnie haniebne i złe popędy w ich naturze), i zaczęli przykrywać się liśćmi z ogrodu. A ich Pan zawołał do nich: „Czyż nie zabroniłem wam (spożywać z) tego drzewa i czyż nie powiedziałem wam, że szatan jest dla was wrogiem oczywistym?”³

2. Zaprawdę:

- Będę ich nachodził z przodu i z tyłu, i wszczępię im niepokój oraz poczucie beznadziei wobec ich przyszłości; zachęcę ich do niepłacenia *zakatu* lub do niewykonywania żadnych nadobowiązkowych form dobroczynności, strasząc ich biedą; polecę im gromadzenie bogactw; sprowokuję do niewiary w Życie Przyszłe i pokażę im ciemną przyszłość; pokażę im drogę Proroków jako skostniałą i zacofaną i wezwę ich do dolin zbłąkania poprzez obietnice, które poczynię wobec ich przyszłości.
- Będę ich nachodził z przodu i z tyłu i pokażę im przeszłość jako ciemne cmentarzysko; poprzez ukazanie im zarówno przeszłości, jak i terażniejszości jako ciemności, wszczępię im pesymizm oraz ból za bólem; będę ich podburzał, by odwrócili się od drogi Proroków i by potępilli i odrzucili swoją przeszłość, gdy tą drogą podążali, zachęcając ich do powrotu do (starożytnej) przeszłości, gdy czcili wiele tak zwanych bóstw i żyli zepsutym życiem czystej ignorancji, i by uważali to wszystko za postęp.
- Będę nachodził ich z prawa i lewa i pokażę im ich religijne oddanie jako doskonałe, zwodząc ich ku ostentacji, dumy z samego siebie i do pragnienia, by ich życie religijne było znane i wychwalane przez innych, powodując w ten sposób, że wszystkie ich dobre uczynki pójdą na marne. Sprowokuję również do przywiązywania uwagi do kwestii drugorzędnych w religii, by zlekceważyli najważniejsze rzeczy, nakłonię do niezgody i spowoduję konflikt. I znowu, sprawię, by używali religii do doczesnych interesów i aspiracji, i dla zaspokojenia żądz cielesnych, i podszeptę im, że jest to dla religii, i zrobię wszystko, co w mej mocy, by poszli na Tamten Świat pozbawieni wszelkich dobrych uczynków.

- Będę ich nachodził z lewa i podszeptował im, by negowali Istnienie Boga, Życie Ostateczne i inne podstawy wiary i by poszukiwali odmiennych systemów wiary lub ideologii; będę ich namawiał do zmagania się lub nawet do walki z religią Boga i z tymi, którzy ją wyznają; namówię do pogrążenia się w grzechawisku grzechów, takich jak cudzołóstwo, prostytutka, picie alkoholu, hazard i inne gry losowe; sprowokuję do dokonywania niedozwolonych transakcji, takich jak korupcja, lichwa, kradzież, rabunek oraz oszustwo, i innych form zła, takich jak niesprawiedliwość, opresja, morderstwo, brak szacunku dla rodziców i naruszanie podstawowych praw człowieka, i wezwę ich do demonstrowania tego wszystkiego pod hasłem sprawiedliwości, pokoju, humanizmu, postępu, cywilizacji itp.

3. Relacja pomiędzy Adamem lub ludzkością a Iblisem lub/i Szatanem, z której kilka ważniejszych punktów zostało wymienionych w surze *al-Bakara* (wersety 34-39, przyp. 34-44), jest opowiedziana tutaj ze szczegółami, które odnoszą się do głównego tematu tejże sury. Aby osiągnąć zdolność dobrego zrozumienia natury ludzkości i ziemskiego życia, relacja ta musi zostać wyjaśniona. Główne aspekty tego stosunku mogą być podsumowane w następujący sposób:

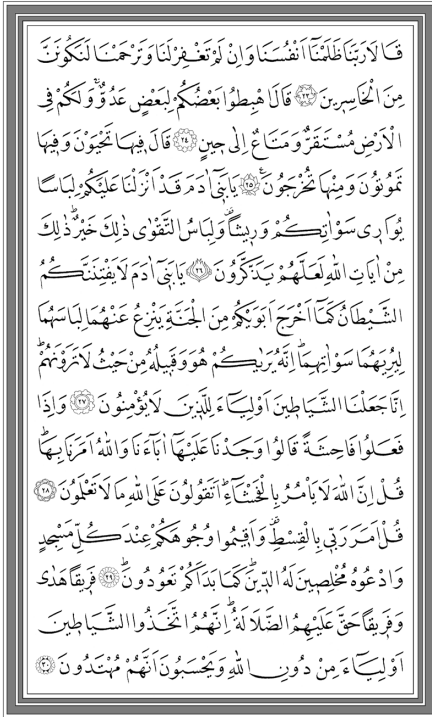
- Mimo że aniołowie mają wolną wolę, jakkolwiek słaba może ona nie być, nie posiadają oni zdolności czynienia zła, Szatan natomiast jest istotą, która całkowicie straciła swoją zdolność do czynienia dobra. W przeciwieństwie do tego ludzkie istoty posiadają zdolność czynienia zarówno dobra, jak i zła, a to z powodu naszej dwoistej natury wynikającej z przynależności zarówno do świata fizycznego, jak i metafizycznego, i posiadania tak duchowych lub anielskich, co szatańskich aspektów. Niemniej jednak zło

oznacza destrukcję; brak tylko jednej części jakiejś rzeczy jest wystarczający dla jej zniszczenia; dobro oznacza istnienie i istnienie jakiejś rzeczy jest zależne od istnienia wszystkich jej części. Dlatego ludzkość może wywołać wielkie zniszczenie i może nawet prześcignąć Szatana w czynieniu szkód, mamy zaś bardzo małą moc i zdolność czynienia dobra. Potrzebujemy pomocy i wsparcia w czynieniu dobra i dlatego właśnie Bóg ustanowił zmysły, które proszą o pomoc i wsparcie w naszych sercach.

- Podwójna natura ludzkości i wyposażenie nas w wolną wolę są powodami, dla których nasz świat wewnętrzny jest areną walki pomiędzy dobrem a złem. Odczuwamy dwa sprzeczne wezwania lub zaproszenia, jedno pochodzące od Boga i aniołów, drugie pochodzące od Szatana oraz cielesnej duszy nakazującej zło. Prawdziwe człowieczeństwo leży w tym zmaganiu. Anioły nie mają zdolności czynienia zła i dlatego nie zmagają się z żadną wewnętrzną złą siłą, nie doskonalą się duchowo, a ich pozycje są ustalone. Ludzka walka z siłami zła pobudza natomiast potencjał ludzkości i sprawia, iż rozwija się ona zarówno pod wzglę-

dem naukowym, jak i duchowym. Z tego powodu to zmaganie się jest motorem napędzającym duchową ewolucję istot ludzkich.

- To, co wykluczyło Szatana z miłosierdzia Boga, to jego arogancja i próżność. Tak jak wielu nowoczesnych ludzi myślał, że przewaga leży w budowie fizycznej i sprzeciwił się rozkazowi Boga. Uparł się przy swoim nieposłuszeństwie i próbował je usprawiedliwić. To sprawiło, że stracił zdolność do poprawy, i narzuciło nań wieczne potępienie. Z kolei Adam i Ewa poczuli natychmiastowy żal po swym błędzie i błagali Boga o przebaczenie. To uczy nas, że musimy dokonać skruchy i poprosić Boga o przebaczenie za każdy grzech, który popełniliśmy. By być do tego zdolnym, musimy zrozumieć naszą wewnętrzną biedę i niemoc przed Bogiem i zawsze mamy zdawać sobie sprawę, jak bardzo w każdej chwili potrzebujemy Jego pomocy i wsparcia. Musimy ponadto porzucić wszelką arogancję i być pokornymi.
- Zawsze musimy być w pogotowiu przed podszeptami szatanów spośród ludzi i dżinów i nigdy nie możemy odpowiadać na ich zaproszenia.

23. Oni odpowiedzieli (prostodusznie): „Panie nasz! Wyrządziliśmy sobie niesprawiedliwość i jeśli nam nie przebaczysz i nie okażesz nam miłosierdzia, to z pewnością będziemy zgubieni!”

24. On powiedział: „Odejdźcie! (I odtąd w swoim życiu) niektórzy z was będą nieprzyjaciółmi innych. Tam na ziemi będzie wasze mieszkanie i zaopatrzenie aż do wyznaczonego czasu”.

25. On rzekł: „Tam będziecie żyć i tam będziecie umierać, i z niej zostaniecie wyprowadzeni (w Dniu Zmartwychwstania)”.

26. O, dzieci Adama! Zaprawdę, zesłaliśmy wam ubranie⁴ dla przykrycia intymnych części ciała i ubranie dla ozdoby.

Jednakże (pamiętajcie, iż) ubranie (utkane z) pobożności i prawości jest najlepsze ze wszystkich⁵. To jest spośród znaków Boga, aby mogli się zastanawiać i pamiętać.

27. Dzieci Adama! Niech nie zwiedzie was szatan (sprowadzając na was podobne próby), jak sprawił, że wasi (pra-)rodzice zostali wyprowadzeni z Ogrodu, ograbieni z ubrań i po ujawnieniu intymnych części ciała (i drzemających w nich popędów cielesnych). On was widzi, on i jego zastępy – tam, skąd wy go nie dostrzegacie. My uczyniliśmy szatanów zaufanymi i towarzyszami występku tych, którzy nie wierzą.

28. A kiedy oni popełnią jakiś czyn nieprzyzwoity, to mówią (próbując się usprawiedliwić): „Widzieliśmy, jak nasi ojcowie to robili (i idziemy ich śladami), to jest to, co Bóg nam nakazał”. Powiedz: „Doprawdy, Bóg nie nakazuje nieprzyzwoitości. Czyż jest tak, że mówicie o Bogu rzeczy, o których nie macie żadnej wiedzy?”

29. Powiedz: „Mój Pan nakazuje prawość i sprawiedliwość”. Zwracajcie ku Niemu swoje twarze (i całych siebie), kiedy podnosicie się, aby wykonać modlitwę, i wzywajcie Go, szczerze w Niego wierząc i praktykując religię ze względu na Niego. Tak, jak On dał wam początek (i życie), do Niego (również) powróćcie.

30. Część On poprowadził (właściwą drogą), a dla innej części błędnie jest sprawiedliwym udziałem: oni wzięli sobie zamiast Boga szatanów za zaufanych, opiekunów i strażników. A mimo to sądzą, że są prowadzeni drogą prostą⁶.

4. Użycie wyrażenia „zsyłanie” w odniesieniu do rzeczy, których potrzebuje człowiek w życiu, takich jak ubranie i, jak później okaże się w Koranie (57:25), żelazo, oznacza, iż są to łaski Boga, które On stworzył specjalnie dla pożytku ludzkości.

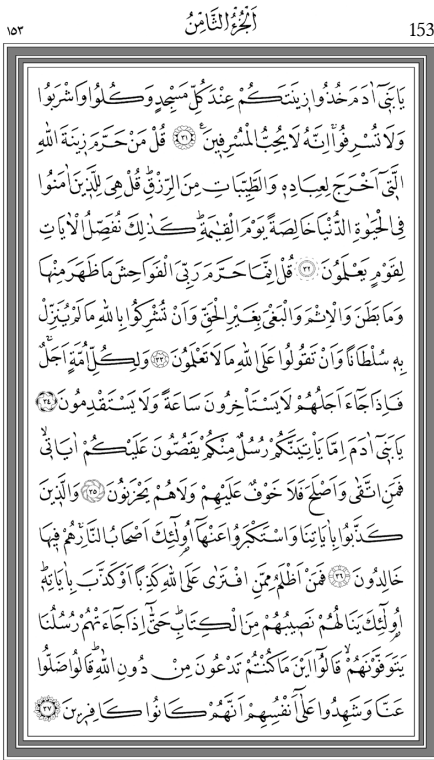
5. Zakrywamy intymne części ciała i całe ciało innymi ubraniami, lecz ubranie pobożności i prawości przemienia widocznie negatywne elementy oraz impulsy w naszej naturze i przekształca w upiększające nas zalety.

6. Ostatnie dwa wersety, zwłaszcza zdania *Tak, jak On dał wam początek (i życie), do Niego (również) powróćcie*, oraz *Część On poprowadził (właściwą drogą), a dla innej części błędnie jest sprawiedliwym udziałem*, świadczą o znaczących faktach:

- Wszystkie istoty mają pierwotne istnienie w Wiedzy Boga, Przeznaczenie determinuje ich naturę, a (Święta) Moc ubiera w rodzaj istnienia, który jest charakterystyczny dla każdej z nich. Przechodząc z jednego świata do drugiego i będąc ubranym w istnienie fizyczne na tym świecie, ludzkość rozpoczęła drogę prowadzącą do Życia Wiecznego; podróż ta ma swój początek od momentu, gdy pierwszy raz stanęła na tym świecie. Ludzie zostaną pozbawieni ubrania ciała, gdy umrą i zostaną wskrzeszeni w innym świecie w Dniu Zmartwychwstania; wówczas ten świat zostanie zniszczony i odbudowany. Świat każdej osoby w tej nowej rzeczywistości zostanie zbudowany w zależności od jej uczynków na tym świecie.
- Poza odniesieniem do tego podróżowania ludzkości, które składa się ze schodzenia z wysokich, transcendentnych światów i wznoszenia się do tych samych światów, wyrażenie *Tak, jak On dał wam początek (i życie), do Niego (również) powróćcie* stanowi również aluzję do faktu mówiącego, iż czas nie płynie w sposób

linearny, lecz w cyklach, tak jak ziemia, słońce i system słoneczny, które poruszają się po orbicie, każde wokół samego siebie. Ta fraza odnosi się także do faktu, że dzień i noc, zima i wiosna oraz okresy podobne do zimy i wiosny czy też podobne do dnia istnieją w życiu jednostek i społeczeństw, jeden po drugim.

- Zdanie *Część On poprowadził (właściwą drogą), a dla innej części błędnie jest sprawiedliwym udziałem* naucza, że prowadzenie do właściwej ścieżki jest od Boga, ale to sami ludzie powodują błędzenie. Jest tak dlatego, ponieważ prosta droga oznacza istnienie i konstrukcję. Istnienie jakiejś rzeczy zależy od istnienia wszystkich jej części. Dlatego istoty ludzkie są całkowicie niezdolne do stworzenia warunków niezbędnych dla przewodnictwa i niezmiernie potrzebują Boga i Jego pomocy by pójść prostą ścieżką. Zbłądzenie lub zbłąkanie oznacza jednak nieistnienie lub destrukcję. Widząc, że zniszczenie jakiejś rzeczy jest możliwe przez zniszczenie bądź nieistnienie jednej spośród jej części, ludzkość może prześcignąć szatanów w zniszczeniu. Po to więc, by zostać uratowanym od zniszczenia i zbłądzenia, istoty ludzkie potrzebują pomocy Boga i nigdy nie powinny przestawać troszczyć się o to i praktykować samokrytyki. Bediüzzaman Said Nursi podaje nam złote kryterium związane z tym tematem: „Weź prośbę skierowaną do Boga o przebaczenie za swoje grzechy w jedną rękę, a modlitwę w drugą. Prośba o przebaczenie wyrывa zło i grzechy z ich korzeniami, a modlitwa zachęca do czynienia dobra” (*Słowa*, „Słowo 26te”, 485). Zaprawdę, każdy powinien zawsze prosić Boga o przebaczenie za swoje grzechy i modlić się do Niego, starając się jednocześnie uratować od grzechów i zła.

31. O, dzieci Adama! Ubierajcie się czysto i pięknie do każdego aktu modlitewnego! I (nie czyniąc rzeczy dozwolonych niedozwolonymi) jedzcie i pijcie, lecz nie bądźcie rozrzutni (przejadając się bądź spożywając to, co zbyteczne): zaiste, On nie lubi rozrzutników.

32. Powiedz: „Któż czyni niedozwolonymi rzeczy piękne (uzyskane z roślin, zwierząt i minerałów), które Bóg powołał do istnienia dla Swoich sług, a także czyste, zdrowe rzeczy z (Jego) zaopatrzenia”. Powiedz: „One są dla (radości) wierzących w życiu tego świata (bez wyłączenia innych), a będą należeć wyłącznie do nich w Dniu Zmartwychwstania”. W taki sposób wyjaśniamy szczegółowo Nasze znaki (wskazują-

ce Prostą Ścieżkę) i Objawienia ludziom szukającym wiedzy⁷.

33. Powiedz: „Mój Pan uczynił niedozwolonymi tylko czyny nieprzyzwoite i hańbiące (jak cudzołóstwo, prostytucja i homoseksualizm), zarówno te spośród nich, które są oczywiste i popełniane jawnie, jak i te, które są popełniane w sposób tajny; a także każde działanie wyraźnie grzeszne⁸; oraz nieprzyzwoitość i występki (przeciwko religii, życiu, własności prywatnej, niewinności innych oraz zdrowiu psychicznemu i fizycznemu), które są w sposób oczywisty nieusprawiedliwione. I (zabronione jest również) abyście przypisywali Bogu współtowarzyszy, dla których On nie zesłał żadnej władzy, a także to, abyście mówili przeciwko Bogu rzeczy, o których nie macie pewnej wiedzy⁹.

34. I (wiedźcie, że) każdej społeczności został wyznaczony (przez Boga, z uwzględnieniem ich wolnej woli) czas; i kiedy nadchodzi koniec tego czasu, nikt nie może go opóźnić nawet o chwilę, ani nie może go przyspieszyć¹⁰.

35. O, dzieci Adama! (Co do waszego życia doczesnego, którego okres trwania został już wyznaczony, postanowiliśmy): Kiedy przyjdą do was Wysłannicy spośród was samych, przekazujący wam Moje Objawienia, to ci, którzy będą bogobojni i naprawią swoje życie, działając dla ogólnego pokoju w społeczności, nie będą się lękać ani nie będą zasmuceni.

36. Lecz ci, którzy negują Nasze Objawienia i odwracają się od nich w sposób arogancki, są towarzyszami Ognia i w nim zamieszkażą.

37. A któż jest bardziej niesprawiedliwy, niż ten, kto wymyśla kłamstwo i przypisuje je Bogu oraz neguje Jego Objawienia i znaki (we wszechświecie i w sobie samym)? Tacy będą mieć pełny udział w Boskim dekreście (dotyczącym życia i przeznaczenia), aż nasi posłańcy (anioły

wyznaczone w tym celu), przybędą, aby zabrać ich dusze i powiedzą: „Gdzież są teraz te istoty, które ubóstwiliście i wzywaliście poza Bogiem?” Oni powiedzą: „Zawiedli nas”, i w ten sposób zaświadczą przeciwko samym sobie, że (zawsze) byli niewiernymi.

7. Wielkie niezrozumienie i nieprawidłowe zachowanie wyniknęły z faktu, że niektóre specyficzne sprawy są generalizowane. Jedną z tych spraw jest kategorię potępienie świata i koncepcja ascetyzmu.

Istoty ludzkie mają funkcję namiestników na ziemi bądź obowiązek zostania nimi. Funkcja lub obowiązek wiążą się z prawem do współdziałania z rzeczami w ich granicach (równowaga ekologiczna i uniwersalne prawa „natury”) ustanowionych przez Boga i po to, by poprawić ziemię, rządząc na niej w imię Boga zgodnie z prawami, które On ustanowił. Można się domyślić, iż obowiązek ten spoczywa przede wszystkim na wiernych. Zaprzeczenie Bogu lub niereligijność zrywa więź pomiędzy Bogiem a istotami ludzkimi, przemieniając ludzkość w rodzaj stworzenia, które rozlewa krew i wywołuje niepokój na ziemi. Utrzymanie ludzkiego istnienia na świecie zależy od istnienia w nim potężnej grupy wiernych, która posiada zdolność do poniesienia Świętej Prawdy. Łaski ziemskie należą przede wszystkim do tych ludzi i to obowiązkiem tychże jest zarządzanie nimi i rozdzielanie ich sprawiedliwie pomiędzy ludźmi. Oznacza to, że prawem wiernych jest korzystanie z ziemskich łask w granicach ustanowionych przez islam, a obowiązkiem zarządzanie nimi i rozdzielanie ich sprawiedliwie pomiędzy ludźmi oraz dziękowanie za nie Bogu. Niedozwolonym dla nich jest jednak przekraczanie ustalonych granic w czerpaniu korzyści z tych darów i czynienie z jedzenia i picia celu życia. Nadmierna konsumpcja nie tylko powoduje współzawodnictwo i konflikt o rzeczy, które są spożywane i pite, lecz

oznacza również to, że nagromadzona energia istot ludzkich jest wykorzystywana bez miary, doprowadzając do pewnych niszczących grzechów, takich jak cudzołóstwo bądź prostytutka. Jeśli ktoś ma skłonność do przesady w jedzeniu i picciu, to jest bardziej prawdopodobne, że będzie szukał zaspokojenia innych żądz w przesadny sposób. Tak więc w celu uniknięcia takiej destrukcji, jednostki mogą szukać ochrony w ascetyzmie i zaleca się nawet, by tak czyniły. Niemniej wspólnota muzułmańska nie może pozostawić ziemskich darów i zarządzania nimi oraz dystrybucji innym w imię ascetyzmu. Jak wyraził to Bediüzzaman, wierni nie mogą nastawiać swego serca na świat, lecz raczej powinni pracować i zarabiać, aby utrzymać samych siebie, wspierać Słowo Boga i wydawać swe środki na Jego drodze.

8. Przykładami szczególnie grzesznych czynów jest spożywanie środków odurzających, krwi, padliny, mięsa świni; branie udziału w grach losowych, korupcja, uzurpowanie cudzej własności, kradzież itp.

9. Zob. też 5:3 i 6:151-152.

10. Ten werset nie oznacza, że absolutny determinizm przeważa w historii. Koran widzi raczej ludzkie istoty jako „motor” historii, w przeciwieństwie do fatalistycznych poglądów niektórych dziewiętnastowiecznych filozofii historii, takich jak materializm dialektyczny i historycyzm. Takie filozofie utrzymują, iż czas i warunki kierują ludzką historią i jedyną rzeczą, którą ludzie mogą zrobić, to płynięcie ze strumieniem czasu, który rozwija się niezależnie od ludzkiej woli. Według

Koranu z kolei, tak jak wola i zachowanie każdej jednostki determinuje wynik jej życia na tym świecie i w Przyszłym, rozwój bądź upadek społeczeństwa jest określony przez wolę, światopogląd i styl życia jego członków. Koran mówi (13:11): *(Każdy człowiek przechodzi w swoim życiu przez różne etapy, a) z Bożego rozkazu Anioły Stróża kolejno po sobie towarzyszą mu przed nim i za nim, aby go strzec (i zapisywać jego czyny). Bóg nie zmienia sytuacji ludu, dopóki on sam nie zmienia tego, co jest w nim. A jeśli Bóg chce zła dla jakiegoś ludu (ze względu na jego złe uczynki), to nie można tego odwrócić, i on nie ma innego obrońcy poza Nim.*

Innymi słowy, każde społeczeństwo trzyma swój los w swoich rękach. Tradycja Profetyczna podkreśla tę ideę: „Jakimi będziecie, tak wami rządzić będą” (al-Hindi, 6:89). Dlatego werset ten powinien być rozważa-

ny w świetle wolnej woli człowieka w relacji ze Świętą Wieczną Wolą oraz innych wersetów i naszych wyjaśnień, które ich dotyczą (zob. sura 2:20, przyp. 13, sura 4, przyp. 18; sura 5:40, przyp. 8; sura 6:39, 112, 137, przyp. 8). Jako że Bóg jest całkowicie niezależny od czasu i widzi wszystko będąc świadkiem wszystkich czasów, jak gdyby nie były niczym więcej, jak tylko jednym punktem, nie może On być rozpatrywany w kategoriach przeszłości, teraźniejszości ani przyszłości. Jego Wola jest, pod pewnym względem, identyczna z Jego Wiedzą i każde wydarzenie ma miejsce zgodnie z prawem przyczyny i skutku, które zostało ustanowione Jego Wolą. Dlatego werset bardziej wspomina o fenomenie, niż o istotnym, determinującym prawie. Następujące później wersety objaśniają tę sprawę.

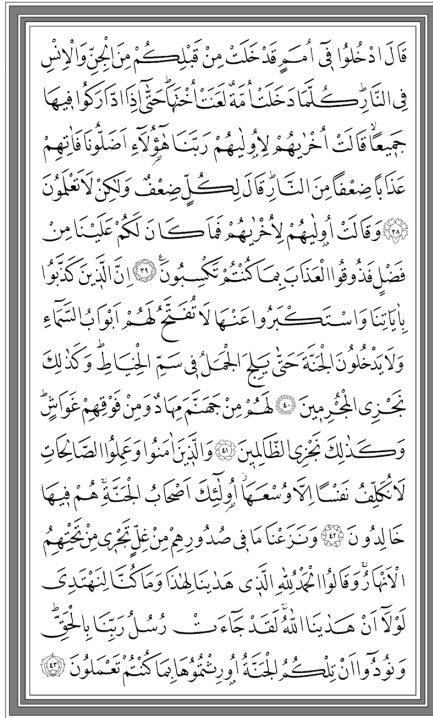
38. (Bóg) powie: „Wejdźcie do Ognia (piekielnego), pomiędzy społeczności dżinów i ludzi, które przeminęły przed wami!” Zawsze, gdy jakaś wspólnota wchodzi do Ognia (piekielnego), to zło-rzeczy swojej braterskiej społeczności (która przeminęła przed nią). A kiedy się wszyscy razem tam zgromadzą, to ci, którzy przybyli później, powiedzą o tych, którzy przybyli wcześniej: „Oni są tymi, którzy poprowadzili nas ku zbłądzeniu. Daj im zatem podwójne cierpienie ognia!” (Bóg) mówi: „Dla każdego jest podwójne (gdyż ci, którzy odeszli wcześniej, sami zbłądzili, jak prowadzili ku zbłądzeniu innych. Ci zaś, którzy odeszli później, sami pobłądzili, jak i naśladowali ślepo innych). Lecz wy nie wiecie”.

39. A potem pierwsi z nich powiedzą do ostatnich: „Wy żadną miarą nie macie wyższości nad nami, zakosztujcie więc kary za wszystko to, co z takim zapalem gromadziliście (waszą wiarą i waszymi czynami)!”

40. Tym, którzy odrzucają Nasze Objawienia i z pychą się od nich odwracają, nie zostaną otwarte Bramy Niebios (i Bóg nie przyjmie nawet ich dobrych uczynków), ani nie wejdą do Raju, dopóki wielbłąd nie przejdzie przez ucho igielne. Tak oto odpłacamy niewiernym, którzy są występni.

41. Dla nich (przygotowane) jest łożo z Ognia piekielnego, a nad nimi zasłona (z tego ognia)¹¹. Tak oto odpłacamy czyniącym niesprawiedliwość.

42. Ci zaś, którzy czynią dobre, prawe dzieła – a My nie obciążamy żadnej

duży ponad jej możliwości – będą towa-
 rzyszami Raju i w nim zamieszkają.

43. My usuniemy z ich piersi wszelką urazę i zazdrość (które mogli odczuwać wobec innych wiernych w życiu doczesnym). A pod nimi będą płynąć rzeki (gdy oni sami przepełnieni będą wdzięcznością). I powiedzą: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który nas ku temu poprowadził (ku pomyślności). Gdyby Bóg nas nie poprowadził, to z pewnością nie odnaleźlibyśmy właściwej drogi. Zaiste, Wysłannicy naszego Pana przyszli z prawdą”. I głos zawoła do nich: „Oto Raj, który dano wam jako dziedzictwo w zamian za to, co czyniliście (w życiu doczesnym)”.

11. Używając nadzwyczaj elokwentnego stylu, werset daje do zrozumienia, iż opisani w nim kłamią z upodobaniem w wygodnych łóżkach pod wygodnymi przykryciami. Odplata przychodzi w takiej samej formie jak dokonane przestępstwo. Ci, którzy kłamią z upodobaniem w wygodnych łóżkach, kochają również jedzenie i rozrywkę i folgują swym żądom seksualnym. Możemy tutaj przytoczyć powie-

dzenie Proroka: „Jeśli chodzi o moją społeczność, to obawiam się dużego brzucha, zbyt długiego snu, próżniactwa oraz braku zdecydowania” (al-Hindi 3:460). Na dodatek, w związku ze statusem przeszkody w wierze, takie życie narusza także prawa innych. Znaczącym jest fakt, iż werset ten przedstawia tych ludzi jako czyniących zło. Robią to zarówno wobec innych, jak i wobec samych siebie.

44. A towarzysze Raju zawołają do towarzyszy Ognia: „Doprawdy, teraz znaleźliśmy to, co zgodnie z obietnicą naszego Pana jest prawdziwe. Czyż wy (również) przekonałście się, że prawdą jest to, co wam obiecał wasz Pan?” Oni odpowiedzą: „Tak!”. Wtedy herold obwieści pośród nich: „Przekleństwo Boga nad czyniącymi niesprawiedliwość!”

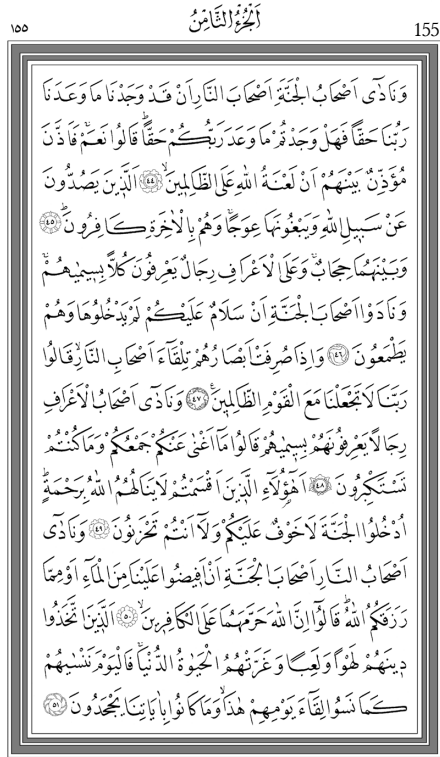
45. (Czynią niesprawiedliwość) ci, którzy odpychają ludzi z drogi Boga i usiłują ją wykrzywić. I uparcie odrzucają wiarę w życie ostateczne.

46. I pomiędzy tymi dwoma (grupami) będzie przegroda, a na Wzniesieniach (pomiędzy Rajem a Piekłem) – ludzie¹², którzy rozpoznają wszystkich po ich obliczach. Oni – nie wchodząc jeszcze do Raju – lecz jakże pragnąc! – zawołają do mieszkańców Raju: „Pokój wam!”

47. A kiedy ich oczy będą zwrócone ku mieszkańcom Piekła, oni powiedzą (lękając się owego miejsca): „Panie nasz! Nie umieszczaj nas pomiędzy ludem występnym!”

48. Mieszkańcy Wzniesień będą wołać do pewnych ludzi (którzy przewodzili w życiu doczesnym i) których rozpoznają po znamionach (na ich twarzach), mówiąc: „(Teraz już widzicie, że) na nic wam się zdała wasza liczba, majątek, jaki zgromadziliście, a także wasza rosnąca wyniosłość i próżność!”

49. (Wskazując na mieszkańców Raju, powiedzą:) „Czyż to nie są ci, co do któ-

rych zarzekaliście się, że Bóg nie obdarzy ich łaską?” (A teraz to im powiedziano:) „Wejdźcie do Raju! Nie będziecie się lękać ani nie będziecie zasmuceni”.

50. A mieszkańcy Piekła będą wołać do mieszkańców Raju: „Wylejcie na nas nieco wody lub coś innego, czym was Bóg obdarzył!” Oni odpowiedzą: „Oto Bóg zabronił niewiernym obojga”.

51. (Niewiernymi są) ci, którzy wzięli swoją religię (wyznaczoną przez Boga) za rozrywkę i zabawę i których zwiódło życie doczesne. Przeto My zapominamy o nich dzisiaj (co do przebaczenia i miłosierdzia), tak jak oni zapomnieli o spotkaniu owego swojego Dnia i uporczywie odrzucali Nasze Objawienia.

12. Niektórzy egzegeci Koranu są zdania, że wspomniani tu ludzie to Prorocy i inni ukochani słudzy Boga, którzy zbliżyli się do Niego. Inni bronią idei, że są to wierni, których dobre i złe uczynki są równe i którzy w związku z tym oczekują przebaczenia Boga. Fethullah Gülen, współczesny uczonec i działacz turecki, proponuje interesujące wyjaśnienie: „Jakikolwiek nieszczęście przydarza się wiernemu, służy ono jako sposób na przebaczenie niektórych jego grzechów. Bóg przebacza niektóre grzechy Swoich wierzących sług, dając im posmakować śmiertelnych skurczów, innych poddając cierpieniom

w grobie, innych skazując na udrukę na Równinie Najwyższego Zgromadzenia, innych oceniając wedle uczynków, i zostają jeszcze ci, których grzechy są wybaczone dzięki temu, że przebywają na Wzniesieniach muru pomiędzy Rajem i Piekłem. Ludzie wspomniani w tym wersecie mogą być wiernymi, których pozostałe grzechy zostaną wybaczone za sprawą tego, iż będą przetrzymywani pomiędzy Rajem i Piekłem w niepewności i strachu przed wrzuceniem do Piekła, i jednocześnie oczekują przebaczenia Boga i wpuszczenia do Raju” (*Teredüttler* 4:133-136). Bóg wie lepiej.

52. Zaprawdę, My przynieśliśmy im Księgę, którą wyjaśniamy (pod względem znaczenia i przykazań) szczegółowo, posługując się wiedzą – jako przewodnictwo i miłosierdzie dla ludzi, którzy uwierzą i którzy już uwierzyli.

53. Czyż oni oczekują czegoś innego, niż ostateczny koniec wzywania do tej Księgi? W Dniu, kiedy ów koniec nadejdzie, ci, którzy dotąd o nim zapominali, powiedzą: „Zaiste, Wysłannicy Pana przybywali z prawdą (lecz my nie traktowaliśmy ich poważnie). Czyż mamy jakichś orędowników, którzy by się wstawiali za nami? Albo czy możemy zostać sprowadzeni z powrotem (na ziemię), abyśmy mogli postępować inaczej, niż mieliśmy w zwyczaju”. Oto oni samych siebie doprowadzili do zguby, a to, co wymyślali (tworząc fałszywe bóstwa), zawiodło ich.

54. Zaprawdę, twoim Panem jest Bóg, który stworzył niebiosa i ziemię w sześć dni, a potem umocnił się na Tronie Najwyższym, okrywając dzień nocą, a te prześcigają się nawzajem. Słońce, księżyc i gwiazdy posłuszne są Jego rozkazowi. Bez wątpienia, do Niego należy stworzenie i do Niego należy rozkaz. Błogosławiony i Najwyższy jest Bóg, Pan światów¹³.

55. (O, ludzie!) Wzywajcie waszego Pana z pokorą i w skrytości swoich serc. Zaprawdę, wasz Pan nie miłuje ludzi występnych.

56. (Nie przekraczajcie granic, które On ustanowił:) Nie czyńcie na ziemi chaosu

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَا لَهُ عَلَىٰ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سَاءَ يَوْمٍ مَّيَّاسٍ بِئَا وَبِئَلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا مِنَّا بِالْحَقِّ فَمَهْلُكَ لَنَا مِنْ شَفَعَاءَ فَيَسْتَفْعَوُنَا أَوْ يُرَدُّ فَعَمَلٌ غَيْرُ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ حَسِبُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا بِفِتْرَةٍ ﴿٥٣﴾ وَإِن رَّجَعِكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَىٰ السَّيْلَ الْبَاطِنَ أَطْلُقُهُ حَبِيبَاتٍ وَالنَّجْمِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ مُسْتَخَرَاتٍ بِأَرْبَعِ آلِهَةٍ أَمْلَأَهُ الْوَالِدُ وَالْأُمُّ رَبَّنَا إِنَّكَ اللَّهُ رَبُّنَا أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُتَعَبِّدِينَ ﴿٥٤﴾ وَلَا تُشْعِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٥﴾ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا سَبِينَ يَدِّي رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا نَفَثَ لَأَسْفِتَنَّهُ لِكَلِّهِ مَيْتٌ فَكَانَتْ لَنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُفْخِجُ الْمُؤْمِنِينَ لَعَلَّكُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٦﴾

i zepsucia, skoro widzicie, że została tak pięknie uporządkowana. I wzywajcie Go z bojaźnią (lękając się kary) i pełni tęsknoty (za przebaczeniem i miłosierdziem). Zaprawdę, Miłosierdzie Boże jest blisko tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich ogląda.

57. I On jest Tym, który wysyła łaskawe wiatry jako radosne wieści, zapowiadające Jego Miłosierdzie. A kiedy one niosą ciężkie chmury, My pędzimy je ku martwej ziemi i zsyłamy poprzez nie deszcz, a posługując się nim wyprowadzamy owoce (zboża) każdego rodzaju. Tak samo wyprowadzimy (w Dniu Sądu) zmarłych; być może się zastanowicie i sobie przypomnicie.

13. Werset ten, razem z następującymi po nim, ukazuje ludzkość podróżującą po świecie zewnętrznym oraz własnym świecie wewnętrznym, po to, aby przedstawić jej absolutne panowanie Boga. To Bóg, nasz Pan, jest Tym, który stwarza każdego z nas razem z jego cechami, odżywia nas i kieruje naszym życiem i ciałem. Tak więc werset ten zwraca naszą uwagę na ten fakt; dlatego musimy zaakceptować Boga jako naszego Pana, który ma prawo do kierowania nami we wszystkich aspektach naszego życia. Następnie ukazuje nas, gdy podróżujemy w świecie zewnętrznym i objaśnia, dlaczego prawo rozkazowania lub rządzenia należy do Boga zarówno w tym świecie, jak i wszechświecie jako całości. Skoro On jest Tym, kto stworzył niebiosa i ziemię, On jest ich właścicielem i ma absolutne prawo do sprawowania nad nimi władzy. I gdy ktoś mówi o wyłącznym posiadaniu swojej własności, w której ma tylko jeden udział z tysiąca, kiedy pozostałe należą do Boga, Bóg z pewnością będzie miał absolutne prawo do sprawowania władzy nad Swoją własnością.

Werset mówi również, że Bóg stworzył niebiosa i ziemię w sześć dni i umocnił się na Najwyższym Tronie. Koran używa słowa *dzień* nie tylko w odniesieniu do naszego normalnego dnia, lecz także jako określenie jednostki czasu i okresu. Inny werset (32:5) wspomina, iż jeden dzień jest jak 1000 lat wedle miary, którą się posługujemy, a inny mówi o dniu trwającym 50000 lat (70:4). Pokazuje to, że pojęcie dnia jest względne. „Świat” nie składa się z naszego świata bądź widocznego wszechświata. Są to raczej światy lub wymiary – jeden wewnątrz drugiego. Tak jak czas jest różny w świecie marzeń, różny w światach ducha i wyobraźni, tak też jest w świecie form niematerialnych i Wysokiego Imperium (*Dżabarut*). Można nawet rzec, iż cały czas trwania wszechświata, od stworzenia do jego ostatecznego zniszczenia, jest dniem i jak wspomniano w Kor-

nie, czas życia innego świata także trwa jeden dzień. Tak więc to, co określa Koran jako sześć dni, może oznaczać ery geologiczne ziemi lub etapy stworzenia wszechświata, które wciąż trwają, bądź okresy od początku stworzenia wszechświata do czasu, gdy przybrał swój dzisiejszy kształt.

Arsz (przetłumaczony jako Tron Najwyższy) oznacza dosłownie coś zbudowanego wysoko jak dach, kopuła, łuk, pawilon. Z tego jednak względu, że Koran zwraca się do wszystkich poziomów zrozumienia we wszystkich wiekach, skłania się do prezentowania określonych faktów abstrakcyjnych, jak te odnoszące się do Świętości, z konkretnymi wyrażeniami, używa także metafor i porównań. Ukazuje *Kursi* (Siedzenie, zob. 2:255) jako platformę do siedzenia i *Arsz* jako tron oraz Boga jako władcę wszechświata zasiadającego na Swym tronie, zarządzającego całym stworzeniem. Czyniąc w ten sposób, Koran ustanawia w naszych umysłach najwyższą władzę i panowanie Boga. Bóg nie jest jedynie Stwórcą wszechświata, jest również jego Władcą i Panującym. Po stworzeniu wszechświata nie odłączył się od niego ani nie stał się obojętny wobec Swojego stworzenia. Wręcz przeciwnie, skutecznie panuje nad wszechświatem jako całością, a także kontroluje każdą małą jego część. Cała moc i władza spoczywają u Niego. Wszystko we wszechświecie jest pod Jego kontrolą i jest podporządkowane Jego Woli i Mocy. Bediuzzaman powiada, iż *Arsz* jest kompozycją Imion Boga Pierwszy i Ostatni, Zewnętrzny i Wewnętrzny. Analizując jego opis wody jako *Arsz* (tron) miłosierdzia oraz opis ziemi, możemy powiedzieć, że *Arsz* (Najwyższy Tron) implikuje pełną kontrolę i władzę Boga nad wszechświatem. Elementy, takie jak woda i ziemia, są rzeczami, które wykonują nakazy Boga, bądź pośrednikami, poprzez które nakazy te się manifestują albo są wykonywane.

58. I dobry, czysty kraj: jego roślinność wyrasta w obfitości za zezwoleniem jego Pana. A tymczasem w kraju złym i zepsutym wyrasta jedynie skąpo (i są to kolczaste krzewy). Tak oto na różne sposoby wykładamy znaki (Boskiego istnienia i Jedności, a także inne prawdy wiary) ludziom, którzy okazują wdzięczność (w myśli, mowie, działaniu i wypełniając Boskie przykazania)¹⁴.

59. Zaprawdę, posłaliśmy Noego do jego ludu jako Wyślanca (przekazującego Nasze Objawienia) i on rzekł: „O, ludu mój! Czcijcie jedynie Boga: nie macie innego boga poza Nim. Oto ja lękam się ze względu na was kary dnia straszliwego!”

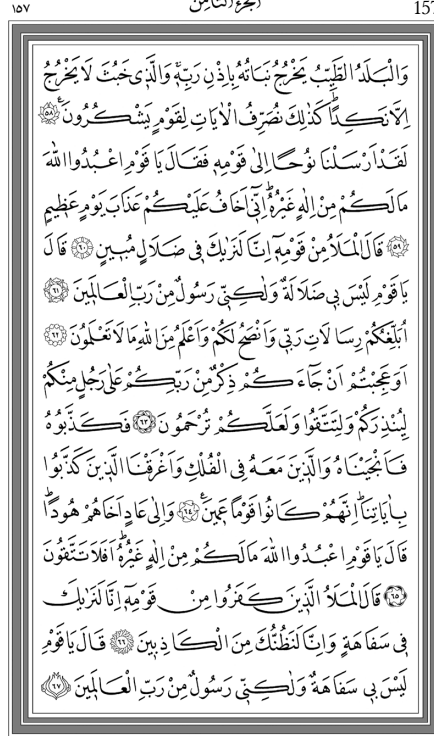
60. Powiedzieli możni spośród jego ludu: „Zaprawdę, widzimy, że zatraciłeś się w błędzie oczywistym”.

61. (Noe) odrzekł: „O, ludu mój! Nie ma we mnie błędu, lecz jestem Wyślanikiem od Pana światów.

62. Ja przekazuję wam przesłanie mego Pana, daję wam szczerą radę i wiem od Boga to, czego wy nie wiecie.

63. Co?! Czy uważacie za dziwne to, że napomnienie od waszego Pana przyszło do was poprzez człowieka spośród was samych, ażeby was ostrzegał (przed skutkami waszego sposobu życia) i abyście się ochronili przed Jego karą i otrzymali Jego Łaskę i Miłosierdzie?”

64. Mimo to ci (zamiast usłuchać Wyślanca) uznali go za kłamcę. Przeto My ocaliliśmy jego i tych, którzy byli razem z nim – na Arce, a zatopiliśmy tych, którzy za kłamstwo uznali wszystkie Objawienia i znaki (Nasze-

go Istnienia i Jedności). Zaiste, oni byli ludem ślepy¹⁵.

65. A do Adyjczyków posłaliśmy ich brata Huda¹⁶. On powiedział: „O, ludu mój! Czcijcie jedynie Boga: nie macie innego boga poza Nim. Czyż zatem nie będziecie powstrzymywać się od nieposłuszeństwa wobec Niego, ażeby zasłużyć na Jego ochronę?”

66. Moźni spośród jego ludu, którzy uparcie trwali w niewierze, powiedzieli: „Widzimy w tobie głupotę i słabość umysłu, i jesteśmy pewni, że jesteś jednym z kłamców”.

67. (Hud) rzekł: „O, mój ludu! Nie ma we mnie szaleństwa ani słabości umysłu, lecz jestem Wyślanikiem od Pana światów.

14. Koran wymienia „naturalne” fakty razem z socjologicznymi prawdami i tymi, które dotyczą ludzkiego życia duchowego. Dzieje się tak po to, by bardziej znane fakty (naturalne prawdy, które otaczają nas w życiu codziennym) mogły stanowić przykład innych prawd. Wersety te są jednym z najlepszych przykładów tego aspektu stylu koranicznego. Wspominają o stworzeniu niebios i ziemi oraz o fakcie mówiącym, że ciała niebieskie są podporządkowane rozkazowi Boga i okazują absolutne panowanie Boga, wzywając ludzkość do poddania się Jego władzy i oddawania Mu czci oraz kierowania do Niego modlitw. Zarówno w duchowym życiu ludzi, jak i w życiu społeczności i w życiu na ziemi dni i nocie (światło i ciemność), zima i wiosna (pory przypominające zimę i wiosnę), niedostatek i obfitość następują po sobie. To Bóg Najwyższy jest Tym, który zamieni noc na dzień, zimę na wiosnę i niedostatek na obfitość; obowiązek spoczywający na istotach ludzkich polega na szczerym skierowaniu się do Boga i błaganii Go ze strachem (przed Jego karą) i nadzieją (na Jego przebaczenie i miłosierdzie), przy zachowaniu granic, które dla nas ustanowił. W ten sam sposób akceptuje On modlitwy „umarłej” ziemi, wypowiedane językiem potrzeby i poddania, i to On porusza wiatry oraz chmury deszczowe, by ją ożywić; tak samo zresztą wyczerpane i martwe serca oraz społeczności ożywiane są deszczem Objawienia, miłosierdzia i są obdarowywane w wyniku zwrócenia się do Boga. Jest tutaj ważne, że ziemia i nasze umysły i serca muszą być żyzne i czyste (nieskażone uprzedzeniami, niesklaniające się do złych poglądów, grzechów ani nieprzywiązane do doczesnych ambicji). Wtedy żyzna, czysta ziemia i nasze serca i umysły są obdarzane deszczem miłosierdzia, który pomaga wytworzyć obfitość dobrego, świeżego plonu i wspaniałych owoców (wiary, prawdy i oświecającej prawdy, dobrych cech moralnych oraz prawości). W innym przypadku nasza jałowa, zanieczyszczona ziemia i nasze skażone umysły i serca będą wydawały jedynie cierniste krzewy (nieprawidłowe wierzenia i wprowadzające w błąd myśli i ideologie), niezależnie od tego, jak wiele deszczu miłosierdzia spadnie z niebios.

Po takich wyrażeniach, pełnych znaczeń i przesłań, i po zaprezentowaniu tego, co jest abstrakcyjne, a co konkretne, po omówieniu fizycz-

nej rzeczywistości wraz z rzeczywistością socjologiczną i duchową, sura przechodzi do konkretnych przykładów z historii.

15. Koraniczne aluzje i biblijne stwierdzenia prowadzą nas do wniosku, że Prorok Noe żył w Mezopotamii, w okolicach Mosulu (Niniwa). Jest to poparte inskrypcjami pochodzącymi z czasów przedbiblijnych, odkrytymi podczas badań archeologicznych. Tradycje kurdyjskie i ormiańskie również popierają tę tezę. Niektóre pozostałości pochodzące z czasów Noego wciąż mogą zostać odnalezione w okolicach góry Ararat. Mieszkańcy Nachiczewania wierzą, że ich miasto zostało założone przez Noego.

Tradycje podobne do historii Noego i Potopu są również znajduwane w klasycznej literaturze greckiej, egipskiej, indyjskiej oraz chińskiej. Co więcej, historie o identycznym wydźwięku były rozpowszechnione od niepamiętnych czasów w Birmie, Malesji, Wschodnich Indiach, Australii, Nowej Gwinei i różnych części Europy i Ameryki. Jest to dobry argument przemawiający za tym, że historia ta była albo przekazana przez Wysłanników posłanych na te tereny, albo że ludzie towarzyszący Noemu i ich przodkowie rozeszli się po różnych częściach świata po Potopie. Jest również możliwe, że oba te wydarzenia miały miejsce.

16. Adyjcycy byli dawnym ludem arabskim znanym z legendarnego bogactwa. Jest wiele odniesień do nich w poezji przedmuzułmańskiej (*dżahiljskiej*), a opowieści o nich krążyły szeroko, aż słowo *ādī*, oznaczające stare rzeczy, oraz *ādijāt*, oznaczające pozostałości archeologiczne, znalazły swoją drogę do języka arabskiego jako derywaty imion tych ludzi. Region nazwany al-Ahkaf znajduje się pomiędzy Hidżazem, Jemenem i Jamaną i jest ich ojczyzną; rozprzestrzeleni się aż do zachodnich wybrzeży Jemenu i rozszerzyli swe panowanie do Omanu, Hadramautu i Iraku. Niektóre pozostałości znalezione na południu Półwyspu Arabskiego oraz grób w Hadramaucie są kojarzone z tym plemieniem. W roku 1837 James R. Wellested, oficer marynarki brytyjskiej, odnalazł inskrypcję w Hisn al-Ghurab, gdzie wymienione było imię Hud. Z pewnością należały do tych, którzy podążali za religią Huda (al-Maududi, 3:42-43, przyp. 51).

68. Ja przekazuję wam przesłania mego Pana i jestem dla was godnym zaufania doradcą.

69. Dlaczegoż uważacie za dziwne, że napomnienie (przesłanie i przewodnictwo) od waszego Pana przyszło do was poprzez człowieka spomiędzy was, aby was ostrzegał (przed skutkami podążania waszą drogą)? Przypomnijcie sobie, jak On uczynił was następcami na ziemi (po ludzie Noego) i zwiększał waszą pozycję i moc. Pamiętajcie zatem o dobrodziejstwach Boga, abyście osiągnęli pomyślność (w obydwu światach i osiągnęli swoje cele)”.

70. Oni powiedzieli: „Czy przybyłeś do nas (z rozkazem), abyśmy oddawali cześć jedynie Bogu i porzucili to, co czcili nasi ojcowie? Przynieś nam więc to, czym nam grozisz, jeśli jesteś prawdomówny!”

71. (Hud) rzekł: „Dosięła was już odraza i gniew (za oddawanie czci bożkom, gdy ślepo naśladowacie swoich przodków) od waszego Pana. Cóż takiego?! Czy spieracie się ze mną o zwykłe imiona, które wy i wasi ojcowie wymyśliliście i którym Bóg nie zesłał żadnej władzy? (Skoro tak jest w istocie) przeto czekajcie! Oto ja również jestem pośród tych, którzy czekają”.

أَتَلْقَاكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَيُّكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ۝ أَوْ يَحْسَبُكُمْ
 أَنْ جَاءَ كُذُّبٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۝
 وَأَذِكُمْ وَإِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ
 وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضِيطَةً ۝ فَادْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ ۝ قَالُوا لَأَجْتَنِبَنَّ الْعِبَادَةَ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَتَذَرَنَا كَمَا كُنَّا
 يَعْبُدُ آبَاءَنَا وَإِنَّا لَمُتَعَدُّونَ ۝ إِن كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ
 ۝ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبٌ
 أَنْجَادِ لَوْ تَتَّبِعُونَ ۝ أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاءُكُمْ
 مَا سَزَلِ اللَّهُ رِيحًا مِنْ سُلْطَانٍ ۝ فَانظُرُوا إِلَيَّ مَعَكُمْ
 مِنَ الْمُنظَرِينَ ۝ فَكَيْفَ تَسَاءُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ
 يَسَاءُ وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا
 مُؤْمِنِينَ ۝ وَإِلَى شِمُودَ آخَاهُ صَالِحًا ۝ قَالَ يَا قَوْمِ
 اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ ۝ قَدْ جَاءَ تَنْذِيرُكُمْ بَيْنَهُ
 مِنْ رَبِّكُمْ ۝ هَذِهِ نَافَةٌ لِلَّهِ لَكُمْ آيَةٌ ۝ فَذَرُّوْهَا تَأْكُلُ
 فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوْهَا بِسُوءٍ ۝ فَمَا أَخَذَكُمْ عَذَابَ الْبَلَمِ ۝

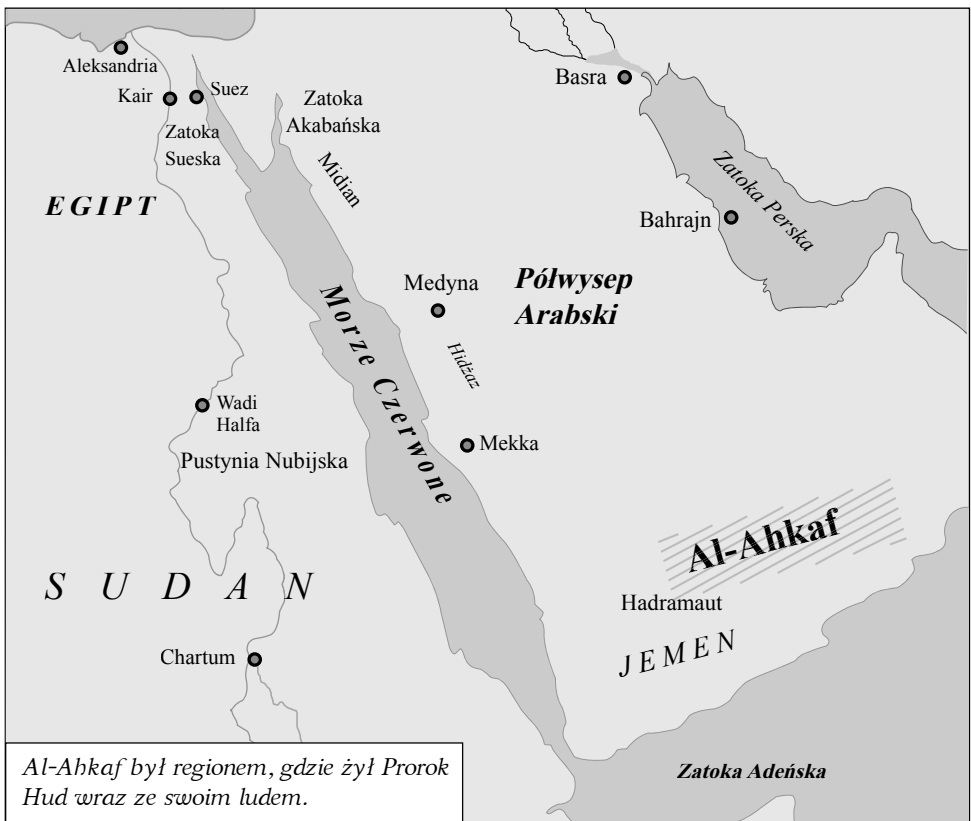
72. Dlatego przez miłosierdzie od Nas My ocaliliśmy jego i tych, którzy byli wraz z nim. Usunęliśmy tymczasem tych, którzy za kłamstwo uznali Nasze znaki i Objawienia i nie byli wierzącymi.

73. I do (ludu) Samud (posłaliśmy) ich brata Saliha¹⁷. On powiedział (przekazując to samo przesłanie): „O, mój ludu! Czcijcie jedynie Boga: nie macie innego boga poza Nim. Zaprawdę, przyszedł do was jasny dowód od waszego Pana: jest nim wielbłądzica od Boga jako znak dla was (prawdziwości mojego Posłannictwa). Pozwólcie zatem paść się jej na ziemi Boga i nie wyrządzajcie jej żadnej szkody, aby nie dosięgła was kara bolesna.

17. Samud był innym starożytnym ludem arabskim, prawie tak samo sławnym jak Ad. Jego nazwa była wielokrotnie wymieniana w przedislamskiej poezji oraz w greckich, aleksandryjskich i rzymskich dziełach historycznych oraz geograficznych. Rzymscy historycy zanotowali, iż jego przedstawiciele wchodziłi w skład armii rzymskiej walczącej przeciwko Nabatejczykom. Zamieszkiwał w Hidżr na północnym zachodzie Arabii, a jego głównym miastem było Madain Salih, leżące nieopodal trasy słynnej kolei hidżazkiej. Niektóre pozostałości tego miasta wciąż mogą być odnajdywane. Mekkańscy handlarze przemierzali ten teren w wyprawach do Syrii. Było to podczas kampanii Tabuk, gdy Wysłannik przeszedł tam ze swoją armią; nie zatrzymał się jednak w tym miejscu, jako

że był to rejon, na który spadła kara Boga. Powiedział towarzyszą, by się nad tym zastanowili i wzięli z tego lekcję (al-Maududi 3:45-46, przyp. 57).

Wielbłądzica pojawiła się jako wynik domagania się przez wodzów Samud znaku lub cudu, będącego dowodem na Posłannictwo Saliha. Nie ma niczego w Koranie ani w autentycznych hadisach, co mówiłoby o tym, w jaki sposób pojawiła się wielbłądzica. Była ona jednak stworzeniem niezwykle i uznawanym przez ludzi za znak bądź cud. Pewna zła osoba zabiła ją, a inni niewierni, zamiast wystąpić przeciwko niej, poparli ją. Była to ostatnia podła rzecz uczyniona przez Samud, która przyniosła na niego karę Boga. To doprowadziło do jego zniszczenia.

74. I przypomnijcie sobie, jak On uczynił was następcami ludu Ad i dał wam bezpieczne mieszkanie na ziemi, dzięki czemu wznosicie zamki na jej równinach i wyrąbujecie sobie mieszkania w górach. Przypomnijcie sobie zatem dobrodziejstwa Boga i zachowajcie je w pamięci, i nie popełniajcie występków na ziemi, powodując chaos i zepsucie”.

75. Moźni spośród jego ludu, którzy byli wyniośli i prześladowali innych, rzekli do tych, którymi gardzili – do tych wspomiedzy nich, którzy byli wierzącymi: „Czyż naprawdę wiecie, że Salih został wysłany przez swego Pana z Posłannictwem?” Oni odpowiedzieli: „Zaiste, my wierzymy w to, z czym on został posłany”.

76. Powiedzieli ci, którzy wbili się w pychę: „Oto my nie wierzymy w to, w co wy uwierzyliście”.

77. A potem (nie znosząc dłużej oglądania jej jako dowodu Posłannictwa Salihaha) zabili wielbłądżicę w okrutny sposób i z pogardą sprzeciwili się rozkazowi swego Pana. I mówili: „O, Salihu! Sprowadź na nas to, czym nam zagroziłeś, skoro jesteś spomiędzy posłanych (przez Boga z prawdą)!”

وَأذْكُرُوا إِذْ جَعَلْنَا خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأْنَاكُمْ فِي الْأَرْضِ أَنْحَافًا مَرِيئًا سَهُولًا قُصُورًا وَتَحْتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا كَمَا ذُكِّرُوا بِالْآيَةِ وَاللَّهُ لَا تَعْتَوِي فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٥٩﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوا الْمَرْءَ أَمِنْ مِنْهُمْ آتَعْمَلُونَ أَنْ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا يَا بَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَاذِبُونَ ﴿١٦١﴾ فَعَسَوْا وَالسَّافَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ إِنَّا بِمَا نَعْبُدُ عَدَاوًا إِن كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٢﴾ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جِثَابِينَ ﴿١٦٣﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَ رَبِّي وَكَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحْسِبُونَ النَّاصِحِينَ ﴿١٦٤﴾ وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّا أَنْزَلْنَا الْفَاكِهَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْشَرَهُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿١٦٦﴾

78. I pochwyliła ich straszliwa katastrofa, tak że leżeli w swoich domostwach bez życia i twarzami do ziemi.

79. Wtedy Salih opuścił ich, mówiąc: „O, mój ludu! Głosiłem wam Przesłanie mojego Pana i dawałem wam dobrą radę. Wy jednak nie miłujecie tych, którzy dobrze radzą”.

80. I (wspomnij) Lota (Lüt), gdy powiedział swemu ludowi¹⁸: „Czy popełniacie czyny tak nieprzyzwoite, jakich przed wami żaden lud dotąd nie popełniał?”

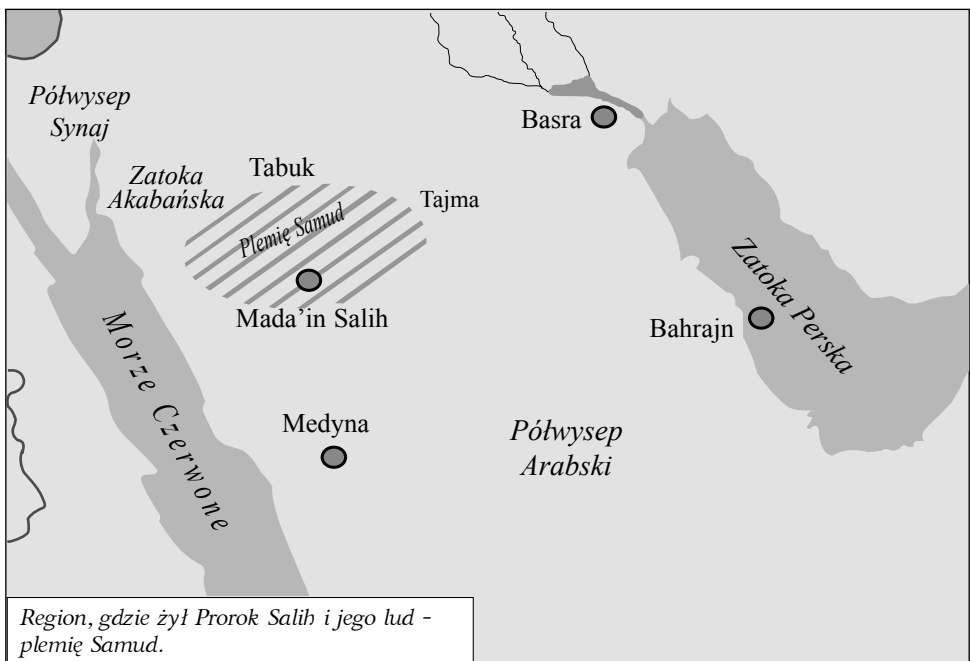
81. Zbliżacie się z pożądaniem do mężczyzn zamiast do kobiet. Jesteście ludem występny i marnotrawnym (wobec zdolności, którymi obdarzył was Bóg)”.

18. Lud Lota żył w regionie leżącym na południowy wschód od Morza Martwego. Według archeologów, region ten był bardzo rozwinięty pomiędzy 2300 i 1900 rokiem p.n.e. Zakłada się, że Abraham, stryj Lota, żył ok. 2000 roku p.n.e. Ludzie Lota zostali zgładzeni w czasie życia Abrahama (15:51-60).

Ziemia, na której żyli, była bardzo zielona; obfitowała w ogrody i sady, co dawało jej wygląd jednego wielkiego ogrodu; fascynowała wszystkich, którzy ją ujrzeli. Najbardziej żyznym i zaludnionym terenem był region nazwany „Doliną Siddim”. Głównymi

miastami były Sodoma, Gomora, Admah, Zeboim oraz Zo'ar.

Miasta te zostały zniszczone za ciężkie grzechy, które były tam praktykowane, w szczególności homoseksualizm, który stał się niemalże sposobem na życie. Dolina została zatopiona i pokryta przez Morze Martwe. Deszcz wspomniany w wersecie 84 był deszczem kamieni. Według Biblii, gdy Abraham usłyszał, co stało się z ludźmi Lota, wyjechał z Hebronu i wówczas zaobserwował: „Dym wznosił się z ziemi, jak dym z pieca” (*Pierwsza Księga Mojżeszowa* 19:28).

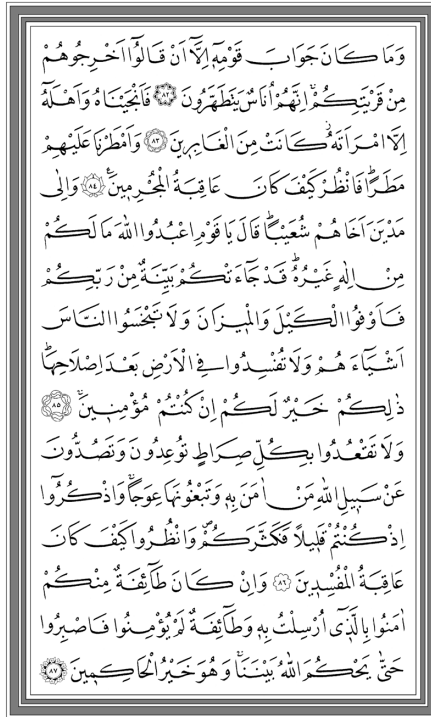

82. Lecz odpowiedzią owych ludzi było tylko to, że powiedzieli (do siebie): „Wypędźcie ich z waszego miasta, to tylko niewielu ludzi, którzy chcą pokazać, że są czyści!”

83. A potem ocaliliśmy Lota i jego rodzinę (którzy opuścili ten kraj z Naszego rozkazu), za wyjątkiem żony, która była pomiędzy tymi, którzy pozostali z tyłu (wraz z ludźmi występnyymi).

84. I wylaliśmy na nich niszczycielski deszcz (kamieni). Zobacz zatem, jaki był koniec ludzi występnych.

85. A do (ludu) Midianu (posłaliśmy) jako Wysłannika ich brata Szu'ajba¹⁹. On (głosząc to samo przesłanie) rzekł: „O, ludu mój! Oddawajcie cześć jedynie Bogu: nie macie żadnego boga poza Nim. Oto przyszedł do was jasny dowód od waszego Pana. Dajcie przeto pełną miarę i wagę (we wszystkich swoich sprawach) i nie czyńcie ludziom niesprawiedliwości, pozbawiając ich tego, co słusznie do nich należy. I nie powodujcie na ziemi chaosu ani zepsucia, widząc, że została tak dobrze urządzona. To jest dla waszego własnego dobra, jeśli jesteście prawdziwie wierzącymi.

86. I nie czajcie się w zasadzce przy każdej ścieżce, usiłując zastraszyć i odpuścić z drogi Boga tego, kto w Niego wierzy, i próbując ją wykrzywić (w jego umyśle). I przypomnijcie sobie, jak kiedyś było was niewielu (i byliście słabi), a potem On was pomnożył (i was umocnił). I spojrzcie, jaki był koniec tych, którzy powodują chaos i zepsucie (na ziemi).

87. Jeśli część spośród was uwierzyła w przesłanie, z którym zostałem posłany, a część nie uwierzyła, to wytrwajcie wszyscy i bądźcie cierpliwi, aż Bóg pomiędzy nami rozsądzi. On jest najlepszym Sędzią”.

19. Terytorium Madian (Midian) leży na północny zachód od Hidżazu i na południe od Palestyny na wybrzeżu Morza Czerwonego i Zatoki Akaba; część terytorium rozciągała się do północnej granicy Półwyspu Synaj. Miasta były położone na skrzyżowaniach szlaków handlowych prowadzących z Jemenu przez Mekkę i Janbu do Syrii wzdłuż wybrzeża Morza Czerwonego, i z Iraku do Egiptu. Tak więc Midian było dobrze znane Arabom. Midianicy wywodzili swoje pochodzenie od Midiana, syna Proroka Abrahama, zrodzonego przez jego trzecią żonę, Katurę. Początkowo byli muzułmanami, lecz później zanieczyścili swoją czystą wiarę politeizmem, a życie gospodarcze zepsuciem i nieuczciwością.

Zniszczenie Madian było dobrze znane w Arabii przez długi czas. Dlatego znaczące są następujące wersy *Psalmsów*:

Tak, naradzali się jednomyślnie,
Przeciw tobie zawarli przymierze:

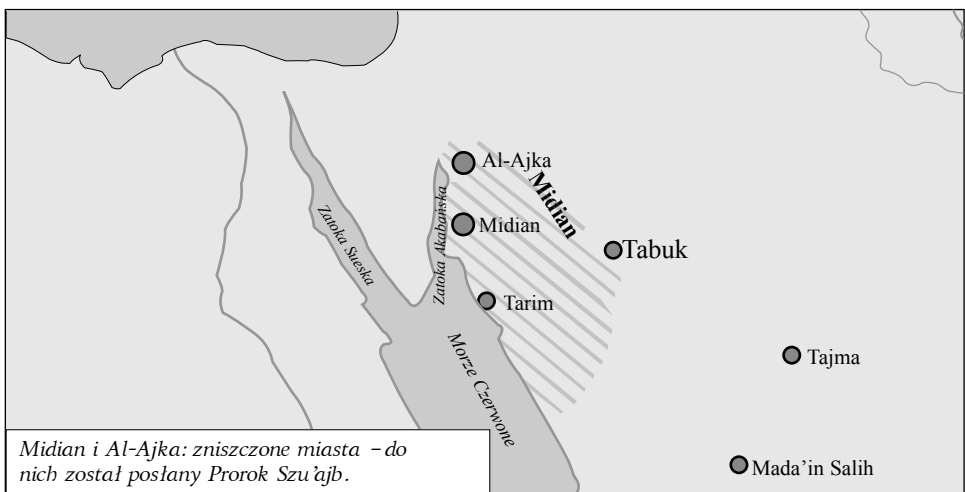
...

Uczyń im jak Midianitom,
Jak Jabinowi nad potokiem Kiszon,
Którzy zostali wytępieni w En-Dor,
Stali się nawozem ziemi.

...

Boże mój, uczyń z nimi jak z liśćmi w wicherze,
Jak z plewą na wietrze! (*Psalmy*, 83:6,
10-11, 14).

(al-Maududi, 3:53, przyp. 69)

88. Moźni spośród jego ludu, którzy byli wyniośli i prześladowali innych, rzekli: „Zaiste, my wypędzimy ciebie, o Szu'ajbie, i wierzących, którzy są z tobą – z naszego miasta, chyba że powrócisz na naszą drogę (wiary i życia)”. (Szu'ajb) rzekł: „Cóż takiego?! Nawet jeśli odczuwamy wobec niej odrazę?

89. Gdybyśmy powrócili na waszą drogę, po tym, jak Bóg nas od niej wybawił, to w istocie wymyślalibyśmy kłamstwa i przypisywali je Bogu. Nie wypada nam powracać do niej, chyba żeby Bóg, nasz Pan, tak zechciał²⁰. Nasz Pan obejmuje swoją Wiedzą wszystkie rzeczy. W Bogu pokładamy naszą ufność. Panie nasz! Rozsądź pomiędzy nami i naszym ludem, ukazując oczywistość prawdy. Albowiem Ty najlepiej rozstrzygasz (sprawy), czyniąc prawdę oczywistą”.

90. Moźni, którzy trwali w niewierze, powiedzieli (naciskając na innych spośród jego ludu): „Jeśli pójdziecie za Szu'ajbem, to w istocie będziecie przegrani!”

91. A potem pochwyciła ich straszliwa katastrofa, tak że leżeli w swoich domostwach bez życia i twarzami do ziemi.

92. Z tymi, którzy Szu'ajba uważali za kłamcę – było tak, jak gdyby nigdy tam nie mieszkali; ci zaś, którzy Szu'ajba uważali za kłamcę (i grozili wiernym stratą i ruiną) – byli przegrani.

93. I Szu'ajb opuścił ich, mówiąc: „O, mój ludu! Ja przekazywałem wam przesłania mojego Pana i dawałem dobrą radę. Jakże zatem mógłbym rozpaczać nad ludźmi niewdzięcznymi i trwającymi uporczywie w niewierze?”^{21/22}

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَنَعُوذَنَّ فِي مَلِيَّتِكَ قَالَ
أَوْ لَنُؤْكِنَنَّكَ يَا رَبِّهِمْ ﴿١٠١﴾ قَدْ أَفْرَضْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا
فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جِئْنَا اللَّهَ بِرُشْدٍ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا
إِلَّا أَنْ يَفْضَأَ اللَّهُ رَبَّنَا وَسِعَ رَبَّنَا كُلَّ شَيْءٍ عَلِيمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا
رَبَّنَا افْطَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ
﴿١٠٢﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْنَا شُعَيْبًا
إِنَّكُمْ إِذْ كُنْتُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٣﴾ فَلَمَّا نَهَضُ الرِّجْلَةَ فَاسْتَبَعُوا فِي دَارِهِمْ
جَاهِلِينَ ﴿١٠٤﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا يَكْفُرُونَ بِمَا كَذَّبُوا
شُعَيْبًا كَمَا كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٠٥﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ
لَقَدْ بَلَّغْتُكُمْ رَسُولًا مِنْ رَبِّي وَتَوَكَّلْتُكُمْ فَكَيْفَ أَسَى
عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿١٠٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ بَنِي آدَمَ إِذْ أَخَذْنَا آلِهَاتِهَا
بِالْأَسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعْنَاهُمْ يَضَّرُّعُونَ ﴿١٠٧﴾ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَاتَ
السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدِمْنَا تَاءَنَا الضَّرَّاءُ
وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٨﴾

94. I nie było takiej miejscowości, do której posłalibyśmy Proroka, a jego ludu nie pochwycilibyśmy strapieniem i męką, ażeby spokornieli (i przebudzili się z lekomyślności, prosząc Nas o przebaczenie i zwracając się ku Prawdzie).

95. A potem (po owym okresie próby i nauki) nieszczęście zamienialiśmy w dobro (życie w spokoju), aż oni wzrosli (w liczbę i majątek) i powiedzieli (nie czerpiąc żadnej nauki z przeszłości): „Naszych ojców raz nawiedzało strapienie, a innym razem – szczęście (gdy tymczasem my żyjemy łatwym życiem)”. Przeto pochwyciliśmy ich nagle, gdy nie byli świadomi (tego, co nadchodziło)²³.

20. Zaprawde: „Nigdy nie skłonimy się do twojej drogi, ale nie możemy wiedzieć, co Bóg, nasz Pan, zgromadził dla nas w Swojej Woli i Wiedzy. Nie możemy uczynić niczego, jeśli On tego nie zechce; On obejmuje wszystkie rzeczy Swoją Wiedzą”.

21. Wysłannicy, których historie były relacjonowane w Koranie, to ci, którzy żyli i przekazywali Święte Przesłanie w miejscach, przez które przejeżdżali zwłaszcza ludzie z Mekki podczas podróży na południe, północ oraz północny wschód. Ich historie do pewnego stopnia były znane w regionie. Ponadto uchodzili oni za największych Proroków, którzy, jeśli możemy dokonać takiego porównania, byli niczym wielkie osobowości ustanawiające porządki duchowe i szkoły prawa, z których każdy był ważnym połączeniem w łańcuchu Wysłanników i przewodnictwem dla naszego Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, szczególnie podczas mekkańskiego okresu jego misji. Mimo że wszyscy oni byli wyposażeni w niezbędne cechy charakterystyczne, zdolności i atrybuty, które można odnaleźć u Wysłanników, niektórzy przewyższali innych w cierpliwości, inni we wdzięczności, inni w łagodności, jeszcze inni w wiedzy czy zdolności zarządzania; te szczególne zdolności były związane z tym, co stanowiło wymóg ze względu na ich misję; każdy zaś wyznaczył przykład dla ostatniego Wysłannika Boga. Po podążaniu ich śladami w ustalonym okresie swojej misji, Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, przekroczył ich dokonania i stał się uniwersalnym przewodnikiem – tego wymagała jego uniwersalna misja.

Tak jak w przypadku ostatniego Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wszyscy poprzedzający go Wysłannicy, niech będzie z nimi pokój, głosili przede wszystkim Jedność Boga jako fundament Religii Boga, a następnie – inne filary wiary i kultu, wraz z zasadami moralności i dobrego zachowania. Są to korzenie uniwersalnego drzewa islamu, które przedstawiają niezaprzeczalny dowód

Posłannictwa Ostatniego Proroka. Należy jednak zauważyć, że z powodu warunków, w których poprzedni Wysłannicy żyli i ograniczenia ich misji do określonego czasu i ludu, każdy z nich próbował przywiązać większe znaczenie do określonych wymiarów Religii Boga, które posiadały niezwykle znaczenie w ich czasie, gdy natomiast inne rzeczy były objaśniane bardziej skrótowo. Inaczej jest w ostatniej formie tej Religii, mianowicie *islamie*: został on przekazany przez Ostatniego Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, który wyłożył i ustanowił tę Religię ze wszystkimi jej wymiarami, nadając odpowiednie znaczenie każdej sprawie; wyrosła ona na uniwersalne drzewo obejmujące wszystkie czasy i miejsca. Po tym jak Koran ustanowił korzenie i zasady wzrostu islamu, to błogosławione drzewo wyrosło, tworząc silny pień składający się z życia i praktyk Wysłannika, które nazywamy Sunną, i stało się drzewem, które zawsze dawało świeże owoce we wszystkich okresach dziejów islamu. Wielki wkład włożony przez muzułmańskich mężów stanu, dowódców, uczonych z wszystkich dziedzin wiedzy religijnej, naukowców oraz mistrzów duchowych w cywilizację islamu nie może być zapomniany ani lekceważony. Ci, którzy twierdzą, że wracają do Szczęśliwego Wieku Wysłannika, pomijają tę wspaniałą historię i posuwają się daleko krytykując Sunnę, a nawet sam Koran; to ludzie, którzy nie uznają granic i którzy domagają się zniszczenia samych siebie.

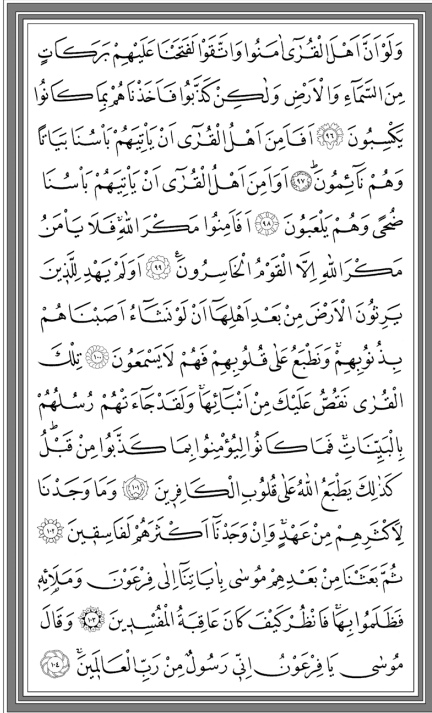
Koran relacjonuje historie poprzednich wysłanników jako przykłady przewodnictwa wykorzystane w okresie, gdy islam był po raz pierwszy przekazywany przez Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i podczas późniejszych okresów. Ukazuje te historie w wymiarach, które są związane z głównym tematem sury, w której się pojawiają. Nigdy nie ma na celu czynienia powtórzeń lub opowiadania historii. Opowieści te są niczym pryzmat, który odbija różny, lecz uzupełniający obraz w ramach całości.

22. Wspomniane historie Wysłanników pokazują, że istnieją wspólne punkty pomiędzy wszystkimi zniszczonymi ludami oraz te, które są szczególne dla każdego z nich:

- Jawny politeizm był obecny pośród nich wszystkich. Jednakowoż nie był wspomniany w odniesieniu do ludu Lota, ale w sposób szczególny zakorzenił się wśród ludów Noego, Huda i Salih. Z tego powodu wszyscy wymienieni Wysłannicy prócz Lota oparli swą misję na nakazie: *Czciecie Boga Jedynego: nie macie innego boga poza Nim*.
- Istnieją znaczące choroby społeczne i gospodarcze poza politeizmem, wspomniane jako te, które dotknęły ludy Salih i Szu'ajba. W pierwszym przypadku były to upodobanie do luksusu i problemy z tym związane, takie jak rozpusta, natomiast w drugim życie ekonomiczne oparte na oszustwie, niesprawiedliwości i całkowitemu zepsuciu. Lud Szu'ajba nie okazał żadnej litości tym, którzy próbowali mu się sprzeciwić i zreformować życie gospodarcze.
- We wszystkich tych społecznościach istniała elita lub klasa rządząca. Jednakże w czasach Noego klasa ta była po prostu „elitą kierowniczą” i wszyscy ludzie, oprócz wiernych, byli jednakowo uparci w swojej niewierze i politeizmie. Elita kierownicza w ludzie Ad prowadziła innych do przypisywania Bogu współtowarzyszy i zmuszała ich do podążania za nimi. Za czasów Salih (Samud) elita ta ukształtowała małą, despotyczną oligarchię, która lubowała się w złu i tyranizowaniu ludzi. Tak samo za czasów Szu'ajba klasa ta stała się despotyczną oligarchią prowadzącą ludzi do niewiary.
- W czasach Lota moralne zepsucie objawiło się, bardziej niż w innych niegodziwościach, w homoseksualizmie, który stał się sposobem, w jaki ludzie zaspokajali swoje żądze; w tym czasie był to najważniejszy problem, większy niż politeizm. Wszyscy ludzie byli tym pochłonięci; w rzeczywistości nie okazali najmniejszej chęci poskromienia tego zachowania.

23. Ostatnie dwa wersety oddają ważny fakt historyczny i socjologiczny. Gdy Święte Przesłanie zaczyna być głoszone ludziom przez Proroka lub przez osobę bądź społeczność wyznaczoną do bycia spadkobiercą Proroka, nieszczęścia i trudności (takie jak choroby, wojny, głód i bieda) pojawiają się wśród ludzi, tak żeby mogli uczynić swoje serca bardziej miękкими i zwrócić się do Boga. Jeśli pomimo tego ludzie upierają się przy niewierze oraz czynieniu zła i zmaganiu się przeciwko głoszeniu islamu, Bóg zamienia ten niedostatek na łatwość i obfitość: obfity deszcz zastępuje głód, nowe sposoby leczenia zostają odkryte, wojny się kończą itp. To wszystko oznacza, iż zniszczenie czeka na czyniących zło i służy również pobudzeniu ludzi do wdzięczności i przypomnieniu im o łaskach, które przysły wraz ze Świętym Przesłaniem. Ludzie mają skłonność do zauważania i doceniania łaski bardziej, jeśli nadchodzi ona po nieszczęściu. Sytość po głodzie, zdrowie po chorobie i bogactwo po biedzie sprawiają, że można te łaski bardziej docenić. Jeśli jednak ludzie nie mogą ujrzeć Świętej Ręki i mądrości za tymi łaskami i wciąż upierają się przy odrzucaniu Świętego Przesłania, i jeśli ci, którzy je reprezentują i próbują przekazać innym są zbyt słabi, by odnieść zwycięstwo, wtedy przychodzi Święta kara.

Te dwa wersety zawierają inne ważne przesłanie. Łatwość i obfitość pojawiają się także po tym, jak Święte Przesłanie zostało zaakceptowane przez ludzi, i gdy to Przesłanie stało się sposobem na życie. Jeśli jednak kolejne pokolenia prowadzą lekkie życie, zapominając o tym, że to lekkie życie jest wynikiem zaakceptowania Świętego Przesłania i, zamiast trwania w wypełnianiu obowiązków wobec Boga we wdzięczności, tłumaczą to swoją własną zdolnością do osiągnięcia luksusu, popełniają wtedy śmiertelny błąd, a ich zachowanie jest nierozumne. Jest to wtedy początek upadku, który będzie postępował w społeczeństwie niczym nowotwór. Czas, gdy zepsucie niemal całkowicie objęło całą społeczność, jest czasem, gdy śmierć jest już nieunikniona.

96. Gdybyż tylko ludzie z tych miast uwierzyli i lękali się Boga, My z pewnością otwarlibyśmy dla nich błogosławieństwa niebios i ziemi. Lecz oni za kłamstwo uważali (Posłannictwo Wysłanników), więc pochwyciliśmy ich za to, co oni zyskiwali (swoimi czynami).

97. Czyż ludność tych miast czuła się pewna, że Nasza potężna kara nie dotknie ich nocą, kiedy śpią?

98. Albo czyż ludność tych miast czuła się pewna, że Nasza potężna kara nie dotknie ich za dnia, kiedy są pogrążeni w doczesnych zabawach?

99. Albo czyż czuli się bezpieczni od Boskiego Planu (i niespodziewanego ukarania ich)? Lecz nikt nie czuje się

bezpieczny od Boskiego Planu, prócz ludzi, którzy ponieśli stratę i doprowadzili się do zguby.

100. Czyż zatem nie stało się jasne dla ludzi, którzy odziedzyczli ziemię po poprzednich pokoleniach, że gdybyśmy chcieli, to dotknęlibyśmy ich jakimś nieszczęściem za ich grzechy? Lecz (oni nie zwracają uwagi na znaczenie tych wydarzeń, gdyż – ze względu na ich niesprawiedliwość i ciężkie grzechy – My wyciskamy na ich sercach pieczęć, tak że oni nie są w stanie usłyszeć (prawd objawionych ani żadnego napomnienia).

101. Do tych miast – a My przekazujemy tobie pewne wiadomości o nich – jako przykładowe opowieści (aby cię nauczać): przybyli do nich Wysłannicy (wybrani przez Boga) spośród nich samych, z jasnymi dowodami prawdy, lecz oni nie uwierzyli w to, co wcześniej uznali za kłamstwo. W ten sposób Bóg wyciska pieczęć na sercach niewiernych (która odcina ich od napomnienia).

102. My nie znaleźliśmy w większości z nich (wierności wobec) przymierza. W istocie stwierdziliśmy, że większość z nich to ludzie występni.

103. A potem, po tych (wczesnych Wysłannikach) My posłaliśmy Mojżesza do Faraona i jego możnych z Naszymi Objawieniami i znakami (cudami, które miały ich wesprzeć), lecz oni potraktowali je w sposób niesprawiedliwy. Zobacz zatem, jaki był koniec tych, którzy powodują chaos i zepsucie!

104. A Mojżesz powiedział: „Faraonie! Ja jestem Wysłannikiem od Pana światów,

105. Zobowiązany do mówienia o Bogu wyłącznie prawdy. Oto ja przybyłem do was z jasnym dowodem od waszego Pana (który stwarza, żywi i utrzymuje przy życiu). Pozwól zatem Dzieciom Izraela pójść ze mną!”

106. On (Faraon) rzekł: „Jeśli przyszedłeś ze znakiem, to go przedstaw, o ile jesteś prawdomówny!”

107. Wtedy Mojżesz rzucił laskę i nagle ona stała się wężem oczywistym (tak, że wszyscy mogli go zobaczyć).

108. Po czym wyciągnął swoją (prawą) rękę (spod pachy), a ona promieniała od białości dla tych, którzy na nią spoglądali²⁴.

109. Moźni spośród ludu Faraona rzekli (omawiając sprawę pomiędzy sobą): „Zaiste, to jest zręczny i uczony czarownik,

110. Który chce was wypędzić z waszej ziemi. Cóż zatem radzicie (czynić)?”

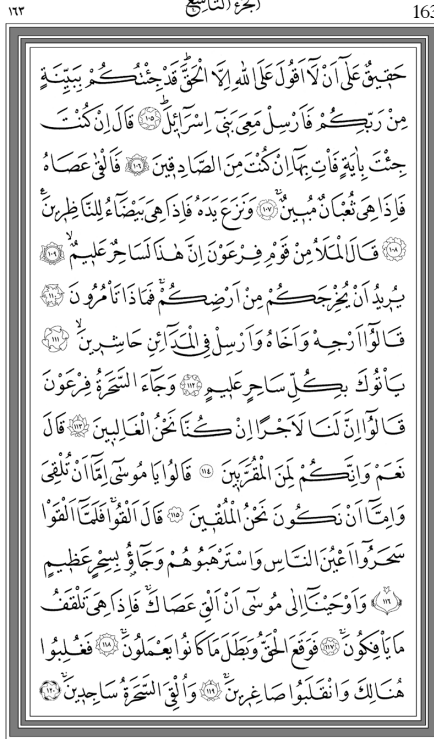
111. Oni powiedzieli (Faraonowi): „Odeślij na chwilę jego i jego brata i (tymczasem) poślij do wszystkich miast heroldów,

112. Aby sprowadzili ci wszystkich uczonych, zręcznych czarowników”.

113. Czarownicy przybyli do Faraona i powiedzieli: „Oto musimy zostać nagrodzeni, jeśli zostaniemy zwycięzcami”.

114. (Faraon) odrzekł: „Tak, i (ponadto) będziecie pośród przybliżonych do mnie”.

115. Oni (czarownicy) powiedzieli: „Mojżesz! Albo ty rzucaj jako pierwszy, albo my będziemy rzucać pierwsi!”

116. On odpowiedział: „Rzucajcie!” A kiedy oni rzucili (wszystko to, co trzymali w rękach dla czarów), to zakleli ludzkie oczy (wywołując w nich złudzenie) i dokonali wielkich czarów.

117. Objawiliśmy Mojżeszowi: „Rzuć swoją laskę!”, i oto ona połknęła ich oszukańcze przyrządy.

118. W ten sposób prawda została potwierdzona zwycięstwem, a wszystko to, co oni (czarownicy) czynili, okazało się fałszem.

119. I w ten sposób zostali tam (na oczach wszystkich) pokonani i poniżeni (Faraon i moźni).

120. A czarownicy padli na twarz.

24. Powinniśmy rozważyć Święte Istnienie, rzeczywistość egzystencjalną, wszechświat i zdarzenia mające w nim miejsce z dwóch punktów widzenia: z punktu widzenia związanego z Bogiem i z naszego własnego punktu widzenia. Jeśli analizujemy jakąś sprawę z punktu widzenia związanego z Bogiem, to pojęcia czasu, przestrzeni i wymiarów przestają istnieć; wszystko zawiera się w manifestacjach Boga i Jego czynach poza czasem, przestrzenią i wymiarami. Z tej przyczyny Koran zwykle relacjonuje wydarzenia związane ze Zmartwychwstaniem i Dniem Sądu w czasie przyszłym. Ponadto faktem jest, iż czas przeszły w języku arabskim wyraża pewność wydarzenia, które miało miejsce; takie użycie implikuje również to, że dla Boga nie ma różnicy między tym, co się wydarzyło, tym, co się wydarza, i tym, co się wydarzy.

Jeśli rozważymy rzeczywistość egzystencjalną, wszechświat i rzeczy mające w nim miejsce z naszego punktu widzenia, wystąpią ograniczenia takie jak czas, przestrzeń i wymiary, a także ludzka wolna wola i jej funkcje. Co więcej, do tych istniejących ograniczeń dochodzi przyczynowość, tak że możemy śledzić wydarzenia poprzez uwzględnienie pewnych zasad, które nazywamy „prawem”, i uporządkować nasze życie zgodnie z nimi.

Funkcjonują one jako zasłony manifestacji i działań Boga, które są poza wszelkimi wymiarami; mamy do czynienia z tym wszystkim, co się wydarza, poprzez najbardziej zewnętrzną zasłonę w ramach przyczynowości i zasad, które nazywamy „prawami”. To jest jeden z najważniejszych argumentów dowodzących, że materialisci i naturalisci się mylą. Jako że pięć zmysłów zewnętrznych ludzkich istot nie może penetrować zasłon, ci,

którzy się ograniczają do percepcji pięcioma zmysłami, akceptują jedynie te rzeczy, które są przed tymi zasłonami, jako istniejące i prawdziwe. Natomiast osoba, która rozważa jedynie swoje istnienie, może z łatwością pojąć, że posiada ona wiele „światów mentalnych”; np. wyobraźnię i „światy” pojęć, myśli, idei i intencji, i – jeśli nawet nie wierzy w istnienie ducha – inne światy wewnętrzne, takie jak świadomość, siła woli, emocje oraz serce, wszystko wewnątrz drugiego, i każde o większej objętości od drugiego. Są to odbicia przykładów światów będących za tym materialnym.

Fenomen, który Koran nazywa „znakami”, a teolodzy „cudami” oznacza określone działania Boga i akty stworzenia, które z ludzkiego oglądu rzeczy i zdarzeń przekraczają ramę przeciętności i innych praw i dlatego są niezwykle. Mimo że są one cudami z naszego punktu widzenia, są tak naprawdę tylko niektórymi „zwykłymi” działaniami Boga, który trzyma wszechświat w Swej Dłoni Mocy i zarządza nim tak, jak zechce, manifestując, razem z innymi Atrybutami, Swoje Atrybuty Wiedzy, Mądrości, Absolutnej Woli oraz Łaski. Dla tych, którzy widzą rzeczy i zdarzenia okiem wiary, każda rzecz i każde zdarzenie we wszechświecie jest cudem nie mniejszym od tych czynionych przez Proroków. Z tej przyczyny odnosząc się do okresu historii ludzkiej, gdy umysł i nauka miały większe poważanie i znaczenie, Koran i *islam* w formie udoskonalonej za pośrednictwem Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nadaje wysoką pozycję wiedzy oraz takim zdolnościom umysłowym, jak myślenie, refleksja i rozumowanie, a także duchowym aspektom tych i innych ludzkich zdolności.

121. I powiedzieli: „Uwierzyliśmy w Pana Świątów,

122. Pana Mojżesza i Aarona”.

123. Faraon rzekł: „Cóż?! Czyż uwierzyliście w Niego, zanim ja wam na to zezwoliłem? Doprawdy, to spisek, jaki uknułiście w mieście, żeby wypędzić zeń jego mieszkańców. Zobaczycie jeszcze!

124. Oto ja nakazę obciąć wam naprzemianlegle ręce i stopy, a potem nakazę was wszystkich ukrzyżować”.

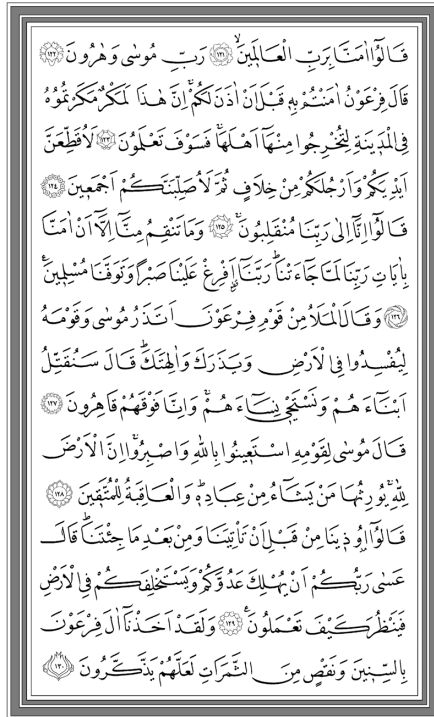
125. Oni odpowiedzieli: „Zaprawdę, do naszego (prawdziwego i wiecznego) Pana powrócimy.

126. Mścisz się na nas tylko za to, że uwierzyliśmy w znaki naszego Pana, gdy one do nas przysły”²⁵. „Nasz Panie! Wylej na nas niezachwianą cierpliwość i zabierz nasze dusze do Ciebie jako mużłmanów (w pełni Tobie oddanych)!”

127. Moźni spomiędzy ludu Faraona rzekli: „Czyż (o, Faraonie) pozwolisz Mojżeszowi i jego ludowi powodować w kraju chaos i zepsucie i porzucić ciebie i twoich bogów?” On odrzekł: „Zabijemy ich synów, a pozwolimy żyć ich kobietom (aby nam służymy i zaspokajały nasze pragnienia). I, zaprawdę, mamy nad nimi niezachwianą władzę”.

128. Mojżesz powiedział do swojego ludu: „Szukajcie pomocy u Boga i bądźcie cierpliwi, wytrwali. Oto ziemia należy do Boga i On daje ją w dziedzictwo, komu zechce ze Swoich sług. Ostateczny (i najlepszy) koniec należy do bogobojnych i pobożnych”.

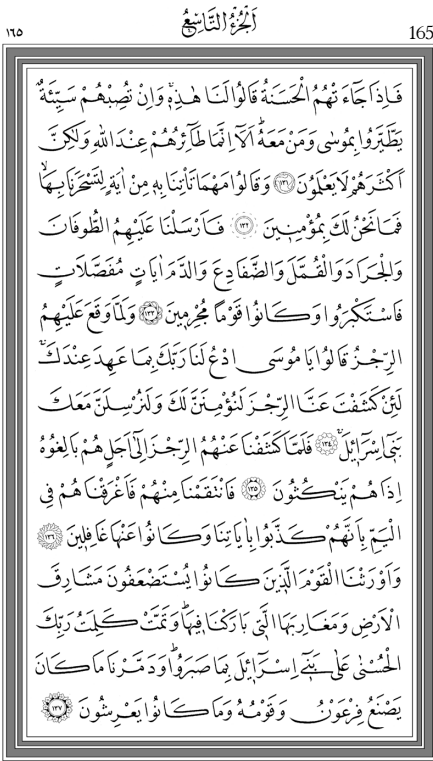
25. Na przestrzeni dziejów przeciwna strona zawsze próbowała zemścić się na wiernych jedynie dlatego, że oświadczała: „Nasz Pan to Bóg Jedyny!”. Takie czyny zostały ukryte za wieloma fałszywymi usprawiedliwieniami; na przykład wierni rzekomo

129. Oni (poddani przez Faraona prześladowaniom) rzekli: „Cierpieliśmy ucisk, zanim do nas przyszedłeś, i (cierpimy) od kiedy do nas przyszedłeś”. (Mojżesz) odpowiedział: „Może się tak stać, że wasz Pan unicestwi waszego wroga i uczyni was następcami władzy na (pewnych obszarach) ziemi. A wtedy On zobaczy, jak postępujecie (mając w swoim ręku władzę)”.

130. Zaprawdę, My pochwyciliśmy klan (dwór i wodzów) Faraona latami głodu i niedostatkami płonów. Być może oni się zastanowią i opamiętają.

zawsze naruszali porządek, wykorzystywali religię i religijne sentymenty dla osobistych interesów lub dzielili ludzi w imię religii. Jest to kilka zmyślonych twierdzeń, które zostały wypowiedziane na przestrzeni dziejów.

131. Lecz kiedy przyszło do nich dobro, powiedzieli: „To się nam należy i zasłużyliśmy na to”. A kiedy dotknęło ich zło, oni przypisywali je złym znakom (o których twierdzili, że są) od Mojżesza i jego towarzyszy. Bez wątplenia, ich los (czy to dobry, czy zły) został ustalony przez Boga, lecz większość z nich nie wiedziała (nie mając prawdziwej wiedzy).

132. I oni powiedzieli: „Jakiego znaku byś w naszej obecności nie dokonał, ażeby rzucić na nas czar, my ci nie uwierzymy”.

133. Dlatego (po to, ażeby się opamiętali) zesłaliśmy na nich powódź oraz plagę szarańczy i robactwa, a także żaby oraz (wodę zamieniającą się w) krew: wyraż-

ne znaki (następujące jeden po drugim). Mimo to wciąż wbijali się w pychę i byli ludźmi występnyymi, zdecydowanymi popelniać grzechy.

134. Za każdym razem, gdy spadała na nich plaga, mówili: „O, Mojżeszu! Módl się za nas do twójgo Pana, ze względu na przymierze, jakie z tobą zawarł (o posłudze i Posłannictwie). Doprawdy, jeśli odsuniesz od nas tę plagę, to z pewnością tobie uwierzmy i odeślemy z tobą Dzieci Izraela”.

135. Kiedy jednak odsunęliśmy od nich plagę do czasu, w którym mieli wypełnić (to, co obiecali), oni złamali swoją obietnicę.

136. Przeto nałożyliśmy na nich Naszą odpłatę (tak, jak na to zasłużyli) i sprawiliśmy, że potopili się w morzu – albowiem (uporczywie) za kłamstwo uznawali Nasze znaki i nie zważali na nie²⁶.

137. A ludziom, którzy byli (przez stulecia) prześladowani, oddaliśmy w dziedzictwo wszystkie wschody i zachody ziemi, którą pobłogosławiliśmy (wszelkim dobrem). A łaskawe słowo twego Pana wypełniło się dla Dzieci Izraela²⁷ ze względu na to, co cierpliwie znosili. I zniszczyliśmy to, co Faraon i jego lud wytworzyli (ze sztuki bądź rzemiosła), a także to, co wybudowali (jako zamki, pałace i ogrody)²⁸.

26. Przed przyjściem naszego Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wiele rozwinętych, silnych społeczności zostało całkowicie zniszczonych przez to, co wydawało się „katastrofami naturalnymi”. Można spytać, dlaczego ten sam rodzaj zupełnej destrukcji nie wydarzył się od tamtego czasu. Pierwszą rzeczą, którą należy powiedzieć, odpowiadając na takie pytanie, jest to, że Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, został zesłany jako miłosierdzie dla całego stworzenia. I jako że jest miłosierdziem dla stworzenia, religia, którą przyniósł, oraz Koran niosą uniwersalne miłosierdzie dla wszystkich stworzeń. Oznacza to, że dopóki istnieje Koran i islam, dopóty nagle zniszczenia, takie jak te, które miały miejsce w epoce przedislamskiej, nie będą miały miejsca. I kiedy już prawie nie będzie muzułmanów, a Koran będzie lekceważony, nastąpi zniszczenie świata.

Po drugie, społeczności epoki przedislamskiej były niezmiernie okrutne i niecywilizowane. Ówczesni ludzie byli bardzo zawzięci, oporni i nieustępliwi. Zło, które doprowadziło do ich zniszczenia, było tak rozpowszechnione, że stało się nieomal stylem życia. Tylko nieliczni ludzie wierzyli w Proroków, którzy byli zsyłani, a ci byli zbyt słabi, by wprowadzić w życie wymagania Świętej Religii.

Po trzecie, nie da się powiedzieć, że nie ma już zniszczeń. Społeczności w epoce przedislamskiej zostały *całkowicie* zgładzone w wyniku nieszczęść, takich jak trzęsienia ziemi, erupcje wulkaniczne, powodzie oraz wichury; odnosimy je do natury i nazywamy katastrofami naturalnymi. Gdy takie nieszczęścia mają miejsce i gubią wiele istnień ludzkich, a nawet miasta, staramy się objaśnić je, odwołując się do natury. Jednakże istnieje również rodzaj kary zsyła-

nej przez Boga za nieposłuszeństwo wobec Jego Religii oraz praw życia i zachowania się we wszechświecie. Oprócz tego istnieją inne rodzaje katastrof, w szczególności wojny światowe, międzynarodowe konflikty i przewroty, nierównowaga ekonomiczna i rewolucje niosące śmierć tysiącom istnień ludzkich oraz przypadki głodu; są one również karami od Boga. Próbujemy wyjaśnić to na podstawie ich widocznych przyczyn i nigdy nie staramy się odkryć ich prawdziwych powodów ani pojąć ich znaczenia.

Można spytać, czemu te zniszczenia mogą dotknąć również wiernych. Takie zniszczenia, w przeciwieństwie do *całkowitych* destrukcji, które były zsyłane we wczesnych wiekach po to, by zgładzić przestępców, przychodzą *częściowo* jako kara i jako ostrzeżenie. Nie tylko niewierzący i niegodziwi, lecz także wierni mogą potrzebować ostrzeżenia lub srożej kary. Ponadto ostrzeżenie przychodzi w sposób, który wzywa rozum to zastanowienia się, lecz nie zmusza woli człowieka do wiary i poddania. Jeśli nieszczęścia miałyby dotyczyć jedynie niewiernych przestępców, byłoby to jak cuda dawane wczesnym Prorokom. Gdy ich ludy nie wierzyły pomimo tych cudów, były zgładzane. Jeśliby więc nieszczęścia miały przychodzić wyłącznie do niewierzących i niegodziwych, a potem inni ludzie nie wierzyliby, spowodowałoby to nadejście większych katastrof. Bóg ratuje ludzkość przed większymi nieszczęściami z pewnych ważnych przyczyn. Innym ważnym powodem jest to, że oczekuje się, iż wielu ludzi przyjmie islam w przyszłości. Wreszcie zniszczenie wiernych powoduje przebaczenie ich grzechów i jest dla nich rodzajem męczeństwa, a zniszczenie ich dóbr pozwala im poznać wagę dobroczynności. I na koniec można wyciągnąć argument, że zgubienie pewnych „dobrych” wiernych, którzy są

zawsze gotowi do poświęcenia samych siebie dla dobra innych, może służyć uratowaniu wiernych od większych zniszczeń za ich grzechy i niepowodzenie w reprezentowaniu islamu.

Jako przykład dla muzułmanów przegrana Państwa Osmańskiego w Pierwszej Wojnie Światowej, która doprowadziła do jego upadku, posiada pewne widoczne przyczyny. Lecz Bediüzzaman Said Nursi mówi o prawdziwym powodzie, dla którego Święte Przeznaczenie uznało ten upadek za konieczny, w dwóch kategoriach:

- Na podstawie Jego Atrybutu Woli, Bóg posiada sposób lub formę działania w stworzeniu i zarządzaniu wszechświatem ze wszystkim, co w nim jest, wydarzeniami i życiem indywidualnym oraz zbiorowym człowieka. Jako że ten sposób działania jest wyraźnie niezmienny, możemy dojść do pewnych wniosków w wyniku naszych badań nad „naturą” oraz ludzkim życiem i nazwać go „prawami natury, prawami socjologii” oraz „zasadami nauki”. Posłuszeństwo bądź nieposłuszeństwo wobec Boga wedle tych praw i zasad jest odpłacane na tym świecie, poprzez np. bogactwo lub biedę, zwycięstwo lub porażkę, albo rozwój i zacofanie. Jako muzułmanie, mamy skłonność do lekceważenia tych praw, gdy inna część świata, która wyposażała sama siebie w siłę nauki i technologii, jest im posłuszna, świadomie lub nieświadomie, osiągając dzięki temu przewagę.
- W stopniu, w którym w sposób niewybaczalny zlekceważyliśmy posłuszeństwo wobec praw pierwszej kategorii, lekceważyliśmy również drugi zbiór praw, który wywodzi się z Bożego Atrybutu Mowy, zesłany przez Niego jako Religia. Bóg nakazał nam przeznaczyć oko-

ło jednej godziny dziennie na odprawianie nakazanych pięciu modlitw, lecz byliśmy lekkomyślni w ostatnich stuleciach poprzedzających Pierwszą Wojnę Światową i za to On zdruzgotał nas podczas wojny (i niestety nie jesteśmy jeszcze w stanie podnieść naszych głów z tej porażki). Nakazał nam pościć jeden miesiąc ramadan każdego roku, ale zignorowaliśmy to, krzywdząc nasze dusze. W zamian On nakazał nam pościć pięć lat w czasie wojny (i dodatkowo kolejne 25 lat; w wielu częściach świata muzułmańskiego wciąż cierpimy z powodu kary postu!). On nakazał nam dawać *zakat* (i skoro nie byliśmy zdolni do uratowania się przed skąpstwem, nasze bogactwo wciąż jest rabowane przez potęgę światową). Bóg nakazał tym, którzy mogą, pojechać na Pielgrzymkę; jest to bardzo ważna, wielowymiarowa forma kultu. Zbogatelizowaliśmy to i w zamian On przesuwiał nas z jednego frontu do drugiego przez pięć lat (i wciąż poszukujemy środków do życia w obcych krajach) (Sözler, „Lemaat”, 667).

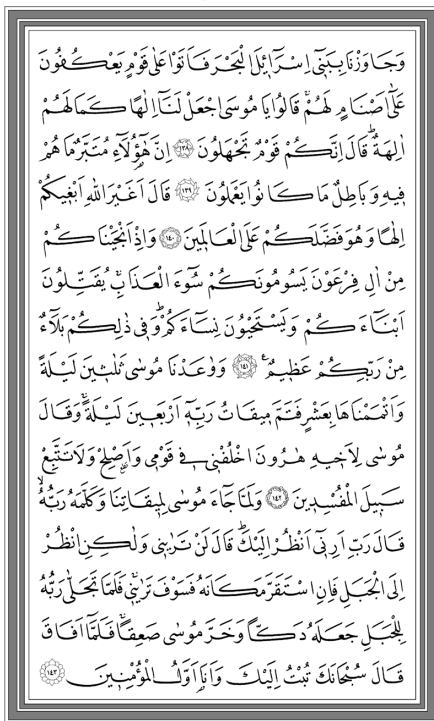
Jeśli rozpatrzemy tę sprawę z perspektywy podstawowej prawdy, inne fakty same się odkrywają.

27. Świat ten był tym, co zostało wspomniane w wersetach 28:5-6: *My jednak chcieliśmy okazać naszą łaskawość tym, którzy byli upokarzani i uciskani na ziemi (w Egipcie), i uczynić ich (przykładowymi) przywódcami (by przewodzili ludziom na drodze do Boga i w życiu), i spadkobiercami (chwały Faraona i ziemi, na której błogosławiliśmy ludziom) oraz umocnić na ziemi.*

28. Ten werset wyraża inną ważną historyczną i socjologiczną zasadę: czynienie zła lub dopuszczanie się niesprawiedliwości i wszystko, co jest na tym zbudowane, nie

może być trwale. Bóg dał trwałą obietnicę prześladowanym wiernym, którzy nie poddając się niesprawiedliwym systemom polityzmu i niewiary, przyłączają się do Religii Boga, spełniając Jego nakazy w ramach zasad ustanowionych przez Boga, i którzy bez ulegania prześladowaniom, są zdolni do okazania „czynnej cierpliwości” w służbie Bogu w zgodzie z drogą Jego Wysłanników i powstrzymania się od grzechów. W tym wersecie Koran informuje nas o ostatecznym triumfie, którym Bóg obdarzył Dzieci Izraela i który przyszedł wraz z Prorokami Dawidem i Salomonem, niech będzie z nimi

pokój, prawie pięć wieków po ich ucieczce z Egiptu Faraonów pod dowództwem Proroka Mojżesza, niech pokój z nim będzie. Podkreśla się, że zwycięstwo to nastąpiło jako rezultat ich cierpliwości, opisaną powyżej. W surze *al-Bakara* zostały przytoczone niektóre epizody, jakie miały miejsce podczas tych pięciu wieków (50-61, 63-74, itp.) i będą przytaczane w kolejnych wersetach, w odpowiednim stylu i zgodnie z głównym tematem tej sury i warunkami panującymi w Mekce w czasie, gdy te werseły były objawione.

138. I przeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, a potem oni przybyli do ludu oddanego czci swoich bożków. Powiedzieli: „O, Mojżeszu! Uczyni dla nas boga, tak jak oni mają bogów!”²⁹ On odrzekł: „Zaprawdę, jesteście ludem stąpającym w niewiedzy.

139. Jeśli chodzi o tych ludzi – zostanie zniszczone to, czym się zajmują (pod względem religii). Próżne i fałszywe jest wszystko to, co czynili (w sprawach religii)”.

140. On powiedział: „Cóż takiego! Czyż mam szukać dla was boga innego niż Bóg, gdy On wyniósł was ponad wszystkie inne ludy (poprzez wiarę i prawdziwą religię, którą was obdarował)?”

141. I (wspomnijcie, o Dzieci Izraela) kiedy to wybawiliśmy was od ludzi Faraona, którzy przyczyniali wam najgorszych cierpień (zniewalając was i zmuszając do budowy, transportowania towarów i uprawy roli), mordując waszych synów, a zachowując przy życiu wasze kobiety (dla dalszego poniżania i zadawania cierpień). Była to ciężka próba od waszego Pana.

142. I (dla uporządkowania waszych spraw za pomocą Tory) wyznaczyliśmy Mojżeszowi trzydzieści nocy, do których dodaliśmy (jeszcze) dziesięć; tak że wypełnił okres czterdziestu nocy, ustalony przez jego Pana (który miał spędzić na oddawaniu Mu czci)³⁰. (Przed opuszczeniem swego ludu i udaniem się na spotkanie z Nami) Mojżesz powiedział do swego brata (Aarona): „Zajmij moje miejsce pośród mego ludu, działając tak, ażeby się poprawili, i nie idź drogą tych, którzy powodują chaos i zepsucie”.

143. A kiedy Mojżesz przyszedł o wyznaczonym przez Nas czasie, jego Pan doń przemówił. (A potem, w zachwycie bliskości Boga, Mojżesz) powiedział: „Panie, ukaż mi Siebie, abym mógł na Ciebie spojrzeć!” (Bóg) rzekł: „Nie możesz Mnie zobaczyć (swymi oczyma na tym świecie). Lecz spójrz na górę: jeśli pozostanie na swoim miejscu, to Mnie zobaczysz”. I w chwili, kiedy jego Pan ukazał na górze swój Majestat, obrócił ją w proch i pył. Mojżesz wtedy upadł (jakby rażony piorunem), tracąc świadomość. Po przebudzeniu powiedział: „Bądź pochwalony (albowiem nie masz żadnych ułomności ani podobieństwa z tym, co stworzone)! Zwracam się do Ciebie skruszony (ze względu

na moje pragnienie zobaczenia Ciebie) i jestem pierwszym z (prawdziwie) wierzących (który rozumie, że jesteś poza

wszelkim podobieństwem do jakiegokolwiek ze stworzeń i poza możliwością uchwycenia przez ich zmysły)³¹.

29. Pokazuje to, jak niewolnictwo może degenerować ludzi. Dzieci Izraela, pochodzące od Proroka Jakuba, niech pokój z nim będzie, byli muzułmanami poddanymi Bogu przez stulecia. Później jednakże zostali zniewoleni przez Faraona i stracili swą tożsamość. Ta degeneracja ukazała się wielokrotnie podczas ich życia. Sam widok jakiejś obcej świątyni byłby wystarczający do przywołania w nich tego, czego przestrzegali podczas pobytu u swoich dawnych panów. Mimo że według Biblii byli nauczani przez Mojżesza przez 40 lat i Jozuego przez około 30 lat po ich wyjściu z Egiptu, Jozue wciąż zwracał się do nich jak następuje:

„Oddajcie tedy Panu zbożną cześć i służcie Mu szczerze i wiernie; usuńcie bogów, którym służyli wasi ojcowie za Rzeką i w Egipcie, a służcie Panu. A jeśli by się wam wydawało, że źle jest służyć Panu, to wybierzcie sobie dzisiaj, komu będziecie służyć; czy bogom, którym służyli wasi ojcowie, gdy byli za Rzeką, czy też bogom amorejskim, w których ziemi teraz mieszkacie. Lecz ja i dom mój służyć będziemy Panu” (*Księga Jozuego*, 24:14-15).

O wpływie niewolnictwa na Dzieci Izraela zob. też sura 2 przyp. 62, 71, 72, 74, 155; oraz sura 4, przyp. 3.

30. Skoro Bóg nakazał także Prorokowi Muhammadowi, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, długie czuwania nocne, albowiem oddawanie czci w nocy daje większe przeżycia (73:1-8; 76:26), można dojść do wniosku, że czas oddawania czci, który najbardziej zbliża istotę ludzką do Boga, to noc. Dlatego właśnie Koran wspomina o 30 i 40 nocach, nie dniach. Przeznaczenie 40 dni na oddawanie czci (co oznacza okres 24 godzin)

na kult, ascetyczną dyscyplinę i refleksję jest bardzo ważne w podążaniu duchową drogą ku Bogu w sufizmie muzułmańskim. Zwiąże się to *arba'in* (po arabsku) lub *czilah* (po persku), co oznacza czterdzieści. Sufi przywiązują wielką wagę do 40 dni jako okresu wymaganego do osiągnięcia drugiej natury lub nabycia odpowiedniego nawyku i uzyskania ratunku od złego przyzwyczajenia bądź grzechu.

31. Każdy Prorok nosi pewne cechy, które są charakterystyczne dla jego ludu i wymagane przez jego misję. Nauczyciel jest bardziej skuteczny w sprawach, w których posiada osobiste doświadczenie – tym zaś może się podzielić ze swoimi uczniami. To wyjaśnia, czemu Dzieci Izraela (2:55) spośród narodów i Prorok Mojżesz, niech będzie z nim pokój, spośród Proroków pragnęli ujrzeć Boga. Jednakże jest wielka różnica pomiędzy tymi dwoma pragnieniami. Żądanie Dzieci Izraela wzięło się ze zwątpienia w Istnienie Boga, pomimo wszystkich dowodów, które zaobserwowali do tamtego czasu, Mojżesz natomiast okazał żarliwe pragnienie, by każdy kochający Boga mógł Go ujrzeć. Dlatego właśnie Bóg odpowiedział na żądanie Izraelitów poprzez nieomal zabicie ich piorunem, po którym nastąpiło ożywienie, gdy na pragnienie Mojżesza odpowiedział poprzez przeznaczoną wyłącznie dla niego manifestację na górze, krusząc ją w pył. Mojżesz upadł w omdleniu w obliczu tej manifestacji.

Prorok Mojżesz, niech będzie z nim pokój, został obdarzony szczególną manifestacją Mowy Boga i wyróżniony jej otrzymaniem. Niemniej jednak należy zauważyć, iż ta manifestacja nastąpiła zgodnie ze zdolnością odbioru, którą posiadał jego duch. Gdy pragnął manifestacji poza stopniem, w

który został wyposażony, nie był w stanie tego znieść. Tak jak wspomniano w następnym wersecie, Bóg powiedział mu w formie pochwały, że wyróżnił go niesieniem Jego Przesłania i byciem Jego odbiorcą, i dlatego, bez aspirowania do czegoś wyższego, powinien być wdzięczny za to, czym został obdarzony. Powinniśmy jednakowoż zauważyć tutaj, iż Fethullah Gülen komentuje upadek Mojżesza w omdleniu jako wynik jego bezgranicznego zdumienia i szoku w obliczu częściowej manifestacji Majestatu Boga w całej Swojej transcendencji i ponad wszelką cieleśnością (*Kluczowe Pojęcia*, 2:41).

Bóg Wszechmogący manifestuje Siebie poprzez Swoje Imiona i Atrybuty zza wielu zasłon. Nic we wszechświecie ani wszechświat w swojej całości nie jest w stanie wytrzymać Jego manifestacji. Ci, którzy odczuwają szczególne manifestacje w swoich sercach, każdy w zależności od zdolności jego serca, są zachwyceni i upojeni niczym Prorok Mojżesz.

Lecz niektórzy spośród nich nie są w stanie zmierzyć tych manifestacji zgodnie z zasadami i kryteriami szariatu i wypowiadają pewne słowa, za które będą rozlicze-

ni tak, jakby wypowiedzieli je w normalnym stanie. Wypowiedź Halladża al-Mansura, muzulmańskiego sufiego, brzmiąca „Jam jest Prawdą”, jest tego przykładem. Wielu takich, którzy demonstrują świętość lub widzą siebie samych jako świętych i wypowiadają słowa tego samego rodzaju, będą za te słowa rozliczeni. Są wciąż tacy, którzy sądzą, że skoro zostali obdarzeni pewnymi manifestacjami pochodzącymi od Boga w zamian za ich oddanie Bogu bądź moralną dyscyplinę, to osiągnęli jednocześnie wysoką rangę w Niebiosach, Nie są oni w stanie wyważyć swych słów i czynów i popadają w zbłądzenie, prowadząc zarazem ku niemu innych. Bediüzzaman Said Nursi pisze: „Zauważyłem, iż zbłąkane grupy sekciarskie w całości zostały sprowadzone na manowce przez swoich przywódców. Ci przywódcy krocą pewną ścieżką duchową. Jeśli pójdą nieco do przodu, myślą, że osiągnęli ostatnie stadium i powracają, popadając w zbłądzenie i prowadząc do niego innych” (*Matnâli an-Nurija*, 224). Z tego powodu każdą ścieżką duchową należy kroczyć w świetle zasad szariatu.

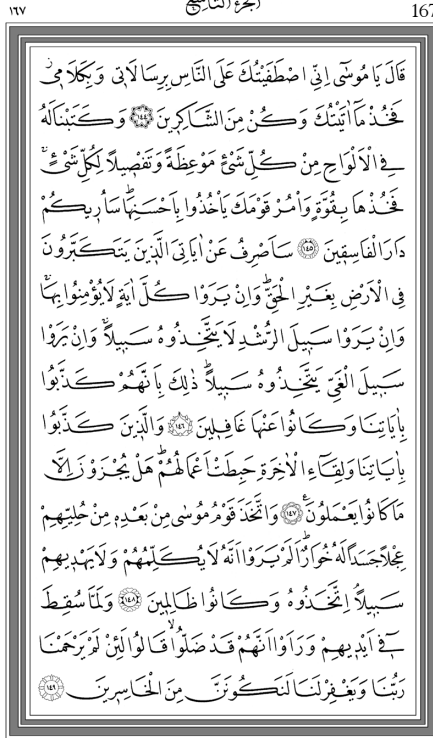
144. On (Bóg) powiedział: „Oto ja wybrałem ciebie ponad ludzi ze względu na Moje Przesłania (które tobie powierzyłem) i Moje Słowa (do ciebie). Przeto (nie aspirując do tego, co tobie nieprzeznaczone) trzymaj się mocno tego, czym cię obdarzyłem, i (w zamian za to, każdym słowem i uczynkiem) bądź pośród wdzięcznych!”³²

145. (Mojżesz wypełnił okres dlań wyznaczony przez jego Pana). I My zapisaliśmy dla niego na Tablicach wszystko, co niezbędne jako naukę i przewodnictwo (na drodze Boga), a także jako wyjaśnienie wszystkich spraw. I (powiedzieliśmy): „Trzymaj się ich mocno i nakaz swemu ludowi, aby trzymał się mocno tego, co w nich najlepsze (i wypełniał przykazania w możliwie najlepszy sposób). Ja wam niebawem pokażę (ostateczną) siedzibę grzeszników.

146. Ja odsunę od Moich Objawień i znaków tych, którzy ogarnięci pychą działają na ziemi wbrew wszelkiemu prawu. I nawet jeśli zobaczą każdy znak (prawdy), to i tak weń nie uwierzą; i nawet jeśli zobaczą drogę właściwego przewodnictwa, to i tak nie obiorą jej jako swojej drogi. Jeśli jednak zobaczą drogę błędu i buntu przeciwko prawdzie, to obiorą ją jako swoją drogę. Tak jest dlatego, że za kłamstwo uznają Nasze Objawienia i nie dbają o nie.

147. I bezwartościowe są działania tych, którzy za kłamstwo uznają Nasze Objawienia i spotkanie życia wiecznego. Albo czy mają otrzymać zapłatę za coś innego niż za to, co czynili?

148. Lud Mojżesza, po tym (jak on ich opuścił, aby spotkać się ze swoim

Panem) sporządził sobie ze swoich ozdób cielca, wydającego cichy głos (ażeby mu oddawać cześć)³³. Czyż nie widzieli, że on (cielec) ani do nich nie przemawiał, ani nie prowadził ich drogą? Wzięli go, aby mu oddawać cześć i poprzez to stali się występni (działając na przekór wszelkim prawdom stworzenia oraz Boskim przykazaniom i tym samym wyrządzając swoim duszom krzywdę)³⁴.

149. Kiedy ogarnęła ich skrucha i zdali sobie sprawę z tego, że nie osiągnęli niczego, prócz straty, i kiedy pojęli, że zbłądzili, rzekli: „Jeśli nasz Pan nie będzie miał nad nami miłosierdzia i nam nie przebaczy, to z pewnością będziemy pośród przegranych”³⁵.

32. Werset ten daje bardzo ważną lekcję: Bóg Wszechmocny napomina nawet Proroka Mojżesza, który jest jednym z Jego największych Wysłanników, że nie powinien dążyć do tego, co jest poza udzielonymi jemu darami. Ma na myśli: „Bądź zadowolony z tego, czym cię obdarzyłem, i staraj się spełnić obowiązki wdzięczności, którego te dary wymagają”. Zaprawdę, Wszechmocny Bóg obdarza każdego dokładnie taką łaską, jaką może otrzymać, a łaska darowana każdemu człowiekowi oprócz części wolnej woli (jak zdolności, długość życia, budowa fizyczna, rasa i budowa, czas i miejsce narodzin itp.) jest najlepsza, jaką tylko może posiadać. Tak więc każdy powinien być zadowolonym z łaski jemu darowanej i, bez czynienia wyrzutów w rodzaju: „czemu pewne łaski nie zostały mi udzielone”, spróbować spełnić obowiązek wdzięczności za tę łaskę.

33. Ten werset zawiera trzy aluzje do charakteru Dzieci Izraela:

- Starożytni Egipcjanie, pomiędzy którymi Dzieci Izraela żyły przez stulecia, byli głównie rolnikami i ze względu na rolę odgrywaną przez zwierzęta, oddawali część bydła. Ten politeizm owładnął ich sercami tak bardzo, że, jak możemy również zobaczyć w wersecie 138 powyżej, później wielokrotnie się objawiał, pomimo nauk, które dawał im Mojżesz.
- Dzieci Izraela były ludźmi łatwo skłaniającymi się do zepsucia i dlatego potrzebowały ścisłej kontroli.
- Były mocno przywiązane do świata doczesnego i bogactwa materialnego, które bardzo dużo dla nich znaczyło.

34. Warto zauważyć, że w tym wersecie mowa i przewodnictwo są wymienione w związku z Boskością. Bóg przemawiał do Dzieci Izraela poprzez Mojżesza, którego szczególnie wyróżnił tym, że zwracał się do niego bezpośrednio; A Izraelitów niezmiennie prowadził szlakiem z Egiptu do Palestyny i oni zaświadczały o łaskach Bożych. Pomimo tego i pomimo faktu, że to, co nie może udzielić takich łask, nie może być bóstwem, wzięli cielca jako bóstwo. Był to śmiertelny grzech, nie mniejszy niż niesprawiedliwe traktowanie prawd stworzenia, wszechświata i Boskości; dlatego wprowadzili w błąd samych siebie.

35. Jak można zauważyć w wersecie 137 i 142 oraz w tym wersecie, Koran czasem wspomina wynik czegoś najpierw, a następnie przechodzi do relacjonowania zdarzeń, które do tego doprowadziły, ucząc nas w ten sposób elokwencji w imię przewodnictwa. Werset 137 wspomina ostateczny rezultat, który przyszedł około pięciu wieków później, a mianowicie Wyjście do Egiptu. Przechodzi następnie do zrelacjonowania pewnych ważnych wydarzeń, które miały miejsce po Wyjściu. Werset 142 ukazuje, jak Mojżesz instruował swego brata przed wyruszeniem na górę. Zostało to opisane po wspomnieniu 40 dni spędzonych na górze, i wersety, które następują, opowiadają o jego przeżyciach tamże i o tym, co stało się z jego ludem, gdy był nieobecny. Jeśli chodzi o ten werset, to zwraca on uwagę na konsekwencje oddawania czci cielcowi, kolejne wspomina natomiast wydarzenia poprzedzające to wydarzenie.

150. I kiedy Mojżesz (otrzymał Tablice, po czym dowiedział się, że jego lud sporządził sobie cielca jako bożka) powrócił do swego ludu, pełen gniewu i smutku, rzekł: „Jakże złe jest to, czym mnie potem (po moim odejściu) zastąpiłicie! Czyż porzuciliście przykazanie waszego Pana tak pochopnie, aby przyspieszyć swoje zniszczenie?” I rzucił Tablice (aby opóźnić wprowadzenie w życie praw na nich zapisanych do czasu, aż się upora z buntem przeciwko wierze w absolutną Jedność Boga), i pochwycił głowę swego brata, ciągnąc go ku sobie. On (Aaron) powiedział: „Synu mojej matki! Oto lud uznał, że jestem słaby i omal mnie nie zabił. Przeto nie pozwól, aby moi wrogowie zatriumfowali nade mną, i nie policz mnie w poczet ludzi występnych”.

151. On (Mojżesz) rzekł: „Panie mój! Przebaczone mi i mojemu bratu i wprowadź nas do Twojego szczególnego Miłosierdzia, albowiem Ty jesteś Najbardziej Współczujący spośród współczujących”.

152. Zaprawdę, tych, którzy wzięli sobie cielca, aby oddawać mu cześć – dotknie surowa kara i potępienie od Pana, a w życiu tego świata – poniżenie. W taki sposób odpłacamy tym, którzy wymyślają kłamstwa (i przypisują je Bogu)³⁶.

153. Jeśli zaś chodzi o tych, którzy dokonują złych czynów, lecz potem zwracają się ku Bogu pełni skruchy i (prawdziwie) wierzą – zaprawdę, twój Pan jest potem (po tym ludzkim wysiłku naprawy samego siebie) Przebaczący, Współczujący.

154. I kiedy w Mojżeszu opadł gniew, podniósł Tablice (aby wprowadzić pra-

وَمَا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي
مِنْ بَعْدِي أَيُّعِلُّنَّ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقُوا الْأَوْحَاءَ وَأَخَذَتْ بِرَأْسِ
أَخِيهِ يَجْعَلُهَا يَدًا قَالَ ابْنُ آدَمَ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّوْنِي
وَسَكَدُوا وَأَيْقَسُوا فَجِيءَ فَكَرِهْتُمُونِي فَسَاءَ الَّذِي بَدَّلَ قَلْبِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْزُزْنِي وَلَا تَجْعَلْ لِي
فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ
سَيِّئًا لَّهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُفْسِدِينَ ﴿١٥٢﴾ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِهَا وَأَمَّوْا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾ وَمَا
سَكَتَ عَنْ مُوسَىٰ الْغَضَبَ أَخْذَ الْأَوْحَاءَ وَفِي نُحُوتِهَا هُدًى
وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ رَهْبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَاتَّخَذَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ
سَبْعِينَ رَجُلًا رِيقًا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ
أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَآيَاتِي أَنَّهُمْ كُنَّا إِبْرَاهِيمَ فَفَعَلْتَ السَّفَهَاءَ مِثْلًا
لِأَنَّهُمْ إِلَّا فَتَنَّاكَ لُفْلُطًا فَضَلَّ بِهَا مَنْ لَشَاءَ وَتَهْدِي مَنْ لَشَاءَ أَنْتَ
وَلَيْسَ أَفْعَاغِرْنَا لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْعَافِينَ ﴿١٥٥﴾

wo). Wypisane na nich było przewodnicstwo i miłosierdzie dla tych, którzy lękają się swego Pana.

155. Mojżesz wybrał spośród swego ludu siedemdziesięciu mężczyzn na wyznaczony przez Nas czas (aby prosili Boga o wybaczenie za oddawanie czci cielcowi przez niektórych z nich i o odnowienie przymierza). A potem, gdy pochwyciła ich straszna katastrofa³⁷, Mojżesz powiedział: „Panie mój! Gdybyś zechciał, to byś przedtem unicestwił ich i mnie (wraz z nimi). Czyż teraz unicestwisz nas za to, co ci głupcy spośród nas uczynili? Oto Twoja próba, przez którą prowadzisz, kogo zechcesz ku zbłądzeniu, a kogo zechcesz, pro-

wadzisz drogą prostą. Ty jesteś naszym Opiekunem (któremu powierzamy nasze sprawy i w którym pokładamy naszą ufność), wybacź nam zatem i miej dla

nas miłosierdzie! Ty jesteś Najlepszym z przebaczących.

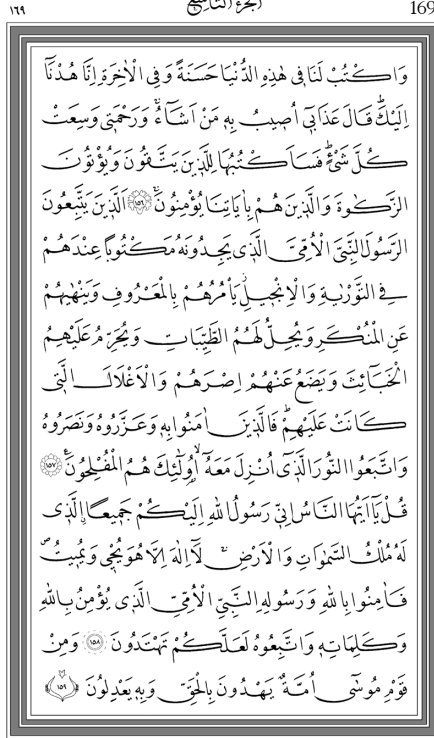
36. Bóg ukarał tych, którzy wzięli cielca, by go czcić, lecz przebaczył innym. Inni nie odciągnęli czcicieli cielca od apostazji i zbłądzenia. Jednakże wyrazili skruchę po powrocie Mojżesza i Bóg im wybaczył (zob. 2:54, 4:153).

37. Ta wstrząsająca katastrofa to trzęsienie zie-

mi. Przyszło, ponieważ pomimo wszystkich jasnych znaków, których byli świadkami, siedemdziesięciu ludzi odmówiło uwierzenia w to, że przykazania, które przyniósł Mojżesz, faktycznie były od Boga; chcieli oni ujrzeć Boga w sposób bezpośredni, przemawiającego do nich.

156. I zarządź dla nas to, co dobre w tym świecie i w życiu wiecznym, gdyż nawróciliśmy się ku Tobie i idziemy Twoją drogą”. (Bóg) rzekł: „Moja jest kara – dotknę nią tego, kogo zechcę (i nikt nie może od niej uciec, chyba że Ja okażę mu miłosierdzie), a Moje miłosierdzie obejmuje każdą rzecz. Oto Ja (choć w życiu doczesnym każda istota ma udział w Moim Miłosierdziu, na Tamtym Świecie) wyznaczę je dla tych, którzy się Mnie lękają i dają *zakat* (obowiązkowe datki na dobroczynność), a także tych, którzy prawdziwie wierzą we wszystkie Nasze Objawienia i znaki.

157. Oni idą za (najwspanialszym) Wysłannikiem, Prorokiem, który ani nie czyta, ani nie pisze (i uchronił się od wpływów istniejącej kultury pisanej oraz zanieczyszczenia intelektualnego i duchowego), a którego znajdują (szczegółowo) opisanego w tym, co mają z Tory i Ewangelii. On im nakazuje to, co jest słuszne i dobre, a zabrania im tego, co złe. On zezwala im na rzeczy czyste i zdrowe, a zabrania im rzeczy złych i zepsutych. I On uwalnia ich od brzemienia (ich własnego Prawa) i od ograniczeń, jakie były na nich (nałożone). Przeto ci, którzy w niego (szczerze) wierzą, szanują go i wspierają, a także pomagają mu i podążają za światłem (Koranu), które zostało z nim posłane – osiągną pomyślność”³⁸.

158. Powiedz (ludzkości, Wysłanniku): „O, ludzkości! Zaprawdę, jestem Wysłannikiem Boga do was wszystkich; Tego, do którego należy władza nad niebiosami i ziemią. Nie ma boga poza Nim. On daje życie i powoduje śmierć”. Uwierzcie zatem w Boga i Jego Wysłannika, Proroka, który ani nie czyta, ani nie pisze; który wierzy w Boga i Jego słowa (wszystkie księgi, przykazania i działania). I idźcie za nim, abyście zostali poprowadzeni drogą prostą.

159. Pośród ludu Mojżesza była wspólnota, która kierowała się prawdą (zawartą w Boskich nakazach) i wedle niej ustanawiała sprawiedliwość.

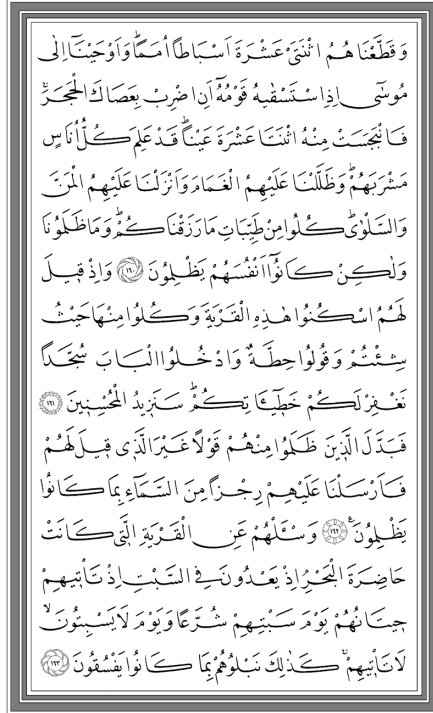
38. Koran nagle i celowo przechodzi do okresu Wysłannika Boga – Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo – i czyni przyjęcie modlitwy Mojżesza za tych, którzy żyli w okresie Wysłannika, zależnym od wiary w niego i podążania za nim oraz Koranem. Łagodnie przypomina Ludziom Księgi, zwłaszcza Dzieciom Izraela, fakt mówiący, iż podążanie za ich własnymi Prorokami i Księgami wymaga podążania za Wysłannikiem Boga oraz Koranem lub innymi słowami, wiara i kroczenie śladami Wysłannika Boga oraz Koranu jest tym samym, co wiara i podążanie za ich własnymi Prorokami i Księgami. Werset ten ostrzega również, że prawdziwe szczęście może być osiągnięte jedynie przez takie postępowanie, i tak po raz kolejny odnosi się do pierwszych wersetów *sury al-Bakara*. Kolejny werset oświadczy, iż misja Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, obejmuje

wszystkie istoty ludzkie, i objaśni podstawę, na której oparta jest jego misja.

Inną sprawą, podkreśloną w tym wersecie, jest to, że w Torze istniały surowe nakazy, które były zgodne z warunkami panującymi w tamtym czasie oraz z charakterem Dzieci Izraela; nakazy te są tym, co Koran opisuje jako ciężary i kajdany. Prorok Jezus, niech będzie z nim pokój, zmodyfikował i złagodził niektóre z nich (3:50). Wysłannik Boga usunął je wszystkie i dlatego islam jest opisany jako czysta, pierwotna religia, która jest łatwa w wyznawaniu. W ostatnim wersecie *sury al-Bakara* naucza się wiernych modlitwy: „Panie nasz, nie gań nas, jeśli zapominamy albo błędzimy. Panie nasz, nie obarczaj nas ciężarem, którym obarczyłeś tych, co przeminęli przed nami (jak wymaga tego nauka, którą musieli otrzymać, zgodnie z czasami i warunkami oraz ich możliwościami)”.

160. My podzieliliśmy lud Mojżesza na dwanaście plemion, tworząc z nich społeczności. Objawiliśmy Mojżeszowi, kiedy jego lud prosił go (na pustyni) o wodę, mówiąc: „Uderz swoją laską o skałę!” I (skoro tylko uderzył) wytrysnęło z niej dwanaście źródeł. I każde plemię poznało swoje miejsce do picia. I sprawiliśmy, że osłoniła ich swoim cieniem chmura, i zesłaliśmy na nich mannę i przepiórki: „Jedzcie czyste, zdrowe rzeczy, w które was zaopatrzyliśmy”. A (nie przestrzegając Naszych przykazań) nie wyrządzali niesprawiedliwości Nam, ale wyrządzali niesprawiedliwość samym sobie.

161. I kiedy zostało im powiedziane: „Zamieszkajcie w tym mieście i spożywajcie tam (z jego owoców), gdziekolwiek zapragniecie, i wypowiadajcie słowa, upraszając przebaczenia i zapewniając o swojej lojalności wobec Niego. I wejdźcie doń (nie różnymi drogami, aby plądrować miasto i mordować jego mieszkańców, lecz) poprzez jego bramę pokornie i w największym oddaniu Bogu, abyśmy wybaczyli wam wasze winy”. My powiększymy nagrodę tym, którzy poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich widzi.

162. Lecz ci spośród nich, którzy uparcie trwali w nieprawości, zmienili to, co zostało im powiedziane (odnośnie do pokory, oddania, przebaczenia i lojalności) na inne słowa (i postąpili przeciwnie do tego, jak zostało im nakazane). Przeko zesłaliśmy na nich plagę z niebios, gdyż uparcie trwali w nieprawości³⁹.

163. Zapytaj ich o miasto położone nad morzem: jak jego mieszkańcy naruszali szabat, kiedy ich ryby podływały do nich w dniu przestrzegania przez nich szabatu, lecz w dniu, kiedy nie przestrzegali szabatu, nie podływały do nich. W taki sposób poddawaliśmy ich próbie, gdyż byli ludem występny⁴⁰.

39. Zob. też 2:57-60, przyp. 67-71.

40. Bóg nigdy nie poddaje sprawdzianowi osoby lub ludzi po to, by sprowadzić ich z prostej drogi. Bóg ustanowił prawa zachowania we wszechświecie i w życiu. Religia jest także zbiorem praw, które ustanowił Bóg w celu uporządkowania naszego życia osobistego i zbiorowego i które nam przekazał poprzez Swych Wysłanników. Poza tym, że prawa te obejmują naszą relację z wszystkimi innymi stworzeniami i obowiązek wobec nich, obejmują także relację ze Stwórcą, Bogiem i obowiązek wobec Niego. Dowiadujemy się, co nastąpi w konsekwencji tego, co czynimy, przez Wysłanników lub Księgi, które On im zesłał, bądź poprzez badania nad wszechświatem i życiem. Każdy widzi konsekwencje swoich decyzji oraz czynów w życiu. Spotykamy konsekwencje naruszenia obu rodzajów praw Boga; praw działania

wszechświata i życia oraz praw dotyczących religii. To jest to, co Bóg nazywa sprawdzianem bądź testem. W tym sensie całe życie jest zbiorem sprawdzianów.

Jeśli osoba lub społeczność nieustannie czyni dobre uczynki, znajdzie się w „szlachetnym cyklu”, gdzie dobre czyny przemieniają się w inne dobre czyny, które z kolei prowadzą do jeszcze innych dobrych czynów. Jeśli wciąż czynią zło, wtedy pojawia się cykl zła, który prowadzi z kolei do innych złych czynów. Jeden z tych cykli staje się „drugą naturą” osoby. Koran mówi również o tym fakcie w takich wyrażeniach, jak: *W taki sposób poddawaliśmy ich próbie, gdyż byli ludem występny* (7:163); *Zakosztujcie więc kary za wszystko to, co z takim zapalem gromadziliście (waszą wiarą i waszymi czynami)* (7:39); *Oto Raj, który dano wam jako dziedzictwo w zamian za to, co czyniliście (w życiu doczesnym)* (7:43); itp.

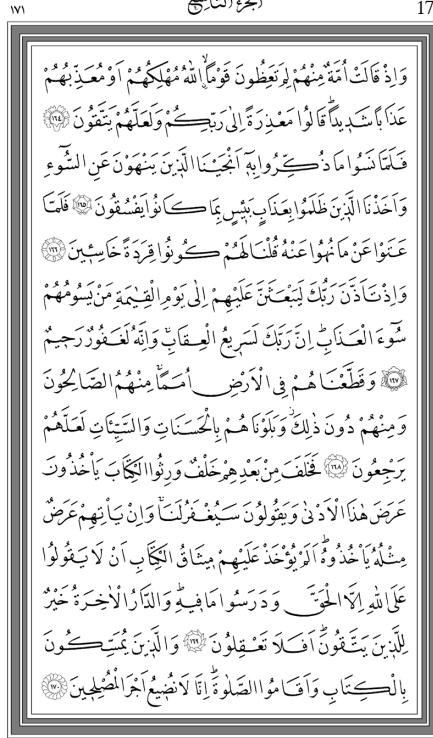
164. I kiedy pewna społeczność spośród nich zapytała (innych, którzy usiłowali powstrzymać łamiących szabat): „Dlaczego ostrzegacie lud, który Bóg zamierza unicestwić bądź ukarać surową karą?” Oni powiedzieli: „Ażeby mieć usprawiedliwienie przed waszym Panem, i (dlatego, że) być może oni będą bogobojni”.

165. Potem, kiedy oni zapomnieli o wszystkim tym, co było im przypominane, My ocaliliśmy tych, którzy starali się powstrzymać czyniących zło, a pochwytiliśmy ze względu na ich nieprawość karą dotkliwą innych, którzy czynili niesprawiedliwość.

166. A potem, gdy pełni pogardy trwali w czynieniu tego, co mieli zabronione, My im powiedzieliśmy: „Bądźcie odrzucenymi, nędznymi małpami”⁴¹.

167. I (wspomnij) kiedy Twój Pan ogłosił, że będzie aż do Dnia Zmartwychwstania posyłać przeciwko nim tych, którzy dotkną ich najgorszym cierpieniem. Zaiste, twój Pan jest szybki w odpłacie (gdy jest ku temu pora) i On jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec tych, którzy się do Niego zwracają pełni skruchy, i wobec Swoich wierzących sług)⁴².

168. I My podzieliśmy ich na ziemi na oddzielnie społeczności. Pomiędzy nimi są sprawiedliwi i tacy, którzy nimi nie są. I My doświadczyliśmy ich zarówno błogosławieństwami, jak i nieszczęściami, a być może oni powrócą (na prostą ścieżkę z błędnych dróg, którymi podążają).

169. A po nich nastąpiły nowe pokolenia, które odziedziczyły Księgę, czerpiąc korzyści z tego marnego życia (za które ją sprzedają) i mówiąc: „Będzie nam wybaczone”. (Chociaż mówiąc tak przyznają, że to, co robią, jest grzechem, to) jeśli przydarzą im się te same ulotne korzyści, gotowi są je pochwyć (zamiast się powstrzymać). Czyż nie została od nich przyjęta obietnica dotycząca Księgi, że mają mówić o Bogu tylko prawdę? A oni studiowali, co w niej było. Lecz mieszkanie życia wiecznego jest lepsze dla tych, którzy lękają się Boga. Czyż nie zastanowicie się zatem i nie zrozumiecie?

170. Co do tych, którzy mocno i szczerze trzymają się Księgi i wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami – zaprawdę,

My nie pozwolimy, aby uległa ztracenie nagroda tych, którzy naprawiają (siebie i społeczeństwo).

---

41. Wyjaśnienie, zob. 2:65, przyp. 75.

42. Ta deklaracja Boga jest ograniczona zarówno konkluzją wersetu, który oświadcza, iż Bóg jest Wszechprzebaczącym i Wszechlitościwym, jak i wersetem – *Hańba jest ich udziałem, gdziekolwiek ich znajdą, wyjąwszy sznur (przymierza) od Boga (jeśli się go uchwycą), lub sznur (przymie-*

rza) od innych ludów (zob. sura 3:112, przyp. 24). Werset oznacza więc: I (pamiętaj) gdy twój Pan oświadczył, iż będzie On aż do Dnia Zmartwychwstania posyłał przeciw nim tych, którzy dotkną ich największym cierpieniem (dopóki upierają się w czynieniu zła i grzechach i nie trzymają się sznura Boga ani sznura innych ludzi).

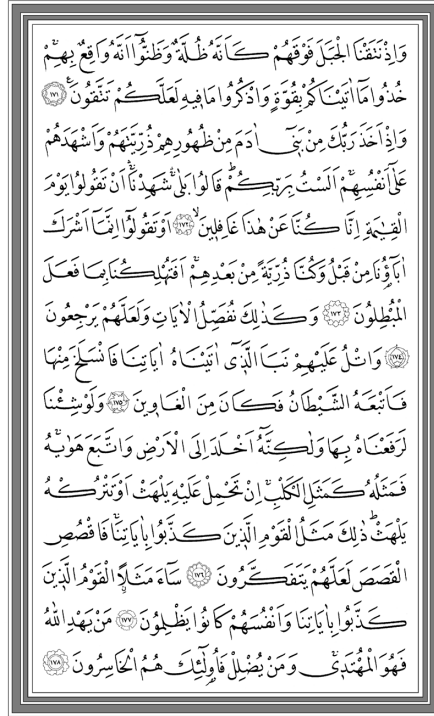
171. I (wspomnij) jak wstrząsnęliśmy nad nimi górą, jakby to był baldachim, i sądzili, że ta na nich spadnie. (Powiedzieliśmy:) „Trzymajcie się mocno tego, co wam daliśmy i pamiętajcie o tym (przykazaniach i ostrzeżeniach), co ona (- owa Księga) zawiera, abyście byli bogobojni. (W ten sposób zasłużycie na Jego ochronę przed zbłądzeniem oraz karą w tym i w przyszłym świecie)”.

172. I (wspomnij, o Wysłanniku) kiedy twój Pan wyprowadził z łędzi dzieci Adama ich potomstwo i nakazał im świadczyć przeciwko samym sobie (pytając ich): „Czyż nie jestem waszym Panem?” Oni odrzekli: „Tak, zaświadczamy”. (Przymierze zostało zawarte po to) abyście w Dniu Zmartwychwstania nie powiedzieli: „Zaprawdę, My byliśmy tego nieświadomi (że Ty jesteś naszym Panem)”.

173. Albo żebyście nie powiedzieli (usiłując się usprawiedliwić): „Nasi praojcowie przypisywali Bogu współtowarzyszy już przed nami, a my byliśmy następującym po nich potomstwem. Czyż Ty wygubisz nas za to, co czynili ci, którzy odrzucali Twoje Panowanie i wymyślili tę fałszywą drogę (przypisywania Tobie współtowarzyszy)?”⁴³

174. I w ten sposób wyjaśniamy szczegółowo drogowskazy Naszej drogi i Objawienia (zawarte w Koranie), a być może oni powrócą (i zejną z błędnych dróg).

175. I opowiedz im (na podstawie Naszego Objawienia) historię tego, któremu daliśmy wiedzę o Naszych znakach i Objawieniach, lecz on je odrzucił, a wte-

dy pospieszył za nim szatan i on stał się jednym z tych (zwolenników szatana), którzy buntują się (przeciwko Bogu) i idą ku zbłądzeniu.

176. Gdybyśmy chcieli (przeszkodzić mu w podążaniu drogą, którą sam wybrał dzięki wolnej woli), wynieśliśmy go (ku niebiosom) poprzez te znaki i Objawienia, lecz (ze względu na jego własny wolny wybór) on przyłgął do ziemi i poszedł za swoimi pragnieniami. Przeto (ze względu na swoją zachłanność) podobny jest do psa: jeśli rzucisz się, aby go przepędzić, on warczy z wystawionym językiem, a jeśli pozostawisz go w spokoju, on również warczy z wystawio-

nym językiem. Oto jest przykład tych ludzi, którzy negują Nasze znaki i Objawienia. Opowiedz im zatem tę historię, a być może oni się zastanowią.

177. Jakże zły przykład dają ludzie, którzy negują Nasze znaki i Objawienia. I

(czyniąc tak) sami sobie wyrządzają niesprawiedliwość.

178. Ten, którego Bóg prowadzi – jest prowadzony drogą prostą. A ten, kogo On prowadzi ku zbłądzeniu – jest przegrany.

43. Zdarzenie wspomniane w wersecie 172 posiada wielkie znaczenie dla zrozumienia egzystencjalnej pozycji ludzkości i jej relacji z Bogiem. Możemy podsumować jego znaczenie jak następuje:

- Jako że Bóg nie może być ograniczony czasem ani przestrzenią, nic nie może istnieć ani się wydarzyć w odniesieniu do Niego w ramach przeszłości, teraźniejszości lub przyszłości. To istoty ludzkie są ograniczone czasem i przestrzenią, i to my obserwujemy wszystkie rzeczy i zdarzenia w ramach czasu i przestrzeni. Tak więc w odniesieniu do Boga bezsensownym jest pytanie, kiedy i gdzie On do nas przemawiał.
- Patrząc z naszej perspektywy i w ramach czasu i przestrzeni, stworzenie przechodzi przez opadającą i wznoszącą się linię, która przecina wiele etapów lub okresów. Tak jak na przykład artykuł, który posiada wiele etapów istnienia: istnienie w umyśle autora, następnie jako plan, a następnie w formie pisanej – każdy byt posiada pierwotne istnienie w Wiedzy Boga i jako ogólna forma zdeterminowany jest przez Przeznaczenie, a następnie pojawia się w etapach swojej egzystencji materialnej. Jako że nasza świadomość nie pochodzi od bytu cielesnego, lecz raczej z naszego istnienia duchowego, jest całkiem możliwe, że Bóg mógł do nas przemawiać, zanim nas zesłał, lub mógł do nas mówić po tym, jak nas zesłał na świat, poprzez naszego ducha bądź naszą naturę. Niektórzy ludzie, którym Bóg dał

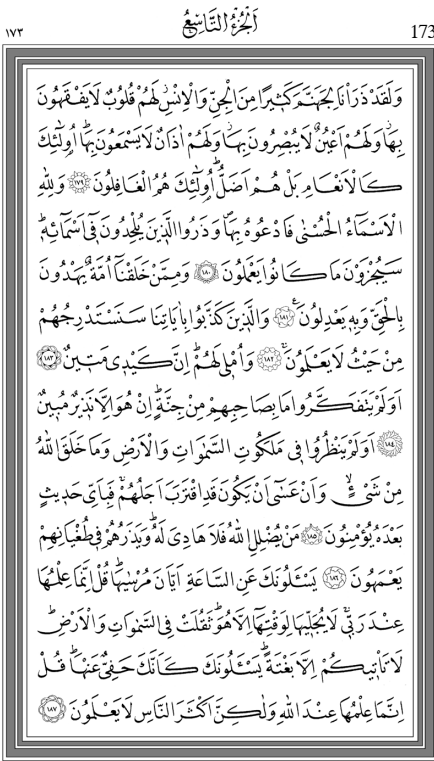
możliwość osiągnięcia takiej duchowej doskonałości, że są w stanie żyć na poziomie ducha i serca i w ten sposób wykazują zdolność do podróżowania po tych sferach, mogą pamiętać wydarzenie wspomniane w wersecie, a mianowicie to, że Bóg wziął od nich pierwotne zobowiązanie wspomniane w wersecie.

- Należy wspomnieć, że zobowiązanie które Bóg otrzymał od wszystkich istot ludzkich, obowiązuje nas do tego stopnia, że musimy o nim pamiętać i nie możemy bronić się w Życiu Ostatecznym mówiąc, że byliśmy tego nieświadomi. Tak więc przymierze to musi posiadać rzeczywistość obiektywną. Możemy znaleźć tę rzeczywistość w Tradycji Proroczej: „Każde nowonarodzone dziecko jest zrodzone w pierwotnej naturze oraz ze skłonnością do islamu” (al-Buchari, „Dżanaiz”, 80). Mimo to, jak zostało powiedziane w dalszym ciągu tej samej Tradycji Proroczej, ludzka zdolność oraz wewnętrzna inklinacja do znalezienia Boga może być przesłonięta przez rodzinę, środowisko i otrzymaną edukację; wzmiankuje się o tym w wielu wersecach, jak np. *Powiedz (im): „Czy wy się kiedykolwiek zastanawiacie: jeśliby przyszła do was jakaś kara od Boga albo jeśliby przyszła do was Ostatnia Godzina – czy wtedy żywalibyście kogoś innego niż Bóg? (Odpowiedzcie), jeśli jesteście prawdomówni (i dopuszczacie głos swojego sumienia)!”* (6:40); Koran podkreśla, że ludzka świadomość nie może w niczym pomóc, lecz

może być świadomą Boga w określonych warunkach. Bóg wliczył w świadomość każdej osoby punkt, w którym szukamy pomocy, oraz punkt, w którym szukamy wsparcia. Oba manifestują się w różnych momentach, zwłaszcza jeśli ktoś jest pozostawiony bez wyraźnych materialnych sposobów ucieczki od niebezpieczeństwa bądź trudności i czuje, że nie ma drogi wyjścia, jak tylko w powrocie do Boga. Nawet jeśli większość ludzi zachowuje się tak, jak gdyby nie przeżyła takiego doświadczenia, kiedy jest już bezpieczna, to z pewnością każdy doświadczył czegoś takiego kilka razy w swoim życiu. Osoba może zaprzeczyć Istnieniu Boga, gdy jest pod wpływem swojej duszy cielesnej, kierowanej przez Szatana, lecz każda prawda staje się jasna, kiedy ta osoba umiera i nie ma wtedy innego wyboru, jak tylko uznać, że podczas swojego ziemskiego życia odczuwała głęboko

i wielokrotnie Istnienie Boga i to, że On jest jej Panem i że to On ochronił ją wiele razy w jej życiu doczesnym przed niebezpieczeństwami, które pojawiły się niespodziewanie.

- Wyrażenie *nakazał im świadczyć przeciwko samym sobie* zwraca naszą uwagę na fakt, że pomimo iż wewnętrznie jesteśmy świadomi Istnienia Boga i Jego panowania nad nami, to nasza dusza cielesna nigdy nie chce zaakceptować ani uznać Jego Istnienia ani Jego władzy. Jest tak dlatego, że pragnie ona żyć w sposób, jakiego sobie życzy, spełniając wszystkie swoje ambicje i apetyty bez uznawania żadnej siły, która mogłaby to ograniczyć. Lecz dusza cielesna nie może zabronić swojemu właścicielowi, istocie ludzkiej, odczuwania i uznawania Istnienia Boga i bycia świadomym faktu, że On jest jej Panem mimo, że to uznanie jest przeciwne zmysłowemu Ja człowieka.

179. Zaprawdę, spośród dżinów i ludzi jest wielu, których stworzyliśmy (i przeznaczaliśmy) dla Piekieł (wiedząc, że na nie zasłużą). Oni mają serca, którymi nie szukają istoty rzeczy, ażeby uchwycić prawdę; oni mają oczy, którymi nie widzą, i mają uszy, którymi nie słyszą. Są podobni do bydła (podążając jedynie za swoimi instynktami). A w rzeczywistości zbłądzili jeszcze bardziej (z właściwej drogi i potrzebują przewodnictwa). Są nierozważni i lekkomyślni.

180. Do Boga należą Imiona Najpiękniejsze, wzywajcie Go więc nimi i módlcie się⁴⁴. I trzymajcie się z dala od tych, którzy bluźnią Jego Imionom (i znie-

kształcają ich znaczenie). Ci otrzymają odpłatę za to, co czynią.

181. A spośród tych, których stworzyliśmy, jest wspólnota: (poznawszy Boga i Jego Imiona) kieruje się (z Boskiego zrządzenia) prawdą i ustanawia przy jej pomocy sprawiedliwość.

182. Gdy tymczasem tych, którzy negują Nasze znaki i Objawienia, My (ze względu na obronę przez nich drogę) poprowadzimy stopniowo ku zatraceniu w sposób, jaki się nie spodziewają.

183. Ja udzielię im zwłoki. Mój plan jest niezachwiany i nieodparty.

184. I czyż oni się nie zastanawiają (widząc Proroka i przychodzące doń Objawienia), że nie ma szaleństwa w ich towarzyszach (Proroku Muhammadzie)? On jest tylko jawnie ostrzegającym.

185. Czyż oni nigdy nie rozważają wewnętrznego wymiaru niebios i ziemi oraz Boskiego, absolutnego panowania nad nimi, i wszystkiego tego, co Bóg stworzył, i że już może zbliżył się koniec wyznaczonego dla nich terminu? W jakąż zatem inną niż ta (zawarta w Koranie) wieść uwierzą?

186. Kogo Bóg poprowadzi ku zbłądzeniu, ten nie będzie miał przewodnika. I On pozostawi ich błąkających się na oślep w swych występkach.

187. Pytają cię o Godzinę: – Kiedy nadejdzie? Powiedz: „Tylko mój Pan ją zna. Nikt jej nie ujawni we właściwym czasie, jak tylko On. A ona ciąży na niebiosach i na ziemi. I przyjdzie do was niespodziewanie”. Oni cię pytają, jak gdyby ci była dobrze znana. Powiedz: „Zaprawdę, tylko Bóg ją zna, lecz większość ludzi nie ma (o tym) żadnej wiedzy”.

44. Doskonale napisany artykuł ukazuje doskonałość aktu lub pracy pisania, która z kolei ukazuje perfekcję tytułu „autor”. Tytuł ten jest znakiem perfekcji atrybutu autorstwa, który z kolei ukazuje perfekcję talentu lub zdolności pisania posiadanej przez autora. Ta zdolność świadczy o doskonałym pisarzu, który napisał artykuł. Podobnie, doskonałość stworzenia wszechświata ukazuje doskonałość aktu stworzenia, który z kolei świadczy o perfekcji tytułu Stwórcy. Perfekcja tytułu jest znakiem perfekcji atrybutu stwarzania, który z kolei ukazuje doskonałość podstawowej, niezbędnej jakości posiadania „zdolności” tworzenia. A perfekcja tej niezbędnej jakości lub zdolności ukazuje perfekcję Bytu, który to posiada.

Artykuł ukazuje wiele innych zdolności bądź umiejętności, takich jak wiedza, płynność w pisaniu, elokwencja, wola pisania oraz umiejętności pisania, układania tekstu i wyrażania swoich opinii; w skrócie, jest wiele tytułów, takich jak uczony, autor i organizator. Wszechświat ukazuje wiele Atrybutów i Tytułów oraz Imion Boga w ten sam sposób. Jako iż może być to produktem jedynie doskonałej, nieskończonej wiedzy, woli i mocy, możemy wydedukować z tego, że Bóg jest Wszechwiedzący, Wszechmogący i Wszechmocny. Podobnie, jako że wszechświat ukazuje także akty kształtowania, nadawania formy, przyozdabiania itp. oraz wiele atrybutów, takich jak nieskończone miłosierdzie, szlachetność, sprawiedliwość, mądrość, szlachetność oraz czystość itp., możemy dojść do wniosku, iż Bóg jest Wszechmiłosier-

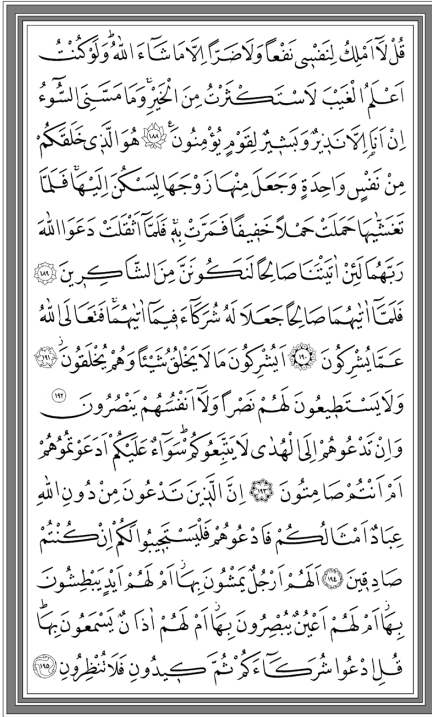
ny, Wszechszcodry, Wszechsprawiedliwy, Wszechmądry, Szlachetny i Czysty. Oznacza to, że wszechświat ze wszystkim, co w nim jest, wskazuje na Imiona Boga, które pochodzą od Jego Atrybutów. Te z kolei pochodzą od Jego Podstawowych, Niezbędnych Jakości bycia Bogiem i te jakości mają źródło w samym Bogu jako Świętej Istocie lub Byciu. Jedno bądź kilka z tych Imion bardziej manifestuje się w danej istocie, wraz z innymi Imionami im podporządkowanymi; to jest to, co nadaje tej istocie naturę z jej szczególnymi cechami. To powoduje różnice pomiędzy istotami. Na przykład ludzkie istoty, w których Święte Imię Wszechszcodrego bardziej się manifestuje niż inne imiona, są potencjalnie bardziej szczodre; ci, w których Imię Wszechwiedzącego bardziej się manifestuje, stają się potencjalnie bardziej wiedzącymi, a ci, w których Imię Najmądrzejszego bardziej się manifestuje, zwykle stają się mądrzejsi, i tak dalej.

Wzywamy i musimy wzywać Boga Jego Imionami, których nas nauczył, i nigdy nie możemy wzywać Go imionami, które nie są godne Jego absolutnej doskonałości. Również modlimy się do Niego, wymieniając Jego Imiona. Na przykład jeśli jesteśmy chorzy i modlimy się do Niego o wyzdrowienie, modlimy się do Niego jako do Wszechuzdrawiającego i wspominamy to Imię. Jeśli potrzebujemy zaopatrzenia i łaski, modlimy się do Niego, wymieniając Jego Imiona Wszechobdarzający i Wszechmiłosierny. To jest znaczenie tego wersetu.

174

سُورَةُ الْاَنْكَرَاتِ

174

188. Powiedz: „Nie jest w mojej władzy przyczynić korzyści lub powodować szkodę nawet samemu sobie, dopóki Bóg nie zechce (i mi nie zezwoli). Gdybym miał wiedzę o Niewidzialnym, zawsze odnosiłbym korzyść (bez żadnej straty) i nigdy nie dotknęłaby mnie żadna przeciwność. Ja jestem jedynie ostrzegającym (przed złymi skutkami zbłądzenia) i zwiastunem dobrych wieści (o pomyślności w zamian za wiarę i prawość) dla ludzi, którzy uwierzą oraz tych, którzy już uwierzyli”.

189. On jest tym, który stworzył was z jednego ludzkiego bytu i z niego uczynił jego małżonkę, aby on (okazując swojej małżonce miłość) mógł znaleźć przy niej

odpoczynek. Kiedy zatem obcuje z nią cielesnie, poczęty zostaje w niej lekki ciężar, i ona go nosi. A potem, kiedy staje się ciężka (od dziecka, które nosi w swym łonie), oboje zwracają się do Boga, swego Pana, z modlitwą: „Zaprawdę, jeśli dasz nam sprawiedliwe dziecko, my z pewnością będziemy pomiędzy wdzięcznymi”.

190. A kiedy On obdarzy parę małżeńską sprawiedliwym dzieckiem, to zaczyna przypisywać Bogu współtowarzyszy w odniesieniu do tego, czym On ich obdarzył⁴⁵. Bóg jest wzniosły, ponad tym, co oni Mu przydają za współtowarzyszy.

191. Czyż oni przypisują Mu za współtowarzyszy tych, którzy nic nie stwarzają, a sami są stworzeni

192. I nie są w stanie im pomóc ani nie są w stanie pomóc samym sobie?

193. A jeśli ich zapraszacie ku drodze prostej, to nie idą za wami. Będzie dla was wszystko jedno, czy ich zaprosicie, czy też pozostaniecie w milczeniu.

194. Ci, których uznajecie za bóstwa i wzywacie poza Bogiem, są istotami podległymi, stworzonymi przez Boga – tak jak wy. (Jeśli sądzicie inaczej) to wzywajcie ich i niech wam odpowiedzą, jeśli jesteście prawdomówni!⁴⁶

195. (Jakże możecie oczekiwać, że oni odpowiedzą:) Czyż oni mają nogi, na których mogliby chodzić? Albo czyż mają ręce, którymi mogliby chwytać? Albo czyż mają oczy, którymi mogliby widzieć? Albo czyż mają uszy, którymi mogliby słyszeć? Powiedz (im): „Wzywajcie tych, których przypisujecie Bogu za współtowarzyszy, i knujcie przeciwko mnie, i nie dajcie mi wytchnienia!

45. Rodzice dodają swoje dzieci Bogu jako współtowarzyszy poprzez np. traktowanie ich jako daru natury bądź „praw naturalnych” czy też przyczyn lub poprzez przypisywanie swoim dzieciom bądź sobie wyglądu, inteligencji lub osiągnięć życiowych, zapominając o Bogu i długu wdzięczności oraz obowiązkach wobec Niego związanych z posiadaniem dzieci.

46. Niektórzy nauczyciele szkół podstawowych w pewnych krajach muzułmańskich wchodzili do klas ze słodyczami w kieszeniach i w celu odwrócenia młodych od wiary w Boga, pytali się uczniów: „Poproście Boga o słodycze i zobaczcie, czy je wam da!” Gdy oczywiście uczniowie nie dostawali żadnych słodyczy, nauczyciel mówił używając najbardziej prymitywnej formy dialektyki: „Teraz poproście mnie i zobaczcie, czy wam coś dam!” Był to najprostszy i najprymitywniejszy sposób myślenia, który kiedykolwiek widziała historia i który traktował Boga tak samo jak stworzenie. Tak jak wezwanie Abrahama skierowane do Nimroda, by ten wyprowadził słońce z zachodu, odwrotnie niż czyni to Bóg, a więc od wschodu, werseł ten również udziela odpowiedzi na pytania takich prymitywnych stylów myślenia. Funkcjonowanie wszechświata, tak jak stworzenie, jest objęte przez działania Boga; nie są one oparte na częściowej mądrości uwzględniającej pojedyncze jednostki jako niezależne od innych, lecz są oparte na uniwersalnej mądrości uwzględniającej wszechświat zarówno jako całość, jak i każdą jednostkę w nim się znajdującą wraz z relacjami wszechświata z pojedynczymi jednostkami i relacjami pomiędzy samymi jednostkami.

Spośród stworzeń ludzkość posiada najbardziej rozwiniętą świadomość i największą zdolność do czynienia lub powodowania czegoś; jednakże większość aspektów naszego życia jest od nas niezależna. Na przykład nie mamy nic do powiedzenia w materii kolo-

ru naszej skóry, rasy, rodziny, psychiki oraz daty i miejsca naszych narodzin i śmierci. Nasze ciała pracują automatycznie, zgodnie z systemem ustanowionym przez Stwórcę i w sposób od nas niezależny. Nasze potrzeby życiowe, takie jak głód, pragnienie, oddychanie i sen zawsze nas kontrolują i nie możemy się ich pozbyć na stałe; raczej jesteśmy podporządkowani tym potrzebom. Jednakowoż obserwujemy wspaniałą, doskonałą koordynację i harmonię pomiędzy naszym życiem, potrzebami oraz składem i funkcjonowaniem naszych organizmów, a także „naturalnego” środowiska, które nas otacza. Jeśli pomimo tego wszystkiego i wspaniałego uporządkowania wszechświata ze wszystkim, co w nim jest, takiego, który świadczy o istnieniu absolutnej wszechobejmującej wiedzy, woli oraz mocy, negujemy fakt, że istnieje Ten, kto posiada je wszystkie, to wtedy jest to jedynie samooszukiwaniem się. Odrzucenie Boga jest najgłębszą otchłanią, do której możemy wpaść, najciemniejszą ignorancją, najgorszym wyborem, najpodlejszym kłamstwem i oznacza rezygnację z miana istoty obdarzonej rozsądkiem, świadomością i siłą rozumu.

Bóg czyni ludzkość świadomą Jego Istnienia wieloma innymi sposobami. Każdy doświadczył nieoczekiwanego spełnienia swoich potrzeb; niektóre spośród naszych wewnętrznych modlitw, które pojawiają się w formie pragnień, zostały spełnione; niewidzialna ręka przyszła nam z pomocą w beznadziejnej sytuacji, mogliśmy też zostać uratowani od niebezpieczeństwa, gdy byliśmy pozostawieni bez żadnej innej pomocy. Lecz po to, by być zdolnym do zaprzeczenia Istnienia Najwyższego Bytu, ludzie przypisują to wszystko szczęściu lub przypadkowi; oba te pojęcia są niczym innym, jak tylko pustymi określeniami, a przypisywanie im stworzenia i zarządzania wszechświatem oraz powodowanie zdarzeń stanowi niewysłowioną niegodziwość. W obliczu tak niewybaczal-

nej niegodziwości, popełnianej przez wielu na tym świecie, włączając w to naukowców, nie jest możliwe uświadomienie sobie i pojęcie, jak wielki jest dar wiary, jak cenny podarunek wręcza On nam w zamian za prawie nic.

Kolejny werset wyjaśni, że nic, czym zastępuje się Boga – np. natura, przypadek, przyczynowość bądź bożek – nie może posiadać siły, widzenia i słuchu. We wszechświecie są istoty, tak jak ludzie czy zwierzęta, które posiadają te zdolności. Jako że to nie te istoty same tworzą takie zdolności, a ich życie przemija w dużym stopniu niezależnie od nich samych, i kto nie posiada tych zdolności, nie może przekazać ich innym, musi być

ktoś, kto je posiada i udziela ich innym. Wielkim nieszczęściem jest to, że w naszych czasach, które nazywamy wiekiem nauki, wielu naukowców nie może dojrzeć tej najbardziej oczywistej rzeczywistości; to prawda, którą byli w stanie ujrzeć nawet ludzie żyjący w najbardziej „prymitywnych” czasach. Dzieje się tak z tego powodu, że wielu ludzi dzisiaj zaprzecza Istnieniu Boga i przypisuje istnienie takim idolom, jak przyczyna, natura, przypadek i przyczynowość, które nie posiadają wiedzy, świadomości, zdolności widzenia lub słyszenia. Jest to najbardziej haniebne kłamstwo i oszustwo, którymi grają ich cieleśne ego, kaprysy oraz szatany.

196. Oto moim Opiekunem jest Bóg, który zsyła Księgę w częściach. I On jest sprzymierzeńcem sprawiedliwych.

197. A tymczasem ci, których wy uznajecie za bóstwa i wzywacie poza Nim, nie są w stanie wam pomóc ani nie są w stanie pomóc samym sobie”.

198. A jeśli zaprosicie ich ku drodze prostej, to nie usłyszą. A ty widzisz, jak oni spoglądają na ciebie (i przypuszczasz, że widzą), lecz oni nie widzą.

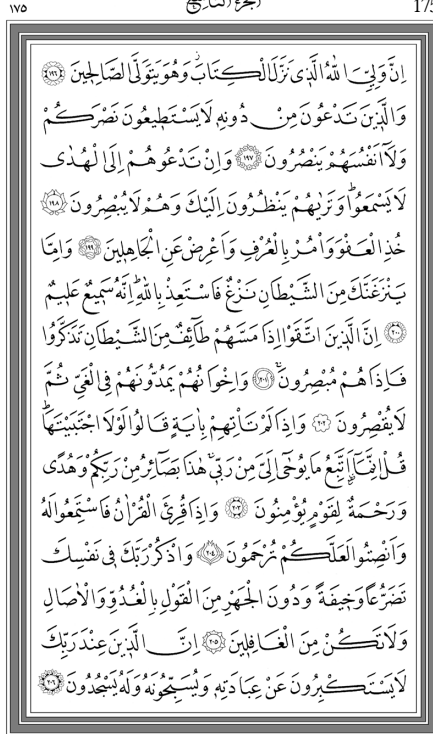
199. (Pomimo to, o Wysłanniku) przyjmij drogę przebaczenia i tolerancji. Nakazuj to, co jest dobre i prawe, a odsuwaj się od nieświadomych (i nie zważaj na to, co oni mówią i czynią).

200. A jeśli przyjdzie do ciebie jakaś zła sugestia od szatana (gdym wypełniasz swoje Posłannictwo, podczas oddawania czci Bogu albo w życiu codziennym), to szukaj schronienia w Bogu. On jest Słyszający, Wszechwiedzący.

201. Ci, którzy lękają się Boga, kiedy dosięga ich podszept szatański, są czujni i wspominają Boga, a wtedy mają jasne rozeznanie.

202. A tymczasem ich bracia (bracia szatana w ludzkiej postaci) wciągają ich głębiej w zbłądzenie. I nie zaprzestają swoich wysiłków.

203. A kiedy ty (o, Wysłanniku) nie przynosisz im żadnego znaku (i cudu, jakiego pragną, albo jeśli czasowo ustaje Objawienie), mówią: „Czyż nie mogłeś go wymyślić?” Powiedz: „Ja podążam jedynie za tym, co jest mi objawiane od mojego Pana. To (Koran) jest światłem rozróżnienia i zrozumienia (prawdy) od waszego Pana (który stwarza, podtrzymuje i chroni), a także przewodnictwem

i miłosierdziem dla tych ludzi, którzy uwierzą, i tych, którzy już uwierzyli”.

204. A zatem, jeśli recytowany jest Koran, to wsłuchujcie się weń i słuchajcie w ciszy, a być może doznacie miłosierdzia.

205. Rozpamiętuj i wspominaj swego Pana w ciszy swojej duszy (i głębinach swego serca) z pokorą i bojaźnią – rano i wieczorem. I nie bądź pomiędzy niedbałymi.

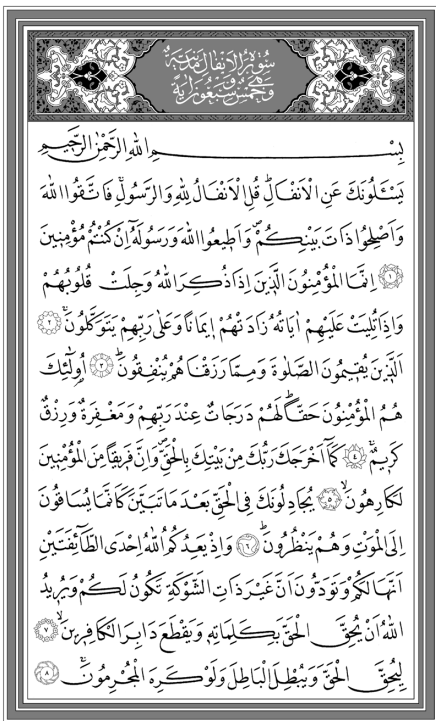
206. Ci (aniołowie), którzy znajdują się w Obecności twego Pana, nigdy nie odwracają się od posługiwania Mu powodowani pychą; wychwalają Go i kłaniają się Jemu, padając przed Nim na twarz.

176

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

177

SURA 8

AL-ANFĀL

(ZDOBYCZE WOJENNE)

Okres medyński

Niniejsza sura została objawiona w medyńskim okresie islamu, niedługo po bitwie pod Badr, która była pierwszą poważniejszą konfrontacją muzułmanów z Medyny z politeistami z Mekki. Nazwa tej sury pochodzi od słowa *al-anfāl*, występującego w pierwszym wersecie. *Al-anfāl* oznacza „dodatek”, tutaj jednak odnosi się do łupów wziętych na wojnie. Ten rozdział Koranu zajmuje się przede wszystkim bitwą pod Badr i naukami, które należy z niej czerpać. Wyjaśnia także kwestie związane z *dżihadem*, *hidżrą* (emigracja

ze względu na Boga), prawem wojny, traktatami, zdobyczami wojennymi, cierpliwością, wzajemną pomocą i solidarnością, a także ufnością Bogu.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Oni (wierni) pytają cię o zdobycze wojenne. Powiedz: „Zdobycze wojenne należą do Boga i Wysłannika (a oni rozdzielają je, jak zechcą)”. Przeto lękajcie się Boga i naprawiajcie sprawy pomiędzy sobą, aby nie dopuścić do niezgody. I bądźcie posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi, jeśli jesteście prawdziwie wierzący¹.

2. Prawdziwie wierzącymi są tylko ci, których serca drżą pełne bojaźni, kiedy wspomniany jest Bóg, a kiedy są im recytowane Jego Objawienia, wzmacnia to ich wiarę, pokładają też ufność w swoim Panu.

3. Oni wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami, a z tego, w co ich zaopatrzyliśmy (majątku, wiedzy i władzy) wydają (ażeby zapewnić utrzymanie potrzebującym i dla sprawy Boga, jedynie dla Jego zadowolenia i nie nakładając przy tym ciężarów na innych).

4. Tacy (zacni ludzie) są prawdziwie wierzącymi. Dla nich (przygotowane) są (wysokie) stopnie u Pana i przebaczenie oraz szczodre, zaszczytne zaopatrzenie.

5. I tak twój Pan wyprowadził cię z domu w sprawiedliwej sprawie (o której postanowił już, że ma zostać urzeczywistniona). A jednak grupa wiernych była przeciwna (kierunkowi zdarzeń).

6. Oni spierali się z tobą na temat prawdy (spraw, o których Bóg już zdecydował, że zostaną urzeczywistnione), nawet po tym, jak stała się już jasna (i było wiadomo, jaki obrót przyjmą rzeczy) – jak gdyby byli pędzeni ku śmierci z otwartymi szeroko oczyma.

7. Nawet kiedy Bóg wam obiecał, że jeden z dwóch zastępów (zbliżająca się karawana kupiecka lub armia mekkań-

ska) będzie wasz, wy pragnęliście, aby w wasze ręce dostał się nie ten silny i uzbrojony, gdy tymczasem Bóg chciał Swoimi dekretami potwierdzić prawdę i uczynić ją zwycięską, a także wykorzezić niewiernych (tak, żeby zginęli).

8. (On chciał) tak, aby dowieść, że prawda jest prawdą i dać jej zwycięstwo, a także po to, by obalić fałsz – choćby to było niewiastne dla niewierzących przestępców².

1. Anfāl”, tłumaczony tutaj jako łupy wojenne, to liczba mnoga od słowa „nafl”, co oznacza dodatkowe dobrowolne świadczenie w odniesieniu do sługi i nadzwyczajne dodatkowe wynagrodzenie użyte z myślą o Bogu. Osobiście jestem zdania, że w tym znaczeniu mieści się wszelkie wynagrodzenie na tym świecie, które należy się nam w zamian za osiągnięcia dokonane w Bożej Sprawie. Większość uczonych zgadza się w tym, że „anfāl” oznacza w tym przypadku łupy. W wersie 41 używany jest czasownik „ghanimtum“ (upolować, przejąć); jednak słowo „anfāl” ma o wiele szersze znaczenie. Obejmuje ono także pojęcie „fay” (zdobyczy wojennej zagarniętej bez walki). (59:6). Wierni mają na celu jedynie osiągnięcie akceptacji Boga i Jego zadowolenia poprzez posługi na Jego drodze. Nie mają żadnych innych pragnień. Nawet jeśli muszą walczyć przeciwko wrogom Boga, dążą jedynie do osiągnięcia akceptacji Boga i podtrzymania Jego Słowa, bez oczekiwaniami niczego doczesnego. Żadne cele doczesne, takie jak łupy, sława czy pozycja, nie mogą pojawić się w sercu wiernego. Zdobycze wojenne są dodatkową nagrodą, wynikającą z walki na Jego drodze, i należą do Boga i Jego Wysłannika. Mogą rozprowadzić je tak,

jak tego sobie życzą, i wierni muszą zaakceptować ich podział. Dlatego właśnie sura ta zaczyna się od nakierowania serc wiernych zgodnie z tą ogólną zasadą. Kładzie nacisk na to, że wierny nie może walczyć dla łupów wojennych, i naucza, że jeśli wierny zdobędzie choćby igłę na wojnie, musi oddać ją dowódcy lub państwu, zanim wszystko, co zostało zdobyte, zostanie rozdzielone.

2. Te wersety są związane ze zdarzeniami, które poprzedziły Bitwę pod Badr. Po emigracji do Medyny, Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zawarł umowę z żydowskimi plemionami, która dała miastu status wielospołecznościowego państwa-miasta. Następnie stworzył nowy rynek, który miał pozwolić na ustanowienie gospodarczej niezależności muzułmanów. W Medynie mieszkały dwa silne plemiona żydowskie, Arabowie politeiści oraz hipokryci; każda z tych grup stanowiła zagrożenie dla nowej społeczności muzułmańskiej, a na otaczającej miasto pustyni koczowały politeistyczne plemiona uznające Kurajczytów za swoich przywódców. Mekkańczycy grozili Abdullahowi ibn Ubejjowi ibn Salulowi, głównemu hipokrycie w Medynie, że jeśli nie wypędzi Proroka Muhammada z

Medyny, zaatakują miasto. Będą organizować nagle ataki na przedmieścia miasta, płądować i rozlewać krew. W tak niesprzyjających warunkach Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, czuł się zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa, aby utrzymać istnienie Islamu i aby być zdolnym do kontynuacji przekazywania przesłania. Z tego powodu zorganizował kampanie militarne na pustyni, czasem pod przywództwem swoich dowódców, czasem pod własnym przywództwem. Nigdy nie pozwolił na żadne przelanie krwi. Poprzez te kampanie miał również na celu uczynienie sąsiednich plemion świadomymi istnienia muzułmanów i zniechęcenie ich do zbierania się wokół politeistycznych Kurajszytów.

Mekkańczycy przywłaszczyli sobie wszystko, co pozostawili emigrujący muzułmanie. Wysłali karawanę handlową do Syrii z towarami, które w większości należały do muzułmanów. Wysłannik Boga postanowił przywrócić im własność, gdy karawana była na swojej drodze do Mekki. Jak można zrozumieć z tych wersetów, Bóg Najwyższy

zechciał, by Mekkańczycy, którzy byli niezmiernie niezadowoleni z rozwoju islamu, byli zdeterminowani do obrony karawany i uniknięcia militarnego starcia z muzułmanami. Wydarzenia rozwinęły się tak, jak chciał tego Bóg. Najprawdopodobniej wyczuwając wolę Boga, Boży Wysłannik skonsultował się ze swoimi wojskami w tej sprawie; jego armia składała się jedynie z 310 ludzi, z czego większość stanowiła piechota, prócz dwóch lub trzech jeźdźców na koniach i około 50 na wielbłądach. Niektórzy naciskali, by nie iść piechotą w kierunku karawany, jako że armia mekkańska była bardzo silna i składała się z 1000 ludzi, w tym 600 uzbrojonych i ponad 100 jeźdźców. Jednakowoż mowy Mikdada ibn Amra i Sada ibn Muada, którzy powiedzieli, że pójdą za Wysłannikiem, dokądkolwiek by ich nie poprowadził, zadowolili Wysłannika i wielce zachęciły wiernych. Ostatecznie dwie armie spotkały się pod Badr, miejscem leżącym pomiędzy Medyną i Mekką, 17 dnia ramadanu (lub według niektórych źródeł 19 lub 21) w drugim roku hidżry (624).

9. Kiedy błagaliście waszego Pana o pomoc (i szczególne miłosierdzie), On wam odpowiedział: „Wspomogę was tysiącem aniołów, idących zastęp za zastępem”.

10. Bóg uczynił to tylko radosną wieścią (zwiastującą bliskie zwycięstwo) i aby przez to uspokoić wasze serca. Albowiem pomoc i zwycięstwo przychodzą jedynie od Boga. Zaprawdę, Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

11. Kiedy (najbardziej potrzebowaliście odwagi), On sprawił, że ogarnęła was drzemka, jako zabezpieczenie pochodzące od Niego, i zesłał na was z nieba wodę, aby was nią oczyścić (z nieczystości fizycznych i rytualnych, pozwalając wam wykonywać obmycia całkowite i częściowe) i usunąć z was nieczyste podszepty szatańskie, a poprzez to wzmocnić wasze serca i umocnić wasze kroki.

12. A (tymczasem) twój Pan objawił aniołom: „Zaiste, Ja jestem z wami, przeto umocnijcie stopy tych, którzy wierzą. Ja rzucę strach w serca tych, którzy nie wierzą. Uderzajcie zatem po karkach i uderzajcie w każdy palec (który przytrzymuje miecz albo łuk).

13. Czyńcie tak, gdyż oni sprzeciwiali się Bogu i Jego Wysłannikowi”. Kto sprzeciwia się Bogu i Jego Wysłannikowi: (ten niech wie, że) Bóg jest srogi w odpłacie.

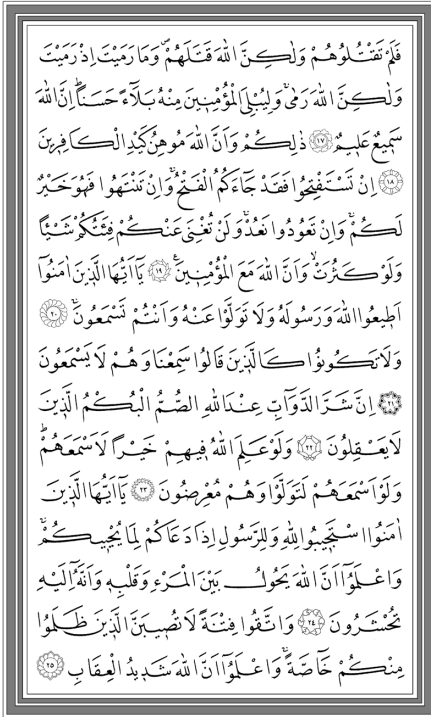
14. To jest (dla was, gdyż na to zasłużyliście, o nieprzyjaciele Boga), skosztuj-

إِذْ قَسَمَ لِيُوتُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِئَةِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّينَ ﴿١٠﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١١﴾ إِذْ يَنْتَهِبُكُمُ النَّعَاسُ أَمْتَةً مِنْهُ وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَ كُفُوبَكُمْ وَيُدْهَبَ عَنْكُمْ رِجْزَ السَّيِّطَانِ وَيُرِيضَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١٢﴾ إِذْ يُوحَىٰ رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ إِنِّي مَعَكُمْ فَاذْبَعُوا بِالَّذِينَ آمَنُوا سَالِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّعْبُ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٣﴾ ذَلِكَ يَأْتِيهِمْ سَخِرَاءٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ يُنَاصِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٤﴾ ذَلِكَ كَذُوقُهُمْ وَأَنَّ لِلَّكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمْ إِلَّا ذُبَابًا ﴿١٦﴾ وَمَنْ يُؤَلِّمِهِمْ يُؤَلِّمُ ذُبَابًا وَلَا يَحْتَرِمْ قَالِقَتًا إِلَّا أَوْفَقَتْ إِلَىٰ قِتَّةٍ فَمَقْدُ بَاءَ يَعْصِبُ مِنَ اللَّهِ وَمَا وَدَّ جَهَنَّمَ وَيُسَّ الْمَصْبُورِ ﴿١٧﴾

cie zatem tego i (niech każdy wie, że) dla niewiernych jest także kara Ognia.

15. O wy, którzy wierzycie! Kiedy spotkacie w bitwie tych, którzy nie wierzą, nie odwracajcie się do nich w ucieczce plecami.

16. Kto bowiem odwraca się do nich plecami w dniu takiej potrzeby, chyba że będzie to manewr taktyczny, aby potem wrócić do walki lub dołączyć do innego oddziału wiernych (albo żeby zająć pozycję przeciwko innemu zastępowi wroga), ten w istocie ściągnie na siebie potępienie Boga, a jego ostatnim schronieniem będzie Ogień. Jakże to zły cel podróży!

17. Wy (o, wierni) nie zabiliście ich (sami w bitwie), lecz Bóg ich zabił³. A kiedy ty (o, Wysłanniku) rzuciłeś (na nich pył na początku bitwy), to nie ty rzucałeś, lecz Bóg rzucał⁴. (On to wszystko czynił), aby doświadczyć wiernych doświadczeniem pięknym, pochodzącym od Niego (dla osiągnięcia przez nich celu i by wiedzieli, że zwycięstwo jest od Boga). Zaiste, Bóg jest Słyszący, Wiedzący.

18. Tak oto (jest) i (niechaj każdy wie, że) Bóg osłabi podstępny niewiernych.

19. Jeśli wy (o, niewierni), szukaliście sądu (w bitwie, ażeby zobaczyć, która strona ma słuszność), to – zaiste – sąd do was przyszedł. Jeśli odstąpicie (od

wrogości wobec wiernych), to będzie to dla waszego dobra. Lecz jeśli powrócicie (do wrogości), My także powrócimy (do tego, co uczyniliśmy w czasie bitwy). I nigdy to, że jesteście licznym zastępem, na nic się wam nie zda, jak liczny by on (wasz zastęp) nie był, i (niech każdy wie), że Bóg jest z wierzącymi⁵.

20. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi i nie odwracajcie się od niego, kiedy słyszycie (od niego Boskie Objawienia).

21. I nie bądźcie jak ci, którzy mówią: „Słyszemy”, lecz w rzeczywistości nie słyszą.

22. Zaprawdę, najgorszymi spośród żywych stworzeń są u Boga głusi i nie-mi, którzy nie rozumują i nie rozumieją.

23. I gdyby Bóg widział w nich jakieś dobro, to z pewnością sprawiłby, żeby usłyszeli. Lecz (skoro oni są w takim stanie, to) nawet gdyby dał im usłyszeć, oni z pewnością odwrócą się z niechęcią.

24. O wy, którzy wierzycie! Odpowiadajcie Bogu i Wysłannikowi, gdy Wysłannik was wzywa (w Imię Boga) do tego, co daje wam życie; i wiedźcie, że Bóg wchodzi pomiędzy człowieka i jego serce; i że On jest Tym, do którego zostanieie zebrani.

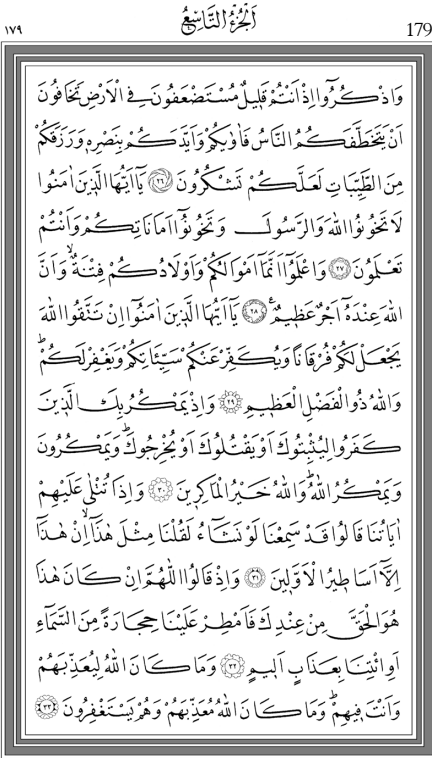
25. I strzeżcie się przed próbą, która z pewnością nie porazi wyłącznie tych spośród was, którzy czynią nieprawość. I wiedźcie, że Bóg jest surowy w odplacie.

3. Zaiste, „jeśliby nie plan i pomoc Boga, to nie zdołalibyście ich zabić ani nie wygralibyście wojny”. To ostrzeżenie dla tych, którzy myśleli dumnie, że wygrają wojnę dzięki swoim talentom i umiejętnościom wojennym.

4. To wyrażenie odnosi się do przypadku, gdy armia muzułmańska i mekkańska stanęły twarzą w twarz w Bitwie pod Badr. W tamtym momencie Wysłannik Boga (niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo) rzucił garścią piasku w stronę wrogów i powiedział: „Niech ich twarze będą spalone”, i każdy żołnierz wroga poczuł się tak, jak gdyby stał się ślepy (Ibn Hiszam 1:668).

5. Muzułmanie byli bardzo nieliczni i prześladowani na wiele sposobów w Mekce. Bóg Najwyższy uratował ich i zapewnił im schronienie w Medynie. Jako że musieli opuścić cały swój dobytek w Mekce, cierpieli jednak z powodu wielkiej nędzy w Medynie we wczesnych latach, pomimo ogromnych wysiłków Ansarów, muzułmanów Medyny. Byli także otoczeni przez niesprzyjające warunki. W tych okolicznościach karawana, która była na drodze z Mekki do Syrii i wiozła ich dobytek, dała im szansę na odzy-

skanie części przywłaszczonej własności. Bóg zechciał, by zmierzyli się z silną armią mekkańską, w skład której wchodził przywódca politeizmu, oprócz Abu Lahaba, i która była trzykrotnie większa liczebnie od nich. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że około 600 ludzi z armii przeciwnej nosiło broń i że było wśród nich ponad 100 jeźdźców konnych, gdy armia muzułmańska składała się z około 310 ludzi, z czego jedyne dwóch lub trzech było konno, a żaden z nich nie nosił zbroi i także to, że bitwy w tamtym czasie odbywały się ręka w rękę, łatwo jest zrozumieć, w jak strasznej sytuacji znajdowali się muzułmanie. Niezmiernie potrzebowali pomocy Boga. Koran wyraźnie mówi, że wygrali tę wojnę z pomocą Boga; w rzeczywistości Bóg przypisuje Sobie zabijanie żołnierzy wroga, z których większość była przywódcami bałwochwalców, a także skutek rzucenia w nich pyłem przez Wysłannika. On zesłał także aniołów, by zachęcały muzułmanów. Biły w karki i palce żołnierzy wroga, przez co trudno by im było stać i użyć swych mieczy, łuków i włóczni. Bóg wspomógł muzułmanów wieloma innymi sposobami, które zostaną wymienione później.

26. I wspomnijcie (z wdzięcznością), kiedy byliście nieliczni i sądzono, że jesteście słabi (i byliście prześladowani) na tej ziemi, i lękaliście się, że ludzie was pochwyca, a wtedy On dał wam schronienie i umocnił Swoją pomocą i zaopatrzył w czyste, zdrowe rzeczy, abyście okazali wdzięczność (Jemu w sercu, w mowie i w działaniu – wypełniając Jego przykazania).

27. O wy, którzy wierzyacie! Nie zdradzajcie Boga i Jego Wysłannika, abyście nie zdradzili powierzonych wam depozytów, skoro wiecie (jakie są tego skutki)⁶.

28. Wiedźcie, że wasze majątki i dzieci są jedynie próbą i pokusą, i że Bóg ma u Siebie nagrodę ogromną.

29. O wy, którzy wierzyacie! Jeśli będziecie się lękać Boga, On da wam zdolność rozróżnienia (pomiędzy prawdą i kłamstwem, tym, co słuszne a tym, co błędne), wymaże złe uczynki i wam przebaczy. Bóg jest Panem wielkiej łaski i szczodrości.

30. I (wspomnij, o Wysłanniku) jak ci, którzy nie wierzą, spiskowali przeciwko tobie, ażeby cię pochwyć albo zabić, albo przepędzić (z Mekki). Tak oto oni spiskowali, lecz Bóg wypełnił Swoją Wolę (i zniweczył ich plany). Bóg chce tego, co najlepsze (dla Swoich wierzących sług) i sprawia, że Jego Wola zwycięża⁷.

31. Kiedy recytowane są im Nasze Objawienia, mówią: „Słyszeliśmy (takie słowa już wiele razy wcześniej). Jeślibyśmy chcieli, to moglibyśmy powiedzieć to samo. To tylko legendy starożytnych ludów”.

32. A kiedy powiedzieli: „O, Boże! Jeśli to jest rzeczywiście prawda (pochodząca) od Ciebie, to oblej nas deszczem kamieni z niebios albo sprowadź na nas inną karę bolesną!”

33. Ale Bóg nie ukarałby ich, dopóki ty bylibyś pomiędzy nimi. I Bóg nie zamierza ich karać, skoro błagają Go o przebaczenie za swoje grzechy⁸.

6. Sprzeniewierzenie się Bogu i Jego Wysłannikowi poprzez nieposłuszeństwo wobec nich oznacza zdradę samego siebie i skutkuje utratą zaufania dla tej osoby; dotyczy to zwierzeń, życia, własności oraz cnotliwości innych, a także spraw publicznych, obowiązków, funkcji i powierzonych pozycji.

7. Wersety 20-30 zawierają poważną radę i przypomnienie dla nowej społeczności muzułmańskiej w Medynie i dla wszystkich muzułmanów we wszystkich czasach i miejscach. Werset 30 odnosi się do łaski danej Wysłannikowi Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i społeczności muzułmańskiej poprzez niego.

Bitwa pod Badr okazała się punktem zwrotnym i jednym z największych zwycięstw w historii muzułmańskiej, być może nawet największym. Została wygrana całkowicie dzięki pomocy Boga. Jako że muzułmanie zwyciężyli w tak trudnej sytuacji, jest bardzo prawdopodobne, że zwycięscy bohaterowie spod Badr odczuli pewną dumę z tego osiągnięcia. Ponadto niektórzy z nich byli niechętni walce i zaczęli zbierać łupy nie pytając, czy wolno to czynić (M. Asim Köksal 2:146, 171-173). Tak więc wersety 20-30 zawierają ostrzeżenia i poważne rady dla tych ludzi i dla wszystkich muzułmanów, którzy przyjdą przed Dniem Sądu. Ostrzeżenia i rady te mogą być podsumowane jak następuje:

- Zwycięstwo i porażka są wyłącznie w rękach Boga. Po to, by zasłużyć na zwycięstwo, ludzie muszą robić wszystko to, co jest konieczne w celu jego osiągnięcia.
- Mimo że ludzie robią wszystko, co mogą, by osiągnąć zwycięstwo bądź zasłużyć na nie, Bóg nigdy nie jest zobowiązany do uczynienia ich zwycięzcami. Tak jak jakiegokolwiek inne dobro przychodzące do ludzi, zwycięstwo również jest błogo-

ślawieństwem od Boga. Dlatego zawsze musimy być wdzięczni Bogu.

- We wszystkich Jego przykazaniach ludzie muszą być posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi. Muszą być posłuszni tym nakazom i nie mogą postępować tak, jakby niczego nie słyszeli. Muszą postępować za tym, co Bóg i Jego Wysłannik nakazują, i szczerze wykonać te nakazy.
- Ci, do których uszu Bóg i Jego Wysłannik nie znaleźli drogi, lub ci, którzy zachowują się tak, jakby niczego im nie powiedziano, są martwi duchowo. Tak więc ci ludzie są niczym martwe obiekty, głuche i nieme, niezdolne do rozumienia lub użycia swojego rozsądku.
- Są określone rzeczy, które czynią ludzi głuchymi, niemymi oraz nieczułymi w obliczu Świętego Objawienia, takie jak uprzedzenia, pławienie się w pustej dumie i arogancji, utrzymywanie nieprawidłowego światopoglądu, bycie kontrolowanym przez pragnienia cielesne i światowe ambicje oraz czynienie zła. Z powodu tych rzeczy ludzie tracą wszystkie swoje duchowe zmysły i predyspozycje i zdolność do wiary.
- Wierni zawsze muszą odpowiadać pozytywnie na wezwanie Boga i Jego Wysłannika. Wysłannik przekazuje im wezwanie Boga do prawdy; to czyni ich żywymi duchowo. Jeśli nie odpowiadają pozytywnie na to wezwanie, Bóg „interweniuje” pomiędzy nimi a ich sercami i sprawia, że ich serca gwałtownie zbaczają z właściwej drogi, prowadząc ich do zatury i przynosząc im potępienie w Życiu Przyszłym.
- Jeśli wierni nie odpowiedzą pozytywnie na wezwanie Boga przekazane przez Jego Wysłannika, to nie tylko doprowadzi to do ich potępienia w Życiu Przyszłym, ale wywoła także wewnętrzny konflikt w społeczeństwie. Jest to kateryczny test, pozwalający im na odróżnienie tych, którzy są szczerzy, od tych, którzy takowy-

mi nie są. Mogą stracić swoje życie, dobytek i bliskich w tym konflikcie i co gorsza, mimo że kiedyś byli szczerymi braćmi i siostrami, zacząć się zabijać nawzajem jako zajadli wrogowie. Wewnętrzne bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie przestają istnieć, a sprawy publiczne i stanowiska są przejmowane przez osoby niewykwalifikowane. Może do doprowadzić do wpadnięcia pod kontrolę despotycznych rządów lub zagranicznej dominacji, lub innych rodzajów nieszczęść. Wierni zawsze muszą dążyć do zadowolenia Boga i akceptacji i starać się osiągnąć to poprzez wszystkie słowa i czyny. Nigdy nie mogą myśleć o zdobyciu doczesnych korzyści, w szczególności poprzez obrzędy i posługę religijną.

- Cokolwiek ktoś posiada na tym świecie, zarówno jeśli chodzi o status społeczny, stanowisko, mądre i udane dzieci, jak i bogactwo, to są to środki służące sprawdzeniu, jaką „wartość” dana osoba sobą przedstawia. Nasza własność, rzeczy, z których jesteśmy dumni, są dla nas sprawdzianem. Bóg zapewnia nam wszystkie posiadane przez nas dobra i dlatego winniśmy przypisać je Bogu i składać Mu nieustanne podziękowania płynące z serca, języka oraz poprzez nasz styl życia. Jeśli będziemy czynić w ten sposób, Bóg wynagrodzi nas hojnie w Życiu Przyszłym i być może powiększy także to, co nam zapewnił na tym świecie. W przeciwnym razie wszystko, co dana osoba posiada, może stać się przyczyną ruiny w innym świecie, a nawet w tym.

- Wierni zawsze muszą być świadomi Boga i dokonywać prawych czynów, zachowując pełną cześć dla Boga, obawiając się popełnienia błędu lub grzechu. Jeśli będą robić to szczerze, Bóg wyposaży ich w zdolność rozróżnienia między dobrem a złem, prawdą a fałszem, którą będą odczuwać w swoich sercach, bez uciekania się do muftiego czy innego uczonego. Dopóki czynią wszystko to, co należy, by zasłużyć na ochronę Boga, Bóg ochroni ich przed złymi uczynkami i nieprawidłowym myśleniem, przed wewnętrznymi konfliktami oraz byciem pokonanym przez inne siły.

Należy także tutaj wspomnieć, że podczas gdy wersety objawione po Bitwie Uhud pocieszają wiernych z powodu niepowodzenia, którego doznali w drugim etapie bitwy, i zawierają nawet pochwały dla nich, by pocieszyć ich zranione dusze, to wersety te, jako że przyszły po zwycięstwie pod Badr, nie zawierają żadnych słów pochwalnych; znajdujemy raczej ostrzeżenie i poradę. Jest to ważne, zwłaszcza w odniesieniu do napominania i edukacji.

8. Werset ten implikuje, że jak długo religia – islam – przyniesiona przez Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest praktykowana i jak długo porządkuje życie społeczności w sposób, który zadowala Boga Najwyższego, i jak długo ludzie żyją w świadomości Boga i błagają Go o przebaczenie za każdym razem gdy popełnią grzech, Bóg nie ześle na nich żadnego poważnego cierpienia.

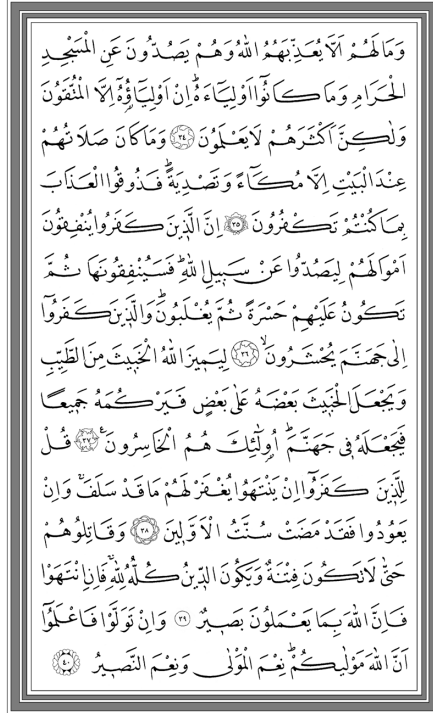
34. Jakież prosby oni będą wznosić, ażeby Bóg ich nie ukarał, widząc że odpychają (wiernych) od Świętego Meczetu, choć nie mają prawa do strzeżenia go. Jego prawowitymi strażnikami są tylko pobożni, którzy lękają się Boga. Lecz większość z nich (niewiernych) nie wie.

35. Ich modlitwa w tym Domu (w Świętym Meczecie) jest tylko gwizdaniem i klaskaniem w dłoń. Skosztujcie zatem kary, albowiem uparcie trwacie w niewierze⁹.

36. Ci, którzy uparcie trwają w niewierze, wydają swój majątek, aby odpychać (ludzi) z drogi Boga. Oni będą go wydawać, aż stanie się dla nich źródłem udręki, a potem zostaną pokonani. A ci, którzy trwają uparcie w swojej niewierze, zostaną ostatecznie zebrani do Piekieł.

37. W ten sposób Bóg oddziela nieprawego od czystego i umieszcza wszystkich tych, którzy są zdeprawowani, jednego na drugim i wprowadza do Piekieł. Zaiste, oni są przegrany.

38. Powiedz tym, którzy trwają uparcie w niewierze, że jeśli odstąpią (od własnej niewiary i zaprzestaną sprowadzać z drogi Boga innych), to przeszłe czynyki zostaną im wybaczone. Jeśli jednak powrócą (do tego, co złe), to jest oczy-

wiste ze względu na przykład tego, co przydarzyło się dawnym ludom (jaki los ich spotka).

39. I (jeśli będą wciąż trwać w niewierze i złu, to) walczcie przeciwko nim, aż nie będzie już chaosu i prześladowań, które pochodzą z buntu przeciwko Bogu, i cała religia (oraz cała władza porządkowania sposobu życia) będzie wyłącznie dla Boga. Jeśli odstąpią (od zła i niewiary), to z pewnością Bóg znakomicie dostrzeże wszystko to, co czynią¹⁰.

40. Jeśli jednak wciąż będą iść swoją drogą, to wiedzcie, że Bóg jest waszym Panem i Opiekunem. Jakże wspaniały to Opiekun i Pan, jakże wspaniały Wspomożyciel!

9. Kara tutaj wspomniana nie jest rodzajem, o jakim mowa w wersecie 32 powyżej, i która zwykle następuje jako katastrofa „naturalna”. Jest to albo przegrana z rąk muzułmanów albo jakaś społeczna katastrofa bądź Boża kara w Życiu Przyszłym. Może to odnosić się do tych wszystkich rodzajów.

10. W kontekście Koranu *fitna* oznacza próbę, coś, co sprowadza kogoś z obranej drogi, niezgodę i waśń. Ogólne pole semantyczne obejmuje takie znaczenia, jak zmuszać kogoś do czegoś, np. zmusić kogoś do odstąpienia od wyznawanej wiary.

Temat *fitna* występuje również w literaturze hadisowej w dziełach *Kitab al-Fitan*, gdzie wszystkie problematyczne zdarzenia, do których dochodzi po epoce Proroka, określane są jako *fitna*. Zdarzenia w czasach kalifa Alego określane są przez muzułmańskich history-

ków jako *fitna kubra*, gdyż wielu muzułmanów straciło w nich życie.

Pojęcie *fitna* było w ciągu dziejów wielokrotnie nadużywane. Wersety z nim powiązane były źle interpretowane, tak że niektórzy wychodzili z założenia, że wszyscy nie-muzułmanie muszą być zwalczani, aż się w końcu nawrócą na islam. Jednak tę błędną interpretację skorygował już Abdullah ibn Umar, który zwrócił uwagę, że pojęcie to opisuje właściwie sytuację lub stan, w których nie [istniała] swoboda wyznania i religii, jak w czasie pobytu w Mekce przed emigracją. Wtedy muzułmanie byli ze względu na wyznawaną religię albo zabijani, albo więzieni i torturowani. Ibn Umar określił walkę przeciwko *fitnie* jako walkę o wolność religijną. (zob. Al Bukhari, *Kitab al Tafsir*, Sura Al Anfal, Hadis nr 4373).

41. I wiedzcie, że cokolwiek bierzecie jako zdobycze wojenne, piąta część z tego należy do Boga i do Wysłannika, i do bliskich krewnych, i do sierot, a także do potrzebujących i do podróżników (pozbawionych środków do życia podczas podróży)¹¹. (Tego musicie przestrzegać), jeśli naprawdę wierzycie w Boga i w to, co zesłaliśmy Naszemu Słudze w dniu, kiedy prawda i kłamstwo zostały od siebie oddzielone, w dniu, kiedy dwa zastępy spotkały się w bitwie. Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

42. (Wspomnij dzień), kiedy byliście na bliższym zboczach doliny (Badr, po stronie Medyny), a oni byli na dalszym zboczach, karawana zaś poniżej was (na przybrzeżnej równinie). Gdybyście w takich okolicznościach wzajemnie uzgodnili spotkanie (dla odzyskania bitwy), to nie zdolalibyście się spotkać. Lecz (Bóg sprawił, że doszło do spotkania), aby Bóg wypełnił rzecz, którą już postanowił: ażeby zginęli ci, którzy mieli zginąć przy jasnym dowodzie (że zasłużyli na śmierć z powodu postępowania za fałszem), a ci, którzy przeżyli, aby mogli przeżyć – przy jasnym dowodzie (że zasłużyli na przeżycie, gdyż byli oddani prawdzie). Oto Bóg jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

43. (I wspomnij, o Wysłanniku, to), gdy Bóg ukazał ci ich we śnie, jako nielicznych. Jesliby Bóg ukazał ci ich wielu (a

وَأَعْلَمُوا أَنَّهُمْ غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مَا كَانَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ
وَلِلَّذِينَ آمَنُوا مِنَ النَّاسِكِينَ وَآلِ السَّبِيلِ
إِنْ كُنْتُمْ آمِنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ
يَوْمَ التَّلَاقِ الْجَعْفَانِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾ إِذْ أَنْتُمْ
بِالْعُدُوَّةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدُوَّةِ الْقُصْوَى وَالرَّكْبُ
أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ
وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ
عَنْ بَيْتِنَا وَيُبَيِّضَ مَنْ حَمَىٰ عَنْ بَيْتِنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَائِمَةٍ قَبْلًا
وَلَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا أَتَقْوَىٰ لَاسْتَأْذَنُوا مِنَّا وَلَكِنْ
اللَّهُ سَلَّمَ أُمَّتَهُ عَلَىٰ مَا بَدَأَ الضُّورِ ﴿٤٣﴾ وَإِذْ يُرِيكُهُمْ
إِذْ التَّمَيِّضِ فِي آعِينِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي آعِينِهِمْ
لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا
وَأذكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

w rzeczywistości było ich wielu), to z pewnością stracilibyście ducha i sprzeżalibyście się ze sobą w tej sprawie. Lecz Bóg was wybawił (od tego). Oto Bóg ma pełną wiedzę o tym, co kryją serca.

44. I On sprawił, że wydali się z waszych oczach nieliczni, gdy spotkaliście ich w bitwie, podobnie jak pomniejszył was w ich oczach, aby Bóg wypełnił rzecz, którą już postanowił. I ostatecznie do Boga powracają wszystkie sprawy (i dzieje się wszystko to, co On zarządzi).

45. O, wy, którzy wierzycie! Jeśli spotkacie w bitwie jakiś zastęp, to nie ustępujcie! I wspominajcie Boga często, abyście zwyciężyli.

11. Sura ta rozpoczęła się od podkreślenia podstawowej zasady mówiącej, iż łupy wojenne należą do Boga i Jego Wysłannika i przygotowała serca wiernych do chętnego zaakceptowania podziału, którego dokona Bóg. Ten werset opisuje, jak zdobycze wojenne zostaną rozdzielone i na początek przydziela jedną piątą Bogu; oznacza to posługę publiczną, a następnie wspomina o ludziach, którzy reprezentują te posługi: Wysłannika, jego bliską rodzinę, sieroty, ubogich i podróżników, którzy nie mają wystarczających środków do zakończenia podróży. Reszta jest rozdzielana pomiędzy wojowników.

Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, poświęcił całe swoje życie przekazywaniu innym islamu oraz służbie

ludziom. Nie posiadał pozycji, dzięki której mógłby zapewnić wsparcie biednym ludziom spośród jego krewnych. Ponadto za wiele rzeczy Wysłannik musiał płacić, zarówno jako Wysłannik, jak i głowa państwa. Udział jemu przydzielony może być w pewnych względach porównany do funduszy przeznaczonych na specjalne wydatki głowom państw.

Historycznym faktem jest to, że Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wydał majątek swej żony Chadidży na rzecz wzywania do islamu, gdy on, jego rodzina i jego krewni żyli tak, jak najbiedniejsi spośród muzułmanów. Wydali również wszystkie udziały w zyskach wojennych, które były przeznaczone dla nich, na posługę islamowi i potrzebującym.

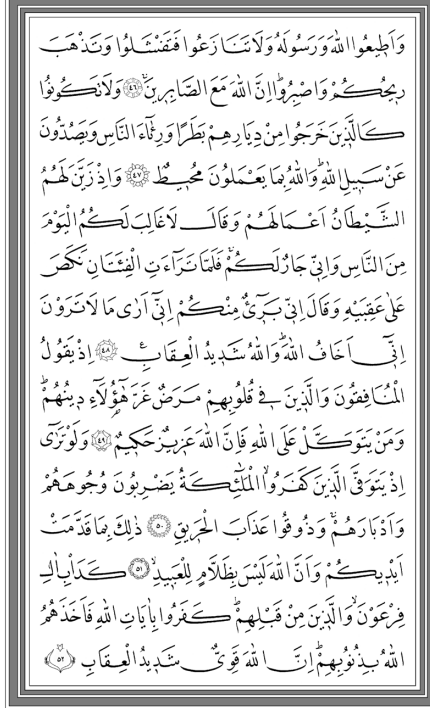
46. Bądźcie posłuszni Bogu i Jego Wyśłannikowi i nie spierajcie się ze sobą, abyście nie stracili ducha i żeby nie opuściła was moc i energia. I pozostaniecie nieugięci. Zaprawdę, Bóg jest z tymi, którzy pozostają nieugięci.

47. Nie bądźcie, jak ci (niewierzący), którzy wyszli ze swoich domostw chępiąc się i po to, by pokazać się ludziom, a także, aby odepchnąć (innych) z drogi Boga. A Bóg w pełni obejmuje (Swoją Wiedzę i Władzę) wszystko to, co oni czynią.

48. Szatan ozdobił ich czyny tak, aby im się podobały i powiedział: „Dzisiaj nie może was pokonać żadna siła wspomniedzy ludzi, i zaprawdę, ja jestem waszym obrońcą”. Lecz kiedy te dwa zastępy dostrzegły siebie nawzajem, on odwrócił się na piętach do ucieczki i powiedział: „Oto ja nie mam z wami nic wspólnego, w istocie ja widzę to, czego wy nie widzicie. Zaprawdę, ja lękam się Boga”¹². A Bóg jest surowy w odpłacie.

49. I (wspomnij) kiedy hipokryci oraz ci, w których sercach jest choroba (wysuszająca źródło ich życia duchowego), mówili (o wierzących): „Ich religia zwiodła tych (ludzi)”. Lecz kto pokłada ufność w Bogu, to – zaprawdę – (dla tego) Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

50. Gdybyś tylko mógł zobaczyć, jak aniołowie zabierają dusze tych, którzy nie wierzą, uderzając ich po twarzach i

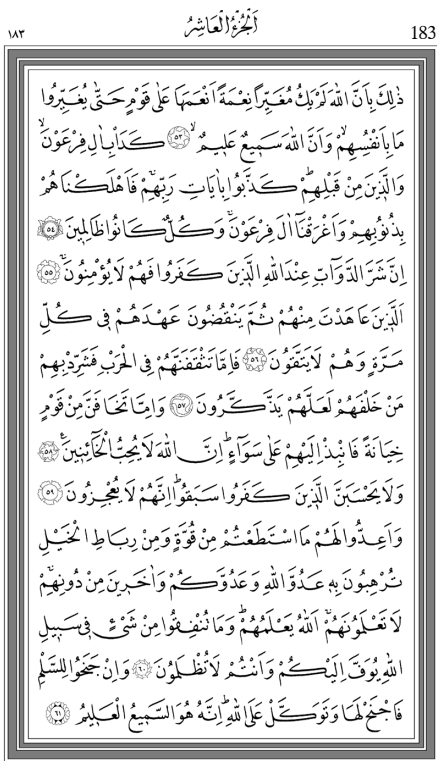
plecach i (mówiąc): „Zakosztujcie kary Ognia palącego!

51. To jest za to (za złe czyny), co przygotowaliście własnymi rękoma, gdyż Bóg nigdy nie wyrządza najmniejszej nawet niesprawiedliwości (Swoim) sługom”.

52. Jak to, co przydarzyło się możnym (dworowi i dostojnikom wojskowym) Faraona, a także tym, którzy byli przed nimi: oni nie uwierzyli w Objawienia Boga i Bóg pochwyił ich za grzechy. Zaprawdę, Bóg jest Wszechmocny, surowy w odpłacie.

12. Gdy Szatan poczuł, że armia muzułmańska została wsparta przez anioły i zwycięży bałwochwalców, postanowił uciec, bojąc się ciosów.

Jego słowa: „Oto ja nie mam z wami nic wspólnego” oraz: „Zaprawdę, ja lękam się Boga”, są jedynie usprawiedliwieniem jego ucieczki.

53. Tak jest, gdyż Bóg nigdy nie zmienia łaski, jaką obdarzył ludzi, chyba że oni zmienią to, co jest w nich samych (wiarę, styl życia, światopogląd, oddanie prawom Bożym). A Bóg jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

54. Jak to, co przydarzyło się dworowi i wojskowej arystokracji Faraona, a także tym, którzy byli przed nimi. Negowali Objawienia swego Pana i My unicestwiliśmy ich za grzechy i zatopiliśmy wojskową arystokrację Faraona. Wszyscy ci ludzie (zniszczeni w przeszłości) byli ludźmi niesprawiedliwymi (gdyż podnosili bunt przeciwko swemu Panu, prześladowali ludzi i wyrządzali sobie samym szkodę).

55. Zaiste, najgorszym rodzajem żywych stworzeń są u Boga ci, którzy tak bardzo wrosli w niewiarę, że nie potrafili uwierzyć.

56. Ci spośród nich, z którymi zawarłeś przymierze i którzy łamią to przymierze przy każdej okazji, nie lękając się Boga.

57. A jeśli spotkasz ich na wojnie, to postępuj z nimi w taki sposób, ażeby odstraszyć tych za nimi, a być może się zastanowią i będą pamiętać.

58. Jeśli masz poważne powody ku temu, ażeby się obawiać zdrady ze strony ludzi (z którymi masz przymierze), zwróć im to (publicznie oświadczając, że rozwiązujesz przymierze), aby obydwie strony wiedziały o jego rozwiązaniu. Zaprawdę, Bóg nie miłuje zdrajców¹³.

59. I niech nie sądzą nigdy ci, którzy nie wierzą, że mogą prześcignąć wierzących lub w inny sposób uniknąć Naszej kary. Nigdy nie będą w stanie udaremnić Naszej Woli.

60. (Wierni:) przygotujcie przeciwko nim, ile zdołacie, sił i koni bojowych, abyście dzięki temu mogli przerazić nieprzyjaciół Boga i waszych nieprzyjaciół, a także innych za nimi, o których (wrogosci) możecie nie wiedzieć. Ale Bóg wie (o naturze ich wrogosci). Wszystko to, co rozdajecie dla sprawy Boga, zostanie wam w pełni odpłacone i nie doznacie niesprawiedliwości¹⁴.

61. A jeśli oni (nieprzyjaciele) skłaniają się ku pokojowi, to skłaniaj się do niego także ty i złóż swą ufność w Bogu. Zaprawdę, On jest Wszystkosłyszający, Wszechwiedzący.

13. Gdy dwa narody zawarły ze sobą pakt, który będzie trwał przez określony czas, obie strony winny pozostać wierne temu paktowi, aż do zakończenia jego mocy. Jeśli jedna ze stron łamie pakt, druga strona powinna poinformować o tym, iż pakt został rozwiązany przed podjęciem jakichkolwiek aktów wrogich, tak by obie strony wiedziały, na czym stoją sprawy. Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, mówi: „Ktokolwiek jest związany umową z ludźmi, nie może zerwać tej umowy, zanim upłynie jej termin lub dopóki nie oznajmi publicznie, że została anulowana” (Abu Daud, „Dżihad” 2:75). W innej wypowiedzi oświadcza: „nie bądźcie zdrajcami, nawet wobec tego, kto jest zdrajcą wobec was” (Abu Daud, „Kitab al-Buju”, 2:75). Dzisiejsze „cywilizowane” narody nie spełniają, niestety, tej zasady, ustanowionej czternaście wieków temu przez islam; raczej działają według zasady: „Kto pierwszy wykona gwałtowny atak, zwycięży”.

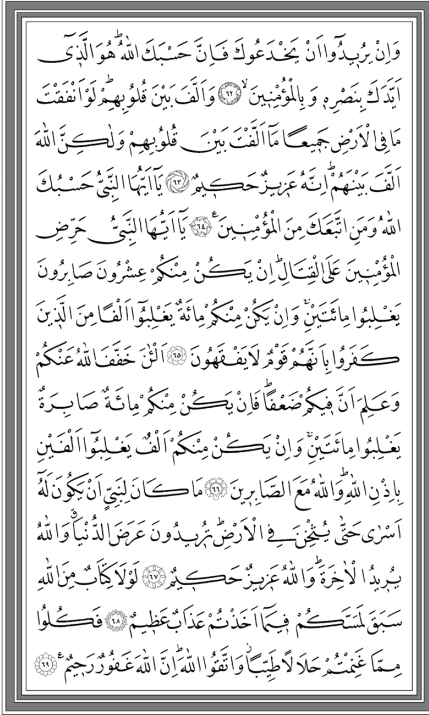
14. Werset ten zawiera ważną poradę oraz ostrzeżenia dla muzułmanów:

- Przed nadejściem Dnia Sądu zawsze będą istnieli wrogowie wiary i islamu. Z tego powodu muzułmanie zawsze muszą być

w pogotowiu przeciwko każdemu atakowi i dysponować wystarczającą siłą do odparcia go.

- Aby się bronić, muzułmanie, jak każde inne społeczeństwo, muszą mieć do dyspozycji środki obrony. Zgodnie z poglądami islamu każdy człowiek z osobna, jak i każde społeczeństwo jako całość, jest odpowiedzialny za swój los. Ludzie muszą zatem ponosić odpowiedzialność za siebie samych. Koran zwraca się do społeczeństwa z takimi wyrażeniami, jak „O ludzie!”, „O wierni!” Obowiązki spoczywające na współczesnych państwach są tymi, poprzez które islam odnosi się do społeczeństwa i klasyfikuje je podług ważności: absolutnie konieczne, względnie konieczne i zalecane. Taki system nakazuje muzułmanom stworzenie instytucji koniecznych do spełnienia tych obowiązków. Jeden ze sposobów bycia silnym to wydawanie przez każdego na drodze Boga, z czegokolwiek posiada. Odbywa się to przez *Zaka* (obowiązkowe datki oczyszczające) i, w razie konieczności, poprzez narzucenie nowych podatków oprócz *Zaka*, i, znów jeśli to konieczne, poprzez powszechną mobilizację.

62. A jeśli oni usiłują (poprzez to tylko) cię (o, Wysłanniku) oszukać, to z pewnością Bóg tobie wystarczy. On jest Tym, który cię umocnił Swoją pomocą i pomocą wiernych.

63. On zestroił ich (wiernych) serca. Jeślibyś wydał wszystko to, co jest na ziemi, nie zdołałbyś zestroić ich serc. Lecz Bóg je zestroił. Oto Bóg jest Potężny, Jego Moc nieodparta, Mądry.

64. O, Proroku! Bóg wystarczy tobie i tym wiernym, którzy za tobą podążają.

65. O, Proroku! Wzbudź wiernych do walki. Jeśli będzie pośród was dwudziestu niezłomnych, to oni zwyciężą dwustu; a jeśli będzie pośród was stu, to oni zwyciężą tysiąc tych, którzy nie wierzą.

Albowiem oni (niewierzący) są ludźmi, którzy nie zastanawiają się i nie starają się przeniknąć istoty rzeczy, aby uchwycić prawdę.

66. Albowiem teraz (gdy brak wam niezbędnego wyposażenia i wyszkolenia) Bóg zmniejszył wasz ciężar, gdyż On wie, że jesteście słabi. Jeśli zatem będzie pośród was stu, którzy mają mocną wolę i są niezłomni, to oni zwyciężą dwustu. Jeśli zaś będzie pomiędzy wami tysiąc, to oni zwyciężą za pozwoleniem Boga dwa tysiące. Bóg jest z niezłomnymi¹⁵.

67. Nie jest właściwe dla Proroka, aby brał jeńców, dopóki nie doprowadzi do upadku nieprzyjaciół w kraju. Wy (o, wierni), szukacie ulotnych zysków życia doczesnego, lecz Bóg chce dla was życia ostatecznego. Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

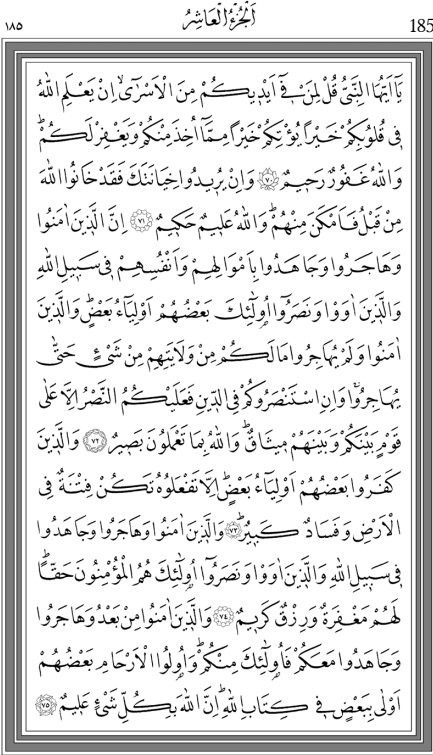
68. Gdyby nie było wcześniejszego dekretu od Boga (że zdobycze wojenne są dozwolone, a jeńcy mogą być wypuszczeni w zamian za okup), to dotknęłaby was kara ogromna ze względu na to, co wzięliście (zdobycze wojenne i jeńcy, w nadziei otrzymania okupu, zanim siły wroga w kraju zostaną złamane).

69. (Skoro jednak taki dekret już przyszedł), radujcie się teraz tym, co otrzymaliście (jako zdobycze wojenne oraz okup) jako dozwolonym, czystym i zdrowym. I lękajcie się Boga. Zaprawdę, Bóg jest Przebaczący, Współczujący (szczególnie wobec Swoich wierzących, pobożnych sług).

15. Te dwa ostatnie wersety nie powinny być źle odczytane. Kiedy wszyscy są równi, np. pod względem wyposażenia, zasobów itp., wierni mogą być dziesięć razy silniejsi od niewiernych dzięki takim źródłom siły, jak wiara w Boga i życie ostateczne, brak strachu przed śmiercią, siła woli, którą osiągnęli dzięki regularnemu oddawaniu czci, opór przed żądzami dusz cielesnych, zależność od Boga, cierpliwość i fakt, że oczekują wiecznego szczęścia w Raju oraz zadowolenia Boga. Są to rzeczy, których nie posiadają niewierni. Ale muzułmanie w tym czasie – czasie, gdy ta sura została objawiona tuż po Bitwie pod Badr – nie mieli wystarczającej siły materialnej ani wyszkolenia wojskowego. Dlatego właśnie byli zdolni do pokonania wroga, który był dwukrotnie silniejszy od nich. Wygrali bitwę pod Badr prze-

ciwko wrogowi, który był ponad trzykrotnie od nich silniejszy, gdyż zostali wzmocnieni pomocą od Boga. Kiedy jednak mieli to samo wyposażenie i wyszkolenie wojskowe, jak ich wrogowie, byli zdolni do zwyciężenia swoich wrogów, z których wielu było pięć, dziesięć, dwadzieścia, a nawet trzydzieści razy silniejszych od nich w późniejszych latach, w bitwach Muta, Jarmuk, al-Kadi-sijja i w wielu innych wojnach. Wersety te ustanawiają proporcje minimalne.

Te dwa wersety ukazują również pewne standardy militarne. Preferuje się, że najmniejsza jednostka wojskowa powinna składać się z 20 żołnierzy, gdy wierni są silni, i ze 100 żołnierzy, gdy są słabi. Wytrzymałość i siła woli są jednym ze źródeł przewagi w wojnie, innym jest rozpoznawanie i analizowanie istoty spraw.

70. O, Proroku! Powiedz tym jeńcom, którzy są w waszych rękach: „Jeśli Bóg zna jakieś dobro w waszych sercach (i gotowość do wiary i poddania się Bogu), to On obdarzy was czymś lepszym niż to, co zostało wam zabrane, i On wam przebaczy”. On jest Przebaczący, Współczujący (szczególnie wobec Swoich sług, którzy zwracają się ku Niemu skruszeni).

71. A jeśli oni będą usiłowali cię zdradzić (o, Wysłanniku), to (znaczy, że) byli zdraziecty wobec Boga już wcześniej (i skutki tego doskonale widać:) Bóg dał ci władzę nad nimi. Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

72. Ci, którzy uwierzyli i wyemigrowali (do ojczyzny islamu) i zmagali się mocno

swoim majątkiem i osobami dla sprawy Boga, a także ci, którzy dają (im) schronienie i pomagają (im) – ci są przyjacielmi i obrońcami jedni dla drugich i mogą po sobie dziedziczyć¹⁶. Jednak wobec tych, którzy wierzą, lecz nie wyemigrowali, nie macie obowiązku sprawowania ochrony i opieki, dopóki nie wyemigrują¹⁷, i nie możecie po sobie nawzajem dziedziczyć. Jeśli jednak poproszą was o pomoc w sprawach religii, to waszym obowiązkiem jest udzielić pomocy, za wyjątkiem pomocy wymierzonej przeciwko ludowi, z którym zawarliście przymierze. Bóg widzi dobrze wszystko to, co czynicie.

73. Ci, którzy nie wierzą, są przyjacielmi i obrońcami jedni drugich (szczególnie przeciwko wam). O ile wy również tak nie uczynicie (i nie będziecie solidarni wobec siebie nawzajem), to będzie na ziemi wzburzenie i wielkie zepsucie.

74. Ci, którzy uwierzyli i wyemigrowali (do ojczyzny islamu), i zmagali się mocno swoim majątkiem i osobami dla sprawy Boga, a także ci, którzy dają (im) schronienie i pomagają (im) – oni są prawdziwie wierzącymi. Im się przebacza (z czym przychodzą niespodziewa-

ne błogosławieństwa) i ich się zacnie, szczerze zaopatrjuje.

75. A ci, którzy uwierzyli potem (po Emigracji Proroka), wyemigrowali i zmagali się ciężko wraz z wami, ci rów-

nież należą do was. A ci, którzy są związani pokrewieństwem, są bliżsi sobie nawzajem według zrządzenia Bożego (pod względem dziedziczenia). Zaprawdę, Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

---

16. Gdy Wysłannik Boga wyemigrował do Medyny z muzułmanami mekkańskimi, ustanowił braterstwo pomiędzy muzułmanami z Medyny i tymi z Mekki. Mogli dziedziczyć pomiędzy sobą, pomimo tego, że nie było pomiędzy nimi więzów pokrewieństwa. Taki stan rzeczy trwał dotąd, aż muzułmanie uchodźcy zdobyli odpowiednie środki utrzy-

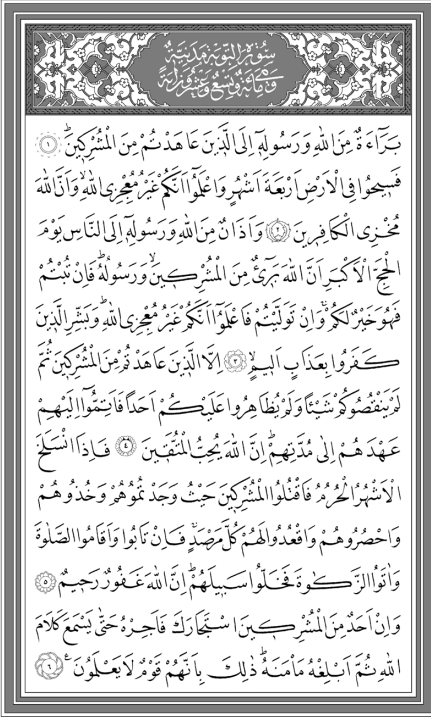
mania w Medynie. Werset 75, który przyszedł później, zlikwidował tę instytucję formalnego braterstwa i ograniczył dziedziczenie do relacji pokrewieństwa.

17. Ten osąd dotyczy, bardziej niż innych epok, czasu, kiedy emigracja i osiedlenie się w centrum islamu było obowiązkowe dla wszystkich muzułmanów.

186

سُورَةُ التَّوْبَةِ

187

SURA 9

AT-TAUBA (SKRUCHA)

Okres medyński

Zgodnie z opinią większości uczonych sura ta została objawiona w Medynie w dziewiątym roku Hidżry. Omawia niemal te same zagadnienia, co sura Al-Anfal. To jedyna sura w Koranie, niezaczynająca się od formuły *W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego*. W przeciwieństwie do wszystkich innych sur, Wysłannik Boży nie zalecił, ażeby ta formuła została umieszczona na początku niniejszej sury. Najpowszechniej przyjmowanym spośród wszystkich wyjaśnień tego faktu jest ten, że podob-

nie jak muzułmańskie pozdrowienie: *Pokój z tobą, W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego*, wyraża bezpieczeństwo w odniesieniu do tych, do których jest wypowiedziane. Jednakże sura *Skrucha* rozpoczyna się swego rodzaju ultimatum skierowanym do pewnej grupy politeistów z Arabii. W większej części zajmuje się podsumowaniem i oceną relacji z politeistami, którzy często łamali zawarte z nimi umowy, kampanią Tabuk, odkryciem intryg przygotowywanych przez hipokrytów w Medynie, znaczeniem *dżihadu* na drodze Boga i relacjami z Ludźmi Księgi.

1. Oto ultimatum od Boga i Jego Wysłannika dla tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, a z którymi zawarliście traktat.

2. (O wy, politeiści, którzy stale łamiecie zawarte traktaty!) Możecie podróżować swobodnie po ziemi przez cztery miesiące (czyniąc przygotowania wojenne, jakich tylko zapragniecie). Wiedźcie jednak, że nigdy nie zdołacie uciec (od Władzy Boga, ani zniweczyć Jego woli), a Bóg sprowadzi na niewiernych hańbę.

3. I posłanie od Boga i Jego Wysłannika do wszystkich ludzi w tym dniu Większej Pielgrzymki: że oto Bóg wypiera się tych, którzy przypisują Mu współtowarzyszy (i łamią swoją umowę), a podobnie czyni Jego Wysłannik. Jeśli jednak okażecie skruchę i porzucicie wrogość, wyjdzie to wam na dobre; jeśli zaś znowu się odwrócicie, wiedźcie, że nigdy nie będziecie w stanie uciec od Boga i w żaden sposób zniweczyć Jego woli. (O Wysłanniku) Głoś radosną wieść o bolesnej karze dla tych, co trwają w niewierze.

4. Za wyjątkiem tych spośród ludzi, którzy przypisują współtowarzyszy Bogu, z którymi zawarliście traktat, a któ-

rzy nie omieszkali wypełnić zobowiązań wobec was (wymaganych traktatem) ani też nie wspierali nikogo przeciwko wam. Dotrzymajcie przeto traktatu z nimi aż do upłynięcia terminu (który z nimi uzgodniliście). Zaprawdę, Bóg miłuje bogobojnych, pobożnych (którzy wypełniają swe obowiązki wobec Niego).

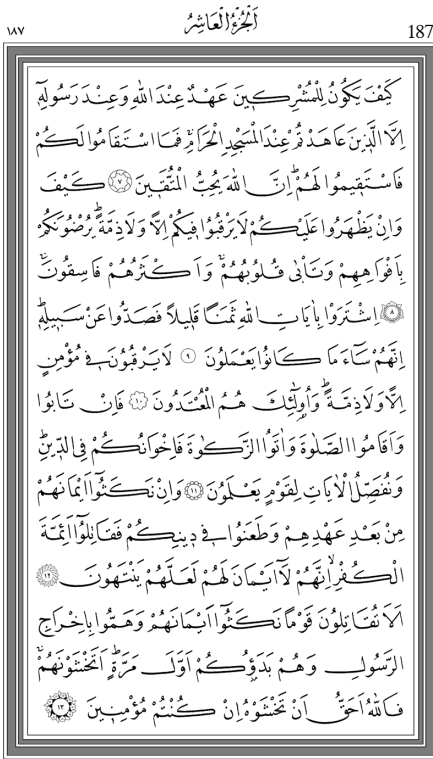
5. A kiedy miną (cztery) święte miesiące (zawieszenia broni, podczas których walka z tymi, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy i naruszają zawarte traktaty, jest dla was zabroniona, wypowiedzajcie im wojnę i) zabijajcie ich, gdziekolwiek ich spotkacie, i chwytajcie

ich, oblegajcie i zasadzajcie się na nich w dowolnym miejscu. A jeśli okażą skrucę i (nawracając się) odprawią modlitwę i zapłacą *zakat* (obowiązkowy datek na dobroczynność), to dajcie im wolną drogę. Zaprawdę, Bóg jest przebaczący, współczujący.

6. A jeśli ktoś z tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, szuka u ciebie (o, Wysłanniku) schronienia, to daj mu schronienie, ażeby mógł usłyszeć Słowo Boga, a potem zaprowadź go w bezpieczne miejsce. Tak ma się stać, gdyż to są ludzie, którzy nie mają żadnej wiedzy (o prawdzie, jaką jest islam)¹.

1. Rozpatrywane razem z innymi odpowiednimi wersetami Koranu, niniejsze wersety przedstawiają istotne zasady odnoszące się do

muzułmańskiego poglądu na problem wojny. Zob. załącznik 3.

7. Jakaż mogłaby być umowa z tymi, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy (i nie uznają żadnych praw ani traktatu) ze strony Boga i Jego Wysłannika? Za wyjątkiem tych, z którymi zawarliście traktat w pobliżu Świętego Meczetu: (co do nich, to) jak długo oni pozostaną wierni wobec was, tak długo bądźcie wierni wobec nich. Zaprawdę, Bóg miłuje bogobojnych, pobożnych (którzy wypełniają obowiązki wobec Niego)².

8. Jakże (mogłaby dojść do skutku umowa z innymi), skoro – gdyby oni mieli

nad wami przewagę, to nie przestrzegali by wobec was ani żadnych więzów (krwi), ani prawa, ani umowy; oni usiłują się wam podobać swymi ustami, ale w swych sercach są (wam) przeciwni; a większość z nich to ludzie perfidni (którzy zwykle nie szanują żadnych więzów sprawiedliwości).

9. (Podobnie jak łamią zawarte traktaty), sprzedali Objawienia Boże (dotyczące tychże traktatów) za marną cenę i bronili ludziom wejścia na drogę Boga. Jakże złe jest to, co czynią!

10. Nie respektują ani związków krwi, ani prawa, ani umów z wiernymi. Są tymi, którzy wykraczają poza wszelkie granice.

11. Jeśli jednak okażą skrucę, poprawią się, będą wykonywać modlitwę i płacić *zakat* (obowiązkowy datek na cele dobroczynne), to zostaną waszymi braćmi w religii. W taki oto sposób wyjaśniamy w szczegółach nasze Objawienia (znaki Naszej Drogi, zawarte w Koranie) ludziom poszukującym wiedzy.

12. Jeśli jednak złamią swe przysięgi po zawarciu (z wami) traktatu i będą nękać waszą religię, to wtedy walcicie z tymi przywódcami niewiary – gdyż – zaprawdę – ich zobowiązania nie są godne wiary – ażeby odstąpili (od agresji).

13. Czyż nie będziecie walczyć z ludem, który złamał swe przysięgi i uczynił wszystko, co możliwe, ażeby wypędzić Wysłannika (z miejsc, gdzie przebywa), i wystąpił zbrojnie przeciwko wam? Czy się ich lękacie? Z pewnością, Bóg ma większe prawo do tego, by Mu okazywać bojaźń, jeśli jesteście szczerze wierzącymi.

2. Politeiści wspomniani w tym wersecie jako ci, z którymi muzułmanie zawarli traktat w pobliżu Świętego Meczetu, są tym samym ludem, co wspomniani w wersecie 4, tj. tymi ludźmi, którzy wypełnili swe zobowiązania wobec muzułmanów zgodnie z zawartym traktatem. Obydwa wersety ostrzega-

ją muzułmanów, ażeby nie traktowali tych politeistów w taki sam sposób, jak innych. Dotrzymanie układu stanowi formę pobożności. Jest zatem niezwykle znaczące, że obydwie wersety kończą się *Zaprawdę, Bóg miłuje bogobojnych, pobożnych (którzy wypełniają obowiązki wobec Niego)*.

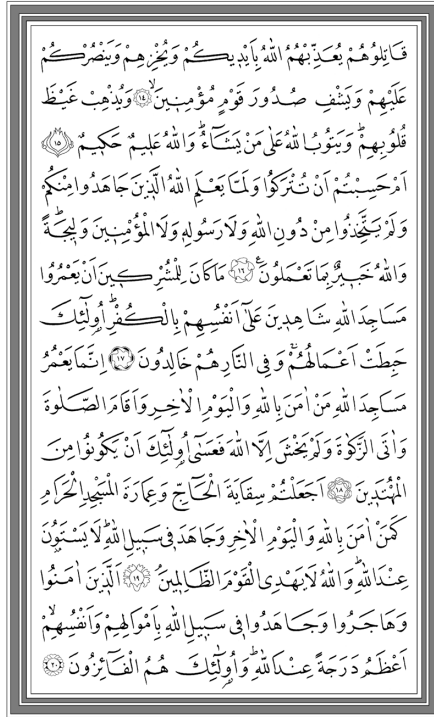
14. Walczcie przeciwko nim: Bóg ukarze ich waszymi rękoma i upokorzy ich, i (wiedźcie, że) dopomoże wam w zwycięstwie nad nimi, i uleczy piersi ludzi wierzących (uciemnionych i cierpiących z ich rąk, a także z rąk innych ciemiężców).

15. I On usunie gniew z ich serc (poprzez zwycięstwo sprawiedliwości). A Bóg prowadzi, kogokolwiek zechce, ku nawróceniu. Bóg jest Wszechwiedzący (ma pełną wiedzę o tym, kto zasługuje na prowadzenie), Mądry (w którego każdym postanowieniu i działaniu jest wiele przykładów mądrości)³.

16. Czyż sądzicie, że zostaniecie pozostawieni (sami sobie, bez próby cierpienia), aż Bóg oznaczy tych spośród was, którzy rzeczywiście zmagają się (na Jego drodze) i którzy nie biorą sobie nikogo za bliskiego przyjaciela, poza Bogiem, Jego Wysłannikiem i wiernymi, ażeby u nich szukać pomocy i wsparcia? Bóg jest w pełni świadom tego, co czynicie.

17. Nie godzi się tym, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, dbać o meczety Boga, skoro są sami przeciwko sobie świadkami niewiary (i nie oddają Bogu czci w tych domach modlitwy). Ich uczynki są daremne, przeto zamieszkają w Ogniu.

18. Jedynie ten ma dbać o meczety Boga (wykorzystując je w celach, dla których zostały wzniesione), kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni, wykonuje nakazaną modlitwę, płaci *zakat* i stoi w bojaźni wyłącznie przed Bogiem. Być może tacy ludzie znajdują się pośród poprowa-

dzonych ku spełnieniu swych oczekiwań (szczególnie w życiu przyszłym).

19. Czy sądzicie, że zapewnienie pielgrzymom wody i opieka nad Świętym Meczetem mają taką samą wartość, jak postawa tego, kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni i zмага się dla sprawy Boga? Oni nie są równi przed Bogiem. A Bóg nie prowadzi (ku prawdzie) ludu występnego (którego miara i osąd są błędne).

20. Ci, którzy wierzą i wyemigrowali (do ziemi Islamu na drodze Boga), i zmagają się dla sprawy Boga, łącząc ze swego majątku i oddając swe życie, mają większą rangę u Boga. Oni są tymi, którzy osiągną sukces.

3. Zgodnie z islamem w przypadku wojny należy uwzględnić kilka ważnych aspektów, do których należą między innymi:

- Wolność religijna jest w islamie jednym z najcenniejszych dóbr. Sens stworzenia człowieka polega na tym, że jest poddawany próbie, a tym samym przejmuje odpowiedzialność za samego siebie. Dopóki nie będą zagwarantowane swoboda i nienaruszalność wiary, dopóty nie dojdzie do przejścia tej odpowiedzialności (taklif). (zob. także 22:39/40).
- Zniesienie swobody religijnej jest zatem możliwym powodem wszczęcia wojny; z tym, że wierni nie mogą prowadzić wojny przeciwko niewiernym tylko z tego względu, że ci nie wierzą w Boga. Również życie niewiernych uważane jest za nietykalne. Ta zasada jest traci moc tylko

wówczas, kiedy niewierni rozpętają wojnę przeciwko muzułmanom.

- Generalnie Koran i hadisy zakazują każdego zamachu na człowieka. Dotyczy to oczywiście również morderstwa. W przypadku wojny wiernych obowiązuje nakaz oszczędzania życia kobiet, dzieci i duchownych.
- Zgodnie z doktryną hanaficką tylko wojna może być powodem wojny. (Illatu l-harbi harbun) Zatem prowadzenie wojny dopuszczalne jest wyłącznie w celach obronnych. (zob. dr Recep Şentürk, “İsmet Ademiyetledir”, w: İnsan Haklarına Fikhi Yaklaşımlar, İSAM, İslam Araştırmaları Merkezi) Ponadto wojnę wypowiedać mogą tylko państwa, a nie grupy, czy też jednostki.

21. Ich Pan ogłasza im radosne wieści o miłosierdziu od Niego i o tym, że jest z nich zadowolony, i o Ogrodach, gdzie (przygotowana) jest dla nich wiecznotrwała rozkosz.

22. Będą tam przebywać na wieki. Zaprawde, u Boga jest przeogromna nagroda.

23. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie za zaufanych i opiekunów waszych ojców i braci, jeśli oni wybierają niewiarę, przedkładając ją nad wiarę. Ktokolwiek z was bierze ich za zaufanych i opiekunów, jest występny (uczynił sam sobie niesprawiedliwość, popełniając wielki błąd).

24. Powiedz: „Jeśli wasi ojcowie i wasze dzieci, wasi bracia i siostry, i wasze małżonki, wasi krewni i ród; majątek, który zdobyliście; handel, co do którego obawiacie się, że upadnie; mieszkania, w których macie upodobanie, są wam milsze, aniżeli Bóg i Jego Wysłannik, i zmaganie się na Jego drodze, to wyczekujcie, aż Bóg przyniesie swoje rozstrzygnięcie. Bóg nie prowadzi ludu występnego (który przedkłada dobra tego świata nad Niego, Jego Wysłannika i zmaganie się na Jego drodze, a także nad prawdę i prawdziwe szczęście w tym i przyszyłym świecie)⁴.”

25. Bóg już dopomógł wam na wielu polach bitew i w dniu Hunajm, gdy radowaliście się waszą mnogością, lecz ona nie

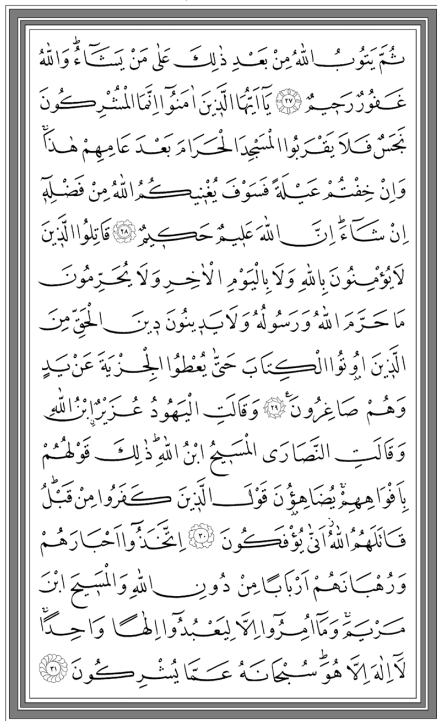
4. Jak już była o tym wcześniej mowa, muzułmanie są odpowiedzialni za doskonalenie tego świata. Powinni tutaj żyć zgodnie z wymogami religii Boga i starać się o adekwatne reprezentowanie tej religii. Wprawdzie mogą także pożądać świeckich dóbr lub posiadać je, o ile przeznaczą je na wymienione cele i nie zapomną spłacić swojego długu wdzięczności. Poza tym muszą się trosz-

يُبَيِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَتِهِمْ وَرِضْوَانٍ وَجَنَاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّبِينٌ ﴿١٠﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ أُقْرَبَتْ فَتُمْهِمُوا وَتَخَارَءُ تُخْشَوْنَ كَمَا دَخَا وَمَسَاكِينٌ تَرَضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٣﴾ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ يُورَثُكُمْ إِذَا جَارَكُمْ كَرْتَكُمْ فَكَمْ نَفِئْنَا عَنْكُمْ غَنَمًا وَصَافَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ فَزَوَّلْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُبُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَدَدَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٥﴾

przyniosła wam żadnego pożytku; a ziemia, pomimo swej rozległości, stała się dla was zbyt wąska i odwróciliście się, wycofując.

26. Potem Bóg zesłał Swój dar wewnętrznego spokoju i pewności na Swego Wysłannika i na wiernych i posłał (na pomoc) siły, których nie widzieliście, i ukarał tych, którzy nie uwierzyli. Taką jest zapłata dla niewiernych.

czyć o sprawiedliwy podział świeckich darów. Tym samym odgrywają oni ważną rolę w równowadze sił na świecie. W tym kontekście należałoby jednak zwrócić uwagę na to, że bogactwa zwodzą ludzi. Aby tego uniknąć, muzułmanie nie powinni ani pożądać nadmiernie świata, ani też zostawiać jego dóbr ciemnościom i ludziom występny. Zdolność do utrzymywania równowagi pomiędzy tymi

dwoma skrajnościami wymaga prowadzenia życia wedle przykazań Boga i Jego Wysłannika, a także zmagania się przez całe życie o to, by Posłannictwo Boga głoszone było na całym świecie.

27. Po tym wszystkim Bóg prowadzi, kogo zechce, do skrucy (nawrócenia się na islam z niewiary). Bóg jest przebaczący, współczujący (szczególnie dla Swych sług, którzy okazują skrucę)⁵.

28. O wy, którzy wierzycie! Ci, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, są nieczyści. Przeto po upływie tego roku niech nie zbliżają się do Świętego Meczetu⁶. A jeśli lękacie się ubóstwa (ze względu na możliwe obniżenie dochodów wskutek tego, że nie będą przybywać do Mekki w okresie hadżdżu), to Bóg

wzbogaci was ze Swej szczodrości, jeśli zechce. Z pewnością, Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

29. Walczcie przeciwko tym spośród Ludzi Księgi, którzy (mimo że są Ludźmi Księgi) nie wierzą w Boga i w Dzień Ostatni (jak powinni wierzyć) i nie uznają za niedozwolone tego, co Bóg i Jego Wysłannik ogłosili, że jest niedozwolone, i nie przyjmują Religii prawdy i nie idą za nią, aż zapłacą dżyżję (podatek ochronny i opłata za zwolnienie ze służby wojskowej) ochotnie, w stanie podporządkowania⁷.

30. A ci żydzi (którzy przyszli do ciebie) mówią (jak to już niektórzy żydzi mówili wcześniej): „Ezdrasz (Uzair) jest Synem Bożym”, a chrześcijanie mówią: „Mesjasz jest Synem Bożym”. Takie są ich ustne twierdzenia na podobieństwo tego, co mówili niektórzy niewierni przed nimi. Niech Bóg ich zniszczy! Jakże oni mogli odwrócić się od prawdy i głosić takie fałszywe twierdzenia?

31. Żydzi wzięli swoich rabinów (uczonych w prawie), a chrześcijanie mniichów (okazując im posłuszeństwo co do rzeczy, które uznali za dozwolone albo zabronione według swych upodobań, bez nakazu Boga), a także Mesjasza, syna Marii, za panów poza Bogiem, podczas gdy nakazano im (w Torze i ewangeliach) czcić tylko Boga Jedyne. Poza nim nie ma (innego) Boga⁸. Chwała Mu w tym, że jest całkowicie ponad przypisywaniem Mu przez nich współtowarzyszy.

5. Plemiona arabskie oczekiwały – zanim przyjęły islam – rozwiązania konfliktu pomiędzy Kurajszytami a muzułmanami, mówiąc: „Jeśli Muhammad pokona swój lud, to zaiste jest Prorokiem”. Kiedy więc stało się to faktem, ludzie tłumnie zaczęli przyjmować islam. To skłoniło dwa plemiona z Ta'if, Hawazin i Thaqif, znane ze swej dzielności i zdolności łuczniczych, do przygotowania wyprawy na Mekkę. Wysłannik Boży, poinformowany o ich ruchach, opuścił Mekkę z 12000 muzułmanów. To była największa armia, jaką dotąd zebrali muzułmanie i niektórzy z Towarzyszy byli pewni siebie i zadowoleni. Jednakże muzułmanie muszą zawsze przede wszystkim polegać na Bogu, nie zapominając, że to On prowadzi kogo chce ku zwycięstwu. Zadufanie w sobie kosztowało ich niepowodzenie w pierwszej fazie bitwy, która rozegrała się w dolinie Hunajn, pomiędzy Mekką a Ta'if. Wróg przygotował zasadzkę, w którą wpadła przednia straż sił muzułmańskich, siły muzułmańskie ogarnęło zamieszanie pod gradem strzał nieprzyjaciela. Prorok, jak zawsze, okazywał spokój w swej wierze i mądrości w tej godzinie próby i popędził swego rumaka naprzód. Wołał: „Teraz bitwa rozgorzała. Ja jestem Prorokiem; to nie kłamstwo. Pochodzę od Abd al-Muttaliba” (al-Buchari, Dżihad, 52; Muslim, Dżihad, 78). Abbas, wuj Proroka, również wołał na cały głos, ażeby wycofujący się Towarzysze powrócili. Wtedy to ze wszystkich stron Towarzysze odpowiedzieli: „Lab-bejk!” (Do twoich usług), i pospieszyli ku Prorokowi. Wróg, który przedzierał się ku centrum armii muzułmańskiej, został otoczony ze wszystkich stron. Odwaga, mądrość i wytrwałość Wysłannika Bożego zamieniły za Bożym pozwoleniem klęskę w zwycięstwo.

Pokonany nieprzyjaciel salwował się ucieczką do Ta'if. Zwycięstwo muzułmanów skłoniło pustynne plemiona do przyjęcia islamu, a krótko potem także zbuntowane plemiona i mieszkańcy Ta'if poddali się i uczynili to samo.

6. W islamie niezwykle wielkie znaczenie przywiązuje się do schludności, obejmującej czystość duchową, moralną, cielesną i materialną. Źródłem czystości duchowej jest szczerza wiara. Ci, którzy stawiają innych bogów obok Boga, (bałwochwálcy) uważani są ze względu na swoje wyobrażenia odnośnie do wiary za duchowo nieczystych. Ta nieczystość nie ma jednak niczego wspólnego z nieczystością materialną. Zgodnie z przekazem Proroka człowiek wierzący nigdy nie traci swej czystości. (Inna l-mu'mina lā yandschis) (Al-Bukhari, Bab Irq al-Dschunubi oraz Al-Muslim, Kitab at-Tahara, Bab al-Khayd). Ucneni interpretują zatem, że nieczystość wyznawców politeizmu w tym wersecie należy traktować nie w aspekcie materialnym, lecz duchowym.

7. Ludzie Księgi to te społeczności, które otrzymały Księgę od Boga, np. żydzi i chrześcijanie. Kiedy więc Bóg zesłał Proroka Muhammada, pokój z nim, z ostatnią, uniwersalną formą islamu, religią prawdy, z którą posyłał wszystkich proroków w ciągu dziejów, Ludzie Księgi winni byli uwierzyć i pójść za Prorokiem Muhammadem i Koranem, który został mu objawiony jako dopełnienie wcześniejszych ksiąg. Ta religia zawiera w sobie wiarę w jedyne Boga i Dzień Sądu Ostatecznego (a także inne prawdy wiary), uznawanie za dozwolone tego, co Bóg i Jego Wysłannik ustanowili jako dozwolone, a za zabronione, co ustanowili zabronionym. Muzułmanom wolno spożywać mięso zwie-

rząt zabitych przez Lud Księgi, a mężczyźni-muzułmanie mogą brać sobie za żony kobiety spośród nich.

8. Bycie Bogiem i Panem implikuje stwarzanie, wychowywanie, podtrzymywanie i nadawanie każdemu stworzeniu struktury i natury w zależności od jego powołania. Związana jest z tym również władza decydowania, co jest w ludzkim życiu (religijnie) dozwo-

lone, a co jest zabronione. Boskość implikuje wyłączne prawo do przyjmowania aktów czci. Wspominając jednocześnie o boskości i o panowaniu, niniejszy werset wyjaśnia, że jedynie Ten, kto jest Bogiem, może być Panem i że Ten, kto jest Panem, jest zarazem Bogiem; toteż wiara w Boga jako jedyne Boga wymaga wyznania, że On jest zarówno Panem, jak i Bogiem.

32. Oni usiłują (posługując się coraz to nowymi planami i strategiami) zgasić światło Boga (Jego łaskę islamu, jakby) oddechem wychodzącym z ich ust. Jednak Bóg nie zezwoli na to, lecz wypełni Swe światło, choćby to było nienawistne dla niewiernych.

33. To On posłał Swego Wysłannika z przewodnictwem i religią prawdy, ażeby wywyższyć ją ponad wszystkie religie, choćby to było nienawistne dla tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy⁹.

34. O wy, którzy wierzycie! Wielu spośród rabinów i mnichów zjada majątki ludzi w sposób bezprawny i niesprawiedliwy (na przykład zmieniając przykazania Ksiąg w zamian za korzyści materialne, przekupstwo i wykorzystując religię jako środek osiągania zysków) i sprowadza ich z Drogi Boga. Tym, którzy gromadzą złoto i srebro i nie wydają go dla Sprawy Boga (aby wysławiać Jego Imię i pomagać biednym oraz potrzebującym), obwieść (o Wysłanniku) karę bolesną.

35. Tego dnia zostanie to (zgromadzony majątek) stopione w Ogniu piekielnym i będą nim napiętnowane ich czoła, boki i grzbiety (a oni usłyszą): „Oto skarby, które zgromadziliście dla siebie; skosztujcie teraz tego, co z takim zapalem gromadziliście”¹⁰.

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
 إِلَّآ أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٠﴾ هُوَ الَّذِي
 أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
 كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ
 أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
 وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَنْفَسُهُمْ يَكْفَىٰ أَلِيمًا ﴿١٢﴾ يَوْمَ نُحْجِي
 عَلَيْهِمُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَمَكْشُورِي يَهَابِمُوهُمْ وَجُنُوبُهُمْ
 وَطُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
 تَكْتُمُونَ ﴿١٣﴾ إِنَّ عَذَابَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا
 فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ تَحْتَقُّ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَنَهَارًا
 أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَطْلُوا فِيهِنَّ
 أَنْفُسَكُمْ وَقَالُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَالُونَ لَكُمْ
 كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٤﴾

36. Zaprawdę, liczba miesięcy u Boga to dwanaście, jak zostało ustanowione przez Boga w dniu, kiedy stworzył niebiosy i ziemię (i sprawił, że się poruszają). Cztery spośród nich są święte (i w tym czasie walka jest zabroniona). Oto religia właściwa i prawdziwa (ład, który ustanowił Bóg dla istnienia wszechświata i ludzkości). Przeto nie czyńcie sobie niegodziwości w tych miesiącach, lecz wszyscy razem walczyć przeciwko tym, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, tak jak i oni walczą przeciwko wam wszyscy razem. I pamiętajcie, że Bóg jest z bogobojnymi i pobożnymi, którzy wypełniają swe powinności wobec Niego.

Ostatnie dwa wersety zawierają wskazówki szczególnie ważne dla zrozumienia islamu i jego dziejów. Ze wszystkimi swoimi zasadami wiary, kultu, standardami moralnymi, etykietą zachowania, swym nauczaniem społecznym, ekonomicznym i administracyjnym, islam jest czystym światłem, które oświeca umysły i serca, w rzeczy samej – cały świat; w odniesieniu do świata – jest niczym słońce. Ci, którzy występują przeciwko światłu, są podobni do tych, którzy zamykają swoje uszy, oczy, serca i umysły na prawdę i oświecenie, albo na „słońce” i Tego, który je stworzył, zaciemniając przez to swój własny świat. To nastawienie zwane jest w literaturze islamskiej „niewiarą”. Niewierzący w przesłanie islamu, czy to spośród tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, czy to spomiędzy Ludzi Księgi, albo też niewyznający żadnej wiary, usiłowali w ciągu dziejów zgasić to „słońce” islamu za pomocą coraz to nowych planów i strategii. Jednak podobnie jak nie zdołali tego dokonać w chwili narodzin wspólnoty muzułmańskiej za życia Wysłannika (5:3), nie potrafili też nigdy zawłaszczyć sobie jego miejsca z całą sławą nawet w czasach, kiedy wydawało im się, że „słońce” islamu już zachodzi. Każda taka próba nie ma żadnej wagi.

Może się niekiedy zdarzyć, że ci, którzy identyfikują się z islamem, ale nie są zdolni w pełni go praktykować – w jego właściwym znaczeniu i treści – giną w świecie niewiary. Nie oznacza to jednak nigdy zwycięstwa innej religii lub niewiary nad islamem. Islam zawsze triumfuje nad innymi religiami i ateizmem. Nawet w ostatnich stuleciach, kiedy to muzułmanie doświadczyli najtrudniejszego okresu w swych dziejach, a świat Islamu był stale poddawany skoncentrowanym atakom na wszystkich frontach ze strony swych nieprzyjaciół z całego świata, wyposażonych w najbardziej wymyślne środki, tylko niewielu odrzuciło islam na korzyść innej religii, a tymczasem wyznawcy innych religii stale przyjmowali islam. Pomimo tego, że dzisiaj muzułmanie cierpią wiele niedostat-

ków, nawet w odniesieniu do spełniania przez nich obrządków kultowych w sposób nakazany przez islam, popełniając podczas nich tysiące omyłek i wykonując je bez duchowego dopełnienia, i mimo wszelkich wysiłków czynionych przez nieprzyjaciół islamu w celu zniszczenia jego wizerunku, wielu ludzi na Zachodzie wciąż pociąga islam. Dotyczy to zarówno ludzi wierzących, jak i ateistów. Niezwykle interesujące są komentarze zachodnich obserwatorów, świadomych dynamizmu i niezniszczalnej natury islamu. Na przykład Caesar E. Farah pisał:

„Abstrahując od trudności, jakie napotykał i nieczęstych przypadków apostazji, islam zawsze ukazywał nieograniczoną zdolność do życia i rozprzestrzenienia się, nawet w niesprzyjających okolicznościach. Tę zdolność można objaśnić jego zasadniczo ukrytym dynamizmem i elastycznością, które ujawniają się i 'przystępują do akcji', kiedy pojawia się potrzeba. Atrakcyjność islamu, która przyciągnęła w jego szereg masy ludzi w pierwszych stuleciach, pociągała ku niemu ludzi nawet wówczas, gdy religia ta straciła moc polityczną” (al-Ezzati, 345).

Mówiąc krótko, islam zawsze zwycięża nad innymi religiami. Tak zdecydował Bóg. Pozostaje czysty i stale jaśnieje we wszystkich swoich wymiarach.

10. Ostatnie dwa wersety zawierają poważne ostrzeżenie. Religia nie może nigdy stać się środkiem do osiągnięcia zysków materialnych; nie wolno jej wykorzystywać w takich celach, jak pokazanie się, sława, zdobywanie majątku, pozycji społecznej, lub w celach politycznych. Islam wymaga od ludzi praktykowania religii jedynie po to, aby podobać się Bogu; taki jest obowiązek Jego sług i musi być wypełniany, gdyż On nam nakazał tak czynić (90:85). Z tego względu surowo zabronione jest wykorzystywanie islamu w celach niższych, to znaczy w innych, aniżeli te, dla których został zesłany. To ostrzeżenie w sposób szczególny dotyczy uczonych religijnych i nauczycieli duchowych, od których oczeku-

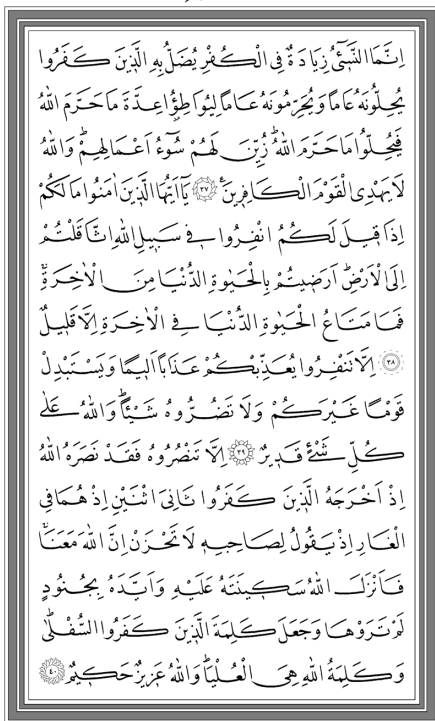
je się, że będą reprezentować i głosić islam w jego pierwotnej czystości, a nie go wykorzystywać. Tacy przywódcy cieszą się określonym statusem i poważaniem u ludzi i są bardziej od innych skłonni do wykorzystywania swej pozycji w celach materialnych. Ali, czwarty kalif i kuzyn Wysłannika Bożego, mówi o pewnych typach uczonych, o których Prorok powiedział mu, że będą wykorzystywać religię dla własnych celów przy końcu czasów: „Wiedźcie, o wspólnoto braci! Najgorszymi z ludzi w owych czasach będą uczeni, którzy ze względu na ziemskie korzyści zaaprobuja innowacje, wymyślone przeciwko religii”. Tacy uczeni zwani są w literaturze islamskiej „złymi uczonymi”. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój, wspomniiał o 70000 ludzi, którzy będą nosić turbany (tzn. uczonych religijnych) i będą wspierać praktyki *Dadżdżala* (osoby lub zbiorowości, która pojawi się przy końcu czasów i będzie usiłowaa wykorzystać islam z życia społecznego muzułmanów) dla korzyści materialnych.

Poza wspomnianymi powyżej sposobami uczeni i nauczyciele duchowi mogą również wykorzystywać religię dla celów osobistych, przekraczając pewne zasady religijne i interpretując w sposób arbitralny niektóre przykazania. W jakikolwiek sposób to czynią, takie nastawienie z ich strony powoduje, że ludzie wzrastają w niechęci do religii. Uczony czy też mistrz duchowy, który kupczy religią dla zysku materialnego, nie może w żaden sposób pomóc w jej głoszeniu, ale przeciwnie – prze-

kręca samo rozumienie religii. Takie nastawienie rozumiane jest jako: „sprowadzanie z Drogi Boga”.

Do najcięższych grzechów należy gromadzenie pieniędzy i dóbr materialnych bez wydawania ich na Drodze Boga. Powinnością pierwszorzędną w odniesieniu do spraw majątkowych jest płacenie *zakatu* – obowiązkowego datku dobroczynnego. Niektórzy uczeni są zdania, że każdy majątek, z którego dawany jest *zakat*, nie może być uznawany za majątek „gromadzony”. Jednakże ta opinia nie spotkała się z aprobatą większości uczonych. Standardem, przy pomocy którego szacuje się, czy jakaś akumulacja pieniędzy jest „nagromadzonym majątkiem”, jest ogólny standard życia wszystkich muzułmanów i warunki, które są udziałem świata muzułmańskiego. W innym wersecie (59:7) Koran otwarcie oświadcza, że majątek nie może być środkiem pomyślności krążącym jedynie pośród bogatych. W czasie, gdy większość muzułmanów jest biedna i islam jest pozostawiony bez wsparcia, każdy majątek wykraczający według islamu poza granice bogactwa (suma, z której powinien być płacony *zakat*) i określona suma, z której nie łoży się na sprawę Boga, traktowane są jako „nagromadzony majątek” i są przedmiotem ostrzeżenia w niniejszym wersecie. Werset ten jasno wspomina o nagromadzonym majątku i o błędzie niewydawania go na Drodze Boga.

37. Przesunięcie świętego miesiąca i tym samym dokonywanie zmian (w takich celach, jak dozwalanie walki podczas świętych miesięcy i powodowanie, że okres pielgrzymkowy przypadałby na dowolną porę w roku) jest tylko pomnożeniem niewiary (gdyż oznacza uznanie tego, co niedozwolone za dozwolone i zmianę charakteru wielu dozwolonych i niedozwolonych aktów, wykonywanych w tychże miesiącach, a tym samym nie-
 respektowanie prawa). Poprzez to niewierzący są (jeszcze bardziej) zwodzeni, ogłaszając to (miesiąc, który przesuwają) za dozwolone w jednym roku, a za zabro-

nione w następnym, ażeby w ten sposób być w zgodzie z liczbą miesięcy, które Bóg ogłosił świętymi (i nie dbają o to, że); czynią dozwolonym to, czego Bóg zabronił. Zło ich uczynków jest ozdabiane tak, by wydawało się im piękne. Bóg nie prowadzi ludzi niewierzących (ku prawdzie i celom, które pragną osiągnąć).

38. O wy, którzy wierzycie! Jakież usprawiedliwienie macie, że kiedy wam mówią: „Wyruszajcie (na kampanię Tabuk)¹¹ dla sprawy Boga!”, wy kurczowo trzymacie się ziemi? Czy bardziej podoba wam się obecne, ziemskie życie, aniżeli życie przyszłe? Jakże drobna jest radość z tego życia w porównaniu z życiem przyszłym!

39. Jeśli nie wyruszycie (jak wam nakazano), On ciężko was ukarze i zastąpi innym narodem, a wy żadną miarą Mu nie zaszkodzicie. Bóg ma pełną władzę nad wszystkim.

40. Jeśli mu (Wysłannikowi Bożemu) nie pomożecie, to – zaprawdę – Bóg mu pomoże. Stało się tak, kiedy to niewierzący wypędzili go (z domu, podczas *hidżry*), drugiego spośród dwóch, przebywających w grocie (a ci, którzy ich ścigali, dotarli aż do jej wejścia), a on rzekł do swego towarzysza (mając pełną ufność w Bogu i nie lękając się wcale): „Nie smuć się. Z pewnością Bóg jest z nami”¹². Wówczas Bóg zesłał na niego Swój dar wewnętrznego spokoju i pewności, wsparł siłami, których nie możecie dostrzec (swymi oczyma), i poniżył słowo (sprawę) niewiernych. A Słowo Boga (Jego sprawa) jest (zawsze i z natury) wywyższone. Bóg jest pełen Chwały, Potężny, Niezwyciężony i Mądry.

11. Wynik spotkania pomiędzy wojskami bizantyjskimi a muzułmanami w Mu'ta był szokujący dla całej Arabii i Bliskiego Wschodu, gdyż

Rzymianie nie odnieśli zwycięstwa nad muzułmanami, mimo że liczebnie przewyższali ich w proporcji 33:1. W rezultacie przyjęło islam

tysiące ludzi z pół-niepodległych plemion arabskich żyjących w Syrii i przyległych ziemiach. W celu zrewanżowania się za niepowodzenie pod Mu'ta i po to, aby zapobiec postępowi czynionym przez islam, cesarz bizantyjski nakazał przygotowania do inwazji na Arabię.

Wysłannik Boży, posiadający dar wyprzedzania zdarzeń stojących na drodze jego misji, zdecydował nagle stawić czoła Bizantyjczykom na polu bitwy. Każda oznaka słabości muzułmanów mogła ożywić zamierające siły arabskiego politeizmu i wrogości, które otrzymały miazdzący cios pod Hunajn. Taki rozwój wypadków mógł także zachęcić hipokrytów w Medynie i okolicy do próby uderzenia w Islam od wewnątrz. Nawiązali już zresztą kontakt z chrześcijańskim księciem ghassanidzkim i z cesarzem Bizancjum. Zbudowali również jako swoją bazę operacyjną meczet w pobliżu Medyny, który Koran nazywa Meczetem *Dirar* (Niezgody; 9:107).

Rozumiejąc powagę sytuacji, Wysłannik Boży zaapelował publicznie do muzułmanów, ażeby przygotowali się do wojny i – odmiennie, niż to czynił zazwyczaj – oświadczył, że jego cel stanowią Rzymianie (Bizantyjczycy).

Była połowa lata, pałacy żar osiągał swoje apogeum, dopiero co nastały żniwa i odczuwano niedostatek wszystkiego. Ponadto wróg był jednym z dwóch potęg tamtego czasu. Mimo to Towarzysze odpowiedzieli z entuzjazmem na wezwanie Proroka i rozpoczęli przygotowania wojenne, dając z siebie więcej, aniżeli na to pozwalały ich środki materialne.

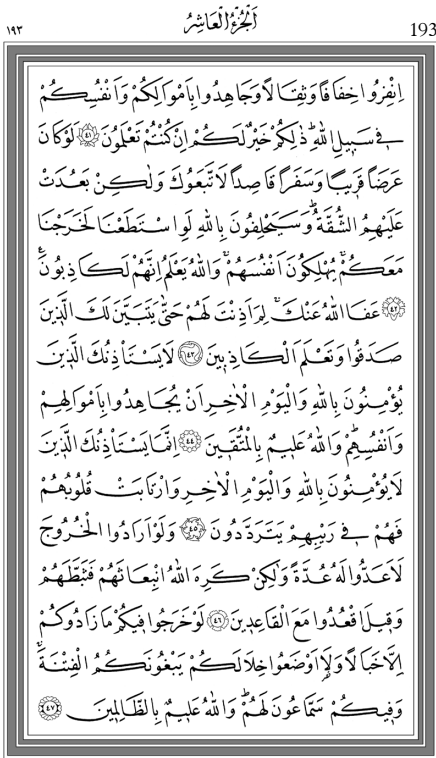
W miesiącu *radżab* 9 roku *hidżry* (631 po n. Chr.) Wysłannik opuścił Medynę wraz z 30 tysiącami żołnierzy i pomaszerował na Tabuk, miejscowość znajdującą się w pobliżu terytoriów bizantyjskich w Syrii. Cesarz bizantyjski, który począł gromadzić znaczną armię, wobec takiego rozwoju wypadków porzucił swoje plany i rozpuścił wojsko, gdyż Muhammad (pokój z nim) przybył przed czasem, kiedy był oczekiwany i daleko wcześniej, zanim Bizantyjczycy ukończyli koncentrację swoich oddziałów (Ibn Sa'd, 2:165-168; At-Tabari, 3:100-111).

Wysłannik Boży pozostawał w Tabuk przez 20 dni, podczas których kilka państw

buforowych, wasalnych wobec Bizancjum, zgodziło się płacić dżyzję (podatek ochronny, zwalnający od służby wojskowej) i poddało się władzy Islamu. Wtedy też dobrowolnie przyjęło islam wiele plemion chrześcijańskich (zob. al-Bidaja, 5:13). To bezkrawne zwycięstwo pozwoliło muzułmanom skonsolidować swoje pozycje przed długotrwałym konfliktem z Bizancjum i rozbiło siły zarówno niewiernych, jak i hipokrytów w Arabii.

12. Niniejszy werset nawiązuje do *hidżry*. Ufność pokładana przez Proroka w Bogu sprawiała, że nie lękał się nieprzyjaciół. Muhammad (pokój z nim) urodził się w sercu pustyni zamieszkaanej przez jeden z najmniej cywilizowanych ludów ówczesnego świata. Pomimo ciężkiego traktowania i wrogości ze strony swoich rodaków i krewnych, rzucił wyzwanie światu i – dzięki całkowitemu zawierzeniu Bogu – doprowadził swą misję do zwycięstwa. Mógł liczyć jedynie na garstkę przyjaciół, a mimo to zwycięstwo przyszło po upływie bardzo krótkiego czasu, co stanowi osiągnięcie bez precedensu.

Kurajscy tak bardzo pragnęli go zabić, że wybrali w tym celu po jednym mężczyźnie z każdego rodu, łącznie 200, pod przywództwem Abu Dżahla i Abu Lahaba. Ci oblegli dom Proroka. Ten, wiedząc o planach nieprzyjaciół, polecił swemu kuzynowi Alemu przенocować w swoim łóżku i rzucając odrobinę pyłu w kierunku wrogów, wyrecytował: *A My ustanowiliśmy zasłonę przed nimi i zasłonę za nimi i (w ten sposób) zakryliśmy ich ze wszystkich stron, tak że nie mogą widzieć* (36:9), w końcu odjechał nieostrzeżony przez wrogów. Opuścił Mekkę wraz ze swym najbliższym przyjacielem Abu Bakrem i dotarł do jaskini Thawr, znajdującej się na szczycie stromej góry. Odkrywszy nieobecność Muhammada w domu, przywódcy Kurajczytów wysłali za nim grupy pościgowe. Jedna z nich wspięła się na górę, aż do jaskini. Abu Bakr był zaniepokojony o życie Wysłannika Bożego, ale ten uspokoił go: *Nie smuć się. Z pewnością, Bóg jest z nami*, i dodał od siebie: „Co sądzisz o dwóch osobach, obok których Bóg jest trzeci?” (al-Buchari, „Tafsir”, 9; Ibn Hanbal, 1:4).

41. Wyruszajcie, bez względu na to, czy jesteście uzbrojeni lekko, czy ciężko (i czy to jest dla was trudne czy łatwe); i walczcie wykorzystując własny majątek i osobiście na drodze Boga. To jest dla was dobre, obyście tylko to wiedzieli!

42. Jeśli zysk byłby natychmiastowy, a wyprawa łatwa, to ci (którzy pozostali w tyle ze względu na swą hipokryzję) z pewnością poszliby za tobą, ale trudna wyprawa byłaby dla nich zbyt odległa. Lecz będą przysięgać na Boga: „Gdybyśmy tylko zdołali, to wyruszylibyśmy z tobą”. Oni niszczą samych siebie, gdyż Bóg wie, że w rzeczywistości są kłamcami.

43. Niech Bóg będzie dla ciebie łaskawy! Dlaczego zezwoliłeś im pozostać w tyle, zanim stało się dla ciebie jasne, kto mówił prawdę, i zdobyłeś wiedzę o kłamcach?¹³

44. Wierzący w Boga i Dzień Ostatni nie proszą cię o zgodę na zwolnienie z walki na drodze Boga (w którą mają angażować się) majątkiem i ciałem. Bóg ma pełną wiedzę o bogobojnych i pobożnych, którzy wypełniają swe powinności wobec Niego.

45. Jedynie ci proszą cię o zgodę, którzy nie wierzą prawdziwie w Boga i Dzień Ostatni i których serca ogarnięte są wątpliwościami, i w swym zwątpieniu miotają się pomiędzy jednym a drugim.

46. Gdyby naprawdę zamierzali wyruszyć na wojnę, to z pewnością poczyniliby ku niej pewne przygotowania (ukazując swoją intencję). Lecz Bóg sprzeciwił się ich wyruszeniu do walki (gdyż nie byłoby dobrowolne i czyste co do intencji) i zatrzymał ich; zostało im obwieszczone: „Pozostańcie w domach razem z tymi, którzy (w nich) pozostają (kobietami i dziećmi)”.

47. Gdyby wyruszyli razem z wami, nie przyczyniliby wam nic, prócz problemów, i krążyliby pośród was, usiłując skłonić was do buntu. Wśród was znajdowali się tacy, którzy skłonni byli dać im posłuch. Bóg ma pełną wiedzę o niesprawiedliwych.

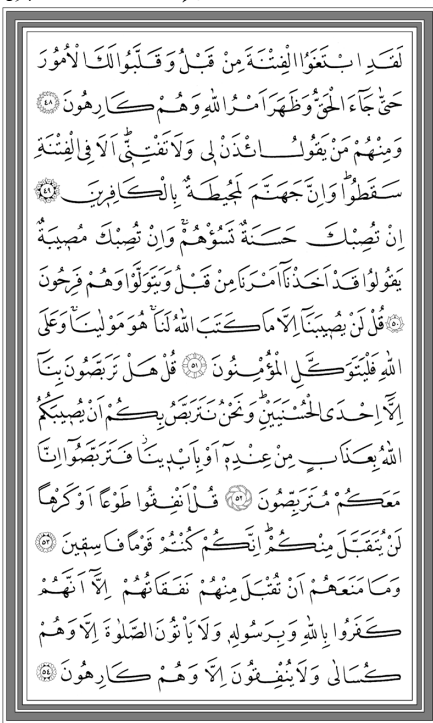
13. W stwierdzeniu *zanim stało się dla Ciebie jasne, kto mówił prawdę, i zdobyłeś wiedzę o kłamcach* znajduje się kilka subtelnych kwestii i zasad prawnych, o których należy wspomnieć:

- Jeśli mówi o czymś osoba znana ze swej prawdomówności, to powinno się jej wierzyć. Jednak nie wyklucza to prawdopodobieństwa, że mogła skłamać. O ile wystarcza ustne stwierdzenie, że dana osoba nie mijają się z prawdą co do jakiejś sprawy, to uznanie jej wypowiedzi za kłamliwą wymaga określonej wiedzy. Z tego względu niniejszy werseć używa sformułowania *stało się dla Ciebie jasne*, osądając, że jakaś osoba mówi prawdę, a w przypadku osądzenia, że dana osoba kłamie – *zdołałeś wiedzieć o kłamcach*.
- W wersecie zastosowany jest czasownik *mówić* w odniesieniu do tych, którzy mówili prawdę, prosząc Wysłannika o zwolnienie z walki, a rzeczownika *kłamca* w przypadku tych, którzy prawdy nie mówili. Rzeczownik implikuje stałość, kłamcą jest zatem ten, kto stale kłamie.

Ci, którzy opowiadali kłamstwa w rzeczowej sprawie, byli kłamcami, a co za tym idzie – hipokrytami, gdyż notoryczne kłamstwa są oznaką obłudy. Ponieważ jednak już pojedynczy akt kłamstwa wystarcza, by zaszkodzić wiarygodności, wierny musi stale unikać kłamstwa, gdyż wierny jest – przede wszystkim – godny zaufania.

- Zastosowanie w niniejszym wersecie czasownika *mówić* w odniesieniu do tych, którzy mówią prawdę, ale rzeczownika *kłamca* wobec innych, implikuje również to, że nie możemy oceniać stale danej osoby jako zawsze i absolutnie prawdomównej jedynie dlatego, że w danej sprawie mówi prawdę. Z drugiej strony nie wolno nam podejrzewać jej o kłamstwo.

W tym miejscu warto zauważyć, że często niemożliwe jest przełożenie takich i innych subtelności koranicznych z języka oryginału na inny język. Z tego względu nie sposób oddać w pełni i dokładnie Koranu w innym języku i żaden jego przekład nie może być traktowany jako *Koran*.

w odpowiednim czasie”, i odwracają się rozradowani.

51. Mów: „Dotręga nas tylko to, co Bóg dla nas przeznaczył; On jest naszym Strażnikiem i Panem; i w Bogu niech wierni pokładają całą swą ufność”.

52. Powiedz (obłudnikom): „Czyż oczekujecie dla nas czegoś innego, aniżeli dwie najlepsze rzeczy (mianowicie zwycięstwo lub męczeństwo na drodze Boga)? Lecz my oczekujemy dla was tego, że Bóg wymierzy wam karę pochodzącą od Niego albo przez nasze ręce! Czekajcie zatem, a my oczekujemy wraz z wami”.

53. (Odpowiadając na ich niechętnie datki) Mów: „Czy dajecie dobrowolnie czy też niedobrowolnie (twierdząc, że dajecie na sprawę Boga), nigdy to nie zostanie od was przyjęte (przez Boga). Zaprawdę, jesteście ludem występny”.

54. Nic nie stoi na przeszkodzie temu, ażeby ich datki zostały od nich przyjęte, jak tylko to, że nie wierzą w Boga i Jego Wysłannika, a kiedy przystępują do modlitwy, to czynią to leniwie i nie dają jałmużny, chyba że z niechęcią.

48. Zaprawdę, oni usiłowali już wcześniej wzniecić bunt i próbowali zniweczyć sprawy, ażebyś odczuł zawód; aż przyszła prawda i jasny stał się rozkaz Boga, choć był on im nienawistny.

49. Pośród nich jest ten, który mówi: „Zezwól mi (nie uczestniczyć w tej wyprawie) i nie wystawiaj mnie na pokuszenie”. Zaprawdę, oni już wpadli w sidła pokus (ze względu na swą obłudę i przewinienia)! Z pewnością niewiernych ogarnie Ogień piekielny.

50. Jeśli spotyka cię (o, Wysłanniku) coś dobrego, to ich to zasmuca; a jeśli doświadcza cię nieszczęście, oni mówią: „Zadbaliśmy właściwie o nasze sprawy

55. Niech nie robią na tobie wrażenia ani ich majątki, ani dzieci. Bóg pragnie jedynie w ten sposób ich ukarać w życiu na tym świecie i (sprawić), ażeby ich dusze odeszły wtedy, gdy są niewiernymi¹⁴.

56. Oni przysięgają na Boga, że są rzeczywiście spośród was (należą do wierznych), podczas gdy nie są spośród was. Są zaś ludem miotanym strachem (i dlatego twierdzą, że należą do was).

57. Jeśliby tylko zdołali znaleźć schronienie lub jakąś pieczarę, lub jakiegokolwiek miejsce, do którego mogliby się wkraść, ażeby się ukryć, to zwróciliby się tam natychmiast w popłochu.

58. Wśród nich są tacy, którzy dopatrują się uchybienia w jałmużnie (jaką rozdajesz). Jeśli otrzymują z niej część, to są zadowoleni; lecz jeśli nic nie dostają, to zżera ich wściekłość.

59. Gdybyż tylko byli zadowoleni z tego, co daje im Bóg i Jego Wysłannik i oświadczyli: „Wystarcza nam Bóg! Bóg nas obdarzy przez wzgląd na Swą łaskawość i szczodrość, i tak samo postąpi Jego Wysłannik. Zaprawdę, upraszamy Boga (szukając Jego radości, i nie mamy prawa się skarżyć)”.

60. Datki *Sadaka* (tutaj: *zakat*, obowiązkowy datek na dobroczynność) są przeznaczone jedynie dla biednych i dla potrzebujących (którzy zważając na swą godność, nie żebrają), a także dla zbierających je (i zarządzających nimi) i tych, których serca należy pozyskać (dla wspierania sprawy Boga; i tych, których wrogości trzeba zapobiec), i ażeby wyzwolić tych, co są w niewoli (nie wolnicy i jeńcy), i by wspomóc cierpią-

فَلَا تُغْنِيكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ
بِمَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَزَحْنَا عَنْفُسَهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾
وَيَجْلِفُونَ بِاللَّهِ إِيَّاهُمْ وَإِنَّكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ
يَسْتَفْهِنُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَخْرَجًا أَوْ مَخْرَجًا
لَوْ لَوِ الْبَيْتِ وَهُمْ يَخْتَفُونَ ﴿٥٧﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ
يَلْبِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا
إِذَا هُمْ يَسْتَفْهِنُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَيْنَهُمُ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَرَسُولُهُ إِنَّا لِلصَّدَقَاتِ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ
وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَإِنِ السَّبِيلُ
فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾ وَمِنْهُمْ الَّذِينَ
يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنَىٰ قُلُوبِ الْكُفْرَانِ لَكُمْ
يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُونَ لِلْيَوْمِئَاتِ وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

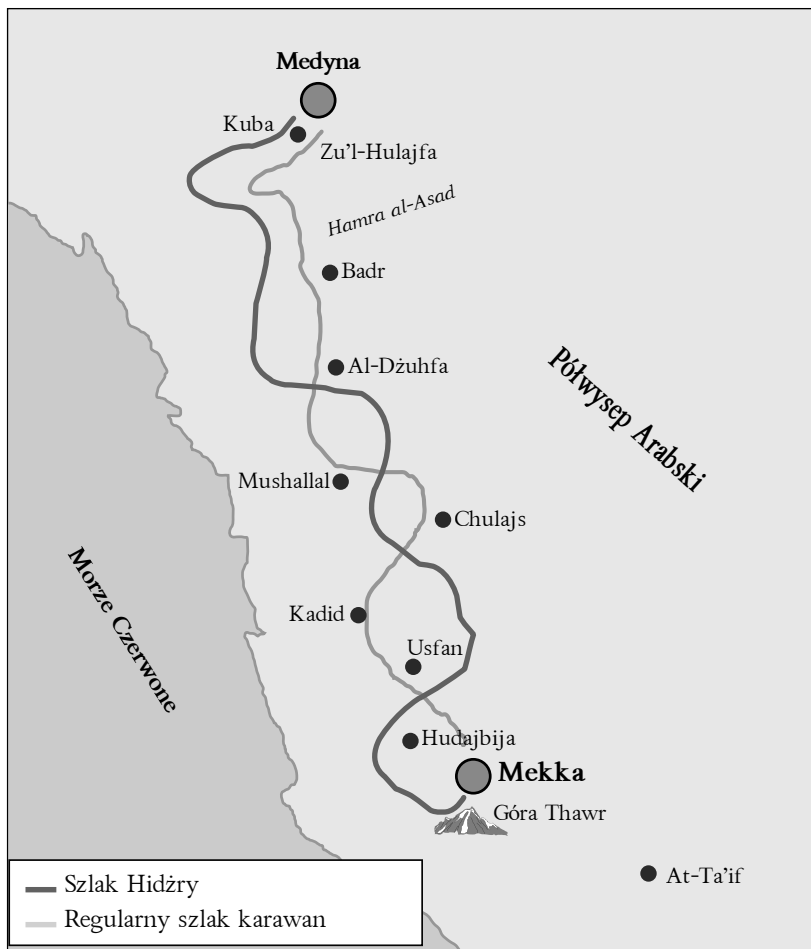

cych pod ciężarem długów; i dla sprawy Boga (by wychwalać Słowo Boże, zapewnić zaopatrzenie wojownikom i uczniom, a także pomoc pielgrzymom), i dla podróżnych (znajdujących się w potrzebie). Oto jest nakaz od Boga. Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

61. Pośród nich (hipokrytów) są tacy, którzy ranią Proroka i mówią (o nim): „On cały jest uchem (słucha wszystkich i wierzy im)”. Powiedz: „Tak, on cały jest uchem, słuchającym tego, co jest dla was najlepsze; on wierzy w Boga i ufa wiernym; on jest wspaniałym miłosierdziem dla tych spośród was, którzy wierzą”. Tych zaś, którzy ranią Wysłannika Bożego, czeka kara bolesna.

14. Należy jeszcze raz zwrócić uwagę na to, że Bóg nie pragnie dla nikogo niewiary ani kary. Radość sprawia Mu jedynie wiara i pomyślność Jego sług. Takie stwierdzenia oznaczają jednak, że Bóg uznał domenę swobodnego poruszania się dla wolnej woli człowieka i cokolwiek człowiek pragnie uczynić, On powołuje to przez niego do bytu. Bóg nigdy nie jest zadowolony z niewiary, hipokryzji albo grzechu Swych sług. Po to, by mogli odnaleźć właściwą ścieżkę, posyłał Wysłanników, a z Wysłannikami – księgi. Po prorokach stwarza wielkie osobistości, które

reprezentują Jego religię i głoszą ją ludziom. Pomimo tego wszystkiego ci, którzy trwają w niewierze, zasługują na karę w zgodzie z prawami ustanowionymi przez Boga dla człowieka. Majątek i dzieci są przyczyną trudności i niepokoju dla tych, którzy nie wierzą w Boga i życie przyszłe oraz wkładają wszystkie swe wysiłki w życie tu na Ziemi. Całe swe życie spędzają na usiłowaniu zarobienia na środki egzystencji i wychowaniu dzieci; ich życie pozbawione jest wzniosłych ideałów. Nigdy nie myślą o życiu przyszłym i umierają tak, jak żyli: jako niewierzący.

62. Przysięgają wam (o, wierni) na Boga, aby się wam przypodobać, a tymczasem powinni starać się podobać Bogu i Jego Wysłannikowi, jeśli rzeczywiście są wiernymi.

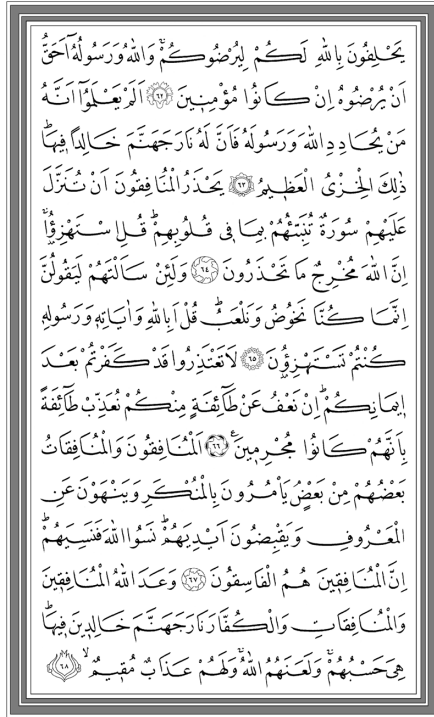
63. Czyż nie wiedzą, że dla każdego, kto sprzeciwia się Bogu i Jego Wysłannikowi, (przygotowany) jest jako miejsce pobytu Ogień piekielny? To hańba ogromna.

64. Hipokryci lękają się, ażeby nie została przeciwko nim zesłana *sura*, ujawniająca to, co jest w ich sercach (podczas gdy nie przestają drwić z Wysłannika i wiernych). Powiedz (im, o, Wysłanniku): „Drwicie sobie; zaprawdę Bóg oświecili to (czego ujawnienia) się boicie”.

65. Jeśli ich zapytasz (o to, co mówili), oni powiedzą: „Myśmy jedynie żartowali i mówili po próżnicy”. Powiedz: „Czy drwiliście sobie z Boga i Jego Objawień, i Jego Wysłannika?”

66. Teraz się nie usprawiedliwiacie! Zaiste, odeszliście od wiary po tym, jak uwierzyliście! Nawet jeśli przebaczymy niektórym z was (tym, których próżna mowa nie miała na celu drwienie z Boga i Jego Wysłannika), to z pewnością ukarzymy innych spośród was, gdyż ci byli występni.

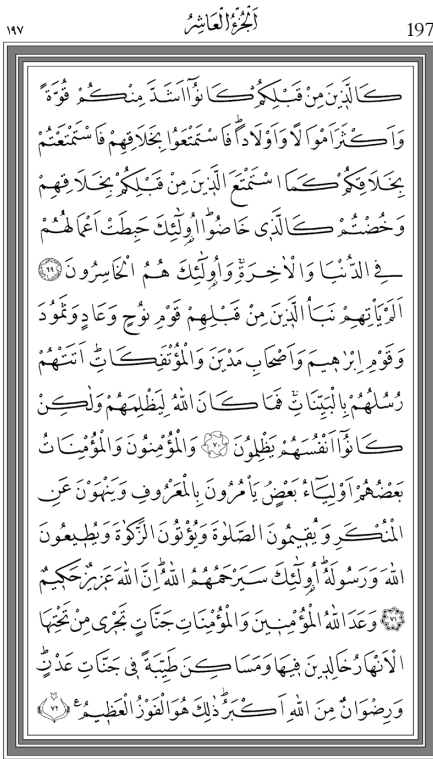
67. Obłudnicy, zarówno mężczyźni, jak i kobiety, wszyscy są tego rodzaju: naka-

zują i zachwalają to, co jest złe, a zabraniają i usiłują zapobiec temu, co jest słuszne i dobre; i wycofują swe ręce (ażeby nie czynić dobra i nie rozdawać dla sprawy Boga). Zapomnieli o Bogu (nie wierząc w Niego, nie oddając Mu czci ani nie rozdając dla Jego sprawy), przeto i Bóg o nich nie pamięta (i ich nie nagradza). Zaiste, obłudnicy są (ludźmi) występni!

68. Bóg obiecał hipokrytom, zarówno mężczyznom, jak i kobietom, i niewiernym Ogień piekielny na miejsce (wiecznego) pobytu: to (jest odplata, która) ma im wystarczyć. Bóg ich wykluczył ze swego miłosierdzia; dla nich (przygotowana) jest kara nieustająca.

69. (Jesteście) jak ludy przed wami (o obłudnicy i niewierni), które były od was potężniejsze i bogatsze w majątek i dzieci. One cieszyły się swym udziałem (na tym świecie) przez chwilę; i wy cieszyliście się waszym udziałem tak, jak i ci, którzy byli przed wami, cieszyli się swoim udziałem; i wy pograżyliście się w zabawie tak, jak i inni, którzy się pograżyli. Tacy (obłudnicy i niewierni) są tymi, których uczynki próżne są na tym i na tamtym świecie, i oni są pośród przegranych.

70. Czyż nie dotarły do nich opowieści o tych, którzy żyli przed nimi – o ludzie Noego, Ad, Samud, i o ludzie Abrahama

ma, i o Madianitach oraz o powalonych miastach (Sodomii i Gomorii)? Przybywali do nich ich Posłańcy (od Boga) z jasnymi dowodami (prawdy, w które oni nie wierzyli). To nie Bóg wyrządził im niesprawiedliwość, ale oni sami sobie wyrządzili niesprawiedliwość.

71. Wierni, zarówno mężczyźni, jak i kobiety, są strażnikami, zaufanymi i pomocnikami jedni drugich. Oni nakazują i zachwalają to, co jest słuszne i dobre, a zabraniają zła i próbują mu zapobiec, i wykonują obowiązkowe modlitwy w zgodzie z ich warunkami; i płacą *zakat* (obowiązkowe datki na dobroczynność). Są posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi. Oni są tymi, którym Bóg okaże miłosierdzie. Zaiste, Bóg jest pełen Chwały, Potężny i Mądry.

72. Bóg przyobiegał wiernym, zarówno mężczyznom, jak i kobietom, Ogrody, przez które płyną rzeki, i tam będą oni przebywać na wieki; i rozkoszne mieszkania w Ogradach wiecznej błogości; lecz największą błogością jest zadowolenie z nich Boga. Zaprawdę, to jest triumf najwspanialszy!

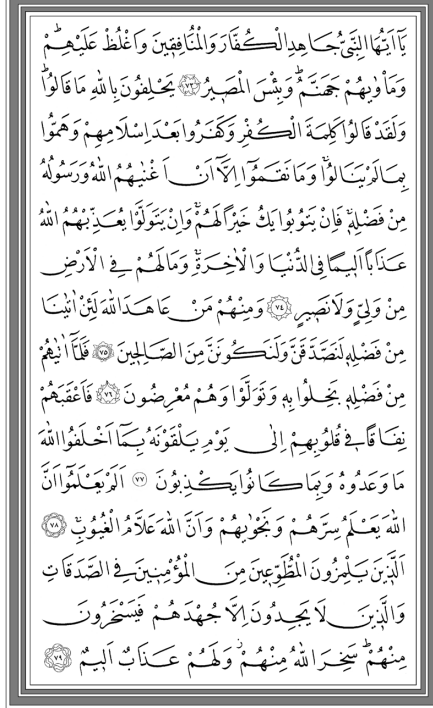
73. O, (znamienity) Proroku! Zmagaj się z niewiernymi i obłudnikami (w sposób odpowiedni do czasu i okoliczności)¹⁵ i bądź wobec nich surowy. Ich ostatecznym schronieniem będzie piekło: jakże zły to cel do przybycia!

74. Oni przysięgają na Boga, że nie powiedzieli nic (błuznierczego), gdy tymczasem z pewnością wyrzekli bluźnierstwa (słowo niewiary) i popadli w niewiarę po przyjęciu islamu, i zamierzali i usiłowali to, czego nie byli w stanie osiągnąć. Są złośliwi (wobec islamu i Wysłannika) z tego jedynie względu, że Bóg ich wzbogacił i (sprawił, że) Jego Wysłannik (także ich wzbogacił) z Jego dobrodziejstw i łaskawości! Lepiej będzie dla nich, jeśli okażą skruchę, jeżeli zaś (mimo wszystko) się odwrócą, Bóg ukarze ich karą bolesną w tym świecie i w życiu przyszłym. Nie mają na ziemi ani opiekuna, ani strażnika (przed Bożą karą).

75. Pomiedzy nimi są tacy, którzy ślubowali Bogu (zawarli z nim przymierze): „Zaprawdę, jeśli Bóg obdarzy nas nieco swym dobrodziejstwem i łaskawością, to najpewniej będziemy ze względu na Niego (płacić *zakat* i) dawać *sadaqę* (dobrowolne datki na dobroczynność) i z pewnością będziemy pośród (ludzi) zacnych”.

76. A potem Bóg obdarzył ich nieco swą łaskawością i dobrodziejstwami, lecz oni przyłgnęli do nich ogarnięci skapstwem i odwrócili się, oddalając się (od tego, co ślubowali).

77. Przeto On sprawił, że obłuda wrośła w ich serca (i pozostanie tam) aż do

dnia, kiedy to spotkają Go (przy swojej śmierci), gdyż złamali słowo dane Bogu i stale kłamali.

78. Czyż nie pojmują, że Bóg zna to, co skrywają, a także ich tajemne narańdy i plotki; i że Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim tym, co niewidzialne (co jest poza zasięgiem wszystkich stworzeń)?

79. Oni drwią z wiernych, którzy rozdają ze względu na Boga więcej, niż to jest ich powinnością; i z tych, którzy nie mogą znaleźć nic do ofiarowania, poza (tym, co zarobią) swym trudem; i ich wyszydzają. Bóg sprawi, że ich szyderstwa odbiją się na nich samych; i dla nich jest kara bolesna¹⁶.

15. Wyrażenie „w sposób odpowiedni do czasu i okoliczności” nie istnieje w oryginalnym tekście wersetu. Jednakże, jak wspominają liczne inne wersety, Koran rozróżnia pomiędzy przeciwnikami islamu i nawet niewiernymi, Ludem Księgi i samymi politeistami, jak to widzieliśmy na początku niniejszej *sury*. Nigdy nie nakazuje, ażeby traktować w taki sam sposób niewiernych i obłudników. Niekiedy nakazuje, ażeby muzułmanie w kontaktach z nimi okazywali cierpliwość, przebaczenie i nie brali sobie do serca złego traktowania. Przyszedł nawet czas, gdy wierni otrzymali polecenie prowadzenia z nimi rozmów w najlepszy możliwy sposób i nawoływania ich do prawdy, mądrze i „pięknie napominając”. Ważną rzeczą jest wiedzieć, jacy to niewierni i obłudnicy wspomniani są w niniejszym wersecie i w jakich okolicznościach nakazuje się Prorokowi i muzułmanom zmagać się z nimi odważnie i z surowością. Powinniśmy wreszcie zwrócić uwagę na to, że sposoby zmagania się z niewiernymi różnią się od sposobów zmagania się z obłudnikami. Na przykład skoro obłudnicy zachowują się na zewnątrz jak muzułmanie, muzułmanie nie mogą ich zwalczać tak długo, jak długo są posłuszni rządowi i wypełniają obowiązki wynikające z przynależności

obywatelskiej do państwa (zob. również werset 123, przypis 28).

16. Wersety ujawniają, jak wstrętną rzeczą jest obłuda, i ostrzegają przed nią ludzi. Ostatni werset opisuje typowy aspekt hipokryzji. Ci, którzy nie wyznają żadnych godnych polecenia wartości, szydzą z ludzi wartościowych ze względu na ich zalety. Na przykład ci, którzy nie chcą rozdáwać ze swego majątku dla dobra wspólnoty i dla sprawy Boga, wyszukują uchybienia tych, którzy są szczerzy, i ich wyszydząją. Obłudnicy za czasów Wysłannika oskarżali zamożnych wiernych, którzyłożyli duże sumy, o nieszczerłość i ostentację, a z drugiej strony – drwili z biednych wiernych, wydających skromne środki ze swych skąpych dochodów, które mieli dzięki ciężkiej pracy, mówiąc: „Czy fortece Bizancjum runą dzięki temu, co oni dają?!” Wyśmiewali ich także mimiką i gestami. To było odbiciem obłudy ich serc. Nastawienie takie, jak wyśmiewanie, szydzenie i drwienie, które okazują niektórzy ludzie spotykający innych, pełnych zalet i cnót, jakich sami nie mają, świadczy o hipokryzji kryjącej się w ich sercach. Chociaż nie możemy nazywać czyniących tak hipokrytami, to jednak na pewno takie postawy reprezentują hipokryci.

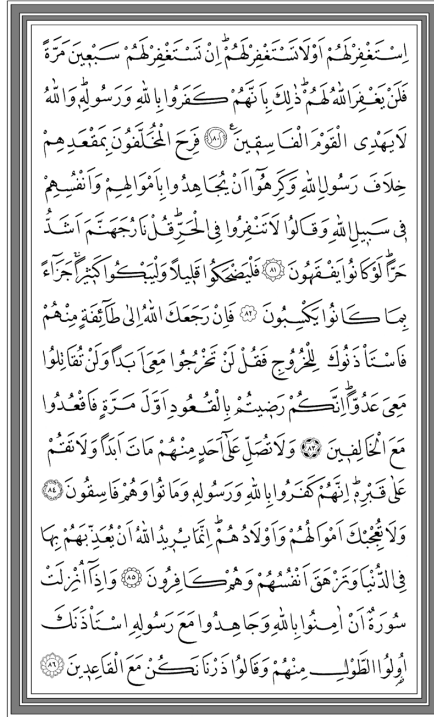
80. Czy (o, Wysłanniku) modlisz się, czy też się nie modlisz o przebaczenie dla nich, nawet jeśli modlisz się o wybaczenie im siedemdziesiąt razy, Bóg im nie wybaczy. Tak będzie, ponieważ nie wierzą w Boga i Jego Wysłannika. Bóg nie będzie wskazywał drogi ludowi występniemu.

81. Ci, którzy pozostali wbrew Wysłannikowi Bożemu (nie uczestnicząc w kampanii Tabuk), radowali się pozostając w domu i czuli wstręt do zmagania się swym majątkiem i ciałem dla sprawy Boga. I mówili: „Nie wyruszajcie na wojnę w takim zarze”. Powiedz (o, Wysłanniku): „Ogień piekielny jest gorętszy”. O, gdyby tylko byli zdolni zgłębić istotę rzeczy i pojęli prawdę!

82. Niech pośmieją się nieco, a popłaczą wiele, w odplacie za to, na co sobie zasłużyli.

83. Jeśli Bóg sprowadzi cię z powrotem (z wyprawy) i część z nich poprosi cię o pozwolenie na wyruszenie wraz z tobą na wojnę, to powiedz im: „Nigdy już nie wyruszyście ze mną ani nie będziecie walczyć z wrogiem w moim towarzystwie. Podobało się wam pozostać (w domu) za pierwszym razem, pozostajcie zatem (w domu) z tymi, którzy (z natury rzeczy: kobiety i dzieci) pozostają z tyłu (w czasie wojny)!”

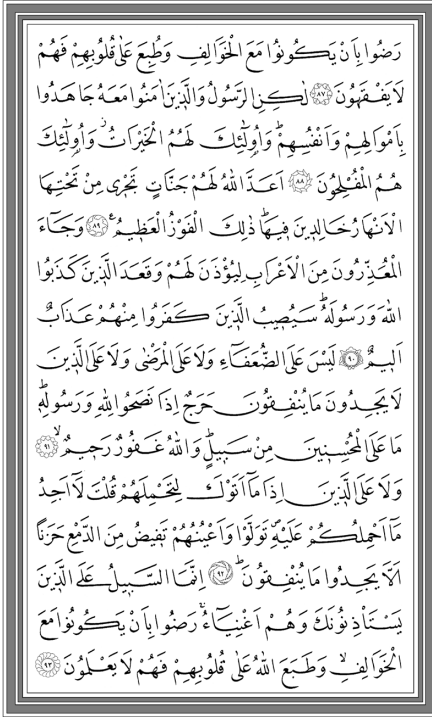
84. I nigdy nie wykonuj modlitwy pogrzebowej nad żadnym z tych (spośród nich), którzy umierają, ani nie stój nad jego grobem, aby się za niego pomodlić. Zaprawdę, oni nie wierzyli w Boga i Jego Wysłannika i umarli jako ludzie występnici.

85. Niech nie robią na tobie wrażenia ani ich majątki, ani dzieci. Bóg pragnie jedynie w ten sposób ich ukarać w życiu na tym świecie, tak by ich dusze odeszły wtedy, gdy są niewiernymi¹⁷.

86. (Zaiste, oni są niewiernymi i nigdy nie pragną wyruszyć na wojnę dla sprawy Boga). Kiedykolwiek zsyłana jest *sura* (wzywająca ich): „Wierście w Boga i zmagajcie się dla sprawy Boga w towarzystwie Jego Wysłannika”, (to nawet) ci spośród nich, którzy mogą (wyruszyć na wojnę), proszą cię o zwolnienie, mówiąc: „Pozostaw nas z tymi, którzy mają pozostać w domu”.

17. Zob. werset 55, przyp. 14.

87. Zadowolala ich bycie z tymi, którzy pozostaja z tyłu; a na ich serca zostala nałożona pieczęć; tak że nie mogą uchwycić istoty rzeczy, ażeby pojąć prawdę.

88. Ale Wysłannik i ci, którzy w jego towarzystwie uwierzyli, zmagali się bardzo dla sprawy Boga swymi majątkami i życiem – są tymi, dla których jest wszelkie dobro, i oni odniosą sukces.

89. Bóg przygotował im na mieszkanie ogrody, przez które przepływają strumyki. Oto pomyślność największa!

90. Niektórzy spośród arabskich Beduinów, mając szczerze i prawdziwe usprawiedliwienie, przybyli (do Wysłannika) z prośbą o pozwolenie pozostania w tyle,

podczas gdy ci, którzy są nieszczerzy wobec Boga i Jego Wysłannika (co do przymierza i intencji), pozostali w domu (nie uczestnicząc w wyprawie). Kara bolesna spadnie na tych spośród nich, którzy nie wierzą!

91. Nie są winni zbyt słabi, ażeby wyruszyć na wojnę, i chorzy; i ci, którzy nie mają środków (ażeby zapewnić sobie wyposażenie i utrzymanie w czasie wyprawy), o ile są szczerzy wobec Boga i jego Wysłannika. Nie może być żadnej drogi (wnoszenia skargi) przeciwko tym, którzy poświęcają się dobrym uczynkom, świadomi, że ogląda ich Bóg. Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

92. Ani też (nie może być żadnej drogi przeciwko) tym, którzy – gdy przyszli do ciebie, ażeby zaopatrzyć się w wierzchowce, a ty im rzekłeś: „Nie mogę znaleźć dla was żadnych wierzchowców”, powrócili (do siebie) z oczami przepętnionymi łzami ze względu na smutek, że nie mogą znaleźć nic do wydania (na wyprawę).

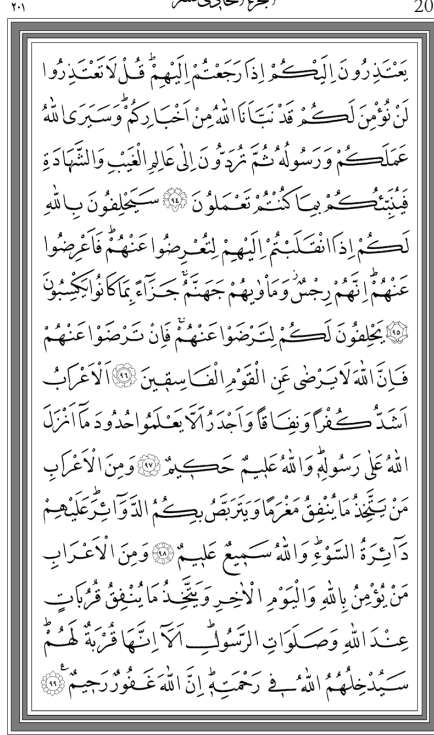
93. Droga (winy) jest otwarta tylko przeciwko tym, którzy pragnęli pozwolenia, ażeby pozostać z tyłu, chociaż są bogaci (i mogą wyposażyć się na wyprawę). Podobało im się być z tymi (kobietami i dziećmi), którzy pozostali w tyle. Bóg nałożył pieczęć na ich serca i nie wiedzą (jaka jest prawda i co jest rzeczywistością dla nich korzystne).

94. Będą się przed wami usprawiedliwiać (o, wierni), kiedy do nich powrócicie. Powiedz (im, o Wysłanniku): „Nie usprawiedliwiającie się: nigdy wam nie uwierzymy. Bóg już nam obwieścił (prawdę) o was. Bóg i Jego Wysłannik będą obserwować wasze (przyszłe) uczynki, a potem zostaniecie sprowadzeni z powrotem do Tego, który zna Niewidzialne i widzialne, a On sprawi, że zrozumiecie to, co zwykliście czynić (i wezwie was na Sąd)”.

95. Gdy do nich powrócicie, oni będą (z lęku przed karą) przysięgać wam na Imię Boże (powtarzając swe usprawiedliwienie), abyście się od nich odwrócili. Przeto odwróćcie się od nich i zostawcie ich w spokoju. Są wstrętni (nieczyści), a ich ostatecznym schronieniem będzie piekło, jako zapłata za to, co sobie zarobili.

96. Będą wam składać przysięgi, abyście byli z nich zadowoleni. Lecz nawet gdybyście byli z nich zadowoleni, to Bóg nie będzie zadowolony z ludu występnego!

97. Arabscy Beduini są (z natury) bardziej zatwardziali w niewierze i obłudzie (niż mieszkańcy miast) i bardziej skłonni do (pozostawiania w) niewiedzy o granicach ustanowionych przez Boga w Objawieniu zesłanym Swemu Wysłannikowi. Bóg jest Wszechwiedzący (o naturze i stanie Swoich sług), Mądry¹⁸.

98. Pośród arabskich Beduinów są tacy, którzy biorą to, co rozdają (jako *zakat* i opłaty dla sprawy Boga), za grzywnę i czekają, aż spadnie na was jakieś nieszczęście; (lecz) ich dosięgnie straszne nieszczęście. Bóg wszystko słyszy, jest Wszystkowiedzący.

99. Pośród arabskich Beduinów są również tacy, którzy wierzą w Boga i w Dzień Ostatni i uznają to, co rozdają (jako *zakat* i opłaty dla sprawy Boga) za sposób na zbliżenie się do Boga i do modlitw Wysłannika (kierowanych za nich do Boga). Zaiste, to jest dla nich sposób na zbliżenie się do Boga. Bóg dopuści ich do Swego Miłosierdzia. Bóg jest doprawdy przebaczący, współczujący!

18. Arabscy Beduini byli nomadami żyjącymi na pustyni albo w wioskach. Byli niekulturalni, zawzięci i ignorancy. Nie znajdowali czasu, ażeby odwiedzić Wysłannika Bożego i wsłuchać się w jego słowa. Trudno było im zmienić starodawny światopogląd, wierzenia i archaiczny styl życia.

Należy zauważyć, że historia daje świadectwo o tym, iż zarówno niewierni, jak i hipokryci żyjący za czasów Proroka byli najbardziej uparci w całych dziejach. Mieszkańcy Mekki i Medyny odznaczali się niezwykłą brawurą, arogancją, brakiem miłosierdzia, wielkim oddaniem swojej starej kulturze, wierzeniom i stylowi życia. Dlatego trudno było im głosić wśród nich islam. Jednakże Prorok Muhammad wychował ich w taki sposób, że stali się ludem wspaniałym, miłosiernym, mądrym, cnotliwym i rozumnym. Byli wychowawcami wszystkich późniejszych pokoleń muzułmanów. To jeden z najwspanialszych cudów Wysłannika. Said Nursi pisze:

*Warto rozważyć, jak szybko wyko-
rzenił fanatyczne przywiązanie swego
ludu do złych i dzikich zwyczajów oraz
przyzwyczajęń moralnie odpychających.
Spójrzmy, jak ubogacił nieustępliwie i*

zawzięte ludy Półwyspu cnotami i uczynił z nich nauczycieli świata, a szczególnie narodów cywilizowanych.

Poza tym to jego „panowanie” nie było jedynie zewnętrzne, zdobył umysły, dusze i serca. Stał się ukochanym serc, nauczycielem umysłów, dusz i władcą ducha.

Wiemy, że tak niewielkie przyzwyczajenie, jak palenie, może zostać usunięte w małej społeczności jedynie przez potężnego zarządcę i z wielkim wysiłkiem. Jednakże Prorok sprawnie usunął wiele zakorzenionych zwyczajów z wielkich społeczności, posiłkując się jedynie niewielką władzą zewnętrzną i małym nakładem kosztów. W miejsce tych złych nawyków zasadził inne, wzniosłe, które stały się trwałym dziedzictwem jego ludu. Tym wszystkim, którzy nie chcą dostrzec tej złotej epoki, doradzam udać się na obecny „cywilizowany” Półwysep Arabski, z setkami filozofów, socjologów i psychologów, i pracować tam z nimi przez sto lat. Będę zdumiony, jeśli w tym czasie osiągną choćby małą część tego, co Prorok osiągnął w jednym roku (Słowa, „Słowo 19.”, 249-250).

Nie wolno o tym zapominać, czytając słowa Koranu o niewiernych pośród hipokrytów.

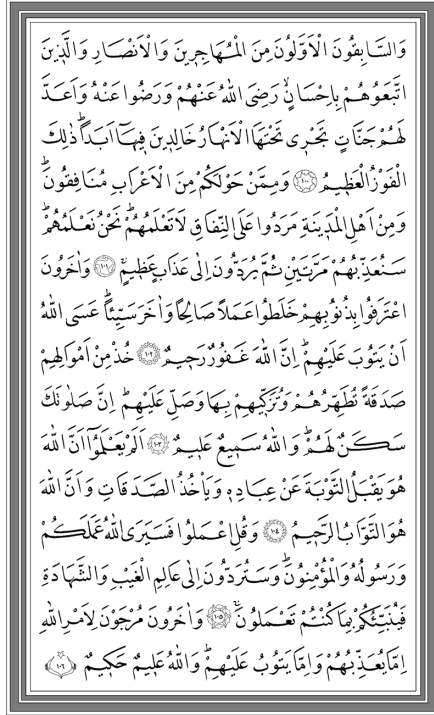
100. Bóg jest zadowolony z pierwszych (którzy przyjęli islam i wyróżniają się w nocy) spośród Emigrantów i Pomocników, i tych, którzy naśladują ich w oddaniu dobrym uczynkom, świadomi, że Bóg ich widzi – oni zaś są zadowoleni z Niego; a On przygotował im na wieczne mieszkanie ogrody, przez które przepływają rzeki. Oto sukces najwspanialszy!¹⁹

101. Pośród arabskich Beduinów, którzy mieszkają wokół was, są obłudnicy i pośród ludu Medyny (również) są ludzie, którzy zrećnie i podstępnie trwają w swej obłudzie: ty (o, Wysłanniku) nie znasz ich (dopóki nie powiemy ci o nich). My znamy ich wszystkich (i zagrożenie, jakie stanowią). Ukarzemy ich podwójnie, a potem zostaną sprowadzeni i poddani karze ogromnej (w życiu przyszłym).

102. Są także inni, którzy uznali swe winy: oni mieszały czyn prawy ze złym. Być może Bóg odpłaci ich skrucę przebaczeniem. Zaiste, Bóg jest Przebaczającym, Współczującym.

103. Zbieraj *sadake* (datki: obowiązkowe albo dobrowolne) z ich majątku, ażeby ich oczyścić i aby wzrastali w czystości i szczerości, i módl się za nich. Zaprawdę, twoja modlitwa jest dla nich źródłem pocieszenia. Bóg jest słyszający i wszechwiedzący.

104. Czyż oni nie wiedzą, że – zaiste – Bóg jest Tym, który przyjmuje skrucę od swych sług i przyjmuje to, co jest ofiarowane ze względu na Niego jako dobroczynność (obowiązkowa i dobro-

wolna); i że zaprawdę Bóg jest Tym, który przyjmuje skrucę i odpłaca za nią łagodnym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, Współczujący (szczególnie względem Swych wierzących sług)?

105. Powiedz: „Działajcie, a Bóg dostrzeże wasze czyny; podobnie Jego Wysłannik i prawdziwi wierni; a wy zostaniecie sprowadzeni do Tego, który zna to, co Niewidzialne i to, co jawne, i On sprawi, że pojmiecie wszystko to, co czyniliście (i rozliczy was z tego)”.

106. Są jeszcze inni, którzy oczekują na rozstrzygnięcie Boga: albo ich ukarze, albo poprowadzi ich ku skrusze, ażeby im wybaczyć²⁰. Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

19. Ten werseł wystarczy, by ukazać zasługi i cnoty Towarzyszy Proroka Muhammada. Uczeni muzułmańscy jednogłośnie zgadzają się co do tego, że byli oni najbardziej cnotliwymi ludźmi po prorokach. Warto zauważyć, że – gdy w Koranie opisywane są ogrody przeznaczone dla wszystkich wiernych – użyty jest przyimek *min* (wyłączający pewne części z całości). W niniejszym wersecie nie jest on stosowany. Kiedy więc w ogrodach dostępnych dla wszystkich wiernych rzeki płyną *poprzez* nie, to ogrody przeznaczone dla Towarzyszy Proroka „wyposażone” są w rzeki, które przepływają *poprzez* nie całe. Oznacza to, że będą obfitsze w błogosławieństwa i dobrodziejstwa.

Zgodnie z definicją uczonych, Towarzystem jest „wierny, który widział i słyszał Wysłannika choćby raz i umarł jako wierny” (al-Asqalani, 1:7). Uczeni podzielili ich na dwanaście kategorii, w zależności od tego, który z nich wcześniej przyjął islam i zaczął mu służyć: (Niektórzy z Towarzyszy, a szczególnie ci, którzy jako pierwsi przyjęli islam, zaliczają się do kilku z tych kategorii. Na przykład dziewięciu z dziesięciu z tych, którym już za ich życia został obiecany raj i należą do kategorii pierwszej, mieści się także w kategorii drugiej. Dlatego każda kategoria musi być rozpatrywana zgodnie z tym, kto został do niej włączony).

- Czterej sprawiedliwi kalifowie (Abu Bakr, Umar, Utman i Ali) i reszta spośród tych, którym przyobiecano raj za ich życia (Zubajr ibn Aĥlam, Abu Ubajda ibn al-Dżarra, Abdurrahman ibn al-Auf, Talha ibn Ubajdullah, Sa'd ibn Abi Waqqas i Sa'id ibn Zajd).
- Ci, którzy uwierzyli przed konwersją Umara i spotykali się potajemnie w domu Zajda ibn Arqama, ażeby słuchać Wysłannika.
- Ci, którzy wyemigrowali do Abisynii.
- Pomocnicy (Ansarowie), którzy zaprzysięgli wierność Wysłannikowi w miejscowości al-Aqaba.

- Pomocnicy, którzy zaprzysięgli swoją wierność w al-Aqaba w roku następnym.
- Emigranci, którzy dołączyli do Wysłannika w czasie jego *hidżry*, zanim dotarł do Medyny z Quba, gdzie krótko przebywał.
- Towarzysze, którzy walczyli pod Badr.
- Ci, którzy emigrowali do Medyny pomiędzy bitwą pod Badr i traktatem Hudajbija.
- Towarzysze, którzy ślubowali wierność pod drzewem podczas wyprawy Hudajbija.
- Ci, którzy nawrócili się i emigrowali do Medyny po traktacie Hudajbija.
- Ci, którzy przyjęli islam po zdobyciu Mekki.
- Dzieci, które widziały Wysłannika w dowolnym czasie i miejscu po zdobyciu Mekki (al-Hakim, 22-24).

Niektórzy komentatorzy Koranu rozumieją ze stwierdzenia: *Pierwsi spośród Emigrantów i pomocników*, odniesienie do pierwszych dwóch lub trzech kategorii (rang) pomiędzy Emigrantów i Pomocników, a wyrażenie: *ci, którzy naśladują ich w oddaniu dobrem uczynkom, świadomi, że Bóg ich widzi* – odniesienie do innych. Inni jednak uważają, że przyimek *min* przełożony tutaj jako: „spośród”, funkcjonuje jako wyjaśnienie, a co za tym idzie, „Emigranci i Pomocnicy” są niejako w opozycji do „pierwsi”. Wedle tego, co mówią ci uczeni, wszyscy Emigranci i Pomocnicy są „pierwszymi” w islamie, a *ci, którzy naśladują ich w oddaniu dobrem uczynkom, świadomi, że Bóg ich widzi* to są dwa pokolenia, które nastąpiły po Towarzyszach. Wysłannik oświadczył: „Najlepsi spośród ludzi żyją w moich czasach. Potem ci, którzy po nich następują, a potem ci, którzy następują po tamtych. Po nich nastąpi pokolenie, którego świadectwo jest czasem prawdziwe, a innym razem fałszywe” (al-Buchari, „Fada'il al-Ashab”, 1; Muslim, „Fada'il as-Sahaba”, 212).

20. Pewne zdarzenia funkcjonują jako decydujące kryteria odróżnienia jednych ludzi od innych, pomagające także w tym, ażeby

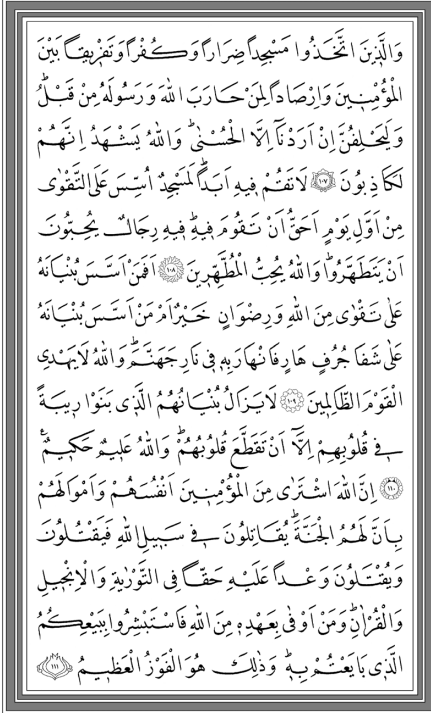
pojąć ich charakter i wartość i by ich ocenić. Wyprawa Tabuk za czasów Wysłannika była jednym z takich zdarzeń. Wyraźnie pokazała, że pośród muzułmanów są grupy należące do różnych kategorii.

Jak zaznaczono w przypisie 1 (zob. załącznik 3), są zasadniczo dwie grupy muzułmanów: prawdziwi, którzy wierzą w to, w co wierzyć należy, i fałszywi, będący pod względem prawnym (jedynie) muzułmanami lub muzułmańskimi obywatelami państwa muzułmańskiego. Jeśli ktoś ustnie deklaruje wiarę, uczestniczy w modlitwach zbiorowych, w szczególności w modlitwie piątkowej, i płaci *zakat*, to jest uznawany za muzułmanina. Jednak taka osoba może być hipokrytą, który wewnętrznie jest niewiernym. Wyprawa Tabuk dowiodła istnienia czterech grup muzułmanów:

- Autentyczni wierni: brali udział w kampanii dobrowolnie; a jeśli nie wzięli w niej udziału, to dlatego, że nie byli w stanie, ze względu na brak środków, chorobę lub też inną słabość. Ci wyznawcy zawsze pozostawali wierni Bogu i Jego Wysłannikowi, a także rozdawali swe środki na dobroczynność w miarę swych możliwości. Również pośród tych wiernych były różne kategorie. Niektórzy przewyższali innych w tym, że wcześniej przyjęli islam albo doskonale służyli tej religii. Inni szczerze ich naśladowali w pobożności i dobrych uczynkach.
- Wierni, którzy nie uczestniczyli w wyprawie, ale natychmiast okazali skruchę. Bóg im przebaczył.
- Wierni, którzy nie uczestniczyli w wyprawie i nie okazali skruchy. Ich sprawa

została odroczone aż do Sądu Ostatecznego. O nich werset 118 niniejszej *sury* mówi, że w końcu jednak okazali szczerą skruchę. Zyskali zatem przebaczenie.

- Hipokryci: nie uwierzyli w zasady wiary, ale oficjalnie i publicznie islam wyznawali. Choć niechętnie i leniwie, to jednak uczestniczyli w modlitwach zbiorowych, a w szczególności w modlitwie piątkowej, a jeśli byli wystarczająco bogaci, to płacili *zakat*. Jednak często kłamali, nigdy nie pominęli okazji, ażeby zaszkodzić islamowi, Wysłannikowi i wiernym. Niektórzy z nich byli jeszcze sprytniejsi i bardziej podstępni w swej obłudzie. Jednak niezrównana roztropność, rozważa i inteligencja Proroka, a także fakt, że był wspierany przez Boże Objawienia, zapobiegły realizacji planów przygotowywanych przez obłudników. Mimo wszystko, ze względu na to, że oficjalnie nie czynili nic takiego, co mogłoby ich przypisać do kategorii niewiernych albo apostatów, hipokryci uważani byli za muzułmanów. Wysłannik nie ujawniał ich tożsamości. Uczynił to jedynie wobec Hudajfy ibn al-Jaman. Po tym, jak Prorok otrzymał od Boga zakaz wykonywania modlitwy pogrzebowej nad hipokrytami (9:84), nie wykonał już jej nad nimi nigdy. Wspomniany Hudajfa przewodniczył modlitwom pogrzebowym i jeśli on w jakimś pogrzebie nie uczestniczył, to nie brali w nim też udziału ani Prorok, ani jego Towarzysze.

107. Ci (spośród hipokrytów), którzy przysposobili sobie meczet ze względu na (swą) niezgodę i niewiarę, ażeby powodować podziały pomiędzy wiernymi, i wykorzystują (go) jako placówkę do współpracy z tym, który uprzednio toczył wojnę z Bogiem i Jego Wysłanikiem, będą się z pewnością zarzekać: „My mieliśmy w zamyśle jedynie dobro (budując ów meczet)”, tymczasem Bóg zaświadczy, że – zaiste – są kłamcami²¹.

108. Nie stawaj nigdy w tym meczecie, ażeby wykonać modlitwę. Wart tego, ażebyś w nim stawał (dla modlitwy), jest meczet wznoszony od pierwszych dni (w Medynie) na pobożności i bogobojności. W nim zbierają się ludzie, którzy miłują

oczyszczanie się (z wszelkich ułomności duchowych i moralnych). Bóg miłuje tych, którzy lubią się oczyszczać.

109. Czyż lepszy jest ten, kto wznosił swój gmach (religię i świat osobisty) na pobożności i bogobojności (i którego celem jest podobać się Bogu), czy też ten, kto wznosił swój gmach na krawędzi podmywanego przez wodę, osypującego się brzegu rzeki, tak że upadnie wraz z nim do Ognia piekielnego? Bóg nie jest przewodnikiem ludzi występnych.

110. Gmach (systemy, plany i style życia), który wzniesli obłudnicy, nigdy nie przestanie się chwiać i stanowić wątpliwości w ich sercach, dopóki ich serca nie zostaną pocięte na kawałki (a oni pomrą)²². A Bóg jest Wszzechwiedzący (co do ich zamysłów i spisków), Mądry (w którego każdym czynie i rozkazie jest wiele przykładów mądrości).

111. Bóg nabył u wiernych dusze i majątki w zamian za przygotowanie dla nich raju²³. Oni walczą dla sprawy Boga, zabijają i są zabijani. Oto obietnica, którą Bóg związał się w Torze, w Ewangelii i w Koranie²⁴. Kto mógłby być wierniejszy swemu przymierz, aniżeli Bóg? Przeto (o wierni) radosne wieści dla was ze względu na handel, jakiego z Nim dokonaliście! Zaiste, oto sukces najwspanialszy!

21. Niniejszy werset wspomina o niezwykle ważnej okoliczności. Pomimo poważnego napominania w Koranie, muzułmanie nie byli w stanie dostrzec spiskowych działań hipokrytów, za wyjątkiem Epoki Szczęścia (za Proroka i w pewnej mierze czterech sprawiedliwych kalifów). Wiele aktów obłudy stało się źródłem największych zagrożeń dla muzułmanów.

Częścią nieustających aktów wrogości ze strony hipokrytów, skierowanych przeciwko islamowi, było zbudowanie meczetu. Był on pomyślany jako źródło podziałów i niesnasek wewnątrz wspólnoty muzułmańskiej. Obłudnicy zaprosili Proroka, aby zainaugurował działalność meczetu poprowadzeniem w nim pierwszej modlitwy. Jednak Wysłannik nie spełnił tej prośby, jako że był zajęty przygotowaniem do kampanii Tabuk.

Pewien człowiek, zwany Abu Amir, został chrześcijaninem przed emigracją Wysłannika do Medyny i pragnął wybić się do godności przywódcy tego miasta. Skoro jednak nie mógł zrealizować swych planów ze względu na emigrację Proroka, stał się jego zagorzałym wrogiem i zaczął go zwalczać. Udał się nawet do cesarza Bizancjum i nakłaniał go do walki z muzułmanami. Budując wspomniany meczet, hipokryci zamierzali wykorzystać go na bazę do współpracy z nieprzyjaciółmi islamu. Wysłannik, który znał prawdziwy cel budowy tego meczetu, nakazał po swoim powrocie z Tabuk jego rozebranie.

W dziejach Islamu wiele grup hipokrytów spiskowało przeciw muzułmanom pod przybraniem islamu. Przyczyniły się one nie tylko do powstania licznych odłamów heterodoksyjnych, ale też pewne grupy spowodowały zniszczenie Państwa Osmańskiego i od tego czasu spiskują przeciwko muzułmanom na całym świecie. Choć z imienia muzułmanie, to zwykle należą do innych wyznań lub są w ogóle antyreligijni i uparcie antymuzułmańscy. Pośród nich są tacy, którzy budowali meczety i jednocześnie infiltrowali organizacje muzułmańskie. Niestety, w ostatnich

stuleciach muzułmanom brakowało umiejętności rozpoznania tychże ludzi.

22. Ten wers opisuje wewnętrzny świat hipokrytów w stylu wybitnie figuratywnym. Wszystkie systemy, którymi się posługują; plany, które wymyślają i placówki, które budują w celu walki z islamem, są dla nich niczym więcej jak tylko źródłem stałego niepokoju i lęku. Udują, że są muzułmanami, podczas gdy ich serca są podobne do gniazda pełnych węzów i skorpionów. Są przy tym przepelnieni strachem, gdyż są zdrajcami. Stale lękają się dekonspiracji siebie i swoich planów. Ów strach ciąży na ich sercach. Jeśli grupy hipokrytów odnosiły pewne sukcesy w walce z islamem, szczególnie w ostatnich stuleciach, to dlatego, że muzułmanie odeszli od islamu i utracili zdolność rozróżniania, którą daje ta religia. Co do samych hipokrytów, to obłuda jest dla nich trucizną i więzieniem.

23. To Bóg stworzył ludzkość i przygotował warunki do naszego życia na Ziemi. On jest zatem naszym Właścicielem. Jednakże Bóg wyróżnił nas i uhonorował wolną wolą; nie pozostawiając nas przy tym zagubionymi w pustaciach świata. Dał nam przecież wiedzę o tym, jakie konsekwencje poniesiemy za swe postępowanie.

Sama istota ludzkości należy do Boga, Jego udział w tym, co ludzkość uznaje za swoją własność, wynosi zatem więcej aniżeli 999/1000. Istnienie powietrza i wody stanowi dwa z trzech zasadniczych warunków trwania egzystencji człowieka; są one wyłączną własnością Boga i nie stanowią produktu działalności ludzkiej. To również Bóg stwarza nasienie pszenicy i wyposaża je w zdolność kiełkowania; stwarza powietrze, wodę, ziemię i światło słoneczne, niezbędne do jego wzrastania; a także powoduje konieczną współpracę pomiędzy tymi elementami. To wreszcie Bóg stwarza istoty ludzkie z mocą i zdolnością zbioru pszenicy. Dlatego też udział człowieka w chlebie, który produkuje z pszenicy, jest nawet mniejszy niż 1/1000.

Mimo że ludzkość całą swoją istotą i posiadaniem należy absolutnie do Boga, to On oferuje jej pewien „handel”: Bóg „zakupi” od ludzi to, co posiadają i złoży w ich ręce jako depozyt, dając w zamian szczęście wieczne. Będzie również ludzi chronił i ocali ich od dokuczliwości wynikających z posiadania dóbr doczesnych. To „handel” całkowicie na korzyść ludzi. A jednak nasza ignorancja i nierozwaga mogą uniemożliwić nam dobrowolne zaakceptowanie takiego „handlu”.

Chociaż w Koranie, w miejscach mówiących o zmaganiu się na drodze Boga, najpierw wspomniany jest majątek, a następnie osoba istot ludzkich, to ten werset daje pierwszeństwo istocie ludzkiej. Jest tak dlatego, że te istoty będą cieszyć się wiecznym szczęściem w raju (Słowa, „Słowo 6.”; Kur’a-n’dan Ídrake, 1:182-183).

24. Niniejszy werset wyraźnie mówi nam o obietnicy danej wiernym, która to obietnica wspomniana jest w Torze, Ewangelii i w Koranie. W Ewangelii w obecnym kształcie znajduje się wiele odniesień do raju. Czasem jest on nazywany „Królestwem Niebieskim”, jak w wersecie: „Błogosławieni, którzy cierpią dla sprawiedliwości, gdyż do nich należeć będzie Królestwo Niebieskie” (Mateusz, 5:10), a czasem pod nazwą „życie wieczne”, jak w wersecie: „I każdy, kto dla mego imienia opuści dom, braci, siostry, ojca, matkę, dzieci lub pole, stokroć tyle otrzyma i życie wieczne posiędzie na własność” (Mateusz, 19:29). Tora w obecnej formie nie zawiera wyraźnej obietnicy raju. Pozbawiona

została wzmianki o życiu po śmierci, o Dniu Sądu i o Bożej nagrodzie i karze, choć wiara w Tamten Świat stanowi drugi filar wiary wszystkich objawionych przez Boga religii. Mimo że oryginalna Tora z pewnością zawierała odniesienia do tego filaru wiary, to jednak Tora w obecnym kształcie jest produktem tej epoki dziejów żydowskich, gdy żydzi stali się niezwykle świeccy. Wówczas to wszystkie obietnice dotyczące życia wiecznego w raju zostały zinterpretowane jako odniesienia do tryumfu w tym życiu, a opisy raju uznano za opisy Palestyny. Na przykład w Koranie 48:15 raj opisywany jest jako miejsce przyobiecane pobożnym i takie, w którym płyną strumienie czystej, niczym niezanieczyszczonej wody, mleka; wybornego, nie oszłamiającego wina (soku owocowego) i czystego miodu. Jednak w Torze, jaka istnieje obecnie, ziemia mlekiem i miodem płynąca (Powtórzonego Prawa 6:3) uznawana jest za odniesienie do Palestyny.

Są wszelako żydzi, którzy uznają zmartwychwstanie i życie wieczne za „trzynasty fundament” religii judaistycznej. Oto co pisze na ten temat Ramba’em: „Zmartwychwstanie stanowi fundament fundamentów Mojżesza, naszego Nauczyciela, z którym niech będzie pokój. Nie ma wiary ani związku z judaizmem dla tego, który w to nie wierzy. Jednakże zmartwychwstanie obejmie jedynie prawych. Mędrcy mówią: „deszcze są zarówno dla prawego, jak i nieprawego, a zmartwychwstanie jest przeznaczone jedynie dla prawego” (<http://members.aol.com/LazerA/13yesodos.html>).

112. Ci, którzy wracają do Boga ze skruchą; i ci, którzy czczą Boga; i ci, którzy Boga wychwalają; i ci, którzy podróżują (ażeby głosić Posłannictwo Boga, studiować i badać świat ze względu na Boga albo rozmyślać nad znakami Boga); i ci, którzy czynią pokłony w bojaźni bożej; i ci, którzy padają na twarz przed Bogiem w oddaniu; i ci, którzy nakazują i głoszą to, co jest słuszne i dobre, a zabraniają zła i starają się mu zapobiec; i ci, którzy zachowują granice ustanowione przez Boga: głoś radosne wieści wiernym!

113. Nie jest rzeczą właściwą, aby Prorok i ci, którzy wierzą, wypraszali u Boga przebaczenie dla tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, nawet jeśli by byli blisko spokrewnieni, odkąd stało się dla nich jasne, że oni (umarli jako bałwochwalczy i) są skazani na Ogień piekielny.

114. Abraham modlił się o przebaczenie dla swego ojca jedynie dlatego, że złożył mu taką obietnicę. Jednak skoro tylko stało się dla niego jasne, że (ojciec) był wrogiem Boga, on (Abraham) rozstał się z nim²⁵. Abraham był człowiekiem o najczulszym sercu, najłaskawszym.

115. Bóg nie sprowadza ludzi na manowce, jeśli ich wcześniej prowadził, dopóki im nie wyjaśni, czego się powinni wystrzegać (ażeby uniknąć zbłądzenia)²⁶. Zaiste, Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِغُونَ الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ بِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ
﴿١١٢﴾ مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالنَّبِيِّاتِ أَنْ يَقْتَصِرُوا
لِلْمَشْرُكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ
لِأَبِيهِ إِلَّا عَنِ مَوْعِدَةٍ وَعَدَّهَا أَيَّاهُ فَتَمَسَّ يَدَيْهَا إِنَّهُ عَدُوٌّ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُرْسِلَهُمْ لَأَوَّاهٍ حَلِيمٍ ﴿١١٤﴾ وَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْهُمْ حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَعَفَوْنَ
إِنَّ اللَّهَ يَكْتُبُ كِتَابَهُ عَلَيْكُمْ ﴿١١٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ يُخَيَّرُ بَيْنَ أَلْبَانٍ وَيُخَيَّرُ بَيْنَ دُونَ
اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا تَنْصُرُوا ﴿١١٦﴾ لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ
وَالْمُشْكِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَابْتِغَاءَ مَوَاقِفٍ فِي سَاعَةِ
الْعُسْرِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَرِيحُ قُلُوبَهُمْ قَرِيبٍ مِنْهُمْ
ثُمَّ نَكَبَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾

116. Bóg jest Tym, do którego należy panowanie nad niebiosami i ziemią. On daje życie i powoduje śmierć. I wy nie macie, poza Bogiem, ani strażnika (który by was chronił i któremu moglibyście powierzyć wasze sprawy), ani pomocnika.

117. Zaprawdę, Bóg zwrócił się w miłosierdziu ku Swemu Prorokowi, a także ku Emigrantom i Pomocnikom, którzy towarzyszyli mu w czasach utrapienia, kiedy to serca części z nich niemal zбочyły (z Prostej Ścieżki), Bóg wszelako zwrócił się również ku nim w Swej łaskawości (i uchronił ich od zejścia z Prostej Ścieżki). Zaprawdę, On jest dla nich Miłosierny, Współczujący.

25. Nie jest pewne, czy Azar, którego Koran wspomina jako ojca Abrahama, był jego ojcem biologicznym, czy też może opiekunem. W Koranie zawsze określany jest terminem *ab*, który może oznaczać zarówno ojca biologicznego, jak i opiekuna. Abraham obiecał mu, że będzie prosił Boga o przebaczenie dla niego (19:47) i dotrzymał słowa (26:86). Później jednak okazało się, że Azar jest wrogiem Boga i Abraham zaprzestał swych prośb. Czytamy jednak także w Koranie, że przy końcu swego życia, gdy urodził mu się zarówno Ismail, jak i Izaak, Abraham modlił się za swoich rodziców, mówiąc: „Panie nasz! Przebacz mnie i moim rodzicom” (14:41). W tekście koranicznym zastosowane zostało tutaj słowo *walidain* (rodzice), a nie *aba-*

wain. Podczas gdy *ab* może oznaczać zarówno ojca biologicznego, jak i opiekuna, to słowo *walid* oznacza ojca biologicznego. Wnioskujemy stąd, że Azar nie był rzeczywistym ojcem proroka Abrahama, niech będzie z nim pokój.

26. Jeśli Bóg prowadzi jakiś lud *drogą prostą*, to nigdy nie pozwoli mu z niej zboczyć, o ile wcześniej nie wyjawi mu skutków takiego postępowania. Ci zatem, którzy schodzą z *prostej ścieżki*, choć Bóg uprzednio poprowadził ich ku niej, są ludźmi, których serca Bóg sprowadził z tejże ścieżki dlatego, że sami z niej zesli (61:5), i którzy zmieniają na zły swój świat wewnętrzny, światopogląd i styl życia (13:11).

118. I (On zwrócił się w miłosierdziu także) ku owym trzem pozostawionym w tyle, i których sprawa została odłożona (gdyż nie wzięli udziału w kampanii Tabuk): (oni odczuwali taką skruchę, że) ziemia stała się dla nich zbyt ciasna, pomimo całej swej rozległości, i ciasne stały się dla nich ich dusze, i pojęli w pełni, że nie ma ucieczki przed Bogiem, jak tylko w Nim Samym. A On wówczas zwrócił się ku nim w łaskawości, ażeby mogli okazać skruchę i ozdrowieć do swego uprzedniego stanu (w islamie). Zaprawdę, Bóg jest Tym Jedynym, który nagradza skruchę miłosiernym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, Współczujący (szczególnie dla Swych wierzących sług).

119. O wy, którzy wierzycie! Powstrzymujcie się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, i przebywajcie w towarzystwie prawdomównych (tych, którzy również są wierni swemu przymierz z Bogiem).

120. Nie uchodziło ludowi Medyny i arabskim Beduinom wokół niej to, by nie pójść za Wysłannikiem Bożym i troszczyć się bardziej o siebie samych, aniżeli o niego. A to dlatego, że dla sprawy Boga nie cierpią ani od pragnienia, ani od zmęczenia, ani od głodu; i nie podejmują żadnego kroku, który by rozwścieczył niewiernych, ani nie uzyskują od nich żadnej korzyści, gdzie by sprawiedliwy czyn nie został dla nich zapisany (w księdze ich uczynków). Zaprawdę, Bóg nie zmarnuje nagrody tych, którzy poświęcili się dobrym uczynkom, świadomi, że ogląda ich Bóg.

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمُ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْا أَن لَّا يَلْبَسَ مِنْ اللَّهِ إِلَّا الْيَأْسُ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٦﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدْيَنَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَخْتَلِفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَٰلِكُمْ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْضَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطِئُونَ مَوْطِئًا يَبِيْطُ الْكُفَّارُ وَلَا يَمْلِكُونَ مِنْ عَدُوِّ نَبِيٍّ إِلَّا كَيْفَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٧﴾ وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يُقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَيْفَ لَهُمْ بِإِذَا يَأْتِيَهُمْ اللَّهُ بِخَيْرٍ ثُمَّ اللَّهُ أَخْسَنُ مَا كَانُوا يَعْتَلُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا فَتَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٢٩﴾

121. Ani też nie wydają żadnej kwoty ze względu na Boga, małej lub wielkiej, ani nie przekraczają doliny (podróżując dla sprawy Boga), żeby nie zostało to im zapisane (w księdze ich uczynków), i Bóg nie wynagrodził im tego, co zwykły czynić nagrodą najpiękniejszą.

122. A wierni nie powinni wyruszać do walki wszyscy razem. Z każdego hufca niech pozostanie część z nich, aby zdobyć głęboką, dokładną wiedzę i zrozumienie w sprawach religijnych i aby mogli ostrzegać swoich bliźnich, kiedy do nich powrócą, tak żeby ci mieli się na baczności (przed fałszywym postępowaniem)?²⁷

27. Islam jest religią doskonałej równowagi i każdy jego element jest dokładnie tam, gdzie powinien być. Napominając wiernych do przeciwstawienia się jednemu z dwóch supermocarstw tamtego czasu, Koran nie zaniedbuje pewnego ważnego wymiaru całej sprawy. Bóg w Koranie nakazuje wspólnocie muzułmańskiej, ażeby wywiodła z siebie grupę ludzi mających dogłębną wiedzę o islamie. Jeśli żołnierze odniosą zwycięstwo, to mogą poczuć się dumni i przyjąć pewne niepożądane cechy danego społeczeństwa, a jeśli zostaną pokonani, to klęska może spowodować u nich rozpacz

i lęk o przyszłość. Będą potrzebować ostrzeżenia od kogoś doskonale znającego islam. Poza tym żołnierze zazwyczaj nie mają dość czasu, ażeby zgłębiać nauki religijne. Wynika stąd, że musi istnieć grupa uczonych, którzy będą ich nauczać. W wersecie na określenie tych ludzi użyty został termin „tafakkuh”. Oznacza on przenikanie do istoty rzeczy w celu osiągnięcia głębokiego i poprawnego zrozumienia i rozróżnienia pomiędzy tym, co słuszne, a tym, co niesłuszne. Jedyne tacy ludzie mogą uchwycić religię w sposób poprawny. Nazywa się ich mianem *fakih*.

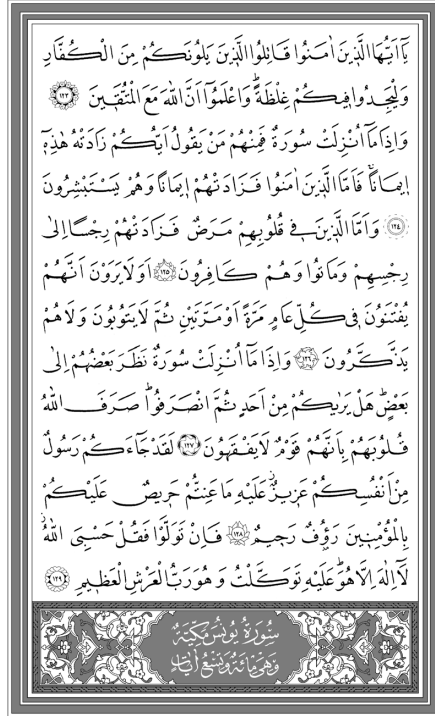
123. O wy, którzy wierzycie! Walczcie z tymi niewiernymi, którzy znajdują się w waszej bliskości (i stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla was i dla głoszenia islamu); niechaj znajdą w was surowość²⁸. Wiedźcie, że Bóg jest z bogobojnymi, pobożnymi, którzy dotrzymują swych zobowiązań względem Niego.

124. Kiedykolwiek zsyłana jest jakaś *sura*, są pośród nich tacy (hipokryci), którzy mówią: „Którego z was wzmocniła ona w wierze?”²⁹ Co do tych, którzy wierzą, to ona wzmacnia ich w wierze i oni radują się tym, że została zesłana i dobrą nowiną (którą poprzez nią otrzymują).

125. Lecz co do tych, których serca drąży choroba (wysuszająca źródło ich życia duchowego, wyniszczająca ich siłę zrozumienia i psująca charakter), to ona doda nieczystość do ich nieczystości i umrą jako niewierni.

126. Czy oni nie widzą tego, że są poddawani próbie każdego roku raz lub dwa (stykając się z tak decydującymi zdarzeniami i sytuacjami, które ujawniają im ich wewnętrzny świat i napominają ich, ażeby zwrócili się skruszeni do Boga i poprawili się)? Oni jednak ani nie okazują skruchy (i nie poprawiają się), ani nie przyjmują do siebie ostrzeżenia (które daje im wszystko to, co ich spotyka).

127. Kiedy zsyłana jest jakaś *sura* (i recytuje ją Wysłannik w obecności mużulmanów), oni spoglądają nawzajem na siebie (jakby mówiąc): „Czy ktoś was widzi?”, a potem się wymykają. Bóg

odwrócił ich serca (od prawdy), ponieważ są ludźmi, którzy nie rozmyślają i nie starają się uchwycić prawdy.

128. Przyszedł do was (o, ludzie) Wysłannik spośród was samych; ciąży mu niezwykle wasze cierpienie, jest pełen zatroskania o was, dla wiernych jest przepełniony litością i współczuciem.

129. A jeśli oni się od ciebie odwróca, powiedz: „Wystarczy mi Bóg; poza Nim nie ma boga. W Nim pokładam swą ufność i On jest Panem Najwyższego Tronu (jako absolutny Władca i Opiekun Wszechświata oraz wszelkiego stworzenia, który je ochrania i podtrzymuje przy życiu)”.

28. Istnieje związek pomiędzy tym werse-tem a werse-tem 73. W wersecie 73 zawarty jest nakaz, ażeby wierni nieugięte walczyli (prowadzili *dżihad*) z niewiernymi i hipokrytami i byli wobec nich surowi. Niniejszy werse-tem nakazuje walkę z niewiernymi i surowość wobec nich. Rozważając obydwa werse-ty łącznie pojmiemy, że niewierni i hipokryci, z którymi Prorok (i wierni) mają nakaz walczyć i być wobec nich surowi, to szczególnie ci w Medynie i wokół niej. Podobnie jak Wysłannik otrzymał nakaz rozpoczęcia głoszenia islamu od swej najbliższej rodziny (26:214), jest rzeczą naturalną, że wróg, wobec którego obowiązuje pierwszeństwo w podejmowaniu walki, to ten, który znajduje się po sąsiedzku i stanowi bezpośrednie zagrożenie. Implikowała to także ta okoliczność, że samo centrum islamu powinno być wolne od jakiegokolwiek ataku.

Podczas gdy werse-tem 73 nakazuje prowadzenie *dżihadu* zarówno przeciwko niewiernym, jak i hipokrytom i surowość wobec nich, to niniejszy werse-tem nakazuje walkę jedynie z niewiernymi i okazywanie wobec nich surowości. To uwidacznia różnicę pomiędzy *dżihadem* a zwykłą walką (*kital*). Skoro hipokryci oficjalnie uważani są za muzułmanów, to autentycznym muzułmanom nie wolno jest prowadzić z nimi walki, chyba że

powodują chaos i niezgodę, a także występują przeciwko ładowi społecznemu. Natomiast *dżihad* muzułmanie muszą prowadzić zarówno przeciwko niewiernym, jak i hipokrytom.

29. Z początku człowiek wierzy zazwyczaj w podstawy wiary w sposób powierzchowny. Kiedy jednak zaczyna porządkować swoje życie w świetle wiary, wypełniając obowiązki religijne, regularnie oddając cześć Bogu, zastanawiając się nad zasadami i prawdami wiary, opartymi na dowodach z „Natury”, zdarzeniach i własnym sumieniu oraz sercu, wzrastając w wiedzy o nich, coraz to bardziej pogłębia swoją wiarę i znajomość religii. W ten sposób prawdy wiary „podbijają” umysł i serce człowieka wierzącego tak, że jego wiara rozwija się niczym pączek rozkwitający w rozłożysty kwiat z dojrzałymi płatkami. Imam Rabbani Ahmad al-Farūqi al-Sirhindi (zm. 1624), jeden z największych uczonych i mistrzów sufickich w islamie, żyjący w Indiach, powiedział: „Wolałbym wyjaśnić w pełni jeden artykuł wiary, aniżeli osiągnąć tysiące duchowych przyjemności i ekstaz”. Mawiał też: „Ostatecznym przystankiem wszelkich duchowych peregrynacji jest osiągnięcie pełnego postrzegania prawd wiary” (*The Letters*, „The 5th Letter”, 22). Ta wiedza i percepcja sprawiają, że wiara wzmacnia się i pogłębia.

SURA 10

JUNUS (JONASZ)

Okres mekkański

Niniejsza sura objawiona została w Mekce i składa się ze 109 wersetów. Bierze swą nazwę od wersetu 98, w którym opowiedziane jest pewne zdarzenie, związane z ludem Jonasza. Sura jako całość zajmuje się istotą wiary – w szczególności boskim pochodzeniem Koranu – i wspomina niektóre wydarzenia z czasów posłannictwa proroków Mojżesza i Noego, łączące się z podstawami religii.

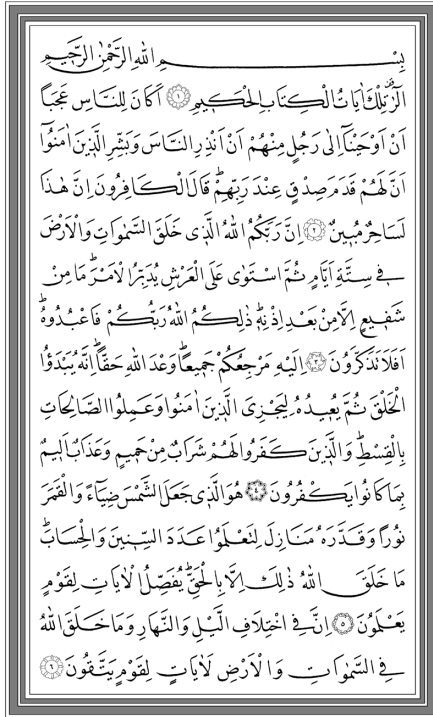
W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Ra.* Oto Objawienia zawarte w Księdze pełnej mądrości.
2. Czyż wydaje się ludziom dziwne to, że objawiamy człowiekowi spośród nich, mówiąc: „Ostrzegaj całą ludzkość (o skutkach obrania drogi, którą kroczą) i głoś tym, którzy wierzą, wieść radosną, że mają w swym Panu solidne oparcie (ze względu na wiarę, ufność i sprawiedliwe czyny)”¹. (Czy to dlatego) niewierni mówią: „Ów (człowiek) jest z pewnością czarownikiem?”
3. Zaiste, wasz Pan jest Bogiem, który stworzył niebiosa i ziemię w sześć dni, a następnie umocnił się na Najwyższym Tronie², kierując wszelkimi sprawami (jako jedyny Władca Stworzenia). Nikt nie może wstawić się do Boga bez Jego zezwolenia. Oto Bóg, wasz Pan, prze-

الْحَاقِي عَشْرَ

207

٢٠٧

to czujcie Go. Czyż nie zastanowicie się (nad tą prawdą fundamentalną) i nie będziecie świadomi?

4. Do Niego wszyscy powrócicie: obietnica od Boga w prawdzie (przeto wypełni się z pewnością). On daje początek Stworzeniu, a następnie wydaje je ponownie (w drugim świecie), ażeby wynagrodzić sprawiedliwie tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła. Tymczasem dla niewierzących (i umierających jako niewierni) jest (przeznaczony) napój z wrzącej wody i kara bolesna, gdyż uparcie trzymają się niewiary.

5. On jest tym, który uczynił słońce promieniejącym, jaśniejącym światłem, a księżyc światłem odbitym, i usta-

lił dlań fazy, byście mogli wiedzieć (jak obliczyć) liczbę lat i (jak) mierzyć (czas). Bóg nie stworzył tego inaczej, jak tylko w prawdzie (w określonym celu i z zamysłem). On wykłada szczegółowo znaki (i dowody prawdy) dla ludzi szukających wiedzy.

6. W następstwie nocy i dnia (z ich skracaniem się i wydłużaniem) i we wszystkim, co stworzył w niebiosach i na ziemi, z pewnością są znaki (objawiające prawdę) dla ludzi, którzy powstrzymują się od nieposłuszeństwa wobec Niego, pełni bojaźni bożej.

---

1. Początkowe wersety sury odkrywają główny jej temat. Pierwsze wersety niniejszej sury wskazują, że będzie głównie mowa o boskim pochodzeniu Koranu, a przedstawiany dowód zostanie oparty na mądrości. Dowody czerpane z wszechświata, życia ludzkiego, dziejów oraz wydarzeń jako manifestacji Boskiego Imienia – Mądrego (Boga) skierowane są do

ludzkiego intelektu, myśli oraz siły rozumowania i przedstawiają nam przykłady mądrości w stworzeniu człowieka i wszechświata.

2. Odnosnie do stworzenia niebios i ziemi w sześć dni, znaczenia Najwyższego Tronu i umocnienia się na nim Boga, zob. 2:28, przyp. 28-29; 7:54, przyp. 13; 41, przyp. 2.

7. Ci, którzy nie oczekują spotkania z Nami i którym podoba się życie na tym świecie i (ani nie spoglądają, ani nie widzą nic poza nim) który zadowala ich; i ci, którzy nie dbają o nasze Objawienia ani znaki (dawane ich duszom i zmysłom):

8. Oni są tymi, których ostatecznym schronieniem jest Ogień piekielny ze względu na to, co zyskali (swymi czynami).

9. Zaprawdę, tych, którzy uwierzyli i czynią dobre, prawe dzieła, Bóg poprowadzi dzięki cności wiary do szczęśliwego końca: rzeki będą płynąć u ich stóp w Ogrodach obfitości i błogosławieństwa.

10. Ich wezwaniem będzie tam: „Wszelka chwała Tobie, Boże! (Jesteś bez żadnej skazy i absolutnie sprawiedliwy)”. A ich pozdrowieniem (do siebie nawzajem, od Boga i aniołów): „Pokój!” A ich wezwanie kończyć się będzie: „Wszelka chwała i wdzięczność Bogu, Panu światów!”

11. Jeśliby Bóg tak spieszył z przyczynianiem ludzkości zła (na jakie sobie zasłużyli), jak oni spieszą z (zyskaniem tego, co zdaje im się) dobrem, ich termin zostałby już postanowiony. My jednak pozostawiamy tych, którzy nie spodziewają się Nas spotkać, ślepo błędzącymi w swym buncie.

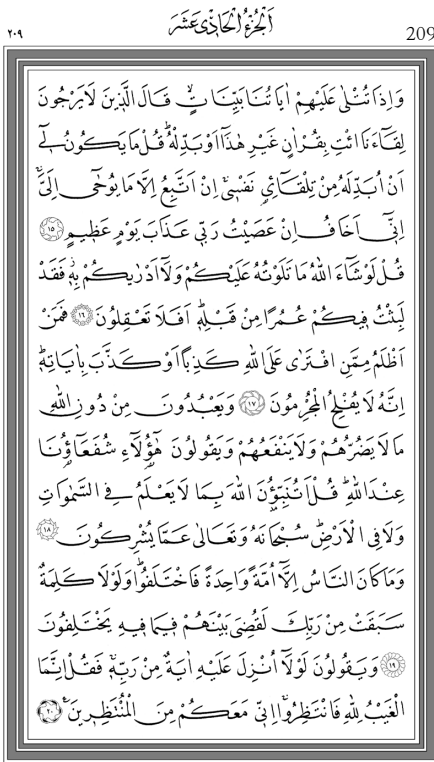
12. Kiedy (takiego) człowieka dotyka nieszczęście, on wzywa Nas, leżąc na boku, siedząc albo stojąc; lecz kiedy zdejmujemy z niego nieszczęście, idzie

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَأَنَّنُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَلَوْلَنَّا وَلِيَكَ
مَا فِيهِمْ التَّارِكِينَ كَأُولِ الْيَسُوبِ ۚ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرَى
مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي حَتَاكَ النَّبِيعِ ۖ دَعَوْهُمْ فِيهَا
سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرَدُ عَنْهُمْ
أَنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۖ وَلَوْ يَحْمِلُ اللَّهُ السَّيْرَ
اسْتَجَابَهُمُ الْخَيْرَ لَقَضَىٰ إِلَيْهِمْ أَجْلَهُمْ ۖ فَتَذَرُ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۖ وَإِذَا مَسَّ
الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا لِحَبِيئِهِ أَوْ فَا عِدَاؤُهُ أَلَمْ نَكْتُمِ لَكَ
عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّكَانَ لَوْلَا عَلَمَانَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ ۚ كَذَلِكَ
رُبِّنَ لِلشَّرِّ فِيمَن مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۖ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ
مِن قَبْلِكَ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ رَايِبِينَ ۖ وَمَا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا ۚ كَذَلِكَ تَجْرَى الْقَوْمُ الْحَرِيرِينَ ۖ ثُمَّ حَمَلْنَا كُرْ
حَاتِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۖ

swoją drogą tak, jak gdyby nigdy Nas nie wzywał ze względu na nieszczęście, które nań spadło. Przeto (ludziom) marnotrawnym ozdabiane są rzeczy, które zwykli czynić, aby się im podobały.

13. Zaiste, zgładziliśmy przed wami wiele pokoleń, gdy popełniali niesprawiedliwości (czynami, osądami i traktowaniem tego, co prawdziwe): wysłannicy powoływani spośród nich przybywali do nich z jasnymi dowodami prawdy, lecz było oczywiste, że nie uwierzą. W taki sposób odpłacamy ludowi przywiązanemu do popełniania grzechów.

14. Po nich was uczyniliśmy sukcesorami – pokolenie za pokoleniem – na ziemi, byśmy zobaczyli wasze postępowanie.

15. Kiedy Nasze Objawienia, jasne jako dowód i oczywiste w znaczeniu, recytowane są im (i głoszone), ci, którzy nie spodziewają się Nas spotkać, mówią (odpowiadając Naszemu Wysłannikowi): „Przynies Koran inny niż ten albo go zmień”. Mów: „Nie do mnie należy zmienianie go w sposób samowolny. Ja tylko postępuję za tym, co mi jest objawiane. Zaiste, lękam się kary Dnia Wielkiego, jeśli bym miał okazać nieposłuszeństwo Panu mojemu”.

16. Powiedz (również): „Jeśli by Bóg tak zechciał, to nie recytowałbym go wam

ani On nie dałby go wam poznać. Przebywałem pośród was całe życie przed nim (zanim Koran zaczął być mi objawiany). Czyż nie rozumujecie i nie pojmujecie?”

17. Kto jest bardziej niesprawiedliwy, aniżeli ten, kto wymyśla kłamstwa i przypisuje je Bogu, albo zaprzecza Jego Objawieniom i Jego znakom (we wszechświecie i w samym sobie)? Zaiste, występni niewierzący nie osiągną pomyślności!³

18. Oni oddają cześć, poza Bogiem, rzeczom i istotom, które nie mogą im ani zaszkodzić, ani przynieść korzyści, i mówią: „One są naszymi orędownikami u Boga”. Mów: „Czyż poinformujecie Boga o czymś w niebiosach i na ziemi, o czym On nie wie? On jest pełen chwały i absolutnie wzniosły, ponad tym wszystkim, co oni Mu przypisują”.

19. Ludzie (u początków) stanowili jedną wspólnotę, idącą jedną jedyną drogą, ale później poróżnili się i zaczęli podążać różnymi drogami. I jeśli by nie rozkaz już wydany przez twojego Pana (odsuwający w czasie – do ustalonego terminu – ostateczne rozstrzygnięcie), zostało by już rozstrzygnięte pomiędzy nimi to wszystko, w czym się różnią.

20. Oni mówią: „Dlaczego nie został mu zesłany od jego Pana jakiś znak cudowny?” Powiedz zatem: „To, co Niewidzialne należy jedynie do Boga (On czyni, cokolwiek zechce, i tylko On wie, co przyniesie przyszłość): przeto czekajcie i obserwujcie; zaprawdę ja także jestem wraz z wami pośród tych, którzy oczekują”.

3. Na temat Proroka Muhammada pośród swoich ludzi przed swoją misją i w czasie jej

trwania, jako dowód na jego Proroctwo, zob. Dodatek 5.

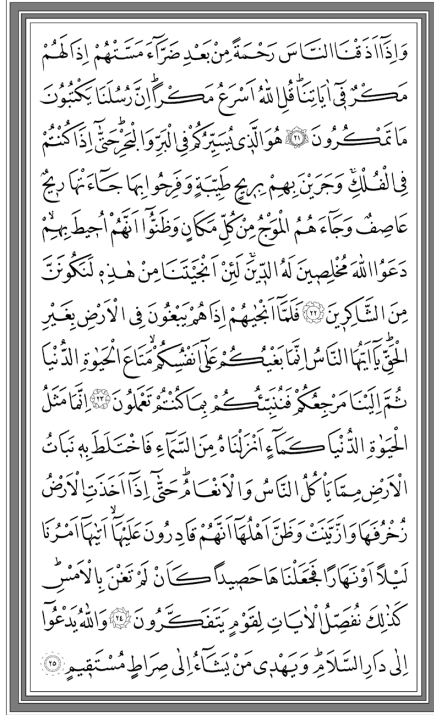
21. Kiedy pozwalamy ludziom (niewiernym) skosztować łaski po tym, jak dotknęło ich nieszczęście, ci natychmiast knują spisek przeciwko naszym Objawieniom. Powiedz: „Bóg jest szybszy w narzucaniu Swojej woli (i w odwracaniu wszelkich spisków ku tym, którzy je obmyślił)”. Zaiste, nasi (niebiańscy) posłańcy (aniołowie) zapisują to, co oni zamysłają.

22. On jest Tym, który przewozi was po lądzie i morzu. A kiedy jesteście na statku i statki pędzą ze swoimi podróżnymi wraz z pomyślnym wiatrem, a oni się tym radują; wtedy nadchodzi ich burza i fale napływają na nie ze wszystkich stron, tak że są pewni, iż są otoczeni (przez śmierć, bez drogi ucieczki); wzywają Boga, szczerze wierząc jedynie w Niego (jako jedynego Boga, Pana i Władcę): „Jeśli ocalisz nas od tego, to z całą pewnością okazemy wdzięczność”.

23. Lecz jeśli On ich ocala, to zachowują się na ziemi buntowniczo, występując przeciwko wszelkiemu prawu. O, ludzie! Wasz bunt jest jedynie przeciwko wam samym. (To, czego szukacie i osiągacie waszą obrażą, to tylko) radość życia na tym świecie; po nim nastąpi wasz powrót do Nas; wtedy sprawimy, że zrozumiecie, co żście czynili (i wezwiemy was na sąd).

24. Życie na tym świecie tak oto wygląda: zsyłamy wodę z nieba, a roślinność ziemi, z której spożywają ludzie i zwierzęta, miesza się z nią, aż – kiedy ziemia zostanie przyozdobiona i upiękuszona⁴, a jej mieszkańcy sądzą, że są jej panami i mają ziemię w swobodnym władaniu – nasz rozkaz nadchodzi ku niej nocą albo dniem – nieocze-

4. Koran jest cudem elokwencji. Werset ten rysuje portret atrakcyjnej, elegancko ubranej kobiety, upiękuszanej wszystkimi ozdobami. W rzeczywistości świat jest często porównany do ponętnej, niewiernej kobiety. Poprzez

kiwanie, a My sprawiamy, że jest niczym skoszone pole, jak gdyby nie rozkwitała dzień wcześniej. Tak oto wykładamy szczegółowo znaki (drogowskazy Naszej Drogi i stosowne przykazania i przewodnictwo zawarte w Koranie) ludziom, którzy rozmyślają (nad nimi i wyciągają konieczne wnioski).

25. A Bóg zaprasza do Domu Pokoju (którego mieszkańcy radować się będą niezmierną błogością, pokojem i bezpieczeństwem) i prowadzi, kogo zechce, ku Drodze Prostej.

użycie zaimka żeńskiego w odniesieniu do ziemi Koran dodaje nowy wymiar temu porównaniu. Jednakże bogactwa i piękności świata fizycznego, takie jak fizyczne piękno kobiety, również są przemijające.

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا لِحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ
 وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا السَّيِّئَاتِ لِحَرَاءِ سَيِّئَةٍ عَمِلَوهَا وَتَرَهُمْ ذُلٌّ مَّا هُمْ
 مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ
 مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَوْمَ
 نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ
 وَشُرَكَاءُكُمْ فَرِيقًا بَيْنَهُمْ وَفَرِيقًا يَشْرِكُوا بِهِمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا
 تَعْبُدُونَ ﴿٣٠﴾ كَذَّبُوا بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ
 لَغَافِلِينَ ﴿٣١﴾ هَسَّالِكَ تَبَلَّوْا كُلُّ نَفْسٍ مَّا سَلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى
 اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَيُّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٢﴾
 قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
 وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ
 فَسَبِّحُوْا لِلَّهِ فَضْلًا فَلَا تَتَفَوَّنَ ﴿٣٣﴾ فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ
 فَسَادًا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالَةَ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٤﴾ كَذَلِكَ
 حَقَّتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٥﴾

26. Dla tych, którzy czynią dobro, świadomi, że ogląda ich Bóg, przeznaczone jest to, co najlepsze (spośród nagród, które Stwórca obiecał za dobre uczynki) i jeszcze więcej. Nie przykryje ich twarzy ani ciemność, ani pył, ani upokarzająca hańba. Są towarzyszami raju; w nim będą przebywać na wieki.

27. A dla tych, którzy popełnili złe czyny, odpłatą za każdy zły czyn będzie jego podobieństwo; i okryje ich hańba – i nikt nie będzie ich mógł ochronić przed Bogiem – a ich twarze będą osłonięte jak gdyby płatanami najmroczniejszej nocy. Oni są towarzyszami Ognia (piekielnego), w nim będą przebywać na wieki⁵.

28. Tego Dnia My ich wszystkich wskrzesimy do życia i zgromadzimy, a potem rozkażemy tym, którzy przydawali Bogu współtowarzyszy: „Zajmijcie swoje miejsce, wy i wasi (rzekomi) towarzysze (Boga)!” Tak oto dokonamy rozróżnienia pomiędzy nimi a wiernymi, i oddzielimy ich od ich współtowarzyszy. Ich współtowarzysze powiedzą do nich: „To nie nas czciliście.

29. Bóg wystarczy jako świadek pomiędzy nami a wami: my zaiste nie byliśmy świadomi tego, że (nas) czcicie”.

30. Tam każda dusza doświadczy tego, co czyniła (na tym świecie). Zostaną sprowadzeni do Boga, ich prawdziwego Właściciela i Pana; a ci, których wymyślili, ażeby czcić poza Bogiem, zawiodą ich.

31. Mów: „Kim jest ten, kto zaopatruje was w to, co jest w Niebiosach i na Ziemi; i Kim jest ten, kto ma pełną władzę nad (waszym) słuchem i oczyma; i Kim jest ten, który wyprowadza żyjące z martwego i martwe z żyjącego, i Który kieruje każdą sprawą (wszechświata)?” Oni powiedzą: „To Bóg”⁶. Przeto powiedz: „Czyż zatem nie będziecie dotrzymywać swoich zobowiązań wobec Niego ze względu na cześć dla Niego i lęk przed Jego karą?”

32. Oto Bóg (Który czyni to wszystko), wasz Pan prawowity, Prawda Ostateczna i Wiecznotrwała. Cóż jest poza prawdą, jeśli nie zbłądzenie?⁷ Dlaczego zatem jesteście odwrócenii (ku różnym drogom i zesłicie z Prostej Ścieżki)?

33. Tak oto spełniło się Słowo twojego Pana o tych, którzy są występni: że nie uwierzą.

5. Bóg nagradza jeden dobry uczynek wykonany szczerze co najmniej dziesięciokrotnie (6:160). Ta nagroda może zostać pomnożona aż 700 razy (2:261) lub nawet więcej, w zależności od głębi szczerości w wykonywaniu go, od tego, jak dobrze został wykonany oraz warunków, w jakich został wykonany. Ponadto Bóg daje więcej niż to w Raju, tylko ze Swej łaski. Nie możemy wyobrazić sobie, jaka będzie ta dodatkowa nagroda, gdyż Raj pełen jest Bożych łask; łask, których oczy nigdy nie widziały ani uszy nie słyszały, i których umysły nie pojęły. Wierni będą także obdarzeni tam widzeniem Boga, które to zjawisko jest poza naszym pojęciem i wiedzą tu, na tym świecie.

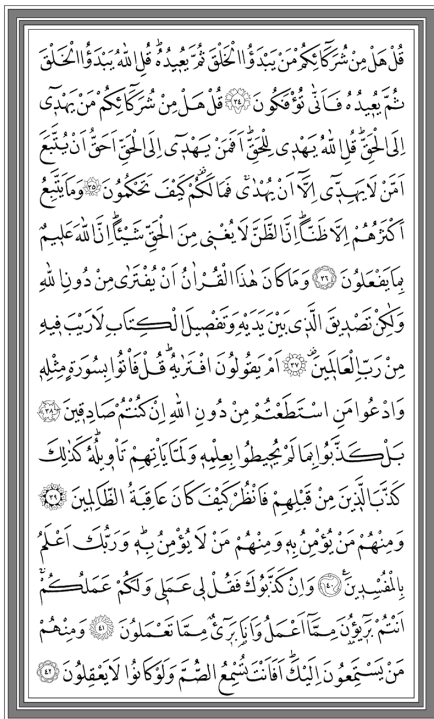
Podczas gdy Bóg daje za jeden dobry uczynek wielokrotną nagrodę, to rekompensatą za jeden zły uczynek jest kara równa jedynie jemu samemu.

6. Mekkańscy politeiści przyznawali, iż Bóg jest Stwórcą i Władcą wszechświata, ale przypisywali Mu współtowarzyszy w porządkowaniu ich własnego życia. Nie uznawali żadnej władzy nad sobą, według której mieliby uporządkować swoje życie. Sami sobie wymyślili bóstwa i mimo że przypisali im (fałszywie) pewną moc, to nie ich bóstwa rządziły nimi, lecz raczej jak inni politeiści na przestrzeni dziejów, włączając w to dzień dzisiejszy, sami wykorzystywali swoje bóstwa w swoich własnych interesach.

Byli tacy ludzie, i z pewnością wciąż są, którzy nie udzielą odpowiedzi „To Bóg” na pytania zadane w tym wersecie. I jako że nie posiadają definitywnej odpowiedzi będącej przeciwwą dla tej, będą cytować różne rzeczy bądź wymieniać pewne hipotezy. Nigdy nie będą zdolni do przekonania samych siebie o prawdziwości swoich odpowiedzi, a ich świadomość nie będzie pewna co do hipo-

tez, które wysunęli. Wielu z nich znajdzie ucieczkę w agnostycyzmie. Z tego powodu jeśli nawet ich cielesne ego próbuje udzielić różnych odpowiedzi na pytania zawarte w tym wersecie, odpowiedź, z której świadomość niemalże każdej osoby będzie zadowolona, zwłaszcza w warunkach wymienionych w wersecie 22, będzie brzmieć: „To Bóg”. Jednakże ta odpowiedź emanująca ze świadomości, zwłaszcza w wyjątkowych warunkach, nie jest wiarą, gdyż wiara jest potwierdzeniem i przekonaniem sercem (i umysłem), dobrowolnie i świadomie.

7. Prawdziwa, prosta ścieżka jest jedna, gdy natomiast złe drogi są nieomal tak liczne, jak ludzie, którzy są w błędzie. Wszyscy Prorocy, którzy przyszli na przestrzeni historii ludzkiej, byli zgodni co do tych samych podstaw wiary, kultu, dobrego zachowania się oraz podstawowych zasad prawa i tego samego światopoglądu, tego samego spojrzenia na rzecz i zdarzenia. Udzielili tej samej odpowiedzi na podstawowe pytania życia, pytania, które każdy sobie zadaje i na które filozofowie i myśliciele starali się odpowiedzieć, a mianowicie: „Kim jestem?”, „Jaki jest sens życia i śmierci i czego ode mnie wymagają?” „Kto zesłał mnie na ten świat i w jakim celu?” „Kto jest moim przewodnikiem w tej ziemskiej podróży?” Fakt, że wszyscy Prorocy udzielili tych samych odpowiedzi na te pytania ukazuje, iż ich źródło jest jedno i to samo. Dlatego ich odpowiedź również powinna być taka sama; w istocie, odpowiedź udzielona przez wszystkich Proroków jest ta sama, lecz prawie wszyscy filozofowie i myśliciele udzielili innych odpowiedzi na te pytania. Ten fakt pokazuje, iż droga prawdy jest jedna i jest to ta, która jest reprezentowana przez Proroków i tych, którzy za nimi podążają, drogi zła są zaś liczne.

34. Powiedz: „Czyż jest pośród waszych (rzekomych) współtowarzyszy (Boga) taki, który daje początek stworzeniu, a potem pomnaża je i wyprowadzi je na nowo (w innym świecie)?” Powiedz: „Bóg daje początek stworzeniu, a potem pomnaża je i On wyprowadzi je na nowo. Dlaczego zatem odwróciliście się od prawdy i głosić fałszywe twierdzenia?”

35. Powiedz: „Czyż jest pośród waszych (rzekomych) współtowarzyszy (Boga) taki, który prowadzi ku prawdzie?” Powiedz: „Jedynie Bóg prowadzi ku prawdzie. Kto zatem wart jest tego, aby pójść za nim: Ten, kto prowadzi ku prawdzie czy też ten, kto nie potrafi

odnaleźć prawdziwej drogi, jeśli sam nie zostanie poprowadzony? Cóż się zatem z wami dzieje i dlaczego osądzacie (tak błędnie)?”

36. Większość z nich idzie tylko za domysłami. Zaiste, domysły nigdy nie są w stanie zastąpić nawet cząstki prawdy. Tak! Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim, co czynią.

37. I ten Koran nie jest taki, że mógłby zostać przez kogoś wymyślony, ażeby go (następnie) przypisać Bogu, lecz stanowi (Boską Księgę i) potwierdzenie (Boskiego pochodzenia i prawd wciąż będących częścią) wcześniejszych Objawień, a także Objasnieniem istoty wszystkich Boskich Ksiąg - co do których nie ma żadnych wątpliwości⁸ - (pochodzących) od Pana światów.

38. Czy też może powiedzą, że on (Wysłannik Boży) go wymyślił? Powiedz: „(Jeśli jest rzeczą możliwą, aby śmiertelnik tego dokonał), to ułóżcie (i przynieście) surę podobną do tej i wezwijcie na pomoc kogokolwiek możecie, poza Bogiem, jeśli jesteście prawdomówni (w swych wątpliwościach i twierdzeniach na nich opartych)”.

39. Nie (oni nie są prawdomówni co do swych wątpliwości i twierdzeń), lecz podali w wątpliwość rzecz (Koran), której wiedzy nie zdołali objąć i której wyjaśnienie (poprzez wypełnienie jej obietnic i ostrzeżeń) do nich nie dotarło. Tak samo zaprzeczali (księgom do nich zesłanym) ci, którzy byli przed nimi. Przeto spójrzcie! Jaki był koniec (ludzi) występnych (którzy błędnie osądzali sprawę i postępowali niesprawiedliwie)?

40. Pośród nich (ludu Mekki) są tacy, którzy weń uwierzyli i będą weń wierzyć, podobnie jak pomiędzy nimi są tacy, którzy nie uwierzyli i weń nie uwierzą. Wasz Pan ma pełną wiedzę o tych, którzy powodują chaos i zepsucie.

41. Jeśli (o, Wysłanniku) będą w dalszym ciągu cię negować (w odniesieniu do Posłannictwa, które głosisz), powiedz:

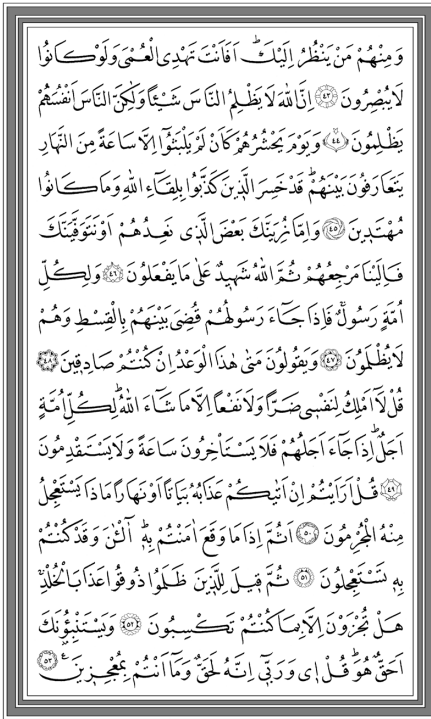
„Mnie będą policzone moje czyny, a wam – wasze czyny. Wy nie odpowiadacie za to wszystko, co ja czynię, a ja nie jestem winien tego wszystkiego, co wy czynicie”.

42. Pomiedzy nimi są tacy, którzy przybywają, ażeby cię posłuchać, ale jakże możesz sprawić, żeby głusi usłyszeli, jeśli nie wykorzystują swego rozumu (aby pojąć sens słów)?

8. Nie ma różnic pomiędzy Świętymi Księgami – Koranem, Torą, Ewangelią i innymi – pod względem podstaw, na których się opierają. Dlatego Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oświadcza, iż wszyscy poprzedni Prorocy byli na drodze Boga i wykonywali misje powierzone im przez Boga, i tak jak muzułmańska społeczność oświadcza, że wszyscy, którzy podążali za poprzednimi Prorokami w sposób właściwy, byli na prawdziwej drodze i na śladach Proroków, tak samo Koran zaświadcza, że wszystkie poprzednie Święte Księgi są księgami objawionymi przez Boga. Tak więc fragmenty znalezione w ich teraźniejszych egzemplarzach sprzeczne z podstawowymi zasadami Świętej Religii, na której wszystkie

misje Proroków i Święte Księgi są oparte, są jedynie interpolacjami oraz zmianami poczynionymi przez ludzkie ręce. Prorok Muhammad, Koran oraz społeczność muzułmańska uniewinniają wszystkich poprzednich Proroków, Księgi oraz społeczności od wszelkich możliwych oskarżeń powstających z nieprawidłowego zrozumienia i praktyk tych, którzy za nimi podążają i którzy przypisują sobie do nich.

Inną kwestią, którą należy tu poruszyć jest to, że wszystkie poprzednie Święte Księgi potwierdzają Święte pochodzenie Koranu i razem ze wszystkimi poprzednimi Prorokami, Proroctwo i Wysłannictwo Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

43. Pomiedzy nimi sa tacy, ktorzy spoglądaja na ciebie, ale – jakże zdołasz poprowadzić (ku właściwej drodze) ślepych, jeśli brak im zdolności postrzegania?⁹

44. Zaiste, Bóg nie czyni ludziom żadnej niesprawiedliwości, ale ludzie sami sobie wyrządzają krzywdę.

45. W Dniu, kiedy Bóg wskrzesi ich do życia i zgromadzi, będzie im się wydawać, jak gdyby nie zatrzymali się na tym świecie dłużej, jak tylko na krótką chwilę dnia, i poznają się nawzajem. Zaiste, ci, którzy zaprzeczają (prawdzie), że muszą (zmartwychwstać i) spotkać Boga, sami się doprowadzili do upadku i nigdy nie byli prowadzeni (przez Boga).

46. Czy pozwolimy ci (o, Wysłanniku) doświadczyć wypełnienia się części z tego, co im obiecaliśmy (tj. kary), czy też (zanim to na nich spadnie) sprawimy, że umrzesz, oni i tak do Nas powrócą. A Bóg jest świadkiem tego wszystkiego, co czynią.

47. Każda wspólnota (*umma*) ma swego Wysłannika¹⁰: kiedy przychodzi ich Wysłannik (niektórzy mu wierzą, a inni nie, i wszystko) zostaje pomiędzy nimi rozstrzygnięte sprawiedliwie i nie są pokrzywdzeni.

48. I mówią: „Kiedyż zostanie spełniona ta obietnica (o karze i Zmartwychwstaniu), jeśli (wy, o wierzący) jesteście prawdomówni?”

49. Powiedz (o, Wysłanniku): Ja nie mam żadnej władzy, ażeby(m mógł) wyrządzić sobie krzywdę albo odnieść korzyść, jak tylko zgodnie z wolą Boga. Każdej wspólnocie (*ummie*) został wyznaczony pewien okres; i kiedy dochodzi on do swego kresu, to oni nie są w stanie ani go opóźnić, ani przyspieszyć nawet o jedną godzinę¹¹.

50. Powiedz: „Czyż kiedykolwiek rozważyliście: (coż moglibyście uczynić) jeśliby kara boża dotknęła was (nieoczekiwanie) nocą lub za dnia (i obserwowalibyście jej nadejście)? Czego oczekują niewierzący i występni (ludzie), że pragną jej przyspieszenia?”

51. Co?! Czyż uwierzycie w nią dopiero teraz, gdy rzeczywiście nadeszła? (Owego dnia zostanie wam powiedziane:) „Co? (Czy wierzycie w nią) teraz, po tym jak pragnęliście, aby została przyspieszona?”

52. Wtedy zostanie powiedziane tym, którzy wyrządzili krzywdę (samiym sobie poprzez niewiarę i błędny osąd): „Skosztujcie kary wiecznej! Czyż spo-

tkąła was odpłata za cokolwiek innego, niż za to, na co sobie zasłużyliście?”

53. Pytają cię: „Czy to prawda (co mówisz

o karze i Dniu Zmartwychwstania)?”
Powiedz: „Tak, na mojego Pana, to zaiste prawda; i nie zdołacie jej uniknąć”.

9. Gałka oczna jest bezużyteczna bez siatkówki. W widzeniu prawdy, umysł jest jak gałka oczna, a serce jest jak siatkówka. Światło serca odbija się w umyśle, niczym księżyc odbija światło słońca. Umysł bez światła serca pozostawiony jest w ciemności. Miejscem wiary jest serce i odbija się ona w umyśle. Wątpliwości, które atakują umysł, zachęcają ludzi do poszukiwań i oparcia swojej wiary na pewnej wiedzy. Dowód przedstawiony przez wszechświat oraz świat wewnętrzny i zewnętrzny ludzkości, ukazany w Koranie, funkcjonuje jako miotła zamiatająca wszystkie wątpliwości. Tak więc umysł chroni wiarę w sercu przed dokuczliwymi wątpliwościami przychodzącymi ze wszystkich kierunków. Jesliby umysł miał być siedzibą wiary zamiast serca, wtedy wiara byłaby narażona na różne ataki szkodzące przekonaniu (Sözler („Słowa”), „Lemaat” 658).

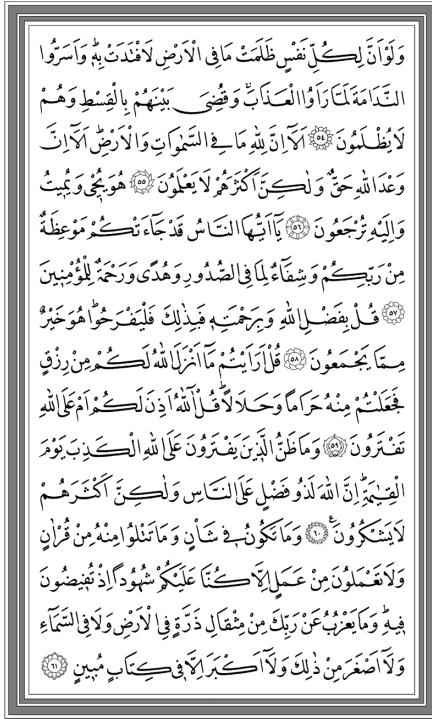
10. Na przestrzeni ludzkich dziejów Bóg zesłał Wysłannika do każdego narodu – tzn. oddzielnej społeczności, która posiada ten sam styl życia i kulturę, i która mówi tym samym językiem – by przekazać mu Jego Przesłanie. Przesłanie było jedno, mimo że dostosowane w pewnych szczegółach dotyczących praktyk społecznych i rytualnych, by odpowiedzieć na lokalne potrzeby kulturowe. Po Wysłannikach Przesłanie było stopniowo zapominane lub poważnie zniekształcane i dlatego Bóg zesłał Proroków, by odnowili Przesłanie, przywrócili jego pierwotną czystość i zastosowali je w codziennym życiu. Jednakże przyszedł czas, gdy prawie cały świat był w ciemności, nieświadomy Bożego Przesłania, a istoty ludzkie osiągnęły poziom, w którym jeden Prorok i Księga były wystarczające dla nich wszystkich; to było wtedy, gdy Bóg zesłał Proroka Muhammada jako Pieczęć Proroków i Wysłanników razem z Koranem.

Przez wzgląd na to, że religie przed islamem miały charakter narodowy, ich wyznawcy składali się ku wierze, iż są narodem wybranym. Chrześcijanie uznają jedynie Proroków Izra-

ela, żydzi zaś odrzucają Proroctwo Jezusa. Jednak islam mówi, iż twierdzenie, że Wysłannicy i Prorocy zostali zesłani tylko do jednego narodu, byłoby odrzuceniem uniwersalnej opatrności Bożej. Według Świętego Koranu, Bóg jest Panem i Utrzymującym wszystkie światy. Tak jak On nie uczynił różnicy pomiędzy narodami w zsyłaniu Jego Objawień, tak muzułmanie nie czynią różnicy pomiędzy jakimikolwiek z Jego Wysłanników w ich wierze w nich (2:285).

Islam jest podsumowaniem wszystkich Świętych religii. Poprzez przyjęcie Proroków i Ksiąg wszystkich narodów islam potwierdza jedność i uniwersalną opatrność Bożą oraz uniwersalność doświadczenia religijnego; stara się również jednoczyć ludzi wszystkich ras i wyznań w jedną wszechobejmującą wiarę i braterstwo. Ponadto muzułmanin jest również prawdziwym naśladowcą wszystkich Proroków, włączając w to Mojżesza i Jezusa, niech pokój z nimi będzie. W takim razie, gdy termin chrześcijanin oznacza kogoś, kto podąża za Jezusem Chrystusem, a judaizm przemienił się w religię rasową czysto żydowską, muzułmanie zupełnie odrzucają termin „mahometanizm”, który jest używany tylko przez nie-muzułmanów, by ich określić. Aby zrozumieć islam tak, jak czynią to jego wyznawcy, należy usunąć słowo mahometanin bądź mahometanizm ze swojego słownika. Określanie islamu mianem mahometanizmu jest wynikiem fałszywej analogii z chrześcijaństwem. Muzułmanie nie czczą Muhammada tak, jak chrześcijanie czczą Chrystusa. Muhammad nie był ani bogiem, ani wcieleniem, ani synem Boga. Nigdy nie twierdził, że jest kimś więcej aniżeli człowiekiem, który otrzymał objawienie od Boga. Nie stworzył islamu, po prostu otrzymał jego Przesłanie.

11. Wyjaśnienie *Każdej wspólnotcie (ummie) został wyznaczony pewien okres; i kiedy dochodzi on do swego kresu, to oni nie są w stanie ani go opóźnić, ani przyspieszyć nawet o jedną godzinę*, zob. 7:34, przyp. 10.

54. Jesliby każda dusza, która popełniła niesprawiedliwość (poprzez niewiarę i zaszkodziła sobie), posiadała wszystko to, co znajduje się na ziemi, to z pewnością oddałaby to jako okup (ażeby uniknąć kary); a kiedy zobaczą karę, nie będą nawet w stanie wyrazić swej skruchy i żalu za grzechy (tak bardzo będą przerażeni i zrozpaczeni). Zostało pomiędzy nimi rzetelnie rozsądzone i nie spotka ich niesprawiedliwość.

55. Bez wątpienia, do Boga należy wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi. Zaiste, obietnica Boga jest prawdziwa, lecz większość z nich nie wie (o tym).

56. On daje życie i powoduje śmierć, i wy znajdujecie się w drodze powrotnej do Niego.

57. O, ludzie! Przyszła do was przestroga od waszego Pana i lekarstwo na to (co z choroby albo wątpiwości) macie w pierśsiach, i przewodnictwo, i miłosierdzie dla wiernych.

58. Powiedz: „Łaską i dobrodziejstwem Boga, i Jego Miłosierdziem niechaj się radują. To jest lepsze od tego, co oni gromadzą (z dóbr i bogactw tego świata)”.

59. Powiedz: „Czy zastanowiliście się, jakie zaopatrzenie zesłał¹² wam Bóg, a wy (samowolnie i dla własnego kaprysu) część z tego uczyniliście dozwolonym, a część zakazanym?” Powiedz: „Czy Bóg wam na to zezwolił, czy też (tworzycie sobie prawa samowolnie i) przypisujecie (je) kłamliwie Bogu?”

60. Co sądzą, że stanie się w Dniu Zmartwychwstania ci, którzy fałszywie przypisują (swoje własne wymysły) Bogu? Zaprawdę, Bóg okazuje ludziom łaskę i szczodrość, a mimo to większość z nich odpłaca się niewdzięcznością.

61. Cokolwiek byś czynił (o, Wysłanniku) i jakkolwiek część Koranu byś recytował, i jakkolwiek byście podejmowali działanie wy (ludzie), My z całą pewnością jesteśmy świadkami, gdy to czynicie. Nie umknie uwadze

twego Pana nic, co jest na ziemi lub w niebiosach, choćby miało wagę jednego atomu (albo małej mrówki); ani nic mniejszego od tego, ani większego – jest bowiem (zapisywane) w Księdze Jasnej¹³.

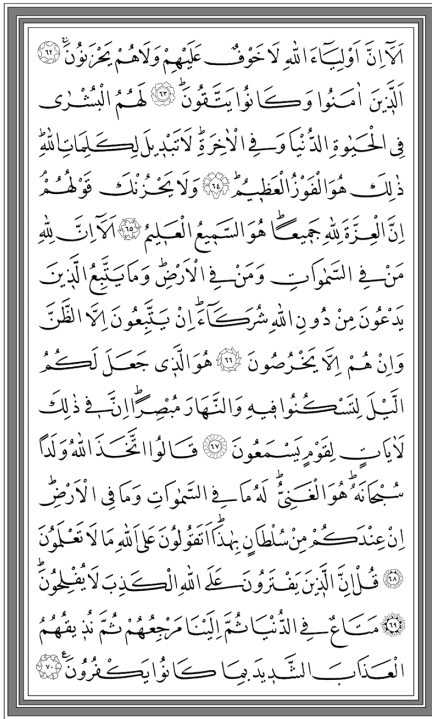
---

12. Koran mówiąc *jakie zaopatrzenie zesłał wam Bóg* podkreśla, że prawdziwym źródłem całego zaopatrzenia jest łaska i miłosierdzie Boga i dlatego przychodzi ono z bardzo wysokiego źródła. Odnosi się również do

faktu, iż prawie całe zaopatrzenie, w które wyposażone są istoty żywe, wymaga deszczu, a deszcz schodzi z góry.

13. Księga Jasna, zob. sura 6:59, przyp. 13.

62. Bez wątpienia, przyjaciele (Aulija – pobożni słudzy) Boga¹⁴ – nie odczuwają lęku ani nie będą się smucić.

63. To są ci, którzy wierzą i są z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pobożni, bogobojni.

64. Dla nich wieść radosna (o pomyślności) w życiu na tym i na tamtym świecie. Nie może być zmiany w postanowieniach (słowach) Boga. To jest doprawdy tryumf najwyższy.

65. Niech to, co oni mówią, cię nie smuci (o, Wysłanniku). Potęga i chwała należą w całości do Boga. On wszystko słyszy, jest wszechwiedzący.

66. Bez wątpienia, do Boga należy każdy, kto jest w niebiosach, i każdy, kto

jest na ziemi (Jego stworzenia i sługi). Ci, którzy wzywają kogoś innego, prócz Boga (nie czynią tak dlatego, że rzeczywiście odnaleźli istoty, które mogą być współtowarzyszami Boga w Boskości, i) postępują za tymi „współtowarzyszami”. Oni w rzeczywistości idą jedynie za przypuszczeniami (a nie autentyczną wiedzą) i nie snują nic innego, jak tylko domysły¹⁵.

67. To On wyznaczył dla was noc, abyście podczas niej wypoczywali, i dający jasny widok dzień (abyście pracowali). Zaiste, w tym są znaki (ukazujące prawdę) dla ludzi, którzy słyszą i rozważają (Objawienia Boże, widząc w ich świetle rzeczy i zdarzenia).

68. Oni (politeiści) twierdzą, że Bóg wziął sobie (zrodził) syna (potomstwo). On jest pełen chwały; Samowystarczalny (niepotrzebujący niczego). Do niego należy wszystko to, co jest w niebiosach i wszystko to, co jest na ziemi. Nie macie żadnej władzy ani dowodu na to (twierdzenie o synu Boga). Czyż zatem mówicie o Bogu rzeczy, których nie znacie?

69. Powiedz: „Z pewnością ci, którzy tworzą kłamstwa i przypisują je Bogu, nie osiągną nigdy pomyślności”.

70. (Będą mieć) krótkie zadowolenie na tym świecie, a potem do Nas nastąpi ich powrót; wtedy sprawimy, że zakosztują surowej kary, gdyż nie wierzyli (w żadną prawdę, która była im przekazywana w Imię Boże).

14. Bardziej niż wszyscy inni ludzie, wierni są przyjaciółmi Boga, jako że Bóg jest chroniącym i powiernikiem wiernych, jak zostało powiedziane w licznych wersetach (2:257; 3:68; 5:55; 6:127; 7:155, 34, 41, itp.). Tak samo Szatan i niewierni, zwłaszcza ci, którzy są najbardziej zakorzenieni w niewierze, są przyjaciółmi i chroniącymi samych siebie. Inną ważną kwestią wartą wspomnienia jest to, iż wierni są chroniącymi i przyjaciółmi jedni dla drugich (3:28; 8:72; 9:71, itp.), dokładnie tak samo, jak niewierni i niektórzy spośród Ludzi Księgi są przyjaciółmi i chroniącymi jedni dla drugich, zwłaszcza przeciwko wiernym (5:51; 8:73; 45:9, itp.).

Na dodatek to tego ogólnego znaczenia mówiącego o Bogu jako chroniącym i powierniku wiernych i o wiernych jako Jego przyjaciółach, pierwotne słowo *lali* (l.mn. *aulija*) posiada również inne znaczenie. Wierni nie są na tym samym stopniu pod względem wiary i czynienia tego, co jest przez tę wiarę wymagane, ani nie są na tym samym poziomie pod względem bliskości do Boga. Niektórzy z nich są bardziej zaawansowani aniżeli inni, przez co są bliżej Boga. W powszechnej literaturze muzułmańskiej, gdy mówimy *lali* bądź *aulija*, to mamy na myśli właśnie to specjalne znaczenie. Kolejny werset rzuca światło na ten temat, pozwalając nam lepiej zrozumieć to pojęcie:

Bóg jest powiernikiem i strażnikiem tych, którzy uwierzyli (Komu mogą powierzyć swoje sprawy i na Kim mogą polegać), wyciągając ich ze wszystkich rodzajów ciemności (intelektualnej, społecznej, ekonomicznej i politycznej) do światła i utrzymując ich w nim (2:257).

Najbardziej wyraźną funkcją Boga jako strażnika i powiernika wiernych jest to, że wyciąga ich z różnych rodzajów ciemności (intelektualnej, duchowej, społecznej, ekonomicznej i politycznej) do światła. Tak więc ci spośród wiernych, którzy czynią wszystko to, co jest w ich mocy, z doskonałą szczerością, tak by ludzie mogli być wyciągnięci z różnych rodzajów ciemności do światła, są bliżej Boga i są Jego szczególnymi przyjaciółmi. Jest to podstawowa misja Proroków i Wysłanników oraz tych, którzy podążają za nimi w ich misjach. To wymaga posiadania wiedzy, najgłębszego przekonania co do podstaw wiary i życia w zgodności z tymi podstawami, szczerego oddania czci Bogu, oddalenia się od grzechów, posiadania szlachetnych cech i poświęcania się dla sprawy Boga (*Kluczowe Pojęcia*, 2:60-65).

15. To oznacza, że oni sądzą i mówią zgodnie ze swoimi przemijającymi pragnieniami, interesami oraz sądami opartymi na wartościach osobistych.

وَأَسْأَلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي آيَاتِ اللَّهِ فَقُلِ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ ﴿٧١﴾ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ إِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأَمْرٌ أَن أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾ فَكَذَّبُوهُ فَجَبْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَالِكِ وَجَعَلْنَا هُمُ خَلَائِفَ وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُذْذَبِينَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِهَا كَذَّبُوا بِهَا مِن قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَكْبِرِينَ ﴿٧٤﴾ ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَئِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَن سِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْعَلُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لِنُلَذِّقَنَّكَ عَذَابًا وَجَدْنَا عَلَىٰ آبَائِنَا نَاوَسِكُونَ ﴿٧٨﴾ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ بِكُفَّارٍ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٩﴾

71. Opowiedz im (dla przykładu) historię Noego, kiedy to rzekł do swego ludu: „O, ludu mój! Jeśli obraża was moja obecność (pośród was) i moje napomnienia, które czerpię z Bożych Objawień – to w Bogu pokładam swą ufność. Przeto zebrawszy się, zdecydujcie o swoim postępowaniu i (wezwijcie na pomoc) waszych (rzekomych) współtowarzyszy Boga, i niech nie zasmuca was wasza sprawa. A potem wykonajcie na mnie (cokolwiek żeście zdecydowali) i nie trzymajcie mnie w zawieszaniu.

72. A jeśli się odwrócicie (od Przesłania, które wam głoszę), to (powiniście wiedzieć, że nie spowoduje to mojej straty, tak jak wasza akceptacja nie przyniosłaby mi żadnego zysku, i) nie proszę was o wynagrodzenie; moja nagroda jest tylko u Boga, i otrzy-

małem rozkaz, ażebym był jednym spośród muzułmanów (to jest tych, którzy poddali się Bogu)”.
73. Oni go odrzucili, lecz My ocaliliśmy jego i wszystkich tych, którzy przebywali wraz z nim w Arce, i uczyniliśmy ich namiestnikami (dziedziczącymi ziemię), podczas gdy zatopiliśmy tych, którzy zaprzeczali Naszym Objawieniom i wszystkim innym znakom (wskazującym na nasze Istnienie i Jedność). Spójrz więc, jaki był koniec tych, którzy otrzymali ostrzeżenie (lecz nie przywiązywali do niego wagi)!

74. A po nim (Noem) zesłaliśmy (innych) wysłanników do ich ludu i oni przybyli do nich z jasnymi znakami (dowodami) prawdy, lecz tanci nie byli skłonni uwierzyć w to, co już wcześniej odrzucili. Tak oto wyciskamy pieczęć na sercach tych, którzy są występni (i wykraczają poza ustalone przez Boga granice)¹⁶.

75. A po nich zesłaliśmy Mojżesza i Aarona do Faraona i jego dworu z Naszymi znakami (i cudami), lecz oni okazali (w obliczu tych znaków) pogardę i (dowiedli, że) byli ludem występny, zdecydowanym pogryźć się w grzechach.

76. Kiedy zatem przyszła do nich od Nas prawda, powiedzieli: „To z pewnością nic innego, jak tylko czary oczywiste”.
77. Mojżesz rzekł: „Czyż mówicie tak o prawdzie, skoro do was przyszła? Czy to czary? Wszak czarownicy nigdy nie radują się pomyślnością”.

78. Powiedzieli: „Czy przybyłeś do nas po to, ażeby odwieść nas od tego, co – jak wiemy – praktykowali nasi przodkowie, i by do obu was należała najwyższa władza na tej ziemi? Nigdy nie damy wiary wam dwu!”

16. Odnośnie przykładowych historii tych Wysłanników, zob. 7:65-102, i odpowiednie przypisy.

79. I rzekł Faraon: „Przyprowadźcie mi wszystkich wykształconych i zręcznych czarowników!”

80. A kiedy przybyli czarownicy, odezwał się do nich Mojżesz: „Rzucicie to, co macie rzucić”.

81. I gdy oni rzucili (to, co trzymali w swych rękach i użyli najmocniejszych czarów), Mojżesz powiedział: „To, co przynieśliście, to jedynie czary (i iluzja). Zaprawdę, Bóg obróci je wniwecz i ukaze ich fałsz. Zaiste, Bóg nigdy nie uprawnomici i nie zachowa dzieł tych, którzy szerzą chaos i zepsucie (*Al-Mufsidun*).

82. I Bóg poprzez Swe Słowa (postanowienia) umocni prawdę i sprawi, że (prawda) zatryumfuje, jakkolwiek by to było nienawistne dla ludzi niegodziwych (*Al-Mudżrimun*)”.

83. W (przesłanie) Mojżesza nie uwierzył nikt prócz młodego pokolenia spośród jego ludu, ze względu na lęk przed tym, że Faraon i możni spośród nich (Dzieci Izraela, które współpracowały z Faraonem, ażeby nie utracić swych majątków) poddadzą ich prześladowaniom. Faraon był w istocie wyniosłym tyranem w (swoim) kraju i był zaiste jednym spośród występnych (*Al-Musrifun*).

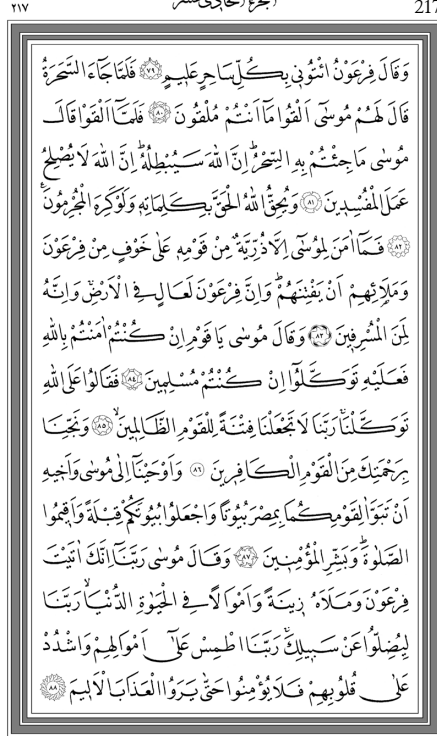
84. I Mojżesz rzekł: „O, ludu mój! Jeśli wierzycie w Boga, to złóżcie w Nim swą ufność, o ile jesteście muzułmanami (a zatem tyimi, którzy Mu się całkowicie poddali)”.

85. Zwrócili się (zatem do Boga językiem i czynami): „W Bogu pokładamy swą ufność. Nasz Panie! Nie czyni nas celem prześladowań ludzi występnych (*Al-Zalimun*)!”

86. I wybaw nas ze względu na Swe Miłosierdzie od tego niewiernego ludu!”

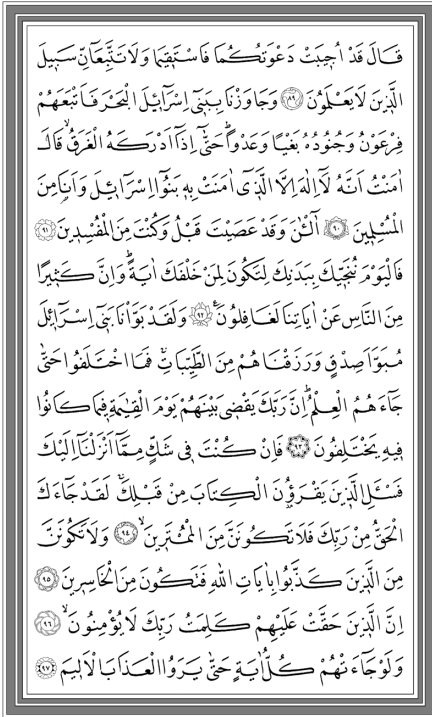
الْحَجُّ الْمَشْرَقِيُّ عَشْرًا

217

87. Objawiliśmy Mojżeszowi i jego bra-
 tu: „Wyznaczcie domy dla swego ludu w
 Egipcie (jako miejsca schronienia i zbierania się dla sprawy Boga) i (jako cała wspólnota) uczynicie swe domy miejscami zwracania się do Boga, i wykonujcie przepisane (wam) modlitwy w zgodzie z ich warunkami. I (O, Mojżeszu) głos dobrą nowinę wiernym!”

88. Mojżesz modlił się do Boga: „Panie nasz! Zaiste obdarowałeś Faraona i jego dwór wspaniałością i bogactwami w życiu tego świata, o nasz Panie!, ażeby sprowadzali ludzi z Twojej Drogi ku zbłąkaniu. Panie nasz! Unicestwij ich bogactwa i spraw, by ich serca stwardniały, gdyż oni nie uwierzą, dopóki nie zobaczą kary bolesnej!”

89. Bóg rzekł: „Zaprawdę, modlitwa was obu (o, Mojżeszu i Aaronie) została wysłuchana; przeto (ponieważ spełnienie się waszych celów zależy od waszego postępowania) trzymajcie się nieugięcie Prostej Ścieżki i nie podążajcie drogą tych, którzy nie mają żadnego pojęcia (o tym, co słuszne, a co błędne) i działają w niewiedzy”.

90. I przeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, a Faraon i jego wojsko ścigali je, ogarnięci zacieklą arogancją i wrogością, aż (zostali ogarnięci przez wody morza, otwarte dla Mojżesza i jego ludu tak, żeby mogli je przejść i) kiedy topiel pochwyliła go (Faraona), zawo-

łał: „Uwierzyłem, że nie ma boga prócz Tego, w którego wierzą Dzieci Izraela, i jestem spośród muzułmanów (tych, którzy Mu się w pełni poddali)”.

91. Teraz? – (Poddajesz się teraz), podczas gdy przedtem zawsze się buntowałeś (przeciwko wierze) i byłeś pośród tych, którzy szerzyli chaos i zepsucie (*Al-Mufsidun*)?

92. Przeto dzisiaj (w odpłacie za twą wiarę w chwili rozpacz, która jednak nie pomoże ci w życiu ostatecznym), ocalimy jedynie twoje ciało, abys był znakiem dla tych, którzy przyjdą po tobie¹⁷. Zaprawdę, jakże wielu spomiędzy ludzi nie dba o Nasze znaki (*Ajat*) (pełne oczywistych ostrzeżeń i nauk).

93. I zaiste, osadziliśmy Dzieci Izraela w miejscu właściwym (i bezpiecznym) do zamieszkania i zaopatrzyliśmy je w czyste, zdrowe rzeczy. Nie poróżnili się, dopóki nie przyszła do nich wiedza (o drodze, którą mają kroczyć i skutkach ich uczynków). Twój Pan z pewnością rozstrzygnie pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania to, w czym się różnili.¹⁸

94. Jeśli żywisz wątpliwości co do prawdy tego, co zesłaliśmy tobie (o zdarzeniach związanych z Mojżeszem i Faraonem), to zapytaj tych, którzy czytali Księgę (zesłaną im) przed tobą. Zaiste, prawda przyszła do ciebie od twego Pana, przeto nie bądź pomiędzy tymi, którzy odczuwają wątpliwości.

95. I nie bądź pośród tych, którzy negują Boże znaki i Objawienia, gdyż wtedy będziesz pomiędzy przegranymi¹⁹.

96. Ci, na których potwierdziła się prawda postanowienia twojego Pana (że umrą jako niewierzący i pójdą do Piekła) – nie uwierzą,

97. Choćby nawet otrzymali wszystkie dowody – dopóki nie zobaczą kary bolesnej.

17. Poprzez ten werset o tonącym Faraonie Koran sugeruje co następuje: wszyscy Faraonowie wierzyli w reinkarnację, a więc mumifikowali swoje ciała, mając nadzieję na uwiecznienie samych siebie. W ten sposób ich ciała przetrwały do dzisiejszego dnia. Mimo że niez mumifikowane, ciało Faraona, który żył w czasach Mojżesza i utonął, gdy próbował ze swoją armią dopaść Mojżesza, zostało znalezione w pobliżu Nilu pod koniec dziewiętnastego wieku. Jest to wspaniały cud koraniczny, który został przepowiedziany wiele wieków wcześniej w poniższym wersecie (*Słowa*, „Słowo 25-te” 420; al-Maududi, 2, przyp. 92).

18. Koran wspomina historię Dzieci Izraela, która jest w większej części oparta na misji Mojżesza, w wielu swych surach, przez wzgląd na to, iż ta historia jest szczegółową przykładową historią rozwoju wszystkich narodów i wskazuje na wagę miejsca, jakie zajmowały Dzieci Izraela w historii ludzkości. Koran przytacza ich historię za każdym razem, odnosząc się do głównych tematów sury, w której jest powtarzana. Na przykład w tej surze, historia Proroka Noego, niech będzie z nim pokój, jest przytoczona wraz z wyzwaniem, które rzucił swojemu ludowi, jego głębokim zawierzeniem Bogu i przekonaniem o misji, wraz z opisem wyratowania go przez Boga razem z wiernymi i zniszczenia niewiernych, a historie Wysłanników, takich jak Hud, Salih, Lot czy Szu'ajb, niech pokój z nimi będzie, są wymienione jedynie w jednym wersecie razem z ich końcem oraz powodem, dla którego ten koniec nastąpił. Z kolei historia Dzieci Izraela jest przytoczona w aspekcie podstawowego wymiaru przesłania Mojżesza, intelektualnej i ostatecznie

materialnej porażki Faraona i jego zauszników, którzy sprzeciwiali się temu przesłaniu, ostatecznego triumfu Dzieci Izraela oraz głównego czynnika, który doprowadził do tego triumfu. Główną ideą, stojącą za tymi wszystkimi wymienionymi w tej surze historiami, jest co następuje:

Wszyscy Wysłannicy przyszedli z tym samym fundamentalnym przesłaniem opartym na Bożej Jedności, a Bóg wyposażył ich w cuda i inne jasne znaki lub dowody, aby udowodnić, że są Wysłannikami Boga. Ci, którzy się im sprzeciwili, nie mieli niczego w swych rękach, co mogłoby usprawiedliwić ich sprzeciw; opozycja ta wypływała raczej z czystej ignorancji, opartej na uprzedzeniach spowodowanych przez ich interesy doczesne i pragnienia cielesne, a także przez ich arogancję i nieprawidłowe poglądy. Prześladowali Wysłanników i wiernych im towarzyszących, lecz ci ostatni przetrzymali wszystkie ich prześladowania, opierając się jedynie na Bogu. Ostatecznie Wysłannicy i ich naśladowcy zostali uratowani i zwyciężyli, gdy ich oponenci przegrali i doprowadzili samych siebie do ruiny. Wierni posmakują wiecznego szczęścia w Raju na innym świecie, lecz niewierni będą doświadczali niekończącej się kary w Piekło.

Poprzez przytaczanie tych historii z tej perspektywy w tej surze Bóg pociesza Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oraz jego naśladowców, utwierdzając ich w ich wierze, wzmacniając ich cierpliwość i przypominając im o głównych cechach drogi, którą pisane jest im kroczyć, i ostatecznie dając im delikatne ostrzeżenie przed konfliktami, które mogą wybuchnąć pomiędzy nimi po ostatecznym zwycięstwie nad ich wrogami.

19. Wersety te nie oznaczają, że Wysłannik miał jakieś wątpliwości co do swej misji, otrzymanego Objawienia bądź historii poprzednich Wysłanników przytoczonych w Koranie. Jeśliby rozważyć te wersety w świetle kontekstu, w którym się znajdują, znaczenie jest jasne:

Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, był bardzo zasmucony w obliczu prześladowań i kpin, z powodu których cierpiał z rąk niewiernych uparcie trwających w niewierze. Powiedział ludziom, którzy byli zawzięci w zaprzeczaniu prawdzie i którzy niczego nie wiedzieli o Objawieniu i Wysłannictwie, i którzy byli ograniczeni do tego świata całym swoim bytem, o rzeczywistości będącej poza odczuwalnym światem, Świętym Objawieniu, kontakcie z Bogiem, który jest poza wszelkimi pojęciami i innych faktach metafizycznych; opowiedział także historie zapomnianych ludów, o których nigdy nie czytał ani nie słyszał niczego wiarygodnego. Jasnym jest, z jaką reakcją się spotykał. Nie było łatwo mówić o takich sprawach, by rzucić wyzwanie potężnym, upartym wrogom i twierdzić, iż przyszłość należeć będzie do wiernych w czasie, gdy byli zbyt nieliczni i słabi. Lecz on opowiedział to wszystko, pokładając niezmierną ufność w swoją misję i bez żadnej wątpliwości.

Było niezwykle ważne, by wierni wierzyli także z niezachwianym przekonaniem

we wszystko to, co powiedział i wszystkie nowiny, które przynosił, po to, by ich umocnić i zwiększyć ich wytrzymałość. Tak więc, zwracając się do Wysłannika, Wszechmogący pocieszył i wzmocnił wiernych, i zwracając się do kogoś, kto miał całkowitą pewność co do tego, co otrzymał od Boga i przekazał innym, On również ostrzegał wiernych, że nie powinni odczuwać żadnych wątpliwości co do swojej wiary i nie powinni ulegać wpływowi niewiernych. Przypomniawszy także Wysłannikowi i wiernym fakt, że wszystko to, co miało miejsce, świadczyło o tym, iż droga, którą kroczą, to ta sama, którą kroczyły poprzednie narody.

Oto znaczenie tego, co Bóg tutaj mówi: „Tak jak Faraon, jeden z najbardziej upornych tyranów w historii, i jego zausznicy nie uwierzyli, musieli uwierzyć, gdy ujrzeli jedną z wielu ziemskich kar Boga w czasie, gdy wiara nie przynosiła już pożytku; tak samo wszyscy ci, którzy sprzeciwiają się Przesłaniu Boga – tak jak zrobili to Faraon i minione ludy – muszą zaświadczyć o swojej wierze, nawet jeśli nie będzie już ona pożyteczna dla nich. Tak więc ich niewiara nie powinna zniechęcać cię lub powodować wahania w twojej wierze. Ponadto jako wierni, nie będziecie zniechęceni przez opór i moc waszych wrogów. Albowiem Bóg jest Wszechmogący iuczyni was zwycięskimi, jak długo kroczyć swoją drogą bez wahania.”

98. Jesliby tylko pojawiła się jakaś wspólnota, która by uwierzyła (skoro wydany został rozkaz Boga o karze dla niej) i (dzięki temu) odniosła korzyść ze swojej wiary!... Nie było takiej, prócz ludu Jonasza. Kiedy lud ów uwierzył, My wycofaliśmy od niego karę hańby w życiu na tym świecie i pozwoliliśmy mu radować się życiem przez czas niejaki²⁰.

99. Jesliby twój Pan tak zechciał (i, odbierając wolną wolę, zmusił ludzkość do wiary), zaiste – uwierzyliby wszyscy, którzy zamieszkują ziemię, wszyscy pospołu. Czy będziesz zatem przymuszał ludzi, aż staną się wiernymi?

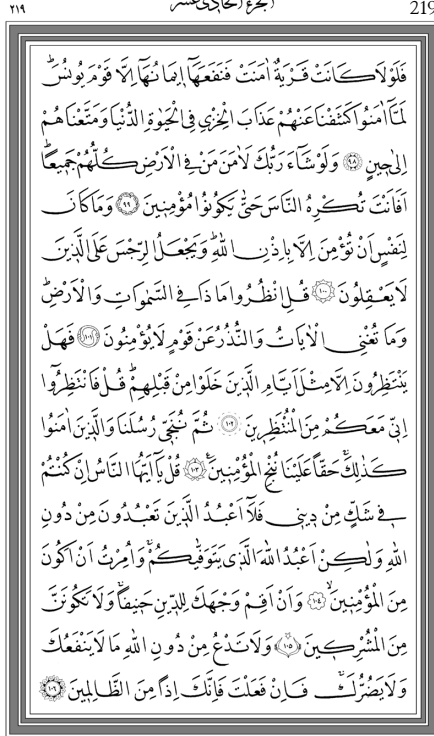
100. I żadna istota ludzka nie uwierzy, jak tylko za zezwoleniem Boga. Bóg umieszcza tych, którzy nie używają swego rozumu, w błocie nieczystości (i jest na nich zagniewany)²¹.

101. Powiedz: „Rozważcie to, co jest (i co zdarza się) w niebiosach i na ziemi”. Jednak wszystkie takie znaki (*ajat*) (prawdziwości zasad wiary) i ostrzeżenia nie pomogą ludziom, którzy nie wierzą.

102. Czego wypatrują i czegoś wyczekują, jeśli nie dni (kary) podobnych do tych, które spadły na tych (niewiernych), co przeminęli przed nimi? Powiedz: „Zatem wypatrujcie i wyczekujcie, a Ja będę z wami pośród wypatrujących i wyczekujących”.

103. Potem ocalimy Naszych Wysłanników i tych, którzy wierzą (jak to czyniliśmy zawsze). Zobowiązaliśmy się bowiem ratować wiernych.

104. Powiedz: „O, ludzie! Jeśli życie wątpliwości co do mojej religii, to (wiedźcie, że) ja nie oddaję czci tym, których wy czcicie poza Bogiem, lecz

oddaję cześć jedynie Bogu, który sprawia, że umieracie. Nakazano mi, abym był jednym spośród wiernych.

105. „(Nakazano mi także:) Skieruj całą swą istotę wyłącznie ku religii prawdziwej jako ten o czystej wierze (wolny od niewiary i obłudy) i nigdy nie bądź pomiędzy tymi, którzy dodają Bogu współtowarzyszy.

106. I nie zwracaj się, poza Bogiem, do tego, co nie może ci ani przynieść korzyści, ani nie może ci zaszkodzić; gdybyś tak czynił, to byłbyś spomiędzy niesprawiedliwych (, którzy sami sobie wyrządzają krzywdę, dopuszczając się największego występku, jakim jest przypisywanie Bogu współtowarzyszy).

20. Jak zauważyliśmy wcześniej, skoro Bóg jest poza wszelkim czasem i przestrzenią, to Jego (pre-)destynacja oznacza, iż wie On z góry o wszystkich rzeczach i wydarzeniach. Dlatego ludzie nie są zmuszeni do robienia czegoś wbrew własnej wolnej woli. (Czujemy się zobowiązani do używania wyrażań takich jak „(pre-)destynacja i „zawczasu”, które wskazują na czas, gdyż musimy wyjaśnić koncepcje Boskości w ramach naszego rozumienia, które jest ograniczone czasem i przestrzenią.) Z tego powodu islam nie uznaje determinizmu w ludzkiej historii. Jeśli mówimy o determinizmie ustanowionym przez Boga, to tylko w takim znaczeniu, że Bóg zdeterminował, jakie konsekwencje poniosą ludzie za to, co czynią. Przyczynowość jest prawem ustanowionym przez Boga. Poinformował o tym dokładnie ludzi poprzez Wysłanników, których zesłał oraz Książ, które objawił.

Innym ważnym „prawem” dotyczącym sposobu działania Boga i drogi, którą ustanowił dla ludzi, by nią podążali zgodnie z ich własną wolną wolą, jest to, że On może anulować Swoje zarządzenie względem osoby lub ludzi. To prawo nazwane jest prawem specjalnej łaski lub zbawienia. To jest tak, jakby zdetonować pocisk zanim osiągnie swój cel. Bóg czasem informuje ludzi bądź osoby o tym, co na nich spadnie, czy to poprzez prawdziwe sny czy przeczucia albo w jakiś inny sposób. Jeśli ta osoba bądź ludzie są w stanie zrozumieć to ostrzeżenie i poproszą Boga o przebaczenie, dadzą datek dobroczynny oraz wyprostują swoje ścieżki, Bóg być może im przebaczy. Wiele ludów na przestrzeni dziejów, takich jak Ad, Samud i ludzie Faraona, zasługiwało na to, by być zniszczone z powodu ich uporu w przypisywaniu Bogu współtowarzyszy, rozwiązłego stylu życia oraz niesprawiedliwości i odrażających czynów, które popełniły przeciwko innym ludziom, pomimo wszystkich skierowanych do nich ostrzeżeń. Jednakże, lud

proroka Jonasz, niech będzie z nim pokój, zwrócił się do Boga z pełną szczerością i głęboką skrucą i naprawił własną moralność, po tym jak ujrzał znaki nadchodzącej destrukcji. W rezultacie Bóg wyratował go od kary poniżenia w życiu doczesnym i pozwolił mu cieszyć się życiem do pewnego czasu. Podkreślając tę kwestię, Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powiedział: „Strach nie chroni przed nieszczęściami, czynią to raczej modlitwa oraz jałmużna” (Al-Hindi, hadis nr. 3123).

Prorok Jonasz, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, żył około ośmiu wieków przed Jezusem i został posłany do Niniwy we wczesnym okresie istnienia Imperium Asyryjskiego. Pomimo tego, że przez lata szerzył Przesłanie Boga, jego ludzie upierali się przy przypisywaniu Bogu współtowarzyszy, kiedy więc stracił nadzieję na to, że jego lud uwierzy, pozostawił go samemu sobie, wierząc w to, iż Bóg zawsze będzie strzegł jego samego i dawał mu zaopatrzenie, gdziekolwiek by nie był (21:87). Zgodnie z wnioskiem, który wyciągamy z Koranu (37:140), statek, na który wsiadł, nieomal zatonął podczas sztormu z powodu przeciążenia ładunkiem, i marynarze poczuli się zmuszeni do zmniejszenia jego ciężaru. Ciągnęli losy, by zdecydować, kto ma zostać wrzucony do morza, i wylosowali Jonasz. Wrzucili go zatem do morza.

Połknęła go wielka ryba. Jonasz był ukończonym sługą Boga i zawsze Go wychwalał. Wychwalał Go także we wnętrzu ryby i prosił o wybaczenie. Ostatecznie, za pozwoleniem Boga ryba wyrzuciła go na brzeg. Gdy Jonasz zostawił swój lud i gdy pojawiły się znaki nadciągającej kary Bożej, lud ów błagał Go o przebaczenie przez kilka dni, a Bóg odwołał Swoje dekret o karze. Jonasz powrócił do swych ludzi i ponad 100000 skruszonych grzeszników uwierzyło w jego przesłanie (37:137-148). Cierpienie Jonasz musiało mieć udział w uratowaniu jego ludu. Jako że zwykle każde nieszczęście przychodzi do wiernego w rezultacie

popelnionego grzechu lub winy, i kiedy prosi Boga o przebaczenie za te grzechy lub winy, służy to za dwie nagrody, jedna przychodzi natychmiast, a druga w późniejszym czasie.

Niektórzy ludzie podchodzący do Koranu i cudów Proroków z czysto racjonalistycznego punktu widzenia, mają tendencję do interpretowania faktu połknięcia Jonasza przez rybę, a następnie uratowania go przez Boga w sposób metaforyczny. Podobne wydarzenie miało miejsce wiele wieków później. Rybak zajmujący się połowem wielorybów w Anglii o imieniu James Bartly wpadł do morza w czasie połowu z pokładu łodzi o nazwie Star of East w sierpniu 1891 i został połknięty przez wieloryba. Wieloryb został znaleziony martwy dwa dni później, a rybaka wyciągnięto z jego brzucha żywego po 60 godzinach (*Urdu Digest*, luty 1964).

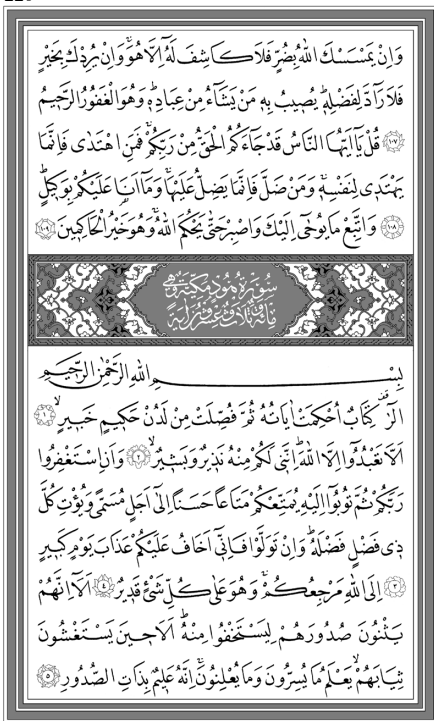
21. Koran przywiązuje wielką uwagę do działań i zdolności intelektualnych, z których wszystkie związane są z „sercem”; te zdol-

ności to refleksja, używanie rozumu, rozważanie, wiedza, przenikliwość i „słuch”, itp. Uznaje on każdego, kto jest tego pozbawiony, za martwego. Sposobem na utrzymanie ich przy życiu jest powstrzymywanie się od stereotypów, uprzedzeń, złych poglądów, podłych zamiarów, grzechów, czynienia zła, arogancji oraz samolubstwa. Są to wady, które uniemożliwiają człowiekowi wiarę. Dwa ostatnie wersety zarówno chwalą Wysłannika Boga, jak i dają mu łagodne ostrzeżenie, gdyż życzył on sobie, by wszyscy ludzie uwierzyli; w rzeczywistości było to jego silnym pragnieniem, tak silnym, że nieomalże zamęczyłby się na śmierć ze smutku, jeśli by nie uwierzyli (18:6). Ten werset wiąże również wiarę z wolą Boga, którą odnosi do tego, czy intelektualne zdolności ludzi są żywe. Ci, którzy nie używają swoich zdolności intelektualnych, bądź ci, którzy używają ich w niewłaściwy sposób, są pozbawieni woli Boga do tego, by uwierzyli.

220

سُورَةُ هُودٍ

۱۱۰

109. Idź za tym, co ci zostało objawione, i zachowaj cierpliwość i stałość na swojej drodze, aż Bóg wyda Swój osąd. A On jest najlepszy w wydawaniu osądu.

SURA 11

HUD

Okres mekkański

Sura niniejsza została objawiona w Mekce i składa się ze 123 wersetów. Jej nazwa pochodzi od opowieści o Proroku Hudzie, niech będzie z nim pokój, która ma szczególne znaczenie ze względu na poruszany przez nią problem. Podobnie jak sura Jonasz, zajmuje się podstawami wiary, w tym boskim pochodzeniem Koranu. Wspomina też historie Wysłanników (relacjonowane również w Surze Wzniesienia), podając jednocześnie szczegóły związane z okolicznościami czasu swego Objawienia. Skoro sura rozpoczyna się Boskimi Imionami Mądry i Świadomy, to opowieści poniższe mogą być rozpatrywane także z tej perspektywy.

107. Jeśli Bóg dotyka cię nieszczęściem, to nikt nie może go usunąć, jak tylko On; i jeśli On chce dla ciebie jakiegoś dobra, to nikt nie jest w stanie odwrócić Jego szczodrości. On sprawia, że ona dociera do tego, do kogo On zechce spośród Jego sług. On jest Przebaczący, Współczujący”.

108. Powiedz: „O, ludzie! Oto przyszła do was prawda od waszego Pana. Kto więc wybiera słuszną drogę, ten idzie nią jedynie dla swego własnego dobra; kto zaś wybiera zbłądzenie, ten błądzi na własną jedynie szkodę. Ja nie zostałem wyznaczony dla was na opiekuna, by przyjmować na siebie odpowiedzialność za was”.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Ram. Ra.* Księga, której Objawienia (zawarte) w wersetach zostały umocnione (i są całkowicie wolne od wątpliwości i zniekształceń) i pełne mądrości, uporządkowane i szczegółowo przedstawione, pochodzi od Mądrego, Świadomego.

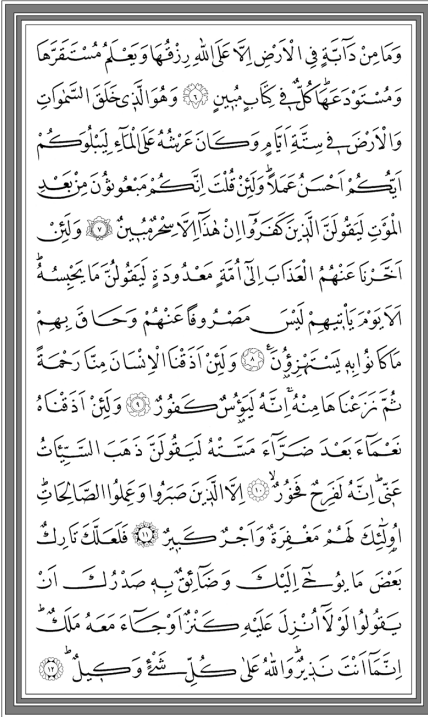
2. Abyście nie czcili nikogo innego poza Bogiem. (Powiedz, o Wysłanniku:) „Ja

jestem dla was Ostrzegającym (przed złymi skutkami zbłądzenia) i zwiastunem dobrych wieści (o pomyślności w zamian za wiarę i prawość)”.

3. I abyście prosili swojego Pana o przebaczenie (za grzechy, jakie dotąd popełniliście) – potem zwróćcie się ku Niemu ze skruchą i w szczerości serca. A On da wam cieszyć się dobrym życiem w wyznaczonym (przez Siebie) czasie i obdarzy Swoją łaską i dobrodziejstwami jeszcze hojniej tego, kto się zasłuży w cnocie i pobożności. Lecz jeśli się odwrócicie, to ja lękam się dla was kary Dnia wielkiego.

4. Do Boga nastąpi wasz ostateczny powrót. On ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

5. Strzeżcie się! Oto oni (ci, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy) przechylają swoje piersi (jakby z szacunku dla ciebie, w rzeczywistości jednak) usiłują ukryć (przed wrogiem niewiarę i wrogość) w swoich sercach. Strzeżcie się! Kiedy okrywają się swoimi szatami (lub ukrywają się w swoich domach za zamkniętymi drzwiami i zasłoniętymi oknami), Bóg wie o wszystkim tym, co ukrywają, i o tym, co ujawniają. Zaprawdę, Bóg ma pewną wiedzę o tym, co kryją ich piersi.

6. Nie ma takiego stworzenia na ziemi, które by się poruszało, a którego zaopatrzenie nie zależałoby od Boga¹, i On zna jego miejsce przebywania i każdy etap jego życia, i czas przebywania (w tym stanie i miejscu), a także czas wyjścia zeń. Wszystko jest w Księdze Jasnej.

7. On jest Tym, który stworzył niebiosa i ziemię w sześć dni – a Jego Tron Najwyższy był na wodzie² – aby wypróbować, który z was postępuje najlepiej. A jednak, jeśli powiesz (ludziom): „(Waszym właściwym domem jest Tamten Świat, gdzie będziecie przebywać w błogości lub cierpieniu, co zależy od waszych uczynków na ziemi. A zatem) rzeczywiście zostaniecie wskrzeszeni po

śmierci”, ci, którzy trwają uparcie w niewierze, powiedzą: „To jest oczywiście nic innego, jak tylko piękna ułudą”.

8. Widząc, że odkładamy karę (którą im zagroziliśmy), aż do wyznaczonego czasu, powiedzą z pewnością (drwiąc): „Cóż ją powstrzymuje przed nadejściem?” Strzeżcie się! W Dniu, kiedy ona ich dosięgnie, nie zostanie od nich odwrócona, a to, z czego się wyśmiewali, pognębi ich.

9. Jeśli damy człowiekowi skosztować nieco Naszego Miłosierdzia, a potem je od niego zabierzemy, staje się on bezradny i niewdzięczny (zapominając o wszystkich Naszych łaskach).

10. A kiedy damy mu zakosztować dostatku po tym, jak nawiedziła go męka, mówi: „Odeszły ode mnie wszelkie nieszczęścia!” Zaiste, on jest skłonny do próżnej euforii i przechwałek.

11. Za wyjątkiem tych, którzy są wytrwali i cierpliwi (nie rozpaczając w nieszczęściach ani nie popadając w samochwalstwo w okresie pomyślności) i czynią dobre, prawe dzieła. To oni otrzymają przebaczenie i nagrodę ogromną³.

12. Być może ty (o, Wysłanniku) skłaniasz się ku temu, żeby opuścić pewną część tego, co ci zostało objawione (tak jak wersety dotyczące twego Posłannictwa), i twoja pierś jest wskutek tego ściśnięta, gdyż mówią: „Dlaczego nie został mu zesłany skarb albo nie towarzyszy mu anioł (widzialny dla nas)?” Lecz ty jesteś tylko ostrzegającym. To Bóg ma wszystko w Swojej pieczy i pod Swoją kontrolą.

1. Bóg przeznaczył (zawczasu) zaopatrzenie każdej istocie żywej, które spożyje ona w ciągu życia, jakie On dla niej ustanowił i sam Siebie zobowiązał do jego dostarczenia. Rośliny nie mają mocy, by przemieszczać się z miejsca na miejsce, innymi słowami, są one całkowicie podporządkowane Bogu, a ich zaopatrzenie jest gotowe tuż pod ich stopami. Zwierzęta pracują, aby znaleźć środki do życia, które już zostały (zawczasu) dla nich przeznaczone, i gdy są zbyt młode, by to robić, są żywione przez swoje matki. Jeśli chodzi o nowonarodzone istoty ludzkie, to ich zaopatrzenie jest podobnie zsyłane im poprzez piersi ich matek przez Rękę Miłosierdzia. Od momentu, gdy czują się wystarczająco silne, by zdobyć środki utrzymania dla samych siebie, starają się je zdobyć. Żadna istota żywa nie może zdobyć więcej niż to, co zostało jej przeznaczone przez Wszeczhaopatrującego, ani nie umiera bez spożycia tego wszystkiego.

Faktem jest, iż kto pracuje - zarabia, natomiast ten, kto się leni, cierpi z powodu nędzy. Ale nie jest to sprzeczne z ustanowieniem (zawczasu) zaopatrzenia dla każdej istoty. Albowiem Przeznaczenie uwzględnia jednocześnie przyczynę i skutek. Zaiste, Bóg zarządza, że określony skutek zaistnieje w wyniku danej przyczyny. W każdym razie Bóg zobowiązał samego Siebie do zapewnienia niezbędnego, życiodajnego zaopatrzenia każdej istocie.

Należy także zauważyć, że pomimo tego iż wyjaśnienia Przeznaczenia i ludzkiej wolnej woli są wystarczające, by przekonać rozsądek ludzki, to kwestia Przeznaczenia i zaopatrzenia nie jest czysto racjonalna bądź naukowa. Mówienie o Boskim Byciu posiada głęboki wymiar mistyczny, który nie może być pojęty przez rozum. Człowiek może nieco go zrozumieć tylko jeśli posiada odpowiedni stopień wiedzy o Bogu (*marifa*) oraz doświadczenia duchowe. Przeznaczenie i wolna wola człowieka zaznaczają najdalszy punkt doskonałej wiary i poddania i są związane z doświadczeniami wewnętrznymi oraz stanami duchowymi wiernych. Ludzkość nie otrzymała wyposażenia, dzięki któremu mogłaby pojmować każdą kwestię dotyczącą Świętej Istoty. Jesliby tak było, to linia pomiędzy Boskością i ludzkością lub pomiędzy Stwórcą i stworzeniem by nie istniała. Takie kwestie, jak Przeznaczenie i zaopatrzenie, posiadają wymiary, które odnoszą się jedynie do Boga jako do dwóch Jego tajemnic, a istoty

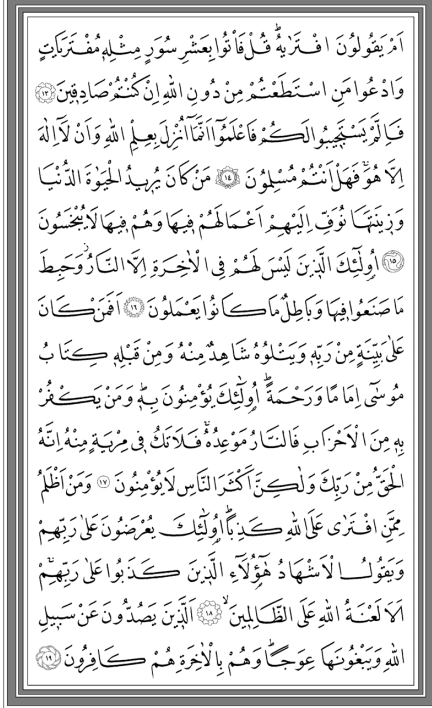
ludzkie mogą mieć o nich wiedzę tylko w stopniu, który pozwala na przekonanie ich rozumu.

2. Odnośnie do stworzenia niebios i ziemi oraz natury Najwyższego Tronu, zob. sura 2:28, przyp. 28; sura 7:54, przyp. 13.

Wyrażenie *Jego Tron Najwyższy był na wodzie* jest albo kontynuacją *On jest Tym, który stworzył niebios i ziemię w sześć dni*, albo przydaje dodatkowe znaczenie, albo posiada obie funkcje, które wydają się bardziej odpowiednie dla nierównanej elokwencji Koranu. W pierwszym przypadku znaczenie jest takie: *On stworzył niebios i ziemię w sześć dni, a Jego Najwyższy Tron był nad wodą*. Jeśli porównamy to z wersem 21:30 *Czyż ci, którzy nie wierzą, nie zastanawiają się nad tym, że niebios i ziemia były na początku jedną całością, a potem My je podzieliłiśmy na oddzielne części? I że każdą żyjącą rzecz uczyniłyśmy z wody? Czyż zatem nie uwierzą?*, to ten werset dotyczy etapu, gdy niebios i ziemia były tworzone, a ziemia została przygotowana do życia, wskazując na to, że to woda jest podstawą każdej rzeczy i istoty. Jak wiadomo, głównym elementem we wszystkich rzeczach, włączając w to ciała stałe, jest woda. W modlitwie recytowanej przez Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powiedziano: „Niech Wychwalony będzie Ten, Który położył glebę na skrzepniętą ciecz.” Oznacza to, iż skały i góry zostały ukształtowane jako rezultat tego krzepnięcia, a ich rozpad na części z biegiem czasu utworzył warstwę gleby.

W drugim przypadku znaczenie jest takie: *On jest Tym, Który stworzył niebios i ziemię w sześć dni, gdy Jego Najwyższy Tron był na wodzie*. Wskazuje to na to, iż woda istniała przed stworzeniem niebios i ziemi. Biorąc pod uwagę to, że Koran czasem używa słowa *mā* (woda) na określenie płynu i cieczy, woda w tym miejscu może oznaczać płynną substancję, która była źródłem zarówno niebios, jak i ziemi. Według niektórych fizyków ta substancja to eter. Tradycja Profetyczna: „Wola i Łaska Boga była nad *amā* i zarówno pod nią jak i nad nią nie było powietrza.” (at-Tirmizi, „Tafsir Hud” HN: 3108) wyjaśnia tę kwestię. Możliwe jest, że *amā* to eter (*Teredütler* 1:219).

3. Bóg chce dobra dla ludzkości, ale ludzkość ściąga na siebie zło. Wyjaśnienie zob. Dodatek 7.

13. Albo czyż mówią (o, Wysłanniku): „On to wymyśla (ów Koran)”? Powiedz (im): „Przynieście zatem dziesięć wymyślonych sur podobnych do niego (pod względem wymowności, znaczenia i prawdziwości) i wezwijcie ku pomocy, kogo tylko możecie – poza Bogiem – jeśli jesteście prawdomówni (w waszych twierdzeniach, a nie szukacie usprawiedliwienia swojej niewiary)⁴.”

14. Jeśli ci (których wzywacie ku swej pomocy) nie potrafiać odpowiedzieć na wasze wezwanie, to wiedźcie, że to (ten Koran) zostało zesłane jako coś, co ma podstawę w Bożej Wiedzy, i że nie ma bóstwa poza Bogiem. Czyż zatem nie poddadacie się Bogu jako muzułmanie?”

15. Kto pragnie życia doczesnego i jego ozdób, temu My odpłacimy za wszystko, co w nim czyni i nie zostanie pozbawiony sprawiedliwego udziału.

16. Do takich należą ci, dla których w życiu ostatecznym jest tylko Ogień. Wszystko to, czego w nim (na tym świecie) dokonali, jest daremne, a wszystko to, co czynili – próżne i bezowocne.

17. Dlatego (jakżeż możecie porównywać innych z tym) kto opiera się na jasnym dowodzie od swego Pana (na Koranie) i jest wsparty przez świadka prowadzonego przez Niego⁵, gdy przed nim była (objawiona) Księga Mojżesza, potwierdzająca go jako przewodnika i miłosierdzie? Ci (którzy rozumieją to porównanie) wierzą weń (w Koran). Kto zaś z różnych grup (należących do różnych narodów i wyznań, świadomie) weń nie uwierzy⁶, tego miejscem obiecany będzie Ogień. Nie mniej przeto najmniejszych wątpliwości co do tego (że Koran jest objawiony przez Boga). Zaiste, to jest prawda (pochodząca) od twego Pana, choć większość ludzi (w nią) nie wierzy.

18. Któż popełnia większą niesprawiedliwość, aniżeli ten, kto wymyśla kłamstwo i przypisuje je Bogu? Tacy (ludzie) będą przyprowadzeni przed ich Pana, a świadkowie powiedzą: „Oni są tymi, którzy kłamali przeciwko Bogu. Niewątpliwie, Bóg wykluczył niesprawiedliwych ze Swego Miłosierdzia”.

19. Ci, którzy odpychają ludzi z drogi Boga i usiłują ją wykrzywić⁷; to ci, którzy uparcie nie wierzą w życie ostateczne.

4. W tym okresie dziejów, gdy wymowność była najbardziej ceniona, został objawiony Koran o cudownej wyrazistości. Dokładnie tak, jak Bóg Najwyższy obdarzył Mojżesza i Jezusa, niech pokój z nimi będzie, cudami, które najlepiej pasowały do ich czasów, On użył elokwencji jako najbardziej wyrazistego aspektu Koranu, głównego cudu Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. W czasie, gdy Koran był objawiony, od początku stał się wyzwaniem dla wybitnych twórców Półwyspu Arabskiego, a następnie dla wszystkich ludzi na przestrzeni dziejów i na każdym poziomie wiedzy i rozumienia, aż do Dnia Sądu. Odnośnie do tego wyzwania i niektórych aspektów jego cudowności zob. Dodatek 6.

5. Mimo że istniały różne poglądy odnośnie do dowodu i świadka, to według nas słowo dowód oznacza Koran, a świadkiem jest osoba bądź są nim osoby, które posiadają wiedzę z zakresu Świętych Ksiąg. Werset 3:18, który oświadcza, że Bóg, aniołowie i ci, którzy posiadli wiedzę, dają świadectwo, iż nie ma żadnego bóstwa jak tylko On, a werset 46:10, który mówi, że świadek – Abdullah ibn Salam – spośród Dzieci Izraela daje świadectwo Proroctwu Muhammada i Boskiemu pochodzeniu Koranu, potwierdza to znaczenie.

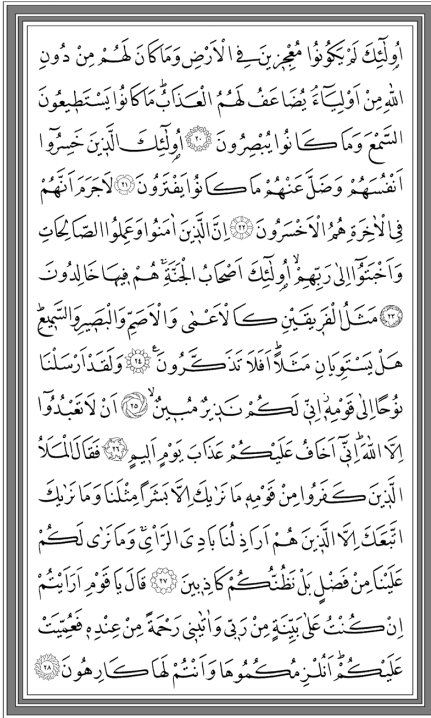
Znaczenie to jest także potwierdzone przez werset następny. Wymienia świadków, którzy zeznają przeciwko niewiernym w Dniu Sądu. Werset 4:41 również wymienia takich świadków: *Jakże to będzie (z ludźmi w Dniu Sądu), kiedy My przyprowadzimy z każdej społeczności świadka (by zaświadczył przeciwko nim, że głosił im Religię Boga), i przyprowadzimy ciebie (Wysłanniku) jako świadka przeciwko nim (do których dotarło twoje Przesłanie)?*”

Mimo że wymienieni tutaj świadkowie mogą być pojedynczymi Wysłannikami zesłanymi do ich ludów, to potwierdza on także znaczenie, że jakkolwiek świadek wymieniony w Koranie o takim znaczeniu to uczony, niezależnie od tego, czy jest Prorokiem czy nie.

6. Słowo przetłumaczone jako „niewiara” to *kufr*, co oznacza „zakryć coś”. Tak więc *kufr* w terminologii muzułmańskiej oznacza zakrywanie prawdy z pełną świadomością; a więc jest to zakrywanie prawdy pod wpływem różnych czynników, takich jak pragnienia cielesne, interesy osobiste, uprzedzenia, niewłaściwe światopoglądy, nieprawidłowe osądy, arogancja, chore intencje i czynienie zła. Poza tym by osądzić kogoś jako *kāfir* (niewiernego), prawdy wiary powinny być przedstawione mu do tego stopnia, że poprzez swą (cielesną) duszę i świadomość może on dokonać wolnego wyboru pomiędzy wiarą i niewiarą, a ta osoba musi być w takiej pozycji, że jest w stanie dokonać niezbędnych badań, być świadoma wiary i niewiary. Muzułmański termin odnoszący się do tego działania, a mianowicie przekazywania prawd wiary to *tabligh*, co oznacza przekazywanie przesłania w całości, tak jasno, jak jest to możliwe. Ci, których Koran potępia jako niewiernych i wiecznych mieszkańców Ognia, to ludzie, którym prawdy wiary zostały w zupełności przekazane, do tego stopnia, że byli przekonani, jednakże wciąż wybierają niewiarę, będąc pod wpływem wspomnianych powyżej czynników.

7. Droga Boga jest prosta i wyraźna. Istoty ludzkie mają dobrze poznać tę drogę we wszystkich jej aspektach i zasadach oraz wysuwać nowe wnioski w drugorzędnych kwestiach prawa, które są przedmiotem zmian wraz ze zmianą czasu i miejsca, zgodnie z głównymi, niezmiennymi zasadami tej drogi. Jednakże ci, którzy w to nie wierzą i hipokryci zawsze mieli nadzieję, że ta ścieżka będzie kręta, zgodnie z ich pragnieniami, po to, aby służyła ich interesom. Czynią tak w celu wprowadzenia w niej (w islamie) zmian, bądź po to, by wydawała się odmienną od tego, jaka jest naprawdę, tak żeby jej wrogowie mogli ją zaakceptować – takie próby jednakże, jakkolwiek by nie były intensywne bądź szerokie, zawsze były nadaremne – i są jedynie zboczeniem z tej ścieżki.

20. Oni nigdy nie zdołają udaremnić (niczego) na ziemi (tego, co Bóg dla niej postanowił) ani nie zdołają znaleźć innych opiekunów, poza Bogiem, którzy mogliby ich przed Nim ochronić. Ich kara zostanie podwojona (w życiu przyszłym). (Oni zmarnowali zdolności słuchania i widzenia, którymi obdarzył ich Bóg, i) nie potrafili usłyszeć (prawd objawionych) ani nie mieli już wzroku, żeby zobaczyć.

21. To są ci, którzy zrujnowali samych siebie i zawiodło ich wszystko to, co wymy-

ślili (fałszywe bóstwa, którym oddawali cześć poza Bogiem).

22. Niewątpliwie, w życiu ostatecznym oni będą największymi spośród przegranych.

23. Zaprawdę, ci, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła i ukorzyli się przed Bogiem, będą Towarzyszami Raju i w nim zamieszkają.

24. Te dwie grupy ludzi są jak ślepy i głuchy oraz widzący i słyszący. Czyż mogą być do siebie przyrównane? Czyż się zatem nie zastanowicie i nie opamiętacie?

25. Oto wysłaliśmy Noego do jego ludu jako Wysłannika (z przesłaniem): „Zaiste, ja jestem dla was jawnie ostrzegającym (doradzającym wam dla waszego dobra):

26. „Nie czcicie nikogo poza Bogiem. Zaprawdę, ja lękam się dla was kary Dnia bolesnego!”

27. Moźni niewierzący spośród jego ludu rzekli: „Widzimy, że jesteś jedynie śmiertelnym człowiekiem, jak my, i widzimy, że nie masz zwolenników, poza najędzniejszymi spomiędzy nas, ich opinia zaś nie jest godna uwagi. Nie dostrzegamy też, byście mieli jakąkolwiek wyższość nad nami⁸. Sądzimy raczej, że jesteście kłamcami”.

28. Noe powiedział: „O, ludu mój! Cóż myślicie? Jeśli się opieram na jasnym dowodzie od mojego Pana, On zaś obdarzył mnie Swoim Miłosierdziem⁹, na które wy byliście ślepi, to czyż możemy zmusić was do jego przyjęcia, skoro odczuwacie wobec niego odrazę?

8. Na przestrzeni dziejów dla wszystkich niewierzących oponentów Boskiej Religii typowe było to, że zawsze postrzegali wiernych jako pozbawionych wiedzy i zdolności myślenia, gdy sami uważali się za inteligentnych i posiadających wiedzę. Jest tak częściowo z powodu ich arogancji i pychy, które w rzeczywistości są odzwierciedleniem kompleksu niższości, od

którego nigdy nie udało im się uciec, i częściowo z powodu poglądu niewierzących, opartego na dobrach materialnych, interesach osobistych i tym przemijającym świecie, który zawsze był różny od poglądu wiernych i jest ustanowiony przez Boga i oparty na wierze i czci Jedyneho Boga oraz na wierze w Niewidzialne i inne filary wiary oraz inne uniwersalne wartości moral-

ne. Status takich niewiernych, który wiąże się z ich stanowiskami, pozycją i bogactwem, przesłonił im Boskie prawdy, i zawsze zachowywali się chełpliwie i arogancko, z powodu własnych bogactw i pozycji. Dla takich ludzi wyższość polega na bogactwie, wyższej pozycji, rasie, kolorze skóry bądź budowie fizycznej. Jednakowoż ostatecznie zawsze się wyjaśniło, że to wierni byli tymi, którzy posiadają prawdziwy pogląd, którzy myślą prawidłowo i którzy faktycznie są wyżsi od innych; dla nich wyższość polega na świadomości Boga, prawdziwej wiedzy i wartościach moralnych.

W celu dokonania krótkiego porównania pomiędzy cywilizacjami założonymi przez wiernych i niewiernych, należy skoncentrować się na następujących kwestiach:

Cywilizacja niewiernych jest zwykle ufundowana na pięciu zasadach negatywnych: opiera się na sile, a siła ma tendencje do represji; stara się realizować indywidualny interes osobisty, nawet jeśli zmusza to ludzi do szaleńczej pogoni w celu zdobycia własności; uznaje życie za zmaganie, które powoduje wewnętrzny i zewnętrzny konflikt; jednocy zarówno poprzez narodowy, jak i rasowy separatyzm i żywi tę samolubną solidarność połykając zasoby i terytoria „innych”, obie te rzeczy rodzą zaś straszny konflikt; stara się zadowolić nowe kaprysy i wytworzone pragnienia (niezależnie od tego, czy to zadowolenie jest prawdziwe czy nie), wobec czego brutalizuje gusta i aspiracje ludzi.

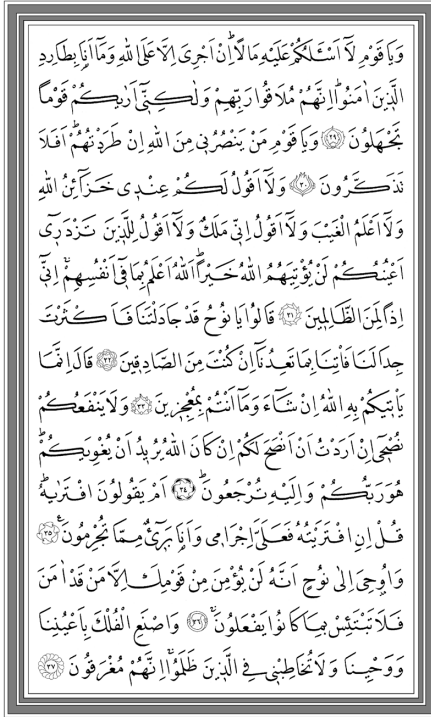
Cywilizacja muzułmańska założona jest na podstawie prawa (nie siły), które wymaga sprawiedliwości i równowagi; zachęca do dobra, które pobudza wzajemną sympatię i miłość; uznaje życie za składające się ze wzajemnej pomocy, która prowadzi do jedności i solidarności; jednocy ludzi poprzez wspólną religię we wspólnym państwie, prowadząc ich do pokoju wewnętrznego oraz braterstwa, oraz tworzy samoobronę przed wrogami zewnętrznymi, prowadząc ludzi do prawdy. Wynosi ludzi poprzez wiedzę i doskonałość moralną ku wyższemu stopniom człowieczeństwa.

Jeżeli porównamy wiernego z niewiernym, następujące kwestie przykuwają naszą uwagę:

Wyniośli, oporni niewierni, tacy jak ci, którzy sprzeciwiają się Wysłannikom, są zazwyczaj tyranami podobnymi Faraonowi, znieważają samych siebie poprzez kłanianie się w czci przed najmniejszymi rzeczami, jeśli odczuwają, że w ich interesie jest tak robić. Są uparci, prowadzący na zbłądzenie oraz nieustępliwi i tak podli, iż akceptują nieskończone zepsucie dla uzyskania jednej przyjemności; są niezachwiani, ale tak małostkowi, że całują stopy złych ludzi dla drobnej korzyści. Są zarozumiali i despotyczni, ale niezdolni do znalezienia jakiegokolwiek punktu oparcia w swoich sercach, są zupełnie niezdolnymi i pyszałkowatymi tyranami. Tacy ludzie nie są nikim więcej, jak skupionymi na sobie egoistami, którzy starają się zaspokoić swoje materialne i cielesne żądze, goniącymi za interesami osobistymi i określonymi interesami narodowymi.

Trzeba jednak pamiętać, że prawdziwi wierzący są poddanymi sługami Boga i nie poniżają się do skłaniania się i bicia pokłonów w czci nawet przed największymi spośród stworzeń. Są wywyższonymi sługami, którzy nie oddają czci, by osiągnąć jakąś korzyść, nawet Raj. Są skromni, łagodni i dobrotliwi, lecz poniżają się dobrowolnie jedynie przed ich Stwórcą, nigdy nie przekraczając tego, na co On zezwolił. Są świadomi swoich wewnętrznych słabości oraz potrzeb jako istoty stworzone, jednakże są niezależni, gdyż Szczodry Właściciel zapewnia im bogactwo. Poprzez oparcie się na nieskończonej Mocy ich Władcy, są mocni. Zachowują się i dokładają starań jedynie w Imię Boga i dla Jego zadowolenia, i po to, by być obdarzonymi kolejnymi szlachetnymi cechami (*Słowa*, „Słowo 12-ste”, 147).

9. Dowód w tym wypadku oznacza rzeczy, które potwierdzają Boskie Wysłannictwo, takie jak Boska Księga, cuda oraz chwalebne cechy moralne i szczególna łaska, którą zostali obdarzeni. Szczególna łaska im dana to Wysłannictwo, ze wszystkimi jego atrybutami, takimi jak całkowita pewność w wierze, prawdomówność, bycie godnym zaufania, inteligencja, wiedza, otrzymywanie Objawienia i bycie wolnym od wszelkich rodzajów wad intelektualnych bądź cielesnych.

29. O, ludu mój! Ja nie proszę was o bogactwo w zamian za to (za głoszenie wam owego Przesłania), albowiem moja zapłata jest tylko u Boga. Ja nie będę odpędzał tych, którzy wierzą; oni spotkają swego Pana. (On postąpi z nimi sprawiedliwie), lecz widzę, że jesteście ludem działającym w nieświadomości.

30. O, ludu mój! Kto mógłby ochronić mnie przed Bogiem, gdybym ich odepchnął? Czyż się nie zastanowicie i nie opamiętacie?

31. Oto ja nie mówię wam, że posiadam skarby Boga albo że znam to, co Niewidzialne. Nie mówię również, że jestem aniołem. I nie mówię o tych, którymi gardzą wasze oczy, że Bóg nie

da im jakiegoś dobra. Bóg wie najlepiej, co kryją ich piersi (jakimi są ludźmi). (Gdybym ich odepchnął albo mówił o nich źle, to) w istocie byłbym wtedy pośród niesprawiedliwych”.

32. Oni powiedzieli: „O, Noe! Tyś się z nami spierał i czyniłeś to często. Przeostań się z nami spierać, a jeśli mówisz prawdę, to sprowadź na nas to, czym nam grozisz”.

33. Noe powiedział: „Jedynie Bóg, jeśli zechce, może to na was sprowadzić. I wy nigdy nie zdołacie zapobiec (spełnieniu się Jego woli).

34. Jesliby Bóg zamierzał poprowadzić was ku zbłądzeniu, to moja rada nie przyniesie wam pożytku - nawet gdybym bardzo chciał wam doradzić. On jest waszym Panem (który was stworzył, karmi, utrzymuje i ochrania) i do Niego zostanieie sprowadzeni”.

35. Czyż oni (bałwochwalcy) mówią (o tobie, o, Wysłanniku): „On to wymyślił (wszystkie owe historie i Koran, który je zawiera)?” Powiedz: „Jeśli rzeczywiście ja to wymyśliłem, to na mnie spadnie mój grzech, lecz (skoro mnie zniesławiacie, aby usprawiedliwić swoje własne trwanie w niewierze, wiedźcie że) ja nie jestem winny grzechom, które popełniacie”.

36. I zostało objawione Noemu: „Nie uwierzy nikt z twójgo ludu, za wyjątkiem tych, którzy już uwierzyli. Nie bądź zatem strapiony z powodu tego, co oni czynią.

37. Zbuduj Arkę (którą ci opisaliśmy) przed Naszymi oczyma i zgodnie z Naszymi instrukcjami, które (tobie) objawiamy i nie wstawiaj się u Mnie za tymi, którzy trwają w niesprawiedliwości. Oni zostaną utopieni”.

38. Toteż Noe przystąpił do budowy Arki. A kiedy przechodzili obok niego możni spośród jego ludu, naśmiewali się z niego. On powiedział: „Teraz się z nas naśmiewacie, lecz (nadejdzie dzień, kiedy) my będziemy się z was wyśmiewać tak, jak wy się z nas naśmiewacie.

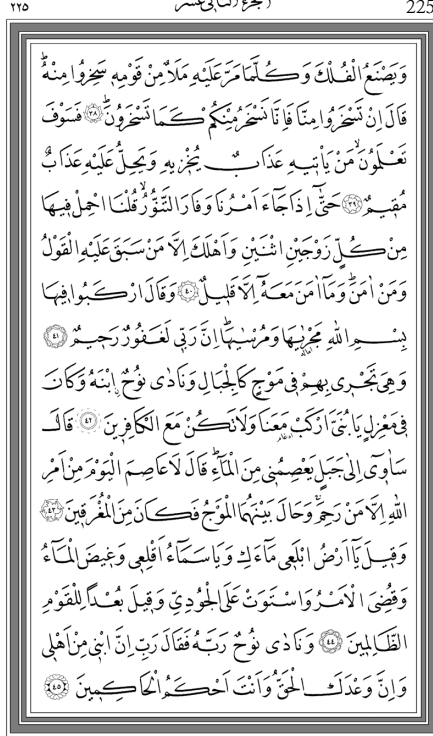
39. I dowiedcie się, kogo dotknie kara poniżająca i na kogo spadnie kara niestająca (na Tamtym Świecie)”.

40. (I tak się działo) aż do czasu, kiedy nadszedł Nasz rozkaz i zakopiał kocioł¹⁰. Powiedzieliśmy (Noemu): „Wprowadź na pokład po jednej parze z każdego gatunku (żywych stworzeń) i twoją rodzinę – za wyjątkiem tych, wobec których Nasz wyrok już został wydany – a także tych, którzy wierzą”. A tych, którzy z nim uwierzyli, było niewielu.

41. Powiedział Noe: „Wchodźcie na pokład! (I wszyscy ci ludzie oraz zwierzęta, które Bóg chciał ocalić, weszły do Arki). W imię Boga niech płynie i przybija do portu. Oto mój Pan jest Przebaczący, Współczujący”.

42. Dlatego Arka płynęła z nimi pośród fal, jak góry, a Noe wykrzykiwał do swego syna, stojącego samotnie (w oddzieleniu od niego): „Wejźdź na okręt wraz z nami i nie bądź z niewiernymi!”

43. On odpowiedział: „Ja udam się na górę, która ochroni mnie od wód!”¹¹ On (Noe) rzekł: „Dzisiaj nie ma wybawienia od Boskiego sądu, wyjąwszy dla tego,

nad kim On ma miłosierdzie”. I fale pojawiły się pomiędzy nimi, a on (syn) znalazł się pośród zatopionych.

44. I zostało powiedziane: „O ziemię, pochłoń swoje wody! O niebo, powstrzymaj (swój deszcz)!”¹² I wody opadły, a (z Bożej woli) sprawa została rozstrzygnięta. A potem Arka spoczęła na al-Dzudzi i padł rozkaz: „Precz z niesprawiedliwym ludem!”

45. Noe zawołał do swego Pana, mówiąc: „Panie mój, oto mój syn należy do mojej rodziny (jako wierzący), Twoja Obietnica jest z pewnością prawdą (i ziści się wobec wierzących członków mojej rodziny), a Ty jesteś najsprawiedliwszym z sędziów”.

10. Różne komentarze były poczynione w sprawie *fāra at-tannūr*, co dosłownie oznacza „piec kipiał (wodą).” Niektórzy komentatorzy, tacy jak Ibn Dżarir at-Tabari i Ibn al-Katir są zdania, że skoro *tannūr* oznacza również powierzchnię ziemi, to wyrażenie to oznacza dosłownie, iż woda wytrysnęła z powierzchni ziemi. Według Ibn Katira, tryskające wody zamieniły ziemię w źródła. Elmalılı Hamdi Yazır, wielki turecki egzegeta dwudziestego wieku, zajmuje się takimi sprawami z punktu widzenia lingwistyki i dochodzi do wniosku, że *fāra at-tannūr* wyznacza początek Potopu i dlatego oznacza to, iż piec lub piekarnik Arki został rozpalony, by uruchomić Arkę.

Wyrażenie to stanowi aluzję do idei mówiącej, iż Arka Noego była napędzana parą. To pomysł, który prowadzi niektórych współczesnych komentatorów do myśli, iż *fāra at-tannūr* nie może znaczyć, że piec (funkcjonujący jako kocioł) wykopiał. Zapewniają, że jest to niemożliwe, by statek napędzany parą wodną był zbudowany w czasach Noego. Współcześni historycy i naukowcy skłaniają się do rozpatrywania Potopu jako legendy, mimo że jest to sprzeczne z obecnym pojmowaniem nauki. Nauka wymaga, by było to zbadane. Ponadto, arka, która mogła pomieścić jedną bądź dwie pary spośród wszystkich zwierząt, lub co najmniej spośród wszystkich udomowionych, razem z rodziną Noego i wiernymi, mimo że takich było tam niewiele, i która była w stanie żeglować pomiędzy falami przypominającymi góry, tak jak będzie wspomniane w wersecie 42 poniżej, nie może być zwykłą żagłówką bądź prostą łodzią. Według tych, którzy opierają swoją teorię na *fulk*, oryginalne słowo oznaczające Arkę oznacza również flotę; tak więc Arka Noego faktycznie byłaby flotą. Została zbudowana na „Oczach” Boga i zgodnie z objawionymi przez Niego instrukcjami. Mimo że był to cud Noego, pokazuje to do jakiego stopnia nauka i tech-

nologia, zwłaszcza inżynieria, posunęła się w czasie tego Proroka.

11. Taka odpowiedź jest typowa dla materialisty lub naturalisty, który nie wierzy w Boga i Jego najwyższą władzę nad całym światem, i ukazuje cechy charakterystyczne ludu Noego, oraz to, z jak upartych składał się niewiernych.

12. Słowo powinno być rozpatrywane z następujących perspektyw: „Kto to powiedział?”, „Do kogo to powiedział?” i „Dlaczego było powiedziane?”. Ten, kto może rozkazać ziemi: „O, ziemio, pochłoń swoje wody!” oraz niebu „O niebo, zatrzymaj (swój deszcz)!”, może być tylko tym, który posiada całkowitą władzę zarówno nad niebem, jak i ziemią. Tym kimś może być tylko Bóg. Takie rozkazy dawane przez kogokolwiek innego niż Boga byłyby absurdem. Zarówno niebo jak i ziemia są pod władzą Boga i skoro są posłuszne Jemu jednemu i działają pod Jego absolutnym rozkazem, wciąż istnieją w porządku i harmonii. Jeśli nawet czasem muszą się poruścić, stopień grzechów i złych uczynków nie osiągnął jeszcze momentu ich destrukcji. Gdy zło, niewiara i bunt dojdą do momentu, gdy całkowicie zniszczą porządek i harmonię na ziemi, to będzie to Dzień Sądny.

Werset ten podkreśla, że to niebo zesłało deszcz a ziemia spowodowała, by wytrysnęły wody. Taki styl jest znaczący z dwóch perspektyw: jedna jest taka, że cały wszechświat jest posłuszny Bogu, tak jakby był świadomym stworzeniem. Inna jest taka, że niebo i ziemia, lub raczej anioły, które reprezentują te rzeczy przed Bogiem i które są im powierzone, i inne istoty duchowe, które zamieszkują niebiosa, spoglądają gniewnie na niewiarę i bunt istot ludzkich. Werset 44:29 oświadcza, iż ani niebiosa ani ziemia nie uroniły łez nad utonięciem Faraona i jego armii. Może być też tak, że niebo i ziemia, razem ze wszystkim, co w nich jest, są w pewnym stopniu dotknięte myślami, wierzeniami, nastawieniami oraz czynami istot świadomych żyjących na ziemi.

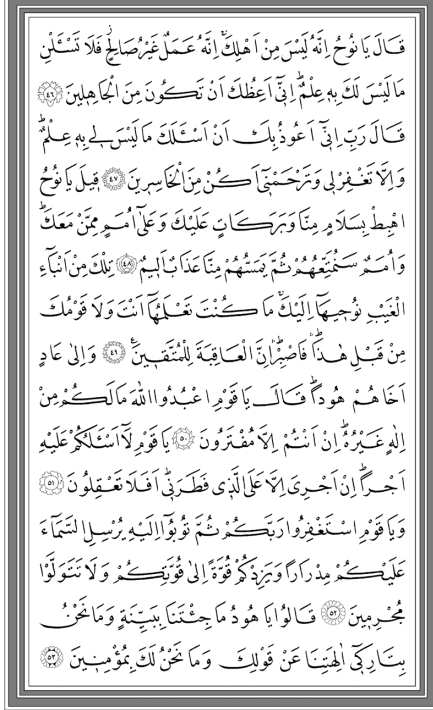
46. (Bóg) rzekł: „On (będąc niewiernym) nie należy do twojej rodziny. Jego postępowanie jest niesprawiedliwe (i jest świadectwem niewiary). Nie prosz mnie zatem o to, o czym nie masz żadnej wiedzy. Zaprawdę, Ja napominam cię, abyś nie zachowywał się tak, jak jeden z nieświadomych”¹³.

47. (Noe) powiedział: „O, Panie mój! Szukam schronienia u Ciebie przed tym, abym prosił Cię o coś, o czym nie mam żadnej wiedzy. A jeśli mi nie przebaczysz i nie okażesz mi miłosierdzia, to w istocie będę pośród tych, którzy przegrali”.

48. Zostało mu nakazane: „Zejdź na ląd w pokoju i bezpieczeństwie (pochodzącym) od Nas, a także z błogosławieństwami dla ciebie i dla społeczności (wiernych), które są z tobą (i które zostaną zrodzone z nich i z ciebie). (Będą również inne) społeczności (niewiernych) i My damy im radować się przez pewien czas. A potem nawiedzi ich kara bolesna od Nas”¹⁴.

49. To są relacje o przykładowych wydarzeniach, o tym, co Niewidzialne (w czasie i przestrzeni i nieosiągalne dla zmysłów). My objawiamy je tobie (o, Wysłanniku). Ani ty, ani twój lud przedtem ich nie znali¹⁵. Przeto (widząc że nie ma zasadniczej różnicy pomiędzy warunkami, w jakich poszczególni Wysłannicy wypełniali swoje Posłannictwo, i reakcją, jaka ich spotykała) bądź cierpliwy (wobec ich zachowania i trwania w niewierze). (Ostateczny i szczęśliwy) wynik będzie z korzyścią dla bogobojnych i pobożnych.

50. A do Adyjczyków posłaliśmy ich brata Huda. I on powiedział (do nich:) „O, ludu mój! Czujcie jedynie Boga! Nie macie innego Boga poza Nim. Wy wymyślacie tylko kłamstwa (i przypisujecie Bogu współtowarzyszy).

51. O, ludu mój! Ja nie żądam od was za to (głoszenia Przesłania od Boga) żadnej zapłaty; moja zapłata jest tylko u Tego, który mnie stworzył. Czyż się nie zastanowicie i nie zrozumiecie?

52. O, ludu mój! Błagajcie waszego Pana, aby wam wybaczył (grzechy, jakie dotąd popełniliście), i zwróćcie się do Niego skruszeni, aby zesłał na was z nieba deszcz obfity i dodał siły do waszej siły. Nie odwracajcie się zatem jak niewierzący grzesznicy”.

53. Oni powiedzieli: „O, Hudzie! Nie przyniosłeś nam wyraźnego znaku (który by potwierdził twoje Posłannictwo). Nie zamierzamy się wyrzec naszych bogów jedynie dlatego, że ty tak mówisz. A tym bardziej nie wierzymy tobie.

13. Prorok Noe, niech będzie z nim pokój Boga, jest jednym z pięciu największych Wysłanników wymienionych w Koranie (42:13). Modlił się do Boga, by wybaczył jemu, jego rodzicom i tym, którzy uwierzyli spośród jego rodziny, oraz wszystkim wiernym, mężczyznom i kobietom (71:28). Tuż przed tym, jak zaczął się Potop, tak jak zostało wspomniane poniżej (werset 40), Bóg nakazał mu wziąć do Arki tych, którzy uwierzyli spośród jego rodziny i innych wiernych. Ujrzał jednego ze swych synów stojącego na uboczu i poprosił go, by wszedł z nimi. Myślał, iż jego syn był wiernym, gdyż nie widział w nim żadnego znaku niewiary. Rozumiemy z jego modlitwy, że był świadom, iż było w jego rodzinie kilka osób, które nie były wierzącymi. Z tej przyczyny nie modlił się za całą swoją rodzinę, lecz za tych tylko spośród nich, którzy uwierzyli. Można z łatwością wyciągnąć wniosek z jego modlitwy i oświadczenia: „Mój syn był spośród mojej rodziny”, że myślał o swoim synu jako o wiernym. Jego syn był wiernym z zewnątrz, ale nie naprawdę. Nie ukazał żadnej oznaki niewiary, którą skrywał w swoim sercu; w rzeczywistości był on hipokrytą. Jest to widoczne w odpowiedzi Wszechmogącego „o czym nie masz wiedzy”. W oryginalnej wypowiedzi Noego, która została przetłumaczona jako *Panie mój, oto mój syn należy do mojej rodziny (jako wierzący), Twoja Obietnica jest z pewnością prawdą (i ziści się wobec wierzących członków mojej rodziny), a Ty jesteś najsprawiedliwszym z sędziów*. wtrącone frazy (*jako wierzący*) oraz (*i ziści się wobec wierzących członków mojej rodziny*) nie są tam, lecz są one domyślne. Jego zamiarem poprzez to wezwanie było więc odkrycie Boskiego zamiaru bądź mądrości w zatopieniu osoby, o której myślał, że jest wierna. Bóg Wszechmogący poinformował go o fakcie, iż jego syn nie był wiernym i uprzedził go przed kierowaniem jakichkolwiek próśb za niewierzącego.

Koran jest cudem elokwencji, ekspresji i siły wyrazu. Jeżeli w historii o Noah zawartej w tej księdze wspomniany jest tak niewielki detal, to dlatego, że jednym z jego istotnych celów

jest przekazywanie przykładowych epizodów z misji Proroka. Po objawieniu tej sury dokonał się podział wielu rodzin w Mekce na wiernych (wierzących) i niewiernych (niewierzących).

14. Istnieją kontrowersje na temat tego, czy Potop objął całą ziemię, czy też był zjawiskiem lokalnym. Na tyle, na ile możemy zrozumieć z tego wersetu, Potop miał miejsce w zaludnionej części świata i objął wszystkich żyjących wówczas ludzi.

Zostało powiedziane wcześniej (sura 7, przypis 15), iż Potop miał miejsce w Mezopotamii i sąsiadujących rejonach. Jednakowoż istnieją pewne różnice w opiniach na temat góry, na której zatrzymała się Arka. Według Biblii, była to góra Ararat. Koran nazywa to al-Dżudi. Al-Dżudi oznacza wzgórze i nie stoi to w sprzeczności ze zdaniem mówiącym, iż jest to góra Ararat. Z drugiej strony, istnieje góra położona na południe od jeziora Van w Turcji, której wysokość wynosi 2350 m n.p.m., znana jako Góra Dżudi. Lokalni przywódcy plemion utrzymują, że Arka dopłynęła do wysokiego punktu na grzbiecie Góry Dżudi i że jej pozostałości wciąż znajdują się na szczycie.

Góra Dżudi góruje nad równiną Mezopotamską i jest godna uwagi ze względu na wiele ruin archeologicznych znalezionych w niej i dookoła. Istnieje również wiele odniesień do tej góry w historii starożytnej. Sennacherib (700 p.n.e), król asyryjski, wyrzeźbił swoje reliefy w skale na jednym ze stoków góry. Nestorianie (odłam chrześcijański) wybudowali kilka klasztorów dookoła góry, włączając w to jeden na szczycie, znany jako „Klasztor Arki”. Został zniszczony przez piorun w 766 n.e. W 1910 Gertrude Bell zbadała teren i odnalazła strukturę kamienną znajdującą się na szczycie w kształcie statku, która była znana przez tubylców jako „Sefīne-i Nebī Nuh” (Statek Noego). Bell doniosła także, że 14 września każdego roku chrześcijanie, żydzi, muzułmanie, sabejczycy i jazydzi gromadzą się na górze, by uczcić ofiarę Noego. W 1949 roku dwóch tureckich dziennikarzy twierdzi-

ło, iż widziało Arkę na tej górze, a był to statek mierzący 150 metrów długości...

Jest inna góra w Turcji zwana Dżudi, leżąca 32 kilometry od Góry Ararat. W wydaniu z 16 stycznia 1994 gazeta „The Observer” (Londyn) opublikowała wiadomość, że grupa naukowców odnalazła Arkę Noego na tej górze. Niektórzy badacze, zarówno muzułmanie, jak i chrześcijanie, są zdania, że Ararat wspomniany w Biblii jest nazwą nie góry, lecz rejonu, w którym znajduje się Góra Ararat, i dlatego przybicie Arki do al-Dżudi lub na Ararat nie jest sprzeczne (www.arksearch.com/najudi.htm; www.trustthebible.com/ark.htm).

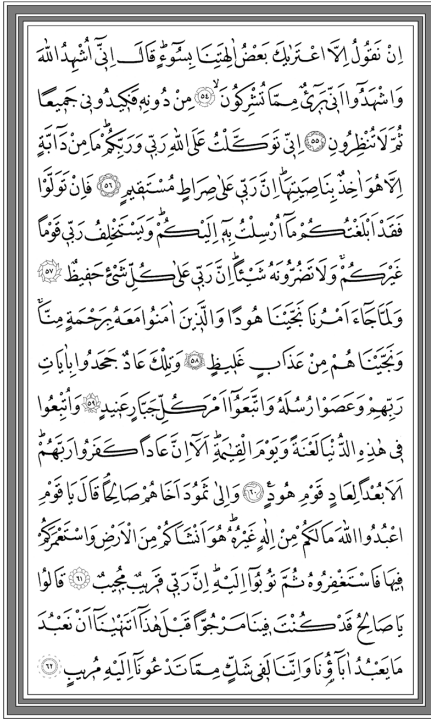
15. Z jednej perspektywy Koran ukazuje wiele historii minionych narodów oraz przepowiednie dotyczące bliskiej bądź odległej przyszłości. Niektóre z tych przepowiedni są jasne, a inne domyślne lub stanowią aluzję.

Nie jest możliwe, by stały one w sprzeczności z jego opisami wydarzeń historycznych, tak więc cokolwiek przepowiada, albo stało się faktem, albo stanie się faktem, gdy przyjdzie na to czas. To, co powinni zrobić badacze, to dokonywać swoich badań w świetle Koranu.

Jak zostało powiedziane w tym wersecie, nie jest możliwe, by Wysłannik Boga znalazł historie Proroków i ich ludzi. Jednakże, opierając się na Boskim Objawieniu i z nieskończonym przekonaniem co do swojej misji, przekazał on zarówno historie minionych narodów, jak i wiele przepowiedni dotyczących ważnych przyszłych wydarzeń. Jest to wyzwanie dla wszystkich wieków i ludzi, włączając w to historyków i innych badaczy, i jest jednym z niezaprzeczalnych dowodów jego Proroctwa.

54. My mówimy tylko, że jacyś nasi bogowie nawiedzili cię złem”. Hud odrzekł: „Oto wzywam Boga na świadka, a i wy bądźcie (moimi) świadkami, że nie mam udziału w tym, co wy przypisujecie (Bogu) za współtowarzyszy

55. Poza Nim (a Jego tylko mam za Boga i Pana). Dlatego spiskujcie przeciwko mnie, wszyscy razem, i nie dajcie mi wytchnienia!

56. Ja złożyłem swoją ufność w Bogu, moim Panie i waszym Panie. Nie ma takiego stworzenia, którego by On nie przytrzymał za grzywę i nie miał pod Swoją całkowitą kontrolą. Zaprawdę, mój Pan jest na drodze prostej. (On zarządza wszystkim, co istnieje i egzekwuje Swoje dekrety sprawiedliwie).

57. Jeśli się odwrócicie (od Posłannictwa, które wam obwieszczam, to wieście, że)

głosiłem wam to, z czym zostałem do was posłany. Mój Pan (jeśli wciąż będziecie odrzucać wiarę) sprawi, że zastąpi was inny lud, gdy tymczasem wy nie potraficie zaszkodzić Mu w najmniejszej mierze. Zaiste, mój Pan obserwuje i zapisuje wszystkie rzeczy”.

58. A kiedy przyszedł Nasz rozkaz (albowiem Adyjczycy wciąż odrzucali Posłannictwo), ocaliliśmy Huda i tych, którzy wierzyli wraz z nim – dzięki Naszemu miłosierdziu (i ich wierze, prawości oraz cierpliwości). Ocaliliśmy ich od surowej kary.

59. Tacy byli Adyjczycy. Uparcie odrzucali Objawienia swego Pana (znaki i cuda dowodzące Jego Jedności wraz ze wszystkimi zasadami wiary) oraz buntowali się przeciwko Jego Wysłannikom, i szli za każdym upartym tyranem.

60. I przekleństwo miało im towarzyszyć w tym świecie i w Dniu Zmartwychwstania. Bez wątpienia, Adyjczycy nie uwierzyli w swego Pana, pełni niewdzięczności. Przeto precz z Adyjczykami, ludem Huda!

61. A do (ludu) Samud posłaliśmy ich brata Saliha (aby był dla nich Wysłannikiem, niosącym to samo Przesłanie): „O, ludu mój! Czcij jedynie Boga, albowiem nie masz innego boga poza Nim. On cię podniósł z ziemi i osiedlił na niej, zapewniając godność i dobrobyt. Proś Go zatem o przebaczenie (za grzechy, jakie dotąd popełniłeś) i zwróć się ku Niemu skruszony. Oto mój Pan jest bliski, wysłuchujący (wołania wszystkich istot)”.

62. Usłyszał w odpowiedzi: „O, Salihu! Przedtem byłeś dla nas źródłem nadziei. Czyż teraz zabronisz nam czcić to, co czcili nasi ojcowie? Zaiste, jesteśmy teraz w prawdziwym zwątpieniu co do tego, do czego nas wzywasz”.

63. On odpowiedział: „O, mój ludu! Cóż myślisz? Jeśli ja opieram się na jasnym dowodzie od mojego Pana i On obdarzył mnie swoim miłosierdziem, to któż mógłby mi pomóc przeciwko Bogu, jeślibym okazał Mu nieposłuszeństwo? Wy powiększylibyście tylko moją stratę.

64. O, ludu mój! Ta oto wielbłądzica od Boga jest znakiem dla was (który pragnęliście zobaczyć, zanim uwierzycie). Zatem, pozwólcie jej paść się na ziemi Boga i nie przyczyniajcie jej żadnego zła, ażeby nie pochwyliła was kara bliska”.

65. Lecz oni (nie potrafili znieść jej widoku, gdyż była dowodem prawdziwości Salihowego Posłannictwa i) zabili ją w okrutny sposób. Wtedy on (Salih) powiedział: „Radujcie się w swoich domostwach życiem jeszcze przez trzy dni (a potem nastąpi wasze unicestwienie). To jest groźba, która nie okaże się fałszywa”.

66. Przeto, kiedy nadszedł Nasz osąd, ocaliliśmy Saliha i tych, którzy uwierzyli wraz z nim – dzięki Naszemu miłosierdziu (i ich wierze, prawości oraz cierpliwości) od hańby tego dnia. Doprawdy, twój Pan jest Potężny, Pełen chwały, a Jego Moc nieodparta.

67. I straszliwy podmuch dotknął tych, którzy popełnili największą niesprawiedliwość (przypisując Bogu współtowarzyszy) i leżeli w swoich domostwach bez życia, twarzami do ziemi,

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِن رَبِّي وَرَأَيْتُم مِّنْهُ رَحْمَةً مِّن يَّبَصُرٍ مِّنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُمْهُ فَسَاءَ تَرْجِيدُ وُجُوِّ غَيْرِي تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾ وَيَا قَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذُرُوهَا تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾ فَصَرُّوهَا فَقَالَ لَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ آيَاتٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مُكَذَّبٍ ﴿٦٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا لَنَجِّنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْفَوَّضُ الْمَكْرُومُ ﴿٦٦﴾ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْغَةَ فَصَاحِبُوهَا فِي دِيَارِهِمْ جَائِعِينَ ﴿٦٧﴾ كَذَّبُوا بِهَا الْآيَاتِ أَن تَمُودًا لَّكَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا بَعْضًا لَّمُودٍ ﴿٦٨﴾ وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلًا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشِيرِ قَالُوا سَلَامًا فَآلَ سَلَامًا ﴿٦٩﴾ فآلَيْكَ آتَىٰ جَاءَ بِهِنَّ لَيْلٌ مِّن بَيْنِ اللَّيْلِ فَاصْبِرْ إِلَىٰ آيَاتِهِمْ وَلَا تَنْصِلْ إِلَيْهِمْ نَصِيرَةً وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَأَمْرًا لَهُ فَاِئْتِمِرْ فَنَنْزِلْنَا هَا بِهَا لَيْلًا مِّن بَيْنِ اللَّيْلِ وَمِنْ وَرَاءِ مَا يَشْفَعُ عَفْوٌ ﴿٧١﴾

68. Jak gdyby nigdy nie żyli tam w pomyślności. Bez wątpienia, lud Samud nie uwierzył w swego Pana (i był niewdzięczny). Przeto, precz z ludem Samud!

69. A Nasi (niebiańscy) posłańcy przybyli (w postaci ludzkiej) do Abrahama z radosnymi wieściami. Powiedzieli: „Pokój!”, a on (odpowiadając na pozdrowienie) rzekł: „Pokój!” i natychmiast przyniósł pieczone cielę.

70. Lecz kiedy zobaczył, że ich ręce nie sięgają do niego, zaczął mieć co do nich wątpiwości (gdyż ich zachowanie wydało mu się dziwne) i odczuwał wobec nich obawy¹⁶. Oni powiedzieli: „Nie lękaj się! Zostaliśmy posłani do ludu Lota”.

71. Tymczasem jego (bezpłodna i będąca w podeszłym wieku) żona poczuła, że menstruuje (i uśmiechnęła się)¹⁷; a My

daliśmy jej radosną wieść o Izaaku (i jego narodzinach), a po Izaaku - o (jego synu) Jakubie.

---

16. Zgodnie z istniejącymi przekazami dotyczącymi zwyczajów w regionie, gdzie żył Prorok Abraham, jeśli gość odmówił spożycia podanego mu jedzenia, znaczyło to, że ta osoba miała złe intencje. Dlatego właśnie Prorok Abraham lękał się gości.

17. Czasownik, wykorzystany w tym wersecie (*DaHiQa*) oznacza zarówno menstruację, jak i uśmiechanie się. Fethullah Gülen i (at-) Tabatabai, uznani uczeni współcześni są zdania, że kobieta ta uśmiechała się, gdyż poczuła miesiączkę - pomimo swego podeszłego wieku (*Kur'an'dan Idrak*, 1:196).

72. Ona rzekła: „Biada mi! Czyż mam urodzić dziecko teraz, kiedy jestem starą kobietą, a ten mój mąż jest (także) starcem? Zaprawdę, to byłaby rzecz osobliwa!”

73. Oni (posłańcy) rzekli: „Czyż zadziwia cię rozkaz Boga?” O, ludzie domu, niech będzie nad wami Miłosierdzie Boga i Jego błogosławieństwa. On jest Godzien wszelkiej chwały (jako Pan, który spełnia wszystkie potrzeby swoich sług) i (jest) Wzniosły”.

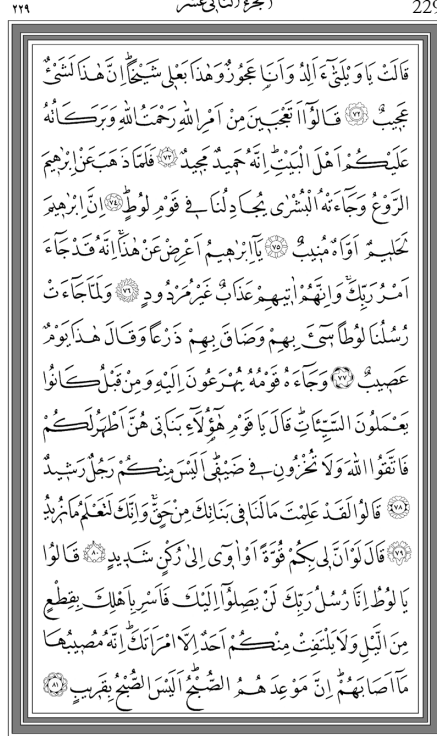
74. I kiedy lęk opuścił Abrahama i została mu obwieszczona wieść radosna, zaczął się spierać z Naszymi posłańcami, wstawiając się u Nas za lud Lota.

75. Abraham był w istocie najłagodniejszym, najczulszym (człowiekiem), stale zwracającym się ku Bogu całym swoim sercem.

76. „O, Abrahamie! Odstąp od tego! Oto przyszedł już rozkaz od twójgo Pana i zmierza ku nim kara, której się nie da odwrócić”¹⁸.

77. I kiedy Nasi posłańcy przybyli do Lota, zmartwił się z ich powodu, albowiem czuł się bezsilny i niezdolny do ich ochrony. I rzekł: „Oto dzień nieszczęsny”.

78. A jego lud pospieszył ku niemu, pędzony nieczystą żądzą – podobnie jak już wcześniej popełniał tak wstętnie czyny. Lot rzekł: „O, ludu mój! Oto moje córki. One są dla was całkowicie czyste (i poślubiając je, możecie zaspokoić swoje pragnienia). Lękajcie się Boga i nie okrywajcie mnie hańbą wobec moich gości. Czyż nie ma pośród was człowieka prawnego?”

79. Oni powiedzieli: „Dobrze wiesz, że my nie mamy prawa do twoich córek, i z pewnością wiesz, czego pragniemy”.

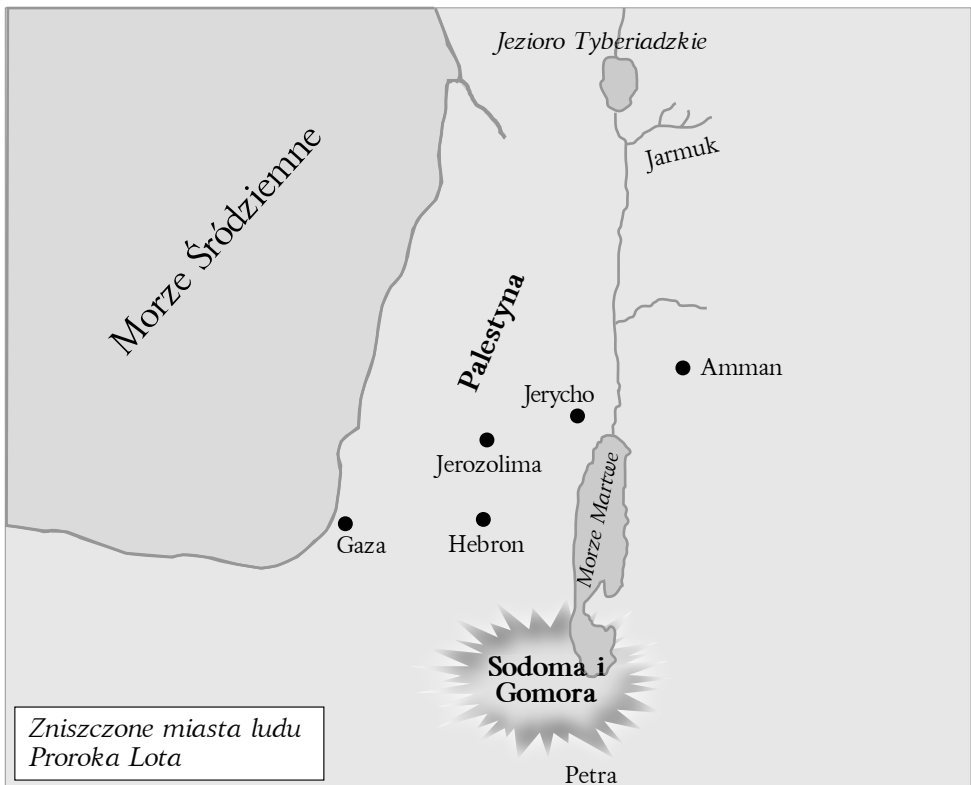
80. On rzekł: „O, gdybym miał wystarczającą siłę, aby się wam przeciwstawić, albo gdybym mógł oprzeć się na mocnej podporze!”

81. Oni (posłańcy) powiedzieli: „O, Locie! My jesteśmy posłańcami twojego Pana! Tamci cię nie dosięgną. Wyrusz zatem ze swoją rodziną, kiedy zostanie jeszcze część nocy, i niech nikt z was się nie odwraca; i wszyscy, wyjąwszy twoją żonę (posłuchając tego rozkazu), albowiem to, co ma dosięgnąć tamtych, dosięgnie także ją¹⁹. Ich wyznaczonym czasem jest poranek. A czyż poranek nie jest blisko?”

18. Przytaczając niektóre ważne epizody z wczesnych okresów życia Proroków w kontekście głównych tematów tej sury, Koran włącza ten epizod z życia Abrahama, niech będzie z nim pokój Boga. Daje to do zrozumienia, że nawet pośród największych zniszczeń zawsze istnieje nadzieja na przyszłość wiary, niczym nasionko, któremu przeznaczone jest wyrosnąć na wielkie drzewo. Gdy wielu ludzi zostało zniszczonych przez swoją upartą niewiarę, złe uczynki, niemoralne zachowania oraz niepokoje i zepsucie, jakie szerzyli na ziemi, Abraham spłodził dwóch synów – Ismaila i Izaaka – z których wyrósł dwie gałęzie niosące Wysłanników i dzięki łasce których dzieje ludzkości weszły w zupełnie nową fazę. Tak więc poprzez ten epizod z życia Abrahama, ojca wszystkich

wielkich Wysłanników, którzy nadeszli po nim, Koran pociesza Ostatniego Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, tak jak i jego towarzyszy, którzy cierpieli wielkie prześladowania z rąk mekkańskich politeistów, i daje dobrą nowinę o nowym nasieniu, które już wykiełkowało pod ziemią, by wyrosnąć na wspaniałe drzewo. Ta prawda dotyczy wszystkich podobnych okresów, aż do Dnia Zmartwychwstania.

19. Syn Noego i żona Lota byli spośród niewiernych, którzy zostali zniszczeni. Jest to bardzo ważne ostrzeżenie dla wszystkich ludzi. Dla tego, by być uratowanym, zawsze musimy szukać ucieczki w Bogu i błagać Go, aby uchronił nasze serca od zejścia z Prostej Ścieżki.

82. Kiedy przeto przyszedł Nasz osąd, obróciliśmy w ruinę (owe grzeszne miasta) i obsypaliśmy je deszczem kamieni z palonej gliny – warstwami,

83. Oznaczonymi przez twojego Pana (a każdy z nich przeznaczony był dla innego grzesznika). I one nigdy nie są daleko od czyniących niesprawiedliwość (we wszystkich czasach i miejscach)²⁰.

84. A do Midianitów (posłaliśmy jako Wysłannika) ich brata Szu'ajba. On powiedział (głosząc to samo Przesłanie): „O, mój ludu! Czczycie jedynie Boga, albowiem nie macie innego boga poza Nim. Nie pomniejszajcie miary i wagi (w swoich interesach). Oto ja widzę, że opływacie w dostatki (wzbogaciwszy się w sposób niedozwolony) i lękam się dla was kary Dnia wszechogarniającego.

85. O, ludu mój! Dawajcie pełną miarę i wagę, zachowując doskonałą sprawiedliwość, i nie wyrządzajcie ludziom krzywdy, pozbawiając ich tego, co słusznie do nich należy. I nie czyńcie niegodziwości na ziemi, powodując chaos i zepsucie.

86. To, co Bóg wam pozostawia (jako sprawiedliwy zysk), jest dla was lepsze, jeśli jesteście wierzącymi²¹. Lecz ja nie jestem waszym strażnikiem”.

87. Oni powiedzieli: „O, Szu'ajbie! Czyż twój rytuał modlitewny nakazuje ci,

فَكَانَ جَاءَ أَمْرًا نَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا
حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ ۝ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ
مِنَ الظَّالِمِينَ بَعِيدٌ ۝ وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ
يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنَ الْعِتْرَةِ وَلَا تَنْقُضُوا
الْمِيثَاقَ وَالْبَيْعَانَ إِنِّي أَرَىٰ ذِكْرًا بِحَيْرِ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ مُّجِيطٍ ۝ وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا بِالْمِثَاقِ وَالْبَيْعَانَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَخْسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَ هُمْ وَلَا يَتَّقُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝ يَقِيتُ اللَّهُ حَيْرَ لَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
وَمَا آتَا عَلَيْكُمْ يَحْفَظُهُ ۝ قَالَ الْوَالِيَا شُعَيْبُ أَصَلَوْتُمْ
تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَأَنْ نَفْعَلَ بِأَمْوَالِنَا
مَا نَشَاءُ الْإِنَّا لَأَنْتَ الْمُحْلِبُ الرَّشِيدُ ۝ قَالَ يَا قَوْمِ
أَرَأَيْتُمْ إِن كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّي وَرَدَّجَنِي مِنْهُ رُدْفًا
حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَىٰكُمْ
عَنْهُ إِنِّي أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ
وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

abyśmy porzucili to wszystko, co czcili nasi praojcowie, albo byśmy przestali czynić z naszym majątkiem to, co zechcemy? Zaprawdę, ty jesteś łagodny i prawy”.

88. On odrzekł: „O, ludu mój! Cóż sądzicie? Jeśli opieram się na jasnym dowodzie od mojego Pana i jeśli On zaopatrzuje mnie ze Swojego zaopatrzenia? I ja nie przeciwstawiam się wam (w nadziei doczesnego zysku) w tym, czego wam nakazałem unikać. Ja dążę jedynie – na ile zdołam – do (waszej) poprawy. Powodzenie mojej sprawy zależy jedynie od Boga. W Nim złożyłem moją ufność i do Niego zwracam się zawsze całym moim sercem.

20. Koraniczna prezentacja unicestwienia starożytnych ludów, zwłaszcza ludu Lota, odnosi się do nieszczęść, które dzisiaj określamy jako „naturalne” i o których myślimy, że je rozumiemy i przypisujemy je naturze. Wydaje się, iż ludzie Lota zostali zniszczeni przez straszną erupcję wulkaniczną, prawdopodobnie połączoną z silnym trzęsieniem ziemi. Teren, na którym żyli ci ludzie, zapadł się w ziemię; można powiedzieć, iż miejsce to zostało starte z powierzchni ziemi.

Jaka by nie była katastrofa, w której zostali zniszczeni, to Bóg jest Tym, który zarządził ich unicestwienie i On je wykonał. Lecz skoro świat jest królestwem mądrości, a istoty ludzkie są wyposażone w wolną wolę, Bóg działa z za zasłony przyczyn. Anioły reprezentują Jego działania na świecie i pracują jako Jego „urzędnicy”. Każde zjawisko w „przyrodzie” jest związane z aniołem. Do tego stopnia, że nawet kropla deszczu spada razem z nim, który jest za nią odpowiedzialny. Nic nie może być przypisane przypadkowi, gdyż wszechobjmująca Wola Boga przeważa. To On jest Tym, który stwarza wszystko i nic nie pojawia się bez Jego kontroli ani pozwolenia.

Jednym z powodów, dla których Bóg działa na tym świecie z za zasłony przyczyn bądź przyczyn i skutków, jest to, że ludzki rozsądek nie może dostrzec sensu w wydarzeniach takich jak śmierć, choroby i niepowodzenia. Jeśliby Bóg był bezpośrednio zaangażowany w takie zdarzenia, ludzie mogliby przypisywać Jemu szpetotę widoczną w nich samych i byłiby skłonniejsi do popełniania wielkich grzechów. Ale jako że Bóg ma dla nas wszystkich miłosierdzie, umieścił pomiędzy Sobą a zdarzeniami przyczyny i ocalił nas przed popełnianiem takich błędów. Ludzie przypisują zatem pozornie złe zdarzenia takie jak śmierć, choroba i niepowodzenia takim właśnie przyczynom. Lecz to nie powinno powstrzymać nas od poszukiwania Boskich zamiarów stojących za tymi wszystkimi zdarzeniami, po to, by prosić Boga o przebaczenie

nie naszych grzechów i byśmy modlili się do Niego w celu otrzymania łask.

Tak jak to miało miejsce w przypadku ludzi wymienionych w Koranie, jeśli zło obejmuje wszystkich ludzi, Bóg może wszystkich zniszczyć. Jednakże w wielu przypadkach widzimy, iż bardziej niż niewierni, wierni są poddani Boskiej karze, która pojawia się w formie, którą błędnie nazywamy katastrofami naturalnymi. Jest tak dlatego, iż poważne sprawy i ciężkie przestępstwa są przedmiotem rozstrzygnięć wyższych trybunałów, gdy z kolei te mniejsze są rozwiązywane przez te zwykłe. Podobnie kara za większą część grzechów niewiernych została odroczone do Ostatniego, Najwyższego Sądu, gdy wierni są najbardziej karani na tym świecie w ramach odpłaty za ich grzechy i niepowodzenia w podporządkowaniu się Boskim prawom Religii i życia. Jednak, tak jak to miało miejsce z ludźmi wymienionymi w Koranie, jeśli popełnione grzechy i przestępstwa przekraczają pewne granice, Bóg może ukarać niewiernych także na tym świecie.

Bóg zwykle nie wybiera między dobrym a złym bądź niewinnym i winnym w katastrofach, które są rezultatem złych czynów większości, w takich nieszczęściach jak trzęsienia ziemi i powodzie, które przychodzą w formie zniszczenia. Takie klęski dotyczą każdego, gdyż są częścią przygotowanych dla nas sprawdzianów i prób. Jesteśmy sprawdzani na tym świecie, gdzie Bóg otwiera drzwi przyczynie, po to, by wiedzieć i wierzyć w Niego - i jako że On dał ludzkości wolną wolę, nigdy nie działa tak, by zmusić nas do wiary. Jeśliby miał wybierać pomiędzy wiernymi i niewiernymi w każdej klęsce, to byłoby tak, jakby napisał On Swoje Imię na niebie z gwiazdami, i każdy czułby się zmuszony do wiary. Ważne jest to, by każdy wierzył dzięki swojej wolnej woli.

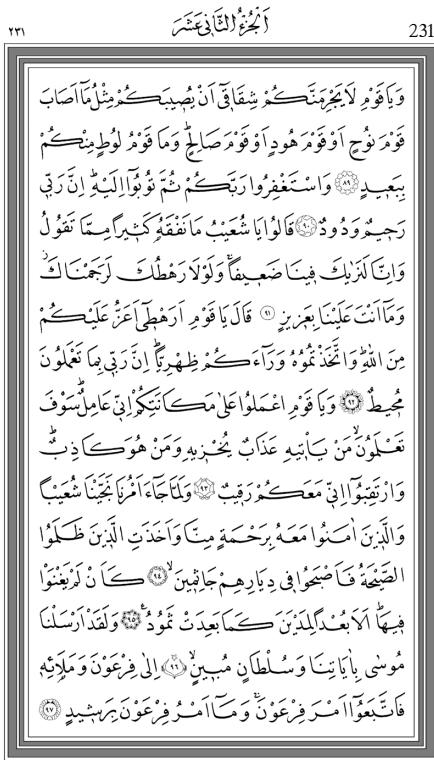
W zamian za stanie się ofiarą takich klęsk dobrzy i niewinni ludzie otrzymają wielką nagrodę w Życiu Przyszłym. Jest im przeznaczony inny rodzaj miłosierdzia: tak jak stracona własność niewinnych staje się niczym

jałmużna dana biednemu i w ten sposób staje się trwała, ich śmierć w katastrofie może być uznana za rodzaj męczeństwa i dlatego da im wieczne życie w szczęśliwości. Z tego powodu, że Bóg daje im wielką i wieczną korzyść ze stosunkowo małej i czasowej trudności bądź cierpienia, takie klęski są dla nich przykładem Bożego miłosierdzia ukrytego w nieszczęściu. Niemniej jednak powinno się zaznaczyć, że czasami Bóg używa takich klęsk do ukarania ludzi za to, że nie spróbowali nakazać tego, co jest dobre i zabronić tego, co jest złe. Ponadto większość ludzi mogła uczestniczyć w jakichś nikczemnych działaniach grzesznej większości, zarówno aktywnie, jak i dając jej pośrednie lub bezpośrednie wsparcie, albo w jakiś inny sposób. W związku z przykładową historią ludu Lota, musimy także zaznaczyć, iż jako bezgrzeszny Wysłannik Boga, Lot był wolny od wszystkich grzechów, mniejszych i większych. Złe prowadzenie się przypisane Lotowi w Biblii (*Pierwsza Księga Mojżeszowa*, 19:30-38) jest potwornym absurdem i stoi w sprzeczności z tym, o czym mówi ten sam tekst – że on i jego córki, za to właśnie, że byli przykładni w

swoim prowadzeniu się, zostali uratowani od zniszczenia, które spadło na ludzi za ich seksualną niemoralność.

21. Islam określa to, co jest dozwolone i niedozwolone, by uporządkować stosunki międzyludzkie. Przywiązuje niezwykle dużą uwagę do relacji pomiędzy ludźmi, do nieczynienia innym szkody, do osiągania zysków dozwolonymi metodami i do całkowitego powstrzymania się od osiągania korzyści niedozwolonymi sposobami, takimi jak oszustwo, lichwa, kłamstwo i inne rodzaje nieczynnych praktyk. Mimo że, ogólnie rzecz biorąc, islam zezwala na to, by ceny były determinowane przez wolny i dozwolony rynek, nie pozwala on na sprzedawanie dóbr za cenę wysoko przekraczającą przeciętną cenę rynkową. Surowo zabrania wszelkiego oszustwa bądź umniejszania miary lub wagi. Mimo iż ludzie mogą myśleć, osiągają zysk poprzez to niedozwolone postępowanie, to w rzeczywistości są oni stratni. Tylko ten, kto zachowuje się zgodnie z prawami Boga, odnosi korzyść, tak więc jest lepiej dla każdego, aby był uczciwy w swoich transakcjach.

89. Niech wasza niezgoda ze mną nie doprowadzi was do grzechu, aby was nie dosięgło to samo, co dosięgło lud Noego albo lud Huda, albo lud Saliha. A lud Lota nie mieszkał daleko od was.

90. Błagajcie waszego Pana o przebaczenie (grzechów, jakie dotąd popełniście) i zwróćcie się ku Niemu skruszeni. Zaprawdę mój Pan jest Współczujący (szczególnie wobec Swoich sług, które się nawracają), Miłujący.

91. Oni powiedzieli: „O, Szu’ajbie! My nie rozumiemy zbyt wiele z tego, co mówisz i – doprawdy – widzimy, że jesteś pośród nas słaby. I gdyby nie twoje plemię (szanowane pomiędzy nami), to z pewnością byśmy cię ukamienowa-

li na śmierć. A ty nie jesteś dla nas kimś, kogo byśmy obdarzali szacunkiem jako tego, kto ma nad nami władzę”.

92. On odrzekł: „O, mój ludu! Czyż bardziej lękacie się mocy mojego plemienia niż Boga, że traktujecie Go jak coś, co się wyrzuca za siebie i zapomina? Lecz z pewnością mój Pan ogarnia (swoją Wiedzą i Mocą) wszystko to, co czynicie.

93. O, mój ludu! Czyńcie zatem wszystko, co w waszej mocy; ja też czynię (wykonując swoje zadanie). W swoim czasie zobaczycie i dowiecie się, kto zostanie nawiedzony karą poniżającą i kto wypowiada kłamstwa. Wyczekujcie i obserwujcie, a jestem wraz z wami wyczekujący!”

94. Kiedy więc nadszedł Nasz osąd, ocailiśmy Szu’ajba i tych, którzy uwierzyli wraz z nim – dzięki Naszemu miłosierdziu (i ich wierze, prawości oraz cierpliwości), a straszny, niszczący podmuch pochwyił tych, którzy postępowali niesprawiedliwie, i leżeli twarzami ku ziemi, bez życia, w swoich domostwach,

95. Jak gdyby nigdy nie żyli tam w dostatku. Dlatego precz z Madianitami, tak jak Samudyci zostali zabrani precz!

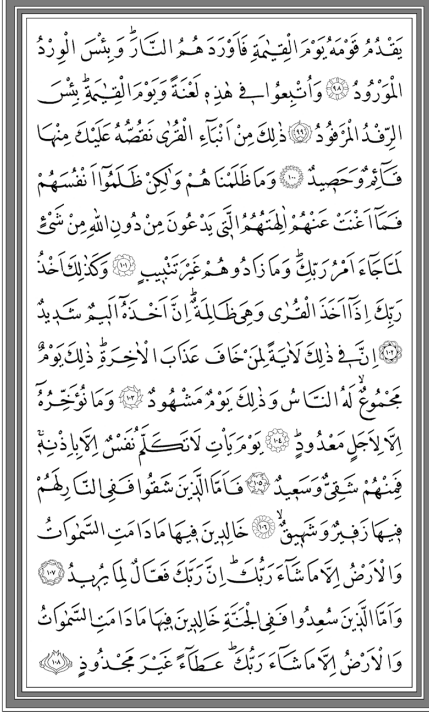
96. I oto posłaliśmy Mojżesza z Naszymi jasnymi znakami (cudami, mającymi go wspierać) i władzą oczywistą (pochodzącą od Nas)

97. Do Faraona i jego możnych, lecz oni (jego lud, możni i wielu spośród Dzieci Izraela) poszli za rozkazem Faraona. A rozkaz Faraona nie był sprawiedliwą i słuszną wskazówką²².

---

22. Subtelne znaczenie odkryte przez wielkiego tureckiego interpretatora Koranu, Elmalılı Hamdi Yazır, zawiera w sobie pewne piękno. Jako że tytuł „Faraon” jest użyty w pierwszej części wersetu, zaimek „on” odnoszący się do niego byłby oczekiwany w drugiej. Jednakowoż widzimy, że tytuł

„Faraon” jest powtórzony. Tak więc pierwszy „Faraon” odnosi się do tyrana egipskiego, do którego Mojżesz został posłany, natomiast drugi „Faraon” jest, bardziej niż imię własne, określeniem dotyczącym wszystkich tyranów podobnych Faraonowi i ich rządóm.

98. On w Dniu Zmartwychwstania będzie szedł przed swoim ludem i poprowadzi go do Ognia (tak, jak zwierzęta prowadzone są do wodopoju)! Jakże zły to wodopój, do którego będą doprowadzeni!²³

99. I zostali obłożeni przekleństwem, aby podążało za nimi w tym świecie i w Dniu Zmartwychwstania. Jakże zły to podarunek, którym zostaną obdarowani!

100. Oto nieco wiadomości o pewnych miastach (które zostały zniszczone w przeszłości). My je tobie przekazujemy (o, Wysłanniku). Spośród nich niektóre jeszcze stoją, a inne wymarły jak wyżęte pole.

101. My nie wyrządziliśmy im niesprawiedliwości, lecz oni sami sobie wyrzą-

dzili niesprawiedliwość. A kiedy nadszedł osąd twój Pana, ich bóstwa, które zwykli byli wzywać poza Bogiem, nie były dla nich żadną pomocą. Powiększyły tylko ich zaturę.

102. Tak twój Pan ogarnia miasta, zajmując je, gdy pogrążają się w niesprawiedliwości. Zaiste, Jego zawładnięcie jest bolesne i srogie.

103. Doprawdy, w tym jest znak (nauka i ostrzeżenie) dla tych, którzy lękają się kary na Tamtym Świecie. Oto Dzień, kiedy cała ludzkość zostanie zebrana razem. I to jest Dzień, któremu będzie dane świadectwo (i doświadczać go wszystkie żywe stworzenia).

104. My nie odsuniemy go poza termin już (przez Nas) wyznaczony.

105. Tego Dnia – który nadejdzie – nie przemówi nikt, chyba że za Jego zezwoleniem. Pośród nich niektórzy będą nieszczęśliwi, a niektórzy szczęśliwi.

106. Jeśli chodzi o tych, którzy będą nieszczęśliwi (tego dnia, ze względu na uczynki, jakich dokonali), ci znajdą się w Ogniu, a tam ich udziałem będzie jęczenie i zawodzenie.

107. (I będą tam) przebywać tak długo, jak długo trwać będą niebiosa i ziemia, chyba że twój Pan zechce inaczej. Zaprawdę, twój Pan czyni to, co zechce.

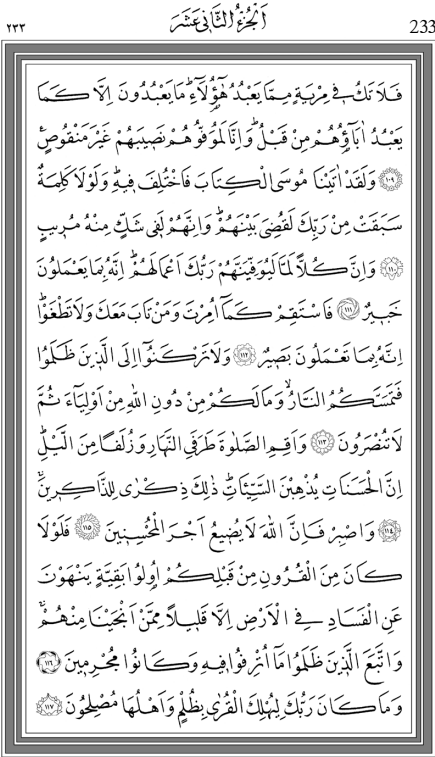
108. Co do tych zaś, którzy będą szczęśliwi (pobłogosławieni przez Boga wiarą i dobrymi uczynkami), ci będą w Raju – przebywając tam tak długo, jak długo trwać będą niebiosa i ziemia, chyba że twój Pan zechce inaczej²⁴. Oto dar nieustający!

23. Werset porównuje Faraona do ślepego pasterza, a tych, którzy za nim poszli, do bydła, i w ten sposób przestrzega nas przed ślepym naśladownictwem i niekorzystaniem z naszego rozsądku i wolnej woli do odnalezienia drogi prostej i pójścia nią. Zob. też 7:179.

24. Wyrażenie *chyba że twój Pan zechce inaczej* jest zawarte w dwóch ostatnich wersach, szczególnie po to, by położyć nacisk na to, iż Bóg jest (Suwerenem) czyniącym, co tylko zechce, jak zostało wspomniane w wersecie 107. Nikt nie może zmusić Go do czegoś

ani On Sam nie jest zmuszony do czegokolwiek. Czyni to, co zechce uczynić. Jeśli istnieje wieczna szczęśliwość w Raju, to dlatego, że Bóg tak zechciał; jeśli istnieje wieczna kara w Piekło, to znów jest tak dlatego, że Bóg tego chciał.

Jeśli chodzi o wyrażenie *tak długo, jak długo trwać będą niebiosy i ziemia*, to jest to w języku arabskim wyrażenie idiomatyczne, opisujące wieczność. W Dzień Sądu ziemia zostanie przemieniona w inną ziemię, właściwą dla innego świata, i będą też tam nieba (14:48).

109. Nie miej zatem wątpliwości wobec tego, co oni (ci, którzy zblądzi) czczą. Oni jedynie oddają cześć tak, jak czynili to w przeszłości ich ojcowie. Oto My wypłacimy im ich udział w pełni i niepomniejszamy.

110. Zaiste, My daliśmy Mojżeszowi Księgę i stała się ona przedmiotem niezgody (tak jak i Księga, którą tobie, Wysłanniku, objawiamy. Przeto się nie smuć). Gdyby nie dekret już wydany przez twego Pana (odsuwający ostateczny osąd aż do wyznaczonego czasu)²⁵, to sprawa pomiędzy nimi zostałaby rozstrzygnięta. Oni (twój lud) żywią wielkie wątpliwości co do niej (co do Koranu).

111. Doprawdy, każdemu z nich twój Pan odpłaci w pełni za jego uczynki. Zaprawdę, On jest w pełni świadom wszystkiego, co oni czynią.

112. Idź za tym, co jest prawdziwie słuszne (w każdej sprawie dotyczącej religii), tak jak zostało ci nakazane – ty oraz ci, którzy nawrócili się wraz z tobą (ku Bogu, żałując swojego dotychczasowego życia); i nie przekraczajcie granic, schodząc z Prostej Ścieżki! Zaiste, On widzi dobrze wszystko to, co czynicie.

113. I nie skłaniajcie się ku tym, którzy czynią niesprawiedliwość (Bogu, przypisując Mu współtowarzyszy, oraz ludziom – naruszając ich prawa), aby nie dotknął was Ogień. Oto – poza Bogiem – nie macie opiekunów ani prawdziwych przyjaciół (lecz jeśli będziecie się skłaniać ku czyniącym niesprawiedliwość), nie otrzymacie (Bożej) pomocy.

114. (O, Wysłanniku) wykonuj modlitwę na początku i na końcu dnia oraz w godzinach nocnych bliskich jeszcze porze dziennej. Z pewnością dobre uczynki wymazują złe uczynki²⁶. Oto rada i przypomnienie dla pamiętających, którzy się zastanawiają.

115. I bądź cierpliwy i wytrwały (w czynieniu dobra, unikaniu błędów, a także w znoszeniu prześladowań, które cię dotyczą na drodze Boga), albowiem Bóg nigdy nie dozwala na zmarnowanie nagrody tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że On ich widzi.

116. Gdyby tylko pośród pokoleń przed wami (z których niektóre wytraciliśmy) byli ludzie o trwałych cnotach (takich jak wiara, wiedza i dobre uczynki, i których celem byłoby życie wieczne, i) któ-

rzy by ostrzegali przed chaosem i zepsuciem na ziemi! Spomiedzy nich czynili to tylko nieliczni: ci, których ocaliliśmy. Lecz ci, którzy czynili niesprawiedliwość (Bogu, przypisując Mu współtowarzyszy, oraz ludziom – naruszając ich prawa), zatarcili się w pogoni za przyjemno-

ściami i byli ludźmi występnyymi, oddanymi gromadzeniu grzechów.

117. I nigdy sposób postępowania twojego Pana nie był taki, aby niszczyć miasta niesprawiedliwie, podczas gdy ich mieszkańcy byli ludźmi prawymi, zdecydowanymi stale poprawiać siebie i naprawiać społeczność (w której żyli).

25. To zarządzenie polega na tym, że ludzkość na ziemi, na której została wyznaczona jako namiestnik, by ją ulepszyć, będzie miała swoje miejsce zamieszkania i zaopatrzenie aż do Dnia Zmartwychwstania (2:36), i że odpłata za posłuszeństwo bądź nieposłuszeństwo wobec Religii jest zwykle odroczone do Życia Przyszłego.

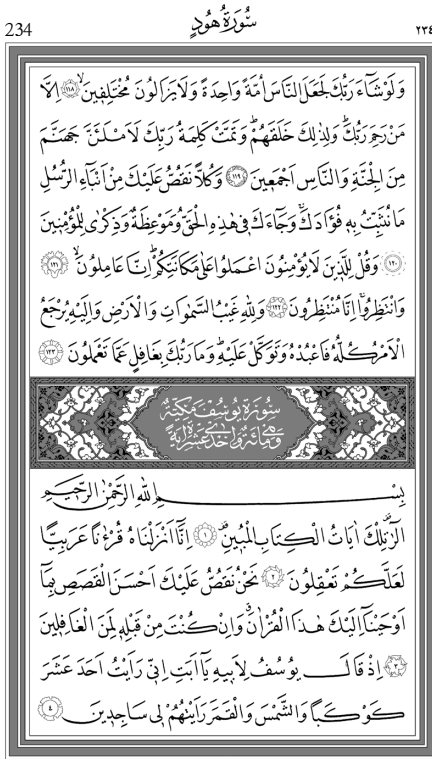
26. Pod jednym względem werset ten ogranicza pięć przepisanych modlitw, mimo że określa dokładny czas każdej z nich.

Modlitwy, które powinny być odprawiane na początku i pod koniec dnia, mogą być rozumiane jako modlitwa południowa i popołudniowa. Jeśli tak jest, to słowo dzień oznacza szerokie światło dzienne. Oryginalne wyrażenie *godzinach nocnych bliskich jeszcze porze dziennej* brzmi *zulaf*, które jest w liczbie mnogiej. W języku arabskim liczba mnoga dotyczy co najmniej trzech rzeczy, toteż można dojść do wniosku, iż słowo *zulaf* odnosi się do trzech modlitw, które powinny być odprawiane w czasie nocy; tj. wieczorna, późnowieczorna oraz modlitwy o świcie i poranku. Mimo że jest to wyraźne znaczenie wersetu, który mówi o pięciu czasach modlitwy na dzień, te czasy mogą nie być dokładnymi czasami codziennych przepisanych modlitw.

Modlenie się pięć razy dziennie zostało przepisane muzułmanom w czasie Wzniesienia Wysłannika w jedenastym roku jego misji. Dlatego też pięć czasów wspomnianych w wersecie może odnosić się tylko do Wysłannika, a jeden z trzech czasów w nocy może być czasem *tahadžżud*, modlitwy późnonoc-

nej, która została przepisana Wysłannikowi, nie chodzi tu zaś o świt lub wczesny poranek.

Przepisana modlitwa jest filarem Religii i najlepszym z dobrych czynów. Ten, kto nie odprawia przepisanej modlitwy, nie może wnieść budynku Religii na fundamencie wiary. Fundament, na którym nie został zbudowany budynek, może być z łatwością usunięty. Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nauczał, iż modlitwa jest niczym rzeka płynąca pod czymś domem. Ten, kto kąpie się w niej pięć razy dziennie jest oczyszczony z całego brudu (który mógł się do niego w trakcie przylepić). Nauczał również, że przepisane modlitwy mogą służyć jako pokuta za mniejsze grzechy popełniane pomiędzy ich czasami (Muslim, „Tahara”, 16). Koran oświadcza, iż przepisana modlitwa powstrzymuje człowieka od popełniania nieprzyzwoitości i innych rodzajów złych uczynków (29:45). Służy także jako ekspiacja i sposób na prośenie Boga o przebaczenie. Podobnie jakikolwiek dobry uczynek uczyniony tuż po złym może sprawić, że ten zły zostanie wybaczony. Jest więc nader wskazane, by człowiek czynił dobro natychmiast po jakimkolwiek popełnionym złu. Oczywiście, nie znaczy to, że możemy z premedytacją czynić zło, jeżeli tylko natychmiast potem odprawiamy modlitwę. Raczej, tak jak przepisana modlitwa, czynienie dobrego dzieła po złym ma na celu kształcenie i powstrzymanie osoby od popełniania kolejnego zła. Na to wskazuje zdanie *Z pewnością dobre uczynki wymazują złe uczynki*.

mi i ludźmi (którzy na nie zasłużyli) – wszystkim razem”²⁸.

120. Wszystkie opowieści z przykładowych dziejów (wcześniejszych) Wysłanników opowiadamy tobie po to, aby umocnić nimi twoje serce. We wszystkich tych relacjach przychodzi do ciebie prawda, a także nauka i przypomnienie dla wierzących.

121. Powiedz tym, którzy nie wierzą: „Czyńcie wszystko, co w waszej mocy. My też czynimy (to, co stanowi naszą powinność).

122. I czekajcie, my również czekamy”.

123. Do Boga należy (pełna wiedza o tym, co) Niewidzialne w niebiosach i na ziemi i do Niego powróci wszelka sprawa (na Sąd Ostateczny). Przeto czcisz Go i złóż w Nim swą ufność. Twój Pan nie jest nieświadomy ani niepomny tego, co czynicie.

118. Gdyby twój Pan tego chciał (i gdyby zabrał ludziom wolną wolę), to uczyniłby całą ludzkość jedną społecznością (mającą taką samą wiarę, światopogląd i styl życia). Jednak (mając wolny wybór) nigdy nie przestaje się różnić (i kroczyć odmiennymi drogami, oddalając się od Prostej Ścieżki),

119. Za wyjątkiem tych, którym twój Pan okazuje miłosierdzie (i prowadzi ku Prostej Ścieżce ze względu na ich zasługi)²⁷. To dlatego ich stworzył. I w ten sposób spełni się słowo twojego Pana: „Ja z pewnością wypełnię Piekło dzina-

27. Bóg, Wszechsprawiedliwy i ponadto Wszechmiłosierny, którego Miłosierdzie obejmuje wszystko, nigdy nie krzywdzi Swoich stworzeń ani nie rozróżnia pomiędzy nimi. On zawsze życzy im dobra. To, co musimy uczynić, to użyć naszej wolnej woli w słusznej sprawie. Niektóre zalety, takie jak prawdomówność, skromność, łagodność, altruizm, hojność, bycie wolnym od uprzedzeń oraz powstrzymywanie się od takich złych uczynków, jak kłamstwo, oszustwo, krzywdzenie innych, nielegalne stosunki seksualne i temu podobne, są prośbą złożoną Bogu o wiarę i zbawienie. Trzeba mieć jednak na uwadze, że podłości, takie jak czynienie zła, arogancja, uprzedzenia, samolubność, skąpstwo i pławienie się w przyjemnościach są przeszkodami na drodze do wiary i zbawienia. Wysłannik Boga odpowiedział jednemu ze swoich Towarzyszy, który spytał się o to, czy ludzie odnio-

są korzyść z dobrych uczynków, uczynionych w okresie *dżahilija* (era przedmuzułmańska), mówiąc: „Dzięki czemu innemu według ciebie Bóg poprowadził cię do islamu?” (al-Buchari, „Zakat”, 24).

Oдноśnie do konfliktów pomiędzy ludźmi, ich znaczenia i miejsca w ludzkim życiu i historii oraz Boskiej mądrości w nich zawartej, zob. 2:213, przyp. 143; 3:19, przyp. 4; 5:48, przyp. 11; 10:93, przyp. 14,

28. To słowo zostało wypowiedziane w 7:18 odnośnie do naśladowców Szatana: *(Bóg) rzekł: „Odejdź stąd, pogardzany i odrzucony! Tymi z nich, którzy pójdą za tobą – wypełnię Piekło!”* Bóg wypełni Piekło Szatanem i jego naśladowcami spośród dżinów i ludzi, którzy stali się „szatańscy” na stałe. Czas pokazał, iż niełatwo jest zasłużyć na Raj i że Piekło nie jest bezużyteczne.

SURA 12

JUSUF (JÓZEF)

Okres mekkański

Sura niniejsza, objawiona u schyłku mekkańskiego okresu islamu, obejmuje 111 wersetów. Jej nazwa pochodzi od imienia Proroka Józefa, którego życie i Posłannictwo opisuje. W odróżnieniu od opowieści o innych Prorokach, które zawarłte są w różnych surach, historia życia Józefa, niech będzie z nim pokój, została opowiedziana jedynie w tej surze. Jest to opowieść uporządkowana chronologicznie i pełna. Z sury Józef dowiadujemy się również, jakie prawdy zawierają sny, oraz poznajemy zasady sprawowania posługi islamowi. Doskonałym przykładem takiej posługi był Józef – Wysłannik, który stał się niezwykle znaną i szanowaną osobistością w kraju, do którego został sprzedany jako niewolnik.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Ram. Ra.* Oto Objawienia Księgi jasnej, w sposób jasny ukazującej prawdę.
2. My zsyłamy je jako *kur'an* (recytację) w języku arabskim, abyście się zastanawiali (nad jego znaczeniem i brzmieniem) i (go) zrozumieli¹.
3. Objawiając ci ten Koran, My opowiedzimy tobie (o, Wysłanniku) najlepszą z opowieści (o przeszłości). Zaiste, przedtem byłeś jej nieświadomy².
4. (Wspomnij) kiedy Józef rzekł do swego ojca: „Ojczy mój! Widziałem we śnie jedenaście gwiazd³, a także słońce i księżyc. I widziałem, jak padały przede mną, składając mi pokłon”⁴.

1. Koran – słowo *kur'an* dosłownie oznacza recytację, coś recytowanego bądź wykład – został objawiony w języku arabskim. Jako religia uniwersalna islam zwraca się do wszystkich ludzi, niezależnie od różnic rasowych, koloru skóry oraz języka, i obejmuje każdego, kto go zaakceptował, nie bacząc na pochodzenie ani mowę. Jednakowoż oczywistym jest, że musi on posiadać swój język i to właśnie język arabski został wybrany. Niemniej jednak nie oznacza to, iż ci, którzy wchodzą na łono islamu i władają innymi językami, muszą nauczyć się arabskiego po to, by być muzułmanami. Znajomość języka jest kwestią naukową i mówienie w nim różni się od czytania napisanych w nim książek. Oczekuje się od każdego muzułmanina umiejętności czytania (tzn. fonetycznego wypowiedzenia słów) Koranu – mogą się nauczyć czytania go w miesiąc, co jest jednym z cudownych aspektów Koranu. Jednakże znajomość arabskiego oraz studiowanie

i rozumienie Koranu stanowi kwestię innego typu. Tak jak rodzimy użytkownik języka angielskiego, który mówi po angielsku, niekoniecznie musi znać zasady gramatyczne języka angielskiego bądź języka, który nauczony jest w szkołach jako gałąź nauki, tak samo rodzimy użytkownik języka arabskiego nie musi znać arabskiego na tyle, by rozumieć Koran. Podobnie jak nie oczekuje się od każdego, kto zna angielski w stopniu dobrym, by znał fizykę, chemię lub medycynę przez samo czytanie książek, które zostały napisane po angielsku, ani nawet by był w stanie zrozumieć książki na te tematy po angielsku, tak samo ktoś dobrze znający język arabski niekoniecznie dobrze zna bądź rozumie Koran; rozumienie i znajomość Koranu to kwestia obejmująca wiele nauk. Tak jak nie każdy może być fizykiem, chemikiem czy historykiem, i tak jak każda gałąź nauki wymaga specjalnych badań, oczywistym faktem jest

to, iż będą uczeni z dziedziny Koranu, którzy muszą go nauczać innych.

Każdy Wysłannik zesłany przez Boga władał językiem swoim i swojego ludu. Tak więc jednym z głównych powodów, dla których Koran został objawiony w języku arabskim, jest to, iż Wysłannik Boga pojawił się pomiędzy Arabami. Muszą też istnieć inne powody, o niektórych z nich możemy wiedzieć, a o innych nie możemy. Jednym z tych powodów może być to, że język arabski jest najwłaściwszym dla Boskiego nauczania spośród języków ludzkich. Bóg wzywa ludzi do refleksji nad faktem, iż Koran został objawiony po arabsku, i jest to jeden z głównych wymiarów Koranu.

2. Sura Jusuf (Józef) demonstruje swe piękno od samego początku. Oto czemu jest nazwana najlepszą z opowieści:

- Jedynie Koran może opowiedzieć te wydarzenia jak najlepiej. Opowiada je w najbardziej pełny i zwięzły sposób, ukazując także pełne historyczne, psychologiczne, moralne i duchowe znaczenie tychże wydarzeń i ich przebieg.
- Nie można tego wyrazić tak pięknie w żadnym innym języku dzięki unikalnym zaletom oraz specyfice koranicznego języka arabskiego.
- Jest najlepszą z relacji dotyczących życia poprzednich Wysłanników, która pocieszyła Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i która oświeciła im drogę, jest ta zaprezentowana w tej surze.
- Podczas gdy prawie wszystkie poprzednie historie zawierają elementy związane z niszczeniem i destrukcją, to osoby uczestniczące w wydarzeniach opisanych w tej surze w końcu rozumieją swoje błędy i ostatecznie znajdują drogę do prawdy.
- Gdy wszystkie inne relacje są rozrzucone po różnych surach, opowieść w surze Jusuf jest zrelacjonowana w w jednym rozdziale i szczegółowo.
- W tej relacji można odnaleźć analizę charakteru ludzkości, zarówno w jej negatywnych, jak i pozytywnych aspektach. Zostało nam również ukazane, w jaki sposób może się odbyć kompletny proces ogólnej reformy kraju. Proces ten będzie oświecał ścieżki wiernych aż do Dnia Zmartwychwstania.
- Misja Proroka Józefa, niech będzie z nim pokój, wyznacza pojawienie się oraz pierwszy etap historii potomków Izaaka, syna Abrahama. Ta misja otworzyła drogę Dzieciom Izraela wywodzącym się od Jakuba, syna Izaaka i ojca Józefa, tak by osiedli w Egipcie i osiągnęli tam wiodącą pozycję. Historia ta zaczyna się od Proroka Józefa, który żył w momencie początkowym ich historii, wkracza następnie w nową fazę wraz z Prorokiem Mojżeszem, osiągając swój szczytowy punkt razem z Dawidem i Salomonem, niech będzie z nimi wszystkimi pokój.
- Duchowe piękno Józefa, odzwierciedlone w jego pięknie fizycznym i reprezentowanie przez niego tak ważnych zalet, jak czystość i oddanie się czynieniu dobra, dodają piękna opowieści o jego życiu i misji.
- Niemożliwym było, by Wysłannik Boga Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, który był niepiśmienny, znał życie Józefa, zwłaszcza z tymi szczegółami, jakie wymieniono w Koranie. Tak więc pomiędzy historiami życia i misji Wysłanników, kompletność i doskonałość relacji w tej surze należy do największych dowodów Posłannictwa Muhammada.

3. Oryginalne słowo „gwiazda” – *kaukab* – oznacza również planetę. Dzięki temu możemy dojść do wniosku, iż jeśli wliczymy w to Ziemię, istnieje dwanaście planet, mimo że do tej pory dziesięć zostało odkrytych. We śnie Józef jest symbolizowany jako Ziemia, która dzięki posiadanemu przez siebie znaczeniu, jako miejsce zamieszkania ludzkości, jest

„duchowym” centrum systemu słonecznego. Jak zostało jasno kilkakrotnie powiedziane w Koranie, cokolwiek by nie było w niebiosach i na ziemi, włączając w to słońce i księżyc, jest to podporządkowane prawom Boga dla pożytku istot ludzkich (sura 13:33; sura 16:12; sura 31:20).

4. Kiedy śpisz z zamkniętymi oczami, głuchymi uszami, z milczącym językiem i ramionami oraz nogami spoczywającymi bez ruchu, czyż możesz podróżować, spotkać ludzi i robić wiele rzeczy w ciągu kilku minut lub nawet sekund? Kiedy wstajesz rano, jesteś pod głębokim wpływem tych kilku sekund przygody. Mimo że Freud i jego zwolennicy przypisują marzenia senne działaniu podświadomego umysłu, myślom i pragnieniom, impulsom i doświadczeniom z przeszłości, czyż może to objaśnić sny, które informują o przyszłym wydarzeniu, z którym dana osoba nie miała kontaktu ani nawet o nim nie pomyślała?

Gdy śpimy, nasz duch wchodzi do świata idealnych form lub symboli, gdzie do pewnego stopnia przeszłość, teraźniejszość i przyszłość są połączone bez całkowitego przerwania jego związku z ciałem. To połączenie jest nawiązane poprzez rdzeń kręgowy. W rezultacie nasz duch może doświadczyć wydarzeń z przeszłości bądź być świadkiem przyszłości. Jednakże, skoro rzeczy na tym świecie istnieją w idealnych formach lub symbolach, duch zwykle odbiera symbole, które wymagają interpretacji. Na przykład czysta woda na tamym świecie może odpowiadać wiedzy na tym świecie. Metafory, porównania i parable odnalezione w Koranie i wypowiedziach profetycznych, a czasem także powiedzenia ludowe mogą dostarczyć istotnych kluczy do wyjaśniania snów. Niemniej jednak niektóre sny są tak jasne, że nie potrzebują żadnej interpretacji.

Sny dzielą się na trzy rodzaje. Dwa należą do kategorii „snów pogmatwanych” (wyrażenie koraniczne w 12:44). W tych

snach albo wyobraźnia nadaje formę odchyleniom, takim jak złe zachowanie się, albo umysł przypomina sobie ekscytujące wydarzenia, które zdarzyło się jakiś czas temu i wytwarza je w nowej i innej formie. Sny, które dana osoba miewa w takich nastrojach, są „pogmatwane”, jak zostanie powiedziane w wersetych 43-44, 47-49 tej sury. Mimo iż są pogmatwane, niektóre z tych snów mogą również mieć jakieś znaczenie, wymagają jednak interpretacji.

Inny rodzaj snów nie jest związany z podświadomością. Takie sny niosą ważne przesłania: są albo dobrą nowiną od Boga, który zachęca nas do czynienia dobrych dzieł i prowadzi nas, albo ostrzeżeniami dotyczącymi złych uczynków, które popełniliśmy bądź popełnimy. Sny te, które nazywamy snami prawdziwymi, są bardzo jasne i niezapomniane. W autentycznej relacji Wysłannik Boga mówi, że prawdziwe sny są jednymi z czterdziestu sześciu aspektów Proroctwa. (Jako że Wysłannik Boga miał prawdziwe sny w pierwszych sześciu miesiącach z jego dwudziestu trzech lat Proroctwa, prawdziwe sny są rodzajem Boskiej inspiracji). Oznacza to, że prawdziwe sny zawierają elementy prawdy.

Pewne odkrycia naukowe po raz pierwszy pojawiły się w snach. Eliasowi Howe, gdy próbował dojść do tego, w jaki sposób przewlec nitkę przez maszynę do szycia, przyśniło się, że był więziony przez plemię, które pchało go włócznie. Zaszokowany i śmiertelnie przestraszony, nagle zobaczył otwory na końcach włóczni jego porywaczy. Obudził się i zrobił małą „włócznię” z dziurką na ostrym końcu igły, i to sprawiło, iż szycie przez maszynę stało się możliwe. Niels Bohr, który badał struktury atomowe, śnił o planetach połączonych ze słońcem za pomocą nitek, które obracały się wokół niego. Gdy wstał, zrozumiał podobieństwo pomiędzy tym, o czym śnił i strukturami atomowymi.

5. On (Jakub) powiedział: „O, mój synu! Nie opowiadaj swego widzenia braciom, aby (z zazdrości) nie uknuli przeciwko tobie spisku. Albowiem Szatan jest dla ludzkości wrogiem oczywistym (i może ich do tego nakłonić).

6. Twój Pan wybierze ciebie i obdarzy cię wiedzą o wewnętrznym znaczeniu wszystkich zdarzeń (i snów)⁵ i wypełni Swoją łaskę wobec ciebie i rodu Jakuba, tak jak wypełnił ją wcześniej wobec twoich ojców: Abrahama i Izaaka⁶. Oto twój Pan jest Wszechwiedzący, Mądry⁷.

7. Zaiste, w (opowieści o) Józefie i jego braciach jest wiele znaków dla tych, którzy szukają prawdy.

8. Kiedy oni (bracia, zwracając się do siebie nawzajem) rzekli: „Oto Józef i jego brat są obdarzani przez naszego ojca większą miłością niż my⁸, chociaż my jesteśmy potężną gromadą (i bardziej dlań użyteczną). Doprawdy, nasz ojciec jest w błędzie oczywistym”.

9. (Jeden z nich rzekł:) „Zabijcie Józefa albo wyrzucie go na odległą ziemię, aby uwaga waszego ojca zwróciła się jedynie na was. A potem ponownie staniecie się ludźmi prawnymi”.

10. Drugi z nich, wyrażając swoją opinię, rzekł: „Nie zabijajcie Józefa, lecz wrzucie go w głębinę studni (o której wiecie, że) jakaś karawana może go (z

الْحَجَّةُ الثَّانِيَةَ عَشَرَ

٢٣٥ 235

قَالَ يَا بَنِيَّ إِنِّي أَخَفْتُكُمْ بِهِ بِأَنَّ عَلَىٰ خَوَاتِمِكُمْ فِي كَيْدِ وَالِدِكُمْ كَيْدًا
 إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٠﴾ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ
 رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ
 آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ بِيَزْهَبِمْ وَلَا يَخْفَىٰ
 إِنَّ رَبَّكَ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿١١﴾ لَقَدْ كَانَتْ فِي يُوْسُفَ وَإِخْوَتِهِ
 آيَاتٍ لِلْمُتَذَكِّرِينَ ﴿١٢﴾ إِذْ قَالُوا لِيُوْسُفُ وَأَخُوهُ أَحْسَبُ إِلَىٰ أَبِينَا إِمَّا
 وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾ اقْتُلُوا يُوسُفَ
 وَأَوْاطِرْجُوهُ أَرْضًا يَحُلْ لَكُمْ وَجْهَ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ
 بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿١٤﴾ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوَّةَ
 فِي عِيَابَتِنَا حَقِيقٌ يَلْقَاهُ بَعْضُ الْمَلَائِكَةِ إِن كُنْتُمْ فَعَالِينَ ﴿١٥﴾
 قَالُوا يَا أَبَا نَاهٍ إِنَّا نَحْنُ عُصْبَةٌ عَلَيْنَا يُوْسُفُ وَإِنَّا لَهُ
 لَنَاصِحُونَ ﴿١٦﴾ أَرْسَلَهُ مُعْتَدَّ عَذَابِ ذَرْعٍ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ
 لَنَاصِحُونَ ﴿١٧﴾ قَالَ لِيَجْزُقْنَا أَنْ نَدَّ هَسْبُوا بِهِ وَأَخَافُ
 أَنْ يُأْكِلَهُ الدِّبْتُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٨﴾ قَالُوا
 لَئِنْ أَكَلَهُ الدِّبْتُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَكَايِرُونَ ﴿١٩﴾

niej) wyciągnąć; (uczynicie tak) jeśli rzeczywiście zamierzacie działać”.

11. Oni powiedzieli do swego ojca (zgardzając się na to): „Nasz ojcze! Dlaczego nie powierysz nam Józefa, skoro my mu szczerze i dobrze życzymy?”

12. Poślij go jutro z nami, niech zażyje rozrywki i zabawy. Zaiste, będziemy dobrze nad nim czuwać”.

13. On (Jakub) powiedział: „Zaprawdę, zasmuci mnie to, jeśli go z sobą weźmiecie. I lękam się, żeby go nie pożarł wilk, jeśli nie będziecie nad nim czuwać”.

14. Oni rzekli: „Jeśliby miał go pożreć wilk, podczas gdy my jesteśmy (znaczną) gromadą, to, doprawdy, byłibyśmy straceni!”

5. Każda rzecz i zdarzenie ma wewnętrzne istotne znaczenie w ogólnym kontekście wszechświata. Nic nie istnieje ani nie dzieje się przez przypadek. Każda rzecz i przypadek jest wątkiem całego materiału rzeczy i zdarzeń. Co więcej, Bóg ustanowił ostateczną przyczynę dla każdej rzeczy i każdego znaczenia, tak więc żadna rzecz ani żadne wydarzenie nie jest bez znaczenia. Niosą one wiadomości dla świadomych istot – ludzi, aniołów i dżinów. Mimo że wszyscy Prorocy i nawet niektórzy wywyższeni święci mogą mieć wiedzę o znaczeniu i przesłaniach wydarzeń, i o tym, dlaczego miały one miejsce, Prorok Józef zajmował pośród nich wyróżnione miejsce.

6. Tak jak Biblia, Koran pokazuje, iż Prorok Jakub zrozumiał znaczenie snu ze wszystkimi jego głębszymi implikacjami, wraz z jedynastoma gwiazdami symbolizującymi jego

braci oraz słońcem i księżycem jako jego rodzicami. Jednakże Biblia relacjonuje, iż Prorok Jakub, niech będzie z nim pokój, uważał, że sen Józefa był wynikiem pobożnych życzeń i zgnił Józefa za taki sen (*Pierwsza Księga Mojżeszowa*, 37:10).

7. Werset kończący się stwierdzeniem, iż Bóg jest Wszechwiedzący i Wszechmądry, pokazuje, że ta sura oparta jest głównie na tych dwóch Imionach oraz że Prorok Józef, niech będzie z nim pokój, był nimi obdarzony. Był on szczególnie mądrym i bogatym w wiedzę Prorokiem.

8. Faktem jest, że Prorok Jakub, niech będzie z nim pokój, nie rozróżniał pomiędzy swoimi synami pod względem okazywania miłości, ale skoro dostrzegł potencjał w Józefie i rodzaj misji, do jakiej był przeznaczony, okazywał mu większą uwagę.

15. I oni zabrali Józefa ze sobą, i postanowili umieścić go w głębinach studni⁹ (co też uczynili). My objawiliśmy mu: „Zaiste, ty im przypomnisz o tym ich postępku wtedy, gdy oni nie będą sobie zdawać (z tego) sprawy”.

16. A po nastaniu nocy wrócili do swego ojca płacząc.

17. Powiedzieli: „Nasz ojczcie! Wyruszyliśmy, aby urządzić sobie wyścigi, a Józefa pozostawiliśmy przy naszych rzeczach. I wtedy pożarł go wilk. Lecz wiemy, że nam nie uwierzysz, choć mówimy prawdę”.

18. Wówczas przynieśli jego koszulę splamioną fałszywą krwią. Jakub rzekł: „O, nie! To raczej wasze (skłaniające się ku złu) dusze skusiły was do uczynienia czegoś złego. Przeto (jedynym ratunkiem dla mnie będzie) właściwa cierpliwość (która pozwala trwać bez skargi)¹⁰. Bóg jest Tym, u którego trzeba szukać pomocy przeciwko temu, co opisujecie”¹¹.

19. I przybyła karawana. Posłano jednego z ludzi, aby zaczerpnął wodę. On opuścił swój bukłak (na dno studni). „Cóż za szczęście!” – wykrzyknął. – „Oto jest tutaj młodzieniec!” Tak więc oni go ukryli jako towar do sprzedania. A Bóg miał pełną wiedzę o tym, co czynili.

20. I sprzedali go za marną cenę – kilka srebrnych monet – albowiem tak niską stanowił dla nich wartość.

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِ لَنِبْئَيْتَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿۱۵﴾ وَجَاءُوا
أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿۱۶﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ
وَتَرَكَكَ يَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ
لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿۱۷﴾ وَجَاءُوا عَلَى قَبْرِهِ بِدَمِ كَذِبٍ قَالَ
بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ
عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿۱۸﴾ وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ
فَادَلُّوا دَلِيلًا يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ هَذَا غُلَامٌ وَأَسْرُوهُ بَصَاةً
وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ بِمَا عَمِلُوا شَهِيدٌ ﴿۱۹﴾ وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ
مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿۲۰﴾ وَقَالَ الَّذِي
اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِأَمْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَن يَنْفَعَنَا
أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ
وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ
وَلَكِن كَرِهَ الْغَافِلُونَ ﴿۲۱﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ
آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْمِي الْمُحْسِنِينَ ﴿۲۲﴾

21. Człowiek, który go kupił w Egipcie, rzekł do swojej żony: „Daj mu godne, dobre mieszkanie. Być może on okaże się dla nas użyteczny albo przysposobimy go jako syna”¹². W ten sposób umocniliśmy Józefa na tej ziemi (egipskiej), aby przekazać mu wiedzę o głębszym znaczeniu wydarzeń (i snów). A Bóg zawsze triumfuje – jaka by nie była Jego wola, lecz większość ludzi nie wie (że tak jest).

22. Kiedy Józef osiągnął pełnię wieku męskiego, obdarzyliśmy go autorytetem wraz ze zdrowym, mądrym osądem rzeczy oraz szczególną wiedzą. Tak nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jak gdyby widzieli Boga.¹³

9. Rozmyślając nad powodami, dla których Koran został zesłany w języku arabskim, powinniśmy zwrócić uwagę na fakt, iż bardziej niż w jakimkolwiek innym języku, wymowa słów w arabskim skorelowana jest z ich znaczeniem. Inaczej mówiąc, wymowa słów i koniugacja czasowników przywołują na myśl ich znaczenie. Na przykład w wyrażeniu koranicznym *O Ziemi, pochłoń swe wody!* (11:44) słowo przetłumaczone jako „połknąć” brzmi *ibliṭī*, które jest słowem związanym z czynnością połykania. Podobnie słowo przetłumaczone tutaj jako „głębia” *ghajāba* przywołuje na myśl zniknięcie w głębi poprzez swój dźwięk, a słowo przetłumaczone jako „studnia”, *dżubb*, przywołuje na myśl dźwięk wydawany przez coś, co wpadło do studni. Można znaleźć wiele innych przykładów tej cechy językowej Koranu.

10. Warto zauważyć, iż Jakub, Prorok Boga, nigdy nie skarżył się do Boga lub na Niego, gdy wydawało mu się, iż stracił Józefa. Nie krzyczał ani nie besztiał swoich synów, lecz jedynie napomknął, że im nie wierzy. Zachowywał się z niezwykłym spokojem i powierzył sprawę Bogu z doskonałą ufnością w Niego jako prawdziwego Pomagającego Swoim Sługom.

Jako że byli oni Wysłannikami zrodzonymi w tej samej społeczności, nastawienie Jakuba i Mojżesza warte jest wspomnienia. Jak zostało powiedziane wcześniej (7:150), Mojżesz, po tym, jak otrzymał Tablice i dowiedział się, że jego ludzie ulepili cielca, by go czcić, powrócił do nich pełen gniewu i smutku i zbesztiał ich mówiąc: *Jakże złe jest to, czym mnie potem (po moim odejściu) zastąpiliście! Czyż porzuciliście przykazanie waszego Pana tak pochopnie, aby przyspieszyć swoje zniszczenie?* (7:150). Wtedy rzucił Tablice i chwycił za głowę swego brata, ciągnąc go ku sobie. Wielkiej różnicy pomiędzy tymi dwoma nastawieniami należy doszukiwać się w „nieszczęściu”, z którym zmierzył się każdy z nich. Okazało się, jakoby Prorok Jakub stracił swego syna. To

Bóg dał mu tego syna jako dar i to Bóg jest Tym, Który może mu go zabrać. To, co ojciec powinien zrobić w takim przypadku, to okazać należyta cierpliwość, co Prorok Jakub uczynił w najlepszy sposób. W przeciwieństwie do tego Mojżesz zetknął się z apostazją po wielu latach, w których łaski Boga były zsyłane na ludzi i gdy myślał, że będzie mógł zastosować prawa Boga w swojej społeczności. Tak więc obydwa Wysłannicy zrobili to, czego od nich oczekiwano.

11. Synowie Jakuba byli pierwszymi przodkami Dzieci Izraela. Można odnaleźć w nich ślady charakteru Dzieci Izraela jako całości. Trzy cechy wydają się dominujące w ich charakterze: upór, przywiązanie do wartości materialnych, które stanowiły dla nich kryterium oceny ludzi, oraz gmatwanie wszystkiego.

Każda istota ludzka może mieć takie cechy. Bóg wyposażył ludzkość w trzy główne moce: pożądanie w kierunku płci przeciwnej, potomstwa, pieniędzy, zarabiania oraz wygod życia; siłę złości w celu ochrony samych siebie i swoich wartości oraz intelekt. Co więcej, ludzie są w swojej naturze omylni, zapominalscy, lekkomyślni, uwielbiający kłótnie, uparci, samolubni i zawistni, poza wieloma innymi negatywnymi cechami. Skoro istoty ludzkie są wyróżnione spośród innych istot świadomych, takich jak anioły, poprzez posiadanie wolnej woli, te moce, zdolności i pozornie negatywne cechy nie zostały ograniczone w stworzeniu. Jednakże po to, by osiągnąć szczęście jako istota społeczna, zarówno w życiu indywidualnym, jak i kolektywnym, na tym świecie i Ostatecznym, i aby wznieść się do coraz to wyższych poziomów człowieczeństwa, powinny poddawać te cechy dyscyplinie zgodnie z pewnymi zasadami bądź skanalizować je w cechy szlachetne. Przykładowo, upór może być skanalizowany w cierpliwość w tym, co prawe i prawdziwe oraz zamieniony na odczucie konkurowania do czynienia dobrych uczynków. Szczęście i doskonałość człowieka leżą w staraniach skierowanych przeciwko nega-

tywnym aspektem jego natury i ograniczaniu tych aspektów lub kanalizowaniu ich w szlachetne cechy i w zdobywaniu wyróżnień poprzez swoje dobre cechy, co powoduje, że w ten sposób stają się dobrymi, pobożnymi sługami Boga i pożytecznymi członkami społeczeństwa. Ostatni Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, rzekł: „Zostałem posłany, bym udoskonalił normy i piękno dobrych cech moralnych” (at-Tabarani, 7:74).

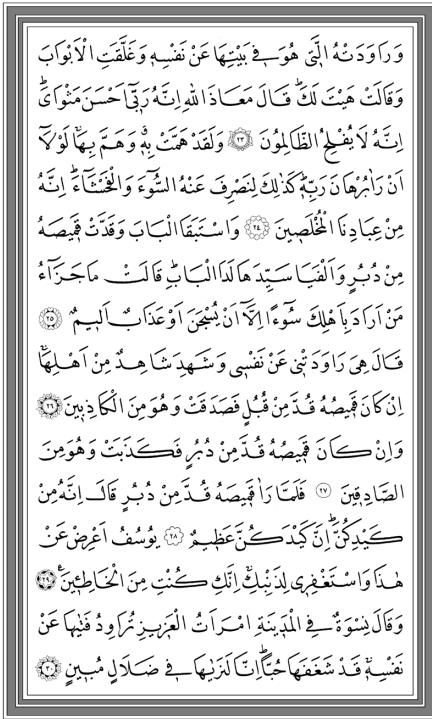
Powinniśmy wspomnieć, iż synowie Proroka Jakuba byli później zdolni, dzięki wychowaniu ich ojca, do tego, aby przekształcić trzy wymienione cechy w zalety.

12. Przy opisywaniu wydarzeń Koran pokazuje, jaki rodzaj ludzkich charakterów pojawia się w nich. Jak zauważamy w wersach 19 i 20, Koran krytykuje uczestników karawany, którzy byli wyraźnie podłymi i

szorstkimi ludźmi, pozbawionymi bystrości i zupełnie nieświadomymi prawdziwych wartości rzeczy i ludzi; ten werset na zasadzie kontrastu ukazuje szlachetność człowieka, który kupił Józefa w Egipcie.

13. Pierwotne słowa *hukm* i *ilm*, które tłumaczymy tutaj odpowiednio jako „rozsądny, mądry osąd” oraz „szczególna wiedza”, użyte są w formie nieokreślonej. Implikuje to, iż osąd i wiedza dane Prorokowi Jakubowi, tak samo jak innym Prorokom, należą do specjalnego rodzaju charakterystycznego dla Proroków i nie mogą być osiągnięte poprzez studia. Niektórzy ludzie mogą zdobyć ich część poprzez samooczyszczenie ze swoich grzechów i poprzez duchowy kontakt z Bogiem za sprawą kultu i refleksji; taki wniosek sugeruje werset *Tak nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jak gdyby widzieli Boga* (12:22).

23. A kobieta, w której domu przebywał, usiłowała go uwieść. Zaryglowała drzwi i rzekła: „Chodź, proszę!” On odrzekł: „Boże, uchowaj! Mój pan (a twój małżonek) dał mi godne, dobre mieszkanie. Zaprawdę, niesprawiedliwi nie osiągną pomyślności”.

24. Zaiste, ona płonęła pożądaniem do niego. On także by jej pragnął, gdyby nie zobaczył wcześniej dowodu od swojego Pana (dlatego teraz chciał tylko uciec od niej i jej natarczywości). Postąpiliśmy w taki sposób (ukazując mu Nasz dowód), abyśmy mogli odsunąć od niego zło i nieprzyzwoitość. Albowiem on był jednym z Naszych sług obdarczonych wielką szczerością i czystością

intencji pod względem wiary i praktykowania religii¹⁴.

25. Obydwoje pospieszyli ku drzwiom i ona podarła jego koszulę z tyłu, a przy drzwiach spotkali jej pana. Ona krzyknęła: „Jakaż ma być odpłata dla tego, kto zamierza uczynić zło twojej rodzinie, jeśli nie uwięzienie lub dotkliwa kara?”

26. On (Józef) rzekł: „To ona usiłowała mnie uwieść”. A jeden z obecnych, członek jej rodziny, powiedział: „Jeśli koszula została podarta z przodu, to ona mówi prawdę, a on jest kłamcą.

27. Lecz jeśli jest podarta z tyłu, to ona kłamie, a on jest prawdomówny”.

28. Toteż, skoro tylko on (jej mąż) dostrzegł, że jego koszula została podarta z tyłu (odwrócił się ku swojej żonie i) rzekł: „Oto jeden z waszych podstępów, kobiety. Doprawdy, wasz podstęp jest wielki”.

29. Powiedział (do Józefa): „Nie wspominaj o tym (nikomu)”. (Do swojej żony zaś) rzekł: „Proś o przebaczenie za twój grzech! Zaprawdę, popełniłaś grzech”.

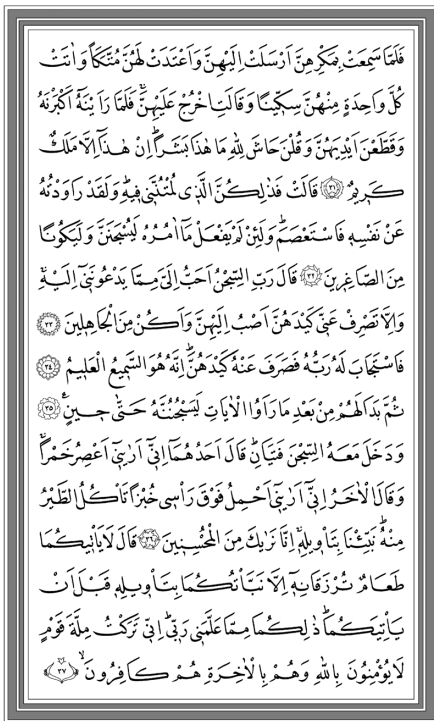
30. Kobiety (plotkujące) w mieście mówiły: „Małżonka ministra próbowała uwieść chłopaka, który jej posługuje. Zaiste, to (pragnienie) przeszyło jej serce miłością. Widzimy, że ona całkowicie postradała zmysły”¹⁵.

14. Gdy Bóg ostatecznie wykluczył Szatana ze Swego miłosierdzia, ten otrzymał od Boga pozwolenie na nachodzenie istot ludzkich, twierdząc, że zwiedzie je wszystkie, poza tymi obdarzonymi szczerością w wierze i praktykującymi Religie (15:40; 38:83). Prawdą jest, iż Koran wspomina jedynie o czystych i szczerych osobach jako o tych, których zbawienie jest zapewnione, a tymi są jedynie Prorocy (37:40, 74, 128). Jednakże nie oznacza to, że każdy inny zbłądzi pod wpływem Szatana i zginie. Niemniej każdy niebędący Prorokiem jest w niebezpieczeństwie i może być poprowadzony na zbłądzenie przez Szatana. Powinniśmy więc stale mieć się na baczności i strzec się podstępów Szatana, i tak samo za każdym razem, kiedy czujemy się kierowani przez Szatana, musimy natychmiast zwrócić się do Boga w skrusze. Prorocy jednakże są bezgrzeszni i wolni od wpływu Szatana. Po okiełznaniu swych dusz cielesnych w sposób ostateczny poprzez stałe używanie swojej wolnej woli we właściwym kierunku są chronieni przez Boga przed wszelkim zbłądzeniem.

Bóg nakazuje szczerość, wiarę i praktykowanie Religii jedynie dla Niego. Cokolwiek Bóg nam nakazał, musimy wykonać, albowiem Bóg chce, byśmy to robili i przez to uzyskali Jego akceptację. Ten, który tak czyni, który poszukuje oddania się Bogu w czystości intencji i szczerości, to *muchlis*, czyli ten, który zawsze poszukuje

je szczerości. Jeśli chodzi o Proroków, to są oni *muchlas*, czyli tymi, których Bóg obdarzył czystością intencji i szczerością. Jako że zawsze poszukiwali Jego zadowolenia i używali wolnej woli w kierunku, który zadowalał Boga, Bóg uczynił ich szczerość doskonałą. Prorok Józef, niech będzie z nim pokój, był spośród tych sług, o których Koran wspomina jako o osobach, które zostały wyposażone w szczerość przejawiającą się w wierze i praktykowaniu Religii (*muchlas*) i które były oddane w czynieniu dobra, tak jakby widziały Boga (*muhsin*).

15. W języku arabskim spotyka się następującą prawidłowość: jeżeli podmiot jest rodzaju żeńskiego, to orzeczenie również występuje w formie żeńskiej. Inną regułą gramatyczną jest to, że każdy rzeczownik bezosobowy, który jest w liczbie mnogiej, jest traktowany jako rzeczownik rodzaju żeńskiego. Jednakże w tym wersecie, mimo że podmiot – kobieta – jest rodzaju żeńskiego i jest także w liczbie mnogiej, orzeczenie w tekście oryginalnym jest rodzaju męskiego. Oznacza to, iż gdy istnieje silna solidarność w obrębie społeczności bądź grupy – to nawet jeśli jest to grupa kobiet – ta grupa lub społeczność osiąga „męską” moc (*Lemalar „Błyski”, 161*). To użycie w tym wersecie implikuje, iż istniała silna społeczność kobiet, która panowała w stolicy Egiptu, gdy Józef był tam niewolnikiem.

31. Kiedy usłyszała o ich intrygach, posłała po nich i przygotowała dla nich wystawne przyjęcie. Dała każdej z nich nóż i rzekła (Józefowi): „Wyjdź do nich!” I kiedy one go zobaczyły, ogarnął je taki zachwyty, że pocięły sobie ręce, wołając: „Boże uchowaj! To nie jest człowiek śmiertelny; on jest szlachetnym aniołem!”

32. Ona powiedziała: „Oto ten, z którego powodu mi ubliżyliście. I w istocie, próbowałam go uwieść, lecz on był niezłomny w swojej niewinności. Jeśli jednak wciąż będzie odmawiał czynienia tego, co mu nakazuję, to z pewnością zostanie uwięziony i na pewno znajdzie się pośród ponizonych”.

33. On (wznosząc prośby do Boga) rzekł: „Panie mój! Milsze jest mi więzienie, aniżeli to, do czego one mnie nakłaniają. Jeśli Ty nie odwrócisz ode mnie ich przebiegłości, to ja mogę skłonić się ku nim i stanę się jednym z nieświadomych (którzy ulegają takim pokusom)”¹⁶.

34. Oto jego Pan go wysłuchał i odwrócił od niego ich przebiegłość. Zaprawdę, On jest Słyszący, Wszzechwiedzący.

35. Wydało się im stosowne, nawet po tym, jak zobaczyli znaki (niewinności Józefa), że powinni go na pewien czas uwięzić.

36. I weszło wraz z nim do więzienia dwóch młodych mężczyzn. Jeden z nich rzekł (pewnego dnia do Józefa): „Śniłem, że wyciskam winogrona na wino”. Drugi powiedział: „Śniłem, że niosę na głowie chleb, z którego jadły ptaki”. „Wyjawnam znaczenie tego. Zaprawdę widzimy, że należysz do ludzi obdarzonych najlepszymi cnotami”.

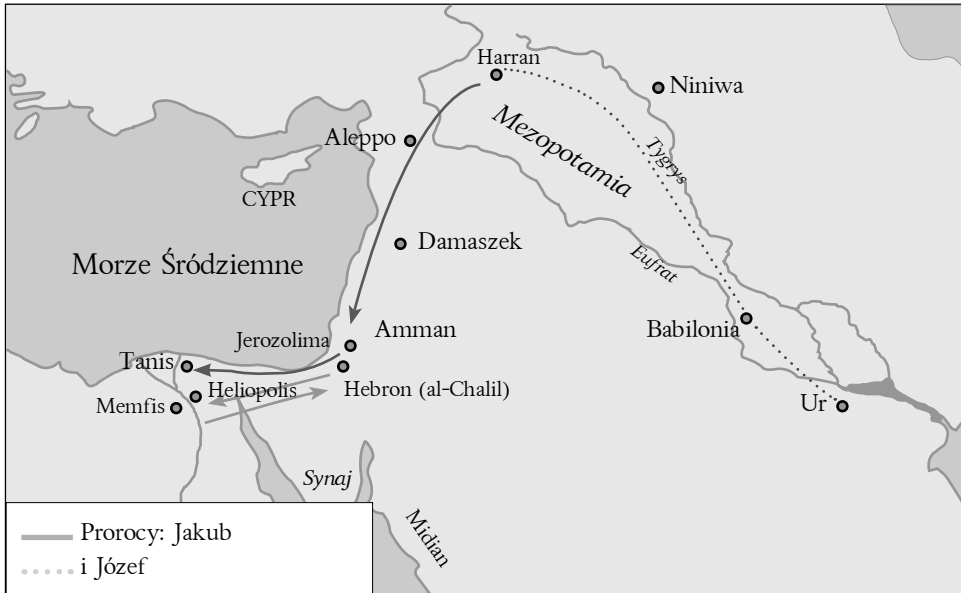
37. On powiedział: „Nie przyjdzie do was takie pożywienie, jakie jest wam podawane, lecz ja wam powiem, jakie to pożywienie, zanim ono do was przyjdzie. To należy do wiedzy, której nauczył mnie mój Pan. Oto ja całkowicie odrzuciłem drogę ludzi, którzy nie wierzą w Boga i życie wieczne”¹⁷.

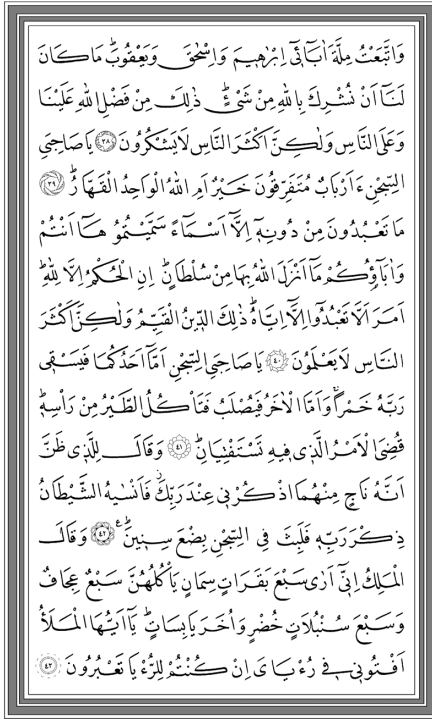
16. Wersety te jasno pokazują, jaka była egipska społeczność. Istniały śladowe pozostałości Boskiej Religii i trzymający władzę mogli mówić o grzechu i prosić o przebaczenie. Nie było to jednak niczym innym, jak tylko przyzwyczajeniem. Nawet jeśli wiedzieli o Bogu i mieli trochę wiary w Niego, przydawali Mu współtowarzyszy. Tak jak ich odpowiednicy w wielu współczesnych krajach, klasa rządząca i wyższa klasa stolicy były zepsute moralnie. Kobiety zajmowały się plotkarstwem, urządzaniem bankietów, organizowaniem rozrywek i prześciganiami się w zdobywaniu rzeczy doczesnych. Zachowały kontrolę w swoich domach i mężowie mogli reagować na ich niewłaściwe zachowanie tylko poprzez dawanie rad. Prawa były ignorowane dla interesu owej klasy

rządzącej a w społeczeństwie panowała niesprawiedliwość.

W takich okolicznościach Prorok Józef, niech będzie z nim pokój, przeszedł przez wszystkie próby, jakim poddał go Bóg. Mimo że był niewolnikiem w pałacu, odrzucił zaproszenie szlachetnej, bogatej i pięknej kobiety. Zdecydowanie wolał uwięzienie od popełnienia grzechu. Ostatecznie klasa rządząca musiała uznać jego niewinność, mądrość, wiedzę, zdolność do sądzenia we wszystkich sprawach i dobroczynność.

17. Prorok Józef, niech będzie z nim pokój, tak jak wszyscy inni Wysłannicy Boga, nie zmarnował żadnej możliwości, by przekazać swoje przesłanie ludziom dookoła niego. Nauca nas przez to, że powinniśmy użyć wszystkich dogodnych okazji do zrobienia tego samego.

38. Ja poszedłem drogą moich ojców, Abrahama, Izaaka i Jakuba. Nie mamy prawa przypisywać Bogu niczego za współtowarzysza. To (Jego nauczanie i wezwanie do wiary bez przypisywania współtowarzyszy) jest wyrazem łaski Boga oraz Jego szczodrości wobec nas oraz wobec wszystkich ludzi, lecz większość ludzi nie okazuje wdzięczności (i nie wierzy w Jego Jedność).

39. O, moi współwięźniowie! Czy wielu różnych panów jest lepszych (aby im przypisywać stworzenie, wierzyć w nich i być im posłusznym), czy też Bóg, jeden Jedyny o Nieodpartej Mocy (dzierżący absolutną władzę nad wszystkim, co istnieje)?¹⁸

40. To, czemu oddajecie cześć poza Bogiem, to tylko imiona, którymi wy i wasi ojcowie je nazwaliście. Osąd i władza należą jedynie do Boga, On zaś nakazał, abyście nie oddawali czci nikomu, poza Nim. To jest religia prawdziwa i czysta, lecz większość ludzi nie wie (i postępuje bez należytej znajomości rzeczy).

41. (A co do waszych snów:) O, moi współwięźniowie! Jeden z was ponownie będzie podawał swemu panu (królowi) wino do picia. Drugi zaś zostanie powieszony, a ptaki będą dziobać jego głowę. Sprawa, o którą się dopytujecie, została już rozstrzygnięta¹⁹.

42. On rzekł do tego spośród owych dwóch, o którym sądził, że zostanie uwolniony: „Wspomnij o mnie w obecności swojego pana”. Lecz Szatan sprawił, że zapomniał wspomnieć o nim swemu panu i (Józef) pozostał w więzieniu na następne kilka lat.

43. A król²⁰ pewnego dnia powiedział: „Zobaczyłem we śnie jak siedem krów tłustych jest pożeranych przez siedem krów chudych, a także siedem kłosów zielonych i (kolejne siedem) suchych. O wy, dworzanie! Wyjaśnijcie mi moje widzenie senne, jeśli potraficie interpretować sny”.

18. Odnośnie do Istnienia i Jedności Boga oraz posiadania tej wiary, zob. Dodatek 8.

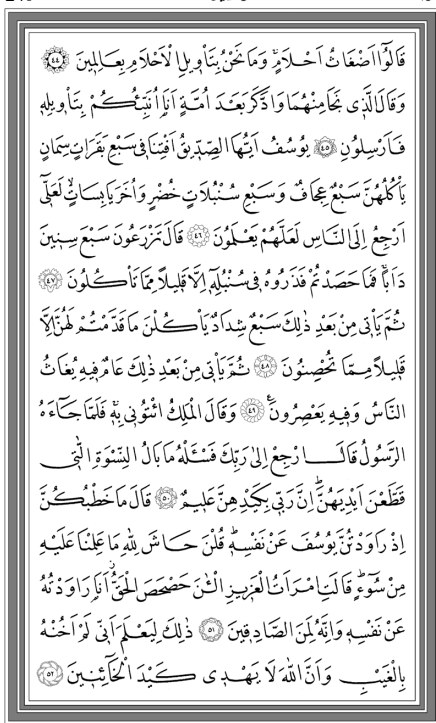
19. Egzegeci Koranu wywnioskowali z tego wersestu, że druga osoba nie miała snu, lecz raczej skłamała. Gdy usłyszał znaczenie swojego snu, przyznał, że nie miał snu, lecz zmyślił go. Nie miało to jednak znaczenia dla jego rezultatu; Prorok Józef, niech będzie z nim pokój, podsumował to: *Sprawa, o którą się dopytujecie, została już rozstrzygnięta.*

Zmyślanie snów jest podwójnym kłamstwem i stanowi śmiertelny grzech. Albowiem nie śnimy poprzez naszą wolną wolę; to raczej Bóg powoduje, iż śnimy, tak więc zmyślanie snów oznacza przypisywanie kłamstwa Bogu. Gdy ktoś posiadający dokładną wiedzę o znaczeniu snów zinterpretuje jakiś sen – zwłaszcza jeśli ta osoba jest Prorokiem bądź inną osobą bliską Bogu niebędącą Prorokiem – można oczekiwać, iż ten sen się spełni.

Powinniśmy relacjonować nasze sny tym, którzy posiadają dokładną wiedzę o ich znaczeniu i powstrzymać się od opowiadania o naszych „złych” snach. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, radzi nam, że gdy mamy zły sen, powinniśmy pomodlić się do Boga, aby uchronił nas

od wszelkiego zła, które może na nas spaść, i że powinniśmy przekazać coś w celach dobroczynnych.

20. Król ten był najprawdopodobniej jednym z władców Hyksosów, którzy panowali w Egipcie od około 1700 do 1550 roku p.n.e. Byli oni północno-zachodnimi Arabami, lub mieszanym ludem arabsko-azjatyckim, który wkroczył do Egiptu pomiędzy 1720 i 1710 rokiem p.n.e. i podporządkował Średnie Państwo. Za swą stolicę uznawali Avaris-Tanis w delcie Nilu, nie zaś starą stolicę Egiptu – Teby. Pod ich hegemonią, która trwała ponad wiek, ustanowili silne królestwo, obejmujące Syrię i Palestynę i utrzymujące pokój oraz dobrobyt na swoich terytoriach, do czego Prorok Józef najpewniej wniósł największy wkład. Htksosi wprowadzili rydwany ciągnięte przez konie oraz łuki z kompozytu, a ich udane podboje były poszerzane dzięki rodzajowi czworokątnej fortyfikacji zbudowanej z ubitej ziemi używanej jako forteca; archeolodzy odkryli przykłady tych kopców w Jerycho, Szechem i Lachisz. Hyksosi zostali pokonani przez Amasisa I w bitwie pod Tanis w roku 1550 r. prz. Chr.

44. Oni rzekli: „To mieszanina sennych widziadeł. A my nie potrafimy interpretować sennych widziadeł!”

45. Wtedy – po całym tym czasie – ten z owych dwu (więźniów), który został uwolniony, przypomniał sobie (prośbę Józefa) i rzekł: „Ja podam wam znaczenie. Przeto poślijcie mnie (tam)!”

46. (Przybywszy do więzienia, w którym przebywał Józef, rzekł:) „O, Józefie, człowieku oddany prawdzie! Objasnij nam to, że siedem krów tłustych było pożeranych przez siedem krów chudych oraz owe siedem kłosów zielonych i pozostałe (siedem) suchych²¹, abym mógł powrócić do ludzi (na dworze). I być może (po tym, jak przekażę im two-

ją interpretację snów) oni się dowiedzą (jakim jesteś człowiekiem i rozumieją, jaką niesprawiedliwość ci wyrządzono)”.

47. On powiedział: „Przez następne siedem lat będziecie robić zasiewy, tak jak zwykle, lecz plon, jaki zbierzecie, pozostawcie w kłosach – wszystko, oprócz tej niewielkiej ilości, jaką spożyjecie.

48. A po tym wszystkim nadejdzie siedem lat trudnych, które pochłoną to, co nagromadziliście na ten czas – wszystko, oprócz niewielkiej ilości, jaką zachowacie w spichrzach (na zasiew).

49. A potem nadejdzie rok, w którym ludzie odczują ulgę (ze względu na obfitość, jaka nastąpi) i w którym będą tłoczyć (winogrona i oliwki)”.

50. (Poznawszy znaczenie swego snu) król rzekł: „Przyprowadźcie go do mnie!” Kiedy posłaniec króla przybył do Józefa, ten rzekł: „Wróć do swego pana i zapytaj go, o co chodzi ze sprawą kobiet, które pocięły sobie ręce. Zaprawdę, mój Pan ma pełną wiedzę o ich podstępie (i mojej niewinności)”.

51. (Wówczas król zwołał kobiety i) rzekł: „Co się zdarzyło (pomiędzy wami

a Józefem) wtedy, gdy usiłowałyście go uwieść?” One powiedziały: „Boże, uchwaj! Nie odczułyśmy żadnego zła z jego strony!” A małżonka ministra rzekła: „Teraz wyszła na jaw prawda. To ja pragnęłam go uwieść. Zaprawdę, on był prawdomówny (we wszystkim, co mówił oraz uczciwy wobec swego pana)”.

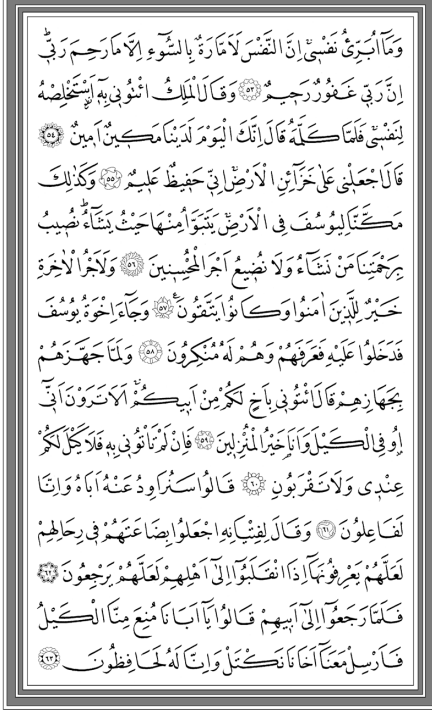
52. (Józef dowiedział się o wyznaniach kobiet oraz o oczyszczeniu go z podejrzeń i wyjaśnił, dlaczego prosił o zbadanie tej sprawy:) „Uczyliem to, aby on (mój poprzedni pan) wiedział, że nie zdradziłem go w czasie jego nieobecności i że Bóg nigdy nie prowadzi podstępów (ludzkich do sukcesu).

---

21. Sny powinny być relacjonowane dokładnie takimi, jakimi były, a słowa użyte do opowiadania ich są bardzo ważne pod względem ich znaczenia i interpretacji. Z tej przy-

czyny Koran wspomina o śnie króla dokładnie w tych samych słowach w dwu różnych miejscach, gdzie cytuje on samego króla i jego podczaszego.

53. Ja nie twierzę, że jestem wolny od błędów, gdyż z pewnością natura ludzka stale nakłania do zła – chyba że mój Pan się zmiłuje (i uchroni nas od popełnienia złych uczynków). Oto mój Pan jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec Swoich wierzących sług)”²².

54. Powiedział król: „Przyprowadźcie go do mnie, abym mógł go powołać do siebie (na osobistego doradcę)”. A kiedy z nim porozmawiał, rzekł: „Od dzisiaj masz u nas wysoką pozycję i jesteś godny zaufania”.

55. On (Józef) rzekł: „Powierz mojej pieczy spichrze w kraju, albowiem jestem dobrym, obeznanym ze sprawą strażnikiem”²³.

56. W ten sposób umocniliśmy Józefa na ziemi (egipskiej) powagą i władzą. Był

tam w pełni akceptowany i mógł udawać się, gdziekolwiek zechciał i wykonywać tam swoją władzę. My nawiedzamy Naszym Miłosierdziem kogokolwiek zechcemy. I nie pozwalamy na zmarnowanie nagrody tych, którzy są oddani czynieniu dobra – tak jakby widzieli Boga.

57. Z pewnością jednak nagroda życia wiecznego jest lepsza dla tych, którzy wierzą i lękają się Boga.

58. A (po paru latach, gdy przyszedł głód) bracia Józefa przybyli do Egiptu i stanęli przed swoim bratem. On ich rozpoznał (natychmiast), lecz oni nie wiedzieli, kim jest.

59. I kiedy zaopatrzył ich w zapasy żywności, powiedział: „Przyprowadźcie mi (następnym razem) tego waszego (przyrodniego) brata ze strony ojca. Czyż nie widzicie, że ja daję pełną miarę i że jestem najlepszym gospodarzem?”

60. Lecz jeśli go nie przyprowadzicie, to nie będę już miał dla was żadnego zaopatrzenia i nie otrzymacie zezwolenia na to, aby zbliżać się do mnie”.

61. Oni powiedzieli: „Postaramy się uzyskać go od ojca i będziemy w tym celu czynić naprawę wszystko, co możliwe”.

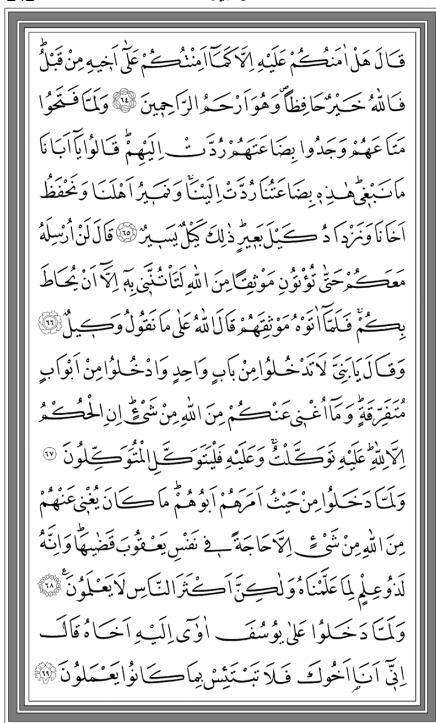
62. On (Józef) rzekł do swoich sług: „Włóżcie z powrotem ich towar (którym się wymieniali) w juki podróżne, a może oni go znajdą po powrocie do domu i (prędzej tutaj) wrócą”.

63. Przeto, kiedy powrócili do swego ojca, powiedzieli: „O, nasz ojcze! Odmówią nam wszelkiego zaopatrzenia (jeśli nie zabierzemy brata), dlatego pošlij z nami naszego brata, abyśmy mogli otrzymać naszą miarę. I, doprawdy, będziemy dobrze nad nim czuwać”.

22. Słowa te ukazują głębokie oddanie Proroka wobec Boga Wszehmogącego i jego oświadczenie, iż nie jest możliwym, by odnaleźć właściwą drogę i wytrwać na niej bez szczególnej pomocy Boga. Te słowa Proroka Józefa mogą być rozważane razem ze słowami Ostatniego Wysłannika: „Nikt nie może wstąpić do Raju jedynie dzięki własnym uczynom. Ja też nie mogę. Jednakże mój Pan objął mnie Swą Łaską” (al-Buchari, „Rikak” 18).

23. Prorok Józef, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, udziela nam bardzo ważnych lekcji. Posiadał on wzniosłą ideę, którą było przekazywanie Wiecznego Przesłania Boga ludziom, gdziekolwiek by nie był. Miał możliwość przekazania tego swoim współwięźniom po tym, gdy poznali, jak dosko-

nałym jest on człowiekiem. Teraz, po to, by przekazać to wszystkim ludziom, po pierwsze chciał, by jego niewinność i bycie godnym zaufania były przez nich otwarcie uznane. Po drugie, poprosił o pracę, o której miał najlepszą i najbardziej zaawansowaną wiedzę. Po trzecie, prosił o pracę nie dla samego siebie ani dla korzyści doczesnych, lecz po to, aby umożliwić sobie przekazywanie Posłannictwa w najlepszej i najbardziej przekonywującej formie. Niewinność, szlachetność, życzenie wszystkim najlepszego i czynienie dla nich dobra, bycie godnym zaufania, prawdomówność i szczególna wiedza są kwestią podstawową dla Proroctwa; ci, którzy przekazują Przesłanie Boga w każdym wieku i miejscu, powinni próbować wyposażyć się w te cechy w jak najwyższym stopniu.

64. On powiedział: „Czyż mam go wam powierzyć, jak kiedyś powierzyłem wam jego brata? Bóg jednak jest najlepszym Opiekunem i On jest najbardziej miłosierny z miłosiernych”.

65. Potem, gdy otworzyli swoje juki podróżne, zauważyli że zwrócono im ich towar. „Ojcze – powiedzieli – czegoż więcej moglibyśmy pragnąć? Oto zwrócono nam towar. Tak więc znowu zdobędziemy zaopatrzenie dla naszej rodziny! Będziemy strzec naszego brata i (jeśli on będzie z nami, to) otrzymamy ładunek dodatkowego wielbłąda. To będzie łatwy zysk”.

66. On odrzekł: „Nie posłę go z wami, dopóki nie złożycie mi uroczystej przy-

sięgi w Imię Boże, że naprawdę przypro-wadzicie go z powrotem do mnie, chyba że zostanieie otoczeni (i obezwładnieni)”. A kiedy oni złożyli mu swoją solenną przysięgę, on rzekł: „Bóg jest świadkiem i obserwatorem wszystkiego tego, co mówimy (i tylko w Nim możemy pokładać nadzieję na dotrzymanie przysięg)”.

67. Powiedział (też przy ich odejściu): „O, moi synowie! Nie wchodźcie do miasta przez jedną bramę (jedną gromadą), lecz wchodźcie różnymi bramami. I nie mogę być wam pomocny wobec tego, co Bóg zechce. Osąd i władza należą wyłącznie do Boga. W Nim złożyłem swoją ufność i niech złożą w Nim swoją ufność ci, którzy pragną (komuś) zaufać”.

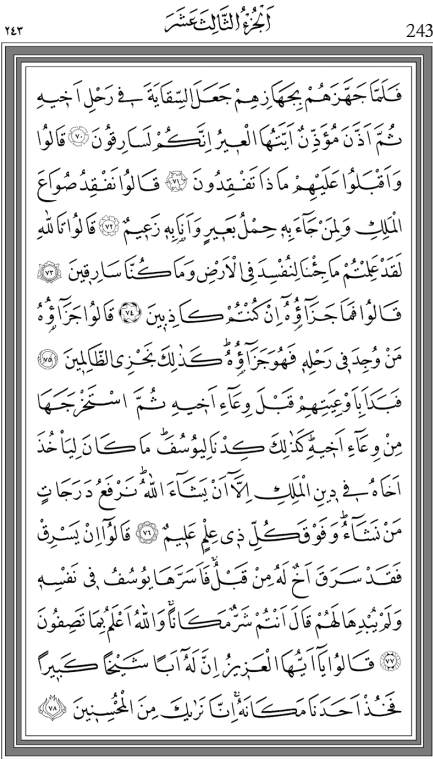
68. Oni weszli do miasta w taki sposób, w jaki polecił im ojciec, nie przyniosło im to jednak żadnej korzyści ze względu na to, czego Bóg chciał. To była tylko potrzeba w duszy Jakuba, którą w ten sposób spełnił. On miał wiedzę, gdyż My mu ją daliśmy – lecz większość ludzi nie wie (ani nie postępuje zgodnie z wiedzą pochodzącą od Boga)²⁴.

69. I kiedy pojawili się przed Józefem, on zaprosił do siebie swego brata i (wziąwszy go na bok) rzekł: „Oto jestem ja – twój brat, nie smuć się zatem z powodu tego, co oni uczynili”.

24. Nie wiemy, co kryje dla nas Przeznaczenie, musimy więc zachowywać się zgodnie z widocznymi warunkami. Jeśli zachowujemy się zgodnie z Boskimi zasadami, to zachowujemy się według Przeznaczenia.

Synowie Jakuba byli dobrze zbudowani i dobrze wyglądali. Ich wspólny wjazd do stolicy obcego państwa przyciągnąłby uwagę mieszkańców i władz. Dlatego mogli być narażeni na pewne szkody. Z tego powodu Jakub poradził im, by wjechali do miasta

przez różne bramy, tak by nie ściągać na siebie uwagi. Była to dobra rada. Jednakże po to, aby przypomnieć nam o Swojej absolutnej władzy i o fakcie, że jeśli On czegoś chce, to ludzie nie mogą sprawić, iż nie będzie miało to miejsca, Bóg podkreśla dominację Swej Woli, akceptując nastawienie Jakuba. Jako Prorok Boga Jakub był w pełni świadom związku pomiędzy ludzką wolną wolą i zamierzonymi działaniami oraz absolutną władzą Boga i Przeznaczeniem.

70. A kiedy dał im zaopatrzenie, włożył kielich do bagażu swojego brata (jako podarunek). Potem (kiedy wyruszyli w drogę powrotną) herold zawołał: „O wy, ludzie z karawany! Wy jesteście złodziejami!”

71. Oni powiedzieli, zwracając się ku nim (heroldowi i jego towarzyszom): „Czego wam brakuje?”

72. Oni odrzekli: „Brakuje nam kielicha króla, a ten, kto go przyniesie, otrzyma ładunek wielbłąda (jako nagrodę)”. (A herold dodał): „Ja zobowiązałem się do jego odzyskania”.

73. Oni (bracia) rzekli: „Na Boga, z pewnością dobrze wiecie, że nie przybyliśmy (tutaj) po to, aby powodować chaos

i zepsucie na tej ziemi. I nigdy nie byliśmy złodziejami!”

74. Tamci powiedzieli: „Jaka powinna być odpłata, jeśli się okaże, że jesteście kłamcami?”

75. Oni odrzekli: „Odpłatą niech będzie, że ten, w którego sakwie to zostanie znalezione, sam stanie się odpłatą”. My w taki sposób odpłacamy czyniącym niesprawiedliwość (złodziejom)”.

76. (Zostali zatem ponownie przyprawieni przed oblicze Józefa w celu sprawdzenia sakiew): ten zanim zajrzał do sakwy swego brata, zaczął od (sprawdzania) ich sakiew. Potem jednak wyjął kielich z sakwy swego brata. W ten sposób uczyniliśmy dla Józefa podstęp. Albowiem zgodnie z prawem króla on nie mógłby zatrzymać swojego brata, gdyby Bóg nie zechciał. My wywyższamy w randze tych, których zechcemy. Nad każdym mającym wiedzę jest (zawsze ktoś) inny, z większą wiedzą (aż do Boga, który jest Wszechwiedzący)^{25/26}.

77. Oni (inni bracia) powiedzieli: „Jeśli on ukraść, to jego brat ukraść już wcześniej”. Lecz Józef (wysłuchał ich fałszywych oskarżeń w milczeniu i) zachował to w swojej duszy w tajemnicy i nie wyjawiał im tego. Powiedział (do siebie): „Zaiste, jesteście w złej sytuacji (i dlatego tak mówicie). Bóg ma pełną wiedzę o tym, co twierdzicie”.

78. Oni powiedzieli: „O, szlachetny panie! On ma ojca, bardzo starego człowieka. Weź zatem zamiast niego któregoś z nas. Widzimy, że należysz do ludzi oddanych bezinteresownej dobroci”.

25. Ten werset zawiera pewne nauki, tak samo jak kolejny:

- Muzułmanie nie mogą powodować zepsucia i niepokoju tam, gdzie przebywają, zwłaszcza jeśli otrzymali zakwaterowanie.
- Pierwotne słowo użyte w odniesieniu do prawa w wyrażeniu *zgodnie z prawem króla* to *dīn* – religia. Oznacza to, iż *dīn* ('religia' w islamie) obejmuje prawa porządkujące doczesne życie człowieka.
- Nikt nie może twierdzić, że posiada ostateczne słowo w sprawie, o której nie ma pełnej, zweryfikowanej wiedzy, i zawsze musi mieć na uwadze to, iż może być ktoś, kto posiada większą wiedzę niż on. Istnieją stopnie wiedzy, aż do wszech-obejmującej Wiedzy Boga. Wiedza Proroka jest oparta na Wiedzy i nauczaniu Boga.
- Poprzez powiedzenie *Nad każdym mającym wiedzę jest (zawsze ktoś) inny, z większą wiedzą*, nie "nad każdym uczonym" werset rozróżnia pomiędzy tymi, którzy mają trochę (część) wiedzy i tymi, którzy są uczonymi, bądź dobrze utwierdzonymi w wiedzy. Różnica jest taka, jak różnica pomiędzy kimś, kto naucza wiedzy w szkole i naukowcem. Bediüzzaman Said Nursi powiada: „Każda część wiedzy, która nie została w pełni pojęta, nie powinna być nauczana. Prawdziwy uczony zachowuje się niczym owca, nie jak ptak. Owca żywi swoje jagnięta własnym mlekiem, w pełni strawioną i przekształconą substancją, natomiast ptak żywi swoje pisklęta tym, co przeżuł, a następnie zwrócił” (Sözler, [„Słowa”], 658).

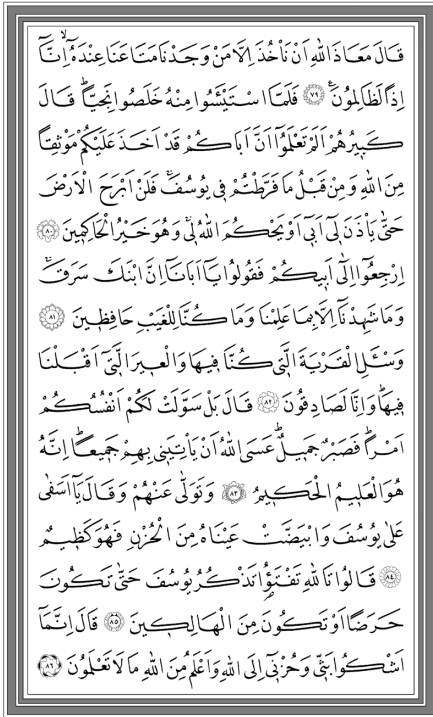
26. Istnieje wiele komentarzy do wydarzeń wymienionych w tych wersetach. Sedno sprawy wygląda następująco:

Prorok Józef, który cieszył się wielkim autorytetem i piastował w swych rękach wysoki urząd, włożył kielich, który jak było wiadomo, należał do króla, lecz sam Józef z niego korzystał bądź też mógł on być dany jako prezent, do sakwy swojego brata jako podarunek. Dworzanie zauważyli, iż zabrakło

kielicha, i po tym, jak nie znaleźli go pomimo poszukiwań, obiecali ładunek zboża każdemu, kto go przyniesie. Gdy nie został on znaleziony na dworze, ci, którzy zostali wyznaczeni do odnalezienia go z nadzieją otrzymania nagrody, stali się podejrzliwi wobec karawan, które przyjechały, by kupić pszenicę.

Gdy sakwy synów Jakuba zostały przeszukane, znaleziono kielich w sakwie brata Jakuba. Jak w sposób jasny zostało powiedziane w wersecie 76, było to zarządzenie Boga, nie Józefa, tak więc Józef mógł zatrzymać swojego brata ze sobą. Mimo że Józef wiedział, iż jego brat był niewinny, wynik był korzystny zarówno dla niego, jak i jego brata i przysłużył się jego sprawie. Brat Józefa musiał wytrzymać oskarżenia jedynie przez chwilę, Józef natomiast musiał wycierpieć wielkie oszczerstwo i uwięzienie na długi czas.

Opatrzność zawsze życzy dobrze wiernym. Na drodze do dobra lub pożądanego wyniku, który On im przeznaczył, Bóg może poddać wiernych przeciwnościom Przeznaczenia z powodu przestępstw, które popełnili. Takie przeciwności powodują, iż ich grzechy są przebaczone, jeśli ukorzą się i poproszą Boga o przebaczenie. Bracia Józefa zapłacili za zło, które uczynili Józefowi, zostali bowiem oskarżeni o kradzież i zmuszeni do pozostawienia swojego brata w Egipcie, pomimo przysięgi, którą dali swemu ojcu. Kolejny werset (77) ukazuje, że wciąż pielęgnowali złe odczucia wobec Józefa, w ten sposób udowadniając, iż zasługiwali na nieprzychylność Przeznaczenia. Jednakże ostatecznie wszystko okazało się dla nich dobre, jako że pozwoliło im ujrzeć prawdę i zrozumieć, czemu ich ojciec bardziej zajmował się Józefem i umożliwiło im poddanie się sądowi Boga nad nimi i ich bratem Józefem, pozwalając na wybaczenie ich grzechów. Osiedli w Egipcie, zajmując wysokie stanowiska (5:20), a Religia Boga przeważała tam na pewien czas. Jakub i Józef, niech będzie z nimi pokój, przeżywali największe cierpienia, jako że byli Prorokami Boga, którym powierzono wielką i szlachetną misję.

79. On rzekł: „Boże broń, byśmy wzięli kogoś innego niż ten, u którego znaleźliśmy naszą własność; (jeśli byśmy uczynili inaczej) to my (również) bylibyśmy ludźmi niesprawiedliwymi”.

80. Przeto, kiedy już stracili nadzieję na to, że go (czyms) poruszą, odeszli na bok, aby się pomiędzy sobą naradzić. Najstarszy z nich rzekł: „Czyż wy nie wiecie, że ojciec wasz wziął od was uroczystą przysięgę w imię Boga i jak przedtem zawiedliście w sprawie Józefa? Ja nie wyjadę z tego kraju, dopóki nie pozwoli mi mój ojciec albo Bóg wyda dla mnie rozstrzygnięcie (zabierając mi życie bądź pozwalając mi odzyskać brata). A On jest najlepszym z sędziów.

81. Wracajcie do swego ojca i powiedzcie: ‘Nasz ojczcie! Twój syn dopuścił się kradzieży. My nie zaświadczy (przed nikim) niczego poza tym, co wiemy. I my nie jesteśmy stróżami tego, co Niewidzialne²⁷.

82. Dowiaduj się w mieście, w którym byliśmy i rozpytaj w karawanie, z którą tutaj przybyliśmy. Zaiste, my mówimy prawdę”.

83. (I kiedy powrócili do swego ojca i przemówili doń w taki sposób) On powiedział: „Nie, to raczej wasze (skłaniające się ku złu) dusze skusiły was do (uczynienia) czegoś. Dlatego (ponownie ratunkiem dla mnie będzie) właściwa cierpliwość (która pozwala trwać bez skargi). Być może Bóg przywróci mi ich wszystkich²⁸. On jest Wszzechwiedzący, Mądry”.

84. Odwrócił się od nich i rzekł: „O, jakież jest mój żal ze względu na Józefa!” Jego oczy ociemniały ze smutku, a on sam się powstrzymał (od okazywania niechęci wobec pozostałych synów, zachowując niewzruszoną cierpliwość)²⁹.

85. Oni powiedzieli: „Na Boga! Nie przestajesz wspominać Józefa, aż się wyniszczysz lub zgинiesz!”

86. On odrzekł: „Ja tylko odkrywam przed Bogiem moją udrękę i smutek³⁰, i ja wiem od Boga to, czego wy nie wiecie”.

27. Oznacza to: sądzimy jedynie według tego, co możemy widzieć. Nie mogliśmy wiedzieć, co się może zdarzyć, gdy obiecaliśmy tobie, że ochronimy go i nie możemy twierdzić o niczym, czego nie byliśmy świadkami.

28. Jako Wysłannik Boga z wielką intuicją i roztropnością, Prorok Jakub, niech będzie z nim pokój, czuł, że istnieje Boska tajemnica w tym wszystkim, co miało miejsce i że wydarzenia zmierzały do dobrego końca. Gdy wydarzenia stają się coraz gorsze, oznacza to dla wiernych, którzy kroczą drogą Boga bez zbaczania z niej i z czystą intencją, że zbliża się szczęśliwy koniec. Ostateczny koniec ciemności jest jutrenką światła.

29. To, co czuł Prorok Jakub wobec swojego syna Józefa, to uczucie ojcowskie. Uczucie to jest gorące, czyste i wzniosłe. Pozwala człowiekowi na zmanifestowanie Boskiego Imienia Wszechwspółczujący. Uczucie ludzi wobec ich własnych dzieci sprawia, iż odczuwają oni sympatię wobec wszystkich dzieci i wszystkich żywych stworzeń. Mogą stać się szerokimi zwierciadłami, w których manifestuje się Boskie Imię Wszechwspółczujący.

Podobnie współczucie jest pozbawione ukrytych motywów i nie wymaga niczego w zamian. Nawet najniższy rodzaj szczerzego uczucia (taki jak ten odczuwany przez zwierzęta wobec ich młodych) udowadnia, iż uczucie nie wymaga żadnej zapłaty. Kieruje nas do Boskich Imion, Wszechmiłosiernego i Wszechłitościwego i pokazuje, że droga uczucia prowadzi do Boskiego Miłosierdzia. Te dwa wielkie Imiona Boskie wydają się mieć tak wszechstronne i wspaniałe światło, iż ogarnia ono wszechświat, spełniając na zawsze potrzeby każdego i chroniąc przed wszelką wrogością. Mogą oświecić ludzi, jeśli ci rozumieją swoją biedę i bezradność wobec Bogactw i Mocy Boga i w zamian dziękują Mu za Jego nieograniczone Współczucie i Miłosierdzie. Jest to droga szczerzego oddania Bogu i pokory.

Panaceum na dolegliwości uczuć stanowi prawda wyrażona w koncepcji mówiącej, iż *Bóg jednak jest najlepszym Opiekunem i On jest najbardziej miłosierny z miłosiernych* (12:64) (*The Letters*, "the 8th Letter", 1:33-34).

30. Ci, którzy znoszą wielkie cierpienie, odnajdują ulgę w samym cierpieniu. Mówią: „Niegdyś szukałem lekarstwa na moje cierpienie, lecz uświadomiłem sobie, iż lekarstwem na moje cierpienie jest samo cierpienie”. Muhammad Lütfi z Alvar podobnie wyraża swoje uczucia:

Poszukiwałem niegdyś remedium na swoje wewnętrzne cierpienie, aż powiedziano mi: „Remedium na twoje cierpienie jest w samym twoim cierpieniu”.

Bediüzzaman Said Nursi jest jednym z tych, którzy napisali bardzo wiele na ten temat. Gdy był na wygnaniu w Barla, wsi w południowo-zachodniej Turcji, czuł wewnętrzny, dotkliwy ból, kiedy znalazł się na wygnaniu w górach, zwłaszcza wieczorami, jesienią i w swej starości; cierpiał z powodu rozłąki ze wszystkimi swoimi ukochanymi i czuł, jak jego serce łka:

O Panie, jestem obcy, jestem samotny i słaby, bezradny, stary i chory, i nie mam wyboru;

O Boże, błagam o Twoje miłosierdzie, proszę o Twe przebaczenie, płacząc prosząc o pomoc z Twojego Tronu Chwały!

W tym samym kontekście, w świetle wiary, wylewna szlachetność Koranu i łaska Pełnego Chwały Boga przysły mu na pomoc i zamieniły pięć rodzajów rozłąki na pięć okręgów przyjaźni i pocieszenia. Wyrecytował zatem: *Wystarczy nam Bóg, jakże wspaniałym On jest Opiekunem!* (3:173), jego serce wyrecytowało: *A jeśli oni się od ciebie odwrócą, powiedz: „Wystarcza mi Bóg; poza Nim nie ma boga. W Nim pokładam swą ufność i On jest Panem Najwyższego Tronu (jako absolutny Władca i Opiekun Wszechświata oraz wszelkiego stworzenia, który je ochrania i podtrzymuje przy życiu) (9:129).*

Także jego dusza, biadająca i rozpaczająca w tym strasliwym smutku, poddała się perswazji intelektu mówiącego:

O ty, pozbawiona pomocy, porzuć swe żale i zaufaj Bogu,

Albowiem żale te są błędem powodującym wiele nieszczęść;

Jeśli znalazłaś Jednego, Który powoduje, iż cierpisz, to

To cierpienie zamienia się w podarunek przynoszący pokój i szczęście.

Dziękuj więc Bogu, miast narzekać; nie myśl, że

Słowiki i róże uśmiechają się, gdyż zawsze są szczęśliwe.

Lecz jeśli Go nie znajdziesz, wtedy cały świat będzie miejscem cierpienia i niepowodzenia.

Gdy cierpisz z powodu ogromnej odpowiedzialności,

Dlaczegoż biadasz nad nieznaczącym niepowodzeniem?

Przyjdź, pokładaj swą ufność w Bogu i uśmiechaj się w obliczu nieszczęścia

I wtedy ono także może się uśmiechnąć, albowiem gdy się uśmiecha, zmniejsza się i zmienia.

Następnie Bediüzzaman cytuje Dżalal ad-Dina ar-Rumiego:

Zapytał: „Czyż nie jestem (twym Panem)?”

Odparł: „Tak!”

Jakże można dziękować Mu, mówiąc „tak”?

Poprzez cierpienie niepowodzenia!

Co jest tajemnicą tego „tak”?

To, że mówisz: „Jestem przewodnikiem koła derwiszy

W łożu ubóstwa i przemijania”.

Potem zaś Ata’ullaha al-Iskandaraniego:

Cóż zyskał ten, kto stracił Boga?

I cóż stracił ten, kto odnalazł Boga?

(*The Letters*, „the 6th Letter”, 1:26-27)

87. (Żegnając się z synami dodał jeszcze:) „O, moi synowie! Idźcie i dowiadujcie się o Józefa i jego brata, i nie traćcie ufności w Miłosierdzie Boga. Albowiem ufność w Miłosierdzie Boga traci jedynie lud, który w Niego nie wierzy”.

88. Oni (wrócili ponownie do Egiptu i jeszcze raz) stanęli przed Józefem, mówiąc: „O, szlachetny panie! Nas i naszą rodzinę dotknęło nieszczęście i (dlatego) przywieźliśmy towar o niewielkiej tylko wartości. Ty jednak daj nam pełną miarę i bądź dla nas miłosierny. Zaprawdę, Bóg nagradza miłosiernych”.

89. On odparł: „Czy wiecie, co czyniliście Józefowi i jego bratu wtedy, gdy działaliście jakby w nieświadomości (dobra i zła)?”

90. Oni zapytali: „Czy ty rzeczywiście jesteś Józefem?” Odpowiedział (Józef): „Ja jestem Józefem, a to jest mój brat. Zaiste, Bóg okazał nam łaskawość. Doprawdy, kto się lęka Boga i jest cierpliwy – oto Bóg nie pozwoli na zatrącenie nagrody tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jakby widzieli Boga”.

91. „Na Boga – odrzekli – On naprawdę wybrał ciebie ponad nami, a my byliśmy w istocie greszni”³¹.

يَا بَنِيَّ إِذْ هَبُوا فَيَحْتَسِبُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَأْتُوا
مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِيَنَّ مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِلَّا الْفُؤَادَ الْكَافِرُونَ
﴿٢٤﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلُنَا الضَّرُّ
وَجِيئْنَا بِصِنَاعَةٍ مُرْجِيَةٍ فَأَوْفَى لَنَا الْكَفِيلَ وَتَصَدَّقْ
عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ بِجُرَيِّ الْمُنْصَدِّقِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ
مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٢٦﴾ قَالُوا
ءَاتَاكَ لِأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي
قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ
أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٧﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَنْشَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا
وَإِنْ كُنَّا كَاظِمِينَ ﴿٢٨﴾ قَالَ لَا تَزِرُ وَرَيْكَمُ
الْيَوْمَ بِغَيْرِ اللَّهِ لَكُمْ وَهُوَ آزِحٌ الرَّاحِبِينَ ﴿٢٩﴾
إِذْ هَبُوا رِيحَهُمْ هَذَا قَوْلُهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي بَاتٍ بَصِيرًا
وَأَوْفَى بِأَهْلِكَ أَجْمَعِينَ ﴿٣٠﴾ وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعَبِيرُ
قَالَ أُوْهُهُمُ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَن تَفِيدُونِ ﴿٣١﴾
قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالٍ الْقَدِيرِ ﴿٣٢﴾

92. Odpowiedział (Józef): „Dzisiaj nie będziecie obarczani winą. Niech Bóg wam przebaczy. Zaprawdę, On jest Najmiłosierniejszy z miłosiernych”³².

93. Idźcie z tą moją koszulą i połóżcie ją na twarzy mojego ojca, a on odzyska wzrok. I przybądźcie do mnie wraz z całą waszą rodziną”.

94. W czasie, gdy wyruszyła karawana (z braćmi), ich ojciec powiedział do (ludzi, którzy stali obok): „Zaprawdę, wyczuwam zapach Józefa, jeśli nie weźmiecie mnie za człowieka o słabym umyśle”³³.

95. „Na Boga – zakrzyknęli – ty wciąż tkwisz w swoich dawnych błędach”.

31. Opierając się na tym wyznaniu brata Józefa, Ziya Pasha, słynny turecki poeta i polityk, który żył w drugiej połowie dziewiętnastego wieku, mówi:

Zaiste, nadejdzie dzień, gdy Moc Boga
sprawi, iż złoczyńcy przyznają:
„Bóg zaprawdę wywyższył was nad
nami!”

32. Zachowanie charakterystyczne dla Proroka można dojrzeć we wszystkich słowach i czynach Józefa, niech będzie z nim pokój. Jego odpowiedzią dla tych, którzy przyznali się do czynienia zła, było wybaczenie im; nie zbeształ ich ani nie sprawił, iż poczuli się winni. To nastawienie, które jest oznaką zaakceptowania sposobu, w który działał Bóg, zostało ukazane przez Ostatniego Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, w największym i najdoskonalszym stopniu. Po 21 latach prześladowania przez mekkańskich politeistów – najbardziej upartych niewierzących w historii, którzy poddawali go drwinom, oszczerstwom, bojkotowi i wszelkim rodzajom represji, próbując go zabić, zmuszając go do opuszczenia swojej ojczyzny, wielokrotnie prowadząc z nim wojny i zabijając wielu jego ukochanych przyjaciół – zdobył Mekkę bez rozlewu krwi. Śmiertelnym wrogom, którzy czekali na jego osąd w dniu zdobycia, powiedział: „Dzisiaj powiem wam to, co Józef powiedział swoim braciom: *Dzisiaj nie będziecie obarczani winą. Niech Bóg wam przebaczy. Zaprawdę, On jest Najmiłosierniejszy z miłosiernych.* Zdobywcy muzułmańscy zwykle okazywali to samo nastawienie, które odziedziczyli po Prorokach, wobec ludności podbitej. To Mehmed II ukazał najbardziej uderzający przykład swojej szlachetności, kiedy zdobył Stambuł i powtórzył te same słowa Bizantyjczykom, zgromadzonym w kościele Haghia Sophia. Zapewnił im ochronę życia i dobytku oraz wolność do życia w zgodzie z ich własną religią. To jest droga islamu.

Koran daje ważne lekcje poprzez tę opowieść, która jest najlepszą spośród opowieści

dotyczących przeszłości. Objawiona w Mekce w czasie, gdy muzułmanie cierpieli z rąk mekkańskich politeistów w stopniu największym, sura ta, oprócz dawania muzułmanom dobrej nowiny o ostatecznym zwycięstwie, obwieściła mekkańskim politeistom, że konsekwencje ich brutalnego oporu wobec Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nie będą się różnić od sytuacji opisanej w opowieści o Józefie i jego braciach. Przypomniało to obu stronom, iż Mekkańczycy zostaną zmuszeni do przyznania swego błędu i zapewniło ich, że nie ma powodu bać się kary Proroka Muhammada, jeśli zostanie on ostatecznym zwycięzcą; to traktowanie nie różniło się od zachowania Proroka Józefa, niech będzie z nim pokój.

33. Jak wspomniano już wcześniej, cuda Proroków wyznaczają końcowy moment postępu naukowego. Napisano, iż oczy Jakuba stały się białe, tzn. cierpiał na kataraktę. Możemy na podstawie tych dwu ostatnich wersetów dojść do wniosku, iż istnieje substancja, która usuwa choroby podobne do katarakty z oka, oraz że tak jak obrazy i dźwięki, przenoszony może być również i zapach. Koran zachęca ludzkość do odnalezienia tej substancji i do podjęcia próby przenoszenia zapachu.

Said Nursi odpowiada na przykładowe pytanie, dotyczące wycucia przez Jakuba zapachu Józefa na dużą odległość:

Prorok Jakub został zapytany, czemu nie widział Józefa w znajdującej się blisko studni w Kanaan, mimo że zapach jego koszuli dotarł do niego z Egiptu. Odparł:

Nasz stan, zwłaszcza wobec czynienia cudów, jest jak błyskawica, która czasem jest widoczna, a innym razem ukryta. Czasami jest to tak, jakbyśmy siedzieli na najwyższym punkcie, a cały wszechświat był rozpostarty przed nami, ale innym razem nie możemy widzieć tego, co leży tuż przed nami (*The Letters*, „the 15th Letter”, 1:72).

To Bóg jest Tym, który czyni cuda rękami Proroków. Dlatego, bez Jego woli, nawet Prorocy nie mogą czynić cudów wtedy, kiedy tego sobie życzą.

96. Lecz kiedy przybył zwiastun dobrych wieści (z koszulą Józefa), Jakub założył ją sobie na twarz i odzyskał wzrok. (Wkrótce potem karawana z braćmi powróciła do domu). Jakub stwierdził: „Czyż wam nie mówiłem, że wiem od Boga to, czego wy nie wiecie?”³⁴

97. (Wówczas synowie Jakuba wyznali, co uczynili). Rzekli: „O, nasz ojczel! Proś Boga, aby wybaczył nam nasze grzechy. Zaprawdę, popełniliśmy czyny grzeszne”.

98. On odparł: „Będę prosił mojego Pana o wybaczenie dla was”³⁵. On przecież jest Przebaczący, Współczujący”.

99. (Kiedy członkowie rodziny Jakuba dotarli do Egiptu), udali się do Józefa (który wyszedł, aby ich powitać). On objął swoich rodziców³⁶ i rzekł (zwracając się do obecnych): „Wejdźcie do Egiptu bezpiecznie, jeśli Bóg tak zechce (wolni od strachu przed doznaniem niesprawiedliwości)!”

100. I Józef wyniósł swoich rodziców na tron, a wtedy oni upadli przed nim na twarz (na znak lojalności). Rzekł (Józef): „O, mój ojczel! Takie jest znaczenie mojego widzenia sennego sprzed lat. A mój Pan sprawił, że ono się ziściło. Doprawdy, On okazał mi łaskawość: uwolnił mnie z więzienia i przyprowadził was wszystkich z pustyni po tym, jak Szatan zasiał ziarno niezgody pomiędzy mną a moimi braćmi. Oto mój Pan jest dobrotliwy w tym, jak doprowadza do skutku to, co zechce. Zaiste, On jest Wszechwiedzący, Mądry.

101. Panie mój! Ty obdarowałaś mnie znaczną częścią władzy i dałaś mi nieco wiedzy o wewnętrznym znaczeniu wszystkich zdarzeń (i snów). O Ty, któ-

فَلَمَّا آتَانَا جَاءَ النَّبِيَّ الْقَيُّومَ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَكَانَ رِدَاءَ يُوسُفَ
فَكَالَ الرَّاقِلَ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ فَكَلَّمَا
يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٣٥﴾ فَكَانَ سَوْفَ
اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٣٦﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَىٰ يُونُسَ أَوْىٰ إِلَيْهِ وَأَبَايَهُ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ
إِمِينِينَ ﴿٣٧﴾ وَرَفَعَ آيَاتِهِ عَلَىٰ الْعَمَلِيِّينَ وَخَرَّوهُ لِحَبِيبِهِ إِذْ كَانَ
يَأْتِي هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَا يَوْمَ الَّذِي كُنَّا جَمْعًا لَهَا رَبِّي حَقًّا
وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجْتَنِي مِنَ الْبَيْتِ وَجَاءَ بِكَ مِنَ الْبَدْوِ
مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي
لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٣٨﴾ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٩﴾ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي
مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَيْتَنِي مِنَ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ الْغَيْبِ الْأَخِرِ قَوْفِي مُسْلِمًا
وَالْحَقِّي بِالصَّلَاحِينَ ﴿٤٠﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ
إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿٤١﴾
وَمَا أَكْتَرُ النَّاسَ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٤٢﴾

ryś jest Stwórcą niebios i ziemi, z których każde ma właściwe sobie cechy! Jesteś moim Panem i obrońcą w tym świecie i w życiu ostatecznym. Zabierz moją duszę do Siebie w stanie islamu i połącz mnie z ludźmi prawymi”³⁷.

102. To, co tobie (Wysłanniku) objawiamy, to opowieść o pewnych przykładowych wydarzeniach spośród tego, co Niewidzialne (i poza zasięgiem pojmowania jakiegokolwiek istoty stworzonej). Ty nie byłeś z nimi, gdy uzgadniali swoje plany, a potem knuli spisek (przeciwko Józefowi).

103. I choćbyś zawsze do tego dążył, to większość ludzi nie uwierzy.

34. Taki jest zwykle los wielkich ludzi, takich jak Prorocy – ludzie wokół nich zazwyczaj nie są ich świadomi ani nie mogą ich zrozumieć, i w ten sposób Prorocy cierpią z powodu wyobcowania, równoległe do bliskości fizycznej innych ludzi. Bliskość fizyczna i znajomość płynąca z niej są niczym zasłona na ich oczach i sercach.

35. Odnośnie do Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i jego społeczności, Koran oświadcza: *Jeśli by oni, gdyby sami wyrządzili sobie niesprawiedliwość (popelniając grzech), przyszli do Ciebie i poprosili Boga o wybaczenie im – a Wysłannik prosiłby Boga o wybaczenie dla nich – to zobaczyliby, że Bóg jest Tym, który przyjmuje żal za grzechy i nagradza go szczodrym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, Współczujący* (4:64). Powiada także: *(O, Wysłanniku!) Módl się za nich. Zaprawdę, twoja modlitwa jest dla nich źródłem pocieszenia. Bóg jest Słyszący i Wszechwiedzący* (9:103). Bardzo ważne jest to, by Prorok modlił się za swoją społeczność i prosił Boga o przebaczenie jej grzechów. Po pierwsze, jego modlitwa jest bardziej akceptowana przez Boga. Po drugie, modlitwa za jego społeczność i prośenie Boga, by przebaczył jej grzechy oznacza, że jest on z niej zadowolony. Bóg jest zadowolony z tych, z których zadowolony jest Prorok i nie odrzuca modlitwy za tych, z których Prorok jest zadowolony. Z tej właśnie przyczyny synowie Jakuba poprosili swojego ojca, by pomodlił się do Boga z prośbą o przebaczenie ich grzechów. Jednakże nie oznacza to, że sami nie prosili o przebaczenie Boga. Każdy wierny powinien modlić się do Boga samemu i prosić Go o przebaczenie swoich grzechów. Niemniej jednak szczerze przyznanie się do grzechów i okazanie żalu za nie oraz prośenie innej osoby, która jest uznana za będącą bliżej Boga, aby poprosiła Boga o przebaczenie, zwłaszcza jeśli chodzi tu o Proroka, oznacza skruczę.

Warto wspomnieć, iż Prorok Jakub odroczył upraszanie Boga o przebaczenie grzechów jego synów. Mogło być tak dlatego, że Prorok nie modlił się ani nie prosił Boga o przebaczenie nawet dla swoich dzieci bez pozwolenia Boga i nie mając pełnej świadomości o ich stanie wewnętrznym. Jak zostało wspomniane wcześniej (9:114; 11:46), Wszechmogący zabronił Noemu i Abrahamowi prosić o przebaczenie dla ich najbliższych krewnych, jako że ci krewni byli niewiernymi. Tak więc Prorok Jakub odroczył prośenie Boga o przebaczenie po to, by poczekać na pozwolenie od Boga i aby obserwować swoich synów.

36. Egzegeci Koranu są zdania, iż matka wspomniana w tej surze była macochą Józefa. Może to sugerować użycie słowa *abałejn* zamiast *lālidein* (odnośnie do różnicy pomiędzy tymi dwoma wyrażeniami, zob. sura 9, przyp. 24) jako określenia rodziców.

37. Wypowiedź: *Zabierz moją duszę do Siebie w stanie islamu i połącz mnie z ludźmi prawnymi* wyznacza koniec historii Proroka Józefa, niech będzie z nim pokój. Opisuje ona w barwny sposób następujący znaczący fakt dotyczący życia ludzkiego i dobrej nowiny:

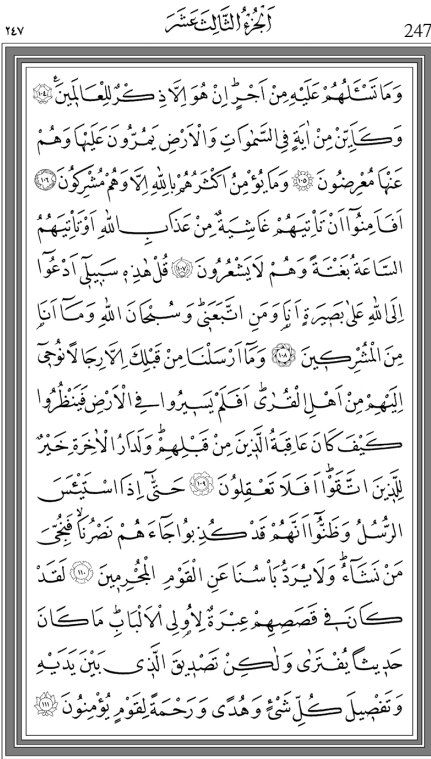
Każdy Prorok został zesłany z ważną misją, przekazywaniem Przesłania Boga, i gdy wypełnia swoją misję, prosi o śmierć, jako iż nie ma innego sensu ani celu dla życia. Kiedy jego sen spełnił się, Prorok Józef myślał, że jego misja się zakończyła. Podobnie kiedy niektóre dżiny uwierzyły w niego w Mekce, Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, również myślał, że jego misja jest zakończona i że śmierć jest blisko, gdyż niektórzy spośród ludzi i dżinów w niego uwierzyli. Bóg ma cel w stworzeniu każdej istoty i On stworzył ludzi oraz dżiny, by Go czcili. Co więcej, każdy wierny uczestniczy w misji Proroków, i musi uporządkować swoje życie w zgodzie z tym żywotnym celem. Gdy już nie można więcej nic zrobić dla tego celu, oznacza to, iż nie ma już żadnego sensu w pozostawianiu przy życiu (zob. *Wysłannik Boga*, 25-26, 75).

Jeśli chodzi o dobrą nowinę, to werset zawiera, co następuje:

Przyjemność uzyskana ze szczęśliwej historii kończy się w głębokim smutku spowodowanym ostateczną rozłąką bądź śmiercią. Wzbudza ona jeszcze więcej smutku, gdy dowiadujemy się, iż bohaterowie opowieści doznają rozłąki lub śmierci tuż po dostąpieniu ulgi i szczęścia. Jednakże werset zacytowany powyżej, nawet jeśli rozważa śmierć Józefa, gdy został Azizem Egiptu (wielkim wezyrem lub kanclerzem) i ponownie połączył się ze swymi rodzicami i braćmi (najszcześniejszy moment w jego życiu), ukazuje to w innym świetle. Oświadcza: „W celu uzyskania o wiele większego szczęścia Józef poprosił Boga o śmierć”. Oznacza to, iż szczęśliwość bardziej atrakcyjna i przyjemna niż najwięk-

sze szczęście, które może być na tym świecie, czeka po drugiej stronie grobu. Wiedząc o tym, Józef poprosił o śmierć, która pod każdym względem wydaje się czymś nieprzyjemnym, gdy doznawał największej szczęśliwości na świecie.

Innym pożytkiem z takiego zakończenia jest to, że zachęca nas ono do starań związanych z Tamtym Światem, gdzie znajdziemy prawdziwe szczęście i przyjemność. Ukazuje także wzniosłą prawdę: Józefa i pokazuje, iż nawet najprzyjemniejsza i najjaśniejsza sytuacja w świecie doczesnym nie może go zauroczyć; poprowadziła go raczej do prośby o śmierć i inne życie (Zob. *The Letters*, „the 23rd Letter”, 2:86-87).

104. Ty nie prosisz ich o zapłatę za to (za głoszenie im Koranu). To jest jedynie przesłanie i napomnienie dla wszystkich istot świadomych.

105. Jakże wiele jest znaków w niebiosach i na ziemi, obok których oni przechodzą niepomni i nie zważając na nie!

106. I większość z nich nawet nie wierzy w Boga bez przypisywania Mu współtowarzyszy³⁸.

107. Czyż oni czują się bezpiecznie (i sądzą), że nie przyjdzie na nich przytłaczająca kara od Boga, która przykryje ich całkowicie, lub że nie przyjdzie na nich nagle Ostatnia Godzina, kiedy nie będą świadomi (jej nadejścia)?

108. Powiedz (im, o, Wysłanniku): „Oto moja droga: Ja wzywam do Boga, kieru-

jąc się jasnym dowodem i pewną wiedzą – ja i ci, którzy za mną podążają. Bóg jest Pełen Chwały, a ja nie należę do tych, którzy Mu przydają współtowarzyszy”.

109. My, przed tobą, posyłałiśmy jako Wysłanników jedynie ludzi spośród mieszkańców miast (gdzie ich powołałiśmy, i) którym dawaliśmy Objawienie. Czyż oni nigdy nie wędrowali po ziemi i nie widzieli, jaki był kres tych, którzy byli przed nimi (przypisywali Bogu współtowarzyszy i czynili niesprawiedliwość)? Z pewnością mieszkanie życia wiecznego jest najlepsze dla tych, którzy lękają się Boga. Czyż zatem nie będziecie rozumować i nie pojmiecie?

110. Dopiero wtedy, gdy oni (wcześniejsi Wysłannicy, którzy wycierpieli tak wiele przez długi czas) niemal stracili nadzieję i byli przekonani, że zostali odrzućeni (przez ludzi), przyszła do nich Nasza pomoc. I zostali ocaleni ci, których chcieliśmy ocalić. Lecz Nasza potężna kara nie może zostać odwrócona od ludzi winnych, którzy poświęcili się gromadzeniu grzechów.

111. Zaprawdę, w przykładowych opowieściach o ich życiu zawarta jest ważna nauka dla ludzi roztropnych. To (ten Koran, relacjonujący owe historie) nie jest relacją zmyśloną, lecz (Boską Księgą i) potwierdzeniem (Boskiego pochodzenia i prawdziwości) wcześniejszych Objawień, a także wyjaśnieniem wszystkich rzeczy oraz przewodnictwem i miłosierdziem dla ludzi, którzy wierzą.

38. Koran uznaje przypisywanie współtowarzyszy Bogu za najgorszy uczynek (31:13), a wiarę w Boga bez przypisywania Mu współtowarzyszy za sposób na ostateczne zbawienie (6:82). Całkowita wolność od przypisywania Bogu współtowarzyszy nie jest łatwa. Bałwochwalstwo ma bowiem wiele form i rodzajów:

- akceptowanie innego stwórcy poza Bogiem bądź istot pomagających Mu w stworzeniu;
- przypisywanie jakiegokolwiek części stworzenia i zarządzania wszechświatem osobom lub pewnym nominalnym zasadom zwanym prawami naturalnymi, naturze i tak zwanym siłom przyrody oraz, substancji, duchowi lub cemukolwiek innemu;
- przypisywanie Mu współtowarzyszy w zarządzaniu ludzkim życiem;
- uznawanie pewnych sił poza Nim za absolutny autorytet decydujący o tym, co jest dozwolone, a co nie;
- przypisywanie Mu atrybutów przeznaczonych istotom stworzonym, takich jak rodzenie lub bycie zrodzonym;
- wiara w to, że przybiera On formę jakiegokolwiek stworzonej istoty (inkarnacja) lub że jakikolwiek śmiertelnik może połączyć się z Nim i stać się z Nim jedną osobą (połączenie);
- przypisywanie jakiegokolwiek istocie śmiertelnej jakości należących wyłącznie do Niego, takich jak tworzenie, zabieranie duszy, nieposiadanie początku ani końca, samowystarczalność, absolutna suwerenność itp.;
- przypuszczenie, iż On może posiadać jakieś niedostatki, takie jak niemoc i potrzeba;
- przypuszczenie, iż On może być duchem przenikającym wszechświat, bądź że wszechświat jest Jego zewnętrzną manifestacją (monizm i panteizm).

W skrócie, *posiadanie fałszywego sądu o Nim* i przypisywanie Mu atrybutów, które nie pasują do Niego, oznacza przypisywanie Mu współtowarzyszy.

Można dodać do powyższego:

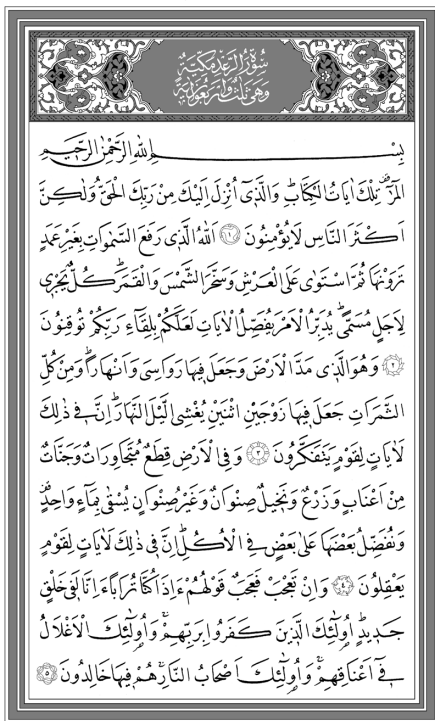
- oddawanie czci komu innemu niż On;
- uznawanie innych istot poza Nim jako posiadających absolutną moc do powodowania korzyści lub szkody samym sobie lub innym bez Jego pozwolenia i woli i skłanianie się przed nimi w sposób, który implikuje adorację bądź kult;
- modlenie się do innej istoty lub mocy również jest formą przypisywania Mu współtowarzyszy.

A także,

- żywienie zamiaru oddawania czci komukolwiek innemu poza Nim w jakimkolwiek akcie kultu bądź w praktykowaniu jakiegokolwiek zasady lub reguły religijnej;
- wykorzystywanie religii do osiągania korzyści doczesnych lub celów osobistych, takich jak sława bądź poważanie przez innych, oznacza przypisywanie Mu współtowarzyszy.

Jest więc wielu takich ludzi, którzy deklarują wiarę, lecz nie mogą uwolnić się od przypisywania Bogu współtowarzyszy. To bardzo subtelny i ważny temat, wymagający wielkiej troski.

SURA 13

AR-RA'D (GRZMOT)

Okres mekkański

Niniejsza sura została objawiona w Mekce i składa się z 43 wersetów. Nazwa jej pochodzi od słowa *ar-Ra'd* (grzmot) w wersie 13. Podobnie jak inne sury mekkańskie, również i ta skupia się na zasadach wiary oraz argumentach przemawiających za nimi w „przyrodzie” i w społecznościach ludzkich.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim. Ra.* Oto są Objawienia Księgi; a co zostało ci zesłane

od twego Pana, jest prawdą. A mimo to większość ludzi nie wierzy.

2. Bóg jest Tym, który wznosił niebiosa bez filarów, jakie moglibyście dojrzeć¹, po czym umocnił się na Najwyższym Tronie² i poddał Swemu rozkazowi słońce i księżyc. A każde z nich porusza się swoim torem aż do czasu, który On mu wyznaczył. On kieruje wszystkimi sprawami (jako Jedyny Władca stworzeń); On wykłada szczegółowo znaki prawdy i Objawienia zawarte w Księdze, abyście mogli mieć pewność spotkania z waszym Panem (w Dniu Sądu).

3. On jest Tym, który rozpostarł ziemię szeroko i umieścił w niej mocno stojące góry i rzeki, i ze wszystkich owoców uczynił tam parę³. On przykrywa dzień nocą. Zaprawdę, w tym są znaki (objawiające prawdę) dla ludzi, którzy się zastanawiają.

4. I na ziemi są wydzielone obszary leżące blisko siebie (a pomimo to różne od siebie) i ogrody winnej latorośli i pola uprawne, a także palmy daktylowe rosnące w kępach z jednego korzenia, lecz stojące osobno – (wszystkie) nawadniane tą samą wodą; jako pożywienie jednak My wyróżniliśmy jedne nad drugimi (pod pewnymi względami)⁴. Zaiste, w tym są znaki prawdy dla ludzi, którzy rozważają i rozumieją.

5. Jeśli coś wydaje ci się dziwne, to jakże dziwne są ich słowa: „Cóż takiego?! Czy po obróceniu się w proch rzeczywiście będziemy (wskrzeszeni) w nowym stworzeniu?” To są ci, którzy nie wierzą w swego Pana i którzy wokół szyi mają (nałożone) okowy (za które ciągnie się ich do Ognia piekielnego). Oni są towarzyszami Ognia i w nim będą przebywać.

1. Wszystkie ciała niebieskie poruszają się w porządku, równowadze i harmonii. Są utrzymywane przez niewidoczne filary, z których niektóre są siłami odśrodkowymi bądź dośrodkowymi: *I On dzierży niebiosą, ażeby nie upadły na ziemię, chyba że za Jego zezwoleniem. Zaprawdę, Bóg jest Litościwy, Współczujący!* (22:65)

W każdym momencie niebiosą mogą spaść na ziemię. To, że Wszechmogący nie pozwala, by się to zdarzyło, jest kolejnym przykładem uniwersalnego posłuszeństwa Jego Słowu. Współczesna nauka wyjaśnia to jako równowagę sił odśrodkowej i dośrodkowej. Jednakże to, co jest dla nas o wiele bardziej znaczące, to wskazanie, abyśmy bardziej skupili nasze umysły na tym posłuszeństwie i na Boskim Miłosierdziu, które przytrzymuje wszechświat w swoim niezawodnym ruchu, niż na wyznawaniu teorii Newtona lub Einsteina dotyczących mechanicznych i matematycznych warunków tego posłuszeństwa (*The Essentials*, 244).

2. Odnośnie do znaczenia Najwyższego Tronu i umocnienia się na nim Boga, zob. 2:28, przyp. 29; 7:54, przyp. 11.

3. Poprzez użycie *w niej* w znaczeniu „na ziemi” werset ten daje do zrozumienia, iż góry mają korzenie wewnątrz ziemi. Wszystkie rzeki wytryskające z gór pokazują, w jak wspinały i cudowny sposób skały poddają się i podporządkowują Boskim rozkazom stworzenia. Dla świadomych, uważnych serc oznacza to:

Góry nie mogą być prawdziwym źródłem tych wielkich rzek, gdyż nawet jeśli byłyby złożone w całości z wody, mogłyby one zasilać taką rzekę tylko przez kilka miesięcy. Oto przykład: nawet jeśli wszystkie góry na ziemi byłyby złożone z wody, nie mogłyby zasilić choćby samego Nilu, rzeki, która ma ponad 4000 kilometrów długości i która płynie od niepamiętnych czasów przez pustynie. Także deszcz, który może penetrować gle-

bę tylko na jeden metr w głąb, nie może być wystarczającym źródłem tak dużego zużycia. Żaden zwykły powód, przyczyna naturalna bądź przypadek nie może wyjaśnić pochodzenia tych rzek i ich płynięcia. Majestatyczny Stwórca sprawia, iż płyną w prawdziwie cudowny sposób z niewidocznego „skarbcza”.

Źródło jednego z głównych dopływów Nilu znajduje się w górach w Rwandzie, główny dopływ Tygrysu zaczyna się w jaskini w Turcji, natomiast jeden z głównych strumieni Eufratu zaczyna się u podnóża góry w Diyadin. Udowodniono w sposób naukowy, iż góry są skałami zbudowanymi ze skrzepniętej ciekłej substancji. Jedną z modlitw pochwalnych Proroka – *Wychwalony niech będzie Ten, Kto położył glebę na okrzepłej cieczy* – stwierdza, że ukształtowanie się ziemi odbyło się w następujący sposób: pewna ciekła substancja okrzepła na mocy Boskiego rozkazu i stała się skałą, a następnie skała stała się glebą. Innymi słowy, ciekła substancja była zbyt miękka, a skała była zbyt twarda, by uzyskać z niej korzyść. Dlatego Wszechmądry i Współczujący rozpostarł glebę na skale i uczynił ją miejscem zamieszkania istot żywych.

(Inne znaczenia takich wyrażań, zob. 2:74, przyp. 78; 50:6-11; 78:6-8, przyp. 2-3.)

4. Spójrz na pieczęć, którą Bóg odcisnął na życiu, a przez którą jedna rzecz zamienia się w wiele, a wiele rzeczy zamienia się w jedną. On przekształca wodę, którą pijemy, w środek kształtujący niezliczone organy i narządy zwierzęce. Za sprawą Jego rozkazu pojedyncza jednostka staje się „wieloma”. I na odwrót, On zamienia przeróżne rodzaje pożywienia w określony organizm bądź skórę, na cały system lub podsystem. W ten sposób „wiele” rzeczy staje się na mocy rozkazu Boga pojedynczą istotą. Ktokolwiek posiada intelekt, świadomość i serce, powinien dojść do wniosku, iż czynienie pojedynczej prostej istoty z wielu rzeczy oraz używanie pojedynczej istoty do tworzenia wielu rzeczy jest pie-

częcią Stwórcy odcisniętą na wszystkich rzeczach.

Na powierzchni ziemi obserwujemy akty oryginalnego i zamierzonego stwarzania. Dzieje się to w nieskończonej obfitości wraz z pięknym i doskonałym artyzmem, z absolutną łatwością i w doskonałym porządku i ułożeniu; z niezwykłą szybkością bez gubienia proporcji, pewności lub istoty; i w nieskończonym rozprzestrzenieniu się gatunków wraz z nieskończonym pięknem każdego osobnika. Te akty odbywają się z największą oszczędnością i po najniższym wyobrażalnym koszcie, każda jednostka jest natomiast bezcenna i unikalna, gdy jednocześnie istnieje najwyższa korelacja i podobieństwo pomiędzy gatunkami pomimo wielkich odległości

czasu i przestrzeni. Są w harmonii z absolutną różnorodnością i doskonałą indywidualizacją charakterów i cech, mimo że zostały wygenerowane z podobnych, a nawet tych samych materiałów, zasad strukturalnych i organizacyjnych.

Doskonały artyzm pomimo obfitości, doskonały porządek pomimo absolutnej łatwości, doskonała miara, proporcja i pewność pomimo niezwykłej szybkości, doskonała indywidualizacja pomimo rozprzestrzenienia się na cały świat, najwyższa cena i wartość pomimo największej oszczędności i doskonałe rozróżnienie ludzi pomimo całkowitego pomieszania oraz podobieństwa wskazują na Jednego, Pojedynczego Stwórcę (zob. *Matnali an-Nurijja*, 51).

6. Oni wyzywają cię do tego, abyś przyspieszył nadejście do nich zła zamiast dobra, chociaż przed nimi nastąpiło wiele kar przykładowych. Oto twój Pan jest bogaty w przebaczenie dla ludzi, pomimo czynionych przez nich niesprawiedliwości. I – zaiste – twój Pan jest surowy w odpłacie.

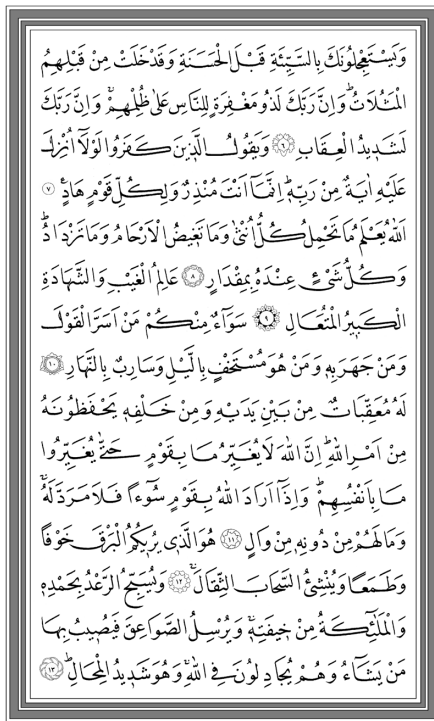
7. Ci, którzy nie wierzą, mówią: „Dlaczego cudowny znak (jakiego oczekujemy) nie został zesłany na niego od jego Pana?” Ty (Wysłanniku) jesteś jedynie ostrzegającym, a dla każdego ludu jest przewodnik (wyznaczony przez Boga).

8. Bóg wie, co nosi (w swoim łonie od poczęcia do rozwiązania) każda istota żeńska i jak się łona zmniejszają i jak powiększają (o ile może się skrócić okres ciąży, a o ile wydłużyć). I wszystko u Niego ma właściwą miarę.

9. Znaczący Niewidzialny (wszystkiego tego, co wymyka się postrzeganiu zmysłowemu) i jawny (zmysłowego), Wielki, Wykraczający (poza wszelkie granice).

10. Dla niego równi są – ten, który skrywa swoje słowo i ten, który głosi je otwarcie; a także ten, kto się ukrywa pod osłoną nocy oraz ten, kto jawnie wychodzi za dnia.

11. (Każdy człowiek przechodzi w swoim życiu przez różne etapy, a) z Bożego rozkazu Anioły Stróże kolejno po sobie towarzyszą mu przed nim i za nim, aby go strzec (i zapisywać jego czyny). Bóg

nie zmienia sytuacji ludu, dopóki on sam nie zmienia tego, co jest w nim⁵. A jeśli Bóg chce zła dla jakiegoś ludu (ze względu na jego złe uczynki), to nie można tego odwrócić, i on nie ma innego obrońcy poza Nim.

12. To On rozświetla przed wami błyskawice, powodując zarówno lęk (przed uderzeniem), jak i pełne nadziei wyczekiwanie (deszczu), i sprawia, że powstają ciężkie (od wody) chmury⁶.

13. I wychwała Go grzmot, i wysławiają aniołowie – z lęku przed Nim. On również wysyła pioruny i razi nimi, kogo zechce. A jednak oni uparczywie spierają się na temat Boga (nie zważając na to, że) On jest srogi w ataku i w odpłacie.

5. Prawie wszystkie dziewiętnastowieczne, a nawet dwudziestowieczne zachodnie filozofie historii, włączając w to materializm dialektyczny i historyzm, opierały się na następujących założeniach:

- Zarówno w sposób liniowy, jak i w cyklach ludzkość podąża nieustannie do definitywnego końca.
- To podążanie zależy od zdeterminowanych i niezmiennych praw, z których wszystkie są zupełnie niezależne od nas. Wszystko, co możemy zrobić, to odkryć je i okazywać im posłuszeństwo; jeśli zaś tego nie uczynimy, zostaniemy wyeliminowani.
- Wszystkie etapy (np. pierwotny, feudalny i kapitalistyczny), przez które nieuchronnie przechodzimy, nie podlegają krytyce, jako że nie mamy wyboru i pozostaje nam tylko przez nie przejść.

Takie filozofie historii implikują, iż bieżące uwarunkowania socjoekonomiczne, a nawet polityczne są nieuchronne, gdyż zostały podyktowane przez naturę i historię, które decydują o przetrwaniu najsilniejszego. Jeśli ta rzeczywistość faworyzuje Zachód, społeczności, które wybierają przetrwanie, muszą podporządkować się panowaniu Zachodu. Mimo że postmodernistyczne filozofie historii i historycyzm dają pierwszeństwo relatywizmowi, to prawdziwe, niezmiennie prawa historii są wciąż podkreślane i stawiane na równi z niezmiennymi prawami fizyki.

Koran patrzy na historię z zupełnie innej perspektywy. Po pierwsze, spogląda na nią z perspektywy niezmiennych zasad, gdy wszystkie inne wspomniane filozofie interpretują minione wydarzenia i aktualne sytuacje po to, by zbudować swoje teorie. Po drugie, w przeciwieństwie do fatalizmu tychże

filozofii, Koran podkreśla indywidualną wolność wyboru oraz odpowiedzialność moralną.

Według Koranu uprawiamy pole tego świata lub tego czasu po to, aby zebrać plony niedługo (na tym świecie) i w dalekiej przyszłości (w następnym świecie lub w życiu wiecznym). Przy tym założeniu historia składa się z naszych własnych wyborów, a nie tych ustanowionych przez przemożną siłę.

Islam uznaje społeczeństwo za złożone ze świadomych jednostek, które są wyposażone w wolną wolę i które ponoszą odpowiedzialność zarówno wobec siebie, jak i innych (Boga i innych żywych i nieżywych istot). Postrzega on ludzkość jako „motor” historii. Tak samo bez wykluczania przebaczenia Boga, miłosierdzia i dodatkowych pomocy wola i zachowanie każdej jednostki determinuje wynik życia na tym świecie i w Życiu Przyszłym, a postęp społeczeństwa bądź jego upadek jest zdeterminowany przez wolę, światopogląd oraz styl życia jego członków. Werset ten oddaje myśl, że Bóg nie zmieni stanu ludzi, dopóki ci nie zmienią samych siebie (pod względem wierzeń, światopoglądu i stylu życia). Innymi słowy, każde społeczeństwo trzyma stery swojego losu w swoich własnych rękach. Tradycja Profetyczna podkreśla tę ideę: „Będziecie rządzili w zależności od tego, jakimi jesteście (jak wierzycie, żyjecie i jak się zachowujecie)”.

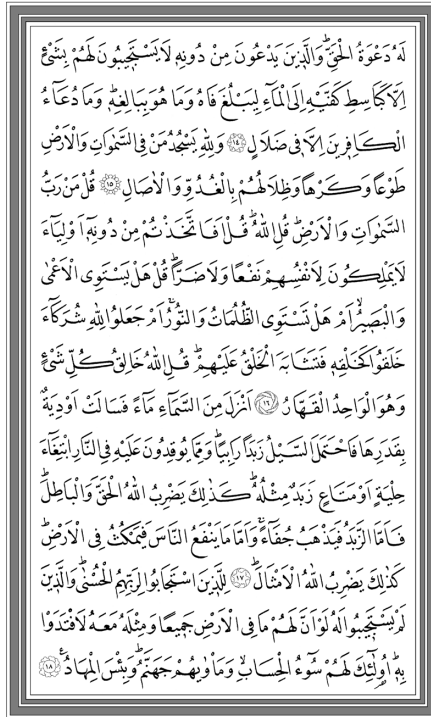
6. Jeśli nawet czasem widzimy wyraźną lukę w wersetach koranicznych, to w rzeczywistości istnieje głęboki, fundamentalny związek i ciągłość pomiędzy nimi. Refleksja nad tym i poprzedzającymi go wersetami w świetle wyjaśnień w surze 7, przyp. 14, odkrywa, jak piękna, znacząca i głęboka więź istnieje pomiędzy nimi.

14. Jedynie do Niego jest czynione wezwanie prawdziwe (i modlitwa prawdziwa). Ci, do których oni się modlą i wzywają innych (żeby się modlili) poza Nim, nie są w stanie im w żaden sposób odpowiedzieć. (Albowiem ten, kto się do nich modli) jest podobny do tego, który wyciąga swoje ręce (modląc się) do wody, ażeby doszła do jego ust, lecz ona nigdy do nich nie dochodzi. Modlitwa niewiernych pójdzie na zatracenie.

15. Przed Bogiem pada w pokłonach każdy, kto jest w niebiosach i na ziemi, dobrowolnie lub przymuszony, i tak samo padają ich cienie – o poranku i porą wieczorną⁷.

16. Powiedz: „Kto jest Panem niebios i ziemi?” Powiedz: „Bóg”. Powiedz (także): „Czyż zatem bierzecie sobie za strażników, poza nim, takich, którzy nie mają władzy, żeby nawet sobie samym przynieść korzyść lub odwrócić szkodę?” Powiedz: „Czyż są sobie równi ociemniali i widzący albo czy są sobie równe głębiny ciemności i światłość?” Albo czyż przypisali Bogu współtowarzyszy, którzy stwarzają takie dzieło, jak Jego, i dzieło (ich i Jego) wydaje im się podobne (do tego stopnia, że nie mogą rozróżnić prawdziwego Stwórcy)?” Powiedz: „Bóg jest Stwórcą wszystkich rzeczy i On jest Jeden Jedyne, Zwycięzca”.

17. On zsyła z nieba wodę i doliny nawadnia (obficie), każdą według swojej miary, a rwący potok niesie (na swojej powierzchni) nabrzmiewającą pianę. A podobna do niej piana powstaje z tego, co się roztapia w ogniu, aby wytworzyć ozdoby albo naczynia. W ten sposób Bóg przedstawia przypowieści, aby objaśnić

prawdę i kłamstwo. Co do tej piany, to znika tak, jak wszystkie odpady, lecz to, co jest dla ludzi pożyteczne, pozostaje na ziemi. W taki sposób Bóg przedstawia przypowieści⁸.

18. Dla tych, którzy odpowiadają swemu Panu (na Jego wezwanie), jest (przeznaczona) nagroda najpiękniejsza, ci zaś, którzy nie odpowiadają swojemu Panu, nawet gdyby posiadali wszystko to, co znajduje się na ziemi, i oprócz tego jeszcze drugie tyle, to ofiarowaliby to jako okup (aby uchronić się od kary). Tacy są ci, którzy otrzymują najgorszy rachunek, a ich ostatecznym schronieniem będzie Piekło. Jakże źle to miejsce spotczynku!

7. Zmiany długości cienia w zależności od pozycji słońca względem ziemi – wydłużanie się i kurczenie się – są bardzo pięknym i pełnym znaczeń obrazem ukazującym, jak stworzenie pada na kolana w poddaniu przed swym Stwórcą.

Wszystko posiada swoje ustanowione miejsce w wielkim planie wszechświata, który funkcjonuje we wspólnym równowadze i spójności. Słońce, księżyc, gwiazdy i wszystkie ciała niebieskie są połączone we wspólnym systemie i podążają za niezmiennym prawem, nigdy nie zbaczając z wyznaczonego kursu. Wszystko na świecie, od elektronów do mgławic, działa wedle własnych praw. Narodziny człowieka, jego wzrost i życie, razem ze wszystkimi organami jego ciała, poczynając od małych tkanek, kończąc na sercu i mózgu, także są zarządzane wedle przepisanych im praw. (Jeszcze raz musimy zauważyć, iż to, co nazywamy prawami, to jedynie pewne zasady, które wydedukowaliśmy poprzez obserwację wydarzeń „naturalnych”. W rzeczywistości są one oznakami wykonania przez Boga Swoich nakazów bądź zarządzeń).

Dlatego właśnie mówimy, iż islam jest religią wszechświata, albowiem islam nie jest niczym innym jak posłuszeństwem i poddaniem się Bogu, Panu wszechświata. Słońce, księżyc, ziemia oraz wszystkie (inne) ciała niebieskie są muzułmanami, tak jak powietrze, woda, upał, kamienie, drzewa i zwierzęta, jako że wszystko w stworzeniu jest posłuszne Bogu poprzez poddanie się Jego prawom. Nawet niewierni i ateści są muzułmanami, dopóki rozważamy ich egzystencję cielesną, albowiem każda część ich ciała podąża w ustanowionym dla niej przez Boga kierunku, od narodzin aż do śmierci i rozkładu. W tym znaczeniu wszystko i wszyscy – zarówno wierzący, jak i niewierzący – każdy, kto jest w niebiosach i na ziemi, skłania się przed Bogiem, poddaje się Mu dobrowolnie bądź pod przymusem; taka jest konieczność i nie ma innej możliwości.

Poza tym, jak zostało wspomniane w kilku miejscach (4:79, przyp. 18; 5:40, przyp. 8; 6:38, przyp. 8), Bóg posiada absolutną władzę nad wszystkim. Zarządza tym, czym zechce. Mimo

że jesteśmy wyposażeni w wolną wolę i napotykaemy na rezultaty naszych intencji i czynków, to jako że On jest Tym, Który ustanowił prawo przyczynowości w tym cielesnym świecie, jako że to On jest Tym, Który zdeteminował, jaka przyczyna wywołuje jaki efekt lub rezultat, Jego absolutna Wola jest jedyną władzą także w naszych czynach. To Bóg jest Tym, Który zdecydował, jaka przyczyna (myśl, wierzenie lub działanie) wywołuje określony skutek i ludzkość nie może wykroczyć poza te ramy. Dlatego wszystko i wszyscy, którzy są w niebiosach i na ziemi, kłaniają się Jemu.

8. Porównania oraz wyrażenia zawarte w tym wersecie oraz w wersetach 12 i 13 są analogiczne do tych, które możemy odnaleźć w 7:54-58. Woda lub deszcz symbolizują Boskie Objawienie, doliny zaś reprezentują umysły i serca, które różnią się w swojej zdolności do odbioru i czerpania pożytku z Objawienia. Tak jak umysły i serca lub dusze ludzkie są niczym doliny lub koryta rzek, które wchłaniają deszcz i płyną każda zgodnie ze swoją miarą, tak samo ludzie są niczym surowe materiały lub metal, który należy obrobić. Ci, którzy przekazują Boskie Objawienie i nauczają ludzi na jego podstawie, pracują nad duszami ludzkimi, by oczyścić je i uczynić je srebrnymi, złotymi, diamentowymi lub platynowymi, każdą według swojej możliwości. W obydwu przypadkach, na wodzie niesionej przez powódzie oraz na metalu obrabianym na ogniu, pojawia się osad, który symbolizuje bezużyteczny atrybut bądź niepożądaną rzecz, ta zaś jest wrodzona dla ludzkiej duszy; rzeczy te muszą zostać wyeliminowane poprzez edukację. Osad pojawia się na powierzchni i zazwyczaj przesłania wodę płynącą pod nią. Fałsz jest niczym ten osad. Dlatego właśnie ludzie myślą, iż dominuje on nad prawdą. Jednakże jest tak tylko pozornie i jest to wrażenie zwodnicze, albowiem dokładnie tak samo jak osadowi, również fałszowi przeznaczone jest zniknąć, gdy przyjdzie prawda (17:81). Prawda jest trwała i jest niczym woda płynąca pod osadem i niosąca życie tam, dokądkolwiek dotrze.

19. Czyż ten, który wie, że to, co zostało zesłane tobie od twego Pana, jest prawdą, podobny jest do ociemniałego? Zaprawdę, jedynie ludzie roztropni zastanawiają się i są tego świadomi.

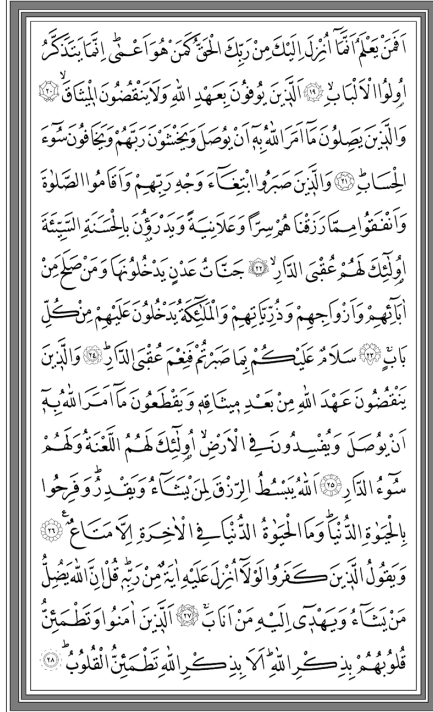
20. Ci, którzy wypełniają przymierze Boga (odpowiedzialne za ład wszechświata, pokój, porządek i harmonię w ludzkim życiu) i nie łamią przyrzeczenia (że nie będą oddawać czci nikomu poza Bogiem i wypełnią wszystkie inne zobowiązania wynikające z wiary w Jedyne Boga);

21. A także ci, którzy łączą więzy, które Bóg nakazał złączyć (pomiędzy krewnymi, jako wymóg związków krwi, i pomiędzy innymi ludźmi, jako wymóg współzależności społecznej pomiędzy ludźmi), oraz żywią bojaźń Bożą i lękają się najgorszego rachunku;

22. I ci, którzy znoszą cierpliwie (wszystkie nieszczęścia, jakich doświadczą na drodze Boga) w poszukiwaniu dobrych, wiecznych przyjemności, jakimi błogosławi Bóg; i ci, którzy wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami i rozdają po kryjomu i otwarciu z tego, w co ich zaopatrujemy; i ci, którzy odpędzają zło za pomocą dobra⁹. To są ci, dla których przygotowane jest ostateczne mieszkanie:

23. Ogrody wiecznego szczęścia, do których wejdą wraz ze wszystkimi tymi spośród swoich przodków, którzy byli sprawiedliwi, a także z małżonkami i potomstwem. A aniołowie będą wchodzić do nich przez każdą z bram, (mówiąc):

24. „Pokój wam za to, coście cierpliwie znosili. Jakże wspaniałe jest to ostateczne (i wieczne) mieszkanie!”

25. Tych jednak, którzy łamią przymierze Boga po tym, jak go uroczyście zawarli, i rozrywają węzły, które Bóg nakazał związać, a także powodują na ziemi chaos i zepsucie – tych czeka przekleństwo (wykluczenie z Bożego Miłosierdzia) i dla nich przygotowane jest mieszkanie najgorsze!

26. Bóg powiększa zaopatrzenie, komu zechce, i ogranicza je (komu zechce). Oni (niewierzący) radują się życiem doczesnym, a tymczasem życie doczesne jest jedynie ulotną radością w porównaniu z życiem na Tamtym Świecie.

27. Ci, którzy nie wierzą, mówią: „Dlaczego nie został zesłany na niego od jego Pana jakiś cudowny znak (podob-

ny do tego, jakiego się domagamy)?”
 Powiedz: „Oto Bóg sprowadza z drogi prostej, kogo zechce¹⁰, a prowadzi ku Sobie wszystkich tych, którzy się zwracają (do Niego całym sercem)”,

28. A także tych, którzy uwierzyli (i

utwierdzili się w wierze) i których serca znajdują spokój i zadowolenie w kontemplowaniu Boga i oddaniu się Jemu całym sercem. Wiedźcie, że serca znajdują ukojenie i zadowolenie w kontemplowaniu Boga i oddaniu się Jemu całym sercem.

9. Ta ostatnia fraza posiada kilka znaczeń:

- Jakiego zła nie dopuściłaby się osoba i jakiego grzechu by nie popełniła, jest ona w stanie od razu zapobiec jego skutkom poprzez skruchę.
- Jakiego zła by nie popełniła, natychmiast czyni dobre dzieło w ramach pokuty za nie.
- Ludzie odpędzają zło poprzez czynienie dobra tym, którzy dopuścili się przeciwko nim zła.
- „Gdy są pozbawieni (czegokolwiek), wtedy dają; i gdy dzieje się im krzywda, przebaczą”.

Fethullah Gülen barwnie pisze o tej kwestii:

„Odplącaj dobrem za zło i ignoruj nieuprzejme traktowanie. Charakter jednostki odzwierciedla się w jej zachowaniu. Wybierz tolerancję i bądź wielkoduszny wobec osoby o złych manierach.

Najbardziej wyróżniającą cechą duszy opływającej wiarą jest umiłowanie wszystkimi rodzajami miłości, które wyrażają się

w uczynkach, oraz odczuwanie wrogości wobec wszystkich uczynków, w których objawia się wrogość. Nienawidzenie wszystkiego jest oznaką szaleństwa lub zauroczenia Szatanem.

Zaakceptuj to, jak traktuje cię Bóg. Uczyni to miarą, według której traktujesz innych, abyś mógł reprezentować prawdę pomiędzy nimi i być wolnym od strachu samotności w obydwu światach” (*Perły Mądrości*, 75-76).

Fethullah Gülen tako oto pisze o refleksji nad tą godną pochwałą zaletą w edukacji:

„Poprawianie społeczeństwa jest możliwe jedynie poprzez wynoszenie młodych pokoleń do rangi człowieczeństwa, a nie usuwanie złych jednostek. Jeśli nasionko złożone z religii, tradycji i świadomości historycznej nie wykiełkuje na terenie całego kraju, nowe złe elementy pojawiają się i wyrosną w miejscu każdego wyplenionego złego nasienia” (Tamże, 39).

10. Odnośnie do Boga sprowadzającego kogo zechce z drogi, zob. sura 2, przyp. 10; 26-27, przyp. 23; sura 6:39, przyp. 9.

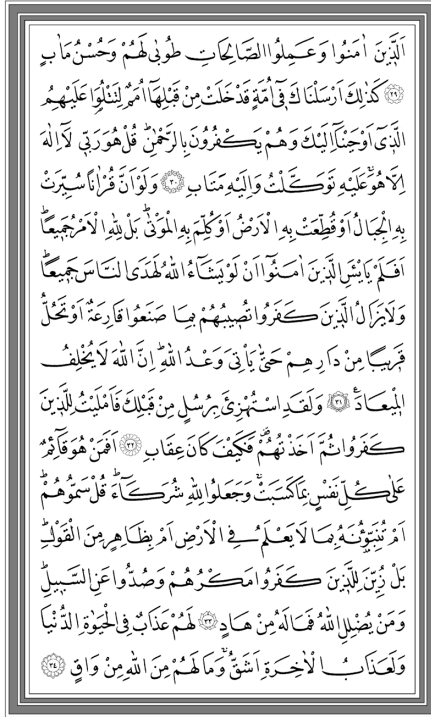
29. Tych (których serca osiągnęły spokój i zadowolenie;) którzy uwierzyli i czynią dobre, prawe dzieła – czeka największe szczęście i najpiękniejszy cel podróży.

30. Z tego powodu My powołałiśmy cię jako Wysłannika pośród społeczności, przed którą inne społeczności przysły i odeszły, abyś mógł recytować im (i głosić) to, co ci objawiamy, podczas gdy oni w swojej ignorancji nie wierzą w Miłosiernego. Powiedz: „On jest moim Panem. Poza nim nie ma innego boga. W nim złożyłem swoją ufność i do Niego się uciekam”.

31. Gdyby się przez Boską Księgę poruszyły góry albo gdyby ziemia została rozerwana, albo gdyby mogli przemówić zmarli (to wszystko wydarzyłoby się jedynie poprzez ten Koran i niewierni czuliby się zmuszeni – nie mając innego wyboru – uwierzyć). O, nie! Do Boga należy cała władza (decydowania, co i w jaki sposób ma się zdarzyć). Czyż jeszcze nie wiesz, którzy wierzą, że gdyby Bóg zechciał, to poprowadziłby całą ludzkość (ku wierze)? Tych, którzy nie wierzą, stale będą dosięgać surowe ciosy za to, co starali się czynić, albo będą się one przytrafiać w pobliżu ich domów (ażeby ich dotknąć), aż się wypełni obietnica Boga (o ostatecznym zwycięstwie islamu bądź Sądzie Ostatecznym)¹¹. Zaiste, Bóg nie łamie (Swojej) obietnicy.

32. Zaprawdę, z Wysłanników drwiono (już) przed tobą. Lecz (pomimo tego) wszystkiego, co oni czynili! Ja udzieliłem zwłoki tym, którzy nie uwierzyli, potem jednak pochwyliłem ich (straszonymi zniszczeniami). Zobaczcie zatem, jaka była Moja odpłata!

33. Czyż On jest Tym, który czuwa nad każdą duszą, i nad tym, co ona zyskuje?

A jednak oni przypisują Bogu współtowarzyszy. Powiedz: „Nazwijcie ich (jeśli coś może być bóstwem dzięki nazwaniu go tak)! Czy wy (sądzicie, że) powiadomicie Go o czymś (istniejącym) na ziemi, o czym On nie wie? Albo może wypowiadacie tylko słowa (które nie mają odniesienia do niczego realnego, istniejącego)? Nie, lecz ich własne wymysły zostały upiękzone tak, aby się podobały tym, którzy nie wierzą. I oni są trzymani z dala od właściwej drogi. Albowiem nie ma przewodnika dla tego, kogo Bóg sprowadza z drogi.

34. Dla nich jest (przeznaczona) kara w życiu tego świata, lecz kara życia przyszłego jest jeszcze cięższa, i oni nie mają nikogo, kto by ich ochronił przed Bogiem.

11. To wyrażenie jest bardzo ważne dla zrozumienia wielu istotnych zdarzeń z ludzkich dziejów. Negując prawdziwą drogę Boga niewierni wciąż obmyślają nowe sposoby i wytwarzają nowe rzeczy, mające zaspokoić ich egoistyczne żądze. Czasownik użyty w celu wyrażenia ich knoiań, *SaNa'a*, jest także rdzeniem słowa *Sanā'i'*, oznaczającego przemysł. Koran mówiąc o „Tych, którzy nie wierzą”, czyli o mekkańskich niewiernych, odnosi się również do wszystkich niewiernych, którzy przyjdą aż do Dnia Sądu. Niewierni nigdy nie zaprzestali obmyślać nowych sposobów walki z islamem, rozwijając nowe urządzenia

w celu zaspokojenia swoich żądź cielesnych, a także eksploatować bogactwa naturalne na całym świecie; wkładali ogromny wysiłek, aż zbudowali gigantyczny przemysł, włączając w to przemysł zbrojeniowy. Jednakże wciąż poddawani byli gwałtownym zawieruchom ze wszystkich stron, takim jak wojny, zwłaszcza dwie wojny światowe. Dokładnie tak jak niewierni mekkańscy wciąż byli nawiedzani przez podmuchy, aż do ich ostatecznej porażki i poddania się islamowi, współcześni niewierni wciąż będą nękanii, aż poddadzą się islamowi lub popadną w ogromne nieszczęścia. Dzień Ostatni będzie zaś dla nich srogą karą.

35. Raj przybiecany bogobojnym i pobożnym można przyrównać do ogrodu, przez który przepływają rzeki. Jego owoce są trwałe, podobnie jak cień. To jest ostateczny wynik dla ludzi bogobojnych, a ostateczny wynik dla niewiernych to Ogień.

36. Ci, którym daliśmy Księgę wcześniej, radują się tym, co jest zsyłane tobie. (Niektórzy czynią tak, gdyż wierzą, że jest to ostatnie, wyczekiwane Objawienie. Inni zaś – gdyż zawiera fragmenty potwierdzające ich Księgi i Proroków)¹². Jednak pośród tych grup (odpowiadających na słowa Księgi) niektórzy negują jej część (ponieważ ujawnia to, co dodali do swoich Ksiąg i nie służy ich interesom). Powiedz (Wysłanniku): „Mnie nakazano tylko oddawać cześć Bogu i nie przydawać Mu współtowarzyszy. Do Niego wzywam (wszystkich ludzi) i do Niego powrócę”.

37. Tak oto (jako Księgę, której przesłanie oparte jest na wierze w Jedyne Boga i oddawaniu Mu czci, i która – w związku z tym – powinna zostać przyjęta przez wszystkich, którzy otrzymali Księgę wcześniej) zesłaliśmy (ten Koran) jako ostateczne rozstrzygnięcie w języku arabskim. Zaiste, gdybyś szedł za ich poządliwością i upodobaniami po tym, jak przyszła do ciebie Wiedza, nie miałbyś nikogo do obrony przed Bogiem.

38. Oto My posyłałiśmy Wysłanników już przed tobą i (jak każdemu innemu mężczyźnie) wyznaczaliśmy dla nich żony i dzieci. Żaden Wysłannik nie może uczynić cudu (jako znaku swego Posłannictwa), chyba że za zezwoleniem Boga. Każdy wyznaczony termin ma swoje Objawienie i prawo.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ رَأْسُهَا
دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ
﴿٣٥﴾ وَالَّذِينَ آمَنَّا هُمْ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَخْرَابِ مِنْ يُنَبِّئُكَ بَعْضَهُمْ قَوْلًا نُبَأُ بِأَنَّ أَعْبَدَ اللَّهَ وَلَا أَشْرَكَ
بِهِ إِلَهًا أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَابٍ ﴿٣٦﴾ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا هُ حُكْمًا
عَرَبِيًّا وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَ هُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ
مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ
قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ آرَؤًا وَجَا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ
أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ آجَلٍ كِتَابٍ ﴿٣٨﴾ يَحْوُوا اللَّهَ
مَا يَشَاءُ وَيُنِيبُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾ وَإِنْ مَا نُرِيدَنَّكَ
بَعْضَ الَّذِي عَدَيْتَهُمْ أَوْ نَتَوَقَّيْتَنَا فَانْتَبِهْ عَلَيْكَ الْبَلَاغُ
وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ
﴿٤١﴾ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ
مَا تَكْتُمِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسِعَ الْعِلْمُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَعِشَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾

39. Bóg wymazuje, co zechce (z rzeczy i zdarzeń, jakie stworzył, oraz z praw, jakie ustanowił), a także potwierdza i ustanawia (co zechce): u Niego jest Matka Księgi¹³.

40. (Bez względu na to), czy My pozwolimy ci (o, Wysłanniku) doświadczyć wypełnienia się części tego, co im przyobiecaliśmy albo też sprawimy, że umrzesz (zanim się to wydarzy), do ciebie należy jedynie głoszenie Posłannictwa, a do Nas – rachunek.

41. Czyż oni nie widzą, jak postępujemy z ziemią, zmniejszając ją na jej krańcach?¹⁴ Sądzi Bóg i (kiedy wyda rozstrzygnięcie, to) nikt nie jest w stanie zmienić Jego wyroku. I On jest szybki w rachunku.

42. Ci, którzy byli przed nimi, spiskowali (tak, jak ich potomkowie czynią to dzisiaj), lecz nad wszystkimi podstępami panuje Bóg (który je niweczy i egzekwu-

je swoją wolę). On wie, co każda dusza zarabia (swoimi intencjami i uczynkami). Dlatego niewierni dowiedzą się, do kogo należy ostateczne, wieczne mieszkanie.

12. Jak zostało wyjaśnione w Koranie w takich wersetach, jak w 7:159, 28:52 oraz 46:10, niektórzy Ludzie Księgi wierzyli w islam w okresie mekkańskim i we wczesnych latach *Hidżry*, na przykład niektórzy chrześcijanie w Abisynii i kilku żydów w Medynie. Istnieli także inni, którzy akceptowali tylko niektóre fragmenty Koranu, jako że uważali swoje Księgi za pochodzące od Boga oraz swoich Proroków. Ten werset odnosi się do nich.

13. Źródła oraz nasiona, z których Bóg Wszechmogący kształtuje rzeczy lub istoty w doskonałym porządku i artyzmie ukazują ów ład zgodnie z „księgą zasad” zawartą w Boskiej Wiedzy. Nasiona zawierają rośliny i programy istot lub rzeczy, które pojawiają się w stworzeniu. By dać bardziej konkretny przykład, nasionko zawiera plan i program bądź składa się z niego i to zgodnie z nim drzewo może zostać ukształtowane, i co więcej, jest miniaturowym ucieleśnieniem Boskich zasad, które powodują, iż drzewo się pojawia, i determinują ten plan i program. Ten archetypiczny plan i program Drzewa Stworzenia jako całości, które rozpościera swe gałęzie na przeszłość i przyszłość oraz na Świat Niewidzialny, zwany jest Jasnym Rejestrem, a Boskie Zasady, które determinują ten plan i program, zawierają to, co Koran nazywa Najwyższą Na Zawsze Chronioną Tablicą, która jest zawarta w Boskiej Wiedzy (zob. też 6:59, przyp. 12).

Historia życia na przykład rośliny lub drzewa, poczynając od jego wykiełkowania pod powierzchnią gleby, aż do momentu, gdy wydaje owoce jako rozwinięta forma swojego nasionka, i ta kompletna historia życia ze wszystkimi jej cyklami znajduje swe podsumowanie w owocu lub raczej w każdym

nasionku skrywającym się w owocu drzewa. Nazywamy tę aktywną historię życia żywej istoty bądź stworzenia Testem Przeznaczenia, który jest „uniwersalną” Jasną Księgą. Jasny Rejestr, który został napisany przez Boską Wiedzę, odnosi się do pochodzenia rzeczy lub istot, gdy z kolei Jasna Księga relacjonuje ich kompletne historie życia i stanowi swego rodzaju szkicownik zapisany przez Boską Moc.

Poprzez teksty Jasnego Rejestru, poprzez dekret i instrukcję Boskiego Przeznaczenia, Boska Moc wykorzystuje atomy do stwarzania lub manifestowania łańcucha stworzeń, z którego każde ogniwo jest Jego znakiem, na metaforycznej stronie czasu, która zwana jest Tablicą Ścierania (Anulowania) i Potwierdzania. W ten sposób atomy są poruszane tak, że istoty mogą być przeniesione ze Świata Niewidzialnego do materialnego, widocznego świata, z (Królestwa) Wiedzy do (Królestwa) Mocy.

Tablica Ścierania i Potwierdzania jest Tablicą, na której wydarzenia i rzeczy lub/i istoty są zapisywane i następnie usuwane bądź wymazywane zgodnie z dekretem Najwyższej Na Zawsze Zachowanej Tablicy zawartej w Boskiej Wiecznej Wiedzy. Dlatego ukazuje ona trwałą zmianę. Tablica Ścierania i Potwierdzenia stanowi istotę czasu. Czas, potężna rzeka, która płynie przez byt, zawiera swą istotę w zapisie Świętej Mocy na stworzeniach i w „atramencie”, którego ona używa.

Podobnie u Boga znajdują się zasady archetypiczne dla ludzkiego życia społecznego, z których wszystkie są zwane Matką Księgi. Ustanawia On te zasady jako nakazy bądź prawa na przestrzeni historii ludzkiej, dopasowane do szczególnych potrzeb

czasu i danej społeczności. Z tej przyczyny każdy wiek lub ustanowiony termin ma swoje własne Objawienie i prawa. Bóg zesłał je wraz z następującymi po sobie Wysłannikami w sposób, który osiąga swoją kulminację w Koranie jako ostatecznej formie Boskiego Przesłania.

Tak więc pod względem prawodawstwa islam jako ostateczne przesłanie i podsumowanie wszystkich Boskich przesłań wykorzystwał trzy zasadnicze sposoby postępowania:

- Zachował on przykazania, które istniały w po przednich Księgach bądź przeważały w społeczności, w której się pojawiły, i nie stały w sprzeczności z jego podstawowymi zasadami.
- Skorygował to, co nie zgadzało się z jego zasadami.
- Ustanowił nowe prawo.

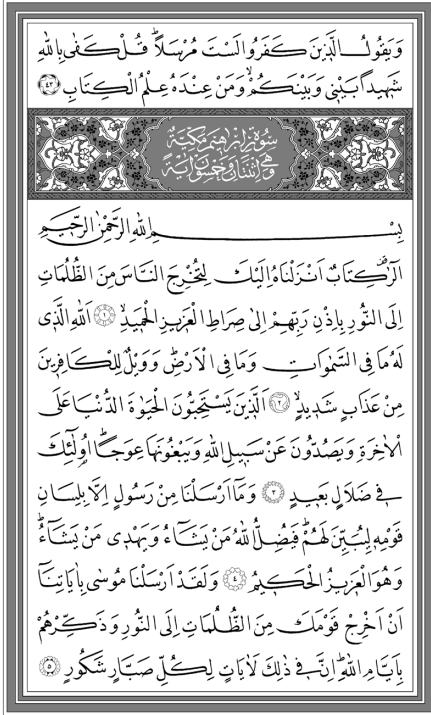
W tworzeniu nowego prawa uwzględnił zarówno niezmiennie, podstawowe aspekty życia, jak i te, które zmieniają się z upływem czasu.

Co się tyczy zmiennych aspektów życia, ustanowił reguły, które były podatne na rewizję w świetle nowych warunków oraz zasad wiary, kultu i moralności, a także ustanowił zasady prawne, by utrzymać ten proces (zob. 6:59, przyp. 13). Ta sama procedura została zastosowana także za czasów Proroka, gdy był objawiany Koran. Niektóre wersety zostały abrogowane lub anulowane przez Samego Boga, albo jako nakazy, a przy zachowaniu brzmienia wersetu, albo

łącznie - nakazy i treść wersetu. Proces ten został nazwany *nasch*, natomiast abrogowane wersety znane są jako *mansūch*, a z kolei nowe wersety, które zastąpiły poprzednie, jako *nāsich*.

14. Wyrażenie to ma kilka znaczeń oraz konotacji zasugerowanych przez egzegetów Koranu:

- Nawiedzamy Naszą karą kraje niewiernych, stopniowo zmniejszając je ze wszystkich stron. Sugeruje ono, iż Arabia jest stopniowo zdobywana przez muzułmanów. Przepowiada również przyszłe podboje muzułmanów, a także ich ostateczne zwycięstwo na świecie.
- Sprawiamy, że na ziemi zniszczenie przychodzi po dobrobycie, życie po śmierci, hańba po chwale, bieda po bogactwie, upadek po powstaniu... Tak więc nikt, żaden naród nie może być pewien, że Bóg nie zamieni ich dobrobytu na nędzę.
- Bóg stopniowo pozbawia kraj, zwłaszcza gdy zbliża się czas jego zniszczenia, najlepszych z ludzi – uczonych, przewodników duchowych, myślicieli, dobrych władców, wielkich liderów itp.
- Ziemia jest stopniowo poddawana kompresji na biegunach.
- Łądy oraz rejony górskie podlegają erozji pod wpływem wiatru i deszczu, rejony przybrzeżne natomiast przez morze; ziemia uprawna stopniowo ulega erozji i pustylnieją.

wspomniana w wersetych 35-41. W wersecie 5 misja Mojżesza została określona jako wyprowadzenie *swego ludu* z głębin ciemności ku światłu, gdy tymczasem początkowy werset ogłasza, że Koran został zesłany Prorokowi Muhammadowi, aby wyprowadził *ludzkość* z otchłani ciemności ku światłu. Tym samym podkreślona została uniwersalność jego Posłannictwa.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. *Alif. Lām. Rā.* (Oto) Księga, którą tobie zesłaliśmy, abyś wyprowadził ludzkość – za pozwoleniem ich Pana – z wszelkiej ciemności (duchowej, intelektualnej, społecznej, ekonomicznej i politycznej) ku światłu, na szlak Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Godnego Chwały (który zaopatruje ich i wszelkie inne istoty, a także zaspokaja wszystkie ich potrzeby);
2. Boga, do którego należy wszystko, co znajduje się w niebiosach, i wszystko, co znajduje się na ziemi. Biada niewierzącym ze względu na srogą karę.
3. Ci, którzy życie tego świata miłują bardziej od Wieczności i odpychają (ludzi) z drogi Boga, starając się, aby wyglądała na krętą – zaprawdę, daleko zblądzi!
4. My posłaliśmy każdego Wysłannika, aby przemawiał w języku swego ludu i aby dzięki temu mógł mu wyjaśniać (Przesłanie). Oto Bóg sprowadza z drogi prostej, kogo zechce, i prowadzi ku niej, kogo zechce¹. On jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

43. Ci, którzy nie wierzą, mówią: „Ty nie jesteś Wysłannikiem zesłanym przez Boga”. Powiedz (im): „Bóg wystarczy jako świadek pomiędzy mną a wami, a także (jako świadkowie) ci, którzy mają prawdziwą wiedzę Księgi”.

SURA 14

IBRAHIM (ABRAHAM)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 52 wersetych, została objawiona w końcowych latach mekkańskiego okresu islamu. Jej tytuł pochodzi od Proroka Abrahama, którego modlitwa dotycząca Mekki i jej przyszłych mieszkańców jest

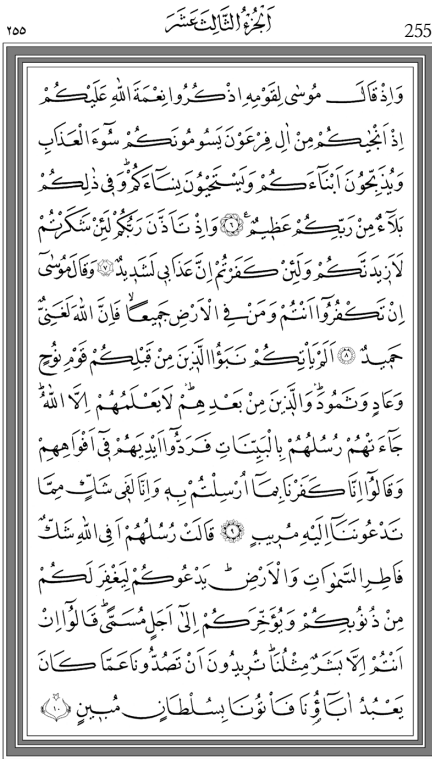
5. Zaiste, posłaliśmy Mojżesza jako Wysłannika z Naszymi Objawieniami i znakami (cudami, aby go nimi wesprzeć), mówiąc: „Prowadź swój lud z ciemności ku światłu i przypominaj mu (głosząc Nasze Przesłanie) o Dniach Boga”². Zaprawdę, w tym są znaki dla wszystkich cierpliwych i wytrwałych (na Drodze Boga), a także wdzięcznych (Bogu).

---

1. Odnośnie do Boga wiodącego kogo chce na zbłądzenie i prowadzącego kogo chce, zob. sura 2, przyp. 10; wersety 26-27, przyp. 23; sura 6:39, przyp. 9.

2. Fraza *Dni Boga* odnosi się do doniosłych wydarzeń historycznych, takich jak zniszczenia dawnych społeczności, punkty zwrotne w historii oraz wydarzenia eschatologiczne.

6. I (wspomnij), kiedy Mojżesz powiedział do swego ludu: „Wspomnijcie łaskę Boga wobec was, kiedy to On was wybaWił od ludzi Faraona, którzy dotykali was najgorszym cierpieniem, zabijając waszych synów, a pozostawiając przy życiu kobiety (dla dalszego poniżania). W tym była ciężka próba od waszego Pana”³.

7. I (wspomnijcie także), kiedy wasz Pan ogłosił: „Jeśli będziecie wdzięczni (za Moje łaski), to Ja z pewnością dam wam więcej. Jeśli jednak okażecie niewdzięczność, to – zaiste – Moja kara będzie sroga”.

3. Wyjaśnienie tego wersetu, zob. sura 2:49, przyp. 56-58.

4. Zob. sura 1:2, przyp. 6.

5. Odnośnię do Boga ratującego i ułaskawiającego na określony czas, zob. sura 10:98,

8. A Mojżesz rzekł: „Nawet gdybyście wy i wszyscy ci, którzy są na ziemi, byli niewierzący i niewdzięczni, to z pewnością Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (jako Pan Wszystkiego, niezależny od Swego stworzenia), Godny Chwały (do którego należy wszelka chwała i wdzięczność)”⁴.

9. Czyż nie doszła do was relacja o przykładowych dziejach tych, którzy byli przed wami – o ludzie Noego, Adyjczykach i ludzie Samud, a także tych, którzy przysli po nich? Nikt, poza Bogiem, nie ma o nich wiedzy prawdziwej. Ich Wysłannicy przybyli do nich z jasnymi znakami prawdy, lecz oni włożyli sobie ręce do ust (wysmiewając się i złoścąc, i nie będąc w stanie obalić głoszonych przez nich prawd) i rzekli: „Oto My nie wierzymy w to, co zostało tobie zesłane, i żywimy poważne wątpliwości wobec tego, do czego ty nas wzywasz”.

10. Ich Wysłannicy powiedzieli: „Czyż można mieć jakakolwiek wątpliwość wobec (Istnienia, Jedności i Władzy) Boga, Stwórcy niebios i ziemi? On was wzywa, aby przebaczyć wam wasze grzechy i udzielić zwłoki aż do nadejścia wyznaczonego przez Niego terminu (i nie unicestwiać was za wasze winy)”⁵. Lecz oni odpowiedzieli: „Wy jesteście jedynie śmiertelnikami, jak my. I wy pragniecie odwieść nas od tego, co czcili nasi przodkowie. Przynieście nam zatem wyraźne dowody władzy”.

przyp. 20. Pokazuje to, iż ani jednostka, ani ludzie nie są podmiotem absolutnego determinizmu. Bóg Wszechmogący sądzi ich, ich życie oraz warunki otaczające zgodnie z ich własnym wyborem, stylem życia i uczynkami.

11. Ich Wysłannicy powiedzieli do nich: „My jesteśmy tylko śmiertelnikami, jak wy, lecz Bóg obdarza szczególną łaskawością, kogo zechce, spośród swoich sług. Nie możemy przynieść wam dowodu władzy (dla naszego posłannictwa), chyba że za pozwoleniem Boga. W Bogu muszą złożyć swoją ufność wierni.

12. Dlaczegoż mielibyśmy nie złożyć swojej ufności w Bogu, skoro On poprowadził nas ku naszym drogom. Oto my będziemy cierpliwie znosić wszystko to, czym nas zranicie. Niechaj więc wszyscy ci, którzy pokładają swą ufność – złożą ją w Bogu”.

13. Ci, którzy nie wierzą, powiedzieli do swoich Wysłanników: „Zaiste, wypędzimy was z naszej ziemi, o ile nie powrócicie do naszej wiary i sposobu życia”. Wtedy objawił Wysłannikom ich Pan: „Z całą pewnością unicestwimy czyniących niesprawiedliwość;

14. I z całą pewnością sprawimy, że zamieszkacie na tej ziemi po nich. To jest (Moja obietnica) dla tego, który się Mnie lęka, jako (pełnego Majestatu) Boga, i który się obawia Mojej groźby”.

15. Oni (zarówno Wysłannicy, jak i niewierzący) prosili o rozstrzygnięcie i osta-

فَاَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اِنْ اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اَللَّهَ
 يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا اَنْ نَّاتِيَكُمْ
 بِسُلْطٰنٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَعَلَىٰ اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ
 ﴿١٥﴾ وَمَا لَنَا اَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَىٰ اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰىنَا سَبِيْلًا
 وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا اَدْبٰتُمْوْنَا وَعَلَىٰ اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ
 ﴿١٦﴾ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا اِلٰى رُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ
 مِنْ اَرْضِنَاۤ اَوْ لَنَعُوْدَنَّ فِيْكُمْ مَلِيْنًا فَاَوْحٰى اِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ
 لَنُهَلِكَنَّ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٧﴾ وَلَنُنشِزَنَّكُمْ اِلَآ اَرْضٍ مِّنْۢ بَعْدِ هٰذِهِ
 ذٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَعَاصِيْ وَّحٰفٍ وَّعٰبِدٍ ﴿١٨﴾ وَاسْتَغْفِرُوْا
 وَحٰبٍ كُلِّ جَبٰرٍ عٰبِدٍ ﴿١٩﴾ مِنْ وَّرَآئِهِ جَهَنَّمُ وَاِيْسَفِيْ
 مِنْ مَّآءٍ صٰدِقٍ ﴿٢٠﴾ يَّجْعَلُهُ وَاٰيٰتِكَ اَدْبٰتًا وَّيَاۤ اَيُّهَا
 الْمُؤْمِنُوْنَ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمُتَّبِعٍ وَّ مِنْ وَّرَآئِهِ عَذَابٌ
 غَلِيْظٌ ﴿٢١﴾ مِثْلَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا رَبِّهٖمْ اَعْمٰهُمُ كَمَا دِ
 اِسْتَدَّتْ بِهٖ الرِّجْحُ فِيْ يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَفْعَلُوْنَ
 سٰمًا كَسَبُوْا عَلٰى سُنَّةِ ذٰلِكَ هُوَ الصّٰلٰتُ الْعٰبِدُ ﴿٢٢﴾

tecnie zawiedziony był każdy uporny tyran,

16. I oczekuje go piekło, a do picia otrzyma ciekącą ropę⁶;

17. Będzie ją powoli sączył, lecz ledwie mogąc ją przełknąć, a śmierć będzie go osaczać z każdej strony. On jednak nie zdoła umrzeć, a przed nim – kara jeszcze sroższa.

18. Oto podobieństwo tych, którzy nie wierzą w swego Pana: wszystkie ich dzieła są jak popioły, w które gwałtownie dmie wiatr w burzliwy dzień (i rozrzuca je wokół). Oni nie mają żadnej władzy na niczym, co zgromadzili (aby czerpać z tego korzyść). Zaiste, oto błąd i porażka największa.

6. W szczególności niektórzy współcześni komentatorzy skłaniają się do pojmowania prawie wszystkich wyrażen opisujących inny świat w sposób metaforyczny. Na przykład przekładają oni wyrażenie cieknąca ropa jako „woda najbardziej gorzkiego cierpienia”. Jest to zgodne z przypuszczeniem, iż inne życie jest życiem „duchowym”, które będzie doświadczane jedynie przez ducha. Prawda wygląda jednak inaczej. Ludzkość będzie wskrzeszona cielesnie i duchowo i będzie doświadczać innego życia w sposób cielesny i duchowy. Nie jest jednak możliwe, byśmy poczuli dokładną naturę tamtego życia na podstawie życia doczesnego, tak więc Koran przedstawia tamto życie używając znajomych nam wyrażen, których używamy w tym życiu. Ibn Abbas, gdy interpretował wyrażenie koraniczne: *Zawsze, gdy otrzymują stamtąd owoce (różnorodnych barw, kształtów, smaków i takie, które się stale odradzają), mówią: „To jest zaopatrzenie, które otrzymywaliśmy wcześniej”. Albowiem daje się im podobne (do tego, co otrzymywali zarówno na tym świecie, jak i poprzednio, w Ogrodach, znajome co do*

kształtu i barwy, ażeby nie były niepowabne ze względu na swą obcość) (2:25), powiedział, że wszystkie dary Raju przypominają te na świecie, lecz są zupełnie inne. Na przykład w Raju istnieją wszystkie rodzaje napojów i jedzenia (pasujące do niego), włączając w to wodę, mleko, miód, owoce itp., które posiadamy tutaj na tym świecie, lecz są one zupełnie unikalne dla innego świata i nie możemy dostrzec ich prawdziwej natury. Zasmakujemy ich zarówno w sposób cielesny, jak i duchowy w naszej egzystencji, która jest czysto unikalna dla innego świata. Podobnie w Piekło będzie ciekąca ropa i wrząca woda oraz pojawią się inne elementy kary wspomniane w Koranie, lecz one również będą unikalne dla innego świata. Z tej przyczyny tłumaczenie słów odnoszących się do Raju i form kary w Piekło w sposób figuratywny lub metaforyczny nie jest właściwe. Oznacza „podążanie za tym, o czym nie mamy wiedzy”, co jest zabronione w Koranie (17:36), i zapominanie, iż „słuch, wzrok i serce zostaną wezwane do złożenia za to rachunku”.

19. Czyż nie widzisz, że Bóg stworzył niebiosa i ziemię z prawdą (celowo, na mocnym fundamencie prawdy)? Jeśli zechce, to (dla wypełnienia zamysłu stworzenia) sprawi, że przeminiecie i powoła (w wasze miejsce) inne pokolenie (ludzkie).

20. Doprawdy, to nie jest dla Boga trudne.

21. Oni wszyscy pojawią się przed Bogiem. A wtedy ci, którzy byli słabi (na tym świecie i okazywali posłuszeństwo tyranom w ich niegodziwości) powiedzą tym, którzy byli wyniośli i prześladowali innych: „My slišmy za waszymi rozkazami: czy zdołacie teraz odwrócić od nas choć część Bożej kary?” Ci drudzy odrzekną: „Gdyby Bóg nas poprowadził (ku drodze zbawienia), to my z pewnością poprowadzilibyśmy do niej także i was. Teraz jest nam obojętne, czy będziemy załknieni albo też będziemy znosić cierpliwie: nie ma dla nas ucieczki!”

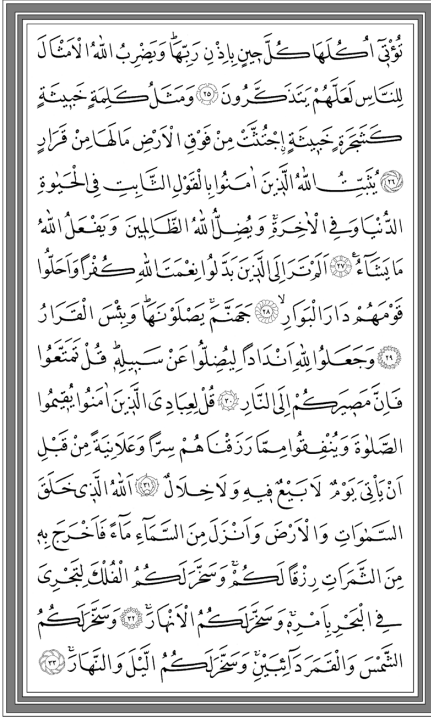
22. A szatan powie, kiedy sprawa zostanie rozstrzygnięta: „Z pewnością Bóg dał wam prawdziwą obietnicę. Ja także złożyłem obietnicę, lecz jej nie dotrzymałem. I ja nie miałem nad wami żadnej władzy, poza tym, że zwracałem się do was, a wy odpowiedzieliście na moje wezwanie. Przeto nie wińcie mnie, lecz obarczajcie winą samych siebie. Ja nie mogę odpowiedzieć na wasze błaganie o pomoc ani nie potrafię pomóc samemu sobie. Odrzucam to, że wy przedtem przydawaliście mnie Bogu za współtowarzysza (pod względem wiary i czci)”.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَسِيرٍ ﴿٢٠﴾ وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الصُّعْفِيُّ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا آلَ الْكَرْبِيِّينَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْعِنُونَ عَنْ مَن عَذَابَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَيْتَ اللَّهُ لَهْدِيئًا كُنْتُمْ سَوَاءً عَلَيْنَا أَجْرِعْنَا أَمْكُرْنَا مَا لَنَا مَن مَّجْهُونَ ﴿٢١﴾ وَقَالَ السَّقِطَانُ لِمَ أَضْيَا لَنَا مِنَ اللَّهِ وَعَدَّكُمْ وَعَدَّ الْجَنَّةَ وَعَدَّكُمْ فَتَاخَلَفْتُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَكَلِمَاتُ الْمُؤْمِنِينَ وَلَوْ كُنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ مَا آتَيْنَا بِكُمْ فِرَاقًا وَمَا أَنْتُمْ بِمُضْرِحِينَ لِي كَقَوْمِ بَنِي إِسْرَائِيلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُخَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ لَحِيظَتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٢﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ صَرَّفَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَقَوْلِهِ طَيِّبَةً أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٣﴾

Zaprawdę, dla czyniących nieprawość (którzy sami sobie wyrządzili szkodę i doprowadzili się do ruiny, odrzucając Boga lub przydając Mu współtowarzyszy) przygotowana jest kara bolesna.

23. Ci zaś, którzy uwierzyli i czynili dobre, prawe dzieła, zostaną wpuszczeni do Ogrodów, przez które przepływają rzeki, i zamieszkają tam za pozwoleniem swego Pana. Ich pozdrowieniem tam (pomiędzy sobą, a także pozdrowieniem Boga i aniołów) będzie: „Pokój!”

24. Czyż nie widzisz, jak Bóg przytacza przypowieść o dobrym słowie: (dobre słowo) jest podobne do dobrego drzewa, którego korzenie mocno tkwią (w ziemi), a gałęzie w niebiosach;

25. Ono rodzi swoje owoce o każdej porze, za pozwoleniem swego Pana. Bóg naucza ludzi przez przypowieści, aby się zastanowili nad nimi i czerpali z nich wiedzę.

26. A zepsute słowo podobne jest do zepsutego drzewa, wyrwanego z korzeniami z ziemi i niestabilnego.

27. Bóg umacnia tych, którzy wierzą, prawdziwym, mocnym słowem w życiu doczesnym i wiecznym. I Bóg sprowadza z drogi prostej (ludzi) niesprawiedliwych. Bóg czyni, cokolwiek zechce⁷.

28. Czy nie zastanawiasz się nad tymi, którzy zamienili Boże błogosławieństwo (wdzięczności i wiary) na niewdzięczność

i niewiarę i sprawili, że ludzie osiedlili się w Mieszkanii Upadku –

29. W Piekle, gdzie się będą prażyć? Jakże złe to miejsce do zamieszkania!

30. Oni przydali Bogu współtowarzyszy (jako bóstwa, „panów” i przedmioty czci) i w ten sposób sprowadzili z prostej drogi (siebie i innych ludzi). Powiedz: „Radujcie się (tym światem). Kresem waszej podróży jest Ogień”.

31. Powiedz tym spośród moich sług, którzy wierzą, że oni muszą wykonywać modlitwę w zgodzie z jej warunkami i wydawać z tego, w co ich zaopatrzyliśmy (z majątku, władzy i wiedzy) potajemnie i jawnie (dla Bożej sprawy i dla potrzebujących), zanim nadejdzie dzień, kiedy nie będzie handlu ani przyjaźni (które by przyniosły korzyść).

32. Bóg jest Tym, który stworzył niebiosy i ziemię i zsyła z nieba wodę, i przy jej pomocy wyprowadza dla was owoce jako zaopatrzenie. I On podporządkował wam okręty, aby pływały po morzu z Jego rozkazu. I On podporządkował wam rzeki.

33. I On uczynił słońce i księżyc stabilnymi w swym ruchu i (w ten sposób) poddał je wam. I podporządkował wam także noc i dzień.

7. Dobre słowo to jakiegokolwiek słowo wypowiedziane i/lub każdy czyn wykonany czysto dla Boga i w zgodności z Jego przykazaniami. Najlepsze słowa to wyznanie wiary, które brzmi *Lā ilāha illa-llāh* (Nie ma bóstwa, jak tylko Bóg).

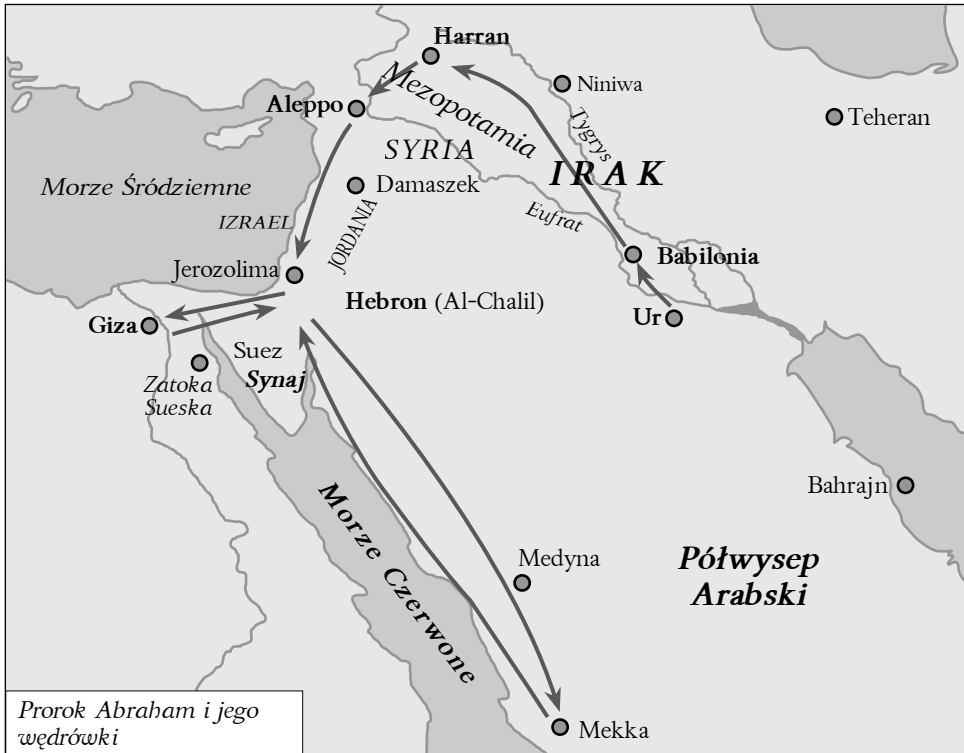
Jest to nasienie islamu zasadzone w sercu wiernego, a także w glebie. To drzewo wiary wyrasta poprzez praktykę, tak że jego gałęzie sięgają do „światów niebieskich”. Ciągłe owocuje w szlachetne i chwalebne czyny i powoduje kwitnienie wspaniałej cywilizacji, albowiem serce, które jest połączone ze światami wyższymi, zawsze odbiera napływ Bożych darów.

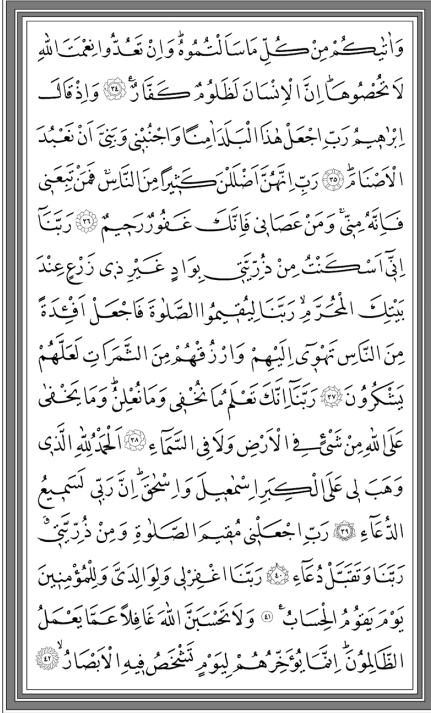
Dobre słowo wiary to prawda i dlatego nie może być zakorzenione w świecie doczesnym. Jest dobrze umocowane i trwałe. Tak jak woda płynąca pod pianą (13:17), daje życie

wszędzie, gdzie przebiega i przynosi wielką korzyść ludziom.

Dobre słowo, poza swoim znaczeniem metaforycznym, jest również istotne w swym pierwszym, dosłownym znaczeniu. Każde dobre słowo, w szczególności jeśli towarzyszą mu dobre uczynki, powoduje wzrost dobrych „drzew” w sercach (35:10).

To, co rozumie się pod prawdziwym, pewnym słowem, to także prawda wiary. Jest ono stabilne i niezmienne. Dlatego wierni są pewni w swojej wierze i zachowaniu. Nie poddają się różnym prądom i są także pewni i wytrwali w swoich wysiłkach na drodze Boga. Trzeba jednak pamiętać, że nikczemnikami są ci, którzy popełniają złe uczynki, którzy wahają się w swoich myślach i odchodzą od prawdziwej wiary. Byłe „podmuchi” wystarczy, by się ugięły, a nawet zostali wykorzeni.

34. On obdarzył was (zaopatrzeniem) z tego wszystkiego, o co Go prosiliście. Gdybyście próbowali policzyć błogosławieństwa Boga, to nie moglibyście ich zliczyć. Oto ludzkość jest niepomierne skłonna do czynienia niesprawiedliwości (grzechów i błędnych osądów) oraz do niewdzięczności.

35. I (wspomnij) kiedy modlił się Abraham: „O, Panie mój! Uczyni to miasto (Mekkę) bezpiecznym i uchroni mnie, a także moje dzieci (oraz wnuki i ich potomstwo) od tego, byśmy kiedykolwiek czcili bożki.

36. Mój Panie! Zaprawdę, oni sprowadzili z drogi prostej wielu ludzi. Dlatego kto idzie za mną, ten naprawdę należy do

mnie; ten zaś, kto nie jest mi posłuszny... Zaprawdę, Ty jesteś Przebaczący, Współczujący⁸.

37. O, Panie nasz! Osiedliłem część swojego potomstwa (Ismaila i jego potomków) w nieuprawnej dolinie w pobliżu Twojego Świętego Domu, ażeby oni – o, nasz Panie – wykonywali modlitwę. Przeto spraw, aby serca ludzi skłaniały się ku nim i daj im z owoców ziemi (poprzez handel), aby mogli okazywać wdzięczność (stałe i ze szczerego serca, w mowie i w działaniu, wypełniając Twoje przykazania)⁹.

38. O, Panie nasz! Ty z pewnością znasz wszystko to, co ukrywamy, jak i wszystko to, co wyjawiamy. Nic, co jest na ziemi lub w niebie, nie jest skryte przed Bogiem.

39. Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który obdarował mnie, pomimo mojego podeszłego wieku, Ismailem i Izaakiem. Zaiste, mój Pan jest Słyszającym modlitwę.

40. O, mój Panie! Uczyni mnie tym, który wykonuje modlitwę zgodnie z jej warunkami (i podobnie wielu) spośród mojego potomstwa (tych, którzy nie są niegodziwi)¹⁰. O, Panie nasz! Przyjmij moją modlitwę!

41. O, Panie nasz! Przebacz mi i moim rodzicom, a także wszystkim wiernym, w Dniu, kiedy dokona się rachunek¹¹.

42. Nigdy nie sądzi, że Bóg jest nieświadom tego, co czynią niesprawiedliwi. On tylko odsuwa ich (karę) do dnia, kiedy ich oczy będą wpatrzone (i ogarnięte strachem);

8. Odnośnie do podobnej modlitwy Proroka Jezusa, niech pokój z nim będzie, zob. 5:118, przyp. 26.

9. Podczas gdy Abraham mówi w wersecie 35 tejże *sury*: *Uczyń to miasto bezpiecznym, w 2:126 mówi: Mój Panie! Uczyń ją (dolinę nieuprawną) krainą bezpieczną i zaopatrz jej lud w owoce ziemi – tych spośród nich, którzy wierzą w Boga i Dzień Ostatni (2:126)*. Wtedy przybył ponownie do Mekki i wybudował Ka'bę wraz z Ismailem, i odprawił modlitwy wspomniane w 2:127-129. Następnie odbył ostatnią podróż do Mekki pod koniec swojego życia i ujrzał, że stała się ona miejscem zamieszkanym i wypowiedział modlitwy oraz suplikacje wspomniane w tej surze, werse-ty 35-41. Albo zaobserwował bałwochwalstwo wśród niektórych ludzi, albo obawiał się, że bałwochwalstwo może się tam pojawić i modlił się do Boga, by uratował od tego jego samego i potomstwo. Wygląda na to, iż te modlitwy i suplikacje są ostatnimi, które poczynił w Mekce. Prorok Ismail i jego dzieci uczynili tam swoją siedzibę i ich liczba zaczęła się zwiększać. To, że czasownik „wykonywać” w wyrażeniu *by wykonywali modlitwę* jest w liczbie mnogiej, w języku arabskim implikuje, iż podmiotem jest co najmniej trzech ludzi.

10. Zob. 2:124, przyp. 106.

11. Ta modlitwa Proroka Abrahama, jednego z pięciu największych Wysłanników, którego Bóg wychwala jako społeczność (16:120) ze względu na związek ze wszystkimi ludźmi, i przodka Proroka Mojżesza, Jezusa i Muhammada, niech będzie z nimi wszystkimi pokój, została w pełni przyjęta przez Boga Najwyższego. Niektóre ważne kwestie w jego modlitwie przyciągają szczególną uwagę:

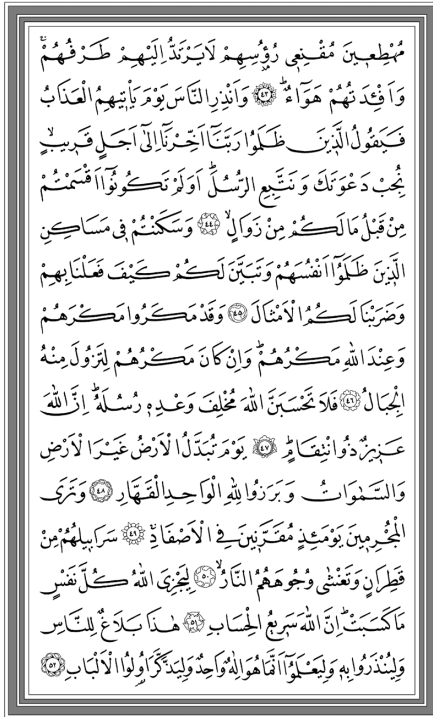
- Gdy modli się za siebie, rodziców i potomstwo, wzywa Boga Wszechmogącego jako *mój Pan*, wzywa Go natomiast jako *nasz Pan*, gdy modli się za wszystkich wiernych. W ten sposób uczy nas, jak wzywać Boga.
- Kładzie duży nacisk na codzienne modlitwy obowiązkowe jako na najważniejszą z form kultu i uznaje to za fundament poddania się Bogu i cel życia. Jest tak dlatego, ponieważ modlitwa, według słów Wysłannika

Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest filarem islamu, bez którego budowla islamu nie mogłaby zostać wzniesiona (al-Bajhaki, *Szuab al-Iman*, 3:39).

- Uważa on zaopatrzenie bądź bycie zaopatrzonym przez Boga za powód do okazywania Mu wdzięczności. Albowiem Bóg oczekuje wdzięczności od ludzi, gdy ich zaopatruje. Wdzięczność jest zarówno brama, która otwiera się na wiarę, jak i jej głównym symbolem. Wdzięczność oznacza dostrzeżenie źródła wszystkiego tego, co się posiada i przypisanie tego jego prawdziwemu Właścicielowi. Niszczy ona idola samouwielbienia i prowadzi do wiary w Boga i oddawania Mu czci. Przyjemność, którą Bóg umieścił w zaopatrzeniu – żywności, napojach, ubraniach i innych rzeczach – służy do wzbudzania wśród ludzi wdzięczności wobec Boga.

Prorok Abraham, niech będzie z nim pokój, nie mógł objąć całego swojego potomstwa w swojej modlitwie do Boga, by uczynić je tym, które odprawia modlitwę; mówi on *spośród mojego potomstwa*. Jak zostało powiedziane w przypisie 10 powyżej, jest to aluzja do wersetu 2:124, który mówi: *wspomnijcie, jak to Pan Abrahama doświadczył go rozkazami i ciężkimi próbami (tym, że został wrzucony do ognia, lud jego rodaka Lota został zniszczony, a sam Abraham otrzymał rozkaz ofiarowania swego syna Ismaila), a on spełnił je doskonale. On (Bóg) rzekł: „Zaprawdę, uczynię cię imamem dla wszystkich ludzi”. On (Abraham) powiedział: „Czy wyznaczysz imamów) także spośród moich potomków?” (Jego Pan) odpowiedział: „(Wyznaczę spośród tych, którzy na to zasłużą. Ale) Moja umowa nie obejmuje czyniących zło”. Abraham wiedział, iż całe jego potomstwo nie będzie prawe i wierne modlitwie. Pokazuje to, że bycie potomkiem prawej osoby, nawet jeśli jest to wielki Wysłannik, nie wystarczy, aby uczynić z kogoś osobę szlachetną; nikt nie może zaliczać samego siebie do ludzi wybranych. Widać to w modlitwie Abrahama: *Panie nasz! Uczyń nas muzułmanami, Tobie poddanymi, a z naszego potomstwa – wspólnotę Tobie oddaną (2:128)*.*

43. Pospieszą w strachu, z szyjami wyciągniętymi i głowami uniesionymi, a ich oczy będą utkwione w punkt, z którego nie mogą spoglądać. A ich serca okażą się puste (jakby wypełnione powietrzem).

44. I ostrzegaj ludzi przed Dniem, kiedy dotknie ich kara. A wtedy ci, którzy czynili nieprawość (przydając Bogu współtowarzyszy i popełniając inne ciężkie grzechy), powiedzą: „Panie nasz! Udziel nam na krótki czas zwłoki, my odpowiemy na Twoje wezwanie i pójdziemy za Wysłannikami!” (I ich usilna prośba spotka się z odpowiedzią:) „Czyż przedtem nie przysięgaliście, że nie spotka was upadek?”

45. I wy zamieszkaliście w mieszkaniach tych, którzy sami sobie wyrządzili niesprawiedliwość (przypisując Bogu współtowarzyszy i popełniając inne, ciężkie grzechy), i stało się dla was jasne, jak My z nimi postąpiliśmy. I My daliśmy wam przykłady (abyście zrozumieli prawdę i się poprawili)”.

46. Oni uknuli już swoje intrygi, lecz ich intrygi są we władzy Boga (całkowicie objęte Jego Mocą i Wiedzą), nawet gdyby mogły wstrząsnąć górami.

47. Przeto nie sądz, że Bóg nie dotrzyma Swojej obietnicy, którą złożył Wysłannikom. Zaprawdę, Bóg jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta; (On) jest Panem odpłaty (i kary za wszelkie niesprawiedliwości).

48. Tego Dnia, kiedy ziemia zostanie zamieniona na inną ziemię, i podobnie niebios, oni wszyscy pojawią się przed Bogiem, Jedynym, Wszzechpotężnym Zwycięzcą.

49. Owego Dnia zobaczysz wszystkich tych niewierzących złoczyńców powiązanych nawzajem łańcuchami,

50. Odzianych w szaty ze smoły, a ich oblicza pokrywał będzie ogień,

51. Aby Bóg mógł odpłacić każdej duszy za to, co sobie zarobiła. Oto Bóg jest szybki w rachunku.

52. To jest jasne przesłanie dla ludzi, aby zostali przez nie ostrzeżeni i by wiedzieli, że On jest Bogiem Jedynym. I aby ludzie roztropni zastanowili się i byli świadomi.

SURA 15

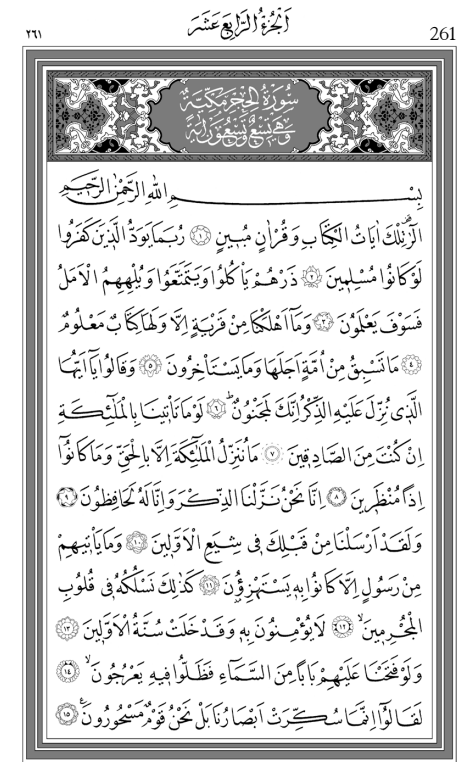
AL-HIDŻR

Okres mekkański

Niniejsza sura, zawierająca 99 wersetów, została objawiona w Mekce. Główne kwestie, jakimi się zajmuje, to dowody na Istnienie Boga i Jego Jedność oraz Boskie Autorstwo Koranu. Wspomina również pewne przykładowe wydarzenia z dziejów dawnych ludów. Jej nazwa pochodzi od regionu wspomnianego w wersecie 80, *al-Hidżr*, gdzie żył lud Saliha.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Ram. Ra.* Oto Objawienia Księgi, jasnego Koranu, w sposób jasny ukazującego prawdę.
2. Ci, którzy nie wierzą, będą wciąż pragnąć, aby być muzułmanami.
3. Pozostaw ich, niech jedzą i się radują, i niech nadzieja na (długie, łatwe życie) odciągnie ich uwagę (od rozważania głównej powinności życia i jego nieuchronnego końca). We właściwym czasie się dowiedzą (i poznają prawdę).
4. Nie zniszczyliśmy żadnego miasta, dopóki nie otrzymało (powszechnie) znanego i zapisanego dekretu¹.
5. Żadna społeczność nie jest w stanie ani przyspieszyć, ani opóźnić nadejścia swojego terminu².
6. Oni mówią: „O ty, któremu zostało zesłane napomnienie (Księga, ostrzeżenie i polecenia)! Zaiste, jesteś opętany.

7. Dlaczego nie sprowadzisz nam aniołów, jeśli jesteś prawdziwym w tym, co twierdzisz?!”
8. My nie zsyłamy aniołów, chyba że z prawdą (ze sprawiedliwej przyczyny, a nie po to, by zaspokajać czyjąś ciekawość lub kaprys. Kiedy zaś aniołowie zostaną posłani, to decyzja zostanie podjęta) i nie zostanie im (niewierzącym) więcej udzielona zwłoka.
9. Zaprawdę, to My, My zsyłamy napomnienie w częściach i, zaiste, My jesteśmy jego Strażnikiem³.
10. Oto My posłaliśmy Wysłanników już przed tobą pomiędzy dawne społeczności.
11. I nie przybył do nich nigdy Wysłannik, z którego by nie drwili.

12. Tak oto My sprawiamy, że to (Koran) przenika niezauważenie serca niewierzących złoczyńców:

13. Oni w to nie wierzą: oto sposób życia dawnych (grzesznych) ludów już przeminął.

14. Nawet gdybyśmy (jako cud, którego żądają) otwarli bramę w niebiosach, a oni by przez nią wchodzili,

15. Powiedzieliby: „Nasze oczy zostały osłepione, zaczarowane, albo raczej zostaliśmy zaczarowani!”⁴

1. Ludzie zostali uczynieni w pełni świadomymi tego, na co napotkają w konsekwencji podążania drogą, którą zdecydowali się wybrać, a odroczone terminy ich rozliczenia zostały ustalone przez Boga.

2. Wyjaśnienie tego werseku, zob. 7:34, przyp. 10.

3. Tekst Koranu został zachowany na cztery różne sposoby w czasie życia Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo:

- Prorok posiadał cały tekst Boskich Przesłań, od początku aż do końca, i był on spisany przez skrybów Objawień.
- Wielu Towarzyszy nauczyło się całego tekstu Koranu, każdej sylaby, na pamięć.
- Wszyscy znamienici Towarzysze, bez wyjątku, zapamiętali co najmniej pewne części Świętego Koranu, z prostej przyczyny – ich obowiązkiem było recytowanie go w czasie odprawiania obrzędów religijnych.
- Znaczna liczba piśmiennych Towarzyszy posiadała prywatny zapis tekstu Koranu i potwierdzała czystość zapisu poprzez czytanie go w obecności Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

Wiele przypadków z życia Wysłannika dowodzi, iż istniały również kopie części Koranu, które zostały objawione, zanim zaczęły być spisane. Na przykład Prorok przekazał odwiedzającym Medynę, którzy przybyli w celu nauczenia się islamu, kopie rozdziałów Koranu do przeczytania i zapamiętania. By zacytować jeden przykład, Tra-

dycja z *Sahih Muslim* („Kitab al-Imara”, 24) mówi, że Ibn Umar został poproszony przez Proroka, by nie brał ze sobą Koranu w podróż, albowiem obawiał się, iż mógłby on wpaść w ręce wroga.

Po śmierci Proroka, kiedy wielu z tych, którzy znali Koran na pamięć, zginęło w Bitwie pod Jamama, Umar ibn al-Chattab poradził Kalifowi Abu Bakrowi, by sporządzić „oficjalny” zbiór Koranu, jako że znający Koran na pamięć zginęli w dużej mierze jako męczennicy w bitwach. Zajd ibn Tabit, jeden z ówczesnych wiodących uczonych i znających Koran na pamięć, został wybrany do wykonania tego zadania. Po skrupulatnej pracy Zajd przygotował oficjalną kolekcję, którą nazwano *Mushaf*.

W czasie Utmana, trzeciego Kalifa, niektórzy Towarzysze poprosili go o przygotowanie nowych kopii *Mushafu* tak, by mogli posłać je do innych prowincji. Tak więc Utman nakazał Zajdowi ibn Tabitowi, Abdullahowi ibn az-Zubejrowi, Saidowi ibn al-Asowi oraz Abdurrahmanowi ibn Haritowi ibn Hiszamowi, by wykonali nowe kopie *Mushafu*.

Według Dżalalu’ d-Dina as-Sujutiego, piętnastowiecznego uczonego egipskiego, pięć kopii Koranu zostało wykonanych w czasie Utmana. Nie obejmuje to kopii, którą Utman trzymał dla samego siebie. Miasta Mekka, Damaszek, Kufa, Basra i Medyna otrzymały po jednej kopii.

Al-Kindi (zm. ok. 236/850) napisał na początku wieku trzeciego hidżry, że kopia wysłana wtedy do Damaszku wciąż jest trzymana w Malatii, w Turcji. Ibn Battu-

ta (779/1377) powiedział, że widział egzemplarze wykonane na podstawie kopii Koranu przygotowanych w czasie Utmana w Grenadzie, Marakeszu, Basrze i innych miastach.

Ibn Dżubejr (zm. 614/1217) widział manuskrypt medyński w Meczeie Proroka w Medynie w roku 580/1184. Pozostał w Medynie aż do czasu, gdy zabrali go Turcy w 1334/1915. Relacjonowano, iż kopia ta została przeniesiona przez władze tureckie do Stambułu, skąd pojechała do Berlina w czasie I wojny światowej. Traktat Wersalski kończący wojnę zawiera następującą klauzulę:

„Artykuł 246: W czasie sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszego Traktatu Niemcy zwrócą Jego Wysokości Królowi Hidżazu oryginał Koranu Kalifa Utmana, który został wywieziony z Medyny przez władze tureckie i miał być zaprezentowany byłemu imperatorowi Wilhelmowi II” (Izrael, Fred L. [red.]: *Major Peace Treaties of Modern History*, Nowy Jork, Chelsea House Pub., 2:1418).

Co do manuskryptu „Imam”, który jest nazwą używaną wobec kopii, trzymanej przez Utmana i przezeń czytanej, gdy został zabity, to został on zabrany przez Umajjadów do Andaluzji, skąd powędrował do Maroka i według Ibn Battuty był tam w ósmym wieku po *Hidżrze*, wciąż ze śladami krwi. Z Maroka prawdopodobnie powędrował do Samarkandy. Współcześnie jedna z kopii znajduje się w Taszkencie (Uzbekistan). Może to być manuskrypt „Imam” bądź jedna z innych kopii wykonanych w czasie Utmana.

Kopia ta przybyła do Samarkandy w 890 roku *Hidżry* (1485) i pozostała tam aż do 1868. Następnie została zabrana do Sankt Petersburga przez Rosjan w 1869. Została tam do roku 1917. Rosyjski orientalista podał jej szczegółowy opis, mówiąc, że wiele stron było zniszczonych i wiele z nich brakowało. Około 50 egzemplarzy faksymile tego *mushafu* zostało wykonanych przez S. Pisareffa w 1905. Kopia została posłana Sultanowi Ottomańskiemu Abdul Hamidowi, Sz-

chowi Iranu, Emirowi Buchary, do Afganistanu, do Maroka i innych ważnych miejsc świata muzułmańskiego. Jedna z kopii znajduje się teraz w Bibliotece Uniwersytetu Kolumbii (USA) (*The Muslim World*, tom 30 [1940], s. 357-358).

Manuskrypt powrócił następnie do swojego poprzedniego miejsca i dotarł do Taszkentu w roku 1924, gdzie znajduje się do tej pory. Najwyraźniej władza radziecka wykonała inne kopie, które są pokazywane od czasu do czasu do czasów państw muzułmańskich i innym ważnym osobistościom. W roku 1980 fotokopie takich faksymile zostały wykonane w Stanach Zjednoczonych, z dwustronowym wstępem autorstwa M. Hamidullaha Machduma, autora dzieła pt. *History of the Mushaf of Uthman in Tashkent* – podaje on kilka argumentów, które świadczą o autentyczności tego manuskryptu. Oto one, nie wliczając różnych świadectw historycznych, które sugerują to samo:

- Fakt, że *mushaf* został napisany piśmem, które było używane w pierwszej połowie pierwszego wieku *Hidżry*.
- Fakt, że został on napisany na pergaminie wykonanym ze skóry gazeli, gdy tymczasem późniejsze kopie Koranu zostały spisane na kartach przypominających papier.
- Fakt, że nie posiada żadnych znaków diakrytycznych, które zostały wprowadzone około ósmej dekady pierwszego wieku; stąd manuskrypt musiał być napisany wcześniej.
- Fakt, że nie posiada symboli samogłosek wprowadzonych przez Abu al-Asłada ad-Dualiego, który zmarł w 68 roku *Hidżry*; stąd musiał istnieć przed tym czasem. (<http://www.muhammad.net/quran/ululmulQuran/004.htm>)

Innymi słowy: dwie kopie Koranu, które zostały wykonane w czasie Kalifa Utmana, wciąż są dostępne dla nas dzisiaj i ich tekst oraz układ może być porównany przez każdego zainteresowanego z jakąkolwiek inną kopią Koranu, zarówno z wydrukowaną, jak

i z manuskrytem, z każdego miejsca bądź czasu. Okaze się, iż są one identyczne.

Podsumowując: Bóg Wszchemogący ochronił Koran przed jakimkolwiek zepsuciem. Koran, który posiadamy teraz w jakimkolwiek miejscu na świecie, pozostał dokładnie taki sam poprzez ostatnie czternaście wieków i nie ma najmniejszej różnicy pomiędzy tym, który był recytowany w czasie najwcześniejszego okresu islamu i jakimkolwiek innym wydrukowanym i recytowanym teraz w jakiegokolwiek części świata muzułmańskiego. (Odnośnie do zachowania Koranu, zob. także *Przedmowa, Zapisywanie Koranu i jego zachowanie*).

4. Jak to już stwierdziliśmy w kilku innych miejscach tego komentarza (sura 2:7, 22, przypisy 7, 16; sura 5:115, przyp. 24), głów-

ną przyczyną niewiary jest zarozumialstwo, duma, czynienie zła, nieprawidłowy osąd, niewłaściwe poglądy, zbłądzenie w myśli i czynie oraz pławienie się w rozkoszach cielesnych. Domaganie się od Wysłanników czynienia cudów jest jedynie usprawiedliwieniem uporu w niewierze. Zamiast demonstrować cudy „naoczne”, Koran, jak zostanie wspomniane poniżej, zwraca uwagę na czyny i działania Boga we wszechświecie, z których każdy znaczy więcej niż cud dla tego, kto posiada „oczy”, którymi widzi, „uszy”, którymi słyszy oraz „serce”, którym odczuwa i wierzy.

Inne wyjaśnienie niewiary i najważniejszych jej przyczyn oraz argumenty przemawiające za wiarą w Koran, zob. 6:73, przyp. 15.

16. Oto My (jako dowód dla ludzi otwartych na wiarę) umieściliśmy na niebie wielkie konstelacje i My uczyniliśmy je pięknymi dla obserwujących;

17. I My zabezpieczyliśmy je przed każdym przeklętym szatanem, odrzuconym (od Bożego miłosierdzia),

18. Za wyjątkiem tego, który przysłuchuje się ukradkiem; lecz natychmiast spieszy za nim wyraźnie widoczna gwiazda, niczym pocisk (i niszczy go)⁵.

19. I ziemia, My ją rozciągnęliśmy i umieściliśmy na niej mocne góry, i sprawiliśmy, że rośnie na niej każdy rodzaj w sposób wyważony i równomierny.

20. I My zapewniliśmy na niej środki do życia dla was, a także dla tych, których wy nie zaopatrujecie (dziłkie zwierzęta, ptaki i ryby).

21. Nie ma takiej rzeczy, której skarbnicy nie byłoby u Nas, i my zsyłamy ją we właściwej, ustalonej mierze.

22. I My zsyłamy dla użyźniania⁶ wiatry, i zsyłamy wodę z nieba i dajemy ją wam do picia (i wykorzystania w inny sposób). To nie wy jesteście strażnikami jej (podziemnych) skarbnic.

23. Zaprawdę, to My, My dajemy życie i powodujemy śmierć, i My jesteście spadkobiercami (My pozostaniemy po tym, jak już wszyscy odejdą).

24. I dobrze znamy tych spośród was, którzy odeszli przedtem, a także tych, którzy przyjdą później.

25. A twój Pan z pewnością wskrzesi ich do życia i zbierze ich razem (w Dniu Sądu). On jest Mądry, Wszechwiedzący.

26. Oto My stworzyliśmy ludzkość z wysuszonej, dźwięczącej gliny, z uformowanego, ciemnego mułu.

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاسِ طِبْرًا
 وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ۝ اِلاَّ مِنْ
 اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَكُنَّ لَهُ سَمَاعًا ۝ وَالْاَرْضَ مَدَدْنَا حَكَا
 وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَاَنْشَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونَ ۝
 وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ۝ وَاِنْ
 مِنْ شَيْءٍ اِلاَّ عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِلُهُ اِلاَّ بِاَمْرِ مَعْلُومٍ ۝
 وَاَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَافِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ
 وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ۝ وَاَنَّا لَخُنُّنَّ مِنْهُ مَبْثُوتٌ وَنَحْنُ الْوَاكِرُونَ
 ۝ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ
 ۝ وَاِنْ رَبُّكَ هُوَ يُحْشِرُهُمْ اِنَّهٗ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝ وَلَقَدْ خَلَقْنَا
 الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝ وَالْحَمَّانُ خَلَقْنَاهُ
 مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ۝ وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ اَخْلُقُ
 بَشَرًا مِّنْ صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝ فَاذْكُرُوْهُ وَكُنَّزُ
 فَيُذِرْنَ رُوْحِيْ فَفَعَلُوْا اِلٰهًا سَاجِدِينَ ۝ فَجَعَلْنَا لِكُلِّ سَكَنٍ
 اٰمَجْعُونَ ۝ اِلاَّ الْاِبْلِيسَ اِنِّيْ اَنْ يَّكُوْنَ مَعَ السَّاجِدِيْنَ ۝

27. A dziny stworzyliśmy wcześniej z bezdymnego, palącego ognia, przenikającego przez skórę⁷.

28. I (wspomnij), kiedy twój Pan powiedział do aniołów: „Ja stwarzam śmiertelnika z wysuszonej, dźwięczącej gliny, z uformowanego, ciemnego mułu.

29. Kiedy go ukształtuję we właściwych proporcjach i tchnę w niego z Mojego Ducha, wtedy padnijcie przed nim na twarz (na znak szacunku dla niego i jego wyższości)”⁸.

30. Toteż aniołowie oddali pokłon, wszyscy razem,

31. Za wyjątkiem Iblisa. On odmówił dołączenia do tych, którzy się pokłonili⁹.

5. Pierwotne słowo oznaczające konstelację – *burdż* – oznacza twierdzę, cytadelę bądź wieżę. Oznacza ono również konstelacje, które są nazwami niektórych określonych gwiazdozbiorów. Podczas corocznego okrążania słońca ziemia przebiega przez pas konstelacji (zwyczajowo zwanych Zodiakiem). Powszechnie od czasów starożytnych sądzono, że posiada on pewien wpływ na świat i na tych, którzy w nim żyją. Mimo że w tym twierdzeniu może być jakaś prawda, to przekształciło się ono w niewiarygodny system przepowiadania przyszłości. Rozkwitła astrologia.

W pewnych rodzajach przepowiadania przyszłości istotne znaczenie ma kontakt pomiędzy wróżbitami i dżinami i/lub szatanami (demonami). Dżiny i/lub szatani czasem próbują dostać się do nieba, by podsłuchać rozmowy aniołów dotyczące istot ludzkich i ich przyszłości. Lecz nigdy się im to nie udało. Podszeptują oni raczej pewne rzeczy tym, którzy mają z nimi kontakt, tak jakby byli w stanie podsłuchać rozmowy aniołów i jak gdyby mieli jakieś informacje o przyszłości. Jednakże Bóg nigdy im nie pozwala na zdobywanie informacji z niebios. Szczegółowe wyjaśnienie tej kwestii oraz problem dżinów i szatanów, zob. 67:5 i odpowiedni przypis.

Należy dodać, iż dżiny żyją o wiele dłużej niż istoty ludzkie. Ponadto dzięki doskonałości materii, z której są stworzone, mogą się poruszać o wiele szybciej i przekazać tym, którzy są z nimi w kontakcie, pewne informacje o historii i o tym, co dzieje się w innych częściach świata. Dotyczy to również osób będących „medium”. Lecz ani dżiny, ani ludzie będący „medium” nigdy nie są godni zaufania; niektóre dżiny zwodzą ludzi na zbłądzenie. Na każdą wypowiedzaną przez nich prawdę przypadają setki kłamstw. Nikt z nich nie ma prawdziwej wiedzy na temat przyszłości.

6. Niektórzy egzegeci Koranu utrzymują, iż wiatry zapładniają rośliny poprzez niesienie i rozprowadzanie pyłku. Jest to prawda. Jednakże jaśniej wyrażono w wersecie, że wiatry zapładniają je poprzez swą rolę w powstawaniu deszczu. Ibn Dżarir at-Tabari (244/839-310/923), jedna z najwybitniejszych postaci jurysprudencji muzułmańskiej, historii oraz interpretacji Koranu, wspominał o tym i napisał, w jaki sposób wiatry zasilają chmury, tak by padał deszcz. Naukowcy odkryli, że chmury są naładowane elektrycznością i że deszcz powstaje tylko wtedy, gdy pola negatywne i pozytywne w chmurach tworzą obwód, który powstaje dzięki wiatrom.

Bóg sprawia, że deszcz jest trzymany w zbiornikach lub źródłach podziemnych. Jest oczyszczony poprzez sole mineralne oraz glebę i dostępny dla istot żywych do picia i używania w innych celach.

7. Koran zawiera wiele odniesień do stworzenia ludzkości z gliny lub ziemi, z których obie stanowią materiał pośledni, tak samo jak fakt, że ciało ludzkie złożone jest z elementów, które pochodzą z ziemi, powietrza i wody. Po części implikuje to, że prawdziwa wartość ludzkości leży w niematerialnym wymiarze egzystencji. Jeśli chodzi o dżiny, istoty przypominające ludzkość w tym, iż posiadają wolną wolę oraz moc intelektu, złości i pożądania, to ich pochodzenie jest wspomniane w Koranie jako bezdymny ogień, który przechodzi przez skórę. Niektórzy interpretują ten ogień jako coś, co przypomina energię bądź promienie rentgenowskie, lub ogień o wysokiej temperaturze, który spaja rzeczy ze sobą (55:15) Dżiny to istoty, które spowodowały bunt i rozlew krwi na ziemi przed stworzeniem ludzkości.

Następujące refleksje, spisane przez Bediüzzamana Saida Nursiego na początku lat trzydziestych ubiegłego wieku, dają nam więcej informacji na temat pochodzenia i stworzenia aniołów, dżinów oraz ludzi:

„Życie udoskonala istnienie rzeczy, albowiem życie jest prawdziwą podstawą i światłem istnienia. Z kolei świadomość jest światłem życia... Skoro życie i świadomość są tak ważne i doskonała harmonia przeważa nad całym stworzeniem, wszechświat ukazuje pewną spójność. Jako że nasza mała obracająca się planeta pełna jest niezliczonych żyjących i inteligentnych istot, to te niebiańskie zamki i wyniosłe konstelacje muszą mieć świadomych, żywych mieszkańców unikalnych dla samych siebie. Tak jak ryba żyje w wodzie, te istoty duchowe mogą egzystować w żarze słońca. Ogień nie pochłania światła; to raczej ogień czyni światło jaśniejszym. Obserwujemy, iż Wieczna Moc tworzy niezliczone istoty żywe z wewnętrznych, solidnych substancji i przekształca najbardziej zwarty materiał w delikatne żywe cząsteczki. W ten sposób To coś emanuje światłem życia wszędzie w wielkiej obfitości i obdarza większość rzeczy światłem świadomości.

Z tego możemy wywnioskować, iż Wszchemogący, Wszchemądry nie tworzyłby tak delikatnych form materii, jak światło i eter, które są bliskie duchowi i pasują do niego, bez życia i świadomości. On stwarza niezliczone ożywione i świadome istoty ze światła i ciemności, eteru i powietrza, a nawet ze znaczeń (przekazanych) i słów (wypowiedzianych). Tak jak tworzy On wiele gatunków zwierzęcych, stwarza również różnorakie istoty duchowe z subtelnych form materii. Niektóre z nich to anioły, różne istoty duchowe oraz dżiny” (*Słowa*, „Słowo dwudzieste dziewiąte” 528).

Pół wieku później około 300 gatunków zwierząt, z których prawie wszystkie nie były poprzednio znane, zostało odkrytych wokół kanałów hydrotermalnych, które kształtują się, gdy woda morska przecieka przez dno oceanu, gdzie ciągnące się grzbieity są ogrzewane przez leżącą pod nimi magmę, wlewającą się do zimnego oceanu. Vere-na Tunncliffe pisze:

„Każde życie potrzebuje energii i niemal całe życie na ziemi spogląda na słońce jako na swoje źródło. Jednakowoż energia słoneczna nie jest jedynym rodzajem

energii dostępnej na ziemi. Rozważmy energię, która wprawia w ruch skorupę ziemską i powoduje jej erupcje. Gdy patrzysz na aktywny wulkan, jesteś świadkiem ucieczki ciepła, które zostało wyprodukowane przez rozszczepienia atomów zachodzące we wnętrzu ziemi i ostatecznie sięgające powierzchni. Czemu nie miałyby być biologicznych społeczności związanych z tą samą energią nuklearną, która porusza kontynenty i stwarza góry? I czemu całe społeczności nie mogłyby być napędzane przez energię chemiczną zamiast słonecznej?

(...) Większość z nas kojarzy ucieczkę energii z wnętrza ziemi z niebezpiecznymi wydarzeniami i niestabilnymi warunkami fizycznymi, z ekstremalnie wysokimi temperaturami i uwalnianiem toksycznych gazów – okolicznościami, które nie są zbyt sprzyjające dla życia. Fakt, że społeczności biologiczne mogą pojawić się w środowisku aktywnym geologicznie, kiedyś brzmiał fantastycznie. I aż do niedawna znano jedynie kilka organizmów, które są w stanie przeżyć bez bezpośredniego bądź pośredniego dostępu do energii słonecznej. Lecz takie społeczności istnieją i stanowią jedno z najbardziej zdumiewających odkryć dwudziestowiecznej biologii. Żyją one w głębokim oceanie, w surowych i zmiennych warunkach” (*American Scientist*, 1995).

To zdumiewające odkrycie zawiera odpowiedź do odkrycia innych faktów, które nauka powinna rozważyć. Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, twierdzi, iż anioły są stworzone ze światła. Czytamy w Koranie, że Bóg stworzył człowieka z wysuszonej gliny i następnie uczynił go *chalifą* (następca: ten, kto nadchodzi po [by rządzić zgodnie z nakazami Boga]) dla tej planety. Wielu interpretatorów Koranu wyciągnęło z tego wnioski, iż kiedyś dżiny rządziły ziemią i zostały zastąpione przez istoty ludzkie.

Na podstawie powyższych sugestii powinno być możliwe przeprowadzenie formalnych studiów w celu określenia wartości takich wniosków, jak poniżej:

Bóg na początku stworzył światło (w znaczeniu *nūr* w Koranie) i stworzył zeń żyjące istoty. Proces stworzenia, po którym nastąpiła stopniowa, regularna akumulacja odrębności i/lub sekwencja nagłych skoków. Ogień nadszedł po świetle w etapie końcowym tworzenia wszechświata, następnie przysła woda oraz gleba, kiedy to nadeszła kolej ziemi na to, by się pojawić. Bóg rozpostarł jedno istnienie przez inne, potęgując i splatając je ze sobą, i stworzył żywe istoty zgodnie z fazami stworzenia. Kiedy ziemia była w stanie bezdymnego ognia, On stworzył odpowiednie formy życia, które Koran nazywa dżinami. Gdy gleba stała się odpowiednia do życia, On stworzył (odpowiednie) rośliny, zwierzęta oraz ludzkość. Przyozdobił każdą część i fazę wszechświata stworzeniami, włączając w to te żyjące, odpowiednimi dla tej części i fazy. Należy tu zauważyć, że nawet mimo tego iż istoty świadome zostały stworzone w różnych fazach stworzenia, żaden rodzaj tych świadomych istot, a mianowicie aniołów, innych istot duchowych, dżinów oraz ludzi, nie został unicestwiony aż do dnia dzisiejszego, lecz wszystkie stworzenia żyją równocześnie i niektóre z nich nawet dzielą między sobą tę samą przestrzeń/środowisko, lecz inny wymiar – tak jak ludzie i dżiny.

Na koniec, tak jak stworzył On niezliczone istoty ze światła, eteru, powietrza, ognia, wody i gleby, tak samo stwarza On Raj bądź Piekło z każdego z naszych słów i czynów. Innymi słowy, tak jak powoduje, że drzewo wyrasta z maleńkiego nasionka poprzez cząsteczki gleby, powietrza i wody, tak samo zbuduje inny świat z materiału tego świata, włączając w to Raj oraz Piekło poprzez przystosowanie go do innego świata w czasie wstrząsów Dnia Sądu. (zob. też 2:30, przyp. 31-32.)

8. Jak wspomniano wcześniej, honor ludzkości leży w jej potencjale duchowym; to właśnie sprawia, iż osiąga ona najwyższy stopień spośród istot stworzonych. Bóg przypisuje to Sobie, mówiąc: „Mój Duch”. Duch jest źródłem zarówno materialnego, jak i duchowego życia i dlatego nie jest czymś materialnym;

pochodzi on bezpośrednio od Boga. Bóg wspomina tak zwyczajne rzeczy, jak ziemia, glina oraz błoto jako materiały, z których pochodzi ludzkość, zwracając uwagę na niewielką wartość wymiarów materialnych ich egzystencji i by dać do zrozumienia, gdzie leży prawdziwa wartość ludzkości, wspomina o duchu i przypisuje go Sobie. To również oznacza, jak powiedział Bediüzzaman, że Wszechmogący narysował alegoryczną linię przed wszystkimi Swoimi Imionami i stworzył ludzkość. Wszystkie Imiona Boga, które dały istnienie całemu wszechświatowi, manifestują się w różnorodnym stopniu w ludzkości. Właśnie dlatego, w przeciwieństwie do zwierząt, istoty ludzkie posiadają świadomość, siłę woli, sumienie, dobrze rozwiniętą zdolność uczenia się, uczucia złożone, intelekt, moc rozumowania, samoświadomość oraz poczucie wolności i niezależności.

Istoty ludzkie posiadają również, w przeciwieństwie do aniołów, duszę cielesną oraz zdolność do rozwoju duchowego jako rezultat starań, których dokładają.

W skrócie to ludzkość jest dla Boga najbardziej wypolerowanym i doskonałym zwierciadłem. Z tej przyczyny Bóg wyraża ten wymiar egzystencji ludzkości jako tchnienie w nią Swojego ducha. Ta kwestia została jasno wyrażona w 2:31-34; przyp. 32-34. Wyrażenie to w żadnym wypadku nie może być interpretowane tak, że Bóg ma ciało i ducha. Bóg odnosi się do Samego Siebie w rozumieniu zdolności istot ludzkich, dlatego opisuje On najbardziej subtelne kwestie oraz prawdy abstrakcyjne poprzez porównania, metafory, podobieństwa, personifikacje itp. Lecz w ich opisie Koran przytacza dla Imion Boga oraz Jego Atrybutów najpiękniejsze i najwyższe parable oraz porównania (16:60) i nigdy nie możemy zapomnieć, iż nic nie jest takie jak On (42:11) i że On jest absolutnie różny od czegokolwiek innego.

9. Iblis nie należy do aniołów; należy do dżinów. Szczegółowe wyjaśnienie tej kwestii, zob. 2:34, przyp. 36.

32. (Bóg) powiedział: „O Iblisie! Cóż jest z tobą, że nie jesteś pomiędzy tymi, którzy oddali pokłon?”

33. (Iblis) rzekł: „Ja nie jestem tym, który by oddawał pokłon śmiertelnikowi; stworzyłeś go wszak z suchej, dzwicznej gliny, z uformowanego mułu”.

34. Bóg (powiedział): „Przeto wyjdź z niego. Oto jesteś odrzucony (od Mojego Miłosierdzia).

35. I przekleństwo jest nad tobą aż do Dnia Sądu (jako odpłata dla ciebie)”.

36. (Iblis) rzekł: „Daj mi zatem, mój Panie, zwłokę aż do Dnia, kiedy oni wszyscy zostaną wskrzeszeni z martwych!”

37. On (Bóg) rzekł: „Należysz do tych, którym udzielono zwłoki,

38. Aż do Dnia wyznaczonego czasu (Mnie) znanego (Dnia Ostatniego)”.

39. (Iblis rzekł): „Mój Panie!¹⁰ Skoro zezwoliłeś mi na bunt i zejście z drogi, ja będę ozdabiał, aby im się podobało na ziemi (doczesny wymiar ludzkiej egzystencji i szlak zbłądzenia), i oto ja sprawię, że oni wszyscy zbuntują się i zejdą z prostej ścieżki,

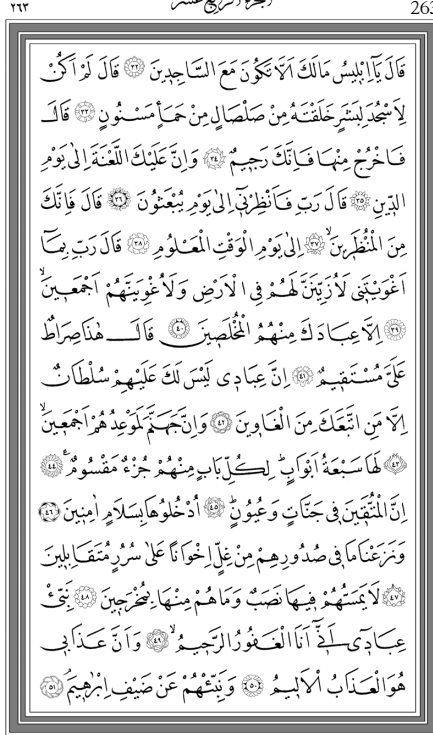
40. Za wyjątkiem Twoich sług spośród nich, szczerych w wierze i oddawaniu Ci czci”.

41. (Bóg) rzekł: „To (szlak szczerości wiary) jest prosta ścieżka, jaką nałożyłem na Siebie (aby prowadziła do Mnie).

42. Zaiste, ty nie będziesz miał żadnej władzy nad Moimi sługami, za wyjątkiem tych, którzy buntując się (przeciwko Mnie, tak jak ty) pójdą za tobą”¹¹.

43. I dla wszystkich takich (buntowników) obiecany miejscem jest piekło.

44. Ma ono siedem bram, a do każdej bramy wyznaczona jest ich grupa¹².

45. Bogobojni i pobożni są bez wątpienia w Ogrodach pomiędzy źródłami:

46. (I mówi się im:) „Wejdźcie tutaj w pokoju i bezpieczeństwie!”

47. My usuniemy, cokolwiek jest w ich piersiach ze złośliwości i zazdrości (które mogli odczuwać wobec siebie w świecie doczesnym). Jak bracia, twarzą w twarz, (spoczywają) na łożach wyniosłych.

48. Nie dotyka ich zmęczenie ani też nigdy nie zostaną stąd wypędzeni.

49. Powiadom (o, Wysłanniku) Moje sługi, że Ja jestem z pewnością Przebaczący, Współczujący,

50. A owa Moja kara to doprawdy kara bolesna.

51. I powiadom ich o gościach Abrahama:

10. Uporczywa niewiara Szatana ma wielkie znaczenie. On zna Boga i wie, iż to On jest Tym, Który stwarza, żywi, utrzymuje i wychowuje Swoje stworzenia. Wie on również o tym, że przyjdzie Dzień, gdy wszystkim świadomym, odpowiedzialnym stworzeniom zostanie nakazane złożenie rachunku za to, co zrobiły na świecie. Jednakże jego wiedza nie wystarczyła mu do tego, by pokonać swoje ego, wyniosłość i upór, tak by mógł uwierzyć w Boga i poddać się Jego nakazom.

11. Koran opisuje to wydarzenie dla wyjaśnienia ontologicznej natury ludzkości w różnych słowach i wyrażeniach oraz z różnych punktów widzenia w wielu ze swych *sur*. Jest tak dlatego, że to, co jest ważne w wydarzeniu, to jego znaczenie oraz lekcje, które daje. Właśnie dlatego Koran prezentuje charakter i

istotę wydarzenia pod względem wszystkich aspektów, które pasują do kontekstu każdego z rozdziałów. Dlatego właśnie niezbędne są różne słowa i wyrażenia.

Inne opisy tego wydarzenia, podobne w niektórych aspektach i różniące się w innych, zob. sura 2:30-34, przyp. 30-36; sura 7:11-18, przyp. 2-3.

12. Koran używa siedmiu różnych nazw na określenie miejsc bądź rodzajów kary w Życiu Ostatecznym: *Dżahannam* (Piekło), *Nār* (Ogień), *Sa'ir* (Żar), *Dżahim* (Buchający Płomień), *Hutama* (Pochłaniający Ogień), *Sakar* (Piekący Ogień) oraz *Lazā* (Szalony Płomień). Najprawdopodobniej są to poziomy bądź stopnie kary, każdy przygotowany dla tych, którzy na to zasługują i każdy z nich posiada bramę.

52. Oni przyszli do niego i go pozdrowili: „Pokój”. Abraham rzekł: „My się was lękamy”.

53. Oni powiedzieli: „Nie lękaj się. My przynieśliśmy ci radosne wieści o chłopcu obdarzonym głęboką wiedzą”.

54. On rzekł: „Czyż wy przynosiscie mi radosne wieści, choć wiek już osiągnąłem podeszły? Jakież zatem przynosiscie wieści?”

55. Oni powiedzieli: „My przynosimy ci radosne wieści w zgodzie z prawdą, przeto nie bądź pośród tych, którzy stracili nadzieję”.

56. On rzekł: „Któż by stracił nadzieję na miłosierdzie swojego Pana, oprócz tych, którzy zbłądzili?”¹³

57. On zapytał: „Jaka jest wasza sprawa, o posłańcy?”

58. Oni odrzekli: „My zostaliśmy posłani do ludzi, spośród których wszyscy są złoczyńcami,

59. Poza rodziną Lota – My ocalimy ich wszystkich,

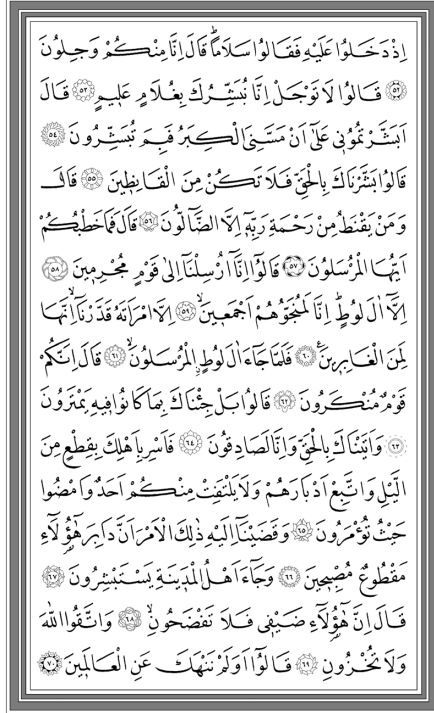
60. Za wyjątkiem jego żony – co do niej Bóg zdecydował, że będzie pośród tych, którzy pozostaną w tyle (i zostaną unicestwieni)”.

61. A kiedy posłańcy przybyli do rodziny Lota,

62. On powiedział: „Jesteście ludźmi (tutaj) nieznanymi”.

63. Oni rzekli: „Nie (nie lękaj się)! My przybyliśmy do ciebie w sprawie tego, o co oni się ciągle spierali (nieuniknioną konsekwencję ich sposobu życia).

64. Przynieśliśmy ci prawdę i z całą pewnością mówimy prawdę.

65. Wyruszaj zatem z rodziną w porze nocnej i podążaj z tyłu z nimi; i niech się nikt z was nie odwraca, lecz idźcie naprzód – tam, dokąd wam nakazano”.

66. My oznajmiliśmy mu tę decyzję, że korzeń owych (grzesznych ludzi) zostanie odcięty o poranku.

67. Ludzie z miasta przybyli rozradowani wieściami (o gościach).

68. Lot powiedział: „Oto moi goście, nie przyczyniajcie mi więc wstydu.

69. Bójcie się Boga i nie zniesławiajcie mnie!”

70. Oni odrzekli: „Czyż nie zabroniliśmy ci udzielać ochrony i wstawiać się za kimkolwiek na świecie?”

13. Tak jak wspomina Koran (11:75) i tak jak powiedzieliśmy w innych miejscach (5, przyp. 26), Prorok Abraham, niech pokój z nim będzie, był wyjątkowo łagodny i dobroduszny i stale zwracał się do Boga całym swoim sercem. Mówiąc: *Któż by stracił nadzieję na miłosierdzie swojego Pana, oprócz tych, którzy zblądzili?*, podkreśla on szczególne miłosierdzie Boga i łaskę dla każdego z Jego stworzeń. W ramach manifestacji Swego Atrybutu *ar-Rabbu ʾr-Rahman* (Wszechmiłosierny Pan), obejmuje On wszystkie stworzenia; lecz w ramach bycia

ar-Rabbu ʾr-Rahim (Wszechwspółczującym Panem), ma On dla każdego z nich szczególne miłosierdzie i łaskę. Każdy ma swoją osobistą relację z Bogiem i zgodnie z naturą i głębią tej relacji Bóg przychylnie skłania się ku niemu i okazuje mu szczególne miłosierdzie. Jako Wszechwspółczujący Pan (Utrzymujący, Wychowujący, Chroniący) każdego z nich, Bóg jest zawsze bliżej Swoich stworzeń niż one są dla samych siebie. Każdy może zbudować swoją szczególną więź z Bogiem i zwrócić się do Niego bez potrzeby żadnego pośrednika.

71. Lot powiedział: „To są moje córki (które możecie pojąć za żony), jeśli zamierzacie uczynić (coś takiego)!”

72. Na twoje życie (o, Muhammadzie), oni bładzili na oślepie w szale (perwersji).

73. O wschodzie słońca pochwyił ich straszliwy podmuch,

74. I wywróciliśmy je (owe grzeszne miasta) z góry do dołu, i spuściliśmy na nie kamienie z wypalanej gliny.

75. Zaprawdę, w tym są znaki (nauki i przesłania) dla tych, którzy potrafią je odczytać (i zrozumieć wewnętrzne znaczenie rzeczy i zdarzeń).

76. One (ślady owych zniszczonych miast) znajdują się przy drodze, która jeszcze istnieje.

77. Zaprawdę, w tym jest znak oczywisty dla wiernych (poświadczający prawdę Boskiego dekretu oraz wezwanie do owej prawdy)¹⁴.

78. I lud *al-Ajka* to byli również złooczyńcy (przypisujący Bogu współtowarzyszy)¹⁵.

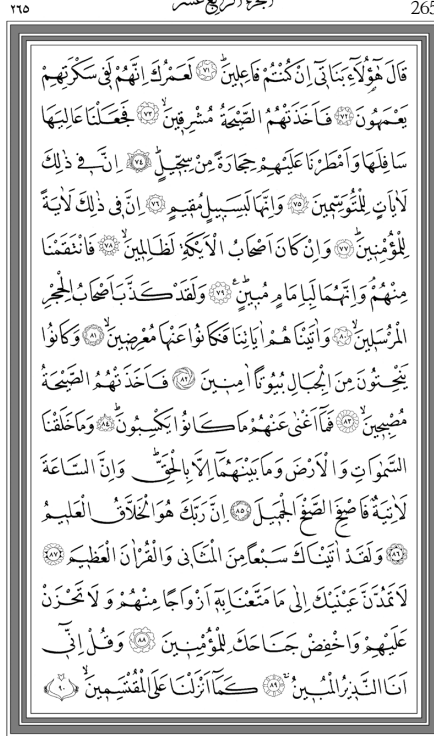
79. Przeto My dotknęliśmy go Naszą odplątą (na którą zasłużył), a obydwie (grzeszne społeczności) żyły przy głównej, łatwej do rozpoznania drodze.

80. I, zaiste, lud *al-Hidżr* negował Wysłanników (uznając ich za kłamców).

81. Przeto My przedstawiliśmy mu Nasze znaki (a także cuda, i zesłaliśmy Nasze Objawienia), lecz on odwrócił się od nich z odrazą.

82. Lud ów wyrąbywał sobie mieszkania w górach, czując się bezpieczny (od wszelkiego nieszczęścia).

83. Lecz straszliwy podmuch pochwyił go o poranku.

84. Wszystko, co zdobył (majątek i władza) nie przyniosło mu żadnego pożytku¹⁶.

85. My stworzyliśmy niebiosa i ziemię i wszystko, co jest pomiędzy nimi w prawdzie (celowo i na mocnych fundamentach prawdy). Ostatnia Godzina zaś z pewnością nadejdzie¹⁷. Toteż (wybacz swojemu ludowi błędy, o Wysłanniku) łaskawym przebaczeniem¹⁸.

86. Zaiste, twoim Panem jest On, Najwyższy Stwórca, Wszechwiedzący.

87. Oto daliśmy Tobie Siedem Podwójnie Powtarzanych (Wersetów) i (ufundowany na nich) Wielki Koran¹⁹.

88. Nie kieruj swoich oczu ku temu, co daliśmy pewnym grupom spośród

nich (niewierzących), aby się radowali (w życiu doczesnym), i nie boleć nad nimi (ze względu na ich nastawienie do twojego Posłannictwa). I pochył swoje skrzydła (współczucia i ochrony) nad wiernymi²⁰.

89. I powiedz (przybywającym do Mekki z sąsiednich miast): „Zaprawdę, ja jestem jawnie ostrzegającym (przed karą, która ma być zesłana)”

90. Tak jak zesłaliśmy (ją) na tych, którzy dzielą;

14. Koran relacjonuje wydarzenia historyczne z różnych perspektyw, we wszystkich ich różnych aspektach, zgodnie z zamiarem stojącym za ich przekazem i w ramach kontekstu. Odnośnie do opisów dotyczących wizyty niebiańskich wysłanników u Proroka Abrahama, niech będzie z nim pokój, i zniszczenia ludu Lota, które już zostały wspomniane, zob. sura 7:80-84, przyp. 18; sura 11:69-83, przyp. 16-19.

15. Niektórzy komentatorzy twierdzą, iż lud al-Ajka oraz lud Midian były nazwami tych samych ludów, do których Prorok Szu'ajb został wysłany jako Wysłannik i o których poinformowano w 7:85-93 (zob. przyp. 19) i w 11:84-95. Jednakże Koran używa frazy „ich brat” odnośnie do Wysłanników posłanych do ich ludów, co oznacza, że zarówno oni jak i ich ludy wywodzili się z tego samego plemienia. Używa tego samego wyrażenia, opisując doświadczenie Szu'ajba z ludem Midian (7:85), lecz gdy relacjonował jego doświadczenie z ludem al-Ajka, nie użył go (26:177). Kary, których doświadczyły ludy Midian i al-Ajka, również wydają się różne (7:91; 11:94; 26:189). Ze względu na te różnice inni komentatorzy są zdania, że ludy Midian i al-Ajka były dwiema oddzielnymi gałęziami tego samego plemienia. Terytorium Madian (Midian) leży na północny zachód od Hidżazu i na południe od Palestyny na brzegu Morza Czerwonego oraz Zatoki Akaba, z częścią terytorium rozciągającą się do północnej granicy Półwyspu Synaj. Midian było stolicą terytorium i al-Ajka była położona w odległości pięciu dni drogi od niej. Jest wielce prawdopodobne, że al-Ajka znajdowała się na miejscu współczesnej Akaby. Jej lud posiadał te same cechy i popełniał te same przestępstwa, co lud Midian. Tak więc doświadczenia Szu'ajba były prawie iden-

tyczne z tym, co miało miejsce między nim a Midianitami. Odnośnie do dalszego opisu ludu al-Ajka, zob. 26:176-191.

16. Bardziej szczegółowy opis ludu Saliha, zob. sura 7:73-79, przyp. 17; sura 11:61-68.

17. Bóg miał określone cele w stworzeniu niebios i ziemi. Prawdą jest także, że muszą one ulec zniszczeniu, by mógł być wybudowany inny świat. Na tym świecie ludzkość i dziny, dwa rodzaje stworzeń świadomych, które mają siłę woli, i które są odpowiedzialne za swoje czyny, zostaną wezwani do zdania rachunku za swoje życie doczesne. Tak więc zamiary Boga w stworzeniu niebios i ziemi zostaną całkowicie spełnione dopiero w Życiu Przyszłym.

Majestatyczny Pan i Władca tego świata posiada nieskończoną Hojność i Miłosierdzie, nieskończoną Chwałę i Majestat. Jego Hojność wymaga nieskończonego oddarzenia dobrodziejstwami, Jego Miłosierdzie wymaga wartości łaski, a Jego Majestat i Chwała wymagają zganienia tych, którzy nie zważają na nie. Jako iż jedynie niewielka część manifestacji takich Atrybutów jest ustanowiona i zademonstrowana w tym przemijającym świecie i ulotnym życiu, musi istnieć błogosławione królestwo, gdzie te manifestacje ukażą się w swej pełni. Zaprzeczanie takiemu królestwu oznacza zaprzeczanie Miłosierdziu tak dla nas ewidentnemu; nie różni się to od zaprzeczania istnieniu słońca, które świeci każdego dnia. Śmierć bez zmartwychwstania zamieniłaby litość na cierpienie, miłość w nieszczęście rozłąki, łaskę w mściwe przekleństwo, rozsądek w instrument podłości oraz przyjemność w ból. Boskie Miłosierdzie zanikłoby zupełnie.

Majestatyczny Byt, Który manifestuje się jako Pan porządku wszechświata, jego przyczyny, sprawiedliwości oraz harmonii, z pewnością okaże Swą łaskę wobec wiernych, którzy poszukują ochrony w Jego Władzy i Suwerenności i którzy wierzą w Jego Mądrość i Sprawiedliwość, zachowując się w zgodności z nimi poprzez wiarę i oddawanie czci. Musi również istnieć królestwo kary odpowiednie do Majestatu i Chwały Wszechmogącego. Ciemniejszy tego świata umierają, gdy ich prześladowcza moc pozostaje nienaruszona, kiedy natomiast umęczeni umierają, wciąż są poddawani poniżeniu. Tacy złoczyńcy są i będą z pewnością stawiani przed Najwyższym Trybunałem; nigdy nie są pomijani. Zaprawdę, kara jest czasem wykonywana nawet w tym świecie. Męki, jakich doznawały wcześniej ludy nieposłuszne i zbuntowane pokazują, że nie możemy uciec od kary, bez względu na to, jakiej odpłaty by nie wybrał Wszechmogący Bóg.

Świat jest ozdobiony tak wieloma pięknymi obiektami, jak słońce i księżyc, które służą jako jego lampy; z kolei powierzchnia naszej planety pełna jest najlepszych rodzajów pokarmu – ich przelewająca się obfitość, drzewa dające owoce, a wszystko odnawiane kilka razy każdego roku. To dowodzi wielkiej Szczodrości i Hojności. Takie niewyczerpalne skarby Miłosierdzia wymagają wiecznej siedziby rozkosznego odpoczynku, która zawiera wszystko to, co potrzebne. Wymagają także tego, by ci, którzy z nich korzystają, przebywali tam wiecznie, bez cierpienia, bólu, niedostatku i rozłąki. Koniec bólu jest rodzajem przyjemności i koniec przyjemności jest rodzajem bólu. Jako że nieograniczona Szczodrość nie może pozwolić na coś takiego, Raj musi być wieczny i jego mieszkańcy muszą tam żyć wiecznie. Nieograniczona Szczodrość i Hojność pragną, by obdarzać nieskończoną łaską i dobrocią, które wymagają nieskończonej wdzięczności. W ten sposób ci, którzy mają otrzymać łaskę i składać nieustanne podziękowania za obdarzenie tą łaską, muszą żyć wiecznie. Drobne zadowolenie, zakłócone

poprzez swoją krótkotrwałość bądź ulotność, jest nieporównywalne z nieskończoną Szczodrością i Hojnością.

Pan nieskończonej łaski i miłosierdzia, Który najlitościwiej spełnia najmniejszą potrzebę Jego najniższych stworzeń w najbardziej nieoczekiwany sposób, Który odpowiada na najcichsze szlochanie o pomoc Jego najmniejszego stworzenia i Który odpowiada na wszystkie prośby, nigdy nie zlekceważy największego pragnienia i prośby najważniejszego spośród Jego stworzeń. Czuła troska manifestująca się w pielęgnowaniu słabych, młodych zwierząt ukazuje również nieskończone Miłosierdzie Boga. Czy jest wyobrażalne, by tak Współczujący Pan odrzucił modlitwę najcenniejszego spośród stworzeń? Prośba ludzkości odnosi się do tak uniwersalnej potrzeby – nieśmiertelności i życia wiecznego w szczęśliwości – że wszyscy mieszkańcy wszechświata mają w tym udział i cicho wypowiadają: „Przyjmij tę modlitwę, Panie, albowiem również tego pragniemy”.

Widzimy, jak zapisy życia wszystkich wiosennych kwiatów i owoców, prawa ich kształtowania się oraz obrazy ich form są zawarte w maleńkich nasionkach i tam przechowywane. Następnej wiosny wszystkie zapisy są otwierane – przywołane do zdania rachunku, jak jest to właściwe dla nich – i nowy, wiosenny świat pojawia się z absolutnym porządkiem i mądrością. Ukazuje to potężną i wszechobejmującą manifestację Boskiego Atrybutu Wszechogarniającej Ochrony. Biorąc pod uwagę to, że przechowywane są informacje związane z istotami tak ulotnymi, należy zapytać, czy jest możliwe, by nie były przechowywane i zapisywane informacje o człowieku? Bóg, Który zapisuje i chroni w ramach absolutnego porządku i równowagi wszystko to, co istnieje, selekcyjnie to i rozlicza za konsekwencje czynów, zapisuje czyny Jego sług i nie pozwoli także czynom Swojego namiestnika, który ciejszy się Najwyższemu Zaufaniem, zniknąć bez selekcji, rozliczenia i bez zważenia czynów na wadzie sprawiedliwości, oraz bez wymie-

zenia kary bądź przyznania odpowiedniej nagrody.

18. Zgodnie z podejściem muzułmańskim, Fethullah Gülen pisze:

„Bądź tak tolerancyjny, by twe serce stało się szerokie niczym ocean. Zainspiruj się wiarą i miłością do innych. Wyciągnij rękę do tych, którzy są w biedzie i troszcz się o każdego. Podziwiaj dobrych za ich dobroć, doceniaj tych, którzy mają wierzące serca i bądź łagodny wobec wiernych. Odnoś się do niewierzących tak miło, że ich zawiść i nienawiść odchodzą. Niczym Mesjasz, ożywiaj ludzi swym oddechem.

Pamiętaj, że podróżujesz najlepszą drogą i podążasz za wielkim przewodnikiem, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Bądź świadom, że posiadasz jego przewodnictwo dzięki najbardziej doskonałemu i wyrazistemu Objawieniu. Bądź bezstronny i wyważony w swoich sądach, albowiem wielu ludzi nie jest obdarzonych tymi łaskami.

Odpłacaj dobrem za zło i nie zważaj na nieuprzejme traktowanie. Charakter człowieka odbija się w jego zachowaniu. Wybierz tolerancję i bądź wspaniałomyślny wobec ludzi o złych manierach.

Najbardziej charakterystyczną cechą duszy opływającej w wiarę jest kochanie wszystkimi rodzajami miłości, które są wyrażone w czynach, i odczuwanie wrogości wobec wszystkich czynów, w których wrogość jest wyrażona. Nienawiść wobec wszystkiego jest oznaką szaleństwa bądź zauroczenia Szatanem.

Zaakceptuj to, w jaki sposób Bóg ciebie traktuje. Uczyni to miarą, którą traktujesz innych, tak byś mógł reprezentować pomiędzy nimi prawdę i być wolnym od strachu samotności w obydwu światach.

Jedynie ci, którzy nie używają swego rozumu lub ulegają płytkiej głupocie i pragnieniom cielesnym, są przekonani, iż wierzący mężczyźni i kobiety mogą im zaszkodzić. Zwróć się do duchowego mistrza, by poruszył twe serce i by wypełnił twe oczy łzami.

Osądzaj swą wartość w spojrzeniu Stwórcy po tym, jak dużą przestrzeń zaj-

muje On w twym sercu, i swą wartość w oczach ludzi po tym, jak ich traktujesz. Nie lekceważ Prawdy ani na chwilę. Ponadto: ‘Bądź mężczyzną lub kobietą spośród innych mężczyzn lub kobiet!’

Interesuj się każdym takim zachowaniem i zwracaj na nie uwagę, które powoduje, że kochasz innych. Wtedy przypomnij samemu sobie, że zachowywanie się w ten sam sposób spowoduje, że pokochają oni ciebie. Zawsze zachowuj się przyzwoicie i bądź czujny.

Nie pozwalaj swej duszy cielesnej, by była sędzią w jakimkolwiek sporze, albowiem zawsze będzie twierdzić, że wszyscy prócz ciebie są grzeszni i nieszczęśliwi. Taki osąd, zgodnie z powiedzeniem najbardziej prawdomównej osoby, niech będzie z nią pokój i błogosławieństwo, świadczy o twojej zgubie. Bądź surowy i nieugięty wobec swej duszy cielesnej i bądź ustepliwym i pobłażliwym wobec innych.

Podsumowując: Po to, byś zachował szacunek do siebie, honor i miłość, kochaj dla Prawdy, nienawidź dla Prawdy, a twe serce niech będzie otwarte na prawdę” (*Pearls of Wisdom*, 75-76).

19. Recytacja Al-Fatihy (pierwszego rozdziału otwierającego Koran, który składa się z siedmiu wersetów) we wszystkich modlitwach, oprócz modlitwy pogrzebowej, jest obowiązkowa; bez niej modlitwa nie jest ważna. Jest ona obowiązkowa w pierwszych dwu *rakatach* modlitw obowiązkowych. Relacjonowano ponadto, iż została objawiona dwukrotnie, w przeciwieństwie do innych sur. Jest to objawiona, powtarzana recytacja.

Al-Fatihah jest niczym nasionko Koranu lub jego esencja. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, opisał ją jako Matkę Księgi (Al-Buchari, „Kitab at-Tafsir,” 1). Niczym nasionko, które zawiera informację, iż drzewo wyrośnie w zwężonej formie, sura ta czyni aluzję do wszystkich zasad ustanowionych w Koranie (*Īṣārātü l-İcaz*, 14).

Koran jest tak obszerny w stylu i znaczeniu, że pojedyncza sura może zawierać cały ocean Koranu, w którym zawarty jest wszechświat. Jeden werset może zawierać w sobie

skarb tej *sury*, tak jakby większość wersetów było tak naprawdę małymi surami i większość sur małymi Koranami. Ta cudowna zwięzłość jest wielkim darem Boskiej Łaskawości pod względem przewodnictwa i łatwości, albowiem mimo że każdy zawsze potrzebuje Koranu, nie wszyscy ludzie mogą czytać go stale. Dlatego, by nie byli pozbawieni jego błogosławieństwa, każda sura może zastąpić mały Koran i każdy długi werset krótką surę. Służy to także temu, by pomóc zrozumieć znaczenie niektórych Tradycji Profetycznych, na przykład faktu, że recytowanie *surat al-Ichlas* trzy razy lub *surat al-Kafirun* cztery razy może obdarzyć człowieka zasługą taką, jak recytowanie całego Koranu. Co więcej, uczeni są zgodni co do tego, że Koran jest zawarty w *surat al-Fatiha*, która z kolei zawarta jest w *Basmala* (W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego).

Koran zawiera odniesienia do całej wiedzy potrzebnej ludzkości, takiej jak wyjaśnienia, aspekty oraz rodzaje prawdziwej wiedzy, nakazy i zakazy, obietnice i groźby, zachęty oraz odstraszenie, ograniczenia i przewodnictwo, historie i porównania, Boska Wiedza i nakazy, nauki „naturalne” oraz zasady i warunki naszego życia osobistego, rodzinnego, społecznego, ekonomicznego, duchowego oraz pozagrobowego. Co więcej, daje on ludziom wszystko to, czego potrzebują, tak że wyrażenie: „Bierzcie z Koranu czego tylko sobie życzycie, jaką tylko potrzebę posiadacie”, jest szeroko rozpowszechnione pomiędzy uczonymi poszukującymi prawdy. Jego wersety są tak uniwersalne, że można tam znaleźć lekarstwo na każdą chorobę i zaspokojenie każdej potrzeby. Musi tak być, albowiem Księga, która jest absolutnym przewodnikiem wszystkich udoskonalonych ludzi, kroczących naprzód każdego dnia na drodze Boga, musi posiadać tę cechę (*Słowa*, „Słowo dwudzieste piąte, 413-416). Ważne jest to, jak do niego podchodzić i jak go pojmować, by odnieść z tego korzyść.

20. Życie Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, było tak proste, że któregoś razu Umar, gdy zauważył go leżącego na surowej macie zaszlochał i rzekł: „O Wysłanniku Boga, królowie śpią na miękkich,

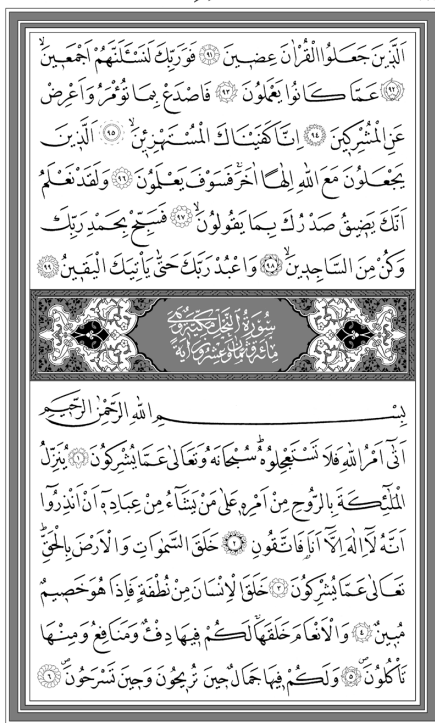
pierzastych łożach, gdy ty leżysz na surowej macie. Jesteś Wysłannikiem Boga i dlatego bardziej niż ktokolwiek inny zasługujesz na lekkie życie”. Wysłannik Boga odparł: „Nie uważasz, że wygody tego świata powinny być ich, a te Życia Ostatecznego nasze?” (Al-Buchari, „Tafsir”, 287; Muslim, „Talak”, 31).

Wysłannik Boga, tak jak wszyscy Procy, nie oczekiwał nagrody za wypełnianie swej misji. Cierpiał głód, pragnienie i wszelkie inne rodzaje trudności i prześladowań. Został zmuszony do emigracji i był celem wielu ataków i pułapek zarówno z wewnątrz, jak i z zewnątrz. Wytrzymał to wszystko po prostu dla zadowolenia Boga i dla dobra ludzkości. Abu Hurajra pewnego razu ujrzał go wykonującego modlitwę w pozycji siedzącej i zapytał, czy jest chory. Odpowiedź Wysłannika sprawiała, iż Abu Hurajra zapłakał: „Jestem głodny, Abu Hurajro. Głód pozbawił mnie siły, bym mógł stać podczas modlitwy” (Abu Nu’ajm, 7:107; Al-Hindi, 1:199).

Nawet mimo tego, że większość jego Towarzyszy stała się zamożnymi w późniejszych latach, Wysłannik i jego rodzina nigdy nie zmienili swojego bardzo prostego stylu życia.

Nie tylko, jak to zostało wspomniane wcześniej, nie otrzymywał żadnych korzyści doczesnych, ale też doznał wielu prześladowań. Wiele razy został pobity i pozostawiony na ziemi – przykrywał go tylko pył, i tylko Fatima, jego córka, spieszyła mu z pomocą. Pewnego razu został pobity obok Ka’by; Abu Bakr przybiegł mu na pomoc, krzycząc do tych, którzy go bili: „Czyż chcecie zabić człowieka tylko dlatego, że mówi: ‘Mój Pan to Bóg?’” (Al-Buchari, Fada’il as-Sahaba” 5; Ibn Hanbal, 2:205) (*The Messenger of God*, 89-90).

Tak więc znaczenia takich wyrażań, jak: *Nie kieruj swoich oczu ku temu, co daliśmy pewnym grupom spośród nich (niewierzących), aby się radowali (w życiu doczesnym)*, dają znać Wysłannikowi: wiemy, że nigdy tak nie czynisz; wersety te kierują raczej ostrzeżenie do wiernych. Poprzez „niektóre grupy” (*azu- adż*) werset faktycznie odnosi się do klas społecznych oraz różnic klasowych w społeczeństwach niemuzułmańskich.

91. Tych, którzy podzielili Koran na fragmenty (według swego upodobania)²¹.

92. Toteż, na twego Pana, My z pewnością zapytamy ich wszystkich

21. Ludzie zwykli przybywać do Mekki z takich powodów, jak Pielgrzymka i handel. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, również im przekazywał swoje Przesłanie. Mając nadzieję na powstrzymanie ich od wiary, niektórzy mekkańscy niewierzący wzięli gliniane tabliczki z wersetaми koranicznymi, które uważali za utwory poetyckie i przekazali je tym ludziom.

22. Zanim nadszedł ten nakaz, Wysłannik przekazywał Boskie Przesłanie w tajemnicy i prywatnie. Gdy on przyszedł, zaczął głosić je otwarcie i niezłomnie.

Ciągłe staranie jest podstawową cechą

93. O to, co czynili.

94. Przeto od tej pory głoś jawnie i dobitnie to, co zostało ci nakazane, byś głośił. I nie dbaj o tych, którzy przydają Bogu współtowarzyszy²².

95. My wystarczymy tobie przeciwko tym, którzy się wyśmiewają,

96. Którzy przyjmują jakieś inne bóstwo obok Boga. W swoim czasie oni się dowiedzą.

97. My przecież wiemy, że twoja pierś ściska się z powodu rzeczy (błuznierstw), które oni wypowiadają.

98. Lecz ty głoś chwałę swojego Pana (i to, że nie ma żadnych współtowarzyszy i że wszelka chwała należy się Jemu) i bądź pośród tych, którzy oddają Mu pokłon, padając przed Nim na twarz (w czasie swoich modlitw).

99. I oddaj cześć swojemu Panu, aż przyjdzie do ciebie to, co jest nieuchronne (śmierć).

przekazywania Przesłania, a także ważnym elementem metody prorockiej. Prorok jest zdeterminowany by wypełnić swój obowiązek. W tym celu wykorzystuje on wszystkie okoliczności i czyni wszystko to, co jest dozwolone. Za swego życia Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, smucił się z powodu nieszczęść dotyczących ludzkość. Bezustannie wzywał ludzi do drogi Boga. Podczas pobytu w Mekce przechadzał się po ulicach i odwiedzał doroczne targi, zawsze mając nadzieję na to, że przyjdzie z pomocą choć paru ludziom. Zniwagi, drwiny i tortury nie zniechęciły go ani razu.

SURA 16

AN-NAHL (PSZCZOŁY)

Okres mekkański

Niniejsza sura została objawiona w Mekce i składa się ze 128 werse-
tów. Jej nazwa pochodzi od wersetu
68, gdzie zostały wspomniane pszczoły, jako
kolejny znak Bożej Władzy, Wiedzy i Mądro-
ści. Uwaga w tym rozdziale Koranu skupiona
jest na zasadach wiary, odrzuceniu niewiary
oraz kwestii przypisywania Bogu współtowa-
rzyszy. Odnajdziemy tutaj wiele dowodów na
prawdziwość religii, a także zachętę do ćwicze-
nia cnót, takich jak sprawiedliwość, prawość,
szczodrość oraz zakazywanie złych uczynków.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Nadejdzie rozkaz Boga (aby nieszcze-
ście dotknęło niewiernych i by zosta-
li unicestwieni przy Końcu Czasów);
przeto (o, niewierni) nie proście o jego
przyspieszenie (żądając od Wysłannika
jego sprowadzenia jedynie po to, by szy-
dzić z tego i rzucić nań cień wątpliwo-
ści). Niech On będzie pochwalony, (albo-

wiem) jest Wzniosły, ponad wszystko
to, co Jemu przypisują.

2. On zsyła anioły wraz z Duchem
(życiodajnym Objawieniem) pochodzą-
cym od Jego (absolutnie czystych i
niematerialnych królestw i) rozkazów,
na kogo zechce spośród swoich sług
(mówiąc): „Ostrzegajcie ludzi, że nie ma
innego boga poza Mną! Przeto bądźcie
Mi posłuszni i lękajcie się Mnie”¹.

3. On stworzył niebiosy i ziemię w praw-
dzie (celowo i na solidnych fundamentach
prawdy). On jest absolutnie wzniosły –
ponad wszystko to, co oni (Mu) przydają.

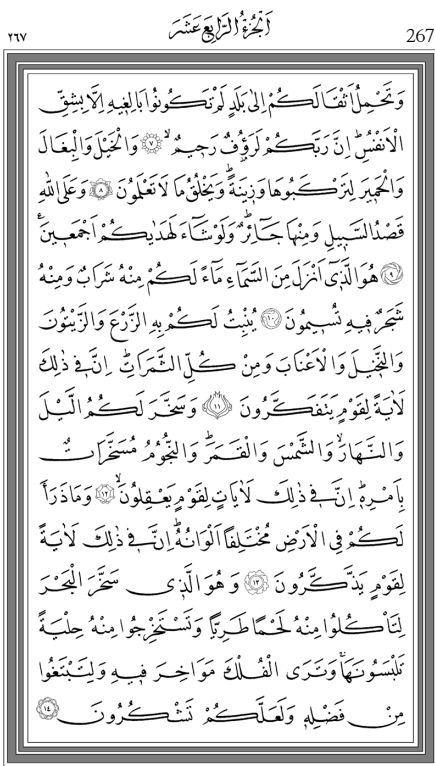
4. On stworzył człowieka ze zwykłej kro-
pli płynu (nasienia), a jednak on staje się
otwartym, zaciętym przeciwnikiem (samo-
lubnie sprzeciwiającym się prawdzie).

5. I On stworzył trzody, z których czer-
piecie ciepło (ubrań) i inne pożytki, i z
których macie pożywienie.

6. I w nich jest dla was piękno, kiedy przy-
pędzacie je (wieczorem) do domu, i kiedy
wypędzacie je na pastwisko (o poranku).

1. Ludzkość, która podążała za wieloma tak
zwanymi przewodnikami bądź przywódcami
jedynie po to, by być sprowadzoną z drogi,
otrzymała prawdziwe przewodnictwo poprzez
Proroków. Ci słudzy Boga zostali stworzeni
w celu wykonania szczególnego zadania. Ich
życie przypomina piękną symfonię, doskona-
le harmonijną i zrównoważoną. Ich słowa są
niczym słodkie melodie przenikające duszę.
Słucha ich całe stworzenie, ożywione i nieoży-
wione. Drzewa i skały pozdrowiały Proroka
Muhammada, niech będzie z nim pokój i bło-
gosławieństwo, tuż przed Proroctwem i w jego

trakcie, a on im odpowiadał. W szeroko zna-
nej *Kasidat al-Bur'a* Busiri mówi: „Drzewa
odpowiedziały na jego wezwanie, bijąc pokło-
ny”. Gdy wezwał je, przychodziły do niego.
To rozumiały, że całe stworzenie, ożywione
bądź nieożywione, posiada określone znaczenie
i cel. W czasie swego pojawiania się stworze-
nie stało się „kosmosem” z „chaosu” i każda
rzecz miała stać się głosem, który wychwalał
Boga. Niezwykła harmonia we wszechświecie
ukazuje Istnienie i Jedność Boga. Nic nie jest
stworzone nadaremnie lub bez celu (*The Mes-
senger of God*, 31).

7. One niosą wasze ładunki do wielu krain, do których inaczej byście nie dotarli, chyba że z wielką trudnością dla was samych. Zaiste, wasz Pan jest Litościwy, Współczujący.

8. (On stworzył dla was) również konie, muły oraz osły – do jazdy wierzchem i dla ozdoby (jaką dodają waszemu światu). A (poza tym wszystkim, co widzicie, i o czym wiecie) On stwarza to, o czym nie macie żadnej wiedzy².

2. Równoległe do rozwoju życia Bóg stwarza nowe rzeczy na użytek ludzkości i po to, by uczestniczyły w jej egzystencji, ozdabiając ją i wzbogacając. Dotyczy to zarówno roślin, jak i zwierząt, których istnienia nie jesteśmy teraz świadomi, lecz które mogą być odkryte w późniejszych czasach, tak samo jak odkrycia i wytwory ludzkie, które Bóg stwarza naszymi rękami. Werset ten implikuje rów-

9. U Boga, jako (waszego Stwórcy) spoczywa cel drogi (do której On poprowadzi i którą musicie podążać). A niektóre (drogi) są wykrzywione (wprowadzając w błąd tych, którzy nimi kroczą). Gdyby jednak Bóg chciał (nakazać drogę i nie obdarzać ludzi wolną wolą), to poprowadziłby was wszystkich (Swoją drogą).

10. On jest Tym, który zsyła z nieba wodę. Wy z niej pijecie i z niej (czerpią wodę) krzewy, przy których wypasacie swoje trzody.

11. Za jej pomocą On sprawia, że rosną dla was uprawy, oliwki, palmy daktylowe, winogrona i wszystkie (inne) rodzaje owoców. Z pewnością, w tym jest znak (ukazujący prawdę) ludziom, którzy się zastanawiają.

12. On uczynił noc i dzień, słońce i księżyc, aby wam służyły, a gwiazdy zostały podporządkowane z Jego rozkazu. Zaprawdę, w tym są znaki dla ludzi, którzy myślą i rozumieją.

13. I w tym, co On stworzył dla was na ziemi w różnych barwach (rodzajach i o różnorodnych cechach), jest doprawdy znak dla ludzi, którzy się zastanawiają i są świadomi.

14. I On jest Tym, który podporządkował (wam) morze, abyście spożywali z niego świeże mięso i wydobywali z niego ozdoby, które nosicie. I widzisz przecinające je okręty, abyście mogli wyruszyć w poszukiwaniu Jego przychylności i byście składali dzięki (Temu, który wszystko to stworzył).

niez, że prócz wielu korzyści, które rośliny i zwierzęta przynoszą istotom ludzkim, służą im także do wzbudzania poczucia odczuwania cudowności oraz zdolności do docenienia piękna. Użyteczność oraz piękno świata naturalnego powinny wzbudzić najsilniejsze uczucia zależności i wdzięczności i za to istoty ludzkie winny składać dzięki Stwórcy ich oraz świata, który jest wokół nich.

15. I On rzucił na ziemię mocne góry, aby się z wami nie chwiała (podczas ruchu), oraz rzeki i szlaki, abyście mogli znaleźć swoją drogę.

16. Podobnie inne znaki (wskazujące szlak podróży). A oni znajdują drogę za pomocą gwiazd.

17. Czyż można przyrównać Tego, który stwarza, do tego, który nie stwarza? Czy wy się nie zastanowicie i nie opamiętacie?

18. A jeśli byście próbowali zliczyć błogosławieństwa Boga, to zliczyć ich nie zdołacie. Zaiste, Bóg jest Przebaczający, Współczujący (i zaopatruje Swoje sługi pomimo ich grzechów, a nawet odrzuca nią wiary w Niego).

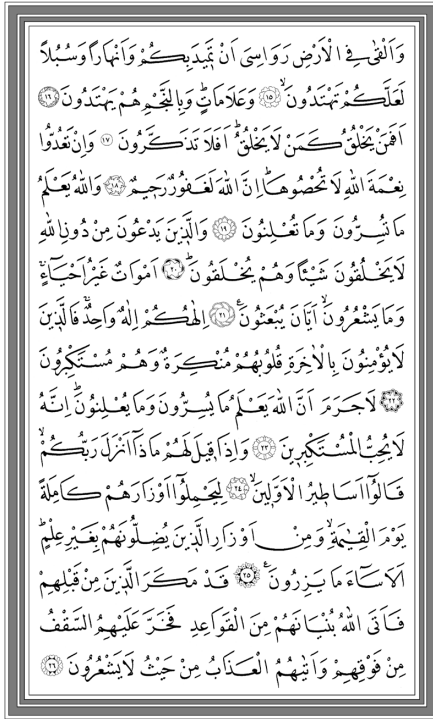
19. Bóg wie wszystko to, co skrywacie i co ujawniacie.

20. Lecz ci, których oni wzywają poza Bogiem, niczego nie stwarzają, lecz sami zostali stworzeni³.

21. (Oni są) martwi, a nie żyjący (i nie potrafią nikomu dać życia, gdyż sami go potrzebują). I oni nie wiedzą, kiedy zostaną wskrzeszeni do życia⁴.

22. Wasz Bóg jest Bogiem Jedynym, lecz serca tych, którzy nie wierzą w życie wieczne, odrzucają (tę prawdę oczywistą i zasadniczą, a także wiele innych prawd, które są na niej oparte): oni są (zbyt) zuchwali (aby przyznać, że są zależni od Istoty Najwyższej i że odpowiedzą przed Nią na Sądzie Ostatecznym)⁵.

23. Bez wątpienia, Bóg wie, co oni skrywają i co ujawniają. On nie miłuje (ludzi) zadufanych w sobie.

24. Kiedy się im mówi: „Co zesłał wasz Pan (Wysłannikowi)? Oni odpowiadają: „Baśnie starożytnych ludów”.

25. Dlatego w Dniu Zmartwychwstania będą nieść (w pełni) swoje własne ciężary oraz niektóre z ciężarów tych, których będąc pozbawionymi wiedzy, poprowadzili ku zbłądzeniu. Spójrzcie! Jakże złe są ciężary, które oni na siebie nakładają!⁶

26. Ci przed nimi (jak oni, trwający w niewierze, czyniący zło) knuli spiski (przeciwko Wysłannikom i Boskiemu Przesłaniu, które przynosili) (podważając) to, co oni budowali, jako tego fundamenty, i dach upadł na nich z góry, a kara spadła na nich niespodziewanie.

3. Argumenty przedstawiane przez Koran są pozornie proste, lecz posiadają głębokie znaczenie. Jako że Koran ma na celu prowadzenie ludzi drogą Boga i jako że ogromna większość ludzi posiada podobny poziom zdolności intelektualnych, zwraca się do nich, uwzględniając ich poziom rozumienia. Niemniej jednak nigdy nie lekceważy tych o największej wiedzy oraz intelektualistów. Jest to jeden z najbardziej cudownych aspektów Koranu.

Tylko ten, kto może stwarzać, może być bóstwem godnym czci. Jasno widzimy, że wszystko na świecie stale się zmienia, jest objęte przez czas i przestrzeń i że wszystkie rzeczy mają początek. Sam wszechświat również jest zmienny w czasie i przestrzeni i zmienia się w zależności od pewnych praw. Dlatego coś, co posiada takie atrybuty, może jedynie być stworzone i musi zawdzięczać swoje istnienie czemuś innemu niż ono samo. Coś stworzone nie może być stwórcą; musi mieć stwórcę. Oczywiście jest, że stwórca nie może być tego samego rodzaju, co stworzenie, nie może być także zawarty w czasie i przestrzeni; dlatego musi być wieczny.

Zdolności intelektualne, którymi obdarzył nas Bóg, pozwalają nam na dokonywanie wielkich odkryć i wynalazków. A i tak nie potrafimy stworzyć nawet źdźbła trawy. Dowody łaski Bożej uczyniły nas najinteligentniejszymi, najbogatszymi w wiedzę i najsilniejszymi ze wszystkich stworzeń. Ale jeżeli nawet my, ludzie, nie jesteśmy w stanie stworzyć nawet źdźbła trawy, atomu czy pierwiastka, to nie ma nic we wszechświecie, co można by określić jako stwórcę, dlatego też nic – żaden człowiek, anioł, czy „siły natury”, żadna istota duchowa ani też żaden bożek – nie może uosabiać bóstwa, które zasługuje na uwielbienie i wzywania w modlitwie.

Oprócz tego znaczącego faktu otwarcie zaświadczaamy, że wszystko to, czym dysponujemy w „naturze”, jest stworzone i przekazane nam w zamian za coś, co jest prawie niczym. I tak jak zostało stwierdzone

powyżej, nawet jeśli wszystkie istoty ludzkie na świecie zebrałyby się razem i połączyły swoją moc, wiedzę i bogactwo, nie byłyby w stanie stworzyć nawet jednego ziarnka pszenicy. I po to, aby z tego nasionka wyrosła pszenica, słońce, gleba, powietrze, woda oraz samo nasionko i inne niezliczone warunki muszą działać razem i w odpowiedni sposób. Oznacza to, że istnienie czegoś, nieważne jak małego, zależy od istnienia całego wszechświata. Tak więc, nawet jeśli zostalibyśmy obdarzeni wszystkim za prawie nic, cena każdej rzeczy we wszechświecie jest nieomal równa całemu wszechświatowi. Mimo to Bóg daje to wszystko nam prawie za darmo. Im więcej czegoś potrzebujemy, tym obficiej i taniej Bóg nas tym obdarza. Daje nam powietrze za darmo, tak samo jak wodę; są to dwie rzeczy, których najbardziej potrzebujemy w życiu. Te wszystkie fakty, tak pozornie proste, lecz tak znaczące, stanowczo dowodzą Istnienia i Jedności Boga ze wszystkimi Jego Atrybutami i Imionami.

4. Wszystko, co żyje bądź jest nieożywione, a co niektórzy ludzie ubóstwiają poza Bogiem, nie jest w stanie samodzielnie pozostać przy życiu lub bytować, potrzebuje do tego pomocy kogoś innego, nieskończenie potężnego. W innym miejscu Bóg oświadcza:

Czyż oni przypisują Mu za współtowarzyszy tych, którzy nic nie stwarzają, a sami są stworzeni,

I nie są w stanie im pomóc ani nie są w stanie pomóc samym sobie?

A jeśli ich zapraszacie ku drodze prostej, to nie idą za wami. Będzie dla was wszystko jedno, czy ich zaprosicie czy też pozostaniecie w milczeniu.

Ci, których uznajecie za bóstwa i wzywacie poza Bogiem, są istotami podległymi, stworzonymi przez Boga – tak jak wy. (Jeśli sądzicie inaczej), to wzywajcie ich i niech wam odpowiedzą, jeśli jesteście prawdomówni! (7:191-194, zob. także odpowiedni przypis 46).

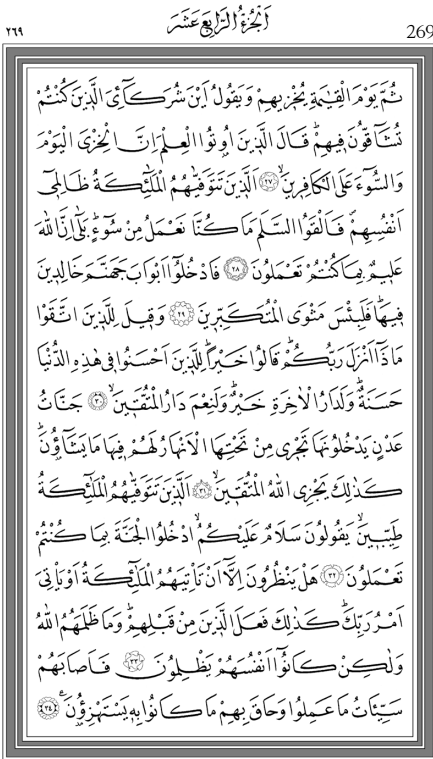
Ponadto werset odnosi się do takich osób, jak Prorocy, święci, bohaterowie i inne szanowane osoby, które ubóstwiają politeiści. Wielu bożków, których czcili mekkańscy politeiści i ludzie przed nimi, takich jak al-Lat, al-Manat, al-Uzza, Ład, Suła, Jagus itp., zostało stworzonych w celu upamiętnienia osób, które nosiły te imiona i które kiedyś żyły i były szanowane przez siebie współczesnych. Później ludzie ci zostali wystawieni na ołtarze i ubóstwieni. Werset ten podkreśla, że niezależnie od tego, jak wielkie są w rzeczywistości bądź w spojrzeniu ludzi takie osoby, które teraz już nie żyją i nie wiedzą, kiedy zostaną wskrzeszone do życia, nie są w żadnym wypadku „bóstwami” wartymi czci.

5. Zaprzeczanie Życiu Ostatecznemu pojawia się albo w związku z zaprzeczeniem istnieniu światów metafizycznych przekraczających ludzkie zmysły, które zwykle wynika z aroganckiej pewności człowieka w jego zdolność zrozumienia i wiedzę, albo też z aroganckiego odrzucenia zdania rachunku ze swojego życia przed Istotą Najwyższą. Oznacza to, iż zaprzeczenie Życiu Ostatecznemu zwykle pociąga za sobą odrzuce-

nie Najwyższego Bytu. Wiąże się to z ważnym faktem: podstawy wiary potrzebują siebie nawzajem. Akceptowanie jednej z nich wymaga zaakceptowania innych.

6. *Każda dusza zarabia jedynie dla siebie. I żadna dusza niosąca ciężar nie nosi – ani nie ma nakazane nosić – ciężaru innej (duszy)* (6:164) – jest to fundamentalna zasada prawa islamskiego oraz tradycji. Oznacza, że nikt nie jest odpowiedzialny za grzech innej osoby bądź jej przestępstwo, jeśli nie ma nic z tym wspólnego. Jednakowoż według zasady: *Ten, kto jest przyczyną, jest jak ten, kto czyni*, ten, kto przyczynia się do czegoś dobrego bądź złego, ponosi odpowiedzialność i otrzymuje nagrodę lub karę zgodnie ze swoim udziałem w tym czynie. W tej kwestii Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, przekazuje zasadę: „Ten, kto ustanawia dobrą praktykę w islamie, otrzymuje nagrodę tych, którzy to praktykują, bez umniejszenia ich nagrody. A ten, kto ustanawia złą praktykę w islamie, jest obciążony grzechami tych, którzy to praktykują, bez umniejszenia ich ciężaru” (Muslim, „Zakat”, 69; Ibn Madża, „Mukad-dima”, 203).

27. A potem, w Dniu Zmartwychwstania, On okryje ich hańbą i powie: „Gdzie są Moi współtowarzysze, z powodu których sprzeciwialiście się (wiernym), przeciwstawiając się (Mojemu przewodnictwu)?” Ci, którzy (za swojego życia) otrzymali Wiedzę⁷, rzekną: „Hańba i zło spadną dzisiaj na niewiernych”:

28. Tych, których dusze zabierają anioły, podczas gdy oni wciąż sobie wyrządzają niesprawiedliwość (fałszywie przypisując Bogu współtowarzyszy i popełniając zło). (Kiedy widzą karę), ofiarowują pełne poddanie (usiłując się usprawiedliwić): „My nie uczyniliśmy żadnego zła”. (Lecz otrzymają odpowiedź:) „Nie! Z pewnością Bóg ma pełną wiedzę o tym, co czyniliście (i zna wasze intencje).

29. Przeto przekroczcie bramy Piekiła, aby w nim zamieszkać”. Jakże złe jest zatem mieszkanie (ludzi) pysznych (tych, którzy są zbyt wyniosli, aby przyjąć Boskie przewodnictwo).

30. Gdy tymczasem zostało powiedziane tym, którzy lękają się Boga: „Czym jest to, co twój Pan zesłał (Wysłannikowi)?” Oni odpowiedzą: „To, co jest całkowicie dobre i dla naszej korzyści (w obu światach)”. Dla tych, którzy poświęcili się czynieniu dobra na tym świecie, światami, że Bóg ich widzi, jest dobro, ale – zaiste – mieszkanie Tamtego Świata jest lepsze. Zaprawdę, jakże wspaniałe jest mieszkanie (ludzi) pobożnych!

31. Wejdą do ogrodów wiecznej błogości, przez które przepływają strumienie. Tam będą mieć, czegokolwiek zapragną. W taki sposób Bóg nagradza bogobojnych, pobożnych –

32. Tych, których zabierają anioły, gdy są w stanie pobożności (wolni od zła i czczący jedynie Boga), mówiąc: „Niech pokój będzie z wami! Wejdźcie do Raju za to, coście czynili”.

33. Czyż oni (niewierni oraz ci, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy) oczekują (czegoś innego, jak to) że przybędą do nich aniołowie (aby zabrać ich dusze lub przynieść nieszczęście), albo na rozkaz twojego Pana (aby ich osądzić i otworzyć dla nich Piekło)? Tak czynili ci, którzy byli przed nimi. Bóg nie czynił im niesprawiedliwości, lecz oni sami sobie uczynili niesprawiedliwość.

34. A potem dotknęły ich złe skutki tego, co zwykli czynić, a to, z czego drwili, ogarnęło ich.

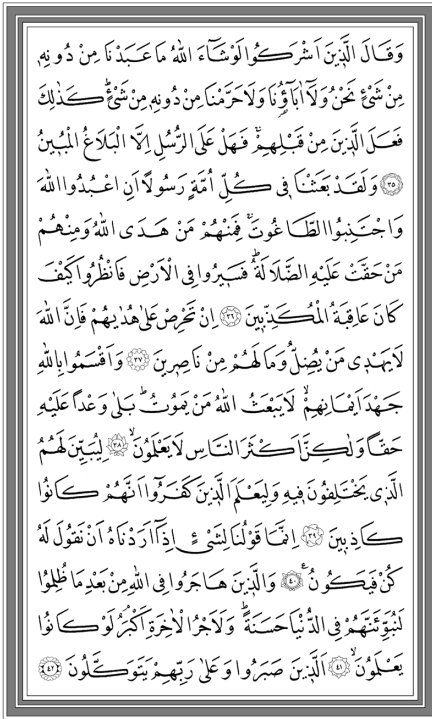
7. Jak wspomniano w wielu poprzednich wersetych (2:120, 145; 3:7, 61, 66; 4:157; 6:100, 119, 144; 11:46; 12:68; 16:25), niewiara i przypisywanie współtowarzyszy Bogu są mocno związane z wiedzą, gdyż wiedza wymaga wiary. Dlatego powinniśmy zaznaczyć także, iż wiedza (*al-ilm*) i posiadanie pewnych informacji różnią się od siebie. Wiedza jest produktem, tak jak mleko, wiedza jest rezultatem wielu procesów zachodzących w umyśle, takich jak wyobrażnia, konceptualizacja, rozumowanie, dochodzenie, weryfikacja, sądzenie, przyjmowanie, przekonanie oraz pewność. Istnieje rodzaj

wiedzy, który jest absolutnie pewny: jest to wiedza nauczana przez Boskie Objawienie. Islam akceptuje Objawienie, inteligencję (rozum), zdrowy rozsądek oraz dochodzenie naukowe jako sposoby zdobywania wiedzy. Uczony powinien prowadzić innych tak, jak owca karmi swe młode, nie tak, jak czyni to ptak. Owca karmi swe jagnięta mlekiem, w pełni przetrawioną i przetworzoną substancją, podczas gdy ptak karmi swe pisklęta tym, co przeżuł, a następnie zwymiotował. (Odnośnie do tego cytatu z Saida Nursiego, zob. sura 12, przyp. 25).

270

سُورَةُ النَّحْلِ

٢٧٠

35. Ci, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, mówią: „Gdyby Bóg tak chciał, to nie czcilibyśmy niczego innego, poza Nim: ani my, ani nasi ojcowie; ani też nie ogłosilibyśmy niczego zabronionym, bez (przykazania pochodzącego od) Niego”. W taki sposób czynili ci (którzy byli) przed nimi (i przypisywali Bogu współtowarzyszy). Czyż jednak został na Wysłanników złożony jakikolwiek inny ciężar niż to, aby głosili w sposób jasny przesłanie? 36. Oto My wzbudziliśmy w każdej wspólnocie Wysłannika (aby przekazywał pierwotne Przesłanie): „Czcijcie Boga i unikajcie fałszywych bóstw oraz sił zła (które ustanawiają przeciwne Bogu wzory wiary i rządów). Pośród nich (minionych pokoleń) byli ludzie, których Bóg

poprowadził drogą prostą, tak jak i byli pośród nich tacy, dla których właściwym udziałem było zbłądzenie. Wędrujcie zatem po ziemi i patrzcie! Jaki był ostateczny koniec tych, którzy negowali (jasne Znaki Boga i Jego Wysłanników)!

37. Chociaż ty żarliwie pragniesz, aby oni zostali poprowadzeni drogą prostą, to Bóg z pewnością nie prowadzi drogą prostą tych, których poprowadził ku zbłądzeniu (co stało się ich sprawiedliwym udziałem)⁸. A oni nie mają żadnych pomocników (którzy by ich obronili przed Bogiem).

38. I oni przysięgają na Boga najbardziej uroczystymi z przysięg: „Bóg nigdy nie wskrzesi z martwych tego, kto umarł!” Lecz przecież to jest obietnica (którą On nałożył) na Siebie w prawdzie, jednak większość ludzi nie wie (nie mając wiedzy i jej nie pragnąc).

39. (Zaiste, On wypełni tę obietnicę i ich wskrzesi), aby wyjaśnić ludziom prawdę o tym, w czym się różnią, i aby ci, którzy nie wierzą, wiedzieli, że byli kłamcami.

40. (Wskrzeszanie zmarłych, podobnie jak dawanie im życia za pierwszym razem, jest dla Nas łatwe:) Naszym słowem dla rzeczy, jeśli ją chcemy (powołać do istnienia), jest tylko to, że mówimy do niej: „Bądź!”, i ona jest⁹.

41. Zaiste, tym, którzy emigrują do (innego kraju) dla sprawy Boga po przesładowaniach, jakich doświadczyli ze względu na swoją wiarę, My damy dobre mieszkanie na tym świecie, a ich nagroda w życiu wiecznym jest z pewnością większa. O, gdyby oni tylko wiedzieli (jak wspaniała jest to nagroda)!

42. Tym, którzy trwali w cierpliwości (we wszystkich przeciwnościach), a w swoim Panu złożyli ufność.

8. Dwa ostatnie wersety wyraźnie stwierdzają, iż prawość jest darem od Boga, gdy nieprawość jest winą danej osoby. Bóg nie życzy nikomu nieprawości, lecz ludzie preferują nieprawość pod wpływem swoich dusz cielesnych. Dlatego takie wyrażenia powinny być rozważane w świetle następujących wersetów: *Bóg umacnia tych, którzy wierzą, prawdziwym, mocnym słowem w życiu doczesnym i wiecznym. I Bóg sprowadza z drogi prostej (ludzi) niesprawiedliwych. Bóg czyni, cokolwiek zechce* (14:27); *Poprzez nią nie prowadzi ku zbłądzeniu nikogo, prócz grzeszników i nieposłusznym (Jego przykazaniom)* (2:26); *Oto tym, którzy nie wierzą i czynią niesprawiedliwość (ludziom, odpychając ich z Drogi Boga, a także Bogu i Jego Wysłannikom, aniołom i wszystkim wierzącym oraz wszystkim stworzeniom, które zaświadczyają Prawdę, i swemu własnemu sumieniu) Bóg nie przebaczy i nie poprowadzi ich ku drodze, za wyjątkiem drogi Piekiel, aby tam zamieszkali na wieczność. A to jest dla Boga łatwe* (4:168-169).

9. Odnośnie do znaczenia tego i podobnych wyrażeń, zob. sura 2:117, przyp. 101; sura 3:47.

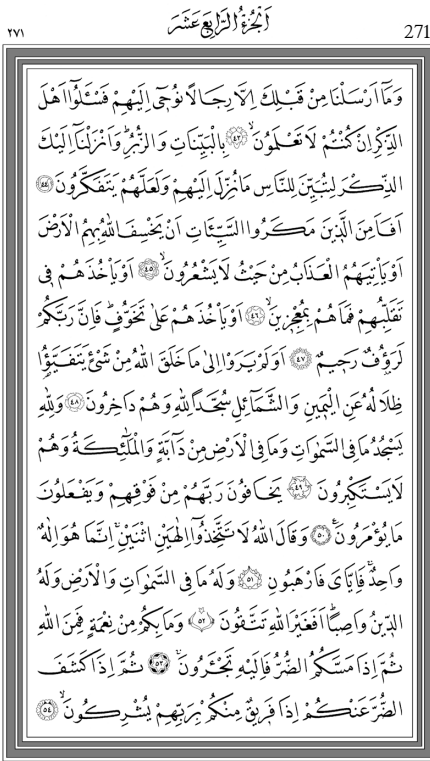
Powinniśmy tu dodać, co następuje:

Absolutnie Wszechmocny stwarza rzeczy z absolutną łatwością i szybkością bez kontaktu fizycznego. Stwarza poprzez sam nakaz. Co więcej, mimo że Wszechmocny Stworzyciel jest nieskończenie blisko swych stworzeń, są one nieskończenie dalekie od Niego. I dalej, pomimo Jego nieskończonego Dostojeństwa, nie wyklucza nawet najmniej znaczącej rzeczy z ważności, którą przypisuje w projektowaniu i ozdabianiu stworzenia, ani nie pozbawia nikogo piękna Swojego arcyzmu. Doskonały porządek, który jest zachowany w stworzeniu, mimo absolutnej łatwości, której można uświadczyc w przywoływaniu do stworzenia, potwierdza tę prawdę koraniczną. Następujące porównanie objaśnia, jak jest to możliwe i czyni to łatwiejszym do pojęcia:

Słońce, tak jak potężne, solidne zwierciadło Boskiego Imienia Światło, jest nieskończenie bliskie wszystkim rzeczom na ziemi; jest ono bliżej nich niż one same i wywiera na nie wpływ na wiele sposobów, na przykład poprzez swoje światło i żar. Trzeba jednak pamiętać, że te rzeczy są odda-

lone o miliony mil i nie wywierają żadnego wpływu na słońce ani nie mogą przypisywać sobie bliskości do niego. Obecność słońca ze swym światłem, żarem i obrazem przepływającym przez każdy przezroczysty przedmiot, duży bądź mały, i jego odbicie w matowych i półprzezroczystych przedmiotach, ze swym żarem i barwą, oraz sposób, w jaki wywiera wpływ na rzeczy, potwierdzają ten fakt. Skala jego świetlistości, tj. stopień jasności powiększa zdolność i szerokość penetracji. Jest tak z powodu wielkości jego świetlistości powodującej, że nawet najdrobniejsze rzeczy nie mogą ukryć się przed nią bądź od niej uciec. Oznacza to, iż ogrom słońca i jego „dostojeństwo” nie wykluczają nawet najmniej znaczących cząstek, najdrobniejszych rzeczy ze sfery swojego obejmowania; raczej wszystko jest w nim zawarte. Słońce manifestuje się za pozwoleniem Boga we wszystkich rzeczach, poczynając od atomów, kończąc na planetach, od kropelek do powierzchni wielkich oceanów, z taką łatwością i szybkością i ponad tak wielkim obszarem, że, zakładając niemożliwe, gdybyśmy wyobrazili sobie, iż słońce może działać zgodnie ze swoją wolną wolą, to przypuścilibyśmy, że dokonało tego wszystkiego mocą swego rozkazu. Atom i planeta są równe przed jego manifestacją. Żar i światło, jakie słońce rozprzestrzenia po całej powierzchni wielkiego oceanu, również posiadają doskonały porządek, aż do najdrobniejszego atomu.

Tak więc możemy jasno dostrzec, że słońce, które jest „żarówką” dającą światło „oceanowi” niebios i małym, solidnym zwierciadłem manifestacji Imienia Światło Absolutnie Wszechmocnego, ukazuje przykłady tej Prawdy. Dlatego wierzymy i każdy powinien wierzyć z całkowitą pewnością, tak jakby sam był tego świadkiem, iż Najbardziej Majestatyczny, Który jest Światłem Świąteł, Iluminatorem Światła, Determinującym Światło, jest wszechobecny, wszechwidzący i nieskończenie bliski wszystkim rzeczom poprzez Swą Wiedzę i Moc oraz inne Atrybuty, i że rzeczy są nieskończenie dalekie od Niego i że On działa z taką łatwością i bez przygotowania. On tworzy jedynie poprzez nakaz i ze sfery Jego Mocy nie jest wykluczane nic małego ani dużego, szczególnego bądź ogólnego, a Jego Wielkość obejmuje wszystkie rzeczy.

43. My zsyłaliśmy przed tobą jedynie ludzi, którym dawaliśmy Objawienia, a jeśli (tego) nie wiecie, to zapytajcie ludzi mających głęboką wiedzę (o Objawieniach Bożych).

44. (My posłaliśmy ich) z jasnymi dowodami prawdy i z Pismami. A tobie zesłaliśmy Napomnienie (Koran), abyś mógł wyjaśnić ludziom wszystko to, co zostało im zesłane (poprzez ciebie – z prawdy dotyczącej ich życia obecnego i przyszłego), i aby się mogli zastanowić.

45. Czyż ci, którzy (buntując się przeciwko Bożej łasce) knują niegodziwe spiski, są pewni, że Bóg nie sprawi, iż pochłonie ich ziemię, albo że nie spadnie na nich kara, i nawet nie spostrzegą – skąd?

46. Albo że On ich nie pochwyci, gdy pełni pychy będą kroczyć (po kraju) i nie zdołają Mu w tym przeszkodzić?

47. Albo że On ich nie pochwyci stopniowym marnotrawieniem (majątku i zdrowia, dając im czas na naprawienie życia)? Oto wasz Pan jest Litościwy, Współczujący.

48. Czyż oni nie dostrzegają rzeczy, które stworzył Bóg; jak ich cienie wyginają się na prawo i na lewo, padając pokornie w pokłonie przed Bogiem?

49. Przed Bogiem pada w pokłonie wszystko, co spośród żywych stworzeń¹⁰ znajduje się w niebiosach, i to, co znajduje się na ziemi, a aniołowie (podobnie, i one) nie są zarozumiałe.

50. One (anioły) lękają się swego Pana wysoko nad nimi (który ma nad nimi władzę całkowitą) i czynią to, co jest im nakazane.

51. Bóg powiedział: „Nie bierzcie sobie dwóch (lub więcej) istot boskich. On jest jednym jedynym Bogiem. Przeto lękajcie się Mnie i tylko Mnie (i uwolnijcie się od innych obaw, które przynoszą wam hańbę)”.

52. Do Niego należy wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi, i tylko Jemu należy się zawsze całkowite posłuszeństwo. Czyż zatem będziecie okazywać lęk i bogobojność wobec kogoś innego niż Bóg?

53. Jakikolwiek macie dobrodziejstwa, pochodzą one od Boga. A kiedy dotknie was szkoda, to do Niego zwracacie swe błagania o pomoc.

54. I kiedy potem On odsuwa od was szkodę, to część z was przydaje swemu Panu współtowarzyszy (Panu, który daje wam zaopatrzenie i wybawia was od nieszczęść);

10. Odnośnie do ruchu cienia i bicia przez istoty pokłonów przed Bogiem Wszchemogącym, zob. 13:15, przyp. 7.

لِكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُونَ
 لِمَا لَا يَمْلِكُونَ صَبِيحًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَأْلَفَ لُتُنَافٍ عَمَّا كُنْتُمْ
 تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ
 ﴿٥٧﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَاطِمٌ
 يَتَوَكَّأ مِنَ الْقَوْمِ مِن سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُنسِئُكَ عَلَىٰ هُونٍ
 أَوْ يَدُوسُهُ فِي التُّرَابِ إِلَّا لِسَاءِ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٨﴾ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمُلْكُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥٩﴾
 وَلَوْ نُوَاحِدُكُمُ اللَّهُ النَّاسُ بِظُهُمِهِ مَا تَرَكَ عَلَيْكَ مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ
 يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَلِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
 سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦٠﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْفُرُونَ
 وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكُفْرَ أَنَّ لَهُمُ الْخُسْفَىٰ لِأَجْرِهِمْ أَنَّهُمْ
 النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُّشْرِكُونَ ﴿٦١﴾ تَأْلَفَ لُتُنَافٍ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ
 مِن قَبْلِكَ فَوَازَيْنَهُمُ الشَّيْطَانَ أَنْ غَمَلَهُمْ فَهُمْ وَوَلِيَّهُمُ الْيَوْمَ
 وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٢﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ
 لَهُمُ الَّذِي اخْتَفَوْا بِهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

55. I w ten sposób negują, pełni niewdzięczności, łaski, jakimi obdarzył ich Pan. Zatem, radujcie się (o, bałwochwalczy, dobrodziejstwami, które wam dajemy); we właściwym czasie poznacie (prawdę).

56. Oni przydzielają część z tego, w co ich zaopatrujemy, rzeczom (nieistniejącym bóstwom, niezrozumianym „przyczynom”), o których nic pewnego nie wiedzą¹¹. Na Boga, zostaniecie z pewnością zapytani o to, co wymyślaliście.

57. I oni przydają Bogu córki – niech będzie Mu chwała – a sobie to, czego pragną (synów)!

58. Kiedy któryś z nich otrzymuje wieści o narodzinach córki, jego oblicze się zachmurza i (z trudem) powstrzymuje złość.

59. On ukrywa się przed ludźmi z powodu tego zła (jak błędnie ocenia owe narodziny), o którym się dowiedział. (Toteż rozmyśla w swojej duszy): czy ma ją zachować, mimo poniżenia, czy też pogrzebać ją w ziemi? Zobaczcie! Jakże zły jest osąd, który oni wydają (w odniesieniu do Boga, i jakże zła jest decyzja, którą rozważają)!

60. Do tych, którzy nie wierzą w życie wieczne, należy najgorsza z cech, zaś atrybut Boga jest najwznioślejszy. On jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

61. Gdyby Bóg natychmiast pociągał ludzi do odpowiedzialności za ich niesprawiedliwość, to nie pozostawiłby na niej (na ziemi) żadnej żywej istoty. Lecz On udziela im zwłoki do wyznaczonego (przez Niego) czasu. Kiedy ich termin nadejdzie, to nie będą go mogli opóźnić nawet o jedną chwilę, ani też przyspieszyć.

62. Oni przypisują Bogu to, wobec czego sami odczuwają niechęć. I cały czas ich języki wypowiadają kłamstwo, że („jeśli by było jakieś inne życie, jak twierdzi Wysłannik, to”) najlepsza nagroda (Raj) będzie należeć do nich. Bez wątpienia, do nich należy (tylko) Ogień i do niego będą pędzeni.

63. Na Boga, oto My posyłaliśmy Wysłan-
ników do społeczności przed tobą, lecz Szatan ozdabiał ich czyny, aby się im (niewiernym) podobały. I również dzisiaj on jest ich bliskim sprzymierzeńcem, a im należy się kara bolesna (na Sądzie Ostatecznym).

64. I My posłaliśmy tobie Księgę tylko po to, abyś wyjaśnił im wszystko, co do czego się różnią, oraz jako przewodnictwo i miłosierdzie dla ludzi, którzy uwierzą i którzy już uwierzyli.

11. Werset ten posiada kilka znaczeń:

- W celu uporządkowania swojego życia niektórzy ludzie przypisują zdolność stworzenia i władzę rzeczom bądź istotom, które według nich mają (Boską) moc, takim jak idole, osoby, instytucje, ciała niebieskie, duchy itp.
- Przypisują sobie władzę, by czynić dozwolonym to, co jest niedozwolone lub

niedozwolonym to, co jest dozwolone, i przypisują ich środki do życia mocom innym niż Bóg; mimo to ich środki do życia zostały im darowane przez Boga.

- Przypisują Bogu część spośród rzeczy i trzód, które stworzył, mówiąc: *To należy do Boga – tak oni twierdzą – a to (reszta) jest dla naszych towarzyszy (przypisywanych Bogu jako inne istoty boskie) (6:136).*

65. Bóg zsyła z nieba wodę i przez nią ożywia ziemię po jej śmierci. Zaiste, w tym jest znak (objawiający prawdę) dla ludzi gotowych słuchać (i zrozumieć przesłanie „Księgi Stworzenia” i Objawienia)¹².

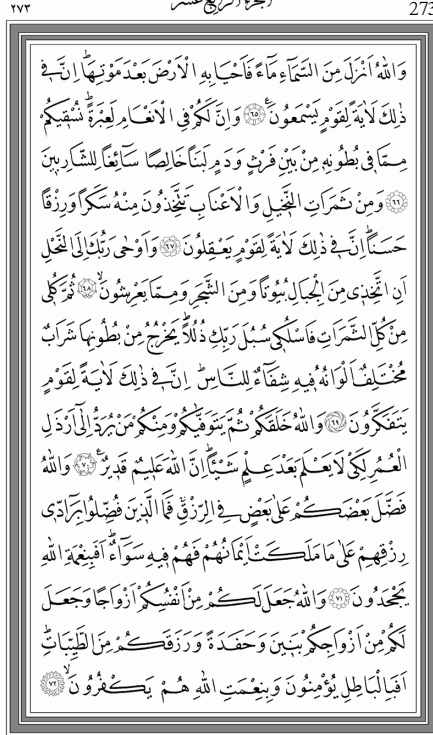
66. Doprawdy, nauka jest dla was w trzodzie (pasącej się na pastwiskach ożywionej ziemi): dajemy wam z tego, co znajduje się wewnątrz ich ciał, (cudownie oddzielone) pomiędzy strawionym pokarmem a krwią: mleko, które jest czyste i smaczne dla tych, którzy (je) piją¹³.

67. I (pośród tego, co Bóg daje wam jako wyżywienie z ożywionej ziemi) są owoce palmy daktylowej i winogrona: uzyskujecie z nich napoje odurzające i dobre, zdrowe pożywienie. Zaprawdę, w tym jest znak dla ludzi, którzy rozumują i pojmują¹⁴.

68. I twój Pan natchnął pszczołę: „Bierz sobie mieszkanie w górach, w drzewach, oraz w tym, co oni (ludzie) budują i wyplatają.

69. Następnie jedz ze wszystkich owoców, a wracając ze swoimi ładunkami kieruj się tymi łatwymi drogami, które dał ci twój Pan”. Z ich wnętrzości wychodzi płyn różnej barwy, w którym jest zdrowie dla istot ludzkich. Zaiste, w tym jest znak dla ludzi, którzy się zastanawiają¹⁶.

70. Bóg was stworzył, a potem On zabiera wasze dusze do Siebie. I pomiędzy wami są tacy, którzy przekroczyli wiek niedołejnej starości, tak iż nie wiedzą już niczego, co wcześniej wiedzieli. Z pewnością, Bóg jest Wszechwiedzący, Wszechmocny.

71. I Bóg wyróżnił niektórych spośród was nad innymi pod względem zaopatrzenia. A jednak (choć to My dajemy im zaopatrzenie) ci, którzy zostali bardziej obdarzeni łaską (Boga), nie zgadzają się dzielić swoim zaopatrzeniem z tymi (niewolnikami), których posiada ich prawica, aby mogli być im równi pod tym względem. Dlaczegoż zatem negują łaskę Boga i dobrodziejstwa (i przydadzą Mu współtowarzyszy)?

72. Bóg uczynił dla was – z was samych – małżonki i uczynił dla was dzieci i wnuki z waszych małżonek; zaopatrzył was też w dobre, zdrowe rzeczy. Czyż oni zatem wierzą w kłamstwo i negują błogosławieństwa Boga?

12. To Bóg jest Tym, Który ożywia tę ogromną ziemię, gdy jest martwa i sucha, i poprzez to manifestuje Swą Moc; stwarza setki tysięcy gatunków, z których każdy jest nadzwyczajny, tak jak ludzkość; te stworzenia manifestują Jego wszechobejmującą Wiedzę w swoich nieskończonych wersjach, w ramach skomplikowanego przemieszania się wszystkich swych różnorodnych form. Wysuszone, skostniałe korzenie oraz pnie drzew i roślin, tak jak hibernujące zwierzęta, są ożywiane i przywracane dokładnie w takiej samej formie, w jakiej były. Zwierzęta, takie jak muchy oraz rośliny, kwiaty i trawa, które umierają, pozostawiając wiele nasion, są ponownie „stwarzane” w formie tak bardzo podobnej, wręcz identycznej z oryginałem. Nasiona, które z zewnątrz wyglądają tak podobnie, wyrastają rychło na odmienne i zróżnicowane i osiągają pełny wigor z niezwykłą szybkością i łatwością, w absolutnym porządku i harmonii. Zaiste, Wszechmogący Zarządzający sprawami tego świata stwarza w każdym momencie, na ograniczonej, przemijającej powierzchni oraz w głębiach ziemi, liczne znaki, przykłady i wskazówki na odrodzenie po śmierci, Najwyższe Zgromadzenie i Równinę Zmartwychwstania.

To Bóg jest Tym, Który prócz stwarzania w każdym momencie licznych znaków, przykładów oraz wskazówek na Zmartwychwstanie oraz życie po śmierci zwraca naszą uwagę na wieczne szczęście, zapewniając nas o Zmartwychwstaniu we wszystkich Swoich niebiańskich dekretach. Tak więc zarówno w tych dekretach, jak i poprzez sprawianie, by „natura” przemawiała licznymi językami, zwraca się On również do naszej zdolności słyszenia. Pokazuje wagę, jaką przywiązuje do ludzkości, poprzez stwarzanie jej jako najbardziej wszechstronnego i subtelnego, najcenniejszego i najwyżej wycenionego owocu Drzewa Stworzenia; On zwraca się do ludzi, pozwalając im na kontakt ze Sobą, kiedy tylko czegoś pragną i bez żadnego pośrednika.

13. Koran relacjonuje proces produkcji mleka niezwykle szczegółowo: częściowe trawienie tego, co jest przyswojone jako żywność, wchłanianie go, a następnie drugie przetwarzanie i oczyszczenie w gruczołach. Mleko jest zdrowym i przyswajalnym produktem dla istot żywych, jest wydzieliną, tak jak inne wydzieliny i nie jest niezbędne dla życia matki. Mimo że jest to wydzielina produkowana pomiędzy odchodami w jelitach i krwią w żyłach, jest to jeden z najbardziej życiodajnych i pożytecznych rodzajów pożywienia dla istot żywych. Koraniczny opis procesu jego wytwarzania objawiony czternaście wieków temu jest jednym z niezliczonych dowodów jego Boskiego pochodzenia.

14. Werset ten został objawiony na długo przed zakazem używania środków odurzających (zob. 5:90-91, przyp. 18). Jednakże ze względu na pojawienie się wyrażenia *dobrze, zdrowe pożywienie* po środkach odurzających stwierdza się fakt, iż środek odurzający nie jest *dobrym, zdrowym pożywieniem*. Po wersecie opisującym mleko i to, w jaki sposób jest ono produkowane, Koran odnosi się do środków odurzających, zestawiając je z ekskrementami i krwią oraz frazę *dobrze, zdrowe pożywienie* z mlekiem, w ten sposób przygotowując umysły na zakaz używania środków odurzających. Poprzez wezwanie ludzi do posłuszenia się swoim umysłem w tej sprawie zachęca ich do myślenia, rozważki i rozsądku w wybieraniu swojego pożywienia.

15. Nieomal od pierwszego momentu, gdy rodzi się zwierzę, wydaje się, iż zostało ono posłane na ten świat po przejściu szkolenia w innym świecie, udoskonalone we wszystkich swoich zdolnościach. W czasie kilku godzin, dni lub miesięcy wchodzi w pełne posiadanie swojej naturalnej zdolności do prowadzenia życia zgodnie ze szczególnymi zasadami i warunkami. Na przykład wróbel czy pszczoła nabywają umiejętności i zdolności do zintegrowania się ze swoim środowiskiem w przeciągu 20 dni lub raczej są

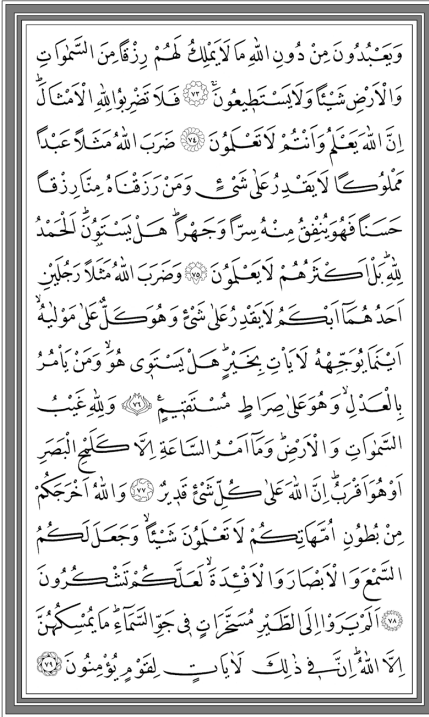
inspirowane do tego; w przypadku człowieka osiągnięcie tego samego poziomu umiejętności wymaga 20 lat. Oznacza to, że podstawowy obowiązek zwierząt, tj. ich fundamentalna rola, nie obejmuje poszukiwania doskonałości poprzez naukę bądź rozwój za sprawą wiedzy naukowej; nie obejmuje także „świadomej” modlitwy oraz zwracania się o pomoc poprzez okazywanie swojej niemocy. Ich obowiązek lub rola w stworzeniu polega na działaniu w ramach wrodzonych umiejętności, które są sposobem oddawania czci przeznaczonym dla nich.

W przeciwieństwie do tego istota ludzka rodzi się bez żadnej wiedzy o życiu lub jego środowisku i musi nauczyć się wszystkiego. Niezdolna do całkowitego spełnienia warunków życia, nawet po 20 latach, istota ludzka musi kontynuować naukę do końca swojego życia. Wydaje się, że została zesłana na ten świat o wiele słabsza i bardziej pozbawiona mocy; może zająć jej dwa lata, zanim nauczy się jedynie chodzenia. Dopiero po 15 latach może odróżnić między dobrem a złem i dzięki zalecie życia w społeczeństwie osiąga

punkt, w którym może wybrać między tym, co jest dla niej pożyteczne, a co szkodliwe.

Dlatego podstawowym obowiązkiem istot ludzkich, nieodłącznym od ich istnienia, jest dążenie do doskonalenia się poprzez naukę oraz zaświadczenie o oddawaniu czci Bogu i poddanie Jemu poprzez modlitwę i suplikację. Powinny one szukać odpowiedzi na takie pytania, jak: „Dzięki czyjej łasce moje życie jest tak mądrze zarządzane? Dzięki czyjej szlachetności jestem tak czule wychowywany? Dzięki czyjej łasce i szczodroblewości jestem tak troskliwie karmiony?” Powinny pomodlić się i wezwać Spełniającego Potrzeby w pokornej świadomości swych potrzeb, z których tysiąca nie są w stanie zaspokoić nawet jednej. Zrozumienie i przyznanie się do swojej niemocy i biedy stanie się następnie dwoma skrzydłami, na których wzniosą się do najwyższych poziomów jako słudzy Boga (zob. *Słowa*, „Słowo dwudzieste trzecie”, 331-332).

16. Odnośnie do dziennika pszczoły, zob. Dodatek 9.

73. I czyż oni czczą, poza Bogiem, to, co nie ma żadnej władzy nad zaopatrzeniem w niebiosach i na ziemi, ani też oni (ci, którym oddają cześć) nie mają żadnej zdolności (do podjęcia bądź wypełnienia tego zadania)?

74. Toteż nie wymyślajcie dla Boga porównań (ani podobieństw i nie porównujcie Go z nikim i niczym, gdyż nic nie jest do Niego podobne). Albowiem Bóg wie, a wy nie wiecie (jaka jest prawda o Nim i o naturze rzeczy).

75. Bóg przytacza przypowieść (o dwóch ludziach, abyście zrozumieli, że prawdziwa wolność opiera się na służbie Bogu, gdyż uwalnia od poddania się komukolwiek innemu): człowiek zniewolony,

niemogący uczynić niczego samodzielnie, i człowiek (wolny), któremu daliśmy piękne zaopatrzenie, a on rozdaje z niego skrycie i jawnie. Czyż ci dwaj są sobie równi? Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu (gdyż On jest jedynym Władcą Wszechświata); lecz większość z nich nie wie.

76. I Bóg przytacza przypowieść o dwóch (innych) ludziach: jeden z nich jest niemy i nie ma nad niczym władzy (nie może odpowiedzieć na niczyje wezwanie, rozstrzygnąć żadnej sprawy ani też zaspokoić żadnej potrzeby). Jest ciężarem dla swego pana. Gdziekolwiek on go skieruje, ten nie przyniesie niczego dobrego. Czyż jest on równy temu, który nakazuje prawość i sprawiedliwość, a sam znajduje się na drodze prostej?

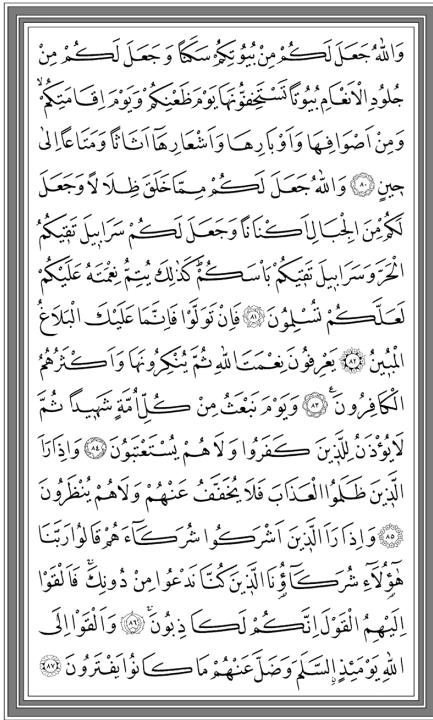
77. I do Boga należy to (wiedza o tym), co niewidzialne w niebiosach i na ziemi, a sprawa Godziny (Sądu) to (w odniesieniu do Boskiej Władzy) jedynie mruknięcie oka lub jeszcze mniej. Zaiste, Bóg ma pełną władzę nad wszystkim¹⁷.

78. Bóg wyprowadził was z łona waszych matek, kiedy nie wiedzieliście niczego, i (abyście się doskonalili przez naukę) dał wam słuch, oczy i serca – abyście mogli okazywać wdzięczność (sercem, mową i działaniem wypełniając Jego przykazania).

79. Czyż oni nie zwracają uwagi na ptaki szybujące w przestworzach i poddane Boskiej władzy? Podtrzymuje je tylko Bóg (który dał im zdolność latania). Z pewnością, w tym są znaki (ukazujące prawdę) dla ludzi, którzy uwierzą, i którzy będą pogłębiać swoją wiarę.

17. Boska Moc jest nieskończona i jest ona niezbędnym Atrybutem Najwyższego Bytu. Działa jak prawo, posiadając tę samą relację ze wszystkim, dużym i małym, nielicznym i licznym, i bezpośrednio pod wewnętrznym wymiarem rzeczy lub królestwem metafizycznym, które jest wolne od wszystkich przeszkód i szczególnych różnic. To króle-

stwo jest w bezpośrednim kontakcie z Boską Mocą. Stworzenie czegoś dużego jest tak samo łatwe dla Boskiej Mocy, jak stworzenie czegoś małego i dlatego nie będzie czymś trudniejszym dla tej Mocy zniszczenie świata w jednej chwili i odbudowanie go w nowej formie w Dzień Ostatni niż ożywienie owada na wiosnę.

80. I (oto pośród Jego błogosławieństw dla was): Bóg uczynił dla was z waszych domów miejsce mieszkania i wypoczynku, i uczynił dla was ze skór bydłych (inny rodzaj) domostwa, które łatwo możecie wykorzystać, gdy podróżujecie, i gdy się zatrzymujecie na postój. A z ich wełny, futra i włosia (On dał wam) wyposażenie i pożytek przez (wyznaczony) czas.

81. I (pośród innych, niezliczonych błogosławieństw) On uczynił dla was z rzeczy, które stworzył, ochronę przed słońcem i dał wam schronienia w górach, a także ubrania chroniące was od żaru (i chłodu) oraz ubrania (takie jak zbroja), chroniące was przed waszą (wzajemną) przemocą. W ten sposób dopełnia On Swoich dobrodziejstw względem was,

abyście się mogli Mu poddać (i otrzymać największe łaski).

82. A jeśli oni się odwrócą (pomimo owych dobrodziejstw i dopełnienia łaski poprzez Objawienie), to do ciebie należy tylko przekazanie Przesłania w sposób pełny i jasny.

83. Oni są w pełni świadomi łask Bożych, lecz odmawiają ich uznania, i większość z nich to (ludzie) uparcie niewierzący (celowo przypisujący Bogu współtowarzyszy w wierze i czci).

84. Lecz (nadejdzie) Dzień, kiedy My wzbudzimy świadka spomiędzy każdej społeczności (ażeby świadczył przeciwko nim, że była im głoszona religia Boga), a potem ci, którzy nie uwierzyli, nie otrzymają pozwolenia (na usprawiedliwienie się) ani nie otrzymają pozwolenia na poprawę (swego życia).

85. Kiedy ci, którzy trwają w czynieniu niesprawiedliwości (przydając Bogu współtowarzyszy i popełniając zło), zobaczą karę, nie zostanie im ona zmniejszona ani nie będzie im udzielona zwłoka.

86. A kiedy ci, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, zobaczą tychże współtowarzyszy w boskości (takich jak bohaterów, świętych i Proroków, których uważają za współtowarzyszy Boga pod względem czci i posłuszeństwa), to powiedzą: „Panie Nasz! To są nasi współtowarzysze w boskości, których my (uważaliśmy za Twoich współtowarzyszy i) wzywaliśmy poza Tobą. (Oni są tymi, którzy poprowadzili nas ku zbłądzeniu)”. Na co ci rzucą im odpowiedź: „Zaprawdę, jesteście kłamcami!”

87. Owego Dnia oni (którzy przypisywali Panu współtowarzyszy) ofiarują Bogu (swoje) poddanie (którego odmawiali ze względu na swoją pychę), a to, co wymyślali (fałszywe bóstwa) zawiedzie ich.

88. Tym, którzy (sami) nie uwierzyli, a (innych) odpychali z drogi Boga, My dodamy karę do ich kary, gdyż szerzyli chaos i zepsucie¹⁸.

89. I tego Dnia My wzbudzimy w każdej społeczności świadka spośród nich samych (aby świadczył) przeciwko nim (że była im głoszona religia Boga), i przyprowadzimy ciebie (o, Wysłanniku) jako świadka przeciwko tym (do których dotarło twoje Przesłanie). My zesłaliśmy tobie Księgę jako wyjaśnienie wszystkiego (co dotyczy drogi prostej i zbłądzenia, a także wiedzy o dobru i złu, o szczęściu i nieszczęściu w obu światach), oraz drogę prostą i miłosierdzie, i radosne wieści dla muzułmanów (którzy poddali się całkowicie Bogu).

90. Bóg nakazuje sprawiedliwość (sprawiedliwy osąd we wszystkich rzeczach), poświęcenie się czynieniu dobra i szczerść wobec krewnych, a zabrania nieprzyzwoitości, niegodziwości i nikczemnego zachowania (przestępstw przeciwko religii, życiu, osobistej własności, niewinności i zdrowiu ciała oraz duszy). On (stale) was napomina, abyście się mogli zastanowić i rozważać!

91. I wypełniajcie przymierze Boga, skoro je zawarliście (a tak samo wszelkie zobowiązanie, które zawarliście pomiędzy sobą w Imię Boże), i nie łamcie swoich przysiąg po ich potwierdzeniu. Oto wy uczyniliście Boga swoim Poręczycielem. Bóg z pewnością wie wszystko to, co czynicie.

92. I nie bądźcie jak ta, która niszczy swoje przedziwo, choć sama je wzmoc-

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْذُوعًا سَبِيلَ اللَّهِ زُذًا هُمْ عَذَابًا
فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿١٨﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ
فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ
شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَزَلَّتْ عِلْيَاتُ السَّمَاءِ يَا نَبِيَّانَا
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٩﴾
إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ
وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا
الْإِيمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا
إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَقَصَّصْنَا
عَنْكَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ آلِ كَنْهَانَ اتَّخَذُوا آلِمَانًا نَكَرًا دَخَلَ بَيْتَكُمْ
أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلَيُبَيِّنَنَّ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَوْ
شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يَضِلُّ مَنْ
يَشَاءُ وَهَدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَنَسْأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

niła, marnując (własny wysiłek), czyniąc swoje przysięgi środkiem oszustwa pomiędzy wami, abyście się stali społecznością znacznieszą pod względem liczby (mocy i innych miar ziemskich) aniżeli inna społeczność¹⁹. Poprzez to Bóg jedynie poddaje was próbie, a w Dniu Zmartwychwstania On z pewnością wyjaśni wam wszystko to, w czym się różniliście.

93. Gdyby Bóg zechciał, to uczyniłby was jedną społecznością (wyznającą tę samą wiarę), lecz On (dał wam wolną wolę i) prowadzi ku zbłądzeniu, kogo zechce, a kogo zechce, prowadzi drogą prostą²⁰. Oto wy zostaniecie wezwani do rozrachunku za to, co czyniliście.

18. Werset ten odnosi się do przywódców niewiary, zwłaszcza tych, którzy nie uwierzyli i zwiedli innych ku niewierze, a także dokładali wszelkich starań, aby powstrzymać innych od wiary i podążania drogą Boga. Tak więc spowodowali oni również niepokój i zepsucie w społeczeństwie. Właśnie dlatego poza karą za niewiarę spadnie na nich kara za sprowadzanie innych z drogi Boga i powodowanie niepokoju oraz zepsucia.

19. Wszelkie przymierze, które jest zawierane w Imię Boga, oznacza przymierze Boga. Przymierze Boga składa się ze „sznura” światła splecionego z wątków Boskiej Woli, Mądrości i Łaski i funkcjonuje jako to, które jest odpowiedzialne za porządek wszechświata i jest zdolne do ustanowienia pokoju, porządku oraz harmonii życia ludzkiego. Odnosi się do duchowych, moralnych oraz społecznych obowiązków wynikających z wiary i oddawania czci Bogu (zob. sura 2:27, przyp. 24; sura 40, przyp. 47-48; sura 13:20), oraz do wszystkich przysięg i obietnic, które składa jedna osoba drugiej wymieniając imię Boga. Ma to na celu zapewnienie sprawiedliwości, dobrego osądu, oddania się czynieniu dobra oraz wzajemnej pomocy w społeczeństwie, a także wykorzenienie wszelkiego zła, nieprawości oraz niegodziwych czynów – takich jak cudzołóstwo, homoseksualizm i innych

podobnych – oraz bezczelności i wzajemnej agresji. Tak więc zawarcie przymierza z Bogiem wymaga spełnienia wszystkich tych obowiązków, które wypływają z wiary w Niego, a wypełnianie ich jest znakiem prawdziwej prawości, gdy łamanie tego przymierza oznacza nieprawość i grzech.

W życiu społecznym jednostki, społeczeństwa oraz narody bądź państwa zawierają pomiędzy sobą różne umowy na specjalnych warunkach, a Bóg Najwyższy nakazuje ich dotrzymanie. Żadna jednostka ani społeczeństwo, opierając się na swojej mocy lub wyższości materialnej, nie może łamać umów ani naruszać jej warunków. Surowo zabroniono nam czynienia naszej religii jedynie środkiem do osiągnięcia przewagi nad innymi w naszych stosunkach i umowach. Warto zauważyć, iż w czasie Proroaka Kurajszyci mieli skłonność do łamania swoich umów z innymi plemionami, kiedy silniejsza strona zaoferowała im pakt. Takie niegodziwości są nieomal normą w stosunkach międzynarodowych. Islam nakazuje bardziej rygorystyczne etyczne i moralne standardy; przymierze jest wiążące zarówno wobec ludzkości, jak i Boga.

20. Odnośnie do Boga sprowadzającego z drogi, kogo chce i prowadzącego, kogo chce, zob. sura 2, przyp. 10; 26-27, przyp. 23; sura 6:39, przyp. 8.

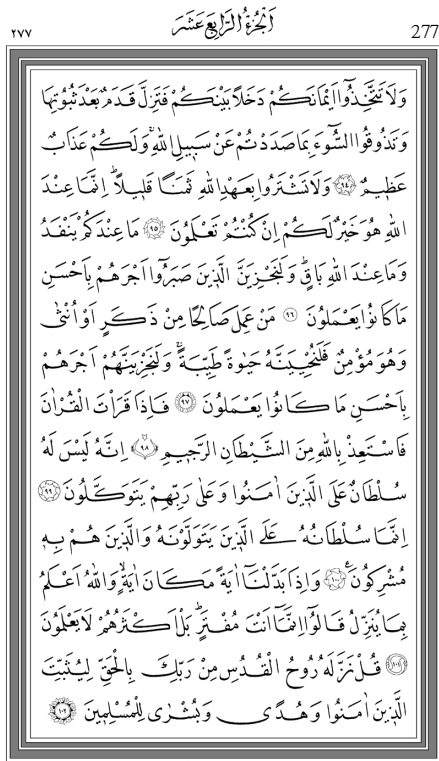
94. Nie używajcie swoich przysięg jako sposobu na oszukiwanie i czynienie niesprawiedliwości pomiędzy sobą, aby nie pośliznęła się (wam z drogi prostej) noga, przedtem mocno stojąca (i byście poprzez to nie sprowadzili z niej innych). I zakosztujecie zła tego, że odsunęliście się z drogi Boga. I (na Tamtym Świecie) przygotowana jest dla was kara ogromna.

95. I nie sprzedawajcie przymierza z Bogiem za marną (doczesną) cenę. Zaprawdę, to co jest u Boga, jest dla was najlepsze, gdybyście tylko wiedzieli.

96. To, co jest u was, zanika; lecz to, co jest u Boga, jest trwałe. My z pewnością zapłacimy tym, którzy są wytrwali i cierpliwi (w wypełnianiu Bożych przykazań, powstrzymaniu się od grzechów i w znoszeniu przeciwności na drodze Boga) wedle tego, co najlepszego uczynili.

97. Tego, kto czyni dobre, prawe dzieła, czy to mężczyzna, czy kobieta, i jest wierzącym, My z pewnością obdarzymy życiem pięknym i wypłacimy takim (wiernym) ich wynagrodzenie wedle najlepszych rzeczy, które czynili.

98. Przeto, kiedy recytujesz Koran (w czynie pobożnym i dobrym), szukaj schronienia u Boga przed Szatanem odrzuconym (od Bożego Miłosier-

dzia ze względu na złe podszepty podczas recytacji).

99. Z pewnością, on nie ma żadnej władzy nad tymi, którzy wierzą i pokładają swoją ufność w Panu.

100. Jego władza rozciąga się jedynie na tych, którzy czynią z niego powiernika (wsłuchując się w jego podszepty) i którzy przypisują Bogu współtowarzyszy (pod względem czci i posłuszeństwa).

101. Kiedy w miejsce jednego Objawienia umieszczamy inne (udoskonalając w ten sposób religię i wypełniając Naszą łaskę względem was) – a Bóg wie najlepiej, co zsyła – oni mówią: „Jesteś tylko oszustem!” Nie, lecz większość z nich nie wie ²¹.

102. Powiedz (im, o, Wysłanniku): „(Mój Pan potwierdza): ‘Duch Świętości przynosi je w częściach od twego Pana z prawdą (i nie ma w nim żadnego fałszu), aby umocnić tych, którzy wierzą (pod względem religii i kroczenia drogą Boga), i jako przewodnictwo i radosne wieści dla muzułmanów (tych, którzy całkowicie poddali się Bogu)’”²².

21. Odnośnie do doktryny abrogacji (*nasch*) wspomnianej w tym wersecie, zob. sura 2:106, przyp. 94; sura 13:39, przyp. 12.

22. Odnośnie do Ducha Świętości, zob. 2:87, przyp. 85. Najprawdopodobniej chodzi o Archanioła Gabriela, albowiem to Gabriel przy-

niósł Koran od Boga Prorokowi Muhammadowi, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Wspominanie o nim jako o Duchu Świętości jest aluzją do jego wolności od wszelkiej skazy i Koranu, który jest całkowicie pozbawiony jakichkolwiek defektów bądź wad.

103. Zaprawdę, My wiemy, co oni mówią: „Jego naucza tylko zwykły człowiek”. Lecz język tego, na kogo oni fałszywie wskazują, jest obcy, ten (Koran) zaś jest w jasnym języku arabskim²³.

104. Zaiste tych, którzy nie wierzą w Boskie Objawienia (i trwają w czynieniu niesprawiedliwości) – Bóg nie prowadzi (ku drodze prawdziwej pomyślności); i dla nich przygotowana jest kara bolesna.

105. Tylko ci wymyślają kłamstwa, którzy nie wierzą w Objawienia Boże; i oni są kłamcami.

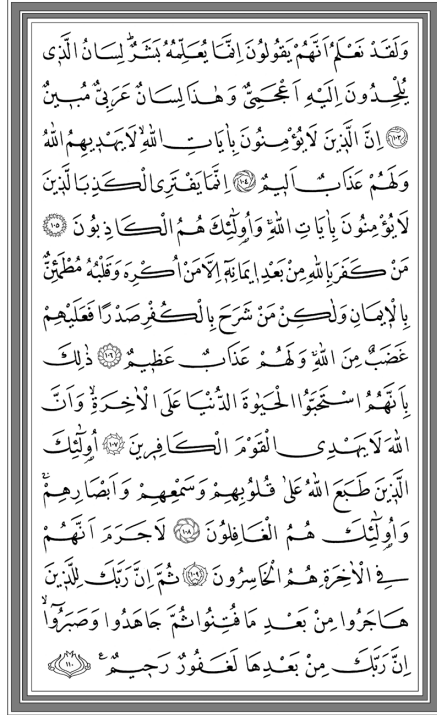
106. Na tego, kto się wypiera Boga, uprzednio uwierzywszy (w Niego) – (ale) nie tego, kto jest pod przymusem, podczas gdy jego serce jest mocne w wierze i zadowolone z wiary – lecz tego, kto celowo otwiera swoje serce na niewiarę – spadnie gniew Boga (i potępienie), i dla niego przygotowana jest kara ogromna.

107. Tak jest dlatego, że tacy jak ten umiłowali życie doczesne ponad życie wieczne, i ponieważ Bóg nie prowadzi ludzi niewierzących (ku drodze prawdziwej pomyślności i Raju).

108. To są ci, na których serca, słuch i oczy Bóg nałożył pieczęć; i to są ci, którzy są lekkomyślni i nieuważni.

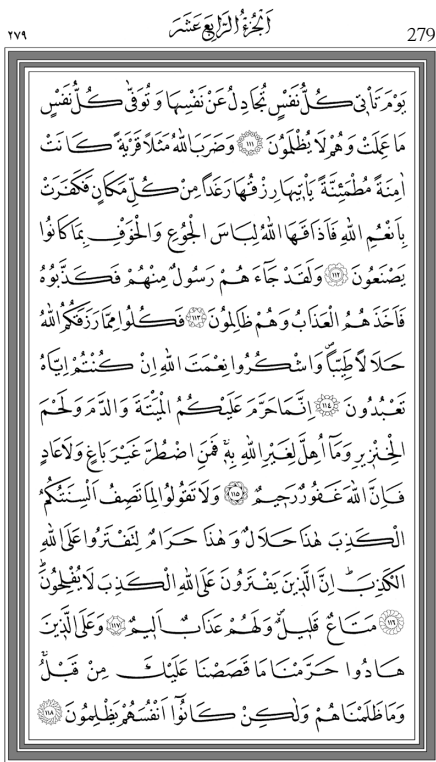
109. Bez wątpienia, na Tamtym Świecie oni będą całkowicie przegrani.

23. W celu zmyślenia pretekstów, jakby nie były fałszywe, dla odrzucenia przez nich Boskiego Przesłania, które przyniósł Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, mekkańscy politeiści czasem przypisywali autorstwo Koranu samemu Wysłannikowi bądź jakiejś innej osobie, o której twierdzili, że przekazała go Wysłannikowi. Jednakże ich twierdzenie było tak bezpodstawne, że nie tylko zaprzeczyli swo-

110. A przecież twój Pan zwraca się łaskawie ku tym, którzy emigrują po poddaniu ich prześladowaniom (ze względu na ich wiarę), po czym podejmują wielki wysiłek dla sprawy Boga i znoszą cierpliwie (to, co ich spotyka). Zaprawdę, ze względu na takie (dobre uczynki) twój Pan jest Przebaczający, Współczujący.

jemu własnemu twierdzeniu, iż Wysłannik sam wymyślił Koran, lecz także nie wzięli pod uwagę prostego faktu, że ta inna osoba, do której się odnosili, nie była Arabem i mówiła w innym języku. Tak było na przestrzeni ludzkich dziejów: ci, którzy odrzucili Boskie Przesłanie, stale wymyślają fałszywe i sprzeczne usprawiedliwienia dla swojego odrzucenia, udaje im się jednak ukazać jedynie to, jak śmiesznymi są osobami.

111. (Pamiętajcie, że nadejdzie) Dzień, kiedy każda dusza przybędzie, ażeby występować w swojej obronie, i każdej duszy zostanie zapłacone w pełni za to, co czyniła, i ona nie dozna niesprawiedliwości.

112. Bóg przytacza przypowieść o mieście, które było bezpieczne i beztraskie, a zaopatrzenie przychodziło doń w obfitości ze wszystkich stron. Jednakże (miasto to) okazało niewdzięczność wobec Boga (albowiem jego mieszkańcy nie wierzyli, przypisywali swoją pomyślność komuś innemu aniżeli Bóg

i zaczęli przydawać Mu współtowarzyszy w wierze i czci). Przeto Bóg sprawił, że zakosztowali szat głodu i strachu ze względu na to, co czynili.

113. Zaiste, przybył do nich Wysłannik spośród nich samych, lecz oni uznali go za kłamcę. Dlatego pochwyliła ich kara, gdy czynili nieprawość.

114. Dlatego spożywajcie – jako czyście, dozwolone i zdrowe – z tego, w co zaopatrzył was Bóg, i składajcie dzięki za Jego szczodrość, skoro Go rzeczywiście czcicie.

115. On zabronił wam jedynie padliny, krwi, mięsa świni oraz tego, co jest ofiarowywane w imię kogoś (lub czegoś) innego niż Bóg. Lecz kto jest zmuszony do ich spożycia skrajną koniecznością – o ile nie pragnie (tego, co zabronione) i nie wykracza (poza granice konieczności – to nie popełnia grzechu). Bóg jest z pewnością Przebaczający, Współczujący.

116. I nie mówcie o tym, co wasze języki fałszywie opisują: „To jest dozwolone, to jest zabronione”, aby wymyślać kłamstwa przeciwko Bogu. Z pewnością ci, którzy wymyślają kłamstwa przeciwko Bogu, nie osiągną pomyślności.

117. (Ich los to) krótkie zadowolenie (w tym życiu), a (w Wieczności) przygotowana jest dla nich kara bolesna.

118. A wyznającym judaizm zabroniliśmy tego, o czym ci już opowiadaliśmy. I to nie My wyrządziliśmy im niesprawiedliwość, lecz oni sami sobie wyrządzali niesprawiedliwość²⁴.

24. Werset ten powiązany jest z wersem 114 powyżej i wersetami poniżej; wyjaśnia, dlaczego Bóg zabronił pewnych czystych, zdrowych

rzeczy żydom, nawet pomimo tego, iż byli oni wiernymi. Odnosi się do 4:160-161 oraz 6:146. Zob. także 4:160-161; 6:146, przypisy 31-32.

119. A przecież twój Pan jest dla wszystkich tych, którzy czynią zło z niewiedzy (co stanowi przykład poddania się namiętności), a potem żałują (skoro tylko zrozumieją, że to, co uczynili, było niewłaściwe) i poprawiają siebie i swoje zachowanie – zaprawdę, twój Pan jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec Swoich skruszonych sług).

120. Abraham był godnym naśladowania przywódcą (którego oddanie dobru wspólnoty czyniło) jakby wspólnotą, (był) szczerze oddanym Bogu, jako człowiek czystej wiary (nieskażony niewiarą ani hipokryzją) i nie należał do tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy –²⁵

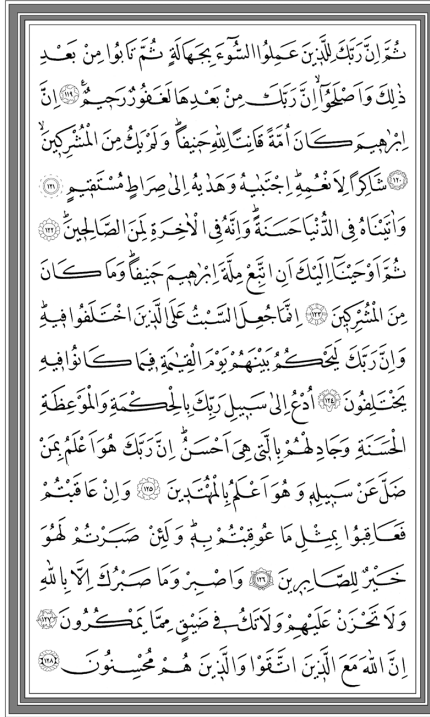
121. (Był) zawsze wdzięczny za Jego łaski. On (Bóg) go wybrał i poprowadził ku drodze prostej (aby nią szedł i prowadził ku niej innych).

122. Obdarzyliśmy go dobrem na tym świecie i on jest z pewnością pośród sprawiedliwych w Wieczności.

123. Potem My objawiliśmy tobie (o, Wysłanniku): podążaj drogą Abrahama jak ten o czystej wierze (wolny od hipokryzji i bałwochwalstwa), a on nie był nigdy z liczby tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy²⁶.

124. Szabat został nałożony jedynie na tych, którzy się co do niego różnili (a nie na wszystkie społeczności, które miały pójść drogą Abrahama)²⁷. Twój Pan z pewnością rozsądzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania co do tego, w czym się różnili.

125. Wzywaj ku drodze swego Pana z mądrością i pięknym napomnieniem i spieraj się z nimi w możliwie najlepszy spo-

sób²⁸. Doprawdy, twój Pan najlepiej wie, kto zblądził z Jego drogi, i On najlepiej wie, kto jest prowadzony drogą prostą.

126. Jeśli macie odpowiedzieć na jakąś niesprawiedliwość, to odpowiadajcie (jedynie) do takiego stopnia, w jakim jej doznaliście²⁹. Jeśli jednak zachowacie cierpliwość, to będzie to lepsze dla cierpliwego.

127. Zachowaj cierpliwość. Twoja cierpliwość jest tylko ze względu na Boga i z Jego pomocą. Nie smuć się z ich powodu (choć ich nastawienie do twego Posłannictwa jest złe) ani nie bądź strapiiony podstępem, jaki knują.

128. Zaprawdę, Bóg jest z tymi, którzy są bogobojni i poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że ogląda ich Pan.

25. Oprócz tego, że był on ojcem wielkich Wysłanników, włączając w to Proroka Mojżesza oraz Proroka Jezusa po nim, Prorok Abraham, niech pokój z nim będzie, był również ojcem Kurajczytów, poprzez swojego syna Ismaila, niech pokój z nim będzie. Tak jak żydzi i niektórzy chrześcijanie, którzy twierdzą, iż był on żydem lub chrześcijaninem, Kurajczyci czasem zapewniali, że podążali drogą Abrahama. Koran kategorycznie odrzuca wszelkie takie zapewnienia. Abraham nie był ani żydem, ani chrześcijaninem, ani politeistą. Był Wysłannikiem Boga, który całkowicie wierzył w Jego Jedność i ją głosił. Jego serce było niezmiernie czułe i oddał się on całkowicie prowadzeniu całej ludzkości, czego bardzo pragnął. Po tym, jak pojawił się wśród narodu politeistycznego, sam zbuntował się przeciwko wszelkim rodzajom politeizmu i wyznał Istnienie Boga, Jedność oraz Jego absolutną władzę nad niebiosami i ziemią wraz z każdym i ze wszystkim, co w nich jest. Jako samotna osoba głosił Boską Religię opartą na całkowitej Jedności Boga i ją reprezentował. Ze wszystkimi takimi aspektami swojej osoby i misji, a w szczególności z dobrą wolą i życzeniem prawości dla wszystkich ludzi, Bóg Wszechmogący docenia go jako będącego całą społecznością. Bediüzzaman Said Nursi zaznacza: „Ten, kto czyni dobro dla całego swojego narodu i dokłada w tym celu starań, sam jest narodem”.

26. Odnośnie do szerszego omówienia spraw wspomnianych w tych czterech ostatnich wersetach, zob. 2:142-135 i odpowiednie przypisy 102-111.

27. Odnośnie do szabatu i łamiących go, zob. 2:65; 4:47 oraz 7:163-166 i odpowiednie przypisy.

28. Wszechmogący rozkazuje Swoim Wysłannikom, aby stosowali trzy sposoby w głoszeniu Jego Przesłania: wzywanie do Jego drogi z mądrością, wzywanie z dobrym napomnieniem oraz używanie jak najlepszych argumentów. Używanie tych sposobów pojedynczo bądź wszystkich trzech naraz może być wymagane we wzywaniu każdego do drogi Boga, może być także preferowane we wzywaniu określonych ludzi. Ludzie należą zwykle do trzech grup: tych, którzy mają wiedzę i mogą myśleć; przeciętnych ludzi, którzy zwykle podążają za swoją „naturą” i spieszą za swoimi osobistymi interesami, i tych, którzy uparcie trwają w niewierze. Nawołujący powinien wzywać pierwszą grupę z mądrością, zwracając się do jej intelektu i wyjaśniając dowody. Powinien doradzać drugiej grupie, nakłaniając ją do drogi Boga w najlepszy możliwy sposób, i dyskutować łagodnie z trzecią grupą, by zdobyć jej serca, nie próbując zwiększyć niewiary i wrogości.

29. Odnośnie do wyjaśnienia odpowiedzi na zło poczynione drugiej osobie, zob. sura 5:45, przypisy 10.

SURA 17

AL-ISRA

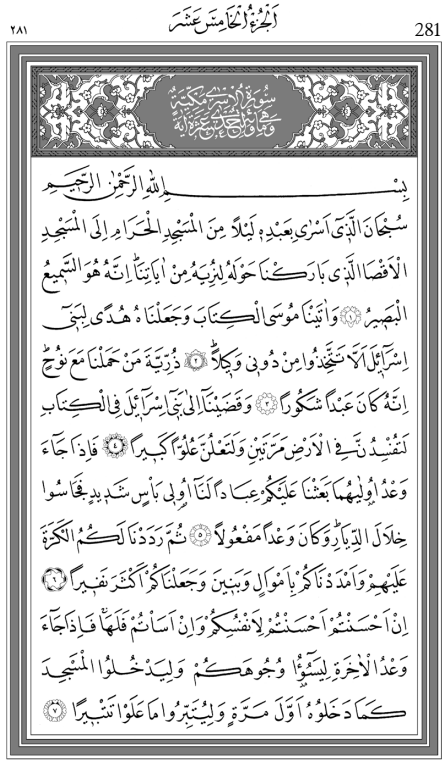
(PODRÓŻ NOCNA)

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się ze 111 wersetów. Swoją nazwę zawdzięcza wersetowi pierwszemu, gdzie wspomniana jest cudowna Podróż Nocna Wysłannika ze Świętego Meczetu w Mekce do *Masdzid al-Aksa* w Kuds (Jerozolima). Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, został zabrany stamtąd poprzez niebiańskie wymiary bytu i oglądał najwspanialsze znaki Boga. Ta podróż znana jest pod nazwą *al-Mi'radż* (Wzniesienie). Niektórzy komentatorzy zwą tę surę *Banu Israil* (Dzieci Izraela), gdyż o Dzieciach Izraela mowa jest w wersetach 2-8 oraz 101-104. Ten rozdział Koranu został objawiony w Mekce w czasie *Mi'radżu*, pod koniec okresu mekkańskiego. Bóg ostrzega w nim niewierzących i zachęca ich do zacerpnięcia nauki z dziejów Dzieci Izraela oraz innych społeczności, wyjaśniając jednocześnie, co prowadzi do szczęścia, a co do zatracenia. W surze 17 ustanowione zostały pewne szerokie zasady moralności oraz fundamenty praw, które miały zostać wprowadzone w Medynie w odniesieniu do indywidualnego i zbiorowego życia muzułmanów. Oprócz tego Bóg radzi w poniższych wersetach Wysłannikowi i wiernym, aby cierpliwie znosili wszystko to, co napotkają na drodze Boga.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Niech będzie pochwalony Ten, który zabrał Swego sługę nocą w podróż¹ z Meczetu Świętego do Meczetu Najdalszego² – którego okolice pobłogosławiliśmy – aby mu pokazać niektóre z Naszych

znaków (dotyczących Naszej Boskości i Panowania). Doprawdy, On jest Wszystkostyszający, Wszystkowiedzący³.

2. My obdarowaliśmy Mojżesza Księgą i uczyniliśmy ją przewodnikiem dla Dzieci Izraela (nakazując im): „Nie bierzcie sobie, poza Mną, żadnego strażnika (na którym byście mieli polegać i któremu byście powierzali swoje sprawy)”⁴.

3. (Oto) potomkowie tych, których ponieśliśmy (na Arce) wraz z Noem. Zaiste, on był sługą wdzięcznym⁵.

4. My postanowiliśmy w Księdze Dzieci Izraela (ze względu na ich niewdzięczność i nieposłuszeństwo wobec przykazań zawartych w Księdze): „Zaprawdę, będziecie powodować zepsucie i chaos na ziemi dwukrotnie, i (niesieni niewyobra-

żalną pychą) będziecie postępować, kierując się wielkim zuchwalstwem”.

5. Dlatego, kiedy przyszedł czas jednego z dwóch (rozkazów), My wzbudziliśmy i posłaliśmy przeciwko wam Nasze sługi, obdarzone wielką mocą (i wybrane do tego, aby was ukarać), a one pustoszyły kraj, plądrując wasze domy. To była obietnica, która miała zostać wypełniona.

6. Potem daliśmy wam ponownie przewagę nad nimi i wzmocniliśmy was zasobami i potomstwem, i uczyniliśmy was

liczniejszymi pod względem ludzi (niż poprzednio).

7. Jeśli czynicie dobro (świadomi, że ogląda was Bóg), to czynicie dobro dla samych siebie. A jeśli czynicie zło, to – podobnie – czynicie je dla siebie samych. Przeto, kiedy nadejdzie czas (wypełnienia się) drugiego rozkazu (My wzbudzimy przeciwko wam nowych nieprzyjaciół), aby całkowicie okryć was niesławą i by weszli do Świątyni tak, jak już inni do niej wcześniej wchodzili. I aby zniszczyć doszczętnie wszystko to, co zdobędą⁶.

1. Pierwszy werset tej sury porusza temat cudownej podróży nocnej Wysłannika Boga ze Świętego Meczetu w Mekce do Masdżid al-Aksa w Jerozolimie. Wysłannik został stamtąd zabrany przez wymiary istnienia, docierając nieomal do Obecności Boga. Ta druga część podróży zwana jest Wzniesieniem (*Mi'radż*). Odnośnie wyjaśnienia, zob. Dodatek 10.

2. Przyczyną, dla której Koran wspomina o Bejt al-Makdis w Jerozolimie jako Masdżid al-Aksa (Najdalszy Meczet), jest to, że w czasie Objawienia był to najdalszy (święty) meczet dla muzułmanów w Medynie. Muzułmanie uznają trzy meczety na świecie za święte i mogą podróżować w celu odprawiania obrzędów w tych meczetach w związku ze szczególną nagrodą związaną z taką podróżą. Są to Masdżid al-Haram (Święty Meczet w Mekce, gdzie znajduje się Ka'ba), Masdżid an-Nabi (Meczet Proroka w Medynie) oraz Bejt al-Makdis (Masdżid al-Aksa) w Jerozolimie. Meczety te są źródłami Boskiej Religii, która jest oparta na absolutnej Jedności Boga i była głoszona i reprezentowana pierwotnie przez największych Wysłanników Boga, a mianowicie Abrahama, Mojżesza, Jezusa i Muhammada, niech będzie pokój z nimi wszystkimi. Słowo „najdalszy” wskazuje także na jego wielkość. Ta sura została objawiona w Mekce w czasie, gdy Meczet Proroka w Medynie nie był jeszcze zbudowany i Ka'ba była pełna bożków; dlatego muzułmanie, modląc się,

zwracali się w kierunku tego meczetu w Jerozolimie.

3. Zaimek osobowy w *Doprawdy, On jest Wszystkosłyszący, Wszystkowiedzący*, który jest aluzją do najdalszego punktu Wzniesienia, wskazywanego przez odpowiednie wersety z *Surat an-Nadżm* (53), odnosi się do Wszechmogącego Boga albo do Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

Jeśli odnosi się do Proroka, to zgodnie z zasadami elokwencji i stosunku pomiędzy zaimkiem i jego poprzednikiem, jego znaczenie brzmi: ta podróż, która jest najwyraźniej szczególnie, w rzeczywistości jest wszechstronna i wskazuje na uniwersalne wzniesienie; podczas niej Prorok, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, usłyszał i ujrzał wszystkie znaki Swego Pana i cuda Jego arcyzmu. Poznał to dzięki wzrokowi i słuchowi jako wynik manifestacji Boskich Imion w uniwersalnych stopniach, tak jak *Drzewo Lotosu ostatniej granicy i dystans pomiędzy cięciwami dwóch łuków (przylegających do siebie) lub nawet bliżej* (odnośnie do znaczenia tych wyrażeń, zob. 53:9, 14 i odpowiednie przypisy 4 i 6). Dlatego, poprzez rozstrzygające wyrażenie, werset opisuje tę szczególną podróż jako klucz do zrozumienia (wyższej) podróży, która jest uniwersalna i pełna nadzwyczajnych wydarzeń.

Jeśli zaimek w *Doprawdy, On jest Wszystkosłyszący, Wszystkowiedzący* odnosi się do

Boga Najwyższego, to znaczenie jest następujące: po to, by wezwać Swego sługę do odbycia podróży do Jego Obecności i powierzyć mu pewien obowiązek, po zesłaniu go z Masdżid al-Haram do Masdżid al-Aksa, gdzie gromadzą się Prorocy, i sprawiając, by spotkał się z nimi, pokazując, że to on jest absolutnym i bezspornym dziedzicem zasad religii wszystkich Proroków, On wziął tego sługę zarówno przez zewnętrzne, jak i wewnętrzne wymiary Jego królestwa tak daleko, jak *Drzewo Lotosu ostatniej granicy i dystans pomiędzy cięciwami dwóch łuków (przylegających do siebie) lub nawet bliżej*.

Prorok Muhammad, najbardziej ukochany sługa Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, z pewnością był tym sługą, a ta podróż była unikalnym wzniesieniem. Otrzymał on Zaufanie, które jest związane z całym wszechświatem, i przyznano mu światło, które miało zmienić barwę wszechświata, posiadał również klucz, którym miał otworzyć drzwi wiecznego szczęścia. Bóg Wszechmogący opisuje Siebie Samego jako Tego, Kto słyszy i widzi wszystkie rzeczy tak, że Jego wszechobjmująca, uniwersalna i wszechstronna mądrość w zaufaniu, świetle i kluczu może być zaobserwowana i zrozumiana.

Opisanie Wysłannika jako widzącego i słyszającego wszystko nie oznacza bynajmniej, że stał się on niczym Bóg. Takie twierdzenie jest równoznaczne z niewiarą i przypisywaniem Bogu współtowarzyszy. Sens tego wyrażenia jest taki, że Wysłannik usłyszał i ujrzał największe prawdy i znaki Świętości Boga oraz Jego Boskości w uniwersalnym stopniu; żaden inny śmiertelnik nigdy nie był w stanie uczynić tego i żaden śmiertelnik nigdy nie będzie w stanie osiągnąć tego poziomu. Implikuje to także, że Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, został wyróżniony uniwersalnymi manifestacjami Imion Boga, Wszystkosłyszający, Wszechwidzący.

4. Przejście od opisu Wzniesienia do obserwacji historii Dzieci Izraela następuje w celu podkreślenia znaczącego związku pomiędzy ich losem i historią innych społeczności. Jako że historia Dzieci Izraela, od ich pojawienia się na ziemi do ich potęgi i późniejszego upadku, jest kom-

pletną historią, stanowiącą uniwersalny przykład dla wszystkich innych społeczności, Koran wielokrotnie się do niej odnosi. Innym powodem, dla którego Koran często przytacza historię Dzieci Izraela, jest to, że wciąż będą one odgrywać ważne role w historii ludzkości i że w szczególności muzulmanie będą mieli z nimi do czynienia, aż do końca świata.

Wzniesienie jest szczególnie znaczące w odniesieniu do misji Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Jak zostało objaśnione w przypisie 1 powyżej, Wysłannik spotkał się z wieloma poprzednimi Wysłannikami podczas Wzniesienia, włączając w to szczególnie Proroka Mojżesza, a poza tym do zaobserwowania największych znaków Boga, odnoszących się do Jego Boskości i Panowania; udowodnił również, że jest Jego największym znakiem dla wszystkich wymiarów bytu. Wysłannik Boga został także ukazany jako dziedzic misji wszystkich poprzednich Proroków. Spośród poprzednich społeczności to szczególnie nad Dziećmi Izraela, ludem Mojżesza, Bóg dopełnił Swej łaski, dlatego z perspektywy misji wysłanniczej Mojżesz najbardziej przypominał Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Wynika to jasno z następujących wersetów Starego Testamentu oraz Koranu:

“Pan rzekł do mnie: Słusznie powiedzili. Wzbudzę im proroka spośród ich braci, takiego jak ty. Włożę moje słowa w jego usta i będzie mówił do nich wszystko, co mu rozkażę. Jeśli więc kto nie usłuchocha moich słów, które on mówić będzie w moim imieniu, to Ja będę tego dochodził na nim” (*Piąta Księga Mojżeszowa* 18:17-19).

Jasno wynika z tego wersetu, iż wyrażenie “Proroka spośród ich braci, takiego jak ty” odnosi się do Proroka, który przyjdzie z linii Ismaila, jako że Ismail jest bratem Izaaka, przodka Dzieci Izraela. Jedynym Prorokiem, który przyszedł po Proroku Mojżeszowi i przypominał go w wielu kwestiach, takich jak na przykład przyniesienie nowego prawa i walka z jego wrogami, był Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Koran zwraca uwagę na ten sam fakt: *Zaprawdę, My posłaliśmy do was (o, ludzie) Wysłannika, świadka*

przeciwno wam (który zaświadczy na Tamtym Świecie o waszych czynach – jak się mają do Boskiego Posłannictwa), tak jak posłaliśmy Wysłannika do Faraona (73:15).

5. Poprzez skojarzenie Dzieci Izraela z Prorokiem Noem, którego wspomina jako wielce wdzięcznego sługę, werset ten stwierdza, iż Noe jako wdzięczny sługa ma udział w otrzymaniu przez Dzieci Izraela Księgi jako źródła przewodnictwa. Wdzięczność i wysiłki dołożone w sprawie Boga i tylko dla Niego nigdy nie przemijają bez wynagrodzenia. Ostrzega również, iż społeczność wyróżniona Księgą Boga jako źródłem przewodnictwa w życiu, która także zapewni życie przyszłe, wymaga wdzięczności; to właśnie oznacza, że Bóg jest Tym, Który daje wszystkie łaski posiadane przez człowieka i dlatego powinien on uwierzyć w Niego bez przypisywania Mu żadnych współtowarzyszy oraz oddawać cześć Jemu jednemu. Wdzięczność w żaden sposób nie przynosi pożytku Bogu, a niewdzięczność nie przynosi Mu żadnej straty. Jednakże wdzięczność jest niezwykle ważna i niezbędna dla jednostki oraz społeczności ze względu na uświadomienie sobie sensu prawdziwego człowieczeństwa. Dopóki ludzie dziękują Bogu, On zwiększa Swoje łaski im zsyłane. Jeśli jednak okażą się niewdzięcznymi, wtedy Bóg ich ukarze. Ta kara jest naturalną konsekwencją niewdzięczności, albowiem oznacza zepsucie zarówno w życiu indywidualnym, jak i zbiorowym.

6. Ostrzeżenia wspomniane wraz ze swoimi przyczynami pojawiają się w kilku miejscach w Biblii (*Trzecia Księga Mojżeszowa*, 26:14-39; *Piąta Księga Mojżeszowa*, 28:15-68; *Psalmy*, 106:34-38, 40-41; *Księga Izajasza*, 1:4-5, 21-24; 2:6, 8; 8:7; 30:9-10, 12-13; *Księga Jeremiasza*, 2:5, 7, 20; 3:6, 8-9; *Księga Ezechiela*, 22:3, 6-12, 14-16; *Ewangelia św. Mateusza*, 23:37; 24:2; *Ewangelia św. Łukasza*, 23:28-30).

Dla przykładu, *Księga Izajasza* 1:4-5 mówi o zepsuciu i jego konsekwencjach:

„Biada narodowi grzesznemu, ludowi obciążonemu winą, potomstwu złoślików, synom wyrodnym! Opuścili Pana, porzucili Świętego Izraelskiego, odwrócili się wstecz. W co jeszcze można was bić, gdy

na dal trwacie w odstępstwie? Cała głowa chora i całe serce słabe”.

Księga Jeremiasza 5:1, 7-9 mówi:

„Przebiegnijcie ulice Jeruzalem, rozejrzyjcie się i przekonajcie się, i poszukajcie na jego placach, czy znajdziecie takie go, czy jest ktoś taki, kto przestrzega prawa, kto szuka prawdy – a przebaczę mu! (...) Dlaczego miałbym ci przebaczyć? Twój synowie opuścili mnie i przysięgają na tych, którzy nie są bogami. Dałem im żywności do syta, a oni cudzołożą, bywają gośćmi w domu wszetecznicy. Ogiery to wytuczony, jurne; każdy rzy do żony swojego bliźniego. Czyż za to nie mam ich karać – mówi Pan – i czy na takim narodzie nie mam szukać odpłaty?”

Księga Jeremiasza 5:15-17 oraz 7:33-34 mówi o ludziach, których Bóg ześle przeciwko Izraelowi i o skali zniszczenia:

„Oto ja sprowadzę na was, domu Izraela, naród z daleka – mówi Pan – naród niezwykłony, naród starodawny, naród, którego języka nie znasz i nie rozumiesz tego, co on mówi. Jego sądak jest jak grób otwarty, wszyscy są bohaterami. I zje twoje zbiory i twoją żywność, pożre twoich synów i twoje córki; pożre twoje owce i twoje bydło, pożre twoją winorośl i twoje drzewo figowe, zniszczy mieczem twoje warownie, w których ty pokładasz nadzieję. (...)

A trupy tego ludu będą żerem dla ptactwa niebieskiego i dla zwierząt na ziemi; i nikt nie będzie ich ploszył. I sprawie, że ustanie w miastach judzkich i na ulicach Jeruzalem głos wesela i głos radości, głos obłubienca i głos obłubienicy, gdyż ziemia stanie się pustynią”.

W czasie Proroka Samuela, ok. roku 1020 p.n.e., Dzieciom Izraela udało się ustanowić zjednoczone państwo pod władzą Króla Saula (Talut) (Koran, 2:247-51), a w czasie Proroków Dawida i Salomona osiągnęły szczyt swojej mocy i wspaniałości. Trwało to około jednego wieku, lecz po Salomonie, niech będzie z nim pokój Boga, wybuchły starcia i konflikty, w wyniku których państwo podzieliło się na dwa królestwa, Izrael z Samarią jako jego sto-

licą, który obejmował północną część Palestyny i Transjordanię, i Judeę, obejmującą południową część Palestyny oraz Edom ze stolicą w Jeruzolimie.

Wierzenia politeistyczne i zepsucie moralne wpłynęły na królestwo Izraela bardziej niż na inne, i pomimo ostrzeżeń Proroków i ich wielkich wysiłków zmierzających ku reformie, ludzie nie poprawili swych ścieżek. Ostatecznie Asyryjczycy przypuścili serię ataków i w końcu bezlitosny asyryjski król Sargon położył kres królestwu Izraela w roku 721 p.n.e.

Królestwo Judei było zdolne do przetrwania jako lenno asyryjskie. Jednakże król babiloński Nabuchodonozor przeprowadził niszczący atak na królestwo w roku 586 p.n.e., zrównał z ziemią wszystkie miasta królestwa i wysłał Żydów na wygnanie. Jeruzolima i Świątynia Salomona zostały zupełnie zniszczone.

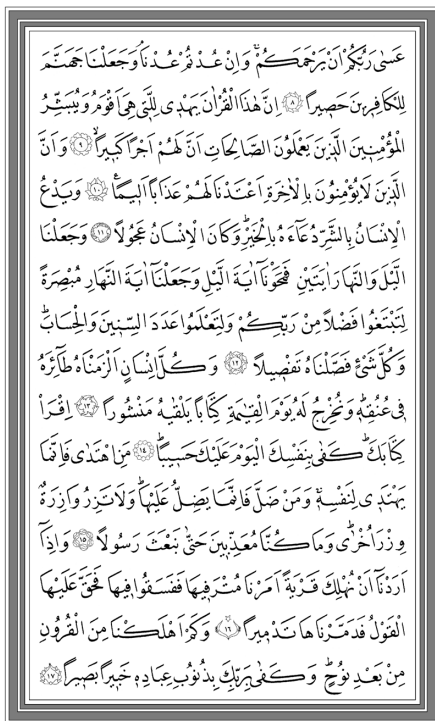
Niektórzy ludzie w Judzie wciąż byli prawi i nie przestawali wzywać innych do prawości. Ostatecznie, przez litość i miłosierdzie, Bóg przyszedł im na ratunek i Imperium Babilońskie upadło. W roku 539 p.n.e. władca perski Cyrus zdobył Babilonię i w następnym roku pozwolił Dzieciom Izraela na powrót i ponowne osiedlenie się w ich ojczyźnie. W wyniku tego po wielkim wysiłku odbudowano Świątynię Salomona, a pięć ksiąg Starego Testamentu zostało przeredagowanych i wydanych przez Ezdrasza. Miało to miejsce na południu i Jeruzolima została odbudowana, ponownie stając się centralnym punktem żydowskiej kultury i religii, ale Dzieci Izraela w północnej Palestynie i Samarii nie skorzystały z wysiłków reformatorskich Ezdrasza. Jako całość Dzieci Izraela nie były w stanie przywrócić wspólności rządów Dawida i Salomona, niech będzie z nimi pokój. Izraelici doświadczyli poważnych porażek i cierpieli z powodu inwazji Aleksandra Wielkiego i Greków. Jednakże głęboko upojeni duchem religijnym wszczepionym im przez Ezdrasza, nie zniechęcili się prześladowaniami tych zdobywców. Zamiast tego ich cierpienie doprowadziło do powstania wielkiego ruchu oporu znanego jako Powstanie Machabeuszy. Udało im się ustanowić własne niezależne państwo religijne, które trwało aż do roku 67 p.n.e. Granice państwa stopniowo się rozszerzały, tak że z bie-

giem czasu objęły całe terytorium, które niegdyś było kontrolowane przez dwa królestwa izraelskie Judeę i Izrael.

Jednakże z upływem czasu moralny i religijny zapal, który charakteryzował Powstanie Machabeuszy, uległ zmniejszeniu i został zastąpiony miłością do świata doczesnego i mechanicznym oraz powierzchownym przestrzeganiem obrzędów religijnych, które były czynione jedynie na pokaz. Poważne różnice pojawiły się pomiędzy Dziećmi Izraela, a niektóre z nich wezwały generała rzymskiego Pompejusza do zaatakowania Palestyny. Pompeusz przybył do Palestyny w 63 roku p.n.e. i położył kres niepodległości Dzieci Izraela.

Żydowskie przywództwo religijne sprzeniewierzyło się Prorokom Zachariaszowi, Janowi oraz Jezusowi, niech będzie z nimi pokój, którzy pojawili się mniej więcej w tym samym czasie i spróbowali zreformować tamtejszą społeczność. Prorok Jan został święty, a jego głowa została umieszczona na stopach tancerki, na rozkaz której popełniono tę straszną zbrodnię. Żydzi ostro sprzeciwili się Prorokowi Jezusowi i skłonili namiestnika rzymskiego Poncjusza Piłata do skazania go na śmierć.

Niedługo później wybuchł ostry konflikt pomiędzy Dziećmi Izraela a Rzymianami, osiągając swój punkt szczytowy podczas otwartej rebelii Żydów w roku 64 n.e. Gdy namiestnikowi rzymskiemu nie udało się stłumić buntu, Imperium Rzymskie przeprowadziło operację wojskową na szeroką skalę. Bunt stłumiono i w roku 70 n.e. Tytus siłą zajął Jeruzolimę. Nastąpiła wtedy masakra, w której życie straciło 133000 ludzi i kolejnych 67000 dostało się do niewoli. Ponadto tysiące zostały posłane do pracy w kopalniach w Egipcie, a tysiące innych zostały wyekspediowane do amfiteatrów i kolośców w różnych częściach Imperium Rzymskiego, gdzie stawały twarzą w twarz z gladiatorami bądź dzikimi bestiami rozszarpującymi ich ciała na kawałki. Wszystkie piękne dziewczęta zostały rzucone na pastwę żądzy zdobywców. Jeruzolima, wraz ze Świątynią Salomona, została zrównana z ziemią. To wszystko położyło kres władzy żydowskiej w Palestynie na około 1800 lat (Streszczenie z al-Maududiego, 5:9-26).

8. Być może wasz Pan okaże wam miłosierdzie, lecz jeśli powrócicie (do swoich grzechów), to i My powrócimy (do Naszych kar)⁷. I My uczyniliśmy Piekło więzieniem dla niewiernych.

9. Ten Koran z pewnością prowadzi (we wszystkich sprawach) ku temu, co jest najbardziej sprawiedliwe i najbardziej prawe, a tym wiernym, którzy czynią dobre, prawe dzieła, oznajmia radosne wieści, że jest dla nich (przygotowana) nagroda ogromna.

10. I że dla tych, którzy nie wierzą w życie wieczne, przygotowaliśmy karę bolesną.

11. A przecież człowiek (swymi czynami i słowami) modli się o zło i je przyzywa tak samo, jak modli się o dobro i

wzywa dobra. Człowiek jest skory do porywczości⁸.

12. (Jak w życiu człowieka, tak i w świecie „dni” i „noce” następują kolejno po sobie). My uczyniliśmy noc i dzień dwoma znakami (ukazującymi prawdę o Boskiej Władzy, Wiedzy oraz Jego Miłosierdziu wobec was). Przystoniliśmy znak nocy (zaciemniając go), a znak dnia rozświetliliśmy (dla was) dla spoglądania⁹, abyście mogli szukać szczodrości (pochodzącej) od waszego Pana i byście znali rachubę lat oraz rachunek. My wyjaśniamy wszystkie rzeczy szczegółowo.

13. Los każdej istoty ludzkiej My przymocowaliśmy wokół jej szyi i w Dniu Zmartwychwstania wyciągniemy dlań księgę, którą zobaczy szeroko rozpostartą.

14. „Czytaj swoją księgę! Twoja własna jaźń wystarczy ci dzisiaj do zrobienia rachunku przeciwko sobie”¹⁰.

15. Kto idzie właściwą drogą, ten czyni to jedynie dla dobra swojej własnej duszy; a kto idzie ku zbłądzeniu, ten błądzi tylko na swoją własną szkodę. Żadna dusza niosąca ciężar nie poniesie (i nie jest zmuszona do niesienia) ciężaru innej. My nigdy nie karzemy (człowieka ani społeczności za niesprawiedliwości przez nich popełnione), zanim nie pošlemy Wysłannika (z radą i ostrzeżeniem).

16. A kiedy w końcu chcemy zniszczyć jakieś miasto (które zasłużyło na unicestwienie), to pozostawiamy samym sobie jego mieszkańców zatraconych w pogoni za przyjemnościami, a oni przekracza-

ją tam wszelkie granice. Wtedy słowo (kary) jest usprawiedliwione przeciwko niemu i My je (miasto) unicestwiamy, niszcząc doszczętnie.

7. Jeśli druga kara wspomniana w powyższym wersecie wciąż ma nadejść, a pierwsza odnosi się do tego, co zrobili Asyryjczycy, Babilończycy i Rzymianie, to wtedy werset ten jest kontynuacją poprzedniego i zwraca się do wszystkich Żydów żyjących od roku 70 n.e. Jeśli drugą karą jest to, co zrobił Tytus w Palestynie, to wtedy werset ten zwraca się do Żydów w czasach Wysłannika i tych, którzy mają przyjść później. Islam, jako najpóźniejsza i najdoskonalsza forma Religii Boga, którą przekazał Prorok Muhammad, była dla nich wielkim miłosierdziem od Boga i jak zostało wspomniane w 2:89, prosili oni o zwycięstwo w Medynie nad plemionami Chazradż i Aus, które były wówczas niewierne, mówiąc: “Ostatni Prorok przyjdzie i wtedy pokonamy je i zniszczymy pod jego przywództwem”. Kiedy jednak przyszedł do nich Wysłannik *którego znają tak, jak znają swoich synów* (2:146), nie uwierzyli w niego, z wyjątkiem niewielu z nich. Pomimo tego i ich ciągłego zaprzeczania wierze w islam, żydzi cieszyli się szczęśliwym życiem pod rządami muzułmańskimi, włączając w to przede wszystkim Państwo Osmańskie. Ostatecznie, jak zdecydował Bóg w sprawie żydów, *Hańba jest ich udziałem, gdziekolwiek ich znajdą, wyjąwszy sznur (przymierza) od Boga (jeśli się go uchwycą) lub sznur (przymierza) od innych ludów* (3:112), poprzez większy szacunek wobec nakazów swojej religii, nawet jeśli były one abrogowane, niż szacunek muzułmanów wobec islamu, a także dzięki większej dbałości o swoje dziedzictwo religijne, i co więcej, ze względu na to, że cieszą się poparciem wielu rządów na świecie, byli oni w stanie osiągnąć potęgę i wpływ

17. Jakże wiele pokoleń unicestwiliśmy (w ten sposób) po Noem! Twój Pan wystarczy jako Ten, który jest Świadomy i Widzący grzechy Swoich sług.

w wielu częściach świata i ustanowić państwo Izrael w Palestynie w roku 1948.

8. Jeśli Bóg ich nie poinformuje, istoty ludzkie nie mogą wiedzieć, co ostatecznie jest dla nich pożyteczne, a co szkodliwe. Koran oświadcza: *Przepisana jest wam walka, choć jesteście jej niechętni. Może się zdarzyć, że odczuwacie niechęć wobec rzeczy, która jest dla was dobra i może się też zdarzyć, że lubicie rzecz, choć jest zła dla was. Bóg wie, a wy nie wiecie* (2:216). Z tej przyczyny ludzie zwykle pragną tego, co jest dla nich złe i ściągają to na siebie (poprzez swoje słowa i czyny), myśląc, że jest to dla ich dobra. Wręcz modlą się do Boga o zło, świadomie bądź nieświadomie, ulegając urokowi swoich dusz cielesnych i doczesnych dążeń. Dlatego właśnie zwykle wolą doczesne korzyści od ostatecznej nagrody w Życiu Przyszłym, co jest jednym z podstawowych powodów ich błędów i skłonności do niewiary. Koran zwraca uwagę na tę ważną kwestię w kilku wersecach: *Tak jest dlatego, że tacy jak ten umiłowali życie doczesne ponad życie wieczne, i ponieważ Bóg nie prowadzi ludzi niewierzących (ku drodze prawdziwej pomyślności i Raju)* (16:107). Jest tak głównie dlatego, że ludzie są skłonni do pośpiechu. Ludzkość z natury się spieszy. Tak jak inne pozorowanie negatywne atrybuty, takie jak skąpstwo, zazdrość i obnoszenie się, cecha ta zakorzeniona jest w ludziach tak, że mogą skanalizować ją w zaletę. Wysłannik oświadcza, iż pośpiech przychodzi od Szatana, i radzi, byśmy nie przekładali czynienia dobra i okazywali szybkość w dobrych rzeczach, takich jak odprawianie Przepisanych Modlitw o czasie i pomaganie potrzebującym.

9. Według Ibn Abbasa, znak nocy odnosi się do księżyca, a znak dnia do słońca. Dlatego ze słów *Przysłoniłmy znak nocy* możemy zrozumieć, iż księżyc raz wyemitował światło, tak jak słońce, i Bóg zabrał mu jego światło, powodując, iż stał się ciemny i przesłonił go. Możemy także wywnioskować, że system słoneczny był jednolitą masą, która podzieliła się następnie na słońce i jego satelity. Gdy werset w ten sposób opisuje przeszłość księżyca, odnosi się również do przyszłego losu wszystkich ciał niebieskich.

10. Wszystko istnieje w Boskiej Wiedzy i jest tam zapisane. Koran nazywa ten zapis “Najwyższą dobrze strzeżoną Tablicą” (85:22; 13:39, przyp. 13). Wyraźnie zaznacza, że nie dzieje się nic, prócz tego, co Bóg nam przeznaczył (9:51); i żadna żyjąca istota nie porusza się po ziemi ani ptak nie lata na swych dwóch skrzydłach inaczej, jak tylko w ramach społeczności takich jak my, a Bóg niczego nie zlekceważył w Księdze (Koranie, Najwyższej na zawsze strzeżonej Tablicy) (6:38). Każda rzecz ma szczególną naturę i tożsamość, która stanowi jej przeznaczoną i zdeterminowaną egzystencję. Boża Moc nadaje każdemu naturę i zewnętrzną tożsamość lub widoczną egzystencję wraz z wymiarami bądź “taśmami” czasu i przestrzeni oraz gałęziami sięgającymi do widzialnego i niewidzialnego jako Drzewo Stworzenia.

Najwyższa na zawsze strzeżona Tablica jest określeniem Boskiej Wiedzy dotyczącej stworzenia. Możemy ją również nazwać Pierwotnym, Jasnym Rejestrem. W “procesie” stworzenia ten Rejestr jest kopiowany. Jego pierwsza, bardziej wyczerpująca kopia bądź egzemplarz, który obejmuje całość stworzenia, zwany jest w Koranie “Tablicą Wymazywania (Anulowania) i Potwierdzenia”. Gdy Jasny Rejestr zajmuje się pochodzeniem stworzeń oraz zasadami i prawami stworzenia, Jasna Księga lub Tablica Wymazywania i Potwierdzenia jest rzeczywistością teraźniejszą. Boska Moc przenosi rze-

czy z Jasnego Rejestru do Tablicy Wymazywania i Potwierdzenia. Nic nie się zmienia na Najwyższej na zawsze chronionej Tablicy; wszystko tam jest ustalone, lecz w “procesie” tworzenia Bóg wymazuje to, co chce wymazać oraz potwierdza i ustanawia to, co chce zachować (13:39).

Drugi rodzaj duplikacji można rozumieć w sposób następujący:

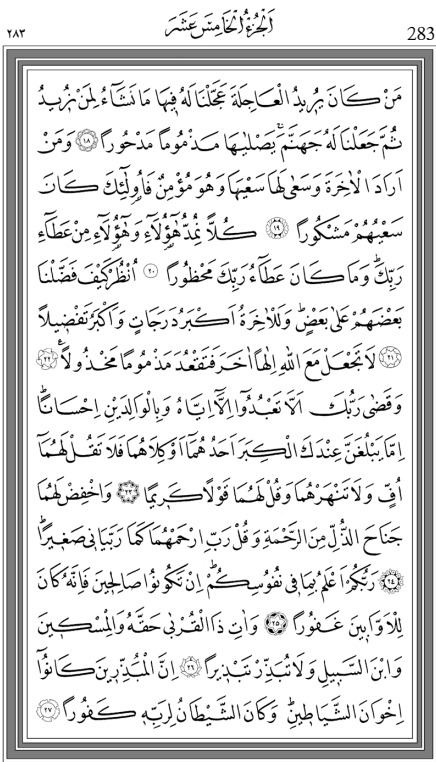
Po narodzinach każdy jest rejestrowany w oficjalnym rejestrze narodzin. Następnie, zgodnie z informacją zawartą w tym rejestrze państwowym, każdy otrzymuje swój dokument tożsamości. Podobnie każdy jest rejestrowany w Najwyższej na zawsze chronionej Tablicy ze wszystkimi swymi cechami indywidualnymi, znakami szczególnymi oraz przyszłą historią życia i to z najdrobniejszymi szczegółami. Ten pierwotny rejestr każdego z nas jest kopiowany przez anioły, a jego część, która odnosi się do naszego życia jako świadomej, inteligentnej istoty, jest przywiązana wokół naszej szyi jako niewidoczna księga, tak jak zostało to wspomniane w wersecie. W czasie całego naszego życia czynimy to wszystko, co jest w tej księdze. Jednakowoż nie znaczy to bynajmniej, iż Przeznaczenie lub uprzednie zdeterminowanie historii życia człowieka zmusza go do zachowywania się w określony sposób. Najlepiej przedstawić to w następujący sposób: posyłaś kogoś do pewnego miejsca, by wykonał pracę. Uprzednio zapewniłeś mu wszystko to, co będzie mu potrzebne podczas podróży i przekazałeś mu niezbędne instrukcje dotyczące wykonania tej pracy. Jako że wiesz uprzednio, w jaki sposób będzie zachowywać się na każdym etapie podróży, zapisałeś wszystkie szczegóły tej przyszłej podróży w notesie i umieściłeś je w ukrytej kieszeni w kurtce tej osoby. Osoba ta wyrusza nieświadoma istnienia tego notesu w swojej kieszeni i czyni wszystko to, co jej się podoba podczas całej podróży. Ponadto poleciłeś dwóm najbardziej zaufanym ludziom, by śledzili te

osobę, gdziekolwiek by nie poszła, i by obserwowali wszystkie jej czyny i potajemnie rejestrowali na taśmie wideo wszystko to, co ona robi i mówi, i w jaki sposób postępuje. Po jej powrocie porównujesz zapis taśmy wideo z treścią notesu schowanego w jej ukrytej kieszeni i widzisz, że nie ma najmniejszej różnicy pomiędzy nimi. Później wzywasz tę osobę do zdania rachunku z pracy, którą wykonała, i w zależności od tego, czy było to zgodne z twoimi instrukcjami, wynagrodzisz ją, ukarzesz bądź jej przebaczysz.

Tak jak w przykładzie podanym powyżej, Bóg, Który wie wszystko wcześniej i jest poza wszelkim czasem i przestrzenią, zapisuje w rejestrach historię życia wszystkich ludzi, którzy przyjdą na ten świat. Aniołowie przepisują te rejestry i przywiązują każdej osobie jej rejestr lub zapisują to wokół jej szyi; to jest to, co nazywamy przeznaczeniem bądź losem. Uprzednia wiedza Boga i zapisywanie wszystkiego tego, co zrobi osoba przez całe swoje życie, w żadnym razie nie zmu-

szają jej do wykonania tych rzeczy. Działa ona bowiem raczej na podstawie własnej wolnej woli. Całe życie osoby jest zarejestrowane przez dwóch aniołów, których nazywamy *Kiramun Katibun* (Szlachetni Skrybowie). W Dzień Sądu zapiski aniołów o życiu danej osoby zostaną zaprezentowane tej osobie i otrzyma ona polecenie przeczytania swojej własnej księgi.

Te dwa wersety posiadają inne znaczenie. Życie każdego człowieka w tym i w innym świecie, jego los i wszystko to, z czym zetknie się w obu światach, zależą od własnego wyboru osoby i jej czynów. Słowo przetłumaczone jako *los* w wersecie 13 brzmi w oryginale arabskim *tā'ir* i oznacza ptaka. Arabowie żyjący przed islamem przepowiadali przyszłość na podstawie sposobu i kierunku lotu ptaków. Koran odrzuca takie przesady oraz ideę dobrych i złych znaków, jasno oświadczając, iż przyszłość każdego człowieka zależy od jego własnych czynów, które wykonuje na podstawie wolnej woli.

18. Kto pragnie jedynie natychmiastowych zysków (tego przemijającego życia), My prędko dajemy z nich tyle, ile zechcemy – temu, komu chcemy. A potem przeznaczamy go do Piekieł, gdzie będzie się prażył, okryty niesławą i odrzucony.

19. Lecz wysiłki tych, którzy pragną życia wiecznego i zmagają się o nie tak, jak się powinno zmagać, będąc wiernym, zostaną docenione podziękowaniem i nagrodą.

20. Każdego zaopatrujemy – zarówno tych, jak i tamtych – z darów twego Pana (na tym świecie); a dary twego Pana nie są nigdy ograniczone.

21. Zobacz, jak wyróżniliśmy jednych wobec drugich (pod względem dóbr doczesnych i cnót). A życie wieczne będzie z pewnością miało większe stopnie i większe wyróżnienia¹¹.

22. Nie umieszczaj innego bóstwa obok Boga, abyś nie siedział okryty niesławą i opuszczony.

23. Twój Pan postanowił, abyście nie czcili nikogo innego poza Nim i byście traktowali rodziców z największą uprzejmością. Jeśli jedno z nich albo obydwójce dojdą za twego życia do wieku podeszłego, nie mów im: „Fuj!” (na znak niecierpliwości lub skargi), ani ich nie odpychaj, lecz zawsze zwracaj się do nich słowami pełnymi szacunku.

24. Pochyl ku nim miłosiernie skrzydło pokory i mów: „Panie mój, okaż im miłosierdzie, tak jak oni troszczyli się o mnie w dzieciństwie”.

25. Pan wasz najlepiej wie, co jest w waszych duszach (i co myślicie o swoich rodzicach). Jeśli zachowujecie prawość (w swoich myślach i uczynkach), to On jest z pewnością Przebaczający wobec tych, którzy zwracają się ku Niemu pokorni i skruszeni¹².

26. I daj krewnemu, co mu się należy, a także potrzebującemu i podróżnemu. I nie trwój (swojego majątku) bezrozumnie.

27. Zaiste, rozrzutnicy są braćmi szatanów; a Szatan jest niewdzięczny wobec swego Pana.

11. Czemu Bóg nie obdarza Swoich sług po równo? Czemu stwarza niektórych ślepyimi, niepełnosprawnymi bądź dotkniętymi w inny sposób i sprawia, iż niektórzy z Jego sług prześcigają innych pod względem dóbr doczesnych?

Po pierwsze, Bóg jest Suwerenny; jest On Panem zarówno królestwa ziemskiego, jak i duchowego królestwa egzystencji. On stwarza wszystko to, co w nich się znajduje i wtedy, kiedy Mu się to podoba: *Błogosławiony i Najwyższy jest Ten, w którego Ręce jest Suwerenna Władza; i On ma pełną władzę nad każdą rzeczą* (67:1). Nikt nie ma żadnego udziału w Jego Suwerennej Władzy ani nikt nie może interweniować w to, co On stwarza, jak tylko za Jego zgodą i w takim stopniu, w jakim On zechce.

To Bóg jest Tym, Który stworzył każdą rzecz i każde stworzenie, i Który je obdarza. To Bóg jest Tym, Który przydaje nam naszą ludzką naturę. Niczego nie daliśmy Bogu, lecz to On dał nam wszystko, mimo że nie zasłużyliśmy na to. Jakie więc prawo bądź pretensję możemy mieć wobec czegokolwiek? Nie mamy prawa przypisywać Mu niesprawiedliwości, albowiem niesprawiedliwość bierze się z niedawania czegoś, co się należy. Nie możemy Go kwestionować. Możemy stawiać tego rodzaju pytania jedynie po to, by nauczyć się Jego mądrości w stwarzaniu i zaopatrywaniu Swych sług pozornie nierówno. On jest absolutnie wolny od niesprawiedliwości, gdyż jest On Dającym wszystko to, co posiadamy lub czego używamy.

Po drugie, nie możemy wiedzieć, jakie okoliczności są dla nas pożyteczne, a każdy jest odpowiedzialny w zależności od jego zdolności. Nie jesteśmy w stanie stwierdzić, czy to, że jesteśmy bogaci czy też biedni, sprawni czy też niesprawni, jest czymś dobrym dla nas. Prawdziwym kryterium osądzenia tego, czy coś jest dobre czy też złe, jest życie przyszłe bądź to, co znajdziemy w Życiu Ostatecznym. Bóg może pozbawić jednostkę czegoś, co ona ceni, lecz obdarzyć ją z wielokrotnionym zadośćuczynieniem za tę

stratę w Życiu Przyszłym. Poprzez tę stratę Bóg sprawia, iż odczuwamy naszą potrzebę, naszą niemoc i biedę w porównaniu z Nim. W ten sposób On sprawia, że kierujemy się do Niego w pełniejszej szczerości, z pełniejszym sercem i w ten sposób czyni nas bardziej godnymi Jego Łaski i Dobroci. Dlatego właśnie nasza pozorna strata w rzeczywistości jest zyskiem.

Po trzecie, dobra doczesne dzielą się na niezliczone stopnie. Jeśli zaobserwujemy to i zastanowimy się nad tym wszystkim, co jest wokół nas, z pewnością zdamy sobie sprawę, że jest wiele rzeczy bądź ludzi różnych od nas, niższych lub gorszych według naszego osądu, z którymi nie zamienilibyśmy się miejscami – tak jak jest wielu, z którymi, przez błędne myślenie lub pewnego rodzaju zazdrość, chcielibyśmy zamienić się miejscami. Każdy powinien więc szczerze zaakceptować swoje miejsce. Tak samo różnice wynikające ze stworzenia są przyczynami różnorodności zawodów, które ktoś może wykonywać w życiu; jest to niezbędne dla funkcjonowania społeczności ludzkiej. Co więcej, żadna osoba nie przewyższa innych w żadnym aspekcie ani nikt nie jest gorszy od innych pod żadnym względem.

Po czwarte, wartości materialne nie powinny być uznawane za dobre lub złe same w sobie. Bóg czasem obdarza bezpieczeństwem materialnym i szczęściem tych, którzy proszą Go o nie, lecz czasem tego nie czyni. Prawda jest taka, że istnieje dobro w tych darach, czegokolwiek by nie darował, niezależnie od tego, czy jest to bogactwo czy bieda. Dla wiernego człowieka, który czyni dobre dzieła i rozdaje z tego, czym został obdarzony, bogactwo jest środkiem czynienia dobra. Jeśli natomiast człowiek ten jest słabej wiary i odszedł od ścieżki dobroczynności i pomocy innym, bogactwo staje się środkiem czynienia zła. Podobnie dla osoby, która porzuciła ścieżkę dobroczynności, bieda może być przyczyną niewiary i powodować, iż każdego dnia osoba ta w duchu bądź na zewnątrz buntuje się przeciwko Bogu.

Kto zaś nie podda całkowicie serca, rozumu i duszy Bogu, nie spróbuje szczerze stosować się do nauk islamu, ten uświadomi sobie, że jakiegokolwiek poziomu bogactwa by nie posiadał, stanie się ono przyczyną cierpienia, ciężkiego i wymagającego testu: *Wiedźcie, że wasze majątki i dzieci są jedynie próbą i pokusą i że Bóg ma u Siebie nagrodę ogromną* (8:28).

To nie bieda ani bogactwo same w sobie są dobre, lecz stan umysłu, który zdyscyplinował (i zatriumfował nad) duszą cielesną (*nafs*) i zaczął spoglądać ku życiu wiecznemu. Najpewniejszym więc sposobem na zadowolenie Boga jest zrozumienie, że czego by Bóg nie dał, daje po to, by udoskonalić tę osobę w najlepszy sposób. Bez względu na to, w jakich warunkach nie znajdowałyby się osoba, powinna ona starać się spełnić swoje obowiązki wobec Stworzyciela i stworzenia. Najlepsze nastawienie to przyzwyczajenie się do wszystkich warunków panujących na tym świecie, który jest jedynie przystankiem na drodze do naszego nieprzemijającego miejsca docelowego; mówi o tym w celny sposób ten o to krótki wiersz:

„Przyjmuję, Panie mój, wszystko, co przychodzi do mnie od Ciebie,
Albowiem wszystko, co przychodzi do mnie od Ciebie, jest dla mojego dobra;
Czy to szlachetne odzienie, czy całun,
Czy to ostre ciernie, czy słodka, świeża róża,
Jeśli przychodzi to z Twym błogosławieństwem, przychodzi to dla mojego dobra”.
(*Pytania i odpowiedzi*, 1:158-160)

12. Rodzicielska miłość wobec dzieci jest jednym z cudownych aspektów świata doczesnego, z kolei wdzięczność dzieci wobec rodziców jest najpilniejszym i najbardziej stanowczym obowiązkiem. Rodzice poświęcają swoje życie z miłości do swoich dzieci i dlatego dziecko, które nie chce stracić swojego człowieczeństwa ani zamienić się w potwora niewdzięczności, ma obowiązek okazać im szczerzy szacunek, służyć im chętnie i starać się uzyskać ich akceptację. Co się

tyczy synowskiego szacunku i służby, wujkowie i ciocie są jak rodzice.

Powinniśmy być świadomi tego, jak niewdzięcznym i okrutnym zachowaniem jest bycie zmęczonym z powodu istnienia starych rodziców, pragnienie ich śmierci i wyczekiwanie jej. Powinniśmy to wiedzieć oraz zrozumieć, jak wielką niesprawiedliwością jest pragnienie zakończenia się życia tych, którzy to życie dla nas poświęcili.

O ty, który jesteś pogrążony w pogoni za dobrami doczesnymi! Wiedź, iż twój niepełnosprawny krewny mieszkający w twoim domu, którego uznajesz za niezdolnego, w rzeczywistości jest przyczyną łaski i obfitości. Nigdy nie narzekaj na to, że prawie nie możesz się utrzymać (że twoje środki ledwie wystarczają na życie); jako iż jeśli nie łaska i obfitość dane tobie poprzez nich, napotykałbyś na większe trudności w swoim życiu. Jest to niezaprzeczalny fakt.

Zaprawdę, jak zaświadcza o tym całe istnienie, gdy Szlachetny, Majestatyczny Stwórca, Który jest nieskończenie miłosierny, litościwy, łaskawy i szczodry, wysłała dzieci na świat, zysła je wraz z ich utrzymaniem, które daje w obfitości poprzez pierś ich matek. W ten sam sposób zysła w formie łaski i niewidzialnej, niematerialnej obfitości utrzymanie dla starszych, którzy jak dzieci, są tak samo, a nawet bardziej wartościowi i godni litości. On nie obciąża ich utrzymaniem skąpych i podłych ludzi.

Prawda wyrażona w wersetach: *Zaprawdę, Bóg – On jest Zaopatrującym, Panem wszelkiej Mocy, Najsilniejszym* (51:58); *I ileż to jest żyjących stworzeń, które nie gromadzą dla siebie zaopatrzenia, lecz Bóg daje im zaopatrzenie i, zaiste, także wam* (29:60), jest otwarcie głoszona przez żywe istoty wszystkich gatunków poprzez język ich usposobienia. Tak więc nie tylko utrzymanie starszych krewnych, lecz także zwierząt domowych, które zostały stworzone jako przyjaciele istot ludzkich i zwykle żyją z pożywienia dawanego im przez ludzi, jest również zyslane w formie łaski.

Istota ludzka jest najbardziej poważaną, szlachetną i najbardziej godną szacunku spośród wszystkich stworzeń; spośród istot ludzkich wierni są najbardziej doskonali. Spośród wiernych bezradni, starsi ludzie są najbardziej godni i potrzebujący szacunku i współczucia. Spośród starszych bliscy krewni zasługują na uczucie, miłość i służbę bardziej niż inni, i spośród krewnych rodzice są najbardziej zaufanymi i najserdeczniejszymi towarzyszami.

Tak więc, jeśli zwierzę staje się przyczyną łaski i obfitości, gdy jest gościem w czyimś domu, możemy z tego wywnioskować, jak nieocenionymi przyczynami łaski i miłosierdzia są rodzice w domu i, ponadto, jak zostało powiedziane w *hadisie*: *Lecz ze względu na krzywdę starca, zgiętego podwójnie (z powodu podeszłego wieku) spadną na ciebie nieszczęścia* (al-Adżluni, 2:163), są oni ważnymi przyczynami powstrzymania nieszczęść.

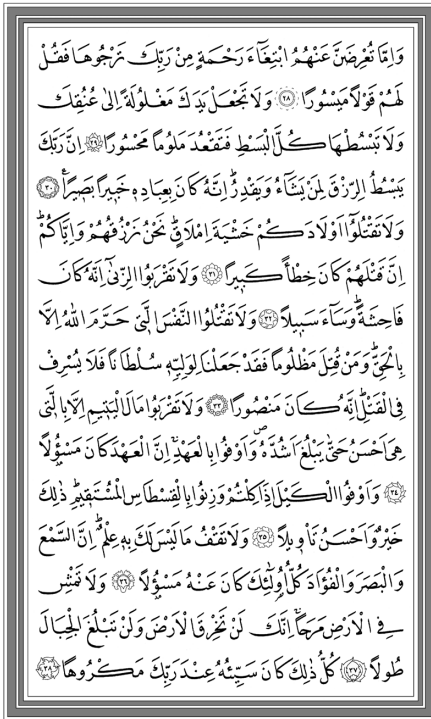
Przejdźmy następnie do twoich odczuć. Jeżeli naszym rodzicom było przeznaczone długie życie, my również z pewnością dożyjemy starości, i jeśli nie okażemy odpowiedniego zainteresowania naszym rodzicom, to wtedy, zgodnie z zasadą mówiącą, iż człowiek

jest nagradzany bądź karany w zależności od swoich czynów, nasze dzieci także nie będą nas szanowały. Co więcej, jeśli rozważymy poważnie nasze życie przyszłe, to uświadomimy sobie, że osiągnięcie aprobaty naszych rodziców poprzez służenie im w tym życiu stanowi cenne zaopatrzenie na drogę do życia wiecznego. Jeżeli kochamy to życie doczesne, również powinniśmy ich zadowalać, by oni także mogli prowadzić godne życie. W przeciwnym razie, jeśli uznamy ich za nieznających, złamiemy ich łatwo obrażając się serca i zapragniemy ich śmierci, przez co staniemy się przedmiotem groźby koranicznej:

Pośród ludzi jest również taki, który czci Boga na krawędzi (wiary), oczekując jedynie zysków doczesnych. Jeśli spotyka go jakieś dobro, to jest zeń zadowolony. Jeśli jednak dotyka go jakaś próba, to całkowicie się odwraca, powracając do niewiary. On (wskutek tego) traci zarówno ten świat, jak i życie wieczne. Zaiste, to strata oczywista” (22:11).

Tak więc ktokolwiek pragnie miłosierdzia Wszechmiłosiernego, musi okazać miłosierdzie tym, którzy są w jego domu i zostali mu powierzeni przez Boga.

(The Letters, “the 21st Letter”).

28. Lecz jeśli musisz się odwrócić od tych (którzy są w potrzebie, gdyż sam znajdujesz się w potrzebie) szukając miłosierdzia u swego Pana w pełnym nadziei oczekiwaniu, to (przynajmniej) przemawiaj do nich łagodnie i w dobrej wierze.

29. Nie trzymaj swojej ręki przywiązanej do szyi (w skąpstwie), ani też nie rozpościeraj jej nadmiernie, gdyż inaczej zostaniesz upomniany i ogołcony.

30. Zaprawdę, twój Pan powiększa zaopatrzenie, komu zechce, i ogranicza je (komu zechce). Oto On jest w pełni świadom Swoich sług i widzi ich jasno¹³.

31. Nie zabijajcie swoich dzieci z lęku przed biedą. My damy zaopatrzenie zarówno im, jak i wam. Zaprawdę, zabijanie ich jest ciężkim grzechem¹⁴.

32. Nie zbliżajcie się do niedozwolonego pożycia płciowego. Doprawdy, to jest rzecz haniebna i nieprzyzwoita, a także zła droga (prowadząca do zepsucia indywidualnego i społecznego)¹⁵.

33. Nie zabijajcie żadnej duszy, której zabijania Bóg zabronił, chyba że ze sprawiedliwej przyczyny. Jeśli ktoś został zabity niesprawiedliwie i z rozmysłem, to My daliśmy jego spadkobiercy (jako obrońcy jego praw) władzę (żądania odpłaty lub odszkodowania, albo też udzielenia przebaczenia). Niech jednak (spadkobierca) nie przekracza prawowitych granic w odbieraniu życia (związanym z odpłatą). Przecież on otrzymał pomoc (wystarczającą poprzez postanowienia i procedury Prawa)¹⁶.

34. I nie zbliżajcie się do majątku sieroły, chyba że w najlepszy sposób (aby go powiększyć bądź doprowadzić do porządku), aż dojdzie do wieku (dorosłego) i będzie silna. I dotrzymujcie umów. Z umowy zostanie zdany rachunek (w Dniu Sądu Ostatecznego).

35. Dajcie pełną miarę, kiedy mierzycie i wazcie wagą uczciwą i dokładną. To jest dobre, a (czynienie tak) jest w dłuższym terminie najlepsze.

36. Nie podążaj za tym, o czym nie masz żadnej wiedzy (czy to dobre bądź złe), i powstrzymuj się od bezpodstawnych twierdzeń i domysłów. Z pewnością, słuch, wzrok i serce – każde z nich zostanie z tego rozliczone (w Dniu Sądu Ostatecznego)¹⁷.

37. Nie krocź po ziemi przepęnlony pychą i zarozumiałością, albowiem nigdy nie zdołasz rozszczepić ziemi (jakbyś mocno po niej nie stąpał), ani nie zdołasz rozciąć się do wysokości

gór (bez względu na to, jakbyś się mocno nie starał).

13. Tak jak wszystko inne, zaopatrzenie dla każdej osoby zostało uprzednio ustalone przez Boga i nikt nie może osiągnąć więcej niż to, co zostało mu przypisane ani nikt nie może umrzeć, zanim nie spożyje tego, co mu zostało przydzielone. Podstawowe zaopatrzenie każdej żywej istoty – najmniejsza ilość zaopatrzenia wystarczająca do jej przeżycia – jest gwarantowane przez Boga, pod warunkiem, że istota ta jest zależna od Niego pod każdym względem. Nabycie dodatkowego zaopatrzenia, które będzie potrzebne ze względu na pewne okoliczności, takie jak zwyczaj, zależy od wysiłku indywidualnego.

Bóg nie zabrania pracy i dokładania starań w celu zdobycia środków utrzymania, nie chce też, by Jego słudzy byli zadowoleni z podstawowego zaopatrzenia. Zachęca do podejmowania wysiłku, oświadczając: *Człowiek ma otrzymać jedynie to, o co się trudził* (53:39), i chce, by Jego słudzy zdobywali środki do życia w dozwolony sposób, tak by rozdawać je następnie na drodze Boga, dla islamu i dla dobra innych ludzi. On stworzył ludzi jako namiestników po to, by naprawiali ziemię, by dzielili i rozprowadzali jej dary sprawiedliwie, i składali Mu dzięki. Ten, kto zarabia w sposób dozwolony, kto jest wdzięczny i pomaga innym, jest o wiele lepszy w oczach Boga niż ten, kto zadowala się jedynie swoim podstawowym zaopatrzeniem.

Mimo że ascetyzm jest zalecany po to, by trzymać żądze pod kontrolą i by pomóc w dążeniu do doskonałości duchowej, dozwolone zarabianie, wydawanie na życie swoje i swojej rodziny oraz dla sprawy Boga i bycie wdzięcznym, bez pławienia się w luksusie, bez wchodzenia w przesadę w konsumpcji i pobudzania swoich żądz, są lepsze i bardziej zalecane niż ascetyzm. To, czego zabrania Bóg, to skąpstwo, wydawanie w niewłaściwy sposób, dbanie tylko o swoje interesy, gromadzenie bogactw, sknerstwo i nie-

38. Zło tego wszystkiego jest odrażające dla twego Pana.

pomaganie potrzebującym. Zabrania również traktowania pracy i zarobku jako celu życia doczesnego.

Skąpstwo pokazuje swoje złe konsekwencje w świecie istot ożywionych, zarówno na poziomie gatunków, jak i oddzielnych jednostek. Trzeba jednak pamiętać, że poszukiwanie dozwolonego zaopatrzenia z pokładaniem swej ufności w Bogu jest sposobem na osiągnięcie spokoju i wszędzie widać jego dobre efekty. Na przykład w królestwie zwierząt i ludzi tylko młode, które „demonstrują swoją ufność Bogu poprzez słabość i bezradność”, otrzymują w pełnej mierze swoje pełnoprawne i wspólnie zaopatrzenie ze skarbcza Bożego Miłosierdzia, które sprawia, iż rodzice i inni starsi są na ich usługach, gdy dorosłe zwierzęta, które rzucają się chciwie na ich pożywienie, są w stanie zdobyć nędzną karmę tylko kosztem wielkiego wysiłku. Najlepiej świadczy o tym fakt, że mocniejsze dzikie zwierzęta otrzymują swoje pożywienie z większą trudnością i w większych odstępach niż inne.

Skąpstwo jest źródłem poniżenia i straty. Jest tak wiele przypadków, gdy skąpa osoba staje się ofiarą straty, że idea mówiąca, iż „skąpym przeznaczona jest nieszczęście i strata”, może być odnaleziona w wielu przysłowiach i jest ogólnie przyjętym faktem. Jeśli kochamy bogactwo, nie powinniśmy szukać go z niecierpliwością, lecz z zadowoleniem, tak, byśmy mogli otrzymać je w obfitości.

Bediüzzaman Said Nursi pisze:

„Cała niemoralność i zaburzenia w społecznym życiu człowieka biorą się głównie z dwóch źródeł, z tych dwóch nastawień:

Po pierwsze: gdy mój żołądek jest pełny, dlaczego mam się przejmować, gdy inni umierają z głodu?

Po drugie: ty pracujesz, a ja będę jadł.

Zachowanie, które utrwała te dwa nastawienia, to lichwa bądź oprocentowanie z

jednej strony i porzucenie *zakatu* z drugiej. Skuteczne panaceum na te dwie choroby może być użyte jedynie poprzez zastosowanie *zakatu* jako uniwersalnej zasady i obowiązku oraz zakaz oprocenowania. *Zakat* jest podstawowym filarem, nie tylko dla jednostek i określonych społeczności, lecz dla całej ludzkości, jeśli chce ona prowadzić szczęśliwe życie. Ludzkość jest zazwyczaj podzielona na dwie klasy: elitę i pospólstwo. Jedynie obowiązek *zakatu* jest w stanie wzbudzić współczucie oraz hojność wśród elity wobec pospólstwa i szacunek pospólstwa dla elity. Gdy nie istnieje *zakat*, to wówczas to, co pospólstwo będzie otrzymywać od elity, stanowi opresję i okrucieństwo, a to, co pospólstwo da elicie, okaże się urazem i buntem. To spowoduje także ciągłe starcie i stałą opozycję pomiędzy dwiema klasami, prowadząc ostatecznie do konfrontacji pracowników i kapitału, tak jak to miało miejsce w Rosji na początku wieku”. (*Listy*, “List dwudziesty drugi”, 2:74)

14. Jasnym jest, iż islam zabrania zabijania dzieci zarówno po narodzinach, jak i przed nimi (aborcja) z przyczyn ekonomicznych bądź innych. Kontrola narodzin jest propagowana dzisiaj pozornie z przyczyn ekonomicznych, zwłaszcza w krajach biedniejszych, lecz faktycznie jest to robione, by zapobiec przyrostowi populacji w tych krajach. Przyrost liczby ludności w żadnym wypadku nie może być przeszkodą na drodze do rozwoju ekonomicznego ani nie powoduje nędzy. Wręcz przeciwnie, populacja oznacza siłę roboczą narodu. Wszystkie bogate państwa świata, takie jak Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Holandia, Belgia, Włochy oraz Stany Zjednoczone mają dużą gęstość zaludnienia. To, co powinni uczynić ludzie, to jak mówi Al-Maududi (5:39, przyp. 31), nie marnować swojej energii na niszczące zadanie redukcji liczby ust, które muszą być nakarmione; zamiast tego powinni poświęcić swoją energię na konstruktywne zadania, które doprowadzą do wzrostu zamożności.

15. Słowo przetłumaczone jako *niedozwolone współżycie płciowe* to *zinā*, słowo, które oznacza jakiegokolwiek współżycie płciowe pomiędzy mężczyzną a kobietą, którzy nie są mężem i żoną, i odpowiada słowu „cudzołóstwo” w języku polskim. Koran nie tylko zabrania jakiegokolwiek niedozwolonych stosunków seksualnych, lecz także nakazuje zablokowanie wszelkich dróg doń prowadzących, mówiąc *Nie zbliżajcie się*. Dlatego tak jak społeczność i państwo muzułmańskie są zobligowane do podjęcia wszelkich środków, by zapobiec nielegalnym stosunkom płciowym w społeczeństwie, tak samo nakazuje się jednostkom powstrzymanie się od czegokolwiek, co może ku temu prowadzić. Poprzez zasady, które wprowadził, oraz duchowy i moralny trening, który oferuje, islam stara się zamknąć drzwi nielegalnym relacjom płciowym, a także innym złym uczynkom.

16. Odnośnie do islamskiego poglądu na życie, niesprawiedliwego odbierania go i zadośćuczynienia, zob. sura 2:178, przyp. 131; 179, 194, przyp. 140; sura 5:31, 32, 45, przyp. 10.

Tak jak morderstwo czy inne rodzaje niesprawiedliwego odbierania życia, islam zabrania także samobójstwa. Osoba nie jest swoim właścicielem i nie ma prawa do traktowania samej siebie tak, jak jej się podoba. Nasze ciała, dusze i życie należą do Boga i są święte. Niektórzy ludzie próbują uzasadnić eutanazję. Jednakowoż powinniśmy rozważyć fakt, iż jesteśmy na świecie po to, by go poprawić zgodnie z prawami Boga i przygotować się do innego świata, czyniąc go żywną glebą dla życia wiecznego. Każde niepowodzenie spadające na wiernego powoduje, że jeden bądź kilka jego grzechów jest wybaczonych. Ból, na który cierpi wierny podczas śmierci, również jest sposobem na uzyskanie przebaczenia. Bóg obdarzył każdą osobę mocą do wytrzymania pewnego nasilenia bólu i gdy jej ból osiąga poziom nie do wytrzymania, wtedy albo traci przytomność, albo przestaje czuć. Dlatego prawnicy muzułmańscy powinni

potraktować kwestię eutanazji z wielką troską w świetle islamu.

Istnieje wiele sposobów, na które można przekroczyć legalne granice zabijania w ramach zemsty. Na przykład zabijanie osoby innej niż faktyczny zabójca lub zabieranie życia innej osoby razem z życiem zabójcy, poddawanie zabójcy torturom, bezczeszczenie jego zwłok oraz krzywdzenie jego bliskich.

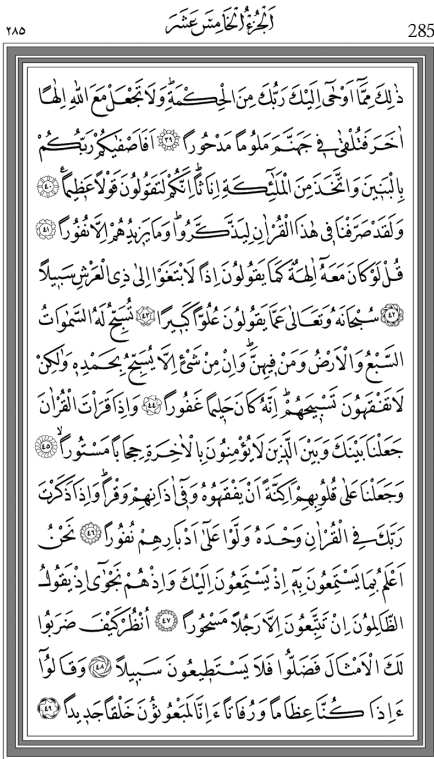
To legalna władza ma prawo do wykonywania wyroków śmierci. Ludzie nie mogą próbować sami przywracać swoich praw bez uprzedniego zgłoszenia się do sądu.

17. Islam oświadcza, że ludzie powinni być prowadzeni poprzez wiedzę, a nie domysły i bezpodstawne twierdzenia. Źródła lub środki zdobywania wiedzy dzielą się na trzy rodzaje: prawdziwe relacje (Boskie Objawienie i autentyczne relacje od Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oraz relacje ludzi prawdomównych), rozsądek oraz nasze pięć (zdrowych) zmysłów. Wierny musi przyjąć prawdziwą relację, lecz może analizować jej znaczenie i wyciągać z niej pewne wnioski, jeśli posiada do tego zdolność. Dane otrzymane przez rozum i pięć zmysłów mogą być prawdziwe lub fałszywe i wymagać dalszego badania.

Odrzucanie Boskiego Objawienia i autentycznych relacji, które pochodzą od Proroków, oznacza ograniczanie zakresu wiedzy i samej wiedzy do tego, co można otrzymać poprzez rozum, pięć zmysłów oraz doświadczenia, które odnoszą się do widocznego, odczuwalnego świata. Jest jednak tak wiele wymiarów egzystencji i niezliczonych rzeczy i istot poza widocznym światem, że ograniczanie wiedzy do tego świata w imię wiedzy naukowej sprawia, że wiedza (lub nauka) przyznaje się do swojego lekceważenia innych wymiarów istnienia i staje się agnostycyzmem. Ponadto nauka nie może zaprzeczyć tym wymiarom po prostu dlatego, że odrzucenie jest wnioskiem, który musi być oparty na dochodzeniu, dlatego wiedza musi być w stanie udowodnić nieistnie-

nie wymiarów, które odrzuca. Właśnie z tego powodu, tak jak w wypadku ateizmu, odrzucanie istnienia bytów, których nie możemy zobaczyć, takich jak Szatana, aniołów, dżinów, nie może w żaden sposób być nastawieniem naukowym. Może to być jedynie bezpodstawnym twierdzeniem lub przypuszczeniem, a nawet dogmatyzmem.

Nauka nie może usprawiedliwiać siebie samej poprzez przypisywanie akceptacji takich istot wierze. Islam twierdzi, że wiara musi być oparta na wiedzy albo co najmniej być z nią związana, a to nastawienie nie jest w żadnej mierze zgodne z wiedzą. Dlatego akceptacja istnienia Boga i takich istnień, jak anioły i dżiny, nie jest dogmatyzmem, lecz raczej nastawieniem naukowym. Istnieją kryteria naukowe, które popierają akceptację ich istnienia. Po pierwsze, nawet jeśli nasze pięć zmysłów nie może pojąć tych prawd, Bóg dał ludzkości inne zmysły, poprzez które możemy je poznać. Powiedziało nam o ich istnieniu ponad 100000 Proroków, którzy byli w stanie użyć tych zmysłów, nigdy nie kłamali w czasie swojego życia i byli naśladowani przez niezliczonych ludzi, tak samo jak tysiące świętych; poza tym miliony innych ludzi miało podobne doświadczenia. Po drugie, zaprzeczenie Boskiemu Objawieniu jako źródłu wiedzy oznacza oskarżanie wszystkich Proroków i świętych, których prawdomówność została poświadczona i zaakceptowana, o to, że byli najpodlejszymi kłamcami w historii ludzkości i określanie miliardów ich naśladowców jako głupców, którzy ślepo idą za oszustami. Co więcej, by przytoczyć choćby jeden przykład prawdomówności spośród wielu innych, zarówno w Koranie, jak i w wypowiedziach Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest wiele przepowiedni, z których większość okazała się prawdziwa. Pozostałe czekają na właściwy czas, by się spełnić. Faktycznie istnieje tak wiele faktów naukowych, które zostały odkryte lub są odkrywane równoległe do rozwoju naukowego, że one same wystarczą do potwierdzenia prawdziwości Boskiego Objawienia.

39. Wszystko to należy do Mądrości, którą twój Pan tobie (Wysłanniku) objawił. Nie umieszczaj obok Boga innej istoty boskiej, abyś nie został wrzucony do Piekieł, obwiniony i odrzucony¹⁸.

40. Czyż zatem wasz Pan wyróżnił was (o, niewierni), wybierając dla was synów, a dla Siebie biorąc córki spośród aniołów? Zaprawdę, wypowiedziane słowo straszliwe.

41. My wyjaśniliśmy w tym Koranie (prawdę) na różne sposoby, aby (niewierni) mogli się zastanowić i mieli (ją) na uwadze. Jednak wszystko to powiększa tylko ich odrazę (do prawdy).

42. Powiedz: „Jeśliby istniały – jak oni twierdzą – inne istoty boskie obok Niego, to z pewnością szukałyby drogi do Pana Tronu Najwyższego (i Władcy Stworzenia)”¹⁹.

43. On jest Wychwalany i Wzniosły, bez miary wysoko ponad wszystko to, co oni mówią.

44. Wysławia Go siedmioro niebios oraz ziemia, a także każdy, kto się tam znajduje. I nie ma niczego, co by nie głosiło Jego chwały (że tylko On jest Bogiem, że nikt nie jest Mu równy i że wszelka wdzięczność należy się wyłącznie Jemu)²⁰. Lecz wy nie pojmujecie ich wysławiania (albowiem nie dążycie do tego, by je zrozumieć i przypisujecie Bogu współtowarzyszy). On jednak jest Łaskawy, Przebaczący (pomimo grzechów Swoich sług).

45. Kiedy recytujesz Koran, My umieszczamy niewidzialną zasłonę pomiędzy tobą a tymi, którzy nie wierzą w życie wieczne (i którzy sami czyniąc się głuchymi i ślepyimi na modlitwy stworzeń kierowane do Stwórcy, pozbawiają się zdolności do takiej wiary).

46. A na ich serca kładziemy przykrycia (sporządzone z ich złych intencji, niesprawiedliwości i zuchwałości), które nie pozwalają im tego (Koranu) pojąć; w ich uszy zaś – ciężkość. Kiedy wspominasz w Koranie swego Pana jako Jedynego (Boga), oni odwracają się plecami z odrazą.

47. My wiemy najlepiej, co oni chcą usłyszeć, gdy się tobie przysłuchują, i to, że ci nikczemnicy – gdy się potajemnie naradzają – mówią (do siebie): „Wy podążacie jedynie za człowiekiem zaczarowanym”²¹.

48. Spójrz, jakże osobliwe porównania dla ciebie wymyślają. Oni całkowicie zbłądzili i nie potrafią teraz odnaleźć drogi (prawdy).

49. I mówią: „Co?! Czyż kiedy już staniemy się kośćmi i cząstkami pyłu, to zostaniemy wskrzeszeni jako nowe stworzenie?”

18. Islam dąży do przekształcenia istot ludzkich z potencjalnych ludzi w prawdziwych ludzi poprzez ich udoskonalenie. Mądrości, które Koran wymienia w wersetych 22-39, zaczynające się i kończące absolutnym zakazem przypisywania współtowarzyszy Bogu w jakikolwiek sposób w Jego Boskości i Władzy, są ważne dla rozwijania charakteru i wychowywania członków społeczeństwa muzułmańskiego. Możemy streścić je jak następuje:

- Nie ustanawiaj innego bóstwa poza Bogiem.
- Twój Pan nakazał ci, że nie możesz czcić nikogo poza Nim jedynym.
- Traktuj rodziców w jak najlepszy sposób.
- Daj swoim krewnym to, co im się należy i tak samo potrzebującemu oraz podróżnikowi; nie marnotraw (swego majątku) nadaremno.
- Nie trzymaj swojej ręki przywiązanej do szyi (ze skąpstwa) ani nie otwieraj jej bez żadnego umiaru.
- Nie zabijaj swoich dzieci ze strachu przed biedą.
- Nie przybliżaj się do żadnego niedozwolonego stosunku płciowego.
- Nie zabijaj żadnej duszy, którą Bóg zabronił zabijać.
- Nie zbliżaj się do majątku sieroty, jak tylko w najlepszy sposób (na przykład po to, by go powiększyć), zanim nie osiągną odpowiedniego wieku; spełniaj swoje zobowiązania.
- Dawaj pełną miarę, gdy odmierzasz, i waż podług prawdziwej, właściwej porcji.
- Nie podążaj za tym, o czym nie masz wiedzy (powstrzymując się od bezpodstawnych twierdzeń i przypuszczeń).
- Nie chodź po ziemi dumnie i zarozumiale.
- Nie czyń razem z Bogiem żadnego innego bóstwa, bo inaczej zostaniesz wrzucony do Piekła, winny i porzucony.

Przed przejściem do ogłoszenia praw regulujących życie społeczeństwa muzuł-

mańskiego Koran daje instrukcje członkom tego społeczeństwa w taki sposób, że prawa te mogą być zastosowane bez uciekania się do siły. Co więcej, Koran wychowuje członków społeczeństwa muzułmańskiego tak doskonale, że w czasie Proroka, zanim istniały te prawa, wierni prosili go, by modlił się do Boga Wszechmocnego, by takie prawa ogłosił. Na przykład, zanim Koran nakazał muzułmańskim kobietom zakrywać się, do Wysłannika kierowane były prośby, by kobiety zaczęły się zakrywać; ludzie w tamtym czasie byli przekonani o konieczności istnienia takiego prawa. Jako inny przykład można wspomnieć, iż niektórzy prosili Wysłannika o zakaz spożywania alkoholu, zanim faktycznie został wprowadzony.

Powinniśmy także wskazać przy tej okazji na to, że wszystkie powyższe napomnienia, które zostały objawione podczas etapu mekkańskiego misji Wysłannika, kończą się, za wyjątkiem przypisywania Bogu współtowarzyszy, albo wspomnieniem mądrości, albo rozsądku w ich objawieniu, bądź słowami zachęty lub zniechęcenia. Gdy te same napomnienia zostały objawione w Medynie, gdzie muzułmanie byli zorganizowani jako społeczność, zwykle kończyły się obietnicami albo groźbami za ich przestrzeganie bądź nieprzestrzeganie, a kary zostały nałożone na popełniających czyny zabronione.

Dla znaczeń mądrości w jej specjalnym sensie, zob. sura 2, przyp. 108 i 159.

19. Jest najbardziej oczywistym faktem, że ten wszechświat, tak harmonijny, spójny i wyważony, w sposób oczywisty wymagający absolutnej, wszechobejmującej wiedzy, woli i mocy, musi mieć stwórcę i nadzorcę. Dlatego ateizm nie jest niczym więcej niż dogmatem, a wręcz najbardziej niezrozumiałym dogmatem wszech czasów.

Jeśli chodzi o przypisywanie Bogu współtowarzyszy w celu podzielenia mocy i działań Boga pomiędzy różne bóstwa, jednym z jego podstawowych przyczyn jest nieznanostwo Boga i Jego Atrybutów. Doskonała harmo-

nia, spójność i równowaga obserwowane we wszechświecie jasno ukazują, iż nie może być więcej niż jednego bóstwa lub pana z tymi samymi atrybutami. Bycie bez początku ani końca oraz bycie wiecznym i nieograniczonym przez czas i przestrzeń są nierozdzielnymi atrybutami Boskości. Co oczywiste, nie może być dwóch bytów z tymi atrybutami istniejących jednocześnie. Ponadto posiadanie początku i końca wymaga zaistnienia w określonym czasie, tak samo jak musi być ktoś lub coś, co spowodowało, że to wszystko zaistniało; jednakże Bóg wewnętrznie istnieje bez zaistnienia.

Jeśli mimo oczywistych faktów, które tutaj przytoczyliśmy, założymy więcej niż jedno bóstwo, to wtedy albo te bóstwa musiałyby być niezależne od innych, albo musiałyby istnieć jeden prawdziwy bóg, gdy inni musieliby być mu poddani. W tym pierwszym przypadku jest to po prostu niewyobrażalne, by kilka niezależnych, suwerennych bóstw mogło zawsze konkurować we wszystkich sprawach i by wszechświat utrzymywał swą doskonałą harmonię, spójność i równowagę. Jeśliby istniało kilka bóstw, byłyby między nimi starcia i panowały na każdym kroku nieporządek. Co więcej, jest czystym absurdem, by istniało kilka niezależnych, suwerennych bóstw z tymi samymi atrybutami, takimi jak na przykład absolutna wiedza, wola, moc.

W drugim przypadku, gdy istnieje niezależny, suwerenny, wszechwiedzący i wszechmogący bóg o absolutnej woli, to przypisywanie istnienia innych podporządkowanych mu bogów może być jedynie fantazją. Jeśliby istnieli tacy bogowie, to pragnęliby i próbowali być panem wszechświata lub co najmniej chcieliby posiadać część w stworzeniu i zarządzaniu rzeczami. Porządek i działanie wszechświata również są z tym sprzeczne. Nie ulega wątpliwości, iż wszystko we

wszechświecie jest połączone ze wszystkim innym i wszystkie siły we wszechświecie są ustanowione tak, że współpracują po to, by pojedyncze źdźbło trawy zaistniało i wyrosło. Podsumowując, nie ma niczego we wszechświecie bardziej oczywistego niż istnienie Jednego, Wszechwiedzącego, o absolutnej woli, Wszechmogącego i Niezależnego, Suwerennego Boga, Którego przedstawia nam Koran.

20. Dwa ostatnie wersety zwięźle wyrażają to, co próbowaliśmy objaśnić w powyższym przypisie. Jako iż Boskość musi być i jest absolutnie wolna od tego, co przypisują jej politeiści, a Bóg, Jedyne Bóstwo jest nieskończenie ponad posiadaniem jakichkolwiek współtowarzyszy i podobieństwa do stworzenia, wszechświat, ze wszystkim, co się w nim znajduje, manifestuje tę prawdę. Jako że to Jedyne Bóstwo jest Tym, Który stwarza, utrzymuje, podtrzymuje i zarządza całym wszechświatem ze wszystkim, co w nim jest, wszelka chwała jest Jemu należna i dlatego całe stworzenie wychwala wyłącznie Jego. Gdy świadome, wierne istoty wychwalają Go świadomie – werbalnie, aktywnie i poprzez serce – ciała wszystkich istot również wychwalają Go poprzez zaspokajanie swoich potrzeb i dążenie do usatysfakcjonowania swoich zmysłów i zdolności.

21. Werset ten objaśnia przyczynę, dla której Bóg umieszcza niewidzialną zasłonę pomiędzy Wysłannikiem a tymi, którzy nie wierzą i kładą zasłonę na swoje serca i ciężar w swych uszach. Nie słuchali Koranu recytowanego przez Wysłannika, aby dowiedzieć się prawdy; lecz słuchali się go z nadzieją odnalezienia czegoś, co poparłoby ich odrzucenie. Wtedy gromadzili się w tajemnicy i dyskutowali o tym, jak mogliby skutecznie odrzucić Przesłanie Proroka i powstrzymać ludzi od wiary w nie.

50. Powiedz: „Gdybyście się nawet stali kamieniem bądź żelazem,

51. Lub jakąkolwiek inną rzeczą stworzoną, która, w waszych umysłach, jest większa (i trudniejsza do tchnięcia w nią życia)”. Wtedy powiedzą: „Kto przywróci nas do życia?” Powiedz: „Ten, który stworzył was po raz pierwszy (i uczynił z was oddzielne istoty)”. Oni potrząsną na twoje słowa głowami (z zadziwieniem i drwiną) i rzekną: „Kiedy się to stanie?” Powiedz: „Być może, wkrótce,

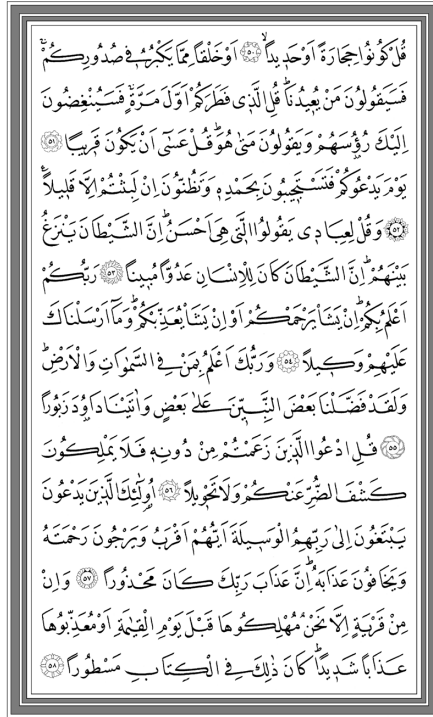
52. Tego Dnia, gdy On was wezwie, a wy odpowiecie wysławianiem Go, sądząc, że przebywaliście na ziemi zaledwie krótką chwilę”²².

53. I powiedz Moim sługom, że zawsze powinni mówić to, co najlepsze (nawet podczas sporów). Szatan jest zawsze gotów do siania niezgody pomiędzy nimi. Albowiem Szatan jest dla ludzkości wrogiem oczywistym.

54. Wasz Pan zna was najlepiej (i wie, na co zasługujecie). Jeśli zechce, to będzie miał nad wami miłosierdzie (które jest czystą łaską), a jeśli zechce, to was ukarze (co będzie czystą sprawiedliwością). My nie posłaliśmy cię (o, Wysłanniku), abyś był nad nimi opiekunem (odpowiedzialnym za nich; ty jesteś jedynie ostrzegającym)²³.

55. I twój Pan zna najlepiej wszystkich tych, którzy znajdują się w niebiosach i na ziemi. Oto My wyróżniliśmy jednych Proroków nad innymi (niektórych całkowicie, a innych pod pewnymi względami); a Dawidowi daliśmy Psalmę²⁴.

56. Powiedz: „Wzywajcie tych (aniołów, ludzi i dziny), o których twierdzicie, że są istotami boskimi poza Nim! Oni nie mają władzy, ażeby odsunąć od was

jakiegokolwiek nieszczęście, ani też nie są w stanie w żaden sposób zmienić waszej sytuacji”.

57. Ci, których oni wzywają, sami szukają sposobu zbliżenia się do swego Pana, każdy (z nich) usiłując być bliżej Niego, mając nadzieję na Jego miłosierdzie i lękając się Jego kary²⁵. Zaiste, kary twego Pana należy się lękać i wystrzegać.

58. Nie ma takiego miasta, którego byśmy nie zniszczyli przed Dniem Zmartwychwstania (z powodu złego życia jego mieszkańców i w zgodzie z prawami ustanowionymi dla społeczności) albo którego byśmy nie ukarali karą srogą (niezgodą, zepsuciem i agresją nieprzyjaciół). Wszystko to jest zapisane w (wiecznej) Księdze²⁶.

22. Odnośnie do argumentów dotyczących Zmartwychwstania, zob. Dodatek 11.

23. Nikt, nawet Prorok, nie może sądzić lub decydować o tym, kto pójdzie do Raju, a kto do Piekła. To Bóg jedyny jest Tym, Który wie wszystko o istotach ludzkich, kto z nich zasługuje na szczęście lub karę w innym świecie. Wszystko to, co mogą powiedzieć ludzie to, według nauki Koranu to, jacy ludzie zasługują na miłosierdzie i jacy zasługują na karę. Nikt nie może wiedzieć i mówić, że dana osoba zostanie potraktowana z miłosierdziem lub zostanie ukarana.

Mimo że Bóg, będący Wszechwiedzącym i Wszechsprawiedliwym, ustanowił warunki do wejścia do Raju i jasno ogłosił, jaki rodzaj wiary i uczynków powoduje, iż ludzie zasługują na Piekło, nikt nie może zmusić Go do zrobienia czegokolwiek, ani twierdzić tak, jak czynią to mutazylici i szyici, że jest On zobowiązany do przyjęcia do Raju tych, którzy wierzą i czynią dobre dzieła, gdy inni idą do Piekła. On nie jest zobowiązany do robienia czegokolwiek, albowiem posiada absolutną wolność do czynienia tego, czego zechce. Przyjęcie wiernych do Raju jest wynikiem Jego czystego miłosierdzia, jako że nikt nie może zasłużyć na Raj poprzez swoje własne uczynki, gdy posłanie przez Niego niewiernych do Piekła jest czystą sprawiedliwością. W rozważaniu sądów i działań Boga musimy uwzględnić wszystkie Jego Imiona i Atrybuty razem wzięte.

24. Werset ten objaśnia Boską zasadę wybierania Proroków. Bóg zna najlepiej wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi wraz z cechami charakterystycznymi każdej rzeczy, i On także wie najlepiej, kto jest wart Proroctwa. Jednakże mekkańscy politeiści spróbowali znaleźć usprawiedliwienie dla odrzucenia przez nich Boskiego Przesłania przyniesionego przez Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Fałszywie argumentowali, że Posłannictwo powinno być dane Łalidowi ibn Mugirze w Mekce lub Abu Masudowi, wodzowi plemienia Takif w Taif (43:31), mimo że Bóg najlepiej wie, komu przekazać Swoje Przesłanie (6:124). Argumentowali również, że

Prorok nie powinien mieć potrzeby jedzenia ani picia, ani chodzenia po ulicach – jednym słowem: że powinien być aniołem. Koran wymienia takie fałszywe obiekcje i odpowiada na nie w kilku wersetach. Poprzez szczególne wspomnienie Dawida w tym wersecie, Koran mówi, iż nawet król ze wspaniałym królestwem, który żył w pałacu i posiadał kilka żon i kilkoroz dzieci, może być wybrany na Proroka Boga, którego wywyższył ponad wielu Proroków w określonych aspektach. Tak więc Muhammad jako istota ludzka, która je, pije i jest żonata, a ponadto nie jest aniołem, może być Prorokiem; może on być nawet największym z nich.

Werset ten odnosi się również do ważnego tematu dotyczącego oceny Proroctwa i Proroków. Zarówno w przeszłości, jak i teraźniejszości niektórzy ludzie skłaniali się do postrzegania Proroka jedynie jako środka do przekazywania Boskiego Objawienia, nie zwracając uwagi na jego szczególny charakter. Zaczynając od serdecznego skierowania się do Wysłannika Boga: *I twój Pan zna najlepiej wszystkich tych, którzy znajdują się w niebiosach i na ziemi*, werset ten podkreśla, iż bycie Prorokiem wymaga określonych cech i wyróżnień tego wartych i że Bóg wie najlepiej, kto jest wart Proroctwa i komu przekazać Swoje Przesłanie.

Kontynuując: *Oto My wyróżniliśmy jednych Proroków nad innymi (niektórych całkowicie, a innych pod pewnymi względami)*, werset ten sugeruje, że Wysłannik Boga jest jednym z wywyższonych ponad innymi. Spośród Proroków Noe, Abraham, Mojżesz, Jezus i Muhammad, niech będzie z nimi pokój, są największymi, a Prorok Muhammad, którego misja jest uniwersalna i trwa aż do Dnia Zmartwychwstania, jest największym spośród nich. Warto zacytować tutaj Saida Nursiego:

„Zachowanie i cechy szlachetnego Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zostały opisane w książkach historycznych oraz biografiach. Jednakże jego osobowość duchowa i święta natura jego istoty są tak wysublimowane i wspaniałe, że jego zalety wymienione w książkach historycznych i biografiach nie są w stanie opisać jego wysokiej pozycji. Jest tak dlatego,

ponieważ zgodnie z zasadą: ‘ten, kto się do czegoś przyczynia, jest jak ten, kto to czyni’, od czasu ogłoszenia jego Proroctwa aż do dnia dzisiejszego (i do końca czasów) nagroda za każdy dobry uczynek każdego muzułmanina jest dodawana do rachunku doskonałych cech Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. On także każdego dnia otrzymuje niezliczone modlitwy od członków swojej wspólnoty jako dodatek do miłosiedzia Boga, które jest nieskończone i które jest mu udzielane bez miary. Co więcej, jako że jest on najdoskonalszym owocem stworzenia, a także ukochanym Stworzyciela wszechświata i objaśniającym Go, to jego prawdziwa natura oraz jego doskonałe cechy nie mogą być zawarte w zaletach innych ludzi wymienionych w książkach historycznych i biografiach. Z pewnością ranga błogosławionej istoty, której towarzyszyli Archaniołowie Gabriel i Michał, niech będzie z nimi pokój, jako jego adiutanci z dwóch stron w Bitwie pod Badr, nie może być odnaleziona w przypadku człowieka, który targował się z Beduinem na bazarze o cenę konia, wzywając Hudejfe do bycia świadkiem transakcji.

W ten sposób, by nie popełnić pomyłki, musimy odwrócić naszą uwagę od pospolitych cech ludzkich świętego Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i zwrócić ją na jego prawdziwą naturę i wspaniałą osobowość jako Wysłannika. W przeciwnym razie ryzykujemy okazaniem mu braku szacunku bądź możemy osiągnąć niepewność co do jego osoby. By zrozumieć tę kwestię, rozważ następującą analogię:

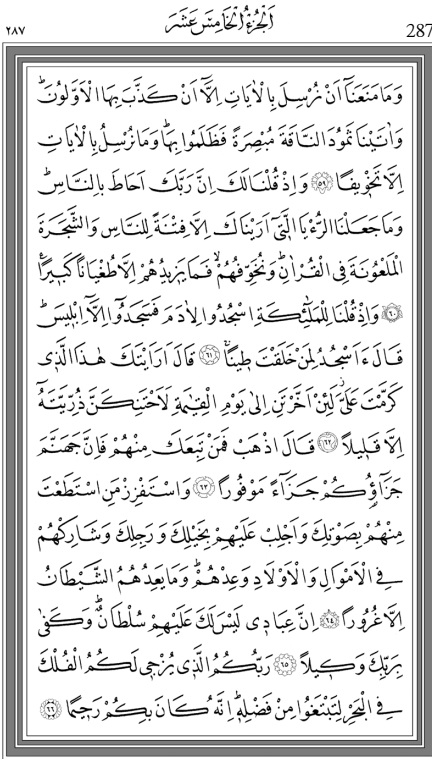
Załóż, że pestka daktyla zasadzona pod ziemią wykiełkowała i stała się wysoką, pełną owoców palmą, i wciąż rośnie coraz to wyższa i szersza. Albo że z właściwie wysiadzwanego jaja pawia wykuło się pisklę i wyrosło na pięknego pawia upiększonego Piórem Boskiej Mocy, który wciąż rośnie większy i piękniejszy. Ta pestka daktyla i to jajko posiadają cechy, właściwości i precyzyjnie wyważone elementy. Nie są one jednakże tak zadziwiające i znaczące, jak palma i paw, które z nich wyrosły. Tak więc przy opisywaniu cech pestki daktyla i jajka, wraz z cechami palmy i pawia, ważnym jest, by

we właściwy sposób rozróżnić cechy pestki daktyla i jajka od palmy i pawia, tak by każdy, kto czyta lub słyszy ich opis, mógł uznać je za rozsądne. W przeciwnym razie, jeśli na przykład ktoś twierdzi, że otrzymał tysiące daktyli z pestki (a nie z palmy) bądź chwali jajko, uznając je za króla ptaków, ludzie uznają to za sprzeczność i odrzucają.

Natura ludzka najszlachetniejszego Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, może być porównana do tej pestki daktyla lub jajka, lecz jego prawdziwa natura, oświecona misją profetyczną, jest niczym Drzewo ‘Tuba’ bądź Królewski Ptak Raju. Co więcej, jego prawdziwa natura wciąż staje się coraz bardziej i bardziej doskonała. Właśnie dlatego jeśli ktoś myśli o tej wywyższonej osobie, kiedy to dyskutowała z Beduinem na bazarze, powinien wyobrazić sobie wspaniałą naturę człowieka, który odbył *Miradž* i który sięgnął Obecności Boga (zob. Dodatek 10 o *Miradžu*). W innym przypadku osoba ta ryzykuje, że nie okaże dostatecznego szacunku bądź nie uda jej się przekonać swej przyziemnej duszy o prawdziwej swojej naturze” (*The Letters*, „the 19th Letter” 1:110-111).

Odnosnie do pierwszeństwa jednych Proroków nad drugimi (w niektórych aspektach lub pod pewnymi względami), zob. 4:164, przyp. 33. 25. Werset ten kategorycznie odrzuca ubóstwianie jakiegokolwiek innej istoty poza Bogiem, włączając w to Proroków, aniołów oraz święte istoty spośród ludzi i dżinów, którzy sami wierzą w Boga jedynego i starają się wykonywać Jego nakazy, poszukując środków na zbliżenie się do Niego, starając się być bliżej Niego, mając nadzieję na Jego miłosierdzie i bojąc się Jego kary. Jeśli chodzi o inne istoty, takie jak Szatan, demony, niewierzących dżinów i złych ludzi, którym niektórzy przypisali Boskość, to ich ciała także są posłuszne Bogu bezwarunkowo i oni sami wyrażą poddanie się Bogu w Życiu Przyszłym i będą szukać sposobów na osiągnięcie przebaczenia Boga.

26. Odnosnie do Księgi i tego, co zostało w niej zapisane, zob. sura 6:59, przyp. 13; sura 13:39, przyp. 12; w tej samej surze, przyp. 10.

59. Nic nie powstrzymałoby Nas od zesłania cudów (jakich się domagają na dowód wyznaczenia Wysłannika przez Boga), prócz tego, że poprzednie pokolenia odrzuciły je jako fałszywe (za co zostały unicestwione). Daliśmy Samudyczykom wielbłądźcę jako widomy znak (cud), lecz oni wyrządzili jej krzywdę. My zysaliśmy (Nasze) Objawienia jedynie po to, aby ostrzegać (i uświadomić niebezpieczeństwo zniszczenia oraz kary wiecznej).

60. I (wspomnij) kiedy powiedzieliśmy tobie (ostrzegając), że twój Pan obejmuje całą ludzkość (Swoją wiedzą i Władzą). My uczyniliśmy to widzenie, które tobie ukazał (podczas Wzniesienia), jedynie próbą dla ludzi, aby się poprawi-

li, i (w ten sam sposób wspomnieliśmy) w Koranie Drzewo Przeklęte (znajdujące się w Piekło, całkowicie poza sferą Bożego Miłosierdzia). I My ich ostrzegamy, napominając, aby się lękali i zmienili (swoje życie), lecz to tylko powiększa ich wielką zuchwałość i bunt²⁷.

61. I (wspomnij inny przykład pychy i nieposłuszeństwa) kiedy powiedzieliśmy do aniołów: „Padnijcie w pokłonie przed Adamem!”, a oni się pokłonili, za wyjątkiem Iblisa. Ten rzekł: „Czyż mam oddać pokłon temu, którego stworzyłeś z gliny?”

62. Rzekł (jeszcze): „Czyż widzisz tego, którego obdarzyłeś większym zaszczytem niż mnie? Doprawdy, jeśli dasz mi zwłokę aż do Dnia Zmartwychwstania, to ja z całą pewnością przejmę władzę nad jego potomkami; nad wszystkimi, prócz niewielu (z nich)!”

63. Powiedział (Bóg): „Idź precz! Kto z nich pójdzie za tobą – to, zaprawdę, Piekło będzie zapłatą dla was wszystkich, zapłatą sowitą!

64. Zwódcz swoim głosem, kogo zdołasz spomiędzy nich, i uderzaj w nich swoją konnicą i piechotą. I bądź ich współnikiem w majątku i dzieciach. I składaj im obietnice”. A Szatan nie obiecuje im niczego, prócz oszustwa²⁸.

65. „Lecz jeśli chodzi o Moje sługi (szczerze i bogobożne) – ty nie będziesz miał nad nimi żadnej władzy”. A twój Pan wystarczy jako (obrońca i) opiekun (któremu powierzane są wszystkie sprawy).

66. Wasz Pan (o, ludzie) jest Tym, który sprawia, że statki żeglują dla was po morzu, abyście szukali Jego szczodrości²⁹. W istocie, On jest (zawsze) wobec was Współczujący.

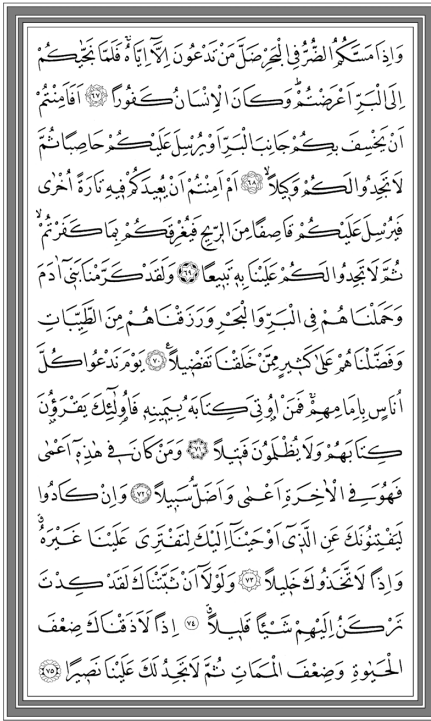
27. Kiedy Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powrócił ze Wzniesienia, zrelacjonował to, co widział podczas swojej cudownej podróży. Przekroczył wymiary cielesne bytu i ujrzał formy, jakie przybierze wiara, uczynki i słowa ludzi w Życiu Przyszłym. Mimo że Raj i Piekło wciąż istnieją jako „nasiona”, to czekają na to, by rozwinąć się do swoich ostatecznych kształtów, co stanie się w momencie Zmartwychwstania. Wiara ludzi, ich uczynki i słowa stanowią cegły dla ich miejsc w Raju bądź Piekło. Na przykład słowo wdzięczności i chwały, takie jak *al-hamdu li-l-lah* (Cała chwała należy się Bogu), jest zwracane temu, kto je wypowiada, jako jabłko w Raju. Czasami ludzie widzą w swoich snach podobne formy, które przybiorą ich wiara, uczynki i słowa w Życiu Przyszłym. Tak więc podczas Wzniesienia Wysłannik Boga ujrzał przykłady tych form i ludzi, którzy mieli taką wiarę i czynili takie uczynki. Przekłęte drzewo w Koranie, drzewo, które zostało wspomniane jako całkowicie wykluczone z Miłosierdzia Boga, to Drzewo *Zakkum* (37:62-67; 44:42-46; 56:51-54). Jest to gorzkie drzewo, które będzie rosło w Piekło i z którego będą jedli ludzie Piekła. Oczywiście jest, że jest ono konsekwencją niektórych czynów niewiernych oraz stanowi jedną z form cierpienia w Piekło. Zamiast dawania pożywienia, daje raczej ból i powoduje cierpienie jako pożywienie dla ludzi Piekła.

Wysłannik opowiedział mieszkańcom Mekki wszystko to, co widział podczas Wzniesienia. Mimo że Wysłannik ukazał kilka jasnych i niezaprzeczalnych znaków swojej cudownej podróży, niewierni z premedytacją sprzeciwili się mu i z uporem trwa-

li w niewierze. Tak jak wszystkie inne cuda i prawdy, Wzniesienie, ze wszystkimi swymi aspektami, stanowi dla ludzi sprawdzian. Powinniśmy jednak zauważyć, iż Wszechmogący nie tworzy cudów i nie poddaje ludzi sprawdzianom, by sprowadzić ich z drogi. Ludzie błędzą z powodu swej arogancji, uporu i uporczywego trwania na swojej drodze, nawet w obliczu najbardziej oczywistych prawd.

28. Szatan zwodzi ludzi na wiele sposobów, a szczególnie poprzez podszeptywanie w sercach ludzi swym głosem, który może być słyszany przez tych, co są blisko niego; on również zwodzi ludzi dźwiękami, takimi jak obsceniczna muzyka, i wzywa do nieposłuszeństwa Bogu. Poza tym obok swego potomstwa, Szatan posiada dobrze wyposażone armie, złożone zarówno z dżinów, jak i istot ludzkich, i jest udziałowcem w majątkach ludzi, zdobywanych i wydawanych w niedozwolony sposób, oraz w dzieciach, które nie zostały odpowiednio wychowane zgodnie z nakazami Boga. On wciąż daje ludziom fałszywe i zwodnicze obietnice. Zwodzi ich długoterminowymi ambicjami, celami doczesnymi oraz fałszywymi oczekiwaniami (odnośnie do zwodzenia przez Szatana, zob. także 7:17, przyp. 2).

29. Bóg stworzył morze jako skarbiec łask oraz jako drogę do darów zamorskich. Po to, by ludzie mogli z nich skorzystać, zainspirował ich do budowania statków. Jako że zatrudnił Swych Wysłanników w charakterze przekazujących Jego Przesłanie oraz awangardy rozwoju naukowego i technologicznego, to na początku nauczył Proroka Noego, jak zbudować statek.

67. Kiedy nieszczęście dotyka was na morzu, zawodzą was wszyscy, których wzywacie (dla wspomżenia) – prócz Niego. Lecz kiedy On wyprowadza was bezpiecznie na ląd, wy się od Niego odwracacie. Zaprawdę, człowiek jest niewdzięczny.

68. Czyż czujecie się bezpieczni przed tym, że za Jego przyczyną pochłonie was kawał lądu albo że On ześle na was burzę piaskową? Wtedy nie znajdziecie dla siebie opiekuna (ani obrońcy).

69. Albo czy czujecie się bezpieczni przed tym, że On ześle was po raz drugi z powrotem (ku morzu) i pośle przeciwko wam rozszały huragan – aby was potopić – za to, że w swojej niewdzięczności nie wierzycie? A wtedy nie znaj-

dziecie nikogo, kto by was wsparł przeciwko Nam.

70. Oto My zaszczyiliśmy dzieci Adama (wieloma honorami): podtrzymywaliśmy ich w czasie podróży po lądzie i po morzu, dawaliśmy im zaopatrzenie z rzeczy czystych i zdrowych, a także wyróżniliśmy ich w sposób szczególny ponad wieloma z tych, których stworzyliśmy.

71. W Dniu, kiedy wezwiemy każdą ludzką społeczność wraz z jej przywódcą, ci którzy (poszli za swoim przywódcą ku prawdziwej wierze i prawości, przygotowując się do Sądu Ostatecznego) otrzymają Zapis (swego życia) do swojej prawicy – oni będą czytać swój Zapis (z czynami, jakich dokonali w życiu doczesnym) z zadowoleniem i nie doznają niesprawiedliwości nawet takiej, jak mały włos.

72. Kto jest ślepy na tym (świecie i kto nie podązał ku prawdziwej wierze i prawości, przygotowując się do Sądu Ostatecznego), ten będzie ślepy (także i) na Tamtym Świecie, a nawet jeszcze bardziej oddalony od drogi (która prowadzi do Bożego przebaczenia i wiecznej szczęśliwości)³⁰.

73. Zaprawdę, oni usiłowali cię (o, Wysłanniku) odwieść pokusą od tego, co ci objawiliśmy, abyś wymyślił przeciwko Nam coś innego. A wówczas (gdybyś tak uczynił) oni wzięliby sobie ciebie za zaufanego przyjaciela.

74. I gdybyśmy cię nie umocnili (w tym, co ci objawiamy), to niemal byś się ku nim skłonił.

75. A wtedy dalibyśmy ci skosztować podwójnej kary w życiu i podwójnej kary po śmierci, i nie znalazłbyś nikogo, kto by cię wspomógł przeciwko Nam³¹.

30. Jak jasno mówi Koran (6:38), wszystkie istoty są stworzone do życia w społecznościach, a Bóg, Który nie pozostawia pszczoł bez królowej ani mrówek bez przewodnika, nie pozbawia ludzkości prawdziwego przewodnika. Tak więc na przestrzeni dziejów zesłał każdej społeczności Wysłannika i dał Księgę wybitnym osobom spośród nich, takim jak Abraham, Mojżesz, Jezus oraz Muhammad, niech będzie z nimi pokój. Po Wysłannikach zesłał Proroków ich śladami, a po Ostatnim Wysłanniku – Muhammadzie – stworzył wybitnych uczonych i przewodników, którzy wypełniali misję Proroków, mimo tego, że nie otrzymali Objawienia. Jest tak dlatego, że w przeciwieństwie do innych Ksiąg, Koran pozostał nietknięty, bez najmniejszej zmiany bądź modyfikacji.

Bóg wywyższył istoty ludzkie poprzez szczególne atrybuty i zdolności, takie jak intelekt, świadoma natura oraz serce (intelekt duchowy). Jednakże pomimo faktu, że Boska Księga jest przewodnikiem (11:17), nie każda istota ludzka jest w stanie zrozumieć ją we właściwy sposób albo wyciągnąć z niej zasady zarządzania ludzkim życiem w każdym wieku i w każdych warunkach. Dlatego właśnie Bóg obdarzył pewne osoby doskonałą prawością, a mianowicie Proroków i tych, którzy są lojalni wobec Boga, a ponadto szczerzy, czego by nie czynili bądź mówili, święci, gdyż ujrzeli ukryte święte prawdy, o których istnieniu świadczą swoim życiem, a także prawi we wszystkich swoich czynach i słowach (4:69). Nakazał nam modlić się do Niego w każdym *rakacie* codziennych modlitw obowiązkowych (w *Surat al-Fatiha*, 1:6-7), by prowadzić nas ku Prostej Ścieżce, Ścieżce tych, których obdarzył dobrodziejstwami; czyli tych, których wymienił w 4:69. Dlatego to, co każdy powinien robić – jeśli nie posiada niezbędnej zdolności i czystości, by zrozumieć Boską Księgę we właściwy sposób, wywnioskować z niej oraz z Sunny Proroka niezbędne zasady regulujące ich życie zgodnie z Wolą Boga i prowadzić innych – to nie być ślepym na prawdę, lecz

próbować odnaleźć prawdziwego przewodnika. Bóg obiecał, że będzie prowadził tych, którzy zmagają się dla Jego sprawy, jakkolwiek drogą prowadzącą do Prostej Ścieżki (29:69). Ktokolwiek próbuje znaleźć tę Ścieżkę w szczerzy sposób, z pewnością odnajdzie to, czego szukał.

31. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, całkowicie poświęcił się Bogu i wypełnił całkowicie swoją misję, jako że Bóg mu to nakazał. Nigdy nie przychylił się do kompromisu po to, by odnieść sukces, ani nigdy nie zboczył ze swej drogi.

Gdy zaczął głosić swoje Przesłanie, musiał zmierzyć się z ostrym sprzeciwem, lecz przyjął cały ten sprzeciw z uśmiechem na ustach. Był niezłomny, nie zniechęciły go krytyka ani przemoc. Gdy lokalni przywódcy zdali sobie sprawę z tego, że groźby nie przstraszyły go i że najokrutniejsze traktowanie jego osoby i jego naśladowców nie pozwoliło im posunąć się naprzód, postanowili użyć innej sztuczki – ale jej również pisane było niepowodzenie.

Przedstawicielstwo Kurajszytów, jego plemienia, wezwało Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i spróbowało przekupić go, oferując mu cały doczesny splendor, jaki mogli sobie wyobrazić. Powiedzieli: „Jeśli chcesz posiadać bogactwo, damy ci z niego tyle, ile zechcesz; jeśli chcesz zdobyć honor i siłę, jesteśmy gotowi przysiąc tobie na wierność jako naszemu panu i królowi; jeśli pragniesz piękna, dostaniesz rękę najpiękniejszej kobiety, którą sam wybierzesz”.

Chcieli, by zgodził się na kompromis, nawet jeśli by nie miał zrezygnować ze swej misji. Propozycja była niezwykle nęcąca dla zwykłego śmiertelnika, ale nie miała znaczenia w oczach wielkiego Proroka, który odparł:

„Nie chcę bogactwa ani władzy. Zostałem wyznaczony przez Boga na ostrzegającego ludzkość. Przekazuję wam Jego przesłanie. Jeśli je zaakceptujecie, zasma-

kujecie szczęścia i radości w tym życiu oraz wiecznej szczęśliwości w życiu przyszłym; jeśli natomiast odrzucicie Słowo Boga, z pewnością Bóg oddzieli was ode mnie”.

Przy innej okazji powiedział swojemu stryjowi, który, pod naciskiem wodzów Arabii, starał się przekonać go, by porzucił swą misję: „O, stryju mój! Jeśli by położyli słońce w moją prawicę, a księżyc w moją lewicę, bym porzucił tę misję, nie zrobię tego. Nigdy z niej nie zrezygnuję; albo zadowolili to Boga i da On memu Posłannictwu zwycięstwo, albo zginę” (Ibn Hiszam, 2:285).

Niewierni z czasów Proroka byli najbardziej uporczywymi i zawziętymi niewiernymi wszech czasów, a także hipokrytami. Lecz Wysłannik nigdy nie skłonił się do tego, by uczynić kompromis; nigdy nawet nie myślał o tym, dzięki pomocy i łasce Boga. Said Nursi pisze:

„W głoszeniu Przesłania i we wzywaniu ludzi do prawdy okazał taką wytrzymałość, pewność i przekonanie, że pomimo sprzeciwu wielkich sił i religii, a także tego, który przychodził od jego narodu i plemienia, a nawet stryja, nigdy nie okazał najmniejszego śladu wahania, podenerwo-

wania bądź strachu i z powodzeniem rzucił wyzwanie światu; w rezultacie uczynił islam przeważającym nad wszystkimi innymi religiami i systemami. To dowodzi, iż nie ma i nie może być nikogo takiego jak on w głoszeniu i wzywaniu do przesłania prawdy.

Posiadał tak niezwykłą siłę, tak wspaniałą pewność, tak cudowną wytrzymałość oraz tak wywyższone i oświecające świat przekonanie w swoją wiarę, że żadna z przeważających idei i religii tamtego czasu i żadna z filozofii mędrców czy nauk przewodników duchowych, mimo że wszystkie się jemu sprzeciwiały, a nawet odnosiły się do niego z wrogością, nie była w stanie spowodować u niego jakiegokolwiek wątpliwości, wahania bądź niepokoju dotyczącego jego pewności i przekonania. Co więcej, wszyscy święci mężowie na przestrzeni czasu, a w szczególności Towarzysze, skorzystali z jego wiary, która według nich sytuuje się na najwyższym stopniu” (*The Letters*, „the 19th Letter”, 1:267).

Werset ten uczy także, że ludzie bardzo potrzebują pomocy i wsparcia Boga, by byli w stanie zmierzyć się z wszystkimi knowaniami niewiernych; bez tego nikt nie może odnieść sukcesu.

76. Zaprawdę, oni usiłowali cię usunąć z kraju (twego urodzenia) i wypędzić cię z niego. Lecz wówczas także i oni nie pozostaliby tam dłużej niż tylko krótki czas po tobie.

77. (To był Nasz) sposób postępowania ze wszystkimi, których posłaliśmy (jako Wysłanników) przed tobą. Nie znajdziesz żadnej odmiany w Naszym sposobie postępowania³².

78. Wykonuj modlitwę zgodnie z jej warunkami, od obniżania się słońca ku zachodowi, aż do ciemności nocy, a recytację Koranu – o brzasku (modlitwa *fadžr*). Zaprawdę, recytacja Koranu o brzasku odbywa się w obecności świadków (aniołów i całego stworzenia budzącego się do nowego dnia)³³.

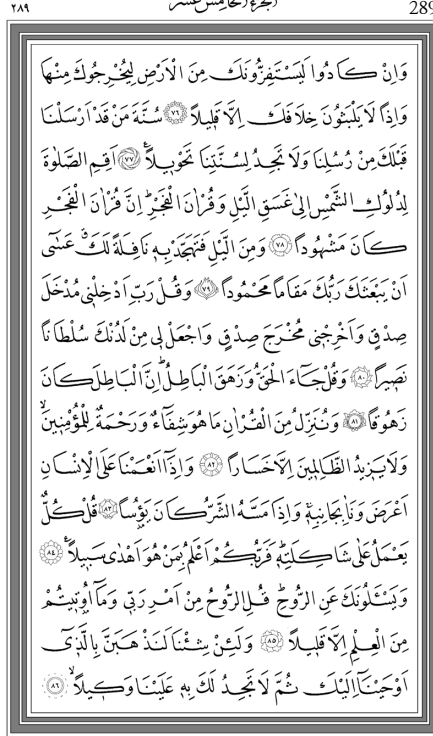
79. A w pewnej części nocy podnoś się ze snu i trwaj w (modlitewnym) czuwaniu (recytując Koran) – będzie to dla ciebie modlitwa dodatkowa³⁴. A twój Pan być może wyniesie cię ku miejscu chwalebnemu (w pobliże Siebie, i pozwoli ci na wstawiennictwo za Jego sługi).

80. I powiedz: „Panie mój! Spraw, abym wszedł w sposób szczerzy i wierny prawdzie, i abym wyszedł w sposób szczerzy i wierny prawdzie. I daj mi od Siebie władzę wspomagającą!”³⁵

81. I powiedz: „Nadeszła prawda, a kłamstwo znikło. Zaprawdę, kłamstwo z samej swojej natury skazane jest na zniknięcie”.

82. My zsyłamy Koran w częściach – to jest uzdrowienie i miłosierdzie dla wiernych; lecz czyniącym niesprawiedliwość powiększa jedynie stratę.

83. Kiedy obdarzamy człowieka (nie wdzięcznego) łaską i zadowoleniem, on

się odwraca i wyniosłe stoi z dala (od jakiegokolwiek myśli o Nas). Lecz kiedy go dotyka zło, popada w rozpacz.

84. Powiedz: „Každy działa zgodnie ze swoją osobowością (wiarą, poglądem na świat i usposobieniem), a twój Pan wie najlepiej, kto jest lepiej prowadzony swoją drogą”.

85. Oni pytają cię o ducha. Powiedz: „Duch pochodzi z Rozkazu mojego Pana³⁶. A z wiedzy otrzymaliśmy jedynie niewiele”.

86. (Nie jesteś, jak twierdzą niewierni, autorem Koranu. To My objawiamy go w całości). Zaprawdę, gdybyśmy chcieli, to moglibyśmy zabrać to, co ci objawiliśmy (wymazując z serca i pamięci twojej

oraz tych, którzy Koran zapamiętali; a także z każdej księgi). A wtedy nie zna-

lazłbyś dla siebie żadnego opiekuna (ani obrońcy) przeciwko Nam,

32. Werset ten odnosi się do emigracji Wysłannika do Medyny, przepowiadając ją. Odnosi się do znaczenia i wagi emigracji (*Hidżra*) dla tych, którzy idą za świętą sprawą, zob. sura 19, przyp. 10.

Jako że emigracja zajmuje bardzo ważne miejsce w głoszeniu Boskiego Przesłania oraz w misjach i życiu tych, którzy się go podejmują, wszyscy ludzie, którzy zmuszają swojego Wysłannika do opuszczenia kraju ojczystego, są unicestwiani albo poddawani katastrofie, bądź pokonywani przez Wysłannika i jego nowych naśladowców. Nie mogą długo pozostawać w swoim dotychczasowym stanie. Dlatego werset 76 daje nowinę o tym, iż ci, którzy zmusili Wysłannika do opuszczenia Mekki, zostaną zniszczeni niebawem po jego odejściu. I tak się stało. Główni przeciwnicy islamu w Mekce zostali zabici w Bitwie pod Badr dwa lata po emigracji Wysłannika, a Mekka została zdobyta sześć lat później.

33. Werset ten odnosi się do pięciu codziennych modlitw obowiązkowych i czasu wykonywania każdej z nich. Zniżanie się słońca oznacza, że przekroczyło ono swój zenit i w ten sposób daje znać o nadejściu modlitwy południowej. Po modlitwie południowej przychodzi modlitwa popołudniowa. Bezpośrednio po zachodzie słońca i po tym, jak w pełni nadchodzi noc, odprawiane są modlitwy wieczorna i późnowieczorna. Werset ten wymienia modlitwę poranną ze względu na jej wagę i zwraca uwagę na recytację Koranu o tej porze. Wysłannik, pod wpływem Boskiego Objawienia, zwykł przedłużać recytację podczas modlitwy porannej. Ponadto recytacja o tej porze wywiera większy wpływ na nasze serca.

Mimo że modlitwa została wprowadzona we wczesnych latach islamu, to pięć codziennych modlitw ustanowiono dopiero podczas Wzniesienia. Sura ta, zaczynając się wspo-

mnieniem tej cudownej podróży, zawiera ów nakaz.

Mimo że Koran wymienia niektóre filary modlitwy, takie jak pokłony i padanie na twarz, nie określa ich wszystkich i innych aktów ani nie opisuje, jak ma być ona wykonywana. Wysłannik odprawiał Modlitwę zgodnie z tym, jak nauczył go Bóg i zadeklarował: „Wykonujcie modlitwę tak, jak widzicie, że ja ją wykonuję” (al-Buchari, „Salat”, 70; Muslim, „Nikah”, 5). Dlatego tak jak inne formy oddawania czci, sposób odprawiania modlitwy jest całkowicie zależny od Sunny.

34. Każda okazja do wykonania modlitwy nie jest jedynie znaczącym punktem zwrotnym, lecz także zwierciadłem Boskiej mocy oraz uniwersalnych łask Bożych z niej płynących. Zostaliśmy obdarowani nakazem wykonania modlitw obowiązkowych o tych określonych porach, by wyrazić więcej uwielbienia i chwały dla Wszechmogącego Boga oraz okazać Mu więcej wdzięczności za wszystkie łaski, które zebraliśmy pomiędzy dwiema okazjami, co stanowi znaczenie modlitw obowiązkowych.

Nadchodzące po sobie dzień i noc, lata i fazy życia każdego człowieka na świecie są niczym ogromny zegar, którego części funkcjonują jak koła zębate i tryby odliczające sekundy, minuty i godzinę poprzez swój ruch. Na przykład:

Pora *fadžr* (brzask lub wczesny poranek), która jest przeznaczona na Modlitwę Poranną, może być porównana do narodzin wiosny lub momentu, gdy nasienie znajduje schronienie w macicy, lub do pierwszego z sześciu „dni”, podczas których zostały stworzone ziemia i niebo, i przypomina sposób, w jaki Bóg dysponuje Swoją Mocą i to, co czyni podczas takich wydarzeń.

Czas *zuhr* (tuż po środku dnia) może być porównany do wieku dojrzewania,

środką lata lub momentu stworzenia ludzkości w czasie istnienia świata. Odnosi się również do litościwych manifestacji Boga i obfitych błogosławieństw w tych wydarzeniach i w tym czasie.

Pora *asr* (popołudnie) przypomina jesień, zaawansowany wiek oraz czas Ostatniego Proroka, znany jako Czas Szczęśliwości. Przywodzi na myśl Boskie akty i laski Wszelchłitościwego.

Pora *maghrib* (zachodu słońca) przypomina nam o zniknięciu wielu istot pod koniec jesieni, o śmierci wielu ludzi i, pod koniec czasu, ludzkości w ogóle. W ten sposób uprzedza nas o zniszczeniu świata na początku Zmartwychwstania i uczy nas, jak zrozumieć manifestację Majestatu Boga – w ten sposób budzi nas z głębokiego snu ignorancji.

Czas *isza* (nastanie nocy) przywodzi na myśl to, jak świat ciemności spowija wszystkie przedmioty dnia swoim czarnym całunem, a zima pokrywa powierzchnię martwej ziemi białą szatą. Przypomina ponadto, iż czyni nieżyjących ludzi są zapominane i zwraca naszą uwagę na nieuchronny i całkowity upadek tego świata, który jest miejscem sprawdzianu. W ten sposób *isza* ukazuje *wspaniałe akty Wszelchmogącego i Chwalebne*.

Jeśli chodzi o czas nocy, to jeśli pomyślimy o zimie, grobie, Świecie Pośrednim, przypominamy sobie, jak bardzo nasz duch potrzebuje Miłosierdzia Wszelchmiłosiernego.

Modlitwa *tahadžżud*, odprawiana w późniejszej, głębszej części nocy, przypomina nam o tym i ostrzega przed tym, jak bardzo konieczna jest ta modlitwa, i że będzie ona niczym światło w ciemnościach grobu. W ten sposób poprzez przy-

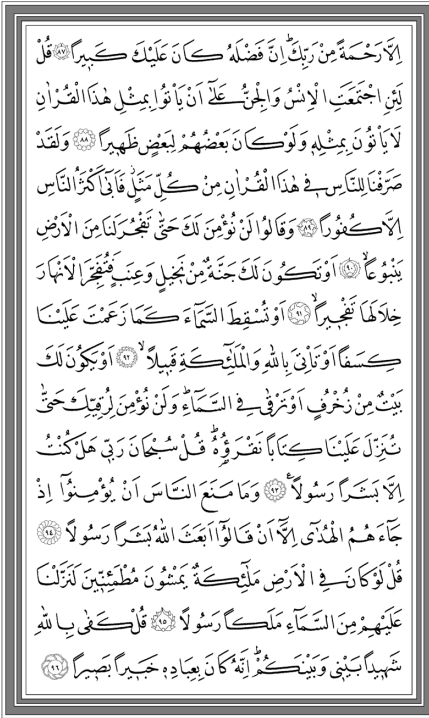
pominanie nieskończonych łask Prawdziwego Zaopatrującego, które zostały przekazane ludzkości razem z tymi wszystkimi niezwykle wydarzeniami, oświadcza ona, jak bardzo jest On wart chwały i wdzięczności.

Nadchodzący poranek jest czasem, który przypomina Zmartwychwstanie lub poranek pojawiający się po zniszczeniu świata. Tak jak czymś logicznym, koniecznym i pewnym jest to, że poranek przychodzi po nocy, a wiosna po zimie, tak samo poranek Zmartwychwstania przychodzi po śmierci.

Rozumiemy teraz, że każda wyznaczona okazja dla pięciu codziennych Modlitw jest sama w sobie początkiem punktu zwrotnego i przypomnieniem większych rewolucji bądź punktów zwrotnych w życiu wszelchłitościwego. Poprzez niezwykle codzienne dary Mocy Wiecznie Błaganego pory Modlitw przywiodą na myśl cuda Boskiej Mocy oraz dary Boskiego Miłosierdzia odnawiane w każdym roku, każdym wieku i każdej epoce. Tak więc Przepisane Modlitwy, które są wewnętrzną potrzebą, pewną podstawą czci oraz niekwestionowanym obowiązkiem ludzkości, są najbardziej właściwe i dopasowane do tych czasów (zob. *The Words*, „the 9th Word”, 58-59).

35. Modlitwa ta, której Bóg nauczył Wysłannika, wskazuje na to, iż czas emigracji do Medyny jest bardzo bliski. Według niektórych Bóg nauczył jej odmawiania, gdy Wysłannik zbliżył się do Medyny podczas *Hidżry*. Było to praktyką Wysłannika, by odmawiać tę modlitwę w czasie wchodzenia do jakiegoś miejsca i opuszczania go.

36. O duchu, zob. Dodatek 12.

87. Prócz wielkiego, szczególnego miłosierdzia od swego Pana. Jego łaska wobec ciebie jest, zaiste, wielka.

88. Powiedz: „Z pewnością, jeśliby ludzie i dżiny zebrali się razem i chcieli stworzyć Koran taki jak ten, to nigdy nie zdołaliby stworzyć nic podobnego, choćby sobie nawzajem pomagali.

89. Oto My przedstawiliśmy ludzkości w tym Koranie, w różnoraki sposób, wszelkiego rodzaju przypowieści i porównania (aby umożliwić im zrozumienie prawdy), ale większość ludzi odmawia przyjęcia czegokolwiek prócz niewiary.

90. Oni mówią: „My nie uwierzimy w ciebie (Wysłanniku), dopóki nie sprawisz, że wytrysnie dla nas źródło z tej ziemi (ubogiej w wodę);

91. Albo dopóki nie będziesz miał ogrodu z palmami daktyłowymi i winną lato-roślą, i nie sprawisz, że pośrodku nich wytrysną obficie rzeki;

92. Albo dopóki nie sprawisz, iż niebiosy spadną na nas płatami, jak sam twierdziłeś (że może się stać); albo nie przeprowadzisz (przed nasze oczy) Boga oraz aniołów jako poręczycieli (prawdziwości twojego przesłania);

93. Albo dopóki nie będziesz miał domu ze złota, albo dopóki nie wzniesiesz się do niebios. Lecz nawet wtedy nie uwierzimy w twoje wzniesienie, dopóki nie przyniesiesz nam (z niebios) księgi, którą moglibyśmy czytać”. Powiedz (Wysłanniku): „Niech będzie pochwalony mój Pan (który jest całkowicie ponad tym, co sobie na Jego temat wyobrażacie)! Czyż jestem kimś innym, niż tylko śmiertelnikiem posłanym jako Wysłannik?”

94. I co powstrzymywało ludzi od wiary, kiedy przyszło do nich przewodnictwo, poza tym, że mówili: „Czyż Bóg posłał śmiertelnika jako Wysłannika?”

95. Powiedz: „Gdyby aniołowie chodzili po ziemi jako po swoim mieszkaniu, to My posłalibyśmy do nich z pewnością anioła z niebios jako wysłannika”.

96. Powiedz: „Bóg wystarczy za świadka pomiędzy mną a wami. Zaiste, On jest w pełni świadom Swoich sług i dobrze je widzi”.

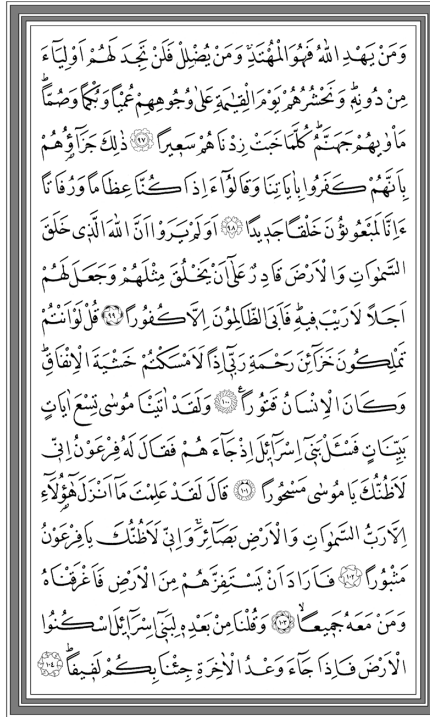
97. Kogo prowadzi Bóg, ten jest prowadzony drogą prostą; a dla tych, których On sprowadza z drogi prostej, nie znajdziesz, poza Bogiem, żadnych opiekunów (którzy mogliby im pomóc). My ich wskresimy do życia i zgromadzimy w Dniu Zmartwychwstania – leżących twarzami w dół, ślepych, niemych i głuchych. Ich schronieniem jest Piekło. Za każdym razem, gdy (im się wydaje, że udręka) słabnie (gdyż doń przywykają), My zwiększymy dla nich (cierpienie, jakiego przyczynia im) płomień palący.

98. Taka będzie ich odplata, gdyż nie uwierzyli w Nasze Objawienia i znaki (ukazujące prawdę) i powiedzieli: „Co?! Czyż kiedy staniemy się już kośćmi i cząstkami pyłu, to zostaniemy wskrzeszeni jako nowe stworzenie?”

99. Czyż oni się nigdy nie zastanawiają nad tym, że Bóg, który stworzył niebiosa i ziemię (a stworzenie ich było czymś większym niż stworzenie człowieka), potrafi stworzyć ich (zmarłych) ponownie na ich własne podobieństwo? I On ustanowił dla nich termin, co do którego nie ma żadnej wątpliwości. A jednak niesprawiedliwi odmawiają przyjęcia czegokolwiek prócz niewiary.

100. Powiedz: „Gdybyście posiadali skarby Miłosierdzia mojego Pana, to i tak byście je zatrzymali z lęku przed wydaniem (na drodze Boga i na utrzymanie dla potrzebujących)”. Zaiste, człowiek zawsze jest skąpy.

101. Oto My daliśmy Mojżeszowi dziewięć jasnych znaków (cudów)³⁷. Zapytaj więc Dzieci Izraela (co się wydarzyło – pomimo tych cudów): kiedy on

przyszedł do nich (i poprosił Faraona o zezwolenie dla Dzieci Izraela, aby mogły opuścić Egipt. Ale nawet, gdy on ukazał im owe cudy), Faraon rzekł do niego: „Zaprawdę, Mojżeszu – zaprawdę – sądzę, że jesteś zaczarowany”.

102. (Mojżesz) powiedział: „Ty na pewno wiesz, że zesłał je (znaki) jedynie Pan niebios i ziemi, jako bramę do zdolności rozpoznawania i rozumienia. I zaprawdę, Faraonie – zaprawdę – sądzę, że jesteś skazany na zgubę”.

103. Wówczas Faraon zamierzał wystraszyć ich z kraju i unicestwić, lecz My sprawiliśmy, że utopił się on i wszyscy ci, którzy byli z nim³⁸.

104. A potem powiedzieliśmy Dzieciom Izraela: „Zamieszkajcie teraz bezpiecznie w kraju (który Bóg dla was przeznaczył i nakazał wam doń wejść). Lecz kiedy

nadejdzie czas (wypełnienia się) ostatniego dekretu, My przyprawimy was jako tłum różnoraki (złożony z przeróżnych narodów)³⁹.

37. Jest to kolejna odpowiedź na żądania mekkańskich politeistów, żeby Wysłannik Boga czynił cuda. Bóg dał Mojżeszowi dziewięć cudów jako jasne znaki prawdziwości przesłania, lecz mimo tego wszystkiego Faraon i jego ludzie z uporem trwali w niewierze. Niektóre z tych cudów są wspomniane w 7:133: *Zesłaliśmy na nich powódź oraz plagę szarańczy i robactwa, a także żaby oraz (wodę zamieniającą się w) krew: wyraźne znaki (następujące jeden po drugim)*. Trzy inne to: laska, biała, błyszcząca ręka Mojżesza oraz pokonanie magii czarowników. Mojżesz dokonał innych cudów, takich jak sprawienie, że woda wytryska ze skały poprzez uderzenie jej laską, oraz przywrócenie krwi do życia poprzez uderzenie kością jej nogi. Jednakże dziewięć cudów wymienionych w tym wersecie to te, które zostały ukazane Faraonowi i jego ludowi w szczególności. Pomimo tych cudów Faraon i jego lud uparcie trwali w niewierze. Tak więc niewierni nie byli szczerzy w żądaniu cudów. Żądali ich jedynie po to, by sprawić Prorokom trudności. Dobrze wiedzieli, iż Prorocy nie kłamali, gdy ogłaszali swoje Proroctwo. Było wiele niezaprzeczalnych dowodów, które pokazały szczerłość Proroków; ich prawdomówność, bycie godnym zaufania, inteligencja oraz bezgrzeszność są niektórymi z przykładów. Jednakowoż, kiedy ludzie uparli się przy niewierze z premedytacją, pomimo cudów, których żądali i które zostały im pokazane, zwykle otrzymywali to, na co zasługiwali.

Jako ostatnia Boska Księga ważna do Dnia Sądu oraz jako Księga, która służy nam w czasie, gdy ludzkość skierowała się w stronę rozsądku, nauk i eksploracji wszechświata, Koran często i z uporem wzywa ludzi do

myślenia, studiowania i refleksji nad fenomenem „naturalnym” oraz historią społeczności ludzkich. Z tej przyczyny, za wyjątkiem kilku przypadków, takich jak Wzniesienie oraz rozszczępienie księżyca, Wysłannik Boga nie czynił cudów, które byłyby widoczne dla wszystkich w czasie okresu mekkańskiego jego misji, w czasie, gdy ogłaszał filary wiary. Uczynił raczej większość ze swych cudów w Medynie jedynie po to, by zaspokoić taką potrzebę u innych; te cuda były czynione wtedy, gdy nie było innego sposobu na rozwiązanie problemu, i należały do nich na przykład cudowna obfitość pożywienia bądź wody, czynienie z niewielkiej ilości żywności lub wody ilości wystarczającej dla wielu ludzi oraz woda płynąca z jego palców. Koran jest największym, trwałym cudem i największym z cudów czynionych przez wszystkich Proroków.

38. Koran jest pełen przepowiedni wielu przyszłych wydarzeń, z których niektóre są wymienione w sposób jasny, takie jak zwycięstwo Rzymian nad Sasanidami (30:2-3) oraz zdobycie Mekki przez wiernych (48:27), czy inne, które nie są wymienione wprost. W wersecie 76 powyżej Koran grozi politeistom mekkańskim, którzy próbowali wypędzić Wysłannika z Mekki, mówiąc: *Zaprawdę, oni usiłowali cię usunąć z kraju (twego urodzenia) i wypędzić cię z niego. Lecz wówczas także i oni nie pozostaliby tam dłużej niż tylko krótki czas po tobie*.

Groźba ta została wzmocniona poprzez dodanie, że Bóg zawsze karze tych, którzy wypędzają Proroków z ich domostw, poprzez ich unicestwienie: *(To był Nasz) sposób postępowania ze wszystkimi, których posłaaliśmy (jako Wysłanników) przed tobą. Nie*

znajdziesz żadnej odmiany w Naszym sposobie postępowania (77).

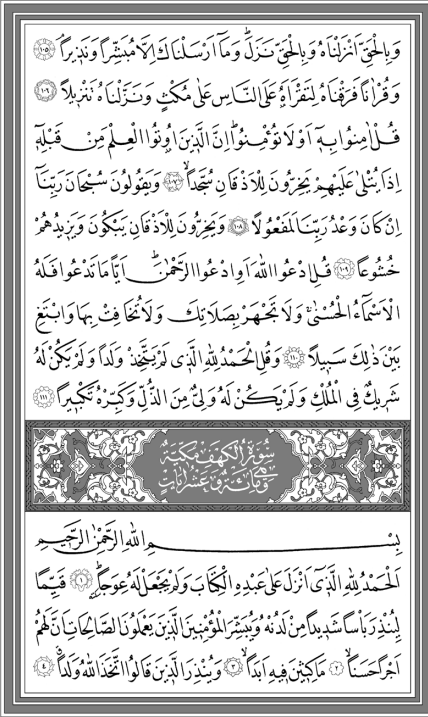
Werset 103 potwierdza groźbę poprzez ważny przykład z historii i daje do zrozumienia, iż ci, którzy zmusili Wysłannika do opuszczenia Mekki, wkrótce zostaną unicestwieni. Wydarzyło się to dwa lata po emigracji Wysłannika do Medyny w Bitwie pod Badr, w której zginęło 70 spośród mekańskich przywódców, a sześć lat później Wysłannik zdobył Mekkę.

39. Pierwotne wyrażenie *kiedy nadejdzie czas (wypełnienia się) ostatniego dekretu* brzmi dokładnie tak samo, jak to z wersetu

7 powyżej, który mówi o drugim powstaniu i upadku Dzieci Izraela (opisanych w przypisie 6 powyżej). To musi odnosić się do ostatniej fazy drugiego upadku, który zakończył się ich rozproszeniem na świecie jako konsekwencją ich czynów i ponownym zjednoczeniem w Palestynie w celu utworzenia państwa w 1948 roku. Ta koncentracja może trwać przez jakiś czas, a przyszłość pokaże, co uczyni z nimi Wszechmogący.

Podobnie jak każdy inny naród i każdy inny władca również oni będą musieli w zaświatach złożyć rachunek ze swoich uczynków na ziemi.

105. My zesłaliśmy go z prawdą (jako Koran, uosabiający prawdę i na zawsze wolny od fałszu) i on przyszedł z prawdą. My posłaliśmy cię jedynie jako zwiastuna radosnych wieści (o pomyślności w zamian za wiarę i prawość) i jako ostrzegającego (przed złymi skutkami zbłądzenia).

106. I (to jest) Koran, który przedkładamy w sposób jasny w częściach, abyś go mógł recytować i przekazywać ludziom rozważnie (tak, by potrafili go przyjąć i zrozumieć), i My zsyłamy go w następujących po sobie Objawieniach (a każde z nich jest doskonale dopasowane do okoliczności i szerszego celu).

107. Powiedz: „Wierzcie weń albo nie wierzcie”. Zaprawdę ci, którym wcześniej była dana wiedza (o prawdzie oraz Boże Objawienia i nauczanie, i wciąż podążają za tą wiedzą), padają w pokłonie na twarz, kiedy recytowany jest im Koran.

108. Oni mówią: „Niech będzie pochwalony nasz Pan. Zaiste, obietnica naszego Pana musi zostać spełniona”.

109. I oni padają na twarz płacząc, i to powiększa ich pokorę i bojaźń⁴⁰.

110. Powiedz: „Zwracajcie się do Niego: ‘Allah’ (Bóg), albo zwracajcie się do Niego: ‘ar-Rahman’ (Miłosierny). Jakimkolwiek Imieniem się do Niego zwracacie, do Niego należą Najpiękniejsze Imiona⁴¹. I nie wykonuj swojej modlitwy ani zbyt głośno, ani zbyt cicho, lecz podążaj drogą pośrednią”⁴².

111. I powiedz: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który ani nie wziął Sobie potomka, ani nie ma współtowarzysza w (Swojej) wszechwładzy (panowaniu i własności całego stworzenia), ani też (będąc ponad wszelkimi potrzebami i brakami) nie ma opiekuna (ani pomocnika) w potrzebie ani w słabości. I wychwalaj Go Jego niezmierną wielkością.

40. Gdy ci, którzy zostali obdarzeni wiedzą o prawdzie i Boskim Objawieniu oraz naukach, zarówno spośród Ludzi Księgi, jak i innych ludzi, recytują Koran bądź go słuchają, natychmiast rozumieją, iż należy on do Boga i nie mogą zrobić niczego innego, jak tylko paść na twarz w pokłonie przed Bogiem. Gdy widzą to, co Bóg obiecał odnośnie do przyjscia Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oraz że wiele innych ważnych wydarzeń, takich jak zesłanie Ostatniej Księgi, która przysłała jako Koran, zostało wypełnionych, po raz kolejny padają przed Bogiem w pokorze i strachu przed Nim.

41. Bóg Wszchemogący posiada wiele Imion, które są zawarte w Koranie i których nauczał Wysłannik. Wszystkie one są Pięknymi Imionami w tym sensie, że wszystkie Tytuły i Atrybuty Boga użyte do opisanego Jego i Jego czynów są absolutnie wolne od jakichkolwiek defektów, albowiem Bóg jest całkowicie doskonały i cokolwiek czyni i zatwierdza, jest absolutnie dobre i wolne od jakiegokolwiek

ujmy. *Allah* (Bóg) i *ar-Rahman* (Wszchem-Miłosierny) są Jego właściwymi Imionami, imionami, którymi nikt inny nie może być wzywany. Odnośnie do dalszego objaśnienia kwestii Imion, Boga i Wszchem-Miłosiernego, zob. *al-Fatiha*, przyp. 2-4.

42. Człowiek nie powinien odmawiać swoich modlitw zbyt głośno ani zbyt cicho. Koran nakazuje: *Rozpamiętuj i wspominaj swego Pana w ciszy swojej duszy (i głębinach swego serca) z pokorą i bojaźnią –rankiem i wieczorem (7:205)*. W modlitwie (*Salat*) człowiek powinien recytować Koran odpowiednio głośno, by był w stanie usłyszeć swą własną recytację. Było to praktyką Proroka, którą musimy naśladować, iż podczas modlitwy porannej, wieczornej, późnowieczornej oraz nocnej Koran winien być recytowany wystarczająco głośno, tak by ci, którzy stoją z tyłu, mogli słyszeć; modlitwy południowa oraz popołudniowa powinny być natomiast recytowane głosem, który jest słyszalny jedynie przez samego modlącego się.

SURA 18

AL-KAHF (GROTA)*Okres mekkański*

Sura 18 została objawiona w okresie mekkańskim misji Wysłannika, w czasie, gdy politeiści nasilili swoją opozycję wobec głoszenia islamu. Szukając sposobu zatrzymania rozwoju tej religii, Mekkańczycy podejmowali kontakt z Ludźmi Księgi, w szczególności z żydami w Medynie oraz w sąsiednich miejscowościach, pragnąc uzyskać od nich pytania, które mogliby zadać Wysłannikowi, pokój z nim. Niniejsza sura składa się ze 110 wersetów i została najpewniej objawiona w odpowiedzi na pytania dotyczące Ludzi Groty, opowieści o al-Chidrze oraz Zu'l-Karnejnje. Zawiera także przypowieść o dwóch przyjaciółach posiadających winnicę. Sura Grota nakreśla dla nas swego rodzaju mapę drogową, dającą wskazówki, jak się poruszać na drodze głoszeniu islamu. Nazwa

sury 18 pochodzi od wersetu dziewiątego, gdzie wspomniani są Ludzie Groty.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wszelka chwała i wdzięczność niech będą Bogu, który zesłał Swojemu słudze Księgę i nie umieścił na niej żadnej krzywizny (, dzięki czemu jest wolna od sprzeczności i niespójności, a także od wszystkiego, co sprzeciwia się prawdzie i sprawiedliwości).

2. (On uczynił ją) niechybnie prostą, aby ostrzegała przed surową karą, pochodzącą od Niego, i aby głosiła radostne wieści wiernym, którzy czynią dobre, prawe dzieła: że dla nich (przygotowana) jest wspaniała nagroda (w Raju),

3. I oni zamieszkają tam na wieczność;

4. I aby ostrzegała tych, którzy mówią: „Bóg wziął Sobie potomka”.¹

1. Jest rzeczą jasną, że we wczesnych latach islamu część żydów i chrześcijan popierała mekkańskich politeistów w ich wrogości do muzułmanów. Poprzedni rozdział Koranu kończy się oświadczeniem, że Bóg nie wziął sobie potomka, a niniejszy rozdział rozpoczyna się tą samą prawdą. Oświadczając, że Bóg nie wziął Sobie dziecka, potomka, Koran powiada, że Bóg nie ma potomstwa i kategorycznie odrzuca idee politeistów, którzy twierdzą, że Bóg wziął Sobie anioły za cór-

ki, idee chrześcijan, którzy twierdzą, że Jezus jest synem Bożym oraz uroszczenia niektórych żydów, utrzymujących, że synem Boga jest Ezdrasz.

Komentatorzy koraniczni generalnie przyjmują, że Towarzysze Groty, których przykładowa historia zostanie opowiedziana w następnych wersetach, to monoteistyczni zwolennicy Jezusa. Fakt, że niniejsza sura rozpoczyna się od odrzucenia idei Boskiego ojcostwa, może podkreślać ten pogląd.

5. Oni nie mają żadnej wiedzy (na której mogliby opierać takie twierdzenia) o tym i nie mieli jej także ich ojcowie. Straszne jako słowo jest (to twierdzenie) wychodzące z ich ust.² Zaiste, oni nie mówią niczego innego poza kłamstwem.

6. Być może (o, Muhammadzie) zadreżysz się ze smutku na śmierć, śledząc ich kroki (czyiny), jeśli oni nie uwierzą w to Przesłanie.³

7. Oto My uczyniliśmy wszystko, co jest na ziemi, jej ozdobą (w której ludzie znajdują upodobanie), abyśmy mogli ich sprawdzić (ukazując owe ozdoby, i zobaczyć), kto z nich postępuje najlepiej.

8. I zaprawdę, My zamienimy wszystko, co się na niej znajduje, w jałowy stos pyłu (i proch ziemi, i uczynimy tak, skoro tylko dobiegnie końca czas próby).

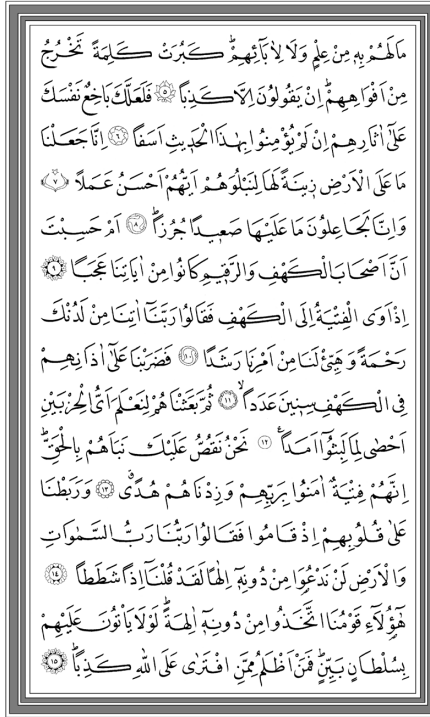
9. Albo - czyż sądzisz, że Ludzie Groty i Napisu⁴ byli czymś osobliwym pośród Naszych znaków (ukazujących prawdę i tak niezwykłym, że nie sposób w nich uwierzyć)?

10. (Zdarzenia doszły do tej chwili) gdy młodzieńcy⁵ znaleźli schronienie w grocie i rzekli: „Panie nasz! Obdarz nas miłosierdziem (pochodzącym) od Ciebie i pokieruj nasze sprawy ku temu, co sprawiedliwe i dobre!”

11. Wówczas My zaciągnęliśmy zasłonę nad ich uszami (wprowadzając ich w głęboką sen) w grocie na pewną liczbę lat.

12. A potem podnieśliśmy ich (ze snu, a oni, podzieliwszy się na dwie grupy, spierali się o to, jak długo pozostawali w tym stanie). My chcieliśmy ujawnić, która z dwóch grup (miała większą świadomość upływu czasu i zdarzeń i przez to) potrafiła lepiej obliczyć długość czasu, gdy pozostawali (w stanie snu).

13. My opowiemy ci ich przykładową historię z prawdą. Oni byli ludźmi mło-

dymi, którzy wierzyli w swego Pana, a My pomnożyliśmy ich pod względem przewodnictwa (i prawda stała się dla nich jeszcze jaśniejsza).

14. I My umocniliśmy ich serca (i nadzedeł czas), kiedy podnieśli się (przeciwko przydawaniu Bogu współtowarzyszy oraz przeciwko innym niesprawiedliwościom w społeczności) i oświadczyli: „Nasz Pan jest Panem niebios i ziemi, a my nigdy nie wzywamy żadnego bóstwa poza Nim; gdybyśmy czynili inaczej, to z pewnością wypowiedzielibyśmy potworność (i dalibyśmy świadectwo niewiary).

15. „Ci nasi ludzie wzięli sobie inne bóstwa poza Nim, chociaż one nie potrafią przynieść im żadnego jasnego upoważnienia. A kto popełnia większą niesprawiedliwość niż ten, kto wymyśla kłamstwo przeciwko Bogu?”

2. Słowo *ojcowie* implikuje również Ojców Kościoła, którzy ustanowili zasady wiary chrześcijańskiej. Wskazuje na to również użycie *słowa* w *Straszne jako słowo jest (to twierdzenie) wychodzące z ich ust*. Ojcowie ci nie opierali swojego twierdzenia o synostwie Bożym Jezusa na żadnej wiedzy, a ich zwolennicy ślepo ich tylko naśladowali. Ich twierdzenie to jedynie słowa wypowiedane z ignorancji i zwykle tworzenie mitów.

Jak wskazaliśmy w przypisie 1, wersety te odrzucają również twierdzenie politeistów, jakoby Bóg wziął Sobie anioły za córki.

3. Prorok jest przejęty tym, w jaki sposób wykonuje swoje powinności. W tym celu rozważa wszystkie okoliczności i czyni wszystko to, co dozwolone. Wielu Proroków żyło i umierało, a nikt nie przyjmował ich Przesłania. Nie tracili jednak ducha, nie rezygnowali ze swoich postanowień, ani nie uciekali się do środków przez Boga zakazanych, jak przemoc, terror ani oszustwo. A przecież przyszło im cierpieć wszelkie rodzaje trudności i najokrutniejsze tortury. Każdy Prorok głosił Przesłanie Boga swemu ludowi, nie poddając się wyczerpaniu, ani nie zniechęcając się. Ostre reakcje ludzi nie mogły przeszkodzić Prorokowi w wykonywaniu jego powinności.

Komunikowanie Boskiego Przesłania stanowiło esencję działalności Wysłannika Bożego, pokój z nim. Czujemy się źle, kiedy jesteśmy głodni lub spragnieni, albo kiedy mamy trudności z oddychaniem. On zaś czuł się źle, gdy nie mógł któregoś dnia znaleźć nikogo, komu można by głosić Boże Przesłanie. Nie było w Mekce nikogo, kogo by nie zapraszał na Boską ścieżkę publicznie bądź prywatnie. Takich jak Abu Dżahl, który był niezwykle uparty, wzywał co najmniej 50 razy. Tak bardzo się przejmował tym, by ludzie szli *drogą prostą*, i tak fizycznie cierpiał z powodu niewiary, że Bóg zalecił mu w tym wersecie zadbać o swoje zdrowie.

4. Według niektórych komentatorów Koranu, *ar-Rakim* (inskrypcja, napis) jest nazwą obszaru, gdzie znajduje się Grota. Inni zaś są

zdania, że jest to epitafium umieszczone w Grocie dla upamiętnienia Ludzi Groty.

5. Słowo użyte na określenie młodzieńca (*fata*) ma w literaturze islamskiej szczególne znaczenie. Jego forma *futuwwa*, oznaczająca młodość, rycerskość jest słowem implikującym takie cnoty, jak energia, wigor, heroizm, szczodrość, skromność, niewinność, wiarygodność, lojalność, miłosierdzie, wiedza, pokora i pobożność.

Futuwwa implikuje też charakter altruistyczny, który cieszy się z pomocy innym i nie życzy nikomu szkody. To ważny, nieodzowny wymiar dobrego zachowania i znaczący aspekt człowieczeństwa.

Futuwwa pochodzi od *fata*, co znaczy młodzieniec, i stała się symbolem buntu przeciwko wszelkim rodzajom zła oraz symbolem szczerzej posługi Bogu, jako drogi do osiągnięcia prawdziwej wolności.

Niektórzy uczeni podsumowali opisy *futuwwa* w następujących cnotach kardynalnych:

- 1) Przebaczenie, gdy ktoś ma możliwość wymierzenia kary.
- 2) Zachowanie łagodności i postępowanie z łagodnością, gdy ktoś jest zagniewany.
- 3) Życzenie wszystkim dobrze, także swoim wrogom, i czynienie dobra.
- 4) Zawsze branie pod uwagę najpierw dobra i szczęścia innych, nawet jeśli ktoś jest potrzebujący.

Oznaką tego, że ktoś jest *fata* (młody, rycerski) jest to, iż jego duch, który został stworzony z potencjałem do przyjęcia Boskiej Jedności i islamu, żywi największe przekonanie o Boskiej Jedności i skłania go do życia zgodnie z wymogami owego przekonania. Taki człowiek nie daje się okiełznać żądzom cielesnym, lecz żyje czystym życiem duchowym, zawsze mając na celu akceptację przez Boga wszystkich jego czynów, myśli i uczuć. Nie jest możliwe, aby ktoś, kto nie uwolnił się od pokus swojej zmysłowości, od Szatana i od miłości tego świata, wzniósł się na szczyt *futuwwa*. (Zob. Key Concepts, 1:81-83.)

16. (Zdarzenia doszły do tej chwili, że młodzieńcy musieli opuścić swoją społeczność. Rozważali, co powinni uczynić i doszli do wniosku:) »A teraz, gdy się oddzieliliście od nich i od tego wszystkiego, co oni czczą zamiast Boga, szukajcie schronienia w grocie. Wasz Pan rozścieła dla was (nieco) ze Swego miłosierdzia i On pokieruje waszymi sprawami ku pocieszeniu i wspomózeniu”.

17. (Oni weszli do groty i ogarnął ich głęboki sen.) Mógłbyś zobaczyć, jak słońce, gdy wschodziło, odsuwało się od ich grotty na prawo; a kiedy zachodziło, odwracało się od nich na lewo, gdy tymczasem oni leżeli w przestronnym wnętrzu grotty. To był jeden ze znaków Boga.⁶ Kogo Bóg prowadzi drogą właściwą, ten (tylko) idzie drogą właściwą; a kogo On sprowadza z drogi ku zbłądzeniu, dla tego nigdy nie zdołasz znaleźć żadnego opiekuna, który by go prowadził ku właściwej drodze.

18. Sądziłbyś, że oni czuwaliby, choć byli pogrążeni we śnie. I My sprawiliśmy, że odwracali się na prawo i na lewo, a ich pies leżał na progu z wyciągniętymi przednimi łapami. Gdybyś się natknął na nich niespodziewanie, to z pewnością odwróciłbyś się od nich w ucieczce i z pewnością ogarnąłby cię lęk przed nimi.^{7/8}

19. Kiedy oni znajdowali się w takim stanie, My ich przebudziliśmy, aby zaczęli się nawzajem wypytywać. Jeden z nich rzekł: »Jak długo przebywaliście (w gro-

وَإِذْ اَعْرَبْتُمْوَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ حَآ وَاِلَى الْكٰفِرِيْنَ
يَسْتُرِلِكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهٖ وَيَهَيِّئُ لِكُلِّمِّنْ اٰمْرٍكُمْ مَّرَجَعًا
﴿١٦﴾ وَتَرَجَى الشَّمْسُ اِذَا طَلَعَتْ تَرَاوَعْنَ كِبٰهِنَهُمْ ذَاكِ الْبَيْتِ
وَإِذْ اَعْرَبَتْ تَفَرَّقُوْهُمْ ذَاكِ الشِّمَالِ وَهَدَتْ فِيْ جُوْشُوْزٍ مِّنْهُ
ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ لَعَلَّ مَنْ يَّهْدِي اللّٰهُ فَيَهْدِيْهُ لَآ اِهْتَدٰ وَمَنْ يُّضِلِلْهُ
فَلَا يَجِدْ لَهٗ وَاِلٰهًا مَّرْتَبًا ﴿١٧﴾ وَتَحَسَّبُهُمْ اِيْقَاطًا وَهُمْ
رُفُوْدٌ وَفَلَبَّاهُمْ ذَاكِ الْبَيْتِ وَذَاكِ الشِّمَالِ وَكَذٰلِكَ لِيُخَبِّرَهُمْ
بِاِسْبَاطِ ذِ رَاْعِيْهِ بِالْوَجِيْدِ لَوْ اَعْلَمْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلِيَّتٌ
مِّنْهُمْ فِرَاكًا وَكَلِمَاتٍ مِّنْهُمْ رُغَبًا ﴿١٨﴾ وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَا هُمُ
يَبْتَسَا لَوْ اَبْنَهُمْ قَال قَال رَبُّنَا كَفَرْنَا لَنْبِتُمْ قَالُوا لَبِنَا
يَوْمًا اَوْ بَعْضُ يَوْمٍ فَا لَوْ اَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوْا
اَحَدَكُمْ بِوَجْهِكُمْ هٰذِهٖ اِلَى الْمَدِيْنَةِ فَلْيَنْظُرْ اِيْهَا اَزْ كٰى
طَلَعَا مَا قَالِيَا يَكْفُرِيْزِيْنَ مِنْهُ وَلَيْسَ طَافٌ وَلَا يَشْعُرِيْنَ
بِكُمْ اَحَدًا ﴿١٩﴾ اَتَهْمُ اِنْ يَّظْهَرُوْا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوْكُمْ
اَوْ يُعْبِدُوْكُمْ فِيْ مِلٰتِهِمْ وَاَنْ تَقِيْلُوْا اِذَا كُنْتُمْ اَبْرًا ﴿٢٠﴾

cie)? Oni odpowiedzieli: »Przebywaliśmy dzień albo część dnia”. Inni rzekli: »Wasz Pan wie lepiej, jak długo przebywaliście. Teraz (musimy zaspokoić swój głód. Dlatego) wyślijcie jednego z was do miasta z tą waszą (srebrną) monetą: niech zobaczy, jakie jedzenie jest tam najczystsze (i dla nas dozwolone), i niech nieco przyniesie. Niech się jednak zachowuje z największą ostrożnością i uprzejmością, i niech pod żadnym pozorem nie da znać nikomu o was.

20. Zaprawdę, jeśli się oni o was dowiedzą, to ukamienują was na śmierć albo siłą zawrócą was ku swojemu sposobowi życia i ku swojej wierze. A wtedy już nigdy nie osiągniecie pomyślności”.⁹

6. Grota znajdowała się w takim miejscu, że Bóg chronił młodzieńców przed światłem słonecznym, ich skórę przed zmianą barwy, a szaty przed spłowieniem. Choć pozostawali w grocie w stanie snu przez wiele lat, to kiedy się przebudzili, nic w ich ciałach się nie zmieniło: nawet nie wyrosły im brody. Dowodzi to tego, że albo weszli w stan snu podobnego do śmierci, albo że Bóg strzegł ich ciała przed zmianami. Ta sytuacja, jakkolwiek scenariusz byłby prawdziwy, powinna zostać zbadana przez naukę. W tym zdarzeniu może bowiem kryć się wiele wartościowych dla niej informacji. Fakt, że młodzieńcy pozostawali w stanie snu przez długi czas, nie podlegając żadnym zmianom w swoim wyglądzie stanowi wyjątkowy znak Boga.

7. Z tego wersetu można wnosić, że ich oczy były otwarte. Bóg Wszechmogący sprawił, że odwracali się od prawej strony do lewej i od lewej strony ku prawej, zapobiegając w ten sposób odleżynom oraz rozkładowi zarówno ciała jak i ubrań. Takie ruchy zapobiegały też osłabnięciu ciała i apatii. Ludzie leżący z otwartymi oczyma, stale się odwracający, w górskiej grocie i pilnowani przez psa – to musiał być widok budzący trwogę. Jest wysoce prawdopodobne, że były też inne czynniki powodujące strach u oglądających.

8. Kim byli owi młodzieńcy i gdzie miało miejsce to, co przeżyli? Zanim przejdziemy do odpowiedzi na to pytanie, powinniśmy zdać sobie sprawę z tego, że Koran nie jest książką historyczną, i że opowiada przykładowe zdarzenia z przeszłości w sposób najbardziej odpowiedni, aby prowadzić ludzi ku filarom religii i umocnić te filary w sercach i umysłach ludzkich. Koran zazwyczaj nie wspomina imion ludzi biorących udział w zdarzeniach, ani nie określa czasu ani miejsca. Podobne zdarzenia mogły się i mogą wydarzyć w innych miejscach i w innych czasach.

Według bardziej wiarygodnych opowieści, kiedy *dobra nowina* Jezusa, pokój z nim,

rozprzestrzeniła się po krajach sąsiednich, sześciu młodzieńców z królewskiej warstwy rzymskiej w regionie dzisiejszej Syrii i Jordanii porzuciło kult bożków i przyjęło Boga jako jedyną Istotę Boską i swojego Prawdziwego Pana. Działo się to w czasach, gdy zwolennicy wiary Jezusowej poddani byli wielkim torturom i prześladowaniom. Cesarz Trajan (98-117) wydał dekret, że każdy wyznawca Jezusa ma być sądzony jako zdrajca i skazany na śmierć. Trajan odwiedzał region, gdzie owych sześciu młodzieńców oświadczyło w sposób otwarty i bez strachu, że Pan niebios i ziemi jest ich Jedynym i Prawdziwym Bogiem. Cesarz dał im trzy dni czasu na powrót do starej wiary. Zdołali jednak zbiec z miasta potajemnie w r. 112. Dołączył do nich pasterz z sąsiedniej wioski, wraz z psem towarzyszącym im do groty, choć starali się go przekonać, by odszedł. Młodzieńcy schronili się w głębokiej jaskini, u której wejścia siedział pies. Wkrótce zapadli w głęboki sen.

Istnieją różne opinie co do tego, która to była grota. W roku 1963 w pobliżu wioski Radżib, 80 kilometrów od Ammanu, stolicy Jordanii, odkryto grootę. Wówczas Rafiq Wafa al-Dudżani napisał książkę: *Iktishafu Kahfi Ahl al-Kahf (Odkrycie Groty Ludzi Groty)*. Owa grota i sąsiednie ziemie przypominały opis koraniczny.

Ze względu na fakt, że pytanie o Ludzi Groty zostało podniesione przez żydów, niektórzy komentatorzy, jak Ibn Kathir, reprezentują inną opinię: że Ludzie Groty żyli przed czasami Jezusa, nawet jeśli podobne zdarzenia mogły wydarzyć się i później. Istnieje kilka grot na świecie, co do których twierdzi się, że przebywali w nich Ludzie Groty. Jak wskazano wyżej, Koran nie jest książką historyczną i zazwyczaj relacjonuje przykładowe wydarzenia z przeszłości w swoich zasadniczych celach. Ważne jest więc, byśmy wyciągali z nich właściwe nauki.

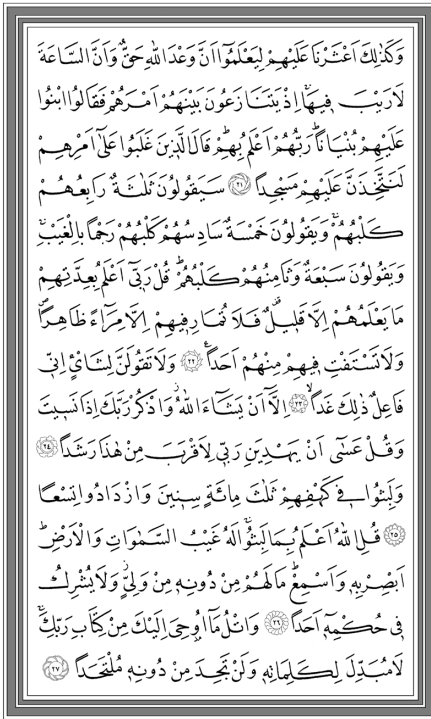
9. Koran nigdy nie zajmuje się wydarzeniami dla nich samych, nie kontynuuje więc

opowieści o tym, co zdarzyło się w mieście. Jednak użyte słowa pozwalają czytelnikowi domyślać się, co tam miało miejsce.

To był czas, kiedy chrześcijaństwo dawno już cieszyło się statusem oficjalnej religii Imperium rzymskiego, a chrześcijanie byli niezwykle podzieleni co do kwestii życia po śmierci. Wielu ludzi nie chciało wierzyć w życie po śmierci, a najmniej w zmartwychwstanie ciał. Cesarz szukał sposobu, by przekonać ludzi do zmiany swojego myślenia w tej kwestii. Tak bardzo zajmowała go ta sprawa, że przy pewnej okazji szczerze modlił się o ukazanie cudownego znaku, dzięki któremu ludzie uwierzyliby w zmartwychwstanie ciał i życie wieczne. W takim właśnie czasie Ludzie Groty przebudzili się ze swego snu. Według opowieści, ten, który został posłany do miasta, wszedł do sklepu, by kupić chleb i zapłacił starożytną monetą srebrną. Wywią-

zała się sprzeczka, gdyż ów człowiek usiłował płacić monetą sprzed trzystu lat. Sprawa przyciągnęła tłum gapiów, który zaprowadził człowieka do gubernatora. Rzeczy, które ów młodzieniec zobaczył w mieście, zadziwiły go. Wszystko się zmieniło. Miasto, które musiał opuścić było teraz chrześcijańskie, a chrześcijaństwo zostało uznane za oficjalną religię Imperium. Opowiedział swoją historię gubernatorowi (albo, według innej relacji, cesarzowi Teodozjuszowi Młodszemu [418-450]). Niezwykle poruszony, gubernator (bądź cesarz) udał się za młodzieńcem do groty, a za nim pospieszył tłum. Widząc, że słowa młodzieńca były prawdziwe, ludzie zachwycili się Bożą mocą i Opatrznością. Wiara w zmartwychwstanie, o które ludzie spierali się przez całe lata, zakorzeniła się teraz mocno w ich sercach.

21. I tak oto ujawniliśmy ich ludziom, aby wiedzieli, że obietnica Boga jest prawdziwa i że nie może być żadnej wątpliwości co do (nadejścia) Ostatniej Godziny.¹⁰ Kiedy (ludzie) spierali się o ich sprawę, powiedzieli: „Wzniesicie nad nimi budowlę (aby ich ukryć i pozostawić w spokoju). Ich Pan zna ich najlepiej”. Ci, którzy zwyciężyli (w sprawie, o którą się spierali), rzekli: „Zaprawdę, my zbudujemy nad nimi miejsce oddawania czci”.¹¹

22. (Zamiast czerpać naukę z historii Ludzi Groty, ludzie interesują się jej szczegółami.) Niektórzy będą mówić: „Było ich trzech, a pies był czwartym spośród nich”; a inni: „Było ich pięciu,

a pies był szósty” – wszyscy oni usiłują odgadnąć to, co Niewidzialne. A jeszcze inni mówią: „Było ich siedmiu, a pies był ósmym (spośród nich)”. Powiedz (o, Wysłanniku): „Mój Pan zna lepiej ich liczbę, a ich (samych i prawdę o nich) zna jedynie niewielu (ludzi)”. Przeto nie spieraj się o nich i zadowolaj się tym, co oczywiste (dla ciebie dzięki Objawieniu), i nie prosz też żadnego z nich o opinię w ich sprawie (gdyż sami spierają się pomiędzy sobą).^{12/13}

23. I nie mów o niczym (co zamierzasz): „Uczynię to jutro”,

24. Chyba że (dodasz): „Jeśli Bóg zechce”.¹⁴ I rozpamiętuj, i wspominaj Go (natychmiast), jeśli zapomnisz (tak uczynić, wyrażając swój zamiar na przyszłość). I powiedz: „Mam nadzieję, że mój Pan poprowadzi mnie ku temu, co jest bliższe słusznej drodze aniżeli to (moje zapomnienie)”.¹⁵

25. A oni przebywali w swojej grocie trzysta lat (słonecznych), i dodali dziewięć (księżycowych)”.

26. Powiedz: „Bóg wie lepiej, jak długo oni przebywali. Do Niego należy (całkowita) władza i pełna wiedza o tym, co) Niewidzialne w niebiosach i na ziemi.¹⁶ Jakże doskonały jest Jego wzrok i jakże doskonały jest Jego słuch! I oni nie mają, poza Nim, żadnego opiekuna; a On nie przyznaje nikomu udziału w Swojej władzy absolutnej.

27. Recytuj (i nauczaj) to, co zostało ci objawione z Księgi twojego Pana. Nie ma nikogo, kto zdołałby zmienić Jego słowa (niezależnie od tego, co niewierzący mogą mówić bądź czego pragnąć), i nigdy nie znajdziesz, poza Nim, żadnego schronienia.

10. To, co przeżyli Ludzie Groty jest znamienne z dwóch przyczyn: Bóg obiecał, że zapewni pomyślność tym, którzy w Niego szczerze wierzą i zmagają się na Jego drodze, wspomagając Jego Słowo w zwycięstwie, nawet jeśli na początku są słabi i prześladowani. To sprawa, o którą ludzie spierali się od czasów Adama, i ze względu na którą Ludzie Groty podnieśli się przeciwko władcy i jego ludowi. Podczas gdy Ludzie Groty pozostawali w swojej jaskini, ich opór w imię wiary odniósł sukces. Druga sprawa jest tak jak w przypadku człowieka, którego historia została opowiedziana w 2:259, a który pozostawał nieżywy przez sto lat, po czym został wskrzeszony do życia przez Boga jako znak dla ludzi (by zrozumieli jak On ich stworzył, i jak przywróci ich do życia po śmierci). Historia Ludzi Groty stała się oczywistym znakiem tego, że nadejdzie Ostatnia Godzina i Zmartwychwstanie, o które toczyły się zażarte spory aż do czasu przebudzenia się młodzieńców.

11. Pomimo oczywistego znaku, wielu nie odstąpiło od wątplenia w Zmartwychwstanie i życie wieczne, i nawet ujawniało swoją niewiarę bądź, przynajmniej, wątpliwości co do istnienia Boga, mówiąc: „ich Pan”, a nie „nasz Pan”. Widać więc, że jeśli ktoś nie ma szczerzej intencji wiary, to może nie uwierzyć nawet w obliczu cudów.

12. W czasie objawiania tej *sury* pomiędzy chrześcijanami i żydami krążyło wiele opowieści o Ludziach Groty, i oni właśnie sprowokowali mekkańskich politeistów do zapytania Wysłannika o historię młodzieńców. Zamiast skupiać się na naukach z tego wydarzenia, Ludzie Księgi spierali się o szczegóły: ilu było młodzieńców i jak długo przebywali w grocie. Czy było ich trzech, a pies był czwarty; czy też może było ich pięciu, a pies był szósty, itp. Zastosowanie w tym wersecie czasu wyrażającego bliską przyszłość nie powinno nas zmylić. Ten zabieg wskazuje na fakt, że ludzie będą się spierać o liczbę młodzieńców tak, jak spierali się o to po ich śmierci. Koran naka-

zuje wiernym, by skupiali się na nauce, jaka wypływa z owej historii, i żeby nie wypytywali o te sprawy Ludzi Księgi.

13. Opowiadając historię Ludzi Groty, Koran odrzuca także fałszywe przekonanie o niezmienności widzialnego kompleksu stosunków przyczynowych, który ludzie nazywają „prawami przyrody”. To, co nazywamy prawami przyrody, to w rzeczywistości zwykły sposób, w jaki Bóg pozwala rzeczom się dzieć. A On nie jest związany żadnymi takimi prawami. Może sprawić, że ktoś zaśnie na sto lat a potem zostanie przebudzony, i ów długi okres snu nie odbije się w żaden sposób na jego wieku, wyglądzie bądź zdrowiu.

Powody, dla których Bóg stworzył przyczyny i prawa przyrody

Na Tamtym Świecie, w królestwie Władzy, Bóg będzie wykonywał Swoją Wolę bezpośrednio, bez „pośrednictwa” przyczyn, zatem wszystko będzie się dzieć natychmiast. Boże Imię *Mądry* wymaga, aby na tym świecie, który jest sferą Mądrości, Boska Moc działała spoza zasłony przyczyn i praw. Przemawia za tym kilka powodów:

- Na tym świecie przeciwieństwa się ze sobą mieszają: prawda z kłamstwem, światło z ciemnością, dobro ze złem, biel z czernią, itp. Bóg poddaje próbie ludzkość, na naturze której wycisnęły swoje piętno skłonności do dobra i zła, by zobaczyć, czy będzie ona wykorzystywać swoją wolną wolę i inne potencjały na drodze prawdy i dobroci, czy też nie. Dzięki owym próbom ludzie mogą osiągnąć doskonałe człowieczeństwo. Aby to wszystko miało miejsce, Boska Mądrość wymaga rozciągnięcia zasłony przyczyn i praw przed działaniem Boskiej Mocy i Władzy. Gdyby Bóg zechciał, to Swoimi „Rękoma” wyszkoliłby planety w sposób dla nas uchwytny, bądź zarządzałby nimi posługując się widzialnymi dla nas aniołami. Wtedy nie mówilibyśmy o przyczynowości, o prawach takich jak prawo

grawitacji. Mógłby też w celu przekazania Swoich Przykazań, nie posyłać Proroków, ale przemawiać do każdego człowieka bezpośrednio, albo – żeby nas zmusić do wiary w Jego istnienie i Jedność, mógłby wypisać Swoje Imię gwiazdami na niebie. W takim jednak przypadku, ziemską egzystencja ludzkości nie miałaby żadnego znaczenia.

- Podobnie jak dwie strony zwierciadła, istnienie ma dwa aspekty lub wymiary: jeden widzialny i materialny, wymiar przeciwieństw i (w większości przypadków) niedoskonałości, i drugi – wymiar duchowy, przezroczysty, czysty i doskonały. W wymiarze materialnym mogą być zjawiska i wydarzenia, które wydają się istotom ludzkim nieprzyjemne. Ci, którzy nie są w stanie dostrzec za wszystkimi rzeczami Boskiej Mądrości, posuwają się do krytykowania Wszechmocnego Boga za te nieprzyjemne zdarzenia i zjawiska. W celu zapobieżenia temu, Bóg uczynił prawa przyrody i przyczyny zasłoną skrywającą Jego działania. Po to na przykład, aby ludzie nie krytykowali Boga ani Jego aniołów za śmierć swoich ukochanych, albo za swoją własną śmierć, Bóg umieścił pomiędzy Sobą a zjawiskiem śmierci (pośród innych „przyczyn”) choroby i kłęski żywiołowe – „naturalne”.

Ze względu na zasadniczą niedoskonałość tego świata próby, ludzie napotykają wiele braków i niedostatków. W terminach absolutnych, cokolwiek Bóg postanowi bądź czyni, jest dobre, piękne i sprawiedliwe. niesprawiedliwość, brzydota i zło wynikają z błędów i nadużyć ludzkości. Sąd, na przykład, może wydać na nas niesprawiedliwy wyrok. My jednak musimy wiedzieć, że Opatrzność zezwoliła na to rozstrzygnięcie ze względu na przestępstwo, które pozostało w ukryciu. To, co przykrego spotyka ludzi, wynika zazwyczaj z wyrządzenia samemu sobie niesprawiedliwości, ze zła, któ-

re sami wyrządzili. Ci jednak, którym brak jest zdrowego rozsądku i osądu niezbędnego do uchwycenia Boskiej Mądrości za zdarzeniami i zjawiskami, mogą przypisywać bezpośrednio Bogu pozorną brzydotę bądź zło, niedoskonałości i braki, jakich doświadczają na tym świecie. Tymczasem Bóg jest zupełnie wolny od jakiegokolwiek rodzaju ułomności bądź niedoskonałości.

Po to zatem, aby powstrzymać ludzi przed przypisywaniem Bogu brzydoty i zła, jakie spotykają na świecie, Jego Chwała i Wielkość wymagała tego, by naturalne przyczyny i prawa stanowiły zasłonę dla Jego działań. Tymczasem wiara w Jego Jedność wymaga tego, by żaden rodzaj siły stwórczej nie był przypisany owym przyczynom i prawom.

- Jeśliby Bóg Wszechmogący działał w świecie bezpośrednio, bez „pośrednictwa” przyczyn i praw, to ludzkość nie miała by motywacji do rozwoju naukowego. To dzięki temu, że Bóg działa spoza przyczyn naturalnych i praw, ludzie mogą obserwować i studiować wzory zjawisk. W innym przypadku, każde zdarzenie byłoby postrzegane jako cud. Regularność przepływu i następowania po sobie zdarzeń i zjawisk sprawia, że są one dla nas zrozumiałe. Budzą w nas pragnienie refleksji, które stanowi podstawowy czynnik w kształtowaniu się i rozwoju nauki. Z tego samego powodu jesteśmy w stanie, do pewnego stopnia, planować i układać zawczasu nasze sprawy. Zastanówmy się, jakże skomplikowane byłoby życie, gdybyśmy nie wiedzieli, czy słońce jutro wzejdzie!
- Do Boga należy absolutne piękno i doskonałość; wszystkie Jego Imiona są absolutnie piękne i bez żadnego defektu. Gdyby Bóg objawił Swoje Imiona i Atrybuty bezpośrednio, bez „pośrednictwa” przyczyn i praw, to nie byłibyśmy w stanie tego wytrzymać fizycznie, a poza tym, zagubieni w tychże manifestacjach, nie zdołalibyśmy Go poznać. Nie jest dla nas

możliwe poznanie czegoś, co jest nie-skończone. Możemy poznać jakąś rzecz, jeśli ma jakieś granice, kres. Wszchemocny Bóg manifestuje Swoje Imiona i Atrybuty, oraz Swoją Doskonałość spoza przyczyn i praw, oraz stopniowo, w obrębie granic czasu i przestrzeni, aby świat i życie mogły mieć regularność, którą dostrzegamy i rozważamy. Stopniowe objawianie się Boskich Imion i Atrybutów stanowi także przyczynę naszej dociekliwości zastanawiania się nad nimi.

Te cztery punkty to tylko niektóre powody Boskiego działania poprzez „medium” naturalnych przyczyn i praw.

14. Choć ludzie mogą czynić plany na przyszłość i są wyposażeni w narzędzia konieczne do wykonania tego, co zaplanują, to jednak to, co będą czynić w przyszłości, a nawet w chwili obecnej, nie zależy wyłącznie od siły ich woli. Należy wziąć pod uwagę wiele innych czynników. Nikt nie wie, czy będą w stanie wykonać to, co zaplanowali i zamierzeli. Nikt nie ma absolutnej władzy uczynienia tego, co zechce. Nikt też nie wie na pewno, czy to, co zaplanował, jest dla niego korzystne. Musimy zatem czynić naszą powinność zgodnie z Bożą Wolą i Bożymi nakazami, podejmując konieczne środki i czyniąc odpowiednie przygotowania. Przy tym wszystkim powinniśmy zawierzyć nasze sprawy Bogu i Jemu pozostawić to, czy nasze zamiary zostaną zrealizowane, czy też nie.

15. Ta część wersetu powinna być łączona nie tylko z poprzednią. Jeśli zapomnimy odnieść

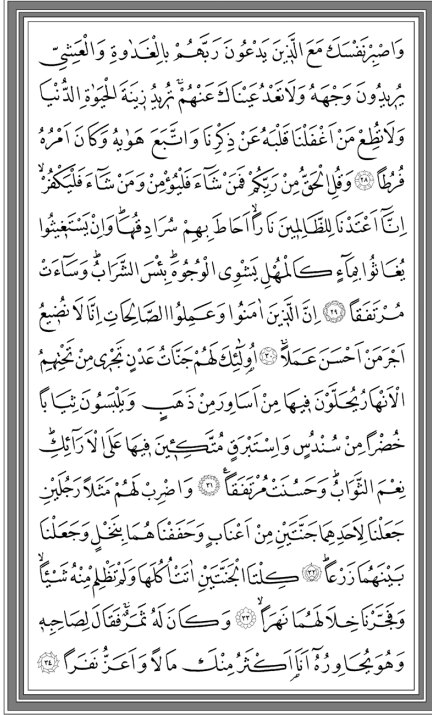
realizację naszych przyszłych intencji do Jego absolutnej Woli, to powinniśmy uczynić to, skoro tylko sobie przypomnimy. Ten werset powinien być również pojmowany w sensie ogólniejszym w świetle następujących deklaracji Boga:

„I nie bądźcie jak ci, którzy zapominają o Bogu, i Bóg za to sprawił, że oni zapomnieli o sobie samych” (59:19).

„Ci, którzy lękają się Boga, kiedy dosięga ich podszept szatański, są czujni i wspominają Boga, a wtedy mają jasne rozeznanie” (7:201)

„Rozpamiętuj i wspominaj swego Pana w ciszy swojej duszy (i głębinach serca) z pokorą i bojaźnią – rankiem i wieczorem. I nie bądź pomiędzy niedbałymi” (7:205).

16. Według niektórych komentatorów, Ludzie Groty schronili się w jaskini w r. 112 za czasów cesarza Trajana. Argumentują, że stwierdzenie koraniczne *Bóg wie lepiej, jak długo oni przebywali*, stanowi potwierdzenie tego, że przebywali w grocie 300 lat (słonecznych) bądź 309 lat księżycowych, i że to stwierdzenie stanowi odpowiedź dla tych, którzy prezentują odmienne opinie. Bóg jednak zna prawdę najlepiej, gdyż *do Niego należy (całkowita władza i pełna wiedza o tym, co) Niewidzialne w niebiosach i na ziemi*. Musimy skupiać się na naukach, jakie płyną ze zdarzeń historycznych, a nie rozpraszać się szczegółami, o których wiedza nie pomoże nam w zrozumieniu lekcji, jakie z wydarzeń płyną ani w ich stosowaniu w naszym życiu.

28. I zachowuj cierpliwość wraz z tymi, którzy wzywają swego Pana o poranku i wieczorem, szukając Jego „Oblicza” (Jego zadowolenia oraz spotkania z Nim w życiu przyszłym); i niech nie schodzą z nich twoje oczy, pragnąc powabów życia doczesnego. I nie zwracaj uwagi na tego, którego serce uczyniliśmy niepomyślnym wspomnienia Nas, a który podąża za swoimi żądzami i upodobaniami, i którego sprawa (i postępowanie) przekracza wszelkie granice (prawości i przyzwoitości).¹⁷

29. I powiedz: „Prawda od twego Pana (przyszła w tym Koranie)”. Toteż kto chce (wierzyć), niech wierzy; a kto (nie) chce, niech nie wierzy. Zaprawdę,

My przygotowaliśmy dla niesprawiedliwych Ogień, i otoczą ich jego pofalowane bałwany. Jeśli poproszą o wodę, to otrzymają wodę podobną do roztopionego metalu, która poparzy ich twarze. Jakże straszny to napój, i jakże złe łożo do wypoczynku!

30. Co do tych, którzy wierzą i dokonują dobrych, prawych uczynków - My z pewnością nie pozwolimy, aby przepadła nagroda tych, którzy czynią dobre dzieła, świadomi, iż ogląda ich Bóg.

31. To są ci, dla których (przygotowane) są Ogrody wiecznej błogości, poprzez które przepływają rzeki. Będą tam spoczywać na tronach, przyozdobieni bransoletami ze złota, odziani w zielone szaty ze szlachetnego jedwabiu i wyborne go brokatu.¹⁸ Jakże wspaniała to nagroda, jakże cudowne łożo do wypoczynku!

32. Przytocz im przypowieść o dwóch ludziach. Jednemu z nich daliśmy dwa ogrody z winną latoroślą i obydwaj otoczyliśmy palmami daktylowymi; a pomiędzy nimi umieściliśmy pole ze zbożem.

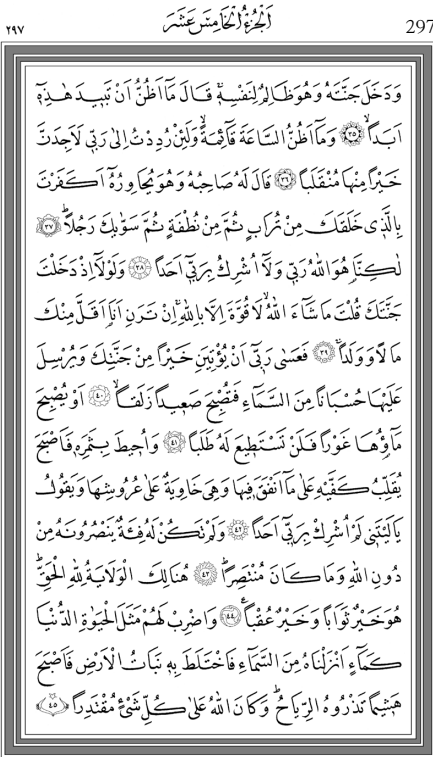
33. Obydwaj ogrody wydały swoje plony i nic z nich nie przepadło. Sprawiliśmy również, że pomiędzy nimi oboma wytrysnął strumień.

34. Tak więc ów człowiek miał owoców (pod dostatkiem) i pewnego dnia rzekł do swego towarzysza, gdy ten z nim rozmawiał: „Ja posiadam więcej majątku niż ty i jestem mocniejszy pod względem ludzi (dzieci i tych, którzy dla mnie pracują)”.

17. Wysłannik Boży, pokój z nim, zadreślał się niemal na śmierć smutkiem z powodu tych, którzy odrzucali wiarę w Koran. Pomyślność ludzka w obu światach ma związek z tą wiarą, a jej odrzucenie mogłoby przynieść owym ludziom zgubę. Prorok więc niezmordowanie do niej wzywał. Moźni w Mekce jednak, zaproponowali mu odcięcie się od wiernych, którzy mieli niską pozycję społeczną. Dopiero wówczas, gdy na to przystanie zgodzili się uczestniczyć w jego naukach. Wysłannik kategorycznie odrzucił takie propozycje. Niniejszy werset przyszedł, by potę-

pić podobne praktyki i współczująco stwierdza, że żaden człowiek, który uznaje Koran nie może odpychać innego wiernego.

18. W przeszłości, królowie nosili bransolety oraz szaty z najdelikatniejszego jedwabiu i brokatu. Ludzie zwykle tęsknią za takim przepychem. Niniejszy werset przestawia radości Raju w formie takiej pomyślności, jaką tylko człowiek może sobie wyobrazić. Jednak werset ten można rozumieć też dosłownie, nie zapominając, że opisane szaty są charakterystyczne dla Raju.

35. On wszedł do swojego ogrodu, wyrządzając sobie niesprawiedliwość (okazaną pychą). I rzekł: „Nie sądzę, żeby on kiedykolwiek uległ zniszczeniu.

36. I nie sądzę, żeby kiedykolwiek nadeszła Ostatnia Godzina. Nawet jeśli (nadejdzie, to) zostaną spróbowani do mojego Pana (gdzie) z pewnością na miejsce wycofania się znajdę coś jeszcze lepszego od tego”.¹⁹

37. Powiedział doń jego towarzysz, gdy się z nim spierał: „Czyż (okazujesz taką niewdzięczność i) nie wierzysz w Tego, który cię stworzył z ziemi, następnie ze zwykłej kropli nasienia, po czym ukształtował cię w doskonałego człowieka?

38. Lecz (ze swojej strony wierzę, że) On jest Bogiem, moim Panem, i nie przypy-

suje mojemu Panu żadnego współtowarzysza.

39. O, gdybyś tylko powiedział, wchodząc do swego ogrodu winnego: ‘(Stanie się to), co Bóg zechce; nie ma mocy (umożliwiającej osiągnięcie czegokolwiek), jak tylko u Boga’. Choć widzisz, że posiadam mniej majątku i potomstwa niż ty (to wcale się nie skarzę, gdyż Bóg czyni to, co zechce; a On jest Współczujący dla Swoich sług).

40. Może się zdarzyć, że mój Pan da mi coś lepszego niż twój ogród, a na niego ześle z niebios nieszczęście, i stanie się on jałowym pustkowiem.

41. Albo woda z niego wsiąknie głęboko w ziemię i nigdy nie zdołasz jej odszukać”.

42. I (tak się stało;) jego owoce ogarnęło zniszczenie, a on załamywał ręce w rozpacz nad tym wszystkim, co wydał na ten ogród winny, który teraz leżał na drabinkach zrujnowany. I mówił: „O, gdybym był nie przypisywał memu Panu żadnego współtowarzysza!”

43. I nie miał, poza Bogiem, nikogo, kto by mu pomógł, żadnej grupy ludzi. Sam też sobie nie mógł pomóc.

44. Albowiem w takich przypadkach wszelka moc udzielenia wsparcia i obrony należy do Boga, Prawdziwego i Niezmiennego. On jest Najlepszy w nagradzaniu i Najlepszy w ostatecznym wyniku.

45. I przytocz im przypowieść o życiu tego świata: (jest) podobne do wody, którą zsyłamy z nieba, a roślinność ziemi miesza się z nią (rozkwitając). Potem (jednak) zmienia się w wyschnięte ścierńisko, które rozrzucają wiatry. Bóg jest absolutnie w mocy czynić wszystkie rzeczy.²⁰

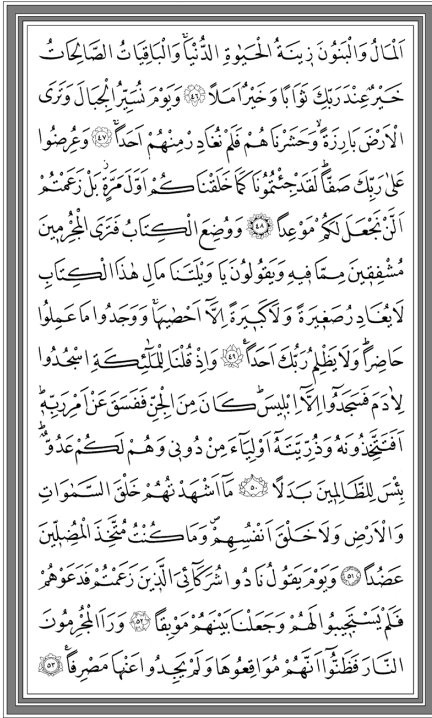
19. To typowe nastawienie wielu ludzi. To, co mają z rzeczy doczesnych, przypisują sobie. Z tego względu nie chcą, by ktokolwiek inny, na przykład biedny bądź potrzebujący, miał w tym udział. Są też tak nadęci ze względu na swe doczesne bogactwa, że oszukują sami siebie wierząc, że Bóg jest w szczególności ich Panem, i że będzie im sprzyjał w każdych okolicznościach. Tacy ludzie są zazwyczaj zarozumiałymi ignorantami o nieokrzesanych manierach.

20. Po historii Ludzi Groty następuje przypowieść o dwu ludziach, która jest znacząca co do dwu kwestii. Ruch religijny oparty na szczerości, altruizmie, poświęceniu i ufności Bogu zazwyczaj wymaga dotacji od swoich zwolenników. Nawet jeśli ci zwolennicy nie mają znaczącego majątku, to chcą trwania ruchu dla swojej własnej pomyślności. Taki ruch zazwyczaj napotyka na zawziętą opozycję ze strony możnych i egoistycznej warstwy posiadaczy dużego kapitału. Mając na celu jedynie życie doczesne w luksusie, owi bogacze nie chcą zaakceptować nad sobą żadnej władzy, która by ingerowała w ich sposób zarabiania i wydawania, i dlatego wolą żyć na uboczu Boskiej Religii. Tak wielkie są ich osiągnięcia i sukcesy w ich własnych

oczach, że utożsamiają swoją pomyślność ze szczęściem w Raju i nie widzą powodu, by wkładać wysiłek w osiągnięcie Raju na Tymym Świecie.

Inna kwestia, na którą zwraca uwagę owa przypowieść, to to, że pomiędzy ludźmi kierującymi ruchem religijnym, a raczej tymi, którzy dołączyli doń na późniejszym etapie i nie musieli znosić trudności, mogą się pojawić tacy, którzy zasmakowali w bogactwach tego świata kosztem celów swojego ruchu. Owi ludzie przypisują swoje osiągnięcia swoim zdolnościom, świadomie ignorując Boga, jako jedyne Dawcy wszystkiego, co posiadamy. Oni zapominają o wdzięczności i stopniowo traktują pomyślność na tym świecie jako jedyny cel swego życia, porzucając myśli o życiu wiecznym. Jeśli jednak wspomnieć im o Raju, to zachowują się tak, jakby tylko oni nań zasłużyli. To etap, na którym cywilizacja ufundowana na filarach ruchu religijnego zaczyna upadać. Zatem, poprzez przypowieść o dwu ludziach, Koran zarówno zaleca ludziom wydawać na sprawę Boga w celu poprawy swojej osoby i społeczeństwa, jak i ostrzega tych i innych wiernych, którzy doprowadzili ruch religijny do etapu stworzenia cywilizacji, żeby nie ulegli wdziękom i powabom tego świata.

46. Majątek i dzieci są ozdobą życia na tym świecie, lecz uczynki dobre, sprawiedliwe (oparte na wierze) i trwałe są u Boga lepsze pod względem nagrody, jaką przynoszą i lepiej jest zabiegać o nie.

47. (Miej w pamięci to, że nadejdzie) Dzień, kiedy wprawimy w ruch góry, i zobaczysz ziemię obnażoną; a My wskresimy do życia i zgromadzimy ich razem (wszystkich tych, którzy są z siebie zadowoleni, omamieni powabami tego świata), i nie pominiemy nikogo z nich.

48. Oni będą ustawieni w rzędach przed twoim Panem (na którego nie zważali w życiu doczesnym), i wszyscy będą uszeregowani (niezależnie od majątku bądź

statusu, jakim cieszyli się na tym świecie; i zostanie im powiedziane): „Zaprawdę, teraz przyszlście do Nas (obnażeni z ziemskiej własności) tak, jak stworzyliśmy was za pierwszym razem – choć twierdziliście, że My nie wyznaczyliśmy dla was spotkania z Nam!”.

49. I zostanie położony Zapis (czynów każdego człowieka); i zobaczysz niewierzących grzeszników przepelnionych strachem ze względu na to, co w nim jest, i oni powiedzą: „Biada nam! Cóż to za Księga? Ona nie pomija niczego małego, ani niczego wielkiego, lecz wszystko jest zliczone!” Oni znajdują wszystko to, co uczynili – umieszczone przed nimi (w formie odpowiedniej do Tamtego Świata). A twój Pan nie wyrządzi nikomu niesprawiedliwości.

50. I (wspomnij) kiedy powiedzieliśmy aniołom: „Padnijcie w pokłonie przed Adamem!”, i oddali mu pokłon wszyscy, prócz Iblisa. On był spomiędzy dzinów (stworzonych przed istotami ludzkimi z ognia płomiennego, niezanieczyszczonego dymem) i wykroczył przeciwko rozkazowi swego Pana.²¹ Czyż zatem weźmiecie sobie jego i jego potomstwo za strażników (i opiekunów, na których będziecie polegać, i którym będziecie powierzać swoje sprawy) zamiast Mnie, podczas gdy oni są waszymi nieprzyjaciółmi? Jakże zła to zamiana dla czyniących niesprawiedliwość!

51. Ja nie uczyniłem ich (Iblisa i jego potomstwo) świadkami stworzenia niebios i ziemi, ani stworzenia ich samych; ani też nigdy nie brałem Sobie (będąc absolutnie poza wszelkimi potrzebami) za pomocników tych, którzy sprowadzają (ludzkość) z drogi prostej.²²

52. Tego Dnia (który nadejdzie na Końcu Czasów) On powie: „Teraz wezwijcie wszystkich tych, o których twierdziście, że są Moimi współtowarzyszami”. Wtedy oni będą ich wzywać, lecz tam-

ci im nie odpowiedzą, a My umieścimy pomiędzy nimi nieprzekraczalną czeluść. 53. I niewierzący grzesznicy zobaczą Ogień i stanie się dla nich jasne, że doń wpadną. I nie znajdą zeń żadnej drogi ucieczki.

21. Oznacza to, że Szatan nie był jednym z aniołów, jako że Koran otwarcie oświadcza, że anioły są bezgrzeszne, zawsze czyniąc to, co im nakazuje Bóg (16:49-50; 66:6). Szatan należy do rodzaju dżinów, które, podobnie jak ludzie, mają wolną wolę i mogą okazywać Bogu posłuszeństwo bądź też nie.

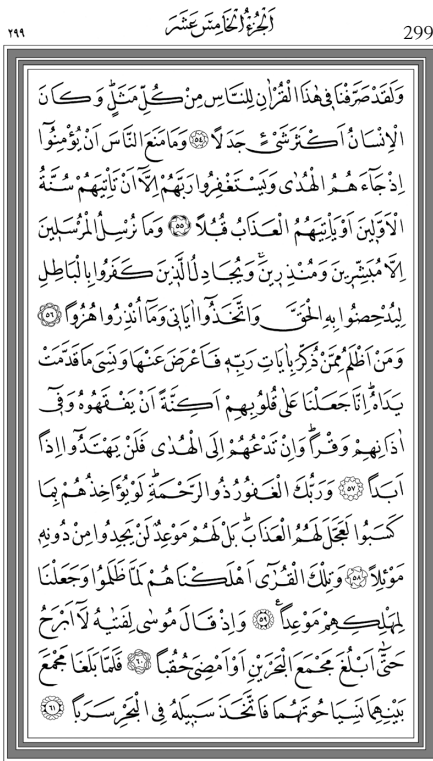
Jeśli zapytać, dlaczego Bóg nakazał Szatanowi pokłonić się przed Adamem, skoro wydał taki sam rozkaz aniołom, to odpowiedź będzie taka: pokłon aniołów był działaniem oznaczającym, że potwierdzają poziom wiedzy i wyższości Adama, oraz fakt, że zasługuje on na namiestnictwo na ziemi. Pośród aniołów wielu ma za zadanie obserwować życie na ziemi i pomagać ludziom w życiu. Ich pokłon przed Adamem oznacza zatem, że Bóg nakazał im wspomagać ludzi w spełnianiu ich powinności na ziemi. Owe anioły są też przedstawicielami ziemskich stworzeń przed Obliczem Boga, a ludzkość jest przeciwieństwem tychże stworzeń. Szatan, który jest dżinem, jest stworzeniem ziemskim i ma obowiązki wobec ludzkości. Kiedy nasz Prorok, pokój z nim, odebrał przysięgę wierności od dżinów w dolinie Batn an-Nachla, chciał, by pojawiły się w jego społeczności we własnych kształtach albo innych sympatycznych, nie zaś w postaci zwierząt niebezpiecznych, jak psy lub skorpiony. Ostrzegał także swoją społeczność, mówiąc: „Jeśli zobaczycie w domu insekty, powiedzcie do nich trzykrotnie: ‘Ze względu na Boga, odejdźcie!’ Mogą to być bowiem wasi przyjaciele, dżiny. Jeśli robak nie odejdzie, nie jest dżinem. Wtedy możecie go zabić, o ile jest szkodliwy. Dżiny, które złożyły Prorokowi przysięgę wierności, obiecały mu: ‘Jeśli twoja wspólnota wyrecytuje *basmalę* (formułę *W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego*), zanim cokolwiek uczyni, i przykryje wszyst-

kie swoje naczynia, to my nie dotkniemy ani ich pożywienia ani napoju”. Nie wiemy, w jaki sposób dżiny pożywają się naszymi pokarmami lub napojami”. Inny przekaz powiada: „(Kiedy załatwicie swoją potrzebę fizjologiczną, to nie oczyszczajcie się kośćmi i suchymi kawałkami nawozu, gdyż stanowią one część pokarmu waszych braci dżinów”. (at-Tirmidzi, „*Tahara*”, 14; al-Buchari, „*Manaqib al-Ansar*”, 32; Muslim, „*Salam*”, 139, 140.)

Wszystkie te przekazy pokazują, że między ludźmi a dżinami występuje ważny związek, niezbędny dla życia człowieka na ziemi. Dlatego Bóg nakazał Szatanowi pokłonić się przed Adamem. On odmówił i został wykluczony z Bożego miłosierdzia. Otrzymał jednak zwłokę aż do Dnia Sądu, w związku z doświadczaniem ludzi na ziemi, oraz zdolność szepcienia ludziom pokus, aby ich zwieść.

Niniejszy werset wspomina również potomstwo Szatana. Może to oznaczać albo że Szatan ma żonę i płodzi dzieci, albo – jak wspomina werset 17:64 – ma udział w dzieciach ludzkich, bądź też obydwie możliwości. Niektórzy ludzie stają się przeciwieństwem tacy, jak Szatan.

22. Jakież prawo ma *Iblis* i jego potomstwo – szatany (diabły) – do tego, by być ludzkimi opiekunami, których ludzkość miałaby słuchać i powierzać im swoje sprawy, skoro same są stworzone przez Boga i nie są swoimi własnymi panami? Żadne szatany spośród ludzi i dżinów, żadne istoty stworzone w ogóle, nie mają prawa nakładać na innych swoich zasad i poglądów. Żadna istota nie odgrywa najmniejszej roli w swoim przyjsciu na świat, wyborze swojej rodziny, braci i siostr, miejsca i daty urodzenia i śmierci, albo barwy skóry. Nie ma więc prawa narzucać swoich zasad i poglądów innym.

54. Oto My wyłożyliśmy ludziom w tym Koranie na różne sposoby wszelkiego rodzaju przypowieści i porównania (aby mogli zrozumieć prawdę); lecz człowiek jest nade wszystko oddany kłótniom.

55. Cóż innego może powstrzymać ludzi od wiary, gdy przyszło do nich przewodnictwo, i od upraszania od swego Pana przebaczenia, oprócz tego, że pójdą drogą ludzi (grzesznych) z dawnych czasów - jakby pragnęli, żeby dosięgnął ich los tamtych, albo żeby spotkała ich kara (w którą nie wierzyli, ale w drwinach prosili Proroka, aby ją na nich sprowadził)? (A wtedy w istocie nie mieliby możliwości prosić o przebaczenie ani żywić nadziei na ratunek).

56. My posyłamy Wysłanników (nie jako zwiastunów kary, lecz) tylko jako zwiastunów radosnych wieści (o szczęściu w zamian za wiarę i prawość), i jako ostrze-

gających (przed złymi skutkami zblądzenia). Tymczasem ci, którzy nie wierzą, spierają się, posilkując się fałszem, aby w ten sposób obalić prawdę; i oni wyśmiewają się z Moich Objawień i tego (kary), przed czym są ostrzegani.

57. Któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, kto został napomniany o Objawieniach i znakach swego Pana, lecz mimo to odwraca się od nich i zapomina wszystko to, co wysłały jego ręce (na Sąd Ostateczny). Zaprawdę, My położyliśmy na ich sercach zasłony (utkane z ich złych intencji, niesprawiedliwych uczynków oraz pychy), ażeby nie zrozumieli (Koranu), a w ich uszy (włożyliśmy) ciężkość (ażeby go nie usłyszeli). I jeśli ich wezwiesz ku drodze prostej, to oni nawet wtedy nie przyjmą przewodnictwa.

58. Twój Pan jest Przebaczący i jest Władcą nieskończonego miłosierdzia. Gdyby On miał ich wezwać natychmiast do rozrachunku za to, co sobie zasłużyli, to z pewnością przyspieszyłby ich karę. Lecz przecież oni mają wyznaczony termin, poza którym nie znajdują uciezki (od Bożej kary).

59. I (taki los spotkał) wszystkie owe miasta, które zniszczyliśmy, kiedy pograżyły się w niesprawiedliwych uczynkach. Zaiste, My wyznacziliśmy termin na ich unicestwienie.

60. (Teraz przekaz im, o Wysłanniku, przypadek Mojżesza:) Kiedy Mojżesz rzekł do swojego (młodego) sługi: „Nie porzucę (podróży), dopóki nie dotrę do miejsca, gdzie łączą się dwa morza, chociaż może się zdarzyć, że będę maszerował całe wieki”.

61. Kiedy dotarli do miejsca, gdzie łączą się dwa (morza), zapomnieli o swej rybce, a ona - jakimś zadziwiającym sposobem - popłynęła swoją drogą poprzez morze - niczym jakimś podziemnym kanałem.

62. A kiedy zawędrowali dalej, Mojżesz rzekł do swego sługi: „Przynies nam śniadanie. Doprawdy, zaznaliśmy wielkich trudów w tej naszej podróży”.

63. (Sługa) rzekł: „Czyż pamiętasz, jak udaliśmy się ku owej skale dla odpoczynku? Ja zapomniałem wówczas (naszej) ryby – i tylko Szatan mógł sprawić, że zapomniałem (ci) wspomnieć o tym – a ona popłynęła jakimś zadziwiającym sposobem swoją drogą do morza!”

64. (Mojżesz) rzekł: „Tego szukaliśmy!” I zawrócili po swoich śladach.

65. I natrafili (tam) na jednego z Naszych sług, którego obdarzyliśmy Naszym miłosierdziem i nauczyliśmy go szerokiej wiedzy pochodzącej od Nas.²³

66. Rzekł do niego Mojżesz: „Czy mogę pójść za tobą, abys nauczył mnie nieco z wiedzy o przewodnictwie (i drodze prostej), której (sam) zostałeś nauczony?”

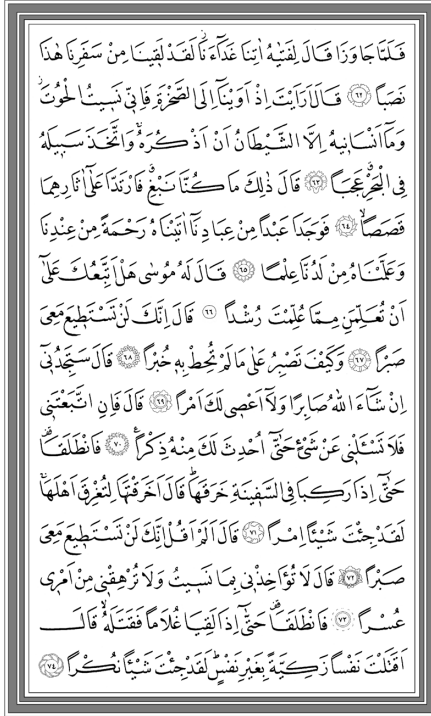
67. On odpowiedział: „Nigdy nie zdołasz zachować cierpliwości, będąc w moim towarzystwie.

68. Jakże mógłbyś zachować cierpliwość w sprawie, której nie obejmujesz swoją wiedzą?”²⁴

69. (Mojżesz) rzekł: „Znajdziesz mnie cierpliwym, jeśli Bóg zechce i pozwoli mi takim być. I nie sprzeciwię się tobie w niczym”.

70. (Al-Chidr) wyjaśnił: „Przeto, jeśli pójdiesz ze mną, nie pytaj mnie o nic (co będę czynił), dopóki sam tobie o tym nie wspomnę”.

71. Tak więc wyruszyli w drogę²⁵, aż – kiedy weszli na pokład statku – on (al-Chidr) zrobił w nim dziurę. (Mojżesz) rzekł: „Czyż uczyniłeś w nim dziurę po

to, aby zatopić jego załogę? Zaiste, uczyniłeś rzecz straszłą!”

72. On odpowiedział: „Czyż nie mówiłem ci, że nigdy nie zdołasz zachować w moim towarzystwie cierpliwości?”

73. Powiedział (Mojżesz): „Nie rozliczaj mnie ze względu na to, że zapomniałem, i nie obciążaj mnie ponad miarę w mojej sprawie (i w tym, czego ode mnie wymagasz)”.

74. Wyruszyli więc w dalszą drogę, aż – gdy spotkali młodego chłopaka – on (al-Chidr) go zabił. Rzekł (Mojżesz): „Czyż zabiłeś niewinną duszę (nie w słusznej odprawie, lecz) pomimo tego, że on nikogo nie zabił? Zaiste, uczyniłeś rzecz straszliwą!”

23. Jak wiemy, Prorok Mojżesz, pokój z nim, jest jednym z pięciu największych Wysłanników (42:3), którym Bóg dał Księgę, jako przewodnictwo we wszystkich aspektach ludzkiego życia. Jak stwierdził Wysłannik Boży, pokój z nim, kiedyś ktoś ze wspólnoty Mojżesza zapytał go, czy Bóg dał któremukolwiek słudze Bożemu więcej wiedzy niż jemu. Bóg Wszechmogący poinformował go o istnieniu pewnego sługi Bożego, któremu On dał szczególne miłosierdzie i szczególną wiedzę (al-Buchari, „*Kitab at-Tafsir*”, 18).

Oznacza to, że wiedza sługi była tego rodzaju, że nie każdy może ją osiąść. Nie miał jej nawet Prorok Mojżesz. Według relacji Proroka Muhammada, pokój z nim, sługą tym był *al-Chadr* bądź *al-Chidr*. *Al-Chadr* musiał być jego tytułem i oznacza kogoś zielonego, oznacza życie. Jak cytowaliśmy w przypisie do 2:120 z Saida Nursiego, życie ludzkie składa się z pięciu poziomów, a *al-Chadr* posiada poziom drugi, który jest w pewnej mierze wolny od potrzeb życiowych. Taki człowiek może być obecny w różnych miejscach w tym samym czasie. Ożycie ugotowanej ryby implikuje szczególną misję *al-Chidra* i wieczne życie.

Egzystencja nie składa się tylko ze świata widzialnego, materialnego. Poza nim, istnieje wiele innych światów i wymiarów bytu, i każdy wewnętrzny wymiar życia jest subtelniejszy niż ów wewnętrzny przed nim. Choć przyjmujemy, że Mojżesz i jego pomocnik podróżowali po ziemi, aż osiągnęli punkt, w którym spotykały się dwa morza, owa podróż ma także aspekt duchowy. Była to swoista podróż do Boga. Zatem punkt, który osiągnął Mojżesz ze swoim młodą sługą oznacza połączenie świata materialnego z duchowym. Powrót do życia ryby sugeruje, że właśnie wkroczyli w domenę *al-Chidra*, gdzie wszystko jest w pewien sposób trwale żywe.

Według pewnych relacji Wysłannika Bożego, pokój z nim, młodą, szlachetnym służącym (*fata*, zob. przyp. 5 do niniejszej

sury) był *Jusza* (Joszua), syn Nuna, który miał później stać się następcą Proroka Mojżesza, pokój z nim.

24. Niniejsze wersety stwierdzają, że wiedza, którą otrzymał *al-Chidr* była inna od tej, jaką do tego momentu otrzymywał Mojżesz. Prorok Mojżesz był Wysłannikiem, którego misję stanowiło prowadzenie ludzi zgodnie z Bożymi przykazaniem. Wiedza związana z tymże Posłannictwem jest najwartościowsza i najważniejsza ze wszystkich. Nie wiadomo, czy *al-Chidr* był Prorokiem, bądź osobą *świątobliwą*. Jednak fakt, że Bóg wspominając o nim użył formy liczby mnogiej (... *jednego z Naszych sług, którego obdarzyliśmy Naszym miłosierdziem, i nauczyliśmy go szczególnej wiedzy pochodzącej od Nas* - werset 65) oraz ten sam zabieg *al-Chidra*, gdy wyjaśniał swoje postępowanie (werset 81) i odnosząc je do Boga (werset 82), sugerują, że był on także Wysłannikiem lub emisariuszem ze szczególną misją, nawet jeśli nie był Wysłannikiem we właściwym rozumieniu tego terminu. Miał jednak wiedzę o pewnych szczególnych sprawach, którą będziemy się zajmować w następnym wersetach. Nie interesują one większości ludzi i nie ma konieczności się ich uczyć. Z tego względu nie było jakąś ułomnością Mojżesza to, że nie miał tej wiedzy, ani też nie można wnosić, że *al-Chidr*, który ją posiadał, był w jakiś sposób ważniejszy od Mojżesza, pokój z nim. Prorok Muhammad, pokój z nim, rzuca na tę sprawę światło, mówiąc: „*Al-Chadr* rzekł do Mojżesza: ‘Mam taki rodzaj wiedzy, którego ty nie masz; a ty masz taki rodzaj wiedzy, którego ja nie mam’” (al-Buchari, „*Kitab at-Tafsir*”, 18).

25. Bardzo interesujące jest to, że nie ma wzmianki o młodą słudze Mojżesza po jego spotkaniu z *al-Chadrem*, i że ci dwa kontynuowali tajemniczą podróż. Jeśli weźmiemy pod uwagę całą historię Mojżesza i tożsamość *al-Chadra*, to możemy dojść do prze-

konania, że owa podróż nie odbyła się w świecie materialnym. Wielu ludzi może mieć na jawie doświadczenia podobne do snu, które nazywają się *muszahada* (wizja, doświadczenie czegoś). Dusza wchodzi do niematerialnego wymiaru „form” albo „idei”, „symboli” (*al-‘Alam al-Mithal*) i wiezi pewne prawdy. Wizja ta przypomina prawdziwe sny, z tym że ma miejsce na jawie. Podobnie, jak i marzenia senne, *muszahada*. Choć inne osoby mogą być obok, to jednak nie zauważają tego doświadczenia. Z tego względu, gdy Mojżesz i al-Chadr odbywali ową tajemniczą podróż, młody sługa im nie towarzyszył, choć był z nimi.

Podróż, którą odbywali Mojżesz i al-Chadr, przypomina duchową wizję, którą dopiero co opisaliśmy. Bóg obdarza jednak takimi wizjami nawet zwykłych wiernych. Podczas wspomnianej podróży dwój-

ga sług Bożych, ich ciała osiągnęły tymczasowo poziom subtelności ciała astralnego bądź formy energetycznej i powłoki duchowej (zob. Dodatek 12). Istnieje podobieństwo pomiędzy tą podróżą a Wzniesieniem Proroka Muhammada, a także zabraniem ze świata Jezusa. Prorok Muhammad odbył swoją podróż we wszystkich wymiarach i światach, duchem i ciałem, które zyskało szlachetność ciała „astralnego” duszy. Po swoim Wzniesieniu, Prorok wybrał powrót do świata, by kontynuować prowadzenie ludzi prostą ścieżką, i by wypełnić misję głoszenia islamu. Prorok Jezus, pokój z nim, kiedy jego misja doczesna się zakończyła, został zabrany z tego świata wraz z duchem i ciałem, które również stało się tożsame z ciałem astralnym duszy, i pozostał w „niebiosach”, ku którym został uniesiony. (Bóg wie najlepiej.)

قَالَ لَوْلَا أَفَلَّ لَأْتِكَ لَنْ نَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾ قَالَ
 إِنَّ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي
 عُذْرًا ﴿٧٦﴾ فَانطَلَقَا حَتَّى إِذَا آتَيْتَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَعَا أَهْلُهَا فَأَبَوْا
 أَنْ يُضَيِّعُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ
 لَوْ شِئْتَ لَتَمَدَدْت عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هَذَا قِرَاطُ بُنْيَانٍ وَبَيْنَكَ
 سَائِبِيكَ يَأُوبَل مَا لَمْ نَسْطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾ أَمَا السَّقِيَّةُ
 فَكَانَتْ لِسَائِكِينَ يَعْملُونَ فِي الْفَجْرِ فَأَرَدَتْ أَنْ أَوْجِبَهَا وَكَانَ
 وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِيهَةٍ غَضْبًا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا الْغُلَامُ
 فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِيَ أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾
 فَآرَدَ أَنْ يُدْبِرَهُمَا وَإِنَّهُمَا خَبِيرًا مِنْهُ وَكَؤُودٌ وَأَقْرَبٌ رَحْمًا ﴿٨١﴾
 وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ
 تَحْتَهُ كَنْزُهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا
 أَشْدَهُمَا وَيَسْتَخْفِيَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا كُنْتُمْ
 عَنْ أَمْرِهِ ذُلًّا ﴿٨٢﴾ تَأُوبَل مَا لَمْ نَسْطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾
 وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْيَةِ قُلْ سَأَلْتُهَا عَلَىٰ عِلْمٍ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٤﴾

75. On odpowiedział: „Czyż nie mówiłem ci, że nigdy nie zdołasz zachować w moim towarzystwie cierpliwości?”

76. Powiedział (Mojżesz): „Jeślibym się po tym (, co zaszło) jeszcze kiedykolwiek o coś zapytał, to nie zatrzymuj mnie już przy sobie. Daję ci moje (pełne) usprawiedliwienie”.

77. Wyruszyli więc w dalszą drogę, aż – kiedy napotkali mieszkańców pewnej miejscowości - poprosili ich o żywność, lecz tamci odmówili im gościnności. Znaleźli tam (jednak) mur, który groził zaważeniem się, i on (al-Chidr) go naprawił. Rzekł (Mojżesz): „Gdybyś chciał, to mógłbyś wziąć za to zapłatę”.

78. On (al-Chidr) odrzekł: „Tutaj się rozstajemy. Podam ci (jednak) wyjaśnienie tego, czego nie byłeś w stanie cierpliwie znieść.

79. Co się tyczy statku, to należał on do pewnych biednych ludzi, którzy pracowali na morzu, i ja chciałem go uszkodzić, gdyż za nimi był król, który siłą zagarniał każdy statek.

80. A co się tyczy tego młodego chłopaka, to jego rodzice byli wierzącymi i obawialiśmy się, że będzie ich prześladował buntem i niewiarą.

81. Pragnęliśmy więc, aby ich Pan dał im – w jego miejsce – lepszego od niego pod względem czystości i bliższego w serdeczności (do swoich rodziców).

82. A co się tyczy muru, to należał on do dwóch chłopców-sierot z tego miasta, a poniżej znajdował się ich skarb. Ich ojciec był człowiekiem sprawiedliwym. Przeto twój Pan chciał, aby (najpierw) osiągnęli dorosłość i (wtedy) wyjęli swój skarb jako miłosierdzie od twego Pana. Ja nie uczyniłem tego (i żadnych innych rzeczy, których byłeś świadkiem jedynie) ze swojej własnej woli. Oto znaczenie wszystkiego (, co się wydarzyło, i) czego nie mogłeś cierpliwie znieść”.

83. I oni pytają cię (Wysłanniku) o Zu’l Karnejna.²⁸ Powiedz: „Ja wyrecytuję wam wspomnienie o nim (przytaczając słowa Najwyższego)”.

26. Każde mające miejsce zdarzenie ma swoje widoczne znaczenie i przyczynę związaną z ludźmi, którzy w nim uczestniczą, oraz znaczenie prawdziwe i powód związany z Boskim Przeznaczeniem. Opatrzność bierze pod uwagę zarówno całość stworzenia i zdarzeń od czasów Adama do Dnia Ostatniego, jak i konkretną osobę i zdarzenie. Nigdy nie wyrządza nikomu krzywdy; zawsze czyni sprawiedliwość i owa sprawiedliwość jest zazwyczaj związana z miłosierdziem. Cokolwiek dobrego spotyka człowieka, pochodzi to z Boskiej Łaski, lecz to, to z czego człowiek cierpi wynika wyłącznie z jego własnych błędów. Bóg jednak wybacza wiele z win swoich sług i nigdy nie spieszy się z karą. Daje ludziom zwłokę, by okazali skruchę i się poprawili. Jeśli zaś sługę ukarze, to on w pełni na to zasługuje. Jak wskazuje Said Nursi, sąd może nas ukarać za to, czego nie zrobiliśmy, Bóg zaś dopuszcza do wyegzekwowania wyroku ze względu na inną naszą winę, która pozostała w ukryciu.

Z historii Mojżesza i al-Chadra rozumiemy, że misja tego drugiego była związana z wewnętrznym, prawdziwym znaczeniem i przyczynami zdarzeń. Sami jednak osądzamy wszystko według pozornych przyczyn, co nie oznacza, że nie jesteśmy zobowiązani do badania prawdy. Nie możemy jednak oceniać według naszych oczekiwań co do przyszłości. Nawet jeśli mamy wiedzę o czymś, ma się zdarzyć w przyszłości, to nie może to stanowić podstawy naszego osądu. Owe zdarzenia, o których mówiliśmy, mogły mieć miejsce w świecie form bądź idei, w którym Prorok Mojżesz podróżował z al-Chadrem. Zgodnie z religijnymi zasadami i prawami, które Bóg ustanowił dla naszego życia doczesnego, Mojżesz miał słuszość, czyniąc swoje obiekcje. Lecz al-Chadr nie postępował

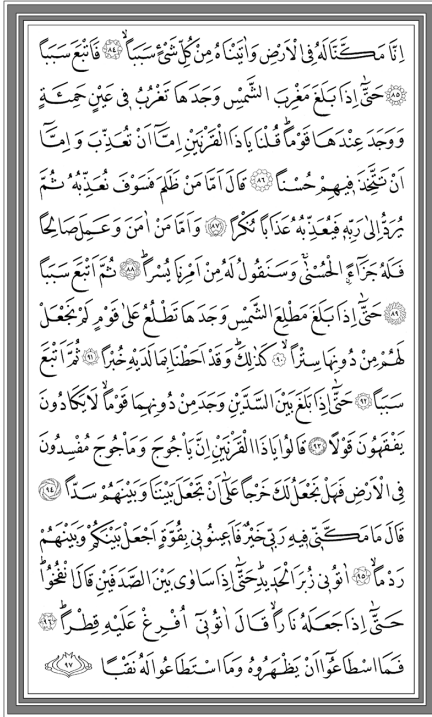
niesłusznie. Jego misja przynależała do świata Przeznaczenia. Bóg mógł chcieć nauczyć Mojżesza prawdziwej natury Przeznaczenia i prawdziwego znaczenia zdarzeń, z których wiele ludzie nie są w stanie pojąć. Cokolwiek czyni Bóg, jest absolutnie sprawiedliwe, a każdy otrzymuje to, na co zasługuje. Poza tym, Bóg jest Współczujący i pomija wiele z błędów Swoich sług (42:30, 34).

27. Relacjonując doświadczenie Mojżesza z al-Chadrem po historiach Ludzi Groty i dwu ludziach posiadających sady, Koran sugeruje, że dla ruchu religijnego istotna jest głębia duchowa i odkrywanie wewnętrznego znaczenia bytu oraz zdarzeń.

28. Istnieją różne zdania na temat tożsamości Zu'l-Karnejna. Nie jest to jednak bardzo ważne, kim faktycznie w dziejach był ów człowiek. To, co ważne, to nauka, jaką poprzez jego historię Koran nam chce przekazać.

Podobnie jak al-Chidr, nie ma pewności, czy Zu'l-Karnejn był Prorokiem, lecz użycie przez Boga w odniesieniu do Siebie formy liczby mnogiej w czasie relacjonowania słów skierowanych do niego może być uznane za aluzję do jego szczególnej misji. Wyrażenie Boskiego Objawienia ze słowem „Powiedz, mów” również sugeruje Posłannictwo. Użycie czasownika „objawić” może natomiast sugerować zarówno Posłannictwo, Prorocstwo, jak i świętość. Na przykład, Boskie objawienie skierowane do pszczoły (16:68) stanowi Boską wskazówkę, gdy tymczasem jest to inspiracja, jeśli jest skierowane do kogoś takiego, jak matka Mojżesza, która nie była ani Prorokiem ani Wysłannikiem (28:7). To jednak, co jest pewne w przypadku Zu'l-Karnejna, to to, że – jak relacjonował Ali, czwarty Kalif – był on sprawiedliwym sługą Boga, który Go miłował i był przez Niego miłowany (Yazır, 5:3279).

84. Zaprawdę, My umocniliśmy go władzą na ziemi, i daliśmy mu drogę (sprawiedliwe środki do sprawiedliwych celów) do każdej rzeczy (, którą w sposób prawowity posiadał).

85. Jedną z takich dróg on podążył,

86. Aż kiedy dotarł do miejsca, gdzie zachodzi słońce, i zobaczył, jak zachodziło w źródle z gorącą, czarną i błotnistą wodą²⁹, a w pobliżu znalazł pewien lud. Powiedzieliśmy: „O, Zu’l-Karnejnie! Możesz ich ukarać albo potraktować dobrotliwie (Jaki sposób wybierzesz?)”.

87. On rzekł: „Jeśli chodzi o tego, kto popełnia niesprawiedliwość (nie wierząc w Boga bądź przypisując Mu współtowarzyszy i prześladowając innych), to my go ukarujemy; a potem on zostanie spro-

wadzony do swego Pana, a On ukarze go w sposób przerażający.

88. Ten jednak, kto wierzy i czyni dobre, prawe dzieła, otrzyma nagrodę najlepszą i my wypowiemy do niego łagodne słowo Naszego rozkazu (powierzmy mu łatwe zadanie)”.

89. A potem wyruszył inną drogą,

90. Aż kiedy dotarł do miejsca, gdzie wschodzi słońce i znalazł je wschodzącym nad ludem, któremu nie daliśmy żadnej osłony przed nim.

91. Tak oto było (i taka była władza Zu’l-Karnejna). My zawarliśmy w Naszej wiedzy wszystko, co jego dotyczy.³⁰

92. A potem wyruszył inną drogą,

93. Aż kiedy dotarł pomiędzy dwie górskie przełomy, znalazł przed nimi lud, który ledwie rozumiał jakiegokolwiek (ludzkie) słowo.

94. Oni rzekli: „O, Zu’l-Karnejnie! Gog i Magog³¹ powodują chaos (i zepsucie) w tej krainie. Czy możemy zapłacić ci daninę, abyś postawił przegrodę pomiędzy nami a nimi?”

95. On odrzekł: „To, w czym umocnił mnie mój Pan (władza, jaką dał mi na tym świecie) jest lepsza (niż to, co wy możecie mi dać). Przeto wspomóżcie mnie siłą (waszych rąk) a ja wzniosę mocny wał pomiędzy wami a nimi.

96. Przynieście mi bloki żelaza”. A potem, gdy wypełnił (przeźren oddzielającą) obydwie strome zbocza, powiedział: „Dmijcie w wasze miechy!” Wreszcie, gdy uczynił je (owe bloki) jak (żarzący się, czerwony) ogień, powiedział: „Przynieście mi roztopionej miedzi, abym ją na nie wylał”.

97. I oni (Gog i Magog) nie mogli już pokonać (wału), ani nie byli w stanie przebić przez nią drogi.

29. Koran, który został objawiony 14 wieków temu i będzie obowiązywał aż do Dnia Sądu, ma wiele celów: ustanowienie w umysłach i sercach: wiary w Istnienie i Jedność Boga, Proroctwo, Zmartwychwstanie ciała; oddawania czci Bogu oraz sprawiedliwości. Skierowany jest do wszystkich czasów i miejsc oraz do ludzi o każdym poziomie intelektualnym. Używa zatem takiego stylu, by skorzystał z Koranu mogła zarówno osoba zwykła o przeciętnym intelekcie, jak i znamienici uczeni, niezależnie od tego, w jakiej dziedzinie się specjalizują. Czasem stosuje język symboli, często odwołuje się do metafor, alegorii, porównań i przypowieści. Ci, którzy mają dużą wiedzę (3:7), potrafią podejść do Koranu tak, by zeń skorzystać i dojść do wniosku, że Koran jest Słowem Boga.

Zatem we frazie: *„...miejsca, gdzie zachodzi słońce, i zobaczył, jak zachodziło w źródle z gorącą, czarną i błotnistą wodą”* – Koran chce nam powiedzieć, że Zu'l-Karnejn maszerował bardzo daleko na zachód i dotarł do miejsca, gdzie (prawdopodobnie) zobaczył morze bądź ocean, wyglądający jak źródło. Opis morza lub oceanu jako *źródła z gorącą, czarną i błotnistą wodą* sugeruje, że ów człowiek dotarł do tego punktu w najgorętszych dniach lata, kiedy parowanie było najbardziej intensywne.

Wyrażenia *miejsce, gdzie zachodzi słońce* i *miejsce wschodu słońca* (werset 90) oznaczają również to, że Zu'l-Karnejn dokonał wielkich wypraw militarnych na wschód i na zachód.

30. Wersety 89-91 oznaczają, że Zu'l-Karnejn doszedł daleko na wschód, i zdobywając kraj za krajem, dotarł do najdalszego terytorium cywilizowanego świata. Ludzie tam żyjący byli ludem pierwotnym, który nie miał ubrań ani budynków, które by go chroniły przed słońcem. Bóg Wszechmogący nie informuje nas, jak Zu'l-Karnejn tych ludzi potraktował. Jednak, można wnosić z tychże wersetów, że będąc uśmiewanym sługą Boga oraz sprawiedliwym zdobywcą, wypo-

sazonym we wszystkie właściwe środki dla osiągnięcia właściwych celów, Zu'l-Karnejn zaprosił ich być może na Proszą Ścieżkę i być może dokonali oni jakiegoś postępu na drodze do cywilizacji. Sedno sprawy może znajdować się w obserwacjach pewnych zachodnich pisarzy na temat siły zmieniania ludzi, jaką ma islam.

Poniżej zawarte są wrażenia spisane przez pewnego człowieka Zachodu a dotyczące wpływu islamu na rdzennych Afrykańczyków. Relacja pochodzi z wieku XIX:

„Czyż może być jakakolwiek racjonalna wątpliwość co do wpływu islamu na plemię czarnych, jeśli go przyjmą? Politeizm znika niemal natychmiast; a magia, ze swoim złem stopniowo odchodzi w niepamięć. Najbardziej widoczny jest wzrost moralności; miejscowi zaczynają po raz pierwszy w swoich dziejach używać odzienia i to czystego. Brud zastępowany jest przez osobiste podejście do czystości; gościnność staje się obowiązkiem religijnym; pijaństwo, zamiast być regułą, staje się rzadkim wyjątkiem... Skromność cielesna uważana jest za jedną z najwyższych cnót i jest powszechna. To próżność poniża, a przedsiębiorczość wznosi człowieka. Nie odwrotnie. Przeszłości zaczynają być sądzone zgodnie z pisanym kodeksem a nie wedle kaprysu wodza. A jest to krok, co każdy przyzna, o wielkim znaczeniu dla postępu plemienia. Meczet daje pojęcie o architekturze większe, niż miejscowy dotąd miał. Tworzony jest też głód literatury i dzieł naukowych oraz filozoficznych i komentarzy koranicznych. (Ezzati, cytując B. Smitha, Muhammad i Muhammadism, 111-112, 117-118, 231).

31. Gog i Magog (*Ja'dżudz* i *Madżudz* w Koranie) są wspomniani również w Biblii (*Rodzaju, 10:2; Kronik, 1:5; Ezechiela, 38:2; 39:6; Objawienie Jana, 20:8*). Były to dzikie plemiona, które zamieszkiwały prawdopodobnie północno-wschodnie rejony Azji. Stale odbywały najazdy na ludy cywilizowane, pustosząc ziemie ludów pierwotnych, które po drodze przechodziły. Mongołowie, którzy najechali ziemie muzułmańskie i w wieku XIII dotarli aż

do Europy Środkowej, byli uznawani za Gog i Magog zarówno przez muzułmanów jak i przez Europejczyków. Koran stwierdza, że silna przegroda, jaką wybudował Zu'l-Karnejn, zostanie powalona i owe ludy dokonają inwazji świata cywilizowanego jeszcze raz przed końcem czasów (18:98; 21:96). Relacje pochodzące od Wysłannika Bożego, pokój z nim, uzna-

ją tę inwazję za jeden ze znaków zbliżającego się Dnia Sądu. Bediüzzaman zauważa, że tak jak szarańcza, która lata w wielkich chmarach, a potem, zniszczywszy zasiewy zbóż i pola warzyw, znika, tak samo Gog i Magog są dzikimi ludami, które od czasu napadają świat cywilizowany, po czym znikają [“The Rays”], 453-454).

98. Zu'l-Karnejn powiedział: „Oto miłośdziejie od mojego Pana. Lecz kiedy nadejdzie czas obietnicy mojego Pana, On zrówna go (ten wał) z ziemią. Obietnica mojego Pana jest zawsze prawdą”.

99. My pozwolimy owego dnia, aby ludzie wzburzyli się jedni na drugich niczym fale³². I zadną w Trąbę. A wtedy My ich wszystkich zbierzemy.

100. I tego Dnia umieścimy przed niewiernymi Piekło, wyraźnie widoczne,

101. (Przed) tymi, których oczy zakryte są przed Moją Księgą i wspomnianiem Mnie i którzy nie mogą znieść słuchania.

102. Czyż ci, którzy nie wierzą, sądzą, że mogą (słusznie i sprawiedliwie) wziąć sobie Moje sługi za opiekunów (i obrońców) poza Mną? Zaprawdę, niewiernym przygotowaliśmy Piekło na gościnę.

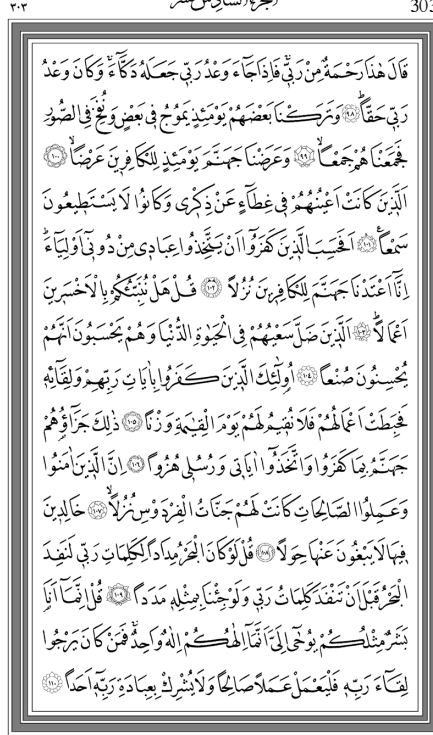
103. Powiedz: „Czyż My mamy was powiadomić, kto będzie największym przegrany pod względem swoich czynów?

104. Ci, których wysiłek poszedł na tym świecie na marne (gdyż był skierowany jedynie na cele doczesne, a w związku z tym będzie stracony również na Tamtym Świecie), a którzy sami sądzą, że czynią dobro”³³.

105. To są ci, którzy nie wierzą w znaki i Objawienia swego Pana ani w spotkanie z Nim. Dlatego ich uczynki pójdą na marne, a w Dniu Zmartwychwstania my nie przydamy im żadnej wagi.

106. To będzie ich zapłata: Piekło, gdyż nie uwierzyli i drwili z Moich znaków, Objawień i Moich Wysłanników.

107. Zaiste, gościną tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła będą Ogrodami najwyższych stopni Raju.

108. W nich będą przebywać, nie pragnąc żadnej odmiany ani odejścia.

109. Powiedz: „Gdyby całe morze było atramentem do zapisywania słów mojego Pana (Jego dzieł, dekretów oraz manifestacji wszystkich Jego Imion i Atrybutów), to i tak morze to wyczerpałoby się, zanim wyczerpią się słowa mego Pana, nawet gdybyśmy przynieśli dodatkowo drugie jemu podobne”.

110. Powiedz: „Ja jestem tylko śmiertelnikiem, jak wy, lecz objawiono mi, że wasz Bóg jest Jednym, Jedynym Bogiem. Kto więc wypatruje spotkania swego Pana, niechaj czyni dobre, prawe dzieła, i niech nie przypisuje swemu Panu żadnego współtowarzysza w oddawaniu czci”.

32. Zu'l-Karnejn dokonał wielkich podbojów na zachodzie, wschodzie i północnym wschodzie, tak daleko, jak sięgał świat cywilizowany i „naturalne” granice: morze, pustynie i górskie przełęcze. Relacjonując jego podboje po omówieniu podróży Mojżesza z al-Chidrem, a wcześniej – historii Ludzi Groty, Koran nawiązuje do pewnego „naturalnego” wyniku, skutku. Ważniejsze jest jednak to, że ruch religijny musi być reprezentowany przez ludzi prawych i doskonałych. Szczególnie ci, którzy mu przewodzą po Ostatnim Proroku, pokój z nim, muszą być prawdziwymi, doskonałymi spadkobiercami misji Wysłanników, wyjąwszy to, że nie są Prorokami, i nie otrzymują Objawienia.

Istniały też różne opinie co do tego, gdzie znajdowała się przegroda, wzniesiona przez Zu'l-Karnejna. Niektórzy sugerowali, że została zbudowana między górami pomiędzy Morzem Kaspijskim i Czarnym, gdy tymczasem inni obstawali przy tym, że ową przegrodą były Żelazne Wrota w pobliżu Buchary, które stały pomiędzy Transoksanią a Mongolią. Jeszcze inni zaś widzieli tę przegrodę w Wielkim Murze Chińskim.

Interesujące pod tym względem jest to, że była to bariera, która powstrzymywała dzikie i agresywne masy najeźdźców Goga i Magoga przed atakowaniem cywilizowanego świata. Przez stulecia takiej bariery nie było. Jednakże, jeśli ostatnie najazdy Goga i Magoga nie były inwazją Mongołów, to, jak sugeruje Koran (werset 99 tej *sury*, i 21:96) i tradycja profetyczna, świat cywilizowany doświadczy w przyszłości największej destrukcji w dziejach ludzkich. Jeśli przyjmiemy, że słowo *sadd* (bariera, przegroda) w wersecie 94 oznacza również barierę duchową, to jest możliwe, że przed ostatnim zniszczeniem zostanie wzniesiona bariera duchowa.

Pewne przekazy profetyczne mówią, że zapamiętywanie (i recytowanie w każdy

piątek) dziesięciu wersetów z początku i z końca tej *sury* zabezpiecza wiernego przed zepsuciem i złem *Dadżdżala* (Antychrysta), człowieka bądź zbiorowości, lub też ruchu, który pojawi się przy końcu czasów, i będzie usiłował wykorzenić islam z życia społecznego muzułmanów (Muslim, „*Salat al-Musafirin*”, 257). Zatem historie opowiedane w niniejszej *surze* muszą mieć wielkie znaczenie i odniesienie do wydarzeń globalnych, jakie będą mieć miejsce przed końcem czasów.

33. Niniejszy werset zawiera wielką groźbę i kilka ostrzeżeń. Po pierwsze, jeśli ktoś myśli, że czyni dobro, to nie oznacza to, że faktycznie czyni coś dobrego. Dobre jest to, co jest akceptowane przez Boga, i co Bóg oświadczył, że jest dobre. Czynienie dobra zależy więc od wiedzy, to znaczy, wiedzy o tym, co podoba się Bogu, i wykonanie czegoś w sposób przez Niego aprobowany. Wymaga to posiadania wiedzy, intuicji, przenikliwości i zdolności rozróżniania dobra od zła w każdym przypadku, bądź też podążanie za tym, kto te cechy posiada.

Pierwsza część wersetu ma kilka znaczeń.

- Niewierni i/lub politeiści mogą wykonywać pewne rzeczy pozytywne dla życia doczesnego. Jednak ich pożytek w odniesieniu do życia wiecznego wymaga prawdziwej wiary. Zatem, to, co niewierni i/lub politeiści czynią, pójdzie na marne, jeśli chodzi o Tamten Świat.
- Jeśli naprawdę wierzący stworzą potężną wspólnotę i zmagają się na drodze Boga, to cokolwiek czynią niewierni, by ich pokonać, pójdzie na marne.
- W ciągu dziejów, niewierni mogą czasem mieć przewagę nad wiernymi. Jednak ostateczne zwycięstwo zawsze należy do wiernych.

SURA 19

MARIAM (MARIA)

Okres mekkański

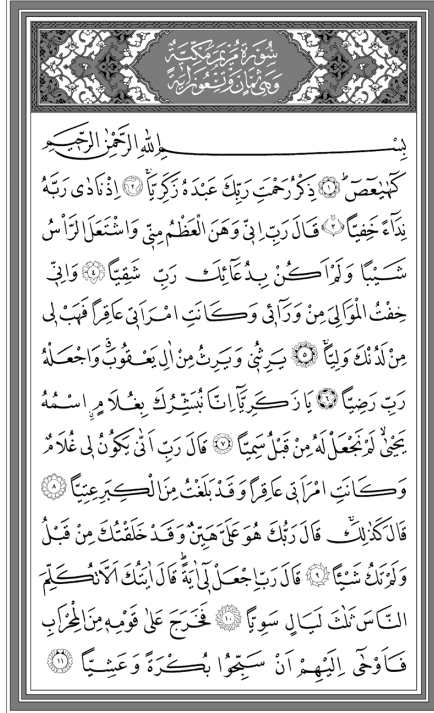
Niniejsza *sura* została objawiona w piątym roku misji Wysłannika, tuż przed emigracją większości muzułmanów z Mekki do Abisynii w celu uniknięcia prześladowań z rąk mekkańskich politeistów. W owym czasie Abisynią władał król wyznający monoteizm. Kurajscy posłali do niego Abdullaha ibn Rabi'ah i Amra ibn al-Asa z prośbą o wydanie uchodźców. Król wypytał muzułmanów o ich wiarę i poglądy na temat Proroka oraz jego matki Dziewicy Marii. Dża'far ibn Abi Talib, przywódca muzułmańskich uchodźców, odpowiedział przytaczając 35 początkowych wersów tej *sury*.

Sura rozpoczyna się wspomnieniem Jana Chrzciciela, po czym relacjonuje fakty dotyczące życia Proroka Jezusa i Dziewicy Marii. Następnie mówi o Proroku Abrahamie, który dużą część swojego życia spędził na uchodźstwie, sugerując, że droga życiowa Ostatniego Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nie będzie się pod tym względem wiele różnić od poprzednich Wysłanników. Wreszcie znajdujemy w niniejszym rozdziale Koranu krytykę ostrej reakcji mekkańskich politeistów na islam, a na końcu – radosną nowinę dla wierzących, że Bóg zaszczepi miłość do nich w serca ludzi i że wielu ludzi powita islam z radością.

Sura 19 zawdzięcza swoją nazwę imieniu Dziewicy Marii i zawiera 98 wersów.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Kaf. Ha. Ja. Ajn. Sad.*
2. Wspomnienie o miłosierdziu twego Pana wobec Jego sługi – Zachariasza:

3. Kiedy wzywał swego Pana w ukryciu,
4. Mówiąc: „Panie mój! Moje kości osłabły, a moja głowa łśni siwizną od starości. I ja, Panie mój, nigdy nie byłem niešťczęśliwy w mojej modlitwie do Ciebie.
5. Lękam się o moich krewnych (w jaki sposób będą kontynuować moją misję i jak zadbają o przyszłość Marii), a moja żona jest bezpłodna. Przeto – ze względu na Swą łaskawość – obdarz mnie następcą,
6. Który będzie moim spadkobiercą (w wypełnianiu obowiązków) i spadkobiercą (drogi prostej) Domu Jakubowego. I uczyni go, mój Panie, tym, z którego będziesz zadowolony¹.
7. (W imieniu Boga odezwały się doń anioły:) „O, Zachariaszu! Obwieszcza-

my ci dobrą nowinę o synu, którego imię będzie Jahja (Jan). Nikomu wcześniej nie nadaliśmy tego imienia”.

8. On odrzekł: „Panie mój! Jakże mogę mieć syna, skoro moja żona jest bezpłodna, a ja doszedłem już do słabości wieku podeszłego?”

9. (Anioł) odpowiedział: „Tak po prostu (będzie). Twój Pan mówi: ‘To jest dla Mnie łatwe – tak jak stworzyłem cię przedtem, gdy byłeś nicością’”.

10. (Zachariasz) modlił się: „Panie mój, wyznacz dla mnie znak”. On powiedział: „Twoim znakiem będzie to, że przez trzy kolejne noce nie zdołasz wypowiedzieć do ludzi ani słowa”.

11. Wyszedł więc ze świątyni do swego ludu i rzekł do nich za pomocą znaków (i gestów): „Wysławiajcie swego Pana o brzasku i porą popołudniową”.

---

1. Prorok Zachariasz, pokój z nim, recytował modlitwę wspomnianą w tych wersetach, gdyż pośród swojej rodziny nie mógł znaleźć nikogo, kto mógłby kontynuować jego misję głoszenia Boskiego Przesłania i zabezpieczyć przyszłość Marii, nad którą sprawował pieczę.

Przytaczając czyjąś wypowiedź, Bóg nie cytuje jej słowo w słowo i w jej sensie literalnym. Nie relacjonuje zdarzeń jak historyk czy też obserwator. Bierze natomiast pod uwagę intencje i odczucia mówiącego oraz te części wypowiedzi, których mówca nie wyartykułował. Opowiadając jakieś zdarzenie, Bóg uwzględnia jego znaczenie, przyczyny, nauki, jakie z niego wypływają, oraz okoliczności jego zaistnienia. Z tego względu znajdujemy to samo zdarzenie bądź mowę, zrela-

cjonowane różnymi słowami i z różnych perspektyw.

Modlitwa Proroka Zachariasza została wspomniana w 3:38: *Panie mój. Obdarz mnie ze Swojej łaski dobrym, szlachetnym potomstwem*. Prosił on w niej o następcę spośród własnej rodziny, prosił o syna. Może wydawać się dziwne, dlaczego Zachariasz prosił o następcę właśnie ze swojej własnej rodziny. Odpowiedź jest taka: *Bóg wie najlepiej, komu powierzyć Swoje Przesłanie* (6:124), i *Bóg uczynił czystymi Adama i Noego, i Dom Abrahama, i Dom Imrana, wybierając ich ponad całą ludzkość jako potomków jedni drugich* (3:33-34). Nie możliwe, żeby Prorok Zachariasz o tym nie wiedział. Wiedział też, że spadkobiercą jego rodu będzie ten, który pochodzi z Domu Jakubowego (zob. także 3:34, przyp. 7).

12. (Narodził się Jan i kiedy dorósł, nakazaliśmy mu:) „O, Janie! Trzymaj się mocno Księgi (Tory)! I My obdarzyliśmy go władzą mądrego osądu (i prawdziwego zrozumienia Prawa Bożego), gdy był jeszcze małym chłopcem;

13. I współczuciem od Nas, i czystością. On był niezwykle czysty i prawy,

14. A także uczynny dla swoich rodziców. I nigdy nie był niesforny ani krnąbrny.

15. Niech zatem będzie z nim pokój – w dniu, kiedy się narodził i w dniu jego śmierci. A także w dniu, kiedy zostanie wskrzeszony do życia.

16. I wspomnij w Księdze Marię². Oddała się od swej rodziny do pomieszczenia (w Świątyni) zwróconego ku wschodowi (aby poświęcić się oddawaniu czci Bogu i Jego rozpamiętywaniu).

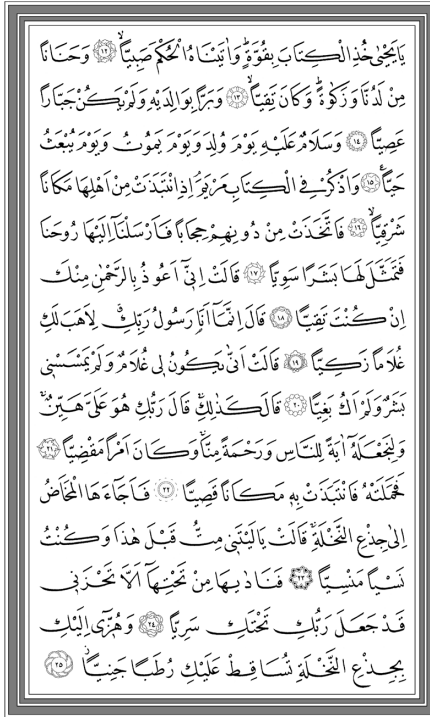
17. Trwała w ten sposób w odosobnieniu od ludzi. Wtedy wysłaliśmy do niej Naszego ducha i pojawił się przed nią w postaci człowieka doskonałego³.

18. Rzekła: „Szukam schronienia przed tobą u Miłosiernego (Boga), jeśli jesteś pobożny, bogobojny”.

19. Odpowiedział: „Jestem jedynie wysłannikiem twego Pana, mającym przekazać ci (Boży dar:) czystego syna”.

20. Powiedziała: „Jakże mam mieć syna, skoro nigdy nie dotknął mnie żaden śmiertelnik ani też nigdy nie byłam nieskromna?”

21. On rzekł: „A jednak. Twój Pan mówi: ‘To dla Mnie łatwe: i (będziesz mieć syna) tak, że uczynimy go dla ludz-

kości znakiem (Naszej Władzy ze względu na jego narodziny) i miłosierdziem od Nas (gdyż będzie Wysłannikiem). To już zostało postanowione”.

22. Przeto poczęła go i oddaliła się z nim w miejsce ustrome.

23. A bóle porodowe przywiodły ją do pnia palmy daktylowej. Powiedziała: „O, żebym wcześniej umarła i została zapomniana, całkowicie zapomniana!”

24. I zawołał do niej (głos) spod niej: „Nie smuć się! Twój Pan umieścił u twych stóp strumyczek.

25. I potrząśnij ku sobie pniem palmy daktylowej: ona upuści ci świeże, dojrzałe daktyle⁴.

2. Koran przedstawia Marię jako jedną z dwu wzorowych kobiet, które żyły przed Prorokiem Muhammadem, pokój z nim (66:12). Prorok Muhammad mówił o niej jako o jednej z czterech największych kobiet, pozostałe trzy to Asja, żona Faraona; Chadidza, pierwsza żona Proroka i Fatima, jego córka (al-Buchari, „Anbija”, 45).

Maria była doskonale czysta, pobożna i prawa. Jej matka poświęciła ją służbie świątynnej. Spędzała cały czas w tej posłudze i oddawaniu czci Bogu. Modliła się, padała na twarz przed Bogiem, wznosiła dzięki i odczuwała inspirację anielską w swoim sercu. Bóg wybrał ją na dziewiczą matkę Proroka Jezusa, który został wyróżniony pomiędzy Prorokami swoją wyższą duchowością (zob. również 3:35-37, 42-48).

3. Jak to wyjaśniono w Dodatku 12, duch jest źródłem życia zarówno fizycznego, jak i duchowego. Z tego względu termin ten użyty został w Koranie na opisanie tak Objawienia, jak i anioła niosącego Objawienie – Gabriela. Określenie anioła jako ducha wynika z duchowej konstrukcji aniołów.

Jeśli chodzi o tożsamość ducha, który pojawił się przed Marią pod postacią doskonałego mężczyzny, większość komentatorów Koranu jest zdania, że był to Archanioł Gabriel, duch Objawienia, pokój z nim. Kilka argumentów wspiera tę opinię, między innymi to, że Koran wspomina Gabriela jako Ducha Świętości (16:102) i Ducha Godnego Zaufania (26:193). W wersecie 19 tej sury duch przedstawia się jako wysłannik Pana. Koran wspomina także Gabriela jako szlachetnego wysłannika (69:40). To samo zdarzenie (bądź inne jego aspekty) zostało opowiedziane w *surze Al-Imran*, 3:45-47. Wersety te wspominają aniołów, a nie jednego anioła. Oznacza to, że Archanioł Gabriel przy-

szedł do Marii, by przekazać jej Boży dar: syna, tymczasem inni aniołowie przekazali jej dobre wieści o tym synu.

Pomimo opinii wielu komentatorów koranicznych dotyczących tożsamości ducha wspomnianego powyżej, niektórzy są zdania, że może to być inna istota, wspomniana w kilku miejscach w Koranie, a o której mówi przyp. 1 do sury 70.

Ewangelie relacjonują, że Maria została później zaślubiona Józefowi cieśli i dała mu synów i córki. Niezwykle trudno przyjąć te relacje. Bardziej prawdopodobne jest to, że ta niewinna kobieta, która porodziła wielkiego Wysłannika bez udziału męża, nie poślubiła już potem nikogo.

Niniejszy wersec wskazuje na to, że istoty duchowe mogą przybierać formy widzialne. Koran nie nawiązuje jednak do współczesnej nam „nekromancji”, którą praktykują niektórzy ludzie „cywilizowani”, usiłując nawiązać kontakt z duchami zmarłych, które w rzeczywistości są zamaskowanymi złymi duchami. Jest to raczej forma znana pewnym świętym, jak np. Muhji'd-Din ibn-Arabi, który mógł komunikować się z dobrymi duchami.

4. Podczas gdy niektórzy komentatorzy są zdania, że osoba, która odezwała się do Marii, to Duch, inni wyrażają opinię, że było to nowo narodzone dziecko i że strumyk pojawił się nagle, a palma daktylowa, która już wyschła, nagle zazieleniła się i wydała świeże, dojrzałe daktyle. Nie możemy zaprzeczyć, że takie cuda mogły się zdarzać w czasie narodzin Proroków, gdyż zgodnie z relacjami, wiele cudów miało miejsce podczas narodzin Proroka Muhammada. Którakolwiek z opinii byłaby słuszna, wiemy z 23:50, że miejsce, do którego Maria się udała, było ciche i wzniosłe, i wypływało stamtąd źródło.

26. Przeto jedź i pij, i nie bądź zatroskana. Jeśli kogoś zobaczysz, to mów (gestem): ‘Ślubowałam Miłosiernemu post ciszy, nie mogę więc dzisiaj z nikim rozmawiać’”.

27. Przyszła, niosąc go, do swego ludu. A oni zawołali: „O Mario! Z pewnością uczyniłaś rzecz nieoczekiwaną i zdumiewającą!

28. O siostrzo Aarona⁵, twój ojciec nie był nigdy człowiekiem niegodziwym, ani twa matka nie była nieskromną”.

29. Maria wskazała na niego (dziecie, dając do zrozumienia, że winni je zapytać). Oni zakrzyknęli: „Jakże możemy rozmawiać z kimś w kołyszce, z niemowlęciem?”

30. (Dziecię) rzekło: „Zaprawdę, jestem *abdu l-Lah* (sługą Boga)⁶. On (już zdecydował, że) da mi Księgę (Ewangelię) i uczyni mnie Prorokiem.

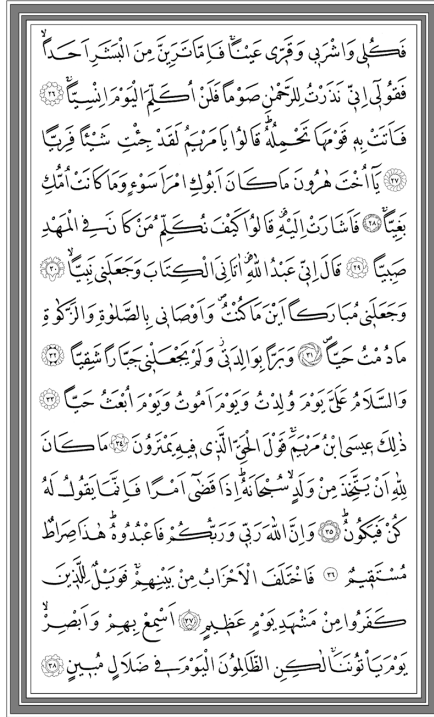
31. Pobłogosławił mnie (i uczynił mnie błogosławieństwem dla ludzi), gdziekolwiek bym się znajdował; i nakazał mi modlitwę (*salat*) i *zakat* (oczyszczający datek na dobroczynność, i bym nakazywał to innym), dopóki żyję⁷.

32. I posłuszeństwo wobec matki; i nie uczynił mnie hardym ani niegodziwym.

33. Zatem pokój ze mną w dniu, kiedy się urodziłem i w dniu mojej śmierci, a także w dniu, kiedy zostanę wskrzeszony do życia”.

34. To był Jezus, syn Marii: w słowach prawdy, w którą (żydzi i chrześcijanie) wątpili (i roztrząsali ją pomiędzy sobą i z innymi).

35. Nie przystoi Bogu brać Sobie syna. On jest pełen chwały (jest absolutnie poza tym, aby czynić takie rzeczy). Jeśli

postanawia jakąś rzecz, to mówi do niej jedynie „Bądź”, a ona jest.

36. „Z pewnością Bóg jest moim Panem i waszym Panem, więc oddajcie Mu cześć. To jest ścieżka prosta. (Podążajcie nią)”.

37. A przecież stronnictwa (żydów i chrześcijan) różniły się pomiędzy sobą (co do jego osoby). Biada tedy tym, którzy nie wierzą, gdyż oto czeka ich spotkanie z Dniem strasliwym.

38. Jakże dobrze będą słyszeć i jakże jasno będą widzieć owego Dnia, gdy pojawiają się przed Nami (i prawda, którą skrywają bądź odpychają od siebie stanie się dla nich niepodważalna)! Dzisiaj jednak nikczemnicy (nie odniosą z tego żadnej korzyści), (i oni) poniosą stratę oczywistą.

5. Pośród Dzieci Izraela był zwyczaj, że łączyli swoje dzieci z imionami znanych przodków. Maria pochodziła od Proroka Aarona, zwano ją więc siostrą Aarona.

6. Można było oczekiwać, że pojawią się różne opinie w odniesieniu do człowieka, który narodził się z czystej dziewicy bez udziału ojca. Tak się też stało. Niedługo po tym, jak Jezus został zabrany z ziemi, niektórzy ogłosili go – Boże wybac – Bogiem, gdy tymczasem inni ogłosili go synem Bożym i w ten sposób jego matka stała się matką Boga, choć relacjonowano również, że po narodzeniu Jezusa Maria wyszła za mąż i miała wiele dzieci. Jezus przemawiając dzięki łasce Boga w kolebce, powiedział przede wszystkim, że jest sługą Bożym i ostrzegł przed zbłądze-

niem. Podobnie jak w podstawowej formule islamu, głoszonej przez Proroka Muhammada: „Świadczę, że nie ma boga prócz Boga (Jedynego), i świadczę, że Muhammad jest Jego sługą i Wysłannikiem”, Jezus podkreślił, że przede wszystkim jest Bożym sługą, a następnie – jednym z Jego Proroków.

7. Wszyscy Prorocy przyszli z tymi samymi podstawami wiary, kultu, moralności i zachowania. Różnice dotyczyły praw drugorzędnych związanych ze zmienionymi czasami i okolicznościami. Jak wszyscy inni Prorocy, Prorok Jezus, pokój z nim, także wspominał o Boskiej Jedności, Boskich Księgach, Posłannictwie, obowiązkowych modlitwach i datkach na dobroczynność jako zasadniczych częściach swojej misji.

39. Ostrzegaj więc ludzi przed nadejściem Dnia udręki i żalu, kiedy wszystko zostanie rozstrzygnięte, albowiem oni (nawet teraz) są niedbali i nie wierzą.

40. Zaprawdę, jedynie My odziedziczymy ziemię i to, co na niej żyje. I do Nas wszystko zostanie sprowadzone.

41. I wspomnij w Księdze Abrahama. On był bez wątpienia szczerym człowiekiem prawdy, Prorokiem.

42. Kiedy powiedział do swego ojca⁸: „O, mój ojcze! Dlaczego oddajesz cześć czemuś, co nie słyszy ani nie widzi, ani też nie może ci w niczym pomóc?

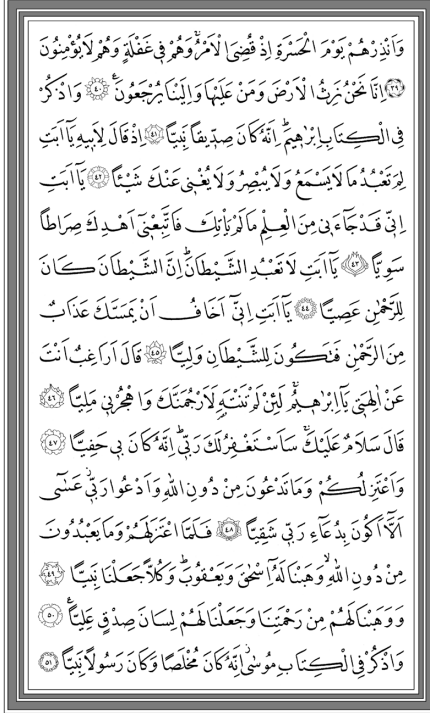
43. O, mój ojcze! Oto przyszła do mnie wiedza (o prawdzie), której ty nigdy nie otrzymałeś. Przeto, podążaj za mną, a ja poprowadzę cię ścieżką równą i prostą.

44. O, mój ojcze! Nie czcij Szatana (ulegając jego podszeptom, aby oddawać cześć bożkom)! Szatan zawsze się buntuje przeciwko Miłosiernemu (Bogu).

45. O, mój ojcze! Lękam się, aby cię nie dotknęła kara od Miłosiernego i abyś nie stał się wtedy przyjacielem Szatana (i narzędziem w jego rękach)”.
 46. Powiedział jego ojciec: „Czy odwróciłeś się od moich bóstw, Abrahamie? Jeśli (tego) nie zaniechasz, to sprawię, że zostaniesz ukamienowany. A teraz odejdz ode mnie na dłuższy czas!”

47. On odrzekł: „Pokój niech będzie z tobą! Będę się modlił do mojego Pana, aby ci przebaczył. Doprawdy, On jest zawsze dla mnie łaskawy.

48. I oddałem się od was (wszystkich) i od tego, czemu przypisujecie boskość

i wzywacie poza Bogiem. Ja modłę się jedynie do mojego Pana i mam nadzieję, że nie będę nieszczęśliwy w modlitwie do mojego Pana”.

49. Po tym, jak oddalił się od nich i od tego, co czcili poza Bogiem, My obdarowaliśmy go Izaakiem i Jakubem⁹; i każdego z nich uczyniliśmy Prorokiem.

50. My obsypaliśmy ich (wieloma innymi) darami z Naszego Miłosierdzia i daliśmy im najprawdziwszą i wzniosłą sławę¹⁰.

51. I wspomnij w Księdze Mojżesza. On był wybrany, wyróżniał się prawdziwą szczerością i czystością intencji w wierze oraz w praktykowaniu religii; i był Wysłannikiem, Prorokiem¹¹.

8. Odnosnie do ojca Abrahama, zob. 6:74, przyp. 14; 9:114, przyp. 24.

9. Prorok Jakub był synem Izaaka i wnukiem Proroka Abrahama, pokój z nim. Abraham miał drugiego syna, Ismaila. Koran wspomina Jakuba w tym miejscu, gdyż niniejsza sura, tak jak dwie poprzednie, nawiązuje często do Ludzi Księgi – Żydów i chrześcijan. Żydzi pochodzili od dwunastu synów Proroka Jakuba.

10. Koran wspomina tutaj Proroka Abrahama, pokój z nim, po to, by pocieszyć muzulmanów w czasie, gdy musieli emigrować do Abisynii, i by przygotować ich serca na możliwą, trwałą emigrację.

Emigracja stanowi ważne zjawisko w dziejach ludzkich. Poza jej znaczeniem w ustanawianiu cywilizacji, ma też znaczenie w odniesieniu do historii „świętych” – tych, którzy poświęcili się niesieniu Bożego światła po całym świecie.

Przed wszystkim każdy jest podróżnikiem i w związku z tym, w pewnym sensie, emigrantem. Nasza podróż rozpoczyna się w świecie duchów i trwa poprzez stacje łona matki, dzieciństwa, młodości, wieku dorosłego i grobu. Stąd zaś – do zupełnie nowego świata. Choć każdy z nas jest jednostką pośród milionów innych ludzi, to jednak zasadniczo każdy rodzi się samotnie, przeżywa swoje własne życie, doświadcza swojej własnej śmierci i sam zmartwychwstanie. Podobnie każdy z tych wielkich ludzi, którzy prowadzili ludzkość poprzez dzieje, zaczynał swoją świętą misję od samego siebie, jednej osoby, by potem rozsiewać światło od latarni, którą niósł, oświetlając i oświecając umysły i serca, wpajając nadzieję i wiarę w serca swoich zwolenników i przekształcając kraje, niegdyś owładnięte ciemnością, w kraje światła. Każdy z tych przewodników musiał emigrować z miejsca na miejsce ze względu na sprawę, którą głosił.

Wiara, emigracja i walka dla sprawy Boga stanowią trzy filary jednej świętej prawdy. To trzy „kraniki” fontanny, z której wypływa woda życia, by pili z niej ludzie. A Prorocy głoszą swoje Przesłanie, nie ulegając znużeniu, kiedy zaś opozycja jest zbyt silna, by ją przewyciężyć, wyruszają do nowego kraju, opuszczając swój dom, własność i rodzinę.

Każda nowa idea i przesłanie, bez względu na to, gdzie się pojawiły, napotykały zawsze na opór, a ci, którzy je głosili, znajdowali zazwyczaj ciepłe przyjęcie w miejscach, gdzie ich przeszłość była nieznana. W każdym ruchu odrodzeniowym, zanim nastąpi emigracja, występują dwa ważne etapy. Na pierwszym etapie człowiek rozwija swój charakter, nabrzmiewa wiarą i zapala się w nim miłość do prawdy; po czym pokonując samego siebie, wyrasta na gorliwego sługę prawdy, którą pragnie głosić. Na tym etapie walczy z pokusami swojej zmysłowości, by ukształtować swój autentyczny, duchowy charakter. Ten etap nosi nazwę „*dżihadu* większego” – *al-dżihad al-akbar*. W drugim etapie owi ludzie podnoszą się, by promieniować światłem wiary na cały świat wokół nich. I jest to, w gruncie rzeczy, brama do emigracji. Emigracja nie powinna być, oczywiście, rozumiana jedynie w sensie materialnym. W sensie duchowym człowiek doświadcza emigracji przez całe swoje życie. Emigracją jest przecież wewnętrzna przemiana intelektualną i duchową, od indolencji do działania, od zepsucia do odnowy, od duszności atmosfery grzechu do wzniosłości w królestwie ducha. Moja własna opinia jest taka, że jedynie ci, którzy są zdolni do przeprowadzenia owych emigracji wewnętrznych, potrafią odnaleźć w sobie siłę i determinację, by opuścić swoje domy i rodziny w imię szczytnego ideału.

Emigracja w dwóch swoich wymiarach, duchowym i materialnym, była najpierw udziałem wielkich Proroków, Abrahama,

Lota, Mojżesza i Jezusa, pokój z nimi. Oni promienieli niczym słońce na horyzoncie ludzkości. W najbardziej wszechstronnym znaczeniu i takiej funkcji emigracja została zrealizowana przez największego z nich, Proroka Muhammada, pokój z nim, który jest dumą ludzkości. Od tamtej chwili drzwi do emigracji są otwarte dla wszystkich tych, którzy idą jego śladami.

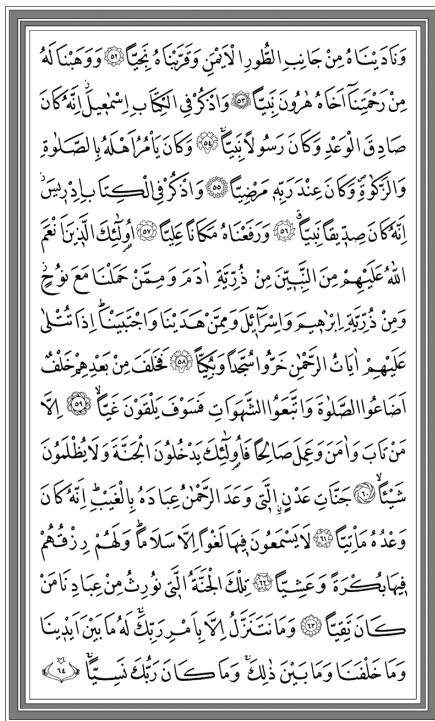
Emigracja na drodze prawdy jest tak uświęcona, że wspólnota świętych wokół Ostatniego Proroka, poświęcająca swoje majątki i dusze dla sprawy, w które wierzyła, była sławiona przez Boga (i od tamtej chwili nazywana) „Emigrantami”. Znaczenie tej chwili możemy dostrzec we fakcie, że początek świętej ery owej wspólnoty nie został zaznaczony narodzinami Proroka ani pierwszym Objawieniem, ani też takimi zwyczajstwami, jak Badr czy zdobycie Mekki, ale – emigracją do Medyny.

Każdy, kto wyemigrował w imię szlachetnego ideału, zawsze będzie głęboko odczuwał jego presję, gdyż to on skłonił go do tejsze emigracji i do uporządkowania życia według

niego. Druga sprawa to okoliczność, że emigrant zostaje uwolniony od krytyki z powodu błędów, które popełnił w dzieciństwie i w młodości. W swoim własnym kraju byłby zapewne wspomniany i krytykowany za przeszłe błędy i przez to wywierałby niewielki wpływ na ludzi. Tymczasem w kraju emigracji będzie znany ze swojej duchowej wspaniałości, idei, czystych intencji i nadzwyczajnego poświęcenia. Z tego względu to niemal zawsze emigranci zmieniają tok historii i zaczynają nowe epoki w życiu ludzkości.

Toynbee, znany brytyjski historyk, wspomina dwadzieścia siedem cywilizacji założonych przez ludy nomadów i ludy migrujące. Nikt nie może pokonać tak dynamicznych ludów. Nienawykłe do wygod i komfortu, są gotowe do poświęcenia wszystkiego, co doczesne; przywykłe natomiast do trudów i zawsze gotowe do marszu tam, gdzie wymaga tego ich sprawa (zob. *Towards the Lost Paradise*, 94-97).

11. Rozróżnienie pomiędzy Wysłannikiem a Prorokiem, zob. 3:81, przyp. 16.

52. My wezwaliśmy go z prawej strony góry (Synaj)¹² i sprowadziliśmy go blisko dla rozmowy.

53. Z Naszego Miłosierdzia obdarowaliśmy go jego bratem Aaronem jako Prorokiem.

54. Wspomnij w Księdze również Ismaila. On zawsze dotrzymywał danej przez siebie obietnicy i był Wysłannikiem, Prorokiem.

55. On nakazywał swemu ludowi modlitwę i oczyszczające datki na dobroczynność (*zakat*). I znajdował przychylność i upodobanie u swego Pana.

56. I wspomnij w Księdze Idrisa. Zaiste, on był szczerym człowiekiem prawdy, Prorokiem.

57. I My wynieśliśmy go na miejsce wysokie (i wzniosłe)¹³.

58. Oto niektórzy z proroków – których Bóg obdarzył Swymi błogosławieństwami (Księgami, Proroctwem, władzą zdrowego osądu i rozumu) – spośród potomków Adama i tych, których ponieśliśmy (w Arce) z Noem; i spośród potomków Abrahama i Izraela (Jakuba), jak i tych, których poprowadziliśmy drogą prostą i wybraliśmy. Kiedy były im recytowane Objawienia Miłosiernego (Boga), oni padali w pokłonie, płacząc¹⁴.

59. A po nich nastąpiły pokolenia, które zaniedbywały i marnowały modlitwę, i podążyły za (swymi) żądzami (porzucając służbę Bożej sprawie). Spotka ich zguba (jako zasłużona kara)¹⁵.

60. Za wyjątkiem tych, którzy są skruszeni, dochodzą do wiary i czynią dobre, prawe dzieła. Ci wejdą do Raju i nie doznają w niczym niesprawiedliwości.

61. Do Ogrodów wiecznej błogości, które Miłosierny obiecał Swoim sługom w skrytości (poza pojmowaniem i wiedzą sług). Jego obietnica zawsze się spełnia.

62. Oni nie będą tam słyszeć próżnej mowy, lecz jedynie pokój (zadowolenie i bezpieczeństwo). I będą tam mieć zaopatrzenie rano i wieczorem.

63. Oto jest Raj, który mamy (na wieczność) w dziedzictwo tym spośród Naszych sług, którzy są bogobojni i pobożni.

64. (Wyjaśniając przerwę w Objawieniu, Gabriel rzekł:) My zstępujemy jedynie na rozkaz twojego Pana. Do Niego należy to, co jest przed nami i to, co jest za nami, a także to, co jest pomiędzy (cały czas i cała przestrzeń oraz to, co czynimy zawsze i wszędzie). A twój Pan nigdy (niczego) nie zapomina (dlatego nie obawiaj się, że On zapomni o tobie).

12. Prorok Mojżesz, pokój z nim, podczas swojej drogi do Egiptu z Midianu, przecho-
dząc na południe od góry Synaj, dostrzegł
ogień. Zbliżając się do niego, usłyszał głos:
„Mojżeszu, Ja jestem twoim Panem!” Ów
głos pochodził ze wschodniego zbocza góry.
Była to strona prawa wedle tego, gdzie stał
Mojżesz, gdy na nią spoglądał.

13. Większość komentatorów koranicznych
jest zdania, że Idris był Prorokiem, który żył
przed Noem i został wspomniany w Biblii.
Według Biblii, Henoch spłodził Matuzale-
ma (*Metuszelah*) w wieku 65 lat. Nie umarł,
ale ze względu na swą przyjaźń z Bogiem,
został wzięty do nieba. Talmud dodaje, że
kiedy ludzie przed Noem popadli w grzechy,
do Henocha, gdy ten przebywał w odosob-
nieniu przyszedł anioł i przekazał mu Boski
nakaz nauczania ludzi drogi, jaką mieli pójść.
Ludzie przyjęli jego nauczanie i Henoch rzą-
dził nimi sprawiedliwie przez 353 lata, w cza-
sie których Bóg obdarzał ludzkość Swoimi
rozlicznymi łaskami (H. Plano, *The Talmud
Selections*, 18-21, cytowane za al-Mawdudi,
5:163, przyp. 33).

Bediüzzaman Said Nursi pisze, że życie
ma pięć poziomów, a trzeci z nich objawił
się w życiu Proroków Jezusa i Idrisa, któ-
rzy żyją w niebiosach ciałem i duchem. Ich
ciała nie są związane potrzebami ludzkiego
życia i zostały uszlachetnione i rozświetlone
do poziomu ciał astralnych i życia anielskiego
(*The Letters, „the 1st Letter”*; 1:2).

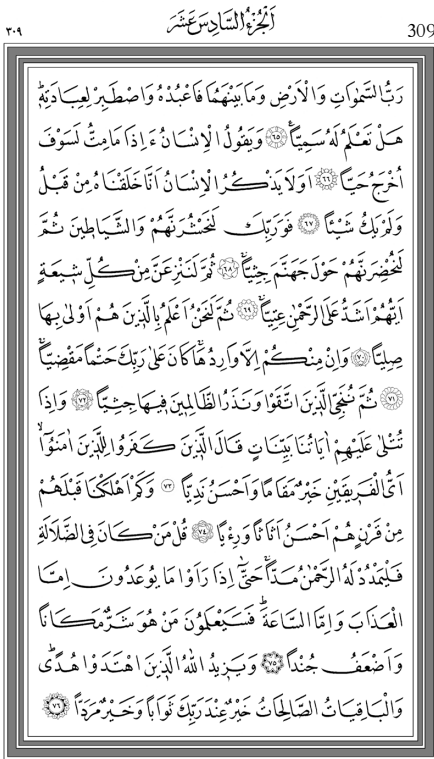
Pisarze, tacy jak Sajjid Hussain Nasr,
łączą wyniesienie Idrisa do wzniosłej sta-
cji niebios z teorią, że żył on w Mezopotamii
(dzisiejszy Irak) i że za jego życia astronomia
poczyniła wielkie postępy. Owa wiedza astro-
nomiczna została następnie przekazana przez

tych, którzy znajdowali się na pokładzie Arki
Noego, i była nadużywana przez mieszkań-
ców Mezopotamii stulecia później do odda-
wania czci ciałom niebieskim. Jak wiadomo,
kiedy Prorok Abraham rozpoczynał swo-
ją misję w Mezopotamii, ludzie czcili cia-
ła niebieskie. Wspomniani pisarze zwracają
też uwagę na podstawową różnicę zachodzą-
cą pomiędzy poglądami islamskimi a nowo-
czesną wizją ludzkości i jej relacją z Bogiem.
W legendzie o Prometeuszu, która stanowi
podstawę obecnego pojmowania humanizmu
i stosunku człowieka do Boga, jaki rozwi-
nął się na Zachodzie w czasie Renesansu i po
nim, Prometeusz został ukarany przez bogów
za to, że ukraść święty ogień i przyniósł go
ludziom. Tymczasem w historii o Idrisie Bóg
wyniósł Idrisa, który był ojcem astronomii
i przyniósł niebiańskie światło i przesłanie
ludziom, do niebios.

14. Podobne wersety o tych i innych Proro-
kach, zob. 6:87-89.

15. Werset niniejszy zwraca uwagę na fakt,
że zaniedbywanie i marnowanie modlitwy
stanowiło przyczynę zepsucia pokoleń, któ-
re nastąpiły po Prorokach. To zjawisko jest
wywoływane przez miłość do kobiet, dzie-
ci, złota i srebra, bydła, plantacji i zysków
bądź związane z nimi (zob. 3:14). Jeśli roz-
ważymy ten werset wraz z wersem 29:45
– *Doprawdy, modlitwa powstrzymuje przed
tym wszystkim, co nieprzyzwoite i hanieb-
ne, a także przed tym wszystkim, co złe* – to
sprawa stanie się jaśniejsza. Musimy pamię-
tać, że to Szatan nakłania ludzi do nieprzy-
zwoitości i zła (24:21). Zaniedbywanie modli-
twy jest pierwszorzędną przyczyną poddania
się Szatanowi.

65. (On) Pan niebios i ziemi, i wszystkiego tego, co znajduje się pomiędzy nimi. Przeto czcij tylko Jego i bądź stały i cierpliwy w oddawaniu Mu czci. Czy wiesz o kimś, kogo imię jest warte tego, aby je wspomniano obok Jego (Imienia, jako Istotę Boską i Pana)?

66. A (jednak człowiek niewierzący) mówi: „Cóż takiego? Czyż kiedy umrę, to zostanę wyprowadzony żywy?”

67. Czyż człowiek nie pamięta, że My stworzyliśmy go wcześniej – gdy był niczym?

68. Na twój Pana! My z pewnością wskresimy do życia i zgromadzimy przed Nami ich wszystkich, a także szatanów (spośród ludzi i dzinów, za którymi oni podążali), po czym ustawimy ich na kolanach w grupach dookoła Piekieł.

69. A potem z całą pewnością wydzielimy z każdej grupy o tej samej wierze najbardziej uporczywych w buncie przeciwko Miłosiernemu.

70. Zaiste, My najlepiej wiemy, kto najbardziej zasługuje na wrzucenie do Piekła i smażenie się w nim.

71. Nie ma pośród was (o, ludzie) takiego, który by nie musiał doń zstąpić. To jest ostateczne postanowienie, które twój Pan zobowiązał się wypełnić.

72. Następnie My ocalimy (z Piekła) bogobojnych, a pozostawimy w nim niesprawiedliwych (którzy przydają Bogu współtowarzyszy lub Go odrzucają), w poniżeniu – na kolanach¹⁶.

73. Wtedy, gdy są im recytowane (i głoszone) Nasze Objawienia, jasne jako dowód i w swoim znaczeniu, ci, którzy uparcie nie wierzą, mówią do tych, którzy wierzą: „Która z dwóch grup (wy albo my) cieszy się wyższym statusem i ma więcej wspaniałych domostw oraz lepsze towarzystwo?

74. Ileż to jednak unicestwiliśmy przed nimi pokoleń, które przewyższały ich pod względem majątku i powierzchowności!

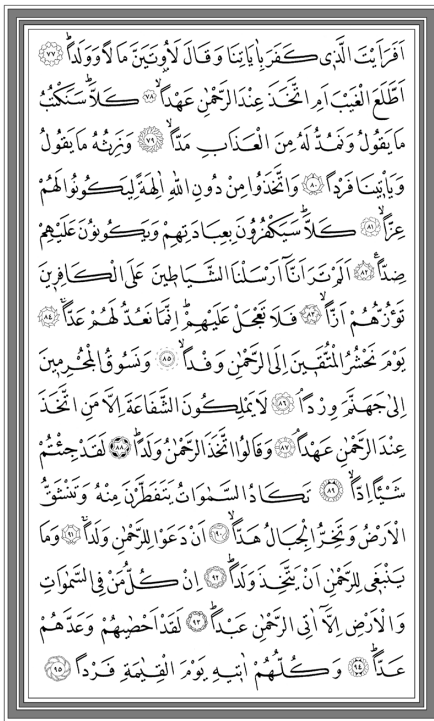
75. Powiedz: „Ci, którzy zagubili się w błędach, bez względu na to, ile Miłosierny doda (do ich majątku i ile przedłuży ich życie doczesne), kiedy zmierzą się z tym, co zostało im przyobiecane – czy to będzie kara (na tym świecie), czy też Ostatnia Godzina – dowiedzą się, kto zajmuje gorszą pozycję i czyje siły są słabsze.

76. Bóg umacnia w przewodnictwie tych, którzy szukali i znaleźli drogę prostą. Prawe i dobre uczynki, które są trwałe, są u Boga najlepsze pod względem nagrody i najlepsze pod względem odpłaty¹⁷.

16. Istnienie Raju zwiększa cierpienia Piekieł, a istnienie Piekieł zwiększa szczęśliwość Raju. Każdy doświadczy Piekieł, aby wierni mogli skosztować jego horroru i okazali większą wdzięczność Bogu za to, że ich nie skazał na nie. Ci, którzy zasłużą na to, zostaną wrzuceni w Ogień piekielny i pozostawieni w nim, natomiast wierni, nieskazani na Płomienie, nigdy nie wejdą w nie. Niektórzy z nich nawet nie usłyszą jego dźwięków (21:102).

17. Ludzie skłaniają się do pośpiechu w podejmowaniu decyzji ze względu na okoliczności danej chwili. Politeiści mekkańscy twierdzili, że mają piękniejsze i lepiej urządzone domy, że ich pozycja społeczna jest wyższa i że mają potężniejszych przyjaciół. W związku z tym wszystkim ich wiara miała być prawdziwa. Ten sam argument podno-

szony był (i jest) przez wielu ludzi na świecie w celu poniżenia islamu. Jako muzułmanie czasami popełniamy ten sam błąd, krytykując innych muzułmanów. Jednakże pierwszorzędym kryterium osądzania i porównywania wiary i niewiary oraz islamu i innych religii jest życie wieczne. W powyższych wersektach Koran odnosi się do tej kwestii i zwraca uwagę na fakt, że jeśli muzułmanie będą rzeczywiście szli drogą Boga i śladami Wysłannika, to wyższość niewiernych pod względem liczby i majątków spowoduje ich (niewiernych) ostateczny upadek. Muzułmanie stanowili potęgę niemal niezwykłą przez prawie jedenaście stuleci od czasu Wysłannika. Kilka wieków upadku nie może być kryterium prawdziwego osądu. Ci, którzy będą żyć wystarczająco długo, zobaczą, co przyniesie przyszłość, a Sąd Ostateczny na Tamtym Świecie ukaże prawdę w całej jej jasności.

77. Czy zastanawiałeś się nad tym, który nie wierzy w Nasze Objawienie i powiada (zuchwale): „(Cokolwiek mówisz, ja będę żył, jak do tej pory, gdyż) z całą pewnością otrzymam majątek i dzieci”?

78. Czyż on zdobył wiedzę o Niewidzialnym, albo czy zawarł (szczególne, osobiste) przymierze z Miłosiernym (Bogiem)?

79. Zaiste, nie! Lecz My zapiszemy to, co on mówi i obarczymy go (jako konsekwencją) karą ciągle rosnącą.

80. I My odziedziczymy po nim to, co mówi, i on przyjdzie do Nas zupełnie sam (pozbawiony majątku i dzieci)¹⁸.

81. Oni wzięli sobie bóstwa poza Bogiem, aby mogły być dla nich potęgą i chwałą.

82. Zaiste, nie! Ci (którzy za bóstwo uznali takie istoty, jak anioły, dżiny, Proroków, świętych i bohaterów) odrzucają ich akty czci i (w Dniu Sądu Ostatecznego) zwrócą się przeciwko nim jako przeciwnicy.

83. Czyż nie widzisz, że my zsyłamy przeciwko niewiernym szatanów, a oni nakłaniają ich (ku grzechom i wszelkim rodzajom zła) mocnym pragnieniem?

84. Nie spiesz się więc przeciwko nim (aby ich dni i ich prześladowania szybko się skończyły), albowiem My wyliczyliśmy im tylko ograniczoną liczbę (dni, czasu zwłoki).

85. (Nadejdzie) Dzień, kiedy My zgromadzimy bogobojnych jako honorowych gości Miłosiernego (w Raju);

86. A niewierzących nikkzemników zapędzimy do Piekieł jak spragnione wody stado.

87. (Ci, którzy wzięli sobie bóstwa, aby orędownymi za nimi do Boga, powinni wiedzieć, że) nikt nie będzie miał prawa wstawiennictwa za wyjątkiem tych, którzy zawarli przymierze z Miłosiernym (dzięki czystości swej wiary i okazywanej czci, a także osiągniętej bliskości Boga).

88. A przecież niektórzy mówią: „Miłosierny wziął sobie potomka”.

89. Doprawdy (swoim twierdzeniem) popełniliście rzecz straszliwą –

90. Omal nie rozrywają się niebiosy, a ziemia – nie rozstępuje, góry zaś rozpadają się niemal w gruzy –

91. Albowiem oni przypisują Miłosiernemu potomstwo!

92. Nie godzi się Miłosiernemu, aby wziął sobie potomka.

93. Każdy w niebiosach i na ziemi przychodzi do Miłosiernego jako sługa¹⁹.

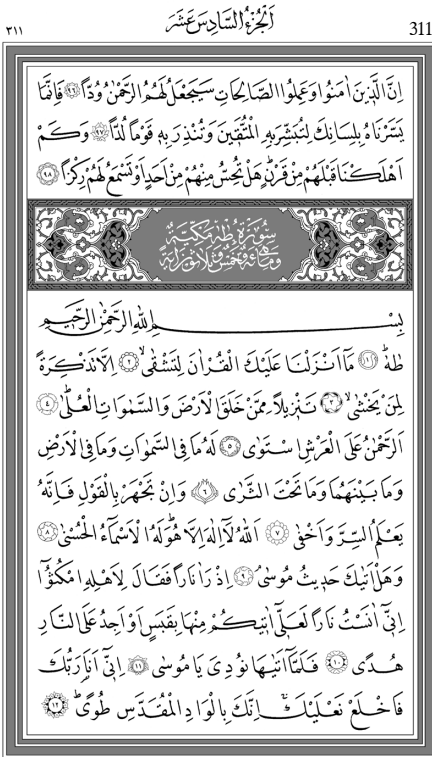
94. Zaiste, On zna ich i zapisuje, i policzył ich dokładnie (wyznaczając każdej istocie jakąś powinność; i On wyznaczył każdemu długość życia i zaopatrzenie);

95. I każdy z nich pojawi się przed Nim w Dniu Zmartwychwstania, zupełnie sam (i pozbawiony wszelkich dóbr ziemskich, dzieci i rodziny, a także przyjaciół i pomocników).

18. Posiadanie majątku i dzieci jest uzależnione od praw, które ustanowił Wszechmocny Bóg, nie rozróżniając pomiędzy wiarą i niewiarą. Używając wyrażenia „*Zaiste, nie!*” w wersecie 79, Koran odrzuca twierdzenie, że trwanie w niewierze przynosi majątek i dzieci. Nie twierdzi natomiast, że niewierni nie mogą tego mieć. Jednakże trwanie w niewierze ze względu na dzieci i majątek może spowodować na człowieka nieszczęścia. Poza tym niewiara oznacza Piekło duchowe, nawet jeśli ktoś żyje w luksusie. Pozorna radość niewiernych jest tylko próbą uciszenia wewnętrznego odczucia braku szczęścia i celowym oszukiwaniem samego siebie. Wiara i duchowe zadowolenie – przeciwnie – przynoszą doświadczanie Raju w sercu wiernego, nawet jeśli brak mu dóbr materialnych.

19. Wszystko otrzymało swoje miejsce w wielkim planie wszechświata, który działa w sposób wspólny. Słońce, księżyc, gwiazdy i wszystkie inne ciała niebieskie są ze sobą nawzajem powiązane w doskonały system, podlegają niezmiennym prawom i nigdy

nie schodzą z właściwego dla nich kursu. Wszystkie one są sługami Boga, poddanymi Mu świadomie i nieświadomie, podobnie jak powietrze, woda, ciepło, kamienie, drzewa i zwierzęta, albowiem wszystko we wszechświecie jest Bogu posłuszne i podlega Jego prawom. Nawet niewierzący i ateści poddani są Bogu poprzez swoje ciała, gdyż każda ich część podąża kursem ustanowionym przez Niego, od urodzenia aż do śmierci i rozkładu powłoki cielesnej. Więcej jeszcze, nigdy nie mogą uciec ze sfery Boskiej Woli i Władzy, nawet w obszarze, w którym wykonują swoją wolną wolę. Bóg ustalił, jakie skutki wywołają ich działania. Owi ludzie nie odgrywają najmniejszej roli w swoim przyścisaniu na świat i w odejściu z niego; nie decydują też, kiedy, gdzie i w jakiej rodzinie się urodzą. Nie mogą zdecydować o swojej budowie fizycznej ani kolorze skóry. Dlatego wszystkie rzeczy i istoty we wszechświecie mogą żyć jedynie w ramach granic, jakie przyznał im Bóg. A ostatecznie każdy pojawi się przed Bogiem całkowicie poddany w Dniu Sądu.

SURA 20

TA. HA

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się ze 135 wersetów i została objawiona w Meksce. Rozpoczyna się od słów pocieszenia skierowanych do Wysłannika Bożego, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. Podobnie jak niemal wszystkie sury mekkańskie, także i ta koncentruje się na zasadniczych naukach religii głoszonej przez wszystkich Proroków. Większość miejsca zajmuje relacja o posłannictwie i życiu Proroka Mojżesza, pokój z nim, które było niezwykle znaczące dla głoszenia i przyszłości islamu. Muzułmanie, którzy cierpieli prześladowania z rąk politeistów mekkańskich, mogli znaleźć pocieszenie we wspomnieniu zwycięstwa odniesionego przez Mojżesza nad iluzjonistami oraz Faraonem. Sura 20 zawiera również ostrzeżenie przed schodzeniem z prostej ścieżki wiary i podążaniem w jakimkolwiek fałszywym kierunku, wskazując na przykład Dzieci Izraela. Krótko po tym, jak Mojżesz wszedł na górę Synaj po Torę, Izraelici zaczęli czcić złotego cielca, wykonanego przez jednego z nich. Niektórzy komentatorzy utrzymują, że choć *Ta Ha* tworzą dwie oddzielne litery, to oznacza ono Doskonałą Istotę Ludzką, podczas gdy *Ja Sin* (tytuł sury 36) oznacza człowieka.

96. Zaprawdę, tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, Miłosierny (Bóg) obdarzy miłością (mieszkańców niebios i wielu mieszkańców ziemi, i oni otrzymają gościnę u stworzeń Boga bez względu na to, czy teraz są słabi i nieliczni).

97. My czynimy go (ów Koran) łatwym (do recytowania i zrozumienia) i w twoim języku, abyś mógł przezeń głosić radosne wieści bogobojnym i ostrzegać ludzi swarliwych.

98. I jakże wiele pokoleń unicestwiliśmy przed nimi! Czyż możesz odczuć (istnienie) choćby jednego z nich albo usłyszeć choćby ich szept?

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ta. Ha.*

2. My nie zsyłamy ci Koranu, abyś cierpiał strapienie (w wypełnianiu swej powinności przekazywania go ludziom);

3. Lecz tylko jako napomnienie dla tego, kto odczuwa w swoim sercu bojaźń bożą (i ma zdolność znalezienia wiary).

4. Stopniowo zsyłane od Tego, który stworzył ziemię i wysokie niebiosy,
5. Miłosiernego, który umocnił się na Tronie¹.
6. Do Niego należy wszystko, co jest w niebiosach i co jest na ziemi, a także to, co jest pomiędzy nimi i co jest pod ziemią.
7. Jeśli będziesz mówił coś głośno (albo zachowasz to dla siebie), (to okaże się, że) On z pewnością zna tajemnicę oraz (to, co możesz utrzymywać jako) bardziej skryte.
8. Bóg – nie ma istoty boskiej poza Nim. Do Niego należą Najpiękniejsze Imiona².

9. Czy doszła do ciebie opowieść o Mojżesz³?
10. (Podróżował ze swoją rodziną przez pustynię), kiedy (nagle) zauważył ogień i tak rzekł do swojej rodziny: „Zaczekajcie tutaj! Doprawdy, dostrzegam w oddali ogień. Być może będę mógł przynieść wam stamtąd płonącą żagiew albo znajdę przy ogniu wskazówki co do drogi”⁴.
11. A kiedy zbliżył się do niego, (Bóg) zawołał go po imieniu: „O, Mojżeszu!
12. Zaprawdę, oto Ja, Ja jestem twoim Panem. Zdejmij przeto swe sandały, albowiem znajdujesz się w świętej dolinie Tuwa⁵.

1. Odnośnie do Tronu Boga i umacniania się na nim Boga, zob. 7:54, przyp. 13; a także 11:7, przyp. 2. Niniejszy werset, wraz z trzema, które po nim następują, podkreśla całkowite panowanie Boga i Jego Jedność jako Pana stworzenia.

2. Piękne Imiona Boga, zob. 7:180, przyp. 44 i 17:110, przyp. 41.

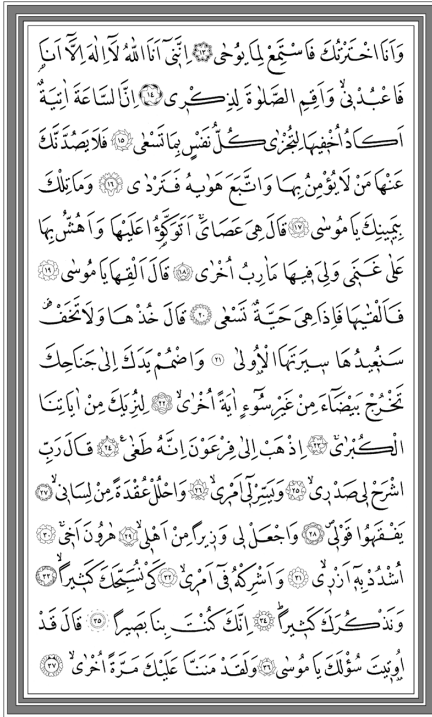
3. Poza nawiązaniem do Proroka Mojżesza w surach objawionych wcześniej, relacja w surze niniejszej od tego wersetu do wersetu 98 stanowi najwcześniejsze koraniczne wyjaśnienie historii Mojżesza.

4. Zdarzyło się to na pustyni Synaj, gdy Mojżesz wracał do Egiptu ze swoją rodziną z Midianu, gdzie spędził osiem do dziesięciu lat, bądź też, gdy szukał miejsca odpowiedniego do zamieszkania. Żeby mogli kontynuować podróż, potrzebował ognia do ogrzania rodziny i dla światła. Była bowiem zimna noc. Musieli zagubić się na pustyni w ciemnościach nocy.

5. W Obecności Boga zdejmuje się sandały bądź buty. Świętość owej doliny wynika z faktu, że Bóg objawił się tam Mojżeszowi. Należy również zauważyć, że podobnie

jak pewne odcinki czasu mają świętość samą w sobie – jeśli nie wynika to z czasu wykonywania pewnych rytów religijnych – także pewne miejsca na ziemi mogą mieć swoisty rodzaj świętości z przyczyn wykraczających poza nasze rozumowanie. O ile oczywiście taka świętość nie wynika z objawiania się tam Boga.

Jak stwierdza *sura al-Kasas* (28), Wszechmocny przemówił do Proroka Mojżesza spoza drzewa (28:30). Jest to jeden z trzech typów Boskich Objawień. Koran wyjaśnia, że Bóg przemawia do człowieka albo spoza zasłony, albo wkładając znaczenie w serce człowieka (szczególny typ Objawienia), albo zsyłając anioła (42:51). Prorok jest pewien, że tym, kto przemawia doń zza zasłony albo wkłada Objawienie w jego serce, jest Bóg. Przeto Koran nie wspomina o żadnej reakcji Mojżesza, gdy Bóg doń przemówił. Prorok, który otrzymuje Objawienie, został już na nie przygotowany. Koran wspomina, że Bóg dał Mojżeszowi wiedzę, bystrość i dobry osąd zdarzeń na długo przedtem, zanim ten otrzymał swoje pierwsze Objawienie, i że Mojżesz poświęcił się czynieniu dobra tak, jakby Boga widział (28:14).

13. Wybrałem ciebie (na Swego Wysłannika), posłuchaj zatem tego, co jest (tobie) objawiane.

14. Oto Ja, Ja jestem Bogiem, nie ma innej istoty boskiej poza Mną. Czcij więc Mnie i wykonuj modlitwę zgodnie z jej warunkami, wspominając Mnie⁶.

15. Z całą pewnością Ostatnia Godzina nadejdzie (nieoczekiwanie. To tak wielka prawda, że) niemal trzymam ją w ukryciu, ażeby każda dusza mogła dążyć do tego, do czego dąży (i otrzymać za to właściwą zapłatę).

16. Przeto niech nie odwróci cię od niej (od wiary weń i jej głoszenia) ten, kto w nią nie wierzy i (zamiast niej) podąża za swymi żądaniami i upodobaniami, albowiem inaczej przepadniesz!⁷

17. Cóż takiego trzymasz w swojej prawej ręce, Mojżeszu?"

18. On odrzekł: „To jest moja laska. Opieram się na niej i za jej pomocą strącam liście dla mojej trzody. Używam jej także do innych potrzeb”.

19. (Bóg) powiedział: „Rzuć ją, Mojżeszu!”

20. I on ją rzucił, a ona natychmiast stała się wężem, który pełzał.

21. (Bóg) powiedział: „Weź go i nie lękaj się! My przywrócimy go do jego poprzedniego stanu.

22. A teraz włóż swoją (prawą) rękę pod pachę: ona wyjdzie (stamtąd) jaśniejaco biała, bez skazy, jako kolejny (cudowny) znak,

23. Abyśmy ci ukazali niektóre z Naszych największych, cudownych znaków.

24. Idź do Faraona, albowiem on w istocie podniósł bunt”.

25. Powiedział (Mojżesz): „Panie mój! Rozszerz moją pierś.

26. Ułatw mi moje zadanie.

27. Rozwiąż węzeł mojego języka (abym przemawiał piękniej i)

28. Aby oni mogli jasno zrozumieć moją mowę.

29. I wyznacz mi pomocnika z mojej rodziny:

30. Aarona, mojego brata.

31. Umocnij nim moją siłę,

32. Niechaj uczestniczy w moim dziele;

33. Abyśmy Cię często wystawiali,

34. Wspominali Cię i po wielokroć rozpamiętywali.

35. Oto Ty wciąż na nas spoglądasz i obserwujesz nas”⁸.

36. Powiedział (Bóg): „Twoja prośba została przyjęta, o Mojżeszu.

37. I już przy innej okazji My obdarzyliśmy cię Naszą łaskawością.

6. Wzmianka o modlitwie oddzielnie od aktu oddawania czci, choć przecież modlitwa jest rodzajem oddawania Bogu czci, występuje ze względu na znaczenie modlitwy jako zasadniczego sposobu czczenia Boga.

7. Islam jest Boską Religią głoszoną przez wszystkich Proroków, z niewielkimi różnicami, dotyczącymi kwestii prawnych, uzależnionych od czasu i okoliczności; jest religią, która została uniwersalnie wydoskonalona przez Proroka Muhammada, pokój z nim. Jest oparta na czterech fundamentach i o nich też mówi Koran. Pierwszym i najważniejszym z nich jest wiara w Istnienie Boga i Jego Jedność. Wiara w Zmartwychwstanie i życie wieczne jest fundamentem wiary, lecz nie pierwszorzędnym, natomiast relacje pomiędzy Bogiem, jako Panem i Jego sługami, jako stworzeniami przez niego podtrzymywanymi przy życiu, wymagają ich aktów czci. Dlatego oddawanie czci wspomniane jest zaraz po wierze w Istnienie Boga i Jego Jedność. Sprawiedliwość w zbiorowym i indywidualnym życiu człowieka stanowi wymiar czci i werset 16 do tego nawiązuje. Wiara w Zmartwychwstanie i życie wieczne, które stanowi ostateczny cel istnienia świata, ludzkości i życia doczesnego, jest drugim fundamentem islamu. Następnym fundamentem jest Proroctwo, które wynika z tego, że Bóg jest Panem wszystkich stworzeń i że je stworzył. Jeśli Bóg nie dał Siebie poznać Swoim świadomym sługom i jeśli by nie wyznaczył ludzkości

przywódcy, to stworzenie ludzi przez Boga pozostałoby nierozpoznane. Boski cel stworzenia całego wszechświata i ludzi domaga się Prooroctwa i zsyłania Proroków. Konkludując, Bóg wspomina owe cztery fundamenty w pierwszym Objawieniu, jakie zesłał Prorokowi Mojżeszowi, pokój z nim.

8. Prorok Mojżesz dorastał w pałacu Faraona. „Faraon” to tytuł, jaki nosili królowie starożytnego Egiptu. Jak w kilku miejscach wspomina Koran, Dzieci Izraela były prześladowane. Usiłując obronić jednego ze swoich rodaków przed Egipcjaninem, Mojżesz przypadkowo spowodował jego śmierć i dowiedziawszy się, że jest poszukiwany przez władze, opuścił kraj i udał się do Midianu. Przebywał tam prawdopodobnie osiem do dziesięciu lat, po czym – zapewne w czasie powrotu do Egiptu – otrzymał Boskie Objawienie. Obecnie zaś miał udać się do pałacu Faraona z misją niezwykle ważną i trudną. Poprosił więc swojego Pana, by rozszerzył mu pierś. Dzięki temu mógłby okazać większą cierpliwość wobec zdarzeń, które go czekały na dworze Faraona, i mógłby w pełni zrozumieć Boską Religię. Poprosił również o zwiększenie swojej wymowności i o pozwolenie na udział brata Aarona w tym zadaniu. Aaron był znakomitym mówcą.

Mówiąc Oto Ty wciąż na nas spoglądasz i obserwujesz nas, Prorok Mojżesz przedstawił Bogu swoją słabość i potrzebę wsparcia.

إِذَا وَجَّعْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ۖ أَنْ أَقْذِ بِرَبِّهِ فِي التَّائِبِينَ فَاقْذِ بِرَبِّهِ
 فِي النَّبِيِّ فَلْيَلْقِهِ النَّبِيَّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُ عِدَّةً وَّأَبِي وَعِدَّةً وَآلَهُ
 وَأَلْفَيْتَ عَلَيَّاتٍ مَّحَبَّةً مِنِّي وَلِيُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْبِي ۖ إِذْ تَمَنَّى
 أُخْتُكَ فَهَقُولَ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ مَنْ يُجَاهِلُكَ فَوَجَّعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقْضَىٰ
 عَيْبَهَا وَكَأَنَّهُنَّ وَفَقَلْتَ نَفْسًا فَجِئْنَاكَ مِنَ الْعَسَمِ وَفَتَنَّاكَ
 فُتُونًا فَلَمَّ تَ سَبِينَ بَ ۖ أَهْلَ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ
 ۖ وَأَصْطَفَيْنَاكَ لِنُنَبِّئَكَ ۖ إِذْ هَبْتَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِأَيَّامٍ
 وَلَا تَنبِيَّاءَ فِي دُرِّكُمْ ۖ إِذْ هَبَّآ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۖ فَهَقُولَا لَهُ
 قَوْلًا لَّيْسَ لَكَ لَنَا كَلِمَةٌ إِلَّا مَا يَنْحَنِي ۖ قَالَ رَبَّنَا إِنَّا نَخَافُ
 أَنْ يُصِطَّ عَلَيْنَا وَأَنْ يَطْفِنَا ۖ قَالَ لَا نَخَافُكَ إِنِّي مَعَكُمْ ۖ أَسْمِعْ
 وَأَرَىٰ ۖ فَأَنبَأَهُ هَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي
 إِسْرَائِيلَ وَلَا تَقْضِ بِهِمْ قَدْ جِئْنَاكَ يَا بَدْرُ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ
 عَلَىٰ مَنْ أَتَىٰعَ الْهُدَىٰ ۖ إِذَا قَدْ أُوتِيَ الْإِنَّا الْعَصَابَ عَلَىٰ مَنْ كَذَّبَ
 وَتَوَلَّىٰ ۖ قَالَ مَنْ رَبُّكُمْ بِمَا مَوْسَىٰ ۖ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ
 شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ۖ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ۖ

38. Natchnęliśmy twoją matkę tym, czym mieliśmy ją natchnąć, mówiąc:

39. 'Umieść dziecię w skrzyni i wrzuc ją do rzeki, a potem rzeka wyrzuci ją na brzeg: zabierze je ktoś, kto jest zarówno moim, jak i jego wrogiem (Faraon, który postanowił zabić wszystkich nowo narodzonych synów Dzieci Izraela)'. Ja obdarowałem cię (o, Mojżeszu) Swoją miłością (i ochroną, aby miłość do ciebie została wzbudzona w sercach ludzi, którzy cię spotkają), i abyś został wychowany na Moich oczach.

40. Kiedy twoja siostra (pouczona przez matkę, znając dom Faraona, zabrała cię doń) poszła i powiedziała: 'Czyż mam was zaprowadzić do kogoś, kto by go karmił?' W taki sposób (My sprawiliśmy,

że nikt inny nie był w stanie cię karmić i) zwróciliśmy cię twojej matce, aby się rozweseliła i zapomniała o swoim smutku. A (potem) ty zabiłeś (nieumyślnie) pewnego człowieka i My uratowaliśmy cię od (wynikającego stąd) strapienia, i doświadczyliśmy cię próbą (różnego rodzaju i stopnia, abyś osiągnął doskonałość). Przebywałeś przez lata pośród ludu Midian, po czym, o Mojżeszu, doszedłeś do tego, czego od ciebie oczekiwano i dla ciebie postanowiono (właściwego stanu umysłu i ducha).

41. A Ja wybrałem Sobie ciebie (i wychowałem, abyś Mi służył).

42. Idźcie, ty i twój brat, z moimi cudownymi znakami (które wam dałem) i nigdy nie osłabnijcie we wspomnianiu Mnie i przypominaniu (innym) o Mnie.

43. Idźcie obaj do Faraona, albowiem on zbuntował się ponad miarę.

44. Lecz przemawiajcie do niego słowami łagodnymi, a być może on się zastanowi i (wszystko) rozważy, albo też odczuje obawę (przedze Mną i okaże pokorę)"⁹.

45. Oni powiedzieli: „Panie nasz, lękamy się, aby on nie postąpił wobec nas pochopnie (i nie pozwolił nam dokończyć naszej przemowy) albo żeby nie stał się (większym) tyranem”.

46. On rzekł: „Nie lękajcie się! Oto ja jestem z wami, słysząc i widzący.

47. Idźcie do niego i powiedźcie: 'Zaprawdę, my jesteśmy Wysłannikami twego Pana (który cię stworzył i podtrzymuje przy życiu), pozwól zatem Dzieciom Izraela odejść z nami i nie zadawaj im (dłużej) cierpień. My naprawdę przyszliśmy do ciebie z jasnym dowodem od twego Pana. I pokój (a także bezpieczeń-

stwo i pomyślność) niech będzie z tym, kto idzie Jego prostą ścieżką.

48. Zaiste, zostało nam objawione, że kara spotka tego, kto neguje (Boga) i odwraca się (od Bożego wezwania)”.⁹

49. (Kiedy przemówili do Faraona tak, jak Bóg im nakazał), Faraon zapytał: „Któż jest zatem Panem was obydwu, o Mojżeszu?”

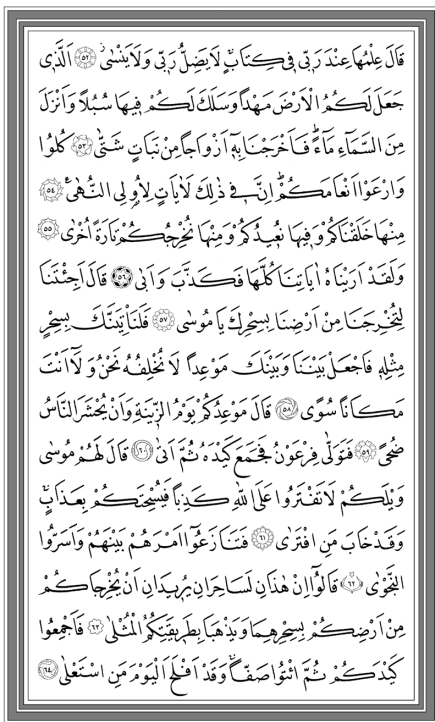
50. (Mojżesz) odrzekł: „Naszym Panem jest Ten, który stwarza wszystko i nada je każdej rzeczy jej szczególne cechy, a potem prowadzi (ją do wypełnienia celu jej egzystencji)”.

51. (Faraon) rzekł: „Cóż więc z wcześniejszymi pokoleniami (z których wszystkie przeminęły; jaką uzyskają odpłatę za swą wiarę i uczynki)?”

---

9. Forma probabilistyczna wyrażenia: *być może on się zastanowi i (wszystko) rozważy*, oraz podobne formuły, często występujące w Koranie, nigdy nie implikują jakiej-

kolwiek wątpliwość Boga. Odnoszą się do intencji i nadziei, z jakimi Wysłannicy (i inni) powinni przystępować do swojego zadania.

52. (Mojżesz) odpowiedział: „Mój Pan przechowuje wiedzę o nich w Zapisie (ludzkich czynów). Mój Pan nigdy nie błędzi ani nie zapomina”.

53. Ten, który uczynił ziemię kolebką dla was i wyznaczył wam na niej drogi; (On) zsyła z nieba wodę i posługując się nią wyprowadza pary różnorodnych roślin.

54. Spożywajcie z tego i wypasajcie swoje bydło. Zaiste, we wszystkim tym są znaki (ukazujące prawdę) dla ludzi o zdrowej i nieuprzedzonej myśli.

55. Z tejże (ziemi) My was stwarzamy i do niej was sprowadzimy; z niej też wyprowadzimy was powtórnie.

56. Oto My ukazaliśmy Faraonowi Nasze znaki – wszystkie z nich (w tym te, które

daliśmy szczególnie Mojżeszowi), lecz on je odrzucił i odmówił (przyjęcia wiary).

57. Powiedział: „Mojżeszu, czy przyszedłeś po to, aby wypędzić nas z naszego kraju przy pomocy swojej sztuki czarnoksięskiej?”

58. W takim razie my z pewnością przedstawimy przed tobą czary podobne do tych. Wyznacz więc spotkanie pomiędzy nami a tobą, którego my i ty dotrzynamy, na odpowiednim (dla nas) otwartym, równym miejscu”.

59. Powiedział (Mojżesz): „Spotkanie odbędzie się w dniu Święta i niech ludzie zgromadzą się przed południem”¹⁰.

60. Faraon odszedł i uruchomił całą swoją pomysłowość, a wtedy się pojawił (na uzgodnionym spotkaniu).

61. Powiedział do nich Mojżesz: „Bieda wam! Nie wymyślajcie kłamstw przeciwko Bogu (twierdząc, że nasze jasne dowody są sztuczkami czarnoksięskimi; że zamierzamy was wypędzić z waszego kraju i biorąc sobie inne istoty boskie poza Nim), ażeby On nie zniszczył was surową plagą. Stracony jest ten, kto wymyśla kłamstwo”.

62. (Ostrzeżenie, wypowiedziane przez Mojżesza, zrobiło wrażenie na niektórych czarownikach i możnych z otoczenia Faraona, wobec czego) zaczęli omawiać swą sprawę na tajnej naradzie.

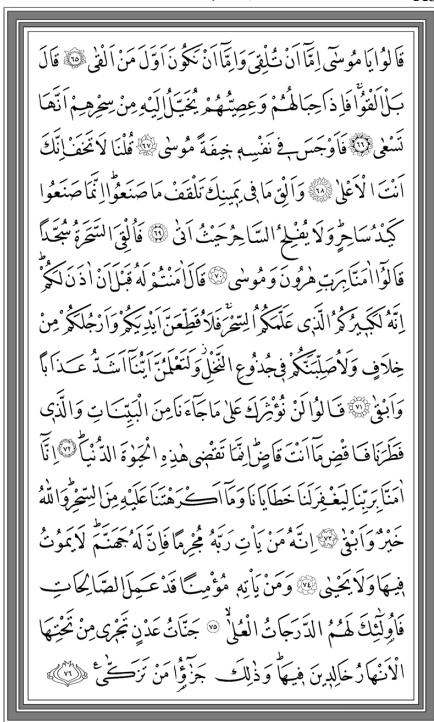
63. (Możni wpłynęli na czarowników i) oni rzekli: „Ci dwaj są z pewnością czarownikami chcącymi wypędzić was z waszego kraju za pomocą swych czarów i zniwieczyć wasz przykładowy sposób życia.

64. Zbierzcie zatem waszą pomysłowość i przybywajcie w szeregach (jako siła zjednoczona i zorganizowana), albowiem triumfował będzie ten, kto dziś odniesie przewagę”¹¹.

10. Decyzja Proroka Mojżesza jest bardzo znamienita. Wyznaczając datę, kiedy to niemal wszyscy ludzie mieli się zgromadzić z okazji dnia świątecznego, dnia, gdy byłoby w innym nastroju, Prorok Mojżesz pokazał, że żywi nadzwyczajną ufność w swoją misję i przesłanie. Ponadto mógłby w takim dniu zadać wielki cios prestiżowi i wierze Faraona, miałby możliwość ogłoszenia swego przesłania przed wszystkimi ludźmi i poparcia go dowodami niezaprzeczalnymi i widzialnymi.

11. Historia mówi nam o powracających wzorach i znaczeniach w zdarzeniach dziejących się w różnych czasach. Tutaj mówi się o stałej walce prawdy z kłamstwem a sprawiedliwości z tyranią. Koran przedstawia zdarzenia w taki sposób, że nie tylko w sposób jasny podążamy za zdarzeniami, lecz także rozumiemy wagę niesionego przez nie znaczenia, ich przyczyny i skutki, a także zachowania i motywy ludzi w nich uczestniczących. Islam nigdy nie ma na celu poniżania ludzi bądź ich niszczenia. Dlatego też Prorok Mojżesz, pokój z nim, wygłosił do przeciwników wspinał się przemowę, ostrzegając ich. Dzięki wysiłkom Proroka Józefa, pokój z nim, praw-

dziwa religia Boga: islam – zaczęła w Egipcie przeważać. Z tego też powodu, gdy rozpoczął swoją misję Mojżesz, wciąż można było dostrzec jej ślady. Jak można wnosić z cudów danych Mojżeszowi, cuda, jakie otrzymywali Prorocy, związane były z tą gałęzią wiedzy i rzemiosła, jaka w danym czasie była najbardziej rozwinięta. Wówczas wielkie znaczenie miała chemia i alchemia. Czarownicy byli najważniejszymi uczonymi i intelektualistami owych czasów. Zwracając się do nich (i do innych ludzi w wersecie 61), Mojżesz, który znał Egipt bardzo dobrze, zarówno wykonywał swoje zasadnicze zadanie, czyli głosił Boskie Przesłanie, jak i ostrzegał ich przed możliwym nieszczęściem. Jego przemowa odniosła pożądany efekt i pomiędzy czarownikami pojawiła się różnica opinii. Jednakże, jak to zwykle w dziejach, Faraon i jego ludzie interweniowali i usiłowali usunąć tę różnicę. Starali się dodać czarownikom odwagi i sprokować ich, mówiąc że Mojżesz i Aaron są także czarownikami, jak oni, i że pragnie przepędzić ich z ojczyzny i zniszczyć ich sposób życia. Faraon starał się też ich przekupić (7:113-114 i 26: 41-42): *I będziecie pomiędzy tymi, którzy są umieszczeni blisko (mnie).*

65. Oni (czarownicy) powiedzieli: „Mojżesz, albo rzuć ty, albo my rzucimy pierwszy!”

66. On odparł: „Nie, wy rzucacie pierwszy!” I natychmiast zdało mu się, jakby wskutek czarów ich sznury i laski pełzały.

67. Wtedy Mojżesz odczuł w swojej duszy pewną obawę (że obecni znaleźli się pod wpływem czarowników)¹².

68. My powiedzieliśmy: „Nie lękaj się! Z pewnością to ty, ty będziesz górą.

69. Rzuć to, co znajduje się w twojej prawej ręce: a ono połknie wszystko, co oni uczynili. To, co oni uczynili, to tylko sztuczka czarodziejska. A czarownik nie osiągnie pomyślności, do czego by nie zmierzał”.

70. I (tak się też stało, a) wtedy czarownicy rzucili się na ziemię w pokłonie. Oświadczyli: „Uwierzyliśmy w Pana Aarona i Mojżesza!”

71. Rzekł (Faraon): „Czyż wierzycie w Niego, zanim ja wam na to pozwolę? Widzę, że on (Mojżesz) jest waszym mistrzem, który wyuczył was sztuki czarnoksięskiej! Zaprawdę, ja każę obciąć wam ręce i stopy naprzeciwległe, i każę was ukrzyżować na pniach drzew palmowych. A wtedy z pewnością się dowiecie, który z nas (Pan Aarona i Mojżesza czy też ja) jest surowszy w karaniu i bardziej wytrwały!”¹³

72. Oni powiedzieli: „My nigdy nie będziemy przedkładać ciebie ponad te jasne dowody (ukazujące prawdę), które do nas przyszły, i ponad Tego, który nas stworzył. Przeto rozstrzygnij to, co masz rozstrzygnąć; ty możesz decydować jedynie o życiu tego świata.

73. Oto my uwierzyliśmy w naszego Pana i (żywimy nadzieję) że On wybaczy nam nasze winy i te sztuczki czarodziejskie, do których nas zmusiłeś. Bóg jest Najlepszy (w dawaniu nagrody) i Najbardziej Stabilny”.

74. Kto przybywa przed swego Pana jako niewierzący grzesznik, tego z pewnością czeka Piekło: on w nim ani nie umrze, ani nie będzie żył.

75. Tymczasem tych, którzy przybywają przed Niego jako wierzący, którzy czynili dobre, prawe dzieła, czekają wzniosłe stopnie i wysokie stacje –

76. Ogrody wiecznej błogości, przez które przepływają rzeki; i oni będą tam przebywać (na wieczność). Taka jest nagroda dla tego, kto dochodzi do czystości.

12. Kiedy czarownicy rzucili swoje sznury i laski, zdało się Mojżeszowi, jakby po ziemi pelzły setki węży. Wywołało to w jego sercu pewną obawę, która jest rzeczą bardzo ludzką i mogła pojawić się nawet w Proroku. Poza tym tak jak inni ludzie, również Prorok może odczuwać wpływ sztuki czarodziejskiej. *A kiedy oni rzucili (wszystko to, co trzymali w rękach dla czarów), to zakłęli ludzkie oczy (wywołując w nich złudzenie) i dokonali wielkich czarów (7:116).*

13. Reakcja Faraona jest podobna do reakcji wszystkich dyktatorów w ciągu dziejów. Nemrod i jego ludzie tak samo zareagowali wobec Proroka Abrahama, pokój z nim. Kiedy zaś zostali pokonani w dyskusji na argumenty, wrzucili go do ognia. Czarownicy, który zaczęli prezentować swoje umiejętności, oświadczając że zwyciężą nad Mojżeszem (26:44), potrafili rozróżnić pomiędzy sztuką czarodziejską a prawdą. Dostrzegli, że to, co czynił Mojżesz, to nie czary, i że potęga Faraona na nic się nie zda. Poczęli więc wierzyć. Jednak Faraon odrzucił wiarę, nawet

w obliczu prawdy, która ukazała się w swojej jasności. Wszystko to działo się pomiędzy tłumem gapiów, było więc prawdopodobne, że niektórzy z nich uwierzą, a inni odczują światło wiary w swoim sercu. A tego lękał się Faraon. Nie mógł znieść porażki i czuł, że jeśli ludzie uwierzą w Przesłanie Mojżesza, to zachwieje się jego władza. Uciekł się więc do grózb i rzezi.

Niniejszy werset ujawnia też inny aspekt dyktatury. Dyktatorzy chcą, aby ludzie czynili wszystko, co oni im rozkażą. Uznają siebie za jedną jedyną władzę i autorytet, mający prawo decydowania o tym, w co mają wierzyć bądź nie wierzyć ludzie i jak mają myśleć. Usiłują zatem rządzić nawet ludzkim sercem i umysłem.

Cudy, jakie otrzymywał każdy Prorok, były dostosowane do poziomu rozwoju nauki i techniki danego czasu. Każdy Prorok mógł wyprzedzać swoim cudem rozwój wiedzy. Historia Mojżesza i Faraona uczy nas, że przedstawiciele i głosiciele islamu muszą nie tylko wyróżniać się moralnością, ale i wiedzą.

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ لَهُمْ طَرِيقًا
 فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرْكًا وَلَا نَجْشًا ﴿١٠﴾ فَأَتَيْنَهُمُ فِرْعَوْنُ
 بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَا غَشِيَهُمْ ﴿١١﴾ وَأَصَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ
 وَمَا هَدَىٰ ﴿١٢﴾ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنجَيْنَا كُرْمَ عَدُوِّكُمْ وَوَعَدْنَاكُمْ
 جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ ﴿١٣﴾ كُلُوا
 مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي
 وَمَنْ يَحِلَّ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ﴿١٤﴾ وَإِنْ لَعْنَةُ رَبِّكَ نَابًا
 وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا مَتَّعْنَاكَ أَهْدَىٰ ﴿١٥﴾ وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ
 يَا مُوسَىٰ ﴿١٦﴾ قَالَ هُنَا أَوْلَاءُ عَلَىٰ أَشْرَىٰ وَجَعَلْتَ إِلَيْكَ رَبِّ
 لِرَضَىٰ ﴿١٧﴾ قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ
 السَّمَرِيُّ ﴿١٨﴾ فَوَجَّعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضَبًا أَن أَسِفًا قَالَ
 يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ لِرَبِّكُمْ رُجُومًا وَعَدَاكُمُ الْقَطَاةُ فَأَلَيْسَ لَكُمْ الْعَهْدُ
 أَرَأَيْتُمْ أَن يُجَلَّ عَلَيْكُمُ الْعُبْدُ مِنْ رَبِّكُمْ فَآخَلِفْتُمْ مَوْعِدِي
 ﴿١٩﴾ قَالُوا مَا آخَلَفْنَا مَوْعِدَكَ بَلْ كُنَّا وَوَلَكُنَّا نَجْمَلْنَا أَوْزَارًا
 مِنْ رَبِّكَ الْقَوْمِ فَهَذَا مَا فَكَّرْنَاكَ ذَلِكَ الْفَى السَّمَرِيُّ ﴿٢٠﴾

77. Objawiliśmy Mojżeszowi: „Wyrusz z Moimi sługami nocą i (kiedy dosięgniesz skraju morza, a za tobą będzie spieszył w pościgu Faraon wraz z armią) wybij dla nich (Moich sług) swoją laską suchy szlak poprzez morze, i nie musisz się lękać, że zostaniesz doścignięty (przez Faraona) ani że utopisz się w morzu”.

78. Faraon ścigał ich zatem swoimi zbrojnymi zastępami i zostały one ogarnięte przez morze ku ich zgubie.

79. Faraon poprowadził swój lud ku zbłądzeniu (a ostatecznie – ku unicestwieniu); on nie poprowadził go drogą prostą (ku prawdzie ani pomyślności)¹⁴.

80. O, Dzieci Izraela! My wybawiliśmy was od waszego wroga i zawarliśmy z wami przymierze poprzez Mojżesza, na

prawym stoku Góry Synaj (gdzie daliśmy wam Torę); i My zesłaliśmy wam mannę i przepiórki (abyście przetrwali na pustyni).

81. (Powiedzieliśmy:) Spożywajcie z czystych, zdrowych rzeczy, w które was zaopatrzyliśmy, lecz nie przekraczajcie w tym granic (poprzez marnotrawstwo, niewdzięczność, niedozwolony sposób zarabkowania i inne grzechy). W przeciwnym wypadku Mój gniew (i potępienie) sprawiedliwie na was spadnie. A na kogo spadnie Moje potępienie, ten z pewnością doprowadzi się do ruiny¹⁵.

82. A przecież Ja jestem Przebaczający wobec każdego, kto żałuje za grzechy, wierzy i czyni dobre, prawe dzieła, a potem trzyma się prostej ścieżki.

83. (Kiedy Mojżesz przybył na spotkanie z Nami na Górze Synaj, aby otrzymać Torę, My zapytaliśmy go:) „Mojżeszu, cóż cię skłoniło do opuszczenia swego ludu w takim pośpiechu?”

84. On odrzekł: „Oni idą moimi śladami; a ja spieszyłem do ciebie, mój Panie, abyś był ze mnie zadowolony”.

85. Powiedział (Bóg): „(Wiedz zatem, że) oto podczas twojej nieobecności My poddaliśmy twój lud próbie, a Samiri (Samaritanin) zwiódł go ku zbłądzeniu”¹⁶.

86. Wrócił więc Mojżesz do swego ludu zagniewany i smutny. Powiedział: „Ludu mój! Czyż wasz Pan nie złożył wam pięknej obietnicy (że da wam Torę dla waszego szczęścia w obu światach i osiedli was w ziemi, której okolice On pobłogosławił)? Czyż czas wyznaczony (na moją nieobecność) wydał się wam zbyt długi albo czy chcieliście, aby spadło na was potępienie od waszego Pana za to, że złamaliście złożoną mi obietnicę?”

87. Oni odpowiedzieli: „My nie złamałiśmy naszej obietnicy wobec ciebie z własnej woli (i rozmyślnie), lecz byliśmy obarczeni (grzesznymi) ładunka-

mi z ozdobami ludu (egipskiego) i je wyrzuciliśmy (aby się ich pozbyć) w taki sam sposób, jak wyrzucił (je) Samiri (do ognia)”.

14. Odnośnie do wydarzeń, jakie miały miejsce pomiędzy Prorokiem Mojżeszem a czarownikami oraz później, w czasie Wyjścia z Egiptu, zob. 7:127-135; 10:75-90.

15. Szczegóły zdarzeń i ostrzeżeń, a także następne wydarzenia, wspomniane w werse- tach 80 i 81, zob. 2:51, 57 i 61, oraz przypisy 67 i 73; 7:142, przyp. 30.

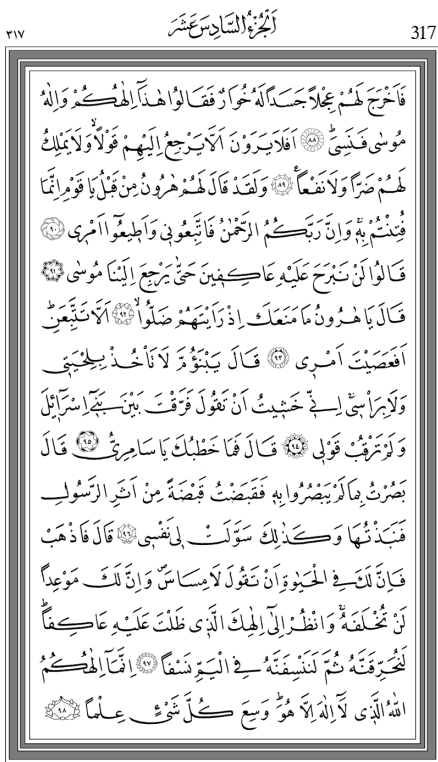
16. Stary Testament notuje, że to Prorok Aaron wykonał podobiznę cielca, aby czciły ją Dzieci Izraela (Wyjścia, 32:4, 24). Tymczasem Prorok Aaron, pokój z nim, był starszym bratem Proroka Mojżesza i dzielił jego misję. Czynił, co mógł, by zapobiec kultowi cielca. Koran otwarcie powiada, że tym, kto sporządził cielca, był człowiek zwany „as-Samiri”.

Rodzajnik (*al-*) przed *Samiri* oraz przyrostek (*i*) sugerują, że ów człowiek związany był z miejscem bądź plemieniem *Samir*. Choć niektórzy orientaliści, opierając się na fakcie, że Samaria była stolicą Królestwa Izraela, ustanowionego w 925 r. przed Chr., usiłowali oskarżać naszego Proroka, pokój z nim, o ignorancję, jakby to on był autorem Koranu, to przecież sama Biblia przeczy ich poglądom. Czytamy w 1 Krl, 16:24, że król Omri zakupił wzgórze Samaria od Szemera i wybudował na nim miasto Samaria. Tak więc „Samaria” istniała już przed Mojżeszem, jako nazwa wzgórza. *Samiri* mogli stamtąd pochodzić bądź też byli potomkami przodków Szemera. Prócz tego na obszarze Mezopotamii miesz-

kali Sumerowie – i to na długo przed Prorokiem Abrahamem. Z tamtych ziem następowały migracje do Egiptu. I tak, Hyksosi, którzy rządili Egiptem za czasów Proroka Józefa, przywędrowali z Syrii. Możliwe więc, że *Samiri* pochodził z plemienia sumeryjskiego, które wyemigrowało do Egiptu. Możliwe również, że ów *Samiri* miał na imię Aaron i późniejsi skrybowie, przepisywujący Torę, pomieszczyli go z Prorokiem Aaronem.

Biblia zaprzecza sama sobie, przypisując sporządzenie cielca Prorokowi Aaronowi. Czytamy bowiem w Księdze Wyjścia, 32:27-28, że Bóg nakazał: *Niech każdy z was przypasze sobie miecz! Przemierzycie obozowisko wzdłuż i wszerz od jednej bramy do drugiej, i pozabijacie swoich braci, przyjaciół, rodziców. Synowie Lewiego uczynili tak, jak im nakazał Mojżesz. I zginęło tego dnia około trzech tysięcy mężczyzn spośród całego ludu* (cyt. za Biblią Warszawsko-Praską – przyp. tłum.). Prorok Aaron nie znalazł się spośród zabitych. Znowu, wedle tej samej księgi, 32:32-33, Prorok Mojżesz modlił się do Boga o przebaczenie dla swego ludu albo o wymazanie jego imienia z Jego księgi. Bóg odrzekł, że wymaze ze Swojej księgi każdego, kto zgrzeszył przeciwko Niemu. Z Księgi Liczb, 18:5-7, wynika jasno, że Bóg nie wymazał Aaronowego imienia ze Swojej księgi, lecz przeciwnie, obdarzył go i jego synów łaską sprawowania pieczy nad świątynią i ołtarzem (*al-Mawdudi*, 5:217-218, przyp. 69).

88. A potem on wyprowadził im (ze stopionych ozdób) cielca, kształtując go w ciało pobekujące. A wtedy oni oświadczyli: „Oto bóstwo wasze i bóstwo Mojżesza, lecz on (o tym) zapomniał”.

89. Czyż oni w ogóle nie widzieli, że on nie mógł im odpowiedzieć nawet jednym słowem i że nie miał mocy, aby im zaszkodzić ani też przynieść im korzyść?

90. A przecież Aaron powiedział im, zanim powrócił Mojżesz (ostrzegając): „O, mój ludu! Poprzez niego jesteście jedynie poddawani próbie (która ma stwierdzić jakość waszego rozumienia wiary i przywiązania do niej). Zaprawdę, wasz Pan jest Miłosierny (i Przebacza-

jący), pójdźcie zatem za mną i bądźcie posłuszni memu rozkazowi!”

91. Oni jednak rzekli: „Żadną miarą nie przestaniemy go czcić, dopóki Mojżesz do nas nie powróci”.

92. (Powróciwszy i nieświadom Aaronowego ostrzeżenia, Mojżesz) powiedział: „O, Aaronie! Cóż cię powstrzymało, gdy widziałeś, jak schodzą z prostej ścieżki,

93. Od podążania za mną? Czyż więc okazałeś nieposłuszeństwo mojemu rozkazowi?”¹⁷

94. Aaron odrzekł: „O, synu mojej matki! Nie chwytaj mnie za brodę ani za głowę! Lękałem się, że powiesz: ‘Doprowadziłeś do podziału pomiędzy Dziećmi Izraela i nie przykładałeś wagi do moich rozkazów!’”¹⁸.

95. (Mojżesz zwrócił się do Samiriego i) powiedział: „Co z tobą, o Samiri (że uczyniłeś rzecz tak straszliwą)?”

96. On odpowiedział: „Zobaczyłem coś, czego oni nie potrafili dostrzec, wziąłem przeto pył ze śladów wysłannika (archanioła Gabriela) i wrzuciłem go do roztopionych ozdób: moja dusza podpowiedziała mi, żebym tak uczynił”¹⁹.

97. Powiedział (Mojżesz): „Idź precz! (Wyrok) dla ciebie jest (taki), że w tym życiu będziesz mówił: ‘Nie dotykajcie mnie!’ (aby ostrzec ludzi, że się zbliżasz), i oto jest dla ciebie obietnica (kary), której nie jesteś w stanie uniknąć. A teraz spójrz na to bóstwo, któremu byłeś oddany: zaprawdę, my je spalimy, a to, co z niego pozostanie, rozrzucimy w morzu!”

98. „(O, ludu mój!) Jedynym waszym Bogiem jest Bóg, a poza Nim nie ma innego boga. On obejmuje Swoją Wiedzę wszystkie rzeczy”.

17. Przed odejściem na Górę Synaj Prorok Mojżesz, pokój z nim, wyznaczył Aarona na swego następcę w sprawowaniu pieczy nad ludem, mówiąc: *Zajmij moje miejsce pośród mego ludu, działając tak, ażeby się poprawili, i nie idź drogą tych, którzy powodują chaos i zepsucie (7:142).*

18. Jak stwierdziliśmy wcześniej (sura 7, przyp. 35; 15, przyp. 11; 9, przyp. 1), opowiadając w kilku miejscach pewne zdarzenie, Koran zajmuje się tymi aspektami danej sytuacji, które dotyczą omawianej kwestii. Relacjonuje więc tutaj jedynie część odpowiedzi, jakiej udzielił Mojżeszowi Aaron, *Lękałem się, że powiesz: „Doprowadziłeś do podziału pomiędzy Dziećmi Izraela i nie przykładałeś wagi do moich rozkazów!”* Nie oznacza to, że Aaron nic więcej nie czynił. Z werseu 7:150 wynika, że robił, co mógł, by zapobiec błędom, w jakie popadł jego lud, lecz lud ów omal go nie zabił. Aaron zatem, świadomy delikatności sytuacji, chciał uniknąć podziałów pośród swego ludu, które mogły skończyć się przelewem krwi. Czekał więc na powrót Mojżesza, gdyż wiedział, że ten wyszedł na krótki jedynie czas.

19. Jak mamy rozumieć te słowa *Samiriego*?

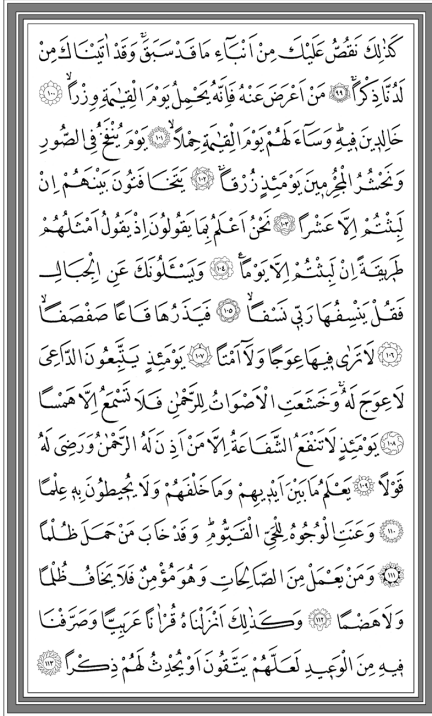
Starożytni Egipcjanie byli rolnikami i czcili, prócz innych znaczniejszych bóstw, również bydło. Dzieci Izraela znajdowały się pod ich wpływem. Ów wpływ objawił się w kulcie cielca w takim stopniu, że Koran mówi: *Ze względu na ich niewiarę ich serca zostały napojone cielcem (miłością do niego*

i nie pozostało już w nich miejsca na wiarę) (2:93). Izraelici skłaniali się także ku czczeniu posążków jako bóstw, co objawiło się tym, że poprosili Mojżesza, by im wykonał posąg, gdyż ludy, jakie napotkali w drodze z Egiptu, takie posągi czcili: *I przeprowadziliśmy Dzieci Izraela przez morze, a potem one przybyły do ludu oddanego czci swoich bożków. Powiedziały: „O, Mojżeszu! Uczyń dla nas boga, tak jak oni mają bogów!” (7:138).*

Niektórzy ludzie mają wyjątkowe zdolności, jak np. telepatia, nekromancja, zdolność do kontaktu z dżinami i do bycia medium. Mogą czynić to, co innym zdaje się nadzwyczajne, i lubią dodawać do tego posmak tajemnicy. Ze względu na pychę i samouwielbienie, jakie budzi się w takich ludziach, Bóg Wszechmogący czyni ich zdolności środkiem ich zguby.

Samiri posiadał umiejętność topienia rudy i wykonywania posągów. Celowo wykonał taki posąg Dzieciom Izraela, by je zwiść, i wyposażył ów posąg w zdolność do wydawania dźwięków, wywiercając w nim zapewne kilka otworów.

Koran przedstawia sprawę cielca jako próbę dla Dzieci Izraela. Mówiąc, *zobaczyłem coś, czego oni nie potrafili dostrzec, wziąłem przeto pył ze śladów wysłannika (archanioła Gabriela) i wrzuciłem go do roztopionych ozdób – Samiri kłamał, by się usprawiedliwić. Próbował też, jak widać, dodać do swoich zdolności nieco wymiaru duchowości i tajemniczości.*

99. W ten sposób my opowiadamy ci (o, Mojżeszu) niektóre z przykładowych wydarzeń, jakie miały miejsce w przeszłości. Zaiste, My daliśmy ci Nasze Napomnienie (Księgę wiedzy i pouczeń).

100. Kto się odei odwróci, ten z pewnością poniesie ciężar w Dniu Zmartwychwstania,

101. Niosąc go na wieki. Jakże zły będzie to dla nich ciężar w Dniu Zmartwychwstania!

102. Owego Dnia zadną w trąbę i my wskresimy do życia i zbierzemy niewierzących grzeszników – jasnookich (wystraszonych i umęczonych).

103. Oni będą szeptać pomiędzy sobą: „Wy przebywaliście na świecie jedynie dziesięć (dni)”.

104. To My mamy pełną wiedzę o tym, o czym oni będą mówić, kiedy najbystrzej-

szy pośród nich powie: „Przebywaliście tylko jeden dzień”.

105. Oni pytają cię (Wysłanniku) o (to, co spotka) góry (w Dniu Sądu). Powiedz: „Mój Pan obróci je w proch i pył i rozrzuci.

106. I On pozostawi ją (ziemię) jako opuszczoną pustac.

107. Nie zobaczysz na niej krzywizny ani nierówności”.

108. Owego Dnia wszyscy prosto podążą za Głosem nawołującym – bez żadnego odchylenia; i wszystkie głosy zniżą się w pokorze przed Miłosiernym. I nie usłyszysz niczego poza szeptem.

109. Owego Dnia wstawienictwo na nic się nie przyda – za wyjątkiem (wstawienictwa) tego, komu Miłosierny udzieli zezwolenia i z którego słów On będzie zadowolony.

110. On zna to, co przed Jego sługami (szczególnie w Dniu Sądu) i co (z ich intencji, mowy bądź działań) oni pozostawili za sobą. A tymczasem oni nie są Go w stanie objąć swoją wiedzą.

111. I (owego Dnia) wszystkie twarze ukorzą się przed Żyjącym, Samoistniejącym (dzięki któremu wszystko inne istnieje). I naprawdę zawiedzie się ten, którego ciężarem będzie niesprawiedliwość.

112. Ten zaś, kto czyni dobre, prawe dzieła – będąc przy tym wierzącym – nie musi się lękać, że dozna niesprawiedliwości albo uszczerbku (w należnej mu nagrodzie).

113. I w taki sposób zesłaliśmy go jako *qur'an* (rozprawę) w języku arabskim, i wyłożyliśmy w nim przestrogi w różnych okolicznościach i z różnych punktów widzenia, ażeby oni mogli powstrzymać się od nieposłuszeństwa wobec Nas, pełni bogobożności i pobożności; albo żeby on ich pobudził do wspomnienia i rozważki.

114. Nad wszystko Wzniosły jest Bóg, Najwyższy Władca, Ostateczna Prawda – i Niezmienny. Nie okazuj pośpiechu (o, Wysłanniku) z Koranem, zanim nie zostanie tobie objawiony w pełni, lecz mów: „Panie mój, pomnóż moją wiedzę”.

115. Zaiste, zawarliśmy przymierze z Adamem (i zabroniliśmy mu zbliżyć się do drzewa w Ogrodzie), lecz on postąpił, nie pamiętając (o nim). My nie znaleźliśmy w nim stanowczości.

116. I kiedy powiedzieliśmy aniołom: „Padnijcie w pokłonie przed Adamem”, oddali pokłon wszyscy, za wyjątkiem *Iblisa*. On odmówił.

117. Powiedzieliśmy przeto: „O, Adamie! Zaprawdę, to jest wróg twój i twojej żony. Niechaj on nie wypędzi was obojga z Ogrodu, albowiem (wtedy) będziecie nieszczęśliwy.”

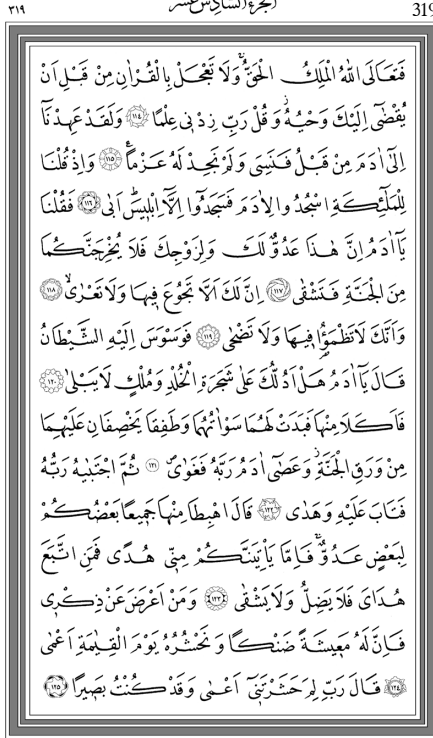
118. Masz oto zapewnienie, że nie będziesz tam znosił głodu ani nie będziesz nagi,

119. I nie będziesz cierpiał z pragnienia ani od żaru słonecznego”.

120. Lecz Szatan podszeptał mu złą myśl, mówiąc: „O, Adamie, czyż mam cię poprowadzić ku drzewu życia wiecznego i królestwu, które się nigdy nie rozpadnie?”

121. Oni oboje spożyli z niego i dostrzegli nagość wstydliwych części swego ciała (i obudziły się w nich zmysły). Zaczęli się więc przykrywać liśćmi z Ogrodu. Adam okazał nieposłuszeństwo swemu Panu i zbłądził.

122. A potem jego Pan wybrał go, przyjął jego skruchę i obdarzył go swoim przewodnictwem.

123. Powiedział: „Odejdźcie stąd oboje – pospołu i (wraz z Szatanem, i od tej pory) niektórzy z was będą nieprzyjaciółmi innych. Jeśli przyjdzie do was przewodnictwo ode Mnie (jako Księga dana Wysłannikowi), to kto podąży za Moim przewodnictwem (i zwróci się ku Mnie z wiarą i czcią), ten nie zbłądzi ani nie będzie nieszczęśliwy.

124. Kto się jednak odwróci od wspomniania Mnie (i od Księgi), ten będzie wiódł życie pełne utrapienia, a My wskresimy go w Dniu Zmartwychwstania ślepy”²⁰.

125. On powie: „Panie mój, dlaczego wskresiłeś mnie ślepy, skoro (w życiu doczesnym) byłem widzący?”

20. Odnośnie do zdarzeń i prawd opisywanych od werseu 115, zob. 2:30-39, przyp. 30-44; 7:11-27, przyp. 3-4. W tym miejscu możemy dodać następujące informacje:

- Zakaz zbliżania się do określonego drzewa w ogrodzie nie jest zakazem przewidzianym przez prawo religijne. Dotyczył on wyłącznie Adama – niech pokój będzie z nim – i jego żony. Najwyraźniej miał on na celu zaoszczędzenie im głodu, pragnienia, nagości i upału. Konsekwencją nieprzestrzegania powyższego zakazu było to, że odtąd zaczęli tego doświadczać.
- Wersety te ujawniają, że pragnienie wieczności, namiętność wobec płci przeciwnej (szczególnie męska namiętność względem kobiet) oraz inne pokusy doczesne stanowią żądze najbardziej nęcące rodzaj ludzki i przyczyniają mu wiele cierpień.
- Koran wspomina, że Adam został wybrany i otrzymał przebaczenie zaraz po swoim przewinieniu, byśmy nie żywili wobec niego żadnych uczuć negatywnych. Płynię stąd również i taka nauka, że natychmiast po popełnieniu grzechu powinniśmy okazać skruchę i modlić się o przebaczenie.
- Biblia oskarża niestety bardziej Ewę niż Adama za ich błąd (Księga Rodzaju, 3:1-6). Wedle Biblii, Ewa namówiła Adama do spożycia (owocu) z zakazanego drzewa. Wskutek tego chrześcijanie i żydzi przez całe stulecia widzieli w kobiecie stworzenie przekłete. Tymczasem Koran mówi nam, że Szatan zbliżył się do Adama i go oszukał. Sprawa ta wyjawia nam ważną prawdę, że generalnie to mężczyźni są odpowiedzialni za ewentualne schodzenie kobiet z Prostej Ścieżki, nie zaś na odwrót.

126. Odpowie (Bóg): „Tak oto! Przyszły do ciebie Nasze Objawienia, lecz ty je zlekceważyłeś, przeto dzisiaj sam zostaniesz zlekceważony”.

127. My tak odpłacamy temu, kto marnotrawi (dane mu przez Boga zdolności), przekracza granice (przyzwoitości, popełniając ciężkie grzechy) i nie wierzy w Objawienia swego Pana. Zaprawdę, kara na Tamtym Świecie jest surowsza i najtrwalsza.

128. Czyż nie jest to dla nich wskazówką (i nauką pokazującą), jak wiele unicestwiliśmy przed nimi pokoleń, po których zniszczonych domostwach oni się (teraz) przechadzają? Z całą pewnością w tym są znaki (obwieszczające prawdę) dla ludzi roztropnych.

129. Gdyby nie orzeczenie już wydane przez twój Pana²¹ i wyznaczony już (przez Niego) termin, to wyrok (przeciwko nim) zostałby już z pewnością ogłoszony i wykonany.

130. Zachowaj zatem cierpliwość (o, Wysłanniku), cokolwiek oni by nie mówili, i wysławiaj chwałę swego Pana przed wschodem słońca i przed jego zachodem. Wychwalaj Go także w godzinach nocnych oraz przy krańcach dnia, aby Bóg był z ciebie zadowolony i abyś ty był rad (z tego, co On tobie przeznaczył).

131. Nie wyteżaj swych oczu ku temu, co My daliśmy pewnym grupom spomię-

قَالَ كَذَلِكَ أَنتَكَ أَبَانَا فَتَسْبِيهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٦﴾ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَوْ يُؤْمِنُ يَا أَيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ
وَأُنْفَى ﴿١٢٧﴾ أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كُرْهُهُمُ الَّذِي قَبَلَهُمْ مِنَ الْفُرُوقِ يَمْشُونَ
فِي مَسَاجِدِهِمْ إِنْ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّأُولِي النُّعْمَى ﴿١٢٨﴾ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ
سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِإِنَّمَا مَا أَجَلَ نَسْتَحْيَى ﴿١٢٩﴾ فَأَضْمِرْ عَلَى
مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ
أَنْتَائِ الْبَيْتِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى ﴿١٣٠﴾ وَلَا تَمْدَدَنَّ
عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
لِنُذِقَهُمْ فِيهِ وَيُرْدَقَ رَبِّكَ حَبْرًا ﴿١٣١﴾ وَأَمَّا هَلْكَ بِالصَّلَاةِ
وَاصْطِرَابِ عَلَيْهَا لَا تَسْتَلْطِ رِزْقًا تَحْنُ مَرْمَزُطٌ وَالْعَامِيقَةُ
لِلشُّغْوَى ﴿١٣٢﴾ وَقَالَ لَوْلَا يَا بَيْتَنَا يَا بَيْتَ مَنْ رَبِّهِمْ أَوْلَدْنَا نَاهِيَةً بَيْنَهُ
مَا فِي الضُّعْفِ الْأُولَى ﴿١٣٣﴾ وَلَوْلَا أَنَا أَهْلَكُنَا هُمْ يَعْذَابِ
مِنْ قَبْلِهِ لَفَسَلُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَتَنْبِغَ يَا بَيْتَكَ
مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْدَلْ وَتَحْدَى ﴿١٣٤﴾ قُلْ كُلُّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبَّصُوا
فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ﴿١٣٥﴾

dzy nich, aby się radowali blaskiem życia tego świata i aby ich doświadczyć. Zaopatrzenie twego Pana (którym cię obdarzył i które od Niego otrzymasz w życiu wiecznym) jest lepsze i dłużej trwające.

132. Nakaz swojej rodzinie i społeczności wykonywać modlitwę i bądź wytrwały w jej przestrzeganiu. My nie żądamy od ciebie żadnego zaopatrzenia; to My dajemy tobie zaopatrzenie. (Wszystkie zatem modlitwy są z twoim pożytkiem). A (upragniony) ostateczny wynik przypada pobożności i prawości.

133. A oni mówią: „Gdybyż on tylko przyniósł nam znak (cud) od swego Pana!” Czyż nie przyszedł do nich

(wystarczający) Jasny Dowód (prawdziwości) tego, co znajduje się we wcześniejszych Pismach?²²

134. Gdybyśmy ich unicestwili, dotykając karą przed nim (zanim przyszedł do nich ów Dowód), powiedzieliby z pewnością: „Panie nasz! Gdybyś tylko posłał nam Wysłannika, to my podążylibyśmy

za Twoimi Objawieniami zanim zostaliśmy poniżeni i zawstydzeni”.

135. Powiedz: „Każdy wyczekuje (my i wy, co przyniesie przyszłość), wyczekujecie więc! Wkrótce dowiecie się, kto szedł drogą równą i kto był prowadzony drogą prostą (i doczekał się spełnienia swoich oczekiwań).

---

21. To dekret wydany przy odejściu Adama z Ogrodu: *Tam na ziemi będzie wasze mieszkanie i zaopatrzenie aż do wyznaczonego czasu (7:24).*

22. Czyż nie wystarcza im cud, że przyszedł do nich Wysłannik przepowiedziany w poprzednich Pismach, w których można zidentyfikować jego cechy? Ów Wysłan-

nik, choć niepiśmienny, przyszedł do nich z Księgą, która zawiera wszystkie te prawdy dotyczące właściwej wiary i czci oraz wiecznych zasad dobrego życia – można je znaleźć w poprzednich Pismach. Księga ta wyjaśnia także to, co przydarzyło się ludom proszącym swoich Wysłanników o podobne cuda.

SURA 21

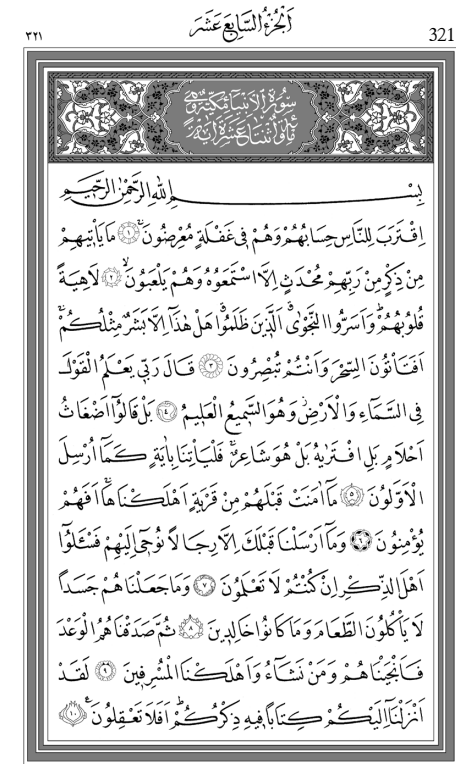
AL-ANBIJA (PROROCY)

Okres mekkański

Sura 21 składa się ze 112 wersetów i została objawiona u schyłku okresu mekkańskiego misji Wysłannika. Wyjaśnia “równą drogę” wspomnianą przy końcu *sury Ta-Ha*, odpowiada na obiekcje czynione przez politeistów mekkańskich wobec nauk islamu i wspiera te nauki. Relacjonuje również pewne wydarzenia z życia niektórych wcześniejszych Proroków. Kończy się stwierdzeniem, że ze swoimi zasadami wiary, modlitwami, moralnością oraz życiem indywidualnym i zbiorowym islam jest religią wybraną przez Boga dla ludzkości. Religię tę Bóg przekazywał jej poprzez wszystkich Proroków.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Rozrachunek przybliżył się do ludzi, lecz oni nie przykładają doń wagi, zatrąceniu w sprawach doczesnych i lekko-myślności¹.
2. Kiedy przychodzi do nich nowe Objawienie od ich Pana, które ma ich ostrzec i oświecić, przysłuchują się mu jedynie, zabawiając się,
3. Z sercami oddanymi przemijającym przyjemnościom. Oto ci, którzy przodują w nieprawości, przypisując Bogu współtowarzyszy, rozprawiają pomiędzy sobą w wielkiej tajemnicy: “Czyż to nie jest (tylko) śmiertelnik, jak wy? Czy poddacie się czarom, skoro dostrzegacie je w sposób jasny?”
4. (Wysłannik) mówi: “Mój Pan zna każde słowo wypowiedziane w niebiosach i

na ziemi. On jest Wszystkosłyszającym, Wszechwidzącym”.

5. (Zmieszani co do pochodzenia Koranu) twierdzą: “Ależ nie! On opowiada mieszaninę swoich sennyh obrazów. Nie, on to wszystko wymyśla! Nie, on jest poetą! Jeśli jego twierdzenie jest prawdziwe, to niech przyjdzie do nas z jakimś (cudownym) znakiem, tak jak poprzedni Wysłannicy byli posyłani z cudami!”
6. Nie uwierzył przed nimi żaden z ludów, które unicestwiliśmy (choć przybyli do nich Wysłannicy z cudami). Czyż zatem oni uwierzą?
7. My posyłaliśmy przed tobą (o, Muhammadzie) jedynie ludzi, którym dawaliśmy Objawienie. Przeto (o, śmier-

telnicy) pytajcie tych, którzy mają wiedzę prawdziwą (o Boskich Objawieniach), jeśli sami nie wiecie.

8. I nie uczyniliśmy dla nich takiego ciała, które by nie potrzebowało pożywienia, tak żeby nie jedli jak inni i żeby byli nieśmiertelni.

9. Obiecaliśmy im pomoc i zwycięstwo i dotrzyaliśmy Naszej obietnicy: ocaliliśmy ich i wszystkich tych, których

chcieliśmy ocalić (wiernych)². Unicestwiliśmy zaś tych, którzy marnotrawili dane im przez Boga zdolności i wykraczali poza granice (przyzwoitości).

10. A teraz zsyłamy wam (o, ludu Mekki i całej ludzkości!) Księgę obejmującą to, czego musicie przestrzegać w życiu dla zachowania własnej godności i osiągnięcia szczęścia. Czyż się więc nie opamiętacie i nie zrozumiecie?

---

1. Wiedza o Dniu Ostatnim należy jedynie do Boga i może on nadejść nieoczekiwanie, w każdym czasie. Jeśli spojrzymy, ile minęło stuleci od momentu dania tego ostrzeżenia o Dniu Ostatnim, który jeszcze nie nadszedł, i porównamy to z życiem świata i ludzkości na ziemi, to ten okres wyda się bardzo krót-

ki. Ktoś, kto powiada późnym popołudniem, że zbliża się wieczór, mówi prawdę. Poza tym rachunek rozpoczyna się dla każdego zaraz po jego śmierci i nic nie jest bliżej człowieka niż śmierć.

2. Zob. 37:171-173; 10:103.

11. Jakże wiele rozbiliśmy społeczności, które popełniły największą nieprawość (przypisując Bogu współtowarzyszy) i wyrzuciły same sobie niesprawiedliwość, a po nich wzbudziliśmy inny lud.

12. A kiedy oni poczuli, że zbliża się Nasza potężna kara, natychmiast usiłowali przed nią uciec.

13. “Nie próbujcie uciekać, lecz powróćcie do wszystkiego tego (wygody i dostatku), w czym zatraciliście się bez wahania; a także do waszych domów, gdzie być może zwrócą się do was biedni i potrzebujący; albo żeby się naradzić!”

14. Oni byli w stanie tylko rozpaczać: “Biada nam! Doprawdy, byliśmy nikczemnikami!”

15. Ów rozpaczliwy krzyk nie ustawał, aż uczyniliśmy ich niczym wyżęte pole zboża i niby stertę popiołu.

16. Nie stworzyliśmy niebios i ziemi, i wszystkiego, co jest pomiędzy nimi, dla gry i zabawy.

17. Gdybyśmy chcieli znaleźć rozrywkę (nie stwarzając niebios i ziemi wraz ze wszystkim tym, co się w nich znajduje), to znaleźlibyśmy ją w Naszej Obecności – gdybyśmy zamierzali tak uczynić!

18. Nie, lecz My miotamy w fałsz prawdę; ona rozbija mu głowę i on zaraz znika. Biada więc wam za całe to kłamstwo, które przypisujecie Bogu.

19. Do Niego należy ten, kto jest w niebiosach i kto jest na ziemi. A ci (aniołowie), którzy są z Nim, nigdy nie gardzą oddawaniem Mu czci ani nie są znuzeni.

20. Oni wysławiają Go nocą i dniem (głosząc, że jest ponad wszelkimi ułomnościami, potrzebą posiadania współtowarzyszy oraz czynienia rzeczy bezcelowych), nigdy nie okazują zmęczenia i nie tracą gorliwości.

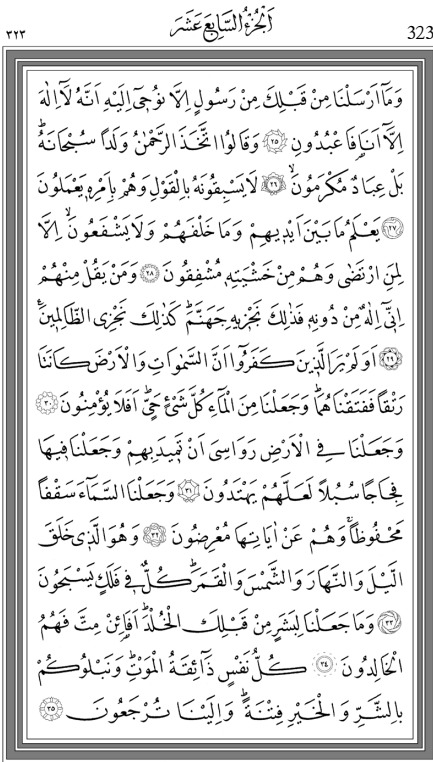
21. Cóż takiego?! Czyż politeiści (stracili nadzieję na niebiosa i) wzięli sobie bóstwa z ziemi, albowiem one (jak sądzą) zdołają wskresić zmarłych?

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَوْمٍ كَانَتْ ظِلْمُهُمْ وَأَنْتُمْ أَنْتُمْ بَعْدَهَا قَوْمًا
 آخَرِينَ ﴿۳۱﴾ فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ بَدَأْنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿۳۲﴾ لَأَنْزَعُنَا
 وَأَرْجِعُوهُمْ إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِينِكُمْ لَمَلَّكُمْ ﴿۳۳﴾ تَسْتَلُونَ ﴿۳۴﴾
 فَالْوَابُ يُسُجَّدُ لِيَأْتِيَنَّكَ ﴿۳۵﴾ تَمَارَاتُ النَّبَاتِ تَذَكَّرْتُمْ ﴿۳۶﴾ تَسْتَلُونَ ﴿۳۷﴾
 حَتَّىٰ جَعَلْنَا لَهُمْ حَصِيدًا كَحَاصِدِ بْنِ ﴿۳۸﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ
 وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِإِحْسَابٍ ﴿۳۹﴾ لَوَارِدًا أَنْ تَنْفَخَ لَهَا هُلُوكًا
 لَأَنْتُمْ تَدْعُونَ ﴿۴۰﴾ مِنْ لَدُنَّا أَنْ كُنْتُمْ قَائِلِينَ ﴿۴۱﴾ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ
 عَلَىٰ الْبَاطِلِ لِيَدْمَعَهُ ﴿۴۲﴾ فإِذَا هُوَ رَاغِقٌ ﴿۴۳﴾ وَلِكُمْ الْوَيْلُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿۴۴﴾
 ﴿۴۵﴾ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۴۶﴾
 عَنْ عِبَادِهِ ﴿۴۷﴾ وَلَا يَسْتَفْهِرُونَ ﴿۴۸﴾ يَسْجُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
 لَا يَفْتُرُونَ ﴿۴۹﴾ أَمْ اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْفِرُونَ ﴿۵۰﴾
 لَوْ كَانَ فِيهَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا
 يَصِفُونَ ﴿۵۱﴾ لَأَيُّ شَيْءٍ عَصَا يُعْجَلُ ﴿۵۲﴾ لَهُمْ يَسْتَلُونَ ﴿۵۳﴾ أَمْ اتَّخَذُوا
 مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَسَؤُنَا بُرْهَانُكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مِمَّنْ مَعِيَ وَذِكْرٌ
 مَن قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿۵۴﴾

22. Lecz prawdą jest, że gdyby w niebie i na ziemi byli jeszcze jacyś bogowie, poza Bogiem, to oba (wymiaru) uległyby zniszczeniu. Niech będzie pochwalony Bóg, Pan Najwyższego Tronu, gdyż jest całkowicie ponad wszystkim tym, co oni Mu przypisują.

23. On nie może być wezwany do rozrachunku za to, co czyni, ich fałszywi bogowie zaś (których wzięli sobie spośród istot świadomych) będą odpowiadać (za swoje uczynki).

24. Cóż takiego?! Czyż oni wzięli sobie innych bogów, poza Nim? Powiedz: “Jeśli tak, przedstawcie swój dowód! Oto Księga, za którą podążają ci, którzy są ze mną, a to są Księgi, za którymi podążali ci, którzy przyszedli przede mną (wspólnym ich przesłaniem jest wiara w Jednego, Jedyne Boga)”. Tymczasem oni nie mają żadnej wiedzy, aby poznać prawdę i dlatego odwracają się od niej z odrazą.

25. My nie posłaliśmy takiego Wysłannika przed tobą, któremu byśmy nie objawili, że nie ma innego boga poza Mną. Cziczcie zatem tylko Mnie.

26. Lecz przecież niektórzy mówią: “Miłosierny (Bóg) wziął Sobie potomka”. Niech będzie Mu chwała (że jest całkowicie ponad tym)! Przeciwnie, ci (aniołowie, których oni traktują jako potomstwo Boga) są tylko Jego zacnyimi sługami.

27. Oni mówią jedynie to, co On im powiedział i co im pozwala mówić. I działają na Jego rozkaz.

28. On wie, co jest przed nimi i co jest za nimi (zna ich przyszłość i przeszłość, to, co oni wiedzą i co jest przed nimi ukryte). I oni nie mogą się wstawiać

za nikim prócz Jego wierzących sług – tych, z których On jest zadowolony. I drżą z bojaźni przed Nim.

29. Jesliby ktoś z nich próbował powiedzieć: “Ja jestem bogiem, poza Nim”, to My odplacilibyśmy mu Piekłem. W ten sposób odplacamy wszystkich takim nikczemnikom.

30. Czyż ci, którzy nie wierzą, nie zastanawiają się nad tym, że niebiosa i ziemia były na początku jedną całością, a potem My je podzieliiliśmy na oddzielne części? I że każdą żyjącą rzecz uczyniliśmy z wody?³ Czyż zatem nie uwierzą?

31. Ustawiliśmy na ziemi mocne góry, aby się nie chwiała wraz z nimi podczas swojego ruchu. I uczyniliśmy na niej szerokie szlaki, aby (ludzie) mogli znaleźć swoją drogę.

32. I My ustanowiliśmy niebiosa sklepieniem dobrze chronionym (przed upadkiem i wspinaniem się szatanów). A jednak oni odwracają się od wszystkich tych znaków (prawdy manifestujących się) we wszechświecie.

33. To On stworzył noc i dzień, słońce i księżyc. Każde (z owych ciał niebieskich) płynie⁴ po swojej orbicie.

34. My nie daliśmy żadnej istocie ludzkiej przed tobą (o, Muhammadzie) wiecznotrwałego życia. Czyż zatem (będzie tak, że) jeśli ty umrzesz, oni żyć będą bez końca?

35. Każda dusza⁵ (osoba) skosztuje śmierci, a My doświadczamy was złymi i dobrymi rzeczami (życia), wypróbując (wasz prawdziwy charakter). W istocie, jesteście w drodze powrotnej do Nas (i ostatecznie zostanieie do Nas sprowadzeni).

3. Każdy werset Koranu ma znaczenie zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, posiada granice i punkt intelektualnego zrozumienia, a także konary, gałęzie i gałązki. Każde wyrażenie, słowo, litera i znak diakrytyczny ma wiele aspektów. Każdy, kto go słyszy, otrzymuje swój udział przez różne drzwi.

Dla ludzi wykształconych, którzy jednak nie studiowali współczesnej nauki, *jedna całość* w tym wersecie oznacza, że kiedy niebiosa były jasne i bezchmurne, a ziemia była sucha, bez życia i niezdolna do rodzenia niczego, Bóg otworzył niebiosa deszczem a głębę roślinnością i stworzył wszystkie żywe istoty. Ci ludzie rozumieją, że wszystko jest dziełem Wszehpotężnego i Pełnego Maje­statu i że powierzchnia ziemi jest ledwie Jego ogródkiem, a wszystkie chmury, które przysyłają powierzchnię nieba, mają za zadanie ów ogródek nawadniać. I ludzie padają na twarz przed ogromem Jego Władzy.

Dla wybrednych uczonych zaś oznacza to: “Na początku niebiosa i ziemia stanowiły bezkształtną masę; każde z nich składało się z materii, jak z “ciasta”, i nie wydawało z siebie żadnych stworzeń. Mądry Stwórca je oddzielił i rozwinął, nadając każdemu powabne kształty i pożyteczną formę, i uczynił je początkiem różnorodnych, pięknych stworzeń”. Owi uczeni przepelnieni są podziwem ze względu na wszechstronność Jego Mądrości.

Współcześni naukowcy rozumieją, że system słoneczny był jakby chmurą gazów bądź został stopiony w całość jak masa “ciasta”. Wtedy Wszehpotężny i Samoistniejący rozwinął tę masę i umieścił planety na ich miejscach. Albo też masa gazów zaczęła stygnąć z powodu nadzwyczaj szybkiego ruchu. Wszehmocny pozostawił słońce na swoim miejscu i przyniósł ziemię. Rozwijając głę­bę na jej powierzchni, nawadniając ją deszczem i oświetlając światłem słonecznym, Bóg uczynił świat możliwym do zamieszkania i umieścił nas w nim. Ci naukowcy są wolni od trzęsawiska naturalizmu i świadczą: “Wierzę w Boga, Jednego i Jedynego”.

A oto inne znaczenie, jakie ów werset przedstawia współczesnym (nam) uczonym:

Wszechświat był tylko w formie eteru, wszechogarniającej materii (którą niektórzy uznają za wodór, jeden z dwu atomów koniecznych do powstania wody). Bóg uczynił eter źródłem atomów, z których wszystko stworzył, i umieścił wszystko w owym “oceanie” eteru (Zob. *The Words*, “the 25th Word”, 411-412; “the 31st Word”, 587-588).

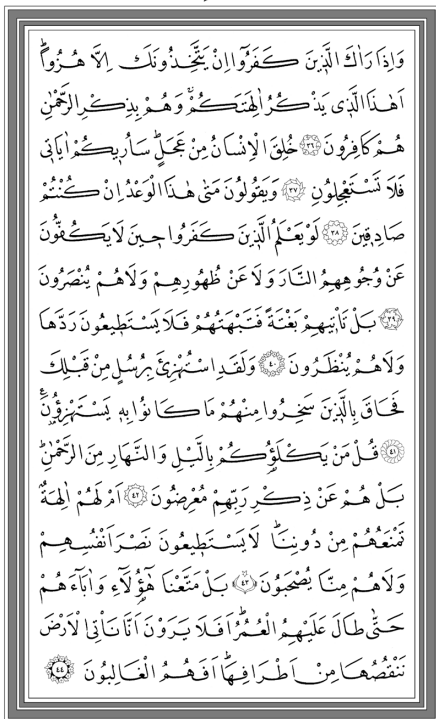
4. Czasowniki *SaBaHa* i *JaRa* (36:38), znaczące *płynięcie* i *pędzenie po wodzie*, to terminy, których Koran używa do określenia ruchu ciał niebieskich. Sugerują one, że przestrzeń kosmiczna nie jest próżna, lecz raczej wypełniona jakąś wszechobecną materią. Bediüzzaman Said Nursi podkreśla, że owa przestrzeń składa się z eteru i określa ją jako “ocean niebiański” (*The Words*, “the 31st Word”, 587-588).

5. Termin *nafs* (*jaźń*) używany jest w Koranie w znaczeniach różnych, ale podobnych i wzajemnie się uzupełniających. Po pierwsze, oznacza on *jaźń* człowieka lub rzeczy. W tym samym znaczeniu termin ten jest również stosowany w odniesieniu do Boga (3:28; 5:116).

W drugim znaczeniu jest to substancja i zasada, stanowiąca źródło życia fizycznego w istocie ludzkiej albo wymiar ducha, będący podstawą życia fizycznego człowieka i zwierzęcia (6:93).

W swoim trzecim znaczeniu, jako podstawa doczesnego życia człowieka, jest *nafs* zasadą bądź substancją świadomą potrzeb życiowych, domagającą się przyjemności, smakującą je i zachęcającą człowieka do zaspokojenia potrzeb zmysłowych. W pewnym sensie jest to substancja, która podlega człowiekowi do popełnienia zła (12:53). Może – i musi – być trenowana. Trenowana, może wznieść się z poziomu substancji nakłaniającej do zła – do rangi ducha pozostającego w zgodzie z wiarą i oddawaniem czci Bogu (89:27-28).

W swoim najobszerniejszym znaczeniu *nafs* jest ludzką naturą albo indywidualną jaźnią Boga (4:1).

36. Kiedy widzą cię ci, którzy uporczywie nie wierzą, czynią cię tylko celem swych drwin (mówiąc do siebie nawzajem): “Czy to ten, który przemawia przeciwko waszym bogom?” (Nie potrafią znieść odrzucenia swoich fałszywych bóstw). A przecież sami odrzucają Księgę Miłosiernego (Boga, który ich stworzył i obdarza miłosierdziem, i nie uznają tego za grzech).

37. Ludzkość jest z natury niecierpliwa, jak gdyby została stworzona w pośpiechu. (I dlatego oni zapytują drwiąc, kiedy nadejdzie kara, którą im, o Muhammadzie, grozisz). Ja ukażę wam nieba-

wem prawdę Moich grózb, przeto nie proście mnie, abym ją przyspieszył.

38. Lecz oni uparcie pytają: “Kiedy się w końcu spełni ta groźba? (Odpowiedzcie nam, o wy, którzy w niąierzycie), o ile jesteście ludźmi prawdy!”

39. O gdybyż tylko ci, którzy uporczywie nie wierzą, znali czas, gdy nie zdołają odpędzić Ognia ani ze swoich twarzy ani ze swoich pleców – i nie otrzymają wspomnienia!

40. Lecz on przyjdzie na nich nagle i wprawi ich w osłupienie. Nie będą w stanie go odwrócić ani też nie będzie im dana zwłoka (na ucieczkę).

41. Zaprawdę (o, Muhammadzie), drwiono już z Wysłanników przed tobą. Lecz szyderców ogarnęło to, z czego szydzili.

42. Powiedz: “Któż zdoła ochronić was nocą i w ciągu dnia przed Miłosiernym, jeśli On będzie chciał was ukarać?” A jednak odwracają się od Księgi swego Pana z odrazą.

43. Albo czyż rzeczywiście mają za obrońców bogów poza Nami? Oni (owi rzekomi bogowie) nie potrafią pomóc nawet sobie samym ani nie mogą otrzymać żadnej pomocy bądź przyjaźni od Nas.

44. Oto My daliśmy zaopatrzenie im (politeistom i grzesznikom) i ich przodkom, aby używali życia. I żyli długi czas wygodnie i bezpiecznie. (Dlatego sądzą, że będą żyć w pomyślności na wieki). Lecz czyż nie widzą, jak My postępujemy z ziemią, zmniejszając ją na krańcach? Czyż więc rzeczywiście mogą być zwycięzcami?

6. Odnośnie do zmniejszania ziemi na krańcach, zob. 13:41, przyp. 14.

45. Powiedz: “Ja was tylko ostrzegam mocą Objawienia (co do którego nie ma żadnych wątpliwości). Lecz nie usłyszają wezwania głusi, jak często by nie byli ostrzegani”.

46. Jeśli jednak dotknie ich tchnienie kary twojego Pana⁷, to będą z całą pewnością rozpaczają: “Biada nam! Byliśmy rzeczywiście niesprawiedliwi!”

47. W Dniu Zmartwychwstania ustanowimy wagi niewzruszonej sprawiedliwości i nikt w najmniejszej mierze nie zostanie pokrzywdzony. Jeśliby nawet to był czyn o wadze ziarnka gorczycznego, to My go przyniesiemy i zważymy. My wystarczymy jako rozliczający.

48. Daliśmy Mojżeszowi i Aaronowi Rozróżnienie (Księgę, która oddziela prawdę od fałszu) i uczyniliśmy je światłem (przewodnim) oraz napomnieniem dla bogobojnych i pobożnych.

49. Oni odczuwają wielką bojaźń przed swoim Panem, choć jest niewidzialny (i poza ich postrzeganiem), i drżą na myśl o Ostatniej Godzinie (i Dniu Sądu).

50. A to również (niniejszy Koran) jest Napomnieniem pełnym błogosławieństw, które My zsyłamy. Czyż je zatem odrzucicie?

51. Zaiste, wcześniej My daliśmy Abrahamowi rozagę i jego szczególną świadomość prawdy i znaleźmy go doskonale.

52. On rzekł do swego ojca i ludu: “Cóż to są za obrazy, które darzycie tak szczerym oddaniem?”

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ
 إِذَا مَا بُدُّرُونَ ﴿٥٢﴾ وَأَلَيْنَ مَسْتَهْمُهُمْ فَخْهُ مِنْ عَدَابِ رَبِّكَ
 يُعْتَلُونَ يَا وَيْلَتَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥٣﴾ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ
 لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ
 مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكُنْ فِي نَاحِي سَبِيحٍ ﴿٥٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا
 مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءَ وَذِكْرًا لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٥﴾
 الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٥٦﴾
 وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ تُنكَرُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَقَدْ
 آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَلِيمِينَ ﴿٥٨﴾ إِذْ قَالَ
 لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٩﴾
 قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٦٠﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَشْغُرًا
 وَأَبَاءٌ وَكُنْتُمْ فِي صَلَاحٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾ قَالُوا أَلَيْسَ بِالْحَقِّ أَمْرَانَتْ
 مِنَ اللَّهِ عَالَمِينَ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾ وَتَاللَّهِ
 لَأَكْبِدَنَّ أَعْيُنًا مَعَكُمْ بَعْدَ أَنْ قُولُوا مُذْهِبِينَ ﴿٦٤﴾

53. Oni odpowiedzieli: “Zastaliśmy naszych przodków oddających im cześć”.

54. “Jest więc pewne – powiedział (Abraham) – że zarówno wy, jak i wasi przodkowie byliście w błędzie oczywistym”.

55. Oni zapytali: “Czy prawdą jest to, co nam oświadczasz, czy też żartujesz?”

56. On odrzekł: “Tak (to prawda), lecz wasz Pan jest Panem niebios i ziemi, który je stworzył ze szczególnymi cechami. A ja mam dawać świadectwo tej prawdzie”.

57. I (Abraham podjął decyzję:) “Na Boga, ja z całą pewnością obmyślę plan przeciwko waszym bożkom, skoro tylko się odwrócicie plecami i odejdziecie!”

7. Bediüzzaman said Nursi cytuje ten wer-
set jako typowy przykład cudownej wymow-
ności Koranu. Wskazując na surowość kary
Bożej, zdanie posługuje się najmniejszą ilo-
ścią bądź najmniejszym jej poziomem. Całe
zdanie wyraża lekkość, tymczasem wszystkie
jego części wzmacniają znaczenie.

Słowa *jeśli jednak, gdyby tylko (la-in)*
oznaczają niepewność, a zatem implikują lek-
kość (kary). Czasownik *massa* znaczy *lek-
ko dotykać*. *Nafhatun (oddech)* jest ledwie
tchnieniem powietrza. Poprzez swoje zna-
czenie i nieużycie rodzajnika określonego, co
wskazuje na nieokreśloność, słowo to zno-
wu podkreśla *lekkość*. *Min* implikuje *część*,

w ten sposób wskazuje na małość. Słowo
‘adhāb (kara) ma odcień “lekkości” w porów-
naniu do *‘iqāb* (kary ciężkiej) i oznacza karę
lekką. Użycie słowa *Rabb* (Pan, Zaopatrują-
cy, Podtrzymujący przy życiu), sugerujące
uczucie, zamiast (na przykład) *Przytłaczają-
cy, Zawsze zdolny do odpłaty* czy też *Znie-
walający*, także wskazuje na lekkość.

Skoro zatem tak drobne tchnienie kary
ma taki efekt, to jakże surowa może być kara
Boża! W tym krótkim zdaniu jasny dla nas sta-
je się sposób, w jaki jego części łączą się ze
sobą i uzupełniają jego znaczenie. Niniejszy
przykład ukazuje koraniczny dobór słów i jego
mądrość (*The Words*, “the 25th Word”, 392).

58. I wtedy on rozbił wszystkich ich na kawałki za wyjątkiem – w ich mniemaniu – największego, aby się mogli do niego zwrócić (i zapytać, co się stało)!

59. “Któż uczynił to wszystko naszym bogom?” – zakrzyknęli. “Zaiste, ten należy do największych złoczyńców!”

60. Niektórzy powiedzieli: “Słyszeliśmy, jak wspominał o nich pewien młodzieńiec zwany Abrahamem”.

61. Oni rzekli: “Przyprowadźcie go więc przed oczy ludzi, aby mogli złożyć przeciwko niemu świadectwo!”

62. “Abrahamie – zapytali – czy to ty uczyniłeś to naszym bogom?”

63. On odpowiedział: “Bynajmniej, (ale ktoś) musiał to uczynić – to jest największy z nich. Spytajcie ich, jeśli potrafią mówić!”

64. I zwrócili się ku swojej świadomej naturze, która przebudziła się dla prawdy, i rzekli (pomiędzy sobą): “Wy (i my), to wy jesteście niesprawiedliwi!”

65. Lecz potem (pod wpływem tego samego, co skłoniło ich do niewiary) powrócili do swoich wcześniejszych przekonań i powiedzieli Abrahamowi: “Wiesz bardzo dobrze, że one nie potrafią mówić”.

66. Rzekł (Abraham): “Czyż zatem czcicie, zamiast Boga, to, co nie może wam przynieść ani żadnej korzyści, ani szkody?”

67. Hańba wam i temu, co czcicie zamiast Boga! Czy się nie zastanowicie i nie zrozumiecie?”

جَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ ﴿۵۸﴾
 قَالُوا مَنْ مَنَعَكَ هَذَا بِالْهَيْئَةِ الَّتِي لِمَنِ الظَّالِمِينَ ﴿۵۹﴾ قَالُوا سَمِعْنَا
 فَحَىٰ يَذُكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِزْهِيمٌ ﴿۶۰﴾ قَالُوا فَاثْبُتْ بِهِ
 عَلَىٰ آعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿۶۱﴾ قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ
 هَذَا بِالْهَيْئَةِ يَا إِزْهِيمُ ﴿۶۲﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا
 فَتَسْأَلُوهُمْ إِنْ كُنَّا نَظُنُّوْنَ ﴿۶۳﴾ فَرَجَعُوا إِلَىٰ الْأَنْصِبِ
 فَقَالُوا إِنَّا نَسْتَعْتَابُ الظَّالِمُونَ ﴿۶۴﴾ فَوَيْلٌ لِّكُمْ عَلَىٰ رُؤْسِهِمْ
 لَعَنَّا لَعْنَةَ مَا هُوَ لِآءٍ يَنْظِقُونَ ﴿۶۵﴾ قَالَ أَفَلَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
 اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿۶۶﴾ أُولَٰئِكَ
 وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿۶۷﴾ قَالُوا حَرِّقُوهُ
 وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿۶۸﴾ قُلْنَا
 يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿۶۹﴾ وَأَرَادُوا
 بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿۷۰﴾ وَجَنَيْنَاهُ وَوَلَّوْنَا
 إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿۷۱﴾ وَوَهَبْنَا
 لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿۷۲﴾

68. Oni krzyknęli: “Spalcie go i chroncie waszych bogów, jeśli rzeczywiście chcecie coś uczynić!”

69. “O, ogniu – nakazaliśmy – bądź dla Abrahama chłodem i pokojem!”⁸

70. Oni planowali go unicestwić, lecz My udaremniliśmy ich zamiary i uczyniliśmy ich najgorszymi z przegranych.

71. Ocaliliśmy jego i Lota (który w niego wierzył), prowadząc ich ku ziemi (damasceńskiej i Palestyny), gdzie daliśmy wszystkim ludom wiele błogosławieństw.

72. Obdarzyliśmy go Izaakiem, a jako dodatkowym podarunkiem – (jego wnukiem) Jakubem; i każdego z nich uczyniliśmy sprawiedliwym.

8. Werset niniejszy dotyczy trzech subtelnych kwestii:

Pierwsza: Tak jak każdy pierwiastek w przyrodzie, ogień także wypełnia swoją powinność wobec Boga. Nie spalił Abrahama, gdyż Bóg zabronił mu tego.

Druga: Jeden z typów żaru spala zimnem. Wyrażeniem *bađż... pokojem* Bóg Wszechmocny rozkazał zimnu: "Nie spalaj go!". Pewien tłumacz znaczenia Koranu zauważa: "Gdyby Bóg nie powiedział: 'Bađż pokojem', to ogień spaliłby go swoim zimnem". Ogień może jednocześnie palić się i być zimny. Nauka odkryła ogień zwany "białym żarem", który nie promieniuje gorącem. Zamiast tego ogień ów przyciąga otaczające gorąco i ciepło, w związku z czym sąsiadujący obszar staje się wystarczająco zimny, by zamarały płyny. Spala je zatem swoim zimnem. (Piekiło, zawierające wszelkie poziomy i rodzaje ognia, zapewne również zawiera to intensywne zimno).

Trzecia: Tak jak istnieje substancja niematerialna: wiara i zbroja taka, jak islam, które usuwają działanie ognia piekielnego i

powstrzymują je przed zaszkodzeniem nam, tak samo musi istnieć substancja fizyczna, która by nas ochroniła przed skutkami ognia. Skoro ogień nie spalił ciała Abrahama ani jego szat, ludzie mogą sporządzać podobną zbroję, by chroniła ich przed ogniem.

Dlatego werset ten sugeruje:

O, narodzie Abrahama! Bađżcie jak Abraham, by wasze szaty stanowiły waszą ochronę przed ogniem, waszym największym wrogiem w obu światach. Odziejcie waszego ducha w wiarę, i będzie to wasza zbroja przeciwko Ogniewi piekielnemu. Prócz tego ziemia zawiera substancje, które będą chronić was przed złem ognia. Szukajcie ich, wydobywajcie je i odziewajcie się w nie.

Ważnym krokiem w postępie ludzkości było to, że odkryła ona substancję odporną na działanie ognia. Spójrzmy jednak, na jakże szlachetne i piękne szaty wskazuje ten werset; szaty tkane na krosnach czystości wiary i poddania się Bogu. Te szaty nie zniszczą przez całą wieczność! (zob. *The Words*, "the 20th Word", 273).

73. I uczyniliśmy ich przywódcami prowadzącymi lud drogą prostą zgodnie z Naszym rozkazem. I objawiliśmy im, że należy dokonywać dobrych uczynków, wykonywać modlitwę wedle jej warunków i płacić obowiązkowe datki na dobroczynność. Oni byli Naszymi sługami, którzy poświęcili się szczerze oddaniu Nam czci.

74. I również Lota (uczyniliśmy przywódcą), któremu daliśmy władzę i zdrowy, mądry osąd, a także (objawiliśmy mu) wiedzę. I ocaliliśmy go od ludu tego kraju, który oddawał się czynom obrzydliwym. Zaprawdę, to byli ludzie niegodziwi, zatraceni w grzechach.

75. My objęliśmy go (Lota) Naszym Miłosierdziem. Zaiste, on był pomiędzy sprawiedliwych.

76. I Noego. On wzywał Nas daleko wcześniej (przed Abrahamem) i My odpowiedziliśmy na jego modlitwę i ocaliliśmy go od strasznego nieszczęścia wraz z (tą) rodziną i ludźmi (którzy w niego wierzyli).

77. My wspomogliśmy go bezpieczeństwem od ludzi, którzy za kłamstwa uważali Nasze Objawienia. Zaprawdę, to byli ludzie niegodziwi i My ich wszystkich potopiliśmy.

78. (Pośród tych, których uczyniliśmy przywódcami, byli) Dawid i Salomon. Oni obydwa rozstrzygali kiedyś sprawę dotyczącą pola, na które zabłąkały się owce pewnych innych ludzi. My obserwowaliśmy ich sąd i byliśmy jego świadkami.

79. Sprawiliśmy, że Salomon jaśniej zrozumiał całą sprawę. Obdarzyliśmy obu

وَجَعَلْنَا هُمْ آفَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَلَوْطًا أَنْبَيْنَاهُ خُصْمًا وَعِيلًا وَبَجَيْتًا مِنْ الْقُرْبَىٰ الَّذِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَأَدْخَلْنَا فِي رَحْمِنَا إِنَّهُ مِنْ الصَّالِحِينَ ﴿٧٤﴾ وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٥﴾ وَنَصَرْنَا هُ مِنْ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَا هُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٦﴾ وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْتَصِمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَثَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٧﴾ فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحُونَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٨﴾ وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِيُخْفِيَ لَكُمْ رِجْسَكُمْ مِنْ بَاسِكِهِمْ لَمَّا نَسَبُوا شَاكِرُونَ ﴿٧٩﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا رَبًّا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿٨٠﴾

władzą oraz zdrowym, mądrym osądem i wiedzą (dotyczącą ich misji i zgodną z czasem, w jakim obydwa żyli)⁹. I podporządkowaliśmy góry a także ptaki, aby Nas wraz z Dawidem wysławiała¹⁰. To My czynimy to wszystko.

80. I nauczyliśmy go sztuki sporządzania żelaznych kolczug, aby was chroniły od gwałtowności wojny. Czyż więc jesteście wdzięczni (o, ludzie)?

81. A Salomonowi oddaliśmy na usługi porywisty wiatr, bieżący na jego rozkaz i niosący go ku ziemi, którą obdarowaliśmy błogosławieństwem¹¹. My mamy o wszystkim pełną wiedzę (i znamy prawdziwą naturę oraz wszystkie aspekty każdej rzeczy).

9. Zgodnie z relacjami Salomon, pokój z nim, zdecydował, że właściciel pola ma tymczasowo posiadać owce i korzystać z ich mleka, wełny i nowo narodzonych jagniąt. W tym czasie pole miało zostać powierzone właścicielowi owiec, by je uprawiał i przywrócił do poprzedniego stanu. Dawid, pokój z nim, zaakceptował to rozwiązanie.

Werset nie wspomina natomiast o osądzie Dawida. Zdanie: „*Obdarzyliśmy obu władzą oraz zdrowym, mądrym osądem i wiedzą (dotyczącą ich misji i zgodną z czasem, w jakim obydwaj żyli)*”, usuwa wszelkie nieporozumienia dotyczące Dawida. Sugeruje jednak, że rozstrzygnięcie Salomona było trafniejsze.

Tradycja profetyczna, zapisana w zbiorze *Sahih al-Buchari (I'tisam*, 21), ustanawia zasadę sędziowską: „Jeśli sędzia czyni, co w jego mocy, by wydać słuszne rozstrzygnięcie, to otrzymuje dwie nagrody, jeśli wyda poprawny werdykt, a jedną nagrodę, jeśli się pomyli”. Werset niniejszy popiera to i wyjaśnia, że obaj sędziowie, wydający różne rozstrzygnięcia w tej samej sprawie, otrzymują nagrodę, o ile szczerze czynią, co w ich mocy, by osądzić słusznie sprawę, w odniesieniu do której brak jest jasnego i dokładnego rozstrzygnięcia w Koranie i Sunnie.

10. Werset wskazuje na to, że Bóg Wszechmogący dał modlitwom Go wysławiającym, które wypowiadał Dawid, taką siłę, echo i tak przyjemne brzmienie, że sprawiały one przyjemność nawet góróm. Jak olbrzymi system audio, tworzyły one wokół Dawida krąg i powtarzały jego wysławianie. To

rzeczywistość, gdyż każda góra z jaskiniami może “mówić”. Jeśli oświadczysz przed górą: “Wszelka chwała należy się Bogu”, to góra odpowie echem o tej samej treści. Skoro Bóg Wszechmogący obdarzył tą zdolnością góry, to można ją rozwijać.

Bóg dał Dawidowi zarówno Posłannictwo, jak i Kalifat w formie zupełnie wyjątkowej. On zaś pozwolił swoim zdolnościom rozwijać się i cudownie rozkwitnąć Posłannictwem i władzą, a góry szły za nim, jak żołnierze bądź uczniowie. Pod jego kierownictwem wysławiały Pełnego Majestatu Stwórcę i powtarzały, co tylko powiedział.

Każda góra ma zbiorową osobowość i zespołową tożsamość; ofiaruje więc właściwe im wysławianie Boga. Jak każdy człowiek wierzący wysławia Boga przy pomocy echa językiem ludzkości, tak góra wychwala Stwórcę Pełnego Majestatu swoim własnym, szczególnym językiem (*The Words*, “the 20th Word”, 271).

11. Salomon pokonywał odległość, na którą normalnie trzeba by poświęcić dwa miesiące, w dwóch krokach, szybując w powietrzu (34:12). Jest to sugestia, że ludzkość może i powinna usiłować podróżować w przestrzeni powietrznej. Wszechmocny Bóg powiada tutaj: “Jeden z Moich sług nie poddał się swoim żądom cielesnym i Ja posadziłem go na powietrzu, niczym na wierzchowcu. Jeśli porzucicie lenistwo i zaczniecie właściwie wykorzystywać niektóre z Moich praw przyrody, to również możecie dosiąść powietrza” (*The Words*, “the 20th Word”, 267-268).

82. A spośród dżinów i szatanów byli tacy, którzy dla niego nurkowali (aby wydobyć z morza drogocenne kamienie), a poza tym wykonywali też inne prace¹². I My czuwaliliśmy nad nimi (aby uniemożliwić im nieposłuszeństwo wobec Salomona)^{13/14}.

83. I (wspomnij) Hioba (pośród tych, których uczyniliśmy przywódcami): on wzywał swego Pana, mówiąc: “Oto nawiedziło mnie nieszczęście (i nie mogę już oddawać Tobie czci tak, jak powinienem). A Ty jesteś Najmiłosierniejszym spośród miłosiernych”.

84. Odpowiedzieliśmy na jego modlitwę i usunęliśmy wszystkie utrapienia, od których cierpiał. Przywróciliśmy mu też rodzinę, a dodatkowo – daliśmy dwakroć tyle domowników, jako miłosierdzie od Nas i jako napomnienie dla tych, którzy poświęcają się oddawaniu Nam czci^{15/16}.

85. (Wspomnij również pomiędzy przywódcami) Ismaila, Idrisa i Zu’l-Kifla¹⁷. Wszyscy oni byli mężni i cierpliwi.

86. My objęliśmy ich Naszym Miłosierdziem. Oni należeli do ludzi o najwyższej prawości.

87. (Wspomnij) także Zu’n-Nuna (Jonasza). On odszedł w gniewie (od swego ludu, który trwał uporczywie w niewierze, nie zwracając uwagi na jego ostrzeżenia) i był pewien, że My nigdy nie skrócimy mu (życia). Lecz w końcu nawoływał w zasłonach ciemności (wnętrza ryby, morza i czarnej, deszczowej nocy): “Nie ma (innego) boga, prócz Ciebie; Chwała Ci (że jesteś ponad jakąkolwiek ułomnością). Zaprawdę, byłem jednym z niesprawiedliwych (i sam sobie wyrządziłem krzywdę).

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يُعْوِضُونَ لَهُ وَيَسْلُونَ عَمَلًا دُونَ
ذَلِكَ وَكَتَابْنَاهُمْ حَافِظِينَ ﴿١٢﴾ وَأَتُوبُ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي
مَسْتَسِيءٌ الصِّرَاطَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٣﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَيَسْتَأْذِنُهُمْ
مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَعِنْدَنَا وَذَكَرَى لِلْعَالَمِينَ ﴿١٤﴾
وَاسْتَجِيبْ لَهُ إِذْ دَعَا رَبَّهُ وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٥﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٦﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٧﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٨﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٠﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢١﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٢﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٣﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٤﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٥﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٦﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٨﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٩﴾
وَإِذْ نَادَى رَبَّهُ مَرْجُومًا وَذَكَرْنَا فِي رَحْمَتِنَا أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٠﴾

88. My odpowiedzieliśmy również na jego wołanie, i ocaliliśmy go od niedoli. W ten sposób ratujemy wiernych¹⁸.

89. (Oprócz tego wspomnij) Zachariasza. Kiedyś wołał do swego Pana, mówiąc: “Panie mój! Nie daj mi opuszczać świata bez potomka, choć Tyś jest Najlepszym spośród spadkobierców”¹⁹.

90. Wysłuchaliśmy i jego wołania, i obdarowaliśmy go Janem. Uzdrawiliśmy też dla niego małżonkę, aby urodziła dziecko. Zaprawdę, oni (trzej) spieszyli ku dobrym czynkom, jakby współzawodnicząc ze sobą. Wzywali Nas w pełnej nadziei tęsknocie i w ogarniętym obawą niepokoju. I oni okazywali Nam wielką pokorę.

12. Budowały dlań świątynie, rzeźby (przedmiotów nieożywionych), zbiorniki jak stawy i kotły w ziemi (34:13).

13. Werset ten stwierdza, że Prorok Salomon, pokój z nim, podporządkował sobie dżiny, diabły i złe duchy. Powstrzymywał ich zło i wykorzystywał je do prac użytecznych. Wynika z tego, że dżiny, które są istotami świadomymi i najważniejszymi mieszkańcami ziemi po ludziach, mogą nam służyć i można z nimi nawiązać kontakt. Posługiwać można się także diabłami, dobrowolnie bądź przymuszając je do tego. Bóg Wszechmogący podporządkował je słudze, który przestrzegał Jego przykazań. Werset niniejszy implikuje także: *O ludzkości! Ja podporządkowałem słudze, który był mi posłuszny, dżiny i diabły, również te najgorsze. Jeśli poddacie się Moim rozkazom, to większość stworzeń, w tym dżiny i diabły, mogą zostać wam podporządkowane.*

Wersety te wyznaczają najwyższy punkt nauk okultystycznych i nadnaturalnych, które zajmują się wydarzeniami paranormalnymi. Zalecają nam podporządkować sobie takie istoty za pomocą Koranu, byśmy zostali ocaleni od ich zła.

Lecz Koran nie nawiązuje do współczesnej nam "nekromancji", którą praktykują niektórzy ludzie "cywilizowani", usiłując nawiązać kontakt z duchami zmarłych, które w rzeczywistości są zamaskowanymi złymi duchami. Jest to raczej forma znana pewnym świętym, jak np. Muhji'd-Din ibn-Arabi, który mógł komunikować się z dobrymi duchami.

14. Bardzo trudno w dzisiejszej Biblii znaleźć właściwe pojęcie Boskości, Proroctwa, życia wiecznego, Boskiego Przeznaczenia i jego odniesienia do wolnej woli człowieka, a także egzystencji duchowej. Poza tym Biblia przypisuje niektórym Prorokom czyny grzeszne, np. Dawidowi i Salomonowi (zob. 2 Samuela, 11; 1 Krl, 11:1-8).

Dawid był Prorokiem, który otrzymał Boskie Pismo (Psalmy) i który jest wysła-

wiany w Koranie za swoje szczerze i głębokie oddanie Bogu (38:17-20). Choć był królem, żył w sposób prosty, zarabiając na życie własną pracą. Miał tak wielką świadomość Boga, że dużo płakał i pościł co drugi dzień. Nasz Prorok zalecał ten typ postu niektórym swoim Towarzyszom pytającym o najbardziej nagradzany rodzaj postu nieobowiązkowego (al-Buchari, "Tahadżdżud", 7, "Saum", 59; Muslim, "Sijam", 182).

Jest również absolutnie nie do pomyślenia, by Prorok Salomon popełnił ciężkie grzechy, które przypisuje mu Biblia.

Gdyby nie został objawiony Koran, to nie wiedzielibyśmy, czy poprzedni Prorocy byli rzeczywiście szczerymi, oddanymi i wdzięcznymi sługami Boga. Koran uwalnia Jezusa od deifikacji, jakiej poddali go jego wyznawcy i od tego, że wyparł się go jego własny lud, wyjaśniając, że Bóg nie ma synów ani córek. Oczyszcza także Proroków izraelskich i nie-izraelskich od wspomnianych przez Biblię, rzekomych "grzechów". Koran przedstawia Jezusa jako ducha od Boga, który został tchnięty w Dziewicę Marię; Abrahama, jako zaufanego przyjaciela Boga; Mojżesza, jako tego, który przemawiał do Boga; Dawida, jako szczerego sługę Bożego, Wysłannika i Kalifa, a Salomona, jako króla i Proroka, który pokornie modlił się do Boga. Pomimo tego, że był największym i najpotężniejszym królem w dziejach, Prorok Salomon, pokój z nim, pozostał aż do śmierci pokornym sługą Boga.

15. Prawdomówność, wiarygodność, zdolność do przekazywania Bożych rozkazów, inteligencja oraz bezgrzeszność stanowią podstawy Proroctwa. Te atrybuty posiadał każdy Prorok.

Wszyscy teologowie muzułmańscy zgadzają się również, że prorocy nie mieli żadnych defektów cielesnych ani duchowych. Byli szlachetni w swoim zachowaniu i osobowości i mieli czarującą powierzchowność i doskonałą budowę ciała.

Prorocy musieli być wolni od wszelkich ułomności fizycznych, by nie odpychać innych ludzi. Wyjaśniając Boską mądrość tego, że Wysłannik żył 63 lata, Said Nursi pisze:

“Wierni są religijnie zobowiązani do okazywania Wysłannikowi Bożemu miłości i szacunku w stopniu najwyższym oraz do wypełniania każdego jego rozkazu bez odczuwania żadnej niechęci wobec jakiegokolwiek aspektu jego osobowości. Z tego względu Bóg nie pozwolił mu dożyć kłopotliwego i nieraz upokarzającego wieku podeszłego, lecz wysłał go do ‘najwyższego domu’, gdy miał 63 lata” (*The Letters* 2, 84-85).

Podobnie jak bezpodstawne jest twierdzenie, że Prorok miał problemy z mówieniem, tak samo bezpodstawne są insynuacje, dotyczące rozpaczy Hioba. Jak możemy wnosić z wersetów koranicznych i jak wspomina Biblia (Hioba, 2:7), Hiob był dotknięty pewną chorobą skórną, powodującą bolesne wrzody od stóp do głowy. Jednak insynuacje, jakoby w jego wrzodach lub ropniach żyły robaki i że wynikający stąd odór odpychał ludzi, są całkowicie pozbawione podstaw. Jeśli ludzie go rzeczywiście opuścili, to musiało to wynikać z jego późniejszego ubóstwa. Na początku: bogaty, wdzięczny sługa Boga; potem: pozbawiony majątku, rodziny, dzieci. Jako Prorok nie mógł mieć odpychającej powierzchowności, przynajmniej jego twarz musiała być wolna od wrzodów. Jego ciało nie mogło wydzielać nieprzyjemnego zapachu. Przeciwnie do biblijnej relacji, że Hiob przeklął dzień swoich narodzin (Hioba, 3:1) i Boga (Hioba, 7:20-21) i usprawiedliwił bardziej siebie niż Boga (Hioba, 32:2), Prorok Hiob znosił swoje długoletnie nieszczęścia bez żadnej skargi. Modlił się: “Oto nawiedziło mnie nieszczęście (i nie mogę już oddawać Tobie czci tak, jak powinienem). A Ty jesteś Najmiłosierniejszym spośród miłosiernych” (21:83). Bóg odpowiedział na jego modlitwę i usunął jego nieszczęście, przywrócił mu rodzinę i majątek, i to – w dwójnasób.

16. Dotknięty przez długi okres licznymi ranami, Prorok Hiob, pokój z nim, lękał się, że ucierpi od tego jego obowiązek modlitewny: “Oto nawiedziło mnie nieszczęście... A Ty jesteś Najmiłosierniejszym spośród miłosiernych” (21:83). Bóg Wszechmocny przyjął jego szczerą, bezinteresowną i oddaną modlitwę w sposób najcudowniejszy. Obdarował Hioba doskonałym zdrowiem i wszelkim współczuciem.

Modlitwa Hioba niesie ze sobą ważną naukę dla nas:

“W porównaniu do ran fizycznych i choroby Hioba, pokój z nim, my cierpimy na chorobę ducha. Gdyby wyprowadzić na wierzch nasze wnętrza, to ukazałybyśmy się bardziej poranieni i chorzy niż Hiob. Każdy grzech bowiem, który popełniamy, i każda wątpliwość, wkraczająca do naszego umysłu, powoduje rany na naszym sercu i duszy.

Rany Hioba, pokój z nim, były tego rodzaju, że zagrażały jego krótkiemu życiu; nasze zaś wewnętrzne rany zagrażają życiu nieskończenie długiemu, wiecznemu. Potrzebujemy suplikacji Hioba tysiące razy bardziej niż on sam.

Grzech, przenikając do serca, zaciemnia je, aż w końcu gasi światło wiary. Każdy grzech zawiera w sobie szlak wiodący do niewiary. O ile ów grzech nie zostanie rychło zatarty poprzez szukanie Bożego przebaczenia, wyrasta z robaka w węża, który zżera serce.

Poza tym życie jest uszlachetniane, udoskonalane, wzmacniane za pomocą nieszczęść i chorób i dzięki temu wypełnia swój cel. Życie prowadzone monotonicznie na tapczanie w komforcie i wygodzie jest niemal tożsame z niebytem.

Wreszcie królestwo doczesności jest polem doświadczalnym, jest miejscem służby i posługi. To nie jest miejsce przyjemności i nagród za uczynki dokonane dla sprawy Boga. Przeto choroba i nieszczęścia – o ile nie dotyczą wiary i są znoszone cierpliwie – pozostają w pełnej zgodności z posługą i oddawaniem czci Bogu; nawet jeszcze je wzmacniają. Skoro zaś takie nieszczęścia sprawiają, że godzina poświęco-

na na uwielbieniu Boga ma równowartość oddawaniu czci przez cały dzień, to nie powinniśmy skarżyć się, lecz dziękować za owe trudności.

Oddawanie czci składa się z dwóch aspektów, pozytywnego i negatywnego. Pozytywny jest oczywisty. Negatywne uwielbienie występuje wtedy, gdy ktoś doświadczany przez nieszczęście bądź chorobę dostrzega własną słabość i bezradność, a zwracając się do swego Współczującego Pana, szuka w Nim schronienia, rozmyśla o Nim, prosi Go i ofiaruje czystą formę czci, której nie jest w stanie przeniknąć żadna obluda. Jeśli on lub ona trwa w cierpliwości, myśli o oczekującej za nieszczęście nagrodzie i okazuje wdzięczność, to każda mijająca godzina liczy się jak cały dzień spędzony na modlitwie. Krótkie życie wydłuża się. Czasem nawet jedna minuta liczona jest jak cały dzień modlitwy.

Siła cierpliwości danej człowiekowi przez Miłosiernego Boga jest adekwatna do nieszczęścia, jakie go dotyka, o ile nie zostaje zmarnowana na bezpodstawnym strachu. Jednakże ze względu na przewagę uludy, lekceważenie i wyobrażanie sobie, że ten przemijający świat jest wieczny, człowiek marnuje swoją siłę cierpliwości.

Mówiąc krótko: tak jak wdzięczność powiększa Boże łaski, tak skarga na los zwiększa nieszczęście, usuwając wszelką okazję do współczucia.

I na koniec, prawdziwie szkodliwym nieszczęściem jest to, które dotyka Religie. Należy stale szukać schronienia na Boskim Dworze przed nieszczęściem w sprawach Religii. Te jednak nieszczęścia, które Religii nie dotyczą, nie są w rzeczywistości nieszczęściami. Niektóre z nich są ostrzeżeniami Miłosiernego Boga. Kiedy pasterz rzuca kamieniem w owce wchodzące w szkodę, to one rozumieją, że kamień miał na celu ostrzeżenie ich przed niebezpiecznym działaniem. Wdzięczne wracają na swoje pastwisko. Podobnie wiele pozornych nieszczęść stanowi Boskie ostrzeżenia i napomnienia; dzięki innym odpuszczane są grzechy, a jeszcze inne budzą ludzi ze snu zaniedbania, przypominając

im o ludzkiej bezradności i słabości. Choroba uważana za nieszczęście, nie jest w rzeczywistości nieszczęściem, lecz raczej łaską od Boga i środkiem oczyszczenia.

Prorok Hiob, pokój z nim, nie modlił się o zadowolenie dla własnego ducha, lecz szukał możliwości uzdrowienia ze względu na oddawanie czci Bogu, gdyż choroba przeszkadzała mu w rozmyślaniu nad Nim sercem i mową. My też powinniśmy, wznosząc prośby do Boga, prosić o uzdrowienie ran wewnętrznych i duchowych, które wynikają z popełnionych grzechów.

Co się tyczy chorób fizycznych, to możemy szukać od nich ucieczki wtedy, gdy przeszkadzają naszym modlitwom. Powinniśmy jednak wznosić nasze prośby w sposób pokorny, nie protestując i nie zawodząc. Jeśli przyjmujemy Boga za swojego Pana, to musimy poddać się wszystkiemu, co On nam daje, manifestując Swoje Panowanie. Wzdychanie i skarżenie się w sposób, który sugeruje, że sprzeciwiamy się Boskiemu Przeznaczeniu i Dekretowi, stanowi formę krytyki Boskiego Przeznaczenia i oskarżenie podniesione przeciwko Bożemu współczuciu. Kto znajduje uchybienie w Boskim miłosierdziu, ten zostanie go niechybnie pozbawiony. Kto w nieszczęściu wznosi protesty i się skarży, tylko je jeszcze powiększa” [“The Gleams”], 8-11).

17. Nie da się powiedzieć nic kategorycznego o tożsamości Proroka *Zu l-Kifl*, pokój z nim. Abu’l-Ala al-Mawdudi wskazuje na to, że *Zu l-Kifl* nie jest imieniem, lecz tytułem, jak *Zu h-Nun*, tytuł stosowany na określenie Proroka Jonasza, a oznaczający: “Towarzysz Ryby”. Według niego, *Zu l-Kifl* oznacza *człowieka mającego w czymś wielki udział*. Tytuł ten został mu nadany ze względu na wzniosłą osobowość i wysoki stopień w Raju. Podobnie jak al-Mawdudi, profesor Suad Yıldırım z Turcji jest zdania, że ów człowiek mógł być Prorokiem Ezechielem, który przebywał pośród Dzieci Izraela na wygnaniu w Babilonie. Żył i wykonywał swoją misję, wzywając ludzi do Boga

w Chaldei, nad rzeką *Chebar*, mniej więcej pomiędzy 594 a 572 r. przed Chr.

18. Suplikacja Proroka Jonasza (*Junus*), syna Matty, pokój z nim, stanowi (prośbę do Boga) suplikację najpotężniejszą i najbardziej efektywny sposób na aprobatę modlitwy przez Boga. Zasadniczy zrab historii Jonasza, pokój z nim, jest następujący:

Jonasz został wrzucony do morza i połknęła go wielka ryba. Morze było wzburzone przez sztorm, noc ciemna, a nadzieje Jonasza – wyczerpane. Jednakże w tej strasznej sytuacji to prośba do Boga stała się szybkim środkiem ocalenia. Tajemnica siły owej prośby była taka:

W tej sytuacji cała przyczynowość została zwieszona, gdyż Jonasz mógł zostać ocalony jedynie przez kogoś, którego rozkaz podporządkowałby jednocześnie rybę, morze, noc i niebo. Tymczasem wszystko to zjednoczyło się przeciwko niemu. Nawet gdyby całe stworzenie przyszło mu z pomocą, to i tak nie zdobyłby się mu to na wiele. Przyczynowość nie ma przecież skutku realnego i stwórczego. Ponieważ Jonasz był przekonany, że nie ma innej ucieczki, jak tylko Stwórca przyczyn, i w świetle swojej wiary w Boską Jedność jasno dostrzegał szczególne miłosierdzie Boga względem każdej istoty, jego prośba do Boga nagle poddała sobie noc, morze i rybę. Dzięki zasadniczej wierze w Boską Jedność i Władzę nad stworzonym brzech ryby stał się dla Jonasza swego rodzaju okrętem podwodnym, a wzburzone morze, przypominające wybuchający wulkan – pogodną równiną, miejscem przyjemnej wycieczki. Poprzez światło jego wiary niebo się rozjaśniło i nad jego głową pojawił się księżyc, niczym lampa. Wreszcie dotarł do brzegu ocalenia i dostrzegł w pełni łaskę Boga wobec siebie.

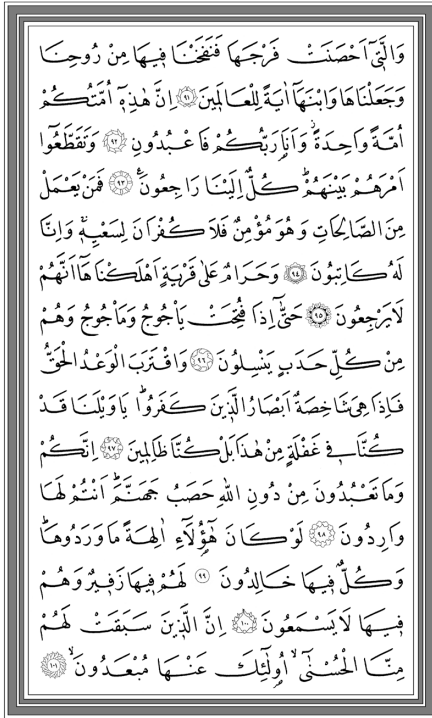
Obecnie znajdujemy się w sytuacji po stokroć straszniejszej niż ta, w której znajdował się Jonasz, pokój z nim. Naszą

nocą jest przyszłość. Kiedy niedbale spoglądamy w naszą przyszłość, jawi się nam ona po stokroć ciemniejsza i straszniejsza niż jego noc. Naszym morzem jest ziemia obracająca się w przestrzeni. Każda fala tego morza niesie na sobie tysiące martwych ciał i dlatego jest ono tysiąckrotnie straszniejsze niż jego morze. Naszą rybą są złośliwe żądze cielesne, które usiłują zniszczyć fundamenty naszego życia wiecznego. Ta ryba jest tysiąckroć szkodliwsza niż była jego wielka ryba. Jego ryba mogła unicestwić życie trwające sto lat, tymczasem nasza stara się zniszczyć życie wieczne. Skoro taki jest nasz stan, to powinniśmy, naśladując Jonasza, pokój z nim, szukać schronienia bezpośrednio w Stwórcy przyczyn, który jest naszym Panem, i powinniśmy mówić:

Nie ma innego boga poza Tobą; jesteś Pelen Chwały! Oto ja jestem jednym z tych czyniących zło i rozumiem w pełni, że tylko On może odpędzić od nas przyszłe szkody, ten świat doczesny i pokusy naszych zmysłów – wszystko to zjednoczone przeciwko nam ze względu na nasze zaniedbanie i pójście błędną drogą. Oto przyszłość jest poddana Jego rozkazowi, świat doczesny – Jego władzy, a nasza dusza – Jego kierownictwu (streszczone z *Lema ʿar* [“The Gleams”], 5-7).

19. Konkluzja wersetu nie jest sprzeczna z pierwszą częścią suplikacji Zachariasza, lecz ją potwierdza. Na tym świecie Bóg Wszechmogący działa zazwyczaj spoza zasłony przyczynowości i nasz świat jest wymiarem mądrości (Boga) i próby. Znaczenie więc jest następujące: “Wierzę w pełni, że Ty jesteś Najlepszym spośród spadkobierców, oczekuję zatem, że obdarzysz mnie łaską prawego dziedzica”, i w swojej konkluzji przypomina prośbę Hioba, by Bóg ulitował się nad nim: “Ty jesteś Najmiłosierniejszym spośród miłosiernych”.

91. I (wspomnij) tę błogosławioną niewiastę, która dała najlepszy przykład strzeżenia swej czystości²⁰. My tchnęliśmy w nią z Naszego Ducha²¹ i uczyniliśmy ją i jej syna cudownym znakiem (Naszej Mocy stwórczej) dla wszystkich światów.

92. Ta oto wasza społeczność (którą stanowią wszyscy Wysłannicy i ich naśladowcy) jest jedną wspólnotą tej samej wiary, a Ja jestem waszym Panem (który was stwarza, podtrzymuje przy życiu i ochrania)²²; przeto jedynie Mnie czczycie.

93. Lecz ludzie podzielili się i poróżnili pod względem religii. Wszyscy jednak do Nas powrócą (aby zdać sprawę z tego, co czynili).

94. Kto będąc prawdziwym wiernym, czyni dzieła dobre i sprawiedliwe – tego wysiłek nie pozostanie w niewdzięczności bez nagrody. My przechowujemy na jego korzyść zapis każdego dobrego uczynku, jakiego dokonał (nie pomijając żadnego z nich).

95. Jest nie do pomyślenia, aby społeczność, której unicestwienie postanowiliśmy (ze względu na niewiarę i niepowetowane grzechy), mogła powrócić do wiary. (Podobnie niemożliwe jest, aby społeczność, którą zniszczyliśmy, nie powróciła do Nas, a potem, żeby została zwrócona światu doczesnemu, uwierzyła i czyniła dobro)²³.

96. Wreszcie nadejdzie dzień, kiedy oswobodzeni zostaną Gog i Magog i pospieszą z każdego wzniesienia²⁴.

97. I przybliżyła się prawdziwa obietnica Ostatniej Godziny; i oto oczy tych, którzy upórcozywie nie wierzą, zastygły w przerażeniu (i zawołali): “Biada nam! Zaiste, żyliśmy nierozważnie i nie pamiętając o niej! O, naprawdę byliśmy złoćczyńcami (którzy nade wszystko wyrzadzili niesprawiedliwość samym sobie)!”

98. “Wy i wszystko to, co ubóstwiacie i czcicie poza Bogiem, to jedynie drewno opałowe dla Piekieł. Przybędziecie tam”.

99. Jeśliby one (przedmioty ich czci) były rzeczywiście bóstwami, to by doń (do Piekieł) nie przybyły. A każde z nich będzie tam przebywać.

100. Ich udziałem tam będą jęki i nic (dla siebie użytecznego) nie będą w stanie usłyszeć. (To będzie odpłata za rozmyślną głuchotę wobec Boskiego Objawienia w życiu doczesnym).

101. Lecz z pewnością z dała od niego (od Piekła) będą ci, dla których już wcześniej postanowiliśmy ostateczne dobro.

20. Koran wspomina Marię obok Proroków, choć Prorokiem nie była, ze względu na jej wyjątkową wielkość i zacność oraz po to, by przedstawić Jezusa w jego prawdziwej (ludzkiej) tożsamości.

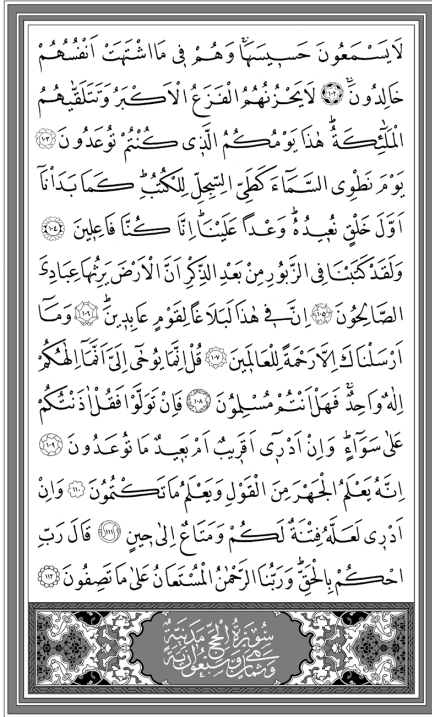
21. Odnośnie do Bożego tchnienia w Marię ze Swego Ducha, by powołać na świat Jezusa, a także odnośnie do Adama, który został ukształtowany z "gliny", by mógł przyjść na świat, zob. 4:171, przyp. 34; 15:29, przyp. 8.

22. Koran relacjonuje historie wielu Proroków i opowiada o cierpieniach, jakie przyszło im znieść, by potem uwolnił ich od tego Bóg. Omawia też misję każdego z nich i stwierdza, że Prorok Muhammad, pokój z nim, nie przyniósł nowej religii, a zatem wszyscy Prorocy i ich zwolennicy, od pierwszego dnia ludzkich dziejów na ziemi aż do Dnia Ostatniego, stanowią jedną społeczność z Bogiem jako ich Panem, który jako Jeden Jedyny musi być czczony. Zasadni-

czym fundamentem tej wiary i podstawowym momentem jedności pomiędzy wiernymi, stanowiącym główną dynamikę wobec podziału między nimi, jest wiara w Boga jako Jedyną Istotę Boską, Pana i Władcę całego stworzenia, w tym, oczywiście, ludzkości; i oddawanie tylko Jemu czci.

23. Werset niniejszy ma te wszystkie znaczenia. Podczas gdy werset 94 wspomina wierzącego sługę, ten werset mówi o wspólnocie. Sugeruje, że zepsucie jest podobne do choroby zakaźnej, a jednostki idą zazwyczaj ku zbłądzeniu, wzorując się na innych członkach swojej społeczności. Całkowite unicestwienie przychodzi jako wynik zepsucia, które ogarnia niemal całą społeczność bądź przynajmniej jej większą część. Dowodzi to konieczności społecznej reformy i naprawy.

24. Odnośnie do Goga i Magoga oraz ich inwazji na świat cywilizowany tuż przed końcem czasu, zob. 18:98-99, przyp. 30-31.

102. Oni nie usłyszą nawet najśłabszego dźwięku stamtąd i będą przebywać pośród tego, co pragną ich dusze (radując się tym w pełni).

103. Nie zasmuci ich nawet największy wstrząs (kiedy zadną drugi raz w Trąbę), a aniołowie przywitają ich pozdrowieniem: “Oto wasz dzień; dzień, który został wam obiecany”.

104. Dzień, w którym My zwiniemy niebiosy tak, jak się zwija zapisane zwoje. My przywrócimy stworzenie do istnienia tak łatwo, jak stworzyliśmy je za pierwszym razem²⁵. To obietnica, która Nas wiąże, a My spełniamy to, co obiecujemy.

105. My (zawarliśmy w Najwyższej, Na Wieki Przechowywanej Tablicy,

a potem) zapisaliśmy w Psalmach po (objawieniu w) Torze, że Moi sprawiedliwi służy odziedziczą ziemię²⁶.

106. Zaprawdę, w tym (Koranie) znajduje się wyjaśnienie (każdej prawdy niezbędnej) dla sług Bożych poświęcających się oddawaniu Mu czci.

107. My posłaliśmy cię (o, Muhamma-dzie) jedynie jako niezrównane miłosierdzie dla wszystkich światów²⁷.

108. Powiedz: “Zostało mi objawione, że wasz Bóg jest Bogiem Jedynym. Czyż zatem staniecie się muzułmanami (tymi, którzy są Mu całkowicie poddani)?”

109. Jeśli pomimo to oni się odwrócą, powiedz: “Głosiłem wam wszystko to, co głosić muszę, i ostrzegałem was wszystkich tak samo. Lecz nie wiem, czy to, czym się wam grozi (zniszczenie lub Sąd Ostateczny) jest blisko czy daleko.

110. Doprawdy, On zna wszystko, co się mówi otwarcie, podobnie jak zna wszystko, co trzymacie w sekrecie (w tym i wasze tajne zamiary).

111. I nie wiem: być może zwłoka, którą wam dano, jest dla was próbą (byście w pełni pokazali, że zasłużyliście na Jego karę), i chwilowym używaniem.

112. Powiedział (Wysłannik): “Panie mój, rozsądź (pomiędzy mną a tymi niewierzącymi) zgodnie z prawdą (i spraw, aby prawda objawiła się w pełni). Pan nasz jest Miłosierny; jest Tym, u którego pomocy szuka się zawsze przeciwko temu, co fałszywie przypisujecie (Jemu i mnie)”.

25. Bóg ożywia tę rozległą ziemię, gdy jest martwa i sucha, okazując przez to Swoją Moc, pobudzając do życia niezliczone gatunki stworzeń, z których każde jest tak nadzwyczajne, jak rodzaj ludzki. On ukazuje Swoją wszechogarniającą Wiedzę w nieskończonych odmianach owych istot, w skomplikowanym splataniu się wszystkich ich różnorodnych form. Bóg zwraca uwagę Swoich sług ku szczęśliwości wiecznej, zapewniając ich w Swoich niebiańskich dekretach o Zmartwychwstaniu, i jednocześnie ukazuje im Swoją chwałę jako Żywiciela i Pana. Sprawia, że wszystkie stworzenia współpracują ze sobą, obracając się po orbicie Jego Rozkazu i Woli, i pomagają sobie w poddaniu się Jemu.

On ukazuje naszą wartość, stwarzając nas jako najwszechstronniejszy, najbardziej subtelny i wartościowy owoc Drzewa Stworzenia; przemawiając do nas bezpośrednio i podporządkowując nam wszystkie rzeczy. Czyż Ktoś tak Współczujący i Potężny, Mądry i Wszechwiedzący mógłby nie dać nam Zmartwychwstania, nie zgromadzić Swoich stworzeń i nie przywrócić nas do życia? Czyż mógłby nie ustanowić Swojego Najwyższego Trybunału i nie stworzyć Nieba i Piekła? Koncepcje przeciwstawne są nie do przyjęcia.

W rzeczywistości Wszechmocny Zarządca spraw tego świata stale stwarza na jego skończonej, przejściowej powierzchni rozliczne znaki, przykłady i wskazówki owego Najwyższego Zgromadzenia oraz Miejsca, gdzie ono się odbędzie. Każdej wiosny widzimy, jak w ciągu kilku dni niezliczone gatunki zwierząt i roślin gromadzą się, by następnie się rozproszyć. Korzenie drzew i roślin są ożywiane dokładnie tam, gdzie są. Zwierzęta są odtwarzane w formach niemal identycznych. Nasiona, które zdają się tak podobne, nagle wyrastają na różnorodne byty. Czyż cokolwiek mogłoby być trudne dla Tego, który to wszystko czyni? Jakże mógłby Ten, który stworzył niebiosy i ziemię w "sześć dni", być niezdolnym do wskrzeszenia ludzi jednym podmuchem!?

Przypuśćmy, że uzdolniony pisarz mógłby napisać nieskończenie wiele książek na szerokiej kartce papieru w ciągu jednej godziny, bez błędów i opuszczeń, w pełni i w najlepszym stylu. Jesliby potem ktoś powiedział wam, że ów autor może przepisać swoją książkę z pamięci, nawet jeśli ona wpadła do wody i została utracona, jakże ktoś mógłby w to nie uwierzyć? Albo pomyślimy o władcy, który w celu pokazania swojej władzy bądź ostrzeżenia swoich poddanych, usuwa swoim rozkazem góry, obraca kraj dookoła, a morze przekształca w suchy grunt. Wyobraźmy sobie także, że wielki głaz blokuje drogę, którą goście podążają na przyjęcie do tego władcy. Jeśli ktoś powie, że władca usunie ów głaz swoim rozkazem, to czyż powiemy, że nie zdoła tego uczynić? Albo wyobraźmy sobie kogoś, kto gromadzi wielką armię, i zostaje nam powiedziane, że on przywoła ją dźwiękiem trąby na paradę wojskową w batalionach, wcześniej tę armię rozpuściwszy? Jeśli bataliony sformują szeregi, to czy w to nie uwierzymy? Jeśli nie uwierzymy, to nasze zbłądzenie będzie przeogromne (*The Words*, "the 10th Word", 96).

26. Odnośnie do Najwyższej, Na Wieki Przechowywanej Tablicy, zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17: przyp. 10.

Niniejszy werset stanie się bardziej zrozumiałą, jeśli rozważymy go łącznie z 24:55: „*Bóg obiecał tym spośród was, którzy uwierzą i będą czynić dobre, prawe dzieła, że z całą pewnością wyznaczy ich namiestnikami na ziemi (w miejsce tych, którzy są u władzy obecnie), tak jak wyznaczył tych (mających takie same cechy), którzy byli przed nimi; i że – na pewno – umocni im religię, którą (wybrał) i zatwierdził dla nich, i zastąpi ich obecny stan pełen lęku bezpieczeństwem (i będą mogli praktykować swą religię swobodnie i w pokoju). Oni oddają cześć jedynie Mnie, nie przydając mi nikogo za współtowarzyszy (w wierze, czci i władzy kierowania ich życiem)*”. Sprawiedliwi słudzy, którym zostało przyobiecane, że ostatecz-

nie odziedziczą świat, to ci, którzy łączą prawość z oddaniem się uwielbieniu Boga (i tylko Jego), co też będzie wspomniane w następnych wersetach.

27. Werszet niniejszy wyjaśnia w całej jasności misję naszego Proroka. Misja ta ma dwa główne aspekty, jeden związany ze stworzeniem i życiem całego wszechświata, drugi zaś – z ludźmi, od jego czasów aż do Godziny Ostatniej.

W odniesieniu do aspektu pierwszego, Prorok Muhammad, pokój z nim, jest zarówno nasieniem Drzewa Stworzenia i jego najwspanialszym i najdoskonalszym owocem, tym, o którym Bóg oświadcza: “Gdyby nie chodziło o ciebie, to nigdy nie stworzyłbym światów” (al-Adzłuni, 2:232), jak i zwiercia-

dłem, w którym manifestuje się Boskie Miłosierdzie, i środkiem, poprzez który Jego łaski docierają do całego stworzenia. W terminologii sufickiej Prorok Muhammad, pokój z nim, jest największym, Powszechnym Człowiekiem. Jeśli chodzi o drugi, religijny aspekt jego misji, to jest Prorok dla jednostek i dla społeczności środkiem do osiągnięcia wiecznej szczęśliwości poprzez naśladowanie go. Prorok jest też depozytariuszem najwyższej rangi wstawiennictwa na Tamtym Świecie. Innymi słowy, jest on zwierciadłem albo środkiem dla szczególnych łask Bożych, związanych z Jego Współczuciem. Dzięki niemu łaski te docierają do każdego stworzenia. Tylko jego droga prowadzi do wiecznego zbawienia.

SURA 22

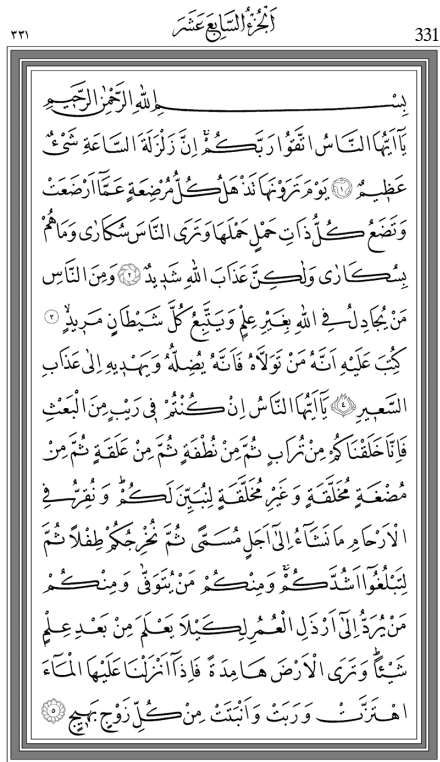
AL-HADŹDŹ (PIELGRZYMKA)

Okres medyński

Powszechnie przyjmuje się, że objawianie niniejszej sury rozpoczęło się w Mekce, a zostało zakończone w Medynie. Ten rozdział Koranu zawiera 78 wersetów. Znajdujemy tutaj krytykę mekańskich politeistów za ich ślepą i rozmyślną uporczywość w przypisywaniu Bogu współtowarzyszy oraz wskazanie na sprzeczności w ich doktrynie. Sura ta ostrzega nowych wiernych, którzy mogą się wahać i nie przetrwać trudności, jakie w sposób naturalny wiążą się z przyjęciem nowej wiary. Zarazem jednak udziela im pozwolenia na podjęcie zbrojnego oporu w związku z ciągłym nękaniami ze strony Mekkańczyków i zagrożenia, jakie stanowili dla bezpieczeństwa muzułmanów w Medynie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O, ludzie! Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec swego Pana, pełni bogobojności i pobożności, i pójďte pod Jego ochronę. (Nigdy nie zapominajcie, że) gwałtowny wstrząs Ostatniej Godziny jest rzeczą strasliwą.
2. W Dniu, w którym wszyscy to zobaczycie, każda karmiąca matka porzuci w strachu swoje niemowlę, a każda ciężarna poroni swój ciężar. Dostrzeżesz, że wszyscy ludzie jak gdyby postradali zmysły, choć naprawdę ich nie postradają. Tak się stanie, albowiem kara Boża jest niezwykle sroga.
3. Pośród ludzi są tacy, którzy spierają się o Boga, nie mając żadnej prawdziwej

wiedzy, i idą za każdym zepsutym, buntowniczym i złośliwym szatanem.

4. W jego (Szatana) sprawie postanowiono, że kto go sobie weźmie za opiekuna, tego on z pewnością zwiedzie ku zbłądzeniu i poprowadzi ku karze Ognia.

5. O, ludzie! Jeśli życie wątpliwości co do Zmartwychwstania, to (rozważcie fakt, że) Myśmy stworzyli was z ziemi (na początku, kiedy jeszcze nie istnieliście, jako ludzkość), i materialnie każdy z was pochodzi z ziemi. Potem (stworzyliśmy was) z kropli płynu (nasiennego), a potem z grudki krwi zakrzepłej, przylegającej (do ścianki łona), potem zaś z bryłki w części uformowanej, a w części nieuformowanej; zróżnicowanej

i niezmierzonych. I w ten sposób My wam wyjaśniamy (rzeczywistość Zmartwychwstania)¹. I sprawiamy, że to, co chcemy (aby przyszło na świat) spoczywa w łonach przez pewien wyznaczony czas, po czym wyprowadzamy was jako (zależne od rodziców) niemowlęta, a potem (zaopatrujemy was w to, co niezbędne i właściwe) byście osiągnęli wiek pełnej siły. Pomiedzy wami niektórym dane jest umrzeć (w tym cza-

nie wzmianki bądź później), a niektórzy są zachowani (przy życiu) do najniższego stanu wieku podeszłego, tracąc wiedzę o czymkolwiek, co kiedyś wiedzieli. (Dodatkowym dowodem na Zmartwychwstanie jest to, że) widzicie ziemię suchą i bez życia, aż nagle, kiedy zsyłamy na nią (błogosławioną) wodę, porusza się, pęcznieje i wydaje wszelkiego rodzaju zachwycające pary roślin.

---

1. Pełny opis poszczególnych etapów rozwoju ludzkiego embrionu, które Koran przedstawił nam 14 wieków temu, a współczesna nam nauka odkryła stosunkowo niedawno, zob. 23:12-14.

Podobnie jak w kilku innych werszetach (np. 21:104, zob. również przypis 25 do tego wersetu), Koran wskazuje nam pierwsze stworzenie świata i istot żywych jako analogię do Zmartwychwstania. Wspomina też,

jako dowód, stworzenie człowieka, poczynając od pierwiastków ziemi, powietrza i wody, poprzez poszczególne etapy rozwoju w łonie matki. Zdecydowanie łatwiejsze dla rozumu jest przyjęcie, że istota, której byt był kiedyś całkowicie nieznan, a która następnie została stopniowo stworzona z materii zupełnie jej nieprzypominającej, będzie – przez tę samą Moc Stwórczą – wskrzeszona do życia po śmierci.

6. Tak jest, albowiem Bóg jest Ostateczną Prawdą i jest Zawsze Ten Sam; On daje życie martwym i ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

7. A Ostatnia Godzina z pewnością nadejdzie – nie ma co do tego wątpliwości, i Bóg z pewnością wskrzesi wszystkich, którzy są w grobach.

8. A jednak pośród ludzi są tacy, którzy spierają się o Boga, nie mając prawdziwej wiedzy ani prawdziwego przewodnictwa², ani (Boskiej) Księgi dającej światło.

9. Oni butnie dyskutują, aby sprowadzić ludzi z drogi Boga³. Na tym świecie czeka ich hańba, a w Dniu Zmartwychwstania damy im zakosztować kary Ognia palącego.

10. „Kara ta wynika z tego, co (popelniliście) i własnymi rękami wysłaliście (na Tamten Świat), a Bóg nigdy nie czyni Swoim sługom nawet najmniejszej niesprawiedliwości”.

11. Pośród ludzi jest również taki, który czci Boga na krawędzi (wiary), oczekując jedynie zysków doczesnych. Jeśli spotyka go jakieś dobro, to on jest zeń zadowolony. Jeśli jednak dotyka go jakaś próba, to on się całkowicie odwraca, powracając do niewiary. On (wskutek tego) traci zarówno ten świat, jak i życie wieczne. Zaiste, to strata oczywista.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَقَدْ خَلَقَ الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٠﴾
وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّآرَبِّبٍ فِيهَا وَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي
الْقُبُورِ ﴿١٠١﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿١٠٢﴾ تَأْتِي عَطْفُهُ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ
فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَيُنذِفُهُ يَوْمَ الرِّبَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٠٣﴾ ذَلِكَ
بِمَا قَدَّمْتِ بِكَ وَإِنَّ اللَّهَ لَيَنصُرُ الظَّالِمَ لِلْعَبِيدِ ﴿١٠٤﴾ وَمِنَ النَّاسِ
مَن يُعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِن أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِن
أَصَابَهُ فِتْنَةٌ انْفَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَلِكَ هُوَ الْمُخْزِرَ الْكُفْرَ الْمُبِينِ ﴿١٠٥﴾ يَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ
وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْعَبِيدُ ﴿١٠٦﴾ يَدْعُوا مَن ضَرَّهُ
أَقْرَبُ مِن نَّفْعِهِ لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَليْسَ الْعَسِيرُ ﴿١٠٧﴾ إِنَّ اللَّهَ
يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٠٨﴾ مَن كَانَ يَظُنُّ
أَن لَّنْ يَمُوتَ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِكَبَابِ
إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغْتَبِطُ ﴿١٠٩﴾

12. On wzywa prócz Boga to, co nie może mu ani zaszkodzić, ani przynieść korzyści. Oto zbłądzenie dalekie.

13. On wzywa nawet tę istotę, która zaszkodzi mu raczej, niż przyniesie korzyść: jakże to zły opiekun i jakże zły towarzysz!

14. Zaprawdę, tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, Bóg wprowadzi do Ogrodów, przez które przepływają rzeki. Z całą pewnością, Bóg czyni, co zechce.

15. Kto sądzi, że Bóg nie dopomocze Wysłannikowi do zwycięstwa na tym świecie i do pomyślności w życiu wiecznym, ten niech poruszy niebiosa i ziemię, aby zapobiec (nadejściu) Jego

pomocy: niech wyciągnie sznur aż do niebios (i powstrzyma pomoc i Objawienie), a potem niech go odetnie tak, by zszedł nie łamiąc się na kawałki. Potem

niech zobaczy, czy podstępny, które knuje, będą dlań jakąkolwiek pomocą i (czy zdoła) usunąć to, co go doprowadziło do wściekłości.

---

2. Werset niniejszy przytacza trzy źródła, na których należy się oprzeć, aby zdobyć właściwą wiedzę o Bogu. Są to: (1) wiedza zdobyta poprzez studiowanie w świetle Objawienia tego, co stworzone i poprzez dyscypliny duchowe; (2) prawdziwe przewodnictwo, czyli Boskie Objawienie bądź inspiracja, albo też przewodnictwo wspomniane w

4:69; a wreszcie (3) Księga Boga, która oświeca umysł i serca.

3. *Zamachsari*, autor *al-Kaszszaf*, pisze, że wspomniani w wersetach 8 i 9 dyskutujący o Bogu to zepsute, buntownicze i złośliwe szatany z wersetu 3, a spierający się z wersetu 3 to ci, którzy za nimi podążają.

16. To w obliczu takiej wściekłości i złościwości My zsyłamy Koran w przesłaniach jasnych w znaczeniu i treści, i jako oczywiste znaki prawdy. A Bóg prowadzi drogą prostą, kogo zechce.

17. Pomiedzy tymi, którzy prawdziwie wierzą (w Boga i podążają za Muhammadem), i tymi, którzy stali się żydami, sabejczykami, chrześcijanami i magami, a także tymi, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy (nie mając nic do czynienia z objawioną przez Boga religią)⁴ – Bóg z pewnością rozsądzi w Dniu Zmartwychwstania. Bóg jest świadkiem każdej rzeczy.

18. Czyż nie rozważacie tego, że wszyscy, którzy są w niebiosach i wszyscy, którzy są na ziemi, padają na twarz przed Bogiem, i tak samo czynią słońce, księżyc, gwiazdy, góry, drzewa i zwierzęta, i czyni tak wiele spośród istot ludzkich?⁵ Tymczasem dla wielu innych (istot ludzkich) zasłużenie przeznaczona jest kara. A kogo Bóg poniży, temu nikt nie przywróci godności. Zaprawdę, Bóg czyni, co zechce⁶.

19. Oto dwie grupy sobie przeciwne (ci, którzy poddali się całkowicie Bogu, i ci, którzy tego nie uczynili. Choć jest wiele różnic w obrębie każdej z nich), oni spierają się nawzajem o (prawdę dotyczącą) ich Pana. Co do tych, którzy nie wierzą (zdecydowanie odrzucając Boga albo przypisując mu współtowarzyszy w

وَكَلَّا لَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِيَ مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾
 إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّالِحِينَ وَالْمُتَصَادِقِينَ
 وَالْمُجْرِمِينَ وَالَّذِينَ اشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ
 وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَاللَّهُ وَآبُ وَكَبِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
 حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُسِئْ لِنَفْسِهِ إِنَّهُ يَحْمِلُهَا مِنْ كُفْرِهِ
 إِنَّ اللَّهَ يُفْعَلُ مَا يُكْتَبُ ﴿١٨﴾ هَذَا نَحْنُ الْخَصَمَانِ الْخَصَمَانِ
 رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِنْ نَارٍ يَصْبُ
 مِنْ فَوْقِ رُؤُوسِهِمُ الْحَبِيبُ ﴿١٩﴾ يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ
 وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَهَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾ كُلَّمَا رَأَوْا
 أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ عَمَمٍ أَعْبَدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ
 النَّجْمِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحْمَلُونَ فِيهَا مِنْ
 آسَافِيرٍ ذَهَبٍ وَتُؤَلَّفُوا لَهَا شِجْرًا يَصِفُّونَ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

Atrybutach lub władzy boskiej), ci będą mieli wykrojone szaty z ognia, a wrzaca woda będzie wylewana na ich głowy

20. i stopi ich wnętrzości i skórę.

21. Dla nich przeznaczone są żelazne różgi z hakami.

22. Kiedykolwiek w swej udrecie będą usiłować wydostać się stamtąd (z Ognia piekielnego), będą tam zawracani (i powiedzą im): „Zakosztujcie kary Ognia palącego!”

23. (Natomiast) tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, Bóg dopuści do Ogrodów, poniżej których przepływają rzeki; (będą tam) przyozdobieni w bransolety ze złota i pereł, a ich szaty będą z jedwabiu⁷.

4. Niniejszy werset wzmiankuje trzy główne grupy wierzących. Pierwsza grupa to prawdziwie wierzący, którzy idą za Prorokiem Muhammadem, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo Boże. To również prawdziwi spadkobiercy wszystkich poprzednich proroków.

Druga grupa składa się z czterech podgrup. Są to:

Żydzi, tzn. ci, którzy zredukowali swą objawioną przez Boga religię do religii plemiennej lub narodowej, a Boga do bóstwa, „należącego” wyłącznie do jednej rasy. Zaprzeczali również życiu wiecznemu i zredukowali szczęście wieczne do szczęścia tego świata w tzw. „Ziemi Obiecanej”. Poza tym zmienili prawo Boże.

Sabejczycy to albo ci, którzy twierdzili (i twierdzą), że są zwolennikami proroka Jana (Chrzyciela), albo ci, którzy oddawali cześć ciałom niebieskim i twierdzili, że wyznają religię proroków Seta i Henocha. Obydwie grupy żyły (i żyją) w północnym Iraku.

Wspomniani tutaj chrześcijanie to ci, którzy – choć byli zwolennikami Jezusa (pokój z nim) – to jednak zniekształcili jego religię, przypisując Bogu syna lub twierdząc, że Jezus jest wcielonym Bogiem, i przypisywali boskość Dziewicy Marii, a także Duchowi, który zapowiedział jej syna. Zapożyczyli do swej religii także szereg innych doktryn pogańskich.

Nazwa „magowie” – *Madżus* odnosi się do „czcicieli ognia” w Persji. Wierzą oni w istnienie Boga dobra i światła oraz Istoty Złej, Ducha Ciemności. Twierdzą, że są zwolennikami doktryny Zaratusztry (Zoroastra).

Tych, którzy są żydami i chrześcijanami, Koran traktuje jako Ludzi Księgi. Wysłannik Boży i jego Towarzysze, opierając się na tym wersecie, traktowali również Sabejczyków i Zaratusztrian jako Ludzi Księgi.

Trzecia grupa składa się z politeistów, którzy nie kierują się żadną Boską Księgą, ani nie powołują się na żadnego proroka. Chociaż wielu spośród nich wierzy w pewien sposób w Boga jako Stwórcę wszechświata, to jednak przyjęli oni i oddawali cześć wielu bóstwom, wyobrażanym zwykle w postaci posągów.

5. Przyczyną, dla której wyodrębnionych zostało tutaj „wiele spośród istot ludzkich”, chociaż są one przecież włączone do ogólnej kategorii wszystkich tych, „którzy są w niebiosach i wszystkich, którzy są na ziemi”, jest to, że wszystkie istoty ludzkie „padają na twarz” przed Bogiem w tym znaczeniu, że nie są w stanie ominąć Bożych praw „natury” albo stworzenia, ani też sposobu, w jaki funkcjonują wszechświat i istoty żywe: przychodzenia na świat i opuszczania go, istnienia poszczególnych ras itp. Jednakże wielu ludzi poddaje się Bogu dobrowolnie: wierzą w Niego i oddają Mu cześć, żyją również wedle Jego przykazań.

6. Bóg jest całkowicie wolny co do Swego Woli i postępowania. Mimo to w swym rozstrzygnięciu spraw ludzkich uwzględnia ludzkie wybory, działania i intencje. Jak to stale wskazujemy w niniejszych przypisach, dobry przykład relacji pomiędzy absolutną Wolą Boga a wolą człowieka oraz osądu istot ludzkich zawarty jest w wersetach: *„Zaiste, ziemia należy do Boga i On czyni jej spadkobiercami tych, których zechce spośród Swych sług”* (7:128); oraz: *„Moi sprawiedliwi słudzy odziedziczą ziemię”* (21:105). Wnosimy z Objawienia Bożego, że Bóg uwzględnia w swych decyzjach wybory i swobodne działanie istot ludzkich.

7. Podobny werset i jego objaśnienie, zob. 18:31, przyp.

24. Oni byli prowadzeni ku najczystszyemu ze słów (wierze w nie i wypowiedaniu ich)⁸ i byli prowadzeni ku ścieżce Tego, który jest godzien wszelkiej chwały (wypowiadający i czyniący jedynie to, co jest godne wysławiania).

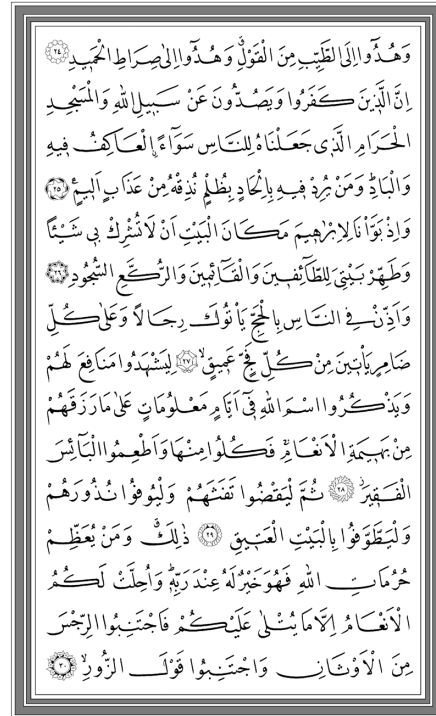
25. Co do tych, którzy nie wierzą i odsuwają (imnych) od drogi Boga i (odsuwają wiernych od odwiedzin) Świętego Meczetu (Al-Masdzid al-Haram), ustanowionego przez Nas miejscem oddawania czci (Bogu) jednakowo dla wszystkich ludzi (wierzących), zarówno tych, którzy tam (w Mekce) przebywają, jak i tych, którzy przybywają z zewnątrz – ktokolwiek skłania się tam do zbłądzenia z właściwej drogi poprzez rozmyślnie popełnioną nieprawość, ten za Naszą sprawą zakosztuje kary bolesnej.

26. I (wspomnij) kiedy wyznaczylismy Abrahamowi miejsce Domu (Ka'ba), jako miejsce oddawania czci (zwracając się do niego): „Nie przypisuj Mi żadnych współtowarzyszy i utrzymuj Mój Dom w czystości (od wszelkiego materialnego i duchowego brudu) dla tych, którzy go będą okrażać; i tych, którzy będą stać przed nim w modlitwie, a także tych, którzy (modląc się) będą się skłaniać i padać na twarz”.

27. I ogłosz całą ludzkości pielgrzymkę (hadżdż) (jako obowiązek), ażeby przybywali do ciebie pieszo i na każdym smukłym wielbłądzie, z każdego głębokiego wąwozu;

28. Ażeby doświadczali rzeczy, które mogą przynieść im korzyść (pod względem społecznym, ekonomicznym, duchowym), i by ofiarowali w czasie znanych, określonych dni bydło, w które On ich zaopatrzył, wypowiadając nad nim Imię Boże. Jedzcie z niego mięso i nakarmcie przygnębionych, biednych.

29. Potem niech doprowadzą się do schludności (obcinając sobie włosy, zdej-

mując ihram – szaty pielgrzyma, biorąc kąpiel, obcinając paznokcie, itd.), niech wypełnią swe przyrzeczenia (jeśli jakieś poczynili, niech też dopełnią ryty pielgrzymki) i niechaj okrażą pobożnie Starożytny, Dostojny Dom⁹.

30. Wszystko to (Bóg nakazał co do hadżdżu), i kto obdarza szacunkiem świętości Boga, uzna to za najlepsze dla siebie w obliczu swego Pana. Trzoda jest wam dozwolona (na ofiary i dla spożywania), za wyjątkiem tego, co już zostało wam wspomniane (jako zabronione). Przeto unikajcie obrzydliwego zła bałwochwalstwa i unikajcie wszelkich słów kłamliwych (nigdy nie wypowiadajcie ani nie ustanawiajcie niczego, co sprzeciwiałoby się objawionym przykazaniom dotyczącym tego, co dozwolone i zabronione)¹⁰,

8. Niniejszy werset oznacza, że tacy ludzie wierzą i oświadczając, że *Nie ma boga, prócz Boga*, przemawiają jedynie czystą mową i wypowiadają tylko czyste słowa, takie jak świadectwo wiary (*szahada*), wspomnianie Boga, dawanie porad ze względu na Boga, recytowanie Koranu itp. Powstrzymują się od jakiegokolwiek próżnej, bezużytecznej, nie stosownej mowy.

9. Ostatnie dwa wersety wzmiankują pewne obowiązkowe rytuały *hadżdżu*, z których część została już wspomniana w 2:196-203. Po przybyciu do *miqat* (którejkolwiek ze stacji przeznaczonych do wejścia w stan *ihram*), pielgrzymi powinni się ogolić, obciąć paznokcie, wykonać *ghusl* albo *hudu* i użyć jakichś perfum. Mężczyźni ubierają specjalne szaty pielgrzyma, zwane także *ihram*, gdyż są one symbolem wejścia w stan *ihram*. Kobiety nie zakładają specjalnego stroju. Przed rozpoczęciem *hadżdżu* należy złożyć modlitwę składającą się z dwu *rakatów* (jednostek modlitewnych) i wyrazić swoją intencję odbycia *hadżdżu* albo *umry* (*umra* – mniejsza pielgrzymka), albo *hadżu* i *umry*. Założenie *ihramu* i wyrażenie intencji odbycia *hadżdżu* lub *umry* to zasadnicze elementy rytuałów pielgrzymkowych, które bez tych dwu są nieważne.

W stanie *ihram* pielgrzymi muszą unikać kontaktów płciowych i wszystkiego, co do nich prowadzi; kłótni i swarów, zawierania związków małżeńskich i uczestniczenia w ceremoniach ślubnych. Mężczyźni nie mogą nosić ubrań szytych ani butów, które przykrywają stopę powyżej kostek, przykrywają głów i (zarówno kobiety, jak i mężczyźni) – twarzy, używać perfum, obcinać paznokci, polować, zabijać zwierząt, a także ucinąć drzewa i kosić trawy w obrębie świętych dzielnic Mekki. Przed świętem pierwszego dnia święta Eid al-Adha (Święto Ofiarowania) pielgrzymi, którzy już dopełnili obowiązku *łakfa* (*wakfab*) (przebywania przez pewien czas) w Arafat po południu dziewiątego dnia

miesiąca Dhu'l Hidżdża (wigilia święta) oraz w Muzdalifa kolejnej nocy, powinni powrócić do Miny (*Mina*) po zebraniu kamyków w Al-Muzdalifa. Po wschodzie słońca muszą rzucić siedem kamyków na Dżamrat al-Akaba. Następnie składają ofiarę, obcinają włosy, zdejmują *ihram* i wracają do swego życia codziennego, za wyjątkiem współzycia płciowego ze swoją żoną.

Z kolei udają się do Ka'by w celu wykonania obowiązkowego okrażenia powitalnego (*tałaf*) – zasadniczej części pielgrzymki. Zaleca się wykonanie tego *tałafu* pierwszego dnia Eid al-Adha, można odbyć go jednak także w dwa następne dni. Po nim, jeśli obydwójce pielgrzymów: mąż i żona, obcięli już włosy i zdjęli *ihram*, współzycie płciowe jest dozwolone. Jeśli pielgrzymi odbywają *hadżdż tamattu* (łączą w trakcie *hadżdż* i umrę z przerwą), to muszą wykonać po wspomnianym okrażeniu (*tałaf*) sa'j. Ci zaś, którzy wykonują *hadżdż kiran* (*qiran*), kombinacja *hadżdżu* i umry bez przerwy pośredku, w jednym stanie *ihram*, albo *ifrad* (jedynie *hadżdż*), nie muszą wykonywać tego drugiego *sa'j*, o ile wykonali sa'i i *tałaf* po swoim przybyciu do Mekki.

Pielgrzymi muszą teraz powrócić do Mina i spędzić tam trzy dni Eid al-Adha. Po południu drugiego i trzeciego dnia (Dhu'l Hidżdża 11 i 12) rzucają siedem kamyków na każdy z trzech *dżamratów*, rozpoczynając od *dżamrat al-Ula*, a następnie *dżamrat al-Wusta* i *dżamrat al-Akaba*. Przy każdym rzuceniu kamykami wychwalają Boga i po rzuceniu kamykami w dwa pierwsze *dżamraty* zanoszą modlitwy za siebie, za swoich rodziców i krewnych, a także za wszystkich muzułmanów. Jeśli pielgrzymi pragną zostać w Mina również czwartego dnia Eid al-Adha, to w takim przypadku rzucają w *dżamraty* kamykami przed południem.

Po powrocie do Mekki ci pielgrzymi, którzy mają zamiar wrócić do swojego kraju, muszą wykonać tzw. Okrażenie (*tałaf*) pože-

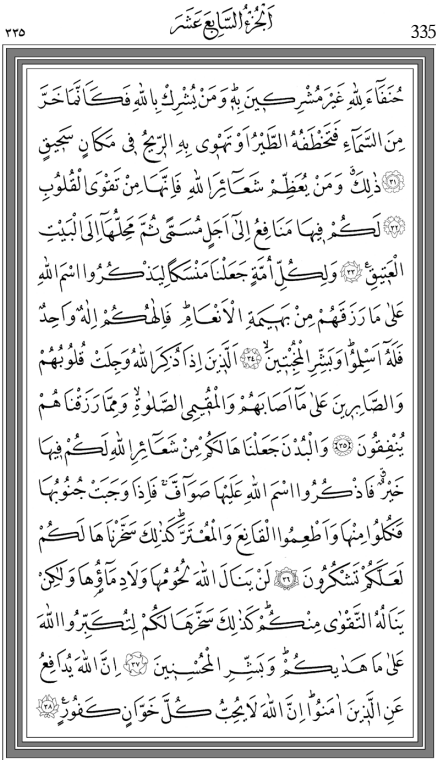
gnalne. Następnie powinni się udać do źródła Zamzam i wypić z jego wody tyle, ile to możliwe. Wówczas udają się do Al-Multazim, wycierają swe twarze i tors, dotykają nakrycia Ka'by, modlą się i wnoszą prośby do Boga. Z tym, że czynności związane z Al-Multazim i nakryciem Ka'by, nie należą do obowiązkowego rytuału pielgrzymkowego.

10. Werset ten odnosi się do przykazań, które zabraniają spożywania padliny, krwi, która wypłynęła ze zwierzęcia, tzn. innej, aniżeli ta, która pozostała w żyłach organów takich, jak płuca czy śledziona; mięso wieprzowe, a także takie mięso zwierzęcia, podczas zabijania którego wypowiedziano imię inne niż Boga lub też nie wypowiedziano imienia Boga (6:145; 16:115). Nie tylko te rodzaje mięsa zwierzęcego są zabronione. Rzeczy zabronione, wspomniane w obu wersetach, należą jedynie do zwierząt domowych: owiec i bydła. Na podstawie Objawienia Wysłannik Boży poinformował nas także o innych zakazanych zwierzętach. Drugim, poza Koranem, źródłem prawa muzułmańskiego jest Sunna. Zawiera ona wszystko to, co jest związane z prawem religijnym: to, co Wysłannik powiedział

lub też uczynił, albo też zaakceptował, będąc pośród swych Towarzyszy. Sunna stanowi źródło prawodawstwa poprzez swe nakazy i zakazy i ustala zasady związane z ustanawianiem wszystkich powinności religijnych. Określa również, co jest zabronione, a co jest dozwolone. Nie wolno nigdy zapomnieć, że także Sunna oparta jest na Bożym Objawieniu. Wysłannik „nie mówi od siebie, ze swego pragnienia; to (co wam głosi) jest Objawieniem mu przekazywanym” (53:3-4).

W odpowiedzi na pytanie, czy *hudu* (ablucja rytualna) może być wykonywana wodą morską, Wysłannik oświadczył: „Woda morska jest czysta, a martwe zwierzęta z morza wolno spożywać” (Abu Daud, „Tahara”, 41; Tirmidhi, At-Tirmidhi, „Tahara”, 52). To stwierdzenie stało się podstawą wielu przepisów prawnych. Jednym z nich jest to, że Koran generalnie zabrania spożywania zwierząt, które zmarły w sposób naturalny i nie zostały zabite zgodnie z regułami obowiązującymi w islamie. Sunna, wychodząc od tej zasady ogólnej, zezwala na spożywanie zwierząt morskich, które zmarły w morzu.

Zob. także 6:145, przyp.

31. Będąc wiernymi o czystej wierze w Boga (hanifami), nieprzypisującymi Mu żadnych współtowarzyszy. Kto przypisuje Bogu współtowarzyszy (wygląda tak), jak gdyby spadł z niebios i pochwyciły go ptaki, albo też wiatr uniósł go w odległy, bezdenne rów (sprawiając, że się roztrzaskał)¹¹.

32. Tak (jest zaiste)! A kto szanuje symbole i rytuały ustanowione przez Boga (takie jak dżum'ua, i modlitwy świąteczne (Eid), z pewnością jest takim ze względu na prawdziwą pobożność i świadomość Boga, zrodzoną w jego sercu.

33. W nich są dla was korzyści (pośród symboli i rytuałów publicznych islamu jest złożenie ofiary ze zwierzęcia), aż

do wyznaczonego terminu (ich ofiarowania). Następnie niesione są na ofiarowanie do świętych miejsc Starożytnego, Dostojnego Domu.

34. Każdej wierzącej wspólnocie wyznaczaliśmy ofiarę jako akt czci, ażeby była składana w pewnym czasie i miejscu. Przeto (podczas składania ofiary) muszą wypowiedzieć Imię Boże nad tym, w co ich zaopatrzyliśmy spośród trzody. I (pamiętajcie, że) wasz Bóg jest Bogiem jedynym, toteż tylko Jemu poddajcie się (całkowicie). I głoś radosną wieść oddanym, pokornym sługom –

35. Tym, których serca drżą z lęku, kiedy wspomniany jest Bóg (Allah), którzy okazują zawsze cierpliwość, jakakolwiek spadnie na nich dolegliwość, którzy zawsze wykonują modlitwy w zgodzie z ich warunkami i którzy wydają (na sprawę Boga i dla potrzebujących) z tego, w co ich zaopatrujemy.

36. A co do trzód (w szczególności wielbłądów) – wyznaczaliśmy ich ofiarowanie pośród publicznych symboli i rytuałów ustalonych przez Boga dla was i w nich jest wiele dobra. Kiedy one (wielbłądy) są ustawiane do ofiary w pozycji stojącej, wypowiadajcie nad nimi Imię Boga. Kiedy zaś upadną na boki i skonają, gotowe do spożycia, jedzcie z ich mięsa i nakarmcie potrzebujących, którzy (nie proszą o nic, lecz) żyją zadowoleni (ze swego losu), i takich, którzy proszą z właściwą pokorą. (To ze względu na cele i wspomniane korzyści oparte na ustalonych zasadach) oddaliśmy zwierzęta ofiarne na wasze potrzeby (poddaliśmy je wam); być może okażecie (za to) wdzięczność¹².

37. (Bądźcie świadomi tego, że) ani ich mięso, ani krew nie dosięgną Boga, ale dojdzie do Niego od was jedynie pobożność i świadomość Boga. (To ze względu na wspomniane cele i korzyści oparte na ustalonych zasadach) oddaliśmy je na wasze potrzeby, byście wysławiali Boga, gdyż

was poprowadził ku właściwej wierze, czci i posłuszeństwie wobec Niego. Głoś radośnie wieści wiernym oddanym czynieniu dobra, świadomym, że Bóg ich widzi.

38. Zaiste, Bóg potężnie broni wiernych. Bóg nie miłuje zdrajcy ani niewdzięcznika.

11. Rozważając niezwykle treściwe porównanie, zawarte w tym wersecie, możemy je rozbudować w sposób następujący:

Będąc wiernymi o czystej wierze w Boga (hanifami), nieprzypisującymi Mu żadnych współtowarzyszy. Kto przypisuje Bogu współtowarzyszy (wygląda tak), jak gdyby spadł z niebios (wyżyny rozwoju człowieka) i pochwycił go ptaki (ludzie sprowadzający na złą drogę i wszystkie siły sataniczne), i wykorzystują go – każdy dla swojej własnej korzyści, albo też wiatr (pożądania, szkodliwych wyobrażeń) uniósł go w odległy, bezdenny rów zbłądzenia (sprawiając, że się roztrzaskał).

12. Te wersety ustalają zasady składania ofiary ze zwierząt i usuwają nieporozumienia, jakie funkcjonowały pod tym względem w okresie przedislamskim. Złożenie ofiary (z owcy, kozła, wołu oraz wielbłąda – przez siedmiu ludzi) stanowi obowiązek każdego dorosłego muzułmanina, posiadającego nisab (wymagany) stan majątku. Różnica pomiędzy płaceniem zakatu a złożeniem ofiary jest taka, że zakat musi być płacony, jeśli dana osoba posiadała majątek albo pieniądze przez jeden rok, podczas gdy w przypadku obowiązku złożenia ofiary wystarczy, że osoba posiada dane pieniądze lub jakieś inne dobra tylko przez jeden dzień. Ofiara musi zostać złożona jednego z pierwszych trzech dni Eid al-Adha.

Składanie ofiary podczas hadżdżu. Pielgrzymi wykonujący *hadżdż qiran* i *hadżdż tamattu*, a pomijający jakiś akt obowiązkowy (np. rzucanie kamyczków, nałożenie

ihram w określonym miejscu (*miqat*) albo też wykonanie *sa'i*) lub naruszający ważne ograniczenia, związane ze stanem *ihram*, czy też świętość *Haram* (świętego obszaru) Mekki, muszą złożyć ofiarę.

Zwierzęta ofiarne. Najpowszechniejszym zwierzęciem ofiarnym jest owca albo kozioł. Można również złożyć w ofierze wielbłąda i krowę. Pielgrzymi muszą złożyć w ofierze wielbłąda, jeśli wykonują *ta'af* w stanie większej nieczystości rytualnej (*dżunub*), a także jeśli są w okresie menstruacji lub krwawienia poporodowego; jeśli współżyli płciowo po spędzeniu dziewiątego dnia Dhu-'l-Hidżdża na Arafat, ale przed obcięciem lub zgoleniem (mężczyźni) włosów; lub też przyrzekli złożyć w ofierze wielbłąda.

Warunki ofiary. Zwierzę ofiarne musi spełniać następujące warunki:

Jeśli jest to owca, to musi mieć jeden rok albo być tak tłusta i zdrowa jak jednoroczna, jeśli jest młodsza, ale ma więcej niż sześć miesięcy. Wielbłąd musi mieć co najmniej pięć lat, krowa – dwa lata, a kozioł – jeden rok.

Zwierzę musi być zdrowe i bez skazy (np. nie może mieć tylko jednego oka, nie może utykać ani być bardzo chude lub słabe).

Czas składania ofiary. Ofiara musi być złożona w określonym czasie:

Niezależnie od tego, czy ktoś odbywa pielgrzymkę, czy nie, ofiara musi być złożona w którymś z trzech dni Eid al-Adha.

Ofiara składana w celu wywiązania się z przyrzeczenia, jako ekspiacja za grzechy, albo

nadobowiązkowy akt czci mogą być składane w dowolnym czasie w ciągu roku.

Miejsce składania ofiary. Ofiara, która ma być złożona w czasie hadżdżu, czy to obowiązkowa (ładźib), czy dobrowolna, musi być złożona w obrębie świętych miejsc Mekki.

Kto musi złożyć w ofierze zwierzę? Ten, kto zabija zwierzę, musi być muzułmaninem albo należeć do Ludu Księgi (być chrześcijaninem albo żydem). Przed złożeniem ofiary musi wypowiedzieć *Bismillah*, gdyż nie wolno spożywać mięsa zwierzęcia zabitego przez ateistę, agnostyka, apostatę albo też człowieka, który celowo nie wypowiada *Bismillah*.

Spożywanie mięsa ze zwierzęcia złożonego w ofierze. Bóg nakazuje muzułmanom zjadanie mięsa ze zwierząt zło-

żonych w ofierze: *jedzcie z ich mięsa i nakarmcie potrzebujących, którzy (nie proszą o nic, lecz) żyją zadowoleni (ze swego losu), i takich, którzy proszą z właściwą pokorą (22:36)*. Zaleca się spożyć 1/3, 1/3 przekazać biednym, a pozostałą część – krewnym i przyjaciółom. Ten nakaz stosuje się zarówno do ofiary obowiązkowej, jak i dobrowolnej. Nie wolno natomiast spożywać samemu mięsa ze zwierzęcia ofiarowanego jako wypełnienie przyrzeczenia, gdyż całe to mięso musi zostać przekazane biednym i potrzebującym.

Skóra ofiarowanego zwierzęcia może być po wygarbowaniu wykorzystana jako dywanik lub w jakiś inny sposób, albo oddana w akcie dobroczynności. Nie wolno jej jednak sprzedawać.

39. Wiernym, przeciwko którym wytoczono wojnę, wolno jest w odpowiedzi walczyć, gdyż doznali niesprawiedliwości. Bóg ma wszelką władzę, ażeby dopomóc im w zwycięstwie.

40. Co do tych, którzy z pogwałceniem wszelkiego prawa zostali wyrzuceni z (domu i) ojczyzny jedynie z tego względu, że mówią: „Naszym Panem jest Bóg” – jeśliby Bóg nie odpędzał jednych ludzi, posługując się innymi, to zostałyby zburzone klasztory, kościoły, synagogi i meczety, gdzie Bóg jest stale czczony, a Jego Imię jest często wspomniane (i nikt nie oddawałby czci Bogu, a ziemia by opustoszała). Zaiste, Bóg pomaga tym, którzy wspierają Jego sprawę. Zaprawdę, Bóg jest wszechmocny i potężny, pełen chwały.

41. Oni są wiernymi, którzy, jeśli damy im władzę na ziemi, będą bez wątpienia wykonywać modlitwę zgodnie z jej warunkami, płacić zakat (obowiązkowe datki na dobroczynność), a także nakazywać i głosić to, co jest słuszne i dobre, a zabraniać zła i starać się mu zapobiec. U Boga jest rozstrzygnięcie wszystkich spraw¹³.

42. Jeśli oni zaprzeczają twemu Posłannictwu (o, Muhammadzie, to wiedz, że) przed nimi ludy Noego, Ad i Samud także zaprzeczały (posłannictwu posłanych do nich proroków).

43. Tak samo postępował lud Abrahama i lud Lota;

44. A także mieszkańcy Madian; odrzuciono również Mojżesza (a uczynił to Faraon i jego dwór). Za każdym razem dawałem zwłokę niewiernym, a potem

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُكْفَرُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتِنَتْ صَوَامِعُ وَبَيْعٌ وَصُلُوكٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمَ اللَّهِ كَثِيرًا لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَلْقَوِيُّ الْعَزِيمُ ﴿٤٠﴾ الَّذِينَ إِنْ مَسَّكَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٤٢﴾ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمَلْنَا لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْنَاهُمْ فَمَكَتْ كَانَ كَبِيرًا ﴿٤٤﴾ فَكَانَ مِنْ قَرِينِهِ أَهْلَكَ كَمَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَمَهَىٰ حَسَابًا وَبَنَىٰ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَبِئْسَ مَعْطَلَةٌ وَقَصِيرٌ مَشِيدٌ ﴿٤٥﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَكَيْفَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ أَدَانُ يَسْمَعُونَ بِهَا قَالَتْهَا لَا تَعْسَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْسَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

chwyciałem ich (jeśli trwali w niewierze i niesprawiedliwości), i jakże straszliwe było moje odrzucenie!

45. Jakże wiele zniszczyliśmy miast, gdyż pogrzyżyły się w niesprawiedliwości: i one wszystkie leżą w gruzach, ich dachy zapadnięte, studnie i krynice opuszczone, a wspaniałe i wyniosłe zamki – w ruinie.

46. Czyż oni nie wędrowali po ziemi (i nie widzieli tego wszystkiego, ażeby zaczerpnąć nauki), i czyż nie mieli serc do rozumowania (i dotarcia do prawdy) lub uszu do usłyszenia (wezwania Boga)? O, zaiste, to nie oczy, które ślepną, lecz serca w piersiach, które stają się ociemniałe¹⁴.

13. Niemal wszyscy uczeni zgadzają się, że werse 39, objawiony w pierwszym roku po Emigracji Proroka Muhammada z Mekki do Medyny (Hidzra), jest pierwszym wersem Koranu, dotyczącym walki muzułmanów. Został objawiony po to, by zezwolić wiernym na podejmowanie walki w obronie własnej, jeśli ktoś zdecydował się toczyć z nimi wojnę. Wraz z następnymi dwoma, werset ten podaje powody takiego zezwolenia i ukazuje jego słusność, a także efekt końcowy, jaki jest oczekiwany ze strony muzułmanów w razie zwycięstwa. Zawiera również aluzyjne ostrzeżenia.

To interesujące, że wersety pozwalające wiernym walczyć, i wersety 2:190-195, które nakazują wiernym walkę, jeśli jest nieunikniona, pojawiają się w Koranie w tych samym kontekście, co hadżdż. Wynika to z chęci położenia kresu kultom bałwochwalczym w Mekce, a w sposób szczególny w Ka'bie i oczyszczenia jej ze wszystkich posągów i idoli. Przypisywanie Bogu współtowarzyszy w jakikolwiek sposób stanowi zarzecie wszelkiego chaosu na ziemi, a werset 2:193 podaje ostateczny rezultat głoszenia religii Boga: nie powinno być już na ziemi zepsucia i chaosu wynikającego z bałwochwalstwa i przypisywania Bogu współtowarzyszy, i należy uznać, że władza do organizowania życia należy do Boga. Hadżdż stanowi nie tylko symbol oczyszczenia Ka'by z idolatrii i miejsce-symbol ostatecznego panowania religii Boga, to także kulminacja wszystkich form czci, jakie obecne są w islamie. Ponadto pielgrzymka symbolizuje porządkowanie życia doczesnego według wymogów życia ostatecznego. To również próba generalna przed wydarzeniami, jakie będą mieć miejsce w Dniu Sądu Ostatecznego.

Niniejsze wersety przypominają nam o istnieniu następujących faktów i zasad dotyczących zezwolenia na walkę:

Zmagania wojenne nie są konieczną częścią islamu. Bóg chce, ażeby nie czcił nikogo poza Nim. Jego władza jest absolutna i żadna inna siła nie ma prawa do wykonywania

absolutnej władzy nad Jego stworzeniami. Jego wysłannicy przychodzą do ludzi z takim właśnie przesłaniem.

Poprzez ludzkie dzieje władze świeckie, które wykonywały nad ludźmi władzę w sposób niesprawiedliwy albo powodowały niesprawiedliwość i zamieszanie, nie starały się odpowiedzieć pozytywnie na wezwanie Boga. Gorzej jeszcze: usiłowały przeszkodzić innym w jego podjęciu i posuwały się tak daleko, że torturowały i zabijały tych, którzy głosili Przesłanie Boga, a także tych, którzy mieli odwagę je podjąć. Tej samej, bezwzględnej reakcji doświadczyli Wysłannik Boży i jego zwolennicy: musieli opuścić swą ojczyznę bez prawa do zabrania swego dobytku. Nie pozwolono im nawet żyć spokojnie i bezpiecznie w Medynie, lecz poddawano ich ciągłym szykanom. Torpedowano wszelkie ich próby odwiedzenia Mekki i samej Ka'by. W takich oto okolicznościach wierni uzyskali zezwolenie na walkę w samoobronie.

Jak długo w danym kraju przeważają siły tyrańskie i areligijne, tak długo wierni nie będą mogli porządkować swego życia według Bożych przykazań. Nie będzie im też wolno wierzyć w Jedyne Boga i oddawać Mu czci, ani też cieszyć się prawem do wolności wyznawania i praktykowania swojej religii. Werset jest pod tym względem jasny:

„Ci, którzy z pogwałceniem wszelkiego prawa zostali wyrzuceni z (domu i) ojczyzny jedynie z tego względu, że mówią: „Naszym Panem jest Bóg””.

Władza, która dokonuje podobnych rzeczy, nie będzie respektować tego tak przecież podstawowego prawa człowieka, jakim jest wolność i swoboda wyznawania wiary. Będzie natomiast zamykać i niszczyć wszystkie budowle, w których oddaje się cześć Bogu. Historia daje tego jasne świadectwo.

Jeśli wierzący mają się cieszyć władzą na ziemi, to nie wolno im nigdy zachowywać się w taki sposób, jak opisana powyżej władza. Muszą zaś wypełniać obowiązek oddawania czci Bogu, gdyż do zapobiegania popełnianiu przez nich zła i prowadzi do duchowej i moral-

nej doskonałości. Muszą też płacić *zakat* (obowiązkowe datki na dobroczynność), tj. datki, które oczyszczają ich serca z umiłowania majątku i eliminują lub łagodzą różnice pomiędzy warstwami społeczeństwa, ustanawiając przez to społeczną równowagę, sprawiedliwość i pokój. Poza tym będą wspierać, promować i szerzyć wszelkie dobre uczynki, a zapobiegać wszelkim złym uczynom. To oznacza, że wierni nie mogą mieć nigdy ziemskich lub osobistych celów w prowadzeniu walki, na przykład zdobywania i kolonizacji krajów, podbijania ludów, zdobywania majątków albo uzurpowania sobie cudzej własności.

14. Słowem przełożonym tutaj jako „rozumowania (i dotarcia do prawdy)” jest *aql*. Dosłownie oznacza ono szukanie schronienia, trzymanie się czegoś mocno, poszczenie i zachowanie czegoś. Jako zdolność, opisywane jest jako siła duchowa, która zachowuje i utrzymuje człowieka dzięki wiedzy i chroni go od zbłądzenia. Jednakże Koran nie stosuje słowa *aql* na określenie oddzielnej zdolności, lecz jako funkcję albo akt serca. Czasownik ten używany jest zatem w dwóch formach (*A-Qa-La-ya qilu-*) *ʾaqlan* i *taʾaqqul*. Oznacza to myślenie, wnioskowanie, docieranie do konkluzji przy użyciu serca.

W terminologii koranicznej „serce” oznacza duchowy aspekt serca, które jest ośrodkiem wszystkich emocji, a także zdolności (intelektualnych i duchowych), takich jak postrzeganie, świadomość, odczuwanie, rozumowanie oraz siła woli.

Prawdziwa natura człowieka zawarta jest w jego sercu. To w relacji z tym duchowym i intelektualnym aspektem bytu istota ludzka jest zdolna pojmować, rozumieć i „wiedzieć”. Duch jest podstawą i wewnętrznym wymiarem tej zdolności; dusza zaś (*nafs*) stanowi jej szczyt.

To do serca zwraca się Bóg i to serce podejmuje zobowiązania; to serce jest uwznioślane przez właściwe przewodnictwo albo poniżane przez zbłądzenie; to serce jest honorowane albo upokarzane. To serce wreszcie jest

„zwierciadłem”, w którym odbija się Boska wiedza. Serce albo duchowy intelekt pozostaje w duchowej łączności ze swoim odpowiednikiem biologicznym. Natura tej łączności była przez stulecia tematem gorących dyskusji wśród filozofów, a także uczonych muzułmańskich. Jakikolwiek charakter miałaby mieć ta łączność, nie ma wątpliwości, że w rzeczy samej istnieje pomiędzy nimi związek. A „serce” duchowe jest szczególnym bożym darem i zdolnością „centrum” człowieczeństwa i źródłem wszystkich ludzkich uczuć i emocji.

Zarówno w Koranie, jak i w naukach religijnych, etyce, literaturze i sufizmie słowo „serce” oznacza serce duchowe. Wiara, wiedza i miłość Boga, a także duchowe przyjemności stanowią cel, jaki wierny ma osiągnąć dzięki owej zdolności.

Bóg obserwuje ludzkie serce i traktuje człowieka wedle jego jakości, gdyż serce stanowi swego rodzaju forteczę dla wielu zdolności fundamentalnych dla życia duchowego i dla ludzkości: rozumu, wiedzy, wiedzy o Bogu, intencji, wiary, mądrości i bliskości do Boga. Jeśli serce żyje, to „żyją” również i te zdolności, jeśli zaś serce jest chore, to także im trudno zachować zdrowie.

Wiara to zdrowie serca, praktyka religijna jest krwią, która płynie w jego żyłach; refleksja, samokontrola i samokrytyka stanowią fundament jego przetrwania. Serce niewierzącego jest martwe; serce wierzącego, które nie praktykuje – umiera, a serce wierzącego, który praktykuje, ale nie zastanawia się nad sobą, nie kontroluje swego postępowania ani nie czyni rachunku sumienia, wystawione jest na wiele duchowych niebezpieczeństw i chorób (Key Concepts, 22-27).

Serce posiada dwa okna otwarte na świat zewnętrzny: duchowy słuch i oczy. To serce słyszy Boskie przesłanie swoimi „uszymi” i dostrzega Boskie znaki swoimi „oczyma”. Jeśli serce duchowe jest ociemniałe albo też martwe, to chociaż człowiek słyszy i widzi – jego uszy i oczy są pod względem duchowym i u Boga – głuche i ślepe (zob. także: sura 2:7, przyp.; sura 6:36, przyp.; sura 10:100, przyp.)

15. Z perspektywy astrofizyki i socjologii historii niniejszy werset dotyka pewnych niezwykle ważnych faktów.

Przede wszystkim zwraca naszą uwagę na względność czasu. Czas, który ludzie postrzegają jako długi, może być u Boga bardzo krótki. Poza tym Bóg nie rozpatruje czasu w taki sposób, jak czynią to ludzie. Co zaś najważniejsze, nie jest ograniczony przez czas ani przez przestrzeń, a Jego Mądrość, która kieruje rzeczami i zdarzeniami, rozpatruje każdą rzecz i zdarzenie zarówno jako byt jednostkowy, jak i jako niezbywalną część całej tkaniny Stworzenia i dziejów. Tak jak każda rzecz we wszechświecie ma wewnętrzny związek nie tylko z każdą inną rzeczą, lecz z całym Uniwersum w tym samym czasie, tak samo każde zdarzenie w dziejach ludzkości jest wzajemnie powiązane zarówno z każdym innym zdarzeniem w sposób jednostkowy, jak i z całą historią ludzką. Istoty ludzkie nie są w stanie uchwycić tej relacji w jej całkowitym powiązaniu; nie mogą znać w sposób doskonały przeszłości, uchwycić całościowo teraźniejszości ani odgadnąć poprawnie przyszłości. Poza tym ster tak wszechświata, jak i

dziejów nie obraca się zgodnie z pragnieniami i żądaniami istot ludzkich.

W dalszej kolejności, dzień to dla ludzkości czas, w którym ziemia wykonuje jeden pełny obrót dookoła swojej osi. Ziemia ma inny dzień: to okres konieczny do okrążenia przez nią słońca. Ów dzień trwa 365 dni zgodnie ze sposobem liczenia czasu przez ludzkość. Podobnie jak w systemie słonecznym, każda inna planeta w każdym systemie ma „dzień” właściwy sobie. Oznacza to, że pojęcie dnia różni się w zależności od planet i systemów.

I wreszcie, Bóg ustanowił pewne prawa odnoszące się do życia społecznego człowieka. Osądza daną społeczność według jej wiary, światopoglądu i postępowania co najmniej jej większości. Przeto są epoki i wieki w dziejach ludzkości i ery powstania, rozkwitu, schyłku i upadku społeczności i cywilizacji. Możemy zatem uznawać cały okres trwania państwa, społeczności albo cywilizacji za jeden dzień; najważniejsze zmiany w dziejach ludzkości zachodzą zazwyczaj raz na 1000 lat. Werset niniejszy nawiązuje również do tego faktu.

56. Tego dnia cała władza będzie należeć wyłącznie do Boga. On rozsządzi (ludzi i dokona) pomiędzy nimi (rozróżnienia). Ci, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, przebywać będą w Ogrodach obfitości i błogosławieństw.

57. Co do tych zaś, którzy nie wierzą i zaprzeczają Naszym Objawieniom – dla nich (przygotowana) będzie kara haniebna, poniżająca.

58. Tych, którzy emigrują dla sprawy Boga, a potem są zabijani (ze względu na Niego) lub umierają, Bóg – zaiste – zaopatrzy zdrowym, dobrym zaopatrzeniem. Zaprawdę, Bóg jest najlepszym spośród zaopatrujących.

59. Z pewnością, Bóg sprawi, że wejdą do miejsca, z którego będą zadowoleni. Zaprawdę, Bóg jest Wszechwiedzący, Łaskawy.

60. I tak będzie. A ktokolwiek odpłaca się za uczynioną mu niesprawiedliwość w tym rozmiarze, w jakim została mu wyrządzona, a potem znowu jest poddany opresji – ten z pewnością otrzyma od Boga pomoc. Zaiste, Bóg jest Wielkoduszny (odpuszcza błędy Swoich sług), Przebaczący¹⁶.

61. Tak będzie, ponieważ Bóg sprawia, że noc przechodzi w dzień i dzień przechodzi w noc. I Bóg jest Słyszący, Widzący¹⁷.

62. Tak będzie, ponieważ Bóg jest Tym, który jest Absolutną Prawdą, i wszystko to, co oni (niewierni) ubóstwiają i wzywają zamiast Niego (lub poza Nim), jest wyłącznie kłamstwem. A Bóg jest Wzniosły, Wielki.

63. Czy nie widzisz, że Bóg zsyła z niebios wodę i ziemia okrywa się zielenią? Zaiste, Bóg jest Przenikliwy (dociera do najbardziej subtelných wymiarów rzeczy i dokonuje tego, co zechce w sposób, który jest nienamacalny), doskonale Świadomy.

64. Do Niego należy wszystko, co jest w Niebiosach, i wszystko, co jest na Ziemi. I – zaiste – Bóg jest tym, który jest Bogaty, Samowystarczalny (całkowicie niezależny od całego stworzenia) i Godzien Wszelkiej Chwały (daje zaopatrzenie wszelkim istotom jako ich Pan)¹⁸.

16. Islam dozwala na odpłatę w przypadku doznania niesprawiedliwości i jest to zasada prawna. Niepodważalne wartości wymagają równego szacunku i odpłaty (2:194). Jednakże w wielu wersetach (np. 2:237,41:34, 42:40 i 42:43) Koran zachęca do wybaczenia doświadczonego zła, a nawet radzi odpędzać je tym, co jest lepsze. Ostrzega również przed przekraczaniem normy w odpłacie (17:33).

Musimy jednak pamiętać o tym, że o ile jednostka zachęcana jest do puszczania w niepamięć wyrządzonych jej krzywd, o tyle nikt nie może wybaczyć niesprawiedliwości wyrządzonej społeczności ani pogwałcenia jej świętych wartości. Analogicznie jak społeczeństwo lub też rząd nie mają prawa do wybaczenia w imieniu jednostki, tak i jednostka nie ma prawa wybaczać w imieniu społeczeństwa. Ale i w tym przypadku Koran ostrzega przed przekraczaniem norm w walce z agresorem i nakazuje pozostawać w granicach pobożności (2:194).

Znaczenie dyskutowanego tutaj sformułowania z wersetu 60: „Bóg z pewnością mu pomoże” jest podobne do wersetu 17:33 – „Jeśli ktoś został zabity niesprawiedliwie i z rozmysłem, to My daliśmy jego spadkobiercy (jako obrońcy jego praw) władzę (żądania odpłaty lub odszkodowania, albo też udzielenia przebaczenia). Niech jednak (spadkobierca) nie przekracza prawowitych granic w odbieraniu życia (związany z odpłatą). Przecież on otrzymał pomoc (wystarczającą poprzez postanowienia i procedury Prawa”).

W przypadku, gdy zostaje zaatakowana wspólnota, oznacza to również, że Bóg pomoże jej przeciwko najeźdźcy, tak jak wspomógł wiernych w bitwie pod Badr, zsyłając im anioły, lub też w inny sposób (8:9-12).

Co do tego, że werset kończy się wzmianką o tym, że Bóg jest „Wielkoduszny, Przebaczący”, to sens jest podobny do wersetu: „Kto jest skrepowany bezwzględną koniecznością (i popchnięty ku temu, co zabronione), nie skłaniając się rozmyślnie do grzechu – dla tego z pewnością Bóg jest Przebaczący, Współczujący” (5:3). To oznacza, że choć każde działanie podjęte w imię odpłaty jest złe, to jednak jeśli od tego zależy ludzkie życie, Bóg wybaczy osobie, która to zrobiła.

17. Coś, co przypomina tę ideę, zawarte jest w wersecie 3:27, sury *al-Imran*. Te wersety muszą być w związku z tym rozpatrywane wspólnie – i wraz z wersetem 3:26:

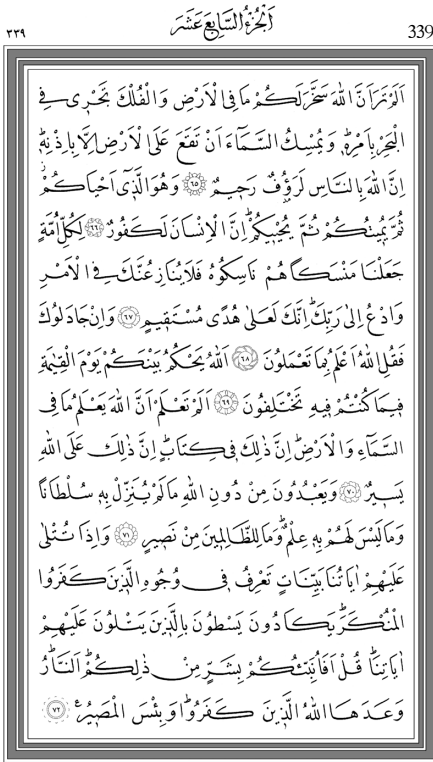
„Powiedz: „O Boże, Panie Królestwa! Dajesz królestwo, komu zechcesz i odbierasz królestwo, komu zechcesz; wynosisz, kogo zechcesz i poniżasz, kogo zechcesz; w Twoim ręku jest wszelkie dobro. Z pewnością masz wszelką władzę nad każdą rzeczą”.

Możemy rozpatrywać je również wraz z wersetem:

„Takie dni (historyczne, obfite w zdarzenia) My zmieniamy pośród ludzi, ażeby Bóg mógł odznaczyć tych, którzy (prawdziwie) wierzą i wybrać spośród was takich, którzy dadzą (swoim życiem) świadectwo prawdziwe”. (3:140) Bóg rządzi wszechświatem i podobnie jak sprawia, że noc i dzień następują po sobie i przynosi jasność dnia po ciemności nocy, tak samo zmienia ciemną noc ciemzonego w jasność dnia; a jasność dnia ciemniejszy w ciemność nocy. Po każdej nocy nastaje dzień, a po każdej zimie – wiosna.

18. Odnośnie do działań Boga w świecie ludzkim i światach innych stworzeń lub w innych częściach wszechświata, zob.: 7:57-8, przyp. 14.

65. Czyż nie widziałeś (i nie rozważasz) tego, że Bóg sprawił, iż wszystko to, co jest na ziemi, służy waszym potrzebom, a na morzu okręty, które chyżo płyną z Jego rozkazu? I On dzierży niebios, ażeby nie upadły na ziemię, chyba że za Jego zezwoleniem. Zaprawdę, Bóg jest Litościwy, Współczujący!

66. On jest Tym, który dał wam życie; potem sprawi, że umrzecie, a potem da wam (ponownie) życie. Jednak ludzie są, zaiste, niewdzięczni.

67. Dla każdej wspólnoty wyznacziliśmy cały system wiary, do którego ma się stosować. Dlatego niech nie wplątują cię w dysputy w tej sprawie; stale za to wzywaj ludzi do swego Pana. Jesteś z

całą pewnością na Prostej Drodze, prowadzącej do czystego przewodnictwa¹⁹.

68. Jeśli spierają się z tobą, to mów tylko: „Bóg dobrze zna to, co wy czynicie. (Mnie liczą się moje czyny, a wam – wasze. Wy nie odpowiadacie za to, co ja czynię, a ja nie jestem odpowiedzialny za to, co wy czynicie)”.

69. Bóg rozsądzi pomiędzy wami w Dniu Zmartwychwstania to, w czym się różniliście.

70. Czy ty nie wiesz, że Bóg z pewnością zna wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi (także to, co się tam dzieje). Wszystko to jest zapisywane w Księdze. To jest łatwe dla Boga.

71. A jednak oni czczą, poza Bogiem, rzeczy, dla których On nie dał żadnego zapewnienia i nie opierają się na prawdziwej wiedzy (twierdząc, że Bóg może mieć współtowarzyszy). Nieprawi nie będą mieć żadnego pomocnika (który by ich chronił przed Bożą karą).

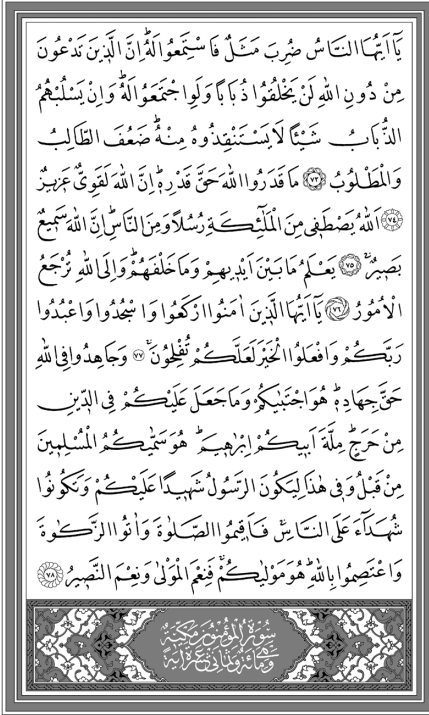
72. A w czasie, gdy są im recytowane Nasze Objawienia, jasne jako dowód i oczywiste w znaczeniu, dostrzeżesz na twarzach niewierzących odrazę i całkowite zaprzeczenie. Oni niemal rzuciliby się na tych, którzy głoszą im Nasze Znaki. Powiedz: „Czy zatem mam wam ogłosić coś gorszego, aniżeli to, co teraz uważacie za odrażające? – Ogień piekielny! Bóg obiecał go niewierzącym. Jakże to złe miejsce schronienia!”

19. Religia, z którą przybywali wszyscy prorocy, była taka sama i zgodna co do fundamentalnych zasad wiary, kultu, etyki, a także przepisów dotyczących tego, co dozwolone i zabronione. Istniały jednak różnice w sprawach drugorzędnych, które są otwarte na zmiany w zależności od czasu i okoliczności. Taki sens ma następujący werset:

„Dla każdej (wspólnoty, do której posyłany był Wysłannik z Księgą) wyznaczyliśmy jasny sposób życia i wszechstronny system (zawierający zasady religii i odnoszące się do ich stosowania reguły). I jeśli by Bóg tak chciał, to z pewnością uczyniłby was jedną wspólnotą (żyjącą zgodnie z tymi samymi zasadami). Jednakże (On zechciał inaczej), by poddać was próbie poprzez to, co wam dał (i przez to skierować was na drogę postępu). Zmagajcie się przeto pospołu, współzawodnicząc w dobrych dziełach. Wszyscy z was powrócą do Boga, a On wtedy sprawi, że

pojmiacie (prawdę) o tym, w czym się różniście” (5:48).

Istnieją też pewne różnice w sposobie oddawania czci Bogu. System kultu, wyznaczony przez Boga dla islamu, który głosił ludzkości Ostatni Wysłannik, jest systemem doskonałym (5:3), gdyż jest pomyślany jako powszechny i dla wszystkich ludzi. Werset: *„Wyznaczyliśmy ci sposób życia (szari’a), oparty na Religii, przeto kieruj się nim i nie podążaj za pragnieniami i kapryсами tych, którzy nie wiedzą (o Bożym Przewodnictwie)”* (45:18) łączy się zarówno z werse-tem 5:48, jak i niniejszym. Dlatego muzułmanie nie mogą dać się wciągać w dysputy z wyznawcami innych religii dotyczące tej kwestii. System oddawania czci Bogu i sposób życia muzułmanów jest doskonały. To, czego oczekuje się od Wysłannika Bożego i jego zwolenników, to kontynuowanie wzywania ludzi do Boga całą swą mocą.

73. O, ludzie! Oto przypowieść, przeto zważajcie na nią! Ci, których ubóstwiającie i wzywacie poza Bogiem, nigdy nie zdołają stworzyć nawet muchy, choćby zebrali się wszyscy pospołu i usiłowali to uczynić. A jeśli mucha im cokolwiek wyrwie, to nie potrafią tego od niej odzyskać. Bezsilny jest upraszany i bezsilny – proszący!

74. Oni nie mają prawdziwego osądu tego, kim jest Bóg. Zaiste, Bóg jest Potężny, Pelen Chwały, a Jego Moc nieodparta.

75. Bóg wybiera wysłanników zarówno spośród aniołów, jak i spośród ludzi (i są istotami stworzonymi, niemającymi żadnego udziału w Boskości).

Zaprawdę, Bóg jest Wszystkowidzący i Słyszący.

76. On wie, co jest przed nimi i co jest za nimi (co ich spotka w przyszłości i co już ich spotkało; co jest im znane i – co przed nimi ukryte). Ostatecznie wszystko powróci do Boga (a cokolwiek on zechce, dzieje się).

77. O wy, którzy wierzycie! Oddawajcie pokłony i padajcie na twarz w pokorze (modląc się do Boga); wypełniajcie wszystkie inne obowiązki dotyczące oddawania czci Bogu i czyńcie (to wszystko, co nakazuje wam Religia, a jest to) dobro, a być może osiągniecie pomyślność²⁰.

78. Zmagajcie się dla sprawy Boga i jedynie ze względu na Niego (przeciwko Jego wrogom, ażeby wywyżżyć Jego Słowo; i przeciwko szatanowi i waszemu zmysłowemu Ja, które nakazuje wam to, co złe), w sposób, który wart jest owego zmagania²¹. On was wybrał (szczególnie do tego zadania)²² i nie obciążył was żadną trudnością w Religii²³. To jest droga waszego ojca Abrahama. Bóg nazwał was przedtem mużulmanami²⁴ i w tej Księdze, ażeby Wysłannik mógł być dla was świadkiem (co do drogi, którą kroczyście) i byście mogli być świadkami dla ludzi. Przeto wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami, dawajcie zakat (datki na dobroczynność) i trzymajcie się mocno Boga. On jest waszym Panem i Strażnikiem. Jakże wspaniały to Strażnik i Pan! Jakże wspaniały to Pomocnik!

20. To jedyna droga, dzięki której człowiek może mieć nadzieję na pomyślność, szczególnie na Tamtym świecie. Jednakże ostatecznym celem wszystkich obowiązków kultowych i przepisów szari'atu jest okazanie wdzięczności Bogu za dobrodziejstwa, którymi nas już obdarzył. Nie są one wypełniane po to, ażeby otrzymać od Niego nagrody w przyszłości. Atoli ze względu na Swe współczucie Bóg uczynił je przyczyną, dla której odpuszcza nam nasze winy i dopuści nas do raju. Nawet gdybyśmy spędzili każdą sekundę naszego życia na oddawaniu Mu czci, to nie byłibyśmy w stanie odplacić się chociażby za dar wzroku. Nie powinniśmy ograniczać łaski Boga do tego, co otrzymujemy jako zaopatrzenie. Przyroda wraz ze wszystkim, co w niej jest, życie, rodzina, środowisko, miłość, współczucie, wiara oraz mnóstwo innych rzeczy włączonych jest w pojęcie Jego łask. Nasze podstawowe potrzeby życiowe otrzymujemy za darmo. Nikt nie może zyskać pomyślności na Tamtym Świecie, o ile Bóg nie okaże mu miłosierdzia. Jeśli zostaniemy wpuszczeni do raju, to stanie się to wyłącznie ze względu na Jego współczucie. Bóg uczynił wiarę i wypełnianie naszych obowiązków religijnych drogą do uzyskania łaski Jego współczucia.

21. Odnośnie do znaczenia i rodzajów zmagania się na drodze Boga (*dżihad*), zob. 2:218, przyp. 147.

22. Al-Maududi zauważa:

„Wierni zostali wybrani spośród całej ludzkości w celu wspomnianym w niniejszym wersecie. Ta sama kwestia podniesiona została w innych miejscach w Koranie:

Uczyniliśmy was wspólnotą środka, abyście stali się świadkami dla ludzi (co do dróg, którymi podążają) i ażeby Wysłannik był świadkiem dla was (2:143). „Jesteście najlepszą wspólnotą, jaka kiedykolwiek została powołana dla (dobra) ludzkości, nakazującą aktywnie wspierać to, co słuszne i dobre, a zabraniającą zła i starającą się mu zapobiec. I (wy to czynicie, gdyż wierzyć w Boga) (3:110). Nota bene, to także jeden z wersetów, które ukazują cnoty i szlachetność Towarzyszy Proroka. Wnioskujemy z niego, jak bardzo myślą się ci, któ-

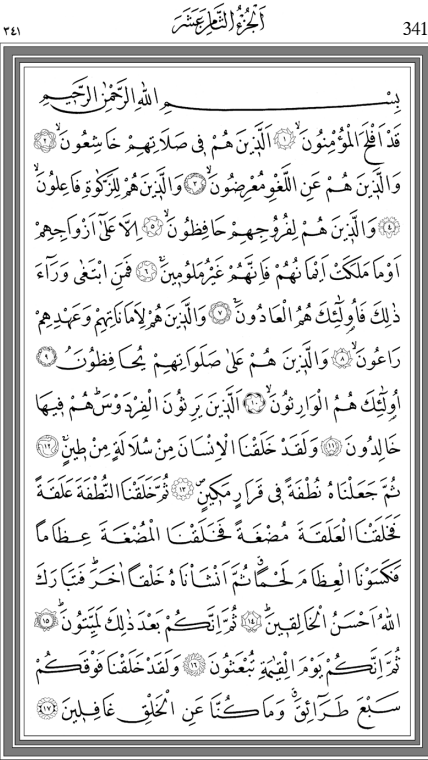
rzy skłonni są ich atakować. To oczywiste, że niniejszy werset identyfikuje w sposób bezpośredni Towarzyszy jako wybranych przez Boga, a pośrednio również pozostałych członków Ummy (wspólnoty muzułmańskiej)” (Al-Maududi, 6:71, przyp. 129).

23. Islam nie zawiera nic takiego, co byłoby przeszkodą w rozwoju kultury i w ogóle cywilizacji (w sposób aprobowany przez Boga). Nie kępuje życia praktycznego człowieka ani nie hamuje rozwoju intelektualnego. Teologowie, kapłani i prawnicy nie kępują nauki kajdanami, jak to miało miejsce w przypadku innych religii. Zasady wiary islamu są zupełnie jasne, a przepisy dotyczące kultu i życia codziennego – znaczące i praktyczne. Warto także zauważyć, że islam przewiduje ułatwienia w zakresie kultu dla tych, którzy niezbędnie ich potrzebują. Unika również skomplikowanych rytuałów i systemów tabu, które nakładają niesprawiedliwe ograniczenia na sprawy związane z życiem codziennym.

24. *I kiedy Abraham razem z Ismailem wzniesli fundamenty Domu (modlili się): „Panie nasz! Przyjmij od nas (to dzieło). Zaiste, Tyś jest Wszystkosłyszący, Wszechwiedzący. Panie nasz! Uczyń nas muzułmanami, Tobie poddany, a z naszego potomstwa –wspólnotę Tobie oddaną” (2:127-28)*

Abraham przekazał to poddanie swym synom (Ismailowi i Izaakowi) i nałożył je na nich jako powinność, i (tak samo uczynił jego wnuk) Jakub, mówiąc: „Moi synowie, Bóg wybrał dla was (spośród różnych sposobów życia i wiary) Religię (islam), opartą na poddaniu się wobec Niego i wolną od przypisywania Bogu współtowarzyszy). Przeto baczcie na to, by nie umierać inaczej niż jako muzułmanie (poddani Woli Bożej)”.

I czy byliście (o, Dzieci Izraela) świadkami śmierci Jakuba (by twierdzić, że nakazał on wyznawanie religii innej niż Abrahamowa i w ten sposób szukać usprawiedliwienia dla odrzucenia islamu), kiedy to rzekł do swych synów: „Co będziecie czcić po mnie?” Oni odpowiedzieli: „Będziemy oddawać cześć twojemu Bogu, Bogu twoich ojców, Abrahama, Ismaila i Izaaka; Jedynemu Bogu; jesteśmy muzułmanami – Jemu poddany” (2:132-33).

SURA 23

AL-MU'MINUN (WIERNI)

Okres mekkański

Nazwa tej sury pochodzi od wspomnianych na jej początku wiernych, którzy wychwalani są za swoją wyższość moralną. Została objawiona w Mekce, w czasie, kiedy wzmagaly się prześladowania muzułmanów, dokonywane przez mekkańskich niewiernych. Składa się ze 118 wersetów. Sura rozpoczyna się od wymienienia pewnych zasadniczych cech moralnych wiernych. Następnie Koran zwraca uwagę na znaki właściwe dla stworzenia wszechświata i ludzkości. W ten sposób wskazuje na Istnienie Boga i Jego Jedność. W dalszej części sury opowiedziane zostały ważne epizody z działalności kilku poprzednich wysłanników i ich

ludów, wyjaśniające, że zachowanie mekkańskich niewiernych i ich reakcja na Objawienie nie były czymś odosobnionym. Widzimy również, że nauczanie Proroka Muhammada, pokój z nim, było takie samo, jak proroków wcześniejszych. Relacjonując ich dzieje, Bóg zapewnia nas w Koranie, że ostateczne zwycięstwo zawsze należy do wiernych. Niniejsza sura poucza nas też o regułach „rządzących” ludzkim życiem, a jej zakończenie to ostrzeżenie, że niewiernych czeka surowy rozrachunek w Dniu Sądu Ostatecznego.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Zaiste, szczęśliwi są wierni.
2. Ci, którzy są w swoich modlitwach pokorni i w pełni poddani (ogarnięci Bożym Majestatem).
3. I ci, którzy odwracają się od tego, co próżne i frywolne.
4. I ci, którzy nie ustają w wysiłkach, aby dawać zakat (datki na dobroczynność), oczyszczający ich samych i ich majątek.
5. I ci, którzy ściśle strzegą intymnych części swego ciała, swej niewinności i skromności,
6. Za wyjątkiem swych żon lub tych, które weźmie w posiadanie ich prawica, gdyż poprzez to nie popełniają grzechu.
7. Lecz ci, którzy pragną czegoś ponad to, przekraczają granice (ustanowione przez Boga) i są występni¹.
8. Ci, którzy strzegą wiernie swych depozytów (które powierzył im Bóg albo społeczeństwo, albo jakaś osoba), i dochowują swych zobowiązań (wobec Boga, społeczeństwa albo bliźnich).
9. I ci, którzy zawsze są świadomymi strażnikami swych modlitw (salat) (wraz

ze wszystkimi, składającymi się na nie rytami).

10. Oni są dziedzicami,

11. Którzy odziedziczą najwyższe regiony raju. W nim będą przebywać na wieki².

12. My (na początku) stworzyliśmy ludzkość z wyciągu z gliny (w sposób szczególnie przesianego)³.

13. Następnie uczyniliśmy z niego zapłodnione jajeczko w bezpiecznym schronieniu.

14. Potem stworzyliśmy z zapłodnionego jajeczka skrzep przywierający (do ścianki łona), a następnie stworzyliśmy ze skrzepu przywierającego bryłkę, a z bryłki stworzyliśmy kości i przyoblekliśmy kości w ciało. Potem sprawiliśmy, że

wyrośli (i przemieniło się) w inne stworzenie. Błogosławiony i Najwyższy jest Bóg, Stwórca, który stwarza wszystko w kształcie najlepszym i najbardziej właściwym, i posiada najwyższą (i nieporównywalną) moc stwórczą⁴.

15. Zaiste, potem umrzecie.

16. A potem, w Dniu Zmartwychwstania, zostaniecie wskrzeszeni.

17. Zaprawdę, stworzyliśmy nad wami siedem niebios, jedna warstwa nad drugą; i siedem szlaków (dla aniołów, dla rozkazów bożych i dla działań istot świadomych). Nie jesteśmy nigdy nieświadomi stworzenia i tego, co stwarzamy (wraz ze wszystkim, co dotyczy życia stworzeń)⁵.

1. Te trzy ostatnie wersety ustanawiają ważne zasady dotyczące życia rodzinnego człowieka:

Islam kładzie nacisk na cnotę i skromność, lecz nigdy nie nakazuje celibatu ani monastycyzmu. Pozwala ludziom na zaspokojenie swoich namiętności i potrzeb w sposób zgodny z prawem.

Mężczyzna musi chronić swoje intymne części ciała, co nie tyczy się jego żony i niewolnic, które legalnie posiada, kobieta natomiast musi czynić to samo, co nie tyczy się jej męża.

Werset mówiący Ci, którzy pragną czegoś ponad to, przekraczają granice (ustanowione przez Boga), zabrania wszelkich form stosunków płciowych poza dwiema określonymi przez werset poprzedni i dotyczy homoseksualizmu, miłości lesbijskiej i spółkowania ze zwierzętami. Imam Malik i Imam asz-Szafii uznają ponadto masturbację za sposób szukania czegoś poza tym, co dozwolone. Niektórzy komentatorzy Koranu cytują ten

werset, by poprzeć zakaz *muta* (małżeństwo tymczasowe). Istotnie, *muta* nie stanowi normalnego, dozwolonego małżeństwa lub relacji z posiadaną przez kogoś niewolnicą. Żaden z przepisów dotyczących dozwolonego małżeństwa w wypadku rozwodu, okresu oczekiwania (*idda*) czy utrzymywania (*nafaka*) nie odnosi się do tego. W wypadku *muta* nie ma rozwodu; gdy zapłaci się określoną sumę pieniędzy i minie ustalony wcześniej termin, nie pozostają żadne prawa ani obowiązki, prawa dziedziczenia ani proces rozwodowy. Jedyнным prawem jest to, że kobieta czeka czterdzieści pięć dni, zanim wejdzie w inną *muta*, gdy mężczyzna może od razu zawrzeć kolejną, nawet jeśli jest żonaty lub gdy jest w trakcie innej *muta*.

Mimo że argument komentatorów mówiący, że werset ten zabrania *muta*, jest ważny, to zostało zapisane w zbiorach hadisów, że *muta* została kategorycznie i stanowczo zabroniona w Medynie (Muslim, „Nika”, 22). Sura ta została objawiona podczas okresu mekkańskiego misji Proroka. Pomimo sta-

nowczego zakazu jedynie niektórzy spośród Towarzyszy, którzy mogli nie słyszeć o tym zakazie od Wysłannika, wciąż uważali, że jest to dozwolone. Ograniczyli jednak jej legalność do bardzo wyjątkowych warunków. Ibn Abbas, który jest uważany za jednego z tych Towarzyszy, wyjaśnił swoje postępowanie i powiedział: „Miałem na myśli coś podobnego do tego, co Bóg miał na myśli, gdy zezwolił na jedzenie mięsa martwych zwierząt i wieprzowiny w skrajnej konieczności” (al-Dżasas, 2:147).

Wielu uczonych szyickich należących do odłamu, który uznaje legalność *muta*, wyraża sprzeczne opinie i relacjonuje sprzeczne tradycje jej dotyczące. Jeden z ich autentycznych zbiorów *hadisów*, *Usul al-Kafi* 5:462, zawiera hadis, który mówi, że *muta* w wypadku dziewicy nie jest zalecana, gdyż hańba dotknie jej rodziców. Imam Abi Abdullah (Dżafar as-Sadik) twierdzi: „Nie wchodźcie w *muta* z wierzącymi kobietami, jako że poniżycie je, czyniąc w ten sposób” (*Kitab at-Tadhib*, 1:253; *al-Istibsar*, 3:143). W innej narracji powiedziane jest, że *muta* może być zawarta jedynie z kobietą wierzącą (*al-Kafi*, 5:454), inna jeszcze narracja mówi natomiast, iż *muta* nie jest dozwolona z muzułmanką, lecz jedynie z żydówką lub chrześcijanką. W *Bihar al-Anuar* (103:340) powiedziane jest z kolei, że niedozwolone jest wchodzić w *muta* z osobą zamężną lub zdolną do małżeństwa.

Imam Ali jest jednym z głównych Towarzyszy, którzy stwierdzili, że *muta* jest niedozwolona (al-Buchari, „Nikah” 31; Muslim, „Nikah” 29-31). Uczeni szyicy również zanotowali, że Ali wypowiedział się o jej zakazie, choć uzasadnili to *takijjā* (udawaniami) (*Kitab at-Tadhib*, 7:253; *al-Istibsar*, 3:142).

Nie byłoby prawdziwym stwierdzenie, jakoby Umar był tym, kto zabronił *muta*. To, co zrobił Umar, polegało na realizacji tego zakazu (Ibn Madża, „Nikah”, 44:196).

W odniesieniu do tak zwanego małżeństwa na czas określony (małżeństwo *mut'a*)

wyznawcy imamizmu nie reprezentują poglądów całego szyizmu. Wszyscy pozostali szyici, a zatem na przykład zaidyci i ismailici, odrzucają instytucję małżeństwa *mut'a*. Nie akceptują jej również alewici. Fakt, że małżeństwo na czas określony akceptowane jest jedynie przez niektórych szyitów w Iranie i Libanie, świadczy o tym, że jego źródła nie należy doszukiwać się w szyizmie, lecz gdzie indziej. Być może jest ono pozostałością tradycji mazdakickich w Iranie.

2. Wersety 1-9 ukazują cechy prawdziwych wiernych. Cechy te służą za dowód popierający stwierdzenie, że ktoś jest prawdziwym wiernym i że wszyscy wierni posiadający te cechy niewątpliwie okażą się szczęśliwymi w obydwu światach. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oświadczył: „Jest dziesięć wersetów, które zostały mi objawione; ktokolwiek będzie wedle nich postępował, z pewnością wejdzie do Raju.” Wtedy wyrecytował pierwsze dziesięć wersetów tej sury (at-Tirmizi, „Kitab at-Tafsir,” 24).

3. Werset ten mówi: stworzyliśmy ludzkość (na samym początku) ze specjalnie wyselekcjonowanego wyciągu z gliny i następnie stwarzamy każdą istotę ludzką z pierwiastków mineralnych, roślinnych i zwierzęcych, z wyciągu z gliny, ta zaś stanowi pożywkę dla powstania męskiego nasienia i żeńskiego jajeczka.

4. Dosłowne tłumaczenie wyrażenia przełożonego tutaj jako *Stwórca, który stwarza wszystko w kształcie najlepszym i najbardziej właściwym i posiada najwyższą (i nieporównywalną) moc stwórczą* brzmi: „Najlepszy ze stwórców”. Frazy takie jak *Najlepszy ze stwórców* lub *Najmiłosierniejszy z miłosiernych* lub *Najlepszy z zaopatrujących* nie sugerują istnienia innych stwórców, miłosiernych bądź zaopatrujących porównywalnych do Boga. Odnoszą się raczej do nieskończonych lub idealnych poziomów manifestacji atrybutów stworzenia, okazywania

miłosierdzia i zaopatrywania. Wyrażenia te znaczą więc, że On jest Majestatycznym Stwórcą posiadającym nieskończony poziom lub najwyższy stopień tworzenia, Miłosierdnym, posiadającym nieskończony bądź idealny poziom miłosierdzia i Zaopatrującym, posiadającym nieskończony bądź idealny poziom zaopatrywania.

Poza tym wyrażenia takie, jak *Najlepszy spośród stwórców* nie sugerują mnogości stwórców. Znaczą raczej, że Bóg jest Stwórcą, który stwarza wszystko w najlepszym i najbardziej odpowiednim kształcie. Werset takie, jak *On, który czyni wszystko to, co stwarza, doskonałym (32:7)*, posiadają to samo znaczenie.

Wreszcie frazy takie, jak: *Najlepszy ze stwórców, Najlepszy spośród sędziów i Najlepszy z zaopatrujących*, nie porównują czynów i Atrybutów Boga, które objawiają się we wszechświecie z tymi stworzeniami, manifestującymi jedynie ich blade odbicia. Cokolwiek stworzenia posiadają, jest podarunkiem od Boga (widzimy dlatego, że Bóg jest Wszech-widzący, słyszymy, ponieważ On jest Wszech-słyszący). Wszystkie (względne) cechy doskonałe, posiadane przez ludzkość, anioły i dżiny, są jedynie niedostrzegalnymi cieniami w porównaniu do Jego Cech, które są poza wszelkim porównaniem.

Ludzie, zwłaszcza błędzący, nie są w stanie mieć właściwego sądu o Bogu, tak jak Jego prawo (jako Boga) wymaga, i zwykle o Nim zapominają. Na przykład szeregowy czuje respekt przed swoim kapralem, lecz nie zważa na króla dziękując za cokolwiek kapralowi. Taki szeregowiec powinien być ostrzeżony: „Król jest większy od twego kaprała, powinieneś więc dziękować królowi”. Tak naprawdę wszystko ostatecznie pochodzi od króla; kapral jest jedynie przedstawicielem. Majestatyczny rozkaz króla nie może być porównany z rozkazem kaprała. Jedynym

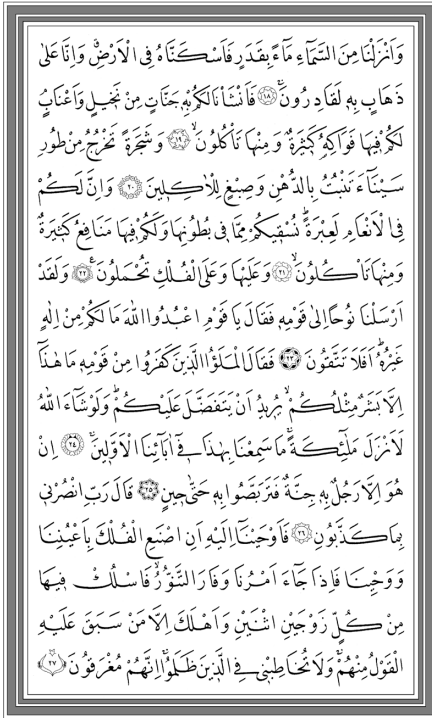
powodem ostrzeżenia, które zawiera porównanie, to zwrócenie uwagi szeregowcowi, który woli dziękować kapralowi, zapominając o wdzięczności, jaką winien okazać królowi.

Podobnie sposób, w jaki cokolwiek jest osiągnięte, oraz natura i przyczyny powodują, iż ludzie nie baczą na Prawdziwego Dostarczyciela Łask. Przypisują łaski, które otrzymują, przyczynom i naturze i przydają przyczynom moc twórczą, tak jak gdyby były prawdziwymi źródłami, wychwalają je i dziękują im. To ścieżka prowadząca do przypisywania innych Bogu, toteż Koran ostrzega: *Wszechmocny Bóg jest o wiele większym i lepszym Stwórcą i Zaopatrującym (mając w rzeczywistości na myśli, że On jest jedynym Stwórcą i Zaopatrującym)*. Szanujcie Go i dziękujcie Mu.

Podsumowując, porównania mogą być tworzone między faktycznie istniejącymi, możliwymi, a nawet wyobrażonymi rzeczami. Ludzie mogą sobie wyobrażać nieskończone stopnie istoty Świętych Imion i Atrybutów. Bóg Wszechmocny jest jednakże najwyższy, najdoskonalszy i najpiękniejszy ze wszelkich stopni, które w wyobraźni można przypisać Jego Imionom i Atrybutom. Jego opis wszystkich Jego Imion jest najlepszy i najpiękniejszy, tak jak podkreśla ten fakt werset *Bóg – nie ma istoty boskiej poza Nim. Do Niego należą Najpiękniejsze Imiona (20:8) (Słowa, „Słowo trzydzieste drugie,” 631-632)*.

5. Wyrażenie *Nie jesteśmy nigdy nieświadomi stworzenia i tego, co stwarzamy (wraz ze wszystkim, co dotyczy życia stworzeń)* jasno ukazuje, że stworzenie jest oparte na Absolutnej Wiedzy, Woli i Mocy. Ma więc ono z pewnością przyczynę oraz znaczenie, a także niesie ze sobą niezliczone przesłania. Nie tak zwane bóstwa, natura, przyczyny materialne ani żadne idee, takie jak przypadek i konieczność, mają udział w ich powstaniu i trwaniu.

18. Zsyłamy z nieba wodę w ilości przez Nas ustalonej i przechowujemy ją w ziemi. Zaprawdę, jesteście w stanie ją wycofać⁶.

19. I sprawiamy, że dzięki niej rosną dla was ogrody (pełne) palm daktylowych i winorośli, gdzie macie w obfitości różne owoce i spożywacie z nich (i czerpicie część swych sił życiowych).

20. A także drzewo wyrastające z góry Synaj⁷ i ziemi leżącej wokół, które wytwarza oliwę i przyprawę do spożywania dla wszystkich.

21. Zaprawdę, jest dla was nauka również w trzodzie (pasącej się na trawie, która rośnie dzięki wodzie zsyłanej przez Boga). Dajemy wam pić z tego (mleka), które znajduje się w jej brzuchach.

Macie z niej wiele innych korzyści i z niej również pożywienie otrzymujecie.

22. I jesteście niesieni na niej (na lądzie), a także na statkach (na morzu).

23. Zaiste, posłaliśmy Noego jako wysłannika do jego ludu i on rzekł: „O, mój ludu! Czujcie jedynie Boga. Nie macie innego boga, poza Nim. Czyż zatem nie będziecie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego i nie będziecie bogobojni i pobożni?”

24. Lecz przywódcy jego ludu, którzy nie uwierzyli, obruszyli się, mówiąc: „On jest przecież jedynie śmiertelną, ludzką istotą, jak i wy. On pragnie tylko zyskać nad wami zwierzchnictwo. A gdyby Bóg zechciał (posłać do nas wysłannika, ażeby nam głosił Jego dobrą nowinę), to zesłałby z pewnością (w tym celu) anioły. Nie słyszeliśmy o czymś takim u naszych przodków.

25. On jest jedynie człowiekiem, którego opanowało szaleństwo; przeto czuwajcie nad nim i obserwujcie go przez czas niejaki (aby zobaczyć, czy wyzdrowieje)”.

26. Noe modlił się: „Panie mój, pomóż mi, gdyż oni odrzucają mnie (i moje Posłannictwo)!”

27. Potem objawiliśmy mu: „Zbuduj arkę (którą ci opisaliśmy) przed Naszymi Oczyma i zgodnie z Naszymi zaleceniami, które objawimy (tobie). A w końcu, kiedy nadejdzie nasz rozkaz i kocioł pocznie kipieć, wprowadź na pokład parę z każdego gatunku zwierząt, a także swoją rodzinę, prócz tych, na których został już wydany wyrok (zniszczenia). I nie przemawiaj do mnie w obrobie ludzi, którzy uparcie trwali w nieprawości. Zaprawdę, oni niechybnie zostaną potopieni.

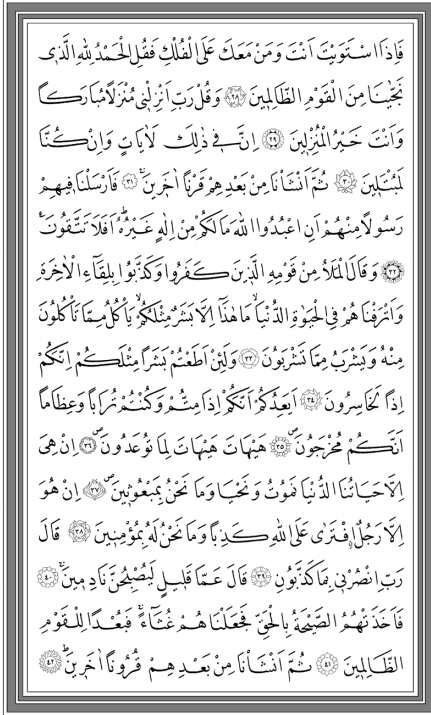
6. W kilku wersetach Koran zwraca uwagę na wodę. Ten werset może być zrozumiany jako odnoszący się zarówno do sezonowego opadu deszczu, jak i do wody, którą Bóg umieścił w ziemi podczas stworzenia wszechświata. Bóg zaopatrzył ziemię w wodę w znanej i zmierzonej ilości, która jest w stanie zaspokoić potrzeby ziemi na zawsze. Woda, która została w ten sposób udostępniona, zgromadziła się w zakamarkach ziemi, tworząc morza, zatoki i wody podziemne. To zgromadzenie się wody jest utrzymywane przez różne pory roku i wiatry. Pierwotne źródło wody jest wciąż rozprowadzane przez deszcz z pokrytych śniegiem gór, rzek, źródeł i studni. To właśnie zgromadzenie się wody wchodzi w proces tworzenia i w skład wielu rzeczy. Następnie staje się częścią wiatru i ostatecznie powraca do tego samego pierwotnego źródła wody. W ten sposób od zarania dziejów aż do dnia dzisiejszego całkowita ilość wody na świecie nie zwiększyła się ani nie zmniejszyła nawet o jedną kroplę.

Dystrybucja wody poprzez opady zależy od Boskiej Woli, zdarzają się też zmiany w tej dystrybucji, które zależą od wielu przykładów Boskiej Mądrości. Ponadto, jako że nie jesteśmy dokładnie w stanie określić czasu wystąpienia deszczu zanim pojawią się jego oznaki i jako że deszcz jest jednym z najważniejszych ucieleśnień Boskiego miłosierdzia, Wszchemocny od czasu do czasu przypomina nam poprzez suszę, jak wiel-

ką łaską jest deszcz, i wzywa nas, byśmy się o niego modlili.

Bardziej zaskakującą rzeczą jest to, że woda składa się z dwóch gazów, a mianowicie wodoru i tlenu, które zostały uwolnione tylko jeden raz w takiej ilości i właściwych proporcjach, pozwalając na produkcję wielkiej ilości wody; zapełnia ona morza i oceany, bez bieżącego uzupełniania. Co więc zapobiega mieszanemu się wodoru i tlenu, nawet jeśli oba gazy znajdują się na świecie? Kto uniemożliwia powstanie tej mieszanki, tak że ani jedna kropla nie została dodana do pierwotnych zasobów wody? Wiemy również, że woda wyparowuje do atmosfery. I znowu, kto zapobiega oddzieleniu się tych dwóch gazów po wyparowaniu? Czy ateści, materialści i naturalści mają jakąkolwiek odpowiedź na te pytania? Czy może to być w sposób zadowalający wyjaśnione przez tych, którzy wierzą w wiele bóstw, którzy wierzą, że istnieją oddzielne bóstwa wiatru i wody, ciepła i zimna? (cytat za al-Maududi, 6:90, przypis 17.) Zobacz inną zaskakującą cechę wody w 2:74, przyp. 78.

7. Drzewo wspomniane tutaj, to drzewo oliwne. Koran wspomina o nim jako o drzewie rosnącym na ziemiach leżących dookoła Góry Synaj; Góra Synaj musiała być jego naturalnym środowiskiem lub miejscem, gdzie były hodowane najlepsze oliwki, przynajmniej wtedy, gdy objawiony był ten werset.

28. A potem, kiedy już wejdiesz na pokład arki, ty i ci, którzy będą z tobą, powiedz: ‘Wszelka chwała i wdzięczność należy się Bogu, który ocalił nas od ludu występnego’

29. I módl się: ‘Panie mój, pozwól mi wylądować (spokojnie) w miejscu błogosławionym (przez Ciebie), gdyż – zaprawdę – Ty jesteś najlepszy spośród tych, którzy doprowadzają (bezpiecznie) do przystani’⁸.

30. Zaiste, w tym (przykładzie) są znaki (objawiające prawdę); i My – z pewnością – stale doświadczamy (ludzi)⁹.

31. A potem, po nich, wywiedliśmy inne pokolenie.

32. I posłaliśmy pomiędzy nich Wysłannika spośród nich samych (z przesłaniem): „Oddajcie cześć tylko Bogu. Nie macie, poza Nim, żadnego innego boga. Czyż zatem nie będziecie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego i nie będziecie bogobojni i pobożni?”

33. Przywódcy jego ludu, którzy nie uwierzyli i przeczyli spotkaniu na Tamtym Świecie, a którym daliśmy łatwe życie i dostatek na tym świecie, powiedzieli: „On jest jedynie śmiertelnikiem, jak wy; jedzącym to samo, co i wy jecie, i pijącym to samo, co i wy pijecie.

34. Jeśli będziecie posłuszni takiemu śmiertelnikowi, jak wy sami, to z pewnością zostanieie zgubieni.

35. Czy on obiecuje wam, że kiedy umrzecie i staniecie się prochem i kośćmi, zostanieie wskrzeszeni (do nowego życia)?

36. Daleko, doprawdy daleko jest to, co wam obiecano!

37. Nie ma innego życia poza naszym obecnym życiem na tym świecie. Niektórzy spośród nas umierają (podczas gdy inni się rodzą) i tak oto życie trwa; i nie zostaniemy wskrzeszeni z martwych.

38. On jest jedynie człowiekiem, wymyślającym kłamstwa i przypisującym je Bogu; i my mu nie uwierzimy”.

39. W końcu Wysłannik zawołał: „Panie mój, pomóż mi, gdyż oni odrzucają mnie (i moje Posłannictwo)!”

40. (Bóg) odrzekł: „Oni z pewnością będą niebawem żałować”.

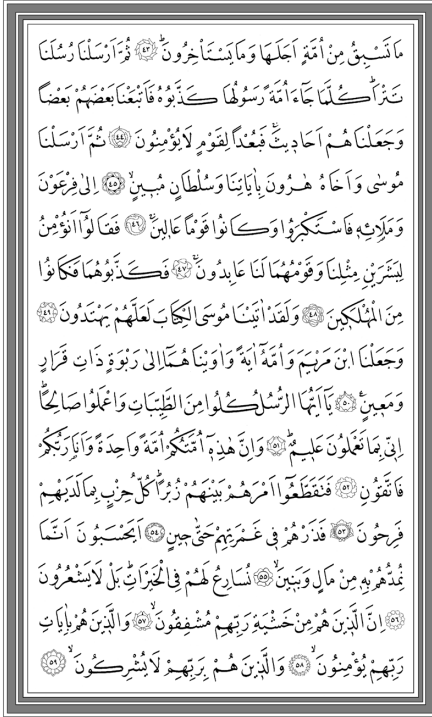
41. I sprawiedliwie pochwycił ich okropny podmuch i uczyniliśmy ich jak nawóz z martwych roślin, niesiony przez powódź i pozostawiony na brzegu, gdy woda (już) opada. Precz z ludem występny!

42. A potem, po nich, wywiedliśmy nowe pokolenia.

8. W celu lepszego zapoznania się ze wspomnianymi wydarzeniami, które dotyczą misji Proroka Noego, zwłaszcza gotowania się pieca i Arki, zob. 11:25-48 i odpowiednie przypisy 10-14.

9. Jednym z najważniejszych przykładów mądrości leżącej w poddawaniu ludzi testom przez Boga jest to, że ludzie powinni być kształceni, dojrzały i udoskonaleni i że poprzez rozwijanie swoich umysłów, serc i możliwości mogą przekształcić się z poten-

cjalnych ludzi w prawdziwe, udoskonalone istoty ludzkie. Poprzez testowanie ludzkości życie zostaje oczyszczone, rozrasta się i wzbogaca. W skrócie, poprzez ten sprawdzian istoty ludzkie osiągają poziom zdolnych do sprawowania funkcji namiestnictwa na ziemi. W tym sprawdzianie, bez przewodnictwa Religii Boga, przekazanego przez Proroków w celu prowadzenia ludzkości, sukces nie jest możliwy. Jednakże Religia jest również sposobem tego doświadczania.

43. (To, co przydarzyło się wszystkim tym pokoleniom, dowodzi, że) żadna wspólnota nie może nigdy przyspieszyć swego terminu ani nie może go opóźnić (jeśli już został określony przez Boga ze względu na ich poglądy i sposób życia)¹⁰.

44. Potem posyłaliśmy Naszych Wysłanników jeden po drugim (każdego do kolejnego pokolenia). Za każdym razem, kiedy do jakiejś wspólnoty przybywał jej wysłannik, oni uznawali go za kłamcę i dlatego sprawiliśmy, że jedna wspólnota następowała po drugiej (aż do jej zniszczenia) i spowodowaliśmy, że każda pozostała jedynie w opowieściach. Przeto precz z ludem niewiernych!

45. Potem (po wszystkich tych wysłannikach, posłanych do minionych pokoleń, których już nie ma) posłaliśmy Mojżesza i jego brata Aarona, jako wysłanników z Naszymi jasnymi znakami (cudami, mającymi ich wesprzeć) i władzą oczywistą (od Nas),

46. Do Faraona i jego wodzów. Lecz oni w obliczu ich (Aarona i Mojżesza) wrośli w pychę i pokazali, że są ludźmi hardymi i zadufanymi w sobie.

47. Powiedzieli: „Czyż mamy wierzyć dwóm takim jak my śmiertelnikom, podczas gdy ich lud służy nam pokornie i posłusznie?”

48. Odrzucili zatem ich obydwu (i ich posłannictwo), i oni również znaleźli się pomiędzy tymi, którzy zostali unicestwieni.

49. (Po ich unicestwieniu) daliśmy Księgę Mojżeszowi, ażeby jego lud mógł pójść słuszną drogą.

50. Uczyniliśmy Syna Marii i jego Matkę cudownym znakiem (Naszej Mocy) i zapewnił im schronienie na wzniesieniu, w miejscu spokojnym i bezpiecznym, z bijącymi źródłami.

51. O, Wysłannicy! Korzystajcie i spożywajcie z czystych i zdrowych dobrodziejstw (tajjibat) Boga, i zawsze postępujcie sprawiedliwie i słusznie. Ja mam pełną wiedzę o tym (wszystkim), co czynicie.

52. I zaprawdę, ta wasza wspólnota jest jedną wspólnotą tej samej wiary, a Ja jestem waszym Panem (który was stwarza, podtrzymuje i ochrania). Przeto lękajcie się jedynie Mnie i pobożnie wypełniajcie swe obowiązki względem Mnie.

53. Lecz oni rozbili się na grupy i sekty, poróżnili się pomiędzy sobą w religii, a każda grupa z dumą raduje się tym, co posiada (swoimi wierzeniami).

54. Przeto (jeśli oni, pomimo wszelkich dowodów, jakich dostarczyliśmy, ażeby dowieść prawdziwości Posłannictwa, które głosisz, wciąż będą je odrzucać)

zostaw ich w spokoju, pogrążonych w niewiedzy i błędzie – aż do wyznaczonego czasu.

55. Czyż oni sądzą, że za pomocą całego majątku i dzieci, w które ich wzbogacamy,

56. My tylko spieszymy, ażeby obdarzyć ich wszelkim dobrodziejstwem? Nie, ale oni nie pojmują (rzeczywistości).

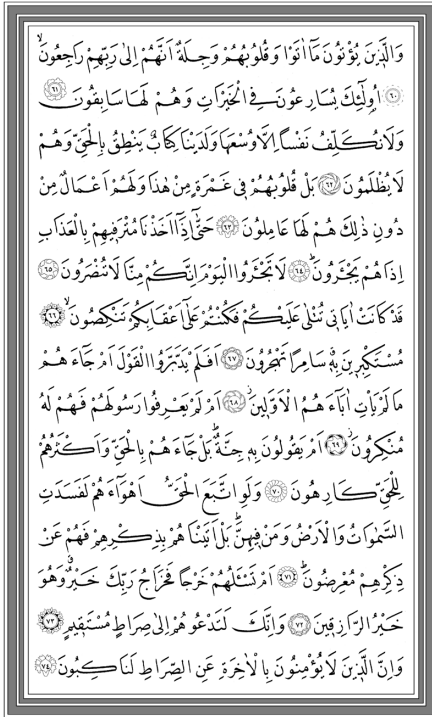
57. A ci, którzy żyją bogobojnie,

58. Którzy żywią świeżą i mocną wiarę w Znaki i Objawienia swego Pana,

59. Którzy nigdy nie przypisują swemu Panu współtowarzyszy,

---

10. Dla wyjaśnienia tego wersetu zob. 7:34, przypis 10.

60. Którzy wszystko to, co czynią i roz-
 dają jako akt dobroczynności i dla sprawy Boga – czynią z drżącym sercem, świadomi, że powrócą do swego Pana (lecz niepewni, czy zechce On przyjąć od nich ich dobre dzieła)¹¹ –

61. To ci, którzy spieszą czynić wszelkie cnotliwe dzieła i dzielnie z sobą współzawodniczą w dobrych uczynkach.

62. (Nikt, a szczególnie niewierzący, nie powinien myśleć, że od ludzi żąda się czegoś nadludzkiego. Gdyż) My nie obciążamy żadnej duszy ponad to, co jest w jej możliwości, a z Nami jest Zapis, który mówi prawdę (o czynach, myślach i intencjach każdego człowie-

ka). Oni żadną miarą nie doznają niesprawiedliwości.

63. Zaiste, serca tych niewiernych są całkowicie pograżone w niewiedzy i nie dbają o nic, a prócz tego są oni przywiązani do pewnych złych czynów, które zwykli popełniać (co przeszkadza im w dostrzeżeniu i przyjęciu prawdy),

64. Aż do czasu, kiedy my pochwycimy (ich) i ukarzymy – tych spośród nich, którzy zagubili się w pogoni za przyjemnościami. A wtedy oni poczną błagać o pomoc.

65. „Przestańcie dzisiaj błagać o pomoc. Zaprawdę, nie otrzymacie od Nas żadnej pomocy!

66. Wiecie, że recytowano wam Nasze Objawienia (ajāt – wersety), lecz wy zwykliście odwracać się na piętach z odrazą.

67. Pełni pychy i rozmawiający nocami bez zrozumienia (o Wysłanniku i religii, którą głosi)”.
 68. Czyż oni kiedykolwiek zastanawiali się nad Słowem (Boga) albo – czy przyszło do nich coś (całkiem nowego), co nigdy nie przyszło do ich proaiców?

69. Albo też nie rozpoznali swego Wysłannika i dlatego go odrzucają?

70. Albo – czy powiedzą, że o władnę-
 ło nim szaleństwo? Nie! On przyniósł im prawdę, lecz większość z nich gardzi prawdą.

71. Gdyby prawda poszła za ich pragnieniami i kaprysami, to z pewnością niebiosy i ziemia, i wszyscy ci, którzy w nich żyją, popadliby w ruinę. My jednak przynieśliśmy im napomnienie (na

co muszą zważać w życiu, dla swego szczęścia i godności), ale oni odwracają się od napomnienia (które by przyniosło im godność i szczęście)¹².

72. Czy też (o, Wysłanniku) prosisz ich o jakąś zapłatę? Tymczasem najlepsza jest nagroda od twego Pana. On jest Zaopatrującym, którego zaopatrze-

nie jest nieporównywalne i najwspanialsze, i Najlepszym, od którego można upraszać zaopatrzenia.

73. Zaiste, ty ich nawołujesz na Prostą Ścieżkę.

74. Tymczasem ci, którzy nie wierzą w życie ostateczne, błędzą z dala od tej Ścieżki.

11. To jest stan prawdziwego wiernego. Jak zostało powiedziane w *hadisie*, prawdziwy wierny modli się, pości i płaci *zakat*, a ponadto obawia się, czy Bóg przyjmie jego uczynki czy też nie, czy przebaczy mu i będzie z niego zadowolony (at-Tirmizi, Kitab at-Tafsir," 4; Ibn Madża, „Kitab az-Zuhd," 20). Jednym z najlepszych tego przykładów jest Umar ibn al-Chattab. Pomimo wielkiej uwagi przywiązywanej do praktykowania islamu i wybitnych zasług dla sprawy Boga, powiedział, gdy zbliżała się chwila jego śmierci: „Jeśli zostaną uznany w Dniu Sądu za kogoś, kogo dobre i złe czyny są równe, będzie to dla mnie wystarczające”. Hasan al-Basri również mówi: „Wierny jest posłuszny, lecz wciąż pozostaje pełen obaw, hipokryta jest natomiast nieposłuszny i nie ma obaw” (al-Maududi, 6:108-109, przyp. 54).

12. Niemal wszyscy niewierni na przestrzeni dziejów, którzy sprzeciwiali się Wysłannikom lub prawdzie przyniesionej od Boga, nie oparli swojego sprzeciwu na żadnej prawdzie. Albowiem Bóg jest Absolutną Prawdą i cokolwiek nakazuje lub ustanawia, jest prawdą samą w sobie. Najbardziej oczywistym tego przykładem jest wszechświat i wszystko, co się w nim znajduje.

Jasno widzimy, że jako całość i we wszystkich swoich częściach wszechświat ukazuje ewidentny porządek i niezwykłą zgodę. Wszystko w nim jest tak dokładnie zmierzone i podzielone według odpowiednich proporcji, że ogłasza on: *nie ma żadnego bóstwa jak tylko Bóg*; to On ustanowił

te miarę i uczynił wszystko w odpowiednich proporcjach i dokładnie odpowiadających sobie ilościach.

Wzajemne relacje pomiędzy wszystkimi rzeczami i bezbłędny artyzm ukazują się w każdej z nich, związek wśród wszystkich rzeczy i pomiędzy nimi, tak jak na przykład oczy pszczoły i mrówki, słońce i układ słoneczny, pokazują, że Ten, kto stworzył gwiazdy, jest Tym Samym, kto stworzył pszczołę i mrówkę wraz z ich komórkami. W języku wszystkich jego stworzeń wszechświat daje świadectwo, iż *nie ma bóstwa, jak tylko Bóg*.

Najmniejsze cząstki związków chemicznych lub atomów oraz związki same w sobie są umieszczone zgodnie z tak dokładnymi obliczeniami, że na przykład wszystkie atomy i cząsteczki w oku są związane z innymi atomami oka i wszystkimi systemami organizmu i komórkami. Jeśliby jakiś atom był zamieniony, istnienie nie byłoby możliwe bądź też skutkiem tego byłyby odchył od normy lub anomalia. Wiemy, iż kiedy tylko spośród około stu tysięcy miliardów komórek ludzkiego ciała źle funkcjonuje pojedyncza komórka, tak jak w przypadku nowotworu, rezultatem może być śmierć całego ciała.

Rozmieszczenie gatunków na rozległych terenach i szeroka dystrybucja określonych gatunków, takich jak ptaki i ryby, wskazuje na to, iż Stwórca jednej żywej istoty jest Stwórcą wszelkich gatunków. Pióro, które kreśli rysy twarzy pewnej osoby, nadając jej tożsamość i indywidualność, musi być w sta-

nie widzieć wszystkie twarze w tym samym czasie, by uczynić każdą z nich unikalną. W przeciwnym razie indywidualizacja byłaby niemożliwa. To wymaga, by Stwórca tej osoby był Stwórcą rodziny ludzkiej i wszystkich gatunków.

Wszystko jest wymierzone w dokładnych proporcjach. Ponadto, jako najprostszy przykład, fakt, że prawie każdy ujrzał w swych snach zapowiedź przyszłości, świadczy o istnieniu uniwersalnego Przeznaczenia, Determinującej Mocy z absolutną Wiedzą, Wolą i Mądrością, które określają z góry wszystko to, co wydarza się we wszechświecie. To zaprzecza istnieniu przypadku. I znów, wszystkie nasiona i dojrzałe rośliny lub drzewa wskazują na to Uniwersalne Przeznaczenie lub Determinującą Moc. Ze względu na to wszechobejmujące przeznaczenie wszystko jest idealnie uporządkowane i służy zdeteminowanym i jasnym celom zgodnie z formą, cechami i możliwościami każdej rzeczy. Proszę zwrócić uwagę na ludzkie ciało ze wszystkimi jego cechami charakterystycznymi i kończynami. Każde z nich zostało zbudowane i ukształtowane zgodnie ze swym celem, znacząc w ten sposób, że Przeznaczenie jest tym, które określiło te cele i strukturę. Zgodnie z planem Przeznaczenia Moc zajmuje się „zapisywaniem” znaczeń ustanowionych i utrzymywanych przez Wiedzę. Przeznaczenie, które z góry zaplanowało wszystkie rzeczy i Przeznaczenie, które zapisuje historię życia wszystkich rzeczy, wskazuje na konieczność Jego egzystencji, którego Pióro Przeznaczenia i Dekretu narysowało linie wszystkich rzeczy.

Wszystkie te fakty są jedynie niektórymi spośród niezliczonych prawd uniwersalnych, które ukazują Istnienie i Jedność pojedynczego i wyjątkowego Stwórcy, Porządkującego i Władcy, udowadniają również, że nie jest możliwym dla innych rąk interweniowanie we wszechświat, zarówno w zakresie jego istnienia, jak i utrzymywania. Każdy powinien uznać, że jest o wiele łatwiej jednemu stworzyć wszystko niż wielu twórcom

stworzyć jedną rzecz. Udział wielu ślepych rąk w tworzeniu czegoś jedynie powiększa ślepotę. Na przykład, jeśli by stworzenie pszczoły nie było przypisane Mocy Koniecznej Istniejącego Bytu, to wszystko, co istnieje, musiałoby uczestniczyć w jej istnieniu. Istnienie małej cząstki włosa, jeśli by było przypisane wielu czynnikom, takim jak przyczyny materialne, byłoby trudne niczym stworzenie góry. Dowódca może zorganizować i poprowadzić oddział militarny o wiele lepiej niż sami żołnierze lub kilku dowódców naraz. Widoczne przyczyny materialne nie posiadają świadomości ani woli i w większości są poddane nominalnym (nie materialnym) „prawom”, które są odczuwalne jedynie, gdy pojawiają się ich skutki. Porównane ze swoimi przyczynami, skutki są niezwykle i ukazują wspaniały artyzm. Na przykład kształtowanie się komórki i jej relacji z wszystkimi innymi komórkami i ciałem są tak skomplikowane, że potrzebują więcej wiedzy, umiejętności, wszechstronnej woli i mocy, by je stworzyć, niż może być znalezione u wszystkich uczestników tworzenia. Jedynie Stwórca o nieograniczonej Mocy może być prawdziwym czynnikiem. Przyczyny i środki materialne są jedynie usprawiedliwieniem pozwalającym istotom ludzkim rozważyć, że istnieje pewien zakres pośrednictwa ludzkiego. Mówimy o przyczynach i środkach materialnych, ponieważ większość ludzi nie może dostrzec piękna i mądrości stojących za zdarzeniami, skarżąc się i obwiniając Boga. W celu odsunięcia tych skarg od Boga przyczyny są umieszczone jako oddzielająca zasłona (między ludźmi a działaniami Boga). Jednakże ci, którzy widzą prawdziwe piękno i mądrość w zdarzeniach, znają prawdę tego, co się dzieje. W skrócie, Majestat Boga i Jego Wspaniałość wymagają wyraźnych przyczyn i środków, by zapobiec skargom i aby ukryć przed tymi, którzy myślą powierzchownie, Rękę udziału Mocy w pewnych na pozór nieznaczących lub pluwawych rzeczach i sprawach. Równocześnie Jedność Boga i Jego Chwała wymagają, by

te widoczne przyczyny nie miały udziału w tworzeniu i rozmieszczeniu rzeczy. W istocie to, co nazywamy „prawami”, to manifestacje Boskiej Wiedzy, Władzy oraz Woli.

Ludzkość jest najbardziej uzdolnioną częścią stworzenia, a najbardziej wyrazistymi spośród potencjałów, którymi została obdarzona, są świadomość i wolna wola. Jednakże nasza rola, nawet w naszych własnych działaniach, jest bardzo mała. Skoro więc tak przedstawia się sytuacja, jaką rolę mogą odgrywać nieożywione obiekty w stwarzaniu i rządzeniu wszechświatem?

W skrócie, istnienie i utrzymywanie wszechświata wyraźnie pokazuje, że wszystko jest oparte na absolutnej prawdzie, która pochodzi od Tego, Kto jest Absolutną Praw-

dą. Jeśli prawda, która jest odpowiedzialna za wspaniały porządek, harmonię i proporcje we wszechświecie, miałyby iść za pragnieniami i kapryсами lub nawet intelektem ludzkim, to wtedy cały wszechświat dawno popadłby w ruinę. Gdy ludzkość próbuje uporządkować swoje własne życie, następuje jedynie nieporządek i chaos, czego historia była świadkiem. Harmonia, szczęście, porządek i proporcja wymagają uniwersalnej wiedzy; to musi obejmować cały wszechświat, ze wszystkimi jego częściami oraz ludzkość we wszystkich jej aspektach, dotyczyć każdej osoby i każdego czasu, włączając przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Jest jasne, że ludzkie istoty nie są w stanie tego zrobić.

وَلَوْ رَجَعْنَا لَهُمْ وَكَيْفًا مَا رَابَعَهُمْ مِنْ ضَرَبٍ لَكِنَّا فِي طَعْنٍ إِيَّهِمْ
يَعْتَهُونَ ﴿٢٤٦﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ هَامَانَ بِالْغَدَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ
وَمَا يَضَّرُّهُمْ شَيْئًا إِنَّ أَقْبَانَ عَلَىٰ هَيْبَةٍ بَابًا ذَا عَذَابٍ مُثَبَّرٍ
إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِثُونَ ﴿٢٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤٨﴾ وَهُوَ الَّذِي
ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي
وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٢٥٠﴾
بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٢٥١﴾ قَالُوا إِذَا مَرِئْنَا مِنْكُمْ
إِذَا بَاءَ عِظْمَاءِ إِنْ كُنَّا مُبْعُوثُونَ ﴿٢٥٢﴾ لَقَدْ وَعَدْنَاكَ بَحْسَنَ
وَأَبْأَتْنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥٣﴾
فَلْيَلِئِ الْأَرْضُ مِنْ قِبَلِهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٥٤﴾ سَبِّحُوا لِلَّهِ
قُلُوبًا تَدْعُوهُ كَرًّا وَتُحْسِنُ كِتَابَاتِ السَّبْحِ وَرَبِّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٥٥﴾ سَبِّحُوا لِلَّهِ قُلُوبًا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٢٥٦﴾ قُلْ
مَنْ يَدِينُهُ فَلْيَدِنْهُ مَلَكُوتٌ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ
إِنْ كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٥٧﴾ سَبِّحُوا لِلَّهِ قُلُوبًا قَاتِلِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٢٥٨﴾

75. A nawet gdybyśmy okazali im miłosierdzie i usunęli strapienie, które ich dotyka, to oni z pewnością upieraliby się zaciekle przy swym buncie, błędząc po omacku.

76. Zaiste, pochwyciliśmy ich i ukaraliśmy (głodem), a oni mimo to nie pokłonili się swemu Panu ani nie zwracają się do Niego z pokorą.

77. A ostatecznie otworzymy przed nimi wrota kary straszliwej; i spojrz: zagłębią się w rozpacz i smutku¹³.

78. Oto On stworzył dla was słuch, oczy i serca¹⁴. Marna jest wasza wdzięczność.

79. Oto On powołał was (na ten świat) i sprawił, że wzrastacie na ziemi i do Niego zostanieie zebrani.

80. Oto On daje życie i powoduje śmierć, a następstwo dnia i nocy (ich

skracanie się i wydłużanie) od Niego zależy (i zachodzi w celach, które on określił). Czyż nie zastanowicie się i nie pojmiecie (że nie może być innego boga, poza Bogiem)?

81. (Zamiast wykorzystać władzę swego umysłu), oni tylko mówią, jak mówili ludzie (niewierzący) przed nimi.

82. Mówią: „Co!? Oto po naszej śmierci, gdy staniemy się pyłem i kośćmi, mamy być wskrzeszeni z martwych?”

83. Już nam obiecywano takie rzeczy: nam i naszym praojcom. To nic więcej, jak tylko bajki starożytnych przodków”.

84. Powiedz: „Do kogo należy ziemia i każdy, kto się na niej znajduje? Powiedzcie, jeśli macie jakąś wiedzę!”

85. Oni mogli jedynie wyznaczyć: „Do Boga”¹⁵ Powiedz: „Przeto, czy się nie zastanowicie i nie będziecie (tego) świadomi?”¹⁶

86. Powiedz: „Kto jest Panem Siedmiu Niebios i Panem Tronu Najwyższego? (Czyż nie Ten, który włada całym wszechświatem i podtrzymuje wszystko, co w nim żyje?)

87. Oni mogli jedynie wyznaczyć: „To również należy do Boga”. Powiedz: „Czyż nie będziecie się zatem trzymać z dala od nieposłuszeństwa względem Boga, w bogobojności i pobożności?”

88. Powiedz: „W czyich Rękach jest absolutne panowanie nad wszystkimi rzeczami? I kto daje ochronę i schronienie, podczas gdy przed Nim nie ma schronienia, a On sam nie potrzebuje ochrony? (Powiedzcie mi), jeśli macie jakąś wiedzę”.

89. Oni mogli jedynie wyznaczyć: „Wyłącznie Bóg”. Powiedz: „Jakże więc możecie tak się dać zwodzić?”¹⁷

13. Jak relacjonowano w al-Bucharim („Kitab al-Istisgha,” 2), gdy Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, napotkał na ostry i brutalny sprzeciw, modlił się do Boga: „O Boże, pomóż mi przeciwko nim, tak jak pomogłeś Józefowi w czasie siedmioletniego głodu”. W rezultacie ciężki głód dotknął Mekkańczyków do tego stopnia, że zmuszeni byli jeść padlinę. Wersety 75 i 76 odnoszą się do tego głodu, werset 77 natomiast odnosi się do śmierci jako bramy otwartej na oścież lub drogi, która prowadzi do ciężkiej kary w życiu przyszlým.

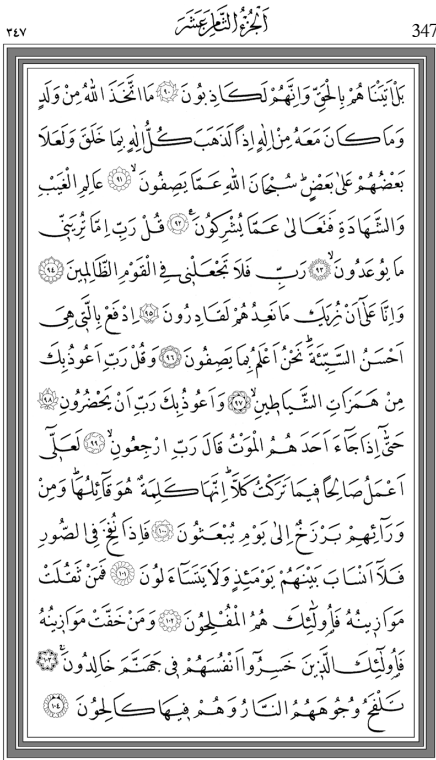
14. Słuch i wzrok są dwoma ważnymi zmysłami, poprzez które ludzie odbierają świat zewnętrzny i z którego się uczą. To, co odbierają ze świata zewnętrznego, jest przetwarzane w wiedzę przez serce (*fuād*), które to słowo może być także przetłumaczone na polski jako „umysł”. Koran używa mocy słuchu jako rzeczownika w liczbie pojedynczej, moc wzroku i serca są natomiast rzeczownikami w liczbie mnogiej. Powodem, dla którego Koran używa liczby pojedynczej w odniesieniu do mocy słuchu, gdy inne moce są wymienione w liczbie mnogiej, jest fakt, że odnoszą się one do objawienia lub Boga jako źródła wiedzy, która przychodzi przez uszy. Z kolei wrażenia wzrokowe odbierane przez ludzi i sposób ich rozumienia i interpretowania poprzez serca bądź umysły może różnić się w zależności od osoby, widzianych obiektów i materiałów używanych przez serca, by ukształtować wiedzę.

15. Każda osoba, która jest zainteresowana prawdziwą wiedzą i mocą myślenia, nie może pomóc, lecz jedynie uznać, że wszechświat ze wszystkim, co w nim jest, został stworzony i należy wyłącznie do Boga jako Jego Stwo-

wienie, pod warunkiem, że dana osoba nie jest uprzedzona i oporna i nie wchodzi w grę inne czynniki, takie jak arogancja, czynienie zła i egocentryzm, które nie pozwalają im wierzyć.

16. Jeśli to Bóg jest Tym, który stworzył ziemię i wszystko to, co na niej jest, i Tym, który posiada całkowitą władzę nad nimi jako ich Władca i Pan, to czemu miałby nie przywrócić ich do życia po śmierci, jeśli taką ma wolę? Czy Ten, który stworzył ziemię i wszystko to, co na niej się znajduje, Ten, kto ma całkowitą moc do stworzenia wszystkiego z niczego, i Ten, kto zadaje śmierć, nie zdoła przywrócić umarłych do życia?

17. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że wszystkie te pytania są skierowane do tych, którzy mają jakąś wiedzę o Bogu Jedynym, stwarzającym i zarządzającym wszechświatem, lecz którzy wciąż przypisują Mu współtowarzyszy w porządkowaniu swojego życia. Jednakże żądane odpowiedzi są zależne od wiedzy. To oznacza, iż prawdziwa wiedza – wiedza osiągnięta przez obiektywne badanie wszechświata – niechybnie prowadzi do wniosku, że jest tylko Jeden Bóg, który stwarza i zarządza całym wszechświatem i ma całkowitą władzę nad wszystkim. To, do czego zobowiązane są istoty ludzkie, to poddanie się Mu w zarządzaniu ich życiem. Jako że prawdziwa wiedza to uznaje, każdy kto słucha przesłania wszechświata i głosu swojej świadomości, uzna tę samą prawdę. Jeśli natomiast zostanie zwiedziony przez fałszywe nadzieje, pragnienia cielesne, arogancję, egoizm, ignorancję, ideologiczne bądź quasi-religijne uprzedzenia lub skłonności, to może pójść drogą, która zaprowadzi go na manowce.

90. Zaiste, My przekazaliśmy im prawdę, lecz oni są z pewnością kłamcami (w tym, co głoszą; w zaprzeczaniu prawdom wiary, a także występowaniu przeciwko samym sobie).

91. Bóg nie wziął sobie nigdy syna (ani nie zrodził żadnego potomstwa) ani nie istnieje wraz z Nim żadna inna istota boska; (gdyby było inaczej i istniałoby kilku albo wielu bogów, to) każdy bóg usiłowałby zabrać to, co stworzył (i panować absolutnie niezależnie nad swymi stworzeniami), a niektórzy z nich usiłowałiby pokonać innych. Wszelka chwała należy się Bogu; On jest ponad wszystkim tym, co oni Mu przypisują.

92. On zna wszystko to, co Niewidzialne i wszystko to, doświadczane i jawne (to,

co znajduje się w wymiarach ukrytych i widzialnych, zarówno w zasięgu percepcji żywych stworzeń, jak i poza nim); a On jest absolutnie wzniosły, ponad wszystkim tym, co Mu przypisują jako współtowarzyszy.

93. Powiedz: „Mój Panie, jeśliś sprawił, żebym był świadkiem wypełnienia się tego, co zostało im przyobiecane (jako kara),

94. To nie policz mnie, Panie mój, pomiędzy ten lud występny”.

95. Zaiste, całkowicie w Naszej mocy jest sprawić, że staniesz się świadkiem wypełnienia się przyobiecanego im utrapienia (a sam zostaniesz od niego ocalony).

96. (A cokolwiek by powiedzieli lub uczynili), odpędzaj zło (uczynione tobie i przeciwko twojemu posłannictwu) tym, co najlepsze (spośród tego, co możesz uczynić)¹⁸. My najlepiej znamy wszystko to, co oni Nam fałszywie przypisują.

97. I powiedz: „Mój Panie, szukam schronienia u Ciebie, przed podszeptami (i sztuczkami) szatanów (spośród dżinów i ludzi, szczególnie w moich relacjach z ludźmi, gdy głoszę im moje Posłannictwo).

98. I szukam schronienia w Tobie, mój Panie, ażeby oni nie pojawili się obok mnie”.

99. (Ci, którzy uparcie trwają przy złu, nie przestaną fałszywie przypisywać Bogu tego, co doń nie należy, i nie zaniechają odnoszenia się do ciebie nieuprzejmie, aż do czasu, kiedy to przyjdzie do któregoś z nich śmierć. A wtedy on pocznie błagać: „O, Panie mój! Racz przywrócić mnie do życia,

100. Ażebym mógł postąpić słusznie i dobrze względem tego, co pozostawiłem na tym świecie (niedokonanego)". Nie, nigdy! To tylko słowo, które on stale wypowiada. Za tymi (co pomarli) jest świat oddzielający (ich od innych światów i przegroda – barzach; grób, w którym będą przebywać), aż do Dnia, kiedy to zostaną wskrzeszeni z martwych¹⁹.

101. A kiedy zadmie się w Trąbę (oznajmującą Zmartwychwstanie), nie będzie już pomiędzy nimi żadnych więzów pokrewieństwa (które by stanowiły dla nich jakąkolwiek pomoc) i nie będą o

siebie rozpytywać (gdyż każdego pochłonie jego własna udręka i nie będzie w stanie myśleć o innych).

102. (Waga będzie postawiona), a u których szale (z dobrymi uczynkami) będą ciężkie – tych czeka pomyślność; zaiste, oni osiągną sukces!

103. Tymczasem ci, u których szale (z dobrymi uczynkami) będą lekkie – okażą się tymi, którzy poprowadzili się na zatracenie; piekło będzie ich mieszkaniem.

104. Ogień wypali ich twarze, wykrzywią się ich wargi i odsłonią się szczęki.

18. Poza tym, że nakaz ten dotyczy sposobu wykorzenia zła wyrządzonego muzułmaninowi osobiście, tyczy się on również tego, jak muzułmanie powinni odpowiadać na złe czyny, popełnione w czasie praktykowania przez nich islamu i starań mających na celu przekazanie innym tej religii. Nie możemy działać motywowani pragnieniem zemsty; nie możemy podążać za naszymi żądaniami i postępować tak, jak nam się podoba. Wszystko, co czynimy, musi mieć na celu służenie sprawie islamu w najlepszy możliwy sposób i musi służyć zdobywaniu dla niego serc innych.

19. Grób jest miejscem pośrednim pomiędzy tym światem a przyszłym. Zmarli przebywają tam aż do Dnia Zmartwychwstania. Wysłannik mówi, że grób jest albo ogrodem spośród Ogrodów Raju, albo dołem spośród dołów Piekła (at-Tirmizi, „Sifat al-Kijama,” 26). Czyny istot ludzkich przybierają charakterystyczne dla siebie formy w świecie grobu, a zmarli żyją życiem przypominającym Raj lub Piekło, w zależności od swego poziomu.

Po pogrzebie duch czeka w świecie pośrednim między tym a Światem Wiecznym.

Mimo że ciało się rozkłada, to jego główne cząstki (zwane *adźb ad-danab*, co dosłownie oznacza kość ogonową, w *hadisie*) nie gniją. Nie wiemy, czy *adźb ad-danab* to geny osoby, czy coś innego. Niezależnie jednak od tej dwuznaczności duch wciąż utrzymuje przezeń swoje relacje z ciałem. Bóg uczyni tę część, która jest stworzona z podstawowych cząsteczek ciała, atomów lub wszystkich innych cząsteczek już rozproszonych w glebie, przystosowaną do życia wiecznego podczas ostatecznego zniszczenia i odbudowania wszechświata. On użyje jej także, by stworzyć nas ponownie w Dniu Sądu. Świat pośredni jest dziedziną, gdzie duch czuje „oddech” błogosławieństw Raju lub kary Piekła. Jeśli prowadziliśmy prawe życie na świecie, nasze dobre uczynki (np. modlitwy, recytacje, akty dobroczynne) będą jawiły się naszym serdecznym przyjaciołom. Ponadto okna do niebiańskich scen będą dla nas otwartymi, a nasz grób stanie się niczym ogród Raju. Jeśli jednak któreś z naszych grzechów wciąż nie będą wybaczone, niezależnie od tego, jak prawymi byliśmy, możemy cierpieć karę w świecie pośrednim, aż zasłużymy na Raj. Nie-

wierni, którzy zasmakowali w grzechu, zostaną przyjęci zgodnie ze swoimi czynami, które przybiorą formy złych towarzyszy i szkodników. Ujrzą piekielne sceny, a ich groby staną się niczym dół Piekła.

Męczennicy cieszą się wyższym stopniem życia w grobie niż nie-męczennicy, którzy zmarli. Jako że męczennicy poświęcili swoje życie na Jego drodze, nie odczuwają skurczów śmierci ani nie wiedzą, że są zmarli. Zamiast tego uważają siebie samych za przeniesionych do lepszego świata i odczuwają doskonale szczęście. Trzeba jednak pamiętać, że zmarli wiedzą o tym, iż są zmarli (mimo że ich dusze są wieczne) i ci, którzy uwierzyli i czynili prawe dzieła spośród nich, doświadczają mniejszego stopnia przyjemności w świecie pośrednim, niż ten, którym cieszą się męczennicy.

Śmierć jest zmianą miejsca pobytu i uwolnieniem od obowiązków tego świata; duch otrzymuje swobodę. Śmierć nie jest unicestwieniem. Ten stopień życia stwierdzają jasno przez fakty, które wielokrotnie zaobserwowano; na przykład dusze niektó-

rych pobożnych ludzi pojawiają się w swoich ludzkich (materialnych) formach i są widziane przez tych, którzy mają wgląd w ukryte prawdy. Innym dowodem jest zdolność zmarłych do kontaktowania się z nami, i to zarówno wtedy, gdy doświadczamy marzeń sennych, jak i na jawie.

Niemal każdy, wyłączając Proroków, którzy są bez grzechu, może cierpieć w grobie przez określony czas ze względu na grzechy, które nie zostały mu wybaczone za jego bytności na świecie. Jednakże tak jak każde cierpienie na świecie służy jako sposób na przebaczenie dla wiernych, tak każde cierpienie w grobie również powoduje, iż niektóre z grzechów są wybaczone. Jeśli wciąż będą istnieć grzechy, które nie zostały odpuszczone, cierpienie, którego dana osoba będzie musiała doświadczyć w Życiu Przyszłym, na przykład w Miejscu Najwyższego Zgromadzenia, na Wadze, która jest światem, gdzie wszystkie zapisy ludzkich czynów zostaną ujawnione i rozliczone, Most oraz Wzniesione Krawędzie (zob. 7:46, przyp.12) będą służyć za czyściec.

105. „Czyż nie recytowano wam Moich Objawień (Koranu) i czyż nie uznawaliście ich za kłamstwo?”

106. Odrzekną: „Panie nasz! Zwyciężyła nad nami perfidia (którą sami w naszych sercach wywołaliśmy) i byliśmy ludźmi zagubionymi w błędach.

107. Panie nasz! Zabierz nas z tego (utrapienia). A wtedy, jeśli wciąż będziemy zwracać się ku złu, to – zaiste – będziemy ludźmi niesprawiedliwymi”.

108. On (Bóg) powie: „Precz z wami ku temu (utrapieniu) (pozostańcie w nim w hańbie). Nie zwracajcie się już więcej do Mnie!”

109. Pośród Moich sług była część, która się modliła: „Panie nasz! Uwierzylimy, przeto przebac nam i miej dla nas miłosierdzie, gdyż Ty jesteś Najlepszy spośród miłosiernych”.

110. Wy jednak zwykliście wystawiać ich na pośmiewisko tak bardzo, że wasza wrogość wobec nich przesłoniła wam wspomnianie Mnie i nie ustalaliście w wyśmiewaniu się z nich.

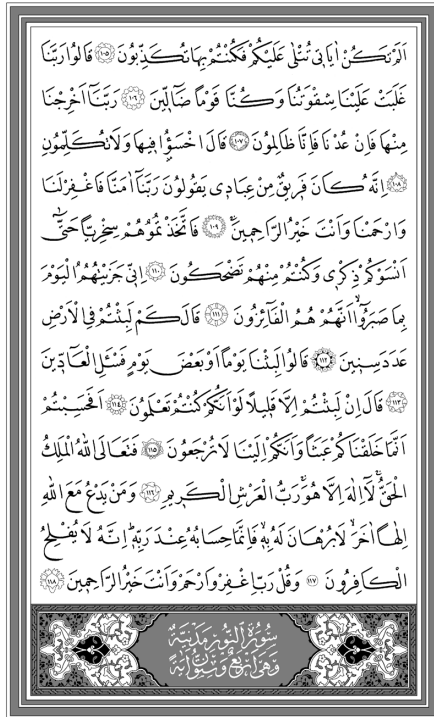
111. Ale zobaczcie! Ja dzisiaj nagrodziłem ich za to wszystko, co w cierpliwości znosili, i oni są tymi, którzy tryumfują!

112. (Bóg) powie: „Ileż to lat przebywaliście na ziemi?”

113. Oni odpowiedzą: „Przebywaliśmy (tam) dzień albo część dnia. Zapytaj tych, którzy potrafią liczyć”.

114. On powie: „Przebywaliście zaledwie przez krótką chwilę – jeślibyście tylko wiedzieli (to i postępowali właściwie)!”

115. Czy może sądziliście, że stworzyliśmy was na próżno (abyście poświęcali cały wasz czas na zabawy i używanie

świata) i że nie zostaniecie sprowadzeni z powrotem do Nas?

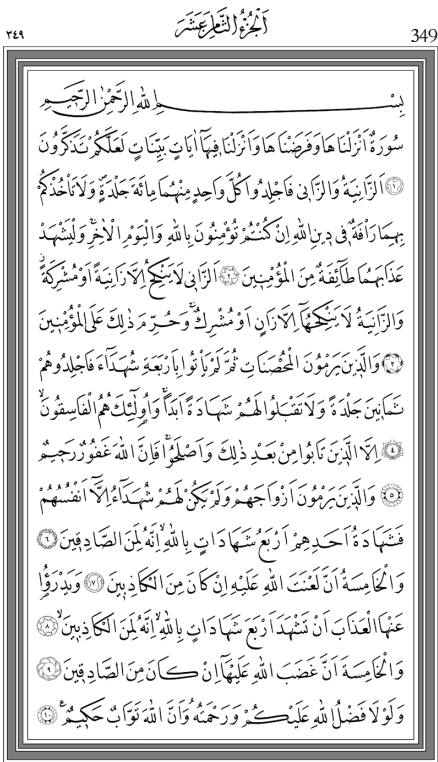
116. Absolutnie Wzniosły jest Bóg, Najwyższy Władca, Prawda Absolutna i Trwała. Nie ma (innego) boga poza Nim, Panem Najwyższego Tronu, Tronu Szlachetności i Szczerdności²⁰.

117. Każdego kto twierdzi, że istnieje inna istota boska, którą należy czcić poza Bogiem (Jedynym), na co nie zdoła znaleźć żadnego dowodu – zaprawdę – zapyta (o to) jego Pan. Zaiste, niewierzący nie osiągną szczęścia!

118. Powiedz: „O, Panie mój, przebac mi i obdarz mnie (Swym) Miłosierdziem, gdyż jesteś Najlepszym spośród miłosiernych”.

20. Co do Najwyższego Tronu, zob. sura 2:28, przyp. 28; sura 7:54, przyp. 13; sura 17:42, przyp. 19.

SURA 24

AN-NUR (ŚWIATŁO)

Okres medyński

Sura An-Nur (Światło) została objawiona w szóstym roku *hidżry* (Emigracji), po wyprawie przeciwko plemieniu *Banu al-Mustalik*. Składa się z 64 wersetów. W kontekście ujawnienia niewinności Aiszy w obliczu obrzydliwej kampanii oszczerstw przeciwko niej sura niniejsza ustanawia kary za nielegalne kontakty płciowe, a także za zniesławienie. Zawiera również reguły dotyczące relacji pomiędzy kobietą a mężczyzną, członkami rodziny i społeczeństwa oraz Prorokiem, jego małżonkami a innymi wiernymi. Sura *Światło* ustanawia pewne wartości etyczne, które należy zachowywać w życiu społecznym, i wskazuje zasady dotyczące ubioru kobiet.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. (Oto) *sura*, którą zesłaliśmy i uczyniliśmy powinnością (przestrzeganie jej reguł); i w niej zesłaliśmy jasne wyłożenie (prawdy o wierze i niewierze), i naukę (dotyczącą życia ludzkiego), abyście się zastanawiali i byli (jej) świadomi.

2. Cudzołożnica i cudzołożnik¹ – ukarzyć każde z nich karą chłosty stu razy^{2/3}; i nie pozwólcie, ażeby współczucie dla nich powstrzymało was od wykonania prawa Bożego, jeśli prawdziwie wierzycie w Boga i w Dzień Ostatni⁴, i niech grupa wiernych będzie świadkiem poddania ich karze⁵.

3. Cudzołożnik (mężczyzna znany z podejmowania nielegalnych, pozamażeńskich kontaktów płciowych) nie może poślubić nikogo innego, jak tylko cudzołożnicę (kobietę znaną z podejmowania nielegalnych, pozamażeńskich kontaktów płciowych) albo bałwochwalczynię; co do cudzołożnicy zaś – to tylko cudzołożnik lub bałwochwalca mogą zawrzeć z nią związek małżeński. Wiernym zabronione jest postępowanie w inny sposób⁶.

4. A tych, którzy oskarżają cnotliwe i uczciwe kobiety (o nielegalne kontakty płciowe) i nie przyprowadzą czterech męskich świadków (mających zaświadczyć, że osobiście widzieli, jak było popełniane cudzołóstwo): wychłosczyć osiemdziesięcioma razami i potem nie przyjmujcie już od nich nigdy żadnego świadectwa. Oni zaiste są ludźmi występniymi,

5. Za wyjątkiem tych, którzy potem żałują i poprawiają swe życie. Gdyż – zaprawdę – Bóg jest Przebaczający, Współczujący⁷.
6. A jeśli chodzi o tych, którzy oskarżają o cudzołóstwo własne żony, a nie mają innych świadków poza sobą, ci muszą zaświadczyć czterokrotnie przysięgą na Boga, że rzeczywiście mówią prawdę.
7. A za piątym razem, ażeby spadło nań przekleństwo Boga, jeśli kłamia.
8. Kara będzie odwrócona od żony, jeśli

zaświadczy czterokrotnie przysięgając na Boga, że (jej) mąż z pewnością kłamie.

9. A za piątym razem, ażeby gniew (potępienie) Boga spadł na nią, jeśli (jej) mąż mówi prawdę⁸.

10. Jeśli by nie łaska Boga dla was i Jego Miłosierdzie; i to, że Bóg jest Jedynym, który otwiera drogę do skruchy i nagradza ją łaskawym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, i że jest Mądry (nie moglibyście rozwiązać waszych problemów sprawiedliwie i rozsądnie)⁹.

1. Koran używa tego samego terminu, *zina*, na określenie zarówno kontaktów płciowych bez ślubu, jak i cudzołóstwa. Czy dane osoby są zamężne i żonate, czy też nie, Koran uznaje każdy rodzaj niedozwolonego obcowania płciowego za *zina*. Kary są jednak różne.

Cudzołóstwo i rozwiązłość są uznawane za grzech we wszystkich religiach. Biblia orzeka karę śmierci dla obojga: cudzołożnika i cudzołożnicy (Księga Kapłańska, 20:10; Księga Powtórzonego Prawa, 22:22). Jednakże koraniczna definicja cudzołóstwa jest bardzo różna od biblijnej. *Zina*, według Koranu, to angażowanie się mężczyzny i kobiety, czy to w stanie małżeńskim, czy też nie, w relacje pozamałżeńskie. Biblia traktuje jako cudzołóstwo (*zina*) jedynie kontakty pozamałżeńskie zamężnej kobiety (Kapłańska 20:10; Powt. Prawa, 22:22; Przysłów, 6:20-35; 7:1-27).

Zgodnie z definicją biblijną, jeśli żonaty mężczyzna ma kontakty płciowe z niezamężną kobietą, to jest to jedynie pożycie pozamałżeńskie. Obcowanie mężczyzny z niezamężną kobietą nie jest uznawane w ogóle za przestępstwo, niezależnie od tego, czy mężczyzna jest żonaty, czy nie. Regulacje talmudyczne tej kwestii wyglądają następująco:

Jeśli mężczyzna uwiedzie dziewczę, która nie została jeszcze obiecana na żonę dla kogoś

innego, i obcuje z nią fizycznie, musi zapłacić wiano i ma ją poślubić. Jeśli jej ojciec odmówi oddania mu jej, to i tak ów mężczyzna musi zapłacić wiano za dziewczę (Wyjścia, 22:16-17) w wysokości 50 szekli srebra. Należy tę karę uiścić bezpośrednio do rąk ojca dziewczicy (Powt. Prawa, 22:28-29). Jeśli jednak dziewczyna jest córką kapłana (bądź rabina), to mężczyzna ma być powieszony, natomiast dziewczyna – spalona żywcem (*Everyman's Talmud*, 319-320).

Prawo judaistyczne jest pod tym względem niemal identyczne z kodeksem hinduistycznym. W hinduizmie jednak jest tak, że jeśli dziewczyna należy do kasty wyższej, a mężczyzna – do niższej, to dziewczyna ma być wypędzona z domu, a mężczyźni amputuje się kończyny (*Dharma Shastra*, rozdz. 8, 365-366). Jeśli dziewczyna należy do kasty braminów, to mężczyzna ma być spalony żywcem (tamże, 377).

Wedle Biblii (prawo żydowskie) przestępstwo cudzołóstwa popełniane jest tylko wtedy, gdy mężczyzna obcuje fizycznie z zamężną kobietą. W tym przypadku mężczyzna jest uznawany za cudzołożnika, bez względu na to, czy jest żonaty czy nie, a kobieta – za cudzołożnicę. Krótko mówiąc, cudzołóstwo jest niedozwolonym obcowaniem płciowym, w którym uczestniczy zamężna kobieta. Według Biblii, relacje pozamałżeńskie

żonatego mężczyzny nie są same w sobie przestępstwem. Wyjaśnienie tej regulacji znajdujemy w *Encyclopaedia Judaica*, zgodnie z którą żona była uznawana za własność męża, a cudzołóstwo stanowiło pogwałcenie jego wyłącznych praw do małżonki. Ta natomiast, jako przedmiot posiadania męża, nie cieszyła się takimi prawami wobec niego (zob. Jeffrey H. Togay, „Adultery”, *Encyclopaedia Judaica*, 2, co. 313. Por. także Judith Plaskow, *Standing again at Sinai: Judaism form a Feminist Perspective*, 170).

Mężczyzna zatem, który obcuje fizycznie z kobietą zamężną, narusza własność innego mężczyzny i w związku z tym musi zostać ukarany.

Do dnia dzisiejszego w Izraelu jest tak, że jeśli żonaty mężczyzna angażuje się w kontakty fizyczne z kobietą niezamężną, to jego dzieci z tą kobietą uznawane są za ślubne. Jeśli jednak kobieta zamężna podejmuje kontakty płciowe z innym mężczyzną, żonatym bądź nie, to jej dzieci z takich relacji są uznawane za nieślubne i nie wolno im poślubić żadnego Żyda, za wyjątkiem konwertyty bądź osoby pochodzącej ze związku nieślubnego. Ten zakaz obowiązuje aż do zstępnych w dziesiątym pokoleniu, kiedy to, jak się sądzi, plama cudzołóstwa najpewniej wyblaknie (Lesley Hazleton, *Israeli Women, The Reality behind the Myths*, 41-42).

A oto inne zawarte w Biblii przepisy dotyczące niedozwolonego obcowania fizycznego:

Jeśli mężczyzna ma kontakt płciowy z niewolnicą obiecaną innemu mężczyźnie, ale niewykupioną ani niewyzwoloną, to ów postępek musi zostać ukarany. Nie będzie to jednak kara śmierci, gdyż kobieta jest niewolna (Kapłańska, 19:20).

Jeśli mężczyzna spotka w mieście dziewczę obiecaną komuś za żonę i obcuje z nią fizycznie, to powinniście zaprowadzić obydwoje do bramy tego miasta i ich ukamienować; dziewczynę, ponieważ była w mieście, a nie krzyczała o pomoc, a mężczyznę, gdyż zbezczeszczył cudzą żonę. Musicie wypełnić spośród sie-

bie zło. Jeśli jednak mężczyzna spotka dziewczynę obiecaną komuś za żonę poza miastem i ją zgwałci, to umrzeć winien tylko mężczyzna, który to uczynił (Powt. Prawa, 22:23-26).

W chrześcijaństwie (choć Stary Testament jest uznawany za Pismo kanoniczne obok Nowego Testamentu) w wypadku, gdy mają miejsce kontakty fizyczne pomiędzy niezonatym mężczyzną i niezamężną kobietą, jest to z pewnością uznawane za grzech, ale czyn nie spełnia warunków przestępstwa. Jeśli jednak któreś z dwojga bądź oboje są w stanie małżeńskim, to ich relacje płciowe są przestępstwem. Tym jednak, co stanowi o grzechu, jest w o wiele większym stopniu pogwałcenie związku małżeńskiego, niż sam fakt niedozwolonego kontaktu płciowego. Jedynym skutkiem prawnym takiego aktu jest możliwość zażądania przez żonę separacji od niewiernego męża. To samo dotyczy sytuacji, w której małżonka zdradza swego męża.

Współczesne ustawodawstwo zachodnie jest pod tym względem oparte na koncepcjach chrześcijańskich. Obcowanie płciowe osób niezwiązanych węzłem małżeńskim jest uznawane co najwyżej za niewłaściwe, nie traktuje się go zaś jako przestępstwa – o ile jedna ze stron nie użyła siły. Jeśli zaś ktoś podejmuje kontakty fizyczne z żoną (mężem) innej osoby, to strona pokrzywdzona może wnosić o rozwód.

Islam uznaje każdy niedozwolony kontakt cielesny za samoistne przestępstwo. Jeśli taki akt zostanie dokonany przez osobę zamężną (żonatą), to przestępstwo staje się poważniejsze. Wynika to stąd, że osoba będąca w związku małżeńskim wciąż ucieka się do niedozwolonych sposobów zaspokojenia swoich potrzeb płciowych, choć może to czynić w sposób legalny, tzn. w ramach małżeństwa.

Niedozwolone kontakty płciowe są postrzegane przez islam jako przestępstwo, które – jeśli się go nie ukróci – sięga samych podstaw osobowości człowieka, jego rodzi-

ny i społeczeństwa. Przetrawianie ludzkości wymaga tego, aby kontakty płciowe pozostawały w swoich dozwolonych granicach. Zdrowy człowiek nie spożywa pokarmów dla samego ich spożywania, ale dla zapewnienia trwania swojej egzystencji. Podobnie popęd płciowy ludzkość otrzymała po to, by mogła trwać na ziemi. Przyjemność związana z jego zaspokajaniem jest swego rodzaju płatnością „z góry”, a nie celem samym w sobie. W celu ochrony ludzi przed szkodliwymi skutkami niedozwolonych kontaktów płciowych islam nie ogranicza się jedynie do sankcji prawnych. Stara się zamknąć całkowicie drzwi dla tego rodzaju praktyk poprzez wartości duchowe, moralne i społeczne, które propaguje, a także poprzez zasady, które ustanowił. Jednocześnie pozostawia miejsce dla wolnej woli człowieka. Istoty ludzkie są na tym świecie poddawane próbie, aby mogły rozwijać swoje wrodzone zdolności i ulepszać świat zgodnie ze standardami, które ustanowił Bóg. W ten sposób mogą osiągnąć poziom doskonałości, właściwy dla wiecznego życia w szczęściu (Według al-Maududiego, 6:149-159).

Islam nie tylko wpaja w nasze serca miłość Boga i lęk przed Nim, daje nam świadomość życia wiecznego (w Raju bądź w Piekło), doskonali nas duchowo i moralnie, ale również czyni wszystko, aby małżeństwo było łatwe do zawarcia. Dzięki temu poszczególne pokolenia nie są zanieczyszczone niedozwolonym obcowaniem płciowym. Poza tym jeśli któraś ze stron uzna, że występuje całkowita niezgodność i niemożliwość porozumienia w obrębie małżeństwa, to może uciec się do rozwodu.

Islam stara się także usunąć czynniki prowadzące ludzi do podejmowania niedozwolonych kontaktów płciowych bądź dające ku temu okazję. Zabrania więc obsceniczności oraz swobodnego przebywania obu płci obok siebie, nakazuje kobietom zakrywanie się i zabrania im pokazywać publicznie swoich wdzięków. Nakazuje jednocześnie obu płciom obniżać wzrok przy spotkaniu.

Islam stawia sobie za cel oczyszczenie jednostki i społeczeństwa. Podobnie jak człowiek myśli najpierw o zapobieganiu, a dopiero potem o leczeniu, tak i islam najpierw chce zapobiegać przestępstwom i zbrodniom. Przeciwno zaś temu, czemu się nie udało zapobiec, islam zaleca zastosowanie szczególnego rodzaju odpowiedzi. (Bardziej szczegółowe omówienie muzułmańskiego prawa karnego, zob. sura 2, przyp. 131; sura 4, przyp. 6).

2. Kara ustanowiona za obcowanie płciowe bez ślubu to chłosta – sto razy. Dotyczy to zarówno mężczyzny, jak i kobiety. Oryginalne słowo określające chłostę, razy, to *dżalda*, które pochodzi od *dżild* – „skóra”. W związku z tym wszyscy lingwiści i komentatorzy Koranu uznają, że skutki chłosty muszą się ograniczać do skóry i nie mogą obejmować „wycinania” spod niej ciała. Bicz do chłosty powinien być przeciętny, ani zbyt gruby, ani zbyt cienki, a sama chłosta – średniej intensywności. Kalif Umar, niech Bóg będzie z niego zadowolony, zwykł był pouczać osoby wykonujące karę chłosty: „Uderzaj tak, aby nie odkryć swojej pachy” (al-Dżassas, 3:45). Inne warunki chłosty można odnaleźć w opracowaniach prawa islamskiego.

3. Jak powiedziano wyżej, kara chłosty stu razy przeznaczona jest dla osób nieznajdujących się w związku małżeńskim, które są winne niedozwolonego obcowania płciowego. Wynika to w sposób oczywisty z odpowiednich wersetów koranicznych, włączając obecnie omawiany. Pierwsze wersety dotyczące niedozwolonych kontaktów płciowych znajdujemy w surze *an-Nisa*: *A jeśli chodzi o te wasze kobiety, które popełnią czyn nieprzyzwoity (cudzołóstwo), to musi być czterech męskich świadków spośród was, którzy (widzieli ich podczas popełniania owego uczynku i) zaświadczą przeciwko nim (w ciągu następnego miesiąca w mieście, a pół roku na wsi). Jeśli oni rzeczywiście złożą świadectwo, to trzymajcie je w odosobnieniu w ich domach, aż zabierze je śmierć bądź Bóg otworzy dla nich jakąś inną dro-*

gę. *A jeśli dopuszczą się tego dwoje spośród was, to ukarście oboje chłostą i surowymi słowami; jeśli jednak żałują, okazując skruchę i się poprawią, to odstępście od nich. Oto Bóg jest Tym, który przyjmuje żal za grzechy i odpłaca go szczerym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, Współczującym (4:15-16).*

Wtedy, gdy zostały objawione te dwa wersety, jako krok ku zdecydowanemu zakazowi pozamałżeńskich kontaktów płciowych i zapobieganiu im, islam nakazał, aby osoby winne takich czynów były napominane i karane chłostą, a kobiety przetrzymywane w swoich domach w celu zapobieżenia prostytucji. Stwierdzenie: *bađż Bóg otworzy dla nich jakąś inną drogę* oznaczało, że przyjdzie nowe uregulowanie tej sprawy. To nowe uregulowanie obejmowało karę chłosty 100 razów dla osób niebędących w związku małżeńskim, kara dla żonatych (mężatek) została zaś ustanowiona przez *Sunnę*.

Islam ustanowił pewne warunki ustalania faktu popełnienia przestępstwa *zina* (cudzołóstwa i pozamałżeńskiego obcowania płciowego), które podlega karze. Te warunki można znaleźć w odpowiednich opracowaniach, np. *al-Maududi, 6:166-173*.

4. Bóg ostrzega wiernych przed niewłaściwym współczuciem, które by mogło powstrzymać ich przed wprowadzaniem w życie ustanowionych przez Niego praw. Nikt nie może być bardziej współczujący wobec stworzeń niż ich Stwórca.

Wszystko we wszechświecie mówi o współczuciu i obiecuje współczucie, i dlatego Uniwersum stanowi swego rodzaju symfonię współczucia. Istoty ludzkie są odpowiedzialne za to, by okazywać współczucie wszystkim innym istotom: to wymóg człowieczeństwa. Im więcej współczucia człowiek okazuje, tym szlachetniejszy się staje. Im bardziej skłania się ku nieprawości, prześladowaniu i okrucieństwu, tym bardziej okrywa się niesławą i przynosi hańbę swemu rodzajowi.

Słyszeliśmy od Proroka, jak współczucie umożliwiło kobiecie trudniącej się nierządem wejść do Raju, gdyż ulitowała się nad psem umierającym z pragnienia i dała mu pić. Inna kobieta została skazana na męki piekielne ze względu na to, że zamęczyła kota, nie karmiąc go ani nie pozwalając mu samemu szukać pożywienia – aż umarł z głodu (al-Buchari, „al-Anbija”, 54).

Współczucie jednak, tak jak wszystko inne, musi być zrównoważone. Przykład takiej równowagi znajdujemy w działaniu wody pitnej. Tlen i wodór, zmieszane w odpowiednich proporcjach, tworzą jedną z najistotniejszych dla życia substancji. Jeśli jednak ta proporcja się zmienia, każdy z tych pierwiastków odzyskuje swój pierwotny charakter i staje się ponownie łatwopalny. Podobnie niezwykle ważne jest odpowiednie wymierzenie współczucia i wiedza o tym, kto na nie zasługuje. Współczucie dla wilka zaostrza jego apetyt, toteż ów, nie będąc kontent z tego, co otrzymał, żąda jeszcze więcej. Współczucie dla buntownika czyni go bardziej agresywnym i zachęca do napaści na innych. Nie byłoby właściwe okazywać współczucie dla tego, kto czerpie swoją sadystyczną przyjemność z trucia innych. Powinniśmy zatem znaleźć właściwe miejsce dla współczucia i nigdy nie twierdzić, że jesteśmy bardziej współczujący niż Współczujący Bóg.

Jeśli ktoś zmienia Boże prawo ze względu na społeczną pozycję winowajcy, to jest to jedno z największych przestępstw. Wysłannik oświadczył: „O, ludzie! Jedną z przyczyn, dla których część społeczności przed wami wyginęła, było to, że jeśli kradzież popełnił ktoś szanowany w społeczności, to ludzie go oszczędzali, karali zaś kogoś innego z powodu swojej słabości” (al-Buchari, „Hudud”, 11; Muslim, „Hudud”, 8).

5. Kara za *zina* powinna być wykonywana publicznie, w obecności co najmniej czterech osób. Główna zaleta takiego postępowania polega na tym, że powstrzymuje to władzę

przed działaniem z niewłaściwą surowością bądź pobłażliwością. Taki warunek zapewnia wykonanie kary, jak tego wymaga Prawo. Pobudza również w winowajcy poczucie wstydu i pomaga zapobiegać ponownemu popełnieniu przestępstwa. Stanowi też naukę dla innych ludzi.

6. Wierzący mężczyzna lub kobieta nie mogą poślubić osoby, która jest znana z popełniania *zina*, tzn. tego, kto został ukarany za to przestępstwo, a potem nie żałował i nie poprawił się. Poślubienie takiego człowieka nie dałoby się pogodzić z wiarą. Jest więc oczywiste, że ów zakaz dotyczy tych osób, które trwają w złych uczynkach, a nie tych, które żałują za grzechy i poprawiają się. Dlatego też, jeśli ktoś dopuścił się niedozwolonego kontaktu płciowego w przeszłości, a potem zawiera związek małżeński, to nie oznacza to, że ów związek pomiędzy małżonkami jest nielegalny. To zależy od tego, czy winowajca szczerze żałował i czy powstrzymuje się od popełniania ponownie tego samego przestępstwa.

Niniejszy werset w żaden sposób nie sugeruje, że muzułmanin, który zszedł na złe drogi pod względem życia płciowego, może poślubić politeistę, albo że takie małżeństwo jest prawomocne. Idea tego wersetu jest taka, że niedozwolone obcowanie płciowe jest niezwykle złym uczynkiem i że muzułmanin dopuszczający się go nie jest już godzien relacji małżeńskich z ludźmi wspólnoty muzułmańskiej o dobrym charakterze. Wybranie jednak na współmałżonka osoby znanej ze swojej niemoralności płciowej jest grzechem i jest zabronione.

7. To przykazanie stosuje się również do przypadków, w których kobieta oskarża mężczyznę o dopuszczenie się niedozwolonego kontaktu płciowego. Surowość kary, a także wymóg czterech świadków, choć dwóch świadków wystarczy we wszystkich innych sprawach kryminalnych i cywilnych, ukazują wagę sprawy i mają na celu zapobieżenie próżnemu gadaniu i plotkowaniu na temat

honoru i przyzwoitości innych osób. Islam surowo potępia zarówno niedozwolone kontakty płciowe, jak i bezpodstawne oskarżanie. Nawet jeśli ktoś zauważy, że pewna osoba podejmuje niedozwolone kontakty płciowe, to nie powinna takiej informacji rozpowszechniać. Zapobiega to szerzeniu się zepsucia. Jeśli cztery osoby zauważą cudzołóstwo albo jedna (żona lub mąż) ma czterech świadków (którzy widzieli taki postępek), to można poinformować o tym właściwe władze, nie można jednak takiej wiadomości rozpowszechniać. Islam bierze sobie za cel zapewnienie czystości zarówno poszczególnych osób, jak i społeczeństwa.

Należy również zauważyć, że z prawnego punktu widzenia każda osoba jest niewinna, dopóki nie zostanie dostarczony decydujący dowód winy.

Jeśli ktoś żałuje za swe grzechy i poprawia się, oskarżywszy uprzednio niewinną kobietę o niedozwolone kontakty płciowe bez przyprowadzenia czterech świadków, to ta osoba nie jest już traktowana jako grzesznik. Nie unieważnia to jednak przepisanej kary 80 razów, nigdy też nie zostanie od tego człowieka przyjęte żadne świadectwo. Boże przebaczenie i współczucie stosuje się jedynie do stanu grzechu, a nie do stanu prawnego.

8. Ta procedura zwana jest *li'an* (przysięga potępienia i wzajemnego wyklinania). Jeśli mężczyzna oskarża swoją żonę o cudzołóstwo, to musi zaświadczyć o tym czterokrotnie i przysiąc na Boga. Za piątym razem musi wezwać przekleństwa Boga na siebie, jeśli kłamie.

Jeśli mąż oskarża swoją żonę albo wypiera się ojcostwa dziecka, małżonka ma prawo odwołać się do sądu i zażądać od męża takiej przysięgi. Pod tym względem jej prawa są takie same, jak męża.

Za czasów Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, miało miejsce kilka przypadków *li'an*. Wysłannik wpiernik przypomniawszy mężowi Boże przykazanie i dodał: „Czy jesteś świadomy tego, że Boża

kara w życiu wiecznym jest cięższa od kary na tym świecie?” Mężczyzna odparł twierdząco, lecz jego żona stanowczo zaprzeczyła oskarżeniu. W związku z tym Wysłannik poprosił oboje o złożenie przysięgi. Najpierw mężczyzna czterokrotnie przysiągł, że jego oskarżenie jest prawdziwe. Gdy to czynił, Wysłannik ostrzegał: „Bóg wie, że jedno z was z pewnością kłamie. Czyż żadne z was nie okaże skruchy?” Zanim małżonek stwierdził, że jeśli kłamie, to niech dotknie go gniew Boga, obecni ludzie powiedzieli do niego: „Bój się Boga. Kara na tym świecie jest lżejsza od kary w życiu ostatecznym. Piątą przysięgą nałoży na ciebie karę Boga”. Mąż złożył piątą przysięgę bez wahania.

Żona przeszła tę samą procedurę. Przed piątą przysięgą nieco się zawahała, lecz stwierdziła: „Nie przyniosę memu plemieniu trwałej niesławy”. Powiedziawszy to, złożyła ostatnią przysięgę.

Wysłannik zarządził pomiędzy nimi separację i postanowił, że dziecko, które niedawno poczęła, będzie znane jako jej dziecko, a

nie dziecko jej małżonka (*al-Buchari*, „*Kitabat-Tafsir, Surat an-Nur*”, 3). Mąż kobiety i dziecko nie mogli po sobie dziedziczyć. Mogli natomiast dziedziczyć po sobie dziecko i jego matka. Nikt jednak nie miał prawa oskarżać matki o cudzołóstwo ani też nazywać dziecka nieprawowitym.

Jeśli małżonek, który oskarżył swoją żonę o cudzołóstwo, odmawia złożenia przysięgi, ma zostać uwięziony, dopóki nie wyzna, że wniósł fałszywe oskarżenie. Kiedy zaś wyzna swoją winę, ma być ukarany karą za fałszywe oskarżenie (*qadhf*), wspomnianą w wersecie 4 powyżej. Jeśli żona odmówi złożenia przysięgi, ma zostać uwięziona, aż złoży przysięgi albo wyzna, że popełniła cudzołóstwo. Jeśli to właśnie wyzna, czeka ją kara za cudzołóstwo.

9. Niniejszy wersec przypomina nam, że Religia (i prawo), którą wybrał dla nas Bóg i głosił przez Swojego Wysłannika, została oparta na Boskim Przebaczeniu, Łasce, Współczuciu i Mądrości.

11. Z pewnością ci, którzy wymyślili i głosili oszczerstwo (przeciwko Aiszy, żonie Wysłannika), są grupą spośród was. Jednakże nie uważajcie tego zdarzenia za coś dla was złego; raczej jest ono dla was dobre¹⁰. (A co do zniesławiających, to) każdy z nich zgromadził grzechy proporcjonalnie do swojej winy; a ten, kto ma w niej największy udział¹¹, dozna kary ogromnej.

12. Dlaczego, kiedy o tym usłyszeliście, wierzący mężczyźni i kobiety, nie myśleliście o sobie nawzajem dobrze¹² i nie oświadczyliście: „To jest oszczerstwo oczywiste”?

13. Dlaczego nie przyprowadzili czterech świadków (aby nimi wesprzeć swe oskarżenie)? Skoro nie przyprowadzili świadków, to – zaiste – są kłamcami w obliczu Boga.

14. Gdyby nie łaska Boga dla was i Jego miłosierdzie w tym świecie i w życiu ostatecznym, dotknęłaby was, zaiste, potężna kara ze względu na to, na co sobie pozwoliliście (za udział w szerzeniu kłamliwych pogłosek).

15. Pomyślcie tylko, jak podjęliście to swymi językami, jeden od drugiego, i wypowiadaliście własnymi ustami to, o czym nie mieliście żadnej wiedzy. Uważaliście to za drobnostkę, gdy tymczasem u Boga to rzecz najcięższa.

16. Dlaczego, kiedy o tym usłyszeliście, nie powiedzieliście: „Nie należy do nas mówienie o tym. Jesteś pełen Chwały (o, Boże)! Oto zniesławienie straszne”.

17. Bóg ostrzega was, abyście nigdy nie powtarzali czegoś podobnego, jeśli jesteście (prawdziwie) wierzącymi.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم ۚ بَلْ هُوَ خَبْرٌ لَّكُم لِكُلِّ آلٍ مَّرِيئٌ مِّنْهُمْ مَّا كَتَبْنَا مِنَّا لَآئِمًّا وَالَّذِي تَوَلَّوْا كِبْرًا مِّنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ أَنفُسِهِنَّ خَبْرًا مَّا وَقَلُوا هَذَا الْإِفْكَ مُبِينٌ ﴿١١﴾ لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالْبَيِّنَاتِ ۖ قَالُوا لَيْتَكُمُ اللَّهُ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٢﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾ إِذْ تَلَقَّوهُ بِالْبَيِّنَاتِ وَرَفَعُوا بَآفُوكُمْ مَّا كُنْتُمْ لَكُمْ بِهِ عَالِمِينَ ﴿١٤﴾ وَحَسْبُوهُ هَيَاتًا ۖ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ يِظُنُّكَ اللَّهُ أَن تَعُودُوا إِلَيْهِ ۚ أَيْدَاكُنَّ مَعَهُ ۚ وَمُبِينٌ لَّكُمْ ﴿١٧﴾ الْآيَاتُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

18. On wyjaśnia wam w sposób jasny Swoje nauczanie i drogowskazy na Swej Ścieżce. Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

19. Dla tych, którzy pragną, ażeby nieprzyzwoitość rozprzestrzeniła się pośród wierzących, jest z pewnością kara bolesna w tym świecie i w życiu ostatecznym. Bóg zna (dokładnie prawdę i naturę wszystkich rzeczy), lecz wy nie wiecie.

20. Gdyby nie łaska Boga dla was i Jego Miłosierdzie; i to, że Bóg jest Litościwy i Współczujący (w sposób szczególnie dla Swych wierzących sług; jakże straszliwe konsekwencje miałyby to zło w waszej wspólnotcie)!

10. Do piątego roku Hidżry ruch islamski, prowadzony przez Muhammada, osiągnął taki punkt, w którym wszyscy jego przeciwnicy zdali sobie sprawę, że nie będą już zdolni go unicestwić nagą siłą. Wrogie plemiona sformowały jednolity front pod przywództwem Kurajszytów i obległy Medynę, co doprowadziło do tzw. Bitwy Rowu. Kiedy nieprzyjacielskie oddziały musiały się wycofać po czterotygodniowym oblężeniu, Wysłannik oświadczył: „Od tej chwili to my będziemy maszerować na nich, oni nie zdołają nas już zaatakować” (al-Buchari, „*Maghazi*”, 29).

Ruch islamski czerpał swoją główną siłę ze swych wartości duchowych i moralnych oraz z nieskazitelnego charakteru zwolenników. Mając to na względzie, wróg, kierowany szczególnie przez Hipokrytów z Medyny, zaczął prowadzić zjadliwe i niesprawiedliwe kampanie przeciwko muzułmanom. Owe spiski objawiły się najpierw przy okazji małżeństwa Wysłannika z Zejnab bint al-Dżahsz, rozwiedzionej żony Zajda ibn Harisa, wyzwolénca Proroka. Wydarzenie to zostało wspomniane w *surze al-Ahzab* (33:36-38). Wspólne wysiłki mające na celu splamienie czystego charakteru Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nie zdały się na nic, tym razem więc oskarżono Aiszę, czystą i ukochaną żonę Wysłannika.

W szóstym roku Hidżry, podczas powrotu z wyprawy do Banu Mustalik, Aisza, która towarzyszyła Wysłannikowi w tej wyprawie, została przez niedopatrzenie pozostawiona w tyle, gdy armia muzułmańska przemieściła się z miejsca, w którym obozowała. Po spędzeniu kilku godzin w samotności, została odnaleziona przez Saflana ibn al-Mu'attala, jednego z Emigrantów, który uczestniczył w

bitwie pod Badr i którego obowiązkiem było sprawdzenie, czy nikt i nic nie zostało w tyle. Aisza wsiadła na jego wielbłąda i dołączyła do armii na następnym postoju. Dało to wrogom pod przewodnictwem Abdullaha ibn Umajja ibn Salula (przywódcy Hipokrytów z Medyny) asumpt do wywołania nikczemnego skandalu.

Dopóki muzułmanie zachowują swoją duchową siłę i solidarność, to wszystko, co czyniłby wróg, aby ich pokonać, skończy się ich powodzeniem. Dlatego zdarzenia, które z początku zdają się dla muzułmanów złe, w ostateczności okazują się dla nich dobrymi. Incydent z rzucającym oszczerstwem na Aiszę, Matkę Wiernych, stał się dla muzułmanów okazją do uzmysłowienia sobie po raz kolejny swojej realnej siły, do zwiększenia solidarności i zdobycia dalszego doświadczenia i wiedzy. Ów incydent posłużył też objawieniu wielu nowych praw dotyczących wzajemnych relacji pomiędzy muzułmanami.

11. To odnosi się do Abdullaha ibn Ubajja ibn Salula, przywódcy Hipokrytów.

12. To wyrażenie może być przełożone tak: „Kiedy usłyszeliście o tym, dlaczego wierzący mężczyźni i kobiety nie myśleli dobrze o *swoim własnym ludzie*?” Wierzący jest dla drugiego wierzącego zwierciadłem. Wiara jest światłem, które oświetla umysł i serce wierzących i które pokazuje im, jak mają reagować w obliczu zdarzeń. Powstrzymuje także wierzącego przed podejmowaniem czynów złych i nieprzyzwoitych. Każdy wierzący powinien więc myśleć o innych wierzących w sposób, w który myśli o sobie samym. Wszyscy wierni stanowią jedno ciało, każdy wyznawca stanowi ucieleśnienie wartości reprezentowanych przez innych wiernych.

21. O wy, którzy wierzycie! Nie postępujcie śladami Szatana! Kto kroczy śladami Szatana (powinien wiedzieć, że) Szatan uparcie nawołuje do tego, co nieprzyzwoite i haniebne, i do tego wszystkiego, co złe. Gdyby nie Łaska Boga wobec was i Jego Miłosierdzie, nikt spośród was nie osiągnąłby czystości. Bóg jednak oczyszcza, kogo zechce. Bóg jest Słyszający, Wszzechwiedzący¹³.

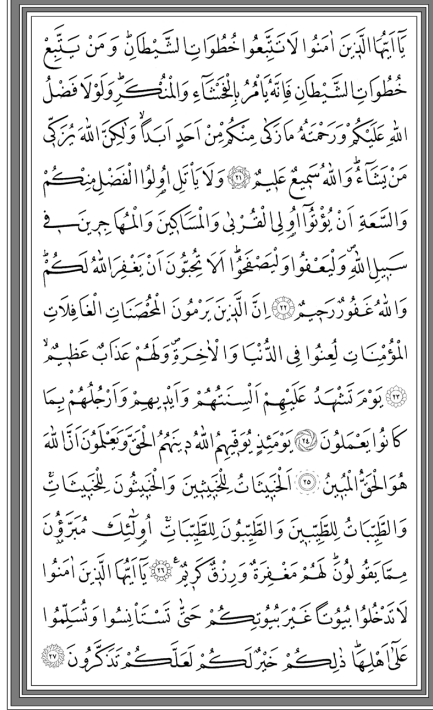
22. Niech ci spośród was, którzy zostali pobłogosławieni łaskami (Boga) i zasobami (majątkiem), nie przysięgają, że nie będą już udzielać (wsparcia) swoim krewnym, potrzebującym i tym, którzy wyemigrowali dla Sprawy Boga (nawet jeśli ucierpieli z ich powodu). Niech raczej wybaczą i poniechają (takiego postępowania). Czy nie pragniecie, ażeby Bóg wam przebaczył? Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

23. Ci, którzy fałszywie oskarżają niewinne kobiety, wierzące i nieświadome nawet krętych dróg zepsucia, są przeklęci w tym świecie i w życiu przyszłym; i dla nich jest kara ogromna.

24. W Dniu, kiedy ich własne języki, ręce i stopy zaświadczą przeciwko nim o tym, co czynili.

25. Tego Dnia Bóg odpłaci im w pełni to, na co zasłużyli, i dowiedzą się, że Bóg jest Absolutną Prawdą (przed Nim nic się nie ukryje i On sprawia, że prawda staje się oczywista).

26. (Z zasady) zepsute kobiety są dla zepsutych mężczyzn, a zepsuci mężczyźni – dla zepsutych kobiet; tak jak dobre,

czyste kobiety są dla dobrych, czystych mężczyzn, a dobrzy, czysti mężczyźni – dla dobrych, czystych kobiet. (Ze względu na czystość i niewinność pochodzącą z ich wiary) tacy są niewinni wszystkiego tego, co złe języki mogą im wkładać w usta. Dla nich jest przebaczenie i szlachetne, szczodre zaopatrzenie (*Rizqun Karim* – Raj).

27. O wy, którzy wierzycie! Nie wchodźcie do domów innych niż swoje własne, dopóki nie upewnicie się o pozwoleniu ich mieszkańców i nie pozdrowicie ich słowami pokoju. Takie postępowanie jest dla was dobre i właściwe – byście pamiętali (o uprzejmości i dobrym zachowaniu).

13. Nikt, nawet Wysłannicy Boga, nie są w stanie osiągnąć czystości myśli, wiary, intencji i czynów jedynie na podstawie swych własnych zdolności i wysiłków. Wszystko, co może uczynić człowiek, to szczerze pragnąć czystości i wkładać swój wysiłek w jej osiągnięcie. Bóg wie o każdym, kto ma szczerą intencję i kto pragnie osiągnąć czystość, i to On umożliwia ludziom jej osiągnięcie i trwałość w niej. Ludzkość skłania się ku złu, nieprzyzwoitości i błędzeniu i łatwo może zostać pokonana przez Szatana i swe cielesne *ja*. Z

tego względu wszyscy jesteśmy zobowiązani Bogu za każdą z naszych dobrych myśli i każdy z naszych czynów. To z tego względu Bóg przypomina nam czwarty raz w niniejszej surze, że gdyby nie Jego łaska i miłosierdzie, to zostalibyśmy potępieni. Kiedyś Wysłannik, pokój z nim, oświadczył: „Nikt nie może wejść do Raju (jedynie) dzięki własnym uczynom”. Zapytany, czy dotyczy to również jego, odrzekł, że bez Boskiego Miłosierdzia on również nie wszedłby do Raju (*al-Buchari*, „*Riqaq*”, 18).

28. A jeśli nikogo w nich nie zastaniecie, nie wchodźcie do nich, dopóki nie otrzymacie zezwolenia na wejście. Jeśli zostaniecie poproszeni, ażeby odejść, to odejdźcie (i nie czujcie się obrażeni). To dla was czystsza droga. Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim, co czynicie¹⁴.

29. Nie popełnicie grzechu, jeśli wejdziecie do domów niezamieszkałych, jeśli są dla was użyteczne. (Zawsze jednak miejcie świadomość, że) Bóg wie, co ujawniacie (z działań i intencji) i co skrywacie.

30. Powiedz wierzącym mężczyznom, że powinni powstrzymać swoje spojrzenia (i nie wpatrywać się w kobiety, które mają prawo poślubić, ani w intymne części ciała), a także strzec swych intymnych części ciała i niewinności¹⁵. To dla nich czystsze. Zaprawdę, Bóg jest w pełni świadom tego, co czynią.

31. I powiedz wierzącym kobietom, że one (także) powinny powstrzymać swoje spojrzenia (i nie wpatrywać się nawet w tych mężczyzn, których mają prawo poślubić, ani w ich intymne części ciała) i strzec swoich intymnych części ciała¹⁶, i że nie powinny pokazywać swych wdzięków, oprócz tego, co jest widoczne¹⁷; i niech zakrywają swymi welonami piersi¹⁸, i (powiedz im) niech nie pokazują swych wdzięków nikomu, prócz swych mężów lub swych ojców (dziadków, stryjów i wujów), lub ojców swych małżonków albo ich synów, albo synów swych mężów (zarówno ich wła-

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ
وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
عَلِيمٌ ۝ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ
فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ۝
قُلِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَحَفِظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ
أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ سَبِيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۝ وَقُلِ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ
مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ
إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ خُجُومِهِنَّ
وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ
أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ إِخْوَانِهِنَّ
أَوْ بَنَاتِ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ
أَوِ الصَّالِحِينَ غَيْرَ أُولِي الْأَرْزَاقِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الْوَالِدِ
الَّذِينَ لَمْ يَضْطَرُّوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يُضْرَبْنَ
بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتَوَوُّأَ إِلَى اللَّهِ
جَمِيعًا إِنَّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

snych, jak i pasierbów lub wnuków), albo ich braci (a także braci mlecznych i przyrodnych), i synów ich braci lub synów ich sióstr, albo muzułmanek i kobiet o dobrym prowadzeniu się, z którymi przestają albo tych (niewolnic), które posiada ich prawica; albo (starych) męskich służących, którzy wolni są od pożądania; oraz małych dzieci, które są jeszcze nieświadome kobiecości. Nie powinny również stawiać swoich stóp tak (i zachowywać się w taki sposób), ażeby ściągały uwagę na swoje wdzięki (i pobudzały namietność mężczyzn). O, wierni! Zwróćcie się wszyscy ku Bogu, okazując skruczę, abyście mogli osiągnąć prawdziwą pomyślność.

14. W przedislamskiej epoce Dżahiliji ludzie wpychali się nawzajem do swoich domów, nie prosząc o pozwolenie i nie pozdrawiając mieszkańców słowami pokoju, lecz tylko mówiąc: „Dzień dobry!” bądź „Dobry wieczór!” Islam zarządził, że każdy ma prawo do prywatności w swoim własnym domu i że nikt nie może wchodzić do cudzego domu bez uprzedniego uzyskania zgody jego gospodarzy. Islam zdecydował też, że właściwym sposobem pozdrawiania ma być: „Pokój z tobą (z wami)”. Należy pytać o pozwolenie wejścia nawet do domu swoich krewnych. Wysłannik, pokój z nim, stwierdził, że można prosić o pozwolenie wejścia nie więcej niż trzy razy. Jeśli brak odpowiedzi, to powinno się odejść.

Islam zabronił również potajemnego zaglądania do cudzych domów, zaglądania do nich z zewnątrz, a także – czytania listów innych ludzi bez zezwolenia. Nie wolno także przysłuchiwać się rozmowom, które odbywają się w obcych domach.

15. Oznacza to, że należy nie tylko pamiętać o skromności, ale również trzeba unikać ekspozycji intymnych części ciała. Części ciała, których mężczyźni nie powinni ekspozycjonować przed nikim prócz żony, znajdują się pomiędzy pępkiem i kolanami. Mężczyźni powinni też unikać przebywania nago nawet w domu, sami – ze względu na szacunek wobec aniołów (at-Tirmidhi, „*Adab*”, 42).

16. Kobieta nie powinna ekspozycjonować przed mężczyznami, którzy mogliby być jej małżonkami, żadnej części swego ciała, za wyjątkiem dłoni i stóp. Według opinii większości uczonych kobieta musi zakrywać swoją twarz, za wyjątkiem oczu. Nie jest zobowiązana zakrywać twarzy w czasie wykonywania rytów *hadżu* oraz w miejscach takich, jak sąd bądź w czasie zawierania umowy ślubnej. Kobiecie nie wolno także nosić tak cienkich, ciasnych lub przezroczystych ubrań, które by ekspozycjonowały jej ciało, ukazując jego kształ-

ty. Części ciała, które kobieta jest zobowiązana zakrywać przed innymi wierzącymi kobietami o dobrym charakterze i skromności, znajdują się pomiędzy pępkiem i kolanami. Powinna zakrywać się też w obecności kobiet o słabej moralności.

17. *Wdzięki*, które nie mogą być pokazywane, to te części kobiecego ciała, na których ona nosi ozdoby: uszy, nadgarstki i kostki u nóg. Skoro nie powinny być odkrywane w obecności innych, aniżeli osoby wspomniane w niniejszym wersecie, szczególnie jeśli są przyozdobione, to kobiety nie powinny również ekspozycjonować żadnych ozdób, czyniących je atrakcyjnymi, jak np. przykuwające wzrok ubrania, biżuteria i kosmetyki.

Uczeni interpretują stwierdzenie *tego, co jest widoczne* tak, że kobiety nie powinny rozmyślnie prezentować swojej urody i wdzięków. Lecz czasami może się zdarzyć, że zewnętrzne ubranie zostaje na przykład podwinęte przez wiatr, odkrywając rąbek ciała. Wierząca kobieta musi się przed takimi sytuacjami zabezpieczyć. Niektórzy uczeni twierdzą, że przez *tego, co jest widoczne* należy rozumieć welon, okulary i to, co osłania głowę, a także te części ciała, które kobieta może zachować odkryte, mianowicie: dłonie, stopy i oczy, a także – w razie konieczności – twarz. Są to też noszone na nich ozdoby.

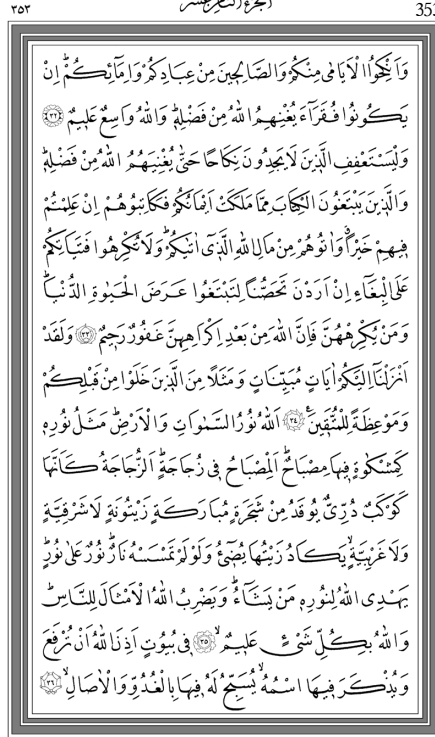
18. W przedislamskiej epoce Ignorancji kobiety nosiły na głowie opaski, by utrzymywać swoje włosy w koku z tyłu głowy, ukazując jednocześnie szyję i górną część piersi. Niniejszym werselem Koran nakazał im nosić nakrycie głowy w taki sposób, by zakrywało zarówno głowę, jak i piersi. Po objawieniu tego wersełu wierzącym kobietom doszło do tego, że te natychmiast odrzuciły swoje przezroczyste szaty i welony i sporządziły sobie welony z grubego materiału, nosząc je tak, by zakrywały w pełni głowę i piersi (Abu Daud, „*Kitab al-Libas*”, 32).

32. Żeńcie tych spośród was, którzy są samotni (zarówno mężczyzn, jak i kobiety), oraz tych spośród waszych niewolników i niewolnic, którzy są prawnymi ludźmi (i nadają się do małżeństwa). Jeśli są biedni, Bóg obdarzy ich w sposób wystarczający ze Swej szczodrości. Bóg jest w Swym Miłosierdziu Wszechobjemującym, Wszechwiedzący¹⁹.

33. Niech ci, którzy nie mogą sobie pozwolić na małżeństwo, zachowują niewinność, dopóki Bóg ze Swej szczodrości nie obdarzy ich wystarczającymi środkami²⁰. A jeśli ktoś spośród tych, których posiadają wasze prawce, pragnie zawrzeć z wami kontrakt w celu nabycia wolności, to zawrzyjcie z nim ów kontrakt, jeśli wiecie, że jest uczciwy (i potrafi zarobić na życie bez żebrania i stanie się dobrym, wolnym obywatelem)²¹. Pomóżcie mu z majątku Boga, którym On was obdarzył. I nie zmuszajcie waszych niewolnic do prostytucji, szukając (uolnych) korzyści w życiu tego świata, skoro pragną pozostać cnotliwe. Jeśli zaś ktoś je zmusi do prostytucji, to Bóg będzie wobec nich Przebaczający, Współczujący (gdyż zostały poddane takiemu przymusowi).

34. Zaprawdę, zesłaliśmy wam Objawienia, które ukazują prawdę w sposób jasny i oświetlają waszą drogę, a także przykłady z (dziejów) tych, którzy przeminęli przed wami, i napomnienie dla bogobojnych i pobożnych (*Al-Muttaqun*).

35. Bóg jest Światłością Niebios i Ziemi. Jego Światło można przyrównać do niszy, w której jest lampa: lampa znajduje się w kryształ, a kryształ jaśnieje jak perlista, promieniejąca gwiazda. Została zapalona od oliwy z błogosławio-

nego drzewa oliwnego, które nie jest ani ze Wschodu, ani z Zachodu. Oliwa sama niemal jaśniałaby światłem, choćby nie tknęła jej ogień: światłość nad światłością. Bóg jest Przewodnikiem ku Swej Światłości dla tego, dla kogo zechce. Bóg przytacza ludziom przenośnie. Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy²².

36. (To Światło najłatwiej odnaleźć tam, gdzie znajdują się prowadzeni przez Boga wierni) w pewnych domach (zwykle skrytych przed ludzkimi oczyma), dla których Bóg dał zaopatrzenie i nakazał, ażeby zostały wzniesione i by cieszyły się poważaniem; i w których wspomniane i wzywane jest Jego Imię. Wychwalają w nich Boga o poranku i w porze wieczornej,

19. To nie jest przymus. Małżeństwo zależy od wyboru człowieka. Jeśli jednak jakaś osoba pragnie zawrzeć związek małżeński, lecz nie ma ku temu wystarczających środków, to odpowiedzialni za nią krewni bądź – jeśli nie ma krewnych – państwo, winni wspomóc ją w tej sprawie.

20. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powiedział: „O, młodzieży! Ci spomiędzy was, których stać na to, niech się żenią, albowiem to pomoże wam odwracać wzrok i umożliwi zachować niewinność. Kto zaś nie może sobie pozwolić na małżeństwo, niech pości, gdyż post stępiea namiętność” (Buchari, „*Kitab an-Nikah*”, 2). Powiedział również: „Są trzy rodzaje muzułmanów, którym Bóg zobowiązał się pomagać: ten, który zawiera związek małżeński, aby zachować swoją niewinność; ten, kto zawiera umowę, aby wykupić swoją wolność i szczerze zamierza (za nią) zapłacić; ten w końcu, kto wyrusza drogą Boga na *dżihad*” (at-Tirmidhi, „*Fadail al-Dżihad*”, 20).

21. Ten typ umów dotyczy też jeńców wojennych.

W tym miejscu uważam za pożyteczne przytoczenie słów Fethullaha Gülena, dotyczących ogólnych aspektów społecznego systemu islamu:

„Wielkie znaczenie w tych nakazach ma to, że obowiązki powierzone nowoczesnym państwom są tymi, które islam odnosi do społeczeństwa i klasyfikuje ze względu na ważność kolejno jako: *absolutnie konieczne, względnie konieczne oraz zalecane do wykonania*. Koran zawiera takie fragmenty: „O wy, którzy wierzycie! Przybywajcie wszyscy, całkowicie poddani Bogu” (2:208); „O wierzący! Wydajcie (na sprawę Boga i dla potrzebujących) z czystych, zdrowych rzeczy, które uzyskaliście, i z tego, co wytworzyliśmy dla was z ziemi” (2:267); „A jeśli chodzi o te wasze kobiety, które popełnią czyn nieprzyzwoity (nieodzwolone kontakty seksualne), to musi być czterech męskich świadków spośród was, którzy (widzieli je podczas

popelniania owego uczynku i) zaświadczą przeciwko nim” (4:15); „Bóg nakazuje wam, byście przekazywali powierzone dobra osobom do nich uprawnionym (a także wypełniali ciężące na was powinności publiczne i zawodowe), a jeśli sprawujecie sądy między ludźmi, to sądzcie według sprawiedliwości” (4:58); „O wy, którzy wierzycie! Podtrzymujcie sprawiedliwość i nieście ją, dając w Imię Boga świadectwo prawdzie, nawet jeśli będzie to (świadectwo) przeciwko wam samym, rodzicom bądź dzieciom” (4:135); „A jeśli oni (nieprzyjaciele) skłaniają się ku pokojowi, to skłaniaj się do niego także ty i złóż swą ufność w Bogu” (8:61); „O wy, którzy wierzycie! Jeśli jakiś zły człowiek przyniesie wam wiadomość (która wymaga podjęcia pewnych działań), sprawdźcie ją starannie (zanim uwierzycie i stosownie do niej postąpicie), byście nie zranili ludzi nieświadomie, a potem nie żalowali tego, co uczyniliście” (49:6); „Jeśli dwie grupy wiernych zaczną ze sobą walczyć, ustanawiajcie pomiędzy nimi pokój (i działajcie natychmiast)” (49:9). Mówiąc krótko, Koran zwraca się do całego społeczeństwa i wyznacza mu niemal wszystkie te obowiązki, które powierza się nowoczesnym państwom.

Ludzie współpracują ze sobą, dzieląc się tymi obowiązkami i ustanawiając zasadnicze instytucje, konieczne do ich wykonywania. Z tychże instytucji składa się rząd. Islam zaleca taki rząd, który jest oparty na umowie społecznej. Ludzie wybierają rządzących i ustanawiają radę do dyskusji spraw wspólnych. Społeczeństwo jako całość uczestniczy w sprawdzaniu rządu. Szczególnie za rządów pierwszych czterech kalifów (632-661) wspomniane powyżej podstawowe zasady rządu były w pełni przestrzegane. Po śmierci Alego system polityczny został jednak przekształcony w *sultanat* ze względu na konflikty wewnętrzne i warunki globalne owego czasu. Przeciwnie do tego, co miało miejsce w czasie kalifatu, władza w sultanacie przechodziła z jednej osoby na drugą w rodzinie sultana. Pomimo tego, że nie odbywa-

ły się już elekcje, społeczeństwa zachowały pozostałe wartości.

Islam jest religią otwartą. Jest oparty na wierze w jednego Boga – Stwórcę, Pana, Żywiciela i Administratora wszechświata. Islam jest bowiem religią całego uniwersum. Oznacza to, że cały wszechświat przestrzega zasad ustanowionych przez Boga, tak więc wszystko we wszechświecie jest „muzułmańskie”. Nawet ta osoba, która odrzuca wiarę w Boga bądź jest wyznawcą innej religii, jest siłą rzeczy muzułmaninem pod względem swej egzystencji fizycznej. Poprzez całe swoje życie, od etapu embrionalnego aż do obrócenia się ciała w proch po śmierci, każda tkanka mięśni, każda część ciała podąża drogą wyznaczoną przez Boże prawo. Dlatego też w islamie Bóg, natura i ludzkość nie są ani dalekie od siebie, ani sobie obce. To Bóg obwieścił Siebie ludzkości poprzez przyrodę i samą ludzkość. Przyroda i ludzkość są dwiema księgami stworzenia, poprzez które znane jest każde słowo Boga. To prowadzi ludzi do spoglądania na wszystko jako na własność tego samego Pana, do którego należą oni. Nic we wszechświecie nie jest zatem obce. Sympatia, miłość i służba (muzułmanina) nie ogranicza się do ludzi określonej rasy, koloru skóry czy narodowości. Prorok podsumował to w swoim nakazie: „O, słudzy Boga, bądźcie dla siebie braćmi (i siostrami)!”

Kwestią oddzielną, lecz równie ważną, jest to, że islam uznaje natchnione przez Boga religie, które przysły przed nim. Uznaje wszystkich Proroków i Księgi zesłane do różnych ludów w różnych epokach dziejów. Nie tylko zresztą je uznaje, lecz też traktuje wiarę w nie jako zasadniczy warunek bycia muzułmaninem. Islam uznaje zasadniczą jedność wszystkich religii. Muzułmanin jest w tym samym czasie prawdziwym zwolennikiem Abrahama, Mojżesza, Dawida, Jezusa i wszystkich innych Proroków hebrajskich. Ta wiara tłumaczy, dlaczego zarówno chrześcijanie, jak i żydzi zachowali swoje prawa religijne pod rządami muzułmańskimi poprzez dzieje.

Islamski system społeczny ma na celu ukształtowanie szlachetnego społeczeństwa i uzyskania aprobaty Boga. Za fundament życia społecznego uznaje prawo, nie siłę. Wrogość nie jest akceptowana. Stosunki międzyludzkie muszą być oparte na wierze, miłości, wzajemnym szacunku, pomocy i zrozumieniu, nie zaś na konflikcie i podążaniu za własnymi interesami. Edukacja społeczna zachęca ludzi do podążania za wzniosłymi ideałami i szukania doskonałości, a nie do zaspokajania swoich pragnień. Dążenie do prawości wymaga jedności, cnoty przynoszą wzajemne wsparcie i solidarność, a wiara zapewnia braterstwo. Zachęcanie duszy do osiągnięcia doskonałości przynosi szczęście w obu światach. (*A Comparative Approach, SAIS Review, vol. XXI, no. 2, 136-137*).

22. To jeden z wieloznacznych i alegorycznych wersetów koranicznych. Doczekał się licznych interpretacji. Należy przede wszystkim pamiętać o tym, że Istota Boga albo Istota Boska jako taka nie może zostać poznana, gdyż nikt i nic nie jest do Niego podobne. On jest poza wszystkim tym, co o Nim pomyślimy. Z tego też względu Bóg w Koranie przedstawia nam Swe działania i tworzy alegorie, ażeby udzielić nam nieco „wiedzy” (*ma rifa*) o Sobie, Swych Atrybutach i Imionach. Działania prowadzą do Imion, a Imiona do Atrybutów.

Jak wiemy, światło pojawia się samo i sprawia, że inne przedmioty stają się widzialne. Światło oznacza również istnienie, oświecenie i wiedzę w przeciwieństwie do niebytu, ciemności i niewiedzy. Tak więc niniejszy werset sugeruje, że Bóg jest Jedynym, który istnieje z *Siebie* i *przez Siebie*, całkowicie niezależnie od wszystkich innych istot. Cokolwiek istnieje prócz Niego – zawdzięcza swe istnienie i trwanie Jemu.

Dalej, *Światłość* to jedno z Imion Boga. Wszystkie światła wszechświata stanowią manifestację tego Imienia. Niniejszy werset oznacza zatem, że to Bóg stworzył światło i oświetla wszystko, co znajduje się we wszechświecie.

Wreszcie z konkluzji zawartej w zakończeniu wersetu można wnosić, że wiedza jest światłem i źródłem oświecenia intelektualnego. Wszelka wiedza ma swe źródło w Wiedzy Boga. W odniesieniu do Boga Jego Istnienie i Wiedza są pod pewnym względem tożsame. Nawet gdyby nie było nikogo, kto wiedziałby o Bogu, to On sam wie o Sobie i jest Siebie Świadom. Niektórzy uczeni muzułmańscy, jak na przykład Bediüzzaman Said Nursi, są zdania, że istnienie, życie, wypływa z Jego Wiedzy i kończy się w niej. Wiedza jest zatem światłem. To także dzięki wiedzy możemy osiągnąć prawdziwą wiarę, która oświeca serca. Prawdziwa wiedza zapewnia ludziom przewodnictwo i podążanie Prostą Ścieżką, a jej głównym źródłem jest Objawienie. Prawdziwe Oświecenie człowieka możliwe jest jedynie dzięki Objawieniu zawartemu w Słowie Bożym, jakim jest Szlachetny Koran, a każda „wiedza”, która występuje przeciwko Objawieniu, jest ciemnością i powoduje ciemność.

Jak już zostało wspomniane wcześniej, nie można poznać Istoty Boga, gdyż jest On nieporównywalny do czegokolwiek we Wszczęświecie i jest Nieskończony i niczym nieograniczony. Możemy uzyskać nieco wiedzy o Nim poprzez Jego dzieła, które ujawniają się zza *zastłony* przypadkowości albo „praw przyrody”, które w rzeczywistości są tylko nazwą sposobów, w jakie On powoduje zdarzenia we wszechświecie. Dlatego w meta-

forze szkła, kryształu i lampy możemy dojrzeć tę *zastłonę*.

Sama metafora wskazuje na naszą współczesną elektryczność i lampy elektryczne. Tak sądzą uczeni muzułmańscy zajmujący się obecnie interpretacją Koranu. Energia elektryczna jest widzialna i daje światło za pomocą żarówek, a Boskie Światło manifestuje się poprzez efekty Swego działania za pomocą wspomnianej *zastłony*. Energia może stanowić przykład dla zyskania nieco wiedzy o Boskim Świetle.

W przeszłości światło otrzymywano głównie z lamp opalanych oliwą z oliwek, a najjaśniejszą lampę uzyskiwano zapalając oliwę pochodzącą z drzewa oliwnego, które rosło w miejscu otwartym i na wzniesieniu, i było nasłoneczniane nie tylko rankiem, ale też po południu i w ciągu dnia. Dlatego stwierdzenie: *ani ze Wschodu ani z Zachodu*, odnosi się do intensywności światła lampy, w której użyta została oliwa z takiego właśnie drzewa, nieograniczonego *kierunkiem*. Sugeruje również, że Światło Boże nie promieniuje z materii ani nie należy do wszechświata. To światło *metafizyczne* i żarzy się bez potrzeby rozpalania za pomocą ognia. Podobnie Objawienie jako źródło wiedzy i islamu, który ukształtowało, nie należy do nikogo innego, jak tylko do Boga. To czyste światło pochodzące od Boga, które oświeca serca i umysły ludzkości.

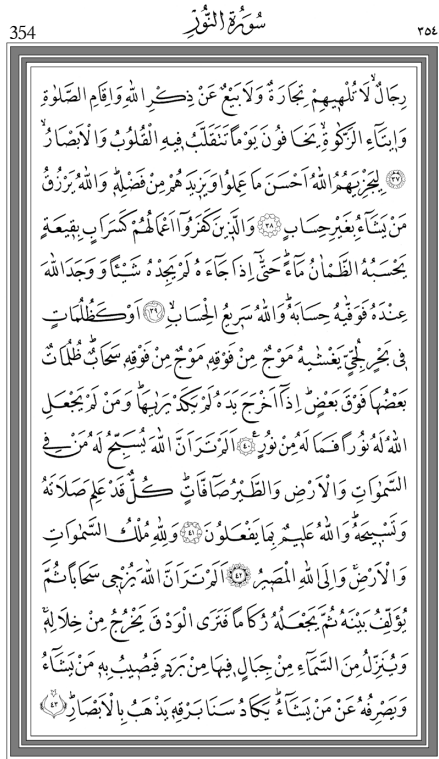
37. Ludzie (wyjątkowego ducha), których ani handel, ani wymiana (ani żadne inne zajęcia tego świata) nie zdołają odwieść od wspomnienia Boga, wykonywania modlitw w zgodzie z ich warunkami i płacenia zakatu (oczyszczających datków na dobroczynność); oni lękają się Dnia, kiedy wszystkie serca i oczy zostaną odwrócone²³.

38. Bóg nagrodzi ich według najlepszych czynów, jakich kiedykolwiek dokonali, i doda im jeszcze ze Swojej Szczodrości (więcej niż na to zasłużyli). Bóg daje zaopatrzenie ponad wszelką miarę temu, komu zechce²⁴.

39. A co do niewierzących, to wszelkie ich czyny są jak miraż na pustyni, o którym człowiek spragniony sądzi, że to woda, aż dotrze do tego miejsca i niczego tam nie znajdzie. Znajdzie zaś w pobliżu Boga, który odpłaci mu tak, jak na to zasługuje. Bóg jest szybki w rozrachunku.

40. Uczynki ich podobne są też do zasłony ciemności, okrywających bezdenne morze aż do jego głębin, przykrytych falami, które również pokrywają fale, a nad nimi (ciemne) chmury. Ciemność na ciemności; i kiedy człowiek wyciągnie swą rękę, to ledwie może ją dostrzec. A komu Bóg nie przyznał światła, dla tego światło nie istnieje²⁵.

41. Czy nie widzisz, że Boga wychwala wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi, i ptaki fruujące z rozpostartymi skrzydłami w szeregach? Każde stworze-

nie zna swój sposób modlitwy i wysławiania (Boga). Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim, co czynią.

42. Do Boga należy władza nad niebiosami i nad ziemią; i do Boga nastąpi ostateczny powrót.

43. Czy nie widzisz, że Bóg łagodnie kieruje chmurami, potem je łączy, (doprowadzając do końca kształtowanie się obiegu wody pomiędzy nimi)²⁶, a następnie obraca je w gęstą masę, po czym widzisz, jak krople deszczu wydostają się z ich środka. On zsyła grad z nieba, z obładowanych śniegiem gór (chmurowych), i smaga nim, kogo zechce, a odwraca go, od kogo zechce. Blask błyskawicy nieomal pozbawia wzroku²⁷.

23. Choć wielu komentatorów Koranu interpretowało słowo *domy* w wersecie 36 jako meczety, to właściwsze jest rozumienie takie, że oznacza ono domy, które wierni wznoszą, aby w nich wspominać Boga, studiować jego religię i służyć Jego sprawie. Termin *domy* użyty został w formie nieokreślonej. Nie mogą to być meczety, które też nie są ukryte przed ludzkimi oczami. Poza tym werset *dla których Bóg dał zaopatrzenie i nakazał, ażeby zostały wzniesione i by cieszyły się poważaniem; i w których wspomniane i wzywane jest Jego Imię* sugeruje, że są lub będą budowane w czasie, gdy wierni są (będą) dokładnie obserwowani i spotykają się z wielką presją w praktykowaniu swojej religii i służeniu Bożej sprawie. W meczetach wierni zbierają się pięciokrotnie w ciągu dnia, aby wysławiać Boga, a nie tylko rano i wieczorem. W domach wspomnianych w tym wersecie zbierają się, aby chwalić Boga i wysławiać Jego Imię, wyróżniający się wierni, oddani Bożej sprawie, których nie odciążają od modlitwy doczesne zajęcia.

Jeśli wersety te są rozważane w świetle tego, co Bóg powiedział Mojżeszowi i Aaronowi w 10:87, to ich prawdziwe znaczenie staje się jaśniejsze:

„Objawiliśmy Mojżeszowi i jego bratu: *Wyznaczcie domy dla swego ludu w Egipcie (jako miejsca schronienia i zbierania się dla sprawy Boga) i (jako cała wspólnota) uczynicie swe domy miejscami zwracania się do Boga, i wykonujcie przepisane (wam) modlitwy w zgodzie z ich warunkami. I (o, Mojżeszu) głoś dobrą nowinę wiernym!*”

24. Skoro Bóg jest Niezależny od niczego i czyni, cokolwiek zechce, to nie jest nigdy zobowiązany do czynienia czegokolwiek zgodnie z ludzkimi życzeniami, włączając w to nagradzanie za dobro i karanie za zło. Jednakże ze względu na Jego absolut-

ną sprawiedliwość, On nagradza tych, którzy wierzą i czynią dobre uczynki, karze zaś tych, którzy nie wierzą i czynią złe uczynki. Innymi słowy, Bóg traktuje ludzi tak, jak na to zasługują. On jest jednak także Współczujący, Przebaczający i jest Dawcą wszystkiego. Przebacza zatem i odpuszcza wiele win Swoich sług, ale też nagradza ich bardziej niż na to zasłużyli. Nie oznacza to, że traktuje wszystkich wiernych w taki sam sposób. Wierni różnią się pomiędzy sobą pod względem poziomu, głębi i szczerości wiary, uczynków, czystości intencji i oddania Bożej sprawie. Wszystkie te czynniki sprawiają, że nagrody są różnorodne, poza tym zaś Bóg ma swobodę w nagradzaniu, kogo zechce, skoro oddał każdemu sprawiedliwość.

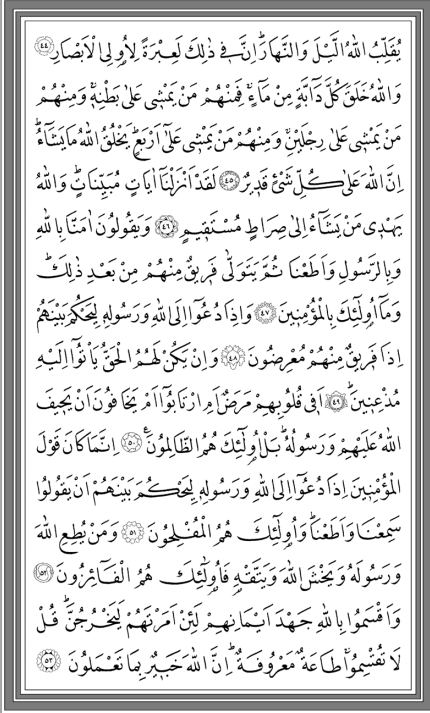
25. Metafory tutaj przedstawione ilustrują stan, w jakim znajdują się niewierni. Ich uczynki, choć zdają się przynosić im przez pewien czas korzyści na tym świecie, to powiększają jedynie ich stratę i cierpienie zarówno na ziemi, jak i w Wieczności. Ponadto jak długo istnieją wierni, których umysły i serca zostały rozświetlone światłem Boga i którzy walczą o Jego sprawę szczerze, tak długo będą oni ostatecznie zwyciężać, bez względu na to, czego by nie czynili niewierni, aby zatrzymać i zapobiec rozprzestrzenianiu się tego światła. To, co niewierzący zwą oświeceniem, jest tylko ciemnością w ciemności; są odziani w zasłony ciemności i nie potrafią odnaleźć drogi do prawdziwego zbawienia i pomyślności.

26. Objasnienie tego stwierdzenia, zob. 15:22, przyp. 6.

27. Niniejszy werset objaśnia zadziwiające działanie Boga, który zsyła deszcz i grad z nabrzmiątych chmur, będących Jego cudem i jednym z najbardziej zadziwiających znaków Jego miłosierdzia. Atomy chmur są rozproszone w atmosferze, a potem, na roz-

kaz Boga, kształtują się w chmurę niczym oddziały na sygnał trąby. Potem, jak małe oddziały zbierające się z różnych kierunków, aby sformować armię, Bóg łączy chmury, aby umożliwić zamknięcie obwodu elektrycznego pomiędzy nimi. On sprawia, że chmury, obładowane deszczem bądź śniegiem, spuszczają wodę życia dla pożytku wszystkich żywych istot na ziemi.

Deszcz nie spada bez powodu. Kiedy atmosfera jest jasna i nie da się dostrzec żadnej chmury, podobne do gór kształty gromadzą się w olbrzymie chmury, gdyż Ten, który zna wszystkie żywe istoty i ich potrzeby, zbiera je, aby zesłać deszcz. Te zjawiska związane są z kilkoma Bożymi Imionami: Wszechmogący, Wszechwiedzący, Rozporządzający, Wspomożyciel i Ożywiciel.

44. Bóg sprawia, że noc następuje po dniu. Zaiste, w tym jest nauka dla tych, którzy mają moc widzenia.

45. Bóg stworzył każdą żywą istotę z wody²⁸. Pomiędzy żywymi istotami są takie, które czołgają się na brzuchu; a także takie, które chodzą na dwóch nogach; i takie, które chodzą na czterech. Bóg stwarza, cokolwiek zechce. Zaiste, Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

46. Zaprawdę, zesłaliśmy Objawienia, które ukazują prawdę w sposób jasny i oświetlają waszą drogę. Bóg prowadzi, kogo zechce, ku Prostej Ścieżce.

47. Oni mówią: „Uwierzyliśmy w Boga i w Wysłannika, i obiecaliśmy (im) posłuszeństwo”; potem jednak część z nich się

odwraca (zaprzeczając swymi czynami wierze). Tacy nie są wierzący.

48. A gdy są wzywani do Boga i Jego Wysłannika, ażeby Wysłannik rozsądził pomiędzy nimi – zobacz – jak część z nich odwraca się z odrazą.

49. Gdyby słuszość była po ich stronie, to przysliby, chętnie ją przyjmując.

50. Czy w ich sercach jest choroba (która psuje ich wolę i charakter)? Albo – czy padli łupem zwątpienia? Czy też może lękają się, że Bóg i Jego Wysłannik postąpią z nimi niesprawiedliwie? Nie, prawda jest taka, że oni sami są ludźmi występnyymi.

51. Jedyne, co mówią (prawdziwie) wierzący, gdy są wzywani do Boga i Jego Wysłannika, ażeby Wysłannik rozsądził pomiędzy nimi, to słowa: „Usłyszeliśmy i jesteśmy posłuszni”. Tacy są ci, którzy osiągną pomyślność²⁹.

52. Kto jest posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi, i jest ogarnięty bojaźnią bożą, i trzyma się z dala od nieposłuszeństwa względem Boga, pełen pobożności – ten jest zaiste tym, który osiągnie sukces.

53. Oni (obłudnicy) składają na Boga swe najbardziej uroczyste przysięgi, że – jeśli byś im kiedykolwiek nakazał – to oni by z pewnością wyruszyli (walczyć w Bożej sprawie). Powiedz im: „Nie przysięgajcie. To, czego się od was oczekuje, to właściwe posłuszeństwo. (Prze-to czyńcie to, co inni szczerze wierzący; powinniście poza tym wyruszyć, kiedy padnie rozkaz – bez okazywania fałszywej egzaltacji). Bóg jest w pełni świadomy tego, co czynicie”.

28. Jedno ze znaczeń tego wersetu jest takie, że pierwotną materią stworzenia było coś płynnego: eter, wodór albo olbrzymia chmura gazów płynnych itp. Bóg uczynił eter źródłem atomów, z których stworzył wszystkie rzeczy i wszystko umieścił w „oceanie” eteru. Inne znaczenie jest takie, że woda sama powstaje z dwóch gazów. Jej opary wydostają się z ziemi, gęstnieją, a następnie powracają jako deszcz, by przygotować środowisko przyjazne dla życia.

Dalsze objaśnienia zob. sura 2:74, przyp. 78; sura 21:30, przyp. 3; sura 23:18, przyp. 5.

29. Podobne nakazy dotyczące wiary w Boga i posłuszeństwa wobec Niego i Jego Wysłannika, zob.: 4:60-65. Szczególnie znaczący pod tym względem jest werset 65: *Lecz nie! Na twojego Pana, oni nie uwierzą (prawdziwie), dopóki nie uczynią cię sędzią każdego sporu pomiędzy sobą i nie znajdą w swoich sercach najmniejszej dokuczliwości odnośnie do tego, co rozstrzygnąłeś. I (wtedy) w pełni się poddadzą.*

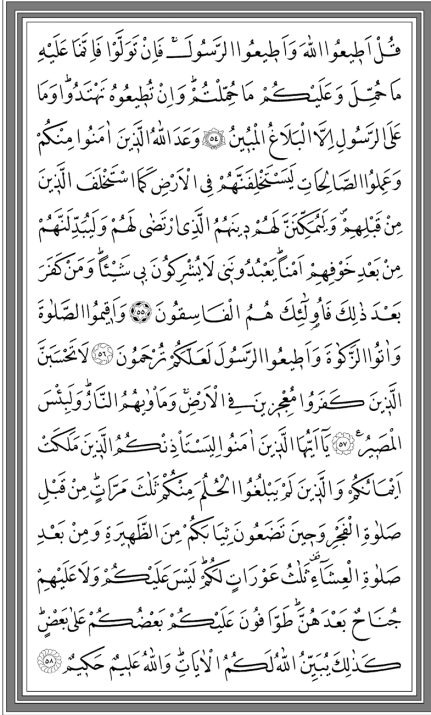

Meczet Proroka w Medynie - widok z końca XIX w.
(reprodukcja R. Yazdani według fotografii z archiwów Yildiz Sarayı w Stambule).

356

سُورَةُ النُّورِ

٢٥٦

54. Powiedz: „Bądźcie posłuszni Bogu i bądźcie posłuszni Wysłannikowi”³⁰. Lecz (o, ludzie) jeśli odwrócić się od Wysłannika (to bądźcie świadomi tego, że) na nim spoczywa odpowiedzialność tylko za to, co zostało nań nałożone, a na was spoczywa jedynie odpowiedzialność za to, co na was zostało nałożone. Jeśli jednak będziecie posłuszni, to zostanieie poprowadzeni (ku prawdzie). Na Wysłanniku spoczywa tylko pełne i jasne głoszenie Posłannictwa.

55. Bóg obiecał tym spośród was, którzy uwierzą i będą czynić dobre, prawe dzieła, że z całą pewnością wyznaczy ich namiestnikami na ziemi (w miejsce tych, którzy są u władzy obecnie), tak jak wyznaczył tych (mających takie

same cechy), którzy byli przed nimi; i że – na pewno – umocni im religię, którą (wybrał) i zatwierdził dla nich, i zastąpi ich obecny stan pełen lęku bezpieczeństwem (i będą mogli praktykować swą religię swobodnie i w pokoju). Oni oddają cześć jedynie Mnie, nie przydając Mi nikogo za współtowarzyszy (w wierze, czci i władzy kierowania ich życiem). Lecz ktokolwiek potem odwróci się z niewdzięcznością (i niewiarą), ten zaprawdę jest (człowiekiem) występny (*Fasiqun*). 56. Wykonujcie modlitwę (*salat*) zgodnie z jej warunkami, płąćcie *zakat* (obowiązkowe, oczyszczające datki na dobroczynność) i bądźcie posłuszni Wysłannikowi, byście mogli zyskać miłosierdzie (i dobre, cnotliwe życie na tym świecie, a wieczne szczęście w życiu ostatecznym)³¹.

57. Nie sądzcie, że niewierzący są w stanie zniweczyć (Naszą wolę) na ziemi. Ich ostatnim miejscem schronienia będzie Ogień (piekielny); jakże zła jest to przystań!

58. O wy, którzy wierzycie! Ci, których posiadają wasze prawice (jako niewolników i niewolnice), a także ci spośród was (wasze dzieci), którzy nie osiągnęli jeszcze wieku dojrzewania, niech proszą o wasze pozwolenie (zanim wejdą do waszego osobistego pomieszczenia, pokoju) trzykrotnie (w ciągu dnia): przed modlitwą (wykonywaną) o brzasku (*salat al-fadžr*), gdy spoczywacie bez ubrań w południowej porze, a także po modlitwie nocnej (*salat al-isza*). To są trzy pory waszej prywatności. Poza nimi nie zawinicie ani wy, ani oni, jeśli wejdą bez pozwolenia – oni mają (przecież) krzątać się wokół was (a wy wokół nich) – odwiedzając się nawzajem. Tak oto Bóg objaśnia wam (nauki, jakie zawierają) Objawienia. Bóg jest Wszecznawiedzący, Mądry.

30. To i inne, podobne stwierdzenia (np. werset 47, wyżej) stanowią, że Wysłannik wydaje nakazy i zakazy w sprawach innych niż zawarte i objaśnione w Koranie, i – poprzez to – odnoszą się do Sunny jako oddzielnego źródła prawa muzułmańskiego. W innym przypadku zostałyby zapewne powiedziane: „Bądźcie posłuszni Bogu i Wysłannikowi”, bez powtarzania „bądźcie posłuszni” przed wspomnieniem o Wysłan-

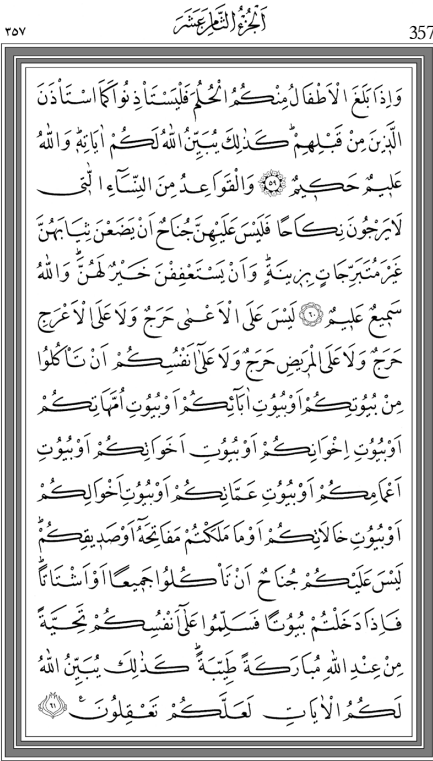
niku (szczegółowe wyjaśnienie zob. 4:59, przyp. 13).

31. Modlitwa, datki na dobroczynność (*zakat*) i posłuszeństwo względem Wysłannika co do wszystkich aspektów jego Posłannictwa (a przez to wierność Sunnie) stanowią najistotniejsze warunki, jakie należy spełnić, ażeby zasłużyć na objęcie obietnicą zawartą w poprzednim wersecie oraz aby zasłużyć na przyrzeczony stan.

Meczet Proroka w Medynie - widok z końca XIX w.
(reprodukcja R. Yazdani według fotografii z archiwów Yildiz Sarayı w Stambule).

59. A kiedy wasze dzieci dojdą już do okresu dojrzewania, niech (także) proszą was o pozwolenie (kiedykolwiek będą chciały wejść do waszego osobistego pokoju), tak samo jak proszą o nie te (dzieci), (które osiągnęły ten wiek) przed nimi. Tak oto Bóg objaśnia wam (nauki, jakie zawierają) Objawienia. Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

60. Kobiety w podeszłym wieku, które mają już za sobą okres rodzenia dzie-

ci i nie odczuwają już pożądania płciowego, nie popełnią grzechu, jeśli zrzucają wierzchnie szaty, nie ukazując jednak swych wdzięków. Lecz lepiej dla nich, jeśli powstrzymają się od tego. Bóg wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący.

61. Nie ma żadnych ograniczeń dla niewidomego ani dla chorego, ani dla chorego (jeśli zje dla zaspokojenia swych potrzeb, nie czyniąc żadnej szkody, ani nic nie marnując z pożywienia, w domu zdrowej, dobrze sytuowanej osoby), ani dla was (w potrzebie i bez uprzedniego zaproszenia), abyście posilili się w domach waszych współmałżonków i dzieci lub w domach waszych ojców, albo w domach waszych matek, lub też w domach waszych braci, i w domach waszych sióstr, i w domach waszych stryjów, i w domach waszych stryjenek, a także w domach waszych wujów, i w domach waszych ciotek, oraz w domach, będących w waszej pieczy, albo w domu któregoś z waszych przyjaciół (którzy powinni być szczęśliwi widząc, że czujecie się swobodnie, jedząc w ich domu). Nie będzie waszym grzechem, jeśli będziecie jeść razem albo osobno. Lecz jeśli wchodzić do któregoś z tych domów, to pozdrawiajcie się nawzajem czystym i dobrym pozdrowieniem, wyznaczonym przez Boga (as-salamu 'alejku). Tak oto Bóg objaśnia wam (nauki, jakie zawierają) Jego Objawienia, abyście mogli (je) rozważać i pojąć³².

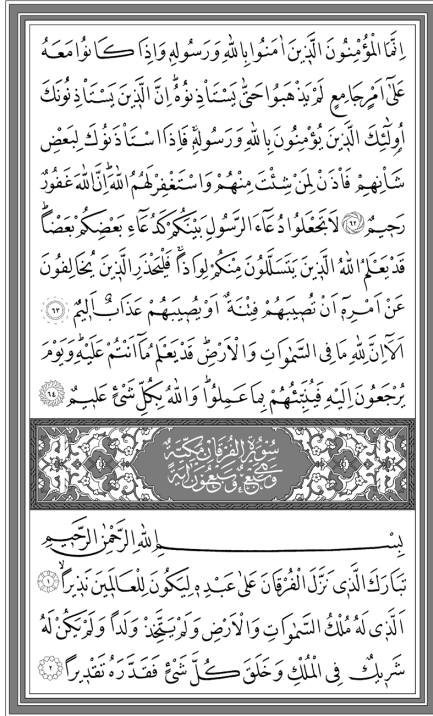
32. Zastanawiając się nad tym nakazem, powinniśmy zwrócić uwagę na to, jak wielkie znaczenie islam przydaje wzajemnej pomocy, solidarności i braterstwu, które stara się ustanowić pomiędzy muzułmanami.

62. Jedynie ci są prawdziwymi wierzącymi, którzy wierzą w Boga i Jego Wysłannika i którzy, kiedy znajdują się z nim dla wspólnej sprawy, nie odchodzą, zanim nie otrzymają jego pozwolenia. Zaiste ci, którzy proszą cię o pozwolenie, są tymi, którzy prawdziwie wierzą w Boga i Jego Wysłannika. Przeto jeśli oni poproszą cię o pozwolenie w jakiejś ich sprawie, udziel pozwolenia temu z nich, komu zechcesz i prosz Boga o przebaczenie ze względu na nich. Zaprawdę, Bóg jest Przebaczający, Współczujący³³.

63. Nie traktujcie wzywania i modlitw Wysłannika za was tak samo jak waszego wzywania i modlitw za siebie nawzajem. Zaprawdę, Bóg zna dobrze tych z was, którzy wykradają się pod osłoną innych. Niech strzegą się ci, którzy postępują wbrew rozkazom Wysłannika, ażeby nie spadła na nich ciężka próba³⁴ albo żeby nie dotknęła ich kara bolesna.

64. Strzeżcie się: do Boga należy wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi. On dobrze zna stan, w jakim się znaj-

33. Kiedy tylko muzułmanie wzywani są we wspólnej sprawie, nie powinni nigdy zawieść; zawsze muszą odpowiedzieć na wezwanie. Nie wolno im też odejść bez zgody władcy, rządzącego. Jeśli zaś ktoś z nich ma powód do odejścia, to musi być on prawdziwy i ważny, i również tym razem nie powinni odejść bez pozwolenia. Rządzący albo przywódca jest w pełni uprawniony do tego, ażeby

dujecie. I (do niego należy) Dzień, kiedy to zostaniecie do Niego sprowadzeni z powrotem; potem On sprawi, że zrozumiecie wszystko to, co czyniliście (na tym świecie). Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

takiego pozwolenia udzielić – wedle swego rozeznania.

34. Próba, która ma dotknąć nieposłusznych nakazom Wysłannika, a po nim – jego następców, ma wiele form i aspektów. Jest to, na przykład, jarzmo niesprawiedliwych i tyrańskich władców; niezgoda, chaos i wojna domowa; degeneracja moralna, a także utrata władzy, mocy.

SURA 25

AL-FURKAN (ROZRÓŻNIENIE)*Okres mekkański*

Niniejsza sura tytuł swój zawdzięcza słowu „al-Furkan” (rozdzielenie, kryterium, Księga, która dokonuje rozróżnienia pomiędzy prawdą a kłamstwem) w pierwszym ze swych 77 wersetów. Sura ta została objawiona w Mekce, w okresie środkowym działalności Wysłannika Bożego w tym mieście. Bóg rozwiewa tutaj wątpliwości podnoszone przez politeistów mekkańskich co do boskiego pochodzenia Koranu i Posłannictwa Muhammada (pokój z nim). Ukazuje też wyższość moralną muzułmanów w porównaniu z ich nieprzyjaciółmi i zwraca uwagę na to, że Boskie Posłannictwo uwznio-

śla tych, którzy się doń stosują, pod względem moralnym, duchowym i intelektualnym.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Błogosławiony i Najwyższy jest Ten, który zsyła Rozróżnienie Swemu słudze w częściach, ażeby był ostrzegającym dla wszelkich istot świadomych (*‘Alamin*) (o skutkach zejścia z prostej ścieżki).
2. On, do którego należy panowanie nad niebiosami i nad ziemią; i który nie wziął Sobie syna (dzieci) ani nie ma żadnego współtowarzysza (w Swej władzy, ani w żadnym aspekcie boskości); i który wszystko stwarza i określa jego przeznaczenie¹.

1. Jak to zostało wyjaśnione w kilku miejscach niniejszego studium (sura 4:79, przyp. 18; sura 6:59, przyp. 13; sura 7:173, przyp. 43; sura 11:6, przyp. 1; sura 13:39, przyp. 13, sura 17:14, przyp. 10, a także Dodatek 7), przeznaczenie ma wiele aspektów.

Tutaj przeznaczenie oznacza pewną dokładną miarę, formę i wymiar, potencjały, atrybuty i funkcje specyficzne dla danej istoty, a także granice jej rozwoju i wzrostu oraz wszystkie inne szczegóły, które jej dotyczą i jej życia.

3. A jednak niektórzy decydują się wziąć sobie poza Bogiem bóstwa, które niczego nie stwarzają, a same zostały stworzone; i nie mają żadnej mocy, by odwrócić szkodę nawet od siebie samych albo przynieść samym sobie korzyść. (Jakże zatem mogliby zaszkodzić albo przynieść korzyść swym czcicielom?) I nie mają władzy ani nad śmiercią, ani nad życiem, ani nad zmartwychwstaniem².

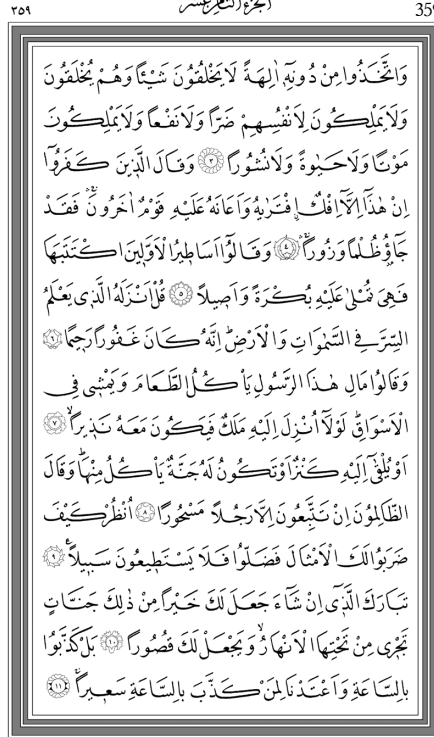
4. Ci, którzy nie wierzą, mówią: „To (Koran) nie jest niczym innym, jak tylko łągarstwem, które on (Muhammad) wymyślił, a inni mu przy tym dopomogli i (wspólnie) wytworzyli rzecz błędną i kłamliwą”.

5. Mówią również: „(To) tylko starożytne opowieści, które kazał sobie spisać. Recytują mu je wcześniej rano i wieczorem (kiedy ludzie są w swoich domach)”³.

6. Powiedz: „(Oto Księga pełna wiedzy, wyjawiająca wiele tajemnic, których sama ludzkość nie byłaby w stanie odkryć:) Zsyła to Ten, który zna wszelkie tajemnice, zawarte w niebiosach i na ziemi (ażeby prowadzić was przez życie ku szczęściu w obydwu światach). Zaprawdę, On jest Przebaczający, Współczujący”.

7. I mówią także: „Cóż to za Wysłannik?! On spożywa pokarmy i chodzi po targach (tak jak każdy inny śmiertelnik). Dlaczego nie został posłany do niego jakiś anioł, ażeby mógł być w jego towarzystwie ostrzegającym (i pomagającym mu w przekonywaniu ludzi)?”

8. Albo: „Czemu nie zrzucano mu z niebios skarbu (aby nie musiał już chodzić po targach i zarabiać na utrzymanie)?” Lub: „Dlaczego nie posiada ogrodu (darowanego w cudowny sposób), by czerpać z niego pożywienie?” I tak oto niesprawiedliwi mówią (do wierzą-

cych): „Postępujcie tylko za człowiekiem zaczarowanym!”

9. Spójrz, jak dziwne porównania ci przytaczają. Oni tak zbłądzili i nie potrafią już odnaleźć drogi (do prawdy).

10. Błogosławiony i Najwyższy jest Ten, który – jeśli zechce – może obdarzyć cię (o, Wysłanniku) czymś lepszym niż wszystko to (co oni proponują): ogrodami, gdzie w dole płyną rzeki; i (może) wyznaczyć dla ciebie pałace.

11. Lecz oni negocjują Godzinę Ostatnią (i dlatego wymyślają preteksty, aby nie pójść za twoim wezwaniem. Jednakże) My przygotowaliśmy Ogień pałacy dla tych, którzy za kłamstwo uznają Godzinę Ostatnią.

2. Wszystkie stworzenia, w tym także istoty ludzkie, nawet jeśli zostały wyposażone w lepiej rozwinięte zdolności i potencjały, aniżeli inne istoty, są zasadniczo słabe. Ludzie nie mają władzy decydowania, czy przyjdą na świat, czy też nie; nie są w stanie zdecydować o swoim wyglądzie i atrybutach fizycznych ani nie mogą wybrać daty i miejsca narodzin. Nie mogą też decydować, kto będzie stanowił część ich rodziny, a kto nie; nie mają także władzy decydowania o tym, co jest dla nich szkodliwe, a co korzystne. Ludzie nie mają również kontroli nad funkcjonowaniem niebios i ziemi ani nawet swojego własnego ciała; nie mają możliwości kontrolowania fenomenów życiowych, takich jak głód, pragnienie czy sen. Nawet gdyby wszyscy ludzie zebrali się razem i byli wspierani przez wszystkie inne istoty, to i tak nie zdołaliby stworzyć nawet źdźbła trawy.

Skoro ludzkość jest tak słaba i ograniczona, to nie ma też żadnej innej istoty śmiertelnej, która by była jej stwórcą, właścicielem albo zarządcą. Tylko Ten Jeden, który ma absolutną wiedzę o wszechświecie w jego całości, wraz ze wszystkim tym, co się w nim znajduje, włączając w to relacje wszystkiego ze wszystkim innym oraz z wszechświatem jako całością; a także wiedzę o każdej istocie z jej specyfiką i potrzebami, i Który ma absolutną władzę stwarzania, podczas gdy Sam nie został stworzony, a także szkodzenia i pomagania, decydowania o śmierci, dawa-

nia życia i wskrzeszania – tylko On może być stwórcą, właścicielem i zarządcą wszystkich istot, włączając w to ludzi.

3. Takie bezpodstawne zarzuty nie różnią się od tych, które podnoszą przeciwko Koranowi orientaliści. Jedyna różnica polega na tym, że ci, którzy je podnosili za czasów Proroka, byli uczciwsi niż ich obecni naśladowcy. W przeciwieństwie do orientalistów, nigdy nie twierdzili, że Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zdobył zasadnicze części swojej nauki od Bahiry, którego spotkał w swoim dzieciństwie podczas podróży. Ani nie twierdzili, że był nauczony przez uczonych chrześcijańskich i żydowskich w czasie tychże. Oni dobrze wiedzieli, że Wysłannik odbywał owe podróże w swoim dzieciństwie i młodości wraz z karawanami i wiedzieli, że ci, którzy byli wówczas z nim, odrzuciliby takie twierdzenia. Ponadto Wysłannik ogłosił swoje Posłannictwo wiele lat po swoich podróżach. Pośród wielu fałszywych zarzutów, jakie podnosili, twierdzili, że wtedy, gdy ludzie przebywali w domach, niektórzy bardziej wykształceni mieszkańcy Mekki potajemnie recytowali Muhammadowi, pokój z nim, fragmenty starych ksiąg, aby mógł zapisać je sobie w pamięci i przekazywać innym ludziom za dnia. Nikt nie wierzył w te bezpodstawne zarzuty. Nawet ci, którzy je wymyślali, nie wierzyli w nie szczerze i wkrótce zaczęli wysuwać nowe zarzuty.

12. Kiedy dostrzeże ich Ogień - (a dostrzeże ich nawet) z oddali - usłyszą jego wzburzenie i ryczenie⁴.

13. A kiedy - skuci razem łańcuchami - zostaną weń wrzuceni w ciasne miejsce, będą tam modlić się o zniszczenie.

14. (Zostanie im wtedy powiedziane:) „Dzisiaj będziecie się modlić o śmierć nie raz, lecz będziecie się modlić o śmierć po wielokroć (aczkolwiek bez żadnej korzyści)”.

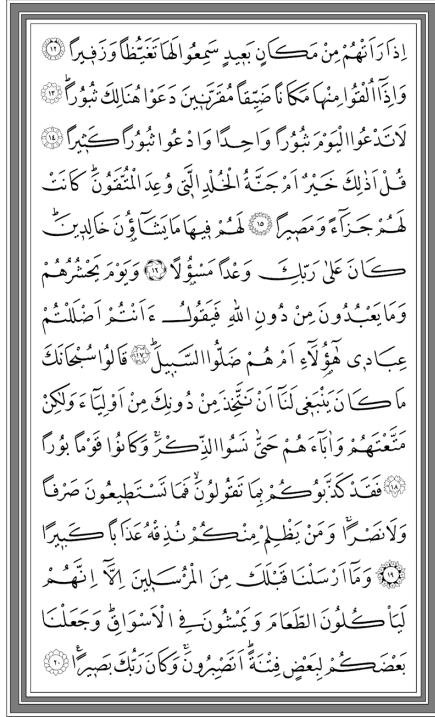
15. Powiedz (o, Wysłanniku): „Czy lepsze jest to, czy też Ogród życia wiecznego, obiecany bogobojnym i pobożnym?” On będzie dla nich nagrodą i ostateczną przystanią.

16. Dla nich będzie tam przygotowane wszystko to, czego pragną, i będą (tam) przebywać na wieki⁵. Oto obietnica, której twój Pan zobowiązał się dotrzymać.

17. (Nadejdzie) Dzień, kiedy Bóg zbierze ich razem (wszystkich niewiernych), i wszystkich tych, których czczą (poza Bogiem: aniołów, proroków, „świętych”, a także posągi i idole) i On ich zapyta: „Czy to wy poprowadziliście Moje sługi ku zbłądzeniu albo też może to oni sami zbaczają z Drogi Prostej?”

18. Oni powiedzą: „Chwała Tobie! Nie powinniśmy byli brać sobie innych przyjaciół (pomocników, *Aulija*) poza Tobą (oni nie mieli prawa brać nas za takich i oddawać nam cześć). Jednakże (prawdą jest, że ze Swej łaskawości) zapewniłeś im i ich przodkom łatwe życie, lecz oni (niewdzięczni) zapomnieli zupełnie o wspomnianiu Ciebie (i zlekceważyli Posłannictwo z ostrzeżeniem, które przynosili im Twój Wysłannicy). To byli ludzie (zepsuci i) skazani na zatracenie”.

19. (Bóg powie:) „W taki sposób oni wam zaprzeczyli (wam, którzyście ich

czcili) we wszystkim tym, co wy o nich twierdzicie, a wy nie potraficie ani odwrócić (właściwej, przeznaczonej wam kary), ani uzyskać żadnej pomocy (od tych, których błędnie uznaliście za bogów)”. (O, ludzie!) Ten, kto popełnia największą z niesprawiedliwości (przypisując Bogu współtowarzyszy), za Naszą sprawą skosztuje kary ogromnej.

20. (O, Wysłanniku!) My nigdy nie zesłaliśmy wysłanników przed tobą, którzy by nie jedli pożywienia i nie chodzili po targach (dla zaspokojenia swoich potrzeb). I My sprawiliśmy (o, ludzie), że jesteście próbą jedni dla drugich. Czy okażecie cierpliwość i wytrwałość (w obliczu Naszych rozkazów i pozostaniecie na Naszej drodze)? Wasz Pan widzi wszystko.

4. Choć część komentatorów traktuje wyrażenie *dostrzeże ich Ogień* jako metaforę, to jednak może być ono rozumiane dosłownie, tak mianowicie, że Piekło nie jest pozbawione życia i świadomości. W wersecie 64 sury *al-Ankabut* (29) mówi się, że *życiem autentycznym jest Dom na Tamtym Świecie* (albo *Dom na Tamtym Świecie jest prawdziwie żywy*). Nie możemy mierzyć owego życia w kategoriach i skalach znanych nam z tego świata. Albowiem doczesność jest przestrzenią Mądrości, gdzie Bóg działa spoza zasłony materii i przyczynowości. Tamten Świat jednak będzie przestrzenią Mocy, gdzie Bóg będzie działał bez żadnej zasłony.

Jak relacjonował at-Tabarani od Abu Umamy, Wysłannik oświadczył kiedyś: „Kto przypisuje mi jakieś słowo, którego nie wypowiedziałem, niech przygotowuje się na miejsce pomiędzy obu ślepiami Piekła”. Zapytany, czy Piekło ma oczy, wyrecytował niniejszy wersec i dodał: „Jeśliby nie miało oczu, to jakże mogłoby widzieć?” (Yazır, 5:3576).

5. Raj jest przestrzenią całkowitej czystości, a wierni wejdą doń po jej osiągnięciu, przechodząc przez wszystkie wymiary Tamtego Świata. Owe wymiary posłużą do oczyszczenia ludzi, zanim będą gotowi na wejście do Raju. I będą tam pragnąć jedynie tego, czego pragnie człowiek absolutnie czysty i co znajduje się w Raju zgodnie z uznaniem Boga.

21. Ci, którzy (będąc niewiernymi) nie spodziewają się Nas spotkać (w życiu wiecznym), mówią: „Dlaczego nie zostali zesłani do nas aniołowie i (dlaczego) nie widzimy naszego Pana?” Zaprawdę, oni są zbyt zadufani w sobie (żądając tego, co jest dla nich niemożliwe) i wykraczają poza wszelkie granice (w swoich twierdzeniach).

22. Tego Dnia, kiedy zobaczą aniołów – tego Dnia nie będzie dobrych wieści dla niewierzących i występnych ludzi, i będą wołać do aniołów ogarnięci lękiem: „Trzymajcie się z dala, z dala od nas!”

23. A My zwrócimy się ku wszystkim (rzekomo dobrym) czynom, których dokonali (na tym świecie), i obrócimy je wszystkie w rozproszone ziarna pyłu.

24. Tymczasem dla mieszkańców Raju przygotowane będzie tego Dnia najlepsze mieszkanie i najwspanialsze miejsce odpoczynku.

25. Tego Dnia rozpadnie się niebo przykryte chmurami i zostaną zesłani aniołowie – i zejdą w chwale.

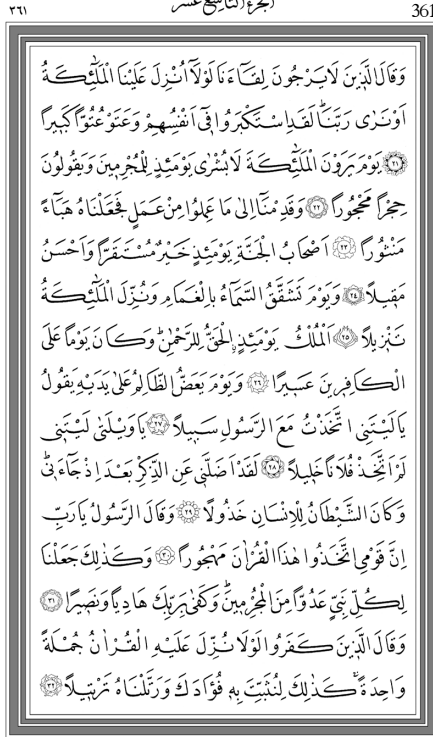
26. Panowanie tego Dnia będzie absolutne i należec będzie do Miłosiernego (i to panowanie będzie Bóg sprawował bez pośredniej zasłony przyczyny i skutku)⁶. To będzie trudny dzień dla niewierzących.

27. Tego Dnia człowiek nieprawy będzie gryzł swoje ręce, mówiąc (ze skrucą): „O, gdybym był wybrał sobie drogę w towarzystwie Wysłannika!”

28. O, biada mi! Gdybym sobie nigdy nie wziął takiego za przyjaciela!

29. Zaiste, on poprowadził mnie ku zbłądzeniu – z dala od Napomnienia (Koranu), kiedy już do mnie przyszło. Szatan dowiódł, że jest zdrajcą ludzkości”.

30. A Wysłannik powie: „Panie mój! Zaprawdę, lud mój uznał ten Koran za rzecz niewartą uwagi”.

31. Tak oto dla każdego Proroka uczyniliśmy nieprzyjaciela spośród ludzi niewierzących i występnych, oddanych gromadzeniu grzechów. Lecz twój Pan wystarczy jako Przewodnik (ku prawdzie i prawości) i jako Wspomożyciel (przeciwko knowaniom i wrogim działaniom twoich nieprzyjaciół).

32. Niewierzący mówią (wyszukując jeszcze jeden argument za swoją niewiarą): „Dlaczego ten Koran nie został mu zesłany od razu w całości?” (My zsyłamy go w częściach), ażeby (wycisnąć go na twoim umyśle i) umocnić nim twoje serce, i My objawiamy go wyraźnie i stopniowo (a jedna część potwierdza drugą, i dajemy wskazówki oraz nauki do mających miejsce zdarzeń).

6. Imię Boga użyte w tym wersecie i przetłumaczone jako *Miłosierny*, to *ar-Rahman*. Jak to już zostało wyjaśnione na samym początku niniejszego studium, przy interpretacji *Basmali* nie sposób oddać arabskiego *ar-Rahman* w innym języku, zachowując jednocześnie jego dokładne znaczenie. Słowo to implikuje powszechną, obejmującą wszystko manifestację Boga. Chociaż wywodzi się ze słowa *rahma* (litość, miłosierdzie) i implikuje Tego, kto daje życie, utrzymuje, zaopatruje i wyposaża wszystkie istoty w niezbędne zdolności, to odnosi się także do Boga jako Pełnego Majestatu i daje początek Boskim Atrybutom Majestatu, takim jak Wszechogarniający, Pełen Chwały o nieodpartej sile oraz Ten, który karze. Z tego powodu Jego wła-

stwa karania włączona jest w Jego Miłosierdzie. Czyste miłosierdzie Boga, które nagradza, przebacza i lituje się, stanowi manifestację Boga jako *ar-Rahim* (Współczujący). To wyjaśnia, dlaczego w tym wersecie preferowany jest atrybut: *Miłosierny*. Na Tamtym Świecie Bóg będzie objawiał Siebie najpierw jako *ar-Rahman* (Miłosierny), Pełen Majestatu, który ze Swego miłosierdzia zarówno nagradza, jak i karze. Jako *ar-Rahman*, Bóg będzie wykonywał Swoją Wolę na Tamtym Świecie bez zasłony przyczyny i skutku (jak to się dzieje na tym świecie). Z tego względu mówi się, że Wieczność jest wymiarem Mocy, podczas gdy świat doczesny stanowi wymiar Mądrości.

33. A także zawsze, kiedy oni przychodzą do ciebie z (fałszywym) argumentem (lub przykładem, by cię wyszydzić i sprowokować), My obdarzamy cię prawdą (by przeciwstawić się ich kłamstwom) i lepszym wyjaśnieniem (które umożliwia i pogłębia zrozumienie)⁷.

34. Ci, którzy zostaną zgromadzeni w Piekło: stoją po złej stronie i najbardziej zбочyli z Prostej Ścieżki.

35. (Oto przykłady z dziejów:) Zaprawdę, My obdarzyliśmy Mojżesza Księgą (*Tora*) i wyznacziliśmy mu jego brata Aarona na pomocnika.

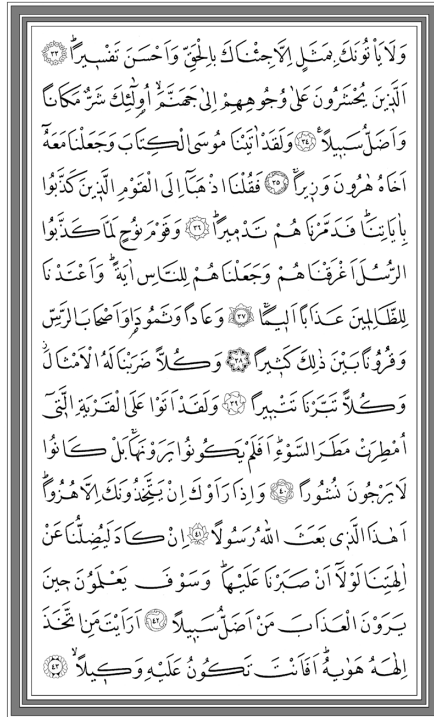
36. Potem powiedzieliśmy: „Pójdźcie obydwaj do ludu, który za kłamstwo uznaje Nasze Znaki (we wszechświecie i w nich samych, a które wskazują na Nasze Istnienie i Jedność). A potem (kiedy ów lud został już ostrzeżony i nie nawrócił się) My unicestwiliśmy go doszczętnie.

37. I lud Noego, kiedy to za kłamców uznał (Noego i innych) Wysłanników – potopiliśmy i uczyniliśmy go znakiem (ostrzeżenia i nauki) dla ludzkości. Oto My przygotowaliśmy dla ludzi pełnych nieprawości (*Zalimun*) karę bolesną.

38. A także (ludy) Ad i Samud, i lud Ar-Rass⁸ oraz wiele innych pokoleń, które żyły pomiędzy nimi (a ludem Noego).

39. Każdemu (spośród nich) objaśnialiśmy na różne sposoby prawdę i przykłady zawierające ostrzeżenie (z dziejów) i każdy z nich unicestwiliśmy całkowicie.

40. A ci (w Mekce, którzy teraz upierają się przy niewierze) z pewnością przechodzili przez krainę (proroka Lota), na którą spadł złowrogi deszcz. Czyż oni nigdy tego nie widzieli (swymi oczami i nie zwrócili na to uwagi)? Nie, oni nie spo-

dziewają się zupełnie zmartwychwstania (i nie troszczą się o żadne ostrzeżenia).

41. I gdy cię widzą, to tylko wyśmiewają się z ciebie (o, Wysłanniku), mówiąc: „Czy to ten, którego Bóg posłał jako Wysłannika?

42. Zaprawdę, on by nas omal nie doprowadził do zbłądzenia i odejścia od naszych bóstw, gdybyśmy tylko nie trwali przy nich mocno”. Jednakże gdy zobaczą (obietaną) karę, to rozumieją, kto zбочył zbyt daleko z Drogi Prostej.

43. Czy przyjrzałeś się temu, który wziął sobie za boga swoją namiętność i wyobrażenia?⁹ Czy będziesz dla niego strażnikiem (i weźmiesz odpowiedzialność za kierowanie jego życiem)?

7. Choć Koran objawiany był w częściach przez 23 lata, ze względu na różne cele i potrzeby, to charakteryzuje się taką harmonią, a jego poszczególne części tak się wzajemnie uzupełniają, jak gdyby został objawiony za jednym razem.

Choć Koran przyszedł, by odpowiedzieć na różne, powtarzające się pytania, to jego części są tak ze sobą połączone i dopasowane jedna do drugiej, że można by mieć wrażenie, jak gdyby miał stanowić odpowiedź na jedno tylko pytanie.

Choć Koran przyszedł, ażeby rozstrzygnąć różne przypadki i rozśadzić zdarzenia, to wykazuje tak doskonały porządek, jak gdyby osąd miał zostać wydany na jeden tylko przypadek lub jedno zdarzenie.

Choć Koran został objawiony dzięki Bożej łaskawości w stylu różnorodnym, by dotrzeć do niezliczonej liczby ludzi o różnym poziomie percepcji, temperamentu i usposobienia, a także różnorodnym charakterze, to jego części wykazują w tak piękny sposób podobieństwo, koherencję i płynność, jak gdyby zwracały się do jednego poziomu percepcji i temperamentu.

Choć Koran przemawia do niezliczonej różnorodności ludzi, odległych od siebie pod względem czasu, przestrzeni i charakteru, to reprezentuje tak prosty sposób wyjaśniania, tak czysty styl i jasne opisy, jak gdyby zwracał się do grupy jednorodnej. I każda grupa ludzi może sądzić, że zwraca się właśnie do niej.

Choć Koran został objawiony ze względu na wiele celów, dla stopniowego prowadzenia ku drodze prostej różnych ludów, to odznacza się tak doskonałą bezpośredniością, subtelną równowagą i tak wspaniałym porządkiem, jak gdyby miał jeden tylko cel (*The Words*, „the 25th Word”, 433).

8. Nie znamy dokładnie tożsamości ludu ar-Rass. Ar-rass znaczy „studnia”. Niektórzy uczeni są zdania, że jest to nazwa rzeki. Inni zaś wskazują na to, że miasto o takiej nazwie istnieje do dnia dzisiejszego w środkowej Arabii, w prowincji al-Kasim. Wydaje się, że było ono zamieszkane przez potomków naba-tejskiego plemienia Samud (at-Tabari) (*Przesłanie Koranu*, 554, przyp. 33).

Zgodnie z inną opinią lud ten zwano ar-Rass, gdyż wrzucił on do studni przysłanego od Boga Wysłannika.

9. Ubóstwienie własnych namiętności i wyobrażeń oznacza podążanie za nimi bez względu na kosztą i uczynienie zaspokojenia ich celem własnego życia. Największą przeszkodą dla wiary w Boga i przywiązania do Jego religii jest cielesne „Ja”, nakłaniające do zaspokajania swych żądz zarówno w sposób dozwolony, jak i zakazany. Wysłannik Boży, pokój z nim, ostrzegał: „Spośród wszystkich fałszywych bóstw, które są czczone pod słońcem, najgorszym u Boga jest cielesne „Ja”, które nakazuje zło” (at-Tabarani, tom 8, hadis nr 7502).

44. Czy też może sądzisz, że większość z nich (rzeczywiście) słucha, zastanawia się i rozumie? Oni są jak trzody (idąc jedynie za swoimi instynktami). Nie, oni jeszcze bardziej nie dbają o Drogę Prosta (i bardziej potrzebują przewodnika, aniżeli trzody).

45. Czy zastanawiałeś się nad swoim Panem – jak On rozciąga cień? Gdyby zechciał, to z pewnością by go uspokoił. Lecz daliśmy mu słońce za przewodnika.

46. A potem (gdy słońce wschodzi) sprowadzamy go ku Nam stopniowo¹⁰.

47. I On jest Tym, który noc uczynił dla was okryciem, a sen wypoczynkiem. I On uczynił dzień czasem zmartwychwstania i krzątania się (wokół swoich spraw i pracy).

48. I On jest Tym, który wysła (dobroczynne) wiatry jako radosne wieści – zwiastuny Jego Miłosierdzia. My sprawiamy też, że z nieba zstępuje czysta woda,

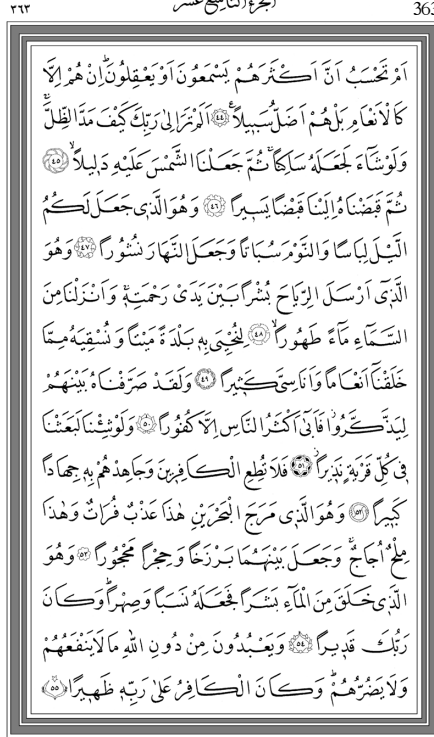
49. Ażeby poprzez nią ożywić martwą krainę i napoić wiele spośród Naszych stworzeń, zwierzęta i ludzi.

50. Zaiste, rozdzielamy ją pomiędzy nimi, by pamiętali i byli świadomi. Lecz większość ludzi uparcie odmawia czegokolwiek, prócz niewdzięczności.

51. Jeślibyśmy chcieli, to z pewnością powołalibyśmy ostrzegającego w każdym mieście.

52. (My jednak chcieliśmy, byś był Ostatnim Wysłannikiem, którego Posłannictwo jest powszechne). Nie bacz więc na (pragnienia) niewiernych, lecz zmagaj się z nimi mocno, posługując się nim (Koranem).

53. On jest Tym, który uwolnił dwa morza, jedno słodkie i o miłym smaku, drugie zaś słone i gorzkie; ustanowił

barierę (pomiędzy nimi) i niewzruszoną przegrodę, oddzielającą je od siebie¹¹.

54. I On jest Tym, który stworzył człowieka z płynu (i stworzył go mężczyzną i kobietą, a poprzez nich) ludzkość – dzięki pochodzeniu (jednych od drugich) i małżeństwu. A wasz Pan jest Wszchemogący¹².

55. A jednak oni (politeiści) oddają cześć – poza Bogiem – temu, co nie może im ani przynieść korzyści, ani zaszkodzić. Niewierny zawsze jest skłonny znaleźć powód (do wsparcia każdego, kto występuje) przeciwko jego Panu.

10. Wersety aż do 50 zwracają naszą uwagę na działalność Boga we wszechświecie jako dowód Jego Istnienia, Jedności, absolutnej władzy nad Stworzeniem, a także Zmarłychwstania.

Jak wiemy, wydłużanie i skracanie się cienia zależy od ruchu i pozycji Ziemi w stosunku do Słońca. Gdyby nie było cienia albo gdyby cień był stały, to nie byłaby możliwa wegetacja na Ziemi. Życie na Ziemi wymaga ciepła i światła słonecznego, ale stałe wystawienie na nie doprowadziłoby do zniszczenia wszystkiego. Dalsze objaśnienia związane z cieniem zob. 13:15, przyp. 7; 16:49.

Stwierdzenie *sprowadzamy go ku Nam stopniowo* wyraża fakt, że nic nie znika w niebycie. Każda rzecz i każde wydarzenie kończy się „w” Bogu albo wraca „do” Niego.

Jak już wyjaśniliśmy, interpretując wersety sury 7:55-58 (przyp. 14), Koran wspomina zjawiska „naturalne” razem ze zdarzeniami socjologicznymi i należącymi do duchowego życia człowieka w taki sposób, że jedno dostarcza przykładu dla drugiego. Dlatego za literalnym znaczeniem wersetów dotyczących cienia i słońca jako jego przewodnika dostrzegamy sugestię, że ciemny cień ignorancji i niewiary uzależniony jest – co do swego skracania się i wydłużania – od „słońca” przewodnictwa. Skoro tylko to „słońce” wschodzi, ustępują stopniowo – nie nagle – cienie ignorancji i niewiary. Jeśli więc muzułmanie pragną, aby owe cienie zniknęły, powinni wspierać „słońce przewodnictwa”, które objawiło się ostatecznie i w sposób powszechny w osobie Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo Boże.

11. Zjawisko tutaj opisane możemy zaobserwować wszędzie tam, gdzie wielka rzeźka wpływa do morza. W pewnych miejscach różnych mórz istnieją źródła słodkiej

wody, gdzie woda ta pozostaje oddzielona od wody słonej. Seydi Ali Reys, szesnastowieczny turecki admirał, wspomina w swoim dziele *Mir'at al-Mamalik* jedno takie miejsce w Zatoce Perskiej. Píše, że znalazł źródła słodkiej wody pod słońcą wodą morską i zaczerpnął z nich wodę pitną dla swoich towarzyszy podróży (al-Mawdudi, 7:32, przyp. 68).

Francuski badacz podmorskich głębin, Jacques Cousteau, odkrył że Morze Śródziemne i Ocean Atlantycki mają różny skład chemiczny i biologiczny. Prowadząc badania podmorskie w Cieśninie Gibraltar w celu przestudiowania tego zjawiska, zauważył, że nieoczekiwane źródła świeżej wody wypływają z południowych i północnych wybrzeży Gibraltaru. Te wody biją na siebie nawzajem pod kątem 45 stopni, tworząc swego rodzaju tamę, która działa jak ząb grzebienia. Ze względu na to, Morze Śródziemne i Ocean Atlantycki nie mogą się ze sobą mieszać.

Poza tym znaczeniem komentatorzy koraniczni wyprowadzają z tego wersetu także inne znaczenie, które stosuje się do wszelkich typów „mórz” i wymiarów, tj. duchowych i materialnych, figuratywnych i realnych wymiarów ducha ludzkiego i zmysłowego „ja”, a także Bożego Panowania i wymiaru ludzkiej posługi. Mieszczą się tutaj sfery wiary i niewiary, prawości i nikczemności, konieczności i przypadku oraz nasz świat i wieczność (świat widzialny, materialny i wszystkie światy niewidzialne).

12. Tak jak woda słodka może istnieć obok słonej, gorzkiej wody, tak i ludzkość powstaje dzięki połączeniu dwóch płci – męskiej i żeńskiej. Są podobne co do natury i budowy, jednak różne pod względem psychologicznym i pewnych cech fizjologicznych. To poprzez połączenie ich obydwu Bóg stworzył więzy pokrewieństwa, miłość i współczucie pomiędzy ludźmi i pomnaża populację ludzką.

56. My posłaliśmy cię (o, Wysłanniku) tylko jako zwiastuna radosnych wieści i jako ostrzegającego (nie odpowiadasz za ich zbłądzenie i grzechy).

57. Powiedz: „Ja nie upraszam od was żadnej zapłaty za to (za głoszenie wam Posłannictwa), jak tylko tego, ażeby – ktokolwiek zechce – obrał sobie drogę prowadzącą do swego Pana”¹³.

58. Złóż swą ufność (o, Muhammadzie) w Wiecznie Żywym, który nie umiera, i wysławiaj Go słowami Jego Chwały (że nie ma współtowarzyszy i że wszelka cześć należy się Jemu). On wystarcza jako Ten Jedyny, który zna wszelkie grzechy Swoich sług –

59. Ten, który stworzył niebiosa i ziemię, i wszystko to, co jest pomiędzy nimi, w sześć dni. Następnie umocnił się (istawa) na Tronie Najwyższym¹⁴. On jest pełen Miłosierdzia (mający absolutną Władzę, Wiedzę i Wole), przeto pytaj Go o to (prawdę o Nim i o Stworzeniu), On przecież jest Wszechwiedzący (i pytaj Go o wszystko).

60. A kiedy im się mówi: „Padajcie na twarz przed Miłosiernym (ażeby wyrazić swe poddanie wobec Niego)”, to ci odpowiadają: „Czym jest ów Miłosierny? Czyż mamy padać na twarz przed wszystkim tym, przed czym padać nam nakazesz?” Twoje wezwanie jedynie powiększa (ich pełną pychy) odrazę.

61. Błogosławiony i Najwyższy jest Ten, który ustanowił na niebie wspaniałe konstelacje i umieścił na nim (promienną) lampę¹⁵ i jaśniejący księżyc.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾ قُلْ إِنَّمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ جُرْئِ الْإِيمَانِ مَنْ شَاءَ أَنْ يَخْدُ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ بُدُوءَ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسَلِّ عَلَيْهِ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾ وَإِذْ أَقْبَلُ لَهُمُ السُّجُودَ وَاللَّذِينَ كَفَرُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنسَجِدَ إِلَّا تَائِبًا وَمَا نَسَبُوا وَرَادَ هُمْ سُفُورًا ﴿٦٠﴾ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾ وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾ وَالَّذِينَ يَبْتُغُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْصَعُوا لَأَنبِيَاءِهِمْ قَالُوا إِنَّا تَوَكَّلْنَا وَإِنَّا مِن بَيْنِ يَدَيْهِمْ فَكُلِّمْنَا مِثْلَ الْأُولَىٰ ﴿٦٧﴾ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْوَجْهَ مِنَ اللَّهِ وَيَهْتَكِرُونَ تِلْكَ الْأُمَّةَ حَرَامًا مَّحْرُومًا ﴿٦٨﴾ وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ النُّجُومِ أَوْ سَحَابًا مِّنْ غَمَامٍ قَالُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ ﴿٦٩﴾ وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ وَالَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَجْرًا مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةً مِنْ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٠﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ أَكْثَرُ مِنَ الَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ ﴿٧١﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُسْلِمُونَ الْحَقِيقُونَ ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْمُشْرِكُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٤﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٥﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٦﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٧﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٨﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٧٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْبِرِّ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ الْحَقِيقُونَ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ هُمُ الْكٰفِرُونَ الْمُنْكَرُونَ ﴿٨٠﴾

62. To Ten, który ustalił następstwo nocy i dnia, dając przez to znak wszystkim tym, którzy pragną rozpamiętywać i wiedzieć oraz tym, którzy pragną okazać wdzięczność.

63. (Prawdziwymi) sługami Miłosiernego są ci, którzy poruszają się po ziemi łagodnie i pokornie, a kiedy zwraca się do nich ktoś nieświadomy i niemądry (w sposób bezczelny i wulgarny), odpowiadają słowami pokoju (nie wchodząc z nim w spór).

64. I (prawdziwymi sługami Miłosiernego są także) ci, którzy spędzają noc (lub jej część na oddawaniu czci Bogu), padając na twarz przed swoim Panem i stojąc;

65. I ci, którzy zanoszą błagania (po modlitwach lub w innym czasie): „Panie nasz! Odwróć od nas karę piekła. Zaprawdę, kara ta jest ciągłą udręką.

66. Jakże ona jest zła jako miejsce schronienia i pobytu na wieki!”;

67. I ci, którzy – kiedy rozdają – (na potrzeby swoje i innych), nie są ani rozrzutni, ani też skąpi i (wiedzą, że) pomiędzy obydwojma skrajnościami jest szczęśliwy środek¹⁶.

13. Bóg wysłał swoich proroków, aby ci utworowali wiernym drogę do Pana i usunęli wszelkie przeszkody między Nim a ludźmi. Trudy, jakie wiążą się z torowaniem tej drogi i usuwaniem przeszkód, określane są w islamie mianem dżihadu. Nie tylko prorocy mieli obowiązek wzięcia tych trudów na swoje barki, lecz wezwanie to skierowane jest do każdego wiernego z osobna.

14. Wyjaśnienie tego zdania, zob. 2:28, przyp. 28; 7:54, przyp. 13; 11:7, przyp. 2.

15. Opisując słońce jako lampę, Bóg w Koranie otwiera okno na pewne specyficzne znaczenie: ten świat jest pałacem, w którym mieści się pożywienie i wszystko to, co konieczne do życia dla ludzkości i wszystkich istot żywych. Słońce jest lampą, która ten pałac oświetla. Czyniąc zrozumiałym Wspaniałość Stwórcy i Jego Łaskawość, werset ten dostarcza zarazem dowodu na Jedność Boga i stwierdza, że słońce (które niektórzy politeiści tamtych czasów uznawali za bóstwo najsilniejsze i najjaśniejsze) jest tylko nieożywioną materią, lampą podporządkowaną potrzebom istot żywych.

Niniejszy werset zajmuje się słońcem i księżycem nie dla nich sanych, lecz w Imieniu ich Stwórcy, i w sposób, który zwraca naszą uwagę na Bożą Jedność oraz Jego działanie i dobrodziejstwa, którymi obdarza ludzkość. Żywość i niezwykłość stylów koranicznych nieraz oczarowywała Beduinów zaledwie jednym zdaniem: padali na twarz jeszcze zanim przyjęli islam. Kiedyś werset: „Przeto od tej pory głoś jawnie i dobitnie to, co zostało ci nakazane, byś głosił. I nie dbaj

o tych, którzy przydają Bogu współtowarzyszy” (15:94) wywołał taką właśnie reakcję. Zapytany, czy został muzułmaninem, człowiek odrzekł: „Nie, padam na twarz przed wymownością zdania” (*The Words*, „the 25th Word”, 400; al-Alusi, 14:85).

16. Wydawanie środków musi następować albo w celu zaspokojenia potrzeb koniecznych, innych potrzeb albo też ze względu na pragnienia, na których zaspokojenie pozwala religia. Jedzenie dla utrzymania się przy życiu stanowi konieczność, jedzenie w celu nasycenia się pokarmem – to potrzeba, a spożywanie pokarmów smacznych zaspokajają pragnienia estetyczne. Wydawanie środków na potrzeby podstawowe jest obowiązkiem człowieka, zaspokajanie innych potrzeb – godne pochwały, podczas gdy zaspokajanie pragnienia estetycznego nie może być szkodliwe – w zależności od ogólnych warunków życia danej wspólnoty i dochodów danej osoby. Z kolei rozrzutne wydawanie środków na łatwe i luksusowe życie, w sytuacji, gdy większość muzułmanów to ludzie potrzebujący, jest marnotrawstwem.

Wydawanie środków na rzeczy niedozwolone, bez względu na to, jaka by to była suma, a także rozrzutność na to, co dozwolone – tzn., jeśli ktoś wydaje więcej niż zarabia – to wszystko również zalicza się do kategorii marnotrawstwa. Skąpstwo natomiast wiąże się z wydawaniem mniej niż potrzeba na rzeczy do życia konieczne, czy to na życie jednostki, czy to rodziny, i to w sytuacji, gdy dana osoba dysponuje wystarczającymi funduszami. W tej kategorii mieści się też odmowa wydawania na dobroczynność i na sprawę islamu.

68. I którzy nie wzywają innego boga, poza Bogiem, i nie zabijają żadnej osoby, której zabronił (zabijać) Bóg – chyba że sprawiedliwie (ze sprawiedliwej przyczyny i po właściwym procesie); i nie dopuszczają się nielegalnych kontaktów płciowych. Kto zaś popełnia którykolwiek z tych (grzechów), tego spotka ciężka kara.

69. Jego kara będzie powiększona w Dniu Zmartwychwstania i będzie przebywał tam w niesławie¹⁷.

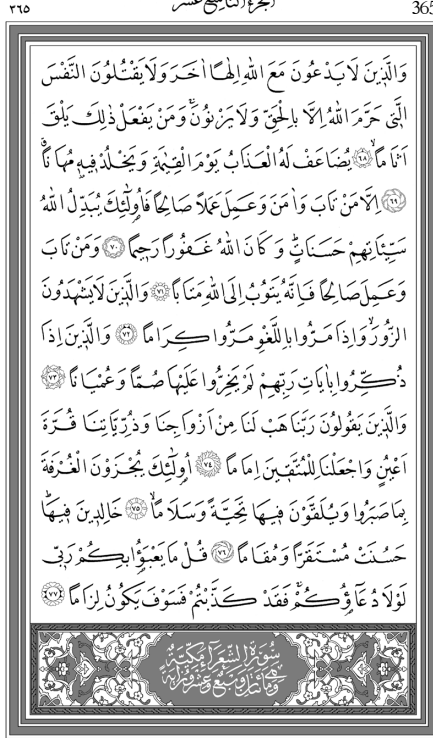
70. Za wyjątkiem tych, którzy się nawrócą i uwierzą (nie dodając Bogu współtowarzyszy), i będą czynić dobre, prawe dzieła – im Bóg zetrze (dawne) złe uczynki, a w ich miejsce zapisze czyny cnotliwe (skłonność zaś do złych uczynków zamieni w skłonność do dobrych). Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

71. Ten, kto okazuje skruchę i czyni dobre, prawe dzieła (i w ten sposób udowadnia, że odrzucił swój zły sposób życia i zamienił go na dobry) – ten (człowiek) z pewnością zwrócił się do Boga z prawdziwą skruchą.

72. I (prawdziwymi sługami Miłosiernego są) ci, którzy nie biorą udziału w niczym próżnym ani kłamliwym i nie składają fałszywego świadectwa (i którzy nie uznają niczego za prawdziwe, dopóki nie są tego pewni), a jeśli zdarza im się przechodzić obok czegoś nieprzyносяcego pożytku lub złego, to przechodzą obok tego z godnością;

73. I ci, którzy – kiedy się im przypomina Objawienia pochodzące od ich Pana (i Jego znaki w stworzeniu, a także w ich świecie wewnętrznym jako podstawę nauczania, dobrej rady i dyskusji), nie pozostają obojętni, niczym głusi i ślepi;

74. I ci, którzy mówią: „Panie nasz! Spraw, ażeby nasze małżonki i potom-

stwo stały się dla nas źródłem szczęścia, i obdarz nas zdolnością prowadzenia innych w pobożności (i byśmy się stali dla innych wzorem cnót i pobożności)”.¹⁸

75. Tacy zostaną nagrodzeni – ze względu na swą stałość (w obliczu przeciwności i posłuszeństwo wobec Boga pomimo prześladowań) – najwyższą komnatą (w raju) i zostaną tam powitani pozdrowieniem i słowami pokoju.

76. I tam będą przebywać. Jakże to wspinała przystań i mieszkanie!

77. Powiedz: „Mój Pan nie troszczyłby się o was, gdyby nie wasza modlitwa¹⁸. A skoro za kłamstwo uznaliście (Jego Posłannictwo), spadnie na was kara, od której nie ma ucieczki”.

17. To pewne, że Bóg nie przebacza przydawania Mu współtowarzyszy. Ludzi to czyniących, a tym bardziej tych, którzy w ogóle odrzucają Boga, czeka wieczne potępienie. Mniejsze grzechy i winy Bóg wybacza, komu zechce (kogo poprowadził ku skrusze i prawości ze względu na Swą Łaskawość lub też w wyniku podjęcia przez daną osobę decyzji o nawróceniu się i postępowaniu odtańd w sposób prawy) (4:48). niesprawiedliwe zabicie kogoś albo współzycie płciowe poza małżeństwem to grzechy mniejsze niż dodawanie Bogu współtowarzyszy i bałwochwalstwo.

Biorąc pod uwagę to, że niniejsza sura została objawiona w Mekce, kary wspomniane w wersecie 68, przewidziane za wspomniane wyżej przestępstwa, mogą odnosić się raczej do tego świata niż do wieczności. Jeśli Bóg tak zechce, to karze przypisywanie Mu współtowarzyszy i bałwochwalstwo na różne sposoby na tym świecie, np. zsyłając nieszczęścia, klęski, choroby lub całkowite zniszczenie. (Kary za niesprawiedliwe zabicie człowieka i za pozamałżeńskie współzycie płciowe zostały ustalone później w Medynie. Zob. sura 2:178-179, przyp. 131; 194-195, przyp. 140; sura 5:45, przyp. 10; sura 22:60, przyp. 16; sura 24:2-3, przyp. 1-6. Jednakże kara w wieczności za te grzechy główne jest zawsze o wiele większa.

Skrucha nie chroni nieraz przed karą wymierzaną przez sąd na tym świecie, Bóg może jednak wybaczyć penitentowi na Tym Świecie.

18. Wiara implikuje modlitwę jako środek zbliżania się ku doskonałości, dla naszej duszy i całego jestestwa modlitwa jest zaś niezbędna.

Ludzie mówią czasem, że modlą się wiele razy, a mimo to ich modlitwy nie są wysłuchiwane, choć objawiony został werset: *Módlcie się do Mnie, a Ja wam odpowiem* (40:60). Jednakże modlitwa wysłuchana nie zawsze jest równoznaczna z modlitwą przyjętą. Każda modlitwa spotyka się z odpowiedzią. Ale przyjęcie modlitwy i obda-

zenie tym, o co modlący się prosił, zależy od Mądrości Wszechmogącego Boga. Wyobraźmy sobie taką oto sytuację: chore dziecko prosi lekarza o pewien lek. Lekarz może zapisać żądany lek albo też jakiś inny, lepszy. Może też nie dać żadnego leku. Wszystko zależy od tego, jak określony specyfik wpłynie na dziecko. Podobnie Wszechmogący, który wszystko słyszy i wszystko widzi, odpowiada na modlitwę Swego sługi i zmienia jego samotność w radość Swego towarzystwa. Jednakże odpowiedź Boga nie zależy od kaprysów i pragnień modlącego się. Bóg, zgodnie ze Swoją Mądrością, albo obdarza tym, o co się prosi, lub też daje to, co jest lepsze – a czasem nie daje nic.

Poza tym modlitwa jest formą oddawania czci Bogu i jako taka będzie nagrodzona przede wszystkim w przyszłym świecie. Zasadniczo modlitwa nie jest wykonywana w celach ziemskich – odwrotnie: cele ziemskie stanowią przyczynę modlitwy. Na przykład modlitwa o deszcz jest rodzajem oddawania czci Bogu w związku z brakiem deszczu. Jeśli jedynym celem modlitwy jest deszcz, to nie zostanie ona przyjęta, gdyż nie jest szczerą i nie zmierza do wysławiania Boga. Zachód słońca określa czas modlitwy wieczornej, a zaćmienie słońca i księżycy stanowią okazję do dwóch szczególnych aktów czci. Skoro te zjawiska są manifestacją Boskiego Majestatu, Wszechmocny wzywa Swe sługi do wykonywania aktów czci, stosownych do tych dwu okoliczności. Recytowanie modlitwy nie przyczynia się do zakończenia zaćmienia; czas, kiedy to nastąpi, został już obliczony przez astronomów. Ten sam argument można zastosować do suszy i innych nieszczęść, gdyż wszystkim takim zdarzeniom towarzyszą określone rodzaje modlitw. W takich chwilach najbardziej jesteśmy świadomi własnej słabości i odczuwamy potrzebę znalezienia schronienia u Wszechmocnego Boga poprzez modlitwy i prośby. Jeśli nieszczęście nie zostało złagodzone, mimo wielu modlitw, nie powinniśmy mówić, że nasza modlitwa nie została przy-

jęta. Oznacza to natomiast, że nie zakończył się jeszcze czas na modlitwy. Bóg usuwa nie-szczęścia ze względu na Swą nieskończoną Łaskawość i Szczodrość. Koniec zjawiska stanowi zarazem koniec szczególnej modlitwy.

Musimy starać się o Bożą radość poprzez oddawanie Mu czci, wyznawanie w naszych modlitwach słabości i naszego wrodzonego ubóstwa, a także poszukiwanie w Bogu schronienia za pomocą modlitwy. Nie wolno nam próbować „mieszać się” w suwerenną władzę Boga, lecz powinniśmy zdać się na Jego decyzję i złożyć w Jego Mądrości całą swą ufność. Nie możemy także wątpić w Jego Miłosierdzie.

Każde stworzenie ofiarowuje Bogu specyficzną dla siebie formę oddawania czci. To, co pochodzi z wszechświata i dosięga Bożego Majestatu, stanowi w rzeczywistości pewną formę modlitwy.

Pewne stworzenia, jak rośliny i zwierzęta, modlą się za pomocą języka swoich potencjałów, osiągając pełni swych kształtów i rozwoju, a następnie ukazując pewne Imiona Boże (np. nasiona rośliny wyrastają w sposób naturalny na dojrzałe rośliny, a z nasienia i jaj zwierząt rozwijają się równie naturalnie dorosłe osobniki). Skoro są wyposażone w taki potencjał, to ich naturalna skłonność do dojrzewania stanowi zasadniczo modlitwę. Czyniąc tak, potwierdzają Manifestacje takich Bożych Imion, jak Podtrzymujący (życie) czy też Kształtujący.

Inna forma modlitwy wykonywana jest w języku naturalnych potrzeb. Wszystkie żywe stworzenia proszą Tego, który jest Doskonałe Szczodry, o zaspokojenie ich potrzeb życiowych, gdyż nie są w stanie tego dokonać w sposób samodzielny. Jeszcze inny rodzaj modlitwy jest wykonywany w języku *całkowitej bezsilności*. Żyjąca istota w skrajnych okolicznościach rozpaczliwie szuka schronienia u swego Niewidzialnego Protektora poprzez jakąś autentyczną prośbę i zwraca się do Niego jako do Współczującego Pana. Te trzy rodzaje modlitwy są przyjmowane zawsze, chyba że zostały obciążone jakimś niedociągnięciem.

W czwarty rodzaj modlitwy angażują się istoty ludzkie. Dzieli się on na dwie kategorie: modlitwę aktywną i wynikającą z usposobienia, a także: słowną i modlitwę w sercu. I tak, działanie w zgodzie z „przyczynami” zalicza się do modlitw aktywnych. Na przykład orka stanowi modlitwę aktywną, gdyż nie jest to nic innego, jak tylko „pukanie” do bram, za którymi jest skarb Boskiego Współczucia. Taka modlitwa jest zazwyczaj akceptowana przez Boga ze względu na to, że jest to zwrócenie się do Boskiego Imienia *Szczodry*. Udanie się do lekarza również można uznać za swego rodzaju modlitwę, jest to bowiem zastosowanie się do Boskiego Imienia *Uzdrowiający*. To Bóg uzdrawia. Nie możemy jednak zadowalać się samym oraniem ziemi lub też chodzeniem do lekarza, lecz powinniśmy uzupełniać naszą działalność modlitwą wyrażaną słowami.

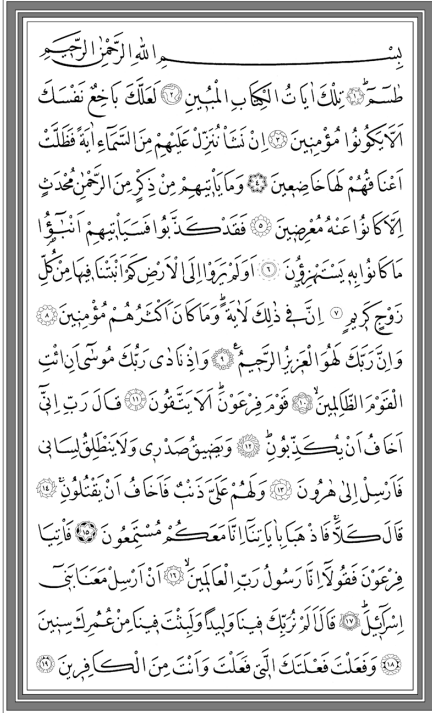
Drugi typ modlitwy, recytowanej językiem i sercem, to zwyczajna modlitwa – modlitwa właściwa. Oznacza to, że prosimy Boga o coś – z serca – czego nie potrafimy osiągnąć, i ubieramy to w słowa. Najważniejszym aspektem, a także najdelikatniejszym i najsłodszy owocem takiej modlitwy jest nasza świadomość tego, że Bóg nas słyszy, że zna zawartość naszego serca, że Jego Władza i Moc rozciąga się w nieskończoność, że jest w stanie zaspokoić każde pragnienie i że przybywa nam z pomocą ze względu na Swe Miłosierdzie wobec naszej słabości.

Nigdy nie wolno nam opuszczać modlitwy, gdyż jest ona dla nas kluczem do Skarbcza Współczucia, a także sposobem na uzyskanie dostępu do Nieskończonej Mocy Boga. Powinniśmy trzymać się Jej mocno i wznosić się ku najwyższym stopniom człowieczeństwa, a jako część stworzenia obdarzona w sposób największy Łaską Bożą winniśmy do naszej modlitwy włączać modlitwy całego wszechświata. W imieniu wszystkich istot powinniśmy powiedzieć: „Od Ciebie jedyne go wyczekujemy pomocy” (1:5), i stać się pięknym wzorem dla całego stworzenia (zob. Bediüzzaman Said Nursi, *The Words*, „the 23rd Word”, 333-334).

366

سُورَةُ الشُّعْرَاءِ

۳۶۶

SURA 26

ASZ-SZU'ARA ' (POECI)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 227 wersetów, bierze swoją nazwę od słowa *szu'ara* (poeci) w wersecie 224 i stanowi odrzucenie twierdzenia Mekkańczyków, jakoby Wysłannik był poetą i że Koran jest dziełem poety (Mekkańczycy łączyli twórczość poetów z działaniem dżinów i uważali ich za pokrewnych wróżbitom). Sura ta została objawiona w środkowym okresie mekkańskim, kiedy to niewierni rozdmuchali kampanię nienawiści wobec Bożego Przesłania, używając tego lub innego pretekstu, i stanowi odpowiedź na te preteksty, dając dowody prawdziwości Posłannictwa obecnego we Wszechświecie i w dziejach poprzednich społeczności.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ta. Sin. Mim.*
2. Oto Objawienia Księgi jasnej, w sposób oczywisty ukazującej prawdę.
3. Być może ty (o, Wysłanniku) zadreżysz się na śmierć, gdyż oni odmawiają wiary.
4. Jeśli taka będzie Nasza wola, to zesłamy na nich z niebios znak, a ich karki zostaną przymuszone do ukorzenia się przed nim.¹
5. Kiedykolwiek przychodzi do nich nowe Objawienie od Miłosiernego (aby ich ostrzec i dać im światło), odwracają się od niego z odrazą.
6. Oto uparcie zaprzeczali (temu Posłannictwu). Lecz wkrótce pojmą, czym jest to, co uczynili przedmiotem swoich drwin.
7. Czyż oni nie zastanawiają się nad ziemią i nie patrzą na nią, ileż dzięki Nam wzrasta na niej par wszelkiego szlachetnego rodzaju?
8. Zaiste, w tym jest znak, a jednak większość z nich nie wierzy.
9. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale) i jest Współczujący (– w sposób szczególnie dla Swoich wierzących sług).
10. (Wspomnij), kiedy to twój Pan wezwał Mojżesza, mówiąc: „Udaj się do ludu występnego,
11. Ludu Faraona. Czyż ci, którzy doń należą, nie porzucą swej drogi z lęku przede Mną i nie obiorą drogi pobożności?”
12. Mojżesz odrzekł: „Panie mój! Boję się, że oni mnie odrzucą (i uznają za kłamstwo to, co powiem),
13. I moja pierś zaciśnie się (i nie zdołam okazać należytej wytrwałości i cierpli-

wości), a mój język nie będzie swobodny (ażeby głosić Twoje Posłannictwo z właściwą płynnością). Przetwo wyznacz Aarona na Wysłannika obok mnie.

14. Oni oskarżają mnie również o zbrodnię² i lękam się, że mnie zabiją (i nie pozwolą mi głosić Twojego Przesłania).”

15. (Bóg) rzekł: „Zaprawdę, nie! Idźcie zatem obydwaj, z Naszymi cudownymi znakami (w które was zaopatrzyłem).³ My z pewnością będziemy z wami wszystkimi (wami i nimi), przysłuchując się uważnie (wszystkiemu, co się ma pomiędzy wami zdarzyć).

16. Idźcie więc do Faraona i powiedzcie: ‘Przybyliśmy z posłannictwem od Pana światów (Tego, który stworzył i podtrzymuje w istnieniu wszystko):

17. Pozwól wyjść z nami Dzieciom Izraela!”

18. (Mojżesz przekazał swoje przesłanie, a Faraon) odrzekł: „Czyż nie wychowywaliśmy cię pośród nas (w pałacu), gdy byłeś dzieckiem? I spędziłeś pomiędzy nami wiele lat swego życia!

19. Potem popełniłeś ten swój ohydny czyn⁴, (dowodząc nim) że jesteś jednym z niewdzięcznych”.

1. Jeśliby Bóg zechciał, to mógłby, na przykład wypisać Swoje Imię gwiazdami na powierzchni Niebios, albo - tak jak sprawił, że góra Synaj spiętrzyła się nad Dziećmi Izraela, aby ich skłonić do przestrzegania przypomiera z Bogiem (2:63) - mógłby przymusić ludzi do wiary. Jednak znaki, które Bóg objawia w stworzeniu i w życiu ludzkim, a także poprzez Proroków, są w sposób doskonały wystarczające dla tego, kto nie jest ogarnięty arogancją, niesprawiedliwością, niewłaściwym osądem lub pragnieniami cielesnymi. Jeśliby Bóg miał objawić jakiś bardziej oczywisty znak, oznaczałoby to zanegowanie ludzkiej wolnej woli i unieważnienie celu prób, którym jesteśmy poddawani.

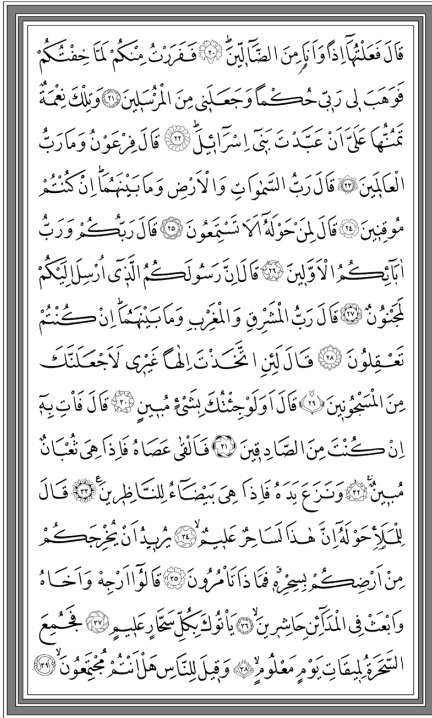
Bóg wyposażył istoty ludzkie w charakterystyczne zdolności i zaszczyił nas wolną wolą. Stworzył nas ze skłonnością do wiary. Więcej jeszcze: podobnie jak cały wszechświat i nasza konstrukcja fizyczna dostarczają wielu znaków Istnienia i Jedności Boga, tak i każda istota ludzka przeżywa wiele doświadczeń poprzez swoje życie, które również dają jej świadomości i sumieniu pewność co do tej samej prawdy kardynalnej. Dodatkowo, Bóg zesłał poprzez dzieje wielu Proroków, których charakter i życie, a także wiele cudów,

jakie Bóg stworzył ich rękoma było niezaprzeczalnym znakiem prawdy Boskiego Przesłania. Mówiąc krótko, Bóg otwiera wszystkie drzwi do wiary dla ludzkiego rozumu i sumienia. Nigdy jednak nie zmusza człowieka do wiary, gdyż stałoby to w sprzeczności z godnością wolnej woli. Niewiara wyraźna nie z tego, że brak jest wystarczających znaków, lecz bardziej z ludzkiej pychy, niesprawiedliwości, złego osądu oraz przywiązania do świata i korzyści doczesnych, bądź też pragnień zmysłowych. Wynika to jasno z dziejów wielu ludów, które odmówiły przyjęcia wiary, nawet jeśli został im ukazany cud, o jaki prosili swego Proroka. Ludy te zostały w konsekwencji unicestwione. (Zob. np. 7:73-79.)

2. Niniejszy werset odnosi się do czasu (zob. 28:15), gdy Mojżesz przypadkowo zabił pewnego Egipcjanina, co skłoniło go do opuszczenia Egiptu i udania się do Midianu.

3. Odnośnie tych znaków zob. *sura* 7:106-108, 130-135.

4. To nawiązanie do nieumyślnego zabicia przez Mojżesza pewnego Egipcjanina, który walczył z Izraelitą (28:15).

20. (Mojżesz) rzekł: „Popeliłem ów czyn nieumyślnie, gdy nie wiedziałem (że to skończy się tak, jak się skończyło).

21. Potem zbiegłem⁵ od was, gdyż bałem się (żyć dłużej pośród) was, lecz (wówczas) mój Pan obdarzył mnie zdrowym, mądrym osądem rzeczy i uczynił mnie jednym ze Swoich Wysłanników.

22. A co do ‘laski’, o którą czynisz mi wyrzuty: (polegała ona na tym, że) zniewoliłeś Dzieci Izraela.”

23. (Faraon) powiedział: „Czym (i kim) to jest – ów ‘Pan Światów’?”

24. Mojżesz odparł: „Pan (Stwórca, Podtrzymujący i jedyny Władca) Niebios i Ziemi, i wszystkiego, co znajduje się

pomiędzy nimi, jeśli byście tylko (starali się o tym) przekonać.”

25. (Faraon) rzekł do tych, którzy znajdowali się wokół niego: „Czyż nie słyszycie (tego, co on mówi)?”

26. (Mojżesz) przemawiał dalej: „Wasz Pan i Pan waszych praojców”.

27. (Faraon) zawołał: „Spójrzcie! Zaprawdę ten wasz Wysłannik, który został wam posłany, jest obłąkany”.

28. (Mojżesz) kontynuował: „On jest Panem Wschodu i Zachodu, i wszystkiego, co znajduje się pomiędzy nimi; gdybyście tylko rozumowali i pojęli!”

29. (Faraon) zagroził: „Jeśli ty (o, Mojżeszu) weźmiesz sobie, poza mną jakiegokolwiek inne bóstwo (, aby mu oddawać cześć, składać modlitwy i ofiary, a także szukać w nim pomocy), to ja umieszczę cię z pewnością pośród więźniów”.⁶

30. (Mojżesz) odrzekł: „Nawet jeśli bym ci przyniósł coś oczywistego (, co dowiedzie, że mówię prawdę)?”

31. (Faraon) odparł: „Przynies zatem to (o czym mówisz), jeśli jesteś prawdziwym (w tym, co twierdzisz)!”

32. Rzucił więc (Mojżesz) swą laskę i stała się wężem prawdziwym.

33. A potem wyciągnął swą (prawą) rękę i była ona jaśniejąca, biała dla tych, którzy się (jej) przypatrywali.

34. (Faraon) rzekł do otaczającej go starszyzny: „Zaiste, to uczony, zręczny czarodziej,

35. Który swymi czarami pragnie wyrzucić was z waszej ziemi. Cóż zatem radzicie mi (czyścić)?”

36. Oni odparli: „Niech trochę poczeka ją, on i jego brat. A (tymczasem) pošlij do wszystkich miast heroldów,

37. Ażeby przyprowadzili do ciebie każdego wykształconego, zręcznego czarownika”.

38. Tak więc w oznaczonym czasie, w dniu dobrze (wszystkim) wiadomym, zostali zebrani czarownicy,⁷

39. I zapytano ludzi: „Czy nie zamierzacie również i wy się zebrać (i w tym uczestniczyć)?

5. Termin *fīrar*, który dosłownie oznacza zbiec lub uciec, jest wykorzystywany w muzułmańskiej literaturze sufickiej do opisywania podróży od tego co stworzone do Stwórcy, a tym samym ucieczki od ograniczeń samoadoracji do „roztopienia się” w Prawdzie. Werset *Szukajcie przeto ucieczki w Bogu* (51:50), który wskazuje na podróż wiernego w sercu i duchu, odnosi się do takiego właśnie działania serca, które jest przeciwieństwem intelektem ducha.

Im dalej ludzie są od duszącej atmosfery cielesności i cielesnego wymiaru ich istnienia, tym są one bliżej Boga, i mają więcej szacunku dla siebie. Posłuchajmy Proroka Mojżesza, niech będzie z nim pokój, wiernego ucznia, stojącego wytrwale przy bramie prawdy, jak nagradzany jest ten, kto szuka ucieczki i schronienia w Bogu: „*Wtedy uciekłem od was, gdyż bałem się was (i dalszego życia z wami), lecz (wtedy) mój Pan dał mi moc osądu (i zdolność rozróżniania pomiędzy prawdą a fałszem, tym, co słuszne a tym, co błędne; i siłę odpowiedniego działania) i uczynił mnie jednym ze Swoich Wysłanników*”. Prorok Mojżesz stwierdza, że droga do zadowolenia duchowego i spotkania z Bogiem, droga do namiestnictwa Bożego i bliskości do Boga biegnie przez etap ucieczki.

Zwykli ludzie uciekają od zgiełku życia i ohydy grzechu, szukając schronienia w Bożym przebaczeniu i łasce. Oni rozważają znaczenie: „*O, Panie mój, przebac mi i*

obdarz mnie (Swym) Miłosierdziem, gdyż jesteś Najlepszym spośród miłosiernych” (23:118). Oni szukają ucieczki i schronienia w Bogu w całkowitej szczerości, mówiąc: „Szukam schronienia w Tobie od zła, które uczyniłem” (at-Tirmizi, „*Dawa'at*”, 15).

Ci, którzy wyróżniają się swoją pobożnością i bliskością wobec Boga, uciekają od swoich niższych cech do Boskich Atrybutów; oni uciekają od odczuwania swoimi zmysłami zewnętrznymi do rozróżniania i obserwacji sercem; uciekają od ceremonialnych form oddawania czci Bogu do wymiaru wewnętrznego, i od odczuć cielesnych do duchowych. Do tego odnosi się *hadis*: „O, Boże! Szukam ucieczki od Twojego gniewu w Twoim uznaniu; a w Twoim przebaczeniu szukam ucieczki od Twojej kary” (Muslim, „*Salah*”, 222).

Najbardziej zaawansowani w wiedzy, miłości Boga i pobożności uciekają od Atrybutów Boga do Bożej Istoty i Zasady, a także od Prawdy do Samej Prawdy. Mówią: „Szukam schronienia u Ciebie przed Tobą (ibid.) i są zawsze pełni bojaźni bożej. (Zob. *Key Concepts*, 1:13-14.)

6. Faraon twierdził, że był największym panem spośród wszystkich, którzy znajdowali się pod jego władzą (79:24). A rzędził, nad kim chciał. Kiedy jednak Mojżesz, niech będzie z nim pokój, ogłosił, że Bóg jest Panem całego stworzenia, w tym samego Faraona, a także jego dworu, wojska i

jego przodków, Faraon poczuł, że jego władza została zakwestionowana. Jak każdy dyktator, uciekł się więc do gróźb. Kiedy Mojżesz ogłosił, że to Bóg jest Panem (Stwórcą i Władcą) całego stworzenia, to Faraon również zgłosił pretensje do boskości. Zrozumiał zapewne, że Boskość i Panowanie są nierozdzielne, a panem może być jedynie ten, kto szczyli się też boskością. Jednak, pomimo jego roszczenia do boskości, zarówno on sam, jak i inni Egipcjanie czcili wiele bóstw (7:127). Faraon wykorzystał więc ideę boskości w tym sensie, że on był jedynym panem i władcą Egiptu, i uważał, że ma nad nim władzę absolutną.

Panowanie związane jest z posłuszeństwem, Boskość wymaga zaś oddawania czci. Ponieważ Bóg jest Bogiem wszystkich stwo-

rzeń, Tym, kto ma wiedzę absolutną i doskonałą, Wolę i Władzę, i kto wyłącznie zasługuje na oddawanie Mu czci, mając prawo do składania Mu ofiar; i którego pomoc jest upraszana, to absolutne Panowanie należy do Niego. Absolutna władza nad ludźmi także do Niego należy, gdyż to On ma absolutną władzę nad wszechświatem, jako jego Pan (Stwórca i Władca), Ten, który ma pełną wiedzę o wszechświecie jako całości i o każdej poszczególnej rzeczy lub istocie; i ma Moc i Wolę czynienia, cokolwiek zechce. Skoro jednak wszystkie inne istoty, poza dżinami i ludźmi są absolutnie posłuszne Bogu, gdyż nie cieszą się wolną wolą, to ludzie i dżiny otrzymują pewną przestrzeń do wykonywania swej wolnej woli.

7. Zob. *sura* 20:59.

40. Spodziewamy się, że czarownicy zwyciężą, a wtedy my pójdziemy za nimi (w tym, co wyznają)”⁸

41. Przybyli więc czarownicy (na spotkanie) i rzekli do Faraona: „Jeśli zwyciężymy, to z pewnością otrzymamy nagrodę, czyż nie tak?”

42. (Faraon) odpowiedział: „Tak, zaiste. I będziecie pomiędzy tymi, którzy są umieszczeni blisko (mnie)”.

43. Mojżesz zwrócił się do nich (do czarowników): „Rzucajcie, cokolwiek zamierzacie rzucić!”

44. Rzucili więc swe sznury i laski, mówiąc: „Na potęgę i chwałę Faraona! To my na pewno zwyciężymy”.

45. Następnie swoją laskę rzucił Mojżesz, i – zaiste – połknęła ona ich fałszywe przyrzady.

46. Wtedy to czarownicy padli na twarz

47. I rzekli: „Uwierzyliśmy w Pana swiátów,

48. Pana Mojżesza i Aarona!”

49. (Faraon) powiedział: „Czyż uwierzyliście mu, zanim ja wam zezwoliłem? On z pewnością jest waszym mistrzem, który nauczył was sztuk magicznych. Lecz z pewnością wkrótce się dowiecie. Zaprawdę, rozkażę uciąć wam ręce i nogi po przeciwnych stronach, a potem nakażę was wszystkich ukrzyżować”.

50. Oni odpowiedzieli: „Nie ma żadnej szkody (w tym, czym nam grozisz). Albowiem na pewno powrócimy do naszego (prawdziwego i wiecznego) Pana.

لَعَلَّنَا نَتَّبِعَ النَّحْرَةَ إِن كَانُوا هُمُ الْعَالِيِينَ ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا جَاءَ النَّحْرَةَ قَالُوا لِيُرْعَوْنَ إِن لَنَا لَأَجْرٌ إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِيِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِن كُنَّا إِذًا لَمِنَ الْفَائِزِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ هُمْ مَوْسَىٰ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا مَا أَنتُمْ بِلُذُنٍ ﴿٤٣﴾ فَلَقَوْمًا جَاهِلِينَ وَعَصِيَّةِينَ قَالُوا لِيُرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالِيُونَ ﴿٤٤﴾ قَالَ يٰ مَوْسَىٰ عَصَاؤُكَ إِذْ أَحْيَيْتَ لِقَوْمٍ مَّا يَأْكُفُونَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يٰ نَحْرَةَ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا أَمْسَا رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ رَبِّ مَوْسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾ قَالُوا مَن نُّعْبُدُ إِلَّاهُ قَبْلَ أَنْ نَدْعُو لَكَ لِكِبْرِكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ النَّحْرَ فَلَسَوْفَ نَعْتَلِمُونَ لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَنْزِلُكُمْ مِنْ جَادِي وَلَأَصْلَبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾ قَالُوا لَاصْبِرُ إِلَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبِّنَا خَطَايَاَنَا كَمَا تَكُنُ أُولَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مَوْسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَصَاكَ إِنَّا كُنَّا مُتَّبِعُونَ ﴿٥٢﴾ فَارْسَلْنَا فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾ إِنَّ هَؤُلَاءَ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُونَ ﴿٥٥﴾ وَأَنَّا لَجَمْعٌ مَّادِرُونَ ﴿٥٦﴾ فَاتْرَجْنَا هُم مِّنْ جَنَاتٍ وَعِجُونٍ ﴿٥٧﴾ وَكُفْرٍ وَمَعَارٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾ كَذَٰلِكَ وَأَوْزَنَّا هَامَانَ إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾ فَاتَّبَعُوهُ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

51. Gorąco pragniemy, aby nasz Pan przebaczył nam nasze winy, gdyż jesteśmy pierwsi spośród wierzących”.

52. I (stało się tak, że) objawiliśmy Mojżeszowi: „Odejdź nocą z moimi sługami: z pewnością wyruszy za wami pościg”.

53. Wtedy to Faraon posłał heroldów do miast (ażeby zwołać swych wojowników)

54. (Mówiąc:) „Ci ludzie to tylko licha i nieliczna gromada;

55. I (poza tym, że jest ich niewielu i są słabi, to) obrazili nas (i spowodowali nasz gniew).

56. My jednak jesteśmy liczni i zawsze mamy się na baczności”.⁹

57. Wówczas My wypędziliśmy ich (z tych wszystkich miejsc, które ich radowały) z ogrodów i źródeł,

58. I skarbców, a także wspaniałych komnat; i (pozbawiliśmy ich) szlachetnej pozycji.

59. Tak się stało, a My sprawiliśmy, że Dzieci Izraela przeżyły ich i objęły w dziedzictwo (te same dobra).¹⁰

60. (Tymczasem) o wschodzie słońca Faraon wraz ze swoim wojskiem wyruszył za nimi w pościg.

---

8. Ludzie Faraona zachęcali czarowników do pokonania Mojżesza, pokój z nim. Mieli nadzieję, że zapobiegną temu, by przesłanie Mojżesza miało wpływ na ludzi.

9. Propaganda Faraona wskazuje na głęboko zakorzenione lęki, które starał się ukryć pod przebraniem nieustraszoneści. Z jednej strony, mobilizował siły ze wszystkich zakątków kraju, a z drugiej, stwierdzał, że Dzieci Izraela są bezsilne. W rzeczywistości, Faraon starał się zapobiec temu, by ludzie zauważyli, że tak potężny król, jak on obawiał się ludu,

którego on i jego przodkowie prześladowali przez stulecia.

10. To jest nawiązanie do ostatecznego zwycięstwa prześladowanego ludu – Dzieci Izraela – i do założenia przez nich wielkiego państwa i cywilizacji w czasie Proroków Dawida i Salomona, niech będzie z nimi pokój. Podczas gdy ten werset odnosi się do tego, jak się ostatecznie sprawy potoczyły, następne wersety opowiadają o tym, co spotkało Faraona i jego armię, a także Mojżesza i jego lud. I ma to być przykład dla ludzkości.

61. A kiedy obydwie grupy (Egipcjanie i Dzieci Izraela) dostrzegły siebie nawzajem, towarzysze Mojżesza rzekli: „Na pewno nas dościgną!”

62. On odrzekł: „Zaiste, nie. Mój Pan jest z pewnością ze mną. On mnie poprowadzi (ku oswobodzeniu)”.¹¹

63. My objawiliśmy Mojżeszowi: „Uderz swoją laską morze”. I wtedy morze rozdzieliło się, a każda z jego części stała się jak olbrzymia góra.

64. My przywiedliśmy pozostałych (Faraona i jego wojsko) w pobliże tego miejsca.

65. I ocaliliśmy Mojżesza, a także wszystkich tych, którzy mu towarzyszyli.

66. A następnie resztę potopiliśmy.¹²

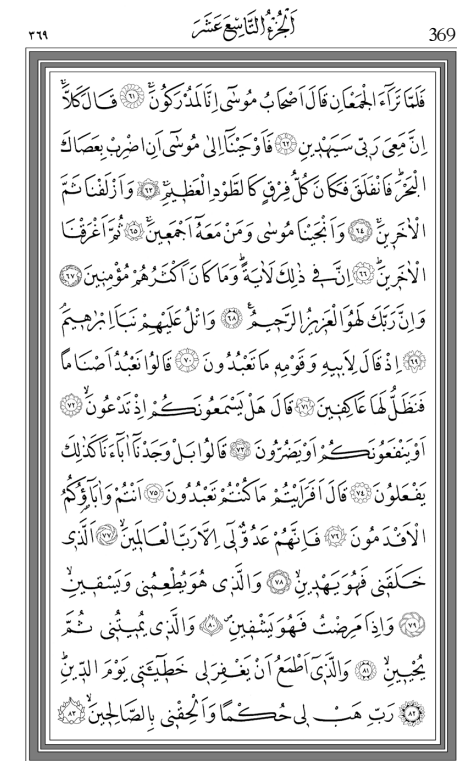
67. Zaprawdę w tym (co zaszło pomiędzy Mojżeszem a Faraonem) jest znak (wielka, jakże ważna nauka). Większość spośród nich (Egipcjan) nie była ludźmi wierzącymi.

68. Zaprawdę, twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), Pełen Współczucia (szczególnie dla Swych wierzących sług).¹³

69. A teraz recytuj im tę historię Abrahama (by była dla nich przykładem).

70. Kiedy to (Abraham) zapytał swego ojca i jego lud: „Czym jest to, czemu oddajecie cześć?”¹⁴

71. Oni odrzekli: „Czczymy posagi i (choć są z drewna i kamienia) jesteśmy

im na zawsze oddani (gdyż są naszymi bogami)”.

72. (Abraham) powiedział: „Czy one was słyszą, gdy ich wzywacie?”

73. Albo czy wam przynoszą jakąś korzyść (gdy ich czcicie), czy też może szkodę (jeśli nie czynicie tego)?”

74. Oni odrzekli: „(Nie), ale zastaliśmy naszych praojców czyniących to samo”.¹⁵

75. Odezwał się (Abraham): „A czy zastanowiliście się i czy przyjrzelście się temu, co czcicie

76. Wy i wszyscy wasi przodkowie, którzy przeminęli (przed wami)?

77. Uważam, że ci (wszyscy, którym oddajecie cześć) są moimi wrogami.¹⁶

Lecz Pan światów – nie.

78. Ten, który mnie stworzył i który jest moim Przewodnikiem (ku temu, co przyniesie mi korzyść w tym świecie i w wieczności).

79. I to On żywi mnie i poi;

80. A kiedy jestem chory, to On mnie uzdrawia.

81. To Ten, który sprawi, że umrę, a potem mnie wskrzesi do życia.

82. I Który – na co żywię nadzieję – przebaczy mi moje błędy w Dniu Sądu.¹⁷

83. „Panie mój! Obdarz mnie prawdziwym, mądrym osądem rzeczy, i połącz mnie ze sprawiedliwymi.

11. Kiedy Prorok Muhammad, pokój z nim, ukrywał się w drodze na emigrację do Medyny, wraz z przyjacielem Abu Bakrem, w Jaskini Thawr, Mekkańczycy, którzy go ścigali, zbliżyli się niemal do wejścia do niej. Abu Bakr, zaniepokojony o życie Wysłannika, rzekł: „O, Wysłanniku Boga, doścignęli nas”. Wysłannik odrzekł: „*Nie smuć się. Z pewnością, Bóg jest z nami*” (9:40). Reakcja obu: Wysłannika Bożego i Proroka Mojżesza jest w gruncie rzeczy taka sama, choć są pewne znaczące i subtelne różnice pomiędzy nimi.

Prorok Mojżesz przemawiał w swoim własnym imieniu, z czego wynika, że cieszył się absolutnym przywództwem nad swoją wspólnotą, podczas gdy Prorok Muhammad przemawiał za siebie i za swego towarzysza. Oznacza to, że dzielił się przywództwem ze wspólnotą. To dlatego Koran zwraca się do całej wspólnoty muzułmanów, gdy sprawa dotyczy wykonywania publicznych powinności, wypełnianych przez nowoczesne państwa. Dzielenie odpowiedzialności, wzajemna pomoc, solidarność i konsultacja stanowią fundamenty islamu. Słowa Proroka Muhammada świadczą też o wielkości Abu Bakra i o jego bliskości do Wysłannika.

Po drugie, Prorok Mojżesz mówił o Bogu: „mój Pan”, co sugeruje, że jego stosunek do Boga był specyficzny dla niego samego. Tymczasem Prorok Muhammad mówił o Nim, jako o Bogu, używając właściwego Imienia Istoty Boskiej, Imienia, które zawiera w sobie wszystkie inne. Relacje zatem pomię-

dzy Prorokiem Muhammadem a Bogiem miały charakter uniwersalny i reprezentatywny dla wszystkich istot świadomych. To pokazuje również, że jego misja ma charakter uniwersalny.

Po trzecie, Prorok Mojżesz użył czasu przyszłego (bliskiego), aby wyrazić oczekiwaną pomoc Boga, natomiast Prorok Muhammad użył czasu teraźniejszego, mówiąc: „*Z pewnością, Bóg jest z nami*”. Ta różnica implikuje, że stosunki pomiędzy nim a Bogiem oraz jego oczekiwania wobec Boga są wieczne.

Wreszcie, nie wolno zapominać, że to porównanie dotyczy dwóch spośród największych Wysłanników Boga, i dotyczy misji i szczególnej wielkości każdego z nich.

12. Bardziej szczegółowe opowiadanie o zdarzeniach tutaj zrelacjonowanych, zob. 7:103-137; 10:75-93; 20:9-79.

13. Ostatnie dwa wersety nawiązują do wersetów 8 i 9, i wyrażają tę samą prawdę – w tych samych słowach. Grożą tym, którzy uparcie trwają w niewierze i niegodziwości, i usiłują zapobiec rozpowszechnianiu Bożego Przesłania. Jednocześnie wersety te pocieszają i zachęcają wierzących. Nie powinno nas wprowadzić w błąd to, że zazwyczaj niewierni są liczniejsi. Jak długo wierni trwają przy Bożej sprawie, tak długo ostateczny sukces będzie należał do nich zarówno na tym świecie, jak i – absolutnie – w Wieczności. Nic przecież nie jest w stanie powstrzymać Boga przed ukaraniem tego, kogo zechce, gdy tymczasem jest On Współczujący ze względu na wiernych.

14. Odnosnie Azara, ojca Abrahama, jego ludu i ich wiary, zob. 6:74, przyp. 16; 9:114, przyp. 25.

15. Taka jest typowa natura człowieka. Naprawdę, niezwykle trudno jest człowiekowi porzucić zastane idee i zwyczaje. Ludzie raczej nie zastanawiają się zbyt wiele nad tym, czy to, co czynią, jest oparte na jakichś racjonalnych podstawach, czy też nie. Islam przynosi ludzkiej myśli wolność, oswobadza ludzki umysł z uprzedzeń i ślepej imitacji, wyjaśnia też prawdę w całej jej jasności, mając na celu usunięcie wszystkich przeszkód, jakie może napotkać wolny wybór człowieka.

A. Cressy Morrison, dawny szef New York Academy of Science, zwraca uwagę na ten aspekt ludzkiej natury:

...niemal wszystkie szczególne wymogi życia nie mogły pojawić się na jednej planecie w jednym czasie przez przypadek. Rozmiar Ziemi, odległość od Słońca, temperatura i życiodajne promienie słoneczne, grubość skorupy ziemskiej, ilość wody, ilość dwutlenku węgla, poziom azotu, pojawienie się człowieka i jego przetrwanie – wszystko to wskazuje na porządek wyłaniający się z chaosu, na wzór i celowość, a także na fakt, że zgodnie z nieubłaganymi prawami matematyki, wszystko to nie mogło pojawić się jednocześnie i przez przypadek na jednej planecie nawet raz na miliard razy. Skoro fakty są tak porażające, i skoro uznajemy, jak musimy, atrybuty naszych umysłów, które nie są materialne, to czy możemy obnosić się dowodem i przyjmować tę jedną szansę na miliard, że my i wszystko inne, jesteśmy efektem przypadku?

Przeciwko wierze, że wszystko zdarza się przez przypadek, przemawia prawdopodobieństwo 999.999.999 do 1. Nauka nie zaneguje tych faktów; matematycy zgodzą się, że te liczby są poprawne. Ale napotykałyśmy zacieklej opór ludzkiego umysłu, który jest niechętny do porzucenia utartych idei. Wcześni Grecy wiedzieli, że Ziemia jest sferą, lecz trwało dwa tysiące lat, aby przekonać ludzi (Zachodu), że ów fakt jest prawdziwy.

Nowe idee napotykały na opozycję, drwiny i bywają wypaczane, prawda jednak przeżywa i znajduje potwierdzenie w faktach. (Morrison, 99-100.)

16. Owe idole są wrogami, gdyż jeśli ktoś je czci, to ten kult przynosi zgubę w obu światach. W Dniu Sądu zaś one wyprą się swych wyznawców i zwrócą się przeciwko nim.

17. Każdy człowiek, nawet Prorocy, potrzebuje Miłosierdzia Boga i Jego Przebaczenia. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zwykł się modlić:

„O, Boże! Proszę Cię o zadowolenie po nieszczęściu, i życie w pokoju po śmierci, o przyjemność obserwowania Twego Oblicza, i o pragnienie spotkania Ciebie. Szukam schronienia w Tobie przed czynieniem innym niesprawiedliwości i przed niesprawiedliwością innych; przed okazywaniem wrogości i od wrogości drugiego człowieka, a także przed zbłądzeniem i popełnieniem niewybaczalnych grzechów. Jeśli pozostawisz mnie samemu sobie, To pozostawisz mnie w słabości, potrzebie, grzechu i błędzie. Ja zależę tylko od Twojego Miłosierdzia, przebaczyć więc wszystkie moje grzechy, albowiem jedynie Ty możesz to uczynić. Przyjmij moją skruchę, albowiem jesteś Łagodny i Współczujący. (Ibn Hanbal, 5:191.)

Inwokacja ta nie oznacza, że Wysłannik Boży grzeszył, pokazuje natomiast jego głębokie oddanie Bogu oraz świadomość odpowiedzialności. On traktował siebie jak zwyczajnego sługę Boga. Kiedyś powiedział: „Nikt nie może wejść do Raju (jedynie) ze względu na własne uczynki (a bez Łaski Boga)”. Zapytany, czy dotyczy to również jego, odrzekł, że Miłosierdzie Boże go objęło (al-Buchari, „Riqaq”, 18).

Wysłannik Boży prosił Boga o przebaczenie przynajmniej siedemdziesiąt razy dziennie. To wspaniała cecha Proroka, że traktuje siebie tak, jakby mógł zgrzeszyć. Inni ludzie nie mogą nigdy powiedzieć, że jakiś Prorok zgrzeszył, gdyż bezgrzeszność stanowi jedną z zasad Proroctwa. Jednocześnie, wszyscy Prorocy znani byli ze swojej pokory.

370

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

٢٧٠

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۝ وَأَجْعَلْ مِنْ وَرَثَةِ حَنَّةَ
 التَّمِيمِ ۝ وَأَغْنِنِي لِي آتَاهُ كَانَ مِنَ الصَّالِينَ ۝ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ
 يُبْعَثُونَ ۝ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ۝ إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ
 سَلِيمٍ ۝ وَأَرْزُقْنَا حَنَّةَ لِلشَّقِيينَ ۝ وَمُرْزِقِ الْمُجِيبِ لِلْعَاقِبِينَ ۝
 وَقِيلَ لَهُمْ إِنْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۝ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُكُمْ
 أَوْ يُنصِرُونَ ۝ فَكَيْبِكُوا بِهَا هُمْ وَالنَّاسِ أَوْ ۝ وَجُودُ
 إِلَيْهِمْ أَجْمَعُونَ ۝ فَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ۝ فَاللَّهُ إِنْ كُنَّا
 لَبِيِّ صَلَاتٍ لِبَيْبِئِينَ ۝ إِذْ شُؤِبِكُمْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ وَمَا أَصْلَنَا
 إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ۝ فَصَلْنَا مِنْ شَاقِبِينَ ۝ وَلَا صَدَقَ فِي حَمِيمِ
 ۝ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةٌ فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا
 كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝ كَذَّبَتْ
 قَوْمُ نُوحٍ بِالرَّسُولِ ۝ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ۝
 إِنَّ لَكُمْ رَسُولًا أَمِينًا ۝ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝ وَمَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ فَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَأَطِيعُوا ۝ فَالُوا أَوْ تَمُنُّ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ۝

84. I obdarz mnie prawdziwym i szlachetnym wspomnieniem pośród potomnych.¹⁸

85. I uczyni mnie jednym z tych, którzy odziedziczą Ogród obfitości i błogosławieństwa.¹⁹

86. I przebacz mojemu ojcu, gdyż on jest pomiędzy tymi, którzy zbłądzili.²⁰

87. I uchroni mnie od niesławy w Dniu, kiedy (wszyscy ludzie) zostaną wskrzeszeni do życia.

88. W Dniu, kiedy to nie będzie pomocą ani majątek, ani potomstwo.

89. Jedynie ten (osiągnie pomyślność), kto przybywa przed Oblicze Boga ze szczerym, czystym sercem (, wolny od wszelkiej obłudy, niewiary i przypisywania Bogu współtowarzyszy)".

90. I Ogród rajski (tego Dnia) zostanie przybliżony ku bogobojnym i pobożnym,

91. A Ogień pałacy będzie widzialny dla buntujących się (przeciwko Bogu) i tych, którzy zbłądzili.²¹

92. Zostaną zapytani: „Gdzież są ci wszyscy (bogowie, idole, aniołowie i dziwny), którym oddawaliście cześć

93. Poza Bogiem (prawdziwym)? Czyż oni mogą pomóc wam albo chociaż sobie samym?”

94. Następnie zostaną wrzuceni po kolei głowami w płomienie Piekła – oni (idole, diabły) i zbuntowani (przeciwko Bogu, którzy ich czcili);

95. A także zastępy Iblisa, wszyscy razem.

96. Winiąc tam siebie nawzajem, (buntownicy) będą mówić (do pozostałych):

97. „Na Boga, my z pewnością byliśmy w błędzie oczywistym,

98. Gdy uważaliśmy was za równych (co do czci i posłuszeństwa) z Panem światów.

99. Sprowadzili nas ku zbłądzeniu ludzie występni (przewodzący tym, którzy przypisywali Bogu współtowarzyszy).

100. A teraz nie mamy nikogo, kto by się (za nami) wstawił,

101. Nie mamy również zaufanego przyjaciela.

102. Jeślibyśmy tylko otrzymali drugą szansę (życia na świecie), to – zaprawdę – bylibyśmy pośród wierzących!”

103. Zaiste, w tym (co zaszło pomiędzy Abrahamem a jego ludem) jest znak (i wielka nauka). A większość z nich nie była ludźmi wierzącymi.

104. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pelen Chwały, a Jego Moc nieodpar-

ta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), i jest Współczujący (- w sposób szczególny dla Swoich wierzących sług).

105. Lud Noego uznał za kłamców (swego Proroka, a także wszystkich innych) wysłanników.

106. (Wspomnij), kiedy to ich brat - Noe - rzekł do nich (do swego ludu, ostrzegając): „Czy nie będziecie bogobojnie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, szukając u Niego schronienia?

107. Zaiste, ja jestem godnym zaufania Wysłannikiem do was.

108. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

109. Ja nie proszę was o zapłatę za to (za głoszenie Posłannictwa od Boga); moja zapłata może być jedynie od Pana świętów.²²

110. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie”.

111. Oni odpowiedzieli: „Czy mamy wierzyć tobie, skoro podążają za tobą naj-marniejsi (z ludzi) ?!”²³

18. Koran oświadcza, że Bóg dał Zachariaszowi, Janowi, Jezusowi, Abrahamowi, Mojżeszowi i Aaronowi najlepszą sławę pomiędzy ludźmi (19:50). Oznacza to, że on uczynił ich (i wszystkich innych Proroków) wyjątkowymi przykładami do naśladowania w wierze, myśli i zachowaniu. Przykład, jaki pozostawili przynosił korzyść następnym pokoleniom, inspirując ich do czynienia dobra. Ze względu na to, Prorocy stale powiększają swoje nagrody, albowiem „ten, kto coś powoduje (i umożliwia) jest jak ten, kto to czyni”. Wysłannik Boży oświadczył: „Ci, którzy ustanawiają dobrą ścieżkę w islamie, otrzymują nagrodę tych, którzy nią idą, bez żadnego umniejszenia nagrody tychże. Ci, którzy ustanawiają złą ścieżkę w islamie, są obciążeni grzechami tych, którzy nią idą, nie umniejszając tym ich ciężaru” (Muslim, „Zakah”, 69).

19. Przyczyna, dla której prosimy, abyśmy zostali spadkobiercami Raju jest taka: 1. Dziedziczenie stanowi najłatwiejszy sposób zdobycia środków do życia, sposób, który nie wymaga pracy; a zatem prośba o odziedziczenie Raju oznacza, że mówimy: „Proszę Cię, o mój Panie, abys umieścił mnie w Raju z Twojej czystej łaski, albowiem nie mogę zasłużyć na to swoimi czynami”. 2. Dla każdego jest z góry przeznaczone miejsce zarówno w

Raju jak i w Piekle. Jeśli ktoś umiera i wchodzi do Piekła, to ludzie Raju dziedziczą miejsce teje osoby.

20. Prorok Abraham, niech będzie z nim pokój, modlił się za Azara, gdyż obiecał to swemu ojcu (19:47). Kiedy jednak Bóg poinformował go, że Azar jest wrogiem Boga, skazanym na wieczną karę, ponieważ przypisywał Bogu współtowarzyszy, Abraham przestał sięgać go modlić (9:114). Bóg oświadczył: „Nie jest rzeczą właściwą, aby Prorok i ci, którzy wierzą, wyprasali u Boga przebaczenie dla tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy, nawet jeśli byli blisko spokrewnieni, odkąd stało się dla nich jasne, że oni (umarli jako bałwochwalczy i) są skazani na Ogień piekielny” (9:113).

21. Raj i Piekło są dwoma owocami, rosnącymi na szczycie gałęzi, która rozciąga się od Drzewa Stworzenia daleko w wieczność, pomiędzy dwoma przeciwnymi kierunkami w łańcuchu istot żywych. Te cele są rozmieszczone po przeciwnych końcach łańcucha: ów zdegradowany na niższym końcu, natomiast ów świetlisty i wzniosły, na krańcu wyższym.

Raj i Piekło stanowią dwa składy dla potoku zdarzeń doczesnych i na produkty ziemi, wszystko, co czynią jej świadomi mieszkańcy.. To dwa baseny, które gromadzą

potoki dwóch strumieni, gdzie jeden niesie to, co nikczemne i zepsute, drugi zaś - to, co dobre i czyste. Raj jest miejscem, gdzie manifestują się Boska Łaska i Miłosierdzie, a tymczasem Piekło jest miejscem, gdzie jest Boski „Gniew” i Groza. Miłosierny i Pełen Majestatu Bóg manifestuje Się (poprzez Swoje Imiona i Atrybuty), gdziekolwiek zechce. Istnienie owocu jest tak oczywiste, jak istnienie gałęzi; istnienie celu jest tak oczywiste, jak istnienie łańcucha, istnienie składu jest równie oczywiste, jak istnienie produktu; basen jest tak oczywisty, jak strumień, a miejsce objawienia jest tak oczywiste, jak istnienie (Boskiej) Łaski i Gniewu. (Zob. *The Letters*, „the First Letter”, 6-8.)

22. Wiarogodność i komunikowanie Boskiego Przesłania stanowią dwa fundamenty Posłannictwa, a pozostałe to prawdomówność, inteligencja, bezgrzeszność i wolność od ułomności fizycznych i umysłowych. Właściwości te ma każdy Wysłannik.

Prawdomówność stanowi kamień węgielny Posłannictwa. Wysłannicy nigdy nie zhańbili się żadnym kłamstwem ani zepsuciem, bezpośrednio ani pośrednio. Drugim atrybutem Posłannictwa jest *amana*, arabski termin, oznaczający wiarogodność, a pochodzący od tego samego rdzenia, co i *mu'min* (wierny). Bycie wiernym oznacza bycie osobą wiarogodną. Wszyscy Prorocy byli najlepszymi wiernymi, a co za tym idzie, najlepszymi przykładami wiarogodności. W celu podkreślenia tej zasady, Bóg streszcza dzieje pięciu Proroków, używając tych samych stwierdzeń: „*Zaiste, ja jestem godnym zaufania Wysłannikiem do was*” (107, 125, 143, 162, 178).

Mu'min jest również Imieniem Boskim, gdyż Bóg jest ostatecznym *Mu'minem*, źródłem bezpieczeństwa i solidności. My składamy w Nim naszą ufność i polegamy na Nim. On wyróżnił Proroków poprzez ich wiarogodność, a nasza łączność z Nim poprzez Proroków jest oparta w całości na ich wiarogodności i solidności.

Trzecim atrybutem Posłannictwa jest komunikowanie Boskiego Przesłania. Bóg objawił Swoje Miłosierdzie i Współczucie dla ludzkości poprzez Wysłanników. Oni nie oczekiwali żadnej nagrody za wykonywanie swej misji. Cierpieli głód, pragnienie i każdy inny rodzaj trudności. Wielu z nich zostało zmuszonych do udania się na wygnanie i było celem licznych ataków i pułapek, a jeszcze więcej zostało zabitych. Znosili to wszystko jedynie dla zadowolenia Boga i dla dobra ludzkości.

Wysłannicy nigdy nie myśleli o zyskach materialnych, nagrodzie duchowej ani nawet o raju - oni zmagali się jedynie dla zadowolenia Boga, i po to, aby ludzkość była prowadzona ku prawdzie. Imam Busiri wyraża swoim żywym językiem ów altruizm, szczerłość i cierpliwość Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo: „Góry pragnęły biec po każdej jego stronie w kopcach złota, lecz on odmówił”.

Ci, którzy w każdej epoce czują się odpowiedzialni za służbę sprawie islamu, muszą być wiarogodni i muszą komunikować Przesłanie Boga, nie oczekując w zamian nagrody od innych ludzi.

23. Dokładne objaśnienie postawy przywódców ludu Noego, zob. 11:27, przyp. 8.

112. Rzekł (Noe): „Jakaż wiedzę mogę mieć o tym, co oni czynili (zanim uwierzyli)?

113. Zaprawdę, rozliczyć może ich jedynie mój Pan, jeśli byście tylko mogli pojąć!²⁴

114. I nie oczekujcie ode mnie, że odtrącę wiernych.

115. Ja jestem tylko ostrzegającym (i odpowiadam jedynie za napominanie mego ludu).”

116. Oni powiedzieli: „O, Noe, jeśli nie odstąpisz (od swego Posłannictwa), to z pewnością zostaniesz ukamienowany”.

117. (Po długim zmaganiu się ze swoim ludem Noe)²⁵ rzekł (zwracając się do Boga): „Panie mój! Zaiste, mój lud mnie odrzucił i uznał mnie za kłamcę.

118. Przeto rozsądz pomiędzy mną a nimi (i zarządz) ostateczne (i wiecznotrwałe) oddzielenie, mnie zaś i wiernych, którzy mi towarzyszą, ocal”.

119. Tak więc ocaliliśmy jego i tych, którzy z nim byli, w ciężko obładowanej Arce.

120. A po ich ocaleniu potopiliśmy pozostałych.²⁶

121. Zaiste, w tym (co zaszło pomiędzy Noem a jego ludem) jest znak (i wielka nauka). A większość z nich nie była ludźmi wierzącymi.

122. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), i jest Współ-

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۳۷﴾ إِنْ حَسِبْتُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي
لَوَ تَشْكُرُونَ ﴿۳۸﴾ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۳۹﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿۴۰﴾
قَالُوا لَئِنْ لَوْنَتْهُ بِأَوْحٍ لَّكَوْنَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿۴۱﴾ قَالَ رَبِّ
إِنْ قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿۴۲﴾ فَأَفْضَحَ نَسِيئِي وَبَيَّنَّاهُمْ فَضْحًا وَبَيَّنَّاهُمْ وَمَنْ مَعِيَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۴۳﴾ فَأَخْبَرْنَا: وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِكِ الْمَشْتُورِينَ ﴿۴۴﴾ ثُمَّ
أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ ﴿۴۵﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿۴۶﴾ وَإِنْ رَبِّكَ لَهَوَّ الْعَرَبَ الرَّحِيمِ ﴿۴۷﴾ كَذَّبَتْ عَادٌ
الْمُرْسَلِينَ ﴿۴۸﴾ إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ هُوَذَا آتَانَهُمْ قَوْمٌ لِلَّكُوفِ
رَسُولٌ آمِينٌ ﴿۴۹﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ ﴿۵۰﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
مِنْ أَجْرٍ إِنْ أُرْسِلْتُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۵۱﴾ أَتَبْنُونَ كُلَّ رِيعٍ أَيُّهَ
تَعْبُونُ ﴿۵۲﴾ وَتَسْتَجِدُّونَ مَصَابِعَ أَعْيُنِكُمْ قَوْلًا يَسْتُخْفُونَ ﴿۵۳﴾ وَإِذَا طَشَّشْتُمْ
بَطْشُهُمْ جَبَّارِينَ ﴿۵۴﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ الَّذِي
أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿۵۵﴾ أَمَدَّكُمْ بِأَنْفُسِهِمْ وَبَيْنَهُمْ وَجَنَاتٍ
وَعُيُونٍ ﴿۵۶﴾ إِنْ يَأْتِ أَحَافٌ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿۵۷﴾
فَالْوَأَسَاءُ عَلَيْنَا أَوْ عَظَمْتَ أَمْرًا لَنْ نُكِنَّ مِنَ الْوَأَعْيُنِ ﴿۵۸﴾

czujący (– w sposób szczególny dla Swoich wierzących sług).

123. (Lud) Ad uznał za kłamców (swego Proroka Huda, a także wszystkich innych) wysłanników.

124. (Wspomnij), kiedy to ich brat – Hud – rzekł do nich (do swego ludu) (ostrzegając): „Czy nie będziecie bogobojnie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, szukając u Niego schronienia?”

125. Zaiste, ja jestem godnym zaufania Wysłannikiem do was.

126. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

127. Ja nie proszę was o zapłatę za to (za głoszenie Posłannictwa od Boga);

moja zapłata może być jedynie od Pana światów.

128. Czy dalej będziecie budować na każdym miejscu wyniosłym gmachy ogromne na pokaz i dla zabawy,

129. I wznosić dla siebie zamki wspaniałe w nadziei, że będziecie żyć wiecznie,

130. A kiedy uderzacie i chwyacie (innych i ich dobra), to czy uderzacie i chwyacie jak tyrani?

131. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

132. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Tego, który szczodrze was zaopatrzył w to (wszystko), o czym dobrze wiecie.

133. Zaopatrzył was szczodrze w trzody, stada bydła, a także w dzieci

134. Oraz ogrody i źródła.

135. Zaprawdę, ja lękam się o was ze względu na karę Dnia straszego”.

136. Oni odrzekli: „Nam jest wszystko jedno, czy ty głosisz swe Posłannictwo, czy też nie jesteś spomiędzy głoszących.

---

24. Oznacza to, że wierny nie może być osobą marną. Prorok Noe, pokój z nim, mówi tutaj: „Możecie traktować ich jako najmarniejszych spośród ludzi ze względu na pewne czyny, które popełnili zanim uwierzyli, ja jednak nie mogę mieć żadnej wiedzy o tych uczynkach. Poza tym, wiara usuwa wszystko to, co miało miejsce w przeszłości. I nie mogę mieć zastrzeżeń do ich czynów. Nie mogę także wiedzieć, czy oni wierzą mi z jakichś niższych pobudek, czy z przyczyn materialnych. Nie należy do mnie

sądzenie ich intencji. Jedynie Bóg zna intencję każdego i wezwie każdego do rozrachunku”. Prorok Noe mógł tylko osądzać ludzi wedle tego, co mówili, a nie wedle tego, co kryły ich serca. I nie osądzał ich przeszłości.

25. Prorok Noe, pokój z nim, pozostał pośród swego ludu przez 950 lat (29:14).

26. Dokładna opowieść o Arce i losie Noego oraz jego ludu – zob. 11:25-48, oraz także przypisy 8-14.

137. To (jak postępujemy) to jedynie naśladowanie wzoru postępowania (wszystkich naszych) przodków.

138. I nie oczekujemy żadnej kary”.

139. Odrzucili go zatem i uznali za kłamcę. A My ich unicestwiliśmy. Zaiste, w tym (co zaszło pomiędzy Hudem a jego ludem) jest znak (i wielka nauka). A większość z nich nie była ludźmi wierzącymi.

140. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), i jest Współczujący (– w sposób szczególnie dla Swoich wierzących sług).

141. (Lud) Samud uznał za kłamców (swego Proroka Saliha, a także wszystkich innych) wysłanników.

142. (Wspomnij), kiedy to ich brat – Salih – rzekł do nich (do swego ludu) (ostrzegając): ”Czy nie będziecie bogobojnie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, szukając u Niego schronienia?

143. Zaiste, ja jestem godnym zaufania Wysłannikiem do was.

144. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

145. Ja nie proszę was o zapłatę za to (za głoszenie Posłannictwa od Boga); moja zapłata może być jedynie od Pana świętów.

146. (Czy sądzicie, że) pozostaniecie na zawsze bezpieczni pośród tego, co jest tutaj przed nami,

147. Pośród ogrodów i źródeł,

إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٧٢﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿٣٧٣﴾ فَكَيْدُهُمْ
فَأَمَلْنَا كَتْمَهُمُ الْإِنْسَانَ فِي ذَلِكَ لَا آيَةَ وَمَا كَانَ الْكَاذِبُ مُمْتَبِينَ ﴿٣٧٤﴾
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٧٥﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُمْ إِذْ قَالَ
لَهُمْ أَخْوَاهُمْ صَالِحٌ الْآنَ تَتَقُونَ ﴿٣٧٦﴾ إِنْ لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٣٧٧﴾
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا أَوْامِرَهُ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْحِكْمِ
أَنْ تَتَّكِرُوا فِي مَا نَهَيْتُمُ أَنْ تَعْمَلُوا فَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧٨﴾
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَوْامِرَ اللَّهِ وَأَطِيعُوا أَوْامِرَ رَبِّكُمْ
وَالْأَطِيعُوا أَوْامِرَ الْوَالِدِ وَالْإِنْسَانِ فَإِذْ تُؤَدُّونَ الْوَعْدَ لِلَّهِ
وَالْإِنْسَانِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٣٧٩﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَالْإِنْسَانَ
وَإِنَّ أَوْلَىٰ لِذُنُوبِكُمْ إِلَى اللَّهِ وَالْإِنْسَانِ مَا يَتَذَكَّرُ فِي
أَنْفُسِهِ إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٣٨٠﴾ قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةُ
لَهُمْ آيَاتُهُمْ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ لِيَكُونَ لِلَّذِينَ نَارُوا فِيهَا
أُتَىٰ بِمَنْ مَعْلُومٌ ﴿٣٨١﴾ وَلَا تَتَّبِعُوا هَٰؤُلَاءِ سَبِيلَهُمْ فَيَأْخُذُوا
بِكُفْرِهِمْ وَعَذَابٌ لَّهُمْ شَدِيدٌ ﴿٣٨٢﴾ فَكَفَرُوا بِهَا فَأَصْحَبُوا
نَادِيًا مِنْهُمْ ﴿٣٨٣﴾ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٣٨٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨٥﴾

148. Pól uprawnych i palm daktylowych o ciężkich (od owoców) kiściach;

149. I że (wciąż) będziecie zřęcznie wykuwać (swe) domy w górah?

150. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

151. I nie idźcie za nakazami tych, którzy trwonią (dane przez Boga umiejętnośći) i są występni,

152. Tymi, którzy powodują na Ziemi chaos i zepsucie, niczego nie poprawiając”.

153. Oni odpowiedzieli: „Jesteś tylko jedynym z zacczarowanych.

154. Ty nie jesteś nikim innym, jak tylko śmiertelnym człowiekiem, jak i my. Przynieś nam więc znak, jeśli jesteś

prawdomówny (w swym twierdzeniu o Posłannictwie od Boga)”.

155. (Salih) powiedział: „Oto wielbłądzica²⁷; jednego (, wyznaczonego) dnia pić będzie ona, drugiego zaś wy będziecie czerpać wodę dla siebie.

156. Nie czyńcie jej żadnej krzywdy, by nie dosięgła was kara Dnia strasznego”.

157. Oni jednak (po pewnym czasie, nie mogąc znieść tego dłużej) zabili ją w okrutny sposób. Potem zaś żalowali,

158. Gdyż dosięgła ich kara (zdumiewająca). Zaiste, w tym (co zaszło pomiędzy Salihem a jego ludem) jest znak (i wielka nauka). A większość z nich nie była ludźmi wierzącymi.

159. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), i jest Współczujący (– w sposób szczególny dla Swoich wierzących sług).

---

27. Odnośnie do wielbłądzicy zob. 7:73, przyp. 17; oraz 11:64.

160. Lud Lota uznał za kłamców (swego Proroka Lota, a także wszystkich innych) wysłanników.

161. (Wspomnij,) kiedy to ich brat – Lot – rzekł do nich (do swego ludu) (ostrzegając): "Czy nie będziecie bogobojnie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, szukając u Niego schronienia?"

162. Zaiste, ja jestem godnym zaufania Wysłannikiem do was.

163. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

164. Ja nie proszę was o zapłatę za to (za głoszenie Posłannictwa od Boga); moja zapłata może być jedynie od Pana światów.

165. Cóż to! Czyż wy, spośród wszystkich ludzi świata, zbliżacie się (z pożądaniem) akurat do mężczyźni?

166. I pozostawiacie te, które wasz Pan stworzył dla was (i uczynił dozwolonymi) – wasze żony? Zaiste! Jesteście ludźmi przekraczającymi wszelkie granice (przyzwoitości)".

167. Oni odpowiedzieli: „Jeśli nie zaprzestaniesz, to – zaprawdę – wypędzimy cię (z naszej ziemi)".

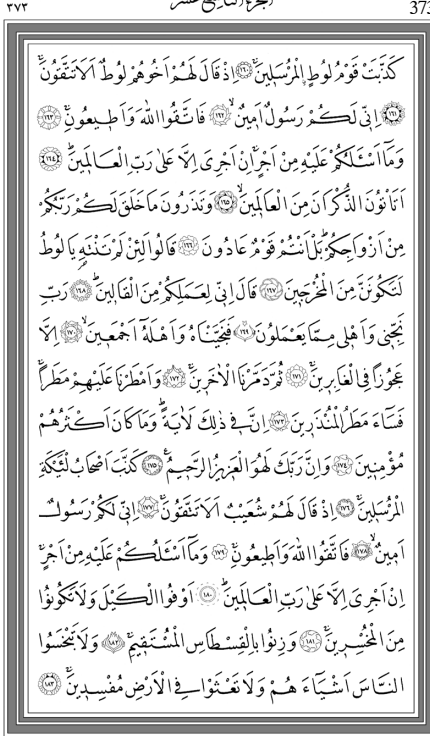
168. Rzekł (Lot): „Oto jestem człowiekiem, który odczuwa wstręt wobec tego, co czynicie".

169. (I modlił się:) „Panie mój! Wybaw mnie i moją rodzinę²⁸ od (skutków) tego, co oni zwykli czynić".

170. I my ocaliliśmy jego i całą jego rodzinę,

171. Za wyjątkiem pewnej starszej niewiasty, która znalazła się pośród pozostających z tyłu (i unicestwionych).²⁹

172. A potem unicestwiliśmy resztę.

173. I wylaliśmy na nich (zgubny) deszcz (kamieni). Jakże zły był to deszcz dla tych, którzy zostali ostrzeżeni!³⁰

174. Zaiste, w tym (co zaszło pomiędzy Salihem a jego ludem) jest znak (i wielka nauka). A większość z nich nie była ludźmi wierzącymi.

175. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), i jest Współczujący (– w sposób szczególny dla Swoich wierzących sług).

176. Mieszkańcy *al-Ajka*³¹ uznali za kłamców (swego Proroka Szu'ajba, a także wszystkich innych) wysłanników.

177. (Wspomnij,) kiedy to ich brat – Szu'ajb – rzekł do nich (do swego ludu)

(ostrzegając): „Czy nie będziecie bogobojnie trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, szukając u Niego schronienia?

178. Zaiste, ja jestem godnym zaufania Wysłannikiem do was.

179. Przeto bądźcie bogobojni, posłuszni Bogu i słuchajcie mnie.

180. Ja nie proszę was o zapłatę za to (za głoszenie Posłannictwa od Boga); moja

zapłata może być jedynie od Pana świętów.

181. Dawajcie pełną miarę (we wszystkich waszych transakcjach) i nie bądźcie wśród tych, którzy (oszukując i dając mniej) narażają innych na straty.

182. I ważcie wagą uczciwą i dokładną.

183. Nie krzywdźcie ludzi, pozbawiając ich tego, co się im słusznie należy; i nie krążcie po ziemi, postępując niegodziwie i powodując chaos i zepsucie.

---

28. Lot modlił się za siebie i za swoją rodzinę jedynie dlatego, że rodzina przyjęła jego Przesłanie i podporządkowała się Bogu (51:36).

29. Werset odnosi się do żony Lota, która nie uwierzyła i stała po stronie ludzi nikczemnych (11:81).

---

30. Dalsze opowieści o Proroku Locie, pokój z nim, i jego ludzie, zob. 7:80-84, przyp. 18; 11:77-83, przyp. 18 oraz 15:61-77.

31. Tożsamość ludu al-Ajka, zob. sura 15, przyp. 15.

184. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego, lękając się Tego, który stworzył was i wszystkie wcześniejsze pokolenia”.

185. Oni odrzekli: „Jesteś tylko jednym z zaczarowanychch.

186. Ty nie jesteś nikim innym, jak tylko śmiertelnym człowiekiem, jak i my. I jesteśmy przekonani, że z pewnością zaliczasz się do kłamców.

187. Przeto spraw, by spadły na nas skrawki z nieba, jeśli jesteś prawdopodobny w swym twierdzeniu (że jesteś Wysłannikiem)”.

188. Rzekł (Szu'ajb): „Mój Pan zna dobrze wszystko to, co wy czynicie.” (Tak oto przekazał ich sprawę Bogu.)

189. A oni go odrzucili i uznali za kłamcę. Ich zaś dosięgła kara Dnia Cienia.³² To była z pewnością kara Dnia straszliwego.

190. Zaiste, w tym (co zaszło pomiędzy Szu'ajbem a jego ludem) jest znak (i wielka nauka). A większość z nich nie była ludźmi wierzącymi.

191. I – zaprawdę – twój Pan jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (może ukarać każdego, kto występuje przeciwko Jego Chwale), i jest Współczujący (– w sposób szczególnie dla Swoich wierzących sług).

192. Oto (ten Koran) jest rzeczywiście Księgą pochodzącą od Pana światów, zsyłaną przez Niego (w częściach).

193. Schodzi z nią Duch³³ godny zaufania

194. Na twoje serce, byś mógł stać się jednym z Ostrzegających (obdarzonym Boskim Objawieniem),

195. W jasnym języku arabskim.

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَأَنْجَبَكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ﴿١٨٤﴾ قَالُوا لَئِنَّا
 أَنْتَ مِنَ الْمُتَحَمَّرِينَ ﴿١٨٥﴾ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَطَّلُكَ
 لَمِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٨٦﴾ فَاسْقِطْ عَلَيْنَا كِفَاةً مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ
 كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾ قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾ فَكَذَّبُوهُ
 فَخَذَّهْمُ عَذَابُ يَوْمِ الظَّلَامَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾ وَإِنْ رَبُّكَ
 هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾ وَإِنَّهُ لَنَزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ
 بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾
 بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُ لَنَبِيُّ رَبِّكَ يُرَى الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾
 آيَةً أَنْ يَبْلُغَهَا عُلُوًّا جَدًّا إِنْ رَأَى الْبَشَرَ لَكُنَّ عَلَيْهِ ﴿١٩٧﴾
 فَفَصَّاهُ عَلَيْهِمْ مَّا كَانُوا بِهِ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٨﴾ كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ
 فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٩٩﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ سَخَى مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٢٠٠﴾
 فَيَسْأَلُهُمْ نَفَثَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠١﴾ فَيَنْوَلُوا حَمَلًا
 نَّحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٢﴾ أَفَعَدَّائِنَا لَمَنْ جَهِلُونَ ﴿٢٠٣﴾ أَفَرَأَيْتَ
 إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٤﴾ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٥﴾

196. Zaprawdę, to było (przepowiedziane) w poprzednich Pismach.

197. Czyż nie jest dla nich dowodem dostatecznym to, że wiedzą o tym uczeni spomiędzy Dzieci Izraela?

198. Gdybyśmy jednak nawet go (ten Koran) zesłali na kogoś spośród nie-Arabów

199. I on by im go recytował, to oni wciąż by weń nie wierzyli.³⁴

200. Tak oto (ze względu na ich rozmyślne trwanie w niewierze i niesprawiedliwości) sprawiliśmy, że on (Koran) przeszedł niezauważony przez serca ludzi niewierzących i występnych:

201. (Pomimo niezbitych dowodów prawdziwości) nie uwierzą w niego, dopóki nie zobaczą kary bolesnej.³⁵

202. Przyjdzie ona do nich wszystkich nagle, gdy będą nieświadomi (i niezdolni do dostrzeżenia) jej nadejścia.

203. Wtedy powiedzą: „Czy otrzymamy nieco zwłoki (byśmy mogli się poprawić)”?

204. (Skoro tak jest), czyż wciąż pragną przyspieszenia Naszej kary?³⁶

205. Czyż zastanawiałeś się nad tym, że nawet jeśli pozwolimy im cieszyć się życiem przez wiele (więcej) lat (jak tego będą rozpaczliwie pragnąć, gdy zobaczą karę),

206. A potem nadejdzie kara, którą im obiecano,

32. Nigdzie w Koranie ani w *hadisach* nie został wyjaśniony Cień (bądź Zacienienie). Być może była to wielka, ciemna chmura unosząca się nad ludem al-Ajka, a z niej wylewał się na ów lud „deszcz nieszczęść”. Może to być też nawiązanie do cieni, które towarzyszą erupcjom wulkanicznym i trzęsieniom ziemi.

33. Godnym Zaufania Duchem jest Archanioł Gabriel, jak to zostało wyraźnie powiedziane w wersecie: *Kto jest nieprzyjacielem Gabriela, (powinien wiedzieć, że) to on przynosi Koran na twe serce za pozwoleniem Boga* (2:97). Bóg wspomina go tutaj jako solidnego, aby w ten sposób zaznaczyć, że nie może być wątpliwości co do autentyczności i oryginalności Koranu. Jak to jasno widać w wersetach powyżej, mówiących o Wysłannikach, a także w wersetach 221-226, które stwierdzają, że dżiny ani diabły nie mogą nigdy wpłynąć na Proroka Muhammada, pókiż z nim, niniejsza sura zajmuje się wiarogodnością

Wysłanników oraz faktem, że nic i w żaden sposób nie może ingerować w Boskie Objawienie.

34. Mekkańczycy nieraz twierdzili, że to sam Prorok Muhammad ułożył Koran. Wszystkie te twierdzenia stanowiły jedynie pretekst, aby nie wierzyć. Nawet gdyby z Koranem przyszedł ktoś spośród nie-Arabów ale z tak jasnym i wymownym językiem arabskim, to oni i tak by nie uwierzyli i wystąpiliby z innymi pretekstami.

35. To odnosi się do śmierci każdego niewiernego, nieszczęść, jakie dotkną pewne wspólnoty oraz do ostatecznego unicestwienia wszystkich niewiernych, którzy tego doczekają.

36. Niewierni nie sądzili, że dotknie ich kiedykolwiek jakakolwiek kara, którą im grozono, oświadczyli więc Wysłannikowi z drwiną, że powinien ją niezwłocznie na nich sprowadzić.

207. To i tak nie odniosą z tego (z przedłużonego używania życia) żadnej korzyści.

208. My nigdy nie zniszczyliśmy miasta, o ile nie otrzymało ono ostrzegających,

209. Którzy by ich napominali, i nigdy nie byliśmy niesprawiedliwi.

210. I to nie szatani go (Koran) przyneśli.

211. To nie jest dla nich (ani właściwe, ani dozwolone), i nie mają władzy (aby to uczynić).

212. Zaiste, oni są całkowicie odsunięci nawet od przysłuchiwania się mu (podczas jego objawiania).³⁷

213. Przeto nie bierz sobie, poza Bogiem, żadnego innego boga, abyś nie był zaliczony pomiędzy tych, którym zostanie wymierzona kara.

214. I (o, Wysłanniku) ostrzegaj najbliższych krewnych spośród swego rodu.³⁸

215. Rozpostrzyj swe skrzydła (by zapewnić opiekę i schronienie) nad tymi wierzącymi, którzy podążają za tobą (w praktykowaniu przykazań bożych w życiu).

216. Jeśli jednak cię nie posłuchają (krewni z twego rodu, odmawiając pójścia za twoim wezwaniem; albo nowo nawróceni, którzy nie porzucili dotychczasowego trybu życia), to powiedz (im): „Ja jestem wolny od (odpowiedzialności wobec) tego, co czynicie”.³⁹

217. I (nie poddając się żadnej ziemskiej władzy przy wykonywaniu swej misji) powierz Pełnemu Chwały (Bogu), którego Moc nieodparta (może czynić to, co zechce), Pełnemu Współczucia (szczególnie dla Swych wierzących sług).⁴⁰

218. Temu, który widzi cię, gdy podnosisz się (w modlitwie, i zauważa waszą

gotowość do wypełniania Naszych przykazań),

219. A także twój ogromny wysiłek, gdy padasz na twarz w modlitwie pośród tych, którzy padają na twarz (abyś zdołał wypełnić swą powinność służby Bogu i pomógł wiernym naprawić swe życie).

220. Zaprawdę, On wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący.

221. (O, ludzie!) Czy mam was poinformować o tym, na kogo zstępują szatani?

222. Oni zstępują na każdego, kto oddał się wymyślaniu kłamstw i popełnianiu grzechów.

223. Oni z zaciekawieniem się przysłuchują (rozmowom aniołów, i podszeptują grzechy, jak gdyby coś za to otrzy-

mywali), lecz oni (zarówno szatani, jak i ich unurzani w grzechach pomocnicy) w większości swych słów są kłamcami.⁴¹

224. A co do poetów, to postępują za nimi jedynie ci, którzy błędzą.

225. Czy nie widzisz, jak oni wędrują zmieszani poprzez wszystkie doliny (kłamstwa, próżnych myśli i zdarzeń)?

226. I że mówią o tym, czego sami nie czynią.⁴²

227. Za wyjątkiem tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, i często wspominają Boga, i bronią się, gdy zostali skrzywdzeni.⁴³ Niegodziwi dowiedzą się, jak (straszne) zwrotu doświadczą.

37. Cokolwiek ktoś by twierdził o objawieniu Koranu, to szatani nigdy nie mogli posłyszeć ani słowa z niego od momentu, gdy Archanioł Gabriel otrzymał Objawienie od Boga i zaczął je przekazywać Wysłannikowi Bożemu, aż on je w pełni pojął i zapamiętał. Dalsze informacje o diabelskich próbach wspięcia się do niebios i o ich odpędzaniu, zob. 15:18, przyp. 5; 67:5, przyp. 4.

38. To, że Wysłannik był bezgrzeszny nie oznacza, że nie był odpowiedzialny za wykonywanie Boskich przykazań i przestrzegania Jego zakazów. Poza tym, nie było szczególnych względów ani dyspens zarówno dla Wysłannika jak i dla jego rodziny. Przeciwnie, Wysłannik był pierwszym spośród odpowiedzialnych za wypełnianie Bożych przykazań, i rozpoczął głoszenie Bożego Przesłania od swojej rodziny. Prócz tego, zawsze najgroźniejsze zadania powierzał członkom swojej rodziny i nie faworyzował ich nigdy. To bardzo ważna nauka i ostrzeżenie dla przywódców muzułmańskich i rządzących.

Kiedy został objawiony ten werset, Wysłannik Boży zaprosił swoją najbliższą rodzinę na posiłek. Ali relacjonował później to wydarzenie:

„Wysłannik Boży zaprosił do swego domu krewnych. Po posiłku, zwrócił się do nich: ‘Bóg nakazał mi ostrzec moich najbliższych krewnych. Jesteście najbliż-

szymi krewnymi z mojego plemienia. Ja nie zdołam nic dla was uczynić na Tamtym Świecie, jeśli nie oświadczycie, że nie ma innego bóstwa niż Bóg”. Po zakończeniu przemowy zapytał, kto go wesprze. W tym czasie byłem zaledwie chłopcem o drobnych nogach i rękach. Kiedy nikt nie odpowiedział (na wezwanie Wysłannika), ja odłożyłem na bok dzban i oświadczyłem: „Ja cię wesprę, o Wysłanniku Boży!” Wysłannik powtórzył swoje wezwanie trzykrotnie i za każdym razem odpowiedziałem mu tylko ja. (Ibn Hanbal, 1:159.)

Kiedyś Wysłannik wspiął się na górę Safa i, wzywając każdy klan Kurajszytów po nazwie, głosił im Przesłanie Boga i ostrzegał ich przed Jego karą (Muslim, „al-Iman”, 355).

Wysłannik Boży cierpiał głód, pragnienie i każdy inny rodzaj trudności. Został zmuszony do udania się na wygnanie i uczyniono go celem wielu ataków i pułapek. On znosił to wszystko jedynie dla zadowolenia Boga i dla dobra ludzkości. Abu Hurajra widział go raz modlącego się na siedząco i zapytał, czy nie jest chory. Odpowiedź Wysłannika doprowadziła Abu Hurajrę do płaczu: „Jestem głodny, Abu Hurajro. Głód odebrał mi wszystkie siły i nie potrafię wstać do modlitwy” (Muslim, „Aszriba”, 140).

Chociaż większość Towarzyszy wzbogaciła się w późniejszych latach pobytu w Medynie, to Wysłannik i jego rodzina nigdy nie zmienili swego prostego stylu życia. Fati-

ma, jedynie dziecko Proroka, które przeżyło, wykonywała samodzielnie wszystkie prace domowe w rodzinie. Kiedyś, gdy w Medynie rozdzielano jeńców, ona poprosiła swego ojca o służącą. On odrzekł:

„O, moja córko. Nie mogę ci nic dać, zanim nie zaspokoję potrzeb ludu *Suffa*. Pozwól mi jednak nauczyć cię czegoś, co jest dla ciebie lepsze od posiadania służącej. Kiedy idziesz spać, mów: „Chwała Bogu, Niech Bóg będzie pochwalony, Bóg jest największy” – 33 razy. (Niektóre przekazy mówią, że ostatnia fraza powinna być recytowana 34 razy.) To jest lepsze dla twojego życia przyszłego. (al-Buchari, „*Fada'il as-Sahaba*”, 9)

Kiedyś zauważył, że założyła bransoletę (albo naszyjnik), i ostrzegł ją. „O, moja córko, czy chcesz, aby ludzie powiedzieli o mojej córce, że nosi piekielny okrąg? Zdejmij to natychmiast!” Fatima sprzedała ozdobę i kupiła za to niewolnika, którego następnie wyzwoliła (an-Nasa'i, „*Zina*”, 39).

39. Działania, styl życia i zachowanie członków rodziny przywódcy i jego zwolenników mogą albo przemawiać na jego korzyść albo przeciwko niemu. Każde złe działanie z ich strony czyni sytuację lidera trudniejszą w obliczu mas. Dlatego też lider nie może bronić ich złego postępowania ze względu na pokrewieństwo. Przeciwnie, przywódca musi być wolny od ich złych działań.

40. Warto zauważyć, że *sura* niniejsza rozpoczyna się od stwierdzenia, że Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, (i jest) Współczujący (werset 9), a w dalszym ciągu relacjonuje wydarzenia związane z niektórymi Wysłannikami. Kończy się znowu przytaczając te same dwa Imiona Boże. Ponownie je wspomina i wzywa Wysłannika do polegania na Tym, którego są owe Imiona. Oznacza to, że Bóg może karać każdego, kto sprzeciwia się Jego Chwale, gdy tymczasem jest Współczujący wobec wiernych i chroni Wysłannika przed przeciwnikami. Sugeru-

je również, że wierni mają być pełni honoru i potężni w obliczu niewiernych, zaś wobec siebie nawzajem współczujący.

41. Szatani i dżiny usiłują wspiąć się ku niebiosom, aby podsłuchać rozmów aniołów. Są jednak powstrzymywani. Szepczą jednak pewne rzeczy swoim przedstawicielom spośród istot ludzkich tak, jakby coś posłyszeli. Poza tym, są one bardziej subtelne pod względem materii, aniżeli ludzie; ich wymiar czasoprzestrzenny jest inny i poruszają się szybciej w czasie i przestrzeni, aniżeli ludzie. To dlatego potrafią zdobyć pewne informacje, których ludzie nie są w stanie zdobyć. Do tych informacji dodają wiele kłamstw i szepczą je tym, którzy tylko zdołają ich usłyszeć: jasnowiedzów, medium, magików, itp. – aby oszukać ich i innych, i poróżnić ludzi, szczególnie małżonków. Zostało to wyrażone w *hadisie* zapisanym przez al-Buchariego w jego zbiorze *Sahih*. Zapytany o magików i jasnowiedzów, Wysłannik odrzekł, że nic sobą nie reprezentują. Kiedy zaś powiedziano mu, że czasami mówią prawdę, Wysłannik wyjaśnił: „Dżiny szepczą tę prawdę swoim przyjacielom, a oni tworzą z tego opowieść, dodając do niej wiele kłamstw” (al-Buchari, „*Badu'u l-Chalk*”, 6.)

42. W przedislamskiej epoce Ignorancji ludzie wierzyli, że poeci mają kontakt ze złymi duchami. Mekkańscy politeiści nieraz twierdzili, że Wysłannik Boży jest jednym z takich poetów i Koran otrzymał właśnie od owych duchów. Bóg oświadcza, że Wysłannik jest absolutnie wolny od jakiegokolwiek kontaktu ze złymi duchami, i że Koran jest w całości Jego Słowem. Wysłannik był bezgrzeszny, gdy tymczasem ci, którzy utrzymywali kontakt ze złymi duchami byli ludźmi zatraconymi w grzechu. Podobnie, jak szatani, którzy im szeptali swoje opowieści, ci, którzy mieli z nimi kontakt, również byli kłamcami. Wysłannik jednak był absolut-

nie prawdomówny w każdym słowie, które wypowiadał. Poeci, którzy kontaktowali się z szatanami, wędrowali bezcelowo w każdą dolinę (literackich) trendów, grali słowami, postępowali za każdą fałszywą myślą i filozofią, popychani przez swoje impulsy. Brakowało im spójności, w swoich wypowiedziach, myślach i działaniach nie zachowywali żadnego standardu. Jednak, podobnie jak Wysłannik nie miał nic wspólnego z takimi działaniami bądź zachowaniem, Koran również absolutnie nie ma nic wspólnego z wypowiedziami poetów. Więcej jeszcze: podczas gdy ci szli fałszywą drogą, a mekkańscy politeiści, którzy byli przeciwni Wysłannikowi, podążali za poetami, to Towarzysze, którzy wierzyli w Wysłannika i szli jego śladem, reprezentowali sobą wysoką moralność i szlachetność. Poeci relacjonowali

rzeczy, których nie dokonali. Nie było spójności pomiędzy ich mową a ich uczynkami. Tymczasem Wysłannik i jego Towarzysze głosili to, co praktykowali i praktykowali to, co głosili.

43. Niniejszy werset czyni cztery wyjątki od generalnego potępienia poetów. Do owych wyjątków należą poeci, którzy 1) wierzą w zasady religii; 2) czynią dobre, prawe dzieła wymagane przez wiarę; 3) nigdy nie zapominają o Bogu, wykonują modlitwy i wspominają Go często; oraz 4) nigdy nie wykorzystują swoich zdolności literackich w grzesznych celach, bądź celach nieaprobowanych przez islam; wspierają prawdę i bronią jej, gdy jest atakowana. Kiedy to konieczne, wykorzystują swój talent poetycki do obrony islamu i muzułmanów, a także sprzeciwiają się prześladowaniom i prześladowcom.

SURA 27

AN-NAML (MRÓWKA)

Okres mekkański

Niniejsza sura objawiona została w środkowym okresie mekkańskim i zawdzięcza swą nazwę słowu *al-naml* (mrówka) w wersecie 18. Zwraca ona uwagę na to, że z tego Objawienia prawdziwie i w sposób pełny będą mogli skorzystać tylko ci, którzy przyjmą prawdy objawione w Koranie i uporządkują swe życie zgodnie z przykazaniami Bożymi. Jedną z głównych przeszkód przyjęcia Drogi Koranu jest niewiara w życie ostateczne, co też z reguły przyczynia się do obniżenia u człowieka poczucia odpowiedzialności i zniewolenia przez pragnienia zmysłowe. Sura 27 podaje przykłady z dziejów tych, którzy uparcie sprzeciwiali się Bożemu Posłannictwu, a także tych, którzy je przyjęli: Proroka Salomona i królowej Saby – choć byli najpotężniejszymi władcami swoich czasów. Sura ta wyjaśnia wiele prawd, które dowodzą Jedności Boga i życia wiecznego, a także – dzięki pytaniom w niej zawartym – ukazuje kłamstwo politeizmu.

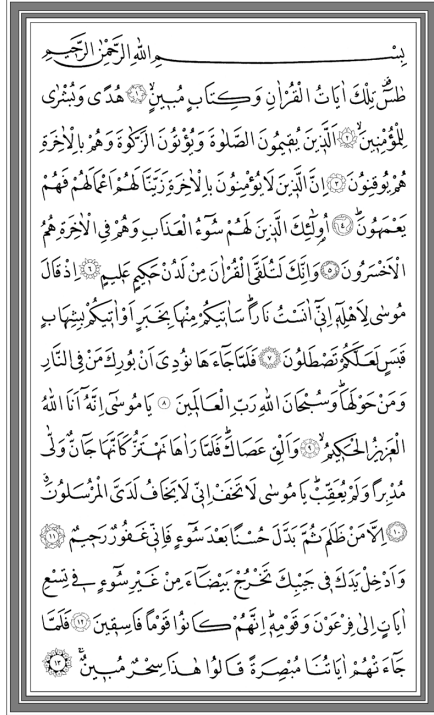
W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ta. Sin.* Oto Objawienia Koranu, (i) Księgi jasnej, która w sposób oczywisty ukazuje prawdę¹,
2. Wskazuje drogę prostą i jest wieścią radosną dla wiernych,
3. Którzy tak jak należy wykonują modlitwę, płacą *zakat* (oczyszczające datki na dobroczynność) i mają pewność wiary w życie ostateczne.
4. Co do tych zaś, którzy nie wierzą w życie ostateczne – My ozdobiliśmy ich czyny, by znajdowali w nich upodobania

376

سُورَةُ النَّامِلِ

٣٧٦

nie (ze względu na swą niewiarę)², i oni wędrują pełni niepokoju (o swe ziemskie życie).

5. Oni są tymi, dla których przeznaczona jest kara najsrozsza (w tym świecie i w życiu przyszłym), i oni najwięcej tracą na Tamtym Świecie (gdyż nie będą mieć dobrych uczynków, które by przyjął od nich Bóg)³.

6. A tobie (o, Wysłanniku) przekazywany jest Koran od (Boga) Jedyne, Mądrego i Wszzechwiedzącego⁴.

7. (Wspomnij i opowiedz im), kiedy to Mojżesz (podczas podróży przez pustynię zauważył ogień i) rzekł do swojej rodziny: „Dostrzegam w oddali ogień. (Poczekajcie tutaj). Przyniosę wam stamtąd wiadomość (o tym,

gdzie jesteśmy i jaką drogę powinniśmy wybrać) albo przynajmniej przyniosę wam pochodnię (aby rozpalic ognisko), byście mogli się ogrzać”.

8. Kiedy do niego podszedł, ktoś zawołał: „Błogosławiony Ten, który jest w ogniu i ci, którzy są wokół niego; i niech będzie pochwalony Bóg (niemający żadnego podobieństwa ze stworzeniem), Pan światów⁵”.

9. Oto ja, Bóg, Pełen Chwały, o nieodpartej Mocy, Mądry.

10. Rzuć teraz swoją łaskę”. (On rzucił, a) kiedy zobaczył, że ona wije się jak wąż, odwrócił się, by uciec. „O, Mojżeszu, nie lękaj się. Wyśłannicy (ci, którzy radują się Moją bliskością i całkowitym bezpieczeństwem) nie odczuwają lęku w

Mojej Obecności (i nie mają powodu ku temu).

11. Jedynie ci, którzy czynili niesprawiedliwość (powinni odczuwać strach). Lecz jeśli (żałują za grzechy i) zastępują zło dobrem – to zaprawdę – Ja jestem (dla nich) Przebaczający, Współczujący.

12. Włóż swą prawą rękę za pazuchę: ona wyjdzie jaśniejaco biała i bez skazy. To jeden z dziewięciu znaków (cudów⁶) dla faraona i jego ludu. Zaiste, ci są ludem występny”.

13. Kiedy jednak przyszły do nich Nasze Znaki (*ajat*) w pełni swej jasności i tak oczywiste, że mogłyby otworzyć ich serca na prawdę, powiedzieli: „To, zaiste, nic innego jak tylko czary”.

1. Koran wspomina Jasny Zapis (36:12), a w kilku swoich wersetach (np. 6:59, 10:61 i 11:6) nawiązuje do Jasnej Księgi (wyjaśnienie obu, zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10). W kilku innych wersetach (5:11; 12:1; 26:2; 28:2), wspomina Księgę jasną, która w sposób oczywisty ukazuje prawdę.

Jasny Zapis jest Pierwotnym Rejestrem, który obejmuje w Boskiej Wiedzy oryginalny wszystkie, co ma istnieć i każde zdarzenie mające mieć miejsce, wraz z przyczynami i prawami, które mają im towarzyszyć. Księga Jasna natomiast jest Księgą Stworzenia, objawiającą wszystko z Jasnego Zapisu bądź Pierwotnego Rejestru, co Boska Wola chce wprowadzić do wymiaru stworzenia – w Księdze tej zapisywane jest całe stworzenie, włączając w to również mowę i czyny każdej ludzkiej istoty i dżinów. Można powiedzieć, że Koran, który jest określany Księgą jasną, jasno ukazującą prawdę, jest tożsamy z Jasnym Zapisem pod względem wiecznego istnienia zarówno obu w Boskiej Wiedzy, jak

i z Jasną Księgą co do istnienia w wymiarze stworzenia. Koran jest również odrębny od obu. Jest odrębny od Jasnego Zapisu co do faktu, że gdy Jasny Zapis istnieje w Boskiej Wiedzy bądź jest nawet tożsamy z Nią w jednym aspekcie, Koran jest także związany z Boską Mową. Jeśli chodzi o jego różnicę z Jasną Księgą, to Koran wychodzi lub jest objawiany z Boskiego Atrybutu Mowy, i jest Księgą czytana i zachowywaną w zapisie. Tymczasem Jasna Księga jest Księgą Stworzenia, która emanuje z Boskich Atrybutów Woli i Władzy. (Bóg wie najlepiej).

2. To, że Bóg upiększa czyny człowieka tak, aby mu się podobały, oznacza, że w wyniku praw i zasad, które On ustanowił dla ludzkiego życia oraz z samej natury niewiary ci, którzy nie są wyznawcami Bożej Religii, okazują zazwyczaj pychę i akceptują swoje czyny (jakie by one nie były). Tymczasem prawdziwi wierni są zawsze samokrytyczni i lękają się, czy są w stanie uczynić to, co konieczne, aby zasłużyć na akceptację Boga.

Niektóre wersety stwierdzają, że Szatan upiększa czyny niewiernych tak, aby się im podobały. Szatan szepcze ludziom kłamstwa i kusi ich, aby uczynili jakiś zły uczynek, który on stara się im wmówić, że jest dobry. Nie ma natomiast władzy ku temu, aby ich zmusić do czegokolwiek.

3. W Wieczności ludzie będą znajdować się na różnych poziomach, tak jak na tym świecie, wedle poziomu ich wiary lub niewiary, dobrych bądź złych uczynków, szczerości w wykonywaniu tychże; ofiar, jakie muszą ponosić na drodze Boga bądź wysiłków podejmowanych w celu odepchnięcia ludzi z tejże drogi. Z tego względu zarówno Raj, jak i Piekło będą mieć stacje dla ludzi na każdym poziomie wiary i uczynków.

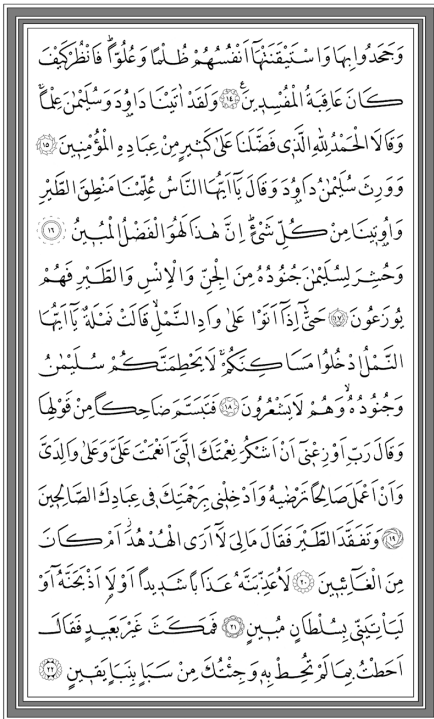
4. Z tego powodu Koran jest ucieleśnieniem doskonałej mądrości i wiedzy.

5. Jak wynika z sury *al-Kasas* (28), Bóg Wszechmogący przemawiał do Mojżesza spoza drzewa (28:30). Wyjaśniliśmy już w przypisie 5 do sury 20, że ten rodzaj Boskiego nawoływania należy do jednego z trzech typów Boskiego Objawienia. Koran obja-

śnia, że Bóg zwraca się do ludzi albo spoza zasłony albo wkładając Objawienie do serca (jako jego szczególny rodzaj), bądź też zsyłając anioła (42:51). Ażeby uniknąć wszelkich powodów do antropomorfizacji, a także po to, by zaznaczyć znaczenie szczególnego zdarzenia, Koran stosuje wyrażenie: *Niech będzie pochwalony Bóg, Pan światów*. W ten sposób obwieszcza, że Bóg nie ma żadnego podobieństwa ze stworzeniem.

Dolina, w której miało miejsce to wydarzenie, to „święta dolina Tuwa” na Synaju (odnośnie do jej świętości, zob. 20:12, przyp. 5). Bóg pobłogosławił Proroka Mojżesza (który znajdował się przy ogniu podczas tego wydarzenia) Posłannictwem i przemówieniem doń, a także jego rodzinę – ze względu na niego. On pobłogosławił też pobliski region, ziemię damasceńską, do której należy także Palestyna. Tutaj Bóg obdarzył ludzi wieloma łaskami (7:137; 17:1; 21:71, 81). Pobłogosławił również Proroków i ich następców, którzy żyli w tym regionie (i w innych regionach).

6. Odnośnie do dziewięciu znaków zob. 7:133; 17:101, przyp. 37.

14. Odrzucili je, owładnięci zwykłą niesprawiedliwością i samouwielbieniem, choć w swych sumieniach żywili przekonanie o ich prawdziwości. Zobacz, co osiągnęły ci, którzy oddali się dziełu szerezenia chaosu i zepsucia.

15. (Dzieci Izraela wybawiliśmy zaś z rąk Faraona, który je prześladował przez wieki, i daliśmy im wspaniałe zwycięstwo. A z czasem) obdarzyliśmy Dawida i Salomona (szczególną) wiedzę. Obydwaj dziękowali Bogu i wysławiali Go, mówiąc: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który obdarzył nas większą łaskawością niż wielu (innych) spośród Swoich wierzących sług”⁷.

16. Następcą Dawida był Salomon. On przemawiał (przytaczając dowody Bożej

łaskawości wobec niego): „O, ludzie! Zostaliśmy nauczeni języka ptaków⁸ i obdarowano nas (częścią tego) wszystkiego (w co Bóg zaopatruje Swe sługi). Oto, zaprawdę, łaska oczywista.

17. Pewnego dnia zgromadzono przed Salomonem zastępy dżinów, ludzi i ptaków, i ustawiono je w szyku bojowym (w pełni mu oddane).

18. I kiedy dotarli do doliny mrówek, jedna z mrówek rzekła: „O, mrówki! Pospieszcie do waszego mrowiska, ażeby nie podeptał was w nieświadomości Salomon wraz ze swymi zastępami”.

19. Uśmiechając się na jej słowa (w pokornym zadowoleniu z łaski rozumienia mowy mrówek, Salomon) rzekł: „Panie mój! Natchnij mnie i prowadź tak, bym zdołał okazać Ci wdzięczność za Twą łaskawość, którą obdarzyłeś mnie i moich rodziców; abym też potrafił postępować w sposób prawy, podobający się Tobie. I zalicz mnie (dzięki Swemu Miłosierdziu) w poczet Swoich sług sprawiedliwych”.

20. (Innym zaś razem Salomon) dokonał przeglądu ptaków i powiedział: „Dlaczegoż to nie widzę dudka? Czyż może jest on pośród nieobecnych?”

21. Oto ukarzę go surowo albo pozbawię życia, o ile nie przybędzie do mnie z usprawiedliwieniem prawdziwym”.

22. Niebawem jednak dudek przyleciał i rzekł: „Zdobyłem coś, czego nie masz, i przybyłem do ciebie z Saby⁹ niosąc wieść godną wiary.

7. Dawid i Salomon, niech będzie z nimi pokój, byli pośród wielkich Wysłanników Bożych, z których każdy został wyróżniony wieloma szczególnymi łaskami. Przede wszystkim obydwaj byli Prorokami głoszącymi Boskie Przesłanie. Bóg dał Dawidowi *kalifat*, a Salomonowi królestwo. Obaj uzyskali szczególną wiedzę, mądrość, zdrowy osąd oraz zdolność rozróżniania pomiędzy tym, co słuszne a tym, co błędne (21:79). Góry i ptaki wysławiały wraz z Dawidem Boga; Dawid otrzymał wiedzę, jak topić żelazo i wykonywać zbroję. Tymczasem Salomon mógł angażować do pewnych zadań dziny i diabły, rozumiał także język ptaków i mrówek i miał zdolność do podróżowania przy pomocy wiatru. Pomimo tych wszystkich błogosławieństw obaj Prorocy zachowali pokorę. Dawid zarabiał na życie pracą własnych rąk. Wszystko to, z czego się radowali, przypisywali Bogu. Uznawali, że ich szczególna łaska od Boga, w porównaniu z wieloma innymi Jego wierzącymi sługami, nie była błogosławieństwem, na które zasłużyli swymi uczynkami bądź przywilejem, z którego należy czerpać i być dumnym. Przeciwnie, rozumieli tę łaskę jako próbę, której są poddawani i która wymaga wysławiania Boga i wdzięczności wobec Niego.

8. Werset: *Zostaliśmy nauczeni języka ptaków* (27:16) oraz *I zebrane ptaki* (38:19) wskazują na to, że Wszechmocny Bóg obdarzył Proroka Salomona znajomością języka ptaków i języka ich zdolności (tj. w czym mogą być pożyteczne), oraz że Dawid wraz z ptakami wychwalali Boga. Biorąc pod uwagę to, a także stwierdzenie, że ziemia jest zastawionym stołem Miłosiernego, ustawionym dla nas, wnosimy, że większość zwierząt i ptaków, które korzystają z tego stołu, może nam służyć. Bóg wykorzystuje małe zwierzęta, jak np. pszczoły i jedwabniki, poprzez Swoją szczególną inspirację, aby przynosiły ludzkości pożytek.

Jeślibyśmy odkryli, jak wykorzystać inne ptaki i zwierzęta, to wiele gatunków można by

użyć do wypełniania ważnych zadań, podobnie jak to się dzieje ze zwierzętami domowymi. Wspomniane wersety wskazują więc ostateczny cel w podporządkowywaniu ptaków.

W tych samych wersetach Bóg Wszechmogący mówi nam:

„Ażeby jego bezgrzeszność jako Proroka i jego sprawiedliwość jako władcy nie zostały narażone na szwank, Ja podporządkowałem jednemu z waszych bliźnich, który był Mi całkowicie poddany, nadzwyczajne zwierzęta z Mojego Królestwa i sprawiłem, że przemówiły. Oddałem na jego usługi większość Moich zastępców i zwierząt. Powierzyłem każdemu z was Największy Depozyt, którego niebiosy i ziemia nie podjęły, i wyposażyłem was w możliwość rządzenia ziemią wedle Moich przykazań. Powinniście się zatem poddać Temu, w którego rękach znajdują się cugle od wszystkich stworzeń. Dzięki temu Jego stworzenia poddadzą się wam, abyście mogli je wykorzystać w Imię Tego, który trzyma ich cugle, i wznieść się ku pozycji godnej waszego potencjału. Większość ptaków może być zaufanymi przyjaciółmi albo posłusznymi sługami, jak dudek Salomona. One mogą was zabawiać i kierować żarliwie ku doskonałości i osiągnięciom, do których jesteście zdolni – nie zaś strącać was z pozycji, jakiej wymaga wasze człowieczeństwo. A tym grożą próżne zabawy (The Words, „the 20th Word”, 272).

9. Szeba (Saba) to słynny lud handlowy w południowej Arabii, gdzie rządził niemal 1000 lat, od ok. 1100 przed Chr. do ok. 115 przed Chr. Jego stolicą był Ma'arib, położony ok. 89 km na północny-wschód od Sany, obecnej stolicy Jemenu. Mieszkańcy Saby kontrolowali handel pomiędzy Wschodnią Afryką, Indiami, Dalekim Wschodem i Arabią a Egiptem, Syrią, Grecją i Rzymem. Prócz tego zbudowali wyśmienity system irygacyjny, który przeorał kraj tamami wzdłuż i wszerz. Kraj Saba był niezwykle żyzny i bujny. To tłumaczy jego dobrobyt. Grecy historycy zwali go najbogatszym krajem świata (al-Maududi, 7:151, przyp. 29).

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُورِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَهِيَ كَعَرْشِ
عَظِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَيَزِينُونَ لَهَا الشَّيْطَانَ أَغْسَالُهُمْ فِصْدَهُهُ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ
لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٧﴾ أَلَا يَسْجُدُونَ لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْأَ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْتَفُونَ وَمَا تُعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾ قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ
﴿٣٠﴾ إِذْ هَبَّ بِكَيْتَابِي هَذَا فَا لَيْفَ الْيَهُدَى ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ فَانظُرْ
مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَى الْأُفُوقِ إِلَى كِتَابِ كَرِيمٍ ﴿٣٢﴾
إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنِّي نَسِيْتُ اللَّهَ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمِ ﴿٣٣﴾ أَلَا
تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُوفِي سُلَيْمٍ ﴿٣٤﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَى الْأُفُوقِ إِنِّي أَمْرِي
مَا كُنْتُ فَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ ﴿٣٥﴾ قَالُوا نَحْنُ أَوْلَا قُوَّةٍ
وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَإِنَّا لَنَرِيكَ لَكَاظِمِينَ فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ
﴿٣٦﴾ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا
أَعْرَافَ أَهْلِهَا آذَانًا وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ
إِلَيْهِمْ بِسَدِيدَةٍ فَكَانَتْ عَظْرَةٌ بِسَمِ الرَّجِيعِ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٨﴾

23. Zaiste, znalazłem niewiastę panującą nad nimi, która obdarzona została wszelkimi dobrami (jaki powinien posiadać władca) i która ma w posiadaniu tron wspianiały.

24. Jednak zobaczyłem, że ona i jej lud padają na twarz przed słońcem raczej niż przed Bogiem. Szatan tak upiększył im ich uczynki, by znaleźli w nich upodobanie, i odepchnął ich z (jedynej prostej) drogi, aby nie byli nią prowadzeni;

25. Nie padają na twarz przed Bogiem, który niesie ku światłu to, co skryte w niebiosach i na ziemi (który wynosi ku światłu istnienia spoza zasłony niebytu wszystkie rzeczy i istoty w niebiosach i

na ziemi), i zna to, co skrywacie i to, co ujawniacie.

26. „Bóg – poza Nim nie ma boga, Pan potężnego Tronu”¹⁰.

27. (Salomon) rzekł: „Zobaczymy, czy mówisz prawdę, czy też jesteś jednym z kłamców.

28. Udaj się z moim listem i upuść go im, a potem oddał się od nich i obserwuj, jak z nim postąpią pomiędzy sobą. Następnie zaś wróc”¹¹.

29. Ona (królowa, gdy otrzymała list) rzekła: „O, możni! Spójrzcie, podrzuciono mi list szlachetny.

30. On jest od Salomona i jest takiej treści: ‘W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!’

31. Nie bądźcie wyniośli względem mnie, lecz przybywajcie do mnie poddani (Bogu Jedynemu)’.

32. O, możni! Doradźcie mi w tej sprawie. (Wiecie dobrze, że) bez was nie podejmuję żadnej decyzji”.

33. Odpowiedzieli: „Mamy wielką moc i wielką odwagę, lecz decyzja należy do ciebie. Rozstrzygnij zatem, jaki rozkaz pragniesz wydać”.

34. Ona na to: „Królowie, gdy wchodzi do jakiegoś kraju, powodują w nim zniszczenie i zepsucie, a ludzi możnych (spośród jego mieszkańców) poniżają. Zaiste, to właśnie czynią.

35. Dlatego pošlę im podarunek i zobaczę, z czym (z jaką odpowiedzią) powrócą wysłannicy”.

10. Wielu ludzi zwiedzionych przez Szatana i pokonanych przez własne żądze schodzi z Prostej Ścieżki i żyje przez całe swe życie w błędzie. Nie potrafi odnaleźć największej i najjaśniejszej prawdy, prawdy, którą nawet ptak zna jako pewnik. Koran zwraca uwagę na ten fakt również w innym wersecie: *(On nie wiedział, co zrobić ze zwłokami brata). Wtedy Bóg wysłał kruka, drapiącego w ziemi, ażeby mu pokazać, jak może przykryć zwłoki brata. (Widząc to) zapłakał: „O, biada mi! Czyż ja nie potrafię być nawet jak ten kruk i znaleźć sposobu na przykrycie zwłok mojego brata?” I ogarnęła go skrucha (5:31).*

Said Nursi przypomina nam o tym fakcie w wielu swoich dziełach:

„Poza tym nasza natura i esencja duchowa pokazują, że zostaliśmy stworzeni po to, by czcić Boga. Pod względem naszych sił fizycznych i zdolności do życia tutaj jesteśmy gorsi od wróbla. Lecz jeśli chodzi o naszą wiedzę, zrozumienie naszych potrzeb, suplikacje i akty czci, które są konieczne dla naszego życia duchowego i życia wiecznego, jesteśmy królem i dowódcą wszystkich stworzeń ożywionych.

O, moja duszy! Jeśli uważasz ten świat za największy cel i pracujesz dla niego, to pozostaniesz jedynie żołnierzem niemającym więcej niż wróbel kontroli nad swoimi sprawami. Jeśli jednak skierujesz się ku Wieczności, uznając ten świat za pole, które należy obsiać, za przygotowanie do życia ostatecznego i będziesz stosownie postępował, to staniesz się władcą królestwa zwierząt, wznoszącym modlitwy do Wszemmocnego Boga, a także Jego obdarzonym łaską gościem na tym świecie. Możesz wybrać jedną z tych możliwości. Proś zatem Najmiłosierniejszego z miłosiernych o wskazówki i sukces na Jego drodze (*the Words*, „the 5th Word”, 29-30).

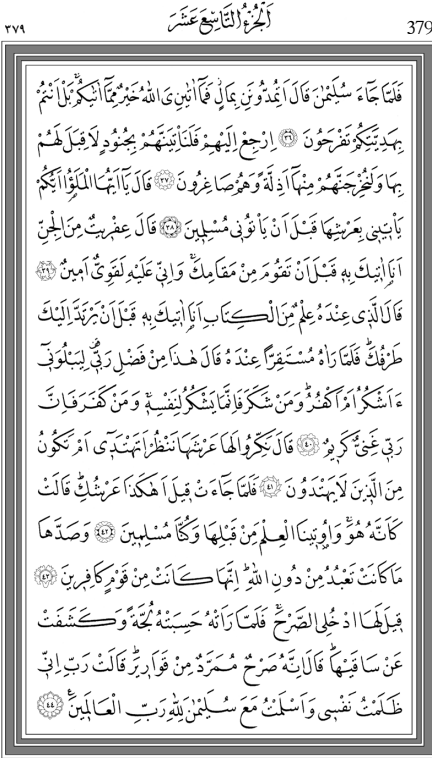
Twój potencjał czyni cię wyższym od wszystkich zwierząt. Lecz nawet wró-

bel wykonuje lepszą robotę, jeśli chodzi o zaspokajanie swoich codziennych potrzeb. Dlaczegoż nie pojmujesz, że twoją powinnością jako istoty ludzkiej jest pracować dla realnego, wiecznotrwałego życia? Nie jesteś zwierzęciem. Większość twoich codziennych problemów to rzeczy trywialne i bezużyteczne, z których nie masz żadnego pożytku. A jednak pozostawiając rzeczy najważniejsze, trawisz czas na zdobywanie bezużytecznych informacji, jak gdybyś miał przed sobą tysiące lat życia.

Jeśli chodzi o doczesny, fizyczny wymiar twojego istnienia, to nie potrafisz współzawodniczyć z pszczołą ani z wróblem, jesteś słabszy od muchy bądź pajaka i nie możesz osiągnąć tego, co one. Jeśli jednak chodzi o drugi aspekt twojej istoty, to możesz pokonać góry, ziemię i niebiosy, gdyż możesz ponieść ciężar, którego one nie potrafią udźwignąć. Dlatego też twoje działania wywierają większy wpływ, aniżeli ich. Jeśli czynisz coś dobrego bądź coś budujesz, to dosięga to tylko tam, gdzie twoja ręka lub twoja moc. Lecz twoje zło i czyny pełne zniszczenia są ogarnięte agresją i rozprzestrzeniają się daleko.

Zostaliśmy stworzeni według najlepszego wzoru. Jeśli skupiamy się na tym życiu doczesnym, to jesteśmy marniejsi od wróbla, choć dysponujemy o wiele bardziej rozwiniętymi zdolnościami niż jakiegokolwiek zwierzę. (Naszą powinnością na świecie jest zatem znaleźć Boga, poznać Go i czcić tylko Jego)”. (*The Words*, „the 23rd Word”, 335-336).

11. Choć powinniśmy wierzyć słownym deklaracjom, to przecież dudek splamił swoją reputację, popełniając ciężki błąd. Opuścił armię bez zezwolenia. Koran nakazuje, aby każde stwierdzenie winowajcy zostało zbadane, tak aby nie podejmować próby czynienia czegokolwiek na podstawie jego zdania (49:6).

36. A kiedy on (wysłannik z podarunkiem) przybył do Salomona, ten rzekł: „Czy zamierzacie wspomóc mnie majątkiem? To, czym obdarował mnie Bóg (Posłannictwo, panowanie i bogactwo), znacznie przewyższa wszystko to, co dał wam. Tylko was (i wam podobnych) może cieszyć wasz podarunek.

37. Wracaj do nich (którzy cię posłali, i powiedz im, że jeśli nie przybędą do nas jako poddani), my z pewnością przybędziemy do nich z zastępami, którym nie zdołają stawić czoła. Zaprawdę, wypędzimy ich stamtąd w niesławie i zostaną poniżeni”¹².

38. (Królowa, kiedy tylko otrzymała wiadomość od Salomona, postanowiła

odwiedzić go w Jerozolimie. Wiedząc o jej podróży) Salomon rzekł (do swej rady): „O, możni! Kto spośród was zdoła przynieść mi jej tron, zanim oni przybędą do mnie jako poddani?”

39. Odezwał się pewien silny i zręczny dżin (*Ifrit*): „Ja mogę ci go przynieść, zanim jeszcze podniesiesz się z miejsca, gdzie odbywasz naradę. Zaiste, mam dosyć mocy i sprytu, by tego dokonać. Jestem także godny zaufania”.

40. A ten, który miał nieco wiedzy z Księgi, powiedział: „Mogę ci go przynieść w okamgnieniu”. (Tak też się stało). Salomon, widząc postawiony przed sobą tron, rzekł: „To z czystej łaskawości mego Pana, by mnie doświadczyć, czy okażę wdzięczność lub też postąpię jak niewdzięcznik. Wdzięczność tego, kto ją okazuje, jest tylko dla (dobra jego) własnej duszy. Jeśli zaś ktoś jej nie okazuje, (niech wie, że) mój Pan jest zaiste Bogaty, Samowystarczalny i Szczodry”¹³.

41. (Następnie) powiedział: „Zamaskujcie jej tron i zobaczymy, czy potrafi znaleźć wskazówki (i rozpoznać prawdę) lub też pozostanie pośród błędzących”¹⁴.

42. Po jej (królowej) przybyciu, zapytano ją: „Czy tak wygląda twój tron?” Ona odpowiedziała: „Zdaje się, że to ten sam. Otrzymaliśmy wiedzę (o wspaniałości rządów Salomona i jego nadzwyczajnej mocy) przed tym wszystkim (co tutaj zobaczyliśmy) i postanowiliśmy już być poddani”.

43. (Z Prostej Ścieżki) odsunęło ją to, co czczyła poza Bogiem; należała bowiem do ludu niewiernego¹⁵.

44. Powiedziano jej: „Wejdz do pałacu”. Gdy go zobaczyła, sądziła że to tafla wody i obnażyła swe nogi (by nie zamoczyć swych szat). On (Salomon)

rzekł: „To pałac wyłożony kryształem”. (Pojmując obecnie, że Salomon musi być Prorokiem), stwierdziła: „Panie mój, wyrządziłam sobie krzywdę (oddając cześć fałszywym bogom). Teraz jednak poddaję się wraz z Salomonem całkowicie Bogu, Panu światów”^{16/17}.

12. Koran nigdy nie akceptuje mobilizacji armii przeciwko innym ludziom dla okupacji ich terytoriów w celach doczesnych. Zabrania również rozlewu krwi, zabijania i uzurpowania sobie prawa do cudzego mienia. Mówiąc krótko, potępia wszelkie formy imperializmu. Takie znaczenie ma werset 34, zawierający słowa królowej Saby. Groźba Salomona skierowana do ludu Saby nie stanowiła groźby agresji. Z poszczególnych wersetów wynika jasno, że jako Wysłannik Salomon nigdy nie pysznił się swoim bogactwem lub królestwem i nigdy nie spoglądał łakomym okiem na obce ziemie. Jedynym jego celem była możliwość zobaczenia, że więcej ludzi przyjmuje prawdziwą wiarę i dzięki temu osiąga prawdziwe szczęście w obu światach, bądź to, by inni poddali się systemowi opartemu na prawości i sprawiedliwości we wszystkich jego wymiarach. Każdy powinien cieszyć się wolnością od kajdan niewoli nałożonych przez ludzki system opresji, a przeszkody położone przez takie systemy pomiędzy nim a jego jedynym Stwórcą i Dawcą Życia winny zostać usunięte, aby miał możliwość dokonania swobodnego wyboru.

13. Niniejszy werset opisuje cudowne wydarzenie, kiedy to tron królowej Saby został przyniesiony na dwór Salomona. Werset sugeruje, że rzeczy mogą być transportowane na dalekie odległości w swojej fizyczności bądź jako obrazy. Bóg Wszechmogący obdarzył takim cudem Salomona, który został uhonorowany zarówno królestwem, jak i Boskim Posłannictwem. Salomon był w stanie zachować swoją bezgrzeszność i sprawiedliwość, gdyż był osobiście informowany o sytuacji

we wszystkich regionach swego rozległego królestwa, mógł śledzić warunki życia poddanych i słyszeć ich problemy.

Oznacza to, że jeśli oprzemy się na Wszechmocnym Bogu i będziemy się do Niego zwracać w języku naszych predyspozycji, jak czynił to Prorok Salomon w języku swojej bezgrzeszności; i jeśli nasze działania będą zgodne z Jego prawami wszechświata oraz z tym, co przynosi Jego łaskę, to wtedy świat może się dla nas stać jak miasto. Tron królowej znajdował się w obecnym Jemenie, a jednak był widziany w (Jerozolimie, w regionie) Damaszku w sposób fizyczny bądź jako obraz, tak samo jak kształty ludzi wokół, którzy byli widziani i słyszani.

Werset ten sugeruje możliwość transportu kształtów i transmisji dźwięków na dalekie odległości. Mówi: „O, władcy. Jeśli pragniecie urzeczywistnić doskonałą sprawiedliwość, starajcie się znać i widzieć swoje królestwo we wszystkich jego szczegółach, tak jak to miało miejsce w przypadku Salomona. Jedynie poprzez wzniesienie się do takiego poziomu sprawiedliwy władca, który miłuje swoich poddanych, może uchronić się od poniesienia odpowiedzialności (jaką by w przeciwnym razie poniósł). Jedynie w ten sposób może zrealizować doskonałą sprawiedliwość”.

Bóg Wszechmogący mówi tutaj:

„O, ludzkości! Podarowałem Mojemu słudze obszerne królestwo. Po to, by mógł wprowadzić w nim doskonałą sprawiedliwość, dałem mu możliwość dowiedzenia się wszystkiego, co się w nim dzieje. Ponieważ stworzyłem każdego ze zdolnością do rządzenia według Moich rozka-

zów, obdarzyłem go także, wedle wymogu Mojej Wiedzy, możliwością prześwietlania oblicza ziemi i zbadania, co się w niej znajduje. Nawet jeśli jednostka nie może dotrzeć do tego punktu, to ludzkość jako rodzaj może tego dokonać. Jeśli nie może uczynić tego fizycznie, to może uczynić to duchowo, tak jak święci. Dlatego możecie odnieść korzyść z owego wielkiego błogosławieństwa. Chodźcie, niech zobaczą, że tak czynicie. Wypełniajcie swoje obowiązki odnoszące się do oddawania czci. Podejmujcie wysiłek, aby zamienić powierzchnię ziemi w ogród, tak byście widzieli każdą jego część i słyszeli dźwięki dochodzące z każdego krańca. *„(Posłuchajcie dekretu Boga Miłosiernego:) On jest Tym, który uczynił wam ziemię poddaną (jak potulne zwierzę), przeto wędrujcie po jej ramionach (wyżynach) i jedzcie z Jego zaopatrzenia; jednak (pamiętajcie, że) do Niego nastąpi Zmartwychwstanie”* (67:15)

Werset wspomniany wyżej zaznacza ostateczny punkt w transmisji obrazów i dźwięków, która stanowi jedno z najnowszych i najbardziej znaczących dokonań nauki i techniki, zachęca zarazem ludzkość do dążenia ku owemu najdalszemu punktowi” (*The Words*, „the 20th Word”, 270).

Prorok Salomon, pokój z nim, był Prorokiem i królem. Ze względu na to, że był w pełni poddany Bożej Woli, troszczył się jedynie o absolutną sprawiedliwość i dobro ludzi w obu światach. Wykorzystywał więc każdą daną mu przez Boga zdolność i łaskę na Jego drodze i dla dobra ludzi. Inni jednak królowie i/lub rządy, w tym także nowoczesne „demokratyczne”, które wspierają sprawiedliwość oraz fundamentalne prawa i wolności człowieka, wykorzystywali poprzez dzieje i wykorzystują obecnie wszystkie możliwości, jakimi dysponują, raczej w sposób opisany przez królową Saby w wersecie 34: „Królowie, gdy wchodzi do jakiegoś kraju, to powodują w nim zniszczenie i zepsucie, a ludzi moż-

nych (spośród jego mieszkańców) poniżają. Zaiste, to właśnie czynią”.

14. Królowa i jej lud czcili słońce, toteż jej tron mógł być przyozdobiony obrazami bądź figurami, które wyobrażały i przedstawiały jej wiarę. Prorok Salomon, pokój z nim, chciał to wszystko usunąć, najprawdopodobniej wymazując obrazki i przyozdabiając tron napisami i obrazami związanymi z Boską Religią. Czyniąc tak, Salomon miał na celu nawrócenie królowej.

15. Królowa czciła słońce nie z własnego wolnego wyboru lub też uporu, lecz tylko ze względu na tradycję. Urodziła się bowiem w narodzie niewiernych i wzrastała widząc, jak czczono jest słońce. Nie miała jednak takiego charakteru, który by wskazywał na zbłądzenie w wyniku arogancji, poddania się żądom cielesnym czy też pustego uporu. Kiedy dowiedziała się o sposobie rządów Proroka Salomona, zaczęła pojmować prawdę.

16. To, czego królowa Saby doświadczyła z charakteru, manier i rządów Salomona, wystarczyło jej do stwierdzenia, że Salomon musi być Wysłannikiem Boga i do zrozumienia wszystkiego, co czerpał z wiary i swojej misji. Dlatego nie wahała się przyjąć wiary prawdziwej i zostać muzułmanką.

17. Opowieść biblijna o Salomonie i królowej Saby (II Księga Kronik, 9:1-12) różni się pod wieloma względami od tej, którą znajdujemy w Koranie. Żydowska tradycja rabiniczna natomiast opowiada tę historię w taki sposób i z takimi szczegółami, że bardziej to przypomina wersję koraniczną, wyjąwszy fakt, że ona także zawiera kalumnie pod adresem Salomona, pokój z nim.

Koran przywrócił właściwą, zacną pozycję zarówno Salomonowi, jak i wszystkim innym Prorokom izraelickim, przeciwko którym znajdują się w Biblii liczne, podobne oskarżenia.

45. Zaprawdę, posłaliśmy do (ludu) Samud ich brata Saliha (z przesłaniem): „Czycijcie jedynie Boga”. (I gdy on im je głosił), podzielili się na dwie grupy, spierające się pomiędzy sobą.

46. On (Salih) zwrócił się (do nich): „O, mój ludu! Dlaczegoż to usiłujesz przyspieszyć nadejście (ku sobie) zła zamiast dobra. Czemu nie prosisz Boga o wybaczenie grzechów, byś mógł doznać miłosierdzia (i radować się dobrym, cnotliwym życiem na tym świecie, a szczęśliwością w wieczności)?”

47. Oni powiedzieli: „Mamy złą wróżbę, dotyczącą ciebie i tych, którzy są z tobą”. (Salih) odrzekł: „To, co wy nazywacie wróżbą, jest (czymś zarządzonym) przez Boga. Prawdą jest jednak, że jesteście ludem doświadczanym”¹⁸.

48. W mieście było dziewięciu przewodników, powodujących chaos i zepsucie w kraju i nieprowadzących rzeczy ku lepszemu.

49. Powiedzieli, przysięgając na Imię Boże: „Zaprawdę, uderzymy na niego i jego rodzinę nagle w nocy i zabijemy ich wszystkich. Potem zaś powiemy jego spadkobiercom, że nie byliśmy świadkami unicestwienia jego rodziny (ani samego Saliha). Zaiste, mówimy prawdę”.

50. I tak oto ułożyli plan, a My wprowadziliśmy w czyn Naszą wolę, gdy oni nie mieli o tym pojęcia.

51. Przyjrzyj się więc, jaki był koniec ich planu! Unicestwiliśmy ich i ich lud – wszystkich razem.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِهِمُ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
فَكَذَّبُوهُمُ فَزَيَّلْنَا بِنُوحٍ قَوْمًا يُفْسِدُونَ
بِالسَّبْيَةِ قِبَلَ الْحَمِيَّةِ لَوْلَا نَسْتَفْعِرُونَ اللَّهَ لَمَلَكُنَا
مُرْجَمُونَ ﴿٤٥﴾ قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ قَالَ طَائِرُكُمْ
عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٦﴾ وَكَانَ فِي الْمَدْيَنَةِ
بَنِي سَعْدِ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٧﴾
قَالُوا لَوْنًا سَمَوًا بِاللَّهِ كُنْتُمْ تَدْعُونَ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٨﴾
وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يُشْعُرُونَ ﴿٤٩﴾
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْرِمِينَ إِنَّا دَرَجَاتُكُمْ
وَقَوْمُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾ تَبَيَّنَتْ لَكُمْ آيَاتُنَا لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥١﴾ وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ وَلَوْ طَلَّادٌ قَالُوا لَقَوْمِهِمْ أَنَا نُونَ
الْفَاحِشَةِ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٣﴾ إِنَّا نَكْتُمُ لَنَاؤُنَ الرِّجَالِ
سَهْوَةً مِنَ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُخَالِفُونَ ﴿٥٤﴾

52. Oto ich domostwa – wszystkie leżą w ruinie, albowiem oni zagubili się w czynieniu niesprawiedliwości. Zaprawdę, w tym jest znak (i ważna nauka) dla ludzi szukających wiedzy¹⁹.

53. I My ocaliliśmy tych, którzy uwierzyli, trzymali się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności.

54. Posłaliśmy również Lota jako Wysłannika. On ostrzegął swój lud: „Czy będziecie jawnie oddawać się tej odrażającej bezecności?”

55. Co? Czy zbliżacie się z pożądaniem do mężczyzn, zamiast do kobiet? Zaiste, jesteście ludźmi pozbawionymi wiedzy i wyczucia (przyzwoitości; tego, co właściwe, a co błędne)”.

18. Ludzie, do których posyłani byli Wysłannicy, oskarżali ich zazwyczaj o przyczynianie im zła. Bóg tymczasem posyłał ich: 1) aby oświecić ludzkości drogę; 2) aby prowadzić ludzi ku służbie Bogu; 3) by uczyć ich praw Bożych; 4) aby byli dla nich wzorami do naśladowania; 5) aby stworzyli równowagę pomiędzy życiem materialnym a duchowym, rozumem a duszą, tym światem a przyszłym oraz pomiędzy rozpasaniem a abstynencją; 6) by byli świadkami Boga, wskutek czego ludzie nie będą mogli w życiu przyszłym usprawiedliwiać się niewiedzą (*Muhammad, Wysłannik Boga*; 23-32). Wysłannicy byli doskonałymi nauczycielami i wychowawcami. Istota ludzka jest surowym materiałem, który musi zostać obrobiony, ma jednak potencjał, który może się rozwinąć. A Wysłannicy rozwinęli ów potencjał i wzniesli się do poziomu doskonałości. Niezbędnym warunkiem tej edukacji jest próba. Bóg zatem poddaje ludzi próbie na wiele sposobów i w wielu sprawach. I odczuwamy to jako dobro bądź zło.

Kiedy Wysłannik przychodził do ludzi, byli oni doświadczani w jakiś sposób. Koran oświadcza: *„I nie było takiej miejscowości, do której posłalibyśmy Proroka, a jego ludu nie pochwycilibyśmy strapieniem i męką,*

ażebymy spokornieli (i przebudzili się z lekomyślności, prosząc Nas o przebaczenie i zwracając się ku Prawdzie)” (7:94). Dotyczy to także człowieka bądź społeczności, która niedawno przyjęła religię Boga. Mimo to wielu ludzi na przestrzeni dziejów oskarżało swoich Proroków, że stanowią przyczynę owych nieszczęść, sobie natomiast przypisywało każde dobro, którym ich obdarzano, jak powiada werset 7:31: *Lecz kiedy przyszło do nich dobro, powiedzieli: „To się nam należy i zasłużyliśmy na to”. A kiedy dotknęło ich zło, przypisywali je złym znakom (o których twierdzili, że są) od Mojżesza i jego towarzyszy. Bez wątpienia ich los (czy to dobry, czy zły) został ustalony przez Boga, lecz większość z nich nie wiedziała (nie mając prawdziwej wiedzy)”*.

Odpowiedź Saliha jest taka sama, jak ta w wersetach 17:13-14): *„Los każdej istoty ludzkiej My przymocowaliśmy wokół jej szyi i w Dniu Zmartwychwstania wyciągniemy dlań księgę, którą zobaczy szeroko rozpostartą. Czytaj swoją księgę! Twoja własna jaźń wystarczy ci dzisiaj do zrobienia rachunku przeciwko sobie”*. Dokładne wyjaśnienie, zob. przyp. 10 do tej sury.

19. Inne relacje o Salihu i jego ludzie, zob. 7:73-79; 11:61-68; 26:141-159.

56. Lecz odpowiedź jego ludu nie była inna, jak tylko taka, że (ludzie spośród niego) mówili (do siebie nawzajem): „Wypędźcie z waszej ziemi rodzinę Lota (i jego samego)”. To ludzie, którzy pragną pozostać w czystości.

57. I ocaliliśmy jego i jego rodzinę, za wyjątkiem żony. Postanowiliśmy, że ma być pośród tych, którzy pozostali w tyle (i zostali unicestwieni).

58. Wylaliśmy na nich (niszczycielski) deszcz (kamieni). Jakże zły był to deszcz dla tych, którzy zostali ostrzeżeni!²⁰

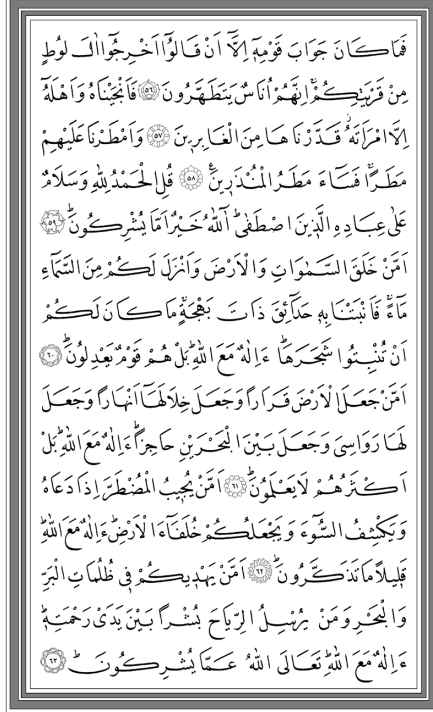
59. Powiedz: „Wszelka chwała i wdzięczność należy się Bogu, a pokój niech będzie z tymi spośród Jego sług, które wybrał (i oczyścił)”. Czy lepszy jest Bóg, czy też wszystko to, co oni przypisują Mu jako współtowarzyszy?

60. Ten, który stworzył niebiosa i ziemię i zsyła wam wodę z nieba? My sprawiamy, że dzięki niej rosną ogrody pełne powabu i rozkoszy: nie jest w waszej mocy powodować wzrost drzew. Czyż istnieje inny bóg poza Bogiem (Jedynym)? Nie, lecz oni są ludźmi błędzycami (z dala od prawdy).

61. Ten, który uczynił Ziemię stabilnym mieszkaniem; i sprawił, że rzeki płyną w jej szczelinach, i umocował na niej trwałe góry. Umieścił również przegrodę pomiędzy dwoma olbrzymimi wodami²¹. Czyż istnieje inny bóg poza Bogiem (Jedynym)? Nie, lecz większość z nich (tego) nie wie.

62. Ten, który odpowiada bezradnemu w jego strapieniu, gdy ów modli się do Niego, i usuwa od niego nieszczęście. I

20. Inne relacje o Proroku Locie i jego ludzie, zob. 7:80-84; 11:77-83; 15:58-76; 21:74-75; 26:160-174.

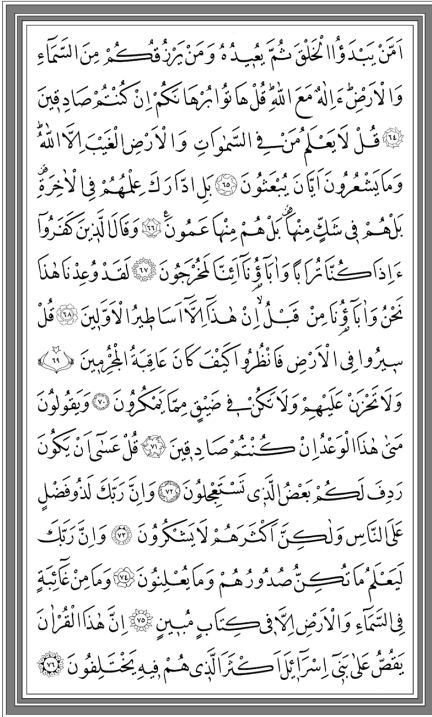

(który) uczynił was (o, ludzie) namiestnikami na Ziemi (by prowadzić ją ku lepszemu i rządzić nią wedle Bożych przykazań). Czyż istnieje inny bóg poza Bogiem (Jedynym)? Jakże niewiele się zastanawiacie!

63. Ten, który prowadzi was poprzez zasłony ciemności na lądzie i na morzu i który wysyła (łagodne) wiatry, jako radosne zwiastuny Swej Łaskawości. Czyż istnieje inny bóg poza Bogiem (Jedynym)? On jest całkowicie ponad tym, co oni Mu przypisują jako współtowarzyszy.

21. Wyjaśnienie przegrody pomiędzy dwoma wielkimi basenami wody, zob. 25:53, przyp. 11.

64. Ten, który najpierw daje początek stworzeniu, a potem je ponawia²², i który daje wam zaopatrzenie z niebios i ziemi. Czyż istnieje inny bóg poza Bogiem (Jedynym)? Powiedz: „Dajcie dowód, o ile jesteście prawdomówni!”

65. Powiedz: „Nikt w Niebiosach i na Ziemi nie zna Niewidzialnego (*Ghaib*, wszystko to, co znajduje się w ukrytych wymiarach i poza postrzeganiem jakiegokolwiek istoty stworzonej), ale zna to jedynie Bóg. Oni (ani ich fałszywe bóstwa) nie wiedzą, kiedy (zostanie zniszczony świat i) zostaną wskrzeszeni do życia (po śmierci)”²³.

66. Nie, zaiste! Ich wiedza nie sięga Wieczności (gdyż pragnęli jedynie używania życia na tym świecie i wykorzy-

stywali swe zdolności tylko na zdobywanie wiedzy doczesnej)²⁴. Nie, zaprawdę (albowiem oni, choć zostali powiadomieni o niej dzięki Objawieniu, to) nie przestali w nią wątpić. Nie, zaiste, gdyż pozostali ślepi na nią (i wszelkie argumenty za nią).

67. Ci, którzy uparcie trwają w niewierze, mówią: „Co? Czyż wtedy, gdy już stanemy się pyłem, zostaniemy wskrzeszeni (do nowego życia) – my i nasi praojcowie?

68. Doprawdy, grożono nam tym już wcześniej, nam i naszym praojcom. To nic innego, jak tylko baśnie przodków!”

69. Powiedz: „Wędrujcie po ziemi i zobaczcie, jaki był koniec ludzi niewierzących i występnych!”

70. Nie smuć się z ich powodu (gdyż odrzucili twe posłannictwo) i nie bądź przygnębiony ze względu na to wszystko, co planują (w celu udaremnienia twojego posłannictwa i sprowadzenia ludzi z drogi Boga).

71. Oni mówią też: „(W takim razie powiedz nam), kiedy ma się spełnić ta groźba, skoro jesteś prawdomówny”.

72. Powiedz: „Być może coś z tego, co pragniecie przyspieszyć, znajduje się już tuż za wami”.

73. Zaprawdę, wasz Pan jest pełen szczodroblewości dla ludzi, lecz większość z nich nie okazuje wdzięczności²⁵.

74. Oto wasz Pan zna wszystko to, co skrywają ich piersi i to, co czynią jawnym²⁶.

75. Nie ma nic skrytego (dotyczącego ich albo wszystkich innych stworzeń) w Niebiosach i na Ziemi, co by nie znajdowało się w Księdze Jasnej (*al-Lauh al-Mahfuz*)²⁷.

76. Zaiste, ten Koran wyjaśnia Dzieciom Izraela większość spraw, co do których się różnią²⁸.

22. Życie stanowi największy dowód Boskiej Jedności, jest źródłem Jego szczodrości; stanowi najsubtelniejszą manifestację Jego Współczucia oraz najbardziej skryty i delikatny haft Jego arcyzmu. Życie jest tak tajemnicze i szlachetne, że wciąż jeszcze nie jest w pełni zrozumiałe nawet życie roślin, najprostszego poziomu życia, i przebudzenie się siły życiowej nasienia u początku życia rośliny. Jest ono powszechne, a stanowi zagadkę od czasów Adama, gdyż ludzki umysł nie potrafi pojąć natury życia.

Życie jest czyste, zarówno w swoim aspekcie zewnętrznym, materialnym, jak i niematerialnym. Boska Moc stwarza życie bezpośrednio, bez udziału przyczyn, gdy tymczasem wykorzystuje przyczyny naturalne do stwarzania czegokolwiek innego. Bóg stwarza wszystko, poza życiem, spoza zasłony przyczyn naturalnych, aby człowiek, niezdolny pojąć Boskiej Mądrości, nie przypisywał Jemu tego, co uznaje za przykre.

A. C. Morrison pisze:

„Życie jest rzeźbiarzem, który nadał kształty wszystkiemu, co żywe; jest artystą, który projektuje każdy liść drzewa, jabłko, las, a także upierzenie rajskiego ptaka. Życie jest muzykiem i nauczył każdego ptaka śpiewać jego miłosną piosnkę, a owady – nawoływać się nawzajem w muzyce rozlicznych dźwięków.

Życie dało jedynie człowiekowi opłonić połączone wibracje dźwięków i dostarczyło materiału do ich wytwarzania.

Życie jest inżynierem, gdyż zaprojektowało odnóża konika polnego i pchły, koordynuje mięśnie i stawy, niezmordowanie bijące serce, system elektryczny nerwów u każdego zwierzęcia, a także system krążenia każdej żywej istoty.

Życie jest chemikiem, który nadaje smak naszym owocom i przyprawom, a zapach – róży. Życie przeprowadza syntezę nowych substancji, których Natura jeszcze nie dostarczyła, ażeby zrównoważyć

swoje procesy i unicestwić inne, atakujące życie... Budowa chemiczna życia jest subtelna, gdyż nie tylko wykorzystuje do pracy promienie Słońca, aby zmienić wodę i kwas węglowy w drewno i cukier, ale, czyniąc tak, uwalnia tlen, dzięki czemu zwierzęta mogą zaczerpnąć oddech życia.

Życie jest historykiem, gdyż na przestrzeni wieków zapisało swoje dzieje, stronica po stronicy, pozostawiając swój zapis na skałach; to autobiografia, która czeka jedynie na poprawną interpretację.

Życie chroni swoje stworzenia obfitością pożywienia w jajku i przygotowuje wiele swoich noworodków do aktywnego życia po urodzeniu bądź za pomocą świadomego macierzyństwa, gromadząc pokarm dla swych młodych. Życie wytwarza życiodajne mleko dla zaspokojenia potrzeb natychmiastowych, przewidując tę konieczność i przygotowując się na przyszłe zdarzenia.

Materia nigdy nie uczyniła więcej niż przewidują to jej prawa. Atomy i molekuły są posłuszne dyktatowi chemicznego powinowactwa, siły ciężenia, wpływom temperatury i impulsów elektrycznych. Materia nie wykazuje inicjatywy, życie jednak wynosi do istnienia nowe cudowne wzory i struktury.

Nikt jeszcze nie pojął, czym jest życie. Nie ma wagi ani rozmiarów... Natura nie stworzyła życia; pokryte ogniem skały i bezsolne morze nie spełniały niezbędnych wymogów. Ciężenie jest własnością materii; elektryczność jest materią samą w sobie; promienie Słońca i gwiazd mogą być przez siłę ciężenia odchylane i wydają się jej pokrewne. Człowiek uczy się wymiarów atomu i mierzy jego zamkniętą siłę, lecz życie jest zwodnicze, jak przestrzeń. Dlaczego?

Życie ma znaczenie fundamentalne i stanowi jedyny środek, za pomocą którego materia może osiągnąć zrozumienie. Życie jest jedynym źródłem świadomości i tylko ono umożliwia wiedzę o dziełach Boga, o których my, jeszcze na pół ślepi, wiemy, że są dobre” (Morrison, 31-36).

Tak jak życie, również śmierć ukazuje Boskie Istnienie i Jedność. Bąbelki na wielkiej rzece, połykując odbijają obraz słońca, podobnie przezroczyste przedmioty, błyszczące na powierzchni ziemi. Wszystkie one zaświadcniają o istnieniu słońca. Pomimo przejściowego znikania bąbelków (np. kiedy przepływają pod mostem) wspaniała kontynuacja manifestacji słońca i nieprzerwany obraz jego światła na kolejnych bąbelkach dowodzi, że obrazy słońca, światło, jakie pojawia się i znika, pochodzą z jednego, wiecznego słońca, które objawia się na wysokości.

W ten sam sposób istnienia w swoim nieprzerwanym potoku świadczą swoim bytem i życiem o koniecznym Istnieniu i Jedności Istoty Koniecznie Istniejącej. Swoim rozkładem i śmiercią zaświadcniają o Jego Jedności, Trwałości i Wieczności. Piękne, delikatne istoty, które stale się odnawiają wraz z następstwem dnia i nocy, lata i zimy oraz wraz z przemijaniem czasu, ukazują swoim pięknem Istnienie, Jedność i Trwałość Wiecznego Boga. Ich rozkład i śmierć, wraz z widocznymi przyczynami ich istnienia, dowodzi tego, że przyczyny (materialne bądź naturalne) są jedynie zasłoną. Ten fakt zdecydowanie dowodzi, że ta sztuka, napisy i manifestacje są stale odnawianymi – sztuką, zmieniającymi się napisami i poruszającymi się zwierciadłami Pięknego, Pełnego Majestatu Boga.

23. Tylko Bóg ma absolutną wiedzę o Niewidzialnym, czyli o wszystkim, co znajduje się poza ludzkim postrzeganiem. Ci, którzy mają wiedzę cząstkową, np. Prorocy, mogą ją mieć jedynie od Boga. Ma to ogromne znaczenie w odniesieniu do Istnienia Boga, Jego Jedności i absolutnej władzy nad stworzeniem. Nawet ludzkość, która jest przecież wyposażona w wielką zdolność uczenia się, nie jest w stanie zdobyć dokładnej wiedzy o przeszłości, o tym, co dzieje się obecnie – i o przyszłości. Poza tym ludzka zdol-

ność nie jest wystarczająca nawet do zdobycia pełnej, dokładnej wiedzy o człowieku. Człowiek nie jest w stanie nawet orzec, gdzie leży jego korzyść, a gdzie szkoda. Jak powiada werwet poprzedni, każda istota ludzka potrzebuje zaopatrzenia i to Bóg jej je daje. Jest rzeczą oczywistą, że nic i nikt, w tym ludzie, nie określa swoich potrzeb i tego, jak należy je zaspokajać. Musi być Ktoś, kto ma pełną wiedzę o każdej istocie, wraz z jej wszystkimi potrzebami i tym, jak mają być zaspokojone; a także Ktoś, kto ma władzę zaprojektowania środowiska „naturalnego”, składu żywności, z którego żywe istoty mogą czerpać swój pokarm. Wszystkie te fakty wyjaśniają, dlaczego ludzie nie są w stanie uporządkować swego życia dokładnie tak, jak powinno być uporządkowane – na podstawie absolutnej sprawiedliwości i dla własnego pożytku, nawet na tym świecie. Jeśli zaś bierzemy pod uwagę życie wieczne, to ludzie nie są w stanie w ogóle zdecydować o tym, co mają czynić. Musi być zatem Ktoś, kto ma pełną i dokładną wiedzę o każdym członku ludzkości; o tym, gdzie jest jego korzyść, a gdzie szkoda; o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości; a także o ukrytej rzeczywistości, będącej u podstaw obserwowalnych wymiarów egzystencji i zdarzeń, oraz o życiu wiecznym. Mówiąc krótko, tak jak każda inna istota, człowiek potrzebuje Boga w sposób absolutny. Skoro zaś Bóg jest tym, kto informuje ludzkość o wszystkich tych rzeczach poprzez Posłannictwo, to ludzie w sposób absolutny potrzebują Wysłanników i Boskich Ksiąg.

24. Zob. 53:29-30.

25. Jeśli Bóg udziela ludziom zwłoki, pomimo ich uporczywego trwania w przydawaniu Mu współtowarzyszy i ich złych uczynków, to wynika to z Jego szczodrości wobec ludzkości. Choć ludzie powinni to doceniać i okazywać wdzięczność (uznając Jego hojność i żyjąc w wierze i posłuszeństwie wobec Nie-

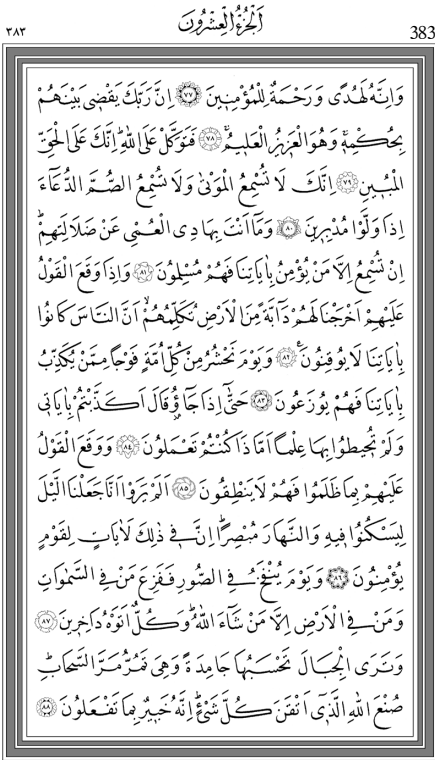
go), to jednak trwają w niewierze i nieposłuszeństwie.

26. Odraczenie przez Boga kary nie wynika z tego, że On nie wie o ludzkich winach, gdyż On zna nawet to, co oni skrywają w swoich piersiach. Mogą być takie serca, które skłonne są uwierzyć, w związku z czym powinny otrzymać pewną zwłokę. Bóg jest w pełni świadom, jakie plany ludzie obmyślają. Te rzeczy, które ludzie skrywają w swoich piersiach, nie są zawsze tymi, które potem ujawniają. Wszystko to zna jednak Bóg. To, co Bóg postanawia i czyni, jest absolutnie tym,

co winno być postanowione i uczynione, i jest pełne mądrości.

27. Odnośnie do Księgi Jasnej, zob. niniejszą surę, werset 1, przyp. 1, oraz 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13.

28. Dzieci Izraela, i idąc za nimi, chrześcijanie poróżnili się w wielu sprawach, jak np. kwestia Boskości, Proroka Salomona, Marii i Jezusa oraz w wielu innych kwestiach dotyczących innych Proroków. Koran rozjaśnił prawdę, szczególnie w sprawach o zasadniczym znaczeniu, dotyczących wiary i jej fundamentów.

77. I z całą pewnością dla wiernych jest przewodnikiem (we wszystkich sprawach) i łaską (pełną błogosławieństw).

78. Oto wasz Pan rozstrzygnie pomiędzy nimi (wiernymi i niewiernymi) zgodnie ze swoim wyrokiem. On jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta; Wszechwiedzący.

79. Przeto zaufaj Bogu. Z pewnością, z tobą jest prawda, jasna i niewątpliwa.

80. Nie zdołasz jednak sprawić, by martwi usłyszeli, ani nie spowodujesz, by głusi posłyszeli wezwanie, skoro już odwrócili się plecami, uciekając.

81. Nie zdołasz też wyprowadzić ociemniałych z ich błędów. Nie możesz sprawić, by usłyszał ktokolwiek, poza tymi, którzy (będąc bez uprzedzeń, podję-

li postanowienie i) uwierzyli w Nasze Objawienia i Znaki (w świecie zewnętrznym i w głębi swych serc) i są gotowi poddać się (prawdzie).

82. A kiedy nadejdzie chwila wypełnienia się Słowa (kary) wobec nich, My wyprowadzimy dla nich z ziemi żywą istotę, która przemówi do nich: że (oto) ludzie nie mają pewności wiary w Nasze Znaki i Objawienia²⁹.

83. (I nadejdzie) Dzień, kiedy podniesiemy i zgromadzimy spośród każdej wspólnoty zastęp tych, którzy za kłamstwo uznawali nasze Objawienia i Znaki (stanowiące o prawdzie zasad wiary), i ci zostaną ustawieni (i poprowadzeni do miejsca rozrachunku),

84. Aż dotrą tam, gdzie On ich zapyta: „Czy negowaliście Moje Objawienia i Znaki, choć nie mieliście o nich pełnej i pewnej wiedzy? Jeśli tak nie było, to coż innego czyniliście?”

85. Słowo (kary) wypełni się wobec nich ze względu na to, że czynili niesprawiedliwość (a szczególnie za to, że przypisywali Bogu współtowarzyszy). Wtedy nie będą (w stanie) mówić (ani jednego słowa usprawiedliwienia czy obrony).

86. Czyż nie zauważyli, że uczyniliśmy noc po to, by mogli w czasie niej wypooczywać, i dający jasny widok dzień (by wykonywali swą pracę)? Zaiste, w tym są znaki dla ludzi, którzy wierzą.

87. W Dniu, kiedy zadną w Trąbę³⁰, wszystkich tych, którzy znajdują się w Niebiosach, i wszystkich tych, którzy znajdują się na Ziemi, porazi strach i przerażenie, za wyjątkiem tych, których Bóg zechce od tego uwolnić. I wszyscy przybędą przed Jego Oblicze poniżeni.

88. Zobaczycie góry, o których sędzicie, że są trwale i niewzruszone, lecz, zaiste, one (stałe się poruszają wraz z ruchem Ziemi i) przeminają, jak przemijają chmury. (I zostaną skruszone w Dniu Sądu, i przyjmą kształty właściwe dla Tamtego Świata). Oto wzór Boga, który wszystko wydoskonalił. On jest w pełni świadom tego, co czynicie.

29. Istnieje nieco przekazów dotyczących tego werseku, a szczególnie żywej istoty, która ma być wyprowadzona z ziemi przy końcu czasów. Wyrażono kilka opinii. Zasadniczy sens jest taki: Bóg będzie ukazywał Swoje znaki, szczególnie poprzez rozwój naukowy, w świecie zewnętrznym i w samych ludziach do czasu, gdy stanie się dla ludzi jasne, że Koran jest prawdziwy. Oznacza to, że ludzkość i wszechświat wraz ze wszystkimi swymi cechami okażą się zbiorem dowodów na prawdziwość tego, co głosi Koran, lecz mimo to ludzie, pogrążeni w zaspokajaniu swoich żądz cielesnych i omamieni osiągnięciami nauki, którymi obdaruje ich Bóg, będą trwać uparcie w niewierze i niesprawiedliwości. Najprawdopodobniej spowodują, że pewien gatunek małych (mikroskopijnych) zwierząt bądź też jakieś rzeczy ruchome (istoty mechaniczne) pojawią się i będą im szkodzić. Stanie się jasne, że – czy ludzie uwierzą czy

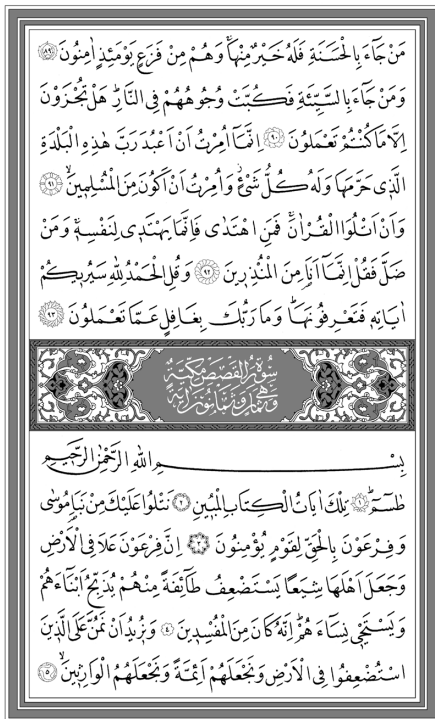
też nie – wszystko to wydarzy się ze względu na ich niewiarę, złe uczynki oraz prowadzenie życia niemoralnego i rozpustnego.

30. Odnośnie do Trąby i dęcia w nią, zob. 2, przyp. 31; 6:73, przyp. 13 oraz 39:68, przyp. 22. W Trąbę będą dąć dwukrotnie. Dęcie wspomniane w tym wersecie jest drugim dęciem, które spowoduje, że zmarli powstaną ze swoich grobów, rozejrzą się wokół w strachu i przerażeniu, a potem ruszą w pokorze ku Bogu. Jeśli chodzi o tych, którzy zostaną uwolnieni od strachu owego Dnia, zob. 21:101-103 oraz wersekt 89 poniżej. To będą ludzie, którzy przybędą na Dzień Sądny z dobrem (wolni od grzechów) i odnośnie do których został już wydany przez Boga dekret o ostatecznym dobru, jakie ich czeka. Wszyscy jednak, bez wyjątków, zostaną przyprowadzeni przed Oblicze Boga, ale wyróżnieni słudzy Boga o najwyższej szczerości zostaną zwolnieni od przepytywania (37:128).

384

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

٣٨٤

89. Ci, którzy (w Dniu Sądu) przybędą z dobrym uczynkiem (i oczyszczeni z grzechów), otrzymają więcej niż ten jest wart; i będą tego Dnia bezpieczni od przerażenia i strachu.

90. Ci jednak, którzy przyjdą ze złym (niewybaczalnym) uczynkiem, będą wrzuceni twarzami w Ogień piekielny. „Czyż otrzymaliście zapłatę za coś innego niż to, co zwykliście czynić?”

91. (Powiedz, o Wysłanniku:) „Nakazano mi oddawać cześć jedynie Panu tego miasta (Mekki, gdzie został zbudowany pierwszy dom modlitwy poświęcony Jedyjnemu Bogu, i) który On uświęcił; a do Niego należy wszystko. I nakazano mi być jedynym spośród muzułmanów (a

zatem tych, którzy poddają się Bogu i są posłuszni wszelkim Jego rozkazom).

92. I (polecono mi także) recytować Koran (by przekazywać Posłannictwo Boże). Kto zatem wybiera podążanie właściwą drogą, podąża nią jedynie dla (dobrej swej) duszy. A jeśli ktoś pragnie zbłądzić, powiedz: „Ja jestem jedynym z wysłanników posłanych po to, by ostrzegać”.

93. Powiedz także: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu. Niebawem On pokaże wam Swe znaki (dowodzące tego, że cokolwiek On zdecyduje, jest prawdziwe) i poznacie je”. I wasz Pan nie jest nieświadomy tego, co czynicie.

SURA 28

AL-KASAS (OPOWIADANIE)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 88 wersetów, została objawiona w Mekce. Jej tytuł pochodzi od słowa *kasas* (*qasas*) w wersecie 25. Ponownie podejmuje temat życia i posłannictwa proroka Mojżesza i zawiera radosne wieści dla Wysłannika Bożego i wiernych.

Historia Dzieci Izraela stanowi swoisty przykład dziejów całej ludzkości i cywilizacji ludzkiej. Poza tym prorok Mojżesz, w większym stopniu niż którykolwiek inny prorok, przypominał pod różnymi względami Wysłannika Bożego (np. przynosząc nowe prawo i zmagając się z nieprzyjaciółmi). Dlatego też tak często wspomniany jest w Koranie.

Poniższe wersety Starego Testamentu zapowiadają nadejście Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo Boże, i zwracają uwagę na podobieństwo pomiędzy nim, a prorokiem Mojżeszem (pokój z nim): *I odrzekł mi Pan: Dobrze*

powiedzieli. Wzbudzę im proroka spośród ich braci, takiego jak ty, i włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co rozkażę. Jeśli ktoś nie będzie słuchać moich słów, które on wypowie w moim imieniu, Ja od niego zażądaję zdania sprawy (Powtórzonego Prawa, 18:17-19).

Z tychże wersetów wynika jasno, że proroka spośród ich braci oznacza proroka z linii Ismaila, gdyż był on bratem Izaaka, praojca

Dzieci Izraela. Jedyńm prorokiem, jaki przyszedł po Mojżeszcu i przypominał go na wiele sposobów, był Prorok Muhammad. Koran wskazuje na to w następującym wersecie: *Zaprawdę, My posłaliśmy do was (o, ludzie) Wysłannika, świadka przeciwko wam (który zaświadczy na Tamtym Świecie o waszych czynach – jak się mają do Boskiego Posłannictwa), tak jak posłaliśmy Wysłannika do Faraona (73:15).*

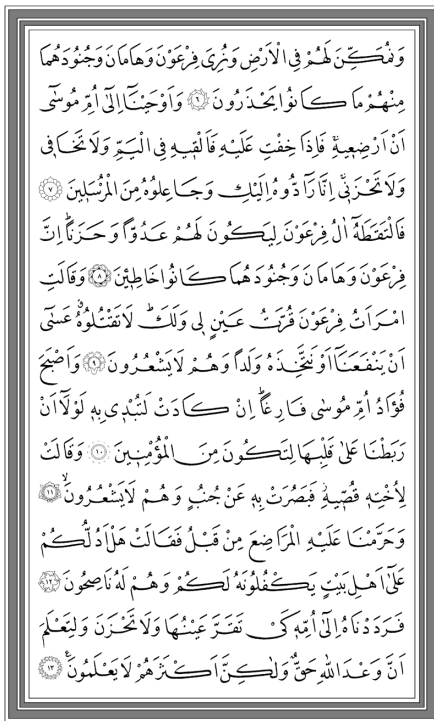
W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. *Ta. Sin. Mim.*
2. Oto Objawienia Księgi jasnej, w sposób oczywisty ukazującej prawdę.
3. Przekazujemy ci obecnie zgodnie z prawdą i dla przykładu niektóre ze zdarzeń, jakie miały miejsce pomiędzy Mojżeszem a Faraonem; (są one przeznaczone) dla ludzi, którzy uwierzą.
4. Zaprawdę, Faraon stał się zarozumiałym tyranem na ziemi (egipskiej) i

podzielił jej ludność na grupy. Jedną z nich upokarzał i ciemiężył, zabijając jej synów, a zostawiając przy życiu kobiety (dla dalszego upokorzenia i zadawania dalszych cierpień). On z pewnością należał do szerzących chaos i zepsucie.

5. My jednak chcieliśmy okazać Naszą łaskawość tym, którzy byli upokarzani i uciskani na ziemi, i uczynić ich przykładowymi przywódcami (by przewodzili ludziom na drodze do Boga i w życiu), i uczynić ich spadkobiercami (chwały Faraona i ziemi, na której błogosławiliśmy ludziom).

6. Oraz umocnić ich na ziemi, by Faraon i Haman¹, a także ich zastępy, odczuli to, czego się z ich strony lękali (ze strony tych ludzi, których uciskali).

7. Natchnęliśmy matkę Mojżesza, mówiąc: „Masz go karmić (przez pewien czas (nie bojąc się o jego życie), a później, jeśli będziesz mieć powody do lęku o niego, to włóż go do rzeki i nie bój się ani nie smuć. Z pewnością przywrócimy go tobie i uczynimy go jednym z Wysłanników”.

8. (Tak też się stało). I rodzina Faraona zabrała go do siebie, by stał się dla niej przeciwnikiem i źródłem smutku. Zaiste, Faraon, Haman i ich zastępy trwali w nieprawości (niesprawiedliwie traktując ludzi, a szczególnie Dzieci Izraela)².

9. Żona Faraona powiedziała (do niego): „Oto dziecię, które stanie się źródłem radości dla mnie i dla ciebie. Nie pozbawiaj go życia. On być może okaże się dla nas użyteczny albo przysposobimy go jako syna”. Oni byli nieświadomi (tego, jak są przygotowywane zdarzenia i jaka będzie ich ostateczna konsekwencja).

10. W sercu matki Mojżesza powiększała się pustka i wyjawiałyby wszystko o nim (w nadziei, że zostanie jej wrócony), gdybyśmy nie umocnili jej serca tak, by trwała w wierze (w Naszą obietnicę).

11. Rzekła do jego siostry: „Śledź go (potajemnie)”. Przeto ona obserwowała go z oddali tak, by inni nie byli tego świadomi.

12. Nie pozwoliliśmy już na mamki dla niego (i on odmawiał przyjmowania pokarmu od mamek wezwanych przez Królową). Wtedy jego siostra (która zdołała wejść do pałacu) powiedziała: „Czy mam was zaprowadzić do rodziny, która by się dla was nim zaopiekowała, i ona będzie dbać o niego?”

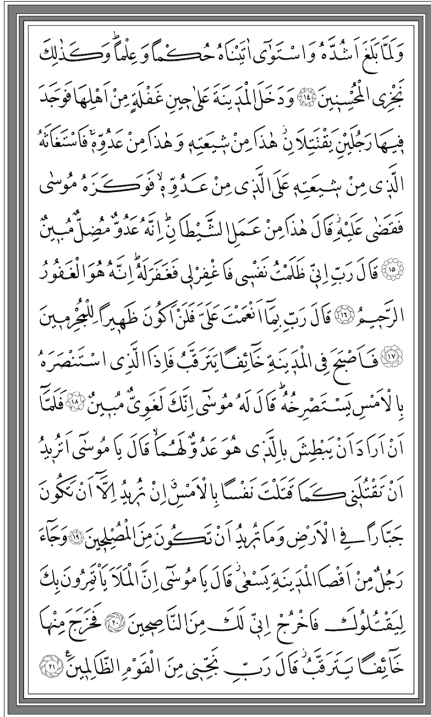
13. Tak oto zwróciliśmy go matce, by mogła się uradować i zapomnieć o smutku, i – by miała pewność, że obietnica Boga była prawdziwa. Lecz większość ludzi tego nie wie.

1. *Haman* wydaje się nie imieniem własnym, ale *Ha-Amen*, tytułem, jaki nosił najwyższy kapłan kultu Amona, który dominował w starożytnym Egipcie. Zajmował on drugie miejsce w hierarchii ważności, zaraz po samym faraonie, i służył mu jako główny doradca (Asad, 590, przyp. 6).

Inny argument został wysunięty przez Maurice'a Bucaille'a, który twierdzi, że imię *Haman* występuje w pewnych inskrypcjach staroegipskich, a szczególnie w znajdujących się w Hofmuseum w Wiedniu (obecnie Naturhistorisches Museum Wien, *Aegyptische Inschriften*, I34, s. 130), i jest wymieniane w słowniku imion egipskich Rankego, jako: *Vorsteher der Steinbrucharbeiter* – „kierownik robotników kamieniołomu”

(http://en.wikipedia.org/wiki/Haman_%28Islam%29).

2. Po umocnieniu przez Boga Proroka Józefa w Egipcie, gdzie przebywał wraz z rodziną Jakuba, Dzieci Izraela osiągnęły tam wysoką pozycję. Bóg wyznaczał spośród nich Proroków i wysokiej rangi administratorów, uczynił z nich ludzi wolnych, panów swoich spraw (5:20). Dlatego też Faraon i możni obawiali się, że mogą oni odzyskać swoją dawną pozycję, pozbawić go i możnych władzy, a nawet wypędzić z Egiptu i obalić ich religię państwową oraz sposób życia (20:63). To dlatego w swoistym akcie ludobójstwa zabili synów Izraelitów, a oszczędzili ich kobiety. Chcieli je zmusić do poślubienia Egipcjan.

14. A kiedy Mojżesz osiągnął w pełni wiek męski i dojrzałość, obdarowaliśmy go zdrowym, mądrym osądem rzeczy i szczególną wiedzą. W taki sposób nagradzamy poświęcających się czynieniu dobra tak, jak gdyby widzieli Boga.

15. (Pewnego dnia Mojżesz wyszedł z pałacu, w którym mieszkał) i wszedł do miasta w chwili, gdy nie był obserwowany przez jego mieszkańców. Napotkał dwóch walczących ze sobą mężczyzn, jednego z własnego ludu, a drugiego spośród jego nieprzyjaciół (Egipcjan). Ów należący do jego ludu wezwał go na pomoc przeciwko temu drugiemu, który był spomiędzy wrogów. Wtedy to Mojżesz uderzył go pięścią i pozba-

wił życia (nieumyślnie). Rzekł: „To (co zaszło: wrogość i walka) jest dziełem Szatana. Zaprawdę, on jest wrogiem jawnym, prowadzącym ku zbłądzeniu”.

16. I powiedział (także, zwracając się do Boga): „O, Panie mój! Zaiste, uczyniłem sobie niesprawiedliwość, przeto wybacź mi”. I On mu wybaczył. Oto On jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec Swych wierzących, skruszonych sług).

17. Mojżesz rzekł: „Mój Panie! Ze względu na wszystkie łaski, którymi mnie obdarowałeś, nigdy nie będę wspierał winowajców”³.

18. Następnego ranka znalazł się w mieście, uważny i pełen obaw. A człowiek, który poprzedniego dnia szukał u niego pomocy (zwrócił się ku niemu) i ponownie zawołał o pomoc. Rzekł do niego Mojżesz: „Ty naprawdę jesteś jawnym podżegaczem”.

19. Potem zaś, gdy zamierzał rzucić się na mężczyznę, który był nieprzyjacielem ich obydwu, ten (Izraelita, który sądził, że Mojżesz chce zaatakować właśnie jego, gdyż przecież nieco wcześniej surowo go skarcił) powiedział: „Mojżesz, czy zamierzasz mnie zabić, tak jak zabiłeś wczoraj tamtego człowieka? Pragniesz jedynie stać się tyranem na tej

ziemi i nie chcesz być pomiędzy tymi, którzy szerzą dobro!”

20. I przybył wówczas z najdalszego krańca miasta (gdzie rezydował dwór) pewien człowiek i rzekł: „Mojżeszu, możni radzą nad twoją sprawą, by cię zabić. Opuść więc miasto. Ja naprawdę

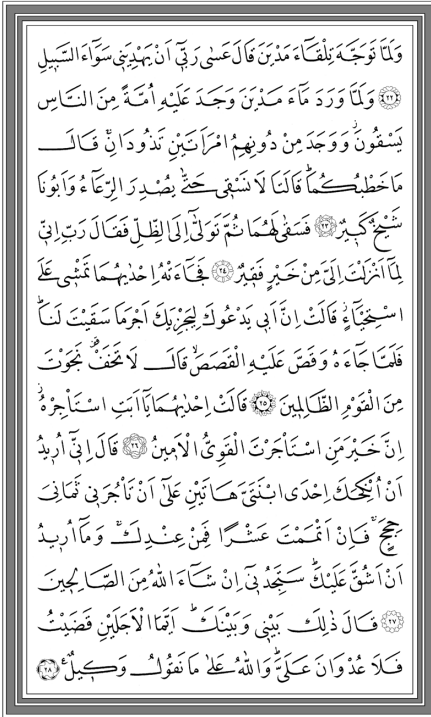
należę do tych, którzy szczerze życzą ci dobrze”.

21. I tak (Mojżesz) opuścił miasto, pełen obaw i uważnie rozglądając się wokół. Powiedział (zwracając się do Boga): „Panie mój, wybaw mnie od ludu niesprawiedliwego i tyrańskiego!”

---

3. Niektórzy komentatorzy koraniczni rozumieją to ślubowanie Mojżesza, pokój z nim, tak, że zdecydował się opuścić pałac Faraona, gdyż chciał uniknąć czynienia czegoś, co mogłoby mu pomóc. Jego rządy były bowiem tyrańskie. Bóg nakazuje w Koranie: *I nie skłaniajcie się ku tym, którzy czy-*

nią niesprawiedliwość (Bogu, przypisując Mu współtowarzyszy, oraz ludziom - naruszając ich prawa), aby nie dotknął was Ogień. Oto -poza Bogiem -nie macie opiekunów ani prawdziwych przyjaciół (lecz jeśli będziecie się skłaniać ku czyniącym niesprawiedliwość), nie otrzymacie (Bożej) pomocy (11:113).

22. Podążając w kierunku (krajiny) Midian (najbliższego terytorium niezależnego od Egiptu), rzekł: „Mam nadzieję, że mój Pan poprowadzi mnie ku właściwej drodze (bym uniknął pojmania przez Egipcjan)”.

23. A kiedy przybył do studzien Midianu, zastał tam grupę ludzi pojących swe stada, a prócz nich napotkał dwie kobiety (dziewczyny) przytrzymujące z tyłu swoją trzodę. Odezwał się (do nich): „Co jest z wami?” Obydwie (kobiety) odrzekły: „Nie napojmy swojej trzody, dopóki pasterze nie zabrają swych stad. (Wykonujemy tę pracę, gdyż) nasz ojciec jest bardzo starym człowiekiem”.

24. Napoił więc Mojżesz ich trzodę, po czym wycofał się do cienia i powie-

dział (zwracając się do Boga): „Panie mój! Zaprawdę, ja potrzebuję tego, co z dobrych rzeczy możesz mi zesłać”.

25. Wówczas podeszła ku niemu zawstydzona jedna z owych dwu (dziewczyn)⁴ i rzekła: „Mój ojciec cię zaprasza, by cię nagrodzić za napojenie naszej trzody”. I kiedy on (Mojżesz) udał się do niego⁵ i opowiedział mu całą swą historię, ten stwierdził: „Nie lękaj się już! Jesteś teraz bezpieczny od niesprawiedliwego i występnego ludu”.

26. Jedna z dwu córek powiedziała: „Ojcze, wynajmij go, gdyż najlepszy do pracy będzie ktoś silny i godny zaufania (jak on)”.

27. (Ojciec) odezwał się do Mojżesza: „Chcę ci oddać za żonę jedną z dwóch moich córek, pod warunkiem, że spędzisz na służbie u mnie osiem lat (zgodnie z kalendarzem księżycowym). Jeśli jednak spędzisz dziesięć lat, to oddasz (mi) przysługę. Nie zamierzam nakładać na ciebie żadnych ciężarów. Zobaczysz, jeśli Bóg zechce, że jestem jednym ze sprawiedliwych”⁶.

28. (Mojżesz) odpowiedział: „Niech się więc tak stanie pomiędzy mną a tobą. Niezależnie od tego, który z terminów wypełnię, niech nie odniosę żadnej niesprawiedliwości. Bóg jest poręczycielem tego, co mówimy”.

4. Umar ibn al-Chattab, Drugi Kalif, niech Bóg będzie z niego zadowolony, tak komentował to zdanie: „Ona przyszła, idąc skromnie, z twarzą zakrytą częścią zewnętrznych szat, niepodobna do kobiet nieskromnych, które skore są do wałęsania się po nocy i bezwstydnie znajdują wszędzie swoją drogę, i które są zawsze gotowe do wyjścia na zewnątrz” (al-Alusi, 19:64).

5. Choć występują takie opinie, że owym starym człowiekiem, który gościł Mojżesza, był Prorok Szu’ajb, pokój z nim, to jednak wielu uczonych, jak np. Abdullah ibn Abbas, Hasan al-Basri oraz Sa’id ibn al-Dżubajr, a także komentatorzy Koranu: Ibn Dżarir at-Tabari i Ibn Kathir, nie podzielają owego

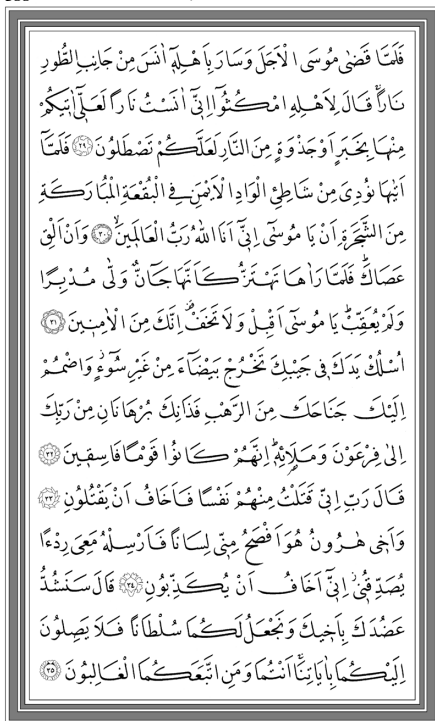
poglądu. Biblia i źródła żydowskie nie zawierają jasnych wskazówek co do jego tożsamości. Pewne jest jednak to, że był to człowiek wierzący i prawy.

6. Niniejszy werset sugeruje, że mężczyzna zatrudniający Mojżesza był człowiekiem bystrym. Pojął zapewne, jak wartościowym i obiecującym człowiekiem był Mojżesz. Uświadomił sobie zapewne też to, że jego gość potrzebuje przebyć okres edukacji duchowej dla misji, którą miał w przyszłości wypełniać. Z tej właśnie perspektywy należy postrzegać jego propozycję. Kiedyś Wysłannik Boży powiedział, że każdy Prorok, w tym on, wypasał przez pewien czas zwierzęta (al-Buchari, „Idżara”, 2).

388

سُورَةُ الْقَصَصِ

٣٨٨

29. Po wypełnieniu przez Mojżesza (uzgodnionego) terminu, kiedy to wędrował ze swą rodziną (przez pustynię), dostrzegł od strony góry (Synaj) ogień. Powiedział swej rodzinie: „Zaczekajcie tutaj! Albowiem zobaczyłem ogień w oddali. Przyniosę wam stamtąd wiadomość (o tym, gdzie jesteśmy i jaką drogę powinniśmy wybrać) albo przynajmniej przyniosę wam pochodnię (aby rozpalic ognisko), byście mogli się ogrzać”.

30. Gdy podszedł do ognia, ktoś zawołał do niego od prawej strony doliny, z drzewa (rosnącego) w błogosławionym miejscu: „O, Mojżeszu! Oto Ja, Bóg – Pan światów⁷.

31. Rzuć teraz swoją laskę”. (On rzucał, a) kiedy zobaczył, że ona wije się jak wąż, odwrócił się, by uciec. „O, Mojżeszu, podejdź bliżej i nie lękaj się. Ty (któryś został wybrany na Wysłannika), jesteś spośród tych, którzy są bezpieczni⁸.

32. Włóż swą prawą rękę za pazuchę: ona wyjdzie jaśniejaco biała i bez skazy. I zbliż swe ramię do siebie, by uwolnić się od strachu (i być gotowym na następne Moje polecenie). Oto dwa dowody (twojego posłannictwa, pochodzące) od twego Pana, dla Faraona i możnych z jego dworu. Zaiste, oni są ludem występny⁹”.

33. (Mojżesz) rzekł: „Panie mój! Ja uśmierciłem jednego z nich i boję się, że mnie zabiją (i nie pozwolą głosić Twego Posłannictwa).

34. A mój brat Aaron – on jest ode mnie wymowniejszy, przeto (wyznacz także i jego na wysłannika i) pošlij go ze mną jako pomocnika, który potwierdzi moją prawdomówność. Boję się bowiem, że oni uznają mnie za kłamcę”.

35. (Bóg) odrzekł: „Dodamy ci siły poprzez twego brata i obdarzymy was obu mocą i władzą⁹; i oni nie zdołają was dosięgnąć (i wyrządzić żadnej zamierzonej przez siebie szkody) ze względu na lęk przed Naszymi Znakami (cudami, *ajat*). Zwycięzcami będziecie wy obydwaj oraz (będą nimi) ci wszyscy, którzy za wami podążają”.

7. Wyjaśnienie tej relacji, zob. 27:8, przyp. 5.

8. Zob. także 27:10-11.

9. Jak stwierdza ciąg dalszy tego wersetu, musi się to odnosić do cudów danych Pro-

rokowi Mojżeszowi oraz do nieszczęść, jakimi Bóg nawiedził Faraona i jego lud, jedno po drugim (zob. 7:133-134). Może również nawiązywać do tych, którzy uwierzą i pójdą za Mojżeszem i Aaronem.

36. A kiedy Mojżesz przybył do nich (Faraona i możnych z jego dworu) z Naszymi Znakami oczywistymi, powiedzieli: „To (co pokazujesz jako cuda, mające dowieść twego posłannictwa, to) nic innego, jak tylko czary zmyślane. I my nigdy tego nie słyszeliśmy (wezwania¹⁰ do Tego, którego nazywasz Panem światów) za czasów naszych dawnych przodków”.

37. (Mojżesz) odrzekł: „Mój Pan wie najlepiej, kto przyszedł z prawdziwym przewodnictwem od Niego i do kogo będzie należeć ostateczne, szczęśliwe schronienie (zarówno w tym świecie, jak i w przyszłym). Zaiste, niesprawiedliwi nie osiągną pomyślności (ani swych celów)”.

38. Faraon (powrócił do dostojników ze swego dworu i) powiedział: „O, możni! Ja nie wiem, czy wy macie innego boga poza mną¹¹. Dobrze więc, o Hamanie, rozpal dla mnie ogień (w piecu), by wypalić na nim cegły. I zbuduj dla mnie wieżę wyniosłą, bym mógł zobaczyć Boga Mojżeszowego, choć sądzę, że on (Mojżesz) jest na pewno kłamcą”.

39. (Faraon) wzrastał w zarozumiałości na ziemi, on i jego zastępy, wbrew wszelkim prawom, i oni byli przekonani, że nigdy nie zostaną do Nas sprowadzeni (na Sąd).

40. Przeto pochwyciliśmy jego i jego zastępy i wrzuciliśmy ich do morza. Spójrz więc, jaki był koniec ludzi pełnych nieprawości!

41. I uczyniliśmy ich przywódcami (przykładem) zbłądzenia, wzywającymi (tych, którzy byli gotowi pójść za nimi) w Ogień piekielny. A (choć zatrudnia-

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرَى وَمَا سَعَفْنَا بِهِدَايَاتِنَا الْأُولَى ۝
 وَقَالَ مُوسَى رَبِّیْ أَعْلَمُ مِنْ جَاءِ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ يَنْصُرْ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝
 وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَا عَلَيَّ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ عَمَلٍ فَتَقُودُوا فِي يَاهَا مَا نَسْطَلُ الظَّالِمِينَ فَاكْجَلِ لِي صَدْرًا لَعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَى اللَّهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝
 وَاسْتَكَبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُم لَنَالُوا الْأَرْضَ حَمُولًا ۝
 فَخَذَّهَا لَهُ وَجُنُودُهُ فَبَدَأَ لَهُمْ فِي الْيَسْرِ فَاظْفُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝
 وَجَعَلْنَا هُمْ أَجْمَةً يُدْعَوْنَ إِلَى السَّارِ وَیَوْمَ الضَّمِيمَةِ لَا يُنصَرُونَ ۝
 وَأَنْبَعَتْ هُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الضَّمِيمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْتُولِينَ ۝
 وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَارًا لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّعَالَمِهِمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

ją wielu do posługiwania sobie na tym świecie, to) w Dniu Sądu Ostatecznego nikt ich nie wspomże.

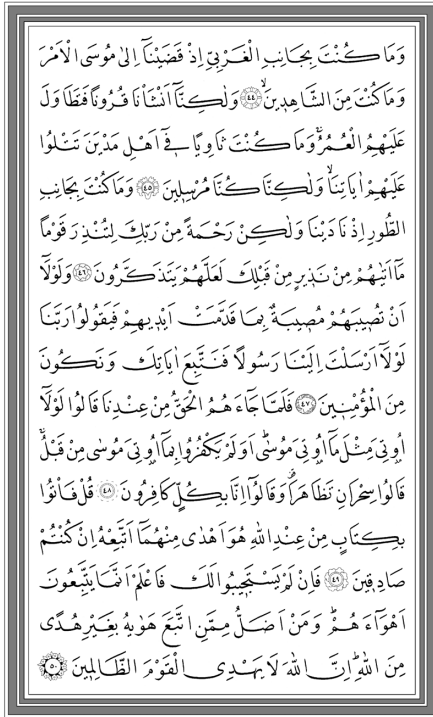
42. Sprawiliśmy, że szło za nimi przekleństwo na tym świecie (i jako zwodziciele pomnażali swe grzechy), a w Dniu Zmartwychwstania znajdą się pomiędzy odrzuconymi (i pozbawionymi Bożego Miłosierdzia).

43. Zaprawdę, gdy unicestwiliśmy wcześniejsze (występne) pokolenia, daliśmy Mojżeszowi Księgę (Torę) jako światło rozróżnienia i rozumu dla ludzi, a także jako przewodnictwo i miłosierdzie, ażeby mogli rozważać i rozpamiętywać.

10. Zob. 20:47-53; 26:23-29.

11. Odnośnie do roszczenia Faraona do boskości, zob. 26:29, przyp. 6.

44. (To wszystko, co opowiedzieliśmy ci o Mojżeszu i danej mu Księdze, jest Objawieniem dla ciebie, o Muhammdzie, gdyż) nie byłeś na zachodnim zboczach (doliny), kiedy to ustanowiliśmy Prawo (Torę) dla Mojżesza, i nie byłeś świadkiem (tego, co się tam wydarzyło).

45. Lecz (po nich) powołaaliśmy do istnienia liczne pokolenia i trwały one długie wieki. (Objawieniem jest to, co o nich mówisz, podobnie jak to, co przytrafiło się Mojżeszowi w Midianie. Albowiem) nie przebywałeś pośród ludu Midianu, a przekazujesz im (Mekkańczykom) Nasze Objawienia (o tym, czego Mojżesz tam dokonał). Oto My posy-

łaliśmy wysłanników (z Naszym Objawieniem).

46. Nie byłeś również na zboczach Góry (Synaj), gdy wzywaliśmy (Mojżesza), lecz (My objawiamy to wszystko Tobie) jako Miłosierdzie od twego Pana, byś mógł ostrzegać ludzi, do których przed tobą nie przybył żaden ostrzegający. (Dzieje się tak po to), by mogli rozważać i rozpańiętywać.

47. (Posłaliśmy cię jako Wysłannika), ażeby nie mówili, gdy spadnie na nich jakieś nieszczęście (w tym albo w przyszłym świecie), ze względu na to, co uczyniły wprzód ich ręce: „Panie nasz! Gdybyś tylko zesłał nam Wysłannika, bylibyśmy posłuszni Twym Objawieniom i znaleźlibyśmy się pośród wierzących”.

48. A jednak obecnie, mimo że przyszła do nich od Nas prawda (poprzez Wysłannika), oni wciąż mówią (usprawiedliwiając jej odrzucenie): „Dlaczegoż to on nie został obdarzony tym, co Mojżesz (wszystkim naraz)?”¹² Czyż oni wcześniej nie odrzucili wiary w to, co zostało dane Mojżeszowi?¹³ Oni powiedzieli: „Obydwe (Księgi) to czary, a jed-

na wspiera drugą”. I rzekli też: „Nie wierzymy w żadną z nich”.

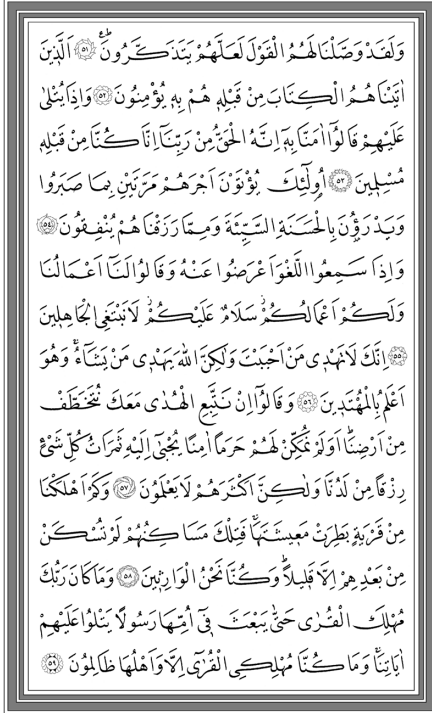
49. Powiedz (im): „Jeśli jesteście prawdomówni (w swym twierdzeniu, że obydwie Księgi zawierają czary, to) przynieście w takim razie inną Księgę od Boga, która by lepiej prowadziła ku drodze prostej niż którakolwiek z tych dwu, a ja będę postępował zgodnie z nią”.

50. A jeśli nie zdołają odpowiedzieć, to wiedz, że podążają wyłącznie za swymi kaprysami i pragnieniami. Któż bardziej błędzi aniżeli ten, kto podąża za swymi namiętnościami i upodobaniami, a pozbawiony jest Bożego przewodnictwa? Zaprawdę, Bóg nie jest przewodnikiem ludzi oddanych nieprawości i niesprawiedliwości.

---

12. To odniesienie do obiekcji mekkańskich politeistów: *Dlaczego ten Koran nie został mu zesłany od razu w całości? (25:32)*. Tora została dana Mojżeszowi jako kompletna księga.

13. Politeiści mekkańscy odrzucili Posłannictwo, Objawienia i wszystkie objawione Księgi, jak stwierdza werset 34:31: *My nie uwierzymy w ten Koran ani w nic (żadne Przesłanie), co przyszło przed nim*.

51. Oto przekazaliśmy im Słowo (werset za wersetem i rozdział za rozdziałem – dla ich dobra), by mogli (je) rozważać i rozpamiętywać.

52. Ci, którym daliśmy Księgę wcześniej, uwierzyli w nie¹⁴.

53. Gdy im je recytują, mówią: „Wierzmy w nie. To jest na pewno prawda od naszego Pana. Nawet zanim ono przyszło, my już byliśmy poddani (Woli Bożej)”.

54. Ci zostaną dwukrotnie obdarzeni nagrodą, gdyż wytrwali (w praktykowaniu swej religii, wolni od kłamstwa; i nie poddając się żadnym uprzedzeniom w tym względzie, podążają za Koranem i Muhammadem). Oni zwalczają zło

dobrem, a z tego, w co ich zaopatrzyliśmy (majątku, wiedzy i mocy) rozdają (na sprawę Boga i dla potrzebujących wyłącznie po to, by podobać się Bogu).

55. A kiedy słyszą próżną (bezużyteczną lub agresywną) rozmowę, odwracają się od niej, nie odpowiadając na nią, i mówią (do tych, którzy w niej uczestniczą): „Nam będą policzone nasze czyny, a wam – wasze czyny. Pokój wam! Nie zamierzamy mieszać się z nieświadomymi (Boga, prostej ścieżki oraz dobra i zła)”.

56. Ty nie zdołasz poprowadzić ku prawdzie tych, których miłujesz, lecz Bóg jest Przewodnikiem dla tych, dla których zechce. On zna najlepiej tych, którzy są prowadzeni drogą prostą.

57. Oni mówią: „Jeśli podążymy drogą prostą wraz z tobą, to zostaniemy unicestwieni na naszej ziemi”. Czyż nie osadziliśmy ich w bezpiecznej świątyni, do której – jako zaopatrzenie od Nas – dostarczane są wszelakie towary? Jednakże większość z nich nie wie (że to My ich chronimy i zaopatrujemy, sądzą zaś, że to idole i posągi, którym oddają cześć, przyciągają inne plemiona arabskie do Mekki dla handlu i że to one chronią ich przed nimi).

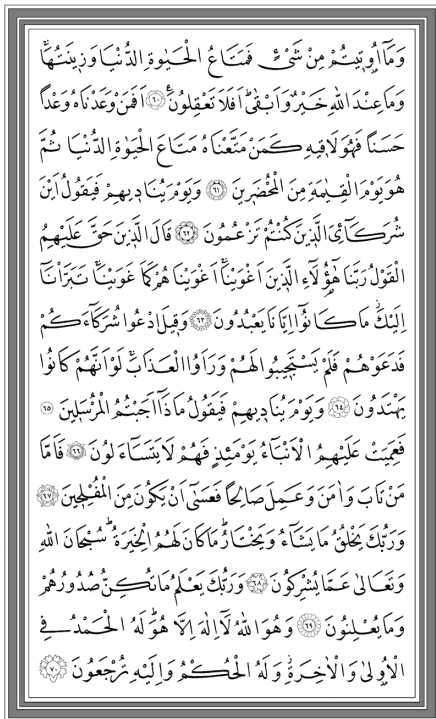
58. Ileż to miast zniszczyliśmy, które radowały się w swej zarozumiałości obfitością. Oto domostwa ich (mieszkańców): po nich nie przebywał tam nikt prócz niewielu ludzi przez krótki jedynie czas. To My zawsze jesteśmy spadkobiercami (i żyjemy wiecznie, gdy już wszyscy pomarli).

59. Twój Pan nie niszczy jednak żadnych miast, dopóki nie powoła w ich metropoli wysłannika, który przekaze im Nasze posłannictwo. My nigdy nie niszczymy miast, chyba że ich mieszkańcy są ludźmi występniymi (którzy przypisują Bogu współtowarzyszy i oddają się czynieniu niesprawiedliwości).

---

14. To nie oznacza, że wszyscy Ludzie Księgi rzeczywiście uwierzyli w Koran. Werset ten odnosi się do niektórych spośród nich, którzy

uwierzyli w okresie mekkańskim misji Proroka Muhammada, pokój z nim.

60. Cokolwiek jest wam dane (z tego świata), jest jedynie dla przemijającego zadowolenia z życia doczesnego na tym świecie i jego przyozdobieniem. Tymczasem to, co przygotował (dla was) Bóg (jako nagrodę za wasze dobre czyny i czym obdaruje was bardziej niż na to zasługujecie), jest dużo lepsze i trwalsze. Czy nie zastanowicie się i nie pojmiecie?

61. Czy ten, któremu daliśmy piękną obietnicę (przebaczenie i raj), która się dla niego spełni, podobny jest do tego, któremu pozwoliliśmy czas niejaki zażywać przyjemności życia doczesnego, którzy jednak w Dniu Zmartwychwstania znajdzie się pośród oskarżonych (i przeznaczonych do ukarania)?

62. Owego Dnia wezwie ich Bóg i powie: „Gdzież są ci (istoty, rzeczy i siły), o których twierdziście, że są Moimi współtowarzyszami?”

63. Ci (którzy zwodzili innych ku temu, by przypisywali Bogu współtowarzyszy i) wobec których wypełniony zostanie wydany przez Boga rozkaz ukarania, odpowiedzą: „Panie nasz! Tych, których poprowadziliśmy ku zbłądzeniu, zwiędliśmy, gdyż sami pobłądziliśmy (i oni nas naśladowali z własnej woli, wcale ich do tego nie przymuszaliśmy). Oto w Twej Obecności oświadczamy, że jesteśmy niewinni (tego, iż oni wzięli nas za Twoich współtowarzyszy). To nie nam oddawali cześć. (Oni czcili raczej swoje własne namiętności)”.

64. I zostanie powiedziane (tym, którzy uznawali ich za współtowarzyszy Boga): „Wezwijcie na pomoc swoich współtowarzyszy!” I oni będą ich wzywać, ale tamci nie odpowiedzą na ich wołania i zobaczą karę. O, gdyby byli poszli za wskazówkami prowadzącymi na Drogę Prosta!

65. Owego Dnia Bóg wezwie ich (raz jeszcze) i zapyta: „Jak odpowiedzieliście Wysłannikom?”

66. Tego Dnia zostaną im zaciemnione (wszelkie sposoby zdobycia) wiadomości i nie zdołają (nawet) zadać sobie nawzajem pytania.

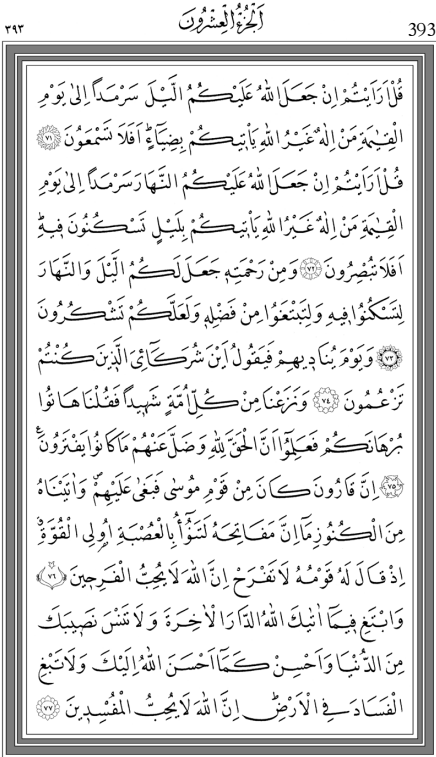
67. Lecz ci, którzy okażą skruchę, uwierzą i będą czynić dobre, prawe dzieła – oni mogą mieć nadzieję, że znajdą się pomiędzy tymi, którzy osiągną sukces.

68. Twój Pan stwarza, cokolwiek zechce, a także wybiera i postanawia (dla Swoich sług) taki bieg życia, jaki zechce. Oni nie mają wolności wyboru (względem tego, co Bóg wybrał i rozkazał). On jest pełen chwały i całkowicie wzniosły – ponad

tym, co oni Mu przypisują jako współtowarzyszy.

69. Twój Pan wie, co ich piersi skrywają, a co odkrywają.

70. On jest Bogiem, poza Nim nie ma boga (i jedynie On jest godzien czci). (Skoro wszelkie piękno, doskonałość, osiągnięcia i łaski pochodzą zasadniczo od Niego), Jemu wszelka chwała i wdzięczność na początku i na końcu (wszelkiego stworzenia w tym i w przyszłym świecie). Wyłącznie do Niego należy Sąd i władza i do Niego zostaniecie sprowadzeni.

71. Powiedz: „Czy wy kiedykolwiek zastanawialiście się nad tym, że gdyby Bóg uczynił nad wami noc nieustanną – aż do Dnia Zmartwychwstania – to, czy znalazłby się inny bóg poza Bogiem (Jedynym), który zdołałby przynieść wam światłość? Czyż zatem nie nastawicie uszu (ku prawdzie i nie zaczniecie na nią zważać)?

72. Czy wy kiedykolwiek zastanawialiście się nad tym, że gdyby Bóg uczynił nad wami dzień nieustanny – aż do Dnia Zmartwychwstania – to, czy znalazłby się inny bóg poza Bogiem (Jedynym), który zdołałby przynieść wam noc dla odpoczynku? Czyż nie dostrzeżecie (prawdy i nie zaczniecie na nią zważać)?”

73. On uczynił dla was noc i dzień z miłosierdzia, byście odpoczywali (nocą) i szukali Jego dobrodziejstw (w ciągu dnia), i byście składali Mu dzięki (za dzień i noc).

74. Nadejdzie Dzień i On wezwie tych, którzy przypisują Mu współtowarzyszy, i powie: „Gdzież teraz są ci (istoty, rzeczy i siły), o których twierdziliście, że są Moimi współtowarzyszami?”

75. I My weźmiemy z każdej wspólnoty świadka (wysłannika doń posłanego) i powiemy (do tych, którzy odrzucili wysłanników): „Przynieście swój dowód (na to, że Bóg ma współtowarzyszy)!” Wtedy będą (już) wiedzieć, że wszelka prawda spoczywa u Boga i że tylko Bóg ma absolutne prawo (do Boskości i panowania); a wszystko (fałszywe bóstwa), co wymyślili przeciwko Bogu, zawiedzie ich.

76. Karun (*Korah*) należał do ludu Mojżesza, lecz zdradził go i uciskał¹⁵. My obdarzyliśmy go tak wielkimi skarbami, że same klucze do nich były zbyt ciężkie dla grupy mocarzy. Nawet jego własny lud go ostrzegał: „Nie unos się próżną radością ze swoich bogactw. Zaprawdę, Bóg nie miłuje tych, którzy popadają w pustą radość.

77. Zmierzaj zaś, przy pomocy tego, czym obdarował cię Bóg, do Domu na Tamtym Świecie (rozdając z tego, co posiadasz, na dobroczynność), nie zapominając jednak o swoim udziale (który Bóg ci wyznaczył) w tym świecie¹⁶. Czyń dobro innym, gdyż Bóg okazał ci dobroć (z czystej Swej łaskawości). Nie szukaj na ziemi zepsucia i zgorszenia, albowiem Bóg nie miłuje tych, którzy powodują zepsucie i szerzą zgorszenie”.

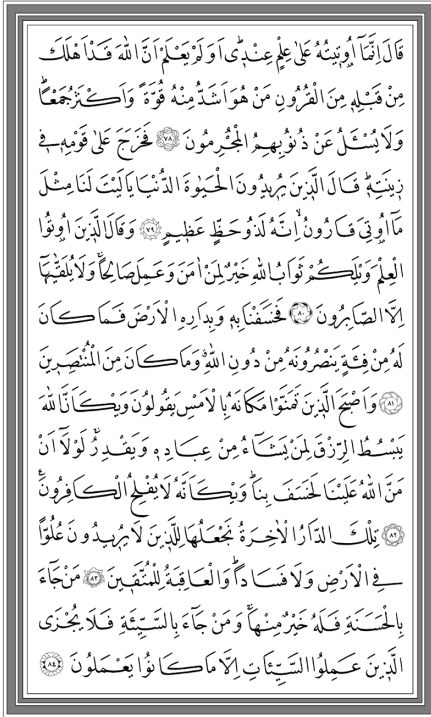
15. Opowieść o Karunie (w Biblii jest to Korah) stanowi kolejny argument przeciwko wymówkom mekkańskich niewiernych, że jeśli by podążyli za Koranem w towarzystwie Wysłannika, to zostaliby na swojej ziemi doszczętnie zniszczeni (werset 57). Takie wymówki czynili bogaci kupcy, zamożni ludzie trudniący się pożyczaniem pieniędzy oraz ci, którzy w Mekce gromadzili odsetki. Ich jedynym zainteresowaniem było maksymalizowanie dochodów pieniężnych i zachowanie luksusu, w jakim żyli. Zwykli ludzie zaś traktowali ich nieraz jako wzory do naśladowania. Pragnęli być jak oni i prowadzić podobne życie.

Karun, pomimo tego, że był Izraelitą, sprzymierzył się z Faraonem i stał się jednym z jego najbliższych dworzan. Ponieważ zaś był również jednym z trzech najgłośniejszych przeciwników Mojżesza, pokój z nim, Koran wspomina go wraz z Faraonem i Hamanem jako tych, którzy prześladowali lud i do których posłany został Mojżesz ze znakami od Boga (cudami) i z jasną władzą (40:23-24). To pokazuje, że Karun zdra-

dził swój lud i stał się agentem wroga, który chciał zniszczyć Dzieci Izraela. Ze względu na swoją zdradę osiągnął wysoką pozycję na dworze Faraona.

16. Bóg wyznaczył każdej żywej istocie pewien udział w zaopatrzeniu tego świata, który wystarcza dla zachowania jej przy życiu. Zaopatrzenie to przychodzi samo do drzew i roślin, gdyż nie mają one świadomości, woli ani mocy, aby je zdobyć. Dzieci uzyskują je również prawie bez żadnego wysiłku, gdyż także są bezsilne. Kiedy istota świadoma wzrasta w siłę i odpowiedzialność za siebie, musi pracować, aby zdobyć dla siebie zaopatrzenie. Ważne przy tym jest to, że ludzie muszą zarabiać w sposób dozwolony. Islam, choć nie zabrania posiadania majątku, zaleca życie umiarkowane. Nakazuje, aby pewna kwota (*zakaat*) została przeznaczona na potrzebujących, i zachęca bogatych do wydawania więcej na dobroczynność i inne dobre cele. Nakazuje również z empatią, aby pieniądze były zarabiane w sposób legalny i wydawane na legalne cele.

78. On odrzekł: „Wszystko to zostało mi dane jedynie ze względu na pewnego rodzaju wiedzę, którą posiadm¹⁷. Czyż nie wiedział o tym, że Bóg unicestwił spośród pokoleń, jakie były przed nim, ludzi o większej mocy, a bogactwa, jakie nagromadzili, były wspanialsze? W istocie, ludzie występni, przywiązani do popełniania grzechów, nie zostaną zapytani o swe winy (zanim nie zostaną unicestwieni i nie będą mogli się obronić).
79. (Korah) ukazał się swemu ludowi w całym przepychu. Ci, którzy dbali jedynie o życie doczesne, mówili: „O, gdybyśmy tylko posiadali to, co zostało dane Korahowi! Doprawdy, on jest posiadaczem olbrzymiego majątku!”

80. Ci natomiast, którzy zostali obdarzeni wiedzą (prawdziwą)¹⁸, mówili: „Biała ci! O wiele lepsza jest nagroda, którą daje Bóg wierzącym i czyniącym dobre, prawe dzieła. Nie osiągnie jej nikt, poza cierpliwymi (którzy pokonują wytrwale przeciwności, unikając grzechów i okazując posłuszeństwo Bogu)”.

81. My tedy sprawiliśmy, że ziemia pochłonięła jego i miejsce jego zamieszkania. I nie było zastępu, który by pospieszył mu z pomocą przeciwko Bogu, on sam także nie był w stanie sobie pomóc.

82. A rankiem ci, którzy (jeszcze) poprzedniego dnia pragnęli zajmować jego miejsce, poczęli mówić: „Biada nam! (Oto zapomnieliśmy, że to) Bóg rozszerza zaopatrzenie, komu zechce spośród Swych sług, i pomniejsza je (komu zechce). Jeśliby Bóg nie był dla nas łaskawy, to sprawiłby, że i my zostalibyśmy pochłonięci. Biada nam! (Albowiem zapomnieliśmy, że) niewierzący nie cieszą się pomyślnością”.

83. A Dom na Tamtym Świecie wyznaczmy tym, którzy nie dążą na ziemi do władzy pełnej arogancji ani nie powodują zepsucia i chaosu. (Prawdziwie upragniony) koniec czeka bogobojnych i pobożnych.

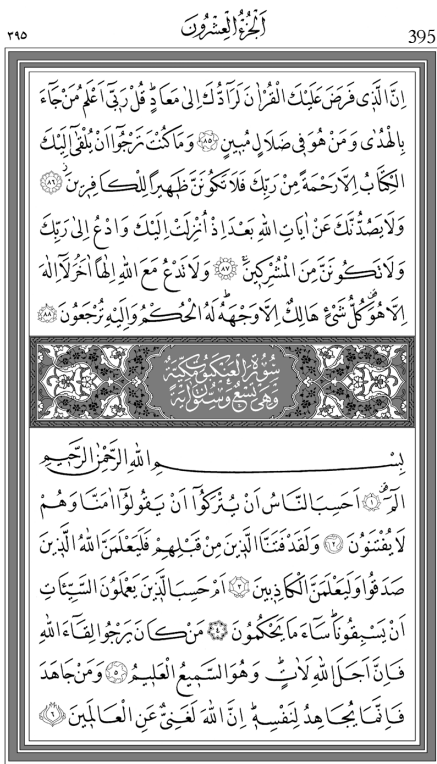
84. Kto przychodzi do Boga z dobrym uczynkiem, otrzyma lepszy od niego; kto zaś przychodzi ze złym uczynkiem – ten, czyniąc zło, otrzyma odpłatę jedynie za to, co czynił¹⁹.

17. To typowy przykład ludzkiej niewdzięczności i arogancji. Ludzie zazwyczaj przypisują osiągnięcia sobie, przewadze pod względem wiedzy, mocy, inteligencji i zdolności. W konsekwencji wszystkie te przewagi i wszystko, co Bóg dał istotom ludzkim, a także wynikające z tego osiągnięcia przyczyniają się tylko do wiecznej straty.

18. Wielkie znaczenie ma sugestia koraniczna, że za życiem doczesnym ścigają się jedynie ludzie bez wiedzy. W innym wersecie (53:29-30) Koran mówi o nich, że mają bardzo małą wiedzę, która dotyczy tylko świata: *Odwróć się zatem od tych, którzy odwracają się od Naszej Księgi i wspomnienia (Nas) i nie pragną niczego innego, jak tylko życia tego świata. Taka jest suma ich wiedzy.* Zarówno w tym wersecie, jak i w wersecie 80 niniejszego rozdziału Koranu termin „wiedza” wykorzystany został z rodzajnikiem

określonym. Wskazuje to na wiedzę objawioną. Tym zatem, co Koran przyjmuje za wiedzę, jest przede wszystkim wiedza objawiona – dana od Boga wiedza o Istocie Boskiej i wiedza religijna. Ci, którzy dysponują tą wiedzą, pragną Boga i tego, co przygotował dla nich w życiu wiecznym.

19. Inny wersec (6:160) powiada: *Kto przybywa do Boga z dobrym uczynkiem, otrzyma dziesięć razy więcej, a kto przybywa ze złym uczynkiem, otrzyma w odpłacie jedynie to samo. I oni nie doznają niesprawiedliwości.* Jednakże nagroda za dobry uczynek nie ogranicza się jedynie do jego dziesięciokrotności. Bóg pomnaża komu zechce – ile zechce, zarówno ze Swojej Łaski, jak i zgodnie ze szczerością tego, kto czyni dobro oraz wedle czasu i warunków, w których uczynek został dokonany.

85. Zaprawdę, Ten, który powierzył ci (o, Wysłanniku, obowiązek głoszenia Objawienia, które zawiera) Koran, doprowadzi cię z pewnością do spełnienia

nia się obietnicy (zostaniesz sprowadzony z tryumfem do domu i ojczyzny, którą byłeś zmuszony opuścić)²⁰. Powiedz: „Mój Pan wie najlepiej, kto przybywa ze wskazówkami (prawdziwymi), prowadzącymi ku drodze prostej, a kto zatracił się w błędzie oczywistym”.

86. Nie oczekiwałeś, że ta Księga zostanie objawiona tobie; ona jednak została objawiona tobie jako miłosierdzie od twego Pana. Nie wolno ci tedy wspierać niewierzących.

87. Niechaj nigdy nie odwróca cię od głoszenia Objawień Boga, skoro zostały ci zesłane. Wzywaj (ludzi) do twego Pana i nie bądź spomiędzy tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy.

88. Nie wzywaj innego boga wraz z Bogiem (prawdziwym)²¹. Poza Nim nie ma innego boga (*La ilaha illa Huwa*). Przemija wszystko, za wyjątkiem Jego „Oblicza” (Jego wiecznotrwałej Istoty i tego, co czynione jest dla uzyskania Jego akceptacji)^{22/23}. Wyłącznie do Niego należy Sąd i władza i do Niego zostaniecie sprowadzeni.

20. Niniejszy werset doczekał się różnorodnych komentarzy. W każdym razie musi on być powiązany z Bożą obietnicą złożoną tym, którzy byli upokarzani i uciskani na ziemi, a więc z wersem 5 (i 6): *My jednak chcieliśmy okazać naszą łaskawość tym, którzy byli upokarzani i uciskani na ziemi, i uczynić ich przykładnymi przywódcami (by przewodzili ludziom na drodze do Boga i w życiu), i uczynić ich spadkobiercami (chwały Faraona i ziemi, na której błogosławiliśmy ludziom). Oraz umocnić ich na ziemi...* Kiedy został objawiony ten werset, muzułmanie w Mekce byli poddawani brutalnym prześladowaniom. Implikuje on zatem, że Wysłannik i muzułmanie zostali zmuszeni do opuszczenia Mekki, a potem

powrócą do niej w glorii zwycięstwa. Oznaczało to, że Koran miał się w swojej pełni stać ich przewodnikiem na całe życie.

21. Takie stwierdzenia, które kierują do Wysłannika jakiś zakaz, nie oznaczają żadną miarą, że mógłby on pokusić się o okazanie jakiegoś wsparcia niewiernym albo żeby dał się im odwieść od głoszenia Boskich Objawień, ani tym bardziej żeby miał wzywać jakiegoś innego bóstwo obok Boga. Przeciwnie, takie wyrażenia podkreślają wagę wspomnianej sprawy i opisują drogę, którą on i jego następcy mają podążać wypełniając swoją misję. Dla Wysłannika oznaczają w szczególności: „Oczekuje się, że nigdy tak nie uczynisz”.

22. Słowo przełożone tutaj dosłownie jako *Oblicze Boga* oznacza „Bóg Sam – Jeden, o nieskończonym Miłosierdziu, Który widzi, słyszy i przemawia, i do Którego każda istota zwraca się ze swoimi potrzebami”. Bóg nie może być nigdy rozumiany tak, że przypomina istoty stworzone. Dlatego słowa takie jak *ręka* bądź *oblicze* należy uznać za przenośnię oznaczającą pewne Jego Atrybuty. W odniesieniu do człowieka *twarz* stanowi część ciała, z której dana osoba patrzy na innych i do której kierowane są informacje od innych osób. Reprezentuje zatem osobę. W odniesieniu do Boga *oblicze* oznacza, że „On jest Jeden, o nieskończonym miłosierdziu, Który zwraca się ku stworzeniu wzrokiem, słuchem, łaską i zaopatrzeniem; do Którego każda żywa istota może zwrócić się o zaspokojenie swoich potrzeb”.

23. *Pytanie*: czy wyrażenie: „Przemija wszystko, za wyjątkiem Jego Oblicza” (28:88), dotyczy również Raju i Piekła, a także ich mieszkańców?

Odpowiedź: Problem ten dyskutowało i rozważało wielu kompetentnych uczonych, świętych i ludzi o głębokim pojmowaniu rzeczy i intuicji. Niektórzy utrzymują, że nie dotyczy to mieszkańców świata Wieczności, gdy tymczasem inni twierdzą, że również ci ludzie ulegną unicestwieniu, jednak na tak krótki czas, że tego nie odczują. Choć inni znowu są zdania, że wszystko, co istnieje – poza Bogiem – przemienie ostatecznie i trwale, to jednak nie może się wydarzyć, gdyż Boska Zasada i Boskie Atrybuty są trwałe. Dlatego trwałe istoty w Świecie Wieczności nie mogą doświadczyć całkowitego unicestwienia, ponieważ są manifestacjami wiecznotrwałych Boskich Atrybutów i Imion oraz zwierciadłami, w których one się odbijają.

Chciałbym teraz krótko wspomnieć dwa punkty dotyczące tej sprawy:

Punkt pierwszy: Wszzechmocny Bóg jest absolutnie Wszepochotężny, a zatem stwo-

wienie i zniszczenie są dla Niego jednako łatwe. On może niszczyć bądź stwarzać ponownie całe stworzenie w jednej chwili. Poza tym nie może istnieć całkowity niebyt, albowiem istnieje obejmująca wszystko Wiedza. Skoro wszystko jest w niej zawarte albo ma w niej pewien rodzaj istnienia bądź też formę idealną w obrębie Boskiej Wiedzy, to nie ma miejsca na nieistnienie. W obrębie wszystkoobejmującego okręgu Boskiej Wiedzy względny niebyt jest zasadniczo nominalną zasłoną odbijającą manifestacje Boskiej Wiedzy.

Niektórzy ludzie o głębokim zrozumieniu (wiary) nazwali takie idealne formy bytu „archetypami”. Opierając się na tym można stwierdzić, że wejście w niebyt oznacza zdjęcie wierzchniego ubrania (ciała) i powrót do okręgu istnienia duchowego albo istnienia w Bożej Wiedzy. Innymi słowy, to, co przemija, opuszczając swoje fizyczne ciało, nakłada na siebie ciało duchowe i, opuszczając okrąg, gdzie działa (Boska) Moc, wchodzi do okręgu (Boskiej) Wiedzy.

Punkt drugi: Nic nie może istnieć samo z siebie, w związku z czym każde istnienie zależy od Boga. Skoro dana rzecz istnieje jako manifestacja wiecznotrwałych Imion Boga, to jest obdarzona rzeczywistością trwałą i subtelną, ze względu na to, że odbija Boskie Imię, które dało jej byt. Werset: *Przemija wszystko, za wyjątkiem Jego Oblicza* (28:88) służy także za miecz, który odcina od ludzi wszystko to, co nie jest Bogiem (tj. świat, ciało i próżność życia). Cokolwiek więc ludzie mają lub czynią w Imię Boże, nie jest włączone w znaczenie tego wersetu.

Podsumowując, jeśli ludzie znajdują Boga i postępują tylko w Jego Imieniu, to nie pozostanie nic, co byłoby włączone do znaczenia wersetu: *Przemija wszystko, za wyjątkiem Jego Oblicza*. Jeśli przeto ludzie pragną uczynić swe uczynki wiecznymi i otrzymać nagrodę szczęścia wiecznego, to muszą szukać Boga i żyć dla Niego oraz dla Jego zadowolenia (zob. *The Letters*, „the 15th Letter”, 80-82).

SURA 29

AL-‘ANKABŪT (PAJĄK)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 69 wersetów, została objawiona w Mekce w czasie, gdy muzułmanie poddani byli srogim prześladowaniom. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-‘Ankabūt* (pająk) w wersecie 41, implikującego kruchość fałszywych wierzeń i zachęcającego wiernych do wytrwałości i oporu. Sura 29, która zawiera też ostrzeżenie dla buntowniczych bałwochwalców przed złym końcem, jaki ich czeka, podaje niezbite dowody Jedności Boga i życia pozagrobowego.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim.*

2. Czyż ludzie liczą na to, że zostaną pozostawieni (sami sobie) tylko dlatego, że mówią: „Wierzymy”, i nie będą poddani próbie?

3. Zaiste, My poddaliśmy próbie tych, którzy byli przed nimi. (Oto Nasz niezmienny sposób postępowania), Bóg przeto z pewnością oznaczy tych, którzy okażą się prawdomówni (w swym świadectwie wiary), i oznaczy także tych, którzy okażą się kłamliwi¹.

4. Albo czy ci, którzy dokonują złych uczynków (i prześladowają wierzących), liczą na to, że mogą nas prześcignąć i uniknąć Naszej kary? Jakże zły jest osąd (rzeczy), do jakiego doszli!

5. Jeśli kto wygląda spotkania z Bogiem (niech wie): termin ustalony przez Boga (na spotkanie) na pewno nadejdzie. On wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący².

6. A kto zмага się ciężko (ze swoim cielistnym *Ja*, które nakłania do zła, i z Szatanem, po to, by stać się dobrym muzułmaninem i przetrwać wszelkie prześladowania dla sprawy Boga), zмага się jedynie dla dobra swej duszy. Zaprawdę, Bóg jest Samowystarczalny i całkowicie niezależny od wszystkich światów.

1. Zob. 2:155-157 i odpowiednie przypisy: 121 i 122.

2. Bóg jest Tym, który słyszy wszystko to, co ludzie mówią w sposób otwarty i skryty, i On zna ich w pełni w każdym stanie, we wszystkich intencjach i uczynkach. Nic nie

umknie Jego uwadze. Wspomnienie Boga w tym wersecie tymi dwoma Imionami stanowi zarówno dobrą nowinę dla tych, którzy są szczerzy w swojej wierze i oczekiwaniach, jak i ostrzeżenie dla tych, którzy są dalecy od szczerości, a także dla niewiernych.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۰﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ
بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ تَرْجِعَكَرَأْتِيكَرِيمًا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۱۱﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ
﴿۱۲﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ
جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَمَا جَاءَ اللَّهُ وَلَئِن جَاءَ ضَرْمٌ مِنْ رَبِّكَ
لَيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ يُتُوذُونَ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ
الْعَالَمِينَ ﴿۱۳﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ
الْمُنَافِقِينَ ﴿۱۴﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا الَّذِينَ آمَنُوا أَتَعْبَعُوا
سَبِيلَنَا وَلنَحْنُ بِحُكَّامٍ مَّا كُنْتُمْ بِحُكَّامِينَ مِن حَقِّهَا يَا هُمُ
مِن شَيْءٍ أَتَاهُمْ لَنُكَذِّبُونَّ ﴿۱۵﴾ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَنفُسًا
لَا مَع أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسْتَلِينَ يَوْمَ الْفِتْنَةِ عَنَّا كَمَا تَوَافَتُ رِوَا
﴿۱۶﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ
إِلَّا حَسْبِينَ عَامًا فَآخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿۱۷﴾

7. Tym, którzy wierzą i (walcząc ciężko o wzmocnienie wiary w swym sercu) czynią dobre, prawe dzieła, My z całą pewnością wymażemy złe uczynki i nagrodzimy stosownie do ich najlepszych czynów.

8. (Jako warunek stania się dobrymi muzułmanami) My nakazaliśmy człowiekowi dobroć i uprzejmość wobec swoich rodziców; lecz jeśli ludzie usiłują doprowadzić cię do tego, byś przypisywał Mi jako współtowarzysza cokolwiek, o czym ty przecież nie masz żadnej wiedzy, to nie bądź im posłuszny. Do Mnie powrócisz i Ja sprawię, że zrozumiesz to, co czyniłeś (i wezwę cię na sąd).

9. Zaiste, tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, My włączymy w poczet sprawiedliwych (którzy wejdą do Raju).

10. Pośród ludzi są tacy, którzy mówią: „Wierzmy w Boga”, kiedy jednak (taki człowiek) zostanie poddany prześladowaniu ze względu na (wyznawanie wiary w) Boga, to uznaje prześladowania z rąk ludzi za karę bożą (i odrzuca swą wiarę); jeśli zaś (do wiernych) przychodzi zwy-

cięstwo od twego Pana, to (tacy ludzie) będą z pewnością mówić: „Zaprawdę, my zawsze byliśmy z wami”. Czyż może (oni myślą, że) Bóg nie jest w pełni świadom tego, co jest w piersiach wszystkich stworzeń (które powołał do istnienia)?

11. Oto Bóg oznaczy tych, którzy prawdziwie wierzą i oznaczy też na pewno obłudników.

12. Niewierzący mówią do tych, którzy wierzą: „Jeśli podążycie naszą drogą (wiary i życia), to my weźmiemy na siebie wasze winy”. Lecz przecież oni nie są w stanie wziąć niczego z ich win. Zaiste, oni są kłamcami.

13. Oni natomiast będą musieli z całą pewnością nieść swoje własne cięża-

ry i inne ciężary – wraz z własnymi³, i – doprawdy – w Dniu Zmartwychwstania zostaną wezwani na sąd za to, co tak spieszyli wymyślać (przeciwko Bogu i prawdom wiary).

14. Zaiste, posłaliśmy Noego do jego

ludu (jako wysłannika) i pozostał pomiędzy nim lat tysiąc bez pięćdziesięciu, a na końcu pochwyił (ów lud) Wielki Potop, gdyż był ludem występny (który uparcie przypisywał Bogu współtowarzyszy i popełniał wielkie niesprawiedliwości).

---

3. Ciężary, które ludzie będą musieć nosić poza swoimi własnymi, to ciężary tych, których zwiedli (16:25), oraz tych, którzy poszli złą ścieżką, którą oni ustanowili. Wysłannik Boży, pokój z nim, oświadczył: „Ci, którzy ustanawiają dobrą ścieżkę w islamie, otrzy-

mają nagrodę tych, którzy nią podążają, nie umniejszając nagrody tamtych. Ci zaś, którzy ustanawiają złą ścieżkę w islamie, będą obciążeni grzechami tych, którzy nią kroczą, co nie umniejszy ciężaru tych ostatnich” (Muslim, „Zakah”, 69; Ibn Madża, „Mukaddimah”, 203).

15. Ocaliliśmy jednak jego (Noego) i tych, którzy byli wraz z nim na Arce, i uczyniliśmy to wydarzenie znakiem i przykładem (wielką nauką) dla wszystkich ludzi (którzy przyszli na świat później).

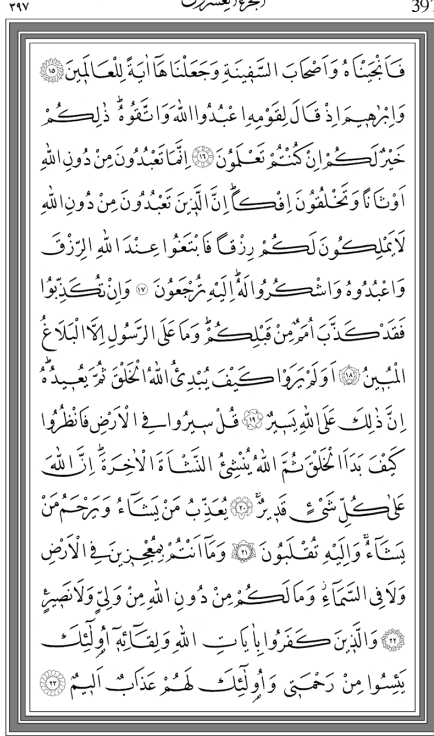
16. I również Abrahama (posłałszy jako Wysłannika). On rzekł do swego ludu (głosząc Posłannictwo): „Oddajcie cześć jedynie Bogu i trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego, pełni szacunku dla Niego i pobożności. Takie postępowanie jest dla was najlepsze, jeśli byście tylko wiedzieli (jaka jest istota rzeczy).

17. Wy czcicie, zamiast Boga, jedynie bożki i tak oto wymyślacie zwykłe kłamstwa (uznając za bóstwa rzeczy i istoty, które żadną miarą Bogiem być nie mogą). Zaprawdę, ci (te istoty, które ubóstwiacie i wykonujecie ich posągi oraz idole)⁴, których zamiast Boga czcicie, nie mają władzy, by dawać wam zaopatrzenie. Szukajcie przeto całego swego zaopatrzenia u Boga, oddajcie Mu cześć i okazujcie Mu wdzięczność. Do Niego zostaniecie sprowadzeni”.

18. Jeśli odrzucacie (Naszego Wysłannika), to musicie wiedzieć, że przed wami wiele społeczności odrzucało (posłanych im Wysłanników, lecz w niczym im to nie pomogło). To, co spoczywa na Wysłanniku, to jedynie głoszenie posłannictwa w sposób jasny i pełny.

19. Czyż oni zwrócili uwagę na to, jak Bóg najpierw daje początek stworzeniu, a potem je ponawia? To dla Boga łatwe.

20. Powiedz: „Wędrujcie po ziemi i zobaczcie, jak Bóg dał początek stworzeniu. Potem Bóg dokona innego (drugiego) stworzenia (w kształtach Tamtego

Świata)⁵. Doprawdy, Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

21. (Bóg stworzy Tamten Świat, gdzie) On ukarze, kogo zechce, i okaże miłosierdzie, komu zechce⁶. Do Niego zostaniecie sprowadzeni.

22. Nie jesteście w stanie przeszkodzić Bogu (w wykonaniu Jego Woli, nawet gdybyście przeniknęli głębiną) na ziemi i w niebiosach. I nie macie poza Bogiem żadnego obrońcy ani wspomocziela⁷.

23. Ci, którzy nie wierzą w znaki Boga (we wszechświecie i w nich samych) i w Jego Objawienia, oraz w spotkanie z Nim (na Tamtym Świecie), nie mają nadziei i nie oczekują udziału w Moim Miłosierdziu. (Bóg zamknął dla nich Bramy Raju). I dla nich przeznaczona jest kara bolesna⁸.

4. Zaimek użyty w tym wersecie i przełożony jako *ci* jest zainkiem wykorzystywanym do określenia istot żywych. We wszystkich społeczeństwach politeistycznych, idole bądź statuy przedstawiały sobą zazwyczaj pewne istoty, które ludzie szanowali, po czym uwielbiali i ubóstwili. Były to anioły, dziny, Prorocy, bohaterowie bądź przywódcy. Prorok Abraham, pokój z nim, miał na myśli zarówno istoty wyobrażone przez idole, jak i same idole. Następne pokolenia zaczęły zapominać o istotach, którym uczyniono posągi, i ubóstwiałały oraz czciły same posągi. Jednakże, poza samymi istotami, ludzie personifikowali wiele sił i rzeczy, np. duchy i „siły przyrody”, i przypisywali moc Bożą i Jego działania wielu fałszywym bóstwom, bądź przyjmowali liczne bóstwa, z których każdemu przypisywali Boskie działanie lub moc. Należy zauważyć, że pogaństwo i czczenie posągów nie przeminęły. Wciąż trwa w wielu formach bezpośrednich i pośrednich.

5. Wyjaśnienie tego stwierdzenia oraz *Bóg najpierw daje początek stworzeniu, a potem je ponawia*, w wersecie poprzednim, zob.

21:104, przyp.25. Podczas gdy ten werseł (20) dotyczy początkowego stworzenia całego wszechświata i zmartwychwstania po śmierci, to drugie stworzenie musi być nieprzerwanym i ciągle odnawianym procesem stwarzania (zob. 55:29, przyp. 11) oraz śmierci (w zimie) i ożywiania (na wiosnę), jakie mają miejsce każdego roku.

6. Niniejszy werseł wskazuje na absolutną Wolę Boga, Jego Sprawiedliwość oraz szczególne Współczucie, które wyjaśniają inne miejsca (4:79, przyp. 18; 15, przyp. 17; 17:54, przyp. 23; 24:38, przyp. 25).

7. Niniejszy werseł zarówno pobudza strach ludzkości, aby ją zniechęcić do buntowania się przeciwko Bogu, jak i obejmuje ją, wzywając do Boga i przypominając, że istnieje tylko jeden Bóg, który może ludzi obronić i wspomóc w każdym przypadku.

8. Wersety 18-23, poprzez wypowiedź Abrahama pośrednio nawiązują do mekkańskich niewiernych i do całej ludzkości. Teraz zaś Koran będzie relacjonował spotkanie Abrahama z jego ludem.

24. Lecz odpowiedzią ludu (Abrahama) były tylko słowa: „Zabijcie go lub go spalcie”. Bóg jednak wybawił go od ognia (który rozpalili, aby go spalić). Zaprawdę, w tym są znaki (i ważna nauka) dla ludzi, którzy uwierzą i będą pogłębiać swą wiarę.

25. Rzekł do nich (Abraham): „Wzięliście sobie idole, by oddawać im cześć zamiast Bogu (i uczyniliście to) tylko ze względu na miłość i przywiązanie, które was łączy jedynie w życiu na tym świecie. Lecz w Dniu Zmartwychwstania będziecie się siebie nawzajem wypierać (zaprzeczając, że cokolwiek was łączyło) i będziecie się wyklinać⁹. Waszym ostatecznym schronieniem będzie Ogień piekielny i nie znajdziecie nikogo, kto by wam pomógł.

26. Uwierzył mu Lot i on (Abraham) rzekł: „Ja postanowiłem wywędrować do mojego Pana (pozostawiając moją ziemię i lud dla miejsca, w którym będę mógł swobodnie praktykować swoją religię). Zaiste, On jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (komu pomaga, ten nie będzie poniżony, a kogo zachowa, nie upadnie); Mądry (i w tym, co czyni i postanawia, jest wiele przykładów mądrości).

27. My obdarzyliśmy go (synem) Izaakiem i (wnukiem) Jakubem i sprawiliśmy, że Proroctwo i objawianie Księgi trwało dalej pomiędzy jego potomstwem, i daliśmy mu również nagrodę w tym świecie¹⁰; a na Tamtym Świecie on jest na pewno pośród sprawiedliwych.

28. I także Lota (posłaliśmy jako wysłannika). Rzekł (do swego ludu, przekazując to posłannictwo): „Zaprawdę, wy (mężczyźni tej oto społeczności) popeł-

فَتَاكَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
فَكَفَّيْنَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
﴿٢٤﴾ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم
بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَىٰكُمُ النَّارُ
وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَأَمَّن لَّهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ
إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَأَتَيْنَاهُ آخِرَهُ
فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ وَلُوطًا
إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُم لَأَنْتُونَا فَالْحَاجِثَةُ
مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾ أَوَيْتَكُم
لَأَنْتُونَا الرَّجَالَ وَتَقَطَعُونَ السَّبِيلَ وَلَأَنْتُونَا فِي
نَادِيكُمُ الْمُنْكَرُ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا افْتَرَيْنَا بِعَدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

niacie nieprzyzwoitość, jakiej na całym świecie przed wami nie czynił nigdy żaden lud.

29. Czyż będziecie (po tak poważnych ostrzeżeniach od Boga) w dalszym ciągu zbliżać się do mężczyzn z pożądaniem, czaić się (na podróży) na drodze (i szczególnie na podróżników mężczyzn), a na swoich zgromadzeniach popełniać czyny haniebne? Odpowiedź jego ludu była tylko taka, że powiedział (drwiąc z niego i prowokując go): „Sprowadź na nas karę boską, którą nam grozisz, jeśliś prawdomówny!”

30. On (Lot) rzekł (zwracając się do Boga): „Panie mój, wspomóż mnie przeciwko temu ludowi oddanemu szerzeniu zepsucia”.

9. Dezaprobata wspomniana w tym wersecie przypomina tę zawartą w innym: *„Zaiste, nie! Ci (, którzy za bóstwo uznali takie istoty, jak anioły, dżiny, Proroków, świętych i bohaterów) odrzuca ich akty czci i (w Dniu Sądu Ostatecznego) zwrócą się przeciwko nim jako przeciwnicy”*. (19:82)

W tym czasie ci, którzy byli naśladowani (w świecie doczesnym: starsi i przywódcy, i którzy byli miłowani tak jak Bóg jest obdarzany miłością), wyrzekną się tych, którzy za nimi podążali i oświadczą, że nie odpowiadają za ich złe uczynki; zobaczą karę i to, że relacje pomiędzy nimi są ucięte (2:166).

Przekleństwo tutaj przypomina to wspomniane w wersecie *„(Bóg) powie: „Wejdźcie do Ognia (piekielnego), pomiędzy społeczności dżinów i ludzi, które przeminęły przed wami!” Zawsze, gdy jakaś wspólnota wchodzi do Ognia (piekielnego), to zlorzeczy swojej braterskiej społeczności (, która przeminęła przed nią). A kiedy się wszyscy razem tam zgromadzą, to ci, którzy przybyli później powiedzą o tych, którzy przybyli wcześniej: „Oni są tymi, którzy poprowadzili nas*

ku zbłądzeniu. Daj im zatem podwójne cierpienie ognia!” (Bóg) mówi: „Dla każdego jest podwójne (, gdyż ci, którzy odeszli wcześniej, sami zbłądzili, jak prowadzili ku zbłądzeniu innych. Ci zaś, którzy odeszli później, sami pobłądzili jak i naśladowali ślepo innych). Lecz wy nie wiecie”.

A potem pierwsi z nich powiedzą do ostatnich: „Wy żadną miarą nie macie wyższości nad nami, zakosztujcie więc kary za wszystko to, co z takim zapalem gromadziście (waszą wiarą i waszymi czynami)” (7:38-39)

10. Bóg doświadczył Proroka Abrahama w sposób straszliwy, ale on wszystkie te próby wypełnił doskonale, znosząc je jedynie dla zadowolenia Boga. Bóg uczynił go za to przywódcą ludu i wyznaczył też przywódców spośród jego potomstwa (2:124). Poza tym, oczyścił jego dom (3:33), i dał jego potomstwu (w tym potomkom Ismaila i Izaaka) potężne panowanie zarówno w królestwie materii jak i ducha (4:54). Bóg darował Abrahamowi dobre, błogosławione życie doczesne po jego emigracji dla Boga (16:122).

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُونَ
 أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿۳۱﴾ قَالَ لَنْ
 فِيهَا لوطًا فَالْوَالِحُنْ أَغْلَمُ مِنْ فِيهَا لَنْجِيَّتَهُ وَأَهْلَهُ
 إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿۳۲﴾ وَلَمَّا آتَتْ
 رُسُلَنَا لوطًا سَوَّاهُ وَصَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَفَاوَا
 لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنَجِّوُكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ
 كَانَتْ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿۳۳﴾ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ
 الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿۳۴﴾
 وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِيثَاقَهُمْ لَعْنًا لِّعْوَمِرٍ يَعْرِفُونَ ﴿۳۵﴾
 وَإِلَىٰ سِدْرٍ آخِرَهُمْ شَعِيبٌ فَكَلَّ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ
 ﴿۳۶﴾ فَكَذَّبُوهُ فَاصْتَدَتْهُمْ الرِّجْزُ فَاصْبِرُوا
 فِي دَارِهِمْ جَابِئِينَ ﴿۳۷﴾ وَعَادَا وَقَوْمُهُمْ قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ
 مِنْ مَّكَاسِيهِمْ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ
 فَصَدَّاهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿۳۸﴾

31. A kiedy Nasi (niebiańscy) posłańcy przybyli do Abrahama z radosną wieścią (o mających nastąpić narodzinach Izaaka)¹¹, powiedzieli doń: „Zamierzamy zniszczyć ludność tego miasta. Jego mieszkańcy są bowiem ludźmi występnyymi (przekraczającymi wszelkie granice przyzwoitości)”.

32. Powiedział (Abraham do nich): „Lecz przecież tam jest Lot”. Oni odpowiedzieli: „My bardzo dobrze wiemy, kto tam jest. Na pewno ocalimy jego i jego rodzinę (pozwalając im opuścić tamto miejsce), za wyjątkiem jego żony, która (jak zostało postanowione) znajduje się pomiędzy tymi, którzy pozostaną z tyłu (i zostaną unicestwieni)”.

33. A kiedy Nasi posłańcy przybyli do Lota, on popadł ze względu na nich w trudności i nie czuł się zdolny ich ochronić. Oni zwrócili się do niego tymi słowami: „Nie martw się i nie bądź zasmucony. Ocalimy ciebie i twoją rodzinę, za wyjątkiem żony, która (jak zostało postanowione) znajduje się pomiędzy tymi, którzy pozostaną z tyłu (i zostaną unicestwieni).”

34. Sprowadzimy na lud tego miasta bicz z nieba, ponieważ uparcie trwał w

występku (łamając wszelkie normy przyzwoitości i sprawiedliwości)”.

35. Oto pozostawiliśmy jasny znak dla ludzi, którzy będą się zastanawiać i zrozumieją.

36. A do Midianitów posłaliśmy (jako wysłannika) ich brata Szu'ajba i on rzekł (do nich, głosząc swe posłannictwo): „O, ludu mój! Oddawaj cześć jedynie Bogu i przygotuj się na Dzień Ostatni (kiedy to zdasz sprawę ze swoich czynów na tym świecie), i nie rozprzestrzeniaj na ziemi niegodziwości, powodując zepsucie i chaos”.

37. Lecz oni się go wyparli, przeto dosięgnął ich wstrząs straszliwy i leżeli pokotem (jak martwi) w swych domostwach.

38. A także Ad i Samud – (ich los) jest dla was oczywisty po ich domostwach (leżących w ruinach). Szatan upiększył ich (złe) czyny, by znaleźli w nich upodobanie, i sprowadził ich z drogi prostej¹², choć byli (wystarczająco) rozumni (ażeby dostrzec prawdę).

---

11. Zob. 11:69-71.

12. Szatan może jedynie próbować wzniecić skłonność do zła w sercu człowieka i przekonywać go, że czyn, do którego wykonania został pobudzony, jest czymś dobrym. Nie ma natomiast władzy przymuszania ludzi do czegokolwiek. Człowiek podąża za jego wezwaniem ze swojej własnej, wolnej woli,

i pod wpływem swoich pragnień cielesnych oraz interesów materialnych. Inny powód, to arogancja bądź pewne uprzedzenia radykalne, ideologiczne bądź religijne. Natomiast do podążania za prawdą nie wystarczy, aby ktoś ją dostrzegł. Człowiek musi być uwolniony od wpływu wspomnianych wyżej czynników destrukcyjnych.

39. I Korah, Faraon i Haman – oto Mojżesz przybył do nich z jasnymi dowodami prawdy, lecz oni zachowywali się wyniośle i uciskali (ludzi) na ziemi. Jednak nie zdołali uciec (przed Naszą karą).

40. Każdą z nich (spośród tych społeczności) pochwyciliśmy ze względu na jej grzechy. Pomiedzy nimi (ludźmi tych społeczności) byli ci, na których zesłaliśmy huragan (kamieni), i ci, których dosięgł straszny podmuch, i pośród nich byli także ci, którzy z Naszego rozkazu zostali pochłonięci przez ziemię, i ci, których potopiliśmy¹³. Bóg nigdy nie wyrządziłby im niesprawiedliwości, lecz oni sami sobie wyrządzili niesprawiedliwość.

41. Ci, którzy biorą sobie za obrońców i opiekunów kogoś innego niż Boga (i powierzają im swoje sprawy), podobni są do pająka: utkał on dla siebie dom, a dom pająka jest, zaprawdę, najlichszy z domów¹⁴. O, gdyby tylko oni o tym wiedzieli!

42. Zaiste, Bóg wie, co oni uznają za boga i wzywają, prócz Niego, i że nie jest to oparte na prawdzie. On jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (i nigdy nie przyjmie żadnego współtowarzysza w Boskości, Panowaniu i Władzy), Mądry (w którego akcie stworczym i władzy są niezliczone dowody mądrości).

43. Te oto przypowieści My dajemy ludziom (aby dostrzegli prawdę i się poprawili). Nikt jednak nie rozważa (ich autentycznego znaczenia i celu) – poza tymi, którzy posiadają wiedzę.

وَفَارُوقَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾
فَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذِبًا مُّبِينًا فَفُتِنَهُمْ مِنْ
أَرْضِنَا بِمَا كَانُوا سَافِكِينَ ﴿٤٠﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ
أَخَذَهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَسَفْنَا بِهِ
الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَعْرَفْنَا وَمَا كَانِ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤١﴾ سَأَلَ الَّذِينَ
اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً كَمَا اتَّخَذَ الْفِرْعَوْنُ
قُبُورًا يُنَادُونَ إِنَّ آلِهَةَ رَبِّكَ مُبْتَدَأُ
لَوْ كُنَّا نُوَاعِلُهُمْ ﴿٤٢﴾ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ لَمُوسَى
مِنْ تَحْتِهَا وَهُوَ الْعَبْدُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرْنَا لَهَا لِلْعَالَمِينَ لَعَلَّهُمْ يَنْتَفِعُونَ ﴿٤٤﴾
وَمَا يُغْنِي عَنْهَا وَالْعَالَمُونَ ﴿٤٥﴾ خَلَقَ
اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٦﴾ أَسْأَلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ
وَأَقْرَبَ الصَّلَاةِ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْفَعُنِي عَنِ الْفِتَنِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٧﴾

44. On stworzył niebiosa i ziemię z prawdzie (z rozmysłem i w określonym, mądrym celu, na solidnym fundamencie prawdy). Zaiste, w tym jest znak dla wierzących¹⁵.

45. Recytuj i głoś im to, co zostało ci objawione z Księgi, i wykonuj modlitwę w zgodzie z jej warunkami. Doprawdy, modlitwa powstrzymuje przed tym wszystkim, co nieprzyzwoite i haniebne, a także przed tym wszystkim, co złe. Wspominanie Boga jest w istocie najwspanialsze (i jest największym aktem czci, nie ogranicza się do modlitwy). Bóg wie o wszystkim, co czynicie.

13. Ci, na których Bóg zesłał huragan kamieni, to plemię Ad, unicestwione w trakcie kataklizmu trwającego siedem nocy i osiem dni (7:72; 11:58; 23:27; 26:120; 69:7), oraz lud Lota, na którego został zesłany straszny deszcz kamieni (7:84; 11:82-83; 15:73-74). Tymi, których pochwylił przerażający podmuch, było plemię Samud (7:78; 11:67; 15:83; 69:6), oraz lud Szu'ajba (7:91; 11:94; 26:189). Tym, którego Bóg ukarał pochłonięciem przez ziemię, był Korah (28:81), a tymi, których Bóg potopił, był lud Noego (7:64; 11:42-44), a także Faraon, Haman i ich zastępy (10:90; 20:77-78; 26:65-66).

14. To porównanie ma w rzeczywistości dwa znaczenia: 1) kto polega na czymś, bądź kimś innym niż Bóg, przypomina stworzenie, które szuka schronienia w sieci pająka; 2) sieć pajęcza jest zbudowana z licznych, delikatnych nici, a jednak łatwo chwyta słabe stworzenia, jak np. muchy. Niewierni mogą z łatwością łowić ludzi słabych jak muchy pod względem ducha i siły woli. Pułapki, jakie budują, mają wiele nici, którymi mogą chwytać swoje ofiary. Są to: uzależnienie od komfortu; miłość człowieka do pozycji, jaką zajmuje; żądze, egocentryzm; uprzedzenia rasowe, itp.

15. Koran stale powtarza, że tylko ci, którzy wierzą, bądź mają dyspozycję do wiary, mogą pojąć znaczenie i cele stworzenia i zawartych w nich Boskich znaków. Ma to wielkie znaczenie, jeśli rozważymy następujące przykłady:

„Wartość żelaza (lub innego materiału), z którego wykonane zostało dzieło sztuki, różni się od wartości sztuki w nim wyrażonego. Wartość sztuki jest daleko większa od wartości surowego materiału. Antyk może sięgnąć wartości miliona dolarów, podczas gdy materiał, z którego został wykonany, nie jest wart nawet paru centów. Jeśli weźmie się go na rynek antyków, to można go sprzedać za prawdziwą wartość, ze względu na zawarte w nim umiejętności artysty i jego sławę. U kowala natomiast uzyska się zaledwie ułamek wartości.

Podobnie, każda osoba jest jedynym w swoim rodzaju, bezcennym dziełem sztuki Boga Wszchemogącego. My jesteśmy najdelikatniejszymi i najwzdzięczniejszy-

mi cudami Jego Władzy, istotami stworzonymi po to, by zmanifestować wszystkie Jego Imiona inskrypcje jako unikalny wzór wszechświata. Jeśli jesteśmy oświeceni wiarą, to owe pełne znaczenia inskrypcje stają się widzialne. Wierni manifestują te inskrypcje poprzez swoją łączność z ich Twórcą, gdyż Boska sztuka, zawarta w każdej osobie, objawia się w takich wyznaniach, jak: „Stanowię dzieło Twórcy pełnego Majestatu; jestem stworzeniem i przedmiotem Jego Miłosierdzia i Szczodrości”. W konsekwencji, i ponieważ zyskujemy wartość proporcjonalnie do tego, jak dobrze odbijamy tę sztukę, przenosimy się od braku znaczenia (ujmując to materialnie) do rzędu istot umiejscowionych ponad wszelkimi stworzeniami. Zwracamy się do Boga, jesteśmy Jego gośćmi na ziemi, po czym jesteśmy kwalifikowani do Raju.

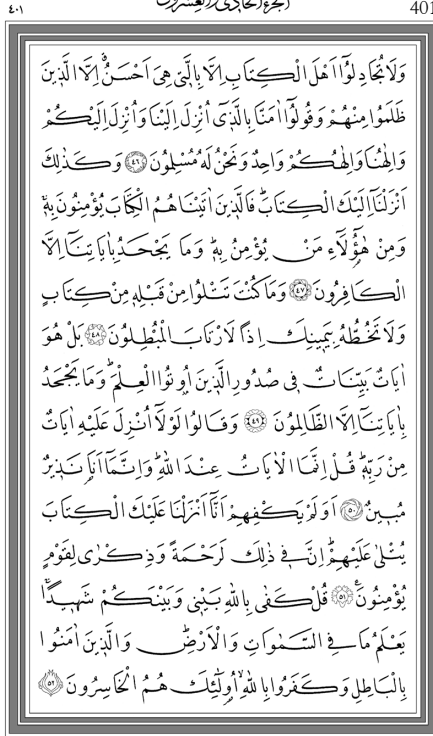
Jeśli jednak zaszczepi się w nas niewiarę, to wszystkie manifestacje Boskich Imion zostają przysłonięte ciemnością i nie mogą się wyrazić. Jeśli Artysta jest nieznan, to w jaki sposób mogą zostać określone i rozpoznane aspekty wyrażające wartość Jego sztuki? Najbardziej znaczące przykłady owej subtelnej sztuki oraz wzniosłe inskrypcje pozostają ukryte. Ujmując rzecz materialnie, niewierzący przypisują tę sztukę i inskrypcje przyzwołym trywialnym, naturze i przypadkowi, redukując je do zwykłego szkła, a tymczasem to są połyskujące diamenty. Poprzez to, stają nie bardziej znaczący niż jakkolwiek inna materia, skazując siebie samych na życie duszne i przemijające, nie lepsze od życia najsłabszego, najmniejszego i najbardziej nieszczęśliwego zwierzęcia, które ostatecznie stanie się prochem i pyłem. Niewiara zatem psuje naszą naturę, zmieniając nasz diament w węgiel.

Podobnie, jak wiara rozjaśnia ludzi i ujawnia wszystkie przesłania zapisane w ich bycie przez Tego, Który jest zawsze przez wszystkich upraszany, oświecla również wszechświat i usuwa ciemność z przeszłości i przyszłości. Ukazuje wszystkie rzeczy i istoty w ich prawdziwej wartości, pochodzącej z ich łączności z Twórcą. Lecz niewiara ukazuje ich tylko jako byty fizyczne, poruszające się ku nieistnieniu. (Zob. *The Words*, „the 23rd Word”, 328)

46. Nie spierajcie się z tymi, którym została dana Księga, chyba że w piękny sposób, o ile nie będą to ci, którzy oddają się czynieniu niesprawiedliwości (i nie słuchają uprzejmych argumentów)⁴⁶. Mówcie (im): „Wierzmy w to, co zostało zesłane nam, i w to, co zostało zesłane wam, a wasz Bóg i nasz Bóg to jeden i ten sam Bóg. My jesteśmy muzułmanami, jesteście Mu całkowicie poddani”.

47. Oto w ten sposób (na fundamencie poddania Bogu i jako potwierdzenie wszystkich wcześniejszych Ksiąg i proroków) zesłaliśmy ci Księgę. I wierzą w nią ci, którym została dana Księga uprzednio (i są wobec Objawienia Bożego szczerzy); są też pośród tych (ludu Mekki) niektórzy tacy, którzy w nią wierzą. Naszemu Objawieniu nie sprzeciwiłby się nikt i nikt by go nie odrzucił, jak tylko niewierni (ci, którzy rozmyślnie przykrywają je swymi kłamstwami).

48. (O, Wysłanniku), Ty nie czytałeś z żadnej księgi przed tą (Księgą – Objawieniem Koranu) ani też na napisałeś żadnej swoją prawicą (albo lewicą). Albowiem wówczas ci, którzy kiedykolwiek usiłowali podważyć prawdę, mogliby mieć powód do powątpiewania (w nią).

49. Oto jest (Koran:) Objawienie oczywiste i dające jasność (pochodzące od Boga i mogące odcisnąć się) w sercach tych, którzy mają udział w wiedzy. Nie sprzeciwia się mu ani nie odrzuca go nikt, poza ludźmi występnyymi i niesprawiedliwymi (tymi, którzy nie potrafią w sposób jasny i poprawny go ocenić, zatem odpowiadają na nie, okazując pychę i zarozumiałość).

50. Oni powiadają: „Dlaczego nie zostały mu zesłane żadne cudowne znaki od jego Pana?” Mów: „Cudowne znaki zależą wyłącznie od Woli Boga i są tylko w Jego mocy. Ja jestem jedynie ostrzegającym (i nie mam swobody ani wła-

dzy czynienia tego wszystkiego, co sobie zażycze)”.

---

51. Czyż nie wystarczy im (za znak cudowny) to, że zesłaliśmy tobie Księgę, która jest im recytowana? Zaprawdę, w niej jest wielkie miłosierdzie i napomnienie dla tych ludzi, którzy wierzą.

52. Powiedz: „Bóg wystarczy jako świadek pomiędzy mną a wami. On zna wszystko to, co jest w niebiosach i na ziemi. Ci zaś, którzy wyznają kłamstwo i nie wierzą w Boga (odrzucając Jego Objawienie i Wysłannika) – są przegrani (i doprowadzili się do ruiny)”.

---

16. Niniejszy werset, który musiał zostać objawiony podczas migracji do Abisynii, naucza muzułmanów, jak powinni się zachowywać wobec Ludzi Księgi. I jest to generalny sposób, w jaki muzułmanie muszą obco-

wać z wyznawcami innych religii. Powinni głosić islam słowami łagodnymi. Jeśli jednak ci, do których się przemawia, reagują niemile, to muzułmanin musi unikać dyskusji z nimi (zob. 16: 125, przyp. 29; 22:67-68).

53. Oni wzywają cię do przyspieszenia kary (którą zagroził im Bóg). Gdyby nie został na nią wyznaczony przez Boga termin, kara (już) by ich dotknęła¹⁷. I ona dotknie ich nagle, gdy nie będą niczego podejrzewać.

54. Oni wzywają cię do przyspieszenia kary (którą zagroził im Bóg). Zaprawdę, piekło ogarnie niewierzących (gdyż sobie na nie zasłużyli¹⁸ i ono właśnie ma być ich mieszkaniem).

55. Owego Dnia przykryje ich cierpienie z góry i z dołu – od ich stóp, i (Bóg) powie im: „Skosztujcie teraz tego, co czyniliście (w życiu doczesnym)!”

56. O, Moi słudzy, którzy wierzycie (lecz nie wolno wam żyć zgodnie z waszą wiarą)! Moja ziemia jest rozległa, przeto oddajcie cześć tylko Mnie¹⁹.

57. Każda dusza musi zakosztować śmierci²⁰, później zaś zostaniecie sprowadzeni do Nas.

58. Oto tych, którzy wierzą i dokonują dobrych, prawych czynów, My umieścimy we wzniosłych pałacach w Ogrodzie rajskim, gdzie w dole płyną rzeki, i zamieszkają tam (na wieki). Jakże wspaniała jest nagroda dla tych, którzy zawsze czynią dobre dzieła!

59. Oni są cierpliwi (w obliczu przeciwności, które znoszą ze względu na to, że tylko Bogu oddają cześć), a ufność pokładają w swym Panu (i nie wyczekują wsparcia od innej mocy lub władzy).

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ
وَلِيَأْتِيَهُمْ بَعْتَةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ
وَأِنْ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾ يَوْمَ يَنْشِئُهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُو الْقُرْآنِ الْكُنُودُ
تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِنِّي آتِي
فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا
يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ لَا يَمُؤْمِنُونَ إِنَّا سَنَجْعَلُ لَهُمْ
الْأَرْضَ سَعِيرًا وَعَلَىٰ رِجْلَيْهِمْ سَوْكُوتٌ ﴿٥٨﴾ وَكَانَ مِنْ دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ
رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهِيَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾ وَإِنَّ
سَاءَ لَنَّهُمْ مِنْ خَلْقِ السَّمَكَاتِ وَالْأَرْضِ وَنَحْوِ السَّمَاءِ وَالْقَمَرِ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قَاتِي بُؤْسِكُمْ ﴿٦٠﴾ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ يَكِلُ شَيْءًا عَلَيْهِ ﴿٦١﴾ وَإِنَّ سَاءَ لَنَّهُمْ
مَنْ نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَاءَ حَيَاتِهِمُ الْآرْضُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ كُنْتُمْ لَهُمْ لَآعِبِينَ ﴿٦٢﴾

60. Ileż to jest żyjących stworzeń, które nie gromadzą dla siebie zaopatrzenia, lecz Bóg daje im zaopatrzenie²¹ i, zaiste, także wam. On wszystko słyszy, jest wszechwiedzący²².

61. Jeśli ich zapytasz: „Któż jest Ten, kto stworzył Niebiosa i Ziemię i podporządkował swoim rozkazom słońce i księżyc (podtrzymując życie)?”, to na pewno odpowiedzą: „Bóg”. Jakże więc ci (którzy sprzeciwiają się temu Objawieniu) odwrócili się od prawdy i głoszą fałszywe twierdzenia?

62. Bóg rozszerza zaopatrzenie, komu zechce, spośród Swoich sług, i zubaża je

(komu zechce). Zaprawdę, Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

63. Jeśli ich zapytasz: „Któż jest Ten, kto zsyła wodę z nieba i przy jej pomocy ożywia ziemię po jej śmierci?”, Oni z

całą pewnością powiedzą: „Bóg”. Mów (więc): „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu”. Lecz większość z nich nie rozumuje (i nie potrafi oddzielić prawdy od kłamstwa).

---

17. Wyjaśnienie i podobne wersety, zob. 7:34, przyp. 10; 10:98, przyp. 20; 18:58.

18. Oznacza to, że niewiara i złe uczynki stanowią przyczyny pójścia do Piekieł, i niewierni doń wejdą. Po drugie, skoro wiara kryje w sobie nasiona Raju, niewiara nosi w sobie nasiona Piekieł i stanowi w rzeczy samej manifestację Piekieł w sercu niewierzących.

19. Tj. możecie wyemigrować do innego miejsca, gdzie będzie wam wolno oddawać Mi cześć, nie przypisując Mi żadnych współtowarzyszy.

20. Komentarz, zob. 21:35, przyp. 5.

21. Wyjaśnienie zaopatrzenia dawanego stworzeniom przez Boga, zob. 11:6, przyp. 1.

22. Nie ma powodu do obaw o utrzymanie. Wiele stworzeń nie przechowuje swego zaopatrzenia na przyszłość, ani nie nosi go z sobą. Tak, jak Bóg daje im zaopatrzenie, tak samo da i nam, i będzie nas stale zaopatrywał, gdyż On słyszy wszystkie kierowane do Niego prośby, i zna wszystkie potrzeby Swoich stworzeń.

64. Życie doczesne, na tym świecie, jest jedynie rozrywką i zabawą²³, a życiem autentycznym jest Dom na Tamtym Świecie²⁴. O, gdyby tylko wiedzieli!

65. Kiedy zakrętują się na jakiś statek (i znajdują się w niebezpieczeństwie), to szczerze wzywają Boga i wierzą wyłącznie w Niego (w jedyność Boga, władzę i panowanie). Lecz kiedy On ich poprowadzi bezpiecznie do brzegu – zobacz! – oni ponownie zaczynają przypisywać Bogu współtowarzyszy!²⁵

66. Niech przeto okazują niewdzięczność za to, czym ich obdarowaliśmy, i niech się oddają radościom życia doczesnego. Oni przecież się dowiedzą.

67. Czyż nie zauważyli, że ustanowiliśmy bezpieczne sanktuarium (i ich tam umiejscowiliśmy), podczas gdy wszędzie wokół nich ludzie są chwytni? (Jakże więc) oni wierzą w fałsz (i okazują taką niewdzięczność, że) nie wierzą w najwspanialsze błogosławieństwo boże (Koran i islam)?

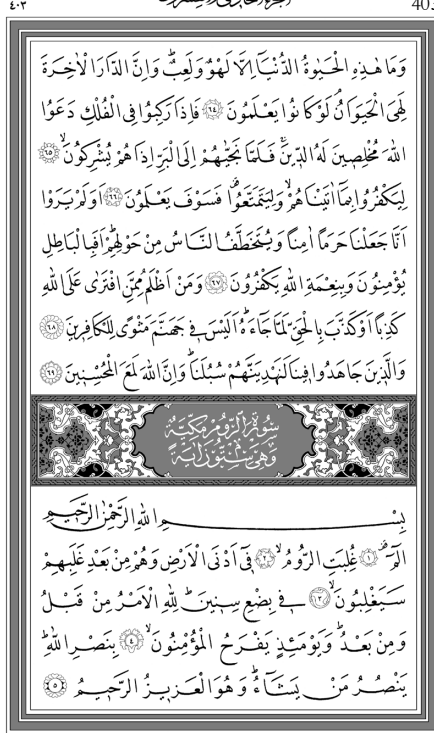
68. Któż bardziej błędzi, aniżeli ten, kto wymyśla kłamstwo w odniesieniu do Boga albo zaprzecza prawdzie, gdy przyszła do niego? Czyż w piekle nie ma mieszkania dla niewierzących?!

69. Tych zaś (z drugiej strony), którzy zmagają się ciężko ze względu na nas,

23. Więcej o „życiu doczesnym na tym świecie”, zob. 6, przyp. 5.

24. Uwagi o życiu Domu na Tamtym Świecie, zob. 25:12, przyp. 4.

25. Owa rzeczywistość nie jest ograniczona tylko do sytuacji, gdy kogoś spotyka niebezpieczeństwo na morzu. Niebezpieczeństwo na morzu stanowi metaforę niebezpiecznych warunków i sytuacji. Niemal każdy doświad-

My z całą pewnością zaprowadzimy ku Naszym ścieżkom (które stworzyliśmy dla poprowadzenia ich do zbawienia). Bez wątpienia, Bóg jest z tymi, którzy poświęcają się czynieniu dobra – świadomi, że widzi ich Bóg.

cza tego kilkakrotnie w swoim życiu. W takich okolicznościach ludzie, zarówno ateści, agnostycy, jak i politeiści odkrywają Boga w głębinach swojej świadomości, i wołają o pomoc jedynie do Boga, nie pamiętając o innych, tak zwanych bóstwach i siłach. Zatem ich negacja Boga bądź przypisywanie Mu współtowarzyszy stanowi negację ich wewnętrznego wyznania wiary w Boga i oznacza zaprzeczenie sobie samemu.

SURA 30

AR-RUM
(BIZANTYJCZYCY)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 60 wersetów, została objawiona sześć lub siedem lat przed *hidżrą* (Emigracją Proroka Muhammada z Mekki do Medyny, 622 r.). Bierze swoją nazwę od Bizantyjczyków, wspomnianych w wersecie drugim. Mieszkańcy Wschodniego Cesarstwa Rzymskiego (Bizantyjczycy) wyróżniali się w tamtym czasie spośród innych chrześcijan tym, że nie oddawali czci idolom. Oczywiście, należeli do Ludu Księgi i wierzyli w Boga. Z tego to względu muzułmanie mekkańscy odczuwali wobec nich pewną bliskość, podczas gdy pogańscy Kurejczycy sympatyzowali z Persami, sądząc że ci poprą ich opozycyjne nastawienie do monoteizmu muzułmańskiego.

W czasie gdy muzułmanie w Mekce byli niewielką mniejszością, poddaną prześladowaniom, sura ta pocieszała ich, przepowiadając niespodziewane zwycięstwo Bizantyjczyków nad Persami, zaledwie dziewięć lat po wielkiej klęsce. Poprzez tę przepowiednię sura 30 zapowiada także zwycięstwo muzułmanów w nieodległej przyszłości. Poza tym podaje ona liczne dowody na korzyść wiary

w Jedyne Boga i życie przyszłe, a przeciwko przydawaniu Bogu współtowarzyszy.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim.*
2. Bizantyjczycy zostali pokonani
3. W pobliskich krajach, lecz po swojej klęsce odniosą zwycięstwo
4. W ciągu kilku (dziewięciu) lat. Oto do Boga należy rozstrzygnięcie (całkowity osąd i władza) zarówno przed, jak i po (każdym wydarzeniu) – i w czasie (gdy Bizantyjczycy zwyciężą) wierni będą się radować
5. Ze względu na pomoc Boga, prowadzącą ich ku zwycięstwu. On wspomaga kogo zechce w osiągnięciu zwycięstwa. On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Współczujący (szczególnie dla Swoich wierzących sług).

6. (Oto) obietnica Boga. Bóg nigdy nie łamie Swej obietnicy, lecz większość ludzi o tym nie wie (gdyż nie posiada prawdziwej wiedzy o Bogu)¹.

7. Ludzie ci znają jedynie zewnętrzny przejaw życia tego świata, nie zwracają natomiast uwagi i są nieświadomi co (jest poza nim i co) do życia wiecznego.

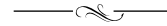
8. Czyż oni nie zastanowią się nad sobą (choćby raz)? Bóg stworzył Niebiosa i Ziemię, i wszystko, co jest pomiędzy nimi, w całkowitej prawdzie (z rozmysłem, w określonym celu i na solidnym fundamencie prawdy) i na określony czas. Jednakże z pewnością wielu ludzi trwa w niewierze co do spotkania ze swoim Panem.

9. Czyż oni nigdy nie wędrowali przez ziemię i nie widzieli, jaki był koniec tych przed nimi (którzy równie uparcie odmawiali wiary w Nasze znaki)? Ich moc była większa. Uprawiali ziemię i rozkopowali (ją w poszukiwaniu minerałów i zapasów wody), i budowali na niej więcej i lepiej, niż ci to czynili. A w odpowiednim czasie przyszli do nich wysłannicy z jasnymi dowodami prawdy (które oni odrzucili ku własnemu potępieniu). Bóg nigdy nie wyrządził im niesprawiedliwości, lecz oni sami wyrządzili sobie niesprawiedliwość.

10. Ostatecznym końcem tych, którzy zagubili się w złu, stało się zło, gdyż zaprzeczali Bożemu Objawieniu i znakom i drwili z nich.

11. Bóg najpierw daje początek stworzeniu, a potem je ponawia² (i przywodzi

وَعَدَّ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعَدَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١﴾
يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ
غَافِلُونَ ﴿٢﴾ أُولَئِكَ كَفَرُوا بِنَفْسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَدَّدٌ
وَإِنَّ كِبْرًا مِّنَ النَّاسِ لِبِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٣﴾ أُولَئِكَ سَبُّوا
فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا
أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارًا الْأَرْضِ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ
مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لَهِ
لِيُظَاهِرَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ
الَّذِينَ آسَأُوا السُّؤَالَ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٥﴾ اللَّهُ يَتَذَكَّرُ الْمُحْسِنِينَ ثُمَّ يَنْصُرُهُمْ وَنَجِّيهِمْ
مِّنْ شُرَكَائِهِمْ ثُمَّ يَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِثُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٦﴾ وَلَنْ يَكُنْ لَهُمْ
مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ أَوْ كَانُوا بِشِرْكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٧﴾
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِثُونَ ﴿٨﴾ فَاَمَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿٩﴾

na powrót w Tamtym Świecie); do Niego zostanieie następnie sprowadzeni.

12. Tego Dnia, gdy nastanie Godzina Ostatnia i Sąd, ludzie niewierzący i występni zatopią się w rozpacz.

13. Nie będą mieć orędowników w istotach, jakie przypisują (Bogu za współtowarzyszy) i przestaną wierzyć we „współtowarzyszy” Boga.

14. Tego Dnia, gdy nastanie Godzina Ostatnia (i Sąd) – wszyscy ludzie zostaną od siebie oddzieleni.

15. A ci, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła – zostaną obdarzeni zaszczytami i uszczęśliwieni Ogrodem zachwycającym.

1. Niniejszy werset zawiera ważne przepowiednie. Kilku pobożnych uczonych zdołało na jego podstawie przewidzieć różne wydarzenia. Jak relacjonował w swoim dziele *Bahr al-Muhit* Abu Hajjan, komentator z Andaluzji, Abu al-Hakam ibn al-Barrajan przepowiedział dokładnie odzyskanie przez muzułmanów Jerozolimy z rąk krzyżowców w 1187 r. Jednakże z tych wersetów jest dla każdego jasne to, że Bizantyjczycy, którzy zostali pokonani przez Persów, odniosą nad nimi zwycięstwo w ciągu dziewięciu lat i w tym samym roku muzułmanie będą się radować z powodu zwycięstwa danego im przez Boga (Yazır, 6:3802-3803).

W r. 615, kiedy część muzułmanów zostało zmuszonych prześladowaniami, jakich doznawali w Mekce, do emigracji do Abisynii, Persowie osiągnęli zwycięstwo nad Bizantyjczykami w wojnie, która rozpoczęła się w r. 613. Zwycięstwo było tak wielkie, że całkowity upadek Imperium Bizantyjskiego wydawał się nieuchronny. Sura niniejsza zdecydowanie obwieściła, że w ciągu dziewięciu lat od tego czasu Bizantyjczycy Persów pokonają. Wojna tymczasem trwała, a Persowie doszli w roku 617 aż do Konstantynopola (dzisiejszy Stambuł), stolicy Bizantyjczyków. Nikt nie podejrzewał, że Bizantyjczycy będą w stanie obrócić klęskę w zwycięstwo w tak bliskiej

przyszłości. Kiedy te wersety zostały objawione, pogańscy Mekkańczycy drwili z nich i z muzułmanów, że w nie wierzą.

Jednak w r. 622, zaledwie dziewięć lat od rozpoczęcia wojny, sytuacja zaczęła się rozwijać na korzyść Bizantyjczyków. W tym roku też Wysłannik Boży wyemigrował do Medyny. W 624 r., dziewięć lat po zdecydowanym zwycięstwie Persów, Bizantyjczycy osiągnęli pierwsze zwycięstwo nad nimi i zniszczyli miejsce narodzin Zoroastra w Azerbejdżanie [Obecnie uczeni są zdania, że Zaratusztra urodził się na wschodzie ziem irańskich – przyp. tłum.]. W tymże roku muzułmanie zwyciężyli nad politeistami mekkańskimi w bitwie pod Badr. Kiedy zaś Bizantyjczycy całkowicie zmusili Persów do odwrotu w 627 r., muzułmanie zwyciężyli w bitwie Rowu, a w roku następnym podpisali traktat w Hudajbija, który Koran nazywa *zwycięstwem oczywistym* (48:1). To wszystko okazało się otwarciem bramy do ekspansji islamu. Ten sam rok był świadkiem uwięzienia i śmierci króla perskiego oraz wejścia Wysłannika do Mekki na mniejszą pielgrzymkę.

2. Stworzenie świata, a następnie odtworzenie go, zob. 21:104, przyp. 25; 55:29, przyp. 11. Zob. również 29:19-20, przyp. 5.

16. Ci jednak, którzy nie wierzą i zaprzeczają Naszym Objawieniom, a także ostatecznemu spotkaniu (z Nami) na Tamtym Świecie – zostaną wydani na karę (Ognia piekielnego).

17. Wychwalajcie zatem Pana, kiedy rozpoczynacie wieczór i kiedy rozpoczynacie rano;

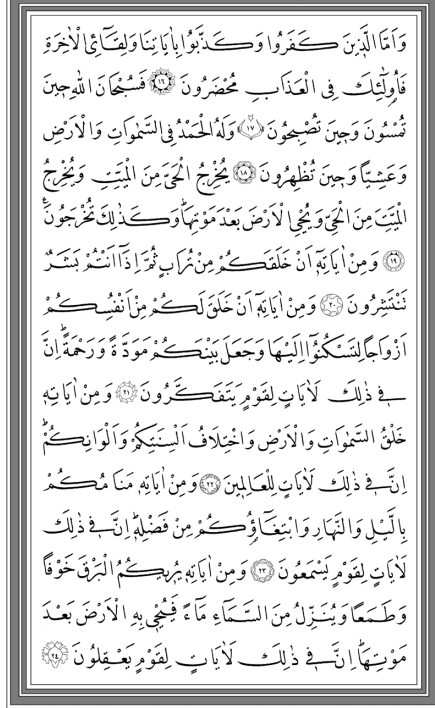
18. I (głoście, że) wszelka chwała i wdzięczność w Niebiosach i na Ziemi należy się Jemu – także w czasie popołudniowym i gdy rozpoczyna się dla was pora południowa³.

19. On wyprowadza żyjącego z martwego i wyprowadza martwego z żyjącego, i ożywia ziemię po jej śmierci. W ten oto sposób (jak On ożywia martwą ziemię) zostaniecie wskrzeszeni z martwych⁴.

20. I pośród Jego znaków jest ten, że On was stworzył z ziemi, a potem rozrosłście się w rodzaj ludzki, szeroko rozproszony.

21. I pośród Jego znaków jest ten, że On stworzył dla was – z was samych – małżonki, byście skłaniali się ku nim i znajdowali w nich wypoczynek; i On stworzył pomiędzy wami miłość i czułość. Zaiste, w tym są znaki dla ludzi, którzy się zastanawiają.

22. I pośród Jego znaków jest stworzenie Niebios i Ziemi i różnorodność waszych języków i kolorów. W tym są z pewnością znaki dla ludzi, którzy mają wie-

dę (o faktach stworzenia i są wolni od uprzedzeń).

23. I pośród Jego znaków jest wasz sen w nocy i w dzień i wasze poszukiwanie (środków egzystencji z) Jego szczodrości. Zaprawdę, w tym są znaki dla ludzi, którzy słuchają (dobrej nowiny od Boga w tym, co stworzył i w zaopatrzeniu dla wszystkich stworzeń).

24. I pośród Jego znaków jest to, że On ukazuje przed wami błyskawicę, budząc zarówno lęk (przed uderzeniem pioruna), jak i pełne nadziei wyczekiwanie (deszczu), i że zsyła wodę z nieba, i ożywia nią ziemię po jej śmierci. Zaiste, w tym są znaki dla ludzi, którzy się zastanawiają i rozumieją.

3. Choć wysławianie Boga i głoszenie, że jest całkowicie wolny od wszelkich ułomności i że nie ma współtowarzyszy, nie jest ograniczone do określonych pór dnia, to większość komentatorów sugeruje, że dwa ostatnie wersety określają czas modlitw codziennych. Znaczenie owych pór i ich specyfikacja, zob. 17:78-79, przyp. 33-34.

Wychwalanie oznacza wiedzę i głoszenie, że Bóg jest ponad tym, by mieć atrybuty, które Mu nie przystoją, jak np. ułomności, współtowarzyszy, rodzenie bądź bycie zrodzonym, a także zjednoczenie (z jakimkolwiek stworzeniem) bądź inkarnacja (przybieranie jakiegokolwiek kształtu). Wysławianie Go oznacza posiadanie wiedzy i głoszenie, że Bóg ma takie Atrybuty, jakie Mu przystoją, i okazywanie Mu wdzięczności.

To Bóg stworzył niebiosy i ziemię, i wszystko, co się w nich i pomiędzy nimi

znajduje. On też umieścił na nich wiele rzeczy na pożytek ludziom. Chwała Mu i wdzięczność. Wszystko to wysławia Go w swoim własnym języku.

4. Werset ten, wspominając konkretne wydarzenia zachodzące w przyrodzie, implikuje też to, że czasem Bóg wyprowadza z rodziny niewierzących wierzącego, a z rodziny wierzących niewierzącego. Może także ostatecznie sprawić, że wierzący odejdzie od wiary wskutek swoich grzechów, a niewierzący przyjmie islam ze względu na Łaskę Boga, ponieważ dokonywał dobrych uczynków. Wspominając, że wskrzeszanie przez Boga umarłych jest analogiczne do ożywiania martwej ziemi, Koran sugeruje również, że ożywianie przez Boga osoby niewierzącej, „martwej” (6:122) stanowi analogię do ożywiania ziemi. Odnośnie do tak pojmowanych analogii koranicznych, zob. 7:55-58, przyp. 14.

25. I pośród Jego znaków jest to, że Niebiosy i Ziemia stoją mocno (istniejąc) z Jego rozkazu⁵. Na końcu, kiedy On wywoła was z ziemi (jednym, szczególnym wezwaniem), (natychmiast) wyjdziecie.

26. Do Niego należy wszystko to, co jest w Niebiosach i na Ziemi. Wszystko jest mu posłuszne w pokorze⁶

27. Bóg najpierw daje początek stworzeniu, a potem je ponawia (w świecie) i przynosi je z powrotem (w Tamtym Świecie). I to (odtworzenie i wskrzeszenie) jest dla Niego łatwe⁷. Każdy przejaw wzniosłości (życie, moc, wiedza, szczodrość, potęga) w Niebiosach i na Ziemi należy do Niego w najwspanialszym stopniu; i On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Mądry.

28. On przytacza wam przykłady z was samych: czyż uznajecie dla tych, których macie w posiadaniu i nad którymi dzierzycie władzę (niewolnicy i zwierzęta), udział w tym, w co was zaopatrzyliśmy, tak żeby wasz i ich udział był w tym równy; i czy odczuwacie wobec nich bojaźń i szacunek, tak jak siebie nawzajem utrzymujecie w bojaźni i szacunku?⁸ W taki oto sposób My wyjaśniamy w szczegółach znaki (Naszej Jedności) dla ludzi, którzy zastanowią się i rozumieją.

29. W istocie, nie! Ci, którzy czynią (największą) niesprawiedliwość (przypisując Bogu współtowarzyszy), ulegają jedynie swoim własnym namiętnościom i kaprysom, bez (oparcia się na jakiegokolwiek) wiedzy. Któż potrafi poprowadzić tego, kogo Bóg sprowadził z drogi (ze względu na to, że postępował głów-

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ
دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذْ أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٥﴾ وَ لَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٗ قَلْبُونَ ﴿٦﴾ وَهُوَ الَّذِي بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٧﴾ ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا
مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ
فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ
أَنْفُسَكُمْ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٨﴾
بَلَىٰ أَسْعَىٰ الَّذِينَ ظَلَمُوا هَؤُلَاءِ هُمْ يَقْسِرُونَ عِلْمَ مَنْ يَشَاءُ
مَنْ أَضَلَّ لِلَّهِ وَ مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩﴾ فَأَقْرَبُ وَجْهًا لِلَّهِ
حَنِيفًا فطَرَتِ اللَّهُ آيَاتِي فَطَرَتْنَا سَمَّ عَلَيْهَا لَا تَسْبُدِ
لِخَلْقِ اللَّهِ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾ مُبِينِينَ إِلَيْهِ وَ اتَّقُوهُ وَ أَقْبِمُوا الصَّلَاةَ
وَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١١﴾ مِنَ الَّذِينَ قَتَلُوا بِرَبِّهِمْ
وَ كَانُوا إِشْبَاطًا كُلِّ حَرْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ رَاحُونَ ﴿١٢﴾

nie za swoimi pragnieniami)? I tacy nie będą mieć wspomoczeni (na drodze ku zbawieniu).

30. Przeto zwróć całe swe jestestwo ku religii (muzułmańskiej) jako ten, który ma w sobie czystą wiarę (*hanif*, jest wolny od niewiary, politeizmu i hipokryzji). Oto pierwotna natura (*fitra*), należąca do Boga, według której powołał On do istnienia ludzkość. Nie może być zatem zmiany w tym, co zostało stworzone przez Boga. To jest religia właściwa i na zawsze prawdziwa, lecz większość ludzi (o tym) nie wie⁹.

31. (Zwróćcie całe swe jestestwo, ty i wierni, którzy są z tobą, ku właściwej i na zawsze prawdziwej religii), kieru-

jąc się z oddaniem ku Niemu jedynie, i trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego, okazując Mu cześć i pobożność, i wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami; i nie bądźcie spośród tych, którzy przypisują (Bogu) współtowarzyszy;

32. Ani też spośród tych, którzy dokonali podziałów w swej religii (zamiast przyjmując całą jej naukę) i podzielili się na różnorakie sekty (postępujące za przewodnikami, prowadzącymi do kłamstwa), a każda z tych sekt raduje się tym, co ma (swą częścią doktryny wiary).

5. Bóg jest Istotą Wszczępętną, która może czynić, cokolwiek zechce, rozkazując jedynie „Bądź!” W wymiarze cielesnym jednak działa On spoza zasłony przyczyny i skutku albo według regularnych wzorów zdarzeń. Wykonywanie przez Niego własnych dekretów w świecie materialnym zostaje przez nas uświadomione w postaci przekonania o działaniu „praw przyrody”. Stwierdzenie z tego wersetu oznacza, że niebiosa i ziemia istnieją dzięki prawom wydawanych z wymiaru Jego rozkazów, które biorą początek w Boskich Atrybutach Mocy i Woli.

6. Odnośnie do posłuszeństwa wszystkich istot wobec Boga, zob. 3:83, przyp. 16.

7. Dla Boga wszystko jest jednakowo łatwe. Użycie słowa *łatwiejsze* w tym wersecie oznacza postrzeganie problemu przez istoty ludzkie. Reprodukacja bądź sprowadzenie czegoś z powrotem jest z pewnością łatwiejsze od pierwotnego stworzenia. Niniejszy werset jest zatem skierowany do tych, którzy uznają ostateczne zniszczenie świata i jego odbudowanie za niemożliwe, i oznacza, że jeśli ktoś potrafi jakąś rzecz wymyślić i stworzyć, to tym łatwiej zdoła ją wytworzyć ponownie. Dlatego zniszczenie świata i odtworzenie go nie może być żadną miarą trudne dla Boga, który go stworzył.

8. Porównanie to ma wielkie znaczenie. Zasadniczo wszystko to, co posiadamy, należy do Boga, a nasz udział w jego zdobyciu jest minimalny. Na przykład, ażeby mogło zostać wyprodukowane jedno jabłko, musi istnieć

nasionko, którego nie byłaby w stanie wyprodukować cała ludzkość, nawet gdyby zebrali się razem wszyscy ludzie. Przy produkcji owego nasionka musi współpracować niemal cały wszechświat (w tym słońce, powietrze, woda i ziemia) w sposób doskonale wymierzony. Nic z tego nie może człowiek stworzyć ani niczego kontrolować. Naszym udziałem w tworzeniu jabłka jest jedynie nasza praca, którą wkładamy w jego produkcję. Ale to Bóg wyposażył nas w niezbędną siłę, zdolność i w samo ciało. Także nasz udział w tworzeniu maszyn nie jest większy od tego. Wyłącznie do Boga należą podstawowy materiał, który wykorzystujemy przy produkcji maszyn, ich użyteczność przy wytwarzaniu, a także „prawa” fizyczne i/lub chemiczne, związane z produkcją. To Bóg dał nam zdolność uczenia się i wykonywania rzeczy. Pomimo tego jasnego faktu nigdy nie przyjmujemy do wiadomości faktu, że inni też mają pewien udział w naszym prawie własności i używania maszyn i narzędzi. Lecz Bóg jest jedynym Stwórcą i Właścicielem wszystkiego we wszechświecie, w tym nas, a nikt nie ma udziału w stwarzaniu ani we własności. Jednakże akceptując udział wielu innych sił, jak anioły, pewne ważne osoby bądź „przyroda”, „siły i prawa przyrody”, albo nawet samych siebie, wielu ludzi przypisuje Mu współtowarzyszy w Boskości bądź władzy nad wszechświatem oraz władzy porządkowania ludzkiego życia. To największa z niesprawiedliwości i ignorancji.

9. Wyjaśnienie tego wersetu, zob. Dodatek 13.

33. Kiedy ludzi dotyka nieszczęście, wzywają swego Pana, zwracając się ku Niemu skruszeni. Potem zaś, skoro tylko On da im zakosztować Swego Miłosierdzia, niektórzy z nich przypisują współtowarzyszy swojemu Panu (który ich stworzył, podtrzymuje przy życiu i troszczy się o nich).

34. (Czyż oni zachowują się) w taki sposób, ażeby nie wierząc, okazywać niewdzięczność za to wszystko, czym ich obdarowaliśmy? Dlatego radujcie się (przez chwilę łaskami tego świata, które On wam dał); wszak wkrótce się dowiecie!

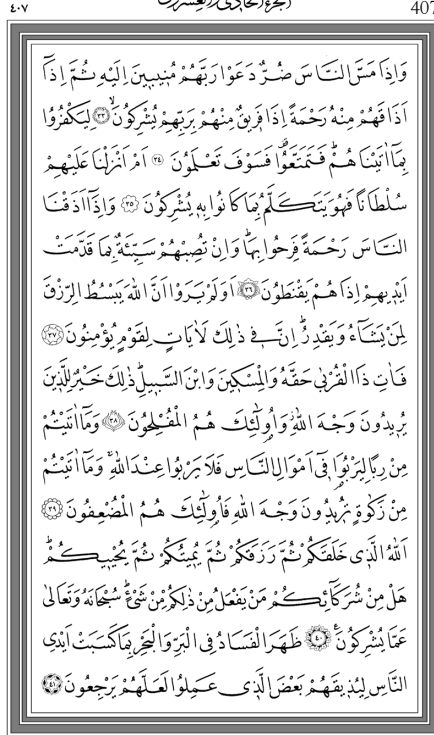
35. Czyż może zesłaliśmy im jakiś dokument z władzą do tego, by przemawiać, popierając przypisywanie Mu przez nich współtowarzyszy?

36. Kiedy obdarowujemy ludzi łaską zakosztowania miłosierdzia, ci radują się nim (nie myśląc o Tym, który je daje). Lecz kiedy zło na nich spada, ze względu na to, co sobie wyrządzili – zobaczcie! – jak tracą wszelką nadzieję!

37. Czyż nigdy nie widzieli (tego) i nie zastanawiali się nad tym, że Bóg rozszerza zaopatrzenie, komu zechce spośród Swych sług, i zubaża je (komu zechce)? Zaiste, w tym są znaki dla ludzi, którzy uwierzą i będą pogłębiać swoją wiarę.

38. Daj zatem swym krewnym, co im się słusznie należy¹⁰, a także potrzebującym (*al-Miskin*) i tym, którzy są w podróży. To jest najlepsze dla tych, którzy szukają „Oblicza” Boga (Jego aprobaty). Oto oni są tymi, którzy osiągną pomyślność.

39. To, co dajecie ludziom z lichwiarską nadzieją, że może powrócić do was powiększone kosztem dóbr będących w posiadaniu (innych) ludzi – u Boga nie przyniesie żadnego wzrostu. Tymczasem wszystko to, co dajecie w akcie dobroczynności, szu-

kając „Oblicza” Boga (Jego aprobaty) – ci otrzymają wielokrotnie pomnożone¹¹.

40. Bóg jest Tym, który was stwarza, po czym podtrzymuje (przy życiu, dając wam zaopatrzenie), sprawi wreszcie, że pomrzecie. A na koniec wskrzesi was do życia. Czyż czyni cokolwiek z tego których spośród współtowarzyszy, których przypisujecie (Bogu)? Niech On (Bóg) będzie pochwalony! On jest nieskończenie Wzniosły, ponad tym, co oni (Mu) przypisują.

41. Zepsucie i chaos pojawiły się na ziemi i w morzu ze względu na to, co ręce ludzi (dokonały i) nagromadziły (ze złych czynów). W ten sposób On daje im skosztować skutków niektórych spośród ich uczynków, aby mogli (się zastanowić, żałować za grzechy, poprawić się i) nawrócić się (ku właściwej ścieżce)¹².

10. To bardzo znaczące, że Koran używa słów „co im się słusznie należy” na określenie udziału, jaki musimy dać potrzebującym ze swojego majątku. Wynika stąd, że ponieważ Bóg jest Tym, który daje każdemu zaopatrzenie, to udział, jaki człowiek bogaty musi oddać potrzebującemu, zasadniczo właśnie do potrzebującego należy. Bóg daje ten udział bogatemu, aby go oddał biednemu. Poprzez ów nakaz Bóg zarówno otwiera bogatemu możliwość zdobycia zasług na życie wieczne, jak i ustanawia pomost pomiędzy członkami społeczeństwa, tworząc szansę wzajemnej pomocy i solidarności. Kto zatem nie oddaje potrzebującemu udziału, jaki powinien oddać, ten uzurpuje sobie prawo do czegoś, co tamtemu słusznie się należy.

11. Islam nigdy nie zamierza faworyzować hipokryzji ani hipokrytów. Przed ustanowieniem prawa islam wpięć szkoli i przygotowuje serca i umysły na jego przyjęcie bądź przeciwko niemu. Dlatego Towarzysze Proroka mogli z łatwością przyjąć każde objawione przykazanie. Islam stosował stopniowy sposób ustanawiania kodeksu praw. W Mekce przygotowywał serca i umysły do przyszłych nakazów. Na przykład w 17:22-39 Koran prezentował liczne zasady jedynie jako wartości moralne. Wiele z nich stało się potem w Medynie prawami. Stosował też stopniowy sposób zakazu tak zakorze-

nionych wad, jak picie alkoholu i transakcje odsetkowe. Niniejszy werset jest pierwszym werselem objawionym na drodze do ostatecznego zakazu transakcji odsetkowych, a zachęającym muzułmanów do ich unikania. Niektórzy ludzie dawali prezenty innym, w szczególności kupcom i osobom pożyczającym pieniądze; nie było w tym czystej intencji, lecz wiązało się to z nadzieją lub celem, że takie podarunki wrócą do człowieka, który je komuś dał, ale wzbogacone o dodatkową wartość. Ci, którzy przyjmowali takie „podarunki”, używali ich w swoim handlu do prowadzenia zyskownych transakcji, po czym zwracali je pierwotnemu właścicielowi wraz z kwotą lub wartością dodatkową.

12. Wszelkie konwulsje społeczne i zło, niesprawiedliwe wojny, zarazy, zanieczyszczenie środowiska i podobne katastrofy wynikają z ludzkiego buntu przeciwko Bogu i Jego Religii. Bóg ustanowił ludzkie życie na fakcie, że podobny bunt będzie powodował nieszczęścia. Dzięki temu ludzkość może się przebudzić do prawdy i, porzucając swoje błędne ścieżki, powrócić do Boga w wierze i posłuszeństwie. Niestety, liczba ludzi, którzy to pojmują, jest dość ograniczona. Szczególnie materializm „naukowy” i filozofia materialistyczna prawie całkowicie uniemożliwiają tę percepcję i odnoszą każdą taką rzecz do „natury” i stawiania się „samo z siebie”.

42. Powiedz: „Podróżujcie poprzez ziemię i zobaczcie, jaki był koniec tych, którzy żyli przed wami. Większość z nich (uparcie) przypisywała (Bogu) współtowarzyszy”.

43. Zwróć więc całe swe jestestwo ku właściwej, na zawsze prawdziwej religii, zanim nadejdzie Dzień, którego Bóg (od nich) nie odwróci; i nikt nie zdoła powstrzymać Go przed jego sprowadzeniem. Owego Dnia ludzie zostaną rozdzieleni.

44. Niewiara zwróci się przeciwko tym, którzy nie wierzą. Ci zaś, którzy (uwierzyli i) czynią dobre, prawe dzieła – przygotowują dla siebie zaopatrzenie (szczęśliwe i wieczne życie),

45. Ażeby On (Bóg) nagrodził wierzących i czyniących dobre, prawe dzieła ze swej szczodroliwości. Zaprawdę, On nie miłuje niewierzących.

46. Pośród Jego znaków jest ten, że posyła łagodne wiatry jako radosne zwiastuny: aby was obdarzyć łaską możności skosztowania Swego Miłosierdzia, aby statki mogły żeglować z Jego rozkazu (zgodnie z prawami, jakie ustalił), byście szukali Jego szczodroliwości i byście (w uznaniu wszystkich Jego łask) składali (Mu) dzięki.

47. Zaprawdę, My wysyłaliśmy przed tobą (o, Wysłanniku, innych) wysłanników, każdego do jego własnego ludu, i ci przybywali do każdego z tych ludów z jasnymi dowodami (prawdy Bożej Jedności i Władzy). Potem My wzięliśmy odwet na tych, którzy nie uwierzyli i pograżyli się w grzechach. Zobowiązaliśmy się natomiast do ocalenia wierzących.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ
 كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾ فَانظُرْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَاسِمِ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَأْتِيَ بِيَوْمٍ لَا مَرَدَ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّعُونَ ﴿٤٣﴾ مَنْ كَفَرَ
 فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَ لَهُ يَفْسَهُمْ يَهْدُونَ ﴿٤٤﴾ لِلْجَنَّةِ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُغْنِيكَ عَنْكَ فِئْتَابُ
 وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَرَلِيدًا يَصْفِكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ
 وَيُخَوِّرُ الْفُلُوكَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنذِرَكُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَلِكَلِمَةٍ تَنْسُكُونَ
 ﴿٤٥﴾ وَكَفَدَ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ أُجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ
 الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٦﴾ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِئُ سَحَابًا مَبْسُوطَةً
 فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَنْشَأُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَيَنْزِلُ الْوُدْقَ فَيُخْرِجُ مِنْ
 حَلَالِهِ قَدًا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ
 ﴿٤٧﴾ وَإِنْ كُنَّا مِنْ قَبْلُ أَنْ نُنزِلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ
 لَمُتْلِينَ ﴿٤٨﴾ فَانظُرْ إِلَى تَارِخِ اللَّهِ كَيْفَ يُخْرِجُ الْأَرْضِ
 بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٩﴾

48. Bóg jest Tym, który posyła łagodne wiatry, a te unoszą chmury, i On rozciąga je po niebiosach tak, jak zechce, i czyni z nich spiętrzone cząstki. Oto tam widzisz, jak wydobywa się spomiędzy nich deszcz. I wtedy, gdy On sprawia, że deszcz pada na tych spomiędzy Jego sług, na których zechce, ci się radują,

49. Choć przed krótką chwilą, zanim ów (deszcz) został na nich zesłany, pograża-li się w rozpacz.

50. Spójrz zatem na ślady Miłosierdzia Bożego – jak On ożywia ziemię po jej śmierci. Zaprawdę, On jest Tym, który wskrzesi do życia zmarłych (w podobny sposób). On ma pełną władzę nad każdą rzeczą¹³.

13. Koran podaje różne argumenty na rzecz Zmartwychwstania. Na przykład przedstawia cud tego, czego Bóg dokonuje na tym świecie, aby w ten sposób przygotować ludzki umysł do przyjęcia i zrozumienia cudu, jakiego Bóg dokona w Wieczności. Podaje przykłady wszechstronnych czynów Boga w makrokosmosie i w pewnych miejscach, przedstawia ogólną władzę nad makro-, normo-, i mikrokosmosem (wszechświatem, ludzkością i atomami). Werset 13:2 stanowi tego przykład.

Koran przedstawia zjawisko stwarzania wszechświata jako pierwsze stworzenie (56:62), tymczasem wskrzeszanie zmarłych opisuje jako drugie stworzenie (drugi początek, 53:47), mające na celu dokonanie się Zmartwychwstania. W tym samym celu zwraca również uwagę na nasz własny początek (22:5; 23:13-16).

Dokonując analogii pomiędzy Zmartwychwstaniem i Bożymi czynami na tym świecie, Koran czasem nawiązuje do czynów, jakich Bóg będzie dokonywał w Wieczności, i przedstawia je tak, aby nas o nich przekonać. Ukazuje nam jednocześnie podobne czyny Boga w świecie doczesnym. Jeden z przykładów, zob. 36:78-81.

Koran przyrównuje Zmartwychwstanie do wiosennej odnowy i odmłodzenia ziemi po jej śmierci w zimie. W przyrodzie i w naszych własnych ciałach obserwujemy niezliczone przykłady śmierci i ożywiania. Ogólne obumieranie i ożywianie powtarza się co roku. W czasie zimy biały „całun” spowija dużą część ziemi. Przyroda blednie i okazuje mniej śladów życia. Drzewa zdają się niczym więcej jak tylko twardymi kośćmi. Trawa marnieje, kwiaty usychają, ptaki migrujące odfruwają, a owady i gady znikają.

Zima jednak nie trwa wiecznie, gdyż po niej następuje ogólne ożywienie. Kiedy pogoda staje się cieplejsza, drzewa zaczynają wypuszczać pączki i prezentują się przed Wiecznym Świadkiem. Ziemia nabrzmiewa, a trawa i kwiaty zaczynają wszędzie rozkwitać. Nasiona, które upadły na grunt poprzedniej jesieni, wykiełkowały i unicestwiają się, zaczynają wyrastać w nowe formy życia, nie cierpiąc przy tym najmniejszego zmieszania. Wszystkie te formy życia są podobne (lecz nie identyczne) do tych, które istniały rok wcześniej. Mówiąc krótko, natura pojawia się przed nami w całej swojej wspaniałości i ozdobie. Zmartwychwstanie w Dniu Sądu będzie do tego bardzo podobne (41:39; 71:17-18; 75:36-40).

وَلَيْنَ أَرْسَلْنَا رِجَالًا مَّرْصُومًا لَطَّلُوا مِنْ بَعْدِهِ بِكَيْفَرُونِ ﴿٤٩﴾ فَتَأْتِكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمِعُ السَّمَّ الدَّعَاءَ إِذَا أَوْلُوا مُذْرِبِينَ ﴿٥٠﴾ وَمَا أَنْتَ بِسَادِ الْعُنَى عَنِ صَلَاتِهَا أَنْ يُسْمِعَ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمِعُونَ ﴿٥١﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعِيفٍ فَوَجَعَكُمْ مِنْ بَعْدِ ضَعِيفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٢﴾ وَيَوْمَ تَعْمُرُ السَّاعَةَ بِنَفْسِهِ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا مُدْعَى رَبِّهِمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾ وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْتَطِلُونَ ﴿٥٦﴾ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْحَبْنَكَ الَّذِينَ كَفَرُوا قَدْرًا ﴿٥٨﴾

51. A jeśli pošemy (przeciwko ich ziemi) wiatr pałacy i oni zobaczą, że jest (obladowany piaskiem i) żółty, to poczną zaraz potem (po tym, jak się radowali) okazywać niewdzięczność wynikającą z niewiary (jak gdyby Bóg był zobowiązany zawsze traktować ich litościwie i jakby to nie Bóg dawał im zaopatrzenie).

52. Zaiste, nie zdołasz sprawić, by zmarli usłyszeli, ani nie zdołasz sprawić, aby głusi usłyszeli wołanie, gdy oni odwrócili swe plecy, odchodząc.

53. Nie jesteś też w stanie wyprowadzić ociemniałych z ich zbłądzenia. Nie możesz sprawić, aby ktokolwiek usłyszał poza tymi, którzy (potrafiąc rozważać bez uprzedzeń) uwierzą w Nasze Objawienia i znaki (znajdujące się zarówno w świecie zewnętrznym, jak i wewnętrznym człowieka) i są gotowi poddać się (prawdzie).

54. Bóg jest Tym, który stwarza was w stanie słabości, a następnie – po słabości – daje wam moc, a potem – po okresie mocy – zarządza słabość (starość) i siwiznę włosów. On stwarza, cokolwiek zechce. On jest Wszzechwiedzący i Wszzechmocny.

55. Owego Dnia, kiedy nastanie Godzina Ostatnia i Sąd, ludzie występn i niewierzący będą się zaklinać, że przebywali na świecie nie dłużej, niż krótką chwilę (dnia). W taki sposób byli zwykle odwróceniem od prawdy (zawsze zależąc od swych zmysłów, niewłaściwego rozumowania i niepełnej wiedzy).

56. Ci jednak, którzy zostali obdarzeni wiedzą (o prawdzie) i wiarą, powiedzą: „Doprawdy, wy pozostawialiście aż do Dnia Zmartwychwstania, wedle tego, jak Bóg postanowił w Swej Księdze (Stworzenia i Życia). Oto teraz jest Dzień Zmartwychwstania. Lecz wy (uparcie) odmawialiście prawdziwej wiedzy (o tym).

57. Owego Dnia żadne usprawiedliwienia nie pomogą ludziom występnym (którzy odrzucili Boga albo dodawali Mu współtowarzyszy) ani nie będą oni mogli nic poprawić (i okazać skruchy dla uniknięcia kary).

58. Zaiste, podaliśmy ludziom w tym Koranie wszelkiego rodzaju przypowie-

ści i porównania (by pomóc im zrozumieć prawdę). Nawet jeśli przyniesiesz im cud (taki, jakiego żądają), to ci, którzy (nie przykładają żadnej wagi do tych przypowieści i porównań i uparcie) nie wierzą, będą mówić (do wierzących): „Wy tylko podążacie fałszywą drogą”.

59. W ten sposób Bóg pieczętuje serca tych, którzy nie mają (żadnego przywiązania do) wiedzy.

60. Bądź więc cierpliwy. Obietnica Boga (że dopomoże wiernym do zwycięstwa) jest prawdziwa. I niech nie zachwieją tobą ci, którym brak jest pewności (co do tej prawdy)¹⁴.

---

14. Sura ta rozpoczęła się Bożą obietnicą, że On dopomoże do zwycięstwa wiernych i do tego, że wierni będą się radować. Kończy się

powtórzeniem owej obietnicy, wzmacniając determinację Wysłannika i wiernych w obliczu ostrej reakcji niewiernych.

SURA 31

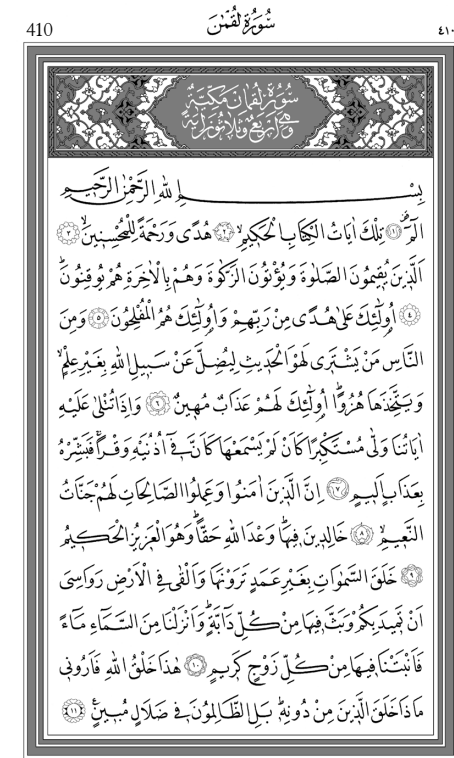
LUKMAN (LOKMAN)

Okres mekkański

Sura niniejsza, składająca się z 34 wersów, została objawiona w Mekce. Rozpoczyna się potwierdzeniem mądrości Koranu i przedstawia mądrości życiowe wypowiediane przez Lokmana. Wspomina też pewne cnoty wiernych, wykłada dowody Boskiej Mocy i Jedności, podkreśla zasadniczą potrzebę ludzkich istot, jaką jest religia Boga. Kończy się stwierdzeniem, że pewne sprawy mają pozostać dla ludzkości nieznanne.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim.*
2. Oto Objawienia Księgi pełnej mądrości.
3. Przewodnictwo i miłosierdzie dla tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że ogląda ich Bóg.
4. Tych, którzy wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami i płacą to, co należy się potrzebującym z ich majątków, i mają pewność wiary w życie ostateczne.

5. Którzy trwają przy prawdziwym przewodnictwie (pochodzącym z tej Księgi) od ich Pana. I oni są tymi, którzy osiągną pomyślność.
6. Pośród ludzi jest i taki, który płaci za próżne opowieści i gorszące rozmowy, aby sprowadzić ludzi (z dala od Koranu) z drogi Boga, bezwiednie, i wyśmiewa się z niej (z Koranu). Dla takiego (człowieka przewidziana) jest kara haniebna i upokarzająca.
7. Kiedy recytuje się takiemu (człowiekowi) Nasze Objawienia, on odwraca się, pełen wyniosłości, jak gdyby ich nie słyszał, jak gdyby w jego uszach była głuchota. Oznajmij mu więc karę bolesną.

8. Dla tych zaś, którzy uwierzyli i czynią dobre, prawe dzieła – są Ogrody (pełne) dobrodziejstw i błogosławieństw,

9. Ażeby w nich zamieszkali. Oto prawdziwa obietnica Boga. On jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Mądry.

10. On stworzył Niebiosa bez filarów, które moglibyście dostrzec¹, i rzucił na ziemię mocno stojące góry, ażeby nie potrzęsała wami podczas swego ruchu, i rozprzestrzenił na niej wszelkiego

rodzaju żywe stworzenia. My zsyłamy również wodę z nieba i sprawiamy, że wzrasta w parach bogata (barwami, smakiem i owocami) roślinność wszelkiego gatunku.

11. Oto stworzenie Boga: pokażcie mi to, co stworzyli inni, poza Nim. Nie, zaiste! Lecz ludzie występni (którzy odrzucają Boga lub przydają mu współtowarzyszy) zatracili się w błędzie oczywistym.

---

1. Wyjaśnienie tego stwierdzenia zob. 13:2, przyp. 1.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ جَبِيدٌ ﴿١٠﴾ وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُحَيِّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٢﴾ وَإِذْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٣﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٧﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَإِنْ جَاءَ هَذَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا كَيْتَبُكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٢٠﴾

12. Oto My obdarzyliśmy mądrością² Lokmana³ i powiedzieliśmy: „Składaj dzięki Bogu”. Kto okazuje wdzięczność Bogu, okazuje wdzięczność jedynie dla (dobra) swej duszy. Co zaś do tych, którzy są niewdzięczni – zaprawdę, Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (absolutnie niezależny od całego stworzenia), Godzien wszelkiej Chwały.

13. (Wspomnij), kiedy to Lokman rzekł do swego syna, doradzając mu i napominając: „Mój drogi synu! Nie przydawaj Bogu współtowarzyszy. Zaiste, przydawanie Bogu współtowarzyszy jest ogromną niesprawiedliwością”.

14. My nakazaliśmy człowiekowi w związku z jego rodzicami: jego matka nosiła go w wielkiej słabości i trudzie, a odstawienie go od piersi nastąpiło w ciągu dwóch lat. (Przeto, o ludzie), bądźcie wdzięczni Mnie i swoim rodzicom. Do Mnie zmierza ostateczna wędrówka.

15. Jeśli oni jednak zmagają się z tobą po to, byś przypisywał Mi coś, o czym z pewnością nie masz żadnej wiedzy (i co jest całkowicie sprzeczne z wiedzą), to nie bądź im posłuszny. Lecz nawet wtedy traktuj ich uprzejmie i z należywym szacunkiem co do (życia) tego świa-

ta. Postępuj drogą tego, który zwrócił się ku Mnie z największą szczerością i wytrwale szukał Mojej aprobaty. A potem (o, ludzie) do Mnie nastąpi wasz powrót i sprawię, że zrozumiecie wszystko to, co czyniliście (i wezwę was na Sąd).

16. „Mój drogi synu! Czy uczynek jest dobry, czy też zły, choćby ważył tylko tyle, co ziarno gorczycy, i nawet gdyby został ukryty w skale – w niebiosach lub na ziemi – Bóg wyniesie go ku światłu (na Sąd). Zaprawdę, Bóg jest przenikliwy (przenikający do najmniejszych wymiarów rzeczy), wszystkiego świadom.

17. Mój drogi synu! Wykonuj modlitwę w zgodzie z jej warunkami, nakazuj

i rozgłaszaj to, co jest słuszne i dobre, a zabraniaj tego, co złe i staraj się mu zapobiec; i znoś cierpliwie, cokolwiek by cię nie dotknęło. Zaiste, (wszystko) to znajduje się pośród czynów wspaniałych i cnotliwych, których dokonanie wymaga wielkiego zdecydowania.

18. Nie odwracaj swej twarzy od ludzi w pogardliwej wzniosłości ani nie wędruj po ziemi wyniośle. Doprawdy, Bóg nie miłuje ludzi pysznych i chełpliwych.

19. Bądź skromny w swej postawie i zniżaj swój głos. Zaiste, najbardziej odrażającym z głosów jest ryczenie osłów”.

---

2. objaśnienie mądrości, zob. sura 2:129, przyp. 107, i 2:269, przyp. 158.

3. Lokman jest jedną z trzech wspomnianych w Koranie postaci – pozostałe dwie to Zu'l-Karnejn i Uzair – co do których nie ma pewności, czy byli prorokami. Lokman był szeroko znany w Arabii przedislamskiej ze względu na swą mądrość i dojrzałość

duchową. Zgodnie z niektórymi przekazami pochodził z Abisynii, a mieszkał w Egipcie (al-Maududi, *Tafhim*, „Surat Lukman”, przyp. 17). Wedle innej tradycji był zaś siostrzeńcem Proroka Hioba i żył wystarczająco długo, ażeby zobaczyć jeszcze na własne oczy Proroka Dawida i Jonasza, niech będzie z nimi pokój (Yazır 6:3842).

20. Czyż nie widzicie, że Bóg uczynił wszystko, co w niebiosach i wszystko, co na ziemi, by wam służyło, i nie szczędził wam Swoich łask, widzialnych i ukrytych? A pomimo to wśród ludzi są tacy, którzy rozprawiają o Bogu bez żadnej prawdziwej wiedzy i prawdziwego przewodnictwa, i żadnej Księgi rozświetlającej⁴.

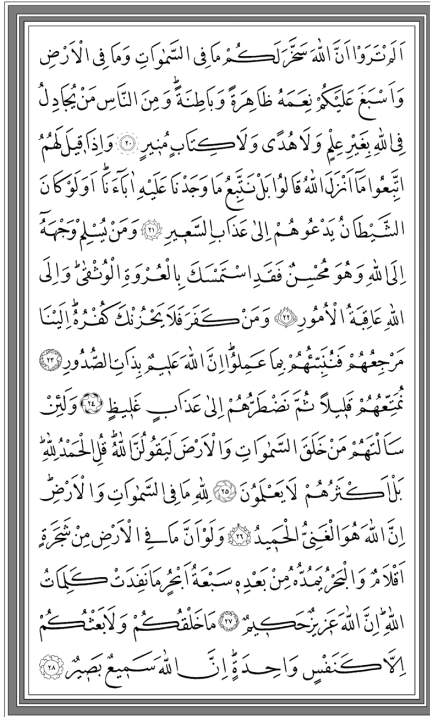
21. A kiedy takim ludziom się mówi, ażeby postępowali za tym, co zesłał Bóg, to oni mówią: „Nie, my idziemy za tym (tradycje, zwyczaje, wierzenia i praktyki), przy czym znaleźliśmy naszych praocjów”. Co!? Nawet jeśli Szatan zaprasza ich do kary Ognia palącego (sugerując im sposób życia praocjów)?

22. (Prawdą jest to, że) kto poddaje całe swe jestestwo Bogu i poświęca się czynieniu dobra, wiedząc, że widzi go Bóg, ten uchwycił solidny, niełamliwy uchwyt. U Boga jest ostateczny koniec wszystkich spraw.

23. Kto zaś nie wierzy, tego niewiara niech cię nie zasmuca. Do Nas nastąpi ostateczny powrót i My to sprawimy, że pojmą wszystko to, co czynili (i wezwie my ich za to na sąd). Oto Bóg ma pełną wiedzę o tym, co kryją ich piersi.

24. Zapewnimy im zaopatrzenie, by radowali się (w tym życiu jeszcze) przez krótką chwilę, po czym poddamy ich ciężkiej karze.

25. A jeśli ich zapytasz, kto stworzył Niebiosy i Ziemię, to oni z pewnością odpowiedzą: „Bóg”. Powiedz: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu” (= widząc, że nawet ci, którzy przypisują Mu współtowarzyszy, czują się zmuszeni uznać Go za Stwórcę; i to uznanie podcina fundamenty wiary w wielobó-

stwo)⁵. Większość z nich nie wie jednak (co implikuje takie uznanie).

26. Do Boga należy wszystko to, co znajduje się w Niebiosach i na Ziemi (nad tym wszystkim Bóg sprawuje pełną i wyłączną władzę, przeto jedynie On może odbierać cześć). Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (w pełni niezależny od całego stworzenia), Godzien wszelkiej Chwały (do którego przynależą wszelka chwała oraz wdzięczność stworzeń).

27. Jeśliby wszystkie drzewa na ziemi były piórami i wszystkie morza (atramentem), i gdyby dodać do tego jeszcze siedem mórz, to i tak nie wyczerpałyby się takim zapisem słowa Boga (Jego postanowienia, działanie Jego Imion i Atrybutów, objawiające się jako Jego przykazania, a

także wydarzenia i istoty, które stwarza). Zaprawdę, Bóg jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (nikt nie zdoła powstrzymać Jego Czynów i nic nie jest w stanie Go znużyć), Mądry.

28. Stworzenie i zmartwychwstanie was wszystkich jest zaledwie jak (stworzenie i zmartwychwstanie) jednej duszy⁶. W istocie, Bóg jest Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący.

4. Odnośnie do wiedzy i przewodnictwa, zob. 22:8, przyp. 2.

5. Bycie Stwórcą implikuje posiadanie stworzenia, dysponowanie wyłączną władzą osądzania i administrowania i zasługiwanie na akty czci. Ponadto – skoro istnieje tylko jeden Stwórca, nie potrzebuje On żadną miarą współtowarzysza w rządzeniu tym, co stworzył lub też po to, by dzielić się władzą nad Swymi stworzeniami. Już sama ta okoliczność obala fundamenty pod każdą inną ideologię albo system, który uznaje istnienie współtowarzyszy Boga w Jego Jedynym Bóstwie, zasługującym na cześć i posłuszeństwo, oraz w Jego panowaniu i suwerennej władzy nad stworzeniem. Mimo że niektóre współczesne systemy myślowe i tzw. materializm naukowy usiłują odnaleźć *źródło stworzenia*, to takie wysiłki pozostają wyłącznie ideologią, nie prawdziwą nauką. W istocie również one muszą uznać istnienie Jedynego Stwórcy i osobiście sądzę, że uznają, świadomie, lub nieświadomie, a tylko w swej próżnej zaciętości obstają przy twierdzeniu czegoś innego. Niektórzy żywią przekonanie, że uznanie Stwórcy jest pójściem „na łatwiznę”. Lecz to właśnie zaprzeczanie istnieniu Boga stanowi próbę ucieczki od rzeczywistości i szukania schronienia w tym, co wydaje się psychologicznie łatwiejsze. Jest to także narzędzie, służące ludzkiemu dążeniu do unikania właściwej odpowiedzialności moralnej i pozostawania w zgodzie z kulturowym temperamentem epoki chętniej się nieograniczoną autonomią człowieka we wszystkich sferach – czyniś nierzeczywistym i niewiarygodnym, czego konsekwencje dla środowiska moral-

nego, społeczno-ekonomicznego i fizycznego, które zamieszkujemy, okazują się katastrofalne.

6. Wieczna Moc Boża jest fundamentalna dla Zasady Boskości, to nieodzowny Jej atrybut. Nie do pomyślenia w przypadku Boga jest jakiegokolwiek ograniczenie kompetencji, gdyż to zakładałoby istnienie dwu przeciwnych sił w Nieskończonej Istocie. Skoro jest to niemożliwe i skoro niemoc nie może zaistnieć w Istocie Bożej, to nic nie może mieszać się z Bożą Mocą. Ta Moc nie może w związku z tym mieć żadnych stopni, gdyż takie stopniowanie bytu, atrybutów i mocy zachodzi jedynie poprzez zaangażowanie przeciwstawnych sił. Zróżnicowanie temperatury i jej poziomy związane są z wpływem zimna, a zróżnicowanie urody i piękna – z wpływem brzydoty. Ta prawda dotyczy wszystkich jakości we wszechświecie. Przygodne rzeczy i istoty zawierają sprzeczności, gdyż zasadniczo nie istnieją dzięki sobie samym i dla ich istnienia nie jest zasadnicza jakaś cecha nie ulegająca rozproszeniu. Skoro świat przygodności zawiera poziomy i stopnie, to jest poddany zmianom i transformacji.

Ze względu na to, że Wieczna Moc Boża nie zawiera poziomów, przychodzi Jej z równą łatwością powoływanie do istnienia zarówno cząsteczek, jak i całych galaktyk. Wskreszenie do życia całej ludzkości jest dla Bożej Mocy równie łatwe, co ożywienie jednej osoby, a stworzenie wszystkiego, co łączy się z wiosną, jest tak samo łatwe, jak stworzenie jednego kwiatu. Jeśliby stworzenie lub zmartwychwstanie były przypisane do przyczyn, to stworzenie kwiatu byłoby równie

trudne, jak stworzenie wiosny. Skoro jednak istnieje Jeden Stwórca, to dla Niego stworzenie wszystkich rzeczy jest tak samo łatwe, jak stworzenie jednej rzeczy.

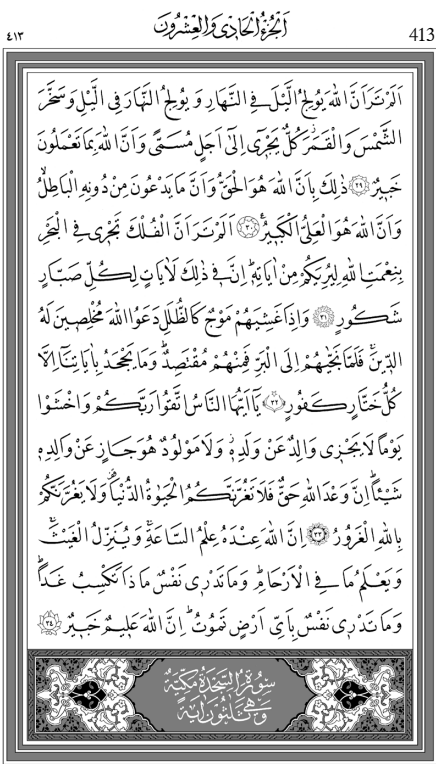
Tytułem analogii, Słońce jest jedną istotą, ale jest też bytem uniwersalnym ze względu na efekty swego oddziaływania na każdą rzecz na Ziemi. Wszystko istnieje tak, jak gdyby stanowiło dla Słońca tron. Słońce manifestuje się we wszystkich rzeczach za pomocą wszystkich swych atrybutów i obejmuje to wszystko, na co napotyka.

Najświętsza Istota jest absolutnie transcendentna i niematerialna, całkowicie poza czasem i przestrzenią, wolna od jakiegokolwiek ograniczenia, także od gęstości. Atry-

buty Boga są wszechobejmujące. Nic nie jest w stanie ukryć się przed manifestacjami wszystkich Jego Atrybutów, w szczególności Jego Powszechnej Woli, Absolutnej Władzy i wszechobejmującej Wiedzy. Nic dla Niego nie jest trudne.

Nieograniczone światło Słońca i jego niematerialne odbicie przybliżają je do każdej rzeczy i każdej z istot bardziej, aniżeli one same do siebie nawzajem, choć wszystkie one znajdują się niezwykle daleko od Słońca. Analogicznie, Bóg Wszchemogący jest nieskończenie blisko każdej rzeczy i istoty i ma nieskończoną możliwość uczynienia z nimi, cokolwiek zechce. (Zob. *The Words*, „The 16th and 29th Word”, 210-211, 542-545).

29. Czyż nie widzisz i nie zauważasz tego, że Bóg sprawia, iż noc przechodzi w dzień, a dzień przechodzi w noc (i każde z nich skraca się albo wydłuża), i że podporządkował Swemu rozkazowi Słońce i Księżyc (dla waszego pożytku), a każde z nich biegnie swym torem przez wyznaczony (mu przez Niego) czas? I, zaiste, Bóg jest w pełni świadom tego wszystkiego, co wy czynicie.

30. Tak jest, gdyż Bóg jest Absolutną i Trwałą Prawdą (a Jego wszystkie postanowienia i czyny są prawdziwe i spójne), a wszystko to, co oni wzywają (jako bóstwa) poza Nim, jest czystym kłamstwem. I ponieważ Bóg jest Wzniosły i Wielki.

31. Czyż nie widzisz i nie zauważasz tego, że statki spieszą po morzu dzięki łasce Boga – aby wam pokazać nieco z Jego znaków? W istocie, w tym są znaki (służące poznaniu Boga poprzez Jego Szczodrość, Wiedzę, Moc, Mądrość i sposób działania) dla tych wszystkich, którzy okazują wielką cierpliwość (w przeciwnościach) i wielką wdzięczność (za Jego Łaskawość).

32. Kiedy fale okryją ich jak powłoka (ciemnych chmur), to wtedy oni wzywają Boga, szczerze wierząc w Niego jedynie (jako Jedyne Boga, Pana i Władcę). Lecz kiedy On ich wyniesie bezpiecznie na ląd, to niektórzy z nich są powściągliwi, chwając się pomiędzy wiarą a niewiarą. Nikt nie sprzeciwia się naszym znakom i nie odrzuca ich (świadomie), za wyjątkiem tych, którzy są perfidni i niewdzięczni.

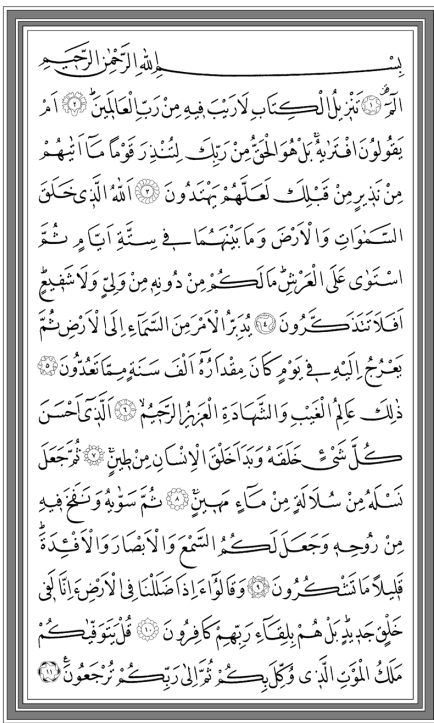
33. O, ludzie! Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec swego Pana, w bogobojności i pobożności szukając Jego ochrony i lękajcie się Dnia, kiedy to żaden rodzic nie będzie w stanie pomóc swemu dziecku ani też dziecko nie zdoła w niczym pomóc swemu rodzicowi. Obietnica Boga (o Sądzie Ostatcznym) jest na pewno prawdziwa. Niech was nie zwiedzie zatem życie tego świata ani żaden zwodziciel (a w szczególności Szatan, co do waszych poglądów) odnośnie do Boga.

34. U Boga samego spoczywa wiedza o Godzinie Ostatniej (o tym, kiedy ona nadejdzie). On zsyła deszcz (w czasie i miejscu, które On tylko zna) i wyłącznie On wie, co kryją łona. Żadna dusza nie wie, co zyska jutro, i żadna dusza nie wie, w jakim miejscu umrze⁷. Zaiste, Bóg jest Wszechwiedzący, Wszystkiemu Świadom.

7. Niniejszy werset wyjaśnia pięć rzeczy, co do których wyłącznie Bóg ma wiedzę dokładną. Choć można w pewnej mierze przypuszczać, kiedy nadejdzie czas opadów deszczu, to nie jest to nic więcej, jak tylko przypuszczenie wysnute *post factum* – po pojawieniu się symptomów deszczu. Stwierdzenie koraniczne odnoszące się do tego, co jest w łonie matki, nie tylko nawiązuje do płci płodu, ale też do przyszłych cech fizycznych, wrodzonych zdolności i charakteru, a również do tego, czy dziecko zostanie urodzone i – jeśli zostanie urodzone – jaką będzie odgrywało rolę itp.

Jak już wskazano w przyp. 3 do 2:3, wielkie znaczenie ma to, że Koran chwali wiernych przede wszystkim za ich wiarę w to, co Niewidzialne (*ghaib*). To oznacza, że istnienie nie ogranicza się do tego, co jest poznawane za pomocą zmysłów i obserwowalne. Wymiar materialny jest – wedle miar dla niego właściwych – manifestacją *niewidzialnego i nieobserwowalnego*. Jest to jeden z wielu istniejących wymiarów. Prawda i pełna rzeczywistość każdego zjawiska z tego świata należy do *świata niewidzialnego*. Dlatego wspominając w tym wersecie pięć rzeczy łączących się ze światem niewidzialnym, Bóg zwraca naszą uwagę na Swą wiedzę absolutną i wszechobejmującą w jej relacji z ograniczoną wiedzą ludzkości. Istnienie człowieka ma różnorakie granice. Człowiek nie panuje

nawet nad funkcjonowaniem swego własnego ciała, nie wspominając już o świecie. Ludzie nie potrafią uchronić się sami od odczucia głodu i pragnienia, nie odgrywają żadnej roli w wyborze swoich rodziców, czasu i miejsca swego urodzenia ani budowy ciała. Nie wiedzą także, kiedy i gdzie umrą. Poza tym nie dysponują wiedzą o przyszłości i, w większości przypadków, również autentyczną wiedzą o przeszłości, a nawet o teraźniejszości. Jednakże podobnie jak wszystkie części Stworzenia są nawzajem powiązane, tak samo czas i przestrzeń stanowią pewną całość, której części wzajemnie się ze sobą łączą. Żadne wydarzenie w wymiarze ludzkim nie jest oderwane od tych, którzy są jego aktorami, od czasu i miejsca, kiedy zachodzi, a nawet od przeszłości i przyszłości. Jakże więc istota, która jest pozbawiona dokładnej wiedzy o sobie samej, o innych przedstawicielach swego gatunku, o czasie i przestrzeni, ze wszystkimi ich elementami, o środowisku z jego relacjami do innych części wszechświata, może aspirować do władzy nad życiem własnym, życiem innych ludzi albo też ośmielać się rozkazywać światu zgodnie z własną wolą? Prawda jest taka, że jedynie Bóg dysponuje pełną wiedzą o każdej rzeczy, o czasie i przestrzeni, o każdej istocie żywej i jej relacjach z innymi istotami i rzeczami. Tylko Bóg może mieć i ma prawo do zarządzania życiem wszystkich stworzeń.

SURA 32

AS-SADŽDA (POKLON)

Okres mekkański

Sura niniejsza, składająca się z 30 wersetów, została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od wersetu 15, w którym mowa jest o tym, że wierni, kiedy słyszą Objawienie Boże, skłaniają się, padając na twarz. Sura 32 omawia boskie pochodzenie Koranu, wspomina stworzenie ludzkości, ażeby zwrócić uwagę na drugie stworzenie, na Tamtym Świecie, a także – na koniec, jaki czeka tych, którzy wierzą w Boskie Znaki i Objawienia i tych, którzy nie wierzą w nie. Opowiada też, jak Dzieci Izraela były prowadzone dzięki podobnej – Boskiej Księdze, danej prorokowi Mojżeszowi, niech będzie z nim pokój. Sura *Pokłon* kończy się dobrymi

wieściami dla wierzących – o nagrodach, jakimi zostaną obdarowani w życiu wiecznym.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Alif. Lam. Mim.*
2. (Oto) Księga, która – co do tego nie ma żadnej wątpliwości – zsyłana jest w częściach od Pana światów.
3. Oni powiedzą także: „On (Muhammad) to wymyślił? Nie, to prawda od twego Pana, abyś mógł ostrzegać lud, do którego nie przybył przed tobą żaden ostrzegający (w długim czasie, kiedy to nie pojawili się żadni wysłannicy), aby i on mógł zostać poprowadzony (odnalazł Drogę Prosta i poszedł nią)¹.
4. Bóg jest Tym, który stworzył Niebiosa i Ziemię, oraz to, co znajduje się pomiędzy nimi, w sześć dni, a następnie umocnił się na Tronie Najwyższym². Poza Nim nie macie żadnego Strażnika (do którego moglibyście odnosić ostateczne znaczenie i koniec waszych spraw) ani orędownika (który – bez rozkazu Boga – spowodowałby cokolwiek pożytecznego dla was)³. Czy się nie zastanowicie i nie będziecie świadomi?
5. On kieruje sprawę z nieba ku ziemi; potem sprawa wznosi się ku Niemu w ciągu dnia liczącego tysiąc lat wedle tej miary, którą wy się posługujecie⁴.
6. Taki jest On, Znający to, co niewidzialne i widzialne (wszystko to, co znajduje się w wymiarze ukrytym i widzialnym, a także poza nimi, i w wymiarach będących w zasięgu każdej istoty stworzonej), Potężny, Pełen Chwały, którego Moc jest neodparta, Współczujący:

7. On, który czyni wszystko to, co stwarza, doskonałym; On zapoczątkował stwarzanie ludzkości z gliny.

8. Po czym sprawił, że potomstwo zależy od wydostania się marnego płynu⁵.

9. Następnie ukształtował go we właściwych proporcjach i tchnął w niego ze Swego Ducha⁶, i dał wam słuch, wzrok i serce (dla rozumienia, widzenia i odczuwania). Skąpo okazujecie Mu wdzięczność!

10. Oni jednak mówią: „Cóż takiego?! Czyż kiedy będziemy (martwi i) zagubieni w ziemi i zostaniemy stworzeni od nowa?” Nie (oni w rzeczywistości nie uważają ponownego stworzenia za niemożliwe, lecz raczej) są niewierzącymi w spotkanie z swym Panem⁷.

11. Powiedz: „Wasze dusze zabierze Anioł Śmierci, w którego pieczy jest zabranie waszych dusz; a potem zostanieie sprowadzeni do waszego Pana”⁸.

1. Wnioskując z wersetu: *My nigdy nie ukaraliśmy (osoby ani wspólnoty za niesprawiedliwość, którą popełniła), o ile nie posłaliśmy wysłannika (dla porady i ostrzeżenia) (17:15)*, niektórzy uczeni muzułmańscy utrzymują, że ten, kto nie słyszał Imienia Bożego ani nauk islamu, będzie „usprawiedliwiony”, chyba że jest osobą niesprawiedliwą i występłą. Bóg, jeśli zechce, nagrodzi takie osoby za dobro, którego dokonały i będą się one radować Rajem.

Inni uczeni są jednak zdania, że ludzie zostali stworzeni ze zdolnością do „znalezienia” Stwórcy przy pomocy rozumu, nawet jeśli nie znają Jego Imion i Atrybutów. Mogą Go odnaleźć również we własnym sumieniu. Pewnego razu przyszedł do Proroka Beduin i wyjaśnił, jak osiągnął wiarę: „Wielbłądzie łajno wskazuje na istnienie wielbłąda. Odciski stóp na piasku mówią o podróżnym. Niebo z jego gwiazdami, ziemia z jej górami i dolinami, a także morze z jego falami – czyż nie wskazują na Stwórcę, Wszechmocnego, Wiedzącego, Mądrego i Troszczącego się? Skoro ów człowiek doszedł do wiary poprzez wnioskowanie logiczne, to nie możemy nie doceniać roli rozumu i myślenia w odniesieniu do wiary. Wyjęcie spod kary, które zawiera werset 17:15, oznacza zatem, że jeśli nie został posłany wysłannik, to nikt nie poniesie odpowiedzialności za zaniedbywanie innych filarów wiary i nieprowadzenie życia zgodnego z islamem. Bóg wykorzystuje wysłanników do głoszenia swych nakazów, odróżniających to, co

jest dobre od tego, co złe i nie pozostawia istot ludzkich samych na zbłądzenie spowodowane ułomnym ludzkim osądem i doświadczeniem.

2. O stworzeniu Niebios i Ziemi w sześć dni i umocnieniu się Boga na Tronie Najwyższym zob. 2:29, przyp. 28; 7:54, przyp. 11.

3. Słowo *Szafi'* (tłumaczone jako pośrednik, orędownik) oznacza kogoś, kto „interweniuje”, i zazwyczaj rozumie się jako osobę wstawiającą się u Boga za ludźmi. Jednakże z wersetu tego wynika jasno, że to zdanie dotyczy jedynie spraw doczesnych. Jest również jasne, że poganie, którzy nie wierzyli w życie wieczne, nigdy nie pomyśleliby o wstawiennictwie w odniesieniu do Tamtego Świata. Z tego względu stwierdzenie, o którym mowa, oznacza każdego orędownika lub zasadę, która działa pomiędzy ludźmi, a także pochodzenie wszystkich rzeczy pożytecznych. Ludzie przyjęli pewnych tzw. bogów, by dla nich działali jako pośrednicy do kontaktów z Bogiem w ziemskich sprawach. Niniejszy werset kategorycznie odrzuca taką wiarę, a także moc stwórczą i skutek stwórczy jakiejkolwiek przyczyny materialnej i niematerialnej w stworzeniu wszechświata lub zarządzaniu nim.

Przyczyny materialne i to, co nazywamy „siłami natury i prawami natury”, stanowią tylko tytuł, który nadajemy wykonywaniu przez Boga Swoich nakazów albo dziełom Jego Imion. To Bóg stwarza, zarządza, utrzymuje i zaopatruje.

4. Słońce jest bliżej nas niż my sami. Jego światło manifestuje się i przenika „serce” wszystkiego w świecie, chyba że napotyka przeszkodę. Podobnie Bóg, wolny od wszelkich ograniczeń materii, czasu i przestrzeni, jest nieskończenie bliżej nas, aniżeli my sami, my zaś jesteśmy nieskończenie od Niego oddaleni. Ten werset wyraża także tę prawdę, że możemy zbliżyć się do Boga jedynie w taki sposób, że On nas do Siebie przybliży.

Po drugie, początkiem wszystkiego i każdej sprawy i zdarzenia na świecie jest czysty wymiar niebiański. Dlatego słowo *niebios* w tym wersecie nie oznacza nieba astronomicznego, ale czyste wymiary ducha, gdzie działa i wypełnia swoją wolę Bóg – bez zasłony lub przyczyny materialnej. Wszystkie postanowienia, dotyczące świata, wychodzą z tych właśnie wymiarów.

Po trzecie, jak stwierdziliśmy w przypisie 13 do sury 7:54, Koran stosuje słowo *dzień* nie tylko w znaczeniu naszego normalnego, ziemskiego dnia, lecz także jako jednostkę czasu. Podczas gdy ten werset wspomina o *dniu*, będącym równowartością 1.000 naszych lat, to inny werset mówi o dniu mierzącym 50.000 lat (70:4). Pokazuje to, że pojęcie dnia jest względne. Świat nie składa się tylko z naszego świata ani tylko z wszechświata widzialnego. Istnieją światy albo wymiary zawarte w obrębie innych. Podobnie jak czas albo długość dnia różne są w świecie snów, tak też różne są w świecie ducha i różne w świecie form niematerialnych w innych wymiarach duchowych.

Po czwarte, werset może się także odnosić do faktu, że okresy tysiącletnie są zwykle punktami zwrotnymi w ludzkich dziejach (zob. także 55:29, przyp. 11).

5. Maurice Bucaille komentuje ten werset następująco:

„Słowo arabskie, przetłumaczone tutaj jako ‘quintessence (wyciąg)’, to *sulalat*. Oznacza ono ‘coś, co zostało wyciągnięte, uzyskane z czegoś innego, stanowi najlepszą część jakiejś rzeczy’. Jakkolwiek by tego słowa nie tłumaczyć, odnosi się ono do części całości.

Zapłodnienie jajka i reprodukcja następują przez komórkę, której rozmiary są niezwykle małe. Mierzy się je w dziesięciotyśięcznych milimetra. W normalnych warunkach (ocenia się, że w jednym centymetrze sześciennym spermy znajduje się 25 milionów plemników, a podczas ejakulacji wydobywa się kilka centymetrów sześciennych płynu) jedynie jedna pojedyncza komórka spośród kilkudziesięciu milionów wytworzonych przez mężczyznę rzeczywiście wejdzie do jajeczka, natomiast ogromna liczba plemników pozostanie z tyłu i nigdy nie ukończy podróży prowadzącej od waginy do jajeczka, przechodząc przez macicę i rurki Fallopiana. Tę funkcję spełnia zatem nieskończenie mała cząstka wyciągu z płynu, którego skład jest wysoce skomplikowany.

W rezultacie trudno nie być pod wrażeniem zgodności pomiędzy tekstem koranicznym a wiedzą naukową, jaką obecnie dysponujemy o tych zjawiskach (z *The Bible, the Qur'an and Science*).

6. Odnosnie do tego, że Bóg tchnął ze Swego Ducha, zob. 2:31-34, przyp. 32-34; 15:29, przyp. 8.

7. Ci, którzy żyją życiem ulotnym, kierowani namiętnościami, i którzy zagubili się w swych grzechach, nie potrafią spojrzeć w przyszłość, kiedy to będą pociągnięci do odpowiedzialności za swoje życie. To właśnie leży u podstaw tego, że negują życie przyszłe.

8. Podczas gdy werset 39:42 mówi, że Bóg zabiera ludzkie dusze, wersety 6:61 i 16:28 wspominają o tym, że zabierają je wysłannicy Boga i aniołowie. Z niniejszego wersecie dowiadujemy się, że zadanie to wypełnia Anioł Śmierci. Wzmiankowane wersety oczywiście nie są ze sobą sprzeczne. Ostatecznie to Bóg sprawia, że ludzie umierają, obarczył jednak w Swej Mądrości tą rolę Anioła Śmierci, który ma swych pomocników.

Trzeba wspomnieć jeszcze o jednej rzeczy: czasem to Bóg zabiera dusze Swych sług, a czasem czyni to Anioł Śmierci, nie wykorzystując w tym celu swych pomocników. Zależy to od rangi duchowej osoby, od tego, czy jest to osoba wierząca czy też nie, hipokryta czy też wierzący grzesznik.

12. Gdybyś tylko mógł widzieć tych (ludzi) niewierzących i występnych, jak skłaniają swe głowy przed swoim Panem (prosząc): „Panie nasz! Teraz zobaczyliśmy i usłyszeliśmy (prawdę i jesteśmy gotowi do posłuszeństwa). Wróć nas zatem (na świat): my z pewnością będziemy czynić dobre, prawe dzieła. Już jesteśmy pewni (prawdy)”.

13. (To tylko próżne pragnienie). Gdybyśmy tak chcieli, to dalibyśmy każdej duszy przewodnictwo (drogę do zbawienia, właściwą dla niej); lecz (wielu wybrało niewiarę i) i sprawdziło się Moje Słowo, że Ja z całą pewnością wypełnię Piekło dzinami i ludźmi – wszystkimi razem⁹.

14. „Przeto (wy, którzyście dobrowolnie wybrali drogę niewiary i podążali nią, pomimo Naszych ostrzeżeń) posmakujcie kary, ponieważ działaliście w nierozważnym zapomnieniu (spotkania, które wam wyznaczyłem) tego Dnia. Oto (teraz) My zapomnieliśmy o was i nie zwracamy na was uwagi. Zakosztujcie kary wiecznej za to, co czyniliście”.

15. Jedynie ci (naprawdę) wierzą w Nasze Znaki i Objawienia, którzy – gdy się im o nich wspomni (w formie parady i nauki) – padają na twarz w pokłonie, wysławiają swego Pana i głoszą Jego chwałę, i nie zachowują się wyniośle.

16. Ich boki porzucają nocą swe łóżka, wzywając swego Pana w lęku (przed karą) i w nadziei (na Jego wybaczenie, łaskę i akceptację), i wydają z tego, w co ich zaopatrzyliśmy (majątek, wiedza, siła – dla sprawy Boga i dla zapewnienia utrzymania potrzebującym, a powo-

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا
 أَنْصِرْنَا وَغَنِّمْنَا مَا نَجِئْنَاكَ بِصَالِحٍ إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٠﴾
 وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلَٰكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي
 لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١﴾ فَذُوقُوا
 بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ
 النَّارِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾ إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا
 ذُكِرُوا بِهَا حَمَزُوا لَهَا وَخَرَا يُخَادِعُ وَالصَّخْرَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ
 لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٣﴾ فَتَحَفَىٰ فِي جُحُومِهِمْ عَنِ الْمَصَاحِبِ يُدْعُونَ
 رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٤﴾ فَلَا تَعْلَمُ
 نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ أَفَمَن
 كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ ﴿١٦﴾ أَمَّا الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ الْمَأْثُورِ ﴿١٧﴾
 بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ
 كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ
 لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ فِيهَا تُكْفَرُونَ ﴿١٩﴾

dowani są jedynie pragnieniem zyskania radości Boga i nie przyczyniają w ten sposób ciężarów innym).

17. Żadna dusza nie wie, jaka radość niosąca szczęście skrywana (zarezerwowana) jest dla nich jako nagroda za to, co czynili.

18. Czyż zatem wierzący podobny jest do występnych? Oni nie są sobie równi.

19. A dla tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła (przygotowane) są Ogrody Schronienia i Mieszkania jako powitanie i nagroda (od Boga) za to, co zwykli byli czynić.

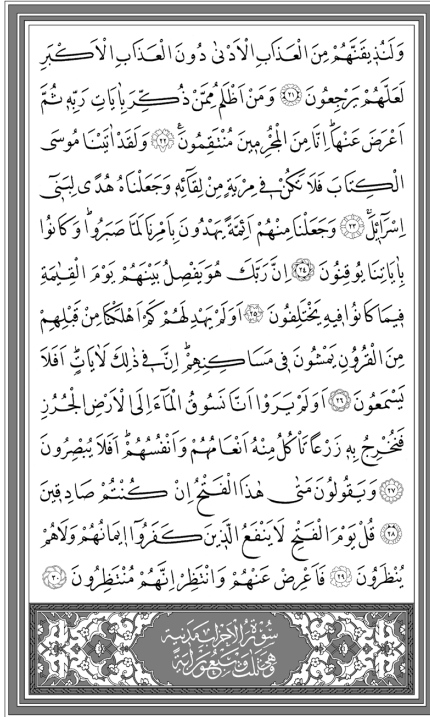
20. A co do występnych (tych, którzy przekraczają ustalone przez Boga granice – swymi poglądami i uczynkami), tych schronieniem i mieszkaniem będzie

Ogień (piekielny). Za każdym razem, kiedy zapragną z niego wyjść, zostaną doń sprowadzeni z powrotem i będzie im

powiedziane: „Skosztujcie kary Ognia, którą zwykliście uznawać za kłamstwo”.

9. Jako istoty wyposażone w wolną wolę i szczególnego typu mechanizmy, dżiny i ludzie odpowiadają za swoje uczynki. Z tego względu Bóg nie zmusza ich do wyboru określonej drogi, jaką mają podążać w swym życiu. Nie nakłada na nich Swego przewodnictwa, ale wyjaśnia konsekwencje podążania drogą prostą i skutki zbłądzenia. Bóg oświadczył, że nie będzie prowadził drogą prostą tych, którzy zagubili się w czynieniu niesprawiedliwości (3:86, 5:51, 6:144, 9:19) i występku (5:108, 9:24), a także tych, którzy dobrowolnie wybrali drogę niewiary (5:67, 9:37). Dlatego, jak widzimy, uparte i oparte

na uprzedzeniu trwanie w niewierze, czynienie niesprawiedliwości, nieprawość i wszelkiego rodzaju występki nie pozwalają człowiekowi uwierzyć. Bóg oświadczył również, że ci, którymi wypełni piekło, to Szatan, jego potomstwo i naśladowcy (38:85). Bóg stworzył ludzkość ze skłonnością do wiary i wyposażył ją w konieczne mechanizmy psychiczne i biologiczne. Wysyłał także poprzez dzieje wysłanników do każdego narodu, by wzywać go ku Swej drodze i ostrzegać przed konsekwencjami złych czynów. Wskazał też ludzkości drogę do prawdy za pomocą jasnych znaków.

21. Jednak (przed tą karą najwyższą) My z pewnością damy im zakosztować niższych rodzajów kary (na tym świecie), by (okazali skruchę i) powrócili.

22. Któż jest bardziej niesprawiedliwy niż ten, który był (stale) napominany o Znakach i Objawieniach swego Pana, a mimo to odwraca się od nich z niechęcią.

23. I My z pewnością daliśmy Mojżeszowi Księgę (tak jak tobie zsyłamy Koran), nie pozostawaj więc w wątpliwości co do tego, że dosięgnie i ciebie (od twego Pana, i co do ostatecznego spotkania z Nim w życiu przyszłym). A My uczyniliśmy ją (Księgę daną Mojżeszowi) przewodnictwem dla Dzieci Izraela.

24. I jak długo pozostawali cierpliwi (w przeciwnościach, które napotykali na Ścieżce Boga) i mieli pewność wiary w Nasze Objawienia, My wyznaczyliśmy spośród nich przywódców, prowadzących zgodnie z naszym rozkazem (i naszymi przykazaniami).

25. Twój Pan z pewnością rozstrzygnie pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwsta-

nia rzeczy, co do których (później) się poróżnili (i co do których trwają w niezgodzie)¹⁰.

26. Czyż nie jest (wystarczającym) przewodnictwem dla nich (dla niewiernych) to, jak wiele pokoleń przed nimi unieczystwiliśmy, pośród których domostw oni podróżują? Zaprawdę, w tym są znaki. Czyż wciąż nie będą słuchać (i zwracać uwagi na ostrzeżenia objawione bezpośrednio, a także w tych znakach)?

27. Czyż nie zważają i nie widzą, jak My doprowadzamy deszcz do (pozbawionej roślinności) wyschniętej ziemi i przy jego pomocy wyprowadzamy zbiorcy, z których jedzą ich trzody i oni sami? Czyż wciąż nie będą dostrzegać (prawdy)?

28. Zamiast tego mówią (rzucając wyzwanie i prowokując): „Kiedy nastąpi ten Sąd (dzięki któremu wszystko stanie się jasne), jeśli jesteś prawdomówny (w swoich groźbach)?

29. Powiedz: „W Dniu Sądu (kiedy to

wszystko stanie się jasne)¹¹, tym, którzy teraz nie wierzą, wiara nie zda się na nic i nie zostanie im udzielona zwłoka.

30. Wycofaj się przeto od nich (nie dbaj o to, co czynią i mówią) i oczekuj (nadejścia Sądu); oni również (go) oczekują.

---

10. Koraniczna metoda przewodzenia człowiekowi w jego wędrówce po prostej ścieżce jest niezmiernie znacząca. Podczas gdy werset 24 zakłada przyszłe zwycięstwo muzułmanów, i to w czasie, gdy spotykają ich prześladowania w Mekce, to werset 25 ostrzega ich pośrednio o możliwości zaistnienia w

przyszłości wewnętrznych niesnasek i konfliktów. Zarówno dobre wieści, jak i pośrednie ostrzeżenia są z pewnością prawdziwe dla wszystkich podobnych okresów.

11. Owym dniem jest ten, w którym to spadnie na nich niemożliwe do uniknięcia nieszczęście albo wojna – w niej zostaną zabici.

SURA 33

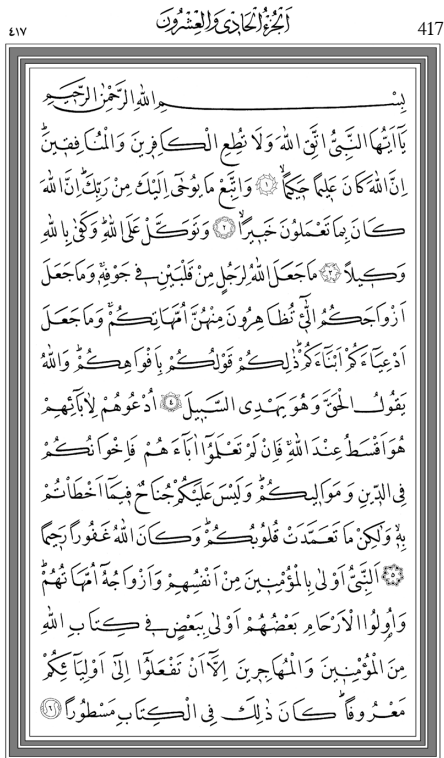
AL-AHZAB
(SPRZYMIERZENI)

Okres medyński

Niniejsza sura, składająca się z 73 wersetów, została objawiona w piątym roku okresu medyńskiego i bierze swą nazwę od wersetu 20, gdzie pojawia się słowo *ahzab* (sprzymierzeni), odnoszące się do sprzymierzonych sił wroga, oblegających Medynę. Sura koncentruje się na Bitwie Rowu, którą zakończyło się oblężenie, oraz na kampanii przeciwko Banu Kurejza, która miała miejsce po tej bitwie. Poza tym sura 33 wprowadza pewne prawa dotyczące małżeństwa i rozwodu, nowe regulacje związane z dziedziczeniem, życiem rodzinnym, a także relacjami pomiędzy Prorokiem a jego żonami, oraz wspólnotą muzułmańską. Znosi też pewną formę adopcji, która była ustalonym zwyczajem w epoce przedmuzułmańskiej.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O (zacyjny) Proroku! Wypełniaj swe obowiązki wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności, i nie zważaj na (propozycje) niewiernych i obłudników. Bóg w istocie jest Wszechwiedzący, Mądry¹.
2. Postępuj zgodnie z tym, co zostało ci objawione od twego Pana. Zaprawdę, Bóg jest w pełni świadomy tego wszystkiego, co czynicie.
3. I zawierz Bogu. Bóg wystarcza jako ten, na kim możesz się oprzeć (i któremu możesz powierzyć wszystkie swe sprawy).
4. Bóg nie stworzył dla żadnego człowieka dwóch serc wewnątrz jego ciała (jedno przeznaczone do wiary w Niego

- i oddawania Mu czci, a drugie do wiary i oddawania czci innym). Nie uczynił też waszymi matkami żon waszych, którym oświadczacie, że są (dla was niedozwolone) jak plecy waszych matek (i w ten sposób się z nimi rozwodzicie²). Nie uczynił również waszych adoptowanych synów waszymi (rzeczywistymi) synami³. To są jedynie wyrażenia, które wypowiadają wasze usta. Tymczasem Bóg mówi prawdę i prowadzi ku właściwej ścieżce.
5. Nazywajcie je (dzieci, które adoptowaliście) za ich (prawdziwymi) ojcami: postępowanie takie jest bardziej sprawiedliwe u Boga. Jeśli nie znacie ich ojców, to wtedy (one są) waszymi braćmi w religii i wychowankami (prze-

to zachowujcie obowiązki braterstwa wobec nich). Nie będzie jednak waszą winą, jeśli (nazywając je) nieumyślnie popełnicie omyłki, ale (większe znaczenie ma) to, co wasze serca z góry obmyśliły. Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

6. Prorok ma wobec wiernych większe prawa (i jest im bliższy) niż oni sami i (skoro on jest dla nich jak ojciec) jego

żony są (jak) ich matki⁴. Ci, którzy są powiązani więzami krwi, mają zgodnie z Księgą Boga większe prawo wobec siebie (w zakresie dziedziczenia i dobroczynności) niż inni wierni i Emigranci, za wyjątkiem tego, że (mimo to) muszą okazywać uprzejmość wobec swoich przyjaciół (i zapisywać im w testamencie pewną część swoich dóbr)⁵. Oto, co jest zapisane w Księdze (Boskich Dekretów).

1. Muzułmanie musieli wiele wycierpieć po Bitwie pod Uhud. Grupa ludzi z plemion Adal i Al-Kara, które ewidentnie miały tych samych przodków, co i plemię Kurajsz, i żyły w pobliżu Mekki, przybyła do Wysłannika Bożego i – oświadczywszy, że przyjęła islam – poprosiła o kilku nauczycieli. Prorok Muhammad, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, wybrał do pójścia z nią sześciu Towarzyszy. Po dotarciu do ziemi plemienia Huzajl grupa się zatrzymała, a Towarzysze zasiedli do wypoczynku. Nagle grupa mężczyzn z plemienia Huzajl napadła na nich i zabiła czterech z nich. Pozostałych dwu natomiast: Hubajba ibn Adijja i Zajda ibn Dasina, przekazano Kurajszytom w celu wykonania egzekucji. W tym samym roku 40 (a według innego przekazu – 70) nauczycieli muzułmańskich zostało poproszonych przez przywódcę Banu Amir o nauczanie Koranu pewnego plemienia z Nadźdu i zamęczono ich w pobliżu Studni Ma'una.

W roku następnym Wysłannik Boży, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, został poinformowany, że plemię Banu Asad czyniło przygotowania do wojny z Medyną, wobec czego wyekspediował do walki z nim oddział składający się ze 150 żołnierzy. Dowództwo objął Abu Salama.

Żydowski plemię Abu Nadir było pierwotnie zaprzysięgłym sprzymierzeńcem muzułmanów w Medynie. Jednakże pewni ludzie z tego plemienia zaczęli potajemnie spiskować z poganami z Mekki oraz z

hipokrytami medyńskimi. Usiłowali nawet zabić Wysłannika Bożego podczas jego wizyty u nich, łamiąc prawa gościnności i traktat. Przebieg tych zdarzeń był następujący: Prorok prosił plemię Nadir o opuszczenie zajmowanej przez nich strategicznej pozycji, około trzech mil na południe od Medyny, i uzyskał zgodę. Kiedy jednak Abdullah ibn Ubajj, lider hipokrytów, obiecał im pomoc w przypadku wojny z muzułmanami, Banu Nadir odstąpili od zaprzysiężonego traktatu. Wówczas armia muzułmańska obległa ich twierdze. Banu Nadir, zorientowawszy się, że ani politeiści mekkańscy, ani hipokryci z Medyny nie troszczyli się szczególnie o to, by im pomóc, zdecydowali się na opuszczenie miasta. Oszczędzono ich życie. Otrzymali dzień na opuszczenie miasta, wraz ze swymi rodzinami i majątkiem, który tylko zdołali zabrać. Większość dołączyła do swych braci w Syrii, a reszta w Chajbarze (Ibn Hiszam, 3: 47-49, 190-192).

Podczas powrotu spod Uhud – Abu Sufian rzucił muzułmanom wyzwanie, aby spotkali się w następnym roku pod Badr (ibid. 3:94). Kiedy jednak Wysłannik Boży przybył pod Badr z wojskiem liczącym 1500 wojowników, nie czekał na niego żaden nieprzyjaciel. Mimo to został na tym miejscu przez osiem następnych dni, oczekując zapowiedanej konfrontacji. Kiedy w dalszym ciągu nie było żadnych sygnałów o zbliżaniu się oddziałów kurajszyckich, powrócił do Medy-

ny. Ta wyprawa została nazwana *Badr as-Sughra* (*Badr mniejszy*).

W roku 627 doszły do Proroka informacje, że plemiona pustynne Anmar i Sa'łaba zdecydowały się zaatakować Medynę. Udał się zatem z 400 żołnierzami Dhat ar-Riqa, ale słysząc, że wrogie plemiona zbiegły, powrócił do Medyny (*ibid.* 3:213). W tym samym roku Wysłannik Boży pomaszerował na lud Dumat al-Dżandal, żyjący na granicy pomiędzy Arabią a Syrią. Ludzie z tego plemienia uprzednio napadali na kupców muzułmańskich i ograbiali ich. Kiedy armia muzułmańska zbliżyła się do ich ziemi – uciekli, a ich terytorium dostało się pod kontrolę muzułmanów.

W tych ciężkich dniach przybyła do Medyny grupa przywódców kurajczyckich pod przewodnictwem Abu Sufiana i – wraz z liderem hipokrytów Abdullahem ibn Ubajjem – zaofiarowała Wysłannikowi wsparcie, jeśli nie będzie się przeciwstawiał wykonywanemu przez nią kultowi bożków i oświadczy, że te bożki mają prawo do orędownictwa u Boga. Wysłannik w sposób kategoryczny odrzucił tę propozycję. Niniejszy werset odnosi się do tej sytuacji.

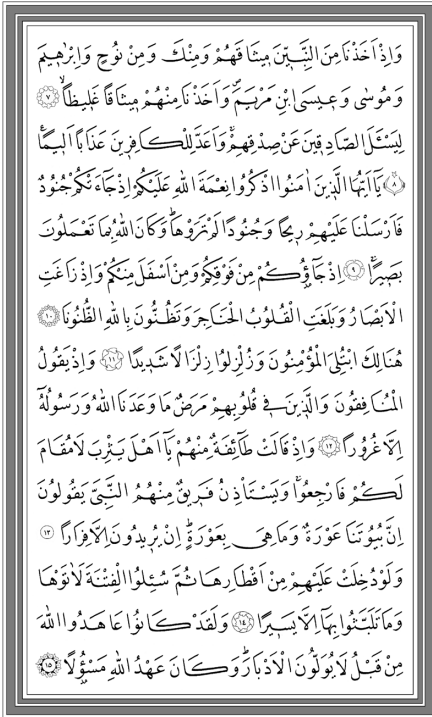
2. Ten werset odnosi się do przedmuzułmańskiego zwyczaju pogańskich Arabów. Mąż mówił do żony: „Odtąd jesteś dla mnie jak plecy mojej matki” i w ten sposób zrywał z nią relacje małżeńskie. To był ekwiwalent nieodwracalnego rozwodu, a żona rozwiedziona w taki sposób nie mogła ponownie wyjść za mąż. Zawarta tutaj mocna dezaprobata tego zwyczaju stanowiła pierwszy krok do jego bezpośredniego zniesienia w surze *al-Mudżadila*.

3. W okresie przedmuzułmańskim dzieci adoptowane i przybrane cieszyły się tym samym statusem prawnym, co i dzieci biolo-

giczne. Zwyczaj ten miał też inne implikacje, jako że dziecko adoptowane przypisywane było do tego samego stopnia w kwestii małżeństw zakazanych, co i dziecko biologiczne. Islam zniósł tę praktykę i ogłosił, że adopcja nie ma skutków prawnych. (Ojciec nie może poślubić byleż żony swego naturalnego syna ani też syn nie może poślubić byleż żony swego naturalnego ojca. Rozszerzenie tego zakazu na adoptowane dzieci posłużyło jako okazja do zniesienia dawnego zwyczaju).

4. Relacja zapisana w tym wersecie ma oczywiście charakter duchowy, bez żadnych implikacji prawnych, za wyjątkiem tego, że żony Proroka były na wieczność zabronione dla innych wiernych. Według przekazu w zbiorze Buchariego (Księga „Iman”, 8) i Muslima (Księga „Iman”, 70), Prorok, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, rzekł: „Żaden z was nie jest prawdziwym wiernym, dopóki nie będę dla niego droższy od ojca, dzieci i całej ludzkości”. Wierny musi przedkładać Proroka nad swoją własną osobę i wszystkich innych ludzi we wszystkich sprawach, włączając w to miłość i ochronę; musi stawiać decyzje Proroka ponad swoje własne.

5. Po Emigracji (*Hidżra*) Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, połączył wiernych więzami braterstwa, oświadczając, że jeden Emigrant (*Muhadżir*) jest bratem jednego z Pomocników (*Ansarów*, muzułmanów z Medyny) do tego stopnia, że mogą nawet dziedziczyć jedni po drugich. Niniejszy werset zniósł tę praktykę, ale utwierdził braterstwo w wierze pomiędzy muzułmanami. Dozwolił jednak zapisać w testamencie pewną część (maksymalnie, jak zastrzegł Wysłannik – jedną trzecią całości) majątku w sposób zgodny z prawem, włączając w to, oczywiście, pomoc braciom i siostrom w wierze.

7. I (wspomnij), jak zawarliśmy przymierze z prorokami i z tobą (o, Muhammadzie), i z Noem, Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, synem Marii. My zawarliśmy z nimi uroczyste przymierze.

8. Ażeby On mógł pytać prawdomównych o ich prawdomówność (i o to wszystko, co zostało im powierzone)⁶. I On przygotował dla niewiernych karę bolesną.

9. O, wy, którzy wierzycie! Wspomnijcie łaskawość Boga wobec was, kiedy to zeszyły do was zastępy (wroga), a My zesłaliśmy przeciwko nim gwałtowny (mroźny) wiatr i niewidzialne dla was zastępy (niebiańskie). A Bóg widział wszystko to, co czyniliście⁷.

10. (Wspomnijcie), kiedy oni przybyli ku wam z góry (ze wschodu) i z dołu (z zachodu) i kiedy (wasze) spojrzenia się odwróciły, a serca podeszły do gardeł, i (wy, którzy byliście słabej wiary) podawaliście się pustym i niewłaściwym myślom o Bogu⁸.

11. Tam (pośród takich okoliczności) wierni zostali poddani próbie i objęło ich potężne drżenie.

12. I (wspomnijcie), kiedy obłudnicy i ci, w których sercach była choroba (w tej właśnie chwili), mówili: „Bóg i Jego Wysłannik nie obiecali nam niczego, prócz złudzeń”⁹.

13. A kiedy grupa spośród nich rzekła: „O, ludzie z Jasribu!¹⁰ Nie zdołacie (tutaj) stawić czoła wrogowi, więc wycofajcie się (do swych domów)!” A część spośród nich prosiła Proroka o zezwolenie, mówiąc: „Przecież nasze domy są wystawione (na atak)”, choć (w rzeczywistości) nie były wystawione. Oni jedynie pragnęli zbiec.

14. A gdyby oni (i ich domy) zostali zaatakowani ze wszystkich stron (miasta) i zażądano by od nich zdrady (wiary, *al-Fitna*), to oni by z pewnością jej się dopuścili, po krótkim jedynie wahaniu.

15. A przecież przedtem (przysięgając wierność Wysłannikowi Bożemu) zawarli z Bogiem przymierze, że nigdy nie odwrócą swych pleców (w obliczu nieprzyjaciela). Przymierza z Bogiem zostaną na pewno rozliczone.

6. Przymierze, które Bóg zawarł z prorokami, za wyjątkiem wysłanników, było następujące: „A Bóg zawarł przymierze z prorokami: dałem wam Księgę i Mądrość. Potem przyjdzie do was Wysłannik potwierdzający to, co jest u was – z pewnością uwierzycie w niego i mu pomożecie” (3:81). Niniejszy werset wspomina jednak inne przymierze, zawarte w szczególności z pięcioma największymi prorokami i wysłannikami, mianowicie Prorokiem Muhammadem, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, oraz prorokami Noem, Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, niech będzie z nimi pokój. Tych pięciu Wysłanników było także tymi, którym Bóg dał *Szari'a* – zbiór praw bożych, regulujących życie człowieka w świecie, co umożliwiło religii Boga pełne zastosowanie w życiu i pozwoliło na przestrzeganie prawa bez oddawania pola dewiacjom (42:13). To przymierze powinno być rozumiane tak, że ci wysłannicy mają głosić i przekazać w pełni Boże Przesłanie, a także realizować wieczną jedność wszystkich wiernych, jak to zostało powiedziane w wersecie: „Oto ta wasza wspólnota (którą stanowią wszyscy wysłannicy i ich naśladowcy) jest jedną wspólnotą tej samej wiary, a Ja jestem waszym Panem (który was stwarza, utrzymuje i ochrania); przeto czcicie jedynie mnie” (21:92). Co do zapytywania prawdomównych odnośnie do (tego, co zostało powierzone) ich prawdomówności, istnieją dwa aspekty, jak w następujących wersetach: „Jezusie, synu Marii, czy to ty rzekłeś do ludzi: ‘Weźcie prócz Boga mnie i moją matkę za bóstwa?’ A on odpowie: ‘Bądź pochwalony (w tym, że jesteś absolutnie ponad tym, by mieć współtowarzyszy, a także jesteś wolny od wszelkich potrzeb i ułomności)! Nie przystoi mi mówić tego, do czego nie mam prawa! Gdybym to powiedział, ty już wiedziałbyś o tym. Ty wiesz wszystko to, co jest we wnętrzu mojej duszy, ja zaś nie wiem, co jest w Tobie. Z całą pewnością Ty i tylko Ty masz wiedzę o Niewidzialnym (o wszystkim tym, co znajduje się poza zasięgiem wszelkich

istot stworzonych)” (5:116). A także: „Przeto My z pewnością zapytamy tych, do których posłani byli wysłannicy (jak oni odpowiedzieli na ich posłannictwo), i My z pewnością zapytamy tych, którzy zostali wysłani z Naszym Posłannictwem (o to, jak je wypełniali i głosili, a także jak ich ludy się do niego odnosili)” (7:6). Dlatego określenie *prawdomówni* odnosi się zarówno do proroków, jak i wiernych, którzy złożyli im przysięgę wierności i pozostali wierni swej przysiędze.

7. W r. 627 przybyła do Mekki starszyzna wypędzonego plemienia żydowskiego Banu Nadir. Ludzie ci spotkali się z przywódcami rodu Kurajsz, nakłaniając ich do kontynuowania walki z muzułmanami, obiecując przy tym swoje wsparcie. Następnie udali się do plemion Ghatafan i Kajs Ajlan i także ich namawiali do uderzenia na Wysłannika Bożego, obiecując pomoc (Ibn Hiszam, 3: 225-226). Intrygi te doprowadziły do powstania wielkiej koalicji antymuzułmańskiej, składającej się z mekkańskich politeistów, plemion pustynnych środkowej Arabii, żydów (zarówno tych wypędzonych z Medyny, jak i tych wciąż mieszkających w tym mieście), a także hipokrytów. Ostatnie dwie grupy stanowiły swego rodzaju piątą kolumnę w obrębie Medyny. Kiedy Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, otrzymał informację o zawiązaniu się tego aliansu, zasięgnął opinii swoich Towarzyszy. Ci zgodnie stwierdzili, że powinni pozostać w Medynie i walczyć stąd. Salman al-Farisi doradził wykopanie rowu wokół miasta. Praca ta trwała sześć dni i wymagała wielkiego wysiłku. Wysłannik podzielił muzułmanów na grupy po dziesięcioro i polecił im współzawodnictwo. Zadanie było niezwykle ciężkie, czasu mało, zbliżała się zima, a dodatkowo panował głód. Mimo to Towarzysze pracowali z entuzjazmem. Aby nie odczuwać głodu, każdy przymocował sobie wokół żołądka kamień. Prorok kopał rów razem z wszystkimi i przywiązał sobie wokół

ka dwa kamienie. Utrzymywał przy tym ścisłą kontrolę nad ruchem ludzi, tak by żadna informacja o przygotowaniach nie dotarła do nieprzyjaciela.

Tymczasem siły wroga podążyły w kierunku Medyny w nadziei pokonania i zniszczenia muzułmanów w otwartym polu. Atoli już pierwszym zdumiewającym uderzeniem w politeistów była strategia, z jaką się zetknęli. Ich licząca ok. 20 000 ludzi armia zmuszona była rozłożyć się obozem w pobliżu rowu. Medycy nie mieli więcej niż 3 000 żołnierzy. Poza tym kontakt z nieprzyjacielem nawiązały już plemię żydowskie Banu Kurejza i złożona z hipokrytów piąta kolumna. Wysłannik Boży raz jeszcze pokazał swoją mądrość: zatrzymał żołnierzy wewnątrz miasta, by bronili jego i strzegli swych domów przed ewentualnym atakiem Banu Kurejza.

Podczas gdy trwała walka prowadzona przez rów obronny za pomocą rażenia strzałami z łuków i kamieniami, Wysłannik podjął dyplomatyczną próbę podzielenia sił wroga. Zdołał tego dokonać i w obozie nieprzyjacielskim pojawiła się niezgoda (Ibn Hiszam, 3:240-242).

Wysłannik, chroniony dzięki górze Sal, która wznosiła się za miastem, nakazał wykonać w rowie węższe miejsce, gdyż oczekiwał, że co lepsi jeźdźcy kurajscy będą próbować przedostać się tamtędy na drugą stronę. Tak się też stało i najsławniejsi wojownicy Kurajsz usiłowali przekroczyć rów i podjąć walkę jeden na jednego z wojownikami muzułmańskimi. Ali, kuzyn Proroka i jego zięć, pokonał i zabił trzech z nich, co skutecznie zniechęciło wroga do dalszych prób.

Oblężenie trwało 27 dni. Muzułmanie cierpieli bardzo od głodu, zimna, niekończą-

cego się gradu strzał i kamieni, zagrożenia próbami przejścia przez rów obronny, a także zdrad i intryg w samej Medynie. Koran opisuje całą sytuację w następujących wersach.

Po niemal czterech tygodniach, gdy wrogie siły zniechęciły się już niepowodzeniem oblężenia i całej wyprawy, a muzułmanie dowiedli swego hartu ducha i wytrwałości, nastąpiło nagłe uderzenie przenikliwego, zimnego wiatru ze wschodu. Bóg posłał również zastępy aniołów. (Odnosnie do zesłania przez Boga aniołów zob. 3:124-127; 8:9-10, 12). Namioty wroga zostały porwane, jego ogniska wygaszone, a piach z deszczem chłostał mu twarz. Prerażeni przeciwnościami, wrogowie wnet poniechali oblężenia.

Bitwa Rowu była ostatnią próbą podjętą przez Kurajczyków w celu unicestwienia islamu i muzułmanów.

8. Niektórzy byli przekonani, że niewierni odniosą zwycięstwo i dokonają najazdu na Medynę, inni, że Islam zostanie wykorzeniony; jeszcze inni zaś, że wierzenia przedislamskie powrócą do łask.

9. Tak jak w kilku wersach Koranu Bóg obiecał, że Islam odniesie zwycięstwo i przeważy nad innymi religiami, tak samo Wysłannik czynił podobne obietnice od pierwszych dni swojego Posłannictwa. Nawet w czasie wykopywania rowu obronnego wokół Medyny zapowiadał: „Dano mi klucze Persji. Bóg jest Największy. Dano mi klucze Bizancjum” (Ibn Hiszam, 3:235-236; *al-Bidaja*, 4:123).

10. Wysłannik Boży po swojej Emigracji (*Hidżra*) zmienił nazwę Jasrib na Medynę (*Medina – Miasto*). W dalszym ciągu nazywając Medynę Jasrib, hipokryci ujawniali swą wewnętrzną niewiarę i nadzieję na upadek Posłannictwa Proroka Muhammada.

16. Powiedz: „Ucieczka nie będzie dla was żadną pomocą, jeśli uciekniecie od śmierci lub zabicia (podczas bitwy). Cokolwiek byście nie czynili, nie zezwolono wam radować się życiem dłużej, niż krótką jedynie chwilę (do wyznaczonego wam czasu)”.

17. Powiedz: „Kim jest ten, kto może przeszkodzić Bogu, jeśli On zechce dla was zła, albo jeśli zechce dla was miłościwie?” Poza Bogiem oni nie znajdują dla siebie ani strażnika, ani pomocnika.

18. Bóg z całą pewnością zna tych spośród was, którzy powstrzymują (innych od walki), a także tych, którzy (będąc hipokrytami) mówią do swoich braci: „(Nie ryzykujcie swojego życia, lecz) przybywajcie i dołączcie do nas”, i oni nie włączają się w zmagania (bitewne) więcej, niż tylko odrobinę

19. W swym skąpstwie (wobec was i niechęci udzielenia wam pomocy w sprawie Boga). Tak więc widzisz (o, Wysłanniku), kiedy (zagroza niebezpieczeństwo w bitwie i) nadchodzi strach, jak spoglądają na ciebie (po pomoc); ich oczy obracają się (pełne lęku) tak, jak u tego, kto mdleje spodziewając się śmierci. Lecz skoro tylko (bitwa zelżeje i) strach opada, napadają na ciebie ostrymi językami, chciwi na (udział w) dobrach z niej (zyski ze zwycięstwa). Tacy (ludzie) nigdy (szczerze) nie wierzyli i Bóg obróci wniwecz ich czyny. To jest zawsze dla Boga łatwe.

20. Oni (są tak bojaźliwi, że) sądzą, iż Sprzymierzeni (w rzeczywistości) się nie wycofali. Gdyby Sprzymierzeni przyby-

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذَا
لَمْ تَمُوتُوا إِلَّا قَلْبًا ۗ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۗ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ
لِإِخْرَاجِهِمْ هَلْ أَلْبَسْنَا وَلَا يَأْتُونَ الْبِئْسَ إِلَّا قَلْبًا ۗ أَشْحَاءٌ
عَلَيْكُمْ ۗ فَاذْجَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورًا عَيْنُهُمْ
كَالَّذِي يُفْشِي عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۗ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَفُوا ۗ قَدْ
يَلْبَسُونَ حِدَادَ أَشْحَاءٍ عَلَى الْحَيِّ ۗ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَخْطَأَ اللَّهُ
أَعْمَالَهُمْ ۗ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۗ مَحْسَبُونَ لِأَحْرَابٍ
لَوْ يَدْعُوهُمْ وَإِنْ يُبَاتِ الْأَحْرَابُ يَوْمُهُمْ بِأَدْوَانٍ فِي الْأَعْرَابِ
يَسْتَلُونَ عَنْ آيَاتِكُمْ ۗ وَلَوْ كُنَّا نُؤْتِيكُمْ مَا فَاتَلَوْا
إِلَّا قَلْبًا ۗ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَةَ الْآخِرَةَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۗ وَكُنَّا
رَأْيَ الْمُؤْمِنِينَ ۗ الْأَحْرَابُ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ ۗ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۗ

li raz jeszcze, to oni byliby raczej pośród Beduinów na pustyni i pytaliby o wieści o tobie (a nie pozostałoby w Medynie, by stawić czoła w bitwie). Nawet jeśli by oni byli pomiędzy wami, to walczyliby bardzo ciężko.

21. Z pewnością macie w Wysłanniku Boga doskonały przykład do naśladowania dla każdego, kto wypatruje Boga i Dnia Ostatniego, a także rozpatniętuje i wspomina Boga często¹¹.

22. Kiedy (prawdziwi) wierni spostrzegli przed sobą Sprzymierzonych, rzekli: „To jest to, co obiecał nam Bóg i Jego Wysłannik, a Bóg mówi prawdę i tak samo Jego Wysłannik. A to tylko zwiększyło ich wiarę i poddanie”¹².

11. Islam, będąc religią uniwersalną, obejmuje życie ludzkie we wszystkich jego aspektach, a Wysłannik Boży ustanowił doskonały przykład do naśladowania dla każdego wierzącego muzułmanina. Dał ów przykład jako duchowy przewodnik, nauczyciel umysłów, doskonały wzór moralności, wychowawca, przywódca państwa, wódz, dyplomata, mąż, ojciec, przyjaciel, sąsiad, a również jako pojedyncza istota ludzka pośród innych ludzi.

Oto hołd Lamartine'a, historyka francuskiego: „Czy był człowiek większy od Muhammada?”

Nigdy człowiek nie postawił sobie – dobrowolnie lub nie- bardziej szlachetnego celu: wykorzenić przesady, które stały pomiędzy człowiekiem a jego Stwórcą, przywrócić Boga człowiekowi, a człowieka Bogu; przywrócić racjonalną i świętą ideę boskości pośród chaosu materialnych i zniekształconych bogów bałwochwalstwa, jakie wówczas panowało. Nigdy człowiek nie podjął dzieła tak bardzo poza ludzką mocą, dysponując tak słabymi środkami, gdyż zarówno co do koncepcji jak wprowadzenia w czyn tak wielkiego planu, nie miał innych narzędzi, jak tylko siebie, i innej pomocy, jak tylko garstka ludzi żyjących na skraju pustyni. Nikt wreszcie nie dokonał tak ogromnej i trwałej rewolucji w świecie: w ciągu mniej niż dwu stuleci po swym pojawieniu się, Islam władał całą Arabią, zdobył z Imieniem Bożym Persję, Chorasán, Zachodnie Indie, Syrię, Abisynię, ziemie północnej Afryki, liczne wyspy Morza Śródziemnego, Hiszpanię i część Galli.

Jeśli wspinał się do celów, skromność środków i zdumiewające rezultaty stanowią trzy kryteria ludzkiego geniuszu, to kto śmiałby porównywać jakiegokolwiek wielkiego człowieka do Muhammada? Ludzie najsławniejsi tworzyli jedynie armie, prawa i imperia. Tworzyli, jeśli w ogóle cokolwiek, to potęgi materialne, które często rozsypywały się jeszcze przed ich oczyma. Ów człowiek zaś poruszył nie tylko armie, prawodawstwo, imperia i dynastie, ale miliony ludzi w trzeciej części świata zamieszkałego wówczas

świata. Więcej jeszcze: wzruszył ołtarze, bogów, religie, idee, wyznania i dusze. Na fundamencie Księgi, której każda litera stała się prawem, stworzył narodowość duchową, która zmieszała ludzi każdego języka i każdej rasy. Pozostawił nam niezniszczalną cechę narodowości muzułmańskiej: nienawiść wobec fałszywych bogów i umiłowanie Jedyne i niematerialnego Boga. Ten pelen pasji patriotyzm skierowany przeciwko profanacji Niebios zrodził wielkie osiągnięcie zwolenników Muhammada: zyskanie jednej trzeciej świata dla jego wiary było jego cudem.

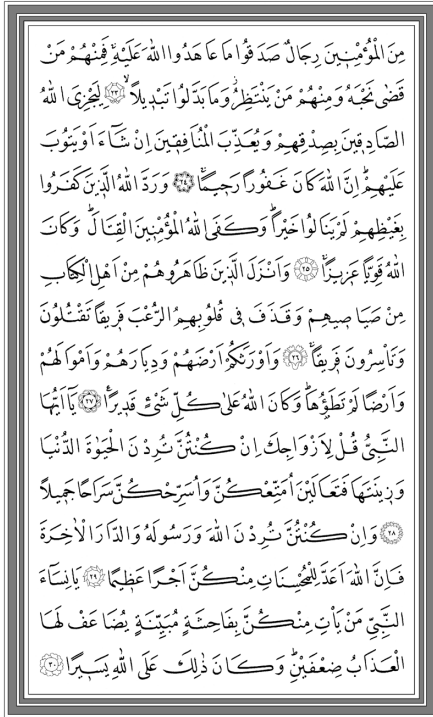
Jedność Boga, proklamowana pośród zużytych, bajecznych teogonii sama w sobie była cudem, po którego wypowiedzeniu upadały starożytne świątynie pełne idoli. Jego życie, rozmyślanie, heroiczne zanegowanie przesądów swego kraju, jego śmiałość w przeciwstawianiu się furii bałwochwalstwa, niezłomność pośród nich 13 lat w Mekce, jego cierpliwość jako obiektu publicznego lekceważenia i niemal stanie się ofiarą swoich rodaków; wszystko to i wreszcie jego nieustępliwie głoszenie wiary, walka z przeciwnościami, wiara w sukces i niemal nadludzkie bezpieczeństwo w nieszczęściach, spokój i cierpliwość w zwycięstwach, jego ambicja całkowicie podporządkowana jednej idei i nie dążąca do budowania imperium; jego niekończąca się modlitwa, mistyczne rozmowy z Bogiem, jego śmierć i tryumf po śmierci, – wszystko to świadczy nie o pozie ale mocnym przekonaniu. To jego przekonanie dało mu siłę odbudowania wiary. Składa się ona z dwu części: Jedności Boga i Jego niematerialności – pierwsza mówi, jaki Bóg jest, a druga – jaki Bóg nie jest.

Filozof, mówca, apostoł, prawodawca, wojownik zwyciężający idee, odnowiciel racjonalnych dogmatów, kultu bez wizerunków; założyciel dwudziestu państw ziemskich i jednego duchowego – Muhammad. W odniesieniu do wszystkich standardów, przy pomocy których można mierzyc wielkość człowieka, możemy z powodzeniem zapytać: Czy był kiedyś

człowiek większy od niego? (Histoire de la Turquie, 2: 276-277.)

12. Hipokryci podążali jedynie za ziemskimi zyskami i osądzali wszystko według tych okoliczności, które były dla nich widzialne. Kiedy więc stwierdzili, że są niejako obłożeni w centrum islamu, sądzili, że obietnice Boga i Jego Wysłannika, odnoszące się do przyszłych sukcesów i zwycięstw islamu, są jedynie złudzeniem. Prawdziwi wierni byli jednak świadomi sposobu, w jaki Bóg działa i wiedzieli, że Bóg nie przyobiecwał im sukcesu bez wysiłku i pracy. Mieli świadomość tego, że Bóg nie da im łatwego zwycięstwa i nie pozostawi ich samym sobie ze względu na to, że oświadczyli: „Uwierzyliśmy”. Wiedzieli, że podda ich próbie, tak jak poddał

próbie tych, którzy byli przed nimi. To był Jego niezmienny sposób postępowania i dzięki temu odróżnieni zostali ci, którzy dowiedli prawdziwości swojej wiary, od tych, którzy byli na pewno kłamcami (29:2-3). On zapowiedział, że doświadczy ich nieco głodem, utratą majątku, strachem, utratą życia i korzyści. Dobre wieści były dla tych, którzy – kiedy nawiedzało ich nieszczęście – mówili: *Zaprawdę, należymy do Boga (jako jego stworzenia i sługi) i z pewnością do Niego wrócimy*”. (2:155-157), i zgodnie z tym postępowali. On z pewnością nagrodzi tych, którzy przeszli (lub przejdą) test pomyślnie i da im zwycięstwo. Bitwa Rowu raz jeszcze dowiodła, że Bóg i Jego Wysłannik zawsze dotrzymują swoich obietnic.

23. Pomiedzy wiernymi sa ludzie (najwkszej wartosci), ktorzy sa szczerzy co do swego przymierza z Bogiem: a pośród nich sa tacy, ktorzy wypełnili swój ślub (trwając nieugięcie aż do śmierci), i ci, ktorzy oczekują (wypełnienia). Oni nigdy w żaden sposób się nie zmienili.

24. Z tego względu Bóg nagrodzi prawdomównych za to, że pozostali wierni swemu przymierzu, a ukarze hipokrytów, jeśli tak zechce, albo zwróci się ku nim pełen łagodności i przyjmie ich skrucę (jeśli będą żałować za swe grzechy). Zaiste, oto Bóg jest pełen Przebaczenia, Współczujący¹³.

25. Bóg odrzucił tych, ktorzy w swej wściekłości wciąż nie wierzyli, i oni nic

nie zyskali. Bóg wystarczył wiernym (jako Pomocnik) w walce. Zaprawdę, Bóg jest Potężny, Pełen Chwały, a jego Moc nieodparta.

26. I on wyprowadził z twierdz tych spośród Ludzi Księgi, ktorzy ich wspierali (Sprzymierzonych w ataku na Medynę), i rzucił strach w ich serca; niektórzy z nich zabiliście, a innych pojмалиście jako jeńców wojennych.

27. I On uczynił was spadkobiercami ich ziem, domostw, własności i ziemi, na której dotąd nie postawiliście stopy (Chajbar). W istocie, Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą¹⁴.

28. O (zacny) Proroku! Powiedz swym żonom: „Jeśli pragniecie życia tego świata i jego uroków, to przybywajcie, ja przygotuję dla was niezbędne zaopatrzenie (w zamian za rozwód)¹⁵ i uwolnię was tak, jak to przystoi.

29. Jeśli zaś pragniecie Boga i Jego Wysłannika, i Domu na Tamtym Świecie, to, zaprawdę, Bóg przygotował ogromną nagrodę dla tych spośród was, które zachowują się we właściwy, dobry sposób, wiedząc że widzi je Bóg¹⁶.

30. O, żony Proroka! Jeśli by któraś z was miała popełnić czyn jawnie niegodziwy, to jej kara zostanie podwojona. To dla Boga łatwe.

13. Ten werset subtelnie implikuje, że nagroda i odpłata Boga zależy od Jego Woli: jeśli zechce, to karze tych, którzy zasługują na karę. Może im jednak również przebaczyć. Kiedy zaś któryś z jego sług zwraca się ku niemu z prawdziwą skruchą, to on ją przyjmuje. Zakończenie wersetu wspomnieniem Boga jako Przebaczącego, Pełnego Współczucia, zwraca naszą uwagę na Jego Przebaczenie i zachęca Jego grzeszne sługi, a nawet hipokrytów do skruchy, naprawienia swego życia i żywienia nadziei na przebaczenie.

14. Po tym, jak wojsko nieprzyjacielskie po niemal czterotygodniowym obleganiu Medyny zniechęciło się i powróciło do swych domów, Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, skierował swą uwagę na Bani Kurejza, którzy złamali swą umowę z Prorokiem i podczas wojny wspierali Kurajczytów. Zgodnie ze wspomnianą umową, Bani Kurejza mieli w razie ataku nieprzyjaciela bronić miasta razem z muzułmanami. Tymczasem prócz konszachcików z Mekkańczykami dali schronienie przywódcom plemienia Banu Nadir, np. Hujajjowi ibn Achtabowi, który został wypędzony z Medyny, lecz kontynuował działalność antymuzułmańską.

Skoro tylko Wysłannik Boży zakończył działania wojenne związane z oblężeniem Medyny, natychmiast nakazał swoim Towarzyszom maszerować, z rozkazu Boga, w kierunku Bani Kurejza (al-Buchari, „*Maghazi*”, 30). Swój namiot rozbił naprzeciwko ich twierdzy. Przebaczyłby im, gdyby o to poprosili. Oni jednak woleli trwać w swym uporze. Wysłannik oblegał ich przez 25 dni. W końcu poprosili o warunki poddania się (Ibn Hiszam, 3:101; 249-251).

15. Kiedy mąż rozwodzi się ze swoją żoną, nie tylko nie może zabrać nic z tego, co dał jej w czasie trwania małżeństwa jako posag (4:20), ale jest również zobowiązany do zapewnienia jej zaopatrzenia wedle standardu życia w okresie oczekiwania – trzy pełne

cykle miesięczne – jak nakazał Bóg (2:228, 241).

16. Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, uosabia sobą rolę doskonałego męża i ojca. Był wobec swych żon tak uprzejmy i tolerancyjny, że nie potrafiły sobie wyobrazić życia bez niego. Nie chciały także żyć z dala od niego.

Wysłannik dyskutował ze swoimi żonami przeróżne sprawy, choć przecież nie potrzebował doradców ani porady, gdyż to Objawienie wyznaczało mu drogę. Pragnął jednak nauczyć muzułmanów, że mężczyźni mają poświęcać kobietom należną im uwagę. W owym czasie była to idea radykalna i w niektórych częściach świata wciąż taką pozostaje. Zaczął nauczać ludzi swym własnym przykładem stosunków małżeńskich (al-Buchari, „*Szurut*”, 15).

Kiedy muzułmanie w Medynie zaczęli wydobywać się z nędzy, jaką cierpieli przez lata, niektóre spośród żon Proroka (a było ich w tym czasie cztery) zwróciły się doń z prośbą: „Czy nie mogłybyśmy żyć odrobinę lepiej, jak inni muzułmanie?” Wysłannik zareagował wycofaniem się i rzekł: „Nie stać mnie na to, czego one chcą” (Muslim, „*Talak*”, 34, 35).

Nie jest łatwo zasłużyć się, przebywając razem z Wysłannikiem na tym i na Tamtym Świecie. Inni mogą zyskać Raj poprzez zwyczajne wypełnianie swych powinności, lecz ci, którzy przebywali w samym centrum Islamu, musieli poświęcić się w pełni sprawie Islamu, aby w sercu wiary nie pojawiła się żadna słabość. Małżeństwo z Prorokiem dawało pewne korzyści, lecz te korzyści powodowały odpowiedzialność i potencjalne ryzyko. Wysłannik przygotowywał swe żony jako przykład dla wszystkich muzułmanek ówczesnych i tych, które miały żyć w przyszłości. Szczególnie lękał się tego, że mogłyby cieszyć się nagrodą za swoje dobre uczynki na tym świecie i tym samym zostać włączone w zakres wersetu: *Spożyliście w życiu doczesnym wasze rzeczy czyste, zdrowe (w*

których macie udział) i radowaliście się nimi w pełni (nie zwracając uwagi na powinności związane z życiem ostatecznym i w ten sposób wzięliście na tym świecie waszą nagrodę za wszystkie dobre uczynki, których dokonaliście) (46:20)

Dlatego te szczególne kobiety poddane zostały wielkiemu testowi. Wysłannik pozwolił im wybrać pomiędzy jego biednym domem a luksusami świata. Gdyby wybrały świat, dałby im to, na co tylko było go stać, a następnie rozwiązałby swoje małżeństwo z nimi. Gdyby natomiast wybrały Boga i Jego Wysłannika, to musiałyby zadowolić takim życiem, jakie dotąd przy Proroku pędziły. Taka była specyfika jego rodziny. Skoro ta rodzina była unikalna, także i jej członkowie

musieli być wyjątkowi. Głowa rodziny była osobą wybraną, podobnie żony i dzieci.

Wysłannik najpierw poprosił Aiszę i rzekł do niej: „Chciałbym z tobą omówić pewną sprawę. Lepiej, byś pomówiła z rodzicami, zanim podejmiesz decyzję”. Następnie wyrecytował wersety przytoczone powyżej. Jej decyzja była dokładnie taka, jakiej należało się spodziewać od prawdopodobnej córki prawdopodobnego ojca: „O, Wysłanniku Boży, czyż potrzebuję pomówić z rodzicami? Na Boga, ja wybieram Boga i Jego Wysłannika” (Muslim, „*Talak*”, 35). Sama Aisza relacjonuje, co działo się dalej: „Wysłannik otrzymał taką samą odpowiedź od wszystkich swoich żon. Żadna z nich nie wyraziła innej opinii. Wszystkie powiedziały to, co ja”.

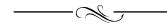
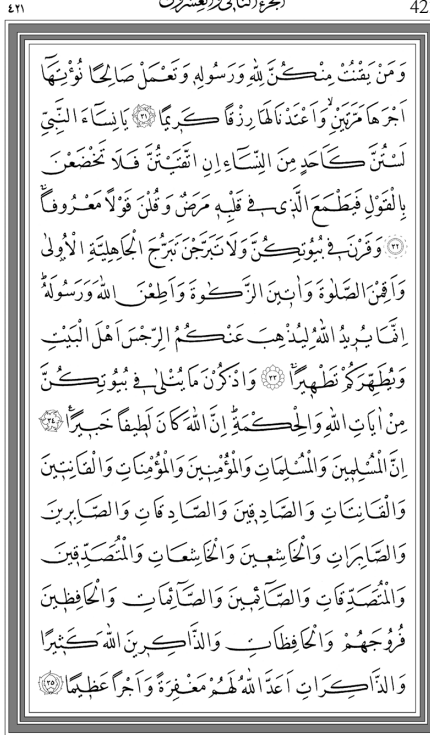
31. Lecz jeśli któraś z was jest posłuszną Bogu i Jego Wysłannikowi i czyni dobre, prawe dzieła, to My obdarzymy ją nagrodą podwójną; My przygotowaliśmy zaszczytne, szczodre zaopatrzenie (w Raju).

32. O, żony Proroka! Wy nie jesteście takie jak inne kobiety, o ile trzymacie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełne bogobojności i pobożności (i postępujecie świadome swej szczególnej pozycji). Dlatego (nawet bardziej niż inne wierzące kobiety) nie bądźcie w swej mowie przesadnie uprzejme (gdy mówicie do mężczyzn), by ten, w którego sercu jest choroba, nie odczuł pokusy, lecz wypowiadajcie słowa cnotliwe.

33. I (raczej) pozostawajcie w waszych domach (chyba, że zachodzi potrzeba wyjścia. Jeśli wychodzicie za jakąś potrzebą, to) nie wychodźcie eksponując swe wdzięki tak, jak (czyniły to kobiety) w poprzednich czasach Niewiedzy. I wykonujcie modlitwy zgodnie z ich warunkami, płacicie *zakat* (obowiązkowe datki na dobroczynność) i bądźcie posłuszne Bogu i Jego Wysłannikowi (cokolwiek wam nakazują). Bóg chce jedynie odsunąć od was, o członkowie Domu (Proroka)¹⁷, wszystko to, co wstrętne i całkowicie was oczyścić.

34. Rozpamiętujcie i rozważajcie to, co jest recytowane w waszych domach z Objawienia Boga i Mądrości (*al-Hikma*, w szczególności *Sunna* Wysłannika). Zaiste, Bóg jest Przenikliwy (przenikający do najsubtelniejszych części ludzkiego serca i umysłu), Wiedzący o wszystkim.

35. Z pewnością wszyscy mężczyźni i kobiety, którzy podporządkowują się

Bogu (i których poddanie poświęczone jest ich słowami i czynami), a także wszyscy prawdziwie wierzący mężczyźni i prawdziwie wierzące kobiety, oraz wszyscy posłuszni mężczyźni i wszystkie posłuszne kobiety, i wszyscy uczciwi i prawdomówni mężczyźni i kobiety (u których czyny idą za słowami), i wszyscy wytrwali (w posłuszeństwie do Boga w nieszczęściach) mężczyźni i kobiety i wszyscy pokorni (wobec Boga w sercu i umyśle) mężczyźni i kobiety, i wszyscy dający *sadakę* (datki na dobroczynność i na sprawę Boga) mężczyźni i kobiety, i wszyscy poszczący mężczyźni i kobiety (wykonujący post jako obo-

wiązkowy albo zalecany akt pobożności), i wszyscy strzegący swej niewinności mężczyźni i kobiety (unikający eksponowania intymnych części swojego ciała), i wszyscy mężczyźni i kobie-

ty rozpamiętujący i wspominający często Boga – dostąpią przygotowanego dla nich przez Boga przebaczenia (obdarzeni nieodgadnionymi błogosławieństwami) i wspaniałej nagrody.

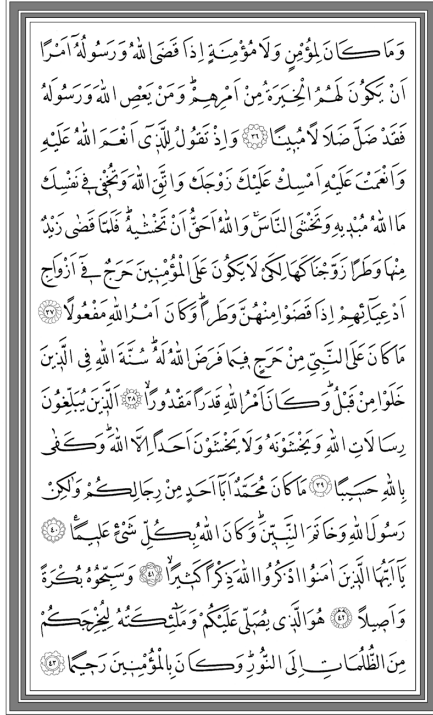
17. Jak wynika z pewnego *hadisu*, do Domu Proroka włączeni są także Fatima, córka Wysłannika i jej mąż – Ali ibn Abi Talib

(czwarty kalif), oraz ich synowie – Hasan i Husejn (Muslim, „*Fadail as-Sahaba*”, 37, 61).

36. Kiedy Bóg i Jego Wysłannik postanowili w jakiejś sprawie, nie przystoi (już) wierzącemu mężczyźnie i wierzącej kobiecie mieć wybór w tym, co ich dotyczy¹⁸. Kto nie jest posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi, ten jawnie zbłądził.

37. (Wspomnij) kiedy to (Wysłanniku) powiedziałeś do tego, którego Bóg obdarzył łaskawością (przewodnictwem i drogą prostą do islamu, a także przyjaźnią z Prorokiem) i którego ty obdarzyłeś łaskawością (łagodnością, szczególną uwagą i dałeś mu wolność): „Zachowaj swoją żonę i bądź bogobojny (w tym, jak ją traktujesz)”. Ty skrywałeś w głębi serca to, co Bóg (już zdecydował i) ujawni: ty byłeś pełen obaw co do ludzi (że mogą zareagować na tę sprawę w sposób szkodliwy dla ich wiary), gdy tymczasem to Bóg ma większe prawa do tego, byś odczuwał lęk przed Nim (i nie zbłądził przy wprowadzaniu w życie Jego postanowień). Dlatego skoro Zajd zakończył swój związek z nią (a ona wypełniła swój okres oczekiwania po rozwodzie), My zjednoczyliśmy cię z nią związkiem małżeńskim, ażeby wierni nie odczuwali żadnej winy (ani przeszkody prawnej) w odniesieniu do (poślubiania) żon tych, których nazywali swymi synami (choć w rzeczywistości nimi nie byli), kiedy ci ostatni zakończyli swój związek z nimi (ze swymi żonami). A Boży nakaz musi zostać wykonany¹⁹.

38. Nie ma winy Proroka w tym, co Bóg zarządził i uczynił dla niego dozwolonym. Taki był sposób postępowania Boga z tymi (prorokami), którzy odeszli w dawnych czasach. Przykazanie Boże jest postanowieniem ustalonym (we właściwej mierze dla każdej rzeczy, wydarzenia i jednostki).

39. (Prorokami są) ci, którzy przekazują ją Wieści od Boga i odczuwają wielki lęk przed Nim, i nie lękają się nikogo poza Bogiem. Bóg wystarcza jako Ten, który rachuje i rozlicza (Swoje sługi).

40. (O wierni, powinniście wiedzieć, że) Muhammad nie jest ojcem żadnego mężczyzny spośród was, lecz jest Wysłannikiem Bożym i Pieczęcią Proroków²⁰. Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

41. O wy, którzy wierzycie, wspominajcie i rozpamiętujcie Boga często;

42. I wysławiajcie Go (w tym, że jest całkowicie wolny od ułomności i nie ma współtowarzyszy) – o poranku i w porze wieczornej (dniami i nocą)²¹.

43. On jest Tym, który (w zamian za to, że Go wspominacie) zsyła na was szczególne błogosławieństwa (*Salat*) – (On) wraz ze Swymi aniołami (którzy modlą się i upraszają Jego wybaczenia dla was)

wyprowadziłby was z (wszelkiego rodzaju intelektualnej, duchowej, społecznej, ekonomicznej i politycznej) ciemności ku światłu (i w nim was zachował). I On jest Pełen Współczucia dla wiernych.

18. Wierzącym sugeruje się tutaj, aby całkowicie podporządkowali się islamowi, ponieważ opiera się on na regułach i zasadach, które zostały umocnione poprzez Koran i Sunnę Wysłannika Bożego. W islamie wszyscy ludzie są równi i nie wolno narzucać innym własnych decyzji czy pomysłów. Jednak oprócz równości islam przyniósł ludzkości także wolność, uniezależniając nas od dyktatury życzeń i rozkazów innych ludzi. Bóg sam jest tym, który stworzył nas, ludzi, dlatego jest on naszym jedynym Panem. Nikt nie może żądać bycia panem swojego losu, bo ani sami siebie nie stworzyliśmy, ani nie jesteśmy w stanie sami o siebie zadbać. Oddanie się w całości Bogu i służenie Mu oznacza uwolnienie się od wszelkich form niewolnictwa – także od niewolnictwa wobec samych siebie, które stale pobudza nas do robienia rzeczy niedających się pogodzić z naszymi obowiązkami.

19. Działania, normy zachowania i sentencje Wysłannika Bożego tworzą drugie źródło prawa islamskiego. Jego towarzysze przekazali wszystko, co czynił, gdy żył wśród nich. Jego żony natomiast stanowiły przykład życia według reguł i norm islamskiego prawa prywatnego i rodzinnego, a także przekazywały je dalej. Ta wielka odpowiedzialność wymagała, aby żony posiadały różne temperamenty i charaktery oraz były poddane różnym zasadom wychowania. Kobiety te, nazywane także „czystymi żonami”, mogły przekazywać dalej mnóstwo różnych zasad i nakazów religijnych.

Zajd ibn Harisa był wyzwoleniec i sługą Proroka, który nazywał go „Mój syn”, zanim dawne zwyczaje, odnoszące się do adopcji, zostały anulowane. Wysłannik, niech będzie z

nim pokój i błogosławieństwo, poprosił, ażeby Zejnab bint Jahsz, dziewczyna „szlachetnego urodzenia” z rodu Wysłannika, została poślubiona jego wyzwoleniowi. W ten sposób pragnął w praktyce pokazać, że nie powinno się osądzać ludzi po kolorze skóry albo po statusie społecznym. Ich małżeństwo nie trwało jednak długo. Zajd, uzmysłowiwszy sobie wysublimowany charakter swojej żony, przyznał, że był od niej niżej pod względem intelektualnym i duchowym. W końcu rozwiódł się z nią. Jak stwierdza się w wersecie: „Połączyliśmy cię z nią małżeństwem”, Bóg polecił Swemu Wysłannikowi poślubić Zejnab. Było to dla Wysłannika niezwykle trudne do wykonania, gdyż – zgodnie z powszechnym zwyczajem – dzieci „adoptowane” traktowane były tak, jak gdyby były dziećmi rzeczywistymi, a Zajd, jak wspomniano wyżej, był jego wyzwoleniec i sługą. Bóg jednak chciał, aby ten zwyczaj został zniesiony i najpierw wprowadził to w życie w przypadku Swego Wysłannika. On zaś pojmował, że ludzie mogą wyciągnąć błędne wnioski i myśleć w sposób niewłaściwy o nim, gdyby uczynił taką rzecz. Tak ugruntowana fikcja prawna musiała jednak być na zawsze anulowana i Bóg chciał, by dokonał tego Wysłannik, gdyż tylko w takim przypadku wywarłoby to pożądany efekt na ludziach. Dlatego Wysłannik nie miał innego wyboru, jak tylko okazać posłuszeństwo nakazowi Boga, jak to zawsze czynił.

20. Niniejszy werset implikuje to, że ludzie o wyższej randze i odpowiedzialności odczuwają swego rodzaju ojcowskie uczucia wobec tych, którzy pracują pod nimi. Jeśli są przywódcami duchowymi, prorokami albo „świętymi”, ich uczucie i współczucie wykracza

daleko poza ojcowskie. Skoro ludzie mogą postrzegać ich niemal jak ojca, to również mogą być przekonani, że nie będzie rzeczą właściwą poślubianie ich kobiet. W celu usunięcia tej iluzji Koran mówi nam, że „Boskie Miłosierdzie sprawia, że Prorok odczuwa wobec was wielką sympatię. Ze względu na jego pozycję, jako waszego przywódcy, jesteście jak gdyby jego dziećmi. Skoro jednak nie jest waszym biologicznym ojcem, to może pojąć za żonę którąś z waszych kobiet. To, że nazywa was ‘moimi synami’, nie oznacza, że jesteście pod względem prawnym jego synami”.

Niniejszy werset zawiera również pośrednią zapowiedź, która, oczywiście, się sprawdziła. Odnosiła się do tego, że Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nie będzie miał syna, który by przeżył i objął po nim następstwo. To dziedzictwo obejmie córka i będzie miał potomstwo poprzez nią. Jak wiadomo, linia Wysłannika trwała dzięki Fatimie, jego ulubionej córce, która jako jedyna z jego dzieci go przeżyła.

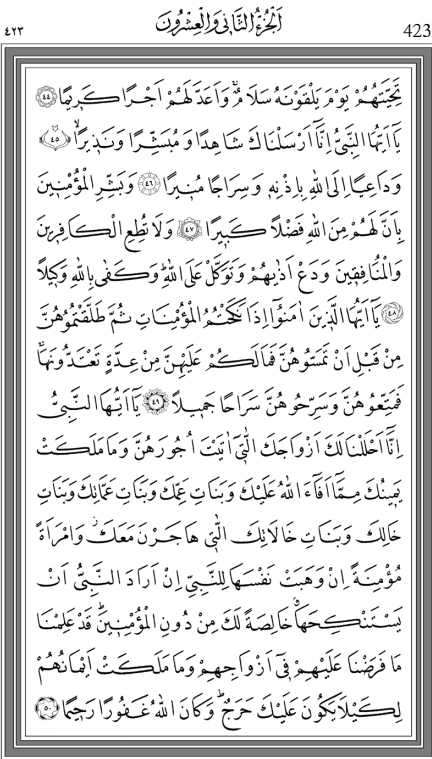
21. Wszelkie słowa wysławiania i wychwalania Boga, wraz z Jego doskonałymi Atrybutami Władzy i Majestatu, Piękna i Wzniosłości, a także oświadczenie, że nie dzieli ze stworzeniem żadnych ułomności ani negatywnych atrybutów i że nie czyni rzeczy nieużytecznych – czy to ktoś wypowiada głośno czy też cicho w swoim sercu – nazywane są *zikr*. Ponadto w pojęciu *zikr* mieści się również czytanie, rozważanie i studiowanie, by zyskać wiedzę o Bogu, oraz mówienie o Nim innym ludziom.

W jednym z hadisów *qudsi* (wypowiedzi, których treść Bóg bezpośrednio tchnął w serce Wysłannika) Prorok relacjonował: „Bóg mówi: ‘Ja jestem przy Moim Słudze, gdy on Mnie wyczekuje, jestem z Nim, gdy Mnie wspomina. Jeśli wspomina Mnie w swoim sercu, Ja rozpamiętuję go w Sobie, jeśli wspo-

mina mnie w zgromadzeniu, to Ja wspominam go w zgromadzeniu lepszym niż to. Jeśli on zbliża się do Mnie na odległość dłoni, Ja zbliżam się do niego na odległość ręki; jeśli on zbliża się do Mnie na odległość ręki, to Ja do niego – na odległość sążnia. A jeśli on przybywa ku mnie idąc, to Ja spieszę do niego z wielką szybkością” (al-Buchari, „*Taubid*”, 50; Muslim, „*Zikr*”, 2).

Bóg wyróżnia w sposób szczególny tych, którzy Go wspominają. Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, rzekł: „Ci, którzy są oddani pobożności, prześcigają (swymi czynami) wszystkich”. Zapytano: „Kim są ci szczególnie ludzie, o Wysłanniku Boży?” Odpowiedział: „To mężczyźni i kobiety, którzy wspominają Boga nieustannie” (Muslim, „*Zikr*”, 2). To są ludzie naprawdę żyjący. Abu Musa relacjonował wypowiedź Wysłannika: „Podobieństwo domu, gdzie wspomina się Boga, i domu, gdzie Bóg nie jest wspominany, jest jak żywego do umarłego” (al-Buchari, „*Da’auat*”, 66). *Mudżahid*, jeden z najwcześniejszych egzegetów Koranu, wyjaśniał: „Wierny nie może być spośród „tych mężczyzn i kobiet, którzy wspominają Boga często”, o ile nie rozpamiętuje Boga cały czas, stojąc, siedząc lub leżąc na łóżku (jak czytamy w surze 3:191).

Zgodnie z hadisem, który relacjonował Ibn Umar, godnym pochwały jest dołączanie do zgromadzeń lub kręgów *zikru*: „Prorok, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, rzekł: ‘Jeśli przechodzicie obok któregoś z rajskich ogrodów, to skorzystajcie z niego’. Towarzysze zapytali: „Czymże są rajskie ogrody?” Prorok, niechaj będzie z nim pokój i błogosławieństwo, odpowiedział: „Zgromadzenia albo kręgi *zikru*. Niektórzy aniołowie Boga przechadzają się, szukając takich zgromadzeń *zikru*, a gdy je znajdują, otaczają je” (Muslim, „*Zikr*”, 39).

44. W Dniu, kiedy Go spotkają, ich pozdrowieniem (ze strony tych, którzy będą ich witać, będzie) „Pokój (*Salam*)” (obietnica wiecznego bezpieczeństwa od kary). A On przygotował dla nich nagrodę szlachetną i szczerą.

45. O (zacny) Proroku! Zaiste, My posłałszy cię (z Posłannictwem) jako Świadka (prawdy, którą świadczysz swym życiem, i świadka w Dniu Sądu dla swojej wspólnoty co do jej czynów) i jako Zwiastuna radosnych wieści (o pomyślności w zamian za wiarę i prawość), i jako Ostrzegającego (przed skutkami zbłądzenia);

46. I jako tego, który zaprasza (całą ludzkość i dziny) do Boga – za Jego

pozwoleniem, a także jako Lampę rozprzestrzeniającą światło (oświecającą umysły i serca, i wskazującą drogę tym, którzy idą za tym światłem)²².

47. I głos wiernym dobrą nowinę o tym, że z pewnością są im przeznaczony od Boga wielkie dobrodziejstwa (poza tym, co zasłużyli swoją wiarą i dobrymi czynami).

48. I nie poświęcaj uwagi (propozycjom) niewiernych i obłudników, nie zważaj na cierpienia, których ci przyczyniają, i pokładaj całą swą ufność w Bogu. Bóg wystarcza jako Ten, na którym można polegać, i jako Powiernik.

49. O wy, którzy wierzyacie! Jeśli zawarliście umowę małżeńską z którąś spośród wierzących kobiet (a także tych należących do Ludzi Księgi), po czym się z nimi rozwodzicie, zanim się do nich zbliżyliście, to nie macie żadnych podstaw żądać od nich, by przestrzegały okresu oczekiwania. Uczynicie dla nich pewne zaopatrzenie i uwolnijcie je w sposób przyzwoity.²³

50. O (zacny) Proroku! Uczyniliśmy dla ciebie dozwolonymi twoje żony, którym już zapłaciłeś posag (*mehr*), a także te, które posiada twoja prawica spamiędzy jeńców wojennych, otrzymanych od Boga; i córki twoich stryjów i stryjenek, i córki twoich wujów i ciotek²⁴, które wyemigrowały (do Medyny) dla sprawy Boga, tak jak i ty to uczyniłeś; i każdą wierzącą kobietę, która ofiaruje się (za żonę) Prorokowi (nie żądając przy tym posagu), o ile pragnie się z nią ożenić – oto reguła (przywileju) wyłącznie dla ciebie, nie dla wiernych (jako całości); My (już zdecydowaliśmy i) oznaj-

miliśmy to, co im nakazaliśmy względem ich współmałżonek i tych, które posiadają ich prawicę²⁵. (Ten wyjątkowy przywilej²⁶ jest) po to, byś nie doświadczał

żadnych przeszkód (w wypełnianiu swojego posłannictwa ze względu na relacje małżeńskie)²⁷. Bóg jest Przebaczający i Pełen Współczucia.

22. Koran opisuje Słońce jako lampę, a Księżyc jako obiekt świecący (odbijający światło), umieszczony w niebiosach. O tym opisie i jego znaczeniu zob. 25:61, przyp. 15). Niniejszy werset opisuje Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, za pomocą alegorii promieniejącej światłem lampy. Implikuje to, że Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest słońcem w niebiosach ludzkości i dżinów, oświetlającym ich światy; to dzięki niemu mogą odnaleźć swoją drogę. Fakt, że Koran używa na określenie Proroka słowa (lampa) stosowanego na opis słońca, a także wyrażenia „promieniejący światłem”, które wykorzystuje również do opisu księżyca, sugeruje, że Wysłannika otacza wspaniałe, intensywne światło, i choć on sam absorbuje to światło, ono z kolei jest od Boga, który jest Źródłem wszelkiego światła. Jako wiadomo, Księżyc czerpie swe światło ze Słońca. Wysłannik jest jakby Słońcem, ze względu na promieniowanie swej osoby i oddziaływanie, a Księżycem pod względem tego, jakie jest źródło jego światła.

23. Jeśli rozwód, o którym mowa w niniejszym wersecie, ma miejsce zanim ustalony zostanie posag, małżonek musi zapewnić zaopatrzenie zgodnie ze środkami, którymi dysponuje. Jeśli natomiast nastąpi już po wyznaczeniu posagu, rozwiedzionej żonie należy wypłacić jego połowę. Żona może jednak z niego zrezygnować albo mąż może uczynić ustępstwo i wypłacić całość (zob. 2:236-237).

24. Zgodnie z religią judaistyczną, mężczyzna może poślubić swoją siostrzenicę, gdy tymczasem w chrześcijaństwie nie można zaślubić krewnych do siódmego stopnia pokrewieństwa. Islam natomiast pozwala małżeństwa z kuzynami, ale zabrania poślubiania siostrzeńców i siostrzenic.

25. Odnośnie do tych nakazów, zob. 2:221, 4:3-4, przyp. 2-3.

26. Ze względu na jego misję, Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, obowiązywały pewne wyjątkowe przepisy. W przeciwieństwie do innych wiernych mógł poślubić kobietę bez żadnego posagu. Podczas gdy inni muzułmanie mogli poślubić córki swoich wujów i ciotek, niezależnie od tego, czy emigrowali, czy też nie, to Prorok mógł poślubić którąkolwiek z nich, pod warunkiem, że emigrowały. Wysłannika obowiązywały również inne wyjątkowe przepisy. Na przykład modlitwa *tahadžżud* (w trzeciej albo późniejszej części nocy) obowiązywała Proroka aż do jego śmierci. Dla innych muzułmanów jest to modlitwa nadobowiązkowa. Podobnie jak w przypadku innych proroków, to, co posiadał, nie mogło być dziedziczone przez jego „spadkobierców”, lecz było wykorzystywane jako datek dobroczynny przez wspólnotę muzułmańską. Czerpanie z *zakatu* było zabronione dla niego i jego rodziny, gdy tymczasem zwykli, potrzebujący muzułmanie mogli z niego korzystać. Wyjątkiem było również to, że miał prawo poślubić dziewięć żon. Inni muzułmanie mogą mieć jednocześnie do czterech żon. Mogą też zawierać małżeństwa aż do swej śmierci, a tymczasem Prorok miał od pewnego momentu w swoim życiu zakaz dalszych małżeństw, co wynika z wersetu 52 niniejszej sury.

27. Te specjalne przepisy nie zostały ustalone ze względu na pragnienia związane z kobietami, ale ze względu na to, jaką rolę odgrywały kobiety w wypełnianiu posłannictwa Proroka Muhammada. Islam ustalił jasne zasady odnoszące się do kobiet i wiele z tych zasad można było poznać jedynie od nich właśnie. Taka była przyczyna kilku małżeństw Wysłannika. W

ogólności wszystkie te przyczyny, różniąc się w poszczególnych przypadkach, związane były z rolą Proroka jako przywódcy nowej wspólnoty – wspólnoty muzułmańskiej, i z jego odpowiedzialnością za prowadzenie swych zwolenników ku normom i wartościom islamu.

Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, poślubił swą pierwszą żonę, piętnaście lat od niego starszą Chadiżę, gdy sam miał 25 lat. Jego posłannictwo rozpoczęło się po piętnastu latach. Z Chadiżą żył niemal 25 lat, a po jej śmierci żył bez żony około sześciu lat. Pomimo klimatu moralnego i kulturalnego, jaki go otaczał, dołączając do tego młodość i inne czynniki, on sam cieszył się dobrą opinią z powodu swej niewinności, stabilności moralnej i prawdomówności. Skoro tylko został powołany do Posłannictwa, pojawiło się wielu wrogów, którzy wysuwali pod jego adresem wszelkiego rodzaju oskarżenia. Jednakże nawet najzagorzalsi nieprzyjaciele nie atakowali jego reputacji, gdyż postępując inaczej naraziliby się na śmieszność i stracili natychmiast wiarygodność. Należy zdać sobie sprawę z tego, że jego życie oparte było od samego początku na niewinności i samodyscyplinie i takim pozostało do końca. Wszystkie inne jego małżeństwa były zawierane po ukończeniu przez niego 53 roku życia, w wieku, kiedy to pozostaje już tylko niewiele realnych pragnień i zainteresowań związanych z małżeństwem, szczególnie w Arabii, gdzie ludzie starzeją się stosunkowo wcześniej, i gdy szczególnie w tamtych czasach średnia długość trwania życia ludzkiego była o wiele niższa.

Niektóre małżeństwa były zawierane ze specyficznych powodów:

- Ze względu na to, że jego żony były młode, w średnim wieku i w wieku starszym, wymagania i normy prawa muzułmańskiego mogły być zastosowane właściwie do każdego etapu ich życia oraz doświadczeń. Te postanowienia były uczone i stosowane w Domu Proroka a także przekazywane przez jego żony.

- Każda żona pochodziła z innego plemienia lub klanu, co pozwalała Prorokowi nawiązać więzy pokrewieństwa i powinowactwa prawie w całej Arabii. Powodowało to, że głębokie oddanie mu rozprzestrzeniło się wśród różnych ludów nowej wspólnoty muzułmańskiej oraz stwarzało i zapewniało równość i braterstwo zarówno w sprawach praktycznych jak i religijnych.
- Zarówno przed jak i po śmierci Proroka, każda z żon udowodniła, że przynosi wielką korzyść ludziom i służy im. Przekazywały i interpretowały islam swemu ludowi zarówno co do swych zewnętrznych jak i wewnętrznych doświadczeń. Dawały także świadectwo o cechach, zachowaniu i wierze męża, który był żywym ucieleśnieniem Koranu w każdym aspekcie swego życia. W ten sposób ich lud uczył się Koranu, Tradycji, *tafsiru* (komentarza i interpretacji Koranu) oraz *fikhu* (rozumienia prawa muzułmańskiego). Dzięki temu ludzie mogli być w pełni świadomi zasad islamu i jego ducha.
- Małżeństwa pozwoliły Prorokowi Muhammadowi na zadziergnięcie więzów pokrewieństwa w wielu częściach Arabii, a poprzez to na swobodne poruszanie się, gdziekolwiek sobie tego życzył. Wszędzie mógł być przyjmowany jako członek rodziny. Poza tym, każda osoba złączona z nim w taki sposób, czuła, że może zwrócić się do niego osobiście w każdej sprawie. Całe plemię zresztą czerpało korzyść z takiego powinowactwa; jego członkowie uważali się za szczęśliwych i odczuwali dumę z tej relacji. Powinowactwo ze względu na małżeństwo zostało ustanowione z rodem Omajjadów (poprzez Umm Habiba), Haszymitów (poprzez Zejnab bint Jahsz), i z Banu Machzum (poprzez Umm Salama).
- Ważnym faktem jest również to, że wszystkie żony Proroka (poza Aiszą i Marią) były rozwiedzione lub były wdowami. Wynika z tego waga troski jaka powinna być przydawana samotnym kobietom w społeczeństwie muzułmańskim.

51. Możesz oddalić, którąkolwiek spośród nich zechcesz (a która pragnie cię poślubić), i przyjąć do siebie, którąkolwiek zechcesz; i wolno ci odwiec odwiedziny każdej spomiędzy nich (twoich żon), i wziąć do siebie którąkolwiek zechcesz (spośród nich)²⁸. Nie popełnisz przewinienia, jeśli dasz pierwszeństwo tej, którą uprzednio odsunąłeś. Takie postępowanie bardziej służy temu, by je pocieszyć i by się nie smuciły (gdy ich odwiedziny są opóźnione), i by każda z nich była zadowolona z tego, jak ją traktujesz. (O, ludzie) Bóg wie, co znajduje się w waszych sercach. Zaiste, Bóg jest Wszzechwiedzący, Dobrotliwy.

52. Nie będą ci dozwolone inne niewiasty (poza tymi właśnie wspomnianymi oraz tymi, które już poślubiłeś²⁹) i nie wolno ci (ze względu na to, że twoje żony przedłożyły Boga i Jego Wysłannika nad uroki tego świata) zmieniać je na inne żony, nawet gdyby podobała ci się ich uroda, za wyjątkiem tych, które posiada twoja prawica. A Bóg strzeże wszystkich rzeczy.

53. O wy, którzy wierzycie! Nie wchodźcie do pokojów Proroka (w jego domu), o ile wam na to nie zezwoli – (a jeśli zostaniecie zaproszeni) na posiłek, czekajcie na stosowną porę (kiedy to podany zostanie posiłek). Jeśli zaś zostaniecie zaproszeni, to wchodźcie (do jego osobistych pokojów) o właściwym czasie.

رُبِحَىٰ مِّن نَّفْسَاهُ وَمِنْهُنَّ وَتُؤْتَىٰ إِلَيْكَ مِّن نَّفْسَاهُ وَمَنْ أَسْتَعْتَبْتَ
 مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ
 وَلَا يَحْزَنَ وَرِضَيْنَ يَسَاءَ أَيْتَهُنَّ كُنَّ لَهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٢٨﴾ لَا يُجِلُّ لَكَ النَّسَاءُ مِنْ بَعْدِ
 وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَجْمَلْتَ حُسْنُهُنَّ
 إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا ﴿٢٩﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ
 إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ كَاتِبِينَ إِنَّهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا
 فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَبِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكَ
 كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ فَيَسْتَجِيبُ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَجِيبُ
 مِنَ الْخَبِيثِ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ
 ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
 أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُسْكِنُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ
 أَبَدًا إِنَّ ذَلِكَ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٣٠﴾ إِنْ تُبَدِّلُوا
 شَيْئًا أَوْ تَخْفَؤْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣١﴾

A kiedy już się posililiście, to rozejdźcie się. Nie zwlekajcie (z tym) ze względu na błahe rozmowy. To (bowiem) przyczynia Prorokowi trudności, a on krępuje się (prosić) was (o wyjście). Bóg jednak nie krępuje się (nauczać was) prawdy. Jeśli je (jego małżonki) o coś prosicie, to proście je spoza zasłony. Takie postępowanie jest czystsze dla waszych serc i dla ich serc. Nie przystoi wam przyczyniać bólu Wysłannikowi Boga i zabrania się wam kiedykolwiek poślubić wdowy po nim. To (poślubianie wdów po nim) byłoby u Boga sprawą ogromnej wagi.

54. Czy jakąś sprawę ujawniacie, czy też skrywacie (powinniście wiedzieć, że) Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim.

28. Możliwe, że w tym wersecie zawarte są dwa znaczenia (związane zarówno z równym traktowaniem przez Proroka kobiet, które ofiarowały mu się na żony, jak i rotacją dotyczącą pożycia małżeńskiego). Islam nakazuje mężczyźnie, który pojął więcej niż jedną żonę, aby był sprawiedliwy wobec wszystkich żon i by przestrzegał uczciwie rotacji w odniesieniu do ich odwiedzin. Ponieważ jest to niezwykle trudne, Bóg w Koranie radzi poprzestawać na jednej żonie. Skoro jednak Wysłannika do zawierania małżeństw skłaniały liczne mądre powody, on sam nie był obowiązany do zachowywania tego obowiązku. Jak jednak relacjonowała Aisza (zbiór Abu Dauda, „Nika”, 39; „at-Tirmizi”, „Nika”, 42), Prorok w czasie swego życia nie wyka-

zał zaniedbania w przestrzeganiu wspomnianej powinności. Choć niniejszy werset daje mu swobodę przyspieszania albo opóźniania odwiedzin poszczególnych żon, to jednak oferuje również sposób na to, by żony się nie smuciły i by wszystkie z nich były szczęśliwe. Jeśli przełożył odwiedziny którejś z nich, to następnym razem mógł odwiedzić ją jako pierwszą.

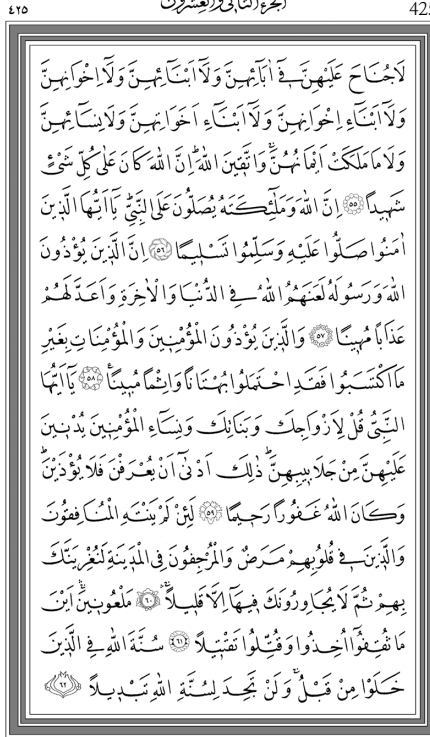
29. Ten zakaz odnosi się do innych kobiet niż wspomniane w wersecie 50. Skoro jednak werset ten został objawiony, gdy Prorok miał dziewięć żon, zabrania również i jemu ponownie się żenić. Oznacza to, że wypełnione już zostały cele związane z zawieraniem przez Wysłannika małżeństw.

55. Nie popełnią przewinienia (małżonki Proroka, jeśli rozmawiają bez zasłony) ze swoimi ojcami (włączając w to dziadków i stryjów oraz wujów), a także ze swoimi synami (i wnukami) oraz braćmi, bratanekami i siostrzeńcami, a także z muzułmankami i niewiastami, które dobrze się prowadzą i przebywają w ich towarzystwie, lub tymi (służącymi), które posiada ich prawica. (O, małżonki Proroka), powstrzymujcie się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełne czci wobec Niego, i trwajcie w pobożności (przestrzegając tego i innych Jego przykazań). Doprawdy, Bóg jest Świadkiem wszystkich spraw.

56. Zaiste, Bóg i Jego aniołowie błogosławią Proroka (Bóg zawsze traktuje go ze szczególną łaskawością, a anioły modlą się do Niego, ażeby obdarował go największą Swą chwałą i by zapewnił jego religii zwycięstwo). O wy, którzy wierzyacie, wzywajcie błogosławieństwa Bożego dla niego i módlcie się do Boga, ażeby zesłał nań Swój Pokój – pozdrawiając go najpiękniejszym pozdrowieniem. (Miłujcie go i naśladujcie z wielką szczerością i wiernością, i poddajcie się jego przewodnictwu z wielkim oddaniem)³⁰.

57. Tych, którzy znieważają Boga i Jego Wysłannika (brakiem szacunku wobec Niego w słowach i czynach, a także wobec Wysłannika Bożego oraz wartości głoszonych przez islam), Bóg z pewnością przeklina (wyklucza ze Swego Miłosierdzia) w tym świecie i w wieczności, i przygotował dla nich karę hańbiącą i poniżającą³¹.

58. Ci zaś, którzy znieważają wierzących mężczyzn i wierzące kobiety, co nie

popełnili żadnej, zasługującej na to niesprawiedliwości – na pewno obciążyli się oszczerstwem i grzechem porażającym³².

59. O (zaczny) Proroku! Powiedz swym żonom i córkom, a także niewiastom (żonom i córkom) wiernych, by zakryły się pewną częścią swych wierzchnich okryć (kiedy przebywają na zewnątrz i obok mężczyzn, z którymi małżeństwo nie jest im zabronione ze względu na związku krwi)³³. Lepszym i dogodniejszym dla nich jest to, by były rozpoznawane (i bardziej szanowane z powodu swej przyzwoitości i dobrych obyczajów) i nie nękanie³⁴. Zaprawdę, Bóg jest Pełen Przebaczenia i Współczucia³⁵.

60. Zaiste, jeśli nie odstąpią obłudnicy oraz ci, w których sercach jest choroba, a także ci, którzy rozgłaszają w Mieście (Medyna) fałszywe wieści (ażeby w ten sposób wywołać niepokoje w sercu wspólnoty muzułmańskiej), wtedy My nakłonimy cię przeciwko nim i oni nie będą mogli w nim pozostać jako twoi sąsiedzi, chyba że przez krótką chwilę,

61. Wyłączeni na zawsze z Bożego Miłosierdzia, a gdziekolwiek się ich znajdzie, zostaną pochwyteni i zabici³⁶.

62. (Taki był) sposób postępowania i (taka była) Droga Boga z tymi, którzy przedtem przeminęli. Nie znajdziesz nigdy w postępowaniu i Drodze Boga żadnej zmiany.

30. Wezwanie przynajmniej raz w życiu Bożych błogosławieństw i pokoju dla Wysłannika Bożego jest obowiązkiem każdego muzułmanina. Niezwykle godne pochwały jest natomiast czynienie tak przy każdym wypowiedzeniu jego imienia. Zgodnie ze szkołą szafiicką i hanbalicką jest to obowiązkowe w każdej modlitwie po ostatnim *taszahud*, bez czego modlitwa jest nieważna. Według innych szkół jest to nadobowiązkowe (*sunna*).

Wzywanie Bożych błogosławieństw i pokoju dla Proroka stanowi ogniwo pomiędzy nim a wiernymi. Jego odpowiedzialność była niezwykle wielka; zawsze zajmował i zajmuje się sprawami muzułmanów – nawet po swojej śmierci. Dlatego wzywanie Bożych błogosławieństw i pokoju dla Proroka jako obowiązek religijny nie było ograniczone do czasu jego życia. Czyniąc tak, modlimy się również za siebie, gdyż nie tylko budujemy swoją łączność z nim, ale także poprzez niego prosimy Boga o wsparcie nas w religijnych powinnościach. Zgodnie z nakazem Wysłannika, musimy włączać w tę formułę jego rodzinę, a nawet potomstwo.

Skoro wzywanie błogosławieństw Boga i Jego pokoju dla Wysłannika jest skuteczne nawet po jego śmierci, aż do Dnia Ostatniego, to modlitwa za zmarłych stanowi skuteczny akt religijny i może stanowić dla nich pomoc.

31. Oryginalne słowo arabskie, przełożone tutaj jako „zniewaga”, to „adha”. Stosowa-

ne jest zazwyczaj do nazwania tych słów, które ranią uczucia innych. Niniejszy werset ostrzega nas zatem przed używaniem niewłaściwych słów w odniesieniu do Boga i Jego Wysłannika, a także wartości islamskich.

32. Jeśli ktoś mówi o wiernym coś, z czego ten nie byłby zadowolony, to jest to obmowa, którą Koran zdecydowanie odrzuca i jej zabrania. Jeśli zaś ktoś mówi o wiernym coś, co nie jest prawdą, to jest to oszczerstwo. W niniejszym wersecie zabroniono nie tylko wypowiadania takich słów, ale też każdej rozmowy albo czynności, która rani wiernego. Zanim przyszedł nakaz chłosty cudzołóżników 100 razami (24:2), Koran nakazał karanie ich słowami, a także karcenie (4:16). Zostało to jednak zniesione poprzez karę chłosty. W związku z tym dokuczanie wiernemu przy pomocy niewłaściwych słów jest w każdym przypadku zabronione. Zezwolenie, jakie daje ten werset na dokuczanie wiernemu poprzez m.in. zniewagę, dotyczy tylko kar stosowanych prawnie przez państwo.

Podczas gdy Koran nie daje przyzwolenia na znieważanie wiernych, którzy sobie na to nie zasłużyli stosowną winą, to bezwzględnie zabrania obrażania Wysłannika Bożego i traktuje taki czyn na równi z obrażaniem Wszechmocnego Boga. Wskazuje to na bezgrzeszność Wysłannika oraz na to, że nie miał wad.

33. Niniejszy werset implikuje to, że kobiety muszą zakrywać swe głowy i zewnętrz-

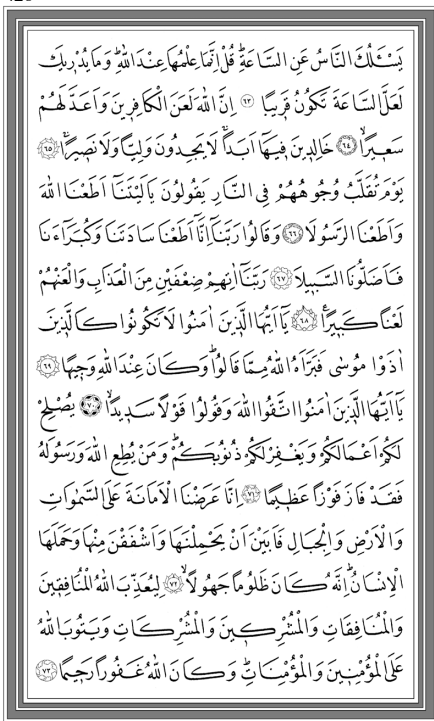
ne części swego ciała. Większość uczonych wnioskuje, że muszą zakrywać również twarze, z wyjątkiem oczu. Jak rozumiemy z Tradycji, była to praktyka za czasów Wysłannika i jego Towarzyszy (Abu Daud, „*Libas*”, 32, „*Menasik*”, 34, Imam Malik, „*Hadżdż*”, 16).

34. Jeśli chodzi o zakrywanie się kobiet, to istnieją dwa ważne przykłady kryjącej się za tym nakazem mądrości. Muzułmańskie kobiety zasługują na szacunek i respekt oraz chronione są przed molestowaniem. Chociaż nikt nie może twierdzić, że kobieta, która nie nosi zasłony, pragnie przyciągnąć uwagę mężczyzn, to jest niezaprzeczalnym i czę-

sto doświadczanym faktem, że kobieta, która odkrywa swe wdzięki, często wystawia się na niechcianą uwagę i zainteresowanie.

35. Pomimo przeciwnych twierdzeń w świecie współczesnym, Bóg, który odnosi nakaz zakrywania się kobiet do Swego nieskończonego przebaczenia i współczucia, w sposób wyraźny oświadczył, że ów nakaz wypływa z Jego współczucia dla kobiet.

36. Taki będzie, jak to jeszcze zostanie ukazane w następnym wersecie, nieunikniony koniec hipokrytów, ze względu na zamęt, jaki sięją w społeczeństwie.

63. Ludzie pytają cię o Ostatnią Godzinę (kiedy ona nastanie). Powiedz: „Wiedza o tym spoczywa tylko u Boga”. Oto wszyscy wiecie, że Godzina Ostatnia być może się zbliża.

64. Zaiste, Bóg przeklął (na zawsze wykluczył ze Swego Miłosierdzia) niewiernych i przygotował dla nich Ogień Pałacy,

65. Aby przebywali w nim na wieki. Oni nie znajdują ani obrońcy, ani pomocnika.

66. Tego Dnia, gdy ich oblicza będą strącone w Ogień, będą wykrzykiwać: „Biała nam! Gdybyśmy tylko byli posłuszni Bogu i Wysłannikowi!”

67. I będą mówić: „Panie nasz! Myśmy przecież byli posłuszni naszym przywódcom i możnym i to oni sprowadzili nas na błędną drogę.

68. Panie Nasz! Spraw, że oni będą cierpieć karę podwójną i przeklnij ich potężnym przekleństwem (by byli całkowicie wykluczeni, absolutnie i wiecznie, z Twojego Miłosierdzia)!”

69. O wy, którzy wierzycie! Nie bądźcie podobni do tych (spomiędzy Dzieci Izraela), którzy znieważyli Mojżesza i (pamiętajcie o tym, że) Bóg dowiódł, iż on był niewinny tego, co oni utrzymywali na jego temat. On był obdarzony przez Boga wielkim szacunkiem³⁷.

70. O wy, którzy wierzycie! Działajcie bogobojnie i pobożnie, nie czyniąc niczego, za co ponieślibyście od Niego karę; i zawsze wypowiadajcie słowa prawdziwe, właściwe i odpowiadające rzeczywistości,

71. By uczynił wasze czyny dobrymi i prawymi i by wybaczył wam wasze grzechy. Kto jest posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi, ten z pewnością osiągnął wspaniałe zwycięstwo.

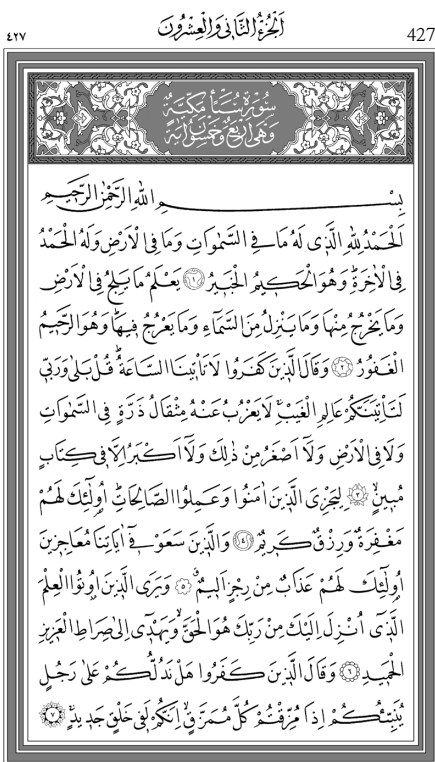
72. Zaprawdę, My ofiarowaliśmy niebiosom, ziemi i górą depozyt, one jednak wzdrgały się go nieść i lękały się go (że nie wytrzymają tej odpowiedzialności), a wziął go na siebie człowiek. W istocie, on jest skłonny do dokonywania wielkich niesprawiedliwości i błędnych osądów, a także postępowania w nieświadomości³⁸.

73. (W wyniku wyboru każdej istoty ludzkiej) Bóg ukarze obłudników, mężczyzn i kobiety, a także te kobiety i mężczyzn, którzy przydają Bogu współtowarzyszy; natomiast do wierzących mężczyzn i kobiet zwróci się z przebaczeniem (i współczuciem – w zamian za ich skruchę za każdą nieprawość, której dokonali). Zaprawdę, Bóg jest Pełen Przebaczenia i Współczucia.³⁹

37. To ostrzeżenie przyszło w związku z małżeństwem Wysłannika z Zejnab, Matką Wiernych. Hipokryci i ludzie słabej wiary wypowiedzieli się niewłaściwie o tym wydarzeniu i o Wysłanniku. Podobne słowa obrazy kierowane były pod adresem proroka Mojżesza, niech będzie z nim pokój. Tak jak Mojżesz był zupełnie niewinny w odniesieniu do zarzucanych mu rzeczy, tak samo było z Wysłannikiem Bożym, niech będzie z nim błogosławieństwo i pokój. Jak wynika z wersetów 57 i 58 oraz przypisu 31 i 32, każde słowo obraźliwe, wypowiedziane przeciwko Wysłannikowi, jest równoważne obrazie Boga, gdyż Wysłannik był nieomylny i bez wad.

38. Znaczenie depozytu, zob. załącznik 14.

39. Poprzez konkluzję zawierającą przypomnienie, że Bóg jest Pełen Przebaczenia i Współczucia, werset niniejszy zapewnia o tym, że ze względu na Swe Współczucie i Przebaczenie Bóg będzie wspierał wiernych i umożliwi im podążanie Prosta Ścieżką, gdyż oni wybrali tę Ścieżkę i próbują nią iść. On także przyjmie ich skruchę, jeśli będą żałować za grzechy, i przebaczy im uchybienia w podążaniu tym szlakiem. Niniejszy werset zachęca również hipokrytów oraz tych, którzy przydają Bogu współtowarzyszy, by nie wpadali w rozpacz, lecz odeszli od zbłądzenia i nawrócili się ku Bogu.

SURA 34

AS-SABA (SZEBA)

Okres mekkański

Niniejsza sura, objawiona w początkowym okresie islamu, zawdzięcza swą nawę wersetowi 15, w którym wspomniana została cywilizacja Saby. Rozwinęła się ona na obszarze dzisiejszego Jemenu i była znana ze względu na miasta obfitujące w zieleni, tamy i handel. Królowa tego kraju, wzmiankowana w surze *an-Naml*, przy okazji zdarzeń łączących ją z prorokiem Salomonem, niech będzie z nim pokój, przyjęła islam (szczegółowe informacje, zob. 27:22-44, przyp. 10-17). Sura 34 zajmuje się w większości filarami wiary: Jednością Boga, życiem ostatecznym i Posłannictwem Proro-

ka. Wspominając cywilizację Saby, jej wspólność i tragiczny koniec, a także łaskawość, jaką Bóg obdarzył proroków Dawida i Salomona, niech będzie z nimi pokój, sura *Szeba* poucza nas, że Boża Łaska przychodzi jako nagroda za przestrzeganie Bożych przykazań i za wdzięczność okazywaną Stwórcy. Wdzięczność oznacza uznanie, że wszystkie osiągnięcia człowieka należą do Boga, szczerze podziękowanie za nie oraz posłuszeństwo Jego nakazom.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wszelka chwała i wdzięczność Bogu, do którego należy wszystko to, co znajduje się w Niebiosach i wszystko to, co znajduje się na Ziemi (gdyż to On je stworzył i podtrzymuje); i dla Niego wszelka chwała i wdzięczność na Tamtym Świecie (gdyż to On ustanowi go jako wieczne miejsce mieszkania dla Swoich sług). On jest Pełen Mądrości, Wszystkiego Świadom.
2. On wie, co w ziemię wchodzi, a co z niej wychodzi; co zstępuje z niebios, a co ku nim wstępuje. On jest Współczujący i Przebaczający.
3. Niewierzący mówią: „Godzina Ostatnia do nas nie przyjdzie”. Powiedz: „Owszem! Na mojego Pana – a On zna to, co niewidzialne – ona z całą pewnością przyjdzie do was”. Nie umknie przed Nim nic, nawet o wadze atomu, spośród tego, co jest w Niebiosach albo na Ziemi, ani to, co jest tam mniejsze albo większe, lecz jest to (zapisane) w Księdze Jasnej (*al-Lauh al-Mahfuz*)¹.
4. (Cel tego jest taki), by On wynagrodził tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła. To dla nich (przeznaczono

ne) jest przebaczenie (niosące niespodziewane błogosławieństwa) i szaczytne, szczodre zaopatrzenie.

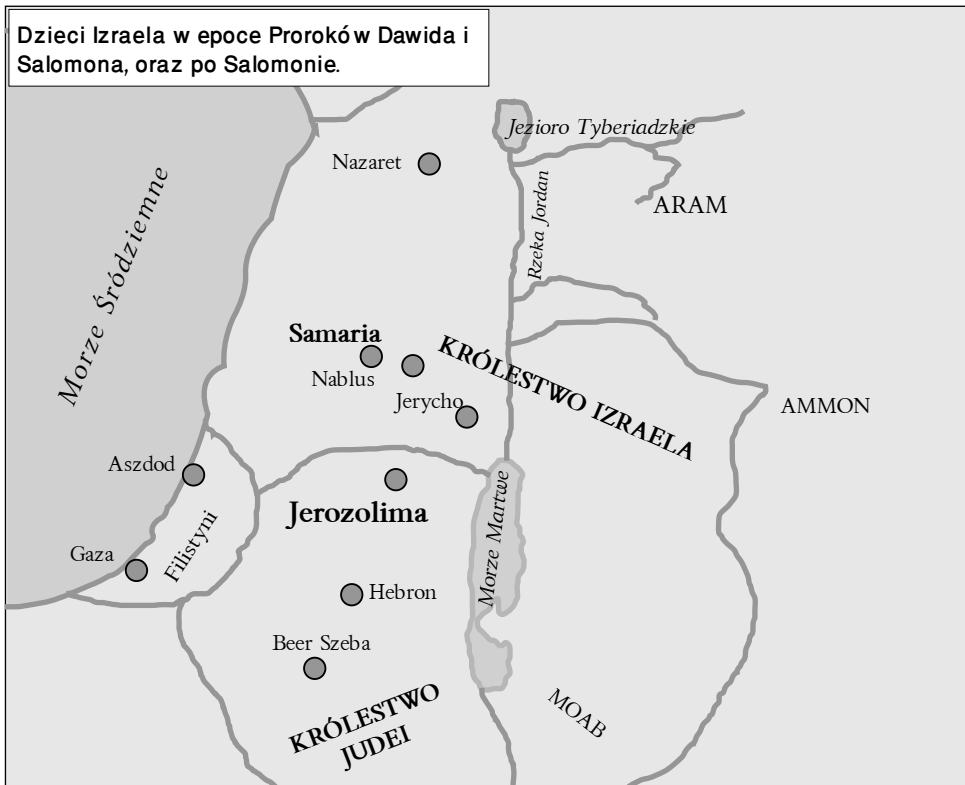
5. Tymczasem dla tych, którzy zmagają się z naszymi Objawieniami, usiłując je unieważnić (i w ten sposób oddalili się od swego Pana, przeznaczona) jest kara bolesna i odrażająca (na którą sobie zasłużyli odrażającymi czynami).

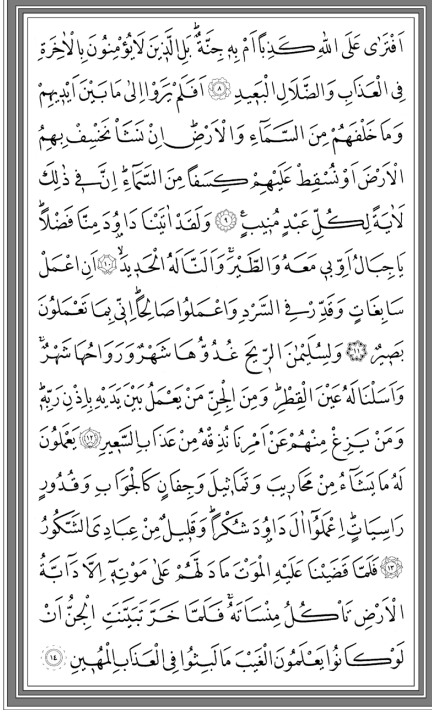
6. Ci, którym została dana wiedza (o prawdzie), wiedzą, że to, co zostało ci zesłane od twojego Pana (Koran), jest

prawdą (przeto i to, co Objawienie mówi o życiu ostatecznym, również jest prawdziwe), i że prowadzi ku ścieżce Tego, który jest Potężny, Pełen Chwały i którego Moc jest nieodparta, i jest Godzien wysławiania.

7. Ci jednak, którzy są niewierni, mówią (szydlerczo): „czy mamy wam pokazać mężczyznę, który obwieści wam, że po całkowitym obróceniu się w proch powstaniecie jako nowe stworzenie?”

1. Odnośnie do Księgi Jasnej zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10; 27:1, przyp. 1.

8. Czy on wymyśla kłamstwa i przypisuje je Bogu, albo czy opanowało go szaleństwo? Nie! (Prawdą jest zaś, że) ci, którzy nie wierzą w życie ostateczne, są udręczeni (w umyśle i sercu) i daleko pogubili się w błędach.

9. Czyż nie widzą i nie zważają na to, że niebiosa i ziemia są (rozpostarte) przed nimi i za nimi (tak, że Jego Królestwo całkowicie i nieuchronnie ich ogarnia)? Jeśli zechcemy, to sprawimy, że pochłonnie ich ziemia, albo spadną na nich bryły z nieba. Zaiste, w tym jest znak dla każdego sługi bożego, który (będąc uczciwym w swych poszukiwaniach prawdy) zwróci się (ku Niemu) skruszony.

10. Zaprawdę, My obdarzyliśmy Dawida wielką łaską od Nas: „O, góry! Wyściepie-

wujcie wraz z nim chwałę Boga, a także wy, ptaki!”² I My także uczyniliśmy dla niego żelazo giętkim.

11. (I dzięki temu mógł być posłusznym rozkazowi: „Sporządzaj długie kolczugi (dla zakrycia większej części ciała) i uporządkuj kolejność (działań)”³. I (o, rodzi- no i stronnicy Dawida) czyńcie dobre, prawe dzieła. Zaiste, ja widzę doskonale wszystko to, co czynicie”³.

12. A Salomonowi (podporządkowali- śmy) wiatr: jego bieg poranny pokry- wał odległość podróży miesięcznej (przy normalnym tempie), a jego bieg wie- czorny – podróż miesięczną⁴. I sprawi- liśmy, że popłynęła dla niego roztopio- na miedź (jak fontanna)⁵. Pośród dżinów były takie, które pracowały dla niego, za pozwoleniem Boga. Gdyby którykolwiek z nich odchylił się od Naszego rozka- zu (okazując Salomonowi nieposłuszeń- stwo), My dalibyśmy mu posmakować kary Ognia palącego⁶.

13. One wykonywały dlań wszystko, czegokolwiek sobie zażyczył: świątynie i figury (przedmiotów nieożywionych), rzeźby i misy jak sadzawki, i kotły przytwierdzone do podłoża. „Działaj, o rodzie Dawida, okazując mi wdzięcz- ność!” Tylko niewielu spośród Moich sług jest prawdziwie wdzięcznych.

14. A potem, gdy podjęliśmy postano- wienie o jego śmierci, nic nie wskazy- wało im (dżinom, które wykonywały nakazaną przez niego pracę) na to, że umarł, jak tylko termit, który podgry- zał jego łaskę (aż się złamała). A potem, gdy upadł na ziemię, stało się dla dżinów jasne, że gdyby znali to, co Niewidzial- ne, to nie trwaliby w męczącym trudzie, który ich upokarzał⁷.

2. Wyjaśnienie zob. 21:79, przyp. 10.

3. To zarówno rozkaz wdzięczności w zamian za łaskawość Boga, jak i ostrzeżenie, aby używać wszystkich łask Boga, takich jak np. umiejętność wykonywania żelaznych kolczug, w granicach ustanowionych przez Boga i w dozwolonych celach.

4. Zob. 21:81, przyp. 11. Mimo że warunki atmosferyczne zazwyczaj się zmieniały, to wiatr utrzymywał dla Salomona swą prędkość każdego dnia, zarówno rankiem, jak i wieczorem.

5. Wersety: „I My także uczyniliśmy dla niego żelazo giętkim” (10), „I sprawiliśmy, że popłynęła dla niego roztopiona miedź (jak fontanna)” (12), wskazują na to, że zmiękczenie żelaza i stapianie miedzi w celu wykorzystania do wyrobu różnych narzędzi, stanowią dla ludzkości dwa z największych dobrodziejstw, objawionych przez dwu z Jego Wysłanników. Zmiękczenie żelaza, stapianie miedzi i wydobywanie minerałów stanowi początek, źródło i podstawę wszelkich gałęzi przemysłu. Ta łaska została dana dwu wielkim prorokom, którzy sprawowali rządy zgodnie z boskimi przykazaniami, i stanowi podstawę większości gałęzi przemysłu, które służą dziś naszym potrzebom.

Wyposażając dwu spośród Swoich proroków, będących przywódcami zarówno duchowymi, jak i doczesnymi, w wiedzę związaną z rzemiosłem i przemysłem, Bóg zachęca ludzi do takiej właśnie działalności. W tych wersetach Bóg Wszechmogący sugeruje:

Wyposażyłem dwóch spośród Mych sług, którzy byli posłuszni Moim przykazaniom religijnym, w taką zdolność, że jeden mógł rzucać żelazo do dowol-

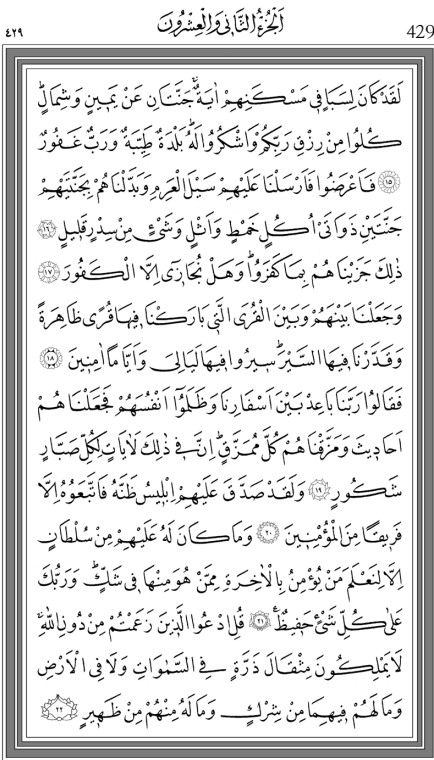
nej formy, a następnie wykorzystywać je jako źródło mocy, wspierającej jego rządy; drugi zaś mógł wykonywać wiele rzeczy ze stopionej miedzi. Skoro to jest (dla was) możliwe i skoro żelazo i miedź mają wielkie znaczenie dla waszego życia społecznego, taka zdolność i umiejętność zostanie wam dana, o ile będziecie posłuszni Moim przykazaniom dotyczącym Stworzenia, Moim prawom natury. W końcu je osiągniecie (The Words, "the 20th Word", 269).

Zmiękczać żelazo i topiąc miedź, ludzie osiągnęli wielki postęp przemysłu i potęgę materialną. Powyższe wersety kierują naszą uwagę ku tej prawdzie. One nie tylko ostrzegały wcześniejsze ludy, które nie doceniały ich znaczenia, ale też ostrzegają beczynnych ludzi w naszych czasach.

6. Dżiny zostały stworzone z ognia. W pierwszym momencie fakt, że te powstałe z ognia istoty miałyby być też ukarane ogniem, może wydawać się absurdalny. Ale podobnie jest przecież w przypadku człowieka: mimo że zbudowany jest on (między innymi) z kości, to kością można mu jak najbardziej zrobić krzywdę.

7. Wnioskuje się, że termit podgryzał łaskę Salomona od wewnątrz. Sporo czasu musiało zająć mu ta praca, zanim łaska się złamała. Gdyby dżiny znały Niewidzialne (które jest poza zasięgiem postrzegania istot stworzonych), wiedziałyby o tym. Ten werset może się także odnosić figuratywnie do faktu, że królestwo Salomona było przez długi czas zżerane od środka przez pewnych skrytych wrogów. Dżiny nie wiedziały również o tym.

15. Zaiste, w miejscu zamieszkania⁸ ludu Saba był pewien znak (ważna nauka), który mogli z niego zaczerpnąć: dwa (wspaniałe, obszerne przestwory) ogrody, po prawej i po lewej stronie. „Jedzcie z zaopatrzenia, które dał wam wasz Pan i okazujcie Mu wdzięczność: kraina niezwykle zdrowa i Pan Przebaczący”.

16. Oni jednak odwrócili się (od wdzięczności ku grzechom rozpasania i niedbającego o nic pobłażania sobie). Przeto posłaliśmy na nich powódź pochodząca z (wód uwolnionych z) tam i zmieniliśmy obydwaj ich (wspaniałe) ogrody na dwa ogrody rodzące gorzkie owoce, tamarzyski i rzadkie drzewa lotosu.

17. W ten sposób odpłaciliśmy im ich (grzechy, które zrodziła) niewdzięcz-

ność. Czyż My kiedykolwiek karzemy kogoś prócz niewdzięcznych?

18. Pomiedzy nimi i ziemiami, które pobłogosławiliśmy (Palestyna i Damaszek) umieściliśmy (z wielkim błogosławieństwem dla ich mieszkańców) wiele miast – jedno widoczne dla drugiego – i ustaliliśmy odległości (podróży pomiedzy nimi dla wygody i bezpieczeństwa). „Podróżujcie po nich nocą i dniem bezpiecznie!”

19. Jednak (ten komfort i bezpieczeństwo zepsuły ich i) powiedzieli: „Panie nasz! Wydłuż odległości pomiedzy naszymi etapami podróży!”⁹, i sami sobie wyrządzili niesprawiedliwość (popelniając grzechy). Dlatego uczyniliśmy ich jedną z legend (krążących pomiedzy późniejszymi pokoleniami o odległej przeszłości) i rozproszyliśmy ich wkolo na liczne części¹⁰. Zaprawdę, w tym są znaki (i ważna nauka) dla wszystkich tych, którzy są bardzo cierpliwi i wytrwali (w posłuszeństwie Bogu i w przeciwnościach – ze względu na Niego), okazują wielką wdzięczność (za Jego łaskawość).

20. Zaprawdę, Iblis stwierdził prawdziwość swoich przypuszczeń (co do ludzkości) w tym, co lud Saby czynił. (Wezwał ich) i poszli za nim, wszyscy – z wyjątkiem grupy prawdziwie wierzących¹¹.

21. I on nie miał władzy nad nimi (by zmuszać ich do czegokolwiek)¹², za wyjątkiem tego, że (doświadczając ludzkość poprzez niego) My odróżniamy tych, którzy prawdziwie wierzą w życie ostateczne od tych, którzy w nie powątpiewają. Twój Pan strzeże i zapisuje każdą rzecz.

22. Powiedz: „Wzywajcie tych (istoty albo rzeczy), co do których wyobrażacie sobie, że są bóstwami poza Bogiem: oni nie mają władzy nawet nad ciężarem atomu (spośród tego, co znajduje się) w

Niebiosach lub na Ziemi (nie mogą zatem przynieść wam żadnej korzyści ani wam zaszkodzić) ani nie mają żadnego udziału (we władzy), ani też On (Bóg) nie ma spomiędzy nich żadnego pomocnika.

8. O ludzie Saby zob. sura 27, przyp. 9 oraz 10 poniżej.

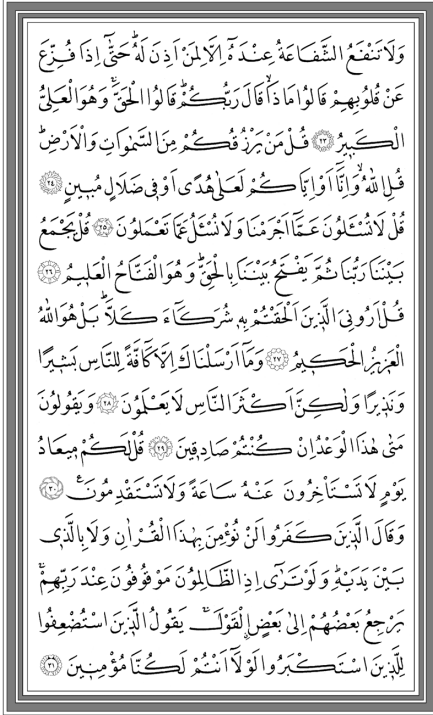
9. To żądanie przypomina żądania Dzieci Izraela, domagających się owoców ziemi, gdy były zaopatrywane przez Boga w manę i przepiórki (2:57). Izraelici mówili: „*Mojżesz, nie zniesiemy już dłużej jednego rodzaju pokarmu. Módl się za nas do swego Pana, by nam dostarczył ze wszystkiego, co rodzi ziemia: jej ziół i ogórków, jej ziarna, soczewicy i cebuli*”. On (Mojżesz) odrzekł: „*Pragnęlibyście zamienić to, co lepsze na to, co marniejsze?*” (2:61) (Wyjaśnienie zob. sura 2, przyp. 72-73). Nie byli zadowoleni z tego, co Bóg im dał, i zamiast Mu dziękować, zepsuci bogactwem, pograżyli się w grzechach.

10. Lud Saby rządził południową Arabią niemal 1000 lat od ok. 1100 przed Chr. do ok. 115 przed Chr. Jego stolicą było miasto Ma'arib. Mieszkańcy Saby kontrolowali handel pomiędzy wschodnią Afryką, Indiami, Dalekim Wschodem, Arabią z Egiptem, Syrią, Grecją i Rzymem. Poza tym dysponowali doskonałym systemem irygacyjnym, który obejmował dzięki tamom cały kraj. Ich ziemia była niezwykle urodzajna i bogata. Pomiedzy ich ziemiami i Syrią rozmieszczone były blisko siebie miasta, tak że podróźni mogli bezpiecznie przemierzać te obszerne terytoria. Jak wnioskujemy z relacji pomiędzy prorokiem Salo-

monem i królową Saby (27:22-44), Boża Religia znalazła drogę także do kraju Szeba, choć ci wcześniej oddawali cześć słońcu. Potem jednak zbłądzili, a ich pomyślne życie zaprowadziło ich do grzechów, za które nie żalowali. Nie zwracali uwagi na ostrzeżenia zsyłanych im proroków i ostatecznie zasłużyli sobie na surową karę. W ruinę popadły system irygacyjny i tamy, które uprzednio budowali, a ich miasta i żyzne ziemie padły pastwą powodzi i zamieniły się w pustacie. Ludność rozproszyła się grupami po Arabii, a cywilizacja Saby istniała już tylko w opowieściach krążących między ludźmi.

11. Co do przypuszczeń, które żywił względem ludzi Iblis, zob. 15:39-40: (Iblis rzekł): „Ponieważ zezwoliłeś mi na bunt i zbłądzenie, ja będę upiększał, by znaleźli upodobanie (ziemski, materialny wymiar ludzkiej egzystencji i drogę zbłądzenia), i, zaiste, sprawię, że oni wszyscy się zbuntują i pobłądzą, z wyjątkiem Twoich sług spomiędzy nich, tych, którzy wyposażeni są w szczerą wiarę i oddają Ci cześć”, 4:119: „Ja z pewnością poprowadzę ich ku zbłądzeniu”, i 7:17: „A potem przybędę do nich z przodu i z tyłu ich, i z ich prawicy i z ich lewicy. I nie znajdziesz większości z nich wdzięcznymi”.

12. Odnośnie do podobnych stwierdzeń i wyjaśnienia, zob. 14:22; 15:42, przyp. 10.

23. Poza tym nie pomoże przed Nim żadne wstawiennictwo (za wypełnienie jakiegokolwiek żądania i za wykonanie jakiegokolwiek czynu), prócz tego, które jest za tego (i przez tego), za którego On zezwoli¹³. A kiedy strach i lęk (który odczuwają wobec Bożych rozkazów aniołowie, co do których orędownictwa czynią sobie nadzieję politeiści) zostaną usunięty z ich serc, (inni aniołowie) zapytają: „Cóż nakazał Wasz Pan?” Oni odpowiedzą: „Prawdę (która jest wieczna i nie podlega zmianie)”¹⁴. On jest Wzniosły, Wielki.

24. Powiedz: „Kim jest ten, który daje wam zaopatrzenie z niebios i z ziemi?” Powiedz: „Bóg! Przeto z pewnością albo my (wierzący w Jego Jedność jako Boga,

Pana i Najwyższego Władcę) podążamy drogą prostą bądź jesteście w błędzie oczywistym, albo dzieje się tak z wami (którzy przypisujecie Mu współtowarzyszy w Boskości, Panowaniu i Władzy)”.

25. Powiedz: „(Jeśli sądzicie, że błędzimy, wierząc w Jedynego Boga i oddając Mu cześć, to wiedźcie, że) nie będziecie zdawać sprawy z tego, co czyniliśmy, ani my nie będziemy zdawać sprawy z tego, co zynicie”.

26. Powiedz: „Nasz Pan zbierze nas wszystkich, a potem On rozsądzi pomiędzy nami zgodnie z prawdą i oddzieli nas. On jest Tym Jedynym, który rozsądza pomiędzy ludźmi wedle prawdy, i rozdziela ich, Wszechwiedzący”¹⁵.

27. Powiedz: „Pokażcie mi te istoty, które łączyliście z Nim jako współtowarzyszy (bym mógł zobaczyć, czy któraś z nich zasługuje na okazywanie jej czci!). Nie! (Nie możecie tego uczynić, gdyż jest to niemożliwe!) Lecz jedynie On jest Bogiem, Potężnym, Pełnym Chwały, a Jego Moc nieodparta (i nie potrzebuje współtowarzyszy ani nie dopuszcza nikogo za współtowarzysza), Mądry (którego Boska Mądrość odrzuca to, by ktoś był Jego współtowarzyszem)”.

28. Posłaliśmy cię do całej ludzkości jako tego, który głosi wieści radosne (o szczęściu za prawosć i wiarę) i jako ostrzegającego (przed skutkami zbłądzenia). Lecz większość ludzkości nie wie (tego ani nie docenia, jakie to dla nich wielkie błogosławieństwo).

29. Oni mówią: „Kiedy wypełni się ta obietnica (Sądu), jeśli jesteście prawdomówni (w tym, co twierdzicie)?”

30. Powiedz: „Macie obietnicę Dnia, którego nie możecie ani opóźnić o jedną chwilkę, ani przesunąć do przodu”.

31. Ci, którzy nie wierzą, mówią: „Nie uwierzymy w ten Koran ani w nic (żadne Przesłanie), co przyszło przed nim”. Gdybyś tylko mógł zobaczyć, kiedy niesprawiedliwi będą postawieni przed swo-

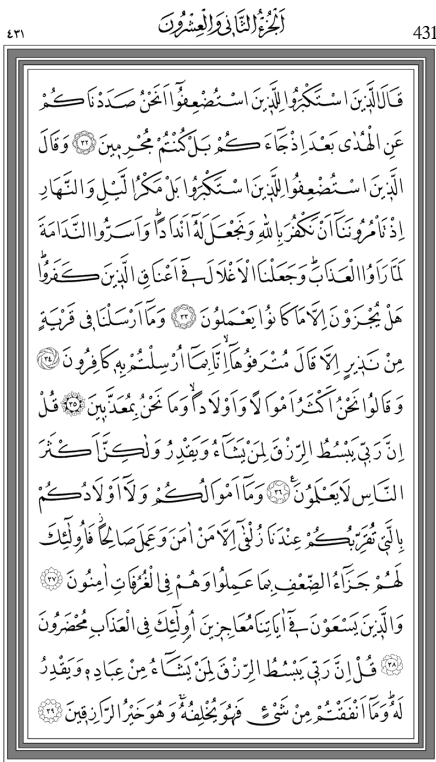
im Panem, obwiniając się nawzajem! Ci, którzy (na tym świecie) byli uciskani (i nie opierali się uciskowi, ponizeniu i prowadzeniu ku zbłądzeniu) powiedzą do tych, którzy działali pełni pychy i prześladowali innych: „Gdyby nie wy, byłibyśmy prawdziwie wierzącymi”.

13. Politeiści twierdzili, że wierzą w idole i pewne takie istoty, jak aniołowie, sądząc że te mogą wstawiać się u Boga po to, by zostały spełnione ich pragnienia i zachcianki. Niniejszy werseł kategorycznie to odrzuca.

14. Aniołowie są sługami Boga, których On zatrudnia do różnych zadań. Jak wyjaśniono w przypisie 31 do wersełu 2:30, żadne wydarzenie we wszechświecie nie może mieć miejsca bez jakiejś roli w nim aniołów. Istnieją anioły odpowiedzialne za każde zdarzenie we wszechświecie i każdy gatunek na Ziemi. Spoglądają również na działania Boga z podziwem i przedstawiają Mu akty uwielbienia i czci, jakie każdy gatunek stworzeń wykonuje w języku, w który został wyposażony. Anioły mają różne rangi. Te wspomniane w wersecie, pytane o to, co Bóg nakazał, muszą należeć do rang wyższych. Otrzymują one rozkazy od Boga. Kiedy odczuwają w związku z tym lęk, inne anioły zapytują, jaki był rozkaz Stwórcy. Wszystkie anioły wykonują wszystko to, co nakaze im Bóg (21:27). Dlatego nie mogą czynić nic na własną rękę i nie mogą orędownać u Boga, ani też modlić

się do Niego bez względu na to, za kogokolwiek zechcą.

15. Sposoby komunikowania prawdy, wspomniane w wersecie 24, 25 i 26, są sposobami, które powinno się przedkładać nad inne. Choć Wysłannik Boży wyraźnie postępuje drogą prostą i jest tego pewien, to jednak ma nakazane mówić: „Przeto z pewnością albo my (wierzący w Jego Jedność jako Boga, Pana i Najwyższego Władcę) podążamy drogą prostą bądź jesteśmy w błędzie oczywistym, albo dzieje się tak z wami (którzy przypisujecie Mu współtowarzyszy w Boskości, Panowaniu i Władzy)”, zamiast: „Przeto z pewnością my (wierzący w Jego Jedność jako Boga, Pana i Najwyższego Władcę) podążamy drogą prostą, a wy (którzy przypisujecie Mu współtowarzyszy w Boskości, Panowaniu i Władzy), jesteście w błędzie oczywistym”. W wersecie 25 Wysłannik pozwala, aby w mniemaniu politeistów, mużulmanie mogli błędzić, i nie oskarża politeistów, do których przemawia, o żadne winy. A w wersecie 26 oddaje tę sprawę pod osąd Boga.

32. Pełni pychy ciemieźcy odpowiedzą tym, którzy byli uciskani: „Cóż! Czyż (siłą) odsunęliśmy was od podążania drogą prostą, kiedy ona już przyszła do was? Nie, lecz sami byliście występnymi (pogrążeni w grzechach, *mudżrimun*)?”

33. Ci, którzy byli uciskani i poniżani, powiedzą do pyszałków (którzy ich uciskali): „Nie! (To wasze) spiski nocą i dniem (odsunęły nas od przewodnictwa); stale nakazywaliście nam bluźnić przeciwko Bogu i przydawać Mu współtowarzyszy”. Kiedy oni wszyscy staną w obliczu kary, nie zdołają wyrazić swojego żalu za grzechy. My założymy kajdany wokół karków tych, którzy nie wierzyli (i umieścimy ich w Ogniu piekiel-

nym). Czy otrzymają odpłatę za cokolwiek innego, niż za to, co zwykli czynić?

34. Ilekroć posyłałiśmy do jakiegoś miasta ostrzegającego, ci spośród jego mieszkańców, którzy byli zatraceni w pogoni za przyjemnościami, bez żadnych skrpułów reagowali słowami: „Zaprawdę, nie wierzymy w to, z czym zostaliście posłani”.

35. I mówili: „Bardziej (niż wy) obfitujemy w majątki i dzieci i nie będziemy ukarani (jak to nam opowiadacie, że się ma stać na Tamtym Świecie”.

36. Powiedz: „Z pewnością mój Pan rozszerza zaopatrzenie, komu zechce, i ogranicza je (komu zechce); lecz większość ludzi (o tym) nie wie”.

37. I ani wasz majątek, ani wasze dzieci nie przybliżą was do Nas, lecz tylko ten, kto wierzy i czyni dobre, prawe dzieła (może przybliżyć się do Nas), a nagroda za jego uczynki będzie pomnożona i będzie przebywać we wzniosłych (rajskich) komnatach, bezpieczny (od wszelkiego cierpienia).

38. Tymczasem ci, którzy mocno zmagają się przeciwko naszym Objawieniom, usiłując je unieważnić, zostaną oskarżeni dla poddania karze (w piekle).

39. Powiedz: „Z pewnością Bóg rozszerza zaopatrzenie, komu zechce spośród Swoich sług, i ogranicza je (komu zechce). On zastąpi to, cokolwiek wydadzicie (dla sprawy Boga na datki dobroczynne). On jest Najlepszym, jakiego można zaprzagnąć na Zaopatrującego, i Jego zaopatrzenie jest najwspanialsze”.

40. I pewnego Dnia On zbierze ich (tych, którzy zwalczali Jego Objawienia i te istoty lub przedmioty, które czcili na tym świecie) wszystkich razem i zapyta aniołów: „Czyż to was oni zwykli czcić (za waszą wiedzą i dla waszej przyjemności)?”

41. Oni odpowiedzą: „Bądź pochwalony (że jesteś całkowicie wolny od tego, by mieć współtowarzyszy). Ty Jeden jesteś naszym Strażnikiem (którego czcimy) i nie mamy takich relacji z nimi”. Oni raczej oddawali cześć dżinom; większość z nich w nie wierzyła (w dżiny jako istoty zasługujące na cześć)”¹⁶.

42. I tego Dnia nie będziecie mieć władzy nad sobą nawzajem, aby przynieść korzyść albo zaszkodzić. A My powiemy tym, którzy uparcie popełniali niesprawiedliwość (błądząc): „Skosztujcie kary Ognia, (istnieniu którego) zwykliście zaprzeczać!”

43. Kiedy są im (mekkańskim politeistom) recytowane nasze Objawienia jasne jako dowód i w (swym) znaczeniu, mówią: „To tylko człowiek, który chce was odciągnąć od tego, co czcili wasi przodkowie”. Mówią również (o Koranie): „To tylko wymysły fałszywie przypisywane Bogu”. Ci, którzy nie wierzą, mówią o prawdzie, kiedy już do nich przyszła (celowo negując jej jasność): „To tylko czary oczywiste”.

44. My jednak nie daliśmy im żadnej Księgi, którą by studiowali (tak, żeby mogli osmielić się pretendować do odróżniania pomiędzy prawdziwymi a fałszy-

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِي أَهْمُؤْنَا إِيَّاكُمْ
 كُنَّا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَرَبُّنَا مِنْ دُونِهِمْ
 بَلْ كُنَّا نَحْشُرُكَ وَالْجِنُّ أَكْبَرُ هُمْ يَمُونُونَ ﴿٤١﴾ قَالُوا
 لَا يَمْلِكُ لَكَ بِعَصْنَتِكَ بَعْضُ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
 ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِذْ أَنْجَلْنَا
 عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصِدَّقَ كُمْ
 عَمَّا كَانُ يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِفْكٌ مُفْرَرٌ
 وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوِ لِحَقُّ مَا نَجَاءَهُمْ أَنْ هَذَا إِلَّا خُرْمٌ مِنْ
 وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ
 قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٣﴾ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَعُوا مِنْشَارَ
 مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلًا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾ قُلْ إِنْ تَسَاءَلُوا
 عَظْمَاءَكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَعْتُمُوا اللَّهَ مَشِيًّا وَرَأَى سَمٌ تَتَفَكَّرُوا
 مَا بَصِيرًا حِكْمٌ مِنْ جَنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمُ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابِ شَهِيدٍ
 ﴿٤٥﴾ قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ
 عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٦﴾ قُلْ إِنْ رَبِّي يَشَاءُ بِالنَّجِيِّ عَالِمًا الْغُيُوبِ ﴿٤٧﴾

wymi pismami), ani też nie posłaliśmy im przed tobą ostrzegającego (by mogli pretendować do oceny, czy jesteś czarownikiem albo czy to, co głosisz, jest wymysłem).

45. Wielu spośród tych, którzy żyli przed nimi, także negowało prawdę. Oni nie osiągnęli nawet dziesiątej części tego, co daliśmy im (z wiedzy, władzy i bogactwa); a mimo to zaprzeczali Moim Wysłannikom – jakże straszliwe było Moje zaprzeczenie!

46. Powiedz: „Napominam was co do jednej tylko rzeczy: stawajcie i wycofujcie się jedynie ze względu na Boga, wspólnie z inną osobą albo sami, a potem rozważajcie (to, porzucając uprzedze-

nia). Wasz towarzysz (Wysłannik Boży) nie jest szalony. On jest tylko ostrzegającym (posłanym) do was przed nadejściem surowej kary”.

47. Powiedz: („Nie proszę was o żadną zapłatę, a) cokolwiek moglibyście pomyśleć, że ja mógłbym was (o to) poprosić, jako zapłatę, jest wasze. Moja zapłata

jest tylko od Boga i On jest świadkiem wszystkich rzeczy”.

48. Powiedz: „Zaiste, mój Pan zsyła prawdę, rażąc nią (kłamstwo, by je zniszczyć). (Mój Pan:) Jedynie On jest Wszechwiedzący – o wszystkim, co niewidzialne (*ghaib*, co znajduje się poza ludzkim postrzeganiem)”.

---

16. W ciągu dziejów większość pogan oddawała cześć aniołom, które uważała za dobre duchy – od nich oczekiwano korzyści; dżiny zaś uważała za duchy złe, przeciwko którym szuka się obrony. Jednak w wielu przypadkach poganie zbłądzili pod wpływem dżi-

nów i w rzeczywistości oddawali cześć właśnie im, myśląc że czczą anioły. Ludzie ci przydawali również dżinom atrybuty boskie, sądząc, że mogą powodować samodzielnie zło i że wielbiąc je, obronią się przed nim.

49. Powiedz: „Prawda przyszła (i objawiła się); a kłamstwo nie może ani stworzyć niczego (nawet jeśli jego stronnicy usiłują je podtrzymywać), ani nie potrafi niczego przywrócić (do istnienia, spośród tego, co straciło)”.

50. Powiedz: „Gdybym zbłądził, byłoby to z moją własną szkodą (i ze względu na mnie samego). A jeśli jestem prowadzony drogą prostą, to dzięki temu, co mój Pan mi objawia. Z pewnością, On jest Wszystkosłyszący, Wszystkiemu Bliski”.

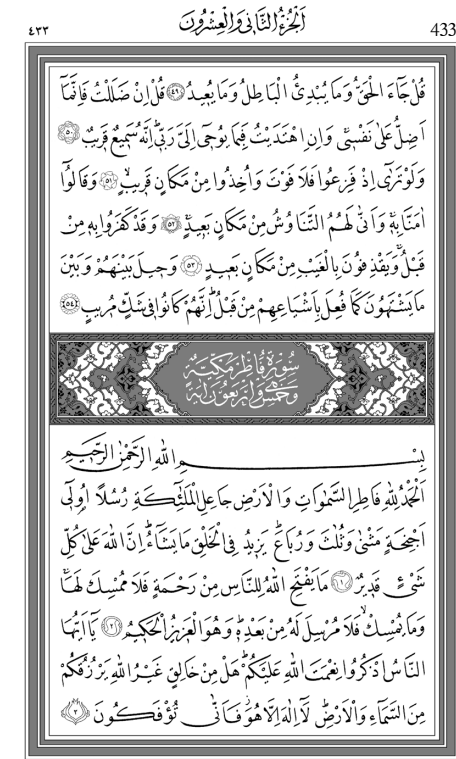
51. Gdybyś tylko mógł zobaczyć, kiedy będą trząść się ze strachu (przed śmiercią), bez żadnej ucieczki, i z jakże bliskiego miejsca zostaną pochwyceni¹⁷.

52. I powiedzą: „Wierzymy w niego (w Koran)!” Lecz jakżeż oni mogą mieć nadzieję osiągnięcia wiary i zbawienia z tak oddalonego miejsca¹⁸,

53. (Widząc, jak) uprzednio na pewno w niego nie wierzyli. Zmierzali do Niewidzialnego (i Tamtego Świata) z oddali¹⁹ (słowami, z których wszystkie były pełne fałszu i bez jakiegokolwiek oparcia w autentycznej wiedzy).

17. To stwierdzenie wyraża, w odniesieniu do poprzedniego wersetu, który stwierdza, że Bóg jest Wszystkiemu Bliski, Jego nieskończoną bliskość względem istot ludzkich. On jest nam bliższy niż my sami sobie. Istota żywa jest chwyтана w chwili swej śmierci od wewnątrz.

18. To oznacza, że w chwili śmierci istota ludzka jest niezwykle blisko Tamtego Świa-

54. I zostanie położona bariera pomiędzy nimi a tym, czego pragnęli (na tym świecie), jak to zostało uczynione z im podobnymi wcześniej. Zaiste, byli (pograżeni) w beznadziejnym zwątpieniu.

ta i jednocześnie bardzo oddalona od życia doczesnego. Już nie ma ucieczki ani powrotu i niewierzący, który żył w oddaleniu od wiary, nie zdoła już tej wiary osiągnąć.

19. Implikuje to również, że człowiek w życiu doczesnym jest oddalony od Tamtego Świata. Ów dystans oznacza odległość pomiędzy niewiarą a Tamtym Światem i wynika z samej niewiary.

SURA 35

AL-FATIR
(STWÓRCA WSZYSTKIEGO)*Okres mekkański*

Objawiona w środkowym okresie mekkańskim islamu, sura ta, składająca się z 45 wersetów, bierze swą nazwę od pierwszego wersetu, gdzie Bóg Wszchemogący przedstawiony jest jako *al-Fatir* (Stwórca wszystkiego). Nazywana jest również *al-Malaikat*. Głównym tematem omawianym w tym rozdziale Koranu jest Jedność Boga, życie ostateczne i Posłannictwo Muhammada, niech będzie z nim błogosławieństwo i pokój. Sura 35 przedstawia dowody na wspomniane trzy filary wiary i zwraca uwagę na szczodrość Boga.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, Stwórcy Niebios i Ziemi (mają-

cych szczególne cechy i ustalone zasady), który ustanawia anioły jako skrzydlatych posłańców (niosących Jego rozkazy) o dwóch, trzech, czterech (lub więcej) skrzydłach¹. On powiększa w stworzeniu, co zechce². Zaiste, Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

2. Cokolwiek Bóg otworzy dla istot ludzkich ze (skarbów) Swego Miłosierdzia, tego nikt nie jest w stanie powstrzymać; a cokolwiek On powstrzyma, tego nikt nie zdoła uwolnić. On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Pełen Mądrości (w którego każdym działaniu jest wiele przykładów mądrości).

3. O, ludzie! Rozpamiętujcie i rozważajcie Bożą łaskawość dla was. Czyż jest jakiś inny Stwórca, poza Bogiem, który daje wam zaopatrzenie z Niebios i Ziemi? Prócz Niego nie ma boga: dlategoż zatem jesteście odwrócenii od prawdy i głosicie fałszywe twierdzenia?

1. O istnieniu aniołów i o tym, że przekazują Boże przykazania i przesłania, zob. sura 2, przyp. 30, 35, 39 oraz 11:83, przyp. 19; 15:27, przyp. 7.

To, co ten werset rozumie pod pojęciem anielskich skrzydeł, to ich szybkość, moc i zadania, które wykonują. Ich skrzydła nie są ograniczone do czterech. Wysłannik Boży powiada, że podczas swego Wzniesienia się (*Miradž*) widział Anioła Gabriela z 600 skrzydłami i że Gabriel opowiedział mu,

że widział Izrafila z 12 000 skrzydeł, z których każde wypełniało przestrzeń pomiędzy niebem a ziemią (*al-Kurtubi*).

2. Oznacza to, że Boski proces stwarzania jest ciągły i rozszerza się pod względem zakresu, zasięgu i różnorodności. Bóg stwarza nie tylko po to, by wypełnić jakiś zamysł, ale także, by wypełnić doskonałość. I właśnie dlatego cokolwiek stwarza, jest najlepsze, w najpiękniejszej, najbardziej celowej formie i wzorze.

4. Jeśli oni uważają cię za kłamcę (o, Wysłanniku), to również przed tobą wysłannicy uważani byli za kłamców. (Nie smuć się zatem:) ostatecznie do Boga odnoszone są wszystkie sprawy (a co zechce, dzieje się).

5. O, ludzie! (Powinniście wiedzieć, że) Boża obietnica (Sądu Ostatecznego) jest z całą pewnością prawdziwa, niech was przeto nie zwiedzie życie doczesne na tym świecie; nie dajcie się też zwieść zwodzicielowi (szczególnie Szatanowi) co do (waszych pojęć dotyczących) Boga.

6. Zaprawdę, Szatan jest waszym wrogiem, przeto traktujcie go jako wroga (nie postępujcie za nim i bądźcie czujni co do niego). On wzywa swoich stronników tylko po to, by stali się towarzyszami Ognia palącego.

7. Dla tych, którzy trwają uparcie w niewierze, jest kara surowa. Dla tych zaś, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, jest przebaczenie (niosące niespodziewane błogosławieństwa) i szlachetna, szczodra nagroda.

8. Czy ten, którego złe czyny upiękkszane są tak, by znalazł w nich upodobanie i uznał je za dobre (podobny jest do tego, który idzie drogą prostą)? Bóg prowadzi ku zbłądzeniu, kogo zechce, i prowadzi drogą prostą tego, kogo zechce³. Nie zatracaj się więc w gorzkim smutku z ich powodu (ze względu na to, że odmawiają wiary). Bóg z pewnością ma pełną wiedzę o wszystkim, co czynią.

9. Bóg jest tym, który śle łagodne wiatry, by podniosły chmury; to My pędzimy je

وَأِنْ يَكَادُ يُوتِرُكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّكُمْ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١١﴾ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُودٌ عَدُوٌّ
فَاتَّخَذَهُ عَدُوًّا وَاسْمًا يَدْعُوا بِهِ لِيُكْفُرُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾
الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٣﴾ آمِنْ رَبِّنَا لَهُ سُوءٌ عَسَلِيهِ فَوَاهِ حَسَنًا
فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبَ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾ وَاللَّهُ
الَّذِي أَرْسَلَ إِلَيْكَ بِرُوحِنَا بِأَنْفُسِنَا إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَاحْيَيْنَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ نُشَوِّرُ ﴿١٥﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعِزَّةَ
فَلْيَلِدِ الْعِزَّةَ جَمِيعًا الَّذِي يَضَعُ الْكَلِمَ الطَّيِّبَ وَالْمَعْمَلِ الصَّالِحِ
يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَكَرُّ
أُولَئِكَ هُوَ يَبُورٌ ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ
جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ
مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقِضُ مِنْ عُمْرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٧﴾

ku martwej krainie i (w ten sposób) oży-
wiany ziemię po jej śmierci (dzięki desz-
czowi, niesionemu wiatrem w chmurach).
Takie będzie Zmartwychwstanie.

10. Kto dąży do potęgi i chwały, niech
wie, że wszelka potęga i chwała należy
do Boga (niech zatem ich szuka u Boga).
Ku Niemu wznosi się jedynie czyste sło-
wo (jako źródło potęgi i chwały), a unosi
je (towarzyszące mu) dobre, prawe dzie-
ła⁴. Dla tych jednak, którzy knują złe
uczynki, przeznaczona jest kara surowa,
a ich spisek będzie udaremiony.

11. (O, ludzie:) Bóg stworzył was z zie-
mi (na początku i materialnie wszyscy
z ziemi pochodzicie), a następnie z kro-

pli płynu (nasiennego), a potem ukształtował was w pary (jako jedna z dwóch płci, czyniąc was dla siebie nawzajem

towarzyszami). I żadna istota żeńska nie nosi (w swoim łonie dziecka) i nie urodzi, jak tylko za Jego wiedzą.

3. Bóg ma dwa rodzaje Woli. Jedna to Jego przedwieczny rozkaz dotyczący stworzenia, włączając w to istoty odpowiedzialne i świadome. Ta Wola, zwana *Maszi'a*, jest absolutna w odniesieniu do przedmiotów i istot nieświadomych, gdy tymczasem uwzględnia przyszłą wolę istot świadomych i odpowiedzialnych. Dlatego Bóg z góry wie, w jaki sposób i w jakim kierunku istoty te wykorzystają swą wolną wolę i stosownie do tego zarządza światem, by to, co one postanowiły, się wydarzyło. Druga Wola Boga (*Irada*) powoduje to, czego On żąda od Swych sług i wskazuje te rzeczy, z których On jest zadowolony. W tym wersecie stwierdzenie *Bóg prowadzi ku zbłądzeniu, kogo zechce* oznacza, że On pozwala zbłądzić tym, którzy wybierają pójście drogą Szatana i podszeptów swego cielesnego *ja*. Skutek jest taki, że idą za swymi namiętnościami i własnymi wyobrażeniami i popełniają złe uczynki, które oni, choć nie są poparte prawdziwą wiedzą, uznają za słuszne i właściwe. Z kolei stwierdzenie *prowadzi drogą prostą tego, kogo zechce*, wskazuje na tych, którzy nie ulegają podszeptom Szatana i swoim namiętnościom,

lecz przeciwnie: kierują się w życiu drogą wskazaną, którą Bóg zsyła poprzez Swych wysłanników, i uznają za dobre wszystko to, co On zarządzi.

4. Czystym słowem jest przede wszystkim Oświadczenie o Jedności Boga, mianowicie: *Nie ma boga prócz Boga Jedynego*. Wypowiedzenie innych filarów wiary i wszystkich innych czystych słów oparte jest na tym jednym *Słowie*. Należy zwrócić uwagę na to, że bez dobrych, prawych uczynków, które ono implikuje, to oświadczenie pozostaje tylko twierdzeniem i pustosłowiem. Jedynie dobre, prawe dzieła czynią to *świadcstwo wiary* w pełni akceptowalnym przez Boga i sprawiają, że wydaje ono czyste, zdrowe owoce (14:25). Inne czyste słowa i świadectwa przyjmowane przez Boga podobnie wymagają dobrych uczynków. Generalnie każde świadectwo, oświadczenie lub twierdzenie staje się prawdziwą wiarą i jest utwierdzone w sercu tylko wtedy, gdy idą za nim dobre czyny przez nie wymagane.

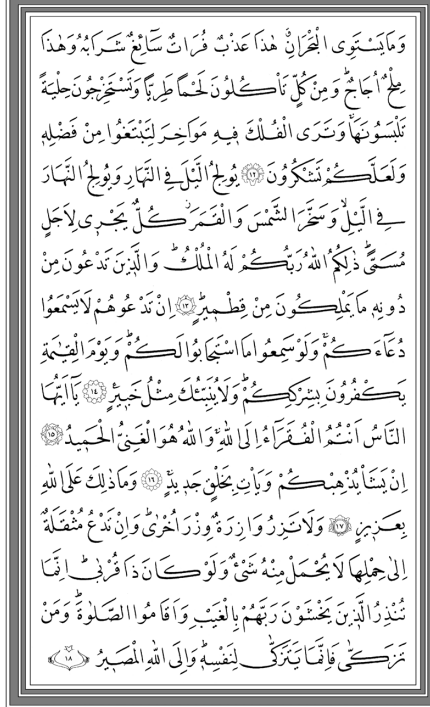
12. I nie są podobne do siebie dwa morza (wielkie zbiorniki wodne): to jedno jest słodkie, smaczne i miłe do picia, lecz tamto – słone i gorzkie. Otrzymujecie z obydwu świeże mięso (jako wasze pożywienie) i drogocenne kamienie dla ozdoby. I widzicie prujące przez nie (obydwa rodzaje wód) statki, byście mogli szukać Jego szczodroblowości i byście mogli okazywać Mu wdzięczność⁵.

13. On sprawia, że noc przechodzi w dzień, i On sprawia, że dzień przechodzi w noc (i w ten sposób powoduje, że każde z nich wydłuża się lub skraca), i On porządkował Sobie słońce i księżyc, i każde z nich biegnie ustalonym torem aż po wyznaczony termin. Taki jest Bóg, wasz Pan: do Niego należy Królestwo (absolutne władztwo i panowanie nad wszystkimi rzeczami). Tymczasem ci, których ubóstwiacie i wzywacie poza Nim, nie mają władzy nawet nad łuską pestki daktyla.

14. Kiedy ich nawołujecie, nie słyszają waszego nawoływania; a nawet gdyby usłyszeli, nie zdołaliby wam odpowiedzieć. A w Dniu Zmartwychwstania wyprą się tego, że ich przydawaliście (Bogu za współtowarzyszy). I nikt nie może cię poinformować (i poprowadzić ku zrozumieniu prawdy) tak, jak Ten Jedyny, który jest Wszelchświadomy.

15. O, ludzie! Wszyscy przed Bogiem jesteście ubodzy i bezwzględnie Go potrzebujecie, gdy tymczasem On jest doskonale Bogaty i Samowystarczalny (całkowicie niezależny od stworzenia), Godzien Wszelkiej Chwały (jako wasz Pan, który daje zaopatrzenie wam i wszelkim innym istotom, zaspokajając wszystkie wasze potrzeby)⁶.

16. Jeśli On tak zechce (dla wypełnienia celu wyznaczonego stworzeniom), może was zabrać i sprowadzić nowe pokolenie (w wasze miejsce, a ono uzna swą mar-

ność i będzie wysławiać Boga w zamian za Jego łaskawość).

17. To z pewnością nie jest dla Boga rzecz wielka.

18. I żadna dusza dźwigająca ciężar nie dźwiga (i nie jest stworzona do dźwigania) ciężaru innej; i jeśli jedna powalona swoim ciężarem wzywa (inną na pomoc) do niesienia go, nic z tego (ciężaru) nie będzie poniesione przez inną, nawet jeśli by to był bliski krewny⁷. Ty możesz ostrzegać (z korzystnym skutkiem) tylko tych, którzy lękają się swego Pana – choć jest Niewidzialny, i wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami. A ktokolwiek się oczyszcza (z błędnych idei albo działań), ten oczyszcza się dla dobra swojej własnej duszy. A do Boga następuje ostateczny powrót.

5. Koran zwraca naszą uwagę na dwa typy mórz (i podobnych zbiorników wodnych) w kilku innych wersetach (np. 25:53). Wszechświat pochodzi materialnie od jednej pojedynczej materii, mianowicie eteru (zob. sura 11, przyp. 2, sura 41, przyp. 5), a cała materia wszechświata zbudowana jest zasadniczo z czterech substancji: wodoru, tlenu, węgla i azotu. Pomimo prostoty pochodzenia, we wszechświecie istnieje niemal nieskończona różnorodność stworzeń. Ponadto wszystkie istoty ludzkie pochodzą pierwotnie z ziemi. Biologicznie będące początkiem każdej istoty ludzkiej – męska sperma i żeńskie jajeczko – również zbudowane są z tych samych substancji, a wszyscy rodzice odżywiają się tym samym. Pomiedzy istotami ludzkimi dostrzegamy jednak całą gamę różnic. Ta nieskończona różnorodność w pozornym podobieństwie w sposób jasny ukazuje Boga i Jego nieskończoną wolność i jest oparta na wielu przykładach mądrości.

6. „Do Niego należy Moc, którą jesteśmy mocni,
 Jesteśmy dobrze znani przez Jego Imię, a także skutek sławy,
 Zdobywamy szczyty i idziemy naszą drogą dalej,
 Pokonujemy wszelkie trudności z łatwością,
 Nie posiadamy nic z tego świata, ale jesteśmy niezmiernie bogaci,
 Jesteśmy pełni godności i szacunku Jego godnością,
 Idziemy drogą refleksji,
 I cokolwiek istnieje, jest dla nas źródłem wiedzy o Bogu”.

(*Key Concepts, 1:172*)

Wasze postrzeżenie i uznanie zasadniczej biedy i marności prowadzi was do Boskiego Imienia Doskonale Miłosiernego, dzięki któremu odnajdujecie niewyczerpalne skarby. Możecie się oczyścić, jeśli dostrzeżecie, że wasze istnienie leży w

uznaniu waszego zasadniczego niebytu. Uznając się za samoistniejących, wpadniecie w najciemniejszy dół nieistnienia. Innymi słowy, poleganie na waszym osobistym istnieniu i ignorowanie Stwórcy Prawdziwego powoduje, że wasza efemeryczna egzystencja jako poszczególnych osób zatapia się w nieskończonej ciemności niebytu. Jeśli jednak porzucicie dumę i egoizm i uznacie, że jesteście tylko zwierciadłem, w którym odbija się Prawdziwy Stwórca, to odnajdziecie niekończące się istnienie. Ten, kto odkrywa Istotę Konieczną, której Manifestacje Imion sprawiają, że wszystkie rzeczy zaczynają istnieć, uznawany jest za tego, kto odnalazł wszystko (The Words, „The 26th Word”, 493).

7. Tak jak nikt nie jest odpowiedzialny za przestępstwa dokonane przez kogoś innego, nikt nie może wziąć na siebie winy drugiego człowieka. Jest to nie do pomyślenia z punktu widzenia religii (i prawa), a także dlatego, że dusza każdego człowieka będzie na Tamtym Świecie rozliczana jedynie ze swoich własnych czynów. Dlatego doktryna Grzechu Pierworodnego, którym cała ludzkość jest rzekomo obciążona ze względu na „złędzenie” Adama i Ewy, jest całkowicie bezpodstawna i sprzeczna z podstawami religii (i prawa) stanowiącymi, że (mianowicie: *odpowiedzialność i stosowna odpłata są nieprzechodnie*). Po drugie, skoro nikt nie może zostać obarczony ciężarem kogoś innego ani uniewinniony z popełnionego grzechu lub zbrodni przez cierpienie innego, chrześcijańska doktryna *Odkupienia* jest bezpodstawna. Poza tym Bóg nie zmuszał Adama i Ewy do spożycia owoców zakazanego drzewa, by następnie wcielić się w ludzkiego syna, ani nie stwarzał z Siebie takiego syna, ani też nie skazywał Jezusa na dotkliwie męki i nie dozwalał mu posmakować śmierci, nawet przejściowej. To jest całkowicie sprzeczne z pojęciem Boskości nauczonym przez Boskie Religie.

19. Nie są równi – ociemniały i widzący;
 20. Ani też – głębie ciemności i światła,
 21. Ani cień i palący żar,
 22. Nie są także równi żywi i martwi. Zaiste, Bóg czyni słyszającym tego, kogo zechce, a ty nie możesz sprawić, że będą słyszeć ci, którzy są w grobach⁸.
 23. Ty jesteś jedynie ostrzegającym (nie będąc odpowiedzialnym za to, czy oni będą podążać drogą prostą).
 24. Zaprawdę, posłaliśmy cię jako Wysłannika z prawdą, jako zwiastuna dobrych wieści (pomysłności w zamian za wiarę i prawość) i jako ostrzegającego (przed skutkami zbłądzenia). I nie było nigdy takiej wspólnoty, w której by nie żył ostrzegający.
 25. Jeśli oni uznają cię za kłamcę, to będzie tak samo, jak uznawali za kłamców ci przed nimi (do których posłany był jakiś Wysłannik). Ich wysłannicy przybywali do nich z jasnymi dowodami (swego Posłannictwa), z Pismami (pełnymi mądrości i rady) i Księgą dającą światło (ich umysłom i sercom) i rozświetlającą (ich drogę)⁹.
 26. Potem pochwyciłem tych, którzy uparcie trwali w niewierze. Jakże straszliwe było Moje odrzucenie!
 27. Czyż nie widzisz, że Bóg zsyła wodę z nieba? Następnie My wytwarzamy z jej udziałem owoce różnych barw (kształtów i smaku); a pośród gór są pasma białe i czerwone, różnorodnych kolorów (ze względu na roślinność oraz różnorodność kamieni i skał) oraz kruczoczarne;
 28. I podobnie – istoty ludzkie, i zwierzęta, i trzody – różne są ich kolory.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢١﴾ وَلَا اللَّهُ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنِ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۚ وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾ وَإِنْ تَكْفُرْ يَكْفُرْ كُلُّكُم مِّمَّنْ لَا يَلْتَمِيزُ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَ نُفُوسُهُمْ فِي الْيَتِيمَاتِ وَبِالزُّبُرِ ۗ وَالْبُكُورِ وَالْبُكُورِ ۗ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٥﴾ أَلَمْ نَزَلْنَا اللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَخْلًا مِمَّا تَحْتِهَا نَوَاطِئَ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَعَرَاءٌ بَيْضٌ سَوْدٌ ﴿٢٦﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ ۗ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٧﴾ إِنَّا أَلَيْنَا بَلَدًا كِتَابًا لِلَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَعُوا بِمَا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَدْعُونَ تَحَارَةً لَنْ نُبْشِرَ ۗ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَيَرْزُقُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٨﴾

Spośród wszystkich Jego sług tylko ci, którzy mają prawdziwą wiedzę, stoją z lękiem przed Bogiem¹⁰.

29. Ci, którzy recytują Księgę Boga (i w ten sposób wychwalają i wysławiają Boga, i świadczą o Jego Jedności)¹¹ i wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami, i rozdają z tego, w co ich zaopatrzyliśmy (na sprawę Boga i dla potrzebujących) jawnie i w ukryciu, mają nadzieję na zysk, który nigdy nie ulegnie zatraceniu.

30. Oto Bóg wynagrodzi ich w pełni i da im ze Swojej szczodrości jeszcze więcej. Zaiste, On jest Przebaczący, Pełen Wdzięczności (za dzięki składane przez Jego stworzenia).

8. Porównania zawarte w wersetych 19-22 bezpośrednio odnoszą się do różnicy pomiędzy wiarą i niewiarą, wraz z opisem ich cech i konsekwencji dokonanych wyborów, oraz pomiędzy wiernymi i niewiernymi. Wiara oznacza postrzeganie, wgląd, światłość, wiedzę i życie. Tymczasem niewiara jest ślepotą, ciemnością o wielu głębiach, ignorancją i śmiercią. W związku z tym wiara daje wiernemu spokój, radość i pokój serca, natomiast niewiara przyczynia się do napięcia, niezadowolonia i nieszczęścia.

9. To znaczy, że niektórzy z wysłanników, jak na przykład prorok Dawid, przybyli z Pismami pełnymi mądrości i rad, a inni, jak na przykład prorocy Noe, Abraham, Mojżesz, Jezus i Muhammad (niech będzie z nimi pokój) – z Księgą dającą światło wiedzy i wiary. Poza tym Księga zawierała również to, co było w Pismach.

10. Tylko ci, którzy są bezstronni i nieuprzedzeni, mogą zdobyć wiedzę prawdziwą albo wiedzę o prawdzie. Oznaką tego, który ma taką wiedzę, jest szczerą wiara i bojaźń boża. Może on w sposób prawdziwy i głęboki pojąć, co naprawdę znaczą wszystkie zjawiska w obrębie stworzenia, i odczuć głęboki

szacunek wobec Boga, a także potrzebę i pragnienie oddawania Mu czci.

11. Wychwalanie Boga oznacza wiarę, uznanie i świadectwo, że Bóg jest absolutnie wolny od jakichkolwiek ułomności i atrybutów właściwych dla ludzkości, takich jak rodzenie i bycie zrodzonym, umieranie, odczuwanie potrzeb i, co za tym idzie – posiadanie współtowarzyszy lub pomocników. Krótko mówiąc, wychwalanie oznacza posiadanie wiedzy i świadectwo, kim Bóg nie jest.

Wysławianie Boga implikuje wiarę, uznanie i świadectwo, że Bóg posiada wszystkie atrybuty doskonałości i tym samym zasługuje na wysławianie, wdzięczność i cześć. Innymi słowy, wysławianie Boga oznacza wiedzę i świadectwo, kim Bóg jest, i rozpamiętywanie Go takim właśnie, łącznie z atrybutami doskonałości, które należą wyłącznie do Niego. Wysławianie Jego wzniosłości oznacza wiarę, uznanie i świadectwo, że Bóg jest nieskończenie i absolutnie wielki, że nie ma nikogo takiego, kto mógłby się z Nim równać, oraz że jest całkowicie poza naszym rozumieniem. Po codziennych modlitwach wychwalamy i wysławiamy Boga, a także wysławiamy Jego wzniosłość i świadczymy o Jego absolutnej Jedności.

31. To, co My objawiamy tobie z Księgi, jest prawdą, potwierdzającą (Boskie pochodzenie i prawdę wciąż zawartą w Księgach) Objawienia, które przysły przed nią. Zaiste, Bóg jest w pełni Świadom Swoich sług i widzi (je) doskonale.

32. Potem (po każdym wysłanniku) uczyniliśmy te spośród Naszych sług, które wybraliśmy na spadkobierców Księgi (by ją przechowywali i nauczali, i zapewniali jej praktykę w życiu codziennym). Jednakże pomiędzy nimi są ci, którzy (wypełniając swoje powinności jako spadkobiercy Księgi) czynią sobie niesprawiedliwość (ze względu na pewne błędy i winy), i (także) pomiędzy nimi znajdują się tacy, którzy postępują drogą pośrednią, a pośród nich są ci, którzy za Boskim zezwoleniem są pierwszymi w czynieniu dobrych uczynków. To (odziedziczenie Księgi) stanowi wielką łaskę.

33. (Przeto) wejść do Ogrodów wiecznej błogości, tam zostaną ozdobieni bransoletami ze złota i pereł, a ich szaty będą z jedwabiu¹².

34. I powiedzą: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który odsunął od nas smutek (jaki cierpieliśmy, zanim zostaliśmy dopuszczeni tutaj). Zaiste, nasz Pan jest Przebaczający, Wdzięczny,

35. Ten, który – ze Swojej Łaskowości – osiedlił nas w Domu wiecznego przebywania, gdzie nie dotknie nas żaden trud ani zmęczenie”¹³.

36. Co do tych, którzy nie wierzą, dla nich jest Ogień Piekielny: oni nie będą skazani na śmierć, by mogli umrzeć (i w ten sposób znaleźć wyzwolenie), ani w swym cierpieniu nie doznają ulgi. W ten

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٤٣٧﴾ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِ انبَأَ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٤٣٨﴾ جَعَلْنَا عَدْنًا يَدْخُلُونَهَا يُحَلَوْنَ فِيهَا مِنْ آسَافٍ وَرِيمٍ ذَهَبٍ وَأُولَئِكَ أَوْلِيَا لَهُمْ فِيهَا حَبِيرٌ ﴿٤٣٩﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٤٤٠﴾ الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامِ مِنْ فَضْلِهِ لَا تَمَسُّنَا فِيهَا نُصَبٌ وَلَا نَمَسٌ فِيهَا لُتُوبٌ ﴿٤٤١﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَاذِبٍ ﴿٤٤٢﴾ وَهُمْ يَصْطَرِحُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرْ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمْ مِنَ النَّذِيرِ فَذُوقُوا الْعَذَابَ لِلظَّالِمِينَ ﴿٤٤٣﴾ مَنْ نَصَبَ لِنَا إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٤٤﴾

sposób odpłacamy każdemu niewdzięcznemu, niewierzącemu.

37. I w nim będą krzyczeć: „O, nasz Panie! Zabierz nas, będziemy czynić dobro (i prawe dzieła), nie (zaś niesprawiedliwość –) to, co zwykliśmy czynić wcześniej”. Czyż nie daliśmy wam życia wystarczająco długiego dla tego, kto będzie rozważał i opamięta się? Poza tym przybył do was ostrzegający (by was ostrzec przed karą). Posmakujcie tedy (skutków waszej nierozwagi), gdyż niesprawiedliwi nie mają nikogo do pomocy (przeciwko tej karze)”.

38. Zaiste, Bóg jest Znającym to, co niewidzialne w Niebiosach i na Ziemi. I On z pewnością ma pełną wiedzę o tym, co skryte w piersiach (i traktuje was zgodnie z waszymi wierzeniami i intencjami).

12. Wyjaśnienie, zob. 18:31, przyp. 17.

13. Koran często rozróżnia trzy grupy ludzi, mianowicie niewierzących (łącznie z hipokrytami), którzy są skazani na karę Piekła, wierzących, których dobro przewyższa ich zło, oraz tych wierzących, którzy są najlepszymi w czynieniu dobra (np. sura 56: 7-11). W związku z tym niektórzy komentatorzy wnioskowali, że werset 32 przeprowadza taką samą klasyfikację i rozumie poprzez *czynią sobie niesprawiedliwość*, tak jak Koran w wielu innych swoich wersetach, niewiernych i hipokrytów, a poprzez *tacy, którzy postępują drogą pośrednią*, tych wiernych, którzy pomieszały swe dobre uczynki ze złymi (9:102). Dlatego ci, którym obiecano Ogrody wiecznego szczęścia w wersecie 33 to ci, którzy są pierwsi w czynieniu dobra; dla drugiej grupy zaś Bóg być może odpłaci za skruczę przebaczeniem (9:102).

Jednakże, jak wskazują pewni komentatorzy, ten werset mówi o odziedziczeniu Koranu i o tych, których Bóg specjalnie wybrał spośród Swoich sług do tej powinności. Odziedziczenie Koranu (Księgi) oznacza przechowywanie, nauczanie i praktykowanie go w życiu codziennym (5:44). Z uwagi na to, że to *dziedziczenie* ma szczególną wagę, werset niniejszy podkreśla je i rozróżnia pomiędzy muzułmanami albo Wspólno-

tą Muhammada, niech będzie z nim pokój, wybraną do tego zadania. Wszyscy oni nie są na tym samym poziomie i nie są tej samej jakości. Pomiędzy nimi znajdują się tacy, którzy sami wyrządzają sobie niesprawiedliwość i krzywdę poprzez uleganie pewnym wadom i grzechom (jednak nie poprzez niewiarę, hipokryzję i przypisywanie Bogu współtowarzyszy), i ci, którzy idą drogą pośrednią, to znaczy nie są w stanie poświęcić się temu zadaniu całkowicie, oraz ci, którzy poświęcili się mu. W ten sposób prześcigają wszystkich innych. Jak długo wspomniane grupy wiernych służą Koranowi i studiują go, nauczają innych i praktykują w życiu codziennym, mogą liczyć na to, że Bóg im wybaczy i dopuści do Raju.

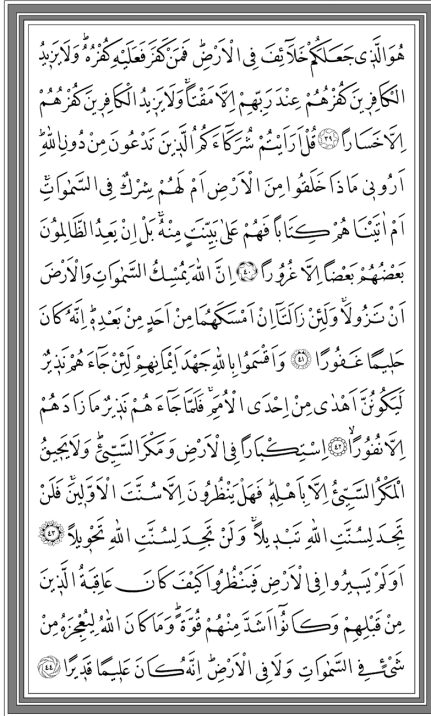
Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zapisał Koran i gospodarstwo domowe, a także swe potomstwo, Wspólnocie (Muslim, „Fadail as-Sahabah”, 37). Oznacza to, że członkowie jego Domu i potomstwo muszą służyć Koranowi i będą mu służyć. Jednakże ta tradycja daje radosną wieść, iż ci, którzy służą Koranowi, nawet jeśli nie należą do Domu Proroka poprzez swą krew, włączani są do niego duchowo, jak np. Salman al-Farisi. Wysłannik oświadczył bowiem: „Salman jest spośród nas, z Domu Proroka” (Canan, 12:370).

39. On jest tym, który uczynił was namiestnikami na ziemi¹⁴. Przeto kto nie uwierzy (w swej niewdzięczności, odrzucając prawdę i przypisując czyny Boga komuś innemu), tego niewiara obróci się przeciwko niemu. Niewiara niewiernych nie powiększa niczego u ich Pana, jak tylko odrazę (do nich), i niewiara niewiernych nie powiększa u nich niczego poza stratą.

40. Powiedz: „Czy zwróciliście uwagę na tych (istoty i rzeczy), których przydajecie Bogu i poza Bogiem wzywacie? Pokażcie mi to, co oni stworzyli na ziemi. Albo czyż może oni mają udział w (tym, co jest stwarzane w) niebiosach?” Czy też może daliśmy tym ludziom Księgę i (przypisując Bogu współtowarzyszy) opierają się (teraz) na jasnym dowodzie z niej? Nie! Niesprawiedliwi nie obiecują sobie nawzajem niczego poza złudzeniem.

41. Zaiste, jedynie Bóg podtrzymuje niebiosy i ziemię, żeby nie przestały istnieć. Gdyby zaczęły upadać, nie ma nikogo, kto mógłby je podtrzymać (jeśliby On pozwolił im upaść. To, że On nie pozwolił im upaść, pomimo całej niesprawiedliwości Swoich sług, dzieje się dlatego, że) On jest Łaskawy (niespieszący się karać błędy Swych sług), Przebaczący.

42. Oni przysięgli na Boga swymi najuroczystszyimi przysięgami, że gdyby przybył do nich ostrzegający, to oni z pewnością poszliby za jego przewodnictwem bardziej, aniżeli jakakolwiek inna wspólnota (do której przyszedł ostrzega-

jący). Ale kiedy przybył do nich ostrzegający, to nie powiększyło to u nich niczego, jak tylko wstrętu;

43. Wzrastali w pychę na ziemi i przygotowywali złośliwe spiski. Złośliwy spisek nie ogarnia jednak nikogo innego, jak tylko swoich twórców. Przeto, czyż mogą oczekiwać czegoś innego, prócz wzoru (zdarzeń i skutków, które opanowały) ludzi z dawnych czasów (których Bóg zniszczył)? Nigdy nie znajdziesz w sposobie Boga żadnej zmiany; nigdy nie znajdziesz w sposobie Boga żadnej odmiany¹⁵.

44. Czyż oni nigdy nie wędrowali przez ziemię, by mogli zobaczyć, jaki był koniec tych przed nimi (którzy uparcie

nie wierzyli w Nasze znaki)? Ich moc była większa. Żadną miarą Bóg nie jest Tym, którego cokolwiek w niebiosach lub na ziemi mogłoby pozbawić mocy (co do Jego dekretów). Zaprawdę, On jest Wszechwiedzący, Wszechmocny.

---

14. Odnośnie do namiestnictwa ludzi, zob. 2:31, przyp. 32.

15. To oznacza, że sposób, w jaki Bóg traktuje ludzi w zamian za ich kroczenie tym samym, szlachetnym szlakiem, jest ewident-

ny. Bóg nigdy nie popełnia omyłki, nigdy nie zapomina, nigdy niczego nie zaniedbuje i nie sposób Go „przekupić”. Zawsze czyni to, co jest prawdziwe i mądre. Jego dekret nie może zostać odwołany, przesunięty czy pominięty. Jego droga jest zawsze prosta (11:56).

45. Jeśliby Bóg karał ludzi za każde zło, które popełniają (i gromadzą na swym koncie), to nie pozostawiłby na ziemi żadnej żywej istoty. On jednak daruje im zwłokę do wyznaczonego (przez Siebie) terminu. Kiedy zaś przypada koniec ich terminu (On traktuje każdego, jak zechce, zgodnie z jego zasługami), gdyż, zaiste, On widzi Swoje sługi doskonale.

SURA 36

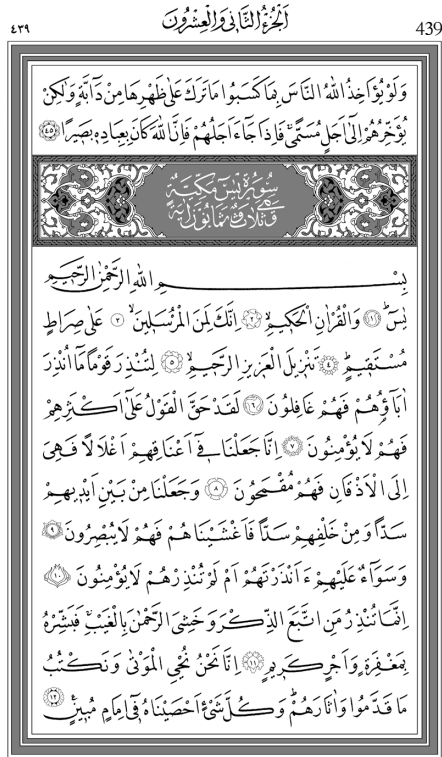
JA-SIN

Okres mekkański

Niniejsza sura, złożona z 83 wersetów, została objawiona w środkowym okresie mekkańskim. Bierze swoją nazwę od pierwszego wersetu, jednego z najkrótszych w całym Koranie, który – według niektórych – w domyśle – oznacza istotę ludzką. Zajmuje się, używając różnorodnych argumentów, trzema filarami wiary, tj. Bożą Jednością, życiem ostatecznym i misją prorocką. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oświadczył, że sura ta stanowi serce Koranu (at-Tirmizi, „*Thalab al-Quran*”, 7), ponieważ budzi „martwe” serca do życia. Zalecał również jej recytację nad tym, kto znajduje się na łożu śmierci.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ja. Sin.*
2. Na pełen mądrości Koran,
3. Naprawdę jesteś jednym z Wysłanników (któremu zlecono przekazywanie Bożego Przesłania);
4. Na prostej ścieżce.
5. (Oto) Księga zsyłana przez Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Współczującego,

6. Byś ostrzegał ludzi, których (bliscy) praojcowie nie byli ostrzegani i którzy są niedbali (i nie rozróżniają prawdy od kłamstwa).

7. Słowo (Boskiego osądu) z pewnością sprawdziło się przeciwko większości z nich (ludzkości, od pierwszego dnia)¹, gdyż oni nie wierzą.

8. Oto My nałożyliśmy na szyje (niewiernych spośród twójgo ludu) żelazne obroże, aż do ich podbródków, tak że ich głowy są podniesione².

9. I umieściliśmy przed nimi przegrodę, i za nimi przegrodę, i (w ten sposób) przykryliśmy ich (ze wszystkich stron), tak że nie mogą widzieć³.

10. Toteż jest dla nich obojętne, czy ich ostrzegasz, czy nie ostrzegasz; (choć

twoim posłannictwem jest ostrzeżenie ich i ty tego nie zaniedbujesz) oni nie uwierzą⁴.

11. (Z dobrym skutkiem) możesz ostrzeżać jedynie tego, kto (jest nieuprzedzony i) podąża za Przesłaniem i odczuwa lęk przed Miłosiernym, aczkolwiek w ukryciu (poza ich postrzeganiem). Jemu

zatem głóś radosne wieści o przebaczeniu i zaszczytnym, szcudrym zaopatrzeniu.

12. Zaprawdę, oto My wskresimy do życia martwych; i My zapisujemy to, co oni posyłają (na Tamten Świat), a co pozostawiają (z dobra i zła). Wszystko zapisaliśmy i przechowujemy w Jasnym Rejestrze⁵.

1. Wyjaśnienie, zob. 32:13, przyp. 9.

2. To alegoria, która nawiązuje do ludzi celowo uprzedzonych i zbyt hardych, by uwierzyć. To również oznacza, że oni nigdy nie zastanawiają się nad sobą, swoją istotą, konstrukcją fizyczną, czyli tym wszystkim, co pomogłoby im rozpoznać znaki Boga w nich samych i uwierzyć.

3. Porównanie symbolizuje tutaj warunki, w jakich odnajdują się uparci niewierni. Skoro są zbyt hardzi, by rozważać swoje życie w sposób bezstronny i nieuprzedzony, nie są w stanie również obserwować wszechświata wokół nich w taki sposób, który mógłby być dla nich w jakikolwiek sposób korzystny. Są jak gdyby przykryci zasłonami ciemności, ślepi na środowisko, które ich otacza, a które pełne jest znaków wskazujących na Istnienie Boga i Jego Jedność. Ich ślepotą pochodzi z arogancji i hardości oraz faktu, że ich serca są na tyle martwe, że utraciły już zdolność wiary. Toteż nawet jeśli studiują „przyrodę” i są specjalistami w wielu dyscyplinach, to ta wiedza powiększa jedynie ich ignorancję o Bogu i ostatecznej prawdzie, na której oparty jest wszechświat.

4. Niezależnie od tego, czy ludzie wierzą czy nie, Wysłannicy otrzymują misję przekazywania Bożego Przesłania wraz ze wszystkimi jego dowodami. To w tym celu, *aby zginął ten, kto zginął, przy jasnym dowodzie (że zasłużył na zatrącenie, gdyż szedł za kłamstwem), aby żył ten, kto pozostał żywy, przy jasnym dowodzie (że zasłużył na przeżycie, gdyż był oddany prawdzie)* (8:42), i by ludzie nie mieli wymówki przed Bogiem na Tamnym Świecie. Wysłannicy nie tylko głosili Przesłanie, ale praktykowali je w pełni w swoim życiu i ucieleśniali je sobą. Dowiedli jego prawdziwości praktycznie albo zgoła swym własnym życiem.

Bóg z góry informuje Wysłannika, że niektórzy nie uwierzą, aby go pocieszyć i by wiedział, że powinien skupić się na tych, którzy są nieuprzedzeni, których serca nie są martwe i którzy duchowo nie są głusi i ślepi.

5. O znaczeniu Jasnego Rejestru i różnicy pomiędzy zapisywaniem a trzymaniem w nim ludzkich czynów i zapisywaniem ich w czasie życia ludzi, zob. 6:59, przyp. 13, 13:39, przyp. 13, 17:14, przyp. 10.

13. I przytocz im przypowieść o ludziach z tego miasta, kiedy przybyli tam wysłannicy⁶,

14. Kiedy posłaliśmy im dwu (wysłanników), a tamci uznali ich za kłamców, My umocniliśmy ich trzecim, a oni powiedzieli: „Zaiste, jesteście wysłannikami, posłanymi do was (z Bożym Przesłaniem)”.

15. Tamci rzekli: „Jesteście tylko śmiertelnikami, jak i my. Miłosierny nigdy niczego nie zsyłał (w postaci księgi, jak to wy twierdzicie). Wy opowiadacie jedynie kłamstwa”.

16. (Wysłannicy) powiedzieli: „Nasz Pan wie, że na pewno jesteśmy wysłannikami posłanymi do was.

17. I to, co na nas spoczywa, to tylko przekazywanie (Bożego Przesłania) w sposób pełny i jasny (my nie narzucamy wiary)”.

18. Oni rzekli: „Nasze przepowiednie mówią, że przychodzicie ze złem. Jeśli nie odstąpicie, to z całą pewnością was ukamienujemy i dotknie was z naszych rąk kara bolesna”.

19. (Wysłannicy) odpowiedzieli: „To, co opisujecie jako przepowiednia, pozostanie z wami. Co? (Czy uważacie, że jest to zła przepowiednia), że wam przypominamy (o prawdzie) i napominamy (was)? Zaiste, nie! Wy jesteście ludźmi występny i marnujecie dane wam przez Boga zdolności”.

20. Przybiegł wtedy z najdalszego krańca miasta⁷ człowiek i rzekł: „O, mój

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا آخَرًا بَابَ الْقُدَيْبَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾
 إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا
 إِنَّا إِلَهُكُمُ مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا
 أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ سَمَوَاتٍ إِلَّا سَحَابٌ مَائٍ وَإِنَّا لَنَجْمٌ عَالِمٌ ﴿١٥﴾
 إِنَّا إِلَهُكُمُ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾
 قَالُوا إِنَّا نَطَّلِقُكُم مِّنْ بَيْنِنَا لَلَّذِينَ هُمْ يَرْجُؤْنَ ﴿١٨﴾ وَلَنْ يَجْعَلَ
 اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ آلِيمٍ ﴿١٩﴾ قَالُوا طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ مَعَكُمْ
 آتُونَ ﴿٢٠﴾ كَذَّبْتُمْ بِهِ أَنْتُمْ قَوَّامٌ مُّسِرُّوهُنَّ ﴿٢١﴾ وَجَاءَهُنَّ أَقْصَا
 الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اسْمِعُوا تِلْكَ الْكَلِمَةَ اسْمِعُوا
 مَنْ لَا يَنْتَفِعُ بِكُمْ آخِرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾ وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ
 الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِينَ يَجْعَلُونَ ﴿٢٣﴾ آءَاتِنَا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً
 إِن بَرْدِ الرَّحْمَنِ بَصِيرَةٌ لَا تَعْنَى عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْعًا
 وَلَا يُنْفِذُونَ ﴿٢٤﴾ إِنِّي إِذْ أَتَيْتُ مَثَلًا مِّنْ بَيْنِ ﴿٢٥﴾ إِنِّي أَنْتُ
 رَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٢٦﴾ قِيلَ دَخُلِ الْهَيْئَةَ ﴿٢٧﴾ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي
 يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ مَا غَرَّبَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْتَبِينَ ﴿٢٩﴾

ludu! Pójdźcie za tymi, którzy zostali posłani (do was jako wysłannicy od Boga).

21. Idźcie za tymi, którzy nie żądają od was zapłaty (za swe posłannictwo) i są prowadzeni drogą prostą.

22. I dlaczegoż miałbym nie czcić Tego, który mnie stworzył i wyposażył w szczególną naturę, i do którego wszyscy zostanieie sprowadzeni (także i ja – by zdać sprawę z życia)?

23. Czyż mam sobie wziąć, poza Bogiem, bóstwa, których wstawiennictwo (wy twierdzicie bowiem, że oni mogą orędownać za nami) nie przyda mi się na nic, jeśli Miłosierny zamysli dla mnie jakąś

szkodę, ani oni sami nie mogą przynieść wybawienia?

24. Zaprawdę, jeśli bym tak uczynił, byłbym w błędzie oczywistym.

25. Lecz oto uwierzyłem w Pana (który jest w rzeczywistości Panem) was wszystkich; słuchajcie mnie zatem uważnie!”

26. (Ale oni go zabili i to słowo pozdrowienia) zostało skierowane do niego: „Wejdz do Raju!”⁸ On rzekł: „O, gdybyż mój lud wiedział,

27. Że mój Pan mi wybaczył i uczynił mnie jednym z zaszczyconych (szczególnymi łaskami)!”

109. Chociaż panują różne poglądy na temat tego, jaki to kraj i kim byli wysłannicy tam posłani, to Koran i hadisy milczą pod tym względem. Dlatego to co ważne, to nauka, jaką Koran daje poprzez wspomniane tutaj przykładowe zdarzenie. Nie sposób przyjąć spekulacji, że miasto to Antiochia, a wysłannicy byli uczniami posłanymi przez Jezusa. Werset 29 informuje nas, że miasto zostało całkowicie zniszczone w wyniku podmuchu, podobnie jak ziemie wielu dawnych ludów, które odrzuciły wysłanników. Tymczasem nie zostało poświadczony historycznie, by Antiochia przeżyła takie zniszczenie po czasach Jezusa, pokój z nim. Choć niektórzy komentatorzy pojmowali wzmiankowaną katastrofę metaforycznie, to przecież styl i sformułowania zawarte w tych wersetach są podobne do tych, które Koran stosuje na opisanie zniszczenia wielu dawnych ludów.

110. Te same słowa użyte zostały w związku z człowiekiem, który powiadomił Mojżesza, niech będzie z nim pokój, o planach jego pochwycenia (28:20). Jak sugerował werset 28:20, ów człowiek należał do pałacu i utrzymywał swą wiarę w tajemnicy. Ten więc, który przyszedł z pomocą wysłannikom, mógł należeć do grupy rządzącej, wierzyć już w wysłanników i utrzymywać do tamtej chwili swą wiarę w sekrecie.

111. Wielu spośród komentatorów jest zdania, że wspomniany tutaj Raj to Raj, do którego Bóg dopuści Swe wierzące, sprawiedliwe sługi w życiu ostatecznym. Niniejszy werset mówi nam o tym, że ów dzielny człowiek, który dał całkowite wsparcie wysłannikom, a w konsekwencji został zamęczony, zostanie przyjęty do Raju, gdzie będzie obdarzony szczególną łaską. Niewykluczone jednak, że ten werset odnosi się do przypominającego Raj miejsca w Pośrednim Świecie (grobu – *barzach*).

28. My nie zsyłaliśmy po nim na jego lud żadnych zastępów (anielskich) z niebios (by go zniszczyć) i nie było takiej potrzeby.

29. To był tylko jeden podmuch, i zobacz! Byli zniszczeni⁹.

30. O, biada sługom (Boga, którzy zawiedli, służąc Mu)! Za każdym razem, kiedy przybywał do nich Wysłannik, ci jedynie z niego drwili.

31. Czyż nie widzieli i nie rozważali, jakże wiele pokoleń zniszczyliśmy przed nimi; one nigdy do nich nie powrócą (ani do swego życia na Tym Świecie).

32. Zamiast tego każde pokolenie, wszyscy bez wyjątku, zostaną postawieni przed Nami (na sąd)¹⁰.

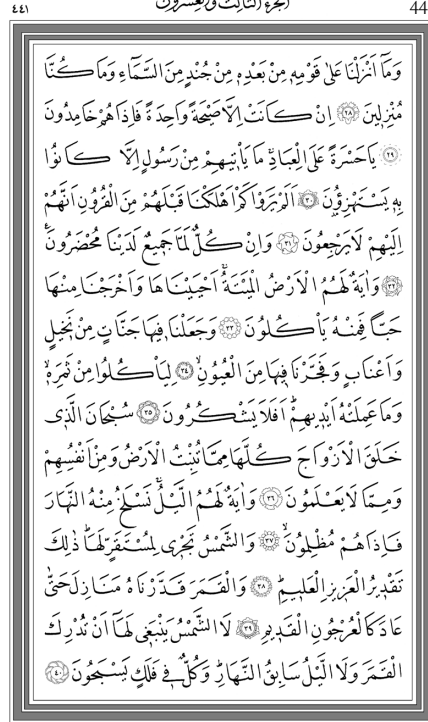
33. Jasnym znakiem dla nich (świadczącym o Bożej Jedności i Panowaniu) jest martwa ziemia: My ją ożywiamy i wyprowadzamy z niej ziarno, a (po niezbędnych procesach przygotowawczych) oni z niego jedzą.

34. I umieściliśmy na niej ogrody z palmami i winną latoroślą, i sprawiliśmy, że tryskają z niej źródła;

35. Aby mogli spożywać z owoców wszystkiego (co On stworzy) – i oni nie uczynili tego własnymi rękami. Czyż zatem nie okażą wdzięczności?

36. Chwała Temu (który jest absolutnie ponad tym, by mieć współtowarzysza i) który stworzył wszystkie pary spośród tych, jakie wydaje ziemia i z ich własnego rodzaju (ludzkiego), i te, których nie znają¹¹.

37. Znakiem oczywistym dla nich jest noc: wycofujemy z niej dzień i oto – są w ciemnościach.

38. I słońce bieży wyznaczonym dlań torem przez pewien okres, aż do swego miejsca spoczynku, ze względu na stabilność (swego systemu)¹². Oto wymierzone postanowienie Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta (i którego wszechmocnym rozkazem poddany jest cały wszechświat), Wszechwiedzącego.

39. A dla księżyca ustaliliśmy stacje, aż powróci jak stara i zeschnięta łodyga palmy.

40. Słońce nie może dogonić księżyca ani też noc nie może prześcignąć dnia. Wszystko (spośród ciał niebieskich i systemów) płynie po pewnej orbicie (wyznaczonej dla każdego z nich).

9. Choć niektóre wersety (3:124-125; 8:9; 33:9) stwierdzają, że Bóg Wszechmogący posyłał z niebios zastępy anielskie i niewidzialne zastępy, to one przybywały w celach pozytywnych i ważnych, mianowicie w celu dodawania otuchy wiernym i umacniania ich w walce z niewiernymi, niesprawiedliwymi ludźmi, a także wyrażenia wiernym uznania za ich zwycięstwo. Bóg nie zsyła zastępów w celu zniszczenia ludów występnych i przestępczych, unicestwienia ich raczej poprzez katastrofy. Trzej aniołowie, które On posłał przed zniszczeniem ludu proroka Lota, pokój z nim, nie stanowiły „zastępu” i miały inne cele, jak na przykład obwieszczenie Abrahamowi dobrej nowiny o narodzinach Izaaka. Lud Lota został zniszczony podmuchem i deszczem kamieni, choć Bóg zaangażował aniołów w to zadanie – wykorzystuje bowiem anioły przy każdym wydarzeniu we wszechświecie.

10. Dwa ostatnie wersety zdecydowanie odrzucają wszelkie takie doktryny lub twierdzenia, jak reinkarnacja, w których utrzymuje się, że grzeszni ludzie będą stale powracać na ten świat w różnych, nowych wcieleniach, aż oczyszczą swe dusze. Zamiast powracać, zgodnie z tymi wersetami, zostaną sprowadzeni przed Boga, na Sąd. Owe wersety negują także szyicką doktrynę *radża*, która głosi, że pewni ciemniejscy, szczególnie ci, którzy represjonowali członków Domu Wysłannika oraz ich ofiary, zostaną sprowadzeni na świat przed końcem czasu, tak by te ostatnie mogły wziąć rewanż na swych ciemniejszych.

11. Wszystko ożywione i nieożywione ma swą parę. Możemy zaobserwować przeciwieństwo albo komplementarność we wszystkich stworzonych rzeczach i istotach – albo pod względem cech fizycznych i chemicznych, albo moralnych i psychologicznych. Niedawne odkrycia komplementarności/opozycji pomiędzy cząstkami subatomowymi mogą stanowić przykład takich rodzajów par, których nie obserwujemy bezpośrednio. Może być

wiele innych przykładów „par”, co do których nie mamy żadnej wiedzy.

12. Oryginał tego stwierdzenia składa się z czterech słów. Przetłumaczone tutaj jako *wyznaczonym dlań torem przez pewien okres, aż do swego miejsca spoczynku, ze względu na stabilność (swego systemu) to li-mustakarrin laha*. *Mustakarr* oznacza tor lub orbitę, stabilność, miejsce i czas związany ze stabilnością; przyimek *li* wskazuje zarówno przyczynę i cel („dla”), tor ruchu („w” lub „wzdłuż”), jak i przeznaczenie („do” albo „w kierunku”). Dlatego wyrażenie *li-mustakarrin laha* wskazuje na cztery fakty dotyczące słońca lub jego systemu: porusza się przez pewien (wyznaczony) okres, wzdłuż wyznaczonego mu toru, do swego miejsca spoczynku, ze względu na stabilność systemu. Ze stwierdzenia w swoim kontekście rozumiemy, że słońce nie jest nieruchome i spełnia nieodzowną funkcję w porządku wszechświata.

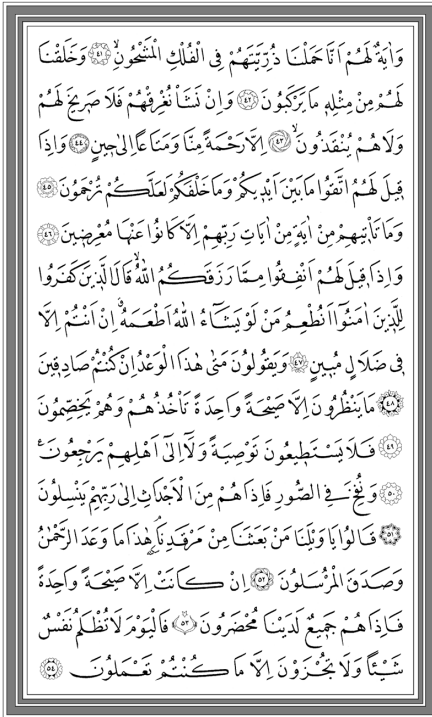
W ostatnich dziesięcioleciach astronomowie zajmujący się słońcem zdołali zaobserwować, że w istocie słońce nie jest nieruchome. Wibruje jak mocno uderzany gong. Owe wibracje solarne ujawniają niezwykle ważne informacje o jego ukrytych, głębszych i wewnętrznych warstwach. Ma to z kolei wpływ na obliczenia dotyczące wieku wszechświata. Dokładna wiedza o wewnętrznych obrotach słońca ma duże znaczenie dla testowania teorii względności Einsteina. Podobnie jak i wiele innych, ważnych odkryć w astronomii, także i to odkrycie, dotyczące słońca, stanowiło całkowitą niespodziankę. Wszystkie wibracje słoneczne łączą się czasem i wytwarzają oscylację sieciową, która jest tysiące razy mocniejsza od jakiegokolwiek wibracji pojedynczej (Bartusiac, M., 61-68).

Said Nursi, komentując ów werset koraniczny kilkadziesiąt lat wcześniej, napisał w swych „Muhakemat” (*Rozważaniach*), 68-69:

Tak jak słowo tadżri (bieży) wskazuje na styl, tak wyrażenie li-mustakarrin

laha (wyznaczony dlań tor przez pewien okres, aż do swego miejsca spoczynku, ze względu na stabilność (swego systemu)) ukazuje rzeczywistość. Słońce, jak naczynie zbudowane ze złota, podróżuje i płynie przez ocean niebios, otoczone przez eter i określone w jednym z hadisów jako rozciągająca się i zmniejszająca fala. Choć drży na swoim torze, a ludzie widzą jego ruch, w Koranie użyte jest słowo podróż albo płynięcie. Skoro jednak siła ciężkości pochodzi od ruchu, słońce porusza się i drży na swojej orbicie. Dzięki tej wibracji, która stanowi ster jego figuratywnego ruchu, satelity przyciągane są i powstrzymane przed upadkiem i rozproszeniem. Kiedy jabłko drży, jego owoc upada. Kiedy jednak słońce drży, jego owoce – satelity są chronione od upadku.

Mądrość wymaga, by słońce poruszało się i podróżowało na swym ruchomym tronie – orbicie albo torze w towarzystwie swych żołnierzy – satelitów. Boska Moc bowiem stworzyła wszystko w ruchu i nie skazała niczego na absolutny bezruch lub spoczynek. Boskie Miłosierdzie nie skazuje niczego na inercję, która jest kuzynem śmierci. Toteż słońce jest wolne, może podróżować, przy założeniu, że jest posłuszne prawom Bożym i nie przeszkadza wolności innych. Może więc faktycznie podróżować albo jego podróżowanie może być również figuratywne. Jednakże, wedle Koranu, ważny jest powszechny porządek (albo porządek systemu słonecznego), którego sterem jest słońce i jego ruch. Dzięki słońcu zapewnione są stabilność i porządek systemu.

41. I znakiem dla nich jest to, że My nosimy ich pokolenia na załadowanym statku (z nimi i ich ładunkiem i podtrzymujemy, by nie zatonął).

42. I stworzyliśmy dla nich podobny do niego (dla podróży łodem), na który wsiadają¹³.

43. Jeśli zechcemy, to sprawimy, że się potopią i nie będzie dla nich pomocy (przeciwko Naszej Woli) ani nie będą ocaleni (od utopienia).

44. Chyba że ze względu na Nasze Miłosierdzie (i zezwolimy im) radować się życiem odrobinę więcej czasu – aż do (ustalonego) terminu¹⁴.

45. Kiedy im się mówi: „Strzeżcie się tego, co jest przed wami i tego, co jest za

wami (z niewybaczalnych grzechów, które przyniosą na ten świat albo do życia wiecznego, albo zostały już przyniesione kiedyś, jeśli popełniły je dawne ludy), to po to, aby okazano wam miłosierdzie (dobre, cnotliwe życie na tym świecie i wieczne szczęście na tamtym)”.

46. A jednak nie przychodzi do nich żaden jasny znak spośród znaków ich Pana (Objawienie spośród Jego Objawień), ażeby się od niego nie odwrócili (i nie byli niechętni wobec napomnień w nim zawartych).

47. A kiedy im się mówi: „Rozdajcie (dla potrzebujących) z tego, w co Bóg was zaopatrzył”, niewierzący mówią do wierzących: „Czyż mamy żywić tych, których Bóg nakarmiłby, gdyby zechciał? Wy jesteście tylko w błędzie oczywistym”.

48. I oni mówią (mając na myśli drwiny): „Kiedy zatem spełni się ta obietnica (Zmartwychwstania i Sądu), jeśli jesteście prawdomówni?”

49. Będą czekać tylko tyle, aż pochwyć ich jeden podmuch, kiedy będą nieświadomi – nawet gdy będą się sprzeczać (nie zważając na nic – o swoje ziemskie sprawy)¹⁵.

50. A wtedy nie zdołają sporządzić nawet testamentu (tak nagle pochwyć ich ów podmuch) ani powrócić do swych rodzin.

51. I zadną w Trąbę, i oto z grobów pospieszą do swego Pana.

52. Będą krzyczyć: „Biada nam! Kto podniósł nas z naszego miejsca snu?”¹⁶ (Pojeśliśmy, że) to jest to, co obiecał Miłosierny i że Wysłannicy mówili prawdę!”

53. To tylko jeden jedyny podmuch i oto wszyscy zostaną (wskrzeszeni i) ustawieni przed Nami (na sąd).

54. Owego Dnia żadna dusza nie dozna najmniejszej niesprawiedliwości i będzie wam odplacone tylko za to, co zwykliście czynić.

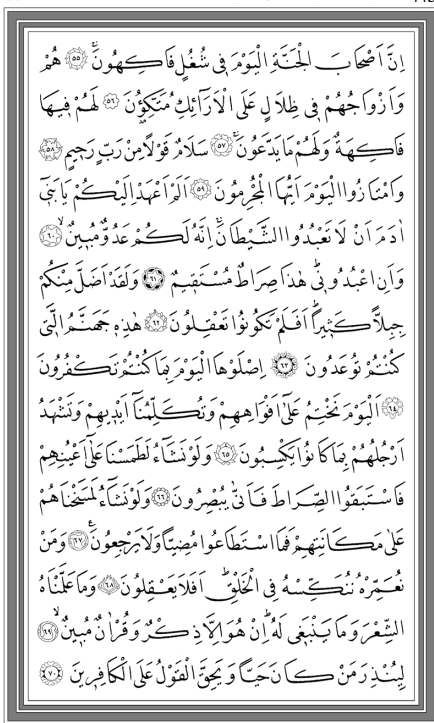
13. Wielu egzegetów wносиło, że to, co kryje się za wyrażeniem „statek obładowany” w wersecie 41, to Arka Noego. Choć to znaczenie może być włączone w ten werset, gdy jest on rozważany z tym werselem (42) i podobnymi, jak np. 40:80 i 43:12, to wnioskujemy, że wzmiankowane są statki, jako środek transportu na morzu, a inne środki i zwierzęta, jako środki transportu zarówno na morzu, jak i na ziemi.

14. Termin ów to zarówno schyłek życia przeznaczony każdej osobie przez Boga, jak i zwłoka darowana ludziom występny, by mogli porzucić błędną drogę i przyjąć właściwe przewodnictwo.

15. Niniejszy werset zwraca naszą uwagę na fakt, że niewierni, a szczególnie ci, którzy są pośród nich zamożni, zazwyczaj angażują się w spory na tematy świeckie, nie dbając zupełnie o napomnienia pochodzące od Boga. Przyczynia się to do wielu nieszczęść, takich jak wojny i napięcia społeczne, które dotyka-

ją ich bezpośrednio na tym świecie, a Godzina Ostatnia zastanie ich również przy takich sporach.

16. To stwierdzenie wyjawia dwa fakty, dotyczące życia grobowego. Jeden z nich polega na tym, że w porównaniu ze strachem Zmartwychwstania i Miejsca Najwyższego Zgromadzenia, a także kary Piekła, cierpienia odczuwane w grobie będą jakby snem, zakłócanym przez koszmary. Werset ten wyjawia również fakt, o którym powiedział Czwarty Kalif Ali – niech Bóg będzie z niego zadowolony – że życie doczesne jest snem, a ludzie budzą się, gdy umierają. Dlatego z perspektywy prawd wiary i prawd dotyczących stworzenia i życia, życie doczesne jest jak sen. Kiedy ludzie umierają, ich widzenie i postrzeganie stają się ostrzejsze (50:22). W porównaniu z życiem wiecznym życie w grobie jest jak gdyby widzeniem sennym. Wszystkie prawdy objawiają się w całej swej jasności na Tamtym Świecie.

55. Zaprawdę, oto tego Dnia towarzysze Raju będą zajęci szczęśliwymi zajęciami, radując się błogosławieństwami (którymi obdaruje ich szczerze Bóg ze Swojej łaski w zamian za dobre uczynki).

56. Oni i ich małżonki będą spoczywać w miłym cieniu (bezpieczni od jakiegokolwiek przykrej pogody), na tronach.

57. Będą tam mieć owoce (swych dobrych uczynków z tego świata) i wszystko, czegokolwiek zażądają¹⁷.

58. „Pokój” to słowo (powitania i bezpieczeństwa od wszelkich problemów) od Pana Współczującego (swoim wierzącym sługom).

59. „A wy, ludzie niewierzący i występni! Bądźcie tego Dnia oddzieleni!

60. Czyż Ja nie zawarłem z wami przymierza, o Dzieci Adama, że nie będziecie oddawać czci Szatanowi? Zaiste, on jest dla was wrogiem oczywistym.

61. I że będziecie czcić wyłącznie Mnie. To jest prosta ścieżka (dla was do podążania nią).

62. Zaprawdę, on sprowadził ku zbłądzeniu mnóstwo z was. Czyż nie będziecie rozumować i nie rozważycie (tego)?

63. Oto Piekło, którym wam (stałe) grożono¹⁸.

64. Wejdźcie do niego dzisiaj i palcie się, gdyż uparcie obstawaliście przy niewierze”.

65. Tego Dnia umieścimy pieczęć na ich ustach, a ich ręce będą mówić do Nas, a ich stopy będą dawać świadectwo o tym, co zarobili (na tym świecie)¹⁹.

66. Gdybyśmy tak zechcieli, to wymazałibyśmy ich oczy, i oni pognaliby wokół w poszukiwaniu właściwej ścieżki. Jakżeż tedy zdołają dostrzec swą drogę?²⁰

67. Gdybyśmy tak zechcieli, to mogliśmy pozmienić ich w ich miejscach (nieruchomo, tam gdzie przebywają), by nie mogli pójść naprzód ani zawrócić.

68. Komu dajemy długie życie, tego możemy również odwrócić w jego naturze (tak, że wróci do słabości po tym, jak był silny, do niewiedzy po tym, jak miał wiedzę, do zapomnienia po tym, jak miał pamięć). Czyż nie będą rozumować i nie rozważą (tego)?

69. My nie uczyliśmy go (Wysłannika) poezji, poza tym to nie jest dla niego odpowiednie²¹. Lecz to jest Napomnienie (nauka i upomnienie), Koran recytowany i przekazywany (od Boga), jasny w sobie i w sposób jasny ukazujący prawdę.

70. Ażeby Wysłannik mógł przy jego pomocy ostrzegać tych, którzy są (prawdziwie) żywi i (potrafią rozumować, widzieć i słyszeć prawdę), i by słowo (Boskiego sądu, po dowodach i napomnieniu) wypełniło się przeciwko nie wiernym.

17. Oryginalne stwierdzenie *radując się błogosławieństwami (którymi obdaruje ich szczerze Bóg ze Swojej łaski w zamian za dobre uczynki)* w wersecie 55 powyżej, to *fakihun*, znaczące dosłownie: „radowanie się owocami”. Podobne znaczenie nadawane jest w tym werse, gdzie wspomniane jest słowo *fakiha* (literalnie – owoc). To wskazuje na jeden z cudownych aspektów stylu koranicznego. Werset 54 mówi o ludziach, którzy otrzymają odpłatę za to, co czynili w życiu doczesnym. Jak wiadomo, owoc wskazuje na ostateczny efekt życia drzewa albo – metaforycznie – rezultat jakiegoś wysiłku. Tak więc wersety 55 i 57 oznaczają, że czyny człowieka w życiu doczesnym siane są na polu Tamtego Świata, jak nasiona. Każde dobre nasionko wyrośnie na drzewo, dające wiele owoców, zgodnie z łaską Boga, wedle swej wartości, w zależności od poziomu prawości, sprawiedliwości, różniących się od osoby do osoby, i szczerości, z jaką jej dobre uczynki były wykonywane. Owymi „owocami” będą błogosławieństwa Raju. Jednakże, z czystej łaskawości, Bóg daruje ludziom daleko więcej, niż na to zasługują, będą więc mieć, czego tylko zapragną i o co poproszą.

18. Koran stale grozi nam Piekłem i ostrzega przed nim. Bóg ostrzegł po raz pierwszy, gdy Szatan odmówił pokłonu przed Adamem i uzyskał pozwolenie na kuszenie ludzi aż do Dnia Sądu: *Zaiste, ty nie będziesz miał żadnej władzy nad Moimi sługami, za wyjątkiem tych, którzy buntując się (przeciwko Mnie, tak jak ty) pójdą za tobą. I dla wszyst-*

kich takich (buntowników) obiecanych miejscem jest piekło (15:42-44).

Koran często to powtarza. To nie tylko Księga prawa, modlitw, mądrości, kultu i służby Bogu, lecz także inwokacji, rozkazów i refleksji, dobrych wieści i ostrzeżeń. To święta Księga zawierająca księgi dotyczące wszystkich naszych potrzeb duchowych; niebiańska księga, obejmująca wiele książeczek, z których święci ludzie, przepełnieni prawdą, czyści i rozróżniający prawdę uczeni, a także ci, którzy są obznajomieni z wiedzą o Bogu, czerpali drogowskazy dla własnych ścieżek. Wszystkie te nauki wymagają powtórzeń i dlatego je powtarza. W większości jednak przypadków owe powtórzenia są po prostu wyjaśnieniem prawdy z różnych perspektyw i w różnych stylach, zgodnie z różnymi warunkami, czasami, przypadkami i odbiorcami. Koran nazywa ów styl *tasrif*.

19. Niniejszy werset ma dwa znaczenia albo dwa aspekty swojego znaczenia. Jeden z nich jest taki, że Tamten Świat będzie miejscem, w którym wszystko okaże się żywe (29:64; 25:12, przyp. 4), a części ludzkiego ciała zaświadczą za ludźmi bądź przeciwko nim. Zresztą, uczynki i przekonania człowieka odbijają się na jego ciełe i ludzie o szczególnej intuicji i bystrości mogą je wychwycić nawet na tym świecie.

20. Werset ten oznacza, że Bóg wyposażył ludzi w zdolność i organy niezbędne do dostrzeżenia prawdy. Lecz ludzie niewierzący utracili ową zdolność i pozbawili owe orga-

ny użyteczności. Dlatego są jak ślepcy i nie potrafią odnaleźć słusznej drogi.

21. Poza koranicznym osądem poetów (i poezji) w 26:224-227 oraz odpowiednimi wyjaśnieniami w przyp. 42 i 43, możemy tutaj dodać, dlaczego poezja nie jest stosowna dla Wysłannika Bożego, pokój z nim:

Mądry Koran obejmuje nieskończoną liczbę wspaniałych prawd i jest wolny od wymysłów, jakie zawiera nieraz poezja. Koran w swojej elokwencji nie mieści się w ścisłym wierszu, gdyż w swym doskonałym ładu i uporządkowaniu wyjaśnia Księgę piękności wszechświata i ładu. Jego wolność od ograniczeń (poetyckich) pozwala na to, by każdy werset łączył się z innymi w niezwykle szerokim kontekście.

W ten sposób istnieje tysiące Koranów w obrębie tego jednego Koranu, a każdy został przyjęty przez inną ścieżkę bądź szkołę islamu. Na przykład *sura al-Ichlas* zawiera skarbiec wiedzy o Boskiej Jedności odsłaniany przez 36 sposobów jej czytania (zob. 112, przyp. 4). Można to porównać do drogi,

którą każda gwiazda, pozornie przypadkiem, rozciąga do każdej innej gwiazdy w otaczającym obszarze. Mówiąc jaśniej, wersety te są ze sobą połączone w ten sam sposób, w jaki wszystkie komórki i organy ciała łączą się ze sobą. Taka sieć wskazuje na ukryty związek pomiędzy wszystkimi stworzeniami. Taki sam związek znajdujemy pomiędzy wersetami koranicznymi. Dlatego ludzki system poezji nie może tego wszystkiego odwzorować i objąć. Rozważmy doskonały ład w nieładzie i nauczmy się czegoś. Pojmijmy jedno znaczenie wersetu: *My nie uczyliśmy go (Wysłannika) poezji, poza tym to nie jest dla niego odpowiednie.*

Rozumiemy też z tej frazy, że poezja usiłuje ozdabiać fakty nic nieznaczące i bezbarwne wspaniałymi obrazami i wymysłami, aby dodać im atrakcyjności. Koraniczne prawdy są jednak tak wielkie i wzniosłe, wspaniałe, że nawet największe i najbardziej olśniewające obrazy poetyckie zdają się nudne i nieznaczące (*The Words*, „the 13th Word”, 156-157).

71. Czyż oni nie widzą i nie zastanawiają się, jak (jako Znaki Naszego Panowania) z tego, co Nasze Ręku stworzyły i ukształtowały, stworzyliśmy dla nich trzody i oni są ich właścicielami?

72. My im je podporządkowaliśmy, tak że pośród nich (znajdują) swe wierzchowce i z nich otrzymują pożywienie.

73. I mają z nich wiele innych korzyści i (różne) napoje. Czyż nie będą wdzięczni?

74. Lecz oni wzięli sobie bóstwa, ażeby oddawać im cześć poza Bogiem (oczekując), że mogą otrzymać (od nich) pomoc.

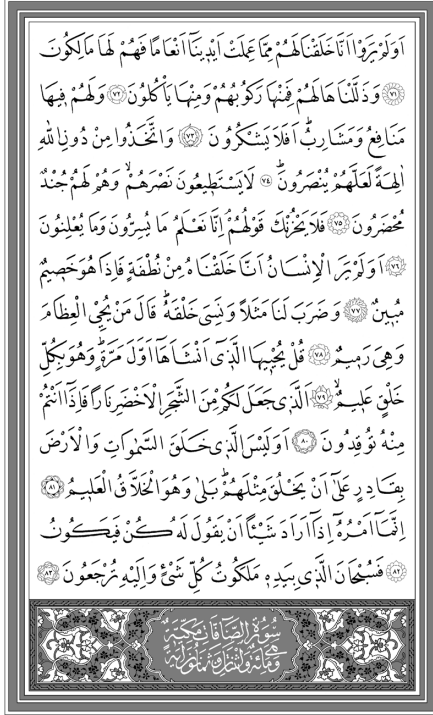
75. One (fałszywe bóstwa) nie są im w stanie pomóc; to raczej oni (ci, którzy oddają im cześć) są dla nich (fałszywych bóstw) zastępem (wspierającym i wszyscy zostaną poddani karze w Dniu Sądu)²².

76. Niechaj zatem nie zasmucają cię ich (oszczercze) słowa (przeciwko Bogu i tobie). Zaprawdę, My wiemy, co oni ukrywają (ze słów i czynów), a co ujawniają.

77. Czyż człowiek nie widział i nie rozważał tego, że My stworzyliśmy go z (tak drobnego początku - z) kropli płynu (nasienia)? A mimo to on staje się otwartym, zażartym przeciwnikiem (spierającym się wbrew prawdzie).

78. I on wymyśla dla Nas przykład, zapominając o swoim początku i stworzeniu, i mówi: „Któż ożywi te kości, gdy zmurszeją i zamienią się w pył?”

79. Powiedz: „Da im życie Ten, który je stworzył po raz pierwszy. On ma pełną wiedzę o każdym (kształcie i możliwości w) stworzeniu (i o wszystkim, co stworzył, on zna każdy szczegół, w każdym wymiarze czasu i przestrzeni)²³.

80. Ten, który uczynił dla was ogień z zielonego drzewa, i oto nim zapalacie²⁴.

81. Czyż Ten, który stworzył niebiosa i ziemię, nie jest w stanie stworzyć (ze zmurszałych kości) podobnych do nich (których kości zgniły pod ziemią)?²⁵ Ależ owszem! On jest Najwyższym Stwórcą, Wszechwiedzącym.

82. Zaprawdę, kiedy On zechce, by jakaś rzecz się stała, Jego rozkaz zawiera się w tym, że tylko mówi do niej „Bądź!” i (w tej samej chwili) ona jest.

83. Niech zatem będzie pochwalony Ten, w którego Ręce jest całkowite panowanie nad wszystkimi rzeczami²⁶ i do którego zostanieie sprowadzeni.

22. Politeiści biorą sobie wiele bóstw, mając nadzieję, że ci rzekomi bogowie mogą im pomóc w ich sprawach doczesnych. Pośród nich są idole, diabły, pewne niewidzialne siły, takie jak „dobre” i „złe” duchy, anioły, potężni bądź święci mężowie i niewiasty oraz Prorocy itp. Jednakże tacy ludzie nie zastanawiają się nad tym, że to oni sami wynoszą te istoty do pozycji bóstw. Oni i ich bóstwa wyrzeźbione z drewna, wykute z kamienia, diabły i okrutni tyrani oraz „potężni” ludzie, zbuntowani przeciwko Bogu, zostaną sprowadzeni w Dniu Ostatnim przed Sądem Bożym w celu ukarania.

23. Bóg zna nieskończone sposoby stwarzania, może zatem stwarzać i odtwarzać w taki sposób, jaki zechce. Poza tym On ma pełną wiedzę o wszystkim, co stworzył. Nigdy nie zapomina niczego. Czyż zatem Ten, który stworzył z niczego za pierwszym razem, nie może stworzyć tego po raz wtóry?

24. Niniejszy werset ma znaczenie niezwykle subtelne. Wyjaśnia, jak Bóg może dać życie zgnilej kości i sugeruje, że Bóg wytwarza rzeczy nieoczekiwane z ich przeciwieństw. Wedle klasycznych komentarzy, zielone drzewo – świeże drzewo, w którym wciąż jest woda – to drzewa March i Afar, które rosną na Pustyni Arabskiej i z których ludzie rozniecają ogień. Werset ten, zgodnie z opinią niektórych komentatorów współczesnych, nawiązuje też do ropy naftowej. Jak wiadomo, ropa naftowa pochodzi ze zgniłych roślin, które były kiedyś zielone i świeże. W przeszłości ludność takich krajów, jak Azerbejdżan, wykorzystywała ropę, nie mając pojęcia, co to jest. Faktem jest również to, że obszar Arabii Saudyjskiej, który teraz jest bogaty w ropę, był kiedyś zielonym ogrodem. Mówiąc krótko, Bóg stwarza, jeśli zechce, rzeczy z ich przeciwieństw.

25. Bóg stwarza każdą istotę ludzką z tak prostej materii, jak kropla nasienia. Stwa-

rza również wiele rzeczy niemal z niczego. I to On stworzył niebiosy i ziemię, a stworzenie ich było czymś większym niż stworzenie ludzi (40:57). Bóg może więc stwarzać ponownie ludzi z ich zgniłych kości. Wysłannik Boży, pokój z nim, powiedział, że zasadnicza materia ludzkiego ciała nie gnije. Bóg odtworzył ludzką istotę z tejże materii.

26. Oryginalne słowo, określające „całkowite panowanie nad wszystkimi rzeczami”, to *malakūt*. Tak, jak prawdziwe istnienie i pochodzenie słowa jest zawarte w jego niewidzialnym znaczeniu, a słowo złożone z liter służy jedynie do jego przedstawiania, tak samo istnienie rzeczy i zdarzeń we wszechświecie zawarte jest w ich zasadzie niematerialnej, która jest czysta i nieograniczona materią. Byt zasadniczy zawiera poziomy manifestacji. Jeden spośród tych wymiarów niematerialnych, gdzie ma miejsce manifestowanie się pewnego poziomu, nazywany jest Królestwem Czystego Panowania (*Malakūt*). Bóg działa w świecie materialnym i widzialnym spoza zasłony przyczynowości (wyjaśnienie, zob. 18:22, przyp. 13), w Królestwie Czystego Panowania działa natomiast bez żadnych zasłon. Przeto wypowiedzenie przez Niego rozkazu w tymże Królestwie jest tożsame ze stwarzaniem, które jest natychmiastowe. Ów akt stworzenia ma miejsce bądź jest przenoszony do świata materialnego stopniowo. Jednakże w świecie materialnym jest to odczuwane tak, jakby działało się w jednej chwili.

Ażeby pojąć Boskie stwarzanie i czynienie czegoś poprzez pojedynczy rozkaz, możemy wziąć pod uwagę system operacyjny komputerów i pisanie „werbalne” za pomocą tychże. Ów system składa się z poleceń, a słowa, „tworzone” naciskiem na klawisze, pojawiają się na ekranie. Podobnie akt stworzenia Boga składa się z poleceń bądź – innymi słowy – Boska Mowa działa jak Moc, a Moc działa poprzez Mowę. (Bóg wie najlepiej).

SURA 37

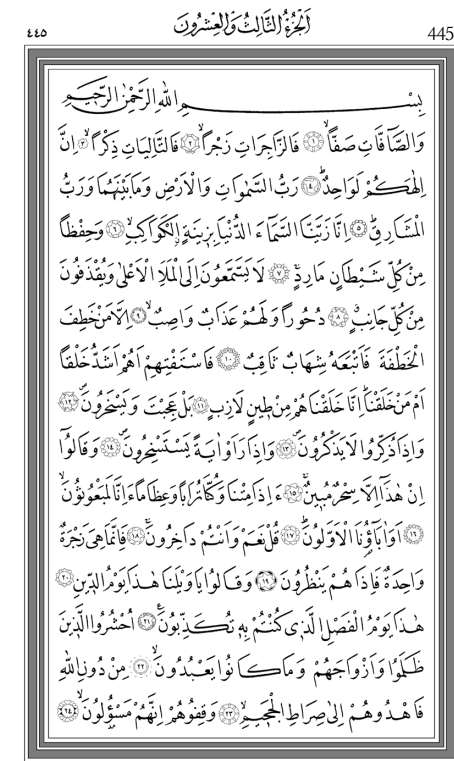
AS-SAFFAT (SZEREGI)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się ze 182 wersetów, została objawiona w ostatniej części okresu środkowo-mekkańskiego, kiedy to Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i jego Towarzysze byli ciężko prześladowani. Zawdzięcza swą nazwę pierwszemu wersetowi. Rozpoczyna się od wspomnienia aniołów odpowiedzialnych za pewne powinności; wspomina też dziny, odrzucając twierdzenie pogan, jakoby były one córkami Boga. Następnie sura kładzie nacisk na życie pozagrobowe i Sąd Ostateczny. Wreszcie wzmiankuje się w niej niektóre epizody z życia wysłanników, wiernym zaś obiecane zostaje zwycięstwo.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na tych (aniołów), którzy ustawiają się w szeregach,
2. (Którzy) odpędzają, czyniąc odpór;
3. (I tych, którzy) recytują Napomnienie (objawione przez Boga)¹.
4. Zaiste, wasz Pan jest Jeden.
5. Pan Niebios i Ziemi, i wszystkiego, co jest pomiędzy nimi, i Pan wszystkich wschodów².
6. Zaprawdę, My ozdobiliśmy najniższe niebo (nad ziemią) ozdobą – gwiazdami,
7. Także dla ochrony przed wszelkim diabłem, uparcie trwającym w hardym buncie.
8. Oni nie mogą posłyszeć niczego z Wysokiego Zgromadzenia (niebiańskich

aniołów) – i (kiedy usiłują posłyszeć), stają się celem pocisków (rażących) ze wszystkich stron;

9. Są odtrącani i czeka ich wieczna kara –
10. Wyjąwszy tego, który pochwyłci coś ukradkiem i jest ścigany (i niszczone) przez przesywającą, płomienią gwiazdę³.
11. Zapytaj ich (politeistów) przeto: „Czyż mocniejsi w budowie ciała są oni, czy też tamci, których stworzyliśmy (niebiosia i anioły w nich). Zaiste, My ich stworzyliśmy z lepkiej gliny.
12. Ty uznasz wszystkie dzieła Boga za cudowne, a ich zaprzeczenie – za dziwne, lecz oni wciąż się wyśmiewają (z Bożego Przesłania i Jego Wysłannika).

13. A kiedy im się przypomina (o Bożych Prawdach i napomina Jego Objawieniem), nie zwracają (na to) uwagi.
 14. A kiedy widzą nadzwyczajny dowód (prawdy, cud), wyśmiewają się z niego (i nawołują innych, by czynili to samo).
 15. I mówią: „To oczywiście tylko czary.
 16. Co? Kiedy pomrzemy i staniemy się pyłem i kośćmi, czyż wtedy zostaniemy wskrzeszeni z martwych?
 17. A także (wskrzeszeni zostaną) nasi dawni praojcowie?”
 18. Powiedz: „Zaprawdę, tak. I będziecie najbardziej upokorzeni”.
 19. Będzie tylko jeden straszliwy krzyk i oto oni będą się (łękliwie) wpatrywać,
 20. I mówić: „Biała nam! Oto Dzień Sądu!”

21. (I będzie powiedziane:) „Oto Dzień Sądu i Rozróżnienia (pomiędzy prawdą a kłamstwem, pomiędzy prawym a grzesznikiem – Dzień), któremu zaprzeczaliście”.
 22. (Bóg rozkaże aniołom:) „Zgromadźcie wszystkich razem, tych, którzy popełniali największą niesprawiedliwość (uparcie przypisując Bogu współtowarzyszy) i ich (diabelskich) kamratów, a także wszystko to, co czcili (spośród idoli, posążków i buntowników spomiędzy ludzi i dżinów)
 23. Poza Bogiem, i poprowadźcie ich na szlak Ognia Pałącego!
 24. I zatrzymajcie ich tam, gdyż muszą zostać wypytani (o ich czyny z tego świata).

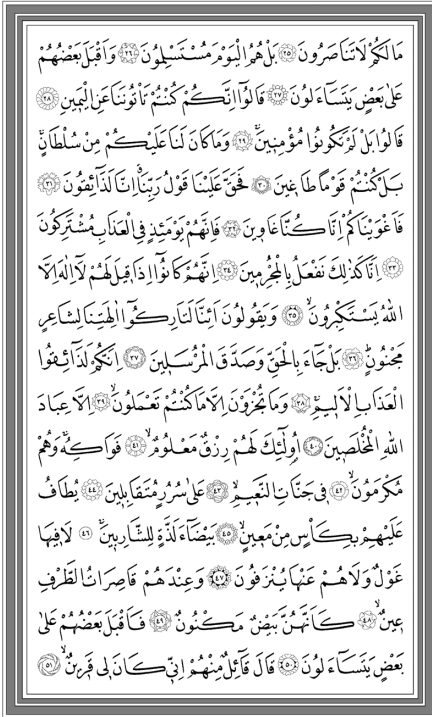
1. Najpowszechniej akceptowana opinia dotycząca aniołów wspomnianych w tych wersetach jest taka, że są aniołami towarzyszącymi Archaniołowi Gabrielowi, którego zadaniem było stopniowo przynosić Wysłannikowi Koran. Owe anioły układały się w szeregach wzdłuż drogi, podczas gdy Gabriel, pókój z nim, niósł Wysłannikowi Objawienie. W tym czasie niektóre z nich przepędzały diabły, usiłujące pochwyć jego część. Niektórzy w tym samym celu stali wokół Wysłannika. Pomiędzy nimi byli pomocnicy Gabriela, przekazujący Objawienie Wysłannikowi (72:28). Wiele Objawień nie zostało włączonych do Koranu, gdyż przyszły po to, by go wyjaśniać, i w związku z tym stanowią podstawę Sunny. Inni aniołowie wychwalają Boga w szeregach i recytują Objawienie lub fragmenty Koranu, czasem Wysłannikowi, a czasem wokół niego. (Wersety o podobnym

znaczeniu, zob.: 2:97; 26:194; 80:16; 72:28; 37:166.)

2. Werset ten podkreśla fakt, że to Bóg dzierży absolutną władzę nad całym wszechświatem. Mówiąc o *wschodach*, wskazuje na sferyczny kształt planet i ich obroty. Liczba mnoga „wschody” implikuje wiele wymiarów: każdy punkt na ziemi jest wschodem dla punktu na zachód od niego, zatem pojęcie „wschodu” jest różne w każdym punkcie na ziemi, tworząc grupę *wschodów*. Poza tym, na jednej hemisferze słońce wschodzi w 180 punktach, tzn. słońce wschodzi w jednym miejscu tylko dwa dni w roku, co czyni 360 punktów na ziemi. Zatem, niniejszy werset wskazuje także na południki oraz na wymiary nieskończone, na względność przestrzeni, na sferyczny kształt planet oraz na obroty ziemi.

3. Szczególnie w epoce przedislamskiej jasnowidzenie i przepowiadanie przyszłości było pośród Arabów szeroko rozpowszechnione, tak jak to ma miejsce dzisiaj na całym świecie. Diabły usiłowały wspiąć się do niebios i podsłuchać rozmów anielskich o Boskich prawdach i pewnych zdarzeniach w przyszłości. Jeśli udało im się coś usłyszeć, to zanosili to do jasnowidzów i wróżbitów, z którymi utrzymywali kontakty. Dodawali jednak do tego wiele rzeczy nieprawdziwych.

Czynili te same próby, gdy Wysłannik Boży zaczął otrzymywać Objawienia. Bóg jednak nie zezwolił im na takie postępowanie, i kiedy tylko któryś z nich posłyszał coś od aniołów, to był niezwłocznie niszczoney pociskiem. Diabły nigdy nie zrezygnują ze swoich prób wspięcia się do niebios, lecz każda ich próba jest udaremniwana, a w razie usłyszenia czegoś, są unicestwiani. (Podobne wersety i wyjaśnienia, zob. 15:16-18, przyp. 5; 26:212; 67:5, przyp. 4; 72:9.)

25. Lecz cóż jest z wami, że nie pomagacie sobie wzajemnie (by uniknąć kary)?”

26. Zamiast tego, owego Dnia oni będą całkowicie poddani (bez najmniejszej oznaki arogancji).

27. I będą zwracać się do siebie wzajemnie, wymieniając pomiędzy sobą słowa (obwinienia).

28. Oni (ci którzy byli prowadzeni) powiedzą (do przewodników): „To wy przychodziliście do nas i okazywaliście sympatię (udając, że dobrze nam życzyacie i twierdząc, że kłamstwo jest prawdą)”.

29. Oni (przewodnicy) powiedzą: „Nie! To raczej wy sami nie byliście wierny-

mi (i nie okazywaliście żadnej skłonności ani intencji do wiary).

30. A my nie mieliśmy nad wami żadnej władzy (by was zmuszać do niewiary). Lecz wy sami byliście ludem buntowniczym.

31. Dlatego słowo naszego Pana (co do kary) sprawdziło się przeciwko nam. Niechybnie (sprawiedliwie) go skosztujemy.

32. Przeto (choć nie mieliśmy mocy przymuszania) poprowadziliśmy was ku zbłądzeniu, gdyż, zaprawdę, sami zbłądziliście”.

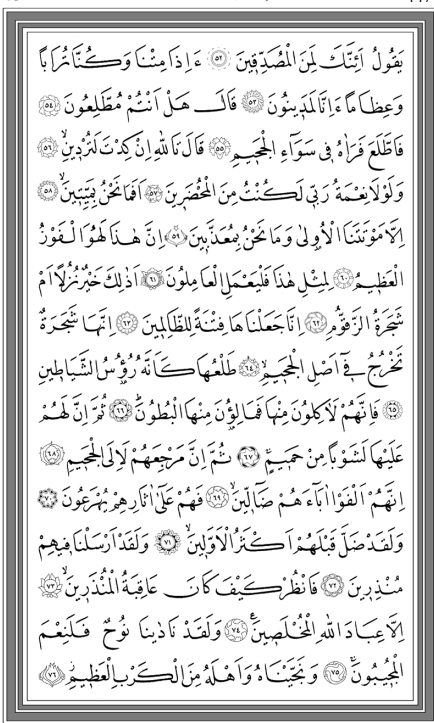
33. Owego Dnia zatem oni będą towarzyszyć sobie w karze (i jej cierpieniach).

34. Tak postępujemy z niewiernymi i występnyimi.

35. Wówczas bowiem, gdy im mówiono, że nie ma bóstwa poza Bogiem, oni wzrastali w pysze i odrzucili to.

36. I mówili: „Czyż mamy porzucić naszych bogów ze względu na jakiegoś obłąkanego poetę?”

37. Nie! On przyniósł (wam) prawdę i potwierdza tych (wysłanników), którzy byli posłani (przed nim).
38. Wy z pewnością skosztujecie kary bolesnej (z powodu waszego nastawienia i uczynków)
39. I otrzymacie odpłatę wyłącznie za to, co czyniliście.
40. Inaczej jednak będzie ze sługami Boga, szczerze wierzącymi i praktykującymi Religię.
41. Dla nich jest przygotowane (w Raju) szczególne zaopatrzenie:
42. Owoce (jako nagroda za życie na tym świecie); i doznają wielkich zaszczytów
43. W Ogrodach dobrodziejstw i błogosławieństw,
44. Zasiadając na tronach, twarzami ku sobie,
45. Pomiędzy nimi będzie krążył puchar z napojem z czystego, tryskającego źródła;
46. Jasny i rozkoszny dla tych, którzy go piją;
47. Niepowodujący szkody; i oni nie doznają od niego oszołomienia.
48. A z nimi będą czyste małżonki, o skromnym spojrzeniu (o wzroku skierowanym jedynie na nich), o pięknych oczach;
49. (Wolne od wszelkiej brzydoty i) nie tknięte, jak gdyby były ukrytymi perłami.
50. Będą zwracać się do siebie, rozmawiając przyjaźnie.
51. Jeden z nich powie tak: „Miałem bliższego towarzysza,

52. Który zwyczaj mnie pytać: ‘Czyż jesteś rzeczywiście jednym z tych, którzy potwierdzają prawdę (tego, co naucza nas Wysłannik o Sądzie Ostatnim)?’

53. Kiedy pomrzemy i staniemy się pyłem i kośćmi, czyż rzeczywiście zostaniemy (wskrzeszeni i) postawieni przed Sądem?”

54. On (mówiący) powie: „Czy chcielibyście spojrzeć (do Piekła, by go zobaczyć)?”

55. On spojrzy w dół i zobaczy go w samym środku Ognia Pałacego.

56. On powie: „Na Boga, niemal spowodowałeś moją zgubę;

57. Gdyby nie łaska mojego Pana, byłbym z pewnością pośród skazanych (na karę Ognia)”.

58. (Następnie, zwracając się do swoich towarzyszy, powie:) „Czy nie doświadczymy już więcej śmierci?”

59. Poza wcześniejszą śmiercią? (której doświadczylimy opuszczając świat), i nie zostaniemy ukarani.

60. Oto z pewnością triumf najwspanialszy”.

61. Niech zatem dla czegoś podobnego pracują pracujący.

62. Czy to jest lepsze, jako przywitanie, czy też drzewo Zakkum?

63. My uczyniliśmy je (to drzewo) narzędziem próby⁴ i kary dla występnych (którzy przydają Bogu współtowarzyszy).

64. To drzewo rosnące w sercu Ognia Pałacego.

65. Jego owoce są jak głowy szatanów⁵.

66. Oni, zaiste, będą z tego jedli i będą napełniać sobie tym brzuchy.

67. Potem otrzymają wrzącą wodę (mieszającą się w ich ciałach z Zakkum).

68. W końcu muszą wrócić do Ognia Pałacego⁶.

69. Oto oni znaleźli swoich prajców na błędnej ścieżce.

70. A jednak, spieszą w ich ślady.

71. Zaiste, zbłądziła większość z tych, którzy żyli przed nimi.

72. Choć posłaliśmy pomiędzy nich ostrzegających (z naszym przewodnictwem).

73. Zobacz, jaki był koniec tych, którzy byli ostrzegani (lecz nie zwracali na to uwagi).

74. Wyjawszy sługi Boże, szczerze wierzących i praktykujących religię.

75. I Noe (który był jednym spośród takich sług i ostrzegających) wzywał Nas (ku pomocy)⁷, i jakże wspianali jesteśmy w odpowiedzi (na modlitwę)!

76. Ocaliliśmy jego i jego rodzinę (prawdziwych jego stronników pomiędzy nimi) od wielkiego strapienia.

4. O drzewie *Zakkum* i o tym, że jest środkiem doświadczania ludzi, zob. 17:60, przyp. 27.

5. Piękne istoty zazwyczaj porównujemy do aniołów, tak jak kobiety, które zobaczyły Proroka Józefa, pokój z nim, przyrównały go do zacnego anioła (12:31). A istoty brzydkie porównujemy do diabłów. Może być jednak wiele innych podobieństw pomiędzy owocem drzewa *Zakkum*, a głowami diabłów. Drzewo to, na przykład, będzie wzrastać od nasion rozsiewanych przez złe uczynki popełniane przez ludzi w Piekło, uczynków prowokowanych przez Szatana (5:90). Koran wspomina uczynki takie jak konsumpcja środków oszalańcujących, hazard, składanie ofiar idiom albo w miejscu poświęconym na ofiary dla kogoś innego, niż Bóg. To także wróżenie politeistów ze strzelania strzał i na inne sposoby (wyciąganie losów bądź rzucanie kości). To naturalne, że takie uczynki urosną do drzew szatańskich i wydadzą owoce przypominające głowy diabła.

6. Po posiłku potrzebujemy wody. Ludzie Piekieł będą spożywać owoce drzewa *Zakkum* i wychodzić z Ognia Palącego do innego obszaru Piekieł, ażeby tam gasić pragnienie. Do picia jednak dostaną wrzącą wodę wymieszaną z owocami *Zakkum*, i ten napój rozsadzi ich wnętrzości (47:15). Potem, będą musieć powrócić do Płomieni będących ich

mieszkaniami, i ich kara będzie się odbywać dalej w taki sposób.

Koraniczne opisy Raju i Piekła nie można traktować jako metafory. Raj ze wszystkimi swoimi błogosławieństwami, a Piekło z całą surowością swojej kary będą efektem ludzkich przekonań i uczynków w życiu doczesnym. Ludzie więc będą w nich żyć zarówno duszą, jaźnią jak i ciałami: dusze ludzi Raju będą doskonale oczyszczone, a ich ciała będą przypominać te z życia doczesnego, ale w sposób odpowiedni do Tamtego Świata.

Można zapytać: Co wspólnego z Rajem i wiecznością ma jaźń człowieka i jego ułomne, zmienne, niestabilne oraz targane bólem ciało? Wystarczą przecież wzniosłe przyjemności duszy. Zmartwychwstanie ciał ma nastąpić dla cielesnych przyjemności? Odpowiedź jest następująca:

Gleba, pomimo swojej ciemności i gęstości w porównaniu z wodą, powietrzem i światłem, stanowi źródło i środek wszystkich dzieł Boskiej sztuki. Jest zatem w pewien sposób wyższa od tamtych. Ludzka jaźń (albo cielesny duch), pomimo swojej gęstości jest wszechstronna, a jeśli jest oczyszczona, to może osiągnąć pewien rodzaj wyższości nad innymi zmysłami i zdolnościami. Podobnie, ciało jest najbardziej wszechstronnym i różnorodnym zwierciadłem, w którym odbijają się manifestacje Bożych Imion, i zosta-

ło wyposażone w narzędzia mierzenia i ważenia zawartości wszystkich Boskich skarbów. Na przykład, gdyby zmysł smaku języka nie stanowił źródła wszystkich rodzajów potraw i napitków, to nie moglibyśmy ich ani doświadczać, ani rozpoznawać ani mierzyć. Poza tym, ciało zawiera również narzędzia potrzebne do doświadczania i rozpoznawania większości manifestacji Imion Bożych, oraz zdolności doświadczania większości różnorodnych przyjemności.

Twórca wszechświata pragnie ukazać wszystkie skarby Swojego Miłosierdzia i wszystkie manifestacje Swoich Imion, a także umożliwić nam doświadczanie wszelkich Jego łask. Biorąc to pod uwagę, skoro świat wiecznego szczęścia jest

wielkim basenem, do którego spływa potok tego życia, skoro stanowi obszerną wystawę tego, co produkuje warsztat tkacki wszechświata, skoro jest wiecznotrwałym składem ziarna wydawanego przez pole tego świata (materialnego), to będzie w pewnym stopniu przypominał ten świat i to życie. Wszechmądry Twórca, Współczujący i Sprawiedliwy, da każdemu organowi ciała przyjemności jemu odpowiednie, jako zapłatę za jego służbę, wykonywanie powinności i oddawanie czci. Myśleć przeciwnie byłoby sprzeczne z Jego Mądrością, Sprawiedliwością i Współczuciem". (The Words, „the 28th Word”, 515-516.)

7. Modlitwa Noego, zob. 54:10; 71:26.

77. I sprawiliśmy, że jego potomstwo przetrwało (na ziemi).

78. I pozostawiliśmy dla niego pośród potomnych (aż do końca czasu to pozdrowienie i wspomnienie o nim i jego posłannictwie):

79. „Pokój Noemu pomiędzy wszystkimi istotami”⁸.

80. W taki sposób nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jakby widzieli Boga.

81. On był z pewnością spośród Naszych prawdziwie wierzących sług.

82. A co do innych (którzy byli mu przeciwni), to My spowodowaliśmy, że się potopili.

83. Zaprawdę, Abraham był tym, który szedł tą samą drogą, co on.

84. On zwrócił się ku swemu Panu z sercem czystym i zdrowym (wolnym nawet od śladów nieszczerości wiary).

85. (Wspomnij), kiedy powiedział do swego ojca i swego ludu: „Czym jest to, co czcicie?”

86. Czyż podążacie za wymysłami, czcząc bóstwa poza Bogiem?

87. Tak więc, co sądzicie o Panu światów (że macie odwagę czynić coś takiego)?”

88. Potem (zaproszony do uczestniczenia w ceremoniach religijnych ludu w dzień świąteczny) rzucił spojrzenie na gwiazdy

89. I powiedział: „Zaiste, jestem chory”⁹.

90. Oni przeto odwrócili się od niego i odeszli.

91. Wówczas on podszedł do ich bóstw i rzekł: „Nie będziecie spożywać (z ofiar postawionych przed wami)?”

92. Cóż jest z wami, że nie mówicie?”

93. Następnie rzucił się na nich, uderzając ich (z całej siły) swą prawicą.

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ الْبَارِقِينَ ﴿١٠٠﴾ وَرَكَّعْنَا عَلَيْهِمْ فِي الْأَخْرَبِ ﴿١٠١﴾
 وَسَلَّمْنَا عَلَى نُوحٍ فِي الْمَقَابِلِ ﴿١٠٢﴾ إِنْ كُنَّا لَنَجْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٣﴾
 إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ ثُمَّ آخَرْنَا الْأَنْجَرِينَ ﴿١٠٥﴾ وَإِنْ مِنْ
 شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿١٠٦﴾ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿١٠٧﴾ إِذْ قَالَ
 لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا عَبَدُونَ ﴿١٠٨﴾ فَقَالُوا إِلَهاتنا دُونَ اللَّهِ
 تُرِيدُونَ ﴿١٠٩﴾ فَأَخَذْتُمْ مِرْسَمَ الْمَالِكِينَ ﴿١١٠﴾ فَظَنَرْنَا نَظْرَةً فِي الْغُيُوبِ ﴿١١١﴾
 فَقَالَ إِنِّي سَبِّحُهُ ﴿١١٢﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿١١٣﴾ فَرَأَى إِلَى آلِهِمْ
 فَقَالَ أَلَا تَأْتُونَ ﴿١١٤﴾ مَا لَكُمْ لَتَلْمِظُونَ ﴿١١٥﴾ فَرَأَى عَلَيْهِمْ هَمَزًا
 بِالْجِبِينِ ﴿١١٦﴾ فَاقْبَلُوا إِلَيْهِ رَوِّفُونَ ﴿١١٧﴾ قَالَ أَعْبُدُونَ مَا تَحْمِلُونَ ﴿١١٨﴾
 وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَحْمِلُونَ ﴿١١٩﴾ قَالُوا ابْنُوا آلَهُنَّابَا نَا قَالُوا
 فِي الْحَجْرِ ﴿١٢٠﴾ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَا لَهُمُ الْاسْقَابِينَ ﴿١٢١﴾ وَقَالَ
 إِنِّي ذَاكِبٌ إِلَى رَبِّي سَجِدِينَ ﴿١٢٢﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٣﴾
 فَبَشِّرْهُنَّاهُ بِعَلَاءٍ حَسْبٍ ﴿١٢٤﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّمْعَى قَالَ يَا بَنِيَّ إِنِّي
 أَرَى فِي السَّمَاوَاتِ آيَاتٍ أَذْهَبَتْ فَأَنْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ
 أَفْعَسَلَ مَا تُؤْمُرُ بِسَجْدَةٍ بِنِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّاحِرِينَ ﴿١٢٥﴾

94. Wtedy inni ludzie podążyli ku niemu z pośpiechem.

95. A on powiedział: „Czy oddajecie cześć rzeczom, które sami wyrzeźbiliście,

96. Podczas gdy to Bóg stworzył was i to wszystko, co wykonujecie?”¹⁰

97. Oni (naradzili się pomiędzy sobą i) rzekli: „Zbudujcie mu stos i rzućcie go w płomień palące!”

98. Oni przygotowywali więc spiszek przeciwko niemu (by go zabić), lecz my ich poniziliśmy¹¹.

99. A on rzekł: „A teraz udaję się do mojego Pana (porzucając swoją ojczyznę jedynie ze względu na Niego, w pełnym przekonaniu, że) On mnie poprowadzi (do ziemi, gdzie będę mógł swobodnie oddawać Mu cześć).

100. I modlił się: „Panie mój, obdarz mnie jednym ze sprawiedliwych”.

101. My przeto obwieściliśmy mu dobrą nowinę o chłopcu łagodnym i cierpliwym.

102. A potem, kiedy (jego syn) osiągnął przy jego boku taki wiek, że już mógł się zmagać (z trudnościami życia), rzekł: „Mój kochany synu! Widziałem we śnie,

że miałem cię złożyć w ofierze. Przeto zastanów się i powiedz mi, co o tym sądzisz”. On odpowiedział (bez wahania): „Mój drogi ojcze! Czyń tak, jak ci nakazano¹². Znajdziesz mnie, z woli Boga, jednym z tych, którzy okazują niezachwianą cierpliwość (w przestrzeganiu Bożych nakazów)”¹³.

8. Prorok Adam, niech będzie z nim pokój, był pierwszą istotą ludzką (wraz ze swoją żoną Ewą) na ziemi, i był też pierwszym Prorokiem. Jego misja była ograniczona do jego dzieci. Kiedy jednak przyszedł Prorok Noe, pokój z nim, to ludzkość zdążyła się już pomnożyć, i podzielić na wiele plemion. Przybył więc do społeczności podzielonej, aby ją zjednoczyć pod Boskim Przesłaniem, i aby walczyć z politeizmem i niesprawiedliwością. Pomimo jego wysiłków, które trwały 950 lat, tylko niewielu uwierzyło w niego, a pozostali zostali ukarani przez Boga Potopem. Ludzkość rozpoczęła nowe życie. Pokazuje to, jak nieustępliwi i zepsuci byli ludzie za czasów Noego. I gdyby nie stałe wysiłki Noego, mające na celu nawrócenie swego ludu, to świat zostałby wówczas zniszczony. Wszystkie więc późniejsze pokolenia zarówno ludzi jak i dżinów oraz innych istot ziemskich mają dług wdzięczności wobec Proroka Noego, pokój z nim. Dzięki niemu ma miejsce kontynuacja życia. Koran używa tego rodzaju pozdrowienia jedynie wobec niego. Choć pozdrawia Wysłanników, których poniżej wspomina, to nie używa frazy „pomiędzy wszystkimi istotami”.

9. Abraham nie był fizycznie chory, ale smutek, jaki odczuwał wskutek fałszu swego ludu, dręczył jego umysł i duszę. Zdecydował się przeto powiedzieć im prawdę w sposób przekonujący. Kiedyś, chcąc uniknąć uczestniczenia w ich ceremoniach, powiedział im, że czuje się źle, a kiedy poszli, zniszczył ich

idole. Ludzie sądzili, że był naprawdę chory, lecz on miał na myśli, że czuje się bardzo nie-swojo z powodu czczenia przez nich bożków.

10. To znaczy: to Bóg nas stwarza i umożliwia nam czynienie różnych rzeczy. On stwarza również zewnętrzny byt tego, co czynimy. Wykonywanie przez nas jakiejś czynności nie oznacza, że ona musi mieć miejsce. Gdyby nie Jego akt stwórczy, to nie byłibyśmy w stanie nic uczynić. My czynimy coś, a Bóg to stwarza. Gdybyśmy nie mieli zdolności do czynienia czegokolwiek, a Bóg nie stwarzałby naszych działań, to nasza wolna wola byłaby bez znaczenia i nie ponosilibyśmy odpowiedzialności za nasze czyny.

11. Dokładniejsza relacja o tym wydarzeniu, zob. 21:51-70.

12. To wyraźnie pokazuje, że to, co Abraham śnił, jako Prorok, było Boskim rozkazem.

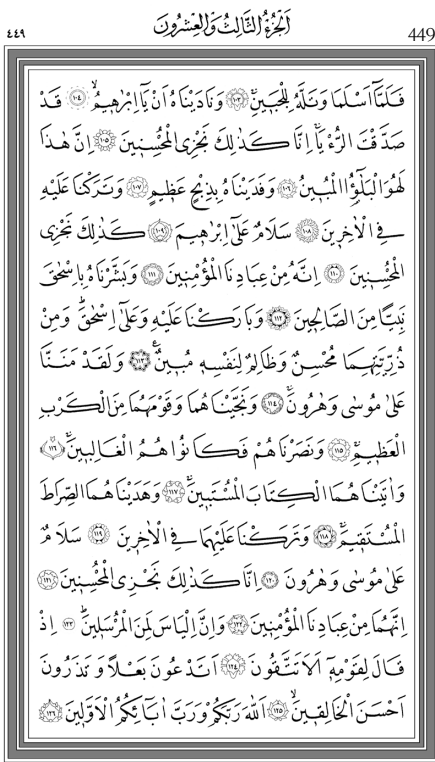
13. Choć obecne wersje Biblii mówią, że synem, którego Bóg nakazał Abrahamowi złożyć w ofierze, był Izaak (Księga Rodzaju, 22:2), to w rzeczywistości synem tym był Ismail, starszy brat Izaaka. Koran opisuje tutaj chłopca, jako *łagodnego i cierpliwego* (37:101; 21:85), natomiast Izaaka określa jako tego, który miał głęboką wiedzę (15:53). Izaak narodził się z Sary, gdy była w wieku zbyt podeszłym, aby rodzić dzieci (11:71-72; *Księga Rodzaju*, 21) Ismail narodził się z Hagar i – z Bożego rozkazu – Abraham pozostawił go wraz z matką w miejscu, gdzie obecnie znajduje się Mekka. Po latach zbudował tam z

Ismalem Ka'bę. Jego próba złożenia w ofierze syna (na rozkaz Boga) miała miejsce w Minie obok Mekki, gdzie podczas Pielgrzymki składane są ofiary.

Werset biblijny (*Rodzaju*, 22:2), który stwierdza, że Bóg nakazał Abrahamowi złożyć w ofierze Izaaka, pozostaje w sprzeczności z kilkoma innymi wersetami. Werset ów wspomina, że kiedy został wydany ten rozkaz, Izaak był jedynym synem Abrahama. Tymczasem, zgodnie z *Księgą Rodzaju*, 21:5, kiedy urodził się Izaak, Abraham miał 100 lat, a według rozdziału 16:16 tejże księgi, Ismail urodził się, gdy Abraham miał 86 lat. Zatem, zgodnie z Biblią, kiedy Izaak przyszedł na świat, Ismail był już czternastoletnim chłopakiem. To jasno pokazuje, że kiedy Abraham otrzymał rozkaz ofiarowania swojego „jedynego syna”, to rozkaz ów doty-

czył Ismaila. A jeden z następnych wersetów (112) zawiera jasny przekaz, że Izaak urodził się wiele lat po Ismailu. Ta zatem zgodność pomiędzy Koranem a wspomnianymi wersetami biblijnymi, wraz z ich zgodnością co do faktu, że kiedy Abraham otrzymał rozkaz złożenia w ofierze swojego syna, ten miał tylko jednego syna, wystarczają, by ukazać pełną prawdę.

Najbardziej przekonującym dowodem niezawartym w tekstach, że Bóg nakazał Abrahamowi złożyć w ofierze Ismaila, nie Izaaka, jest święto islamskie, podczas którego ofiara z dziecka jest zastępowana ofiarą z barana. Są dowody na to, że święto to było obchodzone także w przedislamskiej Arabii przez potomków Ismaila – nie ma jednak odpowiednika pośród świąt żydowskich.

103. Potem, gdy obydwaj poddali się Woli Bożej i Abraham ułożył jego głowę na boku,

104. (W tej samej chwili) zawołaliśmy do niego: „O, Abrahamie!

105. Już wypełniłeś sen (który miał wypróbować twoje lojalne posłuszeństwo rozkazowi; nie musisz już zatem składać syna w ofierze). W taki sposób nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra tak, jak gdyby widzieli Boga”.

106. Oto wszystko to było próbą oczywistą.

107. I My okupiliśmy go ofiarą ogromnej wartości¹⁴.

108. I pozostawiliśmy dla niego pośród potomnych (aż do końca czasu to

pozdrowienie i wspomnienie o nim i jego posłannictwie):

109. „Pokój Abrahamowi”.

110. W taki sposób nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jakby widzieli Boga.

111. On był z pewnością spośród Naszych prawdziwie wierzących sług.

112. Daliśmy mu dobrą nowinę o Izaaku, że będzie Prorokiem spośród sprawiedliwych.

113. My wylaliśmy nasze błogosławieństwa na obu, na niego (Ismaila) i na Izaaka. I pośród potomków obydwu byli oddani czynieniu dobra, świadomi, że ogląda ich Bóg, a także tacy, którzy wyraźnie wyrządzili sobie krzywdę (grzesząc).

114. Zaprawdę, My obdarzyliśmy Naszą łaską Mojżesza i Aarona;

115. I ocaliliśmy ich oraz ich lud od wielkiego utrapienia (niewoli i prześladowań).

116. I wspomogliśmy ich, a oni zostali zwycięzcami.

117. Daliśmy również obydwu (Mojżeszowi i Aaronowi) Księgę jasną¹⁵ (wyjaśniającą sprawy tajemne i takie, których ludzie potrzebowali dla szczęścia na tym i na tamtym świecie).

118. Wskazaliśmy im Prostą Ścieżkę (umożliwiając im podążanie nią w każdej sprawie – bez błędzenia).

119. I pozostawiliśmy dla nich pośród potomnych (aż do końca czasu to pozdrowienie i wspomnienie o nich i ich posłannictwie):

120. „Pokój Mojżeszowi i Aaronowi”.

121. W taki sposób nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jakby widzieli Boga.

122. Oni byli z pewnością spośród Naszych prawdziwie wierzących sług.

123. Zaiste, również Ilias (Eliasz) był pośród Wysłanników.

124. (Wspomnij), kiedy on powiedział do swego ludu: „Czyż nie będziecie się trzymać z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga i nie będziecie bogobojnymi i pobożnymi?”

125. Czyż wciąż będziecie wzywać Ba’la¹⁶ (jako bóstwo), porzucając Stwórcę, który stwarza wszystko w najlepszym i najwłaściwszym kształcie i ma ostateczną rangę mocy stwórczej –

126. Boga, waszego Pana i Pana waszych praojców?”

14. Bóg nigdy nie chce, żeby ludzie byli składani w ofierze, choć cnotą jest ofiarowanie się Bogu w celach dozwolonych i w sposób dozwolony. Wiele jednak mądrości zawartych jest w Boskim nakazie, by Abraham złożył w ofierze swego syna. Abraham miał wspaniały charakter i był predestynowany do tego, by stać się praojcem świętej linii Proroków. Był współczujący, szczodry i szczerze oddany Bogu. Bardzo interesował się szczęściem swego ludu, zarówno w tym świecie, jak i – szczególnie – w Wieczności. Po to jednak, aby potencjał ludzki mógł się rozwinąć, Bóg poddaje człowieka, nawet takiego, jak Prorok, próbom. Pomyślnie przejście przez owe próby wymaga, aby nie istniały przeszkody w sercu człowieka, które by zapobiegły zbliżeniu się do Boga. Owymi przeszkodami (zob. 3:14) mogą być kobiety (bądź mężczyźni dla kobiet), dzieci, złoto i srebro (gromadzone pieniądze), rasowe konie (albo, w dzisiejszych czasach, samochody), trzoda, plan-tacje i stanowiska. Prawdziwie wierzący w Boga mogą odczuwać miłość do takich rzeczy jedynie ze względu na swoją miłość do Boga. Nie mogą zaś oddać im swojego ser-

ca. *Bóg nie stworzył dla żadnego człowieka dwóch serc wewnątrz jego ciała (jedno przeznaczone do wiary w Niego i oddawaniu Mu czci, a drugie do wiary i oddawania czci innym)* (33:4). Bóg zatem doświadczał Abrahama surowymi nakazami i strasliwymi próbami (jak np. wrzucenie do ognia, zniszczenie ludu Lota, który był jego krewnym; nakaz opuszczenia ojczyzny i rodziny, potem zaś – złożenia w ofierze swojego syna Ismaila). Wszystkie te próby Abraham wypełnił doskonale. *„Zaprawdę, uczynię cię imamem dla wszystkich ludzi”. On (Abraham) powiedział: ‘Czy wyznaczysz imamów) także spośród moich potomków?’ (Jego Pan) odpowiedział: ‘Wyznaczę spośród tych, którzy na to zaszują. Ale) Moja umowa nie obejmuje czyniących zło.’”* (2:124).

Abraham i Ismail za to, że bez wahania poddali się woli Bożej, zostali sowicie nagrodzeni. Bóg uczynił Abrahama *imamem* (przywódcą) istot ludzkich i przodkiem wielu wielkich Wysłanników. Ismaila zaś nagrodził, czyniąc go początkiem świętej linii, która ostatecznie wydała na świat najwspanialszego przed-

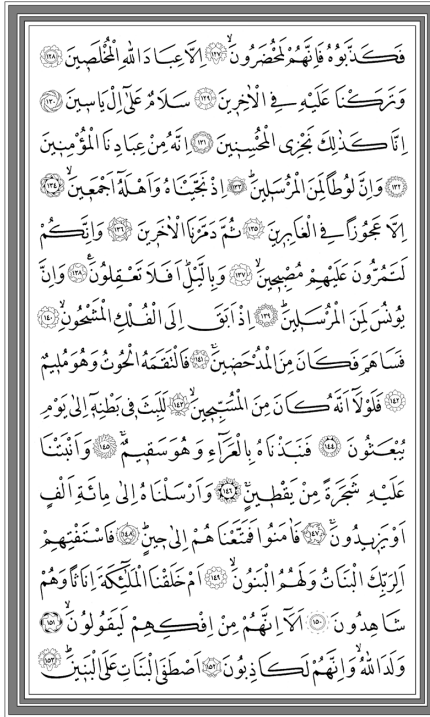
stawiciela Boskiego stworzenia – Proroka Muhammada, pokój z nim.

15. Choć Księga została dana Mojżeszowi, pokój z nim, to ze względu na to, że jego brat Aaron dzielił jego zadania (20:32), werseł wspomina, że Księga została dana obu.

16. Ba’l dosłownie znaczy *pan*. Starożytnie ludy semickie zwały tym imieniem jedno ze swoich bóstw i czciły je wraz z „jego żoną”, Asztaroth. Za czasów Sędziów zaczęło ich czcić wielu spośród Dzieci Izraela: *Odeszli od Jahwe, Boga ich ojców, od Tego, który ich wyprowadził z Egiptu, i poszli za cudzymi bogami, za bogami ludów, któ-*

re ich otaczały. Kłaniali się tym bóstwom, napełniając przez to gniewem Jahwe. Opuściwszy Jahwe, zaczęli służyć Baalowi i Asztartom (Sędziów, 2:12-13)[cytowane za Biblią Warszawsko-Praską, przyp. tłum]. To zbłądzenie pojawiło się ponownie po śmierci Proroka Salomona, pokój z nim. Prorok Iłjas, wspomniany w Koranie, 6:85 i utożsamiany z biblijnym Eliaszem, wzrastał w tym samym czasie, za panowania w Izraelu króla Ahaba, osławionego swoją niesprawiedliwością (1Krl, 17-21) oraz króla Jorama w Judzie (2Krn, 21). Eliasz zmagał się z błędami, niesprawiedliwością i niemoralnością owych czasów.

127. Oni jednak uznali go za kłamcę, więc z pewnością zostaną przyprowadzeni i oskarżeni (przed Sądem Bożym).
128. Wyjąwszy sługi Boże, szczerze wierzących i praktykujących religię.
129. I pozostawiliśmy dla nich pośród potomnych (aż do końca czasu to pozdrowienie i wspomnienie o nich i ich posłannictwie):
130. „Pokój Il-Jasinowi”¹⁷.
131. W taki sposób nagradzamy tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, jakby widzieli Boga.
132. On był z pewnością spośród Naszych prawdziwie wierzących sług.
133. Zaprawdę, również Lot był jednym z wysłanników.
134. (Wspomnij), kiedy My (nakazaliśmy mu opuścić krainę grzeszników i) ocaliliśmy jego i jego rodzinę, wszystkich razem,
135. Za wyjątkiem starszej kobiety, która była pomiędzy pozostającymi z tyłu;
136. Potem unicestwiliśmy resztę.
137. Zaiste, przechodzicie obok nich (ruin ich domostw) o poranku (podczas waszych podróży handlowych),
138. I nocną porą. Czyż nie będziecie rozumować i nie zastanowicie się?
139. Zaprawdę, również Jonasz był jednym z wysłanników.
140. (Wspomnij), kiedy pospieszył niczym uciekający niewolnik na statek w pełni załadowany¹⁸.

141. A potem on (zgodził się i) rzucał losy, i był pomiędzy przegranyymi;
142. (Wrzucono go do morza i) połknęła go wielka ryba, gdy był oskarżany (przez własne sumienie).
143. Gdyby nie był tym, który zawsze wychwalał Boga (oświadczając, że jest Doskonały i nie ma współtowarzyszy)¹⁹,
144. To z pewnością pozostałby w jej brzuchu (służącym mu za grób) aż do Dnia, kiedy to wszyscy zostaną podniesieni (z martwych).
145. My jednak sprawiliśmy, że został wyrzucony na pustynny brzeg i był chory;
146. I spowodowaliśmy, że wyrosło nad nim drzewo tykwy.

147. Następnie posłaliśmy go ponownie do (jego ludu:) stu tysięcy, a liczba ta skłaniała się ku wzrostowi.

148. A oni (wówczas) uwierzyli w niego, i My (oszczędzając ich) pozwoliliśmy im radować się życiem przez czas im wyznaczony.

149. Zapytaj ich zatem (o, Wysłanniku), czy twój Pan ma córki, tak jak ich udziałem są synowie?

150. Albo czy stworzyliśmy aniołów – niewiasty, a oni byli świadkami?

151. Doprawdy, to jeden z ich wymysłów, że powiadają:

152. „Bóg zrodził”. Oni z pewnością są kłamcami.

153. Czyż On (uznał dyskryminację płciową i) wybrał córki, przedkładając je nad synów?

---

17. Generalnie przyjmuje się, że imię *Iłjas* wymawiane było też jak *Il-Jasin*. Mogło być też tak, że *Il-Jasin* było drugim imieniem *Iłjasa*.

18. Dokładne wyjaśnienie historii Jonasza,

zob. 10, przyp. 20.

19. Jako Wysłannik Boży, Prorok Jonasz, pokój z nim, zawsze Boga wychwalał i wysławiał – szczególnie w brzuchu wielkiej ryby. Zob. 21:87, przyp. 18.

154. Co jest z wami? Jak możecie tak sądzić?

155. Czy wciąż nie będziecie się zastanawiać i nie będziecie świadomi?

156. Czy też może macie jasny autorytet (jako dowód)?

157. Jeśli tak, to stwórzcie waszą Księgę (która) o ile jesteście prawdomówni w tym, co twierdzicie (musi pochodzić od Boga)!

158. I oni wymyślili pokrewieństwo pomiędzy Nim a dżinami (ażeby usprawiedliwić oddawanie czci dżinom), podczas gdy dżiny dobrze wiedzą, że (są stworzone i podtrzymywane przez Boga i że) oni będą postawieni przed Nim na Sąd²⁰.

159. Niech będzie pochwalony Ten, który jest całkowicie ponad tym, co oni Mu przypisują.

160. Nie czynią tak jednak słudzy Boga, którzy szczerze wierzą i praktykują religię.

161. Z pewnością wy i ci, których wy czcicie,

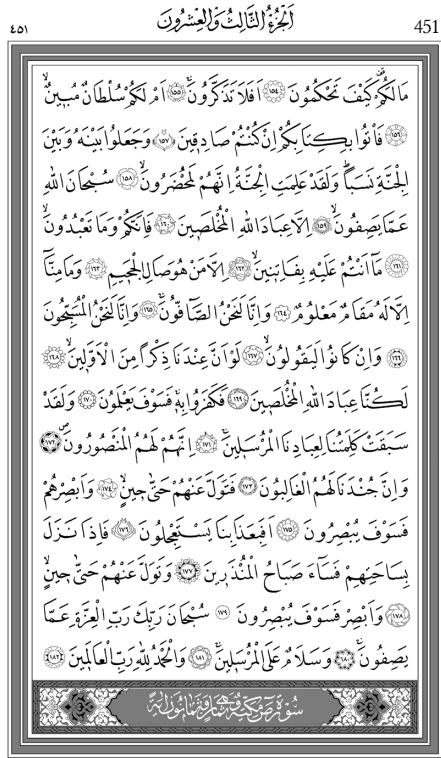
162. Nie zdołacie doprowadzić do zbłądzenia – co do Boga – nikogo,

163. Z wyjątkiem tych, którzy dobrowolnie obrali drogę prowadzącą do Ognia Pałacego.

164. (Anioły, o których oni twierdzą, że są córkami Boga, mówią): „Każdy spośród nas ma ustaloną powinność i miejsce

165. I – zaiste – my jesteśmy ustawieni w szeregach (zawsze oczekujący Bożych rozkazów).

166. I z całą pewnością jesteśmy tymi, którzy Go wychwalają (oświadczając, że jest ponad tym, by miał jakieś ułomności albo współtowarzyszy)”.
167. Zaprawdę, oni (politeiści) zwykli byli mówić:

168. „Gdybyśmy tylko mieli takie samo napomnienie, jakie mieli ci, którzy żyli przed nami,

169. To z pewnością bylibyśmy sługami Boga, szczerze wierzącymi i praktykującymi religię”.

170. A jednak (choć teraz przyszedł do nich Koran) oni wciąż nie wierzą. Przeto dowiedzą się.

171. Zaiste, Nasze słowo (obietnicy) już zostało dane w odniesieniu do Naszych sług, posłanych z Naszym Przesłaniem drogi prostej i ostrzeżenia:

172. Że z pewnością otrzymają pomoc w osiągnięciu zwycięstwa

173. I że, zaiste, nasze zastępy (zastępy prawdziwych wiernych) będą zwycięskie.

174. Odwróć się więc od nich na chwilę (nie dbaj o to, co mówią i czynią);

175. Obserwuj ich i spójrz (do jakiego końca doprowadzi ich zaprzeczanie), gdyż oni również zobaczą.

176. Czy też może oni pragną przyspieszyć Naszą karę (żeby ich dotknęła natychmiast)?

177. Lecz gdy ona zejdzie, obejmując ich, to jakże zły będzie poranek dla tych, którzy byli ostrzegani!

178. I nie zwracaj przez chwilę uwagi na to, co oni mówią i czynią.

179. Obserwuj ich i spójrz (jaki będzie ostateczny koniec wszystkich ludzi), gdyż oni również zobaczą.

180. Niech będzie pochwalony twój Pan, Pan potęgi i chwały, wzniosły – ponad wszystkim tym, co oni (Mu) przypisują.

181. A pokój niech będzie Wysłannikom.

182. I wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, Panu światów.

---

20. Jak wynika z 2:30, dżiny mieszkały na ziemi przed ludźmi i rządziły nią, zatem wszystkie znały Boskie Przesłanie. Wysłannik Boży,

pokój z nim, został posłany również do dżinów. Dlatego wiedzą, jakie relacje muszą występować pomiędzy Bogiem a Jego stworzeniami.

SURA 38

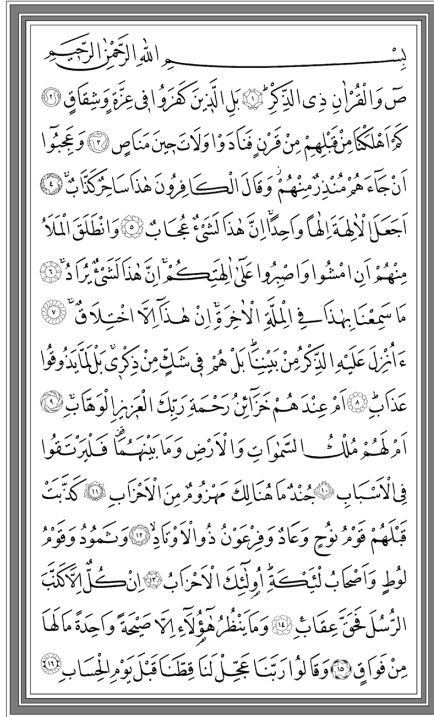
SAD

Okres mekkański

Sura niniejsza, składająca się z 88 wersetów, bierze swoją nazwę od pojedynczej litery *sad* w pierwszym wersecie. Została objawiona w środkowym okresie mekkańskim islamu, po nawróceniu się Umara ibn al-Chattaba, niech Bóg będzie z niego zadowolony. Ostrzega tych, którzy sprzeciwiają się nauczaniu Wysłannika, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Wzywa do posłuszeństwa Wysłannikowi i podaje przykłady z doświadczenia wcześniejszych posłańców.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Sad*. (Przysięgam) na szlachetny Koran, niosący Napomnienie (wiodące ku prawdzie i ostrzegające, że ty jesteś tym, który został posłany, by przekazywać religię Boga).
2. Ci jednak, którzy nie wierzą, są zatraceni w pyśle i sprzeciwie.
3. My unicestwiliśmy przed nimi wiele pokoleń (które tak samo w dobrowolny sposób uparcie trwały w niewierze i sprzeciwie). (W końcu) wołały o pomoc, lecz wówczas, gdy już było za późno na to, by kara (na którą zasłużyli) została odsunięta.
4. Oni uważają za dziwne to, że przybył do nich ostrzegający spośród nich samych, a niewierzący mówią: „Ten człowiek jest tylko czarownikiem i oszustem (który swoje wymysły przypisuje Bogu).

5. Cóż takiego! On z wszystkich bóstw uczynił Jednego Boga. To, zaiste, bardzo dziwna rzecz!”
6. Ich przywódcy krążyli, podlegając się nawzajem: „Idźcie i wytrwajcie przy waszych bóstwach. Z pewnością to (do czego ów człowiek wzywa) jest rzeczą zamierzoną (rozmyślnie wytworzoną przez niego i tych, którzy go wspierają)¹.
7. „Nie słyszeliśmy o tym w wierzeniach ostatnich czasów. To z pewnością nic innego, jak tylko wymysł².
8. Spomiędzy nas wszystkich Napomnienie zostało zesłane właśnie na niego?” Nie! To raczej (ze względu na swą pychę) zatracili się w wątpliwościach dotyczących Mojego Napomnienia. Nie, zaiste! Oni jeszcze nie skosztowali Mojej

kary (by mogli odrzucić swą pychę i uznać prawdę)³.

9. Albo – czy może oni posiadają na własność i kontrolują skarbcę Miłosierdzia twojego Pana, Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta – Obdarowującego (że mają odwagę sprzeciwić się temu, iż zostałeś wybrany na Wysłannika)?

10. Albo – czy może do nich należy panowanie nad Niebiosami i nad Ziemią, i wszystkim tym, co jest pomiędzy nimi? Niech zatem wspinają się po sznurach do Niebios (i niech zobaczą, czy zdołają zapobiec temu, by Przesłanie było zsyłane tobie).

11. Oni tam będą tylko rozgromionym zastępem (podzielonych) sprzymierzeńców (odnoszącym klęskę tak pewną, jak klęska hord z dawnych czasów, które

odrzuciły Wysłanników i zostały całkowicie poniżone).

12. Przed nimi zaprzeczał (swoim wysłannikom) lud Noego i Ad, a także Faraon, posiadający straszliwe fortece.

13. I Samud, i lud Lota, i lud al-Ajka. To są zastępy (z dawnych czasów).

14. Każdy z nich uznawał za kłamców Wysłanników (do nich posłanych) i dlatego Mój odwet był sprawiedliwy i nieunikniony.

15. Oni czekają tylko pojedynczego podmuchu, który nie będzie cierpiał zwłoki (by dać im wytchnienie).

16. A jednak mówią: „Panie nasz! Przyspiesz nasz udział przed Dniem Rozrachunku!”

1. Podobnie jak możni spośród ludu Noego, którzy zareagowali na jego wezwanie, mówiąc: *On pragnie tylko zyskać nad wami zwierzchnictwo* (23:24), możni politeiści mekkańscy twierdzili, że Wysłannik Boży i ci, którzy go posłuchali, zmierzali swoim nauczaniem do zdobycia przywódca i wysokiej pozycji w Mekce.

2. Kiedy Umar przyjął islam, rządząca klika Kurajczytów wpadła w furję. Byli bowiem przekonani, że Wysłannik i jego zwolennicy pragnęli przywództwa w Mekce. Kierowani przez Abu Dżahla, udali się do Abu Taliba, wuja Wysłannika i zasugerowali mu, że Wysłannik może wyznawać w dalszym ciągu swoją religię, ale nie powinien jej głosić. Wysłannik, pokój z nim, dowiedziawszy się o tej propozycji, odpowiedział: „O, mój wuju!

Ja wzywam ich do takiego słowa, które jeśli je będą wypowiadać, to pójda za nimi nie tylko Arabowie, ale i inne ludy”. Politeiści nie potrafiąc z tym słowem dyskutować (gdyż go nie znali), zapytali, co to takiego. Wysłannik odrzekł: „Nie bóg inny niż Bóg”. Oponenti zareagowali bardzo ostro: „Nie słyszeliśmy, aby coś takiego było w obecnych rodzajach wiary. To z pewnością nic innego, jak tylko zmyślona bajka” (at-Tirmizi, *„Tafsir”*, 39).

3. Choć doświadczające świat Boże kary skłaniają niektórych do uznania prawdy, to większość uznaje ją dopiero przy śmierci albo też wtedy, gdy kara przychodzi jako ogólne zniszczenie. Takie jednak wyznanie wiary nie przyda się na nic, podobnie jak wyznanie wiary podczas ostatecznego zniszczenia świata.

17. Znoś cierpliwie wszystko to, co mówią i wspomnij Naszego sługę Dawida, potężnego (w wychwalaniu Boga, w wiedzy, w panowaniu i w walce). Zaiste, on był tym, który zawsze zwracał się do Boga ze skruchą.

18. My podporządkowaliśmy góry, by wychwalały wraz z nim (swego Pana) popołudniem i o jasnym poranku.

19. I zebrane ptaki – wszystkie zwróciły się ku Niemu (pełne pobożności i wychwalania).

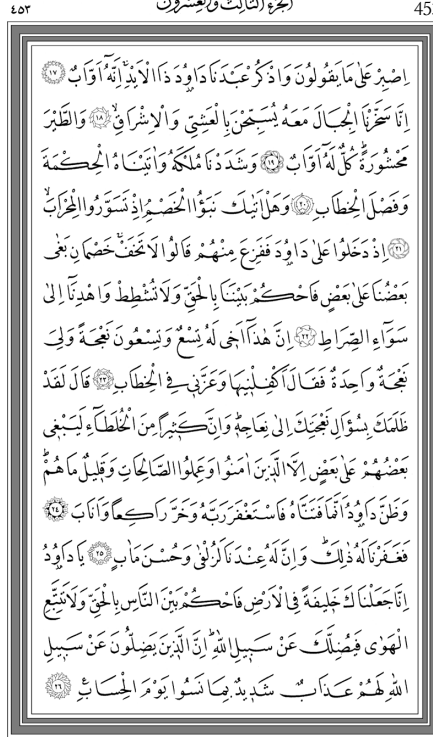
20. My umocniliśmy jego królestwo i obdarowaliśmy go mądrością i rozstrzygającą mową (dla informowania, przekonywania i prowadzenia drogą prostą).

21. Czy dotarła do ciebie wieść o spierających się, kiedy to wspięli się po ścianie do komnaty królewskiej?

22. Kiedy weszli do Dawida, a ich pojawienie się wystraszyło go. Powiedzieli: „Nie lękaj się! (My stanowimy) dwie spierające się strony. Jedna ze stron naruszyła prawo drugiej strony. Przeto rozsądź pomiędzy nami zgodnie z prawdą, nie bądź niesprawiedliwy i wprowadź nas na właściwą ścieżkę”.

23. (Jeden z nich wyjaśnił sprawę): „Oto mój brat. On posiada dziewięćdziesiąt dziewięć owiec, a ja – tylko jedną. I rzekł: ‘Przekaż je mojej pieczy’, i pokonał mnie w mowie”.

24. Dawid odrzekł: „On niewątpliwie skrzywdził cię, żądając dodania twojej jedynej owcy do jego własnych owiec. Doprawdy, wielu jest partnerów w interesach, którzy wykraczają przeciwko prawu drugiej osoby, za wyjątkiem tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła – a jakże ich jest mało!” Dawid zrozumiał, że poddał się go pró-

bie, więc poprosił swego Pana o przebaczenie, upadł na twarz i zwrócił się do Boga skruszony.

25. Dlatego mu przebaczyliśmy. Zaprawdę, on radował się Naszą bliskością i wysmienitym miejscem ostatecznego powrotu.

26. „O, Dawidzie! My ustanowiliśmy cię namiestnikiem na ziemi (byś rządził według Naszych przykazań). Rozsądzaj więc pomiędzy ludźmi wedle prawdy, a nie folguj własnym skłonnościom, gdyż inaczej doprowadzą cię do zbłądzenia ze ścieżki Boga. Zaiste, dla tych, którzy zbachają ze ścieżki Boga – przeznaczona jest kara surowa, gdyż zapomnieli o Dniu Rozrachunku⁴.

4. Sens próby, jaką Bóg doświadczył Dawida, jest następujący:

Wszyscy Wysłannicy zostali posłani w celu głoszenia Boskiego Przesłania ludziom. Każdy z nich jednak, oprócz owej ogólnej misji, miał jeszcze własne Posłannictwo właściwe dla czasu i okoliczności i odpowiadające temu szczególnie zdolności i funkcje. Abrahama Bóg wyznaczył na przywódcę (*imama*), Dawida na namiestnika (*kalifa*), a Salomona na króla (*malik*). Zanim jednak otrzymali oni swoje szczególne obowiązki, każdy z nich musiał przejść ciężką próbę. Bóg doświadczył Proroka Abrahama strasznymi próbami (m.in. wrzuceniem do ognia), a kiedy ten zniósł owe próby pomyślnie, On wyznaczył go *imamem* (przywódcą). Prorok Dawid został doświadczony w sposób wspomniany w wersetach 21-24, a kiedy próba zakończyła się powodzeniem, Bóg wyznaczył go na *kalifa* (namiestnik, ktoś kto rozsądza sprawy i rządzi wedle Bożych przykazań). Poddany próbie został również Prorok Salomon, wspomniany w wersecie 34, po czym Bóg uczynił go królem obdarzonym wielką władzą.

Każda próba była charakterystyczna dla misji, jaką wypełniał dany Prorok. Próba Proroka Dawida dotyczyła rozsądzania spraw pomiędzy ludźmi. Bez względu na to, czy uczestnicy sporu, którzy przyszli do Dawida wspinając się po wysokich murach jego pałacu królewskiego, byli aniołami, którzy pojawili się w postaci ludzkiej, czy też nie, Dawid sądził, że popełnił pomyłkę. Wydał bowiem rozstrzygnięcie, zanim wysłuchał obie stro-

ny. Kiedy mianowicie wsłuchiwał się w słowa tego, który skarżył się na swego brata (w religii bądź współnika w handlu), albo intuicyjnie odczuł, że ów człowiek mówi prawdę, albo też inny impuls przekonał go do niego – np. współczucie. W każdym razie Dawid wydał rozstrzygnięcie, nie wysłuchawszy drugiej strony. Zaraz po tym zrozumiał, że Bóg poddał go próbie i stwierdził, że popełnił błąd. Ze skruczą więc zwrócił się do Niego o wybaczenie. Bóg mu wybaczył, co oznaczało, że Dawid przeszedł próbę pomyślnie i wtedy został mianowany przez Stwórcę namiestnikiem.

Werset 20 stwierdza, że Bóg obdarzył Dawida także zdolnością do wyjaśniania wszystkich spraw w sposób przekonujący. Znamienne jest to, że człowiek skarżący się na swego brata powiedział, że tamten pokonał go w mowie (werset 23). Tak więc poprzez tę próbę Bóg ostrzegał Dawida przed wspaniałą mową podczas rozsądzania spraw ludzkich. Na tę kwestię zwraca naszą uwagę Wysłannik Boży, pokój z nim: „Jestem tylko śmiertelnikiem jak wy. Przychodzicie do mnie, abym rozsądzał pomiędzy wami sprawy. Może być tak, że jeden z was jest bardziej przekonujący od innych i ja rozstrzygnę na jego korzyść wedle tego, co słyszę. (Każdy więc powinien mówić prawdę). Jeśli rozstrzygnę na czyjąś korzyść a przeciwko słuszności, to niech ów człowiek (który kłamie) wie, że wyznaczyłem dla niego głównie Ognia piekielnego” (al-Buchari, „*Szahada*”, 27; Muslim, „*Akida*”, 5).

27. My nie stworzyliśmy Niebios i Ziemi, i wszystkiego, co jest pomiędzy nimi na próżno (by ludzie sądzili, że swobodnie mogą postępować wedle swych namiętności i popędów). To jest ledwie domysł tych, którzy nie wierzą. Biała niewierzącym – ze względu na Ogień (piekielny)!

28. Czy też (może oni sądzą, że) My traktujemy tych, którzy czynią dobre, prawe dzieła, na równi z tymi, którzy wywołują chaos i zepsucie na ziemi, albo (że) My traktujemy pobożnych i bogobojnych na równi z bezwstydnymi i rozwiązłymi?

29. Oto Księga, którą My tobie zsyłamy, pełna błogosławieństw, by (wszyscy świadomi i odpowiedzialni) mogli rozważać jej Wersety, a także by ludzie rozumiejący mogli zastanawiać się nad nią i ją rozpamiętywać.

30. Obdarzyliśmy Dawida (którego *chilafa* – namiestnictwo było całkowicie prawe) – Salomonem. Jakże wspaniałym sługą był Salomon! Zaprawdę, on zawsze zwracał się (do Boga) skruszony⁵.

31. Pewnego popołudnia przyprowadzono przed niego szlachetnej krwi rumaki (ćwiczone do walki dla sprawy Boga – mocne, gdy stały, a zwinne i rące, gdy biegły),

32. (Przypatrując im się przez jakiś czas) rzekł: „Doprawdy, miłuję te rumaki (nie ze względu na nie same, lecz) dlatego, że służą rozpamiętywaniu mojego Pana (i niesieniu Jego Imienia do innych krajów)”. A rumaki były zakryte zasłoną odległości.

33. (On rozkazał): „Przyprowadźcie je z powrotem do mnie”. A potem gładził ich nogi i szyję⁶.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا طَلًّا ذَلَّكَ ظَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقَوْلِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿١٧﴾ أَنْ نَجْعَلَ الَّذِينَ آمَنُوا أَوْ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُسِيئِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلَ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿١٨﴾ كَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِيزَانًا لِيُذَيِّبُوا آيَاتِهِ وَيُتَذَكَّرَ أُولَئِكَ الْأَنْبَاءُ ﴿١٩﴾ وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٢٠﴾ إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعِيسَى الصَّالِحَاتِ لِيُنزِلَهُ فَنَقَلَ إِلَى الْأَنْبِيَاءِ حَتَّى وَصَلَ بِالْحَاجَةِ رُدُّهَا عَلَيْهِ فَنطَقَ سَحَابًا بِالسُّوْفِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٢٢﴾ فَآلَكَ رَبِّيَا غَيْرَ لِي وَهَبَ لِي مَلِكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٢٣﴾ فَهَمَزْنَا لَهُ الرِّيحَ فَجَرَى بِأَمْرِهِ رِيحًا حَرِيحًا صَابًا ﴿٢٤﴾ وَالسَّيِّاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَعَزَّاءٍ ﴿٢٥﴾ وَأَحْسَبَنَّ الْمُقْرَبِينَ فِي الْأَضْفَاءِ ﴿٢٦﴾ هَذَا عَطَاؤُنَا فَاننَّبَأْ أَوْاسِيكَ بِعَسْرِ حِجَابٍ ﴿٢٧﴾ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٢٨﴾ وَأَذْكُرُ عَبْدًا نَايِبًا إِذَا دُيِّرَتْهُ ابْنِي مَسِيحَ الشَّيْطَانِ يُضْطَبُّ وَعَذَابٍ ﴿٢٩﴾ إِنَّكَ مِنْ بَيْنِ هَؤُلَاءِ مَنفَعَسَلٍ بَارِدٍ وَشَرَابٍ ﴿٣٠﴾

34. Zaprawdę, My poddaliśmy Salomona próbie i umieściliśmy na jego tronie ciało pozbawione życia. Potem on zwrócił się (do Boga) skruszony.

35. Modlił się: „Panie mój! Wybacz mi i obdarz mnie królestwem, które nie będzie odpowiednie dla nikogo po mnie⁷. Oto Ty jesteś Obdarowującym”.

36. My (wysłuchaliśmy jego modlitwy i) podporządkowaliśmy mu wiatr, by delikatnie wiał na jego rozkaz – gdziekolwiek zechciał⁸.

37. I spośród szatanów (diabłów) (poddaliśmy mu) wszystkich budowniczych (na Ziemi) i nurków (by wydobywali z morza drogocenne kamienie)⁹;

38. I innych (spośród buntowniczych dzinów) – powiązanych kajdanami¹⁰.

39. „Oto nasz podarunek, przeto – albo rozdaj (z niego), albo – wycofaj się (z niego) bez rachunku (że mógłby się zmniejszyć lub że będziesz z niego rozliczany).

40. Zaiste, on cieszył się Naszą bliskością i wspaniałym miejscem ostatecznego powrotu.

41. I wspomnij Naszego sługę Hioba, gdy zawołał do swego Pana: „Oto Szatan sprawił, że dotknęło mnie utrapienie i wielkie cierpienie”¹¹.

42. (My powiedzieliśmy do niego:) „Uderz ziemię swoją stopą: tutaj jest chłodna woda (niezbędna do tego), aby się obmyć i ugasić pragnienie”¹².

5. Koran wspomina podstawową funkcję albo powinność Wysłannika w wersecie 2:151:

Podobnie posłaliśmy do was Wysłannika spośród was samych, recytującego wam Nasze Objawienia i oczyszczającego was (z fałszywych przekonań, doktryn, grzechów i wszelkiego rodzaju nieczystości), nauczającego was Księgi i Mądrości i nauczającego was tego, czego nie wiecie.

Termin *imamat* został użyty w znaczeniu prowadzenia ludzi do prawdy we wszystkich sprawach, szczególnie w tych czysto religijnych, i prowadzenia ich ku życiu. *Kalifat* pojawia się w sensie sądenia, a przede wszystkim rozsądzania pomiędzy ludźmi zgodnie z prawdą. Termin *królestwo* zaś użyty został w znaczeniu piastowania tymczasowej władzy w stopniu najwyższym. Wszystkie te godności zawarte są w obowiązkach Posłannictwa, jeśli czas i okoliczności tego wymagają. *Imamat* nie wymaga godności kalifa ani króla i nie jest też każdy kalif, król bądź władca *imamem* we wszystkich sprawach. Kalifat i królestwo wymagają ludzkiego poddania się i ślubowania wierności. W związku z tym ani kalifat, ani królestwo, do których nawiązuje Koran, nie są tym samym, co absolutyzm. Warto zaznaczyć, że Wysłannik Boży, pokój z nim, emigrował do Medyny po ślubowaniu wierności złożonym przez muzułmanów z tego miasta. Już na miejscu odczuwał potrzebę odnowienia tego ślubowania przed podjęciem pewnych ważnych wyzwań. Poza tym nigdy nie lekcewał narad ze swoimi Towarzyszami, obywatelami muzułmańskiego państwa swojego czasu, we

wszystkich sprawach społecznych i politycznych. Islam obcuje przy konieczności konsultacji i swobody opinii w tychże kwestiach. W dziejach Dzieci Izraela okres sformowania rządu bądź kalifatu i królestwa rozpoczął się po tym, jak Izraelici zażądali dowódcy-króla, z którym mogliby walczyć przeciwko wrogom (2:246-247). W swoich dziejach Prorok Mojżesz był Wysłannikiem-Imamem, Dawid był Wysłannikiem-Kalifem, a Salomon – Wysłannikiem-Królem.

6. Prorok Salomon, pokój z nim, był Prorokiem-Królem. Nic jednak, nawet owe szlachetne rumaki, trzymane i szkolone do walki w Bożej sprawie, nie powstrzymało go nigdy przed wspominaniem Boga. Rozpamiętywanie Boga jest rzeczą najważniejszą. Miłował on zawsze ze względu na Boga albo ze względu na swoją miłość do Boga. Owe trzy wersety, pojawiające się po wersecie, który stwierdza, że Salomon stale zwracał się ku Bogu z głębokim oddaniem, podkreślają fakt, że Salomon był człowiekiem niezwykle pobożnym, mimo że był potężnym królem.

7. Kiedy rozważamy próbę, której był poddany Prorok Salomon, pokój z nim, z perspektywy jego późniejszej modlitwy i faktu, że (jak to wyjaśniono w przypisie 4) Wysłannik jest doświadczany pod względem szczególnego aspektu swojej misji, to dochodzimy do wniosku, że owa próba była związana z jego królestwem, władzą króla.

Prorok Abraham, pokój z nim, modlił się do Boga o syna (37:100). Bóg przyjął jego modlitwę i dał mu Ismaila, kiedy Abraham był

już człowiekiem w wieku podeszłym. Wówczas to Abraham został poddany próbie ze złożeniem w ofierze swego syna. Ale gdy tę próbę wypełnił, Bóg obdarował go Izaakiem i wieloma wnukami. Prorok Abraham pokazał, że jego pragnienie syna wynikało z pragnienia kontynuacji misji. Prorok Zachariasz, pokój z nim, także modlił się o syna (19: 5-6) i został doświadczony w ten sposób, że widział jak jego syna, Proroka Jana, zabijają na jego oczach. Im większa łaska, tym większa odpowiedzialność i cierpienie. Jak wskazują niektórzy, Prorok Salomon pragnął, aby jego królestwo trwało w linii jego potomków, i – jak relacjonował Wysłannik Boży – pragnął mieć synów, którzy by walczyli dla sprawy Boga (al-Buchari, „*Anbija*”, 40). Wynikało to stąd, że Salomon chciał zyskać poprzez swoje potomstwo nieprzerwany potok duchowych nagród i marzył o tym, by Boskie Władztwo w królestwie ludzi trwało bez pomniejszania się. Wola Boża była jednak inna. To, kto i jak rządzi ludźmi, zależy od tego, na jaki typ rządu i władzy ludzie zasłużą swoim poziomem moralnym, duchowym i intelektualnym w swej przynależności do islamu. Dlatego nieżywe ciało umieszczone na jego tronie mogło należeć do jednego z jego synów bądź jego syna, który pragnął odziedziczyć po nim tron. Po tym Prorok Salomon modlił się do Boga, aby darował mu takie królestwo, poprzez które mógłby Mu służyć (również swoim królewskim potomstwem) tak, jak nikt inny by nie zdołał. Skoro oznaczało to, że istniałoby dozwolone współzawodnictwo w posłudze Bogu, i skoro ta modlitwa była doskonale szczerą – Salomon pragnął takiego królestwa jedynie dla służby Bogu – jego modlitwa została przyjęta.

8. Podobne stwierdzenia i wyjaśnienie, zob. 21:81, przyp. 11 i 34:12.

9. Zob. 21:82, przyp. 12 i 34:13.

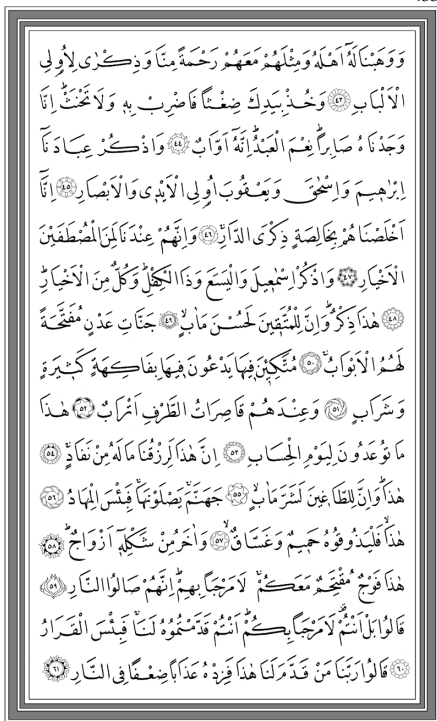
10. Owe kajdany muszą być takiego rodzaju, jaki właściwy jest dla dżinów.

11. Odnośnie do cierpienia Hioba i jego błagania wznoszonego do Boga, zob. 21:83-84, przyp. 15-16.

Każde mające nastąpić zdarzenie, każda mająca zaistnieć rzecz i każde błogosławieństwo i nieszczęście mają dwie przyczyny: jedną pozorną i widzialną, a drugą niewidzialną, ale realną. Pierwsza z przyczyn odnosi się do świata materialnego z istotami (w tym istotami ludzkimi), druga zaś odnosi się do Boga. Bóg dozwala, aby człowieka nawiedziło coś dobrego bądź złego ze względu na jego wiarę lub niewiarę, dobre lub złe intencje i uczynki, albo też po prostu jako błogosławieństwo bądź szkoda. Ma to być dla człowieka próba albo szansa na uzyskanie wyższego poziomu duchowego. Podobnie jak inne pozorne przyczyny materialne, tak i Szatan stanowi dla człowieka powód do uczynienia czegoś. Jak wszystkie inne przyczyny materialne, także i on nie powoduje efektu stwórczego, jeśli chodzi o cokolwiek, co ma miejsce. Preto przypisywanie przez Proroka Hioba swojego nieszczęścia Szatanowi jako przyczynie można odczytywać tak, jak w przypadku Proroka Mojżesza, który kwalifikował wrogość i walkę skutkującą śmiercią jako czyn Szatana, albo też tak, że Szatan i inne dżiny są w stanie powodować w ludzkim ciele pewne choroby. Druga możliwość wymaga badań medycznych.

Inna sprawa, o której należy wspomnieć, to to, że chociaż Prorocy są bezgrzeszni, sami uznają, że popełniają błędy bądź pomyłki i proszą Boga o wybaczenie. Są niezwykle wyczuleni na swoje obowiązki i relacje z Bogiem i upraszają Jego przebaczenia częściej niż czynią to zwykli ludzie. Wysłannik Boży, pokój z nim, mówi: „Upraszam Bożego przebaczenia i zwracam się ku Niemu w skrusze (według al-Buchariego, „*Da'awat*”, 3) ponad siedemdziesiąt razy dziennie (a według relacji Muslimum, „*Dhikr*”, 41 – sto razy na dzień)”.

12. Prorok Hiob, pokój z nim, cierpiał najpewniej od choroby skórnej. Kiedy Hiob uderzył swoją stopą o ziemię, Bóg sprawił, że wytrysnęło źródło. Po tym, jak Hiob wymylił się jego wodą i napił się jej, jego choroba została z Bożego rozkazu uleczone.

43. Daliśmy mu jego rodzinę i wraz z nią drugie tyle – jako miłosierdzie od Nas i jako napomnienie dla ludzi rozumnych.

44. (Powiedzieliśmy mu również:): „Weź do ręki wiązkę różeg i uderz nimi: nie łam swej przysięgi”¹³. Zaiste, znaleźliśmy go cierpliwym i wytrwałym. Jakże wspaniały to sługa! Zaprawdę, on zawsze zwracał się (do Boga) skruszony.

45. I wspomnij Nasze sługi, Abrahama, Izaaka i Jakuba, obdarzonych mocą (posłuszeństwa wobec Boga i czynienia dobra), a także zrozumieniem (by mogli odróżnić prawdę w rzeczach i zdarzeniach).

46. Uczyniliśmy ich doskonale czystymi i szczerymi, obdarzając ich cnotą naj-

szlachetniejszą: stałym rozamiętywaniem Domu (Tamtego Świata).

47. Oni są u Nas pośród doskonale oczyszczonych, wybranych, prawdziwie najlepszych (Naszych sług).

48. Wspomnij również Ismaila i al-Jasa'a (Izajasza)¹⁴ i Zu'l-Kifla¹⁵. I każdy z nich jest spośród prawdziwie najlepszych.

49. Wszystko to jest przypomnieniem (doskonałości tych, o których wspominaliśmy oraz nauką dla ludzi). Dla bogobojnych i pobożnych przygotowane jest wspaniałe miejsce powrotu:

50. Ogrody wiecznej błogości, których bramy są dla nich szeroko otwarte.

51. W których będą spoczywać (na tronach) i będą mogli prosić o owoce i napoje w obfitości.

52. A obok nich będą czyste małżonki o niewinnym spojrzeniu, właściwie dopasowane (spoglądające tylko na nich).

53. Oto, co wam obiecano na Dzień Rozrachunku.

54. Zaprawdę, takie jest Nasze zaopatrzenie (dla was), które się nie zmniejsza (ani nie wyczerpuje).

55. Wszystko to (dla bogobojnych i pobożnych); dla buntowników i występnych przeznaczony jest jednak złe miejsce powrotu –

56. Piekło, dokąd wejdą, by się w nim palić: jakże złe to miejsce spoczynku!

57. To właśnie (przeznaczony jest dla nich), niech więc tego zakosztują: bulgoczącej wody i przesywającej swym zimnem czarnej ropy.

58. I stosownie do tego, innego (utrapienia) podobnej natury.

59. „(O, występn!) Oto tłum ludzi, którzy pospieszili na ślepo, by pogrzyć się w waszym towarzystwie w grzechach (w

życiu doczesnym, a teraz pospieszą wraz z wami w Ogień piekielny)!” (Występni wykrzykną:) „Nie ma dla nich powitania! Zaprawdę, oni wejdą do ognia, by się (w nim) palić”.

60. Tamci (którzy ślepo naśladowali) oświadczą: „Nie! To raczej dla was, dla was

nie ma powitania! Wyście to na nas sprowadzili (i zwiedliście nas w życiu doczesnym)! A jakże to złe miejsce pobytu!”

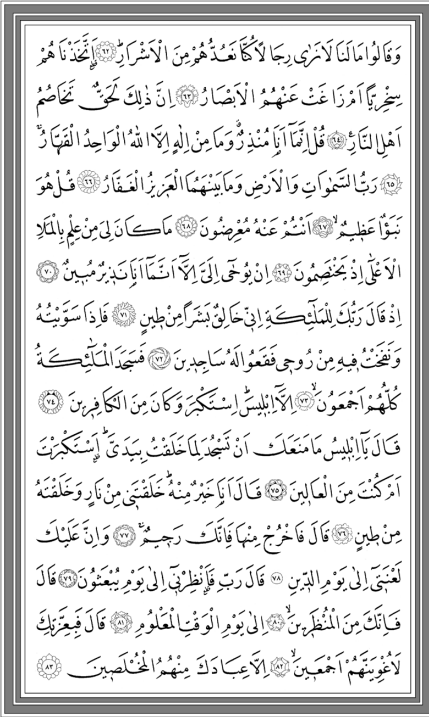
61. A oni rzekną (błagając Boga): „Panie nasz! Ktokolwiek to na nas sprowadził, dodaj do jego kary podwójne męki w Ogniu piekielnym!”

13. Podczas swojej choroby Prorok Hiob, pokój z nim, przysięgał, że jeśli Bóg przywrócił mu zdrowie, to on ukarałby swą żonę chłostą za popełnienie pewnego błędu. Bóg objawił mu, że może wypełnić swoją przysięgę uderzając żonę wiązką z tyłoma różgami, ile razy poprzysięgał jej zadać chłostę. W *szariacie* jest taka zasada: jeśli winowajca jest tak chory, że nie ma raczej szansy na jego wyzdrowienie, albo jeśli jest zbyt stary, to powinien zostać uderzony tylko raz wiązką złożoną z tyłu gałązek, ile razy miałyby być zadanych, bądź też miotłą z taką samą

liczbą słomy. W ten sposób można wypełnić formalne wymogi Prawa.

14. Al-Jasa'a, wspomniany również w 6:86, to najprawdopodobniej biblijny Izajasz. Przyszedł on po Proroku Iljasie (Eliasz) i podjął zaciętą walkę z kultem bożków w Izraelu. Po jego śmierci powróciło jednak do Izraela bałwochwalstwo i inne zło, po czym nastąpił najazd Asyryjczyków. Po serii ataków bezwzględny król asyryjski Sargon położył w r. 721 przed Chr. kres królestwu Izraela.

15. Odnośnie do Zu'l-Kifla, zob. 21:85, przyp. 17.

62. I powiedzą (występni): „Cóż jest takiego z nami, że nie możemy dostrzec tych ludzi (biednych i słabych, lecz wierzących), których zaliczaliśmy do niego-dziwych

63. I z których się wyśmiewaliśmy? Czy też może jest tak, że (oni są tutaj wśród nas, lecz) nasze oczy ich przeoczyły (podobnie jak odwróciliśmy swe oczy od nich w życiu doczesnym – pogardzając nimi)?”

64. Doprawdy, taka będzie kłótnia ludzi Ognia.

65. Powiedz: „Ja jestem tylko ostrzegającym. Nie ma innego boga poza Bogiem, Jedynym (do którego nikt i nic nie jest podobne), o nieodpartej Mocy (mającym całkowitą kontrolę nad wszystkim, co istnieje).

66. Pan Niebios i Ziemi, i wszystkiego, co jest pomiędzy nimi, Wszecchpotężny i pełen Chwały, Przebaczący”.

67. Powiedz: „To (ten Koran) jest przesłaniem najwyższym.

68. Wy odwracacie się od niego z niechęcią.

69. Ja nie miałem wiedzy o Wysokim Zgromadzeniu (w Niebiosach), kiedy oni się spirali¹⁶.

70. (Ja kieruję się tylko tym, co jest mi objawiane i) zostało mi objawione, że jestem jedynie ostrzegającym”.

71. (Wspomnij), kiedy to twój Pan rzekł do aniołów: „Stwarzam śmiertelnego (człowieka) z gliny (aby ustanowić go namiestnikiem na ziemi).

72. Skoro go w pełni ukształtowałem i tchnąłem w niego z Mojego Ducha¹⁷, upadnijcie na twarz przed nim (w geście szacunku dla niego i jego wyższości)”.

73. I anioły pokłoniły się, padając na twarz – wszystkie razem¹⁸,

74. Nie uczynił tego jednak Iblis (sprzeciwiając się wyraźnemu rozkazowi Boga); wbił się w pychę i okazał się jednym z niewiernych.

75. (Bóg) rzekł: „O, Iblisie! Co powstrzymuje cię przed oddaniem pokłonu istocie, którą Ja stworzyłem obu Moimi rękoma?¹⁹ Czy jesteś zbyt dumny (by pokłonić się jakiegokolwiek stworzonej istocie – nawet jeśli w ten sposób sprzeciwisz się Mojemu rozkazowi), czy też (może) jesteś tak wyniosły (że nie można nakazać ci pokłonić się nikomu)?”

76. (Iblis) odrzekł: „Jestem od niego lepszy. Mnie stworzyłeś z ognia, a jego stworzyłeś z gliny”²⁰.

77. Powiedział (Bóg): „Odejdź zatem stąd. Zaiste, jesteś na wieki odrzucony (od Mojego Miłosierdzia).

78. I Moje przekleństwo będzie nad tobą aż do Dnia Sądu”.

79. On rzekł: „Panie mój! Udziel mi zwłoki aż do Dnia, kiedy oni będą wskrzeszeni (z martwych)”.

80. Powiedział (Bóg): „Jesteś spomiędzy tych, którym została dana zwłoka

81. Aż do Dnia Czasu Ustalonego”²¹.

82. Odpowiedział (Iblis): „Oto (przysięgam) na Twoją Chwałę, że spowoduję, iż wszyscy oni się zbuntują i zblądzą,

83. Wyjawszy Twoje sługi pośród nich, szczerze wierzących i oddających Ci cześć”.

16. Stwierdzenie to podkreśla fakt, że Wysłanik nie dysponuje innym niż Objawienie sposobem zdobycia wiedzy o zdarzeniach mających miejsce w niebiosach pomiędzy aniołami albo pomiędzy Bogiem i aniołami. Nie mógłby mieć na przykład żadnej wiedzy o rzeczach, jakie miały miejsce pomiędzy Bogiem, aniołami i *Iblisem* (Szatanem), a dotyczyły stworzenia i wyznaczenia ludzkości namiestnika na ziemi. Zostanie to wspomniane w kolejnych wersetach.

17. Odnośnie do tchnięcia Boga w ludzi ze Swojego Ducha, zob. 15:29, przyp. 7.

18. Odnośnie do namiestnictwa ludzkości i pokłonu aniołów przed ludźmi, zob. 2:30-34, przyp. 30-35.

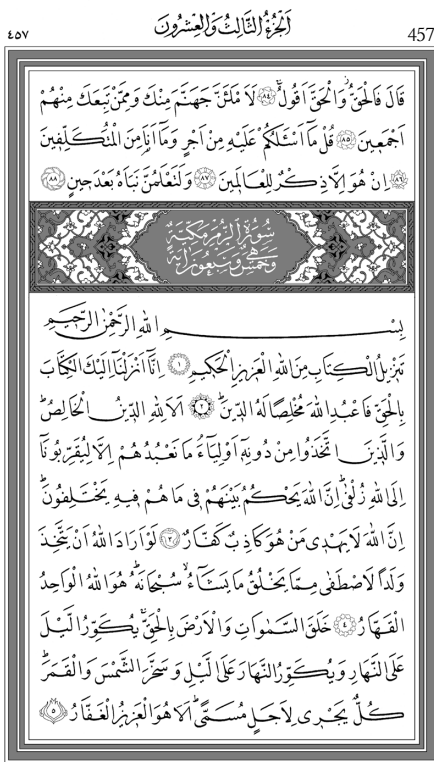
19. W 36:71 Bóg mówi, że stworzył wiele rzeczy i istnień *Swoimi Rękoma*. W tym wersecie Bóg stwierdza jednak, że stworzył ludzi obiema Swymi Rękami. Ręka oznacza moc, władzę. Wspomnienie w tym wersecie *obu Rąk* ma dwa ważne znaczenia: jedno jest takie, że Bóg stworzył ludzkość w formie doskonałej jako najlepszy wzór stworzenia; drugie zaś takie, że ludzkość ma dwa wymiary istnienia: duchowy i materialny. Werset 71 nawiązuje do materialnego pochodzenia czło-

wieka (głina), tymczasem werset 72 odnosi się do jego rzeczywistej wartości, która polega na duchowym wymiarze istnienia.

20. Według *Iblisa*, szlachetność i dobro kryją się w fizycznym pochodzeniu materii. Jego podejście jest typowe dla materializmu i braku właściwego zrozumienia natury rzeczy. Dostrzegał on bowiem tylko materialne pochodzenie człowieka, zignorował zaś jego wymiar duchowy, który miał początek w tchnieniu Bożego Ducha.

Inna kwestia dotyczy tego, że *Iblis* ocenił Boski nakaz wedle swojej własnej wiedzy i pojmowania i sprzeciwił się wyraźnemu rozkazowi Boga, polegając na swym własnym osądzie. Dowiódł, że – ze względu na swą arogancję – będzie wypełniał Boskie rozkazy jedynie wtedy, gdy będą zgodne z jego pragnieniami bądź pojmowaniem spraw, nie zaś ze względu na to, że wierzył, iż wszystkie one są prawdą samą w sobie i należy je wykonywać. Czy ci, którzy postępują w taki sam sposób, są świadomi, kogo naśladują i czyimi są uczniami?

21. Ów czas to całkowite zniszczenie świata, czas, do którego ludzie będą wypełniać obowiązki związane z wykonywaniem Bożych rozkazów.

SURA 39

AZ-ZUMAR (GRUPY)

Okres mekkański

Sura ta, składająca się z 75 wersetów, została objawiona w okresie środkowo-mekkańskim, gdy zaostrzyły się prześladowania wiernych i zawdzięcza swą nazwę słowu *zumar* (grupy), które pojawia się w wersecie 71 i 73. Wykłada ona znaki Bożej Jedności w świecie przyrody i zwraca uwagę na niedorzeczność przypisywania Bogu współtowarzyszy. Podpowiada emigrację wiernym, którzy znosili wielkie trudności przy oddawaniu czci Bogu w swojej własnej ojczyźnie. Oświadczą, że nie będzie kompromisu pomiędzy wiarą w Bożą Jedność a przypisywaniem Mu współtowarzyszy. Przypomina nam również o Tamtym Świecie, gdzie ludzie zobaczą efekty swoich czynów w życiu doczesnym.

84. Powiedział (Bóg): „Cokolwiek czynię i nakazuję, jest to) prawda sama w sobie, i Ja wypowiadam prawdę:

85. Z całą pewnością wypełnię Piekło tobą (i twoim rodzajem) oraz tymi (spośród ludzi), którzy za tobą podążą – wszystkimi”.

86. Powiedz (o, Wysłanniku): „Ja nie upraszam od was żadnej zapłaty za to (że głoszę wam Koran) i nie jestem spośród tych, którzy twierdzą, że są tymi, którymi w rzeczywistości nie są, i sami wymyślają rzeczy nieistniejące.

87. To (Koran niniejszy) jest tylko Napomnieniem (i drogą prostą) dla wszystkich istot świadomych”.

88. Wy z pewnością dowiedzie się, o czym on powiadania po pewnym czasie (dla was wyznaczonym).

— — —

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. (Oto) Księga zsyłana w częściach od Boga, Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Mądrego.

2. Zesłaliśmy ci Księgę z prawdą (ucieleśniającą ją i bez żadnego fałszu), dlatego oddaj cześć Bogu, szczerze wyznając wiarę w Niego i praktykując religię jedynie ze względu na Niego.

3. Zaprawdę, wszelka szczerza wiara, cześć i posłuszeństwo należą się tylko Bogu. Ci jednak, którzy biorą poza Nim innych (aniołów, dziny albo ludzi) za opiekunów i powierników (by powierzyć im swe sprawy), mówią: „Czciemy ich tylko z tego powodu, iż spodziewamy się, że przybliżą nas do Boga”. Bóg rozsądzi pomiędzy nimi (pomiędzy

tymi, którzy oddają cześć jedynie Bogu i Jemu są posłuszni, a tymi, którzy przypisują Mu współtowarzyszy) co do tego wszystkiego, w czym się różnili. Bóg nie prowadzi tego, który jest zdeklarowanym kłamcą i niewdzięcznikiem.

4. Jeśliby Bóg chciał wziąć sobie potomstwo, to mógłby z pewnością wybrać Sobie, kogokolwiek by zechciał z tych wszystkich, których stworzył. Niech będzie pochwalony (w tym, że jest całkowicie wzniosły i ponad tym, by mieć potomstwo). On jest Bogiem Jedynym,

a Jego Moc nieodparta (i ma absolutną władzę nad wszystkim, co istnieje).

5. On stworzył Niebiosa i Ziemię prawdziwie (celowo i na solidnych fundamentach prawdy). On zawija noc dookoła dnia i On zawija dzień dookoła nocy (aż jedno zakryje drugie całkowicie)¹. I on podporządkował (swym rozkazom) słońce i księżyc – każde biegnące swym torem aż po wyznaczony (przez Niego) czas. Zaprawdę, On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (mogący ukarać tych, którzy Mu się sprzeciwiają), Przebaczący (tym, którzy zwracają się do Niego pełni skruchy).

---

1. To porównanie nawiązuje zarówno do okrągłego kształtu Ziemi, jak i różnic czasowych wschodu i zachodu słońca. Jak turban zawijany jest dookoła głowy, aż ta zostanie

całkowicie zakryta, tak Bóg zawija linie nocy i dnia, jedne wokół drugich dookoła Ziemi, aż jedno zakryje drugie.

2. Objaśnienie zob. 4:1, przyp. 1.

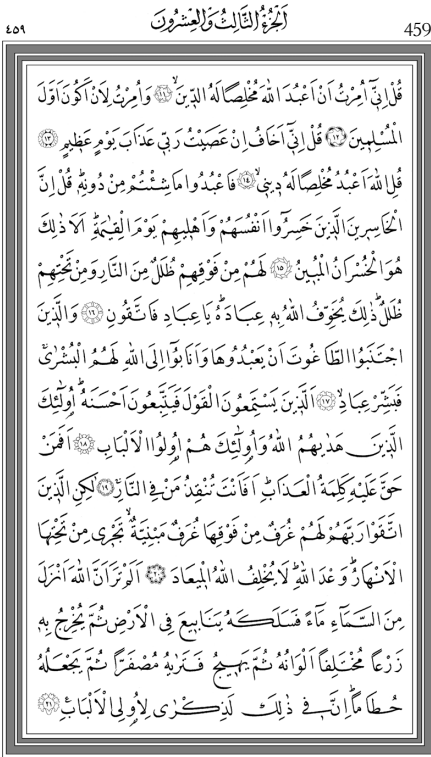
3. Ośmioro w parach (zob. 6:143-144): para spośród owiec, para spośród kóz, wielbłądów i osłów. Wyrażenie: Bóg „zesłał je” oznacza, że są spośród dobrodziejstw Boga, którymi On obdarowuje ze swej skarbnicy. W innym miejscu (15:21) Bóg stwierdza: *Dla każdej rzeczy składy (z tym, co konieczne dla życia i wyżywienia) są u Nas i My nie zsyłamy ich (inaczej), jak tylko we właściwej, ustalonej mierze.*

4. *Jeden akt i etap stwarzania po drugim* odnosi się do etapów, jakie przechodzi w łonie matki embrion. Zostały one wyjaśnione w: 22:5: i w 23:14: *Potem stworzyliśmy z zapłodnionego jajeczka skrzep przywierający (do ścianki łona), a następnie stworzyliśmy ze skrzepu przywierającego bryłkę, a z bryłki stworzyliśmy kości i przyoblekliśmy kości w ciało. Potem sprawiliśmy, że wyrosło (i przemieniło się) w inne stworzenie.*

5. Trzy zasłony ciemności to: przednia ściana brzuszna, ścianka macicy oraz błona. Chociaż są inne interpretacje tego stwierdzenia, to ta przedstawiona tutaj wydaje się najbardziej logiczna dla współczesnych embriologów z ich punktu widzenia.

6. Choć niniejszy werset wyraźnie deklaruje ogólną prawdę, że wiedza i ignorancja nie mogą być tożsame i że ci, którzy mają wiedzę, i ci, którzy jej nie mają, nigdy nie będą równi, to jednak tutaj zwraca szczególną uwagę na fakt, że ci, którzy mają prawdziwą wiedzę o Bogu i postępują stosownie do niej, i ci, którzy są jej pozbawieni i – w związku z tym – nie wierzą w Niego lub przypisują mu współtowarzyszy – nie mogą być równi. Każda wiedza oparta na wiedzy o Bogu jest wiedzą prawdziwą i w obu światach korzystną dla tych, którzy ją posiadają. Pograżony w niewiedzy jest jednak każdy, któremu brak jest (prawdziwej) wiedzy o Bogu i nie może znaleźć w swoim sercu potwierdzenia, dzięki któremu wiedza, jaką zdobywa ze świata zewnętrznego i własnego wewnętrznego, mogłaby wzmocnić jego wiarę. Nawet jeśli takie osoby przyswoiły sobie tysiące gałęzi nauki, ich ignorancja jest jedynie bardziej przez to zagmatwana (zob. także 33:72, przyp. 38).

7. To stwierdzenie znajduje się w Koranie, by przypomnieć nam o znaczeniu emigracji ze względu na Boga, a także by zachęcić do niej wiernych i przygotować na nią ich serca (zob. 4:97, 29:56).

11. Powiedz: „Otrzymałem rozkaz oddawania czci Bogu, szczerze w Niego wierząc i praktykując religię wyłącznie ze względu na Niego.

12. I otrzymałem rozkaz, abym był pierwszym spośród muzułmanów (w wierze i poddaniu się temu, co nakazano mi wam głosić)”.
 13. Powiedz: „Lękam się, w razie nieposłuszeństwa memu Panu, kary Dnia Straszliwego”.

14. Powiedz: „Ja oddaję cześć Bogu, szczerze w Niego wierząc i praktykując religię wyłącznie ze względu na Niego.

15. (A co do tych spomiędzy was, którzy odrzucają moje wezwanie), czcicie, kogokolwiek chcecie – poza Nim (ostrzeżono was przeciw ostrzeżeni o skut-

kach takiego postępowania)!” Powiedz: „Zaiste, pomiędzy przegranymi są ci, którzy doprowadzą do ruiny siebie i swe rodziny w Dniu Zmartwychwstania”. Zaprawdę, to jest strata oczywista!

16. Będą mieć ciemne warstwy ognia nad sobą i ciemne warstwy – pod sobą. Tym oto Bóg ostrzega Swe sługi. O, Moi słudzy, trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Mnie, pełni lęku wobec Mnie i pobożności, byście zasłużyli na Moją ochronę.

17. Co do tych, którzy trzymają się z dala od fałszywych bóstw i mocy zła – by nie oddawać im czci, i zwracają się ku Bogu, pełni skruchy – dla nich jest wieść radosna; przeto głoś wieść radosną Moim sługom,

18. Którzy, kiedy słyszą mowę, postępują za tym, co jest w niej najlepsze (w najlepszy możliwy sposób, a nawet poszukują tego, co jeszcze lepsze i prostsze)⁸. To są ci, których Bóg prowadzi drogą prostą; to są ci, którzy są ludźmi roztroprnymi.

19. Czy ten, wobec którego sprawdzilo się słowo (Boskiej) kary (podobny jest do tego, który zostanie nagrodzony

rajem)? Czy mógłbyś zatem oswobodzić tego, kto jest w Ogniu?

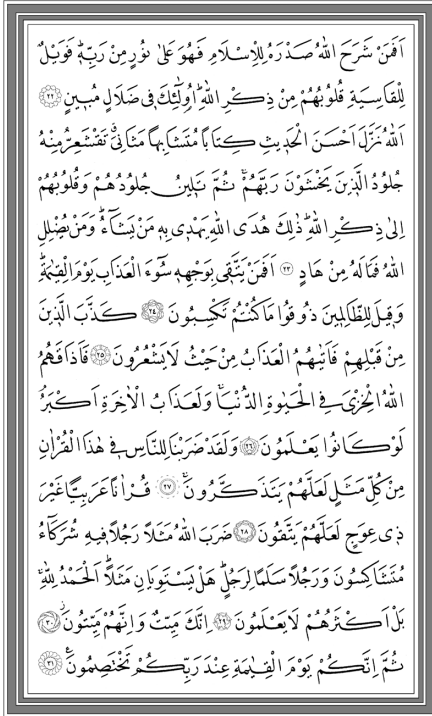
20. Dla tych jednak, którzy trzymają się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, przygotowano są wzniosłe komnaty, zbudowane jedna nad drugą, poniżej których płyną rzeki. (Oto) obietnica Boga. Bóg nigdy nie zawodzi w wypełnianiu Swej obietnicy.

21. Czyż nie zwróciłeś uwagi i nie widziałeś, że Bóg zsyła wodę z nieba i wiedzie ją do źródeł w ziemi, by tam płynęła; następnie sprawia, że wyrastają dzięki niej zbiory o różnych barwach; potem zaś wędzną i widzisz, jak żółkną. Potem sprawia, że łamią się i usychają. Zaprawdę, w tym jest napomnienie dla ludzi rozumnych.

---

8. Ludzkość, ze względu na samą swą naturę, dąży do tego, co dobre i sprawiedliwe. Kiedy jakaś osoba napotyka z jednej strony to, co dobre i prawe, a z drugiej – to, co złe i niegodziwe, to skłania się ku temu, co dobre i prawe. Kiedy ktoś jest pomiędzy tym, co dobre

i prawe, a tym, co lepsze i bardziej prawe, to skłania się do podążania za tym ostatnim. Choć jest rzeczą cnotliwą postępować za tym, co lepsze albo nawet najlepsze, to jednak w zgromadzeniu lub społeczności nie należy zmuszać do tego innych.

22. Czy ten (który czerpie nauki z działania Boga we wszechświecie i) którego pierś Bóg otworzył dla islamu i postępuje za światłem od swego Pana (czy ktoś taki może być przyrównany do tego, którego serce jest zamknięte dla wspomnienia Boga i – tym samym – dla islamu)? Bieda zatem tym, których serca są zatwardziałe względem rozpamiętywania Boga (i którzy nie wyciągają żadnej nauki ze znaków i Objawienia)! Oni zatracili się w błędzie oczywistym.

23. Bóg zsyła w częściach najlepsze ze słów jako Księgę całkowicie spójną, której stwierdzenia potwierdzają się, wyjaśniają i odnoszą się do siebie nawzajem. Przy nich (jeśli się im przysłuchują i jeśli je pojmują) cierpienie skó-

ra tych, którzy stoją w bojaźni przed swym Panem. Potem jednak ich skóra i serce znajdują wytchnienie w rozpamiętywaniu Boga (w recytacji Koranu). Oto przewodnictwo Boga, którym On prowadzi, kogo zechce. A kogokolwiek Bóg prowadzi ku zbłądzeniu – dla tego nie ma przewodnika⁹.

24. Czyż ten, który (rzucony twarzą w Ogień piekielny, spętany łańcuchami dookoła szyi) usiłuje chronić się swoją twarzą (trzymając ją z dala) od zła kary wymierzonej w Dniu Zmartwychwstania (może być przyrównany do tego, który będzie tego Dnia bezpieczny od kary)? Zostanie powiedziane występny: „Zakosztujcie (dzisiaj) tego, co zarobiliście (w życiu doczesnym)!”

25. Ci, którzy byli przed nimi, zaprzeczali (prawdzie Objawienia) i spadła na nich kara, oni zaś nie spostrzegli nawet, skąd owa kara nadeszła.

26. Bóg przeto sprawił, że zakosztowali hańby w życiu tego świata, lecz przecież kara na Tamtym Świecie jest większa. Gdyby tylko wiedzieli!

27. Zaiste, My daliśmy ludziom w Koranie wszelkiego rodzaju przypowieści i porównania, by się zastanowili i opamiętali.

28. Oto Koran w języku arabskim, bez żadnej zawilości (wolny od sprzeczności oraz tego wszystkiego, co się sprzeciwia prawdzie, prawości i rozumowi), by mogli trzymać się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, i zasłużyli na Jego ochronę.

29. Bóg przytacza przypowieść: pewnego człowieka (w służbie) u wielu współwłaścicieli, którzy stale spierają się pomiędzy sobą, i innego człowieka – zatrudnionego przez jedną osobę. Czy

oni są sobie równi? Wszelkie uwielbienie i wdzięczność należą się Bogu (Jedynemu suwerennemu Panu stworzenia). Lecz większość ludzi nie ma żadnej wiedzy (o znaczeniu tej prawdy)¹⁰.

9. Ze względu na styl, sposób recytacji, zagadnienia, jakie podejmuje, obietnice i groźby, Koran sprawia, że drży osoba, która go czyta lub mu się przysłuchuje. Wywołuje w sercach głęboki szacunek zarówno dla Księgi, jak i jej Autora – Boga Wszchemnającego. Poza swoją wspaniałością, recytacja jest tak miła dla wszystkich zmysłów, że powoduje spokój i łagodność. Daje ukojenie sercom i umysłom oraz rozwiązuje wszystkie problemy intelektualne i duchowe. Każdy zatem, kto jest nieuprzedzony i bezstronny i skłania się do wiary w Boga, musi być pod wrażeniem Koranu.

Podobnie jak Koran i jego Autor, także i najbliżsi słudzy Boga – prorocy i święci – cieszą się pewnym rodzajem majestatu i wdzięku, każdy wedle swego poziomu. Jednakże ich majestat, który uderza innych przy zetknięciu z nimi, przyciąga także swoim wdziękiem.

10. Jeśli – pod względem stworzenia i sprawowania nad nimi władzy – wszystkie rzeczy nie zostaną przypisane Wszchemnemu Bogu, to należy uznać istnienie niezliczonej liczby bóstw, wszystkich zasadniczo sobie przeciwnych, ale jednocześnie identycznych. Ze względu na wzajemne relacje wszystkich rzeczy i zasadniczą cechę Boskości ich liczba będzie rosła proporcjonalnie do ilości części i mieszanin odnajdywanych w stworzeniu.

Na przykład bóstwo, które stwarzałoby miód pszczeli albo też winorośl, musiałyby być w stanie rządzić i wpływać na wszystkie pierwiastki wszechświata, gdyż miód pszczeli albo winorośl są miniaturowymi stworze-

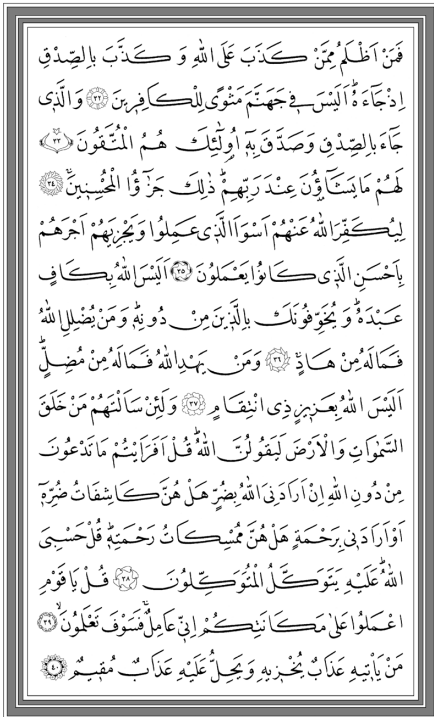
30. Ty z pewnością (pewnego dnia) umrzesz i oni z pewnością (również) umrą.

31. A potem, w Dniu Zmartwychwstania, staniecie w Obecności waszego Pana jako sprzeczące się strony.

Wnioskujemy stąd, że jest tylko miejsce na Pojedynczego – Koniecznie Istniejącego – Jedyne. Jeśli zaś rzeczy przypiszemy im samym, to każda, nawet najmniejsza cząsteczka, będzie bóstwem – wyposażonym we wszystkie Imiona i Atrybuty Wszchemnającego Boga, gdyż posiadanie tych Imion i Atrybutów jest wymogiem boskości.

Pojedynczy owoc, wyhodowany przez wielu ludzi, wymaga tyle samo narzędzi, co i wyhodowanie drzewa z obfitością owoców. Podobnie narzędzia, maszyny i fabryki nieodzowne do wyposażenia armii byłyby takie same, jeśli tylko jeden jedyny żołnierz miał być wyposażony. Różnica jest tylko ilościowa, a trudności, jakie wynikają z produkowania dla niego wyposażenia przez wielu ludzi, są niemal nie do przeczwyczenia. Dlatego wszechświat odrzuca więcej niż jednego stwórcę i zarządcę, a jego świadectwo za Jedynym Jedyne Stwórcą jest bardziej oczywiste, jaśniejsze i wymowniejsze, niż jego świadectwo dotyczące własnej egzystencji. Jeśli nawet ktoś chciał negować istnienie wszechświata, jak to czynili sofiści, to nie można zanegować istnienia Tego Jedyne, który ma władzę nad wszystkimi rzeczami.

Podsumowując: jeśli niezliczone w swej ilości i różnorodności rzeczy nie zostały przypisane jednemu źródłu, to nie tylko trzeba by przypisać jedną rzecz do niezliczonej ilości rzeczy, ale i pojawiłaby się wielość trudności (taka, ile jest rzeczy) w wyjaśnieniu materii. Dlatego widoczna, nadzwyczajna łatwość stwarzania tak wielu gatunków rozprzestrzenionych po świecie musi pochodzić z Jedności ich Stwórcy.

32. Któż zatem jest bardziej niesprawiedliwy, niż ten, kto wymyśla kłamstwa przeciwko Bogu i zaprzecza prawdzie, gdy ta do niego przyszła? Czyż nie Piekło jest mieszkaniem dla niewiernych?

33. I ten zaś, który przychodzi z prawdą, i ten, który ją potwierdza – jest bogobojny, pobożny.

34. Oni otrzymają, w Obecności swego Pana, czegokolwiek zapagną¹¹. Oto nagroda dla tych, którzy poświęcają się czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich widzi.

35. Albowiem Bóg zmaże (nawet) najgorsze spośród tych czynów, których się kiedyś dopuścili, i wypłaci im nagrodę wedle najpiękniejszych rzeczy, jakich dokonali¹².

36. Czyż Bóg nie wystarczy Swemu słudze? Oni jednak usiłują wzbudzić w tobie strach tymi (których ubóstwiają i czczą) poza Bogiem. Kogokolwiek Bóg sprowadza z drogi, dla tego nie ma przewodnika.

37. Kogo zaś Bóg prowadzi, tego nikt nie zdoła zwieść ku zbłądzeniu. Czyż Bóg nie jest Potężny, Pełen Chwały – Jego Moc nieodparta – Pan Odpłaty?

38. Zaprawdę, jeśli ich spytasz, kto stworzył Niebiosa i Ziemię, na pewno odpowiedzą: „Bóg”. „Czy kiedykolwiek się zastanawialiście, czym jest to, czego wzywacie poza Bogiem? Jeśli Bóg zechce dla mnie jakiejś szkody, to czyż oni zdołają odsunąć Jego szkodę (ode mnie)? Albo jeśli On zechce dla mnie jakiegoś miłosierdzia, to czyż oni zdołają je powstrzymać?” Powiedz: „Bóg mi wystarczy. W Nim pokładają swą ufność ci, którzy ufają (i znają wartość i znaczenie ufności)”.

39. Powiedz: „O, mój ludu! Czyńcie wszystko, co w waszej mocy, zaiste – Ja również czynię (to, o co jestem upraszany). W swoim czasie dowiecie się,

40. Kim są ci, których dotknie (na Tym świecie) kara poniżająca, a na kogo spadnie kara wieczna (na Tamtym świecie)”.

11. Objaśnienie, zob. 25:16, przyp. 5.

12. Bóg wymaże ich wcześniejszą niewiarę albo przypisywanie Bogu współtowarzyszy i nagrodzi odpowiednio do najlepszych czynów, dokonanych w islamie. Bóg wyma-

że również te ciężkie grzechy, które popełnili, zanim osiągnęli prawdziwą pobożność, i świadomość, że Bóg stale ich widzi, i nagrodzi ich za najlepsze czyny, jakich potem dokonali.

41. Zaprawdę, zesłaliśmy ci Księgę zawierającą prawdę dla ludzkości (ucieleśniającą prawdę i bez żadnego fałszu). Kto zatem wybiera przewodnictwo (od Boga), czyni tak z pożytkiem dla własnej duszy, a kto wybiera zbłądzenie, ten błądzi ze szkodą dla siebie samego. Ty nie zostałeś im wyznaczony na strażnika.

42. Bóg zabiera dusze w chwili śmierci (tych dusz), a w ich śnie (dusze) tych, którzy nie pomarli. W ten sposób On zatrzymuje (dusze) tych, dla których postanowił śmierć, a resztę odsyła (do ich ciał, by żyły) – na czas przez Niego wyznaczony. Zaiste, w tym są znaki (i ważna nauka) dla ludzi, którzy się zastanawiają i są świadomi¹³.

43. Cóż?! Czyż oni (nie uznając, że Bóg jest jedynym Władcą wszechświata i nikogo nie potrzebuje) wzięli sobie, prócz Boga, orędowników (o których sądzą, że potrafią nie tylko interweniować za ich duszami, ale też w działanie wszechświata)? (Powiedz:) „Dlaczego, skoro oni nie mają udziału w panowaniu nad czymkolwiek ani (jak posągi i inne idole) nie posiadają inteligencji?”

44. Powiedz: „Wyłącznie do Boga należy cała władza orędownictwa (bez względu na to, czy On udziela jakiejś istocie pozwolenia na wstawiennictwo u Siebie, czy nie)¹⁴. Do Niego jedynie należy panowanie nad Niebiosami i Ziemią. Potem do Niego zostaniecie sprowadzeni”.

45. Kiedy wspomniany jest Bóg jako Jeden (Jedyny Bóg), serca tych, którzy nie wierzą w życie ostateczne, wzdraga się, wypełnione niechęcią; kiedy jed-

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ
فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَلِنَافْسِهِ تَبِعْنَا عَلَيْهِمَ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِوَكِيلٍ ۗ اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ
فِي مَنَامِهَا جَهَنَّمَ ۗ أَلَيْسَ الَّذِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَرَبِّرْسِلَ الْأَخْرَىٰ
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّعَوِّدِ الْمُتَفَكِّرُونَ
ۗ أَمْ إِنَّمَا تُحَدِّثُونَ دُونَ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلُوبِكُمْ كَأَن لَّمْ تَكُنْ
لَهُمْ آيَاتُ الْبُرْهُانِ وَلَا يَحْفَلُونَ ۗ قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا
لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۗ وَإِذَا
دُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَإِذَا دُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ
ۗ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلَّمَهُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا وَبِشَلَّةٍ مَعَهُ لَا فَنَّوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ
الْقِسْطِ وَبَدَّلَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ۗ

nak wspomniany są ci poza Bogiem (których oni czczą), to, zaiste, radują się oni.

46. Powiedz: „O, Boże, Stwórco Niebios i Ziemi, który znasz to, co Niewidzialne i to, co jawne! Ty będziesz rozsądzał pomiędzy Twoimi sługami, w czym się różnią”.

47. Jesliby nawet ci, którzy czynią największe niesprawiedliwości (przypisując Bogu współtowarzyszy i odrzucając wiarę w życie przyszłe), mogli posiadać wszystko to, co jest na Ziemi i ponad to tyle samo, z pewnością daliby to jako okup, ażeby uciec od zła kary w Dniu Zmartwychwstania. Wtedy zetkną się ze strony Boga z tym, z czym się nigdy nie liczyli.

13. Ten werset zwraca naszą uwagę na pewne ważne fakty:

- Umiera nie ludzka dusza, ale duch, ludzkie „ja” (*nafs*). *Nafs* jest – pod pewnym względem – ludzką istotą jako taką i z tego względu obejmuje duszę – ale też stanowi centrum albo mechanizm życia doczesnego. Dusza zaś jest źródłem zarówno życia cielesnego, jak i duchowego. Jej istnienie nie jest uzależnione od istnienia ciała i żyje również po śmierci.
- Duch ma różnorakie wymiary. Uczeni klasyfikują je jako: duch ludzki, duch zwierzęcy oraz duch rośliny. Duch ludzki także ma wymiary, które opisywane są jako *duch, który wierzy i oddaje cześć Bogu (duchy wiernych)* oraz *duch właściwy wszystkim ludziom, który myśli, uczy się, kocha* itp.
- Śmierć i sen są identyczne w tym, że podczas obu Bóg zabiera duszę. Jednakże w przypadku śmierci Bóg nie przywraca duszy ciału, sprawiając w ten sposób, że duch umiera. Tymczasem w czasie snu

zabiera duszę, ale potem ją przywraca, o ile nie zarządził śmierci ducha. Dlatego przy śmierci dusza opuszcza ciało całkowicie, lecz podczas snu – nie, i pozwala rozwijać się swoim relacjom z ciałem. Podczas snu ciało wciąż zachowuje pewien rodzaj życia wegetatywnego, gdyż wciąż istnieje związek, aczkolwiek słaby – pomiędzy ciałem a duszą.

- Śmierć następuje wtedy, gdy dusza całkowicie opuszcza ciało i rozpoczyna inny rodzaj życia, zwany życiem pośrednim (życiem w grobie) pomiędzy życiem doczesnym a życiem wiecznym. Warunki tego życia są zdeterminowane wiarą i czynami człowieka w życiu doczesnym. Dusza wciąż ma związek z ciałem poprzez tę jego część, która pod ziemią nie gnije.

14. Podobne znaczenie wstawiennictwa zob. sura 34:23, przyp. 13. Jest tutaj także odniesienie do tego, aby prosić Boga o wysłuchanie naszych modlitw wznoszonych do Niego za przyjęcie do Raju określonych Jego sług.

48. Złe uczynki, które zarobili (na swe konto), staną się dla nich oczywiste i ogarnie ich to, z czego drwili (przyrzeczona kara Boża).

49. Kiedy człowieka dotyka nieszczęście, nawołuje Nas (byśmy go ocalili). Potem, kiedy My (z czystej łaskawości) obdarzymy go jakimś dobrem od Nas, mówi: „Otrzymałem to jedynie ze względu na pewną wiedzę, którą mam”. Nie, zaiste! To (dobro, dane człowiekowi) stanowi próbę, lecz większość z nich nie wie.

50. Ci, którzy żyli przed nimi (mieli to samo nastawienie i poszli podobną drogą), także (to) mówili¹⁵, lecz wszystko to, co osiągnęli (na tym świecie), nie było dla nich żadną pomocą.

51. Spadły na nich złe skutki tego, co zarobili. Złe skutki tego, co zarobili, spadną także na tych (nowe pokolenia), którzy czynią niesprawiedliwość. I oni nigdy nie zdołają powstrzymać (Naszej Woli).

52. Czyż oni wciąż nie wiedzą, że Bóg rozszerza zaopatrzenie, komu zechce, i ogranicza je (komu zechce). Z pewnością, w tym są znaki (prawdy oczywistej) dla ludzi, którzy uwierzą i będą pogłębiać swą wiarę.

53. Powiedz: „(Bóg daje wam nadzieję:) O, Moi słudzy – marnotrawni (w danych wam przez Boga okazjach i możliwościach) wobec (dobra) swoich własnych dusz! Nie traćcie nadziei na Boże Miłosierdzie. Oto Bóg wybacza wszystkie grzechy. Zaprawdę, On jest Wybaczącący, Współczujący”¹⁶.

وَبَدَّلَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾
 فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا تَدْعَاهُ إِذَا حَوَّلْنَا مُتَابِعَاتِكُمُ الْقَالَ
 إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ لِّئَلَّهِ هُنَّ فِتْنَةٌ وَلِيَكِنَّا نُكْفِّرُ عَنْ سَيِّئَاتِكُمْ ﴿٤٩﴾
 فَمَا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ يَنْتَظِرُونَ ﴿٥٠﴾ فَاصْبِرْ لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا
 مِنْ هَؤُلَاءِ سَيَّئَاتِهِمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَاهُمْ بِمُخْرِجِينَ ﴿٥١﴾
 أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ قُلْ يَا عِبَادِيَ
 الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَاتِهِمْ أَفَأَنْتُمْ أَكْفَرُ عَلَىٰ رَحْمَةِ اللَّهِ
 إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُؤْتِي ﴿٥٣﴾ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْأَلُوا اللَّهَ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
 الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾ وَأَتَّعَمُوا أَحْسَنَ مَا أُتِرْتُمْ
 إِيَّاكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ
 بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾ أَن تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي
 عَلَىٰ مَا كَفَرْتُ فِي حَنَابِ اللَّهِ وَإِن كُنْتُ لَمِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٥٦﴾

54. Zwróćcie się do swego Pana, pełni skruchy i poddajcie Mu się całkowicie, zanim spadnie na was kara (i będzie za późno; wtedy uznanie wiary już nic wam nie pomoże); albowiem później nie uzyskacie pomocy¹⁷.

55. Kierujcie się w swoim postępowaniu w najlepszy możliwy sposób tym, co zostało wam zesłane od waszego Pana, zanim spadnie na was wszystkich kara: nagle i niespodziewanie.

56. Ażeby żadna dusza nie mówiła: „Bia-da mi za to, w czym zaniedbałam me powinności wobec Boga. Oto ja byłam w istocie pomiędzy tymi, którzy drwili (z prawdy)!”

15. Odniesienie do Koraha. Zob. 28:78, przyp. 17.

16. Ten werset zawiera przede wszystkim radosną wieść o tym, że nie ma grzechów niewybaczalnych. Oznacza to, że nawet ten, kto nie wierzy w Boga lub przypisuje Mu współtowarzyszy, jest ateistą albo materialistą – jeśli wyraża skruchę i nawraca się – uzyskuje wybaczenie od Boga. Poza tym Bóg wybacza każdemu grzesznikowi, jakiemu zechce, chyba że ten nie wierzy w Niego (i w inne filary wiary) lub przypisuje Mu współtowarzyszy (4:48). Choć Bóg może przebaczyć, komu zechce, to jednak uzależnił przebaczenie od skruchy i zmiany, poprawy swego życia, jak to wynika z następujących wersetów. Dlatego po tym wersecie, zawierającym najwspanialszą obietnicę w całym Koranie, następują ostrzeżenia. To jest jeden z najbardziej znaczących przykładów tego, w jaki sposób Koran ostrzega i zarazem dodaje otuchy, stale napominając ludzi, ażeby nie schodzili na złe drogi. Wpaja przy tym ufność w nieskończone współczucie Boga.

17. Ostatnie dwa wersety ustanawiają trzy zasady dotyczące wiary:

- Bóg przebacza, komu zechce. To przebaczenie uzależnione jest jednak od żalu za grzechy i naprawienia swego życia.
- Dla osiągnięcia zbawienia nieodzowne są wiara i poddanie się Bogu. Istnieje różni-

ca pomiędzy tym, że ktoś jest wierzący, a tym, że jest *muslim* (poddany). Status *muslim* ma dwa aspekty. Jeden jest taki, że jeśli ktoś szczerze potwierdza i uznaje zasady wiary, to jest wierzącym i oczekuje się od niego, że będzie praktykował reguły islamu. Autentycznie wiernym i *muslimem* jest ten, kto szczerze uznaje i potwierdza zasady wiary i wypełnia przykazania islamu. Inny aspekt jest taki, że dana osoba jest według prawa (muzułmańskiego) *muslimem*, jeśli nie wypowiada niczego niezgodnego z wiarą i wykonuje pewne akty związane z islamem, takie jak (w szczególności) modlitwa piątkowa *dżum'a* w meczecie i płacenie *zaku* (obowiązkowych, oczyszczających datków na dobroczynność). I chociaż taka osoba może być hipokrytą, to jednak musi być według prawa traktowana jako muzułmanin.

- Kara wzmiankowana w wersecie 54 może być albo karą w życiu przyszłym, albo taką, która spowoduje, że żal za grzechy nie przyniesie już żadnej pomocy (40:85). Kiedy już pojawiają się decydujące oznaki śmierci albo kiedy nadchodzi – po wielu ostrzeżeniach (jak te, które otrzymało wiele minionych ludów) – skrucha ze względu na niewiarę lub przypisywanie Bogu współtowarzyszy i przyjęcie wiary – nie zostaną one zaakceptowane.

57. Albo żeby nie powiedziała (fałszywie się usprawiedliwiając): „O, gdyby tylko Bóg mnie poprowadził, to znalazłabym się pomiędzy bogobojnymi, pobożnymi!”

58. Albo żeby nie powiedziała, kiedy zobaczy karę: „O, gdybym tylko uzyskała drugą szansę (życia), bym mogła znaleźć się pomiędzy czyniącymi dobro, świadomymi tego, że Bóg ich obserwuje!”

59. (Lecz Bóg odpowie:) „Nie, zaiste! Moje Objawienia i Znaki (prawdy) przyszły do ciebie, lecz ty odrzuciłaś je, uznając je za kłamstwo, i uniosłaś się pychą, i dowiodłaś, że jesteś spośród niewiernych”.

60. W Dniu Zmartwychwstania zobaczysz tych, którzy wymyślali kłamstwa, przypisując je Bogu, z twarzami pociemniałymi od smutku i hańby. Czyż nie w Ogniu Piekielnym jest miejsce mieszkania dla (zbyt) pysznych (na to, by uwierzyli)?!

61. Bóg jednak ocali (od Piekła) tych, którzy trzymają się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, przez cnotę tego, co osiągnęli (idąc ścieżką Pana). Nigdy nie dotknie ich zło ani nie będą się smucić¹⁸.

62. Bóg jest Stwórcą wszystkiego i jest Strażnikiem (i Opiekunem, mającym władzę) nad wszystkimi rzeczami.

63. On posiada klucze do (skarbców) Niebios i Ziemi. Przeto ci, którzy nie wierzą w Objawienia Boże i Znaki (prawdy), są zgubieni¹⁹.

64. Powiedz: „(Podczas gdy to jest prawdą) czy wy wciąż nawołujecie mnie do tego, bym oddawał cześć komuś innemu niż Bogu, o wy, pogrążeni w niewiedzy?!”

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾ أَوْ تَقُولَ
 حِينَ تَرَى الصَّادِقَ لَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَّا لَإِذَا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ يَنفِرُونَ
 مَعَهُ يَدْعُوا لِيَنفِرُوا مَعَ كَذِبَتَّ بِهَا وَاسْتَكْبَرَتْ بَرْت وَكُنْتَ
 مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٨﴾ وَيَوْمَ النَّفْثَاتِ الرَّاسِ الْبَرِّ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ
 وَهُمْ لَهُمْ مَسْودَةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَمْنُونٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٥٩﴾
 وَيَسْأَلُ اللَّهُ الَّذِينَ اسْتَفْعَلُوا مِنَّا إِنَّمَا لَمْ يَمْسَسْهُمْ الشَّوْءُ وَلَا هُمْ
 يَخْتَرُونَ ﴿٦٠﴾ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
 وَكِيلٌ ﴿٦١﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٢﴾ قُلْ أَفَعَسَى اللَّهُ
 تَعَالَى أَنْ يُعْزِبَ عَنْكَ إِلَهًا لَّهُمْ أَوْ يَخْتَارَ ﴿٦٣﴾ وَإِلَى اللَّهِ يَرْجَعُ
 أَمْرُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَنُكَفِّرَنَّ
 مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٦٥﴾ وَمَا فَدَّرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ
 وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ
 مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

65. Zaprawdę, to zostało objawione wam, a także tym (wysłannikom) – posłanym przed wami: „Jeśli będziesz przypisywał współtowarzyszy Bogu, twoja praca najpewniej będzie daremna, a sam z pewnością znajdziesz się pomiędzy przegrzanymi.

66. Oddawaj cześć jedynie Bogu i bądź pośród tych, którzy są wdzięczni”²⁰.

67. Oni nie mają prawdziwego osądu co do Boga, takiego jakiego wymaga Jego Boskość, a (taka jest Jego władza, że) cała ziemia zostanie uchwycona Jego Ręką w Dniu Zmartwychwstania, niebiosza zaś będą zwinięte w Jego Prawicy²¹. On – niech będzie pochwalony – jest (bowiem) całkowicie wzniosły, ponad tym, co Mu przypisują za współtowarzyszy.

18. Obok siebie na tym świecie żyją zarówno wierzący, jak i niewierzący, ludzie dobrzy i źli, prawi i grzeszni. Podobnie dobro i zło ma dostęp do człowieka od momentu jego narodzin. Dlatego prawdziwa, owocna edukacja wymaga nie tylko zachęty oraz obietnic, ale także zniechęcania, ostrzeżeń i gróźb. Taka jest metoda Koranu. Zachęca ludzkość do dobra, obiecując Bożą nagrodę, zwycięstwo i wieczne szczęście, a zarazem – ostrzega i grozi karą Bożą. Jak wynika z wersetów, które następują po wersecie 53, Koran zniechęca ludzi do grzeszenia za pomocą najmocniejszych stwierdzeń natychmiast po tym, jak obficie obdarował ludzi wspaniałą nadzieją i zachętą.

19. Bóg ustanowił dwa różne zbiory praw: te, które rządzą wszechświatem (włączając w to życie ludzkie), niezależne od człowieka (są przy tym Boskimi znakami prawdy; błędnie nazywamy je „prawami przyrody” – jako przedmiot nauk przyrodniczych), i te, które stanowią religię. Obydwa rodzaje wymagają posłuszeństwa. Skutki związane z tymi ostatnimi zazwyczaj są odraczane do Tamtego Świata, gdy tymczasem rezultaty posłuszeństwa lub nieposłuszeństwa tym pierwszym („prawom przyrody”) zazwyczaj objawiają się w tym życiu. Na przykład nagrodą za cierpliwość jest sukces, a karą za lenistwo – strata. Przemysłność daje majątek, a wytrwałość przynosi zwycięstwo. Prze-

to status szczerze wierzącego muzułmаниna wymaga posłuszeństwa obu rodzajom praw. Jeśli muzułmanie poza swymi błędami w życiu religijnym zaniedbują wypełniania wymogów posłuszeństwa Bożym prawom życia i wszechświata (Boskim znakom prawdy), to stają się przegranymi w tym świecie – w stosunku do tych niewiernych, którzy tym prawom byli posłuszni. Z drugiej strony jednak, ci (niewierni), którzy odrzucają Boże Objawienia (będące również Boskimi znakami prawdy), okażą się przegranymi na wieczność, gdyż poniosą klęskę w życiu na tamtym świecie.

20. Cokolwiek posiadamy, jest to łaską od Boga. Dlatego prawdziwe człowieczeństwo wymaga stałej wdzięczności wobec Stwórcy – za każde otrzymane dobro, i uznania swoich defektów, błędów i grzechów, okazania skruchy i podjęcia wysiłku w celu poprawy swojego życia i w ogólności – siebie jako człowieka. W terminologii koranicznej niewiara i brak wdzięczności pochodzą z tego samego rdzenia. Dlatego brak wdzięczności prowadzi do niewiary, wdzięczność zaś – ożywia i wzmacnia wiarę.

21. Jak to jasno wynika z wersetu (6:73), słowo „Prawica” nawiązuje do absolutnego panowania i władzy Boga nad całym wszechświatem. Bóg działa w świecie zza zasłony przyczynowości aż do Dnia Sądu, kiedy to ta zasłona „opadnie”.

68. Zadną w Trąbę i wszyscy ci, którzy są w Niebiosach i wszyscy ci, którzy są na Ziemi, padną martwi – za wyjątkiem tych, których Bóg zechce oszczędzić. Następnie zadną po raz drugi i – zaprawdę – oni będą stali wyprostowani, spoglądając²².

69. A Ziemia (odmieniona względem tego, czym była uprzednio) zajaśnieje i będzie jasno widoczna – dzięki Światłu swego Pana²³, a Zapis (czynów istot odpowiedzialnych, obdarzonych wolną wolą) zostanie wyłożony, prorocy zaś i świadkowie będą przyprowadzeni, i zostanie pomiędzy nimi (istotami świadomymi i odpowiedzialnymi) rozstrzygnięte zgodnie z prawdą (co do czego się różnili)²⁴, i nie stanie się im niesprawiedliwość.

70. I każda dusza otrzyma w pełni odpłatę za to, co (dobrego lub złego) uczyniła (w życiu doczesnym); i, zaprawdę, On wie dobrze o wszystkim, co oni czynią.

71. Ci, którzy nie wierzą (i umierają jako niewierni), będą prowadzeni do Piekła grupami. A kiedy tam dotrą, jego wrota natychmiast się otworzą, a odźwierni zapytają ich: „Czyż nie przyszli do was Wysłannicy spośród was, recytując wam Objawienia od waszego Pana i ostrzegając was przed tym Dniem, który mieliście napotkać?” Oni odpowiedzą: „Zaiste, tak!” Lecz słowo kary (Bożej) spełni się na niewiernych²⁵.

72. Zostanie im powiedziane: „Wejdźcie przez wrota Piekła, by przebywać tam na wieki”. Jakże złe jest mieszkanie tych, którzy są (zbyt) zarozumiali (by uwierzyć).

73. Ci, którzy trzymają się z dala od nieposłuszeństwa wobec swego Pana, pełni bogobojności i pobożności, będą popro-

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَمِعَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ فِي مَا يُنظَرُونَ ﴿٦٨﴾
 وَأَشْرَفَ الْأَرْضَ يَنْوَرِرُ رَيْبَهَا وَوَضَعَ الْكِتَابَ وَجَّهَ
 بِالْيَسِينِ وَالشَّهَادَةَ وَأَفْضَىٰ إِلَيْهِم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾
 وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمَلَتْ وَهُوَ اعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾
 وَسَبِّحَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا
 فَفُحَّتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
 يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُم لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا
 قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾
 فَبِئْسَ الَّذِي ادْخَلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى
 الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾ وَسَبِّحَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ
 الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا وَفُحَّتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
 خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾
 وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ
 نَسْتَوِينِ الْمَجْتَنِبَةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَيَعْمَلُ أُجْرًا عَابِلِينَ ﴿٧٤﴾

wadzeni do Raju w grupach. A kiedy tam przybędą, jego bramy zostaną otwarte (z czystej łaski Pana), a odźwierni powitają ich słowami: „Pokój wam! Pięknie postępowaliście i jesteście oczyszczeni (z cuchnących pozostałości grzechu, a także wyswobodzeni z wszelkiego cierpienia), wejdźcie przeto do (Raju), by zamieszkać (w nim na wieki)!”

74. Oni zaś powiedzą: „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, który wypełnił dla nas Swą obietnicę i uczynił nas dziedzicami tej (błogosławionej) ziemi, byśmy mieszkali w Raju, gdzie nam się spodoba!” Jakże zatem wspaśniała jest nagroda dla działających (czylnych) dobro w posłuszeństwie i oddaniu Bogu!

22. Koran wspomina o trzech rezultatach dęcia w Trąbę: (1) *Zadną w Trąbę i wszyscy ci, którzy są w Niebiosach, i wszyscy ci, którzy są na Ziemi, padną martwi – za wyjątkiem tych, których Bóg zechce oszczędzić.* (2) *Następnie zadną po raz drugi i – zaprawdę – stać będą wyprostowani, spoglądając.* (3) *W Dniu, kiedy zadną w Trąbę, wszystkich tych, którzy znajdują się w Niebiosach, i wszystkich tych, którzy znajdują się na Ziemi, porazi strach i przerażenie, za wyjątkiem tych, których Bóg zechce od tego uwolnić. I wszyscy przybędą przed Jego Oblicze poniżeni* (27:87). *I zadną w Trąbę, i oto z grobów pospieszą do swego Pana* (36:51).

Rozważając kwestię dęcia w trąbę, konkludujemy, że nastąpi to trzykrotnie. Jednakże druga część tego wersetu informuje nas, że *Następnie zadną po raz drugi i – zaprawdę – stać będą wyprostowani*, a werset 36:51 stanowi, że po zadęciu w Trąbę z grobów *pospieszą do swego Pana*. Z wersetu 27:87 dowiadujemy się, że kiedy zadną w Trąbę, *wszystkich tych, którzy znajdują się w Niebiosach, i wszystkich tych, którzy znajdują się na Ziemi, porazi strach i przerażenie, za wyjątkiem tych, których Bóg zechce od tego uwolnić. I wszyscy przybędą przed Jego Oblicze poniżeni*. Z wersetów 27:87, 36:51 i drugiej części tego wersetu (39:68) rozumiemy, że zmarli zostaną wskrzeszeni z grobów, większość ludzi dotknie porażający strachem, a po tymże zadęciu w Trąbę wszyscy pospieszą ku swemu Panu. Podsumowując, możemy stwierdzić, że w Trąbę zadną dwukrotnie.

Jeśli chodzi o tych, którym Bóg zechce oszczędzić śmierci w rezultacie zadęcia w

Trąbę, to nie jest jasne, kim oni będą. Biorąc jednak pod uwagę werset 37:38-39 i 44:56, wedle których wierni zakosztują śmierci tylko raz, podczas gdy niewierni – dwukrotnie (40:11), mogą to być dusze zmarłych wiernych. Prawdziwa wiedza zawsze znajduje się u Wszechwiedzącego Boga.

23. W Dniu Zmartwychwstania ziemia zostanie zamieniona na inną ziemię, a niebiosy również – na inne, i wszystkie one pojawią się przed Bogiem, Jedynym, Wszechogarniającym (14:48). Oznacza to, że nic nie będzie skryte, cała prawda wyjdzie na jaw i każdy w sposób jasny zobaczy skutki swoich czynów.

24. Prorocy przybędą, żeby zaświadczyć o tym, że przekazywali Boże Przesłanie i w jaki sposób ludzie odpowiadali na ich wezwanie. A niektórzy wierni, uczciwi i prawi (świadkowie), zostaną wezwani, ażeby zdali relację o tym, jak prorocy przekazywali Boże Przesłanie i jak ludzie się do niego odnosili (zob. 4:41, 7:6).

25. *Słowo kary* przeciwko niewiernym, do którego odnosi się Koran w kilku ze swoich wersetów (np. 27:82, 85), to słowo, które Wszechmocny wypowiedział, gdy zdecydował, że ludzkość będzie mieszkać na Ziemi: *Ale ci, którzy nie wierzą i zaprzeczają Naszym znakom (wersetom objawionej Księgi przewodnictwa, a także znakom ich świata wewnętrznego i zewnętrznego, który ukazuje Moje Istnienie i Jedność, oraz innym filarom wiary), staną się towarzyszami Ognia; w nim będą przebywać* (2:39).

75. A ty (o, Wysłanniku) zobaczysz aniołów okrążających Najwyższy Tron (Boga), głoszących chwałę swego Pana. Zostało rozstrzygnięte pomiędzy nimi według prawdy i sprawiedliwości i zostanie powiedziane (przez wszystkich mieszkańców Raju): „Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, Panu światów!”

SURA 40

AL-MU'MIN (WIERNY)

Okres mekkański

Niniejsza sura, złożona z 85 wersetów, zawdzięcza swą nazwę wersetowi 28. Wspomina się w nim wybitnego wiernego z rodu Faraona, który wspierał Proroka Mojżesza. Sura 40 nazywana jest również *al-Ghafir* (Przebaczający), od Imienia Boskiego, wymienionego w wersecie 3. Została objawiona po surze *az-Zumar* (stanowiącej poprzedni rozdział Koranu), w czasie gdy politeiści mekkańscy nasiliли swoje prześladowania wiernych do tego stopnia, że spiskowali w celu zabicia Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Sura *al-Ghafir* upomina ich za to zachowanie, które było tak podle, jak zachowanie Faraona wobec Mojżesza, i przypomina zarówno im, jak i wiernym, że jaka by nie była nieprzychylna i ostra reakcja na Boże Objawienie, tryumf wiernych jest nieunikniony. Sura ta opisuje również szczegółowo, jak pojawił się pewien wierzący człowiek z otoczenia Faraona (który ukrywał swą wiarę) i wsparł Mojżesza w chwili niezwykle dlań krytycznej.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

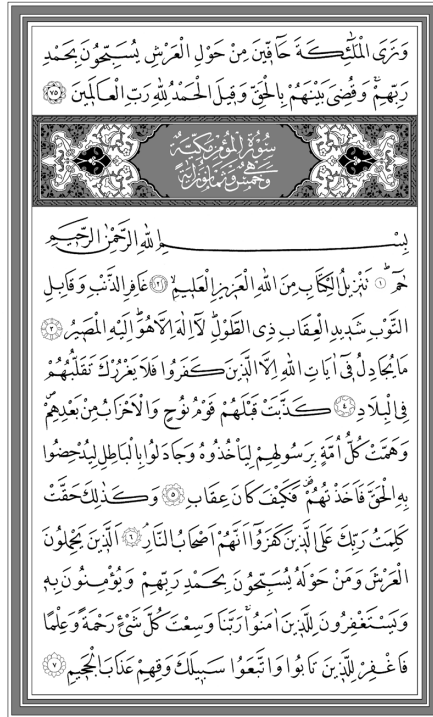
1. *Ha. Mim.*

2. (Oto) księga zsyłana w częściach – od Boga Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Wszechwiedzącego.

466

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

477

3. Przebaczającego grzechy i Przyjmującego skrucę, surowego w odpłacie i bezgranicznego w Swej szczodrości. Poza Nim nie ma boga. Do Niego nastąpi ostateczny powrót¹.

4. Nikt nie spiera się o Objawienia Boga i Znaki (w stworzeniu, życiu ludzkim i dziejach), jak tylko ci, którzy uparcie trwają w niewierze. Niech jednak nie zwiedzie cię ich panoszenie się po kraju.

5. Przed nimi zaprzeczał (Bożym znakom i Objawieniom) lud Noego i tak samo czyniły społeczności (wspomniane w Koranie), które przyszły po nim. Każda społeczność spiskowała przeciwko wysłannikowi do niej posłanemu – by go pochwyć (po czym zabić albo wypędzić) i walczyła (z Bożym Przesłaniem)

za pomocą fałszu, ażeby w ten sposób unieważnić prawdę, lecz Ja pochwyciłem niewiernych – i jaka była Moja odpłata!

6. Tak oto Słowo twego Pana wypełniło się na niewiernych; oni z pewnością są towarzyszami Ognia.

7. Ci (aniołowie), którzy niosą Najwyższy Tron (Boga), i inni wokół niego² wysławiają swego Pana, głosząc Jego chwałę³; oni wierzą w Niego (jako jedyną Isto-

tę Boską, Pana i Władcę całego stworzenia) i upraszają Jego przebaczenia dla tych (spośród Jego stworzeń), którzy wierzą, mówiąc: „Panie nasz! Obejmujesz wszystkie rzeczy miłosierdziem i wiedzą (mając absolutną wiedzę o potrzebach każdego stworzenia i odpowiadając na te potrzeby z miłosierdziem), przeto wybacz tym, którzy okazują żal za grzechy, idą Twoją drogą i ochroń ich przed karą Ognia Palącego.

1. Oto doskonale zrównoważony argument, zachęcający ludzi do wiary i czynienia dobrych, prawych uczynków, powstrzymywania się od niewiary lub przydawania Bogu współtowarzyszy oraz innych grzechów. Ten werset daje wielką nadzieję, wspominając, że Bóg wybacza grzechy i przyjmuje skruchę. W ten sposób nawołuje ludzi do żalu za popełnione złe uczynki i do naprawienia swego życia. Odciąga ich również od popełniania grzechów niewybaczalnych, takich jak niewiara i przydawanie Bogu współtowarzyszy, niewybaczalnych – jeśli ktoś ich nie porzuca, nie okazuje za nie skruchy. Stwierdzając, że Bóg jest bezgraniczny w swych dobrodziejstwach i jest Bogiem jedynym, do którego ostatecznie powrócą wszyscy ludzie, napomina ich jednocześnie, by wierzyli i czynili dobre, prawe dzieła. Dzięki temu mogą otrzymać od Boga

obfite zaopatrzenie (zob. 39:61, przyp. 18) w obydwu światach.

2. O naturze i powinnościach aniołów zob. 2:30, przyp. 30; o Najwyższym Tronie Boga: 7:54, przyp. 13; 11:7, przyp. 2; 17:42, przyp. 20 i 69:17, przyp. 7. Niesienie Bożego Tronu oznacza m.in. wykonywanie Bożych rozkazów wydawanych z racji Jego pełnej władzy nad wszechświatem. Co do tych, którzy znajdują się wokół Najwyższego Tronu, to muszą być to aniołowie mający wyższą rangę bliskości względem Boga.

3. Odnośnie do wysławiania Boga Jego chwałą, zob. 35:29, przyp. 11. Werset nawiązuje do tego, że ci (aniołowie), którzy niosą Najwyższy Tron Boga, wykonują Jego nakazy z taką doskonałością, że udowadniają przez to, iż Bóg nie ma absolutnie jakichkolwiek ułomności lub współtowarzyszy, a Jego wysławianie jest absolutnie zasadne i konieczne.

8. Panie nasz! Dopuść ich do Ogrodów wiecznej błogości, które obiecałeś im i sprawiedliwym spośród ich przodków, a także ich małżonkom i potomstwu. Doprawdy, Tyś Potężny, Pełen Chwały, Twoja Moc nieodparta, Mądry.

9. I chroń ich od (popelniania) złych uczynków (oraz ich skutków w Dniu Sądu). Kogokolwiek ochronisz tego Dnia od zła, temu Ty z pewnością okazujesz miłosierdzie. Oto tryumf najwspanialszy!”

10. Co do tych zaś, którzy uparcie trwają w niewierze (i umierają jako niewierni), zostanie im ogłoszone (gdy będą w Piekło): „Odraza’ Boga do was jest większa niż wasza (obecna) odraza do was samych i do siebie nawzajem (ponieważ jesteście przyczyną kary, jakiej doświadczacie), albowiem wzywano was do wiary, lecz wy ją odrzucaliście”⁴.

11. Oni powiedzą: „Panie nasz! Sprawiliś, że pomarliśmy dwakroć i dwakroć obdarzyłeś nas życiem⁵, przeto (my, którzyśmy się w pełni przekonali o prawdziwości wszystkiego tego, o czym dałeś nam wiedzę) uznajemy nasze winy (związane z niewiarą). Czyż zatem jest jakaś droga wyjścia (byśmy uwierzyli i czynili dobre, prawe dzieła)?”

12. „To (wasze przebywanie w Piekło) ma przyczynę taką, że kiedy wzywany jest tylko Bóg – Jedyny, uparcie odmawiacie wiary, kiedy jednak przypisywany jest Mu współtowarzysz, to wierzyćcie⁶. Oto (cokolwiek czynicie) rozstrzygnięcie spoczywa u Boga, Wzniosłego, Wielkiego”.

13. To On ukazuje wam znaki (we wszechświecie oraz w was, waszym

رَبِّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥٠﴾ وَفِيهِمُ السَّيِّئَاتُ وَمَنْ يَنْ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥١﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُبَادُونَ لَعْنَةُ اللَّهِ الْكُفْرَانَ مِنْ مَقْعَدِ كَفَرْتُمْ أَنْتُمْ كَمَا إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَكْفَرْتُمْ ﴿٥٢﴾ قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَفَلَا تَتَنَبَّأُنَا أَجْرِبَنَّا أَتُنَبِّئُكُمْ فَأَعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٥٣﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَرَحْمَتُهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُنذَرُ بِهِ تُلْمِئْتُمْ أَنَّكُمْ فَأَمْحُكُمُ اللَّهُ الْعَلِيَّ الْكَبِيرُ ﴿٥٤﴾ هُوَ الَّذِي رَبَّيْتُمْ أَنْبِيَاءَ وَبَنَدَلَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿٥٥﴾ كَذَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَفَرَ الْكَافِرُونَ ﴿٥٦﴾ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿٥٧﴾ يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٥٨﴾

życiu i w dziejach – które wskazują na Jego Jedność) i zsyła wam zaopatrzenie z Niebios. Nie zastanawia się jednak nikt prócz tych, którzy (będąc bezstronnymi) zwracają się do Boga skruszeni.

14. Dlatego (o, wierni) wzywajcie tylko Boga, będąc w swej wierze w Boga szczerymi i praktykując religię jedynie ze względu na Niego, jakkolwiek by to miało być nienawistne dla niewiernych.

15. On jest wzniosły – ponad wszelkie poziomy, Pan Tronu Najwyższego. On przekazuje Ducha ze Swego rozkazu, komukolwiek zechce spomiedzy Swych sług, ażeby ostrzegać (istoty świadome i odpowiedzialne) o Dniu Spotkania (kiedy spotkają Go Jego słudzy).

16. Tego Dnia, kiedy przybędą (wskrzeszeni ze śmierci), nic, co ich dotyczy, nie będzie ukryte przed Bogiem. Do kogo tego

Dnia należeć będzie całkowita Władza? Do Boga Jedynego, którego Moc nieodparta (i który panuje nad wszystkim, co istnieje).

4. Niewierzący będą odczuwać wobec siebie odrazę, gdyż sami sobie zgotowali katyże Piekieł. Jednakże niewiara lub przypisywanie Bogu współtowarzyszy jest tak wielką obrazą Boga oraz stworzonego przez Niego wszechświata, który zaświadcza o Bogu i innych filarach wiary, a także obrazą niezliczonej liczby wiernych, od początku świadomego życia do Dnia Sądu, że zasługuje na „gniew” Boga i Jego „odrazę”, która jest daleko większa, niż odraza niewierzących wobec siebie. Niniejszy werset wskazuje na okropność, jaką jest przydawanie Bogu współtowarzyszy.

5. Śmierć oznacza oddzielenie duszy od ciała i to, że ciało i dusza istnieją niezależnie od siebie. Zanim istota ludzka przychodzi na świat, cząsteczki, które mają stanowić jej ciało, istnieją w Bożej wiedzy i są rozrzucone w „przyrodzie”. Koran nazywa ten stan śmiercią (2:28, zob. przyp. 26). Następnie Bóg daje życie ciału w łonie matki, poprzez tchnięcie w nie jego duszy. To jest pierwszy etap dawania życia. Toteż każdy „duch” albo żyjące *ja*, złożone z duszy i ciała, zakosztuje śmierci w ten sposób, że Bóg albo zaangażowany do tego Anioł Śmierci, lub jego pomocnicy zabierają duszę z ciała (zob. 32:11, przyp. 8). W Dniu Zmartwychwstania Bóg wskrzesi do życia każdą osobę. Oznacza to, że Bóg wskrzesi do życia ciała zgodnie z warunkami życia wiecznego i przywróci im dusze. To jest drugi etap przywracania życia. Koran stwierdza, że wierni skosztują śmierci jedynie raz (37:58; 44:56). Wnioskujemy stąd, że wierni umrą raz, ale

otrzymają życie dwukrotnie. Jednocześnie ten werset mówi nam, że Bóg sprawi, iż ludzie Piekieł umrą dwukrotnie i dwakroć zostaną przywróceni do życia. Dlatego śmierć i wskrzeszenie wspomniane w tym wersecie w odniesieniu do ludzi Piekieł muszą być pod pewnymi względami różne. Z wersetu 39:68, który stanowi: *Zadną w Trąbę i wszyscy ci, którzy są w Niebiosach i wszyscy ci, którzy są na Ziemi, padną martwi – za wyjątkiem tych, których Bóg zechce oszczędzić. Następnie zadną po raz drugi i – zaprawdę – oni będą stali wyprostowani, spoglądając* (zob. także przyp. 22 do tego wersetu), rozumiemy, że dusze niewierzących umrą na pierwszy dźwięk Trąby, po czym zostaną przywrócone do życia i powrócą do swych odtworzonych ciał. Konkludując, pierwszą śmiercią, której posmakują, jest ich odejście z tego świata, a drugą śmiercią jest śmierć duszy. Dusze wiernych będą z tego wyjęte. Mówiąc zatem, że Bóg spowoduje dwukrotną śmierć ludzi Piekieł, werset niniejszy odnosi się do ich odejścia z tego świata i ich śmierci duchowej podczas ostatecznego zniszczenia świata. Mówiąc zaś o ich dwukrotnym ożywieniu, odnosi się do ożywienia ich duszy i wskrzeszenia z martwych w Dniu Zmartwychwstania. Bóg wie najlepiej.

6. Oznacza to, że wymówki i usprawiedliwienia, jakie będą podawać w Piekło jego mieszkańcy (wspomniane w wersecie poprzednim), są bezpodstawne. Ich niewiara nie wynika z niezajomości prawdy, lecz z celowego jej odrzucania z innych przyczyn.

17. Owego Dnia każda dusza otrzyma zapłatę za to, co sobie zarobiła. Tego Dnia nie będzie żadnej niesprawiedliwości (i nikt nie dozna krzywdy). Bóg jest szybki w rozrachunku.

18. Ostrzegaj ich przed Dniem, który się zbliża; kiedy to serca podejda do gardeł dusząc je. Występnicy nie będą mieć ani zaufanego przyjaciela, ani orędownika, który by został wysłuchany.

19. Bóg zna zdrady oczu i wszystko to, co skrywają piersi.

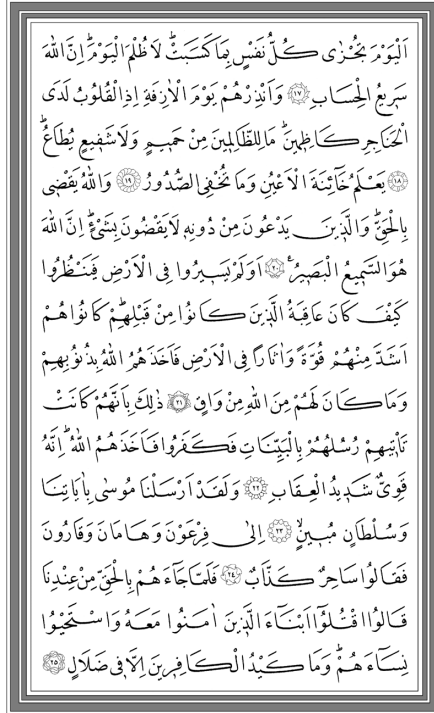
20. Bóg sędzi zgodnie z prawdą, podczas gdy ci, których oni wzywają poza Nim, nie sądzą w ogóle. Zaprawdę, Bóg jest Tym, który wszystko słyszy, jest Wszystkowidzący⁷.

21. Czyż oni nigdy nie podróżowali po ziemi i nie widzieli, jaki był koniec tych (którzy uparcie nie wierzyli w Nasze znaki) przed nimi? Tamci byli więksi od nich pod względem swej siły i w znakach (jakie pozostawili) na ziemi. Potem Bóg pochwyił ich z powodu grzechów i nie mieli nikogo, kto by ich ochronił przed Bogiem.

22. Tak stało się dlatego, że Wysłannicy posłani do nich przybyli z jasnymi dowodami prawdy, lecz oni uparcie nie wierzyli i Bóg ich pochwyił. Zaiste, On jest Silny, Surowy w karaniu.

23. Oto My posłaliśmy Mojżesza z jasnymi znakami od Nas (i cudami, aby go wesprzeć) i władzą oczywistą

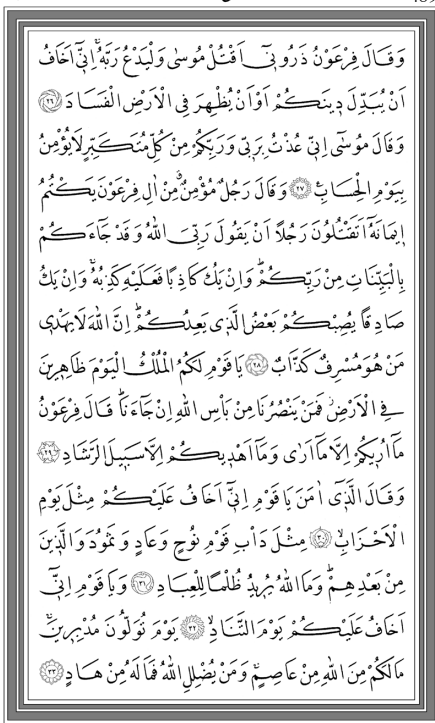
7. Przy rozstrzygnięciu jakiejś sprawy konieczne są wzrok i słuch. Ten, kto wydaje sprawiedliwy osąd, ma obejrzeć (na podstawie wiarygodnych źródeł) to wszystko, co dotyczy danego przypadku, i tak samo tego wysłuchać. Tylko Bóg ma pełny wgląd we wszystko i wszystko słyszy. Dlatego jedynie On ma prawo rozstrzygać

24. Do Faraona, Hamana i Koraha, lecz oni powiedzieli: „(Ten człowiek to) czarownik, kłamca!”

25. A kiedy przyniósł im prawdę od Nas (w sposób tak jasny, że nie mogliby jej zaprzeczyć), powiedzieli: „Zabijcie synów tych, którzy wierzą (w jego Posłannictwo) wraz z nim, a pozostawcie przy życiu ich kobiety (dla większego poniżenia i cierpienia)”. Lecz podstęp niewierzących jest skazany na niepowodzenie.

i jedynie On może wydać doskonale sprawiedliwe orzeczenie. Osąd wymaga także wiedzy o tym, co jest właściwe, a co błędne. I znowu – jedynie Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim, a – co za tym idzie – pełną wiedzę o tym, co właściwe, a co błędne. W związku z tym rozstrzygnięcie absolutne należy wyłącznie do Niego.

26. Faraon powiedział (do możnych): „Pozwólcie mi zabić Mojżesza, i niech on wzywa swego Pana! Boję się, by nie zmienił waszej religii (zastępując ją swoją) albo żeby nie spowodował chaosu w kraju”.

27. Rzekł Mojżesz: „Zaiste, szukam schronienia u mego Pana, który jest również waszym Panem, przed każdym, kto jest wyniosły i nie wierzy w Dzień Rozrachunku”.

28. (W tejże samej chwili) wierzący człowiek spośród (członków) Domu Faraona, który dotąd skrywał swą wiarę (podszedł bliżej i) rzekł: „Czy zamierzacie zabić człowieka tylko za to, że oświadcza: ‘Moim Panem jest Bóg!’, gdy on w isto-

cie przyszedł do was z jasnymi dowodami od waszego Pana? Jeśli jest kłamcą, to jego kłamstwo będzie (policzone) przeciw niemu; jeśli jednak jest prawdomówny (w tym, co głosi), to pewna część z tego, czym on wam grozi, spadnie na was. Zaprawdę, Bóg nie prowadzi (ku prawdzie ani ku żadnym sukcesom) tego, kto (przekraczając wszelkie granice) marnotrawi (dane od Boga zdolności) i jest kłamcą.

29. O, ludu mój! Cieszyście się dziś panowaniem, górując nad krajem; lecz któż mógłby nas wspomóc przeciwko karze Boga, jeśli by do nas przysłał?” Faraon rzekł (do swego ludu): „Zamierzam pokazać wam tylko to, co widzę (jako konieczne do wykonania) i ja prowadzę was jedynie ku słusznej drodze (byście nią podążali)”.

30. Lecz ten, który uwierzył, rzekł: „O, ludu mój! Lękam się ze względu na was Dnia podobnego do Dnia (nieszczęścia, jakie dotknęło) społeczności, które przed wami także zaprzęcały wysłannikom do nich posłanym);

31. I losu podobnego do tego, który dotknął lud Noego, Ad i Samud, a także innych, którzy przyszli później. A Bóg nigdy nie chce żadnej niesprawiedliwości dla (Swych) sług.

32. O, ludu mój! Zaiste, ja lękam się ze względu na was Dnia wzajemnego nawoływania (kiedy to ludzie będą na próżno wołać do siebie nawzajem, błagając o pomoc i przeklinając się wzajemnie w strapieniu)⁸;

33. Dnia, kiedy będziecie (w próżnej rozpaczy usiłować) odwrócić się i uciec (od Ognia), nie mając nikogo, kto ochroniłby was przed Bogiem (i Jego karą). Kogo Bóg sprowadzi z drogi, ten już nie będzie miał przewodnika.

8. Odnośnie do nawoływania się ludzi na Tamtym Świecie, zob.: 7:44-50, 34:31-33, 37:21-33.

34. I (zastanówcie się nad tym, że) Józef przyniósł wam uprzednio jasne prawdy, lecz wy nigdy nie zaprzestaliście wątpić w to, co wam przyniósł. Lecz kiedy wreszcie umarł, powiedzieliście, że Bóg nie ześle już po nim Wysłannika⁹. W taki sposób Bóg sprowadza z drogi tego, kto (przekracza wszelkie granice i) jest marnotrawny (ze względu na dane od Boga zdolności), uparcie wątpiąc (bez dowodów) -

35. Tacy (jak on) spierają się o Boże znaki i Objawienia, nie mając żadnej władzy (ku temu), która by do nich przysłała. To jest ciężkie i wstrętne (przewinienie) u Boga i u tych, którzy wierzą. W taki sposób Bóg wyciska (pieczęć) na każdym sercu wyniosłym i tyrańskim”.

36. Faraon powiedział: „O, Hamanie! Zbuduj mi wysoką wieżę, bym mógł dotrzeć do dróg,

37. Dróg (z których można zajrzeć do wnętrza) niebios, i bym zdołał spojrzeć na Boga Mojżesza, choć jestem pewien, że on jest kłamcą. W taki sposób jego złe uczynki zostały upiękkszzone tak, by Faraon znalazł w nich upodobanie, i został on odsunięty z (właściwej) drogi. I podstęp Faraona nie zakończył się niczym innym, jak tylko zniszczeniem.

38. A ten, który uwierzył, rzekł (kontynuując swe ostrzeżenie): „O, mój ludu! Chodź za mną, bym wprowadził cię na drogę sprawiedliwego postępowania.

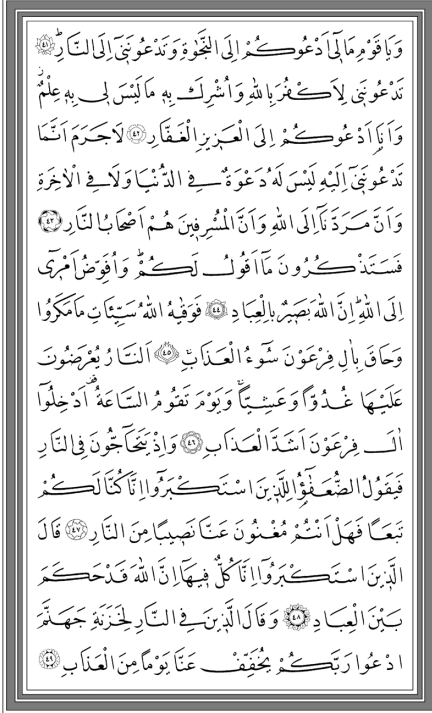
وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي سَكَاةٍ
مَسَاكِينٍ كَرِهْتُمْ حَتَّى إِذَا كَفَلَتْ لَكُمْ اللَّهُ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ
رَسُولًا لَكَ ذَلِكُمْ يَبْذُلُ اللَّهُ مِنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابًا ﴿٣٤﴾
الَّذِينَ يَجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ
مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطَّعُّ اللَّهُ
عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُنْكَرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ
يَا هَامَانَ ابْنِ بَنِي صَرَغَانَ لِمَ كَلَّمْتَنِي بِآيَاتِ اللَّهِ
الَّتِي لَا تَنْفَعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْجِبَالِ وَالْجِبَالِ وَالْجِبَالِ
وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِيْفِرْعَوْنَ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ صَلَاتُ مَنْ يَسْئَلُ
وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٦﴾ وَقَالَ الَّذِي
أَمَرَ يَاقُوْمًا اتَّبِعُونِي أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ الرَّسَالَةِ ﴿٣٧﴾ يَا قَوْمِ
إِنَّمَا هَذِهِ الْخَيْدَةُ الَّتِي كَفَرْتُمْ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ
﴿٣٨﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجِدْ إِلَى اللَّهِ مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ
صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْجَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَلِيلًا
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُدْرَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

39. O, mój ludu! Życie tego świata jest jedynie (przemijającym) zadowoleniem, podczas gdy życie wieczne – oto zaiste dom wiecznotrwały.

40. Kto czyni zło, otrzymuje jako odpłatę jedynie jego podobieństwo, podczas gdy ten, kto czyni dobre, prawe dzieła, czy to mężczyzna, czy kobieta – i jest wierzący – ten wejdzie do Raju, otrzymując tam zaopatrzenie bez miary.

9. Egipcjanie nie byli szczerzy w swym nastawieniu do Wysłanników. Nie uwierzyli prorokowi Józefowi, pokój z nim, za jego życia. Po jego śmierci jednak – przynajmniej tak się zdawało – za cenę zaprzeczenia sobie

samym, uznali jego posłannictwo i okazywali wobec niego tak wielki szacunek, że późniejsze pokolenia uczyniły z tego wymówkę swego odrzucania wszelkich innych, nowych wysłanników posłanych przez Boga.

41. O, ludu mój! Cóż jest ze mną, że ja nawołuję cię do zbawienia, podczas gdy ty wzywasz mnie do Ognia piekielnego!

42. Wzywasz mnie do tego, bym nie wierzył w Boga i bym przypisywał Mu współtowarzyszy, o czym nie mam żadnej pewnej wiedzy. Ja zaś wzywam cię do Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc jest nieodparta (potrafiącego zniszczyć każdego, kto się przeciwko Niemu buntuje), Przebaczącego (temu, kto zwraca się do Niego skruszony).

43. Bez wątpienia wzywasz mnie do tego, który nie ma żadnego prawa (by być wzywany) ani w tym świecie, ani w przyszłym; my powrócimy do Boga, a ci, którzy (przekraczając wszelkie granice) stają się marnotrawnymi (ze wzglę-

du na dane przez Boga zdolności) – będą towarzyszami Ognia piekielnego.

44. Wkrótce sobie przypomnisz wszystko to, co ci teraz mówię. Ja zaś (w pełnym poddaniu) powierzam swą sprawę Bogu. Zaprawdę, Bóg doskonale widzi Swe sługi”.

45. Przeto Bóg zachował go od zła, jakie (przeciwko niemu) knuto¹⁰, podczas gdy najgorsza kara ogarnęła ludzi Faraona (dwór i arystokrację wojskową):

46. Ogień. Są nań wystawieni rano i wieczorem; a kiedy nadejdzie Godzina Ostatnia (i zarządzony zostanie Sąd Ostateczny, będzie nakazane): „Wprowadźcie Dom Faraona ku karze najsroższej”¹¹.

47. Jakże oni będą się spierać pomiędzy sobą w Ogniu! Słabi (którzy byli ślepo posłuszni przywódcom Niewiary) powiedzą tym, którzy postępowali pełni arogancji i prześladowali (innych): „Oto my byliśmy waszymi zwolennikami. Czyż zatem możecie uwolnić nas (choćby) od części Ognia?”

48. Ci, którzy byli pełni pychy (i prześladowali innych) powiedzą: „My jesteśmy w tym (Ogniu) wszyscy razem! Zaprawdę, Bóg rozstrzygnął pomiędzy sługami (i wszyscy muszą zmierzyć się z rozrachunkiem i ponieść jego skutki).

49. Ci, którzy są w Ogniu, będą wołać do strażników Piekiel: „Nawołujcie swego Pana, by złagodził nam karę (choćby) na jeden dzień”¹².

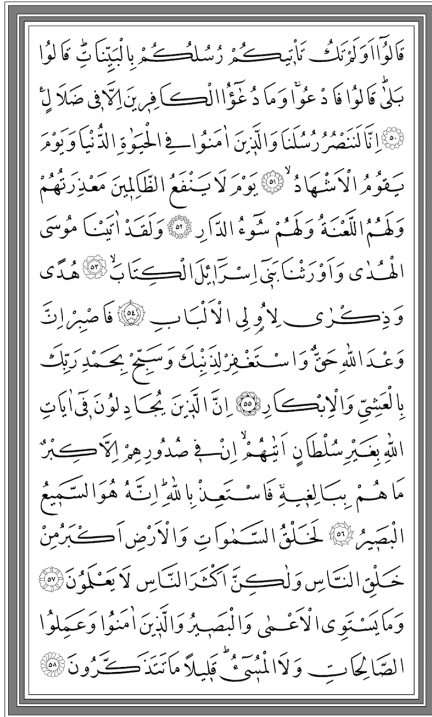
10. Jak można wnosić z wersetu, wierny, który pojawił się w najbardziej krytycznym momencie, by wesprzeć Mojżesza wobec podstępów Faraona, musiał być osobą znaczną i możną na dworze i pośród elity rządzącej Faraona. Ukrywał on (bez zdemaskowania) swoją wiarę. Potem jednak, gdy Faraon zamierzał wydać rozkaz zamachu na życie Mojżesza, wystąpił publicznie i dał mu pełne poparcie. Działał jak jego doradca – obok Aarona, a ze względu na swój status społeczny i pozycję na dworze Faraon nie mógł mu wyrządzić krzywdy i jego sekretne plany spełzły na niczym – dzięki pomocy, jaką oka-

zał Mojżeszowi Bóg. Ostatecznie Faraon, jego rządząca elita i armia potopili się w morzu, podczas gdy Mojżesz i jego lud pomyślnie opuścili Egipt.

11. Ten werset wyraźnie mówi, że kara grobu, który jest światem pośrednim pomiędzy doczesnością a wiecznością, stanowi rzeczywistość. Kara ta jest też powiązana z paleniem w ogniu. Jednakże kara ognia w grobie dla Faraona polega na paleniu się w nim, gdy tymczasem w Piekło kara ognia jest nieustająca.

12. Według niektórych komentatorów „jeden dzień” oznacza krótki odcinek czasu.

50. (Strażnicy) powiedzą: „Czyż Wysłannicy do was posłani nie przyszli z jasnymi dowodami (prawdy)?” Oni odpowiedzą: „Zaiste, tak”. (Wtedy strażnicy) powiedzą: „Zatem nawołujcie, jeśli chcecie”. Próżne jest jednak wołanie niewiernych.

51. My z pewnością wspomozemy Naszych Wysłanników i tych, którzy wierzą, w życiu tego świata i tego Dnia, kiedy wystąpią świadkowie (by zaświadczyć o tym, jak ludzie odpowiedzieli na wezwanie Wysłanników)¹³ –

52. Tego Dnia, gdy usprawiedliwienia na nic się nie zdadzą ludziom występny i spadnie na nich przekleństwo (zostaną na wieki wykluczeni z Bożego Miłosier-

dzia) – i dla nich przeznaczony jest złe miejsce pobytu.

53. Zaiste, My daliśmy Mojżeszowi przewodnictwo i uczyniliśmy Dzieci Izraela dziedzicami Księgi (po Mojżeszu),

54. Będącej drogowskazem (dla wszystkich, by kierowali się nim w swoim życiu) i napomnieniem dla ludzi rozumnych (pomiędzy nimi).

55. Bądź zatem cierpliwy (o, Wysłanniku, czegokolwiek by nie czynili), gdyż obietnica Boga (że zawsze będzie wspierał Swych wysłanników i wiernych) jest prawdziwa; i proś o przebaczenie za swoje grzechy¹⁴, i głoś chwałę swego Pana¹⁵ w porze popołudniowej i o poranku.

56. Ci, którzy spierają się o znaki i Objawienia Boga bez żadnego prawa, które by otrzymali¹⁶, (czynią tak, gdyż) w sercach kryją żądę wyższości, której nie osiągną. Szukaj schronienia u Boga (przed ich spiskami). On z pewnością wszystko słyszy, wszystko widzi.

57. Zaiste, stworzenie niebios i ziemi jest czymś większym, aniżeli stworzenie człowieka, lecz większość ludzi nie wie (o tej prawdzie)¹⁷.

58. Nie są równi ślepi i widzący ani (nie są równi) ci, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, i ci, którzy czynią zło. Mało się zastanawiacie i nie jesteście świadomi!

13. Zob. sura 4:41; sura 39:69, przyp. 24.

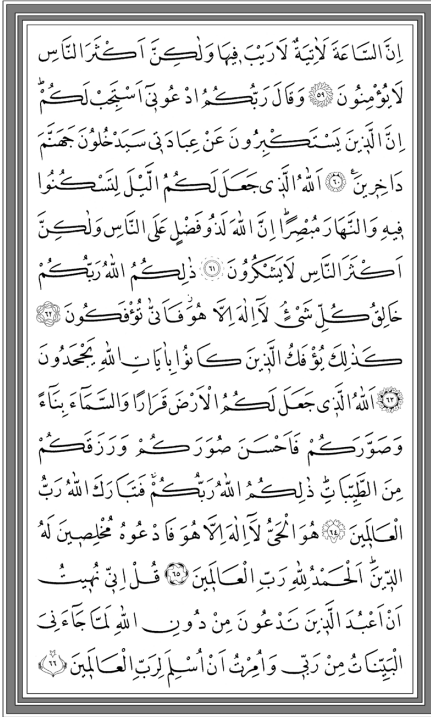
14. Nieomyślność stanowi niezbędny atrybut prorocstwa. Dlatego wszyscy prorocy są nieomylni w tym znaczeniu, że nie grzeszą i zawsze są posłuszni Bogu. Tutaj Bóg przypomina wiernym o ważnym fakcie, na który musimy zwracać uwagę na drodze do Niego. Wierzący w Boga i próbujący osiągnąć poziom, na którym człowiek porządkuje swoje życie wedle reguł ustanowionych w Jego Księdze, muszą być cierpliwi, upraszać Jego przebaczenia za grzechy i – jak będzie powiedziane w wersecie – zajmować się Jego wysławianiem i wychwalaniem.

15. Co do znaczenia wychwalania i wysławiania Boga, zob. 35:29, przyp. 11.

16. W kilku innych wersetach, np. w 35 tej sury, Koran zwraca uwagę na fakt, że ci, którzy rozmawiają o znakach i Objawieniach Boga, muszą mieć odpowiedni autorytet lub prawo. Albowiem Boskie znaki i Objawienia są sprawami, które dotyczą Jego i Jego religii. W związku z tym rozmawianie o Bogu wymaga pewnej wiedzy o Nim, która może być uzyskana jedynie poprzez Objawienie i wysłanników. Także mówienie o religii Boga wymaga specjalistycznej wiedzy o niej, a jej pierwszym i najlepszym źródłem jest – ponownie – Bóg i Objawienie. Dlatego ci, którzy dyskutują o Bogu i Jego religii, nie opierając swych informacji na wystarczającej, dokładnej wiedzy zaczerpniętej z Koranu i od Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, są włączeni w zakres tego wersetu.

17. Ten werset ma kilka implikacji:

- Wielu ludzi uważa swoje zmartwychwstanie za rzecz niemożliwą i nierealną. Jednakże ich stworzenie i przyjście na świat nie jest łatwiejsze od wskrzeszenia. Więcej jeszcze, Bóg stworzył niebiosa i Ziemię i zniszczył, a potem odtworzył je w Dniu Zmartwychwstania. Ich stworzenie nie jest łatwiejsze od stworzenia ludzkości. Dla Tego, który stworzył niebiosa i Ziemię, ponowne stworzenie istot ludzkich lub ich ożywienie nie stanowi żadnej trudności.
- Istoty ludzkie nie mają żadnego prawa do wywyższania się wobec Bożych znaków i Objawienia. Są zupełnie bezbronne przed Bogiem, który stworzył Niebiosa i Ziemię. Dlatego oczekuje się od nich całkowitego poddania Jemu, w świadomości, iż są słabi, podczas gdy Bóg jest bezgranicznie wielki. Niebiosa pełne są świadomych istot duchowych, o wiele potężniejszych od ludzi. Pomimo tego i mimo swego ogromu niebiosa ochotnie poddały się Bożym rozkazom. Cóż takiego jest z ludźmi, że wywyższają się przed Boskimi znakami i Objawieniami?
- Bóg uczynił ludzi swoimi namiestnikami na Ziemi i obdarzył ich wieloma zdolnościami, dzięki czemu mogą osiągać rzeczy wielkie i zdumiewające. Jednakże nawet największe z tych osiągnięć są niczym w porównaniu z Bożym stworzeniem nieba i Ziemi, ze wszystkim tym, co się na nich znajduje. Dlatego ludzkie osiągnięcia nie mogą nigdy prowadzić do chępliwości i wywyższania się w obliczu Bożych znaków i Objawień. Ludzie muszą natomiast podporządkować się Bożym rozkazom i żyć według nich.

59. Godzina Ostatnia niechybnie nadejdzie. Nie ma co do tego wątpliwości. A jednak większość ludzi nie wierzy¹⁸.

60. Powiedział wasz Pan: „Módlcie się do Mnie, a ja wam odpowiem”¹⁹. Ci, którzy są zbyt wyniosli, by oddawać Mi cześć, wejdą do Piekła – poniżeni.

61. Bóg jest Tym, który uczynił dla was noc, byście podczas niej odpoczywali, i

dzień – jasny i dający widok (dla wykonywania pracy). Zaprawdę, Bóg jest pełen dobrodziejstw dla ludzi, lecz większość z nich nie okazuje wdzięczności.

62. Taki jest Bóg, wasz Pan (który was stwarza, utrzymuje przy życiu i zaopatruje), Stwórca wszystkiego. Prócz Niego nie ma boga. Dlaczego zatem odwracacie się od prawdy (i przyjmujecie fałszywe bóstwa, by je czcić)?

63. Jest tak: od prawdy odwrócili się ci, którzy uparcie odrzucają Boże znaki i Objawienia.

64. Bóg jest Tym, który uczynił Ziemię stałym miejscem przebywania, a Niebiosą – sklepieniem; ukształtował was, a wasze kształty uczynił doskonałymi i zaopatruje was w rzeczy czyste i zdrowe. Przeto Błogosławiony i Najwyższy jest Bóg, Pan światów.

65. On jest Żyjący, nie ma boga poza Nim; módlcie się zatem do Niego, bądźcie szczerzy mi w swej wierze w Niego i praktykujcie Religię tylko ze względu na Niego. Wszelka chwała i wdzięczność należą się Bogu, Panu światów.

66. Powiedz: „Otrzymałem zakaz oddawania czci tym, do których – poza Bogiem – wy się zwracacie, kiedy przyszły do mnie od mojego Pana jasne dowody (prawdy) i nakazano mi poddać się całkowicie Panu światów”.

18. Ostatnie dwa wersety implikują to, że dobro i zło mogą być doskonale odróżnione dopiero na Tamtym Świecie. Toteż bez życia wiecznego ani zło, ani dobro nie mogłyby otrzymać właściwej dla nich odpłaty. To byłoby sprzeczne z moralnością. Dlatego wiara w życie przyszłe stanowi jeden z funda-

mentów moralności i zdrowego życia społecznego. Jednakże tylko ci, którzy uwierzyli i dzięki temu mogą widzieć, oraz ci, którzy nie są ślepi na prawdę – mogą to pojąć i dostrzec.

19. O modlitwie i Bożej odpowiedzi na nią, zob. sura 25:77, przyp. 18.

67. On jest Tym, który stworzył was z prochu ziemi, następnie z kropli płynu (nasienia), a potem z grudki krwi przylegającej (do ścianki łona), po czym On was wyprowadza (na świat) jako niemowlę, abyście potem (we właściwym wieku) osiągnęli pełnię waszych sił, a potem – (byście żyli wystarczająco długo, i) dotarli do wieku starości, choć niektórym spośród was dane jest umrzeć wcześniej (przed osiągnięciem starości) – a wreszcie, byście osiągnęli termin przez Niego wyznaczony, ażeby zastanawiać się i zrozumieć (prawdę).

68. On jest Tym, który daje życie i powoduje śmierć, a kiedy postanowi, że jakaś rzecz ma być, to tylko mówi do niej: „Bądź” – i ona jest.

69. Czyż nie widzisz tych, którzy spierają się o znaki i objawienia Boga – i czy nie zastanawiasz się nad nimi – jakże oni są odwrócenii (ku różnym rodzajom wiary)?

70. Oni zanegowali Księgę (Koran) i wszystko to, co (z przewodnictwa i mądrości) zesłaliśmy z Naszymi wysłannikami. We właściwym czasie oni się dowiedzą;

71. Kiedy na szyjach będą mieć jarzmo i (na nogach) kajdany: zostaną zawleczeni –

72. Do gotującej się wody, potem będą paleni w Ogniu.

73. A potem zostanie im powiedziane: „Gdzie są ci, którym przydawaliśmy Boskość (Panowanie i suwerenną Władzę)

74. Poza Bogiem? (Gdzie są teraz ci, których wsparcia oczekiwaliście)? Oni odpowiedzą: „Zawiedli nas – albo raczej – nie zwracaliśmy się przedtem do niczego (rzeczywistego, co miałoby jakiś realny udział w Boskości, Panowaniu albo absolutnej Władzy)”. W taki sposób Bóg sprowadza z drogi niewiernych (tych,

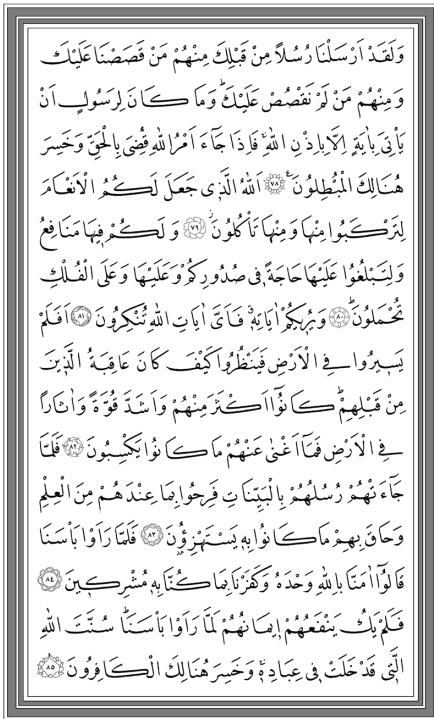
هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَتَّكُمُ الْوَسْوَءُ الْخَاسِرُ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَقَّى مِنْ قَبْلٍ وَلْيَبْلُغُوا أَجَلَ مَسْئَلِي وَعَلَىٰ كُرْحٍ يُعْطُونَ ﴿٦٧﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾ الرَّازِحِينَ إِلَىٰ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّىٰ يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلًا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ إِذَا الْأَغْلَاقُ سَفَتْ أَعْنَاقَهُمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾ فِي الْمَجْبِرِثِمِ فِي السَّارِ الْجُبْحُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ إِنَّمَا كُنْتُمْ تَقْرَبُونَ ﴿٧٣﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا قَالِ لَوْ كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ سَنِيًّا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ الْحَقِّ وَمَا كُنْتُمْ فَتَرِحُونَ ﴿٧٥﴾ أَدْخَلُوا الْأَنْبَاءَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِنَّمَا تَتْرَابًا بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَتَوَقَّئَاتٍ فَإِنَّا نُرْجِعُونَ ﴿٧٧﴾

którzy celowo lekceważą prawdę i odmawiają wiary w nią).

75. To (że On sprowadza was z drogi i poddaje was karze) wynika stąd, że zażywaliście na ziemi radości wychodzącej ponad prawo i byliście pełni wyniosłości, i dlatego że radowaliście się ponad miarę.

76. „Teraz wejdźcie przez wrota Piekieł, by tam zamieszkać. Zaiste, jakże złe to miejsce przebywania dla tych, którzy są (zbyt) wyniosli (ażeby przyjąć i zaakceptować prawdę)”.

77. Dlatego bądź cierpliwy (o, Wysłanniku), gdyż obietnica Boga jest prawdziwa. Czy My damy ci być świadkiem części tego, co im obiecaliśmy, czy też sprawimy, że umrzesz (zanim to na nich spadnie) – oni powrócą do Nas.

78. Zaprawdę, My posyłałiśmy przed tobą Wysłanników. Pomiędzy nimi są ci, o których (przykładnym życiu) już ci opowiadaliśmy, i pomiędzy nimi są (również) ci, o których (przykładnym życiu) ci nie opowiadaliśmy. Żadnemu Wysłannikowi nie jest dane przyjść z cudem, chyba że za zezwoleniem Boga. A kiedy zostanie wydany rozkaz Boga, zostanie rozstrzygnięte według prawdy i sprawiedliwości; a ci, którzy wymyślają próżne kłamstwa (przypisując Bogu współtowarzyszy i usiłując obalić prawdę), będą doprowadzeni do zguby i ruiny.

79. Bóg jest Tym, który uczynił trzody (dla waszego pożytku), byście na niektórych z nich jeździli, a z innych mieli pożywienie.

80. I macie z nich (wiele innych) korzyści – byście zaspokoiili dzięki nim pewne potrzeby w waszych sercach, i jesteście noszeni na nich (po ziemi) i na statkach (po wodzie)²⁰.

81. On ukazuje wam Swoje znaki (i objawiają się one waszym zmysłom i rozumowi). Który zatem ze znaków Boga negujecie?

82. Czyż oni nie wędrowali przez ziemię i nie widzieli, jaki był koniec tych przed nimi (którzy uparcie nie wierzyli w Nasze znaki)? Tamci byli liczniejsi niż ci i więksi pod względem mocy i znaków (które pozostawili na ziemi), lecz na nic zdało im się wszystko to, co (zgromadzili) i zarobili (w obliczu niezadowolenia Boga).

83. A kiedy przybyli do nich Wysłannicy z jasnymi prawdami, oni zdecydowali się pozostać w przyjemnościach i dumie, jedynie w (wąskiej, powierzchownej) wiedzy, którą mieli (o życiu doczesnym i o sposobach radowania się nim), a to, z czego zwykli się naigrywać, ogarnęło ich²¹.

84. A gdy zobaczyli Naszą potężną karę, zawołali: „Uwierzyliśmy w Boga jako Jedynego i odrzuciliśmy wszystko to, co (Mu) przypisywaliśmy za współtowarzyszy!”

85. To jednak, że uwierzyli, gdy zobaczyli naszą potężną karę, nie mogło im się zdać na wiele: (oto) droga Boga (i sposób postępowania z ludzkością, sposób) zawsze stosowany wobec Jego sług. Tak oto niewierni zatracili się doszczętnie.

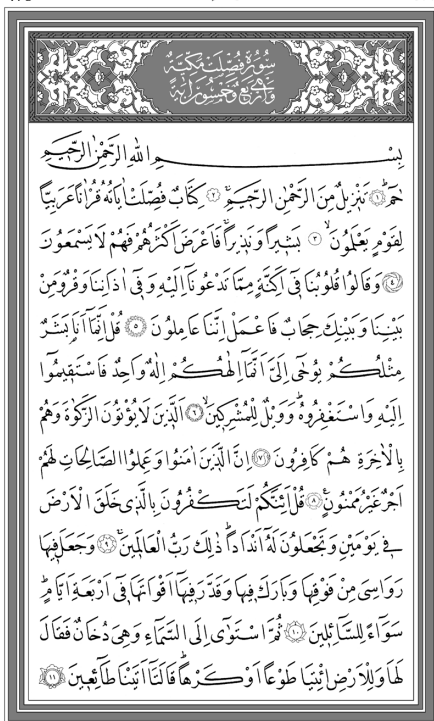
20. Termin „trzody, bydło” zawiera w sobie owce, kozy, krowy, woły i wielbłądy. Wszystkie te zwierzęta są jadalne, a wielbłądy są używane również do jazdy. Są szczególnie użyteczne do podróżowania na długie odległości. Samice tychże zwierząt dają nam mleko, a skórę wszystkich tych zwierząt można wykorzystać na ubrania, buty itp. Wykorzystuje się również wełnę lub sierść np. owiec, kóz i wielbłądów. Ludzie mają różnoraki pożytek z wielbłądów jako wierzchowców – przewożą nimi swoje towary i podróżują na nich. W przeszłości wielbłądy wykorzystywano również w bitwach. Zob. także 36:72-73.

21. Ten werset nawiązuje do czasów nam współczesnych. Obecnie ludzie zadowolają się życiem doczesnym i spędzają całe życie w poszukiwaniu środków do osiągnięcia możliwie największych przyjemności z życia na tym świecie. Podziwiają dokonania w dziedzinie nauki i technologii i wykorzystują je tylko dla doczesnych przyjemności, całkowicie ignorując i zaniedbując życie wieczne. Pościg za dobrami doczesnymi powoduje bezwzględną konkurencję w wykorzystywaniu surowców oraz niekończące się konflikty, a nawet wojny światowe. Takie wydarzenia są w sposób oczywisty potężnymi karami bożymi. Jednakże, jak się wydaje, ludzie współcześni – zanurzeni w materializmie „naukowym” – nie czerpią z nich lekcji.

476

سُورَةُ فُصِّلَاتٍ

٤٧٦

ny koniec niektórych ludów starożytnych, które podważały Boże Objawienie, i nagrody, jakie otrzymują wierni.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ha. Mim.*
2. (Oto) Księga zsyłana w częściach od Miłosiernego (który obejmuje Swym Miłosierdziem wszystkie istoty), Współczującego (który okazuje szczególne Miłosierdzie wierzącym).
3. Księga, której wersety zostały wyrażnie wyartykułowane i wyjaśnione (i są ułożone w kolejności), Koran w języku arabskim dla ludzi, którzy mają wiedzę (i potrafią docenić doskonałość jego języka).
4. (Zsyłany jako) zwiastun radosnych wieści (o nagrodzie za wiarę i prawość) i jako ostrzeżenie (przed skutkami zbłądzenia)¹. Jednak większość z nich (mieszkańców Mekki) się odwraca i nie słucha (wewnętrznie przeciwna i głucha na jego doskonałość).
5. Oni mówią: „Nasze serca przysłonięte są przykryciem przed tym, do czego nas wzywasz, a w naszych uszach jest głuchota, a pomiędzy nami i tobą jest zasłona. Rób zatem (co jest w twojej mocy) i my będziemy czynić (tak jak chcemy)”.
6. Powiedz: „Ja jestem jedynie śmiertelnikiem, jak wy. Zostało mi jednak obja-

SURA 41

FUSSILAT

(SZCZEGÓŁOWO WYJAŚNIONE)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 54 wersetów, została objawiona w Mekce po konwersji Hamzy, wuja Proroka, a przed przyjęciem islamu przez Umara, niech Bóg będzie z niego zadowolony. Nazwa pochodzi od słowa *fussilat* w trzecim wersecie, które oznacza „ułożone w kolejności i wyraźnie wyartykułowane”. Nazywana jest także *Ha. Mim Sadzda*. Wspomina pewne atrybuty Koranu i niektóre z przyczyn jego objawienia. Opisuje również naturę Proiectwa i Objawienia. Zwraca uwagę na dowody Bożej Jedności we wszechświecie, tragicz-

wione, że wasz Bóg jest Bogiem Jedynym. Obierzcie zatem prostą ścieżkę ku Niemu (we właściwej wierze i posłuszeństwie) i proście Go o przebaczenie (waszych grzechów)". Biada tym, którzy przydają (Mu) współtowarzyszy,

7. Tym, którzy nie rozdają ze swych majątków (na dobroczynne datki dla biednych i potrzebujących) i nie wierzą w życie ostateczne.

8. Tymczasem dla tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła – zaiste, dla nich to jest nagroda trwała i niezmierna.

9. Powiedz: „Czyż wy nie wierzycie w Tego, który stworzył Ziemię w ciągu dwóch dni², i (ze względu na tę niewiarę) przydadacie Mu równych (jako bóstwa,

panów i przedmioty czci)?” Oto jest Pan światów.

10. On umieścił na niej (na ziemi) mocne góry, wznoszące się ponad nią i obdarzył ją błogosławieństwem, i wyznaczył jej zaopatrzenie w sprawiedliwej mierze (które można otrzymać) w ciągu czterech okresów, w taki sposób, by zaspokoić żywotne potrzeby wszystkich rzeczy i istot, które szukają u Niego swego zaopatrzenia.

11. I zwrócił się (Swą Wiedzą, Wołą, Władzą i Łaską) ku niebu, gdy ono było chmurą (gazów), i nakazał jemu i Ziemi: „Przybywajcie obydwójcie dobrowolnie albo pod przymusem!” One powiedziały: „Przybywamy w dobrowolnym posłuszeństwie”³.

1. Wersety 2-4 wspominają pewne atrybuty Koranu:

- 1) Nie da się go podrobić.
- 2) Jest Księgą.
- 3) Został zesłany w częściach.
- 4) Poza innymi atrybutami, Boskie miłosierdzie i współczucie odbijają się w Koranie i dlatego jest miłosierdziem dla całego stworzenia, a szczególnie dla wiernych.
- 5) Jego wersety są ułożone w kolejności, bez żadnego zamieszania i są wyraźnie wyartykułowane.
- 6) To jest Księga, która jest – i powinna być, recytowana wyraźnie.
- 7) Jest w języku arabskim i dlatego język arabski stanowi jej zasadniczy aspekt.
- 8) Aspekty Koranu, jako Księgi, mogą szczególnie łatwo wyodrębnić ci

ludzie, którzy mają wystarczającą znajomość języka.

- 9) Głosi radosne wieści o jasnej przyszłości i wiecznym szczęściu – tym, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła.
- 10) Ostrzega tych, którzy zeszli z prostej ścieżki, o konsekwencjach podążania błędną drogą (Suat Yıldırım, 476).

To, że Koran został objawiony w języku arabskim, nie oznacza, iż jego przesłanie nie jest uniwersalne. Już na wczesnym etapie głoszenia swojej misji w Mekce Wysłannik Boży oświadczył, że jego przesłanie było pomyślane dla wszystkich: „O, ludzie! Oto ja jestem dla was wszystkich Wysłannikiem Boga, Tego, do którego należy Władza nad Niebiosami i Ziemią” (7:158). *Powiedz: Bóg: świadek pomiędzy mną a wami; i dla mnie jest objawiany ten Koran, bym mógł przy*

jego pomocy ostrzec was i tych wszystkich, do których on dotrze (6:19).

2. Jak zostało stwierdzone w surze 7, przyp. 11, pojęcie dnia (*jaum*) w Koranie stanowi relatywną jednostkę czasu. Może ona oznaczać tutaj dwa poziomy albo epoki, z których jedna odnosi się do rozdzielenia się pierwotnej materii stworzenia na niebiosa i ziemię (21:30), a druga – do ukształtowania ziemi i przygotowania jej do życia (13:3, 79:30-33).

3. Niektórzy bardziej współcześni badacze (np. Nurbaki, 13-24) wnioskuje z tego werseku, że:

Koran wskazuje na to, iż występuje pewna trudność we współpracy nieba i Ziemi. Jak wiadomo, molekuly i atomy w atmosferze usiłują uciec w przestrzeń, podczas gdy ziemia stara się je przyciągnąć i utrzymać. Dla ukształtowania się atmosfery ruchy, które nadają moc uciekającym mole-

kułom, muszą zostać zrównoważone przez grawitacyjne przyciąganie ziemskie. To jest warunek prawie niemożliwy do spełnienia. Z punktu widzenia geofizyki, te ekstremalne warunki wymagają zachowania trzech rodzajów równowagi:

- 1) temperatury atmosferycznej,
- 2) proporcjonalnego przyciągania grawitacyjnego po stronie Ziemi,
- 3) nienaruszania tej równowagi przez różne energie promieniujące, przychodzące z przestrzeni kosmicznej.

Koran wszystkie te fakty wyraża następująco: „Przybywajcie obydwójce dobrowolnie albo pod przymusem!” To, że prawie niemożliwe do spełnienia warunki zostały wypełnione jedynie dzięki mocy Boga, zostało wskazane w stwierdzeniu: „One powie-działy: *Przybywamy w dobrowolnym posłuszeństwie*”.

12. On je zatem ukształtował (– chmury cząsteczek gazowych, które wówczas istniały w miejscu nieba) w siedem niebios w ciągu dwóch dni i tchnął w każde z niebios ich zadanie. I My ozdobiliśmy najniższe niebios (niebios świata) lampami (gwiazdami) i strażą (przed wszelkimi szatanami, które by chciały wykraść aniołom informację o tym, co Niewidzialne)⁴. Taka jest decyzja Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Wszechwiedzącego⁵.

13. Jeśli odwracają się z odrazą, to (mów do nich): „Ja ostrzegałem was przed karą, uderzającą jak błyskawica (która dotknęła lud Ad i Samud).

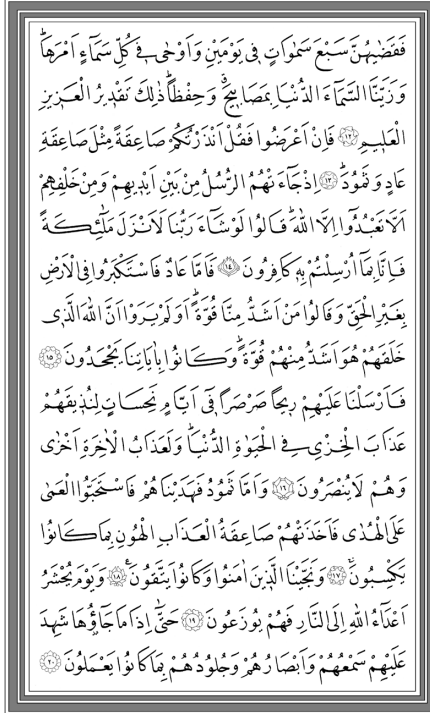
14. Kiedy przybyli do nich Wysłannicy (posłani do każdego z tych ludów ze wszystkimi dowodami prawdy) ze wszystkich stron, głosząc: „Nie czcicie nikogo, poza Bogiem!”, oni powiedzieli: „Gdyby było wola naszego Pana (posłać nam Wysłanników, którzy by nas ostrzegali), to z pewnością posłałby aniołów. Toteż nie wierzymy w to, z czym (jak twierdzisz) zostałeś posłany”.

15. A co do Adyjczyków, to zachowywali się na ziemi w sposób zuchwały i byli prześladowcami – wbrew wszelkiemu prawu, i mówili: „Któż może być mocniejszy od nas?” Czyż oni nie widzieli, że Bóg, który ich stworzył, jest od nich mocniejszy? A jednak uparcie odrzucali nasze znaki i Objawienia.

16. Wysłaliśmy więc przeciwko nim gwałtowny huragan w dni nieszczęścia i sprawiliśmy, że zakosztowali kary hańbiącej w życiu tego świata, a przecież (trzeba pamiętać, że) kara w Wieczności jest bardziej upokarzająca. I oni nie uzyskują pomocy (dla jej uniknięcia).

17. Co do Samudytów, to wskazaliśmy im (prostą ścieżkę) przewodnictwa, lecz oni

4. Wyjaśnienie – zob. sura 15:16-18, przyp. 5, sura 37:6-7, przyp. 3 i sura 67:5, przyp. 4.

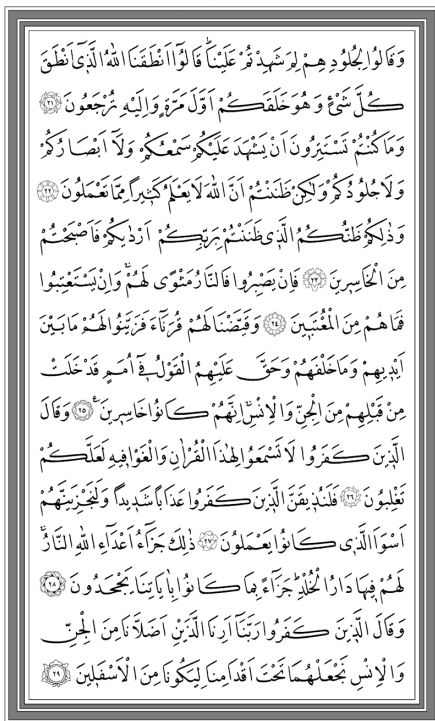
woleli ślepotę od przewodnictwa. Przeto pochwyliła ich kara ponizająca, jakby błyskawica (*Sa'iqā*) ze względu na to, co dla siebie (zgrupowali) zarobili.

18. A My ocaliliśmy tych, którzy uwierzyli i tych, którzy stale unikali grzechu – pełni bogobojności i oddania wobec Boga.

19. I (wspomnij) dzień, kiedy zostaną wskrzeszeni (ze swoich grobów) nieprzyjaciele Boga i zgromadzeni dla Ognia: zostaną skierowani (do miejsca rozrachunku) w grupach,

20. A kiedy do niego dojdą, ich uszy i oczy, a także skóra – będą świadczyć przeciwko nim, ze względu na to wszystko, co zwykli byli czynić.

5. Odnośnie do stworzenia Niebios i Ziemi i znaczenia siedmiorga Niebios, zob. 2:29, przyp. 27.

21. Zapytają swoje skóry: „Dlaczego składacie świadectwo przeciwko nam?”

One odpowiedzą: „Dał nam mowę Bóg, który sprawia, że każda rzecz mówi⁶. To Ten, który stworzył was po raz pierwszy, i do Niego zostaniecie sprowadzeni”.

22. I gdy (grzesząc) usiłowaliście się ukryć, to zawsze musieliście rozważyć to, że wasze uszy, wasze oczy i skóra będą pewnego dnia składać przeciwko wam świadectwo. Myśleliście jednak, że Bóg nie wie o większości tych rzeczy, które zwykliście czynić⁷.

23. To przypuszczenie, które żywiłście o waszym Panu, przywiodło was ku zatraceniu, i znaleźliście się pomiędzy przegranyimi.

24. Jeśli oni to zniosą (albo nie zniosą tego), to i tak Ogień będzie dla nich wiecznym miejscem zamieszkania. Jeśli (nawet) proszą o łaskę (ocalenia z tego albo nie proszą o nią), to wciąż nie są spomiędzy tych, którym zostanie okazana łaska (i zostanie okazane ocalenie).

25. (Z tego powodu, że przedkładali niewiarę i grzeszność ponad wiarę i pobożność), My wyznaczylimy im towarzyszy (o szatańskim usposobieniu, nie zaś prawych), którzy upiększają ich przeszłość (dawne uczynki) i ich terażniejszość (intencje), aby znaleźli w nich upodobanie. A słowo (wyrok skazujący) na społeczności dżinów i ludzi przed nimi (które były tak samo pogrążone w nieprawości), stało się również ich udziałem. Zaiste, oni są zgubieni.

26. Ci, którzy nie uwierzyli, mówią: „Nie wsłuchujcie się w Koran, lecz wywołujcie własnymi słowami hałas (podczas jego recytacji), byście odnieśli nad nim zwycięstwo”.

27. My jednak z pewnością spravimy, że ci, którzy nie wierzą, skosztują kary surowej, i odpłacimy im za najgorsze z tych rzeczy, które czynią⁸.

28. Oto odpłata dla nieprzyjaciół Boga – Ogień (piekielny). W nim będą mieć mieszkanie na wieki, gdyż zasłużyli sobie na odpłatę za to, że uparcie odrzucali nasze znaki i Objawienia.

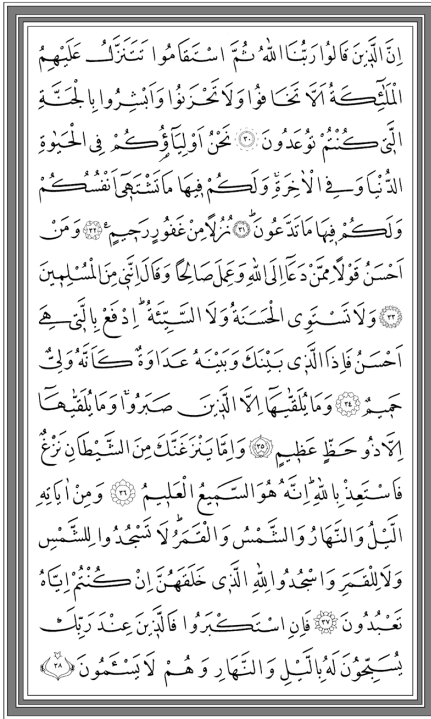
29. (Wchodząc do Ognia) niewierzący powiedzą: „Panie nasz! Pokaż nam tych zarówno spośród dżinów, jak i ludzi, którzy nas zwiedli ku zbłądzeniu, abyśmy ich zdeptali, oni bowiem będą spośród najbardziej upokorzonych!”

6. Jak wskazano w wersecie *a życiem autentycznym jest Dom na Tamtym Świecie* i jak to wyjaśniono w przypisie 4 do 25:12, Koran stanowi, że wszystko w Domu na Tamtym Świecie będzie żywe. W związku z tym każda część istoty ludzkiej będzie składać świadectwo za nią lub przeciwko niej. Ograniczenie składania świadectwa do skóry w wersecie następuje dlatego, że skóra stanowi granicę pomiędzy żywym stworzeniem a światem wokół niego. Stanowi również linię graniczną pomiędzy danym stworzeniem i innymi stworzeniami a światem. Dlatego jest miejscem wszelkiego kontaktu, dobrego lub złego. Jest medium, gdzie wszelkie tego typu kontakty są zapisywane (my dostrzegamy w tym świecie jedynie skrajne przypadki, które pozo-

stawiają bliźny na skórze), toteż skóra jest doskonałym świadkiem.

7. Mówiąc: *Myśleliście jednak, że Bóg nie wie o większości tych rzeczy, które zwykliście czynić*, zamiast: *Przypuszczaliście, że Bóg nie wie tego, co wy zwykliście czynić*, oznacza, że wierzyli oni w Boga jako Istotę Najwyższą, posiadającą wiedzę, lecz działali nierozważnie, jak gdyby nie przyjmowali tego, że Bóg ma wiedzę o większości tych rzeczy, które czynili, albo w rzeczywistości nie wierzyli we wszechobejmującą naturę Boskiej Wiedzy.

8. Najgorszą rzeczą, jaką czynią niewierzący, jest z pewnością niewiara, dlatego Bóg najpierw ukarze ich za niewiarę. Werset ma na celu mocne zniechęcenie do niewiary.

30. Co się zaś tyczy tych, którzy mówią: „Panem naszym jest Bóg”, a potem idą Prosta Ścieżką (w wierze, myślach i działaniach) bez zbłądzenia – zstępują na nich co jakiś czas aniołowie (w tym świecie, jako chroniący ich towarzysze, a także w życiu wiecznym – z przesłaniem: „Nie lękajcie się ani nie smućcie, lecz cieszcie się radosnymi wieściami o Raju, który został wam obiecany.

31. My jesteśmy waszymi przyjaciółmi i pomocnikami w życiu ostatecznym, tak jak byliśmy nimi w życiu doczesnym. Będziecie tam mieć wszystko, czego zapragną wasze dusze, i wszystko, o co poprosicie.

32. Gościnny podarunek od Tego, który jest Przebaczający, Współczujący”⁹.

33. Czyja mowa jest lepsza, aniżeli tego, który wzywa do Boga i dokonuje dobrych, prawych czynów, i mówi: „Zaprawdę, ja jestem spośród mużłamanów (całkowicie poddanych Bogu)?”

34. Dobro i zło nigdy nie mogą się równać. Odpędzaj zło przy pomocy tego, co lepsze (lub najlepsze)¹⁰. I zobacz: ten, od którego odgradzała cię nienawiść, stał się bliskim przyjacielem.

35. I nikomu nie będzie dane tego osiągnąć (tak wielkiej cnoty), oprócz tych, którzy są cierpliwi (w przeciwnościach i wytrwali w walce z pokusami swej zmysłowości i Szatana), i nikomu nie będzie dane tego osiągnąć, oprócz tych, którzy mają wielki udział w ludzkiej doskonałości i cnotach.

36. A jeśli pojawi się w tobie podszept szatański (podczas wykonywania twego posłannictwa, w czasie modlitwy albo w życiu codziennym), to natychmiast szukaj schronienia u Boga. On jest Tym, który wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący.

37. A pośród Jego znaków (prowadzących do Jego absolutnej Jedności) są noc

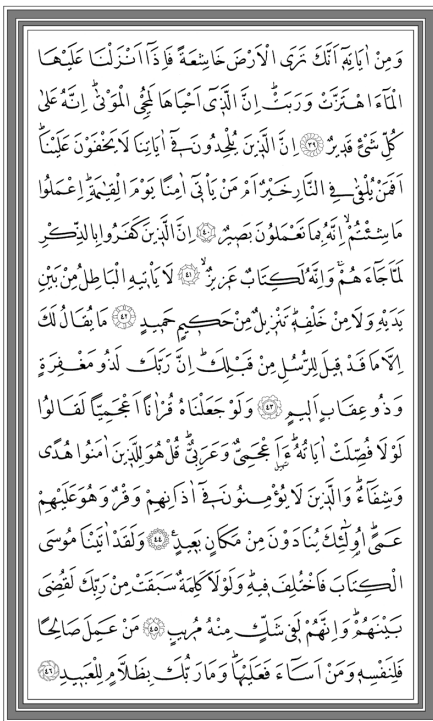
i dzień, słońce i księżyc (oraz wszystkie inne zjawiska i obiekty dostrzegalne we wszechświecie). Nie padajcie na twarz, oddając hołd słońcu albo księżycowi, lecz padajcie na twarz, oddając cześć Bogu, który je stworzył, o ile rzeczywiście Jego czcicie.

9. Raj jest miejscem absolutnej czystości. Ci, którzy tam wejdą, wejdą całkowicie oczyszczeni. Raj będzie miejscem pełnym czystych błogosławieństw, z których jego mieszkańcy będą całkowicie zadowoleni.

10. To znaczy odpędzać kłamstwo za pomocą prawdy; nie czynić krzywdy w odpo-

38. Jeśli oni są zbyt zadufani w sobie (by oddawać cześć tylko Jemu), to ci, którzy znajdują się w Obecności twego Pana (aniołowie i Jego szczerze sługi spomiędzy ludzi i dżinów), wychwalają jedynie Jego nocą i dniem i są (w tym) niezmordowani.

wiedzi na krzywdę; i postępować właściwą ścieżką, podejmując słuszne środki dla osiągnięcia właściwego celu. Taka jest zasada islamskiej moralności oraz głoszenia islamu. Poza tym muzułmanin ma wybaczać to, co zostało mu uczynione, i odpowiadać tym, co najlepsze.

39. I pośród jego znaków jest ten: widzisz ziemię leżącą odłogiem i jałową; lecz kiedy zsyłamy na nią wodę, ona porusza się i nabrzmiewa (życiem). On, który ją ożywia, jest z pewnością Tym, który wskrzesi zmarłych do życia. Zaprawdę, On ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

40. Z pewnością ci, którzy schodzą z prostej ścieżki co do Naszych znaków (w przyrodzie i w życiu) i Objawień¹¹, nie są przed Nami ukryci. Kto jest w lepszej sytuacji – ten, który jest wrzucony w Ogień, czy też ten, który przybywa bezpieczny w Dniu Zmartwychwstania? Czyńcie, cokolwiek zechcecie, On z pewnością widzi dobrze wszystko to, co czynicie.

41. Ci, którzy nie wierzą w to Napomnienie (Koran), kiedy do nich przychodzi (są pośród tych, którzy będą wrzuceni do Ognia). Gdyż z pewnością jest to księga wspaniała, niezbita.

42. Kłamstwo nigdy nie będzie mieć do niej dostępu – ani z przodu, ani z tyłu (ani poprzez argumenty oparte na współczesnej filozofii, ani ataki wywiedzione z wcześniejszych Pism)¹². (To jest) Księga zsyłana w częściach przez Jedynego, Mądrego, Godnego Wszelkiej Chwały (do którego należy wszelka chwała i wdzięczność).

43. Mówią tobie tylko to, co (niewierzący) mówili Wysłannikom przed tobą. Twój Pan jest zaiste Tym, który włada przebaczeniem i bolesną odpłatą.

44. Jeśli byśmy go uczynili Koranem w obcym języku, to ci (którzy go teraz odrzucają) powiedzieliby z pewnością: „O, gdyby tylko jego wersety wyartykułowano wyraźnie i wyjaśniono! Dlaczego obcy język i Arab (mający głosić to Arabom)? Powiedz: „(To nie jest księga, której moc lub cel są ograniczone do języka). Dla tych, którzy wierzą, jest to przewodnictwo i uzdrowienie (dla ich serc i umysłów, i wszystkich ich zmysłów)”. Jednak ci, którzy nie wierzą, ci są głusi i dla nich jest niedostrzegalny. Oni są (jak ludzie) wzywani z oddali (a wezwanie nie dociera do ich uszu i oczu).

45. Zaiste, My daliśmy Mojżeszowi Księgę, i pojawiły się co do niej niezgodne poglądy (tak jak i twój lud, o Wysłan-

niku, mówi rozbieżne rzeczy o Księdze, którą ci objawiamy). I gdyby nie dekret już wydany przez twojego Pana, odraczający ostateczny osąd aż do wyznaczonego terminu, to, doprawdy, zostałyby już rozsądzone pomiędzy nimi¹³. Oni (jednak) żywią niepewność co do niej (co

do Koranu i swojego nastawienia wobec niego).

46. Kto czyni dobre, prawe dzieła, to czyni je dla swego własnego dobra; a kto czyni zło, to czyni je na własną szkodę. Pan wasz nie czyni nigdy najmniejszej krzywdy swoim sługom.

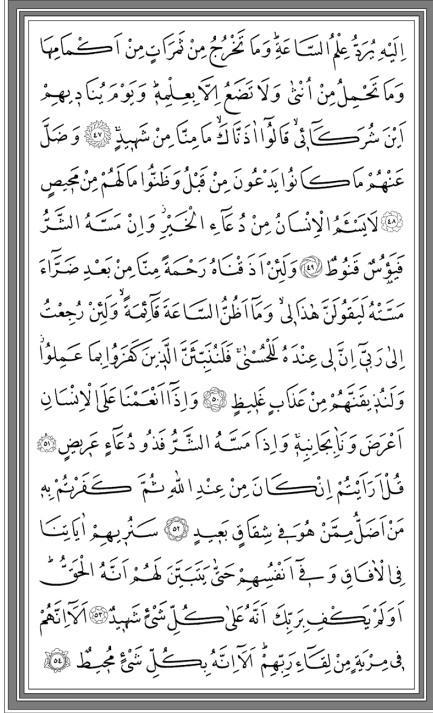
11. Zejście z właściwej ścieżki w odniesieniu do znaków Boga w przyrodzie i życiu może nastąpić na wiele sposobów. Dwa z nich to: czynienie przedmiotem kultu któregoś ze znaków, jak słońce, księżyc, gwiazdy, istoty ludzkie albo dziny; lub uczynienie z nich środka negocjacji Boga jako ich Stwórcy i Władcy, co usiłuje robić nowoczesny materializm w swoim „naukowym” podejściu. Zbłądzenie w odniesieniu do Objawienia albo Boskich Pism może również mieć miejsce na różne sposoby. Jeden z nich to zniekształcanie ich znaczenia, nadużywanie ich dla osiągnięcia ziemskich korzyści, dokonywanie w nich zmian, interpretowanie w sposób arbitralny i bez oparcia na prawdziwej wiedzy.

12. Jeśli spojrzymy na Koran szczerym sercem, to zobaczymy, że jego sześć stron jest tak wspaniałych i przejrzystych, że nie może go przeniknąć żadna ciemność ani przewrot-

ność, wątpliwość, podejrzenie ani oszustwo. Nie ma także szczeliny, przez którą takie rzeczy mogłyby przeniknąć do sfery jego czystości. Nad nim jest pieczęć cudowności, pod nim dowód, za nim – punkt wsparcia: Boże Objawienie, przed nim – szczęście w obu światach. Po jego prawicy – zapytywanie ludzkiego rozumu o jego prawdę i zapewnienie jego potwierdzenia, a po lewicy – wezwanie ludzkiego sumienia do zaświadczenia o jego prawdzie i poddania się mu. Wewnątrz Koranu zawarte jest czyste przewodnictwo od Miłosiernego, a na zewnątrz – światło wiary (zob. *The Words*, „the 22nd Word”, 321).

13. Rozkaz, o którym mowa, znajduje się w 2:36 i 7:24: *Tam, na Ziemi (gdzie zostaliście wyznaczeni na namiestników), będzie dla was miejsce pobytu i zaopatrzenie aż do oznaczonego czasu.*

47. Jedynie do Niego należy wiedza o Godzinie Ostatniej. Żaden owoc nie wydobycy się ze swojej otoczki ani też żadna istota żeńska nie staje się brzemnienna, ani nie porodzi, jak tylko za Jego Wiedzą. A tego Dnia On zawoła do nich: „Gdzież teraz są ci (o których głosiliście, że to) Moi współtowarzysze?” Oni na pewno powiedzą: „My oświadczamy ci, że nikt spośród nas nie może poświadczyć (tego fałszywego twierdzenia)”.
48. A ci, których (oni uczynili bóstwami i) wzywali, na pewno ich zawiodą. Przeto oni będą mieć pewną wiedzę o tym, że nie ma dla nich ucieczki.
49. Człowieka nigdy nie nuży prośba o (to, co uważa za) swoje własne dobro.

Kiedy jednak nawiedza go zło, to traci wszelką nadzieję i popada w rozpacz¹⁴.

50. Doprawdy, kiedy My (z Naszej łaskowości) damy mu posmakować Miłosierdzia od Nas, po tym, jak dotknęła go jakaś męka, on powie na pewno tak: „Ono mi się należy (i mogę nim rozporządzać, jak mi się podoba) i nie sądzę, by Godzina Ostatnia kiedykolwiek nadeszła (i żebym miał zdawać sprawę z mego postępowania). Nawet jeśli (nadejdzie i) będę sprowadzony do mojego Pana, z pewnością znajdę u Niego to, co najlepsze (ponieważ uważam, że zawsze zasługuję na to, co najlepsze)”. My bez wątpienia sprawimy, że niewierzący pojną wszystko to, co czynią (i wezwiemy ich do zdania rachunku), i niewątpliwie dotkniemy ich karą bolesną.

51. Kiedy obdarzamy człowieka łaskami, to on się wycofuje i odwraca (od swego Pana). Kiedy zaś dotyka go jakieś zło, to on ucieka się do długich modłów.

52. Mów: „Powiedzcie mi, jeśli to (Koran) pochodzi od Boga i po tym, jak (wy wiedząc o tym) w to nie uwierzyliście, to kto bardziej zbłądził, aniżeli ten, który jest w wielkim odszczepieństwie (odłączając się od prawdy)?

53. My ukażemy im Nasze znaki oczywiste (dowody) na horyzontach wszechświata i w nich samych, aż stanie się dla nich jasne, że to (Koran) jest rzeczywiście prawdą¹⁵. Czy to nie wystarcza

(jako dowód), że twój Pan jest świadkiem wszystkich rzeczy (tak jak wszystkie rzeczy świadczą o nim)?¹⁶

54. Zaprawdę, oni (celowo) żywią wątpliwości co do spotkania z Bogiem (gdyż

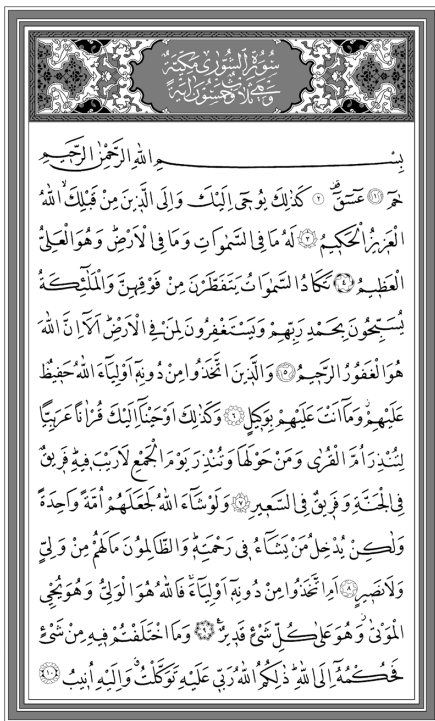
na próżno oczekują, że unikną rozliczenia za swoje czyny, i dlatego odmawiają wiary w Koran). Zaiste, On jest tym, który obejmuje wszystkie rzeczy (Swą Wiedzą i Mocą).

14. To jest typowe dla osób, które nie wierzą w Boga jako Stwórcę wszystkiego, co dobre i złe, i w Boskie Przeznaczenie. Taka osoba skupia się jedynie na życiu tego świata, w pogoni za jego radościami, i przypisuje wszystko swojej własnej wiedzy i zdolnościom, zgodnie z „prawem” przyczyny i skutku; kiedy czuje, że nie ma już środków do osiągnięcia czegoś, popada w całkowitą rozpacz. Tymczasem wierny nigdy nie traci nadziei, gdyż wierzy, że to Bóg stwarza środki do osiągnięcia jakiegoś celu i zawsze może stworzyć nowy środek, kiedy stary zawiedzie. Wierny wie też bez wątpienia, że Bóg jest Stwórcą wszystkich rzeczy, dobrych i złych, i że zło wynika z jego własnego wyboru. Jeśli nie może czegoś osiągnąć, to uważa, że popełnił błąd przy próbie osiągnięcia tego albo że Bóg nie chce, by to osiągnął, gdyż nie jest to dla niego dobre.

15. To zdanie ma kilka implikacji: politeiści mekkańscy z pewnością będą twierdzić, że sprawdzą się wieści o Koranie i Wysłanniku co do przyszłości. Także wszystkie inne zdarzenia potwierdzą prawdę Koranu i wezwanie Wysłannika, tak że mekkańscy niewierzący zaświadczą o tym.

- Rozwój nauk „przyrodniczych” i nauk, które badają ludzką fizjologię, potwierdzi zasady islamu, a w szczególności Boskie Istnienie i Jedność. Dlatego niemal wszystkie istoty ludzkie będą musiały wyznać prawdę Koranu i Posłannictwa Proroaka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.
- Poza nauką, także historia powszechna pokaże w jasny sposób, że Koran jest prawdą, i obietnica dana w 24:55 sprawdzi się dla wiernych u końca czasu, tak jak sprawdziła się dla wiernych za czasów Wysłannika.

16. Oznacza to, że Bóg widzi, słyszy i jest świadom wszystkich rzeczy i zdarzeń. Wszystkie rzeczy i zdarzenia zaświadczą, iż jest On Jedynym Stwórcą, Bogiem, Panem (Żywicielem, obrońcą), Zaopatrującym i Władcą. W każdej rzeczy i zdarzeniu są jasne znaki, wskazujące na Niego poprzez Jego Imiona i Atrybuty. Dla tego, którego serce nie jest martwe lub zapieczętowane, którego oczy nie są zaślepione i którego uszy nie są głuche z powodu uprzedzeń, grzechów, niesprawiedliwości i arogancji, Jego istnienie jest bardziej oczywiste niż cokolwiek innego.

SURA 42

ASZ-SZURA (NARADA)

Okres mekkański

Sura ta, objawiona w Mekce, składa się z 53 wersetów i zawdzięcza swą nazwę słowu „narada” w wersecie 38. Narada jest jedną z najważniejszych zasad życia społecznego w islamie. Sura 42 koncentruje się na prawdziwości Objawienia i fakcie, że wszyscy wysłannicy przyszli z tymi samymi prawdami i je głosili. Ostrzega także tych, którzy się im opierają, i przekazuje radosne wieści wiernym.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Ha. Mim.

2. 'Ajn, Sin. Kaf.

3. On objawia tobie tak, jak (objawiał) tym (których wybrał na Wysłanników) przed tobą, (jako) Bóg Potężny, Pełen Chwały, którego Moc jest nieodparta, Mądry.

4. Do Niego należy wszystko to, co jest w niebiosach, i wszystko to, co jest na ziemi. I On jest Wzniosły, Najwyższy.

5. Niebiosaomal się nie rozstąpią od góry (ze względu na Majestat Objawienia); a aniołowie wysławiają swego Pana Jego Chwałą i modlą się o (ustanowienie przez Niego drogi przewodnictwa dla) tych na ziemi i o przebaczenie (dla tych, którzy tą drogą podążają). Zaiste, Bóg jest Tym, który jest Przebaczący, Współczujący¹.

6. Co do tych, którzy biorą sobie innych, poza Bogiem, strażników i zaufanych, (którym powierzają swoje sprawy, przypisując Bogu współtowarzyszy): Bóg ich bacznie obserwuje (zachowując zapis ich czynów). Nie jesteś ich strażnikiem (odpowiedzialnym za ich postępowanie).

7. I w ten sposób (jak objawiliśmy te prawdy Wysłannikom przed tobą) My objawiamy tobie Koran (Recytację) w języku arabskim, byś mógł ostrzegać Matkę miast i wszystkich tych wokół niej², i ostrzegać o Dniu Zgromadzenia, co do (nadejścia) którego nie ma wątpliwości. Jedna grupa znajdzie się w Raju, a inna grupa w Płomieniach³.

8. Jeśli Bóg tak chciał, to z pewnością uczyniłby ich jedną społecznością (tej samej wiary i sposobu życia), lecz On dopuszcza, kogo zechce, do Swojego Miłosierdzia. Co do ludzi występnych,

nie mają oni ani strażnika (który by ich strzegł), ani pomocnika⁴.

9. Cóż? Czyż oni wzięli sobie innych poza Bogiem za strażników i zaufanych (którym powierzają swoje sprawy, tym samym przydając Mu współtowarzyszy)? Lecz to Bóg jest prawdziwym

Strażnikiem i On wskrzesi zmarłych, i On ma pełną władzę nad wszystkim.

10. W czymkolwiek się różnicie, ostateczny osąd tego należy do Boga. Taki jest Bóg, mój Pan: w Nim pokładam swoją ufność i do Niego się zwracam z oddaniem.

1. Początkowe wersety dotyczą Objawienia. Jako termin oznacza ono przekazywanie przez Boga Swoim prorokom i wysłannikom Przesłania w szczególny sposób, którego dokładnej natury nie jesteśmy w stanie poznać. Jak to zostanie wspomniane w wersecie 51 niniejszej sury, i co już było wyjaśniane w surze 20, przyp. 5, Objawienie odbywa się na trzy sposoby. Bóg komunikuje albo wypowiada Swoje Przesłanie spoza zasłony bądź umieszcza je w sercu proroka (jako szczególny rodzaj Objawienia) lub poprzez zesłanie anioła. Prorok jest pewien, że Ten, który przemawia do niego zza zasłony lub umieszcza w jego sercu słowa, jest Bogiem.

To ze względu na wagę i majestat Objawienia Niebios omal się nie rozstąpią; Ono jest przekazywane Prorokowi. Oznacza to, że Objawienie wychodzi z „królestwa”, które jest subtelniejsze albo wyższe, gdzie są szlaki, jakimi niesione jest Boże Objawienie; szlakami tymi poruszają się aniołowie, a działania istot świadomych unoszą się ku Bogu (23:17). Wzniosłość i wysokość nie są oczywiście natury materialnej ani fizycznej. Jak wyjaśniono w surze 37:1-3, przyp. 1, również inni aniołowie towarzyszyli Gabrielowi, który przynosił Koran stopniowo do Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Ci aniołowie układali się w szeregi wzdłuż drogi, jaką odbywał Gabriel, niech będzie z nim pokój, i przepędzali diabły, które chciały pochwycić choćby małą cząstkę Objawienia. Niektóre z aniołów pomagających Gabrielowi przynosiły Wysłannikowi Objawienie, które nie było częścią Koranu.

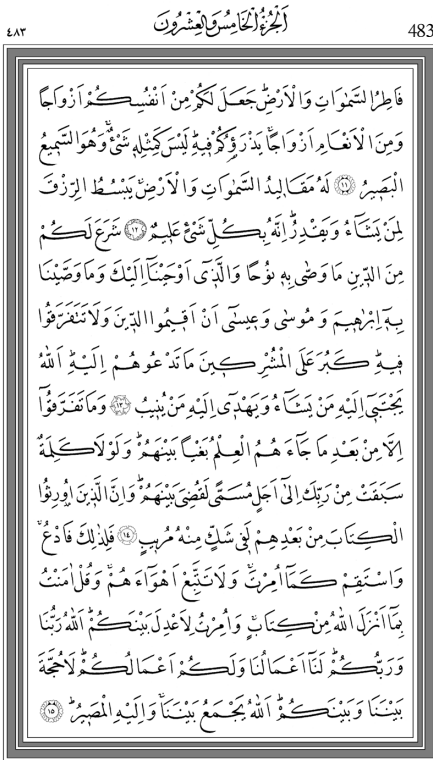
Uczeni muzułmańscy nazywają te Objawienia, które składają się na Koran, „Objawieniem recytowanym”. Objawienia, które nazywają „nierecytowanymi” i które nie zostały włączone do Koranu, przyszły albo po to, by wyjaśniać Koran, albo by dać przykazania, mające pouczyć Wysłannika i wiernych, jak odnieść się do nowo pojawiających się spraw. *Sunna*, jako wypowiedzi, działania i akceptacje Wysłannika Bożego, oparta jest na tychże Objawieniach. Wysłannik mówi o niej: „Oto dano mi Księgę, a to jest jakby razem z nią” (Abu Daud, *Sunna*, 5).

2. Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, otrzymał nakaz rozpoczęcia swojej misji pośród bliskich krewnych (26:214), a następnie ostrzegania Mekkańczyków (w tym wersecie), wszystkich ludów Arabii (w tym wersecie i 41:3), a następnie wszystkich istot świadomych (całej ludzkości i dżinów) (38:87; 21:107).

3. Druga część tego wersetu ma taką samą wagę, jak wersety 103 i 105 w surze *Hud*: *Oto dzień, kiedy zostanie razem zebrana cała ludzkość... Pośród niej niektórzy są szczęśliwi, a niektórzy – nieszczęśliwi.*

4. Odnośnie do wyjaśnienia zob. 5:48, przyp.

11. Poza tym Bóg dopuści do Swego Miłosierdzia (i ochroni, głównie przed wiecznym potępieniem) tych, którzy nie są ludźmi występnyimi. Co do ludzi występnych i niegodziwych (negujących Boga albo przydających Mu współtowarzyszy i popełniających niesprawiedliwości), On wykluczy ich ze Swego Miłosierdzia.

11. Stwórca Niebios i Ziemi (z których każde zostało wyposażone w szczególne cechy); On uczynił dla was z was samych pary, i z trzód – pary (swojego rodzaju): w ten sposób was pomnaża (i pomnaża trzody). Nic do Niego nie jest podobne⁵. On wszystko słyszy, wszystko widzi.

12. Do Niego należą klucze (do skarbów) niebios i ziemi. On powiększa zaopatrzenie, komu zechce, i zmniejsza je (komu zechce). Zaiste, On ma pełną wiedzę o wszystkim.

13. Co do religii (którą On wybrał dla ludzkości i objawił poprzez Swoich wysłanników w ciągu dziejów), to On ustanowił dla was jako sposób życia to, co chciał dla Noego, i to, co objawiliśmy

tobie, i to, co chcieliśmy dla Abrahama, Mojżesza i Jezusa (nakazując): „Trzymajcie się religii i nie dzielcie się w niej na przeciwstawne grupy”⁶. To, do czego wzywasz ludzi, jest trudne i przynosi strapienie dla tych, którzy przydają Bogu współtowarzyszy. Bóg wybiera, kogo zechce, i prowadzi ku Sobie (w wierze i posłuszeństwie), i prowadzi ku Sobie tego, kto zwraca się ku Niemu z oddaniem.

14. A oni (ci, którzy idą poprzednimi drogami) podzielili się (na przeciwstawne grupy) dopiero wtedy, gdy przyszła do nich wiedza (o drodze, którą powinni postępować, i jedynie) ze względu na zawistną rywalizację i zuchwałość pomiędzy nimi. Gdyby nie dekret wydany już przez twojego Pana (dający ludziom odroczenie i przesuujący ostateczny, decydujący osąd), aż do wyznaczonego terminu, to, zaiste, zostałyby pomiędzy nimi rozstrzygnięte. Z pewnością ci, którzy (nastąpili po tych przeciwstawnych grupach i) odziedziczyli Księgę, znajdując się w pełnej zwątpienia niepewności wobec niej⁷.

15. Dlatego (o Wysłanniku) wzywaj ludzi do tego (drogi życia, którą Bóg dla ciebie ustanowił). Idź za tym, co jest najsłuszniejsze (w każdej sprawie), jak ci zostało nakazane (przez Boga). Nie postępuj za ich namiętnościami i wyobrażeniami (– tych, którzy idą innymi drogami, w tym stronników poprzednich Pism) i mów: „Wierzę w każdą Księgę, którą zesłał Bóg, nakazano mi czynić pomię-

dzy wami sprawiedliwość (bez rozróżnienia ze względu na rasę, urodzenie, majątek lub władzę). Bóg jest naszym Panem i waszym Panem. Dla nas liczą się nasze czyny, dla was – wasze czyny: (niech)

nie będzie żadnego sporu pomiędzy nami i wami: Bóg sprowadzi nas wszystkich razem (i rozstrzygnie wszelkie różnice pomiędzy nami a wami). Do niego nastąpi ostateczny powrót”⁸.

5. To krótkie stwierdzenie zwraca uwagę na fakt, że Bóg jest Istotą odmienną od Swoich stworzeń i dlatego jest poza wszelkimi ludzkimi pojęciami o Nim. Toteż nie ma współtowarzyszy, nic nie jest do Niego podobne, nikogo nie zrodził ani sam nie został zrodzony. Nie ogranicza Go nic: ani materia, ani przestrzeń, ani czas. I z tego względu również Jego Atrybuty – Jego Słuch, Wzrok, Wiedza, Wola, Moc, Władza, Siła Stwórcza – są poza naszą percepcją.

6. Ten werset ma wiele implikacji:

- Religia, którą Bóg wyznaczył ludzkości w ciągu dziejów, jest jedna i ta sama. Ma te same podstawowe filary: wiary, kultu, zachowania się i moralności.
- Spośród proroków Bóg wybrał niektórych na Wysłanników, a spośród Wysłanników wybrał pięciu o szczególnej randze: Noego, Abrahama, Mojżesza, Jezusa i Muhammada, niech będą z nimi pokój i błogosławieństwo. Bóg ustanowił dla każdego z nich reguły postępowania w życiu, poza filarami wiary, moralności i kultu. Te reguły, które składają się na sposób życia (prawo), są te same co do swoich podstaw, a różnice dotyczą jedynie spraw drugorzędnej wagi, jak możemy wnioskować z wersetu 5:48 (zob. ten werset i przypis 11). Kiedy przyszedł Ostatni Wysłannik, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, jego Prawo objęło wszystkie poprzednie Prawa, z pewnymi zmianami (o tym, jak prawo muzułmańskie traktuje poprzednie księgi, zob. 2:106, przyp. 95).

- W terminologii islamskiej *prawo* wykorzystywane w praktycznych aspektach religii to *szari'at*.

W wersecie niniejszym napotykaemy czasownik „chciał” w odniesieniu do praw zarządzonych dla Noego, Abrahama, Mojżesza i Jezusa, a czasownik „objawiliśmy” w odniesieniu do Ostatniego Wysłannika. „Chciał” implikuje mocne zalecenie i przydanie szczególnego znaczenia pewnym rzeczom. Toteż w odniesieniu do sposobu życia, jakiego Bóg chciał dla Noego, Abrahama, Mojżesza i Jezusa, pewne sprawy miały specjalną wagę, stosowną do czasu i warunków. Jednakże zastosowanie czasownika „objawić” w odniesieniu do sposobu życia nałożonego na Ostatniego Wysłannika oznacza, że wszystkie jego aspekty – zawarte w Koranie i Sunnie – zostały objawione przez Boga i obowiązują w sposób powszechny.

- Werset najpierw wspomina proroka Noego, dalej mowa o Ostatnim Wysłanniku, a następnie o innych wspaniałych wysłannikach. Jest tak dlatego, że prorok Noe był pierwszym wysłannikiem, któremu przekazane zostało wszechstronne prawo, regulujące życie. Ostatni Wysłannik zaś jest największym z nich i objawiony mu sposób życia jest uniwersalny i obejmuje wszystkie poprzednie sposoby. Podobne wyrażenie znajdujemy w wersecie 33:7: *I (wspomnij), jak zawarliśmy przymierze z prorokami i z tobą (o, Muhammadzie), i z Noem, Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem, synem Marii. My zawarliśmy z nimi*

uroczyste przymierze. Ten werset najpierw wspomina wszystkich proroków, zwracając uwagę szczególnie na pięciu największych, poczynając od ostatniego, największego, gdyż to wraz z nim religia zyskała uniwersalność.

7. Ten werset dotyczy głównie Ludzi Księgi, zwolenników Mojżesza i Jezusa, niech będzie z nimi pokój. To, że mają oni wątpliwości co do swojej Księgi, oznacza, że niektórzy z nich wątpią w pochodzenie od Boga całej Księgi albo pewnych jej fragmentów. Inni zaś mają wątpliwości co do tego, czy zachowała się w

oryginalnej formie. Co do dekretu już wydanego przez Boga zob. 2:36; 7:24.

8. Ten werset ma znaczenie podobne do wersetu 3:64: *Powiedz (im, Wysłanniku): „O, ludu księgi! Dochodźcie do słowa wspólnego dla nas i dla was, byśmy nie czcili nikogo, prócz Boga, i nie przydawali Mu nikogo za współtowarzysza, i aby nikt spośród nas nie brał sobie innych za panów poza Bogiem”. A jeśli oni (wciąż) będą się odwracać, to mówcie: „Zaświadczcie, że my jesteśmy muzułmanami (poddanymi wyłącznie Jemu)”*. Zob. tamże przyp. 12.

وَالَّذِينَ يُحَاسِبُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ مُحْتَسِبَةً
 دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ عَصَابٌ وَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
 ﴿١٦﴾ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ
 لَعَلَّ السَّاعَةَ قَهْرِيٓتٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ
 يُنَادُونَ فِي السَّاعَةِ لِيَصَلِّا لِيُجِيبَهُ ﴿١٨﴾ اللَّهُ لَهْلِبُ بِعِبَادِهِ
 بَرَزُقٍ مِّنْ بَشَاءٍ وَهُوَ الْغَوِيُّ الْعَرَبِيُّ ﴿١٩﴾ مَنْ كَانَ يَرْبُدُ
 حَرَّتِ الْآخِرَةُ بَرْدَهُ لَهٗ سَبْعَ حَرْبَةٍ وَمَنْ كَانَ يَرْبُدُ حَرَّتِ
 الدُّنْيَا نُؤْيِبَهُ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَّصِيبٍ ﴿٢٠﴾
 أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن
 بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُصِّىٰ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ
 الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الْفَالِقَ الْيَمِينِ
 مُشْفِقِينَ إِسْمَاكَ سَبَّوْا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ
 مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

16. Co do tych zaś, którzy spierają się pomiędzy sobą na temat Boga (sprzeciwiając się Jego Panowaniu i walcząc z Jego religią), po przyjęciu Jego wezwania (i uznaniu Jego religii za prawdziwą) ich spór nie ma żadnej wartości u Boga, i na nich jest (Jego) gniew (potępienie), i dla nich jest kara surowa.

17. Bóg jest Tym, który zesłał Księgę z Prawdą i Wagę (ustalając prawdę i to, co słuszne we wszystkich sprawach). Stąd wiesz, że Godzina Ostatnia może być blisko.

18. Ci, którzy w nią nie wierzą, (kpiąc) proszą, by została przyspieszona; gdy tymczasem ci, którzy wierzą, przyjmują ją z lękiem i wiedzą, że jest prawdą (i na pewno nadejdzie). Zaprawdę! Zbłądzili daleko ci, którzy spierają się o Ostatnią Godzinę.

19. Bóg jest Łaskawy dla Swoich sług. On daje zaopatrzenie, komu zechce (w sposób i w rozmiarze, w jakim zechce); i On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta.

20. Kto pragnie (i dąży do zdobycia) płonów życia ostatecznego, dla tego My zwiększymy jego płon; a kto pragnie płonów tego świata, My damy mu nieco z tego i nie będzie miał udziału w życiu ostatecznym⁹.

21. Lub może oni mają takich współtowarzyszy Boga, którzy przepisali im w religii to, na co Bóg nie dozwolił (i w związku z tym postępują i osądzają, tak jak im się podoba)? Gdyby nie dekret (już wydany przez Boga, odraczający ostateczne rozstrzygnięcie) pomiędzy ludźmi, to, zaiste, zostałyby pomiędzy nimi rozstrzygnięte. Doprawdy, dla (ludzi) występnych przeznaczona jest kara bolesna.

22. Zobaczysz występnych (którzy mają czelność ustalać sposób życia w imię

religii innej niż Boża), pełnych lęku ze względu na to, co dla siebie zarobili; i to na nich niewątpliwie spadnie. Natomiast ci, którzy wierzą i czynią dobre, prawe

działa, oni będą przebywać na kwiatnych łąkach Ogrodów. Będą mieć u Boga przygotowane wszystko to, czego zapragną. Oto, zaprawdę, łaska wspaniała.

---

9. Dwa ostatnie wersety wyjaśniają dwie ważne zasady, odnoszące się do zaopatrzenia zapewnianego przez Boga żywym istotom: jedna z nich jest taka, że Bóg stwarza wszystkie żywe istoty, określa ich potrzeby oraz sposób, w jaki będą zaopatrywane. Druga jest taka, że Bóg daje tym, którzy dążą do Wieczności więcej, aniżeli na to zasługują. Tym jednak, których celem jest życie doczesne, daje pewną ilość dóbr tego

świata, lecz żadnego udziału w życiu wiecznym. Wnosimy z tego, że nie jest możliwe, by człowiek, który pała chciwością względem dóbr tego świata, był zadowolony z tego, co zdobył w życiu doczesnym. Nie powinno się zatem ukierunkowywać swego życia na ten świat, ale raczej skupić na płonach w życiu wiecznym, nie zaniedbując jednocześnie pracy dla utrzymania własnego i rodziny (zob. 28:77; przyp. 16).

23. To jest to, o czym Bóg oznajmia radosne wieści Swoim sługom, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła. Powiedz: „Ja nie żądam od was żadnej zapłaty za to (przekazywanie wam religii Boga, która zapewni wam tę łaskę), lecz (żądam od was) miłości dla moich bliskich (ze względu na moją misję)”¹⁰. Kto spełni dobry uczynek, to My – ze względu na to – powiększymy jego dobro. Zaiste, Bóg jest Przebaczający, Doceniający (wdzięczność).

24. Cóż? Czyż oni mówią, że on (Wysłannik) wymyślił kłamstwo i przypisał je Bogu? Jeśli On zechce, to może zapiecztować twoje serce (i nie zdołasz wyrecytować im niczego z Objawienia. Jednak to, co im recytujesz, to jest Objawienie od Nas). A Bóg wymaże kłamstwo i potwierdzi prawdę Swoim Słowem. Zaiste, Bóg ma pełną wiedzę o tym, co kryją serca.

25. On jest Tym, który przyjmuje od Swoich sług skrucę i wybacza złe uczynki, i On wie wszystko, co czynicie.

26. On odpowiada przychylnie (na akty czci i modlitwy) tym, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła, i daje im ze Swej szcudrośliwości jeszcze więcej (niż prosili). Jednak niewierzących czeka kara surowa.

27. Jeśliby Bóg zawsze dawał zaopatrzenie (wszystkim) Swoim sługom w wielkiej obfitości, to oni z pewnością zbuntowaliby się i przekroczyli wszelkie granice na ziemi, lecz On je zsyła w odpowiedniej mierze, jak zechce. On ma z pewnością pełną wiedzę o Swoich sługach i widzi ich doskonale.

28. On jest tym, który zsyła deszcz pod każdym względem użyteczny, dla (ich) wybawienia, kiedy już stracili wszelką

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَعْرِفْ حَسَنَةً نَّرِزْقًا لَّهَا فَمَا حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿١٠﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِن يَشَاءِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَفَتَحَ اللَّهُ الْبَابَ لِمَن يَشَاءُ لِيُخْرِجَ إِلَيْكَ الْكَلِمَةَ إِنَّهُ عَلَيْكَ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١﴾ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْتَزُّ بِأَنَّ التَّائِبِينَ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾ وَيَسْجِبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ وَأَنكَافِرُونَ لَّهُمْ عَذَابٌ تَشْتَبِهُ ﴿١٣﴾ وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِن مَّا يَذَلُّهُم مِّنَ الْأَرْضِ وَمَا يَذَلُّهُم مِّنَ عِبَادِهِ هُجْرٌ بِصَبْرٍ ﴿١٤﴾ وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِن بَعْدِ مَا قَطَفُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْمُجِيمُ ﴿١٥﴾ وَمِن آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِن دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿١٦﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ مِّن مُّصِيبَةٍ فِيمَا كُنْتُمْ أَبْدَرُكُمْ وَيَعْتَوُّوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿١٧﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٨﴾

nadzieję, i rozprzestrzenia daleko Swoje Miłosierdzie (obdarzając nim każdą istotę). On jest Strażnikiem i Opiekunem, Godnym Wszelkiej Chwały.

29. Pośród Jego jasnych znaków jest stworzenie Niebios i Ziemi, i to, że On rozproszył w obu z nich żyjące istoty. I On ma pełną władzę zebrać je razem, kiedy zechce¹¹.

30. Wszelkie nieszczęście, jakie was dotyka, dotyka was ze względu na to, co wasze ręce zarobiły¹², a przecież On odpuszcza wiele (spośród waszych złych uczynków).

31. Nie zdołacie na ziemi udaremnić (Jego Woli). Nie macie, prócz Boga, strażnika ani powiernika (któremu moglibyście powierzyć swoje sprawy), ani też pomocnika.

10. Cała miłość jest zasadniczo dla Boga, a wszelkie inne rodzaje miłości powinny być ze względu na Niego, i nawet miłość do Wysłannika jest przede wszystkim ze względu na Stwórcę. W innym przypadku miłość do jakiegokolwiek innej istoty, bez uwzględnienia Boga albo relacji tej istoty z Bogiem, może prowadzić do wiecznego potępienia, tak jak miłość chrześcijan do Jezusa doprowadziła ich do jego ubóstwienia, a miłość wielu szytów do Alego doprowadziła ich do zdyskredytowania większości Towarzyszy. Przyczyną, dla której Wysłannik Boży prosił swoją społeczność, by kochała jego bliskich krewnych, w tym szczególnie jego Dom (Ali, Fatima, Hasan i Husejn – jego wnukowie poprzez Fatimę i Alego), były zasługi, jakie oni i ich potomkowie będą mieć aż do Dnia Sądu Ostatecznego.

11. Według wielu klasycznych interpretatorów Koranu, jak np. Mudżahid, oraz komentatorów nam współczesnych, takich jak Fethullah Gülen, należy rozumieć z tego wersetu, że cielesne, a nawet świadome stworzenia, jak te na ziemi, istnieją w innych częściach Niebios. W przyszłości ludzie być może tam dotrą i w jakimś punkcie Niebios albo Ziemi spotkają się z tymi stworzeniami.

12. W zasadzie każdy otrzymuje to, na co zasłużył. Jednakże nieszczęście, jakie dotyka wierzącego ze względu na jego grzechy, powoduje, że grzech zostanie wybaczony i zostaną otwarte drzwi do nowej nagrody. Tymi zaś, którzy wycierpieli największe męki, byli prorocy i ich prawdziwi następcy w służbie Bogu. Nieszczęścia, które dotyczą ludzi bezgrzesznych sprawiają, że te osoby zdobywają u Boga coraz to wyższe rangi.

32. I pośród Jego znaków oczywistych są statki sunące po morzu jak góry (płynące).

33. Jeśli On zechce, to ucisza wiatr, i one spoczywają w bezruchu na jego powierzchni. Zaiste, w tym są znaki dla wszystkich tych, którzy są prawdziwie cierpliwi i wytrwali (w przeciwnościach ze względu na Niego), i prawdziwie wdzięczni (za Jego łaski)¹³.

34. Albo też On je (statki) zatapia ze względu na to, co oni (podróżnicy) zarobili; a przecież On odpuszcza wiele (z ich złych uczynków).

35. Ci, którzy spierają się o Nasze znaki i Objawienia, powinni wiedzieć, że nie ma dla nich miejsca schronienia.

36. Wszystko to, co zostało wam dane, jest tylko dla przejściowej radości życia doczesnego, natomiast to, co ma dla was Bóg na Tamtym Świecie, jest o wiele lepsze i trwalsze – dla tych, którzy wierzą i pokładają ufność w swoim Panu;

37. Dla tych, którzy unikają większych grzechów oraz czynów nieprzyzwoitych i haniebnych (które należy zaliczyć do grzechów ciężkich)¹⁴, a kiedy się zagniewają, to przecież przebaczą (i nie odpłacają doznanej zniewagi).

38. I dla tych, którzy odpowiadają na wezwanie swego Pana i są Mu posłuszni (w nakazach i zakazach), i wykonują modlitwę w zgodzie z jej warunkami, i którzy (prowadzą) swoje sprawy, wzajemnie się naradzając (przeprowadzając naradę)¹⁵, i którzy rozdają z tego, w co My ich zaopatrujemy (aby zapew-

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝٣٢ إِنَّ يَتْلُو تِلْكَ آيَاتِ الْكُتُبِ صَبَّارًا ۝٣٣ أَوْ يُوقِفُهُمْ جَمَاعَةً مِّنْ مَّكِينٍ ۝٣٤ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّجِيصٍ ۝٣٥ فَمَا أُوْبَيْسْتُمْ مِّنْ نَّحْيٍ فَتَنَّاغُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ وَأَبْنَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝٣٦ وَالَّذِينَ يَحْتَسِبُونَ كَسْرَ الْأَرْيَافِ وَأَلْفَاكًا حَسْبًا وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْرِبُونَ ۝٣٧ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَهُمْ رَارِفَاتُهُمْ يُشْفَعُونَ ۝٣٨ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ۝٣٩ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَمَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ۝٤٠ وَلَكِنِ انْتَصَرْنَا بَعْدَ ظَلْمِهِ فَأَوْلَيْكَ مَا عَلِمْنَا مِنْ سَبِيلِ إِفْسَاطِ السَّبِيلِ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَتَعَدَّوْنَ فِي الْأَرْضِ بِعَدْوِ الْخَيْطِ أُولَٰئِكَ هُمْ عَذَابُ الْبِئْسِ ۝٤١ وَلَكِنْ صَرَّ وَعَفْرَانِ ذَلِكَ لِيَنْعَزِمُوا لِلْأَمْرِ ۝٤٢ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهِ وَيَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ اللَّهِ مَكْرَهُمْ سَبِيلٌ ۝٤٣

nić wywyższenie dla potrzebujących, i dla sprawy Boga);

39. I dla tych, którzy – jeśli wymierzony jest w nich (jednego lub wszystkich) niesprawiedliwy atak, bronią się wzajemnie (by zakończyć agresję).

40. Odpłatą za zły czyn może być jedynie równe mu zło; lecz kto przebaczy i pojedna się – jego nagroda jest u Boga. Zaprawdę, On nie miłuje występnych¹⁶.

41. Kto jednak broni się i przywraca swoje prawa (w legalny sposób), po tym, jak doznał niesprawiedliwości – przeciwko temu nie ma drogi (winy i odpłaty).

42. Droga (winy i odpłaty) jest tylko przeciwko tym, którzy czynią ludziom niesprawiedliwość i zachowują się na

ziemi buntowniczo, łamiąc wszelkie prawo. Dla takich jest kara bolesna.

43. Lecz gdy kto okaże cierpliwość i wybaczy (doznaną niesprawiedliwość), to z pewnością będzie rzecz godna pochwały i sprawa (wymagająca) wielkiego zdecydowania.

13. Jeśli wierzących dotyka nieszczęście, to wykazują cierpliwość; jeśli spotyka ich coś dobrego, to okazują Bogu wdzięczność. W obu przypadkach zyskują nagrodę.

14. Odnośnie do cięższych grzechów, zob. 4:31, przyp. 11. Czyny „nieprzyzwoite i hańbiące” oznaczają z reguły cudzołóstwo, rozwiązłość, prostytucję i homoseksualizm.

15. Narada, konsultacja jest pierwszym wymogiem do podjęcia właściwej decyzji. Decyzje podejmowane bez właściwego zastanowienia albo właściwej konsultacji z reguły spełzają na niczym. Osoby, które polegają tylko na sobie samych, nie mają łączności z innymi i nie przejmują się ich opinią, nawet jeśli zdarzy się, że będą geniuszami, poważnie ryzykują zbłądzenie – w porównaniu z tymi, które wymieniają swe opinie i argumenty (zob. *Pearls of Wisdom*, 77-78).

System doradczy jest tak istotny w islamie, że Bóg chwali to, iż pierwsza, wzorcowa społeczność muzułmańska była społecznością, której sprawy prowadzono posiłkując się konsultacją. Stanie się to jeszcze jaśniejsze, jeśli zrozumiemy, że pierwsza społeczność była kierowana przez Proroka, który nigdy nie przemawiał z własnego kaprysu albo dla własnej korzyści, ale mówił to, co było mu objawiane przez Boga (53:2-3). Bóg uważa konsultację za rzecz tak istotną, że nakazał Prorokowi, by praktykował ją z Towarzyszami (3:159). Nawet pod odwołaniem muzułmanów w bitwie pod Uhud, spowo-

44. Kogo (ze względu na jego wybór) Bóg sprowadza z drogi, ten już nie będzie miał żadnego strażnika ani opiekuna (który by go wspierał). Zobaczysz występnych, mówiących na widok kary: „Czy jest jakaś droga powrotu (do świąta, byśmy stali się sprawiedliwi)?”

dowanym nieposłuszeństwem kilku Towarzyszy wobec rozkazów Proroka, Bóg nakazał mu prowadzić konsultacje. Prorok i jego sprawiedliwi następcy zawsze stosowali zasadę konsultacji.

Konsultacja załatwia wiele spraw pomiędzy muzułmanami. Sędziowie, którzy nie potrafią rozstrzygnąć jakichś przypadków, wykorzystują w celu wydania werdyktu konsultację, opierając się na Koranie i Sunnie; tym samym upodabniają ją do *idžtihadu* (wyprowadzanie nowych praw poprzez rozumowanie, z wykorzystaniem Koranu i Sunny) i *kijas* (*qiyas*, analogia). Ponadto kary drugorzędne, bezpośrednio niewspomniane w Koranie i Sunnie, mogą być ogłaszane po konsultacji pomiędzy muzułmańskimi prawnikami o uznanym autorytecie.

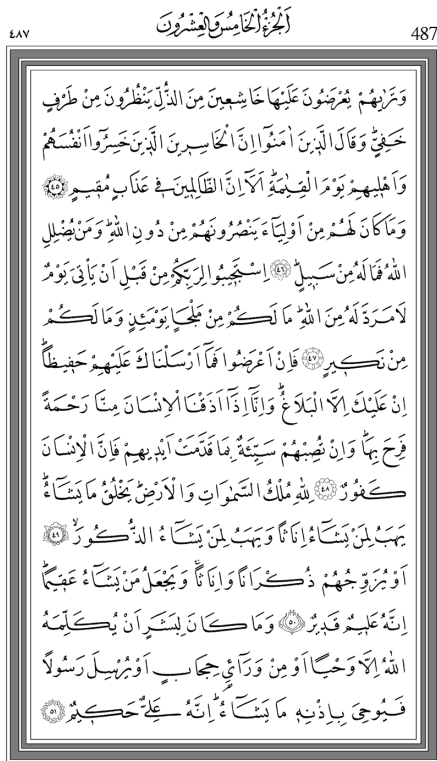
16. Koran nalega na dążenie do sprawiedliwości, podkreśla równość praw i naucza, że niepodważalne wartości wymagają szacunku, a ich naruszenie równej odpłaty. Dlatego też Koran zezwala na odwzajemnianie doznanych krzywd, o ile jest to możliwe (wyjaśnienie zob. 2:178-179, 194, przyp. 130, 140; 5:31, 45, przyp. 6, 10). Ponieważ jednak osoba pokrzywdzona łatwo może ulec pokusie przekroczenia granic odpłaty, Koran w miejscach, w których wspomina o prawie do odpłaty, jako zasadzie prawnej, ostrzega również przed przekraczaniem granic i zwraca uwagę na piękno i znaczenie przebaczenia, napominając, by wierni przebaczali doznane krzywdy (22:60, przyp. 16).

45. Zobaczysz, jak ich przyprowadzą ku niemu (ku piekłu), załknionych i ponizonych hańbą, spoglądających ukradkiem dookoła. A ci, którzy wierzą, powiedzą: „Prawdziwie przegrzanymi w Dniu Sądu Ostatecznego są ci, którzy doprowadzili do ruiny siebie i swoich rodzin”. Zaiste, ludzie występni będą poddani karze nieustającej.

46. I oni z pewnością nie będą mieć strażników ani opiekunów, którzy by im pomogli poza Bogiem (tylko On jest strażnikiem, który może pomóc Swoim sługom, jeśli zechce). Kogo Bóg sprowadzi ku zbłądzeniu, ten nie będzie miał już drogi (do przewodnictwa i wiecznego szczęścia).

47. Odpowiedzcie na wezwanie waszego Pana, zanim nadejdzie Dzień, którego Bóg nie odsunie (od nich); nikt nie może zapobiec temu, by On go sprowadził. Tego Dnia nie będziecie mieć schronienia ani mocy do zaprzeczania (waszym grzechom i tożsamości).

48. Lecz (nie smuć się), jeśli odwrócić się z niechęcią (od twojego nawoływania, o Wysłanniku): My nie posłaliśmy cię (jako Wysłannika) po to, byś był ich stróżem (zapobiegającym wszystkim ich złym uczynom lub ponoszącym odpowiedzialność za nie). Na tobie spoczywa obowiązek przekazywania w sposób pełny (Bożego Przesłania). Zaiste, jeśli pozwolimy człowiekowi skosztować miłosierdzia, on raduje się nim (nawet nie myśląc o wyrażeniu Bogu wdzięczności za nie). Jeśli jednak spada na niego jakieś zło ze względu na to, co uczyniły jego ręce, to, zaiste, człowiek jest wtedy niewdzięczny.

49. Do Boga należy władza nad Niebiosami i nad Ziemią. On stwarza, cokolwiek zechce. On obdarowuje, kogo zechce, córkami, i On obdarowuje, kogo zechce, synami.

50. Albo też On je (dzieci) miesza (i obdarowuje, kogo zechce, zarówno córkami, jak i synami); i On czyni bezpłodnym, kogo zechce. Zaiste, On jest Wszechwiedzący, Wszechpotężny.

51. Żaden śmiertelnik nie doświadczy tego, by Bóg przemawiał doń inaczej, jak przez Objawienie, albo zza zasłony, albo przez wysłannika (anioła) posłanego z Jego rozkazu po to, by objawiał to, co On zechce (objawić)¹⁷. Zaprawdę, On jest Wzniosły, Mądry.

17. Każda istota ludzka dysponuje potencjałem do tego, by przemówił doń Bóg. Jednak po to, by wykorzystać ów potencjał, człowiek musi osiągnąć pewien poziom czystości duchowej i intelektualnej. Prorocy mieli najwyższy poziom tej czystości. Przemawianie (szczególnie) Boga do proroków nazywa się *lahj* (*wahj*, *objawienie*). Objawienia następowały na trzy sposoby: pierwszy jest taki, że Bóg „wkłada” nagle w serce proroka słowa i on wie, że pochodzą one od Boga. Ten sposób wspomniany jest w wersecie jako „poprzez Objawienie”.

Drugi sposób jest taki, że Bóg przemawia do istoty ludzkiej spoza zasłony, tak jak przemawiał do proroka Mojżesza w Dolinie Tuła spoza drzewa albo na górze Synaj, gdzie Mojżesz słyszał Boga przemawiającego spoza pewnej, nieznaney nam zasłony.

Trzeci sposób polega na tym, że Bóg zsyła anioła, by przekazał Jego Przesłanie Pro-

rokowi. Koran został objawiony Wysłannikowi Bożemu właśnie w taki sposób. Przyniósł mu go Anioł Gabriel. Wysłannik Boży widział go i słyszał jego słowa.

Można również otrzymać wiadomość od Boga we śnie. Jeśli prorok otrzymuje taką wiadomość, to jest to Objawienie. Także zwykła osoba może mieć prawdziwe sny, dzięki którym otrzymuje pewne przesłanie od Wszechmocnego. Takie sny czasem wymagają interpretacji, a czasem są wystarczająco jasne i takiej interpretacji nie wymagają. Przesłania, jakie otrzymują zwykli ludzie, określane są w Tradycji Proroka jako „radosne zwiastuny” (al-Buchari, „Ta’bir”, 5).

Bóg inspiruje również zwierzęta (16:88). To jest albo wiedza wrodzona i stała, która została w nich złożona, albo stałe nakierowanie przez Boga (zob. załącznik 9).

52. I w ten sposób (wspomniany tutaj) objawiliśmy tobie ducha z Naszego rozkazu (życiodajne przesłanie Koranu). Ty (inaczej) nie wiedziałbyś, czym jest Księga (z całą wiedzą, którą w sobie zawiera, i sposobem życia, który ustanawia); i czym jest wiara (jak ją opisuje Księga, ze wszystkimi zasadami, wymogami i innymi regułami, które się z nią łączą). My jednak uczyniliśmy ją światłem, przy pomocy którego prowadzimy drogą prostą tego, kogo zechcemy spośród naszych sług. I z pewnością ty (dzięki Bożemu przewodnictwu) prowadzisz ludzi ku prostej ścieżce –

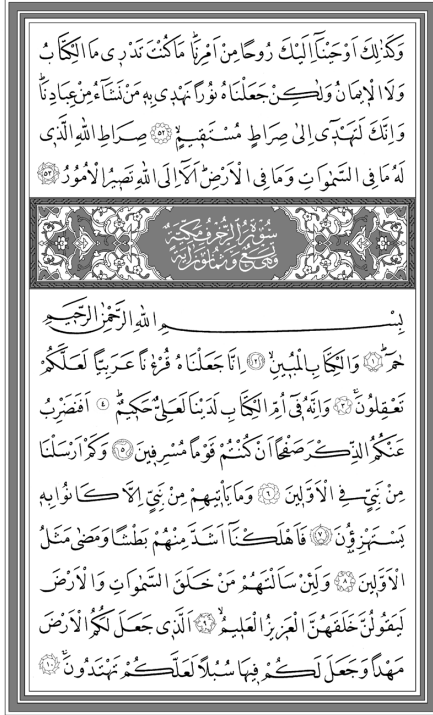
53. Ścieżce Boga, do którego należy wszystko to, co znajduje się w Niebiosach, i wszystko to, co znajduje się na Ziemi. Zaiste, czyż nie do Boga wracają ostatecznie wszystkie sprawy?

SURA 43

AZ-ZUCHRUF (OZDOBY)

Okres mekkański

Sura niniejsza, składająca się z 89 wersetów, została objawiona u schyłku okresu mekkańskiego, kiedy to politeiści obmyślali spiski w celu zamordowania Wysłannika Bożego. Nazwa została zaczerpnięta z wersetu 35, gdzie pojawia się słowo *zuchruf*. Sura skupia się na fundamentach wiary, a mianowicie Jedności Boga, wierze w Posłannictwo oraz życiu pozagrobowym i odrzuca pewne fałszywe wierzenia z Epoki Ignorancji, jak na przykład przydawanie Bogu córek. Wspomina niektóre epizody z życia Abrahama i Mojżesza, niech będzie z nimi pokój, by w ten sposób zachęcić politeistów do porzucenia przypisywania Bogu współtowarzyszy. W końcu ostrzega ich przed tym, co spotka ich w życiu przyszłym.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. *Ha. Mim.*
2. Na Księgę jasną i w sposób jasny ukazującą prawdę.
3. Uczyniliśmy ją Recytacją (Koranem) w języku arabskim, byście mogli rozważać (i rozumieć ją oraz mądrość jej objawienia).
4. Zaiste, to jest u Nas w Matce Ksiąg, wzniosłej, niewzruszonej i rozstrzygającej¹.
5. Czy mamy zabrać wam to Przypomnienie (i pozostawić was samym sobie) ze względu na to, że jesteście ludem marnotrawnym (nieszanującym danych wam przez Boga talentów i przekraczacie granice przyzwoitości)?

6. Jakże wielu proroków posłaliśmy, by ponieśli nasze Przesłanie pomiędzy dawne ludy,

7. I nie przyszedł do nich taki prorok, z którego by się nie wyśmiewali.

8. Oto unicestwiliśmy ludy potężniejsze od nich co do umiejętności, a ich pouczające historie zostały już zrelacjonowane.

9. Jeśli ich zapytasz, kto stworzył Niebiosa i Ziemię, to oni z całą pewnością odpowiedzą: „Stworzył je Potężny, pełen Chwały, którego Moc jest nieodparta, Wszechwiedzący”.

10. Ten, który uczynił Ziemię kołyską dla was i umieścił na niej drogi, byście mogli odnaleźć swój szlak.

---

1. Matka Ksiąg nazywana jest także Tablicą Najwyższą, Na Wieki Przechowywaną (85:22, odnośnie do natury tej Tablicy, zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10). Koran pierwotnie istniał w Matce Ksiąg u Boga. Koran spoczywa tak wzniosły, trwały i niezgłębiony w Matce Ksiąg, że nikt nigdy nie zdoła dotrzeć do niego ani go zgłębić. Bóg jednak objawił go Wysłannikowi jako Księgę w języku arabskim, ażeby ludzie mogli ją czytać, studiować i zrozumieć, dlaczego została objawiona. Dlatego Wszechmocny Bóg miał niezwykle ważny i szlachetny cel, zsyłając go jako Księgę zrozumiałą dla ludzkiego rozumu, a my musimy się nad nim zastanawiać i odpowiednio wedle niego postępować. Ponieważ Koran

był objawiony z Matki Ksiąg, która pozostaje nieprzenikniona dla ludzkiego umysłu, to jest określany jako: „Boskie Objawienie dla umysłu ludzkiego”.

Rzeczywiście, Koran pełen cudownych wyjaśnień naucza i ukazuje wiele prawd głębokich i subtelnych w sposób tak bezpośredni i jasny, że jest bliski sposobowi widzenia rzeczy przez człowieka. Dla Koranu został wybrany styl stosowny do poziomu tych, do których się zwraca. Przemawia alegoriami, metaforami, porównaniami; sprawia, że najtrudniejsze boskie prawdy i tajemnice, których bez niego najgłębsze nawet umysły filozofów nie byłyby w stanie pojąć – stają się zrozumiałe dla zwykłych ludzi, wykształconych i niewykształconych.

11. Ten, który zsyła z nieba wodę we właściwej mierze, My zaś wskrzeszamy poprzez nią martwą ziemię do życia. Tak właśnie wy będziecie (podniesieni z martwych) i wyprowadzeni (z grobów).

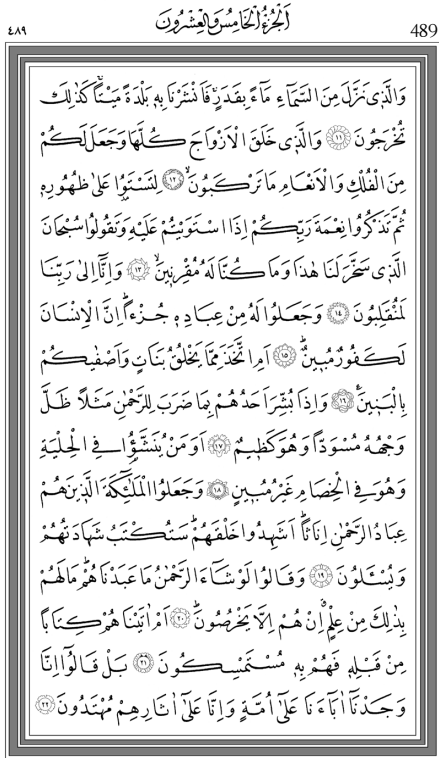
12. Ten, który stworzył wszystkie pary (wszystkich rzeczy)² i stworzył statki oraz bydło, na którym jeździecie

13. I siedzicie bezpiecznie na jego grzbiecie; dlatego rozpamiętujcie i rozważajcie łaskę waszego Pana. A gdy siedzicie bezpiecznie na nim, mówcie: „Niech będzie pochwalony Ten, który podporządkował je dla naszego pożytku. Nigdy nie potrafilibyśmy (dokonać tego sami).

14. I z pewnością powrócimy do naszego Pana”³.

15. A jednak oni przypisują Mu niektóre z Jego sług (jako potomstwo). Zaprawdę, człowiek jest jawnie niewdzięczny.

16. Co? Czyż On wziął do Siebie córki spośród tych, które stwarza, a was „zaszczycił” synami?

17. Kiedy któryś z nich otrzymuje nowinę o narodzinach tego, co przyjmuje jako właściwe dla Miłosiernego, jego twarz ciemnieje, dusząc się ze złości.

18. „Co? (Czyż ja mam mieć córkę –) tę, która jest wychowana pośród ozdób i w rozmowie nie potrafi wyrażać się w sposób jasny?”

19. A jeszcze oni orzekli, że aniołowie, którzy są sługami Miłosiernego – to niewiasty (o których sądzą, że ich wartość jest niewielka, ale uznają za Jego córki). Czyż oni byli świadkami ich stworzenia? To ich świadectwo będzie zapisane i zostaną wezwani do zdania rachunku (w życiu przyszłym za te kłamstwa).

20. Oni mówią również: „Gdyby Miłosierny chciał, to nie oddawalibyśmy im czci (naszym bóstwom, aniołom)”. Oni nie mają żadnej wiedzy o niczym z tych rzeczy (o relacji pomiędzy Boską Wolą a ludzką wolą i działaniem). Zaiste, oni osądzają i mówią jedynie według własnych wyobrażeń i interesów.

21. Albo czy My daliśmy im księgę przed tym (Koranem); trzymają się jej mocno (i czczą swoje fałszywe bóstwa ze względu na jej autorytet)?

22. Ależ nie! (Zaiste, ich jedynym argumentem jest to, że) mówią: „Znaleźliśmy swoich przodków przy pewnej religii i sami jesteśmy prowadzeni ich śladami”.

---

2. Odnośnie do stworzenia w parach, zob. sura 36:36, przyp. 11.

3. Recytowanie tego wyrażenia wysławiającego Boga w czasie siedzenia na wierzchołku było praktyką Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i dlate-

go jest naszym obowiązkiem, jako akt Sunny. [Wyrażenie to jest częścią *du'a assafar* – wypowiada się je zatem nie tylko ujeżdżając wierzchowca, ale ogólnie przy korzystaniu ze środków transportu, np. wsiadając do samochodu, metra czy samolotu – przypis tłum.].

23. Podobnie, My nigdy nie posłaliśmy przed tobą Wysłannika do miasta, żeby ci spośród jego mieszkańców, którzy zatracili się w pogoni za przyjemnościami, nie postępowali bez skrupułów, mówiąc: „Znaleźliśmy naszych przodków zachowujących pewną religię i sami też idziemy w ich ślady”.

24. Ten (który został posłany) powiedział: „Cóż?! Nawet jeśli ja przybywam do was z lepszym przewodnictwem⁴, aniżeli to, przy którym znaleźliście waszych przodków?” Oni odrzekli: „Zaprawdę, my nie wierzymy w to, z czym zostałeś posłany”.

25. Toteż wymierzylimy im odpłatę. Zobacz, jaki był ostateczny koniec tych, którzy zaprzeczali (Wysłannikowi Bożemu).

26. I (wspomnij) Abrahama, gdy (odrzucał ślepe podążanie drogą swoich przodków i) powiedział do swego ojca i swego ludu: „Zaiste, ja jestem wolny od tego, co wy czcicie.

27. Ja oddaję cześć jedynie Temu, który stworzył mnie ze szczególną naturą i będzie mnie prowadził (do prawdy i wiecznego szczęścia)”.

28. I On pozostawił to jako Słowo mające trwać pomiędzy tymi, którzy przyjdą po nim, by mogli się nawrócić (z kultu fałszywych bogów do kultu Jedyne-go Boga).

29. Zaprawdę, Ja zezwoliłem im (mieszkańcom Mekki), tak jak zezwoliłem ich przodkom, radować się życiem, dopóki nie przyszła do nich prawda i Wysłannik rozjaśniający prawdę (i ucieleśniający ją w każdej części swojego życia i charakteru).

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا
 إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ آثِمَةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثِمَةٍ مُؤْتَدُونَ ﴿٤٩٠﴾
 قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُمْ بِآيَاتٍ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ
 فَأَلَوْ إِنَّا إِنَّمَا أَرْسَلْنَاكُمْ بِهِ كَارِهُونَ ﴿٤٩١﴾ فَأَنْتُمْ بِنَاهُنْمْ فَأَنْظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩٢﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي
 بَرَاءٌ مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٤٩٣﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٤٩٤﴾
 وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩٥﴾
 بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَيَاتٍ مَّا جَاءَ هُرَّ الْمَوْتِ وَرَسُولٌ يُبَيِّنُ
 ﴿٤٩٦﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْمَوْتُ قَالُوا لِمَ إِذْ سَخَّرُوا آبَاءَهُمْ كَمَا كَانُوا
 ﴿٤٩٧﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ هَذَا الْفُرْقَانُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْفَرِيقَيْنِ عَظِيمٍ
 ﴿٤٩٨﴾ أَهَمْ يُفْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ
 فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ
 بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرَ بَاءً وَرَحْمَتَ رَبِّكَ حَسْرًا مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٤٩٩﴾
 وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ
 بِالرَّحْمَنِ لِيُؤْتِيَهُمْ سُقُوطًا مِنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٥٠٠﴾

30. Kiedy jednak teraz przyszła do nich prawda, mówią: „To są czary i my w nie nie wierzymy”.

31. Mówią też: „Jeśli tylko ten Koran został zesłany człowiekowi, który się szczyści przywództwem w obu miastach!”⁵

32. Czyż oni rozdzielają Miłosierdzie twójego Pana (i mogą wyznaczać, kogo zechcą, na Wysłannika mającego otrzymać Księgę)? (Poza tym jakże oni nadużywają tego, że cenią jednych bardziej niż drugich tylko ze względu na majątek lub status). Tymczasem to My rozdzielamy śródki egzystencji pomiędzy nimi w życiu tego świata i wywyższamy

jednych z nich nad drugimi pod względem pozycji, tak, iż mogą wzajemnie korzystać ze swojej pomocy. Lecz Miłosierdzie twojego Pana (w szczególności Posłannictwo) jest lepsze od tego, co oni gromadzą (w życiu doczesnym).

33. I gdyby nie to, że wszyscy ludzie staliby się jedną wspólnotą (niewiernych)⁶, zaopatrzylibyśmy każdego, który nie wierzy w Miłosiernego, w dachy ze srebra dla ich domów i (srebrne) schody, po których mogliby się wznosić,

4. Religia, z którą przyszedł każdy prorok, była całkowicie prawdziwa i najlepsza pod względem przewodnictwa, podczas gdy każda religia albo wyznanie oparte na przypisywaniu Bogu współtowarzyszy bądź negocjowaniu Go jest zasadniczo fałszywe i pozbawione przewodnictwa. W fałszywej religii lub doktrynie mogą jednak kryć się elementy prawdziwe. Dlatego ostrzegający głosili przewodnictwo lepsze pod względem argumentacji i perswazji oraz odnosili się do tych elementów prawdy, jakie można znaleźć w każdej religii.

5. Ta typowa obiekcja wyjaśnia nam standardy, jakimi kierują się ludzie pozbawieni Bożego Miłosierdzia, oceniając wielkość człowieka. Zgodnie z nimi, wielkość polega na

majątku, pozycji społecznej i stanowiskach, jakie się piastuje. U Boga jednak największymi i najbardziej godnymi szacunku są ludzie najbardziej pobożni i najzacniejsi (49:13).

Wspomniane główne miasta to Mekka i Ta'if.

6. Nie należy z tego rozumieć, że ludzie mogą urzeczywistnić pokojową jedność na podstawie niewiary i wieść życie bez niezgody i konfliktów. Oryginalne słowo oznaczające wspólnotę to *umma* – społeczność oparta na pewnych przekonaniach lub doktrynie. Dlatego werset zwraca naszą uwagę na niebezpieczeństwo, że wszyscy ludzie będą się kierować ku niewierze ze względu na łatwe życie.

czyż My kiedykolwiek ustaliliśmy, by bóstwa były czczone poza Miłosiernym (Bogiem)?¹²

46. Oto posłaliśmy Mojżesza do Faraona i jego starszyny z jasnymi znakami od Nas (cudami, dowodzącymi, że jeste-

śmy Jedynym Bogiem i Panem, jakiego można czcić) i on powiedział: „Ja jestem Wysłannikiem Pana Światów”.

47. Kiedy jednak on do nich przybył z jasnymi znakami (cudami) od Nas, to oni je wydrwili.

7. Wersety 33-35 ostrzegają przed tym, że luksus może doprowadzić ludzi do samouwielbienia, folgowania namiętnościom i niewdzięczności wobec Boga, a co za tym idzie – niewiary.

8. Diabeł wspomniany w tym wersecie oraz w wersety 41:25 i 19:83 może być albo spośród dżinów, albo spośród ludzi. W każdym razie „diabły” zarówno spośród ludzi, jak i dżinów oraz szatani są zawsze blisko niewierzących i tych, którzy celowo ignorują Istnienie Boga i sumienie, żyjąc według swoich własnych pragnień i namiętności. Bardzo trafne jest zatem tureckie przysłowie: „Powiedz mi, kim jest twój przyjaciel, a ja powiem ci, kim ty jesteś”.

9. Słusznym i prawdziwym przewodnictwem jest przewodnictwo Koranu. W związku z tym ci, którzy żyją wedle innych systemów, w rzeczywistości zbłądzili daleko od prawdy, bez względu na to, jak bardzo by nie uważali siebie za podążających właściwą drogą. Koran surowo ostrzega takich ludzi w 18:103-104: *Czyż mamy cię poinformować, kim są najbardziej stratni pod względem swoich czynów? To są ci, których wysiłek został zmarnowany na tym świecie (gdyż był skierowany tylko na cele ziemskie; będzie zmarnowany również potem), lecz oni sami mniemają, że postępują dobrze* (zob. również przyp. 32 do tej sury).

10. To wyrażenie jest typowe i sugeruje, że Ziemia jest sferą. Jak wiemy, punkt, gdzie

słońce zachodzi na jednej półkuli, jest tym samym punktem, z którego słońce wschodzi na drugiej półkuli. Dlatego zachód słońca jest sprawą względną. Z treści tego wersetu należy wnioskować o odległości pomiędzy wschodem a zachodem – odległości niemożliwej do pokonania.

11. Te wersety przysły wtedy, gdy wierni byli niezwykle słabi i pozbawieni ochrony w Mekce, a przywódcy Kurajszytów w Mekce planowali spisek mający na celu zamordowanie Wysłannika Bożego. Gdyby Wysłannik zginął, to Bóg dokonałby surowej odpłaty na politeistach mekkańskich. Jednakże On zabrał go spomiędzy nich, nakazując mu wyemigrować do Medyny, by wydoskonalić islam i wypełnić Jego łaskę wobec wiernych. Bóg Wszchemogący wymierzył odpłatę najbardziej zatwardziałym przywódcom mekkańskich w bitwie pod Badr, pozwalając Wysłannikowi być świadkiem wypełnienia się Jego obietnicy wobec niego i innych. Dlatego, jak stwierdza się w wersecie 43, wierny zawsze powinien trzymać się mocno religii Boga i iść śladami Jego Wysłannika, pokładając całkowitą ufność w prawdę i absolutną Władzę Boga i pozostawiając Jemu ostateczny wynik swoich działań.

12. *Doskonale Miłosierny (ar-Rahman)* jest Imieniem specyficznym, które przynależy wyłącznie Istocie Boskiej (1:1, przyp. 4; 17:110)

48. My ukazaliśmy im znak po znaku, z których każdy był większy od poprzedniego, i pochwyciliśmy ich karą (różnoraką)¹³, aby się mogli nawrócić (z drogi, którą podążali).

49. (Za każdym razem, kiedy dotykaliśmy ich karą), mówili do Mojżesza: „O, czarnoksiężniku! Módl się za nas do swojego Pana ze względu na przymierze, jakie zawarł z tobą (że usunie od nas nieszczęście, jeśli uwierzemy); z pewnością przyjmiemy właściwe przewodnictwo”.

50. Kiedy jednak odsunęliśmy od nich karę, to oni złamali swą obietnicę.

51. Faraon ogłosił swemu ludowi: „O, mój ludu! Czyż panowanie nad Egiptem nie należy do mnie, podobnie jak rzeki płynące pode mną? Czyż nie dostrzeżecie prawdy?

52. I czyż ja nie jestem lepszy od tego człowieka, który jest podły i ledwie potrafi się wysłowić w sposób jasny?

53. (Jeśli on jest prawdomówny w tym, co twierdzi, to) dlaczego nie spłynęły na niego (z nieba) złote bransolety i czemu nie przybywają wraz z nim aniołowie (by wesprzeć go w jego sprawie)?”

54. W ten sposób ogłupił swój lud i byli mu posłuszni. Z pewnością byli ludem występny¹⁴.

55. W końcu kiedy zasłużyli sobie na Nasze potępienie, My wymierziliśmy im odpłatę i sprawiliśmy, że wszyscy się potopili.

56. Przeto uczyniliśmy ich przeszłością, precedensem (co do wejścia do piekła) i przykładem dla późniejszych pokoleń.

57. A kiedy (Jezus) syn Marii został przedstawiony jako przykład (Boskiej

وَمَا رَبُّهُمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ إِلَّا هِيَ أَخْبَرُوا مِنْ آيَاتِنَا وَأَخَذْنَا مِنْهُمُ بِالْعَدَابِ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدْتَ عِنْدَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَسَفْنَا عَنْهُمْ
الْعَدَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥٠﴾ وَكَذَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ
يَا قَوْمِ إِنِّي بَلِيغٌ لِّبَنِي الْمَلَأِ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ خَيْرٌ مِنِّي
نَحْبِي أَفَلَا تَبْصُرُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ
وَلَا يَكْفُرُ بِدِينِهِ ﴿٥٢﴾ فَلَوْلَا أَلْقَيْنَا عَلَيْهِ آيَاتِنَا مِن
دُونِهَا لَآتَيْنَاكَ مَعَ الْملَكِ مُمْسِكِينَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَحَفَّتْ
قَوْمَهُ فَالْتَمَعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا
أَسْفُونَا أَنْتَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ جَعَلْنَا لَهُمْ
سَلْفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا
قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ وَقَالُوا يَا أَلَيْسَ خَيْرًا مِنْ هُوَ
مَا ضُرِبُوا لَكَ إِلَّا جَدًّا لَنْ نَلْهُمُ قَوْمًا خِصْمُونَ ﴿٥٨﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا
عِنْدَ أَعْيُنِنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَا مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾ وَلَوْ نَشَاءُ
لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ﴿٦٠﴾

Władzy i Mocy oraz Jedności i po to, by odrzucić ubóstwanie go przez wielu chrześcijan), twój lud odwraca się z pogardą;

58. I mówią: „Czy lepsze są nasze bóstwa czy on?” Oni przytaczają go tobie jedynie dla sprzeczki. Zaiste, oni są ludem oddanym sporom¹⁵.

59. Zaiste, on (Jezus) nie był nikim innym, jak tylko sługą (oddającym cześć Bogu), którego My obdarzyliśmy łaską (Posłannictwa) i uczyniliśmy cudownym przykładem dla Dzieci Izraela (by poszli za nim i się poprawili).

60. Gdybyśmy zechcieli, to uczynilibyśmy niektórych spośród was aniołami, następującymi po sobie na ziemi¹⁶.

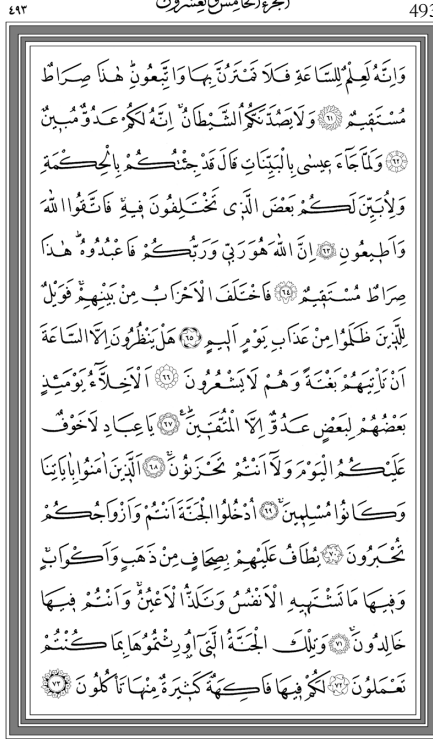
13. Odnośnie do sposobu ukarania Faraona i jego ludu, zob. 7:130-133.

14. Jak można wnioskować z tych wersetów, Faraon zaczął się naprawdę bać Proroka Mojżesza i tego, co się może zdarzyć. Żeby zatem zabezpieczyć swój tron, wysłał do ludu heroldów, mających umocnić posłuszeństwo wobec niego. Przypomniał im o swoim całkowitym panowaniu nad Egiptem i o tym, że mogą żyć i mieszkać w tym kraju tylko dzięki jego szczodrości. Jedyna rola, jaka im przypada w udziale, to bycie sługami Faraona. Poza tym Faraon usiłował poniżyć Mojżesza w ich oczach, przypominając, że należy on do klasy niższej – Dzieci Izraela, które długo im służyły. Twierdził również, że Mojżesz nie potrafi wyrażać się w sposób jasny, choć nie była to prawda. Mojżesz nie odczuwał żadnej bariery w swojej mowie, jak niektórzy bezmyślnie twierdzili (zob. sura 20, przyp. 8, sura 21, przyp. 15). Faraon ogłupił swój lud i był on mu ślepo posłuszny, choć przez lata stykał się z prawdą. Jego posłuszeństwo nie wynikało z wiary w to, co głosił Faraon, ale z lekkiego stylu życia, jaki prowadził, i nieuznawania żadnych zasad moralnych. Lud lękał się także Faraona, gdyż mógłby mu odebrać życie. Z tych względów Faraon stanowił dla niego wzór do naśladowania; uczestniczył przeto w jego buncie przeciwko Bogu. Wraz z nim traktował Mojżesza i jego zwolenników w sposób okrutny.

15. Wielu znaczących mieszkańców Mekki wykorzystywało okoliczność, że Jezus został przez wielu chrześcijan ubóstwiony, jako pretekst dla kultywowania swojego politeizmu, a w szczególności kultu aniołów. Kiedy jednak Koran wyjaśnił tożsamość Jezusa, wskazując na to, że był on jedynie człowiekiem, który oddawał cześć Bogu, nie spodo-

bało się im to i kontynuowali swoje wielobóstwo. Mówili nawet: „My czcimy aniołów, gdy tymczasem chrześcijanie oddają cześć istocie ludzkiej. Nasze bóstwa są lepsze od ich bóstw”.

16. To stwierdzenie pojawiło się także po to, aby odeprzeć deifikację aniołów. Koran ostrzega, że Jezus jako istota ludzka zdołał wskrzesić do życia pewne osoby i ożywić gliniane figurki ptaszków, lecz wszystkiego tego dokonał dzięki zezwoleniu Boga i mocy danej od Niego. Jezus był człowiekiem stworzonym przez Boga, zobowiązanym do oddawania Mu czci i wywiązującym się ze swej powinności. Politeiści mekkańscy byli przekonani, że tylko aniołowie mogą dokonywać rzeczy nadzwyczajnych – takich, jakich dokonywał Jezus i inni prorocy – za Bożym przyzwoleniem. W rzeczywistości wierzący spośród istot ludzkich są nawet wznioślejsi pod względem rangi niż aniołowie. Ludzie wyróżnieni, tacy jak prorocy, są więksi nawet od największych aniołów. Zwykle ludzie spośród wiernych są więksi od swych odpowiedników pośród aniołów. Istoty ludzkie mają wolną wolę, możliwość wyboru, którego aniołowie nie posiadają. Aniołowie nie mogą podwyższać poziomu swego rozwoju. Bóg chciał, by to ludzie, nie anioły, zamieszkali ziemię jako namiestnicy. Mają czynić ją lepszą i żyć na niej zgodnie z Jego Wolą. Również spośród ludzi Bóg wybrał Swych proroków. Nie ma potrzeby szukać cnoty i dzielności u innych stworzeń, skoro to ludzkość została wyposażona do tego, by osiągnąć największą dzielność etyczną, na jaką może się zdobyć jakakolwiek istota stworzona. Ten fakt zdecydowanie obala deifikację aniołów i oddawanie im przez ludzi czci.

61. Zaiste, on (Jezus, przyniesiony na ten świat bez udziału ojca i obdarzony cudami, jak wskrzeszenie zmarłego) jest znakiem do poznania Ostatniej Godziny, przeto nie odczuwajcie żadnej wątpliwości w odniesieniu do niej i podążajcie za mną (ażeby osiągnąć wieczne szczęście w drugim życiu). Oto Prosta Ścieżka.

62. I nigdy nie pozwólcie szatanowi odepchnąć was z (Prostej Ścieżki). Zaiste, on jest (dla was) wrogiem oczywistym.

63. Kiedy Jezus przyszedł z prawdą oczywistą (i cudami), powiedział: „Przyszedłem do was z mądrością (prawdą oraz zasadami wiary i dobrego życia) i po to, by wam wyjaśnić część z tych rzeczy, co do których się różnicie (wymagają one wyjaśnienia dla waszego dobra w obu światach). Toteż trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bojaźni wobec Niego i pobożności, i bądźcie mi posłuszni.

64. Zaprawdę, Bóg jest moim Panem i waszym Panem. Przeto oddawajcie cześć (tylko) Jemu. Oto Ścieżka Prosta”.

65. Jednak grupy (które zaczęły się tworzyć i miały odmienne poglądy na temat jego i jego nauczania) poróżniły się między sobą. Dlatego biada tym, którzy popełniają największe niesprawiedliwości (zniekształcając jego nauczanie) – ze względu na karę Dnia bolesnego.

66. Czyż oni (którzy trwają w niewierze i złych uczynkach) czekają jedynie na Ostatnią Godzinę – (wyczekując) że ona przyjdzie na nich nagle, będą nieświadomi i jej nie rozpoznają?

67. Ci, którzy są bliskimi przyjaciółmi (na tym świecie), tego Dnia będą dla siebie wrogami; poza tymi, którzy są bogobojni i pobożni. (Oni usłyszą:)

- 68.** „O, moi słudzy! Dzisiaj nie będziecie się lękać ani smucić!
- 69.** (Wy) którzyście uwierzyli w Moje znaki i Objawienie i poddaliście Mi się w pełni (jako muzułmanie).
- 70.** Wejdźcie do Raju zadowoleni, wy i wasze (wierzące) małżonki”.
- 71.** Złote tace i puchary będą krążyć pomiędzy nimi; i będzie tam wszystko to, czego dusze mogą tylko zapragnąć, a oczom może przynosić rozkosz¹⁷, a wy tam będziecie przebywać.
- 72.** „Oto jest Raj uczyniony waszym dziedzictwem¹⁸ w zamian za to, co czyniliście (na tym świecie).
- 73.** W nim są dla was owoce (wszelkich rodzajów) w obfitości, byście z nich jedli”.

---

17. Zob. 41:31-32, przyp. 9.

18. Odnośnie do odziedziczenia Raju, zob. 26:85, przyp. 19.

74. Lecz niewierzących i występnych czeka Piekło za karę.

75. Nie będzie im ona zmniejszona i będą tam pograżeni w rozpacz (bez zlitowania i nadziei na wydostanie się).

76. My nie uczyniliśmy im niesprawiedliwości, lecz oni są występnymi (i zawsze wyrządzali sobie krzywdę).

77. Oni będą nawoływać (głównego odźwiernego Piekła): „O, Maliku! Niech twój Pan skończy z nami!” On odpowie: „Pozostaniecie (tam)!”

78. Zaprawdę, My przynieśliśmy wam prawdę, lecz większość jest prawdzie przeciwna.

79. Albo może oni knują pewien plan (przeciwko tobie, Wysłanniku)? Lecz My już ułożyliśmy „plan” (przeciwko nim).

80. Czy też oni sądzą, że My nie słyszymy ich sekretów (które szepczą pomiędzy sobą) i ich prywatnych narad? Owszem, słyszymy! A Nasi wysłannicy (aniołowie) są przy nich i zapisują.

81. Powiedz: „Jeśliby Miłosierny miał potomstwo, to ja pierwszy bym mu oddawał cześć”.

82. Niech będzie pochwalony Pan Niebios i Ziemi, Pan Najwyższego Tronu¹⁹, (Wzniosły i) ponad wszystkim tym, co oni przypisują (Mu w swej ignorancji i kłamstwie).

83. Niech zatem nurzają się w zabawie i używaniu (życia) aż do Dnia, który został im obiecany.

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّهِمٍّ ۖ خَالِدُونَ ۗ لَا يَخْتَفِرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُخْلِصُونَ ۗ وَمَا نَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ۗ وَنَادُوا يَا مَلِكُ لَقِضْ عَلَيْنَا رَبِّكَ قَالَ إِنِّي مَعَكُمْ مَعِثُونَ ۗ لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لَظَّالِمُونَ ۗ أَمْ أَرَبْتُمْ أَمْثَلًا فَأَكْمُرُوا ۗ أَمْ تَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سُرُورَهُمْ وَنَجْمُهُمْ ۗ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْفُرُونَ ۗ فُلَانٌ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَقَدْ قَاتَا أَوَّلَ الْعَالَمِينَ ۗ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۗ فَذَرَهُمْ يَحْضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يَلُاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ۗ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ فِي الْأَرْضِ ۗ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ۗ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ ۗ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۗ وَلَا تَتْلُوا الْآيَاتِ الْبُرْهَانِ مِنْ دُونِهَا الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اسْتَأْذَنَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۗ وَإِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ۗ وَبِجِبَالِهِ يَرْسَبُونَ ۗ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ۗ فَاصْبِرْ عَنْهُمْ وَعَلِّ سَلَاةً وَسَوْفَ يُعْلَمُونَ ۗ

84. A On jest Tym, który jest Bogiem w Niebiosach (wyłącznie zasługującym na cześć) i Bogiem na Ziemi (jako Jedyny zasługujący na cześć). On jest Mądry, Wszzechwiedzący.

85. Błogosławiony i Najwyższy jest Ten, do którego należy Władza nad Niebiosami i nad Ziemią, i wszystkim tym, co jest pomiędzy nimi. U Niego także jest wiedza o Godzinie Ostatniej. I do Niego zostaniecie sprowadzeni.

86. Ci, których oni (ubóstwiają i) wzywają poza Bogiem, nie mają władzy ani pozwolenia na orędownictwo (u Boga w obu światach); (będą je mieć) jedynie ci, którzy świadczą o prawdzie (o abso-

lutnej Jedności, Władzy, Panowaniu i Boskości Boga), i ci, którzy mają wiedzę (o prawdzie).

87. Jeśli ich zapytasz, kto ich stworzył, z pewnością odpowiedzą: „Bóg”. Dlaczego zatem odwrócili się od prawdy i głoszą fałszywe twierdzenia?

88. (Bóg na pewno słyszy Swojego Wysłannika, kiedy on) mówi: „O, mój Panie! Zaprawdę, to są ludzie niewierzący”.

89. Jeszcze ich poniechaj i wybacz im, i (kiedy pójdziesz swoją drogą) powiedz: „Salam” (Pokój wam)! W odpowiednim czasie oni się dowiedzą.

---

19. *Najwyższy Tron* – zob. 7:54, przyp. 13.

SURA 44

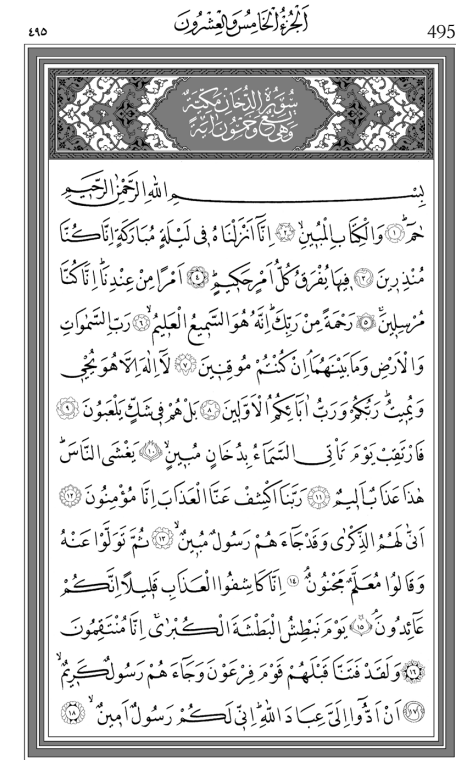
AD-DUCHAN (DYM)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się 59 wersetów, została objawiona w Mekce u schyłku okresu mekkańskiego. Nazwa pochodzi od słowa *duchan* (dym) w wersecie 10. Ostrzega zatwardziały wrogów Wysłannika przed karami, które mogą na nich spaść, i przypomina im, jak i dlaczego Faraon i jego armia potopili się w morzu. Koncentruje się również na Boskim Autorstwie Koranu, na tym, że Bóg jest Jedynym Stwórcą i Panem całego wszechświata, a co za tym idzie – Jedynym, którego należy czcić. Kończy się wspomnieniem, jaki mianowicie będzie ostateczny koniec wiernych i ich nieprzyjaciół na tym świecie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ha. Mim.*
2. Na tę Księgę jasną, w sposób jasny ukazującą prawdę.
3. My zesłaliśmy ją w noc pełną błogosławieństw; zaiste – My zawsze ostrzegaliśmy (ludzkość od czasu stworzenia).
4. Tej nocy każda rzecz jest rozpoznana i wyróżniona z mądrych względów
5. Jako rozkaz wychodzący od Nas; zaprawdę, My zawsze posyłałiśmy wysłanników (spośród aniołów i istot ludzkich, ażeby przekazywali nasze dekrety i przewodnictwo)
6. Jako Miłosierdzie od twojego Pana – On z pewnością wszystko słyszy, jest Wszechwiedzący¹ –
7. Pan Niebios i Ziemi, i wszystkiego tego, co jest pomiędzy nimi, jeślibyście

- tylko dążyli do pewności (co do Wysłannika i Księgi, którą przynosi).
8. Nie ma boga, poza Nim – dającym życie i powodującym śmierć; Panem waszym i waszych praojców².
9. A jednak (nie pragną pewności, a zamiast tego) trwają w nieuleczalnej wątpliwości, zatraceni w zabawach życia doczesnego.
10. Przeto wypatruj (Wysłanniku) dnia, kiedy niebo przyniesie dym wyraźny,
11. Który pochłonie ludzi (sprawiając, że będą wykrzykiwać): „Oto kara bolesna³”.
12. Panie nasz! Oddal od nas tę karę, gdyż teraz jesteśmy prawdziwie wierzącymi”.
13. Jakże możliwe jest dla nich przypomnienie (ażeby ich wyznanie wiary było prawdziwe), skoro przybył do nich

Wysłannik wyjaśniający prawdę (i ucieleśniający ją w każdej części swego życia i charakteru);

14. Lecz oni odwracają się od niego i mówią (o nim): „(To) jakiś nauczany przez innych, obłąkany”⁴.

15. Zaprawdę, My odsunemy karę na krótko, wy jednak zwróćcie się z powrotem (ku waszym poprzednim formom niewiary, których efektem jest kara wieczna) –

16. Tego dnia, kiedy pochwycimy najpotężniejszym uchwycem⁵. Zaiste, My dokonamy zemsty.

17. Oto przed nimi poddaliśmy próbie lud Faraona, kiedy przybył do nich szlachetny Wysłannik,

18. Mówiąc: „Przyprowadźcie do mnie sługi Boga!⁶ Ja jestem posłanym do was (przez Boga) godnym zaufania Wysłannikiem.

1. Jeśli rozważymy te wersety razem z surą *al-Kadr* (97), dojdziemy do wniosku, że wspominają one niezmienną praktykę Boga od początku wszechświata. Ta praktyka ma dwa aspekty: jeden związany z życiem wszystkich stworzeń, a drugi ze wskazywaniem Prostej Ścieżki ludziom i dżinom. Choć nie znamy i nie możemy poznać jej dokładnej natury, to jednak wiemy, że wszystkie rzeczy, sprawy i zdarzenia mają swą wieczną egzystencję w Wiedzy Boga. Jest to istnienie rzeczy i zdarzeń w ich całości. Jeśli Bóg zechce, by miało miejsce jakieś poszczególne zdarzenie albo zaistniała jakaś rzecz, to decyduje, by każde z nich miało swoją osobną tożsamość. Możemy ów proces opisać tak, że każde zdarzenie i każda rzecz są utożsamiane z ich szczególną naturą przez Boskie Przeznaczenie (jak opisane w wersecie 15:21: *I nie ma takiej rzeczy, której by skarbów (dla jej istnienia i podtrzymania) nie było u Nas, i My zsyłamy je tylko we właściwej, określonej mierze*). Przeznaczenie przenosi zdarzenie lub rzecz do Królestwa Bożej Władzy i Boska Moc stwarza je zgodnie z miarami wyznaczonymi przez Przeznaczenie. To stwarzanie nazywane jest *fatr* – stwarzanie według pewnego systemu, a całość atrybutów danych pewnej rzeczy lub istocie nazywana jest *fitra*.

Jak możemy wnosić z omawianych wersetów, każdy rok ma swoją szczególną tożsamość i znaczenie w całej historii wszechświata jako takiego i w dziejach ludzkości. W ciągu roku jest pewna szczególna noc, kiedy to każda rzecz i istota, co do której Bóg zdecydował, że ma zacząć istnieć, i każde zdarzenie, które ma mieć miejsce w ciągu roku, jest określane i przenoszone z Boskiej Wiedzy do dyspozycji Boskiej Mocy i Władzy. Jak można rozumieć z innych wersetów, jak np. 97:1 i 2:185, Koran został zesłany w Noc Przeznaczenia (Mocy, Miary) w czasie świętego miesiąca Ramadanu. Miesiąc ten oblicza się według kalendarza księżycowego, który jest krótszy od słonecznego o 11 dni, każda noc roku słonecznego będzie tą nocą co 354 lata. (Zawsze musimy być świadomi tego, że wszystkie nasze wyjaśnienia dotyczące Boga zawierają się w naszej, ludzkiej perspektywie. Co do samego Boga, to jest On poza wszystkimi ograniczeniami i miarami czasu i przestrzeni).

W odniesieniu do ostrzegania i przewodnictwa dla ludzkich istot wersety te oznaczają, że w ciągu dziejów Bóg zsyłał wysłanników i Pisma. Koran był zsyłany na dwa sposoby: w całości i w częściach. Komentatorzy Koranu twierdzą, że w całości Koran był zesłany z Wiecznie Przechowywanej Tablicy do niebios ziemskich – *Bajt Al-Ma mur*. Nie zna-

my charakteru tego Domu (*Bajt*) oraz sposobu, w jaki Koran został doń zesłany. Jednakże w świetle omawianych powyżej wersetów (1-6 w tej surze) można powiedzieć, że skoro Każda Boska Księga była określana w swojej całości albo przenoszona w swojej całości z Boskiej Wiedzy bądź Wiecznie Przechowywanej Tablicy (Matki Ksiąg; zob. 43:4, 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10; 85:22), to Koran również był określany w swojej całości w tym samym pierwotnym źródle w Noc Przeznaczenia (Władzy, Miary).

Jak wnosimy z wersetu 97:4, wysłannicy wspomniani w wersecie 5 są zarówno aniołami odpowiedzialnymi za wydarzenia, które mają miejsce we wszechświecie i zdarzenia zachodzące w życiu wszystkich istot (łącznie z aniołami odpowiedzialnymi za przynoszenie Boskiej Księgi do proroków, a mianowicie Gabrielem i jego pomocnikami), jak i ludzkimi wysłannikami, posłanymi do prowadzenia ludzkości.

Werset 6 stanowi, że cokolwiek Bóg zdecydował, staje się miłosierdziem dla Jego stworzeń. To manifestacja tego, że Bóg jest *ar-Rahman* (Miłosierny) i *ar-Rahim* (Współczujący). (O znaczeniu tych atrybutów i różnicy pomiędzy nimi zob. sura 1, przyp. 4-5.)

2. Opis Wszechmocnego Boga w wersetach 7 i 8 oznacza, że nie ma niczego we wszechświecie, co by stwarzało, utrzymywało i powodowało śmierć – a co za tym idzie, nie zasługuje na oddawanie czci; i nie ma takiej rzeczy lub istoty, która by wydawała nakazy regulujące życie ludzkie.

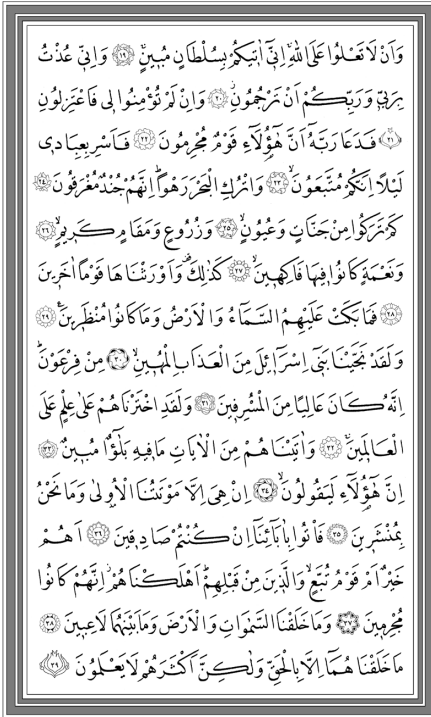
3. W czasie, gdy politeiści mekkańscy uparcie obstawali przy swoim politeizmie i okrutnym traktowaniu Wysłannika Bożego i wiernych, Wysłannik modlił się do Boga o to, by mu pomógł, zsyłając coś, co przypominałoby suszę, która nawiedziła Egipcjan za czasów proroka Józefa. Sądził, że to skłoniłoby bałwochalców do wiary. Bóg przyjął jego modlitwę i Mekkę nawiedziły straszna susza i głód. Mekkańczycy czuli się tak, jak gdyby niebo pełne było dymu lub mgły.

4. Te i podobne zniewagi były wypowiedziane przeciwko Wysłannikowi Boga przez jego najzagorzalszych oponentów w Mekce, a potem powtarzało je wielu orientalistów i materialistów w naszych czasach.

5. Wersety ułożone są w taki sposób, że na „dym” wskazuje się we wszystkich znaczeniach wspomnianych w przypisie 3. Dlatego dzień, wzmiankowany w tym wersecie, i „pochwycenie” można odnosić zarówno do Bitwy pod Badr, podczas której zginęli niemal wszyscy czołowi wrogowie Wysłannika, jak również do wielkich nieszczęść i wojen, które wydarzą się przy końcu czasów, a ostatecznie – do Dnia Sądu, kiedy to niewierzący będą wrzuceni do Piekieł.

6. Prorok Mojżesz, pokój z nim, uważał Dzieci Izraela za *slugi Boga* i upominał Faraona oraz jego lud, że niesprawiedliwie je zniewolili, skoro ci, tak jak inni ludzie, zostali posłani na ten świat *wolni* – przez swego Stwórcę – Boga.

19. I nie uście się w pysze swojej przeciwko Bogu (nie okazując posłuszeństwa Jego porządkowi i odrzucając moje Posłannictwo). Zaprawdę, ja przyszedłem do was z władzą oczywistą.

20. Ja szukam schronienia u mojego Pana, który z pewnością jest również waszym Panem, przed tym, byście mnie ukamienowali na śmierć.

21. Jeśli mi nie wierzycie, to trzymajcie się z dala ode mnie (i pozwólcie mi odejść).”

22. Wtedy on zawołał do swego Pana: „Doprawdy, to są ludzie winni, oddani gromadzeniu grzechów”.

23. Wtedy (jego Pan mu nakazał): „Wyruszaj z Moimi sługami nocą. Bądź pewien, że będziecie ścigani.

24. A teraz pozostaw morze w spokoju (tak, jak zostało dla was rozdzielone), gdyż oni są zastępem przeznaczonym do zatopienia”.

25. Jakże wiele ogrodów i źródeł pozostawili za sobą;

26. Pól uprawnych, obsianych zbożem; wspaniałych mieszkań i miejsc zaszczytnych;

27. I innych radości życia, których zwykli byli zażywać!

28. Tak! A My uczyniliśmy inny lud spadkobiercami (dobrobytu, którego zażywali)⁷.

29. I ani niebios, ani ziemia nie wylewały łez nad nimi, ani też nie dano im zwłoki (gdy kara stała się ich udziałem).

30. Zaprawdę, My uwolniliśmy Dzieci Izraela od upokarzających prześladowań

31. (Z rąk) Faraona. Zaiste, on był wyniosłym tyranem, jednym z występnym.

32. I świadomie (w celu Nam wiadomym) wybraliśmy ich (Dzieci Izraela) ponad wszystkie inne ludy (tamtego czasu).

33. I (jako łaską) obdarzyliśmy ich wielu znakami (cudami), w których była próba oczywista⁸.

34. A jednak ci (mekkańscy politeiści) ludzie mówią z naciskiem:

35. „Nie ma nic poza naszą pierwszą śmiercią⁹ i nie zostaniemy wskrzeszeni.

36. Jeśli jesteście prawdomówni (w swoim twierdzeniu, że zmarli zostaną wskrzeszeni do nowego życia), to sprowadźcie naszych praojców”.

37. Co? Czyż oni są lepsi (pod względem majątku i mocy), czy też (lepsi) był lud Tubba¹⁰ i inni (których unicestwiliśmy)

przed nimi. My ich unicestwiliśmy, gdyż byli niewierzący i występni, oddani gromadzeniu grzechów¹¹.

38. My nie stworzyliśmy Niebios i Ziemi i wszystkiego tego, co jest pomiędzy nimi, dla zabawy.

39. Stworzyliśmy je w samej prawdzie (dla istotnych celów i na solidnym fundamencie prawdy), lecz większość ludzi (o tym) nie wie.

7. Zmagania Mojżesza z Faraonem, zob. 20:43-79; 26:10-68; 28:36-40.

8. Sposób, w jaki Bóg traktuje ludzi, ma za cel ich dobro i wychowanie. Czasem wymaga to nagrody, a innym razem – kary. Zarówno jedno, jak i drugie zawiera w sobie łaski i trudności, stąd tak ważna jest z jednej strony – wdzięczność, a z drugiej – cierpliwość. Dzieci Izraela były prześladowane przez dynastię faraonską przez wiele lat i to spowodowało u nich kompleksy i syndrom niewolnika. Toteż w celu podniesienia ich ku wolności i rozwinięcia w nich charakteru potrzebnego do życia jako wolnych ludzi zgodnie z Bożymi przykazaniami, Bóg obdarzył ich wieloma cudami zarówno w Egipcie, jak i po Wyjściu (*Exodus*). Jednakże, jak każde nadzwyczajne błogosławieństwo i łaska, cuda te również były próbą. Tak jak każdy cud w sposób niezaprzeczalny przekonuje ludzi o boskich prawdach, głoszonych przez proroków, tak negowanie ich przynosi karę niszczącą.

9. O pierwszej śmierci oraz tym, czy będzie druga, zob. załącznik 11, i sura 40:11, przyp. 4.

10. „Tubba” to tytuł używany przez władców *Himjaru* z Jemenu. Lud *Himjar* należał do plemienia *Saba*, które rządziło w południowej Arabii niemal tysiąc lat, od ok. 1100 przed Chr. do ok. 115 r. po Chr. (Oдноśnie

do ludu *Saba* zob. sura 27, przyp. 9; sura 34, przyp. 10). Dynastia *Tubba* doszła do władzy w r. 115 i dotrwała do r. 300. Opowieści o niej krążyły pomiędzy Arabami w postaci legend.

11. Z tego wersetu wynika jasno, że ci, którzy nie wierzą w życie przyszłe, łatwo popadają we wszelkie możliwe grzechy. Dzieje się tak, gdyż są pozbawieni jakiegokolwiek sankcji duchowej, która by ich trzymała z dala od zła. Wiara w życie wieczne i Zmartwychwstanie jest niezwykle ważna dla życia jednostek i społeczeństwa.

„Dzieci stanowią czwartą część ludzkości. Nie potrafią pojąć śmierci, która musi im się wydawać straszną tragedią, i jedynie idea Raju wzmacnia duchowo ich słabe, kruche natury. Wiedząc o Raju, mogą powiedzieć: „Moja siostrzyczka albo przyjaciel zmarli, ale stali się ptakami Raju. Bawią się tam i radują lepszym życiem”.

Ludzie starsi stanowią drugą ćwiartkę ludzkości. Mogą ścierpieć śmierć jedynie dzięki wierze w życie przyszłe, która ich pociesza w związku z wykluczeniem z życia tego świata, tak przez nich ukochanego. Nadzieja na życie przyszłe pozwala im sprostać cierpieniu i rozpacz, wynikającym z przewidywania śmierci i oddzielenia – i to pomimo kruchego temperamentu i ducha.

Młodzież jest głównym źródłem i fundamentem życia społecznego. Jedynie myśl o Piekło pozwala jej trzymać na wodzy burzliwą energię uczuć, namiętności i ducha samozniszczenia, nakierowując ją jednocześnie na służbę wspólnemu interesowi. Bez tego lęku, upojona energią młodości, poszłaby za zasadą: „siła jest prawem”, i dała się ponieść namiętnościom. To zamieniłoby świat w piekło dla słabych i bezsilnych i zniżyłoby ludzkie życie do poziomu bestii.

Rodzina jest rdzeniem naszego życia, naszym najbardziej fundamentalnym źródłem, domem i twierdzą naszego szczęścia. Dom każdej osoby jest jego światem w miniaturze. Żywotność i szczęście naszych domów zależy od oddania i szacunku, a także od współczucia wychodzą-

cego poza własne Ja. Wszystko to zależy od trwałej przyjaźni, owego nieśmiertelnego węzła, ale również od wiary, że uczucia pomiędzy rodzicami i dziećmi, braćmi i siostrami oraz małżonkami będą trwać wiecznie – nawet po śmierci fizycznej.

Jeśliby usunąć rzeczywistość Zmartwychwstania i wszystkie jej konsekwencje z ludzkiej świadomości, to znaczenie bycia człowiekiem, tak wzniosłe i ważne w obrębie stworzenia, zostałyby obniżone do poziomu padliny, będącej pożywieniem dla mikrobów. Niech zwróćą na to uwagę ci, którzy się zajmują życiem ludzi, moralnością i społeczeństwem. Jeśli bowiem odrzucimy Zmartwychwstanie, to czym wypełnić pustkę i jak wyleczymy głębokie rany, które po nim pozostaną?” (The Words, „The Tenth Word”, 109-110)

40. W istocie, Dzień Sądu i Rozróżnienia (pomiędzy prawdą a kłamstwem oraz sprawiedliwymi a grzesznymi) to czas wyznaczony dla nich wszystkich;

41. Dzień, kiedy to żaden strażnik nie będzie pomocny dla przyjaciela i nikt nie uzyska wsparcia;

42. Prócz tych, nad którymi zmiłuje się Bóg¹². Zaiste, On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta (od Jego kary nikt nie jest w stanie uciec), Współczujący (szczególnie dla Swoich wierzących sług).

43. (Oto) drzewo *Zakkum*¹³,

44. Pożywienie tego, który uzależniony jest od grzechów

45. Jak stopiony mosiądz; będzie się gotować w ich brzuchach

46. Jak wrząca woda.

47. „(O, aniołowie piekielni!) Zabierzcie go (tego grzesznika) i powlecźcie w sam środek Płomieni Pałacych!

48. Następnie wylejcie na jego głowę wrzącą wodę jako karę.

49. Skosztuj! (Jedynie w swoim własnym osądzie) byłeś potężny i szlachetny.

50. A to (czego teraz doznajecie) jest tym, w co powątpiewaliście!”

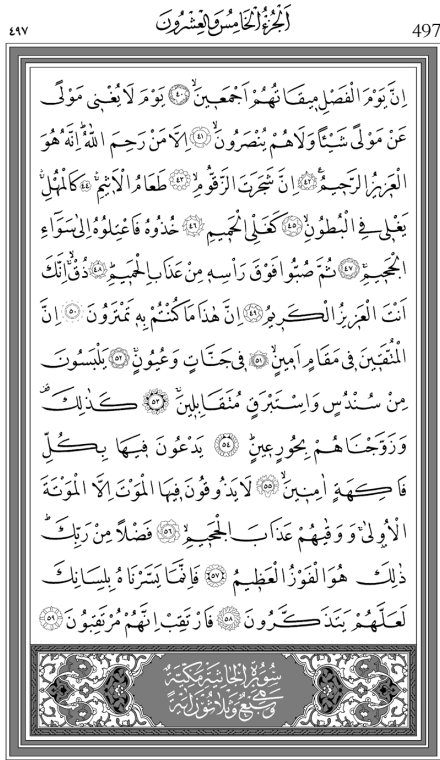
51. A tymczasem bogobojni i pobożni będą całkowicie bezpieczni (od wszelkiego zła)

52. Pośród ogrodów i źródeł (Raju);

53. Ubrani w delikatny jedwab i brokat, (będą siedzieć) zwróceniu ku sobie twarzami.

54. Tak będzie. A My wyznaczymy dla nich czyste dziewczęta o najpiękniejszych oczach.

55. Oni tam będą wołać o wszelkiego rodzaju owoce, bezpieczni (od wszelkiej szkody).

56. I nie zakosztują tam śmierci, za wyjątkiem pierwszej śmierci (gdy opuszczali ten świat); a On zachował ich od kary Ognia Pałacego;

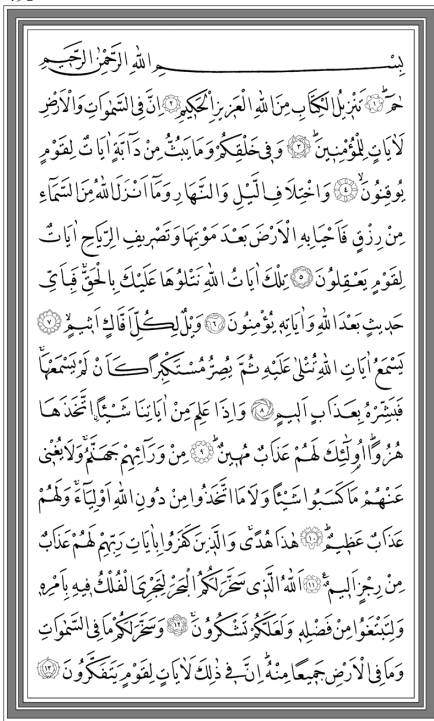
57. To łaska od twojego Pana. Oto triumf najwspanialszy.

58. Toteż (przygotuj się na to zwycięstwo); My uczyniliśmy ten Koran łatwym do zrozumienia, gdyż objawiliśmy go w twoim języku, by mogli sobie przypomnieć, a także by byli świadomi (i ułożyli sobie życie zgodnie z nim).

59. Wyczekuj więc (Wysłanniku, i obserwuj, jak oni reagują); oni również wyczekują (by zobaczyć, czy powiedzie się twoje Posłannictwo).

12. Takimi ludźmi są bogobojni, pobożni, którzy wierzą we wszystkie znaki i Objawienia Boga i którzy podporządkowali Mu się w pełni (w islamie) (43:67, 69).

13. Drzewo *Zakkum*, zob. 17:60, przyp. 27

SURA 45

AL-DŽASIJA (PRZYKŁĘKAJĄCA)

Okres mekkański

Sura ta, składająca się z 37 wersetów, została objawiona u schyłku okresu mekkańskiego. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-dżasija*, oznaczającego *przykłękającą*, w wersecie 28. W swych pierwszych wersetach rozdział niniejszy zwraca naszą uwagę na znaki Boga we wszechświecie, skierowane do wierzących, do tych, którzy dążą do pewności oraz tych, którzy używają swego rozumu. Następnie przytaczane są liczne łaski, jakimi obdarzona została ludzkość, aby dzięki nim ludzie opamiętali się i przyjęli przewodnictwo Koranu. Opowiedziane są również pewne wydarzenia z Dziejów Dzieci Izraela. Wreszcie sura przedstawia koniec, jaki czeka wierzących i niewierzących.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Ha. Mim.*
2. (Oto) Księga zsyłana w częściach od Boga, Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Mądrego.
3. Zaiste, w Niebiosach i na Ziemi są znaki (jasne) dla wierzących (wskazujące na Jedność Boga, Jego Istnienie i Panowanie).
4. I w waszym stworzeniu, i w rozproszeniu (niezliczonych rodzajów) istot żywych (po ziemi) są (jasne) znaki dla ludzi, którzy szukają pewności wiary (w Jedność Boga, Jego Istnienie i Panowanie).
5. I w zmianie nocy i dnia (z ich okresami krótszymi i dłuższymi), oraz w zaopatrzeniu (deszczu), które Bóg zsyła z nieba i ożywia nim ziemię po jej śmierci, a także w tym, że On kieruje zwrotami wiatrów – (we wszystkim tym) są (jasne) znaki dla ludzi, którzy potrafią rozumować i (je) pojąć¹.
6. Oto Znaki (Objawienia) Boga, które recytujemy tobie (poprzez Gabriela) w prawdzie. W jakie zatem inne Objawienie uwierzą, jeśli nie w Boga i Jego Znaki?²
7. Biada każdemu, kto jest oddany wymyślaniu kłamstw, oddany grzechom.
8. On słyszy recytowane mu Objawienia Boga, a jednak trwa uparcie i wyniośle w niewierze, jak gdyby ich nie słyszał. Głoś więc mu wieści o karze bolesnej³.
9. A jeśli zyskał jakąś wiedzę o Naszych Znakach (czy to we wszechświecie, czy to w Koranie), to je wyśmiewa⁴. Dla takiego (przeznaczona) jest kara poniżająca.
10. Z przodu ich jest Piekło, i wszystko to, co zarobili (zgodzili z dóbr tego świata) nie będzie dla nich żadną pomocą,

nie będą nią też ci, których wzięli sobie (poza Bogiem i rzucając Mu wyzwanie) strażników (i powierzyli im swe sprawy). Dla nich jest kara ogromna.

11. Ten (Koran) jest przewodnictwem, a dla tych, którzy nie wierzą w Znaki i Objawienia (przeznaczona) jest kara bolesna i odpychająca (która wynika z ich własnych czynów).

12. Bóg jest tym, który stworzył morze i uczynił je poddane (Swoim rozkazom),

by wam służyło i żeby okręty mogły spieszyć poprzez nie z Jego rozkazu, i byście szukali Jego szczodrości, i byście (w zamian za Jego szczodrość) okazali Mu wdzięczność.

13. I On podporządkował wam wszystko to, co jest w niebiosach, i wszystko to, co jest na ziemi – wszystko jest od Niego (jako dar Jego Łaskawości). Zaprawdę, w tym są (jasne) znaki dla ludzi, którzy oddają się rozważde.

1. Werset 3 stwierdza, że już to, co widoczne dla oka we wszechświecie, umożliwia wiarę. Wierni bowiem widzą niebiosa i ziemię wypełnione jasnymi znakami Istnienia Boga, Jego Jedności i Panowania. Jednakże werset 4 wzywa nas, byśmy studiowali poszczególne części stworzenia i wszechświata. Studiując nasze istnienie i życie zwierząt na Ziemi, umacniamy swoją wiarę i uzyskujemy jej pewność. Bediüzzaman Said Nursi przypomina nam, że w celu umocnienia naszej wiary powinniśmy rozważać ogólnie świat zewnętrzny (niebiosa i ziemię), dokładniej zaś – nasze własne stworzenie i konstrukcję.

Werset trzeci stosuje słowo: *wierni*. Różni się ono od stwierdzenia: *ci, którzy wierzą*. Forma pierwsza wskazuje na tych, którzy osiągnęli wiarę i w których sercach wiara została umocniona. Natomiast wyrażenie: *ci, którzy wierzą*, odnosi się do tych, którzy uznali wiarę. Jeśli Koran używa czasownika *wierzyć* w czasie teraźniejszym, który w języku arabskim odnosi się zarówno do trwania czynności, jak i do czynności wykonanej w czasie teraźniejszym, oznacza to, że jakaś osoba odbywa swoistą podróż w wierze. Ta podróż trwa dopóty, dopóki wiara nie zostanie umocniona w sercu. Potem wiara wzmacnia się jeszcze bardziej i staje się *yaqin* – pewnością. Pewność również ma poziomy: pewność wyrastająca z wiedzy, pewność pochodząca z obserwacji, a wreszcie pewność wynikająca z bezpośredniego doświadczenia. Zgodnie z opinią

wielu uczonych, pewność prawd wiary, wynikająca z bezpośredniego doświadczenia, może zostać osiągnięta w życiu przyszłym. Ponieważ podróż albo rozwój w pewności wiary trwa poprzez całe życie, Koran zazwyczaj używa formy czasownikowej i czasu prostego teraźniejszego (w języku arabskim). Werset czwarty również stosuje formę czasownikową w tym czasie. Dlatego im więcej badamy siebie i inne stworzenia na Ziemi, tym więcej mamy pewności co do prawd wiary.

Werset 5 wzywa ludzi do zapoznawania się z ważnymi zjawiskami z życia wszechświata za pomocą rozumu i intelektu i zachęca do zastanawiania się nad nimi, do podjęcia próby zrozumienia ich znaczenia oraz funkcji w skomplikowanej sieci stworzenia i istnienia. Takie podejście do tych zjawisk i studiowanie ich prowadzi ludzi, którzy potrafią używać swego rozumu w sposób właściwy, do rozróżnienia pomiędzy prawdą a kłamstwem oraz tym, co dobre i korzystne dla nich, a tym, co dla nich złe i szkodliwe. To jest poziom bardziej zaawansowany, który można osiągnąć poprzez pewność wiary. Bez wiary i pewności sam rozum nie jest w stanie wznieść się do poziomu, gdzie wspomniane wyżej rozróżnienie jest dokonywane. Osoba, która doszła do etapu, kiedy rozum oświecony pewnością wiary może być wykorzystany w sposób właściwy, łatwo dostrzeże, iż cokolwiek mówi Koran, jest absolutną prawdą. Dla takich ludzi nie istnieje konflikt pomiędzy Objawie-

niem, wiedzą przekazaną (przez Boga – Koran i Sunna) a rozumem oraz pomiędzy religią a nauką (ale nie światopoglądem zwanym *scjentyzmem*). Jeśli czasem zdaje się istnieć pomiędzy nimi konflikt, to ten rodzaj rozumu może w sposób właściwy je pojednać. Said Nursi odnosi się do tego faktu, gdy mówi: „Jeśli wiedza przekazana i rozum zdają się pozostawać w sprzeczności, to pierwszeństwo należy dać rozumowi, pod warunkiem, że ów rozum jest rodzajem intelektu (w pełni oświeconym przez Objawienie)” (*Muhakemat*, 13).

Odnosząc się do wierzących (wierzących jednostek), werset trzeci implikuje to, że jednostka może mieć ogólny obraz wszechświata, który umożliwi jej osiągnięcie wiary. Natomiast wersety 4 i 5 odnoszą się do ludzi, którzy szukają pewności i używają właściwie swego rozumu, sugerując w ten sposób, że szczegółowe studium bytu i zjawisk życiowych jest ważne dla osiągnięcia pewności i wykorzystywania rozumu w sposób właściwy.

Musimy tutaj wskazać na to, że uznanie wiary i jej wyznanie są dla niej zasadnicze, chyba że istnieje przeszkoda zaakceptowana przez religię. Choć pewność jest głębszym poziomem wiary, to nie może być wiary (*iman*), jeśli nie towarzyszą jej – *uznanie* i *wyznanie*. Albowiem pojawiło się wielu takich, których sumienie było przekonane o prawdach wiary, ale oni rozmyślnie i uparcie odmawiali *wiary* jako takiej. Odnosi się do tego werset 27:14: *Odrzucili je, o władnięci zwykłą niesprawiedliwością i samourwiebieniem, choć w swych sumieniach żywili przekonanie o ich prawdziwości.*

2. Koraniczne słowo, przełożone tutaj jako *znak*, *Objawienie*, *werset*, w wersji oryginalnej brzmi *ajat*. Oznacza to, że zarówno niebiosa, jak i ziemia oraz wszystkie zjawiska, jakie w nich występują, są jasnymi znakami prawd wiary. Koraniczne wersety i Objawienia stanowią słowne wyrażenie znaków wszechświata. Innymi słowy, każde słowo koraniczne (*sura*, werset, zdanie, wyrażenie, słowo i litera) ma swój odpowiednik we wszechświecie. Jeśli wszechświat nazwiemy pałacem, to Koran, poza swoimi wieloma innymi aspek-

tami, jest Księgą, która ów wszechświat opisuje. To dlatego uczeni muzułmańscy mówią, że wszechświat jest Księgą Stworzoną, albo – Księgą Stworzenia, a Koran jest Księgą Objawioną albo Księgą Objawienia. Dlatego studium wszechświata lub stworzenia, które dało podstawę wielu naukom, nie może być oderwane od badania Koranu. Z tego względu nie może być konfliktu pomiędzy Koranem a ustalonymi faktami naukowymi. Ten, kto może dokładnie zrozumieć wszechświat i zasady nauk, potrafi również pojąć główne założenia *Religii*. To samo odnosi się do dziejów i zdarzeń historycznych oraz poprawnego ich zrozumienia. W przyszłości nauka będzie czynić coraz to większe postępy. Toteż my, jako muzułmanie, musimy wyprzedzać innych pod względem badania tego, co stworzone, historii i zdarzeń historycznych, byśmy dzięki temu mogli odkryć współzależność pomiędzy Koranem i wszechświatem oraz dziejami. W ten sposób będziemy w stanie przedstawić Koran i islam w języku nauki, Księgi Stworzenia oraz dziejów i zdarzeń.

3. Mimo że każda rzecz i każde zjawisko we wszechświecie stanowi jasny znak Istnienia Boga, Jego Jedności, Siły Stwórczej, Prowadzenia i innych Bożych Atrybutów, jak np. Władzy, Wiedzy, Mądrości i Woli, i mimo że Koran wykłada je dla nas w sposób jak najbardziej przekonujący, a także mimo iż Wysłannik Boży i wszyscy poprzedni prorocy w sposób jasny potwierdzili ów fakt poprzez swój charakter i cuda – wciąż istnieją ci, którzy twierdzą inaczej i trwają uparcie w niewierze. To największe zniesławienie i grzech zasługujący na karę bolesną.

4. Werset ten odnosi się zarówno do tych, którzy mają jakąś wiedzę o stwórczych zjawiskach we wszechświecie, jak i o pewnych faktach naukowych, oraz do tych, którzy dysponują pewną wiedzą o Koranie i o islamie. Ponieważ jednak padają łupem swojej arogancji i grzechów, uciekają się do „broni”, jaką jest sztych z Koranu i islamu albo też z niektórych ich zasad, które uznają za niegodziwe – przygotowując sobie tym samym karę poniżającą.

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بَعَثْنَا لَبَّيْنَهُمُ الْبُرْجَانَ الْأَيُّمَ اللَّهُ يَجْزِي قَوْمًا
 بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٩﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ
 فَعَلْبَهَا فَتُؤْتِيهِمُ أَلْفًا أَتَيْنَاهُمُ بِأَسْرَابٍ مِّنَ السَّمَاوَاتِ
 وَالْمُكْتَسَمَةَ وَالنَّبُوءَةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَا هُمْ
 عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٥٠﴾ وَأَتَيْنَاهُمُ بَيْنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاسْتَخَفُّوا
 إِلَّا مِنْ عِنْدِ مَا جَاءَهُمْ الْعِلْمُ بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّنَا
 يَفْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥١﴾
 ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِّ عَمَلِهِم مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ
 الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾ إِنَّهُمْ لَنُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
 وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ
 ﴿٥٣﴾ هَذَا صِرَاطٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ
 ﴿٥٤﴾ أَفَرِحِيبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ
 كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مِّمَّاهُمْ وَمِمَّا نُهُمْ
 سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٥﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 بِالْحَقِّ وَجُزِيَ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

14. Powiedz wiernym, że powinni wybaczyć tym, którzy nie żywią nadziei na nadejście Dni Boga (kiedy On im wyjaśni, czym jest ich niewiara)⁵, widząc, że On odplaci ludziom za to, co zarobili (zgromadzili).

15. Kto czyni coś dobrego i prawego, czyni to dla (dobra) własnej duszy, a kto czyni coś złego, czyni to przeciwko niej. Potem zaś zostaniecie sprowadzeni do waszego Pana.

16. Zaiste, My daliśmy Dzieciom Izraela Księgę i władzę sądenia (na podstawie Księgi), Posłannictwo prorockie – i zaopatrzyliśmy je w czyste, zdrowe rzeczy, i wynieśliśmy ponad wszystkie inne ludy (ich czasów).

17. I daliśmy im jasne dowody spraw i nakazów związanych z religią; i dopiero wówczas, gdy przyszła do nich cała ta wiedza, poróżniły się między sobą, pograżając się w zawistnej rywalizacji i pysze. Zaprawdę, twój Pan rozsądzi pomiędzy nimi w Dniu Zmartwychwstania to, w czym się różniły.

18. A potem (w tym ostatecznym Objawieniu) On postawił cię na drodze życia (szari'at) opartej na religii⁶; przeto podążaj nią i nie kieruj się namiętnościami i wyobrażeniami tych, którzy nie wiedzą (i nie znają Boskiego Przewodnictwa).

19. One z pewnością nie mogą być dla ciebie żadną pomocą ze względu na Boga. I, zaiste, ludzie występni (którzy z uwagi na własne namiętności podążają drogą inną, aniżeli ta, którą dla ciebie wyznaczyłem) są dla siebie nawzajem strażnikami. Tymczasem Bóg jest Strażnikiem bogobojnych i pobożnych.

20. Oto (ten Koran, który naucza drogi życia, wyznaczonej przez Boga) jest dla ludzkości jasną nauką i wglądem (w prawdę), a także przewodnictwem

i miłosierdziem dla ludzi szukających pewności w wierze.

21. Cóż!? Czyż ludzie popełniający złe czyny sądzą, że My traktujemy ich na równi z tymi, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła? Na równi co do ich życia i śmierci? Jakże zły jest ich osąd!

22. Bóg stworzył Niebiosa i Ziemię w prawdzie (z ważnych względów, na solidnych fundamentach prawdy), aby wszystkie dusze otrzymały zapłatę za to, co zarobiły (swymi uczynkami na tym świecie). I nie zostanie im wyrządzona krzywda.

---

5. Wierzący nie powinni postępować tak, jak niewierzący, zniżając się do ich poziomu poprzez odwet dokonywany takimi samymi, niecnymi środkami. Powinni raczej zachować swoją godność.

6. Niektórzy sądzą, że *szariat* stanowi zbiór praw islamu (społecznych, politycznych i

ekonomicznych). Jednakże te prawa zostały ustalone w Medynie, ta sura zaś została objawiona w Mekce. *Szura* (rozdział 42 Koranu), która wspomina *szariat* w wersecie 13, była również objawiona w Mekce. *Szariat* jest więc praktycznym aspektem religii islamskiej i zawiera także reguły oddawania czci Bogu.

23. Czy kiedykolwiek zastanawiasz się nad tym (człowiekiem), który wziął za bóstwo swe namiętności⁷ i którego (ze względu na to) Bóg sprowadził z drogi prostej – a on przecież ma wiedzę (o przewodnictwie i zbłądzeniu) – i opieczętował jego słuch i serce, a na wzrok nałożył zasłonę? Któż zatem może go poprowadzić, skoro Bóg (sprowadził go z drogi prostej)? Czyż więc nie zastanowicie się i nie będziecie świadomi?

24. I oni (jeszcze) mówią: „Nie ma nic, prócz naszego życia na tym świecie. Niektórzy z nas umierają, gdy tymczasem inni wciąż żyją; i nic, prócz czasu (procesu starzenia się i psucia się organizmu), nie powoduje naszego zgonu”. Oni jednak nie mają o tym (o rzeczywistej naturze życia i śmierci oraz o życiu pozagrobowym) wiedzy (pewnej i prawdziwej). Oni tylko podążają za swoimi przypuszczeniami.

25. A kiedy są im recytowane nasze Objawienia, jasne jako dowód i w swoim znaczeniu, oni nie mają argumentu poza tym, że mówią: „Sprowadź naszych praojców, jeśli jesteś prawdomówny w tym, co twierdzisz”.

26. Powiedz: „Bóg daje wam życie, a następnie sprawia, że umieracie. Potem zaś zbierze was wszystkich na Dzień Zmartwychwstania, co do którego (przyjścia) nie ma wątpliwości. Lecz większość ludzi nie wie (zadowolając się pozbawionymi wiedzy przypuszczeniami).

27. Do Boga należy władza nad Niebiosami i nad Ziemią⁸. W Dniu, kiedy nadejdzie Godzina Ostatnia (i sprawowany będzie Sąd Ostateczny) – w tym Dniu zgubieni będą ci, którzy wymyślali fałsz i podążali za nim.

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَحَسَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ
وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاءً وَهُوَ قَدْ يَرَىٰ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ أَفَلَا
يَذَكَّرُونَ ﴿١﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا هِيَ إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يظنون ﴿٢﴾
وَإِذْ أُنزِلَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا نَيِّبَاتٍ مَا كَانُوا يَحْكُمُونَ ﴿٣﴾ إِنْ كَانُوا
يَأْتِنَانَّ أَنْ يَكُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾ قُلْ اللَّهُ يُخَيِّرُكُمْ فِي شَيْءٍ كُنتُمْ
تَجْمَعُونَ ﴿٥﴾ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾
وَاللَّهُ مَلِكٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَوْمَ تَهْوِي السَّاعَةُ وَيَوْمَ تَصْخُرُ
الْأبْطُلُونَ ﴿٧﴾ وَرَأَىٰ كُلُّ أُمَّةٍ جَائِعَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُحْجَرُونَ ﴿٨﴾
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ هَذَا كِتَابُنَا يَنْطَلِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنتُمْ تَسْتَنبِغُونَ ﴿١٠﴾
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
أَفَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَاتِي أَنْ يَسْتَضِيئُوا مِنَ الْقُرْآنِ وَمَا هِيَ إِلَّا حُجْرٌ مِمَّا يَمْجُرُونَ ﴿١٣﴾
وَإِذْ أَبْعَدْنَا رَبَّنَا عَنْ آلِهَةِ اللَّهِ لَأَرَىٰ لَارِبٍ فِيهَا فُلُكْمٌ
مَّا تَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُشْفِقِينَ ﴿١٤﴾

28. I zobaczysz każdą wspólnotę zebrałą razem i przyklekającą (pełną lęku). Każda wspólnota zostanie wezwana do swojej Księgi (gdzie spisane są dobre i złe uczynki, by zdać z nich rachunek): „Tego Dnia otrzymacie odpłatę za to, co czyniliście.

29. Oto Nasza Księga (zapis waszych czynów, który przygotowaliśmy), wypowiadająca prawdę przeciwko wam. Zaiste, My spisaliśmy to, co czyniliście (na świecie)”.

30. A potem: co zaś dotyczy tych, którzy wierzyli i czynili dobre, prawe dzieła, to Bóg dopuści ich do Swego Miłosierdzia (do Raju, który stanowi ucieleśnienie Jego Łaskawości). Oto triumf oczywisty.

31. A co do tych, którzy nie uwierzyli (to zostaną napomniani): „Czyż Moje Objawienia nie były wam recytowane? (Zaiste – były recytowane stale), lecz wy w swej arogancji wzgardziliście nimi i dowiedliście, że jesteście winni, oddani gromadzeniu grzechów.

32. Kiedy zostało ogłoszone, że obietnica Boga jest prawdziwa i że nie ma wątpliwości co do nadejścia Godziny Ostatniej, powiedzieliście: ‘Nie możemy poznać Godziny Ostatniej; sądymy, że jest to jedynie przypuszczenie. Żadną miarą nie jesteśmy przekonani (o niej)’”.

---

7. Wyjaśnienie, zob. 25:43, przyp. 9.

8. Wersety te w sposób jasny stanowią, że wiara w Boga musi wiązać się z wiarą w inne filary wiary. Świadomi tego materialności, do których odnosi się ów werset, negują Istnienie Boga. Choć ta ich negacja stanowi konkluzję i jako taka musi być poparta dowodem, to jednak dowodem poparta nie została, a zatem stanowi jedynie twierdzenie, z którym nie wiąże się żadna pew-

na wiedza. Cały wszechświat, ze wszystkim tym, co się w nim znajduje, w sposób jasny dowodzi Istnienia Boga. Przyzna tę prawdę każdy, którego serce, oczy i uszy nie zostały zapieczętowane ze względu na uprzedzenia, zarozumiałość, namiętność, nieprawość albo jakąkolwiek inną przyczynę niewiary. Jednakże, jak stwierdza werset 23 powyżej, nikt nie może uczynić nic dla tego, którego zmysły zostały zapieczętowane.

33. Złe uczynki, których dokonywali, stały się (teraz) dla nich oczywiste, a to, co zwykli byli wyśmiewać (obietnica przez Boga kara), objęło ich.

34. I zostanie powiedziane: „My zapomniamy o was dzisiaj (dlatego nie miejcie nadziei na przebaczenie i łaskę), tak jak wy zapomnieliście o nadejściu waszego dnia; a (na wieki) waszym schronieniem będzie Ogień i nie będziecie mieć pomocników.

35. Tak dzieje się ze względu na to, że sztychliście ze wszystkich znaków i Objawień Boga, a życie tego świata zwiędło was”. Przeto owego dnia nie zostaną z niego (z Ognia) wyjęci i (nie zostanie przyjęta żadna ich prośba o powrót na ten świat, i) nie będą mogli się poprawić.

36. I wszelka chwala i wdzięczność należą się Bogu, Panu Niebios i Panu Ziemi, Panu światów.

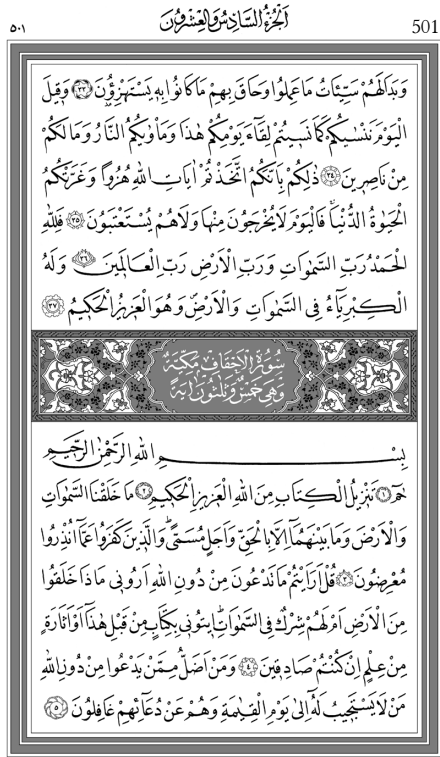
37. I do Niego należy wielkość i panowanie w Niebiosach i na Ziemi; i On jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego moc nieodparta; Mądry.

SURA 46

AL-AHKAF (WYDMY)

Okres mekkański

Objawiona u schyłku okresu mekkańskiego, sura ta składa się z 35 wersetów. Zawdzięcza swoją nazwę słowu *al-ahkaf* w wersecie 21, które oznacza wydmy, ale jest także nazwą miejscowości na południu Półwyspu Arabskiego. Sura 46 ostrzega wszystkich, którzy uparcie obstają przy swoich błędnych (złych) drogach, rzucając wyzwanie religii Prawdy, poprzez przypomnienie tragicznego końca ludu *Ad*. Dostarcza również kilka konkretnych dowo-

dów Posłannictwa Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. Wspomina wreszcie nawrócenie niektórych dżinów, które przysłuchiwały się pewnym częściom Koranu i usiłovali poprowadzić swój lud drogą prostą.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. *Ha. Mim.*
2. (Oto) Księga zsyłana w częściach od Boga Potężnego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Mądrego.
3. Nie stworzyliśmy Niebios i Ziemi, i wszystkiego, co jest pomiędzy nimi, inaczej jak tylko w prawdzie (z ważnych przyczyn, na solidnych fundamentach

prawdy) i na wyznaczony termin. Lecz ci, którzy nie wierzą, odwracają się od tego (Dnia Sądu)¹, o którym są ostrzegani.

4. Powiedz: „Czyż nie zastanawiacie się, czym są ci, których (ubóstwiacie i) wzywacie poza Bogiem? Pokażcie mi, cóż oni stworzyli na ziemi. Czy też może mają udział w niebiosach (ich stworzeniu i utrzymaniu)? Przynieście mi Księgę (objawioną) przed nią (Koranem)

lub jakąś pozostałość wiedzy (dokładnie przekazaną i przechowaną)², o ile jesteście prawdomówni (w swych twierdzeniach)”.

5. Któż bardziej zbłądził, aniżeli ten, kto wzywa poza Bogiem tych, którzy nie dadzą mu żadnej odpowiedzi aż do Dnia Zmartwychwstania i są (najwyraźniej) nieświadomi i obojętni na ich invokacje?

1. Oznacza to, że Dzień Sądu jest zarówno końcem terminu, który Bóg wyznaczył dla tego świata (materialnego), jedną z tych prawd, na których zostało oparte stworzenie, jak i jednym z ważnych celów stworzenia Ziemi.

2. Koran nigdy nie czyni przedmiotem polemiki tego, że prawdziwą wiedzą jest to, co Bóg objawił. Zawsze wzywa swoich oponentów do tego, by dostarczyli dokładnej i poświadczonej wiedzy w celu zanegowania Objawienia. Zaprzeczenie ma dwie formy albo rodzaje, z których jednym jest „przyjęcie, zaakceptowanie nieistnienia” albo rozmyślne odrzucenie, a drugi rodzaj to raczej – „nieprzyjęcie”. To wątpliwości. Mogą być usunięte za pomocą dowodów, pod warunkiem, że nie jest to nastawienie celowe. Jeśli jest to nastawienie celowe, to staje się osądem. Tak jak poprzednie, to jest konkluzja, osąd, który musi być oparty na dowodzie, wiedzy. Na przykład twierdzenia takie, jak: „Nie ma Boga” albo „Bóg nigdy nie zesłał Proroka ani Księgi”, lub też: „Nie ma życia po śmierci”, „Bóg ma współtowarzyszy”, „Rzeczy same się ukształtowały lub wytworzył je związek przyczynowo-skutkowy”, „Przyroda wymaga, by tak się działo” – wszystko to są twierdzenia i osady, a zatem muszą być oparte na dowodach i wiedzy. Każde twierdzenie albo wniosek, który nie jest oparty na dowo-

dach albo wiedzy, musi zostać odrzucony. Jaka by jednak nie była jego forma, zaprzeczenie nie będzie się opierać na dowodach ani wiedzy, i stanowi arbitralną negację, wyrzeczenie się lub odrzucenie, a zatem nie ma żadnej wagi. Muzułmanie muszą kierować się Koranem w reakcji na próby zaprzeczania (ich wierze) i muszą przyjmować Objawienie jako pierwsze i pewne źródło wiedzy.

Każde roszczenie odnoszące się do obiektywizmu jest pod tym względem zasadniczo brakiem obiektywizmu. Rozumowanie obiektywne oznacza bezstronny osąd. Jednak „bezstronny” osąd oznacza w gruncie rzeczy opowiedzenie się za oponentami i tymi, którzy negują prawdę. Jest to również „tymczasowe” pójście drogą niewiary – ze względu na to, że rozpoczyna się od tezy: „Nie przyjmujemy Istnienia Boga albo Objawienia, albo życia wiecznego” itp. Jest to zatem „czasowa” niewiara i opowiedzenie się po stronie niewiary. Przeto osoba zaprzeczająca podejmie próbę sfalsyfikowania wszystkich dowodów, na których oparte są filary wiary. Jest to jednak niemożliwe. Podczas gdy już jeden dowód wystarczy, by stwierdzić istnienie czegoś, to dowiedzenie jego nieistnienia nie jest w ogóle możliwe. Konkludując, nie ma i nie może być dowodu, na którym dałoby się oprzeć zaprzeczenie (prawdom wiary), pozostaje ono zatem zwyczajnym przypuszczeniem, pozbawionym podstaw twierdzeniem.

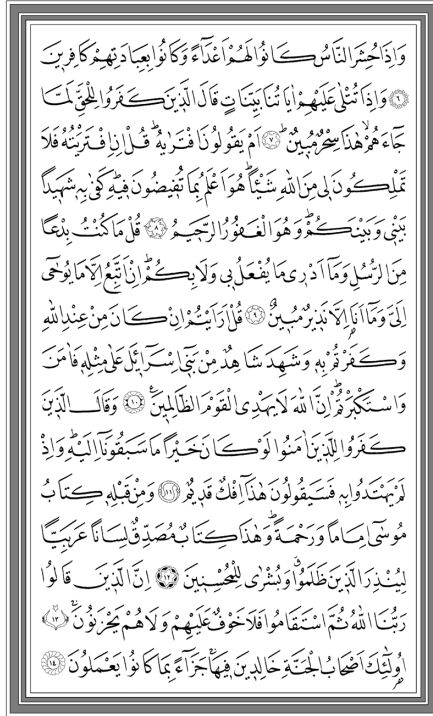
6. Kiedy wszyscy ludzie zostaną podniesieni z martwych i zebrani na Sąd, ci (których wzywali) będą ich wrogami i wyprą się tego, że byli przez nich czczeni.

7. Kiedy recytowane są Nasze Objawienia, jasne jako dowód i w swoim znaczeniu, ci, którzy nie wierzą, mówią o prawdzie, kiedy do nich dotrze: „To z pewnością nic innego, jak tylko czary”³.

8. Albo może mówią: „On (Wysłannik) to (Koran) wymyślił”? Powiedz: „Jeśli ja to wymyśliłem, to macie pod żadnym względem władzy i mocy pomóc mi przed Bogiem. On najlepiej zna to wszystko, co z takim zapalem wymyślcie na temat tego (Koranu). On wystarczy jako świadek pomiędzy mną a wami. On jest Przebaczający, Współczujący.

9. Ja nie jestem niczym nowym pomiędzy Wysłannikami (ani pod względem mojej osoby, ani posłannictwa, które przynoszę) i (jako człowiek) nie wiem (o ile Bóg nie obdarzy mnie wiedzą), co (zdarzy się na świecie w przyszłości i co) spotka mnie i was. Ja podążam jedynie za tym, co jest mi objawiane i jestem tylko Ostrzegającym”.

10. Powiedz: „Czy kiedykolwiek zastanawiacie się nad tym, że jeśli Koran jest od Boga, a wy nie wierzycie w niego, gdy tymczasem świadek spomiędzy Dzieci Izraela* (którzy mieli wiedzę o Objawieniu) już zaświadczył o podobnym do tego i (również) uwierzył, w was zaś jest zbyt dużo pychy, by uwierzyć (czyż nie jest to wyraźne zbłądzenie i nieprawość)? Zaiste, Bóg nie prowadzi ludzi występnych”⁴.

11. Ci, którzy nie wierzą, mówią o tych, którzy wierzą (jako kolejny pretekst, by nie dawać wiary w Objawienie zawarte w Koranie): „Jeśliby to (Koran) było czymś dobrym i pożytecznym, to ci ludzie nie przyjęliby go przed nami”. I ponieważ oni (to odrzucili i) nie znaleźli drogi prostej poprzez niego, mówią: „To wymyśliły ze starodawnych czasów”.

12. (Oni mówią tak pomimo faktu), że przed nim (Koranem) była Księga Mojżesza jako przewodnik i miłosierdzie (dla Dzieci Izraela); a to (Koran) jest Księgą potwierdzającą (prawdę we wcześniejszych Pismach) i objawioną w języku arabskim dla ostrzeżenia tych, którzy popełniają nieprawości, i jako radośna wieść dla tych, którzy poświęcili się

dobrym uczynkom, świadomi, że Bóg ich widzi.

13. Zaprawdę ci, którzy wyznają: „Naszym Panem jest Bóg”, a następnie idą Prostą Ścieżką (w swojej wierze,

myślach i działaniach), nie doznają lęku ani nie będą się smucić.

14. Oni są towarzyszami Raju: będą w nim przebywać w nagrodę za swe uczynki.

---

3. Ich twierdzenie, że Koran opiera się na czarach, stanowi w gruncie rzeczy dopuszczenie myśli, że nie jest zwyczajną ludzką mową, ludzkim słowem, lecz stanowi coś nadzwyczajnego.

* Abdullah bin Salam (przyp. tłum. pol.)

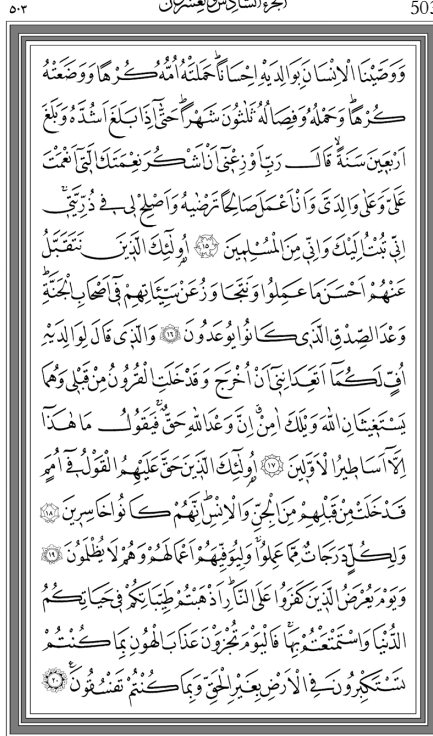
4. Jako kontynuacja argumentu wysuniętego w wersecie poprzednim, niniejszy werset znaczy, że Wysłannik Boży mówi: „Nie jestem niczym nowym i odmiennym pomię-

dzy Wysłannikami. Wielu przede mną przyszło z Księgami podobnymi do Koranu pod względem nauczania, które zawierały. Jedną z tych Ksiąg była Tora, dana Mojżeszowi. I wielu ludzi mających wiedzę spośród Dzieci Izraela uwierzyło w nią. Wy jednak, nie mając dokładnej wiedzy o Boskich Księgach i Posłannictwie, ryzykujecie niewiarę w Księgę do nich podobną: Koran. Czyż nie jest to zatem całkowite zbłądzenie i fałszywy osąd?”

15. (Pośród dobrych uczynków, które) nałożyliśmy na człowieka (jest) jak najlepsze traktowanie swoich rodziców. Jego matka nosiła go w bólu i w bólu go urodziła. Noszenie go i karmienie piersią (aż do odstawienia od piersi) wynosi trzydzieści miesięcy⁵, a kiedy osiągnie pełnię wieku męskiego⁶ i czterdzieści lat, mówi: „Panie mój! Skłoń mnie do tego, bym okazywał wdzięczność za wszystkie Twoje łaski (życie, zdrowie, wyżywienie, wiarę, możliwość poddania się Tobie i wiele innych), którymi obdarzyłeś mnie i moich rodziców; i bym czynił prawe i dobre uczynki, z których będziesz zadowolony. Obdarz mnie także uczciwym potomstwem (które będzie mnie traktować sprawiedliwie – tak jak ja traktuję własnych rodziców). Ja zwróciłem się ku Tobie i jestem jednym spośród tych, którzy poddali Ci się całkowicie”.

16. Oni są tymi, od których przyjmujemy (ich dobre uczynki, by je nagrodzić, uwzględniając) najlepsze z rzeczy, jakie kiedykolwiek uczynili, i których złe uczynki pominiemy (i umieścimy ich) pomiędzy towarzyszami Raju. To jest prawdziwa obietnica, którą otrzymali (na tym świecie).

17. Lecz (jest niejeden) który mówi do swych rodziców (nawołujących go do prawości i wiary): „Fu! Mam dosyć was obojga! Czy straszycie mnie tym, że będę wskrzeszony z martwych (do nowego życia i na Sąd), gdy tymczasem przede mną przeminęło tak wiele pokoleń (i jak dotąd nikt nie został wskrzeszony do życia)? A oni oboje modlą się do Boga o pomoc (w poprowadzeniu na drogę prostą swego dziecka i mówią doń): „Biada ci! Uwierz! Obietnica Boga jest ponad wszelką wątpliwość prawdziwa!”

On jednak mówi: „Wszystko to są tylko bajki przodków!”

18. To są ci, na których wypełni się Słowo (kary Bożej) wypowiedziane przed nimi pośród (podobnych) wspólnot spośród dżinów i ludzi. Zaprawdę, oni są zgubieni.

19. Dla wszystkich (poszczególnych osób i grup) ustanowione będą odpowiednie stopnie, w zależności od tego, co czynili. Bóg zapłaci im w pełni za ich czyny i nie doznają niesprawiedliwości.

20. Tego Dnia ci, którzy nie wierzą, zostaną sprowadzeni do Ognia (i usłyszą): „Trwoniliście w życiu doczesnym swoje czyste, zdrowe rzeczy i cieszyliście się nimi w pełni (nie zwracając uwa-

gi na życie przyszłe, i zebraliście na tym świecie nagrodę za wszystkie swe dobre uczynki)⁷. Przeto tego Dnia otrzymacie odpłatę: karę poniżającą, ze względu na

pełną pogardy arogancję, jaką okazaliście na Ziemi wobec wszystkiego, co szlachetne, i ponieważ pogwałciliście prawo (i granice ustanowione przez Boga)”.

5. Werset 2:233 mówi, że matki (jeśli chcą) mogą karmić swoje dzieci przez dwa pełne lata, a werset 31:14 wyraża to samo – że odstawienie od piersi następuje po dwóch latach. Jeśli zatem stwierdzenie, że ciąża i pielęgnacja niemowlęcia trwają 30 miesięcy, rozważane jest razem z tymi wersetami, to wniosek jest taki, że najkrótszy okres trwania ciąży wynosi sześć miesięcy. Oznacza to, że matka może urodzić wówczas zdrowe dziecko. Jeśli więc mężczyzna rodzi dziecko przy końcu szóstego miesiąca ciąży, to nie może zostać w związku z tym oskarżony o przestępstwo cudzołóstwa.

6. Pierwszy etap pełnej męskości albo inaczej pełnej (fizycznej) dojrzałości następuje w wieku 15-20 lat, po czym nadchodzi okres środkowy (30-33 lata) i okres, kiedy przyjmuje się, że mężczyzna osiąga pełną dojrzałość intelektualną i duchową – 40 lat. Rzadko kiedy ludzie po osiągnięciu 40. roku życia zmieniają swoje przekonania, wiarę i sposób życia.

7. Jak stwierdza się w Tradycji Profetycznej, dla każdego przygotowane jest miejsce zarówno w Raju, jak i w Piekło. Jeśli ktoś umiera i wchodzi do Piekła, to ludzie Raju dziedziczą jego miejsce w Raju. Tak więc Bóg przyznał każdemu rzeczy czyste i zdrowe, by mógł się nimi cieszyć. Jeśli ktoś nie wierzy w życie przyszłe i wybiera „spożywanie” całego swojego udziału rzeczy czystych i zdrowych na tym świecie, to Bóg daje mu pewną ich ilość w zamian za dobre uczynki, których dokonał. Taka osoba nie będzie mieć udziału w życiu wiecznym. Werset mówi także, że Bóg nigdy nie pozwala na to, by dobry uczynek poszedł na marne. Nagradza natomiast niewierzącego za jego dobre uczynki – na tym świecie. Wierny zaś powinien mierzyć w życie ostateczne, nie zaniedbując przy tym pracy zapewniającej mu środki egzystencji tu i teraz.

21. Wspomnij o (Hudzie) bracie Ady-
czyków: ostrzegął swój lud w Al-Ahkaf
– zaiste, tak jak ostrzegający przycho-
dzili i odchodzili przed nim i po nim
(by ostrzegać swe ludy) – mówiąc: „Nie
czcicie nikogo poza Bogiem. Zaprawdę,
ja boję się o was ze względu na karę dnia
straszliwego”.

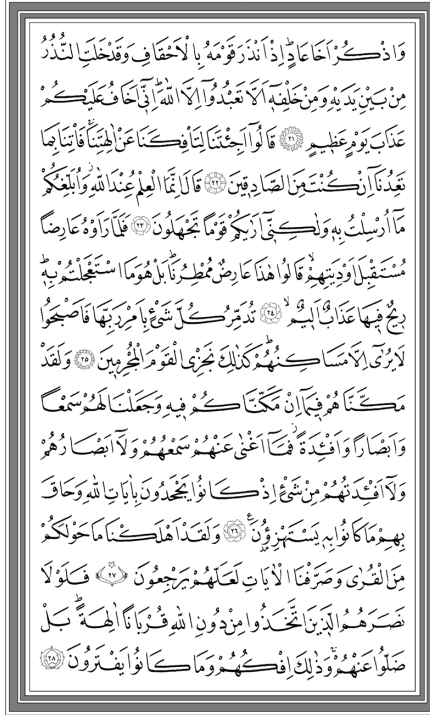
22. Oni powiedzieli: „Czy przyszedłeś do
nas po to, by nas odwrócić od naszych
bóstw? Jeśli jesteś prawdomówny w tym,
co twierdzisz, to sprowadź nam to, czym
nam grozisz”.

23. On rzekł: „Wiedza (o tym, kiedy ów
Dzień nadejdzie) jest tylko u Boga. Ja
przekazuję wam to, z czym zostałem
posłany jako Wyśłannik, lecz widzę, że
jesteście ludźmi działającymi w niewie-
dzy”.

24. Potem (gdy zaczęło się dziać to, co
przepowiedziane) zobaczyli to (przed
czym zostali ostrzeżeni) w postaci gęstej
chmury na niebie, podążającej w kierun-
ku ich dolin, i rzekli: „Oto chmura, któ-
ra niesie nam deszcz”. Nie; nadchodzi to,
o co żeście (w swoich drwinach) prosili –
by zostało przyspieszone: wicher niosą-
cy karę bolesną.

25. Niszczący wszystko na rozkaz swe-
go Pana. I stało się z nimi to, że (ran-
kiem) nie było widać nic, prócz ich
domostw. W taki sposób odplącamy
ludziom występny i pograżonym w
grzechach.

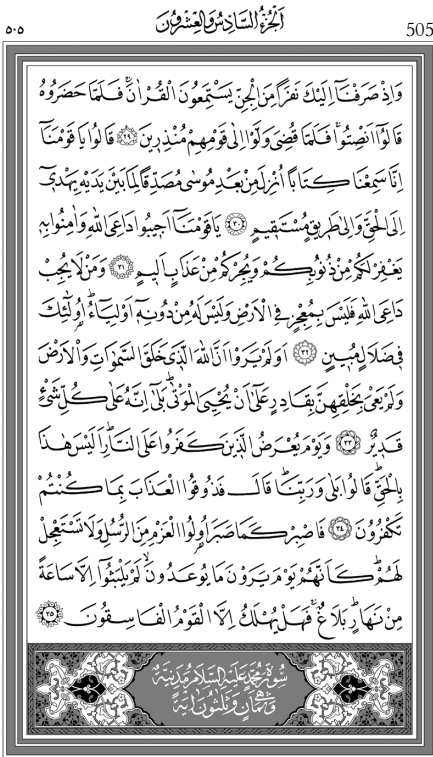
26. Zaprawdę, My daliśmy im taką moc
i pomyślność (na Ziemi), której nie dali-
śmy wam (o, Kurajczycy), i obdarzy-
liśmy ich słuchem, oczyma i sercem
(zmysłami zewnętrznymi i wewnętrznymi)

mi). Lecz przecież ani ich uszy, ani ich
oczy, ani serca w niczym im nie pomo-
gły, gdyż uparcie odrzucali Boże Znaki i
Objawienie; a to, z czego zwykli byli się
naśmiewać, ogarnęło ich.

27. Zaiste, My zniszczyliśmy dookoła
was wiele miast, lecz (przedtem) wyja-
śnialiśmy na różne sposoby Znaki i obja-
wienie, ażeby się nawrócili (ze swoich
fałszywych dróg).

28. Dlaczego zatem ci, których oni wzię-
li za bóstwa poza Bogiem, ażeby poprzez
nie zbliżyć się (do Boga), nie pomogą
im (uniknąć kary Bożej)? Nie, oni ich
zawiedli. Takie było ich kłamstwo (jego
ostateczny koniec) i wszystko to, co oni
zwykli byli wymyślać (przeciwko Bogu).

29. My skierowaliśmy ku tobie grupę dzinów, by przysłuchiwali się Koranowi (w czasie gdy ty go recytowałeś). I kiedy oni byli obecni, mówili (do siebie): „Zachowajcie milczenie i słuchajcie!” A kiedy recytacja została zakończona, powrócili do swojej społeczności, jako ostrzegający⁸.

30. Mówili: „O, ludu nasz! Przysłuchiwaaliśmy się Księdze, która została zesłana po Mojżeszu i potwierdza (Boskie pochodzenie i prawdy, które wciąż zawierają) wcześniejsze Objawienia⁹: ona prowadzi do Prawdy i do Drogi Prostej (we wszystkich sprawach).

31. O, ludu nasz! Odpowiedzcie (twierdząco) temu, który wzywa do Boga, i uwierzcie jemu. Bóg wybaczy wam

wasze grzechy (które do tej pory popełniliście) i ocali was od kary bolesnej.

32. Ktokolwiek nie odpowie (twierdząco) temu, który wzywa do Boga, nie zdoła udaremnić (spełnienia się Woli Bożej) na ziemi i nie będzie miał żadnego strażnika i opiekuna poza Bogiem (skoro Bóg się go wyparł)¹⁰: ci (którzy usiłują tak czynić) są w błędzie oczywistym”.

33. Czyż oni (niewierzący) nie rozważali tego, że z pewnością Bóg, który stworzył Niebiosa i Ziemię, i nigdy nie znużył się ich stwarzaniem, potrafi przywrócić zmarłego do życia? Zaiste, On istnieje; On ma pełną władzę nad wszystkimi rzeczami.

34. Owego Dnia, kiedy ci, którzy nie wierzą, zostaną sprowadzeni do Ognia (zostaną zapytani): „Czy to nie jest prawda?” Odpowiedzą: „Tak, z największą pewnością – na naszego Pana!” On (Bóg) powie: „Skosztujcie kary, w którą nie wierzyliście!”

35. Bądź zatem cierpliwy (o, Wysłanniku, nawet jeśli oni odrzucają wiarę i czynią cokolwiek innego), tak jak byli cierpliwi ci najbardziej wytrwali i najbardziej zdecydowani spośród Wysłanników¹¹, i nie staraj się przyspieszyć ich (osądu). Tego Dnia, gdy zobaczą to, co im obiecywano (będą się czuć), jak gdyby przebywali (na świecie) jedynie krótką chwilę. Przesłanie zostało przekazane. Czyż zatem zostanie unicestwiony ktokolwiek za wyjątkiem ludzi, którzy przekraczają granice (w wierze i postępowaniu)?

8. To zdarzyło się w Batn an-Nachla poza Mekką, w czasie gdy Wysłannik Boży wykonywał modlitwę w drodze powrotnej z Ta'if do Mekki.

9. Z odniesienia do dżinów i tego, co mówiły między sobą, że mianowicie Koran został objawiony po Mojżeszu, bez wzmianki o Jezusie i Ewangelii, wynika, iż dżiny były pośród zwolenników wiary Mojżesza i Tory.

10. Po tym wydarzeniu dżiny przybywały do Wysłannika grupami, jedna po drugiej.

Słowo *dżin* (*dżinn*) oznacza dosłownie coś ukrytego albo zasłoniętego przed wzrokiem, spojrzaniem. Dżiny są rodzajem istot niewidzialnych. Krótki rozdział Koranu (72) zyskał swój tytuł od ich nazwy. Prorok Muhammad (niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo) został posłany również do nich i wiele dżinów w niego uwierzyło.

Dżiny są istotami świadomymi, którym Bóg powierzył pewne powinności. Ostatnie odkrycia w dziedzinie biologii dowodzą tego, że Bóg stworzył istoty właściwe do każdego wymiaru wszechświata (zob. 2:30, przyp. 30).

Dżiny zostały stworzone jeszcze przed Adamem i Ewą i były odpowiedzialne za osławianie i ulepszanie świata. Choć Bóg potem zastąpił ich nami, to jednak nie zostały one zwolnione z powinności religijnych.

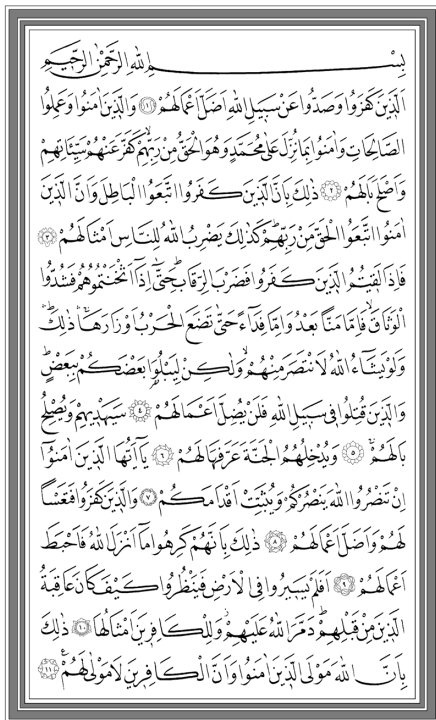
Podobnie jak aniołowie, dżiny poruszają się niezwykle szybko i nie podlegają ograniczeniom czasu i przestrzeni, w obrębie których normalnie się poruszamy. Skoro jednak duch jest bardziej aktywny niż dżin, to osoba, która żyje na poziomie życia duchowego i która potrafi przekraczać to, co znamy jako granice materialne i ograniczenia czasu i przestrzeni, może być szybsza i bardziej aktywna, aniżeli dżiny (zob. 27: 38-40). (Szczegółowe informacje o dżinach i ich relacjach z ludźmi, zob. *Essentials of the Islamic Faith*, s. 69-73)

11. Wielu uczonych, opierając się na swoich wnioskach z wersetu 42:13, twierdzi, że tymi wysłannikami są Noe, Abraham, Mojżesz, Jezus, a wreszcie Prorok Muhammad (niech będą z nimi wszystkimi pokój i błogosławieństwo).

506

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

٥٠٦

SURA 47

MUHAMMAD

Okres medyński

Sura niniejsza, będąca jednym z najwcześniejszych Objawień, jakie miały miejsce w Medynie, składa się z 38 wersetów i została nazwana od imienia Proroka Muhammada w wersecie drugim. Zajmuje się takimi sprawami, jak walka, traktowanie jeńców wojennych, podział łupów i tym, co w czasach ostatecznych czeka wiernych i niewierzących.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Czyny tych, którzy nie wierzą i odpychają (ludzi) z drogi Boga – Bóg obróci wniwecz¹.

2. Tymczasem złe czyny tych, którzy wierzą i czynią dobre uczynki; którzy wierzą w to, co zostało zesłane Muhammadowi – a to jest prawda od ich Pana – On z nich zmaże (w przeciwnym razie nie pozwoliłyby one im osiągnąć celów w obu światach), w pełni uspokoi ich serca i poprawi ich stan (w tym i w przyszłym świecie)².

3. Tak jest dlatego, że ci, którzy nie wierzą, idą za kłamstwem (w swoich wierzeniach, myślach i działaniach), gdy tymczasem ci, którzy wierzą, postępują za prawdą od swego Pana³. W ten sposób Bóg objaśnia ludziom, do czego są podobni.

4. Kiedy zatem na wojnie spotykacie tych, którzy nie wierzą, uderzajcie ich po karkach (nie dając im okazji do pokonania was). Dokładnie: kiedy im już zadacie wystarczające straty (nie kontynuujcie walki, lecz) zwiążcie ich mocnym węzłem jako jeńców. Potem uwolnijcie ich w akcie łaski, nie żądając nic w zamian albo za okupem (który może stanowić wzajemna wymiana jeńców wojennych), ażeby dzięki temu ustały działania wojenne z użyciem broni i wojna znalazła swój koniec. Tak (nakazuje Bóg)! Gdyby Bóg chciał, to na pewno (Sam) dokonałby na nich odpłaty, lecz (On nakazuje wam walczyć) ażeby was wypróbować jedni poprzez drugich. Co do tych, którzy są zabijani dla Sprawy Boga – On nigdy nie dopuści do tego, by ich czyny poszły na marne.

5. On (przecież) poprowadzi ich (ku urzeczywistnieniu ich celów w obydwu światach) i poprawi ich sytuację⁴;

6. On dopuści ich także do Raju, który im dał poznać.

7. O, wy, którzy wierzycie! Jeśli wspomócie Boga (zmagając się dla Jego sprawy), On wspomże was i wzmocni wasze stopy (byście się nie zachwiali na Jego drodze, a ostatecznie – zwyciężyli).

8. Tych jednak, którzy nie wierzą, czeka upadek i zatracenie, a On obróci wszystkie ich czyny wniwecz.

9. Tak się stanie, gdyż są przeciwni temu, co zesłał Bóg. A zatem Bóg sprawi, że ich czyny idą na marne.

10. Czyż nie wędrowali przez ziemię i nie widzieli, jaki był ostateczny koniec tych, którzy byli przed nimi (uparcie przypisywali Bogu współtowarzyszy i łamali wszelkie przykazania)? Bóg całkowicie ich unicestwił, a niewierzących czeka (teraz) podobny los.

11. Tak dzieje się dlatego, że Bóg jest z pewnością Strażnikiem i Obrońcą tych, którzy wierzą; ci jednak, którzy nie wierzą, nie mają żadnego strażnika ani obrońcy (którego by Bóg zaakceptował i który by zdołał ich wspomóc przed Bogiem).

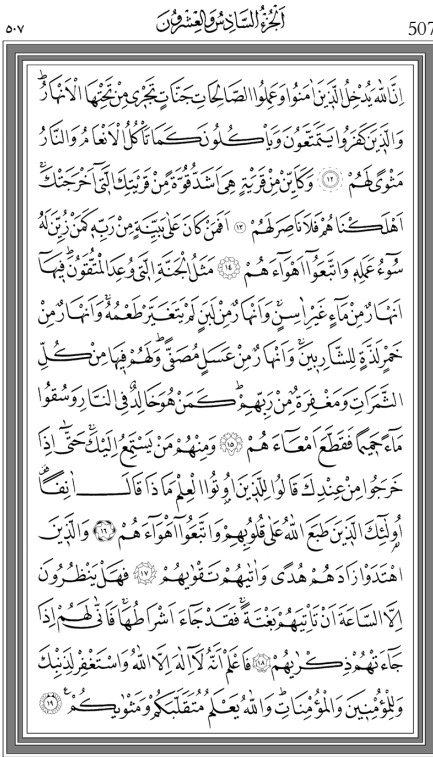
1. To znaczy: wszystkie ich wysiłki mające na celu zapobieżenie temu, by rozszerzał się islam, zostaną zniweczone. Chociaż ich dobre uczynki mogą przynieść im korzyść na tym świecie, to jednak w życiu ostatecznym nic nie będą znaczyć. Nie dążyli przecież do życia wiecznego i szli jedynie za dobrami świata doczesnego.

2. Szczera wiara i postępowanie w sposób prawy i dobry, tak jak tego wymaga religia, sprawiają, że człowiek wierzący ma zdrowe, spokojne i zadowolone serce. Bóg prowadzi taką osobę ku dobrym decyzjom, właściwym myślom i dobrym działaniom, które z kolei powodują, że dana osoba pogłębia swą wiarę i szczerłość. Taka kolej rzeczy poprowadzi ludzi ku osiągnięciu ich celów (związanych z islamem) na tym świecie i wiecznej szczęśliwości w świecie przyszłym.

3. Wspomniane tutaj Kłamstwo oznacza każdy system wiary, myśli lub działania, który nie jest oparty na Objawieniu, lecz na ludzkich namiętnościach i fantazjach – te nie są ze sobą zgodne bądź też sprzeciwiają się Boskim sposobom działania we wszechświecie, które niewłaściwie nazywamy „prawami natury”, oraz prawom moralnym, które On ustanowił dla życia na świecie. Tymczasem prawda stanowi system wiary, myśli i działania, który jest oparty na Objawieniu

Bożym, a zatem pozostaje w zgodności z prawami, jakie Bóg ustanowił dla funkcjonowania wszechświata i życia ludzkiego na Ziemi. Jak zatem wspominaliśmy, Bóg ma dwa zbiory praw: jeden dla rządzenia życiem ludzkim i wszechświatem, a drugi – dla życia religijnego. Obydwa zbiory implikują posłuszeństwo ludzkie dla ich reguł. Posłuszeństwo i nieposłuszeństwo względem pierwszego z nich przynosi rezultaty głównie na tym świecie, podczas gdy posłuszeństwo lub nieposłuszeństwo wobec tego drugiego daje owoce zarówno w tym, jak i w przyszłym życiu – ale bardziej w życiu wiecznym. Wierni muszą być posłuszni obydwu.

4. Niniejszy werset odnosi się przede wszystkim do tych, którzy zostali zabici dla Sprawy Boga, choć ma też pewne odniesienia do świata jako takiego. Bóg nigdy nie pozwala na to, by ofiary uczynione dla Jego Sprawy poszły na marne. Takie działania przyczyniają się do urzeczywistnienia celu tych, którzy je podejmują na tym świecie. Do największych ofiar, uczynionych dla Sprawy Boga, należy męczeństwo. Celem męczenników jest uwznioślenie Bożego Słowa oraz zyskanie aprobaty i zadowolenia Boga. To Bóg umożliwia uwznioślenie Swego Słowa, jest zadowolony z męczenników, ocala ich od cierpień na Wieczności i wybacza ich grzechy.

12. Bóg dopuści tych, którzy wierzą i dokonują dobrych, prawych czynów, do Ogrodów, przez które przepływają rzeki. Co zaś dotyczy tych, którzy nie wierzą, oni czerpią przyjemności i spożywają (dobrodziejstwa Boże) tak, jak spożywa bydło (nie zastanawiając się nad tym, kto ich nimi obdarował i co mają czynić w zamian, i bez żadnego pojęcia o życiu, które nadejdzie); ich mieszkaniem będzie Ogień (piekielny, odpowiedni dla nich).

13. Jakże wiele było miejscowości potężniejszych (i bogatszych) od twojej miejscowości, która cię wypędziła (o, Wysłaniku). My je zniszczyliśmy, oni zaś nie mieli (wobec Nas) żadnego pomocnika.

14. Czyż więc ten, który stoi (mocno) na jasnym dowodzie od swego Pana, podob-

ny jest do tego, którego zle czyny upiękuszono tak, by znalazł w nich upodobanie, i (który) idzie za swymi namiętnościami i fantazjami?

15. Obraz Raju, przyobiecane bogobojnym i pobożnym, jest następujący: są w nim rzeki (pełne) wody, która nie zostanie nigdy zanieczyszczona (pod względem smaku, zapachu i barwy), rzeki (pełne) mleka, którego smak nigdy się nie zmieni, rzeki (pełne) wina⁵ – smakowitego dla pijących, a także rzeki (pełne) miodu – czystego i jasnego. Są w nim również dla nich owoce wszelkiego rodzaju i gatunku, a także – przebaczenie pochodzące od ich Pana (przynoszące niespodziewane błogosławieństwa)⁶. (Czyż ci, którzy będą się tym wszystkim radować), podobni są do tych, którzy zamieszkają w Ogniu (piekielnym) a ich napojem będzie wrząca woda, rozdzierająca ich wnętrzności?

16. Pośród nich (ludzi zamieszkujących Medynę) niektórzy się tobie przysłuchują, ale skoro tylko odejdą od ciebie, pytają (drwiąc – pełni pychy) tych, którzy otrzymali (nieco) wiedzy (o prawdach Religii): „Co znowu teraz powiedział?” To są ci, których serca zapieczętował Bóg i którzy idą za swoimi namiętnościami i fantazjami.

17. Co do tych zaś, którzy przyjęli przewodnictwo Boga, Bóg wzmocni ich na drodze prostej (poprzez głębszą wiedzę i poddanie się Jego woli), a także obdarzy ich pobożnością i ochroną przed grzechami.

18. Czy ci (którzy trwają w niewierze i czynią zło) oczekują czegoś innego, aniżeli Godziny Ostatniej – że spadnie na

nich nagle? Zaiste, już nadeszły jej zwiastuny⁷. Lecz jakąż korzyść uzyskają z napomnienia, jeśli (już) przysła do nich Godzina Ostatnia?

19. Wiedz zatem (i pamiętaj o tym), że nie ma boga poza Bogiem (Jedynym), i

proś o przebaczenie za swoje omyłki⁸ i za wierzących mężczyzn i wierzące kobiety. Bóg wie z jakiego stanu (wewnętrznego) i warunków (społecznych) przechodzicie do innego stanu i warunków, a także w jakim stanie i warunkach spoczniecie.

5. Wino jako jedno z błogosławieństw Raju użyte jest metaforycznie, ażeby wskazać na doskonałość przyjemności, jakich dostarczą rajskie napoje.

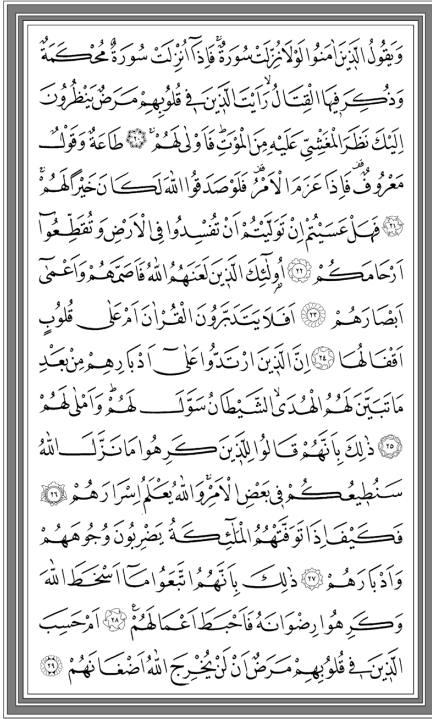
6. Wszystko na Tamtym Świecie będzie swoje dla warunków owego świata. Lecz – jak stwierdza to werseł 2:25 – wszystko będzie przypominać pod względem nazwy, kształtu i barwy swoje odpowiedniki z tego świata – ale tylko w takim stopniu, ażeby mieszkańcy Raju nie tracili apetytu z powodu zetknięcia się z nieznanym pożywieniem. Ich smak i zapach oraz przyjemność, jaką będą dawać, okażą się specyficzne dla tamtego świata, a za

każdym razem, kiedy te dobrodziejstwa będą dawane ludziom Raju – zostaną odnowione.

7. Jedynie Bóg zna dokładny czas nadejścia Ostatniej Godziny, lecz ma ona wiele zwiastunów, które wskazują na to, że jej nadejście jest pewne i bliskie. Nadejście Wysłannika Bożego (niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo) jako Wysłannika Ostatniego i Powszechnego oraz jako Pieczęci Proroków było pierwszym i największym zwiastunem jej nadejścia.

8. Na temat bezgrzeszności proroków i wysłanników, którzy prosili o wybaczenie swych „błędów”, zob. 48:2 i przypis 2.

20. Ci, którzy wierzą (wyczekują nowej sury przekazującej wiedzę o Boskich prawdach oraz zesłania nowych przykazań Boga, i) mówią: „Gdybyż tylko została zesłana nowa sura!” Lecz gdy została zesłana decydująca (objaśniająca i zawierająca nakaz*) sura, w której wspomniana jest (w sposób jasny i jako nakazana powinność) walka, widzisz, jak ci, w których sercach jest choroba, spoglądają na ciebie wzrokiem omdlewającym z lęku przed śmiercią. Zaprawdę, to jest to, czego się od nich oczekuje!

21. (Tym zaś, czego się oczekuje od prawdziwie wierzących w odpowiedzi na każdy Boży rozkaz, jest) posłuszeństwo i właściwe słowo. Gdyby więc zaufali Bogu, kiedy został postanowiony nakaz

(który wzywa ich do wywiązania się z zobowiązań wobec Boga), z pewnością byłoby to dla nich lepsze.

22. Czyż jednak trzeba spodziewać się po was (o, obłudnicy), że złamiecie waszą obietnicę i odwróciecie się (od Bożych przykazań), będziecie powodować chaos i zepsucie na ziemi i rozzerwiecie więzy pokrewieństwa?

23. Tacy są ci, których Bóg przeklął (wyłączył ze Swego Miłosierdzia), zabrał im słuch i oślepił ich oczy (tak, że nie mogą dostrzec prawdy).

24. Czyż nie zastanawiają się gorliwie nad Koranem lub też może (ich) serca są zamknięte (i są jak gdyby głusi, ślepi i niezdolni do zrozumienia prawdy)?⁹

25. Zaiste, tych, którzy odwrócili się jako odstępcy, po tym jak (Boże) przewodnictwo stało się dla nich jasne, zwiódł Szatan; on wszczepił w nich na długi czas ambicje tego świata.

26. Tak stało się dlatego, że powiedzieli do sprzeciwiających się temu, co zesłał Bóg: „My będziemy wam posłuszni w pewnych sprawach”. Bóg zna ich tajemnice¹⁰.

27. Cóż więc (będzie), gdy aniołowie wezmą ich dusze w chwili śmierci, uderzając ich w twarz i plecy?

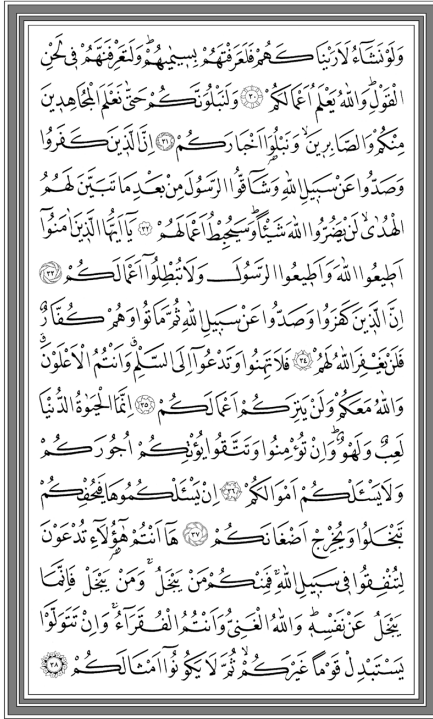
28. Tak się stanie, gdyż poszli za tym, co wzbudza (potępienie i) gniew Boga, a przeciwni są temu, co podoba się Bogu. Dlatego to On sprawił, że wszystkie ich (wcześniejsze dobre) uczynki pójdą na marne.

29. Czy też może ci, w których sercach jest choroba, sądzą, że Bóg nie wyjawia ich złośliwości (wobec Religii Boga i jej zwolenników)?

* Uwaga tłum. pol.

9. Wspomniane osoby to hipokryci spośród wiernych. Hipokryzja rodzi się z choroby we wnętrzu serca, która wysusza źródło życia duchowego, gasząc władzę rozumienia i psując charakter (zob. 2:10). Główną przyczyną, dla której „duchowy” zmysł słuchu gaśnie w głuchocie, a „duchowy” zmysł wzroku zatracca się w ślepotcie, jest choroba serca. „O, zaiste, to nie oczy, które ślepną, lecz serca w piersiach, które stają się ociemniałe” (22:46). Werset 24 tej sury interpretuje zatem także werset wcześniejszy, wyjaśniając dlaczego Bóg czyni uszy głuchymi, a oczy ociemniałymi. „Zamkami” na sercu muszą być te, które są umieszczane na zmysłach serca, takich jak słuch, wzrok, myślenie i rozumienie (zob. również werset 26 i przyp. 10 poniżej).

10. Posłuszeństwo wobec zmysłowego *Ja* w jego namiętnościach i pielęgnowanie dalekosiężnych ambicji związanych z życiem doczesnym sprawiają, że człowiek odczuwa lęk przed śmiercią i słabnie w wykonywaniu Boskich przykazań, szczególnie tych związanych z walką. A to przyczynia się do śmierci duszy (intelektu duchowego), ślepoty oczu serca i głuchoty uszu serca. Werset niniejszy wyjaśnia prawdziwą przyczynę śmierci duchowej, wspomnianej w wersetach poprzednich. Informuje również o tajemnych porozumieniach przeciwko wiernym, które zostały zawarte pomiędzy hipokrytami medyińskimi i niewiernymi (z Mekki); ich to opisuje się także w wersecie 9 powyżej, jako przeciwnych temu, co zsyła Bóg.

30. Gdybyśmy tylko chcieli, to wskazałibyśmy ci ich i rozpoznałbyś ich po znamionach (jakie mają na swoich obliczach). Lecz ty i tak z pewnością ich rozpoznajesz po kłamliwym tonie i rytmie ich mowy. (O, ludzie!) Bóg zna wasze czyny (a także to, dlaczego i jak się ich dopuszczacie).

31. I My poddamy was z całą pewnością próbie, ażeby wyróżnić tych spośród was, którzy zmagają się mocno (dla Sprawy Boga swoimi osobami i majątkami) oraz tych, którzy trwają (na Drodze Boga i cierpliwie znoszą przeciwności), i My sprawdzimy wasz bilans (uczynków)¹¹.

32. Ci, którzy nie wierzą i odpychają (ludzi) od Drogi Boga, i przeciwsta-

wiają się Wysłannikowi po tym, jak stało się dla nich jasne Przewodnictwo (od Boga), nigdy nie zdołają uczynić szkody Bogu (i Jego Sprawie), a On sprawi, że ich uczynki zostaną obrócone wniwecz.

33. O, wy, którzy wierzycie! Bądźcie posłuszni Bogu (we wszystkim, co wam nakazuje) i bądźcie posłuszni Wysłannikowi (pod względem wykonywania przez niego Bożych przykazań i jego własnych nakazów), i nie pozwólcie, by wasze uczynki poszły na marne¹².

34. Bóg nigdy nie wybaczy tym, którzy nie wierzą i odpychają (ludzi) od Drogi Boga, a potem umierają jako niewierzący.

35. Jeśli zatem (jesteście w stanie wojny z nieprzyjaciółmi i) przewaga jest po waszej stronie, to nie bądźcie słabego serca i nie błagajcie o pokój (który by przyniósł wam upokorzenie). (Zawsze miejcie w pamięci to, że) Bóg jest z wami i On nigdy nie pomniejszy nagrody za dobre uczynki.

36. Życie na tym świecie jest jedynie grą i zabawą. Jeśli rzeczywiście wierzycie i trzymacie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego, pełni bogobojności i pobożności, On da wam zapłatę i nie będzie żądał od was majątku.

37. Jeśliby On go od was zażądał i jeśliby was naciskał (by go oddać), wy byście się w swej chciwości wzdragali, a On ujawniłby waszą (skrywaną) złą wolę¹³.

38. Zaprawdę, wy jesteście tymi, których się wzywa do wydawania (nieco z waszych dóbr) dla Sprawy Boga; a jednak pośród was są skąpcy. Kto jednak

jest skąpcem, to skąpi jedynie kosztem siebie samego. Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (całkowicie wolny od wszelkich potrzeb), a wy jesteście biedni (i Go potrzebujecie). Jeśli się odwrócicie (od prawdziwej wiary i pobożności), On zastąpi was innym ludem; a ten nie będzie do was podobny.

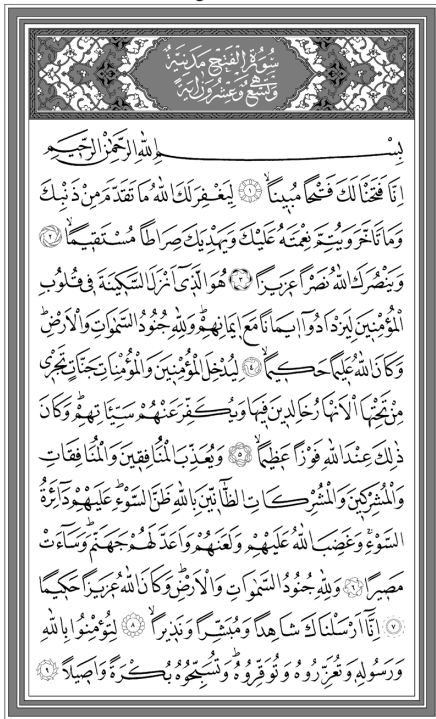
---

11. Bóg dokona rozróżnienia pomiędzy Swoimi sługami i osądzi ich czyny, właściwe i niewłaściwe, po czym zapłaci za każdy z nich.

12. Zmarnowanie dobrych uczynków następuje poprzez ostentację, hipokryzję, apostazję, sprzeciwianie się Bogu i Jego Wysłannikowi, ale również ze względu na postęпки tego typu, co rozmowa w czasie modlitwy.

13. Bóg wszczepił w człowieka liczne popędy, spośród których część jest ewidentnie

zła. Właściwa edukacja sprawia jednak, że mogą zostać skanalizowane i przekształcone w dobre. I tak, wrogość może zostać przekształcona we wrogość wobec swego zmysłowego *Ja* i w ten sposób poddana szkoleniu. Zazdrość można wykorzystać do naśladowania innych pod względem ich cnót. W istocie, te popędy zostały dane ludzkości w tym właśnie celu, to jest – ażeby je przekształcić w cnoty, które spowodują, że dana osoba będzie wzrastać duchowo i moralnie.

SURA 48

AL-FATH (ZWYCIĘSTWO)

Okres medyński

Niniejsza sura została objawiona w Medynie, w szóstym roku po Emigracji (*Hidżra*) w związku z Traktatem zawartym w Hudajbija pomiędzy muzułmańskim miastem-państwem Medyna a mekkańskimi politeistami. Składa się z 29 wersetów, a jej nazwa pochodzi od słowa *al-fath* (zwycięstwo) w pierwszym wersecie. Wspomina to zwycięstwo, po czym poddaje krytyce nastawienie hipokrytów, a następnie daje dalsze obietnice muzułmanom. Sura kończy się wymienieniem niektórych ważnych cnót Wspólnoty Muzułmańskiej.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Zaiste, My daliśmy ci zwycięstwo oczywiste (stanowiące klucz do dalszych zwycięstw)¹,

2. Ażeby Bóg wybaczył ci (o, Wysłanniku) twoje błędy z przeszłości oraz te, które jeszcze popełnisz² i by wypełnił Swoją Łaskę wobec ciebie³ i poprowadził cię (ku stałości) drogą prostą (do tego, by Bóg był z ciebie zadowolony, i do wiecznej szczęśliwości)⁴;

3. I ażeby Bóg dopomógł ci w chwalebny, potężnym osiągnięciu –

4. On jest tym, który zesłał Swój wewnętrzny spokój (jako dar) do serc wiernych, by mogli wiarą pomnożyć własną wiarę. Do Boga należą zastępy Niebios i Ziemi⁵; i Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry –

5. I żeby dopuścił wierzących mężczyzn i wierzące kobiety do Ogrodów, przez które przepływają rzeki – by tam zamieszkałi i by zmazał ich złe uczynki. Oto jest u Boga tryumf najwspanialszy!

6. Ażeby też ukarał obłudników – mężczyzn i obłudne niewiasty, a także mężczyzn i kobiety – którzy przypisują Bogu współtowarzyszy i którzy stale żywią złe myśli o Bogu⁶. Zły będzie obrót ich losu! Bóg przeznaczył dla nich karę bolesną, na wieki wyłączył ich ze Swego Miłosierdzia i przygotował dla nich Piekło. Jakże zły jest to cel wędrowki!

7. Do Boga należą zastępy Niebios i Ziemi. Bóg jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Mądry.

8. Zaprawdę, My posłaliśmy cię (o, Wysłanniku) jako świadka (prawdy islamu i fałszu innych dróg, i jako świadka ludzkich czynów w obu światach) i jako zwiastuna radosnych wieści (pomyślności w zamian za wiarę i prawość) i jako ostrzegającego (przed konsekwencjami zbłądzenia);

9. I po to, byście (o ludzie i dżiny) uwierzyli w Boga i Jego Wysłannika (i wspie-

rali Jego Sprawę) i obdarzali Boga najwyższym szacunkiem i wychwalali Go

wczesnym rankiem i wieczorem (dzień i noc).

1. Ten werset dotyczy Traktatu z Hudajbija. Po bitwie Rowu (33:9-25; przypisy 7-12) Wysłannik oświadczył swoim Towarzyszom, że miał wizję (sen), iż wkrótce bezpiecznie wejdą do Świętego Meczetu w Mekce. Jego Towarzysze, w szczególności Emigranci, byli zachwyceni. Tego roku Prorok wysłał do Mekki 1400-1500 ludzi w strojach pielgrzymich. Poinformowani o tym fakcie Kurajczycy uzbroili siebie i sąsiednie plemiona, ażeby zatrzymać muzułmanów z dala od Mekki. Muzułmanie zatrzymali się w Hudajbija, 12 mil od Mekki. Nastąpiła wymiana emisariuszy. Wreszcie Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wysłał do Kurajczytów Utmana ibn al-Affan, człowieka, który miał wśród nich potężnych krewnych. Chociaż Utman przybył jako poseł, ażeby prowadzić negocjacje, to Mekkańczycy go uwięzili. Kiedy nie wrócił w spodziewanym czasie, zaczęły krążyć pogłoski, że został zabity. Wtedy to Wysłannik, siedząc pod drzewem, przyjął od swoich Towarzyszy przysięgę, że będą trzymać się razem, a w razie potrzeby walczyć na śmierć i życie. W tej trudnej chwili pojawiła się w oddali chmura pyłu. Okazało się, że była to delegacja mekkańska, kierowana przez Suhajla ibn Amra. Po zakończeniu negocjacji został zawarty traktat. Zgodnie z nim Wysłannik i jego zwolennicy nie mogli tego roku odbyć pielgrzymki, ale wolno im było to uczynić w roku następnym. W tym czasie Mekkańczycy mieli opuścić miasto na trzy dni. Traktat przewidywał także 10-letni rozejm, w czasie którego ludzie, a także całe plemiona mogły przyłączyć się albo sprzymierzać z dowolną stroną, a poddani Kurajczytów i ludzie od nich zależni, którzy zbiegli do Medyny, mieli być odsyłani z powrotem do Mekki. Ten ostatni warunek nie był oparty na wzajemności, a co za tym idzie, napotkał w obozie muzułmańskim oponentów. Ta klauzula nie miała w rzeczywistości większego znaczenia. Muzułmanie odsyłani do Mekki nie kwapili się z porzucaniem islamu; przeciwnie: działali tam na rzecz zmian.

W Koranie Traktat z Hudajbija został nazwany „oczywistym zwycięstwem”. Okazało się to prawdą z kilku względów:

- Podpisując traktat po latach konfliktu, Kurajczycy przyznawali, że państwo-miasto Medyna było równe Mekce. Wielu konwertytów na islam, widząc, że Mekkańczycy negocjują z Prorokiem jak z równym sobie i przywódcą państwa, spieszyło ku Medynie z całej Arabii.
- Wielu Kurajczytów skorzystało z pokoju, który nastąpił i w końcu zastanowiło się nad tym, co się właściwie dzieje. Przyjęli islam tak znamienici Kurajczycy, jak Chalid ibn Łalid, Amr ibn al-As i Utman ibn Talha – wszyscy znani ze swych zdolności militarnych i politycznych.
- Kurajczycy zwykli traktować Ka'bę jako swą wyłączną własność i żądali od odwiedzających zapłacenia trybutu. Nie poddając temu rygorowi odroczonej pielgrzymki muzułmanów, Kurajczycy nieświadomie zakończyli swój monopol. Plemiona Beduinów pojęły teraz, że Kurajczycy nie mieli prawa rościć sobie praw do wyłącznej własności tego miejsca.
- W owym czasie w Mekce mieszkali muzułmanie i muzułmanki. W Medynie jednak nie każdy ich znał. Jeśliby doszło do walki w samej Mekce, to zwycięska armia muzułmańska mogłaby nieświadomie pozbawić życia również muzułmanów. Doprowadziłoby to do wielkiej udręki oraz męczeństwa i identyfikacji tych muzułmanów, którzy swą wiarę skrywali. Traktat zapobiegł takiemu nieszczęściu.
- Prorok wykonał mniejszą pielgrzymkę w roku następnym. Oświadczenie: Nie ma boga prócz Boga (Jedynego), a Muhammad jest Wysłannikiem Bożym, zabrzmiało w całej Mekce. Kurajczycy, rozłożeni obozem na wzgórzu Abu Kubajs, słyszeli ów zwiaśtun nadchodzącego zwycięstwa islamu. W istocie było to wypełnienie widzenia, które Bóg dał swemu Wysłannikowi.
- Traktat zezwalał Wysłannikowi, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, na wejście w stosunki dyplomatyczne z innymi organizmami państwowymi. Sąsiedzi, a także plemiona arabskie, byli pod wrażeniem rosnącej mocy państwa islamskiego. Wysłannik posłał listy

również do sąsiednich władców, wzywając ich do przyjęcia islamu.

- Muzułmanie rozprzestrzenili się po całej Arabii i ogłosili Przesłanie islamu. Gdy w ciągu 19 lat od rozpoczęcia misji Muhammada do Traktatu w Hudajbija przyjęło islam jedynie kilka tysięcy ludzi, to przez dwa lata po tym traktacie dokonało konwersji ponad 5 tysięcy osób.
- W czasie zawieszenia broni z Mekkańczykami muzułmanie odnieśli nowe zwycięstwa, np. zdobyli Chajbar.
- Chociaż muzułmanie uczciwie dotrzymywali warunków traktatu, to jedno z plemion sprzymierzonych z Mekkańczykami go złamało. Banu Bakr zaatakowali Banu Chuda'a, którzy byli sprzymierzeni z Prorokiem. Tak więc w grudniu 629 r. Wysłannik wyruszył wraz z dziesięcioletnią armią na Mekkę i 1 stycznia 630 r. zdobył ją niemal bez oporu. Ka'ba została oczyszczona z posągów i w ciągu następnego kilku dni Mekkańczycy przyjęli islam.

Dlatego powyższy werseł okazał się następnym, oczywistym cudem Koranu.

2. Zanim przystąpimy do wyjaśniania bezgrzeszności proroków, musimy wskazać na to, że – jak to zostanie stwierdzone w ostatnim wersecie – wspomniane tutaj grzechy są grzechami popełnionymi przez wiernych, a nie samego Wysłannika. Podobnie jak w wielu innych wersecach, Bóg zwraca się do wiernych poprzez osobę Wysłannika, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. Należy to rozumieć w świetle następującego wyjaśnienia:

Nieomyślność w znaczeniu bezgrzeszności stanowi niezbędny atrybut proroków. W tym właśnie świetle należy rozumieć te wersety koraniczne, które są czasem rozumiane (błędnie) w taki sposób, jakoby ganiły niektórych proroków za pewne błędy albo też wskazywały na to, że prorocy szukali Bożego przebaczenia za jakiś grzech. Poza tym Boże przebaczenie nie zawsze oznacza, że popełniony został grzech. Koraniczne słowa *afl* (wybaczenie) i *maghfira* (przebaczenie) oznaczają również szczególną łaskę i uprzejmość, a także boskie odpuszczenie przeoczenia albo powierzchownego wypełnienia obowiązku religijnego, jak w następujących wersecach:

Kto jest zatem zmuszony skrajną koniecznością (i doprowadzony do tego, co zabronione), nie skłaniając się rozmyślnie ku grzechowi – dla tego Bóg jest Przebaczący, Współczujący. (5:3),

Jeśli nie możecie znaleźć wody, to szukajcie czystej ziemi i potrzyjcie nią lekko twarz i ręce (oraz przedramiona do łokci). Zaiste, Bóg jest Tym, który odpuszcza grzechy, (jest) Przebaczący (4:43).

Różne są poza tym poziomy i rodzaje oraz typy grzechów (a w odniesieniu do proroków – omyłek) i wybaczenia: nieposłuszeństwo względem bożych przykazań i jego wybaczenie; brak posłuszeństwa Bożym prawom stworzenia i życia i jego wybaczenie. Kolejny rodzaj, który nie jest grzechem, oznacza niewykonywanie czegoś w sposób możliwie najdoskonalszy, wymagany przez miłość i bliskość Boga. Niektórzy prorocy mogli popełniać takie błędy, nie można tego jednak uważać za grzech w powszechnym rozumieniu tego terminu.

3. Zob. sura 5:3, przyp. 1.

4. Podobnie jak w przypadku zwrócenia się Boga do Proroka w pierwszej części tego wersełu, dotyczącego wybaczenia grzechów, również to zwrócenie się jest – jak zobaczymy w wersecie dwudziestym – zwróceniem się do wiernych *poprzez* osobę Wysłannika. Oczywiście także sam Prorok ma w tym udział – stosownie do swojej rangi jako Wysłannika i tego, który jest najbliższy Boga, a zatem – przy uwzględnieniu jego relacji z Bogiem.

5. Niektóre zastępy Niebios i Ziemi są aniołami; taki status mają też wszystkie prawa i siły we wszechświecie, które współczesna nauka niewłaściwie nazywa „prawami i siłami natury”.

6. Werszet niniejszy wzmiankuje hipokrytów przed politeistami. Wynika to z tego, że szkody, jakie wyrządzają muzułmanom ci pierwsi są większe od szkód wyrządzanych przez politeistów. Dlatego też znajdują się na najniższym poziomie Ognia piekielnego (4:145). Żywić złe myśli o Bogu to żywić myśli niewłaściwe na Jego temat. Tutaj oznacza to w szczególności myślenie, wedle którego Bóg nie wesprze wierzących i nie zapewni zwycięstwa islamowi, a zatem, uznanie, że wszystko to, co obiecał, jest – uchowaj Boże! – kłamstwem.

10. Zaiste, ci, którzy przysięgają wierność tobie (Wysłanniku), przysięgają wierność jedynie Bogu. Nad ich rękami jest „Ręka” Boga⁷. Przeto ktokolwiek łamie przysięgę, łamie przysięgę na swoją tylko szkodę. Kto zaś wypełnia umowę, jaką zawarł z Bogiem, tego Bóg obdarzy nagrodą ogromną.

11. Powiedzą tobie (usprawiedliwiają się) ci spośród Beduinów (mieszkańców pustyni), którzy (nie odpowiedziewali na twoje wezwanie do uczestniczenia w Kampanii Mniejszej Pielgrzymki i) pozostali z tyłu: „Powstrzymała nas nasza własność i rodziny, poproś zatem Boga o wybaczenie dla nas”. Oni mówią swoimi językami to, czego nie ma w ich sercach. Powiedz (im): „Któż może wstać się za wami u Boga, jeśli On zechce dla was szkody albo jeśli zechce dla was korzyści? (Jak byćcie się nie usprawiedliwiali, pamiętajcie, że Bóg jest całkowicie świadom wszystkiego tego, co czynicie”)⁸.

12. Oto wy sądziliście, że Wysłannik i wierni nigdy nie powrócą (z tej kampanii) do swoich rodzin i ta myśl została upiękuszona, by wasze serca znalazły w niej upodobanie, i żywiliście złą myśl (że Bóg nie wspomże wiernych i zostaną pokonani). (Myśląc tak dowiedliście, że) jesteście ludźmi bezużytecznymi i skazanymi na zatracenie.

13. Dla tych, co nie wierzą w Boga i Jego Wysłannika (i nie pokładają w nich ufności), My przygotowaliśmy Ogień Pałacy.

إِنَّا لَأَذِّنُ بِمَا يَعْزِمُونَكَ إِنَّمَا يُبَكِّعُونَكَ اللَّهُ بِمَا تَقُولُ لِيَدِيهِمْ فَمَنْ يَكْفُتْ فَمَا تَكْفُتْ بِتَكْفُتْ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٥١﴾ سَيَقْبَلُ لَكَ الْخُلُقَاءُ مِنَ الْأَعْرَابِ يَشْعَلُونَ أَمْوَالَنَا وَأَهْلَنَا فَاصْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكَ كُفْرًا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كُنَّا اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٥٢﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزِينَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٥٣﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٥٤﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا رَّحِيمًا ﴿٥٥﴾ سَيَقْبَلُ الْخُلُقَاءُ إِذَا أَظْلَقْتُمُ إِلَى الْمَنَاصِبِ لِيَأْخُذُوا هَادِرُونَ نَتَّبِعُكُمْ مَّهْرِيذُونَ أَنْ مَسَدَ لَوْ أَكَلَمَ اللَّهُ قُلُوبَنَا لَنَسْتَعِينَنَّكُمْ فَكَلِمَةَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلِ فَتَقُولُونَ بَلْ نَحْنُدُّونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٦﴾

14. Do Boga należy Władza nad Niebiosami i nad Ziemią: On wybacza, komu zechce i karze, kogo zechce. Bóg jest Przebaczący, Współczujący⁹.

15. Jeśli (o, wierni) wyruszą (na kampanię, podczas której oni sądzą, że z pewnością weźmiecie zdobycze wojenne, ci, którzy (uprzednio) pozostawali w tyle, powiedzą: „Pozwólcie nam pójść ze sobą”. Oni pragną zmienić Boży dekret. Powiedz (im): „Nie pójdziecie z nami – żadną miarą. To (postanowienie), dotyczące was, ogłosił Bóg (już) wcześniej”. Potem oni powiedzą: „Nie! Wy nam zazdrościcie”. Prawda jest zaś taka, że brak im zrozumienia – mają go tylko niewiele¹⁰.

7. To stwierdzenie ma dwa podstawowe znaczenia. W pierwszym znaczeniu: skoro posłuszeństwo wobec Wysłannika jest tym samym, co posłuszeństwo względem Boga (4:80), to jeśli on rzuca we wroga – to jest tak, jakby Bóg rzucał. Ręka Wysłannika nad ręką, którą obejmuje na znak składania przysięgi wierności, reprezentuje Rękę Boga (w odniesieniu do Boga „ręka” i każdy inny termin stanowią jedynie metafore). Drugie znaczenie jest takie, że Bóg pomaga tym, którzy składają Wysłannikowi przysięgę wierności. Tutaj zatem „ręka” oznacza „Moc”.

8. Ten i następny werset dotyczą pustynnych Arabów, którzy nie odpowiedzieli na wezwanie Wysłannika, aby uczestniczyć w Kampanii Mniejszej Pielgrzymki: *umra*. Otrzymała się ona w szóstym roku Hidżry i była spowodowana groźbą eksterminacji Muzułmanów przez Kurajczytów i brakiem możliwości powrotu do Medyny.

9. Niniejszy werset jest ważny dla zrozumienia kwestii Boskiego przebaczenia i kary. Po pierwsze, Bóg czyni cokolwiek zechce i

nie można kwestionować Jego woli i działania. Jednakże On nie czyni nigdy niczego niesprawiedliwie, wybacza wiele grzechów Swych sług, o ile tylko wierzą i nie przypisują Bogu współtowarzyszy. Obdarza ich również szczególnym współczuciem. Toteż zakończenie wersetu wspomnieniem tego, że Bóg jest Przebaczący i Współczujący (taki, który obdarza szczególnym współczuciem swoje sługi), stanowi wspaniałe pocieszenie i źródło nadziei dla sług, które drżą przed Jego Majestatem. Zostało do podkreślenia w pierwszej części wersetu.

10. Po zawarciu Traktatu z Hudajbiją muzułmanie objęli kontrolę nad kilkoma plemionami oraz zdobyli Chajbar. Kiedy będący hipokrytami Arabowie z pustyni zauważyli, że muzułmanie zwyciężają wszystkich swych wrogów, także i oni pragnęli wziąć udział w kampanii Chajbar. Liczyli na łupy wojenne. Bóg jednakże zdecydował, że mogą w niej uczestniczyć tylko ci, którzy wzięli udział w Kampanii Mniejszej Pielgrzymki. W ten sposób zostali pozbawieni możliwości zyskania zdobyczy wojennych, których tak pożąдали.

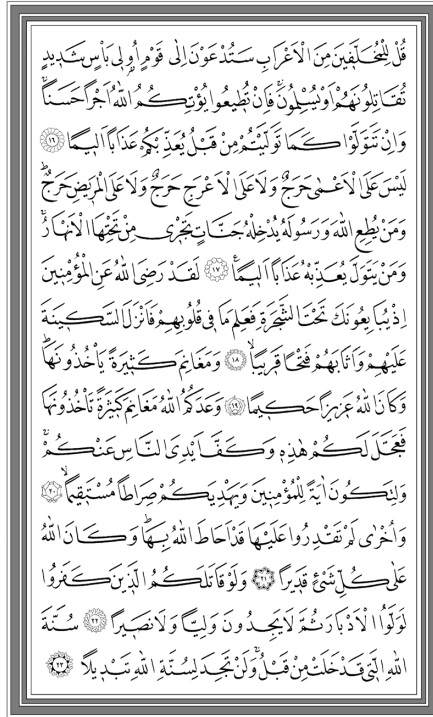
16. Powiedz tym spośród mieszkańców pustyni, którzy pozostali w tyle: „Wkrótce zostaniecie wezwani (do walki) przeciwko ludziom o wielkiej potędze i albo będziecie walczyć przeciwko nim, albo oni poddadzą się Bogu i zostaną muzułmanami. Jeśli będziecie posłuszni, Bóg da wam piękną nagrodę, lecz jeśli się odwrócicie – tak jak się odwróciliście przedtem, On was ukarze karą bolesną”¹¹.

17. Nie będzie miał żadnej winy ociemniały i nie będzie miał żadnej winy chorny, ani też nie będzie miał żadnej winy chory (jeśli nie pójdą na wojnę prowadzoną dla Sprawy Boga). Kto jest posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi (pod względem obowiązków religijnych, które zostały nań nałożone i które jest w stanie wypełnić), tego Bóg dopuści do Ogrodów, poprzez które płyną rzeki. Kto jednak się odwróci, tego On ukarze karą bolesną.

18. Zaprawdę, Bóg był zadowolony z wierzących, kiedy zaprzysięgli ci pod drzewem wierność. On wiedział, co kryły ich serca (czystą intencję i lojalność dla sprawy Boga) i dlatego zesłał dla nich (jako dar) wewnętrzny spokój i pewność, i nagroził ich bliskim zwycięstwem

19. I mnóstwem zdobyczy wojennych, które wezmą¹². A Bóg jest Potężny i Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

20. Bóg obiecał wam obfite zdobycze wojenne, które weźmiecie później¹³, i zapewnił je wam jako nagrodę doczesną (za wasze posłuszeństwo i czystość intencji)¹⁴. I On powstrzymał ręce (innych, wrogich) ludzi od was, aby to był znak dla wiernych (poświadczający prawdę

Drogi, którą idą, i Boskich obietnic) i by was poprowadził ku Prostej Ścieżce (i wytrwałości w podążaniu nią).

21. I są jeszcze inne (zyski), których nie zdołaliście osiągnąć, lecz Bóg (je) objął (Swoją Wiedzą i Władzą i wam je przekazuje). Zaiste, Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą.

22. Jesliby niewierni (Mekkańczycy) walczyli przeciwko tobie (zamiast zawierać z tobą w Hudajbija traktat), to z pewnością odwróciliby się w ucieczce plecami. Nie zaleźliby jednak żadnego obrońcy ani pomocnika (który by ich ocalił).

23. Taka jest od dawna Droga Boga¹⁵, nie znajdziecie nigdy żadnej zmiany w Drodze Boga.

11. W niniejszej surze znajduje się wiele przepowiedni:

- Bóg wspomże wiernych i obdarzy ich wspaniałymi zwycięstwami.
- Ci, którzy pozostali w tyle i nie wzięli udziału w Kampanii Mniejszej Pielgrzymki, będą usiłowały się usprawiedliwiać za pomocą fałszywych argumentów.
- Będą pragnęli wziąć udział w wyprawie przeciwko Chajbarowi, która miała miejsce po zawarciu Traktatu w Hudajbija. Ich celem były jednak łupy wojenne.
- Muzułmanie mieli w przyszłości zmagać się z potężnymi plemionami i państwami.
- Muzułmanie mieli w czasie przyszłych bitew zdobyć obfite łupy wojenne.
- Wysłannik i jego Towarzysze mieli bezpiecznie odwiedzić Ka'bę i dopełnić rytów mniejszej pielgrzymki w rok po tym, jak zamierzali to uczynić.
- Bóg miał wypełnić Swoją łaskę wobec Wysłannika.
- Islam miał tak szybko i niebywale rozkwitnąć, że zdumiałoby to zarówno samych mużulmanów, jak i innych ludzi.

Wszystkie te przepowiednie spełniły się w ciągu niezwykle krótkiego czasu.

Lud wspomniany w niniejszym wersecie był najpewniej jednym z politeistycznych plemion Hidżazu albo sąsiadujących regionów. Niektóre z tych plemion wspomniane są w surze *at-Tauba* (Skrucha). Muzułmanie musieli zaproponować im alternatywę: albo mają zrezygnować z walki, albo przyjąć islam. Najprawdopodobniej dotyczy to plemion *Sakif* i *Hałazin*, przeciwko którym

musieli walczyć. Celem było powstrzymanie ich od ataków.

12. Werset ten wspomina przysięgę wierności, jaką złożyło Wysłannikowi po Traktacie w Hudajbija około 1400-1500 wiernych. Kiedy pojawiły się pogłoski o tym, jakoby zabity został Utman ibn Affan, który został posłany do Mekki na negocjacje w sprawie mniejszej pielgrzymki, Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wezwał wiernych do zaprzysiężenia mu wierności. Mieli bronić się nawet za cenę życia. Przybyli w to miejsce z intencją odwiedzin Ka'by i odbycia mniejszej pielgrzymki (*umra*). Kiedy jednak spotkali się z niespodziewaną reakcją i poczuli, że są mocno zagrożeni, zjednoczyli się wokół Wysłannika niczym jedno ciało. Nie kierowała nimi inna intencja, jak tylko pragnienie służenia Bogu. W ten sposób chcieli zasłużyć na Jego aprobatę i zadowolenie. Bóg był zadowolony z czystości ich intencji i wierności ich serc. Dlatego obdarzył ich łaską zwycięstwa już w niedalekiej przyszłości: zdobyciem Chajbaru i obfitymi zdobyczami wojennymi.

13. Obiecanymi zdobyczami wojennymi były te łupy, które mużulmanie mieli zdobyć podczas walk toczonych po bitwie pod Chajbarem.

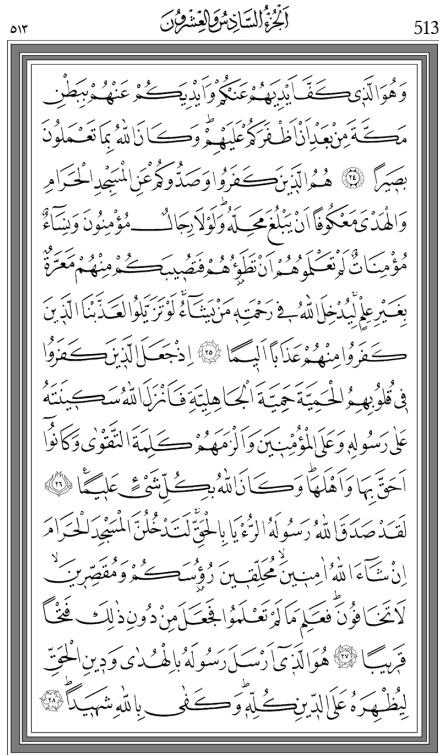
14. Doczesną nagrodą były dla mużulmanów zdobycze wojenne z wyprawy na Chajbar.

15. Owa droga wspomniana została w wersecie 4:141: *... i Bóg nigdy nie pozwoli niewierzącym na znalezienie drogi (zwycięstwa) nad (prawdziwymi) wiernymi*, a także w wersecie 3:139: *... wy zawsze jesteście górą, o ile jesteście (prawdziwie) wierzącymi*.

24. A On jest tym, który powstrzymał od was ich ręce, a wasze ręce od nich w dolinie Mekki po tym, jak dał wam zwycięstwo nad nimi¹⁶. Zaiste, Bóg dobrze widzi wszystko to, co czynicie.

25. (Bóg zadał im klęskę, gdyż) oni są tymi, którzy nie uwierzyli i którzy trzymali was z dala od (odwiedzin) Świętego Meczetu, a ofiary – od dotarcia na miejsce przeznaczenia. A gdyby (w Mekce) nie było wierzących mężczyzn i wierzących kobiet, których nie znacie, a zatem moglibyście (ich) stratawać i z ich powodu mogłoby was dotknąć coś niepożądanego (ze względu na to, co byście uczynili) bez waszej wiedzy (to Bóg nie powstrzymałby waszych rąk od walki. On jednak was powstrzymał), aby dopuścić do swego miłosierdzia kogokolwiek zechce (oszczędzając wiernych w Mekce i umożliwiając w samą porę przyjęcie islamu wielu Mekkańczykom). Jeśli by oni (wierzący i niewierzący w Mekce) zostali wyraźnie rozdzieleni, My z pewnością ukaralibyśmy karą bolesną tych spośród nich, którzy nie uwierzyli.

26. Kiedy ci, którzy nie uwierzyli, pielęgnowali w swoich sercach zjadłą zapalczliwość (pochodzącą z egotyizmu, myślenia plemiennego i zamiłowania do waśni), zapalczliwość właściwą Epoce Ignorancji, Bóg zesłał (jako dar) Swój wewnętrzny spokój i pewność na Swego Wysłannika i na wiernych i uczynił dla nich obowiązkiem Słowo wiary, pobożności i szacunku dla Boga. Oni najbardziej mieli do niego prawo i byli go godni. Bóg zaś ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

27. Bóg potwierdził Swemu Wysłannikowi widzenie jako prawdziwe (i z pewnością wypełni je) w rzeczywistości¹⁷. Zaprawdę, wejdziecie do Świętego Meczetu – jeśli Bóg zechce¹⁸ – w całkowitym bezpieczeństwie, z głowami ogolonymi albo włosami krótko przyciętymi¹⁹, bez żadnego lęku. On zawsze wie to, czego wy nie wiecie (a nie zezwalając na wejście do Meczetu w tym roku), dał wam – przed tym – bliskie zwycięstwo²⁰.

28. On jest Tym, który posłał Swojego Wysłannika z Boskim Przewodnictwem i religią prawdy, aby dać jej wyższość nad wszystkimi religiami²¹. Bóg wystarcza jako świadek (prawdziwości Swojej obietnicy i Posłannictwa Swego Wysłannika).

16. Zwycięstwem było to, że Mekkańczycy nie mogli nic uczynić muzułmanom, którzy przybyli po to, by odbyć mniejszą pielgrzymkę. Wierni powrócili zatem do swoich domów i rodzin cali i zdrowi, wbrew oczekiwaniom hipokrytów. Poza tym Mekkańczycy musieli uznać Medynę za równe Mekce miasto-państwo. Muzułmanie zaś zyskali możliwość wykonania mniejszej pielgrzymki w roku następnym. Podpisany rozejm otworzył również drogę do pokojowego głoszenia islamu. W konsekwencji wielu ludzi przyjęło islam. Ów rozwój wypadków doprowadził w dwa lata później do zdobycia Mekki – decydującego i bezkrwawego zwycięstwa Islamu.

17. Odnośnie do tego widzenia zob. przypis 1 do niniejszej *sury*.

18. Wyrażenie „*In sha'a Allah*” – *jeśli Bóg zechce*, ma tutaj trzy znaczenia.

- Wasze wejście do Świętego Meczetu, tak jak wszystkie inne wydarzenia we Wszechświecie i w waszym życiu, nastąpi z Woli Boga, nie zaś z waszej woli ani tym bardziej z woli mekkańskich politeistów. Nie pytajcie zatem Wysłannika, czemu nie możecie tam wejść w tym roku.
- Niniejszy werset uczy nas, że cokolwiek zamierzamy zrobić, musimy to zawsze odnieść do Woli Bożej i powiedzieć: „Zrobimy to albo zamierzamy to zrobić, jeśli Bóg zechce” (18:23).
- Niektórzy mogą umrzeć, zanim nadejdzie czas na wejście do Świętego Meczetu, albo nie zdołają dołączyć do muzułmanów, którzy udadzą się, by go odwiedzić.

19. Mężczyźni na znak zakończenia pielgrzymki golą swoje głowy całkowicie albo obcinają włosy na krótko. Dotyczy to zarówno pielgrzymki mniejszej, jak i większej. Bardziej nagradzane jest ogolenie głowy. Kobiety zaś obcinają jedynie na krótko kosmyk włosów.

Powyższe stwierdzenie oznacza więc, że muzułmanie wypełnią swoją pielgrzymkę w pełnym bezpieczeństwie, a widzenie Proroka się sprawdzi.

20. Owym zwycięstwem musiał być Traktat w Hudajbija, który z czasem okazał się oczywistym zwycięstwem (zob. wyżej werset 1, przyp. 1).

21. Wyjaśnienie zob. 9:33, przyp. 9.

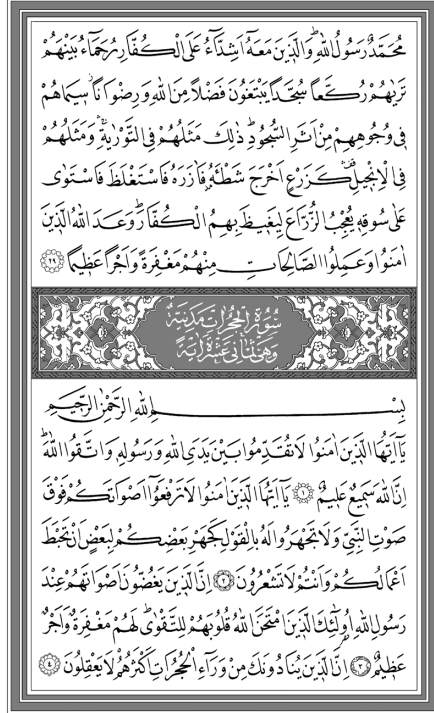
29. Muhammad jest Wysłannikiem Bożym; ci zaś, którzy są w jego towarzystwie, są mocni i nieustępliwi w obliczu niewierzących, wobec siebie są jednak współczujący. Widzisz ich (wytrwałych w modlitwie), wykonujących pokłony i padających na twarz, szukających u Boga łaski, a także Jego akceptacji i zadowolenia. Na ich twarzach są (ich) znaki – ślady padania na twarz²². Taki jest ich opis w Torze. A oto ich opis w Ewangelii: jak ziarno, które wypuściło swój kielik, a następnie go wzmocniło. Potem stwardniał i wyprostował się na swej łodydze, wprowadzając w zachwyt siewców; (tym samym) napełnia niewierzących wściekłością wobec nich (wierzących)²³. Bóg obiecał wszystkim tym spośród nich, którzy czynią dobre, pra-

22. Wiernych można rozpoznać po ich twarzach. Ich wiara odbija się w ich sposobie życia i jego aspekcie zewnętrznym – szczególnie na ich obliczach.

23. Choć trudno jest znaleźć te opisy w dzisiejszej wersji Tory i Ewangelii, to następujące cytaty pokazują, że one rzeczywiście istniały w wersjach oryginalnych:

Rzekł: Pan przyszedł z Synaju i z Seiru dla nich wszedł, zabłysnął z góry Paran, przybywa z Meriba po Kadesz, w prawicy ogień płonący. On kocha swój lud. Wszyscy Jego święci są w Jego rękę. U nóg Twoich oni usiedli, słowa Twoje przyjmują. (Pwt 33:2-3)

Mówił dalej: Z królestwem Bożym dziej się tak, jak gdyby ktoś nasienie wrzucił

w dzieła – przebaczenie (dające niespodziewane błogosławieństwa) i nagrodę ogromną.

w ziemię. Czy śpi, czy czuwa, w dzień i w nocy, nasienie kiełkuje i rośnie, on sam nie wie jak. Ziemia sama z siebie wydaje plon, najpierw żdźbło, potem kłos, a potem pełne ziarno w kłosie. A gdy stan zboża na to pozwala, zaraz zapuszcza się sierp, bo pora już na żniwo. Mówił jeshcze: Z czym porównamy królestwo Boże lub w jakiej przypowieści je przedstawiemy? Jest ono jak ziarno gorczycy; gdy się je wsiewa w ziemię, jest najmniejsze ze wszystkich nasion na ziemi. Lecz wsiane wyrasta i staje się większe od jarzyn; wypuszcza wielkie gałęzie, tak że ptaki powietrzne gnieżdżą się w jego cieniu. W wielu takich przypowieściach głosił im naukę, o ile mogli /ja/ rozumieć (Mk 4:26-33).

SURA 49

AL-HUDŻURAT (KOMNATY)*Okres medyński*

Niniejsza sura, objawiona w Medynie i składająca się z 18 wersetów, bierze swoją nazwę od słowa *hudżurat* (komnaty) w wersecie 4. Zajmuje się tym, jak wierni mają się zachowywać wobec Wysłannika i siebie samych. Ustala ważne zasady dotyczące postępowania z wiadomościami, które otrzymujemy, wewnętrznych walk w obrębie wspólnoty muzułmańskiej, oceny jednostek i unikania rasizmu. Skupia się również na różnicy pomiędzy autentyczną wiarą a poddaniem się władzy muzułmańskiej (byciem muzułmaninem na zewnątrz albo w obliczu prawa).

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O wy, którzy wierzycie! Nie wysuwajcie się w Obecności Boga i Jego Wysłan-

nika¹. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni pobożności i szacunku dla Niego, abyście zasłużyli na Jego ochronę. Zaiste, Bóg wszystko sły-
szy, jest Wszzechwiedzący.

2. O wy, którzy wierzycie! Nie podnoście waszych głosów ponad głos Proroka ani nie mówcie głośno, zwracając się do niego, tak jakbyście mówili do siebie podniesionym głosem – ażeby wasze dobre uczynki nie poszły niepostrzeżenie na marne².

3. Ci, którzy w obecności Wysłannika Bożego zniżają swój głos, są tymi, których serca doświadczył Bóg i sprawdził ich pobożność i szacunek dla Niego. Dla nich jest przebaczenie (przynoszące niespodziewaną zapłatę) i nagroda ogromna.

4. Ci, którzy wzywają cię spoza komnat (które dzielisz ze swoimi żonami) – w większości nie zastanawiają się i nie rozumieją (i nie mają dobrych manier).

1. Jakakolwiek jest wola Boga i Jego Wysłannika i cokolwiek zdecydują w jakiejś sprawie, wierni muszą to zaakceptować i być posłuszni. Wierni muszą zawsze traktować Koran i Sunnę jako standard, z którym uzgadniają swoje myśli i działania. Poza tym powinni okazywać największy możliwy szacunek Bogu i Jego Wysłannikowi, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

2. Okazywanie posłuszeństwa Wysłannikowi co do wszystkich jego decyzji oznacza posłuszeństwo Bogu, a wiara w Boga i posłuszeństwo Jemu wymagają bezwarunkowego posłuszeństwa Wysłannikowi. Ponadto każ-

de rozmyślne okazywanie mu braku szacunku przechodzi w niewiarę i może sprawić, że wszystkie dobre uczynki danej osoby pójdą na marne. Dotyczy to zarówno okresu życia Proroka, jak i czasów po jego śmierci. Pewne akty, choć same w sobie nie przechodzą w niewiarę, to niosą ryzyko spowodowania niewiary. Podniesienie głosu albo inne działanie, które nie wynika z braku szacunku jako takiego – nie oznacza niewiary. Może jednak doprowadzić do tego, że dobry czyn, dokonany za pomocą słowa lub działania, może pójść na marne (zob. również surę 24:62 – 63 i odpowiednie przypisy 33 i 34.)

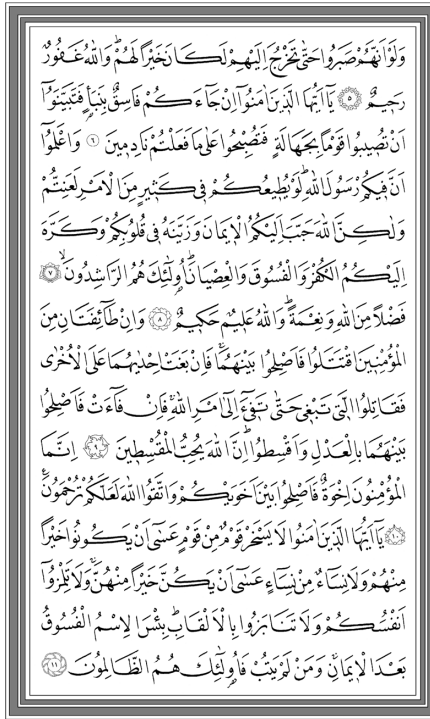
5. Jeśli by oni (zamiast krzyczeć na ciebie, byś do nich wyszedł) zachowali cierpliwość, aż do nich wyjdiesz, byłoby to z pewnością dla nich lepsze (pod względem manier, jakie są ci winni). Jednakże Bóg jest Przebaczający, Współczujący (szczególnie wobec Swoich wiernych sług i może wybaczyć złe zachowanie wynikające z niewiedzy)³.

6. O wy, którzy wierzycie! Jeśli jakiś zły człowiek przyniesie wam wiadomość (która wymaga podjęcia pewnych działań), sprawdźcie ją starannie (zanim uwierzycie i stosownie do niej postąpicie), byście nie zranili ludzi nieświadomie, a potem nie żałowali tego, co uczyniliście⁴.

7. Zawsze pamiętajcie o tym, że jest pośród was Wysłannik Boży (a zatem macie obowiązek zwracać się doń o podjęcie decyzji)⁵. Jeśli by on posłuchał was w wielu sprawach publicznych, to z pewnością popadlibyście w tarapaty (i odnieśliście stratę)⁶. Bóg jednak sprawił, że umiłowaliście wiarę, a wasze serca znalazły w niej upodobanie; niewiarę zaś, niegodziwość i nieposłuszeństwo uczynił wam nienawistnymi. To są ci, których Bóg prowadzi Drogą Prostą (w wierze, myśli i działaniu),

8. I to jest Dobrodziejstwo od Boga i Jego Łaska. Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry.

9. Jeśli dwie grupy wiernych zaczną ze sobą walczyć, ustanawiajcie pomiędzy nimi pokój (i działajcie natychmiast). Jeśli jednak jedna z nich agresywnie wdiera się w prawa drugiej, to walczyście wszyscy przeciwko stronie agresyw-

nej, aż zastosuje się do Bożego Dekretu (w tej sprawie). Jeśli się zastosuje, to sprawiedliwie ustanówcie pokój i bądźcie skrupulatnie bezstronni. Zaiste, Bóg miłuje skrupulatnie bezstronnych.

10. Wierzący są przecież braćmi, zatem ustanawiajcie pokój pomiędzy waszymi braćmi i wystrzegajcie się nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni szacunku wobec Niego i pobożności (w szczególności pod względem swoich wzajemnych obowiązków braterskich), aby zostało wam okazane miłosierdzie (dobre cnotliwe życie na tym świecie tak co do poszczególnych osób, jak i wspólnoty, oraz wieczne szczęście w życiu przyszłym)⁷.

11. O wy, którzy wierzycie! Niech jedni pośród was nie szyczą z drugich;

być może ci drudzy są lepsi od pierwszych; niech też jedne kobiety nie szydzą z innych, być może te drugie są lepsze od pierwszych. Nie zniesławiajcie się nawzajem (i nie prowokujcie tym samym zemsty) ani nie obrażajcie się wzajemnie przezwiskami (których wasi bracia i siostry nie lubią). Złe jest uży-

wanie imion o podłym znaczeniu, skoro (ci, do których się tak zwracacie, przyjęli) wiarę. (Takie postępowanie jest jak zastępowanie znaku wiary znakiem grzechu). Kto (tak czyni, a potem) się nie nawraca do Boga skruszony (porzucając takie zachowanie) – zaprawdę, ten jest (człowiekiem) występny.

3. Rodzaj traktowania Wysłannika Bożego wspomniany w ostatnich dwóch wersecach różni się od tego potępionego w pierwszych trzech. Wcześniejszy łączy się z każdą złą manierą wynikającą z ignorancji, ten drugi zaś związany jest z brakiem szacunku i traktowaniem siebie samego jako równego z nim, a także oznacza uznawanie swoich własnych poglądów za poglądy równej wartości co poglądy Proroka. O ile ten drugi może spowodować zniweczenie dobrych uczynków danej osoby, to ów pierwszy – jest wybaczalny. Skoro jednak takie zachowania zostały w tym wersecie wyraźnie potępione, to nie należy ich powtarzać.

4. Zasada ustanowiona w tym wersecie po wyjaśnieniu etykiety zachowania wobec Wysłannika (wersety 1-5) wymaga pod wieloma względami uwagi:

- W innym wersecie (17:36), Bóg nakazuje: *Nie podążaj za tym, o czym nie masz żadnej wiedzy (niezależnie od tego, czy to jest dobre czy złe) i wystrzegaj się bezpodstawnych twierdzeń i przypuszczeń. Zaiste, słuch, wzrok i serce – każde z nich będzie zdawać z tego sprawę. (W Dniu Sądu Ostatecznego będziesz osądzony z tego, jaki użytek z nich uczyniłeś)*. Dlatego muzułmanin nie może osądzać niczego, nie posiadając wiedzy potwierdzonej i prawdziwej. Szczególnie w sprawach łączących się z odpowiedzialnością i dotyczących stosunków społecznych muzułmanie muszą zachować niezwykłą ostrożność i mieć jasność,

że działają opierając się na wiedzy pewnej. Musi być ona oparta albo na świadectwie naocznym albo na świadectwie zweryfikowanym i nigdy nie może wynikać z przypuszczeń, osobistych opinii albo fałszywych relacji. Jak to zostanie zdecydowane w wersecie 12 poniżej, muzułmanin nie może mieć złej opinii o innym muzułmaninie.

- Wierzący, który kłamie i któremu dowiedziono, że jest oszczercą i że popełnił któryś ze zdecydowanie zabronionych czynów, nie może być przesłuchiwany w sądzie jako świadek, a świadectwo takiego człowieka nie może być przyjęte.
- Opierając się na tym wersecie, uczeni zajmujący się *hadisami* rozwinęli ważną dyscyplinę naukową, zwaną nauką *dżarh* i *ta'dil*. Jest to dyscyplina zajmująca się ustalaniem, czy wiarygodni są ci ludzie, którzy relacjonowali wypowiedzi Proroka, jego działania i akceptacje. Te relacje muszą być wiarygodne w odniesieniu do wszystkich spraw, a w szczególności społecznych, w tym procesów sądowych.
- Daną osobę uznaje się za wiarygodną, dopóki nie stwierdzi się w stosunku do niej takich przewinień, jak kłamstwo, oszczerstwo lub inny czyn jednoznacznie zabroniony.

5. Zob. w szczególności 4:59, 64-65, 83, przyp. 13.

6. Nie oznacza to, że Wysłannik nie powinien się konsultować z Towarzyszami w sprawach sprawowania rządów. Konsultacje są zasad-

niczym elementem rządu muzułmańskiego i zostały Prorokowi nakazane (3:159). Jeśli rozważymy to, że ów rozkaz został odwołany zaraz po bitwie pod Uhud, a jeden z powodów chwilowego niepowodzenia w tej bitwie wynikał z (niechętnego) przystania na wyjście w pole, by zmierzyć się z nieprzyjacielem (decyzja zapadła w efekcie konsultacji, choć osobiście Prorok miał odmienne zdanie), to znaczenie konsultacji stanie się jeszcze jaśniejsze (zob. 3:159, przyp. 31). Jeśli jednak coś było sprzeczne z podstawami wiary, to nie mogło zostać poddane pod dyskusję. Jeśli Wysłannik podjął ostateczną decyzję w jakiejś sprawie, to ta nie mogła być już dłużej dyskutowana.

7. Ostatnie dwa wersety stwierdzają, że wszyscy wierni są siostrami i braćmi, to zaś zobowiązuje ich we wzajemnych relacjach. Zawarta jest w powyższych wersetach aluzja do tego, że pomiędzy muzułmanami mogą być właśnie, a nawet walka – wynikające z rywalizacji lub nawet zazdrości. Nawet jeśli walczą ze sobą i są skłóceni, to wciąż pozostają braćmi i siostrami – a braterstwo wymaga pokoju. Jeśli zaś pomimo faktu, że pomiędzy nimi nie może być wrogości, dwie grupy wiernych walczą ze sobą albo pozostają w konflikcie, inni wierzący – będący dla nich braćmi i siostrami – muszą natychmiast podjąć wysiłki w celu pojednania ich ze sobą oraz ustanowienia pokoju. Braterstwo wymaga przecież pokoju. Przy pojednaniu i zawieraniu pokoju należy drobiazgowo zachowywać sprawiedliwość. Skoro walka i właśnie

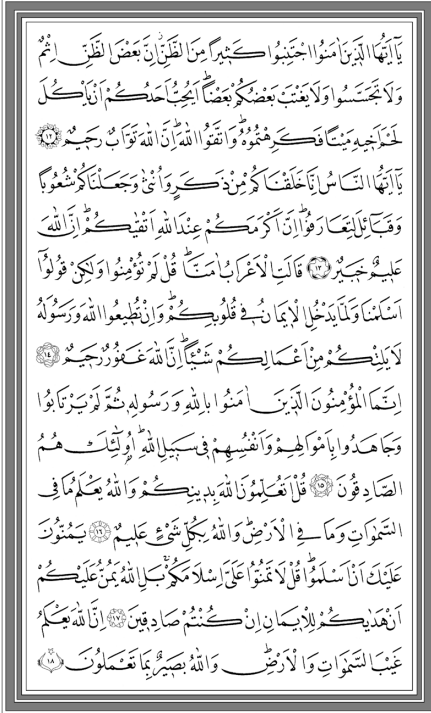
zazwyczaj wywoływane są przez rywalizację i zazdrość, to szczególnie ważne jest wymierzanie sprawiedliwości z wielką ostrożnością i rozwagą.

Braterstwo jest istotne zarówno dla życia pojedynczego wiernego, jak i społeczeństwa. W szczególności pomyślność wiernych na tym świecie i przewaga nad wrogami zależą od tej relacji. Jeśli muzułmanie ścierają się ze sobą i dzielą się na przeciwne obozy, to nieuchronnie czeka ich osłabnięcie i przegrana w konfrontacji z wrogiem. Z tego względu zarówno w Koranie, jak i w wypowiedziach i działaniach Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, został położony wielki nacisk na znaczenie więzi braterskiej pomiędzy wiernymi. Wysłannik Boży zwykł był żądać od muzułmanów wierności na takich warunkach, że mają wykonywać obowiązkowe modlitwy, płacić *zakat* (obowiązkowe, oczyszczające datki na dobroczynność) oraz dobrze życzyć braciom w wierze. Powiedział także: „Przeklinanie muzułmanina jest przewinieniem, a walka z nim prowadzi do niewiary” (al-Buchari, „Iman”, 36). Powiedział też, że „muzułmanin jest bratem drugiego muzułmanina. Nigdy nie wyrządza mu niesprawiedliwości ani nie odmawia mu pomocy. Nie ma większej obrazy dla muzułmanina, aniżeli pogarda żywiona wobec swego brata muzułmanina” (al-Buchari, „Adab”, 122; Muslim, „Birr”, 66). (Co do znaczenia braterstwa oraz tego, jak ma być realizowane i zachowywane, zob. Said Nursi, Lem’alar, „20. Lem’a”).

516

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

517

12. O wy, którzy wierzyacie! Starannie wystrzegajcie się podejrzeń, gdyż niektóre podejrzenia są ciężkim grzechem (podlegającym karze Bożej)⁸; i nie szpiegujcie (siebie nawzajem)⁹ ani (się wzajemnie) nie obmawiajcie. Czy byłoby miłe sercu któregoś z was zjedzenie ciała swego zmarłego brata?¹⁰ Odczuwalibyście do tego wstę! Wystrzegajcie się nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności. Zaiste, Bóg jest Tym, który odplaca skrucę szczodrym przebaczeniem i dodatkową nagrodą, Współczujący (szczególnie wobec Swoich wiernych sług).

13. O, ludzie! Zaprawdę, stworzyliśmy was z (pary) mężczyzny i kobiety i uczyniliśmy was plemionami i rodzina-

mi, byście się nawzajem znali (i tworzyli wzajemne relacje współpracując ze sobą, a nie pyszniąc się różnicami rasy lub statusu społecznego – i tym samym – żywiąc wrogość). Zaiste, najszlachetniejszym i najzacniejszym spośród was jest u Boga ten, który jest najlepszy pod względem pobożności, prawości i bogobojności. Oto Bóg jest Wszzechwiedzący, Wszystkiego Świadom¹¹.

14. (Niektórzy) mieszkańcy pustyni mówią: „Wierzymy”. Powiedz im: „Wy nie uwierzyliście. Powiedzcie raczej: ‘Poddaliśmy się (władzy islamu)’, gdyż wiara jeszcze nie weszła do waszych serc”¹². Lecz jeśli jesteście posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi, to On nie umniejszy niczego z nagrody za wasze (dobre) czyny¹³. Zaprawdę, Bóg jest Przebaczący, Współczujący.

15. Jedyńie ci są wierzącymi, którzy rzeczywiście uwierzyli w Boga (jako Jedynego Boga, Pana i Władcę) i (uwierzyli w) Jego Wysłannika (oraz w to wszystko, co przyniósł od Boga), a potem nigdy nie zwątpili (w prawdziwość tego, o czym zaświadczyli), i którzy zmagają się z oddaniem swoim majątkiem i osobami dla Sprawy Boga. Oni są tymi, którzy są prawdomówni i uczciwi (w swoim wyznaniu wiary).

16. (Jeśli ci mieszkańcy pustyni wciąż utrzymują, że są prawdziwie wierzącymi, to) powiedz: „Co?! Czyż będziecie pouczać Boga o waszej religii (jakże to prawdziwie jesteście jej oddani), skoro Bóg zna wszystko to, co jest w niebiosach i wszystko to, co jest na ziemi?” Bóg ma pełną wiedzę o każdej rzeczy.

17. Oni przedstawiają ci swoje poddanie się (władzy islamu) jako przysługę dla

ciebie (i chcą, byś czuł się z tego powodu wobec nich zobowiązany). Powiedz: „Nie uważajcie tego, że jesteście muzułmanami, za przysługę dla mnie (ani nie usiłujcie mnie poprzez to do czegoś zobowiązać. Religia nie należy do mnie, lecz wyłącznie do Boga). Zaiste, to Bóg wyrządził wam przysługę, wskazu-

jąc wam drogę do wiary – jeśli jesteście prawdomówni (w swoim świadectwie, że jesteście muzułmanami, tymi, którzy poddali się Bogu)”.

18. Oto Bóg zna to, co niewidzialne w Niebiosach i na Ziemi (wszystko to, co jest poza ludzką percepcją i wiedzą). I Bóg widzi dobrze to, co czynicie.

8. Sura, która rozpoczęła się od wspomnienia rzeczy szkodliwych dla relacji społecznych we wspólnocie muzułmańskiej, przypomina w tym miejscu najpowszechniejsze z nich, a pomiędzy nimi – drwiny, zniesławianie, nazywanie drugich obraźliwymi imionami, a także złe opinie i podejrzenia wobec muzułmanów. Podejrzeniem, które ten werset potępia jako ciężki grzech, jest podejrzenie muzułmanina o coś złego. Jeśli będziemy starać się unikać podejrzeń, jak to tylko możliwe, to ustrzeżemy się złych podejrzeń. Muzułmanie są dla siebie zwierciadłami, którekolwiek zatem żywi niezdrowe podejrzenia wobec drugiego – w rzeczywistości odbija swój stan wewnętrzny. Werset 24:12 stwierdza, że opinia muzułmanina o swoim bracie stanowi w istocie jego opinię o sobie samym.

Islam bezwzględnie nakazuje, byśmy pielęgnowali w sobie właściwe spojrzenie na Boga i Jego Wysłannika. Bóg oświadcza: „Dla Mojego sługi jestem taki, jak on myśli o Mnie” (al-Buchari, „Taḥid”, 15; Muslim, „Tauba”, 1).

9. Koran zabrania z całą stanowczością szpiegowania i demaskowania tajemnic z życia prywatnego innych ludzi. Poza tym przywiązuje się dużą wagę do tego, aby słabości i grzechy, mogące zostać zauważone, nie były wyciągane na światło dzienne. Z punktu widzenia islamu rząd może szpiegować swoje społeczeństwo tylko wtedy, jeżeli istnieją konkretne dowody na zagrożenie pokoju i bezpieczeństwa. Na tych samych zasa-

dach zabronione jest szpiegowanie mieszkań i domów, otwieranie i czytanie obcej korespondencji i podsłuchiwanie rozmów.

10. Said Nursi pisze:

To stwierdzenie gani obmawiających na sześciu poziomach nagany i powstrzymuje ich sześcioma poziomami surowości:

- *Hamza*, zaznaczająca zdanie pytajne (i tutaj tłumaczona w postaci formy pytajnej „czy”) na początku zdania, dociera do wszystkich słów wersetu, tak że każde z nich nosi znamię pytania.
- Dlatego już na samym początku *hamza* pyta: „Czyż nie posiadasz inteligencji, za pomocą której zapytujesz i odpowiadasz, że nie potrafisz dostrzec, jakże obrzydliwa to rzecz?”
- Drugie wyrażenie – *miłe sercu* pyta poprzez *hamzę*: „Czy twoje serce, którym kochasz albo nienawidzisz, jest tak zepsute, że miłujesz rzecz tak odrażającą, jak obmawianie?”
- Po trzecie, wyrażenie: *któregoś z was* zapytuje: „Cóż takiego stało się z waszym zmysłem odpowiedzialności społecznej i kulturowej, że ośmielacie się zaakceptować coś tak toksycznego dla życia społecznego?”
- Po czwarte, wyrażenie *zjedzenie ciała* pyta: „Co stało się z waszym zmysłem człowieczeństwa, że rozszarpujecie zębami swego przyjaciela na kawałki, niczym dzikie bestie?”

- Po piąte, wyrażenie *swojego brata* pyta: „Czyż nie ma w was ludzkiej czułości i wrażliwości, ani poczucia pokrewieństwa, że wbijacie swe kły w ciało niewinnej osoby, z którą jesteście związani licznymi więzami braterstwa? Czy nie ma w was inteligencji, że kłasicie kłami części swojego własnego ciała – w tak bezsensowny sposób?”
- Po szóste, słowo *martwego* pyta: „Gdzież podziało się wasze sumienie? Czyż wasza natura jest tak zepsuta, że popełnicie czyn tak wstrętny, jak spożywanie ciała swojego zmarłego brata, które zasługuje na ogromny szacunek?”

Zgodnie zatem z całym znaczeniem tego wersetu i wskazaniem każdego ze słów oszczerstwo i obmowa są odrażające dla inteligencji i serca, dla człowieczeństwa i sumienia, dla natury ludzkiej, religii oraz braterstwa społeczności. Widać więc, że werset potępia obmawianie na sześciu poziomach w sposób bardzo zwięzły i zarazem dokładny oraz powstrzymuje ludzi od niego na sześć cudownych sposobów.

Obmawianie jest bronią haniebną i najczęściej używaną przez ludzi nieprzyjaznych, zawziętych i zazdrosnych. Żaden człowiek szanujący się i honorowy nie poniży się nigdy do sięgnięcia po tak podłą broń.

Obmowa oznacza mówienie o osobie nieobecnej w sposób, który by ją drażnił i odpychał, gdyby była obecna i słyszała wypowiedziane słowa. Jeśli wypowiedziane słowa są prawdziwe, to jest to obmowa, a jeśli nie są prawdziwe, to jest to zarówno obmowa, jak i oszczerstwo – grzech podwójnie wstrętny.

Obmowa jest dopuszczalna w niewielu szczególnych okolicznościach:

- Osoba skrzywdzona może wnieść formalną skargę do właściwej instytucji, aby za jej pomocą krzywda została naprawiona, a sprawiedliwość przywrócona.
- Jeśli jakaś osoba rozważająca współpracę z kimś albo małżeństwo przyjdzie do ciebie po poradę, a ty bezinteresownie i jedy-

nie dla jej dobra oraz w celu udzielenia właściwej rady powiesz: „Nie rób interesu z tą osobą, gdyż będzie to z niekorzyścią dla ciebie”.

- Jeśli jakaś osoba powie, opisując jedynie stan faktyczny i nie narażając drugiej osoby na wstyd, skrzepowanie lub obgadywanie: „Ten chromy tam poszedł”.
- Jeśli osoba krytykowana jest otwartym i bezwstydnym grzesznikiem; tj. jeśli nie odczuwa zawstydzenia swoimi uczynkami, lecz szczyci się popełnionymi grzechami; jeśli taka osoba czerpie przyjemność ze zła, które czyni i popełnia je jawnie.

W owych szczególnych przypadkach obmowa może być dopuszczalna, pod warunkiem, że jest bezinteresowna i ma na celu prawdę oraz interes wspólnoty. W innym przypadku obmowa przypomina ogień pochłaniający dobre uczynki, tak jak płomień pożera drewno.

Jeśli ktoś kogoś obmówił albo chętnie przysłuchiwał się obmowie, powinien szukać Bożego wybaczenia, mówiąc: „O, Boże! Wybacz mi i temu, kogo obmówiłem”. Kiedy zaś spotyka osobę, o której źle mówiono, powinien powiedzieć do niej: „Przebacz mi!” (*The Letters*, „the 22nd Letter”, 2:76-78).

11. Rasizm stanowi jeden z największych problemów naszych czasów. Kiedy Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, został wyniesiony na Proroka, rasizm przeważał w Mekce w przebraniu szowinizmu plemiennego. Kurejszyci uważali siebie (w szczególności), a Arabów (generalnie) za wyższych nad wszystkie inne ludy. Wysłannik Boży przyszedł z Boskim Przesłaniem i ogłosił je, mówiąc: „Żaden Arab nie ma wyższości nad nie-Arabem ani biały nie ma wyższości nad czarnym (Ibn Hanbal, 5:441). Jeśli zaś muzułmanami miałby rządzić czarny muzułmanin z Abisynii, to należy mu okazać posłuszeństwo” (Muslim, „Imara”, 37). Wysłannik Boży wykorzystał rasizm oparty na kolorze skóry i dyskryminacji tak skutecznie, że Umar powiedział

kiedyś o Bilalu, który był czarny: „Bilal jest naszym mistrzem i został wyzwolony przez naszego mistrza Abu Bakra” (Ibn Hadżar, 1:165). Kiedyś Abu Zarr tak bardzo zezłościł się na Bilala, że go obraził: „Ty synu czarnej kobiety!” Bilal przyszedł do Wysłannika i opowiedział ze łzami o incydencie. Wysłannik zganił Abu Zarra: „Czy wciąż nosisz znamię *Dżahiliji*?” Pełen skruchy Abu Zarr położył się na ziemi i rzekł: „Nie podniosę mojej głowy (i nie wstanę), dopóki Bilal nie położy na niej swojej nogi i nie przejdzie po niej”. Bilal mu przebaczył i pogodzili się (al-Buchari, „Iman”, 22). Zajd ibn Harisa, czarny niewolnik wyzwolony przez Wysłannika Bożego, był jego synem adoptowanym, dopóki Objawienie nie zniosło takiej adopcji. Prorok wyswatał go z Zejnab ibn Jahsz, jedną z najszlachetniejszych (nie czarnych) Arabek i muzułmanek. Ponadto wybrał Zajda na wodza armii muzułmańskiej wysłanej przeciwko Imperium Bizantyjskiemu, pomimo tego, że byli w niej tak wspaniali Towarzysze, jak Abu Bakr, Umar, Dżafar ibn Abi Talib (kuzyn Wysłannika Bożego) oraz Chalid ibn Łalid (już wtedy znany ze swojego geniuszu jako dowódcy wojska) (Muslim, „Fada’il as-Sahaba”, 63). Prorok wyznaczył syna Zajda – Usamę do dowodzenia armią, którą sformował tuż przed swoją śmiercią. Wchodzili w jej skład tak wybitni Towarzysze, jak Abu Bakr, Umar, Chalid, Abu Ubajda, Talha i Zubajr. Takie decyzje Proroka Islamu ugruntowały w sercach i umysłach muzułmanów przekonanie, że wyższość zdobywa się prawością i oddaniem Bogu, a nie przez pochodzenie lub kolor skóry.

W czasie sprawowania przez siebie kalifatu Umar płacił Usamie większy żołd, aniżeli

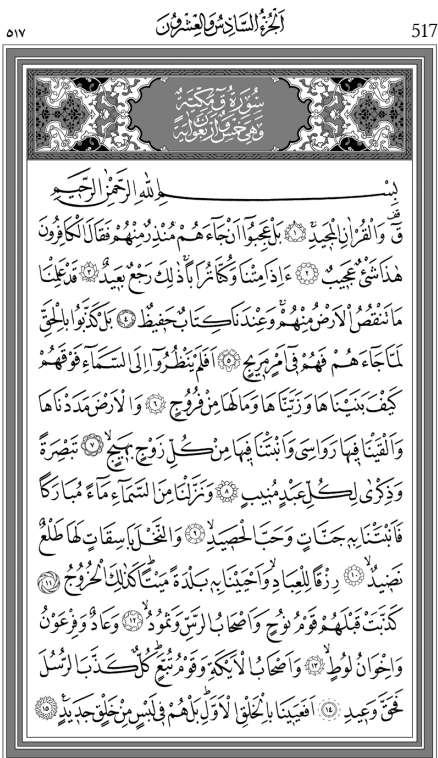
swemu synowi, Abdullahowi. Kiedy jego syn zapytał, dlaczego tak czyni, Umar odrzekł: „Mój synu, czynię tak, ponieważ Wysłannik Boży miłował ojca Usamy bardziej niż twojego ojca, a samego Usamę bardziej niż ciebie” (Ibn Sa’d, 4:70).

12. Ten werset mówi, że islam i iman (wiara) nie są tożsame. Pojęcie „islam“ oznacza raczej zewnętrzny wymiar religii, podczas gdy pojęcie „iman” – wewnętrzne przekonanie.

Jeżeli będziecie stale posłuszni Bogu i Jego posłańcom, zostanieie nagrodzeni za wasze uczynki na świecie.

13. Ma to trzy znaczenia:

- Jeśli autentycznie wierzysz w Boga i Jego Wysłannika, On nie umniejszy nic z nagrody za twoje czyny, zarówno w życiu doczesnym, jak i – szczególnie – w Wieczności.
- Jeśli będziesz stale posłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi pod względem poddania się państwu muzułmańskiemu, to nigdy nie pozostaniesz nienagrodzony za swoją służbę na tym świecie.
- Jeśli cnotliwy człowiek niebędący wiernym nie jest zbyt uprzedzony i arogancki wobec wiary, czyni natomiast dobre uczynki, które podobają się Bogu, i nie wyrządza innym niesprawiedliwości, to Bóg zazwyczaj nagradza go wiarą. Pewien człowiek zapytał Wysłannika Bożego: „Czy nasze dobre uczynki z okresu *Dżahiliji* zostaną nagrodzone?” Wysłannik odrzekł: „Bóg obdarzył was islamem ze względu na wasze dobre uczynki” (al-Buchari, „Adab”, 16; Muslim, „Iman”, 194).

SURA 50

KAF

Okres mekkański

Niniejsza sura, objawiona w Mekce, prawdopodobnie w czwartym albo piątym roku okresu mekkańskiego, składa się z 45 wersetów i wzięła swą nazwę od litery Kaf (w oryg. *Qaf*) w pierwszym wersecie. Wspomina wiele zjawisk we wszechświecie, wskazujących na istnienie Boga, po czym koncentruje się na kwestiach związanych z życiem ostatecznym. Opisuje również epizody z życia ludów unicestwionych w dawnych czasach. Wysłannik Boży często recytował tę surę w czasie modlitw świątecznych, a niekiedy podczas modlitwy porannej.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. *Kaf*.¹ Na Koran najwznioślejszy! (Zaiste, My go tobie zesłaliśmy – pomimo tego, co oni mówią – ażeby ostrzec ludzi, że będą wskrzeszeni z martwych i odpowiedzą za to, jak wiedli swoje życie).
2. Oni jednak uważają za osobliwe to, że przybył do nich ostrzegający spomiędzy nich samych. Niewierzący zaś mówią: „To dziwna rzecz!”
3. „(Ty twierdzisz, że zostaniemy wskrzeszeni z martwych) po tym, jak pomrzemy i staniemy się pyłem? Jakże to odległy powrót!”
4. My znamy z całą pewnością to, co zabiera z nich ziemia (do najmniejszej cząstki); u Nas jest Księga, która zapisuje i zachowuje (wszystko bez zniekształceń)².
5. Tymczasem oni zaprzeczają prawdzie, kiedy ona do nich przyszła (i czynią to rozmyślnie i uparcie), tak że znajdują się w opłakanym stanie (całkowicie zmieszani pod względem tego, jak wyjaśnić swoje odrzucenie prawdy i w jaki sposób zapobiec jej przyjęciu przez innych).
6. Czyż oni jednak nie obserwują nieba nad sobą (i nie zastanawiają się nad Naszą Wiedzą i Mocą, i nie rozważają), jak je zbudowaliśmy i ozdobiliśmy, i że nie ma na nim żadnych rys?
7. I ziemia – rozciągnęliśmy ją szeroko i umieściliśmy na niej mocne, stabilne góry. Sprawiliśmy również to, że wyrosły na niej pary wszelkiego rodzaju wspaniałych roślin.
8. (Wszystko to jest sposobem na) wejście i przypomnienie dla każdego sługi (Bożego), pragnącego nawrócić się ku Niemu w skrusze.

9. My również zsyłamy z nieba pobłogosławioną (przez Nas) wodę, poprzez którą sprawiamy, że wzrastają do zbiorów ogrody i ziarno,

10. I wysokie, okazałe palmy daktylowe z dużymi gronami

11. Jako zaopatrzenie dla sług. Iżywiamy nimi martwą ziemię. Tak właśnie zmarli będą podniesieni i wyjdą (ze swych grobów).

12. Przed nimi zaprzeczał lud Noego, towarzysze ar-Rass i Samud;

13. A także Ad i Faraon³ oraz lud, do którego Lot został posłany jako Wysłannik⁴;

14. I towarzysze al-Ajka, i lud Tubba⁵. Wszyscy oni negowali Wysłanników, toteż Moja groźba została słusznie spełniona.

15. Co!? Czyż zmęczyło Nas stwarzanie albo czy zawiedliśmy (i nie zdołaliśmy powtórzyć stworzenia po jego unicestwieniu)? To raczej oni (zważywszy nieprawdopodobieństwo tamtego) zatracili się w płątaniu (myśli i argumentów) co do nowego stworzenia (po zniszczeniu starego).

1. Odnośnie do *Huruf al-Mukatta'at* – liter rozłącznych, pojedynczych albo skróconych, które pojawiają się na początku pewnych sur, zob. sura al-Bakara, przyp. do wersetu 1 (2:1). Kaf (*qaf*). Można dodatkowo powiedzieć, że litera *Qaf* implikuje wyniesienie i może być odniesiona do Koranu.

2. Niewierzący twierdzą, że martwe ciała zamieniają się w proch i pył, a zatem nie do pomyślenia jest to, by można było rozpoznać, do kogo które cząstki (pyłu) należą i odtworzyć poszczególne ciała. Koran jednak odpowiada, że Bóg zna każdą rzecz aż do cząstek elementarnych, a także każde zdarzenie we wszechświecie aż do ruchu cząstek. Wszystko to jest zapisywane w Księdze chronionej przed jakimkolwiek zniekształceniem i ingerencją z zewnątrz.

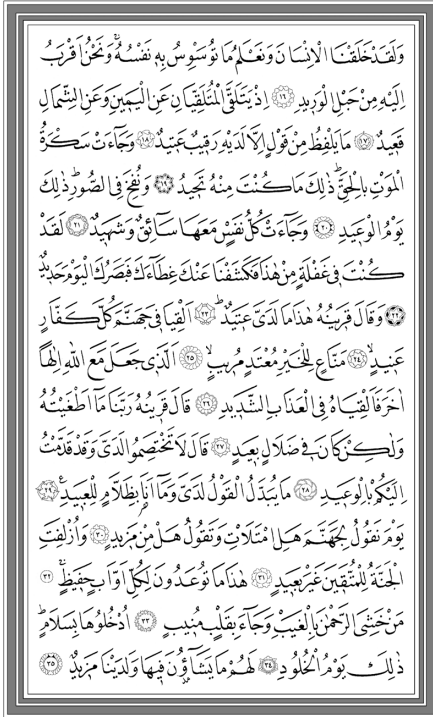
3. W tym wersecie wspomniany jest sam Faraon, bez żadnego odniesienia do moźnych

ani jego ludu. To bowiem Faraon jako dyktator był odpowiedzialny za odrzucenie przez nich prawdy i był niemal tak grzeszny, jak cały jego lud razem wzięty.

4. Oryginał tego wyrażenia brzmi (w przekładzie): „bracia Lota”. W wielu wersetach Koran przedstawia Wysłanników jako braci swych ludów. Wynika to stąd, że zostali powołani spośród swojego ludu, byli tego samego koloru skóry i rasy, a także mówili tym samym językiem. Podkreślając tutaj ów związek Lota z jego ludem, Koran przypomina nam, że żadna relacja z Wysłannikiem, która nie jest oparta na wierze, nie może nikogo ocalić od zguby. Jedynym ocaleniem jest wiara.

5. Odnośnie do towarzyszy al-Ajka zob. 15:78, przyp. 15; na temat ludu Tubba: 44:37, przyp. 10.

16. Zaprawdę, to My stworzyliśmy człowieka i wiemy, co mu podszeptuje jego dusza. Jesteśmy mu przecież bliżsi niż jego tętnica szyjna.

17. Wspomnij o dwu Postrzegających (aniołach, wyznaczonych do dokumentowania słów i czynów człowieka), siedzących po (jego) prawicy i lewicy – postrzegających i zapisujących.

18. Nie wypowie słowa, żeby nie było przy nim Strażnika – zawsze obecnego.

19. I przyjdzie (doń) – jakże realnie – śmiertelne odrętwienie (ustanowione przez Boga – dla życia ludzkiego). (O, ludzie!) To jest to, przed czym usiłowaście uciec.

20. I (w odpowiedniej chwili) zadną w Trąbę. Oto Dzień, w którym wypełni się groźba Boga.

21. I każdy człowiek przybędzie (przed Najwyższy Trybunał) z jednym (aniołem) jako przewodnikiem i jednym (aniołem) składającym świadectwo.

22. „Zaiste, nie zważaliście na to. My dzisiaj zdjęliśmy z was zasłonę i wasze widzenie jest teraz ostre”.

23. A ten (anioł, który był świadkiem uczynków człowieka i) który mu towarzyszył, powie: „Oto (świadectwo) które trzymam w gotowości”.

24. (Ogłoszony będzie wyrok:) „Wy obydwaj, wrzucie do Piekieł każdego, kto uparcie trwa przy niewierze i jest zatwardziały (w negowaniu prawdy);

25. Który stanowi przeszkodę w czynieniu dobra (dla siebie i innych) i który przekracza wszelkie granice (przyzwoitości i prawości), który zatracą się w zwątpieniu i zaszczepia zwątpienie (w innych);

26. Który ustanawia innego boga poza Bogiem Jedynym: przeto wrzucicie go na męki straszliwe”.

27. A jego towarzysz (Szatan, który był mu kamratem za życia, omamił go i sprowadził na złe drogi), powie: „Panie nasz! Ja go nie skusiłem do buntu i występku, lecz on sam daleko pobłądził”.

28. Bóg powie: „Nie sprzecajcie się w Mojej Obecności! Ja uprzedziłem was o groźbie (tego Dnia)!

29. Postanowienie⁶ ode Mnie wychodzące nie zostanie zmienione, Ja zaś nie jestem niesprawiedliwy wobec (Moich) sług”.

30. Owego dnia zapytamy Piekielne Odmęty: „Czy jesteście przepełnione?”, a one odrzekną: „(Czy) ktoś jeszcze (przyjdzie)?”⁷

31. Raj zaś zostanie przybliżony dla bogobojnych i pobożnych; (już) nie będzie oddalony.

32. „Oto, co zostało wam obiecane – każdemu, kto okazał skruchę i starannie wypełniał swoje obowiązki (wobec Boga);

33. Każdemu, kto lękał się Miłosiernego – choć jest Niewidzialny (poza zasięgiem ludzkiego postrzegania), i przybył z sercem przepełnionym skruchą i oddaniem.

34. Wejdźcie doń w pokoju (bez trudności ani strapienia). Oto Dzień nieśmiertelności”.

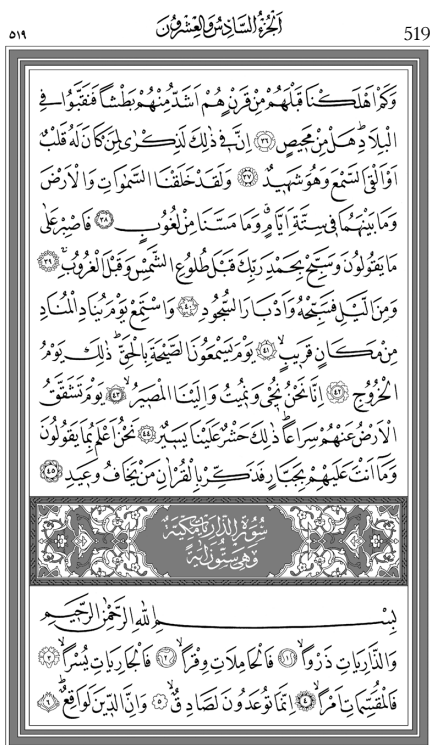
35. Tam będą mieć wszystko, czego zapragną, a w Naszej Obecności jest jeszcze więcej⁸.

6. Dekret ten stanowi, że Bóg wrzuci do Piekieł tych, którzy słuchają podszeptów Szatana i nie wierzą albo przypisują Bogu współtowarzyszy (17:63, 32:13). Odnośnie do kłótni, jakie będą mieć miejsce w Piekle pomiędzy szatanem lub diabłami oraz Ludźmi Piekieł, a także ludźmi niewierzącymi i występnyymi oraz ich zwolennikami, zob. 38:85, 34:31-33, 37:50-57, 40:47-52.

7. W Wieczności każda rzecz będzie ożywiona (29:64), a zatem Piekło będzie mówić (25:12,

przyp. 4). To pytanie i odpowiedź mają podkreślić, że Ogień Piekielny może objąć wszystkich, którzy nań zasłużyli. Zostanie wypełnione „po brzegi” (32:13).

8. Bóg Wszechmogący oświadcza: „Przygotowałem dla Moich prawych sług w Raju takie błogosławieństwa, których oczy nie widziały ani uszy nie słyszały, ani głowy nigdy o nich nie pomyślały” (al-Buchari, „Tauhid”, 35; Muslim, „Dżennet”, 4-5).

36. Jakże wiele pokoleń przed nimi wytraciliśmy, które były od nich potężniejsze i najeżdżały inne kraje. Lecz – czyż było jakieś miejsce schronienia (dokąd mogliby uciec przed karą Boga)?

37. Zaprawdę, w tym jest przypomnienie, przestrzegające każdego, kto ma serce (żywe) i kto słucha (napominającego), a jego oczy umieją wiele dojrzeć.

9. Ten werseł unaocznia, że Bóg ani nie męczy się, ani też nie śpi. Taka myśl stała-by bowiem w sprzeczności z wyobrażeniem o wszechmogącym Bogu.

10. W wersecie 39 nakazana jest modlitwa poranna, południowa i popołudniowa. W wersecie 40 nakazana jest modlitwa wieczorna i późnym wieczorem. Wysławianie po pokłonach odnosi się do modlitw nadobowiązkowych po obowiązkowych (za wyjątkiem modlitwy porannej i popołudniowej), wypo-

38. Oto My stworzyliśmy niebiosa i ziemię, a także wszystko to, co jest pomiędzy nimi, w sześć dni, i nie dotknęło Nas żadne znużenie⁹.

39. Przeto (zawierając Naszej obietnicy i Mocy) znoś cierpliwie wszystko to, co mówią i głoś chwałę swego Pana przed wschodem słońca i przed jego zachodem;

40. Wysławiaj Go również nocną porą i po pokłonach (kiedy padasz na twarz przed Bogiem)¹⁰.

41. I wyczekuj nasłuchując Dnia, kiedy Wzywający będzie nawoływał z miejsca pobliskiego¹¹;

42. Dnia, kiedy prawdziwie będą słyszeć Podmuch (przeznaczony przez Boga i niemożliwy do uniknięcia). Oto jest Dzień Wyjścia (kiedy zmarli będą wskrzeszeni i podniesieni ze swoich grobów).

43. Zaiste, to My dajemy życie i powodujemy śmierć. Do nas nastąpi ostateczny powrót.

44. Tego Dnia ziemia zostanie od nich oddzielona i pospieszą z niej (na Zgromadzenie). To będzie dla nas łatwe Zgromadzenie.

45. My doskonale wiemy, cokolwiek oni mówią, a ty (Wysłanniku) nie jesteś powołany do tego, by ich zmuszać (do wiary). Dlatego napominaj i ostrzegaj tego, kto lęka się Mojej groźby – posiłkując się tym Koranem.

wiadania słów wychwalających Boga: (*subhan Allah*), wysławiania (*al-hamdu li'llah*) i uwznioślenia (*Allahu Akbar*). Wysłannik Boży gorliwie zalecał wypowiedanie tych wyrażań 33 razy po każdej modlitwie obowiązkowej.

11. Wzywającym jest Archanioł Izrafil, który zadmie w Trąbę. Przez „pobliskie miejsce” należy rozumieć, że wszyscy na świecie będą słyszeć dźwięk Trąby tak, jak gdyby dęto w nią obok nich.

SURA 51

**AZ-ZARIJAT
(ROZPRASZAJĄCE)***Okres mekkański*

Sura niniejsza, składająca się z 60 wersetów, została objawiona w Mekce, gdy Kurejszyci rozpoczęli prześladowania wiernych. Bierze swą nazwę od słowa *az-zarijat* (*rozpraszające*) w wersecie pierwszym. Koncentruje się na życiu wiecznym i Jedności Boga. Ostrzega niewiernych, przypominając, co spotkało wiele poprzednich ludów, które uparcie obstawały przy niewierze i niesprawiedliwości.

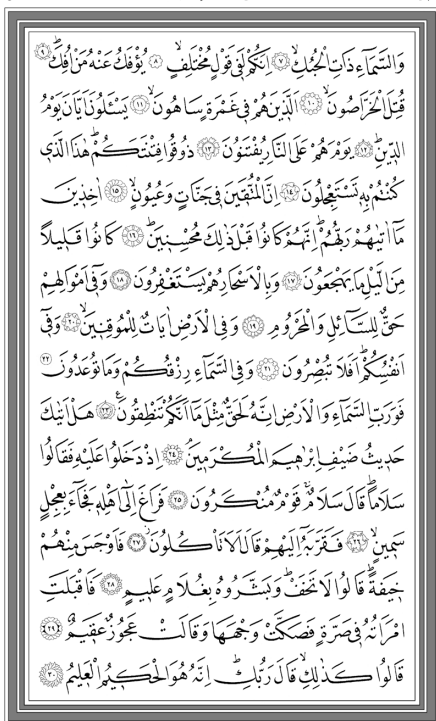
**W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!**

1. Na te, które (jak wiatry) rozpraszają daleko i szeroko;
2. I te, które (jak chmury) niosą wielkie ciężary;
3. A także te, które (jak statki) suną gładko i łagodnie;
4. Oraz te (anioły), które rozdzielają (na rozkaz Boga Jego zaopatrzenie w postaci deszczu i niezliczonych innych błogosławieństw)¹;
5. Zaiste, to, co zostało wam obiecane, jest prawdą;
6. Sąd Ostateczny z pewnością się wydarzy.

---

1. W tych wersetach Wszechmocny Bóg poświęca uwagę wszystkim przyczynom materialnym i siłom, które wykorzystuje do egzekwowania swoich rozkazów na ziemi, w powietrzu i na morzu (tzn. wszędzie we wszechświecie), i dlatego przysięga na anio-

ły za nie odpowiedzialne. Jak wyjaśniono w przypisie 31 do sury 2, cokolwiek ma miejsce we wszechświecie, zdarza się poprzez anioły odpowiedzialne za to działanie. Anioły mają różne rangi. Otrzymują od Boga rozkazy i rozdzielają zaopatrzenie i inne błogosławieństwa.

7. Na Niebiosa pełne splecionych szlaków (dla poruszania się aniołów i ciał niebieskich, dla zsyłania Bożych rozkazów i dla wznoszenia się różnych prośb istot świadomych – wyrażanych mową, czynem albo potrzebą):

8. Zaprawdę, życie sprzeczne poglądy (co do Koranu i tego, jak go opisać).

9. Kto został odwiedzony od niego (Koranu), ten został (przede wszystkim) sam odwiedzony (odwracając się od słusznej drogi w myśli, wierze i działaniu)².

10. Niech będą z dala od Bożego Miłosierdzia kłamcy, budujący na przypuszczeniach,

11. Którzy nie zważają (na prawdę), znajdując się w otchłani niewiedzy.

12. Pytają: „Kiedy nastanie Dzień Sądu?”

13. Dzień, kiedy to zostaną poddani próbie nad Ogniem.

14. „Skosztujcie swojej męki (którą na siebie sprowadziliście). To jest to, o co prosiliście (drwiąc), by zostało przyspieszone!”

15. Bogobojni zaś i pobożni: oni będą przebywać w Ogrodach i źródłach,

16. Czerpiąc z tego, czym Bóg ich obdaruje. Albowiem oni byli przedtem oddani wykonywaniu Bożych rozkazów, świadomi, że Bóg ich widzi.

17. Oni zwykli byli sypiać nocami jedynie niewiele (nigdy niemal nie opuszczając modlitwy *tahadżdżut*).

18. Wczesnym świtem upraszali Bożego przebaczenia.

19. A w ich majątku miał swój właściwy udział (i prawo, które chętnie zachowywali) biedny (*sa'il*, który zmuszony był żebrać) oraz potrzebujący (*mahrum*, który nie żebrał ze względu na swój wstyd).

20. Na Ziemi są (jasne) znaki (Jedności Boga, jako Pana i Suwerena) dla tych, którzy szukają pewności.

21. A także w was samych. Czyż zatem nie dostrzeżecie (prawdy)?

22. A w Niebiosach jest wasze zaopatrzenie i to, co wam obiecano³.

23. Przeto, na Pana Niebios i Ziemi, ona (ta obietnica) jest tak samo (faktem, który się wam przekazuje), jak i to, że mówicie.

24. Czy dotarła do was opowieść o znacznych gościach Abrahama?

25. Oni stanęli przed nim i powiedzieli: „Pokój”. On odrzekł (na ich pozdrowienie): „Pokój!” (i pomyślał:) Nieznani ludzie.

26. Wrócił do swego gospodarstwa, po czym przyniósł (pieczone) tłuste ciele.

27. Położył je przed nimi i rzekł: „Nie będziecie jeść?”

28. (A gdy zobaczył, że nie jedli), stał się wobec nich pełen obaw⁴. Oni rzekli (do niego): „Nie lękaj się!” I obwieścili mu radosną nowinę o (mającym się narodzić) synu, obdarzonym dogłębną wiedzą.

29. Wtedy podeszła jego żona, zawodząc i uderzyła się w czoło, mówiąc: „Jakże mam urodzić dziecko, (ja) stara, jałowa niewiasta?”

30. Oni powiedzieli: „Tak postanowił twój Pan. Zaprawdę, on jest Mądry, Wszechwiedzący”.

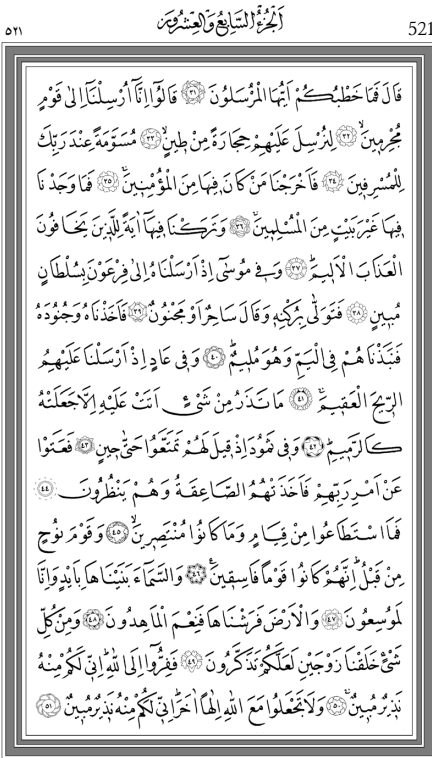
2. W stworzeniu istnieje jedność w wielości. Podobnie jak wszystkie inne rzeczy i istoty, także i ludzie różnią się pomiędzy sobą na wiele sposobów. Wszystkie inne rzeczy i istoty, pomimo swej nieskończonej różnorodności, są posłuszne Jednemu Jedyńemu Bogu, Panu i Suwerenowi. Z tego względu we wszechświecie panuje wspaniała zgoda. Tak samo istoty wyposażone w wolną wolę i odpowiedzialne za swoje wybory muszą wierzyć w tegoż Jednego Jedyńego Boga, o ile pragną zgodności w swoim życiu indywidualnym i społecznym. To jednak nie oznacza, że muszą być jednorodni i jednolici w swoich opiniach.

Jest wiele obszarów, gdzie konieczna jest różnorodność poglądów i wyborów, lecz są też pewne inne dziedziny, w których musi panować jednolitość. Na przykład ludzie muszą wierzyć w Jedyńego Boga i być zjednoczeni w wierze w inne zasady wiary. Powinni również oddawać cześć temu samemu, Jednemu i Jedyńemu Bogu i okazywać posłuszeństwo Jego prawom w urządzaniu swojego życia. Niektóre z tych praw są zupełnie zasadni-

cze dla życia ludzkiego, niezależnie od czasu i miejsca, a zatem – niezienne, gdy tymczasem inne podlegają zmianie, w zależności od czasu, miejsca i warunków.

3. Oznacza to, że wszystko, co mamy jako zaopatrzenie, stanowi łaskę, jaką obdarzył nas Bóg. Ze względu na jej wzniosłość i wartość, Koran stwierdza, że zesłała z nieba. Poza tym skoro ziemia jest ożywiana po swej śmierci za pomocą deszczu i wszystko, co otrzymujemy z ziemi, potrzebuje deszczu, Koran czasami wykorzystuje słowo „deszcz” w znaczeniu „zaopatrzenie”. Jeśli chodzi o to, co oznacza wyrażenie „to, co wam obiecano”, to jest to wszystko, czym Bóg obdarzy dobre uczynki Swoich sług. Przede wszystkim jest to Raj. Koran stwierdza, że owe nagrody pochodzą z Niebios, gdyż są wyłącznie łaską Boga, są wzniosłe i mają swe źródło w Niebiosach, albo dlatego, że Niebiosia implikują wzniosłość.

4. Jeśli gość powstrzymywał się od spożywania podanego posiłku, znaczyło to, że ma złe zamiary.

31. On (Abraham) rzekł: „Jaka jest zatem wasza sprawa, o (niebiańscy) posłańcy?”

32. Oni odpowiedzieli: „Oto zostaliśmy posłani do ludzi, z których wszyscy są występni,

33. Abyśmy zesłali na nich kamienie z wypalanej gliny,

34. Oznaczone u twojego Pana dla (zniszczenia) ludzi marnotrawnych (w odniesieniu do danych im przez Boga zdolności i) popełniających występki.

35. Wyprowadziliśmy spośród nich wiernych,

36. Lecz znaleźliśmy tam tylko jeden dom muzułmanów (ludzi całkowicie oddanych Bogu).

37. Pozostawiliśmy tam jasny znak (prawdy Bożych posłańctw) dla tych, którzy lękają się kary bolesnej”⁵.

38. A także w (przykładowej opowieści o) Mojżeszu (jest znak jasny): Posłaliśmy go jako wysłannika do Faraona z władzą oczywistą.

39. Faraon jednak, wraz ze swoimi zastępami, odwrócił się (od Naszego Przesłania) i powiedział: „(Mojżesz to) czarownik albo człowiek opętany”.

40. Przeto pochwyciliśmy jego i jego zastępy i wrzuciliśmy ich do morza. A on był skruszony i czynił sobie wyrzuty (zbyt późno – gdy już się topił).

41. A także w (przykładowej opowieści o plemieniu) Ad (jest znak jasny), gdy zesłaliśmy na niego wicher niszczący.

42. Nie oszczędził niczego, czego dosięgnął, lecz zamienił to niemal w popiół.

43. A także w (przykładowej opowieści o plemieniu) Samud (jest znak jasny), gdy (otrzymali okres zawieszenia i) zostało mu powiedziane: „Radujcie się życiem przez krótką chwilę!”

44. Oni jednak zbuntowali się przeciwko dekretowi swego Pana, przeto pochwylił ich piorun (i wybuch, *sa iḡat*) właśnie wtedy, gdy nań spoglądali.

45. Nie zdołali się podnieść (ani tym bardziej – uniknąć kary) ani nie mogli otrzymać pomocy.

46. A przedtem (My unicestwiliśmy) lud Noego. On był ludem występny (przekraczającym ustanowione przez Boga granice).

47. I niebios⁶. My zbudowaliśmy je z wielką mocą, a mamy ogromną władzę i je rozszerzamy⁷.

48. I ziemię. My ją rozpostarliśmy. A jakże doskonali jesteśmy, rozpościerając ją (niczym łoże)!

49. A wszystkie rzeczy stworzyliśmy w parach, abyście mogli rozważać i rozpa miętywać.

50. „Szukajcie przeto ucieczki w Bogu. Zaprawdę, ja jestem jedynie ostrzegającym; dla was od Niego.

51. I nie ustanawiajcie innego boga poza Bogiem (Jedynym). Zaprawdę, ja jestem jedynie ostrzegającym; dla was od Niego”.

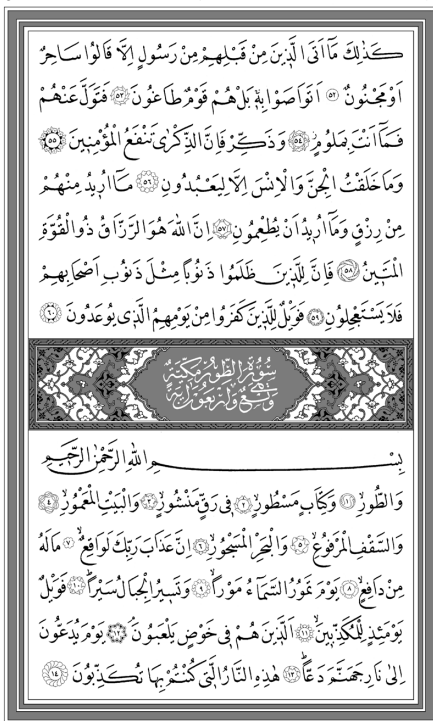
---

5. Dalsze wyjaśnienia, zob. 11:69-83; 15:51-77 i odpowiednie przypisy.

6. Po opowiedzeniu przykładowych zdarzeń z przeszłości, werset ten stanowi kontynuację wersetu 22.

7. Rozszerzanie się wszechświata, o którym Koran poinformował nas wieki temu, stanowi najbardziej imponujące odkrycie nowoczesnej nauki. Dzisiaj jest to mocno utrwalona koncepcja, a debata toczy się jedynie wokół sposobu, w jaki ten proces się odbywa.

52. Podobnie, nie przyszedł do ludzi, którzy żyli przed nimi, taki Wysłannik, o którym by nie powiedzieli (w podobny sposób): „Czarownik albo opętany”.

8. Spór jest nieużyteczny w głoszeniu Przesłania. Sprawą wielkiej wagi jest to, by głosić prawdę we właściwy sposób. Drugą rzeczą, na jaką w tym miejscu należy zwrócić uwagę, to niezaniechanie wiernych podczas głoszenia Prawdy. Nie można bowiem przyjąć założenia, że skoro już wierzą, to nie ma potrzeby dłużej głosić im Boskiego Przesłania. Każdy człowiek potrzebuje napomnienia.

9. Niniejszy werset wyraża Boski cel stworzenia. Podczas gdy wszystkie inne istoty i rzeczy czczą Boga i są Mu posłuszne bezwol-

53. Czyż oni przekazali to sobie nawzajem (to powiedzenie)? Zaiste, oni byli ludem buntowniczym.

54. Odwróć się więc od nich (od sporu z nimi), a nie będziesz winien (z tego powodu, że tak uczynisz).

55. Lecz napominaj i ostrzegaj, gdyż napominanie i ostrzeganie przynoszą wiernym korzyść⁸.

56. Ja stworzyłem dżiny i ludzi jedynie po to, aby (Mnie poznawali i) oddawali (tylko) Mi cześć⁹.

57. Nie żądam od nich zaopatrzenia ani nie żądam, by Mnie żywili.

58. Zaprawdę, Bóg – On jest Zaopatrującym, Panem wszelkiej Mocy, Najsilniejszym.

59. Oto ci, którzy popełniają największą niesprawiedliwość (nie wierząc w Boga i Go nie czcząc albo przydając Mu współtowarzyszy), będą mieć swój udział (w karze) – taki jak udział ich towarzyszy (z dawnych wieków, którzy zostali unicestwieni). Niech Mnie nie proszą zatem o jego przyspieszenie.

60. Przeto biada tym, którzy nie wierzą, ze względu na Dzień, którym im zagrożono.

nie, tylko dżiny i ludzie, wyposażeni w wolną wolę, mają zdolność wyboru: będą oddawać Bogu cześć i będą Mu posłuszni albo nie. Skoro Bóg stwarza i utrzymuje wszechświat, jedynie On zasługuje na oddawanie czci. To On również jest Tym, który wezwie istoty świadome do zdania rachunku ze swego życia. To jest przyczyna, dla której należy oddawać cześć wyłącznie Bogu. Oddawanie czci Jedy-nemu Bogu i posłuszeństwo wobec Niego zapewni sprawiedliwość i zgodę w życiu dżinów i ludzi. Daje też możliwość zdobywania

wiedzy oraz wzbudza miłość do Boga. Bedi-
üzzaman Said Nursi pisze:

Wiara w Boga stanowi najwyższy cel stworzenia i jego najwznioślejszy efekt, najwznioślejszą rangą człowieka jest natomiast wiedza o Bogu, zawarta w tej wierze. Najbardziej promiennym szczęściem i najśłodszym dobrodziejstwem jest dla dzionów i ludzi miłość Boga zawarta w wiedzy o Bogu. Najczystsza radością ludzkiego ducha i najczystsza rozkoszą ludzkiego serca jest duchowy zachwyt zawarty w miłości Boga. Wszelkie prawdziwe szczęście, czysta radość, słodkie dobrodziejstwa i pełne blasku przyjemności zawarte są w wiedzy i miłości Boga. Ci, którzy autentycznie poznają Boga i miłują Go, mogą doświadczyć nieskończonej szczęśli-

wości, dobrodziejstw i oświecenia, a także pojąć nieskończone tajemnice. Ci, którzy nie są dotknięci nieskończoną nędzą duchową i materialną, bólem i strachem. Jeśliby dozwolono każdemu na rządy nad tym światem, pomimo jego/jej bezsilności, marności i braku ochrony pośród innych ludzi pozbawionych celu – to jaka byłaby jego prawdziwa wartość?

Ludzie, którzy nie rozpoznają swego Władcy i nie odkrywają swego Pana, są nędzni i oszołomieni, oghłupieni. Ci jednak, którzy – przeciwnie – rozpoznają Go i uznają, szukając schronienia w Jego Miłosierdziu i opierając się na Jego Mocy, dostrzegą ten wyludniony świat przekształcony w miejsce odpoczynku i szczęścia, miejsce wymiany za życie przyszłe (The Letters, „the 20th Letter”, 2:2).

SURA 52

AT-TUR (GÓRA)

Okres mekkański

Niniejsza sura, objawiona w Mekce i składająca się z 49 wersetów, bierze swą nazwę od słowa *at-Tur* (góra) w pierwszym wersecie. Zajmuje się reakcjami politeistów mekkańskich na objawienie Koranu i ukazuje sposób, w jaki sami się ośmieszili. Podkreśla prawdziwość Dnia Sądu i to, że niewierni zostaną ukarani, a wierni będą nagrodzeni Rajem. Zwraca także uwagę na unicestwienie, jakie może dotknąć tych, którzy uparcie opierają się prawdzie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na Górę (Synaj)
2. I na Księgę zapisaną

3. Na rozpostartym pergaminie,
4. I na *Al-Bajt-ul -Ma ĩmur* (Dom często odwiedzany),
5. I na sklepienie (niebieskie) wzniesione wysoko,
6. I na morze wypełnione (i gotowe do wylania),
7. Kara twego Pana z pewnością się ziści¹.
8. Nikt odwrócić jej nie zdoła.
9. Tego Dnia niebiosa zachwieją się gwałtownie;
10. A góry poruszą się niespokojnie, budząc strach.
11. Biada tego Dnia tym, którzy negują (Boskie Przesłanie i Wysłanników) –
12. Którzy zwykli się bawić, pochłonięci (tym, co próżne i marne):
13. Owego Dnia zostaną siłą wepchnięci w Ogień piekielny.
14. „Oto Ogień, którego istnieniu zaprzeczaliście.

1. Koran zwraca uwagę na wiele niezwykle ważnych zjawisk we wszechświecie, życiu ludzkim i dziejach, aby podkreślić nieuchronność nadejścia Ostatniego Dnia. W ten sam sposób, co stworzenie wszechświata, zmiany i wstrząsy, jakich doświadczał i doświadcza, zmiany dni, miesiący, pór roku, lat i stuleci – wszystko to daje świadectwo o nadejściu Ostatniego Dnia. Tak samo księgi objawione w ciągu dziejów Człowieka informują nas o jego nadejściu. Poświadczą to również nauka (zob. Ali Ānal, *The Resurrection and the Afterlife*, 57-94). Wzmiankując Górę, Koran odnosi się zarówno do Góry Synaj, gdzie otrzymał Torę Prorok Mojżesz, jak i do innej góry (*an-Nur*), gdzie zaczął otrzymywać Koran Prorok Muhammad. Poprzez *Księgi zapisane*, nawiązuje do objawionych Ksiąg Boga, takich jak

Tora i Koran. *Zapisane Księgi* mogą także oznaczać zapis czynów ludzkich, który zostanie rozwinięty w Dniu Sądu Ostatecznego. *Bajt al-Ma ĩmur* odnosi się zarówno do Ka'by, która jest stale nawiedzana przez ludzi i anioły, jak i do swego niebiańskiego odpowiednika, okrążanego i odwiedzanego przez anioły. Odnosi się także do Objawienia Koranu, gdyż według pewnych komentatorów, był on najpierw zesłany w swej całości (zob. sura 44, przyp. 1). Ostatniego Dnia niebiosa zostaną podzielone i wszystkie morza – cała masa wody zalegająca świat zostanie wprawiona we wrzenie. Dlatego wszystkie zjawiska, do których nawiązuje tych sześć wersetów, odnoszą się do Dnia Ostatniego i ze względu na to przysięgi na nie kończą się stwierdzeniem o jego nieuchronnym i już postanowionym nadejściu.

15. Czyż to są czary (albowiem wysmiewaliście Objawienie jako czary), czy też nie widzicie (i dla was to jest coś złudnego)?

16. Znoście teraz cierpienie, jakiego przyczynia wam jego żar! Czy będziecie je znosić cierpliwie, czy też nie będziecie go znosić cierpliwie, to dla was obojętne. Spotyka was jedynie odpłata za wszystko to, co czyniliście (na tym świecie)”.

17. Zaprawdę, bogobojni i pobożni będą przebywać w Ogrodach i w błogości,

18. Radując się wszystkim tym, czym obdarzy ich Pan (ze Swojej Łaskawości i jako odpłatą za ich dobre uczynki); i (z tego względu, że) ich Pan ocalił ich od kary Ognia Palącego.

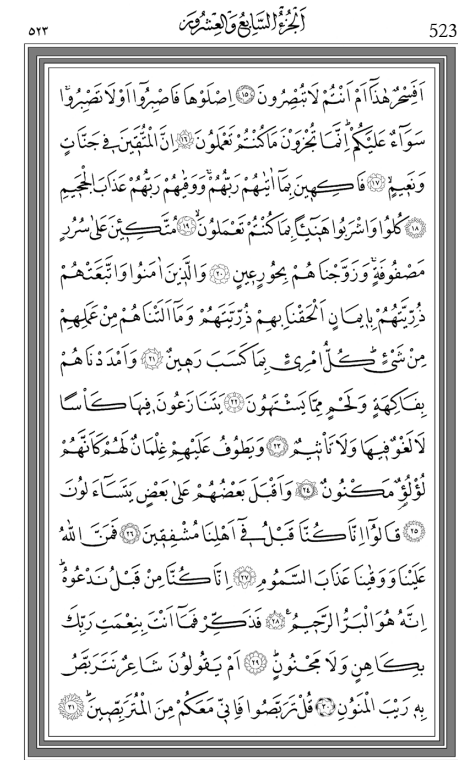
19. „Jedzcie i picie do woli w nagrodę za to, jak postępowaliście (na ziemi)”.

20. Będą spoczywać na tronach – ułożeni rzędami. A My damy im za małżonki czyste panny, o pięknych, dużych oczach.

21. Tych, którzy uwierzyli i których potomstwo podążyło za ich wiarą, My połączymy z ich potomstwem (nawet jeśli wiara ich potomstwa nie będzie tak samo mocna, jak ich wiara) i nie zmniejszymy w niczym nagrody za ich uczynki. Każdy będzie się radował wedle swej zasługi².

22. A My zaopatrzymy ich w owoce i mięso, posiłek za posiłkiem, tak jak sobie zażyczą.

23. Tam oni będą sobie nawzajem przekazywać puchar, gdzie (będzie napój, z

którego) nie rodzi się kłamiwa, niemądra rozmowa ani grzech.

24. I będą im usługiwać chłopcy (tak czyści) jak ukryte perły.

25. I będą się do siebie nawzajem przybliżać, zadając pytania (o ich sprawy w życiu doczesnym i o to, jak zostali dopuszczeni do Raju).

26. Powiedzą: „Zaprawdę, my byliśmy wcześniej – pośród naszych rodzin – pełni obaw (niezwykle czuli na podążanie przez nasze rodziny Drogą Prosta).

27. A potem Bóg obdarzył nas Swoją Łaską i ocalił od kary Ognia Palącego, przenikającego przez skórę.

28. Oddawaliśmy przedtem (w życiu doczesnym) cześć tylko Jemu i jedynie

Jego wzywaliśmy. Oto On jest Życzliwy, Współczujący (szczególnie wobec swoich wierzących sług)”.

29. Dlatego (o, Wysłanniku, niestrudzenie) głoś i napominaj; z Łaski Boga – nie jesteś ani wieszczbiarzem, ani opętanym (przez dżiny) szaleńcem.

30. Albo też mówią (o nim): „Poeta (opętany przez dżiny). Będziemy czekać, aż spadnie na niego jakieś nieszczęście”.

31. Powiedz: „Czekajcie – ja jestem z wami pośród czekających (choć mam nadzieję na inny wynik oczekiwania)”.

---

2. Bóg w Raju połączy rodziców z ich wierzącym potomstwem, nawet jeśli wiara i uczynki dzieci nie będą tej samej rangi, co uczynki i dokonania rodziców. To będzie dodatkowe błogosławieństwo dla wiernych. Jednakże nie każdy będzie się radował Rajem w tym samym stopniu, chociaż będzie ze swoimi bliskimi w tym samym miejscu. Każda osoba będzie doznawać dobrodziejstw Raju w zależności od poziomu swej wiary i uczynków.

Niniejszy werset nawiązuje też do tego, że – jak wskazuje werset 56:10-14 – szczególnie na początku nowego momentu wiary, ci, którzy przyjmują wiarę jako pierwsi, mają (ogólnie rzecz ujmując) większą wartość w oczach Boga i doznają błogosławieństw Raju w większym stopniu. Oni prześcignęli innych w wierze i wspierali sprawę Boga wówczas, gdy było to najtrudniejsze, nie szukając ziemskiej korzyści, i wycierpieli więcej niż ci, którzy przyszli po nich.

32. Czyż ich umysły popędzają ich ku temu (niewyobrażalnemu kłamstwu) albo też są ludźmi (nawykłymi do) buntu i występku?

33. Albo mówią: „On go podrabia (a potem przypisuje Koran Bogu)? Zaiste, nie! Oni (głoszą takie twierdzenia, gdyż) nie ma w nich pragnienia wiary.

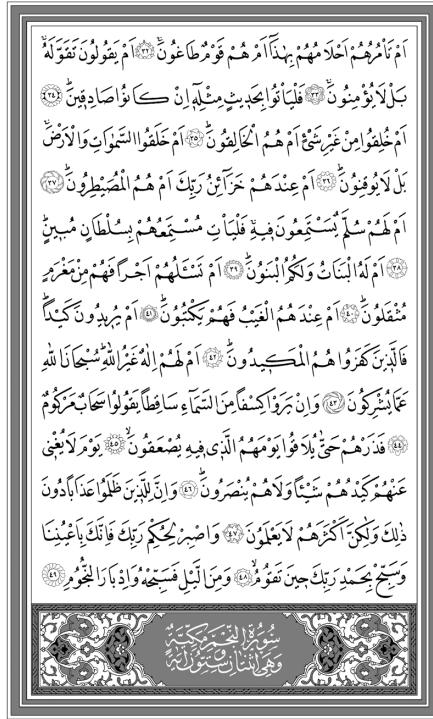
34. (Skoro rzeczywiście sądzą, że taka Księga może zostać podrobiona), to niech ułożą rozprawę taką jak ta, jeśli są prawdomówni (w swoich twierdzeniach).

35. Albo zostali stworzeni tak, że nic nie było przed nimi (albo z czegoś odmiennego od materii podstawowej dla całego stworzenia i znają rzeczy dla innych nieznanne), albo to oni są stwórcami (samiych siebie i mogą sami siebie utrzymywać przy życiu i postępować, jak im się podoba)?

36. Albo może to oni stworzyli Niebiosa i Ziemię (i władza nad nimi do nich należy)? Zaiste, nie! Oni nie mają pewnej wiedzy (o stworzeniu, ludzkości i podstawowych faktach ich dotyczących).

37. Albo może do ich dyspozycji są skarby twego Pana (i oni dają zaopatrzenie wszystkim istotom wedle swego uznania, wybierają, kogo zechcą na Wysłannika i zsyłają Księgę, jakkolwiek zechcą)? Czy też może otrzymali władzę nad nimi (i mogą wymóc na Bogu zesłanie im takiego Posłannictwa i Wysłannika, które będą odpowiadać ich interesom)?

38. Albo może posiadają drabinę (po której wspinają się do niebios i) podsłuchują (tajemnice niebiańskie, potwierdzające ich stanowisko przeciwne Wysłannikowi i Koranowi)? Niechaj zatem ich

podsluchujący dostarczą jakiś jasny dowód (dowodzący tego, co twierdzą, że posłyszeli).

39. Czy też może (w swej niedorzeczności przypisujecie Mu potomstwo i) On ma córki (którymi wy w swej głupocie gardzicie), gdy tymczasem sami macie synów?

40. Albo może ty (o Wysłanniku) prosisz ich o wynagrodzenie (za głoszenie im religii Boga), tak że ugniata ich ciężar długów?

41. Albo może mają wiedzę o Niewidzialnym (i Najwyższej Tablicy – na wieki przechowywanej), tak że zapisują dekryty (decydujące o wszystkich zdarzeniach i ustalające dla innych sposób życia).

42. Czy też oni zamyślają spisek (ażeby cię usidlić i zniweczyć twoje Posłannictwo)? To ci, którzy nie wierzą, są usidleni (knując spisek, ponieważ odmawiają sobie Bożych błogosławieństw w obydwu światach).

43. A może mają innego boga poza Bogiem (do którego zwracają się na próżno – by ich żywił, wspomagał i ochraniał)? On jest Pełen Chwały (i wzniosłości) ponad tym, co Mu przydają jako współtowarzyszy.

44. (Oni odrzucają prawdę tak uparcie, że) jeśliby zobaczyli spadający (na nich) płat nieba, to mówiliby: „To (jedyne) kawał spiętrzonych chmur!” (Oni bowiem nie są w stanie pojąć, że mogą zostać ukarani za swe zacięte zaprzeczanie).

45. Przeto pozostaw ich, aż spotkają swój Dzień, kiedy to zostaną śmiertelnie porażeni.

46. Dzień, w którym spiskowanie na nic im się nie zda, i nie doznają wspomżenia.

47. Zaiste, dla tych, którzy popełniają największą niesprawiedliwość (nie wierząc, przydając Bogu współtowarzyszy albo buntując się przeciwko głoszeniu Jego Religii), przygotowana jest poza tą jeszcze inna kara, lecz większość z nich nie wie (o tym)³.

48. Czekaj więc cierpliwie na Sąd swego Pana, gdyż jesteś na Naszych Oczach (pod Naszą opieką), i głoś chwałę swego Pana, gdy wstajesz (do modlitwy);

49. I głoś Jego chwałę także nocą oraz przy zachodzie gwiazd.

---

3. Dzień wspomniany w wersecie 45 może odnosić się do dnia, kiedy przywódcy niewierzących zostaną śmiertelnie porażeni na tym świecie (tak jak Kurajscy zostali zabici w bitwie pod Badr) lub podczas innej katastrofy, albo też do ogólnego Unicestwienia.

Toteż *inna kara* wspomniana w wersecie 47 jest zarówno karą, jaką będą musieli wycierpieć w życiu doczesnym, aby okazać skruchę, jak i karą grobu, trwającą aż do Dnia Zmartwychwstania.

SURA 53

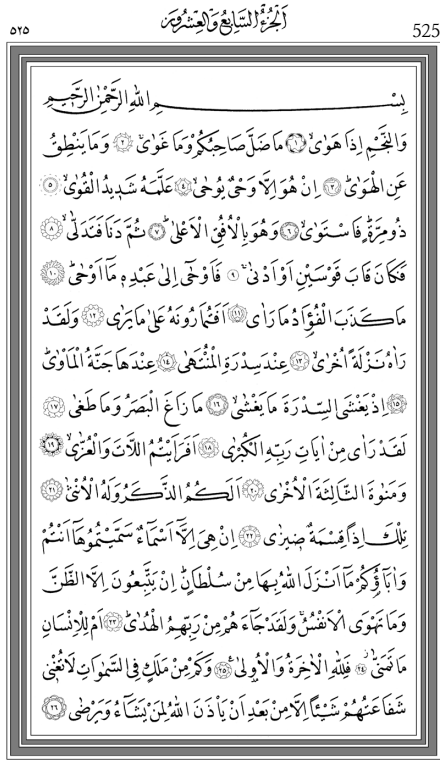
AN-NADŻM (GWIAZDA)

Okres mekkański

Niniejsza sura, objawiona w Mekce, zawiera 62 wersety i bierze swą nazwę od słowa *an-Nadżm* (gwiazda) w pierwszym wersecie. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, recytował ją w całości przy Ka'bie zarówno wierzącym, jak i mekkańskim politeistom. Napomina w niej bałwochwalców, że wszystkie ich wierzenia oparte są jedynie na przypuszczeniach, gdy tymczasem ci, którzy podążają Proszą Ścieżką, wierzą w Jedyne Boga i oddają Mu cześć. To jest Bóg – Pan całego wszechświata. Zwraca także uwagę na to, że religia, którą głosi Wysłannik Boży, nie jest jakąś nową religią, wymyśloną w ciągu dziejów, oraz ostrzega politeistów przed Dniem Sądu, który niewątpliwie nadejdzie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na gwiazdę, gdy zachodzi,
2. Wasz Towarzysz (którym jest Wysłannik Boży) nie zbłądził ani nie obrał fałszywej drogi (pod względem wiary i uczynków).
3. On nie przemawia za swoją przyczyną ani nie kieruje się własnym pragnieniem;
4. To (co wam przekazuje) jest jedynie Objawieniem, które zostało mu zesłane¹.
5. Nauczył go tego ten o potężnej mocy (Gabriel);
6. Mocny, przenikający i doskonały w duchu, podniósł się z całym swoim majestatem²

7. Wtedy, gdy był w najwyższej części horyzontu³.

8. Potem podszedł i przybliżył się,

9. I był tak blisko (że pomiędzy nimi pozostała jedynie odległość) jak sznury dwu łuków (ułożone tak, że przylegają do siebie) albo jeszcze bliżej.

10. I On objawił Swemu słudze to, co objawił⁴.

11. Serce nie kłamało w tym, co widział (swymi oczyma)⁵.

12. Czyż zatem będziecie się z nim spierać o to, co widział?

13. Zaprawdę, on widział go podczas drugiego zejścia

14. Obok drzewa lotosu (*Sidrat ul-Muntaha*) z najwyższej granicy⁶,

15. W pobliżu którego znajduje się Ogród Schronienia i Mieszkania.

16. Wtedy drzewo lotosu przykrywało to, co przykrywało⁷.
17. Wzrok (Wysłannika) nie zbacał (by spoglądać gdzieś indziej i widzieć coś innego) ani się nie mylił (by mógł ulec złudzeniu).
18. Zaiste, on widział jeden z największych znaków swego Pana⁸.
19. (A w porównaniu z tym oto znakiem), czy zastanawialiście się nad al-Lat i al-Uzza?
20. I nad inną jeszcze – trzecią – al-Manat (– czym jest to, co wy wymyślacie)?
21. Co? Dla was synowie, a dla Niego córki?
22. Zaiste! Jakże to niesprawiedliwy podział!⁹
23. One (wasze fałszywe bóstwa) nie są niczym innym, jak tylko nadanymi imio-

- nami, które wymyśliliście wy i wasi ojcowie. Bóg nie zesłał im (ku temu) władzy. Oni podążają jedynie za przypuszczeniami i tym, czego sami pragną. Teraz jednak naprawdę przyszło do nich przewodnictwo od ich Pana (który ich stworzył i podtrzymuje przy życiu).
24. Albo może człowiek będzie miał to, czego pragnie?¹⁰
25. Lecz (czegokolwiek człowiek pragnie, czy to ma służyć celom wyższym lub tylko pragnieniom cielesnym) do Boga należy ostatecznie (życie) i pierwsze¹¹.
26. Ileż aniołów jest w niebiosach (przyjąwszy nawet, że wstawiliby się za ludźmi), których wstawiennictwo na nic się nie zda, chyba że Bóg udzieli pozwolenia, komu zechce (by wstawił się za kim On zechce) i jest z niego zadowolony.

1. Jak już wspomniano na wstępie, Wysłannik Boży recytował całość tej sury obok Ka'by zarówno wierzącym, jak i politeistom. Politeiści usiłowali znaleźć usprawiedliwienie dla swojego odrzucenia Koranu i Wysłannika i zastanawiali się, jak udaremnić misję Proroka. Te wersety usuwają zatem wszelkie wątpliwości i zamieszanie, które Mekkańczycy chcieli wywołać co do boskiego pochodzenia Koranu i Posłannictwa Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo.

W wielu wersetach Bóg przysięga na ciała niebieskie. Niniejsza sura rozpoczyna się przysięgą na gwiazdę. Wynika z tego szereg wniosków. Wymieniając *gwiazdę*, odnosi się do wszystkich ciał niebieskich, a przysięgając na nią, gdy zachodzi, daje do zrozumienia, że żadne ciało niebieskie nie może być obiektem czci i nie jest bóstwem (zob. 6:76, przyp. 16). Jak wiadomo, politeiści mekkańscy oddawali cześć ciałom niebieskim, a w szczególności Syriuszowi (werset 49 tej sury). Gwiazda ta zachodzi o brasku dnia, dlatego kolejny wniosek, jaki można wyciągnąć z niniejszego wersetu, jest taki, że dzień albo Słońce Prawdy (Islam) ma właśnie wzejść. Przysięga może też być symbolicznym

nawiązaniem do Podróży Wysłannika Bożego do Niebios, której pewne aspekty są wspomniane w tej surze.

Słowo przełożone jako *gwiazda* oznacza również „część”. Według opinii niektórych komentatorów, odnosi się do tego, że Koran objawiany był w częściach. Werset znaczyłby zatem: *Na część (Koranu), gdy schodzi w dół (tzn. jest zsyłana)*.

2. Te wersety odnoszą się prawdopodobnie do ważkich zjawisk, wzajemnie ze sobą powiązanych. Zjawisko opisane w niniejszym wersecie może dotyczyć zarówno Anioła Gabriela, jak i Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój. Znaczenie nadane w tej interpretacji odnosi się do Gabriela. W odniesieniu do Wysłannika znaczenie owego wersetu byłoby następujące: „I otrzymując Koran, Wysłannik osiągnął pełną doskonałość i największą pozycję”.

3. Gabriel zwykł przychodzić do Wysłannika Bożego pod różnymi postaciami. Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, widział go w oryginalnej postaci dwukrotnie: pierwszy raz, gdy schodził z góry Nur po otrzymaniu pierwszego Objawienia, a następnie, jak

wspomina werse 13, podczas powrotu Wysłannika z Podróży Nocnej. Ten werse odnosi się do pierwszego widzenia Gabriela. Jeśli odnosi się go do Wysłannika, to implikuje on jego wielkość.

4. Te wersety, jak i wcześniejsze, dotyczą przyniesienia przez Anioła Gabriela Objawienia Wysłannikowi, a także spotkania z Bogiem podczas Wstąpienia do Niebios – zdarzenia, które miało miejsce poza wszelkimi pojęciami istnienia. Co do pierwszego wydarzenia, werse 8 wspomina, że Gabriel (*Dżibra il*) zszedł ze swego „stanowiska” w Niebiosach i zbliżył się do Wysłannika, który znajdował się na Ziemi. W drugim przypadku oznacza to, że Bóg objawił Swą bliskość wobec Wysłannika i przywiódł go ku Sobie, a Wysłannik został uniesiony ku Bogu – wystarczająco wysoko, by się z Nim spotkać. To spotkanie, oznaczające nieporównywalną bliskość Wysłannika wobec Boga, zostało wyrażone w wersecie 9 jako *tak blisko (że pomiędzy nimi pozostała jedynie odległość) jak sznury dwóch łuków (ulożone tak, że przylegają do siebie) albo jeszcze bliżej*. To porównanie wskazuje na nieprzekraczalną granicę pomiędzy królestwem przygodności (stworzenie), a nieskończonym „królestwem” Absolutnej Konieczności (Stwórca). Wysłannik Boży, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, dotarł do najwyższego punktu, do jakiego może dotrzeć istota stworzona. Podczas Uniesienia Proroka do Niebios Bóg nałożył obowiązek wykonywania pięciu codziennych modlitw i wersety te wskazują na znaczenie modlitwy obowiązkowej. Z tego względu w modlitwie zawarte jest nawiązanie do Uniesienia do Niebios i rozumie się je jako *uniesienie* każdej osoby wierzącej, która tę modlitwę wykonuje. Wierzący może doświadczać *uniesienia* w modlitwie, odpowiednio do swoich możliwości. Modlitwa jest tym doświadczeniem, podczas którego człowiek znajduje się najbliżej Boga.

5. Oryginalne słowo, przełożone tutaj jako „*serce*”, to „*fuađ*”. To ośrodek albo zmysł centralny serca (duchowego). Takie serce zaopatrzone jest w zmysły wzroku i słuchu, a *fuađ* jest tym, co postrzega i obejmuje „przekaz” przez nie otrzymywany.

6. To Drzewo oznacza nieprzekraczalną, nieskończoną granicę pomiędzy „królestwem” Absolutnej Konieczności (Boskość) a królestwem przygodności (byty stworzone).

7. Tym, co okrywało Drzewo Lotosu, było Światło Boga i Jego wszechogarniające promieniowanie.

8. Nie ma pewności, co było owym wspaniałym znakiem. Bóg sprawił, że Jego Wysłannik dotarł podczas Podróży Nocnej do najwyższych wymiarów stworzenia, gdzie mógł dostrzec niektóre Jego znaki (17:1). Rozumiemy z tego, że owe znaki są tego rodzaju, iż można ich doświadczyć jedynie wzrokiem. Najwyższa spośród istot stworzonych, niech będzie z nią pokój i błogosławieństwo, została obdarzona łaską ich dostrzeżenia. Język ludzki jest nieadekwatny do wyrażenia tych znaków w taki sposób, by można je było pojąć.

9. Al-Lat, al-Uzza i al-Manat stanowiły „trójcę” największych bóstw, idoli politeistów mekkańskich. Co interesujące, te trzy bóstwa były uznawane za istoty żeńskie i miały imiona żeńskie. Wynikało to stąd, że w oczach politeistów stanowiły wyobrażenia aniołów albo sił anielskich, a anioły uważane były przez nich za istoty rodzaju żeńskiego albo córki Boga. Bogu zatem politeiści przypisywali „niebiańskie niewiasty” – jako „potomstwo”, sami zaś gardzili kobietami i nie chcieli mieć córek. Jak wyjaśniliśmy w przyp. 25 do sury 4:117, przyczyną, dla której Mekkańscy wybrali swoje naczelne bóstwa spośród istot płci żeńskiej, było to, że nie chcieli, by miały one jakkolwiek „władzę” nad nimi. Więcej jeszcze: oni sami pragnęli „panować” nawet nad własnymi bóstwami i wykorzystywać je do realizacji swoich doczesnych ambicji.

10. Czyż na przykład ludzie mają wybierać, kogokolwiek i cokolwiek pragną mieć za bóstwo i chcą, by Bóg przyjął wstawiennictwo aniołów za ludźmi? Czy jest to coś, na co Bóg przystanie?

11. To Bóg stworzył wszechświat i ludzkość. Nikt nie ma wpływu na to, czy przyjdzie na świat, czy też nie; kiedy i gdzie zostanie urodzony albo w jakiej rodzinie; kiedy odejdzie z tego świata. Nikt nie może wybrać koloru swojej skóry, rasy, ciała ani płci. To Bóg też ustalił warunki życia na Ziemi i prawo przyczynowości (co dzieje się z ludźmi w efekcie ich działań), i to również On określił, jaki czyn przyniesie nagrodę, a jaki karę w życiu przyszłym. Podsumowując, można stwierdzić, że istoty ludzkie nie dysponują absolutną wolnością ani absolutną autonomią.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتُؤْنِنُونَ الْمُؤْمِنِينَ شِسْيَةَ الْأُبْرَاجِ
 ﴿٥١٦﴾ وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ
 لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٥١٧﴾ فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا
 وَلَوْ بَرِهَ إِلَّا الْحِسَابَ الَّذِي نَبَأُ ذَلِكَ مَبْلُغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّنَا
 هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿٥١٨﴾ وَلِلَّهِ
 مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَجْعَلُ الَّذِينَ يَشَاءُ يُبَاقِلُوا
 بِمَا عَمِلُوا وَيَجْعَلُ الَّذِينَ يَشَاءُ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٥١٩﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ
 كِبَارَ الْأَشْجَارِ وَأَلْجَاءَ الْحَرَسِ إِلَّا اللَّتَمَّ إِنَّ رَبَّنَا وَسِعَ الْعَرْشَ هُوَ
 أَعْلَمُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُنْتَهَى مِنَ الْأَرْضِ وَإِذَا أَنْشَأْتُمْ بَحْتَةً فِي بَطُونٍ فَأَنْشَأْتُمْ
 فَلَا تَزْكُوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ انْتَقَى ﴿٥٢٠﴾ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي
 تَوَلَّى ﴿٥٢١﴾ وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ﴿٥٢٢﴾ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يُرَى
 أَمْ لَوْ يَنْبَأُ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ﴿٥٢٣﴾ وَإِنْزِهِمُ الَّذِي وَفَى ﴿٥٢٤﴾ الْأَنْزَادُ
 وَإِزْرَةُ نُورِ الْخُرَى ﴿٥٢٥﴾ وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿٥٢٦﴾ وَأَنْتَ
 سَعِيهِ سَوْفَ يُرَى ﴿٥٢٧﴾ ثُمَّ يُخْرَجُهُ الْحَرَاءَ الْأَوْفَى ﴿٥٢٨﴾ وَأَنْ إِلَى رَبِّكَ
 الْمُنْتَهَى ﴿٥٢٩﴾ وَأَنْهُ هُوَ أَحْكَمُ وَالْكَبِيُّ ﴿٥٣٠﴾ وَأَنْهُ هُوَ أَمَّاكُ وَالْحَبَابُ ﴿٥٣١﴾

27. Oto ci, którzy nie wierzą w życie wieczne, nazywają aniołów (o których sądzą, że są córkami Boga) imionami żeńskimi.

28. Oni nie mają o tym żadnej wiedzy. Idą tylko za przypuszczeniami, a przypuszczenie nie może nigdy zastąpić prawdy.

29. Odwróć się zatem od tych, którzy odwracają się od Naszej Księgi i wspomnienia (Nas) i nie pragną niczego innego, jak tylko życia tego świata.

30. Taka jest suma ich wiedzy (ograniczona chwilowymi pragnieniami i kłamstwami, które bezmyślnie odziedziczyli i do których przywykli, oraz skupiona na zewnętrznych objawach rzeczy). Zaprawdę, twój Pan zna najlepiej tego,

któ zbyłdził z Jego Ścieżki, i On zna najlepiej tego, kto podąża właściwie (Prostą Ścieżką swego Pana).

31. Do Boga należy wszystko to, co jest w Niebiosach i wszystko to, co jest na Ziemi, i (ponieważ On zna najlepiej tego, kto zbyłdził, i tego, kto podąża właściwą ścieżką) On odplaci czyniącym zło tym, co czynili, a wynagrodzi czyniących dobro nagrodą najlepszą.

32. Zaprawdę, dla tych, którzy unikają ciężkich grzechów oraz uczynków nieprzyzwoitych i haniebnych (*al-falahisz*), popadając jedynie w drobne błędy¹² – Pan jest Panem szczodrego przebaczenia. On zna was doskonale, gdy daje wam początek z (częstek) ziemi i gdy jesteście skryci (jako płody) w łonach swoich matek. Przeto nie sądzicie, że jesteście czyści (bezgrzeszni, to jest próżne usprawiedliwianie się). On zna najlepiej tego, kto trzyma się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności.

33. Czy zwróciłeś uwagę na tego, który się odwraca (od twego wezwania)?

34. On dał nieco (potrzebującemu), po czym stał się nieprzystępny (i przestał wspomagać biednych).

35. Czyż on ma wiedzę o Niewidzialnym i widzi (to, co zdarzy się w przyszłości)?

36. Albo może nie został poinformowany o wszystkim, (czego należy przestrzegać i) co znajdowało się w Zwojach Mojżesza,

37. Albo o Abrahamie, który wypełnił swoją powinność (w sposób doskonały):

38. Że żadna niosąca ciężar dusza nie jest przeznaczona do tego, by nieść ciężar innej,

39. I że człowiek ma otrzymać jedynie to, o co się trudził,

40. I że jego trud będzie widoczny¹³.

41. A potem zostanie zań najpełniej wynagrodzony.

42. I w twoim Panu wszystko znajdzie swój kres.

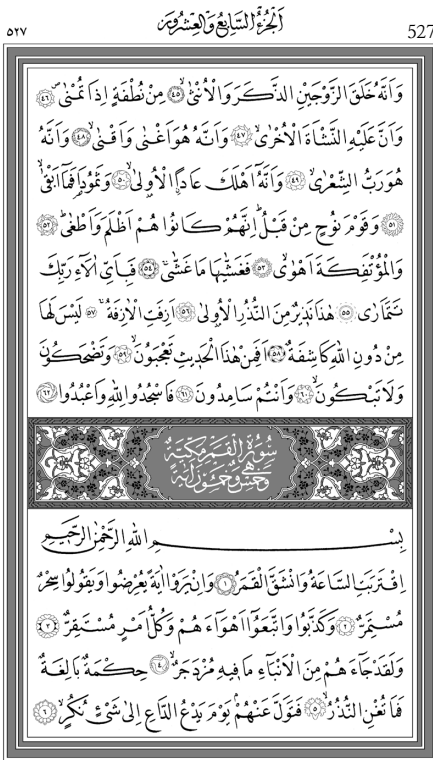
43. I On jest Tym, który daje śmiech i daje płacz.

44. I On jest Tym, który powoduje śmierć i daje życie.

12. Odnośnie do grzechów ciężkich, zob. 2:194, przyp. 140; 4:31, przyp. 11. Czyny nieprzyzwoite, haniebne, takie jak nielegalne stosunki seksualne i homoseksualizm, należą w istocie do grzechów ciężkich. Zostały wspomniane oddzielnie, gdyż Bóg ostrzega przed nimi w sposób szczególny. Ażeby lepiej zrozumieć ów werset i znaczenie terminu: *drobne błędy*, należy rozważyć go razem z werselem (albo w jego świetle): *I tych, którzy – gdy popełnią jakiś czyn haniebny lub wyrządzą sobie niesprawiedliwość (uczyn-*

kiem grzesznym) – natychmiast wspominają Boga i błagają Go o wybaczenie swych win – któż bowiem inny prócz Boga wybacza grzechy? – i nie trwają rozmyślnie w tym, co popełnili (złego) (3:135).

13. *Tego Dnia, kiedy każdej duszy zostanie przedstawione, cokolwiek uczyniła dobrego i cokolwiek uczyniła złego, będzie pragnąć, ażeby pomiędzy nią a tym złem była ogromna przestrzeń. Bóg ostrzega was przed samym Sobą. A Bóg jest współczujący wobec Swoich sług (3:30).*

45. I On stwarza pary – mężczyznę i kobietę,
46. Z kropli płynu (nasienia, *nutfa*), gdy jest rozdzielany.
47. I On wziął na Siebie drugie wyprawienie (stworzenie);
48. On także jest Tym, który obdarcza obfitymi dobrami i daje zadowolenie (oraz zaspokaja wszystkie potrzeby).

14. Syriusz jest najjaśniejszą gwiazdą na niebie. Wielu Arabów oddawało jej cześć w Epocy Ignorancji (*Dżahilija*) i przypisywało siłę sprawczą takich zjawisk atmosferycznych, jak np. deszcz. Koran stanowczo odrzuca takie wierzenia i stwierdza, że Syriusza stworzył Bóg; On podtrzymuje jego istnienie i daje mu światło.

15. Wcześniejsi Adyjczyki byli ludem proroka Huda. Późniejsi zaś, to ci pochodzący od

49. Zaiste, On jest również Panem Syriusza¹⁴.

50. I On unicestwił dawnych Adyjczyków¹⁵

51. I (plemie) Samud; nie oszczędził nikogo (występnego i niewierzącego) spośród nich;

52. A przedtem – lud Noego. Zaprawdę, oni posunęli się dalej w występkach i buntowniczości.

53. (On zniszczył też) powalone miasta (ludu Lota);

54. I pokryło je to, co pokryło¹⁶.

55. Tak więc (o, człowieku), który spośród darów swego Pana będziesz podawał w wątpliwość?¹⁷

56. Oto (Wysłannik) ostrzegający, jak dawni ostrzegający.

57. Przybliżyła się Zbliżające (Godzina Ostatnia).

58. Nikt poza Bogiem nie może go ujawnić (ani usunąć strachu i cierpienia, jakie z sobą niesie).

59. Czyż zatem za dziwną uważacie tę Mowę (która może dać wam wieczne zbawienie)?

60. Śmiejecie się, a nie płaczecie (widząc swą grzeszność),

61. A nawet bawicie się?

62. Padnijcie raczej na twarz przed Bogiem (poddając się Jemu) i oddajcie Mu cześć (ażeby was uchronił od grozy i cierpień Godziny Ostatniej).

wiernych, którzy przeżyli zniszczenie, jakie dotknęło lud Ad.

16. Niszczący deszcz kamieni (przyp. tłum).

17. Sprawiedliwość jest bezdyskusyjnie dobrem samym w sobie i wartością absolutnie konieczną dla ludzkiego życia. Toteż unicestwienie kilku ludów, które uparcie trwały przy popełnianiu niesprawiedliwości, było ich sprawiedliwą odpłatą. To dar i dobrodziejstwo od Boga dla człowieka.

SURA 54

AL-KAMAR (KSIĘŻYC)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 55 wersetów i objawiona pięć lat przed Emigracją (Hidźra), bierze swą nazwę od słowa *al-kamar* (*al-qamar*, księżyc) w wersecie pierwszym. Wspomina o rozszczepieniu Księżyca gestem Wysłannika Bożego i zawiera – zarówno w celu ostrzeżenia niewiernych, jak i pocieszenia wiernych – krótkie relacje o dziejach ludu Noego, Adyjczyków oraz Samudyków, a także o ludach Lota i Faraona. Rozszczepienie Księżyca gestem Wysłannika Bożego nawiązuje do całkowitej władzy Boga nad wszechświatem, a także do tego, że to w rzeczywistości Bóg sprawuje pełną kontrolę nad uniwersum i podtrzymuje go – wykraczając poza wszelkie widzialne przyczyny. Jest to także ostrzeżenie przed nieuchronnym nadejściem końca świata.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Zdumiewające i cudowne zjawisko rozszczepienia Księżyca, które miało miejsce w Mina pięć lat przed Emigracją (Hidźra), wywołane gestem Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest oczywistym cudem Wysłannika i jasnym znakiem prawdy nadejścia Zmartwychwstania, o którym Prorok otrzymał dobrą nowinę od Boga. Wielka sfera Księżyca rozpadła się na dwie oddzielne części na oczach obecnych przy tym ludzi. Owe dwie części rozdzieliły się i rozeszły od siebie tak bardzo, że obserwatorzy widzieli jedną część z jednej strony góry, a drugą część z drugiej strony. A potem, w jednej chwili, obydwie części się zeszyły. Niewierzący uznali to za iluzję i nie zmienili swego stanowiska odrzu-

1. Ostatnia Godzina się przybliżyła i księżyc się rozszczepił¹.

2. Kiedy widzą jakiś znak (cud), to odwracają się odeń z niechęcią i mówią: „To czary, jakich wiele – jeden po drugim”.

3. I uznali za kłamstwo (Posłannictwo Proroka i każdy znak, jaki im ukazał), i poszli za swymi namiętnościami i kaprysamami. A każda rzecz ma swój ustalony czas (i oni poznają prawdę).

4. I z pewnością dotarli już do nich wieści (o Tamtym Świecie i dawnych ludach), w których jest wyraźne ostrzeżenie, by się powstrzymali (i zeszyli z obranych przez siebie, fałszywych dróg).

5. Wszystko to (co zawiera Koran) jest prawdą doskonałą, lecz ostrzeżenia nie przynoszą (takim ludziom) korzyści.

6. (Skoro widzisz, że oni odrzucają twoje wezwanie), odwróć się od nich. Oto nadejdzie Dzień, kiedy wzywający wezwie² (wszystkich ludzi) na to, co straszliwe w swej grozie.

cającego Objawienie. Tacy ludzie nie wierzą ani wtedy, gdy są napominani, ani nie czerpią nauki z historii; nie uwierzą nawet wtedy, gdy zobaczą na własne oczy jakiś jasny znak.

Niniejszy werset stwierdza, że Księżyc podzielił się na części, gdy przybliżyła się Godzina Ostatnia. Przyczyna takiego stwierdzenia jest następująca: czas od przyjścia Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, do zniszczenia świata zwany jest Kresem Czasu. Sam Wysłannik mówił, że jego czas w odniesieniu do życia świata (dziejów świata) jest jak późne popołudnie dla dnia (*al-Buchari*, „Idźara”, 8).

Niektórzy pytają, dlaczego ów cud nie został zaobserwowany i zapisany w dziejach innych ludów. Chociaż istnieją poważne

studia, które pokazują, że to zjawisko było obserwowane w niektórych krajach (jak np. Indie) przez pewnych ludzi, to odpowiadając na powyższe pytanie, uważamy za użyteczne wspomnieć, co następuje:

- Wzmiankowane obiekcje wynikają z traktowania rozszczepienia Księżyca tak, jak gdyby to było zdarzenie naturalne, gdy tymczasem był to cud. Cud jest stwarzany przez Boga po to, by w sposób decydujący dowieść prawdziwości misji prorockiej Swoich Wyśłanników wobec ich oponentów, nie jest zatem konieczne, by zaobserwowali go wszyscy. Ten cud, o którym mowa, był przede wszystkim zaprezentowany mekkańskim politeistom i miał miejsce w obecności tej grupy ludzi; pojawił się po to, ażeby ich przekonać o Posłannictwie Muhammada. Zdarzył się nagle, w godzinach nocnych, kiedy ludzie spali, i takie przeszkody, jak mgła, chmury i różnice pomiędzy strefami czasowymi mogły spowodować, że zjawisko to nie było przez innych widziane.
- Upór ludzi niewierzących, współczesnych Prorokowi Muhammadowi, jest dobrze znany i zarejestrowany w świadectwach z epoki. Kiedy Koran obwieścił to zdarzenie – rozszczepienie się Księżyca – żaden niewierzący nie ośmielił się mu zaprzeczyć. Gdyby nie zaobserwowali tego zdarzenia, to wykorzystaliby ów werset jako pretekst, ażeby tym mocniej atakować Proroka. Jednakże ani biografie Proroka, ani kroniki nie zawierają choćby sugestii, że Mekkańczycy kwestionowali wydarzenie, o którym mowa. Ich reakcja była tylko taka, że twierdzili, że to czary Proroka. Oświadczyli też, że uwierzą, iż to się naprawdę wydarzyło, jeśli zaobserwowały to zjawisko także karawany mekkańskie w innych miejscach. W innym przypadku – wedle ich opinii – Prorok ich zacczarował. Kiedy zaś takie karawany w istocie przybyły z Jemenu i z innych miejsc i ich uczestnicy oświadczyli, że

widzieli ów cud, niewierni odrzekli: „Czary sieroty od Abu Taliba dotknęły już nawet Niebiosa!” (Skoro cud został zaprezentowany z myślą o politeistach mekkańskich, to Wszchemocny zezwolił, by dostrzegły go także ich karawany).

- Większość znamienitych uczonych, takich jak na przykład Sa'du'd-Din at-Taftazani, przeprowadziwszy drobiazgowo badania, stwierdziło że rozszczepienie Księżyca jest *mutawatir*. Oznacza to, że wiadomość o rozszczepieniu była przekazywana z pokolenia na pokolenie przez wiarygodne grupy ludzi i że tradenci stanowią tak liczną społeczność, że nie mogliby zgodzić się na kłamstwo. To tak pewne, jak pojawienie się komety Haleya tysiąc lat wcześniej (jej ostatnio obserwowane pojawienie się nastąpiło w 1986 r.) albo istnienie jakiejś (znanej) wyspy, której nie widzieliśmy na własne oczy.
- Prorocy dokonują cudów, ażeby dowieść prawdziwości własnego Posłannictwa i przekonać negujących je niewierzących. Nie jest ich celem narzucanie wiary ani zmuszanie do niej. Każdy cud był więc demonstrowany w celu przekonania tych, którzy słyszeli twierdzenie, że dana osoba jest Prorokiem. Jeśliby prorocy w jakiś sposób zmuszali do obserwowania cudów albo wiary w nie, to byłoby to wykroczeniem przeciwko Mądrości Wszchemądrego, Boskiego zamysłu obdarzenia nas jako Jego stworzeń wolną wolą, a także zesłaniu religii, która przygotowuje grunt pod dobrowolne jej przyjęcie.

Gdyby więc Wszchemądry Stwórca pozostawił Księżyc podzielony na dwie części na kilka godzin, tak że każdy mógłby go zobaczyć i zapisać w kronikach, ów cud byłby traktowany tylko jako jedno ze zdarzeń astronomicznych, a nie cud charakterystyczny wyłącznie dla Posłannictwa Muhammada i jako dowód jego statusu Proroka.

- Niektórzy podnoszą obiekcję, że gdyby rozszczepienie Księżyca rzeczywiście

miało miejsce, to byłoby wzmiankowane w kronikach i opowieściach chińskich, japońskich albo autochtonów amerykańskich. Lecz jakże mogli je dostrzec, jeśli – pomijając już inne przeszkody – na ziemiach takich obecnych krajów europejskich, jak Hiszpania, Francja czy Anglia (wszystkie one pogrążone w mgłę ignorancji) był ledwie zachód słońca, w Ameryce – dzień, a w Chinach i Japonii – poranek.

- Cud nie jest zdarzeniem, które dzieje się ze względu na jakieś szczególne przyczyny lub też przypadkiem, byśmy go mogli poddawać krytyce, opierając się na związku przyczynowo-skutkowym. Przeciwnie: Wszechmądry Stwórca Słońca i Księżyca uczynił to zjawisko czymś zupełnie *nad-zwyczajnym* w celu potwierdzenia Posłannictwa Swego Wysłannika i wsparcia tego, co głosił.

Spośród wszystkich dowodów zaistnienia wspomnianego cudu wspomniemy jedynie o sześciu, gdyż owe sześć dowodów ma siłę sześciokrotnego konsensu:

- Towarzysze Proroka, z których wszyscy byli ludźmi prawymi i prawdomównymi, zgodzili się co do tego, że cud miał miejsce.
- Wszyscy wymagający komentatorzy Koranu zgodzili się co do tego, że Księżyc rozpadł się na dwie części na gest palca Proroka Muhammada.
- Wszyscy wiarygodni tradenci hadisów i uczeni tradycjoniści relacjonowali to zdarzenie, opierając się na wielu autentycznych przekazach tradycji.
- Wszyscy ludzie pełni prawdy i bogobożności, a także duchowej inspiracji i zdolności odkrywania prawd religijnych zaświadczała, że takie wydarzenie miało miejsce.
- Wszyscy pierwszorzędni teolodzy i uczeni potwierdzają to zdarzenie, pomimo różnych zdań w innych kwestiach.

- Wspólnota Muhammada, która – jak stwierdza autentyczny przekaz tradycji – nigdy nie zgodzi się na zbłądzenie, również przyjmuje prawdziwość cudu rozszczepienia.

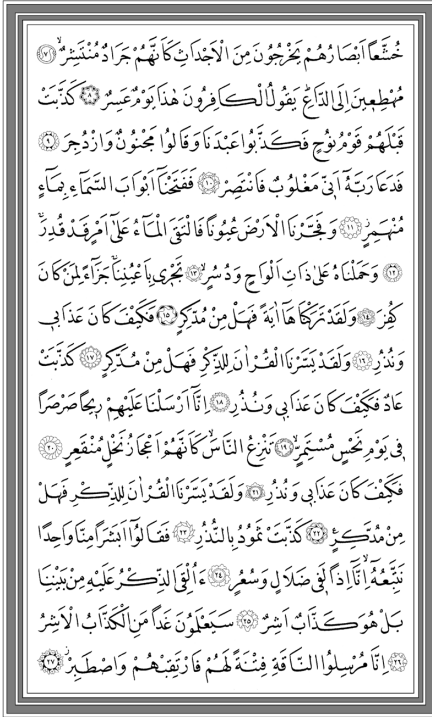
Sześć powyższych dowodów w sposób jasny potwierdza rozszczepienie Księżyca.

Niektórzy współcześni komentatorzy twierdzą, że werset niniejszy nawiązuje do faktu, że księżyc rozpadnie się przed zniszczeniem świata. Drugi werset jednakże przeczy takiemu twierdzeniu. Znaki, jakie mają się pojawić przed unicestwieniem świata, zdecydowanie dowiodą, że Ostatnia Godzina nadeszła, a wraz z nią moment destrukcji. Jednak drugi werset jasno stwierdza, że niewierzący zareagowali na rozszczepienie Księżyca twierdząc, że były to czary. Podobnie reagowali na inne znaki. Hasan al-Basri i Ata ibn al-Raba, którzy byli zdania, że Księżyc rozpadnie się przed końcem świata, nie negowali jednocześnie tego, że ów cud stanowiący dowód Posłannictwa Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wydarzył się w Mekce.

W niektórych wersetach (np. 17:59) stwierdza się, że Bóg nie pozwolił Swemu Wysłannikowi na dokonywanie cudów, gdyż wcześniejsze ludy nie wierzyły w nie, choć prosiły swoich wysłanników o ich zademonstrowanie. Z tego też powodu zasłużyły na unicestwienie. Rozszczepienie Księżyca nie było jednak cudem, jakiego domagali się niewierzący, aby na tej podstawie uwierzyć w Wysłannika. Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zaprezentował go po to, by dowieść swej misji prorockiej (*The Letters*, „the 19th Letter”, 1:265-272).

2. *Wzywający i wezwanie* oznaczają Wezwanie na zmartwychwstanie za pomocą głosu Trąby oraz zebranie wskrzeszonych na Równinie Najwyższego Zgromadzenia.

7. Wyjdą ze swoich grobów ze spuszczonej wody – niczym szarańcza rozrzucona wkoło,

8. Spiesząc (posłusznie) ku wzywającemu. Niewierni powiedzą: „Jakże ciężki to dzień!”

9. Przed nimi zadawał kłam (już) lud Noego: oni odrzucili Naszego sługę i powiedzieli: „On jest opętany przez dziny szaleńcem!” I bezczelnie go upominali i grozili mu.

10. Przeto modlił się do swego Pana, mówiąc: „Przemogli mnie, przybądź mi zatem z pomocą!”

11. Otworzyliśmy więc bramy nieba i wylała się strumieniami woda.

12. I sprawiliśmy, że z ziemi wytrysnęły źródła, tak że wody (nieba i ziemi) połą-

czyły się dla (wypełnienia) sprawy już postanowionej.

13. I ponieśliśmy go na tym (statku) zbudowanym z desek i gwoździ,

14. Spieszącym (poprzez wody) pod Naszymi Oczyma jako nagroda dla tego, który został (niesprawiedliwie i) niewdzięcznie odrzucony.

15. I, zaiste, pozostawiliśmy to (Arkę) jako znak (prawdy)³. Czyż jest zatem ktoś, kto rozpamiętuje i rozważa?

16. (Spójrzcie), jakąż (sroga) była Moja kara i jakież (prawdziwe) Moje ostrzeżenia!

17. Zaprawdę (objawiając go w ludzkim języku), uczyniliśmy Koran łatwym do zrozumienia i zapamiętania (oraz wspomnienia Boga). Czyż jest zatem ktoś, kto rozpamiętuje i rozważa?⁴

18. (Plemię) Ad także uznało za kłamców (swoich wysłanników). (Spójrzcie), jakąż (sroga) była Moja kara i jakież (prawdziwe) Moje ostrzeżenia!

19. Zesłaliśmy na nich wściekły wicher w czasie długotrwałego nieszczęścia,

20. Porywający ludzi tak, jak gdyby byli wyrwanymi z korzeniami pniami palm daktylowych.

21. (Spójrzcie), jakąż (sroga) była Moja kara i jakież (prawdziwe) Moje ostrzeżenia!

22. Zaprawdę (objawiając go w ludzkim języku), uczyniliśmy Koran łatwym do zrozumienia i zapamiętania (oraz wspo-

minania Boga). Czyż jest zatem ktoś, kto rozpamiętuje i rozważa?

23. (Plemię) Samud (również) uznało za kłamstwo (wszelkie) ostrzeżenia (które zostały mu dane).

24. Mówili: „Cóż!? Śmiertelnik spomiedzy nas – jeden spośród wszystkich – czyż mamy pójść za nim? Zatracilibyśmy się w osobliwym błędzie i szaleństwie!

25. Czy to Napomnienie zostało zesłane na niego spośród nas? Nie. On jest raczej

zarozumiałym kłamcą (który uważa się za większego od nas)”.
26. (My oświadczyliśmy ich wysłannikom): „Niebawem dowiedzą się, kto jest zarozumiałym kłamcą.

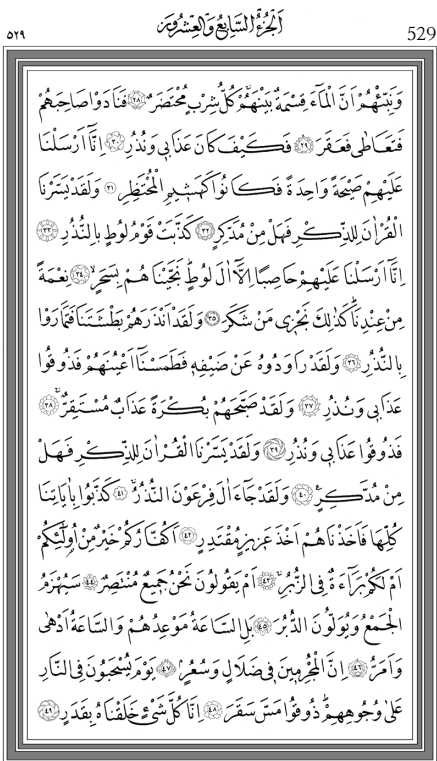
27. Oto pošemy im wielbłądnicę jako próbę (w odpowiedzi na ich uporczywe prośby o to, byś ukazał im cud). Obserwuj ich zatem (co czynią) i zachowaj cierpliwość (pomimo ich złego zachowania wobec ciebie).

---

3. Można z tego wnosić, że w czasie, gdy objawiona została ta *sura*, pozostałości Arki Noego wciąż istniały i można je było oglądać. Imam al-Buchari, Ibn Dżarir at-Tabari, Ibn Abi Hatem i Abdu'r-Razzak relacjonują wypowiedź Qatady, że muzułmanie, którzy zdobyli Irak, widzieli pozostałości Arki na górze *al-Dżudi* (odnośnie do tej góry zob. przyp. 14 do 11:48). Może to być również sugestia, że owe resztki pozostaną, ażeby ludzie mogli je odnaleźć i wciąć z nich naukę.

4. Bóg objawił Koran w języku ludzi, ażeby mogli go pojąć. Chociaż Koran zawiera w sobie niezmiernie głębokie znaczeń, to skom-

ponowany jest w taki sposób, iż satysfakcjonuje każdego: od osoby najzwyczajszej do najbardziej uczonej. Najważniejsze dla każdego jest poznanie warunków zasadniczych i podstaw wiary oraz dobrego, przyzwoitego życia. Dlatego nawet ludzie najbardziej prości są w stanie zaczerpnąć z Koranu to, w co muszą wierzyć, a także to, co muszą czynić, ażeby osiągnąć szczęśliwość wieczną. Nie oznacza to jednak absolutnie, że każdy człowiek jest w stanie zrozumieć Koran w sposób doskonały jedynie poprzez jego czytanie lub studiowanie przekładu jego znaczenia.

28. I oznajmij im, że woda ma być dzielona pomiędzy nią a nimi; każdy z mających udział będzie obecny przy wodopoju, kiedy nadejdzie ich kolej picia⁵.

29. Oni jednak (nie zachowując kolejności, zaplanowali zabić wielbłądzącę i) wezwali swego towarzysza (jednego z dziewięciu przywódców); a on podjął się (owego złego uczynku) i zabił ją w okrutny sposób.

30. I (spójrzcie), jakaż (sroga) była Moja kara i jakież (prawdziwe) Moje ostrzeżenia:

31. My zesłaliśmy na nich jeden Podmuch i stali się niczym wyschnięta trawa na ściernisku, używana jako pasza dla bydła.

32. Zaprawdę (objawiając go w ludzkim języku), uczyniliśmy Koran łatwym do

zrozumienia i zapamiętania (oraz wspomniania Boga). Czyż jest zatem ktoś, kto rozpamiętuje i rozważa?

33. Lud Lota również uznał za kłamstwo wszystkie ostrzeżenia (jakie zostały mu udzielone).

34. My zesłaliśmy na nich huragan kamieni (na nich wszystkich), za wyjątkiem rodziny Lota. My ich ocaliliśmy wczesnym brzaskiem

35. I była to łaska (pochodząca) od Nas. Tak My nagradzamy tych, którzy okazują wdzięczność.

36. Zaprawdę, Lot uprzedził ich o Naszym uderzeniu, oni jednak podali przestrogi w wątpliwość.

37. I oni nękali go (ciągłymi najściami), gdyż chcieli zhańbić jego gości⁶. My ich zatem oślepiiliśmy: skosztujcie Mojej kary i (konsekwencji) moich przestróg!

38. Zaiste, postanowiona kara ogarnęła ich wczesnym rankiem.

39. Skosztujcie więc Mojej kary i (konsekwencji) moich przestróg!

40. Zaprawdę (objawiając go w ludzkim języku), uczyniliśmy Koran łatwym do zrozumienia i zapamiętania (oraz wspomniania Boga). Czyż jest zatem ktoś, kto rozpamiętuje i rozważa?

41. Oto przestrogi przysły również do Domu Faraona,

42. Który uznał za kłamstwo wszelkie Nasze przesłania i znaki (w tym także cuda, jakie im zademonstrowaliśmy). Przeto w końcu ich pochwyciliśmy tak, jak chwyta Potężny, Pełen Chwały, którego Moc nieodparta, Wszechmocny.

43. Czyż zatem niewierzący spośród was (o, Mekkańczycy) są lepsi i potężniej-

si, anizeli ci (których dzieje opowiedzieliśmy)? Albo może w Pismach (zapisane) jest dla was uwolnienie (od kary)?

44. Lub też oni mówią: „Jesteśmy zastępem zjednoczonym i niezwyrodnym”?

45. (Niech więc wiedzą, że) wszystkie zastępy zostaną pobite – odwróca się plecami i uciekną⁷.

46. Zaprawdę, Godzina Ostatnia jest ich czasem wyznaczonym (na pełną odpła-

tę), a Ostatnia Godzina będzie trudniejsza i bardziej gorzka.

47. Zaiste, (ludzie) niewierzący i występni odniosą całkowitą stratę (odrzućni od Raju) i będą palić się w Płomieniach (piekielnych).

48. Owego Dnia będą ciągnięci twarzami w Ogień (piekielny): „Skosztujcie dotknięcia Piekła!”

49. Oto My stworzyliśmy każdą rzecz według (dokładnej) miary (*qadar*).

5. Na temat wielbłądzy i wody do podziału zob. sura 7:73-77, przyp. 17; sura 11:64-65 i sura 26:155-157.

6. Odnośnie do gości proroka Lota i unicestwienia jego ludu, zob. sura 11:69-83, sura 15:51-77 oraz sura 26:160-175 i odpowiednie przypisy. Stary Testament również wspomina, że oślepienie zostały oczy ludzi spieszących do domu Lota, aby zhańbić jego gości, którzy w rzeczywistości byli aniołami w

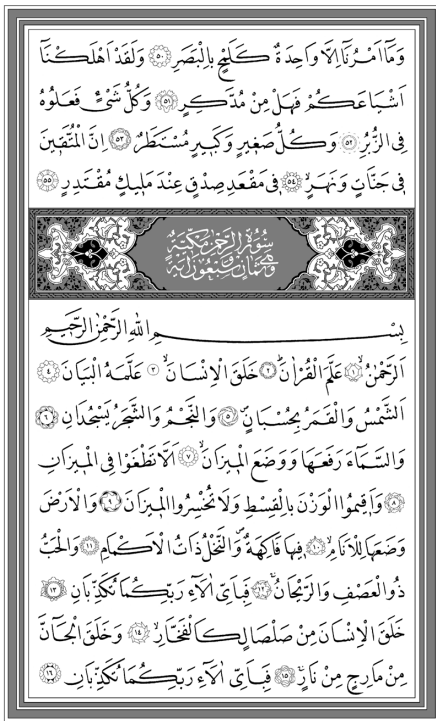
postaci ludzkiej (*Rodzaju*, 19:9-11).

7. W czasie, gdy objawiany był ten werset, muzułmanie zamieszkujący w Mekce byli nieliczni i słabi. Niektórzy z nich – aby uniknąć prześladowań – musieli udać się na uchodźstwo do Abisynii. Nie minęło jednak dziesięć lat, a ich potężni nieprzyjaciele ponieśli dotkliwą klęskę w bitwie pod Badr. Siedemdziesięciu ich przywódców zginęło, a inni zbiegli z pola bitwy, pozostawiając wielu jeńców wojennych.

530

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ

٥٢٠

50. A Nasz rozkaz jest tylko jeden, niczym mrugnęcie oka⁸.

51. Unicestwiliśmy wiele ludów, podobnych do was (pod względem nieprawości; których części dzieje opowiedzieliśmy, a części – nie). Czyż jest zatem ktoś, kto rozpamiętuje i rozważa (wierzy w Boga i podąża szlakiem Jego Religii)?

52. A wszystko to, co oni uczynili, znajduje się w Zapisach (ich czynów).

53. Zapisane jest wszystko: małe i wielkie.

54. A bogobojni, pobożni przebywać będą w Ogrodach i nad rzekami (Raju);

55. W zacnym zgromadzeniu – pośród wiernych i prawdomównych, w Obecności Jedynego, Wszchemocnego Pana.

8. Podobne stwierdzenie koraniczne i wyjaśnienie, zob. 36:82-83, przyp. 26.

SURA 55

AR-RAHMAN (MIŁOSIERNY)

Okres mekkański

Niniejsza sura objawiona w Mekce składa się z 78 wersektów i bierze swoją nazwę od pierwszego wersektu: *ar-Rahman* (Miłosierny). W tym rozdziale Koranu zwrócona jest szczególna uwaga na to, że manifestacje Boga wynikają z Jego Atrybutu Miłosierdzia. Jak wyjaśniliśmy w przypisie 4 do *sury al-Fatiba*, termin *Miłosierny* („Wszchemiłosierny”) oznacza, że Istota Boska charakteryzuje się nieskończonym miłosierdziem, którym obejmuje wszelkie stworzenie. Obdarza je (w tym ludzkość) także Swoją łaskawością, nie rozróżniając pomiędzy wierzącymi i niewierzącymi, gdyż Ten Jedyny, który daje życie – podtrzymuje, zaopatruje i wyposaża każdego we wszystkie zdolności dla niego niezbędne. Bóg stworzył wszechświat z miłosierdzia i jako manifestację zawartą w Swoim Imieniu – Wszchemiłosierny.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Miłosierny.
2. On nauczył Koranu (ludzi, a poprzez nich – *dżiny*)¹;
3. On stworzył człowieka;
4. On nauczył go wymowy².
5. Słońce i księżyc poruszają się według dokładnego rachunku (Miłosiernego Boga)³.
6. A gwiazdy i drzewa padają w pokłonie (przed Bogiem w doskonałym poddaniu się Jego prawom);
7. A Niebiosa – On umieścił je wysoko (ponad ziemią) i ustanowił równowagę.
8. Abyście nie wykraczali poza (granice, które stanowią) równowagę.

9. I sprawiedliwie zachowujcie wagę i nie umniejszajcie jej⁴.
10. I Ziemię – On ją stworzył i zaopatrzył dla żywych stworzeń.
11. Na niej są owoce (różnych rodzajów) i palmy daktylowe z gronami w pochwach;
12. A także zboże – z liśćmi i łodygami (na pożywienie), i rośliny pachnące.

13. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?⁵
14. On stworzył człowieka z dźwięczącej gliny, jak glina garncarza;
15. I On stworzył dżiny z (płomienia) ognia czystego, bez dymu⁶.
16. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

1. Koran, jako najwspanialsza manifestacja Bożego miłosierdzia, jest ucieleśnieniem Prostej Ścieżki, prowadzącej do szczęśliwości zarówno w tym świecie, jak i w przyszłym. To poprzez Koran zdobywamy wiedzę o Bogu i o tym, jak powinniśmy postępować, by był z nas zadowolony. W Koranie zostały ukazane cel i przyczyna stworzenia wszechświata i ludzkości. Niniejsza sura przypomina nam o łaskawości Boga i zapytuje: *Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?* Kiedy Najszlachetniejszy Wysłannik recytował to pytanie dżinom, one odrzekły: „My nie zaprzeczamy żadnej z Twoich łask. Wszelka chwała i wdzięczność należą się Tobie”. Doceniając to, Wysłannik opowiedział zdarzenie swoim Towarzyszom (At-Tirmizi, „Tafsir ar-Rahman”, 55).

Okoliczność, że Koran „był uczonej”, oznacza, że zawiera wiedzę *par excellence*. Zawarta jest w nim – w różnym stopniu – wiedza o wszystkim i każdy może z Koranu tej wiedzy zaczerpnąć wedle swoich możliwości, czystości intencji i stopnia poddania się.

2. Nauczenie Koranu, stworzenie ludzkości, wyposażenie jej w zdolność mówienia, tchnienie w ludzi mowy – wszystko to stanowi najwspanialsze błogosławieństwo Boga i manifestacje Jego miłosierdzia. Mowa jest procesem niezwykle skomplikowanym, zachodzącym jednocześnie z myśl-

niem. Poprzez mowę ludzie nawzajem się poznają. Tajemnicą pozostaje to, jak języki powstały i jak doszło do ich zróżnicowania. Nikt nie wie, jak do tego doszło, choć jest na to wiele różnych teorii. Bóg oświadcza jednak, iż dał Adamowi poznać wszystkie rzeczy i nauczył go ich nazw, imion (2:31). Język jest zatem także bezpośrednim darem od Boga.

3. A. Cressy Morrison pisze:

Ziemia obraca się wokół swojej osi w 24 godziny i w tempie tysiąca sześciuset km/h. Przypuśćmy, że obracałaby się w tempie stu sześćdziesięciu km/h. Czemu nie? Nasze dni i noce byłyby wtedy dziesięć razy dłuższe. Gorące letnie słońce wypaliłoby roślinność w ciągu dnia, a każdy kielek zamarzlby w ciągu nocy. Słońce, źródło życia (na ziemi) ma temperaturę powierzchniową 6649 stopni Celsjusza a nasza ziemia znajduje się wystarczająco daleko, by ów „wieczny ogień” ogrzewał nas tyle ile potrzeba. Ta temperatura jest na tyle stabilna, że przez miliony lat życie przetrwało. Ziemia podróżuje dookoła słońca w tempie 29 km/s. Gdyby tempo obrotu wynosiło np. 16 albo 64km/s, to wtedy byłibyśmy zbyt daleko albo zbyt blisko słońca, by istniała nasza forma życia.

Gwiazdy różnią się pod względem rozmiarów. Niektóre są tak wielkie, że gdyby były naszymi słońcami, to orbi-

ta ziemi znalazłaby się miliony kilometrów wewnątrz ich powierzchni. Gwiazdy różnią się pod względem typu promieniowania. Wiele ich promieni stanowiłoby śmiertelne zagrożenie dla wszelkiej znanej formy życia. Intensywność i poziom tego promieniowania wynosi od poziomu mniejszego niż słoneczny do dziesięć tysięcy razy większego... Nasze słońce jest odpowiednie dla życia na ziemi, gdy tymczasem miliony innych gwiazd – nie.

Ziemia jest nachylona pod kątem 23 stopni. To zapewnia nam zmianę pór roku. Gdyby zaś nie była pochylona, to bieguny znajdowałyby się w wiecznym półmroku. Woda wyparowywałaby z oceanów i te opary przemieszczałyby się ku północy i południowi, spiętrzając lodowe kontynenty, pozostawiając prawdopodobnie pustynię pomiędzy równikiem a lodami. Rzeki lodowcowe gnałyby poprzez kaniony do pokrytego solą łożyska oceanu, by tworzyć tymczasowe rozlewiska solanki. Waga niebywalej masy lodu naciskałaby na bieguny, powodując, że nasz równik by się wybrzuszył. Obniżanie się poziomu oceanów doprowadziłoby to pojawienia się nowych łądów i zmniejszyłoby opady deszczu we wszystkich częściach globu, co miałoby straszliwe konsekwencje.

Księżyc jest oddalony od ziemi o 384 403 km a pływy dwukrotnie w ciągu dnia łagodnie przypominają nam o jego istnieniu. Wszystko zdaje się tak regularne, że nie zauważamy wielkiej mocy, która unosi cały ocean na kilka metrów i wygina skorupę ziemską. Gdyby nasz księżyc znajdował się, powiedzmy, 80 tysięcy kilometrów od ziemi zamiast obecnej odległości, to pływy byłyby tak olbrzymie, że dwa razy dziennie wszystkie kontynenty zanurzałyby się w wodzie do tego stopnia, że nawet góry uległyby rychło ero-

zji i prawdopodobnie żaden kontynent nie wylaniałby się z wody tak szybko, by przetrwać do dzisiaj. Ziemia by popękała a w powietrzu powstawałyby co dzień huragany.

Mówiąc krótko, w przyrodzie musi istnieć jakaś forma inteligentnego kierowania tym wszystkim. Jesliby tak było, to mielibyśmy też do czynienia z celowością. (Morrison, 13-18)

4. Wspominając wagę w trzech następujących po sobie wersetach, Koran podkreśla przydawane jej znaczenie. Oświadcza jasno, że we wszechświecie istnieje niezwykle precyzyjnie ustalona równowaga i zachodzą relacje pomiędzy tymi, którzy w niej partycypują. To dzięki takiej równowadze w Uniwersum obserwujemy cudowną harmonię i dzięki niej może ona trwać. Równowaga (*mizan*) nieodzowna jest także dla trwania życia ludzkiego, zarówno pod względem indywidualnym, jak i społecznym. Jej manifestacją w społeczeństwie jest sprawiedliwość. W odniesieniu do wychowania człowieka i jego doskonalenia równowaga ta wymaga, by każdej rzeczy przydawać w życiu właściwe dla niej znaczenie; ażeby podstawowe impulsy i potencjały gniewu, pożądania i pragnienia, a także rozum – były dyscyplinowane, poddane treningowi i wykorzystane w celu rozwinięcia w cnotę dzielności, umiarkowania, niewinności oraz w mądrość (szczegółowe wyjaśnienie, zob. sura 2, przyp. 23, 39 i 112).

5. Niniejszy werset wskazuje na to, że nie tylko ludzkość, ale także dżiny mają udział w korzyściach wynikających z łask wspomnianych uprzednio i tych, które zostaną wspomniane w następujących wersetach.

6. W Koranie znajduje się wiele odniesień do stworzenia ludzkości z gliny, co wskazuje na jej skromne, materialne pochodzenie i fakt, że ciało złożone jest z pierwiastków pochodzących z ziemi, powietrza i wody. Wyni-

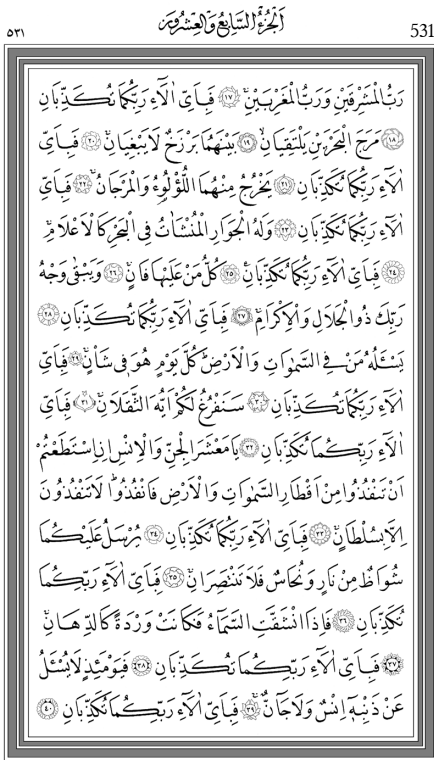
ka z tego również, że prawdziwe znaczenie istot ludzkich zawiera się w niematerialnych wymiarach ich bytu.

Ostatnie dwa wersety można również odnieść do samego początku rodzaju ludzkiego i dżinów oraz faz, przez jakie przeszła ziemia podczas procesu stwarzania i kształtowania. Jak stwierdziliśmy w przypisie 7 do sury 15, proces stwarzania mógł następować poprzez stopniową, regularną akumulację tożsamości i/lub sekwencje nagłych skoków. Bóg rozprzestrzenił jeden byt poprzez drugi i stwarzał istoty żywe, właściwe dla każdej fazy stworzenia. Kiedy Ziemia była w postaci niewydzielającego dymu ognia,

Bóg stworzył właściwe formy życia, które Koran nazywa *dżinami*. To one władały Ziemią przed ludźmi. Kiedy Ziemia stała się już odpowiednia dla zamieszkania przez obecne, widzialne formy życia, Bóg stworzył rośliny i zwierzęta, a w końcu – ludzi.

Werset 14 sugeruje również, że na początku Ziemia była sucha i jałowa, a co za tym idzie, nienadająca się do życia. Następnie Bóg ją ożywił, użyźniając ją za pomocą deszczu, który zesłał z nieba. To stale się powtarza – każdego roku. Tak jak pierwsza istota ludzka na Ziemi, tak samo cząsteczki kształtujące każde ludzkie ciało biorą początek z suchej, pozbawionej życia ziemi.

17. On jest Panem dwóch wschodów i Panem dwóch zachodów⁷.

18. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

19. On wprowadził w ruch dwa akwenty, które się spotykają,

20. Pomiędzy nimi jest jednak przegroda, której nie przekraczają (i ich wody nie mieszają się)⁸.

21. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

22. Z nich wychodzi perła i koral.

23. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

24. Jego są statki zbudowane (według Bożej inspiracji, spieszące) poprzez

morze (z rozpostartymi żaglami), wysokie niczym góry⁹.

25. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

26. Wszystko, co jest na ziemi, przeminie,

27. Na zawsze jednak pozostanie Oblicze twego Pana, pełne Majestatu i Zakości¹⁰.

28. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

29. Wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi, błaga Go (ze względu na swe potrzeby). W każdym (momencie, w każdym) dniu manifestuje się na nowo (ze wszystkimi Swoimi Atrybutami i Imionami – jako Istota Boska)¹¹.

30. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

31. My (we właściwym czasie) ułożymy wasze sprawy; o, wy – którzy należycie do dwóch najzacieńszych grup spośród stworzeń (ziemi, wyposażonych w ważne zdolności i obciążonych wielką odpowiedzialnością)¹².

32. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

33. O, wy – zgromadzenie ludzi i dżinów! Jeśli zdołacie przekroczyć sferyczne regiony niebios i ziemi i wyjść poza nie, to wyjdźcie. Nigdy jednak ich nie przekroczycie, chyba że mając władzę (wynikającą z ducha, albo z nauki)¹³.

34. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

35. Zostanie zesłany na was (o, ludzie i dżiny) płomień ognia (by was spalił) i dym (duszący), i nie wspomócie się nawzajem (w ucieczce ani nie udzielicie sobie wzajemnie schronienia)¹⁴.

36. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

37. A na końcu, gdy zostaną rozerwane niebiosa i staną się różowe, niby wrzosowisko – !

38. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?¹⁵

39. Owego Dnia ani ludzie, ani dżiny nie będą zapytywani o swe grzechy (ażebym dowiedzieć się, czy są grzeszni, czy też nie).

40. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

7. Werset ten podkreśla przede wszystkim fakt, że to Bóg Wszechmocny ma absolutną władzę i kontrolę nad całym wszechświatem. Poprzez *dwa wschody i dwa zachody* Koran być może sugeruje punkty wschodu i zachodu słońca w najkrótszym i najdłuższym dniu roku, pomiędzy którymi jest 178 takich punktów, do czego nawiązuje sura 37:5. Niniejszy werset może odnosić się również do tego, że słońce wschodzi na jednej półkuli, a zachodzi na drugiej, ma więc dwa punkty wschodu i zachodu na całym świecie. Poza tym wskazuje też na to, że słońce wschodzi i zachodzi w tym samym miejscu dwa dni w ciągu roku.

8. objaśnienie zob. 25:53, przyp. 11.

9. To Bóg stworzył morza, dał wodzie siłę unoszenia twardych, stałych obiektów i nauczył ludzi budowy statków.

10. Obrazy słońca odbijane na pęcherzykach powietrza płynących po rzece i po morzu, tak samo jak i w rzeczach przezroczystych dają świadectwo słońcu. Obrazy te znikają, gdy słońce zachodzi albo rzeka przepływa przez tunel, a pojawiają się nowe, gdy słońce wschodzi albo rzeka wynurza się z tunelu. Zjawiska te świadczą o trwałości i stabilności światła słonecznego i dowodzą tego, że te obrazy stanowią odbicie *jednego* słońca. Ich istnienie dowodzi istnienia słońca. Ich znika-

nie i ponowne pojawianie się pokazuje, że istnieje tylko jedno trwałe słońce.

Podobnie, wraz z następowaniem po sobie dnia i nocy, pór roku i lat, odnawiane są rzeczy piękne, a wspaniałe stworzenia są zastępowane, gdyż „zachodzą”, „wschodzą” zaś im podobne. Istnienie stworzeń dowodzi zatem istnienia Istoty Żyjącej w sposób Konieczny, podczas gdy ich znikanie, wraz z przyczynami ich istnienia i zastąpienia nowymi stworzeniami, daje świadectwo o Jego Trwaniu, Wieczności i Jedności.

Zanikanie przyczyn oraz ich skutków, wraz z następstwem lat oraz stuleci, świadczy o tym, że przyczyny i ich skutki zostały stworzone w celach niezwykle subtelnych. Wszystkie te następujące po sobie istoty są stworzeniami Jedyne Boga, Pełnego Maje statu, Chwały i Piękna, którego wszystkie Imiona są cudowne i święte. Taka aktywność świadczy o tym, że wspomniane zjawiska są Jego wciąż zmieniającymi się dziełami, poruszającymi się zwierciadłami oraz następującymi po sobie pieczęciami (zob. *al-Matnati an-Nurija*, „Traktat pierwszy”, 13-14).

Skoro nic nie może istnieć „samo z siebie”, to istnienie wszystkiego jest absolutnie uzależnione od Boga. Jeżeli to, co istnieje, jest manifestacją wiecznych Imion Bożych, to jest trwałą, subtelną rzeczywistością, która emanuje z rozpamiętywania tych Imion – dzięki którym istnieje. Powyższy wer-

set jest zatem swego rodzaju mieczem, który wyzwala ludzi od tego, co nie jest Bogiem (tzn. ciała, świata i próżności doczesnej). Dlatego cokolwiek ludzie czynią albo mają ze względu na Boga – nie jest włączone w sens tego wersetu.

Jeśli ludzie odnajdują Boga i działają jedynie ze względu na Niego, to nie pozostaje nic, co wchodziłoby w zakres *Wszystko, co jest na ziemi, przeminie*. Jeśli zatem ludzie pragną (dla siebie wieczności i) nagrodzenia swych czynów wieczną szczęśliwością, to muszą szukać Boga, dążyć do Niego i żyć dla Niego i Jego zadowolenia (zob. *The Letters*, „the 15th Letter”, 82).

11. Kierując się klasyczną fizyką Newtonowską i ulegając czarowi rozkwitu nauki, dziewiętnastowieczni fizycy twierdzili, że potrafią wyjaśnić każde zjawisko we wszechświecie. E. Dubois Reymond, podczas spotkania zorganizowanego dla uczczenia pamięci Leibniza w 1880 r. na Akademii Pruskiej, był nieco bardziej pokorny: „We wszechświecie pozostało siedem zagadek, spośród których trzech nie zdołaliśmy jak dotąd rozwiązać: zasadnicza natura materii i siły, zasada i pochodzenie ruchu oraz natura świadomości. Trzy z pozostałych, które umiemy rozwiązać, choć z wielką trudnością, to: pochodzenie życia, ład we wszechświecie i jego oczywista celowość, a także pochodzenie myśli i języka. Co do siódmej zagadki, to nie potrafimy nic o niej powiedzieć. To wolna wola jednostki” (A. Adivar, 282).

Świat subatomowy wywołał u wszystkich uczonych zakłopotanie. Ów świat i „kosmologia kwantowa”, jaką wprowadził, zamiast być zbiorem konkretnych rzeczy, składa się z pięciu elementów: masy elektronowej w polu zachodzenia danej aktywności (M), masy protonu (m), ładunku elektrycznego, jaki przewodzą te dwa elementy, energii kwantowej (h) – ilości energii pozostającej w czasie przebiegu aktywności oraz niezmiennej prędkości światła (c). Te pięć elementów wszechświata można zredukować

jeszcze dalej do działania albo fal energetycznych przemieszczających się w przestrzeni w postaci *quantum*. Ponieważ *quanta* wymagane dla danego działania są *jemu* właściwe i istnieją niezależnie od *quantum* wymaganych dla działania poprzedniego, jest niemożliwością przewidzieć dokładny stan wszechświata. Jeśli wszechświat znajduje się obecnie w stanie T1, to nie można przewidzieć, że będzie taki sam w czasie T2. Paul Renteln, profesor fizyki w Państwowym Uniwersytecie Kalifornijskim (*California State University*), pisze (*American Scientist*, listopad/grudzień 1991, s. 508):

Współcześni fizycy żyją w dwóch różnych światach. W jednym z nich jesteśmy w stanie przewidzieć przyszlą pozycję i momentum cząstki, o ile znamy jej obecną pozycję i momentum. Taki jest świat fizyki klasycznej, włączając w nią fizykę opisaną w teorii grawitacji Einsteina, ogólną teorię względności. W drugim świecie nie istnieje możliwość obliczenia dokładnej pozycji i momentum cząstki. To jest probabilistyczny i subatomowy świat mechaniki kwantowej. Ogólna względność i mechanika kwantowa to dwa wielkie filary kształtujące fundamenty XX-wiecznej fizyki, a ich podstawy przyjmują istnienie dwu różnych rodzajów wszechświata.

Rzeczywista natura tego subatomowego świata i zdarzenia mające w nim miejsce uniemożliwiają zbudowanie teorii, która by je opisywała, gdyż nie da się ich zaobserwować. Jedną z przyczyn niemożliwości zaobserwowania jest – jak pisze Renteln w swoim przyczynku do teorii grawitacji kwantowej, która ma pogodzić dwa różne światy fizyki klasycznej i kwantowej – to, że zdarzenia mają miejsce w skali daleko mniejszej od jakiegokolwiek wymiaru badanego dotąd przez fizykę eksperymentalną. Tylko jeśli rozmiar cząstek zbliża się do 10⁻³⁵ m, możemy opisać ich interakcje grawitacyjne w tych samych terminach mechaniki kwantowej, jakie przyjmujemy dla zrozumienia innych sił natury. Ta odległość jest 10²⁴ razy mniejsza od średnicy atomu, co oznacza, że charakterystyczna ska-

la ciężkości kwantowej zawiera tę samą relację do rozmiaru atomu, jaką ma atom do rozmiaru systemu słonecznego. Wglębiecie się w tak małe odległości wymagałoby akceleratora cząstek 1015 razy mocniejszego od proponowanego nadprzewodzącego zderzacza hadronów.

Późniejsze badania sugerują, że elektron ma bardziej energetyczny charakter od innych cząstek, które pulsują wokół jądra. Samo jądro zdaje się składać z dwóch mniejszych składowych: protonów i neutronów. Jednakże w latach 60. fizycy Murray Gell-Mann i George Zweig potwierdzili eksperymentalnie, że protony i neutrony składają się z jeszcze bardziej elementarnych cząstek, które Gell-Mann nazwał „kwarkami”. Kwarków nie można obserwować i to nie tylko dlatego, że są zbyt małe, lecz także ze względu na to, że zdają się nie pozostawać „wszystkie na swoim miejscu”. Kwarki lepiej opisywać jako wiry energii dynamicznej, co oznacza, że materia stała nie jest na swoim poziomie fundamentalnym w ogóle stała. Cokolwiek trzymamy w dłoni i co zdaje się stałe, w rzeczywistości jest drgającą i migotającą koronką kratką energii, pulsującą miliony razy na sekundę, gdy miliardy cząstek podstawowych kręcą się i obracają w swoim odwiecznym tańcu. Na poziomie najbardziej podstawowym wszystko jest energią przytrzymaną przez siły o niewyobrażalnej mocy.

To nie wszystko, co uniemożliwia nam przewidzenie nawet najbliższej przyszłości wszechświata. Według teorii rozwiniętych przez Wernera Heisenberga, możemy wiedzieć, gdzie dana cząstka się znajduje albo też – z jaką prędkością się porusza, ale nie możemy znać obydwu danych naraz. Wynika to stąd, że sam akt pomiaru zmienia zachowanie cząstki. Pomiar prędkości cząstki zmienia jej pozycję, a pomiar jej pozycji zmienia jej prędkość. Nieprzewidywalność w obrębie świata subatomowego nie zmienia jednak niczego w naszym codziennym, przewidywalnym świecie. Wszystko zachod-

dzi zgodnie z klasyczną fizyką Newtonowską (*Groping in the Light*, 1990, pp. 11–17).

Dlaczego tak właśnie jest i jaki powinien być nasz ogląd świata i zdarzeń? Uczni, którzy wierzą w Istnienie Boga i stworzenie przez Niego wszechświata sugerują, że stworzenie nie było wydarzeniem pojedynczym. Bóg nie stworzył wszechświata w jednym „akcie”, po czym pozostawił go samemu sobie, by funkcjonował wedle praw przez Niego ustalonych. Stworzenie jest raczej aktem ciągłym (*creatio continua*). Innymi słowy, podobnie (nieco) do ruchu energii albo elektryczności, która rozświetla nasz świat za pomocą żarówek, istnienie stale wychodzi od Boga, powraca do Niego i zatracą się w Nim. Objawiając wszystkie Swe Imiona, Bóg stale stwarza, unicestwia i ponownie stwarza wszechświat. Niektórzy średniowieczni muzułmańscy uczeni i pobożni mężowie, tacy jak Muhji'd-Dīn ibn al-'Arabī i Dżalalu'd-Dīn ar-Rūmī nazywali te „pary aktów” *stałym cyklem wchodzenia w byt i umierania*. Ze względu na niewiarygodną prędkość tego ruchu, Uniwersum wydaje się jednolite i ciągłe. Ar-Rumi przyrównuje to do przedzenia materiału, do którego jednego końca przymocowane jest światło. Jeśli przędzie się szybko, to światło na skraju materiału zdaje się kręgiem światła. Współcześni badacze porównują to zjawisko do projekcji filmu na ekranie. Taśma filmowa składa się z wielu ram, gdy jednak film jest wyświetlany na ekranie, to wydaje się ramą niepodzielną i kompletną. Tak więc wszechświat nieustannie podlega procesowi pojawiania się i znikania albo zatracania się i ponownego stwarzania. My jednak mamy wrażenie, że kontynuuje swoje istnienie bez żadnej przerwy.

W rezultacie wszystkie stworzenia nieustannie potrzebują Boga – w ciągu całego swojego życia: zarówno wtedy, gdy rozpoczynają swe istnienie, jak i po to, by ich życie trwało, nie ustawało. Dlatego też Bóg Wszechmogący stale manifestuje się wszystkimi Swoimi Atrybutami i Imionami, które mają swe źródło w Jego Cechach Zasad-

nicznych – jako Boga. Wszystkie stworzenia istnieją, ponieważ On stwarza; zaspokajają swe potrzeby, gdyż On jest Zaopatrującym i Szczodrym; kontynuują swój byt, gdyż On jest Samoistniejący i Podtrzymujący.

(Odnosnie do drugiego ważnego znaczenia tego wersetu zob. przyp. 12 poniżej).

12. W oryginale słowo „moment” w wersecie 29 brzmi „jaum”, które przede wszystkim oznacza „dzień”. Dlatego całe stworzenie trwa dwa dni, z czego jeden dzień to całkowity okres istnienia tego widzialnego Uniwersum, drugi zaś to życie na Tamtym Świecie. Jeśli więc słowo *jaum* ma znaczyć *dzień*, druga część wersetu 29 sugeruje, że Bóg objawia się w świecie ze wszystkimi Swoimi Atrybutami i Imionami w sposób do niego przystający i odpowiedni. W tym świecie, który jest światem mądrości, stworzenia pędzą swe życie wedle jego warunków, a ludzie i dżiny sięją w Doczesności, ażeby zebrać plon w życiu wiecznym. Tam Bóg wezwie ich do rozrachunku za czyny dokonane na Tym Świecie i właściwie ich nagrodzi. Doczesność jest światem działania, a Wieczność – światem odpłaty.

13. Niniejszy werset stanowi, że możliwe są podróże, a nawet wyjście poza regiony (warstwy) Niebios i Ziemi. Wysłannik Boży doświadczył tego zarówno w swym cielesnym, jak i w duszy, a wydarzenie to nazywamy Wstąpieniem, i pokazał, że każdy może dokonać tego *w duchu*. Powyższy werset sugeruje także, że można odbyć tę podróż mocą władzy (wiedzy naukowej). Jednakże za pomocą nauki może nie być możliwe wyjście poza

niebios. Aczkolwiek werset zdaje się też podsuwać myśl, że niematerialne wymiary bytu można „naukowo” odkryć i stwierdzić. Słowo *aqtar*, które przełożyliśmy jako *regiony sferyczne*, oznacza rejony lub warstwy mające *średnicę*, a zatem właśnie *regiony sferyczne*.

14. Bóg nie pozwala żadnemu *dżinowi*, który ma złe intencje, wspiąć się do niebios i podsłuchać nieco z rozmów, jakie prowadzą pomiędzy sobą aniołowie. W takim przypadku raczej go unicestwimy (sura 15:16-18, przyp. 5; sura 26:212, przyp. 37; sura 37:10, przyp. 3; sura 67:5, przyp. 4). Inaczej rzecz się ma z ludźmi szczególnie pobożnymi i szlachetnymi; mogą się oni wznieść do niebios *w duchu*. Niniejszy werset przewiduje być może również nowoczesną broń palną, bomby i pociski.

15. Chociaż ludzie nie tęsknią za śmiercią, to stanowi ona wyzwolenie od cierpień tego świata i jest bramą do życia wiecznego, gdzie ludzie otrzymają zapłatę za swe uczynki z tego świata. Poza tym podobnie jak Boża Sprawiedliwość, także i Jego Współczucie objawi się w całej Swej nieskończoności w Wieczności. Dlatego nadejście Ostatniej Godziny będzie pod tym względem błogosławieństwem i łaską. Jest nim też jej oznajmienie, gdyż skłania ludzi do samokrytyki. Myśl o otrzymaniu tego, na co kto zasłuży, gdzie żaden czyn nie pozostanie w ukryciu, powstrzymuje ludzi od popełniania złych uczynków. (Dokładne wyjaśnienie korzyści, jakie daje wiara w życie przyszłe, zob. sura 44:37, przyp. 11).

41. Niewierzący i występni będą rozpoznawani po znamionach (szczególnie na swych obliczach) i chwytni za grzywki i stopy.

42. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

43. Oto Piekło, którego istnieniu niewierzący i występni zaprzeczają.

44. Oni będą krążyć pomiędzy nim (jego płomieniami) a wrzącą, bulgocącą wodą.

45. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

46. Dla tego jednak, kto żyje w bojaźni przed swoim Panem i lęka się, że stanie przed swoim Panem (na Tamtym Świecie), (przygotowane) będą dwa Ogrody¹⁶.

47. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

48. A w nich drzewa z grubymi, rozłożystymi gałęziami.

49. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

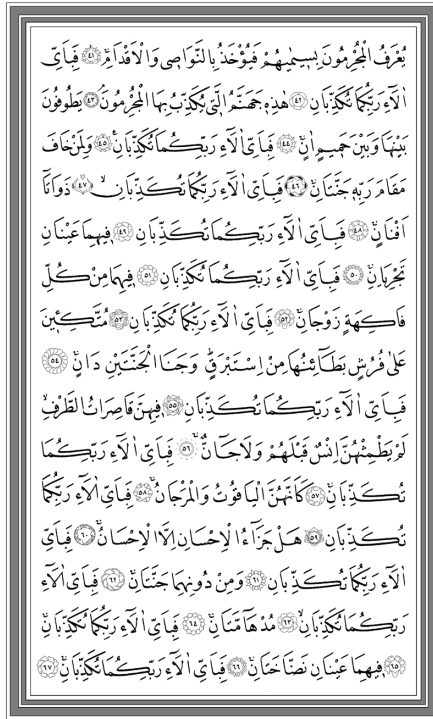
50. I w obu z nich znajdują się dwa źródła swobodnie płynące.

51. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

52. W obu z nich będą wszelkie gatunki owoców – w parach¹⁷.

53. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

54. Będą spoczywać na łożach wyłożonych brokatem, a owoce z obydwu Ogrodów znajdują się w zasięgu ich rąk.

55. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

56. W nich będą czyste, o niewinnym spojrzeniu małżonki (których wzrok utkwiony jest jedynie w mężów), których dotąd nie tknął żaden mężczyzna ani dżin.

57. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

58. (Będą wyglądać w swym powabie i promienności) niczym rubiny i korale.

59. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

60. Czyż odpłatą za doskonałość (w okazywaniu posłuszeństwa Bogu) jest coś innego, aniżeli doskonałość?

61. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?
62. A poza tymi dwoma będą jeszcze dwa inne Ogrody¹⁸;
63. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?
64. O ciemnozielonej barwie.
65. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?
66. W obu znajdują się tryskające źródła.
67. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

16. Tych ludzi wspomina się w następnym rozdziale Koranu, w surze *al-Laki'a*, jako tych, którzy są pierwsi pod względem wiary i dobrych uczynków oraz służą sprawie Boga, a dzięki temu wszystkiemu Bóg przybliży ich do siebie.

17. Niektórzy są zdania, że owoce na Tamtym Świecie będą zarówno tego samego rodzaju, co i na Ziemi, jak i specyficznie jedynie dla Raju. Jeśli jednak weźmiemy

pod uwagę, że werseł 50 wspomina dwa źródła, a werseł 54 poniżej – owoce obu Ogródów, możemy z tego wnioskować, że jedno ze źródeł oraz jeden z pary owoców należących będą do jednego z Ogródów, a drugie – do drugiego. To jednak Bóg zna dokładną naturę ich obu.

18. Te dwa Ogrody staną się udziałem ludzi szczęśliwych, którzy otrzymają Zapis swoich czynów do prawej ręki.

68. W obu owoce, palmy daktylowe i granaty.

69. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

70. W obu dziewice – dobrego usposobienia i urodziwe.

71. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

72. Czyste dziewice wyznaczone dla nich w odosobnionych pawilonach.

73. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

74. Których dotąd nie tknął żaden mężczyzna ani dżin.

75. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

76. (Mieszkańcy tych Ogrodów) spoczywać będą na zielonych poduszkach i bogatych, pięknych kobiercach.

77. Tak więc (o, ludzie i dżiny), któremu z dobrodziejstw swego Pana zaprzeczycie?

78. Błogosławione i Najwyższe jest Imię twego Pana, Pełnego Majestatu i Znacności.

SURA 56

AL-ŁAKI'A (MAJĄCE NASTĄPIĆ ZDARZENIE)

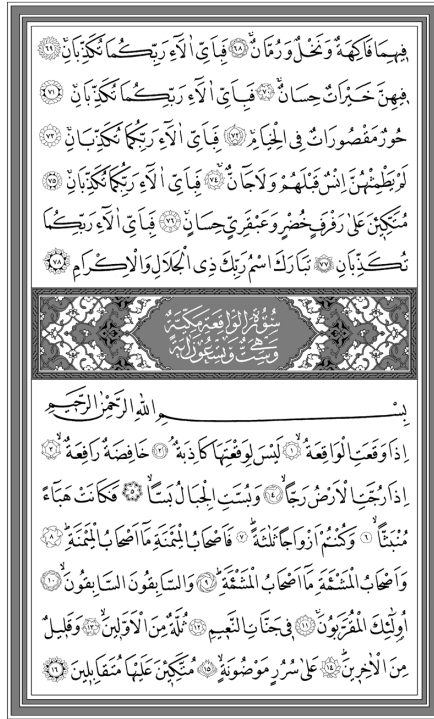
Okres mekkański

Sura niniejsza została objawiona w Mekce i zawdzięcza swą nazwę słowu *al-laki'a* (*al-waqi'ah*) w wersecie pierwszym. Wspomina niektóre zdarzenia, jakie będą mieć miejsce podczas unicestwienia

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

533

533

nia świata, a także trzy grupy utworzone przez ludzi na Tamtym Świecie w zależności od ich wiary i uczynków w życiu doczesnym. Przedstawia również dowody Istnienia i Jedności Boga oraz pewne właściwości Koranu.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. A kiedy nastąpi zdarzenie
2. – Nie będzie zaprzeczania mu –
3. Jednych poniżej, a innych wywyższy;
4. Wtedy, gdy Ziemia zostanie gwałtownie wstrząśnięta;
5. A góry – roztrzaskane i skruszone,
6. Zamienią się w proch i pył rozproszony,
7. Wy zostaniecie podzieleni (o, wszystkie istoty świadome) na trzy grupy:

8. Ludzi Prawicy (szczęśliwych, którzy otrzymają Zapis swoich czynów w prawe ręce): jakże szczęśliwi są ludzie Prawicy!

9. I ludzi Lewicy (nieszczęsnych, którzy otrzymają swój Zapis w lewe ręce): jakże nieszczęśliwi są ludzie Lewicy!

10. I pierwsi (w wierze i dobrych uczynkach, służący sprawie Boga) będą pierwszymi (pod względem otrzymywania Bożego miłosierdzia i radowania się nim).

11. Oni są tymi, którzy zostaną umieszczeni najbliżej Boga¹

12. W Ogradach obfitujących w dobrodziejstwa i błogosławieństwa.

13. Wielu z nich jest spośród pierwszych (którzy przyjęli religię Boga);

14. I nieco spomiędzy późniejszych (pokoleń)².

15. (Oni będą siedzieć) na inkrustowanych tronach (wykładanych złotem i drogimi kamieniami),

16. Opierając się na nich – zwróceni ku sobie.

1. Bliskość do Boga oznacza wyjście poza cielskość i uzyskanie doskonałej duchowości, a poprzez to – zbliżenie się do Stwórcy. Zależy od autentycznej wiary i można ją uzyskać, czyniąc to, co Bóg określił jako dobre i właściwe. Obowiązkowe i nadobowiązkowe powinności religijne, wykonywane z właściwą im świadomością prawidłowości, są niczym świetliste skrzydła niosące ku „niebu” nieskończoności. Podróżujący ku Bogu wkracza w nowe korytarze, prowadzące do wieczności „na skrzydłach” czynności ponadobowiązkowych, i jest świadom tego, że zostanie nagrodzony nowymi podarunkami od Boga, które wzbudzą w nim jeszcze większe pragnienie wypełniania zarówno obowiązków religijnych, jak i tego, co nie jest obowiązkowe. Człowiek przebudzony do tej prawdy odczuwa w swoim sumieniu miłość Boga w bezpośredniej proporcji do swojej miłości do Niego. Bóg oświadcza:

Mój sługa nie może zbliżyć się do Mnie za pomocą niczego Mi milszego, jak wykonywanie obowiązków religijnych. Jeśli jednak będzie wypełniał czynności i modlitwy nadobowiązkowe, to zbliży się jeszcze bardziej ku mnie, a jeśli zbliży się ku Mnie bardziej, to Ja będę jego oczyma, którymi patrzy i widzi; jego uszami, którymi słyszy; jego rękoma, którymi obejmuje i jego nogami, którymi się porusza (al-Buchari, „Rikak”, 38).

Oznacza to, że wierny tak jest kierowany, iż postępuje zgodnie z Wola Bożą.

2. Jak sugeruje werset 52:21, a wyjaśnia przypis 2 do tegoż wersetu, szczególnie na początku nowego ruchu ożywiającego wiarę – a rozpoczynanego przez proroków i ich prawdziwych następców – ci, którzy osiągają wiarę najpierw, są generalnie więcej warci u Boga i będą pierwszymi, którzy będą cieszyć się Rajem. Oni prześcignęli innych pod względem wiary i wspierania Bożej sprawy – w czasie, gdy takie wspieranie było najtrudniejsze – i cierpieli więcej od tych, którzy nastąpili po nich. Oni są z reguły bardziej szczerzy w swojej wierze i bardziej oddani Bogu oraz Jego sprawie. Tylko niewielu ludzi z późniejszych pokoleń może osiągnąć równą im rangę. To samo można wnioskować z wersetu 9:100, który nadaje największą rangę pierwszym spośród Emigrantów i Pomocników. Wysłannik Boży powiedział, że najlepszymi z jego wspólnoty są jego Towarzysze, następnie pierwsze pokolenie, które nastąpi po nich, a potem – drugie pokolenie. Oczywiście, dotyczy to generalnie cnót wiernego. Mogą bowiem pojawić się w następnych pokoleniach wierni zaniejsi od tych z poprzednich generacji pod względem pewnych cnót. Ogólnie rzecz ujmując, najlepszymi ze wszystkich pokoleń byli jednak Towarzysze Proroka, po czym następnym pokolenie, a następnie – trzecie pokolenie.

17. Będą krążyć wokół nich nieśmiertelni młodzieńcy,³
18. Z pucharami i dzbanami oraz z czarą z krystalicznego, tryskającego źródła,
19. Od którego nie doznają bólu głowy ani oszołomienia umysłu;
20. I z owocami, które sobie wybiorą,
21. I z mięsem z ptactwa, jakiego tylko zapagną;
22. I (będą tam także) czyste dziewice o przepięknych oczach
23. Niczym perły ukryte (w muszelkach).
24. Nagroda za wszystkie (dobro), które czynili.
25. Nie będą tam słyszeć ani próżnych rozmów, ani oskarżającej mowy;
26. (Do ich uszu docierać będzie) jedynie słowo pokoju i bezpieczeństwa po (słowie) pokoju i bezpieczeństwa (*Salam*).
27. I ludzie Prawicy (zadowoleni, którzy otrzymają swój Zapis w prawe ręce): Jakże szczęśliwi są ludzie Prawicy!
28. Pomiędzy drzewami wiśni, obłożonymi owocami,
29. I bananowcami z owocami ułożonymi wysoko jeden nad drugim,
30. W cieniu szeroko rozciągniętym,
31. Gdzie tryska woda (i płynie nieustannie),
32. I (wszelkiego rodzaju) owoce w obfitości,
33. Zawsze dostępne, niezakazane;
34. A (z nimi będą tam ich) małżonki o wydoskonalonej piękności i duchowej doskonałości^{4/5} :

بَطْوُفٍ عَلَيْهِمْ ۖ وَلَدَانٍ مُّخَدَّوْنَ ۗ ۝١٧١ كَأَكْبَابٍ وَأَكَابِيقٍ ۖ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ۖ ۝١٧٢ لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَنْزِفُونَ ۗ ۝١٧٣ وَكَأَكْبَابٍ يَمْخَجَّرُونَ ۗ ۝١٧٤ وَنَحْمٍ طَيِّبٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۗ ۝١٧٥ وَخَوْرٍ عَيْنٍ ۗ ۝١٧٦ كَأَنَّمَا لَلُّوْهُ الْكُفُوْنُ ۗ ۝١٧٧ حِرَاءٌ حَمَاقٌ مُّأْتَمِرُونَ ۗ ۝١٧٨ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهِمَا إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ۗ ۝١٧٩ وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ ۖ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۗ ۝١٨٠ فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ۗ ۝١٨١ وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ ۗ ۝١٨٢ وَطِيلٍ مَّذُودٍ ۗ ۝١٨٣ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۗ ۝١٨٤ وَكَأَكْبَابٍ كَعَبْرٍ ۗ ۝١٨٥ لَا مَفْطُوعَةٍ ۗ ۝١٨٦ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۗ ۝١٨٧ وَفُؤَيْسٍ مَّرْفُوعَةٍ ۗ ۝١٨٨ إِنَّمَا أَنْتَ أَهْلُ الْإِنشَاءِ ۗ ۝١٨٩ جَعَلْنَا هُنَّ أَكْبَارًا ۗ ۝١٩٠ غُرَابًا أَنْثَىٰ ۗ ۝١٩١ لَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ۗ ۝١٩٢ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوْلِيَيْنِ ۗ ۝١٩٣ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَجْرَيْنِ ۗ ۝١٩٤ وَأَصْحَابُ الْإِشْقَالِ ۖ مَا أَصْحَابُ الْإِشْقَالِ ۗ ۝١٩٥ فِي سَمُورٍ وَحَبِيبٍ ۗ ۝١٩٦ وَطِيلٍ مِنْ يَحْمُودٍ ۗ ۝١٩٧ لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٌ ۗ ۝١٩٨ أَنَّهُمْ كَأَنَّهُمْ قُلُوبٌ مُّثَقَلَةٌ ۗ ۝١٩٩ وَكَأَنَّهُمْ قُلُوبٌ مُّثَقَلَةٌ ۗ ۝٢٠٠ عَلَىٰ الْحِشْيَةِ الْعَطِيَّةِ ۗ ۝٢٠١ وَكَأَنَّهُمْ قُلُوبٌ مُّثَقَلَةٌ ۗ ۝٢٠٢ وَكَأَنَّهُمْ قُلُوبٌ مُّثَقَلَةٌ ۗ ۝٢٠٣ وَعِظًا مَّا هِيَ أَتَمُّ نُونٌ ۗ ۝٢٠٤ أَوْ آتَاؤُنَا ۗ ۝٢٠٥ وَالْأَوْلُونَ ۗ ۝٢٠٦ قُلْ إِنَّكَ الْاَوْلَىٰ ۗ ۝٢٠٧ وَالْاَجْرَيْنِ ۗ ۝٢٠٨ لِحَسْبِ عَوْنٍ إِلَىٰ بَيْعَاتِكُمْ يَوْمَ مَعْلُومٍ ۗ ۝٢٠٩

35. Zaprawdę, My daliśmy im istnienie w nowym stworzeniu
36. I uczyniliśmy je dziewicami
37. Pełnymi miłości dla swych małżonków i w równym (im) wieku⁶
38. Dla ludzi Prawicy (ludzi szczęścia i pomyślności):
39. Wielu z nich jest spośród pierwszych (którzy przyjęli religię Boga);
40. Wielu jest również spomiędzy późniejszych (pokoleń).
41. I ludzie Lewicy (którzy otrzymają swój Zapis w lewą rękę): Jakże nieszczęśliwi są ludzie Lewicy!
42. Pośród palącego wiatru i wrzącej, bulgocącej wody,

43. I w cieniu czarnego dymu,
 44. Który ani nie ochładza, ani nie odświeża.
 45. Oto przedtem zatracali się w przyjemnościach (bez skrupułów moralnych);
 46. I uparcie trwali w największym grzechu (niewiary, przydawali Bogu współtowarzyszy i za kłamstwo uznawali życie wieczne).
47. I mówili: „Jakże to? Czyż po tym, jak pomrzemy i staniemy się pyłem i kośćmi, podniesie się nas z martwych?
 48. A także naszych praojców?”
 49. Powiedz: „Zaiste, ci dawni i ci z późniejszych czasów –
 50. Wszyscy zostaną zebrani razem w wyznaczonym czasie w Dniu dobrze znanym”.

3. Owi „młodzieńcy” to dzieci, które zmarły przed osiągnięciem wieku pokwitania. Zgodnie z opinią wielu uczonych, do Raju dopuszczone będą także dzieci niewierzących. Te dwie grupy będą posługiwać w Raju (*al-Kurtubi*).

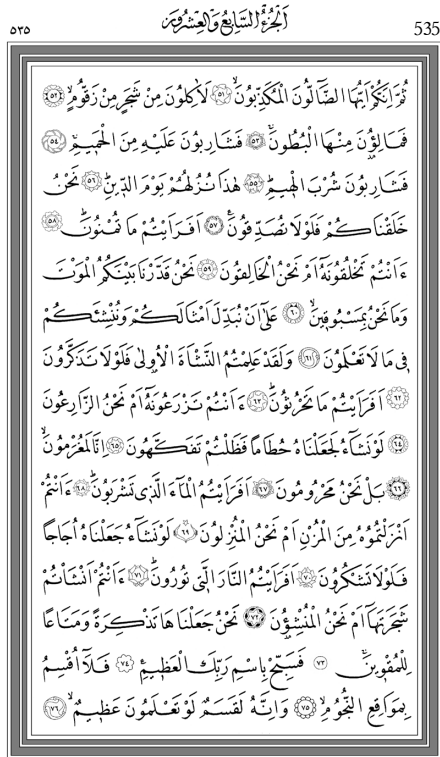
4. To kobiety, które zmarły jako wierzące i zostały wpuszczone do Raju. Będą tam przebywać razem z mężczyznami – także dopuszczonymi do rajskich ogrodów.

5. Wszystkie błogosławieństwa Raju wspomniane dotąd, a także męki piekielne, które zostaną wzmiankowane poniżej, są w swojej formie niesprecyzowane. Oznacza to, że chociaż wszystkie błogosławieństwa i cier-

pienia wspomniane w Koranie odwołują się do pojęć i form, jakie znamy z tego świata, to jednak będą one różne pod względem natury i charakteru. Ich natura będzie szczególna dla Tamtego Świata. Jest dla nas niemożliwością wyobrazić sobie ich prawdziwą naturę (zob. 2:25 i przyp. 21).

6. Równość wieku oznacza, że małżonkowie będą w równym sobie wieku albo że mężczyźni będą w równym wieku – pomiędzy sobą, a kobiety – pomiędzy sobą. Tradycja prorocka mówi, że mężczyźni będą pozostawać w Raju w wieku 33 lat, a kobiety – 18 lat. I nie będzie tam starzenia się (at-Tirmizi, *„Sifat al-Dżennat”*, 12; Ibn Hanbal, 2:295).

51. Potem: O, wy, którzy zbłądziliście (z Prostej Ścieżki) i którzy zaprzeczacie (życiu wiecznemu),
52. Zaiste, będziecie spożywać z drzewa Zakkum,
53. I będziecie sobie napełniać tym (co zjecie) swoje brzuchy.
54. A potem będziecie pić wrząca, bulgoczącą wodę;
55. Będziecie pić niczym szalejące z pragnienia wielbłądy.
56. Taka będzie dla nich gościna w Dniu Sądu.
57. To Myśmy was stworzyli. Czyż zatem nie potwierdzicie jako prawdy (tego, co głosimy wam jako prawdę)?⁷
58. Czy zastanawialiście się nad nasieniem, jakie wydzielacie?
59. Czy wy je stwarzacie, czy też My jesteśmy Stwórcą?
60. To także My postanawiamy śmierć pomiędzy wami⁹ – i nie sposób nam (w tym) przeszkodzić;
61. Abyśmy was zastąpili (nowymi pokoleniami podobnymi do waszego) i stworzyli was w nowy sposób i w nowej formie bytu, której nie znacie¹⁰.
62. Zaiste, wy znacie pierwsze stworzenie (sposób, w jaki zostaliście sprowadzeni na ten świat); dlaczego zatem się nie zastanowicie (i nie dostrzeżecie znaków drugiego stworzenia)?
63. Czy kiedykolwiek zastanowiliście się nad ziarnem, jakie siejcie (w ziemi)?
64. Czy to za waszą przyczyną ono wzrasta, czy też My powodujemy jego wzrost?¹¹

65. Jeslibyśmy tylko zechcieli, to zamienilibyśmy je w plewy, a wy wówczas nie ustalalibyście w wołaniu:
66. „Oto doznaliśmy straty ogromnej (a nasze pieniądze, czas i wysiłek – wszystko to poszło na marne).
67. Nie, raczej zostaliśmy wszystkiego pozbawieni (wszelkich środków do życia)”.
68. Czy zastanawialiście się kiedyś nad wodą, którą pijecie?
69. Czy to wy ją zsyłacie z chmur, czy też My ją zsyłamy?
70. Jeslibyśmy tylko zechcieli, to uczynilibyśmy ją gorzką i słońą. Czyż zatem nie powinniście okazać wdzięczności?¹²
71. Czy zastanawialiście się kiedyś nad ogniem, który rozniecacie?

72. Czy to wy dlań powołujecie do istnienia drzewo, czy też My je stwarzamy?¹³

73. Uczyniliśmy je przypomnieniem (dla refleksji nad Naszymi dziełami i Naszą Łaskawością, dzięki której stworzenie jest piękne i użyteczne) i pocieszeniem (szczególnie) dla mieszkańców pustyni (i podróżujących po niej).

74. Wysławiaj przeto Imię swego Pana, Najwyższego (głosząc, że jest całkowicie ponad tym, by mieć jakieś ułomności albo współtowarzyszy).

75. Oto przysięgam na pozycje gwiazd (i ich zachody)¹⁴

76. – A jest to, zaiste, wielka przysięga, jeśli byście tylko wiedzieli –

7. Oznacza to, że stworzyliśmy was i utrzymujemy w tym świecie, po czym spowodujemy, że umrzecie. My wiemy o wszystkim, co robicie i zapisujemy to. My nie stworzyliśmy was na próżno; jesteście istotami odpowiedzialnymi. Dlaczegoż zatem nie potwierdzacie Naszej deklaracji, że wskresimy was z martwych do nowego, wiecznego życia?

8. Użycie mnogiej formy zaimka i czasownika w odniesieniu do Boskiej Istoty ma podkreślić Wielkość Boga i Jego absolutne zwierzchnictwo nad stworzeniem.

9. Tzn. nie umieracie przypadkowo czy na rozkaz innej władzy, albo tak, że śmierć stanowi naturalny koniec waszego życia. Zadekretowaliśmy śmierć i powodujemy, że umieracie. Ma to być znaczącym wymiarem waszego życia aż po Wieczność.

10. Przez śmierć Bóg ciągle powtarza i odświeża świat i przygotowuje nowy, wieczny. Śmierć, będąc tylko zmianą światów, uwalnia nas zatem od mąk życia, które stopniowo, ze względu na starość, stają się silniejsze. Śmierć oswobadza nas od światowego życia, które jest niespokojnym, duszącym i wąskim łożem, a dopuszcza nas do szerokiego kręgu Miłosierdzia pochodzącego od Jedyne Boga, Wiecznego i Ukochanego, gdzie cieszymy się miłym i wiecznym życiem bez cierpienia.

Bóg tka nasz drugi świat z naszych czynów w życiu doczesnym, musimy więc wysyłać tam dobre czyny, by być godnymi szczęśliwego życia w Raju.

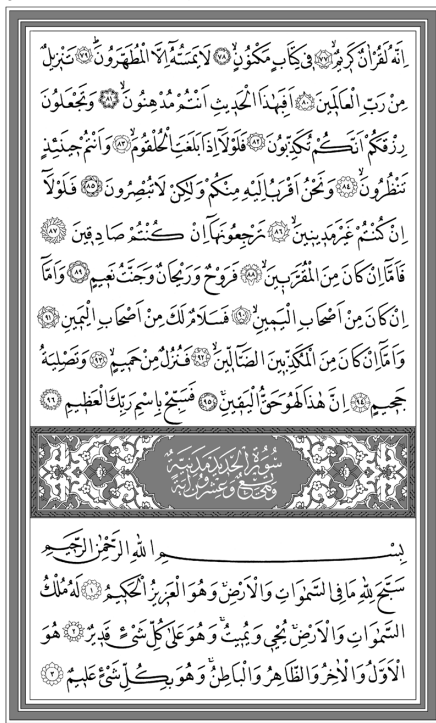
11. Jest jasne, że wzrost posianego ziarenka wymaga zdolności do wykiełkowania i wyrosnięcia oraz współpracy we właściwych proporcjach z ziemią, słońcem, powietrzem i deszczem. Wydaje się oczywiste, że ta współpraca może zostać ustanowiona tylko przez Wiedzę, która zna wszystkie te elementy i sposób, w jaki one powinny współpracować dla wzrostu nasienia; Wolę, która zadekretuje tę współpracę, oraz Władzę, która jest w stanie tego wszystkiego dokonywać. Nikt inny, jak tylko Mający Absolutną Wiedzę, Wolę i Moc, może to uczynić. I taka Istota nie ma żadnej potrzeby istnienia współtowarzyszy. To, żeby Bóg miał współtowarzyszy, jest całkowicie niepojęte.

12. Wszystko, co Bóg nam daje, jest czystym błogosławieństwem i łaską. Musimy więc być Mu zawsze wdzięczni, a jeśli On czasami przyznaje nam mniej niż potrzebujemy, a nawet pozbawia nas naszego niezbędnego zaopatrzenia, nie możemy nigdy na Niego narzekać; raczej musimy skarżyć się do Niego na nasze własne *Ja*. Bóg może czasami przyznać nam mniej, żeby poddać nas próbie, a czasem przypomnieć nam o znaczeniu zaopatrzenia, jakie nam daje i że to On nas utrzymuje. Czasem nawet zdarza się, że On przyznaje nam mniej, by ukarać nas za grzechy, które spowodowały utratę przez nas Jego darów i ostrzec nas, byśmy żalowali i poprawili się. Cokolwiek zatem On dla nas zadekretuje, jest to dla naszego własnego dobra i dlatego wymaga dziękczynienia.

13. Prawie każdego rodzaju paliwo, łącznie z benzyną, bierze początek z drewna i/albo roślin, bezpośrednio albo pośrednio, poprzez rozkład pod ziemią. Ten werset odnosi się szczególnie do drzew *Markh* i *'Afar*, które rosną na Pustyni Arabskiej i przy pomocy których ludzie zapalają ogień (zob. 36:80, przyp. 24).

14. Nowsi egzegeci Koranu podkreślają, że przez gwiazdne miejsca Koran nawiązuje do białych dziur (kwazarów) i czarnych dziur przestrzeni kosmicznej. To są miejsca gwiazd, które nie tak dawno zostały odnale-

zione we wszechświecie. *Kwazary* gromadzą niewiarygodne ilości energii, wystarczające do utworzenia galaktyki (gromady miliardów gwiazd). Co do czarnych dziur, to formują się one w wyniku rozpadu gwiazdy. Nie można ich zaobserwować, ale mogą zostać rozpoznane poprzez fakt, że pożerają całe promieniowanie i gwiazdy, które przechodzą w pobliżu oraz powodują pośrednią emisję promieni gamma i promieni Rentgena; a także poprzez fakt, że w ich sąsiedztwie czas jest nagle rozszerzany. Te gwiazdne miejsca są rejonami grawitacyjnego szoku albo upadku, i równowagi we wszechświecie.

77. Doprawdy, oto jest (recytowany) Koran najzaczniejszy

78. W Księdze dobrze strzeżonej¹⁵.

79. Nie może jej dotknąć (dla zaczerpnięcia z wiedzy, jaką zawiera) nikt, prócz oczyszczonych. (I ma prawo dotknąć jej jedynie ten, kto oczyści się z nieczystości fizycznych i duchowych)¹⁶.

80. To jest Księga zsyłana w częściach od Pana światów.

81. Czy to jest Mowa, którą nisko sobie cenicie?

82. I czyż macie w niej udział, uznając ją za kłamstwo?

83. Dlaczego zatem (nic) nie czynicie wtedy, gdy dusza podchodzi do gardła (umierającego człowieka),

84. Wy zaś spoglądacie –

85. A My jesteśmy bliżej niego (owego umierającego), aniżeli wy – lecz wy tego nie widzicie –

86. Dlaczego zatem (nic) nie czynicie – skoro nie jesteście od nas zależni (i nie jesteście poddani Naszej Woli) –

87. (Dlaczego) nie przywracacie duszy (tej zmarłej osoby) (jej ciału¹⁷), skoro jesteście prawdomówni (w tym, co twierdzicie)?

88. Jeśli zaś on (ów umierający) jest pomiędzy umieszczonych blisko Boga,

89. To (dla niego przeznaczone jest) ukojenie w wiecznotrwałym wyzwoleniu (od wszelkiego rodzaju trudności i cierpień), obfitość, Ogród szczodrobliwości i błogosławieństwa.

90. Jeśli jest spośród ludzi Prawicy (ludzi szczęścia i pomyślności, którzy otrzymają Zapisy swych czynów w prawe ręce),

91. To wtedy: „Pokój z tobą” (będzie tym, co zawsze usłyszycie) od ludzi Prawicy.

92. Jeśli jednak jest spośród tych, którzy zaprzeczali (Naszemu Posłannictwu i Naszym Wysłannikom) i którzy zbłądzili (z Prostej Ścieżki),

93. To wtedy jego rozrywką będzie wrząca woda

94. I przypiekanie w Ogniu Pałącym.

95. Zaiste, oto (Koran:) pewna prawda.

96. Wysławiaj zatem Imię swego Pana – Najwyższego (potwierdzając, że On jest Wzniosły, ponad wszelkim fałszem)!

15. Tą Księgą jest Najwyższa, Na Wieki Zachowywana Tablica (85:22). Odnośnie do tej Tablicy, zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10.

16. Werset ten wyraża zarówno rzeczywistość, jak i rozkaz. Wyrażając rzeczywistość mówi, że nikt prócz oczyszczonych (anioły i ludzie, których Bóg oczyścił, jak na przykład Prorocy) nie może dotrzeć do Księgi dobrze chronionej (Najwyższa, Na Zawsze Zachowana Tablica), ażeby zaczerpnąć z wiedzy w niej zawartej. Takie istoty jak diabły nie mogą dotrzeć do niej. Kiedy podejmują próbę, by wspiąć się na nie-

biosa, są wypędzane (zob. 15:18, przyp. 5; 26:212, przyp. 37; 67:5, przyp. 4). Wyrażając rozkaz powiada, że nie może dotknąć Koranu (*mushaf* – egzemplarz Koranu w języku oryginalnym, bez komentarzy i tłumaczenia na inny język – tłum.) nikt oprócz tych, którzy się oczyszczą z wszelkiej nieczystości fizycznej, dokonując mniejszej albo większej ablucji, a także tych, którzy oczyszczą się z duchowego zanieczyszczenia niewiarą i z przydawania Bogu współtowarzyszy. Zarówno składnia wersetu, jak i użyte słowa jednakowo wyrażają oba znaczenia.

17. Przypis tłum.

SURA 57

AL-HADID (ŻELAZO)*Okres medyński*

Niniejsza *sura*, objawiona w Medynie, prawdopodobnie w cztery albo pięć lat po Emigracji (*Hidżra*), zawiera 29 wersetów i bierze swoją nazwę od słowa *al-hadid* w wersecie 25. Rozważa całkowitą i suwerenną Władzę Boga, konieczność poświęcenia się dla Jego sprawy, a także przemijającą naturę przyjemności doczesnych. Muzułmanom obiecuje zwycięstwo, a niewierzącym – klęskę. Stale też powtarza, że wiara we wcześniejszych proroków wymaga

wiary w Proroka Muhammada jako Ostatniego, Powszechnego Proroka.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wysławia Boga¹ wszystko, co jest w niebiosach i na ziemi; On jest Potężny, Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.
2. Do Niego należy królestwo niebios i ziemi. On daje życie i powoduje śmierć. On ma pełną władzę nad wszystkim.
3. On jest Pierwszym i Ostatnim, Najwyższym i Najbliższym. On ma całkowitą wiedzę o wszystkim².

1. Wszystkie zatem rzeczy, wraz z ich istnieniem, życiem, utrzymaniem i działaniem, wskazują na to, że Bóg jest całkowicie ponad tym, by mieć jakieś wady albo współtowarzyszy Swej Boskości, Panowania i Suwerenności. Nawet ciała niewierzących wskazują na tę rzeczywistość. Jak wyjaśniono w przypisie 30 do 2:30, dla każdego gatunku stworzenia istnieje anioł, który nim rządzi i reprezentuje go w Obecności Boga, a także przedstawia Boskiemu Majeństawi jego wysławianie i modlitwy charakterystyczne dla jego usposobienia. Jest też tak, co podano w 17:44, że każda rzecz i istota wychwalają Boga w języku, którego nie rozumiemy.

2. Pewien *hadis* wyjaśnia tę część wersetu jak następuje: „Mój Boże, Ty jesteś pierwszy, nie ma nikogo, kto by Cię poprzedzał; Ty jesteś Ostatni, nie ma nikogo, kto by Cię przeżył; Ty jesteś Wszystkim – na zewnątrz, nie ma nikogo kto by Cię otaczał; i Ty jesteś Wszystkim – Wewnątrz – nie ma nikogo, kto by bardziej przenikał niż Ty” (Muslim, „Dhikr”, HN:2713). Bóg jest wieczny. On jest nieograniczony pod względem czasu i przestrzeni. Widzialne istnienie jest manifestacją Jego Imion, a początek (albo źródło) wszelkiego stworzenia, który jest niewidoczny i duchowy, jest również zawarty w Jego Wiedzy. Tak, Bóg obejmuje całe stworzenie w Swojej Wiedzy i Władzy, On Sam jest wieczny.

4. On jest Tym, który stworzył Niebiosa i Ziemię w sześć dni, po czym umocnił Się na Tronie³. On zna wszystko to, co wchodzi do łona ziemi (deszcz i nasiona) i wszystko to, co z niego wychodzi (rośliny i zwierzęta), a także to, co zstępuje z nieba (deszcz, światło, aniołowie), oraz wszystko to, co unosi się ku niebu (para wodna i modlitwy). I On jest z wami, gdziekolwiek byście nie byli. Oto Bóg widzi dobrze wszystko to, czynicie.
5. Do Niego należy panowanie nad niebem i ziemią. I do Boga powracają ostatecznie wszystkie sprawy (a co On zechce, to ma miejsce).
6. On sprawia, że noc przechodzi w dzień i to, że dzień przechodzi w noc (i w ten sposób wydłuża je albo skraca). I On ma pełną wiedzę o wszystkim, co jest (ukryte) w piersiach.
7. Wierźcie w Boga i Jego Wysłannika i rozdawajcie (dla sprawy Boga) z tego, co On wam powierzył – dla tych spośród was, którzy wierzą i rozdają (na sprawę Boga, przeznaczona) jest nagroda ogromna.
8. Cóż takiego jest z wami, że nie wierzycie w Boga (choć wymaga tego Jego Boskość), skoro Wysłannik wzywa was do wiary w waszego Pana (który was stworzył i zaopatruje), i – zaiste – On przyjął od was zobowiązanie⁴, jeśli jesteście prawdziwie wierzący.
9. On jest Tym, który zsyła Swemu słudze Objawienia jasne jako dowód i co do swego znaczenia, ażeby was poprzez nie wprowadzić z wszelkiej ciemności ku

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ
يَعْلَمُ مَا كَلِمَةٌ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَنْصُبُ
فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ جَاعِلُ الْمُؤْمِنِينَ قَلْبًا مَلَكًا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠﴾ يُوحِي الْكَلِمَ الْبَلِيغَ فِي النَّهَارِ
وَيُوحِي النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١﴾ أَسْمُوا يَا اللَّهُ
وَرَسُولِهِ وَأَنْقُضُوا مَا جَعَلَكُمْ مُشْرِكِينَ بِهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ
وَأَنْقُضُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾ وَمَا كُنْتُمْ لَأَنْتُمْ تُؤْتُونَ بِاللَّهِ
وَالرَّسُولِ بَدْعًا كُنْتُمْ لَأَنْتُمْ تُؤْتُونَ بِالرَّسُولِ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
يُخْرِجُكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَأَرْؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾
وَمَا لَكُمْ أَنْ تَتَّقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ يَهْدِي لِمَنْ يَشَاءُ السَّبِيلَ وَالْأَرْضُ
لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَمَا كُنْ لَهُمْ أَكْثَرُ
دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِهِ وَقَاتِلُوا وَكَلِمَاتُ اللَّهِ
الْحُسْنَى وَاللَّهُ جَاعِلُ الْمُؤْمِنِينَ قَلْبًا مَلَكًا وَاللَّهُ جَاعِلُ الْمُؤْمِنِينَ قَلْبًا مَلَكًا
فَرَضًا حَسَنًا فَيُضَاعَفْ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٥﴾

światłu. Zaprawdę, Bóg jest wobec was Litościwy i Współczujący.

10. Cóż jest z wami, że nie wydajecie (środków) na sprawę Boga, skoro do Boga należy dziedzictwo Niebios i Ziemi⁵. Nie są równymi sobie ci, którzy wydają (z tego, co posiadają), zanim nadejdzie zwycięstwo, i walczą (na drodze Boga, i ci, którzy tego nie czynią): większa jest ranga tamtych (pierwszych), aniżeli tych, którzy wydają (ze swych majątków) po nadejściu zwycięstwa i walczą później. Wszystkim jednakże Bóg obiecał to, co najlepsze (Raj). Bóg jest w pełni świadom tego wszystkiego, co czynicie⁶.

11. Kto udziela Bogu szcudrej pożyczki, temu Bóg pomnoży to po wielokroć (na jego korzyść) i otrzyma on (ponadto) hojną, zaszczytną nagrodę⁷.

3. Wyjaśnienie tego stwierdzenia, zob. 7:54, przyp. 13.

4. To zobowiązanie polegało na tym, że mają być posłuszni rozkazom Boga i Jego Posłańca, a także mają wydawać na sprawę Boga, zarówno w korzystnej sytuacji, jak i trudnej, popierając i promując dobro, a zabraniając zła i próbując mu zapobiec oraz zmagając się na drodze Boga – bez lęku o jakąkolwiek krytykę.

5. Czy wydajemy swe środki na Boga czy nie, Bóg Wszchemocny jest ostatecznym spadkobiercą wszystkiego, co posiadamy, ponieważ to On jest Tym, który nam to przyznał. On jest prawdziwym Właścicie-

lem wszystkiego. On zapisuje wszystko, co czynimy, wydajemy albo czego nie wydajemy, ażeby nam za to odpłacić na Sądzie Ostatecznym.

6. Chociaż ludzie należący do obu typów wspomnianych w wersecie mogą zostać dopuszczeni do Raju ze względu na wiarę i dobre uczynki, każdy będzie radował się Rajem według stopnia swej wiary, lojalności wobec Boga i Jego sprawy, a także wartości swoich dobrych uczynków.

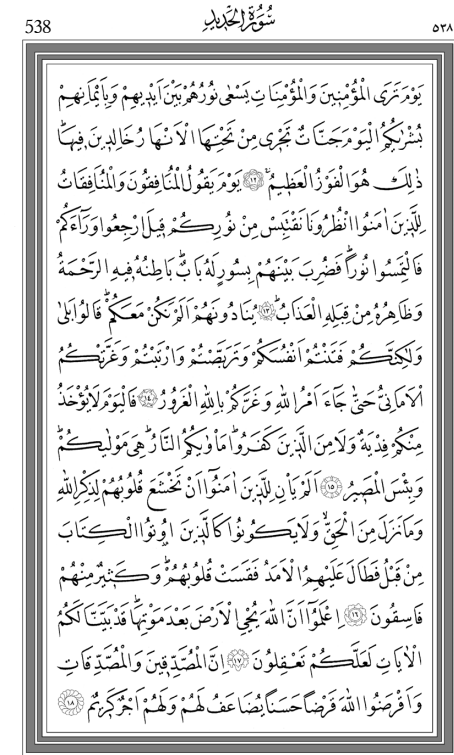
7. Wydawanie swoich środków na sprawę Boga jest jak udzielanie Bogu pożyczki. Bóg zwraca ją pomnożoną, a ponadto – z dodatkową nagrodą.

12. Owego dnia zobaczycie wierzących mężczyzn i niewiasty (prowadzonych spiesznie do Raju), a ich światła będą jaśnieć przed nimi i po ich prawicy⁸.

„Dziś dla was radosne wieści! Ogrody, przez które przepływają rzeki (do tychże ogrodów wejdziecie i) w nich zamieszkać. Zaiste, oto triumf najwspanialszy!

13. Owego Dnia obłudni mężczyźni i obłudne kobiety powiedzą do tych, którzy wierzą: „Zaczekajcie na nas, byśmy mieli nieco światła z waszego światła”. Usłyszą w odpowiedzi: „Zawróćcie (jeśli zdołacie, do świata, gdzie takie światło można było zdobyć) i szukajcie światła (swoimi czynami, których tam dokonaliście)”. Wtedy to powstanie między nimi przegroda, z bramą (przez którą hipokryci będą oglądać radość wiarynych, powiększając jeszcze swój żal). Po wewnętrznej stronie muru (który oddzieli wierzących od hipokrytów) będzie miłosierdzie (wiecznego szczęścia), a na zewnątrz będzie kara (wiecznego potępienia).

14. Oni (hipokryci) zawołają do wierzących: „Czyż nie byliśmy z wami (w życiu doczesnym)?” Tamci odpowiedzą: „Rzeczywiście! Ale wyście (rozmyślnie) weszli na drogę pokusy, wahaliście się i wątpiliście (oczekując, co się stanie, ażeby wtedy dopiero wybrać, po której stronie się opowiecie, i nie zdecydowaliście się na prawdę islamu), i zwiódł was fałszywe oczekiwania (że Religia Boga któ-

regoś dnia zostanie pokonana), zanim przyszedł do was dekret Boga (o śmierci); a Zwodziciel (szatan) zwiódł was (niewłaściwym pojęciem) o Bogu.

15. „I tego Dnia nie przyjmie się żadnego okupu od was ani od tych, którzy nie uwierzyli. Waszym ostatecznym schronieniem będzie Ogień; to odpowiednia dla was przystań. Jakże zły to cel wędrowania!”

16. Czyż nie nadszedł jeszcze czas, ażeby serca wierzących ozdobiły się pokorą i poddały się (Bogu dla zmagania na Jego drodze) w obliczu Wspomnienia Boga (Koranu) i tego, co zstąpiło z prawdy (Boskich nauk)? I (czyż nie nadszedł jeszcze czas) ażeby nie stali się jak ci, którym uprzednio została dana Księga? Czas został im

wydłużony (po tym, jak otrzymali Księgę) i ich serca stwardniały; i wielu (było) pomiędzy nimi niegodziwych.

17. Wiedźcie, że Bóg ożywia ziemię po jej śmierci (i podobnie może ożywić wasze umierające serca). Zaiste, My wyjaśniliśmy znaki i Objawienia (ażeby was przebudzić i) byście myśleli i pojęli.

18. Tym mężczyznom i kobietom, którzy dają jałmużnę (wydając ze swych majątków na datki obowiązkowe i dobrowolne) i udzielają Bogu hojnej pożyczki (rozdając na Jego sprawę albo dla potrzebujących), będzie ona pomnożona po wielekroć i otrzymają zaszczytną, hojną nagrodę⁹.

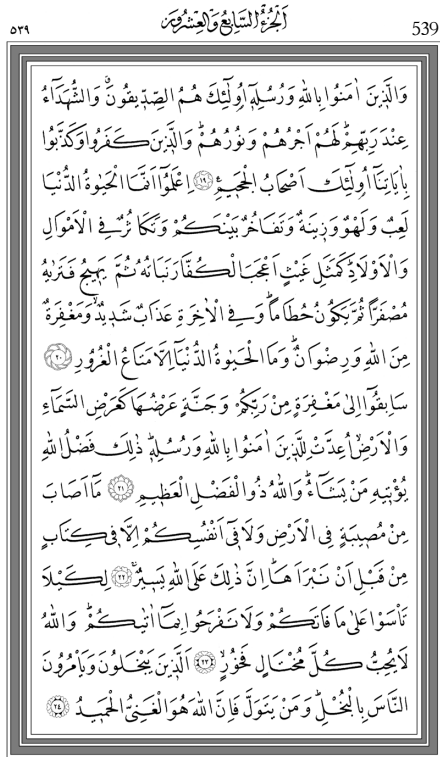
---

8. To jest światło, które wierzący wysyłają z tego świata poprzez swoje dobre uczynki. Im więcej uczynków i im szczerzej wykonywanych, tym większe i jaśniejsze jest światło, jakie oni wydają. Jak wynika z tego wersetu, wierni będą podążać w kierunku Raju po prawej stronie; podczas gdy – jak można wnosić z następnego wersetu – hipokryci (i niewierzący), którzy otrzymują zapisy swoich czynów w lewe ręce, podążą do Piekła po lewej stronie i pozostaną w tyle ze względu na to, że ogarnie ich ciemność wynikająca z ich niewiary, hipokryzji i złych uczynków.

9. Werset 16 jest ostrzeżeniem przed zatwardziałością serc na Boskie nauki i Wspominanie Boga, a także na zmaganie się dla Jego

sprawy. Jednym z najważniejszych powodów tej zatwardziałości jest rosnąca zażyłość z Objawieniem i objawionym Boskim nauczaniem oraz upływ czasu. Innym ważnym powodem jest popełnianie grzechów z powodu obojętności wobec ostrzeżeń Boga. Konieczna jest zatem ciągła czujność wobec takiej zatwardziałości i ciągle poszukiwanie środków na „zmiękczenie” serca. Jak wynika z wersetów 17 i 18, tak jak Bóg ożywia ziemię po jej śmierci za pomocą deszczu i powtarza się to każdego roku, tak może On też ożywić martwe albo zmurszałe serca Swymi jasnymi Objawieniami, zakładając, że pozostaniemy lojalni wobec Boga i Jego Religii, wypełniając przykazania Boga i unikając grzechów, a także wydając swe środki na Jego sprawę.

19. Ci, którzy wierzą w Boga i Jego Wyśłanników (ci, których czyny potwierdzają ich wyznanie wiary) – oni są u swego Pana lojalni i prawdomówni (wobec Niego, cokolwiek mówią albo czynią), i są świadkami (którzy dali świadectwo prawdzie swoim życiem). Oni mają (szczególną) nagrodę i (szczególnie) światło. Ci jednak, którzy nie wierzą Naszym jasnym znakom i Objawieniom i zaprzeczają im – oni będą towarzyszami Ognia Pałacego.
20. Wiedźcie, że obecne, doczesne życie¹⁰ jest jedynie zabawą, prózną igraszką i ostentacją, a także wzajemnym przechwalaniem się i współzawodnictwem w majątku i dzieciach. To tak, jak rośliny po deszczu – gdy wzrastają, sprawia to przyjemność gospodarzowi. Potem (jednak) usychają i widzicie, jak żółkną, po czym zamieniają się w słomę. A na Tamtym Świecie kara jest surowa, ale (jest tam) też przebaczenie od Boga i Jego Zadowolenie (które trwają wiecznie); gdy tymczasem życie doczesne na Tym Świecie jest jedynie złudną, przejściową przyjemnością.
21. (Zamiast współzawodniczyć o dobra tego świata), ścigajcie się pomiędzy sobą o przebaczenie od swego Pana, i do Ogrodu, którego szerokość jest jak szerokość Niebios i Ziemi – przygotowanego dla tych, którzy prawdziwie wierzą w Boga i Jego wyśłanników. Oto dobrodziejstwo od Boga, którym On obdarowuje, kogo zechce. Bóg jest Panem Wielkiej Szczerości¹¹.
22. Żadne nieszczęście nie zdarza się na ziemi (takie jak susza, głód bądź trzęsienie ziemi) albo w was samych (choroby, strata własności bądź utrata ukochanych bliskich), żeby nie było to zapisane w Księdze, zanim sprowadzimy to do

istnienia – zaiste, uczynienie tego jest dla Boga łatwe –¹²

23. Abyście się nie smucili z powodu tego, co wam umknęło, ani nie popadali w egzaltację ze względu na to, co Bóg wam darował. Bóg nie miłuje chełpliwych pyszałków¹³.

24. Dla tych, którzy postępują jak skąpcy (tylko niewiele wydając z tego, czym obdarował ich Bóg) i zalecają skąpstwo innym: kto odwraca się (od wypełniania rozkazu Boga, aby wydawać dla Jego Sprawy i dla potrzebujących) – (niech wie:) oto Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (całkowicie niezależny od całego Swego stworzenia), godzien wszelkiej Chwały (jako wasz Pan, który utrzymuje was i daje zaopatrzenie wszystkim innym istotom).

10. Wyrażenie przełożone tutaj jako *doczesne (światowe) życie* oznacza również podstawowe elementy albo cechy obecnego życia. Za pomocą tego wyrażenia Koran wskazuje bardziej na życie, które przynależy do cielesnego albo materialnego wymiaru ludzkiego istnienia, niż na świat. Świat jest polem, gdzie siejemy, by zebrać żniwo w życiu przyszłym, i jest też miejscem, gdzie manifestują się Imiona Boga.

11. W wersecie 3:133 Bóg mówi: *I na wyścigi spieszcie ku przebaczeniu od waszego Pana i ku Ogrodowi – którego rozległość jest jak niebiosy i ziemia – przygotowanemu dla ludzi bogobojnych*. Obietnica w tym wersecie skierowana jest do tych, którzy wypełniają swe obowiązki wobec Boga i unikają wszelkiego rodzaju grzechów ze względu na pobożność i cześć dla Niego. Możemy zatem wnioskować, że są to ludzie prawdziwie wierzący w Boga i Jego wysłanników. Należy zauważyć, że w obu wersetach przebaczenie poprzedza Raj, gdyż Raj jest miejscem doskonałej czystości i nikt nie może wejść do Raju bez przebaczenia Boga. Przed wpuszczeniem do Raju Bóg oczyści zatem ludzi Raju z wszystkich ich grzechów z czystej łaskawości, a męki, które będą musieli wycierpieć od zmartwychwstania do bram Raju, służyć będą również jako sposób oczyszczenia.

12. Dla Boga rejestrowanie takich czynów jest rzeczą łatwą – ze względu na Jego Wieczną Wiedzę – oraz przechowywanie ich, a potem stwarzanie za sprawą Jego Władzy dla wielu mądrych celów – takich jak ukaranie grzesznika, jeśli na to zasłuży, albo ostrzeżenie go przed tym, co go czeka, albo wybacze-

nie grzechów wierzącym, albo podniesienie bezgrzesznego do wyższego szeregu. Werset zawiera także pocieszenie dla ludzi, których dotknęło nieszczęście. Zakładając, że lekcja została „odrobiona”, jeśli rozważamy jakieś nieszczęście w świetle Boskiego Przeznaczenia albo jako jego zastosowanie, to możemy znaleźć spokój i nie odczuwamy potrzeby, by nań się skarżyć. Następny werset to potwierdza.

13. Mamy wolną wolę i zarazem obowiązek przestrzegania religijnych zobowiązań i nieprzypisywania naszych grzechów Bogu. Mamy wolną wolę, a zatem nasza buntownicza, zmysłowa dusza nie może sądzić, że jest wolna od konsekwencji swych grzechów poprzez przypisywanie ich Przeznaczeniu. Przeznaczenie istnieje po to, ażeby pobożni ludzie nie przypisywali swych dobrych uczynków sobie samym i tym samym nie popadli w pychę. Istnieje również po to, by ludzie odnoszący sukces i bogaci nie pysznili się swym sukcesem i bogactwem. Przeszłe i (obecne) nieszczęścia powinny być rozważane w świetle Przeznaczenia – byśmy nie smucili się z powodu tego, co nam się przydarzyło albo czego nie byliśmy w stanie zdobyć. Przyszłość, wraz z grzechami i problemem odpowiedzialności, powinna być powiązana z ludzką wolną wolą. Oznacza to, że powinniśmy czynić wszystko, co możliwe, aby osiągnąć pożądany skutek i uniknąć zaniedbania, błędów i grzechów. To godzi, z jednej strony, skrajności fatalizmu, a z drugiej – zaprzeczanie roli Przeznaczenia w naszych działaniach.

25. Zaiste, posłaliśmy Naszych Wysłanników z prawdami oczywistymi (i jasnymi dowodami ich Posłannictwa) i zesłaliśmy wraz z nimi Księgę i wagę, ażeby rodzaj ludzki zachowywał sprawiedliwość. I zesłaliśmy żelazo¹⁴, w którym jest potężna siła i korzyści dla rodzaju ludzkiego, aby Bóg mógł oznaczyć tych, którzy wspomagają (sprawę) Boga i Jego Wysłannika, chociaż oni Go nie widzą. Zaprawdę, Bóg jest Potężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta¹⁵.

26. Zaiste, posłaliśmy jako Wysłanników Noego i Abrahama i ustanowiliśmy w ich linii Proroctwo i Księgę. Między nimi (ich potomstwem) byli tacy, którzy poszli za właściwym przewodnictwem, ale (też) wielu pomiędzy nimi było ludzi występnych.

27. A potem posłaliśmy w ich ślady innych Naszych Wysłanników i posłaliśmy Jezusa syna Marii, i daliśmy mu Ewangelię, i umieściliśmy w sercach tych, którzy za nim poszli, czułość i współczucie. A monastycyzm: oni go wymyślili – My im go nie przepisaliliśmy, ale (uczynili to) by szukać przyjemności Boga, nie przestrzegali go jednak tak, jak wymaga tego jego zachowywanie¹⁶. Przyznaliśmy więc tym spośród nich, którzy naprawdę uwierzyli, nagrodę, ale wielu spośród nich było ludzi występnych.

28. O wy, którzy wierzycie! Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, i szczerze wierzcie w Jego Wysłannika (Muhammada). On (Bóg) obdarzy was

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ
شَدِيدٌ وَمَنْعَفَةٌ لِّلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا
فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُّسَبِّحٌ وَكَبِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسْقُونِ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آفَاكِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ
مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً
وَرَحْمَةً وَرَهَابَ لِلَّذِينَ ابْتَدَعُوا مَا كُنْتُمْ تَهَاكُمُ عَلَيْهِمْ
إِلَّا ابْتِغَاءَ وَضُوحِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَفَّيْنَا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾
بِآيَاتِنَا الَّذِينَ آمَنُوا بِسُورَةِ اللَّهِ وَأَمَّنُوا بِرُسُلِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٧﴾
كُفَّيْنَا مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلُ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ
وَيُغْفِرُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٨﴾ لَقَدْ عَلَّمْتُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِسَابَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَا الْفَضَّلُ
بِسَبِّهِ اللَّهُ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٩﴾

po dwakroć Swoim Miłosierdziem (za wiarę we wszystkich poprzednich Proroków i za wiarę w Ostatniego spośród nich), da wam światło, byście się poruszali (po Prostej Ścieżce w tym świecie i by was zaprowadziło do Raju), i On wam wybaczy. Bóg jest Przebaczający, Współczujący¹⁷.

29. (Mówimy to wam po to), ażeby ludzie Księgi wiedzieli, że nie zdołają kontrolować ani ograniczać niczego z Bożej Łaskawości (i że ani oni, ani muzułmanie nic z niej nie osiągną, dopóki nie uwierzą szczerze w Muhammada oraz wszystkich poprzednich Proroków) i że wszelkie dobrodziejstwa są w Rękę Boga, a On przyznaje je, komu zechce. A Bóg jest Panem wielkiej Szczodrości.

14. Zsyłanie żelaza znaczy to samo, co zsyłanie trzód, była w 39:6; żelazo jest jednym z wielkich dobrodziejstw Boga, które On przydzielił ze skarbów, jakie ma u Siebie, jak stwierdza się w 15:21: *I nie ma żadnej rzeczy, której nie posiadalibyśmy pełne skarby; My zsyłamy ją tylko według wiadomej miary.*

15. Ten werset jest bardzo ważny dla oceny kondycji społeczeństwa i rządu. Posłańcy są wyznaczonymi przez Boga przywódcami rodzaju ludzkiego, którzy zawsze kierowali ich ku prawdzie i prowadzili go we wszystkich aspektach życia w toku ludzkich dziejów. Księga jest kompilacją wiedzy, nauczania i praw podstawowych dla jego szczęścia w obu światach. Waga stanowi kryterium, wedle którego osiąga się to, co jest słuszne w wierze, myśleniu i działaniu, jak również służy zrozumieniu sprawiedliwości w ludzkiej osobie i życiu społecznym (zob.: 55:7-9, przyp. 4). Żelazo, będąc być może najważniejszym i najbardziej koniecznym surowcem dla technologii i walki na drodze Boga, mającej na celu wykorzenienie niesprawiedliwości i strzeżenie Słowa Boga, symbolizuje siłę i władzę w ludzkim życiu społecznym. Bez Księgi żelazo (siła) niszczy sprawiedliwość i powoduje niesprawiedliwość. Bez Wagi żelazo nadużywa Księgi dla swoich własnych korzyści. Bez żelaza Księga i Waga nie wystarczą, by ustanowić dobre społeczeństwo i dobry rząd. Said Nursi zauważył: „Zasady mądrości i prawa prawdy nie wywierają wpływu na zwykłych ludzi, jeśli te pierwsze nie są połączone z prawami państwa, a te drugie z władzą” (*The Letters*, „Seeds of the Truth”, 2:306).

16. Islam nie aprobuje monastycyzmu. Mówi się, że nie ma monastycyzmu w Islamie. Monastycyzm dla Społeczności muzułmańskiej to zmaganie się dla sprawy Boga. Islam nie pochwała oddalania się od ludzi i życia w ramach samodoskonalenia się. Zamiast tego islam nawołuje swoich zwolenników do pozostawania między ludźmi i do pracy na rzecz dobrobytu i łączenia samodoskonalenia się z doskonaleniem innych. Chociaż pewni członkowie muzułmańskich zgromadzeń sufich ćwiczyli odosobnienie dla treningu i doskonalenia się, to czynili tak tylko przez krótki, ograniczony czas i uważali bycie pomiędzy ludźmi, którzy pracują dla swego doskonalenia, za bardziej wartościowe i godne najwyższego uznania.

17. Wprawdzie niektórzy egzegeci sądzili, że w tym wersecie Bóg zwraca się do ludzi Księgi, to jednak jego adresatami są faktycznie muzułmanie, nie wyłączając przy tym tych pierwszych; ludzi Księgi zachęca się jednak, by uwierzyli w Ostatniego Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Podczas gdy Żydzi odmawiają wiary w Posłańców Jezusa i Muhammada, którzy przyszedli po Posłańcach wysłanych do nich, a chrześcijanie odmawiają wiary w Ostatniego Wysłannika Boga, Muhammada, muzułmanie wierzą we wszystkich Proroków. Późniejsze odchylenia ludzi Księgi nie powinny zatem nigdy spowodować, by muzułmanie żywili negatywną opinię o którymś z poprzednich Posłańców i ich prawdziwych zwolennikach.

SURA 58

AL-MUDŻADILA
(SKARŻĄCA SIĘ)

Okres medyński

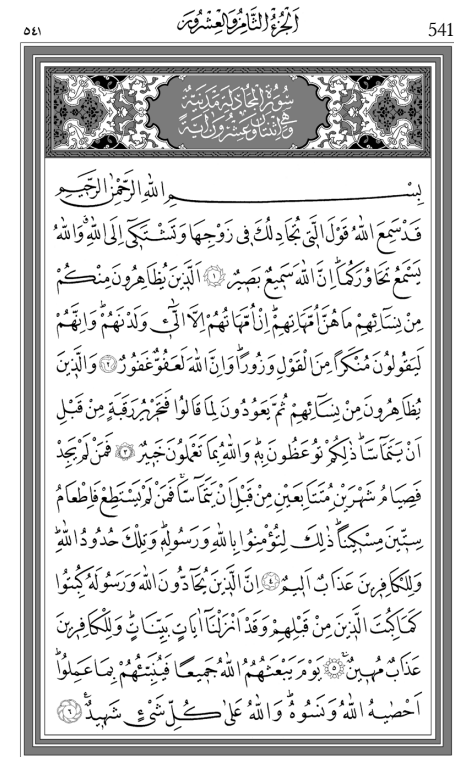
Niniejsza, składająca się z 22 wersetów sura została objawiona w Medynie, najprawdopodobniej po bitwie Rowu, w piątym roku Hidżry. Swoją nazwę bierze od pierwszego wersetu, gdzie wspomniany jest apel pewnej kobiety skierowany do Wysłannika, by rozwiązał problem między nią a jej mężem. Zostaje tutaj w sposób zdecydowany obalona przedislamska, zwyczajowa forma rozwodu, która dochodziła do skutku, gdy mąż powiedział do swojej żony, „Odtąd jesteś dla mnie jak plecy mojej matki”. Bóg w tym rozdziale Koranu potępia hipokrytów za ich udział w tajnych naradach przeciw Wysłannikowi i zabrania wiernym brać sobie za opiekunów i strażników tych, których Bóg skazał na wieczną karę. W surze niniejszej zawarty jest również nakaz wspierania Religii Boga.

— — — — —

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Zaiste, Bóg usłyszał (i przyjął) słowa kobiety, która błaga cię w sprawie swego męża i zanosí swą skargę do Boga. Bóg słyszy rozmowę pomiędzy wami¹. Oto Bóg jest Słyszający, Widzący².

2. Ci spośród was, którzy oświadczają, że ich małżonki są dla nich nielegalne, wypowiadając do nich słowa: „Bądź dla mnie jak plecy mojej matki”, (powinni wiedzieć, że) ich żony nie są ich matkami. Ich matkami nie są żadne inne kobiety, jak tylko te, którzy ich urodziły. Zaprawdę, ci mężczyźni mówią słowa odrażające (dla szariat) i kłamliwe. A Bóg jest w istocie Przebaczący (wybaczając błędy Swoich sług) i Wielkoduszny.

3. Ci, którzy oświadczają, że ich żony są dla nich nielegalne (wyrażając się o nich w tak odrażający sposób), a później pragną uwolnić się od tego, co wyrzekli, muszą – zanim (małżonkowie) nawzajem się dotkną – oswobodzić niewolnika. Zaleca się wam tak oto czynić. A Bóg jest w pełni świadom tego, co czynicie (przeto nie unikajcie tego aktu skrucy i kary za niesprawiedliwość, jaką wyrządziliście).

4. Ci zaś, którzy nie znajdują środków (ażeby tak uczynić), niech poszczą dwa kolejne miesiące (księżycowe), zanim (małżonkowie) nawzajem się dotkną. A ten, kto nie jest w stanie tego uczynić (karą dlań będzie to, że) ma nakarmić sześćdziesięciu ubogich. To służy temu, byście udoskonalali waszą wiarę w Boga i Jego Wysłannika (wierzyli w

prawdziwość tego, co Bóg wam nakazał, a Wysłannik obwieścił, i żyli zgodnie z tym). To są granice, ustanowione przez Boga. A dla niewierzących przygotowana jest kara bolesna.

5. Ci, którzy sprzeciwiają się Bogu i Jego Wysłannikowi (pod względem zachowywania ustanowionych przez Boga granic) zostaną z pewnością poniżeni tak, jak ci (postępujący podobnie) przed nimi zosta-

li poniżeni. Zaprawdę, My zesłaliśmy jasne Objawienia (ażeby prowadzić was do szczęścia w obu światach). A dla niewierzących (przeznaczona) jest kara upokarzająca³.

6. Tego Dnia Bóg podniesie ich wszystkich z martwych i sprawi, że naprawdę zrozumieją wszystko to, co czynili (na tym świecie i wezwie ich do rozrachunku): Bóg to zapisał, choć oni o tym zapomnieli. Bóg jest Świadkiem wszystkiego.

1. Nawiązanie do przedislamskiego zwyczaju pogańskich Arabów. Mąż mówił do swojej żony: „Odtąd jesteś dla mnie, jak plecy mojej matki”, w ten sposób odżegnując się od relacji małżeńskich z nią. Oznaczało to nieodwołalny rozwód, ale kobieta rozwiedziona w ten sposób nie miała prawa ponownie wyjść za męża. W *Surat al-Ahzab* (werset 4), który został objawiony przed tą surą, Koran uczynił pierwszy krok do obalenia tego zwyczaju (zwanego *ihar*) i oświadczył, że kobieta, której mąż ogłosił, że jest jak plecy jego matki, nie jest żadną miarą jego matką. Aws ibn Samit z plemienia Aws spośród mużulmanów z Medyny gniewał się z pewnych względów na swoją żonę i oświadczył, że nie ma do niej praw tak samo, jak do pleców swojej matki. Następnie żalował, że tak uczynił, ale zgodnie ze zwyczajem, nie mógł wrócić do swojej żony. Toteż jego żona, Hałla bint Tha'laba, odwołała się do Posłańca Boga i powiedziała mu o tym przypadku. Dodała, że ich dzieci dorosły i że żyła sama ze swym mężem. Jeśli zatem mąż ją opuści, to ona pozostanie sama i bez nikogo, kto by ją chronił. Wspomniała również, że mąż zgodził się uznać ją ponownie za żonę. Podczas jej rozmowy z Wysłannikiem, Bóg objawił ten i następne wersety dotyczące tego samego tematu, w sposób zdecydowany i trwale obalając pogański zwyczaj.

2. Werset kończy się stwierdzeniem: „Oto Bóg jest (wszystko) Słyszący, (wszystko) Widzący”. Bóg słyszy wszystko, nawet rozmowę pomiędzy kobietą a Wysłannikiem na temat sprawy szczególnej, osobistej i prywatnej między nią i jej mężem. Kobieta jest, ogólnie rzecz

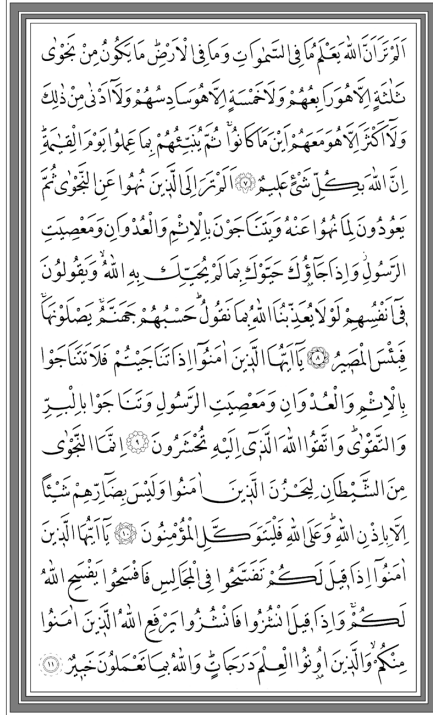
biorąc, bardziej współczująca niż męczyzna i jest źródłem troski i czułości; łatwiej przychodzi jej poświęcenie się. Bóg jako Współczujący i Wszechmocny usłyszał jej skargę i uznał to za sprawę wielkiego znaczenia ze względu na Swoje Imię – *Prawda*. W wersecie tym wyraża On uniwersalną zasadę w odniesieniu do szczególnego wydarzenia; możemy sobie więc uświadomić, że Ten, który słyszy, widzi i przywiązuje wagę do szczególnego, małego wydarzenia, musi słyszeć i widzieć wszystkie rzeczy. Ten, kto twierdzi, że jest Panem wszechświata, musi być świadomy trudności każdego stworzenia, które zostało skrzywdzone, i słyszeć jego skargi. Ten, kto nie może tego dokonać, nie może być Panem. W ten sposób Bóg, będąc Wszystkosłyszającym, Wszystkowidzącym, stwierdza te dwie wielkie prawdy. Zob. *The Words*, „the 25th Word”, 446.

3. Ten werset jest wystarczająco jasny w swym ostrzeżeniu mówiącym, że społeczności, które sprzeciwiają się Bogu i Jego Wysłannikowi (niechaj będą z nimi pokój i błogosławieństwo) w ich sposobie porządkowania życia, i ci, którzy nie przestrzegają reguł przez nich ustanowionych, nieuchronnie będą cierpieć poniżenie (objawiające się jako całkowite albo częściowe zniszczenie, będące wynikiem „naturalnych” nieszczęść, wojen domowych albo zewnętrznych, głodu, suszy, zarazy, itp.), a to, co oczekuje na Tamtym Świecie tych, którzy uparcie te reguły odrzucają, jest karą daleko bardziej upokarzającą i hańbiącą (w Piekło).

7. Czyż nie widziałeś i nie rozważałeś tego, że Bóg zna wszystko to, co jest w niebiosach i to, co jest na ziemi? Nie ma takiej tajnej narady pomiędzy trzema osobami, gdzie by On nie był Czwartym, ani pomiędzy pięcioma, gdzie by On nie był Szóstym z nich; ani też pomiędzy mniejszą grupą lub większą, lecz On jest z nimi, gdzie by oni nie byli. A potem On sprawi, że oni prawdziwie pojmą wszystko to, co czynią (i wezwie ich na Sąd) w Dniu Zmartwychwstania. Zaiste, Bóg ma pełną wiedzę o wszystkim.

8. Czyż nie wiedziałeś o tych i nie zastanawiałeś się nad tymi, którym zabroniono odbywać sekretne narady, a mimo to zwrócili się ku temu, co zostało im zabronione i odbywali sekretne spotkania w celu popełniania grzechów (takich jak picie alkoholu, hazard czy opuszczanie modlitw) oraz dla (zachęcania siebie nawzajem do) obrażania Wysłannika i nieposłuszeństwa wobec niego (jego nakazów i zakazów). (To są ci ludzie, którzy) gdy przychodzą do ciebie, pozdrawiają cię pozdrowieniem, którego Bóg cię nigdy nie uczył i którym On cię nigdy nie pozdrawiał⁴, i mówią do siebie nawzajem (drwiąc): „Dlaczegoż to Bóg nas nie karze za to, co mówimy (skoro Muhammad jest rzeczywiście Jego Prorokiem)?” Wystarczy im Piekło, oni wejdą doń, by się (w nim) piec. Jakże to zły cel wędrowania!

9. O wy, którzy wierzycie! Jeśli odbywacie tajne narady, to nie odbywajcie tajnych narad dla popełniania grzechów albo dla (nawoływania siebie nawzajem do) obrażania i nieposłuszeństwa wobec Wysłannika, lecz raczej odbywajcie narady dla zbożności, prawości i pobożności⁵. Trzymajcie się z dala

od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, gdyż do Niego będziecie zabrani.

10. Tajemne narady (odbywane z innych przyczyn) są jedynie (prowokacją, pochodzącą) od Szatana, ażeby mógł przyczynić wiernym smutku, a przecież on nie może im w niczym zaszkodzić, chyba że za zezwoleniem Boga; i w Bogu niechaj wierni pokładają swą ufność.

11. O wy, którzy wierzycie! Jeśli wam mówią: „Zróbcie miejsce w zgromadzeniach (dla siebie nawzajem i dla nowo przybyłych)”, to zróbcie miejsce. Bóg uczyni miejsce dla was (w Swej Łasce i w Raju). A jeśli wam mówią: „Podnieście się (i opuśćcie zgromadzenie)”, to podnieście się. Bóg wyniesie (pod

względem rangi) tych spośród was, którzy prawdziwie wierzą (i właściwie postępują), i (podniesie) rangę tych, którym

została dana wiedza (szczególnie w sprawach religijnych)⁶. Zaprawdę, Bóg jest w pełni świadom wszystkiego, co czynicie.

4. Niewierzący Żydzi i hipokryci w Medynie zamiast wypowiadać słowa pozdrowienia tak, jak zostało to nakazane przez Boga (24:61), używali i wypowiadali słowo „salam” („pokój”) w sposób nie do odróżnienia od „sam” (śmierć). Dawali również upust swej złośliwości przez używanie w rozmowach dwuznacznych wyrażen. Stosowali też słowa o podwójnych znaczeniach, jednym niewinnym, a i innym obraźliwym, albo zmieniali wymowę wyrażen używanych przez Towarzyszy (zob. 2:104, przyp. 93). Werset odnosi się do wrogości ich i hipokrytów, która objawiła się w taki właśnie sposób.

5. Wierni zawsze podążają za pobożnością i zbożnością, a co za tym idzie – aprobatą Boga i Jego przyjemnością. Jeśli więc wierni spotykają się prywatnie albo publicznie, to robią tak tylko po to, by dyskutować i rozwiązywać sprawy w pobożności i zbożności, a ich rozmowy są prowadzone wokół tych warto-

ści. I jak zostało wskazane w 4:114: *Nie ma żadnego dobra w większości ich tajemnych narad, za wyjątkiem głosu tego, kto nakłania do dobroczynności bądź do uprzejmego, sprawiedliwego postępowania i rzeczy uczciwych, albo naprawia sprawy pomiędzy ludźmi. Kto tak czyni, usilnie szukając zadowolenia Boga, tego My obdarujemy nagrodą ogromną.*

6. Nie należy szukać zasługi, siedząc jedynie w zgromadzeniu uczonego albo przewodnika duchowego. Zasługa leży w wierze i wiedzy. Powinniśmy zatem szukać zgromadzeń uczonych i/bądź przewodników jedynie z intencją odwiedzenia ich ze względu na Boga i za ich zezwoleniem, i tylko w celu powiększenia swojej wiary i wiedzy. Jeśli do wiary dodamy (prawdziwą) wiedzę, która prowadzi do większej pobożności, lepszego życia religijnego i będzie to wiedza, z której korzystają również inni, to Bóg podniesie nas o wiele poziomów.

12. O wy, którzy wierzyacie! Jeśli zamierzacie poradzić się prywatnie Wysłannika, to – zanim się poradzicie – ofiarujcie coś jako datek dobroczynny (dla potrzebujących). To jest dla was lepsze i czystsze. Jeśli jednak nie znajdziecie (środków, by tak czynić), to Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

13. Czyż lękacie się ofiarować coś jako datek dobroczynny, zanim się (go) poradzicie? (Jeśli tak) i tego nie uczynicie, a Bóg zwrócił się ku wam z przebaczeniem, to wykonajcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami i zapłaćcie *zakat* (obowiązkowe, oczyszczające datki na dobroczynność), a także bądźcie posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi. Bóg jest w pełni świadom wszystkiego tego, co czynicie⁷.

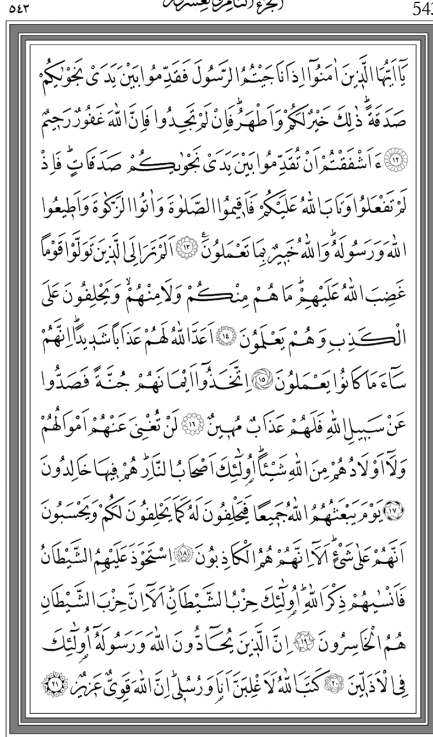
14. Czyż nie zastanawiałeś się nad tymi, którzy biorą sobie za zaufanych i obrońców ludzi potępionych przez Boga (i przeznaczonych do ukarania)? Oni nie są ani spomiędzy was (o, wierni), ani spomiędzy innych (których sobie biorą za opiekunów i przyjaciół). Oni przysięgają kłamliwie (że są spomiędzy was), choć wiedzą (że to jest kłamstwo).

15. Bóg przygotował dla nich karę surową. Zaiste, złe jest to, co oni zwykli czynić.

16. Oni biorą swe przysięgi za zasłonę (ażeby zakryć nimi złe uczynki i siebie samych przed oskarżeniami), a także zawracają (ludzi) z drogi Boga. Dlatego dla nich (przeznaczona) jest kara upokarzająca.

17. Żadną miarą nie pomoże im przeciwko Bogu ani majątek, ani dzieci. Oni są towarzyszami Ognia (piekielnego): w nim zamieszkają.

18. Tego Dnia, kiedy Bóg podniesie ich z martwych, będą przysięgać Mu tak,

jak (teraz) wam przysięgają. Oni sobie wyobrażają, że będą mieć jakieś oparcie (wskutek swych przysięg). Bądźcie świadomi: oni są jedynie kłamcami.

19. Podporządkował ich sobie szatan i spowodował, że zapomnieli o wspomnieniu Boga. Oni są stronnictwem szatana. Bądźcie świadomi: to stronnictwo szatana, oni są przegrany (sami siebie doprowadzili do ruiny).

20. Ci, którzy sprzeciwiają się Bogu i Jego Wysłannikowi – zaprawdę, będą pośród najbardziej poniżonych.

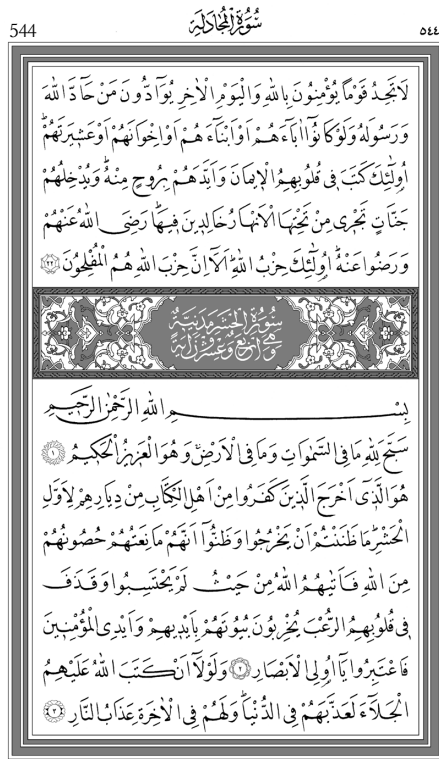
21. Bóg zdecydował: „Zaiste, zwyciężę Ja, Ja i Moi Wysłannicy”. Oto Bóg jest Wszechpotężny, Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta.

7. Jest jasne, że werset ten został objawiony po to, by uczyć i kształcić wiernych pod względem ich relacji z Wysłannikiem, niechaj będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Ludzie często odwoływali się do Wysłannika prywatnie w związku ze swymi sprawami, niektórzy z nadzieją jego bliskości, a inni – żeby pokazać, iż są mu bliscy. Skoro zaś Wysłannik nikomu nie odmawiał, to przyczyniało mu to dużo kłopotu; najwięcej tych, którzy się do niego odwoływali, było

spomiędzy bogatych, co powodowało smutek biednych. W celu kształcenia wiernych i uczynienia ich bardziej szczerymi wobec Wysłannika, a także, by oczyścić ich serca, Bóg w Koranie nakazał im przed zwróceniem się do Wysłannika dać coś na dobroczynność. Po uzyskaniu pożądanego efektu, Bóg anulował ten nakaz. Nadal jednak zachowuje on swego ducha i znaczenie w kształceniu ludzi co do ich relacji z przywódcami muzułmanów.

22. Nigdy nie znajdziesz ludzi prawdziwie wierzących w Boga i w Dzień Ostatni, którzy by miłowali sprzeciwiających się Bogu i Jego Wysłannikowi, nawet jeśli by to byli ich rodzice albo ich dzieci czy bracia (bądź też siostry) i ich ród⁸. Oni (są tymi), w których sercach Bóg zapisał wiarę i umocnił ich duchem od Siebie (który jest źródłem energii duchowej i światła intelektu). I On dopuści ich do Ogrodów, przez które przepływa strumienie – ażeby w nich zamieszkali. Bóg jest zadowolony z nich, a oni są zadowoleni z Niego. Oni są stronnictwem Boga. Bądźcie świadomi: stronnictwo Boga to ci, którzy osiągną pomyślność.

8. Interpretując ten werset, Hamdi Yazır wskazał, iż to stwierdzenie koraniczne powinno być rozumiane w świetle 60:8-9 bądź rozważane razem z tymi wersetami. Bóg nigdy nie zabrania wiernym tego, by byli dobrzy dla innych, nawet jeśli ci są niewierzącymi i hipokrytami. Przeciwnie: zawsze nakazuje dobroć i sprawiedliwość. W wersecie tym w odniesieniu do miłości zabronione jest to, by wierny kochał niewierzącego albo zwolenników innych fałszywych religii z powodu ich niewiary albo fałszywej wiary. Wierni nie mogą przedkładać relacji krwi ponad relację utworzoną przez wiarę. To oznacza, że Koran kategorycznie odrzuca rasizm. Zabrania również miłości do tych, którzy walczą przeciw muzułmanom z powodu ich religii i którzy próbują naruszyć podstawowe prawa istot ludzkich, szczególnie prawo do wiary w Boga i posłuszeństwa Jego nakazom – i nie pozwala na branie ich sobie za przyjaciół.

SURA 59

AL-HASZR (ZGROMADZENIE)

Okres medyński

Sura al-Haszr składa się z 24 werse-
tów i została objawiona w Medynie,
najprawdopodobniej w czwartym roku
po Emigracji (*Hidzra*). Jej nazwa pochodzi
od słowa *haszr* w wersecie 2, które ozna-
cza zgromadzenie ludzi w celu podjęcia
wyprawy. Sura niniejsza zajmuje się spo-
tkaniem muzułmanów z żydowskim plemi-
nem Banu Nadir oraz wspomina o spiskach
hipokrytów w sojuszu z niektórymi żydami.
Udziela też instrukcji co do dystrybucji zdo-
byczy wojennych, uzyskanych od nieprzyja-
ciela bez walki. Radzi ponadto wiernym, by
zawsze byli bogobojni i pobożni, oraz opisuje
Boga za pomocą niektórych Jego Atrybutów.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wysławia Boga wszystko to, co jest w niebiosach i wszystko to, co jest na ziemi. On jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.
2. On jest Tym, który wypędził niewierzących spośród Ludu Księgi z ich (umocnionych) domostw na pierwsze zgromadzenie (w celu ich ukarania i wygnania z serca islamu). Nie sądziliście, że oni odejdą (tak łatwo), tak jak oni

sądzili, że ich twierdze będą ich chronić przed Bogiem. Lecz Bóg (ze Swoją Wolą) dosięgnął ich z miejsca, z którego oni się tego nie spodziewali (że może nadejść): On rzucił strach w ich serca. I oni niszczyli swe domy własnymi rękoma oraz rękoma wiernych¹. Bierzcie z tego naukę, o ludzie widzący.

3. Jeśli Bóg nie zdecydował dla nich wygnania, to by ich z pewnością ukarał (śmiercią i pozbawieniem dóbr) na tym świecie. A na Tamtym Świecie przygotowana jest dla nich kara Ognia.

1. Kiedy Posłaniec Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wyemigrował do Medyny, podpisał umowę z żyjącymi tam plemionami żydowskimi [arabskimi plemionami wyznającymi judaizm –przyp. tłum.]. Umowa określała, że żydzi pozostaną neutralni co do animozji pomiędzy muzułmanami i pogańskimi Kurajszytami, ale jeśli doszło do ataku na Medynę, to oni będą bronić miasto razem z muzułmanami. Żydowskie plemiona były jednak niechętne honorowaniu swego porozumienia. Podczas Bitwy Badr sprzyjali politeistom Mekkańskim; po Badr natomiast otwarcie zachęcali Kurajszytów i inne plemiona arabskie, by połączyły się przeciw muzułmanom. Kolaborowali też z hipokrytami, którzy byli na pozór integralną częścią muzułmańskiej społeczności. W celu zahamowania rozszerzania się islamu, zaczęli podżegać płomień animozji pomiędzy Aws i Chazradż, dwoma plemionami muzułmanów medyńskich. Ka'b ibn Aszraf, przywódca Banu Nadir, udał się do Mekki, gdzie recytował rzewne elegie o Mekkańczykach zabitych pod Badr, by sprowokować tym Kurajszytów do wznowienia wrogich działań przeciwko muzułmanom. Ka'b w swoich poematach zniesławiał też muzułmanów i Wysłannika.

Pogwałcenie przez żydowskie plemiona ich zobowiązań traktatowych przekraczało wszelkie sensowne granice. Kilka miesięcy po bitwie Badr kobieta muzułmańska została potraktowana nieprzyzwoicie przez kilku żydów z Banu Kajnuka, najbardziej antymuzułmańskie plemię żydowskie. Podczas walki, która potem nastąpiła, zostali zabi-

ci muzułmanin i żyd. Kiedy Wysłannik wspominał im takie zachowanie i przypominał o zobowiązaniach, wynikających z traktatu, żydzi zagrozili: „Niech cię nie zmyli spotkanie z ludźmi, którzy nie mają żadnej znajomości wojny. Miałeś szczęście. Ale jeśli to my będziemy z tobą walczyć, to zobaczysz, że jesteśmy ludźmi wojny”. W końcu Wysłannik Boga musiał zaatakować Banu Kajnuka; pokonał ich i wygnał z peryferii Medyny.

Żydowskie plemię Banu Nadir też potajemnie prowadziło intrygi z poganami mekkańskimi i hipokrytami z Medyny w celu zniszczenia społeczności muzułmańskiej raz na zawsze. Próbowali nawet zabić Proroka, gdy składał u nich wizytę. Posłaniec Boga zażądał, by opuścili swą strategiczną pozycję, oddaloną o około trzy mile na południe od Medyny, i by odeszli z miasta. Użytkali jednak zezwolenie na coroczny powrót na przeprowadzenie zbiorów daktyli ze swych zagajników. Kiedy jednak Abdullāh ibn Ubajj, przywódca hipokrytów, obiecał im pomoc w wypadku wojny, Banu Nadir nie wyrazili zgody na układ z muzułmanami. Pokładali wielkie zaufanie w swoje umocnione domostwa i fortece. Wówczas armia muzułmańska obległa ich umocnienia. Banu Nadir, widząc, że ani politeiści mekkańscy, ani medyńscy hipokryci nie troszczyli się szczególnie o to, by im pomóc, uznali, że muszą opuścić miasto. Zostali ponizeni, ale ich życie zostało oszczędzone. Otrzymali dziesięć dni na odejście wraz z rodzinami oraz wszystkim tym, co zdołają unieść. Większość z nich dołączyła do braci w Syrii, a inni w Chajbarze (Ibn Hiszam, 3:47-49, 190-192).

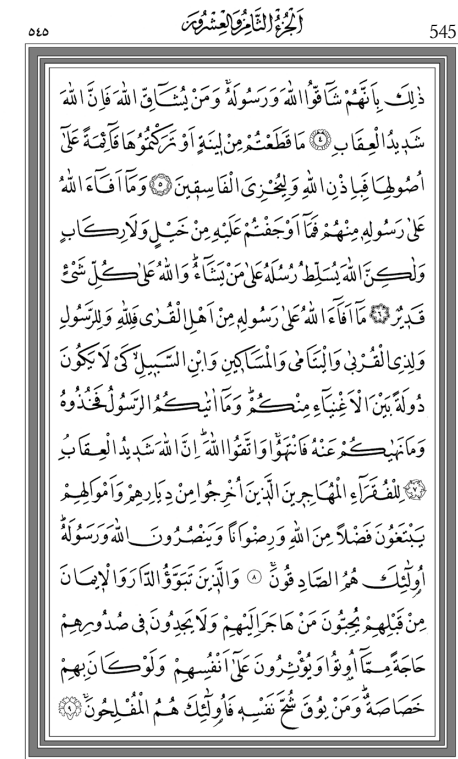
4. Tak jest dlatego, że przeciwstawiali się i sprzeciwiali Bogu i Jego Wysłannikowi. Kto zaś przeciwstawia się i sprzeciwia Bogu, to – zaiste – (dla tego) Bóg jest surowy w odpłacie.

5. Które z (ich) drzew palmowych ścięliście lub pozostawiliście, by stały na swych korzeniach², to stało się to z Rozkazu Boga, by mógł pogrzyźć w niesławie występnych.

6. To, czym z ich dóbr Bóg obdarzył jako zdobyciami wojennymi Swego Wysłannika – wy nie popędziliście w tym celu ani rumaka, ani wielbłąda. Lecz Bóg daje Swemu Wysłannikowi panowanie nad kimkolwiek zechce. Bóg ma pełną władzę nad wszystkim.

7. Czym Bóg obdarował Swego Wysłannika jako zdobyczą wojenną od ludności tych miast: to (piąta część z tego) należy do Boga i do Wysłannika oraz do jego bliskich krewnych, do sierot i do ubogich, a także do podróżnych (niemających środków do utrzymania podczas podróży), ażeby to (zdobycz wojenna) nie stało się majątkiem krążącym pomiędzy bogatymi spomiędzy was³. Cokolwiek daje wam Wysłannik, to przyjmujcie z ochotą; czegokolwiek zaś wam zabrania, powstrzymujcie się od tego. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności. Zaprawdę, Bóg jest surowy w odpłacie.

8. To jest (przeznaczone) również dla ubogich Emigrantów, którzy zostali przepędzeni ze swych domów i ze swo-

ich posiadłości, szukających u Boga łaskawości oraz Jego aprobaty i zadowolenia, a także wspomagających (sprawę) Boga i Jego Wysłannika. Oni są prawdopodobni (w swoim wyznaniu wiary i lojalności wobec jej nakazów).

9. Ci, którzy – przed ich przybyciem – mieli swe mieszkanie (w Medynie), przygotowując je na dom dla Islamu i wiary, miłują tych, którzy emigrują do nich ze względu na Boga, a w ich sercach nie ma urazy ze względu na to, co zostało im dane, i – zaprawdę – oni ich przedkładają ponad siebie, chociaż ich własnym losem jest bieda⁴. (Oni mają również udział w tych zdobyciach wojennych). A kto jest chroniony przed skąpstwem swej duszy – ten sukces osiągnie.

2. Bóg zezwolił muzułmanom na wycinanie drzew podczas oblężenia Banu Nadir dla ułatwienia operacji. Jednakże, prócz takich nadzwyczajnych potrzeb wojskowych, Prorok wciąż zabraniał niszczenia drzew i upraw. Specjalna wzmianka w Koranie na temat tego incydentu podczas walk z Banu Nadir musi odnosić się do tego nadzwyczajnego zwolnienia.

3. Wyjaśnienie tego podziału, zob. 8:41, przyp. 8. Zasada ustanowiona w ostatnim zdaniu: *ażeby to (zdobycz wojenna) nie stało się majątkiem krążącym pomiędzy bogatymi spośród was* jest niezwykle istotna i stanowi podstawową cechę islamskiej gospodarki oraz sprawiedliwości społecznej. Islam nakazuje ludziom, by byli przedsiębiorczy i aktywni, nie zaleca żebrania. Jest jednak faktem, że ze względu na zróżnicowanie ludzkich zdolności i umiejętności ludzie różnią się

co do zdobywanych majątków i władzy. Ale w Islamie nie powinno być ludzi zbyt bogatych, podczas gdy są ludzie potrzebujący. Dlatego dzięki nakazom, takim jak obowiązkowe i zalecane jałmużny jako rekompensata postów, które zostały celowo przerwane albo nie mogły zostać wypełnione ze względu na sędziwy wiek lub też chroniczne choroby; za niedotrzymane przysięgi i bezprawne działania, takie jak mówienie do swojej żony: „Odtąd jesteś dla mnie jak plecy mojej matki” (zob. 58:1, przyp.1), islam stara się doprowadzić do możliwie najszerszej dystrybucji dóbr, tak by standard życia w społeczeństwie wyrównywał się.

4. Te wersety mówią nam (i napominają nas o tym), jak cenne cechy mieli *Muhadžirowie* (Emigranci) i *Ansarowie* (Pomocnicy – muzułmanie medycyści) oraz o cechach, które w sobie wypracowali.

10. I wszyscy ci, którzy przybywają po nich (i podążają w ich ślady), modlą się: „O, Panie nasz! Przebacz nam i naszym braciom (i siostram) w Religii, którzy poprzedzili nas w wierze, i nie pozwól, ażeby nasze serca żywiły jakiegokolwiek złe uczucia wobec któregoś z wiaryzących. O, Panie nasz! Jesteś Przebaczący, Współczujący (szczególnie względem Swoich wiaryzących sług)”⁵.

11. Czyż nie widziałeś i nie zastanawiałeś się nad hipokrytami? Oni mówią do swoich braci spośród Ludzi Księgi, którzy nie wierzą: „Jeśli zostaniecie wypędzeni (z Medyny), to my na pewno wyjdziemy z wami i nigdy przeciwko wam nie okazemy nikomu posłuszeństwa. Jeśli zostanie wam wypowiedziana wojna, to my z pewnością wam pomożemy”. Bóg jednak zaświadcza, że w rzeczywistości oni są kłamcami⁶.

12. Albowiem, jeśli tamci rzeczywiście zostaną wypędzeni, to oni nigdy z nimi nie wyjdą, a jeśli będzie przeciwko nim prowadzona wojna, to oni nigdy nie udzielą im wsparcia. A jeśliby nawet ich wsparli, to w walce z całą pewnością odwrócą się plecami w ucieczce, tak że tamci nie otrzymają pomocy (znikąd i zostaną unicestwieni ze względu na oczywistą zdradę wobec muzułmanów).

13. Lęk, jaki oni odczuwają w swych sercach wobec was, jest silniejszy, aniżeli ich bojaźń boża. Wynika to stąd, że są ludźmi pozbawionymi zrozumienia i nie potrafią uchwycić prawdy.

14. Nigdy nie będą z tobą walczyć zjednoczeni (w przymierzu z hipokrytami, żydami z Chajbaru i innymi), chyba że spoza umocnionych twierdz bądź spoza wysokich murów. Wielka jest pomiędzy nimi niezgoda co do wojny (chy-

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا
الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا
رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾ الرَّسُولُ إِلَى الَّذِينَ نَاقَضُوا وَيَقُولُونَ
لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَخُرُوجُ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ لَكَ كَادِبُونَ ﴿٥٦﴾ لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ
مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِن نَصَرُوهُمْ
لَيُؤْتُوا الْأَذْكَارَ إِذْ بَارَأْتُمْ لَا يُنصُرُونَ ﴿٥٧﴾ لَأَنشُرَنَّ أَشَدَّ رَهْبَةً
فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٨﴾
لَأَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا جَمِيعًا الْآلَ فِي فُرْقَى مُخْتَصِنَةً أَوْ مِنْ وَرَاءِ حُدُودٍ
بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ سَهَابٌ مَخْشَعُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾ كَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
قَرِيبًا ذَا قُرْبَىٰ وَأَبَالَ أَمْرِهِمْ وَطَمَّ عَدَابُ الْبَيْتِ ﴿٦٠﴾ كَثَلِ
الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ
إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

ba że przymierzają się oportunistycznie przeciwko wam). Myślicie o nich jako o jedności, gdy tymczasem ich serca są podzielone: oni są bowiem ludźmi, którzy nie rozumują (i nie rozumieją sytuacji, jakim muszą stawić czoła).

15. Tak samo, jak tamci (żydzi z Banu Kajnuka), którzy krótko przed nimi (żydami z Banu Nadir) skosztowali złych rezultatów swojego postępowania – a (na Tamtym Świecie) przygotowana jest (także) dla nich kara bolesna.

16. (Oszukali ich hipokryci), tak jak szatan, który mówi do człowieka: „Nie wierz (w Boga)!” A kiedy ów odrzuca wiarę, ten powiada (człowiekowi): „Oto ja jestem niewinny wobec ciebie, gdyż przecież lękałem się Boga, Pana światów!”⁷

5. Kalif Umar rozumiał z tych wersetów, że łupy uzyskane bez walki są dla wszystkich muzułmanów, w tym Emigrantów, Pomocników (Ansarów) i tych, którzy nastąpią po nich w późniejszych wiekach. Jego pogląd spotkał się z ogólnym uznaniem innych Towarzyszy.

6. Jak wyjaśniono w przypisie 1 powyżej, kiedy Posłaniec Boga poprosił żydowskie plemię [arabskie plemię wyznające judaizm – tłum.] Banu Nadir, by opuściło swą pozycję strategiczną, około trzech mil na południe od Medyny, i odeszło z miasta, Abdullāh ibn Ubajj ibn Salūl, przywódca hipokrytów, obiecał pomóc Banu Nadir w przypadku wojny. Kiedy jednak armia muzułmańska obległa ich w ich fortecach, ani politeiści mekkańscy, ani hipokryci z Medyny nie ośmielili się udzielić im pomocy.

7. Hipokryci obiecali pomoc żydom z Banu Nadir i sprowokowali ich do walki przeciw-

ko Wysłannikowi. Kiedy jednak rozpoczęła się walka, Hipokryci niczego nie uczynili. Ich zachowanie jest podobne do zachowania szatana. Czyni ludziom obietnice, wzywa ich do niewiary i innych grzechów, lecz kiedy już to zrobią, on się wycofuje i szydzi z nich. W istocie on nie ma żadnej mocy, by wypełnić swe obietnice. Przed Bitwą pod Badr szatan podszeptał armii mekkańskiej: *Nie ma zwycięzcy nad wami dzisiaj wśród ludzi, a ja jestem waszym sąsiadem opiekuńczym. Kiedy jednak pokazały się obydwie oddziały, on obrócił się na piętach i powiedział: Ja jestem niewinny wobec was. Widzę to, czego wy nie widzicie. Ja boję się Boga. Bóg jest straszny w karaniu!* (8:48) Szatan pojął, że muzułmanów wspierać będą aniołowie i bojąc się ciężkich ciosów wołał zbiec. Jedynym jego usprawiedliwieniem były słowa: *Ja jestem niewinny wobec was i Ja boję się Boga.*

17. Przeto koniec obydwu (szatana i tych, których on oszukał, a także hipokrytów oraz tych, których oni zdradzili) jest taki, że oni znajdują się w Ogniu (piekielnym), by w nim zamieszkać. Taka jest odpłata dla ludzi występnych.

18. O wy, którzy wierzycie! Powstrzymujcie się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, byście zasłużyli na Jego ochronę. I niech każdy rozważy, co sobie przygotował na przyszłość. Trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności. Zaprawdę, Bóg jest w pełni Świadom tego wszystkiego, co czynicie.

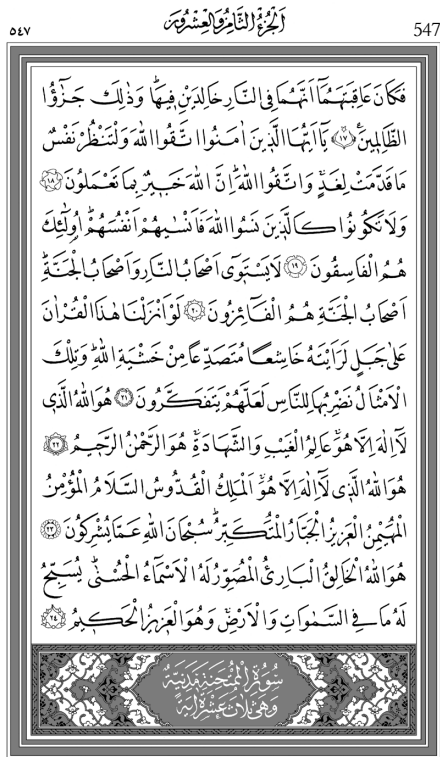
19. I nie bądźcie jak ci, którzy zapominają o Bogu, i Bóg za to sprawił, że oni zapomnieli o sobie samych⁸. Tacy (ludzie) są występni.

20. Nie są równi sobie towarzysze Ognia i towarzysze Raju. Towarzysze Raju – to oni osiągną zwycięstwo.

21. Jeślibyśmy zesłali ten Koran na jakąś górę, to z całą pewnością zobaczylibyście, jak ona się korzy, rozpadając się z lęku przed Bogiem. Takie alegorie podajemy ludziom po to, by się zastanowili (dlaczego objawiany jest im Koran, a także jak wielka jest ich odpowiedzialność).

22. Bóg jest Tym, poza którym nie ma innego boga: Znający Niewidzialne (wszystko to, co znajduje się poza postrzeganiem zmysłów) i to, co jest doświadczane (w wymiarze fizycznym). On jest Miłosierny, Współczujący.

23. Bóg jest Tym, poza którym nie ma innego boga: Władca, Święty i Czysty, Najwyższy Twórca Pokoju i Zba-

wienia, i Najwyższy Twórca Bezpieczeństwa, który obdarza wiarą i usuwa wszelkie wątpliwości, Czujny Strażnik, Pełen Chwały, którego Moc jest nieodparta; Wszchemocny, którego Majestat jest najwyższy; Ten, który ma wyłączne prawo do wszelkiej wielkości. Niech będzie pochwalony Bóg, gdyż jest całkowicie Wzniosły, ponad tym, co oni mu przydają za współtowarzyszy.

24. On jest Bogiem, Stwórcą i Świętym Twórcą, który wszystko kształtuje. Do Niego należą Piękne Imiona⁹. Wysławia Go wszystko, co jest w Niebiosach i na Ziemi (głosząc, że On jest absolutnie ponad wszystkimi ułomnościami). On jest Pełen Chwały, a Jego Moc nieodparta, Mądry¹⁰.

8. Niniejszy werset powiada tym, którzy zapominają o Bogu, oraz wierzącym: Zapominacie o samych sobie i samych siebie jesteście nieświadomi. Nie chcecie pamiętać o śmierci, chociaż zawsze uważacie innych za śmiertelnych. Trzymacie się z boku, kiedy trzeba stać czoła trudnościom i wykonać powinność, ale sądzą, że powinniście być pierwszymi nagrodzonymi, gdy przychodzi czas zapłaty. W swoim życiu nie lubicie posłuszeństwa wobec Boga i kierujecie się swoimi żądzami i kaprysami, w ten sposób zapominając o celu swojego doczesnego życia. Aby oczyścić się z tego, wypełniajcie swoje powinności, bądźcie przygotowani na śmierć i zapomnijcie o wszelkiej nagrodzie, którą moglibyście otrzymać na tym świecie. Nie możecie nigdy zapo-

minieć, dlaczego jesteście na tym świecie, co powinniście czynić i ku jakiemu celowi zdążać. Powinniście znać waszego prawdziwego przywódcę i podążać za nim. W przeciwnym wypadku nadejdzie Dzień i zostanie powiedziane: *My zapominamy o was dzisiaj (nie miejcie zatem nadziei na przebaczenie i łaskę), tak jak wy zapomnieliście o nadejściu tego waszego dnia; a (na wieki) waszym schronieniem będzie Ogień i nie będziecie mieć pomocników.*

9. Piękne Imiona Boga zob. 7:180, przyp. 44; 17:110, przyp. 41.

10. *Sunną* jest recytowanie ostatnich trzech wersetów tej *sury* po modlitwie porannej (*fadžr*) i modlitwie wieczornej.

SURA 60

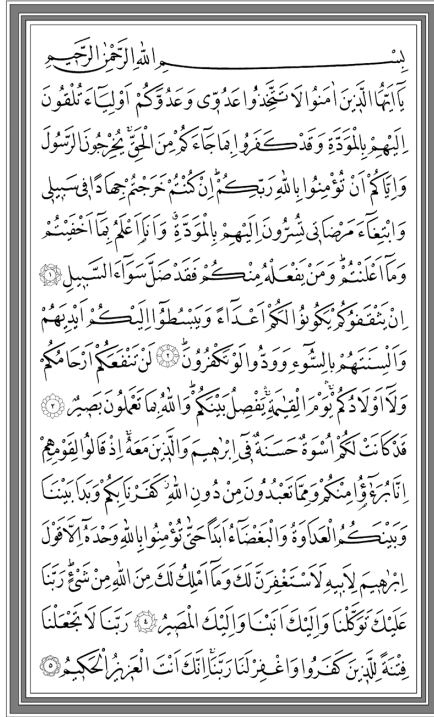
AL-MUMTAHANA
(DOŚWIADCZANA)

Okres medyński

Sura 60 została objawiona w Medynie pomiędzy Traktatem Hudajbija a zdobyciem Mekki i składa się z 13 wersów. Bierze swoją nazwę od wersetu 10, w którym Bóg nakazuje poddać próbie autentyczność wiary tych kobiet, które ogłosiły swoją konwersję na islam i wyemigrowały do Medyny. Niniejszy rozdział Koranu zajmuje się także tym, jakie powinny być wzajemne relacje pomiędzy muzułmanami a ich niewierzącymi wrogami.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O wy, którzy wierzycie! Nie bierzcie sobie za przyjaciół Moich wrogów i waszych wrogów, okazując im miłość i sympatię, podczas gdy oni nie uwierzyli w prawdę, która do was przyszła, i wypędzili Wysłannika oraz was samych (z waszych domów) jedynie dlatego, że wierzycie w Boga, waszego Pana (który was stworzył i podtrzymuje wasze istnienie). Jeśli (teraz) wyruszyliście (z waszych domów), ażeby zmagać się na Mojej drodze i szukać Mojej aprobaty i zadowolenia (to nie bierzcie ich za swoich przyjaciół). Wy wyjawiacie im w skrytości swoją tajemnicę – z miłości i przyjaźni – lecz Ja lepiej wiem (niż wy sami), co czynicie w skrytości, a także to, co wyjawiacie. Kto spośród was tak czyni, ten z pewnością zbłądził z właściwej drogi¹.

2. Jeśliby zdobyli nad wami przewagę, to byłiby dla was wrogami (a nie przyjaciółmi), i wyciągnęli złośliwie przeciwko wam ręce i języki. Oni pragną również, byście stali się niewiernymi.

3. W Dniu Zmartwychwstania nie pomogą wam w niczym ani wasi krewni, ani nawet wasze dzieci. Bóg odróżni was i oddzieli nawzajem od siebie (zgodnie z tym, jaka była wasza wiara i jak postępowaliście w życiu doczesnym)². Bóg widzi dobrze wszystko to, co czynicie.

4. Zaprawdę, mieliście wspaniałą przykład do naśladowania w Abrahamie i tych, którzy byli wraz z nim, kiedy to rzekli do swego (bałwochwalczego) ludu (którym byli ich krewni): „Nie mamy nic wspólnego ani z wami, ani z tym,

co czcicie poza Bogiem. Odrzuciliśmy was (w waszym politeizmie) i powstała pomiędzy nami i wami nieprzyjaźń i nienawiść na zawsze – dopóki nie zaczniecie wierzyć jedynie w Boga (jako Tego Jedynego, którego należy czcić)”. (Tak było) wyjąwszy to, co Abraham rzekł do swojego ojca: „Z całą pewnością będę błagał Boga o przebaczenie dla ciebie, choć nie mam żadnej władzy, ażeby uczynić dla ciebie cokolwiek wobec Boga”³. (I modlili się tak:) „O, Panie nasz! To w Tobie zło-

żyliśmy naszą ufność i do Ciebie zwracamy się z największą szczerością i oddaniem; do Ciebie również nastąpi ostateczny powrót.

5. O, Panie nasz! Nie wydaj nas na pastwę tych, którzy nie wierzą (ażeby pokonując nas nie sądzili, że w ich niewierze jest prawda i nie wzrastali w niej). I przebacz nam, nasz Panie (szczególnie te nasze grzechy, poprzez które możemy ulec niewiernym). Jesteś Pełen Chwały, Twoja Moc nieodparta, Mądry”.

1. Kiedy Traktat z Hudajbija został pogwałcony przez plemię Banu Bakr, sojusznika mekkańskich politeistów, którzy zaatakowali Banu Chuda'a, sprzymierzeńców mużulmanów, i kilku z tych ostatnich zostało zabitych, Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, rozpoczął przygotowywania do wojny. Jak zwykle zachowywał całą sprawę w tajemnicy i nikt, nawet żony i najbliżsi przyjaciele nie wiedzieli, dokąd ma wyruszyć wyprawa. Jednakże pewien Emigrant, zważy się Chatib ibn Abi Balta'a, odgadł intencję Wysłannika Bożego. Wysłał list do Kurajczytów, informując ich o przygotowaniach Wysłannika. Ten jednak dowiedział się o całej sprawie dzięki Objawieniu i nakazał Alemu, Zubajrowi ibn al-Aħłamowi i Mikdadowi ibn Amrowi zabrać list kobiecie, której Chatib go powierzył. Dokonali tego z sukcesem. Zapytany, dlaczego napisał ten list, Cha-

tib usprawiedliwiał się mówiąc, że członkowie jego rodziny mieszkają w Mekce i pragnął ich ochronić. Wysłannik wybaczył mu, gdyż nie była to złośliwa zdrada, a Chatib dowiódł, że był szczerym mużulmaninem, uczestnicząc w bitwie pod Badr (Ibn Hiszam, 2:39-42). Werset zajmuje się tym incydentem i ma na celu ostrzeżenie mużulmanów przed podobnymi zdarzeniami.

2. Zob. 2:166; 6:94; 80:37.

3. To, co powiedział Abraham, należy rozważać wraz z 9:114: Abraham modlił się o przebaczenie dla swego ojca jedynie dlatego, że złożył mu taką obietnicę. Jednak skoro tylko stało się dla niego jasne, że (ojciec) był wrogiem Boga, on (Abraham) rozstał się z nim. Abraham był człowiekiem o najczulszym sercu, najłaskawszym. Odnośnie do tożsamości ojca Abrahama, zob. 9:114, przyp. 25.

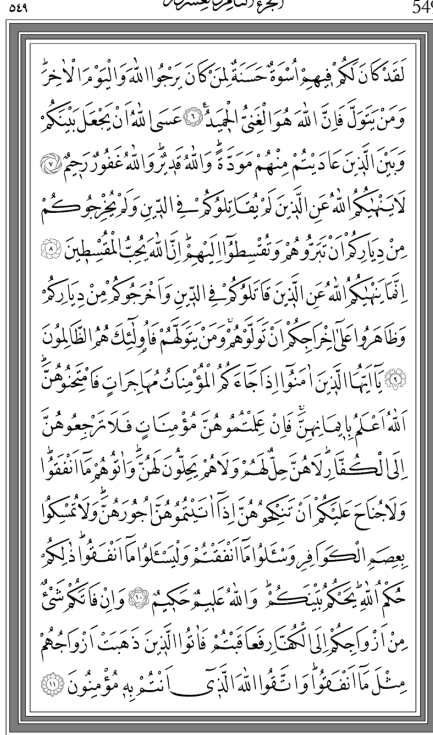
6. Zaiste, macie w nich wspinały przykład do naśladowania – dla każdego, kto spogląda ku Bogu i na Dzień Ostatni. Kto się odwraca – (niech oto wie, że) Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (całkowicie poza wszelkimi potrzebami), Godzien wszelkiej Chwały.

7. (Jeśli jesteście posłuszni nakazom i zakazom Boga, to) Bóg być może ustanowi miłość i przyjaźń pomiędzy wami i tymi spośród nich, z którymi dzieli was wrogość⁴. Bóg jest Potężny i Bóg jest Wybaczący, Współczujący.

8. Bóg nie zabrania wam postępować w sposób uprzejmy i sprawiedliwy wobec tych, którzy nie prowadzą wojny przeciwko wam ze względu na waszą religię ani nie wypędzają was z domów. Zaiste, Bóg miłuje ludzi prawdziwie sprawiedliwych.

9. Bóg zabrania wam jedynie brać sobie za przyjaciół i strażników tych, którzy prowadzą przeciwko wam wojnę ze względu na waszą religię i wypędzają was z domów albo też wspierają innych w tym, by was wypędzali. Kto bierze ich sobie za przyjaciół i strażników – ten jest (człowiekiem) występnym.

10. O wy, którzy wierzyacie! Jeśli wierzące kobiety przybywają do was jako emigrantki, to poddajcie je próbie⁵ (choć tylko) Bóg zna najlepiej ich wiarę. Potem, jeśli się upewnicie, że są wierzące⁶, nie odsyłajcie ich z powrotem do niewiernych. One (jako wierzące) nie są dozwolone (jako żony) dla niewiernych ani niewierni nie są dozwoleni (jako mężowie) dla nich. Zwróćcie im (niewiernym) natomiast wszystko to, co wydali (jako należność ślubną, gdy te kobiety poślubiali)⁷. I nie popełnicie grzechu

(o, wierni), jeśli je poślubicie, o ile dacie im należyne podarunek ślubny. Podobnie (z drugiej strony) nie trwajcie w małżeństwie z niewierzącymi niewiastami i proście o to, co wydaliście jako należność ślubną (jeśli pozostaną z niewiernymi lub do nich dołączą), tak samo jak niewierzący mężczyźni (których żony wyemigrowały do was po przyjęciu islamu) mają prawo zażądać zwrotu tego, co wydali. Takie jest rozstrzygnięcie Boga i Jego prawo; On ustanawia prawo i rozsądza pomiędzy wami. Bóg jest Wszeczwiedzący, Mądry.

11. Jeśli cokolwiek z należności ślubnej waszych (poprzednich) niewierzących żon (które pozostają wśród niewiernych albo dołączyły do nich) przeszło

do niewiernych, a potem nadchodzi wasz czas (zwycięstwa) nad nimi, to wypłaćcie tym, których żony zbiegły, równowartość tego, co wydali (jako należność

ślubną)⁸. I trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bojaźni i pobożności względem Tego, w którego wierzycie.

4. Zdarzenia tutaj opisane zaczęły się po Traktacie z Hudajbija. Muzułmanie ściśle przestrzegali Bożych przykazań, przekazanych im przez Wysłannika Bożego, aż stało się jasne, że są niezwyknięci. W atmosferze pokoju, przyniesionej przez Traktat, wielu politeistów miało okazję lepiej poznać islam. Wreszcie przebudzili się dla prawdy i islam rozprzestrzenił się szeroko pośród plemion arabskich. Szczególnie po zdobyciu Mekki islam przyjęły prawie wszystkie plemiona.

5. Zgodnie z warunkami Traktatu Hudajbija, ludzie i plemiona mogli łączyć się albo sprzymierzać z kimkolwiek chcieli – z pogańskimi Kurajszytami albo z mużulmanami z Medyny. Jednak każdy Mekkańczyk, który zbiegł do Medyny, miał być wydalony; Kurajszyci uznali, że ten warunek umowy obejmuje również zamężne kobiety. Kiedy więc po zawarciu Traktatu kilka kobiet z Mekki przyjęło Islam i wyemigrowało do Medyny, zażądano ich odesłania. Ponieważ jednak w warunkach umowy użyto słowa „mężczyźni”, Wysłannik odpowiedział, że uzgodnione warunki obejmują jedynie mężczyzn, a nie kobiety i odrzucił żądanie. Ten werset dotyczy tychże kobiet i – naturalnie – obejmuje wszystkie kobiety, które schroniły się na ziemi mużulmańskiej, twierdząc, że przyjęły

islam i opuściły swych małżonków ze względu na religię.

6. W celu ustalenia, czy owe kobiety były wierzące, proszono je o złożenie przysięgi na Boga. Jest jasne, że to procedura legalistyczna pod względem formy i skutku. Bóg przypomina nam bowiem, że jedynie On może stwierdzić, czy te kobiety były wierzące.

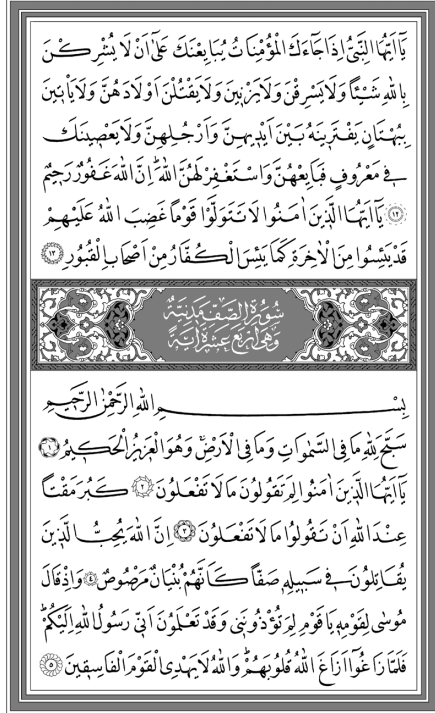
7. Skoro poprzedni małżonek, który nie jest mużulmaninem, nie jest odpowiedzialny za złamanie umowy małżeńskiej i za stronę odpowiedzialną jest uznawana żona (nowa mużulmanka), w takim razie ona musi zwrócić należność ślubną, którą otrzymała w czasie zawierania umowy ślubnej. Jeśli kobieta nie ma możliwości tego uczynić, to wspólnota mużulmańska (albo państwo) zobowiązana jest do spłacenia należności poprzedniemu mężowi.

8. Jeśli niewierzący nie zwrócili tego, co mużulmańscy mężowie dali swoim (poprzednim i niewierzącym) żonom jako należność ślubną (posag), mużulmanie mieli to skompensować z tego, co (poprzedni, niewierzący) mężowie wydali na swoje żony, które przyjęły islam. Albo jeśli mużulmanie używali zdobycze wojenne od niewiernych, mużulmańscy mężowie mieli być spłacani właśnie z tego.

12. O, Proroku! Jeśli wierzące niewiasty (które wyznały swą wiarę islamską) przychodzą do ciebie, ażeby zaprzysiąc ci wierność – że nigdy i w żaden sposób nie będą przypisywać Bogu współtowarzyszy, nie będą kraść, nie będą utrzymywać niedozwolonych (pozamażeńskich) kontaktów płciowych, nie będą zabijać swoich dzieci i nie odważą się na zniesławianie (przypisując któreś ze swych dzieci komuś innemu, aniżeli ich ojcu), obmyślając to celowo, i że nie będą ci nieposłuszne w tym, co jest właściwe⁹ – to wtedy przyjmij ich zobowiązanie i poproś Boga o przebaczenie dla nich. Zaprawdę, Bóg jest Przebacząjący, Współczujący.

13. O wy, którzy wierzyacie! Nie bierzcie sobie za przyjaciół i strażników ludzi, na których spadło Boskie potępienie i kara: ludzie pozbawionych nadziei na Tamten Świat (ze względu na owoce, jakie przyniosła ich perfidia), tak jak niewierzący pozbawieni są nadziei na (spotkanie jeszcze kiedyś) tych, którzy znajdują się w grobach.

9. Warunki traktatu są bardzo istotne dla zrozumienia miejsca kobiety w Epoce Ignorancji i tego, do czego kobiety były wówczas – przed islamem – wykorzystywane. Można rzec, że to samo sprawdza się niemal w każdej epoce niewiedzy.

SURA 61

AS-SAFF (SZEREGI)

Okres medyński

Nazwa tej sury pochodzi z wersetu 4, gdzie słowo *saff* (szeregi, sztyk bojowy) użyte jest po to, by wysławiać muzułmanów, którzy walczyli w szyku bojowym, stając się jakby jedną, solidną budowlą. Niniejsza sura składa się z 14 wersetów i została objawiona tuż przed bitwą pod Uhud lub tuż po niej. Ten rozdział Koranu podkreśla znaczenie, jakie – poza wiarą – ma wytrwałe zmaganie się dla sprawy Boga oraz jedność wyznawanej wiary i prawidłowego zachowania.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wysławia Boga wszystko, co jest w Niebiosach i wszystko, co jest na Ziemi. On jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

2. O wy, którzy wierzycie! Dlaczego mówicie to, czego nie czynicie (i nie uczynicie)?

3. Najbardziej odrażające jest dla Boga to, że mówicie to, czego nie czynicie (i nie uczynicie)¹.

4. Zaprawdę, Bóg miłuje tych, którzy walczą dla Jego sprawy w szeregach, jak gdyby stanowili mocną i solidną budowlę.

5. I (wspomnij), gdy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O, ludu mój! Dlaczegoż to mnie znieważacie², skoro rzeczywiście wiecie, że jestem Wysłannikiem Boga, posłanym do was?” Kiedy więc zeszedli z właściwej drogi, Bóg sprawił, że ich serca odeszły od prawdy. Bóg nie jest przewodnikiem ludzi występnych.

---

1. Ostatnie dwa wersety surowo potępiają mówienie jednego, a czynienie czegoś innego, tj. złamanie obietnicy, kłamstwo oraz udawanie, że jest się tym, kim się nie jest. To rzeczy nie do pogodzenia z wiarą i będące znakami hipokryzji.

2. O tym, że Mojżesz był znieważany przez swój lud, zob. sura 2:51, 55, 60, 67, 71; sura 4:153; sura 5:20, 26; sura 7:138, 141, 148, 151; sura 20:86, 98, a także Księga Wyjścia, 5:20, 21; 14: 11-13; 16:2-16; 17:3-4, Liczb: 11:1-15; 14:1-10; rozdz. 16; 20:1-5.

6. A Jezus, syn Marii, powiedział: „O, Dzieci Izraela! Oto ja jestem Wysłannikiem Boga, posłanym do was, potwierdzającym (wszystko to, co z prawdy zawiera) Tora, która została objawiona przede mną³, i przynoszącym Dobrą Nowinę o Wysłanniku mającym nadejść po mnie, którego imię będzie Ahmad”⁴. Kiedy jednak do nich przyszedł (do całej ludzkości, w tym także do późniejszych pokoleń Dzieci Izraela) z jasnymi znakami (swego Boskiego Posłannictwa), oni rzekli: „To (co on głosi i czyni) jest oczywistą magią”.

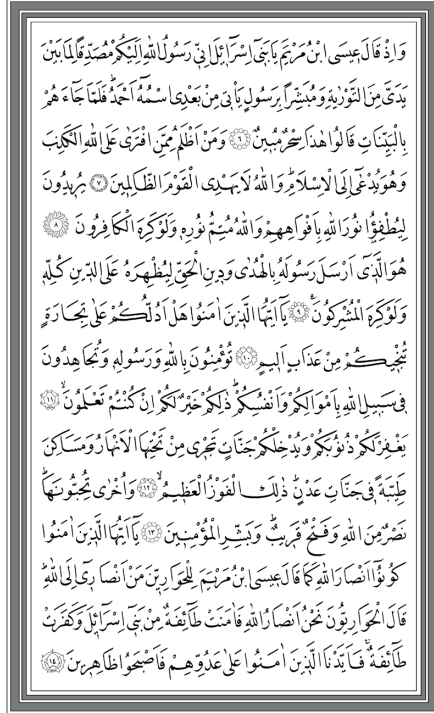
7. Któż bardziej błędzi, niż ten, kto wymyśla kłamstwa i przypisuje je Bogu, gdy jest zapraszany do islamu (który głosi mu obiecany Wysłannik)? Zaiste, Bóg nie jest przewodnikiem ludzi występných.

8. Oni pragną zagasić światło Boga⁵ swymi ustami (oddechem, jak gdyby to nie było niczym innym, jak tylko zagaszeniem świecy), lecz oto Bóg uczyni Swe światło doskonałym, jakkolwiek by to było nienawistne dla niewierzących.

9. On jest Tym, który posłał Swego Wysłannika z przewodnictwem i religią prawdy (opartą na prawdzie i ucieleśniającą ją), ażeby uczynić ją zwycięską nad wszystkimi religiami, jakkolwiek może to być nienawistne dla tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy⁶.

10. O wy, którzy wierzycie! Czyż mam wskazać wam handel, który ocali was od kary bolesnej?

11. Byście wierzyli w Boga i Jego Wysłannika i walczyli wytrwale dla sprawy Boga swoim majątkiem i osobami. Takie postępowanie jest dla waszego dobra, jeśli będziecie tylko wiedzieli.

12. Ażeby wybaczył wam wasze grzechy i dopuścił was do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, i do zachwycających mieszkań w Ogrodach wiecznego błogosławieństwa. Oto triumf najwspanialszy.

13. I jeszcze jedno (błogosławieństwo), które miłujecie: pomoc Boga i rychłe nadejście zwycięstwa (które będzie prowadzić do dalszych zwycięstw). Głoś radosne wieści wiernym⁷.

14. O wy, którzy wierzycie! Bądźcie pomocnikami Boga (Jego sprawy i Wysłannika), tak jak Jezus, syn Marii, rzekł do swych uczniów: „Któż będzie moim pomocnikiem (na drodze) do Boga?” Uczniowie odrzekli: „My jesteśmy pomocnikami (w sprawie) Boga”. I stało

się tak, że niektórzy spośród Dzieci Izraela uwierzyli (w niego i jego Posłannictwo), a niektórzy nie uwierzyli (dzieląc się w ten

sposób na dwie grupy). Przeko My umocniliśmy tych, którzy uwierzyli wobec ich wrogów, i oni odnieśli zwycięstwo.

3. Jezus nie przyszedł z nową religią ani nowym przesłaniem od Boga. On głosił to samo przesłanie, co i wcześniejsi prorocy, i prawo (*szari'a*) Mojżesza. Jedyną różnicą pod tym względem było to, że zezwolił na pewne rzeczy, które były dotąd zabronione (3:50). Wyjaśnił również niektóre kwestie, co do których się różnili (43:63). O Jezusie i różnych wymiarach jego Posłannictwa zob. sura 3:48-51, przyp. 8-9; sura 5:46-47, 110, 116-118; sura 19:30-34.

4. Każdy Prorok oznajmiał nadejście następnego Wysłannika i ogłaszał swoją wiarę w niego. (O misji Wysłanników i informowaniu przez nich o nadejściu następnych zob. 3:81, przyp. 15; dlaczego Bóg zsyłał Wysłannika z Księgą po przyjściu poprzednich, zob. 5:48, przyp. 11).

Jest zatem naturalne, że głosił radośną wieść o nadejściu Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój. Z Ewangelii Jana wynika też jasno, że Dzieci Izraela wyczekiwały nadejścia jeszcze innego Proroka, poza Jezusem:

Takie jest świadectwo Jana. Gdy Żydzi wysłali do niego z Jerozolimy kapłanów i lewitów z zapytaniem: „Kto ty jesteś?”, on wyznał, a nie zaprzeczył, oświadczając: „Ja nie jestem Mesjaszem”. Zapytali go: „Cóż zatem? Czy jesteś Eliaszem?” Odrzekł: „Nie jestem”. „Czy ty jesteś tym prorokiem?” Odpowiedział: „Nie”. Powiedzieli mu więc: „Kim jesteś, abyśmy mogli dać odpowiedź tym, którzy nas wysłali? Co mówisz sam o sobie?” Powiedział: „Jam głos wołającego na pustyni: Prostujcie drogę Pańską”, jak rzekł prorok Izajasz” (Jan, 19-23).

Jak rozumiemy z tego wersetu, Dzieci Izraela wyczekiwały nadejścia Mesjasza, Eliasza oraz innego proroka (tego Proroka),

który musiał być znany i oczekiwany przez każdego w owym czasie.

Jak wyjaśniamy w Dodatku 1, przepowiednia ta wsparta jest kilkoma odniesieniami. Paráklētos (termin różnorako tłumaczony: Doradca, Pomocnik albo Pocieszyciel – w zależności od przekładu Nowego Testamentu) to w rzeczywistości zepsuta forma *Periklytos* (*Wielce Wysławiany*). Jego odpowiednikiem aramejskim jest *Mawhama-na*, co oznacza Ahmad. Ahmad i Muhammad pochodzą z tego samego czasownika rdzennego: *Ha-Mi-Da* – *wysławiać*. Jednak *Ahmad* oznacza również *wysławiający*. W wielu tradycjach profetycznych stwierdza się, że jednym z imion Muhammada (pokój z nim) jest *Ahmad*; wspomina o tym Hasan ibn Sabit, słynny, współczesny Prorokowi poeta. Wysłannik Boży Muhammad za swego życia był zatem znany i nazywany imieniem *Ahmad*. Chociaż wśród Arabów imię *Ahmad* nie było znane ani używane przed Prorokiem, to podczas jego działalności szeroko się rozpowszechniło. Interesujące, że Bediüzzaman Said Nursi odnotował wzmiankę o imieniu *Munhammana* czyli *Muhammad* (wysławiany) w Torze. (Inne zapowiedzi przyjścia Proroka Muhammada w Starym i Nowym Testamencie, zob. Dodatek 1).

O misji Proroka Muhammada w odniesieniu do Ludzi Księgi oraz ich relacjach z nim Koran mówi:

Ci, którzy idą za Wysłannikiem, Prorokiem niepiśmiennym, którego znajdują opisanego w Torze i Ewangelii; on im nakazuje to, co jest słuszne, a zabrania tego, co niesłuszne; i zezwala im na rzeczy czyste i zdrowe, a zabrania im rzeczy złych i zepsutych; i zdejmuję z nich brzemię i okowy, które im ciążyły. A ci, którzy w niego wierzą, podtrzymują go i pomagają mu, i idą za Światłem (Koranem), które

zostało z nim zesłane. Oto oni będą szczęśliwi (7:157).

5. Jest sprawą jasną, że Bożym Światłem jest islam, który usuwa „zasłonę ciemności” z powierzchni całego wszechświata, zasłonę umieszczoną tam przez inne systemy albo fałszywe religie i filozofie. Islam oświeca umysły, serca i szlaki ludzkości we wszystkich sferach życia – od narodzin do wieczności.
6. Wyj. zob. 9:33, przyp. 9.

7. Ciężar i radosne wieści, wspomniane w tych wersetach, opisane są w surze 9:11 następująco:

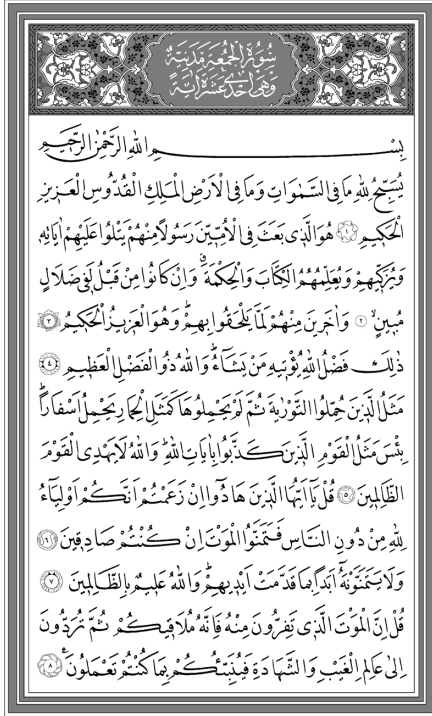
Bóg nabył u wiernych ich dusze i majątki w zamian za to, że dla nich będzie (przygotowany) Raj. Oni walczą dla sprawy Boga, zabijają i są zabijani. Oto obietnica, którą Bóg związał się w Torze, w Ewangelii i w Koranie. Kto mógłby być wierniejszy swemu przymierzu, aniżeli Bóg? Przeto (o wierni) radosne wieści dla was ze względu na handel, jakiego z Nim dokonaliście! Zaiste, oto sukces najwspanialszy!

552

سُورَةُ الْجُمُعَةِ

551

SURA 62

AL-DŽUMU'Ā (PIĄTEK)

Okres medyński

Niniejsza sura, składająca się z 11 wersetów, bierze swoją nazwę z wersetu 9, w którym piątkowa modlitwa wspólnotowa *dżumu'ā* została ustanowiona jako obowiązek dla wiernych. Została objawiona we wczesnym okresie medyńskim Posłannictwa Wysłannika Bożego. Nakazuje wiernym spieszyć ku wspomnaniu Boga, gdy są wzywani w piątek na modlitwę (dzień *dżumu'ā*). Wzmiankuje także zasady misji Proroka Muhammada oraz poddaje krytyce Żydów, którzy twierdzili, że jedynie oni są przyjaciółmi Boga.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wszystko to, co jest w Niebiosach i wszystko to, co jest na ziemi wysławia Boga, Absolutnego Pana, Świętego i Czystego, Pełnego Chwały, którego Moc nieodparta, Mądrego.

2. On jest Tym, który posłał pomiędzy niepiśmiennych¹ Wysłannika spośród nich samych, recytującego im Jego Objawienia i oczyszczającego ich (z fałszywych wierzeń i nauk, a także z grzechów i wszelkiego rodzaju nieczystości); oraz nauczającego ich Księgi i Mądrości, podczas gdy wcześniej ztracali się w błędzie oczywistym.

3. I (z tym samym Posłannictwem posłał go) do innych – aniżeli oni – ludów, które jeszcze nie dołączyły do nich (w wierze). On jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

4. Oto Łaska Boga. On obdarza nią tych, których zechce. Zaiste, Bóg jest Panem niezmiernie łaski.

5. Ci, którym powierzono niesienie Tory, a oni jej potem w praktyce nie wypełniali, podobni są do osła dzwigającego ładunek z księgami (który przenosi to, czego nie rozumie). Jakże zły jest przykład tych, którzy (nie dbają o to, czego naucza ich Księga i) za kłamstwo uznają Boże Objawienia (zesłane im i zawierające Nowinę o Ostatnim Wysłanniku)! Bóg nie jest przewodnikiem ludzi występnych.

6. Powiedz: „O wy, którzy jesteście Żydami! Skoro twierdzicie, że Bóg umiłował was, a wykluczył wszystkie inne narody, to życzcie sobie śmierci, o ile jesteście prawdomówni (w tym, co twierdzicie)”.

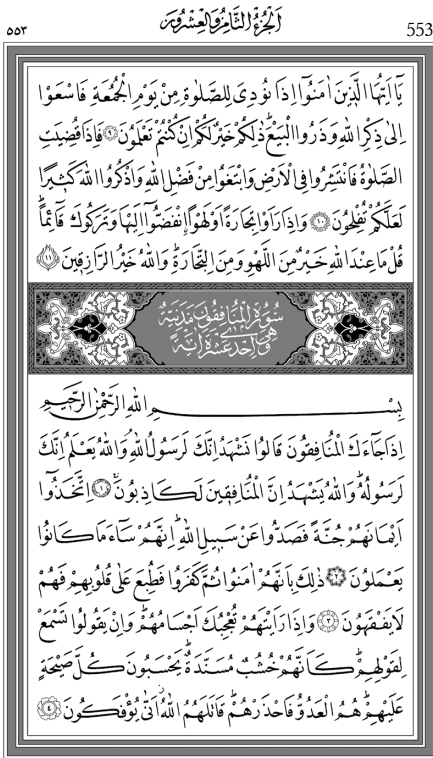
7. Oni jednak nie będą sobie nigdy życzyć śmierci ze względu na to, co przygotowali własnymi rękoma (na Tamten Świat spośród grzechów i obraz). Bóg ma pełną wiedzę o ludziach występnych.

8. Powiedz: „Śmierć, od której uciekacie, dosięgnie was z pewnością. A potem zostaniecie sprowadzeni do Tego, który zna Niewidzialne i Widzialne, a On sprawi, że zrozumiecie wszystko to, co czyniliście (i wezwie was do zdania z tego rachunku)”.

---

1. Żydzi są ludem, który otrzymał Boską Księgę (Torę). Za czasów Proroka większość z nich potrafiła czytać i pisać. Choć jednak, jak to zostanie wykazane w wersecie 5, znali Torę, to jednak postępowali tak, jak gdyby nie znali wartości powierzonego im depozytu. Przypominali pod tym względem obładowanego księgami osła, który nie pojmuje

wartości swego ładunku. Z kolei Arabowie, którzy byli niepiśmienni w tym sensie, że nie otrzymali Księgi, a większość z nich nie znała sztuki pisania i czytania, wielce sobie cenili Księgę posłaną im poprzez Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, i uczynili z niej przewodnik prowadzący przez życie.

9. O wy, którzy wierzycie! Wtedy, gdy zabrzmi wezwanie na modlitwę piątko-

wą, spieszcie natychmiast, by wspominać Boga (wsluchując się w przemowę i wykonując modlitwę), i porzućcie interesy (oraz wszystko to, czym jesteście zajęci). To jest dla was lepsze, jeśli byście tylko wiedzieli².

10. A kiedy modlitwa się zakończy, rozejdźcie się po kraju i szukajcie (waszej części) Dobrodziejstw Boga, a także wspominajcie często Boga (wykonując modlitwę i przy innych sposobnościach), abyście osiągnęli pomyślność (w obu światach).

11. Lecz oto (zdarzyło się, że) kiedy dojrzelibyście okazję, by zrobić interes lub rozrywkę, pobiegli ku temu, opuszczając cię, gdy stałeś (wygłaszając mowę). Powiedz: „To, co jest u Boga, jest (dla was) lepsze niż rozrywka i interesy³. Bóg jest najlepszy, by szukać w Nim najwyższej rangi zaopatrującego”.

2. Modlitwa Piątkowa we wspólnocie wierznych stanowi obowiązek i ważny symbol islamu. Wysłannik Boży oświadczył, że Bóg pieczętuje serce tego, kto bez uzasadnionej przyczyny opuszcza tę modlitwę trzy następujące po sobie razy (Abu Daud, „Salat”, 215; At-Tirmizi, „Salat”, 359). W kazaniu piątkowym są również takie części, które dotyczą wolności politycznej i sytuacji wspólnoty muzułmańskiej. Dlatego też modlitwa ta nie może być wykonywana samodzielnie.

Modlitwa *dżumu'a* wykonywana jest w czasie modlitwy południowej, w związku z czym w piątek nie wykonuje się zwyczajnej modlitwy południowej. Każdy wolny, dorosły, zdrowy i mieszkający w danym miejscu

muzułmanin musi wziąć w niej udział, chyba że istnieje uzasadniony powód do nieobecności. Modlitwa piątkowa nie jest natomiast obowiązkowa dla kobiet, dzieci oraz tych, którzy mają uzasadnione powody, by w niej nie uczestniczyć (choroba, niebezpieczeństwo, wielkie mrozy), a także podróżnych.

Przemowa musi być wygłoszona przed modlitwą (*wspominanie Boga* w wersecie oznacza zarówno przemowę, jak i samą modlitwę rytualną). Imam wygłasza mowę z kazalnicy w pozycji stojącej. Rozpoczyna od wychwalania Boga i upraszania Bożego błogosławieństwa dla Proroka Muhammada i jego rodziny. Następnie wygłasza mowę, podczas której zachęca muzułmanów do czynie-

nia dobra, odzęgkuje się od zła, udziela im rad oraz stara się ich oświecić umysłowo i duchowo, a także dać im wskazówki co do postępowania. Nie powinien przemawiać zbyt długo. Po tej części mowy na krótką chwilę siada, po czym znowu wstaje i wychwala Boga, prosząc Go jednocześnie o błogosławieństwa dla Proroka Muhammada i jego rodziny, a także modli się za wszystkich muzułmanów. Wspólnota wiernych musi przysłuchiwać się uważnie i zachować ciszę.

Modlitwa piątkowa składa się z dwóch *rakatów*. *Sunną* jest wykonanie czterech *rakatów* przed nią, tak jak się to czyni przed

zwykłą modlitwą południową, oraz czterech rakatów po jej zakończeniu.

3. Niniejszy werset nawiązuje do zdarzenia, jakie miało miejsce za czasów Proroka, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. W Medynie panował wówczas głód. Wysłannik wygłaszał właśnie mowę piątkową, gdy przybyła długo wyczekiwana karawana z Syrii. Słyszac dźwięki trąbki, oznajmiające przybycie karawany, większość zgromadzonej w meczecie wspólnoty wiernych wyszła na zewnątrz. Werset ostrzega zatem muzułmanów, by podczas modlitwy skupiali swą uwagę na *wspominaniu Boga*.

SURA 63

**AL-MUNAFIKUN
(HIPOKRYCI)***Okres medyński*

Sura 63, objawiona w Medynie, prawdopodobnie w szóstym roku po Emigracji, zawiera 11 wersetów i bierze swoją nazwę od słowa *al-munafikun* (hipokryci) w wersecie pierwszym. Ukazuje wewnętrzny świat obłudników i ich intrygi przeciwko islamowi. W surze *Hipokryci* Bóg nakazuje wiernym nie przywiązywać się do przemijających przyjemności tego świata i wystrzegać się obłudy.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Hipokryci, przychodząc do ciebie, mówią: „Zaprawdę, świadczymy, że jesteś Wysłannikiem Bożym”. Bóg wie, że jesteś Jego Wysłannikiem, i Bóg zaświadcza, że obłudnicy z pewnością kłamią (i nie wierzą w prawdziwość tego, co mówią)¹.

2. Oni czynią ze swoich przysięg zasłonę (ażeby za jej pomocą ukryć swą niewiarę i zyskać ochronę w społeczności muzułmańskiej) i odsuwają się (a także starają się odsunąć innych) z drogi Boga. Zaiste, złe jest to, co zwykli czynić.

3. Tak dzieje się dlatego, że wyznali swą wiarę, lecz potem (w swoim wnętrzu) przestali wierzyć i ich serca zostały zapieczętowane tak, że nie pojmują prawdy.

4. Jeśli na nich spoglądasz, ich powierzchowność zdaje ci się miła i (ich postawa, a także mowa przyciągają i odnoszą swój skutek, przeto) przysłuchujesz się im, gdy mówią. (W rzeczywistości zaś) są niczym podparte kłody drewna w pęgowanych płaszczach². Sądzą (sami będąc zdrajcami), że każdy krzyk (który słyszą) jest przeciwko nim. Sami są nieprzyjaciółmi, dlatego strzeżcie się ich. Niechaj Bóg ich unicestwi (idą bowiem ku zniszczeniu przez Boga)! Jakżeż odwrócili się od prawdy (i zmierzają ku złym celom)!

1. Hipokryci, którzy w obecności Proroka z namaszczeniem składali świadectwo, że Muhammad (pokój z nim) jest Wysłannikiem Boga – kłamali, mówiąc to, w co nie wierzyli lub co było przeciwne ich sercom. Czynili tak, by ukryć swoją obłudę i niewiarę. Ten, kto często powtarza, że to, co jest prawdziwe, jest prawdą – z namaszczeniem i bez powodu, budzi często podejrzenie o nieszczerość swoich intencji.

2. Ten opis pasuje również do sposobu, w jaki hipokryci siedzą. Ze względu na kompleks niższości, który rozwinął się u nich z powodu ciągłego pozostawania w stanie obłudy, mieli oni zwyczaj siadywania na poduszkach w taki sposób, jak gdyby byli osobami niezwykle ważnymi. Werset niniejszy zwraca również uwagę na ich sposób ubierania się i zawiera aluzję do ich tajemnego organizowania się. Obłuda jest zawsze ta sama, a obłudnicy różnych epok rozpoznawani są po tych samych cechach.

وَإِذَا جَاءَهُمْ نَعَاؤُهُمْ لِمَا بُدِعَ مِنْكُمْ رَسُولًا لَوْ قَارَبُوا سِجْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ
بِصُدُورِهِمْ لَهُمْ مُمْتَكِرُونَ ﴿٥٥﴾ سِوَاهُ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفِرْتَ لَهُمْ
أَمْ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ لَنْ يُفْعِلَهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الضَّالِّينَ ﴿٥٦﴾ هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدِ
رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يُنْفِقُوا وَلِيَهُمْ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٧﴾ يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا
إِلَى اللَّهِ بِنِعْمَةِ الرَّحْمَنِ الْأَعَزِّ مِنْهَا الْأَدْلَى وَلِيَهُ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ
وَالْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تَهْتِكُوا أَمْوَالَكُمْ وَلَآ أَوْلَادَكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٩﴾ وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٦٠﴾ وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ
نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

5. Jeśli im się mówi: „Przybywajcie, ażeby Wysłannik Boży poprosił o przebaczenie dla was (od Boga)”, to odwracają swe twarze i widzisz, jak odchodzą, pełni pogardy³.

6. Im jest obojętne, czy prosisz o przebaczenie dla nich, czy też nie prosisz o przebaczenie dla nich (ażeby mogli powrócić na drogę prostą i mieć nadzieję na szczęście w obydwu światach). Zaiste, Bóg nie jest przewodnikiem ludzi występnych (których serca zarażone są nieuleczalną hipokryzją).

7. To oni mówią (do swoich przyjaciół): „Nie wydawajcie (żadnych środków) na tych (zubożałych muzułmanów), którzy są razem z Wysłannikiem Bożym, ażeby się rozproszyli (i go opuścili)”. Jednakże skarby niebios i ziemi należą do Boga (który zaopatruje, kogo zechce i tak, jak zechce – a zatem hipokryci nie mają władzy pozbawienia niczego zubożałych muzułmanów). Lecz obłudnicy tego nie pojmują (nie rozumiejąc prawdy).

8. Mówią: „Z pewnością, jeśli powrócimy do Medyny, to ci, którzy cieszą się wyższym statusem i władzą, wypędzą z niej słabszych i tych o niższej pozycji”. Lecz przecież wszelka chwała i moc należy do Boga i (z Jego nadania) do Wysłannika Bożego oraz wiernych. Jednakże (nie

mając wiedzy o prawdzie) obłudnicy tego nie wiedzą⁴.

9. O wy, którzy wierzycie! Niech wasze majątki albo dzieci nie odwołają was od wspomnienia Boga. Ci jednak, którzy tak uczynią, są przegrani.

10. I wydawajcie (na sprawę Boga oraz na potrzebujących) z tego, w co was zaopatrzyliśmy, zanim do któregoś z was nie nadejdzie śmierć i nie powiesz: „Panie mój! Jeslibyś tylko darował mi przez krótką chwilę zwłokę, ażebym mógł dawać jałmużnę i był jednym ze sprawiedliwych!”

11. Bóg jednak nie da nigdy zwłoki duszy, skoro nadszedł wyznaczony dla niej czas. Bóg jest w pełni świadom wszystkiego tego, co czynicie.

3. Rzeczywiście oczekiwano, że hipokryci przybędą do Wysłannika prosić o wybaczenie oraz o przebaczenie ze strony Boga – ze względu na swe intrygi, które stale wychodziły na jaw. Oni jednak nie tylko nie uczynili tego, ale jeszcze arogancko odrzucili wezwania przyjsia do Wysłannika (pokój z nim), by mógł on poprosić Boga o wybaczenie ich win.

4. Kiedy to Wysłannik Boży (niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo) wyemigrował do Medyny, Arabowie z plemion al-Aus i al-Chazradż przygotowywali koronację Abdullaha ibn Ubejj ibn Salul na swego króla. Ibn Ubejj nigdy nie wybaczył tego Wysłannikowi i choć na pozór przyjął islam, to jednak na zawsze pozostał zażartym wrogiem Proroka i islamu. Kolaborował z politeistami mekkańskimi i żydami medyńskimi, a także pragnął wywołać niezgodę i rozłam pomiędzy muzułmanami. Zdarzenia opisane w tych werse-

tach miały miejsce podczas powrotu wyprawy wojskowej przeciwko Banu Mustalik w 5. roku Hidżry. Pragnąc wykorzystać sprzeczkę, jaka powstała podczas postoju w połowie drogi pomiędzy dwoma muzułmanami, z których jeden był z Medyny, a drugi z Mekki (Emigrant), usiłował podburzyć Ansarów (pomocników) przeciwko Muhadzirom (Emigrantom). Jednakże dzięki roztropności Wysłannika, który nakazał kontynuować powrót bez odpoczynku, udało się ugasić płomień niezgody jeszcze przed jego wybuchem.

Werset 8 podkreśla, że wszelka chwała i prawdziwa władza należą do Boga, a następnie do Wysłannika i wiernych ze względu na ich wiarę w Boga i poddanie się mu. Dlatego wierni muszą ich zawsze szukać u Boga oraz w tym, że będą dobrymi, szczerymi muzułmanami.

SURA 64

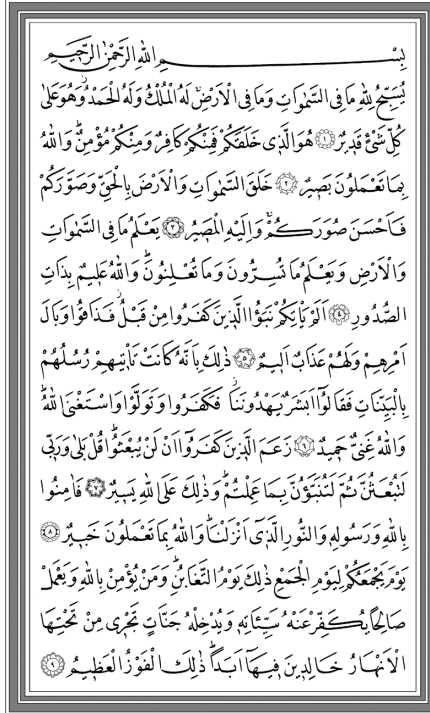
AT-TAGHABUN
(ZYSK I STRATA)

Okres medyński

Sura niniejsza, składająca się z 18 wersetów, została objawiona w Medynie. Zawdzięcza swą nazwę wyrażeniu w wersecie 19: *jaum at-taghabun* (dzień, który jednym przyniesie stratę, a innym – zysk). Sura 64 skupia się na wierze w Boga i życiu przyszłym, żarliwym wypełnianiu powinności wobec Boga, a także na szczerości, zadowoleniu i posłuszeństwie wobec Stwórcy oraz wydawaniu środków na Jego sprawę.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wysławia Boga wszystko to, co jest w Niebiosach i wszystko to, co jest na Ziemi. Do Niego należy Władza (całkowita własność i panowanie nad wszystkim) i Jemu należy się wszelka chwała i wdzięczność; On również ma pełną władzę nad wszystkim.
2. On jest tym, który was stworzył, lecz pośród was są niewierzący i pośród was są wierzący. Bóg doskonale widzi wszystko to, co czynicie¹.
3. On stworzył niebiosa i ziemię w prawdzie (celowo i na solidnych fundamentach prawdy), a także ukształtował was i uczynił wasze kształty pięknymi. I do Niego nastąpi ostateczny powrót.
4. On zna wszystko to, co jest w Niebiosach i na Ziemi i wie wszystko to, co ukrywacie, a również to, co ujawniacie. Bóg ma pełną wiedzę o tym wszystkim, co kryją piersi (Jego stworzeń).

5. Czyż nie dotarły do was przykładowe opowieści o tych, którzy nie wierzyli wcześniej, po czym skosztowali złych skutków swoich czynów? A (na Tamtym Świecie) przygotowana jest dla nich kara bolesna.
6. Tak dzieje się dlatego, że (wyznaczeni dla nich) Wyślannicy przybywali do nich konsekwentnie z jasnymi prawdami (oraz oczywistymi dowodami swego Posłannictwa), lecz oni (stale) mówili: „Czyż naszym przewodnikiem ma być zwykły śmiertelnik?“, po czym nie wierzyli i odwracali się (od dawanej im nadziei i ostrzeżenia). Bóg (ich) nie potrzebował (to oni potrzebowali wiary i posłuszeństwa Jemu). Bóg jest Bogaty i Samowystarczalny (od Niego zależ-

ne jest całe stworzenie), Godzien Wszelkiej Chwały.

7. Ci, którzy nie wierzą, twierdzą, że nie zostaną nigdy podniesieni z martwych. Powiedz: „Owszem! Na mojego Pana! Wy zostaniecie z pewnością podniesieni z martwych i oto potem sprawimy, że pojmiecie wszystko to, co uczyniliście (na tym świecie i wezwiemy was do rozrachunku)”. To jest łatwe dla Boga.

8. Uwierzcie przeto (o, ludzie) w Boga i Jego Wysłannika, a także w światło (Koranu), które zsyłamy! Bóg jest w

pełni świadom wszystkiego, co czynicie.

9. Dzień Zgromadzenia, kiedy to On zbierze was wszystkich, dla niektórych (to jest niewierzących) będzie dniem straty, a dla innych (dla wiernych) – dniem zysku. Bóg zmaże złe czyny (jakie czasem zdarza im się popełnić) tych, którzy w Niego wierzą i wykonują dobre, prawe uczynki, i wpuści ich do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, aby w nich na zawsze zamieszkali. Oto triumf najwspanialszy.

---

1. To Bóg stwarza każdą rzecz i każde zdarzenie, w tym także czyny istot ludzkich. Cokolwiek stwarza, jest piękne, gdyż stanowi Jego stworzenie. Piękny jest również akt powołania do życia człowieka. Bóg stwarza każdą istotę ludzką ze zdolnością do wiary i potencjałem wiary, niektórzy ludzie czynią jednak zły użytek z tej zdolności i tego potencjału, wybierając niewiarę. Ze względu na to, że w życiu doczesnym ludzie ocenia-

ni są za swoje zachowanie, uczynki, niektórzy z nich mogą być postrzegani i traktowani jako wierni, choć w rzeczywistości, w głębi duszy są niewierzący, niewierni. Bóg jednak widzi dokładnie, co każdy czyni i zna jego świat wewnętrzny, dlatego osądzi go wedle tego, jaki on faktycznie jest. Niniejszy werset zawiera przeto ostrzeżenie dla hipokrytów i wzywa każdego do szczerości w wierze i działaniu.

10. Ci zaś, którzy nie wierzą i za kłamstwo uznają Nasze Objawienia, będą towarzyszami Ognia (piekielnego) i w nim zamieszkają: jakże zła to przystań!

11. Bez zezwolenia Boga nie przydara się żadne nieszczęście. Kto wierzy w Boga (autentycznie i szczerze), dla tego On jest Przewodnikiem jego serca (do prawdziwej wiedzy o Jego Wiecznej Woli i tego, w jaki sposób Bóg postępuje wobec życia Swoich stworzeń, w ten sposób prowadząc je do pokornego podania się, do pokoju i radości)². Bóg ma pełną wiedzę o wszystkich rzeczach.

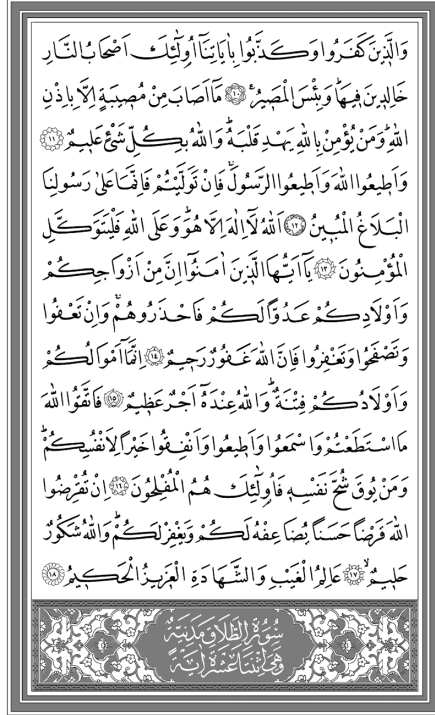
12. Bądźcie posłuszni Bogu i bądźcie posłuszni Wysłannikowi³. Jeśli się odwróciecie (od tego nakazu, to wiedząc), że obowiązkiem Naszego Wysłannika jest jedynie przekazywanie w sposób pełny i jasny Przesłania.

13. Bóg, poza Nim nie istnieje żaden inny bóg; przeto w Bogu niechaj wierni pokładają swą ufność.

14. O wy, którzy wierzycie! Pośród waszych małżonek i dzieci mogą być wasi wrogowie, toteż strzeżcie się ich. Jeśli jednak przebaczycie (im), poniechacie (ich) i wybaczycie (im błędy wobec was i w sprawach doczesnych), to (powinniście wiedzieć, że) Bóg jest Przebaczący, Współczujący⁴.

15. Doczesny dobytek i dzieci są (dla was) jedynie źródłem pokus i próby; Bóg jest zaś Tym, u którego nagroda niezmierna.

16. Powstrzymujcie się przeto, jak tylko potraficie, od nieposłuszeństwa wobec

Boga, pełni bogobojności i pobożności⁵, przysłuchujcie się uważnie i podporządkowujcie się (Jego rozkazom); bądźcie Mu posłuszni i wydawajcie (na Jego sprawę i dla potrzebujących), gdyż w ten sposób uczynicie waszą duszę lepszą. Ci, którzy ustrzegą się od skąpstwa swej duszy – są szczęśliwi⁶.

17. Jeśli udzielicie Bogu szczodrej pożyczki⁷, On pomnoży ją dla was po wielokroć i wam przebaczy. Bóg odpowiada (na okazywaną wdzięczność), jest Łaskawy (wybacza wiele z win Swoich sług).

18. Znamy tego, co Niewidzialne i Widzialne; Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry.

2. Wszystko w świecie działa wedle pewnych praw ustanowionych przez Boga i cokolwiek daną osobę spotyka na skutek jej czynków, następuje również według tychże praw. To Bóg ustanowił zarówno przyczyny, jak i skutki. Jednak On sam nie podlega tym prawom i jeśli zechce, to może stworzyć jakąkolwiek rzecz lub też żadnej nie stworzyć na podstawie tych samych przyczyn. Może też anulować jakieś prawo dla kogo zechce. Choć z reguły zdarzenia zachodzą według pewnych praw, które ustanowił Bóg, a my powinniśmy w swoim życiu te prawa uwzględniać, to jednak nie możemy nigdy powstrzymywać się od modlitwy do Boga w mniemaniu, że owe prawa są absolutne i co byśmy nie uczynili, nie zdołamy od nich uciec. Ci, którzy wierzą w to, że Bóg dysponuje taką władzą, i ci którzy wierzą w Boga, obserwując, jak On działa – poddają się Mu w pełni i znajdują pokój oraz doczesny spoczynek w swych sercach. W tym samym znaczeniu zob. 57:22-23: *Żadne nieszczęście nie zdarza się na ziemi (takie jak susza, głód bądź trzęsienie ziemi) albo w was samych (choroby, strata w własności bądź utrata ukochanych bliskich) tak, by nie było to zapisane w Księdze, zanim powołamy to do istnienia – zaiste, uczynienie tego jest dla Boga łatwe. Abyście się nie smucili z powodu tego, co wam umknęło, ani nie popadali w egzaltację ze względu na to, co Bóg wam darował. Bóg nie miłuje chępliwych pyszałków.* Zob. również przyp. 12 i 13 do tych wersetów.

3. Powtórzenie *bądźcie posłuszni* w trybie rozkazującym w odniesieniu do Wysłannika wskazuje na to, że on również jest upoważniony do nakazywania i zakazywania, muzułmanie zaś muszą czynić to, co on mówi.

Posłuszeństwo wobec Boga oznacza warunkowe posłuszeństwo wobec tego, co zostało objawione w Koranie. Posłuszeństwo wobec Wysłannika oznacza naśladowanie jego sposobu życia (*Sunna*) tak bardzo, jak to jest możliwe, oraz przestrzeganie tego, co zostało nakazane i zabronione w Koranie i

przez Proroka. *Sunna* stanowi wszechstronny i szczegółowy opis życia Wysłannika Bożego, który powiedział: „Uważajcie! Ja otrzymałem Księgę, a wraz z nią jej podobieństwo (tj. moją *Sunnę*)” (Abu Daud, „*Sunna*”, 5).

Sunna definiuje to, co jest stwierdzone w terminach ogólnych, odnosząc je do konkretnych przypadków, definiuje również zasady ogólne na podstawie stwierdzeń koranicznych, które są specyficzne i odnoszą się do określonych sytuacji. *Sunna* zajmuje się też (podobnie jak Koran, który ucieleśnia) nauczaniem moralności; daje inspirację, a także kształci moralnie i duchowo we wszystkich sferach życia. Stanowi wreszcie inspirację i zakreśla granice w obrębie islamskiego prawodawstwa. Wszystko, czego naucza, każdy przepis prawny i każda część nauczania moralnego zawartego w *Sunnie*, pozostaje w ramach ducha, „kolorystyki” i temperamentu koranicznego.

Jak to stwierdzono w 8:20, muzułmanom nie wolno odwrócić się od Wysłannika. Z tego względu rozmyślne nieposłuszeństwo wobec nakazów *Sunny*, choćby tylko poprzez pomniejszanie jej znaczenia albo krytykowanie, stanowi przybliżanie się do herezji lub zgoła apostazji.

4. Małżonkowie mają wobec siebie powinności, a rodzice odczuwają wrodzoną miłość i obowiązki wobec swoich dzieci. Jednakże wzajemna miłość małżonków oraz miłość rodziców wobec dzieci powinny być regulowane przykazaniami religii. Miłość żywiona względem rodziny może niekiedy odsuwać człowieka od jego obowiązków religijnych albo powodować, że będzie się do nich odnosił i pracował dla ich przyszłości bez uwzględniania ich powinności wobec Boga i życia przeszłego. Tymczasem autentyczna miłość wymaga tego, by rodzice najpierw uwzględniali życie przyszłe i obowiązki religijne swoich dzieci. Powinni ujmować dobrobyt doczesny w ramach religii. Niestety, wielu małżonków i rodziców lekceważy i zaniedbuje tę zasadę kardynalną i nadużywa miłości i współczucia

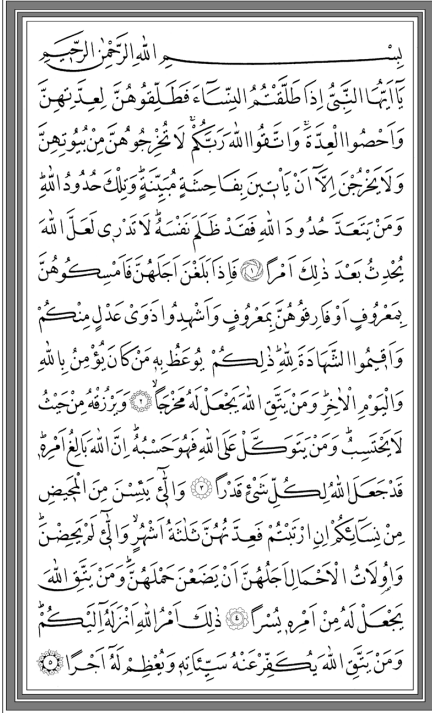
wobec siebie i swych dzieci. Poza tym niektórzy małżonkowie i dzieci skłonni są wymóc na sobie takie postępowanie, które nie uwzględnia zasad religijnych i prowadzi do klęski w życiu ostatecznym. To jest w rzeczywistości *wrogość*. Koran zwraca uwagę małżonków na tę okoliczność i ostrzega ich. Pomimo tej *wrogości* rodzice muszą jednak dbać o siebie nawzajem, zachowywać cierpliwość i tolerancję we wzajemnych relacjach i podejściu do zachowania dzieci. Mogą okazać wieloduszność i wybaczać sobie potknięcia oraz błędy dzieci. (Tego oczekuje się od rodziców, dzieci jednak muszą przykładać ogromną wagę do troski o przestrzeganie praw swych rodziców). Winni są również puszczać w niepamięć błędy w sprawach doczesnych i umieć postępować tak, jak wychowawcy w kwestiach religijnych. Mają także przedkładać kwestie religijne nad doczesne. Tę prawdę precyzyjnie wyraża werset następny.

5. To stwierdzenie nie stoi w sprzeczności z *Powstrzymujcie się od nieposłuszeństwa*

wobec Boga, w pełnej oddania pobożności i z całą należną Mu bogobożnością (3:102) ani też to wcześniejsze stwierdzenie nie anuluje późniejszego. Cześć i posłuszeństwo wobec Boga należy okazywać zgodnie z tym, jak tego wymaga Jego Boski status. W istocie każdy status wymaga respektu i posłuszeństwa w zakresie odpowiadającym jego wielkości. Jednak każda ludzka istota ma zdolność do okazywania właściwego dla niej szacunku i posłuszeństwa; nie jest w stanie wyjść poza nią. Skoro nie znamy granicy naszych zdolności, musimy starać się obdarzać szacunkiem i posłuszeństwem Boga tak, jak tego wymaga Jego Boski status: najlepiej, jak potrafimy.

6. Ten werset wyjaśnia, jak ludzie mogą zostać wybawieni od wrogości swoich współmałżonków lub dzieci i odnieść zwycięstwo w próbie, jaką stanowią ich doczesna własność i potomstwo.

7. Zob. sura 57:11, przyp. 7.

SURA 65

AT-TALAK (ROZWÓD)

Okres medyński

Niniejsza sura, składająca się z 12 wersetów, została objawiona w Medynie. Jej nazwa pochodzi od problemu, jakim się zajmuje oraz od pierwszego wersetu, w którym występuje czasownik *TaLaQa* (rozwódzić). Zawiera reguły uzupełniające do tych z *sury al-Bakara* w odniesieniu do rozwodu, okresu oczekiwania, alimentów i mieszkania.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O, (sławny) Proroku! Jeśli (o, muzulmanie) zamierzacie rozwieść się z niewia-

stami, rozwódcie się z nimi, uwzględniając ich okres oczekiwania (wyznaczony w Prawie) i obliczając okres (z właściwą troską), powstrzymując się od nieposłuszeństwa wobec Boga, waszego Pana, w bogobojności i pobożności. (Podczas gdy dokonuje się rozwód, w czasie ich okresu oczekiwania) nie wypędzajcie ich z domów (gdzie mieszkaly ze swymi małżonkami); niech nie wychodzą też same, wyjąwszy przypadek, gdy dopuścili się otwarcie czynu nieprzyzwoitego². Oto ustalone przez Boga granice. Kto zaś przekracza ustalone przez Boga granice, ten w istocie popełnia niesprawiedliwość wobec samego siebie. Wy nie wiecie: Bóg być może umożliwi potem zaistnienie nowej sytuacji (pomiędzy stronami rozwodu)³.

2. Potem, gdy dojdą do końca swego okresu oczekiwania, zachowajcie je w piękny sposób i przestrzegajcie ich praw, albo też (po zakończeniu się okresu oczekiwania) rozstańcie się z nimi w piękny sposób i przestrzegajcie ich praw. I (jak zaleca się w każdym z tych przypadków) wezwijcie na świadków dwóch uczciwych mężczyzn (muzulmanów) spośród

siebie i złożcie świadectwo przed Bogiem (świadomi swej odpowiedzialności przed Nim). Napominany jest do postępowania w taki sposób każdy, kto wierzy w Boga i Dzień Ostatni. Każdemu, kto trzyma się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności, On umożliwi wyjście (z wszelkiej trudności).

3. I da mu zaopatrzenie z takich źródeł, z jakich się nie spodziewa. Temu, kto pokłada swą ufność w Bogu, On wystarczy (do zabezpieczenia wszelkich jego potrzeb). Zaprawdę, Bóg doprowadza do skutku wszystko to, co postanawia; oto Bóg ustanowił miarę dla każdej rzeczy⁴.

4. Co do tych spośród waszych niewiast, które minęły już wiek oczyszczeń mie-

sięcznych (i tych, które – z jakichś przyczyn – ich nie mają) – jeśli życie co do tego niepewność – ich okres oczekiwania wynosi trzy (księżycowe) miesiące. Dla kobiet brzemiennych (rozwiedzionych albo owdowiałych) okres oczekiwania trwa zaś aż do złożenia ich brzemia. Temu, kto powstrzymuje się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności, On uczyni jego sprawę prostymi.

5. Wszystko to (co zostało powiedziane) stanowi Boskie Przykazanie, które On wam zesłał. Kto powstrzymuje się od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności – temu On zmaże jego złe uczynki i szczerze powiększy jego nagrodę⁵.

1. Podczas gdy wszyscy inni Prorocy wspomniani są w Koranie z imienia, to Koran zazwyczaj zwraca się do Wysłannika Bożego tytułem wynikającym z jego Posłannictwa. Dzieje się tak po to, by zwrócić uwagę na fakt, że jego misja ma znaczenie największe oraz że jego pozycja jest nieporównywalna, jeśli chodzi o Proroków. Wedle reguł gramatyki arabskiej, wspomnianie czegoś (pozycji, opinii albo atrybutu), bez wyszczególniania, do kogo „to” należy, oznacza, że ten, kto posiada ową własność, pozycję itp., ma ją w stopniu najwyższym. Wynika stąd, że Wysłannik Boży (Prorok Muhammad), niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest największym przedstawicielem Urzędu Prorockiego.

2. Islam nakazuje w przypadku zamiaru przeprowadzenia przez mężczyznę rozwodu, ażeby dokonać tego w czasie poza oczyszczeniem miesięcznym i wtedy, gdy nie współżyje z kobietą. W takim przypadku żona ma odczekać trzy okresy menstruacyjne, w

czasie których małżonek zobowiązany jest dawać jej zaopatrzenie i nie wypędzać jej z domu. W tym okresie mogą powrócić do siebie. Jeśli tak uczynią, to nie muszą odnawiać umowy małżeńskiej. Jeśli powrócą do siebie po tym terminie, to muszą odnowić umowę małżeńską. Rozwód może mieć miejsce po raz drugi, jeśli jednak zostanie wzięty po raz trzeci, to małżonkowie nie mogą już do siebie wrócić, chyba że żona poślubi kogoś innego i się z nim rozwiedzie albo mąż z nią. Odnośnie do innych nakazów rozwodowych, zob. sura 2:228-232, 234, przyp. 152-154; sura 33:49, przyp. 23.

3. Małżonkowie mogą się pojednać i przywrócić między sobą relacje małżeńskie, zanim dojdzie do ostatecznego rozwodu. To stwierdzenie stanowi ostrzeżenie, by przestrzeżenie granic ustanowionych przez Boga. Jeśli ich ściśle przestrzegamy, to Bóg może obdarzyć nas rzeczą nową, która się nam spodoba. Musimy przeto poddać się Bogu i wypełniać

Jego rozkazy, nie przekraczając ustalonych przez Niego granic.

4. Bóg ustanowił pewne przyczyny, warunki, granice oraz ramy, a co za tym idzie, również rezultaty wszystkiego, co się dzieje. Nic nie zachodzi poza granicami przez Niego ustalonymi.

5. Wymazanie złych uczynków oznacza przebaczenie mniejszych grzechów, które mogły zostać popełnione w czasie wypełniania Bożych przykazań. Jak to stwierdzono:

Jeśli unikacie większych grzechów, których wam zabroniono, My zmażemy z was mniejsze złe uczynki i sprawimy, że wejdziecie Wejściem Szlachetnym (do Domu Chwały) (4:31). Można zatem wnosić, że nieposłuszeństwo nakazom i zakazom Koranu pod względem rozwodu i okresów oczekiwania określonych w tych wersetach, a mieszczących się w ramach taqwa (takła, pobożności), stanowi grzech większy. Można także wnosić, że wierny powinien troszczyć się o wszystkie przykazania Boże (nakazy i zakazy).

أَسْكُوهُمْ مِنْ مَنَازِلِكُمْ مِنْ وَعِزَّتِكُمْ وَلَا تَصْنَعُوا مَنَازِلَ لِمَنْ لَمْ يَلْزَمِكُمْ مِنْهَا
 وَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ فِيهَا جُنْدٌ وَلَا خِيَالٌ وَلَا يَخَافُكُمْ فَخِيفُوا عَلَيْهِمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَازِلُ
 فَاصْبِرُوا عَلَيْهَا غَضَبًا وَسَوْغًا وَدُعَاةً بِكَرْهٍ وَأَعْتَدُوا لَكُمْ فِيهَا مَنَازِلَ
 وَلَكُمْ فِيهَا مَنَازِلُ فَاصْبِرُوا عَلَيْهَا غَضَبًا وَسَوْغًا وَدُعَاةً بِكَرْهٍ وَأَعْتَدُوا
 لَكُمْ فِيهَا مَنَازِلَ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَازِلُ فَاصْبِرُوا عَلَيْهَا غَضَبًا وَسَوْغًا وَدُعَاةً
 بِكَرْهٍ وَأَعْتَدُوا لَكُمْ فِيهَا مَنَازِلَ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَازِلُ فَاصْبِرُوا عَلَيْهَا
 غَضَبًا وَسَوْغًا وَدُعَاةً بِكَرْهٍ وَأَعْتَدُوا لَكُمْ فِيهَا مَنَازِلَ وَلَكُمْ فِيهَا
 مَنَازِلُ فَاصْبِرُوا عَلَيْهَا غَضَبًا وَسَوْغًا وَدُعَاةً بِكَرْهٍ وَأَعْتَدُوا لَكُمْ
 فِيهَا مَنَازِلَ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَازِلُ فَاصْبِرُوا عَلَيْهَا غَضَبًا وَسَوْغًا وَدُعَاةً
 بِكَرْهٍ وَأَعْتَدُوا لَكُمْ فِيهَا مَنَازِلَ

6. Zapewnijcie im mieszkanie (roz-
wiedzionym niewiastom w ich okre-
sie oczekiwania – w części domu), gdzie
wy mieszkanie i dajcie im zaopatrzenie
odpowiednio do waszych środków; i nie
nękajcie ich, by pogorszyć ich warunki
życia (zmuszając do opuszczenia domu).
Jeśli są brzemiennie, to utrzymujcie je,
aż złożą swe brzemię; jeśli zaś (po roz-
wiązaniu i zakończeniu okresu oczeki-
wania) karmią dla was (dziecko), daj-
cie im należne wynagrodzenie. Naradź-
cie się pomiędzy sobą (co do tej sprawy i
zapłaty za karmienie dziecka) zgodnie z
dobrym zwyczajem i praktyką akcepto-
waną przez religię. Jeśli jednak widzicie,
że czynicie sobie trudności (i nie umiecie
dojść do porozumienia), to wtedy niech
inna (niewiasta) karmi (dziecko) dla nie-
go (ojca dziecka, który musi ponieść
związane z tym koszty).

7. Niech ten, kto posiada obfite środki,
wydaje stosownie do nich; a ten, kto jest
obdarowany zaopatrzeniem (bardziej)
ograniczonym, niech wydaje z tego,
czym Bóg go obdarzył. Bóg nie obarcza
duszy powinnością ponad to, w co (już)
ją zaopatrzył (pod względem możliwości
uporania się z tą powinnością). Bóg da po
trudnościach ulgę.

8. Jakże wiele miast odwróciło się w aro-
gancji od przykazania Swego Pana i Jego
Wysłanników, przeto My wezwaliśmy
je do rozrachunku, surowo je rozlicza-
jąc (wystawiając je na przerażające nie-

szczęścia), i ukaraliśmy je karą strasz-
liwą⁶.

9. Toteż skosztowali złych skutków
swego postępowania, a wynikiem ich
postępowania była ruina.

10. Bóg przygotował dla nich karę suro-
wą (dodatkowo, w życiu ostatecznym).
Przeto, o ludzie rozumni, którzy uwie-
rzyliście! Trzymajcie się z dala od nie-
posłuszeństwa, w bogobojności i poboż-
ności, by zasłużyć na Jego ochronę.
Bóg zesłał wam Napomnienie (tę Księ-
gę, prowadzącą ku temu, co prawdziwe
i nauczającą was tego, co jest dla was
dobre, a co złe).

11. (A jako jej ucieleśnienie posłał do
was również) Wysłannika recytujące-
go (i przekazującego) wam Znaki Boga

i Objawienia, które ukazują prawdę w sposób jasny i oświetlają waszą drogę, ażeby On wyprowadził was z wszelkiej ciemności do Światła i umocnił was w nim. Kto (autentycznie i szczerze) wierzy w Boga i czyni dobre, szlachetne dzieła, tego On dopuści do Ogrodów, przez które przepływają strumienie, aby w nich na zawsze zamieszkał. Zaprawdę, Bóg obdarzył go wspaniałym zaopatrze-

niem (wiarą i dobrymi uczynkami w tym świecie, a Rajem – w Wieczności).

12. Bóg jest Tym, który stworzył siedem Niebios i tyleż samo Ziemi; Jego rozkazy (dotyczące stworzenia i jego działania, a także życia mieszkańców Niebios i Ziemi) schodzą poprzez nie⁷, abyście mieli wiedzę pewną, że Bóg ma pełną władzę nad każdą rzeczą i że Bóg rzeczywiście obejmuje (Swoją) Wiedzę wszystkie rzeczy.

6. Ten oraz następny werset stanowią swoiste streszczenie tego, co może dotknąć żydów, chrześcijan i muzułmanów, jeśli odrzuca przykazania Boga w życiu codziennym.

7. Niebios a Ziemia stanowią jakby dwa kraje pod jednym rządem; kraje te wchodzą w ważne relacje i zawierają ważne transakcje. Na przykład: *On kieruje sprawę z nieba ku ziemi; potem sprawa wznosi się ku Niemu w ciągu dnia liczącego tysiąc lat wedle tej miary, którą wy się posługujecie* (32:5 oraz przyp. 4). Poza tym ziemia potrzebuje światła, ciepła, błogosławieństwa i różnych form miłosierdzia (jak deszcz), zsyłanych z niebios. Jak potwierdzają wszystkie religie objawione, aniołowie i istoty duchowe schodzą na Ziemię w różnych celach. Na tej podstawie możemy wnioskować, że mieszkańcy ziemi mogą wspinać się ku niebiosom.

Ludzie mogą podróżować do Niebios za pomocą swego umysłu, wizji i wyobraźni. Oswobodzone i oczyszczone z wielkiego ciężaru swoich zmysłów i materii, dusze Proroków oraz ludzi bardzo pobożnych i szlachetnych podróżują do takich rejonów; nasz Prorok podróżował przez wszystkie rejony niebios swoją duszą i ciałem, uzyskując uszlachetnienie swego ducha. To nazywamy *Wzniesieniem (Mi'radż)*. Bóg podniósł też do Niebios Jezusa – zarówno duszą, jak i ciałem. Dusze ludzi zwykłych odbywają taką podróż po śmierci, po czym są sprowadzane do wymiaru pośredniego (pomiędzy tym a następnym światem). Skoro podróżują tam ci, którzy są „oświeceni”,

uzyskali „szlachetność” i duchowe udoskonalenie, to niektórzy mieszkańcy Ziemi mogą udać się do Niebios, jeśli są przyobleczeni w „idealne” ciało, okrycie energetyczne albo też formę lub ciało niematerialne oraz są lekcy i subtelni, niczym dusze. Rodzaj ludzki może również fizycznie podróżować do Niebios.

Ziemia, pomimo swego małego rozmiaru i znaczenia w porównaniu do Niebios, stanowi serce i centrum Wszechświata w odniesieniu do swej istoty i sztuki. Jest bowiem naszą kołyską i miejscem zamieszkania. Poza tym ukazuje wszystkie cudowności Boskich Imion, koncentruje i odzwierciedla nieskończoną działalność Boga jako Pana, Podtrzymującego, Nauczyciela i Władcy wszystkich istot. Jest także ośrodkiem i osią nieskończonej Boskiej Mocy twórczej, która odbija się w nieustającym Miłosierdziu, szczególnie w licznych gatunkach małych roślin i zwierząt oraz w mikrokosmosie obejmującym przykłady wszystkiego, co znajduje się w obszernych światach Tamtego Świata: szybko działającego warsztatu wiecznych materii, szybko zmieniającego się miejsca kopii scen wieczystych, a także wąskiego, tymczasowego pola, które błyskawicznie produkuje nasiona do Wieczystych Ogrodów.

Ze względu na tę niematerialną wielkość i ważność Mądry Koran zrównuje Ziemię z Niebiosami, choć jest ona małym owocem olbrzymiego drzewa – w porównaniu z Niebiosami. Umiejscawia Ziemię po jednej stronie szali, a Niebios a – po drugiej i stale powtarza: „Pan Niebios i Ziemi” (wspominając oba razem).

SURA 66

AT-TAHRIM (ZAKAZ)

Okres medyński

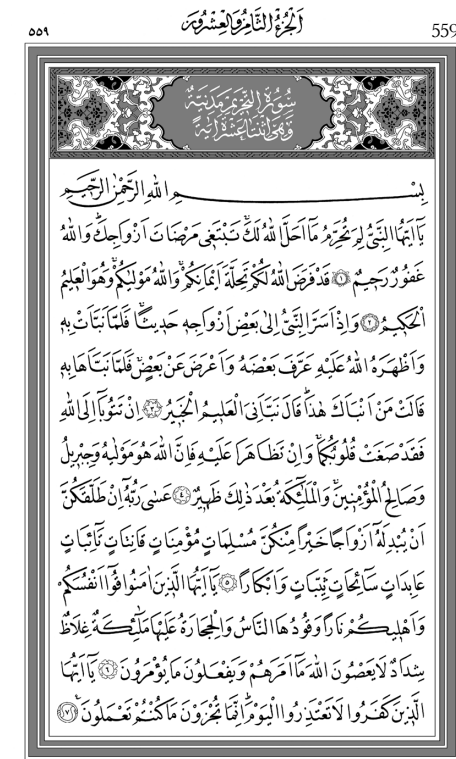
Niniejsza sura, objawiona w Medynie siedem lub osiem lat po Emigracji (Hidżra), zawiera 12 wersów i bierze swą nazwę od bezokolicznikowej formy czasownika *HarRaMa* (zabraniać, zakazywać, czynić coś bezprawnym), który występuje w wersecie pierwszym. Ostrzeżenie przed wszelkiego rodzaju brakiem szacunku wobec Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oraz poucza, że prawość nie wypływa z przynależności do jakiejś rodziny, lecz z naszej wiary i dobrych uczynków. Sura ta nawołuje również wiernych do skruchy za popełnione złe uczynki.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O (najślawniejszy) Proroku! Czemu zabraniasz (sobie) tego, na co zezwolił ci Bóg? Starasz się podobać swoim żonom¹. A Bóg jest Przebaczający, Współczujący.

2. Bóg już postanowił dla was (o, wierzni) w sprawie łamania waszych przysięg (niewypełniania tego, co nie jest sprawiedliwe i słuszne, i ekspiacji za to)². Bóg jest waszym Strażnikiem, On jest Wszechwiedzący, Mądry.

3. (Zdarzyło się, że) Prorok zwierzył się z czegoś jednej ze swoich żon, a kiedy ona to wyjawiała (drugiej) i Bóg zaznał o tym, on część tego ujawnił, a część pominął. A kiedy on jej to oznajmił, zapytała: „Kto ci to powiedział?” On rzekł: „Powiedział mi to On, który jest Wszechwiedzący, wszystkiego Świadom”³.

4. Wy dwie (żony Proroka) zwróćcie się do Boga ze skruchą (i to właśnie powinniście uczynić); gdyż serca obu z was odchyliły się (od tego, co właściwe). Jeśli jednak będziecie wspierać siebie nawzajem przeciwko niemu, to (pamiętajcie, że) sam Bóg jest jego Strażnikiem, a także Gabriel i sprawiedliwi pomiędzy wierzniymi. A poza tym wszyscy aniołowie są jego pomocnikami⁴.

5. Może się zdarzyć, że jego Pan, jeśli on się z wami rozwiedzie, (o, żony Proroka), da mu w wasze miejsce żony lepsze od was – poddane Bogu (*muslimat*), mające prawdziwą wiarę (*mu'minat*), żarliwe w swym posłuszeństwie Bogu, pełne skruchy, oddane uwielbianiu (Boga) i poszczeniu – wdowy albo dziewice⁵.

6. O wy, którzy wierzycie! Strzeżcie siebie i swoje rodziny (poprzez dyscyplinę wiary islamskiej i uwielbianie Boga) przed Ogniem, którego paliwem są istoty ludzkie i kamienie. Nad nim ustanowieni są aniołowie srodzy i dokładni (w wykonywaniu rozkazu ukarania), którzy nie

są nieposłuszni wobec Boga, cokolwiek im nakaże, i wykonują wszystko to, co jest im nakazane (by wykonali).

7. „O wy, którzy nie wierzycie! Nie próbujcie się usprawiedliwiać tego Dnia! Otrzymacie odpłatę jedynie za to, co czyniliście (na świecie)”⁶.

1. Choć istnieją przekazy o tym, czego Wysłannik sobie zabronił, a Bóg mu tego dozwolił, główna treść jest następująca:

Wysłannik był niezwykle uprzejmy. Szczególnie wobec swoich małżonek. Po to, by nikomu nie czynić problemów, musiał znosić wiele trudności. Bóg ustanowił dlań specjalne reguły, w szczególności w odniesieniu do życia rodzinnego, by nie przyczynić mu niepotrzebnych kłopotów (w wykonywaniu jego misji) (33:50). Dlatego też stwierdzenie: *Czemu zabraniaś (sobie) tego, na co zezwolił ci Bóg?*, wyraża ostrzeżenie, które jest w rzeczywistości pocieszeniem. Interesujące, że zarówno ten werset, jak i werset 33:50, zawierający szczególnie reguły dla Wysłannika, kończą się frazą: *A Bóg jest Przebaczący, Współczujący*. Oznacza to, że Bóg chciał dla niego ułatwień i był wobec niego szczególnie współczujący.

2. Zob. sura 2:224-225; 5:89.

3. To bezpośrednio wskazuje na to, że Objawienia, jakie otrzymywał Wysłannik, nie składają się wyłącznie z tego, co jest zawarte w Koranie. Poza Koranem otrzymał on wiele innych Objawień i oświadczył: „Uważajcie! Dano mi Księgę, a wraz z nią jej podobieństwo” (Abu Daud, „Sunna”, 5).

4. Ten werset naucza nas czterech ważnych rzeczy:

- Czynienie czegoś, co by znieważyło Proroka, doprowadzi do zejścia serca z właściwej drogi, jak to wynika z 61:5: *I (wspomnij), gdy Mojżesz rzekł do swego ludu: „O, ludu mój! Dlaczegoż to mnie znieważacie, skoro rzeczywiście wiecie, że jestem Wysłannikiem Boga, posłanym do was?” Kiedy więc zeszli z właściwej drogi, Bóg sprawił, że ich serca odeszły od prawdy. Bóg nie jest przewodnikiem ludzi występnych.*

- Wszelka nielojalność od wewnątrz domu lub kraju jest o wiele bardziej niebezpieczna, aniżeli od zewnątrz.

- Jakiegokolwiek spisku by nie przygotowano przeciwko Wysłannikowi Bożemu, Bóg go całkowicie ochroni; pomocnikami są: Gabriel, który przynosi mu Objawienie od Boga, a także ci spośród wiernych, którzy są szczególnie wysoko pod względem prawości, oraz wszyscy inni aniołowie. Nikt zatem nie może zaszkodzić ani jemu, ani jego misji.

- Nawet status żony Proroka nie wystarcza do ocalenia, jeśli ktoś nie wierzy i nie spełnia dobrych uczynków. To już raczej, zgodnie z zasadą, odpowiedzialność jest proporcjonalna do władzy i błogosławieństwa; im większym błogosławieństwem Bóg obdarza, tym większa jest odpowiedzialność (zob. również 33:29-32).

5. To drugie ostrzeżenie koraniczne wobec małżonek Wysłannika Bożego (pierwsze, zob. 33:29-33, a odnośnie do relacji Proroka z żonami, zob. 33, przyp. 16.). Niniejszy werset nie oznacza, że małżonki Wysłannika nie miały owych chwalebnych cech. Zawiera raczej wskazówkę, że jako muzułmanki i – szczególnie – żony Proroka, które powinny stanowić przykład dla wszystkich wierzących kobiet – winny mieć te własności w stopniu najwyższym i je zachować.

6. Ten werset, odnoszący się do niewierzących, zawiera również ostre ostrzeżenie dla muzułmanów. Ostrzega, że jakiegokolwiek nieposłuszeństwo wobec Boga i Jego Wysłannika oraz czynienie rzeczy, które mogą ich znieważać, może – niechaj Bóg uchowa – sprowadzić ich do niewiary, a co za tym idzie, do Ognia piekielnego na Tamtym Świecie. Muszą zatem stale czuwać, by nie dać się zwieść grzechom.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
 أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ زُيُومًا لَا تَخْرَى اللَّهُ التَّيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُزُوهُمْ
 يُسْمِعُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَيَأْفِكُ فِيهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْنِمْنَا نُورَنَا
 وَاغْنِرْنَا لَنَاثَنَا عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
 جَاهِدِ الْكُفْرَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاعْتَلِفْ عَلَيْهِمْ وَمَآذِبِهِمْ
 جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٢﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا
 امْرَأَتٍ نُوحٍ وَامْرَأَتٍ لُوطٍ كَانَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ
 مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَكَانَتْ هُمَا قُلْمٌ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ
 سَخِينًا وَقِيلَ لَهُمَا اتَّقَا اللَّهَ الذَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ
 مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتٍ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ اجْنُبْنِي
 وَبَنِيَّ مِنَ النِّجْمِ فِي اللَّيْلِ وَجَنِّبْنِي مِنَ الْقَوَارِئِ الْفَلَائِئِ ﴿٥٤﴾ وَمَرْيَمَ إِتَتْ عِمْرَانَ النَّبِيَّ
 أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَوَدّعَتْ
 كَلِمَاتٍ رَبِّهَا وَكُنْتِ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٥﴾

8. O wy, którzy wierzycie! Zwróćcie się do Boga ze szczerą skruchą (która was odmieni)⁷. Jest nadzieja⁸, że wasz Pan zmaże z was wasze złe uczynki i dopuści was do Ogrodów, przez które przepływają strumienie – tego Dnia, gdy Bóg nie zniesławi ani nie rozczaruje Proroka i tych spośród jego towarzyszy, którzy wierzą. Ich (wierzących) światło będzie jaśnieć i rozprzestrzeniać się przed nimi i na ich prawicach, gdyż mówią: „Panie nasz! Uczyni nasze światło doskonałym (mocą Swej łaski, byśmy osiągnęli Raj) i przebacz nam⁹. Zaiste, Ty masz pełną władzę nad każdą rzeczą!”

9. O Proroku! Zmagaj się mocno z niewiernymi i hipokrytami (jak tego wymagają okoliczności i warunki) i bądź wobec nich surowy¹⁰. Ich ostatecznym schronieniem jest Piekło: jakże to zły cel wędrowania!

10. Bóg przedstawia żonę Noego i żonę Lota jako przykład dla tych, którzy nie wierzą. One były poślubione dwóm spośród naszych sług sprawiedliwych, a jednak zdradziły ich (odrzucając Posłannictwo, które przynieśli od Boga i współpracując z niewiernymi). Jednak oni (ich małżonkowie) nie pomogli im w niczym przeciwko Bogu i zostało im (tym niewiastom) powiedziane: „Wejdźcie do Ognia wraz ze wszystkimi tymi, którzy tam wchodzi!”¹¹

11. I Bóg przedstawia żonę Faraona jako przykład dla tych, którzy wierzą. Ona modliła się: „Panie mój! Zbuduj dla mnie dom w Raju w Twojej bliskości, a także zachowaj mnie i wybaw od Faraona i jego czynów, i ocal mnie od ludzi występujących”¹².

12. Maria, córka Imrana¹³, także zachowywała swą niewinność (w ciele i duszy), przeto My tchnęliśmy w nie (w ciało) z Naszego Ducha¹⁴; ona potwierdziła prawdę słów swego Pana (Jego Objawienia – przykazania, obietnice i ostrzeżenia – dane Jego Wysłannikom) i Jego Księgi, i była spośród żarliwie posłusznych Bogu.

7. Ali, kuzyn Proroka i jego zięć, a także czwarty Kalif, opisuje szczerą skruchę, za którą idzie zmiana człowieka, w sposób następujący:

Ażeby wasza skruca była szczerą, zmieniła was i była ważna, powinniście (1) szczerze odczuwać żal za grzech, który popełniliście, (2) wypełnić wszystkie obowiązki religijne oraz odrobić zaległe, (3) zwrócić wszelkie usurpowane przez siebie prawo jego właścicielowi, (4) prosić o przebaczenie tych, których obraziliście, (5) postanowić nie popełniać już więcej grzechu, który popełniliście, i (6) sprawić, by wasza dusza zmysłowa skosztowała trudności, jakie niesie ze sobą posłuszeństwo Bogu tak samo, jak pozwoliliście, by skosztowała przyjemności grzechu (Yazır, Zamakhshari).

8. Choć Bóg nie jest nigdy zobowiązany do przyjęcia skruchy, to jednak osoba żałująca powinna żywić szczerą nadzieję, że On przyjmie jej żal za grzechy i przebaczy winy.

9. Oznacza to, że istoty ludzkie są podatne na błędy i upadek i – za wyjątkiem Proroków – prawie każdy idzie na tamten świat z pewnym brzemieniem grzechów. Poza tym dobre uczynki ludzi nie wystarczą im do uzyskania światła, potrzebnego do dotarcia do Raju po Zmartwychwstaniu. Toteż modlą się oni do Boga, by wydoskonił ich światło ze Swój Łaski (zob. również surę 57:12, 19). Będą potrzebować także przebaczenia, aby uzyskać wybawienie z ciemności swych grzechów.

Hipokryci zaś nie będą w stanie postąpić w kierunku Raju i zostaną pochłonięci przez ciemność własnej obłudy (57:13).

10. Wyjaśnienie zob. sura 9:73, przyp. 15; 123, przyp. 28.

11. To jest dla nich sąd ostateczny oraz odniesienie do ich sytuacji w grobie.

12. Niektóre przekazy mówią, że żona Faraona miała na imię Asja. Jej modlitwa, którą przytacza Koran, objaśnia szczerą i mocną wiarę w Boga oraz oddanie Mu, a także trzymanie się przez nią z daleka od niegodziwości Faraona i buntu jego ludu przeciwko Bogu. Niektórzy komentatorzy wnoszą ze stwierdzenia „jego czyni”, że Bóg ocalił ją również od obcowania fizycznego z Faraonem. Faraon mógł być ułomny (pod względem płciowym) i nie mieć potomstwa, jak to bywało z wieloma podobnymi do faraonów władcami na przestrzeni dziejów. Wniosek z tego taki, że ich tyrańskie rządy nie będą długie.

13. Zob. sura 3:33-34, przyp. 7.

14. Bóg nie tylko tchnął w Marię – ażeby poczęła Jezusa – „ducha” od siebie, lecz także tchnął go w „ciało”, które ukształtował z gliny, ażeby Adam mógł przyjść na świat. Zob. znaczenie tchnienia Boga z Jego Ducha: 4:171, przyp. 34; 15:29, przyp. 8. Ten werset przypisuje tchnięcie w Marię Bogu, gdyż to Bóg stwarza każdy czyn każdej istoty. W rzeczywistości był to Anioł Gabriel lub inny Duch anielski (zob. 19:17, przyp. 3).

SURA 67

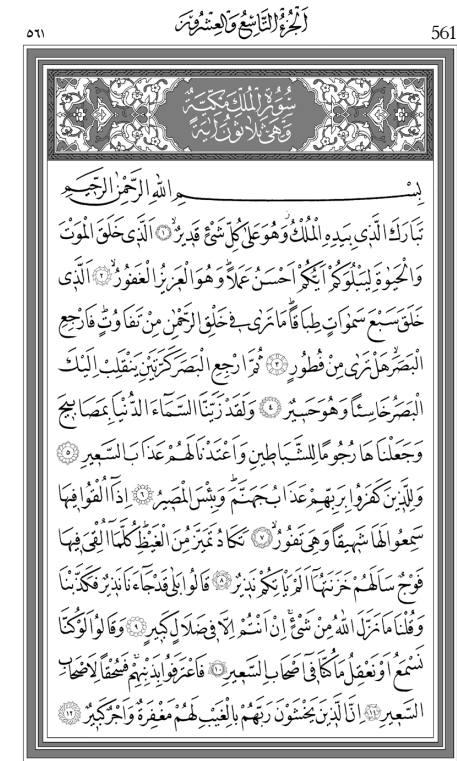
AL-MULK
(SUWERENNA WŁADZA)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 30 wersetów, została objawiona w Mekce. Swoją nazwę bierze od wersetu pierwszego, w którym pojawia się słowo *al-mulk* (suwerenna władza, królestwo). Podstawowe kwestie, którymi zajmuje się ta sura, to świadectwo, jakie daje wszechświat o Jedności Boga, koniec, jaki czeka niewiernych, którzy nie zwracają uwagi na Posłannictwo Boga, łaski Boga, jakimi On obdarowuje ludzkość, oraz zależność człowieka od Boga w obu światach.

W Imię Boga Miłosiernego,
 Współczującego!

1. Błogosławiony i Najwyższy jest Ten, w którego Rękę jest Suwerenna Władza; i On ma pełną władzę nad każdą rzeczą.
2. On, który stworzył śmierć i życie¹, aby poddać was próbie (i pokazać wam samym), który spośród was jest lepszy pod względem uczynków. A On jest Pełen Chwały, Jego Moc Nieodparta (a Jego woli nikt nie może udaremnić), Przebaczący (który wybacza wiele spośród grzechów Swoich sług, oni zaś uczą się z tej próby).
3. On, który stworzył siedem Niebios² w harmonii. Nie zaobserwujecie żadnego błędu ani niedopasowania w stworzeniu Miłosiernego. Spójrzcie raz jeszcze: czyż możecie zauważyć jakieś szczeliny?
4. Potem spójrzcie raz jeszcze i jeszcze raz (i jak często byście tak nie czynili,

za pomocą jakich narzędzi wzmocniających wzrok), wasz wzrok powróci do was osłepiony (chwałą Bożego stworzenia), złęczniony i osłabiony (niezdolny do dostrzeżenia jakiegokolwiek skazy, która by wsparła uzasadnienie twierdzenia, że może być jakikolwiek podział w panowaniu nad wszechświatem)³.

5. I rzeczywiście, przyzobdobiśmy najniższe Niebiosa (ziemskie) lampami (gwiazdami) i uczyniliśmy je pociskami do przepędzania diabłów; a dla nich przygotowaliśmy (w życiu ostatecznym) karę Płomienia⁴.

6. Kara Piekła jest przeznaczona również dla tych, którzy nie wierzą w swego Pana. Jakże to zły cel wędrowania!

7. A gdy zostaną doń wrzuceni, posły-

szą jego przejmujący oddech (który ich wessie), gdy wrze,

8. Niemal wybuchając wściekłością. Za każdym razem, gdy wrzucana będzie doń jakaś grupa⁵, jego strażnicy zapytają ją: „Czyż nie przyszedł do was nigdy żaden ostrzegający?”

9. Odpowiedzą: „Tak, w istocie przyszedł do nas ostrzegający, lecz my uznaliśmy (go) za kłamcę i rzekliśmy (do niego): ‘Bóg nigdy niczego nie zesłał, tkwicie jedynie w wielkim błędzie’”.

10. Powiedzą (też): „Gdybyśmy się (mu)

tylko przysłuchiwali i rozumowali (odróżniając to, co przyniesie nam korzyść od tego, co nam zaszkodzi, i działali odpowiednio), to nie bylibyśmy (teraz) pośród towarzyszy Ognia palącego”.

11. Tak oto uznają swoje winy, lecz Miłosierdzie Boga będzie (wtedy) daleko od towarzyszy Ognia palącego!

12. Co do tych zaś, którzy stają lękając się swego Pana, choć jest niewidzialny (poza ich zdolnością postrzegania) – dla nich jest przebaczenie (niosące niespodziewane błogosławieństwa) oraz wspaiała nagroda.

1. Śmierć nie stanowi końca życia ani też usunięcia życia z żyjących rzeczy lub istot. Jest raczej czymś stworzonym, tak jak życie. Bóg stwarza śmierć w żywej istocie i ta istota umiera. Ponieważ stworzenie Boga jest zawsze piękne, piękna jest również śmierć. Wszystkie istoty ludzkie mają bowiem wrodzony zmysł wieczności, czują się uwięzione w wąskich granicach świata materialnego i tęsknią za wiecznością. Ten, kto pojmuje swą świadomą naturę, usłyszy ją stale wołającą o wieczność. Gdyby nam dano cały wszechświat, to i tak bylibyśmy głodni życia wiecznego, dla którego zostaliśmy stworzeni. Ta naturalna skłonność do szczęścia wiecznego pochodzi z rzeczywistości obiektywnej: istnienia życia wiecznego i nasze pragnienia jego. Śmierć to wrota, które otwierają się na wieczność.

Ci, którzy wierzą i żyją prawym życiem, witali są otwartymi oknami z miejsc zarezerwowanych dla nich w Raju. Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, powiedział, że dusze ludzi prawych są wyjmowane tak delikatnie, jak płynąca woda z dzbanu. Jeszcze lepiej przedstawia się sytuacja *świadków wiary* (męczenników). Nie odczuwają oni agonii i nawet nie zdają sobie sprawy z tego, że są „martwi”. Sądzą natomiast, że są przenoszeni do lepszego świata i radują się doskonałym szczęściem.

Chociaż śmierć zdaje się przynosić rozkład, zagaszenie życia i unicestwienie przyjemności, to w rzeczywistości przedstawia sobą wyzwolenie od ciężkich powinności życia doczesnego. To nic więcej, jak tylko zmiana miejsca pobytu, przeniesienie ciała, a przede wszystkim zaproszenie do życia wiecznego i jego początek. Uwalnia nas od trudności życia doczesnego, które jest niespokojnym, duszącym i wąskim lochem, i staje się stopniowo – wraz ze starością i chorobami – coraz cięższe. Śmierć dopuszcza nas do nieskończonego szerokiego kręgu Miłosierdzia – Umilowanego i Wiecznego Boga. Tam możemy radować się wiecznotrwałą obecnością naszych ukochanych bliskich i pocieszeniem szczęśliwego, wiecznego życia.

Świat jest stale ożywiany za pomocą aktów stwarzania i śmierci. Śmierć prowadzi do doskonalszego życia. Umieranie roślin, najprostszego poziomu życia, samo w sobie stanowi dowód Boskiego artyzmu – podobnie jak i życie roślin. Kiedy nasionko owocu umiera w ziemi, zdaje się rozpadać i gnić. Lecz w rzeczywistości podlega doskonałemu procesowi chemicznemu, przechodząc przez określone wcześniej etapy przekształcania się, a ostatecznie wyrasta na złożone, nowe drzewo. Dlatego śmierć nasionka stanowi w rzeczywistości początek nowego drzewa; nowego, doskonalszego i bardziej wyrafinowanego

życia. Ponieważ śmierć owoców, roślin i mięsa w naszych żołądkach wynosi je ku poziomowi życia ludzkiego, to w tym znaczeniu ich śmierć może być uznawana za doskonalszą od życia. Skoro śmierć roślin jest tak doskonała i służy tak wielkiemu celowi, to nasza śmierć – zakładając, że jesteśmy najwyższą formą życia, musi być jeszcze doskonalsza i służyć jeszcze doskonalszemu celowi. Dostawszy się „pod ziemię”, z pewnością zostaniemy wyniesieni ku życiu wiecznemu.

2. Zob. sura 2:29, przyp. 28.

3. Wszechświat podobny jest do wspaniałego pałacu, dobrze zorganizowanej fabryki, doskonale zaprojektowanego miasta, którego wszystkie części są powiązane ze sobą i z jego całością – wszystkie jednocześnie; pracują one wszystkie razem dla urzeczywistnienia wielkich celów. Nawet przemierzając długie odległości pierwiastki spieszą, by sobie nawzajem pomagać i nie ulec zatruciu. Na przykład słońce i księżyc, dzień i noc, lato i zima współpracują z roślinami, by wesprzeć zwierzęta i pomóc w dostarczeniu im żywności, którą czerpią ze Skarbcza Bożego Współczucia. Zwierzęta spieszą, by pomóc istotom ludzkim. Na przykład pszczoły miodne i jedwabniki biorą miód i jedwab ze Skarbcza Miłosiernego Boga i przygotowują je dla ludzkiego pożytku. Cząsteczki ziemi, powietrza i wody pomagają owocom i roślinom, z których każde ma różny smak i jakość odżywcza. W zamian same wspomagają komórki ciała w doskonałym uporządkowaniu i osiągnięciu wielkich celów.

Owa doskonała, celowa i dobrze zorganizowana pomoc wzajemna manifestuje się we wszystkich tych rzeczach, a szczególnie w przedmiotach nieożywionych. Jest także oczywistym dowodem i jasnym argumentem za tym, że są one sługami Mądrego Żywiciela, pracownikami zarządzanymi przez Szczodrego Kierownika, wykonującymi swą pracę z Jego rozkazu i zezwolenia oraz dzięki Jego Mocy i Mądrości.

Na powierzchni tej planety obserwujemy akty stale zapoczątkowywanego i celowego stwarzania. Odbywają się w nieskończonej obfitości, z pięknym i doskonałym artyzmem; z całkowitą łatwością oraz w doskonałym porządku i ładzie, nie tracąc przy tym proporcji, stabilności ani materii. Występuje tutaj nieskończony podział gatunków przy jednoczesnej, nieskończonej piękności każdej jednostki. Te akty zachodzą przy wielkiej oszczędności albo najmniejszym wyobrażalnym koszcie. Przy tym każda jednostka jest bezcenna, doskonale odróżnialna od cokolwiek innego; jest związana z innymi jednostkami i wykazuje podobieństwo do nich i w obrębie gatunków, pomimo wielkiej różnorodności, doskonałej indywidualizacji charakterów i cech, choć są one generowane z tych samych materiałów, zasad strukturalnych i organizacji. Każda rzecz może zamianifestować znak Jedyne go Stwórcy i Pana. Doskonały artyzm pomimo obfitości, doskonały ład pomimo absolutnej łatwości, doskonała miara, proporcja i stałość pomimo niewiarygodnej prędkości, doskonała indywidualizacja pomimo globalnej dystrybucji, najwyższa cena i wartość pomimo najwyższej gospodarności; doskonałe odróżnienie pomimo absolutnej integracji i podobieństwa – wszystko to wskazuje na Jednego, Jedyne go Stwórcę i Pana, który ma absolutną Wolę, Moc i Wiedzę (*Matnati an-Nurija*, 51-52).

4. Jak stwierdziliśmy w przypisie 7 do sury 65, ziemia i niebiosa są połączone tak, jak dwa kraje pod jednym rządem; między nimi można podróżować. To, co dla ziemi niezwykle konieczne, zsyłane jest z niebios; w tamtą stronę natomiast podróżują czyste duchy. Duchy złe, upodabniając się do czystych, usiłują przedostać się do Królestwa Niebios. Pod względem fizycznym są to istoty subtelne, stworzone z ognia niewydzielającego z siebie dymu. Odrzuca się je jednak i przepędza, gdyż z natury są złe i nieczyste.

Cisza i spokój, ład i pogodna regularność niebios, ich rozległość i promieniowa-

nie wskazują na odmienność ich mieszkańców od mieszkańców ziemi: wszyscy oni są posłuszni Bogu i czynią to, co On im rozkaże. Nic nie jest w stanie spowodować kłótni i sprzeczek między nimi, gdyż są niewinni, a ich Królestwo rozległe, natura czysta, stanowiska ustalone. Kiedy zatem diabły albo złe istoty duchowe próbują wznieść się do niebios, mobilizowani są czyści mieszkańcy i je przepędzają.

Bez wątplenia, w świecie widzialnym, materialnym musi być jakiś znak albo odbicie tej interakcji i tych zmagania. Mądrość Boskiego Panowania wymaga tego, żeby Pan dał znak, wskazówkę dla istot świadomych, szczególnie dla ludzkości; najwyższym obowiązkiem istot świadomych jest obserwowanie, świadczenie, nadzorowanie i działanie jako zwiastuni Jego ważnych dyspozycji w Królestwie Niewidzialnego. Wygląda to tak, że to On uczynił deszcz i żar słoneczny znakiem, by wyjaśnić im Swoje niezliczone cuda na wiosnę, oraz uczynił przyczyny widzialne (naturalne) wskazówkami cudów Swojej sztuki, by mógł wzywać mieszkańców świata widzialnego i materialnego do zaświadczenia o nich. W ten sposób przyciągane są spojrzenia wszystkich mieszkańców rozległych niebios i ziemi ku temu zadziwiającemu przedstawieniu. W ten sposób On ukazuje rozległe niebiosy jako zamek albo miasto, otoczone wieżami strażniczymi, by mieszkańcy niebios i ziemi mogli rozważać Majestat Jego Panowania.

Ponieważ mądrość wymaga ogłoszenia owego wzniesłego współzawodnictwa, z całą pewnością pojawiają się jego oznaki. Poza pewnymi gwiazdami, które zostaną wykorzystane jako „pociski” przeciwko diabłom, żadne zdarzenie spomiędzy tych, które zachodzą w atmosferze i niebiosach, nie wydaje się właściwe dla owego celu. Widać jak na dłoni, że te zjawiska niebieskie są użyteczne do przepędzania diabłów – przypominają pociski i rakiety, wystrzeliwane ze straszliwych bastionów wysokich zamków. Poza tym w odróżnieniu od innych zdarzeń, które

mają miejsca w niebiosach – dla tych nieznanne są inne funkcje. Ta zaś funkcja była szeroko uznawana od czasów Adama i poświadczona przez tych, którzy znają rzeczywistość rzeczy i zdarzeń.

Podobnie jak to jest w przypadku aniołów i innych stworzeń, istnieje również różnorodność gwiazd. Niektóre z nich są niezwykle małe, a inne – ogromne. Wszystko to, co jaśnieje na niebie, można by określić mianem gwiazdy. Jednym z rodzajów gwiazd jest to, co Pełen Majestatu Stwórcy stworzył jako swego rodzaju klejnot na obliczu nieba bądź jako jaśniejący owoc rozległego drzewa. On także uczynił je miejscem wypraw, górami albo mieszkaniem Swoich aniołów. Uczynił też pewien rodzaj małej gwiazdy pociskiem do przepędzania i zabijania diabłów. Toteż odpalenie tych gwiazd-pocisków do przepędzania diabłów może mieć trzy znaczenia:

Pierwsze: to znak, że w najrozleglejszej sferze bytu odbywa się współzawodnictwo (pomiędzy istotami świadomymi).

Drugie: wskazuje na to, że w niebiosach są czujne straże i posłuszni mieszkańcy, tj. siły boskie, które nie chcą, by ziemscy niegodziwcy wmieszali się między nich i ich podsłuchiwali.

Trzecie: szpiegujące diabły, które są przedstawicielami ziemskiego zepsucia i perfidii, usiłują splamić czyste Królestwo Niebios, zamieszkałe przez czyste, nieskalane istoty oraz podsłuchiwać rozmowy, jakie prowadzą ich mieszkańcy. Wszystko to w imię złych duchów (niewierzących dżinów i ich ludzkich towarzyszy, którzy starają się ludzi zwieść – szczególnie za pomocą czarów, medium i wróżbiarstwa). Gwiazdy-pociski są wystrzeliwane, ażeby ich powstrzymać i przepędzić spod bram niebios (zob. *The Words*, „the 15th Word”, 192-199).

Co oznacza deszcz meteoroidów?

Deszcz Perseid obserwowany niemal każdego roku sugeruje, że te meteoryty są wystrzeliwane z pewnych, ważnych przyczyn, zaskakują bowiem obserwatorów swoją wielką różnorodnością. Obserwacje, jakie

poczyniono np. w r. 1993 pokazują, że struktura tego „deszczu” jest jeszcze mało znana. Zgodnie z informacjami udzielonymi przez *International Meteor Organization* (Międzynarodową Organizację ds. Meteoroidów) na temat deszczu meteoroidów z 1993 r. (*Astronomy*, październik 1993), pierwsze informacje przesłane dla nocy 11/12 sierpnia przyszły z Japonii. Do godziny 20:30 (UT – czasu uniwersalnego) 11 sierpnia tempo upadku meteoroidów było normalne. W tym czasie ustalono zenitalne tempo godzinne (ZHR) 40 meteoroidów na godzinę (m/h).

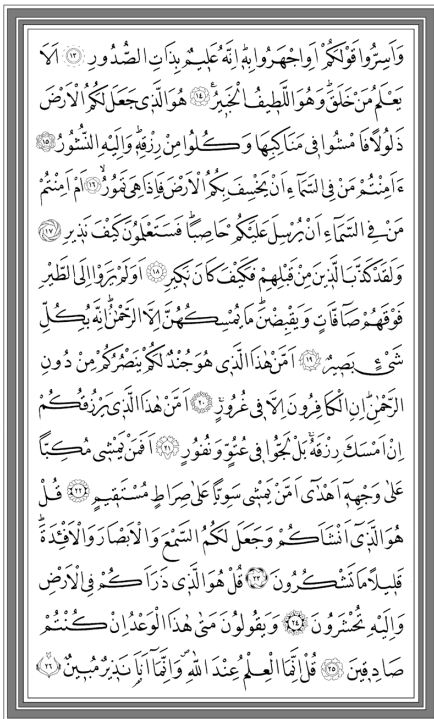
Wstępne dane od obserwatorów europejskich wskazywały, że tempo (ZHR) stopniowo wzrastało do 100 m/h pomiędzy 20.00 11 sierpnia a 01.00 12 sierpnia. Obserwatorzy we Francji relacjonowali znaczny wzrost tempa po 00.30 12 sierpnia do około dwa razy tyle, ile wynosiło „normalne” tempo. Tempo wykazywało wzrost pomiędzy 01.00 a 03.00. W tym czasie zanotowano wstępne ZHR rzędu 200-250. Tempo zdawało się osiągnąć swoje maksimum pomiędzy 03.00 a 03.30 i wynosiło 500. Obserwacje na Wyspach Kanaryjskich wskazywały na to, że tempo zaczynało spadać po 04.00.

ZHR wyższe niż zwykle było również stwierdzane przez wielu obserwatorów w Stanach Zjednoczonych i Japonii. Jak zauważył Martin Beech na łamach *Astronomy*, s. 11, rezultaty jasno wskazywały na to, że

deszcz meteoroidów nie zachowywał się tak, jak przewidywano. Spekulacje odnośnie do burzy meteoroidów okazały się nietrafne. Inną niespodzianką była w 1993 r. wysoka liczba zaobserwowanych kul ognistych. Obserwatorzy odnotowali pięciokrotnie wyższy od normalnego poziom kul ognistych Perseid w nocy 11/12 sierpnia. Deszcz Perseid jeszcze raz dowiódł, jak trudno jest przewidzieć aktywność deszczu meteoroidów.

A. Cressy Morrison (s. 100) odnotowuje jako typową cechę ludzką niechęć do odrzucania ustalonych idei i zacięty opór przed przyjęciem nieznanych prawd. Starożytni Grecy wiedzieli, że Ziemia ma charakter sferyczny, jednak trzeba było dwóch tysięcy lat, by przekonać ludzi (Zachodu), że to prawda. Chociaż nowe idee napotykają na opór, wyśmiewa się je i ich nadużywa, to jednak prawda nie ginie – zostaje w końcu potwierdzona i zyskuje akceptację. Ani badania naukowe, ani rozwój i postęp nauki nie mogą dać żadnego usprawiedliwienia dla niewiary w Boga. To, co obserwujemy w naturze i to, co z niej otrzymujemy musi nas zachęcać do poznawania Go bliżej i dostrzeżenia solidnego mostu pomiędzy nauką a religią, światem doczesnym a Zaświatami oraz pomiędzy rozumem a duchem.

5. Zob. sura 8:37; 39:71.

13. Czy ukrywacie to, co zamierzacie powiedzieć, czy też wypowiadacie to głośno; On, zaiste, ma pełną wiedzę o wszystkim, co skrywają piersi.

14. Czy jest do wyobrażenia to, by Ten, który stwarza, nie miał wiedzy?⁶ On jest Przenikliwy (dociera do najmniejszych wymiarów każdej rzeczy), wszystkiego Świadom.

15. On jest Tym, który uczynił wam ziemię poddaną (jak potulne zwierzę), przeto wędrujcie po jej ramionach (wyżynach) i jedzcie z Jego zaopatrzenia⁷; jednak (pamiętajcie, że) do Niego nastąpi Zmartwychwstanie.

16. Czy pomimo to jesteście pewni, że Ten, który jest ponad wszystkim, nie

sprawi, iż ziemia połknie was wtedy, gdy się zatrzęsie?

17. Albo czy jesteście pewni, że Ten, który jest ponad wszystkim, nie ześle przeciwko wam burzy piaskowej niosącej śmierć? Wtedy poznacie, jakie jest Moje ostrzeżenie.

18. Zaprawdę, zaprzeczali przed nimi (prawdzie i zostali zniszczeni). Dlatego (zastanówcie się), jak straszliwe było Moje Odrzucenie!

19. Czyż oni nigdy nie obserwowali i nie spojrzeli na ptaki nad sobą, latającymi w szeregach, ze skrzydłami, które rozpościerają i składają? Nie przytrzymuje ich nic, prócz Miłosiernego. Zaiste, On widzi wszystko doskonale.

20. Któż będzie dla was „armią” (źródłem siły i wsparcia), ażeby wam pomóc (przeżyć lub osiągnąć sukces) – poza Miłosiernym? Oto niewierni tkwią jedynie w iluzji.

21. Kim jest ten, który mógłby was zaopatrzyć, jeśliby On cofnął wam zaopatrzenie? Lecz oni obstają przy pogardzie i niechęci (w zaciętej ucieczce od prawdy i rzeczywistości).

22. (Teraz rozważcie:) Czyż lepiej prowadzony jest ten, który chodzi ze spuszczoną głową (nie mogąc spoglądać szeroko ani bacznie obserwować), czy też ten, który chodzi wyprostowany (jasno widząc to, co znajduje się przed nim) ścieżką prostą?

23. Powiedz: „On jest Tym, który powołał was do istnienia i wyposażył was w słuch, wzrok oraz serca. Jakże małą okazujecie wdzięczność!”

24. Powiedz: „On jest Tym, który rozmnożył was na ziemi, i (to) do Niego zostaniecie zgromadzeni (ażeby rozliczyć się ze swojego życia na ziemi)”.

25. Oni mówią (pytając z drwiną): „Kiedy ta obietnica (zgromadzenia) ma być

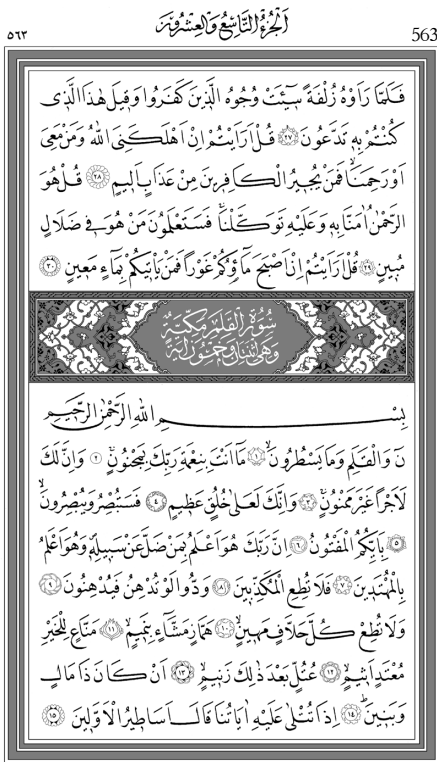
wypełniona, skoro jesteście prawdomówni)?”

26. Powiedz: „Wiedza (o tym oraz prawdziwa i pełna wiedza o wszystkich rzeczach) jest u Boga. A ja jestem tylko ostrzegającym”.

6. To stwierdzenie wielkiej wagi. Ludzie, którzy coś wytwarzają, sporządzają do wytworzonego produktu instrukcję obsługi. I my postępujemy z tym produktem wedle instrukcji. Oznacza to, że ten, który wytworzył ów produkt, zna go najlepiej. A wyprodukować go może właśnie ten, kto dysponuje tą najlepszą wiedzą. Dlatego Bóg, który jest Wszechwiedzący – stwarza, a jako Stwórca – zna wszystko to, co powołuje do istnienia. Wnosimy z tego, że Ten, który ma wiedzę i stwarza, jest uprawniony do sprawowania kontroli i rządzenia Swoim stworzeniem. Albowiem Ten tylko, który zna i stwarza, może najlepiej rządzić Swymi stworzeniami. Ukazuje to niesprawiedliwość i niewie-

dzę ludzkości, która rości sobie pretensje do władzy nad tym, co wyprodukowała, a jednocześnie odrzuca władzę Boga nad tym, co On stwarza.

7. Zdanie *wędrujcie po ramionach ziemi* oznacza, że chociaż niezwykle trudno jest podróżować na ramionach konia lub wielbłąda, to jednak ziemia jest bardziej uległa człowiekowi od wyszkolonego wielbłąda albo konia. Poza tym z niniejszego wersetu wynika, że zaopatrzenie dane przez Boga istnieje bardziej na ramionach ziemi (górach i wyżynach) niż na równinach. Dlatego werset ten wzywa ludzi do badania gór, gdyż w nich Bóg stworzył zaopatrzenie.

27. Lecz potem, gdy oni widzą to blisko, (niemal) pod ręką, twarze tych, którzy nie wierzą, stają się czarne od smutku; i zostanie im powiedziane (tym, którzy się wysmiewali): „To jest to, czego (drwiąc) zwywaliście”.

28. Powiedz: „Czy kiedykolwiek zastanawialiście się (nad tym): Jeśli Bóg unicestwi mnie i tych, którzy są ze mną, albo też okaże nam miłosierdzie (i da nam odnieść zwycięstwo), to któż zdoła ochronić niewiernych przed karą bolesną?”

29. Powiedz: „On jest Miłosierny. W Niego wierzymy i w Nim pokładamy naszą ufność, dlatego rychło dowiecie się, kto zatracił się w błędzie oczywistym”⁸.

30. Powiedz: „Czyż kiedykolwiek zastanawialiście się (nad tym): Jeśliby wasza woda znikła pod ziemią (pozostawiając was bez źródła wody), kim jest ten, kto mógłby przynieść wam (źródło, które by zastąpiło tamtą) tryskającą wodę?”

8. Ostatnie wersety zawierają mocny argument za Istnieniem Boga i Jego Jednością; argument, który ucisza oponentów: *My uwierzyliśmy w Boga i w Nim pokładamy swą ufność. Jeśli – przyjmując to, co jest nie do pomyślenia – byliśmy w błędzie, jakąż szkodę odniesiemy? Jeśli jednak prawda jest po naszej stronie, a wy negujecie tę prawdę, która jest największą i najważniejszą prawdą życia i istnienia, to wtedy któż zdoła was ocalić od konsekwencji waszego odrzucenia – kary wiecznej?*

SURA 68

AL-KALAM (PIÓRO)

Okres mekkański

Sura ta, składająca się z 52 wersetów, jest jednym z najwcześniejszych Objawień mekkańskich. Zawdzięcza swą nazwę słowu *al-kalam* (*al-qalam*, Pióro) w wersecie otwierającym. Kategoriecznie obala zarzuty politeistów, skierowane przeciwko Wysłannikowi Bożemu, oraz potwierdza Urząd Prorocki. Powołuje się na doskonały charakter Wysłannika jako na najbardziej widoczny i niezbitý dowód jego misji prorockiej. Ostrzega przed złymi konsekwencjami niewdzięczności i niewiary oraz obiecuje wiernym szczęśliwe, wieczne życie na Tamtym Świecie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

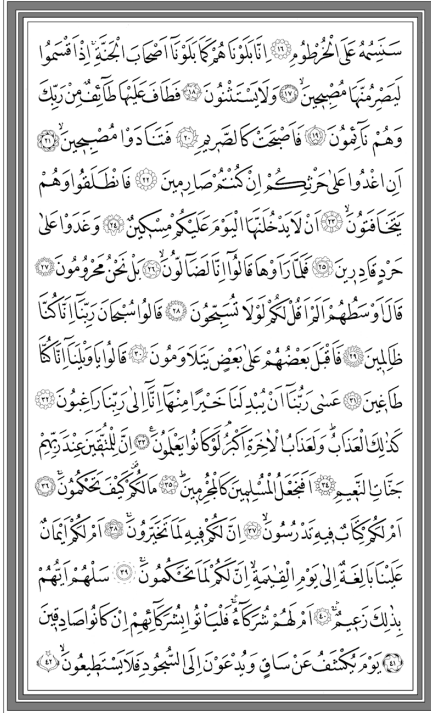
1. *Nūn*. Na Pióro i to, co nim zapisują linia za linią¹.
2. Nie jesteś, dzięki łasce swego Pana, szalony.
3. I, zaprawdę, do ciebie należy nagroda stała i niezmierną.
4. Zaiste, masz szlachetny charakter i postępujesz według szlachetnego wzoru².
5. Wkrótce zobaczysz ty i zobaczą oni
6. Kto z was jest dotknięty szaleństwem.
7. Oto twój Pan jest Tym, który wie najlepiej, kto zbłądził z Jego drogi, i On zna najlepiej tych, którzy są prowadzeni drogą prostą.
8. Przeto nie zwracaj uwagi na (pragnienia) tych, którzy uparcie zaprzeczają (Boskiemu Posłannictwu).
9. Oni pragną, byś zawarł (z nimi) ugodę (w sprawach wiary), to wtedy i oni zawrą ugodę (z tobą).
10. Nie zważaj na żadnego godnego pogardy człowieka, który składa przysięgi (często i nie ogląda się na prawdę, i nie postępuje zgodnie ze swoimi słowami).
11. Zniesławiającego, krążącego z potwarzą (we wszystkie strony),
12. Który przeszkadza w czynieniu dobra i przekracza wszelkie granice (przyzwitości), uzależnionego od grzechów;
13. Okrutnego i podłego, a do tego zepsutego moralnie,
14. Gdyż ma majątek i wielu synów.
15. Kiedy recytuje mu się Nasze Objawienia, on powiada: „To dawne bajki”.

1. Wyposażenie rodzaju ludzkiego w zdolność mowy stanowi jedno z największych błogosławieństw Boga. Najwyższym przejawem ekspresji jest Koran, który jest jednym z najwspanialszych dobrodziejstw, jakie otrzymała ludzkość (55:1-4). Bóg zwraca także uwagę na fakt, że nauczył ludzi pisać za pomocą pióra (96:4). Jedną z podstawowych przyczyn, dla których Koran dotarł do nas w stanie niezmiennym, jest to, że Wysłannik Boży polecił, ażeby skrybowie go spisali – werset za wersetem. Pismo stanowi najważniejsze medium zarówno przechowywania, jak i przekazywania informacji. Toteż ze względu na to wielkie znaczenie Bóg przyśięga na Pióro, a szczególnie te pióra, którymi był spisywany Koran, i to, co jest zapisane przy pomocy pióra – w szczególności – Koran. *Nun* jest jedną ze skróconych albo wyizolowanych liter, zob. na ten temat sura 2, przyp. 1. Prócz innych jej znaczeń i implikacji, *nun* może odnosić się do kałamarza lub podobnego narzędzia używanego przy pisaniu. Poza tym Koran nazywa Jonasza *Zu h-*

-Nun (Dhu h-Nun) (Posiadacz *Nun*) w 21:87. Wspominają go też wersety 48-50 tejże *sury*. Dlatego wedle opinii niektórych uczonych *Nun* odnosi się także do ryby, która połknęła Proroka Jonasza, niech będzie z nim pokój.

2. Szlachetny charakter Wysłannika Bożego i godne pochwały cechy, jakimi wyróżniał się w stopniu najwyższym, znane są historii i każdemu, kto chce je poznać. Nikt, nawet jego najzagorzalsi przeciwnicy – za wyjątkiem niektórych zaślepionych i rozmyślnie uprzedzonych orientalistów – nie był w stanie powiedzieć nic, co by splamiło jego czystą osobę. Opis tychże szlachetnych cech Wysłannika zob. M.F. Gülen, *Muhammad, Wysłannik Boga. Nowe spojrzenie*, Białystok 2007, s. 47-140.

Swoim każdym czynem i słowem reprezentował Koran. Jak powiedziała jego żona Aisza, Muhammad, pokój z nim, był doskonałym ucieleśnieniem Koranu. Werset wskazuje również na ten fakt i oznacza, że każde jego słowo i czyn stanowiły wyraz jakiejś zasady koranicznej.

16. Oznakujemy mu nos (by niezniszczalnie zaznaczyć jego hańbę).

17. Zaprawdę, My poddamy ich próbie (suszy, gdyż oni polegają na swoim majątku i dzieciach, którymi ich obdarzyliśmy i odrzucają Nasze wezwanie), tak jak poddaliśmy próbie właścicieli ogrodu. Oni zaprzysięgli, że następnego dnia na pewno będą zbierać owoce.

18. Nie uczynili żadnego zastrzeżenia (w swoich przysięgach, zapominając o prawach potrzebujących i nie myśląc o Woli Bożej).

19. A wtedy spadły nań (na ogród) odwiedziny od naszego Pana, gdy byli pogrążeni we śnie.

20. I do rana był już spustoszony.

21. Toteż oni, powstawszy rankiem, wykrzykiwali do siebie nawzajem:

22. „Spieszcie do waszej ziemi uprawnej, jeśli zamierzacie zbierać (jej) owoce!”

23. Przeto wyruszyli, zwracając się sobie nawzajem:

24. „(Uważajcie), ażeby żaden potrzebujący nie zaszedł tam do was dzisiaj”.

25. Pospieszyli więc wcześniej, zdecydowani (zebrać plon i nie dzielić się nim z potrzebującymi).

26. Lecz gdy go (ogród) zobaczyli, powiedzieli: „Z pewnością przybyliśmy na niewłaściwe miejsce!”

27. (A gdy zrozumieli, że to był w rzeczywistości ich ogród, rzekli:) „Nie, raczej zostaliśmy pozbawieni (owoców).”

28. Bardziej sprawiedliwy spomiędzy nich rzekł: „Czyż nie mówiłem wam: ‘Nie zamierzacie wysławiać Boga?’”³

29. Oni powiedzieli: „Niech będzie pochwalony nasz Pan! Zaiste, uczyniliśmy niesprawiedliwość (uważając się za samowystarczalnych i niezależnych od Niego)”.

30. A potem zwrócili się ku sobie, nawzajem się ganiąc.

31. Rzekli: „Biada nam! Przywykliśmy do arogancji i buntu.

32. Być może nasz Pan obdarzy nas w zamian czymś lepszym od tego. Zaprawdę, do naszego Pana zwracamy się z nadzieją”.

33. To jest (przykład) kary (której mogą doświadczyć na tym świecie niewdzięczni i buntujący się przeciwko Bogu); a – zaprawdę – kara na Tamnym Świecie jest większa, gdyby tylko wiedzieli!

34. Dla bogobojnych i pobożnych (przygotowane) są u ich Pana Ogrody szczodrości i błogosławieństwa.

35. Czyż My kiedykolwiek traktujemy tych, którzy poddali się Bogu, tak jak niewierzących i występnych (którzy podporządkowywali się jedynie własnym żądom i fantazjom)?

36. Cóż jest z wami (że tak sądzicie)? Jakże możecie sądzić (że wszyscy są oceniani przez Boga tak samo, bez względu na to, czy są muzułmanami)?

37. Lub też macie Księgę (objawioną przez Boga), którą czytacie;

38. I w której znajdujecie, że w istocie będziecie mieć to, co chcielibyście (mieć)?

39. Albo, czy macie umowę z Nami, potwierdzoną przez Nas przysięgą, jako

wiązącą do Dnia Zmartwychwstania, że będziecie mieć, cokolwiek sądzicie (że powinno być wasze)?

40. Zapytaj ich (widząc, że nie mają takiej umowy), kto z nich za to zaręczy?

41. Albo czy mają współtowarzyszy (Boga, którzy zagwarantują im to, czego sobie zażyczą)? Niechaj zatem przy prowadzą swoich współtowarzyszy, jeśli są prawdomówni (w tym, co twierdzą).

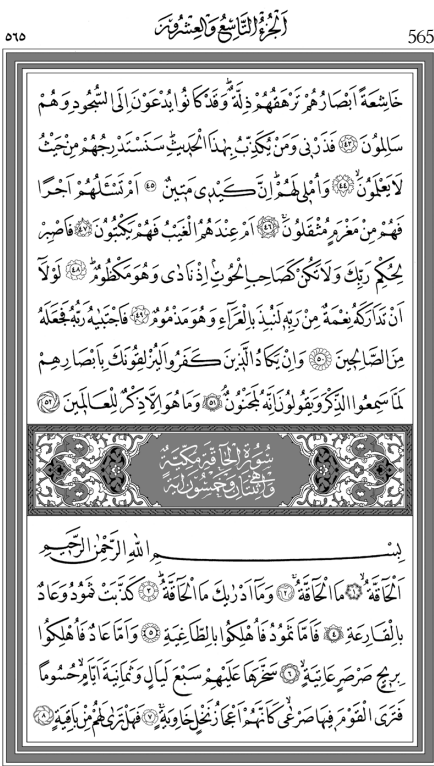
42. Tego Dnia, gdy prawda stanie się oczywista, a oni znajdą się w opałach i zostaną wezwani, by paść na twarz, nie będą w stanie tego uczynić;

---

11. Co oznacza: Dlaczego nie uznajecie Go za Pana, który sam podtrzymuje nas i zaopatruje? Czemuż nie ma w was bojaźni przed Tym,

który nie dopuszcza do Swej suwerennej władzy żadnego współtowarzysza i nie jest zadowolony z arogancji i nieprawości?

43. Ich oczy będą przybite i ogarnie ich poniżenie. Byli przecież wzywani do tego, by paść na twarz (przed Bogiem), gdy byli jeszcze bezpieczni i zdrowi (w życiu doczesnym, jednak tego nie uczynili).

44. Pozostawcie zatem Mnie z tymi, którzy uznają to Słowo (Koran) za kłamstwo. My poprowadzimy ich stopniowo

ku zatraceniu z tej strony, z której się nie spodziewają.

45. Ja jednak zezwolę na zwłokę (by mogli się poprawić). Mój plan (wszystko to, co dla nich zamierzam) jest mocny i niezawodny.

46. Czy też może prosisz ich o zapłatę (w zamian za zapraszanie ich do Naszego Słowa) i przez co są mocno obciążeni długami?

47. Albo czy mają władzę decydowania, co zdarzy się w przyszłości – że nakazują i określają (co ma się zdarzyć i jak mają być sądeni)?

48. Wyczekuj zatem cierpliwie Sądu swego Pana i nie bądź jak Towarzysz Ryby⁴, gdy wołał, dusząc się wewnętrznie (ze strapienia)⁵.

49. Gdyby nie dosięgła go Łaska od jego Pana (który przyjął jego skrucę), to – zaiste – zostałby poniżony i wyrzucony na pustyнный brzeg⁶.

50. Jednak jego Pan wybrał go i sprawił, że był pośród szczególnie wybranych, sprawiedliwych sług.

51. Ci, którzy nie wierzą (jeśliby mogli, to) powaliliby cię swoimi spojrzzeniami, ze względu na nienawiść i wrogość (które żywią), gdy słyszą Napomnienie, i mówią: „On jest z pewnością szalony”.

52. Lecz to jest wyłącznie Napomnienie dla wszystkich istot.

4. Towarzyszem Ryby jest Prorok Jonasz, niech będzie z nim pokój. Dokładne wyjaśnienie jego historii zob. 10:98, przyp. 20; 21:87-88, przyp. 18; 37: 139-148.

5. On wołał w brzuchu ryby: *Prócz Ciebie nie ma Boga, bądź pochwalony (gdyż jesteś całkowicie ponad wszelką ułomnością). Zaprawdę, ja byłem jednym spomiędzy występnych (którzy wyrządzili sobie nie-*

sprawiedliwość) (21:87). Znaczenie, zob. sura 21, przyp. 18.

6. Wersety 37:143-145 mówią: *Gdyby nie był tym, który zawsze wychwalał Boga (oświadczając, że jest Doskonały i nie ma współtowarzyszy), to z pewnością pozostałby w jej brzuchu (służącym mu za grób) aż do Dnia, kiedy to wszyscy zostaną podniesieni (z martwych). My jednak sprawiliśmy, że został*

wyrzucony na pustynny brzeg, i był chory. Tymczasem ten werset powiada, że *Gdyby nie dosięgła go Łaska od jego Pana (który przyjął jego skruchę), to – zaiste – zostałby napomniany i wyrzucony na brzeg pustyni*. Pomiedzy tymi wersetami nie ma sprzeczności. Werset 37:143 mówi, że gdyby Prorok Jonasz, niech będzie z nim pokój, nie był tym, kto zawsze wychwalał Boga, to pozostałby w brzuchu ryby do Dnia Zmartwychwsta-

nia. Jednak dzięki temu, że zawsze wychwalał Boga, On sprawił, że Jonasz został wyrzucony na brzeg. Niniejszy werset powiada, że gdyby Jonasz nie wychwalał Boga *w brzuchu ryby*, to zostałby napomniany i wyrzucony na pustynny brzeg. Jednak jego szczególny akt uwielbienia Boga w brzuchu ryby sprawił, że został wyrzucony na brzeg, uzyskał przebaczenie, przetrwał na pustyni i powrócił do swego ludu, który przyjął jego posłannictwo.

SURA 69

AL-HAKKA (NIEWĄTPLIWA RZECZYWISTOŚĆ)

Okres mekkański

Zesłana we wczesnych latach Objawiania Koranu w Mekce, bierze swą nazwę od słowa *al-hakka* (Niewątpliwa Rzeczywistość) w wersecie pierwszym, które implikuje Dzień Zmartwychwstania i Sądu. Ostrzega tych, którzy przypisują Bogu współtowarzyszy i zatracili się w grzechach, przypominając im o tym, co spadło na wcześniejsze społeczności ludzi występnych. Zwraca zarazem uwagę na Dzień Zmartwychwstania i Sądu. Daje również dowód Boskiego pochodzenia Koranu i Posłannictwa Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

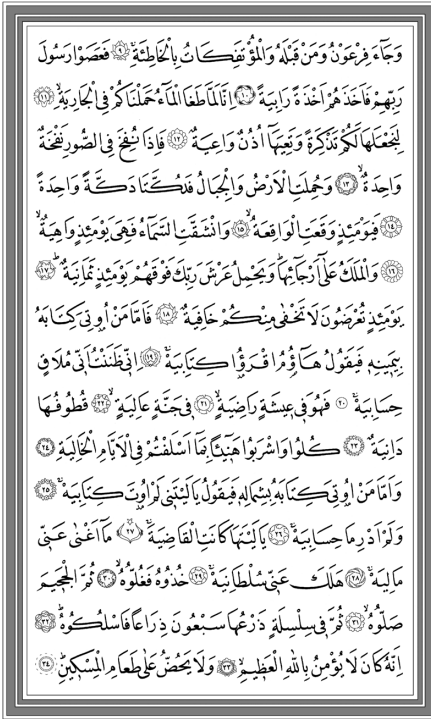
W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. Niewątpliwa Rzeczywistość.
2. Czym jest Niewątpliwa Rzeczywistość?
3. I co pozwala ci pojąć¹, czym jest Niewątpliwa Rzeczywistość?
4. (Plemiona) Samud i Ad za kłamstwo uważały Nagłe, Potężne Uderzenie².
5. Co do (plemienia) Samud, to plemię to zostało unicestwione przez Przytłaczające (nieszczęście).
6. A (plemię) Ad – zostało zniszczone przez wściekły, gwałtowny huragan,
7. Co do którego Bóg zdecydował, że szalał przeciwko niemu nieprzerwanie przez siedem nocy i osiem dni³, tak że moglibyście dostrzec ludzi leżących pokotem, jak gdyby byli pustymi pniami palm.
8. Czyż widzicie, by któryś z nich pozostał?

1. Zdanie *co pozwala ci pojąć* oznacza, że rzecz, o której mowa, jest nadzwyczajna i niemożliwością jest je pojąć, dopóki Bóg jej nie ukáže.

2. Niewątpliwa Rzeczywistość (która na pewno będzie mieć miejsce i sprawi, że każda prawda stanie się doskonale jasna) oznacza Dzień Zmartwychwstania i Sądu oraz wszystkie towarzyszące im zdarzenia. *Nagle, Potężne Uderzenie* implikuje wydarzenia Ostatniego Dnia oraz Unicestwienie Świata.

3. Odnośnie do ludów Ad i Samud, zob. sura 7:65-79, przyp. 16-17, sura 11:50-68 oraz sura 26:123-158. Koran używa kilka słów na określenie kary, która dotknęła Samud: *straszny krzyk* (11:67), *szokująca katastrofa* (7:78) i *kara poniżająca, jakby błyskawica* (41:17). Takie są aspekty kary, którą opisuje Koran, stosownie do tematu i stylu sury, gdzie ta kara jest wspomiana. W surze 29:40 Koran podsumowuje rodzaj kary, którą Bóg unicestwił wiele ludów.

9. I został powalony Faraon oraz wiele innych społeczności przed nim⁴ i miast (tam, gdzie mieszkał lud Noego); wszystkie z nich pograżyły się w niewybaczalnych grzechach.

10. A oni podnieśli bunt przeciwko Wysłannikowi Pana (wysłanemu do każdego ludu, by go ostrzec), przeto On pochwycił ich mocnym uchwytem.

11. To My, gdy woda (potopu w czasach Noego) wylała bez miary, ponieśliśmy was (waszych wierzących przodków) w płynącej Arce,

12. Byśmy mogli uczynić z niej Przypomnienie dla was (przekazywane z pokolenia na pokolenie) i by uważne uszy je pochwyciły i zachowały.

13. I gdy (nadejdzie Ostatnia Godzina i) zadną w Trąbę⁵ jednym dmuchnięciem,

14. A ziemia i góry (na niej) zostaną przesunięte i wybuchną wewnątrz, i zostaną zgniecione jednym uderzeniem.

15. Tego Dnia nastąpi Zdarzenie mające nastąpić⁶.

16. A niebo się rozszczerpi i owego Dnia będzie najbardziej kruche.

17. I na jego krańcach będą aniołowie⁷; a nad nimi tego Dnia ośmiu będzie nieść Tron twego Pana⁸.

18. Tego Dnia zostaniecie sprowadzeni na Sąd i żadna z waszych tajemnic nie pozostanie w ukryciu.

19. Wtedy ten, któremu jego Zapis⁹ dadzą w prawą rękę, powie: „Weźcie i czytajcie mój Zapis!

20. Oto ja wiedziałem, że (pewnego dnia) zdam rachunek”.

21. I on znajdzie się w takim stanie życia, który mu się spodoba,

22. We wzniosłym Ogrodzie,

23. Gdzie grona (owoców) będą pod ręką.

24. „Jedzcie i pijcie ku swemu zadowoleniu – za wszystko, czego dokonaliście w minionych dniach (przewidując nadejście tego Dnia)”.

25. Jednak ten, któremu jego Zapis dadzą w lewą rękę, powie: „O, gdybyż nigdy nie dano mi Zapisu

26. I obym nic nie wiedział o moim rachunku!

27. O, gdybyż to była śmierć (a po niej nic więcej).

28. Mój majątek w niczym mi nie pomógł,

29. I cała moja władza (nad wszystkim, co miałem) odeszła ode mnie!”

30. (Nadejdzie rozkaz:) „Pochwyćcie go i skujcie (mu kark, ręce i stopy)!”

31. Potem pozostawcie go w Ogniu Pałacym, niech się piecze.

32. A potem zwiążcie go łańcuchem, którego długość będzie siedemdziesiąt łokci”¹⁰.

33. Gdyż oto on nie wierzył w Boga, Największego,

34. I nie nakłaniał do karmienia potrzebującego.

4. W wyrażeniu *Wiele innych społeczności przed społecznością Faraona* Koran odnosi się do ludu Noego (zob. 7:59–64; 11:25–48; 23:23–29; 26:105–121; 71:1–28 i odpowiednie przypisy), ludu Szu’ajba (7:85–93; 11:84–95; 15:78–79; 26:176–189 i odpowiednie przypisy), towarzyszy ar-Rassa (25:38, przyp. 8). Były z pewnością również inne społeczności, niewspomniane w Koranie, unicestwione ze względu na swe niegodziwości.

5. Trąba i dęcie w nią, zob. sura 2, przyp. 31; sura 6:73, przyp. 14 i sura 39:68, przyp. 22.

6. *Zdarzenie mające nastąpić* to tytuł rozdziału koranicznego (56). Implikuje również to, co stanie się w Dniu Zmartwychwstania.

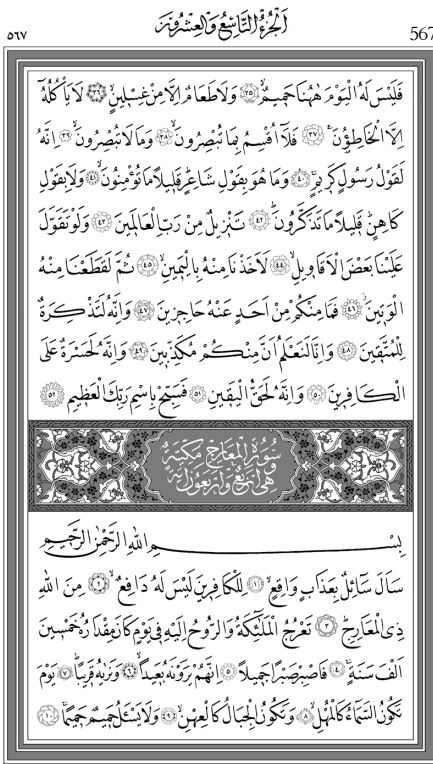
7. Ten werset można rozważać razem z wersetem (25:25): *Tego Dnia rozpadnie się niebo przykryte chmurami i zostaną zesłani aniołowie – i zejdą w chwale*.

8. Jak wyjaśniono w przyp. 13 do sury 7, Najwyższy Tron Boga (‘Arsz), którego dokładnej natury nie jesteśmy w stanie poznać, oznacza Absolutną Władzę Boga nad Wszechświatem. Wnioskując z tego, że Said Nursi opisywał wodę jako ‘arsz (tron) miłosierdzia, a ziemię, jako tron życia, możemy stwierdzić, że ‘Arsz (Tron) oznacza przede wszystkim Boskie Atrybuty Wiedzy, Woli, Mocy i Opatrzności, a także Jego Imiona rozpoczynające się w nich: Wszechwiedzący, Mający Wolę, Wszechmocny i Zaopatrujący. Ponieważ obejmuje cały Wszechświat, składa się również z Imion Boga – Pierwszy, Ostatni, Immanentny. To są Jego najwspanialsze Atrybuty i Imiona w odniesieniu do stwo-

żenia i rzeczywistej roli wszechświata. Jak wskazano w surze 2, przyp. 30, żadne zdarzenie we wszechświecie nie jest możliwe bez interwencji aniołów. Koran wspomina wiele typów aniołów (37:1–3; 77:1–4, 79:1–5, 82:11). Dlatego tymi, którzy niosą Tron Boga są, być może, archanioły, którym On zleca rządy nad wszechświatem ze względu na pewne ważne cele i Majestat Jego rządów. Są to szczególnie te anioły, które są najbardziej wyposażone w największą manifestację wspomnianych Atrybutów Boga. Według opinii niektórych uczonych, opierających się na Tradycji Profetycznej zapisanej w ad-Durr al-Manthur as-Sujutiego, istnieją cztery istoty, które niosą Tron w czasie istnienia świata, a w Dniu Zmartwychwstania będzie ich osiem. Według Muhji’ d-Dīn ibn al-‘Arabiego i Ibn Majsarah al-Dżiliego, są to prorocy Muhammad, Abraham i Adam, oraz aniołowie Ridwān (główny strażnik Raju), Mālik (główny strażnik Piekła), Gabriel, Mikā’il (Michał) i Isrā’īl (Yazır, 8: 5325–5326).

9. O tym *Zapisie* zob. 17:13–14, przyp. 10.

10. Jak sugeruje Hamdi Yazır w swojej interpretacji tego wersetu (8:5334), ten łańcuch o długości siedemdziesięciu łokci może wynikać z grzechów popełnionych przez niewierzącego w czasie siedemdziesięciu lat jego życia. Poza swym bezpośrednim znaczeniem, werset ten może odnosić się do przeciętnego czasu trwania życia ludzkiego albo do życia spędzonego (po okresie pokwitania) w niewierze i grzechach. W Ogniu piekielnym każdy rok będzie ogniwem łańcucha.

rzycie! (Jest ograniczone nędzą waszych dusz i serc).

42. Nie jest to też mowa wróżbity (udającego przewidywanie zdarzeń). Jakże mało się zastanawiacie i małą macie świadomość! (Ograniczoną przez nędzę waszych umysłów).

43. (Zaiste, nie!) To jest Objawienie zsyłane w częściach od Pana światów.

44. Gdyby on (Wysłannik) ośmielił się wymyślić jakieś fałszywe stwierdzenia, przypisując je Nam,

45. Zaprawdę, My pochwycilibyśmy go mocno,

46. Potem zaś podcięlibyśmy jego arterię życia (aortę).

47. I nikt spośród was nie ochroniłby go i nie ocalił od Nas.

48. I to jest pewne Przypomnienie (niosące nadzieję i przewodnictwo) dla bogobojnych, pobożnych.

49. Zaiste, My jesteśmy świadomi tego, że pośród was są tacy, którzy (je) odrzucają.

50. Ono z pewnością będzie gorzkim wyrzutem sumienia dla niewiernych¹³.

51. I ono (cały Koran) jest w istocie absolutną prawdą.

52. Wysławiaj zatem Imię swego Pana, Najwyższego¹⁴.

35. Przeto tego Dnia nie będzie miał przyjaciela

36. Ani żadnego pożywienia, prócz zgniłej ropy¹¹.

37. Nie je jej nikt prócz grzeszników (winych negowania Boga, przydawania Mu współtowarzyszy albo prześladowania ludzi).

38. Zaiste, nie! Przysięgam na wszystko, co możecie zobaczyć,

39. I na wszystko, czego nie możecie zobaczyć¹²,

40. Zaprawdę, to jest mowa (przekazana wam przez) znamienitego, szlachetnego Wysłannika.

41. Nie zaś mowa poety (ułożona w jego umyśle). Jakże małe jest to, w co wie-

11. Ponieważ zarówno ludzie Raju, jak i ludzie Piekła przygotowują swą Wieczność za pomocą uczynków na tym świecie, owa *zgnila ropa* musi stanowić produkt ich negacji Boga oraz przydawania Bogu współtowarzyszy, a także prześladowania biednych i odmawiania im jakiegokolwiek pomocy.

12. Ta przysięga jest bardzo istotna, gdyż ani prawda, ani stworzenie nie składają się z tego, co jest obserwowalne i dostrzegalne przez ludzkość. Poza tym podstawowa prawda, leżąca poza tym wszystkim, co obserwujemy i postrzegamy, jest niemożliwa do zaobserwowania i dostrzeżenia za pomocą naszych zmysłów. To dlatego Koran rozpoczyna wysławianie wiernych, mówiąc, że wierzą w to, co Niewidzialne. Za pomocą wspomnianej przysięgi Koran zwraca uwagę na ów fakt oraz na okoliczność, że najbardziej fundamentalnych i zasadniczych prawd

nie należy szukać w obserwowalnym wymiarze stworzenia. Pośród tych prawd jest prawda o Zmartwychwstaniu, o Sądzie Ostatecznym oraz o życiu wiecznym, przedstawiana w poprzednich wersetach, a także o Objawieniu i jego przekazywaniu przez Wysłannika.

13. Niewierzący zobaczą, że Koran jest Prawdą od Boga; zobaczą, jaką przyszłość przygotował zarówno w tym świecie, jak i szczególnie w Zaświatach, a także jak wielką stratę przynosi jego odrzucenie. Ci zaś, którzy go odrzucili, będą tego bardzo żałować.

14. Musimy oświadczyć, że Bóg jest Panem najwyższej władzy nad stworzeniem – bez żadnego współtowarzysza. To odnosi się również do majestatu i wyższości Koranu. Ten nakaz uczy nas, jak powinniśmy dziękować, wysławiać i wychwalać Boga, a także, w jakich okolicznościach powinniśmy to czynić.

SURA 70

AL-MA 'ARIDŹ (STOPNIE)*Okres mekkański*

Sura niniejsza, pochodząca z wczesnych lat objawiania Koranu w Mekce, składa się z 44 wersetów i bierze swoją nazwę od słowa *al-ma 'aridz* (stopnie) w wersecie trzecim. Centralnym tematem jest odrzucenie przez politeistów mekkańskich wiary w życie pozagrobowe i Posłannictwo Muhammada, pokój z nim.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Pytający (odrzucając z drwiną Dzień Zmartwychwstania) zapytał o karę, która na pewno nadejdzie,
2. (I jest przygotowana) dla niewierzących; nikt nie może jej zapobiec.

3. (Ona jest) od Boga, do którego należą stopnie.
4. Wchodzą (po nich) aniołowie i Duch, w dniu, którego miara wynosi pięćdziesiąt tysięcy lat (według waszych normalnych, ziemskich lat)¹.
5. Dlatego (o Wysłanniku) wytrzymaj (ich bezczelność), okazując cierpliwość w piękny sposób.
6. Oni ją widzą (karę) w oddali (poza ich rozumowaniem),
7. Lecz My widzimy, że ona (niechybnie nadejdzie i) jest blisko – pod ręką.
8. W dniu, kiedy niebo będzie jak roztopiony metal;
9. A góry będą jak różnokolorowe kępki wełny.
10. I żaden oddany przyjaciel nie zapyta swego przyjaciela,

1. „Dosięgnięcie” Boga wymaga przekroczenia wielkich „odległości” i wspięcia się na niezliczone schody. Dlatego schody prowadzące ku Bogu i miara dnia – pięćdziesiąt tysięcy lat – wskazują zarówno na nasze oddalenie od Niego, pomimo Jego nieskończonej bliskości względem nas, jak i Jego nieopisaną „wzniosłość” i transcendencję (zob. też sura 32:5, przyp. 4). *Dzień* może odnosić się również do Dnia Sądu. W tym przypadku jego miara sugeruje wielkie odległości pomiędzy stacjami Zaświatów, a także strach i trudności, jakie ludzie Piekieł będą cierpieć w czasie prowadzenia ich poprzez owe stacje i Zaświaty do Piekieł. Tutaj wielki dystans oznacza

wielką groźbę. Jak już wyjaśnialiśmy w wielu miejscach, aniołowie zajmują się przekazywaniem Bożych przykazań we wszechświecie. Niniejszy werset może wskazywać na ten fakt, wspominając *niebiańskie stopnie*, i wzmiankowany powyżej kosmicznie długi *dzień*. Duch wspomniany w wersecie 4 to albo Gabriel, albo inna podobna do anioła istota, większa od aniołów. Według Imama Ghazzalego, to anioł (albo istota doń podobna), którego Bóg wyznacza do tchnięcia w poszczególne ciało duszy. Bediüzzaman Said Nursi utrzymuje, że wszystko, każdą istotę reprezentuje jakiś duch. Dlatego *Duch* może być istotą odpowiedzialną za wszystkie inne duchy.

11. Choć będą się nawzajem widzieć. Każdy niewierzący i występny będzie pragnął wykupić się od kary tego Dnia – nawet swymi synami
12. I swoją żoną lub bratem,
13. I wszystkimi swoimi krewnymi, którzy go chronili,
14. I ktokolwiek inny jest na ziemi, wszystkimi nimi – ażeby w ten sposób wybawić siebie.
15. Żadną miarą – to jest wściekle palący ogień,
16. Rozrywający skórę.
17. Będzie wzywał do siebie tych, którzy odwracają swoje plecy (od wezwania do wiary) i odwracają się od oddawania czci Bogu,
18. I gromadzą majątek i skrywają go (żeby nie wydawać na Sprawę Boga i dla potrzebujących).
19. Zaprawdę, człowiek został stworzony z niespokojnym, niecierpliwym usposobieniem².
20. Drażliwy, gdy nawiedza go zło;
21. I skąpy, gdy nawiedza go dobro.
22. Wyjąwszy modlących się z poświęceniem;
23. Tych, którzy są wytrwali w swej modlitwie,
24. I tych, w których majątku uznana jest należąca część
25. Dla takich, którzy nie mają innych środków, poza żebraniem; i takich, którzy pozostali bez pomocy (gdyż honor nie pozwala im żebrac i inni sądzą, że są dobrze sytuowani).
26. I tych, którzy potwierdzają, jako prawdziwy, Dzień Zmartwychwstania.
27. I tych, którzy lękają się kary swego Pana (i żyją właściwie).

يُبْصِرُ وَيَصْفُرُ ۖ يَأْتِيهِ الْخُوفُ ۖ لَا تَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ ۚ بِبَيْتِهِ
 وَصَالِحِينَ ۗ وَآخِذِي ۖ وَصَلِّيَةِ الَّتِي تُوَفِّيهِ ۗ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
 جِبْعًا ۖ أَمْ يَكْتُمِبُ ۗ كَلَّا ۖ إِنَّا لَطَقْنَا ۗ نَزَاعَةَ السَّمَوَاتِ ۗ تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ
 وَتَوَلَّى ۖ وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۗ إِنَّا لَإِنْسَانَ خُلِقَ خَلُوعًا ۗ إِذْ أَمَسَّهُ الْقَتَرُ
 جِرُوعًا ۗ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۗ إِلَّا الصَّالِحِينَ ۗ الَّذِينَ هُمْ
 عَلَى صَلَاتِهِمْ دَأْفُؤُنَ ۗ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ۗ لِلسَّائِلِ
 وَالْحُرُومِ ۗ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بَيِّنَاتِ اللَّهِ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ
 رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ ۗ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُومِنُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ
 لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۗ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ ۖ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
 فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۗ مَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۗ
 وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْوَالِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ
 قَائِمُونَ ۗ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۗ أُولَٰئِكَ فِي
 جَنَّاتٍ مُّكْرَمَاتٍ ۗ كَمَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَجْلَالٌ مُّطْبَعِينَ ۗ
 عَنِ النَّبِيِّ وَعَنِ النَّبِإِ ۗ عَنِ عِرْبٍ ۗ إِن يَطْمَعُ كُلُّ أُمَّرٍ مِنْهُمْ
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ تَعَبِيرٍ ۗ كَلَّا ۖ إِنَّا لَخَالِفَةٌ مُّهْرَمَاتٌ يُعَلِّقُونَ

28. Zaprawdę, kara ich Pana jest taka, że nikt przed nią nie może czuć się bezpieczny.

29. I tych, którzy sumiennie strzegą intymnych części swego ciała,

30. Za wyjątkiem swych małżonek i (ponieważ to jest dozwolone) tych, które posiada ich prawica, gdyż co do nich są wolni od winy.

31. Lecz kto pożąda czegoś ponad to – to są ci, którzy wykraczają poza granice, wyznaczone (przez Boga)³.

32. A ci, którzy strzegą tego, co zostało im powierzone (przez Boga lub społeczność), i zobowiązań (pomiędzy nimi a Bogiem albo innymi osobami bądź społeczeństwem).

33. I ci, którzy są obrońcami (sprawiedliwości i prawa), zeznając prawdziwie i nie unikając składania świadectwa,

34. I ci, którzy strzegą swych modlitw (wraz ze wszystkimi ustalonymi rytami).

35. Oni będą w Ogrodach, obdarzeni zaszczytami.

36. Cóż jest z tymi, którzy nie wierzą i (z drwiną) spieszą ku tobie,

37. Tłumnie (w grupach) – z lewa i z prawa?

38. Czyż każdy z nich pożąda dopuszczenia do Ogrodu Szczodrości i Błogosławieństwa (uważając siebie za zasługującego w najwyższej mierze na Raj, nie podejmując wysiłku wiary)?⁴

39. Żadną miarą! Oto My stworzyliśmy ich z tego (prostej materii), co oni dobrze znają,

2. Każda osoba ma dwa aspekty: jeden anielski, czysty i duchowy, drugi zaś – zwrócony ku pierwiastkom, roślinom i zwierzętom; wszyscy ludzie są „dziećmi świata”. Zostaliśmy wyposażeni w pragnienia (płci przeciwnej, dzieci, majątku i wygody), gniew (dla ochrony samych siebie i naszych wartości) oraz intelekt. Jesteśmy z natury omylni, szwankuje nam pamięć, niedbali, kłótlivi, uparci, samolubni, zazdrośni itp. Ponieważ nasza wolna wola odróżnia nas od innych istot świadomych, takich jak aniołowie – te siły, zdolności i uczucia negatywne nie są ograniczone. Ażeby jednak osiągnąć szczęście indywidualne i zbiorowe w obu światach i podnieść się do wyższego poziomu człowieczeństwa, powinniśmy ograniczać te potencjały według pewnych przepisów i skanalizować je w cnoty. Na przykład upór może być zmieniony w wytrwałość w obronie prawdy i prawości, a zazdrość w uprawnione współzawodnictwo w czynieniu dobrych dzieł. Niecierpliwość i niepokój mogą zostać skanalizowane w cnotę czujności przed niebezpieczeństwem, przygotowania niezbędne do jego

odparcia albo szybkość, zamiast zwlekania, gdy jest okazja do czynienia dobra.

Nasze życie stanowi zmaganie się z negatywnymi aspektami naszej natury, poprzez ograniczanie ich albo kanalizowanie w cnoty, i zdobywanie wyróżnienia za pomocą dobrych cech, byśmy stali się dobrymi, pełnymi czci sługami Boga i użytecznymi członkami społeczeństwa. Wysłannik Boży powiedział: „Najdoskonalszymi pod względem wiary są ci wierni, którzy postępują w swoim życiu w sposób najdoskonalszy” (Ibn Hanbal, 2:250); „Człowiek może za pomocą dobrych uczynków przekroczyć odległości, których nie zdoła pokonać przy pomocy aktów oddawania czci i uwielbienia” (al-Hajthami, 8:24).

3. Zob. sura 23, przyp. 1.

4. Podczas gdy Wysłannik recytował Koran obok Ka'by, przychodzili możni politeiści, siadywali w kręgach wokół niego i spoglądali na niego z wrogością. Wyśmiewali się z wiernych, których status materialny i społeczny był niski, i mówili: „Jeśli istnieje Raj i wejdą do niego ludzie, to bardziej godzi się, byśmy my doń weszli, nie zaś ty”.

40. Przysięgam przeto na Pana (punktów) wschodu i zachodu słońca, że – zaiste – My potrafimy⁵

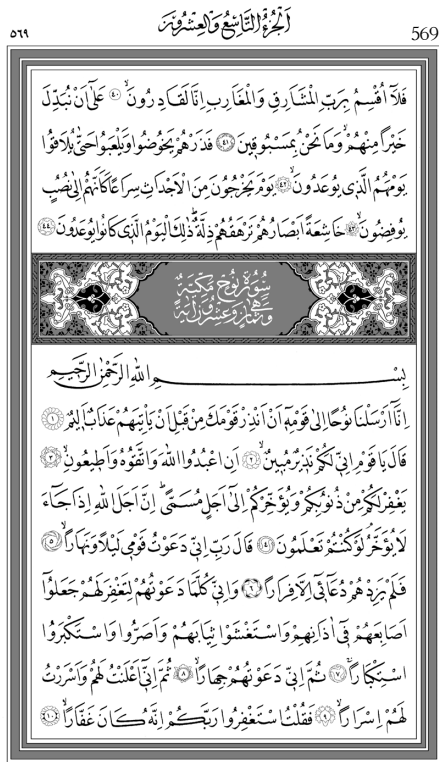
41. Zamienić ich na (innych) lepszych od nich (pod względem wiary w Boga i w oddawaniu Mu czci) i nikt nie zdoła Nam przeszkodzić (w uczynieniu tego, co chcemy).

42. Dlatego pozostaw ich – niech się nurzają w swych kłamstwach i zabawie – aż do Dnia, który został im obiecany.

43. Dnia, gdy wyjdą ze swoich grobów w pośpiechu, jak gdyby ścigali się do jakiegoś celu,

44. Ich oczy będą przybite i przytłoczy ich poniżenie. Oto Dzień, który stale im obiecivano.

5. Wersety te podkreślają bezsilność ludzkości wobec Boga i Jego pełną władzę nad każdym punktem i każdym wydarzeniem w przestrzeni i czasie.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. Posłaliśmy Noego do jego ludu jako Wysłannika (i nakazaliśmy mu): „Ostrzeż swój lud, zanim przyjdzie do niego kara bolesna”.
2. On powiedział: „O, ludu mój! Zaiste, ja jestem tylko Ostrzegającym (skierowanym) do was (i ja was zachęcam:)
3. „Czciejcie jedynie Boga i trzymajcie się z dala od nieposłuszeństwa wobec Niego, pełni bogobojności i pobożności, i bądźcie mi posłuszni,
4. Ażeby On wybaczył wam wasze grzechy (które dotąd popełniliście) i zezwolił na zwłokę, aż do wyznaczonego przez

SURA 71

AN-NUH (NOE)

Okres mekkański

Niniejsza sura, pochodząca z wcześniejszych lat objawiania Koranu w Mekce, składa się z 28 wersetów i bierze swą nazwę od imienia Nuh (Noe). Przypomina, jak Prorok Noe, niech będzie z nim pokój, głosił swemu ludowi Boskie Posłannictwo i jak szorstko jego lud nań zareagował. Sura 71 kończy się skargą Noego do Boga po wiekach szorstkości, wyśmiewania i prześladowań, które wycierpiał z rąk swego ludu.

Niego terminu (zamiast was zniszczyć z powodu waszych win). Termin wyznaczony przez Boga, jeśli nadchodzi, nigdy nie jest odraczany. Gdybyście tylko wiedzieli!”¹

5. (Po długich wiekach spędzonych na głoszeniu Bożego Posłannictwa zwrócił się do Boga w modlitwie i)² on rzekł: „Panie mój, oto ja wzywałem mój lud nocą i dniem;

6. Lecz moje wołanie powodowało jedynie to, że coraz bardziej się oddalali (od przyjęcia prawdy).

7. I za każdym razem, gdy ich wzywałem, byś mógł im przebaczyć, oni zatykali sobie uszy rękoma, okrywali się swymi szatami i stawali się zatwardziali i coraz bardziej zuchwali (w odrzucaniu mego wezwania).

8. Potem wzywałem ich na głos;

9. Potem znowu nawoływałem ich publicznie i rozmawiałem z nimi w zaufaniu – prywatnie.

10. Powiedziałem: ‘Proście swego Pana o przebaczenie, gdyż On przecież zawsze był Przebaczący.

---

1. O tym, jak Bóg oszczędza ludzi i udziela im zwłoki poza ustalonym terminem, zob. sura 10:98, przyp. 20. Termin wspomniany tutaj, to termin ostateczny, który zazwyczaj nie jest zmieniany: ani opóźniany, ani też przyspieszany. Jeśli jednak jakaś osoba lub lud trwa uparcie przy czynieniu rzeczy, które zasługują na Bożą karę, to Bóg może ukarać ich i unicestwić, jak już unicestwił na przestrzeni dziejów wiele ludów. Zawiera się to również w Bożym Przeznaczeniu, które wią-

że się zarówno z przyczynami, jak i skutkami. Gdyby zwracali uwagę na Boże Posłannictwo, głoszone im przez Bożych Wysłanników, niech będzie z nimi pokój, to nie zostaliby zniszczeni i żyliby do ostatecznego terminu, ustanowionego dla nich przez Boga.

2. Prorok Noe, niech będzie z nim pokój, jest jednym z pięciu pierwszych, najważniejszych Proroków (42:13, przyp. 6). Pozostawał wśród swojego ludu przez 950 lat i głosił mu Boskie Przesłanie (29:14).

11. On uwolni niebo nad wami (i chmury deszczowe) z obfitością deszczu;

12. I wzmocni was, powodując, że będziecie wzrastać w majątek i dzieci, i stworzy dla was ogrody i obdarzy was rzekami³.

13. Cóż jest z wami, że nie chcecie dostrzec majestatu w Bogu (by Go czcić),

14. Widząc, że On was stworzył w różnych, następujących po sobie stadiach?⁴

15. Czyż nie widzicie, jak Bóg stworzył siedem niebios w harmonii?

16. I ustanowił w nich księżyc jako światło (odbite), i ustanowił słońce, jako lampę⁵.

17. I Bóg sprawił, że wyrastacie z ziemi jak roślina (w sposób dla was właściwy)⁶.

18. Następnie On zwróci was do niej i wyprowadzi was z niej podczas zmarłychwstania.

19. Bóg uczynił dla was ziemię rozległą przestrzenia,

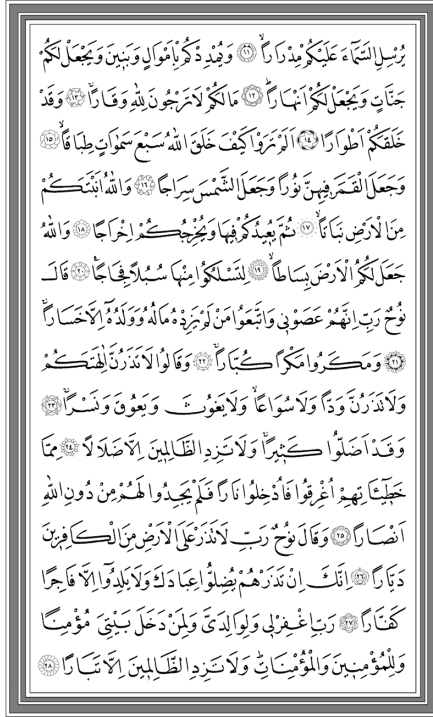
20. Byście poruszali się po niej drogami, poprzez góry i doliny”.

21. Noe zwrócił się do swego Pana i rzekł: „Panie mój! Oni byli mi nieposłuszni i poszli za tymi, których majątek i dzieci⁷ zwiększyły jedynie ich strażę i obróciły w ruinę.

22. I oni knuli wielkie spiski (by utrudnić przyjęcie przez ludzi mojego przesłania).

23. I mówili: „Nie porzucajcie swoich bóstw; nie porzucajcie nigdy Ładda ani Suły, ani Jaguta, ani Ja’uka ani Nasra!”

24. I zaprawdę, oni zwiedli wielu na manowce. (O, Boże) nie dodawaj tym ludziom występny niczego, poza dalszym błędzeniem (a będzie to sprawiedliwa kara za wszystko, co uczynili)”.

25. I ze względu na ich (niewybaczalne) grzechy, zostali potopieni (przez Potop) i musieli wejść do (karzącego) Ognia; i nie znaleźli nikogo, kto mógłby im pomóc wobec Boga.

26. Noe rzekł również: „Panie mój! Nie pozostawiaj na ziemi nikogo spośród niewierzących, którzy tam przebywają!

27. Jeśli ich pozostawisz, to oni sprowadzą Twe sługi na manowce i nie sprowadzą nikogo innego, jak tylko bezwstydnym i rozpustnym, niewdzięcznym niewiernych⁸.

28. Panie mój! Przebaczone i moim rodzicom, i każdemu, kto dołączy do mojego domu jako wierzący, a także wszystkim wierzącym mężczyznom i wierzącym kobietom, i nie wzbogacaj występnych w nic innego, prócz zatury”⁹.

3. Zwrócenie się do Boga ze szczerą skruchą i prośbą o przebaczenie stanowią bramę do Bożych błogosławieństw. Hasan al-Basri doradza każdemu, kto żali się na cokolwiek – suszę, biedę, bezpłodność, jałowe pole – ażeby zdobył się na skruchę i prosił o przebaczenie za swoje grzechy. Następnie należy czynić to, co konieczne (i dozwolone) dla osiągnięcia zamierzonego celu.

4. Zob. *sura* 22:5 i 23:12-14.

5. Warto zaznaczyć, że werset niniejszy wspomina księżyc i słońce nie jako będące w jednym (pojedynczym) niebie, ale w siedmiu niebiosach. To może być wskazówka do zrozumienia tego, co Bóg w Koranie nazywa *siedmioma niebiosami*. Niektórzy twierdzą jednak, że nie ma różnicy pomiędzy księżycem wspomnianym w pojedynczym niebie albo w obrębie siedmiu niebios. Z tego wersetu należy rozumieć to, że wszystkie niebiosy składają się z tej samej substancji i znajdują się w pełnej harmonii ze sobą.

6. Werset nawiązuje do samego początku, do tego, z czego został stworzony ojciec ludzkości: pierwiastków ziemi – gleby, powietrza i wody, i do materialnego pochodzenia każdej ludzkiej istoty, która składa się z tych samych pierwiastków, co i poszczególne części biologiczne w ludzkim ciele. Według opinii Hamdi Yazira, słowo *nabatan*, które pojawia się przy końcu wersetu jako dopełnienie przysłówkowe „wyrastaniem”, oznacza szczególny sposób ludzkiego stworzenia i wzrostu.

7. Nie ma bezpośredniego związku pomiędzy wiarą i oddawaniem czci Bogu a „przy-

działem” zaopatrzenia w formie majątku lub dzieci. Obdarowanie majątkiem i dziećmi jest czymś innym niż otwarcie bram Jego błogosławieństw w rezultacie czyjejs skruchy i prośby o przebaczenie, jak wspomniano w przypisie 3 powyżej. Jak wzmiankowaliśmy poprzednio w kilku miejscach, poza prawami Boga zawartymi w formie religii są również Boskie prawa życia. Pomyślność w obu światach wymaga posłuszeństwa wobec obojga tych rodzajów praw. Posłuszeństwo temu wcześniejszemu (religii) pomnaża się z sukcesem wynikającym z posłuszeństwa temu drugiemu (Boskie prawa życia). Jeśli zatem wierni są posłuszni temu drugiemu – jako dodatkowi do szczerzej przynależności do religii – to zawsze i niechybnie odniosą zwycięstwo nad niewierzącymi. W każdym razie powinniśmy zawsze mieć na uwadze, że jakimkolwiek zostajemy obdarzeni dobrodziejstwem, to jest to środek służący poddaniu nas próbie i wymaga okazywania Bogu wdzięczności, wydawania własnych środków na rzeczy dozwolone pod względem religijnym i na sprawę Boga, na potrzebujących i na wychowywanie naszych dzieci, by stały się Jego dobrymi sługami.

8. Słowa modlitwy Wysłannika, który wzywał swój lud ku Boskiej Inspiracji przez 950 lat, pokazują, jak ci niewierzący, którzy zostali potopieni w wodach Potopu, byli zatwardziali w swej niegodziwości, niewdzięczni i sprowadzeni na manowce.

9. Historia Noego i jego ludu w różnych jej aspektach, zob. 7:59-72; 10:71-73; 11:25-48; 23:23-30; 26:105-122; 29:14-15; 37:75-80; 54:9-16 i odpowiednie przypisy.

SURA 72

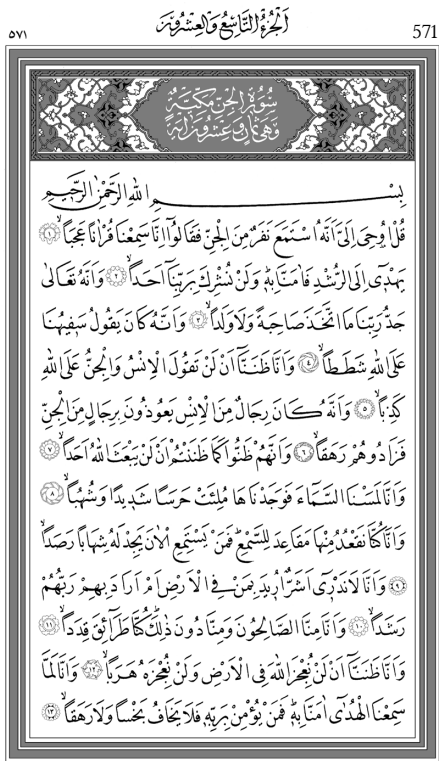
AL-DŻINN (DŻINY)

Okres mekkański

Sura 72 składa się z 28 wersetów i została objawiona w Mekce. Bierze swoją nazwę od słowa *al-dżinn* (dżiny) w wersecie pierwszym i opowiada, jak niektóre *dżiny* słuchały Wysłannika Bożego recytującego Koran i uwierzyły. Sura ta podkreśla również absolutną Jedność Boga i Posłannictwo Muhammada, niechaj będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oraz ich przyjęcie i zaakceptowanie przez wspomniane dżiny.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Powiedz (o, Wysłanniku): „Zostało mi objawione, że grupa *dżinów* przysłuchiwała się (mojej recytacji Koranu)¹, a potem (gdy powrócili do swego ludu) powiedzieli: ‘Zaiste, słyszeliśmy cudowny Koran,
2. Prowadzący ku temu, co jest słuszne w wierze i w postępowaniu, i uwierzyliśmy w niego i my (potwierdzamy, że) nie będziemy przypisywać naszemu Panu nikogo jako współtowarzysza.
3. I że On – wzniosły jest Majestat naszego Pana – nie wziął sobie ani małżonki, ani dziecka.
4. I że głupi spośród nas wypowiadali ogrom kłamstwa przeciwko Bogu.
5. I że (błądziliśmy, gdy) sądziliśmy, że ludzie i dżiny nie będą nigdy wypowiadać kłamstwa przeciwko Bogu.
6. (Zobaczyliśmy jednak, że) rzeczywistoście mężczyźni spośród rodzaju ludzkiego szukali schronienia u istot męskich

spomiędzy dżinów i (tamci) powiększyli ich (tych drugich) w zarozumiałości, buncie i nieprawości².

7. I oni (ci mężczyźni) sądzili, tak jak i wy sądziliście, że Bóg nigdy nie wyniesie nikogo (jako Wysłannika spośród nich).

8. Lecz teraz, gdy usiłowaliśmy osiągnąć nieba, znaleźliśmy je wypełnione srogimi strażami i ogniami palącymi (strzelającymi gwiazdami)³.

9. My siedzieliśmy na (odpowiednich) pozycjach, by podsłuchiwać (mieszkańców niebios); jednakże kto teraz próbuje podsłuchiwać, znajduje oczekujący nań ogień palący.

10. My (ponieważ nie pozwolono nam podsłuchiwać) nie wiedzieliśmy, czy prze-

ciwko tym, którzy żyją na ziemi, zamierzone jest zło, czy też ich Pan chce dla nich właściwego przewodnictwa i dobra⁴.

11. Pomiędzy nami są sprawiedliwi (w postępowaniu i zdolni do wiary) i są też inni. Stanowimy grupy o rozbieżnych ścieżkach.

12. Pojęliśmy, że żadną miarą nie potrafimy udaremnić (Woli) Boga (na ziemi)

ani też nie jesteśmy w stanie osłabić Go (naszą) ucieczką.

13. A kiedy posłyszeliśmy przewodnictwo (ucieleśnione w Koranie), uwierzyliśmy w nie (natychmiast). Kto wierzy w swego Pana, ten nie lęka się straty (że zostanie skrzywdzony w zamian za swoją wiarę i za dobre uczynki wymagane przez religię) ani hańby.

1. Kiedy Wysłannik Boży wracał z Ta'ifu do Mekki pogrążony w wielkim smutku, Bóg sprawił, że pewne dżiny posłyszały jego recytację Koranu, uwierzyły i powróciły do swego ludu, zwiastując jego posłannictwo. Zostało to opowiedziane w surze al-Ahkaf 46:29-32. Innym razem, gdy Prorok zmierzał z kilkoma towarzyszami na targ w Ukaz, usłyszała jego recytację w czasie modlitwy *fadżr* (o brzasku) inna grupa dżinów. Tutaj relacjonowane jest to właśnie zdarzenie. Druga grupa dżinów (która przysłuchiwała się Wysłannikowi podczas powrotu z Ta'ifu) należała do ludu Mojżesza, niech będzie z nim pokój. Jak można wnosić z następnego wersetu, dżiny słuchające recytacji Wysłannika w czasie modlitwy porannej były politeistami, przypisującymi Bogu małżonkę i dzieci. Oni także stali się wiernymi i, jak inne dżiny, powróciły do swego ludu, głosząc posłannictwo koraniczne. O naturze dżinów zob. sura 46, przyp. 10.

2. Ludzie, w szczególności spomiędzy plemion arabskich (przedislamskiego) Okresu Ignorancji, zwykli szukać schronienia przed wszelkim możliwym złem u istot męskich spomiędzy dżinów, które, jak przypuszczali, mają władzę nad ruinami i dolinami tam, gdzie się zatrzymywały podczas swych podróży istoty ludzkie. Co więcej, ludzie będą zwracać się do dżinów w celu wyleczenia pewnych chorób albo w celu przepowiedzenia ich przyszłości. Zawsze istnieli ludzie, którzy zdolni byli do nawiązania swego rodzaju kon-

taktu z dżinami, i tacy, którzy zwracali się do dżinów. To powoduje, że dżiny wbijają się w pychę i zwodzą ludzi.

3. Jak wspomnieliśmy w wersetach 15:17-18, przyp. 5 i w wersecie 67:5, przyp. 4, „gwiazdy” są wystrzeliwane w celu zapobieżenia temu, by dżiny sięgały niebios, oraz by odpędzać je od bram niebiańskich.

W przepowiadaniu przyszłości kontakt pomiędzy „jasnowidzami” a dżinami i/lub diabłami odgrywa rzeczywiście pewną rolę. Diabły zajmujące się „szpiegowaniem” usiłują zabrudzić Królestwo Niebios, zamieszkane przez czyste istoty, i podsłuchać ich rozmowy, by przekazać ich treść niewierzącym dżinom i ich ludzkim towarzyszom, starającym się zwieść wierzących, przede wszystkim za pomocą „czarów”, „medium” albo „jasnowidzenia”. Bóg zezwolił im pochwycić pewne urywki informacji z rozmów przed nadejściem Jego Ostatniego Wysłannika. Jednak tuż przed jego przybyciem Bóg zatrzaskał dla nich bramy niebios w sposób całkowity. I gdy usiłują osiągnąć niebios, natykają się na silne straże, które rzucają w nich pociskami. Jeśli któryś z nich zdoła coś pochwycić, to jest ścigany (i unicestwiany) przez gwiazdę – pocisk wystrzeliwany przez anielskie straże.

4. Werset sugeruje: „Widząc, że recytacja, którą słyszymy, prowadzi ku prawości, pojęliśmy, że ich Pan chce dobra i tego, co właściwe dla mieszkańców ziemi, zamykając dla nas bramy niebios”.

14. I pośród nas są tacy, którzy całkowicie poddali się Bogu, i pomiędzy nami są też tacy, którzy zbroczyli ku nieposłuszeństwu wobec Boga. Kto w pełni poddał się Bogu – taki szukał właściwego przewodnictwa (w wierze i działaniu) i je osiągnął.

15. Jednak ci, którzy zbroczyli ku nieposłuszeństwu wobec Boga – oni są paliwem dla Piekła”.

16. Jeśliby oni (ludzie i dziny) poszli (Właściwą) Drogą (islam, bez zbaczania z niej), to My z pewnością obdarzylibyśmy ich wodą (i zaopatrzeniem) w obfitości⁵;

17. My poddajemy ich próbie w tym (czym ich obdarowujemy). Kto odwraca się od Napomnienia swego Pana (Księgi Jego nauk), tego powiedzie On ku ciągle wzrastającej karze (otaczającej go swą srogością).

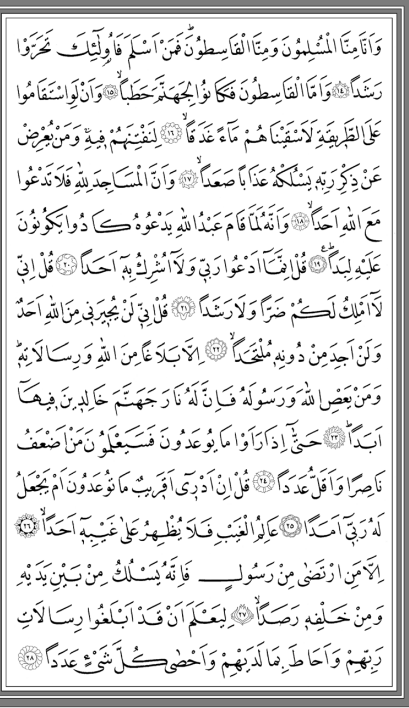
18. Wszystkie miejsca oddawania czci (i wszystkie części ludzkiego ciała, które służą wierzącemu do wykonania pokłonu⁶) są dla Boga i wszelkie akty czci należą się tylko Jemu, przeto nie czcicie nikogo wraz z Nim.

19. Kiedy jednak sługa Boży podnosi się do modlitwy, oni (politeiści) tłoczą się wokół niego (głośno i drwiąco krzycząc, aby jego recytacja Koranu nie była słyszana).

20. Powiedz: „Ja oddaję cześć jedynie mojemu Panu i nie przydaję Mu nikogo za współtowarzysza”.

21. Powiedz: „Nie jest w mojej mocy wyrządzić wam szkody ani przynieść wam dobra, prowadząc was (ku Prostej Ścieżce)”.

22. Powiedz: „Nikt nie może ochronić mnie przed Bogiem (gdybym Mu był

nieposłuszny) ani nie zdołam znaleźć schronienia, jak tylko w Nim.

23. (Tym, co mogę i muszę czynić, jest) tylko przekazywanie (prawdy) od Boga i Jego Posłannictwa”. A kto jest nieposłuszny Bogu i Jego Wysłannikowi, to – zaiste – dla niego (przygotowany) jest Ogień piekielny i będzie tam przebywał na zawsze.

24. (Niech wciąż im się wydaje, że jesteście słabi liczebnie i niech nie doceniają waszej siły, albowiem) gdy zobaczą to, co jest im obiecane (Ogień piekielny), dowiedzą się, kto rzeczywiście jest słabszy pod względem pomocników i liczebności.

25. Powiedz: „Ja nie wiem (czy wasze spotkanie twarzą w twarz z tym), co

jest wam obiecanie, jest bliskie, czy też mój Pan ustanawia dla tego odległy termin”⁷.

26. (Jedynie) On zna dobrze to, co Niewidzialne (i co jest poza ludzkim postrzeganiem), i On nie odsłania nikomu tego, co u Niego Niewidzialne.

27. Za wyjątkiem Wysłannika, którego wybrał (i jest z niego zadowolony – On

daje mu tyle wiedzy o Niewidzialnym, ile zechce); i On wysłał straż czuwającą przed nim (pomiędzy nim a tymi, którzy go słuchają) i straż za nim;

28. Ażeby On mógł stwierdzić, że oni (Wysłannicy) na pewno przekazują posłannictwo od swego Pana. On ogarnia wszystko to, co oni mają (z Objawienia), i On zapisał wszystko po kolei⁸.

5. Ten werset ma niemal to samo znaczenie, jak 7:96: *Gdybyż tylko ludzie tych miast uwierzyli i dla uzyskania Jego ochrony trzymali się z dala od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełni bogobojności i pobożności, My z pewnością otwarlibyśmy dla nich błogosławieństwa niebios i ziemi.*

6. Imam Buchari relacjonuje („Adhan”, 133, 134, 137), że Wysłannik Boży wymienił te części ciała, które muszą dotykać podłoża podczas oddawania pokłonu: „Nakazano mi wykonywać pokłon na siedem części ciała: czoło (wskazał również na nos), ręce, kolana i krańce stóp”.

7. Podobnie jak werset 71:25, ten werset ustanawia karę albo nagrodę w świecie pośrednim (grobu): tutaj jest to uczynione w sposób decydujący. Dla upartych wrogów Boga obiecana jest kara Piekła, jak to określono w wersecie 23 powyżej. Dokładny czas Dnia Sądu znany jest wyłącznie Bogu i nigdy się nie zmieni. Ten werset jednak w sposób szcze-

gólny odnosi go do Bożej Woli, czym podkreśla fakt, że niewierzących spotka obiecana im kara po śmierci.

8. Na ten fakt wskazuje się również w początkowych wersetach sury as-Saffat (37). Archaniołowi Gabrielowi towarzyszyły podczas przekazywania Wysłannikowi Bożemu Objawienia anioły. Układały się w szeregach wzdłuż trasy, przez którą Gabriel niośł Objawienie, a niektóre z nich przepędzały diabły usiłujące przechwycić coś z tej Boskiej Wiedzy. Pośród aniołów były również takie, które stały wokół Wysłannika, podczas gdy inne anioły przekazywały mu przesłania od Boga, dotyczące świata niewidzialnego i przyszłości. Te trzy ostatnie wersety podkreślają fakt, że Objawienie, które przyszło do Wysłannika i które on przekazywał ludziom, było zachowywane w sposób doskonały od chwili, gdy zostało powierzone przez Boga Gabrielowi do przekazania go ludziom (*er-Razi, al-Kurtubi, at-Tabatabai*).

SURA 73

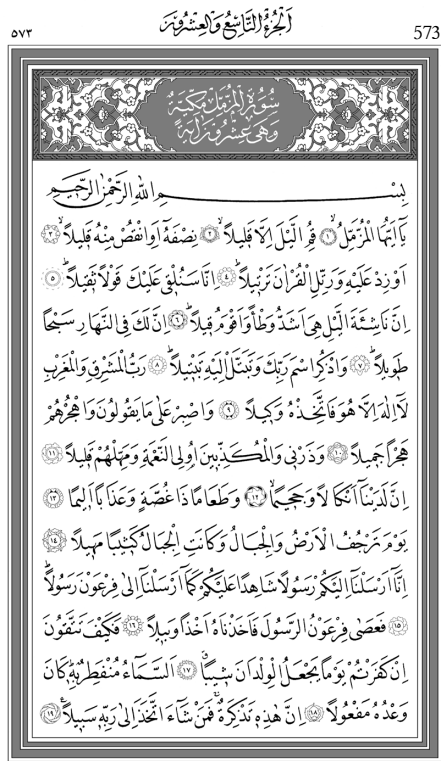
AL-MUZZAMMIL
(OWINIĘTY SZATA)

Okres mekkański

Sura ta, składająca się z 20 wersetów, objawiona we wczesnym okresie mekkańskim, bierze swoją nazwę od słowa *muzzammil* (owinięty szatą) w wersecie pierwszym. Istnieją jednak pewne przekazy mówiące, że jej ostatni werset został objawiony w Medynie, choć są też uczeni, którzy twierdzą, że stało się to w późniejszym czasie w Mekce. Sura niniejsza usilnie zaleca modlitwę w nocy, cierpliwość i pokładanie ufności w Bogu. Ostrzega też niewierzących przed Dniem Sądu.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O ty, owinięty szatą!¹
2. Podnieś się, by czuwać nocą – oprócz chwili,
3. Jej połowy czy bardziej jeszcze pomniejszonej;
4. Albo też zwiększonej (odrobinę); módl się i recytuj Koran spokojnie i wyraźnie (skupiając się na nim umysłem i sercem).
5. Oto My obarczymy cię Słowem wielkiej wagi (zastosujemy je w twoim życiu codziennym i przekażemy innym).
6. Zaprawdę, wstawanie i modlitwa nocą porusza najmocniej (umysł i serce) i (sprawia, że) recytacja jest pewniejsza i właściwsza.
7. Albowiem w ciągu dnia masz spienienie zajęć.
8. I zachowuj w pamięci Imię swego Pana (oraz wspominaj Je podczas

modlitw), i poświęcaj Mu się z całego serca.

9. Pan wschodu i Pan zachodu; prócz Niego nie ma (innego) boga, toteż tylko Jego bierz sobie za Tego, w kim będziesz pokładał ufność, i za Powiernika swych spraw.

10. I znoś cierpliwie wszystko to, co oni mówią (przeciwko tobie), i trzymaj się z dala od ich drogi (i oddal się od nich) w piękny sposób (nie tak, jak oni odnoszą się do ciebie – a raczej zdobywając się na przebaczenie i dobrą radę).

11. I pozostaw to Mnie, bym zajął się tymi, którzy radują się doczesnymi błogosławieństwami Boga, a mimo to uparcie trwają w podważaniu (Naszych Objawień), i daj im krótką chwilę zwłoki.

12. Mamy (dla im podobnych) ciężkie łańcuchy i Płomień Pałacy,

13. I pożywienie, które dusi, i karę bolesną².

14. Owego Dnia ziemia i góry zostaną gwałtownie wstrząśnięte, a góry będą jak kopce ślizgającego się piasku.

15. Zaprawdę, My posłaliśmy do was (o, ludzie) Wysłannika, świadka przeciwko wam (który zaświadczy na Tamtym Świecie o waszych czynach – jak się mają do Boskiego Posłannictwa), tak jak posłaliśmy Wysłannika do Faraona.

16. Jednak Faraon wystąpił przeciwko Wysłannikowi i My pochwyciliśmy go śmiertelnym uchwycem.

17. Jakże zatem – jeśli będziecie obstawać przy niewierze – ustrzeżecie się Dnia, który sprawi, że dzieci staną się siwowłose?

18. Wtedy to rozpadnie się niebo. Jego obietnica (Zmartwychwstania i Sądu) z pewnością się wypełni.

19. Oto przypomnienie i napomnienie. Niech zatem ten, kto zechce, obierze szlak ku swemu Panu.

51. Ten werset skierowany jest do Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Jak wynika z następnych wersetów, Prorok leżał w swoim domu, owinięty płaszczem albo kocem i zasmucony, gdyż mekkańscy politeiści uznali go za czarownika i szaleńca.

52. W odniesieniu do rodzajów mąk w Zaświatach, wspomnianych w dwu ostatnich wersetach, Fakhru'd-Dīn ar-Rāzī mówi: „Owe cztery rodzaje mąk można interpretować jako cierpienia duchowe. Kajdany symbolizują to, że zmysłowa natura człowieka przykuta jest do pokus fizycznych i przyjemności. Ze względu na to, że zmysłowa natura człowieka poznała takie przyjemności i pokochała je na tym świecie, w momencie odejścia z ciała targają nią agonია i strach, a przywiązanie do nich staje się przeszkodą w wejściu do królestwa pokoju i czystości. Te duchowe więzy wywołują duchowy ogień, płonący do tego stopnia, że zmysłowe Ja człowieka spieszy za owymi przyjemnościami, nie mogąc ich zarazem osiągnąć. Wszystko to prowadzi do odczucia duchowego ognia, palenia. To drugi stopień mąk, zwany: „Płomień Palący”. Wtedy to zmysłowa natura człowieka usiłuje przełknąć duszącą agonię pozbawienia cielesnych przyjemności i bóle oddzielenia (od przedmiotów jej doczesnej radości). To „pokarm, który dusi”. Ostatecznie zaś człowiek zostaje oddzielony od Boskiego światła

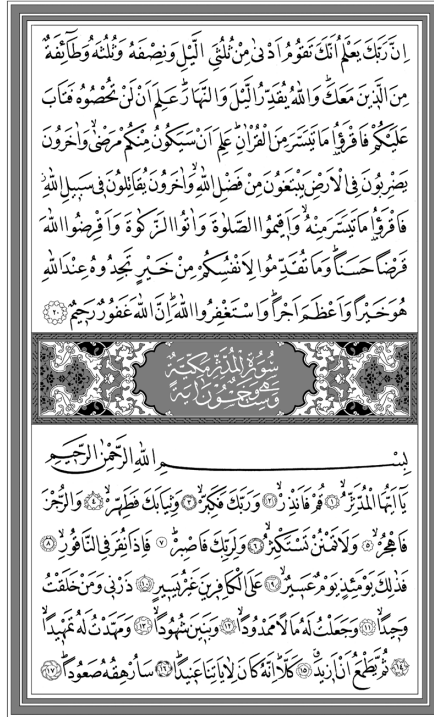
i nie dołącza do wspólnoty błogosławionych. To cierpienie największe, opisane jako „kara bolesna”. Tych moich wyjaśnień nie należy jednak rozumieć opacznie. Nie sądzę, by znaczenie tych wersetów były ograniczone do tego, co tutaj stwierdziłem. Uważam raczej, że te wersety oznaczają cztery stopnie mąk w Zaświatach, które ludzie potępieni będą cierpieć zarówno duchowo, jak i fizycznie”.

Niemniej jednak Muhammad Asad, podobnie jak to czyni z wieloma wersetami dotyczącymi przyjemności i cierpień Tamtego Świata – nie przytacza tego ostatniego zdania ar-Raziego (o cierpieniu zarówno duchowym, jak i cielesnym); to daje mylne wrażenie, jakoby ar-Razi ograniczył owe stopnie mąk wyłącznie do duchowych. Jest faktem, że zarówno błogosławieństwa, którymi będą się radować ludzie Raju, jak i cierpienia ludzi Piekła, będą skutkami ich wiary i czynów na tym świecie. Nie będą jednak ograniczone jedynie do katuszy duchowych. Tam, gdzie istnieje ludzkie Ja albo dusza (*nafs*), będą nie tylko rzeczy duchowe. Jeśli weźmiemy pod uwagę to, że na tym świecie ludzka dusza cierpi od tego, co spotyka ciało, to łatwo pojmujemy, że przyjemność i cierpienie w Zaświatach nie mogą być rozumiane jako tylko duchowe. Mimo to nie jesteśmy w stanie poznać dokładnej natury życia fizycznego na Tamtym Świecie.

20. Zaiste, wasz Pan wie, że ty (o, Wysłanniku) wstajesz i czuwasz nie-rzadko niemal dwie trzecie (albo innym razem) pół nocy – lub trzecią jej część, i tak samo czynią niektórzy z tych, którzy są z tobą jako wierni. Bóg określa miarę nocy i dnia (które stworzył). On wie, że wy (o, wierni) nie zdołacie wytrzymać tak długiego czuwania każdej nocy) i zwrócił się ku wam z miłosierdziem: recytujcie przeto z Koranu (podczas modlitwy) to, co jest dla was łatwe (by utrzymać regularną praktykę). On wie, że będą pośród was chorzy i inni – którzy wędrują po ziemi szukając Bożej szcudrości, i jeszcze inni – co walczą dla Bożej sprawy. Dlatego recytujcie z niego tyle, ile jest (dla was) łatwe⁵³. Jednak wykonujcie modlitwę w zgodzie z jej ustalonymi warunkami, płacicie nakazane datki oczyszczające (*zakat*) i udzielajcie Bogu dobrej pożyczki (wydając dla Jego sprawy i dla potrzebujących). Cokolwiek dobrego wysyłacie (do waszego przyszłego, wiecznego życia) dla siebie samych, znajdziecie to u Boga, lepsze i większe pod względem nagrody (aniżeli wszystko to, co pozostawiliście

53. Modlitwa nocna (*as-salat at-tahaddżud*) została nałożona na Proroka we wczesnych latach jego Posłannictwa. Wysłannik odbywał tak długie czuwania, że jego stopy puchły. Niektórzy wierni naśladowali jego długotrwałe czwanie, choć to nie był ich obowiązek. Trudność jednak stanowiła dla nich modlitwa przez dwie trzecie nocy albo przez połowę, bądź nawet trzecią jej część. Dlatego Wysłannik zmniejszył ów ciężar. Chociaż modlitwa *tahaddżud* nie stanowi dla muzułmanów obowiązku, to jest modlitwą wielce zalecaną. Czasami mówi się, że powinni przestrzegać jej ci, którzy poświęcili się Bogu.

54. W tym wersecie zwrócona jest uwaga na znaczenie zachowywania obowiązkowych nakazów islamu. Właściwe ich przestrzeganie może zrekomensować straty, które wynikają z jakichś błędów bądź mniej-

na świecie, i jeszcze powiększone pod względem wartości). I szukajcie Bożego przebaczenia (we wszystkich okolicznościach i sytuacjach)⁵⁴. Bóg jest Przebaczący, Współczujący (szczególnie dla Swoich wierzących, skruszonych sług).

szych grzechów pochodzących z zaniedbania pod względem zalecanych aktów religijnych. Takie samo znaczenie ma werse 58:13: *Czyż lekacie się ofiarować coś jako datek dobroczynny, zanim się (go) poradzicie? (Jeśli tak) i tego nie uczynicie, a Bóg zwrócił się ku wam z przebaczeniem, to wykonajcie modlitwę w zgodzie z jej warunkami i zapłaćcie zakat (obowiązkowe, oczyszczające datki na dobroczynność), a także bądźcie posłuszni Bogu i Jego Wysłannikowi. Bóg jest w pełni świadom wszystkiego tego, co czynicie.* Jak też zostało wskazane w przyp. 3 do sury 71, prośby o przebaczenie skierowane do Boga są bramą, która otwiera się na niemal każde Boże błogosławieństwo. A skoro nasza natura jest skłonna do upadków, to stale musimy zwracać się do Stwórcy o dar wybaczenia grzechów.

SURA 74

**AL-MUDDASSIR
(OTULONY PŁASZCZEM)***Okres mekkański*

Sura *al-Muddassir*, zawierająca 56 wersetów, jest jednym z najwcześniejszych Objawień przekazanych Wysłannikowi i bierze swoją nazwę od słowa *al-muddassir* w wersecie pierwszym. Słowo to oznacza: „otulony płaszczem i samotny”. Sura niniejsza szkicuje niemal wszystkie fundamenty wiary i podstawowe prawdy odnoszące się do ludzkości, którymi dokładnie zajmuje się Koran.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O ty, któryś jest otulony płaszczem (i wybierasz samotność)!¹
2. Powstań i ostrzegaj!²
3. I głos (niemożliwą do opisanego i niezrównaną) wielkość swego Pana.

1. Po pierwszym Objawieniu w grocie Hira Objawienie nie przychodziło przez pewien czas. W czasie tej przerwy Wysłannik Boży wołał przebywać w samotności w swoim domu i czekał na nadejście następnego Objawienia. Pewnego dnia, gdy spacerował na zewnątrz, zobaczył Gabriela w oryginalnej postaci, „siedzącego pomiędzy niebem a ziemią”. Oznaczało to koniec przerwy i Objawienie, które zaczęło się wraz z tą surą, trwało bez przerwy.

2. Wysłannik Boży był zarówno Ostrzegającym (przed wszelkimi rodzajami zbłądzenia i grzechów, przestępstw przeciwko wierze), jak i tym, który przekazywał dobre nowiny „w zamian za” właściwą wiarę i dobre uczynki. Dlatego nakaz: „ostrzegaj” sugeruje również głoszenie dobrych wieści. Przynajmniej na początku ostrzeganie miało jednak pierwszeństwo.

4. I utrzymuj swe szaty w czystości!³
5. I unikaj wszelkiego zanieczyszczenia.
6. Nie uważaj wypełniania przez siebie tychże nakazów za łaskę (którą czynisz wobec Boga i ludzi).
7. A ze względu na swego Pana bądź cierpliwy (w wykonywaniu swoich obowiązków wobec Niego i ludzkości).
8. A potem, gdy zadną w Róg,
9. Ów Dzień będzie Dniem Trudnym
10. Dla niewierzących – a nie łatwym.
11. Pozostaw mnie z tym, którego Sam stworzyłem (abym się nim zajął)
12. I obdarzyłem obfitymi zasobami,
13. A także dziećmi wokół niego, jako źródłem mocy;
14. I Ja dałem mu wszelkie środki i status, by żył wygodnie.
15. A jednak on pragnie, bym dał więcej.
16. Żadną miarą! Oto on zacięcie sprzeciwiał się Naszym Objawieniom.
17. Zaprawdę, ja zobowiązę go do mozolnej wspinaczki!⁴

3. Ten werset dotyczy absolutnej czystości ubrań, szat i powinien być rozważany razem z wersem trzecim jako przygotowanie do modlitwy, które jest nakazane w następnych wersach. Albo, jeśli weźmiemy pod uwagę to, że Koran porównuje prawość i pobożność do ubrania, szat (7:26), poza ich znaczeniem zewnętrznym, wtedy ów werset będzie oznaczał również pogłębianie wiary i wzrastanie w niej. Te nakazy jednak nie mogą być traktowane jako te, które dotyczą jedynie Wysłannika. Są skierowane do wszystkich wiernych.

4. To odnosi się do trudności, jakie ów człowiek napotkał na świecie i cierpień, jakie czekała nań w Zaświatach. Ów człowiek (Łalid ibn Mughira) wspomniany tutaj nie zaprzestał tracić swojego majątku i dzieci po objawieniu tego wersetu, aż do momentu swojej śmierci.

18. On rozmyślał i szacował (jak mógłby zdyskredytować Koran w ludzkich oczach).

19. Niech Bóg oddali go od Swego miłosierdzia, za to, jak szacował!

20. Tak, niech Bóg oddali go od Swego miłosierdzia⁵, za to, jak szacował!

21. Potem się rozejrzył (jak ten, który ma zdecydować co do sprawy, o którą jest pytany).

22. Potem zmarszczył brwi i groźnie popatrzył.

23. A potem odwrócił się i (choć wewnątrz uznawał boskie pochodzenie Koranu, to) wbił się w pychę,

24. I rzekł: „To jedynie czary (przekazane przez czarowników) z dawnych czasów).

25. To nic innego, jak tylko słowo śmiertelnika”.

26. Ja sprawię, że wejdzie do Otchłani Piekielnej.

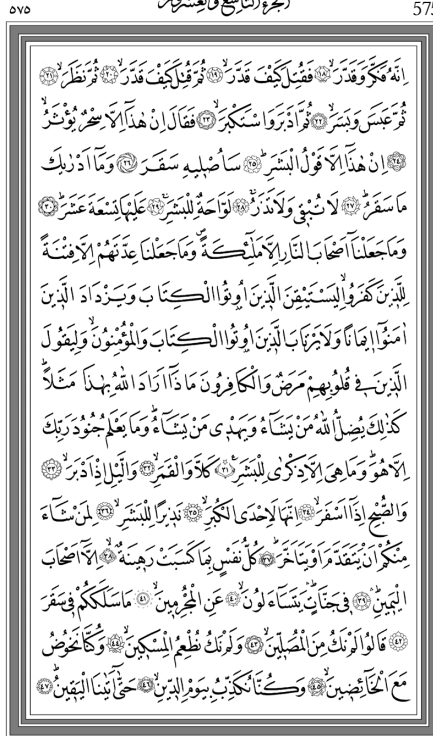
27. Cóż pozwala ci pojąć, czym jest owa Otchłani?

28. Ona nikogo nie pozostawia (lecz w całości spala każdego, kto został do niej wrzucony) ani nikogo nie oszczędza (by mógł umrzeć i zbiec).

29. Ona spala skórę na czarno.

30. Nad nią jest dziewiętnastu (strażników).

31. My na strażników ognia wyznaczaliśmy jedynie aniołów, a ich liczbę uczyniliśmy próbą dla tych, którzy nie wierzą – ażeby ci, którym dano Księgę wcześniej, zyskali pewność (że Muhammad, który bez wahania wyjaśnia wszystko to, co zostało mu objawione – w obliczu sprzeciwu i drwin – jest Wysłannikiem Bożym) i aby ci, którzy wierzą, umacniali swą wiarę; a także, aby zarówno ci, którym dano Księgę wcześniej, jak i wierni nie odczu-

wali żadnej wątpliwości; ażeby powiedzieli ci, w których sercach jest choroba, i nie wierzący: „Cóż takiego Bóg ma na myśli przez ten opis?” W ten sposób Bóg prowadzi ku zbłądzeniu, kogo zechce, i prowadzi ku drodze prostej, kogo zechce. Nikt prócz Jego samego nie zna zastępów twojego Pana. To tylko przypomnienie dla śmiertelników (by zwracali uwagę i stosownie do tego postępowali)⁶.

32. Nie, zaiste (Koran nie jest taki, jak to głoszą niewierzący)! Na księżyc

33. I na noc, gdy się cofa,

34. I na poranek, gdy jaśnieje⁷,

35. Zaprawdę, on (Koran) jest spośród największych (znaków Boga);

36. Ostrzeżenie dla rodzaju ludzkiego,

37. Dla każdego z was, zarówno tego, który idzie naprzód (wybierając wiarę i dobre uczynki), jak i tego, który pozostaje z tyłu (gdyż wybór niewiary i grzechów odciąga go z dala od Prostej Ścieżki).

38. Każda osoba jest poręczycielem tego, co zarabia (swoimi uczynkami),

39. Oprócz ludzi Prawicy (ludzi szczęścia i pomyślności, którzy otrzymują swoje zapisy w prawe ręce. Bóg im przebaczy i wynagrodzi ich o wiele bardziej, niż sobie na to zasłużyli)⁸.

40. Mieszkając w Ogrodach (których piękno nie może zostać pojęte na tym świecie), będą zadawać sobie nawzajem pytania

41. O niewierzących i występnych (i przekazywać odpowiedzi, których oni udzielają):

42. „Co was sprowadziło do tej Otchłani?”

43. Oni odpowiedzą: „My nie byliśmy spośród tych, którzy wykonywali modlitwę (*as-salat*) (i zwracali się do Boga ze szczerą czcią);

44. Ani nie karmiliśmy potrzebujących.

45. Pławiliśmy się (w kłamstwie i grzechu) wraz z tymi, którzy się (w nim) pławili.

46. I negowaliśmy (nadejście) Dnia Sądowego.

47. Zanim to, czego nadejście było pewne, do nas przyszło”.

5. Forma oryginalna wyrażen początkowych w ostatnich dwu wersetach, mianowicie *Niech Bóg oddali go od Swego miłosierdzia, za to, jak szacował! Tak, niech Bóg oddali go od Swego miłosierdzia*, to *QuTiLa*. Ma ona obydwa znaczenia. Zastosowanie znaczenia *niech Bóg oddali go od Swego miłosierdzia* jest jednak figuratywne, a nawet ironiczne i znaczy: *Jakże źle on uczynił!*

6. Niewierni, którzy odrzucili życie wieczne, a co za tym idzie – każdą wypowiedź koraniczną na jego temat – drwili sobie z tego, że jest 19 strażników Piekła mówiąc, że mogliby z łatwością pokonać taką liczbę. Z tego względu Bóg objaśnił, że chodzi o 19 aniołów, a nie istot ludzkich. Jednakże ci niewierni uważali anioły za „córki Boga” i dlatego nie lękali się ich mocy. Inny werset opisuje ich tak: *Nad nim ustanowieni są aniołowie srodzy i dokładni (w wykonywaniu rozkazu ukarania), którzy są posłuszni Bogu, cokolwiek im nakaze, i wykonują wszystko to, co jest im nakazane (by wykonali)*. Ta rzeczywistość pozaziemska stała się zatem dla nich próbą. Bóg ma wiele innych zastępów, o których nie wiemy. Koran wspomina takie fakty, poza innymi przyczynami, także jako przypomnienie i wyjaśnienie dla ludzi, szczegól-

nie niewierzących, którzy skłonni są pojmować Boga i rzeczywistość dotyczącą Jego w terminach ludzkich.

7. Przysięga *Na księżyc i na noc, gdy się cofa, i na poranek, gdy jaśnieje* implikuje to, że światło dnia i słońce Boskiego Przewodnictwa zastąpią w dziejach ludzkich księżyc i noc.

8. Wiara w Boga i posłuszeństwo Jego przykazaniom należą do praw Boga wobec istot ludzkich, każdy zatem człowiek stanowi porękę wypełnienia tychże praw. Ci, którzy wypełniają ten obowiązek, są wolni, gdy tymczasem inni trzymani są w piekle. Koran klasyfikuje ludzi na trzy kategorie, w zależności od tego, czy wypełniają swą powinność, czy też nie, i według stopnia jej wypełnienia (zob. 56:7-10). Poza dwiema grupami, wspomnianymi w niniejszej surze (mianowicie Ludźmi Prawicy oraz ludźmi niewierzącymi i występnyimi [Ludźmi Lewicy]), są jeszcze najlepsi w wierze i dobrych uczynkach oraz w służeniu Bożej sprawie; oni będą pierwszymi (pod względem otrzymywania Bożego Miłosierdzia i radowania się nim). Jako że są Bogu najbliżsi i wytrwali w wierze i dobrych uczynkach oraz dlatego, że będą wyjęci spod próby przed Najwyższym Trybunałem Zaświatów (37:128), nie są wspomniani w omawianych wersetach.

48. Przeto żadnej korzyści nie przyniesie im wstawienictwo tych, którzy mają prawo się wstawiać (nawet jeśli wolno im się wstawiać).

49. Cóż zatem jest z nimi, że odwracają się z niechęcią od Napomnienia (Koranu),

50. Jak gdyby byli przestraszonymi dzikimi osłami,

51. Uciekającymi przed lwem!

52. Zaprawdę, każdy z nich pragnie, by to jemu dano Księgę rozpostartą (właściwą dla niego).

53. Żadną miarą! Oni nie (wierzą i dlatego nie) lękają się Tamtego Świata.

54. Żadną miarą! To (ten Koran) jest przypomnieniem i napomnieniem (wystarczającym dla wszystkich).

55. Ktokolwiek zatem zechce, otrzymuje napomnienie i zwraca (na nie) uwagę.

56. A przecież oni nie otrzymają napomnienia i nie zwrócą uwagi, dopóki nie zechce Bóg; On jest Panem prawości i pobożności, a także Panem przebaczenia⁹.

9. To oznacza, że wszelki sukces zależy od absolutnej Woli Boga i Jego przebaczenia. On jednak pragnie pomyślności i przebaczenia dla tych, którzy zwracają się do Niego z bojaźnią oraz postępują sprawiedliwie i pobożnie.

SURA 75

AL-KIJAMA (ZMARTWYCHWSTANIE)

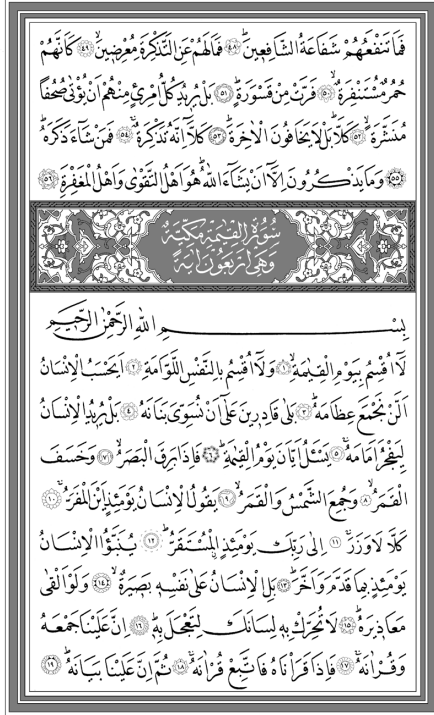
Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z 40 wersetów, zajmuje się śmiercią jako „Sądem Ostatecznym” każdej jednostki oraz zdarzeniami, jakie będą miały

576

سُورَةُ الْجِيَامِ

٥٧٦

miejsce podczas ostatecznego unicestwienia świata oraz wskrzeszenia zmarłych. Została objawiona w Mekce. Swoją nazwę bierze od słowa *al-kijama* (Zmartwychwstanie) w pierwszym wersecie.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. Przysięgam na Dzień Zmartwychwstania
2. I przysięgam na samooskarżającą się duszę¹;
3. Czyż człowiek sądzi, że My nigdy nie zgromadzimy jego kości (ażeby go wskrzesić)?
4. My potrafimy złożyć z powrotem koniuszki jego palców².

5. Człowiek (podejmując świadomy wybór) zaprzecza jednak temu, co jest przed nim (drugiemu życiu – ponieważ pragnie żyć tylko tak, jak mu się podoba).
6. On pyta: „Kiedy nastąpi Dzień Zmartwychwstania?”
7. Gdy wzrok będzie oszołomiony (ze względu na strach)
8. I nastąpi zaćmienie księżyca,
9. I słońce połączy się z księżycem;
10. Tego Dnia człowiek powie: „Gdzież można się schronić?”
11. Żadną miarą! Nie ma schronienia (by doń uciec)!
12. Tego Dnia nastąpi kres podróży do twego Pana.
13. Tego Dnia człowiek zrozumie wszystko to (dobro i zło), co posłał przed siebie (z Tego Świata do życia wiecznego) i wszystko to (dobro i zło), co pozostawił za sobą³.
14. Zaiste, oto człowiek będzie świadkiem (składającym świadectwo) przeciwko samemu sobie,
15. Nawet jeśli przedstawi usprawiedliwienie⁴.
16. (O, Proroku) nie poruszaj swego języka, by to przyspieszyć (byś mógł zachować w sercu).
17. Zaprawdę, to My go gromadzimy (w twoim sercu) i dajemy ci możliwość recytowania go (z pamięci).
18. Przeto, gdy My go recytujemy, ty podążaj za jego recytacją;
19. A potem do Nas należy jego wyjaśnienie⁵.

1. Znaczenie terminu dusza ludzka (*nafs*), zob. sura 3, przyp. 37, sura 21, przyp. 5., Trening własnego ducha (samokontrola) został przyjęty jako niezwykle ważny element Boskiego Objawienia. Ów trening ma, według niektórych szkół w islamie, dziesięć etapów, a według innych i według pewnych aluzji koranicznych – siedem.

Jeśli duch żyje tylko życiem łatwym, nurzając się w bagnie pragnień zmysłowych, to jest to duch nakazujący zło (*nafs al-ammara*). Jeśli słabnie od czasu do czasu, podąża ścieżką Religii, lecz zawsze, gdy osłabnie – poddaje się krytyce i zwraca się ku swemu Panu. To jest duch samooskarżający się (*nafs al-laĥama*). Duch, który stale odpiera ataki zła, pełny pobożności i obdarzony łaską pewnych darów Boga proporcjonalnie do swej czystości, zwany jest duchem otrzymującym inspirację (*nafs al-mulhima*). Kiedy osiągnie punkt, w którym jego relacja z Panem oparta jest na pobożności i szczerości, a jego sumienie odpoczywa, to i dusza

osiąga stan spoczynku. Dociera do stanu, w którym porzuca wszystkie swoje wybory i staje się przedstawicielem Boskiej Woli – jest duchem zadowolonym z Boga (*nafs ar-radiĵa*). Jego najwspanialszym celem jest uzyskanie przyjemności Boga oraz aprobaty; jeśli zawsze dąży do tego celu, mówiąc: „Jestem zadowolony z Ciebie, bądź i Ty zadowolony ze mnie”, wtedy staje się duchem, z którego zadowolony jest Bóg (*nafs al-mardijja*). Ostatecznie duch doskonale oczyszczony ze wszystkich grzechów i zła, zdolny do tego, by zostać w pełni przyozdobionym manifestacjami Bożych Cech i Profetyczną siłą woli, zwany jest duchem wydoskonalonym albo czystym (*nafs az-zakijja* albo *nafs as-safijja*).

2. Koniuszki palców stanowią skrajne części ciała. Istotne, że tożsamość osoby można ustalić za pomocą jej odcisków palców. Werset ten mówi nam zatem, że każda istota ludzka zostanie wskrzeszona ze wszystki-

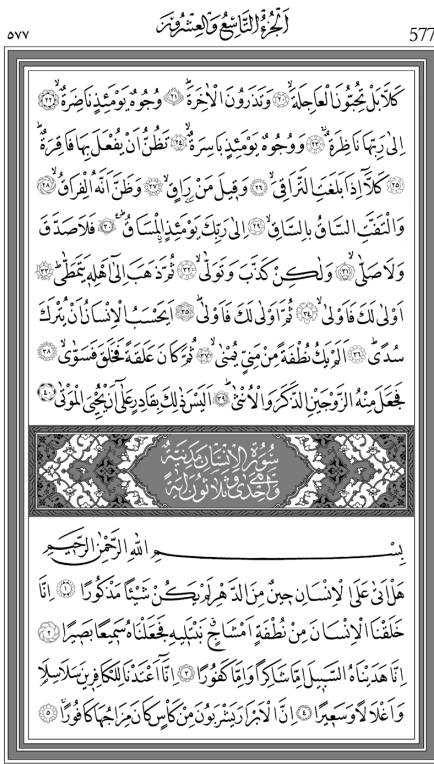
mi właściwymi jej cechami, aż po koniuszki palców. Unikalność koniuszków palców każdej istoty ludzkiej stała się powszechnie znana wiele stuleci po objawieniu Koranu.

3. W Dniu Zmartwychwstania ludzie będą radować się wszystkimi dobrymi rzeczami, jakich dokonali na świecie i tym, że nie uczynili złych rzeczy. Będą również żałować każdego złego uczynku i tego, że nie wprowadzili w czyn pewnych dobrych uczynków.

4. To znaczy, jak wskazano w 32:20 i 36:65, w Dniu Zmartwychwstania części ciała ludzkiego będą świadczyć o tym, co widziały, słyszały albo czego doświadczyły.

5. Ostatnie cztery wersety zdają się nie mieć związku ani z poprzedzającymi, ani z nastę-

pującymi po nich. Zajmują się kwestią objawiania Koranu Wysłannikowi Bożemu i sposobem, w jaki on go otrzymywał. Wysłannik, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, wielce przejmował się otrzymywaniem i słuchaniem Koranu, próbował go powtarzać i zapamiętać. Dokładał niezwykłych starań, by go w pełni zrozumieć. Te wersety, jak i werset 20:114, który ma niemal to samo znaczenie, zapewniają Wysłannika, że Bóg umożliwi mu zapamiętanie go i pełne zrozumienie jego znaczenia. Jeśli chodzi o powód, dla którego te wersety znajdują się pomiędzy wersetami dotyczącymi Dnia Zmartwychwstania, to jest nim to, że Wysłannik mógł okazywać specjalną troskę o zapamiętanie ich w czasie Objawiania.

20. Tak, zaiste! Lecz wy wybieracie to, co nastąpi szybko (życie doczesne na tym świecie)⁶.

21. A zaniedbujecie to, co ma nadejść później (życie wieczne).

22. Owego Dnia niektóre twarze będą promieniały (z zadowolenia),

23. Spoglądając ku swemu Panu.

24. A niektóre twarze owego Dnia będą ponure,

25. Wiedzą bowiem, że zostanie na nie nałożone przytłaczające nieszczęście.

26. Nie, zaiste! (Nie ma wątpliwości, co sądzić o życiu), gdy ono (ostatnie tchnienie) podejdziesz do gardła

27. I będzie powiedziane: „Czyż jest taki czarodziej (który mógłby je ocalić)?”

28. Gdy tymczasem on (ten, który umiera) jest pewien, że to rozłąka.

29. A (w śmiertelnej agonii) jedna noga będzie opłatać drugą;

30. Do twego Pana owego Dnia będzie wprowadzony.

31. On nie potwierdził prawdy (przekazanego mu Boskiego Posłannictwa) ani nie wykonywał modlitwy.

32. Lecz przeciwnie, uznał za kłamstwo (Posłannictwo) i się (od niego) odwrócił.

33. Po czym powrócił do swej rodziny rozpromieniony zarozumiałością.

34. Przeto: W pełni zasłużyłeś (na ten los), w pełni nań zasłużyłeś.

35. I jeszcze raz: w pełni nań zasłużyłeś, w pełni zasłużyłeś.

36. Czyż człowiek sądzi, że będzie pozostawiony samemu sobie (by działo się z nim to, co mu się podoba)?

37. Czyż nie był kiedyś jedynie kroplą nasienia, która wytrysnęła?

38. A potem stał się grudką krwi przylegającej (do ścianki łona), a On stworzył i ukształtował (go) we właściwych proporcjach.

39. A potem uczynił z niego parę, mężczyznę i niewiastę.

40. Czyż On (który to czyni) nie jest zdolny wskrzesić zmarłych z powrotem do życia?

6. Oto inny passus, następujący po Czyż człowiek sądzi, że My nigdy nie zgromadzimy jego kości (ażeby go wskrzesić)? (werset 3): My potrafimy złożyć z powrotem

koniuszki jego palców (wskrzeszając go w pełni), lecz wy wybieracie to, co nastąpi szybko (życie doczesne na tym świecie).

SURA 76

AL-INSAN (CZŁOWIEK)

Okres mekkański

Sura 76 składa się z 31 wersetów i została objawiona w Mekce. Swoją nazwę bierze od słowa *al-insan* w wersecie pierwszym. Zajmuje się kwestią doskonalenia człowieka, cnotami dobrych wiernych oraz nagrodą, jaką otrzymają na Tamtym Świecie. Zawiera również radę dla Wysłannika, a przez to także dla wiernych, poświęcających się jego sprawie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Czyż nie przeszedł nad człowiekiem pewien taki czas (a z pewnością prze-

szedł), gdy był istotą niewspominaną (jako człowiek)?¹

2. Zaprawdę, oto My stworzyliśmy człowieka z niewielkiej ilości zmieszanych płynów, przenosząc go z jednego stanu do drugiego, i (w końcu) uczyniliśmy go słyszącym i widzącym (ażeby mógł słyszeć Boskie Posłannictwo i widzieć Jego Znaki).

3. I ukazałiśmy mu właściwą drogę, i może on będzie wdzięczny (i pójdzie tą drogą) lub też niewdzięczny (i pójdzie drogą niewłaściwą)².

4. Oto My przygotowaliśmy dla niewdzięcznych niewiernych łańcuchy, kajdany i Płomień.

5. Zaprawdę, cnotliwi i dobrzy będą pić z pucharu z winem niebiańskim przyprawionym niebiańskimi przyprawami.

1. Nie oznacza to, że człowiek w ogóle nie istniał w tamtym wycinku czasu. Raczej, jak wynika z wersetu 2:28 i zostało wyjaśnione w przypisie 27, każdy członek rodzaju ludzkiego ma pewien rodzaj istnienia w świecie atomów i cząsteczek. Innymi słowy, już było wiadomo w Boskiej wiedzy i określone przez Przeznaczenie, które cząstki spośród niezliczonych cząsteczek wszechświata będą stanowić daną część ciała ludzkiego. Te cząstki, choć są szeroko rozpowszechnione w wodzie, powietrzu i ziemi, już dawno były wyznaczone do zbudowania ciała poszczególnej jednostki, pomimo tego, że ów człowiek nie był znany ani wspomniany jako istota ludzka.

Rodzaj ludzki stanowi owoc Drzewa Stworzenia i przez to zawiera w sobie jego ziarno. Drzewo Stworzenia wyrosło zatem z nasienia ludzkości. Innymi słowy, jak drzewo wyrosło i rozwinęło się ze swego nasion-

ka, tak i rodzaj ludzki nosi w sobie wszystkie pierwotne pierwiastki innych istot. Jakie znaczenie ziarno ma w odniesieniu do drzewa, takie ma ludzkość w odniesieniu do wszechświata. Nauka powinna skupiać się na tym punkcie, badając w jaki sposób rozpoczęło się życie na Ziemi i jak powstał rodzaj ludzki.

2. Bóg stworzył rodzaj ludzki z usposobieniem i zdolnością do wiary w Niego i podążania Jego drogą, a także wyposażył go w niezbędne zdolności. To jest Jego przewodnictwo ku drodze prostej, oparte na Jego stworzeniu, jak zostało to wskazane w 30:30: *Przeto zwróć całe swe jestestwo ku religii (muzułmańskiej) jako ten, który ma w sobie czystą wiarę (hanif: jest wolny od niewiary, politeizmu i hipokryzji). Oto pierwotna natura (fitra), należąca do Boga, według której powołał On do istnienia ludz-*

kość. Nie może być zatem zmiany w tym, co zostało stworzone przez Boga. To jest religia właściwa i na zawsze prawdziwa, lecz większość ludzi nie wie (o tym). (Zob. również Dodatek 13). Kierując się szczególnym współczuciem, wysłał On również Swoich Wysłanników i wskazał im Swoją Drogę. Poza tym uczynił podążanie Swoją ścieżką rzeczą łatwą dzięki charakterowi i przewodnictwu tychże Wysłanników. On oznajmia: *Wysłannicy (byli zsyłani) jako zwiastuni dobrych wieści i ostrzegający, ażeby ludzie nie mogli mieć argumentu przeciwko Bogu po Wysłannikach (po ich przyjściu). A Bóg jest Pełen Chwały, Jego Moc nieodparta, Mądry (4:165)*. Tak oto On wskazuje Swą słuszną drogę. Bóg jednak stworzył człowieka jako istotę różną od innych stworzeń i wyposażył go w wolną wolę; nie zmusza go do wybrania Jego drogi i podążania nią. Pozostawił to swobodnemu wyborowi człowieka: okazanie wdzięczności i wybranie Jego drogi albo niewdzięczność i wybranie swojej własnej ścieżki przez życie. Bóg poinformował jednak człowieka wyraźnie o konsekwencjach jego wyborów.

Po przekazaniu Boskiego Przewodnictwa ludzkość dzieli się zatem na dwie główne grupy: tych, którzy akceptują Boże prze-

wodnictwo i podążają wskazaną przez Niego prostą ścieżką oraz tych, którzy je odrzucają. Każdy człowiek zostanie potraktowany w Zaświatach wedle swoich wyborów. Istnieje jednak też inna grupa, złożona z tych, którym Boskie przewodnictwo nie zostało przekazane oraz tych, którzy nie byli w stanie go odnaleźć ze względu na pewne okoliczności. Oni są wspomniani w 4:98-99: *Poza tymi rzeczywiście prześladowanymi spośród mężczyzn i kobiet, a także dzieci – którzy są bez środków i nie są prowadzeni ku drodze (emigracji, oraz tych, którzy w czasie swego życia nie mieli możliwości, by zostać poprowadzonymi ku wierze). Tych (jeśli ich sytuacja się nie zmieni, można oczekiwać, że) Bóg nie uzna za odpowiedzialnych i im przebaczy. Zaprawdę, Bóg jest Tym, który szczerze wybacza, Przebaczący*.

Bóg potraktuje ich na Tamtym Świecie tak, jak zechce. Jednakże należy mieć nadzieję, że nie ukarze zwłaszcza tych spośród nich, którzy wierzą w Boga i nie prześladują innych, i nie popełniają takich ciężkich grzechów, jak morderstwo, cudzołóstwo oraz uzurpowanie sobie praw innych – albowiem to wszystko jest dla ludzkiego sumienia odrażające.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادَ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿١٠﴾ يُوفُونَ بِالْقَدَرِ وَنَحَا فُونَ
 يَوْمًا كَانَ سُحَّرُ مُسْتَجَلِبِينَ ﴿١١﴾ وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حَيْثُم مَسْبُوكًا
 وَيَنبِغُوا وَابْيَاسًا ﴿١٢﴾ إِنَّمَا نَطْعَمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لِأَزِيدَ مِن تَكْوِينِهَا وَلَا تَشْكُرُوا
 ﴿١٣﴾ إِنَّا نَخَافُ مِن رَبَّنَا يَوْمًا عَبَّوَسَا فَطَمَّرْنَا ﴿١٤﴾ وَوَفَّيْنَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ
 وَلَقَفْنَاهُمْ نَصْرَةً وَسُرُورًا ﴿١٥﴾ وَجَزَّوْنَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٦﴾
 مُتَجَبِّينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمَهْرِيرًا ﴿١٧﴾ وَكَرِيمَةً
 عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أْفُطُوقُهَا نَذِيرًا ﴿١٨﴾ وَيَطَّافُ عَلَيْهِمْ بِأَبْنَةِ
 مِن فَضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ فَوَابِرًا ﴿١٩﴾ فَأَبْرَمَ مِنْ فَضَّةٍ فَدَرَوْهَا نَقْدِيرًا
 ﴿٢٠﴾ وَوُضِعَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿٢١﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسْمَى سَسْبِيلًا
 ﴿٢٢﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا دَارَآهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا
 مَّنُورًا ﴿٢٣﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ تَعْبًا وَتَمَلَّكَ كَبِيرًا ﴿٢٤﴾ عَلَيْهِمْ
 نَبَاتٌ سُنْدُسٌ خَضِرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَخُلُوعٌ أَسْوَدٌ وَمِن فَضَّةٍ وَسَقِيمٌ
 رَّهْمُهُمْ مَرَاكِبُهُمْ ﴿٢٥﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُورْجَانًا وَكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا
 ﴿٢٦﴾ إِنَّا نَحْنُ بَرزُلُنَا عَلَيْكَ الْفُرَّانَ نَبْذِيلًا ﴿٢٧﴾ كَاصِرِينَ فِي كَيْدِكَ وَلَا نُطِغُ
 مِنْهُمْ أَرْشَامًا أَوْ كُفُورًا ﴿٢٨﴾ وَإِذْ كُنَّا سَمْرَةً بِكُمْ رَيْبًا وَأَجْبِيلًا ﴿٢٩﴾

6. (Ze) źródła, z którego (cnotliwi i dobrzy) słudzy Boga będą pić (do pełna) i będzie ono tryskać obficie³.

7. (Oni są tymi), którzy wypełniają swój ślub (obietnice i obowiązki, które podejmują) i lękają się Dnia: jego zło jest ogromne i ogarniające (każdego, który na nie zasługuje).

8. Z przyjemnością dają pożywienie potrzebującemu, sierocie i jeńcowi, choć by je bardzo potrzebowali (mówiąc)⁴:

9. „My żywimy was jedynie ze względu na Boga; nie pragniemy od was ani zapłaty, ani podziękowań (pragniemy tylko akceptacji Boga).

10. Oto lękamy się Dnia od naszego Pana, (Dnia) ponurego i srogości (dla winnych)”.

11. Przeto Bóg z pewnością zachowa ich od zła tego Dnia i umożliwi im odnalezienie jasności i radości.

12. On nagrodzi ich za wszystko to, co wycierpią: Ogrodem (rajskim) i jedwabnymi szatami.

13. Będą opierać się tam na tronach, nie napotkają tam ani (palącego) słońca, ani surowego zimna.

14. A jego (Ogrodu) cień zejdzie nisko nad nimi, a jego grona owocowe będą

zwiszać tak nisko, że będą mogli ich osiągnąć.

15. I będą obsługiwani naczyniami ze srebra i pucharami – jakby z kryształu,

16. Krystalicznie jasnymi, wykonanymi ze srebra – sami określą miarę napoju (jak sobie tego zażyczą)⁵.

17. I podadzą im do picia (napój) z pucharu przyprawianego (rajskim) imbirem.

18. (Napełnianego ze) źródła znajdującego się tam, zwanego Salsabil (płynnie bowiem gładko i nieprzerwanie – tak, jak sobie tego życzą).

19. Będą krążyć wokół nich młodzieńcy o wiecznej świeżości⁶; gdy ich zobaczycie, to uznacie, że są rozsypianymi perłami.

20. A gdziekolwiek tam dojdzie wasze oko, zobaczycie niewyobrażalną rozkosz i wielkie królestwo.

21. Oni (posługujący) będą ubrani w szaty z delikatnego, zielonego jedwabiu i brokatu i będą przyozdobieni srebrnymi bransoletami⁷; a Pan napoi ich napojem czystym.

22. „Oto, co zostało (przygotowane) dla was jako nagroda, a wasz wysiłek został uznany i przyjęty”.

23. (O, Wysłanniku) To My zsyłamy na ciebie Koran w częściach,

24. Czekaj zatem cierpliwie na osąd twojego Pana i nie zwracaj uwagi na (pragnienia i kaprysy) nikogo z tych, którzy są rozmyślnymi grzesznikami bądź niewdzięcznymi niewiernymi.

25. I wspominaj Imię swego Pana (w czasie modlitwy) wczesnym rankiem i po południu.

---

3. Ostatnie dwa wersety mogą być rozpatrywane łącznie z 37:45-47; 47:15 oraz 56:18-19.

4. Ta cnota ma znaczenie zasadnicze i jest wspólna dla bogobojności i autentycznej pobożności. Zob: 2: 177; 3: 92.

5. Oznacza to, że będą tam mieć wszystko,

czego zapragną, a w Bożej Obecności zyskają jeszcze więcej (50:35).

6. Odnośnie do owych młodzieńców zob. sura 56, przyp. 3.

7. Na temat owych szat i bransolet zob. sura 18, przyp. 18.

26. A przez pewną część nocy padaj na twarz przed Nim i wystawiaj Go przez dużą część nocy⁸.

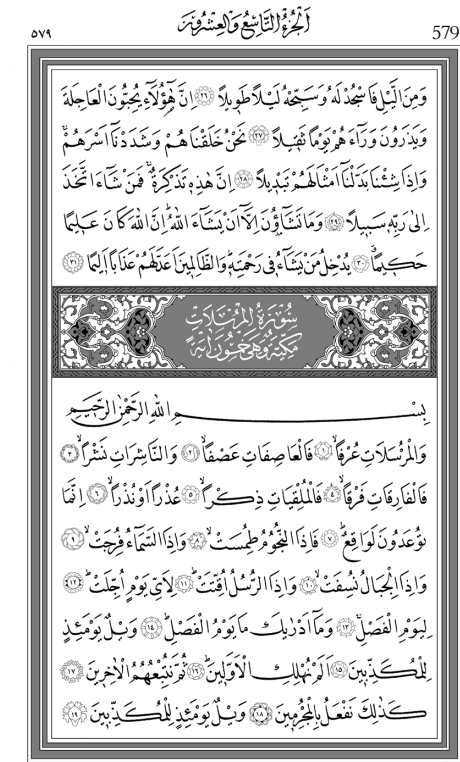
27. Ci (grzeszni niewierni) miłują i wybierają to, co jest przemijające (życie doczesne) i zaniedbują ciężki Dzień, który jest przed nimi.

28. To My ich stworzyliśmy, a budowę ich ciała uczyniliśmy mocną i kiedy zechcemy, możemy całkowicie zastąpić ich ludem do nich podobnym.

29. Wszystko to jest napomnieniem i przypomnieniem, a ten, kto zechce, niech obierze szlak ku swemu Panu.

30. Nie możecie wyrazić swej woli, dopóki nie wyrazi Swej Woli Bóg⁹.

8. W wielu wersetach (np. 11:114; 17:78; 20:130) Koran nakazuje wspomnianie Boga i Jego Imienia poprzez wystawianie Go i kłanianie się przed Nim – padając na twarz. Owe nakazy generalnie rozumiane są i interpretowane jako te, które wyznaczają modlitwę do Boga. Analogicznie – dwa ostatnie werse-ty tej sury nakazują wspomnianie Imienia Boga wczesnym rankiem (co oznacza modlitwę przed świtem – *fadżr*) i od południa aż do wieczora (czyli jest to modlitwa południowa

31. On dopuszcza, kogo zechce, do Swego Miłosierdzia; co się zaś tyczy ludzi nieprawych, to przygotował dla nich karę bolesną.

i popołudniowa). Ta sura nakazuje również padanie przed Bogiem i skłanianie się w czasie części nocy (co oznacza modlitwę wieczorną, późno-wieczorną lub wczesno-nocną), a także wystawianie Go przez długą część nocy (co nawiązuje do modlitwy *tahadžżud*). Pięć codziennych modlitw zostało nakazanych podczas Wzniesienia w jedenastym roku Mekkańskiego okresu islamu. Aż do tamtego czasu, jak wnioskujemy z odpowiednich wersetów, modlitwa wykonywana była trzy razy

dziennie: o poranku przed wschodem słońca, o dowolnym czasie od południa do wieczora oraz we wczesnej części nocy. Zaakcentowana została także modlitwa *tahadždżud* (modlitwa w drugiej części nocy, przed brzaskiem).

Rozumienie wspominania Imienia naszego Pana jako modlitwy południowej i popołudniowej oraz padania na twarz jako wczesnej modlitwy nocnej, a także wzmiankowanie wysławiania Pana jako modlitwy *tahadždżud* może znaczyć, że powinniśmy wydłużać *qira'a* (recytację Koranu) podczas modlitwy porannej oraz południowej/popołudniowej oraz że padanie na twarz jest ważniejsze w czasie modlitwy wieczornej i późno-wieczornej a wysławianie podczas modlitwy *tahadždżud*. Bóg jednak wie najlepiej.

9. Znaczenie tego stwierdzenia i relacji pomiędzy absolutną Wolą Boga i wolną wolą człowieka, zob. sura 2, przyp. 10, 23; sura 3, przyp. 30., sura 4, przyp. 18; sura 6, przyp. 9; sura 11, przyp. 1 oraz przyp. 2, a także załącznik 7.

Oto podsumowanie tego, co zostało powiedziane do tej pory:

Wola Boga jest absolutna i obejmuje wolną wolę człowieka. Z jednej perspekty-

wy Wola Boga jest tożsama z Wiedzą Boga. Bóg zna zawczasu to, co ludzie będą czynić i to wszystko, co zamierzają uczynić, znajduje się w obrębie Boskiej Wiedzy. Czyny ludzkie znajdują się w obszarze Bożej Wiedzy i Mądrości. Oznacza to, że po to, by ludzka wola stała się przyczyną ich czynów, udział w nich musi mieć Wszechogarniająca Boża Wola. Wskazuje także na ten fakt to, że werset kończy się stwierdzeniem, że Bóg jest Wszechwiedzący, Mądry. To Bóg wyposażył człowieka w wolną wolę i ludzkość zawsze potrzebuje Boga, ażeby była w stanie używać swojej wolnej woli i dokonywać tego, czego zechce. Bóg zaprojektował ludzkie życie i ustanowił rzeczywistość czynów i wszystko to, co człowiek napotyka w konsekwencji swoich czynów. Nikt nie jest w stanie wyjść poza ten wzór, który go ogarnia. Bóg nigdy nie zmusza człowieka do dokonania jakiegoś nadzwyczajnego czynu; doświadczenie swobodnego wyboru swoich działań przez ludzi jest całkiem realne – i musi być takie, gdyż każdy jest odpowiedzialny za swoje własne czyny i będzie z nich rozliczany.

SURA 77

**AL-MURSALAT
(GRUPY POSŁAŃCÓW)***Okres mekkański*

Sura *Wysłannicy* objawiona została we wczesnych latach okresu mekkańskiego misji Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zawiera 50 wersetów i swoją nazwę bierze od słowa *al-mursalat* (grupy posłańców) w wersecie pierwszym. Sura niniejsza wspomina funkcje pewnych grup aniołów, pełnione przez nie podczas zdarzeń powszechnych, zwracając uwagę na Moc Boga, Prawdę Zmartwychwstania i życia wiecznego, a także ostrzegając przed negowaniem tejże prawdy.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na kolejne grupy (aniołów) posyłane w dobrych celach,
2. A potem poruszające się tak szybko i gwałtownie jak burze.
3. I na tych rozwijających Zwoje Objawienia,
4. I służących (temu, aby to co słuszne i to co błędne) zostało rozdzielone z całą jasnością,
5. I przynoszących Objawienie,

1. Aniołowie spełniają bardzo ważne funkcje – zarówno w odniesieniu do naszego życia, jak i działania wszechświata. Koran wspomina anioły wraz z powinnościami, jakie spełniają i mówi o grupach, które wypełniają owe powinności. Zob. np. 37:1-3; 79:1-5. Zazwyczaj żyjemy jednak nieświadomi ich obecności, a także obowiązków we wszechświecie. W tych początkowych wersetach Bóg kieruje na

6. Ażeby niektórzy mieli możliwość uproszenia przebaczenia i by niektórzy mogli zostać ostrzeżeni,
7. Zaiste, to, co wam obiecano – musi mieć miejsce¹
8. Wtedy, gdy gwiazdy zgasną
9. I gdy niebiosa się rozstąpią,
10. I gdy góry zostaną wydmuchnięte (jak pył),
11. I kiedy zostanie wyznaczony czas dla Wysłanników (ażeby dawali świadectwo za swoimi społecznościami lub przeciwko nim).
12. Na jaki dzień został ustanowiony termin (tego wszystkiego)?
13. Na Dzień Sądu i Rozróżnienia (pomiedzy ludźmi wedle tego, jak postępowali i wierzyli na tym świecie).
14. Co pozwoli ci pojąć, czym jest Dzień Sądu i Rozróżnienia?
15. Owego Dnia biada tym, którzy (mu) zaprzeczają.
16. Czyż My nie unicestwiliśmy dawnych ludów, które za kłamstwo uznawały (ów Dzień)?
17. Sprawimy przeto, że późniejsze pokolenia podążą za nimi (w tym, że zostaną unicestwione).
18. Tak oto postępujemy z niewierzącymi i występnyymi.
19. Biada owego Dnia tym, którzy zaprzeczają!

nich naszą uwagę, szczególnie na tych spośród nich, którzy przekazują Wysłannikom Objawienie i w ten sposób odgrywają rolę w oddzielaniu tego, co słuszne od tego, co błędne, a także w oddzielaniu tych, którzy służą prawości od tych, którzy służą niesprawiedliwości. Bóg kończy przysięgi, jakie składa na owe anioły podkreślając, że Dzień Zmartwychwstania nadejdzie z pewnością.

44. W taki sposób nagradzamy tych, którzy oddani są czynieniu dobra, świadomi, że Bóg ich obserwuje.

45. Biada owego Dnia tym, którzy zaprzeczają!

46. Spożywajcie (dobra tego świata) i radujcie się swoim życiem – przez krótką jedynie chwilę – gdyż jesteście występnymi, oddani gromadzeniu grzechów!

47. Biada owego Dnia tym, którzy zaprzeczają!

48. Kiedy im mówią: „Pokłońcie się (przed Bogiem w pokorze i oddajcie Mu cześć)!” – to oni nie oddają pokłonów.

49. Biada owego Dnia tym, którzy zaprzeczają!

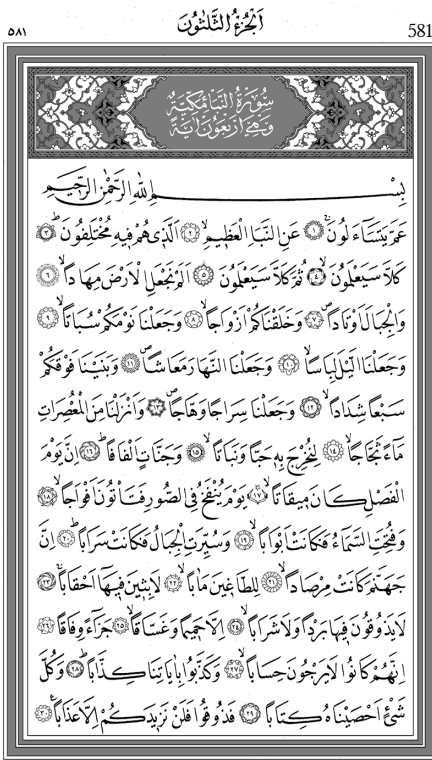
50. W jakież inne Słowo – po tym (Koranie) – uwierzą?

2. Warto zwrócić uwagę na to, że dym Ognia piekielnego będzie się unosił w trzech kolumnach. Nabiera to większego znaczenia, gdy rozważymy to, że Bóg w Koranie stosuje liczbę pojedynczą do światła, natomiast mnogą – do ciemności, jako głębi bądź zasłony ciemności (w języku arabskim liczba mnoga zaczyna się od trójki). To może wskazywać na fakt, że na przestrzeni dziejów zarówno przydawanie Bogu współtowarzyszy, jak i systemy opresyjne opierały się na trzech „kolumnach”. Opisując czyny niewierzących, Koran mówi, że *Uczynki ich podobne są też do zasłony ciemności, okrywających bezdenne morze aż do jego głębin, przykrytych falami, które również pokrywają fale, a nad nimi (ciemne) chmury. Ciemność na ciemności; i kiedy człowiek wyciągnie rękę, to ledwie może ją dostrzec. A komu Bóg nie przyznał światła, dla tego światło nie istnieje* (24:40). Werset może też nawiązywać do nadużywania trzech podstawowych zdolności, jakie otrzymali ludzie, mianowicie: intelektu, gniewu i pożądania, a także trzech władz, na których oparty jest rząd, mianowicie: władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej. Patrząc z innej perspektywy, to władza, kapitał i wiedza bądź edukacja, albo władza, sprawiedliwość i prawo (zob. 57:25, przyp. 15). Koran powiada na przykład, że Mojżesz został posłany do Faraona, Koraha i Hamana (29:39, 40:24). To musi być jedna z przyczyn – jako przykład mądrości – dla faktu, że podczas *hadżdżu* pielgrzymi rzuca-

ją kamienie w kierunku słupów symbolizujących trzech szatanów (większego, średniego i mniejszego).

3. Iskry Ognia piekielnego, które są tak wielkie (lub podobne) jak baszty lub wielbłądy, mogą stanowić aluzję do ziemskich rzeczy, które ludzie skazani na Ogień piekielny obdarzają namiętną miłością. Tym, co dla ludzi pustyni stanowi wartość największą, są wielbłądy, podczas gdy ludzie żyjący w miastach i zatraceni w przyjemnościach przywiązani są do tego, by mieć „wyniosłe baszty”.

4. Według kilku wersetów, ludzie skazani na Piekło będą wypowiadać słowa o różnym ciężarze gatunkowym. Z piekieł na przykład będą zwracać się do Boga i wiernych w Raju (23:105-106), będą zwracać się do głównej straży Piekieł (Malik) (43:77). Podczas swojej drogi do Piekła będą nawoływać wierzących, ażeby pochwycić nieco z ich światła (57:13-14). Niewierzący będą sobie nawzajem czynić wyrzuty w Miejscu Najwyższego Zgromadzenia (36:52; 37:20). Będą się pomiędzy sobą spierać (34:31-33) itp. Możemy zatem podsumować to w taki sposób, że w Dniu Sądu nie wszystko, co będzie miało miejsce, będzie się dziać w tym samym wymiarze. To będzie Dzień, w czasie którego będzie miało miejsce wiele innych „dni”. Ten werset nie jest sprzeczny z innymi, które stwierdzają, że niewierni będą wypowiadać pewne słowa i kusić się o próżne usprawiedliwienia.

SURA 78

AN-NABA' (WIEŚCI)

Okres mekkański

Niniejsza sura została objawiona w Mekce i jej nazwa pochodzi od słowa *an-naba'* (ważkie wieści) w wersecie drugim. Zajmuje się Dniem Zmartwychwstania i kieruje naszą uwagę ku pewnym manifestacjom Bożej Władzy we wszechświecie.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. O co oni się nawzajem zapytują?
2. O wieści budzące strach,

3. Co do których są w niezgodzie¹.
4. Zaiste, nie! (Oni nie mają potrzeby nie zgadzać się ani wypytywać się nawzajem) Oni rychło się dowiedzą!
5. I jeszcze raz – zaiste, nie! Oni rychło się dowiedzą!
6. Czyż nie uczyniliśmy ziemi kołyską²,
7. A gór – masztami?³
8. I stworzyliśmy was parami.
9. I uczyniliśmy wasz sen dla odpoczynku.
10. A noc uczyniliśmy płaszczem (okrywającym zarówno was, jak i świat).
11. Dzień zaś uczyniliśmy po to, byście szukali pożywienia.
12. I My zbudowaliśmy nad wami siedmioro solidnych niebios.
13. Ustawiliśmy (tam) również lampę płonąca i świecąca⁴.
14. I zsyłamy z chmur deszczowych wodę w obfitości,
15. Abyśmy mogli poprzez nią powodować wzrost ziarna i roślin,
16. I ogrody gęste i bujne.
17. Oto zaiste, Dzień Sądu i Rozróżnienia jest czasem wyznaczonym (jako skutek wszystkiego tego, co dzieje się na świecie).
18. Dzień, kiedy zadną w Trąbę i wszyscy przybędziecie w zastępach⁵.
19. I zostaną otwarte niebiosa (by mogli zejść aniołowie) i staną się jakby bramami (ażeby świat aniołów połączył się ze światem ludzi).
20. I zostaną wprawione w ruch góry i staną się takie, jak gdyby nigdy nie istniały.
21. Oto Piekło jest miejscem dozoru

22. Dla (niewierzących) buntowników i wyznaczonym mieszkaniem (które przygotowali sobie na tym świecie),
 23. Gdzie pozostaną przez wieki.
 24. Tam nie skosztują ani ochłody, ani napoju,
 25. Za wyjątkiem gotującej się wody i ropy (z ran),
 26. Jako odpowiedniej (do ich grzechów) odpłaty.

27. Gdyż nie spodziewali się, że zostaną wezwani do zdania rachunku (za swoje czyny);
 28. I podważali Nasze Objawienia (i inne Nasze Znaki we wszechświecie) rozmyślnie i z zacięciem.
 29. I każdą rzecz (którą czynili) My zapisywaliśmy w Księdze.
 30. Przeto: Skosztujcie (owoców swoich czynów), a My nie zwiększymy wam niczego, prócz cierpienia.

1. Niezgoda pośród niewierzących na temat Zmartwychwstania nie dotyczyła tego, czy oni mu zaprzeczają, czy też nie – dotyczyła natomiast sposobu jego zanegowania. Niektórzy z nich żywili nieprzejednane stanowisko, negujące Zmartwychwstanie (27:66), inni oceniali je jako coś niepojętego (23:36), a jeszcze inni uparcie odrzucali wszystko to, co im mówiono odnośnie do prawd i zasad wiary (67:21). Toteż początkowe wersety mówią nam, że gdy Wysłannik Boży przekazywał ludowi Mekki pewne prawdy związane z Dniem Zmartwychwstania i ich ostrzegał, ci, którzy negowali głoszone prawdy, zapytywali siebie nawzajem, usiłując znaleźć jakiś argument na poparcie swojego stanowiska. Z tego względu przychodzili czasem do Wysłannika albo wiernych, a innym razem do żydów lub chrześcijan i zadawali im pytania. Następnie dyskutowali, jak mają reagować na te poglądy i przedstawiali odrębne i różnorodne opinie.

2. Jedenaście wersetów od tego wersetu do siedemnastego ukazuje niektóre manifestacje Boskiej Władzy i Mocy we Wszechświecie, i zwracając na nie uwagę ustanawia prawdę o Dniu Zmartwychwstania. Wersety te mówią o tym, że wszechświat ze wszystkim tym, co się w nim znajduje i dzieje, a także ludzkie życie we wszystkich swych aspektach jasno

pokazują, że nic nie jest bez celu albo znaczenia. Przeciwnie, wszystkie rzeczy wskazują na inny, niezwykle ważny fakt, który z nich wynika i jest ich prawdziwym *raison d'être*. Ten świat poprzedza świat wieczny.

3. Werset niniejszy oznacza:

Ja uczyniłem góry jak maszty i słupy dla waszej ziemi. Zwykli ludzie widzą góry, jak gdyby były wbite w ziemię i dziękują Bogu, myśląc o korzyściach, jakie z nich płyną. Poeci wyobrażają sobie Ziemię jako obszar, na którym umieszczona została kopuła niebios, jako potężny namiot przyozdobiony lampami. Pojmując góry otaczające podstawę niebios jako swoiste kołki namiotu, poeci oddają w zadziwieniu cześć pełnemu Majestatu Stwórcy.

Niepiśmienni ludzie pustyni wyobrażają sobie ziemię jako rozległą pustynię, a jej łańcuchy górskie jako namioty nomadów. Pojmują je tak, jak gdyby ziemia została rozciągnięta nad wysokościami, a zastrzone wierzchołki podniosły „szaty” ziemi, domu niezliczonych stworzeń. Ludzie pustyni padają na twarz przed pełnym majestatem Stwórcą, który tak łatwo rozmieścił i umocował tak potężne góry. Geografowie z zacięciem literackim widzą ziemię jako okręt żeglujący po oceanie powietrza lub eteru, a góry jako maszty zapewniające okrętowi stabilność i rów-

nowagę. I oświadczają przed Doskonałym i Wszechmocnym, który stworzył ziemię jak porządnie zbudowany okręt, na którym pozwala nam podróżować przez Uniwersum: „Chwała Tobie! Jakże wspaniałe jest Twoje stworzenie!”.

Filozofowie i historycy kultury widzą ziemię jako dom, którego filarem jest życie zwierząt, wspierane z kolei przez powietrze, wodę i glebę (które warunkują życie). Góry odgrywają zasadniczą rolę, jeśli chodzi o te warunki życia, gdyż gromadzą wodę, oczyszczają atmosferę, zrzucając szkodliwe gazy i chroniąc ziemię przed obróceniem się w bagno i zalaniem przez morze. Góry są również skarbcami pod względem innych rzeczy niezbędnych dla życia człowieka. W swojej doskonałej czci wysławiają Pana Szczodrości i Majestatu, który uczynił te wielkie góry filarami Ziemi, domu naszego życia i wyznaczył je na odzwierciedlonych skarbców kryjących w sobie rzeczy niezbędne dla naszego życia.

Naturaliści mówią: trzęsienia ziemi i wstrząsy, które wynikają z pewnych podziemnych ruchów i fuzji, były amortyzowane dzięki pojawieniu się gór. Roczny obrót Ziemi nie jest naruszany przez trzęsienia ziemi. Jej gniew cichnie, biegnąc przez korytarze wewnątrz gór. Naturaliści dochodzą przeto do wiary i oświadczają: „We wszystkich dziełach Boga jest mądrość” (*The Words*, „the 25th Word”, 410-411).

4. Wysłannik mówi, w języku Koranu, o Panu, „w którego królestwie księżyc fruwa wokół ćmy jak mucha, podczas gdy ćma (ziemia) trzepocze skrzydłami i fruwa wokół lampy, lampa zaś (słońce) jest zaledwie jedną z tysięcy lamp w jednym z tysięcy gościnnych domów, należących do tego Pana. Mówi o tak cudownym świecie i przepowiada taką

rewolucję, że w porównaniu z nią ziemia, jeśli by była bombą i wybuchłaby, to nie wzbudziłaby zdumienia.

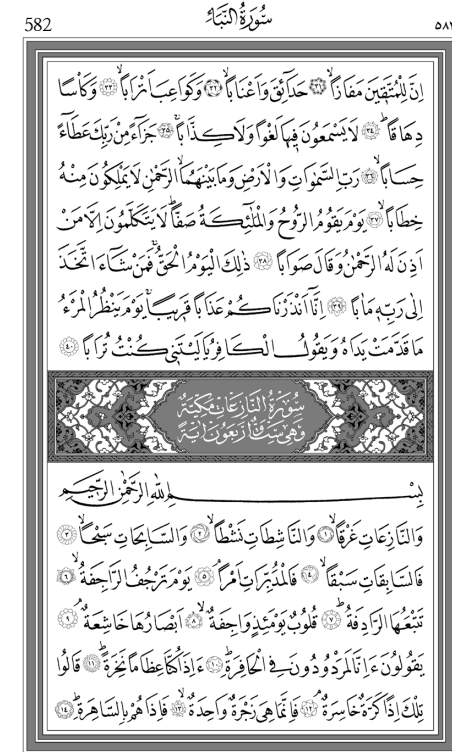
Koran wspomina pewne fakty ze stworzenia, by oznajmić Istotę Boskości, Atrybuty i Imiona. Wyjaśnia znaczenie Księgi Wszechświata, by dać nam wiedzę o jego Stwórcy. Podchodzi zatem do stworzenia ze względu na wiedzę o Stworzycielu. Współczesna nauka, która zajmuje się człowiekiem jedynie dla niego samego, zwraca się zazwyczaj tylko do naukowców. Koran zaś zwraca się do całej ludzkości. Ponieważ wykorzystuje stworzenie jako dowód w celu poprowadzenia ludzkości drogą prostą – ludzkości, która w swojej większości składa się ze zwyczajnych ludzi, jego dowód musi być łatwo zrozumiany. Przewodnictwo wymaga tego, by rzeczy nieistotne były tylko zarysowane, a rzeczy subtelne – wyjaśnione za pomocą przypowieści.

Koran nazywa na przykład słońce „lampą”. Nie wspomina słońca dla niego samego, lecz ze względu na to, że jest „podstawą” ładu i centrum naszego Systemu. Ład zaś i System są dwoma sposobami zdobywania wiedzy o Stwórcy. Opisując Słońce jako lampę przypomina również, że świat jest jak gdyby pałacem, oświetlonym światłem słonecznym, i że jego zawartość (tj. to, co w nim piękne, zaopatrzenie i inne niezbędne rzeczy) przygotowane są dla ludzkości i innych żywych stworzeń. W ten sposób Koran naucza i inspiruje do zrozumienia Stwórcy Miłosierdzia i Dobrodziejstw, a także zachęca do wdzięczności za nie” (*The Words*, „the 19th Word”, 250, 254-255) (Zob. również 25:61, przyp. 15).

5. Zob. 6:73, przyp. 14; 39:68, przyp. 22.

31. Zaprawdę, bogobojni i pobożni doznają triumfu:
32. Ogrody i winnice,
33. I dziewczęta w równym wieku i o pełnych piersiach⁶.
34. I puchar pełny po brzegi.
35. I nie będą tutaj słyszeć ani próżnej rozmowy, ani kłamstwa.
36. (To wszystko to) nagroda od twego Pana, podarunek zgodny z (Jego) rachunkiem – w pełni zadowolający⁷.
37. Pana Niebios i Ziemi i (wszystkiego) tego, co jest pomiędzy nimi, Miłosiernego. Nikt nie będzie miał takiej mocy, by się doń zwrócić.
38. Owego Dnia Duch⁸ i aniołowie staną w szeregach. Nikt nie wypowie słowa za wyjątkiem tego, któremu pozwoli Miłosierny⁹, i on powie to, co słuszne.
39. Ten Dzień (Sądu) niechybnie jest Dniem prawdziwym (kiedy to zwycięży prawda). Przeto kto zechce, niech wejdzie na drogę powrotu do swego Pana.
40. Oto My ostrzegliśmy was przed bliską karą. Owego Dnia człowiek będzie

6. Niektórzy uprzedzeni przedstawiciele innych religii oskarżają islam o obiecywanie raju pełnego zmysłowych przyjemności. Islam podchodzi do człowieka w jego pełnej naturze: pojmując go nie tylko jako ciało (albo naturę zmysłową) i nie tylko jako duszę. Islam wziął pod uwagę oba aspekty człowieczeństwa i ustalił dla obu niezbędne reguły. Ani nie nakazuje monastycyzmu, ani też nie pozostawia ludzkich pragnień i popędów bez kontroli. Ludzkie pragnienia kanalizuje w doskonalenie się człowieka. Raj zatem będzie miejscem, gdzie zarówno ludzki duch, jak

spoglądał na to, co wysłał własnymi rękoma (z tego świata), a niewierzący powie: „O, gdybym był tylko pyłem (zamiast być istotą odpowiedzialną, mającą świadomość i wolną wolę)!”

i natura zmysłowa (która zostanie ukształtowana i oczyszczona) doznają zadowolenia dzięki szczególnym dla nich (czystym) przyjemnościom. *Pytanie:* Cóż ma ułomne, zmienne, niestabilne i miotane bólem ciało do Wieczności i Raju? Muszą wystarczyć wzniosłe przyjemności ducha. Czemu dla fizycznych przyjemności ma nastąpić zmartwychwstanie ciał?

Odpowiedź: Ziemia, pomimo swej ciemności i gęstości w porównaniu z powietrzem, wodą i światłem, stanowi środek i źródło wszystkich dzieł Boskiej sztuki. Z tego

względu ma znaczenie jakościowo wyższe od innych pierwiastków. Wasza *jaźń*, pomimo swej gęstości i ze względu na to, że jest wszechstronna – jeśli jest oczyszczona – osiąga pewien rodzaj wyższości nad innymi waszymi zmysłami i potencjałami. Podobnie wasze ciało stanowi najwszechstronniejsze i najbogatsze źródło manifestacji Boskich Imion i zostało wyposażone w narzędzia mierzenia i ważenia zawartości wszelkich Bożych skarbców. Jeśliby na przykład zmysł smaku umieszczony na języku nie był „siedliskiem” tyłu miar, ile jest różnorodnych potraw i napojów, to nie mógłby ich doświadczać, rozpoznawać ani też mierzyć. Poza tym wasze ciało zawiera narzędzia potrzebne do doświadczenia i rozpoznawania większości manifestacji Boskich Imion oraz zdolności doświadczenia najróżniejszych i nieskończenie różnorodnych przyjemności. Zachowanie wszechświata i wszechstronna natura człowieka pokazują, że Stwórcą wszechświata chce zaznajomić nas ze wszystkimi skarbami Swego Miłosierdzia i ze wszystkimi Manifestacjami Swoich Imion. Chce również, byśmy doświadczyli wszystkich Jego dobrodziejstw za pośrednictwem Uniwersum. Wziąwszy to pod uwagę, świat wieczystej szczęśliwości będzie przypominał pod pewnym względem wszechświat, gdyż jest potężnym zbiornikiem, ku któremu płynie potok wszechświata, obszernym przedstawieniem tego, co tkają jego krosna, oraz wiecznotrwałym składem zbiorów, produkowanych na polach tego (materialnego) świata. Mądry Stwórca, Jedyny Wszechobejmujący i Sprawiedliwy, przyda każdemu organowi ciała przyjemności charakterystyczne dla jego powinności, służby i czci. Myśleć przeciwnie byłoby sprzeczne z Jego Mądrością, Sprawiedliwością i Współczuciem.

Pytanie: Żyjące ciało znajduje się w stanie kształtowania i deformacji, jest zatem poddane dezintegracji i nie jest wieczne. Jedzenie i picie zapewniają trwanie jednostce, rozmnażanie zapewnia trwanie gatunków. Wszystko to ma znaczenie fundamentalne dla

życia na tym świecie, jednak w świecie wiecznym – nie jest konieczne ani istotne. Jeśli tak, to dlaczego zostało to włączone w poczet największych przyjemności Raju?

Odpowiedź: Żyjące ciało podlega upadkowi i śmierci ze względu na to, że zostaje zakłócona równowaga pomiędzy tym, czego ciało potrzebuje, a tym, co pobiera dla zachowania swego istnienia. Od dzieciństwa aż do wieku dojrzałości fizycznej pobiera więcej, aniżeli wydała i staje się coraz zdrowsze. Potem nie jest zazwyczaj w stanie zaspokoić swoich potrzeb w sposób zrównoważony i nadchodzi śmierć. Jednak w świecie wieczności cząstki ciała nie zmieniają się, są też odporne na dezintegrację i przekształcenia. Innymi słowy, owa równowaga pozostaje nienaruszona.

Niejako poruszając się w wiecznych cyklach, żyjące ciało osiąga wieczność wraz ze stałą pracą cielesnej fabryki, mającą na celu zaspokojenie własnych potrzeb. W tym świecie jedzenie, picie i małżeńskie stosunki płciowe są wynikiem określonej potrzeby i spełniają pewną funkcję. W ten sposób jest im wrodzona wielka różnorodność odczuwania wspaniałych (i wyższych) przyjemności jako bezpośrednia zapłata za wykonywane funkcje. W świecie tym, pełnym dolegliwości, jedzenie i małżeństwo prowadzą do wielu cudownych i różnorodnych przyjemności. Tak oto Raj, królestwo doskonałego szczęścia i przyjemności, musi zawierać owe radości w formie najwzniolejszej. Dodając do tego wieczną zapłatę (i przyjemności) za powinności wykonywane na tym świecie, a także potrzebę odczuwaną w doczesności w formie pragnienia tamtego świata – będą one przekształcone we wszechogarniające, żywe źródło przyjemności, właściwe dla Raju i Wieczności (*The Words*, „the 28th Word”, 515-517).

(Dalsze objaśnienie rajskich błogosławieństw, zob. sura 2:25, przyp. 21; sura 73:13, przyp. 2. O równości wieku zob. sura 56:37, przyp. 6.

7. Kara dla niewierzących będzie rekompensatą odpowiednią do ich grzechów (wersety 22, 26, 30); bogobojni zaś i pobożni otrzymają nagrodę wedle Bożego rachunku – z Jego łaski i ku ich całkowitemu zadowoleniu.

8. O Duchu zob. sura 70, przyp. 1.

9. To stwierdzenie nawiązuje do poprzedniego wersetu: *Nikt nie będzie miał takiej mocy, by się doń zwrócić.*

SURA 79

AN-NĀZI'ĀT (WYLATUJĄCY)

Okres mekkański

Sura niniejsza, objawiona w Mekce i zawierająca 46 wersetów, bierze swoją nazwę od słowa *an-nāzi'āt* (aniołowie, którzy wylatują) w wersecie pierwszym. Przypomina nam o śmierci, ostrzega przed tymi, którzy negują życie wieczne i zwraca uwagę na postać Faraona, którego władza nie zdołała ocalić go od kary Bożej. Wspomina również pewne działania Boga we wszechświecie i potwierdza prawdę życia ostatecznego.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na tych (aniołów), którzy natychmiast wylatują i nurkują (z Bożego rozkazu), i zanurzają się (wypełniając go).
2. Na tych (aniołów), którzy poruszają się delikatnie i chętnie (ze względu na rozkaz, jaki otrzymali);

3. Na tych (aniołów), którzy chyżo płyną (przez przestrzeń, ażeby wypełnić Boży rozkaz);

4. I tak śpieszą, jakby to był wyścig;

5. I w ten sposób wypełniają rozkazy (dotyczące działania wszechświata),

6. (Godzina ostatnia nadejdzie) w Dniu, kiedy podmuch (Trąby) wstrząśnie (światem);

7. A po nim nadejdzie następny.

8. Serca owego Dnia będą łomotać przeżalone;

9. A ich oczy będą przybite.

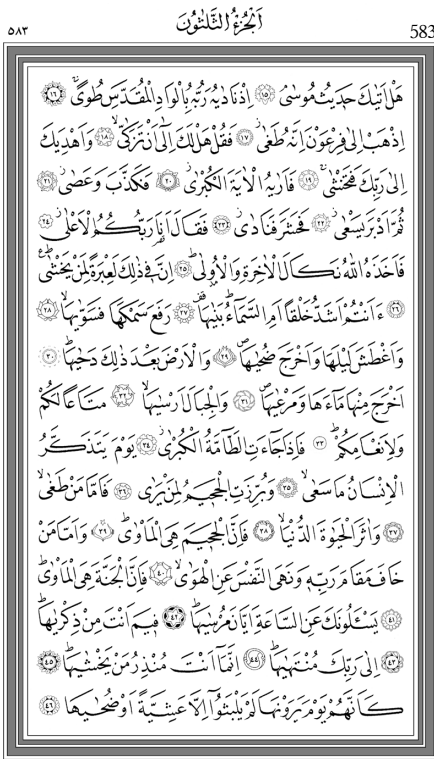
10. A jednak oni (niewierzący) mówią: „Czy rzeczywiście zostaniemy przywrócenii do naszego poprzedniego stanu (życia)?

11. Czy rzeczywiście tak będzie, jeśli staniemy się kośćmi – zgnitymi i pokruszonymi?”

12. Mówią (wyśmiewając się): „Byłby to wówczas powrót przynoszący stratę!”

13. Zaiste, będzie to tylko pojedynczy krzyk,

14. A potem oni wszyscy zostaną przebudzeni do życia na powierzchni (na Najwyższym Zgromadzeniu).

15. Czy dotarła do ciebie relacja o Mojżeszcu?

16. Gdy Pan zawołał go w świętej dolinie Tuwa:

17. „Idź do Faraona, gdyż on zbuntował się ponad miarę.

18. I powiedz mu: ‘Czy pragniesz się oczyścić?’

19. Poprowadzę cię ku twemu Panu i będziesz się Go lękać (i będziesz pokorny)’”.

20. On (poszedł do Faraona i) pokazał mu wielki znak (cud pastorału).

21. Lecz Faraon za kłamstwo uznał (jego Posłannictwo) i (mu) się przeciwstawił.

22. Potem się odwrócił i przystąpił do walki (z nim).

23. Następnie zebrał (swoich ludzi i zastępy) i ogłosił,

24. Mówiąc: „Ja jestem waszym Panem Najwyższym!”

25. Tak więc Bóg go pochwyił i uczynił z niego przykład kary w (życiu) ostatecznym i wcześniejszym.

26. Zaprawdę, w tym jest nauka dla każdego, kto ma bojaźń Bożą i pokorę¹.

27. (O, ludzkości!) Czyż wy jesteście trudniejsi do stworzenia, czy też niebiossa? On je zbudował².

28. Wzniósł ich sklepienie i je ukształtował.

29. I uczynił ciemną ich noc i wyprowadził światłość dnia³.

30. A potem On rozciągnął Ziemię do formy owalnej⁴ (aby nadawała się do zamieszkania).

31. Z niej wyprowadził jej wody i pastwiska;

32. I solidnie umocował góry:

33. (Wszystko to) jako środek do życia dla was i dla waszych zwierząt.

34. Lecz kiedy nadejdzie wielkie i przytłaczające zdarzenie;

35. Owego Dnia człowiek przypomni sobie (i pojmie) to, o co się starał.

36. A Ogień Pałacy stanie się widoczny dla wszystkich tych, którzy widzą.

37. I kto występował (przeciwko Bogu),

38. I wolał życie tego świata –

39. Tego (ostatecznym) schronieniem będzie Ogień Pałacy.

40. Co zaś do tego, który żył w bojaźni przed swym Panem, będąc zawsze świadom tego, że On go widzi i że stanie przed Nim (na Tamtym Świecie), i

powstrzymywał swoją zmysłową naturę od żąd i kaprysów,

41. Zaiste – tego (ostatecznym) schronieniem będzie Raj.

42. Oni pytają cię (o, Wysłanniku) o Godzinę Ostatnią: „Kiedyż ona nadejdzie?”

43. Jakżeż mógłbyś mieć jednak wiedzę o jej czasie,

44. Wyłącznie u twego Pana spoczywa jej termin (i wiedza o niej).

45. Ty jesteś jedynie ostrzegającym dla tych, którzy się jej lękają.

46. W tym Dniu, kiedy oni ją zobaczą, (wyda im się) jak gdyby pozostawali (na tym świecie) jedynie popołudnie (jednego dnia) lub (jego) poranek.

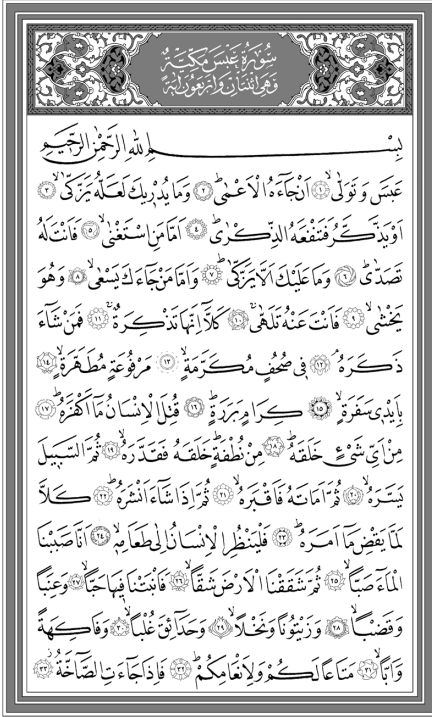
1. Szczegóły opowieści o Mojżeszu zob. 20:9-79; 28:3-42.

2. Jak to zostało odnotowane w 30:27, przyp. 7; 31:28, przyp. 6 oraz 40:57, przyp. 17 – dla Boga nic nie stanowi trudności. Ujmując to bardziej właściwie, trudność nie jest tym atrybutem, który może być zastosowany wobec Boga. Wszystko jest bowiem dla Niego w tym samym stopniu łatwe. Dlatego zawarte w wersecie porównanie zawiera perspektywę ludzkości, pytającej, co jest dla niej trudniejsze do pojęcia.

3. Na początku Niebiosa pozostawały w ciem-

ności i nie istniał w nich żaden obiekt emitujący światło. Toteż po ukształtowaniu Niebios Bóg umieścił w nich takie obiekty, które mogą promieniować światłem, jak np. słońce i inne gwiazdy i w ten sposób usunął ciemność. Niniejszy wersecik oznacza również, że Bóg stworzył też takie ciała niebieskie, które – tak jak Ziemia – mają na zmianę zarówno ciemność (noc), jak i światłość (dzień).

4. Z pewnością w okresie, gdy był objawiany Koran, ludzie nie mieli pojęcia o tym, że Ziemia ma kształt elipsy. Ów fakt był nieznanym aż do stosunkowo niedawnego czasu.

SURA 80

‘ABASA

(ZMARSZCZYŁ BRWI)

Okres mekkański

Poniższa *sura*, objawiona w Mekce we wczesnych latach islamu, składa się z 42 wersetów. Swoją nazwę bierze od czasownika ‘*ABaSa*’ (zmarszczył brwi) w wersecie pierwszym. Zwraca uwagę na to, że każdy, niezależnie od tego, z jakiej rodziny pochodzi i jaki ma status społeczny, jest równy pod względem dostępu do Bożego Przesłania. Bóg w surze tej zachęca do zastanowienia się nad pewnymi dziełami Bożej Mocy i ostrzega przed Dniem Zmarłych.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. On (człowiek niewierzący i hardy) zmarszczył brwi i odwrócił się,
2. Gdyż (podczas rozmowy z Wysłannikiem) zbliżył się do niego człowiek ociemniały.
3. Skąd możesz wiedzieć (człowieku wyniosły), może on się oczyści (dokonując dobrych uczynków)?
4. Albo stanie się świadomy (Boskiego Posłannictwa) i napomnienie przyniesie mu korzyść?
5. Co do tego, kto sądzi, że jest niezależny (nie potrzebuje Boskiego przewodnictwa ze względu na zaufanie w swojej pozycji i majątku),
6. Ty (o, Wysłanniku) wysłuchujesz go (ażeby mógł przyjąć islam i się poprawić),
7. Chociaż nie będzie brane ci za złe, jeśli się nie oczyści (przyjmując wiarę i wypełniając jej obowiązki i powinności).
8. Co do tego zaś, który przyszedł do ciebie w pośpiechu
9. I lękał się Boga,
10. Ty odwracasz swoją uwagę (dla innego)¹.
11. Zaiste, nie! To z pewnością jest napomnienie (wystarczające wszystkim tym, którzy przybywają doń z otwartym sercem).
12. Przeto, ktokolwiek zechce, przyjmuje napomnienie i zwraca uwagę.
13. (Ono jest zapisane) na szlachetnych zwojach,
14. Wzniosłych (u Boga) i doskonale oczyszczonych (z fałszu, próżności i niezborności);
15. (Niesione) rękoma anielskich wysłanników,

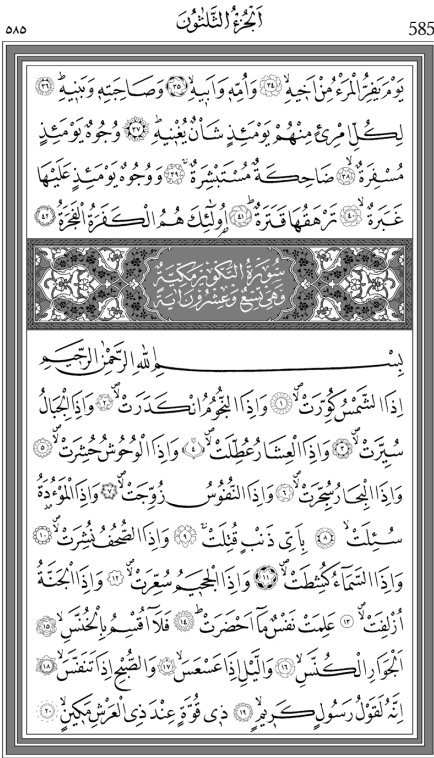
16. Szlachetnych i cnotliwych².
 17. Człowiek jest zgubiony – jakże bowiem jest niewdzięczny i niewierzący!
 18. (Czyż nigdy nie rozważy tego), z czego On go stworzył?
 19. Z kropli płynu (nasienia); On stworzył go i ukształtował we właściwych proporcjach (pod względem formy i życia).
 20. Po czym uczynił jego ścieżkę (do Boga) łatwą.
 21. A potem sprawia, że umiera i składa go do grobu.
 22. Potem zaś, jeśli zechce – wskrzesi go na powrót do życia.
 23. Zaprawdę, nie! Człowiek nie wypełnił tego, co Bóg mu nakazał.
 24. Niech zatem człowiek spojrzy na swoje pożywienie (i zastanowi się nad

- Miłosierdziem swego Pana oraz nad prawdą Zmartwychwstania),
 25. My wylewamy wodę w obfitości,
 26. A potem rozszczepiamy ziemię na szczeliny.
 27. I w ten sposób umożliwiamy wzrastanie w niej ziarnu,
 28. Gronom winnym i roślinom jadalnym,
 29. I drzewom oliwnym, i palmom daktylowym,
 30. I ogrodom gęstym od listowia,
 31. I (różnym innym) owocom i pastwiskom,
 32. Jako pożywieniu dla was i waszych trzód.
 33. Kiedy jednak zabrzmi kłujący Krzyk (zwiastujący Zmartwychwstanie);

1. Szczególnie we wczesnym okresie głoszenia islamu Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, sądził, że jeśli przyjmą islam przywódcy Kurajczytów, to łatwiej przyjmą go również inni ludzie. Dlatego nigdy nie lekceważąc innych, niezwykle ochoczo głosił religię przywódcom plemiennym. Pewnego dnia, gdy był zajęty rozmową z jednym z owych przywódców, przyszedł do Wysłannika pewien ociemniały muzułmanin – ‘*Abdullah ibn Umm Maktum*, by nieco skorzystać i posłuchać Proroka. Skoro jednak Wysłannik był zajęty rozmową z kimś innym, kto stwierdził, że w tym, co głosił Prorok, nie znalazł niczego szkodliwego, ten opóźnił nieco wysłuchanie ociemniałego człowieka (*al-Mu‘latta*, „Tafsir al-

-Qur’an”, 8; *At-Tirmizi*, „Tafsir Surah” 80). Ów drugi człowiek zmarszczył natomiast brwi na widok stojącego obok ubogiego ślepeca i odszedł. Te wersety zostały objawione przy tej właśnie okazji.

2. Jak to stwierdzono w pewnych wersetach i wskazano w odpowiednich przypisach (np. 32:11, przyp. 8; 37:1-3, przyp. 1), na podobieństwo innych aniołów, choćby Azra’ila (Anioła Śmierci), także Gabriel ma swoich pomocników. Dlatego zwoje, do których odnoszą się wersety 13-14, są niebiańskimi stronicami, na których zapisano Objawienie Koraniczne. Wysłannicy zaś są pomocnikami Gabriela, towarzyszącymi mu podczas niesienia Objawień Prorokowi Muhammadowi (pokój z nim).

SURA 81

AT-TAKLIR (ZAWINIĘCIE)

Okres mekkański

Sura niniejsza została objawiona w Mekce we wczesnych latach islamu i składa się z 29 wersetów. Jej nazwa pochodzi od słowa *kullirat* (zawinięty) w pierwszym wersecie. Bóg zwraca tutaj naszą uwagę na życie wieczne, wspominając pewne zdarzenia, które nastąpią podczas ostatecznego unicestwienia świata i jego odbudowania. Stwierdza także Boskie pochodzenie i autentyczność Koranu oraz Posłannictwa Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

34. Owego Dnia, gdy człowiek będzie uciekał od swego brata,
35. Od swojej matki i od swego ojca,
36. Od swojej małżonki i od swych dzieci;
37. Owego Dnia każdy tak będzie zajęty samym sobą, że nie będzie się troszczył (o nic innego).
38. Owego Dnia pewne twarze będą promieniać ze szczęścia,
39. Uśmiechając się i radując z dobrych nowin.
40. A inne twarze owego Dnia będą pokryte pyłem;
41. Spowite ciemnością;
42. Ci są niewierzący, bezwstydni i zepsuci.

1. Kiedy słońce zostanie zawinięte (i spowite ciemnością)¹;
2. I kiedy gwiazdy spadną (tracąc swój blask);
3. I kiedy góry zostaną wprawione w ruch;
4. I kiedy (drogie) brzemienne wielbłądźce pozostaną bez opieki;
5. I kiedy dzikie (i domowe) zwierzęta pospieszą ze swoich miejsc spoczynku (w strachu przed unicestwieniem świata, a potem – po swym wskrzeszeniu zostaną zgromadzone razem przed Bogiem dla wyrównania rachunków)².
6. I kiedy morza podniosą się gotując;
7. I kiedy dusze połączą się w pary (sprawiedliwi mężczyźni z czystymi, prawymi małżonkami, a nieprawi z nieprawymi małżonkami i z diabelskimi towarzyszami)³.
8. I kiedy pogrzebana żywcem dziewczynka zostanie zapytana,

9. Za jaką zbrodnię pozbawiono ją życia⁴;
 10. I kiedy rozpostarte zostaną zwoje (czynów każdego człowieka)⁵;
 11. I kiedy niebiosa rozerwą się na strzępy (i wszystkie prawdy staną się oczywiste)⁶;
 12. I kiedy roznieci się (do straszliwego żaru) Ogień Pałacy;
 13. I kiedy Raj stanie na wyciągnięcie dłoni (dla bogobojnych, by mogli doń wejść);
 14. Każdy człowiek dowie się (wtedy), co (dla siebie) przygotował.

15. Oto przysięgam na gwiazdy, które się cofają (znikając w świetle słonecznym),
 16. Wschodzą w swym biegu, a potem zachodzą (znowu znikając);
 17. I na noc, gdy zmierza ku odejściu,
 18. I na poranek, gdy oddycha,
 19. Że to (co daje wam wiedzę o wszystkich wspomnianych zdarzeniach) jest Słowem (przyniesionym przez) szacownego wysłannika (Gabriela),
 20. Wyposażonego w moc, mającego wysoką rangę i szacunek u Pana Najwyższego Tronu;

1. Poza wspaniałą metaforą, zawartą w „zawinięciu” (albo „owinięciu”), werset nawiązuje do pewnych wydarzeń. Cofając nieistnienie, eter i niebo jak zasłony, Wszechmocny Bóg wyprowadził ze Skarbcza Swego Miłosierdzia jaśniejącą lampę (słońce), by oświetlała świat i się w nim ukazywała. Po unicestwieniu świata Bóg ponownie owinie Słońce i je usunie.

2. Wyjaśnienie zob. 6:38, przyp. 8. Chociaż zwierzęta nie są obarczone żadnymi obowiązkami religijnymi, to będą wezwane do złożenia rachunku z posłuszeństwa albo nieposłuszeństwa Bożemu prawu funkcjonowania świata. Także istoty ludzkie będą pytane o to, jak traktowały zwierzęta.

3. Zob. 4:57; 37:22; 43:36; 44:54.

4. W czasie przedislamskiej Epoki Niewiedzy wielu pogańskich Arabów zakopywało swe córki żywcem (16:58-59). Kobiety były pogardzane nie tylko w Arabii, ale niemal na całym świecie, także w krajach rządzonych przez Rzymian i Sasanidów. Bóg w Koranie jasno oświadcza, że ludzie będą zdawać z tego sprawę.

Po ogłoszeniu przez Wysłannika Bożego swego Posłannictwa, pewien Towarzysz opowiedział mu, co uczynił ze swoją córką:

O, Wysłanniku Boży, miałem córkę. Pewnego dnia kazałem jej matce, by ją odziała, gdyż zamierzam ją zabrać do jej wuja. Moja biedna żona wiedziała, co to oznacza, lecz nie mogła uczynić nic innego, jak tylko płakać i być posłuszną. Ubrała zatem dziewczynkę, która była bardzo szczęśliwa, że spotka swego wuja. Zabrałem ją w pobliże studni i kazałem zajrzeć do jej wnętrza. Kiedy tam zajrzała, wepchnąłem ją do środka. A gdy spadała w dół, krzyczała: „Tatusiu, tatusiu!”

Kiedy to opowiadał, Wysłannik zaszlochał (jak gdyby stracił kogoś z najbliższej rodziny) (Darimi, Sunan, „Mukaddima”, 7-8).

Serca stały się zatwardziałe, na pustyni wykopywano doły dla niewinnych dziewcząt. Ludzie stali się brutalniejsi i okrutniejsi od hien. Moźni niszczyli słabych. Brutalność uważana była za część człowieczeństwa, okrucieństwo zyskiwało aprobatę, wysławiano ludzi krwiozerczych, rozlew krwi uznawano za cnotę, a rozpusta i cudzołóstwo stały

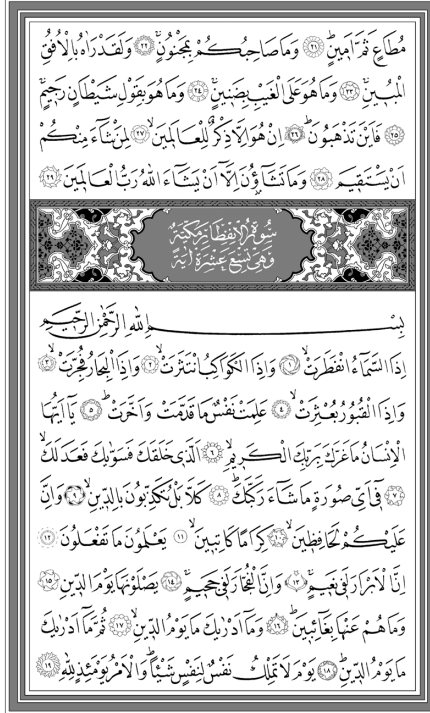
się powszechniejsze, aniżeli legalne małżeństwo. Więzy rodzinne leżały w gruzach.

Po tym ciemnym okresie nastąpił islam i całe to zło zostało wykorzenione. Ludzie, którzy kiedyś byli niezwykle okrutni, zostali zmienieni w tak współczujących, że chcieli płacić karę za przypadkowo zdeptaną szarańczę (szczegóły zob. M. Fethullah Gülen, *Muhammad, Wysłannik Boga. Nowe spojrzenie*, Białystok 2007). Islam zabronił również aborcji, szczególnie od siódmego tygodnia ciąży, chyba że zaistnieją jakieś poważne względy medyczne. Niniejszy werset dotyczy również tej sprawy.

5. Z tego wersetu wynika: w czasie Zmartwychwstania czyny każdego człowieka zostaną ujawnione na spisanych kartach. Na pierwszy rzut oka wydaje się to raczej dziwne i niezrozumiałe. Jak jednak wskazuje ta *sura*, podobnie jak odnowienie źródła stanowi paralelę innego zmartwychwstania, tak samo

„rozpostarcie zwojów” ma niezwykle jasną analogię. Każde drzewo owocowe i kwitnąca roślina ma swoje specyficzne własności, funkcje i właściwą mu aktywność. Wykonuje odpowiednie dla siebie akty czci. Wszystkie jego czyny i zapis jego życia są wyrzeźbione na każdym nasionku, które wszędzie następną wiosną w innej grudce ziemi. W języku kształtów, drzewa i rośliny kwietne wzrastają z nasion, które zostały pogrzebane poprzedniej jesieni, wymownie ukazując życie macierzystego drzewa lub rośliny i rozpościerają stronice swoich czynów swoimi gałęziami, gałązkami, liśćmi, kwiatami i owocami. Ten, który mówi: *i kiedy rozpostarte zostaną zwoje*, jest tą samą Istotą, która – przed naszymi oczyma – dokonuje wielkich czynów w sposób mądry, efektywny, rozważny i szlachetny. Taki sposób wynika z Jego Imion: Mądry, Zachowujący, Podtrzymujący, Nauczający i Szlachetny.

6. Zob. 25:25; 39:67;40:16; 69:18.

21. Słuchanego (przez swoich pomocników) i godnego zaufania (co do wypętlenia Boskich rozkazów, a w szczególony sposób w przekazywaniu Objawienia).
22. Wasz towarzysz (który spędził pośród was życie) nie jest szaleńcem;
23. Zaiste, on dostrzegł go (Gabriela) na jasnym horyzoncie⁷.
24. On nie jest skąpy (w przekazywaniu wam Objawienia i wiedzy o) niewidzialnym (która leży poza zasięgiem waszego poznania).
25. Ani to (ten Koran) nie jest Słowem żadnego szatana, wykluczonego z Bożego Miłosierdzia.
26. Zatem – dokąd zmierzacie?
27. To nie jest nic innego, jak tylko Przypomnienie (i nauka) dla wszystkich istot świadomych;
28. Dla każdego z was, który zechce podjąć prostą ścieżkę (i podążać nią bez zbłądzenia).
29. Lecz wy nie możecie chcieć (tak uczynić), zanim nie zechce Bóg⁸, Pan światów.

104. Zob. *sura* 53:7, przyp. 3; *sura* 74:1, przyp. 1.

105. Zob. *sura* 76, przyp. 9.

SURA 82

AL-INFITĀR (ROZSZCZEPIENIE)

Okres mekkański

Sura niniejsza składa się z 19 wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od rzeczownika odczasownikowego *infatara* (*infitar*) (być rozszczepionym) w wersecie pierwszym. W *surze* tej Bóg zwraca uwagę na życie wieczne, wspominając pewne ważne zdarzenia, które będą miały miejsce podczas ostatecznego unicestwienia Ziemi, i nawołuje do wiary i posłuszeństwa Bogu w Jego całkowitej Jedności.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Kiedy rozszczepią się niebiosy;
2. I gwiazdy spadać będą w bezładzie i rozproszą się;
3. I kiedy wzburzą się morza (wylewając się poza swe granice, mieszając ze sobą);
4. I gdy przewrócą się groby (wysypując swą zawartość);
5. Wtedy każdy zrozumie wszystko (dobre i złe), co wysłał (z tego świata do Wieczności), i wszystko (dobre i złe), co pozostawił (niewykonane).
6. O człowieku! Cóż takiego zwodzi cię wobec twego Pana, Szczodrego?
7. Tego, który cię stworzył, ukształtował i dał ci właściwe proporcje (doskonałe dla celu twego stworzenia);
8. Złożywszy cię w takiej formie, w jakiej zechciał.
9. Zaiste, nie! Lecz wy (którzyście zbłądzili) za kłamstwo uznajecie Sąd Ostateczny;
10. Nad wami są jednak aniołowie-strażnicy (którzy was obserwują) –
11. Szlachetni i szacowni, zapisujący,
12. Którzy znają to, co czynicie¹.
13. Zaprawdę, cnotliwi i zbożni będą przebywać w (Ogrodach) wiecznej błogości;
14. A tymczasem (niewierzący) bezwstydni i zepsuci, będą zaiste przebywać w Płomieniu Pałącym.
15. Oni doń wejdą w Dniu Sądu, by się (tam) prażyć.
16. I nigdy nie zdołają zeń zbiec.
17. Co ci pozwoli zrozumieć, czym jest Dzień Sądu?
18. I jeszcze raz: co ci pozwoli zrozumieć, czym jest Dzień Sądu?²
19. Dzień, w którym żadna dusza nie będzie mieć mocy uczynienia czegokolwiek na korzyść innej (duszy). Rozkaz owego dnia będzie należeć do Boga (całkowicie i wyłącznie).

---

106. Werset 50:17 stwierdza, że dla każdego człowieka wyznaczone są dwa anioły, by go obserwowały i zapisywały wszystkie jego czyny. Anioł po jego prawicy zapisuje dobre

uczynki, zaś ten po lewej stronie – złe.

107. Odnośnie do tego rodzaju pytań zob. 69:3, przyp. 1.

SURA 83

AL-MUTAFFIFĪN
(OSZUŚCI)

Okres mekkański

Sura niniejsza składa się z 36 wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *mutaffifin* (ci, którzy oszukują), znajdującego się w wersecie pierwszym. Ten rozdział Koranu nakazuje uczciwość w transakcjach, a także przedstawia pewne aspekty życia ostatecznego.

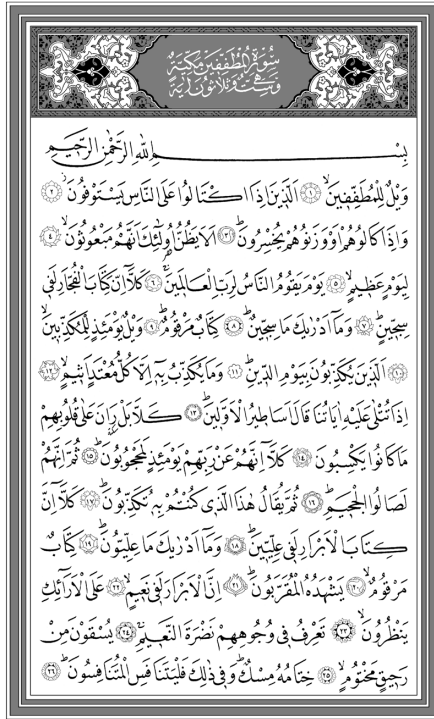
W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Biada tym, którzy oszukują;
2. Tym, którzy – gdy mają otrzymać to, co im się należy od innych – żądają pełnej miary;
3. Kiedy jednak sami mierzą lub ważą dla innych, to ją zmniejszają (względem właściwej).
4. Czyż ci (ludzie) nie wiedzą, że zostaną wskrzeszeni z martwych
5. Na Dzień straszliwy,
6. Dzień, kiedy wszyscy ludzie podniosą się (z grobów i) staną przed Panem światów?
7. Zaiste, nie! Oto zapis (czynów ludzi) bezwstydnym i rozwiązłym jest w *Sidżdżin* (rejestrze, zwiastującym karę wieczną).
8. Co pozwoli ci pojąć, czym jest *Sidżdżin*?
9. Rejestr zapisany – niezniszczalny i zapieczętowany.
10. Biada owego Dnia tym, którzy zaprzeczają –
11. Którzy za kłamstwo uznają Dzień Sądu!

الْمُتَافِفِينَ

۵۸۷

587

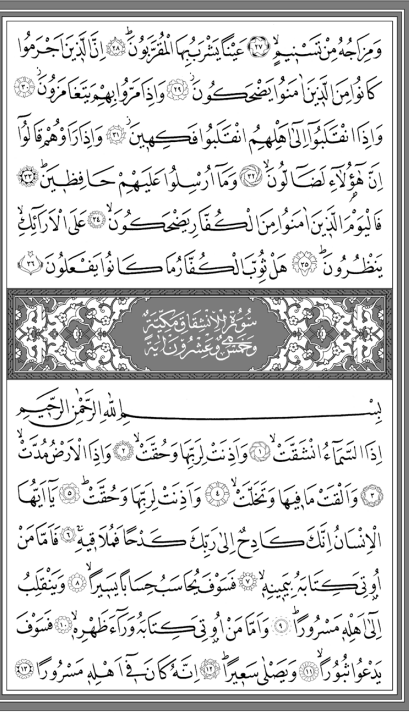

12. A za kłamstwo uznaje go jedynie każdy, kto przekracza granice (ustanowione przez Boga), każdy uzależniony od grzechów.
13. Który, gdy recytowane mu są Nasze Objawienia, mówi: „To są baśnie starożytnych!”
14. Żadną miarą! To jednak, co oni sami zrobili, powlekło rdzą ich serca (i nie pozwala na to, by zrozumieli prawdę).
15. Żadną miarą! Zaiste, tego Dnia oni będą oddzieleni od (miłosierdzia) swego Pana.
16. Potem z pewnością wejdą do Ognia Palącego, by się w nim prażyć.
17. Potem zostanie im powiedziane: „To jest to, czemu zaprzeczaliście (w życiu doczesnym)”.

18. Zaiste, nie! Zapis cnotliwych i pobożnych znajduje się w *‘illijin* (wzniosłym rejestrze).
19. Co pozwala ci pojąć, czym jest *‘illij-jin*?
20. To jest rejestr niezniszczalnie zapisany i zapieczętowany.
21. Zaświadczą o nim ci, którzy mają miejsce najbliżej Boga.
22. Cnotliwi i pobożni będą z pewnością w szczodrości i błogosławieństwie (Ogrodów);
23. Na tronach, rozglądając się wkoło (na wspaniałości Raju).
24. Na ich twarzach rozpoznasz jasność błogości.
25. Będą podawać im do picia wino czyste¹, pieczętowane (Boską sankcją i gwarancją).
26. Jego pieczęcią będzie zapach piżma. I niechaj do tego (błogosławieństwa Raju) dążą – jakby w wyścigu – wszyscy ci, którzy starają się (osiągnąć rzeczy wysokiej wartości).

---

1. Wino – zob. *sura* 47:15, przyp. 5.

27. Jego domieszka będzie z *tasnim* (najbardziej rozkoszny napój z najwznieślejzego źródła w Raju).
28. Źródła, z którego piją ci, którzy otrzymali miejsce najbliższe Boga.
29. Zaprawdę ci, którzy nie uwierzyli i oddawali się gromadzeniu grzechów, wyśmiewali się z tych, którzy uwierzyli;
30. A kiedy obok nich przechodzili, mrugali do siebie nawzajem (drwiąc).
31. A gdy wracali do swoich rodzin, to wracali strojąc żarty (jak to drwili z wierzących).
32. A kiedy ich (tych, którzy uwierzyli) widzieli, mówili: „Spójrzcie: oni w istocie zbłądzili”.
33. A przecież oni nie zostali wyznaczeni na ich stróżów? (by ośmielali się wydać o nich osady).
34. Przeto owego Dnia (Sądu) ci, którzy uwierzyli, będą się naśmiewać z niewierzących.
35. Na tronach, spoglądając (na ich stan w Piekło).
36. (Zatem, spójrzcie:) Czyż niewierzący nie otrzymali zapłaty za to, co czynili?

SURA 84

AL-INSZIKĀK (ROZERWANIE)

Okres mekkański

Sura 84 została objawiona w Mekce. Ostrzega ludzi przed Najwyższą Władzą Boga i podkreśla, że wskrzeszenie zmarłych do życia jest dla Niego rzeczą niezwykle łatwą. Nazwa tej sury pochodzi od bezokolicznikowej formy czasownika *inszakka* (*inszikak* – rozerwać się, rozszcześcić się), znajdującego się w wersecie pierwszym. Składa się z 25 wersetów.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Kiedy niebo się rozewrze,
2. Tak, jak winno – w posłuszeństwie swemu Panu – co czyni zawsze;
3. I gdy ziemia zostanie rozpostarta i wyrównana,
4. I wyrzuci z siebie wszystko, i stanie się pusta,
5. Tak, jak winna – w posłuszeństwie swemu Panu – co czyni zawsze;
6. O, człowieku! Ty ciągle trudzisz się dla swego Pana, podejmując dzieło, które ponownie spotkasz (przed Jego Sądem).
7. A potem ten, kto otrzyma Zapis (swoich czynów) w prawą rękę,
8. Zaiste – on będzie rozliczony rachunkiem łatwym,
9. I powróci rozradowany do swego domostwa (przygotowanego dla niego w Raju)¹.
10. Kto jednak otrzyma swój zapis (w lewą rękę) spoza swoich pleców,
11. Zaiste, ten będzie błagał o unicestwienie
12. I wejdzie do Płomieni, by się (w nich) palić.
13. Był bowiem rozradowany i zarozumiałły pośród swoich domowników (w życiu doczesnym)².

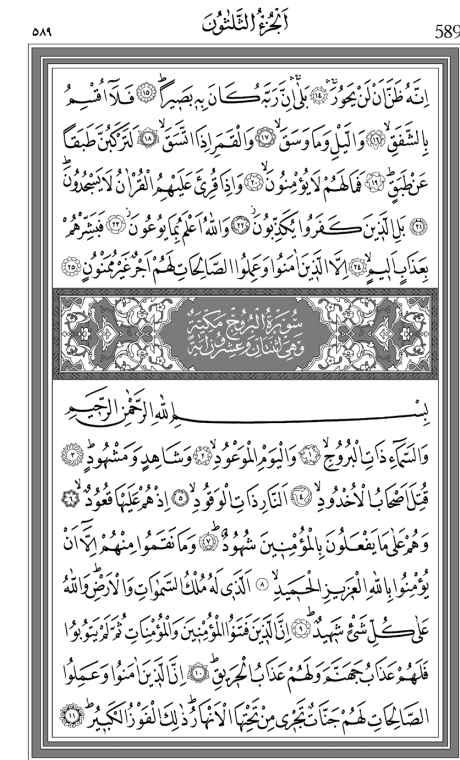
1. Jeśli dobre czyny wiernych przeważą ich złe uczynki, to te złe uczynki zostaną przebaczone i wierni doświadczą łatwego sądu. Jeśli ktoś zostanie wezwany na srogi osąd, to będzie to dla niego znaczyć zatrąę. Tak powiada pewna tradycja prorocka (al-Buchari, „Ilm”, 35; Muslim, „Dżenna”, 80).

2. Kontrast pomiędzy stanem wiernego a niewiernego jest bardzo znaczący. Niewierny skazany na karę wieczną był hardy i rozradowany pośród swoich domowników w życiu doczesnym. Radował się swoimi ziem-

skimi majątkami, był z nich dumny i nie interesował się swoim Stwórcą i Jego przykazaniami. Kiedy zobaczy karę na Tamtym Świecie, to będzie błagał o wieczne unicestwienie. Tymczasem wierny, który ma być nagrodzony wieczną błogością w życiu wiecznym, to ten, który (jak mówi o tym 52:26) jest ostrożny i uważny, znajdując się pośród swoich bliskich, zważając na to, by postępowali prostą ścieżką i interesowali się życiem przyszłym. Taki człowiek będzie rozradowany na Tamtym Świecie ze względu na nagrodę, którą otrzyma.

14. Sądził, że już nigdy nie powróci (do Boga – na Sąd).
15. Zaiste, nie! Jego Pan stałe go obserwował.
16. Dlatego przysięgam na zorzę wieczorną o zachodzie,
17. A także na noc, i na wszystko, co (stopniowo) okrywa całunem,
18. I na księżyc, gdy do pełni swej dochodzi,
19. Zaiste, będziecie przenosić się z poziomu na poziom³.
20. Cóż zatem jest z nimi, że nie wierzą,
21. I gdy recytuje się im Koran, nie padają na twarz w poddaniu (wobec jego Przesłania)?
22. Jednak ci, którzy nie wierzą, zaprzeczają (Koranowi i jego Przesłaniu).
23. A Bóg ma pełną wiedzę o tym, co ukrywają (w swych sercach)⁴.
24. Przeto głoś im wieść o karze bolesnej.

3. Ten werset, który w oryginale zawiera trzy słowa, ma wiele znaczeń. Jako te rzeczy, na które Bóg składa przysięgę (zorza po zachodzie słońca, noc i to, co ona spowija całunem, a także pełnia księżyca), oznaczają przejście od jednego stanu do drugiego i ten werset wyraża stany i stopnie, które musi przebyć każda osoba i społeczność, a także cała ludzkość. Dotyczy to zarówno tego świata, jak i przyszłego. Świat stałe się porusza i zmienia. Jeśli islam zaczyna być głoszony w społeczności naśladowującej Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, to wierni poczynają się wznosić ku coraz to wyższym stopniom, choć mogą też ponosić pewne niepowodzenia. Z kolei ruchy przeciwników słabną, a oni sami opadają ku doło-

25. Za wyjątkiem tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła: dla nich jest nagroda niestająca.

wi. Niniejszy werset implikuje to wszystko. Pokonywane stacje i stopnie są skutkiem wcześniejszego i przyczyną ostatniego. Występuje zatem pomiędzy nimi zgodność. Ten sam ruch w dół i w górę występuje także u poszczególnych osób. Istnieją zgodność i wzajemne relacje pomiędzy stanami i stopniami, poprzez które przechodzi każda osoba.

4. Oznacza to, że negowanie Koranu i jego Przesłania nie jest efektem jakiegoś błędu w Koranie lub tego, że jego Przesłanie nie zawiera wystarczającego dowodu swojej prawdziwości. Niewierzący trwają w niewierze ze względu na złe intencje i ambicje lub też inne motywy egoistyczne. Taka jest przyczyna odrzucenia przez nich Koranu.

SURA 85

AL-BURŪDŹ (KONSTELACJE)*Okres mekkański*

Niniejsza sura składa się z 22 wersów i bierze swoją nazwę od słowa *al-burudź* (konstelacje) w wersecie pierwszym. Została objawiona w Mekce. Zawiera wezwanie wiernych do cierpliwości w obliczu prześladowań, którym zostali poddani i przypomina, że ci, którzy występowali przeciwko Wysłannikom Boga – przegrali. Sugeruje tym samym, że przeciwnicy Koranu nie odniosą sukcesu.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na niebiosa z ich konstelacjami¹,
2. I na Dzień Obiecany,
3. Na tego, kto daje świadectwo i na to, co zaświadcza².

1. Konstelacje, zob. sura 15:16

2. Wersety, które tutaj następują, zajmują się prześladowaniami, którym poddawano wiernym, oraz końcem, jaki czeka prześladowców, a także nagrodą, jaka czeka prześladowanych wiernych. Przysięgając zatem na niebiosa z ich konstelacjami, Bóg sugeruje, tak jak to zostało stwierdzone w 15:16-18, że podobnie jak odpędzane są diabły usiłujące wspiąć się do niebios, tak i ludzie o cechach i zachowaniu diabelskim ostatecznie zostaną przepędzeni i otrzymają swoją odpłatę w Obiecanym Dniu (Sądu). Dlatego zdanie *kto daje świadectwo* odnosi się do

4. Unicestwieni zostali ludzie rowu³,
5. Ognia podsycanego paliwem.
6. Gdy siedzieli przy nim
7. I sami byli świadkami tego, co uczynili wiernym.
8. Oni nienawidzili ich jedynie dlatego, że ci uwierzyli w Boga, Potężnego, którego Moc jest nieodparta, Godnego Chwały,
9. (Uwierzyli w) Tego, do którego należy wszelka władza nad niebiosami i nad ziemią. Zaiste, Bóg jest Świadkiem każdej rzeczy.
10. Ci, którzy prześladowają wierzących mężczyzn i wierzące kobiety, a potem tego nie żałują – dla nich jest z pewnością kara Piekieł, dla nich jest kara Ognia palącego.
11. Ci jednak, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła – dla nich są (przygotowane) Ogrody, przez które przepływają strumienie. Oto triumf najwspanialszy.

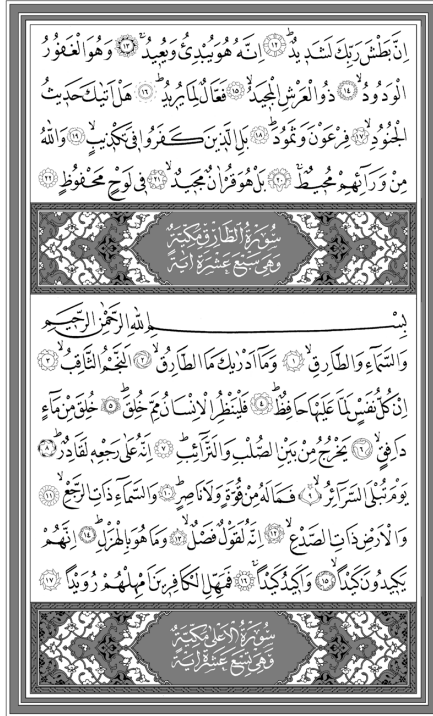
wierzących, a w szczególności do Wysłannika, tj. do tych, którzy dają świadectwo złym uczynom i niegodziwości niewierzących i którzy będą świadkami ich sądu i kary w Dniu Sądu Ostatecznego. Zdanie *to, co zaświadcza* oznacza prześladowania wierzących i tych, którzy ich dokonują, a także karę wymierzoną prześladowcom w życiu przyszłym.

3. Wspólnym wątkiem wszystkich tradycji związanych z *ludźmi rowu* jest to, że byli oni tyranami, którzy wykopywali głębokie doły, by palić w nich żywcem tych wiernych, którzy odmówili wyrzeczenia się swej religii.

12. Zaiste, srogi jest uścisk Twego Pana.
 13. On jest Tym, który daje początek i stwarza ponownie⁴.
 14. I On jest także Przebaczającym, Miłującym;
 15. Panem Tronu, Szlachetnym.
 16. Tym, który swobodnie czyni wszystko to, co zechce.
 17. Czy dotarła do ciebie relacja o zastępach –
 18. O Faraonie i (plemieniu) Samud (których Bóg pochwycił i surowo ukarał)?
 19. A jednak ci, którzy nie wierzą (spośród twojego ludu), uparcie trwają w zaprzeczaniu (Boskiemu Posłannictwu).
 20. Lecz Bóg stale ogarnia ich ze wszystkich stron.
 21. Zaiste, to godny chwały Koran (szlachetna Księga – objawiona i recytowana),
 22. Na (dobrze) strzeżonej Tablicy⁵ (chronionej od wszelkiego przekłętego szatana i bezpiecznej od wszelkiego fałszu).

4. Z wersetu wynika, że to Bóg jest Tym, który ogarnia wszelkie stworzenie Swoją Wiedzą i Mocą, i każde stworzenie znajduje się całkowicie pod Jego władzą. Dlatego nikt nie jest w stanie uciec z Jego „uścisku”.

5. Najwyższa, na zawsze przechowywana Tablica, zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10.

SURA 86

**AT-TĀRIK
 (PRZYBYWAJĄCA NOCĄ)**

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się z 17 wersetów, a jej nazwa pochodzi od słowa *at-tarik* (przybywająca nocą) w wersecie pierwszym. Sura ta skupia naszą uwagę na Zmartwychwstaniu.

**W Imię Boga Miłosiernego,
 Współczującego!**

1. Na niebiosa i na tę, która przybywa nocą.

2. Co pozwoli ci pojąć, czym jest ta, która przybywa nocą?
3. To jasna, przeszywająca gwiazda.
4. Nie ma duszy, nad którą by nie było opiekuna¹.
5. Niech zatem człowiek rozważy to, z czego został stworzony².
6. Został stworzony z odrobiny marnego, tryskającego płynu,
7. Wydobywającego się (na skutek napięcia) spomiędzy (łędźwiowego obszaru) kręgosłupa i żeber³.
8. Zaprawdę, On (który stworzył człowieka z marnego płynu) potrafi go przywrócić (do życia po jego śmierci)
9. Tego Dnia, gdy wszystkie rzeczy (które były) ukryte, staną się jawne;
10. I on nie będzie miał ani mocy, ani pomocnika (przeciwko karze Bożej).
11. Przysięgam na stale obracające się niebiosa (ze wszystkim, co w nich jest, i powracającym deszczem),
12. I na ziemię, która pęka (wraz ze wzrostem roślin):
13. Zaprawdę, on (ten Koran) jest Słowem decydującym, odróżniającym (prawdę od kłamstwa).
14. On nie jest (słowem wypowiedzianym) dla żartu.
15. Oto oni (ci, którzy go odrzucają) snują plany;
16. I ja (również) „snuję plan”⁴.
17. Niechaj zatem niewierzący mają swobodę; niech mają swobodę przez krótką chwilę.

1. Każdej osobie towarzyszą anioły (13:11), z których dwaj zapisują z Bożego rozkazu czyny (50:17, 82:10-12). Bóg jest Jedynym Strażnikiem nad wszystkimi aniołami i Jedynym, który wie, co człowiek myśli, pojmuje i czyni (50:16). W tym wersecie zawarte są wszystkie te znaczenia.

2. Wedle niektórych komentatorów Koranu, gwiazda przeszywająca ciemność stanowi metaforę Wysłannika Bożego, Koranu i Boskiego Przewodnictwa, które zostało mu zesłane. To światło przenika ciemności kłamstwa i ukazuje *właściwą ścieżkę*. W tym świetle ludzkość może odkryć prawdę stworzenia i swoją własną autentyczną naturę. Może również zrozumieć, że nie została stworzona na próżno i ma ważne powinności do spełnienia na tym świecie. Poza tym, jak wspomina następny werset, wszystkie czy-

ny wszystkich ludzi są zapisywane. Ludzie powinni zatem rozważyć prostą sprawę: z czego zostali stworzeni i zrozumieć, że ich wartość nie jest z tym związana. Rodzaj ludzki powinien przywiązywać właściwą uwagę do Jedynego, który go stworzył z tak prostej, mizernej substancji i wyniósł do rangi najważniejszego spośród Jego stworzeń.

3. Ten werset odnosi się zarówno do mechanizmu wytrysku nasienia, jak i obszaru, w którym następuje. Wiedza ta stanowi stosunkowo niedawne odkrycie biologii, Koran zaś powiedział o tym wiele stuleci temu.

4. Takie wyrażenia w Koranie związane są z odpłatą. To, że Bóg planuje, oznacza, że droga, jaką On wyznacza Wysłannikowi i wierzącym, ostatecznie zatriumfuje nad wszystkimi innymi systemami i udaremni wszelkie plany snute przeciwko niej.

SURA 87

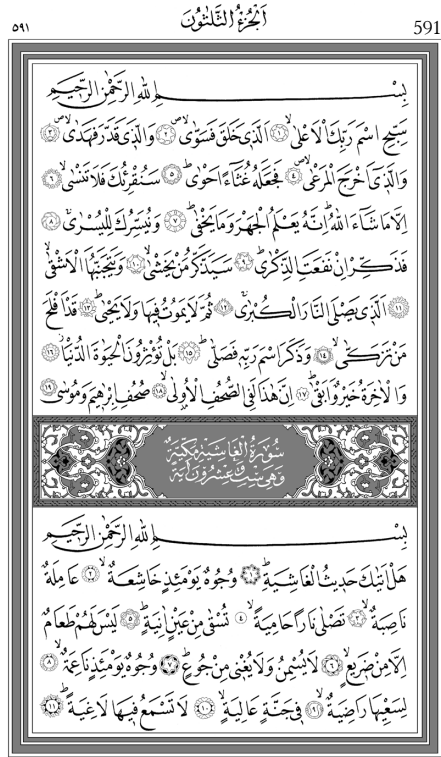
AL-A'LA (NAJWYŻSZY)

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się z 19 wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-a'la* (najwyższy) w wersecie pierwszym. Tematyka tego rozdziału Koranu skupia się wokół Bożej Mocy, Jedności i Objawienia oraz zawiera pewne rady, jak spełnić właściwe warunki i zachować kulturę podczas głoszenia Posłannictwa i napominania.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Wysławiaj Imię swego Pana, Najwyższego,
2. Który stwarza i nadaje kształt we właściwych proporcjach,
3. Który ustala (poszczególne życie, naturę i cel każdego stworzenia) i prowadzi (je ku wypełnieniu tego celu);
4. Który wyprowadza pastwisko,
5. Po czym obraca je w ciemne, gnijące ściernisko¹.
6. (Dla poprowadzenia rodzaju ludzkiego) ustanowimy w twoim sercu Koran i nakazemy ci recytować (go innym), i ty nie zapomnisz (nic z niego)²
7. Za wyjątkiem tego, co Bóg zechce³. Zaprawdę, on zna wszystko to, co jest jawne i wszystko to, co pozostaje ukryte (także to, co jest w was na zewnątrz i w waszych wnętrzach).

8. My poprowadzimy cię ku najłatwiejszej z dróg (we wszystkich sprawach).
9. Napominaj zatem i nauczaj (ich o prawdzie), o ile napomnienie i nauczanie będzie pożyteczne⁴.
10. Zważał na nauczanie będzie ten, kto się lęka Boga.
11. Lecz najbardziej niegodziwy będzie się trzymał od niego z dala;
12. Ten, który wejdzie do Wielkiego Ognia (Piekieł), by się (w nim) palić.
13. On ani w nim nie umrze (by się uwolnić od mąk kary), ani nie będzie żył.
14. Zaiste, szczęśliwy jest ten, kto się oczyszcza (z grzechów i ze swojego

majątku, wydając z niego na sprawę Boga i dla potrzebujących);

15. Kto wspomina Imię swego Pana i wykonuje modlitwę⁵.

16. Lecz wy (ludzie) skłaniacie się ku życiu tego świata;

17. Tymczasem życie na Tamtym Świecie jest lepsze i trwalsze⁶.

18. Zaprawdę, to jest zawarte we wcześniejszych zwojach.

19. Zwojach Abrahama i Mojżesza⁷.

1. Komentatorzy koraniczni znajdują w tym wersecie odniesienia do węgla i ropy, gdyż oryginalne słowa, przetłumaczone tutaj jako ciemne, gnijące ściernisko, konotują nawóz, węgiel drzewny i sterty nieczystości niesione przez powódź.

2. Zob. 20:114; 75:16-19; przyp. 5.

3. Wielu komentatorów koranicznych słusznie uważa ten wyjątek za spokrewniony z zasadą abrogacji, ustanowioną w 2:106: *(Chociaż będą wykorzystywać abrogację niektórych drugorzędnych zasad, ażeby rzucić wyzwanie twojej władzy i autorytetowi, to prawda jest taka, że) My nie uważamy żadnego werseku, ani też nie pomijamy (aby został zapomniany), chyba że przynosimy lepszy od niego lub podobny (bardziej przystający do czasu i warunków w czasie udoskonalania Religii i wypełniania Naszej łaskawości wobec was). Czyż nie wiecie (a z pewnością wiecie), że Bóg ma pełną władzę na wszystkich rzeczami?* Ten werset nie oznacza, że coś z Koranu Bóg nakazał Wysłannikowi zapomnieć. Ten wyjątek jest jak wyjątek w wersecie 11:108 (zob. tamże przyp. 24). W ten sposób zostało podkreślone to, że wszystko zależy od absolutnej Woli Boga.

4. Koran powiada, że nauczanie i napominanie będą z pożytkiem dla wiernych (51:55), a ten, kto stoi z lękiem przed Bogiem, otrzyma naukę i napomnienie (następuje to w następnym wersecie tej sury), a Wysłannik otrzymuje polecenie, by odsunął się od tych, którzy zdecydowanie odwracają się od Księgi Boga i wspomnienia Stwórcy, a także mają na

celu tylko życie doczesne i nie pragną niczego innego, jak tylko uciech tego świata (53:29). Toteż nauczający albo głoszący religię powinni obserwować, czy jego nauczanie jest pożyteczne, a także w jakich okolicznościach i komu należy głosić dobrą nowinę o Bogu. Należy również jednak wskazać, że nauczanie i głoszenie wiary przyniosą pożytek, zwłaszcza jeśli czynią to ludzie szczerzy, tacy jak prorocy. Z niniejszego werseku wynika także to, że naszą powinnością jest konstruktywne krzewienie wiary.

5. Wedle pewnych przekazów tradycji profetycznej, w ostatnich dwu wersach zawarta jest aluzja do tego, że datki dobroczynne mają być przekazywane przed *Id al-Fitr* (święto religijne z okazji zakończenia miesiąca postu – ramadanu) oraz modlitwą w zgromadzeniu tego dnia. Miało to zostać przykazane w Medynie (komentarz at-Tabari, ar-Razi, i al-Kurtubi).

6. Życie na Tamtym Świecie jest nieporównywalnie lepsze i wieczne. W wersecie zostało użyte wyrażenie: *lepsze i trwalsze* ze względu na porównanie z życiem doczesnym.

7. Treść wersetów 14-17 jest zawarta także we wcześniejszych Boskich Pismach. Wspomniane zostały jedynie Zwoje dane Abrahamowi i Mojżeszowi, niech będzie z nimi pokój, co ma na celu skierowanie naszej uwagi na ich wysoką rangę pośród wcześniejszych Objawień. Pewne przekazy mówią, że przed Torą Prorok Mojżesz otrzymał zwój składający się z dziesięciu stron (as-Sujuti od Ibn Mirdalajh i Ibn Asakir).

SURA 88

**AL-GHĀSZIJA
(PRZYTLACZAJĄCE)***Okres mekkański*

Niniejsza *sura* została objawiona w Mekce, a jej nazwa pochodzi od słowa *al-ghaszija* (przytlaczające, co oznacza Dzień Zmartwychwstania) w pierwszym wersecie. Składa się z 26 wersetów. Kieruje naszą uwagę na mękę i karę, jakie niewierzący będą cierpieć na Tamnym Świecie, oraz na błogość, jaką zostaną obdarzeni wierzący. *Sura al-ghaszija* nawołuje nas także do zastanowienia się nad pewnymi manifestacjami i dowodami Boskiej Władzy i Mądrości.

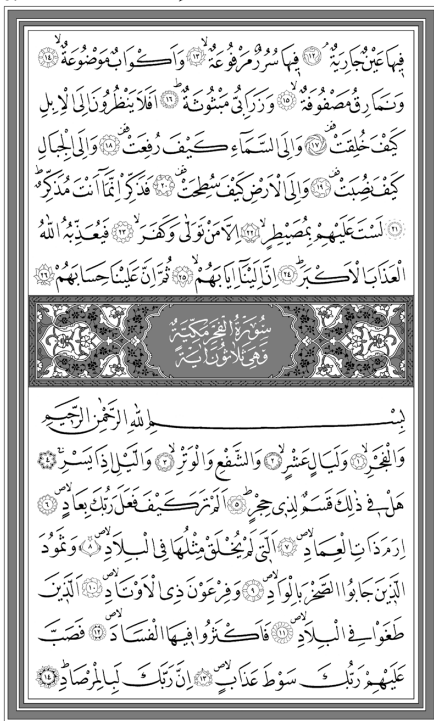

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Czy dotarła do ciebie wieść o Przytlaczającym?
2. Owego Dnia niektóre oblicza będą przybite,
3. Trudząc się (na tym świecie) jedynie dla udreki (nie mają udziału w życiu wiecznym).
4. One wejdą do gorącego, palącego Ognia, by się (w nim) piec;
5. Będą pojone z wrzącego źródła.
6. Nie będzie tam dla nich innego pożywienia, jak tylko trujący i ciernisty krzew:
7. On ani nie będzie żywił, ani koił głodu.
8. A niektóre oblicza owego Dnia będą ogarnięte zachwytem,
9. Zadowolone z (owoców) swego trudu (na tym świecie).
10. We wzniosłym Ogrodzie,
11. Gdzie nie usłyszą próżnej gadaniny¹.

1. Interesujące, że jednym z pierwszych błogosławieństw wzniesłego Ogrodu będzie nieobecność w nim pustej gadaniny. Znaczy to, że Ogród Rajski nie jest miejscem, którego mieszkańcy korzystaliby z rozrywek, powszechnych w życiu doczesnym. Każde

z błogosławieństw Raju jest ze swej natury czyste i szlachetne. Jego mieszkańcy będą bowiem osobami oczyszczonymi i zacnymi. Niniejszy werset stanowi również ostrzeżenie przed prózną gadaniną i nic nieznaczącymi rozrywkami tego świata.

23. Kto się jednak odwróci (z niechęcią od napomnienia) i nie uwierzy (w to, co jest mu głoszone),

24. Tego Bóg ukarze karą największą (Piekiel).

25. Zaprawdę, do Nas nastąpi ich powrót;

26. Potem zaś do Nas należy wezwanie ich do (złożenia) rachunku.

SURA 89

AL-FADŹR (BRZASK)

Okres mekkański

Niniejsza sura została objawiona w Mekce i składa się z 30 wersetów. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-fadžr* (brzask) w wersecie pierwszym. Skupia się na bolesnym końcu pewnych starożytnych ludów, które za kłamców uznały Wysłanników Boga i podważyły ich Posłannictwo. Sura *al-fadžr* kończy się przypomnieniem, jakie życie czeka w Wieczności wierzących i niewierzących.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

12. W nim będzie źródło płynące,
13. W nim podniesione wysoko łoża,
14. I postawione puchary,
15. I ułożone w rzędzie poduszki,
16. I rozpostarte bogate kobierce.
17. Czyż oni nie zastanowią się nad wielbłądami, jak one zostały stworzone?
18. I niebiosami, jak zostały wyniesione?
19. I nad górami, jak zostały ustawione i umocowane?
20. I nad ziemią, jak została rozpostarta?
21. Przeto przypominaj i napominaj (ich), gdyż ty jesteś przypominającym i napominającym (i taka jest twoja powinność).
22. Nie jesteś tym, który by im narzucał (wiare).

1. Na brzask
2. I na dziesięć nocy¹,
3. Na parzyste i nieparzyste²,
4. I na noc, gdy odbywa podróż (ku końcowi)³.
5. Czyż nie ma w tym uroczystej przysięgi dla tego, kto ma rozum (by rozważał i by rozum poprowadził go ku prawdzie, i by trzymał się z dala od zła)?

6. Czyż nie widziałeś tego i nie zastanawiałeś się nad tym, jak twój Pan postąpił z (plemieniem) Ad,
 7. (Ludem) Iram, posiadającym gmachy z wieloma kolumnami,
 8. Czegoś podobnego nie stworzono na ziemi?
 9. I z (plemieniem) Samud, które wyrąbało skały w dolinie (by budować sobie domostwa)?⁴
 10. I z Faraonem, który miał straszliwe fortece?

11. (Wszyscy) oni buntowali się (i przekraczali wszelkie granice) w krajach (w których żyli);
 12. I powiększali w nich na wszelkie sposoby chaos i zepsucie.
 13. Dlatego twój Pan sprawił, że rozwiązał się nad nimi bicz z karą (dotykając ich różnorako)⁵.
 14. Zaprawdę, twój Pan stoi zawsze na straży (rodzaju ludzkiego i rozlicza według błogosławieństw, którymi go obdarza).

1. W wyrażeniu *dziesięć nocy* werseć odnosi się do ostatnich dziesięciu nocy świętego Miesiąca Ramadanu albo do dziesięciu pierwszych nocy *zul-hidżdża* – miesiąca pielgrzymek. Może też odnosić się do obu. Podczas każdej z tych dziesięciu nocy czas, gdy Bogu oddaje się cześć, ma szczególne znaczenie, a po nim następuje święto religijne. Dlatego *brzask* w wersecie pierwszym, poza tym, że odnosi się do brzasku każdego nowego dnia, może implikować w szczególności brzask owych świąt. Oprócz tych znaczeń dziesięć nocy i brzask wskazują na to, że ciemne okresy w życiu jednostki i społeczności, jak by długie nie były, zwykle kończą się nowym, szczęśliwym dniem. Te wersećy nawiązują też do faktu, że – jak zostało wskazane w surze *al-Muzzammil* (73:2-6) – cześć oddawana Bogu nocą ma szczególną skuteczność na tle innych przejawów ludzkiego wysiłku duchowego i daje asumpt do duchowego przebudzenia (brzasku).

2. Prócz innych możliwych znaczeń, takich jak miesiące kalendarza księżycowego

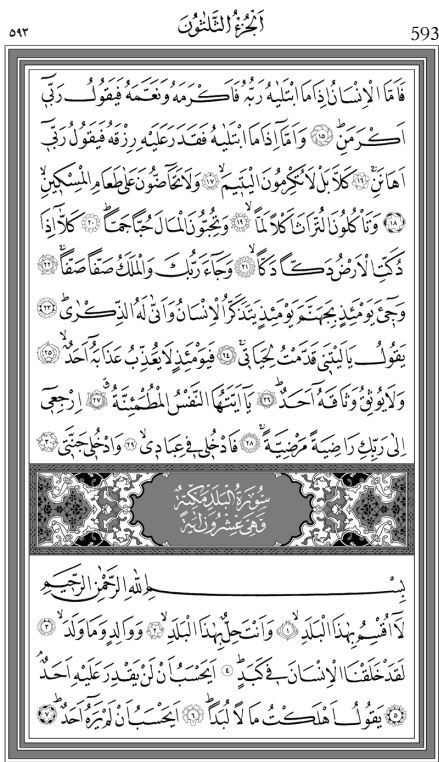
(muzułmańskiego), które kończą się liczbą parzystą albo nieparzystą, oraz faktu, że ostatnia, trzecia część ramadanu składa się z dziesięciu, a czasem dziewięciu dni, wyrażenie to obejmuje również wszystkie otulone nocą stworzenia, nad którymi budzi się dzień.

3. Noc ma swoje własne cechy i biegnie swoim własnym trybem. Jak długa by jednak ona nie była, z pewnością dobiegnie swego końca, a słońce wszędzie i będzie promieniować swoim światłem. Skoro zatem Boże światło (islam) zaczyna ukazywać się na horyzoncie ludzkości, to bliski jest kres nocy, zarówno dla poszczególnych osób, jak i dla społeczności.

4. O ludach 'Ad i Samud zob. sura 7:65-79, przyp. 16-17, sura 11:50-68, sura 26:123-58.

5. Rodzaje kar, które nawiedziły plemię 'Ad, zob. sura 7:72, sura 11:58, sura 23:27, sura 26:120, sura 69:77, oraz plemię Samud, zob. sura 7:78, sura 11:67, sura 15:83, sura 69:5, a także Faraona, zob. sura 10:90, sura 20: 77-78, sura 26:65-66.

15. Przeto człowiek, gdy Pan poddaje go próbie, obsypując łaskami, mówi: „Mój Pan obdarzył mnie zaszczytem”.

16. Kiedy jednak Pan doświadcza go, ograniczając mu środki do życia, wtedy mówi: „Mój Pan mnie poniżył”⁶.

17. Zaiste, nie! Wy (ludzie) nie traktujecie sierot z uprzejmością i szczodrością;

18. Nie zachęcajcie się wzajemnie do nakarmienia potrzebującego⁷.

19. I zjadacie dziedzictwo (należące do was lub kogoś innego) z chciwością (nie zważając, czy jest to dozwolone, czy też zabronione);

20. I miłujecie bogactwo, żywiąc dla niego i jego gromadzenia bezgraniczną żarliwość.

21. Zaiste, nie! Kiedy ziemia zostanie zmiażdżona na pył, uderzenie za uderzeniem;

22. I przybędzie twój Pan (odkryje Swoją Moc i Majestat), i aniołowie przybędą – szereg za szeregiem;

23. Owego Dnia zostanie przybliżone Piekło; owego Dnia człowiek zrozumie (co znaczy być obdarzonym łaską i jak powinien być na nią odpowiedzieć), lecz w czym pomoże mu (wtedy) to zrozumienie?

24. On powie: „O, gdybym przygotował (jakieś dobre uczynki) dla mojego życia (przyszłego)!

25. Owego Dnia nikt nie będzie mógł karać tak, jak On.

26. I (owego Dnia) nikt nie będzie mógł skępować tak, jak On (uczyni to z grzesznikami).

27. (Lecz do sprawiedliwego Bóg powie:) „O ty, duszo uspokojona (zadowolona z prawd wiary, Boskich przykazań i traktowania przez Niego stworzeń)!

28. Powróć do swego Pana zadowolona (ze swego Pana i z tego, jak On ciebie traktuje) i taka, w której ma On upodobanie.

29. Wejđż zatem pomiędzy Moje służy (w pełni szczęśliwa ze swojej posługi dla Mnie)!

30. I wejđż do Mojego Raju”.

6. Oznacza to, że w poprzednim przypadku (werset 15), uważa on, iż jest wart łaski, jaką obdarza go Bóg i nie sądzi, że jest poddawany próbie mającej na celu stwierdzenie, czy będzie wdzięczny. W drugim przypadku (werset 16) zarzuca Bogu niesprawiedliwość i nie sądzi, że jest poddawany próbie cierpliwości, która stanowi przygotowanie do nagrody, jaką mógłby zostać w zamian obdarowany.

7. Bogactwo lub bieda nie powinny być traktowane jako powód do pychy ani też wsty-

du. Darowane przez Boga obfite lub skąpe dobra stanowią sposób doświadczania ludzi. W każdym razie tym, co powinna czynić istota ludzka, jest przyznanie, że wszystko, co ma, pochodzi od Boga i stanowi dobrodziejstwo. Człowiek powinien za to Bogu dziękować, natomiast w okolicznościach, w których cierpi biedę, winien okazać cierpliwość, bez narzekania. Honor i cnota mieszczą się w okazywaniu wdzięczności Szczodremu Panu oraz w pomaganiu potrzebującym.

SURA 90

AL-BALAD (MIASTO)

Okres mekkański

Sura 90 została objawiona w Mekce i składa się z 20 wersetów. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-balad* (miasto) w wersecie pierwszym. Większość egzegetów sądzi, że miastem, do którego nawiązuje ów werset, jest Mekka. Przypominając nam o łaskach, jakimi został obdarzony rodzaj ludzki i o Mocą Boga, sura niniejsza zaprasza ludzi do tego, by udzielali sobie nawzajem pomocy i przygotowywali się na życie przyszłe.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. Przysięgam na to (święte) miasto (Mekkę) –
2. A ty (o, Wysłanniku) jesteś mieszkańcem tego miasta –
3. I na tego (Abrahama), który rodzi, i tego (Muhammada), którego on (Abraham) zrodził;
4. Oto My stworzyliśmy człowieka w próbie i męce (życia)¹.
5. Czyż człowiek sądzi, że nikt nie ma nad nim władzy?
6. On mówi: „Roztrwoiłem mnóstwo bogactwa!”
7. Czyż on sądzi, że nikt go nie widzi?²

1. Wersety 117-119 *Sury TaHa* mówią, że po wygnaniu z pierwotnego Ogrodu, gdzie przebywali Adam i Ewa po stworzeniu, rodzaj ludzki stoczył się w życie pełne nieszczęść, głodu, pragnienia, zimna i gorąca. Oczywiście, są również inne trudności, które przychodzi wycierpieć człowiekowi na tym świecie. Poza tym ci, którzy ukierunkowują swoje serca na jakiś wzniosły ideał, zazwyczaj cierpią wielkie trudności i prześladowania. Tymi, którzy są najbardziej wystawieni na takie uciążliwości i prześladowania, są prorocy. Po nich następują inni wierni, w zależności od siły swojej wiary i stopnia bliskości do Boga. Jednak, dzięki tym ciężkim chwilom i próbom, życie człowieka zostaje oczyszczone, udosko-

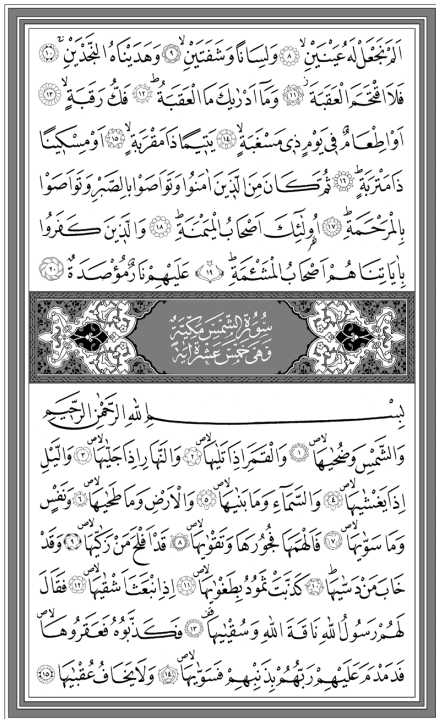
nalone i przynosi owoce. Bezład i łatwe życie są niemal równoważne śmierci.

2. Bogactwo może spowodować, że jego posiadacz będzie się nim pysznił i widział w samym sobie wielką moc. Jest wielu bogatych ludzi, którzy chwalią się tym, że wydają swój majątek. Skoro jednak wydają je dla osiągnięcia ulotnego zadowolenia, dla sławy albo zgoła pokazania się, nic im to nie pomoże u Boga, a na Tamtym Świecie nie przyniesie żadnego pożytku. To Bóg wyznacza bowiem każdemu środki egzystencji i wyposaża ludzi w niezbędne zdolności, a także zdrowe organy, by mógł zarabiać na swoje utrzymanie. Tym, co człowiek powinien czynić, jest okazywanie Bogu wdzięczności i wydawanie swego majątku tak, jak Bóg to nakazał.

594

سُورَةُ الشَّمْسِ

595

8. Czyż nie uczyniliśmy dla niego pary oczu,
9. Języka i dwóch warg,
10. I czyż nie pokazaliśmy mu dwóch dróg (jedną, by jej unikał, a drugą, by się po niej wspinał)?
11. Lecz on wcale się nie trudzi wspinaczką.
12. Co pozwoli ci pojąć, czym jest wspinaczka?³
13. To uwolnienie człowieka zależnego (niewolnika bądź jeńca);
14. Albo nakarmienie w dniu niedostatku
15. Sieroty spośród bliskich krewnych,
16. Lub ubogiego pogrążonego w niedoli,
17. A także być spośród tych, którzy wierzą i zachęcają się nawzajem do cier-

pliwości, i zachęcają się nawzajem do litości i współczucia.

18. Oto są ludzie szczęścia i pomyślności (którzy w Dniu Sądu otrzymają zapis swoich czynów w prawe ręce).

19. Jednak ci, którzy nie wierzą w Nasze Objawienia – oni są ludźmi nikczemnymi (i otrzymają zapis swoich czynów w lewe ręce).

20. Nad nimi zamknięty jest Ogień.

3. Wspinaczka oznacza drogę do ludzkiej doskonałości, a więc do Boga. Następne pięć wersetów określa pewne stopnie tej wspinaczki.

SURA 91

ASZ-SZAMS (SŁOŃCE)

Okres mekański

Niniejsza sura, składająca się z 15 wersetów, została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *asz-szams* (słońce) w wersecie pierwszym. Bóg w tym rozdziale Koranu kieruje naszą uwagę na podstawową cechę ludzkości, a mianowicie stworzenie z predyspozycją i zdolnością do czynienia zarówno dobra, jak i zła. Poniższe wersety zawierają jednak wezwanie do wykonywania dobrych uczynków oraz ostrzeżenie, że zło znajduje swój kres w zniszczeniu. Czytelnym przykładem jest los plemienia Samud.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. Na słońce i jego jasność;
2. I na księżyc, kiedy postępuje za nim (odbijając jego światło);
3. I na dzień, kiedy je (słońce) odsłania;

4. I na noc, kiedy je spowija;
5. I na niebios, i Tego (Wspaniałego Pana), który je zbudował;
6. I na ziemię, i Tego (Wspaniałego Pana), który ją rozpostarł¹;
7. I na ludzką *jaźń* i Tego (Wszzechwiedzącego, Potężnego i Mądrego), który nadał jej kształt (zmierzający) do doskonałości;
8. I na Tego, który tchnął w nią świadomość, co jest dla niej niewłaściwe i złe, a co właściwe i dobre²;
9. Zaiste, ten osiąga pomyślność, kto ją oczyścił (trzymając się z dala od wyniosłości i buntu przeciwko Bogu);
10. Zaprawdę, w zatracie zaś pograżył się ten, kto ją zdeprawował (brnąc w wyniosłości i buncie przeciwko Bogu)³.

11. (Plemię) Samud w swoim hardym buncie zaprzeczało (Posłannictwu Bożemu i odrzucało je),
12. (Szczególnie) wtedy, gdy (w końcu) podniósł się najbardziej niegodziwy spośród nich (podżegany przez swój lud).
13. Wysłannik Boży (Salih) rzekł (ostrzegając ich i przypominając im warunki zobowiązania): „Oto wielbłądzica (należąca do) Boga, uszanujcie jej porę picia”⁴.
14. Oni jednak uznali go za kłamcę i ją ubili, przeto za ich grzech Pan ich zmiażdżył i zrównał (z ziemią);
15. A On (będąc Wszchemocnym, Mądrym i Sprawiedliwym) nie lęka się konsekwencji (tych wydarzeń).

1. Rozpostarcie ziemi oznacza uczynienie jej powierzchni podatną do zasiedlenia i życia. Fakt, że została rozpostarta, nie jest sprzeczny z tym, że ma kształt sferyczny.

2. Bóg wyposażył ludzką *jaźń* (*ego*) w niezbędne potencjały i dał jej zdolność realizacji celu swojej egzystencji. Stworzył ją z dyspozycją do wystrzegania się tego, co zakazane i nauczył, w jaki sposób – dzięki Objawieniu – powinna się przed nim chronić. Wyznaczył też pewnych Wysłanników, by prowadzili ją do celu.

3. Istnieją zasadnicze różnice pomiędzy ludźmi a zwierzętami. Podstawowa różnica polega na ewidentnym fakcie, że gdy rodzą się zwierzęta, to zachowują się tak, jak gdyby były uczone i szkolone na innym świecie. Rozpoczynają chodzić niemal zaraz po urodzeniu i szybko adaptują się do swego otoczenia, jak gdyby już wcześniej były z nim obznajomione. Człowiek jednak potrzebuje (przeciętnie) pełnego roku, ażeby się nauczyć chodzić, a następnie całego życia, żeby się nauczyć, jak

żyć i jak rozróżnić, co jest dla niego korzystne, a co szkodliwe. To pokazuje, jak fundamentalną rzeczą dla ludzkiego życia jest uczenie się i postęp.

Ludzie są istotami niezwykle skomplikowanymi. Przypominamy nasiona, gdyż w każdym z nas jest potencjał do rozmnażania się i osiągnięcia doskonałości. Ziarno wyposażone zostało przez Boską Moc w wielki potencjał i jest przeznaczone do jego wykorzystania. Jeśli to ziarno nadużyje swego potencjału i absorbuje substancje szkodliwe, to szybko zgnije w swoim ograniczonym miejscu. Jeśli natomiast wykorzystuje właściwie swój potencjał, to wyjdzie ze swych ciasnych granic i wyrośnie na dające owoce drzewo. Poza tym jego mizerna i szczególna natura dorósł do tego, by reprezentować sobą prawdę wielką i powszechną.

Istota naszej natury również została uposażona w wielki potencjał przez Boską Władzę. Jeśli wykorzystujemy nasz potencjał i zdolności duchowe na tym wąskim skraw-

ku globu jedynie po to, by zadowalać kaprysy naszej zmysłowej natury, które nakazują nam zło, hodując je pod ziemią doczesności, to staniemy się jak zepsute ziarno. Odejdziemy z tego świata z wielkim ciężarem na naszych nieszczęsnych duszach.

Jeśli jednak zasadzimy ziarno naszego potencjału w „ziemi duchowości” i będziemy podlewać „wodą wiary i czci”, i jeśli wykorzystamy nasze duchowe zdolności dla ich prawdziwych celów, to wyrośniemy na wieczne, majestatyczne drzewo, którego gałęzie wyrastają w wieczność. Otrzymamy owoce cnoty na tym świecie, a szczęście wieczne na Tam-

tym. W Raju zostaniemy obdarzeni nieskończoną doskonałością i niezliczonymi błogosławieństwami. Wszystko to oznacza, że zostaliśmy posłani na świat, by doskonalić się poprzez wiedzę i wiarę. A ze względu na nasz specjalny status wobec innych istot zostało nam powierzone ulepszanie Ziemi za pomocą wiedzy i wiary, a w końcu – ustanowienie na niej sprawiedliwości. To nakłada na nas obowiązki wobec Stwórcy oraz innych istot. (Zob. Dodatek 14)

4. Zob. sura 7:73-77, przyp. 17, sura 11:61-68, oraz sura 26:141-159.

SURA 92

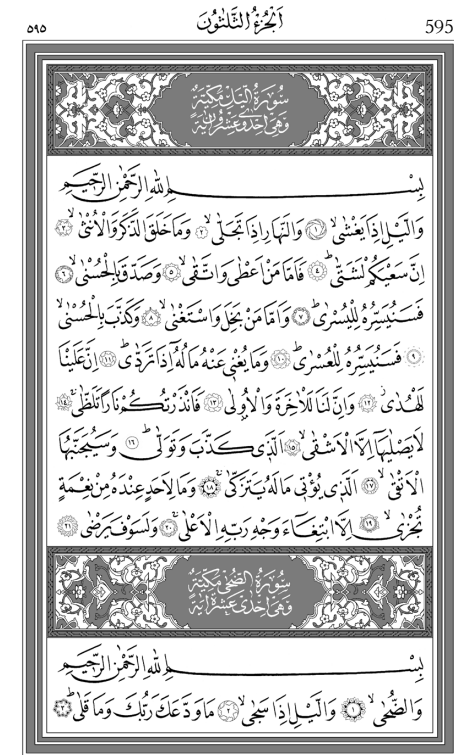
AL-LAJL (NOC)

Okres mekkański

Niniejsza sura została objawiona w Mekce i składa się z 21 wersetów. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-lajl* (noc) w wersecie pierwszym. Bóg w tej surze zachęca ludzi do czynów dobrych, dzięki którym mogą zasłużyć na zbawienie, i nawołuje do unikania złych uczynków, które mogą człowieka zgubić.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na noc, kiedy spowija (ziemię ciemnością);
2. I na dzień, kiedy wschodzi jaśniejąc.
3. I na Tego (Wspaniałego Pana), który stworzył mężczyznę i kobietę;
4. Zaprawdę, wasz trud jest różnorodny (pod względem charakteru i celów).
5. Toteż dla tego, kto daje (ze swego majątku dla zadowolenia Boga) i wystrzega się nieposłuszeństwa wobec Niego, pełen bogobojności i pobożności,
6. I potwierdza to, co najlepsze (w wierze, działaniu i nagrodzie, jaką ma otrzymać),
7. My uczynimy prostą ścieżkę ku szczęśliwości (po łatwym rozrachunku).
8. Jednak dla tego, kto jest skąpy i sądzi, że jest samowystarczalny i niezależny od Niego,
9. I za kłamstwo uznaje to, co najlepsze (pod względem wiary, działania i nagrody),

10. Uczynimy łatwą ścieżkę ku trudnościom (ku karze, po ciężkim rachunku win).
11. I jego bogactwo nie pomoże mu w niczym, gdy pograży się w zatracie.
12. Zaprawdę, do Nas należy obdarzanie przewodnictwem;
13. Do Nas też należy życie ostateczne i (życie) pierwsze.
14. Tak więc ostrzegam was przed Ogniem palącym!
15. Wejdą weń, by się palić, jedynie najbardziej niegodziwi,
16. Którzy za kłamstwo uznają (Moje Przesłanie) i odwracają się.
17. Daleko zaś zostanie od niego (Ognia) odsunięty ten, kto trzyma się najdalej

od nieposłuszeństwa wobec Boga, pełen bogobojności i pobożności;

18. Kto wydaje swój majątek (na sprawę Boga i dla potrzebującego), ażeby wzrastać w czystości;

19. Nie wydając swoich środków tylko w zamian za łaskę, jaką mu ktoś oka-

zał, ani nie oczekując nagrody za to, co wydaje.

20. (Lecz wydaje swe środki) tęskniąc jedynie za przyjemnością swego Pana, Najwyższego.

21. On z pewnością będzie zadowolony (ze swego Pana, a Pan z niego)¹.

1. To nawiązanie do rangi wiernego, który jest zadowolony z Boga, a On również jest

z niego zadowolony (zob. 89:28). Zob. *Key Concepts*, 1:104-115.

SURA 93

AD-DUHĀ (JASNOŚĆ PORANKA)

Okres mekkański

Sura 93 została objawiona w Mekce i składa się z 11 wersetów. Jej nazwa pochodzi od słowa *ad-duhā* (jasność poranka) w wersecie pierwszym. Bóg pociesza tutaj Wysłannika i wspomina niektóre łaski, jakimi go obdarzył.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na jasność poranka
2. I na noc, gdy ciemnieje i staje się najcichsza,
3. Twój Pan nie opuścił cię ani nie jest z ciebie niezadowolony¹.

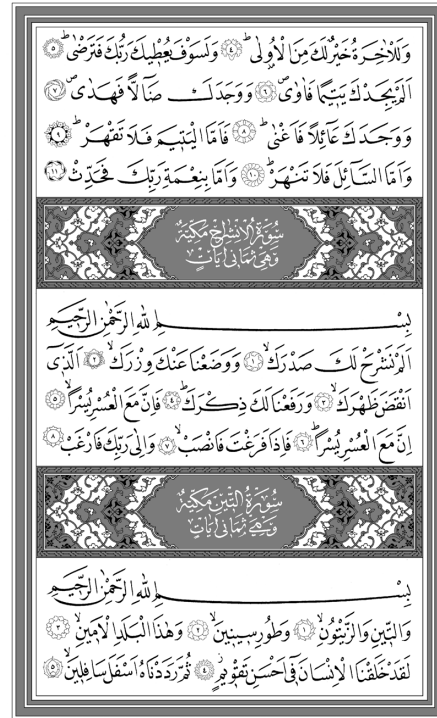
1. Przysięgi składane na pewne zjawiska przyrody mają związek z następnym werse-tem (lub wersecami). Na przykład zadowolenie Boga albo Jego niezadowolenie ze sług mogą dla nich oznaczać dzień pełen jasności albo samą ciemność. Podobnie szczęśliwe albo

smutne momenty w życiu człowieka mogą odnosić się odpowiednio do dnia i nocy. Oczywiście, w tych przysięgach jest również wiele innych przykładów takich korelacji i faktów oraz prawd, wyrażonych w wersecach, które po nich następują.

4. Z pewnością to, co przyjdzie później, będzie dla ciebie lepsze niż to, co już minęło².
5. Oto On będzie obdarzał cię coraz większymi łaskami – jedna po drugiej – i będziesz zadowolony³.
6. Czyż On nie znalazł cię sierotą i czy nie dał (ci) schronienia?⁴
7. I czy nie znalazł cię bez (Boskiego) przewodnictwa, i czy (cię) nie poprowadził?⁵
8. I czy nie znalazł cię w potrzebie, i nie uczynił cię samowystarczalnym?
9. Przeto nie uciskaj sieroty;
10. Ani nie karć i nie odpędzaj żebraka⁶.
11. I głoś dobrodziejstwo twego Pana!⁷

2. Oznacza to, że Wysłannik Boży był stale podnoszony na coraz to wyższe poziomy i ten proces trwa aż do skończenia świata dzięki dobrym uczynom, wykonywanym przez jego wspólnotę (społeczność muzułmańską). To on był bowiem tą osobą, która ustanowiła Religię Islamu w jej formie ostatecznej i uniwersalnej. Werset niniejszy daje również dobrą nowinę o tym, że islam w danym czasie znajduje się stale na drodze ku wypełnieniu i że każdy ruch o charakterze islamskim, który idzie śladami Wysłannika, znajduje się na drodze do sukcesu. Poza tym życie ostateczne będzie pod każdym względem lepsze od tego świata zarówno dla Wysłannika Bożego, jak i dla wszystkich muzułmanów.

3. Oznacza to, że „osiągniesz taki poziom, że będziesz zadowolony z Boga, a On z ciebie (i ta ranga została specjalnie dla ciebie wyznaczona)”. Ten werset odnosi się do faktu, że na Tamtym Świecie Wysłannik Boży otrzyma powszechną władzę wstawiennictwa i będzie się wstawiał za ludzkością na Miejscu Najwyższego Zgromadzenia. W sposób szczególny będzie się wstawiał za własną wspólnotą (muzułmanami). On był tym, który nigdy nie żył dla swojego własnego zadowolenia, lecz zawsze kierował

się szczęściem innych (al-Buchari, *Tauhid*, 36; *Anbija*, 3; Muslim, *Iman*, 320).

4. Ojciec Wysłannika Bożego zmarł kilka miesięcy przed jego narodzeniem, jego matka zaś odeszła z tego świata, gdy był zaledwie sześciolatkiem chłopcem.

5. To odnosi się zarówno do życia Wysłannika Bożego przed jego Posłannictwem, jak też do każdej chwili jego Misji. Wersety 42:52-53 mówią: *I w ten sposób (wspomniane tutaj) objawiliśmy tobie ducha z Naszego rozkazu (życiodajne przesłanie Koranu). Ty (inaczej) nie wiedziałbyś, czym jest Księga (z całą wiedzą, którą w sobie zawiera, i sposobem życia, który ustanawia); i czym jest wiara (jak ją opisuje Księga, ze wszystkimi zasadami, wymogami i innymi regulacjami, które się z nią łączą). My jednak uczyniliśmy ją światłem, przy pomocy którego prowadzimy drogą prostą tego, kogo zechcemy*

spośród naszych sług. I z pewnością ty (dzięki Bożemu przewodnictwu) prowadzisz ludzi ku prostej ścieżce, ścieżce Boga, do którego należy wszystko to, co znajduje się w Niebiosach, i wszystko to, co znajduje się na Ziemi. Zaiste, czyż nie do Boga wracają ostatecznie wszystkie sprawy?” Dlatego chociaż Wysłannik Boży nigdy i w żaden sposób nie zbłądził z Prostej Ścieżki (nawet przed swoim Posłannictwem), to w owym czasie nie otrzymywał Objawienia i nie był prowadzony za jego pomocą ani też poprzez Boże Posłannictwo.

6. Wysłannik Boży, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nigdy nie odpędzał nikogo, kto by się do niego zwracał o pomoc. Był tak

chętny do udzielania pomocy, że Imam Busiri powiedział: „Gdyby nie musiał wyrzec ‘Nie!’, to nigdy nie powiedziałby słowa ‘Nie!’” (Każdy muzułmanin musi powiedzieć: „Świadcę, że nie ma boga, prócz Boga Jedynego”, przyjmując pozycję siedzącą podczas modlitwy). Choć wspomaganie każdego, kto nas o to poprosi, jest nastawieniem szlachetnym, to jednak nie oznacza, że musimy dawać każdemu proszącemu bez względu na to, o co prosi, czy też jakie są nasze środki albo jakie mogą być tego skutki.

7. Jako że wiara jest dla nas największym darem łaski Boga, powinniśmy dawać jej świadectwo także naszymi czynami i mówić o niej.

— — — — —
 W Imię Boga Miłosiernego,
 Współczującego!

SURA 94

AL-INSZIRAH
(ROZSZERZENIE)

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się z 8 werse-
 tów i została objawiona w Mekce
 po surze 93. Nazwa tego rozdziału
 Koranu pochodzi od czasownika *naszrah*
 (od rdzenia *SZaRaHa*, który oznacza rozsze-
 rzać) w wersecie pierwszym. W tym rozdziale
 Koranu Bóg wspomina niektóre łaski, jakimi
 obdarzył Wysłannika Bożego, i zachęca go do
 wypełniania jego szlachetnej misji.

1. Prorok Mojżesz po otrzymaniu od Boga nakazu udania się do Faraona, by głosić mu Jego Przesłanie, modlił się. Najpierw modlił się o rozszerzenie swojej piersi (20:25). Czynił tak po to, by okazywać większą cierpliwość wobec wszystkiego, co mogło go spotkać ze strony Faraona i jego dworu. Modlił się też o to, by mógł w pełni pojąć Bożą Religię i by On był z niego zadowolony (zob. sura 20, przyp. 8).

1. Czyż nie rozszerzyliśmy dla ciebie twojej piersi¹
2. I nie zdjęliśmy z ciebie brzemienia,
3. Które tak mocno przygniatało twoje plecy²;
4. I (nie) wywyższyliśmy dla ciebie twe go imienia?³
5. Oto wraz z tym, co trudne pojawia się to, co łatwe;
6. Bez wątplenia, wraz z tym, co trudne pojawia się to, co łatwe.
7. Jeśli zatem uwolniłeś się (od jednego zadania), weź się za nowe (zadanie);
8. I dąż do tego, by podobać się swemu Panu⁴.

Literalne znaczenie tego czasownika: rozszerzanie i pogłębianie, rozpostarcie, rozszerzenie piersi (*inbisat* w terminologii islamskiej), oznacza uspokojenie czyjegoś serca. Dzięki temu zachowanie danej osoby cechuje życzliwość. W kontekście relacji człowieka do Wszechmocnego Boga oznacza duchowy stan, będący połączeniem bojaźni i nadziei dla tych, którzy są dopiero na

początku swej podróży na drodze Boga, a także dla tych, którzy znajdują się blisko Boga, jak prorocy.

Jak wskazano wyżej, rozszerzenie może być rozpatrywane w dwóch kategoriach: naszej relacji ze stworzeniem i naszej relacji ze Stwórcą. Ta ostatnia oznacza, że w Obecności Boga odczuwamy zarówno lęk, jak i radość; natomiast pierwsza, że żyjemy w społeczeństwie, jako jego uczestnicy, członkowie – że jesteśmy szczerzy, szczodrzy, szanujemy każdego człowieka oraz że każdą osobę traktujemy zgodnie z jej poziomem intelektualnym.

Szlachetny Prorok, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, był szczerzy wobec swych towarzyszy. Rozmawiał z otaczającymi go ludźmi w sposób odpowiadający ich możliwościom intelektualnym. Czasami nawet zdobywał się na mądre, dydaktyczne żarty. Chociaż wewnętrznie cierpiał z powodu niesprawiedliwości i grzechów, których doświadczył osobiście, i chociaż przejawiał zatroskanie życiem wiecznym wszystkich ludzi, to jednak zawsze się uśmiechał i zachowywał uprzejmie. Werset niniejszy oznacza zatem, że mimo wielkiego wewnętrznego cierpienia, jakiego doznawał od ludzi i zbłądzenia własnego ludu, Bóg dał mu zdolność do zniesienia tego wszystkiego. Prorok zawsze otrzymywał pocieszenie od Boga i odczuwał radość ze względu na Jego stałą Obecność. (Dalsze wyjaśnienia, zob. *Key Concepts*, 1:115-116).

2. Jak wskazaliśmy wyżej w 33:72, najwyższy depozyt *własnego ja (ego)* stanowi dla człowieka poważny ciężar do udźwignięcia. To takie brzemie, że niebiosa, ziemia i góry ugięłyby się przy jego podnoszeniu (zob. przypis 38 do wersetu 33:72)). Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, odczuwał ów ciężar bardziej, aniżeli wszyscy inni ludzie. Był bowiem Wysłannikiem Boga, a Stwórca zesłał na niego Słowo wielkiej wagi, tj.

Koran, i związał go obowiązkiem głoszenia tego Słowa innym (73:5). Jest ono tak wielkiej wagi, że jeśli by przez słowa Boga wprawione zostały w ruch góry albo rozpadłaby się ziemia i przemówiłby zmarli, to wszystko stałoby się przez Koran, a nie przez inne Boskie albo nie-Boskie Słowo (13:31). Toteż, rzecz jasna, Wysłannik czułby się przytłoczony takim brzemieniem. Jednakże Bóg ulżył mu w tym ciężarze rozszerzając jego pierś i dając mu zdolność znoszenia wszystkich trudności oraz pomagając mu wypełnić jego misję.

3. Imię wysłannika wspomniane jest w wyznaniach wiary wraz z Imieniem Boga: *Nie ma boga prócz Boga Jedynego, a Muhammad jest Jego Wysłannikiem* oraz *Świadcze, że nie ma boga prócz Boga Jedynego, i świadcze, że Muhammad jest Jego sługą i Wysłannikiem*. Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest osobą przez muzułmanów najbardziej miłowaną i słusznie miłowaną. Jest osobą, o której zostało napisanych tysiące poematów, artykułów i książek. Bóg zsyłał na niego swoje błogosławieństwo przez 14 stuleci. I tak będzie się dziać aż do Dnia Ostatniego. Nawet wrogowie Proroka Muhammada przyznawali, że jest on tym człowiekiem, który wpłynął na ludzkie dzieje w większym stopniu, aniżeli ktokolwiek inny. Nikt nigdy go nie ubóstwił, a Bóg zawsze oczyszczał go z prób zniesławienia dokonywanych przez jego uprzedzonych nieprzyjaciół. Prorok nigdy jednak nie nadużył sławy, którą zyskał, zawsze żył pomiędzy ludźmi tak, jak gdyby był zwykłym człowiekiem, i podczas całego swego życia pozostał najskromniejszym ze skromnych. Jego sława służyła wyłącznie sprawie Boga, nie zaś jego własnej.

4. Ostatnie dwa wersety uczą nas tego, jak powinniśmy korzystać z naszego czasu. Zmiana naszych zadań zapewnia nam nieraz wypoczynek i odświeża naszą żarliwość

i moc. Szczególnie zrelaksowani czujemy się wtedy, gdy po wysiłku umysłowym następuje wysiłek fizyczny. Codzienne modlitwy odświeżają umysł i ducha pomiędzy zwykłymi zajęciami. Cokolwiek jednak czyni-

my, musimy czynić to po to, by podobać się Bogu, a nasze uczynki muszą mieścić się w obszarze dozwolonym przez Boga. Nie wolno nam podejmować działań, które zostały przez Niego zabronione.

SURA 95

AT-TĪN (DRZEWO FIGOWE)

Okres mekkański

Niniejsza *sura* składa się z ośmiu wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od rzeczownika *at-tin* (figa, drzewo figowe) w wersecie pierwszym. Bóg w tej *surze* kładzie nacisk na wspólną podstawę wszystkich Boskich religii oraz fakt, że godność ludzkości i jej zbawienie zależą od wiary i dobrych uczynków.

1. Figa i oliwa, dwa niezwykle cenne owoce, symbolizują, jak wynika z *wersetu* 23:20, wschodnią część Morza Śródziemnego, gdzie żyło wielu proroków. Na tych ziemiach żyli w szczególności wielcy poprzednicy Proroka Muhammada, a mianowicie prorocy Abraham, Mojżesz i Jezus. Abraham urodził się i rozpoczął swe Posłannictwo na terytorium dzisiejszego Iraku, w Mezopotamii. Doskonale wiadomo, że górą, na której Jezus wygłosił swoje słynne kazanie, jest Góra *Zajtun* (Oliwna). Góra Synaj jest natomiast tą górą, na której Mojżesz otrzymał Torę. Mekka jest wskazana frazą: „Miasto bezpieczne” (zob. *sura* 106). Wersety te przypominają pewien werset ze Starego Testamentu: *Pan przyszedł z Synaju i zaświtał dla nich z Seiru. Zaświecił z góry Paran.* (*Powt. Prawa*, 33:2).

Ten werset Biblii odnosi się do Posłannictwa Mojżesza, Jezusa i Muhammada, niech

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na drzewo figowe i na drzewo oliwne,
2. Na górę Synaj
3. I na to bezpieczne Miasto:¹
4. Oto My stworzyliśmy człowieka w najlepszej postaci, jako doskonały wzór stworzenia;
5. Następnie unizyliśmy go do najniższego z niskich,

będzie z nimi pokój. Synaj jest miejscem, gdzie Mojżesz rozmawiał z Bogiem i gdzie otrzymał Torę. *Seir* – okolica w Palestynie, to miejsce, gdzie Boże Objawienie otrzymał Jezus. Ostatnie wspomniane miejsce to *Paran*, gdzie Bóg ostatni raz objawił Swoją Wolę ludzkości poprzez Objawienie dane Prorokowi Muhammadowi, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

Paran, wspomniany w Starym Testamencie (*Księga Wyjścia*, 21:14-21), to obszar na pustyni, gdzie – na rozkaz Boga – Hagar została opuszczona przez swojego męża, Abrahama, niech będzie z nim pokój, by żyła tam ze swym synem Ismailem. Udało się tam znaleźć źródło. Jak stwierdzono bezpośrednio w Koranie (14:35-37) i jak dobrze wiadomo, Abraham pozostawił Hagar w Dolinie Mekki, która wówczas była miejscem niezamieszkanym – pośród górskich zboczy *Paranu*. Wspomniane źródło to słynne źródło *Zamzam*.

6. Za wyjątkiem tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła – dla nich (przygotowana) jest nagroda nieustająca, niezmierną².

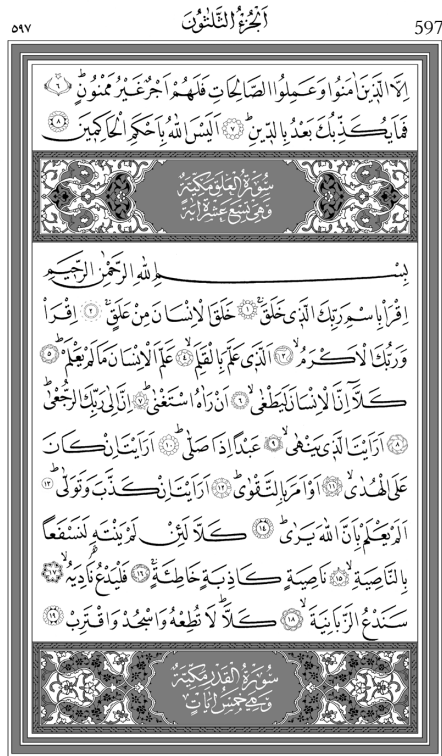
7. Cóż zatem (o człowieku) sprawia, że – pomimo wszystko – (pomimo faktów) za kłamstwo uznajesz Sąd Ostateczny?

8. Czyż Bóg nie jest Najlepszym spośród sędziów i Najpotężniejszym z rządzących?

2. Wszeczeństwo, jako swego rodzaju byt całościowy i złożony, którego części są ze sobą wzajemnie powiązane i który jest złożony z wielu światów i wymiarów, zarówno materialnych, jak i niematerialnych, można porównać do drzewa. Ta metafora była i jest szczególnie lubiana w tradycjach Wschodu, wykorzystywali ją tacy mędrzy i myśliciele, jak Muhji'd-Din al-Arabi, ibn al-'Arabi. On sam napisał nawet dzieło pt. *Drzewo Stworzenia*. Wszystkie stworzenia, składające się na to drzewo, zawdzięczają swoje istnienie Manifestacjom Boskich Imion. One istnieją, ponieważ Bóg istnieje wiecznie i sprawia, że one istnieją. Trwają, gdyż Bóg trwa dzięki Samemu Sobie i podtrzymuje wszystko to, co żyje. Żyjące stworzenia widzą i słyszą, ponieważ On Wszystko słyszy i widzi. Otrzymują zaopatrzenie, gdyż On jest Wszeczeństwoopatrujący. Dlatego wszeczeństwo jako całość jest jak gdyby zwierciadłem, które odbija swego Stworzyciela.

Jak każdy wie, drzewo wyrasta z ziarna. Całe przyszłe życie drzewa, program jego życia, zostały zapisane zawczasu w jego ziarnie. Po zasadzeniu ziarna w ziemi życie drzewa przechodzi pewne etapy, a ostatecznie wydaje owoce, które zawierają ziarno, będące ucieleśnieniem całego poprzedniego życia drzewa.

Istota ludzka jest więc zarówno ziarnem, nasieniem, jak i owocem drzewa stworzenia. Cokolwiek zawiera się w tym Drzewie,

można to odnaleźć również w człowieku. Takie prawa, jak prawo kiełkowania i prawo wzrostu, które Stwórca ustanowił dla ziarna i nasion, by mogły kiełkować i wyrosnąć na drzewo, spełniają taką samą funkcję, jak duch człowieka. Dlatego w jednym wymiarze swojej natury ludzie przypominają aniołów i istoty duchowe i obdarzeni są cechami anielskimi. Poza tymi cechami, którymi obdarzeni są aniołowie, ludzie otrzymali również wolną wolę i bardziej rozwinięty intelekt. Inny wymiar natury ludzkiej, który zawiera się w tym, że ludzie są „dziećmi wszeczeństwa”, oznacza, że zostaliśmy wyposażeni w pewne podstawowe popędy i zdolności. Pożądanie i popędy zwierzęce, które są zasadnicze do utrzymania życia na ziemi: pożądanie osobników płci przeciwnej, potomstwa, pieniędzy, dobrego zarobku i komfortu życia. Jest to także gniew, potencjał gniewu – istniejący po to, by ludzie mogli bronić siebie i swo-

ich wartości, a także rozum, intelekt. Oprócz tego ludzie są z natury omylni, skłonni do upadku, sporów; niedbali i zapominalscy, uparci, zaciętrzewieni i zazdrośni. To wszystko zdaje się uosabiać złe cechy, jednak – jak zostanie wyjaśnione niżej – ludzie zostali wyposażeni w takie potencjały, by rozwijać się moralnie i duchowo.

Warto zwrócić uwagę także na inną różnicę pomiędzy człowiekiem a resztą istot żywych. Podczas gdy zwierzęta są zsyłane na świat tak, jak gdyby zostały już nauczone wszystkiego tego, czego potrzebują do życia i adaptują się do życia w niezwykle krótkim czasie (dni lub tygodnie), to człowiek przychodzi na świat bez żadnej wiedzy i dużo czasu zajmuje mu przystosowanie się do życia oraz nauka tego, co jest niezbędne. Toteż ludzie rozwijają się dzięki nauce i realizują swoje potencjały. Z tego względu wspomniane zdolności i uczucia z pozoru negatywne nie zostały przy stworzeniu człowieka ograniczone.

Jeśli jednak ludzie są posłuszni swoim popędom bez żadnej refleksji nad tym, co właściwe, a co niewłaściwe, i nie poddają dyscyplinie swoich zwierzęcych instynktów według pewnych standardów, to te popędy mogą stać się przyczyną niezliczonych wad. Jeśli instynktów nie poddamy kontroli, gniew może powodować straszne zbrodnie, morderstwa, wszelkie formy niesprawiedliwości i pogwałcenie praw innych. Pożądanie może prowadzić ludzi do spożywania wszystkiego, na co się natkną; do zdobywania środków na wszelkie sposoby, które wydają im się korzystne. Popelniają wtedy różnorakie zbrodnie, jak np. kradzież; wchodzą w pozamałżeńskie stosunki płciowe, usiłują ukryć ich konsekwencje – aborcję i dzieciobójstwo. Rozum, intelekt, jeśli nie będą wykorzystywane według pewnych standardów, mogą być środkiem tak oszukańczych praktyk, jak demagogia, mędrkowanie, kłamstwo, hipokryzja oraz wielu rodzajów przypisywania Bogu współtowarzyszy. Potencjał intelektualny, który był motorem osią-

gnięcia godnych podziwu sukcesów technologicznych, a także postępu, przyniósł również wiele nieszczęść: permanentne wojny, produkcję środków masowej zagłady oraz wzrost zanieczyszczenia środowiska. Krótko mówiąc, ze względu na swoje nieograniczone popędy, ludzie mogą stać się, jeśli nie zostaną poddani dyscyplinie – agentami zniszczenia i mogą uczynić świat więzieniem dla siebie. Tak dzieje się, gdy ludzie zniżają się do najniższych z niskich.

Jednakże w celu osiągnięcia prawdziwego człowieczeństwa poprzez wspięcie się na wyższy poziom i osiągnięcia szczęścia w życiu indywidualnym i społecznym, w tym życiu oraz w Wieczności ludzie muszą ograniczać swoje popędy zgodnie z określonymi przykazaniami i kanalizować pozornie negatywne cechy, zamieniając je w cnoty. Poza tym ludzie są istotami zbudowanymi nie tylko z ciała i rozumu. Mają również duszę, która domaga się zaspokojenia swoich potrzeb, a bez niej nigdy nie osiągną prawdziwego szczęścia. Kontrola tego wszystkiego możliwa jest poprzez uczenie się, wiarę, regularne oddawanie czci Bogu, a także walkę ze zmysłową naturą i używanie swojej woli we właściwy sposób. Ograniczając i trenując swoje pożądanie i popędy zwierzęce, ludzie mogą osiągnąć niewinność i umiarkowanie. Ograniczając i trenując gniew, mogą zdobyć rycerskość i dzielność, trzymając natomiast pod kontrolą umysł i ćwicząc go – ludzkość może osiągnąć mądrość. Skanalizowanie uczuć z pozoru negatywnych albo negatywnych aspektów natury człowieka prowadzi do pozytywnych skutków: upór na przykład można przekształcić w wytrwałość na drodze prawości i prawdy, a zazdrość – we współzawodnictwo w czynieniu dobra. Dlatego prawdziwe człowieczeństwo polega na autentycznym zadowoleniu duchowym i zdobywaniu wyróżnienia dzięki tym cnotom. W ten sposób stajemy się dobrymi, oddanymi sługami Boga i użytecznymi członkami społeczeństwa.

SURA 96

**AL-ALAK
(ZAKRZEPIŁA KREW)***Okres mekkański*

Niniejsza sura składa się z dziewiętnastu wersetów i bierze swoją nazwę od słowa *al-alak* (*al-ʾalaq* - przywierająca grudka grudki zakrzepłej krwi - zapłodnione jajeczko albo zygota), które występuje w wersecie drugim. Pierwsze pięć wersetów stanowi pierwszą część Koranu, objawioną Wysłannikowi Bożemu Muhammadowi, gdy przebywał w odosobnieniu w jaskini Hira na górze Nur (Światło). Wtedy przyszedł Archanioł Gabriel i polecił Wysłannikowi czytać. Wysłannik, który sądził początkowo, iż oczekuje się od niego lektury rzeczywistego pisma, odrzekł, że nie potrafi czytać. Wówczas anioł przycisnął Wysłannika do siebie, tak że ten niemal utracił całą swoją moc, i powtórzył rozkaz: „Czytaj!”. To powtórzyło się trzykrotnie, a za trzecim razem Wysłannik zapytał: „Co mam czytać?” Wtedy anioł przekazał pierwsze pięć wersetów tej sury. Implikuje ona znaczenie wiedzy, sztuki pisania i czytania oraz ostrzega ludzi przed zbłądzeniem i uznaniem siebie za samowystarczalnych. Jednocześnie przestrzega przed odrzuceniem Bożego Przesłania.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Czytaj w Imię (i z Imieniem) swego Pana, który stworzył -
2. Stworzył człowieka z przylegającej (do ściany łona) zakrzepłej krwi¹.

3. Czytaj, a twój Pan jest Najbardziej Szczodry,
4. Ten, który nauczył (człowieka) przez pióro -
5. Nauczył człowieka tego, czego on nie wiedział.
6. Lecz - zaiste (pomimo wszystkich Jego łask), człowiek jest niepokorny i buntuje się,
7. Albowiem sądzi, że jest samowystarczalny, niezależny (od swego Pana).
8. Lecz do twojego Pana nastąpi z pewnością powrót (gdy każdy człowiek będzie zdawał sprawę ze swojego życia).
9. Czy widziałeś tego, który odciąga
10. Sługę (Bożego od modlitwy), gdy ten się modli?
11. Zastanawiałeś się, czy on jest (a z pewnością jest) na właściwej drodze;
12. Albo czy zachęca innych do prawości i pobożności?
13. Czy widziałeś, jak on odrzuca prawdę i odwraca się (od niej)?
14. Czyż on (który pragnie przeszkodzić Słudze Bożemu w modlitwie) nie wie, że Bóg widzi (wszystko to, co ludzie czynią).
15. Zaprawdę, nie! Jeśli nie poniecha (tego), My go z pewnością pochwycimy i powlecemy za grzywkę,
16. Kłamliwą i grzeszną grzywkę!
17. Niechaj zatem wezwie (ku pomocy swoją) radę,
18. My wezwiemy strażę Piekieł².
19. Żadną miarą! Nie zwracaj na niego uwagi (nawet jeśli usiłuje zapobiec modlitwie), lecz padnij na twarz i przybliż się (do Boga).

1. To bardzo znamienne, że pierwszy rozkaz Boga do Swego Wysłannika, który był przecież niepiśmienny, brzmiał: „Czytaj”, podczas

gdy wówczas nie było tam jeszcze Księgi, którą by można było czytać. Wynika stąd, że Wysłannikowi miała zostać objawiona Księga

do recytowania z pamięci, której nazwa miała pochodzić od czasownika „czytać”. Oznaczało to w szczególności, że jest też inna księga, a raczej dwie stanowiące odpowiedniki Księgi mającej być objawioną. Te dwie „księgi” to *wszechświat* i *człowiek*. Wierzący powinien podchodzić do badania *uniwersum* i istoty ludzkiej bez uprzedzeń. Warto także zauważyć, że zarówno wersety koraniczne, zjawiska we wszechświecie, jak i zjawiska w naturze ludzkiej nazywane są *ajat* – *znak*. Po rozkazie – „Czytaj!” nie następuje orzeczenie ani też przysłówki, lecz wyrażenie: „W Imię i z Imieniem swego Pana, który stworzył”.

Oznacza to:

- „Czytanie” (odczytywanie) wszechświata, studiowanie go, jakby to była księga ze stronicami, rozdziałami, paragrafami, zdaniem, słowami i literami, które są wzajemnie ze sobą powiązane. Takie badania mają swoją własną procedurę, np. obserwację i eksperyment.
- Słowo przełożone tutaj jako *Pan* to *Rabb* i ma ono różnorodne znaczenia, np. „wychowawca, żywiciel, dający przykład oraz przydające określone znaczenie do każdego bytu”. Natura ludzka wyposażona została w wolną wolę, podczas gdy każdy inny byt działa wedle wyznaczonej mu pierwotnej natury. Nowoczesna nauka określa to jako „natura” albo „prawa natury”. Ludzie mają obowiązek odkrywania tych „praw”.
- Każdy czyn istoty ludzkiej, włączając w to badania naukowe, powinien być wykonywany w Imię Boga, a zatem być swego rodzaju aktem czci wobec Niego. To jedyne ograniczenie, jakie Koran i islam nakładają na naukę. Żaden w taki sposób dokonywany akt nie będzie stał w sprzeczności z Bożymi przykazaniami. Szukając wiedzy naukowej, traktując to jednocześnie jako pewien akt czci, naukowiec nie może szkodzić ludzkości ani też oddać wiedzy w postaci śmier-

cionośnej broni w ręce nieodpowiedzialnej mniejszości. Nauka może zmienić świat w Ogród Edenu pod warunkiem, że będzie praktykowana jedynie w Imię Boga i przez ludzi świadomych tego, że zawsze są obserwowani przez Niego i że będą wezwani do zdania rachunku przed Najwyższym Trybunałem za wszystkie uczynki popełnione w życiu doczesnym.

Ludzie, badając wszechświat i pojmując jego znaczenie i „zawartość”, zaczynają głębiej rozumieć piękno i splendor systemu, którego Autorem jest Stwórca, a także nieskończoność Jego Mocy. Dlatego na istotach ludzkich ciąży obowiązek zgłębiania różnorodnych znaczeń Wszechświata, odkrywania ustanowionych przez Boga praw „natury” i ustanowienia świata, w którym nauka i wiara będą się wzajemnie uzupełniać. Poprzez to ludzkość mogłaby osiągnąć prawdziwe szczęście w obu światach. W przeciwnym wypadku, jak powiada Bertrand Russell, „jeśli człowiek nie wzrośnie w mądrości (i wierze) w takim samym stopniu, jak w wiedzy, to wtedy wzrost wiedzy będzie jednoznaczny ze wzrostem smutku” (*Impact of Science on Society*, 121). „Nauka uczy człowieka sztuki latania w przestworzach, niczym ptak, a także pływania w wodzie, niby ryba, jednak człowiek bez wiary nie może wiedzieć, jak żyć na ziemi” (*Counter Attack from the East*, 28 – cytowane za Joad.).

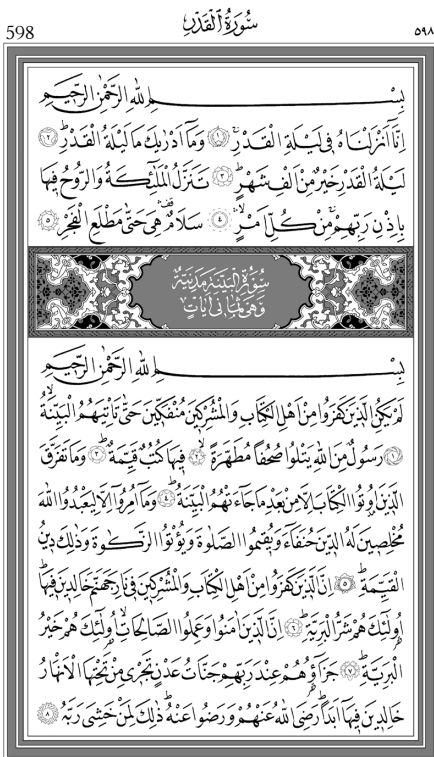
Dlatego, jak podkreśla Sejjid Hossejn (*Man and Nature*, 1976, London, s. 94–95), objawienia danego ludzkości nie da się oddzielić od objawienia kosmicznego, które także jest Księgą Boga. Islam, nie uznając oddzielenia człowieka od przyrody, a także studiów nad naturą od gnozy (wiedzy metafizycznej) albo jej wymiaru metafizycznego, zachował integralny obraz wszechświata, w którym działa Boża łaska. Natura może być w tym sprzymierzeńcem człowieka, pod warunkiem, że ten nauczy się pojmować ją jako zwierciadło odbijające wyższą rzeczy-

wistość. Z tego względu w islamie znajdujemy złożoną hierarchię wiedzy, zintegrowaną przez zasadę Boskiej Jedności – nauki „przyrodnicze”, prawne, społeczne, teologiczne i metafizyczne. To jest też powód, dla którego tak wielu muzułmańskich uczonych, jak na przykład Ibn Sina (Awicenna), Nāṣiru’-d-Dīn at-Tūsī, Ak Szamsaddin i Ibrāhim Ḥakki z Erzurum, zdobyło nie tylko znakomite wykształcenie w dyscyplinach religijnych, ale również było związanych intelektualnie z sufickimi szkołami islamu. Taki człowiek, jak Ibn Sina, mógł być jednocześnie lekarzem i filozofem arystotelejskim, a przy tym rozwijać swoją filozofię orientalną, która szukała wiedzy poprzez iluminację. Nāṣiru’-d-Dīn at-Tūsī był wiodącym matematykiem i astronomem swoich czasów, a także autorem wybitnego traktatu o metafizycznym wymiarze islamu. Ibn Dżarir at-Tabari, który należy

do najwybitniejszych prawników, historyków i komentatorów Koranu, napisał jedenaście wieków temu dzieło o tym, jak wiatry „zapładniają” chmury, dzięki czemu pada deszcz.

2. Choć Bóg jest Wszchemocny i niczego ani nikogo nie potrzebuje, to jednak ze względu na Swoją Mądrość dysponuje strażami piekielnymi, które są wielokrotnie potężniejsze od wszelkiej rady i które będą ciągnąć ludzi Piekła do miejsca ich ostatecznego spoczynku. Wzmianka w tym miejscu o strażach piekielnych stanowi odpowiedź (w ich własnym języku) upartym i zacięrzewionym przywódcom politeistów mekkańskich/kurajczyckich, którzy polegali na radzie miasta, stojącej po ich stronie.

SURA 97

**AL-KADR
(PRZEZNACZENIE I MOC)**

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się z pięciu wersetów, a jej nazwa pochodzi od słowa *al-kadr* (*al-qadr* - moc, przeznaczenie, miara, wartość), znajdującego się w wersecie pierwszym. Tematyka tej sury obraca się wokół *Lajlat al-Kadr* (Nocy Przeznaczenia, Mocy i Miary), która przypada na trzecią część świętego miesiąca ramadanu. Spędzenie tej błogosławionej nocy na oddawaniu czci Bogu ma wielką wartość.

**W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!**

1. Oto My zesłaliśmy go (Koran) w Noc Przeznaczenia i Mocy.
2. Co pozwoli ci pojąć, czym jest Noc Przeznaczenia i Mocy.
3. Noc Przeznaczenia i Mocy jest lepsza od tysiąca miesięcy.
4. Podczas niej za pozwoleniem swego Pana schodzą aniołowie i Duch z dekretami dotyczącymi każdej sprawy;
5. (Ta Noc) to czyste miłosierdzie i bezpieczeństwo (dla sług, które spędzają ją na oddawaniu czci Bogu, doceniając jej wartość). (I tak jest) aż do nastania brzasku¹.

1. Jak to zostało wyjaśnione w przypisie 1 do *sury* 44, każda rzecz i zdarzenie istnieją w Bożej Wiedzy. Ponieważ Boga nie ograniczają ramy i ograniczenia czasu i przestrzeni, w Jego Wiedzy nie istnieje podział na przeszłość, terażniejszość i przyszłość. Czas jest punktem albo terażniejszością. Stwarzanie oznacza, że On nadaje zewnętrzną egzystencję „archetypom” w Swojej Wiedzy, zgodnie z miarą świata, do którego dana rzecz należy. Jego Wola dla rzeczy i zdarzeń na tym świecie polega na tym, że mają one przejść pewien proces, dzięki któremu mogą zacząć istnieć.

Jeśli Bóg chce, by jakaś rzecz istniała albo żeby miało miejsce jakieś zdarzenie, to postanawia, by zaistniało wraz ze specyficzną dla siebie tożsamością. Jak opisuje to werset 15:21, każda rzecz i zdarzenie są wskazywane wraz ze swoją naturą przez Boże Przeznaczenie. Przenosi ono to zdarzenie lub rzecz z wymiaru Boskiej Wiedzy do wymiaru Boskiej Władzy i Mocy, a Boska Moc stwarza je wedle miary określonej przez Przeznaczenie. (Zawsze powinniśmy mieć na uwadze to, że wszystkie nasze wyjaśnienia odnoszą-

ce się do Boga wynikają z *naszej* perspektywy i „skrojone” są wedle *naszej* miary kontaktów ze Stwórcą.)

Tak więc każdy rok ma swoją własną tożsamość. Podczas każdego roku jest taka noc, gdy wszystkie rzeczy i mające zaistnieć zdarzenia przechodzą z Boskiej Wiedzy do dyspozycji Boskiej Władzy. Jak wnosimy z innych wersetów, np. 2:185, który stanowi, że Koran został zesłany w miesiącu ramadanie, owa noc, to Noc Przeznaczenia, Władzy i Miary.

Koran był zsyłany na dwa sposoby – jeden całościowo, a drugi – w częściach. Komentatorzy Koranu twierdzą, że Koran został zesłany w swej całości z Najwyższej, Na Zawsze Przechowywanej Tablicy do Niebios Świata – *Bejt al-Ma'mur*. Nie znany natury owego *Bejt (Dom)* ani natury Koranu zsyłanego doń albo do Niebios Świata. Jednak w świetle wersetów 44.1-6 można wnioskować, że tak jak każda Boska Księga została wyróżniona wraz ze swą szczególną naturą w swej całości przez Przeznaczenie bądź przeniesiona w swej całości z Boskiej Wiedzy (Najwyższej, Na Zawsze Przechowywanej Tablicy) albo Księgi Matki (zob. 6:59, przyp. 13; 13:39, przyp. 13; 17:14, przyp. 10;

43:4, przyp. 1), Koran również został wyróżniony w swej całości i przeniesiony z tego samego pierwotnego źródła w Dniu Przeznaczenia, Mocy i Miary.

Aniołowie, nazywani w 44:5 wysłannikami, są odpowiedzialni za sprawy wszechświata, a także za życie wszystkich istot żywych. Pośród nich są odpowiedzialni za przekazywanie objawienia Prorokom: Gabriel i jego pomocnicy. Oni otrzymują od Boga Jego dekrety i wyruszają w drogę, by je donieść. Oni schodzą również na ziemię ze szczególną łaską i miłosierdziem Bożym w Noc Przeznaczenia, Mocy i Miary.

Duch, jak zostało to już wyjaśnione w surze 70, przyp. 1, jest najprawdopodobniej istotą podobną do aniołów. Według Imama al-Ghazzali, jest aniołem albo istotą podobną do anioła, której Bóg zleca tchnięcie ducha do ciała każdego człowieka. Bediüzzaman Said Nursi utrzymuje, że każdą rzecz, każdą istotę reprezentuje jakiś duch. Toteż Duch może być odpowiedzialny za wszystkie inne duchy. W czasie Nocy Przeznaczenia, Mocy i Miary może schodzić na ziemię, by tchnąć pokój i żywotność w tych, którzy nie śpią, lecz czuwają (Bóg wie najlepiej).

SURA 98

**AL-BAJJINA
(JASNY DOWÓD)***Okres medyński*

Niniejsza sura została objawiona w Medynie i składa się z ośmiu werse-
setów. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-bajjina* (jasny dowód) w wersecie pierwszym. W surze tej Bóg zwraca naszą uwagę na fakt, że Wysłannik Boży jest jasnym dowodem przesłania, które przyniósł światu, oraz że niewierzący zarówno spośród politeistów, jak też Ludzi Księgi odrzucili jego i islam, mimo że z pełną oczywistością doświadczyli prawdy jego dowodów. Ludzie zatem podzielili się na dwie główne grupy: tych, którzy uwierzyli i czynią dobre, prawe dzieła, oraz tych, którzy odrzucają wiarę.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Ci, którzy odrzucają wiarę (w Koran i Wysłannika Bożego) spośród ludzi Księgi i bałwochwalców, nie porzucili (drogi, którą mieli iść) i nie zbłądzili (ku niewierze), dopóki nie przyszedł do nich Jasny Dowód¹.
2. Wysłannik od Boga², recytujący i przekazujący (im nauki całkowicie wolne od fałszu) z kart oczyszczonych (których dotyczyć mogą jedynie ci, którzy

oczyścili się z nieczystości materialnych i duchowych)³.

3. W których zawarte są właściwe, prawdziwe nakazy (dotyczące wiary, myśli i działania).
4. Ci, którzy otrzymali księgę wcześniej, rozdzielili się na grupy dopiero wówczas, gdy przyszedł do nich Jasny Dowód.
5. Lecz nie zostało im nakazane nic innego, jak tylko to, że powinni oddawać cześć Bogu, szczerze w Niego wierząc i praktykując Religię jedynie ze względu na Niego, jako ludzie czystej wiary, a także wykonywać modlitwę zgodnie z jej warunkami oraz płacić *zakaat* (obowiązkowe, oczyszczające z grzechów datki dobroczynne). Oto jest Religia czysta i prawdziwa⁴.
6. Zaiste, ci, którzy nie wierzą (po tym, jak przyszedł do nich Jasny Dowód) – spośród Ludzi Księgi i spośród politeistów – będą przebywać w Ogniu piekielnym (którego zarzewie pielęgnują w swoim sercu). Oni są najgorszymi ze stworzeń.
7. Ci zaś, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła – oni są najlepszymi ze stworzeń.
8. Ich nagroda jest u ich Pana: Ogrody wiecznej błogości, przez które przepływają strumienie – i oni tam zamieszkają na wieki. Bóg jest zadowolony z nich, a oni są zadowoleni z Niego. To będzie dla tego, kto lęka się swego Pana.

1. Politeiści i bałwochwálcy, którzy odrzucili Wysłannika Bożego i Posłannictwo, które przyniósł, dobrze wiedzieli, że Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, był prawdopodobny i że to, co twierdził, było prawdziwe. Pomimo jednak

jasności dowodów, dotyczących jego i jego Posłannictwa, niewierzący odrzucili go ze względów egoistycznych, takich jak spóółzawodnictwo plemienne, upór, zarozumiałość i lęk przed utratą korzyści. W związku z tym zasłużyli sobie na Boskie potę-

pienie. Podobnie jak oni – ci spośród Ludzi Księgi, żydów i chrześcijan, którzy odrzucili islam i Wysłannika Bożego, również wybrali niewiarę ze względu na tak niskie pobudki, jak zazdrość, współzawodnictwo plemienne, względy etniczne, choć sami czekali na nadejście Proroka, którego miały obwieścić znaki zawarte w ich własnych księgach. I oni znakomicie wiedzieli, że Muhammad był zapowiedzianym Prorokiem.

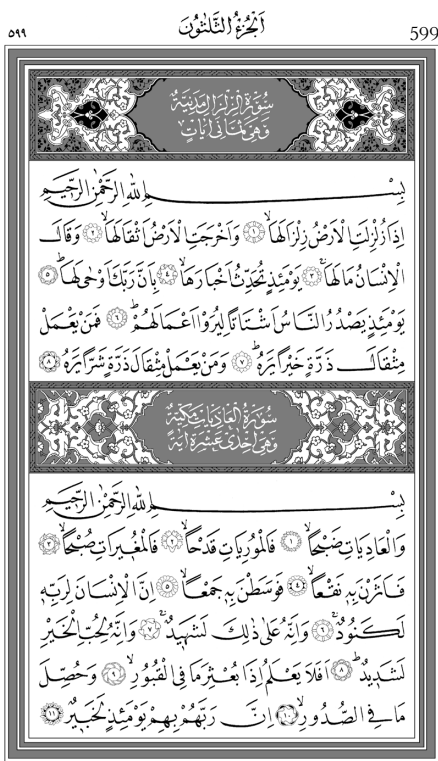
Ten werset wskazuje też na to, że niewiara w islam i Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, oznacza dla Ludzi Księgi niewiarę w ich własne Pisma.

2. Wysłannik Boga – Prorok Muhammad – niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest jednym z dwóch najjaśniejszych i największych dowodów prawdziwości islamu. Drugim jest Koran. O tym, że Wysłannik był jednym z dwóch największych i najbardziej wszechstronnych dowodów zarówno swego Posłannictwa, jak i Dobrej Nowiny, którą przyniósł od Boga, świadczyły jego absolutna prawdziwość i prawdomówność, jego czysta osobowość wyróżniająca się najszlachetniejszymi i najwartościowszymi cnotami, pozyskanie przez niego serc i umysłów, mimo że nie posiadał wykształcenia, a także ukształtowanie przez niego wspólnoty zwanej *al-Ashab* (Wspólnota jego Towarzyszy i Przyjaciół), składającej się z najszlachet-

niejszych ludzi w dziejach, za wyjątkiem proroków. Dowodzą tego również utworzenie przez niego państwa z wiecznie zwaśnionych plemion, stworzenie jednej z najwspanialszych cywilizacji w dziejach, która w ciągu 23 lat zmieniła bieg historii świata i która zrodziła wielu uczonych, świętych i ludzi literatury; jego mowy, powiedzenia, modlitwy, a także warunki, jakie wyznaczył do tego, by życie ludzkie było prowadzone jak najlepiej; miłość, jaką go obdarzali jego Towarzysze i następne pokolenia spośród jego społeczności do tego stopnia, że dobrowolnie ofiarowywali się dla sprawy, którą głosił. Są to także przepowiedziane przez niego zdarzenia, którym nikt nie zaprzeczył, oraz wszystkie inne aspekty jego życia, osobowości, osiągnięcia i samo Posłannictwo.

3. Czystość kart, stronic, na których zapisany jest Koran, pochodzi z czystości samego Koranu. Dlatego Koran może być dotykany jedynie przez wiernych, którzy oczyścili się z nieczystości duchowej i materialnej. W związku z tym nie mogą go dotykać niewierzący, bałwochwalcy oraz ci wierni, którzy potrzebują oczyszczenia. Zob. również sura 56:79, przyp. 16.

4. To jest podsumowanie religii, którą On głosił poprzez Swoich wysłanników. Tą religią jest islam. Odnośnie do dwu ostatnich wersetów zob. także 3:19, przyp. 4.

zal (trzęsienie ziemi) w wersecie pierwszym. Dotyczy ważnych spraw, które będą mieć miejsce w Dniu Zmartwychwstania.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Gdy ziemia zatrzęsie się przepisany jej gwałtownym trzęsieniem
2. I wyda swoje ciężary;
3. A człowiek krzyknie: „Cóż z nią jest?” –
4. Owego dnia ona opowie wszystkie swoje historie,
5. Gdyż twój Pan natchnął ją do tego¹.
6. Tego dnia wszyscy ludzie wychodząc będą w różnych grupach, aby ukazano im ich czyny (których dokonali na tym świecie)².
7. I kto uczyni coś z dobrej woli na ciężar atomu, zobaczy to;
8. A kto uczyni coś ze złej woli na ciężar atomu, zobaczy to³.

SURA 99

AL-ZILZAL
(TRZĘSIENIE ZIEMI)

Okres medyński

Sura niniejsza składa się z ośmiu wersetów i została objawiona w Medynie. Nazwa jej pochodzi od słowa *zil-*

1. Wersety te zarówno co do swojego sformułowania, jak i znaczenia odnoszą się do dramatycznych wydarzeń, które będą mieć miejsce podczas ostatecznego Zniszczenia i Odbudowania Świata, bądź też nawiązują generalnie do trzęsień ziemi. Podczas ostatecznego unicestwienia świata ziemia zadrży gwałtownym drżeniem (56:4) z powodu strasznego poddmuchu Trąby (79:6). Góry staną się jak-

by wydymami (73:14), a ziemia równiną (84:3) i wyrzuci to wszystko, co się w niej znajduje, będąc pustą. Innymi słowy, groby zostaną przewrócone i wydadzą swoją zawartość (82:4). Podczas destrukcji wyrzucone zatem będzie wszystko to, co znajduje się w ziemi: martwe ciała, kopalnie i skarby. Po pierwszym poddmuchu Trąby nastąpi kolejne (79:7), zmarli zostaną wskrzeszeni i pospie-

szą na Równinę Zgromadzenia (50:44, 70:43). Niewierni będą świadkami zniszczenia świata i zostaną niezwykle dotknięci drugim podmuchem i wskrzeszeniem.

To, że ziemia opowie wszystkie swoje historie, musi mieć znaczenie figuratywne i odnosić się do ostatecznego zniszczenia świata. Oznacza to, że wyrzuci swoją zawartość, a niewierzący rozumieją Prawdę Dnia Sądnego. Zostanie im objawione wszystko, co go dotyczy. Zobaczą również, że wszystko to, co wysłannicy Boga przynieśli od Niego, jest prawdziwe. Po Zmartwychwstaniu Bóg sprawi, że ziemia opowie wszystko to, co zostało na niej uczynione przez rodzaj ludzki. Bóg umożliwi również organom człowieka wypowiedzenie się przeciwko jemu samemu (sura 41:20 – 21, przyp. 6).

Wszystko to, z powodu czego człowiek cierpi, jest zazwyczaj wynikiem jego własnych grzechów i błędów, buntu przeciwko Bogu i Jego przykazaniom, a także przeciwko prawu religii i życia. Dlatego trzęsienie ziemi, choć nieraz wyrzuca na powierzchnię ziemi skarby i kształtuje surowce w sposób termalny, to przede wszystkim informuje ludzi i ostrzega przed grzechami i błędami. Jak wnioskujemy z niektórych wersatów koranicznych (17:44, 41:22), nawet przedmioty z pozoru martwe mają swoje życie lub też mają właściwego im ducha, który ich reprezentuje. Czyny ludzkie dotykają ich zatem w sposób bezpośredni. Nie jest zatem błędem interpretowanie tych pięciu wersatów jako takich, które odnoszą się również

do wszystkich trzęsień ziemi, mających miejsce na ziemi.

2. Każdy człowiek przystąpi samodzielnie do Najwyższego Trybunału Boga i będzie pytany o swoje czyny i z nich rozliczany (6:94, 18:48). Ludzie zostaną również podzieleni na Ludzi Raju i Ludzi Piekieł. Ludzie Raju będą się dzielić na dwie podstawowe grupy: tych, którzy staną najbliżej Boga, oraz pozostałych. Na pewnym etapie Dnia Zmartwychwstania ludzie zostaną wezwani w grupach za swymi przywódcami (17:71). Ten werset obejmuje wszystkie te znaczenia.

3. Cokolwiek by człowiek nie czynił, nic nie umknie Bogu. On zapisuje wszystkie ludzkie czyny. Zarówno w tym świecie, jak i w przyszłym człowiek zobaczy wszystkie swoje czyny i dotkną go jego konsekwencje. To zasada podstawowa. Wierni otrzymają nagrodę za swe dobre pod względem religijnym czyny w życiu wiecznym, chociaż i na tym świecie nie zostaną bez nagrody. Niewierzący otrzymają jednak nagrodę za dobre uczynki jedynie na tym świecie, a odpłatę za złe uczynki dopiero w Zaświatach, choć czasem cierpią za niektóre ze złych uczynków także w życiu doczesnym. W Zaświatach każda osoba zobaczy wszystkie swoje uczynki, nawet te najmniejsze. Jednakże skoro Bóg przebacza wiele złych uczynków popełnionych przez ludzi na tym świecie, za wyjątkiem niewiary i przypisywania Mu współtowarzyszy, to wybaczy także niektóre grzechy Swoich wierzących sług w życiu przyszłym.

SURA 100

AL-ĀDIJĀT (RUMAKI)

Okres medyński

Sura niniejsza, składająca się z jedenastu wersetów, została najprawdopodobniej objawiona w Medynie. Swoją nazwę zawdzięcza słowu *al-ādijāt* (*rumaki*), znajdującemu się w wersecie pierwszym. Po wyrażeniu aprobaty dla wojowników, walczących w pierwszych szeregach wojsk islamu, Bóg zwraca uwagę na pewne postawy negatywne, cechujące człowieka, szczególnie u niewierzących, i ostrzega, że jest w pełni świadom wszystkiego, co ludzie czynią.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na rumaki, które pędzą zziąjane,

2. Krzeszą iskry ognia,

3. Spieszą rankiem do nagłego ataku,

4. Wzbijając tumany pyłu,

5. Wdzierając się w środek zastępu i go rozbijając¹:

6. Zaiste, człowiek jest niewdzięczny wobec swego Pana²

7. I sam jest tego pewnym świadkiem³;

8. I zaprawdę, jego miłość do dóbr jest ogromna.

9. Czy sądzi, że się nie dowie, gdy wszyscy ci, którzy są w grobach, zostaną wskrzeszeni i (z nich) wyprowadzeni,

10. A wszystko to, co jest w piersiach, zostanie otwarte i odkryte?

11. Zaprawdę, tego Dnia ich Pan będzie w pełni o nich powiadomiony.

1. Wersety te dotyczą muzułmańskich kawalerzystów. Według Ikrimy, klasycznego komentatora, który żył w pierwszym stuleciu islamu, drugi werset odnosi się do broni. W związku z tym współcześni nam komentatorzy, tacy jak Hamdi Yazir, utrzymują, że te wersety odnoszą się również do takiej broni, jak czołgi itp.

2. Chociaż przysięgi w początkowych wersetach mają znaczenie pozytywne, to ten werset odnosi się do aspektu negatywnego natury ludzkiej. Potępią tych, którzy nie cenią sobie Boskiej łaski przewodnictwa ludzkości, a takim przewodnikiem jest

islam. Dlatego początkowe wersety wysławiają muzułmańskich wojowników, którzy odpowiadają na niesprawiedliwy atak sił nieprzyjacielskich, takich, które atakują, kierując się nietolerancją religijną albo łamiąc zawarte układy.

3. Zepsute sumienie istot ludzkich, które nie uznaje Boskiej łaski przewodnictwa, jaka przychodzi w formie islamu, daje świadectwo celowej niewdzięczności ludzi i ich buntu przeciwko Bogu. Sami zaś ludzie oraz pewne części ich ciała będą składać świadectwo ludzkiej niewdzięczności w Dniu Zmartwychwstania.

SURA 101

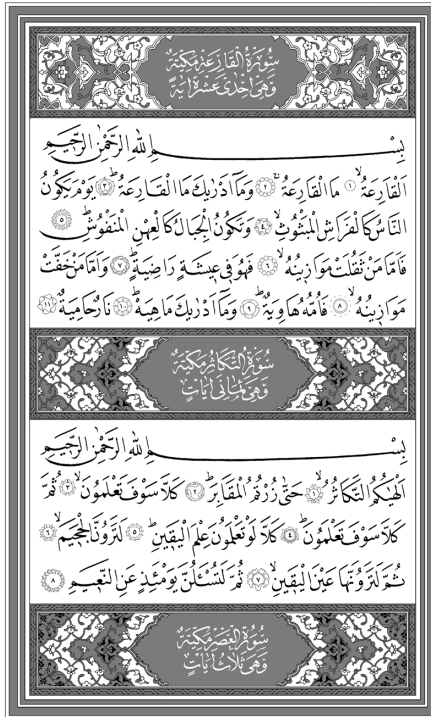
**AL-KĀRI'A (NAGŁE, POTĘŻNE
UDERZENIE)***Okres mekkański*

Sura ta składa się z jedenastu wersów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-kari-ah* (nagle, potężne uderzenie) w wersecie pierwszym. Sura 101 zapowiada straszliwe zdarzenia, które będą mieć miejsce w Dniu Zmartwychwstania, oraz koniec, jaki czeka dobrych i złych ludzi.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Nagłe, potężne uderzenie!
2. Czym jest nagłe, potężne uderzenie?
3. Co pozwoli ci pojąć, czym jest nagłe, potężne uderzenie?
4. W dniu (kiedy ono nastąpi) ludzie będą jak ćmy rozproszeni;
5. A góry będą podobne do gręplowanej wełny¹.
6. Wtedy ten, którego szale będą ciężkie (wiarą i dobrymi uczynkami),
7. Zazna życia pełnego zadowolenia.

1. Wersety te odnoszą się do strasznych wydarzeń, jakie będą mieć miejsce podczas zniszcze-

8. Tymczasem ten, którego szale będą lekkie (ze względu na brak wiary i przyjętych przez Boga dobrych uczynków),
9. Będzie miał mieszkanie w bezdennej czeluści.
10. Co pozwoli ci pojąć, czym ona jest?
11. To jest Ogień gwałtownie palący.

nia świata. Następne wersety skupiają się na konsekwencjach doczesnych czynów człowieka.

SURA 102

AT-TAKASUR
(WSPÓŁZAWODNICTWO
W POMNAŻANIU DÓBR)

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się z ośmiu wersetów i została objawiona w Mekce. Nazwana została od słowa *at-takāthur* (*at-takasur*; współzawodnictwo w pomnażaniu dóbr) w wersecie pierwszym. Ostrzega przed rywalizacją w zdobywaniu w większych ilościach dóbr tego świata i przed pysznieniem się bogactwem.

W Imię Boga Miłosiernego,
 Współczującego!

1. Współzawodnictwo w pomnażaniu

dóbr tego świata (wyścig za majątkiem, godnościami i potomstwem) odciąga was (od właściwego celu życia),

2. Zanim nie udacie się do grobów.

3. Zaprawdę, nie! Z pewnością zrozumiecie (gdy przyjdzie do was śmierć).

4. Znowu – zaprawdę, nie! Z pewnością to zrozumiecie (gdy zostanieie wskrzeszeni z martwych).

5. Gdybyście tylko wiedzieli wiedzą pewną (to wtedy nie mylilibyście tego, co ważne).

6. Z pewnością zobaczycie Ogień Pałacy!

7. Potem (gdy już odejdziecie na Tamten Świat) z pewnością go zobaczycie okiem pewnym.

8. I, zaiste, owego Dnia zostanieie zapytani o wszystkie łaski (którymi zostaliście obdarzeni)^{1/2}.

1. Oznacza to, że na wszystkie łaski, jakimi ludzie zostali obdarzeni, zostały nałożone pewne powinności. Nie możemy się nimi pysznić, lecz powinniśmy okazywać Bogu wdzięczność za to, że nas nimi obdarzył. Musimy również wydawać je w sposób dozwolony i czynić tak z intencją wykorzystania swego majątku przede wszystkim na drodze Boga, a także wychowywać swoje dzieci na dobrych wiernych.

2. Sura ta ma podobne znaczenie, jak werse 57:20: *Wiedźcie, że obecne, światowe*

życie jest jedynie zabawą, próżną rozmową i ostentacją, a także waszym wzajemnym przechwalaniem się i współzawodnictwem w majątku i dzieciach. To tak, jak rośliny po deszczu – gdy wzrastają, sprawia to przyjemność gospodarzowi. Potem (jednak) usychają i widzicie, jak żółkną, po czym zamieniają się w słomę. A na Tamnym Świecie kara jest surowa, ale (jest tam) też przebaczenie od Boga i Jego Zadowolenie (które trwają wiecznie); gdy tymczasem życie doczesne na Tym Świecie jest jedynie złudną, przejściową przyjemnością.

SURA 103

AL-ASR

(CZAS BRZEMIENNY
W WYDARZENIA)

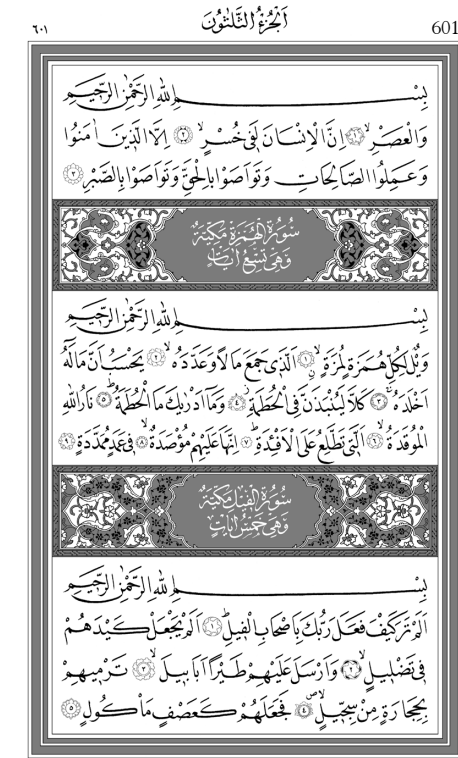
Okres mekkański

Sura niniejsza składa się z trzech wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-asr* w wersecie pierwszym. Ten rozdział Koranu zawiera w zwięzłej formie wszystkie podstawowe nauki islamu. Imam Szafi'i powiedział: „Gdyby nawet nie została objawiona żadna inna *sura*, to ta krótka *sura* wystarczałaby, by zapewnić szczęście ludzi w obu światach” (cyt. za Yazır). Kiedy Towarzysze Proroka Muhammada dołączali do jakiegoś spotkania, to nie opuszczali go, nie wypowiedziawszy tego rozdziału Koranu (al-Bajhaki, 6:501).

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Na Czas (szczególnie na jego ostatnią część, brzemienną w zdarzenia)¹,
2. Oto z całą pewnością człowiek jest zgubiony,
3. Wyjawszy tych, którzy wierzą i czynią dobre, sprawiedliwe dzieła i zachęca-

1. *Al-Asr* ma różnorakie znaczenia: czas, doba, popołudnie, ostatnia część czasu, itp. Obejmuje także swoim znaczeniem brzemienność jakimiś rzeczami. Nasz Prorok mówi, że jest Prorokiem *al-asr* - popołudnia (al-Buchari, „Idžara” 8,9). Jeśli weźmiemy pod uwagę wszystkie te znaczenia, to możemy powiedzieć, że przez *al-asr sura* 103 nawiązuje do czasu od jego początku do

ją się wzajemnie do prawdy, i zachęcają się nawzajem do nieugiętej cierpliwości (w obliczu nieszczęść i cierpienia na drodze Boga, a także podczas czynienia dobra i unikania grzechów)².

kresu pod względem zdarzeń, jakie zawiera, i zwraca szczególną uwagę na część ostatnią, kiedy to Ostatni Wysłannik Boga został posłany z ostatnim, uniwersalnym Posłaniem Bożym. Obejmuje również końcową fazę czasu na Ziemi, kiedy to zajdą niezwykle ważne wydarzenia.

2. Zobacz również: *sura* 95:4-6, przyp. 2.

SURA 104

AL-HUMAZA (OSZCZERCA)*Okres mekkański*

Sura niniejsza składa się z 9 wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa została zaczerpnięta ze słowa *al-humaza* (oszczerca) w wersecie pierwszym. Sura 104 zawiera ostrzeżenie przed oszczerstwem i zniesławieniem, i postrzeganiem siebie jako osoby stojącej ponad innymi ze względu na zgromadzony majątek (albo inne ziemskie dobra).

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Biada każdemu, kto zniesławia i obmawia,

2. Kto (sądzi, że stoi nad innymi, gdyż) zgromadził majątek i (nie wydając go dla sprawy Boga ani na potrzebujących) przelicza go (w chciwej doń miłości).

3. On sądzi, że jego majątek da mu życie wieczne.

4. Żadną miarą! On z całą pewnością zostanie wrzucony w *al-Hutama* (Pochłaniający Kataklizm).

5. Co pozwoli ci pojąć *Pochłaniający Kataklizm*?

6. To jest Ogień Boga – płonący.

7. Który wnika głęboko do serca (i płonie w nim tak, jak płonie na zewnątrz).

8. Oto on tworzy nad nimi sklepienie.

9. W rozciągniętych kolumnach.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

SURA 105

AL-FİL (SŁOŃ)*Okres mekkański*

Niniejsza sura składa się z pięciu wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-fil* (słoń), znajdującego się w wersecie pierwszym. Ten rozdział Koranu opisuje to, co przydarzyło się abisyńskiej armii Abrahy, która zaatakowała Mekkę w r. 571, w celu zniszczenia Ka'by – miało to miejsce 50 dni przed narodzinami Wysłannika Bożego

1. Czy widziałeś, jak twój Pan postąpił z ludźmi słońia i zastanawiałeś się nad tym?¹

2. Czyż on nie zniweczył ich nikczemnego podstępu?

3. Zesłał na nich stada ptaków (nieznanych w tym kraju),

4. Które obrzuciły ich kamieniami z palonej gliny, jakby kulami (właściwy dla nich znak kary),

5. I tak oto uczynił ich jak pożarte i wydeptane pole zboża².

1. Werszet ten zwraca naszą uwagę na to, co przydarzyło się armii abisyńskiej, która zaatakowała Mekkę, usiłując zniszczyć

Ka'bę. Armia dowodził Abraha ibn Sabah. Wojsko wspierane było przez pewną liczbę słońi bojowych. Abraham zbudował wspa-

niałą świątynię w San'a w Jemenie, mając nadzieję na odciążenie arabskich pielgrzymów, udających się rokrocznie do Mekki.

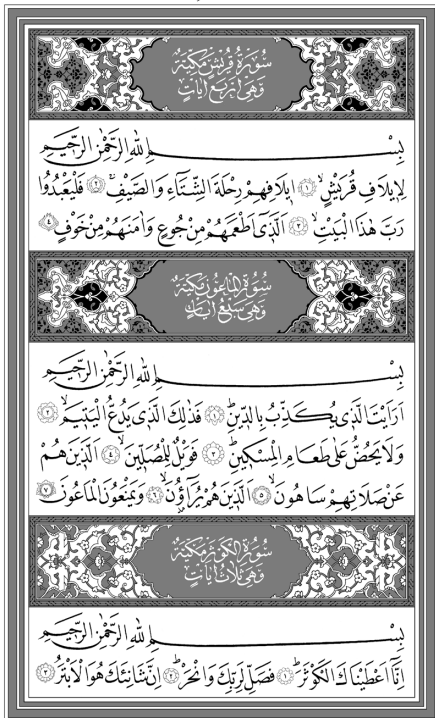
2. Niezwykłe zdarzenia miały miejsce jako symbol nowego punktu zwrotnego w dziejach ludzkich. Mekkańczycy nie byli dość silni, by obronić swoje miasto i opuścili je, udając się w okoliczne góry. Dlatego obronił je jego rzeczywisty Władca – Bóg, niemal w przededniu narodzin Swego Wysłannika. Zesłał „armię”, złożoną ze stad ptaków.

Jak można wnosić ze słowa *ababil* – przełożonego tutaj jako „ptaki”, był to gatunek nieznany w Hidżazie. Ptaki te miały różnorakie ubarwienie i niosły po trzy „kamienie”: dwa w szponach i jeden w dziobie. Kamienie raziły głęboko ciała żołnierzy Abrahmy, przechodząc od głowy w dół organizmu. Był to oczywisty cud (ar-Razi, Ibn Kathir [Tafsir], Hamdi Yazır). To wydarzenie stało się tak sławne w dziejach Arabów, że ów rok zaczęto zwać Rokiem Słonia.

602

سُورَةُ الْكُرْشِيِّ

٦٠٢

SURA 106

KURAJSZ (KURAJSZYCI)

Okres mekkański

Sura 106 składa się z czterech wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-Kurajsz* (nazwa plemienia mieszkającego wówczas w

Mekce) znajdującego się w wersecie pierwszym. Sura ta wspomina ważne łaski, jakimi Bóg obdarował Kurajszytów. On nie tylko ich bronił przed atakami nieprzyjaciół, czyniąc Mekkę bezpieczną ziemią – On ich również karmił, chroniąc przed głodem. Ze względu na istnienie Ka'by do Mekki przybywali pielgrzymi, a sami Mekkańczycy zdobywali szacunek u innych plemion. Ów szacunek wzrósł po wydarzeniu wspomnianym w surze poprzedniej (*Słoń*). Karawany, które prowadzili do Syrii w zimie oraz do Jemenu w lecie, mogły się już teraz poruszać bezpiecznie

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. (Choćby) ze względu na (stałą Bożą) łaskę zgody i bezpieczeństwa dla Kurajszytów,
2. Ich zgodę i bezpieczeństwo podczas podróży zimowych i letnich,
3. Niechaj oddają część Panu tego Domu (Ka'by),
4. Który zaopatrzył ich w pożywienie, aby nie cierpieli głodu, i zapewnił im bezpieczeństwo, aby nie musieli się lękać¹.

1. Ten werseł wskazuje na przyjęcie przez Boga modlitwy Abrahamowej: *I (wspomnij, jak) kiedyś modlił się Abraham: „Mój Panie! Uczyń ją (dolinę nieuprawną) krainą bezpieczną i zaopatrz jej lud w owoce ziemi – tych spośród niego, którzy wierzą w Boga i*

Dzień Ostatni”. On (jego Pan) odrzekł: „(Dam zaopatrzenie zarówno wierzącym, jak i niewierzącym). Kto zaś jest niewdzięczny i nie wierzy, temu pozwolę się cieszyć krótką chwilę (w tym życiu), a potem przymuszę go do kary Ognia – jakże złe to przeznaczenie!” (2:126)

SURA 107

AL-MĀ'ŪN (WSPARCIE)

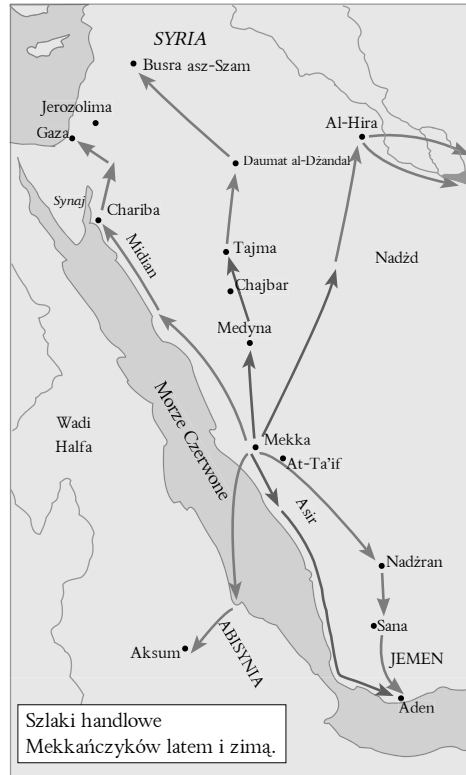
Okres mekkański

Niniejsza, składająca się z siedmiu wersetów sura została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-mā'ūn* (wsparcie) w wersecie siódmym. Podkreśla szczerość wiary i oddawania czci oraz znaczenie wzajemnej pomocy w społeczeństwie. Ostrzega również przed hipokryzją.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Czy widziałeś tego, który za kłamstwo uważa Sąd Ostateczny i zastanawiałeś się nad tym?
2. To jest ten, który odtrąca sierotę
3. I nie zachęca do nakarmienia potrzebującego.
4. I biada tym modlącym się (którzy negocjują Sąd Ostateczny),
5. Tym, którzy są niedbali w swoich modlitwach¹,
6. Tym, którzy pragną być widziani i zauważeni (podczas oddawania czci Bogu),
7. A sami odmawiają wszelkiego wsparcia (swoim bliźnim).

1. Te dwa wersety, łącznie z następnymi ostrzegają obłudników. Nie widzą oni nic dobrego w modlitwie i nie modlą się, nie lękają się Boga. Jeśli zaś już się modlą, to się tym pyszną. Nie dbają o to, kiedy i jak się modlą. W swoich modlitwach nie mają na uwadze akceptacji Boga, raczej oczekują ziemskich korzyści.

SURA 108

AL-KAUSAR (OBFITOŚĆ)

Okres mekkański

Sura niniejsza, objawiona w Mekce i składająca się jedynie z trzech wersetów, bierze swoją nazwę od słowa *al-kausar* (*al-kauthar* – obfite, niekończące się dobra) w wersecie pierwszym. Oznajmia Wysłannikowi Bożemu dobre wieści o tym, że zostanie obdarzony łaską nieustających, obfitych błogosławieństw oraz że ci, którzy mu się sprzeciwiają i obrażają go (nazywając go człowiekiem bez potomnych), sami zostaną „odcięci” od wszelkich dóbr, w tym potomstwa.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Zaiste, My obdarzyliśmy cię (nieustającą) obfitością dóbr¹,

2. Przeto módl się do swego Pana i złoś ofiarę (z wdzięczności dla Niego)².

3. Zaprawdę, ten, kto cię obraża – zostanie odcięty (od nieustającego dobra i potomstwa)³.

1. (*Nieustajace*) *obfite dobro* oznacza, że Wysłannik Boży osiągnie sukces i zostanie obdarzony wielkimi błogosławieństwami zarówno w tym świecie, jak i w przyszłym. Dlatego to słowo zawiera także zapowiedź przyszłych sukcesów i podbojów Islamu, bezprzykładnej miłości wspólnoty muzułmańskiej dla Wysłannika oraz wzywianie przez nią błogosławieństw i pokoju dla niego. Poza tym Wysłannik Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, otrzyma prawo wstawiennictwa na Tamtym Świecie za wszystkich ludzi i zostanie podniesiony do rangi *wysławianych*. Prócz tego, zgodnie z interpretacją uczonych muzułmańskich, jego Religia weźmie górę nad wszystkimi innymi religiami i systemami parareligijnymi. Zarówno Wysłannik, jak i członkowie jego Wspólnoty (*Umma*) zostaną obdarzeni w Raju wielkimi błogosławieństwami.

(*Nieustajace*) *obfite dobro* oznacza również, że Wysłannik Boży będzie miał stale pomnażających się potomnych, którzy z zapalem będą służyć jego sprawie.

2. Modlitwą, która została w tym wersecie Wysłannikowi nakazana, jest najpewniej modlitwa przedpołudniowa (*Duha*). Modlitwa ta, podobnie jak modlitwa *tahadžżud*, była obowiązkowa dla Wysłannika, ale nadobowiązkowa dla innych muzułmanów. Werset ten sugeruje jednak szczególną modlitwę w Dniu Ofiary ('Id al-Adha), którą należy wykonać tuż po wschodzie słońca. W islamie

są dwa święta, podczas których wykonuje się specjalne modlitwy: 'Id al-Fitr (na zakończenie miesiąca postu w ramadanie, trwa trzy dni) oraz 'Id al-Adha (rozpoczynające się w dziesiątym dniu *zu'l hidżdża* i trwające cztery dni). Ofiara wspomniana w wersecie oznacza, że podczas gdy Wysłannik składał ją z wdzięczności Bogu w Mekce, to złożenie ofiary podczas Święta Ofiarowania zostało nałożone na muzułmanów jako niezbędny akt czci w Medynie. Muzułmanie, którzy mają wystarczające zasoby, powinni złożyć w ofierze sztukę bydła (owcę lub kozę na jedną osobę, lub krowę, wielbłąda bądź wołu – do siedmiu osób). Ofiara jest obowiązkowa (*ładżib*) dla każdego dorosłego muzułmanna, który posiada *nisab* (*wymagany majątek*). Różnica pomiędzy płaceniem *zakatu* a ofiarą polega na tym, że *zakat* musi być płacony, jeśli wymagany majątek jest w posiadaniu danej osoby przez cały rok, podczas gdy ofiara obowiązuje wtedy, gdy dana osoba posiada wystarczające środki nawet przez jeden dzień. Ofiara musi być złożona jednego z trzech dni 'Id al-Adha.

3. Werset, który wyraźnie oznacza, że ten, kto wyśmiewa się z Wysłannika Bożego, zostanie „odcięty” od potomków, sugeruje również, że aż do Dnia Ostatecznego ci, którzy podobnie myślą albo czynią, także zostaną „odcięci” wcześniej czy później od potomstwa. A systemy anty-islamskie, które są przez nich tworzone i wspierane, nie przetrwają długo.

SURA 109

AL-KĀFIRŪN (NIEWIERNI)

Okres mekkański

Sura niniejsza składa się z sześciu wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-kāfirūn* w wersecie pierwszym. Termin „kafir” oznacza tego człowieka, który odrzuca wiarę w jedną, kilka lub więcej zasad religii, niezbędnych dla wierzącego muzułmanina. Sura ta mówi Wysłannikowi i wszystkim muzułmanom o tym, że mają być pewni, wytrwali i zdecydowani w wierze w obliczu niewiernych i że nie powinni ich zmuszać do przyjęcia islamu.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

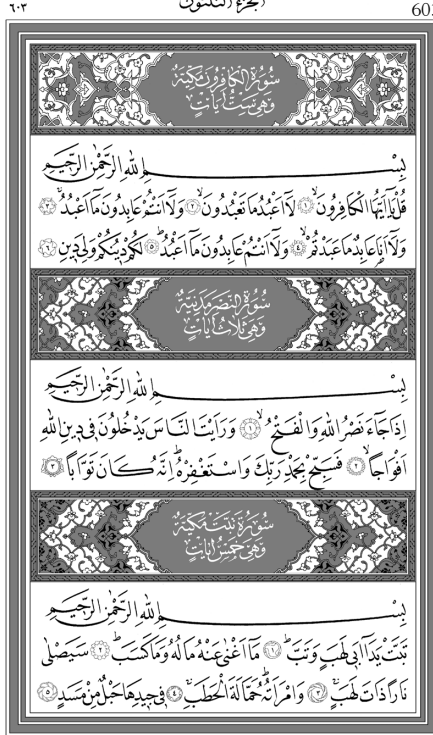
1. Powiedz: „O wy, niewierni (którzy uparcie odrzucacie wiarę)!
2. Ja nie oddaję czci temu, co wy czcicie¹.
3. Ani wy nie jesteście czcicielami tego, co ja czczę².
4. Ja nie będę nigdy oddawał czci temu, co wy czcicie.
5. Ani wy nie będziecie nigdy czcić tego, co ja czczę.
6. Wy macie swoją religię (z tym wszystkim, co ona wam przyniesie), a ja mam swoją religię (z tym wszystkim, co ona mi przyniesie)!”

1. Werset ten stanowi swoistą deklarację, że nie jest możliwe pogodzenie pomiędzy wiarą w Boga a wiarą w wymyślone bóstwa.

2. Niewierni, do których skierowany jest ten werset, to ci, którzy są tak uparci w swym odrzucaniu wiary, że Bóg poinformował Swego Wysłannika, że już nigdy nie uwierzą (zob. 2:6, 36:7).

الْحَمْدُ لِلَّهِ

603

SURA 110

AN-NASR (POMOC)

Okres medyński

Sura 110 składa się z trzech wersetów i została objawiona w Medynie około trzech miesięcy przed śmiercią Wysłannika Bożego. Zawiera przesłanie o dopełnieniu przez Boga łaski wobec Swego Wysłannika w tym życiu i – tym samym – o zakończeniu się powinności Posłannictwa. W ten sposób nawiązuje do bliskiej śmierci Proroka. W tym rozdziale Koranu znajdujemy również pośrednie ostrzeżenie skierowane do wiernych, że skoro osiagają zwycięstwa, to tym bardziej muszą być wyczuleni na niebezpieczeństwo popełniania grzechów i nie mogą sobie pohańczać, jeśli chodzi o rozrywki tego świata.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Kiedy nadchodzi pomoc Boga i zwycięstwo (będące bramą do następnych zwycięstw)¹,

1. Przy wielu okazjach Bóg obiecywał Wysłannikowi pomoc i zwycięstwo i otwarcie oświadczał, że On i Jego Wysłannik je odniosą. Na przykład, gdy Prorok Muhammad i jego zwolennicy cierpieli prześladowania z rąk politeistów mekkańskich, Bóg zadeklarował: „My z pewnością wspomozemy Naszych wysłanników i tych, którzy wierzą, podczas życia na tym świecie, a także i tego Dnia, kiedy wystąpią świadkowie (by zaświadczyć o tym, jak ludzie odpowiedzieli na wezwanie wysłanników)” (40:51). W Medynie podczas bitwy pod Uhud w trzecim roku Hidżry Bóg oświadczył: „I jeszcze jedno (błogosławieństwo), które miłujecie: pomoc Boga i rychłe nadejście zwycięstwa (które będzie prowadzić do dalszych zwycięstw). Głoś radosne wieści wiernym” (61:13). A po Bitwie Rowu, która miała miejsce w piątym roku Hidżry, On obiecał: *Bóg zdecydował: „Zaiste, zwyciężę Ja, Ja i Moi Wysłannicy”. Oto Bóg jest Wszechpotężny, Pelen Chwały, a Jego Moc nieodparta* (58:21). Ponieważ jednak ludzie poddawani są próbie, by przygotowali się do życia na Tamtym Świecie, to On sprawił, że pomoc i zwycięstwo zależne jest od tego, czy wierni pomagają Jego sprawie: *O, wy, którzy wierzycie! Jeśli wspomozecie Boga (zmagając się dla Jego sprawy), On wspomozie was i wzmocni wasze stopy (byście się nie zachwiali na Jego drodze, a ostatecznie – zwyciężyli)* (47:7). Toteż z Bożą pomocą, zwycięstwo było pewne, gdyż wierni wspomogli sprawę Boga i wykonali swe powinności w sposób, który Mu się podobał.

2. Nakaz, by wysławiać Boga Jego Chwałą i prosić go o przebaczenie, stanowi ostrzeżenie

2. I widzisz ludzi przystępujących tłumnie do Religii Boga,

3. Wysławiaj wtedy swego Pana Jego Chwałą i proś Go o przebaczenie, gdyż zaiste, On jest Tym, który odpłaca skrucę szczodrym przebaczeniem i dodatkową nagrodą^{2/3}.

dla wiernych, że nigdy nie powinni popaść w niebezpieczny błąd przypisywania sobie zwycięstwa i że zawsze powinni wystrzegać się popadania po zwycięstwie w grzechy. Zwycięstwo nie stanowi ich osiągnięcia, lecz jest dziełem Boga. Poza tym możemy poradzić sobie z mękami i prześladowaniami, trudniej jest jednak pozostać mocnym i nieustępliwym w obliczu pokus, dotyczących zmysłu człowieka, szczególnie w czasach ulgi, które następują po okresie biedy i prześladowań. Dowiadujemy się tego z postawy Wysłannika Bożego. Kiedy armia muzułmańska wracała do Medyny po pokonaniu wroga, Wysłannik Boży powiedział swoim Towarzyszom i żołnierzom: „Wracamy z mniejszego do większego dżihadu”. Towarzysze zapytali, czym jest ów „większy dżihad”, a Prorok wyjaśnił, że jest to zmaganie się ze swoją zmysłową naturą (al-Adżłuni, Kaszf al-Chafa, 1:424).

Na drodze do zwycięstwa mogliśmy też popełnić błędy i nawet grzechy. Dlatego musimy prosić Boga o ich wybaczenie. Koran zwraca wielką uwagę na upraszanie Boga o przebaczenie, a skoro jesteśmy grzeszni, to powinniśmy stale Go o to prosić. Błaganie o przebaczenie wyrывa także korzenie zła i dobrze chroni nas przed popadnięciem w grzechy.

3. ‘Abdullāh ibn ‘Abbās, wspaniały Towarzysz Proroka, wykształcony w interpretacji Koranu, wskazał na to, że niniejsza sura informuje nas o przybliżeniu się czasu opuszczenia przez Wysłannika Bożego tego świata. Wysłannicy zostali posłani po to, by głosić Dobre Nowiny od Boga, a Prorok Muham-

mad wypełnił już wówczas swoją misję i nie było potrzeby, by dłużej przebywał na tej ziemi.

Aisza, ukochana żona Wysłannika Bożego, opowiedziała o jego ostatnich chwilach:

*Byłam z nim w jego ostatnich chwilach.
Kiedykolwiek chorował, prosił mnie o
modlitwę za niego, a ja –ponieważ byłam*

przekonana, że moja modlitwa została przyjęta ze względu na błogosławieństwo jego szczęśliwej ręki, trzymałam jego dłoń i modliłam się. W czasie jego ostatniej choroby chciałam uczynić to samo i modlić się, ale on nagle odsunął swą rękę i rzekł: Do ar-Rafiq al-A'la! (Do Wzniesłego Przyjaciela – czyli do Boga) (al-Buchāri, „Maghazi”, 78; Muslim, „Salām”, 50, 51).

SURA 111

TABBAT (ZATRATA)

Okres mekkański

Niniejsza sura, składająca się z pięciu wersetów, została objawiona we wczesnym okresie mekkańskim Posłannictwa Proroka Muhammada, a jej nazwa pochodzi od czasownika *TabBa* (*być zatraconym, zrujnowanym*) w wersecie pierwszym. Sura ta przepowiada zatrącenie Abu Lahaba i jego żony Umm Dżamil, implikując wieczne potępienie podobnych im nieprzyjaciół islamu.

W Imię Boga Miłosiernego, Współczującego!

1. Niech ulegną zatrąceniu obie ręce Abu Lahaba, i oto są zatracone!¹
2. Na nic nie zdają się mu ani majątek, ani zyski.
3. Wejdzie do Ognia płomiennego, by się (w nim) palić.
4. I (wraz z nim) jego żona, nosząca drewno na opał (oraz fałszywe wieści i oszczerstwa),
5. Wokół szyi będzie mieć postronek z mocno poskręcane go sznura².

1. Abu Lahab był jednym z wujów Proroka Muhammada. Ten przydomek oznacza „Ojciec płomienia” i został mu nadany, gdy był dzieckiem, ze względu na różowe, płomienne policzki. Abu Lahab był jednym z najzagorzalszych wrogów islamu i Wysłannika. Skoro łączyło go z Prorokiem tak bliskie pokrewieństwo i znał Muhammada, pokój

z nim, to oczekiwano, że uwierzy w jego przesłanie. On jednak zawzięcie je odrzucał i występował przeciwko Wysłannikowi. W związku z tym Prorok przeklął go, mówiąc: „Niech twoje ręce ulegną zatrąceniu!”, co oznacza: „Obyś pozostał bez jakiegokolwiek dobra i przepadł!”. Dlatego z powodu jego bezgranicznej wrogości Koran nazywa go Ojcem

Płomieni, co oznacza, że należy do tych, którzy będą cierpieć w Piekło najstraszniejsze męki, i że przepadnie, nie przyjmując wiary oraz pozostanie bez niczego, co dobre. Stało się dokładnie tak, jak zapowiedział Bóg w Koranie. Abu Lahab zmarł w wielkim smutku, dowiedziawszy się, że wojsko mekkańskie poniosło porażkę w bitwie pod Badr. Ze względu na bardzo zakaźną chorobę, jaką był dotknięty, nikt nie miał odwagi zbliżyć się do jego ciała, by je pochować. Dopiero po kilku dniach wykopano dół i pchając zwłoki długimi drągami, pochowano je w nim. Dół zasypano kamieniami, które rzucano z pewnej odległości.

2. Żona Abu Lahaba, Arła Umm Dżamil, odnosiła się do Wysłannika z wrogością wcale nie mniejszą od nieprzyjaźni swego męża. Rozrzucała ciernie na drodze Proroka i przed jego domem. Rzuciła też oszczerstwa przeciwko niemu i jego Posłannictwu i poprzez to pragnęła zapalić płomień nienawiści i wrogości przeciwko niemu i jego zwolennikom. W związku z tym Koran ogłasza ten rodzaj kary, który zostanie jej wymierzony w Piekło. Będzie zarówno palić się w Ogniu piekielnym, jak i nieść drewno na opał nad swoją szyją – tą częścią swego ciała, na której nosiła drogocenne naszyjniki.

SURA 112

AL-ICHLĀS
(CZYSTOŚĆ WIARY)

Okres mekkański

Niniejsza sura składa się z czterech wersetów i została objawiona w Mekce. Jej nazwa pochodzi od tematyki, którą porusza; z tego względu jest też nazywana: *Sūrat at-Tauhīd* (Deklaracja Absolutnej Jedyności Boga).

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

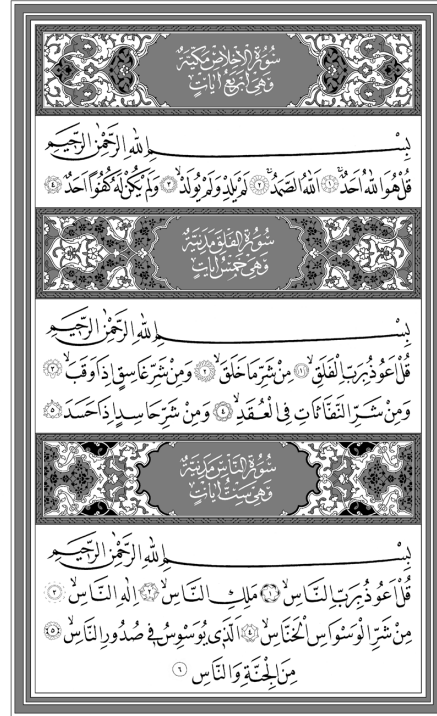
1. Mów: „On – Bóg Jeden Absolutnie Jedyny¹.”
2. Bóg, Wiecznie o Wszystko Upraszany (Sam niczego Niepotrzebujący).
3. On nie rodzi ani nie został zrodzony².
4. I nikt nie jest do Niego podobny (ani Mu równy)^{3/4}.

1. Fakhru'd-Dīn ar-Rāzī, wielki komentator Koranu, wskazał na to, że Bóg w niniejszym wersecie nazywany jest trzema imionami: *On*, *Bóg* i *Jeden Absolutnie Jedyny*. „On” oznacza Istotę Boską w Jej Podstawowej Zasady, niemożliwą do opisanie, znaną jedynie przez Niego Samego; niemożliwą do oznaczenia za pomocą jakichkolwiek Atrybutów lub Imion. „Bóg” jest Istotą Boską, która się manifestuje i jest poznawana przez Swoje Atrybuty i Imiona i która obejmuje wszystkie Atrybuty i Imiona, jakimi jest nazywana. „*Jeden Absolutnie Jedyny*” neguje wszystkie fałszywe pojęcia i koncepcje dotyczące Boskiego Bytu. „On” jest terminem używanym przez najbliższych Bogu; zwracają się oni do Niego: „On”. „Bóg” jest terminem używanym przez Ludzi Prawicy, ludzi szczęścia i pomyślności (którzy otrzymują

604

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ

٦٤

Zapis swoich czynów w prawe ręce), podczas gdy „*Jeden Absolutnie Jedyny*” występuje w tym wersecie w powiązaniu z Ludźmi Lewicy, ludźmi nieszczęsnymi (którzy otrzymają Zapis swoich czynów w lewe ręce), hołdującymi niewłaściwym pojęciom na temat Boga, a także negującymi Jego istnienie lub przypisującymi Mu różnych współtowarzyszy.

Istnieją pewne różnice pomiędzy używaniem wyrażenia: Bóg jest *Jeden (Lahid)* a *Jeden Absolutnie Jedyny (Ahad)*. Uznawanie, że Bóg jest *Jeden (Lahid)* oznacza manifestację Boskich Imion, które zapewniają istnienie wszystkim rzeczom i bytom i są odpowiedzialne za ich egzystencję w całym wszechświecie. To, że Bóg jest *Jeden Absolutnie Jedyny*, oznacza skupienie przez Boga manifestacji Swych Atrybutów i Imion na każdej osobie i istocie. W celu zrozumienia tej różnicy rozważmy następującą analogię:

Słońce swoim światłem obejmuje niezliczone rzeczy. Może to pomóc w zrozumieniu Boskiej Jedności. Żeby jednak mieć w naszych umysłach całość jego światła, potrzebujemy obszernego aparatu pojęciowego i postrzegania. Nie zapominajmy jednak o słońcu – każdy obiekt jaśniejący odbija jego własności (światło i ciepło) najlepiej jak potrafi i w ten sposób manifestuje słońce. To analogia do tego, że Bóg jest *Jeden Absolutnie Jedyńy*. W odniesieniu do manifestacji Bożej Jedności cały wszechświat jest dla Boga zwierciadłem. W odniesieniu do Boga jako *Jednego Absolutnie Jedyńego* każda (jaśniejąca) istota stanowi Jego zwierciadło.

Bediüzzaman Said Nursi zauważa, że wiara w Boską jedność ma dwa stopnie: wiara powierzchowna, tj. Bóg nie ma współtowarzyszy i wszechświat należy wyłącznie do Niego (tacy wierni mogą być podatni na zmieszanie i zbłądzenie); oraz mocne przekonanie, że Bóg jest Jeden, że wszystko należy wyłącznie do Niego; że jedynie On stwarza, utrzymuje i zaopatruje oraz powoduje śmierć itp. Tacy wierni widzą Jego pieczęć i jej odbicie na każdej rzeczy. Wolni od wątpliwości, odczuwają zawsze i wszędzie Jego Obecność. Ich przekonaniem nie zachwieje ani zwątpienie, ani zbłądzenie.

2. To zdanie odrzuca ze stałą stanowczością wszelkie wyobrażenia wiary, które Bogu przypisują synów lub córki. Ani aniołowie nie są córami Boga, ani Jezus nie jest Jego synem.

3. Boska Religia, objawiana Prorokom spośród różnych ludów, była taka sama pod względem podstawowych zasad, ale z biegiem czasu jej przesłanie było fałszywie interpretowane, mieszano je z przesądami i w rezultacie degenerowało się do pustych praktyk magicznych i nic nieznaczących rytuałów. Pojęcie Boga, to serce religii, zdegenerowało się przez: a) tendencję antropomorfizującą, „zmieniającą” Boga w istotę o kształtach ludzkich i ludzkich namiętnościach, b) deifikację aniołów, c) przydawanie „Głównie-

mu” Bogu innych „osób” (jak w chrześcijaństwie i hinduizmie), d) czynienie z Proroków lub innych osób inkarnacji Boga (Jezus Chrystus w chrześcijaństwie, Budda w buddyzmie Mahajana, Kriszna i Rama w hinduizmie, oraz poprzez e) personifikację Atrybutów Boga w oddzielne istoty boskie (np. chrześcijańska Trójca – Ojciec, Syn Boży i Duch Święty, a także hinduska Trimurti – Brahma, Wisznu i Śiwa). Prorok islamu, Muhammad (pokój z nim), odrzucił wszystkie takie uroszczenia teologiczne i przywrócił pojęcie Boga do jego pierwotnej czystości, jako Jedyńego Stwórcy, Żywiciela i Pana całego stworzenia (*Rabbul-‘alamîn la-ilâhuhum la-malîkühum*).

Tauhid jest najwyższą koncepcją boskości, a wiedzę o nim Bóg zsyłał ludzkości poprzez wszystkich swych Proroków. To jest ta wiedza, którą wszyscy Prorocy, pomiędzy nimi Mojżesz, Jezus i Prorok Muhammad (pokój z nimi), przynieśli ludziom. Ludzie splamili się politeizmem i oddawaniem czci idolom po śmierci Proroków jedynie dlatego, że zbłądzili z drogi czystych nauk głoszonych przez Wysłanników Boga. Opierali się na swoim własnym, błędnym rozumowaniu, fałszywym postrzeganiu oraz tendencyjnych interpretacjach w celu zaspokojenia swych namiętności – albowiem opierając się na *tauhidzie* nie mogliby tego uczynić. Musieliby bowiem okazać posłuszeństwo przykazaniom Jedyńego – Wielkiego Boga.

„Najlepszy w Religii” – czwarty kalif Ali ibn Abi Talib, miał powiedzieć: „Trzeba dać świadectwo Boskiej Wiedzy i jej doskonałości, a doskonałość tego świadectwa polega na wierze w Jego Jedność, a doskonałość wiary w Jego Jedność polega na uznawaniu Jego czystości. Doskonałość Jego czystości uznajemy odrzucając przypisywanie Mu jakichkolwiek atrybutów negatywnych”. On jest Nie-skończony i Wieczny, Samoistniejący i Samowystarczalny. Tak jak stwierdza sura: *On – Bóg Jeden Absolutnie Jedyńy. Bóg, Wiecznie o Wszystko Uprasany (Sam niczego Niepotrzebujący). On nie rodzi ani nie został*

zrodzony. I nikt nie jest do Niego podobny. Wzrok go nie obejmuje, On zaś obejmuje wszelki wzrok. Nic nie jest do niego podobne. On (jeden) jest Wszystkosłyszący i Wszystkowiedzący. Przywołajmy ponownie słowa Alego: „On jest istotą, ale niezwiązany zjawiskiem początku istnienia. On istnieje, ale nie z niebytu. On jest ze wszystkim, ale nie jest to bliskość fizyczna; jest różny od wszystkiego, ale nie jest to oddzielenie fizyczne. On działa, ale bez narzędzi i bez ruchów. On jest Jeden, Jeden Jedyny taki, dla którego nikt nie jest współtowarzyszem i któremu nikogo nie brak, gdy ten ktoś jest nieobecny” (*Nahdż al-Balāghah, Mowa I*).

4. Ta krótka sura, którą Wysłannik opisuje jako równą trzeciej części Koranu, składa się z sześciu zdań, trzech pozytywnych i trzech negatywnych, które dowodzą sześciu aspektów Boskiej Jedności oraz odrzucają i negują sześć typów przypisywania Bogu współtowarzyszy. Każde zdanie ma dwa znaczenia: jedno *a priori* (jako przyczyna lub dowód), drugie zaś *a posteriori* (jako skutek lub rezultat). Oznacza to, że sura ta zawiera w rzeczywistości 36 *sur*, z których każda stanowi kom-

binację sześciu zdań, spośród tych zaś każde ma różne aspekty. Każde jest albo założeniem albo twierdzeniem, a inne są argumentami je wspierającymi. Na przykład:

Powiedz: On jest Bogiem, albowiem On jest Jednym Absolutnie Jedynym, albowiem On jest Wiecznie przez wszystkich Upraszany, albowiem On nie rodzi ani nie jest zrodzony, albowiem nikt do Niego nie jest podobny.

A także:

Powiedz: Nikt nie jest do Niego podobny, albowiem On nie rodzi, albowiem On nie jest zrodzony, albowiem On jest Wiecznie przez wszystkich Upraszany, albowiem On jest Jednym Absolutnie Jedynym, albowiem On jest Bogiem.

A także:

On jest Bogiem, przeto On jest Jednym Absolutnie Jedynym, On jest Wiecznie przez wszystkich Upraszany, zatem On nie rodzi, przeto nie jest zrodzony, a zatem nikt nie jest do Niego podobny.

W ten sposób w Koranie znajduje się tysiące Koranów.

SURA 113

AL-FALAK (JUTRZENKA)

Okres medyński

Sura niniejsza została objawiona w Medynie i składa się z pięciu wersetów. Jej nazwa pochodzi od słowa *al-falak* (*al-falaq* - jutrzienka) w wersecie pierwszym. Ten rozdział Koranu naucza nas, w jaki sposób powinniśmy szukać u Boga schronienia przed wszelkim złem, jakie może nas spotkać.

1. Skoro ciemność figuratywnie implikuje zło, człowiek może być łatwiej jego celem w nocy, aniżeli za dnia. Również istoty złe, na przykład niewierzące dżiny, wychodzą z ukrycia zazwyczaj wtedy, gdy ciemność rozpościera się po świecie i go ogarnia. Te wersety ostrzegają nas zatem przed złem, które może nas dotknąć potajemnie i na które możemy być narażeni w ciemności oraz które mogą na nas sprowadzić istoty niewidzialne. W wersetach tej sury zawarty jest wspaśniały kontrast: jak mianowicie Bóg nakazuje nam szukać u Niego schronienia jako u Pana jutrzienki przed złem ciemności. Jutrzenka oznacza światło, a światło ujawnia tajemne plany. Islam jest Światłem Boga, które usuwa ze wszystkiego zasłony ciemności.

2. Już od czasów antycznych to szczególnie kobiety zajmowały się rzucaniem uroków i czarnoksięstwem. To dlatego niniejszy werset skupia się na takich kobietach. Tak jak Wysłannik Boży oświadczył, że *złe oko* jest faktem niezaprzeczalnym, tak samo czarnoksięstwo stanowi rzeczywistość niezaprzeczalną. Ci, którzy zaprzeczają, że istnieją takie rzeczy, jak uroki i czary, czynią tak ze względu na to, że nie wierzą w nic metafizycznego albo też w nic, co - jak przypuszczają - ma coś wspólnego z religią. Mogą także być nieświadomi rzeczywistości poza wymiarem fizycznym. Koran mówi o czarach (i surowo je potępia), które praktykowane są w celu spo-

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Mów: „Szukam schronienia u Pana jutrzienki
2. Od zła tego, co On stworzył,
3. I od zła ciemności (nocy), kiedy się rozszerza¹,
4. I od zła dmuchających na węzły (by rzucić urok)²,
5. I od zła człowieka zawistnego, gdy zazdrości”.

wodowania rozdźwięku pomiędzy małżonkami (2:102). Zgodnie z islamem, czarnoksięstwo i rzucanie uroków są równie grzeszne, jak i niewiara. Choć odpędzanie uroków jest już czynem dobrym i zacnym, ale nie można czynić z tego zawodu. Chociaż nasz Wysłannik spotykał się z dżinami, głosił im islam, odebrał od nich przysięgę wierności, to jednak nigdy nie wyjaśnił, w jaki sposób można się z nimi kontaktować ani jak rzucać lub też odpędzać uroki. Uczył natomiast o tym, jak dżiny zbliżają się do nas i usiłują zdobyć nad nami władzę oraz - jak powinniśmy się chronić przed ich złem, a także przed *złym okiem*.

Najbezpieczniejszym sposobem ochrony przed złymi duchami oraz czymś takim, jak czarnoksięstwo, jest bezwzględna lojalność wobec Boga i Jego Wysłannika. Wymaga to ścisłego przestrzegania zasad islamu. Poza tym nie wolno nam porzucić modlitwy, gdyż modlitwa stanowi broń przeciwko nieprzyjaznym działaniom skierowanym przeciwko nam, chroni nas przed szkodą, pomaga też osiągnąć nam nasze cele. Wysłannik zaleca nam recytować tę i następną surę dla ochrony przed złem i ocalenia od zła (szczegółowe wyjaśnienie, zob. *The Essentials of the Islamic Faith*, 69-87).

Werset ten implikuje także szukanie schronienia u Boga przed złem planowanym i wykonywanym potajemnie przez „niewidzialnych” wrogów, jak na przykład agentów służb specjalnych.

SURA 114

AN-NĀS (LUDZKOŚĆ)

Okres medyński

Niniejsza sura składa się z sześciu wersetów i została objawiona w Medynie. Jej nazwa pochodzi od słowa *an-nās* (ludzkość), które powraca kilkakrotnie w wersetach tego ostatniego rozdziału Koranu. Bóg naucza nas tutaj, jak szukać schronienia u Boga przed tajemnymi podstępami Szatana i podobnych mu istot.

W Imię Boga Miłosiernego,
Współczującego!

1. Powiedz: „Szukam schronienia u Pana ludzkości,
2. Władcy ludzkości,
3. Boga ludzkości
4. Od zła skrycie podszeptującego (Szatana),
5. Który szepcze do serc ludzi
6. – Spośród dżinów i ludzi”¹.

1. Ostatnia sura Koranu poucza nas, byśmy byli bardzo czujni wobec kuszenia i tajemnych podstępów Szatana oraz ludzi do niego podobnych (zob. 6:112). Wszystkimi dostępnymi im środkami będą czynić wszystko, co w ich mocy, ażeby sprowadzić nas z drogi Boga na ich własne, złe drogi – byśmy popełniali grzechy; żeby wprowadzać niezgodę pomiędzy nas oraz żeby czynić inne rzeczy, wskutek których odniesiemy szkodę w tym i w przy-

szłym życiu. Najlepszym sposobem ochrony przed ich kuszeniem i podstępami jest wiara w Boga jako naszego Pana (Stwórcę, Żywiciela i Władcę), który ma absolutne prawo do sprawowania nad nami rządów i który, jako jedyny Bóg, ma wyłączne prawo do przyjmowania aktów czci. Musimy postępować zgodnie z tą wiarą. (Niektóre sposoby zbliżania się do nas szatana w celu *sprowadzania nas na manowce*, zob. sura 7:17, przyp. 2.)

DODATKI

DODATEK 1

PROROK MUHAMMAD W BIBLIJ

Wszyscy poprzedni prorocy przepowiadali Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo. Możemy jeszcze znaleźć wskazówki dotyczące jego nadejścia w Torze, Psalmach i Ewangeliach. Oto kilka przykładów:

- *I odrzekł mi Pan: Dobrze powiedzieli. Wzbudzę im proroka spośród ich braci, takiego, jak ty, i włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co mu nakazę. Jeśli ktoś nie będzie słuchać moich słów, które on wypowie w moim imieniu, Ja od niego zażądam zdania sprawy (Powtórzonego Prawa, 18: 17-19).*

Z powyższych wersetów wynika jasno, że „Prorok podobny do ciebie spośród ich braci” będzie prorokiem z linii Ismaila, gdyż Ismail był bratem Izaaka, praojca ludu Mojżesza – Dzieci Izraela. Jedynym Prorokiem, który przyszedł w linii Ismaila (Izmaela) po Mojżesz i przypominał go pod wieloma względami, gdyż na przykład przyniósł nowe prawo i zmagał się z nieprzyjaciółmi, jest Prorok Muhammad, pokój z nim. Także biblijny werset: *Nie powstał więcej w Izraelu prorok podobny do Mojżesza, który by poznał Pana twarzą w twarz...* (Powt. Prawa, 34:10) jasno stwierdza, że taki Prorok jak Mojżesz już się nie pojawił pomiędzy Izraelitami. Koran (73:5) wskazuje na ten sam fakt: *Zaprawdę, My posłaliśmy do was (o, ludzie) Wysłannika, świadka przeciwko wam (który zaświadczy na Tamtym Świecie o waszych czynach – jak się mają do Boskiego Posłannictwa), tak jak posłaliśmy Wysłannika do Faraona (73:15).*

Zdanie: *włożę w jego usta moje słowa, będzie im mówił wszystko, co mu nakazę* w cytowanym wyżej fragmencie Księgi Powtórzonego Prawa oznacza, że obiecany Prorok będzie niepiśmienny i będzie mówił wszystko to, co Bóg mu powie. Bóg powtarza to stwierdzenie w Koranie (53:3-4): *On nie przemawia za swoją przyczyną ani nie kieruje się własnym pragnieniem. To (co on wam przekazuje) jest jedynie Objawieniem, które zostało mu objawione.*

- *Pan przyszedł z Synaju i z Seiru dla nich zajaśniał, zabłysnął z góry Paran...* (Powtórzonego Prawa 33:2)

Powyższy werset odnosi się do Proroctwa Mojżesza, Jezusa i Muhammada, niech będzie z nimi pokój. Synaj jest miejscem, gdzie rozmawiał z Bogiem Prorok Mojżesz

i gdzie otrzymał Torę. W Seir, miejscowości w Palestynie, otrzymał Objawienie Jezus. Jeśli chodzi o Paran, to miejsce to zostało wspomniane w Torze (Księga Wyjścia, 21:9-21) jako miejsce na pustyni, gdzie na rozkaz Boga Hagar została pozostawiona przez swego męża Abrahama, by tam mieszkała ze swym synem Ismailem. Tam właśnie pojawiło się źródło Zamzam. Jak jest wyraźnie stwierdzone w Koranie (14: 35-37), Abraham pozostawił Hagar i Ismaila w dolinie Mekki, która była wówczas miejscem niezamieszkałym pomiędzy grzbiecami gór Paran.

- W dalszym ciągu Księga Powtórzonego Prawa powiada:

Przybywa z Merita koło Kadesz, w prawicy płonący ogień prawa. On kocha swój lud. Wszyscy Jego święci są w Jego ręku.

Ten werset odnosi się do przyobiecane go Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, który miał mieć niezliczonych Towarzyszy o najwyższej randze świętości. Prawem jest jego szariat, opisanie go jako płomiennego ognia nawiązuje do faktu, że obiecany Prorok otrzyma zezwolenie na walkę ze swymi nieprzyjaciółmi.

- *Oto Bóg rzekł do Abrahama: „Zaiste, Hagar urodzi dzieci. Spośród jej synów powstanie ten, którego ręka będzie ponad wszystkim, a ręce wszystkich innych będą otwarte ku niemu z szacunkiem”.*

Choć ten passus nie istnieje w obecnych wersjach Biblii, to jednak został zapisany przez Alego al-Qari w *Szarh asz-Szifa*, 1:743. W Torze odnajdujemy jednak następujący werset:

Z syna zaś tej niewolnicy uczynię również wielki naród, bo jest on twoim potomkiem. (Księga Wyjścia, 21:13) (Hagar), wstań, ponieś chłopca i weź go za rękę, bo uczynię z niego wielki naród (21:18).

Te wersety bezpośrednio odnoszą się do potomków Ismaila. Zostali oni uczynieni wielkim narodem dopiero za czasów działalności Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

- Obecne wersje Biblii wspominają, że synem, którego Bóg nakazał Abrahamowi złożyć w ofierze, był Izaak (Księga Wyjścia, 22:2). Jednakże, jak to na podstawie samej Biblii omówiliśmy w przypisie 13 do sury 37, ofiarowanym synem był w rzeczywistości Ismail, starszy brat Izaaka. Dlatego następujące wersety, które – jak twierdzi Biblia – zostały wypowiedziane przez Boga do Abrahama po tym, jak wypełnił próbę (był gotów ofiarować Bogu swego syna) muszą odnosić się również do potomnych i społeczności Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, i potwierdzają powyższy cytat z Alego al-Qari:

...ponieważ uczyniłeś to, a nie odmówiłeś Mi syna twego jedyne go, będę ci błogosławił i dam ci potomstwo tak liczne, jak gwiazdy na niebie i jak ziarnka piasku na wybrzeżu morza; potomkowie twoi zdobędą warownie swych nieprzyjaciół. Wszystkie ludy ziemi życzyć będą sobie szczęścia twego potomstwa, dlatego że usłuchałeś mego rozkazu (Księga Wyjścia, 22:16-18).

- *Oto mój Sługa, którego podtrzymuję; Wybrany mój, w którym mam upodobanie. Sprawilem, że Duch mój na nim spoczął; On przyniesie narodom Prawo. Nie będzie wołał ni podnosił głosu, nie da słyszeć krzyku swego na dworze. Nie złamie trzciny nadłamaney, nie zgasi tlejącego się knotka. On rzeczywiście przyniesie Prawo. Nie zniechęci się ani nie załamie, aż utrwali Prawo na ziemi, a jego pouczenia wyczekują wyspy* (Księga Izajasza, 42, 1-4).

Chociaż te wersety Księgi Izajasza są uznawane przez chrześcijan za „proroctwa” dotyczące Jezusa ewangelicznego, to jednak owe przepowiednie odnoszą się do Proroka Muhammada i islamu. Jezus przecież nie przyniósł prawa ani nie twierdził, że zamierza ustanowić na ziemi chrześcijaństwo i sprawiedliwość, tak że wyspy będą czekać na jego pouczenia. Pod względem prawa Jezus postępował według *Starego Testamentu* za wyjątkiem niewielu rzeczy zabronionych, które uczynił – z rozkazu Boga – dozwolonymi. Same Ewangelie relacjonują wypowiedzi Jezusa, wedle których został on posłany jedynie do zagubionych owiec z Domu Izraela (Mateusz, 15:24). Jezus powiedział również wyraźnie swoim dwunastu Apostołom: „Nie idźcie do pogan i nie wstępujcie do żadnego miasta samarytańskiego. Idźcie raczej do owiec, które poginęły z domu Izraela” (Mateusz, 10:5-6). Poza tym wersety te są niezwykle podobne do tego, co widział w Torze Abdullah ibn Amr ibn al-As, który przeprowadził głębokie studia wcześniejszych Pism Boskich, Abdullah ibn Salam, jeden z pierwszych, którzy przyjęli islam spośród znanych uczonych żydowskich, oraz sławny uczony izraelski Ka'b ibn al-Achbar:

„O Proroku, oto My posłaliśmy cię jako świadka i zwiastuna dobrych wieści, ostrzegającego i ochronę zapewniającego dla niepiśmiennych. Jesteś Moim sługą, Ja nazwałem cię ‘Ufającym Bogu’, który nie jest surowy ani srogi, nie jest też hałaśliwy na targu; który nie odpędza zła złem, lecz przeciwnie – puszcza w niepamięć i przebacza. Bóg z pewnością nie zabierze jego życia, zanim poprzez niego nie umocni chromego narodu, a ów naród powie: ‘Nie ma boga, prócz Boga Jedyne’ (al-Buchari, „Buju”, 50; Ibn Hanbal, 2:174).

- *Jezus im rzekł: „Czy nigdy nie czytaliście w Piśmie: Ten właśnie kamień, który odrzucili budujący, stał się kamieniem węgielnym. Pan to sprawił i jest cudem w naszych oczach. Dlatego powiadam wam: Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wyda jego owoce. Kto upadnie na ten kamień, rozbije się, a na kogo on spadnie, zmiażdży go”.* (Mateusz, 21:42-44)

„Kamieniem węgielnym”, wspomnianym w tym wersecie, nie może być Prorok Jezus, gdyż powyższy werset nawiązuje do miażdżących zwycięstw, jakie będą odnosić zwolennicy owego „kamienia węgielnego” w starciach ze swymi nieprzyjaciółmi. Chrześcijaństwo zyskało grunt w Imperium Romanum dopiero po tym, jak poczyniło znaczące kompromisy względem rzymskich rytów i sposobu życia.

- *Jednakże mówię wam prawdę: Pożyteczne jest dla was moje odejście. Bo jeżeli nie odejdę, Paraklet nie przyjdzie do was. A jeżeli odejdę, to pošlę go do was. On zaś, gdy przyjdzie, przekona świat o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie* (Jan, 16:7-8).

W tych wersetach znajdujemy odniesienie do Proroka Muhammada jako do *Paraklita*. Według Webster's New World Dictionary, słowo *Paraklit* pochodzi od *parakletos*, oznaczającego „tego, który się wstawia, broni, apeluje”. Jednakże Abidin Pasza, dziewiętnastowieczny uczyony z Yanya w Grecji, który bardzo dobrze znał grekę i którego dzieła na temat literatury greckiej były wysoko cenione przez Greków, pisze, że wspomniane słowo pochodzi od greckiego słowa znaczącego *Ahmad*, *wielce wysławiany* (al-Jisri, 59). Rzeczywiście, *Parákletos* pochodzi od *Periklytos* i oznacza *Ahmad*. Koran stwierdza też, że Jezus przepowiedział Proroka Muhammada imieniem *Ahmad*, które jest synonimem imienia *Muhammad* (61:6). Chrześcijanie twierdzą, że Jezus nazwał Ducha Świętego *Paraklit*. Jaki jest jednak związek Ducha Świętego ze wstawienictwem i składaniem próśb, co stanowi wszak zasadniczy atrybut Proroka Muhammada, nawet jeśli przyjmiemy, że to słowo pochodzi od *parakletos*? Poza tym tłumacze Ewangelii wolą zastępować „Paraklit” innymi terminami. Na przykład tłumaczą to jako „Doradca/Pocieszyciel” (Nowa wersja Międzynarodowego Towarzystwa Biblijnego – *International Bible Society*, dystrybuowana przez *Gideon's International*), „Pomocnik” (Amerykańskie Towarzystwo Biblijne – *American Bible Society*, „Pocieszyciel” (*The Company of the Holy Bible*) itp. Nikt z tych, którzy twierdzili i twierdzą, że słowo to odnosi się do Ducha Świętego, nigdy nie udowodnili, że Duch Święty przyszedł i uczynił to, co Jezus powiedział, że uczyni. Prócz tego Jezus głosił dobrą nowinę o tym, kto przyjdzie nie tylko jako Paraklit, lecz również jako „książę (władca) tego świata” i „Duch prawdy”, poza innymi funkcjami, które dotyczą nie „ducha”, lecz Proroka, jak to widać z następujących wersetów:

Gdy jednak przyjdzie Pocieszyciel... Duch Prawdy, który od Ojca pochodzi, On wyda świadectwo o Mnie (Jan, 15:26).

Mam wam jeszcze wiele do powiedzenia, ale wy na razie nie możecie tego pojąć. Kiedy zaś przyjdzie już ów Duch Prawdy, pozwoli wam zrozumieć całą prawdę. Nie będzie On bowiem mówił od siebie, lecz przekaże wam wszystko, co usłyszycie i objawi wam rzeczy przyszłe. On to otoczy mnie chwałą, ponieważ z mojego weźmie i wam objawi (Jan, 16:12-14).

Już nie będę z wami wiele mówił, nadchodzi bowiem władca tego świata. Nie ma on jednak nic swego we Mnie (Jan, 14:30).

Interesujące, że tytuły, którymi nazywany jest Prorok Muhammad, to „Sława Świata” i „Książę Świata”. Prorok Muhammad, pokój z nim, również świadczył o Jezusie, wysławiał go, głosząc że jest Prorokiem, wbrew negacji Żydów i fałszywej deifikacji chrześcijan, i przywrócił jego religię do jej pierwotnej czystości poprzez Księgę, którą przyniósł.

Takie jest świadectwo Jana. Gdy Żydzi wysłali do niego z Jerozolimy kapłanów i lewitów z zapytaniem: „Kto ty jesteś?”, on wyznał, a nie zaprzeczył, oświadczając: „Ja nie jestem Mesjaszem”. Zapytali go: „Cóż zatem? Czy jesteś Eliaszem?” Odrzekł: „Nie jestem”. „Czy ty jesteś (tym – A. U.) prorokiem?” Odparł: „Nie!” Powiedzieli mu więc: „Kim jesteś, abyśmy mogli dać odpowiedź

tym, którzy nas wysłali? Co mówisz sam o sobie?” Odpowiedział: „Jam głos wołającego na pustyni: Prostujcie drogę Pańską, jak powiedział prorok Izajasz” (Jan, 1:19-23; polski przekład cyt. za Biblią Tysiąclecia).

Jak wnosimy z tego fragmentu, Dzieci Izraela oczekiwały nadejścia Chrystusa (Mesjasza), Eliasza i innego proroka (*tego proroka*), który musiał być znany i oczekiwany przez wszystkich w tamtym czasie. Przeto *tym Prorokiem* był oczywiście Prorok Muhammad, pokój z nim. Żaden inny Prorok nie pojawił się przecież po Jezusie, pokój z nim. Nie mógł to być Prorok Jan, gdyż on został wybrany na Proroka, zanim Jezus obwieścił swoją misję.

ISLAM I WOJNA ORAZ GŁÓWNE CZYNNIKI ROZPOWSZECHNIANIA SIĘ ISLAMU

Islam spotyka się z krytyką ze względu na to, że dopuszcza wojnę prowadzoną w celu położenia kresu panowania niesprawiedliwości i tyranii, a przez to wybawienia prześladowanych i ustanowienia środowiska społeczno-politycznego, w którym islam i inne religie mogą być praktykowane w sposób swobodny. Ta krytyka jest niesprawiedliwa, gdyż opiera się na takiej argumentacji, jak gdyby to islam wprowadził wojnę do dziejów ludzkości. Jest ona niewłaściwa, jeśli podnoszą ją ci, którzy nazywają się chrześcijanami. Chociaż w Ewangeliach nie ma szczególnego przykazania: zezwolenia lub zakazu prowadzenia wojen (księgi te milczą na temat wojny i nie przedstawiają żadnych reguł jej prowadzenia lub powstrzymania się od niej), wojny w obrębie chrześcijaństwa były o wiele krwawsze, obejmowały szerszy zasięg i prowadzono je w sposób bezwzględny. W istocie chrześcijaństwo było w poprzednich stuleciach nadużywane w celu zapewnienia mocarstwom zachodnim swoistej „przykrytki” i wręcz środka do przeprowadzenia kolonizacji dwóch trzecich ludów świata i zajęcia ich zasobów. Krytyka jest również niewłaściwa, jeśli podnoszą ją Żydzi, gdyż ich własne dzieje, podobnie jak dzieje narodów chrześcijańskich, pełne są wojen, a tzw. Stary Testament wyraźnie nakazuje wojny. Inne religie, w Azji wschodniej, południowej i południowo-wschodniej, nie zawierają norm, które by regulowały życie zbiorowe i można je raczej przyrównać do ezoterycznych filozofii, a jednak ich zwolennicy nie wzdragali się przed prowadzeniem wojen. Najmniejsze zaś prawo do krytyki islamu (i każdej innej religii) ma świat świecki, gdyż spowodował więcej rozlewu krwi w minionych kilku stuleciach, aniżeli podczas całych dotychczasowych dziejów ludzkich przed jego nastaniem.

Częścią zasadniczego znaczenia słowa *islam* jest *pokój* i dlatego islam przedkłada pokój, pragnie go i usiłuje ustanowić go na świecie. Wojna jednak jest rzeczywistością historii człowieka, w zbiorowym życiu ludzkości stanowi manifestację stanu wewnętrznego tych, którzy nie potrafią osiągnąć doskonałości w swoim umyśle, sercu (duchu) i zachowaniu. Może to być też objaw wojny pomiędzy duchem i zmysłową naturą człowieka lub pomiędzy szatanem a doskonaleniem się natury człowieka. Dlatego ważne jest, ażeby – zamiast odwracać się od rzeczywistości w sposób czysto idealistyczny – ustanowić zasady, czyniąc w ten sposób wojnę najbardziej, jak to możliwe, sprawiedliwą w odniesieniu zarówno do motywów, jak i celów, a także sposobu

jej prowadzenia. Szkody muszą być ograniczone, a dobro powinno przynieść korzyść ludzkości. Wojna może zatem być – nie sama w sobie pożądana – ale zdolna przynieść (nie zaś wypaczyć) zamierzony skutek. Jest podobna do treningu i dyscypliny ciała, poprawiających jego moc i zdolności, bądź do niezbędnej operacji ratującej zdrowie. To także kara nakładana na przestępców i zbrodniarzy w celu ich odstraszania i zachowania zdrowia środowiska moralnego. Islam dokonał takiego właśnie zdyscyplinowania i ograniczenia środków i celów wojny.

Omawiane wersety (9:1-6) nie nakazują wojny, lecz zezwalają na nią pod warunkiem, że odbywa się ona dla sprawy Boga i w celach obronnych. Jasno również stwierdza, że nie można wykroczać poza granice ustalone przez Boga. Te granice dotyczą zarówno intencji, jak i praktyki. Islam na przykład zabrania wojny z takich motywów, jak podbój lub płądrowanie, bądź też w celu uzyskania jakiejś korzyści materialnej czy z pobudek rasistowskich. Islam nie usiłuje nikogo zmusić do zmiany religii. Przeciwnie – dąży do stworzenia takiego środowiska, w którym wszyscy mogą przyjąć i wyznawać taką religię, jaką zechcą. Islam ustanowił również granice i ograniczenia dotyczące relacji przed konfliktem, w czasie jego trwania oraz po jego zakończeniu, na przykład:

- zakaz łamania zawartych układów,
- zakaz płądrowania i rabowania,
- zakaz popełniania niesprawiedliwości,
- zakaz krzywdzenia dzieci, kobiet, osób starszych oraz osób niewalczących z obozu nieprzyjaciela,
- zakaz niszczenia ogrodów i pól uprawnych,
- zakaz zabijania inwentarza żywego,
- traktowanie z szacunkiem osób duchownych, które żyją w klasztorach i pustelniach oraz nieniszczenie ich budynków (Ibn al-Athir, 3: 227).

Musimy również zwrócić uwagę na to, że przez wiele stuleci ludzie przyjmowali islam w różnorodnych okolicznościach i w wielkich liczbach (w chwilach wyższości militarnej i politycznej, ale też w momentach upadku i poddania), podczas gdy tylko niewielu porzuciło tę religię i przyjęło inną.

W części ze względu na psychologiczną trudność, którą ów sukces sprowokował u tych, którzy nie życzyliby sobie takiego rozwoju sytuacji, a w części z powodu przesądów pochodzących z ignorancji na temat islamu, połączonej z dogmatycznym przekonaniem o wyższości swojej własnej kultury – niektórzy uczeni zachodni twierdzili, że islam jest religią miecza i był szerzony przy jego użyciu. To twierdzenie zostało jednak obalone również przez uczonych zachodnich – tych nieuprzedzonych, którzy potrafili przezwyciężyć własne uprzedzenie kulturowe. Jeden z nich pisze:

„Wielu usiłowało odpowiedzieć na pytanie, dlaczego triumf islamu był tak szybki i całkowity? Czemu religię islamu przyjęło tak wiele milionów ludzi a tak niewielu od niej odeszło? Niektórzy usiłowali wyjaśnić pierwszy druzgocący sukces islamu, posługując się argumentem Miecza. Zapomnieli o lako-

nicznej riposcie Carlyle'a: 'Najpierw zdobądźcie swój miecz'. Musicie zdobyć serca ludzkie, zanim zdołacie skłonić ich do narażenia na niebezpieczeństwo własnego życia dla was. Pierwsi zdobywcy islamu musieli wprawdzie zostać nawróceni na islam, zanim uczyniono z nich wojowników na Drodze Boga.

We wszystkich tych wyjaśnieniach pomija się religię. Bez wątpienia, to sam islam jest główną przyczyną swego triumfu. Islam nie tylko został natychmiast przyjęty (przez wiele ludów i ras) w Arabii, Syrii, Persji, Egipcie, Północnej Afryce i Hiszpanii podczas swego pierwszego wybuchu, lecz z wyjątkiem Hiszpanii – nigdy nie utracił swej ziemi. Od momentu swego pojawienia się stale się rozprzestrzenia. Uznając zróżnicowane przyczyny, które doprowadziły do błyskawicznego rozprzestrzenienia się islamu, należy stwierdzić, że nie liczą się one w odniesieniu do jego trwałości. W samej religii musi być coś takiego, co wyjaśnia jej trwałość i rozprzestrzenianie się oraz obecną tak wielką liczbę wyznawców... Islam obudził entuzjazm, którego nigdy nikt nie prześcignął. Islam miał swoich męczenników, ascetów i anachoretów, którzy odrzucili całe ofiarowane im życie i przyjmowali z uśmiechem śmierć – ze względu na wiarę, którą żywili". (Ezzatti, cytat z Stanley Lane-Poole, *Study in a Mosque*, 86-89).

Islam rozprzestrzenił się dzięki swojej treści religijnej i wartościom, a także „swojej sile oddziaływania i zdolności do zaspokajania duchowych i materialnych potrzeb ludów zupełnie obcych swoim muzułmańskim zdobywcom”. Pośród innych, ważnych czynników należy wymienić tolerancję, jaką islam okazywał ludziom wyznającym inną religię, brak hierarchii kościelnej, wolność intelektualną, równość i sprawiedliwość, którą nakazuje islam i o którą muzułmanie walczyli poprzez stulecia, wartości etyczne propagowane przez islam, jego otwartość i uniwersalizm, humanitarność i braterstwo. Do tego należy jeszcze dołączyć działalność sufich, moralną wyższość muzułmańskich kupców, zasadę „nakazywania” dobra, a także dynamizm i wspianiałość cywilizacji muzułmańskiej. Wszystko to przyczyniło się do rozpowszechnienia się islamu.

Cechy, które zasadniczo przyciągały i przyciągają ludzi do islamu, były i są następujące:

- prostota doktryn, opartych na najściślejszym i rygorystycznym mono-teizmie (Boskiej jedności),
- racjonalność nauczania islamskiego,
- harmonia pomiędzy ideałami i wartościami islamu a wrodzoną świadomością człowieka,
- otwartość i wszechstronność islamu jako drogi życia obejmującej wszystkie aspekty życia indywidualnego i zbiorowego – fizyczne, psychiczne i duchowe oraz konsekwentną równowagę pomiędzy religią a życiem przeżywanym w ramach jej jurysdykcji i wskazówek,
- brak formalizmu i pośrednictwa w rytach islamu,

- żywotność, dynamizm i elastyczność islamskiego *credo*, kreatywność i uniwersalność, zgodność z faktami naukowymi,
- wewnętrzna zwartość i harmonia zasad islamu oraz realność ich praktykowania i rzeczywiste praktykowanie w życiu codziennym,
- ograniczenia innych religii.

J. Arberry wskazał na to, że przyczyną rozprzestrzeniania się islamu jest sam islam wraz ze swymi wartościami religijnymi (*Aspects of Islamic Civilization*, 12). Stwierdza: „Gwałtowność rozpowszechniania się islamu w obrębie obszernych prowincji, które przez długi czas pozostawały chrześcijańskie, stanowi kluczowy fakt dziejów. Wysublimowana retoryka Koranu, niemożliwa do podrobienia symfonia, dźwięki, które poruszają ludzi do łez i ekstazy...”. I kontynuuje: „To właśnie oraz proste przesłanie, które niesiono, stanowi klucz do tajemnicy jednego z największych kataklizmów w dziejach religii. Skoro wyczerpały się wszystkie czynniki militarne, polityczne i ekonomiczne, impuls religijny musi zostać uznany za najważniejszy i najbardziej trwały”.

Brockelman, który zazwyczaj nie okazuje sympatii dla islamu i jest stronnikiem, uznaje również religijne wartości islamu jako główny czynnik jego rozprzestrzeniania się i sugeruje, że to monoteizm islamski stanowi w dużej mierze o sile misyjnej, jaką wykazuje ta religia (*History of the Islamic Peoples*, 37). Rosenthal zaś ujmuje to w sposób następujący: „Ważnym czynnikiem rozprzestrzeniania się islamu jest jego prawo religijne (tj. szariat, który jest otwartym, wszechogarniającym, wszechstronnym sposobem myślenia i życia); zostało ono skonstruowane tak, by objąć wszystkie dziedziny życia” (*Political Thought in Medieval Islam*, 21).

Tolerancja islamu ma szczególnie znaczenie przy wyjaśnianiu, dlaczego religia ta tak się rozpowszechniła. Toynbee chwali tę tolerancję wobec Ludzi Księgi, porównując ją ze stosunkiem chrześcijan do muzułmanów i żydów w ich krajach (*An Historian Approach to Religion*, 246). Trevor Ling przypisuje rozpowszechnienie się islamu wiarygodności jego zasad, tolerancji, sile przekonywania i innym atrakcyjnym elementom (*A History of Religion*, 330). Makarios, Patriarcha Prawosławny Antiochii, żyjący w wieku XVII, porównuje surowe traktowanie wyznawców Cerkwi Prawosławnej przez rzymskokatolickich Polaków z tolerancją, z jaką spotykają się prawosławni chrześcijanie w Państwie Osmańskim, i modli się za sułtanów (Ling, 331). (Wszystkie te i inne cytaty, zob. Ezzati, 2-35).

To nie jest oczywiście jedyny przypadek sytuacji, gdy wyznawcy innych religii wołają rządy islamskie od rządów swoich współbraci w religii. Prawosławni chrześcijanie z Bizancjum otwarcie wyrażali to, że wołają osmański turban w Stambule od kapeluszy katolickich kardynałów. Hans Barth pisał, że muzułmańscy Turcy zezwalali wyznawcom różnych religii wykonywać swoje powinności religijne i rytuały i że chrześcijańscy poddani sułtana osmańskiego mieli więcej wolności pod względem życia według własnych zwyczajów, niż chrześcijanie żyjący pod władzą jakiegось kon-

kurencyjnego odłamu chrześcijaństwa (*Le droit du Croissant*, 143). Popescu Ciocanel składa hołd muzułmańskim Turkom stwierdzając, że szczęśliwie dla narodu rumuńskiego żył pod władzą Turków, a nie Rosjan bądź Austriaków, gdyż wtedy „nie pozostałby żaden ślad po narodzie rumuńskim” (*Revue du Monde Musulman*). (Odnosnie do obu cytatów, zob. Djevad, 71-72, 91).

Pewien epizod, opisany przez Baladhuriego, znanego historyka muzułmańskiego, mówi nam, jak zadowolona była ludność miejscowa ze swoich muzułmańskich zdobywców:

„Kiedy Herakliusz wysłał swoje wojska przeciwko muzułmanom, a muzułmanie usłyszeli, że idą one im na spotkanie, zwrócili mieszkańcom Hims trybut, który od nich wzięli i rzekli: ‘Nie będziemy w stanie was wspierać i chronić. Musicie sami o siebie zadbać’. Lecz ludność Himsu odrzekła: ‘Cenimy wasze rządy i sprawiedliwość daleko bardziej niż ucisk i tyranie państwa. Armie Herakliusza wypędzimy z miasta z waszą pomocą’. Powstali wtedy żydzi i rzekli: ‘Przysięgamy na Torę, że żaden gubernator Herakliusza nie wejdzie do miasta Hims, chyba że wcześniej zostaniemy unicestwieni’. Mówiąc to, zamknęli bramy miasta i ich strzegli. Mieszkańcy innych miast, chrześcijanie i żydzi, uczynili to samo. Kiedy ze wsparciem Allaha niewierni zostali pokonani, a muzułmanie zwyciężyli, mieszkańcy otwarli bramy swoich miast, wyszli ze śpiewakami i muzykami i oddali im hołd” (Ezzati, 144).

DODATEK 3

WIĘCEJ O ISLAMIE I WOJNIE

Wersety 1-6 w surze 9, rozważane razem z innymi wersetami koranicznymi, przedstawiają ważne zasady zawarte w muzułmańskim spojrzeniu na wojnę. Oto ich podsumowanie:

- Celem wojny nie jest zabijanie ludzi. Przeciwnie, islam, który przywiązuje wielką wagę do życia i uznaje zabicie jednej niewinnej osoby za tożsame z zabiciem wszystkich ludzi, a ocalenie jednego człowieka za tożsame z ocaleniem całej ludzkości, ma na celu przetrwanie ludzkości i wspomaganie jej za pomocą edukacji w znajdывaniu prawdy.
- Nawet w czasie wojny islam jest gotów do pokoju i zawarcia traktatu ze stroną przeciwną.
- Rząd muzułmański pozostaje wierny każdemu zawartemu traktatowi aż do końca jego trwania.
- Jeśli strona przeciwna pogwałci traktat, rząd muzułmański musi otwarcie i publicznie oświadczyć drugiej stronie, że traktat stracił swoją ważność. Choć może ogłosić stan wojny, skoro tylko traktat przestaje obowiązywać, to powinien dać drugiej stronie zwłokę na ponowne rozpatrzenie całej sprawy.
- Jeśli strona przeciwna kontynuuje działania wrogie i nie zmienia swojego zachowania, oznacza to, że rozpoczął się stan wojny.
- W celu zmuszenia przeciwnika od odstąpienia od wrogich działań bądź pokonania go w walce, muzułmanie muszą być silni. Jednakże zawsze muszą przestrzegać reguł wojny, wspomnianych w Dodatku 2.
- Należy pamiętać, że wyrażenia zawarte w surze 9, werset 5 mają na względzie osoby uciekające się do przemocy i takie, które nie uznają żadnych zasad prawa ani też nie znają innego języka niż język wojny. Podobnie jak pewne inne nakazy islamskiego prawa karnego, także i te wyrażenia mają charakter odstraszający, prewencyjny. Druga część wersetu, która wspomina skruchę i fakt, że Bóg jest Przebaczający i Współczujący, ujawnia główny jego cel. Prócz tego werset ten zmierza ku usunięciu z Mekki i Medyny ludzi wyjętych spod prawa i ma duże znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa centrum islamu.
- Nigdy celem islamu nie jest zabijanie ludzi i zdobywanie krajów za pomocą wojny. Jeśli więc strona przeciwna skłania się ku pokojowi i zawarciu traktatu,

to muzułmanie również powinni się ku temu skłaniać. Powinni też zapewnić schronienie tym, którzy go szukają, nie naruszając ich godności i własności.

- Wojna stanowi kwestię prawną pomiędzy narodami. Islam jest przede wszystkim religią, która urządza stosunki pomiędzy Bogiem a człowiekiem, i te stosunki oparte są na wierze. Dlatego głównymi stronnikami islamu są ludzie szczerze wierzący.
- Ze względu na to jednak, że stanowi to część jego misji, islam reguluje także indywidualne i społeczne życie ludzi. To prawna strona islamu. W terminach prawnych muzułmaninem jest ten, kto wyznał wiarę, uczestniczy w zbiorowych modlitwach muzułmanów i płaci *zakat* (oczyszczające datki na dobroczynność) – wypełniając w ten sposób finansową powinność związaną z przynależnością do islamu. Jest możliwe, że taka osoba nie jest wierzącym, lecz hipokrytą. Lecz ten, kto wyznaje publicznie swoją wiarę i uczestniczy w zbiorowych modlitwach, jest uznawany zgodnie z prawem za muzułmanina. Jeśli zatem pojedyncza osoba bądź grupa będąca w stanie wojny z muzułmanami wyzna swoją wiarę (jako muzułmanie), to stan wojny musi zostać zakończony. Kolejną kwestią jest to, że nikogo nie można zmusić do wiary. Oczekuje się, że ten, kto wyznaje swoją wiarę i żyje w społeczności muzułmanów, dostrzeże prawdę i stanie się szczerym wiernym. To dlatego, nawet jeśli wiemy, że ktoś, kto wyznał swoją wiarę, jest w rzeczywistości hipokrytą, musimy traktować go jak muzułmanina, dopóki nie wyrazi w sposób jasny swojej niewiary.
- Islam nie będzie się nigdy usprawiedliwiał przed żadną inną religią, ideologią ani systemem ze względu na dopuszczanie wojen. Przeciwnie, to wszystkie inne religie, ideologie i systemy mają wobec islamu dług usprawiedliwienia i wdzięczności. Islam, mając na celu pokój powszechny i przyjmując rzeczywistość ludzkich dziejów taką, jaką ona jest, rozumie, że zapewnienie pokoju wymaga czasem udziału w wojnie. Jak oświadcza Koran: *chaos (al-fitna, wynikający z buntu przeciwko Bogu i nieuznawania żadnych praw i reguł) jest czymś gorszym od zabijania (2:191); oraz chaos (spowodowany buntem przeciwko Bogu i nieuznawaniem żadnych praw) jest gorszym grzechem niż zabijanie (2:217)*, okoliczności, które doprowadziły do wojny, chaosu i bezprawia, są gorsze od samego zabijania i wojny, która, nie będąc rzeczą dobrą, jest jednak dozwolona po to, by owe okoliczności wyeliminować.

Spójrzmy na rzeczywistość:

Ze względu na to, że chrześcijaństwo nie wprowadziło żadnych zasad prowadzenia wojny, wojny w obrębie chrześcijaństwa były krwawsze i bezwzględniejsze. Wystarczy powiedzieć, że – włączając w to krucjaty – w poprzednich stuleciach stanowiło środek (bądź było nadużywane do) kolonizacji dwóch trzecich świata przez zachodnie mocarstwa. Graham Fuller i Ian Lesser (41-42) notują, że liczba chrześcijan zabitych w ciągu czternastu wieków historii islamu była mniejsza niż liczba muzułmanów zabitych przez chrześcijan w samym wieku dwudziestym. Chrześcijaństwo rozpoczęło swoje ataki na

islam jeszcze wtedy, gdy ten stanowił małą enklawę w Medynie. W ósmym roku Hidżry pierwsze pokolenie muzułmanów zmuszone zostało pod Mu'tah do stawienia czoła armii bizantyjskiej, składającej się ze 100 000 żołnierzy, siłami 3000 wojowników. W następnym roku Wysłannik musiał zebrać przeciwko Bizantyjczykom wszystkie swoje siły. Bitwa została zanotowana przez historię jako Kampania Tabuk i stanowi jeden z tematów sury 9. Trzy lata później muzułmanie i Bizantyjczycy spotkali się raz jeszcze pod Jarmuk. Bitwa ta zakończyła się zdecydowaną klęską Bizantyjczyków.

Jeśli chodzi o judaizm, to wystarczy przytoczyć Stary Testament, by stwierdzić, jakie stanowisko przyjmuje on wobec wojen. Potem można je porównać ze stanowiskiem islamu.

„I wyszedł przeciw nam Sichon i cały lud jego na wojnę do Jahsy. Pan, Bóg nasz, wydał go nam i pobiliśmy jego samego, synów jego i cały lud. W tym czasie zdobyliśmy wszystkie jego miasta i kłatwą obłożyliśmy każde miasto, mężczyzn, kobiety i dzieci, nie oszczędzając niczego, oprócz zwierząt, które sobie zabraliśmy, i łupu z miast przez nas zajętych.

I Pan, Bóg nasz, wydał nam w ręce również Oga, króla Baszanu, i cały jego lud. I wytepiiliśmy go tak, że nikt nie ocalał. W tym czasie zdobyliśmy wszystkie jego miasta, nie było grodu nie zajętego: sześćdziesiąt miast i cały obszar Argob, królestwo Oga w Baszanie. (...) Obłożyliśmy je kłatwą, jak uczyniliśmy Sichonowi, królowi Cheszonu; kłatwie podlegało miasto, mężczyźni, kobiety i dzieci. A wszystkie zwierzęta i łup z miasta zostawiliśmy dla siebie” (Księga Powtórzonego Prawa, 2:32-35; 3:3-7).

Jeśli chodzi o czasy nam współczesne, to wspomnimy jedynie pewne fakty w celu wyjaśnienia całej sprawy: islam nie miał nigdy najmniejszego udziału w dziesiątkach milionów śmierci podczas rewolucji komunistycznych, w uciskaniu ruchów wywoleńczych w kilku częściach świata kosztem milionów istnień ludzkich, a także w równie krwawych awanturach, wywoływanych w różnych biednych krajach i niosących równie krwawe żniwo podczas wojen i pośrednio także później. To nie islam doprowadził do śmierci ponad 70 milionów ludzi, głównie cywilów, i pozbawił niezliczone miliony dachu nad głową; to nie on doprowadził do owdowienia kobiet i osierocenia dzieci podczas dwóch wojen światowych i po ich zakończeniu. To nie islam dał początek reżimom totalitarnym, takim jak komunizm, faszyzm i nazizm, i nie islam zrodził takie demony wojen, jak Stalin, Hitler i Mussolini. Islam nie jest także odpowiedzialny za wykorzystanie wiedzy naukowej do produkcji broni nuklearnej i innych rodzajów broni masowego rażenia. Islam nie był odpowiedzialny za eksterminację dziesiątków milionów autochtonów w wielu częściach świata ani za globalny kolonializm, który trwał stulecia, ani też za handel niewolnikami, który kosztował życie dziesiątków milionów ludzi. To wreszcie nie islam i nie muzułmanie są odpowiedzialni za ustanowienie despotycznych reżimów, które rządzą niektórymi krajami muzułmańskimi i uciskają ich narody, szerząc niesprawiedliwość i rozlewając ich krew. To nie islam wreszcie zapoczątkował nowoczesny terroryzm, organizacje mafijne oraz globalny handel bronią i narkotykami.

STATUS KOBIETY W ISLAMIE

Nie ma potrzeby argumentować w sposób apologetyczny, przeciwstawiając trudną sytuację kobiet w epoce przedislamskiej lub w naszym, współczesnym świecie temu, że islam zapewnił kobietom uznanie, prawa i przywileje, którymi nie mogły się cieszyć w innych systemach. Staje się to dosyć jasne nawet bez szczególnej apologii, jeśli będziemy badać tę sprawę całościowo, nie zaś wrywkowo. Zasadniczo prawa i odpowiedzialność kobiety są równe prawom i odpowiedzialności mężczyzny, lecz nie są identyczne. Równość i identyczność nie są tym samym i nie należy mylić ze sobą tych dwu wartości. Pomijając już kwestie płci, nie ma dwóch identycznych ludzi, z czego wynika, że sprawiedliwość wymaga uwzględnienia tych różnic i ich potwierdzenia, nie czyniąc ich jednak pretekstem do dyskryminacji.

Istoty ludzkie nie zostały stworzone identycznymi, zostały jednak stworzone równymi. Mając na uwadze to rozróżnienie, nie istnieje żaden argument, który by uzasadniał przedstawianie kobiety jako niższej od mężczyzny. Nie ma podstaw do zakładania, że kobieta jest „mniej ważna”, gdyż jej prawa nie są pod każdym względem tożsame z prawami mężczyzny. Kobieta jednak nie jest duplikatem mężczyzny, a co za tym idzie, istnieją pewne różnice co do praw i odpowiedzialności. Fakt, że prawo islamu przyznaje kobiecie prawa równe, lecz nie identyczne, wskazuje na to, że uznaje ono *kobiecość* kobiety wraz z właściwym uwzględnieniem zarówno różnic w budowie i osobowości, jak i identyczności potrzeby społecznej i politycznej godności.

Warto dokonać w tym miejscu sumarycznego przeglądu praw kobiet pod prawem islamu.

- Kobieta jest uznawana za pełnoprawną partnerkę mężczyzny w kwestii prokreacji. On jest ojcem, ona zaś – matką, obydwójce zaś są niezbędni do narodzenia się życia. Jej rola jest nie mniej ważna niż jego. W ramach tego partnerstwa ma równy udział w godności i szacunku, w rzeczy samej jako matka cieszy się większym respektem i miłością ze strony dzieci, zgodnie z nakazem Proroka: „Raj jest pod stopami matek” (an-Nasa’i , *Dżihad*, 6).
- Dorosła kobieta jest równa mężczyźnie pod względem odpowiedzialności, jakie na niej spoczywają. Niektóre z nich są indywidualne, niektóre zaś dzielone z innymi; i kobieta jest równa pod względem wynagrodzenia za swoje działania. Jest uznawana za niezależną osobowość prawną, posiadającą potencjał moral-

ny i intelektualny, a także duchowe aspiracje. Natura kobiety nie jest ani niższa, ani różna od męskiej. Obydwoje nawzajem się uzupełniają.

- Kobieta równa jest mężczyźnie pod względem poszukiwania i pragnienia edukacji i wiedzy. Poszukiwanie wiedzy nakazane jest wszystkim muzułmanom, bez względu na różnicę płci. Niemal czternaście stuleci temu Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oświadczył, że szukanie wiedzy (niezbędne dla każdego wierzącego) stanowi obowiązek każdego muzułmanina (mężczyzny i kobiety) (Ibn Madża, *Mukaddima*, 17).
- Kobieta ma prawo do tej samej wolności wypowiedzi, co mężczyzna. Jej wypowiedzi są brane pod uwagę i nie mogą być lekceważone jedynie dlatego, że pochodzą od kobiety. Koran relacjonuje, że kobiety nie tylko wyrażały swobodnie swoje opinie, ale również uczestniczyły w poważnych dyskusjach z samym Prorokiem (np. 58:1-4; 60:10-12). Wiele *hadisów* mówi o podobnych sytuacjach, a z dziejów islamu wiemy, że kobiety sprzeciwiały się publicznie temu, co kalifowie głosili *ex cathedra* w meczecie.
- Zapisy historyczne dowodzą, że kobiety uczestniczyły w życiu publicznym we wczesnych społecznościach muzułmańskich, szczególnie w okresach zagrożenia.
- Kobieta ma równe prawa w zakresie zawierania umów, otwierania i prowadzenia przedsięwzięć handlowych oraz zdobywania i posiadania majątku w sposób niezależny. Jej życie, własność i honor są tak samo święte, jak życie, własność i honor mężczyzny. Jeśli popełni przestępstwo, to kara dla niej nie jest ani większa, ani mniejsza od kary wymierzonej mężczyźnie w podobnym przypadku. Jeśli została skrzywdzona, to otrzymuje słuszną rekompensatę, równą tej, jaką otrzymałby mężczyzna w tej samej sytuacji (2:178; 4:92-93).
- Prawo i religia islamu przewidziały środki konieczne do ochrony tych praw i wprowadziły je w życie jako integralne artykuły wiary. Wiara nie toleruje tych, którzy skłaniają się do uprzedzeń względem kobiet albo dyskryminują je na podstawie różnic pomiędzy kobietą a mężczyzną. Koran gani tych, którzy sądzą, że kobieta ma wartość mniejszą od mężczyzny: 16: 57-59, 62; 42:49-50; 43:15-19; 53:21-23.
- Uznawszy kobietę za człowieka niezależnego, niezbędnego do przetrwania ludzkości, prawo islamskie (oparte na Koranie) przyznało kobiecie udział w dziedziczeniu, jak to zostało wyjaśnione w przyp. 5 do *sury Kobiety*.
- Kobieta cieszy się pewnymi przywilejami, których nie ma mężczyzna. Jest zwolniona w obrębie gospodarstwa domowego ze wszystkich zobowiązań finansowych. Jako matka cieszy się większym uznaniem u Boga (31:14-15; 46:15). Jako żona ma prawo żądać od kandydata na męża odpowiedniego posagu, który ma do niej należeć. Ma prawo do utrzymania ze strony męża. Nie musi pracować ani łączyć wraz z mężem na rodzinne wydatki. Ma prawo zachować po ślubie to, co posiadała przed ślubem, i mąż nie ma do tego żadnych praw. Ja-

ko córka bądź siostra ma prawo do utrzymania przez ojca i brata. To jest jej przywilej. Jeśli pragnie pracować, być samodzielną i uczestniczyć w obowiązkach rodzinnych finansowo, to ma prawo tak uczynić, o ile nie jest przy tym zagrożony jej honor.

- Islam nie rozróżnia pomiędzy mężczyznami i kobietami w zakresie relacji z Bogiem: otrzymują oni takie same nagrody i kary za dobre i złe uczynki. To, że kobiety stoją podczas modlitwy za mężczyznami, nie ma na celu zaznaczenia ich rzekomej niższości. Kobiety, jak już wspominaliśmy, są zwolnione z modlitw w zgromadzeniu. Jeśli jednak kobieta pragnie w nich uczestniczyć, to stoi w oddzielnym rzędzie, pomyślanym specjalnie dla kobiet. Porządek szeregów w modlitwie został wprowadzony po to, by umożliwić każdemu koncentrację na modlitwie. Modlitwa zawiera działania i ruchy, stanie i siedzenie obok siebie, skłanianie się, padanie na twarz. Jeśliby mężczyźni zmieszali się z kobietami w tych samych szeregach, istnieje możliwość, że w umysłach modlących się pojawiłoby się coś, co by ich odciągało od okazji, dla której się zebrali, i w sposób oczywisty byłoby to ze szkodą dla wypełniania obowiązku skupienia się na modlitwie.

Wreszcie, nie ma szczególnego znaczenia, że Koran używa zaimków osobowych męskich zwracając się do wspólnoty wierzących. To cecha niemal wszystkich języków, że zaimek osobowy męski jest stosowany zarówno w odniesieniu do mężczyzn, jak i kobiet. Może to być związane z faktem, że przez większą część dziejów w większości społeczeństw to mężczyzna był odpowiedzialny (za gospodarstwo domowe oraz sprawy wspólnoty) w większym stopniu niż kobieta. Jest to niewątpliwie skutek innych obowiązków i funkcji, ogniskujących się wokół utrzymania rodziny, dbania o dzieci i następcę pokolenie społeczności. (Wyjaśnienie innych aspektów tej sprawy, zob. sura 2, przyp. 161).

PROROK MUHAMMAD POŚRÓD SWOJEGO LUDU

Prorok Muhammad, pokój z nim, urodził się w samym sercu pustyni; jego ojciec zmarł jakiś czas przed jego narodzinami, a matkę stracił, kiedy miał sześć lat. Tak więc pozbawiony został znikomego wykształcenia i wychowania, które nawet arabskie dziecko w tantym czasie otrzymywało. Był niepiśmienny i nie uczęszczał do żadnej szkoły.

Prorok, pokój z nim, nie opuścił Mekki, by udać się poza Półwysep Arabski, z wyjątkiem dwóch krótkich podróży. Pierwszą odbył ze swoim stryjem Abu Talibem, gdy był jeszcze nastolatkiem. Drugą natomiast – przed trzydziestym rokiem życia, kiedy towarzyszył karawanie wiozącej towary Chadidży, wdowy, która miała czterdzieści lat, a on, kiedy ją poślubił, był w wieku dwudziestu pięciu lat. Mieszkał z nią prawie dwadzieścia lat, aż do jej śmierci. Ze względu na niepiśmienność nie miał możliwości przeczytania jakiegokolwiek tekstu religijnego Żydów czy chrześcijan i nie znał tych tekstów. Mekka była bałwochwalczym miastem zarówno w swoich ideach, jak i obyczajach, do których nie przedostała się ani myśl chrześcijańska, ani żydowska. Nawet *hanifowie* (ludzie, którzy podążali za sprawami czystej religii Abrahama w formie zmienionej i niejasnej) wśród Arabów z Mekki, którzy odrzucili czczenie idoli, nie byli pod wpływem judaizmu ani chrześcijaństwa. Nie wydaje się, aby cokolwiek z myśli żydowskiej lub chrześcijańskiej odbiło się na dziedzictwie poetyckim ludzi literatury owego czasu. Gdyby Prorok podjął jakiś wysiłek, by zapoznać się z myślą żydowską czy chrześcijańską, zostałyby to zauważone. Obserwujemy ponadto, że Prorok nie brał udziału, przed swoim Proroctwem, w intelektualnej formie poezji i retoryki, która była popularna wśród ludzi tamtego czasu.

Przed czasem jego Proroctwa nie ma wzmianki o jakiegokolwiek różnicy pomiędzy Świętym Prorokiem, pokój z nim, a resztą ludzi, oprócz jego moralnego poświęcenia, wiarygodności, prawości, prawdomówności i uczciwości. Nigdy nie powiedział kłamstwa; nawet jego wrogowie nie zarzucili mu, żeby kiedykolwiek w swoim życiu kłamał. Mówił grzecznie i nigdy nie używał nieprzyzwoitych i obraźliwych słów. Miał uroczą osobowość i doskonałe maniery, za pomocą których zniewalał serca tych, którzy zetknęli się z nim. Jego relacje z ludźmi zawsze były zgodne z zasadami sprawiedliwości, altruizmu i uczciwości. Nigdy nikogo nie oszukał i nie złamał swojej obietnicy. Był zaangażowany w sprawy handlu przez wiele lat, ale nigdy nie zawarł żadnej nieuczciwej transakcji. Ci, którzy utrzymywali z nim interesy, pokładali całko-

witą ufność w jego uczciwości. Cały naród nazywał go *Al-Amin* (Prawdomówny i Godny zaufania). Nawet jego wrogowie powierzyliby mu swoje kosztowności w bezpieczną opiekę, a on nie zawiódłby ich zaufania. Był uosobieniem skromności wśród społeczeństwa, zepsutego aż do szpiku kości. Urodzony i wychowywany pomiędzy ludźmi, którzy uznawali pijaństwo i hazard za cnoty, sam nigdy nie dotknął alkoholu i nigdy nie pozwolił sobie na uprawianie hazardu. Otoczony był ze wszystkich stron nieczułymi ludźmi, sam zaś miał serce przepełnione uprzejmością. Pomagał sierotom, wdowom i biednym; był gościnnie dla podróżnych. Nie skrzywdził nikogo, a raczej znosił trudności życiowe ze względu na innych. Trzymał się z dala od waśni w swoim plemieniu i był pierwszym ku pojednaniu. Nie kłaniał się przed żadną stworzoną rzeczą i nie brał udziału w składaniu ofiar bożkom, nawet w dzieciństwie. Nienawidził wszelkiego rodzaju kultu poświęconego istotom innym niż Bóg. Krótko mówiąc, wzniosła i promienna osobowość tego delikatnego człowieka w środku ciemnoty i mrocznego otoczenia może być przyrównana do latarni oświetlającej czarną jak smoła noc lub diamentu świecącego wśród sterty kamieni. Nagle jego osobę dotknęła nadzwyczajna zmiana. Jego serce oświetlone zostało Boskim Światłem. Udał się więc do ludzi i przemówił do nich tymi oto słowami:

Bożki, które czcicie, są jedynie złudą. Zaprzestańcie oddawania im czci od zaraz. Żadna istota śmiertelna, żadna gwiazda, żadne drzewo, żaden kamień nie są warte ludzkiej czci. Dlatego nie pochylajcie swoich głów przed nimi. Cały wszechświat i to, co on zawiera, należy do Boga Wszchemogącego. On jest jedynym Stwórcą, Żywicielem, Podtrzymującym życie, w związku z tym jest prawdziwie Najwyższym, przed którym wszyscy powinni się kłaniać, do którego powinni się modlić i oddawać Mu cześć. Oddajcie cześć tylko Jemu i przestrzegajcie Jego przykazań. Kradzież, rabunek, mord i grabież, niesprawiedliwość i okrucieństwo – wszystkie występki, którym ulegacie, są zbrodniami w oczach Boga. Porzućcie tę złą drogę. Mówcie prawdę. Bądźcie sprawiedliwi. Nie zabijajcie nikogo; jeśli ktoś uśmierca duszę niesprawiedliwie, to jest tak, jakby zabił wszystkich ludzi; a kto ratuje jedno życie, to jest tak, jakby uratował całą ludzkość.

Nie okradajcie nikogo. Przyjmujcie tylko to, co do Was należy. Dawajcie innym to, co się im należy, w sposób sprawiedliwy.

Nie umieszczajcie obok Boga innego bóstwa, w przeciwnym razie będziecie potępieni i zapomniani. Bądźcie dobrzy dla swoich rodziców, gdy jedno lub oboje z nich dożywa z wami sędziwego wieku, nie mówcie do nich nawet „och!”, ale odnoście się do nich z szacunkiem i pokorą. Przestrzegajcie praw swoich krewnych i wspomagajcie potrzebującego czy podróżnego, i nigdy nie trwońcie niczego. Nie zabijajcie swoich dzieci z obawy przed ubóstwem lub z innych powodów. Nie posuwajcie się do cudzołóstwa, z całą pewnością jest to niemoralne i jest to niewłaściwa droga. Nie zbliżajcie się do mienia sierot i słabych. Wypełniajcie przymierze, albowiem będziecie z tego rozliczani. Wypełniajcie miarę, kiedy mierzycie i ważcie według prawdziwej wagi. Nie podążajcie za tym, o czym nie macie żadnej wiedzy; słuch, wzrok i serce zostaną o to zapytane. Nie chodźcie triumfująco po ziemi, z pewnością ni-

gdy nie rozerwiecie ziemi ani nie osiągniecie wysokości gór. Mówcie do siebie słowa, które są miłe, albowiem Szatan wywołuje konflikt między wami z powodu wykorzystania niewłaściwych słów. Nie odwracajcie się od ludzi w gniewie, pogardzie i nie idźcie z bezczelnością w świat. Bóg nie miłuje łgarzy. Bądźcie skromni w zachowaniu i ściszejcie swój głos. Nie pozwólcie, aby Ci, którzy czują się lepsi niż są widziani przez Boga, wyśmiewali się z innych. Nie szukajcie pośród siebie winnych ani nie znieważajcie się przezwiskami. Strońcie od posądzeń, gdyż jest to grzechem. I nie szpiegujcie się ani nie oczerniajcie innych ludzi. Biedni czy bogaci, podążajcie za sprawiedliwością i bądźcie świadkami Boga, mimo że jest to wbrew wam, waszym rodzicom czy krewnym. Nie podążajcie za kapryсами, które są przyczyną zbaczania z właściwej drogi. Bądźcie wiernymi świadkami Boga w jego sprawiedliwości i nie pozwólcie swojej nienawiści, aby kusiła was do niesprawiedliwych podziałów. Wstrzymujcie swój gniew i wybaczajcie występki swoich towarzyszy. Dobry i zły uczynek nie są do siebie podobne, toteż odpierajcie zły uczynek za pomocą dobrego, a wtedy wroga osoba stanie się oddanym przyjacielem. Rekompensatą za celowo popełnione zło jest takie samo zło; ale ktokolwiek przebacza i naprawia zło życzliwością i miłością, otrzyma nagrodę od Boga. Nie pijcie alkoholu i nie uprawiajcie hazardu; są one zabronione przez Boga.

Jesteście istotami ludzkimi, a wszyscy ludzie są równi w oczach Boga. Nikt nie rodzi się z plamą wstydu na swojej twarzy ani nikt nie przychodzi na świat z płaszczem honoru zawieszonym dookoła swojej szyi. Tylko ci osiągną honor i zaszczyty, którzy oddają cześć Bogu i są pobożni w słowach i czynach. Wyróżnienia związane z urodzeniem i rasą nie stanowią żadnych kryteriów wielkości i honoru. Jest wyznaczony dzień po waszej śmierci, w którym stawicie się przed Sądem Najwyższym. Będziecie rozliczani ze wszystkich swoich uczynków, dobrych czy złych, i nie będziecie potrafili niczego ukryć. Zapis całego waszego życia będzie dla Boga otwartą księgą. Wasz los będzie określony przez wasze dobre albo złe działania. W sądzie Prawdziwego Sędziego – Wszzechwiedzącego Boga – kwestia niestosownego polecenia i wyróżniania nie istnieje. Nie będziecie w stanie Go przekupić. Żaden rodowód ani pochodzenie nie będzie brane pod uwagę. W tym momencie przydadzą się tylko prawdziwa wiara i dobre uczynki. Na tych, którzy spełnią te wymagania, czekać będzie miejsce wiecznego szczęścia w Niebie, a reszta będzie oddana ogniu Piekła.

Przez czterdzieści lat Prorok, pokój z nim, mieszkał jak zwykła jednostka wśród ludu. W tym długim okresie nie był znany jako mąż stanu, kaznodzieja czy dobry mówca; nikt nie słyszał jego mądrości ani wiedzy, zaczął je przekazywać dopiero później. Nigdy nie rozprawiał o zasadach metafizyki, etyki, prawa, polityki, gospodarki czy socjologii. Nie tylko nie był generałem, ale także nie był znany jako zwykły żołnierz. Nie wypowiadał słów o Bogu, aniołach, objawionych ksiązkach, dawnych Prorokach, minionych pokoleniach, Dniu Zmartwychwstania, życiu po śmierci, Piekło czy Niebie. Nie ma wątpliwości, że posiadał doskonały charakter, urocze maniere i był dobrze wychowany, a jednak nie sądził, że różnił się od innych. Był znany wśród swoich znajomych jako stateczny, opanowany, łagodny i godny zaufania,

z natury dobry człowiek, ale kiedy pojawiał się z nowym Przesłaniem, był całkowicie inny, odmieniony.

W obliczu historycznych faktów, które nigdy nie mogą zostać zakwestionowane, istnieje alternatywa: albo można twierdzić, że Prorok Muhammad, pokój z nim, jest – broń Boże! – największym kłamcą i najpodlejszym oszustem wszech czasów, albo należy przyjąć, że jest on Wysłannikiem i Prorokiem Boga. W Jego czasach nawet Szatan, zawzięci wrogowie Wysłannika czy ktokolwiek inny nigdy nie odważyli się wyrazić pierwszego twierdzenia. Nie ma alternatywy, każdy powinien uznać Posłannictwo Muhammada i jego Proroctwo (głównie z al-Mawdudi, *Towards Understanding Islam*, 56-65).

WYZWANIE, JAKIE STAWIA KORAN I NIEKTÓRE ASPEKTY JEGO CUDOWNOŚCI

Koran, będąc szczytem wymowności, został objawiony w czasie, gdy była ona niezwykle wysoko ceniona. Bóg wszechmocny obdarzył Mojżesza i Jezusa, pokój z nimi, cudami najbardziej odpowiadającymi ich czasom, a w Koranie wykorzystał wymowność jako najbardziej znaczący jego aspekt i główny cud Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. W epoce swego przyjścia Koran stanowił wyzwanie najpierw dla poetów Półwyspu Arabskiego, a następnie dla wszystkich ludzi w ciągu wieków oraz każdego poziomu wiedzy i zrozumienia aż do Dnia Sądu:

- Jeśli sądzicie, że Koran napisała istota ludzka, to niech ktoś spośród was, który jest tak samo niepiśmienny, jak Muhammad, ułoży coś podobnego.
- Jeśli zaś nie potrafi tego uczynić, to niech spróbuje uczynić to samo ktoś wykształcony lub poeta.
- Jeśli i on tego nie zdoła dokonać, to poślijcie po waszych najbardziej znanych pisarzy i uczonych: niech się zbiiorą i wytworzą coś podobnego do Koranu.
- Jeśli i oni nie potrafią, to niech podejmą wspólny wysiłek, niech odwołają się do całej swojej historii, „bóstw”, uczonych, socjologów, filozofów, teologów i pisarzy – i niech ułożą coś podobnego.
- Jeśli nie zdołają tego dokonać, to niech spróbują – pomijając wszystkie cudowne i niemożliwe do podrobienia aspekty jego znaczeń – wytworzyć dzieło o porównywalnej wymowności w porządku słów i kompozycji – bez względu na to, czy to, co wytworzą, będzie prawdą czy też nie.
- Jeśli nie zdołacie ułożyć czegoś mu równego o takiej samej długości, to ułożcie choć dziesięć rozdziałów.
- Jeśli i tego nie zdołacie, to ułożcie choćby jeden rozdział podobny do rozdziału Koranu.
- A jeśli nawet to okaże się ponad wasze siły, to wytwórzcie jeden króciutki rozdział.

Owi zarozumiali ludzie nie byli w stanie zmierzyć się z Koranem i wybrali zwalczanie go za pomocą miecza, choć jest to niebezpieczne i trudne. Gdyby ci ludzie – inteligentni przecież – byli w stanie podjąć spór z Koranem, to oczywiście nie wybie-

raliby zgubnej drogi miecza, ryzykując swoje życie i własność. Wybrali jednak drogę zbrojną, gdyż nie potrafili zmierzyć się z wyzwaniem, jakie postawił im Koran.

Koran jest w wielu swych aspektach cudowny. Poniżej wskażemy jedynie na niektóre z nich:

- W Koranie mamy do czynienia z nadzwyczajną wymownością i stylistyczną czystością pod względem porządku słów i kompozycji. Tak jak trybiki zegarka pasują do siebie w najdrobniejszych szczegółach, tak samo każde słowo i zdanie – w istocie cały Koran w swoich częściach – pod każdym względem do siebie pasuje.
- Kompozycja Koranu jest taka, że każdy z jego wersetów stanowi nie tylko część obszerniejszej całości; jest również sam w sobie całością i istnieje również jako niezależna „jednostka”. Jest istotowy związek pomiędzy wszystkimi wersetami Koranu, a także pomiędzy pojedynczym werselem a wszystkimi pozostałymi. Zgodnie ze słowami Bediüzzamana Saida Nursiego: „Wersele Koranu są jak gwiazdy na niebie, powiązane ze sobą widzialnymi i niewidzialnymi sznurami i relacjami. To tak, jak gdyby każdy wersele Koranu miał oko, którym widzi większość wersetów, oraz oblicze, które spogląda ku nim i rozciąga ku nim niematerialne nici relacji, by utkać z nich cudowną tkaninę. Pojedyncza sura może zawierać cały ‘ocean’ Koranu, w którym mieści się całość wszechświata. Skarbiec tej sury może obejmować pojedynczy wersele. Każdy z większości wersetów jest jakby małą surą, a większość sur stanowi jakby mały Koran”.
- W wielu miejscach, jak na przykład w surze *al-Ichlas* (Szczerość), która obejmuje sześć wersetów/zdań, każde zdanie ma dwa znaczenia: jedno *a priori* (funkcjonuje jako przyczyna lub dowód) i drugie *a posteriori* (funkcjonuje jako skutek lub rezultat). Oznacza to, że sura zawiera 36 sur, z których każda składa się z sześciu zdań. Jedno jest założeniem, pozostałe zaś wspierającymi je argumentami (zob. sura 112, przyp. 4).
- Styl koraniczny jest unikalny – nowatorski i przekonujący. Zawsze zachowuje swą oryginalność, świeżość oraz młodzieńczy rozkwit. Niczego nie imituje ani nie może być imitowany.
- Sformułowania języka koranicznego są niezwykle płynne i czyste. Koran jest nie tylko niezwykle wymowny pod względem znaczeń, jest również cudownie płynny i czysty w ułożeniu swoich słów. Jednym z dowodów na to jest fakt, że Koran nigdy nie nudzi, nawet jeśli jest recytowany tysięczny raz. Im częściej go czytasz, tym większą sprawia przyjemność i większą daje radość. Łatwo może nauczyć się go na pamięć nawet dziecko. Nawet ludzie śmiertelnie chorzy, których drażni kilka zwykłych słów, odczuwają ulgę i pocieszenie przy słuchaniu Koranu. Dla uszu i umysłów ludzi na łożu śmierci recytacja Koranu stanowi wielką przyjemność i ukojenie.

- Koran karmi serce, umysłowi daje siłę, a dla ducha jest wodą i światłem. Leczy również choroby duszy. Recytacja lub słuchanie czystej prawdy Koranu oraz jego przewodnictwo nie męczą umysłu, lecz przeciwnie – odświeżają jego pokłady i poszerzają jego horyzonty.
- Wyrażenia koraniczne cechuje moc, szlachetność, potęga i wspaniałość. Ich płynna, wymowna i czysta kompozycja, a także porządek słów i potoczność znaczeń w połączeniu z unikalnym i oryginalnym stylem przynoszą jako owoc nieporównywalną doskonałość w wyjaśnianiu rzeczy. W istocie jego wyjaśnienia są na najwyższym poziomie we wszystkich sposobach wyrażania się i zwracania się do ludzi: odstraszeniu, chwaleniu, nakładaniu ograniczeń, a także w dowodzeniu, nauczaniu, objaśnianiu oraz zbijaniu argumentów.
- Jak powiada pewien *hadis* (Ibn Hibban, 1:146; al-Munawi, 3:54), każdy werset ma znaczenia wewnętrzne i zewnętrzne, granice oraz pewien punkt rozumowania, a także konary, odgałęzienia i gałązki. Każde zdanie, słowo i litera, a nawet każdy znak diakrytyczny mają wiele aspektów. Każda osoba słuchająca danego wersetu otrzymuje swój udział w zrozumieniu – w zależności od swoich możliwości i przez inne drzwi. Koran nie tylko zapewnia źródła dla wymagających jurystów; skarbcze znaczeń Koranu dają światło umysłom tych, którzy szukają wiedzy o Bogu; drogę tym, którzy pragną dojść do Boga, a także szlak dla doskonalących się istot ludzkich oraz naukę dla umysłów i serc szukających prawdy uczonych. Koran zawsze ich prowadził i oświecał im drogę. Koran zajmuje się ludzkością i naszymi powinnościami, wszechświatem i jego Stwórcą, niebiosami i ziemią, tym i przyszłym światem, a także przeszłością, przyszłością i wiecznością. Wyjaśnia wszystkie zasadnicze sprawy dotyczące naszego stworzenia i życia, od właściwego sposobu jedzenia i spania, do kwestii Bożego Przeznaczenia i Woli; od stworzenia wszechświata w sześć dni, aż do funkcji wiatru. Dla istot ludzkich jest to księga prawa, modlitwy, mądrości, kultu i posługi Bogu; zawiera rozkazy i zachęty, inwokacje i refleksje. Jest świętą księgą zawierającą wszechstronne wskazówki odnoszące do wszystkich naszych potrzeb duchowych; niebiańska księga, która niczym święta biblioteka zawiera w sobie liczne książeczki, z których wszyscy święci ludzie, czyści uczeni i wierzący mający wiedzę o Bogu czerpali swoje szczególne drogi życia, i które oświecają każdy szlak i spełniają potrzeby wyznawców. Koran nawiązuje do wszelkiej wiedzy, dlatego stwierdzenie *Bierzcie z Koranu to, co chcecie, dla wszelkiej potrzeby, jaką macie...* krążyło szeroko pomiędzy rzetelnymi uczonymi.
- Koran jest zawsze świeży, a jego świeżość jest taka, jakby był objawiany na nowo w każdej epoce. Jako wieczny dyskurs, kierowany do wszystkich ludzi, niezależnie od czasu, miejsca i poziomu intelektualnego, powinien mieć i ma ową nigdy nieblaknącą świeżość. Mądry Koran informuje wszystkich ludzi, niezależnie od czasu, miejsca i poziomu intelektualnego, o Bogu, islamie i wie-

rze. Ma nauczać każdą grupę we właściwy dla niej sposób. Ludzie są różni, a jednak Koran ma właściwe stopnie zrozumienia dla nich wszystkich.

- Zwięzłość Koranu przypomina zawarcie oceanu w dzbanie. Ze względu na swoje miłosierdzie wobec zwykłych ludzkich umysłów ukazuje zasady wszechstronne i powszechne poprzez szczególne wydarzenia w szczególnych okolicznościach.
- Cel Koranu jest niesłychanie wszechstronny, tak samo jego tematyka, znaczenie, styl, uroda i subtelność. Kiedy go studiujemy, to widzimy, że jego sury i wersety, a w sposób szczególny początkowe części sur, a także początek i zakończenie każdego wersetu, pokazują jasno, że brak tam jakiegokolwiek zmieszania. A wszystko to pomimo faktu, że Koran zawiera różnorodne tryby mowy, wszelkie kategorie wzniosłego stylu, wszelkie przykłady dobrej moralności i cnót, wszelkie zasady nauki, wszelkie wykładniki wiedzy o Bogu, wszelkie pożyteczne reguły życia indywidualnego i zbiorowego, a także wszystkie te prawa, które oświecają wzniosłe przyczyny stworzenia.
- Koran podaje informacje o przyszłości i zawiera w sobie wiele kategorii przepowiedni. Zawiera informacje dotyczące ludów z dawnych epok i mówi o ludach przyszłości. Koran jest pełen przepowiedni bezpośrednich i pośrednich. Mówi o prawdach niewidzialnych, o rzeczywistości życia wiecznego. Nie sposób zaprzeczać jego relacjom o zdarzeniach historycznych, a to, co przepowiedział, albo już się wydarzyło, albo się wydarzy we właściwym czasie. Wyśłannik Boży nie mógł znać historii Proroków i ich ludów. Lecz, opierając się na Boskim Objawieniu i pokładając niezwykłą ufność w swoją misję, Prorok Muhammad, pokój z nim, opowiadał historię ludów minionych i wygłaszał liczne przepowiednie dotyczące zdarzeń przyszłych i ważnych. To wyzwanie dla wszystkich epok i ludów, w tym historyków i innych badaczy, i jeden z niemożliwych do zanegowania dowodów jego Proroctwa i Boskiego pochodzenia Koranu.

BÓG CHCE DOBRA LUDZKOŚCI, LECZ LUDZKOŚĆ SPROWADZA NA SIEBIE ZŁO

Koran analizuje ducha i charakter rasy ludzkiej. W życiu człowieka okresów zdrowia i dobrobytu jest więcej i są znacznie dłuższe niż te naznaczone chorobą i nieszczęściem. Mimo to ludzie bardzo narzekają, kiedy spotyka ich jakieś niepowodzenie; to jest tak, jakby całe ich życie upłynęło w trudnościach i utrapieniach, i teraz czują, że okres zdrowia i dobrobytu nigdy nie powróci. Kiedy jednak mija nieszczęście lub kiedy odzyskują siły po chorobie, wówczas są niezwykle rozradowani i w tej własnej gloryfikacji zapominają podziękować Bogu, tak jakby w ogóle tego nie doświadczyli. Jednym z najważniejszych powodów, dla których ludzie postępują w taki sposób, jest to, że są nieświadomi mądrości i Bożych racji tych chorób i niepowodzeń, albo też zdrowia i pomyślności.

Bóg Wszchemogący zawsze chce dla ludzi dobra. Inaczej mówiąc, On zawsze daje miłosierdzie, dobro i łaskę. Nawet w niedolach, które powstają jako rezultat niewybaczalnego zepsucia czy przestępstwa, istnieją pewne aspekty dobra dla ludzi, w tym w szczególności dla wiernych. Ale istoty ludzkie poprzez nadużywanie wolnej woli nie dopuszczają do tego, by łaska, dobro i miłosierdzie ich dosięgło lub przekształcają je w zło. Zilustrujmy to. Woda jest z natury rzeczą dobrą – gasi nasze pragnienie i dostarcza wilgoci naszym uprawom. Gdybyśmy jednak mogli skakać do wody bez pomiaru jej głębokości lub sprawdzenia, czy mogą być w niej prądy, czy też bez poznania zasad pływania, to wówczas woda stałaby się dla nas narzędziem zła. Także ogień może być zbudowany ze zła, jeśli pozwalamy mu spalić palec z powodu niewiedzy czy niedbalstwa. Czynniki takie jak pośpiech, bezmyślność, ignorancja, brak doświadczenia i niedopełnienie należytej troski mogą zmienić coś, co jest dobre, nawet w zło. W związku z tym całe zło, które dotyka ludzkość, jest przez nas spowodowane, poprzez nasze błędy i pomyłki.

Poniżej zostanie to uzasadnione: znacząca liczba ludzi rodzi się w takim lub innym nieszczęściu, nie mając w żaden sposób udziału w jego powstaniu. Być może wspólnie, poprzez pokolenia, istoty ludzkie powodują wszystkie te niepowodzenia, które ich przesładują; ale fakt jest taki, że wiele tragedii dotyczy ludzi, którzy ani swoimi zamierzeniami, ani też działaniami nie zasłużyli na to – niektórzy naprawdę cierpią na długo przed osiągnięciem odpowiedzialności prawnej.

Prawdą jest, że jednostki nie mają udziału w nieszczęściu, które zostało spowodowane przez wcześniejsze pokolenia, ponieważ rodzą się w nim. Jednakże Boska religia pokazuje świat i nieszczęścia z perspektywy życia pozagrobowego, a my jesteśmy na tym świecie, by zdobyć życie wieczne. Toteż Bóg testuje nas tutaj, abyśmy nabywali właściwego stosunku do tego życia. On doświadcza nas wedle błogosławieństw, którymi nas obdarza. Więcej błogosławieństw znaczy więcej odpowiedzialności. Gdy Bóg daje nam więcej łask i błogosławieństw, to nasza odpowiedzialność wzrasta. Dla przykładu, jałmużna obowiązkowa jest dla bogatych, a nie dla biednych, a ci, którzy mają odpowiednią władzę i wyposażenie, są wysyłani na wojnę, kiedy jest to konieczne, by kaleka, ślepy czy chory nie musiał nosić broni w Boskiej sprawie.

Prorok Jezus mówi: „Jeśli więc prawe twoje oko jest ci powodem do grzechu, wyłup je i odrzuć od siebie. Lepiej bowiem jest dla ciebie, gdy zginie jeden z twoich członków, niż żeby całe twoje ciało miało być wrzucone do piekła. I jeśli prawa twoja ręka jest ci powodem do grzechu, odetnij ją i odrzuć od siebie. Lepiej bowiem jest dla ciebie, gdy zginie jeden z twoich członków, niż żeby całe twoje ciało miało iść do piekła” (Mt, 5:27-30). Kiedy patrzymy z tej perspektywy, nie możemy wiedzieć, jakie okoliczności, w których się rodzimy, są naszym dobrem czy też krzywdą. Bóg to wie, a my nie. Nie potrafimy wiedzieć, co jest dla nas lepsze, bycie bogatymi czy biednymi, zdrowymi lub chorymi, głuchoniemymi czy kalekami. Koran mówi, że może się zdarzyć, że nie lubimy rzeczy tylko przez to, że jest dla nas dobra, i miłujemy rzecz, mimo że jest dla nas zła. Bóg wie, lecz my nie (2: 216). To oznacza, że nie możemy uznać za nieszczęście żadnych okoliczności, w których się urodziliśmy.

Zło jest zagładą, a ludzkość ma dużą zdolność do niszczenia. Zniszczenie związane jest z niebytem i nieistnieniem czegoś, co jest możliwe, nawet gdy brakuje jednego z elementów. Ale wszystko dobro, które dostaje człowiek, pochodzi od Boga. Dobro wiąże się z egzystencją czegoś, co jest niemożliwe, nawet gdy jeden ze składników nie istnieje. Na przykład osoba może przetrwać i może być zdrowa pod warunkiem, że wszystkie komórki ciała – w liczbie większej niż 60 bilionów – będą zdrowe. Jeśli tylko jedna komórka jest zdeformowana, to może doprowadzić do śmierci człowieka. Dlatego zdrowie człowieka zależy od zdrowia wszystkich jego elementów. Co więcej, dla istnienia wymagany jest czas, jego zniszczenie natomiast może nastąpić w ciągu minuty. Znudzone dziecko za pomocą palącej się zapalniczki w ciągu godziny może spalić na popiół budynek, który był budowany przez sto dni przez cały zespół ludzi. Wszystko to oznacza, że ludzie mają małe możliwości, by osiągać dobro. Zostało to uwidocznione w surze 9, przypis 23, która opisuje chleb będący podstawą żywienia ludzi. Człowiek potrzebuje gleby, powietrza, wody, słońca, nasion pszenicy, które mogą wykiełkować, a także siły, by pszenica mogła urosnąć, a o to wszystko dba Bóg. Bez względu zatem na to, jakie dobro ma człowiek, pochodzi ono od Boga, a zło, które go spotyka, jest od niego samego.

Można powiedzieć, że wolna wola człowieka zmierza w kierunku zła, chociaż Bóg, dając dobrą wolę, upoważnia go przez to do tego, by czynił dobro. Cieleśne uosobienie człowieka zawsze chce zła i kieruje się w stronę grzechu, ale Bóg chce dobra i

sprawia, by ludziom dobrze się wiodło, pod warunkiem, że będą powstrzymywać się od utwierdzania takich cech, jak wyniosłość, błędne punkty widzenia, chore intencje, chore usposobienie, złe posądzenia, uprzedzenia, niewłaściwe osądy i uzależnienie od żądz cielesnych. Aby móc wystrzegać się takich dolegliwości, Bóg wysłał Proroków, objawił Księgi i ustanowił specjalny sposób myślenia, wiary i zachowania, a wszystko w imię religii.

W konsekwencji ludzie powinni wiedzieć i uznać, że cokolwiek złego im się przytrafia, wynika to z ich błędów i grzechów i dlatego powinni zwrócić się w skrusze w stronę Boga, przejść na właściwą drogę i naprawić błędy. Nie powinni wpadać w rozpacz ani narzekać na innych i na przeznaczenie. Kiedy odzyskują zdrowie lub nie dotyka ich żadne nieszczęście, wówczas powinni to przypisywać błogosławieństwu Boga i przyjąć, że takie zjawiska, jak choroby i nieszczęścia, zdrowie i powodzenie są dla nich testem. Toteż ludzie powinni być wdzięczni Bogu, bez oczekiwania pochwał i powstrzymując się od błędów i grzechów. Cierpliwości wymaga zarówno zwracanie się do Boga w skrusze, poprawa człowieka nawiedzonego przez nieszczęścia i choroby, jak i okazywanie Bogu wdzięczności w okresie dobrego zdrowia i pomyślności. Cierpliwość okazywana w czasie odpierania pokus cielesnych i unikania grzechów, a także podczas znoszenia nieszczęść bez słowa skargi pomaga człowiekowi zdobyć cnotę pobożności. Cierpliwość i wytrwałość we wdzięczności Bogu i oddawaniu Mu czci wynoszą człowieka do rangi umiłowanego przez Boga.

Należy tutaj wspomnieć o innej kwestii. Człowiek powinien przypisywać sobie całe nieszczęście i zło, które go spotyka, ale kiedy innego wierzącego nawiedza nieszczęście, jego bracia w wierze nie powinni myśleć o nim źle, a raczej powinni wziąć pod uwagę to, że Bóg przyczynił się do tego, by ta osoba mogła uzyskać wyższy stopień duchowy poprzez niepowodzenie i zło. Nawet najwięksi, tacy jak Prorocy i święci, nie pozostają odporni na choroby i inne tragedie. Bóg oczyszcza ludzi poprzez trudności, jakie napotykają w życiu. Jako że Prorocy i święci zawsze cierpliwie dziękowali Bogu, kiedy spotykała ich niedola, to właśnie oni awansowali do wyższej rangi jako bohaterowie cierpliwości i wdzięczności. Wysłannik, pokój z nim, oznajmia: „Ty mi, których najbardziej nawiedzały nieszczęścia, byli Prorocy, a po nich inni, którzy są blisko Boga – cierpieli oni wedle swojej bliskości” (at-Tirmizi, „Zuhd”, 57). Pewien Towarzysz przyszedł do Wysłannika i powiedział: „O, Wysłanniku Boga, bardzo cię miłuję”. Wysłannik odpowiedział na to: „Bądź zatem przygotowany na ubóstwo”. Kiedy ktoś inny powiedział, że bardzo miłuje Boga, Wysłannik odrzekł: „Bądź zatem przygotowany na niedolę”. Dlatego właśnie się mówi: „Bliskość Sultana jest płonącym ogniem”. To jest kolejny punkt, zasługujący na rzetelną refleksję.

O ISTNIENIU I JEDNOŚCI BOGA

Bardzo łatwo wyjaśnić istnienie, jeśli przypiszemy je Jednej Istocie Boskiej. Jeśli usiłujemy objaśnić istnienie, przypisując je różnemu pochodzeniu, to natykamy się na przeszkody nie do pokonania. Jeśli przypiszemy istnienie Jednej Istocie Boskiej, to dostrzeżemy, że cały wszechświat jest tak samo łatwo stworzyć, jak pszczołę, pszczołę zaś można stworzyć tak łatwo, jak owoc. Jeśli zaś przypiszemy to wszystko wielorakiemu pochodzeniu i różnym początkom, to wtedy stworzenie pszczoły stanie się równie trudne, jak stworzenie całego wszechświata, a stworzenie owocu – jak stworzenie wszystkich drzew we wszechświecie. Wynika to stąd, że pojedyncza istota swoim pojedynczym ruchem może spowodować skutek oddziałujący na całość. Jeśli zaś tego skutku oczekujemy od wielu istot, to możemy go uzyskać, o ile w ogóle, z niezwykłą jedynie trudnością. Co jest łatwiejsze bądź trudniejsze: zarządzanie armią przez jednego dowódcę czy też pozwolenie żołnierzom na podejmowanie własnych decyzji; zatrudnienie do zbudowania budynku budowniczego czy też oczekiwanie, że kamienie same się poukładają we właściwy sposób; obroty wielu planet dookoła jednego słońca czy też na odwrót?

Jeśli wszystkie rzeczy przypiszemy Jednej Istocie Boskiej, to nie muszą być one stwarzane z absolutnego niebytu, albowiem stwarzanie oznacza nadawanie istnienia zewnętrznego i materialnego rzeczom, które już istnieją w Boskiej Wiedzy. To tak, jak ubranie myśli w słowa albo jak wykorzystanie pewnej substancji do uczynienia widzialnymi listów napisanych sympatycznym atramentem. Jeśli jednak rzeczy, z których większość jest bez życia, wiedzy i nieświadomych, albo są żywe, lecz bezsilne i niemające wystarczającej wiedzy, zostaną przypisane samym sobie lub też przyczynom, które nie żyją, nie mają wiedzy i są nieświadome, to wtedy owe rzeczy muszą zostać stworzone z niebytu. A to jest niemożliwe. Tymczasem łatwość, z jaką Jedna Istota Boska to wszystko czyni, sprawia iż istnienie rzeczy jest równie łatwe, co i konieczne. W przypadku zaś powstawania z niczego – trudność jest zgoła niewyobrażalna. Egzystencja istoty żywej wymaga tego, by zgromadzone zostały atomy ją kształtujące, które są rozproszone w wodzie, glebie i powietrzu. Każdy atom musiałby mieć uniwersalną wiedzę i absolutną wolę. Jeśliby cokolwiek miało taką wiedzę i wolę, to byłoby niezależne od wszystkiego innego i nie musiałoby uznawać żadnego partnera i towarzysza. Nigdzie we wszechświecie nie ma żadnego śladu takiej rzeczy. Stworzenie niebios i ziemi wymaga mocy doskonałej i nieskończonej, nieograniczonej, która nie uznaje żadnego partnera i współtowarzysza. W przeciwnym wypadku owa moc byłaby ograniczona mocą ograniczoną, co jest niewyobrażalne. Moc nieskończona nie potrzebuje współtowarzyszy i nie ma obowiązku uznawania takich, nawet gdyby istnieli (a przecież nie istnieją).

Tauhid, czyli Zasadę Boskiej Jedności i Jedyności, można w sposób jasny zaobserwować w całym wszechświecie. Kto spojrzy na samego siebie i na środowisko, w którym żyje, z łatwością dostrzeże, iż wszystko jest uzależnione od tej podstawowej zasady objawionej przez Boga Religii. Dla przykładu, części ludzkiego ciała ściśle ze sobą współpracują, a każda komórka jest tak powiązana z całym ciałem, że nie sposób nie wysnuć wniosku, że Ten, kto stworzył pojedynczą komórkę, jest również Tym, kto stworzył całe ciało. Podobnie pierwiastki i części składające się na wszechświat są harmonijnie powiązane ze sobą i ze wszechświatem jako całością. Nie ma innej możliwości, jak tylko uwierzyć, że cały wszechświat, od cząsteczek do galaktyk, został powołany do istnienia przez tego samego Stwórcę. Jest to wiara podobna do wiary w to, że ruch atomów, obserwowanych w molekuły, jest taki sam, jak ten obserwowany w systemie słonecznym. Wszystko bierze początek w „jednym” i ostatecznie do „jednego” powróci. I tak, drzewo, które wyrasta z nasionka bądź pestki, ostatecznie znowu powróci do postaci nasionka bądź pestki. Ten widzialny dowód wyjaśnia, dlaczego ład i harmonię da się zaobserwować w całym wszechświecie. Wszechświat funkcjonuje, będąc ściśle posłusznym Temu Jedynemu, Wszechpotężnemu i Wszechwiedzącemu. W innym przypadku, jak powiada Koran: *Bóg nie wziął sobie nigdy syna (ani nie zrodził żadnego potomstwa) ani nie istnieje wraz z Nim żadna inna istota boska; (gdyby było inaczej i istniałoby kilku albo wielu bogów, to) każdy bóg usiłowałby zabrać to, co stworzył (i panować absolutnie niezależnie nad swymi stworzeniami), a niektórzy z nich usiłowałiby pokonać innych (23:91). Lecz prawdą jest, że gdyby w niebie i na ziemi byli jeszcze jacyś bogowie, poza Bogiem, to oba (wymiar) uległyby zniszczeniu (21:22).*

Tauhid jest najwyższą koncepcją boskości, a wiedzę o nim Bóg zesłał ludziom poprzez Swoich Proroków. Głosili ją ludzkości wszyscy Prorocy, w tym Mojżesz, Jezus i Prorok Muhammad (pokój z nimi wszystkimi). Po odejściu Proroków ludzie pogrążyli się na powrót w politeizm i czczeniu bożków. Niewłaściwie interpretowali religię, mieszała ją z przesadami i degenerowali w praktyki magiczne oraz nic nieznaczące rytuały. Pojęcie Boga to jądro religii – znikczemniało ono na skutek antropomorfizmu, deifikacji aniołów, przydawania Bogu współtowarzyszy oraz wysiłków zmierzających do wyniesienia Proroków i ludzi pobożnych do rangi „wcieleń” Boga i personifikacji Jego Atrybutów w oddzielnych istotach boskich.

Wyznawcy *Tauhidu* nie mogą podlegać wąskiemu myśleniu. Ich wiara w Boga Jedyne, Stwórcę niebios i ziemi, Pana wschodu i zachodu oraz Podtrzymującego wszechświat sprawia, że postrzegają wszystko w kontekście przynależności do tego samego Pana, do którego też sami należą. Niczego więc nie traktują jako obce. Ich sympatia, miłość i posługa nie ograniczają się do żadnej szczególnej rasy, koloru bądź grupy; pojmują to, co powiedział Prorok: „O, słudzy Boga, bądźcie braćmi (i siostrami)!”

Wyznawcy *Tauhidu* wiedzą, że tylko Bóg dysponuje prawdziwą mocą i władzą, tylko On może ich wesprzeć bądź im zaszkodzić, wypełnić ich potrzeby, sprowadzić na nich śmierć albo też dać im władzę i wpływy. To przekonanie sprawia, że są obojętni na siły inne niż Bóg i się ich nie lękają. Nigdy nie składają się w hołdzie przed żadnym ze stworzeń Boga.

Wyznawcy *Tauhidu*, choć pokorni i łagodni, nigdy nie poniżają się do tego, by czynić pokłony przed czymkolwiek innym prócz Boga. Nigdy nie dążą poprzez swoje akty czci do żadnej korzyści, nawet jeśli tą korzyścią jest Raj. Dążą jedynie do tego, by podobać się Bogu i otrzymać jego aprobatę. Wiedzą, że jedyną drogą do pomyślności i zbawienia jest zyskanie czystej duszy i prawości. Żywią doskonałą wiarę w Boga, który jest ponad jakimikolwiek potrzebami, z nikim nie jest spokrewniony, jest absolutnie sprawiedliwy i nie ma współtowarzysza w wykonywaniu Swojej Boskiej Władzy. Wziąwszy pod uwagę tę wiarę, rozumieją, że mogą osiągnąć sukces jedynie poprzez sprawiedliwe życie i sprawiedliwe działania, albowiem żadne wpływy ani oszustwa nie ocala ich od upadku.

Niektórzy jednak sądzą, że już odpokutowali za swoje grzechy, gdy tymczasem inni twierdzą, że są ulubieńcami Boga, a co za tym idzie, nie spotka ich kara. Jeszcze inni są przekonani, że posągi bądź święci będą się wstawiać za nimi do Boga, składają więc ofiary swoim bóstwom, przekonani że takie „łapówki” dają im „licencję” na czynienie, czego tylko zapragną. Takie fałszywe przekonanie trzyma ich w uwięzi grzechu i zła, a ich zależność od owych bóstw powoduje, że zaniedbują potrzebę duchowego oczyszczenia i życia czystym, dobrym życiem.

Wyznawcy *Tauhidu* nie stają się natomiast nigdy bezradni ani nie są rozczarowani. Mocna wiara w Boga, Pana wszelkich skarbów ziemi i niebios, Władcy bezgranicznej łaski, szczodrości i mocy, wpaja w ich serca nadzwyczajne pocieszenie, daje im zadowolenie i sprawia, że są przepełnieni nadzieją. W tym świecie mogą spotykać się z odrzuceniem przy każdych drzwiach, może się zdarzyć, że nic nie będzie sprzyjać realizacji ich celów i stracą wszystkie swoje środki. Lecz wiara w Boga i ufność w Niego, które nigdy ich nie opuszczają, dają im siłę do dalszych zmagani. Tak głęboka ufność może płynąć tylko z wiary w jedynego Boga. Taka wiara daje wielką determinację, wytrwałość i zaufanie do Boga. Jeśli tacy wierni decydują się poświęcić swoje zasoby na wypełnianie Boskich przykazań, by zyskać aprobatę Boga, to są pewni, że mają wsparcie Pana wszechświata.

Tauhid inspiruje odwagę, gdyż niszczy dwa czynniki czyniące ludzi tchórzami: lęk przed śmiercią i miłość bezpieczeństwa, a także przekonanie, że jakieś inne „bóstwo” może zostać przekupione i opóźni śmierć. Wiara w *credo* islamu, że „nie ma innego boga poza Bogiem (Jedynym)”, oczyszcza serca z takich przekonań. Tracą one swoje znaczenie, gdy ludzie uzmysłowią sobie to, że ich życie, własność i wszystko inne w rzeczywistości należą do Boga. Dzięki temu są w stanie poświęcić wszystko, co mają, dla aprobaty Boga. Lęk przed śmiercią zostaje pokonany, gdy ludzie uświadamiają sobie, że nie może ich zabić żadna broń, osoba bądź siła, ale tylko Bóg ma taką moc. Nikt nie może umrzeć, zanim nadejdzie wyznaczony dlań czas, nawet jeśli wszystkie moce świata połączą się, by go uśmiercić. Nic nie może śmierci przyspieszyć ani jej opóźnić, nawet o chwilę. Mocna wiara w Jedynego Boga i zależność od Niego czyni wyznawców *Tauhidu* najdzielniejszymi z ludzi.

Tauhid stwarza postawę pokoju i zadowolenia, oczyszcza umysł ze skrytych namiętności oraz zazdrości, zawiści i chciwości; powstrzymuje też ludzi przed tym, by w celu osiągnięcia sukcesu uciekali się do środków niskich i nieuczciwych.

Z DZIENNIKA PSZCZOŁY

Dzisiaj jestem na początku mojego życia, jestem zaledwie zarodkiem nie większym niż kropka. To jest mój czwarty dzień i jestem już larwą. W okresie wzrostu mam około tysiąca trzystu posiłków dziennie. Mój pokarm to coś w rodzaju galaretki, która jest bogata w witaminy i proteiny. Galaretka przygotowywana jest przez moją starszą siostrę z ula. Zwiększam pięciokrotnie swoją wagę w ciągu każdego dnia. Temperatura otoczenia musi wynosić 35 stopni, ale o to dba również moja starsza siostra. To jest mój siódmy dzień, zamiast galaretki zaczynam jeść pokarm przygotowany z miodu i pyłku.

To już dziewiąty dzień mojego życia; sufit mojej izdebki pokryty jest woskiem. Starsze siostry mówią mi, że jutro dookoła siebie będę wyplatać jedwabny kokon i stanę się poczwarką.

Rosnę szybko; od urodzenia minęło już dwa tygodnie. Wyglądam już bardziej jak pszczoła.

Dzisiaj jest mój dwudziesty dzień życia, jestem doskonale ukształtowaną pszczołą z czółkami dotykowymi i zapachowymi oraz pięciorgiem oczu na główce, z których troje umieszczone są w górnej części główki, a dwoje większych po jej bokach; z rozwiniętym językiem do picia wody i nektaru, szczękami, odnóżami, skrzydłami i żądłem do obrony. Mój odwłok został zbudowany tak, aby służył zarówno do trawienia, jak i wydalania. Zaczynam pracę według ścisłego podziału zadań w naszym ulu. Jak zostałam poinformowana, moim pierwszym obowiązkiem jest sprzątanie i będę to robić przez dwa dni. Następnie awansuję na pielęgniarzkę, opiekującą się larwami w stadium od czterech do sześciu dni. Gruczoł zaczyna produkować wydzielinę w moim ciele. Będę karmić larwy pyłkiem, takim, jakim mnie karmiono.

Dni mijają i dzisiaj mam już dwadzieścia sześć dni. Zaczynam produkować galaretkę i daję ją larwom, które jedzą tysiąc trzysta posiłków dziennie.

Dotarłam do połowy mojego życia i się starzeję. Mam już jeden miesiąc i jestem kucharką, robię miód z nektaru zebranego z kwiatów. Miód jest zrobiony z wody, sacharozy i glukozy i jest bogaty w witaminy. Zawiera enzymy do trawienia węglowodanów.

Każdego dnia tysiące pszczoł umiera i tysiące się rodzi. Odbywa się to w sposób bardzo uporządkowany, tak by nie miał miejsca żaden chaos. W naszej społeczności tylko królowa składa jaja. Każdego dnia jest ich około dwóch tysięcy. Kiedy my -

żeńskie pszczoły – karmimy je, to królowa pozwala nam próbować substancji, którą sama produkuje. Następnie krążymy wśród siostr, na które przechodzi owa substancja i działa jak antykoncepcja. Pewnego dnia nie skosztowałyśmy tej substancji i zaczęłyśmy znosić jaja. A ponieważ jaja te nie są zapłodnione, wykluwają się trutnie. Z kolei do ich obowiązków należy wyłącznie zapładnianie królowej. Jednak ich liczba jest ograniczona.

Jestem w trzydziestym piątym dniu życia i nowa fabryka rozpoczęła produkcję w moim organizmie. Umieszczona jest w tylnej, dolnej części mojego odwłoka, to fabryka produkująca wosk. Zbieramy wosk włoskami naszych środkowych odnóży i zujemy, by go ukształtować w komórki plastra miodu. Komórki mają formę sześciokąta; jest to idealny kształt, by zapewnić jak najwięcej miejsca nawet dla najmniejszej ilości wosku. Także taki kształt ma największą odporność na naciski zewnętrzne. Z pół kilograma wosku robionych jest trzydzieści pięć tysięcy komórek i znajduje się tam dziesięć kilogramów miodu. Do produkcji pół kilograma wosku potrzebujemy trzech i pół kilograma miodu. Wytwarzając komórki bierzemy również pod uwagę ich wagę. Dla przykładu, komórki, które układają pszczoły robotnice, są poziome, tworząc pionowe warstwy, podczas gdy komórki królowej ułożone są pionowo, równoległe do powierzchni ziemi. Komórki, gdzie dorastają trutnie, są większe od komórek pszczół robotnic.

To już trzydziesty siódmy dzień mojego życia. Jestem bardzo podekscytowana, gdyż po raz pierwszy opuszczam ul. Przeleczę dookoła niego i zdobędę wiedzę o zewnętrznym świecie. W przeciwieństwie do ptaków nie trzepocemy skrzydełkami. Kiedy latamy, nasze skrzydełka poruszają się automatycznie w taki sposób, że wykonujemy dwieście pięćdziesiąt pełnych obrotów na sekundę, jak również zakręcając wzdłuż pewnych linii możemy dopasować nasze ciała do prądu powietrza. Skrzydełka w powietrzu tworzą kształt ósemek. Nasze ciała są ciężkie w przeciwieństwie do wielkości naszych skrzydełek, inaczej niż u ptaków. Stają się one stopniowo cięższe pod wpływem zbierania nektaru z kwiatów. Pomimo tego potrafimy latać aż 15 kilometrów na godzinę. Nie tylko lot pszczoły jest niezwykły, ale godne podziwu są także sposób i miejsce lądowania. Gdy podchodzimy do lądowania, nie musimy zmniejszać prędkości, tak jak ptaki. Podziękowania dla Boga za koniuszki naszych odnóży, za pomocą których potrafimy natychmiast lądować tam, gdzie chcemy.

Mam trzydzieści osiem dni. Jestem jedną ze strażniczek kontrolujących wejście do ula. Nikt obcy, nawet pszczoła z innego ula nie ma prawa wejść do naszego domu. Pszczoły rozpoznają siebie nawzajem za pomocą zapachu. Zapach każdej społeczności pszczół jest inny. Wejście ula jest także naznaczone zapachem unikalnym dla każdej wspólnoty.

To jest czterdziesty pierwszy dzień mojego życia i jestem wystarczająco dorosła, by zacząć zbierać nektar z kwiatów. Moje ciało zaprzestaje produkowania mleczka pszczelego i wosku. Od teraz spędzam moje dni na zbieraniu nektaru. Kwiaty przyciągają nas swoimi kolorami i zapachami. Zbudowane są tak, jak gdyby były idealną

platformą do lądowania. Kiedy lądujemy na kwiatku, używamy naszych języków, by dosięgnąć źródła nektaru w jego środku. Równocześnie pyłki kwiatów przywierają do włosków na naszych ciałach, tak że wyglądają jak ciemne gałuszki. Skacząc na inne kwiaty, zostawiamy na nich część pyłków i przez to zapylamy je. Nie odwiedzamy kwiatów losowo. Kontynuujemy odwiedziny tych samych rodzajów kwiatów w tym samym otoczeniu, które jako pierwsze odwiedziliśmy tego dnia.

Pszczoła potrafi odwiedzić w jednym dniu nawet dwadzieścia tysięcy kwiatów. Gromadzimy nektar w swoich żołądkach, a pyłki w pęcherzykach umiejscowionych na naszych tylnych odnóżach. Lot do ula utrudniony jest przez ciężar naszych ładunków, dlatego podążamy bezpośrednią drogą. Znana jest ona jako „linia pszczoły”. Nawet jeśli przelatujemy przez nieznanne nam miejsca, zawsze podążamy tą bezpośrednią drogą. Dla pszczoł zlokalizowanie „linii pszczoły” jest bardzo proste, ponieważ słońce wskazuje im kierunek. Zmiana miejsca i położenia słońca nie jest dla nas przeszkodą, gdyż jesteśmy w stanie ustalić je o każdej porze dnia. Używamy polaryzacji atmosferycznej i znajdujemy położenie słońca za pomocą światła, które pochodzi z dowolnego miejsca na niebie.

Po okresie zbierania nektaru, który trwa dwadzieścia dni, zakończyłam życiową rolę. Dzisiaj jestem u schyłku żywota trwającego dwa miesiące. Podczas tych dwudziestu dni, które już minęły, przemierzyłam ponad dwa tysiące kilometrów i wyprodukowałam pięćdziesiąt gramów miodu. Dla mieszkańców ula ilość ta nie będzie uważana za mało znaczącą, gdyż populacja ula wykonuje dwieście tysięcy lotów w ciągu dnia, produkując jeden kilogram miodu. Nawet jeśli wszyscy ludzie na świecie, dumni ze swojej wiedzy i umiejętności, połączyliby wszystkie siły, to i tak nie byłiby w stanie wyprodukować jednego grama miodu.

Oczywistym jest, że nikt inny poza Wszchemogącym Bogiem, który jest Wszchemwiedzący i Wszchemocny – nawet to, co niektórzy nazywają naturą bądź siłami przyrody i materii – nie jest w stanie stworzyć pszczoły i zorganizować jej życia; wszystko to jest ślepe, bez życia, nieświadome, nie ma woli i nie jest w stanie nic uczynić. To Bóg Wszchemogący mnie stworzył, zorganizował moje życie i pozwolił mi spełniać tak wielkie zadania (streszczenie z *Dziennika Pszczoły* autorstwa Ümita Şimşek, Stambuł).

WZNIESIENIE (MI'RADŹ) PROROKA MUHAMMADA (POKÓJ Z NIM)

W czasie całego swojego życia Wysłannik Boży, pokój z nim, stale poszukiwał pozbawionych fałszu umysłów i serc, którym mógłby wpajać Boskie Przesłanie. Osobom takim, jak Abu Bakr i Omar, wypowiedział swoje Przesłanie zaledwie parę razy, a ci i uwierzyli. Jednakże do Abu Dżahla i jemu podobnych musiał przemawiać co najmniej pięćdziesiąt razy. Za każdym razem, gdy się przed nimi pojawiał, mówił: „Oświadcz: ‘Nie ma boga prócz Boga (Jedynego)’ i bądź zbawiony!” Odwiedzał miejsca, gdzie gromadzili się ludzie i niósł ze sobą zapach tychże samych słów: „Oświadcz: ‘Nie ma boga prócz Boga (Jedynego)’ i bądź zbawiony!”

W takich miejscach wokół Mekki, jak Arafat, Mina, Muzdalifa i Akaba, regularnie urządzano targi przyciągające wielu ludzi spoza Mekki. Wysłannik odwiedzał te targi, by głosić islam, a jego wysiłek i powodzenie w przekonywaniu ludzi do tego, by słuchali jego słów, drażniły politeistów mekkańskich.

Przyszwał czas, gdy reakcja, która zaczęła się od obojętności, zaczęła zmieniać się w drwinę, potem zaś prześladowanie, tortury i bojkotowanie muzułmanów, by w końcu osiągnąć punkt zupełnie nieznośny – i nie było już nadziei na kolejne nawrócenia pośród mekkańskich politeistów. Wysłannik Boży, pokój z nim, wziął ze sobą Zajda ibn Harisa i udał się do Taif. Niestety, również tam spotkał się z gwałtownym gniewem i przemocą. Dzieci z Taif, ustawivszy się po obu stronach ulicy, rzucały w niego kamieniami. Całe ciało miał posiniaczone. W końcu jednak zdołał opuścić miasto i dotarł do drzewa w winnicy, pod którym znalazł schronienie. Krwawił. Podniósł swoje ręce i prosił Boga:

„O, Boże, do Ciebie skarżę się na moją kruchość, brak środków i brak jakiegokolwiek znaczenia dla tych ludzi. O Najmiłosierniejszy z miłosiernych, jesteś Panem prześladowanych i jesteś moim Panem. Dla kogo mnie opuszczasz? Dla tego obcego, który spogląda na mnie, krzywiąc usta? Albo dla wroga, któremu dałeś władzę nade mną? Jeśli jednak Twoje wzburzenie nie jest przeciwko mnie skierowane, to się nie martwię. Bardzo pragnę Twojej łaski dla mnie. Szukam schronienia w Świetle Twego ‘Oblicza’, które rozświetla wszelką ciemność i dzięki któremu zostały właściwie urządzone sprawy życia doczesnego i wiecznego – przed Twoim gniewem albo twoim wzburzeniem. Oczekuję Twego przebaczenia, byś był ze mnie zadowolony, a nie ma innej mocy, jak tylko ta, która jest w Tobie”.

Pewnej nocy Prorok spoczywał w Świętym Meczezie i było to jakiś czas po tym, jak powrócił z owej bolesnej podróży do Taif. Owej nocy został zabrany z tego meczetu do meczetu al-Aksa w Jeruzolimie, a stamtąd poprzez niebiańskie wymiary bytu, gdzie oglądał największe znaki Boga. Oglądał największe prawdy i znaki Boskości i Boskiego Panowania, i prawdę o fundamentach wiary i czci, a także wszelkie istnienie w jego formie archetypicznej. Był też świadkiem oryginalnych znaczeń wszystkich zdarzeń i rzeczy w świecie fizycznym, a także form, jakie miały przybrać i ich skutków, należących do tamtego Świata. Wtedy to został nałożony na niego i na jego wspólnotę obowiązek pięciokrotnej modlitwy w ciągu dnia.

Wzniesienie stanowi jeden z największych cudów Proroka Muhammada, pokój z nim. Prorok osiągnął duchową doskonałość i pełne uszlachetnienie poprzez wiarę i oddawanie czci Bogu, a w nagrodę Bóg zabrał go do Siebie. Wymykając się z więzienia praw „natury” i przyczyn materialnych i wznosząc się poza granice egzystencji cielesnej, Prorok, pokój z nim, przemierzał szybko odległości i przekraczał wymiary bytu, aż wreszcie dotarł do Boga.

BYT WIELOWYMIAROWY A WZNIESIENIE

W celu wyjaśnienia kwestii subtelnych i prawd abstrakcyjnych zazwyczaj używamy porównań i przyrównujemy takie kwestie i prawdy do rzeczy konkretnych, pochodzących ze świata materialnego. Ażeby takie porównania były możliwe i potencjalnie wartościowe, musi istnieć pewne podobieństwo pomiędzy rzeczami porównywanymi. Skoro jednak zarówno podróż Proroka z Mekki do Jeruzolimy (Podróż Nocna), jak i jego Wzniesienie (*al-Mi $\dot{r}$ adz*) poprzez wymiary bytu są cudami nieporównywalnymi do żadnych innych w świecie materialnym, to metoda porównania może nie dać się zastosować. Owe zdarzenia mogą zostać poznane i zrozumiane jedynie poprzez Boskie nauczanie. Mimo to imię „wehikułu”, wspomnianego w Tradycji Profetycznej zarówno w odniesieniu do Podróży Nocnej, jak i Wzniesienia – *Buraq* (pochodzi od *barq* – błyskawica) – oraz nazwa podróży poprzez wymiary bytu – *Mi $\dot{r}$ adz* (co oznacza *schody*), nawiązują do faktów, które możemy odnieść do pewnych prawd naukowych i w ten sposób uczynić ów cud bardziej zrozumiałym dla „ograniczonego” ludzkiego umysłu.

Fizyka atomowa odmieniła wiele pojęć fizycznych i ustaliła, że świat materialny jest jednym z wymiarów istnienia. Obok tego świata istnieje wiele innych światów bądź wymiarów bytu, a każdy z nich ma swoją własną specyfikę. Einstein zasugerował, że czas jest tylko jednym z wymiarów istnienia. Nauka nie wypracowała jak dotąd ostatecznego wniosku co do natury bytu, a nowe odkrycia ciągle zmieniają nasze rozumienie. Dlatego szczególnie dzisiaj byłoby rzeczą irracjonalną kwestionować wydarzenie Wzniesienia.

Podczas Wzniesienia Prorok Muhammad, pokój z nim, musiał poruszać się z prędkością ducha i niezwykle szybko przemierzać cały czas i przestrzeń oraz wszystkie wymiary istnienia. Ludzie mogą mieć trudności ze zrozumieniem, jak istota fizyczna i śmiertelna może odbyć taką podróż i oglądać wszystko, co istnieje z jego przeszłością i przyszłością. W celu zrozumienia tej subtelnej materii rozważmy następującą

analogię. Wyobraźmy sobie, że stoimy, trzymając w ręku lustro, i wszystko, co odbija się po prawej stronie, przedstawia sobą przeszłość, a wszystko odbijane po stronie lewej, wyobraża przyszłość. Lustro może odbijać tylko jeden kierunek, gdyż nie może ukazywać obu stron w tym samym czasie, gdy my je trzymamy. Jeśli chcemy, by lustro odbijało obydwie kierunki w tym samym czasie, to musimy unieść się wysoko ponad nasze pierwotne miejsce, by strona prawa i lewa połączyły się w jedność, a wtedy nie pozostanie nic, co można by nazwać pierwszym bądź ostatnim, początkiem lub końcem. Tak jak w tym porównaniu, Wysłannik podróżował poprzez wymiary bytu, włączając w to czas i przestrzeń, i dotarł do punktu, z którego mógł zgłębiać czas jako jeden punkt, gdzie łączą się przeszłość, terażniejszość i przyszłość.

W czasie swojej niebiańskiej podróży Wysłannik spotkał się ze wszystkimi poprzednimi Prorokami, zobaczył anioły i oglądał piękno Raju oraz okropności Piekieł. Oglądał też rzeczywistość wszelkich kwestii koranicznych oraz ich znaczenie i mądrość kryjące się we wszystkich aspektach czci oddawanej Bogu. Dotarł do wymiarów, do których nie może dojść nawet największy z aniołów, Gabriel, i został zaszczycony widzeniem „Oblicza” Boga, wolny od jakichkolwiek wymiarów lub ograniczeń jakościowych bądź ilościowych. Potem zaś powrócił do świata, gdzie został poddany wszelkim rodzajom prześladowań, by wyprowadzić ludzkość z ciemności bytu materialnego do jasnego królestwa wiary i czci, poprzez które może ona osiągnąć duchowe *wzniesienie*, w każdym przypadku wedle swoich możliwości.

MĄDROŚĆ WZNIESIENIA

Władca odbywa dwa rodzaje rozmów i ma dwa sposoby zwracania się do poddanych. Jeden występuje wtedy, gdy rozmawia ze zwykłą osobą, poddanym bądź obywatelem o szczególnych sprawach bądź potrzebach i jest to bezpośrednia i prywatna linia komunikacji, jak na przykład telefon. Drugi sposób polega na tym, że ze względu na swój tytuł władcy, panując nad całym krajem, rządzący wybiera posłańca, którego zadaniem jest ogłaszanie i publikowanie dekretów królewskich. Owe dekryty zawierają w sobie autorytet i władzę jego majestatu.

Podobnie Pan wszystkich istnień wykorzystuje dwa rodzaje konwersacji i przemawiania. Jeden jest szczególny i prywatny, a drugi uniwersalny i ogólny. Pierwszy z nich ma miejsce w zwierciadle serca dzięki szczególnym relacjom z Panem. Każdy może otrzymać pewną manifestację światła Pana, zgodnie ze swoją zdolnością i charakterem duchowej podróży poprzez poszczególne poziomy ku świętości. To dlatego istnieje nieskończenie wiele poziomów świętości. Drugi sposób wynika z posiadania natury wszechstronnej i bycia najjaśniejszym owocem Drzewa Stworzenia. Dzięki temu ludzkość jest potencjalnie zdolna do odbijania w zwierciadle swego ducha wszystkich Boskich Imion objawiających się we wszechświecie. Jednakże nie każdy może tego dokonać. Wszechmocny Bóg manifestuje wszystkie Swoje Piękne Imiona i Atrybuty jedynie w największych duchem przedstawicielach ludzkości. Taka manifestacja nastąpiła w przypadku Muhammada, pokój z nim.

RZECZYWISTOŚĆ WZNIESIENIA

Wzniesienie było podróżą Proroka Muhammada, pokój z nim, poprzez poziomy doskonałości. Wszchemocny Bóg objawił różne Imiona i Tytuły w ułożeniu i rozmieszczeniu stworzeń, a różnorodne dzieła Jego Panowania (wychowanie, nauczanie, podtrzymywanie przy życiu i zaopatrywanie istot żywych) są skutkami wykonywania przez Niego absolutnej władzy pod względem stwarzania istot i zarządzania nimi na poziomach niebios, gdzie Bóg wykonuje Swoją władzę wedle różnorodnych warunków każdego poziomu.

Toteż w celu ukazania tych dzieł Swego Panowania Swemu szczególnemu słudze, a poprzez to uczynienia z niego istoty obejmującej wszystkie ludzkie doskonałości i otrzymującej wszelkie Boskie manifestacje (mogącej oglądać wszystkie poziomy wszechświata i ogłaszać Suwerenność Jego Panowania, a także ogłaszać rzeczy, które On aprobejuje oraz odkrywać tajemne znaczenia stworzenia), Bóg wszechmocny dał Prorokowi rajskiego wierzchowca o imieniu *Buraq* i sprawił, że poszybował jak błyskawica poprzez niebiosy, wznosząc go jednocześnie ku coraz to wyższym poziomom. Dzięki temu mógł obserwować Panowanie Boga na poszczególnych stacjach i w kolejnych sferach, a On ukazywał mu jego braci – Proroków, których miejsca przebywania znajdują się w niebiosach tych sfer, jedna za drugą. Wreszcie wznosił go ku stacji na *odległość, jak sznury dwu łuków (ułożone tak, że przylegają do siebie) albo jeszcze bliżej* (zob. znaczenie tego wersetu: 53:9, przyp. 4) i zaszczycił go szczególną manifestacją wszystkich Swoich Imion na najpełniejszym poziomie.

OWOCE I KORZYŚCI ZE WZNIESIENIA

Spośród rozlicznych owoców Wzniesienia wspomnimy jedynie pięć:

Owoc pierwszy

Wizja prawd, z których biorą początek filary wiary, a także aniołów, Raju i Tamtego Świata dała tak wielki skarb wieczystego światła, stanowiła tak wielki dar dla wszechświata i ludzkości, gdyż uwolniła je od wizji wszechświata jako chaotycznej stery materii, skazanej na destrukcję. Ów dar pokazał, że w rzeczywistości wszechświat jest harmonijnym zbiorem świętych „*inskrypcji*” Tego, który Jest Odwiecznie Upraszanym przez wszystkich i wspaniałym zwierciadłem, w którym odbijają się Łaska i Piękno Jedyne Boga. Ta wizja stanowiła i stanowi rozkosz dla wszechświata i wszystkich istot świadomych. A poprzez to światło i ten dar wyswobodziła ona ludzkość z bezładnego stanu opartego na fałszywym przewodnictwie, w którym ludzie pojmowali siebie jako istoty bezradne, nieszczęśliwe, wplątane w niezliczone potrzeby i wrogość, skazane na wieczne i nieuniknione zniszczenie. Wzniesienie Proroka dowiodło natomiast, że w rzeczywistości istoty ludzkie mają niezwykle szlachetną konstrukcję i najlepszy projekt (wzór) spośród stworzeń. Są cudem Mocy Odwiecznie Upraszanego przez wszystkich i wszechstronną kopią zbioru Jego „*inskrypcji*”. Bóg do nich przemawia i oni są Jego sługami, których powinnością jest wychwalanie Boskiej doskonałości. Człowiek powinien być

przyjacielem Boga, obserwującym z zadziwieniem Jego Wspaniałość, a także Jego umiłowanym i zacnym gościem przeznaczonym do Raju. Ów owoc Wzniesienia daje niezmierną radość i entuzjizm tym, którzy są naprawdę ludźmi.

Owoc drugi

Wzniesienie Proroka Muhammada przyniosło ludzkości i dżinom jako dar istotę wiedzy o islamie, przede wszystkim pięć obowiązkowych modlitw, które zawierają wszystkie rzeczy podobające się Władcy Wieczności – Stwórcy wszystkich istot żywych, Władcy wszechświata i Panu światów. Ludzie pragną wiedzieć, co podoba się Bogu, a wiedza ta daje im nieopisane szczęście. Każdy bowiem pragnie poznać życzenia łaskawego dobroczyńcy lub łaskawego władcy. Mówią: „Chcielibyśmy mieć taki środek komunikacji, byśmy zdołali rozmawiać z Nim bezpośrednio! Pragnęlibyśmy wiedzieć, czego On chce od nas! Chcielibyśmy wiedzieć, które z naszych czynów Mu się podobają!” Własnością Boga są wszystkie stworzenia, a łaska, uroda i doskonałość dzielone przez wszystkie stworzenia są tylko cieniem w porównaniu do Jego Piękna, Łaski i Doskonałości. Może zrozumiemy, do jakiego stopnia istoty ludzkie, które potrzebują Go nieskończenie i w każdej chwili otrzymują Jego niezmiernie dobrodziejstwa, powinny chcieć wiedzieć i pragnąć poznać Jego Wolę oraz zachowanie, które On akceptuje.

Owocem Wzniesienia było to, że Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, pozostawiając za sobą „siedemdziesiąt tysięcy zasłon”, wsłuchał się bezpośrednio w rzeczy podobające się Stwórcy i Żywicielowi wszechświata i przyniósł je w całkowitej pewności ludziom jako dar.

Ludzie niezwykle pragną znać rzeczywistość księżyca i innych planet. Wysyłają tam odkrywców, by prowadzili badania, a potem zdawali relację na Ziemi. Są gotowi ponosić w tym celu wielkie ofiary. Księżyc jednak podróżuje w królestwie Pana i fru nie dookoła Ziemi niczym mucha. Ziemia okrąża Słońce niczym ćma. Słońce zaś jest tylko lampą pośród tysięcy innych lamp i funkcjonuje jak świeca w zajeździe Pełnego Majestatu Pana Królestwa. To są czyny i cechy Istoty Pełnej Majestatu, arcydzieła Jego sztuki i skarby Jego Łaski w Świecie Wieczności, które Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zobaczył podczas swego Uniesienia ku Niebiosom i opowiedział o nich ludziom. Powinniśmy pojąć, jakże sprzeczne z rozsądkiem byłoby, gdyby ludzkość nie wsłuchała się w słowa tego człowieka z wielką ciekawością, a także z doskonałym zadziwieniem i miłością.

Owoc trzeci

Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, widział ukryte skarby wieczystej szczęśliwości podczas Wzniesienia i przyniósł ludzkości i dżinom klucze do nich jako dar. Dzięki Wzniesieniu Wysłannik Boży zobaczył na własne oczy Raj, obserwował wiecznotrwałe manifestacje Miłosierdzia Boga Wszechmiłosierdnego i pojął wieczyste szczęście z całkowitą pewnością, po czym zwiastował ludziom i dżinom radosne wieści o tym, że istnieje wieczne szczęście (w świecie, który nie będzie miał kresu).

Nie da się opisać, jak wielkie szczęście wzbudziło to w śmiertelnych i nieszczęsnych istotach ludzkich i dżinach, które same siebie uważały za istoty skazane na ostateczne i bezpowrotne unicestwienie. Owa dobra nowina została im przekazana w czasie, gdy wszystkie stworzenia wydobywały z siebie rozdzierające serce krzyki na myśl o tym, że mogłyby być jedynie potokiem pośród konwulsji śmierci i zepsucia w niestabilnym świecie albo miałyby zatopić się w oceanie niebytu i wieczystego oddzielenia w wyniku upływu czasu i ruchu atomów. Pomyślmy, jakże będzie się cieszyć człowiek, jeśli się dowie, że otrzymuje od króla pałac w pobliżu jego samego – dokładnie w czasie, gdy miała zostać wykonana na owym człowieku egzekucja. Dodajmy do tego przykłady radości i szczęścia całej ludzkości i dżinów, a wtedy zdołamy ocenić miarę wartości tej dobrej nowiny.

Owoc czwarty

Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, nie tylko otrzymał owoc oglądania Pięknego „Oblicza” Boga, ale też przyniósł ludziom i dżinom jako dar to, że ci również mogą zostać zaszczytzeni tą samą wizją. Jeśli przyjrzymy się następującemu porównaniu, to pojmiemy, jakże słodki, piękny i delikatny jest ów owoc:

Każdy, kto posiada serce, miłuje ludzi pięknych, doskonałych i szlachetnych. Ta miłość wzrasta odpowiednio do piękna, doskonałości i szlachetności i osiąga swe apogeum w adoracji i samopoświęceniu. Tymczasem w porównaniu z Boskimi Atrybutami całe piękno, doskonałość i szlachetność, dzielone przez całe stworzenie, nie jest niczym więcej, jak tylko paroma błyskami słońca. Możemy z tego wnosić, jak wspaniałe, miłe, dające radość i błogosławione jest to, gdy wierny zasłuży sobie na widok Doskonałego i Pełnego Majestatu Boga; Boga, który wart jest nieskończonej miłości w Domu bezgranicznego szczęścia. Taka szansa może jedynie zainspirować nieskończone pragnienie.

Owoc piąty

Z faktu Uniesienia Proroka do Niebios wnosimy, że każdy człowiek stanowi wartościowy owoc wszechświata i umiłowaną istotę Stwórcy Wszechświata. Chociaż jako zewnętrznie mało znaczące stworzenie, niemal słabe zwierzę i istota bezsilna, aczkolwiek świadoma – to jednak każdy człowiek został podniesiony do rangi wyższej, aniżeli wszystkie inne stworzenia; i to stanowi wielką naszą dumę. Radość i szczęście, jakie z tego czerpiemy, są trudne do opisania. Jeśli powiesz zwykłemu człowiekowi, że został wyniesiony do stopnia marszałka polnego – to będzie odczuwał bezgraniczną radość. Kiedy byliśmy śmiertelnymi, bezradnymi, choć rozumującymi i potrafiącymi artykułować swoje myśli istotami – znającymi jedynie ciosy zepsucia i oddzielenia – dowiedzieliśmy się niespodziewanie dzięki Wzniesieniu Proroka:

Tak jak możesz urzeczywistnić wszystkie pragnienia swego serca w wiecznotrwałym Raju, odziany w Miłosierdzie Wszechmiłosiernego, Wszechwspółczującego i Wspaniałego Boga – w podróży, w odpoczynku z prędkością wyobraźni i w obszernej sferze ducha i umysłu – tak samo możesz również dostrzec Jego Najpiękniejsze „Oblicze” w szczęśliwości wiecznej (streszczenie *The Words*, „the 31st Word” Saïda Nursiego.)

ARGUMENTY ZA ZMARTWYCHWSTANIEM

W kwestii Zmartwychwstania można zadać następujących sześć pytań:
Pierwsze: Dlaczego świat zostanie zniszczony? Czy to zniszczenie jest konieczne?

Drugie: Czy ten, który go zniszczy, i ten, który go odbuduje, jest w stanie to uczynić?

Trzecie: Czy destrukcja świata jest możliwa?

Czwarte: Jeśli jest możliwa, to czy świat rzeczywiście zostanie unicestwiony?

Piąte: Czy możliwe jest odbudowanie świata?

Szóste: Jeśli tak, to czy świat rzeczywiście zostanie odbudowany?

Zniszczenie świata jest możliwe i istnieje konieczna przyczyna jego zniszczenia. Ten, który zniszczy świat i go odbuduje, jest w stanie to uczynić. I będzie to miało rzeczywiście miejsce. A świat zostanie z pewnością odbudowany. Nasze argumenty są takie:

ARGUMENT PIERWSZY: Dusza jest bez wątpienia wieczna, a dowody na istnienie aniołów i innych istot duchowych (istnienie i cechy aniołów i innych istot niewidzialnych, zob. sura 2, przyp. 31, 36, 40; sura 11, przyp. 19; sura 15:27, przyp. 7) są dowodami na wieczność duszy. Jesteśmy zbyt blisko dusz zmarłych, oczekujących w *Barzach*, stanie pośrednim pomiędzy tym światem a następnym, by wejść w życie wieczne, tak byśmy żądali jakiegokolwiek dowodu ich egzystencji. Powszechnie wiadomo, że niektórzy ludzie komunikują się z nimi, prawie wszyscy zaś spotykają je w swoich prawdziwych snach. (Argumenty za wiecznością ducha ludzkiego, zob. Dodatek 12).

ARGUMENT DRUGI: Jest rzeczą konieczną, by został ustanowiony wieczny świat szczęścia, a Pełen Majestatu Bóg, który go ustanowi, potrafi z pewnością tego dokonać. Zniszczenie świata jest możliwe i na pewno nastąpi. Mało tego, możliwe jest również zmartwychwstanie wszystkiego i – z taką samą pewnością – będzie ono mieć miejsce.

Zbudowanie wiecznego świata ma przyczynę konieczną i cel konieczny, a w następujących dziesięciu punktach wskażemy istnienie i konieczność tej przyczyny i celu:

Punkt pierwszy: Całe stworzenie ukazuje doskonałą harmonię i celowy ład, a w każdym aspekcie wszechświata widoczne są znaki pewnej *woli*. Jest rzeczą niemoż-

liwą nie dostrzec w każdej rzeczy i zdarzeniu pewnego zamiaru i woli poprzez świadectwo ich owoców bądź skutków, a w każdej rzeczy złożonej – przykładu mądrości i *wyboru*. Gdyby to stworzenie nie było pomyślane tak, by tworzyło wieczną szczęśliwość, to jego harmonia byłaby tylko oszukańczym pozorem, a znaczenia, relacje i związki, stanowiące ducha ładu, byłyby niczym – albowiem to wieczna szczęśliwość powoduje ustanowienie owego ładu i jest przyczyną obecnego stanu tego świata.

Punkt drugi: Stworzenie wszechświata ukazuje doskonałą mądrość obleczoną w pożytki i cele. Boska Mądrość, reprezentując wieczną łaskę, obwieszcza w całym wszechświecie nadejście wiecznej szczęśliwości językiem pożytków i celów. Gdyby zatem nie było wiecznej szczęśliwości, trzeba by zanegować wszystkie cele i pożytki obserwowane w każdej rzeczy i zdarzeniu we wszechświecie.

Punkt trzeci: Intelpekt, mądrość, doświadczenie i dedukcja wskazują na to, że w świecie nie dzieje się nic zbytecznego, a to z kolei wskazuje na istnienie szczęśliwości wiecznej. Twórca wszechświata wybiera dla stworzenia drogę najlepszą i najłatwiejszą i przydziela każdemu stworzeniu setki powinności i tysiące celów, niezależnie od tego, jak ta istota może się wydawać nieznacząca. Skoro nic nie idzie na marne i nic nie dzieje się na próżno, to z pewnością wieczna szczęśliwość jest rzeczywistością. Wieczne nieistnienie czyniłoby wszystko daremnym i wszystko byłoby marnotrawstwem. Brak marnotrawstwa w całym stworzeniu, a w szczególności w rodzaju ludzkim, dowodzi tego, że nieskończony potencjał duchowy ludzkości, a także bezgraniczne aspiracje i idee nigdy nie pójdą na marne. Podstawowa skłonność ludzi ku doskonałości wskazuje na istnienie doskonałości, a ich pragnienie szczęścia obwieszcza, że są ostatecznie przeznaczeni do wiecznej szczęśliwości. Gdyby tak nie było, to niczym byłyby wszystkie podstawowe cechy duchowe i subtelne aspiracje, które stanowią o prawdziwej naturze człowieka.

Punkt czwarty: Następstwo dnia i nocy, wiosny i zimy, zmiany atmosferyczne, coroczna odnowa ludzkiego ciała i poranne budzenie się ze snu – wszystko to wskazuje na całkowite *odnowienie*. Tak jak sekundy zapowiadają nadejście minut, minuty – godzin, a godziny – dni, tak samo wielki zegar Boga: ziemia wskazuje na dzień, rok, okres życia człowieka i wieki, przez które przechodzi świat. Po nocy następuje poranek, po zimie wiosna, a po śmierci całego stworzenia nastąpi poranek Zmartwychwstania.

Zmiany codzienne, sezonowe i coroczne, kładzenie się do snu i budzenie się następnego ranka, ożywienie i odnowa następujące w ciągu życia człowieka – wszystko to można traktować jako swego rodzaju śmierć i zmartwychwstanie. Podobnie ożywianie przyrody każdej wiosny stanowi obietnicę ostatecznego zmartwychwstania. Setki tysięcy różnych rodzajów zmartwychwstania ma miejsce każdej wiosny w królestwie zwierząt i roślin: niektóre zwierzęta budzą się do życia po śnie zimowym, gdy tymczasem drzewa wybuchają liśćmi i kwiatami. W ten sposób Mądry Stwórca przypomina nam o tym, że nadejdzie Zmartwychwstanie.

Każdy człowiek jest równy pod względem wartości i wszechstronności każdemu innemu gatunkowi, gdyż światło ludzkiego intelektu wyposażyło ludzi we wszechstronne aspiracje i idee, które obejmują przeszłość i przyszłość. W innych gatunkach istot żywych widzenie jest ograniczone, podobnie rzecz się ma z własnościami, a przyjemność i ból są natychmiastowe. Ludzkość posiada jednak szlachetną naturę i ogromną wartość; jej doskonałość jest bezgraniczna, a przyjemności duchowe i cierpienie okazują się trwalsze. Można z tego wnosić, że zmartwychwstania doświadczane przez inne gatunki istot żywych bytujące w przyrodzie wskazują na to, że istota ludzka zostanie wskrzeszona w swojej całości w Dniu Sądu.

Punkt piąty: Ludzkość została wyposażona w nieograniczony potencjał. Rozwija się on w nieograniczone zdolności, dające asumpt do niezliczonych skłonności. Owe skłonności przyczyniają się do powstania nieograniczonych pragnień, a pragnienia są źródłem nieskończonych idei i koncepcji. Wszystkie one razem wskazują na istnienie świata wiecznej szczęśliwości poza naszym światem materialnym. Wewnętrzna skłonność ku wiecznej szczęśliwości upewnia nas, że ów świat szczęśliwości zostanie ustanowiony.

Punkt szósty: Wszechogarniające Miłosierdzie Miłosiernego Twórcy wszechświata domaga się istnienia świata wiecznej szczęśliwości. Gdyby nie ów świat, będący zasadniczą łaską Boga dla ludzkości, to ludzie rozpaczaliby nieustannie ze względu na ból wiecznego oddzielenia, ludzkie akty łaski obróciłyby się w zemstę, a Boskie Współczucie zostałoby uznane za fałsz. Boskie Miłosierdzie objawia się jednak w całym stworzeniu i jest bardziej oczywiste od słońca. Przyjrzyjmy się miłości, tkliwości i intelektowi, stanowiącym trzy manifestacje Boskiego Współczucia. Gdyby ludzkie życie miało się skończyć wiecznym oddzieleniem, z niekończącymi się skurczami odchodzenia, to wtedy łaskawa miłość obróciłaby się w największe nieszczęście. Tkliwość stałaby się cierpieniem, a dający światło intelekt byłby nieokiełznanym złem. Lecz przecież Boskie Współczucie (albowiem jest Współczuciem) nigdy nie zada miłości bólu agonii wiecznego oddzielenia.

Punkt siódmy: Wszelkie przyjemne doświadczenia we wszechświecie, cała piękność, doskonałość, tęsknoty i uczucia współczucia stanowią duchową artykulację i manifestację Łaski Stwórcy Pełnego Majestatu, Jego Dobroci i Obfitości objawianej intelektowi ludzkemu. Skoro we wszechświecie jest prawda i rzeczywistość, to z całą pewnością istnieje też prawdziwe Miłosierdzie. Skoro zaś istnieje Miłosierdzie, musi też istnieć wieczna szczęśliwość.

Punkt ósmy: Ludzka świadomość i sumienie, świadoma natura – odbijają wieczną szczęśliwość, a kto przysłuchuje się sumieniu, usłyszy jak to stale obwieszcza wieczność. Gdyby człowiek otrzymał cały wszechświat, to i tak nie zrekompensowałyby mu to braku wieczności – ludzie żywią bowiem wewnętrzną tęsknotę za wiecznością. To dla niej zostaliśmy stworzeni. Wynika stąd, że naturalna skłonność człowieka ku wiecznej szczęśliwości pochodzi z rzeczywistości obiektywnej, a jest nią istnienie wieczności i ludzkiego jej pragnienia.

Punkt dziewiąty: Prorok Muhammad, pokój z nim, który mówił prawdę i którego słowa potwierdziły stulecia, głosił nadejście życia wiecznego i szczęśliwości wiecznej. W swoim Przesłaniu koncentrował się niemal tak samo na Zmartwychwstaniu, jak na Boskiej Jedności, nawiązując do zgody panującej wśród wszystkich Proroków, pokój z nimi wszystkimi, oraz do jedności zgody wszystkich ludzi świętych.

Punkt dziesiąty: Koran oraz inne Boskie Księgi obwieszczają Zmartwychwstanie i nadejście szczęśliwości wiecznej. Koran odkrywa tajemnicę stworzenia i podaje wiele racjonalnych argumentów na potwierdzenie Zmartwychwstania.

ARGUMENT TRZECI: Podobnie jak nie da się podawać w wątpliwość konieczności Zmartwychwstania, tak i Ten, który tego dokona, jest w stanie to uczynić. Posiada bowiem całkowitą władzę nad wszystkim. W odniesieniu do Jego Mocy i Władzy rzeczy najmniejsze i największe są takie same. On stwarza źródło z taką samą łatwością, jak kwiat. Jest tak potężny, że całe stworzenie: planety, gwiazdy, światy, cząsteczki i substancje, świadczy o Jego Mocy i Majestacie. Nikt zatem nie ma prawa wątpić, że będzie On w stanie wskrzesić zmarłych na Dzień Sądu. Jego Moc jest taka, że w każdym stuleciu powołuje do istnienia nowe środowisko. On odnawia co roku świat, a w rzeczy samej – codziennie stwarza nowy świat. Zawiesza wiele przemijających światów na nici czasu i tak oto mijają stulecia, lata i dni. Wszystko to w doskonałym celu. On czyni wszystkie te rzeczy i ukazuje doskonałość Swojej Mądrości oraz piękno Swojej sztuki, kiedy to ziemia odziewa się w szaty wiosny, jakby była jednym kwiatem, który On ozdobił setkami tysięcy zmartwychwstań. Skoro jest On w stanie to uczynić, to jakże można wątpić, że zdoła spowodować Zmartwychwstanie i zamienić ten świat na inny? (Odnosnie do bezgranicznych możliwości Boskiej Mocy, zob. 31:28 i przyp. 6).

ARGUMENT CZWARTY: Ustaliliśmy już, że istnieje konieczność Zmartwychwstania i że Ten, który wskrzesi zmarłych, jest w stanie tego dokonać. Cały świat jest „wystawiony” na Zmartwychwstanie i związane są z tym cztery kwestie:

Pierwsza: Jest możliwe, by ten świat doszedł do swego kresu.

Druga: Ten świat rzeczywiście dojdzie do swego kresu.

Trzecia: Istnieje dla świata doczesnego możliwość odbudowy w formie Tamtego Świata (Świata Wieczności).

Czwarta: Świat unicestwiony zostanie rzeczywiście wskrzeszony i odbudowany.

Kwestia pierwsza: Śmierć wszystkiego, co stworzone, jest możliwa. Jeśli coś podlega prawu rozwoju, to z pewnością będzie ewoluować ku swemu końcowi. Oznacza to, że jego okres życia jest ograniczony i został mu wyznaczony „naturalny” kres. Dlatego umrze. Skoro zaś ludzkość jako mikrokosmos poddana jest śmierci, to również cały wszechświat, który można traktować jako *makro-człowieka*, nie może uniknąć przemijania. Przemienie, a rankiem Ostatniego Dnia zostanie przywrócony do życia. Tak jak żyjące drzewo, stanowiące miniaturę wszechświata, nie jest w stanie uniknąć unicestwienia, tak samo przeminą „gałęzie stworzenia”, które wyrosły z „Drzewa Stworzenia”. Jeśli wszechświat nie zostanie zniszczony w wyniku jakiegoś

katastrofalnego zdarzenia zewnętrznego, które może mieć miejsce z rozkazu Wiecznej Woli, to z pewnością nadejdzie dzień, przewidziany również przez naukę, kiedy ów makro-człowiek odczuje śmiertelne drgawki swego końca. Wyda gwałtowny krzyk, wydarzy się to, co opisał Koran:

Kiedy słońce zostanie zwinięte (i spowite ciemnością); kiedy gwiazdy spadną (tracąc swój blask); i kiedy góry zostaną wprawione w ruch (81:1-3).

Kiedy niebiosy zostaną rozszczępione; i gdy gwiazdy będą padać w bezładzie i zostaną rozproszone; i gdy morza się wzburzą (wylewając się poza swe granice, mieszając się ze sobą) (82:1-3).

Punkt subtelny, lecz ważny: Woda zamarza i traci swoją zasadniczą, płynną postać; lód zamienia się w wodę i traci swój zasadniczy, stały stan skupienia; zasada materii wzmacnia się kosztem swojej formy materialnej. Duch się osłabia, gdy ciało staje się masywniejsze, a ciało słabnie, gdy duch staje się światlejszy. Świat jest stopniowo uszlachetniany przez mechanizm życia i na korzyść życia wiecznego. Siła Stwórcza daje tchnienie życia solidnym, nieożywionym substancjom w efekcie zadziwiających działań i uszlachetnia ten masywny świat dla przyszłego świata za pomocą światła życia.

Prawda nie ginie nigdy, jak by nie była słaba. Kiedy prawda rozkwita i się rozszerza, to zawierająca ją forma słabnie i podlega uszlachetnieniu. Prawda duchowa, która stanowi zasadę rzeczy, jest odwrotnie proporcjonalna do mocy swojej formy, albo, innymi słowy, kiedy forma gęstnieje, to prawda słabnie, a kiedy forma słabnie, to prawda się wzmacnia. To prawo dotyczy wszystkich stworzeń, które się rozwijają i przekształcają. Z niniejszego argumentu wnosimy, że świat cielesny, który stanowi formę zawierającą wielką prawdę wszechświata, rozpadnie się na części na rozkaz Pełnego Majestatu Stwórcy, po czym zostanie w sposób wspaniały odbudowany.

Pewnego dnia doświadczy urzeczywistnienia prawdy wyrażonej w wersecie koranicznym (14:48): *Tego Dnia, kiedy ziemia zostanie zamieniona na inną ziemię i podobnie niebiosy, oni wszyscy pojawią się przed Bogiem, Jedynym, Wszechpotężnym Zwycięzcą.* Nie ma wątpliwości, że śmierć świata jest możliwa.

Kwestia druga: Świat z pewnością umrze. Na jego nieuniknioną śmierć wskazuje to, że mieszkańcy świata są stale zastępowani przez nowych – każdego dnia, roku i w każdej epoce. Zaproszeni na ten świat goście wkrótce się z nami żegnają, a za nimi postępują nowi. To fakt, który zaświadcza o przyszłej śmierci świata.

Jeśli chcielibyśmy sobie wyobrazić śmierć tego świata, jak ją przedstawiają odpowiednie wersety koraniczne, to spójrzmy, jak dokładnie i precyzyjnie zostały połączone ze sobą poszczególne części wszechświata. Spójrzmy, jak delikatnie i subtelnie zostały zorganizowane w system. Wskutek tego, jeśliby choć jedno pojedyncze ciało niebieskie otrzymało rozkaz: „Opuść swoją oś”, to cały wszechświat zostałby wrzucony w otchłań śmierci. Gwiazdy zderzałyby się ze sobą, planety zostałyby rozproszone, a przestrzeń kosmiczną wypełniłby dźwięk wybuchających sfer. Góry zostałyby puszczane w ruch, a ziemia – spłaszczona. To właśnie uczyni Wieczna Moc, by

powołać do istnienia nowe życie, rozpraszając wszechświat i oddzielając pierwiastki Raju od pierwiastków Piekła.

Kwestia trzecia: Wszechświat może zostać wskrzeszony po swojej śmierci, gdyż, po pierwsze, Boska Moc nie ma żadnych ułomności. Po drugie, istnieje wielka potrzeba owego zmartwychwstania, a poza tym, jest ono możliwe. Jeśli jest wielka konieczność zaistnienia czegoś i jeśli jest to możliwe, to należy uznać, że to się niechybnie wydarzy.

Kolejny ważny punkt: Dokładne zbadanie tego, co dzieje się we wszechświecie, pokaże w sposób jasny, że w jego obrębie istnieją dwa przeciwstawne pierwiastki, które się rozpowszechniły po całym *uniwersum* i się w nim zakorzeniły. W wyniku opozycji tych pierwiastków: dobra i zła, pożytku i szkody, doskonałości i ułomności, drogi prostej i zbłądzenia, wiary i niewiary, posłuszeństwa i buntu, lęku i miłości, dochodzi do ich ścierania się we wszechświecie. Wszechświat manifestuje się poprzez stały konflikt przeciwieństw, nieustanne następstwa i przekształcenia, niezbędne do wytworzenia pierwiastków nowego świata. Te przeciwstawne pierwiastki poprowadzą ostatecznie ku wieczności, ale w dwóch różnych kierunkach, materializujących się jako Raj i Piekło. Świat Wieczności będzie zbudowany z podstawowych pierwiastków tego przejściowego świata, a owe pierwiastki otrzymają wtedy trwałość. Raj i Piekło stanowią w rzeczywistości dwa przeciwstawne owoce, rosnące na gałęziach drzewa Stworzenia; są dwoma skutkami łańcucha stworzenia. Są dwoma cysternami, wypełnianymi dwoma strumieniami rzeczy i zdarzeń, i dwoma basenami, ku którym falami przypływają istoty żywe. Są miejscami, gdzie manifestują się Boża Łaska i Boża Kara, i zostaną wypełnione swoimi szczególnymi mieszkańcami wtedy, gdy Boża Moc wstrząśnie gwałtownie wszechświatem.

Ludzie są tutaj poddawani próbie, by ich potencjał mógł się rozwinąć, a zdolności – objawić. To wyłonienie się zdolności powoduje pojawienie się we wszechświecie pokrewnych prawd. Innymi słowy, Piękne Imiona Pełnego Majestatu Twórcy objawiają swoje inskrypcje i sprawiają, że wszechświat staje się przesłaniem Tego, którego wszyscy stale proszą o pomoc. Także dzięki owej próbie podobne do diamentów zasady dusz subtelnych oddzielane są od przypominającej węgiel materii ludzi złych.

Dla jakich by subtelnych celów Bóg nie chciał dokonać aktu stwórczego (wiemy o niektórych z nich, a innych nie znamy), to chciał również zmiany i następstwa tego świata dla tych samych celów. Pomieszał przeciwieństwa i sprawił, że ścierają się ze sobą; ugniótł je jak ciasto i poddał wszechświat prawu następstwa i zasadzie doskonałości. Nadejdzie czas, gdy zakończy się próba, a Pióro Boskiego Przeznaczenia zapisze to, co ma zapisać. Boska Moc dokona swego dzieła, wszystkie stworzenia wypełnią swoje powinności i zostanie zasiane ziarno na polu życia wiecznego. Ziemia ukáže cuda Boskiej Mocy, a ten przejściowy świat umieści wszystkie wieczne sceny w ramach czasu, a wtedy wieczna Mądrość i Łaska Twórcy Pełnego Majestatu zażądają ogłoszenia wyników próby i wyjawienia prawdy o manifestacjach Pięknych Imion Boga oraz o przesłaniu, jakie zapisało Pióro Boskiego Przeznaczenia. Zażądają

również odpłaty za powinności wykonane przez stworzenia i ukazania prawdy znaczeń wyrażonych słowami księgi wszechświata. I będą chciały, aby potencjał wydał swój owoc, a trybunał został ustanowiony i by zasłona przyczyn naturalnych została usunięta – a wtedy wszystko zostanie poddane bezpośrednio Boskiej Woli i Władzy. Owego Dnia Stwórcy Pełen Majestatu zniszczy wszechświat, aby go uczynić wiecznym i oddzieli od siebie przeciwieństwa. To rozdzielenie przyniesie ze sobą pojawienie się Raju z całą jego krasą i chwałą, a także Piekła z całą jego okropnością. Ludzie Raju zostaną powitani słowami: *Pokój wam! Pięknie postępowaliście i jesteście oczyszczeni (z cuchnących pozostałości grzechu, a także wyswobodzeni z wszelkiego cierpienia), wejdźcie przeto do (Raju), by zamieszkać (w nim na wieki)! (39:73)*, gdy tymczasem Ludzi Piekła oczekuje groźba: *A wy, ludzie niewierzący i występni! Bądźcie tego Dnia oddzieleni! (36:59)*.

Wieczny i Mądry Pan obdaruje, poprzez Swoją doskonałą Moc, mieszkańców obu tych miejsc wiecznotrwałą i niezmienną egzystencją. Nigdy się nie zestarzeją ani też nie dojdzie do rozkładu ich ciał, albowiem nie będzie niczego takiego, co mogłoby prowadzić do rozkładu.

Kwestia czwarta: W poprzedniej Kwestii stwierdziliśmy, że ziemia może być po swojej śmierci wskrzeszona. Po jej unicestwieniu Ten, który stworzył nasz świat, stworzy go ponownie i będzie on jeszcze piękniejszy. Wtedy Bóg zamieni go w przestrzenie Tamtego Świata. Podobnie jak Szlachetny Koran, ze wszystkimi swymi wersetami zawierającymi tyle racjonalnych dowodów, także i inne Boskie Pisma jednogłośnie zgadzają się w tej kwestii; a Atrybuty Boga, należące do Jego Majestatu i do Jego Łaski, oraz wszystkie Jego Piękne Imiona są jasnymi wskazówkami nadejścia Zmartwychwstania. Prócz tego Bóg obiecał w swoich niebiańskich dekretach, które zsyłał Prorokom, że doprowadzi do Zmartwychwstania i Wielkiego Zgromadzenia (w Dniu Sądu). I z pewnością dotrzyma Swej obietnicy. To prawda niezaprzeczalna, co do której byli zgodni wszyscy Prorocy. Prorok Muhammad zaś, pokój z nim, w sposób szczególny potwierdzał tę prawdę mocą tysięcy swoich cudów, a podobnie czynili święci i zacni uczeni. Wreszcie, przepowiada ją sam wszechświat – wszystkimi dowodami naukowymi, jakie są w nim zawarte (z: *The Words*, „the 29th Word”; odnośnie do Zmartwychwstania, zob. również sura 15:85, przyp. 17).

DUCH, JEGO TOŻSAMOŚĆ I ARGUMENTY ZA JEGO ISTNIENIEM

Egzegeci Koranu nie są zgodni, co oznacza słowo „duch” w surze 17 werset 85, która brzmi: *Oni pytają cię o ducha. Powiedz: „Duch pochodzi z Rozkazu mojego Pana, a z wiedzy otrzymaliście jedynie niewiele”*. Niektórzy są zdania, że oznacza to Objawienie, gdy inni podkreślają, że są to zasada albo źródło życia, nurt, świadomość, uczucia i zmysły istot żywych.

Jeśli uważamy, że to duch w człowieku, który jest również źródłem życia, jest istotą, która się uczy, jest wykształcona i wierzy lub zaprzecza wierze, to Objawienie jest źródłem lub drogą duchowego ożywienia, i wówczas możemy wywnioskować, że Objawienie jest życiem ducha. Koran mówi: *O wy, którzy wierzycie! Odpowiadajcie Bogu i Wysłannikowi, gdy Wysłannik was wzywa (w Imię Boga) do tego, co daje wam życie (8: 24)*.

Bóg ma dwa prawa, jedno pochodzące od Jego Atrybutów Mowy, które ukazał jako Boże Objawienie, Religię. Drugie wynika z Jego Atrybutów Woli i Władzy i jest objawione jako to, co nazywamy „prawami natury” i życiem. Duch jest także manifestacją Boskich Atrybutów Woli i Władzy. Jest żywym prawem obdarzonym świadomością i prawdziwością, racjonalnością istnienia. Bediüzzaman Said Nursi pisze:

Duch jest prawem, ze świadomością i realnym istnieniem: Boska Siła ubrała go w dynamiczną powłokę wewnątrzmysłowych organów ciała. Ten duch, który istnieje w rodzaju ludzkim, jest odpowiednikiem „praw natury i życia”. Prawa te są niezienne (chyba że Bóg zechce inaczej, dla pewnych mądrych celów) i stałe, i obydwa pochodzą ze świata Boskich Rozkazów. Jeśliby Odwieczna Władza ubrała prawa w dostrzegalne istnienie i świadomość, to każdy mógłby być duchem; i jeśli ludzki duch zostałby pozbawiony życia i świadomości, to stałby się niematerialnym prawem (*The Letters*, „Seeds of Truth”). Mimo że nauka nie jest jeszcze gotowa do tego, by zaakceptować to, że istnieje wiele światów we wszechświecie i istnieją podczęści świata – jak światy roślin, zwierząt i ludzi (królestwo roślin, królestwo zwierząt i królestwo ludzi) i świat dżinów; to światy te znajdują się jeden w drugim lub jeden ponad drugim, a także jeden otacza drugi. Wśród tych światów jest widzialny i materialny świat, ten, w którym my żyjemy, świat, który apeluje do naszych zmysłów. Od najmniejszych cząstek do największych galaktyk świat ten jest królestwem, któremu Bóg Wszchemocny daje życie,

kształtuje go, odnawia, zmienia i przyczynia się do jego śmierci. A nauka zajmuje się zjawiskami tego świata.

W świecie fizycznym nauka przypisuje niemal każde zjawisko prawom natury. Ale te prawa nie mają bezpośredniej, odczuwalnej egzystencji. Dlatego przypisywanie kreatywności tym prawom, które są jedynie nominalnymi zasadami, wynikającymi z tego, co dzieje się w przyrodzie, jest tym samym, co zanegowanie istnienia ducha i jest tylko uprzedzeniem. Jeśli prawa, które wydają się działać we wszechświecie, pochodzą od Boskich Praw lub Rozkazów, to duch jest prawem. Niemniej jednak w odróżnieniu od innych praw ludzki duch jest żyjącym, świadomym prawem.

Ponad tym widocznym, materialnym światem istnieje niematerialny świat Boskich Praw i Rozkazów. W celu zdobycia wiedzy o tym świecie powinniśmy rozważyć, jak na przykład powstaje książka, drzewo czy człowiek. Najważniejsza część książki znajduje się w jej znaczeniu; dla przykładu, książka może być tradycyjna, w wersji audio lub dostępna on-line. Fizyczność książki sama w sobie nie ma żadnego znaczenia, sensem książki są idee, które mówią o jej istnieniu. Innym przykładem jest rzecz, która stymuluje nasiona do kiełkowania pod ziemią, aby urosło drzewo, i jest to esencja życia i prawo kiełkowania i wzrostu, którym nasiona zostały uprzednio obdarzone. Gołym okiem możemy obserwować kiełkowanie nasion i dalszy rozwój sadzonek do momentu powstania drzewa. Gdyby nie zasada życia i prawa kiełkowania i wzrostu, które nawet niewidzialne i nieobserwowalne, rządzą narodzinami i wzrostem nowego życia, to nie byłoby na świecie roślinności.

Zauważamy, że byt wszystkich tych praw pochodzi od nigdy niezmiennających się procesów, które ciągle się powtarzają. Podobnie obserwując zjawiska naturalne wokół nas, możemy wydedukować istnienie wielu innych praw, takich jak ciężar, odpychanie, zamarzanie czy parowanie.

Tak więc podobnie jak prawa, które zostały tutaj wspomniane, duch jest prawem, pochodzącym ze świata Boskich Rozkazów. Niemniej jednak w odróżnieniu od innych praw, duch ludzki jest żyjącym, świadomym prawem. Gdyby mimo to duch został pozbawiony życia i świadomości, to stałby się prawem. Trzeba wszakże wziąć pod uwagę to, że gdyby prawa miały otrzymać życie i świadomość, to każde byłoby duchem.

DUCH NIE MOŻE BYĆ OKREŚLANY LUB POSTRZEGANY ZA POŚREDNICTWEM NOWOCZESNEJ NAUKI

Podczas gdy materia lub cokolwiek innego w świecie materialnym złożone jest z atomów, a atomy składają się z większej liczby mniejszych cząsteczek, to duch jest istotą prostą. Ponieważ jest prosty, to nie ulega dezintegracji. Nie możemy go dostrzec tak, jak widzimy rzecz materialną; ale rozpoznajemy go za pomocą przejawów w świecie materialnym. Chociaż akceptujemy jego istnienie i obserwujemy jego mani-

festacje, nie potrafimy poznać jego istoty. Ale nasza nieznajomość natury rzeczy nie oznacza, że ten przedmiot nie istnieje.

TO DUCH WIDZI I SŁYSZY

Widzimy naszymi oczami. Innymi słowy, nasze oczy są narzędziem, za pomocą którego widzimy. Główne centrum wzroku znajduje się w mózgu. Jednakże to nie mózg sam w sobie widzi; widzenie i słyszenie są świadomą percepcją. Mózg nie postrze- ga. Nie powiemy: „Mój mózg widzi”, ale raczej: „Ja widzę”. To my widzimy, słyszy- my lub odczuwamy. Ale kim jest ten, kogo nazywamy „Ja”? Czy jest to jakaś rzecz złożona z mózgu, serca i innych organów oraz kończyn? Dlaczego nie poruszamy się, kiedy umieramy, chociaż wszystkie nasze organy i kończyny są tutaj? Jak ta fabryka pracuje? Czy pracuje samodzielnie czy też za pomocą innych rzeczy, na przykład za pomocą energii elektrycznej? Wystarczy jakakolwiek wada w mechanizmie czy jakiś inny problem, który powoduje zakłócenie między elektrycznym źródłem energii a fa- bryką, by olbrzymia, wysoce produktywna fabryka zamieniła się w stos niepotrzeb- nego złomu. Czy ten związek między fabryką a energią elektryczną jest w jakiś spo- sób porównywalny do tego, który jest między duchem a ciałem?

Kiedy połączenie ciała z duchem zostaje przecięte – co nazywamy śmiercią – ciało jest zmniejszane do czegoś, czego nie chcemy kurczowo się trzymać, nawet kilka go- dzin, gdyż szybko gnije i się rozkłada.

DUCH JEST ŚWIADOMĄ, POTĘŻNĄ ISTOTĄ, KTÓRA POTRAFI SIĘ UCZYĆ I KTÓRA MYŚLI, ODCZUWA I ROZUMUJE, STAŁE SIĘ ROZWIJAJĄC

Oczywiście, duch nie jest tym samym, co energia elektryczna. Jest świadomą i potęż- ną istotą, która potrafi się uczyć i która myśli, odczuwa, rozważa, stale się rozwija- jąc, zwykle równocześnie z rozwojem fizycznym ciała – zarówno psychicznie, jak i duchowo poprzez uczenie się, refleksję, wiarę i oddawanie czci. To także duch okre- śla charakter, naturę i tożsamość osoby, czyli to, co sprawia, że jakaś osoba jest inna lub daje się odróżnić od innych. Chociaż wszyscy ludzie, od pierwszego do ostatniego, są zasadniczo zbudowani z tych samych elementów, to wszyscy różnią się od siebie nawzajem cechami charakteru, naturą i rysami twarzy. Dlatego jedyną rzeczą, która może decydować o tej różnicy, jest duch.

DUCH RZĄDZI WEWNĘTRZNYMI WŁADZAMI ISTOTY LUDZKIEJ

Podobnie ludzkie sumienie tak długo, jak jest zdrowe, nie kłamie. Jeśli nie zwiodą go zmysły lub pragnienia, to jest ono głęboko świadome Istnienia Boga i znajduje uko- jenie w wierze i w oddawaniu Mu czci. Tak więc to duch kieruje ludzkim sumieniem oraz jego innymi władzami umysłowymi. Duch podąża za światem, z którego przy- szedł i tęskni za swoim Stwórcą. O ile duch nie jest karłowaty i wypaczony przez grzech, to zechce znaleźć Stwórcę i w Nim odnajdzie prawdziwe szczęście.

DUCH MA GŁĘBOKIE ZWIĄZKI Z PRZESZŁOŚCIĄ I PRZYSZŁOŚCIĄ

Zwierzęta nie znają pojęcia czasu; zgodnie z pierwotną naturą, którą Bóg dla nich wyznaczył, żyją tylko w czasie teraźniejszym i nie czują bólu przeszłości i niepokoju o przyszłość. Ale człowiek znajduje się głęboko pod wpływem bólu i nieszczęść przeszłości i niepokoju się o przyszłość. Tak jest, ponieważ duch jest świadomym, czującym bytem.

Duch nigdy nie jest zadowolony z tego śmiertelnego, ulotnego świata. A osiągnięcia ludzkie lub dobra doczesne, takie jak pieniądze, stanowiska i satysfakcja z ziemskich żądz, nigdy nie wystarczają do tego, by duch osiągnął szczęście. A raczej dobra doczesne powodują wzrost niezadowolenia i nieszczęścia. Duch odczuwa ulgę, kiedy człowiek żywi wiarę w Boga, uwielbia Go i pamięta o Nim.

Ludzkość żywi bardzo mocne pragnienie wieczności. Źródło tego pragnienia nie może być fizycznym wymiarem jej istnienia. Fizycznie jesteśmy śmiertelni, poczucie wieczności i pragnienie go nie mogą wynikać ze śmiertelnego istnienia. To raczej pragnienie lub uczucie powstaje z wiecznego wymiaru naszej egzystencji i jest ono duchem, który stanowi ten wymiar. Tzn. duch powoduje, że człowiek wdycha: „Ja jestem śmiertelny, ale nie pragnę tego, co jest śmiertelne. Jestem bezsilny, ale nie pragnę tego, co jest nieudolne. To, czego pragnę, to wieczny umiłowany (który nigdy mnie nie opuści), i tęsknię za wiecznym światem”.

DUCH USTANAWIA ZWIĄZEK ZE ŚWIATEM MATERIALNYM ZA POŚREDNICTWEM CIAŁA

Duch jest prostym bytem, który pochodzi ze świata Boskich Rozkazów. Aby mógł się objawić i działać w materialnym, widocznym świecie, potrzebuje rzeczy materialnych. Tak jak ciało nie jest zdolne do tego, by kontaktować się ze światem symboli czy postaciami niematerialnymi, tak i duch nie może ustanowić żadnego kontaktu z tym światem bez pośrednictwa serca, mózgu i innych organów oraz kończyn ciała.

Duch funkcjonuje, tak jak właśnie zostało powiedziane, za pomocą wszystkich nerwów, komórek i innych elementów ciała. Dlatego jeśli coś ułoży się niewłaściwie w organizmie lub narządzie, łączność ducha z tym organizmem i organem zostaje przerwana, duch nie może mu dłużej rozkazywać. Jeśli niepowodzenie albo choroba spowodowały rozłączenie i było ono wystarczająco poważne, to wtedy następuje to, co nazywamy śmiercią.

Chociaż jakieś pospolite i bezmyślne ruchy w dłoniach czy palcach mogą być postrzegane jako wynik pobudzenia pewnych obszarów mózgu, to ruchy te są jak jakieś niezrozumiałe brzmienie powodowane losowym naciśnięciem klawiszy fortepianu. Albo raczej ruchy te są niezależną reakcją organizmu na pobudzenie, co dzieje się w wyniku autonomicznego funkcjonowania organizmu. Dlatego też, aby w organizmie wykonywane były ruchy klarowne, musi w nim być obecny duch, gdyż to on ma świadomość i wolną wolę.

TO DUCH DETERMINUJE CECHY CZYJEGOŚ OBLICZA

Duch objawia się przeważnie za pomocą oblicza. Oblicze jest oknem, które otwiera się na wewnętrzny świat człowieka. Swoimi wszystkimi cechami oblicze może ujawnić czyjaś naturę.

Psycholodzy podkreślają, że prawie wszystkie ruchy aż do najnaturalniejszego od ruchu, jakim jest kasłanie, ujawniają charakter danej osoby. Twarz jest tak łatwym sposobem odkrywania charakteru, zdolności i osobowości, że z jej studiowania zrodziła się nauka zwana fizjonomią. Osądza ona charakter osoby z cech jej twarzy. Tym, co determinuje cechy twarzy, jest duch.

Jak wiadomo, komórki ciała są stale odnawiane. Każdego dnia umierają miliony komórek i są zastępowane nowymi. Biolodzy mówią, że wszystkie komórki, które tworzą organizm, są odnawiane co sześć miesięcy. Pomimo tego ciągłego odnawiania główne cechy twarzy pozostają bez zmian. Możemy rozpoznać osobę poprzez jej niezmiennie cechy twarzy. Podobnie nie zmieniają się odciski palców. Ani odnowienie komórek palców, ani urazy, ani siniaki na palcach nie mogą spowodować, że odciski palców się zmieniają. To także duch ze swoimi szczególnymi cechami zabezpiecza stałość cech szczególnych człowieka.

TO DUCH OTRZYMUJE WYKSZTAŁCENIE MORALNE, DUCHOWE I INTEKTUALNE I POWODUJE ZRÓŻNICOWANIE CHARAKTERIOLOGICZNE U LUDZI

Ciało przez całe życie ulega ciągłym przemianom. Do pewnego czasu zmiana związana jest z fizycznym wzrostem i rozwojem, kształtując ciało silniejsze i lepsze. Jednakże ten wzrost zatrzymuje się w pewnym punkcie i wtedy zaczyna się rozkład. Co zaś tyczy się ducha, człowiek może stale wzrastać w wiedzy, w przeciwieństwie do zmian fizycznych, które ostatecznie zmierzają do upadku. Istota ludzka może nieustannie się rozwijać bądź chylić się ku upadkowi duchowemu i intelektualnemu, albo też może zatrzymać się w jakimś punkcie i odwrócić kierunek zmian. To znaczy, że edukacja moralna, duchowa i intelektualna nie zależy od innych zmian cielesnych. Także różnice moralne, duchowe i intelektualne pomiędzy ludźmi nie mają nic wspólnego z ich budową fizyczną. Wszyscy ludzie zbudowani są z tych samych elementów, fizycznie i materialnie. Co jednak powoduje różnice moralne i intelektualne pomiędzy nimi? Jaka część człowieka otrzymuje wychowanie moralne i intelektualne, a jaka część – trening fizyczny? Czy ćwiczenia fizyczne mają związek z edukacją moralną i intelektualną? Czy możemy powiedzieć, że im osoba bardziej rozwinięta fizycznie, tym bardziej rozwija się moralnie? Jeśli nie możemy powiedzieć, że tak właśnie jest, i jeśli ćwiczenia fizyczne nie mają nic wspólnego z poziomem umysłowym, moralnym i intelektualnym, to dlaczego nie akceptujemy istnienia ducha? I jak możemy przypisać naukę, moralność i edukację jakimś procesom biochemicznym w mózgu? Czy te procesy są szybsze u jednych, a u drugich wolniejsze? Czy jest tak, że pewni ludzie są bardziej

rozwinęci intelektualnie, ponieważ te procesy są szybsze? Jaki związek mają te procesy z wychowaniem moralnym, duchowym bądź z zepsuciem? W jaki sposób możemy wyjaśnić to, że regularna modlitwa odmienia oblicze człowieka? Dlaczego oblicza wierzących promienieją bardziej niż oblicza grzeszników i niewiernych?

TO DUCH ODCZUWA I WIERZY LUB NIEWIERZY

Ponadto istoty ludzkie są bytem, który ma niezliczone, złożone uczucia. Kochają lub nienawidzą, radują się albo smucą, czują się radośni albo przygnębieni, mają nadzieje albo rozpaczają, troszczą się o ambicje i marzenia, a także czują się zadowoleni albo znudzeni... Lubią coś albo czegoś nie lubią, doceniają coś albo czymś gardzą; boją się albo stają się nieśmiali, czują entuzjazm lub odczuwają skruchę. Jeśli spojrzymy na zawartość słownika, natkniemy się na setki słów wyrażających ludzkie uczucia. I istnieją ogromne różnice pomiędzy ludźmi w odniesieniu do ich uczuć. Co więcej, ludzie są w stanie zastanawiać się nad wydarzeniami, które dzieją się dookoła nich, lub nad pięknem stworzenia i w ten sposób rozwijają się w nauce. Ludzie potrafią czynić porównania i rozmyślać, a przez to wierzyć w Stwórcę wszystkich rzeczy. Następnie poprzez uwielbienie i podążanie za Jego przykazaniami człowiek jest w stanie rozwijać się moralnie i duchowo, stając się doskonalszą istotą ludzką. Toteż jak jeszcze możemy wyjaśnić te wszystkie zjawiska, jeżeli nie poprzez uznanie, że są częścią człowieka zwaną duchem? Czy możemy przypisać je do procesów chemicznych w mózgu?

DUCH JEST PODSTAWĄ LUDZKIEGO ŻYCIA

W tym świecie materia jest uszlachetniana dla celów związanych z życiem. Martwe ciało, bez względu na to, jak byłoby duże, np. góra, jest samotne, bierno i nieruchome. Ale życie daje organizmowi wielkości pszczoły możliwość interakcji z całym światem, pozwalając na pójście tak daleko, by pszczoła mogła powiedzieć: „Ten świat jest moim ogrodem i kwiaty są moimi braćmi”. Im mniejszy jest żyjący organizm, tym bardziej jego życie jest aktywniejsze, zadziwiające, potężniejsze w sile. Pszczoły, muchy lub nawet mikroorganizmy nie różnią się pod tym względem od słonia. Dlatego im bardziej materia jest udoskonalona, tym bardziej aktywniejsze i potężniejsze jest ciało. Dla przykładu, kiedy las płonie, to wytwarza ogień i węgiel. Kiedy podgrzewamy wodę, to ona paruje. Natykamy się na energię elektryczną w świecie atomowym i subatomowym. Nie możemy tej energii dostrzec, ale zdajemy sobie sprawę, jak jest potężna, doświadczając jej przejawów. To znaczy, że istnienie nie składa się z widzialnego, materialnego świata. A raczej to ten świat jest tylko pozornym, zmiennym i niestabilnym wymiarem istnienia. Za nim znajduje się czysty, niewidzialny wymiar, który wykorzystuje materię, by być widzianym i znanym. W ten sposób istotą życia jest duch, który należy do tego wymiaru i dlatego jest czysty i niewidzialny.

DUCH MA WŁASNĄ POWŁOKĘ

Ciało nie jest okryciem ducha. Duch ma własną powłokę, a kiedy opuszcza po śmierci ciało, to nie pozostaje nagi, bez okrycia. To okrycie jest jakby „negatywem” materialnego ciała i jest nazywane różnorako: powłoką światła, eteryczną postacią człowieka, formą energetyczną, drugim ciałem, ciałem astralnym bądź po prostu – duchem (streszczenie *Essentials*, 41-49).

ISLAM: ORYGINALNY BOSKI WZÓR, WEDLE KTÓREGO ZOSTAŁA STWORZONA LUDZKOŚĆ

Bóg stworzył wszechświat, aby On mógł być znany i uznawany we wszystkich Swoich Imionach i Atrybutach i aby Jego stworzenie zawierało jedną istotę, która ma wolną wolę, czyli człowieka. Wśród wszystkich stworzeń (oprócz dżinów) tylko ludzie, bardziej niż jakikolwiek inny gatunek, mogą objawiać Boskie Imię Mającego Wolę i Jego Imiona Wszechwiedzącego i Mówiącego. Oznacza to, że ludzkość wyróżnia się spośród innych stworzeń wolną wolą, większą wiedzą i bardziej wyrazistym i wyrafinowanym sposobem komunikacji. Bóg wyposażył nas w wiedzę o rzeczach („nazwach”) i uczynił nas Swoim namiestnikiem do sprawowania rządów na ziemi zgodnie z Jego prawami. To, że mamy wolną wolę oznacza, że musimy dokonywać wyborów, a życie każdego człowieka składa się z dokonywania wyboru pomiędzy tym, co dobre, a tym, co złe.

Bóg wyposażył ludzkość w trzy zasadnicze umiejętności o znaczeniu fundamentalnym dla naszego przetrwania i wykonywania funkcji Jego namiestnika: *pragnienie* płci przeciwnej, potomstwa, środków do życia i własności; *gniew* i zdecydowanie w obronie i walce; a także *rozum* i intelekt. Jesteśmy w tym życiu ziemskim poddawani próbie, byśmy mogli rozwijać swój potencjał i stawać się intelektualnie i duchowo doskonali, tak by zasłużyć na szczęście wieczne. Z tego powodu i po to, byśmy potrafili się rozwijać materialnie, duchowo i naukowo, Bóg nie ograniczył nam tych zdolności, ale ustanowił zasady, tak byśmy wykorzystywali swoje zdolności w pewnych granicach. Dzięki temu możemy wznosić się ku doskonałości.

Zgodnie z nauką islamu, szczęście człowieka zależy od dyscyplinowania zdolności w taki sposób, byśmy mogli doprowadzić do życia harmonijnego i pokojowego zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym. Jeśli owe zdolności pozostają niedyscyplinowane, to mogą prowadzić ludzi ku niemoralności, zabronionych stosunków płciowych, niedozwolonego zarobkowania, tyranii, niesprawiedliwości, oszustwa, kłamstwa i innych występków. Aby zapobiec powstawaniu chaosu i cierpienia, musimy poddać się prawu, które nas poprowadzi prostą ścieżką i ureguluje nasze wspólne sprawy. Jeden człowiek nie powinien akceptować władzy innego człowieka, takiego przecież samego jak on, i nie może być zmuszany do tego. A skoro nawet cała ludzkość nie jest w stanie odkryć precyzyjnych kryteriów i reguł, które by zapewniły szczęście indywidualne i zbiorowe w obu światach, to rodzaj ludzki potrzebuje

wszechstronnego intelektu i wskazówek spoza ludzkiego rozumu i doświadczenia, ku którym mógłby się zwrócić i które mógłby swoją wolną wolą zaakceptować. Te wskazówki i przewodnictwo zawarte są w Religii, objawionej i udoskonalonej przez Boga za pomocą Swoich Proroków – w islamie.

Wszyscy Prorocy przybyli z tą samą zasadą wiary: wiarą w Istnienie Boga i Jego Jedność, ostateczne zniszczenie świata, Zmartwychwstanie i Sąd Ostateczny, Proroctwo i z wiarą we wszystkich Proroków bez różnicy pomiędzy nimi, wszystkie Boskie Pisma, aniołów, Boskie Przeznaczenie i Dekret (zawierający wolną wolę człowieka). Oni zywali ludzi do czczenia Jednego Boga, głosili i popierali cnotę moralną i potępiali występki. Różnice w szczegółach zasad i nakazów związane były z poziomem rozwoju naukowo-intelektualnego, społecznego, ekonomicznego i stosunków politycznych, jakie istniały w tamtym czasie, i także z tego względu wcześniejsi Prorocy przed Prorokiem Muhammadem, pokój z nim, zostali wysłani do swoich ludów i do swojej własnej epoki. Prorok Muhammad jednakże przybył w czasie, kiedy ludzkość stała na progu nowej ery, kiedy nie było już potrzeby przyjścia następnego po nim Proroka, a zatem został posłany do całej ludzkości aż do Dnia Ostatecznego. Z Prorokiem Muhammadem islam, Religia, którą wybrał Bóg dla rodzaju ludzkiego i posłał z każdym Prorokiem, została udoskonalona i zyskała formę uniwersalną. Tak więc bycie muzułmaninem oznacza wiarę we wszystkich poprzednich Proroków i wcześniejsze, oryginalne Pisma Święte.

Wiara, istota religii, nie jest tylko prostym potwierdzeniem opartym na imitacji. Ma stopnie i etapy rozwoju, podobnie jak nasienie drzewa, które stopniowo przekształca się w pełni dorosłe, owocujące drzewo. Religia zawiera tak dużo prawd odnoszących się do Imion Boga i rzeczywistości zawartych we wszechświecie, że najdoskonalsza ludzka wiedza i cnota ze wszystkimi ich poziomami i etapami rozwoju są jedynie przekonaniem. Wiara ma tak wiele poziomów i etapów swojej manifestacji, ile jest Boskich Imion. Ci, którzy osiągają poziom całkowitej pewności wiary, wynikający z bezpośredniej obserwacji prawd, na których oparta jest wiara, mogą badać wszechświat jako swego rodzaju Boskie Pismo.

Inny stopień wiary to pewność pochodząca z bezpośredniego doświadczenia jej prawd. Zależy ona od świadomości Boga, regularnej modlitwy, ścisłego posłuszeństwa Boskim nakazom i zakazom i refleksji. Ci, którzy ją posiadają, mogą stawić czoła światu. Dlatego podstawowym obowiązkiem muzułmanów jest osiągnięcie możliwie najwyższego poziomu wiary i głoszenie jej innym.

Wiara rodzi różne rodzaje uwielbienia, z których do zasadniczych należą obowiązkowe modlitwy, post, oczyszczająca jałmużna oraz pielgrzymka. Wiara wymaga także przestrzegania zakazów (np. unikanie zabijania, wszelkiego rodzaju nieprawych stosunków seksualnych, środków odurzających, hazardu, lichwy i oszustwa). Ci, którzy pragną wzmocnić swoją wiarę i osiągnąć wyższe stopnie doskonałości, powinni zachować wielką dbałość w działaniach swoich serc i umysłów (np. w kontemplacji, refleksji, inwokacji, recytacji Imion Boga, samokrytyce, wytrwałości, cierpliwości, wdzięczności, samodyscyplinie i całkowitej ufności Bogu). Cnoty moralne są owocem życia religijnego.

Islam reguluje również nasze wspólne życie. Za pomocą wiary, czci oraz poprzez swoje zasady intelektualne, moralne i duchowe islam wychowuje nas w możliwie najlepszy sposób. Poza tym wykorzystuje zasady społeczno-ekonomiczne oraz cnoty, na które kładzie nacisk: solidarność, wzajemną pomoc i altruizm, by ustanowić idealne społeczeństwo wolne od waśni, zepsucia, anarchii i terroru; takie, które pozwala każdemu na zdobycie szczęścia, zarówno w tym świecie, jak i w życiu pozagrobowym. Jego prawo karne jest przede wszystkim nakierowane na zachowanie szczęścia, indywidualnego i zbiorowego.

Koran, wszechświat i ludzkość to trzy przejawy jednej prawdy. Dlatego też nie ma w zasadzie sprzeczności lub niezgodności pomiędzy prawdami Koranu, opisanymi jako Świat Objawiony i pochodzącymi z Boskich Atrybutów Mowy, a prawdami czerpanymi z obiektywnego badania wszechświata, opisywanego jako Koran Stworzony, pochodzący z Boskich Atrybutów Władzy i Woli. Jeśli jednak niekiedy zdają się istnieć sprzeczności, to wynikają one z błędnego podejścia zarówno do Koranu, jak i do wszechświata i ludzkości, albo do wszystkich jednocześnie. Muzułmańska cywilizacja wierna swoim autentycznym i oryginalnym korzeniom oraz dynamice, nie zawiera żadnej sprzeczności pomiędzy nauką (obiektywne badanie świata przyrody) a Religią (przewodnik po drodze prostej, prowadzącej do zyskania Boskiego zadowolenia i akceptacji). Prawdziwa wiara nie jest dogmatycznym zobowiązaniem opartym na ślepej imitacji, lecz powinna odwoływać się do rozumu i serca i łączyć potwierdzenie dawane przez rozum ze skrytym doświadczeniem serca i jego przekonaniem.

Islam opiera się przede wszystkim na *Tauhidzie*, absolutnej wierze w Jedność Boga bez jakichkolwiek współtowarzyszy w Jego Boskości, Panowaniu i Suwerenności. Wszechświat jest integralną całością wzajemnie powiązanych i współpracujących części, w których widać wspaniałą koordynację, harmonię i porządek, zarówno na poziomie powszechnym, jak i pojedynczego żyjącego organizmu. Ta harmonia i ład pochodzą z Jedności Jedyne, Który je stworzył i Który jest doskonały, bez współtowarzysza ani nikogo równego sobie. Wszechświat działa zgodnie z prawami ustanowionymi dlań przez Boga, a więc jest – w sensie dosłownym – muzulmaninem – *całkowicie poddanym Bogu*. Jego funkcjonowanie jest zatem stabilne, uporządkowane i harmonijne.

Islam jest Religią całego stworzenia, za którą podąża każda rzecz i istota, dobrowolnie lub pod przymusem. W tym sensie nawet niewierzący jest muzulmaninem pod względem funkcjonowania jego ciała. Ponadto, jak powiada pewien *hadis*, Wysłannik oświadczył, że każdy człowiek rodzi się w swoim pierwotnym uosobieniu i wzorze jako muzulmanin, ma więc naturalną skłonność do przyjęcia islamu jako Religii swego życia. Jednakże pod wpływem rodziny, środowiska czy edukacji, którą otrzymuje, może przyjąć inną religię, inną drogę życia. Jeśli jednak pozostanie wolny od uprzedzeń i wypaczającego wpływu swych skłonności doczesnych, pragnień cielesnych, ziemskich ambicji, urojeń bądź popędów zmysłowej jaźni, a zwłaszcza jeśli zachowa swą pierwotną czystość moralną, to może odnaleźć islam lub Bóg nagrodzi go islamem.

DEPOZYT, KTÓRY PRZYJĄŁ CZŁOWIEK

Choć depozyt wspomniany w wersecie 33:72 obejmuje Boską Religię, którą ludzkość musi stosować w swoim życiu, to jednak nie jest do niej ograniczony. Nie tylko ludzie, ale również dżiny są zobowiązane do podążania za Religią. Niektórzy komentatorzy są zdania, że depozytem jest ludzka wolna wola lub zdolność wyrażania woli. Zawiera się to w znaczeniu depozytu, powinniśmy jednak mieć na uwadze, że dżiny również zostały wyposażone w wolną wolę. Toteż tym, co jest rozumiane jako depozyt, jest przede wszystkim ludzkie *ego*.

Bóg nie zna absolutnie żadnych granic. A coś nieograniczonego i absolutnego nie może być określane w taki sposób, że da się objąć jego zasadniczą naturę. Na przykład jasność nie ograniczona przez ciemność nie może zostać rozpoznana albo dostrzeżona. Jeśli jednak zostanie pociągnięta rzeczywista lub hipotetyczna graniczna linia ciemności, to jesteśmy w stanie określić, czym jest to światło i dostrzec je. W ten sam sposób Boskie Atrybuty i Imiona (np. Wiedza, Moc, Mądrość i Współczucie) nie są możliwe do określenia, gdyż są wszechobejmujące i nie mają granic ani niczego podobnego. W związku z tym nie ma możliwości poznania lub postrzeżenia, czym one zasadniczo są. W celu ich poznania konieczna jest hipotetyczna granica.

Wszechmocny Bóg pociągnął taką linię hipotetyczną przed Swymi Imionami i Atrybutami i stworzył *ego*, które odbija w sobie wszystkie Jego Imiona i Atrybuty. Skoro Absolutna Niezależność stanowi najbardziej zasadniczą cechę Boskości, to *ego* znajduje w sobie tę samą własność. Wyobraża sobie fikcyjne panowanie, władzę i wiedzę i przeprowadza linię graniczną, tworzy hipotetyczną linię graniczną dla Boskich wszechobejmujących Atrybutów i powiada: „To jest moje, a reszta jest Jego”. Dlatego *ego* dokonuje podziału.

Poprzez to wyobrażone panowanie *ego* może i musi zrozumieć Panowanie Stwórcy wszechświata. Za pomocą swego pozornego panowania może pojąć prawdziwe Panowanie swego Stwórcy, mówiąc: „Tak jak ja jestem właścicielem tego domu, tak Stwórca jest Właścicielem tego stworzenia”. Posługując się swoją częściową wiedzą *ego* zaczyna rozumieć Jego Wiedzę Absolutną.

Poprzez swoją wadliwą i nabytą sztukę może wyczuć pierwotną i zapoczątkowującą sztukę Wzniosłego Stwórcy. *Ego* powiada na przykład: „Ja zbudowałem ten dom i wszystko w nim urządziłem, dlatego musi istnieć Ten Jedyńy, który stworzył ten

wszeczeńświat i wszystko w nim urządził”. Ego stanowi więc klucz do Boskich Imion i Atrybutów oraz do rozwiązania tajemnicy stworzenia.

Jednakże ego ma dwa aspekty albo oblicza. Jedno z nich spogląda na Stwórcę i ku dobru. W tym swoim aspekcie otrzymuje jedynie to, co jest dane; nie może stwarzać. Nie stanowi początku dobra ani cnót, które Bóg stwarza w nim bądź poprzez nie. Natomiast drugie oblicze spogląda w kierunku zła. W tym przypadku ego jest aktywne i jest źródłem oraz sprawcą wszelkiego zła.

Zasadniczo, jak już wspomnieliśmy wyżej, ego jest jakby miarą, zwierciadłem albo narzędziem służącym widzeniu lub odnajdywaniu, dowiadrywaniu się. Jego prawdziwa natura to tylko wskazywanie – jak list, który sam w sobie nie ma żadnego znaczenia – wskazuje znaczenie rzeczy innych niż on sam. Jego panowanie jest czysto hipotetyczne, a jego własna egzystencja – tak słaba i nieznaczna, że samo z siebie nie jest w stanie niczego nieść lub wspierać. Ego jest raczej rodzajem miary bądź skali wskazującej stopnie i ilości tego, co jest mierzone. Za jego pomocą możemy poznać bezgraniczne, absolutne i wszechobejmujące Atrybuty Istoty Koniecznie Istniejącej.

Ego musi zrozumieć, że jest sługą Boga, że ma służyć Temu Jedynemu, który jest odeń różny, i że jego natura ma wyłącznie cechy *wskazujące*. Musi pojąć, że nosi raczej znamiona Jedynego, a nie swoje własne, i że „nabierze” znaczenia tylko wtedy, gdy będzie wskazywać Boga, od którego zależy jego istnienie. Jego życie zależy od Boskiej kreatywności i egzystencji. Jego poczucie własności jest iluzoryczne, gdyż cieśzy się jedynie pozornym i tymczasowym posiadaniem za zezwoleniem prawdziwego Właściciela, a jego rzeczywistość jest jakby półcieniem. Jest bytem przygodnym, niewiele znaczącym cieniem objawiającym autentyczną i konieczną Rzeczywistość. Jego funkcja posługi jako miara i waga dla Atrybutów Stwórcy i zasadniczych Jego Cech jest dobrowolna i świadoma.

Ci, którzy rozumieją, że taka jest natura ich jaźni i ludzkiego ego, postępują stosownie do tego. Są też włączeni w znaczenie wersetu koranicznego: *Zaiste, ten osiąga pomyślność, kto ją oczyścił (trzymając się z dala od wyniosłości i buntu przeciwko Bogu)* (91:9). Tacy ludzie rzeczywiście niosą depozyt i – dzięki swej jaźni – dostrzegają, czym wszechświat jest naprawdę i jakie powinności wypełnia. Dostrzegają również, że ich ego potwierdza informacje, jakie zebrali o wszechświecie. W konsekwencji informacje te zachowają dla nich cechę światła i mądrości i nie zamieniają się w ciemność ani nie pójdą na marne. Jeśli ego wypełni swą powinność w taki sposób, to odrzuci swoje roszczenia do panowania i hipotetycznej własności (będącej raczej narzędziem miary) i oświadczy: *Do Niego należy Panowanie i Własność wszystkich istot, Jemu też winniśmy wszelkie dziękczynienie i wysławianie. Do Niego należy Sąd i władza i do Niego wrócimy*. W ten sposób ludzka jaźń może oddawać Bogu cześć w sposób autentyczny i osiąga rangę najlepszego wzoru stworzenia.

Jeśli jednak ego zapomina o Boskim celu swego stworzenia, porzuca powinność swojej natury i pojmuje siebie jako istotę samoistniejącą i niezależną od swego Stwórcy – to wtedy sprzeniewierza swój Depozyt. Przypuszcza też wtedy, że jest

trwałą rzeczywistością, mającą za swój obowiązek dążenie do zaspokajania swoich pragnień. Fałszywie mniema, że posiada siebie na własność i jest faktycznym panem *swoich własnych spraw i swego terytorium*. Ci, którzy widzą swoją jaźń w ten sposób, podpadają pod kategorię ostrzeganych i zagrożonych: *Zaprawdę, pogrążył się w zatracie ten, kto ją zdeprawował (brnąc w wyniosłości i buncie przeciwko Bogu)* (91:10). Taki rozwój rzeczy odpowiedzialny jest za wszelkie rodzaje politeizmu, zła i zbłądzenia, które sprawiły, że niebiosa, ziemia i góry przeraziły się perspektywą przyjęcia Depozytu – by nie zostały zwiedzione ku przypisywaniu Bogu współtowarzyszy – gdyż złe ego wzrasta i nabrzmiewa, aż przenika wszystkie części istoty ludzkiej. Niczym olbrzymi potwór pożera takich ludzi, tak że oni i ich możliwości i potencjały nie zawierają już niczego innego, jak tylko ich rozdęte ego. W końcu ego rasy ludzkiej daje siłę jaźni indywidualnej poprzez indywidualizm i rasizm. Prowadzi to do tego, że *Ja* nabrzmiałe wsparciem ego rasy kontestuje – tak jak Szatan – rozkazy Stwórcy. Ostatecznie biorąc samego siebie za miarę, porównuje wszystkich i wszystko ze sobą, dzieli Domenę Boga pomiędzy te i inne przyczyny i zaczyna przypisywać Bogu współtowarzyszy w sposób najgorszy z możliwych. To do takich osób odnosi się werset: *Zaiste, przydawanie Bogu współtowarzyszy jest ogromną niesprawiedliwością* (31:13).

Ta zdrada powoduje zatopienie się *jaźni* człowieka w całkowitej ignorancji. Nawet jeśli opanował tysiące gałęzi wiedzy, to jego ignorancja powiększa się jeszcze przez jego wiedzę. Jakich by nie odebrał błysków Wiedzy Boga z wszechświata – swoimi zmysłami lub mocą rozumu – zostaną one wygaszone, gdyż już nie potrafi odnaleźć w sobie niczego, czym zdołałby je potwierdzić, oczyścić i podtrzymać. Cokolwiek przychodzi do *ego*, zostaje splamione jego barwą. Nawet jeśli przychodzi czysta mądrość, staje się całkowicie daremną wewnątrz *jaźni* splamionej ateizmem, politeizmem bądź innymi formami negocjowania Wszechmocnego. Jeśliby cały wszechświat był pełen jasnych wskazówek odnoszących się do Boga, „ciemny punkt” w *jaźni* ukryje je przed wzrokiem, jak gdyby były niewidzialne.

Teraz rozświetlimy nieco ów problem. Rozważmy następującą rzecz: od czasów Adama aż pod dzień dzisiejszy dwa wielkie prądy bądź linie myśli wypuściły swe gałęzie we wszystkich kierunkach i do wszystkich grup ludzkości, jakby to były dwa wysokie drzewa. Jedna z nich to linia Proroctwa i Religii, ta druga to zwykłe ludzkie myślenie. Kiedy tylko się łączą i jednoczą (ludzka myśl dołącza do Religii, służąc jej), ludzkość doświadcza wspaniałego szczęścia w życiu zbiorowym i indywidualnym. Kiedy jednak kroczą oddzielnymi drogami, prawda i dobro gromadzą się po stronie Proroctwa i Religii, błędy zaś, zło i zbłądzenie pociągane są na stronę ludzkiej myśli.

Kiedy tylko ludzka myśl odgradzała się od Religii, przybierała formę drzewa Zakum, które rozciąga swe ciemne zasłony przypisywania Bogu współtowarzyszy oraz wszystkich innych, niezliczonych rodzajów błędnych dróg. Na gałęzi uprawomocnionego rozumu, stanowiącego jedną z trzech zasadniczych władz, w które została wyposażona ludzka *jaźń*, ego wydało owoce materializmu i naturalizmu przeznaczone

dla intelektu jako pokarm. Na gałęzi zaś dzierżącego władzę gniewu i namiętności powołało takich tyranów, jak Nemrod i Faraon, by terroryzowali ludzi. Na gałęzi uprawomocnionych zwierzęcych pragnień i żądź wydało owoce „bóstw”, idoli oraz tych, którzy rościli sobie pretensje do statusu boskiego. Ta linia ukazała poziom „najniższy z niskich”, w jaki może popaść ludzkość.

Błogosławiona linia Proroctwa natomiast, przybierająca postać drzewa Tuba – drzewa czci oddawanej Bogu – wydała owoc Proroków, Wysłanników, błogosławionych i pobożnych, a także prawych – w ogrodzie ziemskim i na gałęzi uprawomocnionego rozumu. Na gałęzi uprawomocnionego gniewu, gałęzi obrony przed złem i jego odpędzania linia ta wydała owoce cnotliwych i sprawiedliwych władców. Na gałęzi uprawomocnionych zwierzęcych pragnień i żądź, które przybrały postać uprawomocnionej atrakcyjności, wydała w ciągu wieków owoce szczodrych, życzliwych ludzi o dobrym charakterze i skromności. W rezultacie ta linia dowiodła, że ludzkość jest doskonałym owocem stworzenia.

Proroctwo zakłada, że celem i funkcją istot ludzkich jest ukształtowanie ich przy pomocy wartości pochodzących od Boga i osiągnięcie przez nich dobrego charakteru. Prorocy sądzili, że ludzie powinni zrozumieć swoją słabość i szukać schronienia w Boskiej Władzy, oraz oprzeć się na Boskiej Mocy; pojąć swoje niedostatki i zasadniczą nędzę i zaufać Boskiemu Miłosierdziu. Powinni także poznać swe potrzeby i szukać pomocy w Boskiej Obfitości, dostrzec swoje błędy i upraszać Bożego Przebaczenia. Muszą również pojąć swą nieudolność i wychwalać Bożą Doskonałość.

Zgodnie z myśleniem ludzkim, które zeszło na manowce zbłądzenia, siła cieszy się pełnym uwielbieniem. Normą jest zasada: „siła jest prawem”. Jej maksymy to: „Wszelka władza należy się najsilniejszemu”, „Przetrwanie najbardziej przystosowanych”, „Zwycięzca bierze wszystko” oraz: „W sile jest słuszność”. Stało się to moralnym wsparciem dla tyranii, dawało zachętę dyktatorom i skłaniało ciemniejszych do uznawania się za bóstwa. Przypisując piękno „dzieł sztuki” samym dziełom, nie zaś czystej, świętej Piękności Stwórcy, błędzące ego człowieka powiada: „Jakże to jest piękne”, nie zaś: „Jakże pięknie to zostało stworzone”, i uznaje każde dzieło za idola godnego uwielbienia.

GLOSARIUSZ PIĘKNYCH IMION BOGA

Bóg ma wiele Pięknych Imion. Jest i powinien być nimi nazywany. Przedstawione poniżej, to te najbardziej znane i wspomniane w Koranie bądź przez Wysłannika Bożego w jego przemowach.

Allah: termin tłumaczony jako *Bóg*, jest właściwym Imieniem Istoty Boskiej, która stwarza istoty żywe i materię i zarządza nimi, każdą z osobna i wszystkimi razem. Bóg daje każdemu stworzeniu zaopatrzenie; sprawia, że istota rośnie; podtrzymuje ją przy życiu, prowadzi, powoduje śmierć i ożywia, nagradza i karze. Wszystkie Jego Atrybuty są absolutnie doskonałe, a On jest wolny od wszelkich ułomności. Jest Jedyny i nie ma niczego ani nikogo do Niego podobnego albo z Nim porównywalnego. Jest absolutnie poza ludzkim pojmowaniem: „Czy Go nie obejmują, lecz On obejmuje wszystkie oczy. On jest Przenikliwy (i ogarnia wszystko, niezależnie od wielkości) i jest Wszystkiego Świadom” (6:103). Bóg jako Istota jest Jeden Jedyny i ma wyłączne prawo do aktów czci oraz do tego, by stanowić jedyny cel życia. Jest miłowany. Wszystko jest od Niego uzależnione i dzięki Niemu żyje. Każda prawda ma w Nim swoje źródło. Wiedza o Bogu (w znaczeniu arabskiego terminu *ʿilm*) jest niemożliwa w odniesieniu do Jego Istoty bądź Zasady (*Dhāt*). Zrozumienie i uchwycenie Jego Zasady jest niemożliwe, albowiem nikt nie jest Mu równy, do Niego podobny ani z Nim porównywalny. Możemy jednak Boga poznać albo mieć pewną wiedzę o Nim (w znaczeniu terminu arabskiego *maʿrifah*) poprzez Jego dzieła i czyny, Imiona, Atrybuty oraz Zasadnicze Cechy (*shu ʿūn*). Świadomość Jego dzieł (tego, co widzimy w świecie, Jego stworzeń) prowadzi nas ku wiedzy o Jego czynach, a ta świadomość prowadzi nas ku Jego Imionom i Atry-

butom, które z kolei wiodą nas ku Jego Zasadniczym Cechom, a od nich do świadomości Tego Jedynego, który ma owe Cechy.

(Al-)ʿAdl: Sprawiedliwy.

(Al-)ʿAfuḥ: Przebaczający (który wybaca błędy Swoich sług); Ten, który daje odpuszczenie grzechów; Ten, który wiele przebacza.

(Al-)Aḥad: Jeden Jedyny o Jedności Absolutnej (który jest poza wszelkim ludzkim pojmowaniem i jest całkowicie wolny od tego, by mieć współtowarzyszy, równych, rodziców, synów i córki; Ten, który objawia pewne Swoje szczególne Imiona w poszczególnych rzeczach lub istotach, aby nadać tej rzeczy bądź istocie unikalną tożsamość).

Aḥkamū ʾl-Ḥākīmīn: Najlepszy z sędziów (i Najpotężniejszy z władców).

Aḥlu ʾl-magh firāh: Pan przebaczenia.

Aḥlu ʾt-taklā: Pan prawości i pobożności.

Aḥsanu ʾl-Chālikīn: Stwórca, który stwarza wszystko w formie najlepszej i najwłaściwszej.

(Al-)Āchīr: Ostatni (który istnieje wiecznie, gdy tymczasem wszystkie inne istoty przemijają).

(Al-)ʿAlīm: Wszechwiedzący.

Ālimu ʾl-ghajbi ʾl-ʾszzahādah: Znający to, co niewidzialne (znajdujące się poza poznawaniem zmysłowym) i to, co doświadczane (królestwo doświadczane zmysłami).

(Al-)ʿAlīj: Wzniosły.

(Al-)Amān: Ten, u którego stworzenia szukają schronienia.

(Al-)ʿAtūf: Czuły.

(Al-)Awwal: Pierwszy (istnieje od zawsze).

(Al-)‘Azīz: Pelen Chwały, którego Moc nieodparta (nikt nie jest w stanie powstrzymać Go przed uczynieniem tego, co chce uczynić).

(Al-)Badī‘: Ten, który dał wszystkiemu początek.

Badī‘u š-samālati la l-ard: Ten, który zapoczątkował Niebiosa i Ziemię, a przed Nim niczego ani nikogo nie było. Był bowiem zawsze.

(Al-)Bāith: Ten, który przywraca życie zmarłym.

(Al-)Bākī: Wiecznotrwały.

(Al-)Bārī: Święty Stwórca (absolutnie wolny od tego, by mieć współtowarzyszy; stwarzający każdą istotę jako doskonałą i różną od innych).

(Al-)Barr: Życzliwy.

(Al-)Bāsīt: Ekspandujący.

(Al-)Bašīr: Wszystkowidzący.

(Al-)Bātin: Przenikający (który ogarnia całe istnienie w Swojej Wiedzy od wewnątrz i nikt nie jest Mu równy).

(Al-)Burhān: Dowodzący i Ukazujący.

(Al-)Chabīr: Wszystkiego Świadom.

(Al-)Chāfid: Upokarzający (kogo zechce).

(Al-)Chālik: Stwórca (określający miarę wszystkiego i stwarzający to z niczego).

(Al-)Challāk: Najwyższy Stwórca.

Chajru l-fāsilīn: Najlepszy Sędzia pomiędzy prawdą a fałszem.

Chajru l-Hākīmīn: Najlepszy z sędziów.

Chajru r-Rāzikīn: Ten, którego najlepiej upraszać jako Zaopatrującego.

(Ad-)Dārr: Stwórca zła i szkody.

(Ad-)Dayyān: Najwyższy Władca i Ten, który odpłaca (za dobro i zło).

Fāliku l-habb la n-na‘ā: Rozszczepiający ziarno i pestki (dzięki czemu kielkują).

Fāliku l-išbāh: Oddzielający brzask (od ciemności nocy).

(Al-)Fard: Niezależny od niczego, Jedy-ny (niemający równych ani podobnych pod względem Zasady albo Atrybutów).

(Al-)Fātir: Dający wszystkiemu początek.

Fātiru š-samāwāti wa l-ard: Stwórca niebios i ziemi (z ich swoistymi cechami).

(Al-)Fattāh: Ten, który rozstrzyga pomiędzy ludźmi sprawy zgodnie z prawdą.

(Al-)Ghaffār: Ten, który wiele przebacza.

(Al-)Ghafūr: Przebaczący.

Ghālibun alā emrihī: Ten, który zawsze zwycięża w tym, co jest Jego Wola.

(Al-)Ghanijj: Bogaty i Samowystarczający.

(Al-)Ḥabīb: Miłujący i Miłowany.

(Al-)Hādī: Ukazujący drogę.

(Al-)Ḥafijj: Łaskawy.

(Al-)Ḥafiz: Przechowujący i Zapisujący (każdą rzecz i każdy uczynek Swoich sług).

(Al-)Ḥakam: Rozsądzający (sprawy pomiędzy ludźmi).

(Al-)Ḥakīm: Mądry (w każdym Jego działaniu jest wiele przykładów mądrości).

(Al-)Ḥalīm: Łagodny (niespieszący się z karami błędów Swoich sług).

(Al-)Ḥamīd: Godny Wysławiania (jako Pan, który stwarza, zaopatruje i karmi).

(Al-)Ḥannān: Uprzejmy i Troskliwy.

(Al-)Ḥaqq: Ostateczna Prawda i Stabilność.

(Al-)Ḥasīb: Wystarczający jako Ten, który rozlicza uczynki (Swoich sług).

(Al-)Ḥajj: Żyjący.

(Al-)Dżabbār: Przymuszający, o najwyższym Majestacie (który podporządkowuje zło i przywraca dobro).

(Al-)Dżalīl: Pelen Majestatu.

(Al-)Dżāmi‘: Mający Wszelką Doskonałość w Stopniu Nieskończonym; Gromadzący.

(Al-)Dżamīl: Miłościwy.

(Al-)Kabīr: Wielki (Największy).

(Al-)Kadīr: Wszechpotężny.

(Al-)Kabhār: Druzgocący (mający absolutną władzę nad wszystkim, co istnieje).

(Al-)Kajjūm: Samoistniejący (dzięki któremu wszystko istnieje).

(Al-)Ka‘ijj: Najmocniejszy.

(Al-)Karīb: Najbliższy.

(Al-)Karīm: Hojny.

(Al-)Kābid: Krępujący.

(Al-)Kāfi: Samowystarczający.

(Al-)Kāhir: Wszecmocny (który może pokonać wszystko, co istnieje).

- (Al-)Kāim:** Obserwujący i kontrolujący.
- (Al-)Kuddūs:** Najświętszy i Najczystszy (bez żadnej ułomności, podtrzymujący powszechną czystość).
- (Al-)Laṭīf:** Subtelny (przenikający najmniejsze wymiary wszystkich rzeczy).
- (Al-)Ēadūd:** Wrażliwy i Usprawiedliwiający; Miłujący i Umiłowany.
- (Al-)Ēadźid:** Obecny i Znajdujący.
- (Al-)Ēahhāb:** Obdarzający.
- (Al-)Ēahīd:** Jeden (niemający współtowarzyszy ani Sobie równych; Objawiający wszystkie swoje Imiona w całości wszechświata i we wszystkich stworzeniach).
- (Al-)Ēakīl:** Ten, na Kim stworzenia polegają i w Kim składają swoją ufność.
- (al-)Ēālī:** Rządzący.
- (Al-)Ēalijj:** Strażnik, Przyjaciel i Opiekun (na którym można polegać).
- (Al-)Ēāris:** Ten, który przeżyje wszystkie istoty i będzie ich dziedzicem.
- (Al-)Ēāsi ʿ:** Wszechogarniający (Swoim Miłosierdziem i Swoją Wiedzą).
- (Al-)Madźid:** Szlachetny.
- (Al-)Maḥmūd:** Wysławiany.
- (Al-)Malik:** Król i Władca.
- (Al-)Māni ʿ:** Powstrzymujący i Usuwający.
- Māliku ʾ-mulk:** absolutny Pan wszelkiego królestwa.
- Mālik-i Jaum ad-Din:** absolutny Pan Dnia Sądu.
- (Al-)Mannān:** Szczodry i Obdarzający Łaską.
- (Al-)Ma ʾrūf:** Znany (ze swych dzieł); Uznany.
- (Al-)Matīn:** Mocny.
- (Al-)Mu ʾachchir:** Ten, który pozostawia z tyłu.
- (Al-)Mu ʾāfi:** Dawca zdrowia.
- (Al-)Mubdī:** Rozpoczynający.
- (Al-)Mubīn:** Ten, przed którym nic nie jest skryte i który ujawnia wszelką prawdę.
- (Al-)Mudźīb:** Odpowiadający (na modlitwy) i Zaspokajający (potrzeby).
- (Al-)Mughnī:** Wzbogacający.
- (Al-)Muhajmin:** Czujny Strażnik.
- (Al-)Muhīt:** Wszechogarniający.
- (Al-)Muhṣī:** Rachujący i Zapisujący.
- (Al-) Muhṣin:** Życzliwy.
- (Al-)Muhji:** Ożywiający, dający życie zmarłym.
- (Al-)Mu ʾid:** Przywracający.
- (Al-)Mu ʾin:** Wspomagający i Zaopatrujący.
- (Al-)Mu ʾizz:** Zaszczycający i Uwniosłający.
- (Al-)Mu ʾin:** Najwyższy Dawca bezpieczeństwa; Ten, który daje wiarę i usuwa wszelką wątpliwość.
- (Al-)Mumīt:** Powodujący śmierć; Zarządzający śmiercią.
- (Al-)Mundhir:** Powiadamiający i Ostrzegający.
- (Al-)Muntakim:** Zawsze zdolny do odpłaty.
- (Al-)Mukaddim:** Ten, który daje pierwszeństwo i umieszcza kogoś (bądź coś) przed kimś (czymś) innym.
- (Al-)Mukaddir:** Określający wszystko.
- (Al-)Mukīt:** Wspomagający i Podtrzymujący przy życiu.
- (Al-)Muskīt:** Rozporządzający sprawiedliwośćią.
- (Al-)Muktadir:** Wszechmocny, Potrafiący zawsze uczynić to, co zechce.
- (Al-)Murid:** Chcący, Mający wolę.
- (Al-)Mūsī:** Rozszerzający (wszechświat i zaopatrzenie dla Swoich stworzeń).
- (Al-)Muṣaḥḥir:** Kształtujący.
- (Al-)Musta ʾan:** Ten, u którego stworzenia szukają zawsze pomocy.
- (Al-)Muta ʾal:** Przekraczający wszystko.
- (Al-)Mutakabbir:** Ten, który ma wyłączne prawo do wszelkiej wielkości.
- (Al-)Mudhill:** Poniżający.
- (Al-)Mu ʾtī:** Obdarzający.
- (An-)Nāfi ʿ:** Obdarowujący Łaską i Korzyścią.
- (An-)Naṣīr:** Wspomagający i Dający Zwycięstwo.
- (An-)Naṣīr:** Światłość (zob. 24:35 i odpowiedni przyp.).
- (Ar-)Rabb:** Pan (Bóg i Stwórca, Zaopatrujący, Wychowujący, Nauczający i Władca wszystkich stworzeń).
- Rabbu ʾ-ʾalamīn:** Pan światów.

(Ar-)Rāfi': Uwnioślający.

Rafi 'u **ḏ-daradzāt**: Wzniosły – ponad wszelkimi poziomami.

(Ar-)Raḥīm: Współczujący (obdarzający szczególnym współczuciem każde ze swoich stworzeń pod względem jego utrzymania przy życiu, a Swoje wierzące sługi w szczególności w Wieczności).

(Ar-)Raḥmān: Miłosierny (obdarowujący miłosierdziem wszystko, co istnieje i dający zaopatrzenie bez rozróżniania pomiędzy wierzącym i niewierzącym).

(Ar-)Rakīb: Czujny.

(Ar-)Raszīd: Przewodnik ku temu, co właściwe.

(Ar-)Raūf: Litościwy.

(Ar-)Razzāk: Zaopatrujący.

(Aṣ-)Ṣabūr: Cierpliwy (którego nic nie skłania do pospiesznego działania).

Ṣādiku **ḷ-ḷa** **ḏ**: Wierny Swoim Obietnicom.

(As-)Salām: Najwyższy Twórca pokoju i zbawienia.

(Aṣ-)Ṣamad: Wiecznie przez wszystkich upraszany (sam niczego niepotrzebujący).

(As-)Samī': Słyszający.

(Aṣ-)Ṣāni': Twórca.

(As-)Sattār: Zasłaniający (grzechy i niedociągnięcia Swoich sług).

Sari 'u **ḷ-ḷisāb**: Najszybszy w rachunku.

Ṣadidu **ḷ-ḷikāb**: Najsurowszy w odpłacie.

(Asz-)Szāfi: Uzdrawiający.

(Asz-)Szāḥīd: Dający Świadcstwo.

(Asz-)Szakūr: Odpowiadający (na wdzięczność Swoich stworzeń).

(As-)Subḥān: Wysławiany.

(As-)Sultān: Władza absolutna i wieczna.

(At-)Taḥṭāb: Ten, który przyjmuje skruczę i odpłaca ją szczodrym przebaczeniem i dodatkową nagrodą.

(Az-)Zāḥir: Otaczający (wszystkie istoty od zewnątrz, podczas gdy nic nie otacza Jego).

Zu **ḷ-Arsz**: Władca (Pan) Najwyższego Tronu.

Zu **ḷ-Dżalāl** **ḷa** **ḷ-ikrām**: Pełen Majestatu i Łaski.

Zu **ḷ-Faḏl**: Łaskawy i Szczodry.

Zu **ḷ-Kuḥṭā**: Pan wszelkiej mocy.

Zu **ḷ-Ma** **ḷ-āridż**: Pan stopni Wzniesienia (ku Niemu).

Zu **ḷ-Taḥl**: Nieograniczony w Swojej szczodrości.

GLOSARIUSZ OSÓB I NAZW

(Prorok) Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo (571 Mekka – 632 Medyna), Ostatni Prorok Boga i Wysłannik; wraz z jego nadejściem religia Boga – *al-Islām*, została udoskonalona i przekazana światu. Muhammad (*pokój z nim*) został wyniesiony na Proroka w r. 610. Po 13 trudnych latach w Mekce emigrował do Medyny, gdzie stał się celem wrogich ataków ze strony hipokrytów z Medyny i okolicznych plemion pogańskich. Musiał także zmierzyć się z zagrożeniem płynącym ze strony plemion żydowskich i Imperium Bizantyjskiego. W ciągu krótkiego czasu Prorok doprowadził swoje posłannictwo do decydującego zwycięstwa i oddał ducha Bogu w r. 632.

Abdu'l-Kādir al-Dżilānī (zm. 1166): jeden z najszacowniejszych mistrzów sufickich. Adept jurysprudencji i tradycji profetycznej; zwany „duchową osią” swego czasu oraz „największą odsieczą”. Autor *Kitāb al-Ghunja*, *Futūh al-Ghājib* oraz *al-Fath ar-Rabbānī*.

Abdu'llāh ibn Abbās (zm. 687): Towarzysz Proroka; był w swoim czasie najwybitniejszym uczonym zajmującym się interpretacją Koranu i jednym z czołowych prawników. Słynął z roztropności.

Abdu'llāh ibn Amr ibn al-Ās (zm. 684): jeden z najznamienitszych uczonych spośród Towarzyszy Proroka. Przygotował jeden z pierwszych zbiorów *hadisów*.

Abdu'llāh ibn Dżubejr (zm. 625): Towarzysz Proroka, uczestniczył w bitwach pod Badr i Uhud. W tej ostatniej bitwie zginął śmiercią męczeńską, dowodząc łucznikami.

Abdu'llāh ibn Masūd (zm. 653): należał do grona najbardziej wykształconych Towarzyszy Proroka. Szczególnie znany ze swej bliskości względem Wysłannika Bożego i wnikliwości prawniczej.

Abdu'llāh ibn Ubejj ibn Salūl (zm. 630): był przywódcą hipokrytów w Medynie i żartym wrogiem Proroka.

Abdu'llāh ibn Umar (zm. 692): słynny Towarzysz i syn Umara, drugiego kalifa, znany ze swej pobożności. Przekazał wiele *hadisów*.

Abdu'r-Rahmān ibn Auf (zm. 652): jeden z najwcześniejszych konwertytów na islam; należał do dziesięciu Towarzyszy, których Prorok poinformował, że pójdą do Raju. Z wielkim powodzeniem trudnił się kupiectwem i z własnego majątku łożył obficie na sprawę Boga.

Abū Bakr (as-Siddīk) (573–634): jeden pierwszych czterech osób, które przyjęły islam; należał do grupy największych i najbliższych Towarzyszy Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Pierwszy kalif po śmierci Proroka. Znany ze swego przywiązania do Proroka, wspierania go, a także z prawdomówności i prostego stylu życia.

Abū'd-Dardā, Ułejmir ibn Mālik (zm. 652): znamienity Towarzysz Proroka, który uczestniczył w dziele tworzenia zbioru koranicznego. Znany ze swej bogobojności i dzielności.

Abū Hurejra, Abdu'r-Rahmān (zm. 679): Towarzysz Proroka, który przekazał bardzo dużą liczbę *hadisów*.

Abū Jazīd al-Bistāmī (zm. 873): jeden z najsłynniejszych sufickich nauczycieli duchowych.

Abū Lahab: jeden ze stryjów Proroka Muhammada. Przydomek „Abū Lahab” – „Ojciec płomienia” otrzymał w dzieciństwie ze względu na zawsze rumiane policzki. Był zagorzałym nieprzyjacielem Wysłannika Bożego i islamu. Zmarł z wielkiego smutku po zwycięstwie muzułmanów nad pogańskimi Kurajszytami pod Badr.

Abū Tālib, Abd Manāf ibn Abdu’l-Muttalib (zm. 620): wuj Proroka i ojciec czwartego kalifa – Alego. Choć nie przyjął islamu, wytrwale chronił Wysłannika Bożego przed atakami nieprzyjaciół.

Abū Zarr al-Ghifārī, Dżundub ibn Dżunāda (zm. 652): prominentny Towarzysz Proroka, należący do najwcześniejszych konwertytów na islam. Słynny ze względu na swą pobożność, surowość i prostolinijność.

(Lud) Ād: starożytny lud, znany w Arabii z legendarnego bogactwa. Zamieszkiwał rejon zwany *al-Ahkāf*, znajdujący się pomiędzy Hidżazem, Jemenem i Jamāma. Został do nich posłany Prorok Hūd, pokój z nim. Adykcycy trwali jednak w politeizmie i innych rodzajach nieprawości, za co zostali unicestwieni przez burzę piaskową, trwającą siedem dni i osiem nocy.

Adij ibn Hātim (zm. 687): Towarzysz Proroka, który wstąpił się podczas wypraw militarnych przeciwko apostatom za kalifatu Abū Bakra.

Ahl al-Bejt Domownicy. Jako termin odnosi się do mieszkańców domu Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, włączając Fātimę, jego córkę, jej męża Alego oraz ich synów al-Hasana i al-Husejna.

Ahl al-Kitāb Ludzie Księgi. Wszyscy ludzie, którzy otrzymali którąś ze Świętych Księg. Koran używa tego pojęcia szczegól-

nie w odniesieniu do żydów i chrześcijan. Termin ten obejmuje również Sabejczyków i zaratusztrian.

Ahl al-Kitāb 1a’s-Sunna Ludzie Księgi i Sunny. To muzułmanie, którzy starają się dokładnie podążać za naukami Koranu i iść drogą Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, zgodnie z tym, jak została ona przedstawiona przez jego Towarzyszy.

Ahmad: inne imię Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Prorok Jezus przepowiadał tym imieniem jego przyjście.

Ahmad ibn Hanbal (zm. 855): twórca jednej z czterech sunnickich szkół prawa w islamie. Dzielnie znosił prześladowania za swoje przekonania religijne. Jego *Musnad* znany jest do tej pory i zawiera ok. 40 000 przekazów tradycji.

Āsza bint Abī Bakr (zm. 676): córka Abū Bakra i żona Proroka Muhammada. Przekazała wiele *hadīsów*.

(Prorok) Ajjūb (Hiob): Prorok islamu znany ze swej cierpliwości i wytrwałości.

(al-) Ajka: region usytuowany na terenie obecnej Akaby. W dawnych czasach żył tam pogański lud, do którego został posłany Prorok Szu’ajb. Został on uznany za kłamcę, w konsekwencji czego wspomniany lud nie poprawił się i został unicestwiony za pomocą „strasznego podmuchu”.

Ali ibn Abī Tālib (606–661): należał do pierwszych czterech osób, które przyjęły islam i był jednym z najwspanialszych Towarzyszy Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Był również jego kuzynem i zięciem. Ostatni z czterech sprawiedliwych kalifów. Znany z głębokiej duchowości, wiedzy, wymowności, odwagi i ofiary, jaką złożył na Drodze Boga.

(al-) Ālūsī, Mahmūd ibn Abdu’llāh al-Husejnī (zm. 1854): znakomity komentator Koranu, prawnik i *sufi*. Jego komen-

tarz *Rūh al-Ma'ānī* jest dziełem encyklopedycznym, cieszącym się wciąż znaczącym uznaniem.

Ammār bin Jāsir (zm. 657): należał do grupy najwcześniejszych konwertytów na islam i najznajmniejszych Towarzyszy Proroka. Bezinteresownie służył sprawie islamu i żył skromnie. Drugi kalif – Umar – mianował go gubernatorem Kūfy.

Anas ibn Mālik (zm. 712): Towarzysz Proroka, który służył mu przez wiele lat. Przekazał wiele hadisów.

Arafāt: miejsce pielgrzymkowe, ok. 25 km od Mekki, gdzie pielgrzymi pozostają od południa do zachodu słońca, w przeddzień Īd al-Adhā (święta Ofiarowania).

(al-) Arīm: tama, którą zbudował lud Saby i której ślady zachowały się w Jemenie.

Āsja: żona Faraona, która odrzuciła Proroka Mojżesza i jego Posłannictwo. Jest jedną z czterech największych kobiet wszech czasów, pozostałe trzy to: Mariam (Maria), matka Proroka Jezusa, niech będzie z nim pokój; Chadīdza, pierwsza żona Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo; Fātima, córka Proroka Muhammada, niech Bóg będzie z nich zadowolony.

(Bitwa pod) Badr: pierwsze starcie pomiędzy muzułmanami z Medyny a pogańskim plemieniem Kurajszytów w r. 624 (2 r. Hidżry). Muzułmanie zwyciężyli w tej bitwie, co stało się punktem zwrotnym dla tej młodej społeczności i było jednym z najważniejszych (pod względem skutków), o ile nie najważniejszym zwycięstwem w dziejach islamu.

Banū Isrāīl: Dzieci Izraela – Dzieci Proroka Jakuba. Bóg używa w Koranie tego tytułu jako tytułu honorowego. Odnosząc się do Żydów jako dzieci Proroka (Izraela – Jakuba, czystego sługi Bożego), Bóg wyraża oczekiwanie, że uwierzą w Proroka Muhammada i w ten sposób wypełnią zawar-

te przymierze. Użycie w Koranie powyższego tytułu stanowi również zachętę do okazywania dobrych manier: tytułowania rozmówców tak, jak oni by tego chcieli. Jest to ważne szczególnie, gdy zapraszamy kogoś do islamu.

Banū Kajnukā, Banū Nadīr, Banū Kurajzā: trzy plemiona medyńskie, wyznające judaizm. Prorok Muhammad po emigracji do Medyny zawarł z nimi traktat, żadne z tych plemion nie dotrzymało jednak jego warunków. Przeciwnie: plemiona te wybrały współpracę z politeistami mekańskimi oraz hipokrytami z Medyny przeciwko muzułmanom. Ostatecznie musiały opuścić Medynę.

Bediūzzaman Saīd Nursi (1877-1960): jeden z największych myślicieli muzułmańskich XX wieku. Pisał o prawdach i zasadach religii islamskiej, o znaczeniu oddawania czci Bogu, o moralności i wartości życia. Znany był z oryginalnego podejścia do poruszanej problematyki. Jego najważniejsze dzieła to: *Sözler (Słowa)*, *Mektubat (Listy)*, *Lem'alar (Błyski)* i *Şualar (Promienie)*.

Al-Bejhakī, Abū Bakr Ahmad ibn al-Husejn (zm. 1066): wybitny tradycjonista (uczony zajmujący się *hadīsamī*) i przedstawiciel szafiickiej szkoły prawa muzułmańskiego. Autor znanych prac, m.in.: *as-Sunan al-Kubrā (Kompendium tradycji prorockich)*, *Dalāil an-Nubuĥa (Dowody Proroctwa Muhammada)*, i *Szu'ab al-īmān (Aspekty wiary)*.

(al-) Bejt al-Mamūr: dom w Niebiosach, którego natury nie znamy, a w którym modlą się aniołowie.

(al-) Bejt al-Makdis (Masdzīd al-Aksā): sławny meczet w *al-Kuds* (Jerozolima). Stanowił on pierwszy kierunek wykonywania modlitw za czasów Proroka. Potem Bóg nakazał zwrot ku Kabie w Mekce. Bejt al-Makdis to trzecie pod względem ważności miejsce oddawania czci Bogu w świecie islamu. Pierwsze z tych miejsc to *Masdzīd*

al-Harām w Mekce, drugie zaś – *Masdzid an-Nabī* w Medynie.

Bekka: inna, rzadko stosowana nazwa Mekki.

Bilāl ibn Rabāh al-Habasī (zm. 641): w czasie, gdy przyjmował islam, był niewolnikiem (czarnoskórym) w domu jednego z najzagorzalszych wrogów islamu w Mekce. Cierpiał prześladowania, po czym został oswobodzony przez muzułmanów i był mużem (wzywającym do modlitwy) Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo.

(al-) Buchārī, Muhammad ibn Ismāil (zm. 870): najślynniejszy tradycjonista islamu; jego dzieło jest jednym z sześciu najbardziej autentycznych zbiorów *hadīsów*, powszechnie przyjmowanym za najbardziej wiarygodne poza Księgą Boga źródło islamu.

(al-) Busiri, Muhammad ibn Saīd (1211-1295): egipski uczoney, kaligraf i poeta. Najbardziej znany jest ze swoich poematów, wyrażających głęboką miłość do Wysłannika Bożego, z których najślynniejszym jest *Kasīdat al-Burda*.

Chabbāb ibn al-Arat (zm. 657): Towarzysz Proroka i jeden z wczesnych konwertytów na islam, który był bezlitośnie prześladowany przez przeciwników Islamu w Mekce.

Chadīdża bint Chułejlid, Umm al-muminīn (zm. 620): pierwsza żona Wysłannika Boga, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, pierwsza spośród Matek Wiernych. Wysłannik miał 25 lat, gdy się z nią ożenił, ona natomiast miała 40 lat. Żył z nią prawie 25 lat. Jest jedną spośród czterech największych kobiet wszech czasów (co do innych zobacz hasło Āsjā). Urodziła kilkoro synów i córek, wśród których są: Kāsīm, Fātima, Zejnab, Umm Kulsūm i Rukajja.

(al-) Chadr: Chadr jest opisany przez Koran (18:60-82) jako ten, z którym Prorok Mojżesz wyruszył w podróż, aby poznać duchowy aspekt bytu i naturę Boskich działań w nim. Są rozbieżności w opiniach, czy był on prorokiem czy też świętym ze specjalną misją. Wierzy się, że posiada stopień życia, w którym nie odczuwa się żadnych potrzeb normalnego ludzkiego życia.

Chajbar: słynna miejscowość na północ od Medyny; została zdobyta przez muzułmanów dowodzonych przez Wysłannika w 629 roku n.e., 7 roku hidżry.

(ad-) Dārimī, Abdu'llāh ibn Abdu'r-Rahmān (zm. 869): jeden z wybitniejszych tradycjonistów. Jego *Musnad* jest wysoko ceniony.

(Prorok) Dāūd (Dawid): Wysłannik Boży. Był kalifem państwa izraelskiego. Otrzymał Księgę Psalmów (*Zabūr*).

(al-) Dżabarijja: szkoła fatalistyczna negująca wolną wolę człowieka.

Dżafar as-Sādik ibn Muhammad al-Bākir (zm. 765): prawnuk imama al-Husejna, syna Alego, czwartego kalifa. Wyodróżniający się uczoney w zakresie nauk religijnych, znany ze swej pobożności i prawości. Szyici dwunastowcy uznają go za swojego szóstego *imama*.

(al-) Dżāmī, Nūru'd-Dīn Abdu'r-Rahmān ibn Ahmad (1414-1492): powszechnie uznawany za ostatniego wielkiego klasycznego poetę Persji i świętego męża; ułożył wiele poematów, a także dużo dzieł pisanych prozą. Jego *Salaman i Absal* jest alegorią świeckiej i świętej miłości. Do innych jego dzieł należą: *Haft Awrang*, *Tuhfat al-Ahrār*, *Lejlā la Madžnūn*, *Fātihat asz-Szabāb*, *Laṭāih*, *ar-Durra al-Fāchira*.

(al-) Dżassās, Abū Bakr Ahmad ibn Alī ar-Rāzī (zm. 980): wybitny prawnik hanafickiej szkoły prawa swoich czasów. Jest ceniony za komentarz do Koranu, *Ahkām al-*

-*Kurān*, który jest bogatym komentarzem Koranu z perspektywy prawniczej.

Dżibril: Archanioł Gabriel, który przynosi Objawienie Wyśłannikowi. Jest opisany w Koranie jako duch świętości i jako szlachetny, szanowany posłaniec o dużej mocy, posiadający wysoką i bezpieczną pozycję u Pana Najwyższego Tronu; słuchają go inne anioły, jest godny zaufania.

(al-) Dżili, Abdu'l-Karim ibn Ibrāhim (1365-1417?): autor słynnej książki, *al-In-sān al-Kāmil (Człowiek uniwersalny)*. Był z Bagdadu. W swoich sufickich naukach generalnie naśladował Muhji'd-Dīna ibn al-Arabiego.

Dżunejd al-Baghdādī (zm. 910): jeden z najsłynniejszych pierwszych sufich. Cieszył się wielkim szacunkiem i był znany jako „książę znających Boga”.

(al-) Dżurdżānī Sejjid Szarīf (zm. 1413): jeden z wiodących teologów XV wieku. Odwiedził Istanbuł w roku 1374, a po swoim powrocie został wysłany do Szirāzu w roli nauczyciela. *Szarh al-Ma'ārif* to jego najbardziej znane dzieło.

Fātima (614 ? – 632): córka Proroka Muhammada i Chadīdy, żona Alego ibn Abī Tāliba. Jest jedną z czterech największych kobiet wszech czasów. Potomkowie Wyśłannika pochodzą właśnie od niej.

Firaun (Faraon): tytuł starożytnych władców Egiptu; król, do którego posłani zostali Prorok Mojżesz i jego brat Aaron, i który odrzucił ich przesłanie. Ostatecznie utonął wraz ze swoją armią w morzu.

(al-) Firdaus: najwyższy poziom Raju.

Gülen, M. Fethullah (1941-): znamienity uczyony, intelektualista, pisarz i poeta turecki. Jest autorem ponad czterdziestu książek, z których wiele stało się w Turcji bestsellerami. Znany ze swego zaangażowania w promowanie edukacji, a także tolerancji i dialogu pomiędzy cywilizacjami i wyznawcami różnych religii.

(al-) Hākim an-Najsābūrī, Muḥammad ibn Abdu'llāh ibn Hamda'ejh (zm. 1014): znany zarówno z opanowania na pamięć wielkiej liczby *hadīsów*, jak i z dzieł im poświęconych, przede wszystkim: *al-Mustadrak ala š-Sahīhejn (Dodatek do dwóch najbardziej autentycznych ksiąg hadīsów [al-Buchārī i Muslim])*, zawierający tradycje równie autentyczne, jak te ze zbiorów Buchāriego i Muslima, ale w nich nieobecne.

Hamza ibn Abdu'l-Muttalib (zm. 625): wuj Proroka, jeden z przywódców Kurajczytów, który przyjął islam jeszcze przed *Hidżrą* do Medyny i był w tamtych latach głównym źródłem siły muzułmanów. Walczył dzielnie w bitwie pod Badr i zginął śmiercią męczeńską w bitwie pod Uhud. Bohater islamu.

Hārūn (Aaron): brat Proroka Mojżesza, wysłany przez Boga jako jego pomocnik w rozmowach z Faraonem.

Hārūt i Mārūt: dwaj aniołowie zesłani przez Boga do Dzieci Izraela w czasie ich wygnania w Babilonii. Uczyli ich oni nauk tajemnych, by mogli chronić się przed magią i innym złem.

(al-) Hasan al-Basrī (zm. 728): jeden z najznamienitszych uczonych z pokolenia Tābiūn (generacji następującej po Towarzyszach Proroka). Poza dogłębną wiedzą, słynął również z uczciwości i bogobożności.

Haḥā (Ewa): żona Adama (pokój z nim).

(al-) Hidżaz: region wzdłuż zachodniego wybrzeża Arabii, gdzie znajdują się: Meka, Medyna, Dżidda i Tāif.

(al-) Hidżr: północno-zachodnia część Arabii, gdzie w starożytności żył lud Samūd, do którego został posłany Prorok Sālih.

Hirā: jaskinia na Górze Światła (*Dżabal an-Nūr*), gdzie Prorok otrzymał pierwsze Objawienie w r. 610.

Hubal: główne bóstwo pogańskich Mekańczyków w czasie, gdy Prorok Muham-

mad rozpoczął swoją misję. Było to wyobrażenie człowieka, wizerunek ten pochodził z Syrii.

(Prorok) Hūd: Wysłannik posłany do ludu *Ād*.

(Bitwa pod) Hunejn: bitwa pomiędzy muzułmanami a plemionami *Halāzin* i *Sakīf*, która miała miejsce po zdobyciu Mekki. Muzułmanie zwyciężyli, a pokonane plemiona w niedługim czasie przyjęły islam.

Huzejfa ibn al-Jamān (zm. 656): zaufany Towarzysz Proroka, odegrał dużą rolę we wczesnych zwycięstwach Islamu.

Ibn al-Arabī, Abū Bakr ibn Muhammad ibn Abdu'llāh (zm. 1148): znakomity komentator Koranu, prawnik szkoły malikickiej, autor *Abkām al-Kurān (Rozstrzygnięcia koraniczne)*.

Ibn Kasīr, Ismā'il ibn Umar (zm. 1373): wybitny tradycjonista, historyk, prawnik i autor jednego z najbardziej znanych komentarzy koranicznych *Tafsīr al-Kurān al-Azīm*.

Ibn Mādża, Abū Abdu'llāh Muhammad ibn Jazīd al-Kazuinī (zm. 273): kompilator jednego z sześciu najbardziej autentycznych zbiorów *hadīsów*. Jako uczony zajmował się również Koranem i innymi dziedzinami nauk islamskich.

Ibn Kajjim al-Dżauzijja, Muhammad ibn Abī Bakr (zm. 1350): uczony muzułmański, uczeń Ibn Tajmijji i jeden z najznamienitszych przedstawicieli jego szkoły myślenia.

Ibn Sinā, Abū Ali (Awicenna) (980-1037): jeden z największych filozofów, nie tylko świata Islamu; również znakomity matematyk i lekarz; na Zachodzie znany jest jako „Książę Lekarzy” ze względu na swą pracę o medycynie *Al-Kānūn (Kanon)*. Jego prace, przełożone na łacinę, wpłynęły na koncepcje wielu filozofów chrześcijańskich, w tym Tomasza z Akwinu.

(Prorok) Ibrāhīm (Abraham): jeden z pięciu największych Proroków Boga. Bóg posłał go do Chaldejczyków, którzy mieszkali na terytorium dzisiejszego południowego Iraku ok. 2100 przed Chr. Prorok Abraham, pokój z nim, osiedlił się następnie w Palestynie. Podróżował do Mekki, wówczas niezamieszkałej doliny, gdzie pozostawił swoją żonę Hagar i syna Ismā'ila, którego Bóg również wybrał na Wysłannika Bożego. Prorok Ibrāhīm z synem zbudował Kabe.

(Prorok) Iljās: najprawdopodobniej Prorok Elias, którego Bóg wysłał do Dzieci Izraela podczas rządów króla Ahaba, znanego ze swej niegodziwości. Elias zmagał się z przekłamaniami w religii, niemoralnością i niesprawiedliwością. **Imām al-Ghazālī, Abū Hamīd Muhammad (zm. 1111):** wielki teolog, prawnik i myśliciel, w swoim czasie uznawany za ożywiciele nauk religijnych, czystości i dynamizmu islamu. W Europie znany jako Algazel, był architektem późniejszego rozwoju islamu. Pozostawił po sobie wiele książek, z których najśłynniejsza to *Ihjā Ulūm ad-Dīn (Ożywienie nauk religijnych)*.

Imām Abū Hanifa, Numān ibn Sābit (zm. 768): twórca *hanafickiej* szkoły prawa i jeden z największych muzułmańskich prawników.

Imām Abu'l-Hasan al-Aszari, Ali ibn Ismā'il (zm. 935): ur. w Basrze, zm. w Bagdadzie. Jeden z najznamienitszych uczonych *Ahl as-Sunna 1a'l-Dżamāa*. Prócz teologii zajmował się również islamską jurysprudencją i komentarzem koranicznym. Jest autorem takich dzieł, jak *Kitāb al-Fusūl (Księga Wyjaśnienia i Rozróżnienia)*, *Kitāb an-Nalādir (Księga Rzeczy Rzadkich)* oraz *Kitāb al-Īmān (Księga Wiary)*.

Imām (al-) Māturidī, Abū Mansūr Muhammad ibn Muhammad (zm. 853): uczony muzułmański spośród *Ahl as-Sunna 1a'l-Dżamāa*. Poza *al-Kalām* (teologia)

specjalizował się również w komentarzu koranicznym. Główne dzieła: *Kitāb at-Tauhīd* (Księga o Jedności Boga), *ar-Risāla fi l-Akāid* (List o wierze muzułmańskiej) i *Taḥlīlāt al-Kurān* (Interpretacja Koranu).

Imām an-Nasāī, Abū Abdu'r-Rahmān Ahmad ibn Szuajb (zm. 915): autor jednego z sześciu najbardziej wiarygodnych zbiorów *hadīsów*. Wiele podróżował; kształcił się u kilku uczonych muzułmańskich. Imām an-Nasāī jest również autorem: *Musnad Ali* (Księga tradycji przekazanej przez Alego), *Musnad Mālik* (Księga tradycji przekazanej przez Mālika) oraz *Duafā la l-Matrūkīn* (Słabi i odrzuceni pośród narratorów *hadīsów*).

Imām asz-Szafi'i, Muhammad ibn Idris (zm. 820): założyciel szafiickiej szkoły prawa. Był znawcą prawa muzułmańskiego, *hadīsów* (wypowiedzi i czynów Proroka), języka oraz poezji. Jest autorem *Al-Umm* (Fundament), *ar-Risāla* (Książka metodologii) i *Ahkām al-Kurān* (Prawa Koranu).

Imām Rabbānī, Ahmad Fārūk as-Sarhandī (zm. 1624): Uważany przez wielu za „ożywiciela drugiego tysiąclecia”, zwłaszcza w zakresie muzułmańskiej duchowości. Urodzony w Sarhand (Indie) i dobrze obeznany z naukami muzułmańskimi, usunął wiele złych elementów z sufizmu. Nauczał Szaha Alamgira lub Awrangzeba (zm. 1707), który przewodził komisji uczonych; zadaniem tych uczonych było stworzenie najszerszego kompendium prawa hanafickiego.

(al-) Indżil: święta księga objawiona Prorokowi Jezusowi, niech będzie z nim pokój, Ewangelia.

Iram: stolica ludu Ād w Jemenie. Była znana ze względu na monumentalne budynki z kolumnami.

(Prorok) Īsā: Jezus syn Marii, niech będzie z nim pokój.

(Prorok) Ishāk: Prorok Izaak, syn Proroka Abrahama, pokój niech z nimi będzie.

(Prorok) Ismāil: Prorok Izmael, starszy syn Proroka Abrahama, pokój niech z nimi będzie.

Isrāil: Izrael – przydomek Proroka Jakuba, niech pokój z nim będzie, oznaczający czystego sługę Boga. Koran zwykle odnosi się do żydów jako do dzieci Izraela.

Jadžūdż ła Madżūdż (Gog i Magog): dzikie plemiona, które wielokrotnie najeżdżały cywilizowany świat; oczekuje się, że pojawią się pod koniec czasów, przed zniszczeniem ziemi.

(Prorok) Jahjā (Jan Chrzciciel): syn Proroka Zachariasza – Wysłannik Boga wysławiany w Koranie za poświęcenie, czystość, właściwy osąd, ogromną wiedzę, pobożność, prawość i posłuszeństwo rodzicom. Został zabity przez żydów.

Jahjā ibn Muāz (zm. 871): wielki sufi, uczeń Ibn Karrāma, opuścił swoją rodzinną miejscowość Rajj i żył przez pewien czas w Balch, a następnie w Niszapurze, gdzie zmarł. Zostało mu przypisane kilka poematów.

Jahūdī: żyd. Termin ten odnosi się do kogoś, kto należy do Jahūda – Judy w Starym Testamencie. Juda – *Yehudah* po hebrajsku – to nazwa jednego z królestw, które powstały w wyniku podziału królestwa Proroka Salomona po jego śmierci, i bierze swoją nazwę od Judy, jednego z synów Jakuba. Według innej opinii Jahūdī oznacza tego, kto podąża za prawem ustanowionym przez Judę, prawnika izraelskiego, który żył w drugim wieku po Jezusie. Sami żydzi nazywają swoją religię judaizm – od Judy.

(Prorok) Jakūb (Jakub): Wysłannik Boga, syn Proroka Izaaka i wnuk Proroka Abrahama, niech będzie z nimi pokój. Był też znany jako Izrael. Każdy z jego dwunastu synów został przywódcą własnego plemienia;

plemiona te są znane jako dwanaście plemion Izraela.

Jasrib: jedna z nazw Medyny przed islamem.

(Prorok) Jūnus (Jonasz): Wysłannik Boga, który został wysłany do Niniwy (na lewym brzegu Tygrysu, naprzeciwko Mossulu, w Iraku), by wzywać przeciwko złu i wezwać ich do czczenia Boga. Lud Niniwy na początku odrzucił go, a on opuścił miasto, lecz został połknięty przez rybę w morzu. Bóg uratował go z brzucha ryby i zwrócił go swojemu ludowi, który przyjął religię Boga, gdy tylko ujrzał nadciągającą karę Bożą.

(Prorok) Jūsuf (Józef): syn Proroka Jakuba, Wysłannika Boga, którego z zazdrości bracia sprzedali egipskiemu dworowi jako niewolnika. Stał się następnie ministrem na dworze i został wyznaczony na króla.

(al-) Ka'ba: Ka'ba, kamienna budowla w kształcie sześciąna w Mekce odwiedzana przez muzułmanów w czasie pielgrzymki.

Kārūn (Korah): zamożny człowiek należący do Dzieci Izraela, który zbuntował się przeciwko Bogu i współpracował z Faraonem. Bóg sprawił, że jego samego razem z majątkiem pochłonęła ziemia.

(al-) Kurajsz: najbardziej znaczące plemię arabskie z Mekki. Należał do niego Wysłannik Boży Muhammad.

(al-) Kurtubī, Muhammad ibn Ahmad (zm. 1273): znamienity komentator Koranu. Jego *al-Dzāmi li-Ahkām al-Kurān (Kompendium rozstrzygnięć koranicznych)* stanowi nie tylko jeden z najlepszych komentarzy do prawnych wersetów zawartych w Koranie, ale też znakomity *tafsīr*.

(al-) Lāt: jeden z czterech głównych bożków pogańskiego plemienia Kurajsz w przedmuzułmańskiej Mekce i plemienia Sakīf w Tāif, należy do najsłynniejszych idoli Arabii przedislamskiej.

(al-) Lejs ibn Sad (zm. 791): Znany uczyony z zakresu *Hadīs* i *Fikh* i czołowy prawnik Egiptu w jego czasie.

(Lud) Lūt (Lot): lud, który żył w regionie leżącym na południowy-wschód od Morza Martwego i cieszył się niesławą ze względu na dewiacje seksualne (homoseksualizm), przyjmowane przezeń jako własna droga życiowa. Prorok Lot, niech będzie z nim pokój, był do niego wysłany, lecz lud ten odrzucił go i jego wezwanie. Toteż został całkowicie zgładzony wraz z miastami, w których żył – Sodoma, Gomora, Admah, Zeboim i Zo'ar.

Madian (Midian): terytorium leżące na północny zachód od Hidżazu i na południe od Palestyny na wybrzeżu Morza Czerwonego i Zatoki Akaba. Na początku ludzie ci byli muzułmanami, lecz później zanieczyścili swoją czystą wiarę politeizmem, a życie gospodarcze korupcją i nieuczciwością. Odrzucili Proroka Szu'ajba i jego wezwanie i w konsekwencji zostali zniszczeni.

(al-) Madīna (Medyna): błogosławione miasto, do którego emigrował Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój, i pierwsze państwo-miasto muzułmanów.

(al-) Madzūs: zaratusztrianie.

Makām Ibrāhīm: stacja Abrahama – miejsce, gdzie stał kamień, na którym, jak się uważa, stał Abraham, niech będzie z nim pokój, w czasie budowy Kaby i przed którym, jako obowiązkowy element Hadżdżu, należy pomodlić się dwa rakaty, po tym jak okraży się Ka'bę siedmiokrotnie.

Makka (Mekka): święte miasto w Arabii, w którym znajduje się Ka'ba. Prorok Izmael, niech będzie z nim pokój, i jego potomkowie rozpoczęli budowę Mekki, a Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, rozpoczął tam swoją misję.

Mālik ibn Anas (zm. 795): Słynny tradycjonista i prawnik drugiego wieku islamu

mieszkający w Medynie i założyciel jednej z czterech sunnickich szkół prawnych w islamie. Jego *al-Mulatta*, zbiór tradycji oraz opinii prawnych prawników Medyny, jest jednym z najwcześniejszych zachowanych dzieł z zakresu *Hadīs* i *Fikh*.

(al-) Manāt: jeden z czterech głównych bożków przedislamskiego Hidżāzu.

Mariam: Maria Dziewica – błogosławiona matka Proroka Jezusa, niech będzie z nim pokój; jest jedną z czterech największych kobiet wszech czasów.

(al-) Marua: Jedno z dwóch wzgórz, obok as-Safy, znajdujących się obok Kaby, pomiędzy którymi pielgrzymi wykonują rytuał *Saj* (szybki chód).

(al-) Masdżid al-Aksā: al-Bejt al-Makdis.

(al-) Masdżid al-Harām: Wielki Meczet w Mekce, który otacza Kabeę.

(al-) Masdżid an-Nabaī: Meczet Proroka. Meczet w Medynie, który został zbudowany tuż po emigracji Wysłannika do Medyny.

(al-) Masīh: Chrystus – Jezus syn Marii.

(al-) Maszar al-Harām: miejsce tuż obok al-Muzdalify. W al-Muzdalifie pielgrzymi przebywają przez pewien czas i modlą się do Boga o świcie pierwszego dnia Święta Ofiarowania.

Minā: miejsce oddalone pięć mil od Arafāt tuż obok Mekki, gdzie pielgrzymi składają ofiary i przebywają podczas pierwszych trzech dni Īd al-Adhā.

Muāz ibn Dżabal (zm. 639): Towarzysz Proroka słynny ze swej znajomości Prawa. Był z tych, którzy zapoczątkowali zbiór Koranu. Wysłannik Boży ustanowił go sędzią w Jemenie.

Muhammad Bahāu'd-Dīn Szāh an-Nakszband (zm. 1389): jeden z najsłynniejszych nauczycieli duchowych islamu i założyciel szkoły sufickiej Nakszbandijja. Napisał m.in.: *Risālat al-Lārida*, *Al-Aurād al-*

-Bahāijja, *Hajāt-nāmah*, *Tanbīh al-Ghāfilīn*.

Muhammed Lutfi Efendi (1868-1956): nauczyciel suficki, żyjący w Erzurum. Jest autorem pięknego, lirycznego *Dywanu*.

Muhji'd-Dīn ibn al-Arabī (1165-1240): jeden z najwspanialszych i najbardziej znanych nauczycieli sufickich. Jego doktryna o *Transcendentalnej Jedności Bytu*, którą większość wzięła za monizm i panteizm, uczyniła go celem niekończących się polemik. *Ibn al-Arabī* napisał wiele książek, z których najsłynniejsze to: *Fusūs al-hikam* i *al-Futuhāt al-makkijja*.

(Prorok) Musā (Mojszesz): jeden z największych Wysłanników Boga, który został posłany do Dzieci Izraela i otrzymał Torę. Jego Posłannictwo polegało na przewodzeniu swemu ludowi i wyprowadzeniu go z Egiptu.

Muslim ibn al-Hadżdżadż an-Najsābūrī (zm. 875): jeden z największych tradycjonistów; jego dzieło jest jednym z sześciu najbardziej wiarygodnych zbiorów hadīsów, tuż za zbiorem al-Buchāriego.

(al-) Mutazila: szkoła muzułmańskich „racjonalistów”, którzy przypisywali skutek twórczy woli i działaniu człowieka, wnioskując, że istoty ludzkie tworzą swoje własne działania.

(al-) Muzdalifa: miejscowość pomiędzy *Arafāt* i *Minā*, gdzie pielgrzymi zatrzymują się i spędzają noc lub jej część, wracając z *Arafāt*. Ma to miejsce pomiędzy 9. a 10. dniem miesiąca Zul-Hidżdża. Wtedy też wykonują razem modlitwę wieczorną i nocną.

(an-) Nasārā: ci, którzy nazywają siebie zwolennikami Jezusa; chrześcijanie.

(Prorok) Nūh (Noe): jeden z największych Wysłanników Boga i drugi Ojciec Ludzkości; „Prorok Potopu”.

Rabīa al-Adałijja (717-801): muzułmańska mistyczka urodzona w Basrze, wcześniej osierocona i sprzedana w niewolę, gdzie je-

dynym azyłem dla niej była modlitwa i pokorne wypełnianie przykazań umiłowanego Boga. Po latach przestała być dla swojego „właściciela” użyteczna, została wyzwolona i poświęciła się całkowicie posłudze Bogu.

(ar-) Rāzī, Muhammad ibn Umar Fachru’d-Dīn (zm. 1210): znakomity uczony i komentator Koranu, zajmujący się zarówno dyscyplinami religijnymi, jak i świeckimi. Jest autorem monumentalnego komentarza koranicznego *Mafātīh al-Ghajb*.

Rūmī, Dżalalu’d-Dīn (1207-1273): jeden z najśłynniejszych nauczycieli sufickich, założyciel mawlawickiej szkoły wirujących derwiszy, słynny także ze względu na swoje sześciotomowe dzieło poetycko-religijne *Masnawī*. Dla zainteresowanego sufizmem i duchowością zachodniego czytelnika znany przede wszystkim z tego dzieła.

(as-) Sābiūn (Sabejczycy): żyjący na ziemiach dzisiejszego Iraku Lud Księgi, który z biegiem czasu zaczął oddawać cześć ciałom niebieskim.

Sad ibn Abī Łakkās (zm. 670): jeden z grona dziesięciu Towarzyszy Proroka, którzy otrzymali za życia obietnicę wejścia do Raju; bohater wczesnego okresu islamu, który uczestniczył w wielu bitwach. Ibn Abī Łakkās dowodził armią muzułmańską w bitwie pod al-Kādisiją, która zapoczątkowała podbój Persji.

Sad ibn Muāz (zm. 627): medyński Towarzysz Proroka i jeden z przywódców plemienia Aus. Walczył mężnie w wielu bitwach i zginął śmiercią męczeńską w bitwie Rowu (*Chandak*).

Sadī asz-Szirāzī (1215 (?) – 1292): największy perski poeta dydaktyczny, autor *Gulistānu (Ogród różany)* oraz *Bustānu (Ogród owocowy)*. Napisał także wiele ód i wierszy lirycznych.

(as-) Safā: jedno z dwóch wzgórz (drugie to *Marua*) w pobliżu Kaby, pomiędzy któ-

rymi pielgrzymi wykonują rytuał zwany Saj (szybkie przejście).

Saīd ibn al-Musejjib (zm. 713): znakomity uczony i prawnik należący do pokolenia następców Towarzyszy Proroka Muhammada. Był jednym z siedmiu uznanych prawników Medyny, słynął z doskonałej znajomości *hadīsów* i *fikhu*, a także ze swej bogobojności.

(Prorok) Sālih: Prorok wysłany do plemienia Samūd, żyjącego w al-Hidżr, w północno-zachodniej Arabii.

(Lud) Samūd: starożytny lud arabski, żyjący w *al-Hidżr* na północnym zachodzie Arabii. Główne miasto: Maḍāin Sālih. Prorok Sālih przybył do tego ludu, spotkał się jednak z odrzuceniem, tak jak wcześniej odrzuceni zostali prorocy innych ludów. Lud ten, za to, że pogrzyżył się w niesprawiedliwości i niegodziwości, spotkała sroga kara: unicestwienie.

(as-) Sauri, Sufjān ibn Saīd ibn Masrūk (zm. 778): przez współczesnych uznawany za autorytet w różnych dyscyplinach islamu, szczególnie w dziedzinie *hadīsów*. Do jego dzieł należą *al-Dżāmi al-Kabīr* oraz *al-Dżāmi as-Saghīr* – obydwa włączone do nauki *hadīsów*.

(as-) Sujūti Dżalalu’d-Dīn (1446-1506): znamienity uczony, zajmujący się nauką *hadīsów*, prawoznawstwem i historią. Był również *sufim* i komentatorem Koranu. Pisał książki z niemal wszystkich dyscyplin islamu.

(Prorok) Sulejmān (Salomon): syn Proroka Dawida, jeden z proroków posłanych do Dzieci Izraela i ich pierwszy król. Pomimo swej potęgi wyróżniał się pokorą i skromnością. Poza wieloma cudami i cudownymi osiągnięciami otrzymał od Boga zdolność podporządkowania sobie dżinów.

(Asz-) Szāfi’i, Muhammad ibn Idrīs (zm. 820): założyciel szafi’ickiej szkoły islamu. Pierwszy, który zaczął pisać o meto-

dologii prawa islamskiego. Jest również autorem *Dywanu* – zbioru poezji.

Szams at-Tabrizi: w Konji Rūmī został nauczycielem religijnym, a następnie – w wieku 39 lat – *sufim*. Spotkał wówczas Szamsu'd-Dīna at-Tabriziego, który wywarł na niego ogromny wpływ, ożywiając jego utajony geniusz duchowy i literacki.

(asz-) Szejbānī, Muhammad ibn al-Hasan (zm. 804): słynny prawnik, uczeń Abū Hanīfy. Jego *as-Sijar al-Kabīr* jest pierwszą w dziejach pracą poświęconą prawu międzynarodowemu i stosunkom międzynarodowym. Jest uznawany za jednego z założycieli hanafickiej szkoły prawa muzułmańskiego.

(Prorok) Szu'ajb: został posłany z misją prorocką do ludów Madianu (Midianitów) i al-Ajka, lecz te go odrzuciły, za co Bóg je unicestwił.

(at-) Tabarānī, Sulejmān ibn Ahmad ibn Ajjūb (zm. 971): uczony muzułmański, specjalizujący się w *hadisach*. Jego dzieła obejmują jednak zarówno *hadisy*, jak i *tafsīr* oraz *kalām* (teologię). Najbardziej znane spośród prac Tabarāniego to *al-Mudżam al-Kabīr* (*Wielka Encyklopedia Hadisów*), *al-Mudżam al-Ausat* (*Średnia Encyklopedia Hadisów*) i *al-Mudżam as-Saghīr* (*Mała Encyklopedia Hadisów*).

(at-) Tabarī, Muhammad ibn Dżarīr (zm. 923): historyk, prawnik i komentator Koranu. Najważniejsze dzieła: *Dżāmi al-Bajān fi Tafsīr al-Kurān* (*Wszelstronny Zbiór Słów Wyjaśniających Koran*) i *Tārīch al-Umam 1a l-Mulūk* (*Dzieje Narodów i Władców*).

(at-) Taftazānī Sadu'd-Dīn (zm. 1390): znany uczony muzułmański, żyjący za czasów Tamerlana. Zajmował się logiką, retoryką, gramatyką, teologią i jurysprudencją. Jego dzieło Szarh al-Akāid an-Nasafijja (*Wyjaśnienie „Księgi Wiary” an-Nasafie-*

go) należy do podstawowych dzieł teologii muzułmańskiej.

Talha ibn Ubejdu'llah (zm. 656): jeden z dziesięciu Towarzyszy, którym Prorok Muhammad (pokój z nimi) zapowiedział, że znajdą się pośród Ludzi Raju. Należał do najwcześniej nawróconych na islam i słynął z dzielności i szczodrości.

Tālūt: król Saul. Poprowadził swą armię przeciwko wojskom *Dżāluta* (Goliata).

(at-) Taurā (Tora): Boska Księga (prawa) dana przez Boga Mojżeszowi.

(at-) Tirmizī, Muhammad ibn Īsā (zm. 892): słynny tradycjonista, którego zbiór tradycji *Kitāb as-Sunan* (*Księga Tradycji Prorockich*) uznawany jest za jeden z sześciu najbardziej autentycznych kolekcji *hadisów*.

(at-) Tūr: góra. Góra Synaj, na której Prorok Mojżesz otrzymał od Boga Torę.

(Bitwa pod) Uhud: bitwa stoczona w 3 r. Hidzry pomiędzy muzułmanami a pogańskimi Kurajszytami z Mekki u stóp góry Uhud, ok. 5 km od Meczetu Proroka w Medynie.

Ulejs al-Karanī (zm. 656): jedna z wybitnych postaci spośród pokolenia, które nastąpiło po Towarzyszach. Niektórzy uważają go za najbardziej świątobliwego muzułmanina pierwszego wieku Islamu.

Umar ibn al-Chattāb al-Fārūk (582–644): jeden z dziesięciu Towarzyszy Proroka, którym za życia został przyobiecany Raj. Znany ze swego wnikliwego wejrzenia w ducha islamu, a jako kalif – z legendarnej sprawiedliwości i prostego stylu życia. Jego kalifat nastąpił po rządach *Abū Bakra as-Siddika*.

Umm Salāma, Hind bint Suhejl, Umm al-muminīn (zm. 681): jedna z żon Proroka, przekazała od niego kilkaset hadisów.

Usāma ibn Zejd ibn Hārīsa (zm. 674): jeden z młodych Towarzyszy szczególnie lubianych przez Wysłannika Boga. Syn Zejda, jedyne Towarzysza nazwanego w Kor-

nie z imienia, wyzwolonego niewolnika Wysłannika. Wysłannik powierzył mu dowództwo nad armią, którą zebrał tuż przed swoją śmiercią i która miała stawić czoła Bizantyjczykom Usámie, gdy był jeszcze w bardzo młodym wieku.

Utmān ibn Affan Zu'n-Nūrejn (576-656): jeden z pierwszych Towarzyszy, którzy przyjęli islam i spośród dziesięciu, którym oznajmił Wysłannik, iż wejdą do Raju. Jako że Wysłannik dał mu swoje dwie córki za żony (drugą po tym, jak zmarła pierwsza), został nazwany Zu'n-Nurejn (posiadający dwa światła). Był znany ze swojej hojności i skromności. Objął stanowisko kalifa po Umarze.

(al-) Uzzā: jeden z czterech głównych bożków Hidżāzu z okresu przedislamskiego.

(Az-) Zabūr: księga dana Prorokowi Dawidowi, niech będzie z nim pokój, Psalmi.

(Prorok) Zakarijjā (Zachariasz): Wysłannik Boga, który pojawił się wśród Dzieci Izraela tuż przed przyjściem Proroka Jezusa. Został zabity przez żydów.

Zejnab bint Dżahsz, Umm al-muminīn (zm. 641): jedna z żon Proroka, która wcześniej wyszła za Zejda ibn Hārisa. Ich małżeństwo zostało przerwane, jako że ożenił się z nią Wysłannik. Jest znana ze swojej hojności.

(az-) Zubejr ibn al-Aḥām (zm. 656): jeden z bohaterów pierwszego okresu Islamu; jeden z najbardziej znanych Towarzyszy i jeden z dziesięciu, którym Prorok przekazał dobre wieści o Raju.

Zu'l-Karnejn: umiłowany sługa Boży i wielki zdobywca. Nie wiadomo, czy był prorokiem.

Zu'l-Kifl: powszechnie utożsamia się go z Prorokiem Ezechielem. Był pośród Dzieci Izraela wypędzonych z Jerozolimy do Babilonu. Żył i wykonywał swą misję wzywania ludzi do Boga na ziemi chaldejskiej pomiędzy 594 a 572 przed Chr.

Zu'n-Nūn: „Towarzysz Ryby”. Taki tytuł nosił Prorok *Jūnus* (Jonasz), pokój z nim.

SŁOWNIK TERMINÓW

(al-) Abad: wieczność w przyszłości.

(al-) Azal: wieczność w przeszłości.

(al-) Abd: sługa; sługa Boga ze względu na stworzenie; sługa Boga, który wierzy w Boga i oddaje Mu cześć.

(al-) Āchira: następny, Tamten Świat; życie wieczne. Rzeczywistość, w której istoty świadome i odpowiedzialne zostaną wezwane do rozrachunku za ich przekonania i uczynki z życia ziemskiego i dostaną za nie odpłatę.

(al-) Achlāk: nauka i zasady dobrego prowadzenia się i moralności. Najbardziej charakterystyczną cechą islamu oraz wspólnoty Muhammada (o ile pozostaje jej wierna), niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jest unikanie wszelkich skrajności. Islam reprezentuje drogę pośrednią we wszystkich aspektach życia. Nie jest ani spirytualizmem, ani materializmem; ani realizmem, ani idealizmem; ani kapitalizmem, ani socjalizmem; ani indywidualizmem, ani etatyzmem; ani absolutyzmem, ani anarchizmem; ani z tego świata, ani też hedonizmem. Nie jest czysto pozaświatowy ani monastyczny.

Tak jak jest unikalny w swoim widzeniu świata i aspektach społecznych, politycznych i ekonomicznych, tak samo jest unikalny pod względem kształcenia moralnego, jakie daje człowiekowi. Islam zmierza do rozwoju istot ludzkich od poziomu potencjalnie ludzkiego do poziomu autentycznego człowieczeństwa – udoskonala ludzi. Rozwijają charakter człowieka w sposób najlepszy. Części mądrości, jakie wymienia Koran w wersach 22-39, które rozpoczynają się i kończą całkowitym zakazem przydawania Bogu współtowarzyszy, są niezwykle istotne w rozwoju tego charakteru i w wychowywaniu członków muzułmańskiego społeczeństwa.

(al-) Aft: przebaczenie, odpuszczenie win, usprawiedliwienie.

(al-) Ahd: przymierze, umowa.

Ahdu'llah: przymierze z Bogiem. To obietnica, którą Bóg odebrał od swoich sług, że będą w Niego wierzyć i tylko Jemu oddawać cześć. Oprócz tej jednej zasadniczej obietnicy, Bóg zawarł różne umowy ze Swoimi Prorokami i wieloma ludami w różnych czasach.

Ahl al-Bejt: Ludzie Domu. Jako termin – odnosi się do Domu Proroka Muhammada, niech będą z nim pokój i błogosławieństwo, a zatem obejmuje: jego córkę Fātimę, jej męża Alego, oraz ich synów – al-Hasana i al-Husejna.

Ahl al-Kitāb: Ludzie Księgi. Każdy lud, który otrzymał Boską Księgę. Koran używa tego terminu szczególnie w odniesieniu do żydów i chrześcijan. Obejmuje on także zaratusztrian i Sabejczyków.

Ahl al-Kitāb ła's-Sunna: Ludzie Księgi i Sunny. To są muzułmanie, którzy starają się ściśle stosować do nauczania Koranu i Drogi Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo – tak, jak przekazali ją jego Towarzysze.

(al-) Ahzāb: grupy, sprzymierzeni. W Koranie termin ten znajduje szczególne zastosowanie w odniesieniu do potomków dawnych ludów, żyjących w Arabii w czasie, gdy był objawiany Koran i tych sił sprzymierzonych, które składały się z różnych plemion oblegających Medynę i zwalczających muzułmanów w bitwie Rowu w roku 627 (5AH).

(al-) Āja: oczywisty znak, cud; nauka, którą należy wyciągnąć z danego zdarzenia; każde spośród samodzielnych zdań koranicznych pomiędzy dwiema kropkami (werset).

Ājat al-Kursī: werset Boskiego Tronu. To werset 255 sury al-Bakara, który objawia Boga z pomocą niektórych Jego Imion i Atrybutów.

Ājatun bajjināt: znaki lub wiadomości jasne w znaczeniu i treści (jako znak prawdy).

Ajjāmu'llāh: Dni Boga (ważne wydarzenia historyczne, takie jak unicestwienie pewnych społeczności, momenty zwrotne w dziejach oraz zdarzenia eschatologiczne).

(al-) Ākif: ten, który trwa w oddaniu wobec Boga.

(al-) Alak: grudka przylegająca (do ścianki macicy).

(al-) Ālam (mn. ālamūn): świat, światy. Słowo pochodzi od alam, alāma, oznaczających rzecz, dzięki której znane jest coś innego. Toteż z tej perspektywy każda rzecz bądź zestaw rzeczy, od najdrobniejszych cząstek subatomowych do największych galaktyk, jest „światem” i wskazuje na Boga. Forma mnoga (ālamūn) wykorzystywana jest szczególnie w odniesieniu do istot świadomych, implikując, że wszystko, co stworzone, jest jakby świadome, i że jego wskazówki Istnienia Boga, Jego Jedności i Panowania są niezwykle jasne dla istot świadomych.

(al-) amal: czyn, działanie.

(al-) amal as-sālih: czyn dobry i prawy.

(al-) Amāna: depozyt, ufność. Wszelka odpowiedzialność bądź powinność, które Bóg, społeczeństwo albo pojedyncza osoba na kogoś nakładają; Najwyższy Depozyt, który wzięła na siebie jedynie ludzkość, dlatego w tym znaczeniu odnosi się do ludzkiego ego.

(al-) Amīr: przywódca, dowódca.

(al-) Amr: rozkaz, władza; sprawa.

Amr bi'l-Marūf: nakazywanie i aktywna promocja (w sposób właściwy) tego, co dobre i prawe.

(al-) Ansār: pomocnicy. Termin ten znalazł szczególne zastosowanie wobec muzułmanów z Medyny, którzy pomogli emigrantom muzułmańskim z Mekki w osiedleniu się w Medynie.

(al-) Arāf: Wzniesienia (pomiędzy Rajem i Piekłem), na których przetrzymywani są wierni z nieodpuszczonymi jeszcze grzechami w oczekiwaniu na ich odpuszczenie, dzięki czemu będą mogli wejść do Raju.

(al-) Arsz: Tron; Najwyższy Tron Boga. Z tej racji, że Koran zwraca się do wszystkich poziomów zrozumienia we wszystkich epokach, stara się przedstawiać pewne prawdy abstrakcyjne, jak te przynależne Boskości, za pomocą konkretnych wyrażeń i stosuje metafory oraz porównania. Przedstawia Kursī (krzesło: zob. 2:256) jakby to była platforma albo krzesło. Natomiast Arsz jakby to był tron, a Boga jakby był władcą wszechświata, siedzącym na Swym tronie i z niego zarządzającym całym stworzeniem. Arsz to kompozycja Boskich Imion – Pierwszy, Ostatni, Zewnętrzny, Wewnętrzny. Wnioskując także z opisu Saida Nursiego, który nazywa wodę arsz tronem miłosierdzia i ziemi, tronem życia, możemy powiedzieć, że Arsz (Tron) implikuje pełną kontrolę Boga nad wszechświatem i Jego władzę nad nim. Pierwiastki takie, jak woda i ziemia, są wykonawcami Boskich nakazów – mediami, poprzez które one się manifestują i są egzekwowane.

(al-) Asabijja (al-Dżahilijja): nadmierne przywiązanie do plemienia bądź rasy; rasizm. Islam wykorzenił wszelką dyskryminację opartą na przynależności plemiennej lub na kolorze skóry, i potępił ją jako wynikającą z czystej ignorancji i cielesności.

Asbāb an-nuzūl: okoliczności, w których objawiane były wersety koraniczne.

Ashāb al-Jamīn (al-Mejmana): Ludzie Prawicy, ludzie szczęścia i pomyślności (którzy na Tamtym Świecie otrzymają w prawe ręce zapis swoich czynów).

Ashāb al-Kahf: młodzieńcy z rzymskiej warstwy królewskiej z Syro-Jordanii, którzy odrzucili kult idoli i uwierzyli w Boga jako Jedyne Pana i Jedyną Istotę Boską. Musieli schronić się w jaskini, w której pozostawali w stanie snu zbliżonym do śmierci przez 300

lat, po czym się przebudzili – powstając niejako z martwych.

Ashāb al-Szimāl (al-Maszama): Ludzie Lewicy; ludzie nieszczęśliwi (którzy otrzymają za Tamtym Świecie zapis swoich czynów w lewe ręce).

Ashāb al-Uchdūd: zbrodniczy lud, który palił żywcem wierzących w wykopanych uprzednio dołach.

(al-) Asmā al-Husnā: Piękne Imiona (Boga). Imiona te albo występują w Koranie, albo były nauczane przez Wysłannika Bożego. Bóg jest i powinien być nazywany nimi.

(al-) Asmā ʾaʾs-Sifāt: Boskie Imiona i Atrybuty. Oprócz Imion Bóg posiada również Atrybuty. Pewne z nich mają zasadnicze znaczenie dla Jego Boskości. Są to: Byt, Niemający Początku, Trwałość, Jedyność, Niepodobność do tego, co stworzone, Samowystarczalność. Bóg posiada także inny rodzaj Atrybutów, zwanych Atrybutami Pozytywnymi, które opisują Boga takim, jakim Jest. To: Życie, Wiedza, Wola, Moc, Słuch, Wzrok, Mowa i Powoływanie do istnienia. Atrybuty te dają początek takim Imionom, jak Dawca Życia i Wszechżywiający, Wszechwiedzący, Wszechpotężny, Wszystkosłyszący, Wszystkowidzący, Mówiący oraz Stwórcza. Tak absolutne, nieograniczone Atrybuty i Piękne Imiona implikują „nieuniknioną” Ich manifestacji. Ten, który istnieje w Sobie i z Siebie, i którego Byt jest absolutnie doskonały, będzie się objawiał, czego „wymaga” Jego natura. Dlatego wszechświat stanowi jakby zbiór manifestacji Boskich Atrybutów i Imion, i te Manifestacje skupiają się na człowieku. Bóg posiada trzeci rodzaj Atrybutów, które opisują, kim Bóg nie jest. Jest ich niemal nieskończenie wiele. Na przykład, Bóg nie jest tym, kto rodzi i jest zrodzony; nie jest też tym, który ma współtowarzyszy, ani tym, który ma jakieś potrzeby itp.

(al-) Asr: czas, popołudnie; ostatnia część czasu wypełniona ważnymi wydarzeniami.

(al-) Aszhur al-Hurum: miesiące zuʾl-kada, zuʾl-hidżdża, muharram i radżab (miesią-

ce 11., 12., pierwszy i siódmy roku księżycowego), podczas których prowadzenie wojny, zabijanie i grabież zakazane były w sposób szczególny.

(al-) Aura: te części ciała, których się nie eksponuje. U mężczyzn jest to obszar od pępka do kolan. U kobiet zaś jest to całe ciało za wyjątkiem twarzy, rąk i stóp.

(al-) Azāb: kara. Koran wykorzystuje siedem różnych nazw na określenie miejsc bądź rodzajów kary na Tamtym Świecie: Dżahannam (Piekło), Nār (Ogień), Saʾir (Płomień), Dżahīm (Buchający Płomień), Hutāma (Ogień Pochłaniający), Sakar (Ogień Pałacy) oraz Lazā (Wzburzony Płomień). Najprawdopodobniej są to poziomy lub stopnie kary, każdy przygotowany dla osób nań zasługujących i każdy wyposażony w bramę.

(al-) Azān: wezwanie do modlitwy. Brzmi następująco: Allāhu akbar (Bóg jest Największy – cztery razy); Aszhadu an la ilāha illaʾllāh (Świadcze, że nie ma innego boga, prócz Boga Jedyne – dwa razy); Aszhadu anna Muhammadan Rasūluʾllāh (Świadcze, że Muhammad jest Wysłannikiem Boga – dwukrotnie); Hajja alaʾs-salā (Przybywajcie na modlitwę: dwukrotnie); Hajja alaʾl-falāh (Przybywajcie ku zbawieniu – dwa razy); Allāhu akbar (Bóg jest Największy: dwukrotnie); La ilāha illaʾllāh (Nie ma innego boga, prócz Boga Jedyne (jeden raz).

(al-) Baghj: zawistna rywalizacja i zuchwałość (które Koran wskazuje jako główne przyczyny wewnętrznych konfliktów w społeczności).

(al-) Bakā: niezmiennność, trwanie.

(al-) Balā: próba, test. Chociaż przychodzi ona zazwyczaj w postaci nieszczęść i katastrof, to Bóg poddaje ludzi próbie zarówno poprzez dobro, jak i zło. Jeśli sprawdza ludzi poprzez dobro, jak na przykład sukces, majątek, wysoka pozycja, stanowisko i uroda, to wymaga wdzięczności i przypisywania owego dobra Jemu. Jeśli zaś poddaje człowieka próbie za pomocą takich dolegliwości, jak nieszczęścia, choroby bądź bieda, to wyma-

ga cierpliwości bez narzekań. Nie oznacza to wszakże, że ktoś dotknięty jakimś złem nie powinien usiłować temu złu zaradzić. Podanie próbie dolegliwej jest zazwyczaj wynikiem popełnienia jakiegoś grzechu. Taka próba domaga się zatem skruchy, prośby o przebaczenie win i poprawy życia.

(al-) Barā'a: wyrzeczenie się, proklamacja wyrzeczenia się; ultimatum.

(al-) Barzach: przegroda, bariera (pomiedzy zmarłym a Tamtym Światem), pośredni świat grobu.

(al-) Bas: odrodzenie, posłanie Wysłannika (dla „ożywienia” ludzi); wskrzeszenie z martwych, zmartwychwstanie.

(al-) Basāir: „Światła” rozróżnienia i zrozumienia.

(al-) Basira: roztropność, intuicja, bystrość.

(al-) Basmala: Bismi'llāhir-Rahmāni'r-Rahim: W Imię (i z Imieniem) Boga Miłosiernego, Współczującego.

(al-) Baszīr: zwiastun dobrych wieści; Wysłannik, który niesie radosne wieści (o pomysłności w zamian za wiarę i prawość).

(al-) Chabīs: zło.

(al-) Chalifa: namiestnik lub ktoś, kto sprawuje władzę przekazaną mu przez jego przełożonego i wykonuje funkcje jego zastępcy bądź reprezentanta; ktoś posiadający status lub obowiązek *chilāfa* (zob. *al- chilāfa*).

(al-) Chalk: tworzenie, stwarzanie.

(al-) Chamr: wszystko, co działa jak środek odurzający.

(al-) Charadz: podatek wnoszony przez niemuzułmańskich mieszkańców państwa muzułmańskiego od dochodów z ziemi.

(al-) Chāszi: ktoś pełen pokory ze względu na swe poświęcenie Bogu i strach przed Nim.

(al-) Chāsir: przegrany.

Chātam al-Anbijā: tytuł Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, oznacza Ostatniego Proroka.

(al-) Chauf: lęk; lęk prowadzący do powstrzymywania się nie tylko od tego wszyst-

kiego, co jest zakazane, ale również od tych czynów, których zaleca się unikać.

(al-) Chejr: to, co jest lepsze; własność do kogoś należąca.

(al-) Chilāfa: następstwo, namiestnictwo; status i powinność ulepszania ziemi na podstawie znajomości rzeczy i praw stworzenia (które błędnie nazywamy „prawami przyrody”); rządzenie ziemią według praw ustanowionych przez Boga, ustanawianie w ten sposób sprawiedliwości.

(al-) Chizj: hańba.

(al-) Chuld: nieśmiertelność.

(al-) Chuluk: zachowanie, wzór zachowania, moralność.

(al-) Chums: dosłownie: jedna piąta. Piąta część zdobyczy wojennych oraz każdego odkrytego skarbu, która musi zostać oddana na rzecz skarbu państwa.

(al-) Chuszū: pokora, głęboki szacunek i lęk.

(al-) Chutba: przemówienie; mowa wygłoszona podczas modlitwy piątkowej oraz mowa wygłaszana w czasie ceremonii ślubnej.

(ad-) Dīn: zbiór zasad moralnych, duchowych i dotyczących świata; system życia i postępowania; sądzenie, nagradzanie i karanie; prawo, konstytucja; posługa i posłuszeństwo; praworządność.

(ad-) Duā: modlitwa i suplikacja. Ma swoje rodzaje i poziomy: pierwszy rodzaj stanowi modlitwy wszystkich organizmów, roślin, zwierząt i ludzi wnoszone za sprawą naturalnej skłonności ich ciał i dzięki funkcjonowaniu w zgodzie z ich powinnościami jako stworzeń. Drugi rodzaj to są „wypowiedzi” wszystkich organizmów, roślin, zwierząt i ludzi – w języku potrzeb koniecznych. Trzeci rodzaj modlitw to ten, który jest wykonywany przez istoty ludzkie. Dzieli się na dwie kategorie: pierwsza kategoria to aktywna modlitwa. Oznacza ona pozostawanie w zgodzie z prawami, które Bóg ustanowił dla życia. Na przykład rolnik orzący ziemię puka do drzwi Boskiej Opatrzności. Pacjent udający się do lekarza prosi Boga o wyleczenie. Ten

rodzaj modlitwy jest zazwyczaj przyjmowany. Drugą kategorią jest wykonywana przez nas modlitwa słowna.

(ad-) Dunjā: świat. Ma trzy aspekty. Pierwszy z nich jest taki, że świat jest wymiarem, w którym manifestują się Boskie Imiona. Dlatego wszystko to, co w nim zachodzi i co się w nim znajduje, jest dla Boga zwierciadłem Jego Atrybutów i Imion. Drugi aspekt jest taki, że świat jest ziemią orną dla życia przyszłego. Budulcem do konstrukcji Raju bądź Piekieł są dla człowieka nasiona jego wiary lub niewiary i uczynki, które sieje na tym świecie. Trzecim aspektem świata jest ten, który spogląda ku naszym pragnieniom cielesnym, namiętnościom, żądzom i ambicjom. To jest ten aspekt, który Koran potępia, gdyż składa się on z gier, próżnych zabaw, chciwości (nadmiernego gromadzenia rzeczy) oraz współzawodnictwa w zdobywaniu dóbr ziemskich; ujmując rzecz krótko, jest to źródłem wszelkich przywar i zła.

(al-) Dżahāla: ignorancja; brak wiedzy i zachowywanie się jak ktoś pozbawiony wiedzy; przykład porażki w związku ze zmysłową duszą nakazującą zło.

Dżahannam: Piekło; miejsce, dokąd udadzą się w świecie przyszłym niewierni czyniący zło.

(al-) Dżāhiliyya: jakakolwiek doktryna, światopogląd lub sposób życia oparty na negacji bądź ignorowaniu niebiańskiego przewodnictwa przekazanego ludzkości przez Proroków i Wysłanników Boga; nastawienie traktujące ludzkie życie – całkowicie lub częściowo – jako niezależne od rozkazów Boga.

(al-) Dżamra: jeden z trzech kamiennych filarów znajdujących się w Minā w Mekce, który symbolizuje Szatana. Pielgrzymi rzucają weń kamkami podczas trzech dni świątecznych w czasie pielgrzymki.

(al-) Dżanāba: stan większej nieczystości ritualnej spowodowanej stosunkiem płciowym, wytryskiem nasienia, menstruacją oraz krwawieniem poporodowym. Ludzie znajdujący się w tym stanie nie mogą się modlić, doko-

nać okrażenia wokół Kaby (taġāf), wchodzić do meczetu lub miejsca oddawania czci, chyba że w nagłej konieczności, lub dotykać Koranu i jego wersetów, jak tylko przez czystą tkaninę bądź coś podobnego.

(al-) Dżanna: Raj; niebiańskie królestwo łask, do którego Bóg wprowadzi tych, którzy wierzą i czynią dobre, prawe dzieła.

Dżannāt Adn: Rajskie Ogrody nieustannego błogosławieństwa.

Dżannatu'l-Chuld: Rajski Ogród nieśmiertelności.

Dżannatu'l-Maġā: Rajski Ogród schronienia i zamieszkania.

Dżannatu'n-Naim: Rajskie Ogrody obfitości i szczęśliwości.

(al-) Dżibt: jakiegokolwiek fałszywe bóstwo.

(al-) Dżihād: zmaganie się, robienie tego, co jest w czyjejś mocy w celu realizacji jakiegoś zamysłu; zmaganie się na drodze Boga poprzez zaangażowanie własnej osoby i wykorzystanie swojego majątku.

(al-) Dżinn: gatunki niewidocznych, świadomych i odpowiedzialnych stworzeń stworzonych z bezdymnego „ognia”, przenikające ciała.

(al-) Dżizja: podatek za ochronę i zwolnienie ze służby wojskowej, który płacić muszą niemuzułmańscy obywatele muzułmańskiego państwa.

(al-) Dżumua: piątek. Piątkowa modlitwa zbiorowa jest obowiązkowa dla każdego wolnego, dorosłego, poczytalnego i mieszkającego w okolicy meczetu muzułmanina mężczyzny. Jest ona odmawiana w czasie modlitwy południowej, a zwykła modlitwa południowa nie jest w piątek odmawiana.

(al-) Fahszā, (al-) Fāhisza, (mn. al-faġāhisz): nieprzyzwoitość, wszystko to, co jest w sposób oczywisty odpychające i obrażające. W Koranie za czyny haniebne są szczególnie uważane pozamałżeńskie stosunki seksualne, sodomia, eksponowanie nagości i fałszywe oskarżenie o nieczystość.

(al-) Fajj: zdobycze wojenne, nabywane bez walki.

(al-) Fakih: osoba, która jest ekspertem w dziedzinie prawoznawstwa islamskiego; ten, kto ma głębokie i właściwe zrozumienie islamu i może wydawać wiążące opinie prawne oraz rozstrzygnięcia dotyczące kwestii religijnych.

(al-) Falah: pomyślność, sukces. Ma wiele stopni i rodzajów w zależności od potrzeb i aspiracji ludzi oraz poziomu ich oświecenia duchowego. Niektórzy na przykład pragną zostać ocaleni od kary wiecznej, podczas gdy inni pragną Raju. Są też tacy, którzy ubiegają się o wyższe miejsce w Raju oraz ci, którzy czynią dobro dla radości Boga.

(al-) Faraid: liczba mnoga od al-farīda. Tego terminu używa się również na określenie nauki zajmującej się problematyką podziału spadków.

(al-) Fard: każdy obowiązkowy akt religijny.

Fard Ajn: każdy akt, który stanowi obowiązek dorosłego, zdrowego muzułmanina.

Fard Kifāja: zbiorowy obowiązek wspólnoty muzułmańskiej. Jeśli pewni muzułmanie wywiązują się z niego, to inni nie ponoszą odpowiedzialności za jego niewypełnianie. Jeśli jednak nikt go nie wypełnia, to odpowiedzialność ponoszą wszyscy.

(al-) Fasād: chaos i zepsucie będące rezultatem podążania za drogą inną niż droga Boga.

(al-) Fasik: ten, który przekracza granice ustanowione przez Boga oraz ten, który popełnia któryś z grzechów ciężkich.

(al-) Fatā: młodzieniec; zazwyczaj dzielny młody mężczyzna, który poświęcił się sprawie Boga.

(al-) Fath: zwycięstwo będące bramą do dalszych zwycięstw.

(al-) Fatua: orzeczenie prawne, wydawane na podstawie religijnej.

(al-) Fidja: zadośćuczynienie za pominięty lub niewłaściwie wykonany akt religijny lub nakaz, zazwyczaj w formie finansowej, dostarczenia żywności lub złożenia ofiary (ze zwierząt).

(al-) Fikh: właściwa i dogłębna znajomość (islam); islamska jursprudencja.

(al-) Fisk: przekroczenie granic ustanowionych przez Boga; popełnienie któregoś z grzechów ciężkich.

(al-) Fitna: chaos i zepsucie wynikające z buntu przeciwko Bogu i nieuznawania żadnych praw. Oznacza przydawanie Bogu współtowarzyszy, co daje podstawę do swoistego stylu życia; rozszerzanie niewiary i apostazji, rozmyślne popełnianie ciężkich grzechów; zuchwałe wyrzeczenie się (wiary); otwarta wrogość wobec islamu, niszczenie zbiorowego bezpieczeństwa bądź powodowanie chaosu i ucisku. Wszystkie te znaczenia obejmuje termin *fitna*.

(al-) Fitra: pierwotny Boski system lub wzór rządzący wszechświatem; wszystkie atrybuty, którymi Bóg obdarzył daną rzecz lub istotę; Boska Religia (islam) jako przekład Boskiego wzorca bądź systemu.

(al-) Fudżūr: czyn haniebny i grzeszny.

(al-) Furkān: kryterium rozróżnienia prawdy od fałszu; a także wiedza, intuicja i zdolność rozstrzygnięcia umożliwiająca jego zastosowanie; wewnętrzny zmysł lub zdolność rozumienia, wnikliwość, inspiracja i moc oddzielenia tego, co właściwe, od tego, co błędne.

(al-) Futuħa: młodość i rycerskość jako składowe takich cnót, jak żywotność, siła, bohaterstwo, szczodrość, hojność, niewinność, lojalność, miłosierdzie, wiedza, pokora i pobożność.

(al-) Ghadab: gniew. Jeśli stosowany w odniesieniu do gniewu Boga, oznacza karę i potępienie.

(al-) Ghāfil: niedbały, niepomny.

(al-) Ghafła: niedbałość, nieświadomość.

al-Ghājib: to, co jest (absolutnie albo względnie) niewidzialne bądź nieodczuwalne; poza ludzką percepcją.

(al-) Ghanima: zdobycze wojenne pozyskane w wyniku walki.

(al-) Ghība: obmowa.

(al-) Ghurūr: zepsucie, iluzja.

(al-) Ghusl: pełny rytuał obmycia ciała wodą w wyłącznym celu przystąpienia do mo-

dlitwy w stanie czystości rytualnej. *Ghusl* osiąga się poprzez: 1) obmycie intymnych części ciała, 2) wykonanie *hudi*, 3) obmycie całego ciała od góry do dołu i od prawej do lewej.

Hablu'llāh: sznur Boga; termin stosowany zazwyczaj na określenie Koranu lub islamu.

(al-) Hadd (mn. Hudūd): granice, które ustanowił Bóg i nakazał ludziom, by ich nie przekraczali. Termin ten stosuje się również na określenie kar głównych, które islam ustanowił za ciężkie przestępstwa, jak zabójstwo, niedozwolone kontakty seksualne, kradzież, przywłaszczenie mienia, powodowanie w społeczeństwie chaosu i zepsucia oraz spożywanie napojów alkoholowych i zażywanie narkotyków.

(al-) Hadīs: przekaz, opowiadanie, słowo lub powiedzenie. Termin ten oznacza zapis tego, co Prorok (niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo) czynił, mówił lub milczał, co aprobował. Według opinii pewnych uczonych, termin *hadīs* obejmuje także relacje o wypowiedziach i czynach itp. Towarzyszy Proroka. Cały korpus Tradycji określane jest jako *Hadīs*, a dyscyplina nauki zajmująca się nim – *Ilm al-Hadīs*.

Hadīs kudsī: wypowiedź Boga, przekazana przez Jego Wysłannika, ale niewłączona do Koranu.

(al-) Hadj: trzoda (bydło) prowadzona do świętych okęgów Mekki w celu złożenia w ofierze podczas święta Īd al-Adhā.

(al-) Hadždż: pielgrzymka większa, którą wykonują muzułmanie podczas *Zu'l-Hidždża*, ostatniego miesiąca roku księżycowego. Hadždż stanowi jeden z pięciu filarów islamu, obowiązek, który każdy musi wypełnić w czasie swego życia, jeśli posiada niezbędne do tego środki.

Poza *tałafem* i *saj* są też inne wymogi, które musi spełnić pielgrzym, szczególnie pozostawanie przez pewien czas na *Arafāt* (*al-lakfa*) od południa do zachodu słońca 9 dnia miesiąca *Zu'l-Hidždża*.

(al-) Haja: wstydlivość i powstrzymywanie się od czynienia czegokolwiek niewłaściwego lub nieprzyzwoitego; unikanie rzeczy i czynów, które nie podobają się Bogu, ze względu na bojaźń bożą.

(al-) Hajāt: życie. Życie ludzkie ma pięć poziomów: 1) nasze życie, które zależy od pewnych warunków i zaspokojenia określonych potrzeb. 2) Życie al-Chadra i Eliasza, pod pewnymi względami wolne od tych potrzeb, które my posiadamy. 3) Życie Proroków Jezusa i Henocha. Ci dwaj Prorocy żyją w swoich „astralnych” ciałach w niebiosach wolni od konieczności zaspokojenia tych potrzeb, które muszą zaspokoić zwykli ludzie. 4) Życie męczenników – tych, którzy zostali zabici, kiedy zmagali się o sprawę Boga. Nie odczuwają oni bólu śmierci i wiedzą, że zostaną przeniesieni do lepszego świata, gdzie będą się radować błogosławieństwami Boga. 5) Życie zmarłych. Śmierć oznacza, że człowiek jest oswobodzony z obowiązków tego świata, a jego duch wychodzi „na wolność”.

(al-) Hajāt ad-dunjā: obecne życie na tym świecie (zob. *ad-dunjā*).

(al-) Hakk: autentyczna, stała i niewzruszona prawda.

(al-) Halāk: zniszczenie, ruina.

(al-) Halāl: dozwolone przez religię.

(al-) Hałā: wymyślne skłonności i pragnienia zmysłowej natury człowieka.

Hamalat al-Arsz: osiem istot (aniołów), które niosą Tron Boga (największe spośród istot, które wypełniają Boże rozkazy we wszechświecie).

Al-Hamd: wszelka chwała i wdzięczność, które należą się Bogu.

(al-) Hanīf: ten, który ma szczerą i czystą wiarę w Boga i czci Go, pełen czystych intencji.

(al-) Harām: zakazane przez religię bądź niedozwolone; święte i nienaruszalne; każda rzecz święta i nienaruszalna.

(al-) Hasana: dobro, nagroda.

(al-) Haszr: Zgromadzenie; wskrzeszenie zmarłych i zebranie ich w Dniu Sądu na Równinie Najwyższego Zgromadzenia.

(al-) Hidaja: prawdziwe, właściwe przewodnictwo; kroczenie drogą Boga w wierze, myśli i działaniu.

(al-) Hidżra: emigracja. Emigracja Wysłannika Bożego z Mekki do Medyny w r. 622.

(al-) Hikma: mądrość. Wiedza o stworzeniu, życiu; tym, co słuszne i tym, co błędne. To również wiedza o systemie Boskim przeważającym we wszechświecie, umożliwiającą uzyskanie decydujących odpowiedzi na takie pytania, jak: „Kim jestem?”, „Jaki jest cel mojego życia na tym świecie?”, „Kto posłał mnie na ten świat i dlaczego?”, „Skąd przybyłem i dokąd zmierzam?”, „Jakie pytania zadaje mi śmierć?”. *Hikma* oznacza również prawdziwą naturę i cel stojący za rzeczami i zdarzeniami we wszechświecie, a szczególnie w ludzkim życiu. Koran jest źródłem wiedzy w tych wszystkich zasadniczych sprawach. Sunna Proroka, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, będąca systemem, zbiorem zasad regulujących praktykę życia codziennego, przychodzi najpierw na myśl, gdy mowa o mądrości.

(al-) Hubb (al-mahabba): miłość. Bóg oświadcza: *Powiedz (im, o Wysłanniku): „Jeśli rzeczywiście miłujecie Boga, to idźcie za mną, a Bóg będzie was miłował i przebaczy wam wasze grzechy”.* Bóg jest Przebaczącący, Współczujący (3:31).

(Musālahat) Hudejbijja: Traktat z Hudejbijja. Niemal rok po bitwie Rowu (627, 5 r. hidżry). Wysłannik wyruszył z Mekki z 1400 Towarzyszami w celu odbycia mniejszej pielgrzymki. Kurajscy jednakże nie pozwolili im tej pielgrzymki odbyć. Po negocjacjach podpisano traktat w Hudejbijja – ok. 19 km od Mekki.

(al-) Hukm (l.mn. **al-ahkām**): władza; władza wraz z wiedzą i zdrowym oglądem rzeczy; rozstrzygnięcie, wyrok, rozporządzenie.

(al-) Husn: dobry, piękny.

(al-) Hutāma: Ogień pochłaniający. Jedno z miejsc bądź stopni Boskiej Kary w życiu przyszłym (zob. *al-azāb*).

(al-) Ibāda: oddawanie czci, pokorna cześć okazywana Bogu.

Iblis: główny szatan. Dżin, który uparcie okazywał nieposłuszeństwo Bogu i został na wieki odrzucony od Jego miłosierdzia. Bóg zezwolił mu na podejmowanie prób skuszenia człowieka dla ważnych celów, które Bóg ustanowił dla ziemskiego życia człowieka.

(al-) Ichlās: szczerza wiara w Boga bez dodawania Mu żadnych towarzyszy; czystość intencji wiary i praktykowanie religii tylko dla Boga.

(al-) Ichtilāf: różnice w poglądach i nastawieniu; różnice w inteligencji, zdolności, ambicji, pragnieniu itp. w życiu i charakterze; rozbieżność i konflikt.

(al-) Idda: okres oczekiwania, którego musi przestrzegać kobieta pragnąca ponownie wyjść za mąż po rozwodzie lub śmierci męża. Dla kobiety po rozwodzie są to trzy okresy menstruacyjne, natomiast dla wdów – cztery miesiące i dziesięć dni.

(al-) Idżma: konsensus muzułmańskich *fakihów* (prawników) dotyczący nowej kwestii prawnej.

(al-) Idżtihād: włożenie całego wysiłku przez *fakih*a w celu wyprowadzenia praw i zasad dotyczących nowych kwestii z podstawowych źródeł prawa, a mianowicie Koranu, Sunny i *Idżmā*.

(al-) Ifk: zniesławienie, potwarz, bezpodstawne oskarżenie.

(al-) Ifsād: powodowanie nieporządku i zepsucia lub nakłanianie do nich.

(al-) Ihkām: uczynienie czegoś pewnym i o wymownym znaczeniu.

(al-) Ihrām: specjalna szata pielgrzymy i stan, w którym znajduje się przez pewien czas. Pielgrzym musi wtedy nosić wspomnianą szatę, wykonać obowiązkowe rytuały pielgrzymkowe oraz zachowywać pewne zakazy, takie jak powstrzymanie się od wszelkich kontaktów seksualnych, używania perfum, od polowania i zabijania zwierząt, golenia brody lub włosów na głowie, obcina-

nia paznokci, zrywania źdźbeł trawy i ścinania zielonych drzew.

(al-) Ihsān: najwyższy stopień posłuszeństwa i czci; oddanie się czynieniu dobra i to w taki sposób, jakby widziało się Boga i jakby działało się to za wiedzą Boga, który widzi swoje sługi; grzeszność, dobre traktowanie.

Ikāmat as-Salā: doskonałe odprawienie modlitwy (w zgodności ze wszystkimi jej warunkami).

(al-) Īlā: obietnica powzięta przez męża, że nie będzie zbliżał się do żony przez określony czas. Jeśli trwa on więcej niż cztery miesiące, jest wtedy uznawany za rozwód. Wycofanie się z tej obietnicy wymaga pokuty.

(al-) Ilāh: bóstwo.

(al-) Ilm: wiedza. (Prawdziwa) wiedza oparta na Objawieniu. Wiedza jest rezultatem wielu procesów zachodzących w umyśle, takich jak wyobraźnia, konceptualizacja, rozumowanie, poznanie, weryfikacja, osąd, przyjęcie, przekonanie i pewność. Islam akceptuje Objawienie, inteligencję (rozum), zdrowy rozsądek i poznanie naukowe jako źródła wiedzy.

(al-) Imām: prowadzący modlitwę; przywódca muzułmanów, zwłaszcza w kwestiach religijnych.

(al-) Imām al-Mubīn: Jasny Rejestr; Rejestr, w którym zapisane są życie przyszłe wszystkich rzeczy i istot, wraz ze wszystkimi zasadami regulującymi to życie, i ich czyny włącznie z powodami i przyczynami.

(al-) Īmān: Niezachwiana wiara (we wszystko, w co chce Bóg, by wierzyć). Tak jak niewiara, wiara lub wyznanie jest uznaniem i aktem potwierdzenia przez serce. Wiara nie polega na prostym przyjęciu lub przyznaniu. Tak jak jest wiele etapów i stopni wzrastania drzewa ze swojego nasienia aż osiągnie pełną, dającą owoce formę, i tak jak istnieją niezliczone stopnie i poziomy manifestacji słońca, poczynając od manifestacji światła i ciepła we wszystkich rzeczach na Ziemi, aż do odbijania się jego światła na księżycu, wiara ma nieomal niezliczone stopnie i poziomy, od prostego uznania poprzez rozum i potwier-

dzenia przez serce, aż do stopni przeniknięcia przez wszystkie części i organy ciała, które kontrolują, i stopnie kierujące całym życiem człowieka – od wiary przeciętnego człowieka do tej największego z Wysłanników.

(al-) Indżil: Święta Księga, którą Bóg dał Prorokowi Jezusowi, niech pokój z nim będzie.

(al-) Infāk: wydawanie z tego, co dał Bóg (bogactwa, wiedzy, mocy itp.) dla sprawy Boga, lub dawanie tym, którzy są w potrzebie, jedynie dla sprawienia przyjemności Bogu bez obligowania do tego innych.

(al-) Insān (mn. **an-nās**): człowiek, ludzkość.

(al-) Inszā: produkowanie, wnoszenie, budowanie.

(al-) Inszirāh: rozszerzenie piersi, tak, że można całkowicie zrozumieć religię Boga, poczuć upojenie przychodzące z wiedzy o Nim i okazywać cierpliwość wobec wszystkiego, co napotka się na drodze Boga.

(al-) Inzāl: objawianie Koranu lub wersetów koranicznych.

(al-) Inzār: ostrzeżenie.

(al-) Irāda: siła woli (dzięki której osoba może kierować swoimi myślami lub czynami). *Al-Irāda* jest również atrybutem Boga, oznaczającym Jego absolutną Wolę. Ma też inne znaczenie, mianowicie zarządzenie, rozkaz.

(al-) Irszād: prowadzenie do duchowej i intelektualnej doskonałości.

(al-) Īsār: altruizm, przedkładanie innych przed siebie, myślenie o potrzebach i pragnieniach innych przed swoimi; dawanie pierwszeństwa wspólnym interesom społeczeństwa, poświęcanie siebie samego życiu innych w całkowitym zapomnieniu o swoich własnych zmartwieniach.

(al-) Isjān: nieposłuszeństwo, niepodporządkowanie się, bunt.

(al-) Islāh: czynienie rzeczy dobrymi; reformowanie; naprawianie czyjejś drogi.

(al-) Islam: Święta Religia, którą Bóg przeznaczył ludzkości i objawił przez wszystkich

Swoich Proroków. Została ostatecznie i uniwersalnie objawiona oraz przekazana przez Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

(al-) Ism: imię; słowo, którym określa się rzecz lub osobę.

(al-) Isrā: (cudowna) Podróż Nocna (którą Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, odbył z Mekki do al-Masdzid al-Aksā w Jerozolimie).

(al-) Isrāf: marnowanie danych przez Boga zdolności, rozrzutność.

(al-) Istibrā: upewnienie się, że krople moczu zostały usunięte, i że czyjeś serce jest zadowolone zgodnie z czyimś zwyczajem, poprzez spacerowanie, kaszel, leżenie lub inną metodą.

(al-) Istidrādž: stopniowe zmierzanie do pośpiechu.

(al-) Istifā: wybranie kogoś i uczynienie go czystym, wyróżnionym spośród innych.

(al-) Istighfār błaganie Boga o wybaczenie złych uczynków i grzechów.

(al-) Istihsan: przyjęcie tego, co jest dobre i pożyteczne w prawodawstwie.

(al-) Istiā: dosłownie: roślina lub drzewo opierające się mocno na lodydze/pniu; istota ludzka osiągnąca pełne człowieczeństwo i dojrzałość; Bóg kierujący Swą Wolę (Moc i Łaskę) na coś.

Istiā ala'l-Arsz: Bóg lub władca zasiadający na tronie.

Istiā ila's-samā: kierowanie przez Boga (Jego Wiedzy, Woli, Mocy i Łaski) do nieba.

(al-) Istindžā: czyszczenie intymnych części ciała po oddaniu moczu lub stolca, najlepiej używając wody lub papieru toaletowego.

(al-) Istikāma: kroczenie prostą drogą (jako unikanie wszelkich dewiacji oraz przesady i jako podążanie drogą Proroka).

(al-) Istishāb: (*prawo*) zachowywanie bez zmian tego, co już zostało zaaprobowane.

(al-) Istiskā: modlenie się do Boga o deszcz w czasie suszy.

(al-) Iszā: modlitwa nocna lub wieczorna.

(al-) Itā'a: posłuszeństwo.

(al-) Ithm (Ism): rażący grzech.

(al-) Itidā: przekraczanie granic (ustanowionych przez Boga); agresja.

(al-) Itikāf: przebywanie w meczecie w celu oddawania czci; w szczególności praktyka spędzania pewnego czasu w Ramadanie w meczecie – czasu poświęconego Bogu.

(al-) Itminān: bycie spokojnym; zadowolenie, pełne przekonanie i satysfakcja.

(al-) Ittikā: wykonywanie swoich obowiązków wobec Boga i unikanie wszelkiego rodzaju grzechów ze strachu przed Bogiem i ze względu na pobożność; osiąganie pełnej pobożności wobec Boga i Jego ochrony (przeciwko wszelkim rodzajom zbłądzenia i związanej z nim karze w tym świecie i w przyszłym).

(al-) Jahūd: Żydzi. W dziejach muzułmańskich stosowano w odniesieniu do Żydów miano *jahūdī*, które oznacza kogoś należącego do *Jahuda* – Judy (według tzw. Starego Testamentu). Juda (po hebrajsku – Jahu-da) to nazwa jednego z dwu królestw, które powstały z podziału królestwa Proroka Salomona po jego śmierci. Nazwa ta pochodzi od Judy, jednego z synów Jakuba. Zgodnie z inną opinią, *jahūdī* oznacza tego, kto stosuje się do praw ustanowionych przez Jude, prawnika izraelskiego, który żył w drugim wieku po Chr. Sami żydzi nazywają swą religię: *judaizm* – od Judy, syna Jakuba. Bóg w Koranie określa terminem *Jahūdī* najbardziej zatwardziałych nieprzyjaciół muzułmanów spośród Dzieci Izraela oraz tych spomiędzy nich, którzy sami siebie nazywają *Jahūdī*.

(al-) Jakīn: pewność wiary; brak wątpliwości co do prawdziwości jakiejś sprawy i osiągnięcie właściwej, wolnej od wątpliwości wiedzy. Ta wiedza pochodzi albo z Objawienia albo z badań i weryfikacji. *Jakīn* ma trzy poziomy: pierwszy, który pochodzi z wiedzy (*ilm al-jakīn*); drugi, który zależy od obserwacji (*ajn al-jakīn*), oraz trzeci, który pochodzi z bezpośredniego doświadczenia (*hakk al-jakīn*).

(al-) Jaum: Dzień. Koran używa terminu „dzień” nie tylko w znaczeniu naszego nor-

malnego dnia, ale też generalnie na oznaczenie pewnej jednostki czasu.

Jaum ad-Dīn: Dzień Sądu.

Jaum al-Dżazā: nazwa Dnia Sądu oznaczająca Dzień Odplaty.

Jaum al-Fasl: inna nazwa na określenie Dnia Sądu, oznaczająca Dzień Sądu i Oddzielenia (ludzi).

Jaum al-Kijāma: Dzień Zniszczenia Świata i Zmartwychwstania.

(al-) Kabāir: duże grzechy. Są to te grzechy, za które Bóg lub Jego Wysłannik grożą ciężką karą w życiu przyszłym, a dla niektórych kara za nie jest (dodatkowo) przepisana na tym świecie.

(al-) Kadar 1a'l-Kadā: Boskie Przeznaczenie i Predestynacja; Boskie Przeznaczenie i jego spełnienie.

(al-) Kādī: sędzia.

(al-) Kafāla: przysięga dana przez kogoś pożyczkodawcy gwarantująca, że dłużnik będzie obecny w określonym miejscu, by spłacić jego dług lub grzywnę, lub by poddać się karze itp.

(al-) Kaffāra: pokuta, ekspiacja; określona droga pokuty za złe uczynki, zwłaszcza opuszczone czyny obowiązkowe.

(al-) Kāfir (mn. al-Kuffar): niewierny; ten, kto neguje jakkolwiek z rzeczy, w które musi wierzyć, gdy prawdy wiary zostały mu gruntownie i przekonująco przekazane.

(al-) Kalāla: ten, kto umiera, nie pozostawiając żadnych spadkobierców w linii prostej.

(al-) Kalām: Mowa; Atrybut Boga; jakiegokolwiek Słowa Boga objawione jako Księga Ześlana.

(al-) Kalb: serce; intelekt duchowy; ośrodek wszystkich emocji i (intelektualnych i duchowych) zdolności, takich jak percepcja, świadomość, odczuwanie, rozsądek i siła woli.

(al-) Kalima: Słowo; jakiegokolwiek Słowa Boga. Bóg ma dwa rodzaje słów, jeden pochodzący z Jego Atrybutu Mowy, inny z Jego Mocy. Jego Słowa, które wywodzą się z Jego Atrybutu Mowy, są Jego Księgami Ob-

jawionymi, które zesłał niektórym ze Swych Wysłanników. Jego słowa, które wywodzą się z Jego Atrybutu Mocy, są wszystkimi Jego dziełami.

(al-) Kalima al-Chabīsa: złe słowo (tak jak spróchniałe drzewo wyrwane z korzeniami nad powierzchnię ziemi, niestabilne).

(al-) Kalima at-Tajjiba: dobre lub czyste słowo. Dobre słowo jest jak dobre drzewo – jego korzenie trzymają się mocno (w ziemi), a jego gałęzie są w niebiosach; przynosi ono owoce o każdej porze roku za zgodą swojego Pana.

(al-) Kaḥām lub kajjim: chroniący i utrzymujący; ten, kto jest odpowiedzialny za zarządzanie i nadzór nad sprawami zarówno jednostki, jak i organizacji, zarazem ich strzegąc.

Kālu balā: oni powiedzieli „Tak!” – wydarzenie (wspomniane w 33:72) opisujące ludzkie wyznanie Wszechwładzy Boga w duchu lub świadomości, czy też w wymiarze egzystencji nieznanym nam dokładnie ze swojej natury.

(al-) Kard al-hasan: dobra pożyczka (dla Boga), oznacza to jakikolwiek wydatek pożyczony dla sprawy Boga bądź potrzebującemu tylko dla zadowolenia Boga.

(al-) Kasam: przysięga, która jest wypowiedziana zwłaszcza przez Boga, gdy przysięga na jakieś zjawisko.

(al-) Kasb: zdobywanie; zdobycie nagrody lub kary za wiarę i czyny.

(al-) Kausar: niekończące się, obfite dobro.

(al-) Kibla: kierunek, który powinien być obrany w modlitwie. Dla muzułmanów jest to kierunek Świętego Meczetu Kaba w Mekce.

(al-) Kijām: pozycja stojąca w czasie modlitwy; „wstawanie” w celu dokonania oceny i przyjęcia nowego nastawienia lub pozycji; utrzymywanie.

(al-) Kijāma: całkowite zniszczenie świata i następujące po nim zmartwychwstanie i odbudowanie świata.

(al-)Kijās: analogia.

(al-) Kisās: nienaruszalne wartości (zwłaszcza w zakresie praw człowieka), których na-

ruszenie wymaga zadośćuczynienia, zasada, która daje podstawę do odwetu w prawie.

(al-) Kitāb: książka, Księga. Każda z Boskich Ksiąg dana bądź objawiona któremuś spośród Wyśłanników Boga.

Kitāb al-Amāl: zapis ludzkich czynów ukazywany w wieczności.

(al-) Kitāb al-Mubīn: Boska Księga, w szczególności Koran – jasna i w sposób jasny ukazująca prawdę; Jasna Księga, w której zostały zapisane szczegóły życia wszystkich istot i rzeczy.

(al-) Kitāl: walka, wojna, działania wojenne.

(al-) Kufr: dosłownie oznacza ukrywanie i zakrywanie; termin ten implikuje odrzucenie i niewiarę w któryś z filarów wiary i ustanowione nakazy religijne.

(al-) Kunūt: pokorne, pobożne posłuszeństwo; prośba w modlitwie, zwłaszcza w pozycji stojącej tuż przed *rukū* (kłanianiem się w dół) w trzecim *raka* (cyklu) modlitwy *Litr* następującej po wieczornej lub nocnej modlitwie.

(al-) Kurān: Koran; ostatnia Księga Boga, którą objawił przez Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, jako Swoje ostatnie i uniwersalne Przesłanie dla świadomych, odpowiedzialnych istot.

(al-) Kurūn al-Ūlā: najwcześniejsze pokolenia i okresy ludzkiej historii aż do Proroka Abrahama lub Mojżesza, niech będzie z nimi pokój.

(al-) Ku'ūd: pozycja siedząca w modlitwie.

(al-) Kursī: platforma, na której ustawiony jest Arsż (Tron, zob. *al-Arsz*). Termin ten, jeśli stosowany jest w odniesieniu do Boga, oznacza też Jego Wiedzę, Wolę, Moc i Władzę.

(al-) Lana: przekleństwo. Przekleństwo rzucone przez Boga oznacza, że odrzuca On od Swojego miłosierdzia i skazuje na karę.

(al-) Lauh al-Mahfūz: Najwyższa, Na Wieki Przechowywana Tablica (Zapis), gdzie przechowywane są Boskie zasady, które określają archetypiczny „plan i program” stworzenia oraz przyszłe życie wszystkich istot wraz z

ich czynami. Pod pewnym względem jest tożsama z *al-Imām al-Mubīn*.

Lauh al-Mahf wa'l-Isbāt: Tablica Wymazywania (Skreślenia) i Potwierdzania, metaforyczna Karta Czasu, na której Bóg objawia, cokolwiek zechce i decyduje o istotach i rzeczach zapisanych na Najwyższej Tablicy.

Lejlat al-Kadr: Noc Mocy i Przeznaczenia. Każda z dziesięciu ostatnich nocy miesiąca ramadanu, podczas których Boska Opatrzność ustala wszystkie rzeczy i zdarzenia (wraz z ich szczególną naturą), mające zaistnieć bądź zdarzyć się w nadchodzącym roku, i powierza je Boskiej Władzy.

(al-) Līan: przysięga składana zarówno przez żonę, jak i męża, gdy ten oskarża swoją małżonkę o dopuszczenie się niedozwolonego kontaktu seksualnego (*sura* 24:6-9).

(al-) Ład: obietnica.

(al-) Ładżh: oblicze; oblicze, jako przedstawienie całej osoby; przyjemność i aprobatą.

(al-) Ładżīb: to, co jest obowiązkowe bądź konieczne.

(al-) Łahj: Objawienie Boże; specyficzny sposób przekazywania przez Boga Posłannictwa Prorokowi. Można wyróżnić trzy sposoby: 1) słownie Bóg nagle wkłada pewien przekaz w serce Proroka, a Prorok wie, że pochodzi on od Boga. 2) Bóg przemawia do Proroka spoza zasłony. 3) Bóg posyła anioła, by przekazywał Jego Przesłanie Prorokowi.

(al-) Łaid: groźba, zagrożenie.

(al-) Łakīl: uprawniony przedstawiciel działający w czyimś imieniu; osoba wybrana do kierowania spraw innej osoby.

(al-) Łalāja: opieka, kuratela; przyjaźń; stosunek wzajemnego wsparcia pomiędzy państwem muzułmańskim a jego obywatelami oraz pomiędzy samymi obywatelami; szczególna bliskość względem Boga.

(al-) Łalī (l.mn. al-aulijā): opiekun, strażnik; zaufany przyjaciel, właściciel; ten, kto cieszy się specjalną bliskością Boga.

(al-) Łarāsa: dziedziczenie.

(al-) Łaris; spadkobierca, dziedzic.

(al-) **Łasi**: opiekun, kurator (dziecka albo osoby niedołążnej); wykonawca (spadku bądź woli).

(al-) **Łasijja**: testament, wola.

(al-) **Łitr**: liczba nieparzysta; *rakaty ĩitr* są to nieparzyste liczby *rakatów*: 1, 3, 5, itp. – zazwyczaj 1 lub 3, które wykonywane są po ostatniej modlitwie w nocy.

(al-) **Łudū**: ablucja, obmycie. Polega na obmyciu twarzy od czoła do brody i do uszu, a także rąk i ramion aż do łokci; następnie – pociera się część głowy mokrymi dłońmi i myje stopy aż do kostek (włączając w to same kostki). *Łudū* zawiera również inne akty, które stanowią Sunnę.

(al-) **Mā**: woda, deszcz; nasienie; eter wypełniający przestrzeń.

(al-) **Maghfira**: przebaczenie.

(al-) **Mahr**: powinność ślubna. Oznacza kwotę, która jest uzgadniana pomiędzy małżonkami w czasie umowy ślubnej, i którą małżonek zobowiązany jest przekazać swojej nowo poślubionej żonie.

(al-) **Mahram**: kategoria osób, których kobieta nie może poślubić ze względu na relacje związane z pokrewieństwem, wychowaniem lub małżeństwem.

(al-) **Makām al-Mahmūd**: najwyższa stacja lub poziom bycia wychwalonym przez Boga i wszystkich wiernych, szczególnie dla Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, ze względu na przywilej, którym będzie wyróżniony, a mianowicie pozwolenie na wstawianie się za wszystkich ludzi na Równinie Wysokiego Zgromadzenia.

(al-) **Makrūh**: nieaprobowane, lecz niezakazane przez Boga.

(al-) **Mala**: rada; rada ministrów lub przywódców danej wspólnoty.

(al-) **Malau'l-alā**: niebiańskie, wysokie zgromadzenie (aniołów).

(al-) **Malak** (mn: **al-Malaika**): duchowe istoty stworzone ze światła, wyposażone w wielką moc, które bezwzględnie podporządkowują się Bogu i wykonują Jego rozkazy. Aniołowie są różnych rodzajów i gatunków,

ale nie dzielą się na męskie i żeńskie. Nic nie powoduje konfliktów między nimi, ponieważ są niewinni, ich królestwo jest ogromne, ich natura czysta, a pozycje ustalone. Każde ciało niebieskie jest miejscem oddawania czci przez anioły.

(al-) **Malakūt**: duchowy i transcendentny wymiar bytu; absolutna władza Boga nad stworzeniem, gdzie Jego Moc objawia się bez pośrednictwa ani przyczyn materialnych.

(al-) **Mālik**: władca.

(al-) **Manāsik**: wszystkie rytuały *Hadżdzu*.

(al-) **Mansūch**: nakaz lub werdykt odwołany bądź anulowany; wypowiedź unieważniona i usunięta ze swoim znaczeniem lub rozkazem, który zawierała, bądź z nimi obydwojma.

(al-) **Marifa**: wiedza o Bogu; pojawienie się i rozwinięcie wiedzy o Bogu w świadomości lub wiedza o Bogu poprzez świadomość bądź serce.

(al-) **Marūf**: jakakolwiek norma zachowania lub praktyki ogólnie przyjęta przez społeczność i niestojąca w sprzeczności z głównymi zasadami islamu.

(al-) **Masal**: parabola, porównanie, przykład.

(al-) **Masālih al-mursala**: (*prawo*) branie tego, co jest właściwe dla publicznego pożytku i zaniechanie tego, co jest dlań szkodliwe.

(al-) **Masdzid** budynek, gdzie odprawiana jest modlitwa zbiorowa; części ciała ludzkiego, którymi wykonuje się pokłon.

(al-) **Masih**: Chrystus – syn Marii.

Maszā'allāh: cokolwiek życzy Sobie Bóg (pojawia się); jakże wspaniałe rzeczy Bóg czynił!

(al-) **Maszi'a**: wola. Absolutna Wola Boga w stworzeniu i kierowaniu wszechświatem oraz prowadzeniu ludzkości.

(al-) **Maszłara**: narada.

(al-) **Mata**: czerpanie przyjemności z życia ziemskiego.

(al-) **Maulā**: Pan; wyzwolony niewolnik; władca; strażnik; przyjaciel.

(al-) **Mihrab**: nisza w meczecie służąca do modlitwy, przed którą stoi imam prowadzący modlitwy zbiorowe.

(al-) **Mikāt**: wyznaczone miejsca, gdzie pielgrzymi lub ludzie zamierzający wykonać *Ha-dżdż* lub *Umra* muszą zadeklarować swoją intencję uczynienia tego i wejść w stan *ibrām*.

(al-) **Milla**: sposób wiary i życia; styl życia.

(al-) **Minna**: wdzięczność; wdzięczność i czynienie kogoś zobowiązanym.

(al-) **Mirādż**: Wzniesienie. Cudowna podróż Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, poprzez królestwa bytu poza ograniczeniami form.

(al-) **Misāk**: obowiązująca umowa.

(al-) **Miskīn** (mn. **al-masākīn**): osoba biedna cierpiąca bardziej niż przeciętny ubogi człowiek, której poczucie szacunku dla samej siebie nie pozwala żebrać, a jej zachowanie zewnętrzne nie daje wrażenia, że potrzebuje ona pomocy.

(al-) **Mizān**: równowaga.

(al-) **Muazzin** (lub **muezzin**): osoba, która wykonuje wezwanie azān – ten, kto wzywa do modlitwy.

(al-) **Mubārak**: błogosławiony, obdarzony łaskami.

(al-) **Mubīn**: czysty sam z siebie i jasno ukazujący (prawdę).

(al-) **Muchlas**: obdarzony szczerością i czystością w wierze i praktykowaniu religii dla Boga.

(al-) **Muchlis**: szczery w swojej wierze w Jednego Jedyne Boga i mający czystą intencję w praktykowaniu religii tylko dla Niego.

(al-) **Mudtarr**: znajdujący się w trudnych okolicznościach.

(al-) **Mudżahid**: starający się być dobrym muzułmaninem i zmagający się ze swym majątkiem i osobą.

(al-) **Mudżiza**: niezwykle, ponadnaturalne osiągnięcie Boga uczynione rękami Proroka.

(al-) **Mudżrim**: (niewierzący) złoczyńca zatracony w gromadzeniu grzechów.

(al-) **Mudżtahid**: ten, kto wkłada cały swój wysiłek, w celu wyprowadzenia praw i zasad dotyczących nowych kwestii z podsta-

wowych źródeł prawa, a mianowicie Koranu, Sunny i *Idżmā*.

(al-) **Muhaddis**: muzułmański uczyony z zakresu *Hadis*

(al-) **Muhādżir**: ten, kto emigruje do innego kraju dla Boga; Towarzysz Proroka, który wyemigrował do Medyny przed zdobyciem Mekki.

(al-) **Muhāsaba**: samokrytycyzm lub samorozliczenie.

(al-) **Muhkam**: mocny i aktualny; każdy werset z Koranu, który jest wyrazisty w swoim znaczeniu i treści, i stanowi trzon Koranu i podstaw muzułmańskiej wiary i życia. Służy także jako zasada zrozumienia całości Koranu (zob. *al-mutaszābih*).

(al-) **Muhsanāt**: cnotliwe, wolne muzułmańskie kobiety.

(al-) **Muhsin**: ten, kto stara się zawsze czynić dobro i temu się poświęca, świadom, że Bóg go widzi.

(al-) **Mukarrab**: najsilniejszy w wierze i praktykowaniu religii, stały wewnętrznie w stosunku do Boga.

(al-) **Mulk**: władza; absolutne posiadanie i panowanie.

(al-) **Mumin**: wierny. Człowiek, która wierzy we wszystko to, w co należy wierzyć, i jest prawym i posłusznym sługą Boga.

(al-) **Munāfik**: ten, kto jest wiernym na zewnątrz lub wyznaje wiarę będąc niewierzącym w sercu i w rzeczywistości; hipokryta.

(al-) **Munīb**: sługa Boga, który będąc szczerym w poszukiwaniu prawdy, zwraca się ku Niemu ze skruchą.

(al-) **Munkar**: zło; cokolwiek nieakceptowanego przez Boga, a także przez zdrowy rozsądek i opinię publiczną.

(al-) **Murākaba**: (samo-)kontrola i nadzór, życie w świadomości, że jest się kontrolowanym (przez Boga).

(al-) **Mursal**: Prorok zesłany lub taki, któremu powierzono wzywianie do religii Boga; anioł posłany na świat ze specjalnym zadaniem.

(al-) Murtadd: apostata; ten, kto stał się niewierzącym po tym, jak uwierzył.

(al-) Musalli: ten, kto regularnie odprawia przepisane modlitwy.

(al-) Mushaf: egzemplarz Koranu.

(al-) Muslih: ten, kto czyni rzeczy dobrymi; kto naprawia własną ścieżkę.

(al-) Muslim: ten, kto wierzy w to, w co należy wierzyć i praktykuje islam w życiu codziennym, poddając się Bogu; (*prawo*) kto wyznaje wiarę i, jako obywatel państwa muzułmańskiego, modli się w modlitwach zbiorowych i płaci zakāt.

(al-) Musrif: ten, kto marnuje dane mu przez Boga zdolności, przesadza w czymś; ktoś oddany marnotrawstwu.

(al-) Mustadaf: ktoś pozbawiony wszelkich środków do znalezienia właściwego przewodnictwa; ktoś pozbawiony wszelkich środków potrzebnych do wykonania wymaganych obowiązków religijnych, takich jak emigracja na drodze Boga.

(al-) Mustakbir: osoba agresywna, arogancka.

(al-) Muszrik: politeista; osoba, która popelnia *szirk* (zob. *szirk*) – kto dodaje Bogu współtowarzyszy w Jego Boskości, Władzy, Panowaniu lub jakiegokolwiek z tych cech.

(al-) Mutasābih: alegoryczne, wieloznaczne (wersety Koranu). To są te, które posiadając więcej niż jedno znaczenie, zawierają względne prawdy, które mogą być zrozumiane poprzez rozważanie odpowiednich wersetów i oparcie się na wersetach *muhkam*.

(al-) Mutraf: pobłażliwy wobec samego siebie; zagubiony w gonitwie za przyjemnościami bez ograniczeń moralnych i opamiętania.

(al-) Muttaki: ktoś, kto próbuje wykonywać obowiązki wobec Boga, wymagane zarówno przez religię, jak i święte prawa życia, i stara się ustrzec zakazanych rzeczy ze strachu przed Bogiem oraz ze względu na prawość.

(an-)Nabi: Prorok; ktoś, kto otrzymuje objawienie od Boga i ma obowiązek przekazania go ludziom. Ostatnim z Proroków jest Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

(an-)Nadzāh: sukces, bycie uratowanym, zbawienie.

(an-)Nafila: jakikolwiek nadobowiązkowy dobry czyn, który jeśli zostaje wykonany, wiąże się z nagrodą, a jego niewykonanie nie przynosi grzechu.

(an-)Nafl (mn. **al-anfāl**): nagroda otrzymywana na tym świecie w wyniku służby wykonanej w sprawie Boga; łupy wojenne.

(an-)Nafs: Jaźń żyjącej istoty; cecha (dusza), która jest źródłem lub mechanizmem życia na tym świecie, posiadana przez ludzkość i dżiny. Trening samego siebie lub trening duszy został uznany za niezwykle ważny element Świętej Religii. Trening ten, zgodnie z niektórymi szkołami w islamie, ma dziesięć etapów, a według innych i niektórych aluzji koranicznych – siedem: jeśli dusza żyje tylko łatwym życiem topiąc się w zmysłowych przyjemnościach, to jest to wtedy nakazująca zło dusza zmysłowa (**an-nafs al-ammāra**); jeśli słabnie ona od czasu do czasu, trzymając się drogi religii, by zdobyć bogobojność i prawość, ale za każdym razem gdy słabnie, obwinia siebie samą i zwraca się do Boga, to jest to wtedy dusza samokrytyczna (**an-nafs al-laḥāma**). Dusza, która zawsze sprzeciwia się złu oddając się Bogu i obdarzona jest określonymi Boskimi darami w zamian za swoją czystość, nazywana jest duszą otrzymującą inspirację (**an-nafs al-mulhima**). Gdy dochodzi ona do punktu, kiedy ma relację ze swym Panem w doskonałym oddaniu i szczerości, i gdy jej świadomość jest spokojna, to jest to wtedy dusza uspokojona (**an-nafs al-mutmainna**). Jeżeli osiągnie ona stan, kiedy zaprzestaje dokonywania wszelkiego wyboru i staje się reprezentantem Boskiej Woli, jest to dusza zadowolona z Boga (**an-nafs ar-rādija**). Gdy jej największym celem jest zdobycie zadowolenia Boga i Jego akceptacji, i kiedy zawsze wykonuje czyny według hasła „jestem zadowolona z Ciebie, więc bądź zadowolony ze mnie”, jest to wtedy dusza, z której Bóg jest zadowolony (**an-nafs al-mardijja**). W końcu, dusza, która została doskonale oczyszczona ze wszystkich grze-

chów i zlej moralności i jest całkowicie zdolna do dostrzeżenia manifestacji Boskich Cech oraz woli i postanowień proroczych, nazywana jest duszą czystą (**an-nafs az-zakijja** lub **an-nafs as-safija**).

Nahj ani'l-munkar: zakazywanie lub staranie się o to, by zapobiec złu (właściwymi sposobami).

(an-)Nār: ogień; Ogień Piekielny.

(an-)Nās: ludzkość

(an-)Nasch: abrogacja. Anulowanie werdyktu prawnego lub nakazu, czy też usunięcie stwierdzenia.

(an-)Nāsich: nowy werdykt prawny lub nakaz zastępujący poprzedni, odwołany; nowe stwierdzenie zastępujące inne usunięte lub anulowane.

(an-)Nasr pomoc prowadząca do zwycięstwa.

(an-)Nazīr: ostrzegający. W skrócie, Prorok, który przekazał zapowiedź błogosławieństw w zamian za wiarę i prawość (zob. *al-Baszīr*) i ostrzegł przed złymi konsekwencjami wszelkich rodzajów nieprawości.

(an-)Nifak: hipokryzja; wyznawanie wiary przez niewierzącego w sercu; podziemna i tajna działalność mająca na celu obalenie porządku islamskiego.

(an-)Nikāh: małżeństwo zawarte w zgodzie w prawem Boga; kontrakt małżeński.

(an-)Nima: łaska i błogosławieństwo; jakakolwiek łaska i błogosławieństwo od Boga, zwłaszcza Jego łaska przewodnictwa.

(an-)Nisāb: minimalna wartość majątku podlegająca płaceniu *Zakāt*, ofiarowania zwierzęcia lub *sadakat al-fitr* (datek przeznaczony dla potrzebujących, dawany przed modlitwą *Īd al-Fitr*).

(an-)Nubuĥa: proroctwo.

(an-)Nūr: światło. Nie jest ono identyczne z energią pochodzącą ze słońca (*dijā*) czy innego obiektu dającego światło. Jest ono bardziej istotne niż znane światło i ma większe znaczenie w procesie stworzenia. Koran używa go w sensie duchowym w wielu swych wersetach.

(an-)Nusuk: wszelkie formy oddania i czci.

(an-)Nutfa: kropla płynu nasiennego.

(an-)Nuzūl: zsyłanie Koranu przez Boga.

(ar-)Rabb: pan, władca; Pan (Bóg jako Stwórca, Zaopatrujący, Nauczający, Wychowujący i Prowadzący wszystkie stworzenia).

(ar-)Radzā: oczekiwanie, czekanie na coś, czego ktoś pragnie całym sercem.

(ar-)Radzīm: odrzucony (z Boskiego Miłosierdzia).

(ar-)Rahm: miłosierdzie; macica; relacje krwi.

(ar-)Rahma: miłosierdzie, współczucie, litość.

(ar-)Raka: jednostka lub cykl w modlitwie.

Ramadān: dziewiąty miesiąc kalendarza (muzułmańskiego) księżycowego, podczas którego muzułmanie postzczą.

(ar-)Rasūl: Prorok, który otrzymał Pismo i który jest zobowiązany do przekazania Objawień Boga.

(ar-)Ribā: odsetki.

(ar-)Ridā: rezygnacja, dobrowolne poddanie się Woli Boga; zadowolenie z Boga i zadowalanie Jego.

(ar-)Riduān: zadowolenie Boga; gdy Bóg jest z kogoś zadowolony.

(ar-)Risāla: posłannictwo (zob. *ar-Rasūl*); przesłanie (Boskie Przesłanie).

(ar-)Rizk: zaopatrzenie, cokolwiek, w co zaopatruje Bóg.

(ar-)Rubūbijja: Panowanie; cecha Boga jako Pana wszystkich stworzeń.

(ar-)Rūh: duch; ośrodek lub źródło świadomego życia, które wciąż żyje po śmierci osoby; Objawienie; odpowiedzialność ducha aniołów bądź reprezentowanie wszystkich duchów.

Rūhu'l-Kuds: Duch Świętości; Duch o niezwyczajnej czystości i łasce.

(ar-)Ruszd: konsekwencja i dojrzałość w myśli i czynie, prawidłowe zachowanie i moralność.

(as-)Sabīl: droga, ścieżka, środki prowadzące do celu (**fi sabīli'llāh**: na drodze Boga).

(as-)Sabikūn: najlepsi w wierze i dobrych uczynkach oraz w służbie na drodze Boga.

(as-)Sabirūn: cierpliwi i wytrzymali.

(as-)Sabr: cierpliwość; wytrzymałość w wykonywaniu obowiązków i unikaniu rzeczy zakazanych, opieranie się chęci popełnienia grzechu pochodzącej ze zmysłowej duszy nakazującej zło i posłuch dla Szatana, znoszenie nieszczęścia i nieprzejawianie pośpiechu w realizacji nadziei i planów, które wymagają dłuższego czasu.

(as-)Sabt: szabas; sobota każdego tygodnia, którą Dzieci Izraela muszą świętować wypoczywając i oddając cześć.

(as-)Sabu'l-Masānī (Saban mina'l-Masānī): inna nazwa *Sūrat al-Fātiha*, oznaczająca siedem dwukrotnie powtórzonych wersetów.

(as-)Sadaka: cokolwiek dane jako jałmużna lub dobro uczynione dla zadowolenia Boga.

Sadakat al-fitr: obowiązkowy datek dla potrzebujących uiszczany w Ramadanie, do czasu modlitwy *Īd al-Fitr*.

Sadd az-zarāi: zapobieganie złu i temu, co zakazane.

(as-)Sadžda: czołobicie; oznacza największy i najszczęsny stopień poddania.

(as-)Safih: głupiec, pozbawiony zdrowego rozsądku i rozumowania.

(as-)Sahābī (mn. al-Ashāb): Towarzysz Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo, ktokolwiek widział go lub słyszał choćby raz i zmarł jako wierzący.

(as-)Saj: praca, działanie, staranie się; trucht lub szybki chód pomiędzy wzgórzami as-Safā i al-Marua jako rytuał *Hadždżu* i *Umry*.

(as-)Sakīna: wewnętrzny pokój i pewność, doskonały spokój pojawiający się, gdy Obecność Boga staje się jasna i oczywista.

(as-)Salām: pokój, pragnienie pokoju i zabezpieczenie przed wszelkiego rodzaju dewiacjami i cierpieniem.

(as-)Salāt: modlitwa; kluczowa forma oddawania czci przez muzułmanów wykonywana ze względu na zadowolenie Boga.

Salāt al-Chauf: modlitwa strachu; obowiązkowa modlitwa wykonywana w krótszej formie w czasie podróży lub w stanie strachu bądź niebezpieczeństwa, włączając w to czasy wojny czy też katastrofy, jak pożar czy powódź.

Salāt al-Musāfir: modlitwa w podróży; przepisana modlitwa wykonywana w krótszej formie w czasie podróży.

(as-)Sālih: dobry, prawy i sprawiedliwy.

(as-)Saum: post; zupełne powstrzymanie się od pokarmów, płynów i jakiegokolwiek przyjemności seksualnej (zarówno od stosunków płciowych, jak i samozadowalania się) od brzasku do zachodu słońca z intencją czczenia Boga z Jego rozkazu.

(asz-)Szafa'a: wstawiennictwo. Oczekiwanie pomocy lub łaski od Boga poprzez pośrednika zarówno na tym świecie, jak i w ostatecznym. W Dniu Sądu, wstawiennictwo wykonane przez tego, komu Bóg na to zezwoli.

(asz-)Szahāda: to, co jest obserwowalne i odczuwalne; bycie świadkiem i dawanie świadectwa; męczeństwo.

(asz-)Szahid: świadek; ten, kto obserwuje i daje świadectwo; ten, kto widzi ukryte Boskie prawdy i daje o nich świadectwo własnym życiem, ten, kto daje świadectwo za lub przeciw komuś.

(asz-)Szahīd: świadek; ten, kto obserwuje i daje świadectwo; męczennik (ten, kto poświęca własne życie za sprawę Boga i w ten sposób daje dowód prawdziwości drogi Boga).

(asz-)Szahua: pragnienie, namiętność, pożądanie.

(asz-)Szākir: osoba wdzięczna.

(asz-)Szari'a: droga, którą Bóg zesłał Swoim stworzeniom, by podążali nią w swoim życiu; praktyczny aspekt religii islamu; zbiór wszystkich zasad i praw islamu, oparty na Koranie i Sunnie i rozwinięty następnie przez prawników w celu zastosowania idei islamu w codziennym życiu.

(as-) **Siddik**: szczerzy i prawdomówny; lojalny i wierny; kroczący Prostą Ścieżką bez błędzenia.

(as-) **Sidk**: prawdomówność.

Sidrat al-Muntahā: Drzewo Lotosu na ostatniej granicy pomiędzy wymiarem boskim a królestwem tego, co stworzone.

(as-) **Sira**: postępowanie, osobowość; osobowość i historia życia Wysłannika Bożego, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

(as-) **Sirāt**: wyboista ścieżka, miejscami szeroka a miejscami wąska, trudna do przebycia. Szlak prowadzący ponad Piekłem do Raju, z licznymi nierównościami, mający po bokach ściany oraz drzwi i okna otwierające się na zewnątrz. Jeśli ten opis należy rozumieć figuratywnie, to oznacza, że nie możemy poznać rzeczywistości *Sirātu*.

(as-) **Sirāt al-Mustakīm**: jedyna Droga Prosta do Boga, którą przedstawił ludziom i dżinom Prorok Muhammad, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo. Objawia się ona w postaci Koranu i Sunny.

Subhāna'llāh: niech będzie pochwalony Bóg (gdyż jest wolny od ułomności, potrzeb i współtowarzyszy); wychwałam Go.

(as-) **Suffa**: ocienione miejsce w Meccecie Proroka w Medynie (*al-Masdzid an-Naba'i*), gdzie ubodzy szukali schronienia za czasów Wysłannika Bożego.

Ashāb as-Suffa: około trzystu bądź czterystu Towarzyszy Proroka, którzy spędzali większość czasu obok niego –w *as-Suffa*.

(as-) **Suhuf** (l. mn. od **as-Sahifa**): zwoje przekazane pewnym Wysłannikom Boga.

(as-) **Sulh**: pojednanie, pokój.

(as-) **Sunna**: Droga Wysłannika Bożego. Zawiera ona przekazy o każdym czynie, słowie i potwierdzeniu czynu lub słowa przez Wysłannika Bożego. Stanowi drugie źródło muzułmańskiego prawodawstwa (Koran jest źródłem pierwszym). Wszyscy uczeni dyscyplin religijnych, a niekiedy również przyrodnicy używają tego terminu, by ustanowić zasady swoich nauk i uporać się z trudnościami. Koran i autentyczne przekazy o Proro-

ku nakazują muzułmanom przestrzegać Sunny. Sunna nie tylko stanowi niezależne źródło prawodawstwa, ale dodatkowo określa też to, co zostało stwierdzone w Koranie w terminach ogólnych. Odnosi je bowiem do szczegółowych przypadków oraz definiuje generalną zasadę leżącą u podstawy stwierdzeń koranicznych, które same w sobie są szczególne i partykularne. Poza tym Sunna (tak jak i Koran, który uosabia) zajmuje się również przewodnictwem moralnym, zapewniając inspirację i horyzont dla nauczania moralnego i duchowego we wszystkich sferach życia. Daje również inspirację i horyzont (granice), w obrębie którego może być wykonywane prawodawstwo muzułmańskie.

Modlitwy sunnowe: są to modlitwy zalecane ze względu na to, że Wysłannik Boży albo wykonywał je często, albo wypowiadał się na temat korzyści, jakie ze sobą niosą i zachęcał muzułmanów do ich wykonywania.

Sunnatu'llāh: niezmienna droga i praktyka Boga od początku stworzenia. Ma dwa aspekty: jeden odnoszący się do życia całego stworzenia, a drugi związany z wskazywaniem drogi prostej ludziom i dżinom. Dzieje są zwierciadłem *Sunnatu'llāh*.

(as-) **Sūr**: Trąba, w którą będzie dął Anioł Izrāfil. Nie znamy dokładnie jej natury ani tego, co w rzeczywistości oznacza to, że Anioł będzie w nią dął. Będzie to miało miejsce dwukrotnie. Za pierwszym razem rozbity zostanie cały porządek wszechświata, za drugim zaś powstaną z martwych wszyscy zmarli w zupełnie nowym i świeżym świecie.

(as-) **Sūra**: oddzielny rozdział Koranu.

(as-) **Szajtān**: dżin, który uparcie sprzeciwiał się woli Boga i został na wieki odrzucony od Bożego Miłosierdzia. Otrzymał zezwolenie na podjęcie próby skuszenia ludzi w ważnych celach, które Bóg wyznaczył dla życia ludzkiego. Wielu *szajtānów* istnieje pomiędzy dżinami i ludźmi, i usiłują oni sprowadzić ludzi z Prostej Ścieżki.

(asz-) **Szaria at-Takuinjja**: korpus praw wydanych przez Boga i odnoszących się do

życia wszystkich stworzeń oraz stworzenia i funkcjonowania wszechświata.

(asz-) Sziar (l. mn. asz-sza'air): emblemat lub symbol. Do publicznych symbolów, które identyfikują islam i wspólnotę muzułmańską, należą szczególnie wezwanie do modlitwy, modlitwa w zgromadzeniu wiernych, a specjalnie modlitwy wspólne dżumua oraz dwa święta *īd*, *hadżdż* z jego rytami, meczetami i ofiarą.

(asz-) Szirk: przypisywanie Bogu współtowarzyszy pod względem Boskości, Panowania i Władzy bądź w którymkolwiek z tych aspektów.

(asz-) Szukr: dziękczynienie, wdzięczność.

(asz-) Szūrā: narada. Należy do najważniejszych wymogów umożliwiających podjęcie właściwej decyzji oraz stanowi jeden z filarów muzułmańskiej konstytucji.

(asz-) Szu'ūr: postrzeganie, świadomość.

(at-) Ta'akkul: rozumowanie i rozważanie w celu wyciągnięcia wniosku i rozróżnienia pomiędzy tym, co właściwe, a tym, co błędne oraz tym, co korzystne, a tym, co szkodliwe.

(at-) Tabarri: wyrzeczenie się, wyparcie; oświadczenie, że nie ma się już dłużej żadnego związku z kimś, czymś.

(at-) Tābiün: następcy, pokolenie następujące po Towarzyszach Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

(at-) Tabjin: rozjaśnienie, wyjaśnienie.

(at-) Tabligh: przekazywanie wiadomości, przesłania najlepiej, jak to możliwe. Przekazywanie islamu bądź Przesłania od Boga w taki sposób, że ludzie pozostawieni ze swoją zmysłową naturą i sumieniem mogą dokonać swobodnego wyboru pomiędzy wiarą a niewiarą.

(at-) Tabszir: głoszenie dobrych wieści.

(Kampania) Tābuk: wyprawa militarna, którą podjęli muzułmanie pod dowództwem Wyśłannika Bożego w 9 roku hidżry do Tābuk, w pobliżu jordańskiej granicy Arabii, żeby przeciwdziałać ofensywie bizantyjskiej. Koran odnosi się do niej w *surze* 9 szczególnie z takiej oto perspektywy, że służyła ona decy-

dującemu oddzieleniu wiary od hipokryzji w Medynie. Wierni okazali wówczas swoją lojalność wobec sprawy Boga.

(at-) Tadabbur: głębokie rozważanie, rozpa- miętywanie.

(at-) Tadarru: pokorne zwrócenie się (do Boga); pokorne oddanie, suplikacja.

(at-) Tadžallī al-Ahadijja: szczególna manifestacja Imion Boga na jakiejś rzeczy lub osobie.

(at-) Tadžallī al-Ļāhidijja: objawianie przez Boga Swoich Imion w całym wszechświecie oraz w obrębie gatunków.

(at-) Tafakkuh: wnikliwość i zrozumienie, zgłębianie istoty rzeczy i uchwycenie jej.

(at-) Tafakkur: dogłębne i systematyczne rozważania.

(at-) Tafrika: podział na frakcje bądź grupy.

(at-) Tafsil: szczegółowe przedstawianie, wyjaśnianie, układanie w pewnym porządku.

(at-) Tafsir: wykładanie, wyjaśnianie; zazwyczaj odnosi się do wykładania Koranu.

(at-) Tāghūt: siła lub siły zła, które ustanawiają wzorce wiary i rządów przeciwne Bogu.

(at-) Tahadždzud: modlitwa sunnowa wykonywana przez brzaskiem.

(at-) Tahāra: oczyszczenie. Czystość ducha lub duchowe oczyszczenie mogą zostać dokonane poprzez szczere oddanie Bogu i wiarę w Niego oraz wolność od egotyzmu i arogancji. Fizyczne oczyszczenie następuje poprzez *tajammum*, *hudū* oraz *ghusl* w zależności od typu i rodzaju zanieczyszczenia. Ubrania i inne rzeczy oczyszcza się zazwyczaj za pomocą wody.

(at-) Tahmīd: wychwalanie; wychwalanie Boga poprzez poznanie Bożych Atrybutów i wysławianie Go Nimi oraz składanie Mu podzięk.

(at-) Tajammum: oczyszczenie do modlitwy przy użyciu czystego pyłu, ziemi lub kamienia w sytuacji, gdy woda potrzebna do wykonania *ghusl* bądź *hudū* jest niedostępna lub szkodliwa dla zdrowia. Rytuał ten wykonuje się uderzając lekko rękami o czystą ziemię,

pocierając jednokrotnie dłonie o twarz, uderzając ponownie rękami o czystą ziemię i pocierając ziemią ręce od prawej do lewej, od czubków palców po łokcie.

(at-) Tajjib: to, co jest czyste i zdrowe (pod względem składu oraz pod względem religijnym).

(at-) Takbīr: wypowiedanie *Allāhu Akbar* (Bóg jest Największy); oświadczanie, że Bóg jest nieporównywalnie wielki.

(at-) Takdīs: oświadczenie, że tylko Bóg jest święty i Jego należy czcić jako Istotę Boską i Pana. Termin ten oznacza również wzywianie błogosławieństwa Bożego na ludzi pobożnych, mówiąc: Niechaj Bóg wywyższy jego bogobojność i szlachetność.

(at-) Takuā: bogobojność; powstrzymywanie się od grzechów w pobożności i otrzymywanie ochrony Boga przed zbłądzeniem i karą z Jego strony.

(at-) Takzīb: negowanie, zaprzeczanie.

(at-) Talāk: rozwód.

(at-) Tałāf: rytuał okrażania Ka'by w Mekce.

(at-) Tałakkul: Zawierzenie Bogu.

(at-) Taṭīl: odnoszenie się do słowa, nastawienie lub działanie mające na celu wyjaśnienie słowa za pomocą jednego z najbardziej prawdopodobnych jego znaczeń; wyjaśnianie, wykładanie czegoś przeczytanego, widzianego lub usłyszanego inaczej niż pierwsze przychodzące na myśl znaczenie oraz z pomocą wiedzy racjonalnej, która nie może być zrozumiana natychmiast. Taṭīl oznacza przedkładanie jednego z możliwych znaczeń.

(at-) Tanzīl: zsyłanie (Koranu) w częściach.

(at-) Tartīl: wyraźna i spokojna recytacja.

(at-) Tasbīh: wychwalanie Boga; głoszenie, że Bóg jest absolutnie wolny od wszelkich ułomności i nie czyni niczego bezużytecznego i bez znaczenia, i że jest całkowicie ponad tym, by mieć jakichś współtowarzyszy, potomstwo, synów bądź córki, oraz że nie jest podobny do Swoich stworzeń. Słowa *tasbīhu* to: **Subhana'llah.**

(at-) Taschīr: podporządkowanie czyjejs woli, oddanie się do czyichś usług.

(at-) Tasrīf: przedstawianie znaków (Boskiego Istnienia i Jedności oraz innych prawd wiary) z różnych perspektyw i w różny sposób.

(at-) Taszahud: dawanie świadectwa; deklaracja wiary islamskiej w pozycji siedzącej podczas modlitwy; wypowiedanie: „Świadczę, że nie ma innego boga poza Bogiem Jedynym (Allāh); świadczę, że Muhammad jest sługą i Wysłannikiem Boga”.

(at-) Tauba: zwrócenie się ku Bogu w skruszce.

(at-) Taubat an-Nasuh: szczerza skrusza z mocnym postanowieniem poprawy. Alī, kuzyn Proroka, jego zięć i czwarty Kalif, opisuje szczerą skruchę w sposób następujący: Ażeby twoja skrusza była szczerza, dająca poprawę i ważna, powinienes 1) szczerze odczuwać żal za popełnione grzechy, 2) wypieńiać wszystkie powinności religijne, a zaległe odrobić, 3) zwrócić prawowitemu właścicielowi każde prawo własności, które sobie uzurpowałeś, 4) prosić o wybaczenie tych, których obraziłeś, 5) postanowić nie popełniać więcej grzechu, który popełniłeś, 6) sprawić, że twoja natura zmysłowa poczuje trud posłuszeństwa Bogu, tak samo, jak wcześniej powodowałeś, że odczuła (iluzoryczną) przyjemność popełniania grzechu.

(at-) Tauhid: Jedność i Jedyność; wierzyć w Jedność Boga i składać jego świadectwo; wiara i światopogląd, którego naucza islam. Mówiąc, że Bóg jest Jeden (*Ālāhid*) rozumiemy, że jest On Jediną Istotą Boską oraz że nikt i nic nie jest Mu podobne. Przez Jego Jedyność i złożenie świadectwa, że Bóg jest Jeden o Absolutnej Jedności (*Ahad*) rozumiemy, że Bóg jest poza wszelkim ludzkim pojmowaniem i percepcją, i że nie posiada współtowarzyszy (rodziców, synów lub córek). Wiara w Jego Jedność pociąga za sobą uznanie Boga za Jediną Istotę Boską i Pana Ludzkości oraz jedyny Podmiot, który należy czcić. To zaś oznacza uznanie Boga za Tego, który ma wyłączne prawo i władzę do czynienia rzeczy i spraw dozwolonymi i zabronionymi.

Tauhīd ar-Rubūbijja: to, że Bóg jest (i uznawanie, że jest) Jedynym Stwórcą, Żywicielem, Wychowawcą, Podtrzymującym, Panem i Nauczycielem wszelkich stworzeń.

Tauhīd al-Ubūdijja: całkowite oddanie i poddanie się Bogu oraz złożenie oświadczenia, że nikt poza Bogiem nie zasługuje na oddawanie czci.

Tauhīd al-Ulūhijja: wiara w to, że poza Bogiem nie ma żadnego innego Boga i że On ma wyłączne prawo to tego, by oddawać Mu cześć.

(at-) Tazakkur: rozważanie i świadomość (czegoś).

(at-) Tazkija: oczyszczenie z fałszywych przekonań i nauk, grzechów oraz wszelkiego rodzaju nieczystości.

(at-) Tilāla: studiowanie Koranu w celu zrozumienia go w sposób, w który powinien być rozumiany; recytowanie Koranu; recytowanie Koranu oraz przekazywanie jego znaczenia i przesłania innym.

(at-) Tughjān: bunt, nieposłuszeństwo.

(al-) Ubūdijja: posługa, posługa Bogu połączona z oddawaniem Mu czci.

(al-) Uchuḥḥa: braterstwo.

(al-) Ulūhijja: Boskość (Bóg jako Pan całego stworzenia).

Ulu'l-absār: ci, którzy mają władzę „widzenia” i rozróżniania.

Ulu'l-albāb: ludzie wnikliwi i rozróżniający (dobro od zła).

Ulu'l-amr: ludzie, którym powierzono kierowanie muzułmanami w sprawach całej wspólnoty; ci, którzy piastują władzę bądź są przywódcami.

(al-) Umma: wspólnota idąca tą samą drogą (wiary i sposobu życia).

Umm al-muminīn: Matka wiernych. Tytuł przysługujący każdej z żon Proroka Muhammada, niech będzie z nim pokój i błogosławieństwo.

Ummat Muhammad: wspólnota Muhammada, wszyscy muzułmanie.

(al-) Ummī: niewykształcony, niepiśmien-ny; niekierujący się żadną Księgą objawioną przez Boga; *Prorok*, który nie pisze ani nie czyta (i dzięki temu pozostał wolny od wpływu jakiegokolwiek pisanej oraz jakiegokolwiek zanieczyszczenia intelektualnego lub duchowego).

(al-) Umra: pielgrzymka mniejsza; rytuał islamski, składający się z *al-ihrām*, *at-talāf* i *as-saj*.

(al-) Urf: ogólnie akceptowana i utrwalona praktyka społeczna oraz norma zachowania; taka, która nie jest sprzeczna z islamem.

(az-) Zakā (zakāt): oczyszczające, obowiązkowe datki na dobroczynność. *Zakāt* należy do pięciu filarów islamu i odnosi się do obowiązkowej kwoty, którą muzułmanin musi płacić ze swojej własności. Muzułmanin, który posiada pieniądze ponad pewną sumę, ma obowiązek płacenia *zakātu*. Używa się go dla ośmiu wymienionych w Koranie kategorii spraw, służących dobru społeczeństwa.

Zakāt al-Fitr: zob. *Sadakāt al-Fitr*.

(az-) Zakkūm: nadzwyczaj gorzkie i cierniste drzewo rosnące na dnie Piekieł, z którego będą spożywać ludzie odbywający tam karę.

(az-) Zālim: ten, kto czyni zło. Ten, kto czyni coś w niewłaściwym czasie i miejscu oraz w niewłaściwy sposób, tym samym powodując „ciemność” i krzywdząc samego siebie. Termin ten znajduje bardzo szerokie zastosowanie i obejmuje zarówno tego, który popełnia niewielki grzech, jak i tego, kto dopuszcza się grzechu niewybaczalnego, przypisując Bogu współtowarzyszy (bądź też w ogóle odrzucając Boga).

Zihār: Oznaczająca rozwód sytuacja, w której mąż mówi do swojej żony: „Odtąd jesteś dla mnie jak plecy mojej matki”. Taki był zwyczaj wśród pogańskich Arabów. Wypowiedzenie tej formułki oznaczało, że małżonek separuje się od małżeńskich relacji ze swoją żoną i dokonuje nieodwołalnego rozwodu. Kobieta rozwiedziona w taki sposób nie mogła już wyjść za mąż. Islam zdecyd-

wanie zlikwidował ten zwyczaj i zakazał jego praktykowania.

(az-) Zinā: pozamałżeńskie kontakty płciowe. Termin ten odnosi się zarówno do nierządu, jak i cudzołóstwa. Koran nie tylko zabrania wszelkich form pozamałżeńskiego obcowania płciowego, ale też nakazuje zamknięcie wszystkich dróg doń prowadzących.

(az-) Zuhd: odrzucenie ziemskich przyjemności i opieranie się pragnieniom cielesnym przez wzgląd na radość Boga.

(az-) Zulm: zły czyn, niewłaściwe postępowanie. Czynienie czegoś w niewłaściwym czasie i miejscu oraz w niewłaściwy sposób, tym samym powodując „duchową” ciemność i krzywdząc swoją własną duszę. Termin ten ma bardzo szeroki obszar zastosowania. W terminologii koranicznej *zulm* obejmuje szeroki zakres niewłaściwych działań od zbłądzenia w drobnych sprawach aż do niewybaczalnego grzechu przydawania Bogu współtowarzyszy (lub odrzucania Boga).